

Kisin Kiraan Kitabuna

Yalunka Bible

This Bible is copyrighted by Pioneer Bible Translators (pbt.org) and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Timote Singen Sora.....4	Timote Singen Sora..... 664
Timote Singen Sora..... 40	Timote Singen Sora..... 667
Timote Singen Sora..... 69	Timote Singen Sora..... 670
Timote Singen Sora..... 89	Timote Singen Sora..... 673
Timote Singen Sora..... 117	Timote Singen Sora..... 675
Timote Singen Sora..... 142	Timote Singen Sora..... 683
Timote Singen Sora..... 159	Timote Singen Sora..... 686
Timote Singen Sora..... 176	Timote Singen Sora..... 715
Timote Singen Sora..... 179	Timote Singen Sora..... 733
Timote Singen Sora..... 200	Timote Singen Sora..... 763
Timote Singen Sora..... 220	Timote Singen Sora..... 784
Timote Singen Sora..... 243	Timote Singen Sora..... 810
Timote Singen Sora..... 265	Timote Singen Sora..... 822
Timote Singen Sora..... 287	Timote Singen Sora..... 834
Timote Singen Sora..... 312	Timote Singen Sora..... 842
Timote Singen Sora..... 320	Timote Singen Sora..... 847
Timote Singen Sora..... 332	Timote Singen Sora..... 852
Timote Singen Sora..... 338	Timote Singen Sora..... 856
Timote Singen Sora..... 366	Timote Singen Sora..... 859
Timote Singen Sora..... 433	Timote Singen Sora..... 862
Timote Singen Sora..... 456	Timote Singen Sora..... 864
Timote Singen Sora..... 463	2TI..... 868
Timote Singen Sora..... 469	TIT..... 871
Timote Singen Sora..... 526	PHM..... 873
Timote Singen Sora..... 578	HEB..... 874
Timote Singen Sora..... 584	JAS..... 883
Timote Singen Sora..... 623	1PE..... 887
Timote Singen Sora..... 635	2PE..... 891
Timote Singen Sora..... 644	1JN..... 893
Timote Singen Sora..... 648	2JN..... 897
Timote Singen Sora..... 655	3JN..... 898
Timote Singen Sora..... 657	JUD..... 899
Timote Singen Sora..... 659	REV..... 900

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan sebe, na xili "Dunuḡa Fɔɓna." Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nen dɔɔde naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunuḡa daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Iburahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nɛ xaxili gbeen sɔɛ nen Kitabun yireni ito barakani. Ala a yete keḡaan nan makenenxi taruxuni itoe kui. A waxi a xɔn ma adamadiine xa tinxin nen. Koni adamadiine to yulubin nun haken liga, Ala yi dunuḡa raxɔɔɔ e ma alogo e xa e sɔnne lu na. Fe ḡaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe ḡaxin na. Muxun birin a yete dentegema nen Ala xa lan a kewanle ma. Ala mɔn yulubi kanne yalagima nen. Koni Ala mi wama a xɔn adamadiine xa halagi. A waxi e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunuḡa Fɔɓna

1 A fɔɓni, Ala yi kore xɔnna nun bɔɔɔ xɔnna da.
 2 Dunuḡa mi yi yitɔnxi nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a masigama igen xun ma.
 3 Ala yi a fala, a naxa, "Kenenna xa mini." Kenenna yi mini. 4 Ala yi a mato, na kenenna fanxi. Ala yi kenenna nun dimin taxun. 5 Ala yi kenenna xili sa "yanyina." A yi dimin xili sa "kɛna." Kɛ yi so, kuye yi yiba, lɔɔ singen nan na ra.
 6 Ala yi a fala, a naxa, "Kore walaxan xa lu bɔɔɔ igen nun kore igen tagi." 7 Na yi findi naninna ra bɔɔɔ igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin. 8 Ala yi naninni ito xili sa "kore xɔnna." Kɛ yi so, kuye yi yiba, lɔɔ firinden nan na ra.
 9 Ala yi a fala, a naxa, "Bɔɔɔ igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba." A liga na kii nin. 10 Ala yi na xaren xili sa "bɔɔɔ." A yi na bɔɔɔ igen xili sa "baana." Ala yi a mato, na fanxi. 11 Ala yi a fala, a naxa, "Soli seene xa mini bɔɔɔ ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo naxan, bɔɔɔ kedenni. Sansi xɔnna naxan na sansi bogin kui, a solima nen birin nun a bɔɔɔ." A liga na kii nin. 12 Ala yi sansiin birin nasoli bɔɔɔ fari. Sansi xɔnna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bɔɔɔ. Ala yi a mato, na fanxi. 13 Kɛ yi so, kuye yi yiba, lɔɔ saxanden nan na ra.
 14 Ala yi a fala, a naxa, "Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kɛɛn taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, ḡɛɛ yo ḡɛɛ a kolonma yanban seene sabun nan na. 15 E xa dege koren ma, e bɔɔɔ yalan." A liga na kii nin. 16 Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kɛɛn yamarin naba. A yi sarene fan nafala. 17 Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bɔɔɔ yalan, 18 e yi yanyin nun kɛɛn yamarin naba, e yi dimin nun kenenni taxun. Ala yi a mato, a fanxi. 19 Kɛ yi so, kuye yi yiba, lɔɔ naaninden nan na ra.
 20 Ala yi a fala, a naxa, "Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xɔline xa tujan kore." 21 Ala yi yɛɛ xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bɔɔɔ kedenni. A yi xɔline fan da, naxan yo naxan bɔɔɔ ke-

den. Ala yi a mato, a fanxi. 22 Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, "E xa wuya, e yi yiriwa alogo yɛɛne xa baan nafe. Xɔline fan xa gbo bɔɔɔ ma."

23 Kɛ yi so, kuye yi yiba, lɔɔ suulunden nan na ra.

24 Ala yi a fala, a naxa, "Niimaseene xa lu bɔɔɔ ma. Birin xa lu e nun a bɔɔɔ. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bɔɔɔ." A liga na kii nin. 25 Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bɔɔɔ keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bɔɔɔ keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bɔɔɔ keden. Ala yi a mato, a fanxi.

26 Ala yi a fala, a naxa, "En xa adaman da en yete misaala ra en maligan na. A xa senben sɔɔ yɛɛne nun xɔline nun xuruseene nun bɔɔɔ nun bubuseene xun na."

27 Ala yi adaman da a yete misaala ra.

A e daxi Ala misaala nan na, a e da xemen nun ḡaxanla.

28 Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, "E wuya ayi, e yi yiriwa alogo bɔɔɔ xa rafe. E senben sɔɔ bɔɔɔ nun yɛɛne nun xɔline nun bubuseene xun na."

29 Ala yi a fala, a naxa, "N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi e ma balon na. 30 N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bɔɔɔ ma, e nun xɔline nun bubuseene nun niimaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na." A liga na kii nin. 31 Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kɛ yi so, kuye yi yiba, lɔɔ senninden nan na ra.

2 Kore xɔnna nun bɔɔɔ xɔnna daxi na kiini e nun e kui seen birin. 2 lɔɔ soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu. 3 Ala yi barakan sa na lɔɔ soloferedena fe yi, a xa findi lɔɔ sarijanxin na bayo a matabuxi na lɔɔ nin. A wanla kamalixi na lɔɔ nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

4 Kore xɔnna nun bɔɔɔ xɔnna taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bɔɔɔ nun koren nafala waxatin naxan yi, 5 soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bɔɔɔ ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bɔɔɔ nawalima. 6 Koni xuyexuyenna yi minima bɔɔɔ fari, a bɔɔɔ kun. 7 Marigina Alatala yi adaman nafala

benden na. Na xanbi ra, a yi niin fe a ꞓɛni, adaman yi findi daꞓɛɛ na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakɔ faɓin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dɔɔ menni. ⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli menni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a faɓin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe faɓin nun fe ꞓaxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakɔni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra. ¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bɔɔɔ birin ma, xemaan denaxan yi. ¹² Na xemaan fan. Wudi igen xiri ꞓaxumen fan na, e nun gemɛ tofaɓin naxan xili onixin. ¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bɔɔɔ birin ma. ¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bɔɔɔ ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dɔɔɔ Eden nakɔni nen alogo a xa na yarin nawali, a yi a kantan. ¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, "I nɛ wudini itoe bogin birin donɓe naxan Eden nakɔni, ¹⁷ koni i nama fe faɓin nun fe ꞓaxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nen." ¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, "A mi lan xemen xa lu be a kedenna. N na a mali muxu faɓin dama nen a xa."

¹⁹ Burunna subene birin e nun xɔline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi benden na, a yi e xali adaman fema a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra. ²⁰ A yi xuruseene birin nun xɔline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu faɓin sɔɔɔ singen.

²¹ Marigina Alatala yi xixɔnla radangu a ma. A yi a raxi ki faɓi. A to xi, Marigina Alatala yi a ꞓensen xɔri keden ba. A yi na ragali. ²² Na xanbi, na ꞓensen xɔnna naxan kelixi adaman yi, Marigina Alatala yi na findi ꞓaxanla ra, a yi fa a ra adama xɔn.

²³ Adama yi a fala, a naxa, "Iki, ito fataxi n xɔnna nan na. A mɔn fataxi n fatin nin. A xinla falama nen 'ꞓaxanla,' bayo a minixi xemeni nen." ²⁴ Nanara, xemena a nga nun a fafe beɓinma, a yi a maso a ꞓaxanla ra, e findi fati bende kedenna ra. ²⁵ Xemen nun a ꞓaxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

Yulubi singena

3 Saɓin nan yi kɔta Marigina Alatalaa daliseene birin xa. A yi ꞓaxanla maxɔdin, a naxa, "Nɔndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakɔni, e nama e bogin don?" ² ꞓaxanla yi a yabi, a naxa, "Wudin naxanye Eden nakɔni, nxu nɛ e bogin donɓe nen, ³ koni wudin naxan Eden nakɔni tagiyani, nxu mi nɛ na bogin donɓe, nxu mi nɛ nxu yiin dinɓe a ra. Xa na liga nxu faxama nen." ⁴ Saɓin yi a fala ꞓaxanla xa, a naxa, "En-en de! I mi faxama." ⁵ Ala a kolon, i na a don, i yeen nabima nen. I fama fe faɓin nun fe ꞓaxin kolondenin nen alo Ala yetena." ⁶ ꞓaxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sɔɔɔ

† Heburu xuiin naxan bunna neen "XEMENA" na maso ꞓAXANLAXINLA ra Heburu xuini.

seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xemen yii, naxan yi a fema. A fan yi a don. ⁷ Na waxatini e yeen yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xɔde deene gira, e yi e dege dugin na.

⁸ Na xanbi ra, xemen nun a ꞓaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin me nakɔni ꞓinbariddeen foye faɓini. E yi e luxun wudine tagi. ⁹ Marigina Alatala yi a xili, a naxa, "Adama, i minen yi?" ¹⁰ Adaman yi a ratin, a naxa, "N bata i xuiin me Eden nakɔni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun." ¹¹ Ala yi a maxɔdin, a naxa, "Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?" ¹² Adaman yi a yabi, a naxa, "Na ꞓaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don." ¹³ Na xanbi, Marigina Alatala yi ꞓaxanla maxɔdin, a naxa, "I nanse ligaxi?" ꞓaxanla yi a yabi, a naxa, "Saɓin nan n mayendenxi han n na a don."

¹⁴ Awa, Marigina Alatala yi a fala saɓin xa, a naxa, "I to bata ito liga, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuɓa yi gidini. ¹⁵ N bata yaxuyaana nasu i tan nun ꞓaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na ꞓaxanla diina i xunni wuruma nen, i fan yi a sanna maxɔɔɔ." ¹⁶ Ala yi a fala ꞓaxanla xa, a naxa, "I fan, i tɔɔma nen i ya dii barideni. Na tɔɔɔ gboma ayi nen. I birama nen i ya xemen fɔɔ ra. A i yamarima nen."

¹⁷ Ala yi a fala Adama xa, a naxa, "I bata bira i ya ꞓaxanla fɔɔ ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata bɔɔɔ danga i ya fe ra. I tɔɔɔma nen balo sɔɔɔdeni i ya dunuɓa yi gidini. ¹⁸ N ꞓanle nun tansinne ramini ma nen bɔɔɔ ma, koni i baloma siseene nan xɔn xeen ma. ¹⁹ I balon sɔɔɔma i kuye wolonna nin han i xetema bɔɔɔni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na bɔɔɔnin. Benden ni i ra, i mɔn xetema na benden nin."

²⁰ Adaman yi a ꞓaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na. ²¹ Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde dege Adama nun a ꞓaxanla xa. A yi na ragodo e ma. ²² Marigina Alatala yi a fala, a naxa, "Adaman bata findi alo en tan, bayo a bata fe faɓin nun fe ꞓaxin kolon. A mi daxa a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun." ²³ Marigina Alatala yi e ramini Eden nakɔni, a e xa sa bɔɔɔ nawali e fataxi naxan na. ²⁴ A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mɔn yi silanfanna † tɛɛ daxin lu menni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

Kayini nun Habila fe

4 Adama yi Nmahawa kolon ꞓaxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin sɔɔɔ naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, "Alatala bata n mali dii xemen sɔɔɔ feen na." ² Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburun-

†† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. ‡ KAYINI maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen "Sɔɔɔna."

na sɔɔɔ dii xɛmɛna, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xɛɛ biin nan yi a ra.

³ Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa. ⁴ Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu, ⁵ koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

Awa, Kayini yi xɔɔ. A yetagin yi masara. ⁶ Na xanbi, Alatala yi Kayini maxɔɔdin, a naxa, "Nanfera i xɔɔxi? Nanfera i yetagin masaraxi? ⁷ Xa i fe faɔin liga, n na rasuxuma nɛn, koni xa i fe ɔaxin liga, yulubina i ya dɛɛn na, a i mamelenma. I kata, i yi a nɔɔ."

⁸ Kayini yi a fala a xunyen xa, a naxa, "En siga xɛɛn ma." E to so xɛɛn ma, Kayini yi a xunyen Habila suxu. A yi a faha. ⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxɔɔdin, a naxa, "I xunyen Habila minɛn yi?" A yi a yabi, a naxa, "N mi a kolon. N tan nan n xunyen kantan muxun na ba?" ¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, "I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyen wunla n gbelegbelema nɔɔxɔɔ. ¹¹ N bata i danga bayo i bata i xunyen faha. N na i kedima nɛn nɔɔxɔɔni ito ma i xunyen wunla denaxan yi. ¹² I na nɔɔxɔɔnawali, i mi balon sɔɔɔma. I findima sigatiin nan na."

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, "Na haken goron na gbo n tan xun ma. ¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sɔɔɔ. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nɛn." ¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, "En-en, xa muxu yo i faha, n na i gbeen ɔɔxɔɔma nɛn dɔɔxɔɔma solofere." Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faha.

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa dɔɔxɔɔ Nodi nɔɔxɔɔni Eden nakɔɔn sogetede binna ra. ¹⁷ Kayini yi a ɔaxanla kolon ɔaxanla ra. A ɔaxanla yi fudikan. A yi diin sɔɔɔ naxan xili Xanɔɔki. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xanɔɔki nan Yiradi sɔɔɔ. Yiradi yi Mehuyayeli sɔɔɔ. Mehuyayeli yi Metusayeli sɔɔɔ. Metusayeli yi Lameki sɔɔɔ. ¹⁹ Lameki yi ɔaxalan firin tongo. Kedenna xili Ada. Boden xili Sila. ²⁰ Ada yi Yabali sɔɔɔ. Yabali, xuruse rabane nun bubu kanne baba nan yi a ra. ²¹ Yabali xunyen xili Yubali. Yubali, kondan maxane nun xulen fene baba nan yi a ra.

²² Sila fan yi diin sɔɔɔ. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyen ɔaxalanmaan yi xili Nama.

²³ Lameki yi a fala a ɔaxanle xa, a naxa, "Ada nun Sila, ε tuli mati. Lameki a ɔaxanle, ε ε tuli mati n ma falan na. N bata xɛmɛna nde faha n gbeen ɔɔxɔɔn na. N bata na banxulanna faha bayo a bata n maxɔɔ. ²⁴ Xa Kayini daxa a gbeen ɔɔxɔɔn ma solofere, Lameki a gbeen ɔɔxɔɔn nɛn dɔɔxɔɔn ma tonge solofere e nun solofere."

²⁵ Adama yi a ɔaxanla kolon ɔaxanla ra. A yi diin sɔɔɔ naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habila ɔɔxɔɔ so a yii Kayini naxan faha. ²⁶ Seti fan yi diin sɔɔɔ

naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya fɔɔɔ.

Adama han Nuhan

Taruxune Singen 1.1-4

5 Adama nɔɔxɔɔnna taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yete maligan na, ² a e da xɛmɛn nun ɔaxanla. A e baraka. A e xili sa "Adamana." ³ Adama to fori ɔɔɔ kɛmɛ ɔɔɔ tonge saxan, a yi diin sɔɔɔ a yete maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti. ⁴ Seti bari xanbini, Adama yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ⁵ Adama a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomanaanin ɔɔɔ tonge saxan. Na xanbi ra, a yi faha. ⁶ Seti to bu ɔɔɔ kɛmɛ ɔɔɔ suulun, a yi Enosi bari. ⁷ Enosi bari xanbini, Seti yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ ɔɔɔ solofere. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ⁸ Seti a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomanaanin ɔɔɔ fu nun firin. Na xanbi ra, a yi faha.

⁹ Enosi to bu ɔɔɔ tonge solomanaanin, a yi Kenan bari. ¹⁰ Kenan bari xanbini, Enosi yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ ɔɔɔ fu nun suulun. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ¹¹ Enosi a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomanaanin ɔɔɔ suulun. Na xanbi ra, a yi faha.

¹² Kenan to bu ɔɔɔ tonge solofere, a yi Mahalaleli bari. ¹³ Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ ɔɔɔ tonge naanin. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ¹⁴ Kenan ma siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomanaanin ɔɔɔ fu. Na xanbi ra, a yi faha. ¹⁵ Mahalaleli to bu ɔɔɔ tonge sennin e nun suulun, a yi Yaredi bari. ¹⁶ Yaredi bari xanbini, Mahalaleli yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ ɔɔɔ tonge saxan. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ¹⁷ Mahalaleli a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ ɔɔɔ tonge solomanaanin ɔɔɔ suulun. Na xanbi ra, a yi faha.

¹⁸ Yaredi to bu ɔɔɔ kɛmɛ ɔɔɔ tonge sennin e nun firin, a yi Xenɔɔki bari. ¹⁹ Xenɔɔki bari xanbini, Yaredi yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solomasɛɛ. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ²⁰ Yaredi a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomanaanin ɔɔɔ tonge sennin e nun firin. Na xanbi ra, a yi faha.

²¹ Xenɔɔki to bu ɔɔɔ tonge sennin ɔɔɔ suulun, a yi Matusela bari. ²² Matusela bari xanbini, Xenɔɔki yi bira Ala fɔɔɔ ra ɔɔɔ kɛmɛ saxan. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ²³ Xenɔɔki a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ saxan ɔɔɔ tonge sennin e nun suulun. ²⁴ Xenɔɔki yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a mi lu na nɔɔxɔɔ, bayo Ala bata a xali, a mi faha.

²⁵ Matusela to bu ɔɔɔ kɛmɛ ɔɔɔ tonge solomasɛɛ ɔɔɔ solofere, a yi Lameki bari. ²⁶ Lameki bari xanbini, Matusela yi bu ɔɔɔ kɛmɛ solofere ɔɔɔ tonge solomasɛɛ e nun firin. A mɔɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbeteye sɔɔɔ. ²⁷ Matusela a siimayaan yi siga ɔɔɔ kɛmɛ solomanaanin ɔɔɔ tonge sennin e nun solomanaanin. Na xanbi ra, a yi faha.

²⁸ Lameki to bu ɔɔɔ kɛmɛ ɔɔɔ tonge solomasɛɛ e nun firin, a yi diin sɔɔɔ. ²⁹ A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, "A tan nan a ligama en pinan en ma nɔɔxɔɔ

† SETI maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛn "A bata a fi."

nun en ma wanla ra, bayo Alatala bata bɔxɔn danga.”^{†30} Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu ɲɛ kɛmɛ suulun ɲɛ tonge solomanaanin ɲɛ suulun. A mɔn yi dii xɛmɛn nun dii tɛmɛ gbɛtɛyɛ sɔtɔ. ³¹ Lameki a siimayaan yi siga ɲɛ kɛmɛ solofere ɲɛ tonge solofere e nun solofere. Na xanbi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu ɲɛ kɛmɛ suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti sɔtɔ.

Dunuɲa kala kiina

6 Muxune wuya fɔlɔ bɔxɔn fari waxatin naxan yi, e yi dii tɛmɛne bari. ² Dapɔxɔn naxanye fata Ala kon-na ra, na ndee yi yabu dii tɛmɛne ra, bayo e tofan. E yi ndee yɛ matongo, e yi e findi e ɲaxanle ra.

³ Na xanbi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinɲɛ n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma ɲɛ kɛmɛ ɲɛ mɔxɔɲɛn na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xanbi ra, Nefilimi muxu magaxuxine nan yi na dunuɲa yi. Na dapɔxɔne nun na dii tɛmɛne nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina ɲaxuyaan bata gbo ayi bɔxɔn fari. A miriyane findixi fe kobin nan na waxatin birin. ⁶ Na yi Alatala tɔɔ han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a bɔɲɛn tɔɔ. ⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin ɲanma nɛn dunuɲa yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xɔliin naxan tugaɲma kore ba, n na birin naxɔrima nɛn dunuɲa yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.” ⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan bɔnɔɔnna taruxun ni ito ra. Muxu tinxinin nan yi Nuhan na na waxatini. Fe yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala fɔxɔ ra. ¹⁰ Nuhan dii saxan nan sɔtɔ: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunki nafala

¹¹ Dunuɲa bata yi kala Ala yɛɛ ra yi. A bata yi rafe fe ɲaxin na. ¹² Ala yi dunuɲa to, a kalaxi, muxun birin fe ɲaxin fɔxɔ ra. ¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxɔri feni dunuɲa yi, bayo dunuɲa bata rafe fe kobin na. N waxi adaman birin nun bɔxɔn birin kala feni. ¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma. ¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi nɔngɔnna ye kɛmɛ saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan. ¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangu nɔngɔnna yɛɲa ma keden na. I a dɛɛn ti a dɛxɔn ma. I xa kunkin kuini taxun dɔxɔɲa ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma nɛn dunuɲa yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama nɛn. ¹⁸ Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya ɲaxanla, e nun i ya diine ɲaxanle. ¹⁹ I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xɛmɛn nun a gile-na alogo e xa kisi. ²⁰ Xɔliin bɔnɔɔnna birin firin firin, suben bɔnɔɔnna birin firin firin, bubuseen bɔnɔɔnna

† NUHANmaso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nɛn “madɛndɛnna.”

birin firin firin, e fama i xɔn, i yi e rakisi. ²¹ I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

²² Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

Fufa gbeena fe

7 Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinxin muxun nan i ra waxatini ito yi. ² Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na solofere raso kunkin kui, a xɛmɛn nun a gilɛna. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xɛmɛn nun a gilɛna. ³ Xɔliin fan sifan birin, solofere tongo, a xɛmɛn nun a gilɛna, alogo daliseen sifan birin xa lu dunuɲa yi. ⁴ Xi solofere na dangu, n tulɛn nagodoma bɔxɔn ma nɛn, sogɛ tonge naanin, kɔɛ tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nɛn.” ⁵ Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

⁶ Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan ɲɛ kɛmɛ sennin nan yi a ra. ⁷ Nuhan nun a diine nun a ɲaxanla nun a diine ɲaxanle yi keli igen yɛɛ ra, e yi so kunkin kui. ⁸ Sube radaxaxine nun sube raharamuxine, xɔline nun bubuseene, ⁹ a xɛmɛn nun a gilɛna, e yi siga Nuhan fɛma firin firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi.

¹⁰ Xii solofere dangu xanbini, na fufaan yi din dunuɲa ra. ¹¹ Nuhan ma siimayaan yi ɲɛ kɛmɛ sennin, kike firin, xi fu nun solofere. Igen naxan bɔxɔni, na yi te fɔlɔ, e nun igen naxan kore, na fan yi godo fɔlɔ. ¹² Tulɛn yi fa bɔxɔn ma sogɛ tonge naanin, kɔɛ tonge naanin.

¹³ Na bɔxɔ yɛtɛni, Nuhan nun a diine, Semi nun Xami nun Yepeti e nun a ɲaxanla nun a dii saxanne ɲaxanle, ne birin yi so kunkin kui. ¹⁴ Burunna suben bɔnɔɔnna birin nun xuruseen bɔnɔɔnna birin nun bubuseen bɔnɔɔnna birin nun xɔliin bɔnɔɔnna birin, e yi so kunkin kui. ¹⁵ Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e yi fa Nuhan fɛma. E yi so kunkin kui. ¹⁶ Niimaseen birin, a xɛmɛn nun a gilɛna, e yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi. Na xanbi ra, Alatala yi dɛɛn balan.

¹⁷ Xi tonge naanin fufaan yi mini. A yi kunkini te. ¹⁸ Igen to gbo bɔxɔn ma, kunkin yi dɔxɔn igen fari. ¹⁹ Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma dunuɲa yi. ²⁰ Igen yi sa geyane xun ma han nɔngɔnna yɛ fu nun naanin. ²¹ Niimaseen naxanye birin yi dunuɲa yi, ne birin yi halagi: xɔli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin. ²² Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi. ²³ Niimaseen naxanye yi bɔxɔn xɔnna ma, na birin yi raxɔri: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xɔline, fɔ Nuhan kedenna, e nun naxanye yi a fɛma kunkin kui. ²⁴ Fufaan yi din dunuɲa ra xii kɛmɛ xii tonge suulun.

Fufaan ɲan fena

8 Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xɔn ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fɛma

kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuƴa yi. Igen yi godo ƴɔɔ. ²Igen naxan yi kelima ɔɔɔɔ bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan. ³ƴɔɔɔ yo ƴɔɔɔ ƴɔɔɔ ƴɔɔɔ ba igen na. Xii keme xii tongo suulunna bun ma, igen yi yelin gode. ⁴Kike soloferen xii fu nun solofere-deni, kunkin yi ɔɔɔ geyaan fari, naxan xili Ararati. ⁵Igen yi lu gode han kike fudeni. Kike fuden xii singe ƴɔɔɔ, geyane xunne yi mini kenenni.

⁶Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma. ⁷A yi xaxaan beƴin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin gode. ⁸Nuhan mɔɔn yi ganban beƴin, a xa sa igen mato xa a bata godo. ⁹Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxi dunuƴa birin na. A yi xete Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰A yi a mame han xii solofere. A mɔɔn yi ganban beƴin a firinden. ¹¹Ninbanna ra ganban yi xete Nuhan ma, oliwi wudi binla ɔɔɔɔnde xinden suxi a deɛ ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuƴa xun ma. ¹²A mɔɔn yi a mame xi solofere. A mɔɔn yi ganban beƴin, koni ganban mi xete a ma.

¹³Nuhan ma siimayaan to siga ƴɛɛ keme sennin ƴɛɛ keden, kike keden, xi keden, fufaan yi ƴan dunuƴa yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to ɔɔɔɔ maxaraxi. ¹⁴Kike firin xi ɔɔɔɔɔɔɔɔ nun solofere to dangu, ɔɔɔɔ yi xara gben! ¹⁵Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, ¹⁶“E mini kunkin kui, i tan nun i ya ƴaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine ƴaxanle. ¹⁷I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xɔline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuƴa yi.” ¹⁸Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a ƴaxanla nun a diine ƴaxanle.

¹⁹Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xɔline. Niimaseen birin, ɔɔɔɔɔɔ yo ɔɔɔɔɔɔ, e mini e danna.

²⁰Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xɔli radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa tɛɛni. ²¹Tutun to te, Alatala yi na gan xirin mɛ. A yi rafan a ma. A yi a fala a ɔɔɔɔɔɔ, a naxa, “N mi ɔɔɔɔɔɔ dangama ɔɔɔɔɔɔ adamana fe ra, bayo n na a kolon adama ɔɔɔɔɔɔ mi fan xabu a dii ɔɔɔɔɔɔ waxatini. N mi niimaseen birin halagima ɔɔɔɔɔɔ alo n na singen liga kii naxan yi. ²²Fanni ɔɔɔɔɔɔ daxi, xɛɛ bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, sogɛ furen nun ƴɛɛmɛna, yanyin nun ƴɛɛna, ne waxatine mi fa bama e kiini ɔɔɔɔɔɔ.”

Ala yi a layiri tongo Nuhan xa

9 Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “E xa diin bari, e xa wuya, e xa ɔɔɔɔ nafe. ²Suben birin gaxuma e yɛɛ ra nen naxanye ɔɔɔɔ ma, xɔliin naxanye birin kore, bubuseen birin, yɛɛɛ naxan birin baani, e luma nen ne birin xun na. ³Niimaseen naxan birin yengima e findima nen e balon na. N sansine so e yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so e yii na kiini.” ⁴“Koni e nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi. ⁵E dentɛgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra.

Suben fan dentɛgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dentɛgen sama n xa nen a adaman boden niin wunla a fe ra. ⁶Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra. ⁷E xa diin bari, e xa wuya, e xa ɔɔɔɔ nafe e yi yiriwa ayi.”

⁸Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine, ⁹a naxa, “N yɛɛɛɛ bata layirin tongo e xa e nun e mamandenne, ¹⁰e nun niimaseen naxan birin yi e fema kunkin kui: xɔline nun xuruseene nun burunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuƴa yi. ¹¹N bata layirin tongo e xa: fufaan mi niin birin bama ɔɔɔɔɔɔ. Fufaan mi dunuƴa birin kalama ɔɔɔɔɔɔ.” ¹²Ala yi a fala, a naxa, “N bata layirin tongo e nun e mamandenne xa e nun niimaseen birin xa. ¹³N sengunna yitama nen koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun ɔɔɔɔɔɔ tagi. ¹⁴N na tulen sa koren ma, sengunna minima nen. ¹⁵Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nen, n layirin naxan tongoxi e xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuƴa yi fufaan na ɔɔɔɔɔɔ. ¹⁶Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nen, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi e xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuƴa yi.”

¹⁷Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuƴa yi.”

¹⁸Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra. ¹⁹Muxun naxan birin wuyaxi dunuƴa yi, a kelixi Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

²⁰Nuhan xɛɛ rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui. ²¹Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra. ²²Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa. ²³Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiraaman na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

²⁴Nuhan xunna to ɔɔɔɔ, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra. ²⁵Nuhan yi a fala, a naxa, “N bata Kanan † danga. A findima konyi ɔɔɔɔɔɔɔɔ nan na a tadane xa.” ²⁶A mɔɔn yi a fala, a naxa, “N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na. ²⁷Ala xa Yepeti a ɔɔɔɔɔɔ gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na.”

²⁸Fufaan ƴan xanbini, Nuhan yi ƴɛɛ keme saxan ƴɛɛ tongo suulun ɔɔɔɔ. ²⁹Nuhan ma siimayaan yi siga ƴɛɛ

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔɔna alo manpana e gbee kiini. †† Nuhan a mamandenna KANANNAN danga. A mi a dii yo danga. Semi yixetena nde Yaxuba yixetene nan Kanan yixetene raxɔri Isirayila ɔɔɔɔɔɔ, na yi findi dangan bunna ra. Na yengena fe sebexi Yosuwe kitabu yiren kui. A mi sebexi yire yo yi fa fala Kanan yixetene siga nen fati ƴɛɛ ɔɔɔɔɔɔ. A yixete dando naxanye luxi e nii ra yengen xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixetene ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati ƴɛɛne fe sebexi Dunuƴa ƴɔɔɔɔ 10.6 kui.

keme solomanaanin jee tonge suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

Nuhan ma diine, Semi nun Xami nun Yepeti a taruxun nan na ra.

Semi nun Xami nun Yepeti yixetene

Taruxune Singen 1.5-23

10 Nuhan ma diine bɔnsɔnne taruxun ni i ra, Semi nun Xami nun Yepeti naxanye diine bari fufaan dangu xanbini.

² Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomere nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki e nun Tirasi.

³ Gomere a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁴ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi. ⁵ Muxuni itoe diine yi dɔɔ fɔɔ igen de. E na siga denaxan yi, e xabilayaan fɔɔ menni. Na xabilane yi findi siya gbetene ra, birin nun e kon xuina.

⁶ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi † nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁷ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka.

Raama a diine xinle ni itoe ra: Saba e nun Dedan.

⁸ Kusi fan diin sɔɔ nen naxan xili Nimirodi. Na findi yengeso gbeen nan na dunuɔa yi. ⁹ Nimirodi fan, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi. Nanara, muxune a falama, e naxa, "I luxi alo Nimirodi, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi." ¹⁰ A mangayaan liga nen taani itoe ma singen: Babilɔn nun Ereki nun Akadi nun Kalene taan naxan Sinari sɔɔɔni. ¹¹ A yi keli Sinari yi, a yi siga Asiriya sɔɔɔni. Menni, a yi taane ti naxanye xili Niniwa nun Rehoboti nun Iri nun Kala ¹² e nun Resen, taa gbeen naxan Niniwa nun Kala tagi.

¹³ Misiran yi findi muxuni itoe benban na: Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane ¹⁴ nun Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane, Filisitine keli denaxan yi, e nun Kafatoro kaane.

¹⁵ Kanan yi findi muxuni itoe baba ra: Sidɔn, a dii singena, e nun Xitine ¹⁶ nun Yebusune nun Amorine nun Girigasane ¹⁷ nun Xiwine nun Arakane nun Sini kaane ¹⁸ nun Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane.

Na xanbi ra, Kanan bɔnsɔnne birin yi xuya ayi.

¹⁹ Kanan sɔɔɔn naninna yi kelixi Sidɔn han sa dɔɔ Gerari taan na, a yi siga han Gasa, a yi dangu Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi yi, han sa dɔɔ Lasa ra.

²⁰ Xami a muxune ni itoe ra, fata e bɔnsɔnna nun e xuiin na e nun e sɔɔɔne, e nun e siyane.

²¹ Semi, Yepeti tada fan yi diine sɔɔɔ. Semi findi Eberi a diine benban nan na.

† Muxune laxi a ra a Kusiyixetena nde siga nen fati fɔrene bɔɔɔni. Yanyina nde fati fɔrene benban finde a yixetena nde ra. A fe mɔn sebexi Yatene 12.1 nun Esayi 20 nun Sofoni 3.10 kui e nun yire wuyaxi gbete. Nuhan Kusi xunye KANANNAN danga. Na feen sebexi Dunuɔa Fɔɔɔn 9.25 kui.

²² Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

²³ Arami a diine xinle ni itoe ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Meseki.

²⁴ Arapaxadi yi Selaxa sɔɔɔ. Selaxa yi Eberi sɔɔɔ.

²⁵ Eberi yi dii firin sɔɔɔ. Keden xili Pelegi †† bayo dunuɔa yitaxun a waxatin nin. A xunyen xili Yokatan. ²⁶ Yokatan ma diine xinle ni itoe ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera ²⁷ nun Hadoran nun Yusali nun Dikila ²⁸ nun Obala nun Abimayeke nun Sababa ²⁹ nun Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Ne birin baba nan yi Yokatan na. ³⁰ E sɔɔɔ yi kelixi Mesa sa dɔɔɔ han Sefare, naxan geyaan sogeteden binni.

³¹ Semi a diine ni i ra, fata e bɔnsɔnne nun e xuine nun e sɔɔɔne nun e siyane ra.

³² Nuhan ma diine bɔnsɔnne nan ne ra e siyane yeen ma. Fufaan dangu xanbini, bɔnsɔnni itoe yi findi siyane birin na dunuɔa yi.

Xuine yitaxun fena

11 Na waxatini, dunuɔa birin yi xui keden nan falama. ² Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dɔɔ Sinari lanbanni. ³ E yi a fala e bode xa, e naxa, "En siga, en xa bitikidin bɔnɔ, en xa a gan." E yi bitikidine dɔɔ gemene sɔɔɔni. E yi dolen findi bitikidi † dɔɔ seen na. ⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, "En siga, en xa taan ti en yete xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuɔa xun sɔɔɔ."

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti. ⁶ Alatala yi a fala, a naxa, "Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden a ra, xa ne bata wanli ito fɔɔ, wanla birin e waxi naxan ke feni sɔɔɔ, e na ligama nen. ⁷ En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin me." ⁸ Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan. ⁹ Na yiren yi xili Babeli, †† bayo Alatala bata dunuɔa xuine basan e bode ra na yi. Fɔɔ menni, Alatala yi e raxuya ayi dunuɔa birin ma.

Semi han Tera

Taruxune Singen 1.24-27

¹⁰ Semi bɔnsɔnna taruxun ni i ra.

Fufaan dangu jee firinna, Semi a siimayaan yi jee keme sɔɔɔ. A yi a diin sɔɔɔ naxan xili Arapaxadi. ¹¹ Arapaxadi bari xanbini, Semi mɔn yi jee keme suulun sɔɔɔ. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sɔɔɔ.

¹² Arapaxadi to jee tonge suulun nun suulun sɔɔɔ, a yi Selaxa bari. ¹³ A to Selaxa sɔɔɔ, Arapaxadi yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sɔɔɔ.

¹⁴ Selaxa to jee tonge saxan sɔɔɔ, a yi Eberi bari. ¹⁵ A to Eberi sɔɔɔ, Selaxa yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sɔɔɔ.

†† PELEGIBUNNA NEEN FA FALA "MAYITAXUNNA." † BITIKIDINMɔN falama yirena nde yi fa fala "BIRIKIDINA." †† BABELIMASO xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala "Mayibasanna."

¹⁶ Eberi to j̄ee tonge saxan e nun naanin s̄ɔɔ, a yi Pelegi bari. ¹⁷ A to Pelegi s̄ɔɔ, Eberi yi bu j̄ee keme naanin j̄ee tonge saxan. A yi dii xemen nun dii teme gbetene s̄ɔɔ.

¹⁸ Pelegi to j̄ee tonge saxan s̄ɔɔ, a yi Rewu bari. ¹⁹ A to Rewu s̄ɔɔ, Pelegi yi bu j̄ee keme firin j̄ee solomanaanin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene s̄ɔɔ.

²⁰ Rewu to j̄ee tonge saxan nun firin s̄ɔɔ, a yi Serugu bari. ²¹ A to Serugu s̄ɔɔ, Rewu yi bu j̄ee keme firin j̄ee solofere. A yi dii xemen nun dii teme gbetene s̄ɔɔ.

²² Serugu to j̄ee tonge saxan s̄ɔɔ, a yi Nahori bari. ²³ A to Nahori s̄ɔɔ, Serugu yi bu j̄ee keme firin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene s̄ɔɔ.

²⁴ Nahori to j̄ee m̄ɔɔɔɔɔɔ nun solomanaanin s̄ɔɔ, a yi Tera bari. ²⁵ A to Tera s̄ɔɔ, Nahori yi bu j̄ee keme j̄ee fu nun solomanaanin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene s̄ɔɔ.

²⁶ Tera to j̄ee tonge solofere s̄ɔɔ, a yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

²⁷ Tera b̄ɔɔɔɔɔɔ taruxun ni i ra.

Tera yi Iburama nun Nahori nun Haran bari. Haran yi Loti bari. ²⁸ Benun Tera xa faxes, a diin Haran yi faxes Yuru taani Babil̄ɔɔ b̄ɔɔɔɔɔɔ, a barixi denaxan yi. ²⁹ Iburama nun Nahori yi j̄axanle futu. Iburama j̄axanla yi xili Sarayi. Nahori a j̄axanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan s̄ɔɔ, Milika nun Isika.

³⁰ Gbant̄an nan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹ Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma diina, e nun a mamandenna Sarayi, Iburamaa j̄axanla. E birin yi keli Yuru taani Babil̄ɔɔ b̄ɔɔɔɔɔɔ alogo e xa siga Kanan b̄ɔɔɔɔɔɔ. Koni e to Xarani taan li, e yi d̄ɔɔɔ m̄enni.

³² Tera yi bu j̄ee keme firin j̄ee suulun. A yi faxes Xarani yi.

Ala yi Iburama xili

12 Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, "Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra. ² N ni i findima siya gbeen na n̄en. N na i barakama n̄en, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban s̄ɔɔɔma n̄en i tan barakani. ³ Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama n̄en. Naxan na i danga, n fan dangan nagidima na kanna ma n̄en. Dunuɔa xabilane birin duban s̄ɔɔɔma n̄en i tan barakani."

⁴ Awa, a siin j̄ee tonge solofere e nun suulunna s̄ɔɔ waxatin naxan yi, Iburama yi keli Xarani yi alo Alatala a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburama f̄ɔɔ ra. ⁵ A yi a j̄axanla Sarayi nun a xunyena dii Loti nun a s̄ɔɔ seen birin, e nun muxune a naxanye s̄ɔɔɔxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan b̄ɔɔɔɔɔɔ.

⁶ Iburama yi dangu b̄ɔɔɔɔɔɔ na han a sa wudi bili gbeen li denaxan yi xili More, Siken b̄ɔɔɔɔɔɔ. Na waxatini, Kanan kaane yi d̄ɔɔxi m̄enni nun. ⁷ Koni Alatala yi a yete yita Iburama ra. A yi a fala, a naxa, "N b̄ɔɔɔɔɔɔ ito

nan fima i yixetene ma." Awa, Iburama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yete yitaxi a ra. ⁸ A yi keli m̄enni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Beteli sogeteden binni. A yi bubun ti m̄enni. Beteli taan yi lu a sogetododeni. Ayi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa m̄enni. A yi Alatala maxandi a xinla ra. ⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamen yi so b̄ɔɔɔɔɔɔ. Awa, Iburama yi siga Misiran b̄ɔɔɔɔɔɔ bayo donse yo mi yi na. ¹¹ Benun e xa so Misiran b̄ɔɔɔɔɔɔ, Iburama yi a fala a j̄axanla Sarayi xa, a naxa, "A kolon, j̄axalan tofajin nan i tan na. ¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a fala ma n̄en a n ma j̄axanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxes ma n̄en, koni e mi i tan faxes. ¹³ I xa a fala e xa a n xunyen nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxes i tan ma fe ra."

¹⁴ Iburama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi j̄axalan tofajin nan a ra. ¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi j̄axanla ito mat̄ɔɔɔ Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni. ¹⁶ A yi hinan Iburama ra a j̄axanla fe ra. Iburama yi xuruse xunxurine nun pingene nun sofanle nun konyine nun j̄ɔɔɔɔɔɔɔɔ s̄ɔɔ.

¹⁷ Koni Alatala yi fure j̄axin sa Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburama j̄axanla. ¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburama xili. A yi a fala, a naxa, "I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya j̄axanla nan a ra. ¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyen nan a ra han n tan bata a findi n ma j̄axanla ra? Awa, h̄ɔɔ, i ya j̄axanla ni i ra. E siga!" ²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburama a fe ma. E yi a ragbengben e nun a j̄axanla, e nun a yii seen birin.

Iburama nun Loti

13 Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a j̄axanla nun a seen birin, e nun Loti. ² Iburama bata yi findi nafulu kanna ra nun. Xuruseene nun gbetin nun xemaan yi a yii. ³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Beteli taani. Yirena nde yi Beteli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi m̄enna nan singe yi. ⁴ A saraxa gande singen fan yi m̄enna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra m̄enni.

⁵ Loti yi biraxi Iburama f̄ɔɔ ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun. ⁶ Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na b̄ɔɔɔɔɔɔ xa. E mi yi n̄e luye yire kedenni s̄ɔɔɔɔɔɔ. ⁷ S̄ɔɔɔɔɔɔɔɔ yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi m̄enni na waxatini.

⁸ Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, "S̄ɔɔɔɔɔɔ s̄ɔɔɔɔɔɔɔɔ nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na. ⁹ B̄ɔɔɔɔɔɔɔɔ ito birin i yete ra. Awa, en xa fata. Xa i siga k̄m̄enna ma,

n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kɔmenna ma.”

¹⁰ Loti yi a yeen nasiga, a yi sa Yuruden meren to. Igen yi na nun a faɗin na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bɔɔɔne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bɔɔɔna, alo Alatala a nakɔ rafalaxina.

¹¹ Awa, Loti yi Yuruden meren sugandi a yete xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

¹² Iburama yi lu Kanan bɔɔɔni. Loti yi lu Yuruden meren taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fema.

¹³ Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gbege, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yee ra yi.

¹⁴ Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “I yeen ti sogeteden na, e nun sogegodo-den na, e nun yiifanna nun kɔmenna ma. ¹⁵ I bɔɔɔni naxan birin toxi, n na a fima i ma nen e nun i bɔɔɔnna ma han habadan. ¹⁶ N ni i bɔɔɔnna rawuyama ayi nen alo gbangbanna naxan bɔɔɔni ma. Xa muxun nɔe meɗensinna tenge, awa, a nɔe nen i bɔɔɔnna yaten kolonɗe. ¹⁷ Keli, i bɔɔɔni siga, a kuye yeen nun a yigbo yeen, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma.”

¹⁸ Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dɔɔɔ wudi belebelena nde mabinna ra Mamire nun Xebiron fema. A yi saraxa ganden nafala mɛnni Alatala xa.

Iburama Loti ratanga fena

14 Na waxatini, Manga Amirofeli naxan Babilɔn bɔɔɔni ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bɔɔɔni ma yo, Manga Kedolama naxan Elan bɔɔɔni ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bɔɔɔni ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yenge feen na. ² Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birisa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Semeberi Seboyimi mangana e nun Bela mangana. Bela mɔn xili Soyari. ³ Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fɔɔɔ Daraan denaxan yi. ⁴ Xabu ɗee fu nun firin manga suulunni itoe yi Manga Kedolama bun ma, koni a ɗee fu nun saxanden na, e yi murute.

⁵ A ɗee fu nun naanindena, Manga Kedolama nun mangan naxanye yi a fema, e yi siga yenge sodeni. E yi siyani itoe birin nɔ yengeni: Refa kaan naxanye yi Asatarɔti-Karinayin yi, Susi kaan naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawe-Kiriyatayimi yi, ⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fema. ⁷ Na xanbi e yi xete, e yi siga En-Misap-ati, naxan xili Kadesi. E yi Amalekine nɔ e nun Amorin naxanye yi dɔɔɔ Xasasɔn-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan denaxan mɔn xili Soyari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yengedeni: ⁹ Kedolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilɔn mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yenge. ¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi.

† Na feen mɔn sebexi Dunupa Fɔɔɔn 2.8-10 kui.

Yengesona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari. ¹¹ Na manga naanin naxanye nɔnɔnɔ, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga. ¹² E yi Iburama xunyena dii Loti fan suxu e nun a herisigen birin, bayo a yi dɔɔɔ Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yeba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dɔɔɔ wudi bili belebelen bun ma Mamire Amorin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa. ¹⁴ Iburama to a me, muxune bata a xunyena dii xeme Loti suxu, a yi yengesone tongo, muxu keme saxan muxu fu nun solomasexe naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yenge sodeni. E yi siga na mangane fɔɔɔ ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Kɔɔɔn na, Iburama yi a yengesone yitaxun, e yi na mangane raterena yengen na. E nun a yengesone yi nɔ na mangane matuntunɗe han Xoba, Damasi taan kɔmenna ma. ¹⁶ A yi fa e herisigen birin na, a yi fa a xunyena diin Loti fan na, e nun a sɔɔɔ seen birin, sa ɗaxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Melikisedeki

¹⁷ Iburama to xete xunna kenla kui, keli Manga Kedolama yengedeni e nun mangan naxanye yi a fema, Sodoma mangan yi siga Iburama ralandeni Sihawe lanbanni. Menna xili “Mangana Lanbanna.”

¹⁸ Na xanbi, Melikisedeki, † Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xɔnna Ala a saraxaraliin nan yi Melikisedeki ra. ¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, “Kore Xɔnna Ala naxan koren nun bɔɔɔni daxi, na xa Iburama barayi. ²⁰ Tantunna Kore Xɔnna Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa.” Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Melikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, “N ma muxune raxete n ma, koni nafunla xa lu i tan xa.” ²² Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, “N bata n kɔɔ Alatala yi, Kore Xɔnna Ala naxan koren nun bɔɔɔni daxi, ²³ n mi sese tonge naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi lutina, alogo i nama a fala bɔɔɔni fa fala ‘N tan nan Iburama findi nafulu kanna ra.’ ²⁴ N mi sese tonge, fɔ n ma yengesone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nen.”

Ala yi layirin tongo Iburama xa

15 Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanna. I saran gbeen sɔɔɔma nen.” ² Iburama yi a yabi, a naxa, “Marigina Alatala, i nanse ɗenigexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sɔɔɔni naxan n keɛn tongoma fɔ n ma walikena, Eliyeseri Damasi kaana. ³ I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikɛɛn naxan barixi n konni, na nan findima n keɛ tongon na.” ⁴ Alatala yi a yabi, a

†† MELIKISEDEKIBUNNA NEEN FA FALA “Manga tinxinxina.”

naxa, “En-en, i ya walikēen mi findima i kēē tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kēē tongon na.”⁵ Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I yēen nate kore. I sarene tēnge xa i nōe a yaten kolonje.” A mōn yi a fala a xa, a naxa, “I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bōnsōnna fan wuyama ayi na kiini nen, i mi nōe a yaten kolonje.”

⁶Iburama yi denkeleya Alatala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa. ⁷Ala yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra naxan i ramini Yuru taani Babilōn bōxōni. N na i xali bōxōn ma n denaxan fima i ma.” ⁸Iburama yi a maxōdin, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na bōxōn sōtōdeni nen?”

Alatala layirin xidi fena

⁹Ala yi a fala a xa, a naxa, “Fa pinge gilen nun sii gilen na, e nun yēxēē kontonna naxanye bata jēē saxan saxan ti, e nun ganba gilen nun kolokonde diina. I yi e fi n ma.” ¹⁰Iburama yi fa na subene ra. A yi ngingen nun sii gilen nun yēxēē kontonni sensen a tagi. A yi na sube dungine sa e dan na, koni a mi xōline tan yixaba. ¹¹Segene yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi. ¹²Sogen godomatōna, xixōnla yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³Ala yi a fala a xa, a naxa, “A kolon yati, i bōnsōnna dōxōma nen yamana gbete yi, e konna mi denaxan na. E findima nen konyin na na bōxōni. E fe xōlen siyaan birin sōtōma nen jēē keme naaninna bun ma muxu yini. ¹⁴Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e nēen minima na yamanani, e se fajin gbegbe xalima nen. ¹⁵I tan fama nen bōnje xunbenla sōtōdeni, i mōn siimaya xunkuyen sōtōma nen, han i sa laxiraya waxatin naxan yi. ¹⁶I yixeten naaninden xetema nen na bōxōni, bayo fō Amorine e haken na gbo ayi waxatin naxan yi.”

¹⁷Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini tēē kō seen naxan yi tutin naminima e nun tēē degena, a yi dangu sube dungine saden tagi. ¹⁸Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na kōxō yēteni. A yi a fala a xa, a naxa, “N bata yamanani ito fi i bōnsōnna ma, keli Misiran baan ma han sa dōxō Efirati baa belebelen na.” ¹⁹Siya dōxō wuyaxin nan yi na: Kenine nun Kenisine nun Kadimonne ²⁰nun Xitine nun Perisine nun Refane ²¹nun Amorine nun Kanan kaane nun Girigasane e nun Yebusu kaane.

Sumayila bari kōxōna

16 Sarayi, Iburama a paxanla munma yi dii yo bari a xa. Konyi gile Misiran kaana nde yi walima a yii naxan yi xili Hagara. ²Sarayi yi a fala a xemen xa, a naxa, “I bata a to, Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni yanyina nde n nōe diin sōte i xa nen n ma konyi gilen sabun na. E birin nan lan ε xa xi to.” Iburama yi tin Sarayi a falan ma a naxan falaxi a xa. ³Sarayi yi a konyi gilen Hagara Misiran kaan tongo, a yi a so a xemena Iburama yii, a xa findi a paxanla ra. Iburama bata yi jēē fu ti Kanan bōxōn ma.

⁴Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Hagara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobin na. ⁵Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, “Konbini ito, n na raxetema i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilen fixi i ma a xa findi i ya paxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobin nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti.” ⁶Iburama yi a paxanla yabi, a naxa, “I ya konyi gilen nan a ra. A wali-ma i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xōn ma, a birin liga a ra.” Na waxatini, Sarayi fe kobin birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fema Suru kiraan xōn ma tonbon yireni. ⁸Malekan yi Hagara maxōdin, a naxa, “Sarayi a konyi gilen Hagara, i kelixi minen yi? I sigama minen yi?” Hagara yi malekan yabi, a naxa, “N nan n gixi n kanna nan bun ma.”

⁹Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, “I mōn xa xete i kelixi denaxan yi. I mōn xa i xuru a ma.”

¹⁰Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, “N fama bōnsōn wuyaxi fideni nen i ma, i mi nōe naxan yaten kolonje.” ¹¹Alatalaa malekan mōn yi a fala a xa, a naxa, “I fudikanna na a ra iki. I fama diin sōtōdeni. I na diin xili sama nen Sumayila. † Bayo Ala bata i ya kōxō xuiin me marayarabin naxan sama i fari. ¹²I ya diin luma nen alo burunna sofanla. A birin yengema nen, birin a fan yengema nen. E nun a xunyene birin luma nen fataxi.”

¹³Hagara yi xili sa Alatala xōn, naxan falan tixi a xa, a naxa, “Ala Naxan N Toma.” A yi a fala, a naxa, “N bata na kanna to, naxan n toma.” ¹⁴Na nan a toxi e na xōjinna xinla falama, e naxa, “Niin Kanna Naxan N Toxi.” Na xōjinna Kadesi nun Bereda nan tagi. ¹⁵Hagara yi diin sōtō Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila. ¹⁶Iburama bata yi jēē tonge solomasexe e nun jēē sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sōtō a xa.

Iburama xinla maxete fena

17 Iburama to jēē tonge solomanaanin jēē solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yēē ra yi. ²N fama layirin tongodeni i tan nun n tan tagi. N mōn fama nen bōnsōn gbeen fideni i ma.” ³Iburama yi bira, a a yetagin lan bōxōn ma. ⁴Ala yi a fala a xa, a naxa, “N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nen siya wuyaxine benban na. ⁵I xinla mi falama kōnōn Iburama, †† i xinla falama nen fa fala Iburahima, bayo n na i findima nen siya wuyaxine benban na. ⁶N na i findima nen yama gbeen benban na. I diine sōtōma nen naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nen i ya diine tagi. ⁷N nan n ma layirin nakamalima nen i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bōnsōnne fan yixeten fan bōnsōn bōnsōn. A findi-

† SUMAYILAbunna neen fa fala “Ala fe mema.” †† IBURAMAbunna neen fa fala “Fafa binyena.” IBURAHIMAbunna neen fa fala “Yama gbeen fafe.”

ma habadan layirin nan na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bɔnɔnɔnna hali i dangu xanbini. ⁸I tan nun i bɔnɔnɔnna, n fama nen bɔnɔnɔn fideni ε ma, i findixi xɔnɔn na denaxan yi iki. Kanan bɔnɔnɔn birin findima nen e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra.”

⁹Ala mɔn yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I tan nun i bɔnɔnɔnna fan yixeten bɔnɔnɔn bɔnɔnɔnna, ε lan nen ε xa n ma layirin nakamali. ¹⁰En ma layirin ni i ra, n naxan saxi ε ma, ε lan ε xa naxan nakamali, i tan nun i bɔnɔnɔnne: Naxan birin findixi xemen na ε tagi, e birin lan nen e xa banxulan. ¹¹E xa na banxulanna findi layiri taxamasenna ra ε tan nun n tan tagi. ¹²Keli ε tan ma, sa dɔxɔ ε bɔnɔnɔn bɔnɔnɔnna ra, a birin lan nen, naxan yo barin nema fa xii solomasexe ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nen a xa sa ε konyine fan ma naxanye ε yii, naxanye barixi ε konni, e nun konyin naxanye saraxi bɔnɔn gbeteni, hali a mi fa i bɔnɔnɔn. ¹³Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nen e xa banxulan, alogo n ma layirin taxamasenna xa lu ε fatin ma habadan! ¹⁴Xemen naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nen naminideni ε bɔnɔnɔn, bayo a mi layirin nakamalixi.”

¹⁵Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nana i ya naxanla xinla fala sɔnɔn de, ‘Sarayi,’ a fa xili nen ‘Saran.’ ¹⁶N na a barakama nen, a fama dii xemen barideni nen i xa. N na a barakama nen, a fama findideni nen siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nen a diine yi.” ¹⁷Iburahima yi bira, a yi a yetagin lan bɔnɔn ma, a yi gele. A yi a fala a bɔnɔn, a naxa, “N tan naxan bata nɛε keme ti siimayaan na, n mɔn nɛε diin sɔte ba? Saran naxan fan bata nɛε tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nɛε diin bare ba?”

¹⁸A yi a fala Ala xa, a naxa, “I bɔnɔn lu Sumayila xɔn ma tun!” ¹⁹Ala yi a fala, a naxa, “En-en! I ya naxanla Saran fama dii xemen barideni nen i xa, i naxan xili sama Isiyaga. † N nan n ma layirin nakamalima nen n tan nun a tan tagi e nun a bɔnɔnɔnna hali a faha xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan! ²⁰Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nen, n mɔn dii gbegbe bari feen nagidima a ma nen, n bɔnɔnɔn wuyaxin fima nen a ma. A findima nen manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kanna ra. ²¹Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na raka-malideni n tan nun Isiyaga nan tagi. Saran fama nen dii xemen barideni i xa i bɔnɔn waxati faraxi.” ²²Ala to yelin na fale, a yi keli Iburahima xun ma.

²³Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xemen naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na lɔxɔni alo Ala a yamari kii naxan yi. ²⁴Iburahima siin nɛε tonge solomanaanin nɛε solomanaanin nan yi a ra, ²⁵a dii Sumayila tan bata yi nɛε fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi. ²⁶E yi e birin banxulan lɔxɔ keden ²⁷e nun xemen naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbete yi.

Xɔnɔ saxanna fe

18 Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen denaxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dɔxi a bubun so dɛen na, kuye wolon waxatini yanyin na. ²A yi xeme saxan to tixi a yetagi. A yi keli bubun so dɛen na, a siga mafuren, a sa na xeme saxanna ralan. A yi a xinbi sin. ³A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, “N kanna, yandi ε nama dangu singe, ε xa ε madigan n konni. ⁴N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. E mɔn xa ε matabu wudini ito bun ma. ⁵N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sɔtɔ. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasɔtɔ, ε danguma ε walikɛen konna nin.” Na xɔnɔne yi a yabi, e naxa, “Awa, i naxan falaxi, a raba.”

⁶Nanara, Iburahima yi xete a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a naxanla Saran xa, a naxa, “I mɔnɔxɔ. I murutu fupɔ fapɔn debedin ye saxan nafala burun na.” ⁷Na xanbi, a yi a gi, a siga ninge sansanni, a sa ninge dii turaxi keden tongo. A yi na ninge diin so a walikɛen yii alogo a xa a faha, a xa a rafala donseen na. ⁸Na suben to yelin nɔnɔ, Iburahima yi a tongo, a a so xɔnɔne yii, e nun nɔnɔ kendena sa nɔnɔ xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fema wudin bun ma.

⁹Na xɔnɔne yi Iburahima maxɔdin, e naxa, “I ya naxanla Saran minen yi?” A yi e yabi, a naxa, “A na yi bubun bun ma.” ¹⁰Na xɔnɔn muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mɔn xetema be i bɔnɔn waxati faraxi. Na waxatini i ya naxanla dii xemen barima nen i xa.” Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so dɛen na, a tuli matixi e falan ti xuiin na. ¹¹Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi nɛε diin bare. ¹²A yi gele a yete ma, a naxa, “N tan na sɔte, n bata yelin fore? N kanna fan bata findi xeme fonna ra. N fan sewama nen dii sɔtɔdeni ba?”

¹³Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi nɛε diin bare sɔnɔn, bayo a bata fori? ¹⁴Nanse na Alatala mi nɛε naxan lige? N fama nen waxati saxini faraxi, Saran yi dii xemen bari.” ¹⁵Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, “N mi gelexi de!” A yi a fala a xa, a naxa, “Di! I gelexi nen.” ¹⁶Na xɔnɔne yi ti kiraan xɔn ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan ligama, n nama na luxun Iburahima ma. ¹⁸A fama nen findideni siya belebele senbemaan na. Dunuɔa siyane birin duban sɔtɔma nen a tan barakani. ¹⁹N na a sugandixi nen, alogo a xa a diine nun a bɔnɔnɔnna muxune birin yamari a e xa kiti kenden sa tinxinni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nen n ma layirin nakamalideni n naxan tongoxi Iburahima xa.” ²⁰Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han, ²¹n fama gododeni nen, n sa a mato feen naxanye birin falaxi e xun ma, xa a na kiini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondenin nen na waxatini.”

²²Xɔnɔn firin yi keli e yi denaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Iburahima yi lu yire kedenni.

† ISIYAGAbunna nɛen fa fala “A gelema.”

²³ Iburahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, "I muxu paxine nun tinxin muxune halage e bode xon ba? ²⁴ Yanyina nde tinxin muxu tonge suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nen? I mi dijama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tonge suulunna fe ra ba? ²⁵ En-en, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu paxin nun tinxin muxun faha kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu paxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dununa birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xon ma ba?" ²⁶ Alatala yi yabin ti, a naxa, "Xa n tinxin muxu tonge suulun li Sodoma taan kui, n dijama nen Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra."

²⁷ Iburahima mɔn yi falan tongo, a naxa, "Marigina, n bata i maxandi i xa diɔa n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gbangbanna nun benden nin. ²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fɔ muxu tonge naanin e nun suulun nan na. I na taan kale bayo muxu suulun bata dasa a ra?" Ala yi a fala, a naxa, "N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na."

²⁹ Iburahima mɔn yi a fala a xa, a naxa, "Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi." A yi a fala, a naxa, "N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra."

³⁰ Iburahima yi a fala, a naxa, "Marigina, n bata i maxandi, i nama xɔɔ xa n mɔn falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi." Ala yi a fala a xa, a naxa, "N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi."

³¹ Iburahima yi a fala, a naxa, "Marigina, i hake lu n xa. Yanyina nde, i muxu mɔxɔɔɔ nan lima na." Ala yi a fala, a naxa, "N mi na taan kalama na muxu mɔxɔɔɔɔna fe ra."

³² Iburahima mɔn yi a fala, a naxa, "Marigina, yandi, i nama xɔɔ. N ma maxɔɔdin dɔnɔnɔn ni ito ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na." Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, "N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra."

³³ A to yelin falan tiye e nun Iburahima, Alatala yi siga, Iburahima fan yi xete a konni.

Sodoma nun Gomora halagi fena

19 Ninbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dɔxi na taan so deen na. A to malekane to fe, a yi keli, a sa e ralan kiraan xon ma. A yi a xinbi sin, a yetagin yi lan xɔɔɔ ma. ² Loti yi a fala e xa, a naxa, "N kanne, yandi, e xa so n konni. E xa e sanne maxa, e mɔn xa xi be to. Na xanbi, tila xɔɔɔnni e nɔɔe sigɔ e sigatini." Malekane yi a fala, e naxa, "En-en! Fɔ nxu xa xi taan tagini to kɔɔɔen na."

³ Koni Loti yi a yixɔɔɔɔɔ han e yi siga a konni. A yi donse faɔin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dege. ⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dɔɔɔ xeme fonne ra, e birin yi na nun. ⁵ E yi Loti xili, e a maxɔɔdin, e naxa, "Na muxune minen yi, naxanye soxi i konni to pinbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo paxanla." ⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti deen na, a yi na deen nagali. ⁷ A yi a fala e xa, a

naxa, "En-en! Ngaxakedenne, e nama fe paxin liga. ⁸ N ma dii teme firin be naxanye mi xeme feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa e sagoni, e xa feen birin liga e ra e waxi naxan xon ma, alogo e nama sese liga n ma xɔɔɔene ra, bayo n tan bata findi e yatigin na." ⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, "Mini i ya xɔɔɔene nan na nxu yetagi. I mi nɔɔe kitin se nxu konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xɔɔɔen dɔɔɔdeni i ra nen dangu e tan na." E yi xɔɔɔɔɔ Loti ra, alogo e xa deen kala. ¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e deen balan e xun ma. ¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi deen na, e birin yi findi danxutɔne ra, keli banxulanne ma sa dɔɔɔ xeme fonne ra han e mi yi sese toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti maxɔɔdin, e naxa, "Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xemene nun i ya dii temene, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui ¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gbegebe me taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi." ¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, "E keli be mafuren! Alatala fama be kaladeni iki sa." E yi a miri a sabaan nan na. ¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, "Keli! I ya paxanla tongo, e nun i ya dii teme firinna naxanye be. E xa keli be alogo e nama halagi e nun taani ito hake kanne." ¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a paxanla, sa a dii teme firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, "I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xon i xa halagi, siga na geyane yireni." ¹⁸ Loti yi a fala, a naxa, "En-en, n Marigina, n bata i maxandi, n mi nɔɔe na lige. ¹⁹ N na a kolon, i bata hinan n tan i ya walikɔɔen na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi nɔɔe n giye han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nen. ²⁰ Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga menni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!"

²¹ Malekan yi a fala, a naxa, "N bata tin na birin ma. N mi na taan kale. ²² Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi nɔɔe fefe lige." Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari. ²³ Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

²⁴ Na waxatini, Alatala yi dole teen nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma. ²⁵ A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, fɔɔɔ sansine ma, sa dɔɔɔ muxune ra naxanye birin dɔxi na taane kui. ²⁶ Loti a paxanla yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi findi fɔɔɔ geme tixin na.

²⁷ Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to denaxan yi. ²⁸ A to a yeen nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun teen ^{††} tutina. ²⁹ Ala to yi na taane kalama

† SOYAR**I**burunna neen fa fala "A xurina." †† SULUN TEEN**M**ɔn fala-
ma yirena nde yi fa fala "FURU TEENA."

nun, a yi mirixi Ibrahima fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama waxatin naxan yi, Loti yi dɔxi denaxan yi.

Loti nun a dii tɛmɛ firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dɔɔ mɛnni e nun a dii tɛmɛ firinna faran yinla kui.

³¹ Lɔɔna nde, a dii tɛmɛ singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, "En baba bata fori. En denaxan yi, xɛmɛ yo mi be en dɔɔma naxan xɔn ma alo adaman darixi kii naxan yi." ³² Fa be, en xa dɔɔn so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xɔn ma, alogo en xa diin sɔɔ. Na xa findi a bɔnɔnna ra." ³³ Na kɛɛn na, e yi dɔɔn fi e baba ma, a dii tɛmɛ singen yi xi a baba xɔn ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina. ³⁴ Kuye to yiba, a dii tɛmɛ singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, "A bata ɲan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To kɛɛn na, i tan nan nun n baba xi ma yire kedenni. Na yanyini en nɛ bɔnɔnna fiye a ma." ³⁵ Na kɛɛn mɔn na, e yi dɔɔn fi e baba ma, a xunyen fan yi xi a baba xɔn ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii tɛmɛ firinna yi fudikan e baba a diin na. ³⁷ Na dii tɛmɛ singen to diin bari, a a xili sa "Moyaba." Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi. ³⁸ A dii tɛmɛ firinden fan yi diin bari, a a xili sa "Ben-Ami." Na nan findi Amonine birin benban na. Han iki e na yi.

Ibrahima nun Abimeleki

20 Ibrahima yi siga Negewi yamanani. A yi dɔɔ Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti mɛnni. ² Ibrahima yi a ɲaxanla Saran ma fe fala, a naxa, "N xunyen ɲaxalanmaan nan a ra." Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Kɛɛn to so, Abimeleki xima, Ala yi a yete yita a ra xiyeni, a naxa, "I faxama nɛn ɲaxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xɛmɛ taa ra dɔɔn na a ra." ⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, "N Marigina, i bɔnɔn tinxinin kalama nɛn?"

⁵ Ibrahima a fala nɛn n xa, fa fala ɲaxanli ito a xunyen ɲaxalanmaan nan a ra. ɲaxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Ibrahima ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n bɔɲɛ fixɛn nan na." ⁶ Na xiyeni Ala mɔn yi a fala a xa, a naxa, "N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi nɔxi yulubi lige n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya ɲaxanla ra." ⁷ Iki, ɲaxanli ito raxɛtɛ a xɛmɛn ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nɛn alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxɛtɛ a xɛmɛn ma, a kolon, i faxama nɛn i tan nun i ya muxune birin."

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yebe e xa. E yi gaxu han a dangu ayi. ⁹ Abimeleki yi Ibrahima xili a konni. A yi a maxɔdin, a naxa, "N haken mundun ligaxi i ra, i xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra? I ba-

ta fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga. ¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?" ¹¹ Ibrahima yi a fala, a naxa, "N na falaxi nɛn, a be kaane mi gaxuxi Ala yɛɛ ra. E n faxama nɛn n ma ɲaxanla fe ra." ¹² ɲɔndin nan a ra, n xunyen na a ra. Nxu birin baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mɔn findixi n ma ɲaxanla ra. ¹³ Ala to n namini n baba konni, n yi a fala n ma ɲaxanla xa, n naxa, "I hanna yitama n na ikiini: En na siga dɛdɛ, i xa a fala a n xunyen nan i tan na."

¹⁴ Abimeleki yi yɛxɛne nun siine nun ɲingene nun konyi xɛmɛne nun konyi gilene tongo, a yi e birin so Ibrahima yii. A mɔn yi a ɲaxanla Saran naxɛtɛ a ma. ¹⁵ A yi a fala Ibrahima xa, a naxa, "N ma bɔɔn dɛɛn bata rabi i xa. I na wa lu feni dɛdɛ bɔɔn ito ma, lu mɛnni." ¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, "N bata gbeti gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na i tan nun i sigati boden birin yɛɛ xɔri alogo i xa xunna kenla sɔɔ." ¹⁷ Ibrahima yi Ala maxandi, na waxatini Ala yi Abimeleki rakɛndɛya alogo a ɲaxanla nun a konyi gilene xa nɔ diin barideni. ¹⁸ Alatala bata yi dii baritɛyaan nagidi nun Abimeleki a muxune ma Ibrahima a ɲaxanla Saran ma fe ra.

Isiyaga bari lɔɔna

21 Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali. ² Saran yi fudikan. A yi diin bari Ibrahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa. ³ Ibrahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sɔɔxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solomasɛxɛde lɔɔni alo Ala a yamari kii naxan yi. ⁵ Ibrahima bata yi ɲɛ kɛmɛ sɔɔ siimayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi. ⁶ Saran yi a fala, a naxa, "Ala bata n nagele sɛwani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen mɛ, en birin sɛwama nɛn." ⁷ A mɔn yi a fala, a naxa, "Nde yi nɛ a fale Ibrahima xa a lɔɔna nde fama a lideni, Saran findima dii ngan na nɛn? Koni n tan bata diin bari a xa a xɛmɛ foriyani."

Ibrahima yi Hagara kedi

⁸ Diin to gbo, e yi a dɛɛn ba xijɛn na. Ibrahima yi sɛwa sumunna belebele yitɔn, a dii Isiyaga dɛɛ ba lɔɔni. ⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Ibrahima xa, Saran yi na diin to geɛ. ¹⁰ A yi a fala Ibrahima xa, a naxa, "Konyi ɲaxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu kɛɛ kedenni." ¹¹ Na falan mi rafan Ibrahima ma a diina fe ra. ¹² Koni Ala yi a fala Ibrahima xa, a naxa, "I nama xɔɔ i ya diina fe ra e nun i ya konyi ɲaxanla. Saran na feen naxan birin maxɔdin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatɛma i bɔnɔnna ra, ne minima Isiyaga bɔnɔnna nin." ¹³ N siyana nde fan naminima nɛn i ya konyi ɲaxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na." ¹⁴ Ibrahima yi keli subaxan ma. A yi burun nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na denaxan xili "Beriseba."

† *Isiyagabunna nɛn fa fala "A gelema."*

¹⁵ Igen to pan a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wu-didin bun ma. ¹⁶ A yi siga, a sa dɔxɔ a danna xalimakuli wolide keden ɲɔxɔndɔn yi. A yi a fala, a naxa, "N mi nɔɔ n yɛɛn tiyɛ n ma diin faxamatɔɔn na." A yi siga, a sa dɔxɔ a danna, a yi lu tɛ a ma, a wuga. ¹⁷ Ala yi diin wuga xuiin mɛ kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxɔdin, a naxa, "Hagara nanse i sɔxɔ? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin mɛ kore. ¹⁸ Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findi-ma siya gbee kanna nan na."

¹⁹ Ala yi Hagara yɛɛn nabi, a yi xɔɲinna to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma. ²⁰ Ala yi a yengi lu diin xɔn ma han a yi gbo. A yi siga a sa dɔxɔ tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra. ²¹ A yi dɔxɔ Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa ɲaxalan keden fen a xa.

Ibrahimia layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

²² Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Ibrahimia li, e a fala a xa, e naxa, "Ala luxi i xɔn ma i ya feen birin yi. ²³ I kɔɔ n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfɛ, i mi n ma diine yanfɛ, i mi n mamandenne fan yanfɛ. I xa hinan n na e nun bɔxɔni ito muxune, i dɛ-naxan yi, alo n na a liga i xa kii naxan yi." ²⁴ Ibrahimia yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ Ala yi."

²⁵ Ibrahimia yi a mawuga Abimeleki xa, a walikene bata a xɔɲinna ba a yii. ²⁶ Abimeleki yi a yabi, a naxa, "N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dɛntɛgeni ito saxi n xa, fɔ to n tan yi fa a kolon."

²⁷ Ibrahimia yi yɛxɛene nun siine nun ɲingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa. ²⁸ Ibrahimia yi yɛxɛɛ dii solofere tongo, a yi e sa e danna. ²⁹ Abimeleki yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera, i na yɛxɛɛ dii soloferene saxi e danna?"

³⁰ Ibrahimia yi a yabi, a naxa, "N ne soma nɛn i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xɔɲinni ito gexi."

³¹ Nanara, mɛnna xili saxi Beriseba, bayo e firinna birin e kɔɔ mɛnna nin. ³² E yi layirin tongo e bode xa Beriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xɔn ma xɛtɛ Filisiti bɔxɔni.

³³ Ibrahimia yi tamaro wudi bili keden si Beriseba bɔxɔn ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala. ³⁴ Ibrahimia ɲɛɛ wuyaxi ti nɛn Filisiti bɔxɔni.

Ibrahimia saraxana

22 Na feene dangu xanbini, Ala yi Ibrahimia keɲaan fɛsɛfɛsɛ. A yi a xili, a naxa, "Ibrahimia." Ibrahimia yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

² Ala yi a fala a xa, a naxa, "I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari, n na dɛnaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na."

³ Subaxan ma, Ibrahimia yi keli, a yi dɔxɔ seni tɔn a sofaneli fari. A yi a walikɛ firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Ibrahimia yi yegeni bɔ naxan findi-ma tɛɛ yitɔn seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala dɛnaxan yi-

taxi a ra. ⁴ Na xii saxande lɔxɔni, Ibrahimia yɛɛn yi ti na yire makuyen na, a sigama dɛnaxan yi. ⁵ A yi a fala a walikɛ firinna xa, a naxa, "E tan nun sofaneli xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batudeni. Na waxatini nxu mɔn xɛtɛma han be."

⁶ Ibrahimia yi na yegen dɔxɔ Isiyaga xun ma, a diina. A mɔn yi tɛɛ wolonna nun filɛn xali. E sigan tima e firinna. ⁷ Isiyaga yi a baba Ibrahimia xili, a naxa, "N baba." A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra, n ma diina." Isiyaga yi a baba maxɔdin, a naxa, "N bata a to yegen nun tɛɛ wolonna en yii, koni yɛxɛɛ diin minen yi en naxan bama saraxan na?"

⁸ Ibrahimia yi a yabi, a naxa, "N ma diina, Ala yatin nan yɛxɛɛ diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na." E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala dɛnaxan yitaxi a ra, Ibrahimia yi saraxa ganden nafala mɛnni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dɔxɔ yegen fari. ¹⁰ Na xanbi ra, a yi filɛn tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kɔɛ raxaba, ¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, "Ibrahimia hɛ, Ibrahimia hɛ!" Ibrahimia yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

¹² Malekan yi a fala, a naxa, "Banxulanni ito lu na. I nama fe paxi yo liga a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yɛɛ ra. N mɔn bata la a ra, i mi tondixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na."

¹³ Ibrahimia yi a yɛɛn naxɛtɛ a xanbi ra, a yi yɛxɛɛ kontonna to fɔtɔnna yii ra, a ferɛ firinna kankanxi ɲansanni. A yi sa na yɛxɛɛ kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin bɔxɔn na. ¹⁴ Ibrahimia yi na yiren xili sa "Alatala nan fama a ra." Nanara, han iki a falama "Alatala nan fama a ra a geyaan fari."

¹⁵ Alatalaa malekan mɔn yi Ibrahimia xili kore. ¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, "N bata n kɔɔ n yɛtɛni, Alatalaa falan ni ito ra. Bayo i bata ito liga, i mi tondi i ya dii kedenna ma n xa, ¹⁷ n na i barakama nɛn han! I bɔxɔnna wuyama ayi nɛn alo saren naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nɛn alo mɛɲɛnsinna naxan malanxi baa dɛɛn na. I bɔxɔnna e yaxune nɔkma nɛn.

¹⁸ Dunuɲa siyane birin duban sɔxɔma nɛn i tan bɔxɔnna barakani, bayo i bata n xuiin suxu."

¹⁹ Ibrahimia yi xɛtɛ a walikene yireni. E birin yi siga Beriseba, bayo Ibrahimia yi dɔxɔ mɛnna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Ibrahimia yi a mɛ, a Mili-ka bata diini itoe bari a xunyen Nahori xa: ²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratɔna Busi nun Arami baba Kemuyeli ²² nun Kesede nun Xaso nun Pilidasi nun Yidi-lafi e nun Betuyeli. ²³ Betuyeli Rebeka nan sɔxɔ. Milika nan na dii solomasɛxɛn bari Ibrahimia xunye Nahori xa. ²⁴ Nahori a konyi ɲaxanla, na yi xili nɛn Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nɛn: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

Ibrahimia muxu maluxundena

23 Saran ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun solofere nan sɔxɔ siimayaan na. ² A yi faxa Kiriya-Aruba yi, naxan mɔn xili "Xebiron," Kanan bɔxɔni. Ibrahimia yi a ɲaxanla saya feen liga, a yi a wuga. ³ Ibrahimia yi keli,

† BERISEBA bunna nɛn fa fala "Marakɔɔ xɔɲinna."

a paxalan binbin saxi denaxan yi, a yi siga Xitine fema. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa, ⁴“Xɔɔɔɔ nan n tan na e tagi be. N bata e maxandi, e gaburu yiren fi n ma, n nɔe n ma paxanla maluxunɛ denaxan yi.”

⁵Xitine yi a yabi, ⁶e naxa, “Nxu kannna, i tuli mati nxu ra a fajin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya paxanla maluxun feni nɔ gaburu yire yo yi, i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nɔe tonde i xa, i ya paxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷Ibrahimia yi keli. A yi a xinbi sin men kaane xa, Xiti bɔnɔnɔnna. ⁸A yi a fala e xa, a naxa, “Xa e bata tin, n xa nɔ n ma paxanla maluxundeni e gaburu yireni, n fan bata e maxandi e xa nɔ n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma ⁹alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, n na a kolon a tan nan gbee menna ra, na mɔn a xɛɛn nan dɛxɔn. A xa na sara n ma e yɛɛ xɔri, alogo birin xa a kolon, na bɔxɔn bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Ibrahimia yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e xa nɔ a falan namɛdeni. ¹¹“Nba, n bata i maxandi, n kannna, i tuli mati n na. En-en, n bata xɛɛn nun faranni ito fi i ma n bɔnɔnɔnna yɛɛ xɔri. I ya paxanla maluxun menni.”

¹²Ibrahimia mɔn yi a xinbi sin, yamaan birin yɛɛ xɔri. ¹³A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xɛɛn saren fima nen. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nɔ n ma paxanla maluxundeni menni.”

¹⁴Eferon mɔn yi falan tongo, ¹⁵a naxa, “Nba, i tuli mati n na a fajin na. Bɔxɔn naxan saren lanma gbeti gbanan kɛmɛ naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya paxanla maluxun na.”

¹⁶Ibrahimia yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin tɛngɛ, a naxan ma fe fala a bodene yɛɛ xɔri, Xitine, na gbeti gbanan kɛmɛ naanin yi maliga alo yulane yi darixi a lige kii naxan yi na waxatini. ¹⁷Eferon ma xɛɛn naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sixi xɛɛn danne ra, ¹⁸ne birin yi findi Ibrahimia gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e birin yi findi na fe serene ra.

¹⁹Na birin dangu xanbini, Ibrahimia yi a paxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xɛɛn ma, naxan Mamire yetagi, Xebiron yi, Kanan bɔxɔnɔni. ²⁰Na xɛɛn nun na faranna yi ba Xitine gbeeyani, a findi Ibrahimia gbeen na alogo a xa nɔ a muxu faxaxine maluxundeni menni.

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

24 Ibrahimia bata yi fori. Alatala yi Ibrahimia baraka kirayaan sifan birin xɔn ma. ²A walikɛɛn naxan fori dangu a walikɛɛn birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xɔn ma, Ibrahimia yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma. ¹³N fama i rakɔɔ-

† Men kaane yi na nan ligama e na muxun nakɔɔ waxatin naxan yi.

deni Alatala yi, kore xɔnna nun bɔxɔn xɔnna Ala, alogo i nama paxanla fen n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dɔxi denaxan yi. ⁴I sigama n bari bɔxɔn nan ma, n bɔnɔnɔni, i menna paxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na paxanla mi bire n fɔxɔ ra fa bɔxɔni ito yi. Fɔ n xa i ya diin xali menni, i ya bɔxɔni, i kelixi denaxan yi ba?” ⁶Ibrahimia yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxetɛ n keli-deni de! ⁷Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bɔnɔnɔni, naxan falan tixi n xa, naxan a kɔɔxɔ a bɔxɔni ito soma nen n bɔnɔnɔnna yii, a tan yatina a malekan nasigama i yɛ ra nen alogo i xa nɔ paxanla sɔɔɔdeni n ma diin xa menni. ⁸Xa paxanla mi fa sa tin bire i fɔxɔ ra, i fama nen natangadeni n ma kɔɔn ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xetɛ n ma diin na menni.”

⁹Walikɛɛn yi a yiin naso a kannna Ibrahimia danban bun ma, a yi a kɔɔ na ma. ¹⁰Walikɛɛn yi ɔɔɔɔ fu tongo Ibrahimia a ɔɔɔɔɔɔ tagi e nun se fajin gbegebe. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kɔmen fɔxɔni.

¹¹Ninbari waxatini, a yi xɔɔɔnna li naxan gexi taan fari ma. A yi ɔɔɔɔɔɔ rafelen menni. Naxanle yi fama ige badeni na xɔɔɔnna nan na.

¹²A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kannna Ibrahimia Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kannna Ibrahimia ra. ¹³I bata n to xɔɔɔnna dɛxɔn ma, taan sungutunne fama ige badeni denaxan yi. ¹⁴N sungutunna nde maxɔdinma nen, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi iki, a naxa, ‘I xa igen min, n mɔn xa igen so i ya ɔɔɔɔɔɔɔɔ fan yii,’ n na a kolonma nen na waxatini, i ya paxalan sugandixin yatin nan na ra Isiyaga xa, i ya walikɛna. Na waxatini n na a kolonma nen, a i bata hinan n kannna ra.”

¹⁵Benun a xa yelin na falan tiyɛ, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii tɛmɛna, Nahori nun Milika mamandenna. Nahori, Ibrahimia xunyen nan a ra. A fɛɔɔn yi dɔxi a tungunna fari. ¹⁶Sungutun tofajin nan yi a ra, naxan mi yi xɛmɛ feen kolon. A yi godo xɔɔɔn dɛɛn na, a yi a fɛɔɔn nafe igen na, a mɔn yi te. ¹⁷Ibrahimia walikɛɛn yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya fɛɔɔn kui.” ¹⁸A yi a yabi, a naxa, “Nba, igen min.” A yi a fɛɔɔn nagodo a tungunna fari, a yi igen so a yii. ¹⁹A to yelin igen soɛ a yii, a yi a fala a xa, a naxa, “N ni igen bama nen i ya ɔɔɔɔɔɔɔɔ fan xa alogo e birin xa wasa igen na.”

²⁰A yi igen sa xuruse mindeni, a mɔn yi siga a giye a sa ige gbetɛ sege. ɔɔɔɔɔɔɔɔ birin yi wasa igen na. ²¹Xɛmɛni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasɔɔɔɔɔɔ n xa. ²²ɔɔɔɔɔɔɔɔ to yelin igen minɔɔ, xɛmɛni ito yi xɛma wuredin so sungutunna yii naxan sama ɔɔɔɔɔɔ na, na garamu sennin liyɛ, e nun xɛma yiikɔɔɔɔɔ firin, naxan garamu kɛmɛ liyɛ. ²³A yi a maxɔdin, a naxa, “Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigiyana nde i baba konni, nxu xa xi na to kɔɔɔɔ na?”

²⁴ A yi a fala a xa, a naxa, "Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na." ²⁵ Naxanli ito mɔn yi a fala, a naxa, "Nxu konni sexen nun ɔɔnd-ede gbegbeen na, yigiyaden fan na ε luma denaxan yi." ²⁶ Xemeni ito yi a xinbi sin Alatala yetagi. ²⁷ A yi a fala, a naxa, "Alatala, n kannna Iburahimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kannna Iburahima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kale. N ma sigatini, Alatala, n xunna tixi yiren nan na, denaxan findixi n kannna Iburahima xunyən konna ra."

²⁸ Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xɔɔɔni ito a fe fala a nga xa. ²⁹ Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xɔɔɔni dɛen na xemen tixi denaxan yi. ³⁰ A bata yi xɔɔrasoon nun yikɔrasoon to a xunyən ɔaxalanmaan yii. A mɔn bata yi a xunyən dentege xuiin mɛ xemena falana fe ra. A yi siga xemeni ito yireni a tixi xɔɔɔnna fema e nun ɔɔɔɔɔne.

³¹ A yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nanfera i tixi tandeni? N bata banxini tɔn i yigiyadena e nun ɔɔɔɔɔne lan e xa lu denaxan yi."

³² Xemeni ito yi so Laban konni. Laban yi goronna rago-ɔɔɔɔɔne fari. A sexen so e yii e nun ɔɔɔɔɔndɛna e naxan donma. A yi igen fan so xemeni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a fɔɔ ra, alogo e xa e sanne maxa. ³³ A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, "N mi n dɛgema singe, fɔ n xa falan ti ε xa, n lanma n xa naxan yita ε ra." Laban yi a fala a xa, a naxa, "Falan ti xɛ."

³⁴ Xemeni ito yi a fala, a naxa, "N tan Iburahimaa walikɛen nan n na. ³⁵ Alatala bata baraka gbegbeen nagidi n kannna Iburahima ma. A bata findi nafulu kannna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xemaan nun walikɛ xemene nun walikɛ ɔaxanle nun ɔɔɔɔɔne nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

³⁶ N kannna Iburahima a ɔaxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A kɛen birin soxi diini ito nan yii."

³⁷ "Iburahima n nakɔɔxi nɛn, a naxa, 'I nama ɔaxanla tongo n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dɔxi denaxan yi. ³⁸ I xa siga n baba denbayani n bɔɔɔɔɔni alogo i xa ɔaxanla fen n ma diin xa menni.' ³⁹ Na waxatini, n yi n kannna maxɔɔɔɔn, n naxa, 'Xa na ɔaxanla fa tondi biradeni n fɔɔ ra go?' ⁴⁰ A yi n yabi, a naxa, 'N sigan tima Alatala naxan yetagi, na fama nɛn a malekan biradeni i fɔɔ ra alogo i ya sigatiin xa ɔɔɔɔɔya. I fama nɛn ɔaxanla tongodeni n ma diin xa n bɔɔɔɔɔni, n baba denbayani. ⁴¹ Na waxatini i na siga n bɔɔɔɔɔnna tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii, i bata ratanga n ma marakɔɔn ma.'"

⁴² "N to xɔɔɔnna yiren li, n yi maxandin ti, n naxa, 'Alatala, n kannna Iburahimaa Ala, xa i bata a ɔɔɔni n xa, i xa n ma sigatiin nasɔɔɔɔya, ⁴³ i yɛen ti n na xɔɔɔnna dɛxɔn ma. N fama nɛn sungutunna nde maxɔɔɔɔndeni naxan fama ige badeni, a a xa igen so n yii naxan a fɛɔɔn kui alogo n xa n min. ⁴⁴ Xa a n yabi, a naxa, 'Igen min, n na igen bama nɛn i ya ɔɔɔɔɔne fan xa, e min,' n na a kolonma nɛn na waxatini, Alatalaa sungutun

sugandixin yatin nan na ra n kannna Iburahima a diin xa."

⁴⁵ "Benun n xa yelin na falan tiye n yɛte ma, Rebeka yi fa, fɛɔɔn dɔxi a tungunna fari. A yi godo xɔɔɔn dɛen na, a yi igen ba. N yi a maxɔɔɔn, n naxa, 'Yandi igen so n yii, n xa n min.' ⁴⁶ A yi a fɛɔɔn nagodo mafuren a tungunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, 'Igen min, i na yelin igen minɔɔ, n na igen soma nɛn i ya ɔɔɔɔɔne fan yii.' N yi n min, a mɔn yi igen so ɔɔɔɔɔne yii. ⁴⁷ N yi a maxɔɔɔn, n naxa, 'Nde a dii i tan na?' A yi n yabi, a naxa, 'Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.' N yi xema wuredin so a ɔɔɔn na, n mɔn yi xema yiirasone so a yii kɔɔn na. ⁴⁸ N yi n xinbi sin Alatala yetagi. N yi Alatala tantun, n kannna Iburahimaa Ala, bayo a bata n ti kira faɔɔn xɔn ma alogo n xa n kannna xunyena dii ɔaxalanmaan tongo a diin xa.

⁴⁹ Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kannna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nɛn yire gbete yi."

⁵⁰ Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, "Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandɛ. ⁵¹ Rebeka nan tixi i yetagi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kannna diina ɔaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi."

⁵² Iburahimaa walikɛen to na fala xuine mɛ, a yi a xinbi sin Alatala yetagi. ⁵³ Na xanbi ra, a yi muran gbeti dixin nun xema dixin nun dugine ramini a goronne yɛ, a e so Rebeka yii. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki. ⁵⁴ Iburahima a walikɛen nun a fɔɔɔrabirane, e birin yi e dege, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xɔɔɔɔni, Iburahimaa walikɛen yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, "E a lu fa n xa xɛte n kan- na konni." ⁵⁵ E yi a fala, e naxa, "Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu ɔɔɔn liga be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga." ⁵⁶ Walikɛen mɔn yi e yabi, a naxa, "E nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. E a lu fa n xa xɛte n kannna konni."

⁵⁷ E yi a fala, e naxa, "En sungutunni ito xili ba, en na a maxɔɔɔn, en xa a ɔɔɔnigen kolon." ⁵⁸ E yi Rebeka xili, e yi a maxɔɔɔn, e naxa, "I waxi siga feni ba, ε nun xemeni ito?" Rebeka yi a yabi, a naxa, "ɔɔn, n waxi siga feni." ⁵⁹ E yi e xunyən Rebeka so e yii e nun ɔaxanla naxan yi a maxuruma. E nun Iburahima walikɛen nun a muxune yi siga.

⁶⁰ E yi duba Rebeka xa, e naxa, "I tan nxu xunyena. Ala xa i yixetene rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e kɔɔn ɔɔɔ e yaxune xun na." ⁶¹ Rebeka nun a walikɛ ɔaxanle yi dɔxi ɔɔɔɔɔne fari, e yi bira Iburahima a walikɛen fɔɔ ra, e birin yi siga.

⁶² Isiyaga bata yi keli Lahayi Royi xɔɔɔnna yireni. A yi siga Negewi ɔɔɔɔɔni, a sa dɔxi na. ⁶³ Ninbanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi ɔɔɔɔɔne to fe. ⁶⁴ Rebeka to Isiyaga to, a yi tungan ɔɔɔɔɔne fari, a godo ɔɔɔɔɔni.

⁶⁵ A yi walikɛen maxɔɔɔn, a naxa, "Muxun mundun ito ra naxan fama en nalandeni xɛen ma?" ⁶⁶ Iburahima a walikɛen yi a yabi, a naxa, "N kannna nan na ra." Nayi, a yi dugin so a yetagin xun na.

Walikɛni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye birin ligaxi. ⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dɔxi denaxan yi

nun. Rebeka yi findi a naxanla ra. A yi a xanu. Isiyaga nga faxa sunun yi ba a ma Rebekaa fe ra.

Ibrahimahima faxes fena

Taruxune Singen 1.32,33

25 Ibrahimahima mɔn yi naxalan gbeten tongo naxan xili Ketura. ² Na naxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki e nun Suwa. ³ Yokan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixetene findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane nun Leyumin kaane. ⁴ Midiyan ma diine nan Efa nun Efere nun Xanɔki nun Abida nun Elida ra. Keturaa diine nan e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Ibrahimahima gbeen na, a yi a birin so Isiyaga yii. ⁶ Naxanye findi a konyi naxanle diine ra, a yi e ki a siimayani. A yi e rasiga yireni, denaxan makuya a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Ibrahimahima a siimayaan yi siga han nɛɛ keme nɛɛ tonge solofere e nun suulun. ⁸ A to siimaya xunkuyen sɔɔ, a fori ki faji, a yi faxes, a yi siga laxira yi. ⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, denaxan yi Eferon ma xɛen ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fema. ¹⁰ Ibrahimahima na xɛen sara Xitine bɔnɔnna nan ma. E nun a naxanla Saran, e birin maluxunxi menna nin. ¹¹ Ibrahimahima to faxes, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dɔɔ Lahayi Royi xɔɔinna fema.

Sumayilaa taruxuna

Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bɔnɔnne xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi naxanla Misiran kaa Hagara fi Ibrahimahima ma. Hagara yi Sumayila sɔɔ. ¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun ¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun ¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na. ¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bɔɔ mangane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune. ¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan nɛɛ keme nɛɛ tonge saxan nun solofere nin. A yi faxes, a siga laxira yi. ¹⁸ Sumayila bɔnɔnna yi dɔɔ na bɔɔni denaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yɛen nafindixi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dɔɔ e ngaxakedenne nan dɛɔn ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bɔnɔnne taruxun ni i ra. Isiyaga findi Ibrahimahima a diin nan na. ²⁰ Isiyaga to nɛɛ tonge naanin sɔɔ siimayaan na, a yi Rebeka dɔɔ, Laban xunye naxalanmana, Betuyeli a dii tɛmena. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nɛn. ²¹ Koni Rebeka mi nɔ diin bare a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a naxanla fe ra a xa nɔ dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan. ²² Na diine yi lu yenge e nga kui. A yi a fala, a naxa, "Nanfera n kuina n tɔɔma?" A yi Alatala maxɔdin. ²³ Alatala yi a yabi, a naxa, "Siya dɔɔde firin

nan i kuini. Kedenna senben gboma nen boden xa. Tadan luma nen a xunyenɔn kɔn bun ma."

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui. ²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xabe gbege kannan nan yi a ra. E yi a xili sa Esayu. ²⁶ Na xanbi ra, a xunyen fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba. [†] Rebeka na diine barima waxatin naxan yi, Isiyaga nɛɛ tonge sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii xeme firinna yi gbo. Esayu yi findi donso fajiin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma. ²⁸ Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

²⁹ ԼԻԿՆԱ nde Yaxuba yi pɔrin nafala. Esayu to so, a xadanxi keli donsoyani. ³⁰ A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, "N mi nɛɛ fefe ra iki. A lu n xa pɔri gbeeli ito nde kɔn." Na nan toxi a yi xili sa, Edɔn. ^{††31} Yaxuba yi a yabi, a naxa, "I ya foriyaan tiden fi n ma singen." ³² Esayu yi a fala, a naxa, "N faxes feni kamen nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?" ³³ Yaxuba mɔn yi a fala, a naxa, "Fɔ i xa i kɔlɔ." Esayu yi a kɔlɔ, a bata a foriya tiden fi a ma. ³⁴ Yaxuba yi burun nun pɔrin toge daxi so a yi. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yatɛ sese ra.

Isiyaga nun Abimeleki

26 Kamen yi so bɔɔni, ba a singen na naxan so Ibrahimahima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni. ² Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, "I nama siga Misiran bɔɔni de! Lu na bɔɔni n na denaxan yita i ra. ³ I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nɛn, bayo n fama bɔɔni ito fideni i tan nun i bɔɔnne nan ma. N layirin naxan tongo i baba Ibrahimahima xa, n na rakamalima nɛn. ⁴ N na i bɔɔnna rawuyama ayi nɛn alo saren naxanye kore. N bɔɔni ito fima nɛn i bɔɔnna ma. Dunupa siyane birin duban sɔɔma nɛn i tan bɔɔnna barakan nin, ⁵ bayo Ibrahimahima n xuiin name nɛn, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu."

⁶ Isiyaga yi dɔɔ Gerari yi. ⁷ Muxun naxanye dɔɔni menni, ne yi a maxɔdin a naxanla fe ma. A yi e yabi, a xunyen naxalanmaan nan a ra. A mi yi susue a fale e xa, a naxanla nan Rebeka ra alogo men kaane nama a faxes. A gaxu a fale a naxanla na a ra bayo Rebeka naxalan tofajin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ԼԻԿՆԱ nde Abimeleki, Filisitine mangana, na yi a yɛen namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma. ⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, "I ya naxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunye naxalanmaan nan a ra?" Isiyaga yi a yabi, a naxa, "N yi gaxuxi nɛn alogo e nama n faxes. Na nan a to, n yi na fala."

¹⁰ Abimeleki mɔn yi a fala, a naxa, "I nanse ligaxi nxu

[†] Heburu xuini, YAXUBAXINla maliga xuina nde ra naxan bunna nɛn fa fala "Santinbana." ^{††} Heburu xuini, Edɔnbunna nɛn fa fala "A gbeeli."

ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya naxanla kolon naxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xemeni ito nun naxanla ito ra, n na kanna faxama nen.”

¹² Na jreen na, Isiyaga yi xeen bi baxani ito ma. A to na xeen xaba, a yi na naxanlon kemε soto, bayo Alatala bata a baraka.¹³ A herin yi lu xun mase, a yi findi nafulu kanna ra.¹⁴ A yi findi yexee gbegbe kanna ra e nun sine nun pingene nun konyi wuyaxi kanna. Filisitine yi Isiyaga maxaxlon.

Isiyagaa layirina e nun Abimeleki

¹⁵ Filisitine yi xapinne birin nafe benden na, Isiyaga baba Iburahimaa konyine naxanye ge Iburahima waxatini.¹⁶ Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata senben soto be dangu nxu tan na. Fo i xa keli be.”

¹⁷ Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa doko menni.¹⁸ Isiyaga yi xapinne yiba, naxanye yi gexi a baba waxatini. Filisitine na xapinne dutun nen Iburahima faxa xanbini. A baba yi na xapinne xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mon yi ne xinle fala e xun ma na kiini.

¹⁹ Isiyagaa konyine mon yi xapin gbete ge na lanbanni. E yi tigin li a kui.²⁰ Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi xaxa na xapinna fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xapinna ra.” Isiyaga yi xapinni ito xili sa Eseki, bayo saxon bata bira a fe yi.²¹ A konyine mon yi xapin gbete ge, saxon mon yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.²² A yi keli na, a sa xapinna ge yire gbete yi. Na xapinna to ge, saxon mi bira na tan ma fe yi. E yi na xapinna xili sa, Rehoboti, † bayo e naxa, “Alatala bata doko gbeen fi en ma. En ma feen bata fan baxani ito ma.”

²³ E yi keli menni, e siga Beriseba.²⁴ Alatala yi mini a xa kreen na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mon i barakama nen. N ni i baxanona rawuyama ayi nen Iburahima fe ra, n ma walikena.”

²⁵ Isiyaga yi saraxa ganden nafala menni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni ton menni. A konyine mon yi xapinna ge na.

²⁶ Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a foka ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.²⁷ Isiyaga yi a maxodin, a naxa, “E faxi n todeni nanfera? E bata n naxaxu han e bata n kedi e konni.”²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xon. Nxu mon bata a miri, fo en xa layirin tongo en bode xa marakloni.²⁹ I kolon nxu xa, a i mi fama fe xolon ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fo nxu to fe fapin nan tun ligaxi i xa. Nxu mon yi i lu, i xa siga baxen xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”³⁰ Isiyaga yi donse gbeen nafala e xa. E birin yi e dege, e yi e min.³¹ Kuye to yiba,

† ESEKIBUNNA NEEN fa fala “Fe matandina.” †† SITINABUNNA NEEN fa fala “Tjeregena.” ‡ REHOBOTIBUNNA NEEN fa fala “Yire yig-beena.”

e yi e kolon e bode xa. Isiyaga yi a pungu e ma, e yi fata lanni.

³² Na baxani, Isiyagaa konyine yi fa xapinni ito a fe dentegen sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xapinni ito ra.”³³ Isiyaga yi na xapinna xili sa Sibab.³⁴ Nanara, han to taani ito xinla falama Beriseba.³⁵

Esayu a naxanla daxon

³⁴ Esayu to jee tonge naanin soto, a yi Yudita doko, Beeri a dii temena, e nun Basamati, Elon ma dii temena. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.³⁵ E yi Isiyaga nun Rebeka nii yjaxu e ma.

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

27 Isiyaga bata yi fori, a yee bata yi rafon. A mi yi fa nce sese toe. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”² Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.³ I ya sube faxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.⁴ I xa na suben jin n xa a fapin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xon alogo n xa duba i xa benun n xa faxa.”⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin me a falani ito tima Esayu xa,⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a jin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nen Alatala yetagi benun n xa faxa.’⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki fapi. N ni i yamarima naxan na, i xa na liga.⁹ Siga xuruseene denaxan yi, i sa fa sii dii fapin firin na n xa. N xa na rafala a fapin na alo i baba waxi a xon ma kii naxan yi.¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa faxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kanna nan Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.¹² N baba na n masuxu, a kolonma nen Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan na a tan yi. Benun n xa duban soto, n fama dangan nan soto dey na waxatini.”¹³ A nga yi a fala, a naxa, “En-en, na dangan fama xetedeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

¹⁴ Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fema. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.¹⁵ Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena doamaan tongo, doamaan naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firindena.¹⁶ A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kreena bayo fati ma xabe mi yi a ma.¹⁷ A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

¹⁸ A yi siga a baba fema, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxodin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”¹⁹ Yaxuba yi a baba yabi, a naxa,

†† SITABUNNA NEEN “Marakloni.” †† BERISEBABUNNA NEEN “Maraklon xapinna.”

“Esayu nan n na, i ya diin forimana. I naxan maxɔdinxi n na, n bata fa a ra. Yandi, keli, i dɔɔ, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”²⁰ Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minen yi xulen, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

²¹ Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”²² Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”²³ A mi yi nɛ Yaxuba kolonɛ bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

²⁴ A mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “ɔn.”²⁵ Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. N yi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.²⁶ Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”²⁷ Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mɛ. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa,

“Yɔ! N ma diin xirin luxi nɛn
alo xɛɛna
Alatala barakan saxi naxan yi.

²⁸ Ala xa xiila fi i ma
naxan kelima kore.

Ala xa dahamu bɔɔn fi i ma.
Ala xa barakan sa i ya xɛɛni.
Ala xa wudi bogi igen fi i ma.

²⁹ Ala xa i dɔɔ siyane xun na.
Ala xa siyane magodo i xa.

I xa findi i ngaxakedenne yɛɛratiin na.
E birin xa e magodo i bun ma.

Muxu yo na i danga,
na dangan xa xɛɛ a kanna ma.
Muxu yo na duba i xa,
na kanna fan xa duban sɔɔɔ.”

³⁰ Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini. A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube bundeni.

³¹ A fan yi na suben nafala ki fani alo a baba waxi a xɔn ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i dɔɔ, i suben don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”³² A baba Isiyaga yi a maxɔdin, a naxa, “Nde i tan na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana.”³³ Na feen yi Isiyaga yifu ki fani. A fatin birin yi xuruxurun a ma. A yi maxɔdinna ti, a naxa, “Koni nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna xa. A tan nan fama duba sɔɔɔdeni.”

³⁴ Esayu to a baba falan mɛ, a bɔɔn yi mini, a yi sɔɔɔn gbegbeen nate. A yi a baba mafan, a naxa, “Duban fan xa, n baba.”³⁵ Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunyen bata n mayenden. A tan bata i ya duban sɔɔɔ.”

³⁶ Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a xun ma, Yaxuba. † A sanpa yi firinden ni i ra a n yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a bata n ma duban fan ton-

go.” Esayu mɔn yi a fala, a naxa, “Duban yo mi fa i yii sɔɔɔn, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

³⁷ Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mɔn bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata baraka gbegbeen fi a ma, e nun wudi bogi ige fajina. N nɛ nanfe lige i tan xa, n ma diina?”³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuini texin na.³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa,

“A kolon,
i mi fama kɔɔn fani sɔɔɔdeni,
hanma xiila naxan kelima kore.

⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balodeni.

I fama walideni i xunyen nan bun ma,
koni i fama nɛn i yɛɛ sɔɔɔdeni.

A kɔɔn naxan sama i ma,
i murutema nɛn na bun.”

Yaxuba a giina

⁴¹ Esayu yi a xunyen Yaxuba rafan yengen na a duban sɔɔɔ feen na e baba ra. Esayu yi a fala a bɔɔnɛni, a naxa, “N baba na faxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nɛn.”⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen kɔɔn feni i ma, a i faxa.”⁴³ Iki i tuli mati n na ki fani, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bɔɔnɛn yi godo.⁴⁵ I tada bɔɔnɛn na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na ninan i liga fɔɔn na, n na n ɔɔnɔnɛ, i fa. N mi waxi fula feni ε firinna birin na lɔɔn kedenni.”

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “N niin bata yinaxu n ma Xiti kaa naxanle fe ra. Xa a sa a li, Yaxuba fan naxanla tongo kɔɔnɛn ito ma, na waxatini n ma siimayaan kɔɔnɛn nanse ra?”

28 Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, “I nama naxanla dɔɔn naxan findixi Kanan kaan na de! ² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa menna naxanla nde dɔɔn naxan finde Laban ma dii temen na, i nga tada xememana. ³ Ala Senbe Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbegbe fi i ma, alogo i xa findi siya gbegbeen benban na. ⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bɔɔnɛn, alogo kɔɔnɛn ito xa findi i gbeen na i waxati rabe denaxan yi, Ala kɔɔn naxan fi Iburahima ma.”

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka tada xememaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa menna naxanla dɔɔn. A mɔn yi a mɛ, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama naxanla dɔɔn naxan finde Kanan kaan na. ⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

8 Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa naxanle mi

† YAXUBA nna nɛn, “A muxun santinban suxuma” hanma “yanfantenna.”

rafan a baba Isiyaga ma. ⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayila konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii temen Mahalati dɔɔ, Nebayoti xunye jaxalanmana.

Yaxubaa xiyena

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi, ¹¹ kɔɔna a li denaxan yi, a yi xi menni. A yi gemɛ keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa menni. ¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bɔɔɔ fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma. ¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, "N tan nan Alatala ra, i taje Iburahima nun Isiyagaa Ala. I saxi bɔɔɔ naxan fari ito ra, n ni ito fima i ma nen e nun i bɔɔɔɔɔ. ¹⁴ I bɔɔɔɔɔ fama wuyadeni nen alo gbangbanna. E bɔɔɔɔ fama nen gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dɔɔɔ sogegododen na, keli kɔmenna ma sa dɔɔɔ yiifanna ra. Dunupa siyane birin duban sɔɔɔma i tan nun i bɔɔɔɔɔ sabun nan na. ¹⁵ En birin na a ra i na siga dɔdɔ. N ni i kantanma nen i na siga denaxan yi, n ni i raxetema nen bɔɔɔɔɔ ito ma. N mi i rabejine. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nen."

¹⁶ Yaxuba yi xulun xixɔɔli, a yi a fala, a naxa, "N bata yelin a kolonje yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon." ¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, "Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra fɔ Alaa banxina, e nun kore xɔɔna so deena." ¹⁸ A yi keli xɔɔɔ xɔɔɔ, a gemɛn tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gemɛn xunna ma. ¹⁹ A yi na yiren xili sa Beteli. † Benun na xa liga, na yiren yi xili nen Lusi. ²⁰ Yaxuba yi a de ti Ala xa, a naxa, "Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mɔɔn n kantanma kiraan xɔɔn ma n sigama denaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mɔɔn yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma, ²¹ xa n xete bɔɔɔ xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nen n ma Ala ra. ²² Gemɛni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nen, n na fi i ma."

Yaxuba nun Rakeli

29 Yaxuba to ti kiraan xɔɔn ma siga sogeteden bɔɔɔɔ mabinni, ² a yi xɔɔɔna to burunna ra. Yexɛn nun sii kuru saxan yi saxi na xɔɔɔna fema e igen minma denaxan yi. Gemɛ xungbeen nan yi saxi xɔɔɔna de ra. ³ Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanje na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gemɛn makutukutu naxan yi saxi xɔɔɔna de ra. Xuruseene to yelin ige mindeni, e mɔɔn yi gemɛn naxete xɔɔɔna de ra. ⁴ Yaxuba yi xuruse rabane maxɔɔdin, a naxa, "Ngaxakedenne, e kelixi minen yi?" E yi a yabi, e naxa, "N xu kelixi Xarani taan nin." ⁵ A mɔɔn yi e maxɔɔdin, a naxa, "E Laban kolon, Nahori a dii xemɛna?" E yi a yabi, e naxa, "ɔn, nxu a kolon." ⁶ A yi e maxɔɔdin, a naxa, "A di na?" E yi a yabi, e naxa, "Sese mi a toxi. A dii temena Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene." ⁷ A yi a fala e xa, a naxa, "En yanyin nin iki.

† BETELI bunna neen fa fala "Alaa banxina."

Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? E igen fi xuruseene ma mafuren, e mɔɔn yi xete e ra e rabadeni." ⁸ E yi a fala, e naxa, "N xu mi nɔɔ fefe lige iki, fɔ xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gemɛn ba xɔɔɔna de ra a deen yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma."

⁹ Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xuruse rabaan nan yi a ra. ¹⁰ Yaxuba to Rakeli to fe, Yaxuba nga tada dii temena, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xɔɔɔna deɔɔ. A yi gemɛn ba xɔɔɔna de ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma. ¹¹ Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbelegbele. ¹² A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xemena. Rakeli yi giin nakɔ ayi, a sa na yeɔa a baba xa. ¹³ Laban to Yaxuba fe me a xunyen jaxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba sɔɔɔ, a yi na yeɔa Laban xa. ¹⁴ Laban yi a fala a xa, a naxa, "En birin wuli keden fasa keden." Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

¹⁵ Lɔɔɔna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, "N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i saren fi. A fala n xa, a lan n xa i saren fi naxan na." ¹⁶ Awa, dii temɛ firin nan yi Laban yii. A dii temɛ singen xili nen Leya, a firindena Rakeli. ¹⁷ Leya yeene mi yi rayabu, koni Rakeli tan jaxalan tofajin nan yi a ra. ¹⁸ Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki fari. A yi a fala Laban xa, a naxa, "N jee solofere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii temen firinden Rakeli fi n ma." ¹⁹ Laban yi a fala, a naxa, "Benun n xa n ma diin fi muxu gbeten ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be." ²⁰ Yaxuba yi jee solofere wanla ke Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na jee soloferen lu nen a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

²¹ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, "N ma waxatin bata jan. N ma jaxanla so n yii fa, n xa a findi n yete gbeen na." ²² Laban yi men kaane birin xili, a e xa fa e degedeni, e sewa sumunna raba. ²³ Ninban na ra, a yi Leya tongo, a dii temɛ singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yete gbeen na. ²⁴ Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na. ²⁵ Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, "I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?" ²⁶ Laban yi a yabi, a naxa, "N xu tan ma namunna mi tinje dii temɛ firinden xa dɔɔɔ xeme taa ra, a singen mi xeme sɔɔɔxi. ²⁷ Xunsagini ito liga singen e nun Leya. Xa i tin i mɔɔn xa jee solofere wanla ke n xa, n nan n ma dii temɛ firinden fan fima nen i ma, a findi i ya jaxanla ra."

²⁸ Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsagin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma. ²⁹ A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na. ³⁰ Yaxuba mɔɔn yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangi Leya ra. A mɔɔn yi jee solofere wanla ke Laban yii.

Yaxubaa diine

³¹ Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi

gbantan na. ³² Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Ruben. A yi a fala, a naxa, "Alatala bata n ma marayarabin to. Iki n fa rafanma nen n ma xemen ma." ^{†33} A mɔn yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, "Alatala fan yatina a kolon, a n mi rafan n ma xemen ma. Na nan a toxi a dii firindeni ito fan fixi n ma." A yi na diin xili sa Simeyɔn. ^{††34} A mɔn yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mɔn yi a fala, a naxa, "Awa, iki, fɔ n ma xemen xa kankan nen n ma sɔnɔn, bayo n bata dii saxan sɔtɔ a xa." Na na a to, e yi a xili sa Lewi. ^{‡35} A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, "Awa, iki n na Alatala tantunma nen." A yi na diin xili sa Yuda. ^{‡‡} A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

Rakeli a dii bari fena

30 Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxɔxɔɔɔn. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, "Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nen." ² Yaxuba yi xɔɔ a falan na. A yi a fala, a naxa, "I a mirixi nen a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!" ³ Rakeli yi a yabi, a naxa, "N ma konyi naxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan finde n xa sabun na n diin sɔtɔ i xa."

⁴ A yi a konyi naxanla Bila tongo, a a so a xemen Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon naxanla ra. ⁵ Bila yi fudikan, a yi dii xemen bari Yaxuba xa. ⁶ Rakeli yi a fala, a naxa, "Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan mɛ. Na nan a toxi a diin fixi n ma." A yi na diin xili sa Dan. ^{‡‡}

⁷ Rakeli a konyi naxanla Bila mɔn yi fudikan. A yi dii xeme firinden bari Yaxuba xa. ⁸ Rakeli yi a fala, a naxa, "N bata n tada yenge n sɔbɛen birin na, n yi nɔnɔ sɔtɔ." A yi a diin xili sa Nafatali. ^{‡‡‡}

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi naxanla Silipa tongo, a yi a so Yaxuba yii, a xa findi a naxanla ra. ¹⁰ Leyaa konyin Silipa yi dii xemen bari Yaxuba xa. ¹¹ Leya yi a fala, a naxa, "Herin bata fa n ma." A yi na diin xili sa Gadi. ^{‡‡‡}

¹² Leyaa konyin Silipa yi dii firinden sɔtɔ Yaxuba xa.

¹³ Leya yi a fala, a naxa, "N bata sewa. Iki, naxanle birin a falama nen a n bata sewa." A yi a xili sa Aseri. [§]

¹⁴ Murutu xaba waxatin to a li, Ruben yi siga xɛen ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, "N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii." ¹⁵ Leya yi a yabi, a naxa, "I bata n ma xemen ba n yii. Na mi i wasaxi? I mɔn waxi n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?" Rakeli yi a fala, a naxa, "To kɛɛn na, ɛ nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen nɔnɔ na." ¹⁶ Yaxuba to so ninbanna, sa keli xɛen ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a

† RUBENmasoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna neen "A bata n ma tɔɔyaan to." †† SIMEYɔNmaso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen "Naxan fe mema." ‡ LEWI maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen "A kankanxi a ma." ‡† YUDAMASO xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen "Tantunna." ‡‡ DANbunna neen fa fala, "A bata a xun mayenge kitin sa." ‡‡† NAFATALIbunna neen fa fala, "N ma yengena." ‡‡‡ GADIBUNna neen fa fala, "Herina." § ASERIBUNna neen fa fala, "Sewana."

xa, a naxa, "I xima n tan nan xɔn ma to kɛɛn na. N bata to kɛɛn saren fi n ma diina marafan bogiseen na." Yaxuba mɔn yi Leya kolon naxanla ra na kɛɛn na.

¹⁷ Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa. ¹⁸ Leya yi a fala, a naxa, "Ala bata n saren fi n ma konyi naxanla so feen na n ma xemen yii." A yi a diin xili sa Isakari. ^{§†19} Leya mɔn yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa. ²⁰ Leya yi a fala, a naxa, "Ala bata n ki. Awa, iki n ma xemena n binyama nen, bayo n bata dii sennin bari a xa." A yi na diin xili sa Sabulon. ^{§††21} Na xanbi ra, a mɔn yi dii temen bari. A yi a xili sa Dina.

²² Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin name, a yi a findi dii barin na. ²³ A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, "Ala bata n namini yagini ito yi." ²⁴ A yi na diin xili sa Yusufu. ^{§†} A yi falani ito ti, a naxa, "Alatala mɔn xa dii xeme gbete fan fi n ma."

Yaxubaa nafunle fe

²⁵ Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, "A lu n xa xete n kon kɔxɔn ma. ²⁶ A lu n xa n ma naxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yatɛn ligaxi i xa." ²⁷ Laban yi a fala a xa, a naxa, "Dijna. N bata a kolon yiimatoon xɔn, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra. ²⁸ A fala n xa n lan n xa i saren fi naxan na. N na a soma i yii nen."

²⁹ Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, "I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani. ³⁰ Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a gbege bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kema n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?"

³¹ Laban yi a fala, a naxa, "A lan n xa yoli fi i ma?" Yaxuba yi a yabi, a naxa, "I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi se i ya xuruseene xɔn ma. ³² N sigama nen to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yɛxɛen nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin fɔɔɔ makenɛnxi. N saren findima ne nan na. ³³ N ma tinxinna fama makenɛndeni nen i na fa xuruse matodeni waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun yɛxɛɛ diin birin fɔɔɔ makenɛnxi mi naxanye ma, na bata findi munan na n mabinni."

³⁴ Laban yi a fala, a naxa, "N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma." ³⁵ Na lɔxɔn yeteni Laban yi sii kɔtɔ maɓingixine nun a makatunxine yeɓa. Sii gilene fɔɔɔ fɔɔɔdine naxanye ma e nun fɔɔɔ xungbene yi naxanye ma e nun yɛxɛɛ fixɛ makadanxine, a mɔn yi ne birin yeɓa. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra. ³⁶ Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiye denaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dɔnxene raba.

³⁷ Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo maɓingi fixɛn xa makenɛn. ³⁸ A yi

§† ISAKARImaso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala, "Saranna." §†† SABULONbunna neen fa fala "Binyena." §† YUSUFUBUNna neen fa fala "A xa a fari sa."

wudi yiine sa xuruseene mindeni xuruseene yetagi bayo e tema e bode ra nen e na fa ige mindeni. ³⁹Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali maṅingi fixen nun fɔɛ fɔɛdine nun fɔɛ xungbene saxi e ma. ⁴⁰Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yetagi maṅingin nun ṅingin makenenxin naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yete xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra. ⁴¹Waxatin birin xuruse senbemanen nema te a gilene ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nen xuruse mindeni alogo e xa te a gilene ra wudi yiine yireni. ⁴²Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a senbemanen yi findi Yaxuba gbeen na. ⁴³Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gbege sɔɔ. Konyi xemene nun konyi gilene nun ṅogomene nun sofanle yi lu a yii.

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

31 Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuiin mɛ e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.” ²Yaxuba yatin yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sɔɔɔ alo a fɔlɔni. ³Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xete i baba nun i bari bodene sɔɔɔni i kelixi denaxan yi. N luma nen i xɔɔ.” ⁴Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama. ⁵A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa e baba yi sɔɔɔ alo a fɔlɔni, koni n babaa Ala bata lu n xɔɔ. ⁶E a kolon yati, n bata wali e baba xa n fangan birin na. ⁷A bata n mayenden a n saranna maxete sanɗa yi fu, koni Ala mi tin a fe paxin liga n na. ⁸Xa e baba fa a fala, a naxa, ‘Fɔɛ fɔɛne xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi diin xalima nen fɔɛ fɔɛne naxanye ma. Xa e baba fa a fala, a naxa, ‘Maṅingin xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi dii maṅingixin nan xalima. ⁹Ala bata e babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma.” ¹⁰“Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyeni, xuruse xemen naxanye texi xuruse gilene ra, ne maṅingixi, e mafɔɔɔ fɔɔɔxi e nun e makatun katunxi. ¹¹N ma xiyeni, Ala a malekan yi n xili, a naxa, ‘Yaxuba.’ N yi a ratin, n naxa, ‘N tan ni i ra.’ ¹²A yi a fala, a naxa, ‘I xunna rakeli, a mato. Xuruse xemen naxanye birin texi xuruse gilene ra, ne maṅingixi, e mafɔɔɔ fɔɔɔxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi. ¹³N tan nan Ala ra naxan fa i ma Beteli yi, i gemen tixi taxamasenna ra denaxan yi i layirin tongoxi n xa denaxan yi. Iki, keli sɔɔɔni ito ma. I siga na sɔɔɔni i barixi denaxan yi.” ¹⁴Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, “Nxu baba mi kee yo luxi nxu tan xa! ¹⁵Xɔɔɔn xa mi nxu ra nxu babaa konni? A bata nxu mati, a mɔɔn bata nɔɔn gbetin fan don. ¹⁶Ala herisigen naxan birin baxi nxu baba yii, a xetema nen nxu ma e nun nɔɔ diine. Iki Ala feen naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

¹⁷Yaxuba yi a paxanle nun a diine rate ṅogomene fari. ¹⁸A xuruseen nun herisigen naxan birin sɔɔɔ Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan sɔɔɔni. ¹⁹Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muna.

²⁰Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa. ²¹A yi a gi, e nun seen naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

²²A xii saxande sɔɔɔni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi. ²³Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii solofere bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra. ²⁴Koni sɔɔɔn na, Ala yi a yete yita Arami kaan Laban na xiyeni. A yi a fala a xa, a naxa, “I yete ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

²⁵Laban yi Yaxuba li. A bubun tix geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari. ²⁶Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yengeni. ²⁷Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfantanyaan liga n na. I mi sese falaxi n xa. Xa i yi n nakolon nun, n yi i matima nen sewa sigine yi, tanbanna nun kondan xuiin na. ²⁸Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenne sunbu, n yi n pungu e ma. I bata feen liga alo xaxilitarena. ²⁹N yi nɔɔ fe kobin lige e ra nen, koni i babaa Ala bata a fala n xa to sɔɔɔn na, a naxa, ‘I yete ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.’ ³⁰Na bata lan, i sigaxi nen bayo i yi kunfaxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene muxaxi n ma?”

³¹Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, “N gaxu nen n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n na. ³²Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nen. Ngaxakedenne birin yee xɔɔri, n ma goronna birin mato. Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali.” Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

³³Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni. ³⁴Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama ṅogomene fari, a fa sɔɔɔ a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui. ³⁵Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba i nama sɔɔɔn n ma xa n mi fa keli i yetagi. N kike wanla nin.” Laban fenna sifan birin ti nen, koni a mi suxurene to.

³⁶Yaxuba yi sɔɔɔ, a yi fala sɔɔɔn ti Laban ma. A yi a fala, a naxa, “N gbalon mundun ligaxi, n haken mundun ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi? ³⁷I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yee xɔɔri e nun i fan ngaxakedenne yee xɔɔri alogo e xa kitin sa en tagi. ³⁸N nɔɔn sɔɔɔn nan tixi i konni, koni i ya yeeɔɔn nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N mɔɔn mi i ya xuruse yo donxi. ³⁹N mi faxi xuruse ra i feema burunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi muna-

ma kɔɛɛn nun yanyin na, ne bɔɔɔɔ yi luma n tan nan xa bayo i yi e ɔɔɔɔ maxilima n na. ⁴⁰ Lɔɔɔɔ yo kɔɔ kuye wolonna yi n ɔɔɔɔ nɛn yanyin na, xunbenla yi n ɔɔɔɔ kɔɔɛɛn na, n yɛɛɛn mi yi nɔɔ xiye. ⁴¹ N bata ɔɔɔɔ kɔɔɔɔ ti i yii. N ɔɔɔɔ fu nun naanin wanla kɛxi nɛn alogo n xa i ya dii tɛmɛ firinne dɔɔɔɔ. N mɔɔn yi ɔɔɔɔ sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxɛɛɛ dɔɔɔɔɔ ma fu. ⁴² Xa n tɔɔɔɔ Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yɛɛ ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nɛn be n yii genla. Koni Ala bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali xɔdɛɛn naxanye ligama, kɛɛ danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa.”

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, “I ya ɔɔɔɔɔ, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n nɔɔɛ nanse lige n ma diine nun n mamandenne xa? ⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi.” ⁴⁵ Yaxuba yi gemɛn tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

⁴⁶ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa gemɛne matongo. E yi e matongo, e e malan yire kedenni. E yi e dɛge na gemɛ malanxine fari. ⁴⁷ Laban yi na menna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mɛn xili sa Galadi. ⁴⁸ Laban yi a fala, a naxa, “Gemɛ malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi.” Na nan a toxi menna xili saxi Galadi. ⁴⁹ Mɛn mɔɔn xili nɛn “Misi-pa.” †† Laban mɔɔn yi a fala, a naxa, “Alatala xa a yengi dɔɔɔɔ en tan firinna a fe xɔn ma, hali en fata xanbini. ⁵⁰ Xa i n ma diine ɔɔɔɔ, xa na mi a ra i ɔɔɔɔɔ gbetɛ dɔɔɔɔ, i lanma i xa xaxinla ɔɔɔɔ, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na.”

⁵¹ Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I yɛɛn ti gemɛ malanxini itoe ra. Taxamaseri gemɛni ito mato n naxan tixi en tagi. ⁵² Gemɛ malanxini itoe nun taxamaseri gemɛni ito findixi serene nan na. N mi lan n xa dangu be ra i ya fe ɔɔɔɔɔ n kui. I fan mi lan i xa dangu gemɛ malanxini itoe nun taxamaseri gemɛni ito ra n ma fe ɔɔɔɔɔ i kui. ⁵³ Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na.” Na waxatini Yaxuba yi a kɔɔɔ Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yɛɛ ra. ⁵⁴ Yaxuba yi saraxan ba geyaan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dɛge. E to yelin e dɛge, e yi xi geyaan fari.

Yaxuba yi siga Esayu fɛma

32 Laban to keli subaxan ma, a yi a ɔɔɔɔ a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi xɛɛɛ a konni. ² Yaxuba yi sigama kiraan xɔn waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma. ³ Yaxuba to e to, a naxa, “Alaa ganla daaxaden nan ito ra.” A yi na yiren xili sa Maxanayin. ‡

⁴ Yaxuba yi xɛɛɛ rasiga a tada Esayu ma Edɔn banxidɛɛn na, Seyiri bɔɔɔɔɔ. ⁵ A yi yamarin fi e ma, a naxa, “E ito nan falama n kanna Esayu xa, e naxa, ‘I ya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu

† YEGARA SAHADUTANUN GALADIBUNNA NɛN fa fala “Sere Se Malanxine.” †† MISIPABUNNA nɛN fa fala “Gbengbena.” ‡ MAXANAYINBUNNA nɛN fa fala “Daaxade firinne.”

gbeen ti na yi. ⁶ Ninge gbegebe nan n yii e nun sofanle nun yɛɛɛne nun siine. Konyi xɛmɛne nun konyi gilene n yii. Iki, n xɛrane rasigama i ma alogo i xa marasɛne faɔin fi n ma.”

⁷ Xɛrane yi xɛɛɛ, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu kɛmɛ naanin.” ⁸ Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fɔɔɔ ra, a yi e taxun dɔɔɔɔde firin. A yi yɛɛɛne nun siine yitaxun dɔɔɔɔ firin, e nun ɔɔɔɔɔ, e nun ɔɔɔɔɔɔ. ⁹ A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yɛngɛ, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰ Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N tɔɔɔ Iburahimaa Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xɛɛɛ i ya bɔɔɔɔɔ, i kon kaane dɛ-naxan yi. I na siga, n fe faɔin ligama nɛn i xa.’ ¹¹ N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin ɔɔɔɔ, i naxan nagidixi n ma, i ya walikena. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yuruden baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xɛɛɛma.

¹² N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yɛɛ ra. N sikɛxi, a nama fa n faxa, e nun ɔɔɔɔɔ nun diine. ¹³ I bata a fala n xa, i naxa, ‘N fe faɔin ligama nɛn i xa. N ni i bɔɔɔɔɔɔ rawuyama ayi nɛn alo fɔɔɔ igen mɛɔɔɔɔnna naxan mi yatɛ.”

¹⁴ Yaxuba yi kɔɔɛn nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen yɛ mato a naxan soma a tada Esayu yii: ¹⁵ Sii kɛmɛ firin nun kɔɔɔ kɔɔɔɔɔ e nun yɛɛɛ kɛmɛ firin nun konton kɔɔɔɔɔ e nun ¹⁶ ɔɔɔɔɔ gile tonge saxan nun e diine nun ɔɔɔɔɔ tonge naanin nun tura fu nun sofali gile kɔɔɔɔɔ e nun sofali xɛmɛ fu. ¹⁷ A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yɛɛn ma, a nde so a konyine yii. A yi a fala e xa, a naxa, “E dangu yɛɛn na. E xa sagaran lu kurune tagi.”

¹⁸ A yi a konyi singen yamari, a naxa, “E nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxɔdindeni nɛn, a naxa, ‘E nun nde a ra? I sigan minen yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yɛɛ ra?’ ¹⁹ I ya a yabima nɛn, i naxa, ‘I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kanna Esayu. A fan nxu fɔɔɔ ra.’” ²⁰ A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye biraxi xuruseene fɔɔɔ ra, a naxa, “Xa e nun Esayu naralan waxatin naxan yi, e na nan falama a xa. ²¹ E ito nan sama a fari, e naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bɔɔɔɔ magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasɛnɛma nɛn a faɔin na.” ²² Yaxubaa sanba seene yi ti a yɛɛ ra, a tan yi kɔɔɛn nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

²³ Kɔɔɛn na, Yaxuba yi keli. A yi a ɔɔɔɔɔ firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi. ²⁴ A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin. ²⁵ A keden peen yi lu. Na waxatini, xɛmɛna nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini. ²⁶ A to a to a mi kɔɔɔɔɔ Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te

a kui. ²⁷ Xemen yi a fala, a naxa, "A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba." Yaxuba yi a yabi, a naxa, "N mi i bepinma, fɔ i duba n xa." ²⁸ Xemen yi a maxɔdin, a naxa, "I xili di?" Yaxuba yi a yabi, a naxa, "Yaxuba." ²⁹ Xemen yi a fala, a naxa, "I xili mi falama sɔɔn Yaxuba. A fa falama nen Isirayila, bayo ε nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nɔɔn sɔɔn." ³⁰ Yaxuba yi maxɔdinna ti, a naxa, "I xili di?" Boden yi a fala, a naxa, "Nanfera i n maxɔdinma n xinla ma?" Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

³¹ Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyeli, † bayo Yaxuba a fala nen, a naxa, "N bata Ala to yee nun yee, a tin n niin yi kisi." ³² Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyeli ra. A godoma a wotegelen ma. ³³ Na nan a toxi han iki Isirayila kaane mi fasan donma naxan wotegelen ma, bayo Ala Yaxuba masɔɔxi a wotegelen fasan nan ma.

Yaxuba nun Esayu a layirina

33 Yaxuba yi Esayu to fe e nun banxulanna muxu keme naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gile firinne. ² A yi konyi gile firinne ti yeen na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dɔnxen na. ³ A tan yi dangu ne yee ra, a xinbi sin sanɔa ma solofere benun a xa a tada li. ⁴ Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga. ⁵ Esayu to naxanle nun diine to, a yi maxɔdinna ti, a naxa, "Nde ne ra naxanye biraxi i fɔɔ ra?" Yaxuba yi a yabi, a naxa, "Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a nemaan xɔn ma." ⁶ Konyi gilene yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin. ⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na liga.

⁸ Esayu yi maxɔdinna ti, a naxa, "I nanse ligama xuruseeni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?" Yaxuba yi a yabi, a naxa, "N waxi nen, n kanna xa n nafan." ⁹ Esayu yi a fala, a naxa, "N xunyena, herisige gbege fan yii. I gbeen mara." ¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, "En-en, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yetagin to. Na luxi nen n yi alo n na Ala yetagi nan toma, bayo i bata n nasene ki fapi. ¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan." Yaxuba yi a yixɔɔɔ han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, "En siga kiraan xɔn ma, n xa sa i mati." ¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, "N kanna, a kolon diine fe xɔɔɔ. Yexee gilene nun pinge gilene xijen fi ma e diine ma. Xa en gbeten e ra lɔɔ kedenni, ne birin faxama nen. ¹⁴ N kanna, i tan xa ti yeen na. N tan xa bira n ma xuruseene fɔɔ ra ndedi ndedi. N xa siga n yeren ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bɔɔɔni." ¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, "N xa n ma muxuna nde lu i yii be." Yaxuba yi a fala, a naxa, "Nanfera? N kanna, n tan waxi naxan xɔn, n xa rafan i ma gbansan." ¹⁶ Na lɔɔɔni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xɔn ma.

† ISIRAYILAbunna neen fa fala "E nun Ala gerenna soma." †† PENUYELIbunna neen fa fala "Ala yetagina."

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukɔti yi. A yi banxi keden ti a yete xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na yiren xili nen Sukɔti. ¹⁸ Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kendeanyi Siken taani Kanan bɔɔɔni. A yi daaxadeni tɔn taan xanbi ra. ¹⁹ A bubun yi tixi denaxan yi, a yi bɔɔɔn sara Xamori a diine ma, Siken Baba, naxanye singe dɔɔ Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan keme ra. ²⁰ A yi saraxa ganden nafala menni. A yi na xili sa "Isirayilaa Ala."

Dinaa marayagina

34 Yaxubaa dii temen Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken naxanle xɔntɔndeni.

² Xamori a dii xemen Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi. ³ Yaxubaa dii temen Dinaa xanuntenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala naxumene ti a xa. ⁴ A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, "Dii temeni ito maxandi n xa alogo n xa a dɔɔ." ⁵ Yaxuba yi a me, a bata a dii temen Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa xeen ma xuruseene fɔɔ ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

⁶ Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa. ⁷ Yaxuba a diine to keli xeen ma, e yi na feen me naxan danguxi. E yi e yomayaan to, e bɔɔɔn yi te ki fapi bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii temen ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila bɔɔɔni.

⁸ Xamori yi a fala e xa, a naxa, "Dii temeni ito rafanxi n ma dii xemen Siken nan ma a sɔndɔmen birin na. Yandi, ε xa a fi a ma, a xa findi a naxanla ra. ⁹ En findi bitanmane ra. ε xa e dii temene fi nxu ma alogo nxu xa e dɔɔ. Nayi, ε fan nɔe nen nxu gbeene dɔɔ. ¹⁰ ε fama nen ludeni nxu dɔɔɔn ma, bɔɔɔni ito yi rabi ε xa. ε nɔe dɔɔe nen be, ε yulayaan liga alogo ε xa herisigen sɔɔ." ¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, "ε dija n ma, ε nɔe fapi ti n xa. ε wama seen naxan xɔn, ε xa na fala n xa, n xa a so ε yii. ¹² ε nɔe futu se gbege maxɔdinne nen n ma e nun kiseene. ε na seen naxan birin maxɔdin n ma, n nɔe a birin soe ε yii nen alogo n xa dii temeni ito dɔɔ." ¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyen Dina rayagi. ¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, "Nxu mi nɔe nxu xunye naxalanmaan fiye muxun ma naxan mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa. ¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma ε yii, fɔ en lan ito ma. Xemen naxan birin ε konni, e lan nen e xa banxulan alo nxu tan. ¹⁶ Na waxatini nxu nɔe nɔɔ dii temene fiye ε ma nen, ε yi e dɔɔ. Nxu fan ε gbeene dɔɔɔma nen, nxu luma ε dɔɔɔn ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa ε mi fa sa tin ε banxulandeni, nxu nxu xunye naxalanmaan nasuxuma nen, nxu fa keli be." ¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma. ¹⁹ Na xemen mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii temen bata rafan a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

²⁰ Xamori nun Siken yi siga yamaan malandeni taan so deen na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa, ²¹ "Muxuni itoe, en ma fe fapina e kui. E xa lu bɔɔɔni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bɔɔɔn gbo. En nɔe nen e dii

‡ SUKOTIbunna neen fa fala "Bubune."

temene daxe, en fan en ma dii temene fima e ma nen. ²² Muxuni itoe mi daxe ma be, en xa findi yama keden-na ra, fo xemen naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde. ²³ Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e daxe ma en konni nen. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nen." ²⁴ Muxun naxan birin yi na taan so deen na na laxe ni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xemen naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

²⁵ A xii saxande laxe ni, xemene fatine to yi e xaxe ma, Yaxubaa dii xeme firinna Simeyon nun Lewi, Dina tada xememane, e yi e degemane tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xemen birin faxe. ²⁶ E yi Xamori nun a dii Siken fan faxe. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra. ²⁷ Yaxubaa diine yi seen birin tongo faxe muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye naxalanmaan nayagi. ²⁸ E yi e yexene tongo e nun e siine nun e pingene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xeen ma. ²⁹ Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii temene nun naxanle xali. E banxin birin kui geli.

³⁰ Yaxuba yi a fala Simeyon nun Lewi xa, a naxa, "E bata lanbaranna ti n ma. E bata en naxaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kunxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yii. E e malanma nen n xili ma, e n yenge, n xabilan birin yi halagi." ³¹ E yi a yabi, e naxa, "A mi lan a xa en xunye naxalanmaan findi yalunden na."

Yaxuba yi siga Beteli yi

35 Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, "Keli, i sa daxe Beteli yi. I saraxa ganden nafala n xa menni, n bata yi n yete yita i ra denaxan yi, i yi i gima i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi." ² Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fema, a naxa, "E xaxene suxurene yiba, e e yete sarigan, e e dugine fan masara e ma. ³ E fa, en siga Beteli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xon ma n ma sigatini."

⁴ Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi e birin bitin kondan bun ma naxan Siken dexon ma. ⁵ Yaxuba nun a diine to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune baxeni, muxu yo mi susu bire e faxa ra. ⁶ Yaxuba nun a faxarabirane yi siga Lusi yi, naxan mon xili Beteli, Kanan baxoni. ⁷ A yi saraxa ganden nafala menni. A yi na saraxa ganden xili sa "Beteli a Ala," bayo Ala a yete yita a ra menni nen, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi. ⁸ Rebeka a dii masuxun Debora to faxe, e yi a maluxun Beteli mabinni wariin denaxan yi. Na wariin xili nen "wugadena."

⁹ Ala mon yi mini Yaxuba xa, a xete xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma. ¹⁰ Ala yi a fala a xa, a naxa, "I xili nen Yaxuba, koni a mi falama na kiini saxon. To xanbi ra, i xinla fa falama nen Isirayila." Awa, Ala yi a xili sa Isirayila. ¹¹ A mon yi a fala a xa, a naxa, "Ala Senbe Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mon findima nen siya wuyaxine benban na. Mangane minima nen i baxoni-

ni. ¹² N baxoni naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a fima i baxoni fan ma nen."

¹³ Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa denaxan yi.

¹⁴ Yaxuba yi geme taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen baxoni a ma saraxan na. ¹⁵ A yi yireni ito xili sa Beteli, Ala falan ti a xa denaxan yi. †

Rakeli faxe fena

¹⁶ Yaxuba nun a denbayaan to keli Beteli yi, e mon makuya Efarata ra, Rakeli yi diin saxo. Na dii bari feen yi xaxo ayi. ¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xoleni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, "Hali i mi gaxu, i mon xemen nan barixi."

¹⁸ Rakeli bata yi lu alo faxe muxuna. A yi a niin makakama waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni. †† Koni a baba tan yi a xili sa Bunyamin. ††† Rakeli to faxe, e yi a maluxun Efarata kiraan dexon ma. Na yiren xili nen iki Betelemi. ²⁰ Yaxuba yi gemen sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gemen na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

²¹ Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

²² Isirayila to yi daxe na taani, Ruben nun Bila yi sa e sa, a baba konyi naxanla. Isirayila yi a kolon.

Isirayila dii xemen fu nun firinna naxanye saxo: ²³ Leya yi Ruben bari dii saran na, na xanbi ra Simeyon nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon. ²⁴ Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari. ²⁵ Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan bari. ²⁶ Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na, a naxanye saxo Padan-Arami yi.

²⁷ Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni Mamire, Kiriya-Aruba mabinni. Men xili nen Xebiron, Iburahima nun Isiyaga daxe fonna. ²⁸ Isiyaga a siimayaan yi siga xee keme xee tonge solomasexe. ²⁹ A to faxe, a bata yi siimaya xunkuye saxo, a yi faxe, a siga laxira yi. A dii Esayu nun Yaxuba yi a maluxun.

Esayu baxoni

Taruxune Singena 1.34-37

36 Esayu, naxan mon xili Edon, a baxoni taruxun ni i ra. ² Esayu Kanan naxanle daxe nen: Ada findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e nun Yoholibama, Anaa dii temena, Sibeyon Xiwin mamandenna nan a ra. ³ A yi Sumayila a dii temen Basamati fan daxe, Nebayoti xunye naxalanmana. ⁴ Ada nan Elifasi saxo Esayu xa. Reyuli findi Basamati a diin nan na. ⁵ Yoholibama dii xeme saxan nan bari: Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin findi Esayu a diine nan na naxanye barixi Kanan baxoni. ⁶ Esayu yi a naxanle nun a dii temene nun a dii xemene nun a muxune birin tongo, e nun a xuruseene birin e nun a herisigen naxan birin saxo Kanan baxoni. A yi a birin xali baxe gbeten ma denaxan makuya a xunye Yaxuba ra, ⁷ bayo e herisigen bata yi

† BETELIBUNNA neen fa fala "Alaa banxina." †† BENONIBUNNA neen fa fala "Nimisa diina." ††† BUNYAMINBUNNA neen fa fala "N yifanna diina."

gbo ayi. E mi yi nɛ luyɛ e bode dɛxɔn ma. E yi dɛnaxan yi e xuruseene birin mi yi nɛ balo sɔtɛ mɛnni. ⁸ Na nan a to Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, na yi siga a sa dɔxɔ Seyiri geya yireni.

⁹ Edɔn kaane benba Esayu bɔnsɔnna xinle ni itoe ra naxanye yi dɔxi Seyiri geya yireni: ¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xɛmɛna,
Reyuli, Basamati a dii xɛmɛna.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra:

Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e nun Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi naxanla ra. Na Amaleki bari nen Elifasi xa.

Esayu nun a naxanla Ada mamandenne ni ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:

Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa.

Ne findi Esayu nun a naxanla Basamati mamandenne nan na.

¹⁴ Esayu a naxanla Yoholibama a diine ni i ra:

Yewusi nun Yalami e nun Kora.

Yoholibama findi Anaa dii tɛmɛn nan na.

Ana findi Sibeyon ma dii tɛmɛn nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bɔnsɔnni, ne ni i ra:

Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe ra:

Manga Teman nun Manga Omaru nun Manga Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun Manga Amaleki.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi ra Edɔn yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:

Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga Sama e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli ra Edɔn yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a naxanla, a diine ni itoe ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi Yoholibama ra, Esayu a naxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mɔn xili Edɔn, na a diine nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bɔnsɔnni, ne nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra naxanye yi dɔxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan.

Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edɔn yamanani.

²² Lotan ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunye dii tɛmɛn nan na.

²³ Sobali a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xɛmɛne ni ito ra:

Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:

Dison nun Yoholibama,

Ana a dii tɛmɛna.

²⁶ Dison ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun Keran.

²⁷ Eseri a dii xɛmɛne ni itoe ra:

Bilihan nun Saawan e nun Akan.

²⁸ Disan ma dii xɛmɛne ni itoe ra:

Yusu nun Aran.

²⁹ Xori kaane mangane ni i ra:

Manga Lotan nun Manga Sobali

nun Manga Sibeyon nun Manga Ana

³⁰ nun Manga Dison nun Manga Eseri

e nun Manga Disan.

Xori kaane Mangane findi ne nan na e bɔnsɔn yɛɛn ma Seyiri bɔxɔni.

Edɔn Mangane

Taruxune Singen 1.43-54

³¹ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edɔn yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan dɔxɔ waxatin naxan yi: ³² Beyori a diin Bela yi findi Edɔn manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba. ³³ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na. ³⁵ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane nɔ Moyaba bɔxɔni. A taan yi xili nen Abiti. ³⁶ Xadada to faxa, Samala Masareka kaan yi findi mangan na. ³⁷ Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi Rehoboti taani baan dɛ, na yi findi mangan na. ³⁸ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

³⁹ Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nen Pawu. A naxanla yi xili nen Mehetabeli, Matiredi a dii tɛmɛna, Mesahabi mamandenna.

⁴⁰ Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu bɔnsɔnni, e bɔnsɔnna nun e yamanan yɛɛn ma.

Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti

⁴¹ nun Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon

⁴² nun Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari

⁴³ nun Manga Magadiyeli nun Manga Irami.

Ne nan yi Edɔn mangane ra e nun e bɔxɔna e yi dɔxi dɛnaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi Edɔn kaane benban na.

Yusufu a xiyena

37 Yaxuba dɔxɔ nen Kanan yamanani, a baba yi dɛnaxan yi. ² Yaxuba bɔnsɔnne taruxun ni ito ra. Yusufu a dii nɔrɛyaan nɛɛ fu nun solofere nan yi a ra. A tan nun a tadane yi xuruseene nan kantanma, naxanye nga yi Bila nun Silipa ra, a babaa naxanle. A yi e fe naxine dentɛgen sama a baba xa. ³ Yusufu nan yi

rafan Isirayila ma dangu a diine birin na, bayo a tan nan soƙo a xeme foriyani. A yi doma kuye tofajin so a yii. ⁴Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan nafan e baba ma dangu e birin na, e yi a rajaxu. Fala faji yo mi yi e tagi soƙo.

⁵Yusufu yi xiye sa, a yi a yeƙa a tadane xa. E yi a rajaxu dangu a foln na. ⁶A yi a fala e xa, a naxa, "E tuli mati n ma xiye na, n naxan saxi. ⁷En birin yi xeen ma malo raxidideni. Nanunna, n ma malo xidin yi keli, a ti. E gbee malo xidine yi lu bilinxi n gbee xidin na, e birin yi e xinbi sin n ma malo xidin bun." ⁸A tadane yi a maxodin, e naxa, "Ee! I waxi findi feni nƙo mangan nan na alogo i xa nƙu yamari?" E yi a rajaxu dangu a foln na a xiye na fe ra e nun a falana.

⁹Yusufu mƙn yi xiye gbete sa, a yi na fan yeƙa a tadane xa. A yi a fala, a naxa, "E e tuli mati, n mƙn bata xiye sa. Sogen nun kiken nun sare fu nun keden yi e xinbi sinna n bun ma." ¹⁰A yi xiye i to yeƙa a baba nun a tadane xa. A baba yi a kƙoƙo a ma, a fa a fala a xa, a naxa, "I xiye naxan saxi iki, nanse na ra? I nga nun i tadane nun n tan, nƙu birin fama nƙu xinbi sindeni i yetagi?" ¹¹A tadane yi lu a maxoƙoƙoƙe, koni a baba yi a yengi lu a xiye nƙo ma.

Yusufu tadane yi a mati

¹²Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa xurusene rabadeni. ¹³Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, "I tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi. Fa be, n xa i xe e ma." A yi a yabi, a naxa, "Awa." ¹⁴Isirayila yi a fala a xa, a naxa, "Siga mafuren, i sa a mato xa i tadane kende, xa se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dentegen sa n xa." A yi a xe keli Xebiron lanbanni siga Siken yi.

¹⁵Xemena nde yi a to xee xun ƙoƙo. Xemen yi a maxodin, a naxa, "I nanse fenma?" ¹⁶A yi a yabi, a naxa, "N na n tadane nan fenma. A fala n xa, yandi, e xurusene rabama denaxan yi." ¹⁷Xemen yi a fala a xa, a naxa, "E bata keli be, bayo n na e xuiin me nen, e yi a falama, a e xa siga Dotan yi." Yusufu yi bira a tadane funfu ƙoƙo han a sa a tadane li Dotan yi.

¹⁸E to a to wulani, benun a xa maso e ra, e lan a ma, a e xa a faha. ¹⁹E yi a fala e bode xa, e naxa, "Na xiye saan nan fama iki. ²⁰E fa be, en na a faha, en na a woli ƙoƙinna ra. Nayi, en na keli, en na a falama nen, a sube paxin bata a don. Na waxatini en fama a kolondenin nen a xiye findima a xa feen naxan na."

²¹Ruben yi na feen me. A yi kata a xa a xunba, a naxa, "En nama a faha." ²²Ruben mƙn yi a fala, a naxa, "E nama a wunla ramini de! E a woli ƙoƙinni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra." A yi wama a xunba feni alogo a xa nƙo a xalideni a baba fema.

²³Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofajin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma. ²⁴E yi Yusufu tongo, e a woli ƙoƙinna ra, ige mi naxan kui.

²⁵Na xanbi, e yi doƙo donse dondeni. E to e yeƙen nakeli, e yi Sumayila bƙoƙinna yulane to fe. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikƙoƙinna yi e joƙomeƙe fari siga Misiran yi. ²⁶Yuda yi a fala a xun-

yeƙe xa, a naxa, "Xa en na en xunyeƙe faha, en yi a wunla luxun, na ƙoƙo mundun en tan ma? ²⁷E fa, en na a mati Sumayila bƙoƙinna muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyeƙe na a ra, en wuli keden fasa keden." A xunyeƙe birin yi tin a falan ma.

²⁸Na xanbi, Midiyan yulane danguma, e yi Yusufu rate ƙoƙinna ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan mƙoƙoƙe ra Sumayila bƙoƙinna muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

²⁹Ruben to xete ƙoƙinna yireni, a mi Yusufu li na soƙo. A yi a doma birin yibo sununi. ³⁰A yi xete a xunyeƙe fema, a yi a fala, a naxa, "Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama soƙo?" ³¹E yi ƙoƙo keden faha, e yi Yusufu a doma kuye tofajin maturuxun na sube wunli. ³²Na xanbi, e yi na doma kuye tofajin xali e baba fema. E yi a fala a xa, e naxa, "Nƙu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbeen na a ra." ³³Yaxuba yi do-maan kolon. A yi a fala, a naxa, "N ma diina doma na a ra! Sube xarƙe na nde bata a faha! A bata Yusufu yibo!" ³⁴Yaxuba yi a dugine yibo sununi, a mƙn yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin ƙan feen liga xii wuyaxi. ³⁵A dii xemeƙe nun dii temene yi siga a madendendeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, "N nan n ma diin saya feen ligama nen han n sa a li laxira yi." A yi lu wuge a diina fe ra.

³⁶Midiyan kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tine xunna.

Yuda nun Tamari

38 Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxakedenne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira. ²Yuda yi Suya Kanan kaana dii temen to menni. A yi a findi a paxanla ra. E yi lu e bode ƙoƙo. ³A yi fudikan, a yi dii xemen bari. E yi na diin xili sa Eri. ⁴A mƙn yi fudikan dii firinden na, a yi dii xemen bari. E yi na diin xili sa Onan. ⁵Na xanbi, a mƙn yi dii xeme gbete bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a paxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

⁶Yuda yi paxanla fen, a a so a dii singen Eri yii. Na paxanla xili Tamari. ⁷Muxu paxin nan yi Yuda dii singen Eri ra Alatala yeƙe ra yi. Alatala yi a faha. ⁸Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, "I tadaa paxanla tongo, a xa findi i ya paxanla ra. I a xeme xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faha muxun ma." ⁹Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi finde a gbeen na. Na nan a liga, a to yi a tada paxanla kolonma paxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bƙoƙo ma alogo a nama diin bari a tada xa. ¹⁰A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faha.

¹¹Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, "Lu ƙarƙayani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi." A yi mirixi nen yanyina nde Selaxa fan faxama nen alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni. ¹²A mi bu Suya a dii temena, Yuda paxanla yi faha. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan

kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene max-abama denaxan yi.

¹³ Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, "I tape sigama Timana taani a xurusene xabene maxabadeni."

¹⁴ A yi a kaṅa dugine ba a ma, a yi dugin so a yetagin xun na, a sa ḏḗḗ Enayin taan so deen na Timana kiraan xḗn. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a paxanla ra.

¹⁵ Yuda to a to a dugin soxi a yetagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra. ¹⁶ A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, "En siga, en sa kafu." A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxḗdin, a naxa, "I nanse fima n ma en na kafu?" ¹⁷ A yi a yabi, a naxa, "N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i yeḗ ra." A yi a yabi, a naxa, "Awa, tolimana nde lu n yii be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi." ¹⁸ A yi a maxḗdin, a naxa, "I wama n xa nanse so i yii tolimaan na?" Tamari yi a yabi, a naxa, "I ya taxamasenna nun a lutin nun i ya dunganna so n yii." A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na. ¹⁹ A yi xete a konni. A yi dugin ba a yetagin xun na, a mḗn yi a kaṅa do-maan nagodo a ma.

²⁰ Yuda yi a lanfa Adulan kaan xe sii diin tideni paxan-la ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so paxanla yii tolimaan na. Koni a mi paxanla to. ²¹ A yi men kaane maxḗdin, a naxa, "Yalunde paxanla naxan yi kiraan de Enayin taani, na minen yi?" E yi a yabi, e naxa, "Yalunde yo mi be." ²² A yi xete Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, "N mi a lixi na. Men kaane mḗn bata a fala n xa a yalunde yo mi na e tan konni." ²³ Yuda yi a fala, a naxa, "A xa na seene mara. En fan nama en yete rayagi. N bata sii diin nasamba a ma, koni i mi a lixi na."

²⁴ Kike saxan dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, "I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani." Yuda yi a fala, a naxa, "E a ramini, a gan." ²⁵ E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga a tape ma, a naxa, "Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun danganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n nafudikanxi. I lan nen i xa a kanna kolon." ²⁶ Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, "A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma." Na xanbi ra, e mi fa kafu.

²⁷ A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui. ²⁸ Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, "Ito nan singe barixi."

²⁹ Koni na diin yi a yiin naso, a xunyen yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, "I yete raminixi fangan mundun na iki?" A yi a xili sa Peresi. ³⁰ Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

Yusufu Potifari konni

39 Sumayila bḗnḗnna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tiine xunna yi a sara. ² Alatala yi Yusufu xḗn. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a

† PERESibunna neen fa fala "A rabi fena."

kanna Misiran kaan konni. ³ A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xḗn, bayo Alatala bata yi a feen birin nasḗnḗya. ⁴ Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a herisigen birin taxu a ra.

⁵ Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin, Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xḗene. ⁶ Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabepin Yusufu yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xḗn ma fa a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han. ⁷ Na feene danguxina, a kanna paxanla yi a yeḗn ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, en fa kafu." ⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna paxanla xa, a naxa, "Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xḗn ma xḗn a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na. ⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fa i keden-na, bayo i tan bata findi a paxanla ra. Iki, n fe naxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan finde yulubi feen na Ala yii?" ¹⁰ Na paxanla yi na falama Yusufu xa lḗḗ yo lḗḗ. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu feen miriyaan na.

¹¹ Lḗḗnna nde, Yusufu yi so banxini wali kedeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini. ¹² Na paxanla yi dutun a doamaan ma. A yi a fala a xa, a naxa, "En kafu!" Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu paxanla yii. A yi mini a giye tandeni.

¹³ Naxanla to a to a bata a gi, a a doamaan lu a yii, a mini tanden ma, ¹⁴ a yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, "E ito mato, n ma xḗmen faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nen n fema a nxu xa kafu, koni n yi xḗnḗn nate. ¹⁵ A to n xḗnḗn xuiin me, a yi a gi, a a doamaan lu n dexḗn ma. A yi mini a giye tandeni."

¹⁶ A yi Yusufu a doamaan namara han a kanna fa waxatin naxan yi. ¹⁷ A yi feni ito yebe a xa, a naxa, "I faxi Heburu konyi xḗmen naxan na, a faxi nen a xa sabaan so n na. ¹⁸ Koni n to xḗnḗn nate, a yi a doamaan lu n yii, a yi mini a giye tandeni." ¹⁹ Yusufu kanna to a paxanla falan me, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, "A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na," ²⁰ a bḗḗn yi te, a xḗḗ. A yi Yusufu balan mangana kasorasane yi denaxan yi.

Koni kasoon na, ²¹ Alatala yi lu Yusufu xḗn ma, a hinnan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi de fan. ²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii. ²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xḗn ma. A bata yi a feen birin nasḗnḗya.

Yusufu kasoon na

40 Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi ḏḗḗ a minseen xḗn ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan haken tongo. ² Misiran Mangan yi xḗḗ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xḗn ma e nun naxan a burun ganma. ³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini,

Yusufu yi denaxan yi. ⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na, ⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xɔn ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni kɔɛna nde ra. Na xiye firinna birin nun a bun. ⁶ Yusufu yi fa e matodeni xɔɔnni, a yi e li kuisanxi. ⁷ A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe maxɔdin naxanye fan yi kasoni, a naxa, "Nanfera ε kuisanxi to?" ⁸ E yi a yabi, e naxa, "Nxu bata xiylene nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nɔɛ na yeβe." Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "E mi a kolon Ala nan xiylene bunne kannan ra? E ε xiylene fala n xa."

⁹ Naxan yengi yi saxi mangana minseen xɔn ma, na yi a xiye fala Yusufu xa, a naxa, "N tan ma xiye ni, n manpa binla † nan to, a tixi n yetagi alo ɲaxundan binla, ¹⁰ a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi maxine ramini alo ɲaxundan tɔɔɔɔɔɔ. ¹¹ Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi maxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii." ¹² Yusufu yi a fala a xa, a naxa, "A bunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi. ¹³ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunnakelima nen, a mɔn yi i raxete i ya walide fonni. I mɔn fama nen igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi. ¹⁴ Koni i kɔɔɔ lu n xɔn ma i na herin sɔɔ waxatin naxan yi. I xa hinan n na, i xa n ma fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni. ¹⁵ Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu kɔɔɔɔɔɔ. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a lige n xa kasoon sɔɔɔɔ."

¹⁶ Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiye bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, "N tan fan xiye saxi nen. Debe saxan dɔxi n xun ma buru fixe na e kui. ¹⁷ Deben naxan dɔxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xɔline yi fa na donseen donɲe naxan dɔxi n xun ma." ¹⁸ Yusufu yi a fala a xa, a naxa, "Xiye bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi. ¹⁹ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna segema nen i de. A i singanma nen wudin na, xɔline yi i suben don."

²⁰ Xii saxande lɔɔɔɔɔɔ, Misiran Mangan bari lɔɔɔɔɔɔ, a yi sumun belebele yitɔn a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xɔn ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kasoon na, a fa e ra kuntigine yetagi. ²¹ Naxan yengi saxi minseen xɔn ma, a yi na raxete a walide fonni alogo a mɔn xa minseen so a yii. ²² Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yeβa kii naxan yi. ²³ Naxan yengi saxi minse feen xɔn ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi ɲinan a xɔn ma.

Misiran Mangan yi xiye sa

41 Nεε firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude deni. ² A yi ɲinge to faɲi tuyanxi solofere to kele xuden kui, e e degema mereni. ³ Na xanbi, ɲinge solofere gbete, naxanye to ɲaxu, e

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

doyenxi, ne fan yi keli xuden kui ɲinge bonne dexɔn ma. ⁴ Ninge to ɲaxi doyenxi solofereni itoe yi ɲinge to faɲi tuyanxi solofereni itoe don. Nayi, Misiran Mangan yi xulun.

⁵ A mɔn yi xi, a xiye gbete sa. ⁶ Tɔɔɔɔɔ solofere faɲi rafexine tixi bili kedenna ma. ⁷ Na xanbi, tɔɔɔɔɔ solofere gbete, naxanye xurun, foyen bata e rafexo ayi, ne tixi tɔɔɔɔɔna bodene dexɔn ma. Tɔɔɔɔɔ xurunni itoe yi tɔɔɔɔɔ nafexi faɲine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiye nan yi a ra.

⁸ Xɔɔɔnni Misiran Mangan kɔɔɔɔɔ yi mini. A yi woyimene nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiye ni itoe fala e xa, koni muxu yo mi kɔ xiye yeβe a xa. ⁹ Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xɔn ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, "N ma kala fonne bata rabira n ma to. ¹⁰ Misiran Mangan kɔɔɔɔɔ nen a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balanganma mangan xa. ¹¹ A tan nun n tan, nxu birin xiye sa nen kɔɔ kedenna ra, xiye firinna birin nun a bun. ¹² Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiye ni itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiye naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa. ¹³ A xiye yeβa nxu xa kii naxan yi, a mɔn birin ligaxi na kiini nen. Misiran Mangan bata n naxete n walide fonni. A yi boden fan singan wudin na."

¹⁴ Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafuren! A yi a xunna bi, a maraberi baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fema. ¹⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "N bata xiye sa. Muxu yo mi kɔxi a yebadeni, koni n bata a me a i tan nɔɔ xiye bunna fale, naxan na fala i xa." ¹⁶ Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, "N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiye bun faɲin fima a ma." ¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "N xiye ni, n yi tixi xude deen nin. ¹⁸ N yi ɲinge to faɲi tuyanxi solofere to kele xuden kui, e e degema mereni. ¹⁹ Nayi, ɲinge solofere gbete yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to ɲaxu, e kɔɔɔxi. Han to n munma yi na ɲinge to ɲaxi sifan to Misiran kɔɔɔɔɔ birin ma singen. ²⁰ Ninge kɔɔɔxi to ɲaxine yi ɲinge tuyanxi solofere singene don. ²¹ Koni na xanbi, muxu yo mi kɔɔ a kolonɲe xa e bata e don, masɔɔ e doyen kiin ma mɔn. Nayi, n yi xulun."

²² "N mɔn yi xiye gbete sa. Tɔɔɔɔɔ nafexi faɲi solofere tixi bili kedenna ma. ²³ Na xanbi tɔɔɔɔɔ solofere gbete naxanye xurun, foyen naxanye rafexo ayi, ne yi te bodene dexɔn ma. ²⁴ Tɔɔɔɔɔ fofone yi tɔɔɔɔɔ faɲi solofere gerun. N bata a fala woyimene xa, koni muxu yo mi kɔxi a yebadeni n xa."

²⁵ Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, "I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i rakolon feen ma a fama naxan ligadeni. ²⁶ Na ɲinge to faɲi solofere nun tɔɔɔɔɔ faɲi solofere, ne ɲεε solofere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra. ²⁷ Ninge kɔɔɔxi to ɲaxi solofere nun tɔɔɔɔɔ fofone solofere foyen naxanye rafexo ayi, ne fan ɲεε solofere fitina kamen nan yitaxi. ²⁸ N na a falaxi i xa kii

naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni. ²⁹ Nεε soloferen naxanye fama iki, a findima lugo nεene nan na Misiran bɔɔɔɔ xa.

³⁰ Na xanbi, nεε solofere kamen fama nen, en ninanma nen na lugon birin na. Kamen Misiran bɔɔɔɔ halagima nen. ³¹ Fitina kamen findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi ninan lugo nεene xɔɔɔɔni ito yi."

³² "I xiyeni ito saxi nen dɔɔɔɔɔɔ yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mɔɔɔɔ mi buma a ligadeni. ³³ Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dɔɔɔɔ Misiran bɔɔɔɔ xun na. ³⁴ Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dɔɔɔɔma na wanla xun na lugo nεε soloferen bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulundena, a xa fa na ra, a ramara. ³⁵ E xa donseene birin malan lugo nεε solofere famatɔɔɔɔ bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana nɔɔɔɔ bun ma. ³⁶ Donse maraxini ito fama Misiran bɔɔɔɔ natan-gadeni kamen ma nen naxan fama nεε soloferen bun ma."

³⁷ Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma. ³⁸ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, "En nɔɔɔ muxuna nde sɔɔɔ naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sar-ijanxin naxan yi?" ³⁹ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra. ⁴⁰ I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan fɔɔɔ ra. N ma manga gbɛden nan tun luma i xun na."

⁴¹ Misiran Mangan mɔɔɔ yi a fala Yusufu xa, a naxa, "A mato, n bata nɔɔɔ so i yii Misiran bɔɔɔɔ birin xunna."

⁴² A yi a gbɛti wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a maraberi ba taa dugi fapin na. A yi xɛma nɛrɛn bira a kɔɔ ra. ⁴³ A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi lu sarinɛ a yɛɛ ra, e naxa, "E xinbi sin!" Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

⁴⁴ Misiran Mangan mɔɔɔ yi a fala Yusufu xa, a naxa, "N tan nan mangan na. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi ligɛ Misiran bɔɔɔ yo ma." ⁴⁵ Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii tɛmɛna Ase-nati fi a ma a naxanla ra. Hon taana saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fɔɔ Misiran bɔɔɔɔ ma. ⁴⁶ Yusufu barin bata yi nεε tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetagi waxatin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fɛma, a yi bɔɔɔɔ birin yisiga.

⁴⁷ Lugo nεε soloferen bun ma, bɔɔɔɔ birin yi rawali ki fani. ⁴⁸ Yusufu yi donseen birin malan naxan sɔɔɔɔ nεε solofereni ito bun ma Misiran bɔɔɔɔ ma. Donseen naxanye sɔɔɔɔ banxidene yi, a yi ne ramara taa gbeene kui. ⁴⁹ Yusufu yi donse xɔɔɔ gbɛgbɛ malan alo baa xɔɔ mɛɛɛnsinna. A yi gbo ayi, han e fata a tengen ma bayo a mi yi gasɛ.

⁵⁰ Benun kamen nεε singen xa a li, Yusufu a naxanla Ase-nati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii tɛmɛna, na yi dii firin bari. ⁵¹ Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, "Bayo Ala bata a liga n ninan n ma tɔɔɔɔɔɔ birin xɔɔ, e nun n baba a denbayana." ⁵² A yi dii

firinden xili sa Efirami, a naxa, "Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n nayarabi bɔɔɔɔ ma." ^{††}

⁵³ Lugo nεε soloferen yi dangu Misiran bɔɔɔɔ ma.

⁵⁴ Kame nεε soloferen yi a li fɔɔɔ alo Yusufu a yeba kii naxan yi. Kamen yi so bɔɔɔɔ birin yi, koni burun yi na Misiran bɔɔɔɔ birin ma. ⁵⁵ Kamen to Misiran bɔɔɔɔ birin suxu, yamaan yi sɔɔɔɔ nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, "E sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala ε xa, ε na liga." ⁵⁶ Kamen yi din bɔɔɔɔ birin na. Yusufu yi donse ramaradene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kamen yi senben sɔɔɔ Misiran bɔɔɔɔ birin ma. ⁵⁷ Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bɔɔɔɔni, bayo kamen bata yi senben sɔɔɔ yamanane birin yi.

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

42 Yaxuba to a mɛ a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, "Nanfera ε dɔɔɔ tun? ² N bata a mɛ a murutun Misiran yi. E siga, ε sa murutun sara en xa alogo en xa balo, en nama faxa." ³ Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xɔɔɔ saradeni Misiran yi. ⁴ Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e fɔɔ ra, Yusufu xunyena. A yi a fala, a naxa, "N bata gaxu fe naxin nama fa a sɔɔɔ." ⁵ Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbɛtɛn naxanye yi waxi murutun xɔɔ, bayo kamen bata yi din Kanan bɔɔɔɔ birin na.

⁶ Yusufu nan yi yamana kanna ra bɔɔɔɔ xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e e yetagine lan bɔɔɔɔ ma. ⁷ Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yɛtɛ rasan e ma. A yi falan ti e xa a xɔɔɔɔɔɔ na, a fala e xa, a naxa, "E kelixi minen yi?" E yi a yabi, e naxa, "Nxu kelixi Kanan bɔɔɔɔɔɔ nan ma fa donse saradeni." ⁸ Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon. ⁹ Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, "Yaxune nan ε ra. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi."

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, "En-en, nxu kanna, nxu tan i ya konyine faxi donse saradeni nin. ¹¹ Xɛmɛ kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra." ¹² A yi a fala e xa, a naxa, "E wule. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi." ¹³ E yi a yabi, e naxa, "Nxu tan, i ya konyine, xɛmɛ kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan bɔɔɔɔɔɔ. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dɛxɔɔ. Keden mi fa na." ¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "N yi na nan falama ε xa, a yire matone nan ε ra. ¹⁵ N na ε kɛpaan fɛsɛfɛsɛma ito nan na. N bata n kɔɔ Misiran Mangan siini, ε mi minima be xa ε bolokadaan mi fa. ¹⁶ E muxu keden nasiga ε yɛ, a xa sa fa ε bolokadaan na. E tan dɔɔɔɔ sigama kasoon nin. E falane matoma nen, n na a kolonɛ xa ε nɔɔɔɔ falama, xanamu n bata n kɔɔ Misiran Mangan siini, yire matone nan ε ra." ¹⁷ A yi e birin suxu han xii saxan.

¹⁸ Xii saxande bɔɔɔɔni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "E ito liga alogo ε xa kisi. N gaxuma Ala yɛɛ ra. ¹⁹ Xa tinxin

[†] MANASE bunna neen "A bata ninan." ^{††} EFIRAMI bunna neen "A bata n findi wuyalaan na."

muxun nan ε ra, ε muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali ε denbaya kametɔne xa. ²⁰ E sa fa ε bolokadaan na n xɔn alogo n xa a kolon xa nɔndi falan nan ε ra, alogo ε nama faxa." ²¹ E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, "En tan nan yati findixi sɔnmaan na en xunyena a fe ra, bayo en bata a niina a tɔɔyaan to, a to yi en mafanma kininkininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tɔɔyani ito en lixi."

²² Ruben yi ito sa a fari, a naxa, "N mi yi a fala ε xa, ε nama fe naxin naba diidini ito ra. Koni ε mi ε tuli ti. Iki en fa a faxan saren nan fima." ²³ E mi yi a kolon xa Yusufu a mema, bayo xui maxeten yi e tagi. ²⁴ Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiye e xa. A yi Simeyɔn tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e yeε xɔri.

²⁵ Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane benbenle rafe donse xɔnna ra, e mɔn xa e keden kedenna birin ma gbeti sa a benbenla kui sa fandana ndee fari e naxanye donɔe kira yi. Na yi liga e xa. ²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanle fari, e yi siga. ²⁷ E kɔεen nadangu denaxan yi, keden yi a benbenla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a benbenla dεε ra. ²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, "N ma gbetin bata xete n ma. I mi a to n ma benbenla kui mɔn?" E bɔɔene yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, "Ala nanfe ligaxi en na?"

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bɔxɔni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yeɔa a xa. ³⁰ E yi a fala, e naxa, "Xemen naxan na yamana kanna ra, a falan tixi nxu xa a xɔdεxen nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra. ³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, 'Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra. ³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nɔxɔ bolokadana nxu baba fema Kanan bɔxɔni.' ³³ Xemeni ito naxan yamana kanna ra, na yi a fala nxu xa, a naxa, 'E mi a to, a kolonma kii naxan yi a ε tinxin. E muxu keden lu n fema. Naxan daxa ε denbaya kametɔn xa, ε na xali. ³⁴ E siga, ε sa fa ε bolokada ra n xa. N na a kolonma nen nayi fa fala yire mato mi ε ra, ε tinxin. Na waxatini, n na ε xunyen soma ε yii nen, ε yulayaan liga bɔxɔni ito ma.'" ³⁵ E to yi e benbenle yixelema, birin ma sare so gbetin yi a benbenla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, "E bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyɔn fan mi na. E mɔn waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma." ³⁷ Ruben yi a fala a baba xa, a naxa, "Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nen i xa." ³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, "N ma diin mi sigama ε fɔxɔ ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fena nde fa a sɔtɔ ε sigatini, ε n nagodoma nen sɔxɔleni laxira yi, nxu nun n fuge fixene."

Yaxubaa diine sigatiin firindena

43 Kamen yi fa gbo ayi bɔxɔni. ² E to yelin na murutun birin donɔe e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, "E mɔn xa siga ε sa

donsena nde sara en xa." ³ Yuda yi a yabi, a naxa, "Na xemena nxu rakolonxi nen a faɔin na, a naxa, 'E mi fa n yetagin toma nen sɔnɔn fɔ ε bolokadaan na taran ε ye.' ⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigε, nxu sa donseen sara i xa. ⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigε, bayo na xemena a fala nen nxu xa, a naxa, 'E mi fa n yetagin toma fɔ ε bolokadaan taran ε ye.'" ⁶ Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, "Nanfera ε fe naxini ito ligaxi n na, ε a fala na xemena xa a ε ngaxakedenne nde mɔn na yi?" ⁷ E yi a yabi, e naxa, "Xemeni ito nxu maxɔdinxɔ nen a gbengbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, 'E baba mɔn barixi? E xunyen nde na?' Nxu fan yi a maxɔdinna birin yabi. Nxu yi a kolonɔe ba, a a fale, a naxa, 'E fa ε xunyen na?'" ⁸ Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, "A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nen, nxu siga, nayi en balon sɔtɔma nen en mi faxe, i tan nun nɔxɔ diine, e nun nxu tan. ⁹ N tan nan findixi tolimaan na a funfuni. I fama a maxɔdindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i ye-tagi, n bata findi sɔnmaan na i mabinni. ¹⁰ Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dɔxɔɔa yi firin."

¹¹ E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, "Bayo na kiin na a ra, ε ito liga: E yamanan wali xɔnna nde sa ε benbenle kui sanban na xemeni ito xa, wudi dole senna nde nun kumin nun ture xiri naxumene nun latikɔnɔne nun wudi kesene nun a tinna nde. ¹² E xa gbetin dɔxɔde firin tongo. E siga na gbetin na e naxan sa ε benbenle dε ra. Yanyina nde tantanna na a ra. ¹³ E ε xunyen tongo, ε xete xemeni ito fema. ¹⁴ Ala Senbe Kanna xa a liga, xemeni ito yi kininkin ε ma, a ε xunyen so ε yii e nun Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nen, n xa fula."

¹⁵ Xemeni itoe yi sanbane yitɔn, e yi gbetin dɔxɔde firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yete yita Yusufu ra. ¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, "Xemeni itoe raso banxini. Suben faxa, i yi a yitɔn bayo nxu nun xemeni itoe nan nxu degema to yanyin na." ¹⁷ Yusufu feen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne liga. A yi xemeni itoe mati Yusufu a banxini. ¹⁸ Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, "E faxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma benbenle kui a fɔlɔni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle."

¹⁹ E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so dεen na. ²⁰ E yi a fala, e naxa, "Yandi n kanna, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni. ²¹ Na xanbi, nxu to ti kɔεen na, nxu yi benbenle rafulun. Nxu keden kedenna ngaan yi gbetin to nɔxɔ benbenle kui, nɔxɔ balon saraxi gbetin naxanye yete ra. Iki nxu mɔn bata fa na ra. ²² Nxu mɔn bata fa gbeti gbete ra alogo nxu xa donse gbete sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nɔxɔ benbenle kui."

²³ A yi e yabi, a naxa, "E bɔɔen xa xunbeli, ε nama gaxu. E Ala na a ra, ε babaa Ala nan herisigen fixi ε ma ε benbenle kui. E gbetin soxi n yii nen." A yi Simeyɔn namini e ma. ²⁴ Xemeni ito yi e raso Yusufu a banxin

kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofadle yii. ²⁵ E yi sanba seni tɔn benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a me e e degema menna nin.

²⁶ Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii, e e xinbi sin a yetagi. ²⁷ Yusufu yi e maxɔdin e kendeyaan ma. A yi a fala, a naxa, "E e baba forixin naxan ma fe fala, tana mi a ma? A mɔn barixi?" ²⁸ E yi a yabi, e naxa, "I ya konyina, nxu baba, tana yo mi a ma. A mɔn barixi." E mɔn yi e xinbi sin a bun. ²⁹ Yusufu yi a yeen nake-li, a yi a xunyen Bunyamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, "Ito nan e xunyen na e naxan ma fe fala n xa?" A mɔn yi a fala, a naxa, "Ala xa hinan i ra, n ma diina." ³⁰ A xunyen hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

³¹ A to a yeen naxa, a yi mini. A yi a yixɔɔɔɔ alogo a xa a yete nɔ. A yi a fala, a naxa, "E donseni taxun." ³² E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dɔɔ e danna. Misiran kaan naxanye yi e degema a xɔn ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane nun Heburu muxune mi yi e dege yire kedenni. Misiran kaane e namunna mi yi tinje na ma feu. ³³ Yusufu tadane yi radɔɔɔ a yetagi e bari yeen ma, fɔlɔ saran ma han bolokadana. E lu e bode matoe xaminxin na. ³⁴ Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma donseen yi dangu a tadane gbeen na dɔɔɔɔ ma suulun. E birin yi e dege, e e min, han e yi wasa.

Yusufu yi a tadane mato

44 Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii, a naxa, "Muxuni itoe e benbenle rafe donseen na han e nɔe yatɛn naxan xale. I mɔn xa e gbetin sa e benbenle de ra. ² I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana benbenla de ra, e nun a murutu sara gbetina." Yusufu feen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

³ Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiiba. E yi siga e nun e sofadle. ⁴ E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, "Keli, i siga muxuni itoe fɔɔ ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, 'Nanfera e fe fapin ɔɔɔɔ fe kobin na?' ⁵ Nanfera e n kanna igelengenna mupaxi a a minma naxan yi, a yiimato sena? E bata fe paxin liga na yi!" ⁶ Banxi xunna to e yiren li, a yi xete falani ito ma e xa. ⁷ E yi a yabi, e naxa, "Nanfera nxu kanna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nɔe na fe sifan lige. ⁸ Nxu gbetin naxan to benbenle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xemaan mupama i kanna banxini di? ⁹ I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa faha. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra."

¹⁰ Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, "Na bata fan, e naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, e tan dɔɔɔɔ yi yiiba." ¹¹ E birin yi e benbenle ragodo mafuren, e yi e rafulun. ¹² Banxi xunna yi e kui to, fɔlɔ dii saran ma sa dɔɔɔ bolokadaan na. Igelengenna yi to Bunyamin ma benbenla kui. ¹³ E yi e do-

mane yibɔ. E birin yi e goronne rate sofadle fari, e mɔn yi xete taani.

¹⁴ Yuda nun a xunyene yi xete Yusufu a banxini, a mɔn yi denaxan yi. E bira ɔɔɔɔ a yetagi, e yetagin yi lan ɔɔɔɔ ma. ¹⁵ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "Nanfera e ito ligaxi? E mi a kolon, a n tan muxu sifan nɔe feene kolonje nen yiimatoon ɔɔɔ?" ¹⁶ Yuda yi a yabi, a naxa, "N nanse falama n kanna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nɔe fixe di? Ala bata nxu tan i ya konyine to haken xun ma. Nxu bata findi n kanna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii." ¹⁷ Yusufu yi a fala, a naxa, "N mi nɔe na fe sifan lige! Igelengenna toxi muxun naxan yii, na nan n ma konyin na, koni e tan, e xete ɔɔɔɔ xunbenli e baba fema."

¹⁸ Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan n kanna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kanna xa. I ɔɔɔɔ nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nen alo Misiran Mangana. ¹⁹ N kanna bata yi nxu tan i ya konyine maxɔdin, a a fala, a naxa, 'E baba na yi, xanamu e xunyena?' ²⁰ Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, 'Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyena, a naxan ɔɔɔɔ xeme foriyani. A tada bata faha, a keden-na nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma.'"

²¹ "I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, 'E fa a ra n fema alogo n xa a to n yeen na.' ²² Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, 'Dii ɔɔɔɔ ito mi kele a baba dɔɔɔɔ ma, xa a keli na, a baba faxama nen.' ²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, 'Xa e nun e xunyen birin mi fa, e mi n yetagin toe ɔɔɔɔ.' ²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kanna dentegen sa a xa."

²⁵ "Nxu baba yi a fala, a naxa, 'E siga e sa donsena nde sara en xa.' ²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, 'Nxu mi nɔe sigɛ xa nxu nun nxu xunyen birin mi a ra. Nxu sigɛ nen xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nɔe xemeni ito yetagin toe.' ²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nen nxu xa, a naxa, 'E a kolon n ma paxanla dii xeme firin nan barixi n xa. ²⁸ Kedenna kelixi nen n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibɔ, bayo han iki n munma a to. ²⁹ Xa e ito fan tongo n xun ma, fe paxina nde yi a ɔɔɔ, e n nagodoma ɔɔɔɔɔɔ nen laxira yi nxu nun n ma fuge fixene.'"

³⁰ "Iki xa n xete n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra, ³¹ n baba faxama nen bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi ɔɔɔɔɔɔ laxira yi e nun a fuge fixene. ³² Bayo, n tan, i ya konyina a yete dɔɔɔɔ nen tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala n baba xa, n naxa, 'Xa n mi xete a ra i yireni, n findima ɔɔɔɔɔɔ nan na n baba mabinni habadan.'"

³³ "Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito ɔɔɔɔɔ alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun a tadane birin xa siga. ³⁴ N nɔe sigɛ n baba yireni di, xa nxu nun diidini ito birin mi a ra? N mi nɔe n yeen tiye na sunun na naxan n baba suxe."

Yusufu yi a yete yita

45 Yusufu mi yi nɔe a yete yisuxe a walikene yetagi. A yi ɔɔɔɔ, a naxa, "E birin xa mini n xun ma!"

Yusufu a yete yitama a tadane ra waxatin naxan yi, muxu yo mi yi a fema. ² A yi wuga sɔbeɛn na. Misiran kaane yi a xuiin mɛ, Misiran Mangana banxin muxune yi a feen mɛ. ³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, "N tan nan Yusufu ra! N baba mɔn na?" Koni a tadane mi nɔ a yabideni bayo e bata dɛ xara, e yigitege a yɛɛ ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, "N bata ɛ maxandi, ɛ ɛ maso n na." E yi e maso a ra. A yi a fala, a naxa, "N tan nan Yusufu ra, ɛ xunyena, ɛ naxan mati Misiran kaane ma konyin na. ⁵ Iki, ɛ bɔɔnɛn nama mini, ɛ mɔn nama gaxu n mati feen ma, bayo Ala n xexi nɛn ɛ yɛɛ ra alogo n xa ɛ nii ratanga. ⁶ ɛ bata a to, xabu nɛɛ firin kamen waraxi bɔɔɔni, nɛɛ suulun mɔn luxi, bɔɔɔni mi nɔɛ rawale, sansiin mi nɔɛ xabɛ. ⁷ Ala n nasanbaxi nɛn ɛ yɛɛ ra alogo ɛ nun ɛ yixetene xa kisi dunuɔa yi, maratanga gbeen barakani. ⁸ Nayi, ɛ tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra. A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi mangana, e nun Misiran bɔɔɔni birin yamana kanna."

⁹ "ɛ xulun, ɛ siga n baba yireni. ɛ a fala a xa, ɛ naxa, 'I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bɔɔɔni birin mangan na. Fa n fema, i nama bu. ¹⁰ I luma Gosen bɔɔɔni nan ma. I luma n fema nɛn, i tan nun i ya diine nun i mamandenne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin. ¹¹ Menni n ni i makoon birin fanma nɛn, bayo nɛɛ suulun kamen mɔn luxi. Xa na mi a ra i fama nɛn halagideni ɛ nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin."

¹² "ɛ bata a to ɛ yɛɛn na, n xunyen Bunyamin fan bata a to a yɛɛn na, a n tan nan falan tixi ɛ xa. ¹³ ɛ xa n ma mangaya nɔɔni yeba n baba xa n naxan yi Misiran bɔɔɔni, e nun ɛ feen naxan birin toxi. ɛ xulun, ɛ fa n baba ra han be." ¹⁴ A yi dutun a xunyen Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga. ¹⁵ A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to ɔan, e nun a tadane yi batu.

¹⁶ Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin. ¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "A fala i tadane xa, i naxa, 'ɛ goronne rate ɛ sofanle fari. ɛ keli, ɛ siga Kanan bɔɔɔni. ¹⁸ ɛ sa ɛ baba tongo e nun ɛ denbayane, ɛ fa n fema. Se fajin naxan birin Misiran bɔɔɔni, n na a soɛ ɛ yii, ɛ mɔn yi bɔɔɔni donse fajine don.' ¹⁹ N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, 'ɛ wontorone tongo Misiran bɔɔɔni, ɛ diine nun ɛ naxanle xa. ɛ ɛ baba fan nate, ɛ birin yi fa. ²⁰ Hali ɛ nama mɔnɛ ɛ yii seene fe ra, bayo se fajin naxanye birin Misiran bɔɔɔni, a findima nɛn ɛ gbeen na."

²¹ Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi. ²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna kemɛ saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun. ²³ Se fajin naxan birin Misiran bɔɔɔni, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xɔnna nun burun nun fandan birin a baba naxan donɔɔɛ kira yi, na yi rate sofali gile fu fari. ²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi

siga. A yi a fala e xa, a naxa, "ɛ nama sɔɔɔni kira yi de!"

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan bɔɔɔni ma e baba Yaxuba yireni. ²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, "Yusufu mɔn barixi, a tan nan Misiran bɔɔɔni birin yamarima." Koni Yaxuba bɔɔɔni mi sewa, bayo a mi laxi e ra. ²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yeba a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasanbaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi sewa. ²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, "N bata sewa, n ma diin Yusufu mɔn na. Benun n xa faxa, n sa a toma nɛn."

Yaxuba yi siga Misiran yi

46 Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Beriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa. ² Isirayila yi fe toon ti kɔɔɛn na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, "Yaxuba, Yaxuba!" Isirayila yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra!" ³ Ala yi a fala, a naxa, "N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na mɛnni. ⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mɔn fama i raxetɛdeni. Yusufu nan i yɛɛne raxima, i na faxa waxatin naxan yi."

⁵ Yaxuba yi keli Beriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e naxanle xali wontorone kui Misiran Mangan naxanye rasanba e ma. ⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sɔɔni Kanan bɔɔɔni ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bɔɔɔni birin. ⁷ A yi a dii xɛmɛne xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xɛmɛne nun a dii tɛmɛne nun a mamanden naxalanmane, e nun a bɔɔɔni birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xɛmɛne: Yaxuba a dii singen nan Ruben na.

⁹ Ruben ma diine: Xanɔki nun Palu nun Xesirɔn e nun Karimi.

¹⁰ Simeyɔn ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakın nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan naxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gerisɔn nun Kehati e nun Merari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bɔɔɔni nin. Peresi a diine findi Xesirɔn nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii tɛmɛn Dina. A dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne yatɛn birin malanxina, muxu tonge saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifiyɔn nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilɛn Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii temen Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a paxanla: Yusufu nun Bun-yamin. ²⁰ Asenati yi dii firin sɔɔ Yusufu xa Misiran bɔɔni: Manase nun Efirami. Asenati findi Hon taan saraxaralina dii temen nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii temen Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofere.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bɔɔnɔɔna birin malanxina, muxu tonge sennin e nun sennin, ba a diine e paxanle ra. ²⁷ Yusufu dii xeme firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yaten birin malanxina, naxanye siga Misiran bɔɔni ma, e muxu tonge solofere nan yi a ra.

²⁸ Yaxuba yi Yuda xe a yee ra Yusufu fema alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bɔɔni ma. ²⁹ Yusufu yi a yengeso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wuge a kɔɔni. ³⁰ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, "Hali n faxa fa, bayo n bata i yetagin to, i mɔɔni yengima!"

³¹ Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa den-bayana, a naxa, "N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mang-an xa, n naxa, 'N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dɔɔni Kanan bɔɔni, e birin bata fa n fema.

³² Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yexene nun pingene e nun e yii seen birin.'

³³ Misiran Mangan na e xili waxatin naxan yi, a e maxɔɔdinma nen a e wanla nanse a ra. ³⁴ E a yabima nen, e naxa, 'Nxu tan i ya konyine xuruse rabaan nan nxu ra, xabu nxu dii xɔɔni han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi.' Na kiini, e fama ludeni Gosen bɔɔni nan ma, bayo xuruse rabane rapaxu Misiran kaane ma."

47 Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, "N baba nun n fafaxakedenne bata fa sa keli Kanan bɔɔni ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bɔɔni." ² A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na. ³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxɔɔdin, a naxa, "E wanla mundun maxaranxi?" E yi Misiran Mangan yabi, e naxa, "Nxu tan i ya konyine xuruse rabane nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi." ⁴ E mɔɔni yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, "Nxu faxi nen nxu xa lu bɔɔni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sɔɔni. Kamen bata gbo ayi Kanan bɔɔni ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bɔɔni."

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, "I baba nun i tadane bata fa i bɔɔni ra. ⁶ Misiran bɔɔni i sagoni. Yire fapin fen bɔɔni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luyɛ denaxan yi. E xa lu Gosen bɔɔni. Xa i muxu fapine kolon e ye, e findi n ma xuruse kantanne ra."

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa. ⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxɔɔdin, a naxa, "I ya siimayaan jee yoli a ra iki?" ⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, "N ma siimayaan jee keme jee tonge saxan na a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sɔɔni. A yete mi masoxi n benbane siimayaan yaten na." ¹⁰ Yaxuba mɔɔni yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bɔɔni fapin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bɔɔni naxan sɔɔni, na fan Misiran bɔɔni birin xa. A xili Ramisesi. ¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamen yi naxu ayi, donseen mi yi toma bɔɔni yo yi, keli Misiran ma dɔɔni Kanan na. Yamaan yi doyen kamen ma. ¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bɔɔni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini. ¹⁵ Misiran bɔɔni gbetin nun Kanan bɔɔni gbetin to nan, Misiran kaane yi fa Yusufu fema, e yi a fala, e naxa, "Burun so nxu yii! E nxu faxa i yee xɔɔni bayo gbeti mi fa nxu yii sɔɔni?" ¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, "E fa e xuruseene ra, en na a masara burun na bayo gbeti mi fa e yii." ¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yexene nun pingene nun sofanle bɔɔni na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na jee to dangu, e yi fa a fema. E yi a fala a xa, e naxa, "Nxu mi nɔɔni a luxunje nɔɔni mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nɔɔni xuruseen fan birin nɔɔni mangan yii. Nxu gbindine nun nɔɔni gbansanna nan luxi nɔɔni mangan xa. ¹⁹ E nxu xa faxa i yee xɔɔni, nxu tan nun nɔɔni nɔɔni? Nxu tan nun nɔɔni masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu nun nɔɔni nɔɔni. Sansiin so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama faxa, bɔɔni nama rabenin."

²⁰ Yusufu yi Misiran bɔɔni birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bɔɔni mati nen. Kamen bata yi dɔɔni e yi. Bɔɔni yi findi Misiran Mangan gbeen na. ²¹ A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode bɔɔni ma sa dɔɔni a naninna boden na. ²² Hali na birin to liga, a mi saraxaraline bɔɔni sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fapin tongo e fe ra. E mi e bɔɔni mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

²³ Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, "N bata e sara to. E nun e bɔɔni luma nen Misiran Mangan xa. E sansine ni itoe ra, e xa bɔɔni rawali. ²⁴ Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun e balona, e tan nun e diine nun mux-

un naxanye birin ε yii banxine kui.”²⁵ E yi a fala, e naxa, “I bata nxu ratanga! Nxu bata nxo mangana a fe fajin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na.”²⁶ Yusufu yi na findi sariyan na, na nan nakamalixi han to. Misiran boxoni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fo saraxaraline boxone. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxon fe donxene

²⁷ Isirayila yi doxo Misiran boxoni Gosen binni. Na boxon yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.²⁸ Yaxuba ne fu nun solofere nan liga Misiran boxoni. Yaxuba a siimayaan ne kemε ne tonge naanin e nun solofere nan soxo.²⁹ Isirayilaa siimayaan fa nan feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa i wama n nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma, † i xa i kol n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran boxoni.³⁰ N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nen Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni.” Yusufu yi a yabi, a naxa, “I naxan falaxi n xa, n na a ligama nen.”³¹ Isirayila yi a fala, a naxa, “I kol n xa.” Yusufu yi a kol a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yetagi a saden xunsaden na.

Manase nun Efirami

48 Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, “I bata a to, i baba mi yalan.” A yi siga e nun a dii xeme firinna, Manase nun Efirami.² E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “I ya diin Yusufu fama i fema.” Isirayila yi fangan soxo, a keli, a doxo a saden ma.³ Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna fa nen n ma Lusi yi, Kanan boxoni. A yi barakan nagidi n ma.⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘N tan ni i ra. I findima dii barin na nen. N na i rawuyama ayi nen, siya wuyaxi yi mini i yi. N boxoni ito fima nen i bonsonna ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.”

⁵ “Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra. Efirami nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Ruben nun Simeyon.⁶ Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nen ludeni e tadane bun ma e keena a fe ra.⁷ N to keli Padan yi, Rakeli yi fana n yii kira yi Kanan boxoni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun menni Efarata kiraan na, denaxan xili Betelemi.”

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, “Nde ne ra?”⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, “N ma dii xemene nan e ra Ala naxanye fixi n ma be.” Isirayila naxa, “N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa.”¹⁰ Yaxuba bata yi yelin fore, a yeene mi yi seni gbe-ma. A mi yi seen toma ki faji. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filinfilin e ma, a e sunbu.¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N mi yi laxi a ra xa n ni i ye-

† Men kaane yi na nan ligama e na muxun nakol waxatin naxan yi.

tagin toε soxo, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to.”¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yetagin yi lan boxo ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila komenna mabinni. A yi Manase suxu a komenna ra, Isirayila yi-ifanna mabinni. A yi e maso a ra.¹⁴ Koni Yaxuba yi a yi-ifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii joren na. A yi a komenna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa,

“Ala, n fafane Iburahima
nun Isiyaga sigan ti naxan yeε xori,
Ala naxan n kantanma xabu n bari boxo han to,
¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xoxen ma,
na xa dii joreni itoe baraka.
N xinla xa fala e xun ma,
e nun n baba Iburahima nun Isiyaga.
E xa wuya ayi boxo.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa Efirami xun ma. Na feen yi rapaxu a ma. A yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a yi a sa Manase xun ma.¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra. I yiifanna sa ito nan xun ma.”¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan findima nen siya gbeen na, koni a xunyen nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyen bonsonna findima nen siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na boxo, a a fala, a naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama ε xinle ra nen. E fama a faladeni nen, e naxa, ‘Ala xa i lu alo Efirami nun Manase.’” Na kiini, a yi Efirami rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I bata a to, n fa faxama nen, koni Ala luma nen ε xo, a fama i raxetedeni nen i benbane boxo ma.²² N keε keden fima nen i ma dangu i tadane ra, n Siken yamanan nan fima i ma n naxan tongo Amorine yii n ma silanfanna nun n ma xanla ra.”

Yaxuba a dubana

49 Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa, a naxa, “E malan, n xa feene fala naxanye fama ligadeni ε xa waxati famatone yi.² E maso, ε tuli mati n na Yaxubaa diine. E tuli mati ε baba Isirayila ra.”

³ “Ruben, i tan, n ma dii singena,
i tan nan n fangan na,
naxan singe n senben mayitaxi.
I xunnayeren dangu bodene ra
i senben gbo.

⁴ I ye yifuxi alo fufana,
i mi fisamantenyaa soxoma
bayo i bata i sa i baba a saden ma,
i yi a xosi.”

⁵ “Simeyon nun Lewi ngaxakedenmaan nan e ra. E silanfanna nan e yengeso seen na.

⁶ N xaxinla nama lu e maxadini,
n miriyaan nama lu e malanni,
bayo e bata muxune fana e boje teeni,

e bata turane fasane bolon e naxuni.
⁷ N bata e חֶלֶם danga,
 bayo e yengen gidima.
 N bata e fitinaxin danga,
 bayo e yεene yixara.
 N na e raxuyama ayi nen Yaxuba בִּנְיָמִין ye,
 n מִנְיָן yi e rayensen Isirayila yi."
⁸ "Yuda, i xunyene i tan nan tantunma.
 I חֶלֶם סֶבֶלֶם nen i yaxune xun na.
 I babaa dii xεmene e xinbi sinma nen i xa.
⁹ Yuda, yata senbemaan nan i ra.
 N ma diina, i baloma suben nan na.
 I xinbine yidחֶלֶם nen, i sa alo yatana,
 alo yata gilena, nde susue i rakele?
¹⁰ Manga dunganna mi bama Yuda yii.
 Muxu yo mi manga taxamasenna bama a yii.
 Han taxamaseri kanna fa waxatin naxan yi,
 siyane yi xuru a xa.
¹¹ A a sofanla xidima manpa binla † nan na,
 a a sofali diin xidima manpa bili fapin yiin nan na.
 A a domain xama wudi bogi igen nan na alo man-
 pana,
 a a doma gbeen fan xama bogi se ige gbeela nan na
 alo wunla.
¹² A yeene פֶּרֶךְ wudi bogi ige gbeela xa,
 A pinna fixa חֶלֶם xa."
¹³ "Sabulon fama דִּבְרֵי baan nan de.
 A חֶלֶם findima kunki yigiyaden nan na.
 A naninna Sidon דִּבְרֵי nan na."
¹⁴ "Isakari senben luxi nen alo sofanla,
 naxan a sama a goron benbeli firinna tagi.
¹⁵ A saxi חֶלֶם naxan ma,
 a na yire fapiyaan to,
 a tungunni godoma nen goronna bun ma,
 a xuru konyiya wanla bun."
¹⁶ "Dan, a a yamaan makitima nen,
 alo Isirayila בִּנְיָמִין bonne.
¹⁷ Dan luma nen alo sapina kiraan חֶן ma,
 alo kosona san ma kiraan de.
 A yi soon santinban xin,
 soo ragiin yi bira a fari.
¹⁸ Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!"
¹⁹ "Gadi, yengesone a yengema nen,
 koni a tan nan e rabodonma ayi e san xanbi ra."
²⁰ "Aseri findima donse חֶרֶם kanna nan na
 naxan kamalixi mangan dege seen na."
²¹ "Nafatali luma nen
 alo xeli gilen naxan a gima,
 a fala fapine tima."
²² "Yusufu luma nen
 alo wudi bogilana
 naxan tixi xuden de.
 A yiine yibandunxi taan nabilinna yinna nan xun ma.
²³ Xalimakuli wonle yi yengen gidi a ma חֶלֶם,
 e xalimakunle woli a ma חֶלֶם nantenyani.
²⁴ Koni a fan yi a xanla suxu ken,

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitanna alo manpana e gbee kiini.

a yii rafan
 Yaxubaa Ala Senbemaan barakani,
 Isirayila kantanmana, a kantan fanyena,
²⁵ naxan findixi i fafe a Ala ra,
 naxan i ratangama, Ala Senbe Kanna,
 naxan i barakama,
 naxan koren dubane fima i ma,
 naxan חֶלֶם dubane fima i ma,
 naxan dii bari dubane ragidima i ma.
²⁶ I babaa dubane baraka dangu baraka feene ra
 naxanye סֶבֶלֶם geya fonne xεene ma,
 e dangu habadan geyane se fapine ra.
 Ala xa na birin lu Yusufu xun ma,
 naxan findima a fafaxakedenne yeeratiin na."
²⁷ "Bunjamin luma nen alo kankona.
 חֶלֶם yo חֶלֶם fo a subena nde suxu, a a don,
 pinbanna ra a a se suxine yitaxun."
²⁸ Isirayila בִּנְיָמִין fu nun firinne nan ne ra. E babaa
 duban nan na ra a naxan fala e xa. A duba birin xa,
 birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

²⁹ Na xanbi, a yi a pungu a diine ma, a naxa, "N fa
 sigama nen laxira yi. N na faxes, ε n maluxun n baba
 yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana xεen ma,
³⁰ Makipelaa xεen faranna ra, Mamire fema, Kanan
 חֶלֶם. Iburahima na xεen saraxi Eferon Xiti kaan nan
 ma alogo na xa findi a muxu maluxunden na. ³¹ Ibu-
 rahima maluxunxi menna nin, e nun a naxanla Saran.
 Isiyaga fan maluxunxi menni e nun a naxanla Rebeka.
 N tan fan Leya maluxunxi menni. ³² Na xεen nun na
 faran yinla naxan na yi, e saraxi Xitine nan ma." ³³ Yax-
 uba to yelin yamarine fiye a diine ma, a yi a sa saden
 ma. A yi faxes, a siga laxira yi.

Yaxubaa sayana

50 Yusufu yi a yiin bira a baba kεe, a a sunbu, a wu-
 ga. ² Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma
 a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi
 na liga Isirayila ra ³ xii tonge naanin e namunna kiini.
 Misiran kaane yi a saya feen liga xii tonge solofere
 bun.

⁴ Saya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Man-
 gana yamaan xa, a naxa, "Xa n חֶלֶם maxandini ito סֶבֶלֶם-
 deni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadan-
 gu Misiran Mangan ma. ⁵ N baba n חֶלֶם nen, a yi a
 fala, a naxa, 'N fa faxama nen. I n maluxunma gaburun
 nan na n naxan gexi Kanan חֶלֶם.' N waxi siga feni n
 xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama."

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, "Siga, i sa i baba
 maluxun alo a i חֶלֶם kii naxan yi." ⁷ Yusufu yi siga a
 baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundחֶלֶם
 nun Misiran kuntigine ⁸ nun Yusufu a denbayaan nun
 a fafaxakedenne nun a babaa denbayana. Dii חֶלֶם
 nun xuruseene gbansan yi lu Gosen חֶלֶם. ⁹ Yusufu
 nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na ya-
 maan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yuruden xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba sɔɔɔlɛni. Yusufu yi sunu a baba ɲan feen na han xii solofere. ¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, "Misiran kaane saya fe gbeen nan ligama." Nanara, e yi na yiren xili sa "Misiran Saya Fena" Yuruden baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga. ¹³ A diine yi a xali Kanan bɔɔɔni, e sa a maluxun Makipelaa xɛɛn faran yinla ra, Iburahima xɛɛn naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dɛɔɔn ma. ¹⁴ E to yelin a baba maluxunɲɛ, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni a baba maluxundeni, ne yi xɛɛ Misiran bɔɔɔn ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata faxes, e yi a fala, e naxa, "Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe ɲaxin naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen ɲɔɔɔma nɛn en na." ¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, "I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa faxes, ¹⁷ a naxa, 'E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, diɲa i tadane gbalo feen ma e nun e hakena, bayo e bata fe ɲaxin liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a wallikene hakene mafelu.'" E to na falane ti Yusufu xa, a yi

wuga. ¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, "Nxu tan ni i ra i ya konyine."

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, "Hali ɛ nama gaxu. N tan xa mi Ala ra. ²⁰ E lanxi a ma nɛn ɛ xa fe ɲaxin liga n na, koni Ala yi a maxɛɛ fe faɲin na alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga. ²¹ Iki hali ɛ mi gaxu. N na ɛ makoon birin fanma nɛn e nun ɛ diine." A fala kendene yi e bɔɔn sa.

Yusufu faxes fena

²² Yusufu yi dɔɔɔ Misiran yi, a tan nun a denbayana. A yi ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ fu sɔɔ siimayaan na. ²³ Yusufu Efirami a diine to nɛn. A yi a yixɛɛn naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi. ²⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, "N fan fa faxama nɛn, koni Ala ɛ malima nɛn yati! A fama nɛn ɛ tongodeni Misiran yi, a ɛ xali na bɔɔɔni a dɛnaxan layirin tongo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa." ²⁵ Yusufu yi Isirayila a diine rakɔɔ, a a fala, a naxa, "Ala ɛ malima nɛn yati! Na waxatini, ɛ nɛma keɛ be, ɛ n xɔɔne xali."

²⁶ Yusufu faxes a ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gemɛ kankiraan kui Misiran yamanani.

Tawureta Musa yire firinden ni i ra. A Isirayila kaane konyiyaan nun e xɔɔɔyaan nan ma fe yebama Misiran yamanani. Ala nan e xɔɔɔya alogo e xa mini Misiran yamanani. A tan nan e xunba, nanara, e findi a gbeen na, a yi a sariyane fi e ma. Ala naxan Isirayila yamaan xunba a xanuntenyani, na nan a falaxi yamaan xa a e xa e gbee xanuntenyaan yita a ra a sariyane suxun xɔn.

Isirayila kaane yelin xanbini dɔɔɔden sɔɔɔ Misiran yi, ɔɔɔ wuyaxi danguxina, e yi findi yama gbeen na. Koni e findi nen Misiran mangana konyine ra. Ala mi a xun xanbi so Isirayila kaane konyiyaan tɔɔɔni, a yi muxuna nde sugandi e ye naxan yi xili Musa alogo a xa ti e yeɛ ra. Ala yi Misiran kaane karahan a senben xɔn ma alogo e xa xɔɔɔyaan fi Isirayila kaane ma, e yi e benin e siga. Musa yi ti e yeɛ ra, a siga e ra Sinayi geyaana ma tonbonni. Ala yi Isirayila findi a yamaan na, a yi layirin xidi e tagi Sinayi geyaana fari. A yi a sariyane fala e xa. Musa yi geyaana fari sariyane ramedeni waxatin naxan yi, lan yire sarjɔnɔnɔn ti feen ma. Kitabun yireni ito rapɔnɔnɔn yire sarjɔnɔnɔn ti feen nan ma, Ala fa a yeɛ makɛnɛnma denaxan yi.

Isirayilaa tɔɔɔna

1 Isirayilaa diin naxanye fa Yaxuba fɔɔɔ ra Misiran yi, ne xinle ni itoe ra e nun e denbayane: ² Ruben nun Simeyɔn nun Lewi nun Yuda ³ nun Isakari nun Sabulon nun Bunyamin ⁴ nun Dan nun Nafatali nun Gadi e nun Aseri. ⁵ Muxu tonge solofere nan mini Yaxuba yi. Yusufu tan yi Misiran yi nun.

⁶ Yusufu yi faxa, e nun a ngaxakedenne nun na waxatin muxune birin. ⁷ Isirayilaa diine yi diine bari, e wuya ayi, e yi yamanan nafe.

⁸ Manga nenɛna nde yi dɔɔɔ Misiran yi, naxan mi yi Yusufu a fe kolon. ⁹ A yi a fala a yamaan xa, a naxa, “E a mato, Isirayila yamaan wuyama ayi, e senben gboma ayi en xa. ¹⁰ En xa a liga xaxinla ra, alogo e nama wuya ɔnaxi ra, alogo xa yengen keli, e nama sa en yaxune fari, e yi en yenge, e e gi yamanani.” ¹¹ Nayi, e yi walike kuntigine dɔɔɔ e xunna, e xa e xunna kala wanla tɔɔɔnɔnɔn ma. E Pitomi nun Ramisesi taane ti, alogo e xa findi se ramaradene ra Misiran mangan xa. ¹² Koni e nɛma e ɔnaxankatama, e wuyama ayi, e gbo ayi. Nayi, Misiran kaane yi gaxu Isirayila bɔnɔnɔnne yeɛ ra, ¹³ e yi e ɔnaxankata wanle yi. ¹⁴ E yi e xunna kala konyiya wanle ra boro yibodonna nun bitikidi bɔnɔnɔnɔn. †

¹⁵ Misiran Mangan yi falan ti Sifira nun Puwa xa, Heburune dii rasuxune, ¹⁶ a naxa, “E na Heburu ɔnaxanle mali dii barideni, xa xɛmɛn nan a ra, e xa a faxa. Xa ɔnaxanla nan a ra, e yi a lu a nii ra.” ¹⁷ Koni dii rasuxune yi gaxu Ala yeɛ ra. Misiran Mangan naxan falaxi e xa, e mi tin na lige, e yi dii xɛmɛne lu e nii ra. ¹⁸ Misiran Mangan yi dii rasuxune xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Nan-fera e ito ligaxi, e yi dii xɛmɛne lu e nii ra?” ¹⁹ Dii rasuxune yi Misiran mangan yabi, e naxa, “Heburu ɔnaxanle mi liga alo Misiran kaane, e yixɔɔɔɔɔ, e diin barima nen benun dii rasuxune xa fa.” ²⁰ Ala yi hinan dii rasuxune ra, yamaan yi wuya ayi, a gbo ayi. ²¹ Amasɔɔɔ dii rasuxune gaxu nen Ala yeɛ ra, Ala yi e denbayane rawuya ayi.

²² Nayi, Misiran mangan yi yamarini ito fi a yamaan birin ma: Xɛmɛn naxan birin barima, e e woli Nila baani. E ɔnaxanle lu e nii ra.

Nabi Musa bari fena

2 Xɛmɛna nde yi Lewi bɔnɔnɔnɔnɔn, na yi Lewi bɔnɔnɔnɔnɔn na nde tongo a ɔnaxanla ra. ² Na yi fudikan, a yi dii xɛmɛn bari. A to a to, a diin tofan, a yi a luxun kike saxan. ³ A mi yi fa nɛɛ a luxunɔnɔnɔn, a yi tanbin deben tongo, a dolen so a ma, a yi a diin sa a kui, a yi sa a dɔɔɔ Nila baa igen xun ma gbalan xɔɔɔ ra. ⁴ Diin tadan ɔnaxalanmaan yi sa ti wulani, a lu diin matoɛ alogo a xa a kolon feen naxan a sɔɔɔma.

⁵ Misiran mangana dii tɛmɛn yi godo baani a maxadeni, a fɔɔɔrabirane yi e masiga tima Nila baan de. A yi deben to gbalan xɔɔɔ ra, a yi a konyi gilɛn nasiga a tongodeni. ⁶ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a rabi, a yi a to a dii xɛmɛn nan yi a ra. A wugama. A yi kininkinin a ma. A yi a fala, a naxa, “Heburu kaane diina nde ni ito ra!” ⁷ Nayi, diin tadan ɔnaxalanmaan yi a fala Misiran mangana dii tɛmɛn xa, a naxa, “I waxi n xa sa dii ngana nde fen i xa Heburu ɔnaxanle ye, alogo a xa xijen fi diini ito ma?” ⁸ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a yabi, a naxa, “Awa, siga.” Diin tada yi sa diina nga yetɛen xili. ⁹ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a fala a xa, a naxa, “Diini ito xali, i xijen fi a ma n xa, n ni i saranna fiye.” ɔnaxanla yi diin tongo, a xijen fi a ma.

¹⁰ Diin to gbo, a yi a xali Misiran mangana dii tɛmɛn xɔn, a yi findi a diin na. A yi a xili sa, “Musa” bayo a naxa, “N na a tongoxi igen nan xun ma.”

Nabi Musa yi a gi

¹¹ Lɔɔɔna nde, Musa bata yi kɔɔɔ, a siga a ngaxakedenne fema, a yi e wali xɔɔɔɔɔɔn to. A yi Misiran kaana nde to Heburu kaana nde bɔnɔnɔnɔnɔnɔn a ngaxakedenne ye. ¹² A yi a yeɛ rakopin a rabilinni. A to a to muxu yo mi yi na, a yi Misiran kaan faxa. A yi a maluxun ɔnɛmensinni. ¹³ Na xɔɔɔn bode, a yi mini, a yi Heburu kaa firin to yenge. Yoo mi yi naxan xa, a a fala na xa, a naxa, “Nan-fera i i lanfaan yengema?” ¹⁴ Na yi a yabi, a naxa, “Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na? I mirixi n faxa feen nan ma, alo i Misiran kaan faxaxi kii naxan yi ba?” Musa yi gaxu, a naxa, “Muxune bata n ma faxa ti feen kolon!” ¹⁵ Misiran mangan to na feen me, a yi kata Musa faxa feen na. Koni Musa yi a gi mangan bun, a siga Midiyan yamanani, a sa a matabu xɔɔɔnɔnɔn dɛɔɔnɔn.

† BITIKIDINMɔN falama yirena nde yi fa fala “BITIKIDINA.”

¹⁶ Dii tɛmɛ solofere yi Midiyan saraxaraliin yii. Ne yi fa ige badeni, e yi goronne rafe alogo e xa sa e babaa xuruse kurune ramin. ¹⁷ Xuruse raba gbɛtɛye yi fa, ne yi e kedi. Nayi, Musa yi keli, a e xun mayɛngɛ, a yi igen fi e xuruseene ma. ¹⁸ E to xɛtɛ e baba Reyuli konni, a yi e maxɔdin, a naxa, "Nanfera ɛ xɛtɛxi sinma to?" ¹⁹ E yi a yabi, e naxa, "Misiran kaana nde nan nxu ratangaxi xuruse rabane ma, a yɛtɛn yi igen ba nxu xa, a xuruseene ramin." ²⁰ A yi a fala a dii tɛmɛne xa, a naxa, "A sa minen yi? Nanfera ɛ xɛmɛn na luxi na yi? ɛ sa a xili alogo a xa fa a dege."

²¹ Musa yi tin, a xa lu na xɛmɛn konni. Na yi a dii Se-fora fi Musa ma a ɲaxanla ra. ²² A dii xɛmɛ keden bari a xa, a yi a xili sa Ɔerisɔmi, bayo a naxa, "N bata findi xɔɲɛn na yamana gbɛtɛni."

²³ Waxati xunkuye to dangu, Misiran Mangan yi faxa. Isirayila bɔnɔnne mɔn yi wugama konyiyaan bun ma, e yi gbelegbelema malina fe ra. E mawuga xuiin yi Ala li. ²⁴ Ala yi e wuga xuiin mɛ, a yi a xaxili ti a layirin na a naxan xidi Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. ²⁵ Ala yi Isirayila kaane mato, a a ɲɔɲɔ lu e xɔn.

Ala yi Nabi Musa xili

3 Musa yi findi a bitanna Midiyan saraxarali Yetiro a xuruse rabaan na. A yi xuruseene xali tonbon yiren xanbi ra, a fa Alaa geyaan ma, Horebe yi. ² Alatala malekan yi mini a xa tɛn yiyani, fɔtɔndin tagi. Musa yi a mato, tɛn yi fɔtɔnni yiren birin yi, koni a mi yi a ganma mume! ³ Musa yi a fala, a naxa, "N xa siga mɛnɛni alogo n xa kabanako feen mato, feen naxan a ligama fɔtɔndin mi ganma." ⁴ Alatala to a to, a a sigama a yigbedeni, Ala yi a xili fɔtɔnni, a naxa, "Musa! Musa!" Musa yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra!" ⁵ Ala yi a fala, a naxa, "I nama i maso be ra, i ya sankidine ba i sanni, amasɔɲɔ i tixi denaxan yi, ɲɔɲɔ sarɲanxin na a ra." ⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, "I benbane Ala nan n na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala." Musa yi a yetagin luxun, bayo a yi gaxuxi Ala to feen na.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, "N bata n ma yamana tɔɲɔn to naxan Misiran yi. N bata e wuga xuiin mɛ, e nun muxune e ɲaxankatama kii naxan yi, amasɔɲɔ n na e sɔɲɔlɛne kolon. ⁸ Nayi, n bata godo alogo n xa e ba Misiran kaane yii. N yi e ba na yamanani, n yi e xali ɲɔɲɔ fapina nde yi naxan gbo, ɲɔɲɔ nun kumin gbo ɲɔɲɔ naxan yi, Kanan kaane dɔɲɔ denaxan yi, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune. ⁹ Iki Isirayila wuga xuiin bata n li, n bata a to Misiran kaane e tɔɲɔn kii naxan yi. ¹⁰ Nanara, iki, siga! N bata i xɛ Firawona ma alogo i xa Isirayila bɔnɔnne ramini Misiran yi, n ma yamana." †

¹¹ Koni, Musa yi a fala Ala xa, a naxa, "Nde n tan na? N xa siga Firawona fema di, alogo n xa Isirayila bɔnɔnne ramini Misiran yi?" ¹² Ala yi a fala, a naxa, "N luma nen i xɔn. Ito findima nen taxamasenna ra alogo i

xa a kolon, a n tan nan i rasigaxi. I na yamaan namini Misiran yi, ɛ fama n batudeni geyani ito nan fari."

¹³ Musa yi a fala Ala xa, a naxa, "Awa, n sigɛ Isirayila kaane fema, koni n na a fale e xa, n naxa, 'ɛ benbane Ala nan n nafaxi ɛ fema,' xa e n maxɔdin fa fala, 'A xili di?' n na e yabima di na yi?" ¹⁴ Ala yi a fala Musa xa, a naxa, "N tan na a ra, Ala naxan na yi. I xa Isirayila kaane yabi na kii nin, i naxa, 'Naxan xili 'N Na Yi,' na nan n nafaxi ɛ fema.'" ¹⁵ Ala mɔn yi a fala Musa xa, a naxa, "A fala Isirayila kaane xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, e nun Iburahimaa Ala, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala, n nan i rafaxi e fema. N xinla ni ito ra habadan! E n xili bama ikii nin waxati famatɔne birin yi. ¹⁶ Siga, i sa Isirayila fonne malan, i yi a fala e xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala, n tan bata mini i xa. N naxa, 'N bata n ɲɔɲɔ lu ɛ xɔn yati! N bata a to e naxan ligaxi ɛ ra Misiran yi. ¹⁷ N bata a ragidi, n na ɛ raminima nen Misiran yi, ɛ tɔɲɔ denaxan yi. N yi ɛ xali Kanan kaane ɲɔɲɔni, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune. ɲɔɲɔn nan na ra ɲɔɲɔn nun kumin gbo denaxan yi.' ¹⁸ E i xuiin namema nen. Nayi, ɛ nun Isirayila fonne sigama nen Misiran Mangan fema, ɛ yi a fala a xa, ɛ naxa, 'Alatala, Heburu kaane Ala, na bata mini nxu xa. Tin, nxu xa xii saxan siga ti tonbonni, alogo nxu xa saraxane ba Alatala xa, nɔɲɔ Ala.' ¹⁹ N na a kolon Misiran Mangan mi tinɲɛ ɛ yi siga, fɔ sɛnbɛmaan na a karahan. ²⁰ Nanara, n na n yiini bandunma nen, n Misiran yamanan tɔɲɔ kabanakone ra n naxanye ligama e ra. Na xanbi ra, a tinma nen ɛ yi siga. ²¹ N na a ligama nen ɛ yi rafan Misiran kaane ma alogo ɛ yii genla nama siga. ²² Isirayila ɲaxanle birin e dɔɲɔ bode Misiran kaane maxɔdinma nen e nun Misiran ɲaxanla naxanye banxin kui a e xa gbɛti nun xɛma muranne so e yii, e nun dugine, ɛ naxanye ragodoma ɛ diine ma. Nayi, ɛ Misiran kaane yii gelima nen."

Nabi Musaa matandina

4 Musa yi a yabi, a naxa, "Waxatina nde, e mi lama n na, e mi n xuiin suxuma. E a falama n xa nen, e naxa, 'Alatala mi minixi i xa.'" ² Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Nanse i yii?" A yi a yabi, a naxa, "Dunganna." ³ Ala yi a fala, a naxa, "A bira ɲɔɲɔni." A yi a bira ɲɔɲɔni, a yi findi sapin na. Musa yi a gi a bun. ⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini bandun, i yi a suxu a xunla ma." A yi a yiini bandun, a yi a suxu a xunla ma. A mɔn yi findi dunganna ra a yii. ⁵ Alatala yi a fala, a naxa, "I na nan ligama, alogo e xa la a ra a Alatala e benbane Ala bata mini i xa Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala."

⁶ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, "I yiin naso i ya do-maan bun." A yi a yiin naso a do-maan bun, a mɔn yi a ba na. A to a ba, a yi a to fure ɲaxin bata mini a yiin ma, a yi fixaxi alo balanbalan kesɛna. ⁷ Ala yi a fala, a naxa, "I mɔn xa i yiin naso i ya do-maan bun." A yi a yiin naso a do-maan bun. A to a ba, a yiin mɔn yi xɛtɛ a kii-ni. ⁸ Ala yi a fala, a naxa, "Xa e mi la i ra, e mi i xuiin name taxamaseri singena fe ra, e lama nen taxamaseri

† Muxune yi a falama Misiran mangane birin ma fa fala "FIRAWONA" hali ba muxuni ito ra bayo "Firawona" bunna neen fa fala "Misiran Mangana."

firinden na. ⁹ Xa e mi la taxamaseri firinne ra, e mi i xuiin name, i igen sege Nila baani, i yi a bɔxɔn. I igen naxan tongoma Nila baani, na findima wunla nan na bɔxɔn ma."

¹⁰ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "Marigina, n mi de bolon. N mi yi de bolon benun i xa falan ti n xa, hali iki n deen mi falan tima ki fani. N mi de mafura falan tiye muxune xa." ¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Nde muxun deen nafalaxi? Nde muxun findima bobon na, hanma tuli xɔrina? Nde a findima yee kanna ra, hanma danxutɔna? N tan Alatala mi a ra ba? ¹² Nayi, siga, n na i malima nen fala tideni. I naxan falama, n ni xaran na ma."

¹³ Musa yi a fala, a naxa, "Marigina, i muxu gbete rasi-ga." ¹⁴ Nayi, Alatala yi xɔɔ Musa ma han! A yi a fala, a naxa, "I tada mi na ba, Haruna, Lewi bɔnsɔnna muxuna? N na a kolon, a fatan falan tiye. A tan yeteen kira yi, a fama i ralandeni. A na i to, a sewama nen. ¹⁵ I falan tima nen a xa, a fan yi a rali yamaan ma. N tan e firinna birin malima nen falatideni. E lan e xa naxan liga, n yi e xaran na ma. ¹⁶ A i ya falan nalima nen yamaan ma. A tan yi findi i deen na, i tan yi lu Ala funfuni a tan xa. ¹⁷ Koni dunganni ito suxu i yii, alogo i xa kabanako feene liga a xɔn."

Nabi Musa yi xete Misiran yi

¹⁸ Musa yi xete Yetiro fema, a bitanna, a yi a fala a xa, a naxa, "A lu n xa siga ngaxakedenne fema naxanye Misiran yi, alogo n xa a to xa e mɔn e nii ra." Yetiro yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga bɔne xunbenli." ¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa Midiyan yi, a naxa, "Siga, xete Misiran yi, amasɔɔ naxanye birin yi wama i faxes feni, e bata faxes." ²⁰ Musa yi a naxanla nun a diine rate sofanle fari, a xete Misiran yamanani. Alaa dunganna yi suxi a yii.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I na xete Misiran yi, n kabanako feen naxanye birin soxi i yii, i xa e liga Firawona yetagi. Koni, n tan Firawona bɔɔnɔnɔ kɔɔɔɔɔɔ nɔn, a mi tinma yamaan yi siga mume!" ²² I yi a fala Firawona xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N ma diin nan Isirayila bɔnsɔnna ra, n ma dii singena. ²³ N na a falama i xa, n ma diine yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu. Xa i tondi, n na i ya dii singen faxama nen."

²⁴ E yi sigatini, e yi yigiya yirena nde yi. Alatala yi fa Musa ralan. A yi wama a faxes feni. ²⁵ Sefora yi geme xɔnɔn tongo, a yi a diin banxulan, a yi a kidin din Musa sanna ra, a naxa, "Wunla ito bata i makantan, n ma xemena!"

²⁶ Nayi, Ala yi a lu na. A a fala na banxulan feen nan ma, fa fala "Wunla ito bata i makantan, n ma xemena."

²⁷ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, "Siga tonbonni Musa ralandeni." Haruna yi siga, a yi naralan Musa ra Alaa geyaan ma, a yi a sunbu. ²⁸ Alatala Musa xexi falan naxan birin nalideni, a na birin ma fe fala Haruna xa, e nun kabanako feen naxanye yi yamarixi. ²⁹ Musa nun Haruna yi siga, e yi Isirayila fonne birin malan.

³⁰ Alatala falan naxan ti Musa xa Haruna yi na birin yeba, a yi kabanakone liga yamaan yetagi. ³¹ Yamaan yi la

a ra. E to a me a Alatala bata a xɔɔ lu Isirayila kaane xɔn, a bata yi e tɔɔn to, e yi e xinbi sin, e Ala batu.

Firawona tondina

5 Na xanbi ra, Musa nun Haruna yi siga Firawona fema, e a fala a xa, e naxa, "Alatala, Isirayila Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa sanla raba n batu xinla ma tonbonni.'" ² Firawona yi e yabi, a naxa, "Nde Alatala ra, n naxan xui suxuma, n yi Isirayila yamaan lu e siga? N mi Alatala kolon. N mi Isirayila yamaan yiibe e siga mume!" ³ E yi a fala, e naxa, "Heburune Ala bata mini nxu xa. Tin nxu xa xii saxan siga ti tonbonni. N xu xa saraxane ba Alatala nxɔ Ala xa, alogo a nama nxu faxes furen na hanma silanfanna ra." [†]

⁴ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, "Musa nun Haruna, nanfera e yamaan bama e wanla ra? E siga e wanle ra! ⁵ Iki yamani ito bata gbo ayi yamanani, e a wanli kalama a ma!"

⁶ Na bɔɔnɔnɔ yeteni Firawona yi yamarini ito fi konyi rawanle nun kuntigine ma, a naxa, ⁷ "E nama fa sexen so yamaan yii alo a fɔlni e yi bitikidin bɔnbɔ, koni e tan yeteen xa siga sexɔ fendeni. ^{††} E mɔn yi bitikidin xasabin naxan bɔnbɔma a fɔlni, e nama tin e nde ba na ra. Bayo salantenne nan e ra, nanara e sɔɔɔɔɔɔ, e naxa, 'Tin, nxu xa sa saraxane ba nxɔ Ala xa!' ⁹ Wanla xa fari sa muxuni itoe yii, alogo e xa lu wale. Nayi, e mi fa wule falani itoe xuiin namema."

¹⁰ Konyi rawanle nun kuntigine yi a fala yamaan xa, e naxa, "Firawona naxa, 'N xu mi fa sexɔ soma e yii. ¹¹ E yeteen xa sa sexɔn fen e a toɔ denaxan yi, koni sese mi bama e wanla ra.'" ¹² Yamaan yi xuya ayi Misiran yamanani birin yi se gbaxa fendeni naxan se sexɔn bɔnbɔ. ¹³ Konyi rawanle yi gbetenxi e ra, e naxa, "E xa e soge keden wanla rapan, alo e yi a ligama kii naxan yi nxu yi fama sexɔn na waxatin naxan yi."

¹⁴ Firawona konyi rawanle yi Isirayila kuntigine bɔnbɔ, e naxanye dɔxi, e naxa, "Nanfera e mi bitikidin xasabin bɔnbɔ xoro nun to yi, alo a fɔlni?" ¹⁵ Isirayila kuntigine yi sa e mawuga Firawona xa, e a fala a xa, e naxa, "Nanfera i ya walikene suxuma iki? ¹⁶ E mi fa sexɔn soma i ya walikene yii, koni e a falama nxu xa, e naxa, 'E bitikidine bɔnbɔ!' Muxune nxu tan bulanma i ya walikene, anu e muxune nan kalan tima." ¹⁷ Firawona yi e yabi, a naxa, "Salayana! Salantenne nan e ra! Nanara, e a falama, 'Tin, nxu xa sa saraxane ba Alatala xa!' ¹⁸ Awa iki, e sa wali, e mi fa sexɔ soma e yii, anu se mi bama bitikidi xasabi falaxin na."

¹⁹ Isirayila kuntigine yi a kolon nayi, a e tɔɔnɔnɔ nɔn, e to a me fa fala, "E mi sese bama e soge keden bitikidin xasabin na." ²⁰ E minimatɔn Firawona konni, e yi naralan Musa nun Haruna ra naxanye yi e mamema. ²¹ E yi a fala e xa, e naxa, "Alatala xa e kewanle mato, a e makiti! E bata nxu rapaxu Firawona ma e nun a kuntigine alo se kunxin xirina. E bata silanfanna so e yii e xa nxu faxes." ²² Musa yi xete Alatala fema, a yi a fala a xa,

[†] SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. ^{††} BITIKIDIN MɔN falama yirena nde yi fa fala "BIRIKIDINA."

a naxa, "Marigina, nanfera i fe naxin ligaxi yamani ito ra? Nanfera i n nafaxi? ²³Xabu n siga Firawona fema fala tideni i xinla ra, a yamani ito tɔɔma. I munma i ya yamaan xunba, han to!"

Ala yi Nabi Musa senbe so

6 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I ya a toma nen sɔɔnɔn n naxan ligama Firawona ra. N na a karahan, a e yibama nen alogo e xa siga. N na a karahan, a e kedima nen a yamanani." ²Ala mɔn yi falan ti Musa xa, a naxa, "Alatala nan n tan na. ³N mini nen Iburahima nun Yaxuba nun Isiyaga xa, n yi n xinla falama e xa nen, n naxa, 'Ala Senbe Kanna,' koni n mi yi n xinla falama e xa, a 'Alatala.' ⁴N mɔn yi layirin xidi nxu tagi, alogo n xa Kanan yamanan so e yii, e yi nɔɔɔyeni denaxan yi. ⁵N bata Isirayila kaane wuga xuiin me, Misiran kaane naxanye suxi konyiyani, n bata n xaxili lu n ma layirin xɔn ma. ⁶Nanara, a fala Isirayila kaane xa, fa fala, 'Alatala nan n tan na, n na ε ramini n Misiran kaane yamarin bun. N na ε xɔɔyama nen e konyiyaan ma, n yi ε xunba n senbe gbeeni naxankata magaxuxine xɔn Misiran kaane xili ma. ⁷N na ε findima nen n ma yamaan na. N findi ε Ala ra, ε yi a kolon a Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran kaane yamarin bun ma. ⁸N na ε xalima nen na bɔɔɔni, n yi a so ε yii ε gbeen na, n na n kɔb kɔɔɔn naxan ma fe ra, a n na a soma nen Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, n tan Alatala."

⁹Musa yi na falan nali Isirayila kaane ma, koni tɔɔnɔn nun konyiya xɔɔɔɔn mi tin e Musa xuiin name.

¹⁰Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹¹"Siga, i sa falan ti Firawona xa, Misiran mangana, alogo a xa Isirayila kaane bepin, e mini a yamanani."

¹²Musa yi Alatala yabi, a naxa, "Xa Isirayila kaane mi n xuiin namexi, Firawona n xuiin namema di, n tan naxan mi de bolon?"

¹³Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a yi yamarine so e yii Isirayila kaane fe yi e nun Firawona fe yi, Misiran mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yamanani.

Nabi Musa benbane fe

¹⁴Isirayila denbaya kanne xinle ni itoe ra:

Isirayilaa dii singena Ruben, a tan ma diine ni i ra: Xanɔki, Palu, Xesirɔn e nun Karimi. Ne findixi Ruben xabila naaninne benbane nan na.

¹⁵Simeyɔn ma diine ni i ra: Yemuyeli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, e nun Kanan kaa gilena dii xeme Sayuli. Ne findixi Simeyɔn xabila senninne benbane nan na.

¹⁶Lewi a diine xinle ni itoe ra e nun e yixetene: Gerisɔn, Kehati e nun Merari. Lewi nɔɔ keme tonge saxan e nun solofere sɔɔn nen siimayaan na.

¹⁷Gerisɔn ma diine yi findi xabila firin benbane ra: Libini nun Simeyi.

¹⁸Kehati a diine ni i ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeli. Kehati nɔɔ keme nɔɔ tonge saxan e nun saxan sɔɔn nen siimayaan na.

¹⁹Merari a diine ni i ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane benbane nan ne ra mayixete yeen ma. ²⁰Amirama yi a baba magile Yokebedi tongo a naxanla ra, a yi Haruna nun Musa bari a xa. Amirama yi nɔɔ keme tonge saxan e nun saxan sɔɔn siimayaan na.

²¹Yisehari a diine ni i ra: Kora, Nefegi e nun Sikiri.

²²Yusiyeli a diine ni i ra: Mikayeli, Elisafan e nun Sitiri.

²³Haruna yi Aminadabo a dii teme Eliseba tongo a naxanla ra. Naxason magilen nan yi Eliseba ra. A yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara bari a xa.

²⁴Kora diine ni i ra: Asiri, Elikana e nun Abiyasafa. Kora xabila saxanne benbane nan ne ra.

²⁵Harunaa dii Eleyasari yi Putiyeli a dii temen tongo a naxanla ra, a yi Finexasi bari a xa. Lewi bɔnɔnɔnna denbaya xunne nan ne ra, e xabila yeen ma. ²⁶E tan ni i ra Haruna nun Musa, Alatala a fala ne nan xa, a naxa, "E Isirayila kaane ganle ramini Misiran yi."

²⁷E tan nan falan ti Firawona xa, Misiran Mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yi. Na Musa nun Haruna nan itoe ra. ²⁸Alatala falan ti nen Musa xa Misiran yamanani, ²⁹a naxa, "N tan nan Alatala ra. A fala Firawona xa, Misiran Mangana, n naxan birin falama i xa." ³⁰Koni Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "Bayo n deen mi fatan fala fapine tiye a xa, Firawona n xuiin namema di?"

7 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "A mato, n ni i findima nen Ala ra Firawona xa, i tada Haruna luma nen alo i ya nabina. ²N na i yamari naxan na, i na fala, i tada Haruna yi falan ti Firawona xa, alogo a xa tin Isirayila kaane yi mini a yamanani. ³Koni, n tan Firawona bɔɔɔni xɔɔɔɔma nen, n yi n ma taxamasenne nun kabanakone rawuya ayi Misiran yamanani. ⁴Firawona mi ε xuiin namema mume! N na n senben yitama nen Misiran na naxankata magaxuxine yi, n yi n ma ganla ramini Misiran yamanani, Isirayila, n ma yamana. ⁵Misiran kaane a kolonma nen a n tan nan Alatala ra, n na n yiini bandun Misiran kaane xili ma, n yi Isirayila kaane ramini na yi." ⁶Alatala naxan yamari, Musa nun Haruna yi na birin liga. ⁷Musa siimayaan yi nɔɔ tonge solomasexe, Haruna siimayaan yi nɔɔ tonge solomasexe e nun saxan, e falan ti Firawona xa waxatin naxan yi.

Dunganna yi maxete sapin na

⁸Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ⁹"Xa Firawona a fala ε xa, a naxa, 'E kabanako fena nde liga!' Nayi, i yi a fala Haruna xa, i naxa, 'I ya dunganna tongo, i yi a bira Firawona yetagi.' A findima nen sapin na." ¹⁰Musa nun Haruna yi siga Firawona fema, Alatala yamarin naxan soxi e yii, e na liga. Haruna yi a dunganna bira Firawona nun a kuntigine yetagi, a findi sapin na. ¹¹Koni Firawona fan yi fekolonne nun seri kanne nun Misiran woyimene xili, ne fan yi na fe sifan liga e dalili feene xɔn. ¹²E birin yi e dunganne bira, e findi sapine ra. Koni Harunaa dunganna yi e dunganne gerun. ¹³Firawona bɔɔɔni yi xɔɔɔɔ, a mi Musa nun Harunaa falan name alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

magɔɔɔɔ ba? ²³ Nxu xii saxan sigan nan tima tonbonni, nxu yi saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala, alo a nxu yamari kii naxan yi." ²⁴ Firawona yi a fala, a naxa, "N na ε yiiɓama nen alogo ε xa siga, ε yi saraxane ba Alatala xa, ε Ala, tonbonni. Koni ε nama ε makuya. Awa, ε xa Ala maxandi n xa." ²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, "N kelima nen i fema, n na Alatala maxandi. Tila, xenne masigama nen Firawona nun a kuntigine nun a yamaan na. Koni Firawona nama fa yanfan ti, a tondi yamaan yiiɓe siga saraxane badeni Alatala xa." ²⁶ Musa yi keli Firawona fema, a yi Alatala maxandi. ²⁷ Musa naxan maxɔdin, Alatala yi na liga. Xenne yi e masiga Firawona ra e nun a kuntigine nun a yamaan na. Keden mi lu.

²⁸ Koni Firawona mɔn yi a bɔɔɔɔ xɔɔɔɔ, a mi tin yamaan yiiɓe.

Fitina feen suulundena: Xuruseene faxesa fena

9 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga Firawona fema, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala, Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, "N ma yamaan yiiɓa, e xa siga, alogo e xa sa n batu." ² Xa i tondi e beɔɔɔɔ e xa siga, xa i lu tondɛ, ³ Alatala fitina furen nafama nen i ya xuruseene ma naxanye xɛene ma, soone, sofanle, ɔɔɔɔɔɔ, ɔɔɔɔɔɔ, ɔɔɔɔɔɔ e nun siine. ⁴ Koni Alatala Isirayila xuruseene nun Misiran xuruseene tagi rabama nen, alogo Isirayila kaane gbeene sese nama faxesa." ⁵ Alatala bata yi waxatin sa, a naxa, "N na ligama nen yamanani ito yi tila."

⁶ Na xɔɔɔɔ bode Alatala yi na liga. Misiran kaane xuruseene birin yi faxesa. Koni, Isirayila kaane xuruse keden mi faxesa. ⁷ Firawona yi xerane rasiga, e fa a to a Isirayila xuruse yo mi faxaxi. Koni Firawona bɔɔɔɔ yi siga xɔɔɔɔ, a mi yamaan yiiɓa mume, e siga.

Fitina fe sennindena: Sete Furena

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, "E yiine rafe sulun tɛɛn † xubeni, Musa xa a woli kore Firawona yetagi. ⁹ A xuyama ayi nen Misiran yamanani birin xun ma, a findi sete furen na Misiran yamanani muxune nun a subene birin ma." ¹⁰ E yi sulun tɛɛn xuben tongo, e siga Firawona fema. Musa yi a woli kore, sete furen yi fa yamanani muxune nun a subene birin ma. ¹¹ Koni woyimene mi yi nɛɛɛɛɛɛ Musa yetagi, bayo setene yi e ma alo Misiran kaane birin. ¹² Koni, Alatala yi Firawona bɔɔɔɔ xɔɔɔɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name mume, alo Alatala naxan fala Musa xa.

Fitina fe soloferedena: Balabalan kesena

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Keli xɔɔɔɔ, i siga Firawona fema. I yi a fala a xa fa fala Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ma yamaan yiiɓa, e xa siga alogo e xa sa n batu. ¹⁴ Xanamu, n nan n ma fitina feene senɓe soma nen i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, alogo i xa a kolon a n xɔɔɔɔ mi na bɔɔɔɔ fari. ¹⁵ Xa n yi n yiini bandun i ma nun, n yi fitina

† SULUN TɛɛNMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TɛɛNA."

furen nasigama nen i ma nun, i tan nun i ya yamaan birin yi raxɔɔɔɔɔɔ nen bɔɔɔɔ xɔɔɔɔ fari. ¹⁶ Koni n bata i lu i nii ra, alogo i xa n senben to, n xinla yi rali dununa yiren birin yi. ¹⁷ Xa i mɔn n ma yamaan makankan, i mi tin e siga, ¹⁸ i yanyi tila n balabalan kesen nagodoma nen, naxan bɔɔɔɔ munma fa Misiran yi xabu a masege bɔɔɔɔɔɔ han to. ¹⁹ Nayi, i ya xuruseene nun i yii seene birin naxanye xɛen ma, i xa ne ramara. Bayo balabalan kesen fama nen muxune nun subene birin ma naxanye xɛen ma. Naxanye mi rasoxi banxine yi, ne faxama nen."

²⁰ Firawona kuntigin naxanye gaxu Alatala falan yɛɛ ra, ne yi e konyine nun e xuruseene raso banxine kui.

²¹ Koni naxanye mi e yengi lu Alatala falan xɔn, ne yi e walikene nun e xuruseene lu xɛene ma.

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini te kore, balabalan kesen xa godo Misiran yamanani yiren birin yi muxune nun subene ma, e nun siseene birin ma Misiran xɛene birin yi." ²³ Musa yi a dunganni te kore, Alatala yi galanna nun balabalan kesen nafa, kuye sarinna yi bɔɔɔɔ li. Awa, Alatala yi balabalan kesen nafa Misiran yamanani. ²⁴ Balabalan kesen yi fa, kuyen yi sarin, a senben yi gbo ayi, a bɔɔɔɔ munma yi fa Misiran yi xabu a findi yamanani na. ²⁵ Balabalan kesene yi muxune nun subene birin magɔɔɔɔ xɛene ma, a yi siseene birin kala, a wudine birin yi gira Misiran yamanani birin yi. ²⁶ Gosen yamanani, Isirayila kaane yi denaxan yi, balabalan kesen mi fa menni.

²⁷ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, "Iki, n bata yulubin liga, Alatala nan tinxin, n tan nun n ma yamaan xɔnna na a ra. ²⁸ E Alatala maxandi, nxu bata wasa galanna nun balabalan kesen na. N na ε yiiɓe ε siga. E mi fa makankanma mume!" ²⁹ Musa yi a fala a xa, a naxa, "N na mini taani, n nan n yiine tiye Alatala xa, galanna nun balabalan kesen yi dan, alogo i xa a kolon a Alatala nan gbee bɔɔɔɔ na. ³⁰ Koni n na a kolon i tan nun i ya kuntigine, ε mɔn mi gaxuma Marigina Alatala yɛɛ ra."

³¹ Gesen nun fundenna nan kala, bayo fundenna yi sabatixi, gesen yi fugaxi. ³² Maala nun murutun mi kala bayo e mi a liin sinma.

³³ Musa yi keli Firawona fema, a mini taani, a a yiine ti Alatala xa. Galanna nun balabalan kesen yi dan, tulen mi fa fa bɔɔɔɔ fari.

³⁴ Firawona to a to a tulen nun balabalan kesen nun galanna bata dan, a mɔn yi yulubin liga. A yi a bɔɔɔɔ xɔɔɔɔ, e nun a kuntigine. ³⁵ Firawona bɔɔɔɔ yi xɔɔɔɔ, a mi tin Isirayila kaane yi siga, alo Alatala a fala yamaan xa kii naxan yi fata Musa ra.

Fitina fe solomasexedena: Tuguminne

10 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga Firawona fema, amasɔɔɔɔ n na a bɔɔɔɔ xɔɔɔɔɔɔ e nun a kuntigine, alogo n xa n ma kabanako feene liga e tagi, ² alogo i xa a fala i ya diine nun mamandenne xa n Misiran kaane naxankata kii naxan yi, n kabanako feene liga e tagi. E yi a kolon a Alatala nan n tan na."

³ Musa nun Haruna yi siga Firawona fema, e yi a fala a

xa, e naxa, "Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I tonde i magode n yetagi han waxatin mundun yi? N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu. ⁴ Xa i tondi n ma yamaan bepinne e xa siga, tila n tuguminne rafama nen i ya yamanan yiren birin yi. ⁵ E dɔɔma nen bɔɔɔ birin fari, bɔɔɔ mi fa nɔɔ toɔ. Balabalan kesen naxan luxi e yii, e na nan donma hali wudin naxanye birin xɛene ma. ⁶ E i ya banxine rafema nen, e nun i ya kuntigine banxine, e nun Misiran kaane birin ma banxine. I fafane nun ne benbane munma a ɔɔɔ to xabu e dɔɔ yamanani ito yi han to.'" Musa yi siga, a keli Firawona fema. ⁷ Firawona kuntigine yi a fala a xa, e naxa, "Xɛmeni ito luyɛ alo luti ratixina en yɛɛ ra han waxatin mundun yi? Muxuni itoe yiiba, e xa siga, e xa sa Alatala batu, e Ala. I mɔn mi a to Misiran kala feni?"

⁸ E yi Musa nun Haruna xili Firawona fema. A yi a fala, a naxa, "E siga Alatala batudeni, e Ala. Koni, nde sigama?" ⁹ Musa yi a yabi, a naxa, "Nxu nun nɔɔ diine nun nɔɔ fonne nan sigama, dii xɛmene nun dii tɛmene, xuruse xunxurine nun a xungbene, amasɔɔ nxu sa sanla nan nabama Alatala binyeni." ¹⁰ Firawona yi a fala e xa, a naxa, "Xa n tin, e nun e diine yi siga, fɔ n xa n ɔɔngu e ma nɛ? Bayo e mi fa fama. E fe ɔɔɔ nan fɔɔ ra yati! ¹¹ En-en de! E tan xɛmene gbansanna xa siga, e Alatala batu, bayo e na nan maxɔɔdinxu." E yi e kedi Firawona yetagi.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini bandun Misiran yamanan xun ma alogo tuguminne xa te Misiran yamanani, e yi siseene birin don xɛene ma, balabalan kesen naxanye birin luxi." ¹³ Musa yi a dunganni bandun Misiran yamanan xun ma. Alatala yi foyen nafa na yanyin nun kɔɔɔ birin na keli sogeteden binni. Benun xɔɔɔni, foyen bata fa tuguminne ra. ¹⁴ Tuguminne yi te Misiran yamanan birin yi, e wara ayi yiren birin yi. A ɔɔɔ munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔɔɔ! ¹⁵ E yi lu bɔɔɔ birin ma han e na yifɔɔ. E siseene nun se bogine birin don xɛene ma, balabalan kesen naxanye lu. Ningi yo mi lu wudine nun siseene ma Misiran yamanan birin yi.

¹⁶ Firawona yi Musa nun Haruna xili mafuren! A yi a fala e xa, a naxa, "N bata yulubin liga Alatala ra, e Ala, e nun e tan. ¹⁷ Iki, e mɔn xa n mafelu yulubini ito a fe ra, e Alatala maxandi, e Ala alogo a xa ɔɔɔkaxata faya tiini ito masiga n na." ¹⁸ Musa yi mini Firawona konni, a Alatala maxandi. ¹⁹ Alatala yi foye gbeen nafa keli sogegododen binni, naxan tuguminne xali, a e woli Gbala Baani, hali tugumin keden mi lu Misiran bɔɔɔ ma. ²⁰ Alatala yi Firawona bɔɔɔ a mi tin Isirayila kaane bepinne.

Fitina fe solomanaanindena: Dimin Misiran yi

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini te kore, dimi gbeen xa sin Misiran yamanan birin yi, han muxune yɛene yi rafɔɔ ayi." ²² Musa yi a yiini te kore, dimi gbeen yi so Misiran yamanan birin yi, xii saxan.

²³ Muxu yo mi yi fa a bode toma, muxu yo mi yi kelima a konni na xii saxanna bun ma. Koni kenenna yi Isirayila kaane konne yi.

²⁴ Firawona yi Musa xili, a yi a fala a xa, a naxa, "E siga e Alatala batu. E diine xa siga e fɔɔ ra. Xuruseene nan tun luma be." ²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, "Na mi a ra! Nxu naxan bama saraxan nun saraxa gan daxin na Alatala xa, nɔɔ Ala, fɔ i xa na xuruseene so nxu yii.

²⁶ Nɔɔ xuruseene fan sigama nen, keden mi luun be, amasɔɔ nxu makoon ne nan ma nxu nɛma Alatala batue, nɔɔ Ala. Benun nxu xa so, nxu mi a kolon nxu naxan nawalima Alatala batudeni." ²⁷ Alatala yi Firawona bɔɔɔ a mi tin e bepinne e yi siga.

²⁸ Firawona yi a fala Musa xa, a naxa, "Mini n konni! I yete ratanga i fa feen ma n yetagi sɔɔɔ! I na fa n yetagi bɔɔɔ naxan yi, i faxama nen." ²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, "I bata a fala! N mi fa fama i yetagi sɔɔɔ!"

Fitina fe dɔɔɔna fe

11 Awa, Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, "N mɔn fitina fe keden nafama nen Firawona ma e nun Misiran yamananana. Na xanbi ra, a e yiibama nen alogo e xa keli be. A na tin fa, a yetena e kedima nen be. ² Falan ti yamaan xa alogo xɛmene nun ɔɔɔ birin xa e dɔɔɔ bodene xandi gbeti nun xɛma muranne yi." ³ Alatala bata yi a liga a Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma. Firawona kuntigine nun a yamaan bata yi Musa yetɛɛn binya Misiran yamanani.

⁴ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Kɔɔ tagini, n danguma nen Misiran birin yi. ⁵ Dii singene birin faxama nen Misiran yamanani, keli Firawona dii singen ma naxan dɔɔɔ mangayani, han konyi gilena dii singen naxan seen dinma, e nun subene birin ma dii singene. ⁶ Wuga xui gbeen tema nen Misiran yamanan birin yi, a ɔɔɔ munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔɔɔ. ⁷ Koni Isirayila kaane yɛ, hali baren mi wonwonne muxun ma hanma suben ma.' Nayi, e a kolonma nen a Alatala Misiran nun Isirayila tagi rabaxi. ⁸ Nayi, i ya kuntigini itoe birin fama nen n fema, e xinbi sin n yetagi, e yi a fala, e naxa, 'Siga, i tan nun yamaan naxan biraxi i fɔɔ ra! Na xanbi ra, n sigama nen.'" Musa xɔɔɔ gbeen yi keli Firawona fema.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Firawona mi i xui-in namɛma, alogo n ma kabanako feene xa wuya ayi Misiran yamanani." ¹⁰ Musa nun Haruna yi kabanakoni itoe birin liga Firawona yetagi, koni Alatala yi Firawona bɔɔɔ a mi tin Isirayila kaane bepinne e xa mini a yamanani.

Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanla

Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25 nun Sariyane 16.1-8

12 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Misiran yamanani, a naxa, ² "Kikeni ito findima e xa ɔɔɔ kike singen nan na. ³ E xa a fala Isirayila yamaan xa, a kikenitoo ito xii fude bɔɔɔ, denbaya kanna birin xa yɛɛɛ dii keden tongo a denbayaan xa, denbaya yo denbaya yɛɛɛ dii keden. ⁴ Denbayaan naxan muxuye mi wuya, e mi nɔɔ yɛɛɛ dii kedenna ɔɔɔ, e nun e dɔɔɔ boden xa yɛɛɛ diina nde yitaxun alogo yamaan naxan donne, birin ma denbayaan xa na sɔɔ. ⁵ E xa kontonna

ƚεε kedenna sugandi fe mi naxan na hanma ƚɔƚna. ⁶ E xa a ramara han kiken i to xii fu nun naaninde ƚɔƚni, Isirayila kaan birin xa a gbee xuruseen ƚεε raxaba ƚinbanna ra. ⁷ E yi a wunla tongo, e yi a susan banxine dεene xun ma wudin ma e nun dεen wudi firinne ma e a donma banxin naxan kui. ⁸ Na ƚεε yetεen na, e xa a suben gan, e yi a don e nun ƚɔƚnde dεε ƚlene nun burun natetarena. ⁹ E nama a suben don a xinden na hanma a ƚinxina, koni a xa gan e nun a xunna nun a sanne nun a kui seene. ¹⁰ E nama sese lu han ƚɔƚni. Xa nde lu, ƚɔƚni ε xa a dɔnɔen sa tεeni. ¹¹ E xa a don ikiini: ε xa ε maxidi, ε yi ε sankidine so ε sanni, ε dunganxa suxu ε yii, ε yi a don mafuren! Halagi Tiin Dangu ƚɔƚni Sanla na a ra Alatala xa. ¹² Na ƚεε na, n danguma nen Misiran yamanani, n dii singene birin faxama nen, muxun nun subena. N Misiran kaane gbee alane birin ƚaxankatama nen. Alatala nan n tan na. ¹³ Wunla naxan banxin ma, na findima taxamasenna nan na ε xa. N na wunla to, n danguma nen ε xun ma. Fitina fe mi ε liye, n na Misiran yamanan ƚaxankata waxatin naxan yi.”

¹⁴ “ƚεε yo ƚεε sanli i to na feene rabirama ε ma nen waxati famatɔne yi. E na sanla rabama nen Alatala xa alo habadan sariyana. ¹⁵ Xii soloferen bun ma, ε buru ratetaren donma nen. Xii singen na a li, ε buru rate seen † bama nen ε banxine kui. Amasɔƚ naxan na seen don burun nate seen naxan yi, keli xii singen ma han xii soloferede ƚɔƚni, n na a kedima nen Isirayila yamaan ye. ¹⁶ ƚɔƚni singeni, ε malan saripaxin tima nen. E nde fan tima nen a xii soloferede ƚɔƚni. E nama wali yo ke ƚɔƚni itoe ma fɔ kudi soona yamaan xa, alogo ε xa ε dege. E nɔε na nan tun lige. ¹⁷ E xa Buru Ratetaren Sanla raba, amasɔƚ n na ε ganle raminixi Misiran yi na ƚɔƚni yeteni. E xa na ƚɔƚni sanla raba alo habadan sariyana ε yixetene birin xa waxati famatɔne yi. ¹⁸ ƚεε kike singeni, ε burun natetaren donma nen kiken xii fu nun naaninde ƚɔƚni ƚinbanna ra, han xii ƚɔƚni nun kedende ƚɔƚni ƚinbanna ra. ¹⁹ Buru rate seen mi luma ε banxine kui xii solofere bun ma. Naxan na seen don buru rate seen naxan yi, na kedima nen Isirayila yamaan ye, xa a findi ƚɔƚni na hanma Isirayila kaana. ²⁰ E nama sese don buru rate seen naxan yi. E banxine yi, ε buru ratetaren nan donma.”

²¹ Musa yi Isirayila fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “E siga, ε yeɔεen hanma siin tongo ε denbayane xa, ε a faxa Halagi Tiin Dangu ƚɔƚni Sanla fe ra. ²² Na xanbi ra, ε hisopi wudi yiin tongo, ε a sin wunli, ε a susan dεen xun ma wudin nun dεen wudi firinne ma. E sese nama mini ε banxine kui han ƚɔƚni. ²³ Alatala na dangu yamanani Misiran kaane faxadeni, xa a wunla to dεen xun ma nun a dεɔnne ma, Alatala danguma nen na banxin xun ma. A mi tinma halagi tiin yi so ε banxini ε faxadeni.”

²⁴ “E yamarini itoe suxuma nen alo habadan sariyana ε yete xa e nun ε yixetene. ²⁵ Alatala ƚɔƚni naxan soma ε yii, a naxan falaxi, ε na so menni, ε sanli i to raba. ²⁶ E diine na ε maxɔdin, e naxa, ‘Sariyani i to bunna nanse

ra ε tan xa?’ ²⁷ E xa e yabi, ε naxa, ‘Halagi Tiin Dangu ƚɔƚni Sanla saraxan na a ra Alatala xa, naxan dangu Isirayila kaane banxine xun ma Misiran yi. A to yi Misiran kaane faxama, a yi nɔε banxine ratanga.’” Na xanbi ra, yamaan yi e xinbi sin, e Ala batu. ²⁸ Isirayila kaane yi a liga alo Alatala Musa nun Haruna yamari kii naxan yi.

Fitina feen fudena: Misiran dii singene yi faxa

²⁹ ƚεε tagini, Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yi, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani han kasorasane dii singene kaso banxini, e nun subene dii singene. ³⁰ Firawona nun a kuntigine birin yi keli ƚεε na, e nun Misiran kaane birin. Wuga xui gbeen yi te Misiran yi, bayo faxan bata yi ti banxin birin yi.

³¹ Na ƚεε yetεen na, Firawona yi Musa nun Haruna xili, a fala e xa, a naxa, “E keli, ε mini n ma yamanani, e tan nun Isirayila kaane! E siga, ε Alatala batu, alo ε a falaxi kii naxan yi. ³² E xuruse xunxurine nun a xungbene tongo, alo ε a falaxi kii naxan yi. E siga. E duba n fan xa.” ³³ Misiran kaane yi Isirayila yamaan nagbengben, e yi e kedi yamanani mafuren, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Nxu birin faxama.”

³⁴ Isirayila yamaan yi e burun xali benun a xa gan, benun a rate seen xa sa. E buru ƚɔƚni seene mafilin e dugine yi, e e sa e ƚεε ma, e siga a xale. ³⁵ Musa naxan fala, Isirayila kaane yi na liga, e yi Misiran kaane xandi gbetin nun xema muranne yi e nun dugine. ³⁶ Alatala yi a liga Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma, e naxan maxɔdin e na so e yii. E yi Misiran kaane yii geli.

Isirayila kaane yi keli Misiran yi

³⁷ Isirayila xeme wuli keme sennin yi keli e sanna ma Ramisesi taani, siga Sukɔti taani, ba ƚaxanle nun didine ra. ³⁸ Siya gbete wuyaxi fan yi siga e fɔƚni ra. Xuruse kuru gbeen yi e yii a xunxurin nun a xungbene. ³⁹ E yi burudine gan buru ratese mi yi naxanye yi, e keli naxan na Misiran yi, bayo e kedi nen Misiran yi. E mi feren ƚɔƚni, e fandane tongo e yete xa. ⁴⁰ Isirayila kaane ƚεε keme naanin ƚεε tonge saxan nan ti Misiran yi. ⁴¹ ƚεε keme naanin ƚεε tonge saxanden to a li, na ƚɔƚni yeteni, Alatala yamaan birin yi mini Misiran yamanani. ⁴² ƚεε i to ra waxati famatɔne yi, Isirayila kaane birin xa xi Alatala batuε, bayo a e raminixi Misiran yamanani ƚεε nan na.

⁴³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “ƚɔƚni ni i ra Halagi Tiin Dangu ƚɔƚni Sanla fe yi: Xɔƚni yo nama a don. ⁴⁴ Konyin naxan saraxi, i na na banxulan, ε nun na a donɔne nen. ⁴⁵ I ya walikeen naxan sare fixi hanma ƚɔƚni, ne nama a don. ⁴⁶ A donma banxi kedenna nan kui. E nama a suben namini banxini. E nama a xɔri yo gira. ⁴⁷ Isirayila yamaan birin xa sanli i to liga. ⁴⁸ Xa ƚɔƚni nde i konni naxan wama Halagi Tiin Dangu ƚɔƚni Sanla raba feni Alatala xa, a denbayaan xemene birin xa banxulan. Nayi, a nɔε a lige nen alo Isirayila kaana. Koni banxulantare yo nama a don. ⁴⁹ A

† BURUN NATE SENA:Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

tan sariya kedenna na a ra Isirayila kaan nun ɔɔɔɔn xa ε tagi.”

⁵⁰ Alatala naxan yamari Musa nun Haruna ma, Isirayila kaane birin yi na liga na kiini. ⁵¹ Na lɔɔɔn yeteni Alatala yi Isirayila ganla ramini Misiran yamanani e bɔnsɔn yɛɛn ma.

Dii singene rasarijan fena

13 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “Dii xeme singene birin nasarijan n xa. N gbeen nan dii singene birin na Isirayila kaane ye, muxune nun subene.”

³ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Lɔɔɔni ito xa rabira ε ma, ε mini lɔɔɔni Misiran yi konyiyani! Amasɔɔ Alatala ε ramini a senben nan na. ε nama buru ratexin don. ⁴ ε minima nen to, Abiba kiken na. ⁵ Alatala na ε rafa Kanan kaane bɔɔɔn ma, Xitine nun Amorine nun Xiwine e nun Yebusune yamanana, a bata yi a kɔɔ bɔɔɔn naxan ma fe ra ε benbane xa, a xa a so ε yii, kumin nun nɔɔɔn gbo bɔɔɔn naxan yi, ε na so menni, ε sanli ito rabama nen Alatala xa kiken ito ra. ⁶ Buru ratetaren donma nen xii solofere bun ma, xii soloferede lɔɔɔni, sanla yi raba Alatala xa. ⁷ ε buru ratetaren donma nen xii solofere bun ma, donse nama taran ε yii buru rate seen † naxan yi. Buru rate se yo nama taran ε yamanani mumε!”

⁸ “ε na yebama nen ε diine xa na lɔɔɔni, ε naxa, ‘Alatala naxan ligaxi en xa, a en namini Misiran yamanani, na nan ma fe a ra.’ ⁹ Sanli ito na nan ma fe rabirama ε ma, alo ε na taxamasenna xidi ε yiin na hanma ε sa ε tigi ra, alogo Alatalaa sariyan xa lu ε dε. Bayo Alatala nan ε ramini Misiran yi a senbeni. ¹⁰ ε xa yamarini ito suxu a waxatini jεε yo jεε.”

¹¹ “Alatala na ε raso Kanan bɔɔɔni, a a so ε yii alo a kɔɔ ε xa kii naxan yi e nun ε benbane, ¹² ε xa dii singene birin nasarijan Alatala xa saraxana nde ra. Xuruseene dii xeme singene birin, Alatala nan gbeen ne ra. ¹³ Xa sofanla dii xeme singen na a ra, ε xa a xunba yεεε diin na hanma sii diina. Koni, xa ε mi a xunba, ε xa a kɔɔɔn gira, ε a faxa. ε mɔn xa ε dii xeme singene birin xunba saraxana nde ra. ¹⁴ ε diine na ε maxɔɔdin waxati famatɔne yi, e naxa, ‘Ito bunna nanse ra?’ ε xa e yabi, ε naxa, ‘Alatala senben nan en namini Misiran yi konyiyani. ¹⁵ Bayo Firawona yi tondixi en bejinε en siga, koni Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yamanani, muxun nun subena. Nanara, en xuruse dii xeme singene birin bama saraxan na Alatala xa, en yi en ma dii xeme singene birin xunba.’ ¹⁶ A luma nen alo i na taxamasenna xidi i yiin na hanma i tigi ra, amasɔɔ Alatala senben nan en namini Misiran yi.”

Sigatiin dε suxuna

¹⁷ Firawona to tin yamaan xa siga, Ala mi e ramini Filisitine yamanan kira yisoxin ɔɔɔn, bayo Ala a fala nen, a naxa, “ε na yengen to, e nɔɔ e miriyane maxetε nen, e xetε Misiran yi.” ¹⁸ Koni Ala yi ti yamaan yεε ra tonbon

yi kiraan ɔɔɔn, Gbala Baan binni. Isirayila kaane yi keli Misiran yi, e yitɔɔxi yenge so xinla ma.

¹⁹ Musa yi Yusufu ɔɔɔne tongo, bayo Yusufu bata yi Isirayila kaane rakɔɔ, a naxa, “Ala a ɔɔɔn luma ε ɔɔn nen yati! ε na keli be, ε n ɔɔɔne xali.”

²⁰ ε yi keli Sukɔti taani, e yi sa daaxadeni tɔn Etama yi tonbonna danna ra. ²¹ Alatala yi tima nen e yεε ra yanyin na kunda yiyani naxan yi kiraan yitama e ra. Kɔɔɔn na, a ti e yεε ra tεε dεgen yiyani a e kirani yalan, alogo e xa sigan ti kɔɔɔn nun yanyin na. ²² Kundana, xanamu, tεε dεgen mi yi kelima yamaan yεε ra yanyin nun kɔɔɔn na.

Baani gidi fena

14 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “A fala Isirayila kaane xa, e xa xetε, e daaxadeni tɔn Pihahiroti dεɔɔn, Migidoli nun baan tagi. E xa daaxadeni tɔn baan dε Baali-Sefɔn yetagi. ³ Nayi, Firawona a falama nen lan Isirayila kaane ma, a naxa, ‘ε bata lɔ ayi yamanani, tonbonna e rabilinxi.’ ⁴ N Firawona bɔɔɔni xɔɔɔɔma nen, a bira ε fɔɔ ra. Koni n binyen sɔɔɔma Firawona nun a ganla birin ɔɔɔn ma nen, Misiran kaane yi a kolon a n tan nan Alatala ra.” Isirayila kaane yi na liga.

⁵ Misiran Mangan to a mε a yamaan bata a gi. Nayi, Firawona nun a bundɔɔɔne miriyaan yi maxetε. E yi a fala, e naxa, “En nanse ligaxi? En bata Isirayila kaane bejin e xa siga, e mi fa walima en xa sɔɔɔni!” ⁶ Firawona yi a yenge so wontoroni tɔn, a ganla yi bira a fɔɔ ra. ⁷ A yi a yenge so wontoro yebaxi keme sennin tongo, e nun Misiran wontorone birin. Sofa kuntigine yi ne birin kui. ⁸ Alatala yi Firawona bɔɔɔni xɔɔɔɔ, Misiran Mangana. A yi Isirayila kaane sagatan naxanye yi minima xunna kenli. ⁹ Misiran kaane yi e sagatan, Firawona soone birin nun yenge so wontorone nun soo ragine, e nun a ganla, e yi Isirayila kaane li malanxi baan dε, Pihahiroti binni, Baali-Sefɔn yetagi.

¹⁰ Firawona yi a masoma, Isirayila kaane yi e yεεn nasiga, e Misiran kaane to fε e fɔɔ ra. E yi gaxu han! E e xuini te Alatala ma. ¹¹ E a fala Musa xa, e naxa, “Nanfera i faxi nxu ra tonbonni, nxu xa fa faxa be? Gaburu mi yi Misiran yi ba? I nanse dɔɔni nxu ra i to nxu baxi Misiran yi?” ¹² Nxu mi ito xan falaxi i xa Misiran yi, ‘A lu nxu xa wali Misiran kaane xa?’ A yi fisa nun nxu xa wali Misiran kaane xa benun nxu xa fa faxa tonbonni.” ¹³ Musa yi yamaan yabi, a naxa, “ε nama gaxu. ε ε raxara, ε yi a to Alatala ε xunbama kii naxan yi to. Amasɔɔ ε Misiran kaan naxanye toma to, ε mi fa ne toma nɔɔɔni! ¹⁴ Alatala yengen soma nen ε xa, ε ε raxara tun!”

¹⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “ε mɔn n maxandima be nanfera? A fala Isirayila kaane xa, a e xa siga. ¹⁶ I tan xa i ya dunganni te, i yiini bandun baan xun ma, a xa yitaxun firinna ra, alogo Isirayila kaane xa baani gidi a yixaraxina. ¹⁷ N tan Misiran kaane bɔɔɔni xɔɔɔɔma nen, alogo e xa godo ε fɔɔ ra. N binyen sɔɔɔma nen Firawona nun a ganla birin ɔɔɔn ma, e nun a wontorone nun a soo ragine. ¹⁸ Misiran kaane

† BURU RATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

a kolonma nen a n tan nan Alatala ra. N na nɔ Fira-wona nun a wontorone nun a soo ragine ra, n binyen sɔɔma nen.”

¹⁹ Ala malekan naxan yi tixi Isirayila ganla yɛɛ ra, na yi siga e xanbi ra. Kundaan naxan yi tixi e yɛɛ ra, na yi sa ti e xanbi ra. ²⁰ A yi ti Misiran nun Isirayila ganle ta-gi. Kundaan fɔɔ kedenna yi dimixi, a fɔɔ kedenna yi kɛni yalanma. Nanara, gali firinne mi yi masoma e bode ra kɛɛn birin kui.

²¹ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Na kɛɛn birin na, Alatala yi baa igen naxetɛ foye gbeen na keli sogetedeni, a yi baani xara. Igen yi bolon. ²² Isirayila kaane yi gidi baani xare yireni. Igen yi malanxi alo banxi tunbulunna e yiifanna nun e kɔmenna ma. ²³ Misiran kaane yi e sagatan. Firawona soone birin nun a yenge so wontorone nun a soo ragine yi bira e fɔɔ ra baani. ²⁴ Subaxa, Alatala yi Misiran ganla mato keli kundaan nun tɛɛ dɛgen xun ma, a yi e yifu han! ²⁵ A yi e wontorone sanne ba e bun ma, a yi e sigati raxɔɔ ayi. Nayi, Misiran kaane yi a fala, e naxa, “En na en gi Isirayila kaane yɛɛ ra, amasɔɔ Alatala Misiran yenge-ma e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun baan xun ma alogo igen xa sa Misiran kaane xun ma, e nun e wontorone nun e soo ragine.” ²⁷ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Kuye yibani, baan mɔn yi xetɛ a kiini. Misiran kaane yi e gima a famatɔɔn yɛɛ ra, koni Alatala yi e radin baani. ²⁸ Igen yi xetɛ, a sa wontorone nun soo ragine nun Firawona ganla birin xun ma, nax-anye godo baani Isirayila kaane fɔɔ ra. Hali keden mi lu. ²⁹ Koni Isirayila kaane sigan ti nen igen xare yireni, igen yi malanxi e yiifanna nun e kɔmenna ma. ³⁰ Na lɔɔni, Alatala yi Isirayila xunba Misiran kaane yii. Isir-ayila yi Misiran kaane binbine to baan dɛ. ³¹ Isirayila kaane to Alatala senbɛ gbeen to Misiran kaane xili ma, yamaan yi gaxu Alatala yɛɛ ra, e la a ra, e nun Musa a walikɛna.

Nabi Musaa betina

15 Nayi, Musa nun Isirayila kaane yi betini ito ba Alatala xa. E naxa:

N betin bama Alatala xa,
amasɔɔ a gbo mumɛ!

A bata soone nun soo ragine radin baani.

² Alatala nan n fangan na,
n betin bama naxan xa,
a mɔn bata findi n nakisimaan na.

N ma Ala nan a ra,
n na a tantunma nen,
n fafe a Ala nan a ra,
n na a matɔɔma nen.

³ Yenge soon nan Alatala ra,
a xili nen “Alatala.”

⁴ A bata Firawona wontorone nun a ganla woli baani,
Firawona sofa yɛbaxine bata e mamin Gbala Baani.

⁵ E bata godo tilinna ma alo gemene.
Fufaan yi sa e xun ma.

⁶ Alatala! I bata i senben yita!

Alatala! I yiifanna bata yaxune faxa.

⁷ I bata yaxune rabira i ya gboon nun nɔɔni.

I bata i ya xɔɔ gbeen nagodo alo tɛɛna
a yi e gan alo sɛɛ xarena.

⁸ I nɔɔ foyen bata igene malan,
walanne yi raxara alo banxi kankena.
Igene yi raxara baan tilinna xɔɔna ma.

⁹ Yaxune yi a falama, e naxa,
“N sagatanna tima nen,
n yi e suxu.

N se tongoxine yitaxun,
han n wasa e ra,
han a dangu ayi.

N silanfanna botinma nen ayi,
n yiin yi e halagi.”

¹⁰ Koni, i bata i dɛ foyen nafa
baa igen bata sa e xun ma.
E bata godo ige gbeen bun ma
alo wure binyena.

¹¹ Alane yɛ, nde luxi alo i tan, Alatala?
Nde luxi alo i tan?

I gbee nɔɔn sarɔɔn!
I magaxu!

Tantunna i tan nan xa!
I kabanakone ligama!

¹² I bata i yiini bandun,
bɔɔni yi nxu yaxune gerun.

¹³ I bata ti i ya yama xunbaxin yɛɛ ra i ya hinanni.
I e rasigama nen
i dɔɔde sarɔɔnɔɔni i senbeni.

¹⁴ Siyane a mema nen,
e xuruxurun.

Kuisanna Filisitine suxuma nen.

¹⁵ Edɔn kuntigine gaxuma nen.
Gaxun Moyaba muxu gbeene suxuma nen.

Kanan kaane birin senben bata nan.
¹⁶ Gaxun nun kuisanna e suxuma nen,
e e raxara alo gemena i senben bun,
han i ya yamaan yi dangu, Alatala!
Han i ya muxune yi dangu.

¹⁷ I e xalima nen,
i yi e dɔɔ geyaan fari
i naxan findima e kɛɛn na,
i tan Alatala luma denaxan yi,
i tan Marigin denaxan nafalaxi yire sarɔɔnɔɔn na.

¹⁸ Alatala luma nen mangayani habadan han
habadan!

Mariyama betina

¹⁹ Firawona soone nun a wontorone nun a soo ragine
to godo baani, Alatala baa igen naxetɛ nen e xun ma,
koni Isirayila kaane yi sigan ti, e baani gidi a yixarena.

²⁰ Nayi, Haruna xunyen Mariyama, nabi naxalanmana,
na yi tanbanna suxu a yii. Naxanle birin yi bira a fɔɔ
ra, tanbanne e yii, e bodonma.

²¹ Mariyama yi betini ito bama Isirayila naxanle xa,
E betin ba Alatala xa,
amasɔɔ a gbo han!

A bata soone nun soo ragine woli baani!

Isirayila kaane tonbonni

²² Musa yi ti Isirayila kaane yεε ra keli Gbala Baani siga Suru tonbonni. Xii saxanna bun ma, e sigan tima tonbonni, e mi ige to.

²³ E yi so Mara yi, koni e mi nɔ Mara igen minɲe, amasɔɔ a yi xɔɔ. Nanara, na yiren yi xili sa "Mara." ^{†24} Yamaan yi lu Musa mafale, e naxa, "Nxu xa nanse min?" ²⁵ Musa yi Alatala maxandi, Alatala yi wudina nde yita a ra, a naxan woli igeni. Igen yi naxunɲe ayi. Alatala tɔnna nun sariyan soxi yamaan yii menna nin, a e keɲaan feseɲe.

²⁶ A yi a fala, a naxa, "Xa ε Alatala xuiin name ki faɲi, ε Ala, ε yi tinxinna liga a yεε ra yi, xa ε a yamarine nun tɔnne birin suxu, n mi fitina fe yo rafe ε ma, n Misiran kaane naxankataxi naxanye ra, amasɔɔ Alatala nan n tan na, naxan ε rakendeyama." ²⁷ E yi so Elimi yi, tigi fu nun firin yi denaxan yi e nun tugu bili tonge solofere. E yi daaxadeni tɔn mɛnni, igen dɛxɔn.

Donseen yi keli kore

16 Isirayila yamaan birin yi keli Elimi yi, e minin kike firinden xii fu nun suulunde lɔxɔni Misiran yamanani, e fa Sin tonbonni, denaxan Elimi nun Sinayi tagi. ² Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale tonbonni. ³ Isirayila kaane yi a fala e xa, e naxa, "Hali Alatala yi nxu faxa Misiran yi nun! Nxu yi dɔxɔma sube tundene fema nxu yi donseene don han nxu lugo! Koni ε bata fa nxu ra tonbonni be alogo nxu birin xa faxa kamen ma."

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Awa, n na a ligama nen donseen yi godo ε ma keli kore. Yamaan yi mini lɔxɔ yo lɔxɔ. E naxan donɲe lɔxɔn kui, e na yatɛn matongo. N na e keɲaan feseɲesema na kii nin, n xa a to xa e n ma sariyane suxe. ⁵ Xii senninde lɔxɔni, e xa a matongo e naxan donɲe xii firinna kui, e na rafala burun na."

⁶ Musa nun Haruna yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, "To pinbanna ra, ε a kolonma nen a Alatala nan ε raminixi Misiran yamanani. ⁷ Xɔɔnɔni, ε Alatala binyen toma nen, amasɔɔ a bata ε xuiin mε, ε Alatala nan mafalama. Nanse nxu tan na ε to nxu mafalama?"

⁸ Musa yi a fala, a naxa, "Alatala suben don daxin soma ε yii nen to pinbanna ra. Xɔɔnɔni, a burun so ε yii han ε lugo. Amasɔɔ Alatala bata a mafala xuiin mε ε xɔn ma. Nanse nxu tan na? E mi nxu tan gbansanna mafalama, fɔ Alatala."

⁹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, "A fala Isirayila yamaan birin xa, i naxa, "E fa Alatala yetagi, amasɔɔ a bata a mafala xuiin mε ε xɔn ma." ¹⁰ Haruna to yi falan tima Isirayila yamaan birin xa, e yi e firifiri tonbonna binni, Alatalaa nɔɔn yi mini kenenni kundani.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹² "N bata Isirayila kaane xuiin mε. E n mafalama. A fala e xa, i naxa, 'Nin-

banna ra, ε suben donma nen. Xɔɔnɔni ε lugo burun na. Nayi, ε a kolonɲe a Alatala nan n tan na, ε Ala."

¹³ Ninbanna ra, dɔmɛne yi fa e dɔxɔ yamaan daaxaden yiren birin yi. Xɔɔnɔni, xiila yi saxi yamaan daaxaden nabilinna birin yi. ¹⁴ Xiila to yolon, sena nde yi lu malanxi lɔxɔn fari alo bogi seen xɔnna. ¹⁵ Isirayila kaane to a mato, e a fala e bode xa, e naxa, "Nanse ito ra?" Bayo, e mi yi a kolon naxan a ra. Musa yi a fala e xa, a naxa, "Donseen na a ra Alatala naxan soxi ε yii ε xa a don." ¹⁶ Alatala ito nan yamarixi, a naxa, "Birin nɔɔ naxan donɲe a xa na nan matongo. E xa ligase yε keden keden matongo muxune xa naxanye ε konne yi." ¹⁷ Isirayila kaane yi a liga na kiini, nde yi a gbegbe matongo, nde yi ndedi matongo. ¹⁸ E yi a maliga liga seen kui. Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma. Birin yi a matongoma a makoon naxan ma.

¹⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, "Muxu yo nama a dɔnɲen namara han xɔɔnɔni." ²⁰ Koni, ndee mi e tuli mati Musa ra. Ne yi a ramara han xɔɔnɔni. Koni kunle yi bira a birin yi, a xirin yi mini fɔɔ. Nanara, Musa yi xɔɔ ne ma.

²¹ Xɔɔnɔn yo xɔɔnɔn birin yi a matongoma naxan e makoon liye. Sogen na lɔxɔ, donseen yi xulunɲe ayi.

²² Xii senninde lɔxɔni, e yi lɔxɔ firin daxi matongo, birin liga seen yε firin. Yamaan kuntigine birin yi na feen dɛntɛɛ Musa xa. ²³ Musa yi a fala e xa, a naxa, "Alatala ito nan yamarixi. Matabu lɔxɔn nan tila ra. Matabu saripanxin na a ra Alatala xa. Nanara, ε lan ε xa donseen naxan gan, ε na gan. E lan ε xa naxan pin, ε na pin. Naxanye na lu ε ne ramara han xɔɔnɔni." ²⁴ E yi a ramara han xɔɔnɔni, alo Musa a yamari kii naxan yi. A xirin mi mini, kuli mi bira a yi. ²⁵ Musa yi a fala, a naxa, "E ito don to, amasɔɔ Alatalaa Matabu lɔxɔn nan to ra. To ε mi se toma a matongo daxin na. ²⁶ E a matongoma nen xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔni, naxan findin Matabu lɔxɔn na, se mi taranma na mume!"

²⁷ Xii soloferede lɔxɔni, yamaan muxuna ndee yi mini a matongodeni, e mi sese to. ²⁸ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "E tondima n ma yamarine nun sariyane suxe han waxatin mundun yi? ²⁹ E a kolon a Alatala bata Matabu lɔxɔn so ε yii. Nanara, xii senninde lɔxɔni, a donse lɔxɔn firin daxin soma ε yii. Birin xa a raxara xii soloferede lɔxɔna fe ra. Muxu yo nama mini a konni." ³⁰ Yamaan yi a matabu xii soloferede lɔxɔni.

³¹ Isirayila kaane yi na donseen xili sa "Manna donse-na." ^{††} A yi luxi alo se xɔri fixɛna. A yi naxun alo kumina.

³² Musa yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan yamarixi. Manna donseen ligase yε keden xa ramara ε yixetene xa, alogo e xa a to n na ε baloxi burun naxan na tonbonni, n na ε ramini xanbini Misiran yamanani."

³³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, "Goron keden tongo, i yi a rafe Manna donseen ligase keden na, i yi a sa Alatala yetagi, alogo a xa ramara ε yixetene xa."

³⁴ Haruna yi na Manna donseen sa Layiri Kankiraan ‡

† MARAbunna neen fa fala "Xɔɔlɛna."

†† MANNAbunna neen fa fala "Nanse a ra?"

yetagi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi, alogo a xa ramara.

³⁵ Isirayila kaane yi Manna donseen don ɲɛɛ tonge naanin, han e yi so yamanani muxune yi dɔxi denaxan yi. E yi Manna donseen don han e yi Kanan yamanan danna li. ³⁶ Na waxatin liga seen ye fu yi lanxi Efa liga seen ye kedenna nan ma.

Igen yi mini Horebe fanyeni

Yatene 20.1-13

17 Isirayila kaane yamaan birin yi keli Sin tonbonni, e sigan ti yirene yi alo Alatala e yamari kii naxan yi. E yi daaxadeni tɔn Refidimi yi, koni yamaan mi ige min daxi to na yi. ² Nanara, yamaan yi yengen fen Musa ra. E yi a fala, e naxa, "Ige min dixin so nxu yii!" Musa yi e yabi, a naxa, "Nanfera ε n nafenma yengen na? Nanfera ε Alatala matoma bunbani?" ³ Min xɔnla nan yi yamaan na menni, e yi lu Musa mafale. E naxa, "Nanfera i nxu raminixi Misiran yi, alogo nxu nun nxɔ diine nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be min xɔnla ra?" ⁴ Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, "N nanse ligama yamani ito xa? A luxi ndedi, e xa n magɔɔn." ⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Dangu yamaan yee ra. E nun Isirayila fonna ndee xa siga. I xa dunganna suxu i yii i Nila baan garin naxan na. ⁶ N tima nen i yee ra Horebe fanyen ma. I xa fanyen garin, igen minima nen, yamaan yi a min." Musa yi na liga, Isirayila fonne yee xɔri. ⁷ A yi men xili sa "Masa" e nun "Meriba." [†] Amasɔɔtɔ Isirayila kaane bata yi matandina ti, e bata yi Alatala mato bunbani, e naxa, "Alatala en ye ba? Xa a mi en ye?"

Isirayila yi Amaleki nɔ

⁸ Amalekine yi fa Isirayila yengedeni Refidimi yi. ⁹ Nayi, Musa yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "Xemena ndee sugandi, i sa Amalekine yenge. Tila, n tima nen geyaan xuntagi, Alaa dunganna n yii." ¹⁰ Yosuwe yi Amalekine yenge alo Musa a fala kii naxan yi. Musa, Haruna, e nun Xuru yi te geyaan xuntagi. ¹¹ Musa nema a yiini tema, Isirayila yi nɔnɔ tima. Koni xa a a yiini godo, Amalekine yi nɔnɔ ti. ¹² Musa yiine bata yi xadan. E yi gemen tongo, e na dɔɔɔ. Musa yi dɔɔɔ a fari. Haruna nun Xuru yi a yiine bun tima, boden fɔɔɔ kedenni, boden bode fɔɔɔni. A yiine yi kore han kɔɔ yi so. ¹³ Yosuwe yi Amalekine ganla nɔ silanfanna ra.

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Ito seɛɛ kedin kui, alogo ninan nama ti a xɔn. I yi a yeɛba Yosuwe xa, bayo n Amalekine bama nen dunɔɔa yi fefe! Ninan yi ti e xɔn."

¹⁵ Musa yi saraxa ganden nafala, a yi a xili sa, "Alatala nan n ma yenge so taxamaseri dugin na." ¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, "Amasɔɔtɔ muxune kelixi nen Alatala manga gbeden xili ma, Alatala luma Amalekine yenge nen, han mayixeten nun mayixetene."

Nabi Musa bitanna

18 Musa bitanna Yetiro, Midiyan saraxaralina, na yi a mɛ Ala naxan birin ligaxi Musa nun Isirayila xa, a yamana. A a mɛ a Alatala bata yi Isirayila ramini Misiran yi. ² Musa bitanna Yetiro yi fa Musaa ɲaxanla Sefora ra, a bata yi naxan lu a yii ³ e nun a dii firinne. Kedenna xili Gerisɔmi, bayo Musa bata yi a fala, a naxa, "N bata findi xɔɲen na yamana gbete yi." ⁴ Boden yi xili Eliyeseri, ^{††} bayo a bata yi a fala, a naxa, "N babaa Ala bata n mali, a n natanga Firawonaa silanfanna ma."

⁵ Musa bitanna Yetiro nun Musaa diine nun a ɲaxanla yi fa Musa fema tonbonni, a yi dɔxi denaxan yi Alaa geyaan dɔxɔn ma. ⁶ A bata yi a fe xibarun nasiga Musa ma, a naxa, "N tan, i bitanna Yetiro, n fama i fema, nxu nun i ya ɲaxanla nun a dii firinne." ⁷ Musa yi mini a bitanna ralandeni, a yi a xinbi sin, a yi a sunbu. E yi e bode xɔntɔn, e so Musaa bubun kui. ⁸ Musa yi a yeɛba a bitanna xa Alatala naxan ligaxi Firawona nun Misiran kaane ra Isirayila fe ra, e nun tɔɔn naxan birin e sɔɔ kira yi, e nun Alatala e xunba kii naxan yi. ⁹ Alatala naxan birin ligaxi Isirayila xa a to a xunba Misiran kaane yii, Yetiro yi sewa ne ra. ¹⁰ Yetiro yi a fala, a naxa, "N bata barika bira Alatala xa, naxan ε xunbaxi Misiran kaane nun Firawona yii, naxan yamaan baxi Misiran kaane senben bun! ¹¹ Iki, n bata a kolon a Alatala senben gbo alane birin xa, amasɔɔtɔ a bata ito liga ne ra naxanye yi wasoxi Isirayila xili ma."

¹² Musa bitanna Yetiro yi saraxa gan dixin nun saraxa gbeteɛne ba Ala xa. Haruna nun Isirayila fonne birin yi fa buru dondeni Musa bitanna fema, Ala yetagi.

Sariyane 1.9-18

¹³ Na xɔɔn bode, Musa yi dɔɔɔ yamaan makitideni. Yamaan yi ti a yetagi keli xɔɔnna ma han pinbanna ra. ¹⁴ Musa yi naxan birin ligama yamaan xa, a bitanna to na to, a yi a fala, a naxa, "Nanfe ito ra, i naxan ligama yamaan xa? Nanfera i kedenna kitin sama, yamaan birin yi ti i yetagi, keli xɔɔnni han pinbanna ra?"

¹⁵ Musa yi a bitanna yabi, a naxa, "Bayo yamaan fama n fema Ala sagoon nan maxɔɔinde yi. ¹⁶ Xa fena nde e tagi, e fama nen n fema, n yi kitin sa, n Alaa tɔnne nun a sariyane yeɛba e xa."

¹⁷ Musa bitanna yi a fala a xa, a naxa, "I naxan ligama, na mi fan. ¹⁸ E nun yamani ito ε bode raxadanma nen, bayo goronni ito gbo i senben xa, i kedenna mi a gase. ¹⁹ Iki, i tuli mati n xuiin na, n xa i kawandi. Ala xa lu i xɔn! A lan i xa ti Ala yetagi yamaan funfuni, i yi Ala maxɔɔdin e bode matandine fe ra. ²⁰ I xa e xaran tɔnne nun sariyane ma. I kiraan yita e ra e biran naxan fɔɔ ra, e nun wanle e naxan ke. ²¹ Koni i xa muxu kendene sugandi yamaan ye, naxanye gaxuma Ala yee ra, lan naya muxune, mayifu mi naxanye yi. I yi e findi muxu wuli keden kuntigine ra, hanma muxu keme kuntigine, e nun muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine. ²² E xa yamaan makiti waxatin birin, e yi fa fe xɔɔɔɔne ra i fema. Koni feen naxanye mi xɔɔɔɔ, e

‡ 16.34 LAYIRI KANKIRANAFE mɔn sebexi Xɔɔɔɔaan 25.10-22 kui.

† MASABUNNA NEEN fa fala "bunbana." MERIBABUNNA NEEN fa fala "Fe matandina."

†† ELYESERIBUNNA NEEN fa fala "Ala nan n mali tiin na."

tan xa ne makiti. Na nde bama nen i ya goronna ra, bayo e fan nde tongoma nen. ²³ Xa i na liga, Alaa tinni, i nɛe a gase nen. Yamani ito birin sigama nen e konne yi bɔɲe xunbenli."

²⁴ Musa yi a bitanna xuiin name, a naxan fala, a na liga. ²⁵ A muxu kendene sugandi Isirayila yi, a yi e findi yama xunne ra, muxu wuli keden kuntigine, muxu keme kuntigine, muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine. ²⁶ E yi yamaan makitima waxatin birin. E yi fama fe xɔdɛxene ra Musa fema, koni naxanye mi yi xɔdɔxɔ, e tan yetɛen yi ne makitima nen.

²⁷ Musa yi tin, a bitanna yi siga a konni.

Layiri xidin Sinayi geyaan fari

19 Kike saxan to dangu, xabu e mini Misiran yi, na lɔxɔ yeteni, Isirayila kaane yi Sinayi tonbonna li. ² E to keli Refidimi yi, e yi fa Sinayi tonbonni. Isirayila kaane yi daaxadeni tɔn tonbonni, geyaan san bun.

³ Musa yi te Ala fema. Alatala yi Musa xili geyaan xuntagi, a naxa, "Ito fala Yaxuba bɔnɔnɔne xa, Isirayila kaane, ⁴ 'E yetɛen bata a to n naxan ligaxi Misiran na, n yi ε xali n fema alo singbinna soma a diine bun kii naxan yi. ⁵ Iki, xa ε n xuiin suxu ki fapi, xa ε n ma layirin suxu, ε findima nen n ma yamaan na siyane birin ye. N gbeen nan bɔxɔn birin na, ⁶ koni ε findima n xa saraxarali yamaan nan na e nun siya sarijanxina.' I falani itoe nan tima Isirayila kaane xa."

⁷ Musa yi xete, a fonne birin xili, a falani itoe birin ye-ba e xa, alo Alatala a yamari kii naxan yi. ⁸ Yamaan birin yi a fala, e naxa, "Alatala naxan birin falaxi nxu na ligama nen." Musa yi sa e falane rali Alatala ma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "N fama nen i ma kunda yiyani, alogo n nɛma falan naxan tiye i xa, yamaan xa a mɛ. Nanara, e lɛ i ra waxatin birin yi." Musa yi yamana falane radangu Alatala ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga yamaan fema, e rasarijan to nun tila yi. E xa e dugine xa. ¹¹ E xa e yitɔn xii saxandena fe ra, bayo na lɔxɔni Alatala godoma nen Sinayi geyaan fari, yamaan birin ye xɔri. ¹² I xa danne sa yamaan xa geyaan nabilinni, i yi a fala, i naxa, 'E yetɛ masuxu te feen na geyaan fari, ε nama maso a san bunna ra. Naxan yo na a sanna ti geyaan ma, ε xa na kanna faxes. ¹³ E nama ε yiin din a ra, koni ε a maglɔnma nen, hanma ε a bun xalimakunle ra. Muxu ba, sube ba, a mi kisima.' Xɔtaan xuiin na mini, muxune yi te geyaan fari."

¹⁴ Musa yi godo yamaan fema keli geyaan fari, a yi yamaan nasarijan, e yi e dugine xa. ¹⁵ A yi a fala yamaan xa, a naxa, "E yitɔn xii saxandena fe ra. E nama ε maso naxalan yo ra."

¹⁶ Xii saxande lɔxɔn xɔtɔnni, kuye sarinne yi mini, galanne yi godo, kundaan yi sa geyaan xun ma. Xɔtaan xuiin yi mini han! Yamaan birin yi gaxu. ¹⁷ Musa yi yamaan namini e daaxadeni Ala ralandeni, e yi e malan geyaan san bun ma. ¹⁸ Tutun yi Sinayi geyaan birin xun ma, amasɔtɔ Alatala bata yi godo a ma tee degeni. Na tutin yi tema alo sulun tɛen † tutina, geyaan birin yi xu-

† SULUN TɛENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TɛENA."

ruxurunma a naxin na. ¹⁹ Xɔtaan xuiin yi gboma ayi tun! Musa yi falan ti, Ala yi a yabi a xuini texin na.

²⁰ Alatala yi godo Sinayi geyaan fari, a yi Musa xili geyaan xuntagi. Musa yi te.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Godo, a fala yamaan xa e nama kata fa feen na n matodeni, xa na mi a ra e wuyaxi faxama nen. ²² Hali saraxaraliin naxanye e masoma Alatala ra, ne xa e yetɛ rasarijan, alogo Alatala nama e faxes." ²³ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "Yamaan mi nɛe te Sinayi geyaan fari. Amasɔtɔ i bata nxu rakolon, i yi a fala, i naxa, 'E danne sa geyaan nabilinni, ε xa a rasarijan.'" ²⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Godo, i mɔn yi te ε nun Haruna. Koni saraxaraline nun yamaan nama kata te feen na Alatala fema, alogo n nama e faxes." ²⁵ Musa yi godo yamaan fema, a feni itoe fala e xa.

Yamari fune fe

Sariyane 5.6-21

20 Ala yi falani itoe birin ti, a naxa, ² "Alatala nan n tan na, i ya Ala, naxan i raminixi konyiyani Misiran yi."

Yamari Singena

³ "I nama ala gbete batu fɔ n tan."

Yamari Firindena

⁴ "I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bɔxɔn ma hanma naxan igeni. ⁵ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasɔtɔ n tan, Alatala, i ya Ala, n xɔxɔn. †† Naxanye na n naxaxu, n ne haken saranma e diine ra nen han mayixete saxan hanma naanin. ⁶ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nen han mayixete wuli keden."

Yamari Saxandena

⁷ "I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔtɔ Alatala na kanna naxankatama nen."

Yamari Naanindena

⁸ "I xa Matabu lɔxɔn binya, i yi a rasarijan. ⁹ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke. ¹⁰ Koni xii soloferede lɔxɔni, Alatala i ya Alaa Matabu lɔxɔn nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xɛmɛn ba, i ya dii tɛmɛn ba, i ya konyin ba, i ya xuruse ba, hanma hali xɔɲɛn naxan i konni. ¹¹ Amasɔtɔ Alatala koren nun bɔxɔn nun igen daxi xii sennin nan bun, e nun naxan birin e yi. Koni a a matabu nen xii soloferedeni. Nanara, Alatala yi barakan sa Matabu lɔxɔna fe yi, a yi a rasarijan."

†† Ala xɔxɔn, bayo e nun a yamaan layirin nan xidima alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a naxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma.

Yamari Suulundena

¹²“I baba nun i nga binya, alogo i xa siimaya xunkuyen סִכְּוֹ כִּכְּוֹנִי, Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari Sennindena

¹³“I nama faxan ti.”

Yamari Soloferedena

¹⁴“I nama yalunyaan liga.”

Yamari Solomasexedena

¹⁵“I nama mupan ti.”

Yamari Solomanaanindena

¹⁶“I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari Fudena

¹⁷“I nama mila i bodena banxin xon hanma i bodena naxanla, hanma a konyina, a pingena, a sofana, hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

Sariyane 5.22-33

¹⁸Yamaan birin yi galanna nun xotaan xuiin mema, e yi tutin toma te. Yamaan yi gaxu e xuruxurun, e yi e makuya. ¹⁹E yi a fala Musa xa, e naxa, “I tan yeteen xa falan ti nxu xa, nxu nxu tuli matima nen i ra, koni Ala nama falan ti nxu xa alogo nxu nama faxa.” ²⁰Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E nama gaxu. Ala bata fa e kepaan fesefesedeni, alogo e xa gaxu a yee ra, alogo e nama yulubin liga.” ²¹Yamaan yi lu tixi yire makuyeni, koni Musa yi a maso kundaan na Ala yi denaxan yi.

Sariyane saraxa gandene fe yi

²²Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E bata a to a n bata falan ti e xa keli kore. ²³E nama suxurene rafala, e yi nxu nun ne batu nxu bode xon. E nama gbetin nun xema suxurene rafala. ²⁴I xa saraxa gande bende daxini ton n xa, i yi saraxa gan daxine nun bne xunbeli saraxane nun xuruse xunxurine nun a xungbene ba a fari. N na denaxan findi n xinla binyaden na, n fama nen i ma menni, n yi i baraka. ²⁵Xa i saraxa gande geme daxini ton n xa, i nama a yiton geme masolixin na. Amasot i ya a masolima waliseen naxan na, na saraxa ganden naxosima nen. ²⁶I nama saraxa gande matexin nafala n xa, i yi te te seene ma, alogo i ragenla nama to.”

Sariyane konyine fe yi

Sariyane 15.12-18 nun Saraxaraline 25.39-55

²¹“I sariyani itoe nan yebama e xa. ²Xa i Heburu konyina nde sara, a walima nen pee sennin. Koni pee soloferedeni, a xoxoyama nen, a mi sese fima. ³Xa a kedenna nan soxi i konni, a kedenna nan sigama. Xa naxanla yi a yii a so waxatini, e nun a naxanla yi siga. ⁴Xa a kanna nan naxanla so a yii, xa a bata dii xemene bari hanma dii temene, a kanna nan gbee a naxanla

nun a diine ra. A kedenna yi siga. ⁵Xa konyina a fala, a naxa, ‘N kanna rafan n ma, e nun n ma naxanla nun n ma diine, n mi waxi xoxoya feni,’ ⁶nayi a kanna xa a xali Alaa kitisane yetagi. A yi a maso deen na hanma senbetenna. A kanna yi a tunla xoxon wuren na. Konyin yi lu a wanla ra tolon!”

⁷“Xa muxuna nde a dii temen mati alo konyina, a mi xoxoyama alo konyi xemene. ⁸Xa a rapaxu a kanna ma, naxan yi waxi a tongo feni a naxanla ra, a kanna xa tin a baba xa a xunba. A kanna nama a yanfa, a a mati xoxene ma. ⁹Xa a fixi a dii xemene nan ma a naxanla ra, a kanna a suxuma nen alo a gbee dii temene. ¹⁰Xa a naxalan gbete tongo, a nama sese ba a singe ra xiina donseen na, hanma a dugin na, hanma xeme taa sariyana. ¹¹Xa a mi na fe saxanne liga a xa, a nxe sige nen, a mi gbeti yo fi.”

Sariyane lan masibo feene ma

¹²“Naxan na muxuna nde bnb, a a faxa, e xa na kanna faxa. ¹³Xa a mi yi kataxi a faxa feen na, koni Ala yi a ragidi na kiini, a xa a gi han n yiren naxan yite i ra a nxe luyen denaxan yi. ¹⁴Koni xa muxuna nde a boden faxa feni ton a yi a faxa, hali a sa a singan n ma saraxa ganden na, e xa a ba na, e yi a faxa.”

¹⁵“Naxan na a baba bnb hanma a nga, e xa na kanna faxa.”

¹⁶“Naxan na muxuna nde suxu, a sa a mati hanma muxune yi a to a yii, e xa na kanna faxa.”

¹⁷“Naxan na a baba danga hanma a nga, e xa na kanna faxa.”

¹⁸“Xa muxune yenge, keden yi gemen sin a boden ma hanma walisena nde, a mi a faxa, koni a yi a rasa, ¹⁹nayi naxan bnb tixi, na mi naxankatama xa boden keli, a yi a masiga ti dunganna ra. Koni a xa a walitareya yikalan saren fi. A yi a dandan han a yi yalan.”

²⁰“Xa muxuna nde a konyi xemene hanma a konyi gilen bnb wudin na, konyin yi faxa a yii, a kanna haken saranma a ra nen. ²¹Koni xa a konyin bata keli xii keden hanma firin na xanbi ra, a kanna haken mi fa saranma a ra. A bata a yete nan bnb.”

²²“Xa muxune yenge, e naxalan fudikanna li, a diin bari benun a waxatin xa a li, koni fe naxi gbete mi bira ayi, nayi na naxanla xemene na seen naxan maxdin, kitisane na tin naxan ma, fe kalan xa na fi. ²³Koni xa naxanla maxlx, niin xoxon xa fi niin na, ²⁴yee yi xoxon na, pinna yi xoxon pinna ra, yiin yi xoxon yiin na, sanna yi xoxon sanna ra, ²⁵ganna yi xoxon ganna ra, maxlxon yi xoxon maxlxon na, bnb xoxon yi xoxon bnb na.”

²⁶“Xa muxuna nde a konyi xemene hanma a konyi gilen yee garin, a yi a kala, a xoxoyama nen a yee saren na. ²⁷Xa a konyi xemena hanma a konyi gilen pin keden gira, a xoxoyama nen a pinna saren na.”

²⁸“Xa pingena nde xemena hanma naxanla xoxon a fenna ra, a yi faxa, pingene maglxonma nen han a faxa, a suben nama don. Koni pingene kanna haken mi saranma a ra. ²⁹Koni xa pingene dari feen nan yi a ra, a kanna bata yi rakolon, koni a mi a xidi, pingene yi xemene

hanma naxanla faxa, nayi ningen magɔɔnma nɛn, ɛ yi a kanna fan faxa. ³⁰ Koni, xa muxune tinxi a ma, ninge kanna xa a niin xunbaan fi, e na naxan yo maxɔɔdin.

³¹ Sariya keden mɔn sama xa ningen bata banxulanna hanma sungutunna faxa. ³² Koni xa ningen bata konyi xɛmɛn hanma konyi gilen faxa, ninge kanna xa gbeti gbanan tonge saxan nan so konyi kanna yii, ningen yi magɔɔn.

³³ "Xa muxuna nde xɔɔpinna dɛ raba, hanma a nde ge, a mi a dɛ ragali, xa ningena nde bira na ra hanma sofanla, ³⁴ xɔɔnin kanna xa ningen saren fi, a ninge faxaxin tongo."

³⁵ "Xa muxu ningen ninge gbete sɔɔɔn, a yi faxa, e xa ninge nɛnɛn mati e a saren taxun, e ninge faxaxin fan taxun. ³⁶ Koni xa a kolonxi a a ningen dari feen nan yi a ra, a kanna mi a xidi, na kanna xa ningen naxɔɔn fi ningen na, a ninge faxaxin tongo a gbeen na."

Sariyana lan kala feene ma

³⁷ "Xa muxuna nde ningen muɔa hanma yɛxɛɛna, a a kɔɛ raxaba hanma a a mati, a ninge suulun nan fima ningen naxɔɔn na, a yɛxɛɛ naanin fi yɛxɛɛn naxɔɔn na."

22 "Xa muɔaden naterena muɔa tideni, e yi a bɔn-bɔ, a yi faxa, na mi yatema faxa tiin na. ² Koni xa kuyen bata yiba, na yatema faxa tiin nan na."

"Muɔaden xa a se muɔaxine naxɔɔn, xa sese mi a yii, a yɛtɛɛn xa mati konyin na. ³ A naxan muɔaxi, ningena, yɛxɛɛna, hanma sofanla, xa muxune na li a yii, a xa a naxɔɔn naxɛtɛ dɔɔɔɔɔɔ firin."

⁴ "Xa muxuna nde a xuruseene lu e kalan ti xɛɛna nde ma hanma manpa bili nakɔna nde kui, a xa se kalaxine naxɔɔn a gbee se xabaxi fajine ra."

⁵ "Xa tɛɛn keli, a sɛxɛn li, a sa malo xidine hanma a tixin gan, hanma xɛɛn birin yi gan, naxan tɛɛn soxi a xa se kalaxine naxɔɔn fi."

⁶ "Xa muxuna nde gbetina hanma a yii sena nde taxu a lanfaan na a xa ramara, e yi a muɔa na kanna ma, muɔaden xa a naxɔɔn naxɛtɛ dɔɔɔɔɔɔ firin, xa a to. ⁷ Xa muɔade mi to, banxi kanna xa siga Ala batu yireni, a a kɔɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi."

⁸ "Matandin naxan keli ninge feen ma, sofali fena, yɛxɛɛ fena, dugi fena, hanma seen naxan lɔxi ayi, muxune a falama naxan ma fe yi, e naxa, 'N gbeen na a ra!' Se kari dɔɔɔɔɔɔ firinne xa siga han Ala batudena. Ala na naxan yalagi, na xa a lanfaan gbeen naxɔɔn naxɛtɛ dɔɔɔɔɔɔ firin."

⁹ "Xa muxuna nde sofanla, ningena, yɛxɛɛna, hanma suben siya gbete taxu a lanfaan na, na suben yi faxa, hanma a maxɔɔn, hanma a muɔa, muxu yo mi a to, ¹⁰ marakɔɔn xa ti Alatala yi na muxu firinne tagi. Naxan suben namaraxi, na xa a kɔɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi. Sube kanna xa tin na kɔɔn ma, hali boden mi a naxɔɔn fi. ¹¹ Koni xa suben muɔaxi a konna nin, a lanma nɛn a yi a kanna gbeen naxɔɔn naxɛtɛ a ma. ¹² Xa burunna subene bata a subeni bɔ, a xa fa a dɔnɔnɛn na seren na, naxan faxaxi na naxɔɔn nama raxɛtɛ. ¹³ Xa muxuna nde suben xandi a lanfaan ma, suben yi maxɔɔn hanma a faxa a kanna xanbi, a naxɔɔn

naxɛtɛma nɛn. ¹⁴ Xa a kanna yi a dɛxɔn na waxatini, a mi a naxɔɔn raxɛtɛma. Xa a a yii toliman nin, naxan a xun yi, a saren nan na ra."

Sariyane

¹⁵ "Xa muxuna nde sungutun nasɔɔnɔnɔn nakunfa naxan mi futuxi, a yi a kolon naxanla ra, a xa a futu seen fi a yi a tongo a naxanla ra. ¹⁶ Xa a baba tondi a soɛ a yii, a xa sungutun nasɔɔnɔnɔnɔn futu seen xasabin fi gbetin na a baba ma."

¹⁷ "I nama yiimatooon lu a nii ra."

¹⁸ "Naxan yo nun suben na kafu i xa a faxa."

¹⁹ "Naxan yo na saraxan ba ala gbeteɛne xa, ba Alatala kedenna ra, i xa a faxa."

²⁰ "I nama naxɛn tɔɔ, i nama naxu a ra, amasɔɔn xɔɔnɛn nan yi ɛ ra Misiran yamanani."

²¹ "I nama naxu kapa gilen na, hanma kiridina. ²² Xa i naxu e ra, e yi e xuini te n ma, n na e xuiin namɛma nɛn yati! ²³ N xɔɔnɔnɔn nɛn, n yi i faxa silanfanna ra, i ya naxanle yi findi kapa gilene ra, ɛ diine yi findi kiridine ra."

²⁴ "Xa i gbetin doli yiigelitɔna nde ma n ma yamani, i nama findi doli maxinla ra, i nama tɔɔnɔn yo fen a ra."

²⁵ Xa i i bodena domaan suxu tolimani, i xa a raxɛtɛ a ma benun sogen xa bira. ²⁶ Amasɔɔn xa a sa li, a domaan nan a bitinganna ra, a naxan felenma a ma xunbenli, a xa a sa nanse ma? Xa a n maxandi, n na a xuiin namɛma nɛn. Amasɔɔn n tan kininkinin."

²⁷ "I nama Ala rayelefu, i nama i ya yamaan mangan danga."

²⁸ "N gbee naxan i ya se xabaxine nun i ya turen fari i nama bu na fideni n ma. I xa i ya dii xɛmɛn singen so n yii. ²⁹ I mɔn yi i ya ningen dii singen so n yii e nun i ya yɛxɛɛna. A xa lu a nga bun xii sennin, a xii solofere-deni, i yi a so n yii."

³⁰ "N ma muxu sarinaxine nan ɛ tan na. Nanara, ɛ nama sube yo don burunna subene naxan faxaxi. ɛ xa a woli barene bun."

23 "I nama wule falane rali muxune ma. I nama kafu fe naxi rabane ma wule seren badeni. ² I nama bira yamaan fɔɔn ra fe naxi rabadeni. I nama sa yamaan fari, i wule seren ba alogo kitin nama sa tinxinni. ³ I nama yiigelitɔnɔn nafisa bonne xa kitini."

⁴ "Xa i naralan i yaxuna ninge tununxin na hanma a sofanla, i xa fa a ra a yɛ ra. ⁵ Xa i i yaxuna sofanla to, a biraxi a goronna bun, i nama a lu na kiini. I xa a mali."

⁶ "I nama tondi kiti kenden sɛ tɔɔnɔn muxun xa a kitini."

⁷ I xa fata wulen birin ma. I nama sɔntaren hanma tinxin muxun yalagi, a yi faxa. Amasɔɔn n muxu naxine yalagima nɛn. ⁸ I nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, amasɔɔn finmase sifani itoe muxune yɛɛne raxima, e tinxin muxune falane maxɛtɛ."

⁹ "I nama naxu xɔɔnɛne ra, bayo i ya a kolon xɔɔnɛne tɔɔɔɔnɔn naxan yi, amasɔɔn i findi nɛn xɔɔnɛn na Misiran yamanani."

Yamanan sanle

¹⁰“I ya xεene bi jεε sennin bun ma, i yi sii seene xa-ba. ¹¹Koni i nama xεen bi i ya bɔxɔni jεε solofereden ma. A xa lu a yete ma. Tɔɔ muxune yi seen sɔɔ a xɔni nayi, naxan na lu burunna subene yi na don. I xa na fan liga i ya manpa bili nakɔne nun Oliwi binle ra.”

¹²“I ya wanla ke xii sennin bun. Koni i xa i matabu xii soloferedeni, alogo i ya jingen nun i ya sofanla xa e matabu, alogo i ya konyin nun i ya xɔɔen xa e matabu.”

¹³“N naxan birin falaxi, i xa ne suxu ki fajni! I nama ala gbete ne xinla fala. A nama mini i dε mumε!”

Xɔɔyaan 34.18-26 nun Sariyane 16.1-17

¹⁴“Dɔɔ saxan jεen bun, i xa sanle liga n xa. ¹⁵I xa Buru Tetaren Sanla raba. I xa burun tetaren don xii solofere bun, alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.”

¹⁶“I xa Se Xaba Singen sanla raba, i na i ya se bixine xaban fɔɔ xεen ma waxatin naxan yi. I mɔn xa Se Xaba Dɔnɔen sanla raba jεε rajanni, i ya bogiseene malanma waxatin naxan yi keli xεen ma. ¹⁷Muxune birin fama nen Marigina Alatala yetagi dɔɔɔna ma saxan jεen bun.”

¹⁸“I na saraxan wunla rali n ma, i nama donse gbete sa a fari burun nate seen † naxan yi. I nama n ma sanla saraxa subene turen namara han xɔɔni. ¹⁹I xa fa i ya xεen bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.”

“I nama sii diin jin a nga xijεe igen na.”

Yamarine Kanan bɔxɔna fe yi

²⁰“N malekan xεema nen i yεε ra, a i kantan kira yi, a i rafa na yireni n denaxan yitɔɔxi. ²¹A liga i yeren ma, i yi a xuiin suxu. I nama murute a ma, amasɔɔ a mi dipama i ya matandine ma, bayo n na a xexi n xinla nin.

²²Koni xa i ya a xuiin name, n naxan birin falama i xa i na liga, n findima nen i yaxune yaxun na, e nun i yengefane yengefana. ²³N ma malekan tima nen i yεε ra, a i xali Amorine nun Xitine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xiwine nun Yebusune bɔxɔn ma, n yi e raxɔri.”

²⁴“I nama i xinbi sin e alane bun ma, i nama e batu, i nama bira e namunne fɔxɔ ra. Koni i xa e kala, i yi e kide gemene yibɔ. ²⁵E xa Alatala batu, ε Ala. A barakan sama ε donseene nun ε igene yi nen. N furen masiga ε ra. ²⁶Naxalan yo kui mi kalama i ya yamanani, jaxalan yo mi finde gbantan na. N ni i ya siimayaan xɔnkuyama ayi nen.”

²⁷“N na n ma yεεragaxun nasigama nen ε yεε ra. I na so yamanan naxan yi, n na muxune yifuma nen. N na e yaxune birin xun xanbi soma nen ε yetagi, e yi e gi ε bun. ²⁸N jurune rasigama nen, e yi Xiwine, Kanan kaane, nun Xitine kedi i yεε ra pon! ²⁹N mi e birin kedi-ma ε yεε ra jεε kedenni, xanamu, yamanani gelima

nen, burunna subene yi wuya ε xa. ³⁰N na e kedima nen ε yetagi ndedi ndedi, han ε wuya ayi, yamanan yi findi ε gbeen na.”

³¹“N na ε yamanan danne sama nen keli Gbala Baani han Filisitine baani, keli tonbonni han Efirati baani. Amasɔɔ n yamanan muxune sama nen i sagoni alogo i xa e kedi i yε ra. ³²E nun ne nama layirin xidi, e nun e alane fan. ³³E nama dɔxɔ i ya bɔxɔni, alogo e nama i ti yulubin ma. Amasɔɔ i ye e suxurene batuma nen, e suxurene yi lu alo luti ratixina i yεε ra.”

Layiri xidina Sinayi geyaan fari

24 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te n fema, i tan nun Haruna, Nadaba, Abihu nun Isirayila fonna tonge solofere, ε yi ε xinbi sin wulani. ²Musa kedenna nan a masoma Alatala ra, bonne nama e maso, yamaan nama te a fɔxɔ ra.” ³Musa yi Alatalaa falane birin ye ba yamaan xa e nun a sariyane birin. Yamaan birin yi a yabi fala kedenna xɔn, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a lige.” ⁴Musa yi Alatalaa falane birin seβε. Na xanbi ra, a keli xɔɔn, a yi saraxa gandena nde rafala geyaan san bun, a yi gemε fu nun firin dɔxɔ Isirayila bɔnɔnɔn fu nun firinne taxamasenna ra. ⁵A yi Isirayila banxulanna ndee rasiga, e xa saraxa gan daxine ba, e yi tura bulanne ba bɔɔe xunbeli saraxan na Alatala xa. ⁶Musa yi wunla fɔxɔ kedenna sa goronne kui, a fɔxɔ kedenna xuya saraxa ganden ma. ⁷A yi Layiri Kedin tongo, a a xaran Isirayila birin yεε xɔri. E yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a lige, nxu yi a suxu.” ⁸Musa yi wunla tongo, a a xuya yamaan ma, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Alatala to yamarini itoe fi.”

⁹Musa nun Haruna nun Nadaba nun Abihu nun Isirayila fori tonge solofere ne yi te. ¹⁰E yi Isirayilaa Ala to tixi gemε walaxan fari, naxan yi rafalaxi safiri gemene ra, naxan yi sarijan alo kore xɔnna. ¹¹Koni, Ala mi fe liga Isirayila yεeratini itoe ra. E yi Ala mato, e yi e dege, e yi e min.

¹²Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te geyaan fari, i lu n fema. N gemε walaxane soma i yii nen, n sariyane nun yamarine seβε e ma yamaan xaran feen na.”

¹³Musa yi keli, e nun a mali muxun Yosuwe, e yi te Alaa geyaan fari. ¹⁴A yi a fala fonne xa, a naxa, “E nxu mame be han nxu yi fa ε fema. Haruna nun Xuru luma nen ε fema. Xa fena nde sa bira ayi, ε a fala e xa.”

¹⁵Musa yi te geyaan fari, kundaan yi so geyaan xun na.

¹⁶Alaa nɔɔn yi godo Sinayi geyaan ma. Kundaan yi so geyaan xun na xii sennin. Xi soloferede lɔxɔni, Alatala yi Musa xili kundani. ¹⁷Alatalaa nɔɔn yi lu Isirayila kaane yεε ra yi alo halagi ti tεen nan degema geyaan fari. ¹⁸Musa yi so kundani, a te geyaan fari. Musa yi lu geyaan fari xii tonge naanin kɔε tonge naanin.

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xɔɔyaan 35.4-9

25 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²“A fala Isirayila kaane xa a e xa fa yii malan seene ra n xɔn. Muxune birin xa fa a ra e jεenige fajin nan na, i yi a ra-

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

suxu n xa. ³I kiseni itoe nan nasuxuma e ra: Xεmana, gbetina, sulana, ⁴gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajin nun sii xabe dugine, ⁵konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina, ⁶lenpu turena, e nun se xiri naxumen naxanye sama se masusan tureni, e nun wusulanna, ⁷onixin geme tofajine nun geme tofaji gbeteye saraxarali doamaan nun a kanke masaan nayabuxi naxanye ra. ⁸E xa yire sarijanxin nafala n xa, n luma nen e tagi. ⁹E xa Ala Batu Bubun nafala e nun a waliseene birin alo n na a yitama i ra kii naxan yi."

Layiri Kankirana fe

Xεryaan 37.1-9

¹⁰"E xa kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nongonna ye firin e nun a tagi, a yigbona nongonna ye keden e nun a tagi, a yitena nongonna ye keden e nun a tagi. ¹¹I xεma fajin sa a ma. I xa a sa a kuiin nun a fanna ma. I xa a de kinkin nabilin xεmaan na. ¹²I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xεmaan na a san naaninne ma, firin fεxε kedenni, firin bode fεxεni. ¹³I xa kasiya tamine rafala, i xεmaan sa e ma. ¹⁴I tamine raso xεma yinle ra kankiraan dexonne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na. ¹⁵Tamine xa lu kankiraan so yinle ra, e nama ba na. ¹⁶I xa Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, n naxan soma i yii. ¹⁷I xa xεma deraganla rafala kankiraan ma n solonaden na, a kuyana nongonna ye firin e nun a tagi, a yigbona nongonna ye keden e nun a tagi. ¹⁸I xa maleka gubugubu kan sawura firin nafala xεma bεnbεxin na, e xa ti kankiraan deraganla fεxε firinne ma. ¹⁹I xa maleka sawura keden ti fεxε kedenni, i yi a firinden ti bode fεxεni. Maleka sawurane nun kankiraan deraganla xa findi se keden na ra. ²⁰Maleka sawurane xa e gubugubune yibandun e xun ma, e yi e felen kankiraan deraganla ma. Maleka sawurane xa e yεε rafindi e bode ma e xun sinxina kankiraan deraganla ma. ²¹I na Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, i xa a deraganla sa a de ra. ²²N na n yitama i ra menna nin, Layiri Sereya Kankiraan deraganla xun ma, maleka gubugubu kan firinne sawurane longonna ra. N na n ma yamarine birin soma i yii menna nin Isirayila kaane xa."

Buru Rali Tabanla

Xεryaan 37.10-16

²³"I xa kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nongonna ye firin, a yigbona nongonna ye keden, a yitena nongonna ye keden e nun a tagi. ²⁴I xa xεma fajin sa a ma, i yi a de kinkin nabilin xεmaan na. ²⁵I xa farinna sa tabanla pinginna ma a rabilinni. Farinni gboon xa lan muxun yii kuiin ma. I yi xεmaan sa farinna de kinkine ra. ²⁶I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xεmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma. ²⁷Tamine so yinle luma a de kinkine nan ma, tamine soon naxanye ra tabanla maxali seen na. ²⁸I xa kasiya tamine rafala, i yi xεmaan sa e ma, e findi tabanla xali seen na. ²⁹I xa a goronne nun muranne rafala xεma fajin na, e nun a igelengenne, saraxa ige rabεxεn

goronne. ³⁰Buru Ralixine xa lu tabanli ito fari n yetagi waxatin birin."

Lenpune dεxε sena

Xεryaan 37.17-24

³¹"I xa lenpu dεxε seen nafala xεma bεnbεxi fajin na. A sanna nun a yiine xa rayabu se fuge sawurane ra e birin yi findi se kedenna ra. ³²Yii sennin xa ti a fεxε firinne ma, lenpu dεxεden yire saxan yi lu a fεxε kedenni, a yire saxan a fεxε bodeni. ³³Amandi wudi fuge sawura saxan saxan xa lu a yii senninna birin ma a rayabu seen na. ³⁴Se fuge sawura naanin xa lu a binla fan ma. ³⁵Keden xa lu a tangbaxi singen bun ma. Keden yi lu a firinden bun ma, keden yi lu a saxanden bun ma. ³⁶A fugene, a yiine, nun a binla birin xa findi se kedenna ra. A birin xa rafala xεma bεnbεxi fajin na. ³⁷I xa lenpu solofere rafala, i yi ne dεxε e dεxεdene yi alogo e xa a yetagini yalan. ³⁸A waliseene nun xube kε seene fan xa rafala xεma fajin na. ³⁹I xa lenpu dεxε seen nun a waliseene rafala xεma fajin kilo tonge saxan na."

⁴⁰"A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi."

Ala Batu Bubuna fe

Xεryaan 36.8-38

26 "I xa Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajin fu ra, dugi mamiloxin nun a gbeela. E yi rayabu Maleka gubugubu kan sawura sεxεxε ra. ²Dugine birin kuyan nun a yigboon xa lan: a kuyana nongonna ye naxεnε nun solomasεxε, a yigbona nongonna ye naanin. ³I xa dugi suulun dege e bode ra, dugi suulunna bonne fan dege e bode ra. ⁴I xa luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin de kinkin na. I mεn yi na liga a ratugunxin dεnxε ra xiin na. ⁵I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin na, i mεn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne dεnxε ra xiin fan na. Lutine xa lan e bode ma. ⁶I xa suxu se xεma daxin tonge suulun nafala i yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Nayi, Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra."

⁷"I xa dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na. ⁸Dugi fu nun kedenne birin xa lan: e kuyan xa findi nongonna ye tonge saxan na, e yigbona nongonna ye naanin. ⁹I xa dugi suulun dege e bode ra e danna, i senninna bonne fan dege e bode ra. I xa a senninden sa firinna ra bubun yetagi. ¹⁰I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin de kinkine ra, i mεn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dεnxε ra xiin de kinkine ra. ¹¹I xa suxu se sula daxi tonge suulun nafala, i yi lutine ti suxu seene ra. Nayi, i yi bubun findi kedenna ra. ¹²Na dugin tagin naxan minixi bonne xa, na xa singan Ala Batu Bubun xanbi ra. ¹³Dugi nongonna ye keden naxan minixi Ala Batu Bubun dexonne yi, na xa singan a dexonne ra a xunna soon na."

¹⁴“I xa konton kidi magbelixine dege e bode ra, i yi e sa bubun birin fari. I maṅ yi sube kidi faṅi gbeteḡe fan sa na fari.”

¹⁵“I xa bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudine ra. ¹⁶Bun tiine xa kuya ayi koṅkoṅna ye fu, e yi gbo ayi koṅkoṅna ye keden e nun a tagi. ¹⁷Bun ti kedenna kui, a xa ti farin firinna ra e bode yetagi. I xa bubun bun tiine birin ti na kiini. ¹⁸I xa bun ti koṅkoṅne rafala bubun yiifari faṅa ma. ¹⁹I xa bundkoṅkoṅ gbeti daxi tonge naanin nafala. Bun ti yo bun ti, bundkoṅkoṅ firin. Farin firinne xa soṅti bundkoṅkoṅne kui. ²⁰I xa bun ti koṅkoṅne ti bubun koṅkoṅne faṅa, ²¹e nun bundkoṅkoṅ gbeti daxi tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundkoṅkoṅ firin. ²²I xa bun ti sennin ti bubun xanbi binni, sogegododen binni. ²³I xa bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma. ²⁴Bun ti firin xa ti e bode koṅkoṅne. E xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Bubun tongon firinne birin xa ti na kiini. ²⁵E birin malanxina, bun ti solomasexe e nun bundkoṅkoṅ fu nun sennin. Bun koṅkoṅ firin bun tiine birin bun. ²⁶I xa kasiya wudi gaalane † rafala. Suulun xa lu bubun faṅa kedenna bun tiine suxu seen na, ²⁷suulun xa lu bode faṅa ma, suulun xa lu bubun xanbi binna ra, sogegododen binni. ²⁸Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na xa keli bubun faṅa kedenni siga han bubun bode faṅa. ²⁹I xa xemaan sa bun tiine ma. I xa gaalane so yinle rafala xemaan na. I xemaan sa gaalane ma.”

³⁰“I xa Ala Batu Bubun ti alo a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari.”

³¹“I xa kankiraan ye masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, a xa rayabu maleka gubugubu kan sawura koṅkoṅne ra. ³²I xa a singan kasiya senbeten naanin na xema yilenlenixine saxi naxanye ma, singan se xema daxi naxanye ma. E xa ti bundkoṅkoṅ gbeti daxi naanin kui. ³³I xa ye masansan dugin singan, i Layiri Sereya Kankiraan nasoon menna nin. Ye masansan dugin findima tagi saan nan na yire saripanxin nun yire saripanxi fisamantenna tagi.”

³⁴“I xa deraganla sa Layiri Sereya Kankiraan de ra n solonaden na yire saripanxi fisamantenna kui. ³⁵I xa tabanla ti ye masansan dugin yetagi, bubun koṅkoṅne faṅa. Lenpu koṅkoṅ seen xa ti tabanla yetagi, bubun yiifari faṅa ma.”

³⁶“Dugi koṅkoṅna xa taa dugi mamiloxin nun a gbeela koṅkoṅ, i yi a singan Ala batu bubun de ra. ³⁷I xa singan se xema daxin nafala dugini ito xa e nun kasiya senbeten suulun, i xema yilenlenixine sa e ma, i yi bundkoṅkoṅ sula daxin suulun naxulun e xa.”

Saraxa gan daxin badena

Xoṅkoṅ 38.1-7

27 “I xa saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyan xa lan koṅkoṅna ye suulun ma, a yigbona koṅkoṅna ye suulun, a yitena koṅkoṅna ye saxan. ²I xa feru keden keden nafala a tongon naaninne ma, e nun a fenne xa findi se kedenna ra i yi sulan sa e ma. ³I xa a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube

† Nde a falama a “galalenne.”

ko seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene e nun tee ko seene. ⁴I xa wure masoṅkoṅxin nafala, xuben minin naxan na. I yi tamin so yili naanin nafala sulan na wure masoṅkoṅxin tongon naaninne ma. ⁵I xa wure masoṅkoṅxin sa saraxa ganden de kinkine bun ma a yiteen tagini. ⁶I xa kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, i yi sulan sa e ma. ⁷I xa tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden faṅa firinne ma, a xali seen na. ⁸I xa saraxa ganden nafala farinne ra, a kui genla yi lu. A xa rafala alo n na a yitaxi i ra kii naxan yi geyaan fari.”

Dugi sansanna fe

Xoṅkoṅ 38.9-20

⁹“I xa Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari faṅa xa kuya han koṅkoṅna ye keme, a ti taa dugi faṅine ra. ¹⁰Sula senbeten koṅkoṅne xa ti sula bundkoṅkoṅ koṅkoṅne kui, e nun dugi singan se gbeti daxine xa singan gbeti gaalane †† ra senbetenne longonne ra.

¹¹Koṅkoṅne koṅkoṅne sansanna fan xa kuya ayi han koṅkoṅna ye keme, a fan yi ti taa dugi faṅine ra e nun sula senbeten koṅkoṅne, sula bundkoṅkoṅ koṅkoṅne e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetenne longonne ra. ¹²Sogegododen binni, sansanna xa kuya ayi han koṅkoṅna ye tonge suulun, a xa ti dugine ra e nun senbeten fu, e nun bundkoṅkoṅ fu. ¹³A sogeteden binni, soden denaxan yi, sansanna koṅkoṅ xa kuya ayi han koṅkoṅna ye tonge suulun. ¹⁴Koni dugine xa singan soden faṅa kedenni, e nun senbeten saxan nun bundkoṅkoṅ saxan han koṅkoṅna ye fu nun suulun.

¹⁵Dugine xa singan soden faṅa bodeni, e nun senbeten saxan e nun e bundkoṅkoṅ saxan han koṅkoṅna fu nun suulun. ¹⁶I xa de raxidi dugin singan sansanna so deen na, naxan kuya han koṅkoṅna ye koṅkoṅne. Dugi koṅkoṅne xa a rafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi faṅina. Senbeten naanin nun bundkoṅkoṅ naanin fan xa ti menni. ¹⁷Sansanna senbetenne birin xa ti sula bundkoṅkoṅne kui, e xa tugun e bode ra gaalan gbeti daxine ra dugi singan se gbeti daxine yi singan ne ra. ¹⁸Sansanna kuyan xa findi koṅkoṅna ye keme, a yigbona koṅkoṅna ye tonge suulun, a taa dugi faṅine yitena koṅkoṅna ye suulun. Sansanna bundkoṅkoṅne findima sulan nan na.”

¹⁹“Se yo naxan nawalima Ala Batu Bubun wanle yi, e nun tamin naxanye gbangbanma koṅkoṅne bubun bun tiine xidi seen na, hanma sansanna xidi seen na, ne birin xa rafala sulan na.”

Lenpu turena

Saraxaline 24.1-3

²⁰“I xa Isirayila kaane yamari e xa fa oliwi ture faṅin na i koṅ, alogo lenpune xa dege waxatin birin.

²¹Haruna nun a diine xa lenpune koṅkoṅ Layiri Kankiraan ye masansan dugin yetagi Naralan Bubun kui. A xa dege jinbanna ra han koṅkoṅni Alatala yetagi. Habadan sariyan nan na ra Isirayila yixeten muxune birin xa.”

†† Nde a falama a “galalenne.”

Saraxaraline dugine

Xorɣyaan 39.1-7

28 "I xa i tada Haruna xili e nun a diine Nadaba nun Abihu nun Eleyasari e nun Itamara, e xa wali n xa Isirayila kaane tagi alo saraxaraline. ²I xa dugi sarijanxine dege i tada Haruna xa alogo a xa binyen nun xunnayerenna sɔɔ. ³I xa falan ti walikeen birin xa naxanye fatan, n bata xaxili fajin fi naxanye ma fe sifani itoe fe ra. E xa Harunaa dugine dege, alogo a xa sarijan, a yi saraxarali wanle ke n xa. ⁴E xa maraberiba sifani itoe nan dege: Kanke masaan nun saraxarali domaan nun gubaan nun a doma bun bira fajin nun namuna e nun tagixidina. E xa maraberiba sarijanxini itoe dege i tada Haruna nun a diine xa, alogo e xa saraxarali wanle ke n xa. ⁵Dugi sɔɔɔɔne xa xemaan nawali, e nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajina."

Saraxarali domana

Xorɣyaan 39.2-7

⁶"E xa saraxarali domaan xema daxin dege gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali fajin na. ⁷E xa a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ma a xidi seen na. ⁸A tagixidi fajin fan degema na kii nin: E nun saraxarali domaan xa findi kedenna ra. A rafalama xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin nan na. ⁹I xa onixi gemɛ firin tongo, i yi Isirayilaa diine xinle kerenden e ma. ¹⁰Xili sennin xa lu gemɛ kedenna ma, xili sennin yi lu gemen boden ma, fata e bari yeɛn ma. ¹¹I xa Isirayila kaane xinle kerenden gemɛ firinne ma, alo taxamasenna kerendenma kii naxan yi, i yi e sa gemɛ suxu se xema daxine kui. ¹²I xa na gemɛ firinne ti saraxarali domaan tungunne ma, alo kɔɔ lu gemene Isirayilaa diine xɔn. Haruna e xinle xalima nen a tungunne ma Alatala fema kɔɔ lu feen na e xɔn. ¹³I xa gemene suxu seene rafala xemaan na, ¹⁴i yi xema fajin yɔɔɔɔndi firin singan e ra, naxanye denbexi alo luti firin."

Kanke masana

Xorɣyaan 39.8-21

¹⁵"I xa kanke masaan dege, kitisa sena. A xa findi wali fajin na. I xa a rafala alo saraxarali domana. A rafala xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na. ¹⁶A xa rafala tongon naaninna ra. A xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nɔngɔɔna tagi. ¹⁷I xa a rayabu gemɛ fajin kira naanin na. I xa gemeni itoe nan sa a kira singan ma: saridon gemen nun topasi gemen nun emerodi gemena. ¹⁸A kira firindena: esikaribukili gemen nun safiri gemen nun dayimu gemena. ¹⁹Kira saxandena: opali gemen nun agati gemen nun ametisi gemena. ²⁰Kira naanindena: kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi gemena. Gemeni itoe xa sa gemɛ suxu se xema daxine kui. ²¹Gemɛ fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gemɛ yo gemɛ, i xa Isirayila bɔnɔn keden xinla kerenden a ma taxamasenna ra. ²²I xa xema yɔɔɔɔndi

dine rafala kanke masaan xa, naxanye denbexi alo lutina. ²³I xa wuredi digilinxi xema daxin firin nafala i yi e so kanke masaan xunne ra. ²⁴I xa yɔɔɔɔndine xidi wuredine ra kanke masaan xunne ma, ²⁵i yi e so suxu se xema daxine ra, e yi singan saraxarali domaan tungun firinne ra a kanke ra. ²⁶I mɔn xa xema wuredi digilinxi firin nafala i naxanye singanma kanke masaan sanna bun ma a kui. ²⁷I mɔn xa xema wuredi digilinxi firin nafala i yi e singan saraxarali domaan tungun firinne laben na, a tagixidin faza ra. ²⁸I xa kanke masaan wuredine nun saraxarali domaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domaan bejin. ²⁹Haruna na so yire sarijanxini waxatin naxan yi, a Isirayila diine xinle xalima nen a kanke ra kitisa seen ma, kanke masana. Nɔɔ lu feen nan na ra Alatala yetagi Isirayila diine xɔn waxatin birin. ³⁰I xa masensen ti seene, Yurima nun Tumin sa kanke masaan yibaan kui. E xa lu Haruna kanke ra a na fa Alatala yetagi waxatin naxan yi. Nayi, Haruna Ala sagoon kolon seene xalima nen a kanke ra Isirayila kaane xa waxatin birin Alatala yetagi."

Saraxarali dugi gbete

Xorɣyaan 39.22-31

³¹"I xa dugi mamiloxin dege gubaan na naxan soma saraxarali domaan fari. ³²A kɔɔɔn xa lu a tagini, i yi dugina nde dege a rabilinni alogo a nama bɔ. ³³I xa girenada wudi bogi sawurane dege gari mamiloxin nun a gbeela ra a lenbene ma, i yi xema talandine singan e longori ra. ³⁴Xema talanne xa singan girenada wudi bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinna birin yi. ³⁵Haruna xa gubaan so a nema wale waxatin naxan yi alogo a nama faza. Talanne xuiin minima nen a na so yire sarijanxini waxatin naxan yi Alatala yetagi hanma a na mini."

³⁶"I xa xema walaxadin nafala, i yi taxamasenni ito kerenden a ma fa fala, 'Muxu Sarijanxina Alatala Xa.' ³⁷I yi a xidi luti mamiloxin na namun ma a tigi ra. ³⁸A luma nen Haruna tigi ra, Isirayila kaane hake goronne yi lu Haruna xun ma e naxanye tongoxi saraxa sarijanxine badeni. A luma nen a tigi ra waxatin birin yi alogo e xa rafan Alatala ma."

³⁹"I xa taa dugi fajin dege doma bun biran na. I yi taa dugi fajin nafala namun na. Dugi sɔɔɔɔna xa tagixidin nafala."

⁴⁰"I xa dugine dege Harunaa diine xa, i yi tagixidine rafala e xa, i yi xun tagixidine rafala e xa alogo e xa binyen nun xunnayerenna sɔɔ. ⁴¹I xa i tada Haruna maxidi e nun a diine. I xa e xunne masusan turen na, i yi e findi saraxaraline ra, i yi e rasaripan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa. ⁴²I xa wantanne dege e xa, e ragenla nama lu, keli e tagiin ma han e danbane.

⁴³Haruna nun a diine xa e so benun e xa siga Naralan Bubun kui, hanma e nema maso saraxa ganden na walideni yire sarijanxini. Nayi, e mi yulubin tongoma e faza. Habadan sariyan na a ra Haruna xa e nun a yixetene birin."

Saraxaraline rasarijan fena

Saraxaraline 8.1-36

29 "I xa saraxaraline rasarijan ikii nin alogo e xa wanla ke n xa: Tura bulan keden tongo e nun konton firin fe mi naxanye ra. 2 I xa burun gan murutu fupi fajin na, buru rate se † mi naxan yi, i mɔn yi nde gan turen naxan yi e nun buru yilenlɛnxine turen saxi naxanye ma. 3 I xa e sa deben kui i yi e rali n ma, e nun turaan nun kontonne. 4 I xa Haruna nun a diine ti Naralan Bubun de ra, i yi e maxa. 5 I xa dugine tongo, i yi doma bun biran nun gubaan nun saraxarali domaannun kanke masaan nagodo Haruna ma. Saraxarali domaannun xidi a tagi, a tagixidi fajin na. 6 I xa namun so a xun na, i yi taxamaseri sarijanxin xidi namun na. 7 I xa masusan turen tongo, i yi a sa Haruna xunni, a sugandi feen na. 8 I yi a diine fan nafa, i yi dugine ragodo e ma. 9 I xa e tagi xidi tagixidin na, i yi e xun tagixidine xidi. Habadan sarijan na a ra, saraxaraliyaan bata findi e gbeen na. Na kiini, i xa Haruna nun a diine dɔɔ saraxaraliyani."

10 "I xa turaan ti Naralan Bubun yetagi, Haruna nun a diine xa e yiine sa turaan xunna fari. 11 I xa turaan kɔe raxaba Alatala yetagi Naralan Bubun so deen na. 12 I xa turaan wunla tongo, i yi a sa saraxa ganden tongonne fenne ma i yii sonla ra. I xa wuli dɔnxɛn nabɔɔ saraxa ganden dɛɔn ma. 13 Ningen turen naxan birin a fatini e nun farafaran naxan a bɔnɛn ma e nun a gbingi ra xeɛ firinne nun e turene, i yi ne sa teeni saraxa ganden fari."

14 "Koni i xa turaan suben nun a kidin nun a gbiin woli teeni yamaan daaxaden fari ma. Yulubi xafari saraxan na a ra. 15 I xa konton keden tongo. Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma. 16 I xa a kɔe raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a so saraxa ganden dɛɔnne birin ma. 17 I xa kontonni bolon dungi dungin na, i yi a kui seene nun a sanne maxa, i ne sa a sube dungine nun a xunna fari. 18 I xa kontonna birin sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra Alatala xa, naxan xiri rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma teen nan na."

19 "I xa kontonna firinden tongo, Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma. 20 I xa a kɔe raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a sa Haruna nun a diine yiifari ma tunle ra, e nun e yiifari ma yii konkorbane ra e nun e yiifari ma san konkorbane ra. I yi wunla so saraxa ganden dɛɔnne birin ma. 21 I xa wunla nde tongo saraxa ganden fari, e nun masusan turena, i yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine ma. Nayi, Haruna nun a diine nun e dugine sarijanma nen. 22 I xa kontonna turen tongo, e nun a xunla nun turen naxan a kui seene ma e nun farafaran naxan a bɔnɛn ma e nun a gbingi ra xeɛ firinne nun e turena, e nun a yiifari ma danbana. Amasɔɔ saraxaraliin dɔɔ kontonna na a ra. 23 I mɔn xa burun natetarena ndee tongo deben kui naxan Alatala yetagi: buru xun keden, buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi ke-

den. 24 I xa ne birin so Haruna nun a diine yii, e yi e mayita Alatala ra kise ralixin na. 25 Na xanbi ra, i yi e ba e yii, i yi e sa teeni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxina. A xirin yi rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma teen nan na. 26 I xa na kontonna firinden kanken tongo i yi a mayita Alatala ra kise ralixin na. Na yi findi i gbeen na. 27 I xa kontonna kanken nun a danban nasarijan Haruna nun a diine xa, i naxanye ralixi n ma. 28 Nanara, Isirayila kaane sube dungini itoe nan soma Haruna nun a yixetene yii, e na bɔnɛ xunbeli saraxan ba waxatin naxan yi. Na nan luma Alatala xa."

29 "Haruna na faxa, a dugi rasarijanxine findima a diine nan gbee ra, alogo ne fan xa e so, e fan yi masusan, e dɔɔ saraxaraliyani. 30 Saraxaraliin naxan fama Haruna dangu xanbini, na a dugine soma nen xii solofere, benun a xa so Naralan Bubun kui walideni yire sarijanxini."

31 "I xa saraxaraliin dɔɔ kontonna tongo, i yi a suben jin yire sarijanxina nde yi. 32 Haruna nun a diine yi a don Naralan Bubun so deen na, e nun burun naxan deben kui. 33 E tan nan se ralixini itoe donma naxanye bata rawali Ala solona feen nun e dɔɔ feen nun e rasarijan feen na. Muxu gbete nama e don, amasɔɔ e sarijan. 34 Xa sube dɔnxɛn lu hanma buruna han xɔɔnɔni, i xa a woli teeni. A mi donma, amasɔɔ a sarijan. 35 I xa a liga Haruna nun a diine xa alo n ni i yamarixi kii naxan yi. I xa xii solofere ti e dɔɔ feen na. 36 I xa tura keden ba Ala solona seen na lɔɔ yo lɔɔ. Na nan saraxa ganden nasarijanma, i mɔn yi a masusan turen na alogo i xa a rasarijan. 37 I xa Ala solona xii solofere bun ma. Na xanbi ra, saraxa ganden sarijanma nen fefe! Naxan yo nɛma a yiin dinɛ saraxa ganden na fo na xa sarijan."

Lɔɔ yo lɔɔ saraxana fe

Yatene 28.1-8

38 "Ito nan bama saraxa ganden fari lɔɔ yo lɔɔ waxatin birin: yɛxɛɛ dii firin, ɲɛɛ keden kedenna. 39 Keden na xa ba xɔɔnɔni, bonna pinbanna ra. 40 Yɛxɛɛ singen xa ba e nun murutu fupi fajin kilo saxan naxan basanxi oliwi ture faji litiri keden nun a tagi ra. Wudi bogi igena alo manpana, na litiri keden nun a tagi fan xa bɔɔnɔ saraxan na. 41 Yɛxɛɛn firinden xa ba pinbanna ra e nun bogise saraxan nun minse saraxana alo a bama xɔɔnɔni kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma. A ralima Alatala ma teen nan na. 42 Mayixete famatɔne xa saraxa gan daxini ito ba waxatin birin Naralan Bubun so deen na Alatala yetagi. N naralanma e ra menna nin n yi falan ti e xa. 43 N naralanma Isirayila kaane ra men-na nin, na yiren yi sarijan n ma nɔɔnɔnɔ. 44 N Naralan Bubun nasarijanma nen e nun saraxa gadena. N yi Haruna nun a diine rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa. 45 N luma nen Isirayila kaane tagi, n findi e tan ma Ala ra. 46 E a kolonma nen a Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran yi, alogo n xa lu e tagi. Alatala nan n tan na, e Ala."

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Wusulan gandena fe

Χαῖρῳααν 37.25-28

30 "I xa wusulan ganden nafala kasiya wudin na. ² A xa kuya yi nɔŋɔŋna ye keden, a yigbona nɔŋɔŋna ye keden, a yitena nɔŋɔŋna ye firin. I xa ferin keden nafala a tongon naaninne ma, e nun wusulan ganden yi findi se kedenna ra. ³ I xa xema fapin sa a fanna nun a dexɔŋne nun a fenne ma, i yi xemaan sa a rabilinni a pinginne ma. ⁴ I xa tami raso yinla xema daxin firin nafala wusulan ganden pinginne bun ma al-ogo a tongo tamine xa raso a fɔɔ firinne ra. ⁵ I xa kasiya wudin nafala tamine ra, i yi xemaan sa e ma. ⁶ I xa wusulan ganden ti dugin yetagi Layiri Sereya Kankiraan ye masansanxi naxan na, n solonama denaxan yi, n naralanma i ra denaxan yi. ⁷ Haruna xa wusulanna gan xɔɔŋŋo yo xɔɔŋŋo, a nema lenpune yitɔŋŋe waxatin naxan yi. ⁸ A mɔn xa a gan pinbari yo pinbari, a nema lenpune radege waxatin naxan yi. Nayi, wusulanna ganma nen Alatala yetagi waxati famatɔne birin yi. ⁹ E nama wusulanna radaxataren gan saraxa ganden fari, hanma e saraxa gan daxin ba, hanma bogise saraxana, hanma e minse saraxan nabɔɔŋŋo a fari. ¹⁰ Sanja yi keden jɛɛn bun ma, Haruna xa yulubi xafari saraxan wanla xuya a fenne ma. Nayi, a a rasarijan jɛɛ yo jɛɛ waxati famatɔne yi. A sarijan Alatala yeɛ ra yi han!"

Yamaan yaten nun niin xunbana

¹¹ Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa, ¹² "I na Isirayila kaane matenge waxatin naxan yi, birin xa a niin xunba saren fi Alatala ma, a nema tenge waxatin naxan yi. Nayi, fitina furen mi yamaan suxe. ¹³ Naxan yo na tenge, na xa gbeti gbanan keden fi naxan lanxi sekele tagiin ma, wure gbeti fixeni ligaseen naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu suulun ma. Gbeti gbananni itoe luma Alatala nan xa. ¹⁴ Isirayila kaan naxanye bata jɛɛ mɔɔŋŋe xɔɔŋŋo, ne birin xa ito fi Alatala ma. ¹⁵ Se kanna nama nde sa a fari, yiigelitɔŋŋo nama nde ba gbeti gbanan kedenna ra, bayo e niin xunba saren nan fima Alatala ma. ¹⁶ I xa xunba gbetini itoe rasuxu Isirayila kaane yii, i yi a rawali Naralan Bubun wanli. Na findima xɔɔŋŋo lu seen nan na Isirayila kaane xɔn Alatala yetagi, a yi e niin xunba."

Ige ramara sena

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹⁸ "Ige ramara se sula daxin nafala maxaden na e nun a bundɔɔŋŋo sula daxin naxan tima a bun. I xa a ti Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, i yi igen sa a kui. ¹⁹ Haruna nun a diine e yiine nun e sanne maxama na igen nan na. ²⁰ E na so Naralan Bubun kui waxatin naxan yi, e xa e maxa, alogo e nama faxa. E na e maso saraxa ganden na saraxa ralideni Alatala ma tɛɛn na, ²¹ e xa e yiine nun e sanne maxa, alogo e nama faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna nun a yixetene xa waxati famatɔne yi."

Ture sarijanxina

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²³ "Wudi se xiri naxumeni itoe tongo: mirihi latikɔŋŋo kilo suulun, sinamon wudi xiri naxumen kilo firin e nun a tagi, xaye xiri naxumen kilo firin e nun a tagi, ²⁴ sinamon fuge xaren kilo suulun, e nun oliwi turen litiri sennin. E xa ne maliga liga seene ra naxanye rawalima yire sarijanxini. ²⁵ E itoe birin basan latikɔŋŋo rafala fena, e findi masusan ture sarijanxin na naxan xirin naxun."

²⁶ "I xa Naralan Bubun nun Layiri Sereya Kankiraan masusan na ra, ²⁷ e nun tabanla nun a waliseene, e nun lenpu dɔɔŋŋo seen nun a waliseene e nun wusulan gandena, ²⁸ e nun saraxa gan daxin baden nun a waliseene, e nun ige ramara seen nun a bundɔɔŋŋo. ²⁹ I xa ne rasarijan alogo e xa sarijan fefe! Naxan yo nema a yiin dinje e ra, fɔ a xa sarijan nen. ³⁰ I xa Haruna nun a diine masusan, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa."

³¹ I xa a fala Isirayila kaane xa, i naxa, "A findima n ma masusan ture sarijanxin nan na waxati famatɔne birin yi. ³² Muxu yo nama a sugusugu a fatin ma. Muxu yo nama a sifan nafala. A sarijan, e xa a yate se sarijanxin na. ³³ Naxan yo na a sifan nafala hanma a a sa muxu gbete ma ba saraxaraline ra, a kedima nen yamaan tagi."

Wusulanna

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Se xiri naxumene tongo: mirihi latikɔŋŋo xaraxin nun onixi geme fupina e nun galibanun salenna. I mɔn yi wusulan fapin sa a fari. ³⁵ Latikɔŋŋo nafalan xa e basan, a findi wusulan xiri naxumen na. Fɔɔŋŋo xa sa ayi alogo a xa ramara, a lu sarijanxi. ³⁶ I xa na nde findi a fupin na, i yi a sa Layiri Kankiraan yetagi Naralan Bubuni, n naralanma i ra denaxan yi. A findima e xa se sarijanxin nan na naxan sarijan han! ³⁷ E nama wusulanni ito xɔɔŋŋo nafala e yete xa. E xa a yate se sarijanxin na Alatala xa. ³⁸ Xa muxuna nde wusulan sifani ito rafala alogo a xa a xirin me, a kedima nen yamaan tagi."

Batu bubun walikene fe

Χαῖρῳααν 35.30-35

31 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² "A mato, n bata Yuri a diin Besaleli sugandi, Xuru mamanden-na Yuda bɔnɔŋŋo. ³ N bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra alogo a xa fatan wali wuyaxi ke, ⁴ alogo a xa nɔ wali gbeene rakamalideni, a xemaan nawali, e nun gbetin nun sulana, ⁵ a geme fapine masoli a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofapine ke. ⁶ N mɔn bata Dan bɔnɔŋŋo na Axisamaki a dii Oholiyabi so a yii a mali muxun na. N mɔn bata a ragidi walikene birin xa fatan wanle ra n bata e yamari naxan ma: ⁷ Naralan Bubuna, Layiri Sereya Kankirana Ala solonama denaxan yi, e nun bubun kui seene birin, ⁸ tabanla nun a waliseene, lenpu dɔɔŋŋo se xema daxin nun a waliseene birin, wusulan

gandena, ⁹ saraxa gan daxin baden nun a waliseene birin, ige ramara seen nun a bundɔɔɔna, ¹⁰ taa dugine, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun dugine a diine xa saraxarali wanli, ¹¹ masusan turena, e nun wusulan xiri ɲaxumena yire sarijanxin xa. E xa ne birin nafala alo n na e yamarixi i ma kii naxan yi.”

Matabu ɔɔɔna fe

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹³ “A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E Matabu ɔɔɔne suxu. E findima nen taxamasenna ra n tan nun e tan tagi waxati famatɔne muxune xa, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarijanma. ¹⁴ E xa Matabu ɔɔɔn suxu, amasɔɔɔ a sarijan e tan yii. Xa naxan mi a suxu, a wali na ɔɔɔni, a kedima nen a yamani, e yi a faxes. ¹⁵ I walima nen xii sennin, koni xii soloferede ɔɔɔn findima Matabu ɔɔɔn nan na, naxan sarijan Alatala yetagi. Muxu yo na wali Matabu ɔɔɔni e xa a faxes. ¹⁶ Isirayila kaane xa Matabu ɔɔɔn suxu, e yixetene birin xa Matabu ɔɔɔn sanla raba. Habadan layirin na a ra. ¹⁷ A findima taxamasenna nan na n tan nun Isirayila tagi habadan! Amasɔɔɔ Alatala ɔɔɔn nun koren daxi xii senninna bun, xii soloferede ɔɔɔni a yi wanla dan, a yi a matabu.”

Sariya walaxana fe

¹⁸ Ala to yelin falan tiye Musa xa Sinayi geyaan fari, a yi Layirin Sereya walaxa firinne so a yii, geme walaxane Ala naxanye kerendenxi a yiin na.

Ninge dii sawurana

Sariyane 9.6-29

32 Yamaan to a to a Musa yi buma gododeni geyaan fari, e yi e malan Haruna fema. E yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I yi ala gbetene rafala en xa naxanye tima en yee ra! Musa ito, xemene naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a ɔɔɔxi.”

² Haruna yi a fala e xa, a naxa, “E xemaa tunla soone ba e tunle ra, e nun e ɲaxanle tunle ra, e nun e dii xemene nun e dii temene, e fa e ra n fema.” ³ E yi e xemaa tunla soone birin ba, e fa e ra Haruna fema. ⁴ A yi e rasuxu e ra, a xemane raxulun, a yi e igen nafala ninge dii sawuran na kulunden na. E yi a fala, e naxa, “Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxan i raminixi Misiran yamanani!” ⁵ Haruna to na to, a yi saraxa ganden nafala ninge dii sawuran yetagi. A a rali e ma, a naxa, “Tila, sanla rabama nen Alatala xa!”

⁶ Na ɔɔɔn bode, e keli sinma, e yi saraxa gan daxine nun ɔɔɔn xunbeli saraxane ba. Yamaan yi ɔɔɔn e degeden nun e mindeni, e lu keɛ, e sabaan so.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga! Godo! Amasɔɔɔ i ya yamana, i naxan naminixi Misiran yamanani, e bata kala. ⁸ E bata kiraan fata xulen, n na e yamarixi naxan ma! E bata xemaa raxulunxin nafala ninge dii sawura suxuren na, e yi e xinbi sin a bun. E bata saraxane ba a xa, e yi a fala, e naxa, ‘Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxanye i raminixi Misiran yamanani.’” ⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “N bata

yamani ito to, yama murutexin na a ra. ¹⁰ Iki i xa i masiga n na. N ma ɔɔɔn xa keli e xili ma, n xa e raxɔri. N ni i tan nan ɔɔɔn findima siya gbeen na.”

¹¹ Musa yi Alatala mafan, a Ala, a naxa, “Ee! Alatala! I ya ɔɔɔn kelima i ya yamaan xili ma nanfera, i naxan naminixi Misiran yamanani i senbe gbeen nun i yii barakaxin na? ¹² Xa i ito liga, Misiran kaane a fale nen, e naxa, ‘A e raminixi Misiran yi miriya ɲaxin nan ma, alogo a xa sa e faxes geyane ma, a yi e ɲan ɔɔɔn fari.’ I ya ɔɔɔn gbeen lu! I dija! I nama yihadin nagodo i ya yamaan ma! ¹³ Iburahima fe xa rabira i ma, e nun Isiyaga nun Isirayila, i ya walikene. I ɔɔɔn nen i yete yi, i naxa, ‘N na e ɔɔɔnna rawuyama ayi nen alo saren naxanye kore. N ɔɔɔn ito birin soma i ɔɔɔnna yii nen n ni i tuli saxi naxan na, a findi e keen na habadan!’” ¹⁴ Alatala yi dija, a mi yihadin nagodo a yamaan ma, a feen naxan falaxi.

¹⁵ Musa yi xete keli geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii. Walaxane ɔɔɔn firinne birin yi seɛxi.

¹⁶ Ala nan na walaxane rafala. Ala nan yi seɛnla ne tixi, naxanye yi kerendenxi walaxane ma. ¹⁷ Yosuwe to yamaan ɔɔɔn xuiin me, a yi a fala Musa xa, a naxa, “Yenge so ɔɔɔn tema yamaan daaxadeni!” ¹⁸ Musa yi a yabi,

“Nɔ tiine ɔɔɔn xui mi ito ra.

Muxu ɔɔɔnɔɔɔn ɔɔɔn xui mi ito ra.

N tan sigi sa xuiin nan mema.”

¹⁹ E to maso yamaan daaxaden na, e yi ninge dii sawuran to e nun bodonlane. Musa yi ɔɔɔn han! Walaxan naxanye yi a yii, a yi ne woli ayi, a yi e yibɔ geyaan san bun. ²⁰ E ninge diin naxan nafala, a na tongo, a yi a gan. A yi a findi a fupin na, a yi a xuya igen xun ma, a yi Isirayila kaane karahan, e yi a min.

²¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Yamani ito nanse ligaxi i ra, alogo i xa ti e yee ra yulubi gbeeni ito ligadeni?” ²² Haruna yi a yabi, a naxa, “N kanna nama ɔɔɔn! I tan yetena a kolon, yamani ito ɲaxu. ²³ E a falaxi n xa nen, e naxa, ‘Alane rafala en xa naxanye tima en yee ra. Musa ito, xemene naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a ɔɔɔxi.’” ²⁴ N yi a fala e xa, n naxa, ‘Maxidi se xemaa naxanye yii, ne xa e ba!’ E yi e so n yii, n yi e woli teeni, ninge diini ito yi mini!”

²⁵ Musa yi a to a yamaan mi yi yagima, a Haruna bata yi tin yamana yete suxutareyaan ma, e yi findi magele seen na e yaxune xa. ²⁶ Musa yi ti yamaan daaxaden so deen na, a naxa, “Naxanye Alatala xa, ne xa fa n fema!” Lewi ɔɔɔnna birin yi e malan a fema. ²⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Birin xa a silanfanna xidi a tagi. E yamaan daaxadeni siga, keli ɔɔɔn boden ma han bodena, birin xa a ngaxakedenna faxes e nun a lanfaan nun a ɔɔɔn bodena.’”

²⁸ Lewi ɔɔɔnna yi Musaa yamarin suxu, na ɔɔɔn muxu wuli saxan yi faxes yamaan na. ²⁹ Musa yi a fala, a naxa, “E bata rasarijan Alatala xa to, bayo e kelixi e diine nun e ngaxakedenne nan xili ma. A bata e baraka to.”

³⁰ Na ɔɔɔn bode, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata yulubi gbeen liga. Iki n xa te Alatala fema. Wax-

atina nde n na solonama ε xa nen ε yulubine fe ra."

³¹ Musa yi xete Alatala fema, a naxa, "Yamani ito bata yulubi gbeen liga! E bata xemaan nafala suxurene ra. ³² Dija e yulubine ma! Xa na mi a ra, i xa n tan fan xinla ba i ya kitabu sebexin kui." ³³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Naxan yulubin ligaxi n na, n na nan xili bama n ma kitabun kui. ³⁴ Iki siga, i yamaan xali menni n denaxan falaxi. N ma malekan tima nen i yee ra. Koni a waxatin na a li, n na e naxankatama nen e yulubine fe ra." ³⁵ Alatala yi yamaan naxankata fitina furen na, amascto e bata yi jinge dii sawuran nafala, Haruna naxan nafala.

Ala mi fa a yamaan matima

33 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga, keli be, i tan nun yamani ito, i naxan naminixi Misiran yamanani. E te na baxoni n na n de ti naxan ma fe ra, a n na a soma nen Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii. N naxa, 'N na a soma nen i baxonna yii.' ² N malekan nasigama nen i yee ra, alogo a xa Kanan kaane nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedi i yee ra. ³ E xa te na baxoni kumin nun naxan gbo denaxan yi. Koni n mi sigama ε faxa ra alogo n nama ε faha kira yi. Amascto yama murutexin nan ε ra." ⁴ Yamaan to fala xodexeni itoe me, e yi sunu, muxu yo mi a maxidi seene so. ⁵ Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, "A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Yama murutexin nan ε ra! Xa en birin siga waxatidi tun, n na ε raxoxima nen. Iki, ε ε maxidi seene ba, n xa a ragidi n naxan ligama ε ra.'" ⁶ Isirayila kaane to yi kelima Horebe geyaan ma, e yi e maxidi seene ba.

Naralan Bubu singena

⁷ Musa yi darixi bubun tiye yamaan daaxaden nan fari ma wulani, a yi a xili sa "Naralan Bubuna." Naxanye birin yi wama Alatala maxodin feni, ne yi sigama Naralan bubun nin, naxan yi yamaan daaxaden fari ma. ⁸ Musa nema yi sigε bubuni, yamaan birin yi kelima nen, e ti e bubune de ra, e yee bira Musa faxo ra han a so bubuni. ⁹ Musa nema yi soε bubuni, kundaan yi godoma nen, a ti bubun so deen na Ala nema yi falan tiye Musa xa waxatin naxan yi. ¹⁰ Yamaan na yi kundaan to bubun so deen na, e yi kelima nen, e Ala batu e bubune so deen na. ¹¹ Alatala yi falan tima Musa xa nen yee nun yee, alo muxun falan tima a lanfaan xa kii naxan yi. Na xanbi ra, Musa yi xetema nen yamaan daaxadeni, koni Nunu a dii banxulanna naxan yi Musa malima, Yosuwe, na mi yi kelima bubun kui.

Nabi Musa yi Alatala mafan

¹² Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, "I a falama n xa, i naxa, 'Ti yamani ito yee ra!' Koni i munma a yita n na i naxan nasigama n faxo ra. I bata a fala, i naxa, 'N ni i xinla kolon, i bata n kenεn.' ¹³ Iki, xa n bata i kenεn, i xa n xaran i ya kirane ma. Nayi, n ni i kolonje, n yi lu i kenεnje. A mato, i gbee siyaan nan yamani ito ra."

¹⁴ Ala yi a yabi, a naxa, "N tan yetεen nan i matima, n yi baxo xunbenla fi i ma."

¹⁵ Musa yi a fala a xa, a naxa, "Xa en birin mi sigama, i nama nxu rakeli be. ¹⁶ A kolonma di nayi, a nxu nun i ya yamaan bata i kenεn, xa en birin mi sigama? I ya yamaan nun bonne tagi rabama di, naxanye birin baxo fari?"

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I naxan maxodinxi n ma, n na a ligama nen, amascto i bata n kenεn, e nun n ni i xinla kolon."

¹⁸ Musa yi a fala, a naxa, "Awa, i ya naxo yita n na!"

¹⁹ Alatala yi a yabi, a naxa, "N na n ma nemaan birin nadanguma nen i yetagi, n yi n xinla fala, 'Alatala.' N hinanje naxan na, n hinanma nen na ra, n kininkinije naxan ma, n kininkininma nen na ma. ²⁰ Koni, i mi nxe n yetagin toε, amascto muxun mi nxe a toε, a lu a nii ra."

²¹ Alatala yi a fala, a naxa, "I tima nen gemen fari yirena nde yi be. ²² N naxo nema dangue, n na i rasoma nen gemε yinla ra, n yi n yiin sansan i ma han n dangu. ²³ N na n yiin ba na, i n xanbin toma nen, koni n yetagin mi nxe toε."

Alatala xinla

Sariyane 10.1-5

34 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Geme walaxa firin masoli alo a singene, i naxanye yiboxi. N falane sebema e ma nen naxanye yi bonne ma. ² I xa i yiton xaxoni. I te Sinayi geyaan fari. I fa n nalan menni geyaan xuntagi. ³ Muxu yo nama bira i faxo ra. Muxu yo nama lu geyaan mumεen fari. Hali xuruse kurune nama dangu geyaan san bun."

⁴ Musa yi gemε walaxa firin masoli alo a singene, a kurun te Sinayi geyaan fari, alo Alatala a yamari kii naxan yi. Geme walaxa firinne yi suxi a yii. ⁵ Alatala yi godo kunda yiyani, a ti menni a fema, a yi a xinla fala, Alatala. ⁶ A yi dangu Musa yetagi, a naxa, "Alatala! Alatala! Ala naxan kininkinin, a mεn dija. A mi xaxo xulen, a hinanna nun a tinxinna gbo. ⁷ A hinanma nen han mayixete wuli keden, a dija haken nun matandin nun yulubin ma. Koni, a mi yulubi kanna yatema tinxinden na mumε! A fafane haken saranma nen e diine ra han mayixete saxan hanma naanin." ⁸ Musa yi a xinbi sin baxoni mafuren! A Ala batu.

⁹ A yi a fala, a naxa, "Marigina, xa n bata i kenεn, en birin xa siga. Hali yama murutexin na a ra, i xa nxu mafelu naxo hakene nun yulubine ra, i nxu findi i gbeen na."

Xoxoyaan 23.14-19 nun Sariyane 7.1-5 nun 16.1-17

¹⁰ Alatala yi a yabi, a naxa, "N layirin xidima nen en tagi. N kabanakone ligama nen Isirayila yamaan birin yee xori naxanye munma liga yamana yo yi dunuƣa yi. Siyaan naxanye birin i rabilinxi, ne n ma kabanako wanla toma nen n naxan ligama ε xa."

¹¹ "N na i yamarima naxan ma to, i xa na suxu. N Amorine nun Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedima nen i yee ra. ¹² E soma yamanan naxan yi, ε nun men kaane nama layiri yo

xidi alogo e nama ε raso tantanni. ¹³ Ε xa e saraxa gandise nun e kide gemene birin kala. Ε yi e Asera kide gbindonne sege, ε yi e suxurene birin gan.”

¹⁴ Ε nama ala gβete batu, amasɔɔ Alatala xɔxɔɔɔɔ, a xili nen “Ala xɔxɔɔɔɔxina.”

¹⁵ Ε nun yamanani ito muxune nama layiri yo xidi, alogo e nɛma e yete xɔsima e alane fema, e saraxane ba e xa, e nama ε xili. Ε nama e saraxane don.

¹⁶ Ε nama e dii tɛmɛne tongo ε dii xɛmɛne xa e ɲaxanle ra, alogo e dii tɛmɛne nɛma e yete raxɔsima e alane fema, e nama ε diine maxaran e yi bira e fɔxɔ ra.

¹⁷ I nama suxurene rafala wure raxulunxin na.

¹⁸ I xa Buru Tetaren Sanla raba. Xii solofere bun ma, i xa buru ratetaren don alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na. ¹⁹ N gbeen nan dii singene birin na e nun xuruseene dii xɛmɛ singene birin, yɛxɛene nun siine nun ɲingene.

²⁰ Xa sofali dii xɛmɛ singen na a ra, i xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa i mi a xunba, i xa a kɔɛen gira, i yi a faxa. I mɔn xa i ya dii xɛmɛ singene birin xunba. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.

²¹ I walima nen xii sennin, i yi i matabu xii soloferede lɔxɔni. I xa i matabu, hali xɛɛ bi waxatin nun se xaba waxatini. ²² I xa Xunsagine Sanla raba, i na se xaban fɔɔ waxatin naxan yi. I xa Se Xaba Dɔnɔnɔn sanla raba ɲɛɛ ɲananni. ²³ Yamaan birin xa fa Marigina Alatala yetagi dɔxɔ saxan ɲɛɛn bun ma, Isirayilaa Ala. ²⁴ Amasɔɔ n siyane kedima nen i yɛɛ ra, n yi i ya bɔxɔn nagbo ayi alogo muxu yo nama i ya yamanan yɛngɛ, i nɛma sigɛ Alatala i ya Ala yetagi waxatin naxan yi, han dɔxɔ saxan ɲɛɛn bun ma.

²⁵ I nama buru ratexin sa saraxa yo fari i naxan bama n xa. I mɔn nama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan namara han xɔɔɔnni.

²⁶ I xa fa i ya xɛɛn bogise singe fapine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.

I nama sii diin ɲin a nga xipɛ igen na.

²⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Falani itoe sebe, amasɔɔ n layirin xidima en tagi falani itoe nan xɔn e nun Isirayila kaane.” ²⁸ Musa yi lu Alatala fema sogɛ tonge naanin nun kɔɛ tonge naanin. A mi donse don, a mi ige min. Alatala yi layirin falane sebe walaxane ma, Yamari Fu.

Nabi Musa yetagin nɔɔɔna

²⁹ Musa to godo Sinayi geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii, a mi yi a kolon xa a yetagin mayilenma, amasɔɔ a bata yi falan ti Ala xa. ³⁰ Haruna nun Isirayila kaane birin yi Musa toma, a yetagin yi mayilenma. E yi gaxu e masoɛ a ra. ³¹ Musa yi e xili. Nana, Haruna nun yamaan kuntigine birin yi fa a fema, a falan ti e xa. ³² Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi e maso Musa ra, a yamarine birin so e yii Alatala naxanye fixi a ma Sinayi geyaan fari. ³³ Musa to yelin falan tiyɛ e xa, a yi dugi yalanxin so a yetagin xun na.

³⁴ Musa nɛma yi fɛ Alatala yetagi falatideni a xa, a yi dugin bama nen han a yi mini. A to yi minima, a yi a

falama nen Isirayila kaane xa naxan yi yamarixi. ³⁵ Isirayila kaane yi a toma a a yetagin mayilenma. Musa yi dugi yalanxin sama nen a yetagin ma han a yi so falatideni Ala xa.

Matabu Lɔxɔna

35 Musa yi Isirayila yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, “Alatalaa yamarine nan itoe ra: ² Xii sennin bun ma, ε xa wanla kɛ, koni xii soloferede lɔxɔn sarijan. Matabu Lɔxɔn na a ra naxan nasarijanxi Alatala xa. Muxu yo na wali na lɔxɔni ε xa a faxa. ³ Ε nɛma tɛɛn nadɛgɛ ε konne yi Matabu Lɔxɔni.”

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xɔɔɔyaan 25.1-7 nun 39.32-41

⁴ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi: ⁵ Ε xa fa yii malan seene ra Alatala xa ε ɲɛnige fapin na: xɛmana, gβetina, sulana, ⁶ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fapina, e nun sii xabe dugine, ⁷ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina, ⁸ lɛnpu turena, se xiri ɲaxumene naxan sama se masusan tureni, e nun wusulan xiri ɲaxumɛna, ⁹ onixi gɛmɛ tofapine, e nun gɛmɛ tofapin gβetene saraxarali domaan nun a kanke masaan nayabu seen na.”

Xɔɔɔyaan 39.32-43

¹⁰ “Naxanye birin fatan walideni ε yɛ, ne xa fa seni itoe rafaladeni Alatala naxanye yamarixi: ¹¹ Ala Batu Bubun nun a xunna sona, a suxu seene, a bun tiine, a gaalane, [†] a senbetɛne, e nun a bundɔxɔne; ¹² Layiri Kankirana, a tongo tamine, a deraganla, e nun a yɛ masansan dugina; ¹³ tabanla nun a tongo tamine, a waliseene birin, e nun buru ralixina; ¹⁴ lɛnpu dɔxɔ seen nun a waliseene, a lɛnpune, e nun a turen naxan bubuni yalanma; ¹⁵ wusulan ganden nun a tongo tamine, masusan turena, wusulan xiri ɲaxumɛna, dugin naxan singanxi Ala Batu bubun so dɛɛn na; ¹⁶ saraxa gan daxi baden nun a wure masɔxɔnxina, a tongo tamine, e nun a waliseene birin; ige sa se sula daxin nun a bundɔxɔna; ¹⁷ sansan dugine, a senbetɛne, e bundɔxɔne, e nun dugin naxan singanxi sansanna so dɛɛn na; ¹⁸ tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni Ala Batu Bubun xidi seen na, e nun sansanna gbeene nun e lutine; ¹⁹ taa dugi naxan soma walideni yire sarijanxini, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun a diine gbeen naxanye soma saraxa ralideni.”

²⁰ Isirayila yamaan birin yi keli Musa fema. ²¹ Naxanye birin a ɲɛnige, ne yi fa kiseene ra Alatala xa, Naralan Bubun wanla fe ra, e nun dugi rasarijanxine rafala fena. ²² Xɛmɛn nun ɲaxanla, naxanye ɲɛnigen yi fan, ne yi fa xɛma maxidi seen sifan birin na, tunla soone, wuredine, ɲɛrene, e yi e fi Alatala ma kise ralixin na. ²³ Gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fapina, sii xabe dugine, konton kidi magbelixine e nun sube kidine yi naxanye yii, e yi fa ne ra. ²⁴ Naxanye yi fama gβetin nun sulan na, ne yi na findi kiseen na Alatala xa. Kasiya wudin yi naxanye yii, ne yi fa ne ra walideni.

† Nde a falama a “galalenne.”

²⁵ Naxalan walikene birin yi garini tɔn e fa a ra, a mamiloxin nun a gbeela, hanma taa dugina, e naxanye wurundun. ²⁶ Naxalan walike gbeteye yi sii xabe dugin wurundun naxanye yi wama a liga feni e nun naxanye fatan. ²⁷ Yamaan kuntigine yi fa onixi gemene ra e nun gemɛ tofajɪ gbeteye saraxarali doamaan nun kanke masaan nayabu seene ra. ²⁸ E yi fa se xiri naxumene nun oliwi turen na lenpun nun masusan turena fe ra e nun wusulan xiri naxumena. ²⁹ Isirayila kaa jɛnige fajine birin, xɛmɛn nun naxanla, e birin yi fa e kiseen na Alatala xɔn wanle kɛ feen na Alatala naxanye yamarixi e ma fata Musa ra.

Batu bubun walikene

Xɔɔyaan 31.2-6

³⁰ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E a mato, Alatala bata Yuri a dii Besaleli sugandi, Xuru mamanan-denna, Yuda bɔnɔɔnɔni. ³¹ A bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra, alogo a xa fatan wali wuyaxi kɛ, ³² alogo a xa nɔ wali gbeene raka-malideni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana, ³³ a gemɛ fajine masoli, a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine kɛ. ³⁴ Ala mɔn bata tin a xa fatan xaranna tiyɛ, e nun Axisamaki a dii Oholiyabi, Dan bɔnɔɔnɔni. ³⁵ Ala bata tin e fatan wanla sifan birin na, e gemene masoli, e wanle yɛba, e dugine sɔxɔn, a mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina. E fatan wanla sifan birin yɛbadeni.”

36 “Besaleli nun Oholiyabi, e nun walikene birin, Alatala xaxilimayaan nun kolonna fi naxanye ma alogo e xa nɔ yire sarijanxin wanle birin kedeni, e xa wanla fɔlɔ alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

² Musa yi Besaleli nun Oholiyabi xili, e nun walikene birin Alatala xaxilimayaan fi naxanye ma, e nun naxanye yi waxi wanle kɛ feni. ³ Isirayila kaane fa kiseen naxanye ra yire sarijanxin ti feen na, Musa yi ne birin taxu walikene ra. Muxune mɔn yi fama kiseene ra Musa fema xɔtɔn yo xɔtɔn. ⁴ Nayi, muxun naxanye birin yi yire sarijanxin wanla kɛma, ne birin yi e wanle bɛnin e siga, ⁵ e fa a fala Musa xa, e naxa, “Yamaan fama se wuyaxi ra. E bata a radangu ayi. Alatala naxan yamarixi wanla kɛ feen na, a bata gbo na xa.” ⁶ Musa yi yamarin fi mafuren, a xa fala yamaan daaxaden birin yi, a naxa, “Xɛmɛn nun naxanla, muxu yo nama fa kiseene ra yire sarijanxin wali feen na.” Nayi, e yi ba fɛ kiseene ra. ⁷ Amasɔtɔ kiseen naxanye bata yi sɔtɔ ne yi wanla rajanɔnɛ nɛn.

Ala Batu Bubun ti fena

Xɔɔyaan 26.1-37

⁸ Walike xaxilimane yi Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajɪ fu ra, a mamiloxin nun a gbeela. E yi a rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra. ⁹ Dugine birin yi lan: a kuyan nɔngɔnna yɛ mɔxɔnɛn nun solomasɛxɛ, a yigbona nɔngɔnna yɛ naanin. ¹⁰ E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra, dugi suulunna bonne fan yi dɛgɛ e bode ra. ¹¹ E yi luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkin na. E mɔn yi na liga a

ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin na. ¹² E yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine singe ra xiin na, e mɔn yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine firinden dɔnxɛ ra xiin na, lutine yi lanxi e bode ma. ¹³ E yi a suxu seen xɛma daxin tonge suulun nafala, e yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.

¹⁴ E yi dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na. ¹⁵ Dugi fu nun kedenne birin yi lan. Keden kuya yi nɔngɔnna yɛ tonge saxan. Keden yi gbo nɔngɔnna yɛ naanin. ¹⁶ E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra e danna, e dugi senninna bonne fan dɛgɛ e bode ra. ¹⁷ E yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, e mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra. ¹⁸ E yi suxu se sula daxin tonge suulun nafala alogo e xa bubun xidi, a findi kedenna ra. ¹⁹ E yi konton kidi magbelixine dɛgɛ e bode ra, e yi e sa bubun birin fari. E mɔn yi sube kidi fajɪ gbeteye fan sa na fari.

²⁰ E yi bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudin na. ²¹ Bun tiine yi kuya nɔngɔnna yɛ fu, e yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi. ²² Bun tiin yi findi farin firinna ra e bode yetagi. E yi bubun bun tiine birin ti na kiini. ²³ E yi bun ti mɔxɔnɛ rafala bubun yiifari fɔxɔn ma. ²⁴ E yi bundɔxɔn gbeti daxin tonge naanin nafala bun tiine xa. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔn firin. Farin firinne yi sɔti bundɔxɔnɛn kui. ²⁵ E yi bun ti mɔxɔnɛn ti Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni, ²⁶ e nun bundɔxɔn gbeti daxin tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔn firin. ²⁷ E yi bun ti sennin ti bubun xanbin na sogegododen binni. ²⁸ E mɔn yi bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma. ²⁹ Bun ti firin yi ti e bode xɔn mɛnni. E yi xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Tongon firinne birin yi ti na kiini. ³⁰ Nayi, bun ti solomasɛxɛ yi ti na e nun bundɔxɔn fu nun sennin. Bun dɔxɔn firin yi lu bun tiine birin bun.

³¹ E yi kasiya wudi gaalane † rafala: suulun yi lu bubun fɔxɔn kedenna bun tiine suxu seen na, ³² suulun yi lu bode fɔxɔn ma, suulun yi lu bubun xanbi binna ma sogegododen binni. ³³ Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na yi rafala gaalan kedenna ra alogo a xa keli bubun fɔxɔn kedenni siga han bubun bode fɔxɔnɛ. ³⁴ E yi xɛma yilɛnɛnxine sa bun tiine ma. E yi gaalane so yinle rafala xɛmaan na. E yi xɛma yilɛnɛnxine sa gaalane ma.

³⁵ E yi kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e yi a rayabu maleka sawura sɔxɔnxine ra. ³⁶ E yi a singan kasiya senbetɛn naanin na xɛma yilɛnɛnxine yi saxi naxanye ma. E yi xɛma singan seene ti e ma. E yi senbetɛnne ti bundɔxɔn gbeti daxi naanin kui. ³⁷ Dugi sɔxɔnɛn yi dɛ raxidi taa dugin nafala bubun so dɛɛn na gari mamiloxin nun a gbeela ra. ³⁸ E yi senbetɛn suulun gbeteye rafala dugin xa e nun a singan seene. E yi xɛma yilɛnɛnxine sa senbetɛnne xuntagine ma, e bundɔxɔn sula daxi suulun nafala e xa.

† Nde a falama a “galalenne.”

Layiri Kankirana fe

Xɔɔyaan 25.10-20

37 Besaleli yi kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna ye firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna ye keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna ye keden e nun a tagi. ² A yi xema faɲi yilenlɛnxine sa a fanna nun a kuiin ma, a yi a dɛ kinkin fan nabilin xɛmaan na. ³ A yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni. ⁴ A yi kasiya tami firin nafala, a yi xema yilenlɛnxine sa e ma. ⁵ A yi tamine raso xema yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na. ⁶ A yi xema dɛraganla rafala kankiraan ma, Ala solonadena. A yi kuya nɔngɔnna ye firin e nun a tagi, a yi gbo nɔngɔnna ye keden e nun a tagi. ⁷ A yi maleka gubugubu kan sawura firin nafala xema bɔnbɔxin na, e ti kankiraan dɛraganla fɔxɔ firinne ma. ⁸ A maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, a yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛraganla yi findi se kedenna ra. ⁹ Maleka sawurane gubugubune yi bandunxi e xun ma, e yi felenxi kankiraan dɛraganla ma. Maleka sawurane yɛ rafindixi e bode ma, e xun sinxi kankiraan dɛraganla ma.

Buru Rali Tabanla fe

Xɔɔyaan 25.23-29

¹⁰ E yi kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna ye firin, a yigbona nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye keden e nun a tagi. ¹¹ E yi xema faɲi yilenlɛnxine sa a ma, e a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na. ¹² E yi farinna sa tabanla ɲinginna ma a rabilinni. Farinni gboon yi lanxi muxun yii kuiin nan ma. E yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ma. ¹³ E yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma. ¹⁴ Tamine so yinle yi lu a dɛ kinkine ra, tamine soon naxanye ra tabanla xali seen na. ¹⁵ E yi kasiya tamine rafala, e yi xema yilenlɛnxine sa e ma, e findi tabanla xali seen na. ¹⁶ E yi a goronne nun waliseene rafala xema faɲin na, e nun a igelengenne minse saraxane rabɔxɔnma naxanye ra.

Lɛnpune dɔxɔ sena

Xɔɔyaan 25.31-39

¹⁷ E yi lɛnpun dɔxɔ seen nafala xema bɔnbɔxi faɲin na. A sanna nun a yiine yi rayabu se fuge sawurane ra. Se kedenna nan yi e birin na. ¹⁸ Yii sennin nan yi tixi a fɔxɔ firinne ma: lɛnpu dɔxɔde yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, yire saxan a fɔxɔ bodeni. ¹⁹ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan yi rafala a yii senninna birin ma a rayabu seen na. ²⁰ Amandi wudi fuge sawura naanin yi rafala a binla fan ma. ²¹ Keden yi rafala a tangbaxi singen bun ma, keden a firinden fan bun ma, e nun keden a saxanden bun. E birin malanxina yii sennin. ²² Se kedenna nan yi a se fuge sawurane nun a yiine ra, e birin yi rafalaxi xema faɲi bɔnbɔxin nan na. ²³ E yi lɛnpu solofere rafala xema faɲin na, e nun e waliseene nun

xube kɔ seene. ²⁴ E lɛnpun dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xema faɲin kilo tonge saxan nan na.

Wusulan gandena

Xɔɔyaan 30.1-5

²⁵ E yi wusulan ganden nafala kasiya wudin na. A kuyana nɔngɔnna ye keden, a yigbona nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye firin. E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. E yi findi se kedenna ra. ²⁶ E yi xema faɲi yilenlɛnxine sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma. E yi xɛmaan sa a rabilinni a ɲinginne ma. ²⁷ E yi tami raso yinla xema daxin firin firin nafala wusulan ganden ɲinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra. ²⁸ E yi kasiya wudin nafala tamine ra, e yi xema yilenlɛnxine sa e ma.

Xɔɔyaan 30.22-38

²⁹ Wusulan nafalane yi masusan ture saripanxin nun wusulan xiri ɲaxumɛn nafala.

Saraxa gan daxin badena

Xɔɔyaan 27.1-8

38 E yi saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyana nɔngɔnna ye suulun, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye saxan. ² E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. Saraxa ganden nun a fenne yi findi se kedenna ra, e sula yilenlɛnxine sa e ma. ³ E yi a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli kuya goronne nun sube tongo seene, e nun tɛɛ kɔ seene. ⁴ E yi wure masɔxɔnxin nafala xuben minin naxan na. A yi lu saraxa ganden dɛ kinkine bun ma saraxa ganden teen tagini. ⁵ E yi tamin so yili naanin nafala sulan na a wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma. ⁶ E yi kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, e sula yilenlɛnxine sa e ma. ⁷ E yi tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma a xali seen na. E yi a rafala farinne ra, a kui genla yi lu.

Ige ramara sena

⁸ Walikɛ ɲaxanla naxanye yi Naralan Bubun so dɛɛn na, ne yi e mato kikene so e yii, e yi ige ramara seen nun a bundɔxɔn nafala ne sulan na.

Dugi sansanna

Xɔɔyaan 27.9-19

⁹ E yi Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn yi kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a ti taa dugi faɲine ra. ¹⁰ Sula senbetɛn mɔxɔɲɛ yi ti sula bundɔxɔmɔxɔn kui. Dugi singan se gbeti daxine yi singan gbeti gaalane † ra senbetɛnne longonne ra. ¹¹ Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan yi kuya ayi han nɔngɔnna ye kɛmɛ, a fan yi ti sula senbetɛn mɔxɔɲɛ ra e nun sula bundɔxɔmɔxɔn e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetɛnne longonne ra. ¹² Sansanna yi kuya ayi sogegododen binni han nɔngɔnna ye tonge suulun. A yi ti dugine ra e nun senbetɛn fu nun

† Nde a falama a "galalenne."

bundax fu nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane. ¹³ Sansanna yi kuya ayi a sogeteden binni soden denaxan yi, han nongonna ye tonge suulun. ¹⁴ Dugine yi singan soden faxa kedenni, e nun senbeten saxan nun e bundax saxan han nongonna ye fu nun suulun. ¹⁵ Dugine yi singan soden bode faxoni, e nun senbeten saxan e nun bundax saxan han nongonna ye fu nun suulun. ¹⁶ Bubun sansanna dugine birin yi rafalaxi taa dugi fapin nan na. ¹⁷ Senbetenne bundaxone birin yi rafalaxi sulan nan na. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilɛnɛxine yi saxi senbetenne fan xuntagine ma. Sansanna senbetenne birin yi tugunxi e bode ra gbeti gaalane nan na. ¹⁸ Dugi saxonne yi so deen de raxidi dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fapina. A yi kuya han nongonna ye mawaxe. A yi mate han nongonna ye suulun alo sansanna dugin bonne. ¹⁹ Senbeten naanin nun bundax naanin fan yi ti menni. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilɛnɛxine yi saxi e xuntagine ma. ²⁰ Tami dungin naxanye yi gbangbanma waxoni bubun bun tiine nun sansanna senbetenne xidi seene ra, ne birin yi rafalaxi sulan nan na. ²¹ Waliseene yatene nan itoe ra naxanye rawali Ala Bubun tideni, Layirin Sereyaan bubun naxan kui. Musa nan Lewi waxonna muxune yamari, e yi e sebe saraxarali Harunaa dii Itamara xun matoon bun ma. ²² Yuri a dii Besaleli, Xuru mamandenna Yuda waxonna, na yi seen birin nafala Alatala Musa yamari naxanye ma. ²³ E nun Oholiyabi nan yi a ra, Axisamaki a diina, Dan waxonna. Walikɛen nan yi a ra naxan fatan wanle yebadeni. Dugi waxonna nan mɔn yi a ra naxan yi gari mamiloxin nun a gbeela rawalima e nun taa dugi fapina. ²⁴ Xema kise ralixin naxanye birin yi rawalima yire saripanxin tideni, ne yi lanxi kilo keme solomasexe kilo tonge solofere kilo solofere garamu keme saxan nan ma. A maliga yire saripanxin ligaseen nan na. ²⁵ Yamaan fa gbetin naxan na, na to tenge, na lan kilo wuli saxan kilo fu nun solofere garamu keme solofere nun tonge suulun nan ma. A maliga yire saripanxin ligaseen nan na. ²⁶ Xemen naxanye barin bata yi jee waxaxe ti, ne to tenge, e birin gbeti gbanan keden keden nan fi gbeti gbanan naxan lan garamu suulun ma. A maliga yire saripanxin ligaseen nan na. Xeme wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun nan tenge. ²⁷ E gbetin kilo wuli saxan nan naxulun gbeti bundax keme rafala seen na yire saripanxin nun a ye masansan dugin xa, kilo tonge saxan saxan. ²⁸ Na gbeti kilo fu nun solofere garamu keme solofere tonge suulun naxan lu, e dugi singan seene nun gaalane rafala na ra, e mɔn yi gbetin sa senbetenne xuntagine ma. ²⁹ Sula kise ralixine lan kilo wuli firin keme waxaxe nun naanin nan ma. ³⁰ E yi bundaxone rafala na ra Naralan Bubun soden xa e nun sula saraxa ganden nun a wure masaxanxin nun a goronne birin, ³¹ sansanna bundaxone, a soden fan gbeene, e nun bubun nun sansanna xidi seen gbangban daxine.

Saraxaraline dugine

39 E gari mamiloxin nun a gbeela naxanye saxa, e dugine rafala ne nan na wali ke seen na yire saripanxini. E mɔn yi doma saripanxine rafala Haruna xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali domana

Xarayaan 28.6-14

² E yi saraxarali doma xema daxin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fapina. ³ E yi xemaan waxa han a denfeten. E yi a yibolon luti xunxurine ra alogo a xa basan gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fapina, a findi wali tofapin na. ⁴ E yi a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ra a xidi seen na. ⁵ A tagixidi fapin fan yi dege na kiini. E nun saraxarali doamaan yi findi se kedenna ra. A rafala xemaan na, e nun gari mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fapina alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ⁶ E yi onixi gemene ti gema suxu seen xema daxine ra, e Isirayilaa diine xinle kenden onixi gemene ma a fapin na. ⁷ E yi na gemene ti saraxarali doamaan tungunne ma waxa lu feen na Isirayilaa diine waxa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kanke masana

Xarayaan 28.15-28

⁸ E yi kanke masan dege, kitisa sena. A yi findi wali fapin na. E yi a dege alo saraxarali domana, e a rafala xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fapin na. ⁹ A rafalaxi tongon naaninna ra, alogo a xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona waxonna tagi. ¹⁰ E yi a rayabu gema fapin kira naanin na. E gemeni itoe nan sa a kira singen ma: saridon gemen nun topasi gemen nun emerodi gemena. ¹¹ A kiraan firinda: esikaribukili gemen nun safiri gemen nun dayimu gemena. ¹² Kiraan saxandena: opali gemen nun agati gemen nun ametisi gemena. ¹³ Kiraan naanindena: kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi gemena. Gemeni itoe xa sa suxu se xema daxine kui. ¹⁴ Na gema fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gema yo gema, Isirayila waxa keden xinla yi kenden a ma taxamasenna ra. ¹⁵ E yi xema waxaxondine rafala kanke masan na, naxanye denbexi alo lutina. ¹⁶ E yi xidi se xema daxi firin nun xema wuredi digilixi firin nafala, e yi wuredine so kanke masan xunne ra. ¹⁷ E yi waxaxondine xidi wuredine ra kanke masan tungunne ma, ¹⁸ waxaxondine yi ti xidi se firinne ra alogo e xa tugun saraxarali doamaan tungunne ra a kanke ra. ¹⁹ E mɔn yi xema wuredi digilixi firin nafala e naxanye singan kanke masan san bun ma, kanke masan de kinkin kui. ²⁰ E yi xema wuredi firin nafala, e yi e xidi saraxarali doamaan tungun firinne laben na, a tagixidin faha ra. ²¹ E yi kanke masan wuredine nun saraxarali doamaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masan nama saraxarali doamaan bejin alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali dugi gbete

Xɔɔyaan 28.31-43

²² Dugi sɔɔɔnna nde yi saraxarali domaan gubaan dege dugi mamiloxin na. ²³ A kɔɔɔn yi lu a tagi, e yi dugina nde dege a kɔɔɔn nabilinni alogo a nama bɔ. ²⁴ E yi girenada wudi bogi sawurane dege a lenbene ma gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi faɔina. ²⁵ E yi xema talandine rafala, e yi e xidi a lenbene ma girenada wudi bogine longori ra. ²⁶ Xema talanne yi xidi girenada bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinni. A yi na nan soma a nɛma yi wale waxatin naxan yi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁷ Dugi sɔɔɔnna nde yi doma bunbirane dege taa dugi faɔin na Haruna nun a diine xa, ²⁸ e nun taa dugi namu faɔin nun taa dugi xuntagi xidine nun taa dugi wantan faɔine. ²⁹ Dugi sɔɔɔnna nde yi taa dugi faɔin nafala tagi xidin na e nun gari mamiloxin nun a gbeela alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ³⁰ E yi xema walaxa xurudin nafala taxamaseri rasarijanxin na, e yi a sebe a fari alo taxamasenna fa fala, "Muxu Sarijanxina Alatala Xa." ³¹ E yi a xidi luti mamiloxin na namun ti gi ra alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Nabi Musa yi Batu Bubun mato

Xɔɔyaan 35.10-19

³² Naralan Bubuna Ala batuma denaxan yi, na wanla birin yi kamali. Isirayila kaane yi a birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ³³ E yi fa bubun na Musa fema: bubun nun a waliseene birin, a dugi singan seene nun a bun tiine nun a gaalane nun a senbetenne nun a bundɔɔɔne ³⁴ nun a xunna soon naxan nafala konton sube kidi magbelixine ra, e nun na fan xunna soon naxan nafala kidi faɔine ra nun a ye masansan dugin ³⁵ nun Layiri Sereya Kankiraan nun a tongo tamine nun a deraganla Ala solonama denaxan yi ³⁶ nun tabanla nun a goronne birin nun Buru Ralixin ³⁷ nun xema lenpu dɔɔɔ seen nun a lenpune nun a waliseene nun turen naxan sama a kui ³⁸ nun saraxa gande xema daxin nun masusan turen nun wusulan xiri paxumen nun bubun soden de raxidi dugin ³⁹ nun saraxa gande sula daxin nun a wure masɔɔɔɔxin nun a tongo tamine nun a goronne nun ige ramaraden nun a bundɔɔɔɔ ⁴⁰ nun sansan dugine nun a senbetenne nun bundɔɔɔɔne nun a soden de raxidi dugin nun sansanna lutine nun xidi seen gbangban tamine nun Naralan Bubuna waliseene birin Ala batuma denaxan yi ⁴¹ e nun taa dugi domane saraxaraline xa e nɛma wale yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxarali Harunaa doma rasarijanxine, e nun a diine gbeene e naxanye soma e nɛma wale waxatin naxan yi. ⁴² Isirayila kaane bata yi wanla birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ⁴³ Musa yi na wanla mato, a yi a to fa fala e a kexi nen alo Alatala a yamari kii naxan yi. Nanara, Musa yi duba e xa.

E yi Ala Batu Bubun ti

40 Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa, ² "Kike singen xii singena, i xa Ala Batu Bubun ti, Naralan Bubuna. ³ I xa Layiri Sereya Kankiraan dɔɔɔ a kui, e yi a ye masansan dugin na. ⁴ I xa tabanla xali i yi a dɔɔɔ. I xa lenpu dɔɔɔ seen xali, i yi a lenpune yitɔn. ⁵ I xa wusulan saraxa gande xema daxin dɔɔɔ Layiri Sereya Kankiraan yetagi, i yi dugin singan Ala Batu Bubun soden de ra. ⁶ I xa saraxa gan daxin baden lu Ala Batu Bubun soden yetagi, Naralan Bubuna. ⁷ I xa ige ramaraden dɔɔɔ saraxa ganden nun Naralan Bubun tagi, i yi igen sa a kui. ⁸ I xa bubun nabilin sansanna ra, i yi dugin singan sansanna soden deen na. ⁹ I xa masusan turen tongo, i yi Ala Batu Bubun masusan e nun a yi seen birin. I xa a rasarijan e nun a waliseene birin, nayi a sarijanma nen. ¹⁰ I xa saraxa gan daxin baden masusan e nun a waliseene birin. I xa saraxa ganden nasarijan, nayi a sarijanma nen fefe! ¹¹ I xa ige ramaraden masusan e nun a bundɔɔɔɔne, i yi a rasarijan. ¹² I xa fa Haruna nun a dii xemene ra Naralan Bubun deen na, i yi e maxa. ¹³ I dugi rasarijanxine ragodo Haruna ma, i yi a masusan, i yi a rasarijan, alogo a xa saraxarali wanla ke. ¹⁴ I yi fa a dii xemene ra, i yi e maxidi dugine yi. ¹⁵ I yi e masusan alo i e baba masusan kii naxan yi, alogo e xa saraxarali wanla ke n xa. Ne masusanma e so feen nan na saraxaraliyani naxan luma e yixetene birin xa habadan." ¹⁶ Musa yi Alatalaa yamarine birin liga.

¹⁷ Nɛe firinden kike singena, kiken xii singena, Ala Batu Bubun yi ti. ¹⁸ Musa to Ala Batu Bubun ti, a yi a bundɔɔɔɔne dɔɔɔ, a yi a buntine ti e kui, a yi gaalane so e yinle ra, a yi a senbetenne ti. ¹⁹ A yi kidine sa bubun fari a xunna soon na. A na fan xunna soon so a xun na alo Alatala Musa yamari kii naxan yi. ²⁰ A yi Layiri Sereya gɛmɛ walaxane tongo a e sa Layiri Kankiraan kui. A yi a tongo tamine so yinle ra Layiri Kankiraan ma. A yi kankiraan deraganla sa a de ra Ala solonama denaxan yi. ²¹ A yi Layiri Sereya Kankiraan xali Ala Batu Bubun kui, a yi a ye masansan dugin singan, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²² A yi tabanla ti Naralan Bubun kui, Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔɔɔni, kankiraan ye masansan dugin fari ma. ²³ A yi burune sa tabanla fari Alatala yetagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁴ A yi lenpu dɔɔɔ seen dɔɔɔ Naralan Bubun kui tabanla yetagi Ala Batu Bubun yifari fɔɔɔni ma. ²⁵ A yi lenpune yitɔn Alatala yetagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁶ A yi wusulan gande xema daxin dɔɔɔ Naralan Bubun kui, dugin yetagi. ²⁷ A yi wusulan xiri paxumen gan a fari alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁸ A yi dugin singan Ala Batu Bubun deen na. ²⁹ A yi saraxa gan daxin baden dɔɔɔ Ala Batu Bubun soden dexɔn, Naralan Bubuna. A saraxa gan daxine ba na fari, e nun bogise saraxane, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ A yi ige sa seen dɔɔɔ Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, a yi maxa igen sa a kui. ³¹ Musa nun Haruna nun a dii xemeɛne yi e yiine nun e sanne maxama na igen nan na. ³² E nɛma yi soɛ Naralan Bubun kui, hanma e nɛma e masoɛ saraxa ganden na, e yi e maxama nɛn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ A yi sansanna ti Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, a yi dugin singan sansanna dɛɛn na. Musa yi wanla ranan na kiini.

Ala nɔɔɔ

Yatɛne 9.15-23

³⁴ Nayi, kundaan yi so Naralan Bubun xun na, Alatalaa nɔɔɔ yi Ala Batu Bubun nafe. ³⁵ Musa mi yi nɔɔ soɛ Naralan Bubuni, bayo kundaan yi a fari, e nun Alatalaa nɔɔɔ yi Ala Batu Bubun nafexi. ³⁶ Na kundaan nɛma yi keɛ Ala Batu Bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane birin yi sigama nɛn a fɔɔ ra. ³⁷ Koni xa kundaan mi yi bama na, e fan mi yi sigama han a yi ba nɔɔɔ naxan yi. ³⁸ Alatalaa kundaan nan yi Ala Batu Bubun xun ma yanyin na, tɛɛn nan yi basanxi a ra kɔɛɛn na. Isirayila yamaan birin yi a to e sigatiin birin yi.

Tawureta Musa yire saxanden ni i ra. Ala a falama Kitabun yireni ito kui, Isirayila kaane yulubi xafarin sɔtɔma kii naxan yi saraxane xɔn.

Kitabun yireni ito fala tide singeni, Ala nan Musa xilima Naralan Bubun kui yire sarijanxini alogo a xa falan ti a xa. Kitabun yireni ito birin, Ala sariyane nan falama Musa xa lan Isirayila kaane ma, a yi e tuli sa, a naxa, "Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nɛn e xɔn." (Saraxaraline 18.5) A yisoxina, Ala a yebama Isirayila kaane xa e lan e xa fe ɲaxin naxanye ba e tagi alogo e nun Ala yi lan. A a yeɓa e xa, e lan e xa naxan liga alogo e yire sarijanxin xa findi e nun Ala naralanden na. Nayi, naxanye saraxan bama, fɔ ne xa a liga nɛn alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Saraxaraline lan e xa binya, e yi e yete suxu binyeni. Yamanan muxune birin lan e yi fati benden fe xɔsixin matanga e nun yulubi feene.

Ala sarijanxina, xanuntenyana Ala, na wama a yamaan xa lu a sarijanxi alogo xanuntenyaan xa lu en fan yi. Nanara, a habadan sariyan soxi Isirayila kaane yii, naxan makenenxi Marigi Yesu xɔn, a naxa, "I adamadi boden xanu alo i yetena." (Saraxaraline 19.18, na mɔn seɓexi Matiyu 22.39 kui).

Ala bata saraxan naxanye birin yeɓa Kitabun yireni ito kui, ne en malima nɛn, en yi a famu Marigi Yesu nɔɛ muxune yulubin xafare kii naxan yi. Ala a fala nɛn Nabi Musa xa Kitabun yireni ito kui, a naxa, "N tan bata wunla findi n solona seen na ε niine xa, naxan sama saraxa ganden ma. Amasɔtɔ wunla nan n solonama bayo niina a yi." (Saraxaraline 17.11-12) Na nan findixi Marigi Yesu fan faxa feen na. A tinxi faxan ma nɛn alogo a wunla xa findi Ala solona seen na yamaan xa. Naxan na yulubin liga, na bata findi muxu halagi daxin na Ala yeε ra yi, na lan a xa a niin fi na yulubina fe ra. Na nan a ligaxi, muxune e yiin sama suben xunna ma, e nɛma a be saraxan na. Na bunna nɛn fa fala, "Naxan yi lan nun a xa liga n tan yulubi kanna ra, na xa liga subeni ito ra." Marigi Yesu findixi na saraxa kamalixin nan na yamaan xa. Naxan yi lan nun a xa liga adamadi yulubi kanne ra, na liga Yesu nan na naxan mi yulubi ligaxi.

Saraxan naxanye fe seɓexi Kitabun yireni ito kui, ne keden kedenna birin findixi Marigi Yesu a fena nde misaala nan na. En nɔɛ Marigi Yesu a dunuɲa yi gidin bunna kolonɲe nɛn en na saraxani itoe bunne fɛsefɛse.

Sariyane nun Saraxane

1 Alatala yi Musa xili Naralan Bubuni, a yi a fala a xa ² a a xa falani ito rali Isirayila kaane ma, a naxa, "Xa ε tan nde fama saraxan na Alatala xa, a xa findi ɲingen na hanma yeɛɛna hanma siina."

³ "Xa a ɲingen nan bama saraxa gan daxin na, a xa turaan nan ba fe mi naxan na. Na kanna xa fa a ra Naralan Bubun so dɛen na alogo Alatala xa a rasuxu. ⁴ A xa a yiin sa saraxa ɲingen xunna ma. Ala a rasuxuma nɛn, a findi a solona seen na na kanna xa. ⁵ A xa tura bulanna kɔɛ raxaba Alatala yetagi. Saraxaraline xa fa a wunla ra, Harunaa diine. Ne yi a so saraxa ganden dɛxɔnne ma Naralan Bubun so dɛen na. ⁶ Na kanna xa ɲingen budo, a yi a yisege dungi dungi na. ⁷ Saraxarali Harunaa diine xa tɛen sa saraxa ganden fari, e yegen sa tɛen na. ⁸ Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a dungiine nun a xunna nun a turene sa yegene fari tɛeni saraxa ganden fari. ⁹ Na kanna xa ɲingen kui seene nun a sanne yixa, saraxaraliin yi e birin sa tɛeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁰ "Xa na kanna saraxan findixi yeɛɛn nan na hanma siina, a xa kontonna ba fe mi naxan na hanma kɔtɔna. ¹¹ A xa a kɔɛ raxaba saraxa ganden kɔmɛn fɔxɔni Alatala yetagi. Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne ma. ¹² Na kanna xa a yisege a dungi dungi na. Saraxaraliin xa a dungiine nun a xunna nun a turene sa yegene fari tɛeni, saraxa ganden fari. ¹³ Na kanna xa a kui seene nun a sanne maxa, saraxaraliin yi a birin xali, a e sa tɛeni saraxa ganden

fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁴ "Xa na kanna saraxan findixi xɔliin nan na naxan bama saraxa gan daxin na Alatala xa, a xa ganban nan ba hanma kolokonde diina. ¹⁵ Saraxaraliin xa xɔliin xali saraxa ganden fari, a xa a xunna bolonɲe a ra, a yi a sa tɛeni saraxa ganden fari. A yi a wunla rabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔnna ma. ¹⁶ A xa a xɔxɔn ba e nun a yi seene, a yi e woli saraxa ganden dɛxɔn, sogeteden binni, xube bɔxɔndeni. ¹⁷ A xa a yibɔ a gabutene tagi, hali a mi e ba e bode ra. Saraxaraliin yi a sa yegene fari tɛeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma."

Bogise fi daxine Ala ma

2 "Xa muxuna nde waxi bogise saraxan fi feni Alatala ma, a xa fa murutu fuɲin nan na. A yi turen sa a yi, a wusulanna sa a fari. ² A xa a xali saraxaraline fema, Harunaa diine. A yi a yiin ye keden tongo murutu fuɲini, turen saxi naxan yi e nun wusulanna birin. Saraxaraliin xa na sa tɛeni saraxa ganden fari ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn. Bogise saraxan nan na ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma.

³ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dɔnxɛn na. A sarijan han! Amasɔtɔ a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tɛen na Alatala ma."

⁴ "Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi buru ganden, a xa findi murutu fuɲi fuɲin nan na, a rafala buru xunne ra naxanye bɔnbɔxi turen na hanma buru yilɛnɛn turen saxi naxanye ma. Buru rate seen † nama sa ne yi."

† BURUN NATE SENA:Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

⁵“Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi tunde dutunna ma, a lan a xa findi murutu fuji fajin nan na naxan bɔnbɔxi turen na. Buru rate seen nama sa a yi. ⁶I xa a yibolon, i turen sa a yi. Bogise saraxan na a ra.”

⁷“Xa i ya bogise saraxan gilinxin na a ra, a xa findi murutu fuji fajin nan na naxan bɔnbɔxi turen na.”

⁸“Bogise saraxan naxan nafalaxi na seene ra, i xa fa na ra Alatala fema, i yi a so saraxaraliin yii, a yi a xali saraxa ganden dɛxɔn. ⁹A nde bama bogise saraxan na nen ɔɔɔ lu seen na Ala xɔn, a na sa tɛeni saraxa ganden fari. Saraxan na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma. ¹⁰Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dɔnxɛn na. A sarijan han! Amasɔɔ a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tɛen na Alatala ma.”

¹¹“E bogise saraxan naxanye fima Alatala ma, ne sese nama rafala buru rate seen na. E nama sese gan buru rate seen na hanma kumin naxan yi xa bogise saraxan na a ra naxan nalima tɛen na Alatala ma. ¹²E nɔɛ ne fiye nen Alatala ma alo bɔnbɔxi bogise singene saraxana, koni e nama ne gan saraxa ganden fari alo bogise saraxan naxan xiri rafan Ala ma. ¹³I xa fɔxɔn sa i ya bogise saraxane birin yi. I nama ɔɔninan a sa feen na, amasɔɔ fɔxɔn findixi Alaa Layirin taxamasenna nan na. A xa sa bogise saraxane birin yi.”

¹⁴“Xa i fa i ya bɔnbɔxi bogise singene ra Alatala xa bogise saraxan na, i xa se xɔri kendene nan fi a ma naxanye dinxi, e ganxi. ¹⁵I xa turen nun wusulanna sa a fari. Bogise saraxan na a ra. ¹⁶Saraxaraliin xa nde ba se xɔri dinxine nun turen na, a a sa tɛeni ɔɔɔ lu seen na Ala xɔn e nun wusulanna birin. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma tɛen na.”

Bɔnbɔxi xunbeli saraxane

3 “Xa muxuna nde a ɔɔnigen bama bɔnbɔxi xunbeli saraxan na, a xɛmena hanma a gilɛna, a xa fa ɔɔnigen na Alatala yetagi fɛ mi naxan na. ²A xa a yiin sa ɔɔnigen xunna ma, a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun so dɛen na. Saraxaraline, Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma. ³A xa a subeni itoe ba a ra, a ne rali Alatala ma tɛen na: turen naxanye buru subene ma, e nun naxanye singanxi e ra, ⁴a gbingi ra xeɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔnbɔxi ma naxan nun gbingi ra xeɛne bama. ⁵Harunaa diine xa ne sa tɛeni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxin naxanye yegene fari tɛeni. Saraxan nan na ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma.”

⁶“Xa a xuruse xunxurin nan bama bɔnbɔxi xunbeli saraxan na Alatala xa, a xa a xɛmen hanma a gilɛn ba fɛ mi naxan na. ⁷Xa a yɛxɛn ba, a xa a xali Alatala yetagi. ⁸A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun so dɛen na. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma. ⁹A xa a subeni itoe tongo bɔnbɔxi xunbeli saraxan na, a ne rali Alatala ma tɛen na: a turena, a xunla nun a turene birin, naxan baxi a gbingi xɔnna ma, a turen naxanye birin a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra, ¹⁰a gbingi ra xeɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a

gbingini, farafaran naxan bɔnbɔxi ma naxan bama e nun gbingi ra xeɛne. ¹¹Saraxaraliin ne sama nen tɛeni saraxa ganden fari. Donseen nan na ra naxan nalixi Alatala ma tɛen na.”

¹²“Xa a siin nan bama, a xa a xali Alatala yetagi. ¹³A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kɔɛ raxaba Naralan Bubun yetagi. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dɛxɔnne ma. ¹⁴A xa a subeni itoe tongo, a ne rali Alatala ma tɛen na: a turen birin naxanye a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra, ¹⁵a gbingi ra xeɛ firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔnbɔxi ma naxan bama e nun gbingi ra xeɛne. ¹⁶Saraxaraliin xa ne birin sa tɛeni saraxa ganden fari. Donseen na a ra naxan nalima tɛen na. A xirin nafan Alatala ma. Alatala nan gbee a turen birin na.”

¹⁷“Habadan sariyan na a ra waxati famatɔne birin yi, e na dɔxɔ dɛdɛ yi: E nama suben turen don, e nama suben wunla don.”

Yulubi xafari saraxana

4 Alatala yi a fala Musa xa, ²a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na tantan a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a xa ito liga: ³Xa saraxaraliin nan yulubin ligaxi naxan masusanxi turen na a findi saraxarali kuntigin na, a yamaan findi yulubi tongon na, a xa fa tura bulanna ra fɛ mi naxan na, a na ba a yulubi xafari saraxan na Alatala xa. ⁴A xa turaan xali Naralan Bubun dɛen na Alatala yetagi. A xa a yiin sa turaan xunna fari, a yi turaan kɔɛ raxaba Alatala yetagi. ⁵A yi a wunla nde tongo, a a xali Naralan Bubun kui. ⁶A xa a yii sonla sin wunli, a a xuya Alatala yetagi dɔxɔɔna ma solofere yire sarijanxin ye masansan dugin yetagi. ⁷Saraxaraliin xa wunla nde sa wusulan ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui alogo na wunla xa rali Ala ma. A xa turaan wuli dɔnxɛn nabɔnbɔxi saraxa gan daxin baden san bunna dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛen fema. ⁸A xa turani ito turen birin ba, turen naxanye a buru subene ma hanma naxanye singanxi e ra, ⁹a gbingi ra xeɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔnbɔxi ma naxan bama e nun gbingi ra xeɛne. ¹⁰A turen bama nen alo turen naxanye bama bɔnbɔxi xunbeli saraxana turani. Saraxaraliin xa e sa tɛeni saraxa ganden fari. ¹¹Koni turaan kidin nun a suben nun a xunna nun a sanne nun a kui seene nun a gbiine, ¹²e nun a gbindingin dɔnxɛn birin, a xa ne xali yamaan daaxaden fari ma xube bɔxɔndeni denaxan sarijan. A yi e sa yegene fari tɛeni, a e gan xube malanxin fari.”

¹³“Xa Isirayila yamaan birin nan Alatalaa yamarina nde kala tantanni, e mi a kolon, e bata findi yulubi tongone ra na yi. ¹⁴E na a kolon a e bata yulubin liga, yamaan xa fa tura bulanna ra, e na ba yulubi xafari saraxan na. E na xalima nen Naralan Bubun yetagi. ¹⁵Yamaan fonne xa e yiine sa turaan xunna ma Alatala yetagi, e turaan kɔɛ raxaba. ¹⁶Saraxarali gbeen xa a wunla nde xali Naralan Bubun kui. ¹⁷A xa a yii sonla sin wunli a a xuya Alatala yetagi dɔxɔɔna ma solofere yire sarijanxin ye masansan dugin yetagi. ¹⁸Saraxarali-

in xa a wunla nde sa saraxa ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui. A xa a wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa gan daxi baden dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛɛn fɛma. ¹⁹ A xa a turene birin ba, a a sa tɛɛni saraxa ganden fari. ²⁰ A xa na turaan liga alo turaan naxan ba a yetɛɛn yulubi xafari saraxan na. Saraxaraliin xa Ala solona e xa na kiini, Ala yi e mafelu. ²¹ A xa turaan xali yamaan daaxaden fari ma, a yi a sa tɛɛni alo a tura singen liga kii naxan yi. Yamaan yulubi xafari saraxan na ra.”

²² “Mangan na yulubin liga tantanni, a Alatalaa yamarin kala, a Ala. A bata findi yulubi tongon na. ²³ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa kɔxɔn na saraxan na, fɛ mi naxan na. ²⁴ A xa a yiin sa kɔxɔn xunna ma, a yi a kɔɛ raxaba, saraxa gan daxine kɔɛ raxaban dɛnaxan yi Alatala yetagi. Yulubi xafari saraxan na a ra.

²⁵ Saraxaraliin xa a yii sonla sin na wunli, a yi nde sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma. ²⁶ A xa a turen birin sa tɛɛni saraxa ganden fari, alo bɔɔɛ xunbeli saraxan turen liga kiinde. Saraxaraliin xa Ala solona mangan yulubina fe ra na kiini, Ala yi a mafelu.”

²⁷ “Xa muxuna nde tantan yamaan ye, a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a bata findi yulubi tongon na. ²⁸ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa sii gilen na saraxan na fɛ mi naxan na a yulubina fe ra.

²⁹ A xa a yiin sa siin xunna fari naxan bama yulubi xafari saraxan na. A xa a kɔɛ raxaba saraxa gan daxine bama dɛnaxan yi. ³⁰ Saraxaraliin xa na wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn. ³¹ A xa a turene birin ba, alo bɔɔɛ xunbeli saraxan turen ba kii naxan yi. A yi a sa tɛɛni saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini, Ala yi na kanna mafelu.”

³² “Xa a fa yɛxɛɛ diin nan na a yulubi xafari saraxan na, a lan a xa a gileɛn nan ba, fɛ mi naxan na. ³³ A xa a yiin sa a xunna fari. A xa a kɔɛ raxaba yulubi xafari saraxan na saraxa gan daxine kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. ³⁴ Saraxaraliin xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxin baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma. ³⁵ A xa a turene birin ba, alo yɛxɛɛn naxan ba bɔɔɛ xunbeli saraxan na. Saraxaraliin yi a sa saraxan bonne fari naxanye ralima Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna xa a yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu.”

Yulubin misaale

5 “Xa yamaan xilixi sereya badeni e yi e rakɔɔ, xa muxuna nde feen naxan toxi hanma a a kolon, xa a mi sereyaan ba na ma, a bata yulubin liga. A na haken goronna tongoma nɛn. ² Xa muxuna nde a din se haramuxina nde ra, xa a findi sube haramuxi faxaxin na, hanma xuruse haramuxina nde, hanma bubble haramuxina nde, hali a mi a kolon, a fan mi fa sarjanxi, a bata yulubin tongo. ³ Xa muxuna nde a din se xɔsixin na nde ra naxan fataxi adamadiine ra, hali a mi yi

a kolon, a na a kolon, a bata findi yulubi tongon na.

⁴ Xa muxuna nde mi a miri, a a kɔɔ wulen fari, fa fala a fena nde rabama nɛn. Xa a mi a raba, a bata findi yulubi tongon na.”

⁵ “Naxan na findi yulubi tongon na na feene yi, na xa a ti a yulubi ligaxin na. ⁶ Na xanbi ra, a xa fa yɛxɛɛ gilen na hanma sii gilena, a a ba saraxan na Alatala xa a yanginna ra. Nayi, saraxaraliin xa Ala solona a yulubina fe ra.”

⁷ “Xa fɛɛ mi a xa a xuruseen sɔxɔ, a xa fa ganba firin hanma kolokonde firin na, a ne ba saraxan na a yanginna ra Alatala xa, keden yulubi xafarin na, keden saraxa gan daxin na. ⁸ A xa e xali saraxaraliin fɛma. A xa yulubi xafari saraxan nan singe ba. A xa a kɔɛɛn girara, koni a nama a xunna bolonɔɛ a ra. ⁹ A xa a wunla nde xuya saraxa ganden dɛxɔnna ma, a wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn. Yulubi xafari saraxan na a ra. ¹⁰ A xa xɔliin boden ba saraxa gan daxin na alo sariyana a falaxi kii naxan yi, a yi Ala solona na kanna yulubina fe ra. Ala a mafeluma nɛn.”

¹¹ “Xa fɛɛ mi a xa a ganba firin hanma kolokonde firin sɔxɔ, a kɔɛ fɛ murutu fupin kilo naanin na nɛn yulubi xafari saraxan na. Koni a nama turen hanma wusulanna sa a yi, bayo yulubi xafari saraxan na a ra. ¹² A xa a xali saraxaraliin fɛma, na yi a yiin ye keden ba a ra kɔxɔ lu seen na Ala xɔn, a yi a sa saraxane fari naxanye ralima Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Yulubi xafari saraxan na a ra. ¹³ Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu. Saraxaraliin nan gbee saraxan dɔnxɛn na alo a ligan bogise saraxan na kii naxan yi.”

Yangin saraxana

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹⁵ “Xa muxuna nde tinxintareyaan liga, a yulubin liga tantanni a mi Alatala gbee se sarjanxine fi a ma. A xa fa kontonna ra e nun naxan yɛlan a yanginna ra Alatala xa, fɛ mi naxan na, naxan saren lanxi kala tixin ma, fata yire sarjanxin gbeti liga seen na. Yangin saraxan nan na ra. ¹⁶ A mi se sarjanxin naxan fixi, a xa a kɔxɔn fi, a yi a saren yaganna dɔxɔna ma firin sa a fari, a yi a birin so saraxaraliin yii. Saraxaralina Ala solonama nɛn na kanna xa kontonna ra, a naxan bama yangin saraxan na, Ala yi a mafelu.”

¹⁷ “Xa muxuna nde yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, hali a mi a kolon, a bata findi yulubi tongon na. A a haken goronna tongoma nɛn. ¹⁸ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fɛma fɛ mi naxan na yangin saraxan na. A saren xa lan a kala tixin saren ma fata sariyan na saraxaraliin miriyani. Nayi, saraxaralina Ala solonama nɛn a tantanna fe ra, Ala yi a mafelu. ¹⁹ Yangin saraxan na a ra, bayo na kanna findixi yulubi tongon nan na Alatala mabinni.”

Sariyana lan yangin saraxan ma

²⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²¹ “Xa muxuna nde yulubin liga, a yi tinxintareyaan liga Alatala ra, a

wulen fala a boden xa a yii sena nde a fe ra, naxan taxuxi a ra hanma a a muṇa, hanma a a kansun, ²² hanma a a de yixalan sena nde a fe ra naxan lɔxi ayi, a yi a to, hanma a a kɔɔ wuleni, hanma a yulubina nde liga alo adaman dari fena, ²³ a na na sifan liga, a bata findi yulubi tongon na. A xa na se muṇaxin naxete, hanma a naxan kansunxi, hanma naxan yi taxuxi a ra, hanma a seen naxan toxi naxan yi lɔxi ayi, ²⁴ hanma a wulen falaxi seen naxan ma fe ra. A xa na nɔɔ fi, a yi yagan-na dɔɔ ma firin sa a fari, a yi a so a kanna yii na lɔɔ yeteni a na yangin saraxan ba lɔɔ naxan yi. ²⁵ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fema fe mi naxan na yangin saraxan na Alatala xa. Na kontonna saren nun kala tixin saren xa lan. ²⁶ Saraxaralina Alatala solonama nen, a yi a mafelu na feen na, naxan a findixi yulubi tongon na."

Sariyan saraxa gan daxine fe yi

6 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa yamarini ito fi Haruna nun a diine ma, a naxa, "Sariyan ni i ra saraxa gan daxine fe ra. Saraxa gan daxin xa lu ganṇe saraxa ganden fari kɔɔ birin na han xɔɔni. Tɛn nama tu saraxa ganden fari. ³ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a maxidi taa dugi gubani e nun a taa dugi bunbirana, a saraxan xuben ba saraxa ganden fari tɛn naxanye ganxi, a yi e sa saraxa ganden dɔɔ. ⁴ Na xanbi ra, a a dugine masara, a xuben xali yamaan daaxaden fari ma yirena nde yi naxan sarijan. ⁵ Tɛn naxan degema saraxa ganden fari, na nama tu. Xɔɔ yo xɔɔ, saraxaraliin xa yegene fari sa, a yi saraxa gan daxini tɔn tɛni, a bɔɔ xunbeli saraxane turen sa a fari. ⁶ Tɛn xa lu dege saraxa ganden fari waxatin birin. A nama tu."

Sariyan bogise saraxane fe yi

⁷ "Sariyan ni i ra bogise saraxana fe ra: Harunaa diine xa fa a ra Alatala yetagi, saraxa ganden yetagi. ⁸ Saraxaraliin xa murutu fupin nun turen yiin yɛɛyayi keden tongo, e nun wusulanna birin naxan saxi bogise saraxan fari. A yi na sa tɛni nɔɔ lu seen na Ala xɔn saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma. ⁹ Haruna nun a diine xa na bogise saraxan dɔnɔn don. E xa a don yirena nde yi naxan sarijan Naralan Bubun sansanna kui. Buru rate se † nama sa a yi. ¹⁰ A mi ganma buru rate seen na. N na nan soxi e yii e gbeen na fata ne saraxane ra naxanye ralima n ma tɛn na. A sarijan han! A sarijan alo yulubi xafari saraxan nun yangin saraxan sarijan kii naxan yi. ¹¹ Haruna bɔnɔnna xemene birin daxa e xa a don. E gbeen na a ra fata saraxane ra naxanye ralima Alatala ma tɛn na waxati famatɔn birin yi. Naxan yo nɛma a yiin dinṇe a ra fɔ a xa sarijan."

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹³ "Haruna nun a diine na masusan lɔɔ naxan yi e yi findi saraxaraline ra, e xa murutu fupin kilo saxan ba bogise saraxan na Alatala xa, a tagina xɔɔni, a tagiin bonna jinbanna

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

ra. ¹⁴ Murutu fupin lan a bɔnɔ turen na, na yi gan tunde dutunna ma. Na xanbi ra, na burudin xa yigira dungi dungin na, a rali bogise saraxan na naxan xiri rafan Alatala ma. ¹⁵ Haruna bɔnɔnna naxan findima saraxarali kuntigin na, na xa saraxani ito ba. Habadan sariyan na a ra Alatala yetagi, a ganma nen fefe! ¹⁶ Saraxaraliin na fa bogise saraxan naxan na, a ganma nen fefe, a nama don."

Yulubi xafari saraxan sariyana

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁸ a xa a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, "Sariyan ni i ra yulubi xafari saraxana fe ra. Yulubi xafari saraxan xa faha Alatala yetagi saraxa gan daxin kɔɔ raxaban denaxan yi. A sarijan han! ¹⁹ Saraxaraliin naxan a ralima, na nan a donma. A xa a don Naralan Bubun sansanna kui yirena nde yi naxan sarijan. ²⁰ Naxan yo nɛma a yiin dinṇe a suben na fɔ a xa sarijan nen. Xa a wunla xuya dugina nde ma, i xa na dugin xa yire sarijanxina nde yi. ²¹ A na jin feṇen naxan kui, i xa na kala. Koni xa a jin sula goronna nan kui, a xa maxa, a malinsaxun. ²² Xemen naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don. A sarijan han! ²³ Koni yulubi xafari saraxan naxan wunla bata xali Naralan Bubun yire sarijanxin kui Ala solona seen na, na nama don. Na xa sa tɛni."

Yangin saraxan sariyana

7 "Sariyan ni i ra yangin saraxana fe ra. A sarijan han! ² Yangin saraxan xa faha saraxa gan daxin kɔɔ raxaban denaxan yi. A wunla yi so saraxa ganden dɔɔ birin ma. ³ A turen birin xa ba saraxan na, a xuli turen nun a turen naxanye a buru subene ma, ⁴ a gbingi ra xelɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingi ni, farafaran naxan bɔnɔn ma naxan bama e nun gbingi ra xelene. ⁵ Saraxaraliin xa ne rali Alatala ma tɛni saraxa ganden fari. Yangin saraxan na a ra. ⁶ Xemen naxanye saraxaralina denbayani, ne nan daxa, e a don, koni fɔ a xa don yire sarijanxina nde yi, bayo a sarijan han! ⁷ Yangin saraxan nun yulubi xafari saraxan lanxi sariya kedenni ito nan ma: saraxaraliin naxan Ala solonama, a tan nan gbee suben na."

⁸ "Saraxaraliin naxan saraxa gan daxin bama muxuna nde xa, a tan nan gbee na kidin na."

⁹ "Bogise saraxan naxan birin ganxi buru gandeni, naxan nafalaxi tunde dutunna ma hanma naxan gilixi, saraxaraliin nan gbee ne ra, naxan saraxan nalixi. ¹⁰ Bogise saraxan birin naxan basanxi turen na hanma a xarena, Haruna bɔnɔn birin nan gbee ne ra."

Bɔnɔ xunbeli saraxan sariyana

¹¹ "Sariyan ni i ra bɔnɔ xunbeli saraxana fe ra naxan bama Alatala xa. ¹² Xa muxuna nde xuruseen bama barika bira seen na, a xa a ba e nun buru xunne buru rate se mi naxanye yi naxanye bɔnɔn turen na e nun burudine turen saxi naxanye ma buru rate se mi naxanye yi, e nun buru yilenlenxin naxanye rafalaxi muru-

tu fujin fajin na naxanye bɔnbɔxi turen na. ¹³ Buru rate seen buru xunna naxanye yi, na ndee xa sa bɔɔɔ xunbeli saraxan fari naxan bama barika bira seen na. ¹⁴ A xa nde ba ne keden kedenna ra, a na fi Alatala ma. Na findima saraxaraliin nan gbee ra naxan bɔɔɔ xunbeli saraxan wunla xuyaxi. ¹⁵ Bɔɔɔ xunbeli saraxan naxan bama barika bira seen na, na suben xa don a ba lɔɔɔ nin. Na sese nama ramara han xɔɔɔni.”

¹⁶ “Koni, xa muxuna nde bɔɔɔ xunbeli saraxan bama alogo a xa a de xuiin nakamali hanma a a ba ɔɔɔɔ ma saraxan na, saraxa suben xa don a ba lɔɔɔ nin, koni naxan na lu, a nɔɔ na donɔɔ nɔɔ na xɔɔɔ bode.

¹⁷ Saraxan suben dɔɔɔ naxan na lu a xii saxandeni na xa sa tɔɔni. ¹⁸ Xa muxuna nde susu a bɔɔɔ xunbeli saraxan suben don a xii saxande lɔɔɔni, saraxan mi raxuxuma. Ala mi a yatema sese ra, a ba muxun xa bayo a haramuxi. Naxan na a don, a na haken goronna tongoma nɔɔ. ¹⁹ Suben naxan na din se haramuxin na, na nama don, a xa sa tɔɔni. Muxun naxan sarijan, na kanna daxa a saraxa suben don, ²⁰ koni naxan mi sarijanxi, a yi bɔɔɔ xunbeli saraxa subena nde don Alatala gbeen naxan na, na kedima nɔɔ a yamani. ²¹ Naxan na a din se haramuxina nde ra, fata adaman na hanma sube haramuxina, hanma xɔɔi se haramuxina nde, a yi bɔɔɔ xunbeli saraxa suben don Alatala gbeen naxan na, na kanna kedima nɔɔ a yamani.”

²² Alatala yi a fala Musa xa, ²³ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E nama ɔɔɔɔ turen don, hanma yɔɔɔna, hanma siina. ²⁴ I na suben to, a faxaxi hanma burunna subene a yibɔɔxi, ne turen nɔɔ rawale nɔɔ se gbete ra, koni i nama a don. ²⁵ Naxan na na sube sifane turen don naxanye nɔɔ raliye Alatala ma tɔɔn na, na kedima nɔɔ a yamani. ²⁶ E nama xɔɔliin wunla don hanma suben wunla, e nɔɔma dɔɔxi dede yi. ²⁷ Naxan na wunla nde don, na kedima nɔɔ a yamani.”

²⁸ Alatala yi a fala Musa xa, ²⁹ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na bɔɔɔ xunbeli saraxan ba, a xa fa a fɔɔɔ kedenna ra, a na ba saraxan na Alatala xa. ³⁰ A yetɔɔn xa fa na kiseen na naxan nalima Alatala ma tɔɔn na. A xa fa suben turen nun a kanken na. A xa a kanken yita Alatala ra alo se ralixina. ³¹ Saraxaraliin xa turen sa tɔɔni saraxa ganden fari, koni a kanken xa lu Haruna nun a diine xa. ³² I xa bɔɔɔ xunbeli saraxan yiifari ma danban fi saraxaraliin ma kiseen na.

³³ Haruna bɔɔɔɔɔ naxan bɔɔɔ xunbeli saraxan wunla nun turen nalixi, na nan gbee a yiifari ma danban na.

³⁴ Amasɔɔɔ Isirayila kaane bɔɔɔ xunbeli saraxan naxanye bama, a kanke ralixin nun a danban naxan fixi, n bata ne so Haruna nun a diine yii, saraxaraline. Isirayila kaane na subene nan soma e yii habadan.”

³⁵ “Ito nan findi Haruna nun a diine gbeen na e Alatala saraxarali wanla fɔɔɔ lɔɔɔ naxan yi. A bama ne saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma tɔɔn na. ³⁶ Alatala na nan yamarixi Isirayila kaane ma, e to masusan lɔɔɔ naxan yi. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa. ³⁷ Sariyane nan ne ra saraxani itoe fe ra: saraxa gan daxina, bogise saraxana, yulubi xafari saraxana, yangin saraxana, saraxaraliin dɔɔɔ saraxana

e nun bɔɔɔ xunbeli saraxana. ³⁸ Alatala na sariyan so Musa yii Sinayi geyaan nan fari, a Isirayila kaane yamarilɔɔɔ naxan yi Sinayi tonbonni, a e xa fa e saraxane ra Alatala xa.”

Saraxaraline dɔɔɔ feen saraxana

Xɔɔɔyaan 29.1-37

8 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “Haruna nun a diine xili Naralan Bubun so deɔn na. I xa fa e dugine nun masusan turen na, e nun turaan naxan bama yulubi xafari saraxan na, e nun konton firin e nun debena buru ratetarene naxan kui. ³ I xa Isirayila yamaan birin malan Naralan Bubun so deɔn na.” ⁴ Alatala yamarin naxan fi, Musa yi na liga, yamaan yi e malan Naralan Bubun so deɔn na.

⁵ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.” ⁶ Musa yi Haruna nun a diine maso, a yi e maxa. ⁷ A yi dugin nagodo Haruna ma, a yi a tagi xidi tagixidin na, a gubaan nagodo a ma, a saraxarali domain nagodo a ma, a saraxarali domain tagi xidi tagixidi fajin na. ⁸ A yi kanke masaan bira a kɔɔ, a masɔɔn ti seene, Yurima nun Tumin sa na kui. ⁹ A yi namun so Haruna xun na, a yi xema walaxadin sa a tigi yɔɔ ra taxamaseri sarijanxin na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹⁰ Musa yi masusan turen tongo, a Ala batu bubun masusan e nun a yi seen birin. A ne birin nasarijan. ¹¹ A yi na turena nde xuya saraxa ganden ma dɔɔɔna ma solofere, a saraxa ganden masusan e nun a goronne birin, e nun ige sa seen nun a dɔɔɔ sena, alogo a xa ne rasarijan. ¹² A mɔɔn yi turen sa Haruna xunni, a a masusan, alogo a xa a rasarijan. ¹³ A yi Harunaa diine maso. A yi e dugine ragodo e ma, e nun tagi xidine nun xun tagi xidine, alo Alatala yamarin naxan so Musa yii.

¹⁴ A yi fa turaan na yulubi xafari saraxan na, Haruna nun a diine yi e yiine sa turaan xunna fari. ¹⁵ Musa yi a kɔɔ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma a yii sonla ra, alogo a xa saraxa ganden nasarijan. A yi wuli dɔɔɔn nabɔɔɔ saraxa ganden dɔɔɔn ma. A saraxa ganden nasarijan na kiini alogo a xa Ala solona menni. ¹⁶ Musa mɔɔn yi turen tongo naxanye yi ɔɔɔɔ buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan yi bɔɔɔn fari, e nun a gbingi ra xele firinne nun e turene. A yi na birin sa tɔɔni saraxa ganden fari. ¹⁷ Koni a yi ɔɔɔn gbɔɔɔn nun a kidin nun a suben nun a gbiine woli tɔɔni yamaan daaxaden fari ma, alo Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi.

¹⁸ Na xanbi ra, a yi fa kontonna ra saraxa gan daxin na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma. ¹⁹ Musa yi a kɔɔ raxaba, a a wunla nde so saraxa ganden dɔɔɔnne ma. ²⁰ A yi a yixaba dungi dugin na, a a xunna sa tɔɔni, e nun a dugine nun a turena. ²¹ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi kontonna gbɔɔɔn birin sa tɔɔni saraxa ganden fari saraxa gan daxin na, naxan nalixi Alatala ma tɔɔn na alo a yamari Musa ma kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma.

²² Na xanbi ra, a yi fa kontonna firinden na saraxarali dɔɔ saraxan na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma. ²³ Musa yi a kɛ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa Haruna yiifari ma tunla ma. A nde sa a yiifari ma yii konkoribaan nun a san konkoribaan ma. ²⁴ A yi Harunaa diine fan maso, a a wunla nde sa e yiifari ma tunle ma e nun e yiifari ma yii konkoribaan nun san konkoribane. A yi a wunla nde so saraxa ganden dɛxɔnne ma. ²⁵ A a turen tongo, e nun a xuli turena, e nun turen naxanye a buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan a bɔɔnɛn fari, e nun a gbingi ra xɛɛ firinne nun e turene, e nun a yiifari ma danbana.

²⁶ A deben tongo buru ratetaren naxan kui, naxan yi Alatala yetagi. A yi buru xun keden tongo, e nun buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden. A yi e sa suben turene nun yiifari ma danban fari. ²⁷ A yi e birin so Haruna nun a diine yii, a yi e yite Alatala yetagi se ralixin na. ²⁸ Na xanbi ra, Musa yi e rasuxu e ra, a yi e sa tɛni saraxa ganden fari saraxa gan daxine fari. Saraxarali dɔɔ saraxan na a ra, naxan xiri rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛen nan na.

²⁹ Musa yi kontonna kanken tongo a yi a yite Alatala yetagi se ralixin na. Na yi findi Musa gbeen na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ Musa yi masusan turena nde tongo e nun wunla nde naxan yi saraxa ganden fari, a yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine. Nayi, a yi Haruna nun a dugine rasarijan, e nun a diine nun e dugine.

³¹ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, "Ɛ suben jin Naralan Bubun dɛ ra, ɛ yi a don na, e nun burun naxan deben kui saraxarali dɔɔ saraxan na, alo n na a yamari kii naxan yi. N naxa, 'Haruna nun a diine xa a don.' ³² Ɛ xa burun nun sube dɔɔnɛn woli tɛni. ³³ Ɛ nama keli Naralan Bubun dɛ ra xii solofere, han ɛ dɔɔ fe lɔɔne yi jan bayo ɛ dɔɔ feene buma nen xii solofere. ³⁴ Alatala to feene yamarixi nen alogo a xa solona ɛ xa. ³⁵ Nanara, ɛ xa lu Naralan Bubun dɛen na xii solofere, kɛen nun yanyin na, ɛ yi Alatalaa yamarin suxu, alogo ɛ nama faha, amasɔɔ na nan yamarixi n ma." ³⁶ Alatalaa yamarin naxanye birin fi e ma fata Musa ra, Haruna nun a diine yi ne birin liga.

Haruna nun a diine yi wanla fɔɔ

9 Xii solomasɛɛde lɔɔni, Musa yi Haruna nun a diine xili, e nun Isirayila fonne. ² A yi a fala Haruna xa, a naxa, "Turaan dii keden tongo i yulubi xafari saraxan na e nun konton keden saraxa gan daxin na, fɛ mi naxanye ra, i fa e ra Alatala yetagi. ³ I yi a fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'Ɛ xa kɔɔn tongo yulubi xafari saraxan na, e nun turaan diin nun yɛɛɛ diina jɛɛ keden kedenne, fɛ mi naxanye ra saraxa gan daxin na, ⁴ e nun turana e nun kontonna bɔɔnɛn xunbeli saraxan na, alogo e xa ba saraxan na Alatala yetagi, e nun bogise saraxan naxan basanxi turen na. Amasɔɔ Alatala a nɔɔnɔn yitama ɛ ra nen to.'"

⁵ Musa naxan yamari, e na xali Naralan Bubun yetagi. Yamaan birin yi e maso, e ti Alatala yetagi. ⁶ Musa yi a

fala, a naxa, "Alatalaa yamarin ni i ra ɛ naxan ligama alogo ɛ xa a nɔɔnɔn to."

⁷ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, "I maso saraxa ganden na. I yi i yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba, i Ala solona i yɛɛen nun yamaan xa. I xa saraxan ba yamaan fan xa alogo i xa Ala solona e xa, alo Alatala a yamarixi kii naxan yi."

⁸ Haruna yi a maso saraxa ganden na, a yi turaan diin kɛ raxaba a yɛɛ yulubi xafari saraxan na. ⁹ A diine yi fa a wunla ra a xɔn, a yi a yii sonla sin wunli, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma. A yi wuli dɔɔnɛn nabɔɔn saraxa ganden dɛxɔn ma. ¹⁰ A yi a turen sa tɛni saraxa ganden fari, e nun a gbingi ra xɛlene nun farafaran naxan a bɔɔnɛn fari, e naxanye baxi yulubi xafari saraxani, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ¹¹ Koni a yi a suben nun a kidin sa tɛni yamaan daaxaden fari ma. ¹² A yi saraxa gan daxin kɛ raxaba. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dɛxɔnne ma. ¹³ E yi saraxan dungi keden keden so a yii e nun a xunna, a yi e sa tɛni saraxa ganden fari. ¹⁴ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi e sa saraxa gan daxin fari tɛni saraxa ganden fari. ¹⁵ Na xanbi ra, Haruna yi fa yamana saraxan na. A yi yamana yulubi xafari saraxa kɔɔn tongo, a yi a kɛ raxaba. A na ba yulubi xafari saraxan na alo a singen ba kii naxan yi. ¹⁶ A yi fa saraxa gan daxin na, a na ba alo sariyana a falaxi kii naxan yi. ¹⁷ A yi fa bogise saraxan na, a yi a yin yɛ keden ba a ra, a yi na sa tɛni saraxa ganden fari, sa xɔɔn ma saraxan gan daxin fari. ¹⁸ A yi turaan nun kontonna kɛ raxaba yamana bɔɔnɛn xunbeli saraxan na. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dɛxɔnne ma. ¹⁹ E yi turaan nun kontonna turen tongo, e nun a xuli turena, a ture yirene, a gbingi ra xɛlene, e nun farafaran naxan a bɔɔnɛn fari, ²⁰ e yi ne sa subene kankene fari. Haruna yi turene sa tɛni saraxa ganden fari. ²¹ Haruna yi subene kankene nun e yiifari ma danbane yite Alatala yetagi, se ralixin na alo Musa a yamari kii naxan yi.

²² Haruna yi a yiine yite yamaan binni, a duba e xa. A to yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin nun bɔɔnɛn xunbeli saraxan ba, a yi godo. ²³ Musa nun Haruna yi so Naralan Bubun kui. E to mini, e duba yamaan xa. Alatalaa nɔɔnɔn yi godo saraxa gandeni yamaan yetagi. ²⁴ Tɛen yi mini Alatala yetagi, a saraxan nun turen gan saraxa ganden fari. Yamaan to na to, e sɔɔnɔn sɛwani, e yi e xinbi sin, e yetagin lan bɔɔnɔn ma.

Haruna dii firin yi gan

10 Haruna dii firinne, Nadaba nun Abihu, ne yi e wusulan gan seene tongo, e tɛen sa e kui, e wusulanna sa a fari. E yi fa tɛen na Alatala yetagi, naxan mi yi lan, a mi yi naxan yamarixi. ² Nayi, tɛen yi mini Alatala yetagi, a yi e gan, e faha Alatala yetagi.

³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, "Alatala ɛ rakolonxi nen ito ra, a to a fala, a naxa, 'N na n ma sarjanna mayitama nen n batu muxune tagi. N binyama nen yamaan yetagi.'"

Haruna yi lu dunduxi.

⁴ Musa yi Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna sɔɔɔ Yusiyei a diine, a yi a fala e xa, a naxa, "E xa e ngaxake-denne binbine xali yamaan daaxaden fari ma, keli yire saripnanxin yetagi." ⁵ E yi fa, e yi e xali yamaan daaxaden fari ma, alo Musa e yamari kii naxan yi. Dugine mɔn yi e binbine ma.

⁶ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, Eleyasari nun Itamara, a naxa, "E nama e xunna lu a yitɔntaren na, e to sunuxi. E nama e dugine yibɔ, alogo e nama faxa, e yi Alatalaa xɔɔn nafa yamaan birin ma. Alatala e kon kaan naxanye faxaxi teen na, Isirayila yamaan birin nan ne wugama. ⁷ E nama keli Naralan Bubun so deen na, alogo e nama faxa, amasɔɔ Alatalaa masusan turen nan e ma." Musa naxan fala, e na liga.

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, ⁹ "I na so Naralan Bubun kui, i nama manpaan min, i nama na minse sifan min, i tan nun i ya diine, alogo e nama faxa. A findima habadan sariyan nan na i yixetene xa waxati famatɔne yi. ¹⁰ E xa se saripnanxin nun a haramuxin tagi raba, naxan mi daxa e nun naxan daxa. ¹¹ E xa Isirayila kaane xaran tɔnne ma Alatala naxanye fixi e ma fata Musa ra."

¹² Musa yi a fala Haruna nun a diine xa naxanye yi fa luxi, Eleyasari nun Itamara, a naxa, "Bogise saraxan naxan luxi, naxan mi ralixi Alatala ma teen na, e xa na tongo, e yi a don saraxa ganden fema. A nama basan buru rate seen † na. A saripnan fefe! ¹³ E xa a don yirena nde yi naxan saripnan, amasɔɔ i gbeen na a ra e nun i ya diine, fata na saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma teen na, bayo na nan yamarixin n ma. ¹⁴ Koni suben kanken naxan nalixi e nun danban naxan yitexi Ala xa, e nun i ya dii xemene nun i ya dii temene xa ne don yirena nde yi naxan saripnan. Amasɔɔ e bata so e yii e gbeen na, naxanye baxi Isirayila kaane bɔɔɔ xunbeli saraxane ra. ¹⁵ Isirayila kaane lan e xa fa danban na naxan yitexi e nun kanken naxan nalixi Ala ma, sa turene fari naxanye sama teeni, alogo e xa yite Alatala yetagi se ralixin na. Habadan sariyan na a ra: I gbeen nan e ra, e nun i ya diine alo Alatala a yamarixi kii naxan yi."

¹⁶ Musa yi kɔɔna fe maxɔdin, naxan baxi yulubi xafari saraxan na. A yi a me a e bata yi a birin sa teeni. Nayi, a yi xɔɔ Eleyasari nun Itamara ma, Harunaa dii naxanye lu, a naxa, ¹⁷ "Nanfera e mi saraxani ito suben donxi yire saripnanxini? A saripnan han! Alatala subeni ito soxi e yii nen alogo Isirayila yamana haken xa ba a ma, e yi Alatala solona e xa. ¹⁸ Amasɔɔ subeni ito wunla to mi soxi yire saripnanxin kui, nayi e lan nen e kɔɔn suben don yire saripnanxini, alo n na a yamari kii naxan yi." ¹⁹ Haruna yi a fala Musa xa, a naxa, "I tuli mati. E bata yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba Alatala yetagi to xɔɔn, na kui, i mi a to fe sifan naxan n masɔɔxi. Na yi Alatala kenenɔe ba, xa n fa yulubi xafari saraxa suben don to?" ²⁰ Musa to na me, na yi a kenen.

Sube radaxaxine nun a haramuxine

Sariyane 14.3-21

11 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, ² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, "Bɔɔɔ subene birin ye, e lan e xa itoe nan don: ³ Sube toro kanna naxanye mɔn donseen laxunma, e nɔe ne birin donɔe nen fɔ naxanye toro mi bɔɔn paxi ra."

⁴ "Koni ndee na naxanye donseen laxunma tun, hanma naxanye toro bɔɔn tun, ne haramuxin na a ra e tan xa. Nɔɔɔmena, na haramuxi bayo a donseen laxunma, koni a toro mi bɔɔn paxi ra. ⁵ Fanyerasiin donseen laxunma, koni a toro mi bɔɔn paxi ra. A haramuxin na a ra e tan xa. ⁶ Neren donseen laxunma, koni a toro mi bɔɔn paxi ra, a haramuxin na a ra e tan xa. ⁷ Xɔɔn toron bɔɔn, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra e tan xa. ⁸ E nama e suben don, e nama e yiin din e faxaxin na. E haramuxin na a ra e tan xa."

⁹ "Niimaseen naxanye igeni, e lan e xa xali yexene don naxanye e bama, fɔɔn igeni hanma baani. ¹⁰ Koni niimase xunxuri naxanye fɔɔn igeni hanma baani, e mi e bama, e xali mi e ma, e nama ne don. E xɔɔsixin na a ra e tan xa. ¹¹ Se xɔɔsixin nan ne ra e tan xa, e nama e suben don. E xa e faxaxin yate alo xɔɔsina. ¹² Naxanye birin igeni, e mi e bama, e xali mi e ma, se xɔɔsixin nan ne ra e tan xa."

¹³ "E xa xɔɔliini itoe yate alo se xɔɔsixin, e nama ne don: singbinna nun dugan nun xɔɔlimangan ¹⁴ nun bangaan nun segen siyaan birin ¹⁵ e nun xaxaan siyaan birin ¹⁶ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun fɔɔn ige ma xɔɔliin nun tɔɔɔdi tongon siyaan birin, ¹⁷ e nun kunkutunna nun pinpaxan nun fɔɔnɔnbunsamuran ¹⁸ nun toxoroon nun yexɔe suxu kankan nun kankanna, ¹⁹ e nun yaya xɔɔnla nun sari xɔɔnla siyaan birin, e nun sarasima xɔɔnla nun tuyena."

²⁰ "Gabuteen nun sanne niimase xunxurin naxanye ma, ba xɔɔline ra, ne xɔɔsixin na a ra e tan xa. ²¹ Koni, xa na niimase xunxurin sifana nde sanna a lige a tugaan, e nɔe na donɔe nen. ²² E nɔe itoe nan donɔe ne ye: supɔn siyaan birin nun xoxorone nun songolonbalane e nun tuguminne. ²³ Koni, gabuteen nun sanne niimase xunxuri gbete naxanye ma, e xa ne yate se xɔɔsixin ra. ²⁴ Ne e raxɔsima nen. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa saripnanxi han pinbanna ra. ²⁵ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa. A mi fa saripnanxi han pinbanna ra."

²⁶ "Suben naxan birin toro mi bɔɔn paxi ra hanma a mi donseen laxunma, ne haramuxin na a ra e tan xa. Naxan na a yiin din e faxaxin na, na mi fa saripnanxi. ²⁷ Sube san naaninna naxanye birin sanna xunduxi, e haramuxin na a ra e tan xa. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa saripnanxi han pinbanna ra. ²⁸ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa, a mi fa saripnanxi han pinbanna ra. E haramuxin na a ra e tan xa."

²⁹ "Yili ra seen naxanye bɔɔn ma, itoe nan haramuxi e tan xa: sulumen nun yelen nun dangen siyaan birin, ³⁰ e nun lennakɔnsaan nun sagadin nun kendemelex-

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

aan nun mululuna e nun kolona. ³¹ Ne nan haramuxi e xa yili ra seene ye bɔxɔn ma. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra. ³² E faxaxin na bira se yo ma, na xɔsima nen, xa a findi wudi daxin na, hanma dugina, hanma kidina, hanma benbenla. Goron yo naxan nawale wali yo yi, a sama nen igeni. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Na xanbi ra, a yi sarijan. ³³ Xa na niimasena nde keden bira feɓena nde kui, a xɔsima nen. E xa na feɓen kala. ³⁴ Donseen naxan lan a xa don, koni xa na feɓe kui igen sa a ma, a xɔsima nen. Minse yo na min na feɓen kui, a xɔsixin na a ra. ³⁵ E faxaxin na bira se yo ma, na xɔsima nen. Xa buru ganden na a ra hanma tee yinla fɔ e xa a kala, bayo a xɔsixi. E xa a yate alo se haramuxina. ³⁶ Koni xa a faxaxin bira tigrini hanma ige ramadadi, ne mi xɔsixi. Koni naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi. ³⁷ Xa a faxaxin bira sansiin ma naxan lan a si, a mi xɔsixi. ³⁸ Koni xa igen bata sa sansiin ma, a faxaxin yi bira a yi, na sansiin bata haramu e xa."

³⁹ "Suben naxan lan a xa don, xa na faxa a yete ma, naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra. ⁴⁰ Naxan na a suben don, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Naxan yo na e faxaxin maxali na lan a xa a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. ⁴¹ E nama niimase xunxuridine don, naxanye bɔxɔn ma. Ne xɔsixin na a ra. ⁴² Niimase xunxurin naxanye birin e bubuma bɔxɔn ma, e nama ne sese don. Xa a bubuma a kuiin ma hanma a sigan tima a san naaninne ra hanma a san wuyaxi, a xɔsixin na a ra. ⁴³ Nayi, e nama e yete raxɔsi na niimase xunxurine xɔn. E nama e yete raxɔsi e xɔn de! ⁴⁴ Alatala nan n tan na, e Ala. E xa e yete suxu sarijanna kui, alogo e xa sarijan, bayo n tan sarijan. E nama e yete raxɔsi niimase xunxuri yo xɔn naxanye e bubun bɔxɔn ma."

⁴⁵ "N tan nan Alatala ra naxan e ramini Misiran yi alogo n xa findi e Ala ra. Nanara, e xa sarijan, amaxɔn n tan sarijan. ⁴⁶ Sariyan nan na ra naxan lanxi subene ma, e nun xɔline, e nun niimaseen naxanye birin igeni e nun naxanye bɔxɔn ma. ⁴⁷ E xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, naxanye lan e don e nun naxanye mi lan e don."

Naxanla rasarijanna diin bari xanbini

12 Alatala yi a fala Musa xa, ² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa naxanla nde fudikan, a dii xemen bari, a mi fa sarijanxi na feen ma han xii solofere, alo a nema a kike wanli. ³ Xii solofereden lɔxɔni, diin yi banxulan. ⁴ A mɔn mi sarijanxi xii tonge saxan nun saxan benun a xa sarijan wunla ma naxan minixi a ma dii bari waxatini. A nama a yiin din se sarijanxi yo ra, a nama siga yire sarijanxini, han a marasarijan lɔxɔne yi kamali. ⁵ Xa a dii temen bari, a mi fa sarijanxi xunsagi firin, alo a nema a kike wanli bayo wunla bata mini a ma. A xa a marasarijanna legeden xii tonge sennin nun sennin. ⁶ A marasarijan lɔxɔne na kamali a dii xemen xa hanma a dii temena, a

xa yexee diin jee kedenna saraxa gan daxin xali saraxaraliin fema Naralan Bubun deen na, e nun kolokonde diina hanma ganbana, yulubi xafari saraxan na. ⁷ Saraxaraliin xa na saraxane ba Alatala xa, a yi Ala solona na naxanla xa. A sarijanma nen a wunla ma. Sariyan nan na ra naxanla xa naxan na dii xemen bari hanma dii temena. ⁸ Xa a mi nɔ yexeen sɔte, a nɔe ganba firin hanma kolokonde dii firin xale nen, keden na xa ba saraxa gan daxin na, bonna yulubi xafari saraxana. Saraxaraliin xa Ala solona a xa, a sarijanma nen."

Furene muxune fatine ma

13 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ² "Xa muxun fatin yirena nde kusinxi, hanma kafanla a ma hanma fure dena nde a fatin ma naxan nɔe finde fure naxin na dangu muxu gbete ma, na xa xali saraxarali Haruna fema hanma a diina nde. ³ Furen naxan a fatin ma, saraxaraliin xa na mato. Xa furen yiren xabene bata fixa, a deen yi tilinje ayi, fure naxin nan na ra. A na yelin a matoe, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarijan. ⁴ Xa fure de fixena a fatin ma, koni a mi tilin, a fati ma xabe mi fixaxi, saraxaraliin xa furemaan lu a danna xunsagi keden. ⁵ A xii soloferede lɔxɔni, a yi a mato. Xa a to furen deen mi masaraxi, a mi gboxi ayi a fatin ma, a mɔn xa furemaan lu a danna xunsagi keden. ⁶ Saraxaraliin xa a mato a xunsagi firinden xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata fisa a mi gboxi ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala, a na kanna bata sarijan. Kafanla nan tun na a ra. A xa a dugine xa, a sarijanma nen. ⁷ Koni saraxaraliin yelin xanbini a fale a sarijanxi, xa kafanla fa gbo ayi a fatin ma, na kanna mɔn xa xete saraxaraliin fema. ⁸ Saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to kafanla bata gbo ayi a fatin ma, a xa a fala, a na kanna mi sarijanxi, fure naxin na a ra."

⁹ "Xa fure naxin bata lu muxuna nde fatin ma, e xa a xali saraxaraliin fema. ¹⁰ A xa a mato. Xa kusindena nde a ma naxan de bata fixa, xa na kusinden bata fati ma xaben fixa, a suben minixi kenenni, ¹¹ nayi fure naxi kɔxɔxin nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarijanxi. A nama lu a danna matoni, bayo a bata a kolon a mi sarijanxi. ¹² Xa saraxaraliin bata a to a na fure naxin bata gasin namini a fatin birin ma, keli a sanne ma han a xunna, ¹³ a xa a mato ki fani, bayo xa na furena a fatin birin ma, a xa a fala furemaan ma, a sarijan bayo furen bata yelin xare. ¹⁴ Koni furen deen na mini a ma lɔxɔn naxan yi, a mi sarijanxi. ¹⁵ Saraxaraliin na furen deen to a ma, a xa a fala a ma, a mi sarijanxi. Fure naxin nan na ra. ¹⁶ Xa furen deen xara, na kanna xa siga saraxaraliin fema. ¹⁷ A xa a mato. Xa furen bata xara, saraxaraliin xa a fala furemaan ma, a bata sarijan. ¹⁸ Xa seteen te muxuna nde ma, a yalan, ¹⁹ a funfun yi kusin, a fixa hanma a gbeeli, na muxun xa siga saraxaraliin fema. ²⁰ Saraxaraliin xa a mato. Xa furen funfun tilin, a fati ma xabe bata fixa, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarijanxi. Fure naxin na a ra, naxan minixi seteen funfuni. ²¹ Koni saraxaraliin na a

mato, xa a mi fati ma xabe fixe to, xa furen funfun mi tilin, a xaraxi, a xa furemaan lu a danna xunsagi keden. ²² Xa furen bata gbo ayi fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure paxina nde na a ra. ²³ Koni xa furen funfun mi masaraxi a mi gboxi ayi, nayi larun nan tun a ra. Saraxaraliin xa a fala na kanna ma a sarijanxi."

²⁴ "Xa muxuna nde fatin ganxi, xa furen dɛɛn fixa hanma a gbeeli, ²⁵ saraxaraliin xa a mato. Xa a fati ma xabene fixa, furen dɛɛn tilin, fure paxina nde nan na ra, naxan bata mini ganden ma. Nayi, saraxaraliin xa a fala na kanna ma a mi sarijanxi bayo fure paxin na a ra. ²⁶ Koni a na a mato, xa saraxaraliin mi fati ma xabe fixe to furen yɛ, a dɛɛn mi tilin, a bata xara, saraxaraliin xa na kanna lu a danna xunsagi keden. ²⁷ Saraxaraliin xa a mato xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata gbo ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure paxin na a ra. ²⁸ Koni xa furen mi masaraxi, a mi gboxi ayi, a bata xara, gande funfun nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna sarijanxi. Gande larun nan na ra."

²⁹ "Xa furen lu xɛmɛna nde hanma paxanla nde xunna ma hanma a kenkenna ma, ³⁰ saraxaraliin xa furen mato. Xa a tilin, a xunsexɛn hanma a dɛ xaben gbeeli, a xunxurun, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarijanxi. Fure paxin na a ra, daxana, naxan a suxi a xunna ma hanma a kenkenna ma. ³¹ Xa saraxaralina a to furen mi tilin, koni a xunsexɛ fɔɛ munma mini, furemaan xa lu a danna xii solofere. ³² Saraxaraliin xa a furen mato xii soloferede lɔxɔni. Xa daxaan mi gboxi ayi, a mi tilin, a xunsexɛn mi gbeeli, ³³ na kanna xa a xunna bi, fɔ furen dɛnaxan ma. Saraxaraliin mɔn xa a lu a danna xunsagi keden. ³⁴ Saraxaraliin xa daxaan mato xii soloferede lɔxɔni. Xa a mi gboxi ayi, a mi tilin, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a a sarijanxi. A xa a dugine xa, a sarijanma nɛn. ³⁵ Koni xa daxaan gbo ayi fatin ma, saraxaraliin yelin xanbini a fale a a sarijanxi, ³⁶ saraxaraliin xa a mato. Xa daxaan bata gbo ayi, hali saraxaraliin mi fa a xunsexɛn mato, a mi sarijanxi. ³⁷ Koni xa a mi gboxi ayi, xa fati ma xabe fɔɛne bata mini, daxaan bata yalan. A bata sarijan. Saraxaraliin xa a fala, a sarijanxi."

³⁸ "Xɛmɛna hanma paxanla, xa fixe fixene a fatin ma, ³⁹ saraxaraliin xa a mato. Xa e mi mɔxi, gasin nan tun na ra. A sarijan."

⁴⁰ "Xa muxuna nde xun sɛxɛ mi na, teeli kanna na a ra, a sarijan. ⁴¹ Xa xunsexɛ mi a tigi ra, teeli kanna na a ra, a sarijan. ⁴² Koni xa furena a teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli, fure paxin nan minixi a ma. ⁴³ Saraxaraliin xa a mato. Xa a kusinden to teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli alo fure paxin kii naxan yi, ⁴⁴ furemaan nan na kanna ra, a mi sarijanxi. Saraxaraliin xa a fala, a mi sarijanxi bayo furena a xunna ma."

⁴⁵ "Awa, xa fure paxin naxan ma, na kanna xa dugi yibɔxine ragodo a ma, a xunni tɔntaren yi lu, a a dɛɛn yɛ maluxun, a yi gbelegbele. Sarijantarena! Sar-

ijanantarena! ⁴⁶ Furen nɛma a ma, a mi sarijanxi. Nayi, a lan a lu a danna, a xa lu yamaan daaxaden fari ma."

Dugi funduxine

⁴⁷ "Xa dugina nde bata fundu, xuruse xabe dugina hanma taa dugina, ⁴⁸ a na findi dugi sɔxɔnxin sifa yo ra hanma xuruse xabe dugine hanma se kidine, ⁴⁹ xa funduden fɔɔ hanma a gbeeli dugin ma hanma kidin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma hanma se kidina nde ma, funɛ paxin na a ra naxan seen kalama. Saraxaraliin xa a mato. ⁵⁰ Funɛn seen naxan ma, saraxaraliin xa na ramara matoni xii solofere. ⁵¹ Xii soloferede lɔxɔni saraxaraliin xa a mato. Xa funɛn bata gbo ayi na dugin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma, hanma se kidin ma, a na rawali kii yo yi, funɛ paxin nan na ra naxan seen kalama, na seen kɔsixi. ⁵² Nayi, saraxaraliin xa na dugin gan, hanma dugi sɔxɔnxina hanma xuruse xabe dugina hanma se kidina, funɛ funfun naxan ma. Amasɔɔ funɛ paxin na a ra naxan seen kalama. Na seen xa gan. ⁵³ Koni xa saraxaralina a mato, xa funɛn mi gboxi ayi na seen ma, ⁵⁴ funɛn naxan ma, a xa yamarin fi e ma, a e xa na dugin xa. A mɔn yi a ramara xii solofere. ⁵⁵ E na a xa, saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to funɛn mi maxɛtɛxi, a mi gboxi ayi, na seen kɔsixi. Xa funɛn bata dugin suxu a yɛ fapin ma hanma a yɛ paxin ma, a gan daxin na a ra. ⁵⁶ Xa saraxaralina a to funɛn bata ba fɔɔ, dugin xa xanbini, a xa na funɛ yiren bɔ dugin na, hanma kidina, hanma dugi sɔxɔnxina. ⁵⁷ Koni, xa a mɔn sa dugi sɔxɔnxin suxu hanma se kidina, funɛn nan na ra naxan seen kalama. Nayi, funɛn seen naxan ma, na xa gan. ⁵⁸ Funɛn seen naxan suxi, dugina, hanma dugi sɔxɔnxina, hanma se kidina, koni funɛn funfun bata lɔ ayi, na mɔn xa xa alogo a xa sarijan."

⁵⁹ Funɛn bata xuruse xabe dugin naxan suxu hanma taa dugina, hanma dugi gbɛtɛ, hanma se kidina, sariyan nan na ra ne fe yi naxan a yitama a e sarijan hanma e mi sarijanxi.

Fureɔɔn nasarijan sariyane

14 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² "Fure paxin muxun naxan ma, na nasarijanma ikiini: A xa a yita saraxaraliin na. ³ Nayi, saraxaraliin xa mini yamaan daaxaden fari ma na kanna matodeni. Xa furemaan bata yiyalan, ⁴ saraxaraliin xa yamarin fi, e xa fa xɔli ɲɛɲɛ radaxaxi firin na, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde. ⁵ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa xɔliin keden kɔɛ raxaba fɛɲɛna nde xun ma, tigi igen naxan kui. ⁶ A xa xɔli ɲɛɲɛn tongo, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina, a yi e rafu xɔliin kɔɛ raxabaxin wunli. ⁷ A yi a xuya na kanna ma sanɲa ma solofere naxan nasarijanma fure paxin ma. A yi a fala na kanna ma a a bata sarijan. A yi xɔli ɲɛɲɛn bejin burunna ra."

⁸ "Naxan nasarijanma, na kanna xa a dugine xa, a a fati ma xabene bi, a yi a maxa. Na xanbi ra, a sarijanma nɛn. Nayi, a nɔɛ soɛ nɛn yamaan daaxadeni, koni a luma nɛn a bubun fari ma xii solofere. ⁹ Xii soloferede

lɔxɔni, a mɔn yi a xunsexene bi, e nun a dɛ xabene, a yɛ gilingilinna xabene, e nun a fati ma xabene birin. A mɔn yi a dugine xa, a a fatin maxa. Na xanbi ra, a sarɔɔnma nen. ¹⁰Xii solomasexedeni, a xa konton firin tongo e nun yɛxɛɛ gilena, nɛɛ keden kedenne, fɛ mi naxanye ra. A mɔn xa murutu fupɔi fapɔin kilo solo-manaanin tongo bogise saraxan na turen naxan yi, a turen litiri tagin sa a fari. ¹¹Saraxaraliin naxan na kanna rasarɔɔnma, na xa e nun a kiseene ti Alatala yetagi Naralan Bubun dɛ ra. ¹²A xa konton keden tongo, a a ba yangin saraxan na, e nun turen litiri tagi. A xa ne yita Alatala ra saraxa ralixin na. ¹³A xa a kontonna kɛ raxaba na yire sarɔɔnɔnini muxune yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine kɛ raxabama denaxan yi. Saraxaraliin nan gbee yangin saraxan na alo yulubi xafari saraxana. A sarɔɔn han! ¹⁴Saraxaraliin xa yangin saraxan wunla nde tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana. ¹⁵Na xanbi ra, a mɔn xa saraxa turena nde tongo, a yi a sa a yetɛɛn kɔmɛn ma yiini. ¹⁶A xa a yiifari ma yii soli keden sin tureni, a yi a xuya Alatala yetagi dɔxɔna ma solofere. ¹⁷A mɔn yi ndedi sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana. A yangin saraxan wunla saxi denaxan yi. ¹⁸Ture dɔnɔn naxan luxi saraxaraliin yii, a xa na sa na kanna xunni, saraxaraliin yi Alatala solona a xa. ¹⁹Saraxaraliin xa yulubi xafari saraxan ba, a Ala solona na kanna xa naxan nasarɔɔnma. Na xanbi ra, a yi saraxa gan daxin kɛ raxaba. ²⁰A yi saraxa gan daxin nun bogise saraxan nali saraxa ganden fari. A yi Ala solona na kanna xa, a yi sarɔɔn.”

²¹“Xa yiigelitɔɔn nan na kanna ra, a mi nɛ saraxane sɔtɛ, a xa konton keden tongo yangin saraxan na, naxan yitama Ala ra solona seen na a xa, e nun murutu fupɔi fapɔin bogise saraxan kilo saxan, turen naxan yi, e nun turen litiri tagi, ²²e nun ganba firin hanma kolokonde dii firin, a nɛ naxan sɔtɛ. Keden xa findi yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. ²³Xii solomasexede lɔxɔni, a xa fa e ra saraxaraliin fema Naralan Bubun dɛɛn na Alatala yetagi alogo a xa rasarɔɔn. ²⁴Saraxaraliin xa yangin saraxa yɛxɛɛn nun turen litiri tagin tongo, a yi e yita Alatala ra saraxa ralixin na. ²⁵A xa yɛxɛɛn kɛ raxaba yangin saraxan na. A yi a wunla nde tongo, a a sa na kanna yiifari ma tunla nun a yiifari ma yiin konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribaana ma. ²⁶A yi turena nde sa a yetɛɛn kɔmɛn ma yiini. ²⁷A xa na turena nde xuya Alatala yetagi a yiifari ma yii sonla ra sanɔa ma solofere. ²⁸Turen naxan a yiin kui, a xa na ndedi tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaana nun a yiifari ma san konkoribana. A bata yi yangin saraxan wunla sa denaxan yi. ²⁹Turen naxan luxi a yiin kui, a xa na sa na kanna xunni, a yi Alatala solona a xa.

³⁰Saraxaraliin xa ganba keden tongo hanma kolokonde diina, na kanna naxan sɔtɔxi, ³¹a yi a ba yulubi xafari saraxan na, a yi xɔliin boden ba saraxa gan

daxin na, e nun bogise saraxana. Nayi, a yi Alatala solona na kanna xa.”

³²Sariyan nan na ra na kanna xa, fure naxin naxan fatin ma, naxan mi nɛ saraxa kamalixin sɔtɛ.

Banxi ma funena

³³Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ³⁴“E na so Kanan yamanani, n naxan soma ε yii ε kɛɛn na, xa n funen sa banxina nde ma na yamanani, ³⁵banxi kanna xa sa a fala saraxaraliin xa, a naxa, ‘N bata funen to n ma banxin ma.’ ³⁶Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa seene ramini banxini benun a xa siga funen matodeni, alogo sese nama lu banxini a yi yatɛ se xɔsixin na. Na xanbi ra, saraxaraliin xa so banxini a matodeni.”

³⁷“A xa funen mato. Xa funen fɔɔ hanma a gbeeli, xa yilidine banxin ma, ³⁸saraxaraliin xa mini banxini, a banxin dɛɛn balan xunsagi keden. ³⁹Xii soloferede lɔxɔni, saraxaraliin mɔn xa fa a mato. Xa funen bata gbo ayi banxi ma, ⁴⁰saraxaraliin xa yamarin fi, a funen gemɛn naxanye ma, e xa ne ba na, e yi e woli yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarɔɔn. ⁴¹A xa banxin kuiin birin maxɔlin, e yi a lɔxɔn woli ayi yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarɔɔn. ⁴²Na xanbi ra, e xa gemɛ gbeteye tongo. E yi na gemene masara. E maso se gbete tongo, e mɔn yi banxin maso.”

⁴³“E na a gemɛ kalaxine ba na, e banxin maxɔlin, a kankene mɔn yi maso, xa funen mɔn mini banxin ma, ⁴⁴saraxaraliin xa sa a mato. Xa a to funen bata gbo ayi banxini, na nan na ra funɛ naxin na a ra naxan seen kalama. Banxin mi sarɔɔnɔn. ⁴⁵Banxin xa rabira, a gemene nun a wudine nun a maso bendene yi maxali taan fari ma yirena nde yi naxan mi sarɔɔnɔn. ⁴⁶Naxan yo na so banxini a balanxi lɔxɔn naxanye yi, na mi fa sarɔɔnɔn han jinbanna ra. ⁴⁷Naxan na a sa hanma a a dɛge na banxini, a xa a dugine xa.”

⁴⁸“Xa saraxaralina a mato, funen mi gboxi ayi banxin ma a maso xanbini, a xa a fala a banxin bata sarɔɔn, amasɔɔ funen bata naxan na.”

⁴⁹“Na kanna xa xɔli firin tongo e nun suman wudina nde nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde. ⁵⁰A xa xɔliin keden kɛ raxaba fɛnɛna nde xun ma tigi igen naxan kui. ⁵¹A yi suman wudin tongo, e nun hisopi wudi yiin nun gari gbeela e nun xɔli nɛnɛna, a ne sin xɔli kɛ raxabaxin wunla nun tigi igeni. A yi a xuya banxin ma sanɔa ma solofere. ⁵²A yi banxin nasarɔɔn xɔliin wunla ra, e nun tigi igen nun xɔli nɛnɛn nun suman wudin nun hisopi wudina e nun gari gbeela. ⁵³A xa xɔli nɛnɛn bepin taan fari ma burunna ra. Nayi, na banxina fe naxin bata naxan, a yi sarɔɔn.”

⁵⁴Sariyane nan ne ra fure naxine fe yi hanma daxana naxanye minin muxun fatin ma, ⁵⁵e nun funen naxan minin dugin ma hanma banxin ma, ⁵⁶kusindene, gagine, e nun larune, ⁵⁷alogo a xa kolon xa sena nde sarɔɔn hanma xa a mi sarɔɔnɔn. Sariyan na a ra fure naxin nun funɛ naxina fe yi.

Muxun xɔsima kiinde a bari boden xɔn

15 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, ² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, "Xa furen xemena nde bari boden ma, faxunna naxan minima xɔsin nan na ra. ³ Xa a minima hanma a mi tin mine, na faxunna bata na kanna xɔsi. ⁴ Nayi, xemen na a sa saden naxan ma, na xɔsixi. A na dɔxɔ gbɛden naxan ma, na xɔsixi. ⁵ Naxan na a yiin din a saden na, na kanna xa a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna. ⁶ Furemaan bata dɔxɔ gbɛden naxan ma, naxan yo dɔxɔ na ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ⁷ Naxan na a yiin din furemaan na, na kanna lan a xa a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna. ⁸ Xa furemaan de igen namini muxu sarijanxina nde ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna. ⁹ Furemaan na dɔxɔ sese fari a siga sigatini, na mi fa sarijanxi. ¹⁰ Furemaan bata dɔxɔ sese ma, naxan yo na a yiin din na ra, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna. Naxan yo na se sifan tongo, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ¹¹ Xa furemaan mi a yiin naxa, a na a yiin din muxu yo ra, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna. ¹² Furemaan na a yiin din feɓe yo ra, na lan a kala. Xa goronna wudi daxin na a ra, a lan a maxa."

¹³ "Furemaan na yiyalan, na kanna lan a legedenna ti xunsagi keden benun a xa rasarijan. A xa a dugine xa, a yi a maxa tigi igen na. A sarijanma nen na yi. ¹⁴ Xii solomasexede lɔxɔni, a xa ganba firin tongo hanma kolokonde dii firin, a sa e so saraxaraliin yii Alatala yetagi Naralan Bubun deen na. ¹⁵ Saraxaraliin xa xɔli keden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Nayi, a yi na kanna rasarijan Alatala yetagi faxunna ma naxan minixi a ma. ¹⁶ Xa xemen bari bodeni igen mini, na kanna lan a a gbindin birin maxa, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ¹⁷ Xa na ige sifan sa dugin ma hanma se kidin ma, na lan a maxa. A mi fa sarijanxi han jinbanna. ¹⁸ Xa xemen nun naxanla kafu, e firinna birin lan e e maxa, e mi fa sarijanxi han jinbanna."

¹⁹ "Xa naxanla a kike wanli, wunla minima a ma, a mi fa sarijanxi xunsagi keden. Naxan na a yiin din a ra, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ²⁰ A nema a kike wanli, xa a a sa saden ma hanma a dɔxɔ gbɛden ma, na mi fa sarijanxi. ²¹ Naxan na a yiin din a saden na, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ²² A na dɔxɔ gbɛden naxan ma, naxan na a yiin din na ra, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ²³ Xa sena nde saxi na saden ma hanma gbɛden ma, a yi dɔxi naxan ma, naxan yo na a yiin din na seen na, a mi fa sarijanxi han jinbanna. ²⁴ Xa e nun xemena nde kafu, a wunla yi sa xemen ma, a fan mi sarijanxi xunsagi keden. A na a sa sade yo ma na xɔsixi."

²⁵ "Xa wunla lu mine naxanla ma, naxan mi findixi a kike wanla ra, hanma a kike wali waxatin yi xɔnkuya

ayi, a mi fa sarijanxi han wunla yi nan alo a nema a kike wanli. ²⁶ A na a sa saden naxan ma hanma a dɔxɔ gbɛden naxan ma, na mi sarijanxi, alo a nema a kike wanli. ²⁷ Naxan na a yiin din na saden na hanma a dɔxɔ na gbɛden ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi sarijanxi han jinbanna. ²⁸ Wuli minin na nan, na naxanla lan a legedenna ti xunsagi keden, a sarijanma nen na yi. ²⁹ Xii soloferede lɔxɔni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin tongo, a e xali saraxaraliin fema Naralan Bubun deen na. ³⁰ Saraxaraliin xa xɔliin boden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Na xanbi ra, naxanla wuli minin xɔsin nanma nen Alatala yeɛ ra yi."

³¹ "E xa Isirayila kaane ratanga na feene ma naxanye e xɔsima, alogo e nama n batu bubun naxɔsi naxan e tagi, e yi faxa e xɔsina fe ra."

³² Sariyane nan ne ra feni itoe ma: faxunna na mini xemen bari boden ma, igen na mini xemen xemeyani a yi a xɔsi, ³³ naxanla nema a kike wanli, igena nde na mini xemen hanma naxanla bari bodeni, e nun xemen naxan kafuma naxanla ma a kike wali waxatini.

Ala solona lɔxɔna

16 Harunaa dii firinna naxanye siga Alatala yetagi, ne faxa xanbini, Alatala yi falan ti Musa xa. ² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "A fala i tada Haruna xa, a a nama so yire sarijanxi fisamantenni ye yo ye, ye masansan dugin xanbi ra Layiri Kankiraan yetagi, Ala solonama denaxan yi. Xa a na liga, n minima a ma nen kundaan yiyani Layiri Kankiraan deraganla xun ma, a yi faxa." †

³ "Haruna xa feni itoe nan liga alogo a xa so yire sarijanxi fisamantenni: A lan a tura bulanna ba yulubi xafari saraxan na, e nun kontonna saraxa gan daxin na. ⁴ A lan a yi taa dugi guba sarijanxin nagodo a ma, a yi a taa dugi wantanna so. A xa a tagi xidi taa dugi tagixidin na, a yi taa dugi namun so. Na dugine sarijan, nana a lan a yi a maxa benun a xa e so. ⁵ Isirayila yamaan lan e kɔtɔ firin so a yii yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden saraxa gan daxin na. ⁶ Haruna xa turaan ba a yetena yulubi xafari saraxan na alogo a xa Ala solona a yete xa e nun a denbayana. ⁷ Na xanbi ra, a yi kɔtɔ firinne xali Alatala yetagi, Naralan Bubun deen na. ⁸ A xa kɔtɔne masensen alogo a xa a kolon naxan lan a findi Alatala gbeen na e nun naxan sigan yire naxini. ⁹ Masensenna na kɔtɔn naxan suxu Alatala gbeen na, Haruna xa fa na ra, a a ba yulubi xafari saraxan na. ¹⁰ Masensenna na kɔtɔn naxan suxu yire naxin gbeen na, a nɛɛɛn nan nalima Alatala ma a solona seen na, e sa a benin yire naxini burunna ra. ¹¹ Haruna xa fa turaan na, a a ba a yetena yulubi xafari saraxan na, a Ala solona a yete xa e nun a denbayana. A xa na turaan kɛɛ raxaba a yetena yulubi xafari saraxan na. ¹² A xa tɛɛ kɔ seen nafe tɛɛ wolonna ra naxan tongoxi saraxa ganden fari Alatala yetagi. A yi wusulan fupin yiin ye firin tongo, a yi e xali ye masansan dugin xanbi ra, yire sarijanxi fisamantenni. ¹³ A xa wusulan-

† 16.2 LAYIRI KANKIRANAFE mɔn sebexi Xɔɔɔyaan 25.10-22 kui.

na sa t̄een na Alatala yetagi, alogo tutin naxan tema, na xa Layiri Kankiraan deraganla luxun alogo a nama faxes. ¹⁴ A xa turaan wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Layiri Kankiraan deraganla yetagin ma. A m̄on yi a xuya Layiri Kankiraan yetagi d̄ax̄ɔɔ ma solofere. ¹⁵ Na xanbi ra, a xa k̄ɔt̄ɔn k̄ɛ raxaba yamaan yulubi xafari saraxan na, a yi a wunla xali ye masansan dugin xanbi ra, a yi a liga alo turaan wunla, a a xuya Layiri Kankiraan ma e nun a yetagi.”

¹⁶ “Na kiini, a xa Ala solona yire sarijanxi fisamantenna xa alogo a xa rasarijan Isirayila kaane x̄ɔsi feene nun e murute feene nun e yulubine birin ma. A m̄on xa a liga na kiini Naralan Bubun xa, naxan tixi Isirayila kaa x̄ɔsixine tagi. ¹⁷ Muxu yo nama lu Naralan Bubun kui a na so Ala solonadeni yire sarijanxi fisamantenni, han a yi mini. A xa Ala solona a yet̄een xa e nun a denbayaan nun Isirayila yamaan birin.”

¹⁸ “Na xanbi ra, a yi mini, siga saraxa ganden yireni denaxan Alatala yetagi. A yi na fan nasarijan, a turaan nun k̄ɔt̄ɔn wunla sa saraxa ganden tongonna fenne birin ma. ¹⁹ A xa wunla xuya a yii sonla ra d̄ax̄ɔ solofere saraxa ganden ma, alogo a xa a rasarijan Isirayila kaane x̄ɔsine ma.”

²⁰ “Haruna na yelin x̄ɔsine b̄e yire sarijanxi fisamantenna ma, e nun Naralan Bubuna, e nun saraxa ganden, a xa k̄ɔt̄ɔn n̄ɛn fan maso. ²¹ Haruna xa a yii firinne sa k̄ɔt̄ɔn n̄ɛn xunna fari, a yi Isirayila kaane hakene nun murute feene nun yulubine birin fala a ma, a yi e sa k̄ɔt̄ɔn xunna fari. A yi muxuna nde x̄e, alogo a xa sa k̄ɔt̄ɔn bejin burunna ra, ²² a yi e hakene birin xali wulani. A xa k̄ɔt̄ɔn kedi, a siga burunna ra.”

²³ “Na xanbi ra, Haruna xa so Naralan Bubun kui, a yi taa dugine ba a ma, a naxanye so benun a xa so yire sarijanxini. A xa ne lu na. ²⁴ A xa a maxa yire sarijanxina nde yi, a yi a dugin bonne ragodo a ma. Na xanbi ra, a xa sa saraxa gan daxi firinna bonne ba a yet̄e xa e nun yamaan xa, a Ala solona a yet̄e xa e nun yamaan xa. ²⁵ A m̄on xa yulubi xafari saraxan turene sa t̄eeni saraxa ganden fari.”

²⁶ “Naxan k̄ɔt̄ɔn bejinxi yire naxini, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a fa fa yamaan daaxadeni. ²⁷ Turaan nun k̄ɔt̄ɔn naxanye baxi yulubi xafari saraxan na, naxanye wuli rawalixi yire sarijanxini Ala solona seen na, ne lan e xali yamaan daaxaden fari ma, e kidine nun e suben nun e gbiine yi sa t̄eeni. ²⁸ Naxan na e gan, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. Na xanbi ra, a yi so yamaan daaxadeni.”

²⁹ “Habadan sariyan na a ra e xa. Kike solofereden xii fuden l̄ax̄ɔni, e xa sunna suxu, e tan Isirayila kaane ba, x̄ɔɔn naxanye d̄ax̄ɔ e konni ba, e xa wanla birin bejin. ³⁰ Amas̄ɔt̄ɔ Ala solonama e xa na l̄ax̄ɔn nin, alogo e xa sarijan. Nayi, e sarijanma nen e yulubine birin ma Alatala ye ra yi. ³¹ A xa findi Matabu l̄ax̄ɔn nun sanla ra. E xa sunna suxu na l̄ax̄ɔni. Habadan sariyan na a ra.”

³² “Saraxaraliin naxan bata masusan a sugandi feen na, a d̄ax̄ɔ saraxaraliyani a baba funfuni, na nan Ala solonama. A tan nan taa dugi doma rasarijanxine so-

ma, ³³ a Ala solona yire sarijanxin nun Naralan Bubun nun saraxa ganden nun saraxaraliine nun Isirayila yamaan birin xa. ³⁴ Habadan sariyan na a ra e xa. Ala solonama Isirayila kaane yulubine birin ma fe ra l̄ax̄ɔ kedenni n̄ɛn bun ma.”

E yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Isirayila kaane xa sarijan

17 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa a fala Haruna xa, e nun a diine nun Isirayila kaane birin, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. ³ Isirayila kaan naxan na a pingin ba saraxan na, hanma yex̄ena hanma sina, yamaan daaxadeni hanma a fari ma, ⁴ a mi a xali Naralan Bubun so d̄een na alogo a xa a rali Alatala ma kiseen na Alatala Batu Bubun yetagi, na kanna yatema nen alo faxes tiina. A bata wunla ramini, na kanna kedima nen a yamani. ⁵ Na ma, Isirayila kaane bama nen saraxan b̄e burunna ra, e fa e saraxane ra saraxaraliin fema Alatala yetagi Naralan Bubun d̄een na, a yi e ba b̄ɔɔe xunbeli saraxan na Alatala xa. ⁶ Saraxaraliin xa a wunla xuya Alatalaa saraxa ganden d̄ex̄ɔnna ma Naralan Bubun d̄een na, a yi a turene sa t̄eeni, a xirin yi rafan Alatala ma. ⁷ Nayi, Isirayila kaane nama fa suxure k̄ɔt̄ɔne ki, e tinxintareyaan liga Ala ra naxanye x̄ɔn. Habadan sariyan na a ra e tan xa e nun e yixetene birin.”

⁸ A m̄on xa a fala, a naxa, “Isirayila kaan hanma x̄ɔɔn naxan d̄ax̄ɔ e tagi, a na saraxa gan daxin ba hanma saraxa gbete, ⁹ xa a mi a xali Naralan Bubun d̄een na alogo a xa ba Alatala xa, a kedima nen a yamaan ye.”

Wunla nama don

¹⁰ “Isirayila kaan hanma x̄ɔɔn naxan d̄ax̄ɔ e tagi, naxan na wunla don, n kelima nen na kanna xili ma, n yi a kedi a yamaan ye. ¹¹ Amas̄ɔt̄ɔ fati benden niina a wunla nin. N tan bata wunla findi n solona seen na e niine xa, naxan sama saraxa ganden fari. Amas̄ɔt̄ɔ wunla nan n solonama bayo niina a yi. ¹² Nanara, n na falama e tan Isirayila kaane xa, e tan sese nama wunla don. X̄ɔɔe yo naxan d̄ax̄ɔ e tagi, e nama wunla don. ¹³ Isirayila kaan hanma x̄ɔɔn naxan e tagi, naxan na suben hanma x̄ɔliin faxes donsoyani naxan daxa a don, a xa a wunla d̄indin l̄ax̄ɔni a benden sa a ye ma. ¹⁴ Amas̄ɔt̄ɔ suben birin niina a wunla nin. Nanara, n bata a fala Isirayila kaane xa, n naxa, ‘E nama sube yo wunla don, amas̄ɔt̄ɔ suben birin niina a wunla nin. Naxan yo a don, na kedima nen Isirayila yamani.”

¹⁵ “Naxan na suben don naxan faxaxi a yet̄e ma hanma sube gbete naxan faxaxi, a na findi Isirayila bari din na hanma x̄ɔɔna, na kanna lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han pinbanna, na xanbi ra a yi sarijan. ¹⁶ Xa a mi a dugine xa, xa a mi a maxa, a na haken goronna tongoma nen.”

Kafu feen sariyane

18 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa ito nan fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala nan n tan na, e

Ala. ³ E nama Misiran kaane namunne liga, e yi dɔxi de-naxan yi, hanma Kanan yamanan namunne, n na e xal-ima denaxan yi. E nama e namunne suxu de! ⁴ E xa n ma sariyane nun n ma tɔnne suxu bayo Alatala nan n tan na, e Ala."

⁵ "E xa n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisɔn sɔtɔma nen e xɔn. Alatala nan n tan na."

⁶ "Muxu yo nun a bari boden nama kafu. Alatala nan n tan na."

⁷ "I nama i baba rayagi, e nun i nga yi kafu. I nga na a ra. E nama kafu."

⁸ "E nun i baba paxalan gbete nama kafu, na i baba rayage nen."

⁹ "E nun i magilen nama kafu, i baba dii temena hanma i nga dii temena, hali e mi maxuruxi tande kedenna ma."

¹⁰ "E nun i mamandenna nama kafu i ya dii xemena dii temena hanma i ya dii temena dii temena. Amasɔtɔ na i tan yage nen."

¹¹ "E nun i baba paxalan gbete a dii temen nama kafu, a naxan barixi i baba ma. I magilen na a ra."

¹² "E nun i baba magilen nama kafu. I baba bari boden na a ra."

¹³ "E nun i nga ngaxakeden paxalanmaan nama kafu. I nga bari boden na a ra."

¹⁴ "I nama i baba ngaxakedenna rayagi. E nun a paxanla yi kafu. I nga xurin na a ra."

¹⁵ "E nun i mamuxun nama kafu. I ya diina paxanla na a ra. E nama kafu."

¹⁶ "E nun i ngaxakedenna paxanla nama kafu. Na i ngaxakedenna rayage nen."

¹⁷ "E nun paxanla nde nama kafu, e nun a dii temen fan yi kafu. E nun a mamandenna nama kafu, a dii xemena dii temena hanma a dii temena dii temena. I bari boden nan ne ra. Na mi daxa."

¹⁸ "I nama i ya paxanla bari boden tongo i ya paxanla ra, i ya paxanla mɔn jɛjɛ, alogo i nama yengen naso e tagi."

¹⁹ "E nun paxanla nama kafu a nɛma a kike wanli, amasɔtɔ a mi sarɔnaxi."

²⁰ "E nun i lanfana paxanla nama kafu, i yi i yete xɔsi a xɔn."

²¹ "I nama i ya dii yo ba saraxan na Mɔkɔkɔ suxure kideni, i yi i ya Ala xili kala. Alatala nan n tan na."

²² "E nun xemɛn nama kafu alo paxanla. Xɔsi feen nan na ra."

²³ "E nun suben nama kafu, i yi i yete xɔsi a xɔn. Naxanla nama a maso suben na e kafu. Fe haramuxin nan na ra."

²⁴ "E nama e xɔsi na kɛwali yo xɔn. Amasɔtɔ n siyaan naxanye kedima e yete ra, ne e yete xɔsi na feene nan xɔn. ²⁵ E kewanle kɔkɔ yeteɛn xɔsi nen. Nanara, n yi e hakene saran e ra, kɔkɔ yi a mɛ e ra. ²⁶ Nayi, e tan Isirayila kaane nun xɔtɛn naxanye e tagi, e xa n ma tɔnne nun sariyane suxu. E nama xɔsi feni itoe liga de!

²⁷ Amasɔtɔ naxanye yi dɔxi kɔkɔn ito yi benun e tan, ne yi feni itoe birin ligama, e bɔkɔn naxɔsi. ²⁸ Na bɔkɔn na-

ma a mɛ e fan na e xɔsina fe ra, alo siyaan naxanye yi na benun e tan. ²⁹ Nanara, naxan yo na xɔsi feni ito nde liga, na kedima nen a yamani. ³⁰ E xa n ma yamarine suxu, e nama namun xɔsɔxi yo liga naxanye yi ligama menni benun e tan. E nama e yete xɔsi e xɔn. Alatala nan n tan na, e Ala."

Yamaan nasarijan fena

19 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E xa sarɔnaxi, amasɔtɔ n tan sarɔnaxi, n tan, Alatala, e Ala. ³ Birin xa a nga nun a baba binya, a yi Matabu Lɔxɔne suxu. Alatala nan n tan na, e Ala."

⁴ "E nama suxurene batu, e nama wure raxulunxin nafala ala maligane ra. Alatala nan n tan na, e Ala."

⁵ "E na bɔtɛ xunbeli saraxan ba Alatala xa, e xa a ba a fariɔn na alogo a xa a rasuxu. ⁶ Saraxan suben xa don a faxa lɔxɔni hanma na xɔtɔn bode. Naxan na lu han a xii saxande lɔxɔni, e xa na sa tɛeni. ⁷ Xa e nde don xii saxande lɔxɔni, na haramuxi, na mi rasuxuma. ⁸ Naxan na a don, na a haken goronna tongoma nen. Amasɔtɔ a bata Alatala se rasarijanxin naharamu. Na kanna kedima nen a yamani."

⁹ "E na malo xaban fɔlɔ, e nama maala xaba han xɛen xɛdɛen xɔn. E nama tɔnɔnne makentun naxanye na lu a xɔri ma. ¹⁰ I nama sansi bogi dɔnxene bolon langani, i nama xɔnne makɔ naxanye yolonxi. I xa ne lu yi-igelitɔne nun xɔtɛne xa. Alatala nan n tan na, e Ala."

¹¹ "E nama mɔpan ti. E nama wulen fala. E nama e bode yanfa. ¹² E nama e kɔkɔ n xinli wulen fari, amasɔtɔ i ya Ala nan xili kalama. Alatala nan n tan na."

¹³ "I nama i muxun boden yii seene tongo yanfan xɔn, i yi a paxankata. I nama walikɛen saranna ramara i konni han na xɔtɔn bode."

¹⁴ "I nama tuli xɔrin konbi, i nama sese sa danxutɔn yete ra naxan a rabire, koni i xa gaxu Ala yete ra. Alatala nan n tan na."

¹⁵ "E nama tinxintareya liga kiti sadeni. I nama yi-igelitɔn nafisa, i nama nafulu kanna rafisa, koni i xa i adamadi boden makiti tinxinni. ¹⁶ I nama i adamadi boden mafala yamaan tagi. I nama i adamadi boden tɔtɛge alogo a xa faxa. Alatala nan n tan na. ¹⁷ I nama i ngaxakedenna rapaxu, koni i xa i adamadi boden maxadi, alogo i nama yulubin tongo a fe ra. ¹⁸ I nama i gbeen kɔkɔ. I nama yamaan muxuna nde fe xɔnnanteyaan namara i kui. I adamadi boden xanu alo i yete-na. Alatala nan n tan na."

¹⁹ "E xa n ma tɔnne suxu. I nama sube siya firinne rakafu. I nama sansi siya firinna si xɛen ma. I nama gese siya firinna dugi kɔkɔnxin so."

²⁰ "Xa xemena nde nun konyi gilena nde kafu, muxu gbete naxan masuxi a paxanla ra, naxan munma xunba hanma a xɔkɔya, e kala tixin saranma e ra nen. Koni e mi faxama, amasɔtɔ a munma yi xunba nen. ²¹ Xemɛn lan a kontonna xali Alatala yetagi Naralan Bubun dɛen na a yangin saraxan na. ²² Saraxaraliin xa yangin saraxa kontonna findi Alatala solona seen na a yulubi ligaxina fe ra, a yulubin yi xafari."

²³“E na so na yamanani, n na ε xalima denaxan yi, ε yi bogiseen siyaan birin si, ε xa tɔnna dɔxɔ e bogine ra. E haramuxi nen ε tan xa ηεε saxan, ε nama e don.

²⁴Neen naanindeni, bɔxɔn bogine birin nasarijanma nen Alatala tantun seen na. ²⁵Neen suulundeni, ε nɔε e bogine donηε nen. Nayi, ε bogi se sɔxɔxine sigan gbo ayi nen. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

²⁶“E nama sese don wunla naxan yi. E nama ε yiimatoto, ε nama kɔɛrayaan liga. ²⁷E nama ε xunna dɛ bi a ra digillinxin na. I nama i dɛ xaben dɛxɔnne bi. ²⁸E nama ε fatin mabɔ faxa feen sunun taxamasenna ra. E nama taxaraan te ε fatin ma. Alatala nan n tan na.”

²⁹“I nama i ya dii tɛmen nayagi i a findi yalunden na, alogo yamanan nama bira yalunyaan fɔxɔ ra, a yi rafe fe ηaxin na. ³⁰E xa Matabu Lɔxɔne suxu, ε yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

³¹“E nama siga koron bɔnbɔne nun yiimatone fema, alogo e nama ε raxɔsi. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

³²“I xa keli fonna bun binyeni. I xa fonne binya, i yi gaxu i ya Ala yεε ra. Alatala nan n tan na.”

³³“Xa xɔɔen fa dɔxɔ ε yamanani, ε nama ηaxu a ra, ³⁴koni ε xa a yisuxu alo yamanan bari diina ε tagi. I xa a xanu alo i yetɛna, amasɔtɔ ε findi xɔɔen na nen Misiran yamanani. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

³⁵“E nama tinxintareya liga kiti sadeni, hanma se maligadeni, hanma se binyeni ligadeni, hanma se yiligideni. ³⁶E sikeela xa tinxin. E nɛma sese malige, ε xa ligase kamalixin nawali. Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran yamanani.”

³⁷“E xa n ma tɔnne nun sariyane birin suxu. Alatala nan n tan na.”

Sariya kalane saranna fe

20 Alatala yi a fala Musa xa ²a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa,

“Isirayila kaan hanma xɔɔen naxan dɔxi Isirayila bɔxɔni, xa na nde a diin ba saraxan na Mɔlɔkɔ suxure kideni, yamaan xa a maglɔn a faxa. ³N tan yetɛen keli ma nen a xili ma, n yi a kedi Isirayila yamani. Amasɔtɔ a to a diin ba saraxan na Mɔlɔkɔ suxuren xa, a bata n ma yire sarijanxin naxɔsi, a yi n xili sarijanxin kala.

⁴Xa yamaan bata e yεene raxi na feen ma, e tondi na kanna faxe, naxan a diin baxi saraxan na Mɔlɔkɔ xa, ⁵n tan yetɛen kelima nen a xili ma e nun a denbayana. N na a kedima nen Isirayila yamani e nun naxanye birin biraxi a fɔxɔ ra e n yanfa Mɔlɔkɔ suxure kideni.”

⁶“Xa muxuna nde n yanfa, a bira koron bɔnbɔne nun yiimatone fɔxɔ ra, n kelima nen a xili ma, n yi a kedi a yamani. ⁷E xa ε yetɛ suxu sarijanxi, alogo ε xa sarijan amasɔtɔ Alatala nan n tan na, ε Ala.”

⁸“E xa n ma tɔnne suxu, ε yi e liga. Alatala nan n tan na, naxan ε rasarijanma.”

⁹“Naxan yo na a baba danga hanma a nga, ε na kan na faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi, bayo a bata a baba danga hanma a nga.”

¹⁰“Xa xɛmena nde yalunya liga e nun xɛmɛ gbetɛ a ηaxanla, a lanfana ηaxanla, ε xa xɛmɛ yalunxin nun ηaxalan yalunxin firinne birin faxa.”

¹¹“Xa xɛmena nde nun a baba ηaxanla kafu, a bata a baba rayagi. E xa xɛmen nun ηaxanla firinne birin faxa. E tan yetɛen nan e faxa feen nagidixi. ¹²Xa xɛmena nde nun a mamuxun kafu, ε xa e firinne birin faxa. Amasɔtɔ e bata fe ηaxin liga. E tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹³“Xa xɛmena nde kafu xɛmen ma alo muxun kafun ηaxanla ma kii naxan yi, e firinna birin bata xɔsi feen liga. E xa e firinna birin faxa. E tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹⁴“Xa xɛmena nde dii tɛmɛ nun a nga fen a ηaxanla ra, fe ηaxin nan na ra. Xɛmen nun ηaxanle birin xa gan, alogo na fe ηaxin nama lu ε tagi.”

¹⁵“Xa xɛmena nde kafu suben ma, ε xa a faxa, ε yi suben faxa.”

¹⁶“Xa ηaxanla nde a maso suben na e yi kafu, ε xa ηaxanla nun suben faxa. E xa faxa, e tan nan e faxa feen nagidixi.”

¹⁷“Xa muxuna nde a magilen tongo a ηaxanla ra, a baba a dii tɛmena hanma a nga a dii tɛmena, e yi kafu, yagin nan na ra. E xa kedi yamaan yε. Xɛmen bata kafu a magilen ma, a tan nan a haken goronna tongoma.”

¹⁸“Xa xɛmena nde kafu ηaxanla ma a nɛma a kike wanli, e firinne birin xa kedi yamani bayo e lanxi e yagi feen ma nen.”

¹⁹“E nun i nga ngaxakedenna hanma i tɛnen nama kafu, bayo na i bari boden nayagima nen. E firinna birin ε haken goronna tongoma nen.”

²⁰“Xa xɛmena nde nun a sɔxɔ ηaxanla kafu, a bata a sɔxɔ rayagi. E firinna nan e haken goronna tongoma, e faxama nen e mi dii bari.”

²¹“Xa xɛmena nde a ngaxakedenna ηaxanla tongo a ηaxanla ra, xɔsin nan na ra. A bata a ngaxakedenna rayagi. E mi dii barima.”

²²“E xa n ma tɔnne nun n ma sariyane birin suxu, ε yi e liga, alogo na bɔxɔn nama a mɛ ε ra, n na ε xalima bɔxɔn naxan yi dɔxɔdeni. ²³N siyaan naxanye kedima ε yεε ra, ε nama bira ne namunne fɔxɔ ra. Amasɔtɔ e feni itoe birin ligaxi nen e yi rapaxu n ma. ²⁴Koni n na a fala nen ε xa, n naxa, ‘E bɔxɔn soma ε tan nan yii. N na bɔxɔn fima ε ma nen ε kɛen na, kumin nun bɔxɔn gbo denaxan yi.’ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε sugandixi siyane tagi. ²⁵Nanara, ε xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, e nun xɔli haramuxine nun a daxaxine. E nama ε yetɛ xɔsi subeni itoe xɔn, hanma xɔline xɔn, hanma niimaseen naxanye e masigama bɔxɔn ma, n tɔnna saxi naxanye ra a e haramuxi.”

²⁶“Nayi, ε findima n ma yama sarijanxin na nen, amasɔtɔ n tan Alatala sarijan. N bata ε sugandi siyane tagi, alogo ε xa findi n gbeen na.”

²⁷“Xɛmen hanma ηaxanla naxan ε tagi, xa a findi koron bɔnbɔn na hanma yiimatooon na, ε xa a maglɔn a faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi.”

Saraxaraline sarjanna

21 Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala saraxaraline xa, Harunaa diine, a naxa, “Saraxaraliin na-

ma a yete x̄osi a muxuna nde j̄andeni, a a maso a binbin na. ²F̄o a muxu k̄endene alo itoe: a nga, a baba, a diina, a dii temena, a tada hanma a xunyena, ³hanma a magilen naxan munma futu, naxan d̄oxi a konni bayo xem̄en mi a yii. A n̄e a yete x̄ose nen e j̄andeni. ⁴Koni, saraxaraliin naxan tixi yamaan ȳe ra, na nama a yete x̄osi, a yete rayagi. ⁵Xa sayaan ti, saraxaraline mi lan e e xunne bi, hanma e e d̄e xabene d̄ex̄on bi, hanma e e fatin mab̄o. ⁶E xa sarijan e Ala yetagi, e nama e Ala xili kala, amas̄ot̄o e tan nan saraxane ralima Alatala ma t̄een na, naxanye luxi alo e Ala donsena. Nayi, e xa sarijan. ⁷E nama yalunden futu hanma j̄axanla naxan xem̄e feen kolon hanma j̄axanla naxan ma xem̄e a mexi a ra. Amas̄ot̄o e rasarijanxin na a ra Ala xa. ⁸I xa a yate muxu sarijanxina, amas̄ot̄o a tan nan saraxane fima Ala ma naxanye luxi alo a donsena. Nanara, e xa a kolon a sarijan, amas̄ot̄o n tan Alatala sarijan, n tan nan e rasarijanma. ⁹Xa saraxaralina diina nde a yete rayagi a findi yalunden na, a a baba nan nayagixi. A xa gan.”

¹⁰“Saraxarali kuntigin naxan bata masusan, a sugandi a ngaxakedenne tagi alogo a xa n̄o dugi rasarijanxine sodeni, na nama a xunx̄en lu a yit̄ontaren na hanma a yi a dugine yib̄o j̄andeni. ¹¹A nama so binbin xunma. A nama a yete x̄osi hali a baba na a ra hanma a nga. ¹²A nama mini yire sarijanxin kui, hanma a yete x̄osi, amas̄ot̄o a rasarijanxi Alaa masusan turen nan na. Alatala nan n tan na. ¹³A xa sungutun nas̄ol̄nxin tongo a j̄axanla ra. ¹⁴A nama kapa gilen tongo, hanma j̄axanla bepinxina hanma yalunde x̄osixina, koni a xa sungutun nas̄ol̄nxin tongo a yamani, ¹⁵alogo a nama a yixetene rayagi a yamaan tagi. Alatala nan n tan na naxan a rasarijanma.”

¹⁶Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁷a xa a fala Haruna xa, a naxa, “I yixeten muxu mad̄onxi yo nama wali saraxa rabadeni, a Ala donseen nali a ma. ¹⁸Mad̄ont̄o yo mi daxa a a maso: danxut̄ona, l̄ebutenna, naxan yetagi mad̄onxi, hanma naxan salen se mad̄onxi, ¹⁹sankalat̄ona hanma yiikalat̄ona, ²⁰dant̄ona hanma tongona, teeli kannna, hanma kafanla muxun naxan ma, hanma naxan t̄egenxi. ²¹Saraxarali Haruna yixeten mad̄onxi yo nama a maso, a yi saraxane rali Alatala ma t̄een na. Mad̄ont̄on̄ na a ra, a mi lan a a maso, a Ala donseen nali a ma. ²²A n̄e Alaa donse sarijanxin sifan birin donj̄e nen, hali naxanye sarijan han. ²³Koni a mad̄ont̄oyana fe ra, a mi lan a yi a maso yire sarijanxin ȳe masansan dugin na hanma saraxa gandena. A nama n ma yire sarijanxina fe kala. Alatala nan n tan na, naxan saraxaraline rasarijanma.” ²⁴Musa yi na falane rali Haruna nun a diine ma, e nun Isirayila kaane birin.

Saraxane sarijanna

22 Alatala yi a fala Musa xa, ²a xa a fala Haruna nun a diine xa, a Isirayila kaane na saraxa sarijanxin naxanye fi n ma, e xa ne suxu ki faji e don kiin ma alogo e nama n xili sarijanxin kala. Alatala nan n tan na.

³A fala e xa, i naxa, “Xa e yixete yo mi sarijan waxati famat̄one yi, a a maso Isirayila kaane saraxane ra e naxanye ralima Alatala ma, na kannna kedima nen n yetagi. Alatala nan n tan na.”

⁴“Xa fure j̄axin bata mini Haruna yixetena nde fatin ma, hanma furen yi a bari boden suxu, na mi lan a saraxa sarijanxine don benun a xa rasarijan. A m̄on mi sarijanxi xa a bata a yiin din sena nde ra naxan bata din muxun binbin na, hanma igen sifana nde naxan minixi muxun xem̄eyani, ⁵hanma a na a yiin din bubu seen na hanma muxun naxan mi sarijan, hanma a findi se x̄osixi yo ra. ⁶Naxan na a yiin din na se sifan na, na mi fa sarijanxi han j̄inbanna. A nama saraxa sarijanxine don, han a yi a fatin birin maxa. ⁷Sogen na godo, a bata sarijan. Na xanbi ra, a n̄e saraxa sarijanxine donj̄e k̄on̄k̄on̄, amas̄ot̄o a balon na a ra. ⁸A nama suben don naxan faxaxi a yete ma hanma burunna subene naxan yib̄oxi, alogo a nama a yete x̄osi a k̄on̄. Alatala nan n tan na.”

⁹“Saraxaraline xa n ma yamarine suxu alogo e nama yulubin tongo, e faxa e kalane fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma. ¹⁰Muxu yo nama saraxa sarijanxin don xa a mi saraxaralina denbayani. Hali saraxaralina muxu xilixina hanma a walikeen mi daxa a a don. ¹¹Koni xa saraxaraliin bata konyina nde sara, hanma naxan barixi a konni, na n̄e a donj̄e nen. ¹²Xa muxuna nde saraxaralina dii temen d̄ox̄a a j̄axanla ra, saraxarali mi a tan na, dii temen nama fa saraxa sarijanxine don. ¹³Koni xa saraxaralina dii temen findi kapa gilen na hanma a futun yi kala, dii mi a yii, a xete a baba konni alo a to yi dii j̄ok̄eyani, a n̄e a baba donseen donj̄e nen. Koni naxan mi saraxaralina denbayani, na nama a don. ¹⁴Xa muxuna nde a saraxa sarijanxin don tantanni, a lan a yi a j̄ok̄on̄ fi, a m̄on yi yaganna d̄ox̄on̄ ma firin sa a fari a yanginna ra.

¹⁵Saraxaraline nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine kala e naxan bama Alatala xa. ¹⁶Xa e tin yamaan yi saraxa sarijanxine don, e bata e findi yulubi tongone ra, yanginna fima naxan ma fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

¹⁷Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁸a xa a fala Haruna nun a diine nun Isirayila kaane birin xa, a naxa, “Isirayila kaan birin hanma k̄ok̄ene Isirayila yi, naxan saraxa gan dixin bama Alatala xa, d̄e tiin nakamalina fe ra, hanma j̄enige ma saraxana, ¹⁹a lan a yi fa turaan na hanma kontonna, hanma k̄ot̄ona fe mi naxan na. ²⁰F̄een xuruseen naxan na, a mi lan e yi fa na ra, amas̄ot̄o a mi rasuxuma e xa. ²¹Xa muxuna nde fa xuruse gbeen na hanma a xunxurina, k̄ok̄e xunbeli saraxan na Alatala xa, hanma d̄e tiin nakamali saraxana hanma j̄enige ma saraxana, fe yo nama lu a ra alogo a xa rasuxu. ²²Nayi, e nama fa xuruse ȳetaren na, e a rali Alatala ma t̄een na n ma saraxa ganden fari, hanma naxan mad̄onxi, hanma a max̄ok̄xi, hanma furen naxan fatin ma hanma kaban naxan ma. ²³J̄ingena hanma ȳex̄e-na naxan salen se kuya hanma a dungi, i n̄e na be nen j̄enige ma saraxan na, koni a mi rasuxe d̄e tiin nakamali saraxan na. ²⁴E nama fa xuruseen na Alatala k̄on̄

naxan tēgenxi, a delane kalaxi, hanma e baxi na. E nama na ba saraxan na e yamanani. ²⁵ E nama na xuruse sifan nasuxu xɔɔene yii, e a ba donse saraxan na e Ala xa. Amasɔɔ e tēgenxi. Fena e ra. E mi rasuxe e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²⁷ “Ningena, yexēna hanma siin na bari, a xa lu a nga bun xii solofere. Xii solomasexede lɔɔni e nun na xanbi ra, a rasuxe nen saraxan na, naxan nalima Alatala ma tēen na. ²⁸ Ningena hanma yexēna, e nama e nun a diin kɔɔ raxaba lɔɔ kedenni. ²⁹ Xa e barika bira saraxan ba Alatala xa, e xa a ba ki fapi alogo a xa rasuxu. ³⁰ A donma na lɔɔni yetēen nin. E nama sese lu han xɔɔni. Alatala nan n tan na.”

³¹ “E n ma yamarine suxu e yi e liga. Alatala nan n tan na.”

³² “E nama n xili sarijanxin kala, alogo n xa lu sarijanni e tagi, e tan Isirayila kaane. Alatala nan n tan na, naxan e rasarjanma. ³³ N tan nan e ramini Misiran yamanani, n yi findi e Ala ra. Alatala nan n tan na.”

Isirayila yamana sali lɔɔni

23 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Sali lɔɔni ni itoe ra Alatala xa, e yamaan xilima malan sarijanxini waxatin naxan yi. Sali lɔɔni ni itoe ra n xa. ³ E xa wali xii sennin, koni xii soloferede lɔɔni findixi Matabu lɔɔni nan na, malan sarijanxin tima lɔɔni naxan ma. E nama wali yo ke. E xa Matabu lɔɔni findi Alatala gbeen na e nema dɔɔi dede yi.”

Yatene 28.16-25

⁴ “Sali lɔɔni bonne ni i ra Alatala xa. E xa yamaan xili malan sarijanxini waxatini itoe yi: ⁵ Kike singen xii fu nun naaninna, fitirin ma, Halagi Tiin Dangu lɔɔni Sanla nan na ra Alatala xa. ⁶ Na kiken xii fu nun suulundena, Buru Tetaren Sanla nan na ra Alatala xa. E xa buru ratetarene don xii solofere. ⁷ Xii singeni, e xa malan sarijanxin maxili. Na lɔɔni, e nama e wanle ke. ⁸ E xa saraxane rali Alatala ma tēen na xii solofere. Xii soloferede lɔɔni, e mɔɔni yi malan sarijanxin maxili. Na lɔɔni, e nama e wanle ke.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁰ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N lɔɔni naxan soma e yii, e na so menni, e se xaban fɔɔ, e xa fa e bogise singen xidin na saraxaraliin fema. ¹¹ Saraxaraliin xa a yita Alatala ra Matabu lɔɔni xɔɔni bode, alogo a xa a rasuxu e yii. ¹² E se xidin yitama Ala ra lɔɔni naxan yi, e xa yexēen naxan ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxan na, ¹³ e nun bogise saraxana, murutu fupin kilo sennin naxan basanxi turen na. Na xa rali Alatala ma tēen na, naxan xiri rafan a ma, e nun minse saraxan wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi. ¹⁴ Burun ba, tɔɔni ganxine ba, a xindene ba, e nama se xabaxi yo don benun e xa fa na saraxane ra e Ala xa. Habadan sariyan nan na ra e yixetene birin xa, e na dɔɔi dede yi.”

Yatene 28.26-31

¹⁵ “Keli Matabu lɔɔni xɔɔni bode, e malo xidin yitama Ala ra lɔɔni naxan yi, xunsagi solofere xa dangu. ¹⁶ Xii tonge suulundeni, Matabu lɔɔni solofereden xɔɔni

bode, e mɔɔni xa bogise xaba nenen fi Alatala ma bogise saraxan na. ¹⁷ E xa murutu fupin kilo saxan nafala buru ratexin na, e fa na buru xun firin na bogise singe saraxa ralixin na Alatala xa. ¹⁸ Yamaan mɔɔni xa kontondi solofere ba saraxan na naxan keden kedenne fe mi naxanye ra, e nun tura bulan keden nun konton firin, sa bogise saraxa burune fari e nun bogise saraxane nun minse saraxan naxanye daxa. Saraxa gan daxin nan ne ra, naxanye ralima Alatala ma tēen na, e xirin yi rafan a ma. ¹⁹ E mɔɔni xa kɔɔni keden ba yulubi xafari saraxan na, e nun yexēen naxan keden kedenna firin bɔɔni xunbeli saraxan na. ²⁰ Saraxaraliin xa yexēe firin nun bogise singen burun yita n na se ralixin na. E rasarjanma Alatala xa nen, e yi so saraxaraliin yii. ²¹ Na lɔɔni yeteni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na lɔɔni. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa, e na dɔɔi dede yi. ²² E na malo xaban fɔɔ, e nama maala xaba han xeen xedeen xɔɔ, e nama tɔɔni makentun naxanye na lu a xɔɔi ma. I xa ne lu yigelitɔɔni xa e nun xɔɔni. Alatala nan n tan na, e Ala.”

Yatene 29.1-6

²³ Alatala yi a fala Musa xa, ²⁴ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii singeni, e xa e matabu na lɔɔni e yi a binya, e xɔɔni fe, e yamaan xili malan sarijanxini. ²⁵ E nama e wanle ke na lɔɔni, e xa saraxane rali Alatala ma tēen na.”

Ala Solona lɔɔni

Yatene 29.7-11

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²⁷ “Kike solofereden xii fuden xa findi Ala Solona lɔɔni na. E xa malan sarijanxin ti, e yi sunna suxu, e yi saraxane rali Alatala ma tēen na. ²⁸ E nama e wali yo ke na lɔɔni, amasɔɔ Ala Solona lɔɔni na a ra. Alatala solonama e xa na lɔɔni nin, e Ala. ²⁹ Xa naxan yo mi sunna suxu na lɔɔni, na kedima nen a yamani. ³⁰ Xa naxan yo wali na lɔɔni, n na a raxɔɔima nen a yamaan ye. ³¹ E nama wali yo ke. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa, e na dɔɔi dede yi. ³² Matabu lɔɔni na a ra e xa e nun sali lɔɔni. E xa sunna suxu. E xa matabu sanla raba keli kiken xii solomanaaninden jinbanna ma han na xɔɔni bode jinbanna.”

Bubu Kui Sanla

Yatene 29.12-40

³³ Alatala yi a fala Musa xa, ³⁴ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii fu nun suulundeni, Bubu Kui Sanla na ra Alatala xinli, han xii solofere. ³⁵ Sanla xii singeni, malan sarijanxin tima nen, e nama e wali yo ke. ³⁶ Xii solofere, e xa saraxane rali Alatala ma tēen na. Xii solomasexede lɔɔni, e mɔɔni xa malan sarijanxin ti, e mɔɔni yi saraxane rali Alatala ma tēen na. Malan sarijanxin na a ra, e nama e wali yo ke. ³⁷ Sali lɔɔni nan ne ra Alatala xa, e yamaan xilima malan sarijanxini lɔɔni naxanye yi, alogo e xa saraxane rali Alatala ma tēen na, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbeteye, e nun minse sarax-

ane, naxanye daxa sali lɔxɔne yi. ³⁸ Saraxani itoe sama Alatalaa Matabu lɔxɔne saraxane fari nen, e nun ε kiseene nun ε de tiin nakamali saraxane, e nun ε jɛnige ma saraxane ε naxanye birin fima Alatala ma.”

³⁹ “Kike solofereden xii fu nun suulunde lɔxɔni, ε na yelin bogi seene malandeni xeen ma, ε xa sanla raba Alatala xa xii solofere. Xii singen nun xii solomasexeden findin Matabu lɔxɔne nan na. ⁴⁰ Xii singe lɔxɔni, ε xa bogise fajine ba wudine kɔɛ ra, e nun tugu yiine, e nun jɔxɔndene, e nun wudi yii gbeteɛye, ε yi sewa Alatala yetagi ε Ala han xii solofere. ⁴¹ E xa sanli ito raba Alatala xa jɛɛ yo jɛɛ, xii solofere. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. E sanla raba jɛɛn kike soloferedeni. ⁴² E xa dɔxɔ bubune kui xii solofere. Isirayila bari diine birin xa lu bubune kui, ⁴³ alogo ε yixetene xa a kolon fa fala n na e benbane radɔxɔ nen bubune kui, n to ε ramini Misiran bɔxɔni. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

⁴⁴ Musa Alatalaa sali lɔxɔne fala na kii nin Isirayila kaane xa.

Yire sarɔjanxin lenpu dɔxɔ sena

Xɔɔyaan 27.20,21

24 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “A yamari Isirayila kaane ma a e xa fa oliwi ture fajin na i xɔn, alogo lenpune xa dege waxatin birin. ³ Haruna xa a yengi lu lenpune xɔn Layiri Kankiraan ye masansan dugin fari ma Naralan Bubun kui, alogo e xa dege Alatala yetagi keli jinbanna ma han xɔxɔnni waxatin birin. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. ⁴ Haruna xa a yengi lu lenpune xɔn kɔɛen birin na naxanye dɔxɔ lenpu dɔxɔ se xema daxin fari Alatala yetagi.” ⁵ “Murutu fupin tongo i yi buru fu nun firin nafala. Burune keden kedenna birin binyen xa kilo sennin li. ⁶ I xa e dɔxɔ yelan firin nin xema tabanla fari Alatala yetagi, sennin sennin ye ma. ⁷ I xa wusulan fajin sa burune birin fari, naxan nalima Alatala ma teen na burun jɔxɔn na xɔxɔ lu seen na Ala xɔn. ⁸ Buruni itoe xa dɔxɔ Alatala yetagi Matabu lɔxɔn birin yi. Habadan layirin na a ra Isirayila kaane xa. ⁹ Burune xa raxete Haruna nun a diine ma, e yi e don yire sarɔjanxini. Amasɔɔ se sarɔjanxin na a ra na saraxane ye, naxanye ralima Alatala ma teen na, naxanye so saraxaraline yii. Habadan sariyan na a ra.”

Ala rayelefun nun gbalona

¹⁰ lɔxɔna nde muxuna nde yi mini Isirayila kaane ye, a nga Isirayila kaa, a baba Misiran kaa. Na kanna nun Isirayila kaana nde yi yenge yamaan daaxadeni. ¹¹ Isirayila naxanla diin yi Ala xinla rayelefu, a yi a konbi. A nga yi xili nen Selomiti, Dibiri a dii temena Dan bɔnsɔnni. Mafuren e yi a xali Musa fema. ¹² E yi a ramara a fajin na han Alatala yeteen yi a fe yeɛba e xa.

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹⁴ “Naxan konbin tixi, na ramini yamaan daaxaden fari ma. Naxanye birin a xuiin mexi, ne birin xa e yiine ti a xunna ma, yamaan birin yi a maglɔn han a faxa. ¹⁵ I xa a fala Isirayila kaane xa iki, i naxa, ‘Naxan na Ala konbi, a lan a yi a

yulubin goronna tongo. ¹⁶ Naxan na Alatala xinla rayelefu, na xa faxa, yamaan birin xa a maglɔn. Xa a findi xɔɛen na hanma Isirayila kaana, a na Alatala xinla rayelefu, a faxama nen. ¹⁷ Naxan na muxuna nde faxa, ε xa na kanna faxa. ¹⁸ Naxan na muxuna nde a suben faxa, a lan a yi a jɔxɔn so a yii. Niin jɔxɔn xa fi niin na. ¹⁹ Naxan na a boden maxlɔn, a fan xa maxlɔn na kiini. ²⁰ Maxlɔn jɔxɔn nan maxlɔn na, yeɛn jɔxɔn nan yeɛn na, jinna jɔxɔn nan jinna ra. A xa maxlɔn alo a a ligaxi boden na kii naxan yi. ²¹ Naxan na suben faxa a lan a yi a jɔxɔn fi, koni naxan na muxun faxa a lan a yi faxa. ²² Sariya kedenna na a ra ε birin xa, xɔɛna hanma Isirayila kaana. Alatala nan n tan na, ε Ala.” ²³ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa. Xemen naxan konbin tixi, e yi na xali yamaan daaxaden fari ma, e yi a maglɔn, a faxa. Isirayila kaane yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Matabu jɛɛna

Sariyane 15.1-11

25 Alatala yi a fala Musa xa Sinayi geyaan fari, ² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so na bɔxɔni n naxan soma ε yii, bɔxɔn yeteen xa a matabu Alatala xinli. ³ E nɔɛ ε xeeɛne biye nen jɛɛ sennin, ε manpa bili nakɔne wali, ε yi e bogine malan. ⁴ Koni jɛɛ solofereden findin matabu jɛɛn nan na Alatala xinli. E nama ε xeeɛne bi hanma ε yi ε manpa bili nakɔne wali. ⁵ Sansi bogin naxanye na soli e yete ma, i tan nama e malan i yete xa. I tan nama manpa tɔnsɔn mɔxine malan naxanye bogixi e yete ma. Amasɔɔ matabu jɛɛn na ra bɔxɔn xa. ⁶ Koni bɔxɔn na naxan namini matabu jɛɛn kui, ε birin xa na don, i tan, i ya konyi xemena, i ya konyi gilena, i ya walikena, xɔɛn naxan luma i konni, ⁷ e nun i ya xuruseene, e nun hali burun na suben naxanye i ya bɔxɔni. Bɔxɔn na naxan namini, na birin nɔɛ donɛ nen.”

Xɔɔya jɛɛna

⁸ “E xa matabu jɛɛ solofere tenge, jɛɛ solofere dɔxɔ solofere, alogo matabu jɛɛ solofereɛna xa lan jɛɛ tonge naanin e nun solomanaaninna ma. ⁹ Kike solofereden xii fudeni, Ala Solona lɔxɔna, ε xa xɔtane fe yamanan birin yi. ¹⁰ E jɛɛ tonge suulunden nasarɔjanma nen, ε yi a rali yiren birin yi a yamanan muxune birin bata xɔɔya. Xɔɔya jɛɛn na a ra ε xa, ε birin yi xete ε denbayana bɔxɔn ma ε bɔnsɔnne yi. ¹¹ Jɛɛ tonge suulunden findima Xɔɔya jɛɛn nan na ε xa. E nama ε xeeɛne bi, ε nama sansi bogine malan naxanye solima e yete ma. E nama manpa bogi tɔnsɔnne malan naxanye bogima e yete ma. ¹² Amasɔɔ Xɔɔya jɛɛn nan na ra. A sarɔjan ε xa. E na donseen naxan to xeeɛne ma, ε xa na don.”

¹³ “Na Xɔɔya jɛɛna, birin xa xete a gbee bɔxɔn ma.

¹⁴ Xa ε bɔxɔn nde mati hanma ε a sara muxuna nde ma, ε nama jaxu ε bode ra. ¹⁵ I a saren naxan soma i kon kaan yii, na xa lan na jeeɛne yatɛn ma naxan luxi benun Xɔɔya jɛɛn xa a li. A xa a saren nasuxu i yii naxan lanɛ se xaba waxatine yatɛn ma naxanye luxi.

¹⁶ Xa jee wuyaxi luxi, a saren xa mate na kiini. Xa jee dando nan luxi a xa a saren magodo. Amasɔɔ a mi bɔɔɔ matima, fɔ se xaba waxatine. ¹⁷ E nama jaxu e bode ra, koni e xa gaxu e Ala yee ra. Alatala nan n tan na, e Ala."

¹⁸ "E xa n ma tɔɔne nun sariyane suxu. Nayi, e luma nen yamanani bɔɔɔ xunbenli. ¹⁹ Bɔɔɔ yi bogi seene fi, e yi e dege han e lugo, e lu bɔɔɔ xunbenli. ²⁰ Waxatina nde e a falama nen, e naxa, 'En nanse donma jee soloferedeni, xa en mi xeen bi, en mi seen xaba?' ²¹ N barakan sama nen e feene yi jee senninden, alogo e se xabaxin xa e makone birin fan han jee saxan. ²² Jee solomasexedeni, e nema e xeeene bima, e donse ramaxin nan donma. E luma a donje nen han jeeen solo-manaaninden se xaba waxatini."

²³ "E nama bɔɔɔɔ mati habadanni mume, amasɔɔ n tan nan gbee bɔɔɔɔ na. E tan luxi nen alo xɔɔɔ naxanye yigiyaxi n konni. ²⁴ Nanara, e na yamanan ɔɔɔ, e xa sariyaxi ɔɔɔ alogo bɔɔɔ matixin xa xunba."

²⁵ "Xa i ngaxakedenna findi yiigelitɔɔɔ na, a yi a bɔɔɔ na nde mati, a bari bodena nde xa fa a bɔɔɔ matixin xunba. ²⁶ Xa a bari bode mi na naxan daxa a a xunba, xa a tan yeteen bata a xunba feren ɔɔɔ, ²⁷ a xa jeeene yate keli a saran ma, a yi na jɔɔɔ naxete a sara muxun ma. Na xanbi, a nɔɔ xete nen a bɔɔɔɔ. ²⁸ Koni, xa a mi a jɔɔɔ raxete se ɔɔɔ, bɔɔɔɔ xa lu a sara muxun yii han Xɔɔɔɔ Jeeena. Na waxatini a kari singen mɔɔ xa xete a bɔɔɔɔ. ²⁹ Xa muxuna nde a banxin mati taa gbeeni yinna soxi naxan ma, a nɔɔ a xunbe nen han jee keden a sara xanbini. ³⁰ Koni xa banxin mi xunba benun jee keden, a luma nen a sara muxun gbeeyani ɔɔɔɔ e nun a yixetene. A mi a raxetema Xɔɔɔɔ Jeeeni. ³¹ Koni banxin naxanye taa xunxurine yi naxanye mi rabilinxi yinna ra, ne luma nen alo bɔɔɔɔ. E nɔɔ xunbe nen, e mɔɔ yi raxete e kari singen ma Xɔɔɔɔ Jeeeni."

³² "Lewi bɔɔɔɔɔna taane kui, Lewine nɔɔ e banxine xunbe nen waxatin birin. ³³ Naxan na Lewi kaana nde a banxin sara, a minima nen banxi saraxin nun na taani Xɔɔɔɔɔ Jeeeni. Amasɔɔɔ banxin naxanye Lewi taane yi, ne findixi Lewine nan gbansan gbee ra Isirayila yamanani. ³⁴ Koni xeen naxanye e taane rabilinni, ne mi lan e mati, amasɔɔɔ Lewine nan gbee e ra habadan!"

Donla feen sariyane

³⁵ "Xa i ngaxakedenna findi yiigelitɔɔɔ na, naxan ɔɔɔ i fema, feren mi fa a yii a balo, i lan i yi a maso i ra alo xɔɔɔ alogo a xa lu i fema. ³⁶ I nama kɔɔ yo maxɔɔɔin a ma koni i xa gaxu i ya Ala yee ra, i ngaxakedenna yi lu i fema. ³⁷ Xa i a doli gbetini, i nama tɔɔ sa a fari. Xa i donseen mati a ma, i nama tɔɔ ɔɔɔ a xɔɔ."

³⁸ "Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran bɔɔɔɔ alogo n xa Kanan bɔɔɔɔ so e yii, n yi findi e Ala ra."

Muxun xunba sariyana fe

³⁹ "Xa muxuna nde findi yiigelitɔɔɔ na i dexɔɔ, a yi a yete mati i ma, i nama a ti konyi wanla ra. ⁴⁰ A xa ma-

suxu i konni alo walikena hanma xɔɔɔɔ. A xa lu i ya wanla ra han Xɔɔɔɔ Jeeena. ⁴¹ Na waxatini, e nun a di-ine yi xɔɔɔɔ, a yi xete a xabilani, e nun a benbane bɔɔɔɔ. ⁴² Amasɔɔɔ n ma walikene nan Isirayila kaane ra, n naxanye raminixi Misiran yamanani. E nama mati konyiyani. ⁴³ I nama e jaxankata, fɔ i xa gaxu i ya Ala yee ra."

⁴⁴ "Xa e konyi xemen hanma konyi gilene sara, a xa keli siya gbetene ye naxanye e rabilinxi. ⁴⁵ E mɔɔ nɔɔ xɔɔɔ na ndee sare nen naxanye ɔɔɔ e ye, e nun e xabilan muxuna nde naxanye barixi e yamanani. E yi findi e gbeen na. ⁴⁶ E mɔɔ nɔɔ e luyee diine yii nen e keen na, alogo e xa lu konyiyani habadan. Koni e ngaxakedenna, Isirayila kaane, e tan sese nama mɔɔ ɔɔɔ a ngaxakedenna xun na, a a jaxankata."

⁴⁷ "Xa xɔɔɔ findi nafulu kanna ra naxan ɔɔɔ e konni, e ngaxakedenna nde yi findi yiigelitɔɔɔ na, a a yete mati xɔɔɔɔ ma, hanma xɔɔɔ xabila muxu gbeti ma, ⁴⁸ a nɔɔ xunbe nen a mati xanbini. A ngaxakedenna nde nɔɔ e xunbe nen, ⁴⁹ hanma a ɔɔɔɔ, hanma a dunbode, hanma a bari bodena nde a xabilani, na nɔɔ a lige nen. A tan yeteen nɔɔ a yete xunbe nen, xa a feren ɔɔɔ. ⁵⁰ Nayi, e nun a sara muxun xa jeeene yate keli a sara jeeen ma han Xɔɔɔɔɔ Jeeena. A xa a jɔɔɔ fi alo walikene nɔɔ saranna yaten naxan ɔɔɔ na jeeene bun.

⁵¹ Jeeen ɔɔɔɔ naxanye luxi, xa ne mɔɔ gbo, a xa ne xasabin gbetin naxete nafulu kanna ma a xunba saren na. ⁵² Jeeen naxanye luxi benun Xɔɔɔɔɔ Jeeen yi a li, xa ne mi fa gbo, a xa na fan xasabin gbetin naxete a xunba saren na. ⁵³ A yisuxuma nen a kanna konni alo walikene naxan sare fixi, a nama a jaxankata. ⁵⁴ Xa a mi xunba na kii yo yi, e nun a diine xa xɔɔɔɔ Xɔɔɔɔɔ Jeeeni. ⁵⁵ Amasɔɔɔ n ma walikene nan Isirayila kaane ra. N gbee walikene nan e ra, n naxanye raminixi Misiran bɔɔɔɔ. Alatala nan n tan na, e Ala."

Barakan nun dangana

Sariyane 7.12-24 nun 28.1-14

26 "E nama suxurene rafala. E nama alana nde sawuran nafala. E nama gemen ɔɔɔ, e yi a batu. E nama geme masolixin ti e yamanani e yi a batu. Amasɔɔɔ Alatala nan n tan na, e Ala."

² "E xa n ma Matabu ɔɔɔɔ suxu, e yi n ma yire sarjɔɔɔɔ binya. Alatala nan n tan na."

³ "Xa e n ma tɔɔne nun yamarine suxu, ⁴ n tulen nafama nen e ma a waxatini, bɔɔɔɔ yi balon fi, wudine yi bogi xeeene ma. ⁵ Se bɔɔɔ waxatin buma nen han bogise bolon waxatina. Bogi seene yi lu bolonje han xee bi waxatina. E degema nen han e lugo, e yi lu e bɔɔɔɔ bɔɔɔ xunbenli. ⁶ N tinma nen yamanan yi lu herini. E na e sa, sese mi e tɔɔ. N burunna sube xɔɔɔ bama nen e yamanani, yengen mi soe e konni. ⁷ E e yaxune kedima nen, e yi bira e bun yengeni. ⁸ E tan muxu suulun fama nen e yaxun muxu keme kedideni. E tan muxu keme yi e yaxun wuli fu kedi. E yaxune birama nen e bun yengeni. ⁹ N fanma nen e ra. N yi dii wuyaxi fi e ma, e wuya ayi. N na n ma layirin nakamalima nen en tagi. ¹⁰ E yala malo ramaraxine donma

nen han malo xaba waxatin mɔn yi a li, ε yi a fonna dɔnxen woli ayi alogo a nenen xa ramara. ¹¹ N luma nen ε ye, n mi n me ε ra mume! ¹² N na n masiga tima nen ε tagi, n findi ε Ala ra. ε yi findi n ma yamaan na. ¹³ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran bɔxɔni alogo ε xa ba Misiran kaane yii. N Misiran konyiyaan goronna ba nen ε ma, alogo ε xa nɔ sigan tiye xunna kenli."

Sariyane 28.15-68

¹⁴ "Koni, xa ε mi n xuiin name, ε yamarini itoe birin suxu, ¹⁵ xa ε n ma tɔnne kala, ε yi ε me n ma sariyane ra, ε mi n ma yamarine birin liga, ε n ma layirin kala, ¹⁶ nayi, n ni ito nan ligama ε ra: N yihadin nagodoma nen ε ma, e nun fitina furene nun fati mawolonna, naxanye ε yeene kalama, e yi ε niin ba. ε sansine sima fuuni bayo ε yaxune nan e donma. ¹⁷ N kelima nen ε xili ma, alogo ε yaxune xa ε nɔ. Naxanye ε rapaxuxi, ne yi nɔnɔ sɔtɔ ε xun na. ε ε giye hali muxu yo mi ε fɔxɔ ra."

¹⁸ "Na birin xanbi ra, xa ε mi n xuiin name, n na ε yulubine saranma ε ra nen dɔxɔna ma solofere. ¹⁹ N yi ε wason kala, n yi kuyeni xara alo wurena, e nun bɔxɔna alo sulana. ²⁰ ε senben yi nan fuuni, bayo ε bɔxɔn mi bogi seene fiye, yamanan wudine mi bogima."

²¹ "Xa ε murute n ma, ε tondi n xuiin name, n na ε tɔrɔne rawuyama ayi nen dɔxɔ solofere naxan lanxi ε yulubine ma. ²² N burunna subene rafama nen ε xili ma naxanye ε diine faxama, e yi ε xuruseene raxɔri. E yi ε xurunɔ ayi han ε kirane yi yigeli."

²³ "Xa hali na birin ε mi xuru n ma, ε lu murutexi n ma, ²⁴ n yetɛen kelima nen ε xili ma, n mɔn yi ε tɔrɔne rawuya ayi dɔxɔ solofere. ²⁵ N yengen nakelima nen ε tan xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra n ma layirin kala feen na. ε na ε luxun ε taa ratangaxine yi, n fitina furen nafama nen, ε yi lu ε yaxune yiini. ²⁶ N yi ε kuma donseen na, naxalan fu yamaan birin ma burun ganma nen buru gande kedenni, e yi ε buruni taxun ligase xurudin na, ε yi a don koni ε mi lugo."

²⁷ "Xa hali na birin, ε mi n xuiin name, ε yi lu murutexi n ma, ²⁸ nayi, n kelima nen ε xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra dɔxɔna ma solofere. ²⁹ ε ε diine suben donma nen. ³⁰ N yi ε taan kidene kala, n yi ε wusulan gandene rabira. ³¹ N yi ε taane findi xɔrinxɔrinna ra, ε yire saripanxine yi raxɔri. Nayi, ε saraxane mi fa rafanma n ma. ³² N na ε yamanan kalama nen. ε yaxune na fa dɔxɔdeni ε konne yi, e kabema nen a kalaxin ma. ³³ N na ε raxuyama ayi nen yamanane yi, n yi bira ε fɔxɔ ra silanfanna ra, n yi ε sagatan. † ε yamanani gelima nen, a yi findi taa xɔnne ra."

³⁴ "Nayi, ε nema ε yaxune yii e konni waxatin naxan yi, ε yamanani genla yi lu, ε bɔxɔn luma nen matabuni, matabu waxatine bɔxɔn na ε mi naxanye suxu. ³⁵ A nema rabepinxi, a matabun sɔtɔma nen, ε mi tin naxanye ma ε yi dɔxi a yi waxatin naxan yi. ³⁶ Naxanye na lu e nii ra ε ye, n na e tunnaɔɔma e ma nen e yaxune yamanani, han e yi e gi bɔxɔnden gbansanna bira xuiin bun alo silanfanna, e bira hali muxe mi e fɔxɔ ra. ³⁷ E

birama nen e bode fari alo e nema e giye silanfanna bun, anu muxu yo mi e fɔxɔ ra. ε mi nɔε tiye ε yaxune yeε ra. ³⁸ ε faxama nen siya gbetene tagi, ε yaxune yamanani yi ε don. ³⁹ Naxanye na lu ε tan ye, ne doyenma nen han e faxa e yaxune yamanane yi e tan nun e benbane hakene fe ra."

⁴⁰ "Koni e na e ti e hakene ra e nun e benbane gbeene nun e tinxintareyaan nun e murutena, ⁴¹ feen naxanye a ligaxi, n yi keli e xili ma, n yi e rasiga e yaxune yamanani, nayi e Ala kolontare bɔnɔne na xuru, e yi e hakene yanginna fi, ⁴² n na n mirima nen layirina feen ma nxu nun Yaxuba tagi, e nun nxu nun Isiyaga, e nun nxu nun Iburahima, n yi n miri yamanana fe ma. ⁴³ Koni, fɔ yamanan nabepinxin xa lu singe, a yi a matabu e mi na waxatin naxan yi. E e hakene yanginna fima nen amasɔtɔ e bata e me n ma sariyane nun tɔnne ra. ⁴⁴ Koni, hali e lu e yaxune yamanani, n mi e rabepinɔ han e yi raxɔri, n yi n ma layirin kala. Amasɔtɔ Alatala nan n tan na, e Ala. ⁴⁵ N na n mirima nen n ma layirin ma, naxan nxu nun e benbane tagi, n naxanye ramini Misiran bɔxɔni siyane yetagi, alogo n xa findi e Ala. Alatala nan n tan na."

⁴⁶ Alatala tɔnne nun yamarine nun sariyane nan ne ra, a naxanye falaxi Isirayila kaane xa fata Musa ra Sinayi geyaan fari.

Muxun naxanye fixi Ala ma

27 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa muxuna nde bata a de ti, a muxuna nde fi Alatala ma, a xunbama gbetin nan na naxan lanxi a yaten ma. ³ Xa xemena na a ra naxan barin bata nɛε mɔxɔnɔ ti han nɛε tonge sennin, i xa a saren yate gbeti gbanan tonge suulun na, gbeti gbananna naxanye rawalima yire saripanxini. ⁴ Xa naxanla na a ra, gbeti gbanan tonge saxan. ⁵ Dii xemena naxan barin bata nɛε suulun ti han nɛε mɔxɔnɔ, na lanma gbeti gbanan mɔxɔnɔ nan ma. Dii xemena, gbeti gbanan fu. ⁶ Dii xemena naxan barin bata kike kedenna ti han nɛε suulun, na lanma gbeti gbanan suulun nan ma. Dii xemena, gbeti gbanan saxan. ⁷ Xemena naxan bata dangu nɛε tonge senninna ra, na lanma gbeti gbanan fu nun suulun ma. Naxanla, gbeti gbanan fu. ⁸ Naxan bata a de ti, xa yiigelitɔn na a ra, a mi nɔε na gbetin yaten fiye, a lan a yi na muxun xali saraxaraliin fema. Na nɔε gbetin xasabina nde fale nen a nɔε naxan fiye."

⁹ "Xa muxuna nde bata a de ti xurusena fe ra naxan nɔε be saraxan na Alatala xa, na xuruse sifan na fi Alatala ma, a bata rasaripan. ¹⁰ A mi masare gbete ra. A fanin mi masare a kobin na, a kobin mi masare a fanin na. Xa a kanna xuruseen masara gbete ra, e firinna birin bata rasaripan. ¹¹ Xa suben na a ra naxan hara-muxi, naxan mi be saraxan na Alatala xa, a xa xali saraxaraliin fema. ¹² Saraxaraliin xa a saren fala, xa suben fan, hanma a mi fan. A na saren naxan fala, a bata lu na ma. ¹³ Xa a kanna waxi suben xunba feni, a xa a bɔxɔn fi a yi yaganna dɔxɔna ma firin sa a fari."

¹⁴ "Xa muxuna nde a banxin fi Alatala ma, saraxaraliin xa a saren fala, xa a fan hanma a mi fan. A na naxan

† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

fala, a bata lu na ma. ¹⁵ Xa a kanna waxi a xunba feni, a xa a ɲɔɲɔ fi a yi yaganna dɔɲɔɲɔ ma firin sa a fari. Banxin yi xete a kanna ma.”

¹⁶ “Xa muxuna nde a xeen fi Alatala ma, a saren xa fala fata sansiin yatɛn na naxan xuyɛ a ma. Malo bɛn-bɛli gbee saxan xuyɛ bɔɲɔɲɔ naxan ma, na lanma gbeti gbanan tonge suulun nan ma. ¹⁷ Xa xeen fixi Xɔɲɔya ɲɛɛn nin, a saren luma na kii nin. ¹⁸ Xa xeen fixi Xɔɲɔya ɲɛɛn xanbin nin, saraxaraliin xa ɲɛɛne yatɛ naxan luxi benun Xɔɲɔya ɲɛɛ famatɔɲa, a yi nde ba xeen saren na. ¹⁹ Xa xɛɛ kanna waxi a xunba feni, a xa a ɲɔɲɔ fi, a yi yaganna dɔɲɔɲɔ ma firin sa a fari, xɛɛn yi xete a kanna ma. ²⁰ Xa a mi xɛɛn xunba, a yi a mati muxu gbetɛ ma, a mi fa nɔɛ a xunbɛ. ²¹ Xɛɛn na yɛba Xɔɲɔya ɲɛɛni, a bata rasarijan, a so Alatala yii kiseen na habadan! A findima saraxaraline gbeen nan na. ²² Xa muxuna nde xɛɛn fi Alatala ma a naxan saraxi, naxan mi yi a kɛɛni, ²³ saraxaraliin xa a saren fala fata ɲɛɛne yatɛn na naxanyɛ luxi benun Xɔɲɔya ɲɛɛna. Na kanna xa a saren fi na ɔɲɔ yɛtɛni. A sarijan Alatala yɛtagi. ²⁴ Xɛɛn naxɛtɛma a kari singen ma nɛn Xɔɲɔya ɲɛɛni, a sara naxan ma, naxan gbee yi a ra nun. ²⁵ Na sarene birin falama nɛn fata yire sarijanxin gbeti gbananna ra, naxan lanxi garamu fu ma.”

²⁶ “Muxu yo nama a xuruse dii singen fi Alatala ma na kiini, amasɔɲɔ Alatala nan gbee dii singene birin na hali ba na feen na. ɲinge ba, yɛxɛɛ ba, Alatala nan gbee e birin na. ²⁷ Xa a findi sube haramuxin dii singen na, a kanna nɔɛ a xunbɛ nɛn. A xa a ɲɔɲɔ fi, a yi yaganna dɔɲɔɲɔ ma firin sa a fari. Xa a mi a xunba, a xa a mati a sare falaxin na.”

²⁸ “Koni, muxun na sese fi Alatala ma habadanni, muxu ba, xuruse ba, a kɛɛ xɛɛn ba, na sese mi sare, a mi xunbɛ. Naxan yo na fi a ma habadanni, na bata sarijan a xa fefe. ²⁹ Hali a findi muxun na naxan fixi Ala ma habadanni, a mi nɔɛ xunbɛ, ɛ xa a faxa.”

³⁰ “Alatala nan gbee bɔɲɔɲɔ bogiseene birin yaganna ra. A na keli xɛɛn ma hanma langan kui, a sarijan Alatala yɛtagi. ³¹ Xa muxuna nde waxi a yaganna yirena nde xunba feni, fɔ a xa a ɲɔɲɔ fi, a yi na yiren yaganna dɔɲɔɲɔ ma firin sa a fari. ³² Alatala nan gbee xuruseene birin yaganna ra, a xurin nun a xungbena. Xuruseene na yatɛ, Alatala nan gbee e fudene ra. ³³ Xuruseene mi yɛbama a faɲin nun a kobin na. Xuruseen nama masara gbetɛ ra. Xa a na liga e firinna birin nasarijanma nɛn, e mi nɔɛ xunbɛ.”

³⁴ Alatala na yamarine nan so Musa yii Isirayila kaane xa Sinayi geyaan fari.

Tawureta Musa yire naaninden ni i ra. Isirayila kaane to keli Misiran yamanani, siga Kanan ԽԽԽԽ, e feen naxanye liga kira yi, ne nan seḅexi Kitabun yireni ito kui. A xili saxi na kiini nen bayo Isirayila kaane yatən nan seḅexi a kui naxan findixi ԺԺԺԺ wuyaxi ra.

Isirayila kaane yelin xanbini sariyane birin sɔtɛ Musa ra Ala naxanye fala a xa Sinayi geyaana fari e mini xanbini Misiran yamanani, e yi e yitɔn siga na yamanani Ala naxan nagidixi e ma. E yi siga singen han Kadesi-Barineya yi, Isirayila yamanan so dena. Koni e yi gaxu soɛ. Nayi, e yi lu tonbonni ԽԽԽԽ tonge naanin. ԺԺԺԽ na, e yi ԺԺԺԺ wuyaxi ԺԺԺԺ, e yi siga yiifanna ma alogo e xa Moyaba yamanan masԺԺԺԺ ԲԺԺԺ Daraan sogeteden binni. Kitabun yireni ito sora ԺԺԺԽene fe wuyaxi gḅetɛye nan falama naxan liga Moyaba yamanani. Isirayila kaane lu mən nin han e yi so Kanan yamanani.

Kitabun yireni ito Alaa yamana muxuyaana nan yitama en na. Waxatina nde e lannayaan liga, waxatina nde sike-na. Waxatina nde e xaxili ragidixi, waxati gḅetɛ, e yigitegexi. Koni, hali Alaa yamaan mi tinxin waxatin birin, Alaa tinxinna mi ԽԽԽԽ.

Isirayila kaane xili seḅena

1 Alatala yi falan ti Musa xa Naralan Bubun kui, Sinayi tonbonni, kike firinden ԽԽԽԽ singeni, e minin ԽԽԽԽ firinden Misiran ԽԽԽԽ. A yi a fala, a naxa, ² “Ե nun Haruna xa Isirayila yamaan birin tənge, ɛ xemene birin xinle seḅe xabila yeen nun denbaya yeen ma. ³ Ե xa Isirayila xemene birin tənge fata e ganle ra naxanye barin bata dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ⁴ ԽԽԽԽ yo ԽԽԽԽ, xabila manga keden xa ɛ mali.”

⁵ Na mali muxune xinle ni itoe ra:

Keli Ruben ԽԽԽԽ, Sedewuri a dii Elisuri.

⁶ Keli Simeyɔn ԽԽԽԽ, Surisadayi a dii Selumiyeli.

⁷ Keli Yuda ԽԽԽԽ, Aminadabo a dii Naxason.

⁸ Keli Isakari ԽԽԽԽ, Suwari a dii Nataneli.

⁹ Keli Sabulon ԽԽԽԽ, Xelɔn ma dii Eliyabi.

¹⁰ Yusufu a diine ԽԽԽԽ: Keli Efirami ԽԽԽԽ, Amixudi a dii Elisama.

Keli Manase ԽԽԽԽ, Pidasuri a dii Gamaliyeli.

¹¹ Keli Bunyamin ԽԽԽԽ, Gidewoni a dii Abidan.

¹² Keli Dan ԽԽԽԽ, Amisadayi a dii Axiyaseri.

¹³ Keli Aseri ԽԽԽԽ, Okiran ma dii Pagiyeli.

¹⁴ Keli Gadi ԽԽԽԽ, Dewuyeli a dii Eliyasafi.

¹⁵ Keli Nafatali ԽԽԽԽ, Enan ma dii Axira.

¹⁶ ԽԽԽԽ mangani itoe nan yi xilixi yamaan ye. Ne yi findixi Isirayila gali kuntigine nan na. ¹⁷ Musa nun Haruna yi muxuni itoe tongo naxanye xinle yeḅaxi. ¹⁸ E yi yamaan birin malan kike firinden xii singen ma. Xemen naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, e yi ne birin xinle seḅe keden keden ye ma kedin ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma, ¹⁹ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. A yi e tənge Sinayi tonbonni.

²⁰ E yi xemene birin xinle seḅe keden keden ye ma Isirayila a dii singe Ruben ԽԽԽԽ xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ²¹ E muxu wuli tonge naanin wuli sennin keme suulun tənge Ruben ԽԽԽԽ. ²² E yi Simeyɔn ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe keden keden ye ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke.

²³ E muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin keme saxan tənge Simeyɔn ԽԽԽԽ.

²⁴ E yi Gadi ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke.

²⁵ E muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin tonge suulun tənge Gadi ԽԽԽԽ.

²⁶ E yi Yuda ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke.

²⁷ E muxu wuli tonge solofere wuli naanin keme sennin tənge Yuda ԽԽԽԽ.

²⁸ E yi Isakari ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ²⁹ E muxu wuli tonge suulun wuli naanin keme naanin tənge Isakari ԽԽԽԽ.

³⁰ E yi Sabulon ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ³¹ E yi muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin tənge Sabulon ԽԽԽԽ.

³² Yusufu a diine ԽԽԽԽ ye: E yi Efirami ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ³³ E muxu wuli tonge naanin keme suulun tənge Efirami ԽԽԽԽ.

³⁴ E yi Manase ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ³⁵ E muxu wuli tonge saxan wuli firin keme firin tənge Manase ԽԽԽԽ.

³⁶ E yi Bunyamin ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke. ³⁷ E muxu wuli tonge saxan wuli suulun keme naanin tənge Bunyamin ԽԽԽԽ.

³⁸ E yi Dan ԽԽԽԽ xemene birin xinle seḅe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu ԽԽԽԽԽԽ na, naxanye yi ԽԽԽԽ sofa wanla ke.

³⁹ E muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere tənge Dan ԽԽԽԽ.

⁴⁰ E yi Aseri bɔnsɔnna xɛmɛnɛ birin xinle sɛbɛ, xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma, naxanye birin barin bata yi dangu ɲɛ mɔxɔɲɛn na, naxanye yi nɛ sofa wanla kɛ. ⁴¹ E muxu wuli tonge naanin e nun keden kɛmɛ suulun tɛngɛ Aseri bɔnsɔnɲi.

⁴² E yi Nafatali bɔnsɔnna xɛmɛnɛ birin xinle sɛbɛ, xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma, naxanye birin barin bata yi dangu ɲɛ mɔxɔɲɛn na, naxanye yi nɛ sofa wanla kɛ. ⁴³ E yi muxu wuli tonge suulun wuli saxan kɛmɛ naanin tɛngɛ Nafatali bɔnsɔnɲi.

⁴⁴ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan manga fu nun firinna ne xasabin nan yatɛ, bɔnsɔn keden manga keden. ⁴⁵ Isirayila kaane birin yatɛxin denbaya yɛɛn ma, naxanye birin bata yi dangu ɲɛ mɔxɔɲɛn na, naxanye yi nɛ sofa wanla kɛ, ⁴⁶ ne birin malanxina, muxu wuli kɛmɛ sennin wuli saxan kɛmɛ suulun tonge suulun nan yi a ra.

Lewi bɔnsɔnna a wanla

⁴⁷ Lewi bɔnsɔnna denbayane tan mi yi tɛngɛxi alo bonne.

⁴⁸ Alatala a fala nɛn Musa xa, a naxa, ⁴⁹ "I nama Lewi bɔnsɔnna nun Isirayila kaan bonne tɛngɛ e bode xɔn. ⁵⁰ I xa layiri sereyaan Bubun taxu Lewi bɔnsɔnna muxune ra e nun a muranne nun a seene birin. E xa batu bubun nun a muranne xali. E yi e xɔɲ lu e xɔn, e yi e yamaan daaxadeni tɔn a rabilinni. ⁵¹ E na keli sigatini, Lewi bɔnsɔnna muxune nan Ala Batu Bubun wayanma, e mɔn yi a yitɔn e na dɔxɔ daaxaden naxan yi. Xa muxu gbɛtɛ a maso a ra, e xa a faxa. ⁵² Isirayila kaane birin xa e malan e daaxadeni, birin yi dɔxɔ gali yɛɛn ma a taxamasenna bun. ⁵³ Lewi bɔnsɔnna muxune tan xa e bubune ti layiri sereyaan bubun nabilinni, e yi e xɔɲ lu a xɔn alogo n ma xɔɲ nama godo Isirayila yamaan ma." ⁵⁴ Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi, Isirayila kaane yi na birin liga.

Bɔnsɔnne dɔxɔ kiina yamaan daaxadeni

2 Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a naxa, ² "Isirayila kaane birin xa yamaan daaxadeni tɔn Naralan Bubun nabilinni, koni e nama a yigbetɛn. E xa dɔxɔ e bɔnsɔnna nun e denbayaan taxamasenne bun." ³ "Yuda bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn sogeteden binni e taxamasenna bun ma. Aminadabo a dii Naxason nan Yuda mangan na. ⁴ Muxu wuli tonge solofere wuli naanin kɛmɛ sennin nan a ganli. ⁵ Isakari bɔnsɔnna xa e daaxadeni tɔn e dɛxɔn ma. Suwari a dii Nataneli nan Isakari bɔnsɔnna mangan na. ⁶ Muxu wuli tonge suulun wuli naanin kɛmɛ naanin nan a ganli. ⁷ Sabulon bɔnsɔnna xa daaxa e fan dɛxɔn ma. Xelɔn ma dii Eliyabi nan Sabulon bɔnsɔnna mangan na. ⁸ Muxu wuli tonge suulun wuli solofere kɛmɛ naanin nan a ganli. ⁹ Nayi, xɛmɛn naxanye Yuda yamaan daaxaden ganli, ne birin malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli tonge solomasɛxe e nun sennin kɛmɛ naanin. Yamaan na keli, e singen nan sigama."

¹⁰ "Ruben bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn yiifari fɔxɔni e taxamasenna bun ma. Sedewuri a dii Elisuri nan Ruben bɔnsɔnna mangan na. ¹¹ Muxu wuli tonge naanin wuli sennin kɛmɛ suulun nan a ganli. ¹² Simeyɔn bɔnsɔnna xa e daaxadeni tɔn a dɛxɔn ma. Surisadayi a dii Selumiyeli nan Simeyɔn bɔnsɔnna mangan na. ¹³ Muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin kɛmɛ saxan nan a ganli. ¹⁴ Gadi bɔnsɔnna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Reyuli a dii Eliyasafi nan Gadi bɔnsɔnna mangan na. ¹⁵ Muxu wuli tonge naanin wuli suulun kɛmɛ sennin tonge suulun nan a ganli. ¹⁶ Nayi, xɛmɛn naxanye Ruben yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli tonge suulun e nun keden kɛmɛ naanin tonge suulun. Ne nan sigama a firindeni."

¹⁷ "Na xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxune yi siga ganla bonne tagi, e nun Naralan Bubuna. E birin sigama e daaxa yɛɛn nan ma, muxun birin nun a tidena, a bɔnsɔnna taxamasenna bun ma."

¹⁸ "Efirami bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn sogegododeni e taxamasenna bun ma. Amixudi a dii Elisama nan Efirami bɔnsɔnna mangan na. ¹⁹ Muxu wuli tonge naanin kɛmɛ suulun nan a ganli. ²⁰ Manase bɔnsɔnna xa daaxa a dɛxɔn ma. Pedasuri a dii Gamaliyeli nan Manase bɔnsɔnna mangan na. ²¹ Muxu wuli tonge saxan wuli firin kɛmɛ firin nan a ganli. ²² Bunyamin bɔnsɔnna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Gidewoni a dii Abidan nan Bunyamin bɔnsɔnna mangan na. ²³ Muxu wuli tonge saxan wuli suulun kɛmɛ naanin nan a ganli. ²⁴ Nayi, xɛmɛn naxanye Efirami yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli solomasɛxe muxu kɛmɛ. E tan nan sigama a saxandeni."

²⁵ "Dan bɔnsɔnna nun a ganle xa e daaxadeni tɔn kɔmɛn fɔxɔni e taxamasenna bun ma. Amisadayi a dii Axyeseri nan Dan bɔnsɔnna mangan na. ²⁶ Muxu wuli tonge sennin wuli firin kɛmɛ solofere nan a ganli. ²⁷ Aseri bɔnsɔnna xa e daaxadeni tɔn a dɛxɔn ma. Okiran ma dii Pagiyeli nan Aseri bɔnsɔnna mangan na. ²⁸ Muxu wuli tonge naanin e nun keden kɛmɛ suulun nan a ganli. ²⁹ Nafatali bɔnsɔnna xa daaxa na fan dɛxɔn ma. Enan ma dii Axira nan Nafatali bɔnsɔnna mangan na. ³⁰ Muxu wuli tonge suulun wuli saxan kɛmɛ naanin nan a ganli. ³¹ Nayi, xɛmɛn naxanye Dan ma yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli kɛmɛ wuli tonge suulun e nun solofere kɛmɛ sennin. Ne nan sigan dɔnxɛn na, e taxamasenna bun ma."

³² Isirayila kaane nan ne ra naxanye tɛngɛ denbaya yɛɛn ma. Gali daaxadene birin malanxina, muxu wuli kɛmɛ sennin wuli saxan kɛmɛ suulun tonge suulun.

³³ Lewi bɔnsɔnna muxune mi tɛngɛ Isirayila kaan bonne ye, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁴ Alatala yamarin naxanye birin fi Musa ma Isirayila kaane yi ne birin liga. E yi e daaxaden yebe e taxamasenne bun ma na kiini, e mɔn yi sigama na kii nin, xabila yɛɛn nun denbaya yɛɛn ma.

Lewi bɔnsɔnna wanle

3 Haruna nun Musaa denbayaan muxune ni i ra, Alatala falan ti Musa xa waxatin naxan yi Sinayi geyaan fari.

² Harunaa diine xinle ni itoe ra: a dii singena Nadaba, Abihu, Eleyasari nun Itamara. ³ Ne nan yi Harunaa diine ra naxanye masusan alogo e xa dɔɔ saraxaraliyani, e yi na wanla ke. ⁴ Koni Nadaba nun Abihu faxa nen Alatala yetagi Sinayi tonbonni, e to fa tee daxataren na a xa. Dii mi yi e yii, nanara, Eleyasari nun Itamara nan lu saraxarali wanla ke e baba Haruna bun ma.

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁶ "Lewi bɔnsɔnna maso, i yi e lu saraxarali Haruna sagoni, e lu a wanla ra. ⁷ E xa Haruna nun yamana wanla ke Naralan Bubuni, e Ala Batu bubun wanle ke. ⁸ E yengi dɔɔɔma nen Naralan Bubun muranne xɔn, e yi Ala Batu Bubun wanle rakamali Isirayila kaane xa. ⁹ I xa Lewi bɔnsɔnna muxune lu Haruna nun a diine sagoni. E tan nan fima n ma Isirayila kaane ye habadan! ¹⁰ I xa Haruna nun a diine dɔɔɔ saraxaraliyani. Muxu gbetɛ na a maso yire sarɔnɔnɔn na, e xa a faxa."

¹¹ Alatala mɔn yi a fala Musa xa, a naxa, ¹² "N tan yetɛɛn bata Lewi bɔnsɔnna muxune sugandi Isirayila kaane ye, e findi n gbeen na Isirayila dii singene bɔnɔn na. ¹³ Amasɔɔ n gbeen nan dii singene birin na. N Misiran dii singene birin faxa lɔɔnɔn, n yi dii singene birin nasarɔnɔn n yetɛ xa Isirayila yi. Muxu ba, xuruse ba, n gbeen nan e ra. Alatala nan n tan na."

Lewi bɔnsɔnna xili sɛbɛ singena

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi tonbonni, a naxa, ¹⁵ "I xa Lewi bɔnsɔnna muxune tɛngɛ, denbaya yeɛn nun xabila yeɛn ma. I xa xɛmɛne birin tɛngɛ naxanye barin bata dangu kike kedenna ra."

¹⁶ Musa yi e tɛngɛ alo Alatala a yamari kii naxan yi.

¹⁷ Lewi a diine xinle ni itoe ra: Gerisɔn, Kehati e nun Merari. ¹⁸ Gerisɔn ma diine findixi xabilani itoe nan benbaya ra: Libini nun Simeyi. ¹⁹ Kehati a diine findixi xabilani itoe nan benbaya ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeli. ²⁰ Merari a diine findixi xabilani itoe nan benbaya ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane nan ne ra e nun e denbayane benbane.

²¹ Gerisɔn findixi Libini nun Simayi xabilane benban nan na. Ne nan Gerisɔn xabilane ra. ²² E xɛmɛn naxanye tɛngɛ naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solofere kɛmɛ suulun. ²³ Gerisɔn xabilane yi e daaxadeni tɔnma Ala Batu Bubun nan xanbi ra, sogegodode binni. ²⁴ Eliyasafi nan yi Gerisɔn xabilane mangan na, Layeli a diina. ²⁵ Gerisɔn xabilane yi e yengi lu Naralan Bubun yireni itoe xɔn: bubun nun a xunna soon kuiin nun a fanna, a so dɛɛn ye masansan dugina, ²⁶ sansanna taa dugine naxan Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi sansanna dɛɛn na, e nun lutine nun e ti seene birin.

²⁷ Kehati findixi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli xabilane benban nan na. Ne nan Kehati xabilane ra. ²⁸ E xɛmɛn naxanye tɛngɛ naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solo-masɛɛ kɛmɛ sennin. E tan nan e yengi lu yire sarɔnɔnɔn xɔn. ²⁹ Kehati xabilane yi e daaxadeni tɔnma Ala Batu Bubun yiifari fɔxɔn nan ma. ³⁰ Elisafan nan yi Kehati xabilane mangan na, Yusiyeli a diina. ³¹ Kehati xabilane yi e yengi lu muranni itoe xɔn, Layiri Kankirana, † tabanla, lɛnpu dɔɔɔ sena, saraxa gandene, goronna naxanye rawalima yire sarɔnɔnɔn, ye masansan dugina, e nun e rawali seene birin.

³² Saraxarali Harunaa dii Eleyasari nan yi Lewi bɔnsɔnna muxune birin mangan na. A tan nan yi dɔɔɔ ne xun na naxanye yi e yengi luxi yire sarɔnɔnɔn xɔn ma.

³³ Merari findixi Maxali nun Musi xabilane benban nan na. Ne nan Merari xabilane ra. ³⁴ E xɛmɛn naxanye tɛngɛ naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli sennin kɛmɛ firin. ³⁵ Suriyeli nan yi Merari xabilane mangan na, Abixali a diina. E yi e daaxadeni tɔnma Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔn nan ma. ³⁶ Merari xabilane yi e yengi lu Ala Batu Bubun buntine nun gaalane †† nun sɛnbɛtɛnne nun bundɔɔɔnne nun muranne xɔn e nun e ti seene birin, ³⁷ e nun a sansanna sɛnbɛtɛnna naxanye a rabilinni nun e bundɔɔɔnne nun e gbangban seene nun e lutine.

³⁸ Musa nun Haruna nun a diine yi e daaxadeni tɔnma Naralan Bubun so dɛɛn nan yetagi, sogeteden binni. E yi yire sarɔnɔnɔn wanle xun matoma a ra Isirayila kaane xa. Xa muxu gbetɛ yi a maso yire sarɔnɔnɔn na, a yi faxama nen.

³⁹ Lewi bɔnsɔnna muxune birin Musa nun Haruna naxanye tɛngɛ xabila yeɛn ma fata Alatalaa yamarin na, xɛmɛn naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e malanxina, muxu wuli mɔɔɔnɔn nun firin.

⁴⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Dii xɛmɛ singene birin tɛngɛ Isirayila kaane ye, naxanye barin bata dangu kike kedenna ra, i yi e xinle sɛbɛ kedin ma. ⁴¹ Lewi bɔnsɔnna muxune so n yii e bɔnɔn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene bɔnɔn na. Alatala nan n tan na." ⁴² Musa yi Isirayila kaane dii singene birin tɛngɛ, alo Alatala a yamari kii naxan yi. ⁴³ Dii xɛmɛ singen naxanye birin barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne xinle sɛbɛxin lan muxu wuli mɔɔɔnɔn nun firin kɛmɛ firin tonge solofere e nun saxan nan ma.

⁴⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁴⁵ "Lewi bɔnsɔnna muxune tongo Isirayila kaane dii singene bɔnɔn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene bɔnɔn na. Lewi bɔnsɔnna muxune xa findi n gbeen na. Alatala nan n tan na. ⁴⁶ Bayo Isirayila dii singene wuya Lewi bɔnsɔnna muxune xa han muxu kɛmɛ firin tonge solofere e nun saxan, ne xunba daxon na a ra. ⁴⁷ Muxu kedenna xunba gbeti gbanan suulun na, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarɔnɔnɔn, naxan lanxi garamu fu ma. ⁴⁸ I xa na gbetin so Haruna nun a

† 3.31 LAYIRI KANKIRANAFE mɔn sɛbɛxi Xɔɔɔyaa 25.10-22 kui.

†† Nde a falama a "galalenne."

diine yii dii singene xunba seen na naxanye yi wuyaxi ayi.”

⁴⁹ Naxanye mi yi כֹּחַךְ yibiraxi Lewi בִּנְיָמִין muxune ra, Musa yi ne xunba gbetin tongo. ⁵⁰ A yi Isirayila dii singene gbetin tongo han gbeti gbanan wuli keden keme saxan tonge sennin e nun suulun, gbeti gbanan na naxan nawalima yire sarijanxini. ⁵¹ Nayi, Musa yi xunba gbetin so Haruna nun a diine yii, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Lewi בִּנְיָמִין wanle

4 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ² “E Kehati xabilan muxune tenge Lewi yixetene ye xabila yeen nun denbaya yeen ma. ³ E xemene tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulun, naxanye birin nje wanla ke Naralan Bubuni.”

⁴ “Kehati xabilan muxune xa wanli ito nan ke Naralan Bubuni: E xa e yengi lu se sarijanxi fisamantenne כֹּחַךְ. ⁵ Yamaan na keli sigadeni, Haruna nun a diine xa ye masansan dugin ba, e yi a sa Layiri Sereya Kankiraan fari. ⁶ E yi sube kidi fajine sa a fari, e mɔn yi dugi mamiloxini bandun ne fan fari. E yi Kankiraan tongo tamine yitɔn. ⁷ E xa dugi mamiloxi gbete sa Buru Rali Tabanla fari, e yi a goronne nun igelengenne nun minse saraxa saseene dɔɔ na. Buru Ralixin naxanye na waxatin birin, ne xa lu tabanla fari. ⁸ E xa dugi gbeela so seene birin xunna, e yi sube kidi fajine so e birin xunna, e mɔn yi tabanla tongo tamine yitɔn. ⁹ E xa dugi mamiloxin so lenpu dɔɔ seen nun lenpune nun e rawali seene nun tee ko seene nun e radegɛ turen xun na. ¹⁰ E xa ne birin mafilin sube kidi fajin bitinganni, e mɔn yi e sa e xali wudin fari. ¹¹ E xa dugi mamiloxin so saraxa gande xema daxin xun na, e yi sube kidi fajin bitinganna so na fan xun na. E mɔn yi a tongo tamine yitɔn. ¹² Muranna naxanye birin nawalima yire sarijanxini e xa ne malan, e yi e raxidi dugi mamiloxini, e yi kidi fajin bitinganna so e xun na, e yi e sa e xali wudin fari. ¹³ E xa xuben ba saraxa gande sula daxin fari, e yi dugi mamiloxin so a xun na. ¹⁴ E xa a saraxa waliseene birin dɔɔ na fari: xube sa seene, suben tongo seene, xube ko seene, e nun wuli xuya goronne. E xa sube kidi fajin bitinganna so e xun na, e mɔn yi saraxa ganden tongo tamine yitɔn. ¹⁵ Haruna nun a diine na yelin muranne nun goron sarijanxine xunna soe, yamaan na keli sigadeni, Kehati xabilan muxune xa fa, e yi e xali. Koni e nama e yiin din se sarijanxine ra, alogo e nama faxes. Kehati xabilan muxune xa na seene xali naxanye Naralan Bubun kui. ¹⁶ Saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa a yengi lu lenpu turen nun wusulanna nun bogise saraxane nun masusan turen xɔn ma. A yi a yengi lu Ala Batu Bubun yiren birin xɔn ma e nun a kui seene nun muran sarijanxine nun a goronne birin.”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ¹⁸ “E Kehati xabilan muxune ratanga alogo e nama raxɔri Lewi בִּנְיָמִין ye. ¹⁹ E ito nan liga e xa alogo e nama faxes e na e maso se sarijanxi fisamantenne ra waxatin naxan yi: Haruna nun a diine singe xa so yire sarijanx-

ini, e yi birin ti a wali ra, e nun a lan a xa naxan xali.

²⁰ Koni Kehati xabilan muxune nama so yire sarijanxini, e se sarijanxi fisamantenne to, hali ndedi, alogo e nama faxes.”

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²² “Gerison yixetene fan tenge, xabila yeen nun denbaya yeen ma. ²³ I xa xemene tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulun, naxanye nje wanla ke Naralan Bubuni. ²⁴ Gerison yixetene xabilane wanle ni i ra e nun e lan e xa goronna naxanye xali: ²⁵ E xa Ala Batu Bubun dugine maxali, e nun Naralan Bubuna, a xunna soona, a kidi fajin naxanye sama a fari, dugin naxanye singanma Naralan Bubun so deen na, ²⁶ a sansanna dugin naxanye Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi a so deen na, e nun e lutine nun e singan seene birin. ²⁷ Gerison xabilan muxune xa wali Haruna nun a diine yamarin bun. E tan nan a falama e xa e lan e xa naxan xali. ²⁸ Gerison xabilan muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni. E xa wali saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

²⁹ “I xa Merari בִּנְיָמִין muxune tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma. ³⁰ I xemene birin tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulunna, naxanye nje wanla ke Naralan Bubuni.”

³¹ “E wanla ni i ra Naralan Bubuni: E xa Ala Batu Bubun bun tiine xali, a gaalane, † a senbetenne, a bundɔɔne, ³² sansanna senbetenne naxan bubun nabilinni, e bundɔɔne, e gbangban wudine nun e lutine, e nun waliseene birin. E xa xemen birin goronna so a yii a naxan xalima. ³³ Merari בִּנְיָמִין muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni, saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

³⁴ Musa nun Haruna nun yamaan mangane yi Kehati xabilan muxune tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma. ³⁵ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna sɔɔ han jee tonge suulunna, naxanye birin yi nje wanla ke Naralan Bubuni, ³⁶ ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli firin keme solofere tonge suulun nan ma. ³⁷ Kehati xabila xemene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala a yamari e ma fata Musa ra kii naxan yi.

³⁸ Gerison yixetene fan yi tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma. ³⁹ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna sɔɔ han jee tonge suulun, naxanye birin yi nje wanla ke Naralan Bubuni, ⁴⁰ ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli firin keme sennin tonge saxan nan ma. ⁴¹ Gerison yixetene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴² Merari yixetene fan yi tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma. ⁴³ Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna sɔɔ han jee tonge suulunna, naxanye birin yi nje wanla ke Naralan Bubuni, ⁴⁴ ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli saxan keme firin nan ma. ⁴⁵ Merari yixetene yaten nan na ra. Musa nun Haruna yi

† Nde a falama a “galalenne.”

e birin tēnge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra.

⁴⁶ Musa nun Haruna nun Isirayila mangane yi Lewi bōnōnna muxune birin tēnge xabila yēen nun denbaya yēen ma. ⁴⁷ Xēmen naxanye birin bata yi nēe tonge saxanna sōtō han nēe tonge suulun, naxanye birin yi Naralan Bubun wanla kēma, e mōn yi a xali, ⁴⁸ e malanxin lan muxu wuli solomasexē kēme suulun tonge solomasexē nan ma. ⁴⁹ E yi e tēnge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra. Birin yi ti a wanla ra, e nun a lan a xa goronna naxan maxali, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Muxu saripantarene fe

5 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “Isirayila kaane yamari a e xa na kanna ramini yamaan daaxaden fari ma fure naxin naxan fatin ma hanma faxunna minima muxun naxan bari boden ma hanma naxanye xōsxi binbin xōn. ³ Xa xēmen na a ra hanma naxanla, e xa e ramini yamaan daaxaden fari ma, alogo e nama daaxaden naxōsi, n luma e tagi denaxan yi.” ⁴ Isirayila kaane yi na liga, e yi e ramini yamaan daaxaden fari ma, e yi a liga alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi.

Kala tixine xa yitōn

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, ⁶ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xēmena nde hanma naxanla nde hake yo liga muxu gbete ra, a bata tinxintareyaan liga Alatala ra. Na kanna bata findi yulubi tongon na. ⁷ Fō a xa a ti a haken na nēn, a yi a se kalaxin naxōn naxete a kanna ma, a yi a se kalaxin saren yaganna dōxōde firin sa a fari. ⁸ Xa se kanna faxa, a bari bode mi na naxan na gbetin nasuxe, na seen lan a xete Alatala ma, a so saraxaraliin yii, sa kontonna fari Ala solona seen na a xa. ⁹ Isirayila kaane fama saraxa saripantarene naxanye ra, saraxaraliin nan gbee ne ra. ¹⁰ Muxun na naxan nasaripantarene, a na ligaxi a yete nan xa. Muxun na naxan so saraxaraliin yii, na luma a tan nan yii.”

Sariyana lan xōxōlōnna ma

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, ¹² a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xēmena nde a naxanla mi tinxin, a a xēmen yanfa, ¹³ e nun xēme gbete yi kafu, xa a xēmen mi a to, naxanla yi a yete raxōsi wundoni, koni xa a li sere mi na, a mi suxu na feen xun na, ¹⁴ xa xōxōlōn xaxinla so na xēmeni, a sike a naxanla ma, xa a li a xōsxi hanma a mi a ligaxi, ¹⁵ nayi, na xēmen xa a naxanla xali saraxaraliin fēma. A xa murutu fupin kilo saxan xali bogise saraxan na. A nama ture sa na murutuni, a nama wusulan sa a fari, amasōtō xōxōlōnna bogise saraxan na a ra. Marabira seen na a ra hake tongoxin ma. ¹⁶ Saraxaraliin xa naxanla maso, alogo a xa ti Alatala yetagi. ¹⁷ A xa ige rasaripantarene tongo fēpēna nde kui, a yi Ala Batu Bubun burunburunna sa a yi. ¹⁸ Naxanla naxan tima Alatala yetagi, a xa na labaran-na ba, a yi bogise saraxan so a yii kōtō lu seen na a haken xōn xōxōlōnna bogise saraxan na. Saraxaraliin xa

na ige lōxōn suxu a yii, naxan fama dangan na. ¹⁹ A xa naxanla rakōlō, a naxa, ‘Xa e nun xēme gbete mi kafuxi, i mi i ya xēmen yanfaxi, i mi xōsi fe rabaxi xabu i dōxō xēme taa ra, i xa ratanga dangani ito ma ige lōxōni ito fama naxan na. ²⁰ Koni xa i bata i ya xēmen yanfa, i yi i yete raxōsi, xa e nun xēme gbete bata kafu xabu i dōxō xēme taa ra,’ ²¹ nayi, saraxaraliin xa naxanla rakōlō dangani ito ra, ‘Alatala xa a liga, i doyen, i kuiin yi mate i ra, yamaan yi i danga, e yi i mafala. ²² Igeni ito naxan fama dangan na, na xa so i fatini, a yi i kuiin mate i ra, i yi doyen.’ Naxanla xa a ratin, a naxa, ‘Amina, amina!’”

²³ “Saraxaraliin xa dangani itoe sebe walaxana nde ma, a yi e xa ige yilōxin na. ²⁴ A xa ige xōlen so naxanla yii naxan fama dangan na, a a min, alogo a xa so a fatin xōn, a xōlō ayi. ²⁵ Saraxaraliin xa xōxōlōnna bogise saraxan tongo naxanla yii, a a yita Alatala ra a yii, a yi a xali saraxa ganden dēxōn. ²⁶ A xa a yiin ye keden ba a ra, kōtō lu seen na Ala xōn, a yi a sa tēni saraxa ganden fari. Na xanbi ra, naxanla yi igen min. ²⁷ Xa a bata a yete xōsi, a a xēmen yanfa, a na igen min naxan fama dangan na, na a tōtōma nēn, a a kuiin mate a ra, a yi doyen. Na naxanla findima nēn danga muxun na yamaan tagi. ²⁸ Koni, xa na naxanla mi a yete xōsxi, a saripantarene, fefe mi a sōtōma, a mōn xōe diine bare nēn. ²⁹ Xōxōlōnna sariyana nan na ra naxanla xa naxan bata a xēmen yanfa, a a yete xōsi, ³⁰ hanma xōxōlōn xaxinla na so xēmen naxan yi, a na sogin a naxanla ma. A xa ti Alatala yetagi, saraxaraliin yi sariyana sebexini itoe birin nakamali a ma. ³¹ Xēmen mi hake yo tongoxi, koni naxanla a haken goronna tongoma nēn.”

Nasiri de ti fena

6 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xēmena nde hanma naxanla nde a de ti, a a xa lu Alatala wanla ra Nasiri muxun na, ³ na kanna xa a me dōlōn na e nun na minse sifane, hali manpa muluxunxina. A nama minse yo min naxan nafalaxi manpa bogin na, a nama manpa bogi xinden hanma a xaraxin don. ⁴ A nēma a Nasiri de tiin nakamalima, a nama sese don naxan kelixi manpa binle † yi, hali a xōnne hanma a dagina. ⁵ A nēma a Nasiri de tiin nakamalima, biden nama a xunna li. A xa lu Alatala wanla ra han na waxati falaxin yi kamali. A xa saripantarene, a xa a xunsexen lu kuyē ayi. ⁶ A nēma Alatala wanla ra, a nama a maso binbin na. ⁷ Hali a baba hanma a nga hanma a ngaxakedenna nde faxa, a nama a yete xōsi, a so binbin xun ma. Amasōtō a xunsexen findixi taxamasenna nan na, a a tan bata lu Alaa wanla ra. ⁸ A nēma Alaa wanla ra waxatin naxan birin yi, a saripantarene Alatala yetagi.”

⁹ “Xa muxuna nde faxa a fēma, a xunsexē ralixin bata raharamu. A xa a xunna bi a rasaripantarene lōxōni, xii soloferede lōxōni. ¹⁰ Xii solomasexede lōxōni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin xali saraxaraliin fēma Naralan Bubun so dēen na. ¹¹ Saraxaraliin xa keden faxa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini.

na, a Ala solona a xa. Amasɔɔ a bata lu binbin fema. Na lɔxɔni, a mɔn xa a xunna rasarijan. ¹² Nayi, na kan-na mɔn xa a de ti waxatin de suxu, a yi kontonna jee kedenna ba yangin saraxan na Alatala xa. Waxatin naxan bata yi dangu, na mi a kui, amasɔɔ a xɔsi nen benun a de tiin xa kamali.”

¹³ “Sariyan ni ito ra Nasiri de tiin ma. A waxati saxin na kamali, e xa fa a ra Naralan Bubun so deen na. ¹⁴ A xa fa kiseni itoe ra Alatala yetagi: kontonna jee keden-na fe mi naxan na saraxa gan daxin na, yexee gilen jee kedenna fe mi naxan na yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden fe mi naxan na bɔje xunbeli saraxan na. ¹⁵ A mɔn yi fa na saraxane bogise nun minse saraxane ra e nun burun sangatanna ye keden buru rate seen † mi naxan yi, e nun buru xunne naxan nafalaxi murutu fupin na naxan basanxi turen na, e nun buru yilenlɛnxine turen saxi naxanye ma. ¹⁶ Saraxaraliin xa ne yita Alatala ra, a yi yulubi xafari saraxan ba e nun saraxa gan daxina. ¹⁷ A mɔn xa kontonna ba bɔje xunbeli saraxan na Alatala xa, e nun buru ratetaren naxanye sangatanna kui e nun bogise saraxane nun minse saraxane. ¹⁸ Na waxatini, Nasiri muxun xa a xunna bi Naralan Bubun so deen na bayo a bata yi a xunna fi Ala ma. A yi a xun sexene sa teeni naxan bɔje xunbeli saraxan bun. ¹⁹ Nasiri muxun na a xunna bi, saraxaraliin xa kontonna balaxa pinxin so a yii, e nun buru xun keden nun burudi keden keli sangatanna kui, buru rate se mi naxanye yi. ²⁰ Saraxaraliin xa e yita Alatala ra se ralixin na. E sarijan. Saraxaraliin nan gbee e ra, sa danban nun a kanke fari naxanye daxa e yita Ala ra. Na xanbi ra, Nasiri muxun nɔe manpaan minje nen.”

²¹ “Sariyan nan na ra lan Nasiri muxuna kiseen ma bayo a bata a de ti a xa lu Alatala wanla ra. Xa fere-na a xa, a mɔn nɔe nde se a fari. A xa a de tiin nakamali alo Nasiri muxuna sariyana a falaxi kii naxan yi.”

Saraxaraliin dubana

²² Alatala yi a fala Musa xa, ²³ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a e xa duba Isirayila kaane xa ikimaan na:

²⁴ Alatala xa i baraka,
a i kantan!

²⁵ Alatala nɔɔn xa godo i ma,
a kininkinin i ma!

²⁶ Alatala xa a yengi dɔɔɔ i xɔn,
a bɔje xunbenla fi i ma!

²⁷ E na duba Isirayila kaane xa n xinli, n tan e barakama nen.

Isirayila mangane kiseene fe

7 Musa yelin Ala Batu Bubun tiye lɔxɔn naxan yi, a yi a masusan turen na a rasarijan xinla ma e nun a muranne birin. A mɔn yi saraxa ganden nun a goronne masusan, a e rasarijan. ² Nayi, Isirayila mangane yi fa kiseene ra. Denbaya xunne nan yi ne ra nax-

anye yamaan tenge, bɔnɔn mangane. ³ E yi fa e kiseene ra Alatala yetagi: Wontoro xunna soxin sennin e nun jinge fu nun firin. Manga firin, wontoro keden, manga keden jinge keden. E yi fa ne ra Ala Batu Bubun yetagi.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁵ “Kiseene rasuxu e yii alogo e xa Naralan Bubun wanla ke. E xa yitaxun Lewi bɔnɔnna ra, naxan lanje e wanle ma.” ⁶ Nayi, Musa yi wontorone nun jingene rasuxu, a yi e yitaxun Lewi bɔnɔnna ra. ⁷ A yi jinge naanin nun wontoro firin so Gerison xabilan yii, alogo e wanla xa sɔɔya. ⁸ A yi jinge solomasexe nun wontoro naanin so Merari xabilan yii, alogo e wanla xa sɔɔya. E birin yi walima Itamaraa yamarin bun, saraxarali Harunaa diina. ⁹ Koni, a mi se so Kehati xabilan yii, amasɔɔ e yi tixi se sarijanxi fisamantenne maxanla nan na, naxanye tongoma tungunna ma.

¹⁰ Saraxa ganden masusan lɔxɔn naxan yi turen na alogo a wanla xa fɔl, mangane yi e kiseene xali saraxa ganden yetagi. ¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Lɔɔɔ xo lɔɔɔ manga keden xa fa a kiseene ra, alogo wanla xa fɔl saraxa ganden yetagi.”

¹² Aminadabo a dii Naxason yi fa Yuda bɔnɔnna kiseene ra xii singe lɔɔni. ¹³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan binyen yi lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin keden naxan binyen lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ¹⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ¹⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ¹⁶ kɔɔ keden yulubi xafari saraxan na, ¹⁷ jinge firin e nun konton suulun nun kɔɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Aminadabo a dii Naxason ma kiseene ra.

¹⁸ Suwari a dii Nataneli, Isakari bɔnɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii firinde lɔɔni. ¹⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ²⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ²¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ²² kɔɔ keden yulubi xafari saraxan na, ²³ jinge firin e nun konton suulun nun kɔɔ suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bɔje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Suwari a dii Nataneli a kiseene ra.

²⁴ Xelɔn ma dii Eliyabi, Sabulon bɔnɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii saxande lɔɔni. ²⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ²⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ²⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ²⁸ koto keden yulubi xafari saraxan na, ²⁹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Xelɔn ma dii Eliyabi a kiseene ra.

³⁰ Sedewuri a dii Elisuri, Ruben bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii naaninde lɔxɔni. ³¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ³² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ³³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ³⁴ koto keden yulubi xafari saraxan na, ³⁵ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Sedewuri a dii Elisuri a kiseene ra.

³⁶ Surisadayi a dii Selumiyeli, Simeyɔn bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii suulunde lɔxɔni. ³⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ³⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ³⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ⁴⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na, ⁴¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Surisadayi a dii Selumiyeli a kiseene ra.

⁴² Dewuyeli a dii Eliyasafi, Gadi bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii senninde lɔxɔni. ⁴³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁴⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁴⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ⁴⁶ koto keden yulubi xafari saraxan na, ⁴⁷ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Dewuyeli a dii Eliyasafi a kiseene ra.

⁴⁸ Amixudi a dii Elisama, Efirami bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii soloferede lɔxɔni. ⁴⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti

daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁵⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁵¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ⁵² koto keden yulubi xafari saraxan na, ⁵³ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amixudi a dii Elisama kiseene ra.

⁵⁴ Pedasuri a dii Gamaliyeli, Manase bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomasexede lɔxɔni. ⁵⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁵⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁵⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ⁵⁸ koto keden yulubi xafari saraxan na, ⁵⁹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Pedasuri a dii Gamaliyeli a kiseene ra.

⁶⁰ Gidewoni a dii Abidan, Bunyamin bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomanaaninde lɔxɔni. ⁶¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁶² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁶³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ⁶⁴ koto keden yulubi xafari saraxan na, ⁶⁵ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Gidewoni a dii Abidan ma kiseene ra.

⁶⁶ Amisadayi a dii Axiyeleri, Dan bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fude lɔxɔni. ⁶⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁶⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁶⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na, ⁷⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na, ⁷¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amisadayi a dii Axiyeleri a kiseene ra.

⁷² Okiran ma dii Pagiyeli, Aseri bɔnsɔnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun kedende lɔxɔni. ⁷³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi

garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti dixin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁷⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁷⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna ne kedenna saraxa gan dixin na, ⁷⁶ kwt keden yolubi xafari saraxan na, ⁷⁷ pinge firin e nun konton suulun nun kwt suulun, e nun yexeen ne keden kedenna suulun, bje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Okiran ma dii Pagiyeli a kiseene ra.

⁷⁸ Enan ma dii Axira, Nafatali bwnwnna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun firinde lwnni. ⁷⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti dixin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti dixin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fupin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na, ⁸⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra, ⁸¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna ne kedenna saraxa gan dixin na, ⁸² kwt keden yolubi xafari saraxan na, ⁸³ pinge firin e nun konton suulun nun kwt suulun, e nun yexeen ne keden kedenna suulun, bje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Enan ma dii Axira a kiseene ra.

⁸⁴ Isirayila denbaya xunne birin ma kiseene ni i ra, e naxanye fi saraxa ganden masusan lwnni alogo a wanla xa fwl: goronna gbeti dixin fu nun firin, wuli xuya goronna gbeti dixin fu nun firin, xema goronna fu nun firin. ⁸⁵ Goronna gbeti dixin keden kedenne birin yi lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronne fan, garamu keme solofere. Na seene birin malanxin lanxi gbeti kilo mwnnen nun naanin nan ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan.

⁸⁶ Goronna xema dixin keden kedenne birin yi lanxi garamu keme nan ma. E fu nun firinne malanxina, garamu wuli keden keme firin. E yi rafexi wusulanna ra. ⁸⁷ E fa xuruseen naxanye ra saraxa gan dixin na: tura bulan fu nun firin, konton fu nun firin, yexeen ne kedenna fu nun firin, e nun e bogise saraxane. E yi fa kwt fu nun firin na yolubi xafari saraxan na. ⁸⁸ E fa xuruseen naxanye ra bje xunbeli saraxan na: tura mwnnen nun naanin, konton tonge sennin, kwt tonge sennin e nun yexeen ne keden kedenna tonge sennin. Ne nan findi kiseene ra alogo saraxa ganden wanla xa fwl a masusan xanbini.

⁸⁹ Musa nema yi soe Naralan Bubuni falatideni Ala xa, a yi Ala xuiin mema maleka gubugubu kan sawura firinne nan longori ra Layiri Sereya Kankiraan deraganla xun ma, Ala solonadena. A yi falan tima a xa.

Lenpune dwnsena fe

8 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa a fala Haruna xa, a naxa, "I na lenpu soloferene dwn waxatin naxan yi, e lan e yi lenpu dwn seen yetagini yalan." ³ Haruna yi na liga. A lenpune dwn alogo e xa e dwn seen ye-

tagini yalan alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ⁴ Lenpune dwn seen yi rafalaxi xema bwnbwnxin nan na, keli a sanna ma han a fuge sawurane, alo Alatala a yita Musa ra kii naxan yi.

Lewi bwnwnna muxune rasarijanna

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁶ "Lewi bwnwnna muxune ba Isirayila kaan bonne ye, i yi e rasarijan. ⁷ I xa e rasarijan ikiini: I xa marasarijan igen xuya e ma, na xanbi ra e xa e fati ma xabene birin bi, e yi e dugine xa, alogo e xa sarijan. ⁸ E xa tura bulan keden tongo, e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na a bogise saraxan na, i yi tura bulan gbeti tongo yolubi xafari saraxan na. ⁹ I yi Isirayila yamaan birin malan, i yi Lewi bwnwnna muxune xili Naralan Bubun yetagi. ¹⁰ I xa Lewi bwnwnna muxune maso Alatala yetagi, Isirayila kaane yi e yiine sa e fari. ¹¹ Haruna xa Lewi bwnwnna muxune yita Alatala ra se ralixin na Isirayila kaane tagi alogo e xa Alatala wanla fwl. ¹² Na xanbi ra, Lewi bwnwnna muxune xa e yiine sa tura firinna xunne fari. Na keden xa ba Alatala xa yolubi xafari saraxan na, bwnna saraxa gan dixin na, Ala solona seen na Lewi bwnwnna muxune xa. ¹³ I xa Lewi bwnwnna muxune ti Haruna nun a diine yetagi, e yi e yita Alatala ra se ralixin na. ¹⁴ Na kiini, i xa Lewi bwnwnna muxune ba Isirayila kaan bonne tagi, Lewi bwnwnna muxune yi findi n gbeen na. ¹⁵ I na Lewi bwnwnna muxune rasarijan i yi e yita n na se ralixin na, e xa fa e wanle ke Naralan Bubuni. ¹⁶ Amaswt e bata findi n gbeen na mume! N bata e tongo n gbeen na Isirayila dii xeme singene birin kwnna. ¹⁷ Amaswt n gbeen nan Isirayila dii xeme singene birin na, a muxune nun a subene. Xabu n Misiran yamanan dii singene fawa lwnni, n bata Isirayila dii singene ramara n yete xa. ¹⁸ Koni n Lewi bwnwnna muxune nan tongoxi alogo e xa Isirayila dii xeme singene kwn yibira. ¹⁹ N ne nan soma Haruna nun a diine yii Isirayila kaane tagi, alogo e xa Naralan Bubun wanle ke Isirayila kaane xa, e yi Ala solona e xa. Nayi, fitina fe mi Isirayila kaane swtoma, e na e maso yire sarijanxin na."

²⁰ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan birin yi na liga Lewi bwnwnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ²¹ Lewi bwnwnna muxune yi e yete rasarijan, e e dugine xa. Haruna yi e yita Alatala ra se ralixin na, a yi Ala solona e xa alogo e xa sarijan. ²² Na xanbi ra, Lewi bwnwnna muxune yi fa e wanla fwl Naralan Bubuni, Haruna nun a diine yamarin bun. E yi a liga Lewi bwnwnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²⁴ "Lewi bwnwnna muxune luma ikiini: Xemen naxanye barin bata dangu ne mwnnen nun suulunna ra, ne xa fa walideni Naralan Bubuni. ²⁵ Koni, e na ne tonge suulunna swt siimayaan na, e xa wanla dan. ²⁶ E nje e ngaxakedenne maliye nen walideni Naralan Bubuni, koni e yeteen nama a wanla ke. I xa wanle taxu Lewi bwnwnna muxune ra na kiini."

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

9 Alatala yi falan ti Musa xa Sinayi tonbonni, e minin jɛɛ firinden kike singeni Misiran yamanani. A yi a fala, a naxa, ²“Isirayila kaane xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba a waxatini. ³ E xa a liga kiken i to xii fu nun naaninde lɔxɔn jinbanna ra, alo a fe yamarine nun a sariyane kii naxan yi.”

⁴ Musa yi na rali Isirayila kaane ma, a e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba. ⁵ E yi na liga kike singen xii fu nun naaninde jinbanna ra, Sinayi tonbonni. E yi a birin liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ Koni, muxuna nde yi na naxanye bata yi e yiin din binbin na. E yi xɔxɔxi na lɔxɔni, e mi yi nɛ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla rabe. E yi siga Musa nun Haruna fema, ⁷ e yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu bata xɔsi binbin xɔn. Koni, nanfera nxu mi nɛ nxɔ saraxane bɛ Alatala xa alo Isirayila kaan bonne a waxatini?” ⁸ Musa yi e yabi, a naxa, “E dija han n xa a kolon Alatala naxan yamarima e fe yi.” ⁹ Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa e tan nde hanma e yixetena nde xɔxɔxi binbin xɔn, hanma xa e sa sigatini, a mɔn nɛ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla rabe nen Alatala xa. ¹¹ E xa sanla raba kike firinden xii fu nun naaninde lɔxɔn jinbanna ra. E yɛxɛɛ diin don e nun buru ratetarene nun xɔxɔnde xɔlɛne. ¹² E nama sese lu han xɔxɔnni, e nama a xɔnne yigira. E na Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba, e xa a yamarine birin suxu. ¹³ Koni xa muxuna nde tondi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla rabe a waxatini, anu a mi xɔxɔxi, a mi sigatini, a kedima nen Isirayila yamani, a to mi saraxan baxi Alatala xa a waxatini. Na kanna a yulubin goronna tongoma nen. ¹⁴ Xɔxɔn naxanye dɔxi e tagi, xa ne wa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba feni Alatala xa, e lan e yi a sariyane nun a yamarine suxu. Sariyane lan birin xa, Isirayila kaan nun xɔxɔna.”

Alatala kɔxɔna Xɔxɔyaan 40.34-38

¹⁵ Ala Batu Bubun ti lɔxɔn naxan yi, Layiri Sereya Bubuna, kundaan yi so a xun na. Keli jinbanna ma han xɔxɔnni, na kundaan yi dɛgɛma nen alo tɛɛna. ¹⁶ Kundaan yi lu a xun ma, koni kɔɛɛn na, a yi lu alo tɛɛna. ¹⁷ Na kundaan na yi ba bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane yi kelima nen sigadeni. Kundaan na ti denaxan yi, Isirayila kaane yi e daaxadeni tɔn menni. ¹⁸ Isirayila kaane yi sigama Alatalaa yamarin nan ma, e mɔn yi e daaxadeni tɔnma Alatalaa yamarin nan ma. Fanni kundaan yi Ala Batu Bubun xun ma, e yi luma daaxadeni nen. ¹⁹ Xa kundaan yi lu Ala Batu Bubun xun ma waxati xunkuye, Isirayila kaane yi Alatalaa yamarin suxuma nen. E mi yi sigama. ²⁰ Waxatina nde, kundaan yi luma nen Ala Batu Bubun xun ma xii dando. E yi luma daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma, e yi sigama a yamarin nan ma. ²¹ Waxatina nde kundaan yi luma nen yire kedenni keli jinbanna ma han na xɔxɔn bode, koni a na yi ba xɔxɔnni tun, e yi sigama nen. Kɔɛɛn nun yanyina, kundaan na yi ba, e fan yi kelima nen. ²² Xa a

lu Ala batu bubun xun ma xii firin hanma kike keden, hanma jɛɛ keden, Isirayila kaane yi luma nen daaxadeni. E mi sigɛ mume, fɔ a na ba waxatin naxan yi. ²³ Isirayila kaane yi daaxama hanma e yi kelima daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma. E yi Alatalaa yamarine suxuma, a naxanye fi e ma fata Musa ra.

Gbeti Xɔtane

10 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²“Xɔta firin nafala gbeti bɔnɔxɔxin na yamaan xili sena malanni e nun yamaan nakeli sena sigadeni. ³ Na xɔta firinne na fe waxatin naxan yi, yamaan birin xa e malan i fema Naralan Bubun so dɛɛn na. ⁴ Xa xɔta keden nan fe, mangane nan gbansan xa e malan i fema, Isirayila xabila xunne. ⁵ Xa xɔtaan bata fe, bɔnɔxɔnna naxanye dɔxi Naralan Bubun sogetedeni, ne xa keli sigadeni. ⁶ Xɔtaan na fe a firinden, naxanye dɔxi yamaan daaxaden yiifari fɔxɔni, ne xa keli sigadeni. Xɔta xuiin nan yamaan nakelima sigadeni. ⁷ Xɔtaan xa fe kii gbete yi alogo yamaan xa e malan.”

⁸ “Saraxarali Harunaa diine nan lan e xɔtaan fe. Habadan sariyan nan na ra e yixetene birin xa.”

⁹ “E na keli e yaxune yengedeni naxanye e jaxankatama e yamanani, e xa xɔtane fe. Alatala a yengi luma nen e xɔn ma, e Ala, a yi e rakisi e yaxune ma. ¹⁰ E xa xɔtaan fe jaxaxaxa waxatine nun sali lɔxɔne nun kike nene sanle birin yi, e nema saraxa gan daxine nun bɔnɔ xunbeli saraxane bɛ waxatin naxan yi. N yi n yengi lu e xɔn. Alatala nan n tan na, e Ala.”

E yi keli Sinayi tonbonni

¹¹ Kike firinden xii mɔxɔxɔnɛdeni, e minin jɛɛ firinden Misiran bɔxɔni, kundaan yi ba Layiri Sereya Bubun xun ma. ¹² Isirayila kaane yi kiraan suxu, e keli Sinayi tonbonni. Kundaan yi siga han a sa ti Paran tonbonni. ¹³ E keli singen nan yi na ra Alatalaa yamarin ma fata Musa ra. ¹⁴ Yuda bɔnɔxɔnna ganle nan singe kiraan suxu, e taxamasenna bun. E ganle yi Aminadabo a dii Naxason ma yamarin nan bun. ¹⁵ Isakari bɔnɔxɔnna ganla yi Suwari a dii Nataneli a yamarin nan bun. ¹⁶ Sabulon bɔnɔxɔnna ganla yi Xelɔn ma dii Eliyabi a yamarin nan bun.

¹⁷ Ala Batu Bubun yi wayan, Gerisɔn yixetene nun Merari yixetene yi a xali e yii. ¹⁸ Ruben bɔnɔxɔnna ganle yi siga e taxamasenna bun Sedewuri a dii Elisuri a yamarin bun. ¹⁹ Simeyɔn bɔnɔxɔnna ganla yi Surisadayi a dii Selumiyeli a yamarin nan bun. ²⁰ Gadi bɔnɔxɔnna ganla yi Dewuyeli a dii Eliyasafi a yamarin nan bun.

²¹ Kehati xabilan muxune yi siga se saripanxine xale Lewi bɔnɔxɔnna muxun bonne fɔxɔ ra alogo e xa Ala Batu Bubun ti benun se saripanxine xa yamaan daaxaden li. ²² Efirami bɔnɔxɔnna ganle yi siga e taxamasenna bun Amixudi a dii Elisama yamarin nan bun. ²³ Manase bɔnɔxɔnna ganla yi Pedasuri a dii Gamaliyeli a yamarin nan bun. ²⁴ Bunyamin bɔnɔxɔnna ganla yi Gidewoni a dii Abidan ma yamarin nan bun.

²⁵ ԸճՆԻՆ na, Dan ԲՈՆՈՆՆԱ ganle yi siga ganla bonne ԲՃՌ rakantanje e taxamasenna bun, Amisadayi a dii Axiyeseri a yamarin bun. ²⁶ Aseri ԲՈՆՈՆՆԱ ganle yi Okiran ma dii Pagiyeli a yamarin nan bun. ²⁷ Nafatali ԲՈՆՈՆՆԱ ganla yi Enan ma dii Axira yamarin nan bun. ²⁸ Isirayila ganle yi yebama na kii nin sigatini.

²⁹ Musa yi a fala Reyuli a dii Xobabi xa, Midiyan kaana, Musa bitanna, a naxa, “Nxu sigan yireni Alatala naxan fixi nxu ma. Fa nxu ԲՃՌ ra, nxu fe fajin lige i xa, amasՉՉ Alatala bata fe fajine ragidi Isirayila ma.”

³⁰ Hobabi yi a yabi, a naxa, “ԵՆ-ԵՆ. N xetema n konna nin n ma yamaan denaxan yi.” ³¹ Musa մՉՆ yi a fala, a naxa, “Yandi, i nama keli nxu fema. I daaxade fajine kolon tonbonni. I luyē alo nxu yēena. ³² Xa i nxu mati, en birin nan Alatalaa se fajine ՏՉՉՈՄԱ.”

³³ Isirayila kaane yi keli Alatalaa geyani, e sigan ti xii saxan. Alatalaa Layiri Kankiraan yi tixi e yēe ra alogo a xa matabu yirena nde fen e xa. ³⁴ Alatalaa kundaan yi e xun ma yanyin na, e to yi kelima daaxadeni.

³⁵ Layiri Kankiraan na yi keli sigadeni waxati yo yi, Musa yi a falama nen, a naxa, “Alatala, keli, i xa i yax-une raxuya ayi, i rapaxu muxune yi e gi i yēe ra!”

³⁶ Layiri Kankiraan yi tima waxatin naxan yi, Musa yi a falama nen, a naxa, “Alatala, fa Isirayila kaa wuli wuli wuyaxine tagi!”

Alatalaa tēena

11 ԼՃՃՈՆԱ nde yamaan yi lu e mawuge e տՉՈՆԵ fe ra. Alatala to na մԵ, a yi ՎՃՎ, a yi tēen nafa e tagi naxan yamaan daaxaden de kinkina ndee gan. ² Yamaan yi ՏՈՆՉՈՄՆԱ Musa ra. Musa yi Alatala maxandi, tēen yi tu. ³ E yi menna xili sa Tabera, † amasՉՉ Alatalaa tēen nagodo nen menni.

ՃՃՃԻՆ ՅԻ ՅԱՄԱՆ ՍՍՄ

⁴ ԼՃՃՈՆԱ nde ՃՃՃԻՆ ՅԻ muxu kobine suxu yamaan yē. Isirayila kaane yetēen yi lu wuge, e naxa, “En suben don daxin ՏՉԵ di? ⁵ Nxu nxu mirima yēxene ma nxu naxanye don Misiran yi naxanye sare mi yi fima e nun kՉkunbane nun panle nun sabi dēene nun yabane nun sabi gbetene. ⁶ Iki nxu niin bata yipaxu nxu ma, donse yo mi toma Բ Manna donseni ito!” ††

⁷ Manna donseen yi luxi alo se xՉri xunxurin naxanye yēe rafixa alo wudi igena. ⁸ Yamaan yi minima na nan makՉdeyi, e yi a kunba gemen ma hanma e a din wunla kui. Na xanbi ra, e մՉՆ yi ՆՉԵ a pinje nen hanma e yi a gan burudine ra. A yi panun alo burun naxan gilinxu turen na. ⁹ Manna donseen yi godoma kՉēen nan na xiila godo waxatini.

¹⁰ Musa yi Isirayila kaane mawuga xuiin մԵ, e yi malanxi denbaya yēen ma e bubune so dēene ra. Alatala yi ՎՃՎ han! Musa fan yi kontՉfili, ¹¹ a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I n տՉՈՄԱ nanfera? Nanfera n mi fa rafan i ma? Nanfera i yamani ito goronna dՉxi n tan xun ma? ¹² N tan nan fudi tongoxi yamani ito ra ba? N tan nan e

† TABERABUNNA NEEN FA FALA “TEENA.” †† MANNA DONSENAE FE MATO XՉՐՅԱՆ 16.13-15 NUN 16.31 KUI.

barixi ba? Nanfera i naxa a n xa itoe banba alo dii ngana, han na yamanani i bata e benbane tuli sa naxan na? ¹³ N suben ՏՉՈՆ minen yi yamani ito birin xa? E wugama n ԲՃՌ ra, e naxa, ‘Suben so nxu yiii!’ ¹⁴ N kedenna mi ՆՉԵ yamani ito goronna tonge. A gbo n ma. ¹⁵ Benun i xa ito liga n na, n faxa keden na! Xa n nafan i ma, i nama tin n xa n ma տՉՈՆ to.”

¹⁶ Alatala yi Musa yabi, a naxa, “Isirayila fonna muxu tonge solofere malan, i naxanye kolon Isirayila yamaan fonne nun kuntigine ra. I fa e ra Naralan Bubuni, alogo e xa ti i dēxՈՆ menni. ¹⁷ N godoma nen i fema menni n falan ti i xa. N na n ma Nii Sarijanxina ndedi bama nen i yi, n yi a sa e yi. Nayi, e ՆՉԵ i maliye nen yamani ito goronna tongodeni alogo i kedenna nama fa a tongo. ¹⁸ I xa a fala yamaan xa, i naxa, ‘Ե Ե yete rasar-ijan tilaa fe ra e suben donma waxatin naxan yi. Alatala bata e mawuga xuine մԵ Ե to a fala, e naxa, “En suben ՏՉՉՈՄԱ di? Misiran yamanan nan fisa!” Iki, Alatala suben soma nen e yii. E fan a donma nen. ¹⁹ E mi ԼՃՃ keden hanma firin daxin ՏՉԵ, hali xi suulun, xii fu, hanma xii կՉՎՉՈՄՆԵ, ²⁰ koni e suben donma nen kike keden, han a mini Ե յՉԵՆԻ, a rapaxu e ma. AmasՉՉ Ե bata e մԵ Alatala ra naxan e tagi, e to wuga a yetagi, e naxa: Nanfera nxu minixi Misiran yi?”

²¹ Musa yi a fala, a naxa, “N tan be xeme wuli keme sennin tagi naxanye sigatini e sanni, anu, i a falama, a i suben soma e yii nen kike keden! ²² Xa nxu yēxēen nun siin nun pingē kurune birin faxa, ne a liyē ba? Xa nxu baan yēxene birin suxu, ne a liyē ba?” ²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “N senben go, na mi a liyē? I fama a todeni n naxan falaxi xa a ligē.”

Alaa Nii Sarijanxin nun fonne

²⁴ Musa yi mini, a yi a fala yamaan xa Alatala naxan falaxi. A yi Isirayila fonna muxu tonge solofere malan Naralan Bubun nabilinni. ²⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, e nun Musa yi falan ti. A yi a Nii Sarijanxina ndedi ba Musa yi, a yi a ragodo fori tonge soloferene ma. Alaa Nii Sarijanxin to godo e ma, e yi waliyiya falane ti ԲՎՎ, koni e mi yanfan.

²⁶ Muxu firin, Elidadi nun Medadi, ne yi daaxadeni. E yi yatexi fonne ra, koni e mi siga Ala Batu Bubuni. Koni, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e fan ma, e yi waliyiya falane ti ԲՎՎ daaxadeni. ²⁷ Banxulanna nde yi siga, a a fala Musa xa, a naxa, “Elidadi nun Medadi nabiya falane tima daaxadeni!” ²⁸ Nunu a dii Yosuwe naxan yi Musa malima xabu a dii յՉրԵՅԱՆԻ, na yi a xuini te, a naxa, “Musa, n kanna, e rati!” ²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, “I e maxՉՎՉՈՆՄԱ n xa nen ba? Alatala xa yamaan birin findi nabine ra! Ala xa a Nii Sarijanxin nagodo e birin ma!” ³⁰ Nayi, Musa nun Isirayila fonne yi siga daaxadeni.

ԸՄՄԵՆԵ ՖԵ

³¹ Alatala yi foyen nafa keli baani, naxan fa dՉմենե ra daaxadeni. E yi godo e sa e bode fari e mate ayi han յՈՆԳՈՆՆԱ yē firin, e siga se daaxaden nabilinni han

yanyi keden sigati. ³² Yamaan yi ferijnen e suxε, e xi e suxε. Na xɔɔn bode e mɔn yi ferijnen dɔmɛne suxε han birin yi e suxu han kilo wuli keden. E yi e sa daaxaden nabilinni alogo e xa xara. ³³ Koni suben mɔn yi Isirayila kaane dε, benun e xa a ragerun, Alatala yi xɔɔl e ma, a yi fitina furen nagodo e ma. ³⁴ Nanara, e yi menna xili sa Kibiroti-Hatawa. † Amasɔɔɔɔɔyidene maluxun menna nin.

³⁵ Isirayila kaane yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e yi siga Xaserɔti yi.

Mariyama nun Harunaa mawugana

12 Musa bata yi Kusi naxanla dɔɔɔ. Mariyama nun Haruna yi Musa mafala fɔɔl a naxanla fe ra. ² E yi a fala, e naxa, “Alatala falan tiin Musa nan gbansan xɔn ba? A mi falan tima en fan xɔn ba?” Alatala yi e xuiin mε. ³ Anu Musa yi findixi muxu yetε magodoxin nan na, a yetε magodoxi dangu birin na xɔɔɔ xɔnna fari.

⁴ Alatala yi a fala Musa nun Haruna nun Mariyama xa, a naxa, “E saxanna birin xa siga Naralan Bubuni!” E birin yi siga. ⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, a yi ti Naralan Bubun so dεen na, a yi Haruna nun Mariyama xili. E birin yi fa. ⁶ Alatala yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n xuiin na. Xa n ma nabina nde ε tagi, n na n yetε yitama a ra nen fe toone yi alo xiye. N yi falan ti a xa xiyene yi. ⁷ Koni na kii mi a ra n ma walikeen Musa xɔn. A tan nan tɔɔɔndiyaxi n ma yamaan birin tagi. ⁸ N falan fixen tima a xa nen kenɛn nun kenɛn! Sandan mi a ra! A tan bata Alatala misaala to. Nayi, nanfera ε mi gaxuma n ma walikeen Musa mafalε?”

⁹ Alatala xɔɔɔxin yi siga. ¹⁰ Kundaan bama Naralan Bubun xun ma waxatin naxan yi, Mariyama bata yi mafixa gasi fure naxine ra. Haruna yi a mato, furen naxin bata mini a fatin ma. ¹¹ A yi a fala Musa xa, a naxa, “N kanna, yandi, dɔna nxu haken ma nxu naxan ligaxi xaxilitareyani! ¹² Mariyama nama lu alo diin naxan faxaxi barixi, naxan fatin bata kun fɔɔl a nga fatini.” ¹³ Nayi, Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “E Ala! Yandi, a rakendeya!” ¹⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “Xa a baba yi a dε igen xuya a yetagi nun, a mi yi yagε xunsagi keden ba? A xa ramini daaxaden fari ma xii solofere. Na xanbi ra, a mɔn nɔε xεtε nen.” ¹⁵ Nayi, e yi Mariyama ramini daaxaden fari ma xunsagi keden. Isirayila kaane mi siga han a mɔn yi rasuxu. ¹⁶ Na xanbi ra, e yi keli Xaserɔti yi, e yi daaxa Paran tonbonni.

Fe rakɔɔɔsi fu nun firinne fe

Sariyane 1.19-33

13 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “Fe rakɔɔɔsine rasiga Kanan yamanan matodeni n naxan soma Isirayila kaane yii. Bɔnɔn yo bɔnɔn, manga keden xa siga.” ³ Musa yi e rasiga Alatalaa yamarin ma, keli Paran tonbonni. Isirayila yεeratine nan yi e birin na. ⁴ E xinle ni itoe ra,

Ruben bɔnɔnɔnna: Sakuru a diin Samuwa.

⁵ Simeyɔn bɔnɔnɔnna: Xori a diin Safati.

† KIBIROTI-HATAWA *bunna neen fa fala* “Xɔɔyidene gaburuna.”

⁶ Yuda bɔnɔnɔnna: Yefune a diin Kalebi.

⁷ Isakari bɔnɔnɔnna: Yusufu a diin Yigali.

⁸ Efirami bɔnɔnɔnna: Nunu a diin Hoseya.

⁹ Bunyamin bɔnɔnɔnna: Rafu a diin Paliti.

¹⁰ Sabulon bɔnɔnɔnna: Sodi a diin Gadiyeli.

¹¹ Yusufu a dii Manase bɔnɔnɔnna: Susi a diin Gadi.

¹² Dan bɔnɔnɔnna: Gemali a diina Amiyeli.

¹³ Aseri bɔnɔnɔnna: Mikeli a diin Seturi.

¹⁴ Nafatali bɔnɔnɔnna: Fofisi a diin Naxabi.

¹⁵ Gadi bɔnɔnɔnna: Make a diin Geweli.

¹⁶ Muxune xinle nan ne ra, Musa naxanye xε Kanan yamanan matodeni. Musa yi Nunu a dii Hoseya xili sa “Yosuwe.”

¹⁷ Musa to yi e rasigama Kanan yamanan matodeni, a yi a fala e xa, a naxa, “E mini Negewi nin, siga geya yireni. ¹⁸ E xa yamanan mato. E a mato xa muxune senben gbo, xa a mi gbo, xa e wuya, xa e mi wuya. ¹⁹ E a mato xa e yamanan fan hanma xa a mi fan, xa e taane findixi banxidene nan na hanma xa yinne soxi e ma.

²⁰ E a mato xa bɔɔɔn fan, xa a mi fan, xa wudine na, xa e mi na. E yixɔɔɔɔɔ, ε fa yamanan wudi bogine ra.”

Manpa bili bogi singene waxatin nan yi a ra. ²¹ Nayi, e yi siga yamanan matodeni, keli Sini tonbonni siga han Rexobo yi, Lebo-Xamata dεxɔn. ²² E yi so Negewi yi, e siga han Xebiron yi, Anaki bɔnɔnɔnna muxune yi dɔɔi denaxan yi, Aximan, Sesayi, e nun Talamayi. Xebiron bata yi ti nεε solofere benun Soyana xa ti Misiran yamanani. ²³ E yi siga han Esikoli lanbanni, e manpa bili yiin sege tɔnɔn keden yi singanxi naxan na. E na singan tami kuyen na alogo muxu firin xa a xali e nun girenada nun xɔdε bogina ndee. ²⁴ E yi menna xili sa “Esikoli lanbanna” †† tɔnɔnna fe ra Isirayila kaane naxan sege. ²⁵ Xii tonge naanin to dangu, e yi e xun xεtε, sa keli yamana matoni.

²⁶ E yi xεtε Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan fe-ma Kadesi yi, Paran tonbonni. E yi e dentege yamaan xa, e mɔn yi yamanan wudi bogine yita e ra. ²⁷ E dentege ni to nan sa Musa xa, e naxa, “Nxu bata siga yamanani i nxu rasiga denaxan yi. Nɔnɔni na a ra, nɔnɔn nun kumin gbo menni! A bogina ndee ni i ra. ²⁸ Koni men kaane senben gbo! Yinne soxi e taane ma, e gbo mumε! Nxu yetena Anaki bɔnɔnɔnna muxune toxi nen. ²⁹ Amalekine dɔɔi Negewi yi. Xitine nun Yebusune nun Amorigine dɔɔi geya yireni. Kanan kaane dɔɔi xɔɔɔ igen dε e nun Yuruden baan xɔn.”

³⁰ Kalebi yi yamaan masabari Musa xa. A yi a fala, a naxa, “En siga yamanan suxudeni, amasɔɔɔ en nɔε nen yati!”

³¹ Koni fe rakɔɔɔsi bonne yi a fala, e naxa, “En mi nɔε siyani itoe yenge, amasɔɔɔ e senben gbo en xa.” ³² E yamanan naxan mato e na mafala fɔɔl Isirayila kaane ye, e naxa, “Nxu fitina yamanan nan toxi! Men kaane gbo mumε! ³³ Nxu Nefilimi muxu magaxuxine nan toxi na! Nxu yi luxi nxu yetε yeε ra yi alo supene. E fan nxu toxi na kii nin!” E na falaxi nen bayo Anaki bɔnɔnɔnna fataxi Nefilimi nan na.

†† ESIKOLIBUNNA *neen fa fala* “Tɔnɔnna.”

Yamaan yi tondi sigɛ

14 Isirayila kaane yi gbelegbele, e xi wugɛ. ² E birin yi Musa nun Haruna mafala, yamaan birin yi a fala e xa, e naxa, "A fisa nxu yi faxa Misiran yi hanma tonbonni ito yi!" ³ Nanfera Alatala faxi nxu ra yamanani ito yi alogo nxu xa faxa yengeni? Nxɔ ɲaxanle nun nxɔ diine fama nen suxudeni yengeni. A mi fisa en xa xetɛ Misiran yamanani ba?" ⁴ E yi lu a fale e bode xa, e naxa, "En yɛerati gbɛtɛ sugandi, en yi xetɛ Misiran yi!"

⁵ Musa nun Haruna yi e yetagin lan bɔxɔn ma Isirayila yamaan birin yetagi. ⁶ Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi, naxanye yi xexi fe rakɔɔsine ye, ne yi e dugine yibɔ e ma sununi. ⁷ E yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, "Nxu yamanan naxan matoxi, a fan han!" ⁸ Xa Alatala sa tin, a tiyɛ nen en yɛɛ ra sigɛ na yamanani kumin nun nɔɔn gbo dɛnaxan yi, a yi a so en yii! ⁹ Koni ɛ nama murutɛ Alatala xili ma tun! E nama gaxu mɛn kaane yɛɛ ra, amasɔɔ en fama e nɔɔdeni nen fefe! E kantan seen bata e rabɛnin, anu Alatala en tan xɔn. Nayi, ɛ nama gaxu e yɛɛ ra."

¹⁰ Koni, yamaan birin yi a falama a e xa e magɔɔn e yi e faxa. Nanunna, Alatala nɔɔn yi godo Naralan Bubuni Isirayila kaane birin yetagi. ¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Yamani ito luma n ɲaxuxɛ han waxatin mundun? E tondima denkeleyɛ n ma han waxatin mundun yi, hali n to bata kabanako fe wuyaxi liga e tagi? ¹² N fitina furen nafama nen e ma, n yi e raxɔri. Koni n ni i tan findima nen siya gbeen na, naxan senben gbo e xa." ¹³ Musa yi Alatala yabi, a naxa, "Koni Misiran kaane a fe mɛma nen, bayo i yamani ito raminixi e tagi i senben nan xɔn. ¹⁴ E fama nen na faladeni be kaane xa. E bata yi a mɛ nun, a i tan, Alatala, i yamani ito xɔn. E bata a kolon a yamani ito i toma yɛɛ nun yɛɛ bayo i nɔɔn luma e xun ma alo kundaan yiyana. Yanyin na, i ti e yɛɛ ra kundani. Kɛn na, i ti alo tɛɛna. ¹⁵ Xa i yamani ito raxɔri sanɲa yi kedenni, siya gbɛtɛn naxanye birin a fe mɛma, ne a falama nen, e naxa, ¹⁶ 'Alatala e tuli sa bɔxɔn naxan na, a mi nɔɔxi e xalɛ mɛnni, na nan a ligaxi a e faxaxi burunna ra.' ¹⁷ Nayi, Marigina, i senbɛ gbeen mayita alo i bata naxan fala nxu xa, i naxa, ¹⁸ fa fala Alatala mi xɔn xulɛn, a hinanna gbo, a diɲan haken nun matandin bun. Koni, a mi yulubi kanna yatɛma tinxinden na mume! A fafane haken saranma nen e diine ra han mayixetɛ saxan hanma naanin. ¹⁹ Ala, bayo i ya hinanna gbo, i mɔn xa diɲa i ya yamaan haken ma, alo i e mafeluxi kii naxan yi xabu e sa mini Misiran yamanani han iki." ²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, "N bata e mafelu alo i a falaxi kii naxan yi. ²¹ Koni, habadan Alatala nan n na, n nɔɔn bɔxɔn birin nafexi, nayi, n bata n kɔɔn yeteni: ²² Naxanye birin bata n tan nɔɔn nun n ma kabanako feene to Misiran yi e nun tonbonni, naxanye birin bata n mato bunbani sanɲa yi fu, e tondi n xuiin mɛ, ²³ ne sese mi na bɔxɔn toma n na e benbane tuli saxi naxan na. Ne sese mi a toɛ naxanye bata n ɲaxaxu. ²⁴ Koni bayo xaxili gbɛtɛ luxi nen n ma walikɛn Kalebi yi, a n fɔxɔ ra waxatin birin, n na a xalima nen na yamanani, a sigaxi naxan matodeni, n yi a so a

yi xetɛne yii e kɛn na. ²⁵ Bayo Amalekine nun Kanan kaane dɔxi lanbanne yi, nayi tila ɛ xetɛ, ɛ sigɛ Gbala Baan kiraan xɔn tonbonna binni."

²⁶ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ²⁷ "Ya-ma ɲaxini ito luma n mafalɛ han waxatin mundun yi? N bata Isirayila kaane mawuga xuiin mɛ, e n mafala. ²⁸ A fala e xa, i naxa, 'Alatalaa falan ni ito ra. Habadan Ala nan n tan na. N bata n kɔɔn yeteni, n na a rabama ɛ ra nen alo n na a mɛxi ɛ ra kii naxan yi. ²⁹ Naxanye birin barin bata dangu ɲɛɛ mɔxɔɲɛn na, naxanye tɛngɛ, naxanye birin bata n mafala, ɛ faxama nen tonbonni ito yi. ³⁰ E sese mi soma yamanani, n bata yi ɛ tuli sa naxan na nun, a ɛ dɔxɔma nen na, fɔ Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe. ³¹ E diine tan, ɛ a falaxi naxanye ma, a e suxuma nen yengeni, n ne nan xalima na yamanani ɛ ɛ mɛxi naxan na, e yi dɔxɔ na. ³² Koni ɛ tan faxama nen tonbonni ito yi. ³³ E diine e xuruseene rabama nen ɲɛɛ tonge naanin tonbonni, e yi ɛ tinxintareyaan goronna tongo, han ɛ birin yi findi binbine ra tonbonni. ³⁴ E xii tonge naanin nan tixi yamanani ito matodeni. Nayi, ɛ ɲɛɛ tonge naanin nan tima ɛ yulubine goronna bun, lɔxɔ keden, ɲɛɛ keden. Nayi, ɛ a kolonma nen a n bata keli ɛ xili ma.' ³⁵ N bata falan ti, n tan Alatala. N fama na nan ligadeni yama ɲaxini ito ra, naxan murutɛxi n xili ma. E birin ɲanma nen tonbonni ito yi, e faxa."

³⁶ Musa muxun naxanye rasiga yamanan matodeni, naxanye yamanan mafala ɲaxi ra, e yamaan nadin a xili ma, ³⁷ ne yi faxa. Alatala nan e faxa furen na, bayo e fala ɲaxin ti lan yamanana fe ma. ³⁸ Naxanye sigɛ yamanan matodeni, Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi nan tun lu e nii ra.

Yamaan mɔn yi matandin ti

Sariyane 1.41-46

³⁹ Musa to Alaa falane birin nali Isirayila kaane ma, e yi nimisa sɔxɔleni. ⁴⁰ Nanara, na xɔɔn bode, subaxa, e yi kiraan suxu sigɛ geya yireni, e yi a fale, e naxa, "En bata keli. En sigɛ na yireni Alatala naxan ma fe falaxi. En bata yulubin liga!" ⁴¹ Musa yi e maxɔdin, a naxa, "Nanfera ɛ Alatalaa yamarin matandima? Feni ito mi sɔɔnyama! ⁴² Alatala mi luma ɛ xɔn, nayi ɛ nama sigɛ. E yaxune nama ɛ nɔ. ⁴³ Amasɔɔ Amalekine nun Kanan kaane ɛ yɛɛ ra, e fama nen ɛ faxadeni yengeni. E bata ɛ xun xanbi so Alatala yi, a mi luyɛ ɛ xɔn." ⁴⁴ E yi kankan na ma, e yi te geya yireni, koni Alatalaa Layiri Kankiraan nun Musa lu nen daaxadeni. ⁴⁵ Na xanbi ra, Amalekine nun Kanan kaane yi godo geyane fari e yi dɔxi dɛnaxanye yi. E yi Isirayila kaane nɔ, e sigɛ e faxɛ han Xoroma yi.

Saraxa gbɛtɛye sariyane

15 Alatala yi a fala Musa xa, ² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "N yamanan naxan soxi ɛ yii, ɛ na dɔxɔ mɛnni, ³ ɛ yi ɲingene hanma siine hanma yɛxɛene rali Alatala ma tɛɛn na, saraxa gan daxin na hanma naxan dɛ tiin nakamalima hanma ɲɛnige ma saraxane, hanma sali lɔxɔne gbeene, a xirin nafanma

nɛn Alatala ma. ⁴ Naxan na fa a saraxan na Alatala ye-tagi, a xa fa bogise saraxan fan na: murutu fuɲi kilo saxan naxan namulanxi turen litiri keden nun a tagi ra. ⁵ Xa i fa yeɣeɣe diin na saraxa gan daxin na hanma saraxa gbete, i xa wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi ba minse saraxan na. ⁶ Xa kontonna na a ra, murutu fuɲin kilo sennin naxan namulanxi ture litiri firin na ra, na nan bogise saraxan na, ⁷ e nun wudi bogi igen litiri firin minse saraxan na. A ba alogo a xirin xa rafan n tan Alatala ma. ⁸ Xa tura bulanna nan bama n xa saraxa gan daxin na hanma saraxan naxan de tiin nakamalima, hanma boɲe xunbeli saraxana Alatala xa, ⁹ murutu fuɲin kilo solomanaanin namulanxin turen litiri saxanna, na nan bogise saraxan na. ¹⁰ I moɲ xa fa wudi bogi igen litiri saxan na minse saraxan na. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma teɛn na, a xirin nafan a ma.”

¹¹ “Ningene hanma kontonne hanma yeɣeɣene hanma sii diine, e bama na kii nin. ¹² Xuruseene na wuya kiki, e keden kedenna birin lan nɛn e ba e nun bogise saraxane. ¹³ Isirayila bari diine birin xa a liga na kii nin, e nɛma saraxane raliye teɛn na, naxanye xirin nafan Alatala ma. ¹⁴ Xoɲen naxanye doxi yamanani hanma naxanye danguma e konni hanma naxanye denbaya bata bu na, ne fan na keli saraxa ralideni Alatala ma teɛn na naxan xiri rafan a ma, e xa a liga na kii kedenni. ¹⁵ Sariyane lan yamaan muxune birin xa, e tan Isirayila bari diine alo xoɲene. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa. E nun xoɲene birin keden Alatala yeɣe ra yi. ¹⁶ Sariyane nun yamarine birin lan e nun xoɲene birin xa, naxanye doxi e tagi.”

Se xaba singene nun tantanne

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so yamanani, n na e xalin denaxan yi, ¹⁹ e nɛma na yamanan donseen donɲe, e xa saraxan ba a ra Alatala xa. ²⁰ E na e murutu singene din, e yi burudi singen nafala, e na rali n ma saraxan na keli lonna ma. ²¹ Nayi, e xa burudi singen nali Alatala ma saraxan na waxati famatɔne birin yi.”

²² “Xa e tantan, e mi yamarini ito nde liga, Alatala naxan falaxi Musa xa, ²³ a na findi Alatala yamari yo ra a naxan fixi e ma fata Musa ra, foɲ na loxoɲ ma a fixi naxan yi han waxati famatɔne yi, ²⁴ xa e a ligaxi tantanna nin, yamaan mi a kolon, nayi yamaan birin xa tura bulanna ba saraxa gan daxin na, naxan xiri rafan n tan Alatala ma, e nun bogise saraxan nun minse saraxan naxan lanɲe sariyan ma, e nun koɲ keden yulubi xafari saraxan na. ²⁵ Saraxaraliin xa Ala solona Isirayila yamaan birin xa, e yi mafelu. Amasoɲ tantanna nan yi a ra, e moɲ bata saraxan nali Alatala ma teɛn na, e nun yulubi xafari saraxan na e tantanna fe ra. ²⁶ Isirayila yamaan nun xoɲen naxanye e tagi, e birin mafeluma nɛn, amasoɲ e birin yi na tantanna kui.”

²⁷ “Xa muxu kedenna nan yulubin ligaxi tantanni, a xa sii gilɛn ɲeɣe kedenna ba yulubi xafari saraxan na. ²⁸ Saraxaraliin xa Alatala solona na kanna xa naxan yulubin ligaxi tantanni, a mafeluma nɛn. ²⁹ Isirayila bari

diine nun xoɲen naxanye e tagi, naxan na yulubin liga tantanni, na sariya kedenna lan ne birin xa. ³⁰ Koni xa Isirayila bari diin hanma xoɲena a rakeli a ma, a yulubin liga, na bata Alatala rayelefu, a kedima nɛn yamani. ³¹ A bata Alatalaa falan naɲaxu, a a yamarine kala. A xa kedi yamani, a yulubin goronna luma a tan nan ma.”

Matabu loxoɲ kalana

³² Isirayila kaane yi tonbonni waxatin naxan yi, e muxuna nde to yege fenni Matabu loxoɲni. ³³ E yi a xali Musa nun Haruna fema, e nun yamaan birin. ³⁴ E yi a ramara ki faji, alogo sariyan xa sa a yulubin saran feen na a ra. ³⁵ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Muxuni ito xa faxa. Yamaan birin xa a magoɲɲ gemɛn na daaxaden fari ma.” ³⁶ E yi na kanna xali daaxaden fari ma, e yi a magoɲɲ han a faxa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Luti denbexine nun dugine

³⁷ Alatala yi a fala Musa xa, ³⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E e domane rayabu luti denbexine ra, e yi e singan e domane de kinkine ra gari mamiloxine ra waxati famatɔne birin yi. ³⁹ E na luti denbexine to, Alatalaa yamarine birin nabirama e ma nɛn, e yi e liga. Nayi, e mi bire e boɲen nun e yeɣene kunfa feene foɲoɲ ra, naxanye tinxintareyaan liga Ala ra. ⁴⁰ Nayi, e xaxili luma nɛn n ma yamarine birin xoɲ, e yi e suxu, e yi sarijan e Ala yetagi. ⁴¹ Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e raminixi Misiran yamanani alogo n xa findi e Ala ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

Murute gbete moɲ

16 Xeɛmena nde yi keli naxan yi xili Kora, Yisehari a diina. Lewi a dii Kehati mamandenna. E nun Ruben boɲoɲonna muxuna ndee nan yi a ra naxanye yi xili Datan nun Abirami, Eliyabi a diine, e nun Hon, Peleti a diina. ² E nun Isirayila kaan muxu keɛe firin tonge suulun yi keli Musa xili ma, e birin xili kan yamaan fonne tagi. ³ E yi e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi a fala e xa, e naxa, “E bata a radangu ayi! Yamaan muxune birin sarijan. Alatala e birin tagi. Nan-fera e yeɣe yitema Alatala yamaan ma?”

⁴ Musa to na falane me, a yi a yetagin lan boxoɲ ma. ⁵ A yi a fala Kora nun a muxune xa, a naxa, “Tila xoɲoɲni, Alatala a yitama nɛn, a gbeen naxan na e nun naxan sarijan, naxan lan a siga a fema. A naxan sugandixi, a na kanna luma nɛn, a yi a maso a ra. ⁶ Nayi, Kora, e nun i ya muxune birin xa ito liga: e wusulan gan seene tongo. ⁷ Tila e teɛn sa e kui, e wusulanna sa a fari Alatala yetagi. Alatala na naxan sugandi, na nan sarijan. E tan Lewi boɲoɲonna muxune bata a radangu ayi!”

⁸ Musa moɲ yi a fala Kora xa, a naxa, “E tuli mati, e tan Lewi boɲoɲonna muxune! ⁹ Na mi e wase a Isirayilaa Ala bata e sugandi Isirayila kaan bonne tagi, a yi e maso a ra, alogo e xa wali a xa Alatala batu bubuni, e yi ti

Isirayila yamaan yee ra e yi e mali Ala batu feen na? ¹⁰ A bata e maso a ra, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. Koni, e mɔn kataxi, a xa e findi saraxaraline ra! ¹¹ E nun i ya muxune bata e malan Alatala xili ma. Nde Haruna ra feni ito yi e to a mafalama?"

¹² Na xanbi ra, Musa yi muxuna nde rasiga Datan nun Abirami xilideni, Eliyabi a diine, koni e yi a yabi, e naxa, "Nxu mi fama! ¹³ Na mi i wasaxi ba, i to bata nxu ramini Misiran yamanani kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi alogo i xa nxu faxa tonbonni? I mɔn waxi nxu naxankata feen nin ba? ¹⁴ I mi faxi nxu ra bɔɔ fani yi, kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi! I mi xee ne nun manpa bili nakone soxi nxu yii nxu keen na mum! I yengi a ma a i nxu mayendenma nen alo danxutone ba? Nxu mi fama!" ¹⁵ Na yabin yi Musa kɔɔ kati, a yi a fala Alatala xa, a naxa, "I nama tin e saraxane ra! Hali sofianla n mi a tongoxi e yii, n munma muxu yo hake tongo e ye."

¹⁶ Musa yi a fala Kora xa, a naxa, "E nun i ya muxune birin xa fa Alatala yetagi tila e nun Haruna. ¹⁷ E birin xa wusulan gan seene tongo, e yi wusulanna sa e kui, e yi a yita Alatala ra. E birin malanxina, wusulan gan seen keme firin tonge suulun. I tan nun Haruna fan xa e wusulan gan seen yita Ala ra." ¹⁸ E birin yi e wusulan gan seene tongo, e teen nun wusulanna sa e kui, e ti Naralan Bubun so deen na, Musa nun Haruna fema. ¹⁹ Kora to a faxarabirane birin malan e xili ma Naralan Bubun so deen na, Alatala nɔnɔn yi godo yamaan birin yetagi.

²⁰ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ²¹ "E masiga yamani ito ra, alogo n xa e halagi iki sa!"

²² Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bɔɔn ma, e yi a fala, e naxa, "Ala, i tan nan niin saxi muxune birin yi, i kɔɔma nen yamaan birin ma ba, anu muxu keden peen nan yulubin ligaxi?"

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²⁴ "A fala yamaan xa, a e xa e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra." ²⁵ Musa yi keli, a siga Datan nun Abirami binni, Isirayila fonne biraxi a fɔɔ ra. ²⁶ A yi a fala yamaan xa, a naxa, "E masiga yulubi kanni itoe bubune ra! E nama e yiin din e yii se yo ra, alogo e fan nama raxri e yulubine fe ra." ²⁷ Nayi, yamaan yi e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra. Datan nun Abirami yi mini e bubune kui, e ti e de ra, e nun e naxanle nun e diine birin.

²⁸ Musa yi a fala, a naxa, "E fama a kolondeni a Alatala nan n nafaxi feni itoe birin ligadeni. N tan mi a ra.

²⁹ Xa muxuni itoe faxa alo muxune birin faxan kii naxan yi, xa e dunuɔa yi gidin lu alo adamane dari fena, nayi Alatala xa mi n nafaxi. ³⁰ Koni xa Alatala kabanako feen liga, xa bɔɔnɔn bɔ, a yi e nun e yii seene birin gerun, xa e nɔnɔn siga laxira yi, e a kolonma nen nayi fa fala muxuni itoe bata Alatala rapaxu."

³¹ Musa to yelin falan tiye tun, bɔɔnɔn yi rabi e bun.

³² A yi a raxutu e ma e nun e denbayane, e nun muxun naxanye birin yi Kora fɔɔ ra e nun e yii seene birin.

³³ E nɔnɔn yi siga laxira yi e nun e yii seene birin. Bɔɔnɔn yi e ye maluxun, e lɔ ayi Isirayila yamaan ma. ³⁴ E to e gbelegbe xuiin me, Isirayila kaan naxanye birin

yi e rabilinni, ne yi e gi, e naxa, "Bɔɔnɔn nama en fan gerun de!" ³⁵ Alatala yi teen nagodo, a yi na muxu keme firin tonge suulunne birin gan, naxanye fa wusulanna ra.

17 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² "A fala saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa, a a xa wusulan gan seene matongo tee wolonni, a yi tee wolonne woli ayi yire makuyeni. Amasɔɔ na wusulan gan seene bata rasarijan. ³ Ne yulubito faxaxine gbee wusulan gan wurene xa findi wure denfetexine ra e sa saraxa ganden ma bayo e bata rali Alatala ma e yi findi se rasarijanxin na. E findima taxamasenna nan na Isirayila kaane xa." ⁴ Muxun naxanye faxa teeni, saraxaralina Eleyasari yi ne gbee sulan wurene malan, a yi e bɔnɔn han e denfeten, a e sa saraxa ganden ma. ⁵ Na taxamasenna yi na feen nabirama nen Isirayila kaane ma alogo muxu yo nama wusulanna gan Alatala yetagi fa Haruna yixetena nde alogo e nama liga alo Kora nun a muxune. A yi liga alo Alatala a fala e xa fata Musa ra kii naxan yi.

⁶ Na xɔnɔn bode, Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale, e naxa, "E bata Alatala yamaan faxa." ⁷ Koni, Isirayila kaane to e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi Naralan Bubun binna mato, nanunna, kundaan yi godo a ma, Alatala nɔnɔn yi mini kenenni. ⁸ Musa nun Haruna yi fa Naralan Bubun yetagi. ⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹⁰ "E masiga yamani ito ra alogo n xa e raxri keden na." Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bɔɔn ma. ¹¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, "I ya wusulan gan seen tongo, i wusulanna sa a kui e nun tee wolonna keli saraxa ganden ma. I i mafura, i siga Ala solonadeni yamaan xa. Alatala kɔɔnɔn bata yihadin nafa. Fitina furen bata fɔɔ." ¹² Musa naxan fala Haruna yi na liga, a yi a gi yamaan tagi, fitina furen bata yi fɔɔ denaxan yi. A yi wusulanna gan, a Ala solona e xa. ¹³ A yi ti faxa muxune nun a nɔnɔn tagi. Nayi, fitina furen yi dan. ¹⁴ Muxu wuli fu nun naanin keme solofere yi faxa, e sa Kora a muxu faxaxine yaten fari. ¹⁵ Yihadin to pan, Haruna yi xete Musa fema Naralan Bubun so deen na.

Harunaa dunganna fe

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹⁷ "Falan ti Isirayila kaane birin xa, bɔnɔnne mangane birin xa dungan keden so i yii. I dungan fu nun firin nan tongoma. Birin xinla xa sebe a dunganna ma. ¹⁸ Fa Lewi bɔnɔnna, i xa Haruna xinla sebe na ma. Nayi, dungan keden bɔnɔn manga keden. ¹⁹ I xa na dunganne sa Naralan Bubuni, Layiri Kankiraan yetagi n naralanma e ra denaxan yi. ²⁰ N naxan sugandixi, na dunganna pingine minima a ma nen. Nayi, Isirayila kaane mafalan naxan tima e xili ma, n yi na dan."

²¹ Musa yi falan ti Isirayila kaane xa, bɔnɔn mangane birin yi dungan keden keden so a yii, dungan fu nun firin. Haruna gbeen yi na ye. ²² Musa yi e sa Alatala yetagi Layiri Sereya Bubun kui. ²³ Na xɔnɔn bode, Musa to siga Layiri Sereya Bubuni, e yi a to a Haruna dunganna nan pingine minixi, Lewi bɔnɔnna gbeena, a mɔn fu-

gaxi, a yi Amandi bogi mɔxine ramini! ²⁴ Musa yi dunganne birin tongo Alatala fɛma bubuni a e yita Isirayila kaane ra. Birin yi e to, birin yi a gbeen tongo.

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Harunaa dunganxa xali Layiri Kankiraan yetagi. A xa lu menni taxamasenna ra muxu murutɛxine xa alogo e mafalane xa dan n yetagi alogo e nama faxa." ²⁶ Musa yi a liga alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁷ Isirayila kaane yi a fala Musa xa, e naxa, "I mi a to, nxu faxamatɔɔn na a ra! Nxu halagima nen! Nxu birin halagima nen! ²⁸ Naxan yo na a maso Alatala Batu Bubun na, na kanna faxama nen! Nxu birin faxama nen ba?"

Saraxaraline nun Lewi bɔnɔɔnna wanle

18 Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, "Xa yire sarijanxin wanla kala, i tan nun i ya diine nun Lewi bɔnɔɔnna muxune, ε tan nan a yulubin goronna tongoma. Koni xa saraxarali wanla nan kala, ε nun i ya diine nan gbansanna na yulubin goronna tongoma. ² I ngaxakedenne maso i ra, Lewi bɔnɔɔnna muxune, alogo e xa sa ε fari, e ε mali, ε nun i ya diine nɛma ε saraxarali wanla kɛma Layiri Sereya Bubun yetagi waxatin naxan yi. ³ E xa ε yamarine suxu, e yi e yengi lu bubun wanle birin xɔn. Koni e nama e maso yire sarijanxin muranne ra hanma saraxa gandena, alogo ε birin nama faxa ε bode xɔn. ⁴ E sama ε fari nen wali-deni, e yi e yengi lu Naralan Bubun xɔn e nun a wanle birin. Muxu gbete yo nama sa ε fari. ⁵ E tan yetɛen nan ε yengi dɔxɔma yire sarijanxin nun saraxa ganden xɔn alogo Isirayila kaane xa ratanga n ma xɔn ma. ⁶ E mato, n bata ε ngaxakeden Lewi bɔnɔɔnna muxune sugandi Isirayila kaan bonne ye n tan Alatala gbeen na. N bata e taxu ε ra alogo e xa Naralan Bubun wanle kɛ. ⁷ Koni i tan Haruna nun i yixetene, ε tan nan gbansan na saraxarali wanla kɛma saraxa ganden yetagi e nun yire sarijanxini ye masansan dugin xanbi ra. N tan nan na wanla soxi ε yii. Xa muxu gbete a maso yire sarijanxin na, ε xa a faxa."

Saraxaraline gbeen naxanye ra

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, "N bata Isirayila kaane saraxane fi ε ma, e naxanye ralima n ma. N bata e so i yii i gbeen na e nun i yixetene birin han habadan. ⁹ Naxan yo mi sama tɛeni saraxa sarijanxi fisamantenne ye, ε gbeen nan ne ra. Isirayila kaane fama naxan birin na, ε nun i ya diine gbeen nan ne ra: bogise saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane. ¹⁰ E e don alo se sarijanxi fisamantenne. Xɛmɛne nan e donma. E xa e yate se sarijanxine ra."

¹¹ "Naxanye bama Isirayila kaane se ralixine ra ε xa, ε gbeen nan ne fan na. N bata na so ε nun i ya dii xɛmɛne nun i ya dii tɛmɛne yii habadan! E denbayaan muxun naxanye mi xɔsɔxi sena nde xɔn, ne nɔɛ a donjɛ nen. ¹² N mɔn bata bɔxɔn bogise singene so ε yii: oliwi ture fajin nun manpa fajin nenene nun bogise gbete ye, Isirayila kaane naxanye fima n tan Alatala ma.

¹³ E fama bɔxɔn bogise singen naxanye ra Alatala xa, ne findima nen ε gbeene ra. E denbayaan muxun naxanye mi xɔsɔxi sena nde xɔn, e nɔɛ a donjɛ nen. ¹⁴ Isirayila kaane na naxanye birin nali Ala ma kiseen na, ne yi findi ε gbeen na. ¹⁵ Dii singen naxanye birin fixi Alatala ma, muxune nun subene, ε gbeen nan ne ra. Koni ε xa tin muxune nun sube haramuxine dii singene birin xa xunba gbetin na. ¹⁶ Dii xɛmɛn kike kɛdenna xunba saren lanma gbeti gbanan suulun nan ma, naxan lanjɛ yire sarijanxin gbananna ma, naxan binya garamu fu. ¹⁷ Koni, jingena, yɛxɛena, hanma siin dii singen mi xunbama bayo e sarijan. E xa e wunla xuya saraxa ganden fari, ε yi e ture yirene rali Alatala ma tɛen na, naxan xiri rafan a ma. ¹⁸ Na xanbi ra, ε gbeen nan e subene ra, alo se ralixine kankene nun e yiifari ma danbane findixi ε gbeen na kii naxan yi bɔjɛ xunbeli saraxani. ¹⁹ Nayi, Isirayila kaane saraxa sarijanxin naxanye ralixi Alatala ma, n bata ne birin so ε nun i ya dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne yii ε gbeen na waxatin birin. Habadan layirin na a ra Alatala yetagi, ε nun ε yixetene birin xa."

²⁰ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, "N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, i mi bɔxɔn bɔxɔma na yi. N tan nan findima i gbeen na nafunla funfuni."

²¹ Ala mɔn yi a fala, a naxa, "N bata Isirayila birin yaganne so Lewi bɔnɔɔnna muxune yii e kɛen na, e wali saranna ra, e naxan kɛma Naralan Bubuni. ²² Isirayila kaan bonne nama fa e maso Naralan Bubun na, alogo e nama findi yulubi tongon na, e yi faxa. ²³ Lewi bɔnɔɔnna muxune nan tun wanle kɛma Naralan Bubuni. Xa wanla kala, e tan nan a yulubin goronna tongoma. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. Lewi bɔnɔɔnna muxune mi bɔxɔn bɔxɔma alo Isirayila bɔnɔɔnna bonne. ²⁴ Koni Isirayila kaane na yaganna naxanye fi Alatala ma, n na soma nen Lewi bɔnɔɔnna muxune yii. Nanara, n na falaxi a e mi bɔxɔn bɔxɔma alo bɔnɔɔnna bonne."

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, ²⁶ a xa a fala Lewi bɔnɔɔnna muxune xa, a naxa, "Isirayila kaane na fa yaganne ra ε xɔn, n naxan soxi ε yii e kɛen na, ε fan xa na seene yaganna ba, ε yi a fi Alatala ma ε yaganna ra. ²⁷ Na luxi nen ε yii alo xɛɛ biin naxan bama a se xabaxine ra hanma a manpa nenene. ²⁸ Nayi, ε fan bata saraxan ba Alatala xa fata Isirayila kaane yaganne ra. E xa Alatala gbeen ba yaganne ra, ε yi a so saraxarali Haruna yii. ²⁹ Yagan bɔxɔxin naxan fan dangu a birin na, ε na nan fima Alatala ma a gbeen na. ³⁰ E na a fajin yiren fi, na yatɛma ε xa nen alo bonne naxan fima fata e se xabaxine ra hanma e manpa nenene. ³¹ E nun ε denbayane nɔɛ a dɔnɔxene donjɛ nen denaxan na ε kɛnen. Amasɔɔt ε saranna na ra Naralan Bubun wanla kɛdeni. ³² E a fajin yiren fi, alogo ε nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine raxɔsi n yeε ra yi, alogo ε nama faxa."

Marasarigan igena fe

19 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, ² "Ito nan daxa sariyan xɔn Alatala naxan yamarixi: A fala Isirayila kaane xa, a e xa fa jinge gile gbeela

Edɔn kaane yi mini e ralandeni e nun gali gbee senbe-
mana. ²¹ Nayi, Edɔn kaane mi tin a Isirayila kaane xa
dangu e yamanani. Isirayila kaane yi kira gbete suxu.

Haruna faxa fena

²² Isirayila yamaan birin yi keli Kadesi yi, siga Horo
geyaan ma. ²³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa
Horo geyaana ma Edɔn yamanan danna ra, a naxa,
²⁴ "Haruna sigamatɔɔn na a ra laxira yi. N yamanan
naxan soxi Isirayila kaane yii, a mi soma na, amasɔɔ e
murute nen n ma yamarin ma Meriba igene yi. ²⁵ Nayi,
Musa, i xa fa Haruna nun a dii Eleyasari ra Horo
geyaan xuntagi. ²⁶ I xa Harunaa saraxarali dugine ba a
ma, i yi e ragodo a dii Eleyasari ma, bayo Haruna laxi-
rayama menna nin." ²⁷ Musa yi Alatalaa yamarin suxu.
E saxanna birin yi te Horo geyaana fari yamaan yetagi.
²⁸ Musa yi Harunaa dugine tongo, a yi e ragodo
Eleyasari ma. Haruna yi faxa menni, geyaana xuntagi.
Na xanbi ra, Musa nun Eleyasari yi godo geyaana ma.
²⁹ Isirayila yamaan to a kolon a Haruna bata yi faxa, e
birin yi Haruna wuga xii tonge saxan.

Isirayila yi Kanan kaane nɔ

21 Kanan Manga Aradi naxan yi dɔxi Negewi yi, na
yi a me a Isirayila fama Atarimi kiraan xɔn. A yi
Isirayila yenge, a yi muxuna ndee suxu. ² Nayi, Isirayila
kaane yi de xuini ito tongo Alatala xa, e naxa, "Xa i
nɔɔn fi nxu ma siyani ito xun na, nxu e taan birin
naxɔrima nen fefe!" ³ Alatala yi Isirayila kaane xuiin
name, a yi Kanan kaane lu e nɔɔn bun ma. Isirayila
kaane yi e faxa, e yi e taane kala. E yi menna xili sa
Xoroma. †

⁴ Isirayila kaane yi keli Horo geyaana ma, e yi siga
Gbala Baan kiraan xɔn alogo e xa Edɔn yamanan ma-
bilin. Koni yamaan yi tondi kira yi. ⁵ E yi lu Ala nun
Musa mafale e naxa, "Nanfera i nxu raminixi Misiran
yamanan alogo nxu xa fa faxa tonbonni ito yi? Donse
mi be! Ige mi be! Nxu mi fa tɔɔɔ donseni ito xɔn!"
⁶ Nayi, Alatala yi saɔi xɔlene rasiga e xili ma, e Isirayila
kaa wuyaxi xin, e faxa. ⁷ Yamaan yi siga Musa fema, e
yi a fala, e naxa, "Nxu bata yulubin liga nxu to e
mafala, i tan nun Alatala! Nayi, i xa Alatala maxandi a
xa saɔi xɔleni itoe masiga nxu ra." Musa yi Alatala
maxandi yamaan xa. ⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
"Saɔi sawurana nde rafala, i yi a singan tami kuyena
nde ra. Naxan yo xinxi, xa a na mato, a kisima nen."
⁹ Nayi, Musa yi sulan saɔin nafala, a yi a singan tami
kuyen na. Nayi, saɔin muxun naxan xinxi, xa na kanna
yi sulan saɔin mato, a kisima nen.

Isirayila Moyaba yamanani

¹⁰ Isirayila kaane yi siga, e sa dɔɔɔ Oboti yi. ¹¹ E yi keli
Oboti yi, e sa dɔɔɔ Ye-Abarimi taa xɔnni tonbonni nax-
an Moyaba yetagi, a sogeteden binni. ¹² E yi keli menni,
e sa dɔɔɔ Serede lanbanni. ¹³ E yi keli menni, e sa dɔɔɔ
Arinon baan de, naxan danguma tonbonni Amorine

† HOROMABUNNA NEEN FA FALA "KALANA."

konni. Arinon baan findixi Moyaba danna nan na, Moy-
aba nun Amorine tagi. ¹⁴ Nanara, a sebexi Alatalaa
Yengene Bukun kui, a naxa, "Wahebi taan naxan Sufa
yamanani, e nun xudene, Arinon baana, ¹⁵ e nun a
xudedine naxan tema Ari binni, na findixi Moyaba dan-
na nan na."

¹⁶ E yi keli menni, e siga xɔɔɔn yireni. Alatala yi a fala
Musa xa menni, a naxa, "Yamaan malan n xa igen so e
yii." ¹⁷ Awa, Isirayila kaane sigini ito sa menna nin:
Xɔɔɔɔnna, igen namini.

En na a sigin nasuxu!

¹⁸ Mangane bata xɔɔɔɔnna ge,
yamaan yeeratine bata a raba
e senben nun e mangaya dunganna ra!

E yi keli tonbonni, e siga Matana yi,

¹⁹ E yi keli menni, e siga Naxaliyeli yi. E mɔɔn yi keli
menni, e siga Bamoti yi. ²⁰ E yi keli Bamoti yi, e siga
Pisiga geyaana lanbanni Moyaba yamanani tonbonna
binni.

Manga Sixɔn nun Manga Ogo

Sariyane 2.26-3.11

²¹ Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Sixɔn xa,
Amorine Mangana, e naxa, ²² "Nxu waxi yamanani gidi
feni. Nxu mi kiraan fatama, nxu siga xeeene yi hanma
manpa bili nakɔne. Nxu mi xɔɔɔn ige minɔe. Nxu luun
kira gbeen nan xɔn han nxu yi i ya yamanan birin yigi-
di."

²³ Koni, Sixɔn mi tin e xa dangu a yamanani. A yi a so-
fane birin malan, e fa Isirayila kaane ralandeni tonbon-
ni. E yi Isirayila yenge Yahasi yi. ²⁴ Isirayila kaane yi e
nɔ, e yi e yamanan tongo, keli Arinon baani han
Yaboko xudena siga han Amonine yamanan danna
bayo Amonine yamanan danna yi makantanxi ki faɔi.

²⁵ Isirayila yi Amorine taane birin tongo, e dɔɔɔ e yi, e
nun Xesibɔn taan nun a banxidene. ²⁶ Amasɔɔɔ Xesibɔn
yi findixi Amorine manga Sixɔn ma taan nan na, xabu
a Moyaba manga fonna yenge, a yi a dɔɔɔɔn birin tongo
a yii han Arinon baana. ²⁷ Nanara, yenle naxa,

E fa Xesibɔn yi! A mɔɔn xa ti.

Sixɔn taan mɔɔn xa yitɔn!

²⁸ Amasɔɔɔ teen bata mini Xesibɔn yi,

Sixɔn taan bata tee degen nafa,

a yi Ari taan gan Moyaba yi,

e nun mangane Arinon baan faxan na.

²⁹ Gbalona i xa Moyaba bɔɔɔɔna!

E bata halagi,

Kemosi suxure batune!

E banxulanne bata e gi,

e dii temene bata findi suxu muxune ra,

Amorine Manga Sixɔn yii.

³⁰ Koni en tan bata e bɔɔɔɔn.

Xesibɔn bata kala siga han Dibon yi.

En bata halagin ti siga han Nofa yi,

siga han Medeba yi.

³¹ Isirayila kaane yi dɔɔɔ Amorine yamanani. ³² Musa
yi xerane rasiga Yaaseri taan nakɔɔɔsideni wundoni.

Isirayila kaane yi na taan suxu e nun a banxidene, e yi Amorine kedi na.

³³ Na xanbi ra, e yi e firifiri, e siga Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo nun a sofa ganla birin yi mini e ralandeni alogo e xa e yenge Edere yi. ³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I nama gaxu a yee ra! N na a soma nen i yii, e nun a sofa ganla birin nun a yamanana. I xa a liga alo i Sixɔn liga kii naxan yi, Amorine mangan naxan yi dɔxi Xesibɔn yi." ³⁵ Isirayila kaane yi Ogo faxa, e nun a diine nun a sofa ganla birin. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi dɔxɔ a yamanani.

Moyaba mangan yi Balami xili

22 Isirayila kaane yi siga, e sa dɔxɔ Moyaba meremerene yi, Yuruden baan kidi ma Yeriko yetagi. ² Siporo a dii Balaki yi a to Isirayila kaane naxan birin ligaxi Amorine ra. ³ Moyaba kaane yi gaxu Isirayila ganla yee ra, e yigitege bayo e yi wuya han! ⁴ Moyaba kaane yi a fala Midiyan fonne xa, e naxa, "Yamani ito fama en nabilinna yamanane birin halagideni nen alo jingen sexen janma kii naxan yi." Siporo a dii Balaki nan yi Moyaba mangan na na waxatini. ⁵ A yi xerane rasiga Beyori a dii Balami xilideni Petori yi, Baa Gbeen dexɔn, a konna yi denaxan na. E xa sa a fala a xa iki, e naxa, "Siyana nde bata mini Misiran yi, e bata wuya han e bɔxɔn nafe. E bata dɔxɔn n dexɔn. ⁶ Yandi, fa, i fa siyani ito danga n xa, amasɔɔ e senben gbo n xa. Nayi, waxatina nde n nɔe e yenge nen, n yi e kedi n ma yamanani. Amasɔɔ n na a kolon, i na duba naxan xa, na duban sɔɔma nen. I na naxan danga, na dangan sɔɔma nen."

⁷ Moyaba fonne nun Midiyan fonne yi siga e yi yiimaaton saranna xali e yii. E sa Balami feman li, e yi Balaki a falane yeba a xa. ⁸ A yi e yabi, a naxa, "E xi be kɛni ito ra, n yi e yabi xɔɔnɔni alo Alatala na a fala n xa kii naxan yi." Moyaba kuntigine yi lu Balami konni.

⁹ Ala yi fa Balami fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Nde muxuni itoe ra naxanye i konni?" ¹⁰ Balami yi Ala yabi, a naxa, "Siporo a dii Balaki Moyaba mangan nan e rafaxi a faladeni n xa, a naxa, ¹¹ 'Siyana nde bata keli Misiran yi, e bata wuya han e bɔxɔn nafe. Nayi, yandi, fa n mali, i yi e danga n xa. Waxatina nde n nɔe e yenge nen, n yi e kedi.'" ¹² Ala yi a fala Balami xa, a naxa, "I nama siga e fɔxɔ ra. I nama siyani ito danga, amasɔɔ n bata barakan sa e fe yi." ¹³ Balami to keli xɔɔnɔni, a yi a fala Balaki a kuntigine xa, a naxa, "E xete e konni, amasɔɔ Alatala mi tinxi n xa siga e fɔxɔ ra." ¹⁴ Moyaba kuntigine yi keli, e xete Balaki fema, e yi a fala, e naxa, "Balami mi tinxi fe nxu fɔxɔ ra."

¹⁵ Balaki mɔn yi kuntigi gbeteeye rasiga naxanye yi wuya bonne xa, e binyen mɔn yi gbo e xa. ¹⁶ E yi sa Balami feman li. E yi a fala a xa, e naxa, "Siporo a dii Balaki naxa iki: 'I nama tondi fe n konni de!'" ¹⁷ Amasɔɔ n ni i binyama nen han! I na naxan fala n na ligama nen. Yandi fa, i yi fa siyani ito danga n xa." ¹⁸ Balami yi Balaki a kuntigine yabi, a naxa, "Hali Balaki a banxin fi n ma naxan nafexi gbetin nun xemaan na, n mi nɔe Alatalaa yamarin matande fefe ma, n ma Ala. ¹⁹ Iki yan-

di, e fan xa xi be to kɛni ito ra, n na a kolonje Alatala mɔn naxan falama n xa." ²⁰ Ala yi fa Balami fema kɛen na. A yi a fala a xa, a naxa, "Bayo muxuni itoe faxi i xiliden nin, keli, i yi siga e fɔxɔ ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan liga de!" ²¹ Xɔɔnɔni Balami yi keli, a yi a sofali gileni tɔn, e nun Moyaba kuntigine birin yi siga.

²² Koni, Alaa xɔɔnɔni yi gbo ayi, amasɔɔ a bata siga. Alatalaa malekan yi ti kiraan na alogo a xa a rati. Balami yi dɔxi a sofali gilene fari, a walike firinne yi a fɔxɔ ra. ²³ Sofanla yi Alatalaa malekan to tixi kiraan xɔn, a silanfanna suxi a yii. Sofanla yi kiraan fata a so burunna ra. Balami yi sofanla bɔnɔnɔ alogo a xa fa kiraan xɔn. ²⁴ Alatalaa malekan mɔn yi sa ti kiradin xɔn manpa bili nako firinne longonna ra. Sansanna yi kiraan fɔxɔ firinne birin yi. ²⁵ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a denden sansanna ra, a yi Balami sanna gbereken sansanna ma. Balami mɔn yi a bɔnɔnɔ. ²⁶ Alatalaa malekan mɔn yi siga yeen na pon! A sa ti yire yigbetenxini, dangude mi yi denaxan kɔmenna ma, a mi yi yiifanna ma. ²⁷ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a yigodo Balami bun ma. Balami yi xɔɔnɔni, a yi sofanla bɔnɔnɔ a dunganna ra. ²⁸ Alatala yi sofanla deen fulun, sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, "N nanse ligaxi i ra, alogo i xa n bɔnɔnɔ han sanja ma saxan?" ²⁹ Balami yi sofanla yabi, a naxa, "Amasɔɔ i bata n matandi! Xa silanfanna yi n yii nun, n yi i faxama nen iki sa!" ³⁰ Sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, "I ya sofanla xa mi n tan na ba, i darixi dɔxe naxan fari han to? N darixi ito lige i ra ba?" A yi a yabi, a naxa, "En-en."

³¹ Alatala yi Balami yeeene rabi, a yi Alatalaa malekan to tixi kiraan na, a silanfanna a yii. Balami yi a xinbi sin, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma. ³² Alatalaa malekan yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera i i ya sofanla bɔnɔnɔni sanja ma saxan? N bata fa, n xa i rati, amasɔɔ kirani ito i xalin gbalon nin. ³³ Sofanla bata n to, a yi n de masara sanja ma saxan. Xa na mi yi a ra nun, n bata yi i faxa nun, koni n yi a tan luma nen a nii ra." ³⁴ Balami yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, "N bata yulubin liga! N mi yi a kolon a i tixi n yee ra kiraan na. Iki, xa sigatini ito mi rafan i ma, n xa xete." ³⁵ Alatalaa malekan yi a fala Balami xa, a naxa, "Siga muxuni itoe fɔxɔ ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan fala tun!" Balami nun Balaki a kuntigine yi siga.

³⁶ Balaki to a me a Balami bata fa, a yi siga a ralandeni Moyaba taana nde yi naxan Arinon baan de, a yamanan danna ra. ³⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "N mi yi i xilima ba? Nanfera i mi fa n fema? I yi mirixi nen a n mi nɔe i binye ba?" ³⁸ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "I mi n to? N bata fa. Koni n nɔe nanse fale i xa? Ala na naxan fala n xa, fɔ n xa na nan fala." ³⁹ Balami nun Balaki yi siga Kiriyati-Husoti yi. ⁴⁰ Balaki yi jingene nun yexeeene ba saraxan na, a yi a subena nde so Balami nun kuntigine yii naxanye yi a fɔxɔ ra.

⁴¹ Xɔɔnɔni, Balaki yi Balami tongo a yi te a ra Bamoti-Baali geyaan fari, a yamaan fɔxɔ kedenna toe denaxan yi.

23 Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura solofere nun

konton solofere yitɔn n xa." ² Balami naxan fala, Balaki yi na liga. Balaki nun Balami yi tura keden nun konton keden ba saraxan na saraxa gandene birin fari. ³ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Ti i ya saraxa gan daxine fema be. N tan xa n masiga i ra. Waxatina nde Alatala fama nen n fema. A na naxan yita n na, n na a ralima i ma nen." A yi siga geyana nde xuntagi. ⁴ Ala yi fa Balami ralan. Balami yi a fala a xa, a naxa, "N bata saraxa gande solofere rafala, n bata tura keden nun konton keden ba saraxan na e birin fari." ⁵ Alatala yi falan so Balami de, a naxa, "Xete Balaki fema, i yi ito fala a xa." ⁶ A yi xete a fema. A yi tixi a saraxa gan daxine dexɔn e nun Moyaba kuntigine birin. ⁷ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa,

Balaki bata n nafa
sa keli Arami yi,
Moyaba mangan bata n nafa
sa keli sogeteden geyane ma.

A yi a fala, a naxa,
"Fa, i fa Yaxuba bɔnsɔnna danga n xa!
I fa gballo falane ti Isirayila bɔnsɔnna xili ma!"

⁸ Koni, n tan xa ne danga di,
Ala mi naxanye dangaxi?
N tan xa gballo falane ti ne xili ma di,
Alatala mi gbalon nagidixi naxanye ma?

⁹ N tixi gemene xuntagi,
n na e toma.

N tixi geyane fari,
n na e matoma.

Yamani ito a danna,
a mi siyaan bonne ye.

¹⁰ Yaxuba bɔnsɔnna gbo
alo gbangbanna,
nde nɔɛ Isirayila kaane fɔxɔ kedenna naaninden yatɛ?
N fan xa faxa tinxin muxune ye,
N nananna xa liga alo e gbeena!

¹¹ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "I nanse ligaxi n na? N faxi i ra nen alogo i xa n yaxune danga, koni i dubama e xa nen tun!" ¹² A yi a yabi, a naxa, "Alatala naxan soxi n de, n mi lan n na fala ba?" ¹³ Balaki yi a fala a xa, a naxa, "En siga yire gbete yi, i mɔn sa e toe denaxan yi. I e fɔxɔ kedenna toma nen. I mi a birin toe. I yi e danga n xa menni."

¹⁴ A yi a xali Sofimi a xeen ma Pisiga geyaan xuntagi.
A yi saraxa gande solofere rafala menni, a yi tura keden nun konton keden ba saraxa gandene birin fari.

¹⁵ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Ti i ya saraxa gan daxine dexɔn be, n tan xa siga Ala ralandeni menni."

¹⁶ Alatala yi fa Balami yetagi, a yi falan so a de, a naxa, "Xete Balaki fema, i yi ito fala a xa." ¹⁷ A yi xete a fema, a yi tixi a saraxa gan daxine dexɔn e nun Moyaba kuntigine. Balaki yi a maxɔdin, a naxa, "Alatala nanse falaxi?"

¹⁸ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa,
Balaki keli, i n xuiin me!

I tuli mati n na Siporo a dii xemena!

¹⁹ Muxu mi Ala ra, a wulen fala,
Adamadi mi a ra, a nimisa.

A naxan falaxi, a mi na lige ba?

A na falan naxan ti,
a mi na rakamale ba?

²⁰ A duban nan soxi n yii lan e ma.

A barakan sa e yi.

N mi nɔɛ na maxete.

²¹ A mi fe paxin toma Yaxuba bɔnsɔnni.

A mi fe xɔlen toma Isirayila yi.

Alatala, e Ala e tagi.

E fan a mangayaan matɔxɔma.

²² Ala nan faxi e ra

sa keli Misiran yi,

a nɔɔn tima e xa

alo burunna pingena.

²³ Kɔɛrayaan mi sese nɔɛ Yaxuba bɔnsɔnna xili ma.

Serikariyaan mi nɔɛ sese ra Isirayila xili ma.

A falama nen e ma na waxatini,

"A mato, Ala naxan ligama!"

²⁴ Siyani ito kelima nen

alo yatana.

E bata e yitɔn alo yatana

naxan mi a sama

fɔ a na xɔɔyi seen don,

fɔ a na sube suxine wunla min.

²⁵ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "Xa i mi a dangama, hali i nama duba a xa de!" ²⁶ Balami yi Balaki yabi, a naxa, "N mi yi a fala i xa ba, n naxa, 'Alatala na naxan fala, n na nan ligama?'"

²⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "En siga yire gbete yi. Yanyina nde Ala tinma nen i xa e danga n xa menni." ²⁸ Balaki yi Balami xali Peyori geyaan xuntagi, denaxan ye rafindixi tonbonna ma. ²⁹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, "Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura keden nun konton keden yitɔn n xa." ³⁰ Balami naxan fala, Balaki yi na liga. A yi turaan nun kontonna ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

24 Balami yi a to fa fala a yi rafan Alatala ma a xa duba Isirayila xa. Nayi, a mi kɔɛraya feene rawali alo waxatin danguxine yi. Koni a yi a ye rafindi tonbonna binni. ² Balami to a yeene rakeli, a yi Isirayila kaane to malanxi bɔnsɔn yeen ma. Nayi, Alaa Nii Sarijanxin yi goda a ma. ³ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa,

N tan Balami, Beyori a dii xemena,
n tan naxan feene fixen toma,
n ma falan ni i ra:

⁴ N ni ito nan falama,
n tan naxan Alaa falane mema,
naxan fe toon tima alo xiyene
fata Ala Senbe Kanna ra,
naxan a xinbi sinma,
a yeene yi rabi.

⁵ Yaxuba bɔnsɔnna,
ɛ tan Isirayila kaane!
ɛ dɔxɔdene tofan!

⁶ E wuya bɔnsɔn fari alo baane,
alo nakɔne baan de,
alo Alatala sansi xiri fajin naxanye sixi,
alo suman wudine igene de.

denbaya yeen ma, naxanye birin nɔɛ yengen soɛ.”

³ Musa nun saraxarali Eleyasari yi falan ti e xa Moyaba meremereni Yuruden baan de Yeriko taan yetagi. E naxa, ⁴ “Xemene xa tenge naxanye barin bata dangu jɛɛ mɔɔɔɔn na, alo Alatala a yamarixi Musa ma kii naxan yi.”

Isirayila kaan naxanye minixi Misiran yamanani, ne ni itoe ra:

⁵ Isirayila dii singe Ruben yixetene ni i ra: Xanɔki xabilana, Xanɔki yixetene; Palu xabilana, Palu yixetene; ⁶ Xesirɔn xabilana, Xesirɔn yixetene; e nun Karimi xabilana, Karimi yixetene. ⁷ Ruben xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin e nun saxan keme solofere tonge saxan. ⁸ Eliyabi nan yi Palu a dii xemene na. ⁹ Eliyabi a dii xemene nan itoe ra: Nemuweli, Datan e nun Abirami. Datan nun Abirami yi findixi yamaan kuntigine nan na naxanye murute Musa nun Haruna xili ma, e sa Kora muxune fari, e to murute Alatala xili ma. ¹⁰ Bɔɔɔɔn yi rabi, a yi e nun Kora gerun e bode xɔn. Tɛɛn yi a fɔɔɔɔ ra birane muxu keme firin tonge suulun gan. Na yi findi misaala ra yamaan xa. ¹¹ Koni, Kora yixetene birin mi faxa.

¹² Simeyɔn yixetene ni i ra xabila yeen ma: Nemuweli xabilana, Nemuweli yixetene; Yamin xabilana, Yamin yixetene; Yakɔn xabilana, Yakɔn yixetene; ¹³ Sera xabilana, Sera yixetene; e nun Sayuli xabilana, Sayuli yixetene. ¹⁴ Simeyɔn xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli mɔɔɔɔn nun firin keme firin.

¹⁵ Gadi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sefɔn xabilana, Sefɔn yixetene; Xagi xabilana, Xagi yixetene; Suni xabilana, Suni yixetene; ¹⁶ Osini xabilana, Osini yixetene; Eriya xabilana, Eriya yixetene; ¹⁷ Arodi xabilana, Arodi yixetene; e nun Areli xabilana, Areli yixetene. ¹⁸ Gadi xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin keme suulun.

¹⁹ Eri nun Onan nan yi Yuda a dii xemene ra, koni Eri nun Onan bata yi faxa Kanan yamanani. ²⁰ Yuda yixetene ni i ra xabila yeen ma: Selaxa xabilana, Selaxa yixetene; Peresi xabilana, Peresi yixetene; e nun Sera xabilana, Sera yixetene. ²¹ Peresi yixetene ni i ra xabila yeen ma: Xesirɔn xabilana, Xesirɔn yixetene; e nun Xamuli xabilana, Xamuli yixetene. ²² Yuda xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge solofere wuli sennin keme suulun.

²³ Isakari yixetene ni i ra xabila yeen ma: Tola xabilana, Tola yixetene; Puwa xabilana, Puwa yixetene; ²⁴ Yasubu xabilana, Yasubu yixetene; e nun Simiron xabilana, Simiron yixetene. ²⁵ Isakari xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme saxan.

²⁶ Sabulon yixetene ni i ra xabila yeen ma: Seredi xabilana, Seredi yixetene; Elon xabilana, Elon yixetene; e nun Yalele xabilana, Yalele yixetene. ²⁷ Sabulon xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin keme suulun.

²⁸ Yusufu yixetene ni i ra xabila yeen ma: Manase nun Efirami. ²⁹ Manase yixetene ni i ra: Makiri xabilana, Makiri yixetene. Makiri nan Galadi sɔɔɔɔ. E nun Galadi

xabilana, Galadi yixetene. ³⁰ Galadi yixetene ni i ra: Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; Xeleki xabilana, Xeleki yixetene; ³¹ Asireli xabilana, Asireli yixetene; Siken xabilana, Siken yixetene; ³² Semida xabilana, Semida yixetene; e nun Xeferi xabilana, Xeferi yixetene.

³³ Selofexadi, Xeferi a dii xemene mi dii xeme sɔɔɔɔ, koni a dii temene sɔɔɔɔ nen. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xɔgala, Milika e nun Tirisa.

³⁴ Manase xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli firin keme solofere.

³⁵ Efirami yixetene ni i ra xabila yeen ma: Sutela xabilana, Sutela yixetene; Bekeri xabilana, Bekeri yixetene; e nun Taxani xabilana, Taxani yixetene. ³⁶ Sutela yixetene ni i ra: Eran xabilana, Eran yixetene. ³⁷ Efirami xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge saxan wuli firin keme suulun. Yusufu yixetene nan ne ra xabila yeen ma.

³⁸ Bunyamin yixetene ni i ra xabila yeen ma: Bela xabilana, Bela yixetene; Asibeli xabilana, Asibeli yixetene; Axirami xabilana, Axirami yixetene; ³⁹ Sufami xabilana, Sufami yixetene; e nun Xufami xabilana, Xufami yixetene. ⁴⁰ Bela yixetene ni i ra: Arade nun Naman. Arade xabilana, Arade yixetene; e nun Naman xabilana, Naman yixetene. ⁴¹ Bunyamin xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin.

⁴² Dan yixetene ni i ra xabila yeen ma: Suxami xabilana, Suxami yixetene. Dan xabila keden nan yi na ra.

⁴³ Suxami xabilan nan na ra, e malanxina muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme naanin.

⁴⁴ Aseri yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yimina xabilana, Yimina yixetene; Yisiwi xabilana, Yisiwi yixetene; e nun Beriya xabilana, Beriya yixetene. ⁴⁵ Beriya yixetene ni i ra: Xeberi xabilana, Xeberi yixetene; e nun Malikili xabilana, Malikili yixetene. ⁴⁶ Aseri a dii temene yi xili nen Sera. ⁴⁷ Aseri xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin.

⁴⁸ Nafatali yixetene ni i ra xabila yeen ma: Yaseli xabilana, Yaseli yixetene; Guni xabilana, Guni yixetene; ⁴⁹ Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; e nun Silen xabilana, Silen yixetene. ⁵⁰ Nafatali xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme naanin.

⁵¹ Isirayila xemene naxanye yate, muxu wuli keme sennin e nun keden keme solofere tonge saxan.

⁵² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁵³ Yamanani taxunma nen e tagi e keɛn na, fata muxune yaten na.

⁵⁴ Naxanye wuya, i xa keɛ gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya, i xa keɛ xurin so ne yii. Birin keɛn xa lan muxune yaten ma. ⁵⁵ Koni yamanan xa yitaxun masensenna nan xɔn. E a sɔɔɔɔma nen e keɛn na fata e benbane bɔnɔnɔn xinle ra. ⁵⁶ Birin keɛ bɔnɔnɔn taxunma masensenna nan xɔn, bɔnɔnɔn gbeene nun bɔnɔnɔn xurine ye.

⁵⁷ Lewi bɔnɔnɔnna muxuni itoe nan tenge e xabila yeen ma: Gerisɔn xabilana, Gerisɔn yixetene; Kehati xabilana, Kehati yixetene; e nun Merari xabilana, Merari yixetene. ⁵⁸ Lewi bɔnɔnɔnna xabila gbeten ni i ra: Libini xabilana, Xebiron xabilana, Maxali xabilana, Musi xabilana, e nun Kora xabilana. Kehati nan Amirama sɔɔɔɔ.

⁵⁹ Amirama a paxanla yi xili nen “Yokebedi,” Lewi a dii temena, naxan bari Misiran yi. E nun Amirama nan Haruna nun Musa sɔɔ, e nun Mariyama, e magilena. ⁶⁰ Haruna nan Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara sɔɔ. ⁶¹ Koni Nadaba nun Abihu faxa nen, e to tɛɛ daxataren xali Alatala yetagi.

⁶² E Lewi xemɛn naxanye tɛngɛ, naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne lan muxu wuli mɔɔɔɔɔɔɔɔ nun saxan nan ma. E mi tɛngɛ Isirayila kaan bonne ye, amasɔɔ e mi yi lan e xa kɛɛ bɔɔɔɔɔɔɔɔ e ye. ⁶³ Musa nun saraxarali Eleyasari ne nan tɛngɛ Moyaba mɛɛmɛɛɛne yi Yuruden baan dɛ Yeriko taan yetagi. ⁶⁴ Musa nun saraxarali Haruna Isirayila kaan naxanye tɛngɛ Sinayi tonbonni, na sese mi yi itoe ye. ⁶⁵ Amasɔɔ Alatala bata yi a fala ne ma, a e faxama nen tonbonni. Keden mi lu fɔ Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

Kɛɛ fena sariyan dii temene xa

27 Awa, Selofexadi a dii temene yi fa, Xeferi a dii xemena, Galadi mamandenna. Manase a dii Makiri nan Galadi sɔɔ Manase bɔɔɔɔɔɔɔɔ, Yusufu a dii xemena. E xinle ni itoe ra: Maxala nun Noha nun Xɔgala nun Milika e nun Tirisa. ² E yi fa Naralan Bubun so deen na Musa nun saraxarali Eleyasari nun mangane nun yamaan birin yetagi. E naxa, ³ “Nxu baba bata faxa tonbonni. A mi yi Kora ganla ye naxanye yi murutɛxi Alatala xili ma, koni a faxaxi a yetɛɛn yulubin nan ma, dii xemɛ mi yi a yii. ⁴ Nanfera nxu baba xinla lɔye ayi a xabilani, bayo dii xemɛ to mi a yii ba? E kɛɛna nde so nxu yii nxu baba ngaxakedenne tagi.”

⁵ Musa yi siga e kiti feen maxɔɔɔɔɔɔɔɔ tideni Alatala ma.

⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁷ “Selofexadi a dii temene ɔɔɔɔɔɔɔɔ. Kɛɛ bɔɔɔɔɔɔɔɔ nde so e yii e baba ngaxakedenne tagi. I lan i yi e baba kɛɛn so e yii. ⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Xa muxuna nde faxa a mi dii xemɛ lu, e xa a kɛɛn so a dii temen yii. ⁹ Xa dii temɛ mi a yii, e xa a kɛɛn so a ngaxakeden xemɛmane yii. ¹⁰ Xa a ngaxakeden mi na, e xa a kɛɛn so a baba ngaxakeden xemɛmane yii. ¹¹ Xa a baba ngaxakeden mi na, e xa a kɛɛn so a bari bodena nde yii a xabilani, a yi findi a gbeen na. A findima kiti sa sariyan nan na Isirayila kaane xa, Alatala naxan yamarixi Musa ma.”

Yosuwe yi sugandi yamaan yeɛratiin na

Sariyane 31.1-8

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te Abarimi geyani ito fari, i yi bɔɔɔɔɔɔɔɔ mato n naxan so Isirayila yii. ¹³ I na a mato, i laxirayama nen, alo i tada Haruna. ¹⁴ Amasɔɔ e bata n ma yamarin matandi, yamaan murute waxatin naxan yi Sini tonbonni igen dɛ. I mi n ma sarijanna binya e yetagi, e to yi igen maxɔɔɔɔɔɔɔɔ.” Meriba igene nan yi ne ra Kadesi yi Sini tonbonni.

¹⁵ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, ¹⁶ “Alatala, Ala naxan niin biraxi adamadiine birin yi, i xa muxuna nde ti yamani ito xun na ¹⁷ naxan nɔɛ tiye a yeɛ ra a feen

birin yi. Alatala yamaan nama lu alo xuruseene xuruse raba mi naxanye xun na.”

¹⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Nunu a dii Yosuwe tongo, n ma Nii Sarijanxin naxan yi, i yi i yii sa a fari. ¹⁹ I yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi, i yi a findi yeɛratiin na e yeɛ xɔri. ²⁰ I yi i senbena nde so a yii, alogo Isirayila yamaan birin xa a xuiin suxu. ²¹ A ti saraxarali Eleyasari yetagi, alogo a xa kiti sa feen maxɔɔɔɔɔɔɔɔ ti a xa, Yurima masensen ti seen na Alatala yetagi. † Yosuwe nun Isirayila yamaan birin Eleyasari a yamarine suxuma nen e feene birin yi.” ²² Musa yi a liga alo Alatala a yamari kii naxan yi. A yi Yosuwe tongo, a yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi. ²³ A yi a yiine sa a fari, a yi a findi yeɛratiin na, alo Alatala a fala e xa kii naxan yi fata Musa ra.

Sanle nun waxatine saraxane

Xɔɔɔɔɔɔɔɔɔ 29.38-46

28 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² “Yamarini ito fi Isirayila kaane ma, i naxa, ‘E fa n kise donseene ra e waxati saxine yi, naxanye ralima n ma tɛɛn na naxanye xirin naxan n ma.’ ³ Ito fala e xa, i naxa, ‘Lɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, e fa yeɛɛɛɛɛɛɛɛ kedenna firin na Alatala xɔɔ, fe mi naxanye ra saraxa gan daxin na naxan nali ma a ma tɛɛn na waxatin birin. ⁴ Yeɛɛɛɛ keden xa ba xɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, a firindena fitirin ma. ⁵ A bama nen e nun a bogise saraxana, murutu fupin kilo saxan naxan namulanxi oliwi bogi dinxine turen litiri keden nun a tagi in na. ⁶ Saraxa gan daxini ito bama nen waxatin birin alo a liga Sinayi geyaan fari kii naxan yi. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na, a xirin yi rafan a ma. ⁷ Yeɛɛɛɛ bama nen e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi. I xa minse saraxan bɔɔɔɔɔɔɔɔ Alatala xa yire sarijanxini. ⁸ Yeɛɛɛɛ firinden bama fitirin nan ma, e nun a bogise saraxana e nun a minse saraxana alo i naxan bama xɔɔɔɔɔɔɔɔ. A ralima Alatala ma tɛɛn nan na, a xirin yi rafan a ma.”

⁹ “Matabu Lɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, yeɛɛɛɛɛɛɛɛ kedenna firin xa ba saraxan na, fe mi naxanye ra, e nun e bogise saraxane, murutu fupin kilo sennin naxan namulanxi turen na e nun e minse saraxana. ¹⁰ Na saraxa gan daxine xa ba Matabu Lɔɔɔɔɔɔɔɔɔ birin yi, sa lɔɔɔɔɔɔɔɔɔ saraxa gan daxine fari e nun a minse saraxana.”

¹¹ “Kike nenɛn fɔɔɔɔɔɔɔɔ, e xa tura bulan firin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, e nun konton keden nun yeɛɛɛɛɛɛɛɛ keden kedenna solofere, fe mi naxanye ra. ¹² Xuruseene birin bama nen e nun murutu fupina naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fupin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin. ¹³ Konton bulanna, kilo saxan naxan namulanxi turen na bogise saraxan na. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima Alatala ma tɛɛn na, a xirin yi rafan a ma. ¹⁴ Ninge keden bama nen e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri saxan. Kontonna

† YURIMA NUN TUMINMASENSEN ti seene fe sebɛxi Xɔɔɔɔɔɔɔɔɔ 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sa-goon kolon.

gbeena, litiri firin. Yexee diina, litiri keden nun a tagi. Saraxa gan daxin na a ra naxan bama kike nenene birin na jeeen bun. ¹⁵ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Alatala xa, sa lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine fari e nun e minse saraxane.”

Saraxaraline 23.5-14

¹⁶ “Jeeen kike singen xii fu nun naaninna, e xa Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sanla raba Alatala xa.”

¹⁷ “Kikeni ito xii fu nun suulunde lɔɔni, sanla yi fɔɔ. E xa buru ratetaren don xii solofere. ¹⁸ Sanla xii singe lɔɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na lɔɔni. ¹⁹ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na fe mi naxanye ra. E rali Alatala ma teeen nan na. ²⁰ Xuruseene bama nen e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fupin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin. ²¹ Yexee soloferene, kilo saxan saxan. ²² E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na e xa. ²³ Na birin sama lɔɔ yo lɔɔ saraxan nan fari naxan bama kɔɔnni.

²⁴ Sanla xii soloferene birin yi, e xa na kise donseene nan nali teeen na, e xirin yi rafan Alatala ma, sa lɔɔ yo lɔɔ saraxane nun minse saraxane fari. ²⁵ Xii soloferede lɔɔni, e mɔn yi yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na lɔɔni.”

Saraxaraline 23.15-22

²⁶ “Se Xaba Singen sali lɔɔni, e na fa bogise singene saraxane ra Alatala kɔn Xunsagine Sanla waxatini, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke. ²⁷ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, a xirin yi rafan Alatala ma. ²⁸ Xuruseene bama nen e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fupin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin. ²⁹ Yexee soloferene, kilo saxan saxan. ³⁰ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na e xa. ³¹ Na saraxane bama nen e nun e minse saraxane. E sa lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine nun e bogise saraxane fari. E xa xuruseene ba fe mi naxanye ra e nun e minse saraxane.”

Saraxane Xɔtane Sanli

Saraxaraline 23.23-25

29 “Kike solofereden xi singe lɔɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke, koni e xa xɔtane fe na lɔɔni. ² E xa tura bulan keden nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, fe mi naxanye ra. A xirin yi rafan Alatala ma. ³ Xuruseene bama nen e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fupin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin. ⁴ Yexee soloferene, kilo saxan saxan. ⁵ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na e xa. ⁶ Saraxan ne sama kike nenene saraxane nun lɔɔ yo lɔɔ saraxane nan fari e nun e bogise saraxane nun minse saraxane naxan

falaxi sariyani. Saraxane nan ne ra naxanye nalima Alatala ma teeen na, e xirin yi rafan a ma.”

Ala solona lɔɔn saraxane

Saraxaraline 23.26-32

⁷ “Kike solofereden xii fude lɔɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E yi sun. E nama wali yo ke. ⁸ E xa tura bulan keden nun konton keden nun yexeen jee keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa fe mi naxanye ra, a xirin yi rafan a ma. ⁹ Xuruseene bama nen e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fupin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin. ¹⁰ Yexee soloferene, kilo saxan saxan. ¹¹ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa Ala solona saraxan fari e nun lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.”

Bubu Kui Sanla

Saraxaraline 23.33-44

¹² “Kike solofereden xii fu nun suulunde lɔɔni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke. E xa sanla raba Alatala xa xii solofere. ¹³ Xii singe lɔɔni, e xa tura bulan fu nun saxan nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxanye ra. A ralima a ma teeen nan na, a xirin yi rafan a ma. ¹⁴ E bama nen e nun murutu fupin naxan namulanxi turen na bogise saraxana. Ninge keden kilo solomanaanin, kontonna kilo sennin. ¹⁵ Yexee fu nun naaninne, kilo saxan saxan. ¹⁶ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.”

¹⁷ “Xii firinde lɔɔni, e xa tura bulan fu nun firin nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra. ¹⁸ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma. ¹⁹ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.”

²⁰ “Xii saxande lɔɔni, e xa tura bulan fu nun keden nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra. ²¹ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma. ²² E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.”

²³ “Xii naaninde lɔɔni, e xa tura bulan fu nun konton firin nun yexeen jee keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra. ²⁴ E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yexee yaten ma. ²⁵ E mɔn xa kɔtɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔɔ yo lɔɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.”

²⁶ "Xii suulunde lɔxɔni, ε xa tura bulan solomanaanin nun konton firin nun yexɛen jɛɛ keden kedenna fu nun naanin ba fɛ mi naxanye ra. ²⁷ E bama nɛn e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanjɛ turane nun kontonne nun yexɛene yatɛne ma. ²⁸ E mɔn xa kɔɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane."

²⁹ "Xii senninde lɔxɔni, ε xa tura bulan solomasɛɛ nun konton firin nun yexɛen jɛɛ keden kedenna fu nun naanin ba fɛ mi naxanye ra. ³⁰ E bama nɛn e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanjɛ turane nun kontonne nun yexɛene yatɛn ma. ³¹ E mɔn xa kɔɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane."

³² "Xii soloferede lɔxɔni, ε xa tura bulan solofere nun konton firin nun yexɛen jɛɛ keden kedenna fu nun naanin ba fɛ mi naxanye ra. ³³ E bama nɛn e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanjɛ turane nun kontonne nun yexɛene yatɛn ma. ³⁴ E mɔn xa kɔɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane."

³⁵ "Xii solomasɛɛde lɔxɔni, ε xa ε malan. E nama ε wanla kɛ. ³⁶ E xa tura keden nun konton keden nun yexɛen jɛɛ keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na fɛ mi naxanye ra. E xa rali Alatala ma tɛɛn na, naxan xiri rafan a ma. ³⁷ E bama nɛn e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanjɛ turane nun kontonne nun yexɛene yatɛn ma. ³⁸ E mɔn xa kɔɔ keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lɔxɔ yo lɔxɔ saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane."

³⁹ "Saraxane nan ne ra ε lan ε xa naxanye ba Alatala xa sali lɔxɔne yi. E sama nɛn ε saraxa gan daxine fari, e nun ε bogise saraxane nun ε minse saraxane nun ε bɔjɛ xunbeli saraxane, ε naxanye ba dɛ tiina fe ra hanma ε jɛnige ma saraxane."

Dɛ tiine sariyana

30 Alatala Musa yamari naxanye birin ma, a yi ne birin fala Isirayila kaane xa.

² Musa yi falan ti Isirayila bɔnsɔnne mangane xa, a naxa, "Alatalaa yamarini ito nan fixi: ³ Xa xɛmɛna nde a kɔɔ hanma a a dɛ ti a xa saraxan ba Alatala xa hanma a xa fena nde raba, a nama a falan kala. A naxan birin falaxi, a xa na raba."

⁴ "Xa sungutunna nde a kɔɔ hanma a a dɛ ti a a saraxan bama Alatala xa, hanma a fena nde rabama nɛn, a mɔn a baba konni, ⁵ a baba na a mɛ waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kɔɔne nun a dɛ ti xuine birin nakamali. ⁶ Koni a baba na a mɛ waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kɔɔne nun a dɛ ti xuine rakamali. Alatala dijama nɛn a ma, bayo a baba mi tinxi."

⁷ "Xa sungutunna nde a kɔɔ hanma a a dɛ ti xaxilitareyani, na xanbi ra a yi futu, ⁸ a xɛmɛn na a mɛ wax-

atin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kɔɔne nun a dɛ ti xuine rakamali. ⁹ A xɛmɛn na a mɛ waxatin naxan yi, xa a mi tin, a xa a kɔɔne nun a xaxilitareya dɛ xuine yikala. Alatala dijama nɛn naxanla ma."

¹⁰ "Kaɔa gilɛɛn hanma naxanla naxan xɛmɛn bata a mɛ a ra, xa na nde a kɔɔ hanma a a dɛ ti a fena nde rabama nɛn, a lan a yi na birin nakamali."

¹¹ "Xa naxanla bata dɔxɔ xɛmɛ taa ra, a a kɔɔ hanma a a dɛ ti a fena nde rabama nɛn, ¹² a xɛmɛn na a mɛ, xa a mi sese fala a mi tondi, a lan a yi a kɔɔne nun dɛ ti xuine birin nakamali. ¹³ Koni a xɛmɛn na a mɛ waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kɔɔne nun dɛ ti xuine rakamali. Alatala dijama nɛn a ma, amasɔɔ a xɛmɛn bata a kala. ¹⁴ Nayi, a xɛmɛn nɔɛ tinjɛ nɛn hanma a tondi a kɔɔne nun a dɛ ti xuine ma. ¹⁵ A na a mɛ, xa a xɛmɛn mi sese fala a naxanla xa, a bata tin a kɔɔne nun dɛ ti xuine birin ma a dunduni. ¹⁶ Koni xa lɔxɔn bata dangu a xɛmɛna a fe mɛxi naxan yi, a yi fa a naxanla dɛ ti xuine kala, xɛmɛna a naxanla haken goronna tongoma nɛn."

¹⁷ Alatala na sariyane nan falaxi Musa xa dɛ tiina fe yi naxalan futuxina fe yi hanma dii tɛmɛn naxan a baba konni.

Midiyan kaane yi naxankata

31 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ² "Midiyan kaane fe naxin saran e ra, e naxan ligaxi Isirayila kaane ra. Na xanbi ra, i laxirayama nɛn." ³ Nayi, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, "Muxuna ndee xa e yitɔn yengɛ so xinla ma ε yɛ. E sigama Midiyan kaane nan yengɛdeyi, alogo Alatala xa e fe naxine saran e ra. ⁴ Nayi, ε xa yengɛ soon muxu wuli keden keden tongo Isirayila bɔnsɔnne birin yi."

⁵ E yi muxu wuli fu nun firin tongo Isirayila ganle ye yengɛ so xinla ma. Bɔnsɔn keden, wuli keden. ⁶ Musa yi e rasiga yengeni, bɔnsɔn yo bɔnsɔn muxu wuli keden, e nun Finexasi, saraxarali Eleyasari a dii xɛmɛna, naxan se rasarjɔnaxina ndee xali e nun xɔtaan naxanye fema yengeni.

⁷ E yi siga Midiyan yamanan yengɛdeni alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. E yi xɛmɛne birin faxa. ⁸ E Midiyan manga suulun fan faxa, Efi nun Rekemi nun Suru nun Xuru nun Reba. E Beyori a dii Balami fan faxa silanfanna ra. ⁹ E yi Midiyan naxanle nun e diine tongo, e nun e xuruseene nun e yii seene birin. ¹⁰ E yi e taane nun e dɔxɔdene birin gan. ¹¹ E yi se tongoxine birin xali e nun muxune nun xuruseene. ¹² E yi fa suxu muxune nun se tongoxine ra Musa nun saraxarali Eleyasari nun Isirayila yamaan fema daaxadeni Moyaba mɛrɛmɛrɛni Yurudɛn baan dɛxɔn Yeriko yetagi.

¹³ Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane yi siga e ralandeni daaxaden fari ma. ¹⁴ Musa yi xɔɔ gali kuntigine ma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu kɛmɛ xun na naxanye yi kelima na yengeni. ¹⁵ Musa yi e maxɔdin, a naxa, "Nanfera ε naxanle luxi e nii ra? ¹⁶ E tan nan Balami a kawandin name, e Isirayila kaane bira tinxintareyani Alatala ra Peyori yi, fitina furen yi so Alatala yamani. ¹⁷ Iki ε dii xɛmɛne

birin faha, e nun naxanla naxanye xeme feen kolon. ¹⁸ Koni ε nε sungutun nasɔɔɔɔxine ramare nen ε yete xa. ¹⁹ Naxanye birin faxan tixi ε ye hanma e yiin din muxu faxaxin na, ne xa lu daaxaden fari ma xii solofere. E lan ε yi ε rasarijan xii saxanden nun xii soloferede ɔxɔni e nun ε suxu muxune. ²⁰ E mɔn xa dugine rasarijan, e nun seen naxanye rafalaxi kidin na hanma sii xaben na hanma wudin na.”

²¹ Sofaan naxanye keli yengeni, saraxarali Eleyasari yi a fala ne xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi Musa ma a sariyani: ²² Xemaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun xɔxɔna, ²³ e nun teen mi naxanye birin ganma, ε xa ne rasarijan teen nan na. Na xanbi ra, ε yi e rasin marasarijan igeni. Naxanye ganma, ε ne rasin marasarijan igeni gbansan. ²⁴ E na ε dugine xa xii soloferede ɔxɔni, ε sarijanma nen. Nayi, ε nε soε nen daaxadeni.”

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ²⁶ “I tan nun saraxarali Eleyasari nun yamaan xabila mangane, ε muxune nun xuruseene birin tenge naxanye tongoxi yengeni. ²⁷ Na xanbi ra, i xa e yitaxun firinna ra, fɔxɔ kedenna sofane nan gbeen na ra naxanye siga yengeni, fɔxɔ kedenna yamaan dɔnxen nan gbeen na ra. ²⁸ I xa ndedi ba sofane gbeen na mudun na Alatala xa: i muxu keden ba muxu keme suulunna ra hanma xuruse keme suulun e nun jingene nun sofanle nun yexεene nun siine birin. ²⁹ I xa muduni ito ba e gbeen na, i yi a so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na. ³⁰ Isirayila yamaan dɔnxen gbeen tan, i xa muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, hanma xuruse tonge suulun e nun jingene nun sofanle nun yexεene nun siine birin. I yi e so Lewi bɔnsɔɔɔna muxune yii, Alatala Batu Bubun taxuxi naxanye ra.” ³¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ³² Sofane seen naxanye tongo yengeni, itoe nan lu yengen xanbini: xuruse xunxuri wuli keme sennin wuli tonge solofere wuli suulun, ³³ jinge wuli tonge solofere wuli firin, ³⁴ sofali wuli tonge sennin wuli keden, ³⁵ e nun sungutun nasɔɔɔɔxi wuli tonge saxan wuli firin.

³⁶ Naxan yitaxun yengesone ra na ni i ra: xuruse xunxuri wuli keme saxan wuli tonge saxan e nun solofere keme suulun, ³⁷ xuruse xunxurin keme sennin tonge solofere e nun suulun yi ba a ra mudun na Alatala xa, ³⁸ e nun jinge wuli tonge saxan wuli senninne, jinge tonge solofere e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa, ³⁹ e nun sofali wuli tonge saxan keme suulunna, sofali tonge sennin e nun keden yi ba a ra mudun na Alatala xa, ⁴⁰ e nun muxu wuli fu nun senninna, muxu tonge saxan e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa. ⁴¹ Musa yi na mudun so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

⁴² Isirayila yamaan gbeen ni i ra Musa naxan dɔxɔ a danna. ⁴³ Yamaan gbeena: xuruse xunxuri wuli keme saxan wuli tonge saxan wuli solofere keme suulun, ⁴⁴ e nun jinge wuli tonge saxan wuli sennin, ⁴⁵ e nun sofali wuli tonge saxan keme suulun, ⁴⁶ e nun muxu wuli fu

nun sennin. ⁴⁷ Naxan soxi Isirayila kaane yii, Musa yi muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, a xuruse keden ba xuruse tonge suulunna ra, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi. A yi e so Lewi bɔnsɔɔɔna muxune yii, Ala Batu Bubun yi taxuxi naxanye ra.

⁴⁸ Ganla kuntigine yi siga Musa fema naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na. ⁴⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “Sofaan naxanye nɔxɔ yamarine bun, nxu bata ne tenge. Hali keden mi baxi nxu ra. ⁵⁰ Nana, nxu xema seen naxanye sɔxɔxi, nxu bata fa ne ra Alatala xɔn a kiseen na nxu niin xunba saranna ra: kɔε birane, yii kɔε rasone, yii soli rasone, tunla sone, e nun jereɛne.” ⁵¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi na xema muranne birin nasuxu e ra. ⁵² Kuntigin naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na, ne xema seene binyan yi sigε han kilo keme tonge solofere, e naxanye fi Alatala ma. ⁵³ Sofane tan yi e se tongoxine ramara e yii. ⁵⁴ Musa nun saraxarali Eleyasari yi kuntigine xemaan tongo, e yi a xali Naralan Bubuni, alogo Alatala xa a xɔxɔ lu Isirayila kaane xɔn.

Isirayila kaana ndee yi dɔxɔ Yuruden sogeteden binni

Sariyane 3.12-22

32 Xuruse wuyaxi yi Ruben nun Gadi bɔnsɔɔɔne yii.

E yi a to a Yaasari nun Galadi bɔxɔɔn yi fan e xuruseene xa. ² Nayi, Gadi kaane nun Ruben kaane yi fa Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane fema, e yi a fala, e naxa, ³ “Alatala yamanan naxanye nɔxi Isirayila yamaan xa, Ataroti nun Dibon nun Yaasari nun Nimira nun Xesibɔn nun Eleyale nun Sebami nun Nebo nun Bewoni, ⁴ na yamanane fan xuruseene xa, anu xuruseene nxu tan yii han, nxu tan ε walikene.” ⁵ E yi a fala, e naxa, “Xa ε tinje nɔxɔ falan ma, na bɔxɔɔn xa so nxu yii, ε nama nxu xali Yuruden baan kidi ma.”

⁶ Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan dɔxɔɔn nen be ba, ε ngaxakedenne yi siga yenge sodeni? ⁷ Nanfera ε Isirayila kaane tunnaxɔɔma sigadeni yamanani Alatala naxan soxi e yii? ⁸ E fafane fan na nan liga bonni, n to e rasiga yamanan matodeni keli Kadesi-Barineya yi. ⁹ E te nen han Esikoli meremereni. E to yelin yamanan matoe, e yi Isirayila kaane tunnaxɔɔ e ma alogo e nama siga yamanani Alatala naxan soxi e yii. ¹⁰ Na bɔxɔɔn Alatala yi xɔɔ, a yi a kɔɔ, a naxa, ¹¹ ‘Muxuni itoe naxan minixi Misiran yi, naxanye barin bata dangu jee mɔxɔɔn na, ne mi bɔxɔɔn toma n na n kɔxɔxi naxan so fe ra Ibrahimia nun Isiyaga nun Yaxuba yii, amasɔɔ e mi luxi n fɔxɔ ra ki fapi. ¹² Fɔ Yefune a dii Kalebi, Kenisi kaana, e nun Nunu a dii Yosuwe, bayo e lu nen Alatala fɔxɔ ra ki fapi.’ ¹³ Alatalaa xɔɔ gbeen keli nen Isirayila kaane xili ma, a yi e rasiga tonbonna xun xɔn jee tonge naanin, han na waxatin muxune birin yi jan naxanye fe jaxin liga Alatala yetagi. ¹⁴ Iki ε tan yulubi kanne, ε faxi ε fafane nan ma. E Alatala raxɔɔma nen Isirayila xili ma dangu e ra. ¹⁵ Anu, xa ε xete a fɔxɔ ra, a mɔn yamani ito birin luma nen tonbonni, ε yi findi yamaan birin halagi xunna ra.”

¹⁶ Na muxune mɔn yi e maso Musa ra e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu waxi sansanne sa feni be nɔxɔ xuruseene

xa nxu yi taane ti nxɔ denbayane xa. ¹⁷ Na xanbi ra, nxu yenge so seene tonge, nxu yi ti Isirayila kaan bonne ye ra, nxu yi e xali e yirene yi. Nayi, nxɔ denbayane luma nen taa makantanxine kui, e ratanga yamanani ito muxune ma. ¹⁸ Nxu mi xete nxu konne yi, fɔ Isirayila kaane birin na dɔxɔ e bɔxɔne yi. ¹⁹ Nxu mi bɔxɔn sɔtɔma Yuruden baan fɔxɔ kedenni alo e tan, bayo nxu bata nxɔ bɔxɔn sɔtɔ be binni baan sogeteden binni." ²⁰ Musa yi a fala e xa, a naxa, "Xa e falani ito liga, xa e yenge so seene tongo Alatala xa, ²¹ xa e so-fane birin Yuruden baan gidi Alatala yetagi han a yi a yaxune birin kedi, ²² xa yamanan lu Alatala nɔnɔ bun, nayi Alatala nun Isirayila tinma nen e yi xete be. Nayi, yamanani ito findima nen e gbeen na Alatala yetagi. ²³ Koni xa e mi na liga, e bata yulubin liga Alatala ra. E xa a kolon, fa fala e yulubin saranna e lima nen. ²⁴ Awa, e xa taane ti e denbayane xa, e nun sansanne e xuruse kurune xa, koni e xa e de ti xuine rakamali de!"

²⁵ Gadi kaane nun Ruben kaane yi a fala Musa xa, e naxa, "Nxu tan, i ya walikene a ligama nen alo i a yamarixi kii naxan yi. ²⁶ Nxɔ diine nun nxɔ naxanle nun nxɔ xuruseene birin luma nen Galadi taane yi. ²⁷ Koni nxu tan i ya walikene birin yenge so seene tongoma nen, nxu siga yenge sodeni Alatala yetagi, alo nxu kanna a falaxi kii naxan yi."

²⁸ Musa yi yamarin fi saraxarali Eleyasari ma e nun Nunu a dii Yosuwe ma, e nun Isirayila bɔnsɔn mangane ma e fe ra. ²⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, "Xa Gadi kaane nun Ruben kaane Yuruden baan gidi e fɔxɔ ra, e birin yi yenge so seene tongo Alatala xa, nayi yamanan na lu e nɔnɔ bun, e Galadi yamanan so e yii e gbeen na. ³⁰ Koni xa e birin mi gidi e fɔxɔ ra yenge so seene ra e yii, e xa dɔxɔ e tagi Kanan bɔxɔni."

³¹ Gadi kaane nun Ruben kaane yi a fala, e naxa, "Alatala bata naxan fala, nxu tan i ya walikene na ligama nen. ³² Nxu gidima nen Kanan yamanani Alatala xa yenge so seene ra nxu yii, koni nxu kee bɔxɔn sɔtɔma nen Yuruden baan be binni."

³³ Musa yi Amorine manga Sixɔn ma yamanan nun Basan manga Ogo a yamanan so Gadi kaane nun Ruben kaane nun Yusufu a dii Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yii, e nun e taane nun bɔxɔn naxanye e rabilinni.

³⁴ Gadi kaane yi Dibon nun Ataroti nun Aroyeri nun ³⁵ Atiroti-Sofani nun Yaasari nun Yogboha nun ³⁶ Beti-Nimira nun Beti-Haran ti taa makantanxine ra, e yi xuruse sansanne sa.

³⁷ Ruben kaane yi Xesibɔn ti, e nun Eleyale nun Kiriyatayimi nun ³⁸ Nebo nun Baali-Meyɔn, e naxanye xiliye masara, e nun Sibima. E taan naxanye ti e yi ne xili sa.

³⁹ Manase a dii Makiri yixetene yi siga Galadi yi, e yi a suxu, e yi Amorine kedi naxanye yi dɔxi na. ⁴⁰ Nayi, Musa yi Galadi so e yii alogo e xa dɔxɔ na. ⁴¹ Yayiri, Manase yixetena nde yi siga, a yi taadina ndee suxu, a yi e xili sa "Yayiriya." ⁴² Noba yi siga, a yi Kenata suxu e nun a banxidene, a yi a xili sa "Nobaya."

Isirayila kaane sigatina

33 Isirayila kaane sigadene ni i ra e to mini Misiran yi e gali yeen ma, Musa nun Haruna yamarin bun. ² Musa yi tidene sebeta Alatala yamarin nan ma. E sigadene ni i ra, e tide yeen ma.

³ E keli Ramisesi yi kike singen xii fu nun suulundeni Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla kuye baani. Isirayila kaane xɔɔyaxin yi mini Misiran kaane birin yetagi, ⁴ Misiran kaane yi e dii singene binbine maluxunma waxatin naxan yi Alatala naxanye faxes e ye. Amasɔtɔ Alatala e alane yalagi nen.

⁵ Isirayila kaane yi keli Ramisesi yi, e sa daaxa Sukɔti yi. ⁶ E yi keli Sukɔti yi, e sa daaxa Etama yi tonbonna danna ra. ⁷ E yi keli Etama yi, e yi xete han Pihahiroti yi, Baali-Sefɔn yetagi, e yi sa daaxa Migidoli dexɔn. ⁸ E yi keli Pihahiroti yi, e yi baan gidi tonbonna binni, e yi xii saxan siga ti Etama tonbonni, e yi sa daaxa Mara yi. ⁹ E yi keli Mara yi, e siga Elimi yi, tigi fu nun firin e nun tugu bili tonge solofere yi denaxan yi. E yi daaxa menni. ¹⁰ E yi keli Elimi yi, e sa daaxa Gbala Baan dexɔn. ¹¹ E yi keli Gbala Baani, e sa daaxa Sin tonbonni. ¹² E yi keli Sin tonbonni, e sa daaxa Dofika yi. ¹³ E yi keli Dofika yi, e sa daaxa Alusi yi. ¹⁴ E yi keli Alusi yi, e sa daaxa Refidimi yi, yamaan mi min igen sɔtɔ denaxan yi. ¹⁵ E yi keli Refidimi yi, e sa daaxa Sinayi tonbonni.

¹⁶ E yi keli Sinayi tonbonni, e sa daaxa Kibiroti-Hatawa yi. ¹⁷ E yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e sa daaxa Xaserɔti yi. ¹⁸ E yi keli Xaserɔti yi, e sa daaxa Ritima yi. ¹⁹ E yi keli Ritima yi, e sa daaxa Rimɔn-Peresi yi. ²⁰ E yi keli Rimɔn-Peresi yi, e sa daaxa Libina yi. ²¹ E yi keli Libina yi, e sa daaxa Risa yi. ²² E yi keli Risa yi, e sa daaxa Kehelata yi. ²³ E yi keli Kehelata yi, e sa daaxa Saferi geyaan ma. ²⁴ E yi keli Saferi geyaan ma, e sa daaxa Harada yi. ²⁵ E yi keli Harada yi, e sa daaxa Makeloti yi. ²⁶ E yi keli Makeloti yi, e sa daaxa Taxati yi. ²⁷ E yi keli Taxati yi, e sa daaxa Tera yi. ²⁸ E yi keli Tera yi, e sa daaxa Mitika yi. ²⁹ E yi keli Mitika yi, e sa daaxa Hasimona yi. ³⁰ E yi keli Hasimona yi, e sa daaxa Moseroti yi.

³¹ E yi keli Moseroti yi, e sa daaxa Bene-Yakani yi. ³² E yi keli Bene-Yakani yi, e sa daaxa Horo-Gidigadi yi. ³³ E yi keli Horo-Gidigadi yi, e sa daaxa Yotobata yi. ³⁴ E yi keli Yotobata yi, e sa daaxa Abirona yi. ³⁵ E yi keli Abirona yi, e sa daaxa Esiyon-Gebere yi. ³⁶ E yi keli Esiyon-Gebere yi, e sa daaxa Kadesi yi Sini tonbonni. ³⁷ E yi keli Kadesi yi, e sa daaxa Horo geyaan ma, Edɔn yamanan danna.

³⁸ Saraxarali Haruna yi te Horo geyaan ma, Alatala yamarin ma. A sa faxes menni, Isirayila kaane minin nee tonge naaninden Misiran yi a kike suulunden xii singeni. ³⁹ Haruna bata yi nee keme bɔxɔnɔn nun saxan sɔtɔ siimayaan na a faxes waxatin naxan yi Horo geyaan fari.

⁴⁰ Kanan Manga Aradi naxan yi dɔxi Negewi yi Kanan yamanani, na yi Isirayila kaane fa feen me.

⁴¹ E yi keli Horo geyaan ma, e sa daaxa Salimona yi.

⁴² E yi keli Salimona yi, e sa daaxa Punon yi. ⁴³ E yi keli

Punon yi, e sa daaxa Oboti yi. ⁴⁴ E yi keli Oboti yi, e sa daaxa Ye-Abarimi yi Moyaba danna ra.

⁴⁵ E yi keli Iyimi yi, e sa daaxa Dibon-Gadi yi. ⁴⁶ E yi keli Dibon-Gadi yi, e sa daaxa Alamɔn-Dibilatayimi yi. ⁴⁷ E yi keli Alamɔn-Dibilatayimi yi, e sa daaxa Abarimi geyane yi Nebo yetagi. ⁴⁸ E yi keli Abarimi geyane yi, e sa daaxa Moyaba meremerene yi, Yuruden baan dexɔn, Yeriko yetagi. ⁴⁹ E yi daaxa Yuruden baan dexɔn Moyaba meremerene yi, keli Beti-Yesimoti yi han Abeli-Sitimi.

⁵⁰ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremerene yi Yuruden baan dexɔn Yeriko yetagi, ⁵¹ a Musa xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E na Yuruden baan gidi, e so Kanan yamanani, ⁵² e xa yamanan muxune birin kedi. E e suxure gemene nun suxure wurene kala, e nun e taane kidene. ⁵³ E e yamanan tongo e yi dɔɔ na, amasɔɔ n bata a so e yii e gbeen na. ⁵⁴ E masensenna ti, e yamanani taxun bɔnɔnne ra. Naxanye wuya, e kee bɔɔ gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya e xa a xurin so ne yii. E na naxan ɔɔ masensenna xɔn, e gbeen nan na ra. Kee bɔɔɔnne yitaxunma e fafane bɔnɔn yeen nan ma. ⁵⁵ Koni xa e mi yamanan muxune birin kedi, e na naxanye lu na, ne e ɔɔɔn nɛn alo tansinna e yeene xɔn hanma nanla naxanye e fatin masɔɔɔnna. E e ɔɔɔn nɛn yamanani e dɔɔɔnna denaxan yi. ⁵⁶ Nayi, n naxan nagidixi e ma, na ligama e tan nan na."

Kanan bɔnɔn danna

34 Alatala yi a fala Musa xa, ² a a xa a yamari Isirayila kaane ma, a naxa, "E na so Kanan yamanani, n bɔnɔn naxan soma e yii e kee na, na danne ni i ra: ³ E yamanan yiifari fɔɔɔn danna findima Sini tonbonna nan na, Edɔn yamanan danna ra. Na danna fɔɔɔn Daraan yiifari fɔɔɔn nin sogeteden binni. ⁴ A bilinma nɛn Akaribimi geyaan yiifari fɔɔɔn, siga Sini binni, dangu Kadesi-Barineya yiifari fɔɔɔn ma han Xasari-Adari han Asimon. ⁵ Keli Asimon yi, danna mɔn danguma nɛn sa dɔɔɔn Misiran xuden na, a sa dɔɔɔn fɔɔɔn igen na. ⁶ Sogegodode binni, danna findima fɔɔɔn ige gbeen nan na. ⁷ Kɔmenna ma, e xa danna sa fɔɔɔn ige gbeen nun Horo geyaan tagi. ⁸ Keli Horo geyaan ma, e yi a radangu Lebo-Xamata han Sedadi yi. ⁹ A yi siga han Sifiron, sa dɔɔɔn Xasari-Enan na. E kɔmɛn ma danna nan na ra. ¹⁰ Sogeteden binni, e xa danna sa keli Xasari-Enan yi siga Sefami binni. ¹¹ Keli menni, a yi siga Ribila binni, Ayin sogeteden binni, sa dɔɔɔn tintin yiren na Kinereti Daraan sogetedeni. ¹² Danna yi sa dɔɔɔn Yuruden Baan na siga fɔɔɔn Darani. E yamanan danne findin ne nan na."

¹³ Musa yi na yamarine rali Isirayila kaane ma. A mɔn yi a fala e xa, a naxa, "Alatala yamanani ito nan yitaxunma bɔnɔn solomanaanin nun a tagiin na masensenna xɔn. ¹⁴ Amasɔɔ Ruben bɔnɔnna nun Gadi bɔnɔnna nun Manase bɔnɔnna fɔɔɔn kedenna bata yi e kee bɔnɔn ɔɔɔn. ¹⁵ Bɔnɔn firin nun a tagini ito bata e kee bɔnɔn ɔɔɔn Yuruden Baan sogeteden binni, Yeriko yetagi."

Yeeratine xa bɔnɔn taxun

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ¹⁷ "Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe xa yamanani taxun.

¹⁸ I mɔn xa bɔnɔn manga keden keden sa e fari e malideni."

¹⁹ E xinle ni itoe ra: Yefune a dii Kalebi Yuda bɔnɔnɔnɔnɔn,

²⁰ Amixudi a dii Semuyeli Simeyɔn bɔnɔnɔnɔnɔn,

²¹ Kisilon ma dii Elidadi Bunyamin bɔnɔnɔnɔnɔn,

²² Yogili a dii Buki, Dan bɔnɔn mangana,

²³ Efodi a dii Xaniyeli, Yusufu a dii Manase bɔnɔn mangana,

²⁴ Sifitan ma dii Kemuyeli, Yusufu a dii Efirami bɔnɔn mangana,

²⁵ Parinaki a dii Elisafan, Sabulon bɔnɔn mangana,

²⁶ Asan ma dii Palitiyeli, Isakari bɔnɔn mangana,

²⁷ Selomi a dii Axixudi, Aseri bɔnɔn mangana,

²⁸ e nun Amixudi a dii Pedaheli Nafatali bɔnɔn mangana.

²⁹ Alatala ne nan yamarixi e xa Kanan yamani taxun

Isirayila kaane ra.

Lewi a taane

35 Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremerene yi Yuruden Baan dexɔn Yeriko yetagi, a naxa, ² "Isirayila kaane yamari a e xa taane ba e kee bɔnɔn ra e yi e fi Lewi bɔnɔnna muxune ma, alogo e xa dɔɔ na. E mɔn yi na taane rabilin xeene so e yii. ³ Nayi, Lewi bɔnɔnna muxune taane ɔɔɔn nɛn e dɔɔɔnne ra, e yi bɔnɔn ɔɔɔn e rabilinni e pingene nun e seene nun e xuruseene xa. ⁴ E bɔnɔn naxanye soma Lewi bɔnɔnna muxune yii, ne danne nun taane yinne xa makuya e bode ra han nɔnɔnna ye wuli keden. ⁵ Taan fɔɔɔn naaninne kuyan xa lan, nɔnɔnna ye wuli firin sogeteden binni, nɔnɔnna ye wuli firin yiifari fɔɔɔn, nɔnɔnna ye wuli firin sogegododen binni, e nun nɔnɔnna ye wuli firin kɔmenna ma. Taan xa lu a tagini. E xeene danne sama na kii nin. ⁶ E taan naxanye soma Lewi bɔnɔnna muxune yii, e xa sennin sugandi ne ye marakisi taane ra alogo muxun naxan na faxan ti, a xa a gi, a siga menna nde yi. E mɔn xa taa tonge naanin nun firin gbeteye so e yii. ⁷ A malanxina, e taa tonge naanin nun solomasexe nan soma Lewi bɔnɔnna muxune yii e nun e rabilinne xeene. ⁸ Isirayila bɔnɔnna birin xa taana ndee so e yii naxan nun a bɔnɔnna lan. Taa gbegbe xa ba bɔnɔn gbeene bɔnɔn ra, ndedi yi ba bɔnɔn xurine bɔnɔn ra."

Marakisi taane

Sariyane 4.40-43 nun 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, ¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E na Yuruden baan gidi e so Kanan yamanani, ¹¹ e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra. Naxan na faxan ti a mi a rakelixa a ma, a a gima nɛn a siga menna nde yi. ¹² A yi ratanga faxa muxun gbeebɔnɔn muxun ma menni, alogo a nama faxa benun yamaan yi a makiti. ¹³ E taan naxanye soma e yii, taa

sennin nan findima marakisi taane ra ne yē. ¹⁴ Marakisi taa saxan xa lu Yuruden baan sogeteden binni, saxan Kanan yamanani. ¹⁵ Muxune ratangama nen taa senninni itoe yi, Isirayila kaana hanma xɔɔnen naxan dɔxi Isirayila kaane yē. Naxan na faxan ti, a mi a rakeli a ma, fɔ a xa a gi, a siga menna nde yi."

¹⁶ "Xa muxuna nde faxan ti wure ma seen na, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. ¹⁷ Xa a gemen tongo naxan muxun faxe, a muxuna nde ɔɔɔn a ra, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. ¹⁸ Xa a wudin tongo naxan muxun faxe, a yi muxuna nde bɔnbɔ a ra, a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. ¹⁹ Faxe muxun gbeeɔɔɔn muxun nan faxa tiin faxama. A na a to, a xa a faxa. ²⁰ Xa muxuna nde a boden nabira, a bata yi a yitɔn xɔnnantenyani, hanma a a rakeli a ma, a yi a ɔɔɔn, a yi a faxa, ²¹ hanma a yi a bɔnbɔn xɔnnantenyani, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. Faxe muxun gbeeɔɔɔn muxun na a to, a xa a faxa."

²² "Koni xa muxuna nde a boden nabira tantanni, xɔnnantenyaa mi a ra, hanma a a ɔɔɔn, a mi a rakeli a ma, ²³ hanma a mi a toxi, a yi gemen nabira a ma naxan a faxe, a yi faxa, nayi bayo a yaxu mi a ra, a mi yi waxi fe ɔɔɔn liga feni a ra, ²⁴ yamaan xa faxa tiin nun faxa muxun gbeeɔɔɔn muxun makiti na sariyane xɔn. ²⁵ Yamaan xa faxa tiin xun mafala faxa muxun gbeeɔɔɔn muxun xɔn, e mɔn yi a xali marakisi taani a yi denaxan yi. Faxe tiin xa lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxa, naxan masusan ture sarɔɔɔn xan na. ²⁶ Koni xa faxa tiin mini marakisi taan danna ra, a yi denaxan yi ²⁷ faxa muxun gbeeɔɔɔn muxun yi a to marakisi taan xɔn xɔn fari ma, faxa muxun gbeeɔɔɔn muxun xɔn nen a faxadeni, a mi yatema faxa tiin na. ²⁸ Amasɔɔɔn faxa tiin lan nen a lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxa. Fɔ na na faxa a yi xɔn xɔn a xɔn xɔn yi."

²⁹ "E sariyane nan ne ra waxati famatɔne birin yi, e nema dɔxi dede yi. ³⁰ Naxan na muxun faxa, e xa a faxa xa sereyane sereyaan ba a a funfun na a ra. Koni e nama muxu yo faxa sereya kedenna fala xuiin ma."

³¹ "E nama gbetin nasuxu faxa tiin xunba saren na naxan lan a faxa. E xa a faxa. ³² E nama gbetin nasuxu muxun yii naxan bata a gi, a siga marakisi taani, alogo a mɔn xa xɔn xɔn, a xɔn xɔn benun saraxarali kuntigin xa faxa. ³³ E nama yamanan naxɔsi e dɔxi denaxan

yi. Anu, muxu faxan yamanan xɔnsima nen. Bɔnbɔn mi rasarijanma faxa tixin ma fɔ faxa tiin na faxa. ³⁴ E nama yamanan naxɔsi e dɔxi denaxan yi, e nun n tan fan dɔxi denaxan yi. Amasɔɔɔn Alatala nan n tan na, naxan dɔxi Isirayila kaane tagi."

Kɛɛna fe sariyan dii tɛmɛne xa

36 Denbaya xunna ndee yi fa fala tideni Musa nun Isirayila bɔnbɔnne yɛeratine xa keli Makiri a dii Galadi bɔnbɔnni, Manase mamandenna, Yusufu yixetene xabilane. ² E yi a fala, e naxa, "Alatala to a yamari nxu kanna Musa ma a a xa kɛɛ xɔnbɔne yitaxun Isirayila kaane ra masensenna xɔn, a mɔn a yamarixi a ma nen a a xa nxu ngaxakeden na Selofexadi kɛɛn so a dii tɛmɛne yii. ³ Iki xa Isirayila bɔnbɔn gbetɛ xemɛna e futu, e kɛɛ xɔnbɔn bama nen nxu bɔnbɔnna gbeen na, a sa e bɔnbɔn nenena xɔnbɔn fari. Nayi, kɛɛ xɔnbɔn naxan soxi nxu bɔnbɔnna yii masensenna xɔn, na nde bama a ra nen. ⁴ Nayi, Isirayila Xɔɔɔn ɔɔɔn na a li, e kɛɛ xɔnbɔn bama nen xɔn bɔnbɔnna gbeen na, a sa e bɔnbɔn nenɛn gbeen fari."

⁵ Musa yi Alatala yamarine rali Isirayila kaane ma, a naxa, "Yusufu a diine bɔnbɔnna muxune bɔnbɔn. ⁶ Alatala yamarin ni i ra Selofexadi a dii tɛmɛne fe yi: Xɛmɛn naxan na e kɛɛn e xa xɔn na xɔn, koni a xa findi e baba bɔnbɔnna xabilan muxuna nde nan na, ⁷ alogo Isirayila kɛɛ xɔnbɔn nama keli bɔnbɔn gbetɛ yi siga bɔnbɔn gbetɛ yi. Isirayila kaane birin xa e benbane bɔnbɔnna kɛɛ xɔnbɔn nan xɔn. ⁸ Xa ɔɔɔn yo xɔn xɔn kɛɛn na Isirayila bɔnbɔnna nde yi, a xa xɔn a baba bɔnbɔnna xabilan muxuna nde xɔn, alogo Isirayila kaane birin xa e benbane kɛɛ xɔnbɔn xɔn. ⁹ Isirayila kɛɛ xɔnbɔn nama keli bɔnbɔn gbetɛ yi siga bɔnbɔn gbetɛ yi, Isirayila bɔnbɔnne birin kɛɛ xɔnbɔn xa lu e yii."

¹⁰ Selofexadi a dii tɛmɛne yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ¹¹ Maxala nun Tirisa nun Xɔgala nun Milika nun Noha nan Selofexadi a dii tɛmɛne ra. E yi xɔn e baba ngaxakedenne dii xɛmɛne xɔn. ¹² E xɔn nen e baba Yusufu a dii Manase bɔnbɔnna xabilane muxuna ndee xɔn. Na ma, e kɛɛ xɔnbɔn yi lu e baba bɔnbɔnna xabilani.

¹³ Yamarine nun sariyane nan ne ra Alatala naxanye fala Isirayila kaane xa fata Musa ra Moyaba merɛmerɛne yi Yuruden baan dɔɔn Yeriko yɛtagi.

Tawureta Musa yire suulunden ni i ra. Isirayila kaane bata yi findi konyine ra Misiran yamanani. Na konyiyaan bata yi bu han Ala Nabi Musa xe waxatin naxan yi. Ala yi a mali a xa Isirayila kaane raxooya. E yi mini Misiran yamanani Ala senben barakani. Na xanbi ra, Ala yi e xun ti Kanan yamanan na, a denaxan fixi e ma. E yi kira yi, Ala yi mini e xa Sinayi geyaan fari. A yi a sariyan fi Nabi Musa ma alogo yamaan xa lu e Marigin sagoon lige. Koni yamaan yi Ala matandi sanja yi wuyaxi tonbonni. Na taruxun birin sebexi Tawureta Musa yiren bonne kui. Benun e xa Kanan baxoni, Nabi Musa yi Isirayila kaane malan. A yi taruxuni ito birin nabira e ma. A mɔn yi xete Alaa sariyan birin ma alogo e nama jinan a xɔn Kanan baxoni. Na kawandin nan sebexi Kitabun yireni ito kui.

Isirayila kaane somatɔna Kanan baxoni, Musa yi kawandi saxan ba Isirayila kaane xa. A singen sebexi keli Sariyane sora 1 ma han a sora 4.43. A firinden sebexi keli Sariyane 4.44 ma han a sora 28.68. A saxanden sebexi keli Sariyane 28.69 ma han a sora 30.20.

Musa Ala kewanle nan ma fe rabirama en ma, a naxanye rakamalixi a xanuntenya gbeeni a yamaan xa: a bata yi layirin xidi e tagi, a yi ti e yee ra jee tonge naanin bun ma tonbonni, a yi e ratanga e yaxune ma, a yi a sariyane nun yamarine fala e xa e nun a de xuine. Koni Kitabun yireni ito mi findixi kawandin xan gbansan na, hanma sariyan naxanye bata yi kolon nun Kitabun yire singene xɔn. Musa falan tima nen be alo kawandi ba kendena, naxan a rame muxune senben na alogo e xa e xaxili lu Alaa tinxyaan xɔn ma. Nayi, e yi kisi feen lanna raso e nun a tan Ala keden peen tagi. Musa yi a fala, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra. I xa Alatala i ya Ala xanu i bɔnen birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na." (Sariyane 6.4-5) Falani ito findixi Isirayila kaane tubi xuiin nan na e naxan falama lɔxɔ yo lɔxɔ e denkeleyana fe ra.

A sora naanin dɔnxene, ne findixi fala jaxume firin nun taruxu firin nan na: a singen feene nan falama naxanye a yitama Yosuwe sugandi kii naxan yi Musa baxoni alogo a xa ti Isirayila yamaan yee ra, siga na yamanani Ala yi naxan fima e ma (Sariyane 31). A mɔn betin yitama naxan xili "Musaa betina" (Sariyane 32). A mɔn Musaa dubana fe yebama Isirayila kaane xa (Sariyane 33), a yi Musa faxes feen fala (Sariyane 34).

E sariya kedin naxan to Yerusalen taani Ala Batu Banxini Manga Yosiya waxatini, na nɔe finde Kitabun yireni ito nan na (A mato Mangane Firinden sora 22 kui). Kitabun yireni ito a feene mɔn falama kitabu gbete yire wuyaxi kui alo Mangane nun Nabi Yereji a Kitabun yirena han sa dɔxɔ Yesu waxatin na. Misaala ra, Matiyu 4.4 hanma Matiyu 10 e nun Maraka 12.32.

Nabi Musaa kawandi baana

¹ Falane ni itoe ra, Nabi Musa naxanye fala Isirayila kaane birin xa. Na waxatini, a yi Yuruden sogetede mabinna nin, Araba tonbonni Sufi yetagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaserɔti, nun Disahabi longonne ra. ² Keli Horebe geyaan ma siga Kadesi-Barineya, xii fu nun keden sigatiin na a ra kiraan xɔn ma naxan danguma Seyiri geyane binni. ³ E minin jee tonge naaninden kike fu nun kedenden xii singe lɔxɔni Misiran baxoni, Nabi Musa yi Alatalaa yamarine birin nali Isirayila kaane ma. ⁴ Na waxatini, Musa bata yi Amorine manga Sixɔn ɔ yengeni naxan yi dɔxi Xesibɔn yi, e nun Manga Ogo, Basan mangana, naxan yi dɔxi Asatarɔti nun Edere yi. ⁵ Yuruden sogeteden mabinni, Moyaba baxoni, Nabi Musa yi Alaa sariyan yebe e xa, a naxa:

⁶ Alatala en ma Ala ito nan falaxi en xa, Horebe geyaan ma, a naxa, "E bata bu geyani ito ma. ⁷ E keli, e siga geyane ma Amorine denaxan yi, menna longonna birin, Araba baxoni, geyane fari, Sefela nun Negewi binni, fɔxɔ ige deen na, han Kanan baxoni, han Liban yi, sa dɔxɔ Efirati baa gbeen na. ⁸ E xa na baxɔn mato, n naxan fixi e ma. E siga, e xa na tongo, bayo n tan Alatala yati nan n ɔxɔ e benbane xa, Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba, e nun e bɔnɔnna birin hali e dangu xanbini, a n na baxɔn nan soma e yii."

Nabi Musa yi kitisane dɔxɔ

Xooyaan 18.13-27

⁹ Na waxatini, n ni ito nan fala e xa, n naxa, "N tan kedenna mi nɔe e goronna tonge. ¹⁰ Alatala e Ala bata e rawuya ayi. Iki e bata wuya ayi alo sarene kore.

¹¹ Alatala e benbane Ala xa e rawuya ayi han wuli wuli. A xa e baraka alo a a falaxi kii naxan yi. ¹² Koni, n tan kedenna nɔe e birin goronna tonge di, n yi e kitine birin sa? ¹³ E xa xemene sugandi e bɔnɔnne yi, naxanye xaxili fan, e feene yee toma, e binyaxi. N ne nan tima yamaan xun na." ¹⁴ E yi n yabi, a n ma falan lanxi.

¹⁵ Nayi, n yi e yeeratine tongo, xeme xaxilimaan naxanye binyaxi e bɔnɔnne ye. N yi e dɔxɔ muxu wuli xun na hanma muxu keme hanma muxu tonge suulun hanma muxu fu. E findi kuntigine ra e bɔnɔnne tagi.

¹⁶ Na waxatini, n yi yamarini ito so e kitisane yii. N naxa, "E xa e tuli mati e bari bodene ra. E yi e birin makiti tinxinni, e ngaxakedenne tagi e nun e tan nun xɔjene tagi. ¹⁷ E nama muxu yo rafisa bonne xa kiti sadeni. E e tuli mati senbe kanna nun senbetaren fan na. E nama gaxu muxu yo yee ra, bayo Ala nan kitisaan na. Xa kitin xɔxɔ e yii, e xa a fala n xa, n tan yi kitin sa." ¹⁸ Na kiini n bata yamarine birin yebe e xa, a lan e xa naxan liga.

Muruten Kadesi yi

Yatene 13.1-33

¹⁹ Na to dangu, en bata keli Horebe geyaan ma, en yi dangu tonbon magaxuxin na ε denaxan toxi. En yi ti kiraan xɔn siga Amori geyane ma, alo Alatala en ma Ala a yamari en ma kii naxan yi. En yi so Kadesi-Barineya yi. ²⁰ N yi a fala ε xa, n naxa, “E bata Amori geyane li, Alatala en ma Ala denaxan fixi en ma. ²¹ A mato, Alatala ε Ala bata bɔxɔni ito dɔxɔ en yεε ra. E siga, ε xa na tongo alo Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan yi. E nama gaxu, ε nama kuisan.”

²² Na waxatini, ε birin yi fa n fεma, ε yi a fala n xa, ε naxa, “En xa xεrane rasiga, e xa sa bɔxɔni ito feene rakɔɔsi. E fa dentεgen sa en xa, en lan en xa sigan ti kiraan naxan xɔn e nun en sigama taan naxanye yi.” ²³ E miriyaan yi rafan n ma. Nanara, n yi xεmε fu nun firin yεba ε bɔxɔn keden kedenne tagi. ²⁴ E yi siga geyane yi han e sa Esikoli lanbanna li. E yi na yirene rakɔɔsi. ²⁵ E yi na bɔxɔn bogi seene ba, e yi fa e yita en na. E yi dentεgen sa en xa, e naxa, “Alatala en ma Ala bɔxɔ fapin nan fixi en ma.” ²⁶ Koni ε mi tinxi sigε, ε murute nen Alatala ε Alaa yamarin bun ma. ²⁷ E yi lu tondi falane tiyε ε bubune kui. E naxa, “Alatala en napaxuxi, nanara a en naminixi Misiran yi alogo a xa en so Amorie yii e yi en halagi. ²⁸ En sigan minen? En ngaxakedenne bata en tunnaxɔkɔ, e naxa, ‘Men kaane fangan gbo en xa! E mɔn kuya en xa. Na taane gbo. Yinna naxanye e rabilinni, ne texi han kore. Nxu bata Anakine yati to na yi.”

²⁹ N yi a fala ε xa, n naxa, “E nama kuisan. E nama gaxu e yεε ra de! ³⁰ Alatala ε Ala naxan tima ε yεε ra, a tan nan yengen soma ε xa alo a a liga ε yεε xɔri kii naxan yi Misiran yi han tonbonni. ³¹ E bata a to nayi, Alatala ε Ala faxi ε ra nen alo muxuna a diin xalima kii naxan yi ε sigatiin birin yi han ε yi fa be li.” ³² Koni na birin yi, ε mi yi laxi Alatala ε Ala ra. ³³ A tan nan yi tima ε yεε ra kiraan xɔn, a daaxadene fen ε xa ε luma denaxanye yi. Kεεn na, a kirani yalan tεen na. Yanyin fan na, kundaan yi ti ε yεε ra.

Yatene 14.20-45

³⁴ Alatala to ε falan mε, a xɔkɔ, a yi a xɔkɔ, ³⁵ “Muxu kobini ito yo mi soε bɔxɔ fapini ito yi, n naxan layirin tongo ε benbane xa ³⁶ fɔ Yefune a dii Kalebi, na nan a toma. N na bɔxɔn soma a yii nen a naxan yisigaxi e nun a bɔxɔnna, bayo a lu nen Alatalaa kiraan xɔn ken!”

³⁷ Alatala bata xɔkɔ n fan ma ε tan ma fe ra. A yi a fala, a naxa, “I tan yetεen mi soma bɔxɔni ito yi. ³⁸ Nunu a dii Yosuwe, i mali muxun nan fama sodeni. I xa a senbe so, bayo a tan nan tima Isirayila yεε ra, e bɔxɔni ito sɔkɔ e kεen na. ³⁹ E diine, ε a falaxi naxanye ma a e findima nen muxu muxine ra, e tan naxanye munma fe kobi nun fe fapin tagi rabaan kolon, e tan nan soma na bɔxɔni. N na fima e tan nan ma. E tan nan a sɔkɔma e kεen na. ⁴⁰ Koni ε tan, ε mɔn xa xεtε, ε siga tonbonni, siga Gbala Baan kiraan xɔn.”

⁴¹ E yi a yabi, ε naxa, “Nxu bata findi yulubi kanne ra Alatala yεε ra yi, koni iki nxu xa siga yenge sodeni, alo Alatala en ma Ala a yamarixi nxu ma kii naxan yi.” E birin yi ε yengeso seene tongo, bayo ε a mirixi nen a geya bɔxɔni ito masɔkɔn mi xɔkɔkɔ. ⁴² Koni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A fala e xa, i naxa, ‘E nama siga yenge sodeni de! N mi luma ε xɔn. E yaxune ε nɔma nen.”” ⁴³ N yi ε maxadi na kiini, koni ε mi ε tuli mati n na. E yi murute Alatalaa yamarin ma, ε yi siga geya yireni wasoni. ⁴⁴ Amarin naxanye yi dɔxi geyane yi, ne yi mini ε yengedeni alo kumi jεjεne dinma muxun na kii naxan yi. E yi ε kedi, e yi ε bɔnɔ keli Seyiri han Xoroma. ⁴⁵ E to xεtε, ε yi wuga Alatala yetagi han! Koni Alatala mi ε xuiin name, a mi a tuli mati ε xuiin na. ⁴⁶ E mɔn yi lu Kadesi yi alo ε bu na kii naxan yi a singeni.

2 Na xanbi ra, nxu yi xεtε tonbonni nxu kiraan suxu naxan danguma Gbala Baani, alo Alatala a fala n xa kii naxan yi. Nxu yi Seyiri geyane mabilin xii wuyaxi bun.

Isirayila kaane siga tiina

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, ³ “E bata bu geyani ito rabilinni. E firifiri kɔmenna ma.” ⁴ A yi a fala n xa a n xa yamarin ito fi ε ma. E danguma nen Seyiri bɔxɔni, ε ngaxakedenne denaxan yi, Esayu bɔxɔnna. E gaxuma nen ε yεε ra, koni ε xa a liga ε yeren ma, ⁵ ε nama yengen gidi e ma, bayo n mi sese soma ε yii fata e bɔxɔn na, hali san tidena. N bata Seyiri geyane fi Esayu ma. ⁶ E na donseen nun igen naxan tongo fɔ ε xa a saren fi nen gbetin na. ⁷ Alatala ε Ala bata barakan sa e kewanli. A yi a xɔkɔ lu ε sigatiin xɔn ma ε yi tonbonni ito yi waxatin naxan yi. Nεε tonge naaninni ito bun ma, Alatala ε Ala nan yi ε xɔn. Sese mi dasaxi ε ma.

⁸ Nanara, en yi dangu en ngaxakedenne bɔxɔn dεxɔn Esayu bɔxɔnna naxanye dɔxi Seyiri bɔxɔni. En mɔn yi Araba kiraan suxu, naxan kelima Elati nun Esiyon-Gebere yi. Na xanbi ra, en yi en maxεtε, en yi dangu Moyaba tonbon kiraan xɔn.

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E nama yengen gidi Moyaba kaane ma de! E nama e fen yengen na de, bayo n mi e xɔkɔ yo soma ε yii e konni. N bata Ari bɔxɔni fi Loti bɔxɔnna ma. ¹⁰ Emi kaane nan yi Ari bɔxɔni nun. Siya senbεmaan nan yi ne ra. E yi wuya, e kuya alo Anaki bɔxɔnna muxune. ¹¹ Muxuna nde yi e yatεma Refa kaane nan na, alo Anaki bɔxɔnna muxune, koni Moyaba kaane yi a falama e ma nen a ‘Emi kaane.’ ¹² Xori kaane nan yi dɔxi Seyiri bɔxɔni a singeni. Koni Esayu bɔxɔnna muxune yi e kedi, e yi e raxɔri. E tan yi dɔkɔ na yi, alo Isirayila kaane fan naxan liga na bɔxɔni Alatala denaxan fi e ma. ¹³ Iki, ε keli, ε yi Serede xuden gidi.” Nayi, en yi na gidi. ¹⁴ Nεε tonge saxan nun solomasεε nan dangu xabu en keli Kadesi-Barineya yi, han en Serede xuden gidi waxatin naxan yi. Na lixi, yengeso naxanye birin yi na na waxati danguxini nun, ne birin bata yi faxa alo Alatala a xɔkɔ e xa kii naxan yi. ¹⁵ Alatala yi keli e xili ma han e birin yi jnan daaxadeni.

¹⁶ Na yengesone to nan yamaan ye, e faha, ¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa, ¹⁸ "To, e danguma nen Moyaba danna ra, siga Ari bɔɔɔni. ¹⁹ E Amonine lima nen na. E nama yengen gidi e ma de! E nama e fen yengen na, bayo n mi e bɔɔɔ yo soma e yii. N na fixi Loti bɔɔɔɔnna nan ma."

²⁰ Na bɔɔɔɔ fan yi yatexi Refa kaane gbeen nan na, bayo Refa kaane yi dɔɔɔ na nun. Amonine yi a falama e ma nen a "Samisumi kaane." ²¹ Siya senbemaan nan yi e ra, e yi wuya, e kuya alo Anaki bɔɔɔɔnna muxune. Koni Alatala yi e halagi Amoni kaane xɔn. Amoni kaane yi e kedi, e yi dɔɔɔ e bɔɔɔni. ²² Ala bata yi na fe sifan liga Esayu a diine xa naxanye yi dɔɔɔ Seyiri bɔɔɔni, a to yi Xori kaane halagima e xɔn. E e kedi nen e yi dɔɔɔ e funfuni. E dɔɔɔ menni han iki. ²³ Awi kaane tan, naxanye yi dɔɔɔ taane kui han Gasa, Kafatoro kaane nan ne halagi e to fa keli Kafatoro yi. E yi dɔɔɔ e funfuni.

²⁴ Ala yi a fala en xa, a naxa, "E ti kiraan xɔn, e xa Arinon xuden gidi. A mato, n bata Xesibɔn manga Sixɔn, Amorin so e yii, e nun a bɔɔɔni. Iki, e xa na tongo. E xa na yengen nakeli. ²⁵ To, n na e yeeragaxun luma nen dunɔna siyane birin yi. E na e xinla me, e xuruxurunma nen gaxuni gbrigbiri!"

E yi Manga Sixɔn nɔ

Yatene 21.21-30

²⁶ N yi xerane rasiga bɔɔɔe xunbeli falane tideni Xesibɔn manga Sixɔn xa, keli Kedemoti tonbonni. N naxa, ²⁷ "Nxu wama i ya bɔɔɔni gidi feni. Nxu sigama kira gbeen nan tun xɔn. Nxu mi sigɔ kɔmenna ma, nxu mi sigɔ yiifanna ma. ²⁸ Nxu na donseen nun igen naxan tongo, nxu a birin saren fima nen gbetin na. A lu nxu xa dangu nxu sanni i ya bɔɔɔni. ²⁹ Esayu bɔɔɔɔnna naxanye dɔɔɔ Seyiri bɔɔɔni e nun Moyaba kaan naxanye dɔɔɔ Ari bɔɔɔni, ne bata yi nxu sago sa a nxu xa dangu e bɔɔɔni. I fan xa n sago sa alogo nxu xa Yuruden baan gidi, nxu yi so bɔɔɔni Alatala xɔn Ala denaxan fixi nxu ma." ³⁰ Koni Xesibɔn manga Sixɔn yi tondi nxu dangu feen ma a bɔɔɔni, bayo Alatala e Ala bata yi a xaxinla xɔɔɔ ayi. A yi a bɔɔɔ balan alogo a xa a so e yii alo a kii naxan yi to.

³¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "A mato, n bata Sixɔn nun a bɔɔɔni so e yii. E xa sa na tongo e gbeen na."

³² Sixɔn nun a yamaan birin yi fa en yengedeni Yahasi yi. ³³ Alatala en ma Ala yi Sixɔn so en yii, en yi a nɔ, e nun a diine nun a yamaan birin. ³⁴ En yi na taane birin suxu, en yi e birin kala. En mɔn yi xemene nun naxanle nun diine birin faha. En mi muxu yo lu a nii ra. ³⁵ En mi sese tongo fɔ xuruseene nun se kendɔn naxanye yi na taane kui. ³⁶ Keli Aroyeri Arinon xuden de, e nun taan naxan na meremerɔni, siga han Galadi, taa yo mi nɔ sɔɔɔ en ma. Alatala en ma Ala e birin so nen en yii.

³⁷ Koni e mi e masoxi Amonine bɔɔɔni na, hanma Yaboko xuden de, hanma taan naxanye na geyane ma alo Alatala a yamari e ma kii naxan yi.

E yi Basan yamanan masɔɔ

Yatene 21.31-35

³ En yi en maxete, en yi te Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo yi mini en yengedeni Edere yi, e nun a ganla birin. ² Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I nama gaxu a ye ra, bayo n na soma i yii nen e nun a ganla birin e nun a bɔɔɔni. I bata naxan liga Sixɔn na, Amorine mangana, naxan yi dɔɔɔ Xesibɔn, i na nan ligama a fan na." ³ Alatala en ma Ala yi Basan manga Ogo so en yii, e nun a ganla birin. En yi e birin faha, muxu ne ye yo mi lu. ⁴ Na waxatini, en yi a taane birin suxu. Na taa yo mi lu en mi denaxan suxu. Taa tonge sennin nan yi e ra naxanye yi Arigobi rabilinni Basan manga Ogo a mangayaan bun. ⁵ Na taane birin yi rabilinxi yin matexine nan na. E yi balanxi de wure daxine nan na. Banxide wuyaxi fan yi na naxanye mi yi rabilinxi yinne ra. ⁶ En yi na taane birin kala fefe, alo en na a liga Xesibɔn manga Sixɔn ma bɔɔɔni na kii naxan yi. En yi xemene nun naxanle nun diine birin faha taane birin yi. ⁷ En yi seene birin kala fɔ xuruseene nun se kendɔne, en naxanye tongo.

⁸ Na waxatini, en yi bɔɔɔni birin tongo Yuruden sogeteden binni, e ba Amorine manga firinne yii, keli Arinon xudeni han Xerimon geyana. ⁹ Sidɔn kaane a falama na geyaan ma nen a "Siriyon." Amorine tan naxa a "Seniri." ¹⁰ En yi na taane birin tongo na fiili yireni e nun Galadi bɔɔɔni e nun Basan bɔɔɔni birin, sa dɔɔɔ Salaka nun Edere ra. Na taane birin yi Ogo a mangayaan nan bun Basan bɔɔɔni. ¹¹ Basan manga Ogo nan keden mi faha Refa kaane ye. A wure saden mɔn Rabaha yi, Amonine manga taana. A kuyana, bɔɔɔni na ye solomanaanin, a yigbona bɔɔɔni na ye naanin.

Galadi nun Basan bɔɔɔni yitaxunna

Yatene 32.1-42

¹² Na waxatini, en yi na bɔɔɔni tongo. Keli Aroyeri yi, sa dɔɔɔ Arinon xude deen na e nun Galadi geyaan fɔɔɔ kedenna e nun na taane, n yi na birin so Ruben nun Gadi bɔɔɔni yii. ¹³ N yi Galadi fɔɔɔ boden nun Basan manga Ogo bɔɔɔni so Manase bɔɔɔni fɔɔɔ kedenna yii. Arigobi rabilinna bɔɔɔni nun Basan bɔɔɔni yi yatexi Refa kaane bɔɔɔni nan na. ¹⁴ Manase a dii Yayiri yi Arigobi bɔɔɔni findi a gbeen na han Gesuri kaane nun Maka kaane bɔɔɔni danne. E yi Yayiri xili sa Basan bɔɔɔni xun ma. Han iki e a falama Basan bɔɔɔni ma nen a "Yayiri taana." ¹⁵ N yi Galadi so Makiri yii. ¹⁶ N yi Galadi fɔɔɔ kedenna so Ruben bɔɔɔni nun Gadi bɔɔɔni na yii han Arinon xudena. Xude wunla nan na danna ra, sa dɔɔɔ Yaboko xuden na, Amonine bɔɔɔni danna. ¹⁷ N mɔn yi Araba bɔɔɔni fan so e yii naxan danna lanxi Yuruden baan ma keli Kinereti Darani, sa dɔɔɔ Araba fɔɔɔ Ige Daraan na, Pisiga geyaan lanbanni, sogeteden binni.

¹⁸ Na waxatini n yi yamarini ito fi e ma. N naxa, "Alatala e Ala bata bɔɔɔni ito fi e ma alogo a xa findi e gbeen na. Koni e xeme kendɔne birin xa e yitɔn e siga e ngaxakedenne Isirayila kaane ye ra yenge sodeni. ¹⁹ E

naxanle nun ε diine nun ε xuruseene nan tun luma taane kui n naxan soxi ε yii. N na a kolon xuruse wuyaxi ε yii. ²⁰ E luma nen sofiyani han Alatala ε Ala yi matabun fi ε ngaxakedenne fan ma. Alatala ε Ala bɔxɔn fima e ma nen Yuruden kidi ma. Na waxatini, ε birin nɔε xetε nen ε gbee bɔxɔni n naxan soxi ε yii."

²¹ Na waxatini, n yi yamarin so Yosuwe yii. N yi a fala a xa, n naxa, "I bata feene birin to i yɛen na Alatala ε Ala naxan ligaxi manga firinni itoe ra. Alatala na ligama nen yamanan birin na, i na dangu denaxan yi. ²² I nama gaxu e yɛe ra, bayo Alatala ε Ala nan e yengema ε xa."

Nabi Musa mi soma Kanan bɔxɔni

²³ Na waxatini, n yi Alatala maxandi, n naxa, ²⁴ "Marigina Alatala, i bata i ya fisamantenyaan nun i senben yita i ya walikeen na. Ala gbete yo mi kore xɔnna ma hanma bɔxɔn ma naxan nɔε i ya wanle nun i ya kabanakone lige. ²⁵ Yandi, tin n xa Yuruden baan gidi alogo n xa na bɔxɔ fapin to naxan a kidi ma, e nun a geya yire fapina, e nun Liban bɔxɔna." ²⁶ Koni Alatala bata yi xɔlɔ n ma ε tan ma fe ra. A mi n xuiin namexi. Alatala yi a fala n xa, a naxa, "A lu na ki, i nama fa feni ito fala n xa sɔxɔ. ²⁷ Te Pisiga geya xuntagi, i yi sogegododen binna mato e nun kɔmen fɔxɔn binni, e nun yiifari fɔxɔn binni, e nun sogeteden binni. I xa a mato i yete yɛen na. Koni i xa a kolon a fapin na, i mi Yuruden baan gidima. ²⁸ Yamarin fi Yosuwe ma, i limaniyaan nun senben fi a ma, bayo a tan nan tima yamaan yɛe ra Yuruden baan gidideni. I bɔxɔn naxan toma, a tan nan a ligama Isirayila yi na bɔxɔn sɔxɔ e keε bɔxɔn na."

²⁹ Nayi, en yi lu lanbanni Beti-Peyori yetagi.

Alaa sariyan suxu fena

4 Iki, Isirayila, ε tuli mati. E xa tɔnne nun sariyane suxu, n na ε xaranma naxanye ma iki, alogo ε xa siimayaan sɔxɔ, ε mɔn xa bɔxɔn sɔxɔ Alatala ε benbane Ala naxan fixi ε ma. ² E nama sese sa n ma yamarin fari, n naxan falaxi ε xa. E mɔn nama sese ba a ra. E xa Alatala ε Ala yamarine suxu alo n na falama ε xa kii naxan yi.

³ E bata a to ε yɛene ra Alatala naxan ligaxi Baali-Peyori yi. Alatala ε Ala bata muxun birin faxa naxanye Baali suxuren batuxi Peyori yi. ⁴ Koni ε tan naxanye biraxi Alatala ε Ala fɔxɔ ra, ε birin mɔn ε nii ra han to.

⁵ E a kolon, n bata ε xaran tɔnne nun sariyane ma alo Alatala n ma Ala a yamarixi n ma kii naxan yi, alogo ε xa e suxu na bɔxɔni denaxan findima ε gbeen na. ⁶ E xa e suxu ki fapi, alogo a xa findi lɔnnin na ε xa, e nun xaxili fapin na siya gbetene yɛe ra yi. Siya gbetene na sariyani itoe e fe mɛ, e a falama nen, e naxa, "Siya gbeeni ito lɔnnixi, e xaxinla fan." ⁷ Siyaan mundun ma ala masoxi a ra alo Alatala en ma Ala masoxi en na kii naxan yi, en na a maxandi waxatin naxan yi? ⁸ Siya gbeen mundun na alo en tan tɔnne nun sariya tinxinxine naxan yii alo n sariyan naxan soma ε yii to? ⁹ E a liga ε yeren ma ε siimayaan birin yi, ε yi ε yete ratanga

alogo ε nama pinan na feene xɔn ε naxanye toxi. Ne nama ba ε bɔxɔni. E xa ε diine xaran ne ma e nun e fan yixetene.

¹⁰ E miri na bɔxɔn ma ε ti Alatala ε Ala yetagi waxatin naxan yi Horebe geya ma. Na bɔxɔni Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Yamaan birin xa malan n yetagi. N xa n ma sariyan fala e xa alogo e xa gaxu n yɛe ra e dunuɔa yi gidini. E mɔn xa e diine fan xaran ne ma." ¹¹ E yi ε maso ε ti geya san bun. Tɛen bata yi geya birin suxu, te han kore. Dimin nun tutin nun kundaan yi godo. ¹² Alatala yi falan ti ε xa tɛen tagi. E yi a xuiin mɛ falan tiyε, koni ε mi a gbɔndin to. E yi a xuiin nan tun mɛma. ¹³ A yi a layirin nali ε ma, yamari fune, a naxanye yamarixi ε ma a ε xa e suxu. A yi ne sɛbe gemε walaxa firinne ma. ¹⁴ Na waxatini, Alatala yi n yamari, a n xa ε xaran tɔnne nun sariyane ma, alogo ε xa e suxu bɔxɔni naxan findima ε gbeen na, ε na Yuruden baan gidi.

¹⁵ Alatala falan ti ε xa waxatin naxan yi Horebe geya fari, tɛen tagi, ε mi a gbɔndin to. Nayi, ε xa ε yete ratanga, ¹⁶ ε nama findi fe kalane ra, ε suxuren nafala sena nde sawuran na naxan nun xemena hanma naxanla maliga, ¹⁷ hanma subena naxan bɔxɔn ma, hanma xɔliin naxan kore, ¹⁸ hanma bubusena hanma yɛxene igeni. ¹⁹ E nama ε yɛe rate kore ε sogen batu, hanma kiken, hanma sarene. Seen naxanye birin kore, ε nama ε yigodo ne xa, ε nama e batu. Alatala ε Ala nan ne soxi siyane birin yii naxanye dunuɔa yi. ²⁰ Koni ε tan, Alatala bata ε ramini Misiran yamanani alo wuren bama sulun tɛeni † kii naxan yi, alogo ε xa findi a gbee yamaan na, alo ε kii naxan yi to.

²¹ Alatala yi xɔlɔ n ma ε fe ra. A yi a kɔlɔ, a n mi Yuruden baan gidima, n so bɔxɔ fapini ito yi Alatala ε Ala naxan fi ε ma ε keεn na. ²² N tan, n faxama bɔxɔni ito nin. N mi Yuruden baan gidima. Koni ε tan a gidima nen, ε yi na bɔxɔ fapin tongo ε gbeen na. ²³ E a liga ε yeren ma alogo ε nama pinan Alatala ε Alaa layirin xɔn a naxan tongoxi ε xa. E nama se maliga suxure yo rafala Alatala ε Ala tɔnna saxi naxan na, ²⁴ bayo Alatala ε Ala bɔxɔn, a luxi nen alo tɛen naxan halagin tima.

²⁵ E na diine nun mamandenne sɔxɔ waxatin naxan yi, ε na bu na bɔxɔni, xa ε kalan ti, ε suxuren nafala sena nde maligan na, ε fe naxin liga Alatala ε Ala yetagi naxan a raxɔlɔma, ²⁶ koren nun bɔxɔn nan en serene ra to, ε naxan nen bɔxɔni mafuren naxan findima ε gbeen na Yuruden kidima. E mi siimaya sɔxɔma. E halagima nen. ²⁷ Alatala ε raxuyama ayi nen siya gbetene tagi. E xurunɛ ayi ne yε Alatala na ε xali denaxan yi. ²⁸ E suxurene batuma nen menni, muxune naxanye rafalama wudin na, hanma gemen na, suxuren naxanye mi nɔε seen toε, e mi fe mɛma, e mi e dɛgema, e mi se xirin mɛma. ²⁹ E fama nen Alatala ε Ala fendeni menni. E mɔn a toma nen, xa ε a fen ε bɔxɔn birin na e nun ε niin birin yi. ³⁰ E tɔxɔma waxatin naxan yi, na feene birin ε lima nen. Na waxatini ε xetema nen Alatala ε Ala ma, ε yi a xuiin name. ³¹ Bayo Alatala ε Ala, Ala na a ra naxan kininkinin, naxan mi ε rabepinma, naxan

† SULUN TɛENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TɛENA."

mi ε halagima. A mi jinanne layirin xɔn, a a kɔkɔ naxan ma ε benbane xa.

³² E miri fe fonne ma naxanye bata dangu, e nun naxanye bata liga xabu Ala Adama daxi bɔxɔn fari waxatin naxan yi. E miri bɔxɔn yiren birin ma. Fe gbete bata liga naxan gbo ito xa ba? E bata na bɔxɔnna me ba? ³³ Siya gbeten na ba naxan bata Ala fala xuiin me teen tagi, a mɔn yi lu a nii ra alo ε tan? ³⁴ Ala mundun bata siyana nde ba siya gbeten yii misaale nun taxam- asenne nun kabanakone nun yengene nun senbe gbeen nun kɔnɔn nun fe magaxuxine xɔn, alo Alatala ε Ala feen naxanye birin liga ε xa Misiran yamanani ε yee xɔri? ³⁵ Na bata fixa ε xa alogo ε xa la a ra, a Alatala keden peen nan Ala ra, gbete mi na fɔ a tan. ³⁶ E bata a xuiin name keli kore alogo a xa ε maxuru. A tee gbeen yita ε ra bɔxɔn ma, ε mɔn yi a xuiin name teen tagi. ³⁷ A ε benbane xanu nen, a yi e bɔxɔnna fan sugandi hali e dangu xanbini. Na nan a toxi a yi ε ramini senben na Misiran yamanani. ³⁸ A yi siyane kedi ε xa naxanye senben yi gbo ε tan xa. A yi e bɔxɔn so ε yii e keen na alo a kii naxan yi to. ³⁹ E xa a kolon ε bɔxɔn to, a Alatala keden peen nan Ala ra kore xɔnna ma e nun bɔxɔn ma. Gbete mi na. ⁴⁰ E xa a tɔnne nun a yamarine suxu, n naxanye soma ε yii to, alogo ε xa herin sɔtɔ ε tan nun ε yixetene hali ε dangu xanbini, alogo ε xa siimaya xunkuyen sɔtɔ bɔxɔn Alatala ε Ala denaxan fima ε ma han habadan.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁴¹ Nabi Musa yi taa saxan sugandi Yuruden sogeteden binni. ⁴² Ne yi findi marakisi taane ra faxa tiine xa naxanye e boden faxama koni e mi a rakelixi a ma, e mi a yitɔnxi xɔnnantenyani. Na kanna nɔma ludeni taani itoe nde keden yi nen alogo a niin xa ratanga gbeebɔxɔnyaan ma. ⁴³ Na taane ni i ra: Bɛseri taan naxan tonbonni fiili yireni Ruben bɔxɔnna konni, Ramoti taan naxan Galadi bɔxɔn, Gadi bɔxɔnna konni, e nun Golan taan naxan Basan bɔxɔn Manase bɔxɔnna konni.

Musaa kawandi baan firindena

⁴⁴ Alaa sariyan ni i ra, Nabi Musa naxan nali Isirayila kaane ma. ⁴⁵ Maxadi xuine nun tɔnne nun sariyane ni i ra, Nabi Musa naxan fala Isirayila kaane xa e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi. ⁴⁶ E yi Yuruden kidima meremerene yi Beti-Peyori yetagi, Manga Sixɔn ma bɔxɔn ma, Amarine mangana, naxan yi dɔxi Xesibɔn yi. Nabi Musa nun Isirayila kaane yi a nɔ e yi minima Misiran bɔxɔn waxatin naxan yi. ⁴⁷ E yi a bɔxɔn tongo, e nun Ogo a bɔxɔn, Basan mangana. Amarine manga firinne nan yi ne ra Yuruden kidima, a sogeteden binni. ⁴⁸ Na bɔxɔn danne ni i ra: Keli Aroyeri yi han Arinon xuden de sa dɔxi Xerimon geyaana na, naxan xili Siyon, ⁴⁹ e nun Araba bɔxɔn birin Yuruden kidima a sogeteden binni, a sa dɔxi Fɔxi Ige Daraan na Pisiga geyaana san bun.

Yamari fune fe

Xɔryaan 20.1-17

5 Nabi Musa yi Isirayila yamaan maxili, a yi a fala e xa, a naxa, "Isirayila kaane, ε tuli mati tɔnne nun sariyane ra, n naxanye falama ε xa to. E xa e xaran, ε yi e suxu ki fani. ² Alatala en ma Ala bata layirin tongo en xa Horebe geyaana ma. ³ Alatala nun en benbane xa mi layirini ito xidixi. A xidixi en tan nan birin tagi en tan naxan mɔn en nii ra to. ⁴ Alatala falan ti nen ε xa keli teen tagi geyaana ma yee nun yee. ⁵ Na waxatini n tan nan yi tima ε nun Alatala tagi alogo n xa Alatalaa falane rali ε ma, bayo ε yi gaxuxi teen yee ra. E mi te geyaana fari." A yi a fala, a naxa, ⁶ "Alatala nan n tan na i ya Ala naxan i ramini konyiyani Misiran yi."

Yamari singena

⁷ "I nama ala gbete batu fɔ n tan."

Yamari firindena

⁸ "I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bɔxɔn ma hanma naxan igeni. ⁹ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasɔtɔ n tan, Alatala, i ya Ala, n bɔxɔn. Naxanye na n naxaxu, n ne hakene saranma e diine ra nen han mayixete saxan hanma naanin. ¹⁰ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nen han mayixete wuli keden."

Yamari saxandena

¹¹ "I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔtɔ Alatala na kanna naxankatama nen."

Yamari naanindena

¹² "I xa Matabu Lɔxɔn binya, i yi a rasarijan alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi. ¹³ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke. ¹⁴ Koni xii soloferede lɔxɔn, Alatala i ya Alaa Matabu Lɔxɔn nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xemen ba, i ya dii temen ba, i ya konyin ba, i ya jingen ba, i ya sofanla ba, i ya xuruseen birin ba hanma hali bɔxɔn naxan i konni, alogo i ya walikene fan xa e matabu alo i tan. ¹⁵ I nama jinan a konyin nan yi i ra Misiran yi. Alatala i ya Ala yi i ramini konyiyani a senben nun kɔnɔn na. Na nan a toxi n na falaxi i xa, i xa Matabu Lɔxɔn binya."

Yamari suulundena

¹⁶ "I baba nun i nga binya alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi, alogo i xa siimaya xunkuyen nun herin sɔtɔ bɔxɔn Alatala i ya Ala naxan fima i ma."

Yamari sennindena

¹⁷ "I nama faxan ti."

Yamari soloferedena

¹⁸ "I nama yalunyaan liga."

Yamari solomasexedena

¹⁹ "I nama muḡan ti."

Yamari solomanaanindena

²⁰ "I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma."

Yamari fudena

²¹ "I nama mila i bodena ḡaxanla xɔn hanma a banxi-na hanma a xɛena hanma a konyina hanma a ḡingena hanma a sofanla hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na."

²² Alatala na feene nan falaxi ε birin malanxin yɛɛ xɔri, a xui yitexin na, geyaan fari, keli tɛen nun dimin nun kundani. A mi sese sa a fari. A yi e sebe walaxa gɛmɛ daxi firin ma, a yi e so n yii.

Xɔɔɔyaan 20.18-21

²³ E xuini ito mɛxi waxatin naxan yi keli dimini tɛen tagi geyaan fari, ε nun ε mangane nun fonne yi fa n fɛma. ²⁴ E yi a fala n xa, ε naxa, "Alatala en ma Ala bata a nɔɔn yita en na e nun a gbona. En bata a xuiin name falan tiyɛ tɛen tagi. Nxu bata a kolon to, a Ala nɛ falan tiyɛ nɛn muxun na, na kanna mɔn yi lu a nii ra. ²⁵ Iki, nanfera en na en masoma faxan na? Tɛeni ito en faxama nɛn. Xa en mɔn en tuli mati Alatala en ma Ala xuiin na, en faxama nɛn. ²⁶ Adamadiin mundun luxi alo en tan naxan bata habadan Ala xuiin mɛ falan tiyɛ tɛen tagi, a mɔn yi lu a nii ra? ²⁷ I tan Musa, i maso Alatala en ma Ala ra, i yi i tuli mati a ra. A naxan falama, i xa na radangu nxu ma. Nxu nxu tuli matima i ra nɛn. Nxu mɔn yi a liga."

²⁸ Alatala yi ε falan mɛ, ε naxan falaxi n xa. A yi a fala n xa, a naxa, "N bata yamaan xuiin mɛ, e naxan falaxi i xa. Nɔɔndin na a ra. ²⁹ A yi lan nun n yɛɛragaxun xa lu e bɔɔɔɔni waxatin birin, e yi n ma yamarine suxu, alogo e tan nun e bɔɔɔɔnna xa herin sɔɔɔɔ habadan! ³⁰ Siga, i xa sa a fala e xa, a e xa so e bubune kui. ³¹ Koni i tan xa lu n fɛma be. N xa n ma yamarine nun tɔnne nun sariyane birin fala i xa, i lan i xa e xaran naxanye ma, alogo e xa ne suxu e na so bɔɔɔɔn n denaxan fima e ma." ³² Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε xa na liga ki fajani. E nama siga kɔmɛn ma, ε nama siga yiifanna ma. ³³ E xa bira kirani ito nan fɔɔɔɔ ra Alatala en ma Ala naxan yamarixi, alogo ε xa lu ε nii ra, ε sabati, ε siimaya xunkuyen sɔɔɔɔ bɔɔɔɔn ε denaxan sɔɔɔɔma.

I xa Ala xanu

6 Yamarine nun tɔnne nun sariyane ni i ra, Alatala ε Ala naxan yamarixi n ma alogo n xa ε xaran e ma, alogo ε xa e suxu bɔɔɔɔn ε Yuruden gidima naxan sɔɔɔɔdeni. ² E xa gaxu Alatala en ma Ala yɛɛ ra. E xa tɔnne nun yamarine birin suxu ε siimayaan birin yi, n naxanye soxi ε yii, ε tan, ε diine, e nun ε mamandenne, alogo ε xa siimaya xunkuyen sɔɔɔɔ. ³ Isirayila kaane, ε xa e tuli mati falani itoe ra ε yi e suxu ki fajani, alogo ε xa herin sɔɔɔɔ, ε yi wuya ayi na bɔɔɔɔn nɔɔɔɔn nun kumin

gbo denaxan yi, alo Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan yi.

⁴ Isirayila kaane, ε tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra. ⁵ I xa Alatala i ya Ala xanu i bɔɔɔɔn birin na e nun i niin birin na e nun i sɛnben birin na. ⁶ N yamarini itoe naxan fixi i ma iki, e xa lu i bɔɔɔɔni. ⁷ I xa i ya diine xaran ne ma waxatin birin. I xa e fe fala i nɛma banxini, i nɛma sigatini, i nɛma i sɛ e nun i nɛma kelɛ. ⁸ I xa na falane xidi i yiin na, e nun i tigi ra alogo i nama ḡinan e xɔn. ⁹ I xa e sebe i ya banxin sɛnbɛtɛnne ma e nun dɛene ma.

¹⁰ Alatala ε Ala na ε xali bɔɔɔɔn a denaxan soma ε yii, alo a a kɔɔɔɔ ε benbane Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi, taa belebele tofapine denaxan yi ε mi naxanye tixi, ¹¹ e nun banxi rafexine herisigen sifan birin na ε mi naxanye fenxi, e nun xɔɔɔnne ε mi naxanye gexi, e nun manpa bili langane nun oliwi bili langane ε mi naxanye sixi, ¹² ε na ε dɛge han ε yi wasa, ε nama ḡinan Alatala ε Ala xɔn de, naxan ε raminixi konyiyani Misiran yi. ¹³ E xa Alatala binya ε Ala, ε yi a keden peen batu. E xa ε kɔɔɔɔ a tan nin. ¹⁴ E nama ala gbɛtɛye batu de, ε rabilinna muxune naxanye batuma, ¹⁵ bayo Alatala ε Ala naxan ε tagi, na xɔɔɔɔn. Xa na mi a ra a xɔɔɔɔma nɛn ε ma, a mɔn yi ε faxa. ¹⁶ E nama Alatala ε Ala mato bunbani de, alo ε naxan liga Masa yi. ¹⁷ Koni ε xa Alatala ε Alaa yamarine suxu ki fajani, e nun a maxadi xuine e nun a tɔnne a naxanye yamarixi ε ma. ¹⁸ E xa tinxinyaan nun fe fajine liga Alatala yɛɛ ra yi, alogo ε xa herin sɔɔɔɔ, ε yi bɔɔɔɔ fajin sɔɔɔɔ Alatala a kɔɔɔɔ naxan na ε benbane xa. ¹⁹ E ε yaxune kedima nɛn alo Alatala a fala kii naxan yi.

²⁰ E diine na ε maxɔdin waxatin naxan yi, e naxa, "Maxadi xuine nun tɔnne nun yamarini itoe bunna nanse ra, Alatala en ma Ala naxan yamarixi en ma?" ²¹ E e yabima nɛn, ε naxa, "Nxu yi findixi Firawonaa konyine nan na Misiran yamanani, koni Alatala yi nxu ramini Misiran yi a sɛnben xɔn. ²² Alatala yi taxam-assenne nun kabanako belebele magaxuxine liga nxu yɛɛ xɔri Misiran kaane ra, e nun Firawona nun a denbayaan birin. ²³ A yi nxu ramini Misiran yi alogo a xa nxu xali bɔɔɔɔn, a a kɔɔɔɔ denaxan ma fe ra en benbane xa, a a soma en yii. ²⁴ Alatala yi nxu yamari, a nxu xa sariyani itoe birin suxu nxu yi gaxu Alatala en ma Ala yɛɛ ra alogo nxu xa herin sɔɔɔɔ waxatin birin, nxu yi siimaya fajin sɔɔɔɔ alo en kii naxan yi iki. ²⁵ Xa en yamarini itoe birin suxu ki fajani Alatala en ma Ala naxanye yamarixi en ma, na findima en ma tinxinyaan nan na."

Isirayila nun Kanan kaane fe

Xɔɔɔyaan 34.11-16

7 Alatala ε Ala na ε xali bɔɔɔɔn waxatin naxan yi, a denaxan fima ε ma, a siya solofere kedima nɛn: Xitine nun Girigasane nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine, e nun Yebusune, siya solofere naxanye wuya ε xa, e sɛnben mɔn gbo ε xa. ² Alatala ε Ala na e lu ε sagoni waxatin naxan yi, ε yi e nɔ, ε xa e halagi fefe! E nama layiri yo xidi, ε mɔn nama kininkinin e ma. ³ Futun nama so ε tagi. E nama ε dii

temene fi e dii xemene ma. E nama naxanle fen e ye e dii xemene naxanle ra. ⁴ Xa na mi a ra xɔɔɔni itoe e di-ine ratantanma nen, e yi se gbeteɔye batu, Alatala yi ɔɔɔɔ e ma, a yi e halagi mafuren! ⁵ E xa ito nan liga e ra: E xa e saraxa gandene nun e kide gemene birin kala. E yi e Asera kide gbindonne sege, e yi e suxurene birin gan.

⁶ Bayo e bata findi yama rasariɔanxin na Alatala e Ala xa. Alatala e Ala bata e tan nan sugandi bɔɔɔɔ siyane birin ye alogo e xa findi a gbee yamaan na. ⁷ Alatala mi biraxi e fɔɔɔ ra, a yi e sugandi, bayo e tan gbo yamaan birin xa. E tan yi xurun yamaan birin xa. ⁸ Koni Alatala e tan nan xanuxi. A yi a layirin nakamali a naxan tongo, a a ɔɔɔ naxan ma e benbane xa. Na nan a toxi a e ramini a senben na konyiyani. A yi e xunba Firawona yii, Misiran mangana. ⁹ Nanara, e xa a kolon, a Alatala e Ala, a tan keden peen nan Ala ra. A tinxin. Naxanye na a xanu, e a yamarin suxu, a a layirin nakamalima ne xa nen a hinanni han mayixete wuli keden. ¹⁰ Naxanye na a xɔnnantenyaa, a ne fan saranna fima nen, a yi e halagi. Ala na xɔnnantenyaa saranma nen keden na.

¹¹ Nayi, i xa n ma yamarine nun tɔnne nun sariyane suxu ki fapi, n ni yamarixi naxan na to.

Sariyane 28.1-14

¹² Xa i yamarini itoe rame, i yi e suxu ki fapi, Alatala i ya Alaa layirin nakamalima i xa nen a hinanni, alo a a ɔɔɔ i benbane xa kii naxan yi. ¹³ A i xanuma nen, a barakan sa i ya fe yi, a mɔn yi i wuya ayi. A barakan sama nen i ya dii barini e nun i ya xeeene bogiseene, maala nun manpa nenen nun turena, e nun i ya ninge diin nun yexee diin naxanye xalin kuruni, na ɔɔɔɔni, a a ɔɔɔ naxan ma e benbane xa, a a soma e yii. ¹⁴ A e barakama nen dangi siyane birin na. Dii baritaren mi luye e tagi, xemene ba, naxanla ba, hali xuruseene.

¹⁵ Alatala e ratangama nen furen sifan birin ma. A mi fitina fure yo ragide e ma alo e naxanye toxi Misiran yi. Koni a ne rasanbama muxune ma nen naxanye na e xɔn. ¹⁶ E lan nen e xa muxune birin faxa, Alatala e Ala naxanye soma e yii. E nama kininkinin e ma, e mɔn nama e gbee alane batu, alogo e nama e ratantan.

¹⁷ E a mirima nen e bɔɔɔni, "Siyani itoe gbo en tan xa. Nxu tan e nɔnɔ di?" ¹⁸ Koni, e nama gaxu e ye ra. Alatala e Ala naxan ligaxi Firawona nun Misiran ɔɔɔɔ birin na, na xa rabira e ma. ¹⁹ E bata fe xɔdexeene to naxanye dɔxi e ra, e nun taxamasenne nun kabanakoon naxanye ligaxi. E bata Alatala e Ala senben nun nɔnɔ to a e ramini naxan na Misiran ɔɔɔɔni. Alatala e Ala na fe sifan ligama nen yamanane birin na e gaxuxi naxanye ye ra. ²⁰ Alatala e Ala e luma nen alo nurun naxanye e yaxune kedima han hali naxanye e luxunxi e ma, ne fan yi halagi. ²¹ E nama gaxu e ye ra, bayo Alatala e Ala nan e tagi, a gbo, a magaxu. ²² Alatala e Ala siyani itoe kedima nen e ye ra xunxuri yeen ma, e mi nɔe e birin faxe sanɔa yi kedenni, alogo burunna subene nama wuya ayi, e e ɔɔɔ. ²³ Alatala e Ala e soma nen e yii. A yi e yifu han, e halagi. ²⁴ A e mangane soma nen e yii, e yi e xinle ralɔ ayi dunuɔa yi. Muxu yo mi nɔe tiye e kanke. E e birin halagima nen. ²⁵ E xa e ala

sawurane gan. E nama mila xemaan nun gbetin xɔn naxan na suxurene ma. E nama ne tongo e gbeen na alogo a nama findi luti ratixin na e fan ye ra. Amasɔɔ se xɔsixin nan na ra Alatala e Ala ye ra yi. ²⁶ E nama na suxure sifan naso e banxine yi de, alogo e fan nama halagi alo e tan. E xa ne rapaxu bayo e haramuxi.

E nama ninan Alatala xɔn

8 E xa yamarini itoe birin suxu n naxanye yamarima e ma to alogo e xa siimaya fapin ɔɔɔ, e yi wuya ayi. E yi na ɔɔɔɔ ɔɔɔ Alatala a ɔɔɔxi naxan ma fe ra, a a soma nen e benbane yii. ² E e miri sigati xunkuyen ma Alatala e Ala naxan nagidi e ma tonbonni ne tonge naanin bun alogo a xa e findi muxu yete magodoxine ra. A mɔn xa e keɔnaan feseɔese, alogo a xa a kolon feen naxan e ɔɔnɔɔmɔni, xa e a yamarine suxe, hanma xa e mi e suxe. ³ A e findi muxu yete magodoxine ra nen, a yi e rakame. A mɔn yi Manna donseen † so e yii, e nun e benbane mi yi donseen naxan kolon. Na birin alogo a xa a yita e ra, a muxun mi balon donseen xan gbansan na, fɔ Alatala falan naxanye birin tima. ⁴ Ne tonge naaninni itoe bun, e domane mi kalaxi, e sanne mi kusunxi. ⁵ E xa a kolon a Alatala e Ala e maxuruma nen alo diin fafe a maxuruma kii naxan yi. ⁶ E xa Alatala e Alaa yamarine birin suxu, e bira a kirane fɔɔɔ ra, e mɔn yi gaxu a ye ra.

⁷ Alatala e Ala e xalima nen ɔɔɔ fapini xudene nun darane denaxan yi. Tigi ige gbeen minima na ɔɔɔɔ lanbanne nun a geyane yi. ⁸ Murutun nun fundenna nun manpa binle †† nun xɔde binle nun girenada binle nun oliwi turene nun kumin gbo na ɔɔɔɔni. ⁹ Burun mi panma na ɔɔɔɔni, sese mi fa dasama e ma. E nɔe wuren be nen gemeni, wure gbeela fan yi ɔɔɔ geyane yi.

¹⁰ E na e dege han e yi lugo, e xa barika bira Alatala e Ala xa ɔɔɔ fapini ito a fe ra. ¹¹ E a liga e yeren ma de! E nama ninan Alatala e Ala xɔn, e yi tondi a yamarine nun sariyane nun tɔnne suxe, n naxanye yamarima e ma to. ¹² E na e dege han e yi lugo, e na banxi fapine ti, e yi ɔɔɔ mɔnni, ¹³ e ningenen nun siine nun yexeeene na wuya ayi, e gbetin nun e xemaan na gbo ayi, e herisigen birin na gbo, ¹⁴ e xa a liga e yeren ma alogo e nama waso han e yi ninan Alatala e Ala xɔn, naxan e ramini konyiyani Misiran ɔɔɔɔni. ¹⁵ A bata e radangu tonbon gbee magaxuxin na, sanɔa ɔɔɔne nun tanle denaxan yi, igen mi ɔɔɔɔ naxan yi. A yi igen namini fanyeni e xa. ¹⁶ A yi Manna donseen so e yii tonbonni e benbane mi yi donseen naxan kolon, alogo a xa e findi muxu yete magodoxine ra, a yi e keɔnaan feseɔese, a yi nɔ fe fapi ligadeni e xa. ¹⁷ E nama a miri, a e herisigeni ito ɔɔɔxi e senben nun e fangan nan xɔn. ¹⁸ E xaxili lu Alatala e Ala xɔn, bayo a tan nan senbeni ito fima e ma alogo e xa na herisigen birin ɔɔɔ. A a layirin nakamalima iki alo a a ɔɔɔ e benbane xa kii naxan yi. ¹⁹ Xa e ninan Alatala e Ala xɔn, xa e bira ala gbeteɔye fɔɔɔ ra, xa e

† Manna donsenaa fe mato xɔɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

†† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

ε xinbi sin e xa, ε yi e batu, n xa a fala ε xa to, ε halagima nen. ²⁰ Ε halagima nen alo Alatala siya gbetene halagima ε yεε ra kii naxan yi iki, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala ε Ala a xuiin na.

Isirayila kaane Ala matandina

9 Isirayila kaane, ε tuli mati. Iki, ε Yuruden baan gidima nen. Ε siyane kedima nen naxanye gbo ε xa, e senben dangu ε ra. Ε yi e taane tongo naxanye yinne mate han kore. ² Men kaane gbo, e kuya. Anaki bɔnsɔnna muxune nan ne ra, ε naxanye fe kolon. Ε bata a me, muxune naxa, "Nde nɔε tiye Anaki bɔnsɔnna kanke?" ³ Ε xa a kolon iki, a Alatala ε Ala nan tima ε yεε ra, alo tɛen naxan seen birin ganma. A tan nan e halagima, a e yarabima nen ε xa. Ε yi e kedi, ε yi e ɗan mafuren alo Alatala ε Ala a fala ε xa kii naxan yi. ⁴ Alatala ε Ala na e kedi ε yεε ra waxatin naxan yi, ε nama ε yete matɔɔ fa fala, "Alatala n nafaxi be bɔɔɔni ito masɔɔden ni bayo n tinxin." Na mi a ra. Alatala siya gbetene kedima ε yεε ra e kɛwali ɗaxine nan ma fe ra. ⁵ Ε nama a miri, a ε fama e bɔɔɔn ɔɔɔdeni ε tinxinna nun ε lannayaan nan ma. Alatala siyani itoe kedima ε yεε ra e kɛwali ɗaxine nan ma, alogo a xa a kɔɔ xuiin nakamali, a naxan fala ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. ⁶ Ε xa a kolon, a Alatala ε Ala mi bɔɔɔ fapini ito soxi ε yii ε gbeen na ε tinxinna xan ma fe ra. Amasɔɔ yama murutexin nan ε ra.

⁷ Na feen xa rabira ε ma ε Alatala ε Ala raxɔɔ kii naxan yi tonbonni. Ε nama ɗinan na xɔn de! Xabu ε keli Misiran yi, han ε so be, ε yi murutema Alatala ε Ala xili ma. ⁸ Ε Alatala raxɔɔ nen Horebe geyaan fari han a yi wa ε faxa feni. ⁹ N to te geyaan fari alogo n xa walaxa geme daxine tongo naxan findixi layirin na en nun Alatala tagi, n yi yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin ti geyaan fari, n mi donseen don, n mi igen fan min. ¹⁰ Alatala yi walaxa geme daxi firin so n yii, a naxan sebe a yete yiin na. Alatala yamarin naxanye fala ε xa tɛen tagi ε yi malanxi waxatin naxan yi geyaan fari, ne birin yi sebexi walaxane ma. ¹¹ Yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin to defe, Alatala yi walaxa geme daxi firinne so n yii a layirin na. ¹² Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Keli, i xa godo mafuren bayo i yamaan naxan naminixi Misiran yi, e bata findi fe kalane ra. E bata kiraan fata, n na e yamarixi naxan na, e wure raxulunxin nafala suxuren na." ¹³ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, "N bata a to, a yama murutexini ito ra. ¹⁴ I masiga n na alogo n xa e halagi, n xa e xinla ralɔ ayi dunuɗa yi. N ni i tan nan bɔnsɔnna muxune findima siya gbeen na naxan senben gbo, e mɔn wuya dangu siyani ito ra." ¹⁵ N yi godo geyaan ma, tɛen yi naxan ma. Na layiri walaxa geme daxi firinne yi suxi n yii. ¹⁶ Na waxatini, n yi a to, a ε bata yulubin liga Alatala ε Ala ra. Ε bata wure raxulunxin nafala ɗinge sawuran na. Ε bata kiraan fata Alatala naxan yamari ε ma. ¹⁷ N yi walaxa geme daxi firinne tongo, n yi e woli ayi, e yi yibɔ e yεε xɔri. ¹⁸ N mɔn yi bira bɔɔɔni Alatala yetagi, n lu na yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin. N mi donseen don, n mi igen fan min. N na birin liga ε yulubine nan

ma fe ra, ε fe ɗaxin naxan nabaxi Alatala yεε ra yi, a kɔɔ. ¹⁹ N yi gaxu Alatalaa kɔɔn na bayo a kɔɔxi ε ma han a yi wa ε halagi feni. Koni Alatala mɔn yi n ma maxandin name. ²⁰ Alatala bɔnɛn yi texi Haruna ma han a yi wa a halagi feni, koni n mɔn yi Ala maxandi Haruna fan xa. ²¹ N mɔn yi ɗinge sawuran tongo ε naxan nafalaxi ε yulubine yi, n yi a woli tɛeni, n yi a yiwuru han a findi a fupin na. N yi na fupin woli xudeni naxan kelima geyaan fari.

²² Ε mɔn Alatala raxɔɔ nen Tabera taan nun Masa nun Kibiroti-Hatawa yi. ²³ Alatala to ε xε keli Kadesi-Barineya yi, a yi a fala ε xa, a naxa, "Ε siga, ε xa bɔɔn tongo n naxan soxi ε yii." Koni ε yi Alatala ε Alaa yamarin matandi. Ε mi la a ra, ε mɔn mi a xuiin name. ²⁴ Xabu n na ε kolon waxatin naxan yi, ε murutexin na a ra Alatala xili ma. ²⁵ Alatala to wa ε faxa feni, n yi bira bɔɔni a yetagi, n yi lu na yanyi tonge naanin nun kɔε tonge naanin. ²⁶ N yi Alatala maxandi, n naxa, "Marigina Alatala, i nama i ya yamaan halagi i gbeen naxan na, i yamaan naxan xunba i fangan na, i naxan naminixi Misiran bɔɔni i senben na. ²⁷ I kɔɔ lu i ya walikene xɔn ma, Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba. I xa diya yamani ito a xaxili xɔɔɔen nun a fe ɗaxin nun a yulubin ma, ²⁸ alogo Misiran kaane nama a fala, e naxa, 'Alatala mi nɔxi e xalideni bɔɔni a naxan ma fe falaxi e xa. A e rapaxuxi nen. A bata e ramini alogo a xa sa e faxa tonbonni.' ²⁹ Koni Ala, i ya yamaan nan e ra, i gbee yamana, i naxan namini i senben nun i ya kɔn xɔn."

Alaa dijana

Xɔɔyaan 34.1-10

10 Na xanbi, Alatala yi yamarin fi n ma, a naxa, "Walaxa gemen daxi firin nafala alo a singene. I mɔn xa wudi kankiraan nafala. I yi te n fema geyaan fari. ² N mɔn xa yamarine sebe naxanye yi walaxan bonne ma i naxanye kalaxi. I xa e sa na kankiraan nan kui." ³ N yi kankiraan nafala kasiya wudin na. N yi walaxa geme daxi firin fan nafala alo bonne. N yi te e ra geyaan fari. ⁴ Alatala yi sebenla ti walaxa neneni itoe ma, alo naxan yi sebexi bonne ma, yamari fune, a naxan falaxi ε xa geyaan ma tɛen tagi ε yi malanxi waxatin naxan yi. Alatala yi e so n yii. ⁵ N yi godo geyaan fari, n yi walaxane sa kankiraan kui, n naxan nafalaxi. E yi lu na alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Isirayila kaane yi keli Yakani a diine xɔɗinne yireni, siga Mosera yi. Haruna faxa menna nin, a yi maluxun na. A dii Eleyasari yi findi saraxaraliin na a funfuni. ⁷ Na xanbi ra, Isirayila kaane yi siga Gudugoda yi. E to keli Gudugoda yi, e yi siga Yotobata yi, xude wuyaxi yi bɔɔn naxan yi. ⁸ Na waxatini, Alatala yi wanla taxu Lewi bɔnsɔnna ra, a e xa findi Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune ra. [†] E mɔn xa ti Alatala yetagi e a wanle ke. E yi duba yamaan xa Alatala xinli. Na nan ligama han to. ⁹ Nanara, Lewi bɔnsɔnna muxune mi keen ɔɔɔxi e ngaxakedenne ye. Alatala nan luxi e xa alo e keena alo a a fala e xa kii naxan yi.

† 10.8 LAYIRI KANKIRANAFE mɔn sebexi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

¹⁰ N lu nen geyaan fari yangi tonge naanin nun kɔɛ tonge naanin alo n naxan liga a fɔlɔni. Alatala mɔn yi n ma maxandin name, bayo a mi ε faxa feen nagidixi. ¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Keli, i ti yamaan yεε ra. E xa so bɔxɔni n na n kɔlɔxi naxan ma fe ra e benbane xa, a n na soma nen e yii."

Alaa xanuntenyana

¹² Iki, Isirayila kaane, Alatala ε Ala wama ε xa nanse liga? A wama nen ε xa gaxu Alatala ε Ala yεε ra alogo ε xa sigan ti a kiraan xɔn, ε yi a xanu, ε yi wali Alatala ε Ala xa ε bɔɔn birin na e nun ε niin birin na. ¹³ E mɔn xa Alatalaa yamarine nun tɔnne suxu ε Ala, n naxan soxi ε yii to alogo ε siimayaan xa fan. ¹⁴ Alatala ε Ala nan gbee kore xɔnna birin na. E nun bɔxɔ xɔnna nun a yi seene birin. ¹⁵ Koni Alatala ε benbane nan xanu. Iki ε tan nan e bɔxɔnna ra, a ε tan nan sugandixi siyaan bonne yε, alo ε kii naxan yi to.

¹⁶ Nayi, ε xa ε bɔɔne rasaripan, ε nama fa murute sɔxɔn. ¹⁷ Bayo Alatala ε Ala nan alane Ala ra e nun mangane mangana, Ala naxan senben gbo, a magaxu. A mi muxune rafisama e bode xa, a mi dimi yi seene rasuxuma kiti sadeni. ¹⁸ A tan nan kiridine nun kapa gilene xun mayengen na. Xɔɔn nafa a ma, a donseen nun maraberi baan soma e yii. ¹⁹ E fan xa xɔɔne rafan naxanye ε tagi bayo xɔɔne nan yi ε tan fan na Misiran yi. ²⁰ E xa gaxu Alatala ε Ala yεε ra, ε yi a batu. E xa kankan a ma, ε mɔn xa ε kɔlɔ a tan nan xili yi. ²¹ E xa a tan nan tantun. A tan nan ε Ala ra, naxan kabanakone nun fe magaxuxine ligaxi ε yεε xɔri. ²² E benbane yi soma Misiran yi waxatin naxan yi, e mi yi danguxi muxu tonge solofere ra. Iki Alatala ε Ala bata ε rawuya ayi dangu sarene ra kore.

Alaa wanle Isirayila xa

11 E xa Alatala ε Ala xanu, ε yi a gelene nun tɔnne nun sariyane nun yamarine suxu waxatin birin. ² E xa a kolon to, a ε diine mi a toxi, Alatala ε Ala ε maxuru kii naxan yi a gboon nun a senben nun a xɔn nun ³ a kabanakone nun a wanle xɔn, a naxanye ligaxi Misiran bɔxɔni Firawona ra e nun a bɔxɔn birin na. ⁴ E mɔn mi a toxi a naxan ligaxi Misiran sofa ganla ra, e nun e soone nun e yenge so wontorone. E mi a kolon Ala Gbala Baa igen sa sofane xun ma kii naxan yi, e yi ε sagatanma waxatin naxan yi. Alatala yi e birin nalɔ ayi habadan! ⁵ E diine mɔn mi a toxi a naxan ligaxi tonbonni benun ε xa be li. ⁶ E nun a naxan liga Datani nun Abirami ra, Eliyabi a dii xεmene, Ruben bɔxɔnna. Bɔxɔn yi yibo Isirayila kaane birin yεε xɔri, a yi a raxutu e nun e denbayane nun e bubune nun e fɔxɔrabirane birin ma. ⁷ E tan nan fe gbeeni itoe to ε yεε na Alatala naxanye ligaxi.

⁸ Nanara, ε xa yamarini itoe birin suxu, n naxanye yamarima ε ma to, alogo ε xa senben sɔxɔn ε yi bɔxɔni ito masɔxɔ Yuruden baan kidi ma, ε sigama denaxan yi. ⁹ E xa e suxu alogo ε xa siimaya xunkuyen sɔxɔ bɔxɔni Alatala a kɔlɔxi naxan ma fe ra ε benbane xa e nun e

bɔxɔnna, mɔn xɔn nun kumin gbo denaxan yi. ¹⁰ E bɔxɔn naxan sɔxɔma a mi luxi alo Misiran bɔxɔn, ε kelixi denaxan yi. Menni, xεε biin na ɔn, fɔ ε xa igen maxali a ma nen ε sannu alo nakɔna. ¹¹ E bɔxɔn naxan sɔxɔma Yuruden baan kidi ma, geya yiren nun lanban yiren na a ra. Tule igen nan sama a ma. ¹² Bɔxɔn na a ra Alatala ε Ala a kɔxɔ luxi denaxan xɔn. A tan nan a xun matoma a ra, keli ɔn na han a rapanna.

Alaa layirina

¹³ Xa ε yamarini itoe suxu a fajin na n naxanye yamarima ε ma to, xa ε Alatala ε Ala xanu, ε yi a batu ε bɔɔn birin na e nun ε niin birin na, ¹⁴ n tulen nafama nen ε bɔxɔn ma a waxatini, ɔnmen nun sogefuren na, alogo ε xa herisigen sɔxɔ, murutuna, manpa nenena, e nun turena. ¹⁵ N mɔn sexen fan nasabatima nen ε bɔxɔni ε xuruseene balon na. E ε dεgema nen han ε wasa. ¹⁶ E a liga ε yeren ma alogo sese nama ε rakunfa, ε yi ε xun xεte, ε yi ε xinbi sin ala gbete ye bun, ε e batu. ¹⁷ Xa ε na liga, Alatala kɔlɔma nen ε ma han! A yi tulen dan alogo sansi yo nama fa sabati bɔxɔn sɔxɔn, ε yi ɔn bɔxɔni ito yi mafuren Alatala naxan soma ε yii.

¹⁸ E xa falani itoe lu ε niini e nun ε bɔɔni. E ε xidi ε yiin na e nun ε tigi ra alogo ε nama ɔnan e xɔn. ¹⁹ E xa ε diine xaran ne ma, ε xa e fe fala ε nεma dɔxi banxini, ε nεma sigatini, ε nεma saxi, ε nεma kelima. ²⁰ E xa e sebe ε banxine senbetenne nun e dεene ma, ²¹ alogo Alatala a kɔlɔ bɔxɔn naxan ma fe ra, a a soma ε benbane yii nen, ε nun ε yixetene xa lu menni, fanni kuyen mɔn bɔxɔn xun ma. ²² Xa ε yamarini itoe suxu ki fajin, n na ε yamarima naxanye ra, xa ε Alatala ε Ala xanu, xa ε sigan ti a kirane xɔn, xa ε kankan a ma, ²³ nayi Alatala siyani itoe birin kedima nen ε yεε ra. E yi siyani itoe bɔxɔn findi ε gbeen na, hali e maxɔkɔn ε xa, e senben gbo ε xa. ²⁴ E na ε sanna ti denaxan birin yi, na findima ε gbeen nan na. E bɔxɔn danna kelima nen tonbonni sa dɔxɔ Liban bɔxɔn na, keli Efirati baan na sa dɔxɔ kɔxɔ igen na sogegododen binni. ²⁵ Muxu yo mi tiye ε yεε ra. E na siga dεde yi, Alatala ε Ala ε yεεragaxun sama nen men kaane yi e kuisan, alo a a fala ε xa kii naxan yi.

²⁶ E a mato, n bata barakan nun dangan sa ε yetagi to. ²⁷ Xa ε Alatala ε Alaa yamarine suxu, n na ε yamarima naxanye ra to, ε barakan sɔxɔma nen. ²⁸ Koni xa ε mi Alatala ε Alaa yamarine suxu, xa ε kiraan fata n na ε yamarima naxan na to, ε bira ala gbete ne fɔxɔ ra ε mi naxanye kolon, ε dangan nan sɔxɔma.

²⁹ Alatala ε Ala na ε xali bɔxɔni waxatin naxan yi a denaxan soma ε yii, ε xa duba falani itoe ti Garisimi geyaan fari, ε yi danga falane ti Ebalu geyaan fari. ³⁰ Na geyane nayi Yuruden kidi ma, sogegododen kiraan xanbi ra, Kanan kaane bɔxɔni, Araba yi, Gilligali yetagi, More wudi gbeene denaxan yi. ³¹ E Yuruden baan gidima iki, siga na bɔxɔni Alatala ε Ala denaxan soma ε yii, a findi ε gbeen na, ε mɔn yi dɔxɔ na. ³² Nanara, ε xa tɔnne nun yamarine birin suxu ki fajin, n naxanye soma ε yii to.

Ala batu yire kedenna fe yi

12 E xa tɔnni itoe nun yamarine suxu ki faji na bɔɔɔni, Alatala ε benbane Ala denaxan soma ε yii. ² E siyaan naxanye kedima, ε xa ne suxure batu-dene birin kala, geyane fari e nun fɔtɔnne bun. ³ E xa e saraxa gandene kala, ε yi e kide gemene yibɔ, ε yi e Asera kide gbindonne gan, ε yi e ala sawurane rabira, ε yi e xinle pan na yirene yi.

⁴ E nama Alatala ε Ala batu na kiini. ⁵ Koni ε xa Alatala fen yire kedenni, a na denaxan sugandi ε bɔnsɔnne tagi, alogo a xa lu menni, a xinla matɔɔma denaxan yi. E xa siga menna nin, ⁶ ε yi e saraxa gan daxine ba e nun ε saraxane nun ε yaganne nun ε kiseene nun ε de tiin nakamali saraxane nun ε jɛnige ma saraxane, e nun ε xuruseene dii singene. ⁷ E xa e saraxane don menni Alatala ε Ala yetagi, ε tan nun ε denbayane. E xa sewa herin na Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

⁸ Na bɔɔni, ε nama Ala batu alo en naxan nabama iki, birin nun a rafan fe. ⁹ En na rabama bayo ε munma so ε matabu yireni singen, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma. ¹⁰ Koni ε Yuruden baan gidima nen, ε yi dɔɔ na bɔɔni Alatala denaxan soma ε yii. A ε ratangama nen ε yaxune birin ma naxanye ε rabilinni alogo ε xa dɔɔ bɔɔe xunbenli. ¹¹ Alatala ε Ala yirena nde sugandima nen menni, a xinla matɔɔn denaxan yi. E xa fa ε kiseene ra menni n naxanye yamarixi ε ma: ε saraxa gan daxine, ε saraxane, ε yaganne, ε kiseene, e nun ε se fajin naxanye fima Ala ma de tiini. ¹² E sewama nen menni Alatala ε Ala yetagi, ε tan, ε diine, ε konyine, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye ε konni bayo bɔɔn mi soma e yii e keε bɔɔn na.

¹³ E nama ε saraxa gan daxine ba ε waxɔn yirene yi de! ¹⁴ E xa e ba Alatala ε Alaa yire sugandixin nin Isirayila bɔnsɔn keden konni. N naxan birin yamarixi ε ma, ε xa na birin liga menni. ¹⁵ Koni i nɔe nen suben don daxin faxe yiren birin yi, Alatala naxan fixi i ma, i na dɔɔ denaxan yi. Muxu sarijanxin nun a sarijantaren nɔe a donje nen, alo xenla hanma bolena. ¹⁶ Koni ε nama suben don e nun a wunla, ε xa a wunla bɔɔn alo igena.

¹⁷ E mi lan ε murutun hanma manpa nenen hanma turen don ε konni naxan finde yaganna ra, hanma ε xuruseene dii singene hanma ε saraxan naxanye bama de tiin ma, hanma ε jɛnige ma saraxane hanma ε kiseene. ¹⁸ E xa ne don Alatala ε Ala yetagi, a denaxan sugandima, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye ε konni. E xa sewa herin na Alatala ε Ala yetagi, a naxan fixi ε ma. ¹⁹ E a liga e yeren ma, ε nama jinan Lewine xɔn ε nema na bɔɔni.

²⁰ Alatala ε Ala na ε bɔɔn nagbo ayi waxatin naxan yi, alo a falaxi ε xa kii naxan yi, xa suben xɔnla ε suxu, ε xa na don alo ε wama a xɔn kii naxan yi. ²¹ Xa ε dɔɔden makuya Alatala ε Alaa yire sugandixin na, ε nɔe xuruseene faxe nen Alatala naxanye fixi ε ma alo n na a yamarixi ε ma kii naxan yi. E nɔe na subene donje nen ε taane yi alo ε wama a xɔn kii naxan yi. ²² Muxu

sarijanxin nun a sarijantaren nɔe a donje nen alo xenla hanma bolena. ²³ Koni ε nama suben don e nun a wunla, bayo wunla luxi nen alo a niina. A mi lan ε xa suben nun a niin don. ²⁴ E nama suben don e nun a wunla, ε xa a bɔɔn alo igena. ²⁵ E nama a don alogo ε xa herin sɔɔ, ε tan, e nun ε diine hali ε dangu xanbini. Amasɔɔ ε fe tinxinxine ligama Alatala yee ra yi.

²⁶ Koni naxan yo sarijanxi Ala xa hanma i de ti naxan ma fe ra, a i a soma Ala yii nen, i xa ne xali Alatalaa yire sugandixini. ²⁷ E xa ε saraxa gan daxine ba Alatala ε Alaa saraxa ganden fari, suben nun a wunla. E xa saraxa gbetene wunla bɔɔn Alatala ε Ala a saraxa ganden fari, ε yi a suben don.

²⁸ E xa feni itoe birin name ε yi e liga n naxanye yamarima ε ma, alogo ε xa herin sɔɔ, ε tan nun ε diine hali ε dangu xanbini, han habadan. Amasɔɔ fe fajin na a ra naxan nafan Alatala ε Ala ma.

²⁹ Alatala ε Ala na siyane halagi ε yee ra, ε naxanye bɔɔn masɔɔma, ε na dɔɔ e bɔɔni, ³⁰ ε xa ε yete ratanga e fe jaxi ligan ma e halagi xanbini. E nama e alane feen maxɔdin, ε naxa, "Siyani itoe yi e alane batura di? En fan xa na nan liga." ³¹ E nama na fe sifan liga Alatala ε Ala ra, bayo e yi fe xɔsixin sifan birin liga ma e alane xa naxanye rapaxu Alatala ma. E yi e dii xemene nun dii temene nan ganma e suxurene kideni.

Suxure batuna

13 E xa feni itoe birin liga n naxanye yamarima ε ma. E nama sese ba a ra, ε mɔn nama sese sa a fari. ² Xa nabina nde hanma sayibana nde keli ε tagi, a yi taxamasenna hanma kabanako fe famatɔɔn fala ε xa, ³ na yi rakamali, a mɔn yi a fala ε xa, a naxa, "En bira suxurene batu feen fɔɔ ra," ε tan mi alan naxanye kolon, ⁴ e nama ε tuli mati na nabiin na hanma na sayibana. Alatala ε Ala nan ε keɔaan feseɔfeseɔma alogo a xa a kolon xa ε a xanuxi ε bɔɔn birin na e nun ε niin birin yi. ⁵ E xa bira Alatala ε Ala nan keden fɔɔ ra, ε yi gaxu a yee ra. E yi a yamarine nun a falane suxu, ε yi a keden peen batu, ε yi kankan a ma. ⁶ Koni ε xa nabiin hanma sayiban tan faxes, bayo a yi wama ε ramurute feni Alatala ε Ala xili ma naxan ε raminixi Misiran yi a ε xunba konyiyani. A bata kata a xa ε ba kiraan xɔn Alatala ε yamarixi naxan na. Fɔ ε xa fe jaxin birin ba ε tagi. ⁷ I ngaxakedenna hanma i ya diina hanma i ya jaxanla i naxan xanuxi hanma i lanfaan naxan nafan i ma alo i yetena, xa na nde i rakunfa wundoni alogo ε xa alana nde batu, i mi naxan kolon, ε benbane fan mi yi naxan kolon, ⁸ ε rabilinna siyana ndee suxurena, naxanye makuya ε ra hanma naxanye maso, keli bɔɔn danna boden ma sa ti boden na, ⁹ i nama tin a falan ma. I nama i tuli mati a ra. I nama kininkinin a ma. I nama a ratanga. I nama a luxun. ¹⁰ I xa na kanna faxes, i tan nan singe xa a gɔɔn gemen na, yamaan fan yi a magɔɔn. ¹¹ E xa a magɔɔn han a yi faxes, bayo a bata kata a xa i raxete Alatala i ya Ala fɔɔ ra naxan i raminixi konyiyani Misiran bɔɔni. ¹² Isirayila kaane birin na feen mema nen, e yi gaxu. Nayi, na fe jaxi sifan mi fa ligama ε tagi xɔnɔn.

¹³ Xa ε falana nde me taana nde a fe ra, Alatala ε Ala denaxan soma ε yii, ¹⁴ fa fala muxu naxina nde bata ke-li menni naxan a falama bonne xa, a naxa, "En xa suxurena ndee batu, ε mi naxanye kolon," ¹⁵ nayi ε xa na feen xonfen ki faji ε yi jondin fen. ε xa a kolon xa na fe naxin ligaxi ε tagi. ¹⁶ ε xa na taa kaane birin faxa silanfanna ra. [†] ε xa na taan nun a muxune nun a xuruseene birin naxori. ¹⁷ ε xa e herisigen birin malan taa tagini, ε tēen sa a ra, ε taan birin gan Alatala ε Ala yetagi. Na findima baxo rabepinxin nan na habadan. A mi fa tima kōkōn. ¹⁸ ε nama na sena ndee findi ε gbeen na ε naxanye ganma alogo Alatala nama xolo ε ma. A kininkininma ε ma nen, a yi ε rawuya ayi alo a a kolo kii naxan yi ε benbane xa. ¹⁹ Na ma, ε xa Alatala ε Ala xuiin name, ε yi a yamarine suxu, n naxanye yamarima ε ma to, ε yi fe tinxinxin liga Alatala ε Ala yee ra yi.

Namun natōnxine

14 Alatala ε Alaa diine nan ε tan na. Xa sayaan ti, ε nama ε yete maxaba. ε nama ε xunna de bi. ² Yama rasarijanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa. A ε tan nan sugandixi baxōn siyane birin tagi, a ε xa findi a gbeen na.

Sube radaxaxine

Saraxaraline 11.1-23

³ ε nama se xoxixi yo don. ⁴ Subene ni i ra, ε nōe naxanye donje: jingen nun yexeen nun siin ⁵ nun xenla nun tōken nun bolen nun geya ma siin nun wonden nun yaleen e nun burunna yexēna. ⁶ Sube toro kanna naxan toro bōxi naxi ra, a mōn donseen laxunma, ε nōe ne donje nen.

⁷ Koni na subene tagi, naxanye toro bōxi naxi ra, hanma naxanye donseen laxunma, ndee e ye ε nama ne don alo jōgkōmena hanma jerenana hanma fanyerasina. E findixi sube haramuxine nan na ε xa, bayo e donseen laxunma, koni e toro mi bōxi naxi ra. ⁸ Xōsen toron bōxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra ε tan xa. ε nama na suben don, ε mōn nama ε yiin din a faxaxin na.

⁹ Niimaseen naxanye igeni, ε lan ε xa xali yexene don naxanye e bama. ¹⁰ Koni naxanye mi e bama, e xali mi e ma, ε nama ne don. E mi sarijan ε xa.

¹¹ ε nōe xoli radaxaxine birin donje nen. ¹² Koni ε nama itoe don: singbinna nun dugana e nun xolimangan ¹³ nun bangaan nun segen siyaan birin, ¹⁴ e nun xaxaan siyaan birin ¹⁵ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun fōxō ige ma xōlina, e nun tōxedi tongon siyaan birin, ¹⁶ e nun kunkutunna nun fōtōnbunsamuran nun toxoroon ¹⁷ nun yexē suxu kankon nun kankanna nun jinjaxan ¹⁸ nun yaya xōnla nun sari xōnla siyaan birin, e nun sarasima xōnla nun tuyena. ¹⁹ Niimase xunxuri gabute kanna birin haramuxin na a ra ε xa. ε nama e don. ²⁰ Koni ε nōe niimase xunxuri gabute kanna ndee donje nen naxanye radaxaxi.

²¹ ε nama suben don naxan faxaxi a yete ma. ε nōe a soe xōnen yii nen naxan dōxi ε konni, a yi a don, hanma ε a sara xōne gbetene ma. Koni yama rasarijanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa.

I nama sii diin jin a nga xijne igen na.

Yaganna fe

²² ε na naxan birin sōto xeen ma, ε xa na yaganna ba a ra jee yo jee. ²³ ε xa ε murutun nun ε manpa nenen nun ε turen yaganna don Alatala ε Ala yetagi a na denaxan sugandi a xinla matōxoden na alogo ε xa gaxu Alatala ε Ala yee ra waxatin birin. ²⁴ Xa na yiren makuya i ra naxi ra, xa Ala bata i baraka han i mi nōe na yaganna maxale bayo Alatala a yire sugandixi makuya i ra a xinla matōxoma denaxan yi, ²⁵ nayi i xa i ya yaganna masara gbetin na. I na gbetin xali Alatala i ya Ala yire sugandixini. ²⁶ Menni i xa na gbetin masara sena ndee ra naxan na i kenen, jingene hanma yexēene hanma manpana, naxanye birin nafan i ma. ε nun i ya denbayaan yi ε dege Alatala ε Ala yetagi, ε yi sewe. ²⁷ ε nama jinan Lewi bōnsōnna muxune xōn naxanye dōxi ε konne yi, bayo e mi kee bōxōn sōtōxi e gbeen na.

²⁸ Jee saxan yo jee saxan ε xa ε yaganna birin nama-ra ε taane yi. ²⁹ Lewi bōnsōnna muxune keen mi na naxanye xa e nun xōjene nun kiridine nun kapa gilen naxanye ε tagi, ne birin xa fa e degedeni han e yi lugo. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nen ε kewanle yi ε naxanye birin ligama.

Xōxōya jeeena

Saraxaraline 25.8-38

15 Jee solofere yo jee solofere ε xa dija donle ma. ² A xa liga ikiini: muxun naxanye birin bata e ngaxakedenna Isirayila kaana nde doli, e xa dija na donla ma. ε nama ε ngaxakedenna Isirayila kaane karahan doli fi feen na bayo Alatalaa waxati saxin na a ra alogo yamaan yi dija donle ma. ³ ε nōe xōnen tan karahanje nen, a yi ε donla fi, koni ε naxan dolixi ε ngaxakedenna ma, ε xa dija na ma. ⁴ Anu, tōkō muxun mi luma ε ye, bayo Alatala baraka gbeen sama nen ε fe yi na bōxōni Alatala ε Ala denaxan soma ε yii ε keen na. ⁵ A na ligama nen xa ε Alatala ε Ala xuiin name ε yi a yamarine birin suxu ki faji, n naxan falama ε xa to. ⁶ Alatala, ε Ala barakan sama nen ε fe yi alo a a fala ε xa kii naxan yi. Siya wuyaxine fama nen ε dolideni, koni ε tan mi donla tongoma. ε kōkō sōtōma nen siya wuyaxine xun na, koni muxe mi kōkō sōtōma ε tan xun na.

⁷ Xa tōkō muxuna nde i ngaxakedenne ye i konni Alatala i ya Ala denaxan fima i ma, i nama jēnige jaxiyaan liga a ra, i tondi a dole. ⁸ A makoon naxan ma, i xa na doli a ma fonisireyani. ⁹ I xa i yete ratanga miriya naxini ito ma, i naxa, "A gbee mi luxi jee soloferen xa a li, yamaan dijama donle ma jeeen naxan na." I nama ye xōkō xōxi ayi i ngaxakeden tōkō muxune ma i tondi seen soe e yii. Nayi, a a mawugama nen Alatala xa i xili ma, i yi findi yulubi tongon na. ¹⁰ I xa a ki fonisireyani hali i mi nimisa i bōjneni. Nayi, Alatala ε

† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

Ala barakan sama nen ε kewanle birin yi. ¹¹ Yiigelitɔɔn mi panma ε yamanani habadan, nanara, n na a yamarixi ε ma ε xa hinan ε ngaxakedenne ra, ɔɔɔ muxun nun yiigelitɔɔn naxanye ε konni.

Konyine xɔɔya fena

Xɔɔyaan 21.2-6 nun Saraxaraline 25.38-55

¹² Xa ε ngaxakedenna Heburu xεmena nde hanma naxanla a yetε mati ε ma konyin na, a walima nen ε xa jεε sennin. A jεε soloferedeni ε xa a xɔɔya. ¹³ Koni ε nama a yii genla yiba. ¹⁴ Alatala, ε Ala seen naxanye birin fixi ε ma barakani alo yεxεen nun siin nun murutuna, e nun manpana, ε xa a ki na nde yi. ¹⁵ E nama jinan a konyine nan yi ε ra Misiran yi. Alatala ε Ala nan ε xunbaxi. Nanara, n yamarini ito soma ε yii to.

¹⁶ Xa i ya konyina a fala i xa, a a mi kelima i konni bayo ε nun i ya denbayaan nafan a ma, a a lan i konni, ¹⁷ nayi, i xa xɔɔɔ seen tongo, i yi a tunla maso banxin dεε wudin na, i yi a tunla xɔɔɔ. Nayi, a findima nen i ya konyin na a siin birin yi. I na nan ligama i ya konyi gilen fan na. ¹⁸ E nama sunu konyin xɔɔya feen na. Amasɔɔɔ a jεε sennin wanla ɔɔɔ gbo dangu walikεen gbeen na ɔɔɔ firin. Na ma, Alatala, ε Ala barakan sama nen ε kewanle birin yi.

Xuruseene dii singene fe

¹⁹ E jingen nun yεxεen nun siin dii xεmε singene birin naxanye xalima, ne birin findima Alatala ε Ala nan gbee ra. E mi lan ε turaan nawali xa dii singen na a ra, hanma ε yεxεε diin xaben maxaba a ma xa dii singen na a ra. ²⁰ Jεε yo jεε ε tan nun ε denbayaan xa ne don Alatala ε Ala yetagi a yire sugandixini. ²¹ Xa fεen xuruseen na, xa a yεen kalaxi hanma a sanna, hanma fε gbete, ε nama na ba saraxan na Alatala ε Ala xa. ²² E a donma ε konni nen, ε nun muxu saripanxin nun muxu saripantarene. E birin lan nen e xa a don alo ε xenla nun bolen donma kii naxan yi. ²³ Koni ε nama suben wunla don de! E xa a rabɔɔɔ alo igena.

Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanla

Xɔɔyaan 12.14-20 nun Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25

16 Abiba kiken na, ε xa Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanla raba Alatala ε Ala binya feen na, bayo Alatala, ε Ala ε ramini na kiken nan na Misiran yi kɔεen na. ² E xa yεxεen hanma siin hanma jingen ba saraxan na Alatala ε Ala xa Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sali lɔɔɔni. E na saraxan bama Alatalaa yire sugandixini a xinla binyama denaxan yi. ³ Sali lɔɔɔni, ε nama burun don buru rate seen † saxi naxan yi. E xa buru ratetaren don xii solofere naxan findixi sunun taxamaseri burun na. Na nan a rabirama ε ma a ε mafuraxin nan keli Misiran yi. Na ma, ε mi jinanjεε ε mini lɔɔɔ xɔɔ ε siin birin yi Misiran lɔɔɔni. ⁴ Na xii soloferen bun, a mi lan buru ratese yo xa to ε konne yi, ε lɔɔɔ birin yi. E saraxan naxan bama xii singe lɔɔɔn jinbanna ra, na sese nama lu han xɔɔɔni. ⁵ Na Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanla

† BURUN NATE SENA:Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

saraxan mi lan a xa ba yiren birin yi, Alatala ε Ala naxan fima ε ma. ⁶ E a bama yire keden peen nin, Alatala ε Ala na denaxan sugandi a xinla binyama denaxan yi. Na saraxan bama jinbanna nan na sogen godo waxatini, ε mini waxatin naxan yi Misiran yi. ⁷ E suben jinanma nen, ε yi a don na yireni Alatala ε Ala denaxan sugandima. Na kuye yibani, ε yi siga ε konne yi. ⁸ E xa buru ratetaren don xii sennin. A xii soloferede lɔɔɔni, ε malanna ti Alatala ε Ala xa. E nama wali yo ke na lɔɔɔni.

Xunsagine sanla

Saraxaraline 23.15-22 nun Yatene 28.26-31

⁹ E na murutu xaban fɔɔ, ε xa xunsagi solofere tenge, ¹⁰ ε yi Xunsagine Sanla raba Alatala ε Ala xa. E yi jεnige ma saraxan ba naxan na lan herisigen yaten ma Alatala ε Ala naxan fixi ε ma. ¹¹ E sewama nen Alatala ε Ala ra na yireni a denaxan sugandima a xinla binyan denaxan yi, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi lɔɔɔnna muxun naxanye ε konni e nun xɔɔɔne nun kiridine nun kaɔa gilene. ¹² E nama jinan a konyine nan yi ε ra Misiran yi. E xa yamarini itoe suxu ki fajni.

Bubu Kui Sanla

Saraxaraline 23.33-43 nun Yatene 29.12-39

¹³ E na yelin ε sansine lɔɔɔdeni lonne ma ε yi e malan, ε yi ε wudi bogi igene fan ba, ε xa Bubu Kui Sanla raba xii solofere. ¹⁴ E xa sewa na sanli, ε tan nun ε diine nun ε konyine nun Lewi lɔɔɔnna muxune nun xɔɔɔne nun kiridine nun kaɔa gilen naxanye ε konni. ¹⁵ E sanli ito rabama nen xii solofere Alatala ε Ala xa, a na denaxan sugandi. Amasɔɔɔ Alatala ε Ala barakan sama nen ε se xaban nun ε wanla birin yi. E yi sewa han!

¹⁶ Jεε yo jεε, Isirayila xεmene birin xa ti Alatala ε Ala yetagi sanja ma saxan a na denaxan sugandi: Buru Tetaren Sanla nun Xunsagine sanla nun Bubu Kui Sanla. E mi lan ε xa siga Alatala yetagi ε yii genla ra. ¹⁷ E birin xa fa a kiseen na ε nɔε naxan na, naxan na lan herisigen ma Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

Sariyan sa kiina

¹⁸ Taane birin kui, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma, lɔɔɔnna yo lɔɔɔnna, ε xa kitisane sugandi, e yamaan makiti tinxinni. ¹⁹ E nama kitin sa tɔɔɔgeni de! E mɔn nama muxune rafisa e bode xa. E nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, bayo kiseene nɔε fe kolonna yεene raxiye nen, a tinxin muxuna falane yifu. ²⁰ E lu tinxinna fɔɔɔ ra, alogo ε xa siimaya fajin ɔɔɔ, ε mɔn yi nɔ lɔɔɔnna sɔɔε Alatala ε Ala denaxan fima ε ma.

Suxure batuna fe

²¹ E nama Asera kide gbindonna ti saraxa ganden dεɔɔn ma, ε naxan nafala Alatala ε Ala xa. ²² E nama suxure gemen ti, bayo Alatala ε Ala na fe sifan napaxuxi.

Sariyana saraxana fe yi

17 E nama jingen hanma yeheen ba saraxan na Alatala e Ala xa, fe naxan na, hanma naxan madɔnxi, bayo Alatala e Ala na fe sifan naxaxuxi.

² Xa xemena nde hanma naxanla nde dɔxi e taana nde yi Alatala e Ala naxan fima e ma, a fa fe naxin liga naxan mi rafan Alatala e Ala ma, nayi, a bata Alaa layirin matandi. ³ Xa a mi n ma yamarin suxu, a ala gbeteene batu, hanma sogena hanma kikenana hanma sarene, ⁴ e yi na me, e xa a feen xɔnfen ki fani. E na a kolon na fe naxin bata liga Isirayila yi, ⁵ a na findi xemen na hanma naxanla, e xa na kanna xali taan so deen na, e yi a maglɔn han a faha.

⁶ Muxun naxan lan a xa faha, a mi faxe singen fo muxu firin hanma saxan na sereyaan ba. A mi lan a xa faha sereya kedenna gbansanna xuiin ma. ⁷ Naxanye sereyaan baxi, ne nan singe xa gemen woli a ma a faha feen na. Yama dɔnxen fan yi a maglɔn. E fe naxin nanma e tagi na kiini nen.

Kitine fe

⁸ Xa faha kitin bata fa hanma matandina hanma maxɔlɔna naxan findixi kiti xɔdexen na e taani, e xa siga na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima. ⁹ E sigama Lewi bɔnsɔnna muxune nan fema, saraxaraline, e nun kitisaan naxan dɔxi na waxatini, e a yeba e xa. Nayi, e a falama nen e xa, a lan kitin xa sa kii naxan yi. ¹⁰ E na naxan fala e xa na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima, e kitin bolonma na nan ma. E na naxan fala e xa, e xa na suxu ki fani. ¹¹ E na sariyan naxan birin fala e xa, e xa na liga. E nama fata a ma yiifanna ma, hanma kɔmenna ma. ¹² Xa muxuna nde waso, a mi a tuli mati saraxaraliin na naxan bata dɔxɔ Alatala e Alaa wanla xun na hanma kitisana, na kanna lanma nen a xa faha. E fe naxin nanma na kii nin Isirayila yi. ¹³ Yamaan na na feen me, e gaxuma nen e wason yiba.

Mangayana

¹⁴ E na so bɔxɔni waxatin naxan yi, Alatala e Ala denaxan fima e ma, e na dɔxɔ na, yanyina nde e a mirima nen, a e fan xa e gbee mangan sɔtɔ alo e rabilinna siyane. ¹⁵ Alatala e Ala na muxun naxan sugandi, na nan findima e mangan na. E nama tin xɔnfen xa findi e mangan na, naxan mi findixi e ngaxakeden Isirayila kaana nde ra. ¹⁶ A mi lan e mangan xa soo wuyaxi sɔtɔ. A mi lan a xa muxune rasiga Misiran yi soone saradeni, bayo Alatala a falaxi nen e xa, a e nama siga na bɔxɔni kɔnɔ. ¹⁷ A mi lan a yi naxalan wuyaxi dɔxɔ. Na feene nan a bɔnɔn naxetema Ala fɔxɔ ra. A mi lan a yi gbeti gbeen nun xema wuyaxi sɔtɔ. ¹⁸ Mangan na dɔxɔ a manga gbedeni waxatin naxan yi, sariya kitabun naxan namaraxi Lewine yii, saraxaraline, a xa na sebe a yete xa. ¹⁹ Na kitabun luma nen a dɔxɔn. A xa a xaran lɔxɔn birin a siimayani, alogo a xa gaxu Alatala a Ala ye ra, a mɔn yi nɔ a sariyan nun a tɔnne suxudeni naxanye sebexi a kui. ²⁰ Na nan a ligama, a mi a yete

rafisama a ngaxakedenne xa, a fata sariyan ma yiifanna ma hanma kɔmenna ma. Nayi, a mangaya xunkuyen sɔtɔma nen, a tan nun a diine Isirayila yamaan tagi.

Saraxaraline wanla

18 Saraxaraline, Lewi bɔnsɔnna muxune, ne mi bɔxɔ yitaxun daxin sɔtɔma e keen na alo Isirayila muxu gbeteeye. E baloma saraxane nan na naxan nalima Alatala ma teen na. Na nan findixi e keen na. ² E mi kee sɔtɔma e ngaxakedenne tagi. Alatala nan findima e keen na alo a a fala e xa kii naxan yi. ³ Isirayila kaane na fa jingen na hanma yeheena saraxa badeni, ito nan findima Lewi kaa saraxaraline gbeen na: suben balaxana, a gbegbena, e nun a buru subene. ⁴ E mɔn xa e bogise singe saraxane so e yii: murutuna, manpa nenena, turena, e nun e yehee xaben naxan singe maxabaxi. ⁵ Alatala e Ala Lewi bɔnsɔnna nan sugandixi bɔnsɔnna birin tagi alogo e tan nun e diine xa wali Alatala xinla binyadeni waxatin birin.

⁶ Xa Lewi bɔnsɔnna muxuna nde keli Isirayila taana nde yi a dɔxi denaxan yi, a siga na yireni Alatala denaxan sugandima, ⁷ menni, a lanma a xa wali Alatala a Ala xinla a fe ra, a ngaxakeden Lewine dɔxɔn naxanye walima Alatala yetagi. ⁸ A lan nen a yi balon sɔtɔ alo saraxaraliin bonne, hali a to a yii seene matixi, a gbeti sɔtɔ.

Yiimatone nun kɔeramuxune fe

⁹ E na so bɔxɔni Alatala e Ala denaxan fima e ma, e nama so kewali xɔsixin yi men kaane naxanye ligama. ¹⁰ Muxun nama lu e ye naxan a diin ganma saraxan na hanma yiimatona hanma koron bɔnbɔna hanma seri kanna hanma kɔeramuxuna, ¹¹ hanma tirin tiina hanma naxan barinne maxɔdinma hanma jinan kanne, hanma barin kiine. ¹² Na muxu sifan mi rafan Alatala e Ala ma. Alatala e Ala siyani itoe kedima nen e ye ra na kewali xɔsixin fe ra. ¹³ E kewanle xa kamali Alatala e Ala ye ra yi. ¹⁴ E siyaan naxanye kedima, ne biraxi yiimatooon nun koron bɔnbɔn xuiin nan fɔxɔ ra, koni Alatala e Ala mi tinje e tan yi na liga.

Ala nabine rafama nen

¹⁵ Alatala e Ala nabina nde raminima nen e ye naxan luma alo n tan. E xa e tuli mati a ra. ¹⁶ E naxan maxɔdin Alatala e Ala ma, e yi malanxi lɔxɔn naxan yi Horebe geyaan fari. E yi a fala, e naxa, "N mi waxi Alatala n ma Ala xuiin name feni kɔnɔ. N mi waxi tee gbeeni ito fan to feni kɔnɔ alogo n nama faha." ¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "E naxan falaxi, na fan." ¹⁸ N nabiin namini ma nen e ye, naxan luxi alo i tan. N nan n ma falan nalima a ma nen, a yi na yeba e xa, n na a yamarin naxan na. ¹⁹ Xa muxu yo mi a tuli mati falan na nabiin naxan nalima n xinli, n tan yeteen na kanna makitima nen. ²⁰ Koni xa nabina nde susu, a falan ti n xinli, n mi naxan yamarixi a ma, hanma a yi falan ti ala gbeteeye xinli, e xa na kanna faha." ²¹ Yanyina nde, e e yete maxɔdin-

ma nen, e naxa, "En nɔɛ a kolonɛ di, a Alatala a falan mi a ra?" ²² Xa nabiin falan ti Alatala xinli, a falan mi kamali, Alatala mi na falaxi. Nabiin nan na falaxi a wasoni. Hali e mi gaxu a yɛɛ ra.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun Yosuwe 20.1-9

19 Alatala e Ala na siyane halagi, a naxanye bɔɔɔn soma e yii, e e kedima nen, e yi dɔɔɔ e taane nun e banxine kui. ² Na na dangu, e xa taa saxan sugandi bɔɔɔni, Alatala e Ala naxan fi e ma. ³ E xa kirane rafala siga menne yi, e yi yamanani taxun dɔɔɔde saxan, Alatala e Ala naxan fima e ma e kɛɛn na, alogo, faha tiine birin xa siga na taane yi, e niin yi rakisi. ⁴ Naxan na faxan ti, a li, a mi a rakelixi a ma, a mi a yitɔnxi xɔnnantenyani, na kanna nɔɛ sigɛ nen na taana nde yi, a niin yi ratanga. Misaala ra, muxun naxan siga fɔtɔnni wudi segedeni e nun a lanfana, ⁵ a wudin segeɛma, bunbin yi koren, a yi a lanfaan li, na yi faha. Na faha tiin sifan nɔɛ luyɛ nen na taana nde yi alogo a niin xa rakisi. ⁶ Xa kirani kuya, faha muxun gbeɛɔɔɔɔɔɔ muxun faha tiin sagatanma nen a kɔɔɔni han a yi a li, a yi a faha, hali a mi yi lan a yi faha bayo a mi a lanfaan faha feni tɔnxi xɔnnantenyani. ⁷ N yamarini ito fixi e ma na nan ma. E xa taa saxan sugandi marakisi taane ra. ⁸ Xa Alatala e Ala e bɔɔɔɔɔɔ nagbo ayi alo a a kɔɔɔ e benbane xa kii naxan yi, xa a bɔɔɔɔɔɔ ito birin so e yii a e benbane tuli sa naxan na, ⁹ xa e yamarini itoe birin suxu a fanin na, n naxanye falama e xa to, a e xa Alatala e Ala xanu, e yi bira a kirane fɔɔɔ ra, nayi e mɔn xa taa saxan sugandi, e yi e sa taa saxanna bonne fari. ¹⁰ Nayi, Alatala e Ala denaxan fima e ma e kɛɛn na, e mi tɔnɛɛtɔɔɔɔɔɔ faxe na bɔɔɔni.

¹¹ Koni xa muxuna nde a boden napaxuxi, a a mɛɛn, a yi a faha, xa na kanna siga na taana nde yi, ¹² na taan fonne lan nen e xa a suxu, e yi a xali faha muxun gbeɛɔɔɔɔɔɔ muxun fema alogo a xa a faha. ¹³ E nama kininkinin na kanna ma de! E xa na faha ti sifan ɔn Isirayila bɔɔɔni, e yi herin sɔɔɔ.

Bɔɔɔɔɔɔ danne nun wule sereyane

¹⁴ E na dɔɔɔ bɔɔɔɔni Alatala e Ala naxan fima e ma e kɛɛn na, e nama e lanfana bɔɔɔɔɔɔ danna taxamasenne masiga e benbane naxanye dɔɔɔ. ¹⁵ Muxun naxan bata haken liga hanma gbalona hanma yulubina, na kanna mi lan a xa kiti muxu kedenna sereya baxin kɔn. Na fe sifan makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan kɔn.

¹⁶ Xa sere ɔnaxin sereyaan ba, a yi muxun tɔnɛɛɛ gbalona nde a fe ma, ¹⁷ yenge fa firinni itoe lan nen e xa siga Alatala batu yireni saraxaraline nun kitisane fema naxanye walima na waxatini. ¹⁸ Kitisane a feen fɛsɛfɛsɛma nen. E na a kolon a seren bata wule sereyaan ba, a a ngaxakedenna tɔnɛɛɛ, ¹⁹ nayi e xa a liga na kanna ra alo a tan yi a ligama a ngaxakedenna ra kii naxan yi nun. E xa fe ɔnaxin ɔn e tagi. ²⁰ Muxu gbɛtɛne na feen mema nen, e yi gaxu. Nayi, e mi fa susue na fe ɔnaxin sifan ligadeni sɔɔɔ. ²¹ E nama

kininkinin na muxu sifan ma: Niin kɔkɔɔ xa fi niin na, yɛɛn yi kɔkɔɔ yɛɛn na, ɔnna yi kɔkɔɔ ɔnna ra, yiiin yi kɔkɔɔ yiin na, sanna yi kɔkɔɔ sanna ra.

Yengen sariyana

20 E na siga e yaxune yengɛdeni, e na soo wuyaxi to e nun yengɛso seene nun sofa wuyaxi naxanye wuya dangu e ra, hali e mi gaxu. Alatala e Ala naxan e ramini Misiran bɔɔɔni, na luma nen e kɔn. ² E nema e yitɔnma waxatin naxan yi yenge so xinla ma, saraxaraliin xa ti, a falan ti yamaan xa, a naxa, ³ "Isirayila kaane, e tuli mati! To, e sigama e yaxune nan yengɛdeyi. E nama tunnaɔɔɔ e ma, e nama gaxu, e nama kuisan, e bɔɔɔɔɔɔ nama mini, ⁴ bayo Alatala e Ala luma nen e kɔn e yaxune yengɛdeni. A e yengɛma nen e xa, a yi e rakisi."

⁵ Na waxatini sofa kuntigine fan falan tima nen ganla xa. E naxa, "Muxuna nde e ye be ba, naxan bata yelin banxi tideni koni a munma so a kui singen? Na kanna xa xɛtɛ a konni, xa na mi a ra waxatina nde a nɔɛ faxe nen, muxu gbɛtɛ yi so a banxini. ⁶ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata manpa binle si, koni a munma e bogine bolon singen? Na kanna xa xɛtɛ a konni, xa na mi a ra waxatina nde a nɔɛ faxe nen, muxu gbɛtɛ yi a tɔnɔɔ sɔɔ. ⁷ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata ɔnaxalandina nde masuxu, koni ɔnaxanla munma siga a konni singen? Na kanna xa xɛtɛ a konni, xa na mi a ra waxatina nde a nɔɛ faxe nen yengeni, muxu gbɛtɛ yi a ɔnaxanla dɔɔɔ." ⁸ Sofa kuntigine mɔn sofane maxɔdinma nen, e naxa, "Muxuna nde e ye be ba, naxan mi fa susue, a gaxuxi? Na kanna xa xɛtɛ a konni alogo a lanfane fan nama tunnaɔɔɔ e ma." ⁹ Sofa kuntigini itoe na yelin falan tiye yamaan xa, e yi sofana ndee findi gali mangane ra.

¹⁰ E na siga taana nde yi yenge sodeni, e xa men kaane maxɔdin singen, a e xa e yɛtɛ raxɛtɛ e ma. ¹¹ Xa e tin na ma, e yi taan nabilin yinna rabi e xa, e birin luma nen e yamarin bun, e yi mudun fi. ¹² Koni xa e mi tin na ma, e yi e yenge, nayi e xa na taan bilin. ¹³ Alatala e Ala na taan soma nen e yii, e xemene birin faha silanfanna ra. ¹⁴ Koni ɔnaxanle nun diine nun xuruseene nun nafunla naxanye birin na taan kui, ne birin findima nen e gbeen na. E yi e yaxune herisigen birin don, Alatala e Ala naxan fixi e ma.

¹⁵ E na nan ligama taane ra naxanye makuya, naxanye mi na taane ye e dɔɔɔɔɔɔ naxanye yi. ¹⁶ Koni a na findi taane ra Alatala e Ala denaxanye fima e ma e kɛɛn na, e mi sese luma a nii ra menni. ¹⁷ E Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune birin halagima nen alo Alatala e Ala a yamarixi e ma kii naxan yi, ¹⁸ alogo e nama e xaran na fe ɔnaxine ma e naxanye ligama e suxure batudeni. E yi Alatala e Ala yulubin tongo.

¹⁹ Xa e bata taana nde bilin men kaane yenge xinla ma, e mi lan e yi na wudine sege naxanye bogima. E bogine findima e balon nan na. Na wudi sixine mi findixi e yengefane ra. ²⁰ Koni wudi binla naxanye bogin mi donma, e nɔɛ ne sege nen alogo e xa findi yengeso

seene ra ε xa, ε ne rawali na taan yengedeni han ε yi a masɔɔ.

Faxan naxan kari mi kolonxi

21 Ε na so ɔɔɔni Alatala ε Ala denaxan fima ε ma, xa ε muxu faxaxina nde to burunna ra, a a li a faxa muxun mi kolonxi, 2 ε fonne nun ε kitisane sigama nen. Keli binbin yireni han taan naxanye menna rabilinni, e ne yikuyene maliga. 3 Ε na a kolon taan naxan maso na ra, na taan fonne jinge gilɛn nan tongoma naxan munma wali, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma. 4 Na taan fonne jinge gilɛn xalima nen xudeni naxan mi xɔrima, sansiin munma rawali denaxan yi. E yi a kɔɛɛn gira mɛnni, a faxa. 5 Lewi yixetene, saraxaraline fan fama nen, bayo Alatala ε Ala ne nan sugandixi a e xa wali a xa, e mɔn yi dubane ti Alatala xinli, e mɔn yi matandi feene nun muxu maxɔɔne makiti. 6 Taan naxan maso binbin yiren na, na fonne xa e yiine raxa jinge gilɛn xun ma, e naxan faxaxi xudeni. 7 E yi a fala, e naxa, "Nxu tan xa mi faxan tixi, nxu mi a toxi lige. 8 Alatala, i xa ito rasuxu i solona seen na Isirayila yamaan xa, i naxan xunbaxi. Yandi, i nama i ya yamaan yate sɔnmane ra na faxa tixina fe yi." Nayi, Alatala na solona seen nasuxuma nen faxa tixina fe yi. 9 Ε na yulubi tongoxin bama yamaan ma, bayo ε bata na feen liga naxan tinxin Alatala yɛε ra yi.

Muxu suxine yengeni

10 Ε na siga ε yaxune yengedeni, xa Alatala ε Ala e sa ε sagoni, ε yi e findi ε muxu suxine ra, 11 yanyina nde muxuna nde a yɛɛn tima nen suxu muxu ɔaxalan tofajina nde ra. Xa na kanna wama a dɔɔɔ feni a ɔaxanla ra, 12 nayi a nɔɛ a xale nen a konni. Na ɔaxanla a xunna bima nen, a yi a yii xanle fan maxaba, 13 a yi a domaan fan masara. A luma nen banxin kui, a yi a fafe nun a nga ɔan feen liga kike keden. Na xanbi ra, xɛmɛn nɔɛ a finde a gbeen na nen, a findi a ɔaxanla ra. 14 Xa a fe rapaxu xɛmɛn ma, a nɔɛ a bejinɛ nen, a siga denaxan na a kenɛn. A mi lan sɔnɔn a xa a mati gbetin na, a mɔn mi nɔɛ a finde a konyin na sɔnɔn bayo a bata yi a kolon a ɔaxanla ra.

Dii forimaan tidena

15 Xa ɔaxalan firin xɛmɛna nde yii, keden yi rafan a ma dangu boden na, na ɔaxalan firinne yi dii xɛmɛn keden keden bari, koni dii singen yi findi ɔaxanla diin na naxan mi rafan xɛmɛn ma, 16 a na wa a kɛɛni taxun feni a diine ra, diin forimaan lan a xa kɛɛn naxan sɔɔɔ, a mi lan xɛmɛn xa na so a batena diin yii, a dii singen yi fula a tiden na. 17 A xa a kolon ɔaxanla naxan napaxuxi a ma, na nan ma dii findixi a dii singen na. A herisigen dɔɔɔde firin nan soma dii forimaan yii, bayo na nan singen xɛmɛn senben yitaxi. A tan nan lan a dii forimaan tiden sɔɔɔ.

Dii murutɛxina

18 Xa xɛmɛna nde dii xɛmɛ xalabanten murutɛxin sɔɔɔ, a yi a li a mi a tuli matima a fafe nun a nga xuiin na, e bata kata e xa a xuru koni a mi e xuiin suxi, 19 a fafe nun a nga xa a suxu, e yi a xali taan fonne fema taan so deen na. 20 E yi a fala e xa, e naxa, "Nɔɔ diini i ra, a xalabanten, a mɔn murutɛxi. A mi nxu xuiin suxu-ma. Sabaan nun dɔɔɔn nan nafan a ma." 21 Nayi, taan xɛmɛne birin a magɔɔnma nen han a faxa. Ε xa fe ɔaxin ɔan ε tagi. Isirayila kaane na feen mɛma nen, e gaxu.

Muxu binbin singanxina

22 Xa ε muxun faxa, naxan bata gbalɔ feen liga, a lan a xa faxa naxan ma, ε mɔn yi a binbin singan wudin na, 23 a binbin mi lan a xa xi singanxi han xɔɔnɔni. A lan nen a xa maluxun na lɔɔɔni, bayo Ala bata na muxu singanxin danga. Ε nama na binbi singanxina dangan lu yamanani, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma ε kɛɛn na.

I muxu boden yii seene masuxu

22 Ε na ε ngaxakedenna jingen hanma a yɛɛɛn to, a sigama burunna xun xɔn, ε nama ε xun xanbi so a yi. Ε lan nen ε xa a xali a kanna fema. 2 Xa ε ngaxakedenna konna makuya, hanma ε mi a yire kolon, ε xa xuruseen xali ε konni. Ε yi a ramara han ε a kanna to waxatin naxan yi, ε yi a so a yii. 3 Ε na nan ligama a sofanla fan na, a domana, e nun a seen naxan birin lɔxi ayi. Ε mi lan ε xa ε xun xanbi so ne yi. 4 Xa ε ngaxakedenna sofanla hanma a jingen to biraxi kiraan xɔn, ε nama ε xun xanbi so a yi. Ε lan nen, ε xa a mali a rakeɛ.

Xɛmɛn nun ɔaxalan domane

5 Naxanla mi lan a yi xɛmɛ domaan nagodo a ma. Xɛmɛn fan mi lan a ɔaxalan domaan nagodo a ma. Muxun naxanye na fe sifan ligama, na kanne mi rafan Alatala ε Ala ma.

Daliseen masuxu kiina

6 Ε na a to kiraan xɔn ma, xɔliin bata a tɛɛn sa wudin kɔɛ ra, xa na mi a ra ɔɔɔn ma, a nga felenxi a xelene ma, xa na mi a ra a diine ma, ε mi lan ε xa a nga nun a diine tongo e bode xɔn. 7 Ε xa a nga bejin, a xa siga. Ε yi a diine tan tongo. Nayi, ε siimaya xunkuyen nun herin sɔɔɔma nen.

Muxune xa ratanga

8 Xa i banxi nenen ti, i yi foye suxudeni tɔn banxin kɔɛ ra alo kore banxina, i xa a rabilin sansandin na alogo muxuna nde nama bira lɔɔɔna nde, a faxa, fata i ya banxin ti kiin na.

Fe yibasanna fe

⁹ I nama sansi siya firinna si i ya manpa bili nakɔni, xa na mi a ra a bogin findima se haramuxin nan na. ¹⁰ I nama xun xidi yegen xidi jingen nun sofanla xunne ma e bode xɔn i yi xeen bi. ¹¹ I nama domain nagodo i ma naxan sɔxɔnxi yexee xabe garin nun gese futu garin basanxin na.

Gubana

¹² I xa luti denbexine singan i ya gubaan tongon naaninne ra.

Kiti xɔdexene naxanla fe yi

¹³ Xa xemena nde naxanla dɔxɔ, e yi kafu, a feen yi rapaxu xemen ma, ¹⁴ a yi a xili kala fɔɔ, a naxa, "N bata naxanli ito dɔxɔ, koni nxu to kafu, n yi a li, a mi yi Alaa kiraan xɔn." ¹⁵ Na na liga, sungutunna fafe nun a nga sereya seen xalima nen taan fonne fema taan so deen na, naxan a yitama a sungutun nasɔɔnɔnɔn nan yi a ra. ¹⁶ A fafe ito nan falama, a naxa, "N bata n ma dii temen fi xemeni ito ma, koni a mi rafan a ma sɔxɔni. ¹⁷ A bata wulen sa a xun ma, a sungutun nasɔɔnɔnɔn mi yi a ra." Sungutunna sɔɔ muxune xa na futun nasɔɔnɔnɔn sereya dugin sa taan fonne yetagi. ¹⁸ Taan fonne na xemen suxuma nen, e yi a fe naxin saran a ra. ¹⁹ E na a makiti, e xa a yangin, a gbeti gbanan kemɛ so sungutunna fafe yii, bayo a bata Isirayila naxanla nde xili kala. Na xanbi a lanma nen naxanla mɔn xa xete xemen konni. A nema a siimayani, a mi nɔɔ a mɛ na naxanla ra.

²⁰ Koni, xa nɔɔndin nan na feen na, sereya se yo mi na naxan a yitama a bata futun nasɔɔnɔnɔn, ²¹ na naxanla xalima nen a fafe a banxin deen na. Taa yi kaane yi a magɔɔɔn han a faxesa, bayo a bata yagi feen liga, naxanla mi lan a xa naxan liga Isirayila bɔxɔni. A bata xeme feen kolon a a fafe konni waxatin naxan yi. E xa fe naxin naxan e tagi.

²² Xa e xemen nun naxanla suxu naxan findixi xeme gbetɛ a naxanla ra, e saxi, na fe naxi raba firinne lan nen e xa faxesa, naxanla nun xemena. E xa fe naxin naxan Isirayila bɔxɔni.

²³ Xa xemen naralan sungutunna nde ra taan kui, naxan bata masuxu, e yi kafu, ²⁴ e xa na muxu firinne xali taan so deen na, e yi e magɔɔɔn han e faxesa. Sungutunna faxama nen bayo a mi sɔxɔnɔn natexi taan kui. Xemen fan faxama nen bayo a bata naxalan masuxin futun kala. E xa fe naxin naxan e tagi.

²⁵ Koni xa xemen naralan sungutunna ra burunna ra, naxan bata masuxu, a yi fu a ma, na xeme nan gbansan faxama. ²⁶ E nama fefe liga sungutunna ra bayo a mi fe naxi yo ligaxi a lan a xa faxesa naxan ma. Na feen luxi nen alo xemen naxan fu a boden ma alogo a xa a faxesa. ²⁷ Amasɔɔɔ xemen naralanxi sungutunna ra burunna nan na. Hali sungutunna xeme kanni ito sɔxɔnɔn nate, muxu yo mi yi na naxan yi a ratange.

²⁸ Xa xemen naralan sungutunna ra naxan munma masuxu, a yi fu a ma, muxuna nde yi e to na feen xun

na, ²⁹ na xemen xa gbeti gbanan tonge suulun so sungutunna fafe yii, a yi sungutunna dɔxɔ a naxanla ra, bayo a bata a futun kala. A nema a siimayani, a mi nɔɔ a mɛ na naxanla ra.

23 Xemen nun a fafe a naxanla nama kafu, alogo a nama a fafe rayagi.

Muxun naxanye mi lan Alaa yamaan malanni

² Muxun naxan tɛgenxi, hanma a bari seen bolonxi, na kanna mi lan a siga Alatalaa yamaan malanni.

³ Naxanye na kafu sariyatareyani, e diin bari, na diin fan mi daxa a siga Alatalaa yamaan malanni han a yixete fudena.

⁴ Amonine nun Moyaba kaane mi sigɛ Alatalaa yamaan malanni hali e yixete fudena. ⁵ A ligama na kiini habadan bayo siyani itoe mi faxi e ralandeni burun nun igen na e yii, e yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi. E Beyori a dii Balami saren fi nen e xili ma keli Petori taani Mesopotamiya yamanani alogo a xa e danga.

⁶ Koni Alatala e Ala mi tin a tuli matiye Balami ra. A bata dangan masara barakan na bayo e rafan Alatala e Ala ma. ⁷ E nama e mali bɔɔɔ xunbenla nun herin sɔɔ feen na e siin birin yi.

⁸ E nama Edɔn kaane rapaxu bayo e ngaxakedenna nan e ra. E nama Misiran kaane rapaxu bayo e waxatina nde ti nen e bɔxɔni. ⁹ E yixete saxanden nɔɔ soe nen Alatalaa yamaan malanni.

Daaxaden sarijanna fe

¹⁰ E na siga e yaxune yengedeni, e yi daaxa yirena nde yi, e lan nen e xa e yete ratanga fe naxin birin ma.

¹¹ Xa xemena nde e ye naxan mi sarijanxi, igen bata mini a xemeyani kɔɔɔ na, a xa mini daaxaden fari ma.

¹² Ninbanna ra, a xa a maxa. Sogen na godo waxatin naxan yi a nɔɔ soe nen daaxadeni.

¹³ E xa yirena nde sugandi daaxaden fari ma, na yi findi xandaan na. ¹⁴ Wali sena nde xa lu e goronne ye, alogo e na siga xandani, e xa yinla ge, e yi e makoon naba, e benden naxete a ye ma. ¹⁵ E daaxaden lan nen a xa sarijan, bayo Alatala e Ala masiga tiden na a ra e kantan feen na, a yi e yaxune sa e sagoni. Xa a fe naxin li daaxadeni, a a makuyama e ra nen.

Konyi sariyana

¹⁶ Xa konyina nde a gi a kanna ma, a yi a yigiya e konni, e nama a xali a kanna fema de! ¹⁷ A lan nen a xa dɔxɔ e dexɔn taani, a na wa lu feni denaxan yi. E nama naxu a ra.

Yalunyana fe

¹⁸ Isirayila xemena hanma naxanla nama findi yalunden na. ¹⁹ Yalunde gilen sarena, hanma yalunde xemen sarena, na mi lan a xa so Alatala e Ala banxini e de xui yo rakamali feen na, bayo Alatala e Ala na fe sifan rapaxuxi.

Donla nun de xuina

²⁰ E na sena nde doli e ngaxakedenna ma, gbetina, donsena, xa na mi a ra se gbete, e nama tɔɔtɔ yo sa a fari. ²¹ E nɔɔ tɔɔtɔ fenje nen xɔɔɔ na, koni e ngaxakedenna tan mi a ra de. E xa na sariyan suxu e bɔɔɔni, e denaxan sɔɔɔma, alogo Alatala e Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.

²² I na de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i nama i madigan a rakamali feen na, xanamu Alatala i ya Ala a maxɔɔdinma nen i ma, i yi findi yulubi tongon na. ²³ Xa i mi de xui tongo, yulubi fe mi a ra. ²⁴ Koni xa i de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i lan nen i xa a rakamali ki fani alo i a penige kii naxan yi.

²⁵ I nɔɔ manpa bogina nde be nen i gbeen mi naxan na, i yi a don, han i lugo, koni i nama nde sa i ya goronni. ²⁶ I na so murutu xeen na, i gbee mi naxan na, i nɔɔ tɔɔɔɔna ndee bolonje nen i yiin na, koni i nama i ngaxakedenna a murutun xaba woliten na.

Futu kalana fe

24 Xa xemena nde naxanla dɔɔɔ, a fe yi rapaxu a ma, nayi, a e futu kala kedin nan sebema, a a so a yii, a yi a rasiga a konni. ² Naxanla to bata keli xemen konni, a nɔɔ dɔɔɔ nen xeme gbete xɔɔ. ³ Xa a fe sa rapaxu na xemen fan ma, a e taxun kedin sebe, a yi a so a yii, a yi a rasiga a konni, hanma xa na xemen sa faha, ⁴ xeme singen naxan a mexi a ra, na mi lan a yi a tongo sɔɔɔɔ, a findi a naxanla ra, bayo a bata hara-muya a ma. Alatala na fe sifan rapaxuxi. E mi lan e xa na yulubi sifan liga bɔɔɔni Alatala e Ala denaxan soma e yii e keen na.

Muxu feen sariyana

⁵ Xemen naxan baxi naxanla dɔɔɔdeni, a mi lan a xa so sofayani. Kɔɔtɔfili gbete yo mi lan a xa lu a ma han je keden alogo a xa a naxanla masuxu a naxan dɔɔɔ, a a rasewa.

⁶ E mi lan e xa wuli ngan nun wuli diin dɔɔɔ tolimani, xa na mi a ra wulin diin gbansanna, bayo na findima balotareyaan nan na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde a ngaxakedenna suxu kɔɔɔni, a yi a findi konyin na, hanma a a mati, a lan nen na kanna xa faha. E fe naxin panma e tagi na kiini.

⁸ Xa fure naxin bata mini muxuna nde fatin ma e xa a liga alo Lewi yixeten saraxaraline a fala e xa kii naxan yi. N na e yamari naxan na, e xa na birin suxu ki fani.

⁹ Alatala e Ala naxan ligaxi Mariyama ra e keli xanbini Misiran yi, e xa e miri na ma.

¹⁰ Xa e ngaxakedenna nde sena nde dɔɔɔ e ma tolimani, e nama so a banxini na tolima seen tongodeni. ¹¹ E xa lu tanden ma, na kanna xa mini na tolima seen na. ¹² Xa yiigelitɔɔ na a ra, a yi a gubaan so i yii tolimaan na, i nama a ramara han kɔɔɔ na. ¹³ I xa a raxete a ma sogen godo waxatini, alogo a xa xi a yi, a barikan bira i xa. Na yatema nen tinxinna ra Alatala i ya Ala yee ra yi.

¹⁴ I nama naxu yiigelitɔɔ walike tɔɔɔxine ra, a na findi i ngaxakeden Isirayila kaan na hanma xɔɔɔ na naxan dɔɔɔ i konni. ¹⁵ I xa a wanla saranna so a yii kɔɔɔ yo kɔɔɔ benun sogen xa godo, bayo yiigelitɔɔɔ nan a ra, a xaxili tixi a saranna nan na. Xa a mawuga Alatala xa i ya fe yi, i findima nen yulubi tongon na.

¹⁶ Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.

¹⁷ I nama kiti kobin sa xɔɔɔ ma hanma kiridina. I nama kapa gilena a gubaan nasuxu tolimaan na. ¹⁸ I nama pinan, a i findi nen konyin na Misiran yi, Alatala i ya Ala nan i xunba. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

¹⁹ I na seen xaba xeen ma, tɔɔɔɔna naxanye na lu e xɔɔɔ ma, i nama ne matongo. I xa e lu na xɔɔɔne nun kiridine nun kapa gilene xa. Nanara, Alatala i ya Ala i barakama nen i ya wanle birin yi. ²⁰ I na i ya oliwi binle bogine malan, e bogin naxanye na lu e kɔɔ ra, i mi lan i xa xete ne badeni. I xa e lu na xɔɔɔne nun kiridine nun kapa gilene xa. ²¹ I na i ya manpa bogine fan ba, e bogin naxanye na lu e ra, i mi lan i xa xete ne badeni. I xa e lu na xɔɔɔne nun kiridine nun kapa gilene xa. ²² I nama pinan, a i findi nen konyin na Misiran yi. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

Bosa rabɔɔɔna

25 Xa xeme firin yenge, e na siga kitisane fema alogo e xa e makiti, kitisane xa yoon fi kɔɔɔdi kanna ma, wule falana kala tixin yi saran a ra. ² Xa wule falan lanma a xa kɔɔɔ, kisisaan xa a rasa bɔɔɔni, e yi a bɔɔɔ a yee xɔɔɔ bosaan ye yatɔɔ na a lan a xa naxan sɔɔɔ fata sariyan na. ³ Na kui, e mi lan e xa dangu bosaan ye tonge naanin na. Xa e nde sa na fari, e bata e ngaxakedenna rayagi.

Ningena wanla

⁴ I na pingin ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi.

Kapa gile diitare kanna fe

⁵ Xa ngaxakeden ma xeme firinne dɔɔɔ yire kedenni, keden yi faha a mi dii bari, na naxanla mi lan a xa dɔɔɔ xeme gbete xɔɔ ma denbayaan fari ma. A lan a xa dɔɔɔ a xemena ngaxakedenna nde nan xɔɔ, a findi a naxanla ra. ⁶ A dii singen naxan barima, na lan a xili sa faha muxun xun ma, alogo a xinla nama lo ayi Isirayila bɔɔɔni. ⁷ Xa xemen tondi a ngaxakedenna a naxanla dɔɔɔ, kapa gilen xa siga taan so deen na taan fonne denaxan yi, a a yeba e xa, a naxa, "N ma xemena ngaxakedenna mi tinxi n ma fe ma. A bata tondi dii fideni a ngaxakedenna ma Isirayila bɔɔɔɔne ye, naxan lan a xili sa a xun ma." ⁸ Taan fonne xemen xilima nen, e yi a maxɔɔdin. Xa a tondi a ngaxakedenna a naxanla dɔɔɔ, ⁹ kapa gilena a masoma nen a ra taan fonne yee xɔɔɔ, a sankidin ba a xemena ngaxakedenna sanni, a yi a de igen puru a yetagi. A yi a fala, a naxa, "Ito nan ligama xemen na naxan tondima mayixeten fideni a ngaxake-

denna ma." ¹⁰ Nayi, na xemena a denbayaan xili bama Isirayila yi ikiini, "Sankidi ba denbayana."

Naxan mi daxa yengeni

¹¹ Xa xeme firin yengema, na nde keden ma naxanla yi siga a xemen badeni boden yii, xa a boden xemeya yiren suxu, ¹² e nama kininkinin na naxanla ma. E xa a yiin bolon a ra.

Tinxinna yulayani

¹³ E nama kilo firin xali e sagbaan kui naxan mi kamalixi, keden binya, boden yelefu. ¹⁴ E nama liga se firin fan lu e konni naxan mi kamalixi, keden xungbo, boden xurun. ¹⁵ Kilo kamalixin nun liga se kamalixin nan lan a xa lu e yii. Nayi, e siimaya xunkuyen soxoma nen boxoni Alatala e Ala denaxan soma e yii. ¹⁶ Naxan yo na na liga, a mayifuun ti, na muxu sifan mi rafan Alatala e Ala ma.

Amalekine yaxuya fena

¹⁷ E nama ninan Amalekine naxan liga e ra e to yi keli Misiran yi. ¹⁸ E mini nen e ma kiraan xon, e yi xanbiralune yee rasa. Na waxatini, e yi xadanxi han! Ala yee ragaxu yo mi yi e yi. ¹⁹ Iki, Alatala e Ala na e rasabati e rabilinna yaxune yee xori na boxoni a denaxan soma e yii, e xa Amalekine raxori han e xinla yi tunun dunuja yi. E nama ninan na xon!

Bogi se singene nun yaganna fe

26 E na so boxoni Alatala e Ala naxan fima e ma e keen na, a yi findi e gbeen na, e na doxo menni waxatin naxan yi, ² e birin nde bama nen e boxon bogi se singene ra, na boxoni Alatala e Ala denaxan fima e ma. E xa a sa deben kui, e yi a xali na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima a xinla matxocho denaxan yi. ³ E sigan saraxaraline nan fema naxanye walima na waxatini. E yi a fala e xa, e naxa, "N na a falama to Alatala en ma Ala xa, a n bata so na boxoni, a a kolc naxan ma fe ra a a soma en benbane yii."

⁴ Saraxaraliin deben nasuxuma nen e yii, a a doxo Alatala e Alaa saraxa ganden yetagi. ⁵ E falani ito nan tima Alatala e Ala xa, e naxa, "N benban findixi Arami kaan nan na, sigatiina. A siga nen Misiran yi, e nun a muxune. E yi doxo na. E yi findi siya gbee senbemaan na, muxu wuyaxi. ⁶ Koni Misiran kaane nxu naxankata nen, e nxu toxo, e konyiya xoxoxen sa nxu ma. ⁷ Nxu yi Alatala maxandi, nxu benbane Ala. A yi xox maxandi xuiin name, a mohn yi xox mantoxone to, e yi fe naxine nun fe xoxoxen naxanye doxoma nxu ra. ⁸ Alatala yi nxu ramini a senben nun mohn nun fe magaxuxine nun taxamasenne nun kabanakone ra Misiran yi. ⁹ A yi fa nxu ra han be, a yi boxoni ito so nxu yii, mohn nun kumin gbo denaxan yi. ¹⁰ Na nan a toxi, iki, Alatala, n faxi boxon bogi se singeni itoe ra i tan fema, i naxanye fixi n ma."

E deben doxoma nen Alatala e Ala yetagi, e yi e xinbin sin a xa. ¹¹ E tan nun Lewine nun xonen naxanye e tagi,

e birin yi sewa e bode xon ma se fagine fe ra Alatala e Ala naxan fixi e ma e nun e denbayana.

¹² Nee saxandene findixi yagan neene nan na. E na yelin yaganna malanje, e xa a so Lewine nun xonene nun kiridine nun kapa gilene nan yii naxanye e taane yi. Ne fan yi e dege, e yi lugo. ¹³ Na waxatini, e falani ito nan tima Alatala e Ala xa, e naxa, "Naxan findixi i gbeen na, n bata a birin namini n konni. N bata a so Lewine nun xonene nun kiridine nun kapa gilene yii alo i a yamarixi kii naxan yi. N mi i ya yamari yo matandixi hanma n ninan a xon. ¹⁴ Hali sayaan to so n ma n mi i ya yaganna siyadin don, hanma n yi a xunnakala fe haramuxini, hanma n yi barinne ki nde ra. N bata i xuiin suxu, Alatala n ma Ala. I naxan yamarixi n ma, n bata na birin liga. ¹⁵ I xa i miri nxu ma ariyanna yi, i doxo sarixanxini. I yi Isirayila baraka, i ya yamana e nun i boxon naxan fixi nxu ma, i i kolc naxan ma fe ra nxu benbane xa, mohn nun kumin gbo denaxan yi."

Fala rajanna sariyana fe yi

¹⁶ Alatala e Ala bata e yamari to, a e xa a tohne nun a sariyane suxu ki fani! E xa e xox lu e xon ma e xonen birin na e nun e niin birin yi. ¹⁷ E bata e de ti Alatala xa to, a a tan nan e Ala ra, a e birama nen a kirane foxa ra, a e a tohne nun a yamarine nun a sariyane suxuma nen. ¹⁸ Alatala fan bata a de ti, a e tan findima a gbee yamaan na, alo a a falaxi e xa kii naxan yi. E xa a yamarine suxu, ¹⁹ alogo a xa e rafisa a siya daxine birin xa. E mohn nun e xinla nun e senben danguma nen e birin na. E mohn yi findi yama rasarixanxin na Alatala e Ala xa, alo a a fala kii naxan yi.

Duban nun dangana fe

27 Nabi Musa yi yamarini ito fi Isirayila kaane ma fonne yee xori, a naxa, "E xa yamarini itoe birin suxu n naxanye fiin to. ² E nema Yuruden baan gidin waxatin naxan yi, siga na boxoni Alatala e Ala naxan soxi e yii, e xa geme gbeene ti, e e mafixa. ³ E yi sariya falani itoe birin sebe e ma, e na gidi waxatin naxan yi, e so na boxoni Alatala e Ala naxan soma e yii, mohn nun kumin gbo denaxan yi alo Alatala e benbane Ala a fala e xa kii naxan yi. ⁴ E na yelin Yuruden baan gide, e xa gemeni itoe ti Ebalige yaan fari, e yi e mafixa, alo n na yamarima e ma kii naxan yi to. ⁵ E xa gemene malan Alatala e Ala xa saraxa ganden na menni, wure walise mi dinxi gemen naxanye ra. ⁶ E gemene nan matongoma, e yi Alatala e Alaa saraxa ganden nafala. E yi saraxa gan daxine ba Alatala e Ala xa na fari. ⁷ E mohn xa boxon xunbeli saraxane fan ba menni, e e don, e sewa Alatala e Ala yetagi. ⁸ E gemen naxanye tixi, e xa Alaa sariya falane sebe ne ma, e yi e kerenden ki fani."

⁹ Musa nun saraxaraline, Lewine mohn yi falan ti yamaan xa, e naxa, "Isirayila yamana, e sabari. E yi e tuli mati. E bata findi Alatala e Alaa yamaan na to. ¹⁰ E xa Alatala e Alaa falan name. E xa a yamarine nun a tohne suxu, n naxanye yamarima e ma to."

¹¹ Na כַּכְּ kedenni, Musa מֹשֶׁה yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa, ¹² “E na Yuruden baan gidi waxatin naxan yi, בְּכֹכְנִי itoe xa ti Garisimi geyaan fari, e duba yamaan xa: Simeyֹכְנִי nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Yusufu e nun Bunyamin. ¹³ בְּכֹכְנִי itoe xa ti Ebalı geyaan nan fari, e dangan ti: Ruben nun Gadi nun Aseri nun Sabulon nun Dan e nun Nafatali. ¹⁴ Lewine falan tima nen Isirayila birin xa e xui yitexin na.”

¹⁵ E naxa, “Ala xa na kanna danga naxan na suxuren nafala, hanma se gbetε rafalaxi wure raxulunxin na, a yi a batu wundoni. Na se sifan najaxu Alatala ma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁶ “Ala xa na kanna danga naxan na a fafe nun a nga rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁷ “Ala xa na kanna danga naxan na a bodena בְּכֹכְנִי danne taxamasenne masiga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁸ “Ala xa na kanna danga naxan na danxutֹכְנִי ti kira נַחֲשִׁין כֹּכְנִי.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁹ “Ala xa na kanna danga naxan na kiti נַחֲשִׁין sa xֹכְנִי ma hanma kiridina hanma kaִּנָּה gilena.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁰ “Ala xa na kanna danga naxan nun a fafe a נַחֲשִׁין kafuma, bayo a bata a fafe rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²¹ “Ala xa na kanna danga naxan na yeneyaan liga suben כֹּכְנִי.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²² “Ala xa na kanna danga naxan nun a magilen kafuma, a fafe a dii tεmena, hanma a nga a dii tεmena.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²³ “Ala xa na kanna danga naxan nun a bitan נַחֲשִׁין kafuma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁴ “Ala xa na kanna danga naxan na a boden faxa wundoni.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁵ “Ala xa na kanna danga naxan na dimi yi seene raxuֹכְנִי tֹכְנִי faxa feen na.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁶ “Naxan mi sariya falani itoe suxuma a yi e liga, Ala xa na kanna danga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

Dubane fe

Saraxaraline 26.3-13 nun Sariyane 7.12-24

28 Xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu ki fani, ε yi yamarini itoe suxu n naxanye soxi ε yii to, nayi Alatala ε rafisama nen בְּכֹכְנִי siyane birin xa. ² E baraka feni itoe nan סֹכְמָה, xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu:

³ A barakan sama nen ε fe yi taan kui e nun xεene ma. ⁴ A barakan sa ε dii barin nun ε בְּכֹכְנִי bogi seene nun ε xuruse kurune nun ningene nun yεxεene yi. ⁵ A yi barakan sa ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

⁶ A yi ε baraka ε somatֹכְנִי nun ε minimatֹכְנִי na. ⁷ E yaxune na keli ε yengedeni, Alatala e kedima nen ε yεε ra. Xa e so kira keden nan כֹּכְנִי, e e gima nen ε yεε ra ki ra solofere כֹּכְנִי. ⁸ Alatala ε Ala barakan sama nen ε gbengbene yi, e nun ε wanle birin yi. A barakan sama ε

fe yi na בְּכֹכְנִי a denaxan fima ε ma. ⁹ Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, ε מֹכְנִי yi bira a kirane כֹּכְנִי ra, a ε findima a yamaan na nen alo a a כֹּכְנִי ε xa kii naxan yi.

¹⁰ בְּכֹכְנִי siyane birin a kolonma nen nayi, a Alatala xinla bata fala ε xun ma, e gaxu ε yεε ra.

¹¹ Alatala ε herisigen fari sama nen na בְּכֹכְנִי a a כֹּכְנִי ε benbane xa naxan ma fe ra a a soma ε yi. E dii wuyaxi barima nen, ε xuruseene dii wuyaxi xalima nen, a מֹכְנִי yi barikan sa ε בְּכֹכְנִי bogi seene yi. ¹² Alatala koren nabima nen ε xa, a igen namaraxi denaxan yi, alogo a xa tulen nafa ε בְּכֹכְנִי ma a waxatini, a ε wanle birin nasֹכְנִי. Siya wuyaxine fama ε dolideni nen, koni ε tan mi donla tongoma. ¹³ Alatala ε tima nen yεε na. E mi luyε dֹכְנִי na mume! Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, n naxanye falama ε xa to, a ε yitema nen bonne xa, ε mi luyε e bun mume! ¹⁴ E nama yamarini itoe bepin n naxanye falaxi ε xa, ε siga yiifanna ma hanma kֹמֶנָה ma, ε yi bira ala gbetene כֹּכְנִי ra, ε yi e batu.

Dangane fe

Saraxaraline 26.14-46

¹⁵ Xa ε tondi Alatala ε Ala xuiin suxe, xa ε tondi a yamarine nun a tֹכְנִי suxe, n naxanye falama ε xa to, nayi dangani itoe nan fama ε ma, e yi ε suxu. ¹⁶ Ala ε dangama nen taani e nun xεene ma. ¹⁷ A dangan sama nen ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi. ¹⁸ A dangan sa ε dii barin nun ε בְּכֹכְנִי bogi seene nun ε xuruse kurune nun ningene nun yεxεene yi. ¹⁹ A yi ε danga ε somatֹכְנִי nun ε minimatֹכְנִי na.

²⁰ Alatala dangan nun mayifuun nun fe magaxuxin nafama ε ma nen ε wanle birin yi han ε sa halagi, bayo ε bata fe נַחֲשִׁין liga, ε to xεε a כֹּכְנִי ra.

²¹ Alatala fitina furen nadinma ε ma nen han ε birin yi nan na בְּכֹכְנִי ε sigama denaxan masֹכְנִי. ²² Alatala ε doyenma nen furen na, e nun fati mawolonna nun fati makusinna. A fama nen kuye wolonna ra, e nun furuna, sansine funduma nen hanma e kun. Feni itoe ε tֹכְנִי ma nen han ε halagi. ²³ Kuyen xarama nen, בְּכֹכְנִי fan yi כֹּכְנִי ayi alo wurena. ²⁴ Alatala yi ε tulen masara gbangbanna ra keli kore, godo xεene ma, han ε birin yi halagi. ²⁵ Alatala a ligama nen, ε yi halagi ε yaxune yetagi. Xa ε siga e yengedeni kira keden nan כֹּכְנִי, ε gima nen e yεε ra kira solofere כֹּכְנִי. Dunupa muxune birin kabema nen ε kalana fe ra. ²⁶ Xֹכְנִי nun burunna subene ε binbine donma nen. Muxu yo mi e kedi.

²⁷ Alatala ε tֹכְנִי ma nen setene ra alo a naxan liga Misiran kaane ra. A ε tֹכְנִי bontenbandunna nun gasine ra, e nun maxenxenna naxan mi danma. ²⁸ Alatala ε findima nen danxutֹכְנִי ra, a faan naso ε yi, ε yi findi fatֹכְנִי ra. ²⁹ Yanyin na ε sigati kiin yi ε yifu alo danxutֹכְנִי. E wali yo mi lanε. E lu tֹכְנִי, e yi ε yi geli. Muxu yo mi כֹּכְנִי ε be e yi. ³⁰ E na נַחֲשִׁין landin masuxu, xεme gbetε fuma a ma nen. E na banxin ti, ε mi soε a kui. E na manpa binle si, ε mi כֹּכְנִי e bogine donε. ³¹ E ningene כֹּכְנִי raxabama nen ε yεε כֹּכְנִי, ε mi e suben donε. E ε sofanla bama nen ε yi, ε mi a masֹכְנִי. E yεxεene so-

ma nen e yaxune yii, muxu yo mi e maliye. ³² E dii xemene nun dii temene soma nen siya gbeten yii alo konyine e yee xori. E xadanma nen e yee ra kira yitodeni, koni fere yo mi luye e xa, e yi e mali. ³³ Xajene baloma e sansine nan na. E wanla naxan birin kema, a tawon findima e gbeen nan na. E e rayarabima nen, e yi e jaxankata e siin birin yi. ³⁴ E na feni itoe birin to, e luma nen alo fatone.

³⁵ Alatala sete jaxine ratema nen e sanne nun e xinbine ma naxan mi yalanje. E yi din e fatin birin na, keli e xunna ma han e sanne. ³⁶ Alatala e nun e mangan kedima nen, e na naxan daw e xun na, siga dawoni e tan nun e benbane mi naxan kolon. Menni e ala xajene batuma nen naxanye rafalaxi wudin na, hanma gemena. ³⁷ Alatala e xalima siyaan naxanye konni, ne kabema nen e fe ma, e yi e magele, e yi e rayelefu.

³⁸ E sansi gbege wolima nen e xene ma, koni e nde di nan tun xabama, bayo tuguminne dinma nen a birin na. ³⁹ E manpa binle sima nen, e yi e masuxu ki faji, koni e mi e igen minje, e mi e bogine malanje bayo kunle soma e yi nen. ⁴⁰ Oliwi binle luma nen dawon birin yi, koni e mi e turen soma e ma, bayo oliwi bogine yolonma nen. ⁴¹ E diine barima nen, koni e mi luye e yii, bayo e yaxune e xalima nen. ⁴² E wudine nun dawon bogi seene findima tuguminne nan gbee ra. ⁴³ Xajen naxanye daw e ye, ne fe matema nen e xa pon! Koni e tan ma fe magodoma nen han! ⁴⁴ E sigama nen e dolideni, koni e tan mi fe e dolo mume! Ala e tima nen yeen na. E yi lu dawon na. ⁴⁵ Dangani itoe birin fama nen e daw ra, e yi e sagatan, e yi e suxu han e birin yi halagi, bayo e bata tondi Alatala e Ala xuiin suxe. E mi a yamarine nun a tawon suxi a naxanye soxi e yii. ⁴⁶ Na findima taxamasenna nun kabanakoon nan na e tan nun e yixetene xa habadan!

⁴⁷ Bayo e mi tin wale Alatala e Ala xa sewan nun jenne fajini, e yi herini waxatin naxan yi, ⁴⁸ nayi e walima nen e yaxune xa Alatala naxanye rafama e xili ma. Kamen nun min dawon e suxuma nen. E magenla luma nen dawon. E yi wuren xidi e daw xanbi ra e goronna tongo, han e yi halagi. ⁴⁹ Alatala fama nen siyana nde ra, keli yire makuyeni dawon danna ra. A godoma nen e ma alo singbinna. E mi a xuiin mema. ⁵⁰ E findima muxu ye dawene nan na, naxanye mi xeme fonne binyama, e daw mi kininkinje diine ma. ⁵¹ E e xuruseene nun e dawon bogi seene tongoma nen, e yi halagi. E mi e murutun hanma manpana hanma turen naluma e yii. E e jinge diine nun yee diine nun siine xalima nen han e yi halagi.

⁵² E e taane birin nabilinma nen yengeni, na dawon Alatala e Ala denaxan soma e yii. E e yengema nen han e taan yinna naxanye mate, e laxi naxanye ra, ne yi bira. ⁵³ Yengeni ito yi, e yaxune e rakamema nen han e yi e diine don, Alatala e Ala naxanye fixi e ma. ⁵⁴ Hali xeme faji hinantona e tagi, a mi kininkinje a ngaxakendenne ma hanma a jaxanla hanma a dii jenne. ⁵⁵ A mi tinje a diin subeni taxunje e ra, bayo na findixi a balo dawon nan na. E yaxune e rayarabima na kii nin e taan birin yi. ⁵⁶ Hali jaxalan faji hinantona e tagi, nax-

an mi susue a sanna tiye dawon ma, a tan fan mi kininkinje a rafan xemen ma hanma a diina. ⁵⁷ A mi tinje a dii barixin subeni taxunje e ra e nun a diin xunyena, bayo a wama ne don feni wundoni. E yaxune na e rabilin yengeni e fama nen na dawon sifan na e konni.

⁵⁸ Xa e mi sariya falani itoe suxu a fajn na naxanye sebexi kitabuni ito kui, xa e mi gaxu Alatala e Ala xili gbee magaxuxin yee ra, ⁵⁹ Alatala fitina furene nun fure jaxine dawon nen e tan nun e yixetene ma naxan magaxu, e daw mi yalanje xulen. ⁶⁰ A fitina furene birin nafama nen e ma, e yi gaxuxi naxanye yee ra Misiran dawon. Na furene yi e suxu, e yi e daw. ⁶¹ Alatala furen sifan birin sanbama e ma nen e nun yihadin birin hali ba naxanye sebexi kitabuni ito kui, han e birin yi halagi. ⁶² E tan naxanye yi wuya dangu sarene ra kore, e yaten xurunma ayi nen bayo e bata Alatala e Ala xuiin matandi. ⁶³ Alatala fe fajn ligaxi e xa kii naxan yi, a e rawuya ayi kii naxan yi, a daw e halagima na kii nin, a yi e faja. A e bama nen na dawon e fama naxan masawoneni. ⁶⁴ Alatala yi e raxuya ayi siyane birin ye, keli dununa dawon ma han a danna. E ala gbetene batuma nen, naxanye rafalaxi wudin nun gemen na, e tan nun e benbane mi naxanye kolon. ⁶⁵ Na siyane tagi, e mi matabu yo dawon, e mi yire yo dawon e dawon dawon na. Alatala e jenne wolonma nen, a e yene raxadan xi dawon ra, a e niine yijaxu e ma. ⁶⁶ E siimayaan findima dawonfinle nan na, gaxuna e raxuruxurunma nen dawon nun yanyin na. E sikema nen e niin yetena fe ra. ⁶⁷ E na na feene to waxatin naxan yi naxanye ligama, gaxun soma nen e dawon. Dawon, e yi a fala, e naxa, "Xa jinbanna nan yi a ra nun!" Ninbanna ra, e yi a fala, e naxa, "Xa dawonnan yi a ra nun!"

⁶⁸ Alatala e xalima nen kunkine kui Misiran yi, na a fala denaxan ma, a e mi menna toma dawon. Menni, xemene nun jaxanle, e katama nen e xa e yete mati e yaxune ma konyine ra, koni muxu yo mi e sarama.

⁶⁹ Alatala falani itoe nan ti a layirin na a naxan yamari Musa ma, a xa a xidi e nun Isirayila kaane tagi, Moyaba dawon, ba layirin na e naxan xidi Horebe geyaan fari.

Nabi Musaa kawandi dawon

29 Nabi Musa yi Isirayila yamaan birin maxili, a yi a fala e xa, a naxa:

E yi Misiran yi waxatin naxan yi, e a to nen Alatala naxan liga Firawona nun a kuntigine nun a yamanan birin na. ² E bata fe dawene to, e nun taxamasenne nun kabanakone a naxanye liga e ra, ³ koni han to Alatala munma xaxinla fi e ma naxan dawon feni itoe kolonje. E yene mi a toma, e tunle fan mi a mema. ⁴ Na ti nen e yee ra tonbonni jee tonge naanin. E domane nun e sankidine mi kala, ⁵ e mi burun don, e mi manpaan min. Alatala na liga nen alogo e xa a kolon, a a tan nan e Ala ra. ⁶ E to so be, Sixon, Xesibon mangana, e nun Ogo, Basan mangana, ne yi fa en yengedeni, koni en yi e daw. ⁷ E yi e dawon tongo, e e yitaxun Ruben dawonnan nun Gadi dawonnan muxune ra, e nun Manase dawonnan dawon kedenna. ⁸ Nanara, e lanma e xa

layiri falani itoe suxu ki faji, alogo ε wanle birin xa sɔɔɔɔ.

⁹ Isirayila kaane, ε malanxi to Alatala ε Ala yetagi. E birin be, ε mangane nun ε yɛɛratine nun ε fonne nun ε kuntigine, ¹⁰ e nun ε ɔaxanle nun ε diine nun xɔɔɔɔ naxanye wudin segeɔa e nun naxanye igen bama ε xa. ¹¹ E be to alogo Alatala ε Ala xa layirin xidi e nun ε tan tagi, a yi a kɔkɔ. ¹² A ε tan nan a yamaan na, a a tan nan ε Ala ra, alo a a fala ε xa kii naxan yi, e nun a mɔn a kɔkɔ ε benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi. ¹³ N mi layirini ito xidima ε tan xan gbansan xa marakɔkɔn xɔn, ¹⁴ ε tan naxanye tixi be Alatala en ma Ala yetagi. N na a xidima ε nun ε yixetene nan fan xa naxanye munma bari singen. ¹⁵ E a kolon en bu Misiran yi kii naxan yi, e nun en mɔn dangu yamanane ra kii naxan yi kira yi be. ¹⁶ E bata siyani itoe suxure ɔaxine to: a wudi daxine, a gemen daxine, a gbeti daxine, e nun a xema daxine. ¹⁷ Xeme ba, ɔax-alan ba, bɔnɔn ba, xabila ba, ε sese nama xete Alatala ε Ala fɔxɔ ra, ε siga na siyane alane batudeni. E a liga ki faji alogo suxure batu yo nama lu ε ye alo sansi salen xɔlɔna. ¹⁸ Na muxu sifan na kɔkɔni ito me, a dubama a yete xa nen a bɔɔɔɔni, a naxa, "N bɔɔɔɔ xunbenla sɔɔɔɔma nen hali n to kankanxi n keɔaan ma." Na yi yamana feen birin kala. ¹⁹ Alatala mi diɔe na kanna ma. Alaa xɔkɔn nun a kunfa saripanxin kelima nen na kanna xili ma. A dangane birin sa a fari naxanye seɔɔɔi kitabuni ito kui. A xinla yi lɔ ayi dunuɔa yi. ²⁰ Alatala na kanna luma nen a danna Isirayila yamaan ye alogo yihadin xa a li naxan findixi layirin dangane ra, naxanye seɔɔɔi sariya kitabuni ito kui.

²¹ E yixeten naxanye fama ε xanbi ra, e nun xɔɔɔɔ naxanye kelima bɔxɔ makuyene yi, ne fitina feene nun fe xɔɔɔɔene toma nen, Alatala naxanye dɔxɔma ε bɔxɔ na. ²² Dolen nun fɔxɔn luma nen bɔxɔn fari. Sese mi nɔɔ siye, sansi yo mi nɔɔ sole, hali bɔxɔnde keden mi luye. Yamanan luma nen alo Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi, Alatala taan naxanye kala a xɔkɔni. ²³ Nayi, siya gbetene maxɔdinna tima nen, e naxa, "Nanfera Alatala ito rabaxi a bɔxɔn na? A xɔkɔn nanfera na kiini?" ²⁴ E yabima nen, e naxa, "Feni itoe ligaxi nen bayo yamani ito bata Alatala layirin kala, e benbane Ala naxan xidi e xa, a to e ramini Misiran yi. ²⁵ E bata suxurene batu, e yi e xinbi sin e xa, e mi yi naxanye kolon, Ala mi tinxi naxanye ra. ²⁶ Nanara, Alatala ɔaxankatani ito birin dɔxɔ bɔxɔni ito ra a xɔkɔn alo a seɔe kitabuni ito kui kii naxan yi. ²⁷ Alatala bata a xɔkɔn gbeen dɔxɔ a yamaan na, a yi e ba e bɔxɔn, a yi e rasiga bɔxɔn gbeteni, e denaxan yi iki."

²⁸ Alatala en ma Ala nan gbee wundo feene ra. Koni feen naxanye makenenxi en xa, en nun en ma diine nan gbee ne ra habadan! A lan nen en xa sariya falani itoe birin suxu.

Alaa layirina

30 N feen naxanye birin falaxi ε xa, dubane nun dangane, ne birin kamalima nen. Alatala ε Ala na ε raxuya ayi waxatin naxan yi siya gbetene ye, ε mirima

nen feni itoe ma. ² E yi xete Alatala ε Ala ma, ε mɔn yi a xuiin suxu ε bɔɔɔn birin na e nun ε niin birin yi, ε tan nun ε diine alo n na yamarima ε ma kii naxan yi to. ³ Nayi, Alatala ε Ala kininkinima ε ma nen, a ε ba konyiyani, a yi ε malan keli siyane ye a ε raxuya ayi naxanye ye. ⁴ Hali ε kedixin sa dɔxi han bɔxɔn danna ra, Alatala ε Ala ε tongoma nen menni, a mɔn yi ε malan. ⁵ Alatala ε Ala mɔn ε xalima nen ε benbane bɔxɔni alogo ε xa na masɔɔ, a yi ε rasabati, a ε rawuya ayi dangu ε benbane ra. ⁶ Alatala ε Ala nan ε nun ε yixetene bɔɔɔne rasaripanma alogo ε xa Alatala ε Ala xanu ε bɔɔɔn ma e nun ε niin birin yi, ε yi siimaya fajiin sɔɔɔ. ⁷ N tan Alatala, ε Ala danga seɔɔɔini itoe birin dɔxɔma nen ε yaxune na naxanye ε rapaxuxi. ⁸ Nayi, ε mɔn birama nen Alatala fɔxɔ ra, ε a yamarine birin suxu n naxanye fima ε ma to. ⁹ Alatala, ε Ala baraka gbeen sama nen ε wanle birin yi. E yi dii wuyaxi sɔɔɔ, e nun xuruseene nun herisige gbeena, xa ε Alatala kenen alo ε benbane ¹⁰ ε yi Alatala ε Ala xuiin suxu, ε yi a yamarine nun tɔnne suxu naxanye seɔɔɔi sariya kitabuni ito kui, ε yi xete a ma ε bɔɔɔn birin na e nun ε niin birin yi.

Alaa sariyana

¹¹ N yamarin naxan fima ε ma to, fe xɔɔɔɔ mi a ra ε tan xa. ¹² A mi kore, alogo i xa a fala, i naxa, "Nde nɔɔ te kore, a xa sa fa a ra en xa, a a rali en ma alogo en xa a liga?" ¹³ A mi sa fɔxɔn igen fan kidima, alogo i xa a fala, i naxa, "Nde nɔɔ fɔxɔn igen gide, a xa sa fa a ra en xa, a yi a rali en ma alogo en xa a liga?" ¹⁴ En-en-en, Alaa falana i dɔxɔn ma, a i deen kui, a i bɔɔɔni alogo i xa a liga.

Nii rakisn sugandi fena

¹⁵ N bata fa siimayaan nun faxan na to e nun fe fajiin nun a ɔaxina. E a mato ε keden sugandi. ¹⁶ N bata ε yamarin to, ε xa Alatala ε Ala xanu, ε xa sigan ti a kirane xɔn, ε xa a yamarine nun a tɔnne nun a sariyane suxu, alogo ε xa siimaya fajiin sɔɔɔ, ε yi wuya ayi, Alatala ε Ala yi ε baraka na bɔxɔni ε fama denaxan masɔɔɔdeyi. ¹⁷ Koni xa ε xete a fɔxɔn ra, ε a matandi, ε bira suxure batu feen fɔxɔn ra, ¹⁸ n xa a fala ε xa to, ε halagima nen feu! E mi buma na bɔxɔni ε denaxan sɔɔɔma Yuruden kidima. ¹⁹ Kore xɔnna nun bɔxɔn xɔnna nan n serene ra to, fa fala a n bata fa siimayaan nun faxan na e nun duban nun dangana. E xa siimayaan nan sugandi, ε tan nun ε yixetene. ²⁰ E xa Alatala ε Ala xanu, ε yi a xuiin suxu, ε yi lu a fɔxɔn ra. Amasɔɔ Alatala nan ε nii rakisn na. A siimaya xunkuyen fima ε ma nen na bɔxɔni, Alatala a kɔkɔ naxan ma fe ra, a a soma nen ε benba Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii.

Yosuwe findi fena yɛɛratiin na

31 Nabi Musa yi a fala Isirayila kaane birin xa, ² a naxa, "N bata ɔɔe keme ɔɔe mɔxɔn sɔɔɔ iki, n mi fa nɔɔ tiye ε yeε ra. Alatala bata a fala n xa, a n mi Yuruden baan gidima. ³ Alatala ε Ala nan tima ε yeε ra, a

men kaane birin halagi alogo e xa e bɔxɔne masɔɔ.
Yosuwe fan tima nen e yee ra, alo Alatala a fala kii naxan yi. ⁴ Alatala siyani itoe halagima nen alo a Sixɔn nun Ogo, Amorine mangane halagi kii naxan yi, e nun e yamanane. ⁵ Alatala yi e sa e sagoni. E xa a liga e ra alo n bata a yamari e ma kii naxan yi. ⁶ E senbe so, e wekile! E nama kuisan, e nama gaxu e yee ra, bayo e nun Alatala e Ala nan sigama. A mi kele i dexɔn mume, a mi e rabepinɛ fefe ma.”

⁷ Nabi Musa yi Yosuwe xili, a yi falan ti a xa Isirayila kaane birin malanxin yee xɔri, a naxa, “I senbe so, i wekile, bayo i tan nan tima Isirayila kaane yee ra siga na bɔxɔni Alatala a kɔɔ naxan ma fe ra a a soma e benbane yii nen. I tan xa e kee bɔxɔne yitaxun e ra. ⁸ Alatala tima nen i yee ra, a lu i xɔn, a mi kele i dexɔn, a mi i rabepinɛ fefe ma. I nama kuisan, i nama gaxu.”

⁹ Musa to sariyani ito sebe, a yi a taxu saraxaraline ra, Lewi yixeten naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima, e nun Isirayila fonne. ¹⁰ Musa yi yamarini ito fi e ma, a naxa, “Nee solofere yo nee solofere, yamaan dipama donle ma neen naxan na, Bubu Kui Sanla waxatini, ¹¹ e xa sariyani ito xaran e xui yitexin na Isirayila kaane birin xa, naxanye fama e malandeni Alatala e Ala yetagi, a yire sugandixini. ¹² E yamaan birin malanma nen menni, xemeɛne nun naxanle nun diine e nun xɔɛn naxanye dɔxi e taane yi, alogo e xa a me, e yi fatan Alatala e Ala binyadeni, e sariyani ito a falane birin suxu ki fapi. ¹³ E diin naxanye mi sariyan kolonxi singen, ne fan a mema nen. E yi fatan Alatala e Ala binyadeni fanni e dɔxi na bɔxɔni e Yuruden baan gidima naxan masɔɔdeni.”

¹⁴ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxa waxatin bata maso, Yosuwe xili, e birin yi siga Naralan Bubuni alogo n xa n ma yamarine fi a ma menni.” Nabi Musa nun Yosuwe yi siga Naralan Bubuni. ¹⁵ Alatala yi mini e xa kundani naxan yi tema bubun so deen xun ma. ¹⁶ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxam-atoɔ na a ra. I faxa xanbini, yamani ito xɔɛne suxurene batuma nen na bɔxɔni e sigama denaxan yi. E e mema n na nen, e yi layirin kala n naxan xidixi e xa. ¹⁷ Na waxatini, n xɔɔma nen e ma han n yi n me e ra. N na n yetagin luxunma nen e ma. Siya gbetene e halagima nen. Tɔɔ wuyaxi nun fe xɔɔɛne yi so e xun na. E a kolonma nen na waxatini, a tɔɔ itoe e lixi nen bayo n tan, e Ala, mi fa e ye kɔɔ. ¹⁸ N na n yetagin luxunma nen e ma na waxatini bayo e bata fe naxin liga e suxurene batu. ¹⁹ Iki, i xa betini ito sebe. Musa, i xa a xaran Isirayila kaane xa, e yi lu a be, alogo a xa findi seren na n tan nun Isirayila kaane tagi. ²⁰ N yamani ito xalima nen na bɔxɔni, kɔɔ nun kumin gbo denaxan yi, alo n nan n kɔɔ e benbane xa kii naxan yi. E na e dege, e lugo han e gbo, e birama nen ala gbetene fɔɔ ra, e yi e batu, e n ma layirin kala. ²¹ Tɔɔ nun fe xɔɔɛne na fa e ma, betini ito findima seren nan na e xili ma. E yixetene mi pinanɛ a xɔn. N yamani ito kui feene kolon hali benun e xa so na bɔxɔni n na n kɔɔ e xa naxan ma fe ra.” ²² Na kɔɔ, Nabi Musa yi na betin sebe, Ala naxan falaxi. A yi a xaran Isirayila kaane xa.

²³ Ala yi yamarini ito so Nunu a dii Yosuwe yii. A yi a fala a xa, a naxa, “I senbe so, i wekile! I tan nan Isirayila kaane xalima na bɔxɔni n na n kɔɔ e xa naxan ma fe ra. N tan yeteen luma nen i xɔn.”

²⁴ Nabi Musa yi sariya falani itoe birin sebe Kitabun kui. ²⁵ A to yelin, a yi yamarini ito fi Lewine ma, naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima. A yi a fala e xa, a naxa, ²⁶ “E kitabuni ito tongo, Alaa sariyan sebe naxan kui, e xa a sa Alatala e Alaa Layiri Kankiraan dexɔn ma. A xa lu menni seren na Isirayila kaane xili ma, ²⁷ bayo n na kolon a matandi tiine nun yama murutexin nan e ra. Xa e Alatala matandima n mɔn e ye waxatin naxan yi, n na faxa, e mɔn a matandima nen dangun na ra. ²⁸ Iki, e e malan n fema, e nun e fonne nun e bɔn-sonne yeerate, alogo n xa falani itoe ti e yetagi. Kore xɔnna nun kɔɔ xɔnna nan findima serene ra e xili ma. ²⁹ N na a kolon, a n na faxa, e kala gbeen tima nen, e yi xete kiraan fɔɔ ra n na e yamarixi naxan na. Waxati famatɔne yi, e fe naxin ligama nen Alatala yee ra yi, a yi kɔɔ e ma e kewanle fe ra, yihadin yi e li.”

³⁰ Nabi Musa yi betini ito birin xaran Isirayila yamaan xa.

Nabi Musaa betina

32 Kore xɔnna, i tuli mati n ma falan na.
Bɔɔ xɔnna, n fala xuiin name.

² N ma xaranna xa godo yamaan ma alo tule igena.

N ma falan xa lu alo xiila sexen na.

³ N na Alatala xinla nan nalima.
E xa en ma Ala tantun, a gbo!

⁴ En kantan fanyen nan a ra,
a wanle kamalixi.

A kirane birin tinxin.
Nɔndina Ala na a ra,
naxan mi yifu.

A tan nan tinxin, a fan!

⁵ Koni yamaan bata kala a yee ra yi,
a dii mi fa e ra!

Yagina e xa,
yama yifuxin naxan mi tinxin.

⁶ Yama daxu xaxilitarena,
e lan e xa na fe sifan liga Alatala ra ba?

E Fafe xa mi a tan na,
e da mangana,

naxan e findixi a yamaan na?
⁷ E miri kɔɔ danguxine ma.

E yi e xaxili lu waxati gbetene xɔn.
E e fafane maxɔdin e nun fonne.

E xa fe danguxine yeɔa e xa.

⁸ Kore Xɔnna Ala to yi bɔxɔni taxunma siyane ra,
a to yi adamadiine bama e bode ra,

a yi yamanane danne sa
fata Isirayila kaane yaten na.

⁹ Bayo Alatala gbeen findixi a yamaan nan na.
A gbeen nan Yaxuba bɔnɔnna ra.

¹⁰ A Isirayila toxi tonbonna nin,

תכח ככח xarena.
 A yi a ratanga,
 a yi a תכח lu a כח
 alo a יעעע יעעא.
¹¹ A luxi alo singbinna
 naxan a diine maxaranma tugandeni.
 A a gubugubune תכח e bun
 alogo e nama bira,
 a yi e yite a gubugubune ra.
¹² Alatala kedenna nan tixi a yamaan יעע ra.
 Ala gbetע yo mi a malixi.
¹³ A yi e rasabati geyane fari.
 A yi e balo יעענע bogi seene ra.
 A yi kumin ba e xa gemene yi
 a turen ba fanyen ma.
¹⁴ Ningene nun יעעענע yi תכח fi ε ma.
 יעעע dii turaxine nun תכחנע,
 e nun kontonna naxanye kelixi Basan yi,
 ε yi ne suben don.
 E yi murutu כעע fapine don,
 E yi manpa hagigene min.
¹⁵ Isirayila tinxinxin yi gbo ayi,
 a yi tondi,
 turen yi gbo a fatini,
 a fatin yi fanע ayi,
 a yi יעעע Ala תכח ra,
 a da mangana,
 a yi a מע Ala ra,
 a kantan fanyena,
 naxan a rakisima.
¹⁶ Isirayila yi Ala ראחכחכחנע ayi,
 e bira ala gbetene תכח ra,
 e suxurene ki.
¹⁷ E yi pinanne ki,
 Ala mi naxanye kolon,
 e mi yi naxanye kolon,
 e benbane mi yi naxanye kolon.
¹⁸ E bata pinan Ala כח,
 naxan ε ratanga alo fanyena
 naxan ε ramini dunupa yi,
 a siimayaan fi ε ma.
¹⁹ Alatala to a diine כענאן to,
 a yi תכח e ma, a yi a מע e ra.
²⁰ A yi a fala, a naxa,
 "N xa n יעעעג luxun e ma,
 n yi a mato feen naxan e lima.
 Amasכח yama xaxilitaren nan e ra.
 Dii yanfantenne nan e ra.
²¹ E bata n נאחכחכחנע ayi wule alane כח.
 E bata n נאחכח suxure fufafune fe ra.
 N tan fan e ראחכחכחנע ayi nen muxune כח
 yama fanin mi naxanye ra.
 N yi e ראחכח siya xaxilitaren כח.
²² כח, n ma תכח bata gbo ayi,
 a wolon han a barinne yimaya laxira yi.
 A luma nen alo יעענע naxan תכחנע ganma.
 A gan han a sa geyane bunne li."
²³ "N fitina feene gboma ayi e ma,

n nan n ma xanle birin wolima nen.
²⁴ N fitina kamen nagodoma e xili ma nen,
 n fitina furen nafa e ma,
 n burunna sube יאנענע rafa e ma,
 e nun סאני תכחנע.
²⁵ Naxanye tanden ma,
 silanfanna nan e diine faxama.
 Naxanye banxini,
 gaxun yi ne faxa!
 E birin faxama nen,
 יעעענע nun נאחנלא,
 dii תכחנע nun fonna.
²⁶ N yi wama nen e birin naxuya feni ayi,
 e xinle yi tunun dunupa yi.
²⁷ Koni n mi tin
 yaxune yi n magele.
 N mi wama a תכח
 a e xa e miri
 a e tan nan e תכח,
 a Alatala funfun mi a ra.
²⁸ Siya xaxilima mi ne ra.
 E mi לנניי.
²⁹ Xa fe kolonna nan yi e ra nun,
 e yi a kolonma nen
 e sigan denaxan yi.
³⁰ Yaxu keden תכח
 Isirayila kaa wuli keden kede di?
 Yaxu firin תכח muxu wuli fu kede di?
 Na mi lige
 תכח Alatala na e sa yaxune sagoni
 a tan naxan luxi
 alo e kantan fanyena.
³¹ Yaxune yati a kolon,
 a e kantan se mi dangu en kantan fanyen na, Ala."
³² "E feene תכחכח Sodoma nun Gomora nin.
 E luxi nen alo manpa binla
 naxan salenne bitinxi תכחנע נאחני,
 a bogi תכחנע ramini,
³³ naxan igen luxi alo סאני תכחנע.
³⁴ Na feene birin namaraxi n yii wundoni.
³⁵ N tan nan gbeeתכח tiin na.
 N feene saranma nen e תכחנע ra,
 na muxune yi dagalanע ayi a waxatini.
 A gbee mi luxi,
 yihadin yi e li,
 e yigitעע תכח bata maso."
³⁶ Alatalaa yamaan makitima nen,
 koni a תכח kininkininma e ma nen,
 bayo e יעענע yo mi fa na.
 Muxu yo mi na naxan e maliye.
³⁷ Ala e maxכחנע nen, a naxa,
 "E alane minen
 naxanye yi ε kantanma,
³⁸ ε yi naxanye kima sube turen,
 naxanye yi ε manpaan minma?
 E xa keli ε malideni,
 e xa ε ratanga.
³⁹ Iki ε xa a kolon,

a n tan keden peen na a ra.
 Ala gbetε mi na fɔ n tan.
 N tan nan muxun faxama,
 n mɔn yi a rakeli.
 N tan nan muxun maxɔɔma,
 n mɔn yi a yiyalan.
 Nde gbetε nε muxuna nde be n yii?
⁴⁰ Habadan Ala nan n tan na,
 n bata n yiini te kore,
 n yi n kɔɔ n yeteni:
⁴¹ N na n ma silanfanna raxanxan,
 n yi a suxu n yii,
 n nan n gbeen ɔɔɔma nen n yaxune ra,
 n na e saren fima nen,
 naxanye n naraxuxi.
⁴² N na n ma xanle sinma nen wunli,
 n ma silanfanna yi suben don.
 Yengesone nun muxu suxine
 nun gali mangane birin faxama nen.”
⁴³ Siyane, ε nun Alaa yamaan xa sɛwa ε bode xɔn.
 Ala a walikene faxan ɔɔɔma nen.
 A e gbeen ɔɔɔma nen a yaxune ra.
 A yi a yamaan nun e yamanan yulubine xafari.
⁴⁴ Musa nun Nunu a dii Yosuwe yi betini ito birin
 xaran yamaan xa e xuini texin na.
⁴⁵ Musa to yelin falani itoe tideni Isirayila kaane xa,
⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, “E xa falani itoe birin suxu
 ken n naxanye ralixi ε ma to. E xa e yamari ε diine ma
 alogo e xa sariya falani itoe birin suxu ki fapi. ⁴⁷ Fufafu
 falan mi itoe ra. E niin nakisi feen yetεen nan e ra. E si-
 imaya xunkuyen sɔɔɔma nen e xɔn, na ɔɔɔni ε denax-
 an sɔɔɔma Yuruden kidima.”

Nabi Musaa saya fena

⁴⁸ Na ɔɔɔni, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, ⁴⁹ “Siga
 Abarimi ɔɔɔni, Nebo geyaan fari, naxan Moyaba yi,
 Yeriko taan yetagi. I xa Kanan ɔɔɔni mato menni, n
 naxan fima Isirayila kaane ma e keen na. ⁵⁰ I na te
 geyaan fari, i faxama nen. I yi siga i benbane fɔɔɔ ra
 laxira yi alo i tada Haruna faxa Horo geyaan fari kii
 naxan yi, a yi siga a benbane fɔɔɔ ra laxira yi. ⁵¹ Na
 birin bayo, ε mi tinxinya ligaxi Isirayila kaane yetagi
 Kadesi yi, Meriba igene denaxan yi, Sini tonbonni. E mi
 n ma sariyanna binyaxi yamaan tagi. ⁵² Nanara, i ɔɔɔni
 toma nen wulani, n naxan fima Isirayila kaane ma,
 koni i tan gbindin mi soε na.”

Nabi Musa dubana Isirayila xa

33 Benun Musa xa faxa, Alaa muxuna, a yi duba
 Isirayila kaane xa, a naxa:

² Alatala fa nen
 keli Sinayi geyaan fari alo sogena.
 A yi te Seyiri ɔɔɔni
 Isirayila kaane yi denaxan yi.
 A ɔɔɔni yi godo a yamaan ma
 keli Paran geyaan fari,
 maleka wuli wuyaxi yi biraxi a fɔɔ ra.

³ Ala Isirayila ɔɔɔni xanuxi yati!
 A a muxu sariyanxine kantanma,
 naxanye e xinbi sinma a bun,
 e yi a xaranna rame.

⁴ Musa bata sariyan fi en ma,
 alo nafunla Yaxubaa yamaan xa.

⁵ Ala findi nen Isirayila Mangan na,
 yamaan yeeratine malanni,
 e nun Isirayila ɔɔɔni birin.

⁶ Ala xa siin fi Ruben ɔɔɔni ma,
 Ala xa siimayaan fi Ruben yixetene ma,
 a yamaan yi wuya ayi.

⁷ Musa falani ito nan ti Yuda ɔɔɔni fe yi, a naxa,
 “Alatala xa Yuda xuiin name,
 alogo a xa fa a yamaan ma,
 Yuda yi a yetε xun mayenge.
 Ala xa a mali a yaxune yengedeni.”

⁸ Musa falani ito nan ti Lewi ɔɔɔni fe yi, a naxa,
 “Ala, i bata Yurima nun Tumin † so
 Lewi ɔɔɔni yii i sagoon kolon feen na.
 I rafan muxune nan e ra,
 i naxanye keɔaan fεfεfε Masa yi,
 i naxanye makiti Meriba igene fe ra.

⁹ E mi bira e fafe nun e nga sagoon fɔɔ ra,
 xanamu e ngaxakedenne
 hanma e diine,
 koni e bira nen i ya fala gbansanna fɔɔ ra,
 e yi i ya layirin kantan.

¹⁰ E tan nan Yaxuba ɔɔɔni xaranma
 i ya yamarine ma,
 e yi Isirayila kaane xaran i ya sariyan ma.
 E wusulanna gan,
 e saraxa gan daxine ba i ya saraxa ganden fari.

¹¹ Alatala xa e baraka.
 Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.
 Ala xa e yengefane senben ɔn.
 Ala xa e yaxune rabira
 alogo e nama fa nɔ keε ɔɔɔni.”

¹² Musa falani ito nan ti Bunyamin ɔɔɔni fe yi, a
 naxa,
 “Alatala xanuntenne nan ne ra.
 E luma nen Ala fema ɔɔɔni xunbenli,
 bayo a e ratangama nen waxatin birin,
 a mɔn yi lu e xɔn.”

¹³ Musa falani ito nan ti Yusufu ɔɔɔni fe yi, a
 naxa,
 “Alatala xa barakan sa e ɔɔɔni.
 Ala xa xiila ragodo a ma keli kore.
 Ala xa tigi igen namini a ma keli ɔɔɔni.”

¹⁴ Ala xa sogen xa fan e sansine ra,
 kike yo kike e bogine yi mɔ.

¹⁵ Ala xa e xεene rasabati
 geya ɔɔɔni fapine ma.

¹⁶ Ala xa e ɔɔɔni bogi seene fan.
 Ala naxan falan ti fɔɔɔni,

† YURIMA NUN TUMINmasensen ti seene fe sebexi Xɔɔyaan 28.30
 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sa-
 goon kolon.

a xa hinan Yusufu ra,
 a naxan sugandixi mangan na
 a ngaxakedenne tagi.
¹⁷ Xunna kenla Yusufu xa.
 A senben gbo
 alo jingen dii tura singena,
 a fenne nan a yengeso seene ra
 alo burunna jingena.
 A siyane birin ma nən
 han ma danne.
 Efirami ma wuli fu ganle nan ne ra.
 Manase ma wuli wuli ganle nan ne ra.”
¹⁸ Musa falani ito nan ti Sabulon ma fe yi, a
 naxa,
 “Sabulon ma, ε sewa yulayani.
 Isakari ma, ε sewa ε bubune kui.
¹⁹ E siyane xilima nən geyaan fari,
 ε saraxa tinxixine ba.
 Amasaxa ε ε balon ma nən faɣɣ igen nafunli,
 e nun herisigen naxan faɣɣ igen de.”
²⁰ Musa falani ito nan ti Gadi ma fe yi, a naxa,
 “Ala xa na kanna baraka
 naxan Gadi a ma nagboma ayi.
 Gadi ma menni alo yatan
 naxan suben suxu a a sanna nun a xunni ma.
²¹ Gadi bata dahamu ma findi a gbeen na
 alo mangan naxan tixi yamaan ye ra.
 A bata Alatala fe ragidixin nakamali,
 a ma bata Alaa kitin sa Isirayila ma.”
²² Musa falani ito nan ti Dan ma fe yi, a naxa,
 “Dan luxi nən alo yata senbemaan naxan kelima
 Basan ma a tugan.”
²³ Musa falani ito nan ti Nafatali ma fe yi, a
 naxa,
 “Nafatali rafan Ala ma han!
 Alatala barakan saxi a fe yi kati!
 Ala xa a ma nagbo ayi sogegododeni
 e nun yiifanna ma.”
²⁴ Musa falani ito nan ti Aseri ma fe yi, a naxa,
 “Ala xa Aseri baraka Yaxuba a diine ye.
 A ngaxakedenne xa hinan a ra.
 A turen xa gbo ayi
 han a yi a sanna maxa a ra.
²⁵ Ala xa ε taan so deen findi wuren nun sulan na.
 Ala xa kendeɣaan fi ε ma ε siimayaan birin yi.”
²⁶ Musa ma yi a fala,
 “Isirayilaa Ala maliga yo mi na.
 A kelima kore, a fa i mali.
 A kundani gidima a ma.
²⁷ Habadan Ala nan i yigiyaden na,

a habadan yiine nan nasoxi i bun.
 A i yaxune kedima nən i ye ra,
 a naxa, ‘E halagi!’
²⁸ Isirayila ma nən ma xunbenli.
 Ala Yaxuba ma luma nən a danna,
 murutun nun manpa nenen yi gbo a ma,
 xiila fan yi sa keli kore.
²⁹ Sewana ε xa, Isirayila kaane.
 E maliga yo mi na siyane ye,
 Alatala naxan nakisima.
 A tan nan ε ye masansan wure lefaan na,
 ε mali tiina,
 a tan nan findixi ε ma silanfanna ra.
 E yaxune e mafelenma nən ε yetagi,
 ε fan yi e taane kidene kala.”

Nabi Musa yi faxa

34 Nabi Musa yi te Nebo geyaan fari, Moyaba
 meremereni, han Pisiga geyana, naxan Yeriko
 taan yetagi. Alatala yi yamanan yiren birin yita a ra
 menni, keli Galadi ma han sa ma Dan yamanan na,
² e nun Nafatali a ma birin, e nun Efirami nun Man-
 ase a ma, e nun Yuda a ma han ma igen nax-
 an sogegododeni, ³ e nun Negewi ma, e nun Yu-
 ruden meremerena, e nun Yeriko taan lanbanna, tugu
 bili taana, han sa ma Soyari ra. ⁴ Alatala yi a fala a xa,
 a naxa, “I ye ti ma na n na n ma naxan ma fe ra
 Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. N naxa, ‘N
 ma ito fima ε yixetene ma nən.’ N bata a yita i ra,
 koni i mi soon na.”
⁵ Musa, Alatalaa walikeen yi faxa menni, Moyaba
 ma, alo Alatala a fala kii naxan yi. ⁶ Ala yi a maluxun
 meremereni, Moyaba ma Beti-Peyori yetagi. Muxu
 yo mi a kolon a gaburun denaxan yi han to. ⁷ Nabi
 Musa faxaxi a ma ke ma ma ma. Koni, a
 ma yi seen toma a faɣɣ na, a senben fan mi yi ma.
⁸ Isirayila kaane yi Musa wuga Moyaba meremereni xii
 tonge saxan han e yi yelin a ma feen lige.
⁹ Nunu a dii Yosuwe yi lugoxi fe kolonna niin na bayo
 Musa bata yi a yiin sa a ma. Isirayila kaane yi a xuiin
 suxu, e ma yi Musa yamarine suxu Alatala naxanye
 fixi a ma.
¹⁰ Nabi gbete yo munma mini Isirayila yamanani nax-
 an maliga Nabi Musa ra. A yi falan tima Alatala xa ye
 nun ye. ¹¹ Alatala a xaxi Misiran yamanani taxam-
 asenne nun kabanakone nan ligadeyi Firawona nun a
 kuntigine nun a yamanan birin ye xaxi. ¹² Nabi Musa
 walixi senbe magaxuxin nin Isirayila kaane birin ye
 xaxi.

Kitabun yireni ito naxan xili Yosuwe, a Kanan yamanan yenge feen nan yebama en xa e nun Isirayila kaane dɔxɔ Kanan yamanani kii naxan yi Yosuwe a mangayaan waxatini. Yosuwe nan dɔxɔ mangayani Musa funfuni. A fe dɔxɔde saxan nan yebama en xa.

- Kanan yamanan yenge fena (keli Yosuwe 1 ma han 12)

- Yamanani taxun fena (keli Yosuwe 13 ma han 21)

- E nun Yosuwe a siimayaan danna (keli Yosuwe 22 ma han 23).

Ala layirin naxan tongo Isirayila benbane xa Kanan bɔxɔn so feen na e yii, a mɔn naxan ma fe fala Musa xa, na rakamalixi taruxuni ito kui, a yi bɔxɔn so Isirayila yamaan yii. Kanan yamanan yenge feen taruxun tiden gbo alo Isirayila mini fena Misiran yi. Taruxuni ito fan a yitaxi a Ala barakan sama a yamana fe yi nen, a nɔn nun xunna kenla fi e ma.

Kanan yamanan tongo feen nun a yitaxun feen nan toma taruxuni ito yi. Kitabun yireni ito Ala tinxinyaan nan yitama bayo Alaa tuli saan nakamalima nen. Ala to tinxin, a yamaan fan lan e xa e sɔbe so a fe ma. Ala a fala nen Isirayila kaane xa a e xa Kanan kaane birin faxa alogo Kanan kaane nama e ti suxure batun ma. Nanara, Yosuwe mɔn yi sariya layirina fe rabira yamaan ma, e yi de xuiin tongo kenenni, a yi e rawekile alogo e nama bi-ra tantanni. Taruxun naxanxi na nan ma a sora kɔxɔnɔn nun naaninden. Yamaan yi bira Ala fɔxɔ ra.

Na kiini, Isirayila kaane taruxu xunkuyen yi fɔl e bɔxɔn. A yi findi maxɔdinna ra yeyɛ, xa Ala tinɔe na bɔxɔn mɔn yi lu e yii. Fɔ e keden kedenna birin xa lu Ala fɔxɔ ra, bɔxɔn yi lu bɔxɔn xunbenli.

Yosuwe yi findi yamaan yɛratiin na

1 Alatalaa walikeen Musa faxa xanbini, Alatala yi a fala Nunu a dii Yosuwe xa, Musa mali muxuna, a naxa, ²“N ma walikeen Musa bata faxa. Iki, keli, i Yuruden baani gidi, i tan nun yamani ito birin. E siga na bɔxɔn n denaxan soma Isirayila kaane yii. ³E na e sana ti denaxan birin yi, n menna soma nen e yii, alo n na a fala Musa xa kii naxan yi. ⁴E bɔxɔn danne fɔlɔma tonbon yiren nin, sa dɔxɔ Liban geyane ra, siga Efirati baa belebelen ma, na bunna neen, Xitine bɔxɔn birin sa dɔxɔ fɔxɔ Ige Gbeen na naxan sogegododen binni. ⁵Muxu yo mi nɔe i yɛe ratiye i ya siimayani. N luma nen i xɔn alo n yi Musa xɔn kii naxan yi. N mi i rabɛnɔnɔ, n mi n me i ra. ⁶I wekile, i senbe so! Amasɔtɔ n na n kɔxɔn yamanan naxan so fe ra e benbane yii, na findima yamani ito keen na i tan nan baraka yi. ⁷I wekile, i senbe so han! I yengi dɔxɔ sariyani ito birin xɔn ma. N ma walikeen Musa sariyan naxan birin yamarixi i ma, i xa ne suxu. I nama a fata a ma yiifanna ma, hanma kɔmenna ma alogo i xa nɔn nɔtɔ i na siga dede. ⁸Sariya kitabuni ito fala xuiin nama ba i de. I yengi dɔxɔ a xɔn ma kɔeen nun yanyina alogo i xa a birin suxu. Naxan birin sebexi a kui, i xa na liga, alogo i ya feen birin xa sɔxɔya, i nɔn nɔtɔ. ⁹I nama pinan n ma yamarin xɔn: I wekile, i senbe so! I nama kuisan, i nama gaxu, bayo i na siga dede, Alatala i ya Ala luma i xɔn nen.”

¹⁰Yosuwe yi yamarini ito so yamaan xunne yii, a naxa, ¹¹“E daaxaden birin yisiga, e sa yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, ‘E fandane yitɔn bayo xii saxan na dangu e Yuruden baani gidima nen alogo e xa na bɔxɔn masɔtɔ Alatala e Ala denaxan soma e yii.”

¹²Yosuwe yi a fala Ruben bɔnɔnna muxune nun Gadi bɔnɔnna muxune nun Manase bɔnɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa, ¹³“Alatalaa walikeen Musa yamarin naxan so e yii, na fe xa rabira e ma, a to a fala, a naxa, ‘Alatala, e Ala bata matabun fi e ma. A bata bɔxɔn ito so e yii.’ ¹⁴E naxanle nun e diine nun e xuruseene luma

nen na bɔxɔn Musa denaxan soxi e yii Yuruden baan kidi ma. Koni e tan sofane tima nen e ngaxakedenne yɛe ra e nun e yenge so seene, e yi e mali yenge sodeni ¹⁵han Alatala yi matabun fi e ngaxakedenne fan ma alo e tan, han e fan bɔxɔn masɔtɔ waxatin naxan yi Alatala denaxan soma e yii, e Ala. Na xanbi ra, e mɔn yi xete e bɔxɔn denaxan findixi e konna ra Alatalaa walikeen Musa naxan soxi e yii Yuruden kidi ma, sogeteden binni.”

¹⁶E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I nxu yamarixi feen naxan birin na, nxu a birin ligama nen. I na nxu xe dede yi, nxu sigɛ. ¹⁷Nxu i xuiin suxuma nen feen birin yi alo nxu Musa xuiin suxu kii naxan yi. Alatala i ya Ala xa lu i xɔn alo a lu Musa xɔn kii naxan yi. ¹⁸Muxu yo murute i xuiin ma, a mi i ya falan suxu, i feen naxan birin yamarima, na kanna faxama nen. I tan xa i wekile tun, i yi i senbe so!”

Xɛra firinne fe Yeriko taani

2 Nunu a dii Yosuwe yi xɛra firin nasiga keli Sitimi siga Yeriko taani, a e xa sa taan nakɔxɔsi wundoni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yeriko taan nun a rabilinna matodeni.” E yi siga, e sa so yalunde naxanla nde konni naxan yi xili Raxabi. E yi yigiya na. ²Muxune yi sa a fala Yeriko taan mangan xa, e naxa, “I bata a to, Isirayila kaana ndee bata fa kɔeen na bɔxɔn ito rakɔxɔsideni.” ³Nayi, Yeriko taan mangan yi xɛraan nasiga a faladeni Raxabi xa, a naxa, “Xɛmen naxanye soxi i konni, ne ramini, bayo e faxi yamanan birin nan nakɔxɔsideyi.” ⁴Koni naxanla bata yi na xɛme firinne luxun. A fa a fala mangana xɛrane xa, a naxa, “Nɔndin nan a ra, na xɛmene fa nen n konni, koni n mi yi e keliden kolon. ⁵E siga nen pinbanna ra, taan so deen balan waxatini. E sigaxi dede, n mi a kolon. E e sagatan xulen, e e suxuma nen.” ⁶Raxabi bata yi sa e luxun gese bili xarene bun kore banxin xuntagi. ⁷Sagatan tiine yi siga e fɔxɔ ra Yuruden baan kiraan xɔn han baan gid-

deni. Sagatan tiine mini nen tun, e yi taan so deen balan.

⁸ Benun xerane xa sa e sa, Raxabi yi te banxin fari e fema. ⁹ A yi a fala e xa, a naxa, "N na a kolon a Alatala bata nxo koxo so e yii. E yee ragaxu gbeen bata nxu suxu! Yamanan muxune birin bata yilanyilan e yee ra, ¹⁰ bayo nxu bata a me a Alatala Gbala Baani xara nen e yee ra, e yi minima Misiran yi waxatin naxan yi. Nxu moon bata a me e feen naxan liga Amorine manga firinne ra, naxanye yi Yuruden kidi ma, Sixon nun Ogo. E yi e raxori. ¹¹ Nxu to na feen me, nxu koxen yi kala. Li-maniyaan yi ba birin yii e fe ra, bayo Alatala e Ala nan Ala ra kore xonna ma denaxan yite, e nun koxo xonna ma denaxan yigodo. ¹² Iki, e e koxo n xa Alatala yi fa fala a e n ma denbayani suxuma nen hinanni alo n na e yisuxi kii naxan yi. E taxamasenna so n yii naxan mi kale ¹³ alogo e xa n fafe nun n nga nun n xunyene nun n tadane lu e nii ra e nun e muxune birin, e yi nxu ratanga faxan ma." ¹⁴ Na xeme firinne yi a fala Raxabi xa, e naxa, "Nxu bata nxu koxo nxu niini i xa, koni i naxa feni ito fala muxe xa de! Alatala na koxo ito so nxu yii waxatin naxan yi, nxu fan e yisuxuma nen hinanna nun lannayani." ¹⁵ Raxabi yi na xeme firinne ragodo lutin ma banxin foye soden na, bayo a banxin foye soden yi minixi taan nabilinna yinna fari ma. ¹⁶ Raxabi yi a fala e xa, a naxa, "E siga geyaan binni, e sa e luxun menni han xii saxan han e sagatan muxune yi xete, xanamu e e toma nen. Na xanbi ra, e yi e kiraan suxu." ¹⁷ Na xemene yi a fala Raxabi xa, e naxa, "I nxu rakoxi naxan na, nxu fan bata tin na ma. ¹⁸ Koni, nxu na so e yamanani, fo i xa luti gbeeli ito xidi banxin foye soden na, i nxu raminixi denaxan na. E nun moon, fo i xa i ya denbayaan malan i fema i ya banxin kui, i fafe nun i nga nun i tadane nun i xunyene. ¹⁹ Xa naxan mini i ya banxin kui, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma, na mi nxu tan ma. Koni xa nxo muxuna nde a yiin din i ya muxuna nde ra i fema banxin kui, xa na kanna faxa, na goronna nxu tan nan xun ma. ²⁰ Koni xa i nxo fe fala muxuna nde xa, nayi, i nxu rakoxi feen naxan na, nxu mi na ligan de!" ²¹ Raxabi yi a fala, a naxa, "Ala xa e falan nakamali." A yi xemene bepin, e yi siga. A yi luti gbeela xidi banxin foye soden na.

²² E yi siga, e sa geyaan li, e yi e luxun menni xii saxan, han sagatan tiine yi xete. E sagatan muxune yi e fen kiraan xon han, koni e mi e to. ²³ Xeme firinne yi fa godo geyaan fari, e yi baani gidi, e sa Nunu a dii Yosuwe li. Feen naxan birin e soto, e yi ne yeba a xa. ²⁴ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, "Alatala bata na koxo birin so en yii yati! Men kaane birin yilanyilanxi en yee ra."

Yuruden baani gidi fena

3 Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi kurun kele Sitimi yi, e sa Yuruden baan li. E yi xi menni benun e xa gidi waxatin naxan yi. ² Xii saxande koxo, kuntigine yi yamaan daaxaden birin yisiga. ³ E yi yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, "E na Alatala e Alaa Layiri Kankiraan † to waxatin naxan yi, e nun saraxaraliin

naxanye a maxalima naxanye kelixi Lewi koxonni, e keli, e yi bira a koxo ra. ⁴ Nayi, e siga kiraan kolonma nen, bayo e munma yi dangu na kiraan xon singen. Koni koxonna ye wuli firin koxo xa lu e tan nun kankiraan tagi. E nama e maso a ra." ⁵ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, "E e yete rasarajan, bayo tila Alatala kabanako feene ligama nen e tagi." ⁶ Yosuwe yi a fala saraxaraline xa, a naxa, "E Layiri Kankiraan tongo, e dangu yamaan yee ra." E yi Layiri Kankiraan tongo, e ti yamaan yee ra.

⁷ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "N na i findi koxo ma nen muxu gbeen na to Isirayila kaane birin yetagi, alogo e xa a kolon a en birin na a ra alo nxu nun Musa yi a ra kii naxan yi. ⁸ I tan xa yamarini ito so saraxaraline yii naxanye Layiri Kankiraan xalima, i naxa, 'E na Yuruden baa deen li, e godo, e ti a koxo ra.'" ⁹ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E maso be, e yi e tuli mati Alatala falan na, e Ala." ¹⁰ Yosuwe moon naxa, "Feni ito nan ligama alogo e xa a kolon habadan Ala e tagi. A tan nan Kanan kaane nun Xitine nun Xiwine nun Perisine nun Girigasane nun Amorine nun Yebusune kedima e yee ra. ¹¹ E bata a to, dunupa birin Marigina Layiri Kankiraan nan tixi e yee ra Yuruden baani gidideni. ¹² Iki e xeme fu nun firin sugandi Isirayila koxo fu nun firinne tagi. Koxo keden, muxu keden. ¹³ Saraxaraliin naxanye dunupa birin Marigina Alatala Kankiraan xalima, ne neen fa e sanne ti Yuruden baa igeni tun, Yuruden igen bolonma nen a tagi. Igen naxan yi godoma, na yi lu malanje yire kedenni."

¹⁴ Yamaan to mini e bubune kui alogo e xa Yuruden baani gidi, saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi ti yamaan yee ra. ¹⁵ Yuruden baan yi fema nen se xaba waxatine birin yi. Saraxaraliin naxanye yi kankiraan xalima, ne to Yuruden baan li, e sanne ti igeni, ¹⁶ igen naxan yi godoma, na yi dan, a lu malanje yire kedenni wulani Adama taani naxan Saratan fema. Igen naxan yi godoma koxo Ige Darani, daraan naxan moon xili Araba Darana, na birin yi xara. Yamaan yi gidi Yeriko taan yetagi. ¹⁷ Saraxaraliin naxanye yi Alatala Layiri Kankiraan maxalima, ne yi lu tixi baan xude wuli yi xareni Yuruden tagi. Isirayila birin yi gidi xaren na, han Isirayila koxonna birin yi yelin baani gide.

Geme fu nun firinne fe

4 Yamaan birin to yelin Yuruden baan gide, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, ² "E xeme fu nun firin tongo yamaan ye, koxo keden, muxu keden. ³ E xa e yamari e xa geme fu nun firin tongo Yuruden baan xude wunla ra saraxaraline yi tixi denaxan yi. E e xali, e sa e sa e to xideni."

⁴ Yosuwe yi xeme fu nun firin xili a bata yi naxanye sugandi Isirayila yamaan ye, koxo keden, muxu keden. ⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, "E dangu Alatala e Alaa Layiri Kankiraan yetagi, e siga Yuruden baan tagini. E tan muxu keden kedenna birin xa geme keden keden tongo e tungunna fari lan Isirayila kaane koxo xasabi ma, ⁶ alogo na xa findi taxamasenna ra

† 3.3 LAYIRI KANKIRANAfe moon sebexi Xoxo yaan 25.10-22 kui.

ε tagi. Ε diine fama ε maxɔdindeni nen tila, e naxa, 'Gemeni itoe findixi nanse ra ε tan xa?' ⁷ Ε a falama nen e xa, ε naxa, 'Ito nan a yitaxi a Yuruden igen bolon nen Alatalaa Layiri Kankiraan yεε ra. A to Yuruden baan gidi, baa igen birin yi bolon. Gemeni itoe na feen nan nabirama Isirayila kaane ma han habadan.'"

⁸ Yosuwe naxan yamari Isirayila kaane ma, e yi na liga. E yi gεmε fu nun firinne tongo Yuruden baan tagi, alo Alatala a fala Yosuwe xa kii naxan yi, naxan yi lanxi Isirayila bɔnɔnne xasabin ma. E yi e xali yamaan daaxadeni, e sa e sa menni. ⁹ Yosuwe mɔn yi gεmε fu nun firin dɔxɔ Yuruden baan xude wunla ra Layiri Kankiraan maxali muxune yi tixi denaxan yi. E mɔn na yi han to. ¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi lu tixi Yuruden baan xude wunla ra han yamaan yi yelin Alatalaa yamarine birin nakamale Yosuwe bata yi naxanye fala e xa alo Musa fan Yosuwe yamari naxanye ra. Yamaan yi e mafura gide. ¹¹ Yamaan birin to yelin dangue, Alatalaa Layiri Kankiraan nun saraxaraline yi dangu yamaan yetagi. ¹² Ruben bɔnɔnna nun Gadi bɔnɔnna nun Manase bɔnɔnna fɔxɔ kedenna yi dangu Isirayila yamaan yεε ra e nun e yenge so seene alo Musa a fala e xa kii naxan yi. ¹³ Fayida sofa wuli tonge naanin ɔxɔndɔn yi dangu Alatala yetagi yenge-so xinla ma, siga Yeriko meremerene binni.

¹⁴ Na lɔxɔni, Alatala yi Yosuwe findi muxu gbeen na Isirayila kaane birin yetagi. E yi a binya a siimayaan birin yi alo e Musa binya kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, ¹⁶ "Saraxaraliin naxanye Layiri Sereya Kankiraan xalima, ne yamari, e xa te Yuruden baani." ¹⁷ Yosuwe yi saraxaraline yamari, a naxa, "E te Yuruden baani." ¹⁸ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne to te Yuruden baani, e yi e sanna bama igeni waxatin naxan yi te xaren na, baa igen mɔn yi xεte a kiini, a mɔn yi dangu fɔlɔ alo a singeni. Yuruden baan birin mɔn yi findi fu-faan na.

¹⁹ Yamaan te Yuruden baani ɲεen kike singen xii fuden nan ma. E yi sa e daaxadeni tɔn Giligali taani, Yeriko sogeteden binni.

²⁰ E gεmε fu nun firinna naxanye tongo Yuruden baani, Yosuwe yi ne dɔxɔ Giligali taani. ²¹ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa ε diine ε maxɔdin waxati famatɔni, e naxa, 'Nanse gemeni itoe ra?' ²² ε e xaranma ito nan ma, ε naxa, 'Isirayila kaane Yuruden baani gidi nen a yixaraxin na.' ²³ Amasɔtɔ Alatala ε Ala Yuruden baani ito xɔri nen ε yεε ra, han ε yi gidi alo Alatala ε Ala Gbala Baan liga kii naxan yi, a yi a xɔri en yεε ra han en yi gidi. ²⁴ A na feen ligaxi nen alogo dunupa siyane birin xa a kolon a Alatala senben gbo. E nun mɔn ε xa gaxu Alatala ε Ala yεε ra habadan."

Gaan tiin nun Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe

5 Amorine mangan naxanye yi Yuruden kidi ma so-gegododen binni, e nun Kanan kaane mangan naxanye birin fɔxɔ igen de, ne to a mε, Alatala bata Yuruden baani xara Isirayila kaane yεε ra han e birin yi gidi, e bɔɲen yi kala, e yilanyilan Isirayila kaane yεε ra.

² Na waxatini, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "Gemen nafala filene ra, i Isirayila xεmene banxulan."

³ Yosuwe yi gemen nafala filene ra, a yi Isirayila xεmene banxulan. E yi na geyaan xili sa banxulan tidena.

⁴ Yosuwe na liga feni ito nan ma. Xemen naxanye birin keli Misiran yamanani, sofane birin, ne faxa nen tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi. ⁵ Xemen naxanye birin keli Misiran yi, ne birin yi banxulanxi, koni naxanye birin bari tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi, ne sese mi yi banxulanxi. ⁶ Isirayila kaane lu nen tonbonni ɲεε tonge naanin sigatini, han na xεmene birin yi yelin faxe naxanye yi nɔε yengen soε e mini Misiran yamanani waxatin naxan yi, naxanye tondi Alatala xuiin name. Alatala yi a kɔlɔ, a e mi fa na bɔxɔn toε Alatala bata yi a kɔlɔ e fafane xa naxan ma fe ra a xa a so en yii, kumin nun nɔxɔn gbo bɔxɔn naxan yi.

⁷ Ala yi e diine tongo e funfuni. Yosuwe ne nan banxulan, bayo e mi yi banxulanxi kira yi. ⁸ Yamaan xεmene birin yelin xanbini banxulanɲε, e yi e raxara daaxadeni han e yi kendeɣa.

⁹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "N bata Misiran kaane marayagin masiga ε ra." Nanara, e yi menna xili sa Giligali han to.

¹⁰ Isirayila kaane yi daaxa Giligali, e Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † raba menni kiken xi fu nun naaninde lɔxɔn ɲinbanna ra Yeriko meremerene ma. ¹¹ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla kuye baan yeteni, e yi yamanan sansi bogine don, buru ratetaren nun sansi xɔri gilinxine. ¹² E to yamanan bogi seene don, na kuye bani, Isirayila kaane mi fa Manna donseen †† don daxi yo ɔxɔn nɔxɔn. E yi Kanan bɔxɔn bogi seene don na ɲεen na.

Malekan yi mini Yosuwe xa

¹³ Yosuwe to Yeriko taan li, a yi a yεen nakeli, a yi xεmena nde to tixi a yetagi, a silanfanna suxi a yii. ‡ Yosuwe yi a ralan, a a maxɔdin, a naxa, "I nxu tan nan xa ba, hanma nxu yaxune?" ¹⁴ A yi Yosuwe yabi, a naxa, "Muxu yo. Alatalaa gali xunna nan n na. N bata fa." Yosuwe yi bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma a binya feen na, a fa a fala a xa, a naxa, "N kanna nanse fala-ma a walikεen xa?" ¹⁵ Alatalaa gali xunna yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "I ya sankidine ba i sanni, bayo i tixi yire saripanxin nin." Yosuwe yi na liga.

Yosuwe yi Yeriko taan suxu

6 Yeriko taan sodene birin balanxin nan yi a ra Isirayila kaane fe ra. Muxe mi yi minima, muxe mi yi soma. ² Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "A mato, n bata Yeriko taan nun a mangan nun a sofa fangamane so i yii. ³ E nun i ya sofane xa taan nabilin sanɲa ma keden lɔxɔ keden. E xa na liga xii sennin bun ma.

† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxes kεe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui. †† MANNA DONSENAE fe mato Xɔɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. ‡ SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

⁴ Saraxaraliin muxu solofere xa konton feri solofere tongo xɔtane ra, e yi ti Layiri Kankiraan yɛɛ ra. A xii soloferede lɔxɔni, ε taan nabilin sanɲa ma solofere, saraxaraline xa lu xɔtane fe. ⁵ E na xɔtane fe waxatin naxan yi, ε yi a xuiin me, yamaan birin xa sɔnxɔ gbeen nate. Nayi, yinna naxan taan nabilinxi, na birama nen a yete ra, yamaan birin yi e tinxin taan na e so keden na.”

⁶ Nunu a dii Yosuwe yi saraxaraline xili, a a fala e xa, a naxa, “E Layiri Kankiraan tongo. E saraxarali solofere ti Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra konton feri solofere suxi naxanye yii xɔtane ra.” ⁷ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E siga, ε sa sigan ti taan nabilinni. Kantan muxuna ndee xa dangu Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra.” ⁸ Yosuwe a fala yamaan xa kii naxan yi, e yi a liga na kiini. Saraxarali solofere yi siga xɔta soloferene fe Alatala yetagi. Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune yi bira e fɔxɔ ra. ⁹ Kantan muxun yɛɛ ra xiine yi sigan tima saraxaraline yɛɛ ra naxanye yi xɔtane fema. Kantan ti dɔnxene yi bira kankiraan maxali muxune fɔxɔ ra. E yi sigan tima xɔta xuiin nan ma. ¹⁰ Yosuwe bata yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa, “E nama sɔnxɔn nate, ε nama ε xuini te, ε nama fala yo ti fɔ n na a fala ε xa lɔxɔn naxan yi. Na waxatini, ε sɔnxɔn nate!” ¹¹ E yi taan nabilin Alatalaa Kankiraan na sanɲa ma keden. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni, e yi xi menni.

¹² Yosuwe yi keli subaxa, saraxaraline yi Alatalaa Kankiraan tongo. ¹³ Saraxarali soloferene yi siga xɔta soloferene fe Alatalaa Kankiraan yɛɛ ra. Kantan muxun yɛɛ ra xiine yi tixi e yɛɛ ra. Kantan ti dɔnxene fan yi biraxi Alatalaa Kankiraan maxali muxune fɔxɔ ra. E yi sigan tima xɔta xuiin nan ma. ¹⁴ E yi taan nabilin dɔxɔɲa keden a xi firinde lɔxɔn fan yi. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni. E yi na liga xii sennin.

¹⁵ A xii soloferede lɔxɔni, e yi keli subaxani, e mɔn yi taan nabilin na kiini dɔxɔɲa ma solofere. E taan nabilin na lɔxɔ keden peen nin sanɲa ma solofere. ¹⁶ Nayi, e to a rabilin a dɔxɔde soloferedeni, saraxaraline yi xɔtane fe. Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E sɔnxɔn nate, bayo Alatala bata taan so ε yii. ¹⁷ Alatala bata halagin nagidi taani ito nun a yi seene birin ma, fɔ Raxabi keden peena, yalunde ɲaxanla, na nan kisima e nun muxun naxanye birin sa luma a banxin kui, bayo a en ma xerane yigiya nen en naxanye xe. ¹⁸ Koni ε a liga ε yeren ma. E yete ratanga se halagi daxine ma alogo ε nama na sese xali, xanamu, ε halagin nun gbalon nafama Isirayila yamaan daaxadeni nen. ¹⁹ Gbetin nun xemaan nun muran sula daxine nun wure muranne birin nasarijanxi Alatala nan xa, fɔ e xa ramara a nafulu ramaraden nin.”

²⁰ Yamaan yi sɔnxɔn nate. Saraxaraline yi xɔtane fe. Yamaan to xɔta xuiin me, e yi sɔnxɔ gbeen nate, taan nabilinna yinna yi bira a yete ra. Yamaan yi e tinxin taan na, e so keden na. E yi taan suxu. ²¹ E yi taan halagi Ala xa, e men kaane birin faxa silanfanna ra, xemen nun ɲaxanla, dii ɲɔɲen nun fonna, hali ɲingene nun yexene nun sofanle. ²² Xeme firinna naxanye siga yamanan nakɔɔsideni, Yosuwe bata yi a fala ne xa, a

naxa, “E siga na yalunde ɲaxanla banxini. E sa a ramini e nun a muxune birin, alo ε ε kɔkɔ a xa kii naxan yi.”

²³ Banxulan firinna naxanye yamanan nakɔɔsi wundoni, ne yi siga, e sa Raxabi ramini banxini e nun a fafe nun a nga nun a tadane nun a xunyene nun a muxune birin e nun a xabilan birin, e yi e ramini, e e radɔxɔ Isirayila yamaan daaxaden dɛxɔn. ²⁴ Isirayila kaane yi taan gan e nun a yi seene birin, fɔ gbeti nun xemaan nun muran sula daxine nun wure muranne. Ne yi ramara Alatalaa banxin nafulu ramaradeni. ²⁵ Yosuwe yi yalunde ɲaxanla Raxabi ratanga, e nun a denbayaan nun a muxune birin amasɔɔ Yosuwe xeraan naxanye rasiga Yeriko taan nakɔɔsideni, a ne yigiya nen. A mɔn dɔxi Isirayila kaane tagi han iki.

²⁶ Na waxatini, Yosuwe yi a kɔkɔ falani ito ma, a naxa, “Dangan na kanna xa Alatala yetagi naxan na Yeriko taan ti. Na kanna na a ti fɔkɔ, a bɔkɔma a dii singeni nen. A na taan so dɛen ti, a kɔkɔ a bolokadani.”

²⁷ Alatala yi lu Yosuwe xɔn. A xinla yi yamanan birin suxu.

Akan yulubin naxan liga

7 Isirayila kaane tinxintareyaan liga nen Ala ra, e yi se halagi daxine tongo. Karimi a dii xeme Akan nan na sena ndee tongo Ala tɔnna dɔxɔ naxanye tongo fe ra. Sabidi nan Karimi sɔkɔ. Sera nan Sabidi sɔkɔ. Sera keli Yuda bɔkɔnɔnna nin. Alatala yi kɔkɔ Isirayila kaane ma han!

² Yosuwe yi xerane rasiga keli Yeriko siga Ayi taani, taan naxan Beti-Aweni dɛxɔn ma, Beteli taan sogeteden binni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga, ε sa yamanan nakɔɔsi.” Na xemene yi siga Ayi taana fe rakɔɔsideni. ³ E yi xete Yosuwe fema, e yi a fala, e naxa, “Hali yamaan birin mi siga Ayi taan yengedeni, fɔ muxu wuli firin hanma muxu wuli saxan kɔxɔn gbansan. Ne Ayi kaane nɛ nen. Hali i mi yamaan birin naxadan, bayo en yaxune mi wuya.” ⁴ Nayi, muxu wuli saxan yate yi siga, koni e yi sa e gi Ayi kaane bun yengeni. ⁵ Ayi kaane yi muxu tonge saxan e nun sennin faxa e ye. Ayi kaane yi e kedi keli taan so dɛen na han Sebarimi. E yi siga e faxe geya godon na. Isirayila yamaan ɲɔɲen yi kala, e yigitɛɛ.

⁶ Yosuwe yi a dugine yibɔ a ma, a bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma Alatalaa Kankiraan yetagi han ɲinbanna ra, e nun Isirayila fonne. E yi burunburunna sa e xunni sununi. ⁷ Yosuwe yi a fala, a naxa, “N Marigina Alatala, nanfera i a ragidixi yamani ito xa Yuruden baani gidi, i yi nxu so Amorine yii alogo i xa nxu halagi? Hali nxu yi lu Yuruden baan men binni nun! ⁸ N Marigina, n fa nanse falama iki, Isirayila kaane to bata e gi e yaxune yɛɛ ra? ⁹ Kanan kaane nun yamanan muxun bonne feni ito mema nen, e yi nxu rabilin, e nxu xinla ɲan bɔxɔ xɔnni ito ma. Nayi, i tan fa nanse ligama i xili binyena fe ra?”

¹⁰ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Keli, i yetagin lanxi bɔxɔn ma nanfera? ¹¹ Isirayila bata yulubin liga. E bata layirin kala n na e yamari naxan na. E bata se halagi daxina ndee tongo. E bata mɲan ti, e a feen lux-

un, e seene luxun e goronne kui. ¹² Nanara, Isirayila kaane mi fa nɔɛ tiye e yaxune yɛɛ ra. E e gima nen e yɛɛ ra, bayo e fan yetɛɛn bata findi muxu halagi daxine ra. N mi fa luyɛ ɛ xɔn, xa ɛ mi se halagi daxine raxɔri ɛ tagi. ¹³ Keli, i yamaan nasarijan. I yi a fala, i naxa, ‘E yete rasarijan tila fe ra. Amasɔɔ Alatala Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Se halagi daxine ɛ tagi. Isirayila kaane, ɛ mi nɔɛ tiye ɛ yaxune yɛɛ ra, fanni ɛ mi na seene ba ɛ tagi. ¹⁴ Xɔɔnɔni ɛ fa n yetagi bɔnɔnɔn yɛɛn ma. Alatala na bɔnɔnɔnna naxan yita, ne yi e maso xabila yɛɛn ma. Alatala na xabilan naxan yita, ne yi e maso denbaya yɛɛn ma. Alatala na denbaya naxan yita, ne yi e maso keden keden yɛɛn ma. ¹⁵ Naxan na suxu, a li se halagi daxine a yii, na kanna xa gan e nun a yii seene birin, bayo a bata Alatalaa layirin kala, a yi kalan ti Isirayila yamaan birin ma!”

¹⁶ Xɔɔnɔn xɔɔnɔn, Yosuwe yi keli, a yi Isirayila kaane maso bɔnɔnɔn yɛɛn ma. Masensenna yi Yuda bɔnɔnɔnna suxu. ¹⁷ A yi Yuda xabilane muxune maso, masensenna yi Sera xabilan suxu. A yi Sera xabilan muxune maso denbaya yɛɛn ma, masensenna yi Sabidi suxu. ¹⁸ A yi Sabidi a denbaya xunne maso, a yi Akan suxu, Karimi a dii xɛmɛna. Sabidi nan Karimi ɔɔɔ. Sera yi Sabidi ɔɔɔ keli Yuda bɔnɔnɔnɔni.

¹⁹ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “N ma diina, ɔɔnɔnɔn fala Alatalaa binyena fe ra, Isirayilaa Ala. I yi a tantun. I naxan ligaxi, a fala n xa. I nama a luxun n ma.” ²⁰ Akan yi Yosuwe yabi, a naxa, “Nɔnɔnɔn na a ra. N tan nan yulubin ligaxi Alatala ra, Isirayilaa Ala. N ni ito nan ligaxi: ²¹ N Sinari kaane doma gbeena nde to nen se suxine ye, naxan yi tofan han, e nun gbeti gbanan kɛmɛ firin, e nun xɛmaan kilo tagi. E xɔnla yi n suxu, n yi e tongo. E sa bitinxi n ma bubun kui. Gbetin saxi bonne bun ma.” ²² Yosuwe yi xɛrane rasiga e giye bubun kui, e yi sa seene li luxunxi, gbetin yi saxi seen bonne bun ma. ²³ E yi a birin tongo bubuni, e siga e ra Yosuwe nun Isirayila kaane fɛma. E yi e sa Alatala yetagi. ²⁴ Yosuwe nun Isirayila birin yi Sera a dii Akan tongo e nun gbetin nun doma gbeen nun xɛmaan nun a dii xɛmɛne nun a dii tɛmɛne nun a ɔɔngene nun a sofanle nun a xuruseene nun a bubun nun a yii seen birin, e siga e ra Akori lanbanni. ²⁵ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “I bata ɔɔxankatan nafa nxu ma, Alatala i fan ɔɔxankatama nen to.” Isirayila kaane birin yi a magɔɔn, e nun bonne, e yi e gan. ²⁶ E yi gɛmɛ gbege malan Akan fari. Han to na gɛmɛne malanxi na. Alatala yi xɛtɛ a xɔɔnɔn ɔɔɔ ra. Nanara, mɛnna xili nen Akori lanbanna han to. †

Isirayila kaane yi Ayi taan tongo

8 Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Hali i nama gaxu, i nama yigitɛgɛ. Ganla birin tongo, i sa Ayi taan yɛngɛ. A mato, n bata Ayi mangan so i yii e nun a yamaan birin nun a taan nun a bɔɔɔna. ² I Ayi taan nun a mangana feen ligama nen alo Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. Koni iki, ɛ nɔɛ e yii seene nun e xuruseene tongɛ nɛn. Maratɛrɛna yɛngɛni tɔn taa

† Akoribunna nɛɛn fa fala “Kɔntɔfinla.”

xanbin na.” ³ Yosuwe nun ganla birin yi keli, e siga Ayi taan yɛngɛdeni. Yosuwe yi sofa yɛbaxin muxu wuli tonge saxan sugandi, a yi e rasiga kɔɛɛn na. ⁴ A yi yamarini ito so e yii, a naxa, “Nba, ɛ sa ɛ luxun taa xanbin na ɛ maratɛrɛna yɛngɛni tɔn. E nama ɛ makuya taan na. E yitɔnɔnɔn xa lu mɛnni. ⁵ Nxu nun ganla nxu maso ma nen taan na. Taan muxune na mini waxatin naxan yi nxu yɛngɛdeni, nxu yi nxu gi e bun alo naxan liga a singeni. ⁶ E sigama nen nxu kedɛ han nxu makuya taan na. Nayi, e mirima nen, a nxu nxu gima e bun nen alo a fɔɔnɔni. ⁷ Nayi, ɛ yi mini ɛ luxundeni, ɛ yi din taan na. Alatala, ɛ Ala a soma nen ɛ yii. ⁸ E na taan suxu, ɛ tɛɛn so a ra. E na birin liga alo Alatala a falaxi kii naxan yi. N bata na yamari ɛ ma.”

⁹ Yosuwe yi e rasiga, e sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, Ayi taan sogegododen binni a yɛngɛ xinxla ma. Yosuwe tan yi xi yamaan tagi. ¹⁰ Yosuwe yi keli subaxa, a yi a sofane mato. E nun Isirayila fonne birin yi ti yamaan yɛɛ ra, siga Ayi taani. ¹¹ A ganla birin yi siga, han e sa taan li. E yi daaxadeni tɔn Ayi kɔmɛn fɔɔɔnɔni, lanbanna yi lu e nun Ayi taan tagi. ¹² Yosuwe yi sofa wuli suulun ɔɔɔnɔn tongo, a yi e yamari a e xa sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, taan sogegododen binni yɛngɛ so xinxla ma. ¹³ Yamaan yi e ti kiini tɔn, naxanye yi daaxadeni, ne yi lu taan kɔmɛn fɔɔɔnɔni, bonne yi lu taan sogegodode binni yɛngɛ so xinxla ma. Na kɔɛɛn na, Yosuwe nun gali dɔnɔnɔn yi godo lanbanni.

¹⁴ Ayi taan mangan to na to, e nun taan xɛmɛne birin yi keli mafuren, e yi siga Isirayila kaane yɛngɛdeni Araba tonbonna dɛ. Koni e mi yi a kolon xa muxune luxunxi e xili ma taa xanbin na. ¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi tin Ayi muxune xa e kedi, e yi e gi e bun siga tonbon kiraan xɔn. ¹⁶ Ayi taan muxune birin yi keli e sagatan xinxla ma. E yi bira Yosuwe fɔɔɔ ra han e yi makuya taan na pon! ¹⁷ Xɛmɛ yo mi lu Ayi taan nun Beteli taani. E birin yi siga Isirayila kaane sagatandeni. E yi taan so dɛɛn lu rabixi siga Isirayila kaane fɔɔɔ ra.

¹⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Tanban naxan suxi i yii, na ti Ayi taan xa, bayo n taan soma nen i yii.” Yosuwe yi a tanban ti taan xa. ¹⁹ Yosuwe a yiini bandun waxatin naxan yi, xɛmɛn naxanye yi luxunxi maratɛrɛna yɛngɛn xinxla ma, ne yi mini e luxundene yi mafuren, e yi e gi so taani, e na suxu, e tɛɛn so a ra mafuren.

²⁰ Ayi xɛmɛne to e yɛɛ raxɛtɛ, e yi tɛɛ tutin to tɛ kore e taani. Kira yo mi yi fa e xa, bayo e yi naxanye sagatanma tonbonni, ne bata yi xɛtɛ e kanke. ²¹ Yosuwe nun Isirayila ganla birin yi a kolon, a sofaan naxanye yi luxunxi taan natɛrɛnadeni yɛngɛni, ne bata yi taan suxu, taan tutin yi tema. E yi e xun xɛtɛ Ayi kaane xili ma.

²² Isirayila kaan naxanye yi Ayi taani, ne fan yi mini taani e yɛngɛdeni. Na nan a liga sigade mi lu Ayi kaane xa, e to yi Isirayila ganle tagi. E yi e birin faxa. E sese mi lu e nii ra. Muxu yo mi nɔ a giye. ²³ Koni e yi Ayi mangan tan suxu, e siga a ra Yosuwe fɛma. ²⁴ Isirayila kaane to yelin Ayi kaane birin faxɛ xɛɛne ma e nun burunna ra e siga e dinɔɛ e ra dɛnaxan yi, e yi so taan kui, e na kaane birin faxa silanfanna ra. ²⁵ Ayi kaan

xemen nun naxanla naxan faxa na lɔxɔni, e sigɛ han muxu wuli fu nun firin yate. ²⁶Yosuwe a tanban yi lu tixi Ayi taan xa han a muxune birin yi halagi. ²⁷Isirayila kaane yi men kaane yii seene tongo e gbeen na alo xuruseene nun se gbeteɛye, alo Alatala a yamari Yosuwe ma kii naxan yi. ²⁸Yosuwe yi Ayi taan gan, han to taa xɔri rabepinxin na a ra. ²⁹Ayi mangan tan, e na singan wudin kɛ ra han pinbanna ra. Sogen to godo, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa a binbin nagodo wudin kɛ ra. E yi a woli ayi taan so dɛen na, e yi gɛmɛ wuyaxi malan a fari. Han to, na mɔn na kiini.

Saraxa gandena Ebali geyaan fari

³⁰Nayi, Yosuwe yi saraxa gandɛn nafala Alatala xa Ebali geyaan fari, Isirayilaa Ala, ³¹alo Musa Alatalaa walikɛna a yamari Isirayila kaane ma kii naxan yi. E yi saraxa gandɛn nafala gɛmɛne ra, naxanye mi yi solixi, wuren mi yi dinxi naxanye ra, alo a sebɛxi Musaa Sariya kitabun kui kii naxan yi. E yi saraxan gan daxine nun kɔɲɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa. ³²Musa sariyan naxanye sebɛ, Yosuwe mɔn yi na ɲɔxɔn sebɛ gɛmɛne ma Isirayila kaane birin yɛɛ xɔri mɛnni. ³³Isirayila kaane birin, a fonne nun e kuntigine nun e kitisane birin xɔɲɛn nun dugurenne, ne birin yi ti kankiraan fɔxɔ firinni e yɛɛ rafindixi Lewi bɔnɔxɔnna saraxaraline ma, naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima. Yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Garisimi geyaan fari, a bode fɔxɔn fan yi ti Ebali geyaan fari, alo Alatalaa walikɛn Musa bata yi a yamari e ma kii naxan yi, fa fala e xa duba Isirayila yamaan xa. ³⁴Na xanbi ra, Yosuwe yi sariyan falane birin xaran, a dubane nun a dangane, alo a sebɛxi Sariya Kitabun kui kii naxan yi. ³⁵Musa naxan birin yamari, na fala keden mi lu Yosuwe mi naxan xaran Isirayila yamaan malanxin xa, hali naxanle nun diidine, e nun xɔɲɛn naxanye yi e yɛ.

Gabayon kaane layirina fe

9 Mangan naxanye Yurudɛn baan sogegododen binni, ne birin yi yengeni ito a fe mɛ, naxanye geyane fari e nun Sefela geya yirene nun Fɔxɔ Ige dɛen nun Liban dɛxɔn ma, e nun Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune. ²E yi e malan Yosuwe nun Isirayila yamaan yenge xinla ma.

³Gabayon kaane fan yi a mɛ Yosuwe Yeriko taan nun Ayi taan liga kii naxan yi. ⁴E yi kata Isirayila kaane mayendɛndɛni. E yi e yetɛ findi xɛrane ra keli yire makuyeni, e bɛnbɛli kobine nun manpa sase madɛgɛxine sa sofanle fari. ⁵E yi sankidi fori madɛgɛxine so e sanni, e doma kobi nanxine ragodo e ma. E yi buru dungi xaraxine tongo e fandɛn na naxanye bata yi xunxurunɲɛ ayi.

⁶E yi sa Yosuwe nun Isirayila kaane li Giligali taani yamaan daaxadɛni. E yi a fala e xa, e naxa, "Nxu sa kelixi yamana makuyen nin, fa be yi alogo en xa layirin xidi en tagi." ⁷Isirayila kaane yi e yabi, e naxa, "Yanyina nde, ɛ dɔxi nxu dɛxɔn ma nɛn. Nxu tan nɔɛ layirin xide

en tagi di?" ⁸E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, "I ya walikɛne nan nxu ra." Yosuwe yi e maxɔdin, a naxa, "Nde ɛ tan na? ɛ kelixi minɛn?" ⁹E yi Yosuwe yabi, e naxa, "I ya walikɛne kelixi yamana makuyen nin Alatala xinla a fe ra, i ya Ala. Amasɔɔ nxu bata a xinla mɛ a naxan birin ligaxi Misiran yamanani, ¹⁰e nun a naxan birin liga Amori manga firinne ra Yurudɛn baan sogetedɛn binni, Xɛsibɔn taan manga Sixɔn nun Basan yamanan manga Ogo, naxan yi dɔxi Asatarɔti taani."

¹¹"Nxo fonne nun nxu kon kaane birin a fala nɛn nxu xa, e naxa, 'E fandane tongo ɛ naxan donma kira yi. E siga Isirayila kaane ralandeni. E yi a fala e xa, ɛ naxa, ɛ walikɛne nan nxu ra.' Iki, en xa layirin xidi en bode tagi. ¹²Nxo burune ni i ra. Nxu yi e tongoma nxu fandɛn na waxatin naxan yi nxu konni fa be yi, e mɔn yi wolonxi. Koni, iki e bata xara ayi, e xunxurunɲɛ ayi.

¹³Nxu yi nxɔ manpa saseni itoe rafema waxatin naxan yi, e nɛnɛnɛ nan yi a ra, koni iki e bata yibɔ. Nxo dugine nun nxɔ sankidine mato. E yetɛɛn bata kala fefe sigatini." ¹⁴Isirayila kaane yi e fandane mato, koni e mi Alatala maxɔdin. ¹⁵Yosuwe yi lanna raso e tagi, a layirin xidi, a xa e lu e nii ra, yamaan yɛɛratine yi e kɔɔ na fari.

¹⁶E yelin xanbini layirin xide e tagi, xii saxan danguxina, Isirayila kaane yi a mɛ a e dɔxɔ bodene nan yi ne ra. ¹⁷Isirayila kaane yi keli, siga Gabayon kaane taani itoe yi, e sa so e kenla xii saxande lɔxɔni. Na taane ni i ra: Gabayon, Kefira, Beroti, e nun Kiriyati-Yeyarin.

¹⁸Isirayila kaane mi e faxa bayo yamaan yɛɛratine bata yi e kɔɔ e xa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Koni yamaan birin yi e yɛɛratine mafalama. ¹⁹Yɛɛratine yi a fala yamaan xa, e naxa, "Nxu bata nxu kɔɔ Alatala yi, Isirayilaa Ala. Iki, en mi fa nɔɛ en yiin dinɲɛ e ra. ²⁰Nayi, en na e fe suxuma ikiini. En na e luma e nii ra nɛn bayo en bata en kɔɔ e xa. Xanamu en Alaa kɔɔnɔn nafama nɛn en xili ma." ²¹Yɛɛratine yi a fala e xa, e naxa, "E xa lu e nii ra, koni e xa findi wudi sɛgene nun ige baane ra yamaan birin xa." Yɛɛratine na nan fala. ²²Yosuwe yi Gabayon kaane xili, a falan ti e xa, a naxa, "Nanfera ɛ nxu mayendɛnxi, ɛ naxa, a ɛ sa kelixi yamana makuyen nin, anu ɛ dɔxi nxu dɛxɔn ma nɛn?" ²³Iki, ɛ bata danga. E tan birin luma nɛn konyiyani ɛ findi wudi sɛgene nun ige baane ra n ma Alaa banxin xa." ²⁴E yi Yosuwe yabi, e naxa, "Muxune bata a yɛba nxu tan i ya walikɛne xa ki fari Alatala i ya Ala a yamari a walikɛn Musa ma kii naxan yi, a xa bɔxɔni ito birin so ɛ yii, a be kaane raxɔri ɛ yɛɛ ra. Nanara, nxu gaxuxi nxu niin na, nxu yi na liga. ²⁵Iki nxu fa i tan nan yii. Naxan na i kenɛn, naxan nafan i ma, na liga nxu ra." ²⁶Yosuwe na nan liga, a yi e ratanga Isirayila kaane ma alogo e nama e faxa. ²⁷Yosuwe yi e findi wudi sɛgene nun ige baane ra yamaan xa na lɔxɔni, e nun Alatalaa saraxa gandɛn xa, a denaxan sugandima. Han to e mɔn na wanli.

Yengena Gabayon kaane xili ma

10 Yerusalɛn mangana Adoni-Sedeki yi a mɛ a Yosuwe bata Ayi taan suxu, a yi na raxɔri, a mɔn

yi Ayi taan nun a mangan liga alo a Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. A mɔn yi a mɛ a Gabayon kaane nun Isirayila kaane bata lanna raso e bode tagi e layirin xidi, a Gabayon kaane dɔxi e yɛ. ² Na yi a gaxu ki fani, bayo taa gbeen nan yi Gabayon na, alo manga taana nde. A yi gbo Ayi taan xa, a muxune birin sofa. ³ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi xeraan nasiga a faladeni Xebiron manga Hohami nun Yaramuti manga Pirami nun Lakisi manga Yafiya nun Egilon manga Debiri xa, a naxa, ⁴ “E fa n fema, e fa n mali Gabayon yengedeni, bayo e tan bata lanna raso e nun Yosuwe nun Isirayila kaane tagi.” ⁵ Amorine manga suulunne yi e malan: Yerusalen mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana e nun Egilon mangana. Ne nun e ganle yi siga, e sa e daaxadene yitɔn Gabayon taan yetagi. E yi na yenge fɔɔ.

⁶ Gabayon kaane yi xeraan nasiga a faladeni Yosuwe xa Giligali taani yamaan daaxadani, a naxa, “I nama i ya konyine rabepin. Fa nxu rakisi mafure! Nxu mali, bayo Amorine mangan birin naxanye dɔxi geyane fari, ne bata e malan nxu xili ma!” ⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi keli Giligali taani, e nun a sofa yɛbaxine.

⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I nama gaxu e yɛɛ ra, bayo n bata e so i yii. E sese mi tiyɛ i yɛɛ ra.”

⁹ Yosuwe yi sigan ti kɛɛn birin na keli Giligali taani, a fa e raterɛna. ¹⁰ Alatala yi e kedi Isirayila yɛɛ ra, Isirayila kaane yi sa e nɔ Gabayon taani han! E yi siga e dinɔɛ e ra Beti-Xoron kiraan xɔn, e siga e faxɛ han Aseka taan nun Makeda taani. ¹¹ E yi e gima Isirayila kaane yɛɛ ra waxatin naxan yi, godo Beti-Xoron geyaan na, ito nan liga e ra: Alatala yi siga balabalan kɛɛ xungbene rayolonɔɛ e fari han Aseka taani. E yi raxɔri. Balabalan kɛɛn muxun naxanye faxa, ne yi wuya dangu na muxune ra Isirayila kaane naxanye faxa silanfanna ra.

¹² Alatala Amorine so Isirayila kaane yii lɔxɔn naxan yi, Yosuwe yi falan ti Alatala xa Isirayila kaane yetagi, a naxa,

“Sogena, i raxara Gabayon xun ma.

I tan kiken fan xa i raxara Ayalɔn merɛmerɛn xun ma.”

¹³ Sogen nun kiken yi e raxara han Isirayila yamaan yi e yaxune nɔ. Feni ito seɓexi Yasari a kɛdin fan kui. Sogen yi a raxara kuyen tagiyani, a mi bira sinma, a lu raxaraxi menni fayida ferijɛn keden kɔxɔn. ¹⁴ Xabu a fɔɔni han to, lɔxɔn yo munma a liga alo na lɔxɔna, Alatala muxuna nde a maxandin nasuxu na kii nin amasɔɔ Alatala nan yi yengen soma Isirayila xa. ¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xɛɛ Giligali taani yamaan daaxadani.

¹⁶ Na manga suulunne yi e gi, e sa e luxun faranna ra Makeda taan dɛxɔn. ¹⁷ Muxune yi sa na fala Yosuwe xa manga suulunne yi denaxan yi, a e luxunxi faranna ra Makeda taan dɛxɔn. ¹⁸ Yosuwe yi a fala, a naxa, “E gemɛ gbeene makutukutu, e sa e dɔxɔ faranna dɛ ra. E kantan tiine dɔxɔ na. ¹⁹ Koni e tan nama dan menni de! E en yaxune sagatan, e kiraan bolon e ma. E nama so e taani de! Bayo Alatala e Ala bata e so e yii.” ²⁰ Yosuwe nun Isirayila kaane yi gballo gbeen nagodo e ma, fayida e yi e raxɔri fɔ muxu gixi keden kedenna naxanye

sa so taa makantanxine yi. ²¹ Ganla birin yi xɛɛ bɔɔɛ xunbenli Yosuwe fema Makeda dɛxɔn yamaan daaxadani. Muxu yo mi susu falan tiyɛ Isirayila kaane xili ma.

²² Yosuwe yi a fala, a naxa, “E gemɛne ba faranna dɛ ra, e manga suulunne ramini na ra.” ²³ E yi manga suulunne ramini faranna ra, Yerusalen mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana, e nun Egilon mangana. ²⁴ E to fa mangane ra Yosuwe fema, Yosuwe yi Isirayila xɛmɛne birin xili. Sofa kuntigin naxanye siga yengeni, a yi a fala ne xa, a naxa, “E maso, e yi e sanne ti mangani itoe kɛɛn fari.” E yi e maso, e yi e sanne ti e kɛɛne fari. ²⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “E nama kuisan, e nama gaxu, e wɛkile, e yi e seɓɛ so! Amasɔɔ e yaxun naxanye birin yengema, Alatala ito nan ligama e ra e xa.”

²⁶ Yosuwe yi e faxa. A yi e singan wudi suulun kɛɛ ra, e yi lu singanxi menni han pinbanna ra. ²⁷ Sogen bira waxatini, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa e binbine ragodo wudin kɛɛ ra. E yi luxunxi faranna naxan na, e yi sa e bira menni. E yi gemɛ gbeene dɔxɔ faranna dɛ ra. Han to e mɔn menni.

²⁸ Yosuwe yi Makeda taan fan suxu na lɔxɔn yeteni. E yi taan muxune nun e mangan faxa silanfanna ra. A yi na muxune birin halagi, muxu yo mi lu a nii ra. A yi Makeda taan mangan liga alo a Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Makeda taani e siga Libina taani. E yi na yenge fɔɔ. ³⁰ Alatala yi na taan fan so e yii, e nun a mangana. Isirayila kaane yi taan muxune birin faxa silanfanna ra e nun muxun naxanye birin yi a kui. E mi muxu yo lu a nii ra menni. E yi na mangan liga alo e Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

³¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Libina taani, e siga Lakisi taani. E yi daaxadani tɔn na yetagi, e na yenge fɔɔ. ³² Alatala yi Lakisi taan so Isirayila kaane yii. Yengen xii firinde lɔxɔni, e yi taan nɔ, e taan muxune faxa silanfanna ra, e nun naxanye birin yi a kui, alo e Libina taan liga kii naxan yi. ³³ Nayi, Geseri taan mangana, Horami yi siga Lakisi taan malideni. Yosuwe yi e nun a ganla faxa, a mi muxu yo lu a nii ra.

³⁴ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Lakisi taani e siga Egilon taani. E yi e daaxadani tɔn na yetagi, e yi na fan yenge fɔɔ. ³⁵ E yi na nɔ na lɔxɔn yeteni, e yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e nun muxun naxanye birin yi a kui. Yosuwe yi na raxɔri na lɔxɔn yeteni alo a Lakisi taan liga kii naxan yi.

³⁶ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Egilon taani, e siga Xebiron taani, e yi na yenge fɔɔ. ³⁷ E yi na nɔ, e taan muxune nun e mangan faxa silanfanna ra, e nun a rabilinna taane nun muxun naxanye birin yi ne kui. E mi muxu yo lu a nii ra alo e naxan liga Egilon taani. Yosuwe yi na taan naxɔri fefe, e nun naxanye yi a kui.

³⁸ Yosuwe nun Isirayila kaane yi xɛɛ, e Debiri taan yenge fɔɔ. ³⁹ E yi taan nun a mangan nɔ, e nun taan naxanye na rabilinni. E yi e faxa silanfanna ra. Muxun

naxanye birin na taane yi, e yi ne rax̄cri, e mi muxu yo lu a nii ra. Yosuwe yi Debiri taan nun a mangan liga alo a Xebiron taan nun Libina taan nun a mangan liga kii naxan yi.

⁴⁰ Yosuwe yi na yamanan birin n̄, geya yirene nun Negewi tonbonna nun Sefela geya yiren nun e mangane birin. A yi muxune birin nax̄cri, naxanye birin yi yengima a mi muxu yo lu a nii ra alo Alatala Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi. ⁴¹ Yosuwe yi e yenge keli Kadesi-Barineya taani han Gasa taana, e nun Gosen yamanan birin, sa d̄x̄c Gabayon taan na. ⁴² Yosuwe yi na taane nun e mangane n̄ san̄ja ma kedenni, bayo Alatala Isirayilaa Ala nan yi yengen soma Isirayila xa. ⁴³ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi x̄t̄e Giligali taani yamaan daaxadeni.

Yenge gbeen Meromi xuden d̄e

11 Xasori taa mangan Yabin to na m̄e, a yi x̄raan nasiga Madon taa mangan Yobabo nun Simiron taan mangan nun Akisafa taa mangan ma, ² e nun mangan naxanye yi d̄x̄i geya yireni sogetede k̄men f̄x̄cni, e nun naxanye yi Yurud̄en mer̄emer̄ene ma Kiner̄eti Daraan yiifari f̄x̄cni e nun naxanye yi Sefela geya yireni, e nun naxanye yi D̄r̄c̄ yamanan birin yi so-gegododen binni, ³ e nun Kanan kaane ma naxanye sogeteden nun sogegododen binni, e nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Yebusun naxanye geyaan fari, e nun Xiwin naxanye Xerimon geyaan lanbanni Misipa yamanani. ⁴ E nun e ganle birin yi mini, e findi yama gbeen na, alo baa x̄n̄ n̄emensinna. E soone nun yenge so wontorone fan yi wuya han! ⁵ Mangani itoe birin yi fa e malan, e yi e yamaan daaxadeni t̄n̄ Mero-mi xuden d̄e x̄c̄n̄ ma, Isirayila kaane yenge xinla ma.

⁶ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "I nama gaxu e ȳe ra de, bayo i yanyi tila, n ne birin soma nen i yii, e faxaxin yi lu Isirayila kaane yetagi. I yi e soone san fasane bolon. I yi e yengeso wontorone fan gan."

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi fa e rat̄er̄ena Meromi xuden d̄e, e yi e yenge. ⁸ Alatala yi e so Isirayila kaane yii. E yi e n̄, e yi siga e maked̄e han Sid̄n̄ taa gbeeni, han Misirefoti-Mayimi yi, han Misipe mer̄emer̄eni sogeteden binni. E yi e birin faxa, e mi muxu yo lu a nii ra. ⁹ Yosuwe yi a liga alo Alatala a fala a xa kii naxan yi. A yi e soone san fasane bolon. A yi e yenge so wontorone fan gan.

¹⁰ Na waxatini, Yosuwe x̄t̄emat̄c̄n̄ yi Xasori taan yenge, a yi a mangan faxa silanfanna ra. Xasori taan nan yi yamanani itoe birin manga taan na. ¹¹ E yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e yi e rax̄cri fefe. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi Xasori taan gan. ¹² Yosuwe yi na manga taane birin yenge, a yi e mangane suxu. E yi e birin faxa silanfanna ra, e rax̄cri, alo Alatala a walikeen Musa a yamari e ma kii naxan yi. ¹³ Koni taan naxanye yi geyane fari, Isirayila kaane mi ne sese gan ba Xasori taan na Yosuwe naxan gan. ¹⁴ Seen naxan birin yi taane yi e nun e xuruseene, Isirayila kaane yi ne birin tongo. Koni e yi muxune birin faxa silanfanna ra, e rax̄cri, e mi muxu yo lu a nii ra. ¹⁵ Alatala naxan

yamari a walikeen Musa ma, Musa fan yi na yamari Yosuwe ma. Yosuwe fan yi na rakamali. A mi ninan yamari yo x̄n̄ Alatala naxan so Musa yii.

¹⁶ Yosuwe yi yamanani itoe birin tongo: geya yiren nun Negewi tonbonna nun Gosen yamanan birin nun Sefela geya yiren nun Yurud̄en baan mer̄emer̄ene nun Isirayila b̄x̄c̄n̄ geyane han sa d̄x̄c̄ Sefela ra. ¹⁷ Keli Xalaka geyaan ma naxan tema Seyiri geyane binni, han Baali-Gadi yi Liban mer̄emer̄ene yi Xerimon geyaan lanbanni, a yi na mangane birin suxu. A yi e faxa. ¹⁸ Yosuwe bu nen mangani itoe yenge han! ¹⁹ Taa yo mi yi na naxan lanna raso e nun Isirayila kaane tagi, e layirin xidi, f̄ Xiwin naxanye yi d̄x̄i Gabayon nabilin-ni. E taan bonne birin suxu nen yengeni. ²⁰ Amas̄c̄c̄ Alatala nan yi Kanan kaane b̄n̄er̄ene yix̄c̄d̄x̄c̄ma alogo e xa Isirayila kaane yenge, Ala yi e halagi. E mi kininkinin e ma, e yi e rax̄cri alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Na waxatini, Yosuwe yi siga. A yi Anakine yenge naxanye kelixi Xebiron geya yiren nun Debiri taan nun Anaba taan nun Yuda nun Isirayila geyane birin yi. Yosuwe yi e birin halagi e nun e taane. ²² Anaki b̄n̄c̄n̄-na muxu yo mi fa lu Isirayila yamanani. E fa lu Gasa taan nun Gati taan nun Asadodi taane nin. ²³ Nayi, Yosuwe yi b̄x̄c̄n̄ birin tongo alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi. Yosuwe yi na b̄x̄c̄n̄ so Isirayila kaane yii e k̄een na, a yitaxun Isirayila b̄n̄c̄n̄ne ra. Na xanbi ra, b̄n̄e xunbenla yi lu yamanani, yengen yi nan.

E mangan naxanye n̄

12 Mangane ni i ra Isirayila kaane naxanye n̄, e yi e yamananane tongo Yurud̄en baan sogeteden binni, keli Arinon xuden ma han sa d̄x̄c̄ Xerimon geyaan na, sa Yurud̄en mer̄emer̄ene fari sogeteden binni. E itoe nan n̄:

² Amorine mangan Six̄c̄n̄ naxan yi d̄x̄i X̄esib̄c̄n̄ yi. A tan nan ma mangaya yi kelima Arinon xude wunla ma, Aroyeri taan yi denaxan yi siga han Yaboko xudena Amoni yamanan danna. Galadi yamanan f̄x̄c̄ kedenna fan yi na nan kui. ³ A tan nan m̄c̄n̄ yi Yurud̄en sogeteden binna mer̄emer̄ene xun na, keli Kiner̄eti Daraan ma han Araba Daraan naxan xili f̄x̄c̄ Ige Darana, sa d̄x̄c̄ Beti-Yesimoti taan na, han Pisiga geyaan san bun yii-fari f̄x̄c̄n̄ binni.

⁴ E m̄c̄n̄ yi Ogo fan n̄, Basan mangana, Refa b̄n̄c̄n̄-na muxu d̄n̄x̄ena nde. A yi d̄x̄i Asatar̄cti nun Edere taane nin. ⁵ A tan nan yi mangayani keli Xerimon geyaan nun Salaka nun Basan yamanan birin yi siga han Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan danne nun Galadi yamanan bode f̄x̄c̄na, siga han Manga Six̄c̄n̄ ma mangayaan f̄l̄bd̄ena, X̄esib̄c̄n̄ taan mangana.

⁶ Musa Alatalaa walikeen nun Isirayila kaane yi na mangane birin n̄. Alatalaa walikeen Musa yi e yamanan so Ruben b̄n̄c̄n̄na nun Gadi b̄n̄c̄n̄na nun Manase b̄n̄c̄n̄na f̄x̄c̄ kedenna yii, m̄enna yi findi e gbeen na.

⁷ Mangane ni i ra Yosuwe nun Isirayila kaane naxanye n̄ Yurud̄en baan sogegododen binni, keli Baali-

Kinereti Daraan bode fɔxɔna. ²⁸ Na taane nun e rabilinna taa xurine yi findi Gadi bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi e yitaxun e xabilane ra.

Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna

²⁹ Musa yi bɔnsɔni itoe fi Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna ma, Manase a diine fɔxɔ kedenna, e yi e yitaxun e xabilane ra: ³⁰ Basan bɔnsɔn naxan birin yi Basan manga Ogo a yamanani, fɔl Maxanayin taan ma han Yayiri taan nabilinne, taa tonge sennin, ³¹ e nun Galadi yamanan fɔxɔ kedenna nun Asatarɔti taan nun Edere taan naxanye findi Basan manga Ogo a manga taane ra. Ne birin yi yitaxun Manase a dii Makiri a diine fɔxɔ kedenna ra xabila yɛɛn ma.

³² Musa bata yi na kɛɛ bɔnsɔne fi Isirayila kaane ma a yi Moyaba mɛrɛmɛrɛne ma waxatin naxan yi, Yuruden baan kidi ma Yeriko taan sogeteden binni. ³³ Koni Musa mi bɔnsɔn yo fi Lewi bɔnsɔnna ma. Alatala Isirayilaa Ala yi findi e kɛɛn na alo a fala kii naxan yi.

Isirayila bɔnsɔnna bonne bɔnsɔne

14 Nunu a dii Yosuwe nun saraxarali Eleyasari nun xabila xunne yi Kanan bɔnsɔni taxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na ikii nin. ² Bɔnsɔn yi yitaxun Isirayila bɔnsɔn solomanaaninne nun bɔnsɔnna fuden fɔxɔ kedenna ra masensenna xɔn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. ³ Bɔnsɔn naxan tan yi Yuruden baan sogeteden mabinni, Musa bata yi na fi bɔnsɔn firin dɔnxene nun bɔnsɔn fuden fɔxɔ kedenna ma, koni a mi bɔnsɔn yo fi Lewi bɔnsɔnna ma yamaan yɛ. ⁴ Yusufu bɔnsɔnna bata yi yitaxun a findi bɔnsɔn firinna ra, Manase nun Efirami. Lewi bɔnsɔnna mi kɛɛ yo sɔɔ yamanani, fɔ taana ndee, e dɔxɔ denaxanye yi e nun e rabilinne xuruseene xa. ⁵ Isirayila kaane yi na yamanani taxun alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kalebi yi Xebiron bɔnsɔn sɔɔ

⁶ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yosuwe fɛma Giligali yi. Yefune Kenisi kaana dii Kalebi yi ne yɛ. Na yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "Alatala naxan falaxi a muxu faji Musa xa en firinna fe yi Kadesi-Barineya yi, i na kolon. ⁷ N bata yi nɛɛ tonge naanin sɔɔ, Alatalaa walikɛɛn Musa yi n xɛ keli Kadesi-Barineya yi siga Kanan yamanani, a n xa sa menna rakɔɔsi. N to yelin na ra, n yi dentɛɛ tinxinxin sa a xa. ⁸ Koni ngaxakedenna naxanye siga n fɔxɔ ra na, ne yi yamaan tunnaxɔlɔ e ma, koni n tan lu Alatala nan tun fɔxɔ ra, n ma Ala. ⁹ Na bɔnsɔni, Musa yi a kolɔ ito ra, a naxa, 'I sanna tixi denaxanye birin yi, mɛnne findima nɛn i tan nun i ya diine kɛɛn na waxatin birin, bayo i luxi Alatala nan tun fɔxɔ ra, n ma Ala.' ¹⁰ Awa, a nɛɛ tonge naanin nun suulunna ni i ra xabu Alatala sa na fala Musa xa, en yi sigatini tonbonni waxatin naxan yi. To, n tan ni i ra, Alatala bata n ma siimayaan nasiga han nɛɛ tonge solomasɛɛ e nun suulun. ¹¹ Anu, to n mɔn kɛndɛ ken alo Musa n xɛ bɔnsɔni. Fangan mɔn n na iki, n yengen so alo na waxatini. ¹² Nayi, i xa geya yireni ito fi n ma alo Alatala a falaxi

n xa kii naxan yi na bɔnsɔni. I a mɛ nɛn na bɔnsɔni fa fala Anaki bɔnsɔnna nan mɛnni, e taane mɔn gbo, e makantanxi a faji na. Alatala gbansan xa lu n xɔn, n na e kedima nɛn alo Alatala a fala kii naxan yi."

¹³ Yosuwe yi duba Yefune a dii Kalebi xa, a Xebiron fi a ma a kɛɛn na. ¹⁴ Na taan mɔn a diine yii han to, bayo Yefune Kenisi kaana dii Kalebi bira Alatala nan fɔxɔ ra, Isirayilaa Ala. ¹⁵ A fɔlɔni nun, Xebiron yi xili nɛn "Kiriyati-Aruba" bayo Araba nan yi xili kanna ra Anaki bɔnsɔnna muxune tagi. Na xanbi ra, bɔnɛ xunbenla yi lu yamanani, yengen yi nɛn.

Yuda bɔnsɔnna kɛɛ bɔnsɔne

15 E bɔnsɔn naxan yitaxun Yuda bɔnsɔnna ra e xabila yɛɛn ma, na yi sigɛ han Edɔn yamanan naninna binna Sini tonbonni, yamanan yiifanna binni pon! ² Yuda bɔnsɔnna bɔnsɔn yiifanna naninna fɔlɔni fɔxɔ Ige Daraan yiifanna dɛɛn nan na naxan yɛɛ rafindixi Negewi tonbonna ma, ³ dangu Tali Geyaani yiifanna ma, dangu Sini tonbonni, te Kadesi-Barineya yiifanna ma, dangu Xesirɔn yi, te Adari yi, siga Karaka binni, ⁴ dangu Asimon yi, siga Misiran xuden ma a sa dan fɔxɔ igen dɛ. E bɔnsɔn naninna nan na ra a yiifanna mabinni.

⁵ Sogeteden binni, Yuda bɔnsɔn naninna findixi fɔxɔ Igen Daraan dɛɛn nan na, siga han Yuruden baan sa birama darani denaxan yi.

A kɔmɛnna ma, a naninna fɔlɔma Yuruden baan biraden nan ma fɔxɔ Ige Daraan ma, ⁶ te Beti-Xogala mabinni, dangu Beti-Araba kɔmɛnna ma, te han Ruben a dii Bohan ma gɛmɛ yirena. ⁷ Na naninna yi sigaxi han Debiri taana, dangu Akori lanbanni, siga kɔmɛnna ma Giligali binni, denaxan Adumimi geya teden yɛtagi, xuden yiifanna ma. A dangu En-Semesi igene dɛxɔn ma sa mini En-Rogeli ma. ⁸ Na naninna yi texi han Ben-Hinɔn lanbanna, Yebusune taan yiifanna ma. Na taan findixi Yerusalɛn nan na. A mɔn yi texi han geyaani xuntagi, naxan Hinɔn lanbanna yɛtagi a sogegododen binni Refa lanbanna xunna ra a kɔmɛnna binni. ⁹ Keli na geyaani fari, na naninna yi sigaxi han Nefetowa ige xunna ra, siga han taan naxanye Eferon geyaani fari, dangu Baala taan binni, denaxan xili Kiriyati-Yeyarin. ¹⁰ Keli mɛnni siga sogegododen binni han Seyiri geyane binna, dangu Yeyarin geya dɛxɔn ma a kɔmɛn fɔxɔni, denaxan xili Kesalɔn, godo Beti-Semesi yi, dangu Timana yi. ¹¹ Na naninna yi sigaxi han Ekirɔn taan geyaani kɔmɛn fɔxɔna, siga Sikirɔn taan binni, dangu Baala geyaani ma, sa dɔxɔ Yabaneeli ra, sa mini baan ma.

¹² Sogegododen binna, fɔxɔ Ige Gbeen nan findixi na naninna ra. Yuda bɔnsɔnna bɔnsɔn danne nan na ra naxan yitaxun xabila yɛɛn ma.

Kalebi a bɔnsɔne

Kitisane 1.11-15

¹³ Yosuwe yi Yuda bɔnsɔnna bɔnsɔnna nde fi Yefune a dii Kalebi ma, alo Alatala a yamari kii naxan yi. A taa singen findi Kiriyati-Aruba taan na, naxan xili Xebiron.

Araba yi findixi Anaki muxune benban nan na. ¹⁴ Kalebi yi Anaki bɔnɔnɔnna muxu saxanne kedi. E yi xili Sesayi nun Aximan e nun Talamayi. ¹⁵ Na xanbi ra, Kalebi yi te Debiri taan xili ma, denaxan yi xili a singeni, Kiriya-ti-Seferi. ¹⁶ Kalebi yi a fala, a naxa, "Naxan na Kiriya-ti-Seferi taan yenge, a a nɔ, n nan n ma dii teme Akasa fima nen na kanna ma." ¹⁷ Kalebi xunye Kenasi a dii xeme Otiniyeli yi Seferi taan yenge, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii teme Akasa fi a ma a naxanla ra. ¹⁸ Akasa to dɔɔ xeme taa ra Otiniyeli konni, a yi a radin a xa xee gbete maxɔdin a fafe ma. Akasa to goda a sofanla fari, Kalebi yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfe ligaxi?" ¹⁹ A yi a yabi, a naxa, "Tin fe keden ma n xa, amasɔɔ i bata bɔnɔn fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki i mɔn xa tigi yiren fi n ma." Awa, a fafe yi geya fari ticine nun lanban yi ticine fi a ma.

Yuda bɔnɔnna

²⁰ Yuda bɔnɔnna kee bɔnɔne ni i ra, e xabila yeen ma: ²¹ Taan naxanye yi Yuda bɔnɔn yiifari fɔɔni Negewi tonbonni, Edɔn yamanan danna dexɔn, ne xinle ni itoe ra: Kabaseeli, Ederi, Yaguru, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kedesi, Xasori, Yitinan, ²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti, ²⁵ Xasori-Xadata, Keriya-ti-Xesirɔn, naxan findixi Xasori ra, ²⁶ Amama, Sema, Molada, ²⁷ Xasari-Gada, Xesimon, Beti-Peleti, ²⁸ Xasari-Suwali, Beriseba, Bisiyoteya ²⁹ Baala, Iyimi, Esemi, ³⁰ Elitoladi, Kesili, Xoroma, ³¹ Siki-laga, Madamanna, Sansanna, ³² Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimɔn. E birin malanxina, taa mɔnɔnɔn nun solomanaanin, sa e banxidene fari.

³³ Taan naxanye yi Sefela geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Esetayoli, Sora, Asena, ³⁴ Sanowa, En-Ganimi, Tapuwa, Enama, ³⁵ Yaramuti, Adulan, Soko, Aseka, ³⁶ Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin malanxina taa fu nun naanin, e nun e banxidene.

³⁷ Senan, Xadasa, Migidali-Gadi, ³⁸ Dileyan, Misipe, Yokatili, ³⁹ Lakisi, Bɔsikati, Egilon, ⁴⁰ Kabɔn, Laxamasi, Kitilisi, ⁴¹ Gedirɔti, Beti-Dagɔn, Nama, e nun Makeda. E birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidene.

⁴² Libina, Eteri, Asan, ⁴³ Yifita, Asena, Nesibi, ⁴⁴ Keyila, Akisibu, e nun Maresa. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidene.

⁴⁵ Ekirɔn e nun a rabilinna taane nun banxidene, ⁴⁶ keli Ekirɔn taan nun a sogeteden binna ma han taan naxanye Asadodi dexɔn ma e nun e rabilinna taadine, ⁴⁷ Asadodi taan nun a rabilinna taane nun banxidene, Gasa taan nun a rabilinna taane nun banxidene, han na yirena Misiran xuden nun fɔɔn Ige Gbeen birama e bode ma denaxan yi.

⁴⁸ Taan naxanye yi geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Samiri, Yatiri, Soko, ⁴⁹ Danna, Kiriya-ti-Sanna naxan mɔn xili Debiri, ⁵⁰ Anaba, Esitemowa, Anima, ⁵¹ Gosen, Xolon, e nun Giloha. E birin malanxina taa fu nun keden, e nun e banxidene.

⁵² Arabu, Ruma, Eseyan, ⁵³ Yanimi, Beti-Tapuwa, Afe-ka, ⁵⁴ Xumeta, Kiriya-ti-Aruba naxan mɔn xili Xebiron, e nun Siyoro. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidene.

⁵⁵ Mayon, Karemele, Sifi, Yuta, ⁵⁶ Yesereli, Yokodeyan, Sanowa, ⁵⁷ Kayin, Gibeya, e nun Timana. E birin malanxina, taa fu, e nun e banxidene.

⁵⁸ Xalixuli, Beti-Suru, Gedori, ⁵⁹ Maarati, Beti-Anoti, e nun Elitekon. E birin malanxina, taa sennin, e nun e banxidene.

⁶⁰ Kiriya-ti-Baali naxan mɔn xili Kiriya-ti-Yeyarin, e nun Rabaha. E birin malanxina, taa firin, e nun e banxidene.

⁶¹ Taan naxanye yi tonbonni, e xinle ni itoe ra: Beti-Araba, Midin, Sekaka, ⁶² Nibisan, fɔɔn taana, e nun En-Gedi. E birin malanxina taa sennin, e nun e banxidene.

⁶³ Yuda bɔnɔnna mi nɔ Yebusune kedɛ naxanye yi dɔxi Yerusalen taani. Han to Yebusune dɔxi nayi Yuda bɔnɔnna tagi.

Efirami nun Manase bɔnɔnna kee bɔnɔnna

16 E bɔnɔn naxan yitaxun Yusufu bɔnɔnna ra, na danna yi fɔɔn Yuruden baan nan ma Yeriko taan sogeteden binni, Yeriko ticine denaxan yi. Na naninna yi danguxi tonbonni naxan Yeriko taan faxan na, siga Beteli geya yireni. ² A yi keli Beteli yi, siga Lusi, dangu Ataroti taani, Arakane yamanan denaxan yi. ³ Goda so-gegodode binna ra Yefeletine yamanan danna ra siga han Beti-Xoron taan lanbanna rabilinna bɔnɔnna, siga han Geseri yi, sa mini fɔɔn igen ma. ⁴ Yusufu a diine Manase nun Efirami bɔnɔnna nan na bɔnɔnna kee kee na.

⁵ Efirami a bɔnɔn ni i ra e naxan yitaxun xabila yeen ma: E kee bɔnɔn danna yi sigaxi han Ataroti-Adari sogeteden binna, siga han Beti-Xoron taan faxa binna, ⁶ siga han fɔɔn igena, siga Mikimetati binna ra kɔmen-na ma, siga sogeteden binni Taanati-Silo yi, dangu Yanowa yi. ⁷ Keli menni goda han Ataroti nun Nara yi sa dɔxi Yeriko ra, sa mini Yuruden baan ma. ⁸ Keli Tapuwa, siga sogegododen binni han Kanna xudena, sa mini fɔɔn igen ma. Efirami bɔnɔnna kee bɔnɔn nan na ra e xabila yeen ma. ⁹ Efirami bɔnɔnna yi taana ndee fan sɔɔn Manase bɔnɔnna bɔnɔn e nun e banxidene. ¹⁰ Efirami bɔnɔnna mi Kanan kaane kedi Geseri yi. Han to ne fan dɔxi Efirami bɔnɔnna tagi, koni e findixi konyine nan na.

Manase bɔnɔnna kee bɔnɔnna

17 E bɔnɔn naxan yitaxun Yusufu a dii xeme singen Manase bɔnɔnna muxune ra e kee na na ni itoe ra. Anu, Manase a dii xeme singen Makiri naxan findi Galadi kaane benban na, na bata yi Galadi nun Basan bɔnɔnna sɔɔn nun bayo sofa fafin nan yi a ra. ² Manase bɔnɔnna muxu dɔnɔne fan yi kee sɔɔn xabila yeen ma. Ne xinle ni itoe ra: Abiyeseri, Xeleki, Asireli, Siken, Xeferi, e nun Semida. Yusufu a dii xemen Manase a diine nan ne ra xabila yeen ma.

³ Galadi a dii xemen Xeferi a dii xemen Selofexadi mi dii xeme yo sɔɔn, koni a dii temene sɔɔn nen. Manase a dii xeme Makiri nan Galadi sɔɔn. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xogala, Milika, e nun

Tirisa. ⁴ E yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun kuntigine fema, e yi a fala e xa, e naxa, "Alatala a yamari nen Musa ma, a xa keen fi nxu ma nxu kon kaane ye." Awa, e yi e keen fi e ma alo a liga e fafe ngaxakedenne xa kii naxan yi alo Alatala a yamari kii naxan yi. ⁵ Nayi, Manase bɔnsɔnna yi yire fu sɔtɔ, ba Galadi nun Basan na, naxan yi Yuruden baan kidi ma. ⁶ Manase a dii temene keen sɔtɔ na kii nin alo a dii xemene. Galadi yamanan yi findi Manase a dii xemene bonne gbeen na. ⁷ Manase a bɔnsɔn yi fɔlɔ Aseri bɔnsɔn danna ma siga han Mikimetati taana Siken taan sogeteden binni, siga han Yamin, En-Tapuwa kaane bɔnsɔn dene binni. ⁸ Manase bɔnsɔnna nan gbee yi En-Tapuwa bɔnsɔn na, koni Tapuwa taan yi findixi Manase bɔnsɔnna danna nan na. Efirami bɔnsɔnna nan gbee yi na ra. ⁹ Na danna yi sigaxi yiifanna mabinni han Kanna xudena. Manase a bɔnsɔn danna yi findixi Kanna xuden kɔmen fɔnsɔn nan na han sa mini fɔnsɔn igen ma, koni Efirami a taana ndee yi luxi Manase a taane tagi. ¹⁰ Efirami a bɔnsɔn yi Kanna xuden yiifanna nan ma. Manase gbeen yi kɔmenna ma. Manase a bɔnsɔn yi danxi fɔnsɔn igen ma, Aseri a bɔnsɔn yi lu a kɔmenna ma, Isakari a bɔnsɔn yi lu a sogeteden binni. ¹¹ Manase bɔnsɔnna yi taana ndee sɔtɔ Isakari nun Aseri a bɔnsɔn ye. E xinle ni itoe ra: Beti-Seyan, Yibeleyami, Dɔrɔ, En-Dɔri, Taanaki, e nun Megido nun e rabilinna banxidene. Yamana saxan nan na ra. ¹² Koni, Manase bɔnsɔnna mi nɔ na taane tonge bayo Kanan kaane yi a ragidixi e xa lu dɔxi na yamanani. ¹³ Koni Isirayila kaane to senben sɔtɔ, e yi Kanan kaane ti konyi wanle ra, koni e mi nɔ e kedideni. ¹⁴ Yusufu bɔnsɔnna muxune yi Yosuwe maxɔdin, e naxa, "Nanfera i yamanan yire kedenni ito yitaxunxi nxu ra nxu keen na? Nɔ muxune wuya, bayo Alatala bata barakan sa nɔ fe yi han iki." ¹⁵ Yosuwe yi e yabi, a naxa, "Xa e wuya Efirami geya yiren xa, e sa fɔnsɔn yirena nde masege e yete xa Perisine nun Refa kaane yamanani." ¹⁶ Yusufu bɔnsɔnna muxune yi a fala a xa, e naxa, "Geya yireni ito xurun nxu ma. Anu, yenge so wontoro wure daxine Kanan kaane birin yii, naxanye dɔxi lanbanni e nun naxanye dɔxi Beti-Seyan nun a banxidene, e nun naxanye Yesereli lanbanni." ¹⁷ Yosuwe yi Yusufu bɔnsɔnna yabi, a naxa, "Efirami kaane nun Manase kaane, yama gbeen nan e ra, e senben fan gbo. E mi kee bɔnsɔn yire keden xan tun sɔtɔma, ¹⁸ koni e fɔnsɔnna fan sɔtɔma nen geya yireni. E na masege, e yi na nɔnsɔn sɔtɔ. E nɔ Kanan kaane kede nen hali yengeso wontoro wure daxine to e yii e senben fan gbo."

Bɔnsɔn soloferen bonne bɔnsɔn

18 Isirayila yamaan yi e malan Silo taani. E yi Naralan Bubun ti menni. Yamanan yi lu e senben bun ma. ² Na waxatini, Isirayila bɔnsɔn solofere yi na, naxanye munma yi e kee bɔnsɔn sɔtɔ singen. ³ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Alatala, e fafane Ala bɔnsɔn naxan soxi e yii, e na tongo feen bɔte rabama han waxatin mundun yi? ⁴ E muxu saxan saxan sugandi bɔnsɔn yeen ma. N xa e rasiga yamanan matodeni. E

xa e bɔnsɔnne kee bɔnsɔn kiin sebe, e yi fa na dentege n xa. ⁵ E xa yamanani taxun dɔnsɔn soloferen na. Yuda bɔnsɔnna xa lu a bɔnsɔn yiifanna ma, Yusufu bɔnsɔnna yi lu a bɔnsɔn kɔmen fɔnsɔn. ⁶ E na yelin na yamanani taxunne soloferen na, a sebe, e fa na yita n na, n yi masensenna ti Alatala en ma Ala yetagi, ne yi yitaxun e ra. ⁷ Koni Lewi bɔnsɔnna mi bɔnsɔn yo sɔtɔma e tagi, bayo e gbee keen findixi Alatalaa saraxa rali wanla nan na. Gadi bɔnsɔnna nun Ruben bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔnsɔn kedenna, ne fan bata yi e gbeen sɔtɔ Yuruden baan sogeteden binni alo Alatalaa walikeen Musa a fi e ma kii naxan yi." ⁸ Na muxune yi keli, e siga. Yosuwe bata yi e yamari, a naxa, "E siga, e yamanan mato, e yi a kiin sebe. Na xanbi ra, e fa be Silo yi, n xa masensenna ti Alatala yetagi na yamanani taxun feen na." ⁹ Na muxune yi keli, e yi yamanani siga. E yi na yamanan taane kiin sebe, e yi ne yitaxun yire soloferen na, e yi xete Yosuwe fema Silo daaxadeni. ¹⁰ Yosuwe yi masensenna ti Silo yi Alatala yetagi. A yi na yamanan birin yitaxun Isirayila bɔnsɔnne ra.

Bunyamin bɔnsɔnna kee bɔnsɔn

¹¹ Bunyamin nan singe bɔnsɔn sɔtɔ masensenna xɔn e naxan yitaxun xabila yeen ma. E bɔnsɔn yi lu Yuda bɔnsɔnna gbeen nun Yusufu a diine bɔnsɔnne gbeene longonna ra. ¹² Kɔmen fɔnsɔn, e bɔnsɔn danna yi fɔlɔ Yuruden baan nan ma, dangu Yeriko ra kɔmen fɔnsɔn, te geyaan ma sogegododen binni, sa mini Beti-Aweni tonbonna ma. ¹³ Danna yi kelixi menna nin, sa dangu Lusi ra yiifari fɔnsɔn binni, denaxan xili Beteli, godo Ataroti-Adari yi, te geyaan fari, naxan Beti-Xoron taan lanban yiren yiifanna ma. ¹⁴ E bɔnsɔn sogegododen danna ni ito ra, keli geyaan ma Beti-Xoron yetagi, siga yiifanna binni sa mini Kiriya-Baali ma, denaxan mɔn xili Kiriya-Yeyarin. Na taan findi Yuda bɔnsɔnne nan gbee ra. E bɔnsɔn danna nan na ra a sogegododen binni. ¹⁵ E bɔnsɔn yiifari fɔnsɔn danna yi fɔlɔ Kiriya-Yeyarin nin, siga sogegododen binni sa mini tigi yiren ma Nefetowa ige xunna. ¹⁶ Na danna yi danguxi geyaan san bunni Ben-Hinɔn lanbanna yetagi, Refa kaane lanbanna kɔmenna ma. Godo Ben-Hinɔn lanbanni Yebusune fema yiifanna ma, godo En-Rogeli yi. ¹⁷ Na danna yi sigaxi han kɔmenna binni, dangu En-Semesi yi, dangu Geliloti yi, Adumimi tintin yiren yetagi, godo han gemen naxan xili Bohan, Ruben a dii xemena nde nan xili yi na ra. ¹⁸ A mɔn yi danguxi na geyaan kɔmen fɔnsɔn Araba yetagi, godo Araba kui, ¹⁹ dangu Beti-Xogala ra kɔmenna binni, sa mini Yuruden baan biraden ma fɔnsɔn Igen Daraan ma. Na bɔnsɔn yiifanna danna nan na ra. ²⁰ Yuruden baan findixi Bunyamin xabilane bɔnsɔn danna nan na sogeteden binni. Bunyamin bɔnsɔnna bɔnsɔn danne birin nan na ra.

²¹ Taan naxanye fi Bunyamin bɔnsɔnna xabilane ma, ne ni i ra: Yeriko, Beti-Xogala, Emeki-Kesisi, ²² Beti-Araba, Semarayin, Beteli, ²³ Awi, Para, Ofara, ²⁴ Kefara-Hamoni, Ofini, e nun Geba. Ne birin malanxina, taa fu nun firin e nun e banxidene. ²⁵ Gabayon, Rama, Beroti, ²⁶ Misipe, Kefira, Mosa, ²⁷ Rekemi, Yiripeeli, Tarala,

²⁸ Sela, Elefi, Yebusu taan naxan ማን xili Yerusalen, Gibeya, e nun Kiriyati. Ne birin malanxina, taa fu nun naanin e nun e banxidene. Bunyamin ህንህንና xabilane ነባ እንባ ከሆነ ከሆነ.

Simey ህንህንና ክፍ ክፍ ስላሉ ክፍ Taruxune Singen 4.28-33

19 ስላሉ firindeni ito yi findi Simey ህንህንና ምን ከሆነ na masensenna ስላሉ, a yitaxun xabila ምን ma. E ክፍ ስላሉ yi Yuda ህንህንና ስላሉ nan tagi. ² Taan naxanye fixi Simey ህንህንና ma, ne ni i ra: Beriseba, Seeba, Molada, ³ Xasari-Suwali, Bala, Esemi, ⁴ Elitoladi, Betuli, Xoroma, ⁵ Sikilaga, Beti-Marakaboti, Xasari-Susa, ⁶ Beti-Lebayoti, e nun Saruxen. Ne birin malanxina, taa fu nun saxan, e nun e banxidene. ⁷ Ayin, Rim ስላሉ, Eteri, e nun Asan, ne birin malanxina taa naanin, e nun e banxidene, ⁸ sa e rabilinna taane fari siga han Baalati-Beeri, denaxan ማን xili Rama-Negewi. Simey ህንህንና xabilane ክፍ ስላሉ nan na ra. ⁹ Simey ክፍ ስላሉ ba Yuda ህንህንና ስላሉ nan na, bayo Yuda ህንህንና ክፍ ስላሉ yi gbo a xa. Na nan a liga, Simey ህንህንና yi ክፍ ስላሉ ኃን ኃን Yuda ህንህንና ክፍ ስላሉ.

Sabulon ህንህንና ክፍ ስላሉ

¹⁰ ስላሉ saxandeni ito yi findi Sabulon ህንህንና ምን ከሆነ na masensenna ስላሉ a yitaxun xabila ምን ma. E ክፍ ስላሉ danna yi sigaxi han Saridi yi, ¹¹ dangu Marala yi sogegodode binni, sa ስላሉ Dabeseti ra, siga xude deni Yokanayimi yetagi. ¹² Keli Saridi yi, siga sogeteden binni siga han Kisiloti-Taboro ስላሉ, sa ስላሉ Daberati ra, siga Yafiya yi. ¹³ Keli menni, dangu sogeteden binni, siga Gati-Xeferi yi e nun Eta-Kasin yi, sa mini Rim ስላሉ ma, bilin Neyya ma. ¹⁴ Na danna ማን yi sigaxi han Xanat ስላሉ ክፍ ስላሉ, sa mini Yifita-Eli xuden ma. ¹⁵ E ማን yi Katati nun Nahalali nun Simiron nun Yidala nun Betelemi ኃን ኃን. Ne birin malanxina taa fu nun firin, e nun e banxidene. ¹⁶ Sabulon ህንህንና xabilane ክፍ ከሆነ nan na ra, e taane nun e banxidene.

Isakari ህንህንና ክፍ ስላሉ

¹⁷ ስላሉ naanindeni ito yi findi Isakari ህንህንና ምን ከሆነ na masensenna ስላሉ a yitaxun xabila ምን ma. ¹⁸ E ስላሉ danna yi sigaxi han taani itoe birin: Yasereli, Kesuloti, Sunemi, ¹⁹ Xafarayimi, Siyon, Anaxarati, ²⁰ Rabiti, Kisiyon, Abesi, ²¹ Remeti, En-Ganimi, En-Xada, e nun Beti-Pasesi. ²² Sa ስላሉ Taboro nun Saxasima nun Beti-Semesi ra, sa mini Yuruden baan ma. Ne birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidene. ²³ Isakari ህንህንና xabilane ክፍ ከሆነ nan na ra, e taane nun e banxidene.

Aseri ህንህንና ክፍ ስላሉ

²⁴ ስላሉ suulundeni ito yi findi Aseri ህንህንና ምን ከሆነ na masensenna ስላሉ a yitaxun xabila ምን ma. ²⁵ E danne yi sigaxi han taani itoe: Xelekati, Xali, Beten, Akisafa, ²⁶ Alameleki, Amada, Misala, sa ስላሉ Karemele

geyaan nun Sixori-Libanati xuden na sogegododen binni. ²⁷ Danna yi sigaxi sogeteden binni, Beti-Dagon yi, sa ስላሉ Sabulon ህንህንና ስላሉ nun Yifita-Eli lanbanna ra, siga ክፍ ስላሉ sa ስላሉ Beti-Emeki nun Neyeli ra, dangu Kabulu yi ክፍ ስላሉ, ²⁸ siga han taani itoe: Abadon nun Rexobo nun Xamon e nun Kanana, siga han Sidon taa gbeena. ²⁹ Keli menni, danna ማን yi sigaxi han Rama nun Tire, taa makantanxina, siga Xosa binni, sa mini ስላሉ Igen ma Akisibu yamanani, ³⁰ sa Yuma nun Afeki nun Rexobo fari. Ne birin malanxina, taa ክፍ ክፍ ከሆነ firin, e nun e banxidene. ³¹ Taani itoe nun e banxidene birin findixi Aseri ህንህንና xabilane ክፍ ስላሉ nan na.

Nafatali ህንህንና ክፍ ስላሉ

³² ስላሉ sennindeni ito yi findi Nafatali ህንህንና ምን ከሆነ na masensenna ስላሉ a yitaxun xabila ምን ma. ³³ Na ስላሉ danna yi ስላሉ Xelefa taani, siga Saananimi taani wudi gbeen binni, dangu Adami-Nekebi nun Yabaneeli yi, siga Lakuma yi, sa mini Yuruden baan ma. ³⁴ Na danna yi sigaxi sogegododen binni han Asanoti-Taboro, sa mini Xukuku taan ma, sa ስላሉ Sabulon ህንህንና ስላሉ na yiifanna ma, e nun Aseri ህንህንና ስላሉ sogegododen binni e nun Yuda ህንህንና ስላሉ, Yuruden baan yi lu a sogeteden binni. ³⁵ E taa makantanxine xinle ni itoe ra: Sidima, Sere, Xamati, Rakati, Kinereti, ³⁶ Adama, Rama, Xasori, ³⁷ Kedesi, Edere, En-Xasori, ³⁸ Yiron, Migidali-Eli, Xoremi, Beti-Anata, Beti-Semesi. Ne birin malanxina, taa fu nun solomanaanin, e nun e banxidene. ³⁹ Nafatali ህንህንና xabilane ክፍ ከሆነ nan na ra, e taane nun e banxidene.

Dan ህንህንና ክፍ ስላሉ

⁴⁰ ስላሉ soloferedeni ito yi findi Dan ህንህንና ምን ከሆነ na masensenna ስላሉ a yitaxun xabila ምን ma. ⁴¹ E ክፍ ስላሉ danne yi sigaxi han taane itoe: Sora, Esetayoli, Iri-Semesi, ⁴² Saalabin, Ayalon, Yitila, ⁴³ Elon, Timana, Ekiron, ⁴⁴ Eliteke, Gibet, Baalati, ⁴⁵ Yehudu, Bene-Beraki, Gati-Rimon, ⁴⁶ Yarakon tigre, Rakon e nun ስላሉ naxan Yafa yetagi. ⁴⁷ Koni Dan ህንህንና muxune mi ኃን ኃን ስላሉ maschodeni. Nayi, Dan ህንህንና yi siga Lese-mi yi, e sa men kaane yenge, e yi e faxa. E yi ስላሉ na, e na taan xili sa Dan, e benban xinla. ⁴⁸ Na taane nun e banxidene birin yi findi Dan ህንህንና xabilane ክፍ ስላሉ na.

Yosuwe ክፍ ስላሉ

⁴⁹ E to yelin yamanani taxunጵ e ክፍ ከሆነ na, Isirayila kaane yi Nunu a dii Yosuwe ክፍ ከሆነ so a yi e tagi, ⁵⁰ alo Alatala a yamari kii naxan yi. Yosuwe taan naxan maxadin e ma, Timanati-Sera, e yi na so a yii Efirami geya yireni. Yosuwe ማን yi taan ti, a ስላሉ na. ⁵¹ Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila ህንህንና ክፍ ከሆነ xabila kuntigine yi yamanan yireni itoe yitaxun masensenna ስላሉ Alatala yetagi, Naralan Bubun so deen na, Silo yi. E yi yelin yamanani taxunጵ.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun 19.1-14

20 Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, ²“A fala Isirayila kaane xa, e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra, alo n na a fala i xa kii naxan yi fata Musa ra. ³Xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, a mi yi waxi faxa ti feni, na kanna nɛ a giye nen, a siga menna nde yi, a ratange faxa muxun gbeepɔɔɔ muxun ma denaxan yi. ⁴A na a gi, a na taana nde li, a xa sa ti taan so deen na, a yi a sɔnna dentegɛ taan fonne xa. E yi a raxuxu taani, e a yigiya. ⁵Xa faxa muxun gbeepɔɔɔ muxun siga faxa tiin fɔɔɔ ra, e mi a soma a yii, bayo a mi a rakelixa ma, a mi a faxa feni tɔɔɔ xɔnɔnɔntenyani. ⁶A xa lu na taani han a yi makiti yamaan yetagi, e nun han saraxarali kuntigin naxan walima na waxatini, na yi faxa. Na xanbi ra, faxa tiin nɛ xete nen a banxini a konni, a kelixi denaxan yi.”

⁷E yi taani itoe sugandi: Kedesi taan Galile yamanani Nafatali geya yireni, e nun Siken taana Efirami geya yireni, e nun Kiriya-Aruba taan denaxan mɔn xili Xebiron, Yuda geya yireni. ⁸E yi taa gbetene sugandi Yuruden baan kidi ma Yeriko sogeteden binni: Beseri taan naxan Ruben tonbonna lanta yireni, Ramoti taan naxan Galadi bɔɔɔni, Gadi bɔɔɔnna denaxan yi, e nun Golan taan naxan Basan bɔɔɔni, Manase bɔɔɔnna denaxan yi. ⁹Na taane nan sugandi Isirayila kaane nun xɔɔene xa, alogo xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, na xa a gi, siga menni, a ratanga faxa muxun gbeepɔɔɔ muxun ma. Na kui, faxa muxun gbeepɔɔɔ muxun mi a faxe benun yamaan xa a makiti.

Lewi bɔɔɔnna taane

Taruxune Singen 6.54-80

21 Lewi bɔɔɔnna denbaya xunne yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bɔɔɔnna xabilane kuntigine fema ²Silo yi Kanan yamanani, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala bata yi yamarin fi nun fata Musa ra, a nxu xa taane sɔɔɔ nxu dɔɔɔma denaxanye yi, e nun e rabilinna bɔɔɔne xɔɔ xuruseene xa.” ³Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe ba e gbee keɔ bɔɔɔ na. Taan ne nun e rabilinna bɔɔɔne yi fi Lewi bɔɔɔnna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi. ⁴E to masensenna ti, a yi Kehati yixetene xabilane singe suxu. Saraxarali Haruna yixetene yi taa fu nun saxan sɔɔɔ Yuda bɔɔɔnna nun Simeyɔn bɔɔɔnna nun Bunyamin bɔɔɔnna bɔɔɔne tagi. ⁵Kehati yixeten bonne yi taa fu sɔɔɔ Efirami bɔɔɔnna nun Dan bɔɔɔnna nun Manase bɔɔɔnna fɔɔɔ kedenna bɔɔɔne tagi. ⁶Gerison yixetene xabilane yi taa fu nun saxan sɔɔɔ Isakari bɔɔɔnna nun Aseri bɔɔɔnna nun Nafatali bɔɔɔnna bɔɔɔne tagi e nun Manase bɔɔɔnna fɔɔɔ kedenna bɔɔɔne tagi Basan yamanani. ⁷Merari yixetene xabilane yi taa fu nun firin sɔɔɔ Ruben bɔɔɔnna nun Gadi bɔɔɔnna nun Sabulon bɔɔɔnna bɔɔɔne tagi. ⁸Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe nun e rabilinne bɔɔɔne fi Lewi bɔɔɔnna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi fata Musa ra. ⁹Taan naxanye fi e ma Yuda bɔɔɔnna nun

Simeyɔn bɔɔɔnna bɔɔɔne tagi, ne xinle ni itoe ra:

¹⁰Kehati xabilani, Lewine ye, Haruna yixetene yi taani itoe sɔɔɔ bayo masensenna e tan nan singe suxi:

¹¹Kiriya-Aruba, denaxan mɔn xili Xebiron, e nun a rabilinna bɔɔɔne Yuda geya yireni. Araba yi findixi Anaki benban nan na. ¹²Koni xeeɛe nun banxidɛɛn naxanye taan nabilinni, ne bata yi so Yefune a dii Kalebi yii a keɛn na. ¹³E taan naxanye fi saraxarali Haruna yixetene ma, ne ni i ra: Xebiron, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Libina, ¹⁴Yatiri, Esitemowa, ¹⁵Xolon, Debiri, ¹⁶Ayin, Yuta, e nun Beti-Semesi, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa solomanaanin fata bɔɔɔnna firinni itoe bɔɔɔne ra. ¹⁷E yi taani itoe sɔɔɔ Bunyamin bɔɔɔnna bɔɔɔne: Gabayon, Geba, ¹⁸Anatɔti, Alamɔn, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin. ¹⁹Haruna yixetene, saraxaraline taan naxanye sɔɔɔ, ne malanxina taa fu nun saxan nan yi e ra e nun e rabilinne.

²⁰Lewi bɔɔɔnna muxun naxanye yi kelixi Kehati yixetene xabilan bonne yi, ne yi taane sɔɔɔ Efirami bɔɔɔnna bɔɔɔni. ²¹Ne ni i ra: Siken taana Efirami geya yireni, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Geseri, ²²Kibisayimi, Beti-Xoron, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa naanin. ²³E naxanye sɔɔɔ Dan bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Eliteke, Gibetɔn, ²⁴Ayalɔn, Gati-Rimɔn, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin. ²⁵E naxanye sɔɔɔ Manase bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Taanaki, Gati-Rimɔn, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin. ²⁶Na taa fune nun e rabilinne yi findi Kehati yixetene xabilan bonne gbeen na.

²⁷Lewine ye, Gerison yixetene xabilane yi taani itoe sɔɔɔ Manase bɔɔɔnna fɔɔɔ kedenna bɔɔɔni: e Golan sɔɔɔ Basan yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, e nun Besetera, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin. ²⁸E naxanye sɔɔɔ Isakari bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Kisiyon, Daberati, ²⁹Yaramuti, En-Ganimi, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin. ³⁰E naxanye sɔɔɔ Aseri bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Misala, Abadon, ³¹Xelɛkati, Rexobo, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin. ³²E naxanye sɔɔɔ Nafatali bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Kedesi Galile yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Xamɔti-Dɔɔɔ, Karatan, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa saxan. ³³Gerison yixetene xabilane taa fu nun saxan sɔɔɔ nen e nun e rabilinne. ³⁴Lewi naxanye luxi, Merari yixetene xabilane, ne naxanye sɔɔɔ Sabulon bɔɔɔnna bɔɔɔne tagi, ne ni i ra: Yokanayimi, Karata, ³⁵Dimina, Nahalali, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin. ³⁶E naxanye sɔɔɔ Ruben bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Beseri, Yahasi, ³⁷Kedemoti, Mefaati, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin. ³⁸E naxanye sɔɔɔ Gadi bɔɔɔnna bɔɔɔni, ne ni i ra: Ramoti naxan Galadi yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan magixi faxa ti feen na, Maxanayin, ³⁹Xesibɔn, Yaaseri, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin. ⁴⁰Taan naxanye birin fi Lewi bɔɔɔnna muxu dɔɔɔne

ma, Merari yixetene xabilane yi, ne findi taa fu nun firin nan na. ⁴¹ Taan naxanye birin fi Lewi bɔnsɔnna muxune ma Isirayila kaane bɔɔni, ne birin malanxina taa tonge naanin e nun solomasexe, e nun e rabilinne. ⁴² E taani itoe nun e rabilinne bɔɔne nan sɔɔ.

⁴³ Alatala a kɔɔ yamanan naxan so feen na e benbane yii, a yi na birin fi Isirayila kaane ma. E yi na findi e gbeen na, e yi dɔɔ na. ⁴⁴ Alatala yi bɔɔe xunbenla fi e ma e rabilinna birin yi, alo a a kɔɔ e benbane xa kii naxan yi. Hali e yaxu yo mi nɔ tiye e ye ra, Alatala yi e yaxune birin lu e sagoni. ⁴⁵ Alatala bata yi fala faɔin naxanye birin ti Isirayila yamaan xa, na birin yi kamali, sese mi lu a ligataren na.

Saraxa ganden nafala fena Yuruden kidi ma

22 Nayi, Yosuwe yi Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna xili. ² A yi a fala e xa, a naxa, "Alatalaa walikeen Musa feen naxan birin yamari e ma, e bata na birin naba. E bata n fan ma yamarine birin suxu. ³ E mi e ngaxakedenne rabepinxi waxati xunkuyeni ito yi han to. Alatala e Ala yamarin naxan so e yii, e bata na rakamali. ⁴ Iki Alatala e Ala bata bɔɔe xunbenla fi e ngaxakedenne ma, alo a fala e xa kii naxan yi. Iki e siga e konni, e sa lu na yamanani Alatalaa walikeen Musa naxan soxi e yii Yuruden kidi ma. ⁵ Nayi, e a liga e yeren ma, e yamarin nun sariyan suxu, Alatalaa walikeen Musa naxanye soxi e yii, e yi Alatala e Ala xanu, e sigan ti a kirane birin xɔɔ, e yi a yamarine suxu, e yi bira a fɔɔ ra, e a batu e bɔɔe nun e niin birin yi." ⁶ Yosuwe yi duba e xa, a yi a lu e siga e konne yi. ⁷ Musa bata yi kee bɔɔe so Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna yii Basan yamanani. Yosuwe fan yi kee bɔɔe gbetɔe so Manase bɔnsɔnna bode fɔɔe yii Isirayila kaan bonne fema Yuruden sogegododen binni. Yosuwe to duba e xa, a yi e rasiga e konne yi. ⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E xete e konne yi e nun nafulu gbeen, e nun xuruse wuyaxin nun gbeti gbege nun xemaan nun sulan nun wurena e nun dugine. E nun e ngaxakedenne xa sa e yaxune se tongoxine yitaxun."

⁹ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna yi xete, e keli Isirayila kaane fema Silo yi, Kanan yamanani, e yi siga Galadi yamanani, Alatala yamanan naxan nagidi e ma fata Musa ra. ¹⁰ E to maso Yuruden baan na Kanan yamanani, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna yi saraxa ganden nafala Yuruden baan de. Na saraxa ganden yi gbo han!

¹¹ Isirayila kaane to na feen me, e yi a fala, e naxa, "E mi a to, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna bata saraxa ganden nafala Kanan bɔɔe danna ra, Yuruden baan dexɔn Isirayila kaane binni." ¹² Isirayila kaane to na me, e birin yi e malan Silo yi e yenge xinla ma. ¹³ Isirayila kaane yi saraxarali Eleyasari a dii Finexasi xe Galadi yamanani Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna fema. ¹⁴ Manga fu yi biraxi a fɔɔ ra, Isirayila bɔnsɔn yo bɔnsɔn manga keden. Denbaya

xunne nan yi ne birin na Isirayila kaane xabilane yi. ¹⁵ E yi siga Galadi yamanani Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fema. E yi a fala e xa, e naxa, ¹⁶ "Alatalaa yamaan birin ito nan falaxi, 'Nanfera e tinxintareyaan ligaxi Isirayilaa Ala ra? Nanfera e bata xete Alatala fɔɔ ra to? Nanfera e bata saraxa ganden nafala, e murute Alatala xili ma to?' ¹⁷ En bata yi kalan naxan ti Peyori yi, na xurun ba? Anu, han to en munma yelin tɔɔe na yulubin xafari feen ma hali Alatala to fitina furen sa a yamaan birin fari. ¹⁸ Anu, e bata xete Alatala fɔɔ ra to, e Ala! Xa e murute Alatala xili ma to, tila a xɔɔma nen Isirayila yamaan birin ma. ¹⁹ Nayi, xa e yamanan mi saripanxi, e xete Alatala yamanani, Alatala batuden tixi denaxan yi, e yi bɔɔe gbetɔe tongo nxu tagi. Koni e nama murute Alatala xili ma hanma nxu tan xili ma, e yi saraxa gande gbetɔe rafala, ba Alatalaa saraxa ganden na, en ma Ala. ²⁰ Sera a dii Akan to tinxintareyaan liga, a seene tongo tɔnna yi dɔɔe naxanye tongo fe ma, Alaa xɔɔe godo Isirayila yamaan birin nan ma. A keden xa mi halagi a fe kalaxina fe ra."

²¹ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna yi Isirayila xabilane mangane yabi, e naxa, ²² "Marigina Ala, Alatala nan keden a kolon! Marigina Ala, Alatala! Isirayila yamaan birin fan fama nen a kolondeni! Xa nxu feni ito ligaxi muruten nin hanma tinxintareyani Alatala xili ma, nxu nama kisi to bɔɔe. ²³ Xa nxu saraxa ganden nafalaxi nen alogo nxu xa xete Alatala fɔɔ ra, nxu yi saraxa gan daxine ba a fari hanma bogise saraxane hanma bɔɔe xunbeli saraxane, Alatala yetɔe xa nxu makiti! ²⁴ Koni na mi a ra de! Nxu ito ligaxi nen bayo nxu yi xaminxi alogo tila e diine nama a fala nxɔ diine ma, e naxa, 'Nanse e tan nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala?' ²⁵ Alatala bata Yuruden baan findi en tagi danna ra. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna muxune, sese mi fa e tan xa Alatala yii! E diine a lige nen nayi a nxɔ diine yi ba Alatala yeeragaxuni. ²⁶ Nanara, nxu yi a fala, nxu naxa, 'En keli, en xa saraxa ganden nafala. Koni saraxa gan daxine nun saraxa gbeteye fe mi a ra.' ²⁷ Na xa findi sereyaan nan na e tan nun nxu tan tagi, e nun en yixetene hali en tan xanbi, fa fala nxu Alatala batuma nen nxɔ saraxa gan daxine nun nxɔ saraxane nun nxɔ bɔɔe xunbeli saraxane ra a batuden yetɔe. Nayi, e diine mi fa a fale nxɔ diine ma, e naxa, 'Sese mi fa e tan xa Alatala yii.' ²⁸ Nxu yi a fala, nxu naxa, xa e falani ito ti nxu xa tila, hanma nxɔ diine xa, nxu e yabima nen, nxu naxa, 'E Alatalaa saraxa ganden maligan mato. Nxu fafane mi a rafalaxi saraxa gan daxine nun saraxa gbeteye xan ma fe ra, koni alo sereyana e tan nun nxu tan tagi.' ²⁹ Nxu tan mi murute Alatala xili ma mume! Nxu mi xete a fɔɔ ra to, nxu yi saraxa gande gbetɔe rafala saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbeteye fe ra, ba Alatalaa saraxa ganden na, naxan nafalaxi en ma Ala batu bubun yetagi." ³⁰ Saraxarali Finexasi nun yamaan mangane nun Isirayila xabila xunne to falani ito me, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna saraxa ganden naxan nafalaxi, na yi

rafan e ma katil! ³¹ Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi yi a fala Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔɔ kedenna xa, a naxa, "Nxu bata a kolon to a Alatala en tagi, bayo ε mi tinxintareyaan ligaxi Alatala ra. E bata Isirayila kaane ratanga Alatalaa xɔɔ ma." ³² Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi nun mangane yi keli Galadi yi, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi denaxan yi, e xete Kanan yamanani, e yi dentegen sa Isirayila kaane xa. ³³ Dentegeni ito yi rafan Isirayila kaane ma, e yi barikan bira Ala xa. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yenge feen naxan yi e xunni, e yi e yamanan kala, e mi fa na fe fala bɔnsɔnna. ³⁴ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi saraxa ganden xili sa, e naxa, Sereyana En Tagi Fa Fala A Alatala Nan Ala Ra.

Yosuwe a kawandi dɔnxɛna

23 Alatala bata yi bɔne xunbenla fi Isirayila yamaan ma a e xunba e yaxune ma e rabilinni, waxati xunkuye yi dangu na xanbi ra. Yosuwe yi fori, a siimayaan yi xunkuya ayi han! ² Na waxatini, Yosuwe yi Isirayila kaane birin maxili, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine. A yi a fala e xa, a naxa, "N bata fori. N ma siimayaan bata xunkuya ayi han! ³ E yeteen bata a to Alatala ε Ala feen naxanye birin ligaxi siyani itoe ra ε fe ra. Alatala ε Ala nan ε yengen soxi."

⁴ "E a mato, n yamanan naxanye yengexi, n yi e nɔ, e nun siyaan naxanye mɔn luxi yamanani, n bata ne bɔxɔne birin yitaxun ε bɔnsɔnne ra ε keen na masensenna xɔn keli Yuruden baani han fɔɔ Ige Gbeena sogegododen binni. ⁵ Alatala ε Ala e kedima nen ε yee ra, a e ramini yamanani, ε yi dɔxɔ e yamanani alo Alatala ε Ala a fala ε xa kii naxan yi."

⁶ "E senbe so han! Feen naxan birin sebexi Musaa sariya kitabun kui ε xa ne birin suxu. E nama na kiraan fata yiifanna ma hanma kɔmenna ma. ⁷ E nama basan na siyane ra, naxanye luxi ε tagi. E nama e alane xinle maxandi, ε nama ε kɔɔ e yi. E nama e batu, ε nama ε xinbi sin e xa. ⁸ Koni ε tan xa lu Alatala ε Alaa fe yi ken, alo ε bata a liga kii naxan yi han to."

⁹ "Alatala bata siya gbeene nun senbɛmane kedi ε yee ra. Anu, han to muxu yo mi nɔxi tiye ε yee ra. ¹⁰ E tan muxu keden yi muxu wuli nan kedima, bayo Alatala ε Ala nan yi yengen soma ε xa alo a fala ε xa kii naxan yi. ¹¹ Nayi, ε a liga ε yeren ma, ε yi Alatala xanu ε Ala."

¹² "Koni xa ε ε xun xanbin so Ala yi, ε yi bira siyani itoe fɔɔ ra naxanye luxi ε tagi, ε nun ne yi ε bode a dii temene futu, ε yi basan e ra, ¹³ ε xa a kolon Alatala ε Ala bama nen siyani itoe ragiye ε bun. Koni e findima nen luti ratixine nun wosone ra ε bun, e nun bosana ε fari, e nun panle naxanye ε yeen sɔxɔnma ayi, han ε yi halagi bɔxɔ fapini itoe yi Alatala ε Ala naxanye soxi ε yii."

¹⁴ "Dunupa muxune birin sigama denaxan yi, n sigamaan ni i ra menni. E a kolon ε bɔnen nun ε niin birin yi, fa fala Alatala ε Alaa fala fapin naxanye tixi ε xa, na sese mi luxi a kamalitaren na. A falan birin bata kamali, keden mi kalaxi. ¹⁵ Koni Alatala ε Alaa fala fapine rakamalixi kii naxan yi, a mɔn fama nen a falane raka-

malideni paxankatane ra, a ε rakolonxi naxanye ra, han a yi ε halagi bɔxɔ fapini ito yi, a denaxan fixi ε ma. ¹⁶ Xa ε layirin kala Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε yi siga ala gbetene batudeni, ε yi ε xinbi sin e xa, Alatala xɔɔma nen ε ma, ε yi halagi sinma bɔxɔ fapini ito yi, a denaxan fixi ε ma."

Yosuwe yi yamaan kawandi

24 Yosuwe yi Isirayila bɔnsɔnne birin maxili a e xa malan Siken yi, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine, e birin yi fa Ala yetagi. ² Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'A fɔɔni nun, ε benbane Tera nun a diine Iburahima nun Nahori, ne yi dɔxi Efirati Baan bode fɔxɔn nan na, e yi ala gbetene nan batuma. ³ N yi ε fafe Iburahima tongo baan bode fɔxɔn na, n yi ti a yee ra siga Kanan yamanan birin yi. N yi a yixetene rawuya ayi, n Isiyaga fi a ma. ⁴ N yi Yaxuba nun Esayu fi Isiyaga ma. N yi Seyiri geya yiren fi Esayu ma, koni Yaxuba nun a diine tan yi godo Misiran yamanani. ⁵ N yi Musa nun Haruna rasiga, n yi paxankata wuyaxi dɔxɔ Misiran kaane ma. Na xanbi ra, n yi ε ramini Misiran yamanani. ⁶ N to ε benbane ramini Misiran yamanani, Misiran kaane yi ε benbane sagatan won-torone nun soone fari han Gbala Baani. ⁷ E benbane yi e xui ramini Alatala ma, a yi dimin naso ε nun Misiran kaane tagi. A yi baa igen nadin Misiran kaane xun ma. N naxan liga Misiran kaane ra, ε bata na to ε yeen na. E mɔn yi waxati xunkuye ti tonbonni."

⁸ "N yi ε xali Amorine yamanani Yuruden sogeteden binni. E yi ε yenge, koni n yi e lu ε sagoni. E yi e yamanan tongo, n yi e halagi ε yee ra. ⁹ Siporo a dii Balaki, Moyaba mangan fan yi keli, a yi Isirayila yenge. E yi Balami xili, Beyori a dii xemena, alogo a xa fa ε danga. ¹⁰ Koni n mi tin Balami xuiin name, a falan yi findi duban na ε xa. N yi ε ba Balaki yii. ¹¹ E yi Yuruden baani gidi, ε fa Yeriko taani. Yeriko kaane yi ε yenge. Amorine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xitine nun Girigasane nun Xiwine nun Yebusune fan yi ε yenge, koni n yi e sa ε sagoni. ¹² A luxi alo n yi jurine nan nadinma e ma naxanye yi e kedima ε yee ra e nun Amorine manga firinne. E silanfanne nun ε xanle xa mi na ligaxi. ¹³ N yi yamanan so ε yii ε mi naxan masegexi, e nun taane ε mi naxanye tixi, ε dɔxi denaxan yi iki. Manpa bogi binle nun oliwi binle, ε mi naxanye sixi, ε ne nan donma iki."

¹⁴ "Nayi, iki ε gaxu Alatala yee ra, ε yi a batu fetareyaan nun lannayani. E benbane yi alan naxanye batuma Baa Gbeen kidi ma e nun Misiran yamanani, ε me ne ra, ε yi Alatala batu. ¹⁵ Koni xa a mi rafanre ε ma ε Alatala batu, ε waxi naxan batu feni, ε xa na sugandi to: E benbane alan naxanye batuxi Baa Gbeen bode fɔxɔn na ba, hanma Amorine alane ε dɔxi naxanye yamana yi ba. Koni nxu nun n ma denbayana, nxu tan Alatala nan batuma."

¹⁶ Yamaan yi a yabi, e naxa, "Nxu mi nxu me Alatala ra mume, nxu yi ala gbetene batu! ¹⁷ Amasɔɔ Alatala nan en ma Ala ra. A tan nan en naminixi Misiran ya-

manani konyiyani, en tan nun en benbane. A tan nan kabanako fe gbeene liga en yεε xɔri, a yi en kantan en ma sigatiin birin yi, e nun siyane yε en yi danguma naxanye yamanaye yi. ¹⁸ Alatala bata siyane birin kedi en yεε ra, hali Amarin naxanye yi dɔxi yamanani. Nxu fan Alatala nan batuma, bayo a tan nan en ma Ala ra.” ¹⁹ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E mi nɔe Alatala batuε, bayo Ala sarijanxin na a ra, Ala xɔxɔlɔnxin na a ra. A mi diɲε ε matandine nun ε yulubine ma. ²⁰ Xa ε mε Alatala ra waxatin naxan yi, ε yi ala gbetene batu, a kelima nen ε xili ma, a yi gbalon nafa ε ma, a yi ε birin naxɔri, hali a to fe faɲin ligaxi ε xa.” ²¹ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “En-en de! Nxu Alatala nan batu-ma.” ²² Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata findi ε yetε sereyaan na fa fala ε tan nan Alatala sugandixi alogo ε xa a batu.” E yi Yosuwe yabi, e naxa, “Nxu bata findi nxu serene ra.” ²³ Yosuwe mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Iki ε ala gbetene ba ε tagi. E yi ε bɔɲene lu Alatala xa, Isirayilaa Ala.” ²⁴ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Nxu Alatala nan batuma en ma Ala, nxu yi a xui-in suxu.”

²⁵ Na lɔxɔni, Yosuwe nun yamaan yi layirin xidi. A yi tɔnne nun sariyane so e yii Siken yi. ²⁶ Yosuwe yi na feene birin seβε Ala Sariya Kitabun kui. A yi gεme gbeen tongo, a yi a dɔxɔ wariin bun ma Alatala yire

sarijanxin denaxan yi. ²⁷ Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E bata gεmeni ito to? A findima sereyaan nan na en xili ma, bayo a luxi alo a bata falan birin mε, Alatala naxan falaxi en xa. A findima sereyaan na ε xili ma, alogo ε nama ε mε ε Ala ra.” ²⁸ Na xanbi ra, Yosuwe yi yamaan beɲin, birin yi siga e kεε bɔxɔne yi.

Yosuwe a sayana

Kitisane 2.6-9

²⁹ Na to dangu, Nunu a dii Yosuwe, Alatalaa walikεen yi faxa a ɲεε kεmε ɲεε fuun ma. ³⁰ E yi a maluxun a kεε bɔxɔni Timanati-Sera yi Efirami geya yireni, Gaasa geyaan kɔmen fɔxɔni. ³¹ Isirayila yamaan yi Alatala batuma Yosuwe a siimayaan waxatin birin yi, e nun fonne siimayaan waxatin birin, naxanye luxi Yosuwe faxan xanbini, naxanye bata yi na wanle birin kolon Alatala naxan liga Isirayila kaane xa.

³² Isirayila kaane bata yi Yusufu xɔnna naxanye xali keli Misiran yi, e yi sa ne maluxun Siken yi Yaxuba de-naxan sara Xamori a diine ma, Siken fafe, gbeti gbanan kεmε ra. Na yi findi Yusufu bɔnsɔnna kεen na. ³³ Harunaa dii Eleyasari yi faxa. E yi a maluxun Gibeya yi a dii xεmen Finexasi a geyaan fari denaxan so a yii Efirami geya yireni.

Benun manga singen xa ḏḗḗ Isirayila kaane xun na, kitisane nan yi tima Isirayila kaane yēē ra. Na waxatini, yaxune na yi e yigbeten, Ala yi muxu kēdena nde rakelima nen alogo a xa Alaa yamaan nakisi. Na kanna mōn yi mangayaan ligama nen Alaa yamaan xun na han waxati. Kitisani itoe taruxune nan yēbaxi Kitabun yireni ito kui. Kitabun yireni ito yitaxunxi nen ḏḗḗde saxan: A singen feene nan falama lan Isirayila kaane ḏḗḗ feen ma Kanan yamanani han Yosuwe faxa waxatina (Keli Kitisane sora 1.1 ma han 2.10). A firinden kui, Alaa yamaan luma tinxintareyaan nan ligē Ala ra han Ala yi e so e yaxune yii. Na xanbi ra, e yi Ala maxandi malina fe ra, a yi muxuna nde sugandi, naxan finde e xunba muxun na. Na yēeratine yi xili nen fa fala a kitisane. (Keli Kitisane sora 2.11 ma han 16.31). A saxanden taruxu firin nan yebama naxan a yitama fa fala Isirayila kaane bata e makuya Alaa sariyan na pon! (Keli Kitisane 17 ma han 21). Na yire saxandena a yitama a Alaa yamaan yi waxi lu feni mangana nde bun benun e xa lu e yēte ma, e lu makuyē Ala ra.

Isirayila kaane yi ḏḗḗ Kanan yi

1 Yosuwe faxa xanbini, Isirayila kaane yi Alatala maxōdin, e naxa, “Nde singe kelima nxu yē be, siga Kanan kaane yengēdeni?” ² Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda bōnsōnna muxune lan e siga, n bata yamanan so e yii.” ³ Yuda bōnsōnna muxune yi a fala e ngaxakedenne, Simeyōn bōnsōnna muxune xa, e naxa, “Denaxan soxi nxu yii, en birin xa siga mēnni, en sa Kanan kaane yengē. Na xanbi ra, en birin mōn sigē ē konni denaxan soxi ē yii.” Nayi, e nun Simeyōn bōnsōnna muxune yi siga. ⁴ Yuda bōnsōnna muxune yi siga yengē sodeni, Alatala yi Kanan kaane nun Perisine sa e sagoni, e yi muxu wuli fu faxa Beseki taani. ⁵ E sa Adoni-Beseki li Beseki taani, e yi a yengē. Nayi, e yi Kanan kaane nun Perisine nō. ⁶ Adoni-Beseki yi a gi, koni e yi a sagatan, e sa a suxu, e yi a yii konkoriibaan nun a san konkoriibaan sege a ra. ⁷ Adoni-Beseki yi a fala, a naxa, “Manga yii konkoriibaan bolonxin nun san konkoriibaan bolonxi tonge solofere nan yi n ma donse ḏōnxen donma n ma tabanla bun nun, koni iki Ala bata n saren fi n kewanla ra.” E yi siga a ra Yerusalen yi, a sa faxa mēnni.

⁸ Yuda bōnsōnna muxune yi siga Yerusalen taan xili ma, e yi na tongo, e yi a muxune faxa silanfanna ra, e tēen so taan na. ⁹ Yuda bōnsōnna muxune mōn yi siga Kanan kaane fan yengēdeni naxanye yi ḏḗḗ geya yiren nun Negewi tonbon yiren nun geyadi yireni sogegododen binni.

¹⁰ Yuda bōnsōnna muxune yi siga Kanan kaane xili ma naxanye yi ḏḗḗ Xebiron taani, denaxan yi xili nun Kiriyaṭi-Aruba. E yi Sesayi nun Aximan nun Talamayi bōnsōnne muxune nō. ¹¹ E yi keli mēnni, e yi siga Debiri kaane fan xili ma. Debiri taan yi xili nen nun Kiriyaṭi-Seferi. ¹² Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriyaṭi-Seferi taan yengē, a yi a nō, n nan n ma dii tēmena Akasa fima nen na kanna ma.” ¹³ Kalebi xunyen Kenasi a dii xēmena Otiniyeli yi taan yengē, a yi a nō. Kalebi yi a dii tēmena Akasa fi a ma a ḡaxanla ra. ¹⁴ Akasa to ḏḗḗ Otiniyeli xōn, a yi Otiniyeli radin alogo a xa a fala Akasaa fafe xa a xa xēe bōnōnna nde so a yii. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxōdin, a naxa, “Nanse xōli i ma?” ¹⁵ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasōn i bata bōnōnna xaren fi n ma naxan yamanan yifanna mabinni.

Iki, i mōn xa tigrine fi n ma.” Kalebi yi tigi yirene so a yii, ndee laben na ndee faxan na.

¹⁶ Musa bitanna Keni bōnsōnna muxune yi keli Tugu Taani, e nun Yuda bōnsōnna muxune. E birin yi sa ḏḗḗ Yuda tonbonni Aradi taan yiifari fōxōni yama gbēteye tagi.

¹⁷ Yuda bōnsōnna muxune nun e ngaxakedenne Simeyōn bōnsōnna muxune yi siga Kanan kaane yengēdeni Sefata taani. E yi na taan naxōri, e yi mēna xili sa Xoroma. ¹⁸ Yuda bōnsōnna muxune mōn yi Gasa taan nun a rabilinne nō, e nun Asikalōn taan nun a rabilinne nun Ekirōn taan nun a rabilinne. ¹⁹ Alatala yi Yuda bōnsōnna muxune mali, e yi na geya yiren findi e gbeen na, koni e mi muxune nō naxanye yi ḏḗḗ lanbanni, bayo yengē so wontoron wure daxine nan yi ne yii.

²⁰ E yi Xebiron taan so Kalebi yii alo Musa a fala kii naxan yi. A yi Anaki a dii saxanne taane ba e yii.

²¹ Yebusu kaan naxanye yi ḏḗḗ Yerusalen yi, Bunyamin bōnsōnna muxune mi bōnōnna ba ne yii. Yebusu kaane ḏḗḗ Yerusalen yi Bunyamin bōnsōnna muxune tagi han to.

²² Yusufu bōnsōnna muxune fan yi siga Beteli taan yengēdeni, Alatala yi lu e xōn. ²³ E xerane nan nasiga Beteli taan nakōrsideni singen. Beteli taan yi xili nen nun Lusi. ²⁴ Xerane yi xēmena nde to kele taani, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu nōe soe taani kii naxan yi, na yita nxu ra. Nxu hinanma i ra nen.” ²⁵ A yi na yita e ra. Nayi, Yusufu bōnsōnna muxune yi sa taan muxune birin faxa silanfanna ra, koni e yi na xēmen nun a denbayaan lu e nii ra. ²⁶ Na xanbi ra, na xēmen yi siga Xiti kaane yamanani. A sa taana nde ti mēnni, a yi na xili sa Lusi, na xinla mōn mēna xun ma han to.

²⁷ Manase bōnsōnna muxune mi Beti-Seyan kaane nun e rabilinna muxune kedi, e nun Taanaki kaane nun ḏōrō kaane nun Yibeleyami kaane nun Megido kaane nun e rabilinne. Kanan kaane yi lu yamanani. ²⁸ Isirayila kaane to senbe sōnō, e Kanan kaane findi e konyine ra, koni e mi e kedi mume. ²⁹ Efirami bōnsōnna muxune mi Kanan kaane kedi naxanye yi ḏḗḗ Geseri taani. Kanan kaane mōn ḏḗḗ Efirami bōnsōnna muxune tagi Geseri taani. ³⁰ Sabulon bōnsōnna muxune mi Kitiron kaane kedi, e nun Nahaloli kaane. Kanan kaane yi lu Sabulon bōnsōnna muxune tagi, koni e yi lu konyiyani.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

†† XOROMA, e kon xuini, na bunna neen fa fala “Halagina.”

³¹ Aseri bɔnsɔnna muxune mi Ako kaane kedi, e nun Sidɔn muxune nun Axalaba kaane nun Akisibu kaane nun Xeleba kaane nun Afiki kaane nun Rexobo kaane.

³² Nanara, Aseri bɔnsɔnna muxune yi dɔxi Kanan kaane tagi yamanani.

³³ Nafatali bɔnsɔnna muxune mi Beti-Semesi kaane kedi, e mi Beti-Anata kaane kedi, e lu dɔxi Kanan yamanan muxune ye, koni Beti-Semesi kaane nun Beti-Anata kaane yi lu konyiyani.

³⁴ Amorine yi Dan bɔnsɔnna muxune lu geya yirene yi, e mi tin e xa godo lanbanni. ³⁵ Amorine yi wa lu feni Xeresi geya fari e nun Ayalɔn taan nun Salabimi taani. Koni na xanbi ra, Yusufu bɔnsɔnna muxune yi senben sɔɔ, e yi e nɔ, e findi e konyine ra. ³⁶ Amorine yamanan danna yi fɔlɔxi Tali Geya nan ma siga han Sela taan xanbi ra.

Yama tinxintarena fe

2 Alatalaa malekan yi keli Giligali yi, siga Bokin yi, a yi a fala, a naxa, "N bata ε ramini Misiran yi. N yi siga ε ra yamanani n na ε benbane tuli sa naxan na, n naxa, 'N mi n ma layirin kale n tagi mumε. ² Koni, ε tan nama layirin xidi ε nun yamanani ito muxune tagi, ε yi e saraxa gandene kala.' Koni, ε mi ε tuli mati n na. Nanfera ε ito ligaxi? ³ Nayi, n xa a fala ε xa, a n mi fa e kedima ε bun. E luma nen ε fema, e alane yi lu alo luti ratixine ε yeε ra." ⁴ Alatalaa malekan to yelin falani itoe tiye Isirayila kaane xa, yamaan yi gbelegbele fɔlɔ sununi. ⁵ E yi menna xili sa "Bokin," † e yi saraxane ba Alatala xa menni.

Yosuwe a saya fena

⁶ Yosuwe yi yamaan naxete, Isirayila bɔnsɔnne muxune birin yi sa e ke bɔxɔn tongo. ⁷ Yamaan wali nen Alatala xa Yosuwe a siimayaan birin yi, e nun fonne siimayane yi naxanye luxi Yosuwe xanbini, naxanye Alatala wali xɔnne to Isirayila bɔnsɔnne muxune xa. ⁸ Nunu a dii xemεn Yosuwe, Alatalaa walikεen faxa a nεε kemε nεε mɔxɔnεn nan ma. ⁹ E yi a maluxun a ke bɔxɔni Timanati-Xeresi yi, Efirami geya yireni, Gaasa geya kɔmenna ma. ¹⁰ A waxatin muxune birin yi faxa, mayixete gbete ye yi mini naxanye mi yi Alatala kolon, e nun a feen naxanye liga Isirayila bɔnsɔnne muxune xa.

¹¹ Nayi, Isirayila bɔnsɔnne muxune yi fe naxin liga Alatala yeε ra yi, e yi Baali sawurane batu. ¹² E yi e mε Alatala ra, e benbane Ala naxan e ramini Misiran yi, e bira e rabilinna muxune alane fɔxɔ ra, e yi e xinbi sin ne bun, e yi Alatala raxɔ. ¹³ E yi e mε Alatala ra, e yi Baali batu e nun Asitarate suxurene.

¹⁴ Alatala yi xɔlɔ Isirayila bɔnsɔnne muxune ma. A yi e sa kala tiine sagoni, a yi e so e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi, e mi fa e yaxune nɔ xɔnɔ. ¹⁵ E na yi siga yengeni waxati yo yi, Alatala mi yi nɔ fima e ma, alo Alatala a kɔlɔ e xa kii naxan yi. E yi lu sununi. ¹⁶ Nayi, Alatala yi kitisane rasiga e ma, naxanye e ba kala tiine

† *BOKIN, e kon xuini, na bunna neen fa fala "Wugalane."*

yii. ¹⁷ Koni, e mi e tuli mati e kitisane ra, e lu Ala yanfe ala gbetene batun xɔn naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, †† e yi e xinbi sin e bun. E yi xete e benbane kiraan fɔxɔ ra mafuren naxanye yi Alatalaa yamarine suxi. ¹⁸ Alatala na yi kitisana nde rasiga e ma waxati yo yi, Alatala yi luma nen na kitisaa xɔn. Ala yi e ba e yaxune sagoni na kitisana siimayaan birin yi, bayo e kininkinina yi Alatala suxuma nen e yaxune fe ra, naxanye yi e naxankataxi. ¹⁹ Koni, kitisaa to faxa, yamaan mɔn yi tantan dangu e benbane ra, e yi bira ala gbetene fɔxɔ ra, e yi ne batu, e yi e xinbi sin e bun, e mi tin xete e fe naxine nun bɔnε xɔdεxεn fɔxɔ ra.

²⁰ Nayi, Alatala yi xɔlɔ Isirayila bɔnsɔnne muxune ma, a naxa, "Bayo siyani ito bata n ma layirin kala, n naxan tongo e benbane xa, bayo e mi n xuiin suxi, ²¹ n fan mi fa siya yo kedima e yeε ra xɔnɔ Yosuwe naxanye lu benun a xa faxa. ²² N na Isirayila bɔnsɔnne muxune kepaan fεfεfεma na kii nin, alogo n xa a kolon xa e n tan Alatala sagoon lige, alo e benbane a liga kii naxan yi." ²³ Nayi, Alatala yi siyane lu yamanani Yosuwe naxanye lu na benun a xa faxa, a mi ne kedi sasani.

3 Alatala siyani itoe nan lu dɔxi yamanani alogo Ala xa Isirayila bɔnsɔnne muxune kepaan fεfεfε naxanye mi yi na Isirayila kaane Kanan kaane yenge waxatin naxan yi. ² Ala yi waxi nen, mayixete nen naxanye munma yi yengen so singen, ne xa e maxaran yenge sodeni. ³ Siyani itoe nan lu yamanani: Kuntigi sulunna naxanye yi Filisitine xun na nun Kanan kaane nun Sidɔn kaane nun Xiwin naxanye yi dɔxi Liban geya yireni, keli Baali-Xerimon geya yiren ma siga han Lebo-Xamata taana.

⁴ Alatala Isirayila bɔnsɔnne muxune fεfεfε ne nan xɔn, alogo a xa a kolon xa e Alatalaa yamarine suxe, a naxanye yamari e benbane ma fata Musa ra. ⁵ Isirayila bɔnsɔnne muxune yi lu dɔxi Kanan kaane nun Xiti kaane nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusu kaane tagi. ⁶ E yi e dii temene tongo e naxanle ra, e yi e dii temene fi e ma, e yi e alane batu.

Isirayila kitisana, Otiniyeli

⁷ Naxan naxu Alatala yeε ra yi, Isirayila kaane yi na liga, e yi ninan Alatala xɔn, e Ala, e yi Baali nun Asera batu. ⁸ Alatala yi xɔlɔ Isirayila kaane ma, a yi e lu Mesopotamiya kaane mangan Kusan-Risatayin sagoni. E yi lu Kusan-Risatayin bun ma nεε solomasεε. ⁹ Isirayila kaane yi e xuiin namini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde fi Isirayila kaane ma naxan e rakisi, Kenasi a dii xemεna Otiniyeli, Kalebi xunyεna. ¹⁰ Alatalaa Nii Saripanxin yi godo a ma. A yi findi Isirayila kitiisaan na. A yi siga yengeni. Alatala yi Mesopotamiya mangan Kusan-Risatayin sa Otiniyeli sagoni, a yi Kusan-Risatayin nɔ. ¹¹ Nεε tonge naanin, bɔnε xunbenla yi lu yamanani han Kenasi a dii xemεna Otiniyeli yi faxa.

†† *Na YANFANluxi nen alo yalunyana Ala yeε ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo naxanla lan a xa tinxin a xemεn xa kii naxan yi.*

Isirayila kitisana, Ehudu

¹² Isirayila kaane mɔn yi fe ɲaxin liga Alatala yɛɛ ra yi. Nanara, Alatala yi Moyaba mangana Egilon sɛnbɛ so Isirayila kaane xili ma. ¹³ Egilon nun Amonine nun Amalɛkine yi e malan siga Isirayila kaane yengɛdeni, e sa Tugu Taan suxu. ¹⁴ ɲɛɛ fu nun solomasɛɛ, Isirayila kaane dɔxi Moyaba mangana Egilon ma nɔɔn bun.

¹⁵ Isirayila kaane mɔn yi e xui ramini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde so e yii, Geraa dii xɛmɛna Ehudu, Bunyamin bɔnɔɔnɔni. Kɔmɛnmaan nan yi a ra. Isirayila kaane yi finma sena ndee so a yii alogo a xa sa a so Moyaba mangana Egilon yii. ¹⁶ Ehudu yi silanfanna dɛ firin kanna nde rafala a yetɛ xa, a kuyana nɔngɔɔnna yɛ keden, a yi a xidi a yiifari ma danban ma wantanna bun ma. ¹⁷ A sa na finma seene so Moyaba mangana Egilon yii. Egilon yi findixi muxu fati bɛndɛ gbeen nan na. ¹⁸ Na finma seene yi muxun naxanye xun ma, Ehudu to yelin na soɛ mangan yii, a yi ne raxɛɛ. ¹⁹ Koni, e to suxurene yiren li Giligali yi, a tan yi xɛɛ, a naxa, "Mangana! Wundo xɛrayana nde n yii i xa." Mangan yi a fala a muxune xa, a naxa, "ɛ dundu!" Muxun naxanye birin yi a fɛma, ne birin yi mini. ²⁰ Nayi, Ehudu yi a maso mangan na, a dɔxi kore banxin kui, foye faɲin yi dɛnaxan yi a kedenna xili yi. Ehudu yi a fala, a naxa, "Alaa falana n xɔn lan i ma." Egilon yi keli a dɔxɔdeni. ²¹ Nayi, Ehudu yi silanfanna botin a kɔmɛnna ra a yiifari ma danban ma, a yi Egilon kuiin sɔxɔn. ²² Silanfanna fɛɛn yetɛɛn yi so, Egilon fatin turen yi so silanfanna ma, bayo a mi silanfanna botin a kuini.

²³ Nayi, Ehudu yi dɛɛn sɔxɔn a xun ma, a yi mini xanbi binni. ²⁴ A siga xanbini, mangana walikene yi fa Egilon matodeni, e yi a to a kore banxin dɛɛne yi sɔxɔnxi. E yengi yi a ma a mangan yi a yetɛ nan suturama banxini. ²⁵ E yi bu han, bayo mangan mi yi dɛɛn nabima, e yi dɛɲinna tongo, e na rabi. E yi e mangan faxaxin li saxi bɔxɔni. ²⁶ E yi tixi waxatin naxan yi, Ehudu tan yi yanfanma tun, a dangu suxurene yiren na, a siga a giyɛ Seyira taani. ²⁷ A to so mɛnni, a xɔtaan fe Efirami geyane yi. Isirayila kaane yi e malan a fɛma geyane ma, a yi findi e xunna ra. ²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "ɛ bira n fɔxɔ ra, bayo Alatala bata Moyaba kaane sa ɛ sagoni, ɛ yaxune." Na ma, e yi bira a fɔxɔ ra, e yi Yurudɛn baan kirane suxu siga Moyaba binni, e mi fa tin muxu yo xa dangu. ²⁹ Na lɔxɔni, e yi Moyaba sɛnbɛmaan muxu wuli fu faxa. Muxu yo mi a yimini. ³⁰ Moyaba kaane lu fɔl Isirayila kaane nɔɔn bun ma na lɔxɔn nin. Na xanbi ra, yamanan yi lu bɔɲɛ xunbenli ɲɛɛ tonge solomasɛɛ.

Isirayila kitisana, Samagara

³¹ Ehudu danguxina, Anataa dii xɛmɛn Samagara nan fa. A yi Filisitine muxu kɛmɛ sennin faxa ɲinge gbɛngbɛn wuren na. Na fan yi Isirayila rakisi.

Kitisa ɲaxanla Debora fe

4 Ehudu faxa xanbini, Isirayila kaane mɔn yi fe ɲaxin liga Alatala yɛɛ ra yi. ² Alatala yi e sa Kanan mangan Yabin sagoni, naxan yi mangayani Xasori taani. A sofa kuntigin yi xili nɛn Sisera. A yi dɔxi Xaroseti-Hagoyin taan nin. ³ Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma, amasɔɔtɔ yɛngɛ so wontoron wure daxin kɛmɛ solomanaanin nan yi Yabin yii. Xabu ɲɛɛ mɔxɔɲɛ, a Isirayila kaane ɲaxankatama.

⁴ Na waxatini, Lapidoto a ɲaxanla Debora, nabi ɲaxanla nan yi kitin sama Isirayila yamanani. ⁵ A yi dɔxi tugu binla nde nan bun Rama taan nun Betɛli taan tagi Efirami geya yireni. E yi na yiren xili sa a Debora Tu-guna. Isirayila kaane yi sigama nɛn a fɛma kitisadeni. ⁶ Lɔxɔna nde, a yi Abinowan ma dii xɛmɛn Baraka xili, naxan yi kelixi Kedesi taani Nafatali yamanani. A yi a fala a xa, a naxa, "Alatala yamarini ito nan fixi i ma, Isirayilaa Ala, a naxa, 'Siga Taboro geya yireni, ɛ nun muxu wuli fu Nafatali bɔnɔɔnɔni e nun Sabulon bɔnɔɔnɔni. ⁷ N Yabin ma sofa kuntigin Sisera radinma nɛn i ma Kison baan dɛ e nun a wontorone nun a ganla, n yi e sa i sagoni.'" ⁸ Baraka yi a fala Debora xa, a naxa, "Xa en birin na a ra, n sigɛ. Koni, xa en birin mi a ra, n mi sigama." ⁹ A yi a yabi, a naxa, "En birin sigɛ, koni i mi binye sɔɔɔma na yɛngɛni, amasɔɔtɔ Alatala fama Sisera sadeni ɲaxanla nan sago yi." Debora yi keli, e nun Baraka yi siga Kedesi taani. ¹⁰ Baraka yi Sabulon bɔnɔɔnɔna muxune nun Nafatali bɔnɔɔnɔna muxune maxili Kedesi yi, muxu wuli fu yi bira a fɔxɔ ra. Debora fan yetɛɛn yi siga a fɔxɔ ra.

¹¹ Nba, Keni kaan Xeberi bata yi keli Keni kaan bonne fɛma, Musa bitanna Xobabi bɔnɔɔnɔna, a bata yi sa a bubun ti wudi gbeen bun Saananimi yi Kedesi taan fɛma.

¹² Abinowan ma dii xɛmɛn Sisera yi a mɛ a Baraka bata fa Taboro geyaan ma. ¹³ Sisera yi yɛngɛ so wontoron wure daxin kɛmɛ solomanaanin nun a sofane birin malan Xaroseti-Hagoyin yi, e yi siga Kison baan dɛ. ¹⁴ Nayi, Debora yi a fala Baraka xa, a naxa, "Keli, bayo Alatala Sisera sama nɛn i sagoni to. Alatala tixi i yɛɛ ra." Baraka yi godo Taboro geyaan ma, muxu wuli fu biraxi a fɔxɔ ra. ¹⁵ A yi sa Sisera yɛngɛ, Alatala yi Sisera ragi Baraka yɛɛ ra, a yi a wontorone nun a ganla birin halagi silanfanna ra. Sisera yi godo a wontoron kui, a yi a gi a sanni. ¹⁶ Baraka yi wontorone nun ganla kedi han Xaroseti-Hagoyin yi. Siseraa ganla birin yi faxa silanfanna ra, hali muxu kedenna a mi lu.

¹⁷ Koni, Sisera yi a gi a sanni, a siga Keni kaan Xeberi a ɲaxanla Yayeli a bubuni, bayo bɔɲɛ xunbenla yi Xasori mangan Yabin nun Keni kaan Xeberi a denbayaan tagi. ¹⁸ Yayeli yi mini Sisera yɛɛ ra, a yi a fala a xa, a naxa, "N kanna, so be, so n konni, hali i mi gaxu." A yi so a bubuni, Yayeli yi a luxun bitinganna bun. ¹⁹ A yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, "Yandi, n ki igeni, min xɔnla n na." A yi nɔɔn kundin nabi, a yi a ki nɔɔnɔn, a mɔn yi a xunna so. ²⁰ Sisera mɔn yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, "Siga i ya bubun dɛ ra. Xa muxuna nde fa i maxɔdin, a

naxa, 'Muxuna nde be ba?' I xa na kanna yabi, i naxa, 'En-en.'" ²¹ Koni, Xeberi a naxanla Yayeli yi bubun wudi ralemunxina † nde tongo e nun dɛeramana, a yi a ma-so a ra, a yi wudin gbangban a xunni, a sa mini bɔɔɔni. Sisera xadanxin yi saxi, a xima, a yi a faxa. ²² Bayo Baraka yi Sisera sagatanma, Yayeli yi mini a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, i xɛmɛn naxan fenma, n xa fa a yita i ra." A yi so a konni, a sa Sisera faxaxin li saxi na, wudin sɔtixi a xunni.

²³ Na lɔɔni, Ala yi Kanan mangan Yabin nayarabi Isir-ayila kaane yɛɛ ra. ²⁴ Isirayila kaane yi sɛnben sɔɔ Kanan mangan Yabin fari han e yi a raxɔri.

Deboraa bɛtina

5 Na lɔɔni, Debora nun Baraka, Abinowan ma dii xɛmɛn yi bɛtin ba e bode xɔn, e naxa,
² "Sofane yitɔnxi yɛngɛ so xinla ma Isirayila yi, yamaan tinxi e xa siga yɛngeni, tantunna xa fi Alatala ma!
³ E tan mangane! E tan kuntigine, e tuli mati!
 N bɛtin bama nɛn,
 n bɛtin bama nɛn Alatala xa.
 N na Alatala tantunma nɛn bɛtini, Isirayilaa Ala.
⁴ Alatala, i to keli Seyiri yi,
 i to keli Edɔn yamanani,
 bɔɔɔni yi xuruxurun,
 kundaan yi findi igen na,
 tule gbeen yi fa.
⁵ Geyane yi xuruxurun Alatala yetagi,
 Sinayi geyana Alatala yetagi,
 Isirayilaa Ala.
⁶ Anataa dii xɛmɛn Samagara waxatini,
 Yayeli waxatini,
 kira gbeene bata yi rabɛnin,
 sigatine yi sigama kiradine nan xɔn.
⁷ Taane bata yi rabɛnin Isirayila yi.
 E yi kalaxi
 han n tan Debora fa waxatin naxan yi,
 n yi fa findi Isirayila kaane nga ra.
⁸ E bata yi ala gbɛtɛne sugandi.
 Nayi, yɛngɛn yi keli e taane yi,
 koni, yɛ masansan wure lefana
 hanma tanban mi yi toɛ muxu kedenna yii
 muxu wuli tonge naaninna yɛ Isirayila yi."
⁹ "N bɔɔɔna Isirayila sofa kuntigine fɔɔɔ ra,
 e nun muxun naxanye tinxi e xa siga yɛngeni.
 Tantunna Alatala xa!
¹⁰ E tan naxanye e masiga tima sofali fixene fari,
 e tan naxanye dɔxi dagine ma,
 e tan naxanye sigan tima kirane xɔn,
 e tuli mati ¹¹ ige maxanle xuiin na
 ige ramaradene yi.
 E Alatalaa tinxinyana fe falama,
 a wali fapine Isirayila kuntigine xa!
 Nayi, Alatalaa yamaan bata sa dɔɔɔ taane so dɛɛne ra.

† BUBUN WUDI RALEMUNXIN *Sifani ito findixi tami dungin nan na naxan yi gbangbanma bɔɔɔni bubun bun tiine xidi seene ra.*

¹² E yi a fala, e naxa,

'Xulun, xulun!

Debora, xulun!

Xulun, xulun! I bɛtin ba!

Xulun! Baraka, xulun!

Abinowan ma dii xɛmɛna,

i sa fa i ya kasorasane ra!

¹³ Nayi, naxanye lu e nii ra,

ne yi siga kuntigine fɔɔɔ ra,

Alatalaa yamaan yi e malan n fɛma,

siga sofa kɛndɛne xili ma.

¹⁴ Efirami bɔɔɔɔna muxuna ndee yi fa

naxanye Amalekine nɔ.

Bunyamin bɔɔɔɔna muxune fan yi biraxi i fɔɔɔ ra.

Kuntigine yi keli Makiri yi siga yɛngeni.

Sofa kuntigine yi fa sa keli Sabulon bɔɔɔɔni.

¹⁵ Isakari kuntigine yi bira Debora fɔɔɔ ra,

Isakari bɔɔɔɔna muxune yi biraxi Baraka nan fɔɔɔ ra,

e godo lanbanni mafuren!

Koni, matandi gbeen yi lu Rubɛn bɔɔɔɔni.

¹⁶ Nanfera i luxi sansanne kui

i lu xuruseene wuga xuiin name?

Matandi gbeen yi lu Rubɛn bɔɔɔɔni.

¹⁷ Galadi kaane yi lu Yurudɛn baan kidi ma!

Nanfera Dan kaane luxi kunkine dɛxɔn?

Aseri kaane yi lu dɔxi baan dɛ,

e lu dɔxi kunki tideni so dɛɛne ra.

¹⁸ Sabulon bɔɔɔɔna muxune tan yi tin sayaan ma

yɛngeni,

Nafatali bɔɔɔɔna muxune fan na kiini xɛɛne ma."

¹⁹ "Mangane fa nɛn,

e yi yɛngɛn so.

Nayi, Kanan mangane yi yɛngɛn so Taanaki yi,

Megido ticine dɛxɔn,

koni, e mi gbɛti yo tongo,

e mi sese sɔɔɔ yɛngeni.

²⁰ Sarene yi yɛngɛn so kore xɔnna ma,

e yi Sisera yɛngɛ e funfuni.

²¹ Kison baa igen yi en yaxune xali,

Kison baa igen naxan yi minima

xabu a fɔɔɔni.

I wekile! En siga yɛngeni!

²² Nayi, soone torone xuiin yi mini,

e danguma e giyɛ,

e tunganma alo soo sɛnbɛmane.

²³ Alatalaa malekana nde yi a fala, a naxa,

'Dangan Meroso taan xa,

e a muxune danga,

bayo e mi fa walixi Alatalaa fe ra,

e mi fa Alatalaa sofa kɛndɛne malixi.'

²⁴ Duban Yayeli xa dangu naxanle birin na

Xeberi a naxanla, Keni kaana!

Dubana a xa naxanle tagi

naxanye dɔxi bubune kui!

²⁵ Sisera bata igen maxɔdin,

a yi nɔnɔn so a yii!

A yi fɛnɛn so a yii igelɛngɛn fapin kui.

²⁶ A yi wudi ralemunxin suxu a kɔmɛna ra,

a yi a gbangban dɛɛramaan na a yiifanna ra,
a yi Sisera garin,
a yi a xunna ɔxɔɔn,
a yi a xunni koren,
a yi a yibɔ.

²⁷ A yi bira a san bun,
a yi bira, a lu saxi a bun,
a yi bira a san bun,
a salaxun denaxan yi a bira,
a lu menna nin a faxa."

²⁸ "Sisera nga yi a yɛɛn namini banxin foye soden na,
a yi a fala, a naxa,
'Nanfera, a yengɛ so wontoron bata bu,
a mi fama?

Nanfera a wontorone bata madiganɲɛ ayi?"

²⁹ A kuntigi ɲaxalan xaxilimane yi a yabi ito ra
hali a tan fan yetɛɛn yi naxan mirixi, e naxa,

³⁰ 'Sofane seene nan tongoxi yengeni,
yanyina nde e ne nan taxunma,
sofa keden, sungutun keden hanma firin.
E dugi kɛndene nan tongoxi Sisera xa,
dugi faɲi ɔxɔɔnxine,
kɛ mafilin faɲi ɔxɔɔnxine Sisera xa."

³¹ "Alatala, a yi lan nun,
i yaxune birin xa faxa
alo Sisera faxaxi kii naxan yi.
Koni, i rafan naxanye ma
ne xa lu alo sogen na te senbeni."

Yamanan yi lu bɔɲɛ xunbenli ɲɛɛ tonge naanin.

Gedeyɔn

6 Isirayila kaane mɔn yi fe ɲaxin liga Alatala yɛɛ ra
yi. Nayi, Alatala yi e sa Midiyan kaane sagoni ɲɛɛ
solofere. ² Midiyan kaane yi Isirayila kaane ɲaxankata.
Na yi a liga Isirayila kaane yi sa dɔxɔ geya longonne
nun faranne ra. ³ Isirayila kaane na yi sansine si waxati
yo yi, Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden
binna xuruse rabane yi sa e yengema nɛn. ⁴ E yi fa dɔxɔ
Isirayila yamanani, e yi e bɔxɔn sansine birin kala siga
han Gasa taani, donseen nun yɛxɛene nun ɲingene
nun sofanle, e mi sese luyɛ Isirayila yi. ⁵ E nɛma yi e xu-
ruseene nun e bubune xalɛ Isirayila yi, e yi wuyama ayi
nɛn alo tuguminne, e ɲɔɲɔmɛne yi wuya han e yatɛn
mi kolon, e yi fama nɛn yamanani, e kalan ti.

⁶ Midiyan kaane yi Isirayila findi yiigelitɔne ra, Isirayi-
la kaane yi e xui ramini Alatala ma. ⁷ E to e xui ramini
Alatala ma lan Midiyan kaane ma, ⁸ Alatala yi nabina
nde rasiga e ma. A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala, Isir-
ayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N tan nan ɛ raminixi
Misiran yi, n yi ɛ ba konyiyani. ⁹ N tan nan ɛ baxi Misir-
an kaane nɔn bun, e nun naxanye birin yi ɛ ɲax-
ankatama, n yi e kedi ɛ yɛɛ ra, n yi e yamanan so ɛ yii.
¹⁰ N yi a fala ɛ xa, n naxa, 'N tan nan Alatala ra, ɛ Ala. ɛ
nama Amorine alane batu yamanani ɛ dɔxi denaxan yi.'
Koni, ɛ mi ɛ tuli mati n na."

¹¹ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi fa, a yi dɔxɔ kon-
den bun Ofara taani, Yosa gbeen yi denaxan na, Abiye-
seri xabilan muxuna. A dii xɛmɛn Gedeyɔn yi murutun

bɔnbɔma manpa ige baden yinla ra, alogo Midiyan
kaane nama a to. ¹² Alatalaa malekan yi mini a xa, a yi
a fala a xa, a naxa, "Alatala i tan sofa kɛnden xɔn!"

¹³ Gedeyɔn yi a yabi, a naxa, "N kannna, xa Alatala n xɔn,
nanfera ito ligama nxu ra? A wanle minɛn nxu ben-
bane naxanye fe fala nxu xa, e to yi a falama, e naxa,
'Alatala xa mi nxu raminixi Misiran yi ba?' Iki, Alatala
bata nxu rabɛɲin, a nxu sa Midiyan kaane sagoni!"

¹⁴ Alatala yi a yɛɛ rafindi a ma, a naxa, "Senben naxan
i ra, ɛ nun na xa siga, i sa Isirayila kaane ba Midiyan
kaane yii, n tan xa mi i rasigama ba?" ¹⁵ A yi a yabi, a
naxa, "N Marigina, n na Isirayila rakisima di? N xabilan
naxan yi, na xurun Manase bɔnbɔnna yɛ, n tan nan
mɔn dii dɔnxɛn na n baba a denbayani." ¹⁶ Alatala yi a
yabi, a naxa, "N luma nɛn i fɔxɔ ra, i yi Midiyan kaane
birin faxa alo muxu kedenna." ¹⁷ Gedeyɔn yi a yabi, a
naxa, "Taxamasenna yita n na naxan a yitama a i tan
nan falan tixi n xa. ¹⁸ N bata i mafan, i nama i masiga
be ra han n mɔn yi fa i fema, n fa n ma saraxan sa i yɛ-
tagi." Ala yi a fala, a naxa, "N luma nɛn han i yi fa."

¹⁹ Gedeyɔn yi sa sii diina nde faxa, a yi murutun kilo
tonge saxan gan buru tetaren na. A yi suben sa san-
gatanna kui, a yi sube igen sa igelengenna kui, a fa e
yita malekan na kondɛn bun ma. ²⁰ Alaa malekan yi a
fala a xa, a naxa, "Suben nun buru tetaren sa gɛmɛn
fari, i sube igen bɔxɔn e fari." Gedeyɔn yi na liga.

²¹ Alatalaa malekan yi dunganna xunna sin suben nun
buru tetarene yi gɛmɛn fari. Tɛɛn yi mini gɛmɛni a yi
suben nun buru tetaren gan. Alatalaa malekan yi tu-
nun a ma. ²² Gedeyɔn yi a kolon a Alatalaa malekan
nan yi a ra. Gedeyɔn yi gbelegbele, a naxa, "Marigina,
Alatala! N bata Alatalaa malekan to n yetagi!" ²³ Alatala
yi a fala a xa, a naxa, "Lu bɔɲɛ xunbenli, i nama gaxu, i
mi fa faxama." ²⁴ Gedeyɔn yi saraxa ganden nafala
Alatala xa mɛnni, a yi na xili sa a "Alatala Nan Bɔɲɛ
Xunbenla Ra." Na mɔn Ofara yi han to, Abiyeseri xabi-
lan muxune taana.

²⁵ Na kɔɛɛn yetɛɛn na, Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a
naxa, "I fafe a turaan firinden tongo naxan ɲɛɛ
solofere a ra. I yi Baali suxure saraxa ganden kala, i
fafe gbeen denaxan na. Asera gbindonna naxan a fe-
ma, i yi na rabira. ²⁶ I yi saraxa gande faɲin ti Alatala xa
geyani ito xuntagi, i ya Ala. I yi turaan tongo, i tɛɛn so
Asera gbindonna ra, i naxan nabiraxi, i yi turaan suben
sa tɛɛni, a ba saraxan na." ²⁷ Gedeyɔn yi muxu fu tongo
walikene yɛ, Alatala naxan falaxi, a yi na liga. Koni,
bayo a yi gaxuxi a fafe a denbayaan yɛɛ ra e nun taan
muxune, a mi tin a ligɛ yanyin na, fɔ kɔɛɛn na. ²⁸ Taan
muxune to keli xɔɔnɲni, e yi a to Baali suxure saraxa
ganden kalaxi, Asera gbindonna mi na naxan yi tixi a
fema, turaan firinden fan bata yi ba saraxa gan daxin
na saraxa ganden fari, denaxan ti. ²⁹ E yi a fala e bode
xa, e naxa, "Nde ito ligaxi?" E yi maxɔdinna ti, e fe xɔn-
fenna ti. E yi a fala e xa, e naxa, "Yosaa dii xɛmɛn
Gedeyɔn nan a ligaxi." ³⁰ Nayi, taan muxune yi a fala
Yosa xa, e naxa, "I ya dii xɛmɛn namini, nxu xa a faxa,
bayo a bata Baali suxure kiden nabira, a yi Asera
gbindonna rabira naxan yi tixi a fema." ³¹ Muxun nax-

anye yi tixi Yosa fema, a yi ne yabi, a naxa, "E tan nan Baali malima ba? Naxan yo na Baali mali, na kanna faxama nen benun xɔɔɔɔ. Xa ala nan Baali ra, a xa a yete mali, bayo a batuden bata rabira." ³² Na laɔɔɔɔ, e yi Gedeyɔɔn xili sa a Yerubali, e naxa, "Baali yeteɔɔɔɔ xa a yenge." E na fala nen bayo a bata Baali kiden nabira. †

Gedeyɔɔn yi Ala maxandi

³³ Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane birin yi e malan, e gidi Yuruden baan kidi ma, e sa e malan Yeserele lanbanni. ³⁴ Alatalaa Nii Sarinaxin yi godo Gedeyɔɔn ma, a yi xɔɔɔɔ fe, Abiyeseeri xabilan yi fa, e bira a fɔɔɔɔ ra. ³⁵ A yi xerane rasiga Manase yamanan birin yi, alogo na muxune fan xa fa a fɔɔɔɔ ra. A mɔɔɔɔ yi xerane rasiga Aseri nun Sabulon nun Nafatali yamanane yi, ne fan muxune yi siga e ralandeni.

³⁶ Gedeyɔɔn yi a fala Ala xa, a naxa, "I waxi Isirayila rakisi feni n tan nan xɔɔɔɔ, alo i a falaxi kii naxan yi. ³⁷ Awa, n xa yexee kidi xabe daxina nde sa lonna ma. Xa xiila sa kidin nan tun na, xɔɔɔɔ yi lu xaraxi, nayi n na a kolonma nen a i Isirayila rakisima nen n xɔɔɔɔ, alo i a falaxi kii naxan yi." ³⁸ A yi na liga. Na xɔɔɔɔ bode, a yi keli xɔɔɔɔ, a yi kidini bundu, xiila naxan mini kidini, igelengenna ye keden. ³⁹ Gedeyɔɔn yi a fala Ala xa, a naxa, "I nama xɔɔɔɔ n ma, koni n mɔɔɔɔ waxi a kolon feni kidin nan xɔɔɔɔ. Iki, kidin xa lu yixaraxi, xiila yi xɔɔɔɔɔɔ kun." ⁴⁰ Ala mɔɔɔɔ yi na liga na kɔɔɔɔ na. Kidin gbansanna yi lu yixaraxi, xɔɔɔɔ yi yikun.

Gedeyɔɔn yi Midiyan kaane ɔɔ

7 Gedeyɔɔn naxan mɔɔɔɔ yi xili Yerubali, na nun yamaan naxan birin yi a fɔɔɔɔ ra, e birin yi keli xɔɔɔɔ xɔɔɔɔ, e sa e malan Harodi tigin yireni. Midiyan kaane yi malanxi kɔɔɔɔna ma lanbanni More geyaan dɔɔɔɔ. ² Alatala yi a fala Gedeyɔɔn xa, a naxa, "I ya muxune wuya. Na ma, n mi waxi Midiyan kaane sa feni i sagoni, xanamu Isirayila kaane e yete matɔɔɔɔna nen, e naxa, 'Nxu tan nan nxu yete rakisixi.' ³ Nayi, sa ito fala i ya yamaan xa, i naxa, 'Xa naxan gaxuxi, a xuruxurunma, na kanna xa xete, a keli Galadi geyani keden na.'" Muxu wuli xɔɔɔɔɔɔɔɔ nun firin yi xete, a yi lu muxu wuli fu ma. ⁴ Alatala yi a fala Gedeyɔɔn xa, a naxa, "Yamaan mɔɔɔɔ gbo. E xali igen de, n xa sa muxune sugandi i xa mɔɔɔɔni, n na naxanye yita i ra, e nun ne yi siga. N na a fala naxan yo ma a nama siga, hali na kanna mi siga i fɔɔɔɔ ra." ⁵ Nayi, Gedeyɔɔn yi yamaan xali baan de. Alatala yi a fala Gedeyɔɔn xa mɔɔɔɔni, a naxa, "Naxanye birin e felenma igen ma, e yi e min alo barena, ne lu e danna, naxanye birin e xinbi sinma e yi e min, i yi ne fan lu e danna." ⁶ Muxu keme saxan yi e min e yiine ra, yamaan dɔɔɔɔɔɔɔɔ yi e xinbi sin, e yi e min. ⁷ Alatala yi a fala Gedeyɔɔn xa, a naxa, "N na e rakisima na muxu keme saxanne nan xɔɔɔɔ naxanye e minxi e yiine ra, n yi Midiyan kaane sa i sagoni. Muxu dɔɔɔɔɔɔɔɔ xa siga e konne yi." ⁸ Gedeyɔɔn yi Isirayila muxu dɔɔɔɔɔɔɔɔ fandane

† YERUBALI, e kon xuini, na bunna neen fa fala, "Baali xa a yenge."

nun e xɔɔɔɔɔɔ ba e yi, a yi e rasiga e konne yi. Koni, a yi na muxu keme saxanne lu a fema.

Midiyan kaane yi malanxi e labe ra nen.

⁹ Alatala yi a fala Gedeyɔɔn xa na kɔɔɔɔ na, a naxa, "Keli, i godo gali malandeni, bayo n na a sama nen i sagoni. ¹⁰ Xa i gaxu gode, e nun i ya walikeɔɔɔɔ Pura xa siga gali malandeni. ¹¹ I yi i tuli mati e ra. Na xanbi ra, i wekilema nen, i sa e yenge." Nayi, e nun a walikeɔɔɔɔ Pura yi siga han daaxaden so deen na. ¹² Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane bata yi e malan lanbanni, e wuya alo tuguminne, e ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yi wuya alo nɔɔɔɔɔɔɔɔna fɔɔɔɔ igen de.

¹³ Gedeyɔɔn yi fa, a yi xemena nde xuiin me xiyan yeye a lanfaan xa, a naxa, "N funde burun nan toxi a firifire Midiyan kaane daaxaden tagi xiyan, a yi fa han a fa din bubun na, bubun yi maxete, a bira." ¹⁴ A lanfaan yi a yabi, a naxa, "Gedeyɔɔn ma yengen nan na ra, Yosaa dii xemena, Isirayila kaana. Ala bata Midiyan kaane sa a sagoni e nun gali malanden birin." ¹⁵ Gedeyɔɔn to na xiyan nun a bunna rame, a yi Ala batu, a yi xete Isirayila kaane gali daaxadeni, a naxa, "E keli, bayo Alatala bata Midiyan kaane gali daaxaden sa en sagoni."

¹⁶ A yi na muxu keme saxanne yitaxun dɔɔɔɔɔɔɔɔ saxanna ra, a yi xɔɔɔɔɔɔ so e birin yii e nun feɔɔɔɔ yigenle nun xaye xidi degene, feɔɔɔɔ sa soma naxanye xun na. ¹⁷ A yi a fala e xa, a naxa, "E yeen tima n na nen, n na naxan liga, e fan yi na liga. N neen fa ganla daaxaden li tun, n na naxan liga, e na liga. ¹⁸ N na xɔɔɔɔɔɔ fe waxatin naxan yi, muxun naxanye birin n fɔɔɔɔ ra, ne birin yi xɔɔɔɔɔɔ fe ganla daaxaden nabilinni, e xɔɔɔɔ, e naxa, 'Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyɔɔn nan xa!'"

¹⁹ Muxu keme naxanye lu Gedeyɔɔn fema, e nun ne yi maso gali daaxaden na kɔɔɔ tagini, kantan tiine masara waxatini. E yi xɔɔɔɔɔɔ fe, feɔɔɔɔ naxanye yi e yii, e yi ne yibo. ²⁰ Muxu keme saxanne birin yi xɔɔɔɔɔɔ fe daaxaden nabilinni, e yi feɔɔɔɔ yibo, e yi xaye xidi degene suxu e kɔɔɔɔɔɔ ra, xɔɔɔɔɔɔ e yiifanne yi alogo e xa e fe, e yi xɔɔɔɔ, e naxa, "Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyɔɔn nan xa!" ²¹ E birin yi lu e funfuni gali malanden nabilinni, gali malanden muxune birin yi e gi fɔɔɔ, e gbelegbele, e yi e gi. ²² Nayi, muxu keme saxanne birin yi xɔɔɔɔɔɔ fe, Alatala yi muxune radin e bode ma gali daaxadeni, e yi e bode yenge. Midiyan kaane yi e gi Beti-Sita taani, Serera taan binni, siga han Abeli-Mehola taani, Tabata taan dɔɔɔɔɔɔ.

²³ Isirayila kaane yi e malan, Nafatali kaane nun Aseri kaane nun Manase kaane birin yi Midiyan kaane sagatan. ²⁴ Gedeyɔɔn yi xerane rasiga Efirami geya yiren birin yi a faladeni, a naxa, "E godo Midiyan kaane ralandeni, e yi kiraan suxu Midiyan kaane yee ra keli baan de siga han Beti-Bara." Efirami kaane yi e malan e yi Yuruden baan xɔɔɔɔ birin suxu siga han Beti-Bara. ²⁵ E yi Midiyan kaane kuntigi firinne suxu, Orebi nun Sebi, e yi Orebi faxa Orebi Gemen fari, e yi Sebi faxa Sebi a Manpa Ige Badeni. E mɔɔɔɔ yi lu Midiyan kaane sagatan. E yi siga Orebi nun Sebi xunne ra Gedeyɔɔn xɔɔɔ Yuruden baan kidi ma.

Efirami kaane yi xɔɓ

8 Efirami kaane yi a fala Gedeyɔn xa, e naxa, "Nanferi i ito ligaxi nxu ra? Nanferi i mi nxu xilixi Midiyan kaane yengedeni?" E yi a mafala. ² A yi e yabi, a naxa, "N nanse ligaxi naxan maliga ε kewanle ra? Bongi seen naxanye luxi bɔxɔne yi Efirami bɔnɔnna muxune xa, na mi gbo dangu Abiyeseri xabilan muxune se xabane birin na ba?" ³ Ala bata yi Midiyan kaane kuntigine Orebi nun Sebi sa ε sagoni. N nɔε nanse ligε naye naxan dangu ε gbeen na?" Gedeyɔn to na fala Efirami kaane xa, nde yi ba e xɔɓ na.

Gedeyɔn Yuruden baan kidi ma

⁴ Gedeyɔn nun a fɔxɔrabira muxu keme saxanne to Yuruden baan li, e yi baani gidi, e bata yi xadan, koni e mɔn yi lu sagatanna tiye. ⁵ A yi a fala Sukɔti kaane xa, a naxa, "N bata ε mafan ε donseen so yamaan yii naxan biraxi n fɔxɔ ra, amasɔɔ e xadanxi, anu n mɔn Midiyan mangane sagatanna Sebaxa nun Salamuna." ⁶ Sukɔti kuntigine yi a yabi, e naxa, "Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya ganla yii nanferi?" ⁷ Nayi, Gedeyɔn yi e yabi, a naxa, "Nba, Alatala na Sebaxa nun Salamuna sa n sagoni waxatin naxan yi, n na ε naxankatama nen tonbonna wudi yii nali kanne ra." ⁸ A keli menni, a siga Penuyeli taani, a sa na maxandi kedenna ti Penuyeli kaane fan ma. Penuyeli kaane yi a yabi alo Sukɔti kaane a yabi kii naxan yi. ⁹ A fan yi a fala Penuyeli kaane xa, a naxa, "N na nɔn sɔɔ yengeni, n xεε, n na ε taan sanganso makantanxin nabirama nen."

¹⁰ Sebaxa nun Salamuna nun e ganla yi Karakoro taani, fɔ muxu wuli fu nun suulun nɔnɔn. Ne nan tun yi fa luxi sogeteden binna xuruse rabane sofa ganla ra. Bayo, muxu wuli keme mɔxɔnε bata yi faxa e ra yengeni. ¹¹ Gedeyɔn yi siga xuruse rabane kiraan xɔn, Nobaya taan nun Yogboha taan sogeteden binni, a yi na sofa ganla ratεrena, a yi e yengε. ¹² Sebaxa nun Salamuna yi e gi. Gedeyɔn yi e sagatan, a Midiyan kaane manga firinne suxu, sofa ganla birin yi xuya ayi.

¹³ Yosaa dii xεmen Gedeyɔn yi fa sa keli yengeni mini Xeresi geya ma kiraan xɔn. ¹⁴ A Sukɔti banxulanna nde suxu, a yi a maxɔdin, na yi Sukɔti kuntigine nun fonne xinle seβε, muxu tonge solofere muxu solofere. ¹⁵ Na xanbi ra, a fa Sukɔti kaane fema, a naxa, "E n konbi naxanye fe ra, ε naxa, 'Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya muxu xadanxine yii nanferi? Nba, iki, Sebaxa nun Salamuna ni i ra."

¹⁶ Nayi, a yi Sukɔti taan fonne suxu, a siga e ra tonbonni. A sa e bɔnɔn wudi yii mapalixine ra, a Sukɔti kaane kewanla saran e ra. ¹⁷ A mɔn yi Penuyeli taan sanganso makantanxin nabira, a yi taan muxune faxa.

¹⁸ Na xanbi ra, Gedeyɔn yi a fala Sebaxa nun Salamuna xa, a naxa, "E muxun naxanye faxa Taboro yi, ne yi di?" E yi a yabi, e naxa, "E yi luxi nen alo i tan, e birin yi maligaxi manga diine nan na." ¹⁹ A yi a fala, a naxa, "Ngaxakedenne nan yi e ra, ngaa diine. N bata n xɔɓ

habadan Alatala yi. Xa ε yi e lu e nii ra nun, n mi yi ε faxama nun." ²⁰ A yi a fala a dii singen Yeteri xa, a naxa, "Keli, i yi itoe faxa!" Koni Yeteri mi a silanfanna botin, amasɔɔ a yi gaxuxi, bayo banxulanna nan mɔn yi a ra. ²¹ Sebaxa nun Salamuna yi a fala Gedeyɔn xa, e naxa, "I tan yetεen xa keli, i yi nxu faxa! Bayo 'xεmen nan tun na ligε.'" Nayi, Gedeyɔn yi keli, a yi Sebaxa nun Salamuna faxa. Se fajin naxanye yi e nɔnɔmεne fari, a yi ne fan tongo.

Gedeyɔn faxa fena

²² Isirayila kaane yi a fala Gedeyɔn xa, e naxa, "Lu nxu xun na ε nun i ya diin nun i mamandenna, bayo i bata nxu rakisi Midiyan kaane ma." ²³ Gedeyɔn yi a fala e xa, a naxa, "N mi luyε ε xun na, n mi n ma diin luyε ε xun na. Alatala nan luma ε xun na."

²⁴ Gedeyɔn mɔn yi a fala e xa, a naxa, "N waxi sena nde maxɔdin feni ε ra. E birin xa tunlaso keden keden so n yii ε se tongoxine yi yengeni." Tunlaso xεma daxine nan yi Midiyan kaane tunle ra, bayo Sumayila bɔnɔnna muxune nan yi e ra. ²⁵ E yi a yabi, e naxa, "Nxu e fiye i ma nen." E yi dugini sa bɔxɔni, e birin yi tunlaso keden keden woli dugin fari e naxan tongo yengeni.

²⁶ Tunlaso xεma daxine binyen yi sigε han kilo mɔxɔnε, Gedeyɔn naxan maxɔdin. A mɔn yi nεrene nun se fajine sɔɔ e nun Midiyan kaane mangane dugi fajine nun kε filin fajin naxanye yi e nɔnɔmεne kε.

²⁷ Gedeyɔn yi na xεmaan nafala saraxarali domana nde ra, a yi a lu Ofara taani. Isirayila kaane birin yi fama menna nin na batudeni naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, † na yi findi maratantan seen na Gedeyɔn nun a denbayaan xa.

²⁸ Midiyan kaane yi yarabi Isirayila kaane yεε ra, e mi fa e xunna rakeli nɔnɔn. Yamanan yi lu nɔnε xunbenli nεε tonge naanin Gedeyɔn ma siimayaan birin yi.

²⁹ Yosaa dii xεmen Yerubali yi xεε, a xɔxɔ a konni.

³⁰ Gedeyɔn dii tonge solofere nan sɔɔ, bayo naxalan wuyaxi nan yi a yii. ³¹ A konyi naxanla †† naxan yi Siken taani, na fan yi dii keden sɔɔ a xa, a yi na diin xili sa Abimeleki. ³² Yosaa dii xεmen Gedeyɔn faxa foriya fajin nin, e yi a maluxun a fafe Yowasa gaburun na Ofara taani, denaxan yi findixi Abiyeseri xabilan gbeen na.

³³ Gedeyɔn to faxa, Isirayila kaane mɔn yi Ala yanfa Baali suxurene xɔn naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, e yi Baali-Beriti findi e ala ra. ³⁴ Isirayila kaane mi bira Alatala xɔxɔ, e Ala naxan e ba e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi. ³⁵ E mi hinanna yita Gedeyɔn ma denbayaan na naxan mɔn xili Yerubali, hali a to fe fajin wuyaxi raba Isirayila xa.

Abimeleki yi findi mangan na

9 Yerubali a dii xεmena Abimeleki yi siga Siken taani a nga xunyen nun a xabilan muxune birin fema, a yi a fala e xa, a naxa, ² "N bata ε mafan, ε sa a

† Na luxi nen alo yalunyana Ala yεε ra yi bayo Ala waxi nen a yamaan xa tinxin a xa alo naxanlan a xa tinxin a xεmen xa kii naxan yi. †† KONYI NAXANLESariyan sebexi Xɔxɔyaa 21.7-11 kui. Konyin na a ra naxan sɔxɔxi a naxanla ra.

fala Siken taan fonne birin xa, ε naxa, 'E waxi nen Yerubali a dii tonge soloferene birin xa findi mangan na ε xunna ba, hanma muxu keden?' E xa a kolon a ε xabilan muxuna nde nan n na." ³ A nga xunyene yi a falane birin nali Siken fonne ma, e yi tin birε Abimeleki fɔɔ ra, bayo e xabilan muxuna nde nan yi a ra. ⁴ E Baali-Beriti batu banxin gbeti gbanan tonge solofere so a yii. Abimeleki yi fuyantenne nun mafu tiine saran na gbetin na, e bira a fɔɔ ra. ⁵ A yi siga a fafe a banxini Ofara taani, a yi a tadane nun a xunyene faxa, Yerubali a dii tonge soloferene birin gεε kedenna fari. Yerubali a dii dɔnxen Yotami nan tun lu, amasɔɔ na bata yi a luxun. ⁶ Siken kaane nun Beti-Milo kaane birin yi e malan wudi gbeen dεɔɔn gεmen dεɔɔn naxan dɔxi Siken yi. E yi sa Abimeleki dɔɔɔ mangan na mɛnni.

Yotami a sandana

⁷ Yotami yi na mε. A yi sa ti Garisimi geyaan xuntagi, a gbelegbele, a naxa, "Siken fonne, ε tuli mati n na, xa ε waxi Ala xa ε ramε. ⁸ Lɔɔɔna nde, wudine siga nen a e xa sa e mangan dɔɔɔ. E yi a fala Oliwi bili gbeen xa, e naxa, 'Findi nɔɔ mangan na.' ⁹ Koni, Oliwi bili gbeen yi e yabi, a naxa, 'N xa n mε n turen na ba, naxan nafan Ala nun muxune ma, n sa dɔɔɔ wudin bonne xun na?' ¹⁰ Nayi, wudine yi a fala xɔdε binla xa, e naxa, 'Fa, i fa dɔɔɔ nɔɔ xun na.' ¹¹ Koni, xɔdε binla yi e yabi, a naxa, 'N xa n mε n ɔaxunna nun n bogi faɔin na, n sa dɔɔɔ wudin bonne xun na?' ¹² Nayi, wudine yi a fala manpa binla xa, † e naxa, 'Fa, i fa dɔɔɔ nɔɔ xun na.' ¹³ Koni, manpa binla yi e yabi, a naxa, 'N xa n mε n igen na naxan findixi Ala nun muxune rasεwa seen na, n sa dɔɔɔ wudin bonne xun na?' ¹⁴ Nayi, wudine birin yi a fala kɔkɔ xa, e naxa, 'Fa, i fa dɔɔɔ nɔɔ xun na.' ¹⁵ Kɔkɔ yi wudine yabi, a naxa, 'Xa ε waxi n dɔɔɔ feni mangan na ε xun na, ε fa girindin n nininna ra. Xanamu, tεen minima nen kɔkɔ a yi Liban warine gan.'" ¹⁶ "Nba, ε Abimeleki dɔxi mangan na lannayaan nun fetareyaan nin ba? E fan nen Yerubali nun a denbayaan na ba? E a wali faɔi kolonxi ba? ¹⁷ N fafe yengen so nen ε xa, a yi lu sayaan dε, a yi ε ba Midiyan kaane yii. ¹⁸ E tan bata keli n fafe a denbayaan xili ma to, ε yi a dii tonge soloferene faxa gεε kedenna fari, ε yi a konyi gilena dii xεmena Abimeleki dɔɔɔ mangan na Siken kaane xun na, bayo ε ngaxakedenna nan a ra. ¹⁹ Xa ε lannayaan nan ligan Yerubali nun a denbayaan na to fetareyani, Abimeleki xa findi ε sewan na, ε fan yi findi a sewan na. ²⁰ Xanamu, tεen xa mini Abimeleki yi, a yi Siken kaane gan e nun Beti-Milo kaane, tεen yi mini Siken nun Beti-Milo kaane yi, a yi Abimeleki gan!" ²¹ Na xanbi ra, Yotami yi a gi, a siga Beri taani, a sa lu denaxan yi, a yi a masiga a tada Abimeleki ra.

Siken kaane yi muruts

²² Abimeleki yi lu mangayani Isirayila xun na ɔεε saxan. ²³ Nayi, Ala yi xaxili ɔaxin naso Abimeleki nun Siken

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

kaane tagi, Siken kaane yi Abimeleki yanfa. ²⁴ E fe ɔaxin naxan liga Yerubali a dii tonge soloferene ra, na yi xεε e ma, e faxa feen goronna yi lu e ngaxakedenna Abimeleki xun ma naxan e faxa, e nun Siken kaane, naxanye a mali a tadane nun a xunyene faxa. ²⁵ Siken kaane yi muxune ti geyane fari a xili ma, na muxune yi sigatine goronne birin bama nen e yii kira yi. Abimeleki yi na mε.

²⁶ Lɔɔɔna nde, Ebedi a dii xεmen Gaala nun a tadane yi fa Siken taani. Siken kaane yi e lannayaan sa a yi. ²⁷ E yi siga e manpa bili nakɔne yi, e yi sa e manpa bogine bolon, e yi ɔaxaɔaxan naba. E yi so e gbee ala batu banxin kui, e yi donseen don, e yi e min, e yi lu Abimeleki dange. ²⁸ Ebedi a dii xεmen Gaala yi a fala, a naxa, "Nde Abimeleki ra, nde Siken kaane ra naxan a lige en xa wali Abimeleki xa? Yerubali a dii xεmen xa mi a ra ba? A yamana kanna xa mi Sebulu ra ba? E bira Xamori xabilan muxune fɔɔ ra, bayo Xamori nan Siken masegexi. En walima Abimeleki xa nanfera? ²⁹ Xa n tan nan yi Siken kaane xun na nun, n yi Abimeleki kedima nen. N yi a falama nen Abimeleki xa, n naxa, 'I ya ganla fari sa, en yenge.'" ³⁰ Ebedi a dii xεmen Gaala naxan falaxi, yamana kanna Sebulu yi na mε, a yi xɔɔ. ³¹ A yi xεrane rasiga wundoni Abimeleki ma a faladeni a xa, a naxa, "Ebedi a dii xεmen Gaala nun a ngaxakedenne bata fa Siken yi, e taan muxune radinma i xili ma. ³² Nayi, keli kɔεen na, e nun yamaan naxan i fɔɔ ra, ε sa ε luxun burunna ra. ³³ Xɔɔɔnni, sogen na te, i fan yi keli, i yi taan yenge. Gaala nun a muxune na mini ε xili ma, naxan na i kenεn, i na liga e ra."

³⁴ Abimeleki yi keli kɔεen na e nun yamaan naxan birin yi a fɔɔ ra, e sa e luxun Siken dεɔɔn, e yitaxunxi dɔɔɔde naanin. ³⁵ Ebedi a dii xεmen Gaala yi mini, a ti taan so dεen na. Nayi, Abimeleki nun a yamaan yi mini e luxundene yi. ³⁶ Gaala to yamaan to, a yi a fala Sebulu xa, a naxa, "Yamaan godoma keli geyane ma." Sebulu yi a yabi, a naxa, "Geyane nininne na a ra, muxune mi a ra." ³⁷ Gaala mɔn yi falan tongo, a naxa, "Yamana nde yati godomatɔɔn na a ra geyane ma, ganla bonna fama sa keli yiimato wudi gbeen kiraan binni." ³⁸ Sebulu yi a yabi, a naxa, "I ya fala ɔaxumεne minen, i tan naxan yi a falama, i naxa, 'Nde Abimeleki ra, alogo en xa wali a xa?' I mi muxuni itoe xan ɔaxaxu ba? Nba, siga, i sa yengen so!" ³⁹ Gaala yi ti Siken kaane yεε ra, a siga Abimeleki yengedeni. ⁴⁰ Abimeleki yi a kedi, muxu wuyaxi maxɔɔɔxin yi lu taan so dεen na. ⁴¹ Abimeleki yi sa ti Aruma taani. Sebulu yi Gaala nun a ngaxakedenne kedi Siken taani.

⁴² Na xɔɔn bode, Siken kaane yi mini, e siga e xεene ma. Abimeleki yi na mε. ⁴³ Nayi, a yi a ganla tongo, a yi a yitaxun dɔɔɔde saxanna ra, e yi e luxun burunna ra. A to muxune to mine taani, a yi e yenge. ⁴⁴ Abimeleki nun ganla dɔɔɔde keden yi keli e yi e malan taan so dεen na, ganla dɔɔɔde firin yi xεε ma kaane yenge, e yi e birin faxa. ⁴⁵ Yanyin birin na, Abimeleki taan yengema han a yi a kɔ, a yi taan muxune faxa. A yi taan kala, a yi fɔɔɔ xuya na yiren birin yi. ⁴⁶ Na xibarun to sa Siken

sanganso makantanxin muxune li, e yi sa e malan Beriti ala batu banxin yire makantanxini. ⁴⁷ Abimeleki to na me a ne birin bata e malan, ⁴⁸ a yi te Salamɔn geyaan fari, e nun yamaan naxan birin yi a fɔɔ ra. Abimeleki yi bunbin tongo, a yi wudi yiina nde sege, a yi a sa a kɔɛn ma. Na xanbi ra, yamaan naxan yi a fɔɔ ra, a yi a fala ne xa, a naxa, "N naxan ligaxi ε bata na to, ε fan xa na liga mafuren!" ⁴⁹ Yamaan birin yi wudi yiine sege, e bira Abimeleki fɔɔ ra. E sa wudi yiine malan yire makantanxin xɔn, e yi a gan, e nun seen naxanye birin yi a kui. E yi Siken sanganso makantanxin muxune birin faxa, muxu wuli keden, xemene nun naxanle.

Abimeleki faxa fena

⁵⁰ Abimeleki yi siga Tebesi taan xili ma. A yi Tebesi kaane yenge, a yi e nɔ. ⁵¹ Sanganso makantanxina nde yi taa tagini, xemene nun naxanle e gi, e sa e malan denaxan yi, e nun taan muxune birin, e yi na balan e xun ma, e te a xuntagi. ⁵² Abimeleki yi fa na yire makantanxin yengedeni, a yi a maso deen na, alogo a xa teen so banxin na. ⁵³ Nayi, naxanla nde yi se din gemε gbeen sin Abimeleki xunni, a yi a xunni bɔ. ⁵⁴ Banxulanna naxan yi a yenge so seene maxalima, Abimeleki yi a fala na xa mafuren, a naxa, "I ya silanfanna botin, i yi n faxa, alogo muxune nama a fala, e naxa, 'Naxanla nan a faxaxi.'" Banxulanna yi a sɔɔɔn, a yi faxa. ⁵⁵ Isirayila kaane to a to a Abimeleki bata faxa, e birin yi xete e konne yi.

⁵⁶ Nayi, Ala yi Abimeleki saran a fe naxine ra, a naxan liga a fafe ra, a yi a dii tonge soloferene faxa. ⁵⁷ Ala yi Siken kaane saran e fe xɔsixine birin na. Yerubali a dii xemen Yotami a dangan yi e suxu.

Kitisaan Tola

10 Abimeleki faxa xanbini, Isakari bɔnsɔnna muxuna nde Puwaa dii xemen Tola, Dodo mamanden na yi keli a xa Isirayila rakisi. A yi dɔxi Samiri taani Efirami geya yireni. ² A yi findi Isirayila kitisaan na nɛε mɔɔɔnɛn nun saxan. A yi faxa, e yi a maluxun Samiri yi.

Kitisaan Yayiri

³ Tola dangu xanbini, Galadi kaan Yayiri yi ti a nɔɔɔn. A yi findi Isirayila kitisaan na nɛε mɔɔɔnɛn nun firin. ⁴ Dii xeme tonge saxan nan yi a yii, naxanye yi e masiga tima sofali tonge saxan fari, e yi dɔxi taa tonge saxan nin Galadi yamanani, denaxanye mɔn xili Yayiri taane han to. ⁵ Yayiri yi faxa, e yi a maluxun Kamon yi.

Kitisaan Yefeta

⁶ Naxan naxu Alatala yεε ra yi, Isirayila kaane mɔn yi na liga. E yi Baali sawurane nun Asitarate suxurene batu, e nun Arami kaane nun Sidɔn kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisitine alane. E yi e me Alatala ra, e mi fa a batu xɔɔn. ⁷ Alatala yi xɔɔn Isirayila kaane ma, a yi e sa Filisitine nun Amonine sagoni. ⁸ E yi fɔɔ Isirayila kaane naxankate na nɛεn na han nɛε fu

nun solomasexe, e yi Isirayila kaane birin tɔɔ naxanye yi dɔxi Yuruden meremerεn sogeteden binni Galadi yi Amorine yamanani. ⁹ Amonine fan yi Yuruden baan gi-di Yuda bɔnsɔnna muxune nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Efirami bɔnsɔnna muxune xili ma. Isirayila kaane birin yi naxankata han. ¹⁰ Nayi, Isirayila kaane yi Alatala maxandi, e naxa, "Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata nxu me nɔ Ala ra, nxu yi Baali sawurane batu." ¹¹ Alatala yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Misiran kaane nun Amorine nun Amonine nun Filisitine ¹² nun Sidɔn kaane nun Amalekine nun Mayon kaane to ε naxankata, ε to n mafan, n mi yi ε rakisi ba? ¹³ Koni, ε yi ε me n na, ε yi ala gbetene batu. Na ma, n mi ε rakise mume! ¹⁴ E siga, ε bata seen naxanye yate ε alane ra, ε sa ne mafan, ne xa ε rakisi ε naxankatani." ¹⁵ Isirayila kaane yi Alatala yabi, e naxa, "Nxu bata yulubin tongo. Naxan na i kenεn, na liga nxu ra, koni, yandi, tin, i xa nxu rakisi to!" ¹⁶ E yi ala xɔɔnε ba e tagi, e yi Alatala batu. Na ma, Ala yi kininkinin Isirayila kaa naxankataxine ma.

¹⁷ Amonine yi sa e malan daaxadeni Galadi yi, Isirayila kaane yi sa e malan daaxadeni Misipa yi. ¹⁸ Nayi, yamaan nun Galadi kuntigine yi a fala e bode xa, e naxa, "Nde singe Amonine yenge fɔɔ? Naxan na na liga, na kanna findima nen Galadi kaane mangan na."

Kitisaan Yefeta

11 Sofa kenden nan yi Galadi kaan Yefeta ra. Yalunden nan yi a nga ra, a fafe yi xili nen Galadi.

² Galadi a naxanla dii xemene bari a xa nen. Na naxanla diine to gbo, e yi Yefeta kedi, e naxa, "I mi nxu fafe keen se sɔɔma, bayo naxalan gbete nan ma dii i tan na." ³ Nayi, Yefeta yi a gi a ngaxakedenne bun, a yi siga Tobo yamanani. Fuyantenna ndee yi e malan Yefeta fema, e yi bira a fɔɔ ra.

⁴ Waxatidi to dangu, Amonine yi Isirayila kaane yenge. ⁵ Na ma, Galadi fonne yi siga Yefeta fendeni Tobo yamanani. ⁶ E yi a fala Yefeta xa, e naxa, "Fa, i fa findi nɔ mangan na, en yi Amonine yenge." ⁷ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, "E tan xa mi n naxaxu ba, ε yi n kedi n fafe konni? Nanfera ε fama n fɔɔ ra iki a ε kontɔfilixi?"

⁸ Galadi fonne yi a fala Yefeta xa, e naxa, "Nxu faxi i fema na nan yatigi ra, alogo en birin xa siga, i sa Amonine yenge, i findi nɔ mangan na, e nun Galadi kaane birin." ⁹ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, "Xa en birin siga Amonine yengedeni, Alatala yi sa e sa n sagoni, n tan nan findima ε mangan na na yi." ¹⁰ Galadi fonne yi Yefeta yabi, e naxa, "Alatala nan en seren na! Nxu na ligama nen." ¹¹ Yefeta yi bira Galadi fonne fɔɔ ra, e yi siga. Yamaan yi a findi sofa kuntigin na. Yefeta mɔn yi xete falane birin ma Alatala yetagi Misipa yi.

Yefeta yi xerane rasiga

¹² Yefeta yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa, "Nanse xɔli i ma nxu xa, i to fama nɔ yamanan yengedeni?" ¹³ Amonine mangan yi Yefeta

yabi, a naxa, "Isirayila kaane to mini Misiran yi konyiyani, e yi n ma bɔxɔn tongo, keli Arinon baan ma siga Yaboko xuden ma han Yuruden baana. Iki, ε ne raxete nxu ma bɔne xunbenli."

¹⁴ Yefeta mɔn yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa, ¹⁵ "Isirayila kaane mi Moyaba bɔxɔn tongoxi, e mi Amonine yamanan tongoxi. ¹⁶ E to yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi, e mini tonbon yiren nin siga han Gbala Baana siga Kadesi yi. ¹⁷ Nayi, Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Edɔn mangan xa, e naxa, 'Tin nxu xa dangu i ya yamanani.' Koni, Edɔn mangan mi tin. A fan yi xerane rasiga Moyaba mangan ma, na fan yi tondi, Isirayila kaane yi lu Kadesi yi. ¹⁸ Na xanbi ra, e yi siga tonbon kiraan xɔn. E yi Edɔn nun Moyaba yamanan mabilin, e sa lu Arinon baan dɛxɔn, e mi so Moyaba yamanani, bayo Arinon yi findixi Moyaba danna nan na. ¹⁹ Isirayila kaane yi xerane rasiga Amorine mangan Sixɔn ma naxan yi mangayani Xesibɔn taani. Isirayila kaane yi a fala a xa, e naxa, 'A lu nxu xa dangu i ya yamanani siga nxɔ yamanani.'

²⁰ Koni, Sixɔn mi tin, a yi a ganla birin malan yenge so xinla ma, e yi sa e malan Yahasi yi, e sa Isirayila kaane yenge. ²¹ Alatala, Isirayilaa Ala yi Sixɔn nun a ganla birin sa Isirayila kaane sagoni, e yi e nɔ. Amorine yi dɔxi bɔxɔn naxanye birin yi, Isirayila kaane yi ne birin tongo, ²² keli Arinon baan ma siga han Yaboko xudena, keli tonbonni siga han Yuruden baana. ²³ Alatala, Isirayilaa Ala bata Amorine bɔxɔn so Isirayila kaane yii, a yamana, i tan waxi na nan ba fe yi nxu yii ba? ²⁴ I ya ala Kemosi bɔxɔn naxan soxi i yii, na i yii. Nayi, Alatala, nxɔ Ala bɔxɔn naxan soxi nxu yii, na luma nen nxu yii. ²⁵ I mirixi a ma a i senben gbo Balaki xa ba, Siporo a dii xemena, Moyaba mangana? Anu, a tan mi yenge gidixi Isirayila kaane ma! ²⁶ Xabu nɛε keme saxan, Isirayila kaane dɔxi Xesibɔn nun a rabilinna taane yi, e nun Aroyeri nun a rabilinna taane, e nun taan naxanye birin Arinon baan dɛ. Nanfera nayi han to ε mi ne xunba? ²⁷ N tan xa mi haken ligaxi i ra, i tan nan fe naxin ligaxi n tan na, i yi n yenge. Alatala xa kitin sa Isirayila kaane nun Amonine tagi."

²⁸ Amonine mangan mi a tuli mati Yefeta a falane ra.

Yefeta a kɔlɔna

²⁹ Nayi, Alatalaa Nii Sarinaxin yi godo Yefeta ma, a yi Galadi nun Manase yamanan yisiga, dangu Misipe taani Galadi yamanani, siga Amonine xili ma. ³⁰ Yefeta yi dɛ xuiin tongo Alatala xa, a naxa, "Xa i Amonine sa n sagoni, ³¹ naxan yo mini n ma banxini a fa n nalandeni, n na xete n konni xunna kenli sa keli Amonine yengedeni, n na fima nen Alatala ma, n yi a gan saraxan na."

³² Yefeta yi siga Amonine yengedeni, Alatala yi e sa a sagoni. ³³ A yi taa mɔxɔne kala, fɔlɔ Aroyeri taan ma siga han Miniti taana, siga Abeli-Keramin ma. Ala yi Amonine rayarabi Isirayila kaane xa.

Yefetaa dii temena fe

³⁴ Yefeta yi so a konni Misipa yi. A dii temen yi mini a bodonɛ a ralandeni tanban xuiin ma. Na dii kedenna nan tun yi a yii, ba na ra, dii teme gbete mi yi na, dii xeme yo mi yi na. ³⁵ A to a to, a yi a domani bɔ, a naxa, "N bata yigitege! I tan nan n tixi tɔxɔn ma. N bata dɛ xuiin tongo Alatala xa, n mi na kale mumɛ." ³⁶ A diin yi a fala a xa, a naxa, "Baba, i bata dɛ xuiin tongo Alatala xa, a yi i yaxune Amonine sa i sagoni, na ma, a liga n na alo i dɛ xuiin naxan tongoxi." ³⁷ A mɔn yi a fala a fafe xa, a naxa, "Kike firin fi n ma alogo nxu nun n lanfane xa siga geyane fari, nxu sa wuga menni bayo n faxama nen, n mi dɔxɔ xeme taa ra." ³⁸ A yi a yabi, a naxa, "Siga!" A yi kike firin fi a ma. E nun a lanfane yi sa wuga a fe ra geyane fari bayo a faxama nen a mi dɔxɔ xeme taa ra. ³⁹ Na kike firinne nanxin na, a mɔn yi fa a fafe fema, a yi a dɛ xuiin nakamali a fari. A munma yi xemen kolon.

Xabu na bɔxɔni, ito yi findi namunna ra Isirayila yi: ⁴⁰ Nɛε yo nɛε, Isirayila sungutunne sa Yefeta, Galadi kaana dii temen wugama nen xi naanin.

Yefeta nun Efirami kaane fe

12 Efirami kaane yi e malan e siga Safon taani a faladeni Yefeta xa, e naxa, "Nanfera i danguxi, i siga Amonine yengedeni i mi a fala nxu xa en birin yi siga? Nxu waxi ε nun i ya banxin gan feni." ² Yefeta yi e yabi, a naxa, "Yenge gbeen so nen nxu nun n ma yamaan nun Amonine tagi, koni n to ε xili, ε mi n mali. ³ N to a to ε mi fama n malideni, n yi tin sayaan ma, n sa Amonine yenge. Alatala yi e sa n sagoni. Nanfera nayi ε fa fama n xili ma to?"

⁴ Yefeta yi Galadi kaane birin malan Efirami kaane yenge xinla ma. Galadi kaane yi Efirami kaane faxa yengeni, ne naxanye yi a falama, e naxa, "E tan Galadi kaane, ε findixi muxu gixine nan na Efirami bɔnsɔnni siga Manase bɔnsɔnni!" ⁵ Na xanbi ra, Galadi kaane yi Yuruden baan kirane birin suxu Efirami kaane yee ra. Xa Efirami muxu gixina nde yi wa dangu feni, Galadi kaane yi a falama nen, e naxa, "Efirami kaan nan i tan na ba?" Na kanna yi e yabima nen, a naxa, "En-en." ⁶ Nayi, e yi a falama a xa nen, e naxa, "Xuini ito fala: Xi-boleti." Koni, na kanna fan yi a falama nen, a naxa, "Si-boleti" bayo a mi yi nɛε a fale a kiini. Nayi, Galadi kaane yi a suxuma nen, e yi a kɛ raxaba Yuruden baan dɛ. Na waxatini, e yi muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin naxɔri Efirami yi.

⁷ Yefeta lu nen kitisani Isirayila yi nɛε sennin. Na xanbi ra, Yefeta Galadi kaan yi faxa, e yi a maluxun Galadi taana nde yi.

Ibisan nun Elon nun Abadon

⁸ Yefeta dangu xanbini, Betelemi kaana Ibisan yi findi kitisaan na Isirayila yi. ⁹ A dii xeme tonge saxan e nun dii teme tonge saxan nan sɔtɔ, a yi a dii teme tonge saxan fi bɔnsɔn gbete ye yi, a yi naxalan tonge saxan

fen a dii xemene xa bɔnsɔn gbɛtɛye yi. A lu nen kitisani Isirayila yi jɛɛ solofere. ¹⁰ Ibisani yi faxa, e yi a maluxun Betelemi yi.

¹¹ A tan danguxina, Elon Sabulon kaan yi findi kitisaan na Isirayila yi. A lu nen kitisani jɛɛ fu. ¹² Sabulon kaana Elon yi faxa, e yi a maluxun Ayalɔn taani Sabulon yamanani.

¹³ Na danguxina, Piraton kaan Hileli a dii xemena Abadon yi findi kitisaan na Isirayila yi. ¹⁴ A yi dii xeme tonge naanin nun mamanden tonge saxan sɔtɔ naxanye yi e masiga tima sofali tonge solofere fari. A lu nen kitisani Isirayila yi jɛɛ solomasɛɛ. ¹⁵ Hileli a diina Abadon yi faxa, e yi a maluxun Piraton yi Efirami yamanani Amalekine geya yireni.

Samisɔn bari fena

13 Isirayila kaane mɔn yi fe jaxin liga Alatala yɛɛ ra yi. Alatala yi e sa Filisitine sagoni jɛɛ tonge naanin.

² Xemena nde yi Sora taani Dan bɔnsɔnni, a yi xili Manowa. Gbantani nan yi a jaxanla ra, dii yo mi yi a yii. ³ Alatalaa malekan yi mini a jaxanla xa, a yi a fala a xa, a naxa, "Gbantani nan i ra, dii mi i yii, koni, i fudikanma nen, i yi dii xemen bari. ⁴ Fɔlɔ iki ma, i yete suxu, i nama dɔlɔn min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don, ⁵ bayo i fudikanma nen, i dii xemen bari. A xunna mi bima, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nen Ala xa benun a xa bari waxatin naxan yi, a tan nan Isirayila xunbama Filisitine yii." ⁶ Naxanla yi sa na fala a xemen xa, a naxa, "Alaa muxuna nde bata fa n fema, a yi luxi alo Alaa malekana nde, a yi magaxu han. N mi a maxɔdin a keliden ma, a mi a xinla fan fala n xa. ⁷ Koni, a fala n xa nen, a naxa, "I fudikanma nen, i dii xemen bari. Nayi, fɔlɔ iki ma, i nama dɔlɔn min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nen Ala xa, benun a xa bari waxatin naxan yi han a faxa lɔɔɔɔ.""

⁸ Nayi, Manowa yi Alatala maxandi, a naxa, "Marigina, i Alaa muxun naxan nafaxi, i mɔn xa a rafa n ma alogo a xa a yita nxu ra nxu lan nxu xa naxan liga diin xa naxan fama barideni." ⁹ Ala yi Manowa xuiin name, Alaa malekan mɔn yi fa jaxanla fema, a yi sa a li xɛɛn ma, a xemen Manowa mi yi a fema. ¹⁰ A yi a gi mafuren, a sa a fala a xemen xa, a naxa, "Xemen naxan fa n fema na lɔɔɔni, a mɔn bata fa!" ¹¹ Manowa yi keli, a bira a jaxanla fɔɔɔ ra, e siga xemen fema, a yi a fala a xa, a naxa, "I tan nan falan ti jaxanli ito xa ba?" Malekan yi a yabi, a naxa, "ɔn, n tan nan yi a ra." ¹² Manowa yi a fala a xa, a naxa, "I ya falane na kamali waxatin naxan yi, nxu lan nxu xa bira sariyan mundun fɔɔɔ ra lan diin ma?" ¹³ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, "N naxan birin falaxi i ya jaxanla xa, a xa na liga. ¹⁴ A nama manpa bogi yo don, a nama dɔlɔn min, a nama manpaan min, a nama donse haramuxi yo don, a xa n ma yamarine suxu ki fani." ¹⁵ Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, "Tin, nxu xa sii dii suben jin i xa." ¹⁶ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, "Xa i kankan n ma, n mi i ya donseen donma, koni xa i wa

saraxa gan daxin ba feni Alatala xa, i na lige nen!"

Manowa mi yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

¹⁷ Nayi, Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, "I xili di, alogo nxu xa i binya, i ya falan na kamali waxatin naxan yi?" ¹⁸ Alatalaa malekan yi a yabi, a naxa, "Nanfera i n xinla maxɔdinma? Wundon nan na ra."

¹⁹ Nayi, Manowa yi sii diin nun bogise saraxan tongo, a yi saraxa gan daxin ba Alatala xa gemena nde fari. Kabanako fena nde yi liga Manowa nun a jaxanla yetagi.

²⁰ Tɛɛ dɛgen yi tema waxatin naxan yi, Alatalaa malekan yi te tɛɛ dɛgeni. Nayi, Manowa nun a jaxanla yi bira, e yi e yetagin lan bɔɔɔn ma. ²¹ Alatalaa malekan mi fa a yete makenen Manowa nun a jaxanla xa. Nayi, Manowa yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

²² Manowa yi a fala a jaxanla xa, a naxa, "En faxama nen! En bata Ala to!" ²³ A jaxanla yi a yabi, a naxa, "Xa Alatala yi waxi en faxa feni, a mi yi en ma saraxa gan daxin en ma bogise saraxan nasuxuma nun, a mɔn mi yi feni itoe birin yitama en na nun, a mɔn mi yi tinjɛ en yi fe sifani itoe mɛ."

²⁴ Jaxanla yi a dii xemen bari, a yi a xili sa Samisɔn.

Diin yi gbo, Alatala yi barakan sa a fe yi. ²⁵ A to dɔɔɔ daaxadeni Dan yamanani Sora taan nun Esetayoli taan tagini, Alatalaa Nii Sarijanxin yi a wanla ke fɔlɔ a dunuɔa yi gidini.

Samisɔn yi Filisiti jaxanla dɔɔɔ

14 Samisɔn yi siga Timana taani, a yi sa jaxanla nde to Filisiti sungutunne yɛ. ² A to xɛtɛ, a yi a fala a fafe nun a nga xa, a naxa, "N bata jaxanla nde to Timana yi Filisiti sungutunne yɛ, e a fen n xa n ma jaxanla ra." ³ A fafe nun a nga yi a yabi, e naxa, "Naxalan yo mi i ngaxakedenne dii temene yɛ en ma yamani ba, fɔ i siga han Filisitine konni, Ala kolontarene, i sa jaxanla tongo menni?" Samisɔn yi a fala a fafe xa, a naxa, "A fen n xa n ma jaxanla ra, bayo a tan nan nafan n ma." ⁴ A fafe nun a nga mi yi a kolon a na yi keli Alatala nan ma. Bayo Samisɔn yi yengen nan fenma Filisitine ra. Na waxatini, Filisitine yi Isirayila kaane xunna.

⁵ Samisɔn nun a fafe nun a nga yi siga Timana yi. E to sa Timana manpa bili nakɔɔn li, yata senbɛmana nde yi mini Samisɔn ma, a wurundunma. ⁶ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Samisɔn ma, a yiigenla yi yatani bɔ alo sii diin nan yi a ra. Koni, a mi na fala a fafe nun a nga xa. ⁷ Nayi, a siga, e nun jaxanla yi sa falan ti, a yi rafan a ma.

⁸ Waxatidi to dangu, Samisɔn mɔn yi keli, a xa siga Timana yi a jaxanla tongodeni, a yi dangu yatan binbin matoe kira yi, a yi kumi jɛjɛne li soɛ yatan binbini, e bata yi e turen sa. ⁹ A yi nde tongo, a siga a donjɛ kira yi. Na xanbi ra, a to a fafe nun a nga feman li, a yi nde so e yii, e yi a don. Koni, a mi a fala e xa a na kumin baxi yatan binbini.

¹⁰ Samisɔn fafe yi siga jaxanla konni. Samisɔn yi sewa bandena nde yitɔn menni, bayo banxulanne yi na nan ligama. ¹¹ Filisitine to a to, e yi muxu tonge saxan sugandi siga a matideni. ¹² Samisɔn yi a fala e xa, a

naxa, "N xa sandana nde sa ε xa. Xa ε a bunna fala n xa xi solofere sewa bande donni ito bun, n doma faji tonge saxan soε ε yii, e nun tonge saxan gbeteeye.

¹³ Koni, xa ε mi nɔ a bunna fale, ε tan nan doma faji tonge saxan soma n yii, e nun tonge saxan gbeteeye." E yi a yabi, e naxa, "I ya sandan sa, nxu tuli matixi i ra."

¹⁴ A yi a fala e xa, a naxa,

"Naxan seen donma,
donseen minixi na nin,
naxan senbe gbo,
naxunna yi mini na yi.
Nanse na ra?"

Xi saxan, e mi nɔ a bunna fale. ¹⁵ Xi soloferede lɔxɔni, e yi a fala Samisɔn ma naxanla xa, e naxa, "I ya xemen nadin, a xa sandan bunna fala nxu xa. Xanam, nxu i ganma nen, ε nun i fafe a denbayaan birin. E nxu xilixi nen alogo ε xa fa nxu yii geli?" ¹⁶ Samisɔn ma naxanla yi siga wuge, a sa a fala a xa, a naxa, "N mi rafan i ma, i mi n xanuxi, i bata sandan sa n kon kaane bun, koni i mi a bunna falaxi n tan xa." A yi a yabi, a naxa, "N mi a bunna falaxi n fafe xa, n mi a falaxi nga xa, n xa na fala i tan nan xa ba?" ¹⁷ A yi lu wuge na xi solofere donse donna bun. Xi soloferede lɔxɔni, Samisɔn yi a bunna fala a xa, bayo a bata yi a xaxinla ye so, a sa a fala a kon kaane xa. ¹⁸ Taan muxone yi a fala Samisɔn xa xi soloferede lɔxɔni benun sogen xa bira, e naxa,

"Nanse naxun kumin xa,
nanse senbe gbo yatan xa?"

A yi a fala e xa, a naxa,

"Xa ε mi yi xeen bi n ma ninge sungutunna ra nun,
ε mi yi sandan bunna kolonma nun."

¹⁹ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo a ma, a yi siga Asikalɔn taani. A sa muxu tonge saxan faxes menni, a yi e dugine tongo, a yi e so muxune yii naxanye sandan bunna fala. A xɔlxɔn yi xete a fafe konni. ²⁰ E yi Samisɔn ma naxanla so banxulanna yii naxan bata yi Samisɔn mati.

Samisɔn yi a gbeen nɔxɔ

15 Waxatidi to dangu, murutu xaba waxatini, Samisɔn yi siga a naxanla nɔxɔ, yexee diina a yii. A yi a fala, a naxa, "N xa so n ma naxanla banxini." Koni, a naxanla fafe mi tin a so. ² A yi a fala Samisɔn xa, a naxa, "N yengi yi a ma a mi rafan i ma, n bata a so i lanfaan yii. Koni, a xunyen be, xa i na nɔxɔ, i na tongo a nɔxɔ na." ³ Samisɔn yi a fala, a naxa, "Muxu yo mi n yate kala tiin na iki, xa n fe naxin liga Filisitine ra."

⁴ Samisɔn yi siga. A yi sa xulumase kemε saxan suxu, a yi e xunle xidi e bode ra, a yi xaye xidin xidi e xunle ra. ⁵ A yi e radεge, a yi xulumaseene bejin Filisitine murutu xεene yi, e yi murutu tɔnsɔnne birin gan e nun e manpa bili nakɔne siga han oliwi bili xεene.

⁶ Filisitine yi muxune maxɔdin, e naxa, "Nde ito ligaxi?" E yi e yabi, e naxa, "Samisɔn, Timana kaan bitanna, bayo a bata a naxanla ba a yii, a yi a so a lanfaan yii." Filisitine yi siga e sa na naxanla nun a fafe gan.

⁷ Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, "Bayo ε tan a ligama i kii nin, n mi dije fɔ n nan n gbeen nɔxɔ." ⁸ A yi e yenge

ki faji, a yi muxu wuyaxi faxes. Na xanbi ra, a sa dɔxɔ Etami faranna ra.

Samisɔn yi muxu wuli keden faxes

⁹ Nayi, Filisitine yi sa e malan Yuda kaane xili ma, e yi e sofa ganla ti Lehi rabilinni. ¹⁰ Yuda kaane yi e maxɔdin, e naxa, "Nanfera ε faxes nxu xili ma?" E yi e yabi, e naxa, "Nxu faxes Samisɔn nan xidideyi, alogo a naxan ligaxi nxu ra, nxu fan xa na liga a ra." ¹¹ Nayi, Yuda kaan muxu wuli saxan yi siga Etami faran dεen na, e sa a fala Samisɔn xa, e naxa, "I mi a kolon a Filisitine fangan gbo en xa? I nanse ligaxi en na ito ra?" A yi e yabi, a naxa, "E naxan ligaxi n na, n fan na nan ligaxi e ra." ¹² E a fala a xa, e naxa, "Nxu faxes i xididen nin, alogo nxu xa i so Filisitine yii." Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, "E kɔb n xa a ε mi n faxama." ¹³ E yi a yabi, e naxa, "Nxu mi i faxama, nxu waxi i xidi feen nan tun yi, nxu yi i so e yii." E yi a xidi luti nene firin na, e yi a rami-ni faranna ra.

¹⁴ Samisɔn to so Lehi yi, Filisitine yi gbelegbele a xili ma. Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo a ma. Lutin naxanye yi a yiine ma, ne yi lu alo e ganxin nan yi a ra, e yolon a yiine ra. ¹⁵ A yi sofanla nde faxaxin gbεgebe xɔri xinden to biraxi, a yi a tongo, a yi muxu wuli keden faxes na ra. ¹⁶ Samisɔn yi a fala, a naxa,

"N na e faxes alo sofanle
sofanla gbεgebe xɔnna ra.
N bata muxu wuli keden faxes
sofanla gbεgebe xɔnna ra."

¹⁷ A to yelin falan tiye, a yi na gbεgebe xɔnna rawoli ayi. E yi menna xili sa gbεgebe xɔri geyana.

¹⁸ Min xɔnla yi Samisɔn suxu, a yi Alatala maxandi, a naxa, "I tan nan kisi gbeeni ito fixi i ya walikεen ma. Iki, n fa faxama ige xɔnla nan ma, n faxes Ala kolontarene yii ba?" ¹⁹ Nayi, fanyen naxan yi Lehi yi, Ala yi na nɔxɔ, igen yi mini. Samisɔn yi a min, a niin mɔn yi yifan a ma. E yi menna xili sa, a En-Hakore †, menna mɔn Lehi yi han to. ²⁰ Samisɔn yi kitin sa Isirayila yi Filisitine waxatini nεε nɔxɔnε.

Samisɔn Gasa taani

16 Samisɔn yi siga Gasa taani, a sa naxalan yalunxina nde to menni, a so a konni. ² Gasa kaane yi a mε a Samisɔn bata fa na yi. E yi na rabilin, e yi dɔxɔ a yeε ra kɔena ngaan na taan nabilinna yinna so dεen na. E lu a fale e bode xa, e naxa, "Subaxani, en yi a faxes." ³ Koni, Samisɔn yi lu saxi han kɔε tagin yi maso. Kɔε tagin to a li, a yi keli, a yi taan so dε balanxin suxu e nun a senbetenne, a yi e nun e balan wurene tala nɔxɔni, a yi e sa a kɔε ma, a siga e ra Xebiron geyaan xuntagi.

Dalilaa yanfantenyana

⁴ Na danguxina, naxanla nde yi rafan Samisɔn ma Soreki lanbanni, na naxanla yi xili nen Dalila. ⁵ Filisitine

† EN-HAKORE: a bunna neen fa fala "Tigin muxun xa naxan Ala maxandi."

kuntigi suulunne yi siga na naxanla fema, e sa a fala a xa, e naxa, "A rakunfa i ma, alogo i xa a kolon naxan a senben nagboxi ayi, alogo nxu xa nɔ a suxe kii naxan yi, nxu yi a xidi, nxu yi a senben ba a yi, nxu keden kedenna birin gbeti gbanan wuli keden kemε soε i yii." ⁶ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, "N bata i mafan, a fala n xa i senbe gbeen fataxi nanse ra e nun mɔn i xidε naxan na, i senben yi nan." ⁷ Samisɔn yi a yabi, a naxa, "Xa muxune n xidi luti nenεn kidi daxi solofere ra, naxanye munma xara singen, n senben nanma nen, n lu alo muxun bonne." ⁸ Nayi, Filisitine kuntigine yi fa luti nenεn kidi daxi solofere ra Dalila xɔn, naxanye munma yi xara singen. Dalila yi a xidi ne ra. ⁹ Anu, muxune yi malanxi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, "Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!" A yi lutine bolon, alo tεen lutin bolonma kii naxan yi. Nayi, a senben binla mi kolon.

¹⁰ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, "I bata n mayenden, i bata wulen fala n xa. Iki, n bata i mafan a fala n xa i xidε kii naxan yi." ¹¹ A yi a fala a xa, a naxa, "Xa muxune n xidi luti nenεne ra naxanye munma rawali singen, n senben nanma nen nayi, n yi lu alo muxun bonne." ¹² Dalila yi luti nenεne tongo, a yi a xidi ne ra. Muxune mɔn yi tixi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, "Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!" A yi lutine bolon alo garin nan yi a yiine ma.

¹³ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, "Han to i n mayendenma, i wulen falama n xa. A fala i xidε kii naxan yi." A yi a fala a xa, a naxa, "I xa n xun sexen denbexin kira soloferene dege gese sɔxɔn wudin na." ¹⁴ Nayi, Dalila yi na liga, a yi e xidi wudin na. Na xanbi ra, a yi gbelegbele, a naxa, "Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!" Samisɔn yi xulun, a yi gese sɔxɔn wudin tala.

¹⁵ Dalila yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i a falaxi, i naxa, 'I rafan n ma!' Anu, i mi laxi n na? I bata n mayenden sanpa ma saxan, i mi tin i senbe gbeen binla fale n xa."

¹⁶ Dalila yi lu a tɔrε na fala kedenna ra lɔxɔ yo lɔxɔ, a mi yi a danma han Samisɔn niin yi rapaxu a ma. ¹⁷ Nayi, Samisɔn yi a wundon fala a xa, a naxa, "Han to n xunna mi bi, bayo n tan nasarijanxin na a ra Ala xa benun n xa bari waxatin naxan yi. Xa n xunna bi, n senben nanma nen, n lu alo muxun bonne."

¹⁸ Dalila to a kolon a Samisɔn bata a wundon fala a xa, a yi sa na fala Filisitine kuntigine xa, a naxa, "Iki, ε fa, bayo Samisɔn bata a wundon fala n xa." E yi siga gbetin na e yii a konni e naxan ma fe fala a xa. ¹⁹ Dalila yi Samisɔn naxi a sanne fari, a yi muxune xili, e yi a xun sexen denbexin kira soloferene bi, e yi a senben ba fɔlɔ a yi. ²⁰ Dalila yi a fala a xa, a naxa, "Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!" A to xulun, a mirixi a ma, a naxa, "N na n sɔxɔma nen ito ra alo n darixi a ra kii naxan yi." Koni, a mi yi a kolon a Alatala bata yi a masiga a ra. ²¹ Filisitine yi Samisɔn suxu, e yi a yεene rate a kui, e yi siga a ra Gasa taani, e yi a xidi sula yɔlɔnɔnna ra. E yi Samisɔn karahan a xa lu se din gemen firifirε kaso banxini.

Samisɔn faha fena

²² Na waxatini, xabu a xunna bi, a xun sexene bata yi mini fɔlɔ. ²³ Lɔxɔna nde, Filisitine kuntigine yi e malan alogo e xa e nɔ sɔxɔn sɔwan naba, e yi saraxa gbeen ba Dagɔn xa, e ala. E sigin sama, e naxa,

"Nxɔ ala bata Samisɔn fi nxu ma Filisitine yaxuna."

²⁴ Yamaan to na to, e lu e ala matɔxe, e naxa, "Nxɔ ala bata nxu yaxun sa nxu sagoni, naxan yi nxɔ yamanan tɔxɔma, a yi nxu faha." ²⁵ Bayo e yi sewaxi e lu a fale, e naxa, "En Samisɔn xili, a xa fa en yεε ramaxa ayi!" E Samisɔn namini kasoon na, a lu sabaan soε e yetagi alogo e xa gele a ma. E sa a dɔxɔ senbeten firinne longonna ra. ²⁶ Banxulanna naxan yi Samisɔn yii rasuxuma, Samisɔn yi a fala na xa, a naxa, "N xali senbeten firinne dεxɔn banxini ito tixi naxanye xunna, alogo n xa n digan e yi."

²⁷ Banxin yi rafexi xemene nun naxanle ra, Filisitine kuntigine birin yi na. Muxu wuli saxan sɔxɔn mɔn yi banxin xuntagi, xemene nun naxanle, naxanye yi Samisɔn matoma a sabaan soma waxatin naxan yi.

²⁸ Nayi, Samisɔn yi Alatala mafan, a naxa, "N Marigina Alatala! N bata i mafan, i miri n ma. Ala! Senben fi n ma ito keden peeni, n xa n yεε firinne sɔxɔn fi Filisitine ra!"

²⁹ Banxin yi tixi senbeten firinna naxanye xunna, Samisɔn yi a kɔmenna deten keden fari, a yi a yiifanna deten keden fari. ³⁰ Samisɔn yi a fala, a naxa, "Nxu nun Filisitine xa faha!" A yi senbetenne tuntun a senben birin na, banxin yi bira kuntigine nun muxune fari naxanye yi na. E nun naxanye faha e bode xɔn, ne yi wuya muxune xa dangu a bata yi naxanye faha nun. ³¹ A ngaxakedenne nun a fafe a denbayaan birin yi siga a binbin tongodeni. E to siga a ra, e sa a maluxun Sora nun Esetayoli tagi Manowa gaburun na, a fafe. A findi nen kitisaan na Isirayila yi nεε mɔxɔnε.

Mike a suxure sawurane

17 Xemena nde yi Efirami geya yireni nun, a yi xili nen Mike. ² Lɔxɔna nde, a yi a fala a nga xa, a naxa, "Muxuna nde i ya gbeti gbanan wuli keden kemen tongo nen, i yi na kanna danga n yεε xɔri, n tan nan a tongo, a n yii." A nga yi a fala a xa, a naxa, "Alatala xa barakan sa n ma dii xemena fe yi." ³ A yi na gbetin naxete a nga ma. A nga yi a fala a xa, a naxa, "N waxi gbetini ito dentεge feni Alatala xa, alogo sawurana nde xa rafala i xa gbeti raxulunxi igen na. Iki, n bata a so i yii." ⁴ A gbetin so a nga yii, a nga yi gbetin gbanan kemε firin tongo, a yi gbetin so wure raxulunna yii. Na yi sawurana nde rafala gbeti raxulunxin na. A yi sa a ti Mike a banxini. ⁵ Kidena nde yi Mike konni. A bata yi batu sena nde rafala e nun suxure gbeteye, a yi a dii xemε keden findi e ki muxun na.

⁶ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kenεn feen nan ligama. ⁷ Lewi bɔnsɔnna banxulanna nde yi Betelemi taani Yuda yamanani. ⁸ Na xemεn yi keli Betelemi yi Yuda yamanani, alogo a xa sa dɔxɔ yire

gbete yi. A to yi sigama, a yi sa Efirami geya yiren li, siga han Mike a banxina. ⁹ Mike yi a fala a xa, a naxa, "I kelixi minen?" A yi a yabi, a naxa, "Lewi bɔnsɔnna muxun nan n na, keli Betelemi taani Yuda yi, n dɔɔde fenna nin." ¹⁰ Mike yi a fala a xa, a naxa, "Lu n konni, i findi n ma denbayana saraxaraliin na, n na i saren fiye gbeti gbanan fu ra ɲɛn ma, e nun dugina ndee nun donse-na." Lewi bɔnsɔnna muxun na yi so a konni. ¹¹ A yi tin luyɛ Mike konni, naxan a yengi dɔɔ a xɔn alo a diina. ¹² Na banxulanna yi yigiya Mike konni, a findi a saraxaraliin na. ¹³ Mike yi a fala, a naxa, "Waxatina nde Alatala fa hinanma nen n na bayo Lewi bɔnsɔnna muxuna nde n konni saraxaraliyani."

Dan bɔnsɔnna muxune Layisi yi

18 Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi nun. Na waxatini mɔn, Dan bɔnsɔnna muxune yi ke bɔɔ fenni e dɔɔɛ denaxan yi, bayo han na waxatini, ke bɔɔ mi yi e tan yii alo bɔnsɔnna bonne Isirayila yi. ² Dan bɔnsɔnna muxune yi xeme kende suulun sugandi e ye, e yi e rasiga Sora nun Esetayoli yi yamanane matodeni, alogo e xa e rakɔɔsi. Na muxune yi sa Efirami geya yiren li siga han Mike konni, e yi xi menni. ³ E to maso Mike a banxin na, e yi Lewi bɔnsɔnna banxulanna xuiin me, e xete e sa a fala a xa, e naxa, "Nde faxi i ra be? I nanse ligan be? I nanse yi be?" ⁴ A yi e yabi, a naxa, "Mike bata ito nun ito raba n xa, a n saren fima, n mɔn bata findi a saraxaraliin na." ⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "Ala maxɔdin, alogo nxu xa a kolon nxu sigatiin naxan yi, xa na sɔɔyama nen." ⁶ Saraxaraliin yi e yabi, a naxa, "E siga bɔɔe xunbenli, Alatala e fɔɔ ra e sigatini."

⁷ Na xeme suulunne yi siga, e sa Layisi taan li. E sa muxune li menni naxanye yi bɔɔe xunbenla nun makantanni, alo Sidɔn kaane yi kii naxan yi. Muxu yo mi yi kuntigin mafalama e yamanani. Na muxune yi makuya Sidɔn kaane ra, e hayu mi yi muxu yo ma. ⁸ Na muxu suulunne yi siga e ngaxakedenne fema Sora nun Esetayoli yi, e ngaxakedenne yi e maxɔdin, e naxa, "E nanse toxi?" ⁹ E yi e yabi, e naxa, "E fa be! En sa Layisi kaane yenge. Nxu bata a to, e yamanan fan. E nama lu be e mi sese ligama, e mafura sigɛ na yamanan yenge-deni!" ¹⁰ E na na li, e yama faɲin toma nen na, e dɔɔi bɔɔ faɲini. Ala na bɔɔɔ soma e yii nen, sese mi dasama denaxan yi bɔɔ xɔnna fari."

¹¹ Nayi, Dan bɔnsɔnna muxu keme sennin yi keli Sora nun Esetayoli yi, e siga e yenge so seene ra e yii. ¹² E yi sa e malan Kiriyaati-Yeyarin yi Yuda yi. Nanara, denaxan Kiriyaati-Yeyarin xanbi ra, e menna xili sa, a Mahane-Dan † han to. ¹³ E to keli menni, e yi siga Efirami geya yireni, siga han Mike a banxina. ¹⁴ Nayi, na xeme suulunna naxanye siga Layisi yamanan matodeni, ne yi a fala e ngaxakedenne xa, e naxa, "E xa a kolon fa fala batu sena nde banxini ito kui, e nun sawurane nun suxure gbetɛ naxan nafalaxi wure raxulunxin na. Iki, e tan nan a kolon e naxan ligama." ¹⁵ E mɔn yi xete men-

† MAHANE-DAN, e kon xuini, na bunna nen fa fala "Dan dɔɔde-na."

ni, e so Lewi bɔnsɔnna banxulanna banxini, Mike konni, e yi a xɔntɔn. ¹⁶ Dan bɔnsɔnna muxu keme senninne yi tixi banxin so dɛen na, e yenge so seene suxi e yii.

¹⁷ Xeme suulunna naxanye siga yamanan matodeni, ne yi so. E yi sawuran tongo, e nun batu seen nun suxure gbeteye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin nun muxu keme senninne yi tixi dɛen na. ¹⁸ A to bodene to soɛ Mike a banxini, a yi e to sawuran tonge, e nun batu seen nun suxure gbeteye nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin yi e maxɔdin, a naxa, "E nanse ligan be?" ¹⁹ E yi a yabi, e naxa, "Dundu! I nama fala ti, i bira nxu fɔɔ ra, i findi nxɔ xabilan saraxaraliin na. Nanse rafan i ma, i findi saraxaraliin na muxu kedenna xa hanma Isirayila bɔnsɔnna nde xa?"

²⁰ Saraxaraliin yi sewa, a yi batu seen nun suxurene nun sawurane rasuxu, a bira yamaan fɔɔ ra.

²¹ Dan bɔnsɔnna muxune yi kiraan suxu, e diidine nun e xuruseene nun e goronne tixi e ye ra. ²² E bata yi makuya Mike a banxin na, Mike nun a dɔɔɔ bodene yi e malan, e yi e sagatan. ²³ E yi gbelegbelema Dan bɔnsɔnna muxune fɔɔ ra, ne yi xete, e yi Mike maxɔdin, e naxa, "Nanse ligaxi? Ganli ito be nanfera?" ²⁴ A yi e yabi, a naxa, "N tan alan naxanye rafalaxi, e bata ne nun n ma saraxaraliin tongo, e yi fa e ra e yii. Nanse fa luma n yii? Nanfera nayi e n maxɔdinma, e naxa, 'Nanse ligaxi?'" ²⁵ Dan bɔnsɔnna muxune yi a fala a xa, e naxa, "I nama nxu tɔɔ, xanamu muxuna ndee nxu ye, ne xɔɔma nen i ma, e yi i yenge. Nayi, e nun i ya denbayaan yi faxa." ²⁶ Na xanbi ra, Dan bɔnsɔnna muxune mɔn yi e sigatiin fɔɔ. Mike to a to a e senben yi gbo, a yi xete a konni.

Dan nun a yire saripanxina fe

²⁷ Nayi, Dan bɔnsɔnna muxune yi siga Mike a seene ra, a naxanye rafala, e nun saraxaraliin naxan yi a yii. E yi sa Layisi yenge, e yi na yama bɔɔe xunbelixin yenge, e yi e taan gan. ²⁸ Layisi taan yi Beti-Rexobo lanbanna nin, a yi makuya Sidɔn na, fefe mi yi e nun muxu yo tagi. Nanara, muxu yo mi fa e malideni. Dan bɔnsɔnna muxune mɔn yi taan ti, e dɔɔ na. ²⁹ E yi taan xili sa, a Dan taana, alo Dan xinla yi kii naxan yi, e benban naxan bari Isirayila yi. Koni taan yi xili nen a singeni Layisi. ³⁰ Dan bɔnsɔnna muxune yi Mike a suxure sawurane ti e yete xa. Yonatan, Gerisɔmi a dii xemena, Musa mamandenna nun Yonatan ma dii xemene yi findi saraxaraline ra Dan bɔnsɔnna xa han yaxune yamanan suxu waxatin naxan yi. ³¹ Mike sawuran naxanye rafala, e yi ne ti e yete xa, e lu e batue Ala Batu Banxin waxatin naxan birin naba Silo yi.

Bunyamin kaane yulubina

19 Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi. Lewi bɔnsɔnna muxuna nde yi dɔɔɔ Efirami geya yiren danna ra, na yi paxanla nde tongo a konyi paxanla ra †† naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda yamanani. ² Koni,

†† KONYI PAXANLESariyan sebexi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔɔ a paxanla ra.

na konyi naxanla yi tinxintareyaan liga, a yi keli a xɔn, a siga a fafe konni Betelemi taani Yuda yamanani. A sa lu menni kike naanin, ³ a xemen yi keli a siga a fɔxɔ ra alogo e xa sa lan a xete a ra. A walike banxulanna nun sofali firin yi biraxi a fɔxɔ ra. Naxanla yi a rasene a fafe a banxini, a fafe to a to, a yi a rasene sewani. ⁴ A bitanna, sungutunna fafe yi a makankan, a yi lu a konni xi saxan. E yi e dege, e yi e min, e yi xi dando ti na.

⁵ Xi naaninde lɔxɔni, e yi keli xɔtɔn, Lewi bɔnsɔnna muxun yi wa siga feni. Koni, sungutunna fafe yi a fala a bitanna xa, a naxa, "I deba buru dungina nde ra, na xanbi ra, i yi siga." ⁶ E yi dɔxɔ, e yi e dege, e birin yi e min. Na xanbi ra, sungutunna fafe yi a fala xemen xa, a naxa, "Tin, i xi be, i sewa." ⁷ Xemen yi keli a xa siga, koni bayo a bitanna yi kankanxi a ma, a mɔn yi xi na.

⁸ Xi suulunde lɔxɔni, xemen yi keli xɔtɔn a xa siga. Nayi, sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, "Yandi, i deba, i yi jinbanna mame." E birin yi e dege. ⁹ Xemen yi keli a xa siga e nun a konyi naxanla nun a walike banxulanna. Sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, "Kɛe bata so, xi be, i sewa. Tila xɔtɔnni e siga, i sa so i konni."

¹⁰ Koni, xemen mi wa xi feni, a keli, a siga. A yi sa Yebusu taan li denaxan mɔn xili Yerusalen, e nun a sofali firinne nun a goronne nun a konyi naxanla. ¹¹ E masoe Yebusu taan na, yanyin bata yi yanfan, banxulanna yi a fala a kanna xa, a naxa, "En so Yebusu kaane taani, en sa xi na." ¹² A kanna yi a yabi, a naxa, "En mi soma taa gbete yi, Isirayila kaane mi denaxan yi, en sa xima Gibeya nin." ¹³ A mɔn yi a fala a walike banxulanna xa, a naxa, "En maso yirena nde ra, Gibeya hanma Rama en sa xi menni." ¹⁴ E mɔn yi lu sigɛ, sogen bire, e bata yi maso Gibeya taan na, Bunyamin bɔnsɔnna muxune yamanana. ¹⁵ Nayi, e yi siga menni alogo e xa sa xi Gibeya yi. E yi so taani, e yi sa ti taan yama malandeni. Koni, muxu yo mi e rasene a banxini alogo e xa xi na.

¹⁶ Xeme fonna nde yi fama sa keli a xeen ma. Efirami geya yiren muxuna nde nan yi na ra, a yi dɔxi Gibeya nin, anu Bunyamin kaan nan menna muxune ra. ¹⁷ Na yi xɔɔn to tixi taan yama malandeni. Xeme fonna yi a fala a xa, a naxa, "I sigan minen, i kelixi minen?" ¹⁸ A yi a yabi, a naxa, "Nxu sa kelixi Betelemi taan nin Yuda yamanani. Nxu sigama fɔ Efirami geya yiren danna ra, n konna denaxan yi. N kelixi Betelemi taan nin Yuda yamanani, iki n sigama Alatala Batu Banxini. Koni muxu yo mi n nasenexi a konni. ¹⁹ Anu, nxɔ sofanle balo sexen nun murutuna nxu yii, burun nun minseen fan nxu yii, n tan nun n ma naxanla nun n ma walike banxulanna xa. Sese mi dasaxi nxu ma." ²⁰ Xeme fonna yi a fala, a naxa, "Bɔɔe xunbenla xa taran i xɔn! Naxan na dasa i ma, n na soe i yii, i mi xima taan yama malandeni be." ²¹ A yi e raso a banxini, a yi donseen sa sofanle bun. Sigatine yi e sanne maxa, na xanbi ra, e yi e dege, e yi e min.

²² E yi naxanaxani waxatin naxan yi, taan muxuna ndee, fe naxi rabane yi banxin nabilin, e lu deen makɔnɔn han! E yi a fala xeme fonna xa, e naxa, "Banxi kanna! Xemen naxan soxi be, a ramini alogo

nxu xa nxu makoon naba a ra alo naxanla." ²³ Banxi kanna yi mini e fema, a yi a fala e xa, a naxa, "Ngaxakedenne, na mi lanɔe! Yandi e nama fe xɔsixin liga, bayo xemeni ito bata so n ma banxini, e nama fe naxini ito liga. ²⁴ N ma sungutun nasɔlɔnxin be, e nun xemena konyi naxanla, n xa ne ramini e ma. Naxan na e kenen, e yi na liga ne ra. Koni, e nama sese naxi liga xemen na." ²⁵ Koni, na muxune mi wa e tuli mati feni a ra. Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxun yi a konyi naxanla suxu, a yi a ramini e ma tandeni. Na yi lu e yii kɛena ngaan na, e yi na karahan e kafu a xɔn han subaxani. Xɔtɔnni, e yi a raxete.

²⁶ Xɔtɔnna to maso, naxanla a xemen yi yigiyaxi xeme fonna naxan kon yi, naxanla yi sa bira na deen na, han kuye yi ba. ²⁷ Xɔtɔnni, a kanna yi keli, a banxin deen nabi, alogo a xa siga. A yi a konyi naxanla to biraxi deen na, a yiine saxi deen binni. ²⁸ A yi a fala a xa, a naxa, "Keli, en siga." Koni, a mi a yabi. Nayi, xemen yi a binbin sa a sofanla fari, a siga a konni. ²⁹ A to so a konni, a filen tongo, a yi a konyi naxanli bolon dungu dungin na dɔxɔ fu nun firin, a yi a rasiga Isirayila bɔxɔn birin yi. ³⁰ Naxanye birin na to, ne yi a fala, e naxa, "Han to ito naxɔnna munma liga singen xabu Isirayila kaane keli Misiran yamanani. En na en miri feni ito ma, en falan ti en bode xa."

Yengen Bunyamin kaane xili ma

20 Isirayila kaane birin yi e malan, keli Dan ma siga han Beriseba han Galadi yamanani, yamaan yi e malan alo muxu kedenna Alatala yetagi Misipa yi. ² Yama kuntigine Isirayila bɔnsɔnne birin yi, ne yi ti Alaa yamaan yetagi, sofaan muxu wuli keme naanin fan yi na naxanye yi e sanni, silanfanne yi naxanye yii. ³ Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi a me a Isirayila kaane bata siga Misipa yi. Nayi, Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "E a fala, gbaloni ito e sɔtɔxi di?" ⁴ Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxun naxan ma naxanla faha, na xemen yi falan tongo, a naxa, "Nxu nun n ma konyi naxanla nan fa Gibeya taani Bunyamin yamanani, alogo nxu xa xi na. ⁵ Gibeya kaane yi keli n xili ma, n yi banxin naxan kui, e yi na rabilin kɛen na. E yi waxi n tan nan faha fe yi, koni e sa dutunxi n ma konyi naxanla nan ma, e yi a faha. ⁶ Nayi, n yi n ma konyi naxanla tongo, n yi a yisege dungu dungin na, n yi a rasiga Isirayila bɔnsɔnne birin yi, bayo e bata fe xɔsixin liga Isirayila yi. ⁷ Iki, Isirayila kaane birin xa e bode to, e yi fena nde ragidi."

⁸ Yamaan birin yi keli alo muxu kedenna, e naxa, "En tan sese mi sigama a konni. ⁹ En na ito nan ligama Gibeya taan na: En kelima nen a xili ma, en masensen-na ti. ¹⁰ Bɔnsɔn yo bɔnsɔn, xa muxu keme na, en muxu fu tongoma nen, xa wuli keden na, en yi keme tongo, xa wuli fu na, en wuli keden tongoma nen, e sa fandane fen sofane xa naxanye sa Gibeya taan yengema Bunyamin yamanani alogo na taan xa raxɔri alo a lan e kewali naxin ma kii naxan yi, e naxan liga Isirayila yi." ¹¹ Nayi, Isirayila kaane birin yi e malan alo muxu kedenna siga Gibeya xili ma.

¹² Isirayila bōnsōnne yi xerane rasiga a faladeni Bunyamin bōnsōnna muxune birin xa, e naxa, "Gbaloni ito faxi ε tagi di? ¹³ Fe naxi rabaan naxanye Gibeya yi, ε ne so nxu yii, nxu xa e faxes alogo gbalon naxan Isirayila yamani, na xa nan." Koni, Bunyamin bōnsōnna muxune mi e ngaxakedenne xuiin suxu.

¹⁴ Bunyamin bōnsōnna muxune yi mini e taani, e sa e malan Gibeya yi alogo e xa Isirayila kaane yenge.

¹⁵ Bunyamin bōnsōnna muxun naxanye tenge na lōxōni, naxanye mini e taane yi, muxu wuli mōxōnēn nun sennin, silanfanna yi naxanye yii, Gibeya muxune mi yi ne ye, naxanye yaten yi sigē han sofa kēme solofere. ¹⁶ Na ganla ye, sofa yebaxi kēme solofere yi e ye kōmenmaan yi naxanye ra, ne birin yi nōe lantanna wolē nen hali xun sēxē kedenna ma, e mi fula a ra. ¹⁷ E mōn yi Isirayila bōnsōnna bonne yate, ba Bunyamin bōnsōnna muxune ra, e yaten: Muxu wuli kēme naanin, silanfanna yi naxanye yii, e birin sofa. ¹⁸ Isirayila kaane yi keli, e siga Beteli yi, e sa Ala maxōdin, e naxa, "Nxu nde singe rasige a xa sa Bunyamin bōnsōnna muxune yenge?" Alatala yi e yabi, a naxa, "Yuda kaane nan singe sigama."

¹⁹ Na xōtōn bode, Isirayila kaane yi sa e malan e daaxadeni Gibeya binni. ²⁰ Na xanbi ra, e mōn yi siga Bunyamin kaane yengedeni, e yi sa ti yenge so xinla ma Gibeya yetagi. ²¹ Bunyamin kaane yi mini Gibeya taani. Na lōxōni, e yi Isirayila kaan muxu wuli mōxōnēn nun firin faxes. ²² Isirayila yamaan mōn yi e wekilē, e sa ti yenge so xinla ma na yireni e yi sa tixi denaxan yi lōxō singeni. ²³ Isirayila kaane yi siga, e sa wuga Alatala yetagi han pinbanna. E yi Alatala maxōdin, e naxa, "Nxu mōn lan nxu sa Bunyamin kaane yenge ba, nxu ngaxakedenne?" Alatala yi e yabi, a naxa, "E sa e yenge."

²⁴ Isirayila kaane mōn yi siga Bunyamin kaane yengedeni lōxō firindeni. ²⁵ Na lōxō firindeni, Bunyamin kaane yi mini Gibeya yi, e yi muxu wuli fu nun solomasēxē faxes Isirayila kaane ra, silanfanna yi naxanye yii.

²⁶ Nayi, Isirayila yamaan birin yi siga Beteli yi. E sa wuga menni, e lu Alatala yetagi, e sun na lōxōni han pinbanna, e saraxa gan daxine nun bōnē xunbeli saraxane ba Alatala yetagi. ²⁷ Isirayila kaane yi Alatala maxōdin. Na waxatini, Alaa Layiri Kankiraan yi mena nin,

²⁸ Haruna mamandenna, Eleyasari a dii xemen Finexasi nan yi tixi Alatala yetagi. E yi a fala, e naxa, "Nxu mōn nōe Bunyamin kaane, nxu ngaxakedenne yenge ba, hanma nxu xa a lu na kiini?" Alatala yi e yabi, a naxa, "E siga, bayo n na e sama nen ε sagoni tila."

²⁹ Nayi, Isirayila kaane yi sofane luxun Gibeya rabilini. ³⁰ Isirayila kaane yi siga Bunyamin kaane xili ma xi saxande lōxōni, e sa ti yenge so xinla ma Gibeya yi alo e yi darixi a ra kii naxan yi. ³¹ Bunyamin kaane yi mini yamaan yengedeni, e yi e masiga taan na, alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi Isirayila sofane faxes fōlō, e muxu tonge saxan faxes burunna ra Beteli nun Gibeya kiraan xōn.

³² E yengi yi a ma a e bata Isirayila kaane nō alo e darixi a ra kii naxan yi. Koni Isirayila kaane yi a falama nen, e naxa, "En na en gi, en yi Bunyamin kaane ma-

bandun burunna binni, en yi e makuya Gibeya ra."

³³ Isirayila sofane birin yi keli e tidene yi, e sa ti Baali-Tamara yi. Isirayila kaan naxanye yi luxunxi Geba binni, ne yi mini Bunyamin kaane xanbi ra e yengedeni Gibeya lanbanni. ³⁴ Isirayila sofa kenden wuli fuun yi siga Gibeya taan xili ma. Yengen yi naxu ayi, koni Bunyamin kaane mi yi a kolon a na gbalona e sōtē. ³⁵ Alatala yi Bunyamin kaane rayarabi Isirayila kaane xa, e yi sofa wuli mōxōnēn nun suulun sofa kēme faxes na lōxōni.

³⁶ Bunyamin kaane yi a kolon a e bata nō. Anu, Isirayila kaane e gi nen Bunyamin kaane yeē ra, bayo e yi laxi e sofa luxunxine ra Gibeya taan xili ma. ³⁷ Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi so Gibeya taani mafuren, e taan yiren birin suxu, e yi taan muxune birin faxes silanfanna ra. ³⁸ E nun Isirayila sofaan bonne yi lanxi taxamasenna nde nan ma. Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi lanma e xa tutin nate taan xun ma. ³⁹ Isirayila sofane to xetē e xanbi ra yengeni, Bunyamin kaane yi e muxu tonge saxan faxes, e yengi yi a ma, a e bata e nō alo e darixi a ra kii naxan yi. ⁴⁰ Koni na waxatini, tutin naxan yi findixi taxamasenna ra, na yi te fōlō Gibeya taan xun ma. Bunyamin kaane yi e yeē raxetē, e tutin to tē taan xun ma. ⁴¹ Isirayila kaane yi xetē Bunyamin kaane xili ma. Bunyamin kaane yi gaxu, bayo e bata yi gbalon to fē e ma. ⁴² E yi e gi Isirayila kaane bun, e siga tonbonna binni, koni e mi tanga yengen ma. Bunyamin kaan naxanye yi fama taane binni, Isirayila kaan naxanye yi taane yi, ne yi ne faxes. ⁴³ Isirayila kaane yi Bunyamin kaane rabilin, e lu e kedē, e lu e faxes kira yi, e mi tin e yi e matabu han Gibeya sogeteden binni. ⁴⁴ Bunyamin sofa wuli fu nun solomasēxē yi faxes. ⁴⁵ Bunyamin kaan bonne yi e gi siga tonbonna binni, siga Rimōn fanyen binni. Ne muxu wuli suulun yi faxes kira yi, e yi a dōnxene kedi han Gidomi yi, e mōn yi muxu wuli firin faxes e ra.

⁴⁶ Bunyamin kaan naxanye faxes na lōxōni, sofa wuli mōxōnēn nun suulun, sofa kenden gbansanna. ⁴⁷ Koni muxun naxanye e gi siga tonbonne binni, muxu kēme sennin kisi nen ne ye e sa so Rimōn fanye yireni, e lu menni han kike naanin. ⁴⁸ Isirayila kaane yi xetē Bunyamin yamanani, e yi e muxune faxes silanfanna ra e nun xuruseen naxanye birin yi na. E yi tēen so taane birin na.

Naxanle Bunyamin bōnsōnna xa

21 Isirayila kaane e malanē Misipa yi, e bata yi e kōlō nun, e naxa, "Isirayila kaa yo nama a dii tēmen fi Bunyamin bōnsōnna muxuna nde ma." ² Yamaan yi fa Beteli yi e lu Ala yetagi han pinbanna. E wuga, e yi e xuini te, ³ e naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala, nanfera ito ligama Isirayila yi to, Isirayila bōnsōnna nde yi tunun?" ⁴ Na xōtōn bode, yamaan yi keli xōtōn, e yi saraxa gandana nde yitōn menni, e yi saraxa gan daxine nun bōnē xunbeli saraxane ba. ⁵ Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "Isirayila bōnsōnne muxun mundun mi faxi Alatala yetagi be Isirayila bōnsōnne birin ye?" E bata yi e kōlō fa fala, naxan yo mi fa Alatala yetagi Misipa

yi, e na kanna faxama nen. ⁶ Bunyamin kaane kininkininna yi Isirayila kaane suxu, e ngaxakedenne, e yi a fala, e naxa, "Bɔnsɔnna nde bata ba Isirayila ra to. ⁷ En nanse ligama Bunyamin kaane xa naxanye luxi, bayo en bata en kɔɔ Alatala yi a en nama en ma dii temene fi e ma e naxanla ra?" ⁸ Nayi, e yi maxɔdinna ti, e naxa, "Muxuna ndee Isirayila bɔnsɔnne muxune ye ba naxan mi faxi Alatala yetagi Misipa yi?" E yi a kolon a Yabesi-Galadi kaan muxu yo mi yi faxi yamaan daaxadeni. ⁹ E yi yamaan yate, e yi a to Yabesi-Galadi muxu yo mi yi na. ¹⁰ Nayi, yamaan yi xeme kende wuli fu nun firin nasiga, e yi yamarini ito so e yii, e naxa, "E siga e sa Yabesi kaane birin faxa silanfanna ra Galadi yi, xemene nun naxanle nun diidine. ¹¹ E xemene birin faxa, e nun naxanla naxanye bata dɔɔ xemen xɔn." ¹² E yi sa sungutun nasɔɔnɔnɔn muxu keme naanin li Yabesi-Galadi yi naxanye munma yi xemen kolon singen, e yi siga e ra daaxadeni Silo yi Kanan yamanani.

¹³ Yamaan birin yi xerane rasiga lanna fe faladeni Bunyamin bɔnsɔnna muxune xa naxanye yi dɔɔ Rimɔn fanye yireni. ¹⁴ Na waxatini, Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi xete, Isirayila kaane yi naxanle so e yii e naxanye lu e nii ra Yabesi-Galadi yi. Koni, e birin mi naxanla sɔɔ.

¹⁵ Isirayila kaane yi kininkinin Bunyamin bɔnsɔnna muxune ma, bayo Alatala bata yi gbalon nagodo Isirayila bɔnsɔnne muxune ma. ¹⁶ Yamaan kuntigine yi a fala, e naxa, "Naxalan mi fa Bunyamin bɔnsɔnni. En

nanse ligama, alogo xemen naxanye mi faxaxi ne xa naxanle sɔɔ? ¹⁷ Bunyamin bɔnsɔnna muxu dɔnɔne xa yiwuya alogo bɔnsɔnna nde nama raxɔri Isirayila yi.

¹⁸ Koni, en mi nɔe en ma dii temen soe e yii e naxanle ra, bayo Isirayila kaane bata yi e kɔɔ, e naxa, "Dangan na kanna xa naxan na a dii temen fi Bunyamin kaana nde ma!" ¹⁹ Nayi, e yi a fala, e naxa, "Sanla nde Alatala xa Silo taani ne ye yo ne Beteli taan kɔmenna binni, ki-raan sogeteden binni naxan Beteli nun Siken tagi, Lebona taan yiifanna ma." ²⁰ Na xanbi ra, e yi yamarini ito fi Bunyamin kaane ma, e naxa, "E sa e luxun manpa bili nakone yi. ²¹ E yi lu e ye rakonine, nayi, Silo sungutunne na mini, siga e bodondeni, e mini manpa binle bun, e keden kedenna birin yi Silo sungutunna nde tongo, e yi e findi e naxanle ra, e siga Bunyamin yamanani. ²² Xa e fafane hanma e ngaxakedenne fa e mawuga nxu fema, nxu a fale e xa, nxu naxa, "E kininkinin e ma, bayo nxu mi naxalan fenxi e xa yengeni. E tan xa mi e soxi e yii. Nayi, e mi findixi fe kalane ra."

²³ Bunyamin kaane yi na kawandi xuiin suxu, e yi naxalan wuyaxi sɔɔ sungutunne ye naxanye yi sigama e bodondeni Silo yi. Na xanbi ra, e yi xete e yamanani, e mɔn yi sa e taane ti, e dɔɔ na. ²⁴ Na waxatini, Isirayila kaan bonne yi keli yamani, e xete e bɔnsɔnne nun e xabilane yi, e sa dɔɔ e bɔɔne yi.

²⁵ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kenen feen nan ligama.

Ruti Moyaba kaana a fe taruxun nan ito ra. Ruti a fe taruxu ligaxi waxatin naxan yi, kitisane nan yi Isirayila yeeratine ra. Ruti yi a mame Nowemi fema. A siga nen Nowemi fɔɔ ra a konni Isirayila yamanani. Ruti nun a mame Nowemi yi na waxatin naxan yi, a dɔɔ nen a xeme singen xabilan muxuna nde xɔn ma. Ala yi a baraka, a dii xemena nde sɔɔ naxan yi xili Obedi. Taruxuni ito bata a yita en na fa fala Ala hinanma siyane birin muxune ra naxan na fa a ma, a findi a muxun na. Ruti findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbana nde sɔɔ muxun nan na. Amasɔɔ Obedi nan Yese sɔɔ. Yese yi Manga Dawuda sɔɔ. Yesu nga kelixi Manga Dawuda bɔnɔnna nin (Matiyu 1.5).

Elimeleki Moyaba yamanani

1 Kitisane yi Isirayila yamanani waxatin naxan yi, kame gbeen yi so yamanani. Nayi, xemena nde yi keli Betelemi taani, Yuda yamanani e nun a naxanla nun a dii xeme firinne, e yi sa dɔɔ Moyaba yamanani. ² Na xemen yi xili nen Elimeleki. A naxanla fan yi xili nen Nowemi. A dii xeme firinne fan xinle nan itoe ra, Malɔn nun Kiliyon. Efarata bɔnɔnna nan yi e ra, Betelemi kaane Yuda yamanani. Elimeleki nun a denbayaan yi siga Moyaba yamanani. E yi dɔxi Moyaba yamanani waxatin naxan yi, ³ Elimeleki yi faxes. Nowemi yi findi kapa gilen na e nun a dii xeme firinne yi lu. ⁴ Nowemi a dii xemene yi Moyaba naxanle futu. Naxanla boden yi xili Oropa, boden fan yi xili Ruti. Nba, e yi lu menni han jɛ fu kɔɔ. ⁵ Na xanbi ra, a dii xeme firinne, Malɔn nun Kiliyon fan yi faxes. Nowemi keden peen yi lu amasɔɔ a xemen nun a dii xemene bata yi faxes.

Ruti yi bira Nowemi fɔɔ ra

⁶ Nowemi yi a me fa fala a Alatala bata a yamaan baraka Isirayila yamanani. Marigin bata balon so Isirayila kaane yii ki faɔin. Nanara, Nowemi yi a yitɔn a keli Moyaba e nun a mamuxune. ⁷ Nowemi yi dɔxi denaxan yi a keli menni, a mamuxu firinne biraxi a fɔɔ ra, e yi kiraan suxu xete Yuda yamanani. Koni e kira yi, ⁸ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, "E xete, birin xa siga a nga konni. Alatala xa hinan e fan na alo e bata hinan n tan nun n ma diine ra kii naxan yi naxanye faxaxi. ⁹ Alatala xa xeme faɔin fi e ma e nun bɔɔ xunbenla e banxine kui."

Awa, Nowemi yi a jɔngu a mamuxune ma, koni e lu wuge e mame a fe ra. ¹⁰ E yi a fala e mame xa, e naxa, "En-en, en birin xa siga i kon kaane fema."

¹¹ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, "N mamuxune, a lan e xa xete e konni. Nanfera e waxi a xɔn ma en birin xa siga? E yengi a ma fa fala a n mɔn nɔe dii xemena nde bare nen naxanye e fute ba? ¹² E xete e konni amasɔɔ n tan bata fori xeme taa ra dɔɔ ma. Hali n na a fala n naxa n xeme gbete sɔe to kɔɔen na, n dii xemene bari, ¹³ e nɔe dɔxe han ne yi gbo ba? En-en, n mamuxune, e a kolon a na mi lige. Alatala bata n tan, Nowemi a dunɔna ragidin xɔɔɔ ayi dangu e gbeen na."

¹⁴ Nba, Oropa nun Ruti mɔn yi wuga fɔɔ. Awa, Oropa yi a jɔngu a mame ma, a xete a konni, koni Ruti tan mi tin xete. ¹⁵ Nanara, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa,

"Ruti, Oropa bata siga a muxune fema e nun a gbee alane. I fan xa siga a fɔɔ ra e konni."

¹⁶ Koni Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, "I nama a fala a n xa xete i fɔɔ ra. N mame, en birin xa siga. I na siga yire yo yi, en birin nan sigama na yi. I dɔɔ yire yo yi, n fan dɔɔ na nin. I ya muxune yi findi n ma muxune ra, i ya Ala yi findi n ma Ala ra. ¹⁷ I na faxes yire yo yi, n fan faxan mena nin, n maluxun menni. Xa sese en tan firinna fata, xa sayaan mi a ra, Alatala a tɔɔn naxan jaxu dangu tɔɔn birin na, na xa n li."

¹⁸ Nba, Nowemi to a to a Ruti bata kankan a ma, a fɔ e firinna birin xa siga, Nowemi mi fa fala yo ti kɔɔ.

¹⁹ E firinna birin yi siga han Betelemi taani. E soxina, taan birin yi kabɛ e fe ra, naxanle yi lu a fale, e naxa, "Nowemi nan yati ito ra ba?"

²⁰ Nowemi yi e yabi, a naxa, "E nama n xili Nowemi, koni e n xili ba 'Sɔɔɔɔ' amasɔɔ Ala Senbe Kanna bata tɔɔn nafa n tan ma. ²¹ Nba, n tan Nowemi kelima be waxatin naxan yi, se wuyaxi yi n yii nun. Koni Alatala bata n naxete be yi sese mi fa n yii kɔɔ. Nanfera e tan naxanle n xilima a Nowemi? † Alatala bata yelin n yalage, Ala Senbe Kanna bata tɔɔn nafa n ma."

²² Nba, Nowemi nun a mamuxun Ruti fa kii nan na ra sa keli Moyaba yamanani fa Betelemi yi malo xaba waxatini.

Ruti yi siga Boosu a xeen ma

2 Xemena nde yi Nowemi a xemen xabilani a xili Boosu. Muxu kenden nan yi a ra e nun nafulu kanna. E nun Elimeleki yi xabila kedenna nin. ² Lɔɔɔ nde, Ruti Moyaba kaan yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, "N xa siga malo xɔri yikentundeni. Waxatina nde, muxuna nde tinma nen n yi na liga." Nowemi yi a yabi, a naxa, "N mamuxuna, awa siga."

³ Nayi, Ruti yi siga xena nde ma malo xɔri maken-tundeni walikene fɔɔ ra. Boosu nan ma xee yi na ra Elimeleki xabila yi muxuna nde. ⁴ Ndedi ligaxina, Boosu fan yeteen yi fa keli Betelemi yi, a yi a fala walikene xa, a naxa, "Alatala xa lu e xɔn." E yi a yabi, e naxa, "Alatala xa i fan baraka."

⁵ Boosu yi a walike kuntigin maxɔdin, a naxa, "Naxalan sungutunna mundun ito ra?"

⁶ Kuntigin yi Boosu yabi, a naxa, "Naxalan xɔɔen nan a ra naxan kelixi Moyaba yamanani, a faxi Nowemi nan fɔɔ ra. ⁷ A n maxɔdin nen a xa bira n ma walikene fɔɔ ra, alogo a xa e xɔri makentun. A wanla fɔɔxi nen xabu xɔɔni, a baxi sigadeni nen iki a matabudeni gageni."

† Nowemibunna neen fa fala "Sewa muxuna."

⁸ Awa, Boosu yi siga Ruti fema, a naxa, "N xa a fala i xa, i nama fa siga malo x̄ri yikentundeni d̄d̄e yi x̄n̄n̄ f̄ n ma x̄en ma be. E nun x̄an̄li itoe xa lu wal̄e be.

⁹ Bira walikene f̄x̄ ra, e n̄ema yire yo x̄ab̄e, i siga e f̄x̄ ra m̄enni. N bata yamarin fi n ma muxune ma a e nama i x̄n̄. Awa, min x̄n̄la na i suxu waxati yo yi, i siga, i sa i min walikene min seen na."

¹⁰ Ruti yi a xinbi sin Boosu bun ma, a yi a yetagin lan b̄x̄n̄ ma, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i xaminxi n ma fe ra? Nanfera i hinanxi n tan x̄n̄en na?"

¹¹ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, "N bata na feene birin m̄e i naxan nabaxi i mame xa xabu i ya x̄emen f̄axa. N bata a kolon fa fala i bata i nga nun i fafe nun i ya yamanan bepin, i fa be yi, i fa so n ma muxune ȳe, i mi yi naxanye kolon a f̄l̄ni. ¹² Ruti, i bata naxan liga, Alatala xa i barayi. I yi duba kamalixin s̄x̄ keli Alatala Isirayilaa Ala yii i faxi naxan fema i ratanga feen na."

¹³ Ruti yi Boosu yabi, a naxa, "Mangana, i fan n tan xa, i bata n b̄n̄en xunbeli fala f̄ap̄in na i naxan tixi n xa, amas̄x̄ hali i ya walik̄e keden peena a fisa n tan xa."

¹⁴ Awa, d̄ege waxatina a lixina, Boosu yi Ruti xili, a naxa, "Fa be, en birin xa fa en d̄ege. Buruna nde tongo i yi a sin sabini." Nba, Ruti nun walikene yi sa d̄x̄ e nun Boosu. Boosu m̄n̄ yi donse ganxina nde radangu Ruti ma. Ruti yi a d̄ege han a lugo, a donse d̄n̄x̄en m̄n̄ yi lu a yii. ¹⁵ Nba, Ruti m̄n̄ sigaxi na malo x̄ri makentundeni, Boosu yi yamarin fi a walikene ma, a naxa, "Ruti xa a xaba han xidine saxi denaxan yi. E nama a rayagi fe yo raba. ¹⁶ Na na danggu, e m̄n̄ xa maala nde ba xidine ra, e yi e rabepin b̄x̄n̄ ma, a yi e tongo. E nama fala yo ti a xili ma."

¹⁷ Awa, Ruti yi f̄erip̄en maala malan̄e han pinbanna ra. A yi a maala b̄n̄b̄, a yi a liga fayida barama xungbeen ȳe firin x̄n̄. ¹⁸ Ruti yi maali ito tongo, a siga a ra taani. A bata naxan birin malan, a sa na yita a mame ra. Ruti m̄n̄ yi a donse d̄n̄x̄ene so a mame yii. ¹⁹ Nowemi yi Ruti max̄din, a naxa, "I sa maala nun donseni itoe birin malanxi minen yi? I yi walima nde a x̄e ma nun? Muxun naxan yi yengi d̄x̄ i x̄n̄ ma, Ala xa na kanna baraka!"

Awa, Ruti yi a fala a mame Nowemi xa, a naxa, "N yi sa walima na x̄emen nan ma x̄e ma naxan xili Boosu."

²⁰ Nowemi yi kab̄e, a naxa, "Alatala naxan ma hinan mi x̄an̄e f̄axa muxune nun niiramane xa, na xa Boosu baraka." Nowemi m̄n̄ yi a fala Ruti xa, a naxa, "Na x̄em̄ena, nxu bari boden na ra naxan en goronna tonge, a yi a yengi d̄x̄ en x̄n̄ ma."

²¹ Nanara, Ruti Moyaba kaan yi a fala Nowemi xa, a naxa, "Naxan danggu a birin na, Boosu m̄n̄ yi a fala n xa a nxu nun a walikene xa lu maala nde x̄ab̄e han e yelin waxatin naxan yi."

²² Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, "N mamuxuna, a lan e nun x̄an̄le xa lu wal̄e Boosu a x̄en ma. Xa i sa wali muxu gbetene x̄en ma, waxatina nde i t̄x̄ma n̄en." ²³ Awa, Ruti yi siga x̄en ma, a lu wal̄e Boosu walik̄e x̄an̄le f̄x̄ ra han e yelin maala nun murutun birin malan̄e. Ruti m̄n̄ yi lu a mame fema.

Ruti a x̄em̄e s̄x̄ fena

3 L̄x̄n̄a nde, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, "N mamuxuna, n xa x̄emen fen i xa alogo i xa s̄ewa.

² I a kolon, na Boosu naxan tinx̄i e nun a walik̄e x̄an̄le yi wali, en nun na barixi n̄en. To pinbanna ra, Boosu sa a maala b̄n̄b̄ma n̄en. ³ Awa, Ruti, sa i maxa, i latik̄n̄n̄a nde so i ma. I yi i ya dugi f̄ap̄ine tongo, i yi i yit̄n̄. Na na danggu, i siga Boosu a malo b̄n̄b̄deni. Koni a nama a kolon de a i na yi han a yelin a d̄ege-den̄i. ⁴ Awa, a sa xima denaxan yi, i xaxili lu m̄enna x̄n̄ ma. Boosu na xi waxatin naxan yi, i siga, i sa a mafelenni te, i yi i sa a san laben na. I lan i xa naxan liga, a tan yet̄en na falama i xa n̄en."

⁵ Awa, Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, "I naxan yo fala n xa, n na nan ligama."

⁶ Nba, Ruti yi siga malo b̄n̄b̄deni, a yi a liga alo a mame a yamarixi kii naxan yi. ⁷ Boosu yelinxina a d̄egedeni, a niin yi fan a ma. A sa a sa maala d̄x̄n̄, a xi. Ruti yi siga na yi d̄n̄in, a yi Boosu a mafelenni te, a yi a sa a san laben na. ⁸ K̄e tagini, Boosu yi matugan, a xulun, a yi a max̄et̄e, a yi a t̄er̄ena x̄an̄la saxin na a san laben na. ⁹ Boosu yi a max̄din, a naxa, "Nde i tan na?"

Ruti yi Boosu yabi, a naxa, "Mangana, n tan na a ra. I yengi d̄x̄ n̄ x̄n̄ ma, i yi n goronna tongo, bayo e nun Nowemi barixi n̄en. Nayi, yandi, n futu."

¹⁰ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, "Alatala xa i baraka. I naxan ligaxi iki, na bata a yita n na fa fala i bata n̄x̄ x̄abilan binya. Na binyen gbo danggu i mame gbeen na i bata naxan liga a xa. I n̄e banxulan x̄n̄ena nde fen̄e hali a findi se kanna ra hanma yigelit̄na, koni i mi tinx̄i na ma. ¹¹ Awa Ruti iki, i nama xamin, i na wa sese x̄n̄ ma a fala n xa, n na a liḡe i xa amas̄x̄ muxun birin i ya x̄axalan f̄ap̄iyaan kolon taan kui. ¹² N̄n̄din na a ra, fa fala nxu nun Nowemi barixin na a ra, koni x̄em̄e keden na, na nun Nowemi tagi so danggu n tan na. ¹³ Xi be to han tila x̄n̄n̄i, en na a mat̄e xa a tin̄e i goronna tonge. Xa a tin, na lan. Koni xa a mi tin, n bata n̄x̄ habadan Alatala yi fa fala n tan, Boosu, i goronna birin tonge. Ruti, i sa han x̄n̄n̄i." ¹⁴ Nanara, a yi a sa Boosu san laben na han x̄n̄n̄i. Koni a yi keli subaxani amas̄x̄ Boosu mi yi waxi a x̄n̄ ma a mux̄e xa a kolon fa fala a yi na yi nun. ¹⁵ Benun Ruti xa siga, Boosu yi a fala a xa, a naxa, "I ya xunbeli domain ba i ma, i yi a yifulun be yi." Ruti yi a xunbeli domani sa. Boosu yi maala ligaseen ȳe tonge naanin e nun naanin x̄n̄ sa Ruti a xunbeli domani. Boosu yi Ruti rate a ma. A yi siga a ra taani. ¹⁶ Ruti a konna lixina, a mame yi a max̄din, a naxa, "N mamuxuna, nanse danguxi na?"

Ruti yi na feene birin ȳeba a xa Boosu naxan ligaxi a xa. ¹⁷ Ruti m̄n̄ yi a fala a mame xa, a naxa, "Boosu maali ito soxi n yii n̄en, a n yii genla nama fa i fema."

¹⁸ Awa, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, "Iki, dija han i yi a to a rajanma kii naxan yi. Boosu mi d̄x̄e f̄ a feni itoe birin yit̄n̄."

Boosu yi Ruti futu

4 Boosu yi siga taan so deen na, a sa dɔɔ na. A yi na waxatin naxan yi, Elimeleki bari boden yeteen yi fa, Boosu bata yi naxan ma fe fala Ruti xa nun. Boosu yi xemen xili, a naxa, "N xoyina, fa, i fa dɔɔ be." A yi siga na yi a sa dɔɔ. ² Awa, Boosu yi taan fori muxu fu xili alogo e fan xa fa dɔɔ a fema. E to fa dɔɔ na, ³ Boosu yi a fala a bari boden xa, a naxa, "Iki, Nowemi mɔn bata fa sa keli Moyaba yamanani, a waxi Elimeleki a bɔɔn mati feni, en bari bodena. ⁴ A lan i xa feni ito kolon. Awa, xa i waxi a sara feni, a sara fonni itoe yee xɔri. Koni xa i mi waxi a xɔn ma, i na fala n tan Boosu xa amasɔɔ xa i mi a sarama, a lan n tan yi a sara." Na xemen yi Boosu yabi, a naxa, "N tan a sarama nen."

⁵ Boosu yi xemen yabi, a naxa, "Nba, na lanxi. Koni xa i bɔɔn ito sara Nowemi ma, i Moyaba naxanla Ruti fan dɔɔma nen i ya naxanla ra alogo bɔɔn xa lu a xemen keeni naxan faxaxi."

⁶ Xemen yi Boosu yabi, a naxa, "N tinma nen nayi, i yi na xeen sara amasɔɔ xa n na tongo, a mi nɔe finde n keen na n ma diine xa. I tan xa a sara amasɔɔ a mi lan n tan yi a sara."

⁷ Nba, na waxatini benun muxune xa yelin sare sodeni hanma benun e xa e yii seene masara e bode yi, keden yi a sankidin bama nen a sanni yamaan tagi, a yi a so boden yii naxan a seen sarama a ma. Na waxatini Isirayila kaane yi a yitama nen nayi fa fala feen birin bata nan e tagi.

⁸ Nanara xemeni ito yi a fala Boosu xa, a naxa, "I tan xa bɔɔn sara." Xemen yi a sankidin ba a sanni, a yi a so Boosu yii. ⁹ Awa, Boosu yi a fala yamaan fonne birin xa e nun muxun naxanye yi na yi, a naxa, "E birin bata findi seren na to fa fala a n bata Elimeleki nun Kiliyon nun Malɔn ma seene birin sara naxanye Nowemi yii.

¹⁰ Naxan saxi na fari, Ruti Moyaba kaana, Malɔn ma kapa gilen bata findi n ma naxanla ra. Nayi, faxa muxun kon kaane mi fulama a keen na. A xabilana fe siga-

ma nen yeen na a muxun bonne ye e taani. E tan fonne bata findi seren na feni itoe yi."

¹¹ Awa, kuntigine nun muxun bonne yi Boosu yabi, e naxa, "Awa, nxu bata findi seren na. Alatala xa i ya naxanla liga alo Rakeli nun Leya naxanye dii wuyaxine bari, ne yi findi Isirayila yamaan na. Ala xa i findi se kanna ra Efarata bɔnɔnna ye. I mɔn yi findi xili kan gbeen na Betelemi taani. ¹² Alatala xa dii wuyaxi fi i ma fata na sungutunna Ruti ra, i xabilan yi gbo ayi alo Peresi mamandenne kii naxan yi Tamari naxan bari Yuda ma."

Boosu nun a mamandenne

¹³ Awa, Boosu yi Ruti tongo, a findi a naxanla ra. Alatala yi Ruti baraka, a yi fudikan, a yi dii xemen sɔɔ.

¹⁴ Nayi, naxanle yi a fala Nowemi xa, e naxa, "En xa Alatala tantun amasɔɔ a bata mamandenna fi i ma to naxan a yengi dɔɔma i xɔn ma. Ala xa diidini ito findi xili kan gbeen na Isirayila yamanani. ¹⁵ I rafan i mamuxun ma. Ruti mɔn bata fe faɔn liga i xa hali dangu dii xeme solofere ra. Iki, Ruti bata mamandenna nde so i yii naxan i nii yifanma i ma, a yi i mali i ya foriyani." ¹⁶ Awa, Nowemi yi diin tongo, a yi a maso a ra, a yi a yengi dɔɔ a xɔn ma.

¹⁷ E dɔɔ bode naxanle yi Ruti a dii xemen xili sa Obedi. E yi a fala muxun birin xa, e naxa, "Nowemi bata mamandenna sɔɔ, dii xemen na a ra." Awa, Obedi yi Yese sɔɔ. Yese fan yi Manga Dawuda sɔɔ.

¹⁸ E bɔnɔnna muxune xinle ni itoe ra, keli Peresi ma han sa dɔɔ Manga Dawuda ra.

Peresi nan Xesirɔn sɔɔ.

¹⁹ Xesirɔn yi Rami sɔɔ.

Rami yi Aminadabo sɔɔ.

²⁰ Aminadabo yi Naxason sɔɔ.

Naxason yi Salimon sɔɔ.

²¹ Salimon yi Boosu sɔɔ.

Boosu yi Obedi sɔɔ.

²² Obedi yi Yese sɔɔ.

Yese yi Dawuda sɔɔ.

Kitabun yireni ito xili saxi Nabi Samuyeli nan xun ma, naxan findi kitisa dɔnxɛn na benun mangane xa dɔxɔ Isirayila yi. Ala a findi nen a yamaan xunbaan na waxati xɔdɛxɛne yi. A findi nen nabiin na, a mɔn yi mangayaan na ba Isirayila yi. Isirayila kaane mi yi fa e wasa soma kitisane yi, e yi wa a Ala xa manga keden dɔxɔ Isirayila yi kitisane funfuni. Hali Samuyeli to yi tondima, a yi yamaan waxɔn feen liga fata Alaa yamarin na, a mangan dɔxɔ naxan yi findixi Sɔli ra. Anu mafuren, Sɔli yi fe naxine liga fɔlɔ lan Ala ma han Ala yi ba a maliyɛ. Nayi, Ala yi foningen Dawuda sugandi, naxan tima Sɔli funfuni. Dawuda yi findi Sɔli a walikeen na, na yi a xaran mangayaan wanle ma benun a xa findi mangan na. Koni, a yi a gi Sɔli bun ma naxan yi wama a faxa feni. Keli Samuyeli Singen sora 16 ma han a sora 30, Sɔli senben yi janma, koni Dawuda tan yi senben sɔtɔma. Kitabun yireni ito rajanma Sɔli faxa feen falan nan ma e nun a dii xɛmene.

Kitabun yireni ito a yitama en na nen fa fala a Ala nan keden a yamaan mangan na. Yamanani, muxu yo mi nɔɛ mangaya tinxinxin lige xa a mi a magodo Senben Birin Kanna Alaa mangayaan bun a kiin yeteni.

Xanaa Ala Maxandina

1 Xɛmena nde yi na naxan yi kelixi Ramatayin-Sofimi yi, Efirami yamanan geya yirena. A yi xili nen Elikana, Yeroxamaa diina. Elihu nan Yeroxama sɔtɔ. Toxu nan Elihu sɔtɔ. Sufi Efirami kaan nan Toxu sɔtɔ. ² Naxalan firin yi Elikana yii, boden xili Xana, a firinden xili Peninna. Peninna bata yi diine bari, koni dii yo mi yi Xana yii. ³ Nɛɛ yo nɛɛ Elikana yi kelima nen a konni, a siga Alatala Senben Birin Kanna batudeni Silo taani, a mɔn yi saraxan bama a xa. Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi menna nin, Alatalaa saraxaraline nan yi e ra.

⁴ Elikana na yi saraxan ba lɔxɔn naxan yi, a yi nde fima a naxanla Peninna ma nen e nun a dii xɛmene nun a dii tɛmene birin. ⁵ Koni a yi dɔxɔde firin nan soma Xana yii, bayo a yi rafan a ma, hali Alatala to a findi gbantan na. ⁶ Naxanla boden yi yengen gidima a ma nen waxatin birin, alogo a xa lɔxɔ bayo Alatala bata a findi gbantan na. ⁷ Nɛɛ yo nɛɛ Xana na yi siga Alatalaa banxini, na fe kedenna yi ligama nen. A yengen gidi Xana ma han a wuga, a mɔn mi yi sese donma.

⁸ Elikana a xɛmen yi a maxɔdin, a naxa, "Xana, nanfera i wugama, i mɔn mi i dɛgema? Nanfera i lɔxɔ? N tan mi fisa dii fu xa i tan yii ba?" ⁹ Lɔxɔna nde e yi Silo yi, donse donna to ba a ra, Xana yi siga Alatala Batu Banxin dɛɛn na Saraxarali Heli yi dɔxi dɛnaxan yi. ¹⁰ A bɔnɛn yi lɔxɔxi, a Alatala maxandi, a wuga han! ¹¹ A a dɛ ti, a naxa, "Alatala Senben Birin Kanna, xa i yɛɛn ti i ya walikena marayarabin na, xa n ma fe rabira i ma, i yi kininkinin n ma, i dii keden fi n ma, n na a fima i ma nen i ya walikeen na a siin birin yi, a xunna mi biye mumɛ!" ¹² Xana yi Alatala maxandi waxati xunkuye, Heli yi a dɛɛn matoma. ¹³ Xana yi falan tima a bɔnɛni, a dɛɛn yi ramaxama koni sese mi yi mɛma. Heli yi a miri a dɔlɔn nan a xunni. ¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, "I luma nen dɔlɔ minni han waxatin mundun? Siga, i ba dɔlɔn minɛ." ¹⁵ Xana yi a yabi, a naxa, "En-en n kanna, naxalan tɔxɔxin nan n na. N mi dɔlɔ minxi. N be yi n ma kɔntɔfɔnla nan taxudeyi Alatala ra. ¹⁶ I nama n miri naxalan naxin na. N bata bu Ala maxandɛ, bayo n tɔxɔn nun sunun nin." ¹⁷ Nayi, Heli yi a fala, a naxa, "Siga bɔnɛn xunbenli, Isirayilaa Ala xa na so i yii i naxan maxɔdinxi." ¹⁸ Xana yi a fala, a naxa, "I ya konyin xa i ya

fanna sɔtɔ." Xana yi siga, a a dɛge. Xɔlɔn yi jan a yetagi. ¹⁹ Xɔtɔnɔtɔnɔtɔnɔ, Elikana nun a denbayaan yi keli, e e xinbi sin Alatala yetagi, e mɔn yi xɛtɛ e konni Rama yi.

Samuyeli a dii nɔɛyana

Elikana yi a naxanla Xana kolon naxanla ra, Alatala yi a maxandin yabi. ²⁰ Na waxatini, Xana yi fudikan, a diin bari, a yi a xili sa Samuyeli, bayo a tan naxa, "N na a maxɔdinxi Alatala nan na." ²¹ Na xanbi ra, Elikana mɔn yi siga Silo yi e nun a denbayana alogo e xa sa nɛɛn saraxan ba Alatala xa e nun a xa a dɛ tiin nakamali. ²² Koni Xana mi siga, bayo a a fala nen a xɛmen xa, a naxa, "Diin na dɛ ba waxatin naxan yi, n yi a xali alogo n xa a yita Alatala ra, a yi lu na yi waxatin birin." ²³ A xɛmena Elikana yi a yabi, a naxa, "A liga alo a rafan i ma kii naxan yi. Lu be han a yi dɛ ba. Alatala xa a falan nakamali." Nayi, Xana yi lu Rama yi a diin namindeni.

²⁴ A to a dɛ ba, hali a to yi xurun, a siga a ra Alatalaa banxini Silo yi e nun tura nɛɛ saxan nun murutu fupin benbeli keden nun minse kundi keden. ²⁵ E turaan kɔɛ raxaba, e diin xali Heli fɛma. ²⁶ Xana yi a fala Heli xa, a naxa, "Naxanli ito fe rabiraxi i ma ba naxan yi tixi be lɔxɔna nde Alatala maxandideni? Nɔndin na a ra yati, n tan nan yi a ra. ²⁷ N yi diin naxan maxɔdinma Alatala ma, a tan ni i ra. ²⁸ N fan wama a fi feni Alatala ma a siin birin yi, Alatala nan gbee a ra." E yi e xinbi sin Alatala bun ma.

Xana yi barikan bira Ala xa

2 Xana yi Alatala maxandi, a naxa, Sɛwana n bɔnɛni Alatalaa fe ra. Alatala nan n xunnakelixi, n nɔɛ geɛ n yaxune ma nen, bayo n sɛwaxi i ya kisina fe yi. ² Muxu yo mi saripan alo Alatala. En ma Ala keden peen nan en kantani fanyen na. Ala gbɛtɛ mi na, ba i tan na. ³ E nama waso falane ti. E nama konbin ti, bayo Alatala, Ala na a ra naxan feen birin kolon, a muxune kɛwanle birin makitima nen. ⁴ Sofa senbɛmane xanle bata kala,

koni naxanye fanga mi gbo
ne bata senben sɔɔ.
5 Naxanye yi lugoxi nun
ne donseen fenma,
koni kamen yi naxanye ma nun
ne mako mi fa wanla ma.
Naxalan gbantan bata dii solofere bari,
koni naxan bata yi dii xeme wuyaxi bari,
na bata a kui jan.
6 Alatala faxan tima,
a kisin tima,
a muxun nasige laxira yi,
a a be na.
7 Alatala muxun fuxare, a a banne,
a nde ragode, a nde yite.
8 A fangatarene rakele nen burunburunni,
a tɔɔ muxun nakeli xubeni.
A e nun kuntigine radɔɔ
yire kedenni manga gbedene ma.
Alatala nan bɔɔ xɔɔna beten saxi,
a tan nan a dɔɔ a funfuni.
9 A muxu tɔɔndiyaxine yisuxuma nen
koni naxudene lɔma ayi nen dimini,
bayo muxun mi nɔɔ sɔɔma fangani.
10 Alatala na galanna xuiin namini
a yaxune raxuyama ayi nen.
A tan nan kitisa gbeen na
han bɔɔɔ danna.
A a yamaan mangan senben gboma ayi nen,
a a manga sugandixin fangan xun masama nen.
11 Na xanbi ra, Elikana yi xete a konni Rama yi, koni
Samuyeli yi lu walideni Alatala xa, saraxarali Heli bun
ma.

Heli a diine

12 Fuyantenna nan yi Heli a diine ra, e mi yi Alatala
kolon. 13 Saraxaraline namunna nan yi ito ra lan ya-
maan ma: Xa muxuna nde saraxan ba, saraxaralina
walikɛen yi a masoma nen suben jinmatɔɔ na, wure
binga de saxanna a yii. 14 A yi a rasin goronna kui han-
ma tundena hanma gbete. Wure bingaa na yi naxan
birin sɔɔɔ, na yi findima saraxaraliin nan gbee ra. Isir-
ayila kaan naxanye birin yi fama Silo batu banxini, na
nan yi ligama.
15 Koni, waxatina nde, benun e xa turen gan, saraxar-
alina walikɛen yi fama nen a a fala saraxa baan xa, a
naxa, "Fa suben gilin daxin na saraxaraliin xa. A mi
tinne i ya sube jinxin na, fɔ sube xindena." 16 Xa na
kanna a fala a xa, a naxa, "Sube turen xa gan singen,
na xanbi ra, naxan na i kenɛn, i na tongo," walikɛen yi a
yabama nen, a naxa, "En-en, a so n yii iki, hanma n xa a
tongo fangan na."
17 Nayi, Heli a diine yi yulubi naxin nan tongoma
Alatala mabinni, bayo saraxan naxan yi bama Alatala
xa e mi yi binye yo saxi na ma. 18 Koni Samuyeli tan yi
walima Alatala yetagi a banxulan nɔɔreyani, a maxidixi
taa dugi saraxarali domani.

Samuyeli a denbayana fe

19 Nee yo nee, Samuyeli nga yi domadina nde degema
nen, a a xali a diin yee ra, e nun a xemen na yi siga Silo
yi neen saraxan badeni waxatin naxan yi. 20 Heli yi
dubama Elikana nun a naxanla xa iki, a naxa, "Alatala
xa mamandenne fi i ma fata naxanli ito ra, naxan luye
na diin nɔɔɔni a naxan maxɔdin, a yi a fi Alatala ma."
Na xanbi ra, e yi xete e konni.
21 Alatala yi Xana ki, a yi dii xeme saxan bari e nun dii
teme firin. Banxulan nɔɔren Samuyeli yi gboma Alatala
yetagi.
22 Heli naxan bata yi fori, na yi a kolon, a diine yi nax-
an ligama Isirayila kaane ra, a mɔn yi a kolon fa fala e
nun naxanle yi kafuma naxanye yi walima Naralan
Bubun deen na. 23 A yi a fala e xa, a naxa, "Nanfera e fe
sifani itoe ligama? Bayo n na e kewali naxina fe mema
yamaan birin na. 24 E lu n ma diine. N naxan mema e
xun ma Alatala a yamaan xɔn, na magaxu. 25 Xa muxu-
na nde a boden haken tongo, Ala nɔɔ na kitin se nen,
koni xa muxun yulubin liga Alatala ra, nde fa kitima?"
Koni e mi e baba maxadi xuiin name bayo Alatala yi
wama e faxa feni.
26 Banxulan nɔɔren Samuyeli yi gboma nen tun, a yi
rafan Alatala nun muxune ma.
27 Sayibana nde yi fa Heli fema a yi a fala a xa, a naxa,
"Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I benbane to yi
konyiyani Misiran yi Firawona yii, n na n yete makenen
nen e xa. 28 Isirayila bɔnɔɔne birin tagi, n na i benba
Haruna nan tongo alogo a xa findi saraxaraliin na, a
wanla ke n ma saraxa ganden dexɔn, a wusulanna gan,
a yi saraxarali doamaan so n yetagi. Saraxane Isirayila
kaane naxanye ralima n ma teen na, n ne birin so nen i
benbana denbayaan yii. 29 Awa, nanfera e yoxi n ma
saraxane nun kiseene ma n naxanye yamarixi n ma
banxini? Nanfera i bata i ya diine binya dangu n tan
na, e yi e yete ratura sube dungi fapine ra Isirayila
kaane fama naxan na n xɔn, n ma yamana?" 30 Bayo a
na kii nin, n tan Alatalaa falan ni ito ra, Isirayilaa Ala, n
naxa, 'N bata yi a fala i ya denbayaan xa, i bɔnɔɔnna
xa, han habadan e findima nen n ma saraxaraline ra.
Koni iki n na falama kenenni, na fe mi fa a ra. N ne
binyama nen naxanye na n binya, koni naxanye na n
naxaxu, n ne rapaxuma nen. Alatalaa falan nan na ra.
31 A mi fa buma, n yi i ya denbayaan kala, e nun i bɔn-
ɔnna birin alogo fori nama lu. 32 I tɔɔɔ toma nen n
ma banxini, feen birin yi liga ki fani Isirayila yamaan
xa, koni fori yo mi luye i ya denbayani. 33 Xa n mi naxan
ba n batuden dexɔn ma e tan tagi, na luma nen alogo a
xa xadan wugadeni e nun sɔɔɔleni, koni i yixetene birin
faxama nen benun e xa fori. 34 I taxamasenna toma
nen naxan ligama i ya dii firinne ra, Xofini nun Finex-
asi. E firinna birin faxama nen lɔɔ kedenni. 35 Na xanbi
ra, n saraxarali tɔɔndiyaxin fenne, naxan n waxɔnna
lige. N yi a denbayaan nasabati. A ti n ma muxu
sugandixin yee ra waxatin birin yi. 36 Muxu yo na lu i ya
denbayani na fama nen a xinbin sindeni a bun ma alogo
a xa gbetina nde sɔɔ e nun buru dungina. A mɔn yi

a fala, a naxa, Yandi, i xa tidena nde so n yii saraxaralinea fema alogo n xa no balon soɔɔdeni.”

Alatala yi makenen Samuyeli xa

3 Foningen Samuyeli yi walima Alatala xa Heli fema, Alatala yi falan tima nen na waxatini keden keden, fe toone alo xiye, ne mi yi wuya. ² Na waxatini Heli yi saxi a konni, a yeene bata yi suxu fɔɔ a ra, a mi yi noe se toe. ³ Samuyeli fan yi xima, a yi saxi Alatala Batu Banxini Alaa Kankiraan fema. Benun subaxani, yire saripnanxin lenpun mon yi degema waxatin naxan yi, ⁴ Alatala yi Samuyeli xili. A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.” ⁵ A a gi, a siga Heli fema, a naxa, “N tan ni i ra, bayo i bata n xili.” Heli yi a yabi, a naxa, “N mi i xilixi, xete i si i sa.” Samuyeli mon yi sa a sa.

⁶ Alatala mon yi Samuyeli xili, a naxa, “Samuyeli!” Samuyeli mon yi keli a siga Heli fema a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, bayo i bata n xili.” Heli yi a yabi, a naxa, “N mi i xilixi n ma diina, si i sa.” ⁷ Samuyeli yeteen mi yi Alatala kolon, bayo a munma yi falan ti a xa han to.

⁸ Alatala mon yi Samuyeli xili a saxandeni, a mon yi keli a siga Heli fema, a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, bayo i bata n xili.” Heli yi a kolon a Alatala nan yi foningen xilima. ⁹ Heli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Siga, i si i sa. Xa i xili xuiin me soɔɔ, i xa a fala iki, i naxa, ‘Alatala, falan ti bayo i ya walikeen tuli matixi.’” Samuyeli yi sa a sa a funfuni.

¹⁰ Alatala yi fa, a ti na yi, a mon yi xinla ti, a naxa, “Samuyeli, Samuyeli!” Samuyeli yi a ratin, a naxa, “Falan ti, i ya walikeen tuli matixi.”

¹¹ Nayi, Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “A mato, n feen ligama nen Isirayila yi, naxan yo na a me a tuli madɔɔma ayi nen. ¹² Na loɔɔ n feene birin nakamali ma nen Heli fari n naxan falaxi a xili ma e nun a denbayaana. N mi sese luye. ¹³ N bata yi a fala a xa, n naxa, n na a denbayaan makitima nen habadan! Amasoɔ a diine haken liga nen, a tan naxan yi na kolon, a mi e yikala na liga feen ma. ¹⁴ Nanara, n bata n loɔɔ Heli a denbayaan xa, n naxa, ‘Saraxa ba, kise ba, sese mi a denbayaan haken nanne.’”

¹⁵ Samuyeli yi lu saxi han soɔɔnni. A yi Alatala a banxin deene rabi. Samuyeli yi gaxuma a fe toxin yebe Heli xa. ¹⁶ Koni Heli yi Samuyeli xili, a naxa, “Samuyeli, n ma diina.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹⁷ Heli yi a maxodin, a naxa, “A falan mundun tixi i xa? Xa i Alaa fala keden peen luxun n ma, n wama nen soɔɔ naxan soɔɔ a birin xa, a xa na sa i fari.” ¹⁸ Nayi, Samuyeli yi a birin yebe a xa, a mi sese luxun a ma. Heli yi a fala, a naxa, “Alatala na a ra. Naxan nafan a ma a xa na liga.”

¹⁹ Samuyeli yi gboma waxatin naxan yi, Alatala yi a xon ma. A yi tin Samuyeli a falan birin xa kamali. ²⁰ Na nan a liga Isirayila yamanan birin yi a kolon keli Dan han Beriseba, a Alatalaa nabiin nan yi Samuyeli ra.

²¹ Alatala yi lu a yete makenenɛ Silo yi, a mini Samuyeli xa, a falan ti.

Alaa Kankiraan yi suxu yengeni

4 Samuyeli a falan yi rali Isirayila birin ma. Isirayila kaane yi mini Filisitine yengedeni. E yi e malan Ebeni-Eseri dexon ma, Filisitine yi malanxi Afeki yi. ² Filisitine yi e ganla ti yenge sodeni Isirayila kaane yetagi, yengen yi loɔɔ. Filisitine yi Isirayila kaane no, e yi muxu wuli naanin faxa na yengeni. ³ Muxu neɛene so waxatin naxan yi gali malandeni, Isirayila fonne yi a fala, e naxa, “Nanfera Alatala bata a lu to Filisitine xa en no? Awa, en siga! En sa Alatalaa Layiri Kankiraan † tongo Silo yi. En nun na xa mini, a yi en nakisi en yaxune fangan ma.” ⁴ Nayi, e yi muxune rasiga Silo yi, ne yi fa Alatalaa Layiri Kankiraan na, Senben Birin Kanna naxan doxi maleka gubugubu kanne xun na. Saraxarali Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi Alaa Layiri Kankiraan xali.

⁵ Alatalaa Layiri Kankiraan so gali malandeni waxatin naxan yi, Isirayila birin yi soɔɔ gbeeni te, soɔɔ yi xuruxurun. ⁶ Filisitine yi na me e yi maxodinna ti, e naxa, “Nanse soɔɔ xui ito ra Heburu kaane malandeni?” E to a kolon a Alatalaa Kankiraan bata so, ⁷ Filisitine yi gaxu. E naxa, “Alana nde bata so e gali malandeni! Gbalo feen bata en li naxan munma yi liga en na nun! ⁸ Gbalona en xa! Nde en nakise alani itoe ma naxanye Misiran kaane naxankataxi kiin birin yi tonbon yireni? ⁹ E soɔɔ so, e findi xemene ra Filisitine! Xa na mi a ra, e findima nen Heburu kaane konyine ra alo e yi e konyiyani kii naxan yi. E tan xemene xa yengen so soɔɔen na!”

¹⁰ Nayi, Filisitine yi yengen nakeli, e yi Isirayila kaane no, birin yi a gi a konni. Na yi findi kala gbeen na. Isirayila sofaan muxu wuli tonge saxan yi faxa. ¹¹ Alaa Kankiraan yi xali, Heli a dii firinne yi faxa, Xofini nun Finexasi.

Heli sayana fena

¹² Na loɔɔ yeteni, xemena nde yi a gi yengen ma Bunyamin soɔɔnni Silo yi. A a dugine yibo sununi, a burunburunna sa a xunni. ¹³ A fe, Heli yi doxi gbedeni kiraan dexon. A a ye rakopinma bayo a soɔɔ yi dinma Alaa Kankirana fe ra. Xemen somatɔɔ taani, a yi na feen xibarun nali, taan birin yi gbelegbe. ¹⁴ Heli to na soɔɔ xui ito ra?” Xemen yi fa Heli fema mafuren. ¹⁵ Heli bata yi neɛ tonge solomanaanin neɛ solomasexe soɔɔ, a yeene bata yi danxu fefe. ¹⁶ Xemen yi a fala Heli xa, a naxa, “N baxi kelideni yengen nin, n nan n gixi to yeteen nin.” Heli yi a maxodin, a naxa, “Nanse ligaxi n ma diina?”

¹⁷ Xeraan yi yabin ti, a naxa, “Isirayila kaane bata e gi Filisitine yeɛ ra, na findixi kala gbeen nan na en ma ganla ma. Mon, i ya dii firinne, Xofini nun Finexasi bata faxa. Filisitine bata Alaa Kankiraan tongo.”

¹⁸ Xerana Alaa Kankirana fe fala waxatin naxan yi, Heli yi bira a xanbiramaan na taan so deen dexon. A koɔɔen

† 4.3 LAYIRI KANKIRANAfe mon sebexi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

yi gira, a faxes, bayo a yi belebele, a mɔn bata yi fori. A bata yi kitin sa Isirayila yi jɛɛ tonge naanin. ¹⁹ A mamuxuna, Finexasi a naxanla fudikanna nan yi a ra. A yi wama a bari feni. A yi Alaa Kankiraan tongo feen mɛ, e nun a taje nun a xɛmɛn faxes fena, a yi a felen, a diin bari. Dii barin tɔɔne yi a nɔ. ²⁰ A yi faxama waxatin naxan yi, naxanla naxanye yi a dɛxɔn ma, ne yi a fala a xa, e naxa, "I nama gaxu amasɔɔ i bata dii xɛmɛn bari." Koni a mi a mɛ, a mi sese fala. ²¹ A yi a diin xili sa Ikabodi, a naxa, "Binyen bata naxan Isirayila yi." † A na falaxi Alaa Kankiraan tongo feen nan ma e nun a taje nun a xɛmɛn naxan fena. ²² A yi a fala, a naxa, "Binyen bata naxan Isirayila yi bayo Alaa Kankiraan bata tongo."

Layiri Kankiraan Filisitine konni

5 Filisitine yi Alaa Kankiraan xali keli Ebeni-Eseri yi han Asadodi yi. ² E yi Alaa Kankiraan naso e gbee ala Dagɔn batu banxini, e a dɔxɔ Dagɔn sawuran fema. ³ Na xɔɔn bode, Asadodi kaane to keli, e Dagɔn sawuran li biraxi a yetagin ma kɔxɔni. A yi saxi Alatalaa Kankiraan fema. E mɔn yi a ti a funfuni. ⁴ Na xɔɔn bode, e keli sinma, e a to a Dagɔn sawuran mɔn bata bira kɔxɔni Alatalaa Kankiraan yetagi. A gbindin nan gbansan yi fa luxi bayo a xunna nun a yiine bata yi gira a ma. Ne yi saxi so dɛɛn na. ⁵ Nanara, han to Dagɔn ma saraxaraline nun naxanye birin yi soma Dagɔn batu banxini Asadodi yi, e mi tima so dɛɛn yetɛɛn na.

⁶ Alatala yi a yiin nagodo Asadodi kaane xili ma e nun a rabilinna. A yi e tɔɔ a xɛxɛn nagodo e ra. ⁷ Asadodi kaane to na to, e yi a fala, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan nama lu en konni, bayo a yiin bata godo en xili ma e nun en ma ala, Dagɔn." ⁸ E yi Filisitine kuntigine maxili e konni e yi e maxɔdin, e naxa, "En nanse ligama Isirayilaa Alaa Kankiraan na?" E yi e yabi, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan xa xali Gati taani." A yi xali Gati yi. ⁹ Koni a so nen tun Alatala yi a yiin nagodo na taan muxune xili ma. Magaxu fe gbeen yi liga. Muxune birin, keli fonna ma han dii kɔɔna, xɛxɛn yi godo e ra. ¹⁰ Nayi, e yi Alaa Kankiraan xali Ekirɔn yi. Koni e so nen tun, Ekirɔn kaane yi kɔxɔn gbeeni te, e naxa, "E bata fa Isirayilaa Alaa Kankiraan na en konni, alogo en xa faxes." ¹¹ E yi Filisiti kuntigine birin malan, e naxa, "E Isirayilaa Alaa Kankiraan naxɛɛ a yamanani. A nama en faxes, en nun en ma yamana." Bayo taana ngaani, faxes naxin nun gaxun nan yi a ra, Ala yiin yi naxu e ra. ¹² Muxun naxanye mi faxes, xɛxɛn yi godo ne ra. Taa muxune mawuga xuiin yi te han kore xɔnna ma.

Layiri Kankiraan yi raxɛɛ

6 Alatalaa Kankiraan to kike solofere ti Filisitine yamanani, ² Filisitine yi e suxure ki muxune xili e nun e yiimatone, e naxa, "En nanse ligama Alatalaa Kankiraan na? E a fala nxu xa en na ito raxɛɛma kii naxan yi a funfuni."

³ E yi yabin ti, e naxa, "Xa e Isirayilaa Alaa Kankiraan naxɛɛ, e nama a kedenna raxɛɛ tun! E yangin sarax-

ana nde fi Isirayilaa Ala ma. Nayi, e yi yalanɛ nen, e yi a kolon Ala e tɔɔma naxan ma."

⁴ Filisitine yi maxɔdinna ti, e naxa, "Nxu yangin saraxan mundun nasigama a ma?" E yi e yabi, e naxa, "Xɛxɛ sawuran xema daxin suulun, e nun yeɛ sawuran xema daxi suulun lan Filisiti kuntigine xasabin ma. Bayo fure siya kedenna nan e suxu, e nun e kuntigine. ⁵ E xɛxɛ sawuran nun yeɛne sawuran nafala naxanye e yamanan kalama, e yi binyen fi Isirayilaa Ala ma. Waxatina nde a a xɔɔn naxan nen e tan nun e alane nun e yamanan ma. ⁶ Nanfera e kɔɔni kɔxɔkɔma, alo Misiran kaane nun Firawona e kɔɔni kɔxɔkɔ kii naxan yi? Ala to e naxankata, e mi yi Isirayila kaane bepin ba, e siga? ⁷ Awa iki, e wontoro nen keden nafala, e jinge nga firin tongo naxanye bunduma, xun xidi wudin munma xidi naxanye xunna ma. E jinge ngane xidi wontoron na, e yi e diine xidi sansanna kui. ⁸ E Alatalaa Kankiraan tongo, e a dɔxɔ wontoron kui, e yi se xema daxine sa a fema kankirana nde kui, e naxanye bama yangin saraxan na a xa. Na xanbi ra, e yi wontoron bepin a siga. ⁹ E lu a matoɛ. Xa jinge gilene Isirayila kiraan suxu, Beti-Semesi binni, na bunna nen a Ala nan gbaloni ito ragidixi, xanamu en na kolonɛ, a a yiin xa mi fureni ito ragidixi en ma, koni a en sɔɔxi na kii nin tun."

¹⁰ E yi na liga. E yi jinge bundulaan firin tongo, e yi e xidi wontorone ra, e yi e diine raso sansanna kui. ¹¹ E yi Alatalaa Kankiraan dɔxɔ a kui e nun yeɛ sawuran nun xɛxɛ sawura xema daxine yi naxan kui. ¹² Jinge bundulane yi siga e tinxinni Beti-Semesi kiraan xɔn ma. E yi bira kira kedenna fɔxɔ ra e lu wuge. E mi siga e kɔmɛnna ma, e mi siga e yiifanna ma. Filisiti kuntigine yi bira wontoron fɔxɔ ra han Beti-Semesi danna ra.

¹³ Beti-Semesi kaane yi lanbanni murutu xabadeni. E to kankiraan to, e naxan. ¹⁴ Wontoron yi Yosuwe Beti-Semesi kaana a xɛɛn li, a yi ti gɛmɛ belebelen fema. Yamaan yi wontoro wudine yibo, e jinge bundulane ba saraxa gan daxin na Alatala xa. ¹⁵ Lewi kɔxɔnna muxune yi Alatalaa Kankiraan nagodo e nun xema seene yi kankiraan naxan kui, e yi e sa gɛmɛ gbeen fari. Na kɔxɔni, Beti-Semesi kaane yi saraxa gan daxine nun saraxa gbeteɛ ba Alatala xa. ¹⁶ Filisiti kuntigi suulunne to ne birin to, e xɛɛ Ekirɔn yi na kɔxɔn yeteni.

¹⁷ A tan ni i ra Filisitine xɛxɛ sawura xema daxin naxanye ba yangin saraxan na Alatala xa: Asadodi taan keden, Gasa keden, Asikalɔn keden, Gati keden, e nun Ekirɔn keden. ¹⁸ Yeɛ sawura xema daxine fan xasabin yi na kii nin, taa keden keden, Filisitine kuntigine dɔxi naxanye xun na, taa makantanxine nun e banxidene. Na gɛmɛ xungbena, e Alatalaa Kankiraan dɔxɔ naxan fari, a mɔn na yi han to Yosuwe Beti-Semesi kaana a xɛɛn ma.

¹⁹ Koni Marigin yi Beti-Semesi kaana ndee faxes han muxu tonge solofere, bayo e Alatalaa Kankiraan kui to nen. Yamaan yi sunu, bayo Alatala bata yi e tɔɔ ki fani. ²⁰ Na xanbi ra, Beti-Semesi kaane yi a fala, e naxa, "Nde nɛɛ tiye Alatala yetagi, Ala saripanxina? En xa a kankiraan xali minen, a xa ba be?" ²¹ E xerane rasiga Kiriyati-

† *IKABODIBUNNA NEN FA FALA "Binyetareyana."*

Yeyarin yi, e naxa, "Filisitine bata fa Alatalaa Kankiraan na, ε fa a tongo, ε a xali ε konni."

7 Kiriyaati-Yeyarin kaane yi fa, e fa Alatalaa Kankiraan tongo, e a xali Abinadabo a banxini, naxan yi geyaan fari. Na xanbi ra, e yi Abinadabo a dii Eleyasari findi kantan muxuna.

Isirayila yi Filisitine nɔ

² Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɔ xanbini Kiriyaati-Yeyarin yi, waxati xunkuye yi dangu, ηεε mɔxɔηε. Isirayila kaane yi e mawuga xuini te Alatala ma. ³ Nayi, Samuyeli yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, "Xa ε xεtεxi ε bɔɔηen birin nan na Alatala fεma, ε ba ala xɔɔηene nun Asitarate suxurene batuε, ε fa Alatala ma, ε a tan kedenna batu. Nayi, a ε bε Filisitine senben bun." ⁴ Isirayila kaane yi Baali nun Asitarate suxurene ba e tagi, e yi Alatala batu. ⁵ Samuyeli yi a fala, a naxa, "E Isirayila birin malan Misipa yi, n na Alatala maxande ε xa."

⁶ E yi e malan Misipa yi, e igen ba, e yi a rabɔxɔn Alatala xa saraxan na. E sunna suxu na lɔxɔni. E yi e ti a ra, e naxa, "Nxu bata Alatala yulubin tongo." Samuyeli yi findi Isirayila kaane kitisaan na Misipa yi.

⁷ Filisitine to a mε a Isirayila kaane malanxi Misipa yi, e kuntigi suulun yi a ragidi a e xa sa e yenge. Isirayila kaane yi na mε e gaxu Filisitine yεε ra. ⁸ Isirayila kaane yi a fala Samuyeli xa, e naxa, "I nama nxu rabεpin. Lu Alatala maxande, en ma Ala, alogo a xa en nakisi Filisitine ma." ⁹ Samuyeli yi yεxεε diin ba saraxa gan daxin na Alatala xa. A yi Alatala maxandi Isirayila xa, Alatala yi a yabi. ¹⁰ Samuyeli yi saraxa bani waxatin naxan yi, Filisitine yi fa Isirayila yengedeni. Na lɔxɔni Alatala yi galan xuiin namini Filisitine xili ma, a e ti kiraan xɔn, Isirayila kaane yi e nɔ. ¹¹ Isirayila ganla yi keli Misipa yi, e Filisitine nɔ, e yi e kedi han Beti-Kari xun ma.

¹² Samuyeli yi gεmεn tongo, a a dɔxɔ Misipa nun Seni tagi, a a xili sa "Mali Gεmε Na." A yi a fala, a naxa, "Alatala bata en mali han be." ¹³ Nayi, Filisitine yi yagi na, e mi fa xεtε Isirayila bɔxɔn ma mume! Alatala yi Filisitine yenge Samuyeli a siimayaan birin yi. ¹⁴ Filisitine bata yi taan naxanye rasuxu Isirayila kaane yii, ne yi xεtε Isirayila ma e nun e rabilinne, keli Ekirɔn han Gati yi. Bɔɔηε xunbenla yi lu Amorine nun Isirayila kaane tagi.

¹⁵ Samuyeli yi findi Isirayila kitisaan na a siimayaan birin yi. ¹⁶ ηεε yo ηεε, a yi danguma Beteli yi nen siga Giligali nun Misipa yi, a yi Isirayila makitima menne birin yi. ¹⁷ A mɔn yi xεtε a konni Rama yi, a yi kitin sama denaxan yi Isirayila xa. A bata yi saraxa ganden nafala Alatala xa denaxan yi.

Isirayila yi wa mangan dɔxɔ feni

8 Samuyeli fori waxatin naxan yi, a a diine dɔxɔ Isirayila kitisane ra. ² A diin forimaan yi xili nen Yoweli, a firinden xili Abiya. E yi kitisani Beriseba nin.

³ Koni e kewanle mi yi ligaxi alo e baba. E yi biraxi

gbetin nan fɔxɔ ra sɔtɔ kii ηaxini. E yi dimi yi seene rasuxuma mayifuni, e yi kiti ηaxin sama.

⁴ Nanara, Isirayila fonne birin yi e malan e siga Samuyeli konni Rama yi. ⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "A mato, Samuyeli i tan bata fori, i ya diine mi luxi alo i tan. Nayi, mangan dɔxɔ nxu xun na alo a ligama yamanan bonne yi kii naxan yi." ⁶ Samuyeli yi xɔɔ ki fapi e to a falaxi, e naxa, "Mangan so nxu yii a xa nxu kiti." Samuyeli yi Alatala maxandi. ⁷ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Yamaan xuiin name e naxan birin falama i xa, bayo e mi e mexi i tan na. E e mexi n tan nan na alo e mangana. ⁸ Xabu n fa e ra sa keli Misiran yi, e xεtε nεn n fɔxɔ ra e ala gbεtene batu. To, e mɔn na ligama i fan na. ⁹ Nanara, tin e mawuga xuiin ma koni i e rakolon sɔbεen na, i yi a fala e xa naxan findima mangana sariyan na e fari."

¹⁰ Samuyeli yi Alatalaa falan birin ti yamaan xa naxanye yi a maxɔdinma mangan ma, ¹¹ a naxa, "Mangana sariyane findima itoe nan na ε fari: A ε dii xεmεne tongoma nen e findi sofane ra, e a yenge so wontorone ragi, e te soone fari xanamu e yi e gi a wontorone yεε ra. ¹² Ndee findima nen kuntigin na sofa wuli keden xun na xanamu sofa tonge suulun xun na. Ndee gbεtεye a xεen bima nen, ndee yi a xεen xaba. Ndee yi yenge so seene rafala e nun wontoro wali seene. ¹³ A ε dii tεmεne tongoma nen latikɔnɔn nafalane ra e nun kudi soone xanamu buru ganne. ¹⁴ A ε xεε sensenne rasuxuma nen, ε manpa bili nakɔne nun ε oliwi bili xεene, a e so a walikene yii. ¹⁵ A ε siseene nun ε bogi seene yaganna tongoma nen, a yi e so a kuntigine nun a walikene yii. ¹⁶ A ε walike xεmεne nun ηaxanle nun ε pinge sensenne nun sofanle tongoma nen, e wanla ke a tan xa. ¹⁷ A ε xuruse kurune yaganna tongoma nen, ε tan yεtεen yi findi a konyine ra. ¹⁸ Na lɔxɔni ε sɔxɔma nen ε mangan xili ma ε naxan sugandixi, koni na lɔxɔni Alatala mi ε yabima."

¹⁹ Isirayila kaane yi tondi Samuyeli a falan name. E naxa, "En-εn! Nxu wama mangana nde xa lu nxu xun na. ²⁰ Nxu fan yi lu alo yamanan bonne, nɔxɔ mangan yi sariyan sa, a ti nxu yεε ra nɔxɔ yengene yi." ²¹ Samuyeli yi Isirayila kaane falan birin name, a yi a fala Alatala xa. ²² Alatala yi Samuyeli yabi, a naxa, "E xuiin name, i yi mangan dɔxɔ e xun na." Samuyeli yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E siga ε konne yi."

Sɔli yi Samuyeli kolon

9 Muxu kendena nde yi Bunyamin bɔnɔnɔni, a xili Kisu, Abiyeli a diina. Serori nan Abiyeli sɔtɔ. Bekorati nan Serori sɔtɔ. Bunyamin bɔnɔnɔna nde Afiya nan Bekorati sɔtɔ. ² Diina nde yi Kisu yii naxan yi xili Sɔli. Dii xεmε tofapin nan yi a ra. A ηaxɔ yo mi yi Isirayila yi. A xunna yi yite bonne birin xa.

³ Lɔxɔna nde Kisu a sofali gilene yi lɔ ayi. Kisu yi a fala a dii Sɔli xa, a naxa, "Walike keden tongo ε sa sofanle fen." ⁴ A yi Efirami geyane yisiga, a Salisa yamanani siga, e mi e to. E dangu Saalimi mabinni, koni e mi sofanla to. A mɔn yi dangu Bunyamin ma yamanani e mi sese to. ⁵ E Sufi yamanan li waxatin naxan yi, Sɔli yi a

fala a walikeen xa, a naxa, "En xete banxini, xanamu n baba ninanma nen sofanle e fe ra, a kontofili folo en ma fe ra."

⁶ Walikeen yi a yabi, a naxa, "A mato, sayibana nde taani ito yi en yee ra, muxu kenden na a ra. A na naxan fala, a kamalima nen. En siga menni iki. Waxatina nde a kiraan yite en na nen en sige naxan xon." ⁷ Sɔli yi a fala a walikeen xa, a naxa, "Koni xa en siga, en nanse xalima na sayiban yee ra? Bayo donse yo mi fa en ma sagbane kui, sese mi en yii en naxan fiye sayiban ma. Nanse en yii?" ⁸ Walikeen yi a fala Sɔli xa, a naxa, "Wure gbeti fixen garamu saxan n yii, en na so a yii alogo a xa kiraan yita en na."

⁹ Waxati danguxini Isirayila yi, xemēn naxan yi siga-ma Ala maxɔndindi na yi a falama nen, a naxa, "E fa, en siga fe toon konni." Bayo en naxan ma to a "Nabina" a foloni e yi a falama nen na ma a "Fe toona."

¹⁰ Sɔli yi a fala a walikeen xa, a naxa, "Na lanxi. En siga." E yi siga taani sayiban yi denaxan yi. ¹¹ E to yi tema taani, e sungutunne li menni siga ige badeni. E yi e maxɔdin, e naxa, "Fe toon be ba?"

¹² E yi e yabi, e naxa, "On, a i yee ra, koni siga iki sa bayo a bata fa taani to amasɔto saraxa ba daxin na to yamaan xa geyaan ma saraxa badeni. ¹³ E na so taani waxatin naxan yi, e a toe benun a xa te geyaan ma a degedeni saraxa badeni. Yamaan mi e dege fo a na fa bayo a tan nan saraxan dubama. Na xanbi ra, muxu xilixine yi e dege. E te iki sa! E a lima nen na." ¹⁴ E yi te taani. E to yi soma taani, Samuyeli yi mini e ralandeni, a tematɔn geyaan ma saraxa badeni. ¹⁵ Benun na lɔxon, Alatala bata yi Samuyeli rakolon nun, ¹⁶ a naxa, "Waxatini ito yi tila, n Bunyamin kaana nde yitama i ra nen. A masusan a sugandi feen na alogo a xa findi n ma yamana Isirayila yeeratiin na. A n ma yamaan nakisima nen Filisitine fangan ma. N bata n ma yamana tɔɔn to bayo, e wuga xuiin bata n li."

¹⁷ Samuyeli to Sɔli to, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Xemen ni i ra, n naxan ma fe fala i xa. A tan nan tima n ma yamaan xun na." ¹⁸ Sɔli yi a maso Samuyeli ra taan deen na, a naxa, "A fala n xa yandi, fe toona banxin minen yi?"

¹⁹ Samuyeli yi Sɔli yabi, a naxa, "N tan nan fe toon na. E siga n yee ra geyaan ma saraxa badeni, bayo e e degema nen n xon to. Tila xɔɔnni n na yelin i ya maxɔdinna ngaan yabe, n na a luye i siga. ²⁰ I nama kontofili i ya sofali gilene fe ra naxanye lɔxi ayi a xii saxanna nan to. E bata to. Koni Isirayila kaane birin waxi nde xon ma, ba i tan nun i babaa denbayaan na?"

²¹ Sɔli yi yabin ti, a naxa, "Bunyamin bɔnɔnna xa mi n tan na, Isirayila bɔnɔn xuridina? Bunyamin xabilan birin mi dangue n ma xabilan na ba? Nayi, nanfera i fe sifani ito falama n ma?"

²² Samuyeli yi Sɔli nun a walikeen tongo, a e xali donse dondeni, a yi e dɔɔ dɔɔde xungbeni muxu tonge saxan tɔɔn yi denaxan yi. ²³ Samuyeli yi a fala kudi soon xa, a naxa, "Fa suben na n naxan soxi i yii alogo i xa a dɔɔ muxuna nde yee ra." ²⁴ Kudi soon yi sa danban nun sube gbete tongo a yi e sa Sɔli yetagi.

Samuyeli yi a fala, a naxa, "Na nan namaraxi i xa. A don bayo a yi dɔxi i tan nan yee ra. N na a falaxi e xa nen, n naxa, 'Xɔɔna nde fama nen n xon.'" Nayi, Sɔli yi a dege na lɔxon e nun Samuyeli. ²⁵ E yi godo taani keli geyaan ma saraxa badeni. Samuyeli nun Sɔli yi falan ti a banxin kɔe ra. ²⁶ Na xɔɔn bode e keli subaxa. Samuyeli yi Sɔli xili, a naxa, "E xa e yitɔn, n xa sa e ti kira yi." Sɔli to keli, e nun Samuyeli yi mini. ²⁷ E to taan dan na li, Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, "I ya walikeen yamari a xa siga yeen na." Na yi siga yeen na. Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "Ti be singen, n xa Alaa falan nali i ma."

10 Samuyeli yi ture saseen tongo a turen susan Sɔli xunni, a yi a sunbu, a naxa, "Alatala yeteen bata i masusan, a i findi a yamaan yeeratiin na. ² I na keli n fema to, i xeme firin lima nen Rakeli bilinganna yireni, Selisa taani Bunyamin yamanan danna ra. E ito falama nen i xa, e naxa, 'I sigaxi sofanla naxanye fendeni, e bata to. I baba mi fa a mirima e ma, koni a kontofilixi e tan nan ma fe ra. A naxa: N xa nanse liga n ma diina fe ra?' ³ I na keli menni, i sigama nen han Taboro wudi gbeena. Menni i lanma nen xeme saxan na, e sigama Ala batudeni Beteli yi. Na nde keden sii saxan xalima nen, buru saxan taranma nen a firinden yii, manpa kundi keden yi taran a saxanden yii. ⁴ E i xɔɔnma nen e buru firin so i yii, i yi a rasuxu. ⁵ Na xanbi ra, i soma nen Gibeya-Elohimi taani, Filisitine ganla malanxi denaxan yi. I nema soma taani, i lanma nen nabi ganla ra keli geyaan ma saraxa badeni. Konden maxane nun tanban maxane nun xulen fene nun bɔnɔn maxane sigama e yee ra, nabine yi nabiya falane ti. ⁶ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin godoma i ma nen senbeni, i yi nabiya falane ti e xon. I maxetema nen, i findi muxu gbete ra. ⁷ Na taxamasenne birin na liga, i na naxan to a liga daxin na, i xa na liga bayo Ala i xon. ⁸ I sigama nen n yee ra Giligali yi, n ni i lima na alogo saraxa gan daxine xa ba e nun bɔnɔn xunbeli saraxane. Koni, fo i xa n mamɔ xii solofere, n na fa, n na fale i xa i lan i xa naxan liga."

⁹ Sɔli keli nen Samuyeli fema tun, Ala yi xaxili gbete so a yii, taxamasenne itoe birin yi liga na lɔxon yeteni.

¹⁰ Sɔli nun a walikeen Gibeya li waxatin naxan yi, e yi nabi ganla li na. Alaa Nii Sarijanxin yi godo Sɔli ma, a yi sa e fari e nabiya falane yi. ¹¹ Naxanye birin yi a kolon a foloni, ne to a to nabine ye, a nabiya falane tima, e yi a fala e bode tagi, e naxa, "Nanse ligaxi Kisu a diin na? Sɔli fan bata findi nabiin na ba?" ¹² Menna muxuna nde yi yabin ti, a naxa, "Nde nabine baba ra?" Sandan minixi menna nin: "Sɔli fan nabine ye ba?"

¹³ A to yelin nabiya falane tiye, a siga geyaan ma saraxa badeni. ¹⁴ Sɔli xɔɔn yi a fala Sɔli xa e nun a walikena, a naxa, "E yi sigaxi minen yi?" Sɔli yi a yabi, a naxa, "Sofali gilene fendeni. Koni nxu mi sese to, nxu yi siga Samuyeli fema." ¹⁵ Sɔli xɔɔn yi a fala, a naxa, "A yeba n xa Samuyeli naxan falaxi e xa." ¹⁶ Sɔli yi a yabi, a naxa, "A fala nxu xa nen a sofali gilene bata to." Koni a mi sese fala a xa a mangayana a fe yi Samuyeli naxan fala.

¹⁷ Samuyeli yi Isirayila yamaan xili Alatala yetagi Misi-pa yi. ¹⁸ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N tan nan Isirayila raminixi Misiran yi. N tan nan ε xunbaxi Misiran kaane yii e nun yamanan bonna naxanye yi ε naxankataxi.' ¹⁹ To ε bata ε me ε Ala ra naxan ε rakisi ε tɔɔne nun ε gbalone birin ma. E naxa, 'Mangan dɔɔnxu xun na.' Awa, ε fa ε yete yita Alatala ra bɔnɔn yeen nun xabila yeen ma."

²⁰ Samuyeli yi Isirayila bɔnɔnne birin xili, Bunyamin bɔnɔnna yi sugandi. ²¹ Awa, a yi Bunyamin bɔnɔnna birin xili xabila yeen ma, Matiri a xabilan yi sugandi. Dɔnɔxen na, Kisu a dii xemen Sɔli yi sugandi. E yi a fen, koni e mi a to. ²² E mɔn yi Alatala maxɔdin, e naxa, "Xemeni ito bata fa be yi ba?" Alatala yi e yabi, a naxa, "A luxunxi goronne ye." ²³ E yi e gi, e sa a ba na yi, a yi ti yamaan ye. A xunna yi yite bonne birin xa. ²⁴ Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, "E a mato, Alatala naxan sugandixi! A bɔɔn mi yamaan mumeen ye." Yamaan birin yi xɔɔ, e naxa, "Ala xa sii xunkuye fi a ma!"

²⁵ Samuyeli yi mangaya sariyan ye ba yamaan xa, a a sebe kedin kui, a naxan sa Alatala fema. Dɔnɔxen na, a Isirayila kaane birin nasiga e konne yi. ²⁶ Sɔli fan yi siga a konni Gibeya yi. Muxu kendena ndee yi sa a mati Ala bɔɔn fajin sa naxanye yi. ²⁷ Koni fuyantenna ndee yi a fala, e naxa, "Xemeni ito nxu rakisima di?" E yi a rapaxu e mi sese fi a ma. Koni Sɔli yi a dundu.

Sɔli yi Yabesi taan xunba

11 Nba, Amonine mangan Naxasi yi fa Yabesi-Galadi taan nabilin. Yabesi taan xemene birin yi a fala a xa, e naxa, "Layirin xa xidi en tagi, nxu findi i ya konyine ra." ² Amonin mangan Naxasi yi e yabi, a naxa, "Na bata fan, n bata tin lanna xa so en tagi, koni fɔ ito xa liga: N xa ε birin yifari ma yeene sɔɔɔɔɔɔ ayi, n yi Isirayila birin nayagi." ³ Yabesi taan fonne yi a fala a xa, e naxa, "Xii solofere fi nxu ma, alogo nxu xa xerane rasiga Isirayila bɔɔn birin yi. Xa muxe mi fa nxu rakisideni, nxu nxu yete so i yii." ⁴ Xerane to siga Gibeya yi, Sɔli a taani, e feni itoe dentegɔ yamaan xa, birin yi a wuga xuini te.

⁵ Sɔli yi kelima xeen ma e nun a jingene, a maxɔdin-na ti, a naxa, "Nanfera yamaan birin wugama?" E yi Yabesi kaane falan ye ba a xa. ⁶ Sɔli to falani ito me, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma senbeni, a yi xɔɔ kati! ⁷ A yi jinge firin tongo, a yi e yisege a dungin dungin na, a xerane rasiga, a e xa ne xali Isirayila bɔɔn birin yi. E naxa, "Naxan yo mi bira Sɔli nun Samuyeli fɔɔ ra na kannan jingene ligama ikiini." Yamaan yi gaxu Alatala ye ra, e yi e malan alo muxu kedenna. ⁸ Sɔli yi e tenge Beseki yi, Isirayila xemene muxu wuli kemε saxan, Yuda xemene muxu wuli tonge saxan. ⁹ Xeraan naxanye fa, e yi a fala ne xa, e naxa, "E sa ito fala Yabesi-Galadi muxune xa, e naxa, 'Benun sogan xa xɔɔ tila ε kisin sɔɔɔma nen.'" Xerane to fa na fala Yabesi muxune xa, e yi naxan. ¹⁰ E yi a fala Amoni kaane xa, e naxa, "Nxu nxu yete soma nen ε yii tila, ε yi nxu raba ε waxɔn kiini."

¹¹ Na xɔɔn bode, Sɔli yi a ganli taxun dɔɔɔde saxan. E so Amoni gali malandeni kɔε dɔnɔxen na. E yi Amonine faha han sogan yi xɔɔ. Muxu jɔɔene yi xuya ayi hali muxu firin mi lu e bode fari.

¹² Yamaan yi a fala Samuyeli xa, e naxa, "Nde yi a falama a Sɔli nama lu en xun na? Fa na muxune ra, nxu xa e faha!" ¹³ Koni Sɔli yi a fala yamaan xa, a naxa, "Muxu yo mi faxama to lɔɔni, bayo Alatala bata Isirayila rakisi to."

Sɔli a mangayana fe

¹⁴ Na xanbi ra, Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, "E fa be, en siga Giligali yi alogo en mɔn xa Sɔli a mangayana fe fala." ¹⁵ Yamaan birin yi siga Giligali yi. E yi Sɔli findi mangan na Giligali yi Alatala yetagi. E bɔɔn xunbeli saraxane ba Alatala yetagi menni. Sɔli nun Isirayila yamaan birin yi naxanaxan gbeen naba.

12 Samuyeli yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, "N bata ε xuiin name ε naxan birin falaxi. N bata mangan dɔɔɔ ε xun na. ² Iki mangan ni i ra naxan tima ε ye ra. N tan bata fori n xunsexen bata fuga. N ma diine fan be ε tagi. N bata ti ε ye ra keli n dii bɔɔn ma han to. ³ N tan ni i ra, n tixi ε yetagi. E n yabi Alatala yetagi e nun a muxu sugandixina. N na nde a jinge tongo? N na nde a sofali tongo? N na nde naxankata? N na nde tɔɔ? N dimi yi seen nasuxu nde ra alogo n xa n yeen naxi a fe naxin ma? Xa n na nde keden peen tongo nen, n na raxetema nen." ⁴ E yi a yabi, e naxa, "I mi nxu naxankataxi. I mi nxu tɔɔxi. I mi se rasuxi muxu yo yii." ⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala nan ε seren na, a muxu sugandixin nan ε seren na to lɔɔni, a ε mi sese to n yii." E naxa, "Seren nan a tan na."

⁶ Samuyeli mɔn yi a fala yamaan xa, a naxa, "Alatala nan Musa nun Haruna tongo alogo ε benbane xa mini Misiran yi. ⁷ Awa iki, ε ti kitisadeni Alatala yetagi. Alatala fe fajin naxanye ligaxi ε nun ε benbane xa, n ne rabirama nen ε ma. ⁸ Yaxuba fa xanbini Misiran yi, ε benbane yi Alatala maxandi e mali feen na. Alatala yi Musa nun Haruna rafa, e ε benbane ramini Misiran yi, e yi e radɔɔ be. ⁹ Koni e yi jinan Alatala xɔn, e Ala. Nanara, a yi tin e yi so Sisera yamarin bun, Xasori gali mangana. A mɔn yi e so Filisitine yii e nun Moyaba mangan yii, naxanye yi e yengema. ¹⁰ E mɔn yi Alatala maxandi, e naxa, 'Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata Alatala rabepin nxu yi Baali nun Asitarate suxurene batu. Koni iki, nxu xunba nxu yaxune yii fa, nxu i batuε.' ¹¹ Awa, Alatala yi Yerubali rafa e nun Bedani nun Yefeta, dɔnɔxen na n tan Samuyeli, alogo ε xa xunba ε yaxune yii naxanye ε rabilinxi. E yi lu kantanna kui. ¹² Koni ε to Amonine manga Naxasi to fe ε xili ma, ε yi a fala n xa, e naxa, 'Nxu wama mangan xɔn, a xa nxu yamari.' A yi luxi alo Alatala mi yi ε mangan na. ¹³ Awa, ε bata a sɔɔ ε mangan naxan sugandixi, ε bata naxan maxɔdin. Alatala bata mangan dɔɔɔ ε xun na. ¹⁴ Xa ε gaxu Alatala ye ra, ε yi a batu, xa ε a xuiin name, xa ε mi murute Alatalaa yamarine ma, nayi ε nun ε mangan xa bira Alatala fɔɔ ra, ε Ala. ¹⁵ Koni xa ε mi Alatala xuiin name, xa ε murute Alatalaa yamarine bun, nayi Alatala ε

yengema nen, alo a liga ε benbane ra kii naxan yi. ¹⁶ Iki, ε yitɔn ε yi fe gbeen mato Alatala naxan ligama ε yetagi. ¹⁷ To xa mi murutu xaba waxatin na ba? N na Alatala maxandima nen, a yi galanna nun tulen nagodo. Nayi, ε ε kala fe gbeen kolonma nen Alatala yεε ra yi, ε to mangan dɔɔ feen maxɔdinxi.”

¹⁸ Samuyeli yi Alatala maxandi. Na lɔɔɔn yeteni, Alatala yi galanna nun tulen nafa. Yamaan birin yi gaxu Alatala yεε ra e nun Samuyeli. ¹⁹ Yamaan birin yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Alatala maxandi, i ya Ala, i ya walikene xa, alogo nxu nama faha, bayo nxu bata mangan maxɔdin feen sa nxɔ yulubine birin fari.”

²⁰ Samuyeli naxa, “E nama gaxu. E bata fe naxini ito birin liga, koni ε nama xete Alatala fɔɔ ra, ε Alatala batu ε bɔɔnen ma feu! ²¹ E nama bira suxurene fɔɔ ra fuyan! Naxanye mi nɔε maliin tiye, e mi marakisin tiye, bayo ala fuune nan e tan na. ²² Alatala mi a yamaan nabepinɔε a xili gbeena fe ra, bayo a tan yeteen nan tinxi ε findi a yamaan na. ²³ Alatala xa n fan natanga yulubi tongon ma, n tondi a maxande ε xa! N na ε xaranma nen kira fapin nun tinxinna ma. ²⁴ E gaxu Alatala yεε ra tun! E a batu lannayani ε bɔɔnen ma feu! A mato, a fe gbeen naxanye ligaxi ε xa. ²⁵ Koni xa ε lu fe naxin lige, ε raxɔrima nen, ε tan nun ε mangan na.”

Isirayila yi murute Filisitine ma

13 Sɔli findi mangan na a nɔε tonge saxanden nan ma, a yi nɔε tonge naanin nun firin ti mangayani Isirayila yi. ² Sɔli yi xeme wuli saxan sugandi Isirayila kaane ye. Wuli firin yi a fema Mikimasi yi e nun Beteli geyane fari. Wuli keden yi lu Yonatan fema Gibeya yi Bunyamin bɔɔɔni. A yi yama dɔɔxene rasiga e konne yi. ³ Lɔɔɔna nde Yonatan yi fu Filisitine gali malanden ma naxan yi Geba yi. Filisitine yi na mε. Sɔli yi xɔɔaan fe bɔɔɔn yiren birin yi. A yi a fala, a naxa, “Heburune xa a mε!” ⁴ Isirayila birin yi a mε a Sɔli bata fu Filisitine gali malanden ma, a yi rapaxu Filisitine ma alo se kunxin xirina. Nayi, muxune birin yi maxili, e yi malan Sɔli fema Giligali yi. ⁵ Filisitine fan yi e malan Isirayila yenge xinla ma. Yenge so wontoro wuli saxan yi e yii e nun soo raji wuli sennin, e nun sofaan naxanye yi wuya alo mɛpɛnsinna naxan baan dε. E fa e malan Mikimasi yi, Beti-Aweni sogeteden binni. ⁶ Isirayila xemene to a to a e bata yigbeten, e nun feene bata xɔɔɔ e ganla ma, muxune yi siga e luxunɔε faranne ra, e nun fɔɔɔne yi, e nun gemε longonne nun yinle ra, e nun ige ramaradene yi. ⁷ Heburuna ndee fan yi Yuruden baani gidima siga Gadi nun Galadi yamanani. Sɔli mɔn yi Giligali yi, sofaan naxanye birin yi a fɔɔ ra ne yi xuruxurunma gaxuni. ⁸ A yi Samuyeli mame xii solofere, han a waxatin naxan falaxi. Koni Samuyeli mi fa Giligali yi. Yamaan yi e makuya fɔɔ a ra, e xuya ayi.

Sɔli a kalana

⁹ Nayi, Sɔli yi a fala, a naxa, “E fa saraxa gan daxin na e nun bɔɔne xunbeli saraxane.” A yi saraxa gan daxin ba. ¹⁰ A yi yelinma na saraxan bε waxatin naxan yi,

Samuyeli yi fa. Sɔli yi siga a ralandeni alogo a xa a xɔɔn. ¹¹ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “N na a toxi nen a yamana e masigama n na, e nun i fan mi faxi en lanma waxatin ma, Filisitine fan bata yi malan Mikimasi yi, ¹² nanara n yi mirixi, n naxa, ‘Filisitine fama nen n xili ma Giligali yi, n mɔn munma Alatala maxandi singen,’ na yi n karahan, n yeteen yi saraxan gan.” ¹³ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I bata a liga alo xaxilitarena, i mi Alatalaa yamarin suxu, i ya Ala. Alatala yi a ligama nen nun i ya mangayaan yi lu Isirayila xun na habadan! ¹⁴ Koni iki, i ya mangayaan mi luma a ra. Alatala bata xemena nde fen naxan bɔɔne luxi alo a bɔɔne, a yi a sugandi a yamaan yεeratiin na, bayo i mi Alatalaa yamarin suxi.” ¹⁵ Samuyeli yi keli Giligali yi a te Gibeya yi, Bunyamin yamanani. Yamaan naxan yi Sɔli fɔɔ ra a ne tenge. Xeme keme sennin nɔɔn yi na. ¹⁶ Sɔli a dii xemen Yonatan nun yamaan naxan yi a fɔɔ ra, ne yi dɔɔ Geba yi, Bunyamin bɔɔɔn ma. Filisitine yi malanxi Mikimasi yi. ¹⁷ Ganla dɔɔ saxan yi mini Filisitine sofane malandeni alogo e xa yengen so. Gali keden yi siga Ofara binni Suwali yamanani. ¹⁸ Ganla boden yi siga Beti-Xoron binni. A saxanden yi siga yamanan danna binna ra Seboyin lanbanna xunna ra, tonbon yiren dɔɔn.

¹⁹ Na waxatini, xabun mi yi toma Isirayila bɔɔɔ yo ma, bayo Filisitine bata yi a fala, e naxa, “Heburu kaane nama silanfanna nun tanban nafala.” ²⁰ Isirayila kaan birin yi sigama Filisiti xabun nan fema a pinge kenna deni tɔnden hanma kenna hanma bunbina, hanma bundena. ²¹ E yi gbeti gbanan keden nan fima pinge kenna deni tɔn feen na, e nun kenna. Koni a tagiin nan yi fima nama malan sena fe ra hanma bunbina hanma pinge gbengben wurena. ²² Nanara, yenge so lɔɔni, silanfanna nun tanban mi yi Sɔli nun Yonatan ma sofane yii. Fɔ mangan nun a diina. ²³ Filisiti gali keden yi sa Mikimasi kiraan suxu geya longonna ra.

Yonatan yi Filisitine yenge

14 Lɔɔɔna nde, Sɔli a diin Yonatan yi a fala a yenge-so seene maxali banxulanna xa, a naxa, “Fa en gidi han Filisitine gali malandeni bode fɔɔni.” Koni Yonatan mi a baba rakolon.

² Sɔli yi Gibeya danna ra girenada wudin bun ma Migiron yi. Sofa keme sennin yi a fema. ³ Saraxarali doomaan yi Axiya nan yii na yi, Ikabodi tada Axituba a dii xemena. Finexasi nan Axituba sɔɔ. Heli, Alatalaa saraxaralina Silo yi, na nan Finexasi sɔɔ. Muxu yo mi yi a kolon a Yonatan bata mini.

⁴ Yonatan yi minima geya longonna nan na alogo a xa Filisitine gali malanden masɔɔ. Na kiraan yi minixi geya tintinxi firinne nan longori ra, na kedenna yi xili Bosesi, boden xili Senne. ⁵ Geya keden kɔmen fɔɔni Mikimasi binni, boden yiifari fɔɔni Geba binni.

⁶ Yonatan yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, “Fa, en siga han Filisiti Ala kolontarene gali malandeni. Waxatina nde Alatala en malima nen. Sese mi nɔε Alatalaa marakisin yεε rase, hali yama xurudin na a ra,

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

nowami, Aximaasi a dii temena. A sofa kuntigin yi xili nen Abineri, Sɔli ɔxɔ Neri a dii xemena. ⁵¹ Kisu, Sɔli baba, e nun Neri, Abineri baba, Abiyeli a diin nan yi ne ra. ⁵² Yenge naxin keli nen Filisitine xili ma Sɔli a mangayaan neene birin yi. Nanara, a nema fa senbemaan to hanma wekiledena, a bata a raso a ganli.

Isirayila yi Amalekine yenge

15 Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, "Alatala n tan nan xexi i xunna masusandeni i sugandi xinla ma alo mangana Isirayila xun na, a yamana. Awa, i tuli mati Alatalaa falan na. ² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Amalekine to kiraan bolon Isirayila kaane yee ra e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi, n mi jinanxi na feen xɔn ma mumɛ! ³ Awa iki, sa Amalekine yenge, e gbeen seen naxanye birin na, i yi ne kala fefe! I nama kininkinin, niimaseene birin faxa, xemene nun naxanle, dii nɔrene nun dii futene, ningene nun yexene, nɔɔɔmene nun sofanle."

⁴ Sɔli yi ganla maxili, a e tenge Telayimi yi. Sofaan san masiga tiin muxu wuli keme firin yi na e nun Yuda xeme wuli fu. ⁵ Sɔli yi siga han Amaleki taani, a yi yengeni tɔn lanbanni. ⁶ A yi a fala Kenine xa, a naxa, "E e masiga, e keli Amalekine ye, alogo n nama e raxɔri e xɔn. Bayo e hinan nen Isirayila kaane ra, e to yi minima Misiran yamanani." Kenine yi e masiga Amalekine ra.

⁷ Sɔli yi Amalekine yenge keli Xawila yi han Suru, Misiran sogeteden binna. ⁸ A yi Agaga Amalekine mangan nɔren suxu, a yi a yamaan birin faxa silanfanna ra fefe! ⁹ Sɔli nun a ganla yi Agaga lu a nii ra e nun a xuruse sensenne nun ningene nun yexene nun ninge diine nun yexee diine nun sube fapine birin. E mi tin ne faxe. Koni, naxanye mi yi fan, tɔn mi yi naxanye ra, e ne faxa.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti Samuyeli xa, a naxa, ¹¹ "N nimisaxi Sɔli dɔxɔ feen na mangayani, bayo a bata a xun xanbi so n tan yi, a mi n ma falane ligama." Samuyeli yi kɔxɔ, a xi Alatala maxande kɔena ngan na. ¹² Samuyeli yi keli xɔxɔ! A siga Sɔli ralandeni. E yi a fala a xa a Sɔli bata yi siga Karemele yi, alogo a xa sa xun-nayeren gemen dɔxɔ a yete xa. A mɔn bata yi kiraan suxu a godo Giligali yi. ¹³ Samuyeli yi sa a li na yi. Sɔli naxa, "Alatala xa i baraka. N bata Alatalaa falane suxu." ¹⁴ Samuyeli yi a fala, a naxa, "Nayi, yexee wuga xuiin mundun mema ito ra? Ningene mundun wuga xui ito ra?" ¹⁵ Sɔli yi yabin ti, a naxa, "Sofane nan faxi e ra sa keli Amalekine konni. E bata yexeen nun ninge sensenne ba a ye alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala. Koni nxu a dɔnxene birin faxa nen."

¹⁶ Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, "A lu na kiini! N xa a fala i xa Alatala naxan falaxi n xa to kɔeen na." Sɔli yi a fala, a naxa, "A fala n xa." ¹⁷ Samuyeli yi a fala, a naxa, "A singeni i yi i yete mirixi muxu xurin nan na, iki i bata findi Isirayila bɔnsɔnne mangan na. Alatala nan i masusanxi, i findi mangan na Isirayila xun na. ¹⁸ Anu, Alatala bata yi i xe fena nde ra, a naxa, 'Sa Amalekine, yulubi kanne raxɔri fefe! Sa e yenge han i yi e nan fefe!'

¹⁹ Nanfera i mi i tuli mati Alatalaa falan na? Nanfera i yenge yi seene tongo, i fe naxin liga Alatala yetagi?"

²⁰ Sɔli yi Samuyeli yabi, a naxa, "N na Alatala xuiin name nen ki fapi! N bira nen a kiraan fɔxɔ ra a naxan yita n na, n yi Amalekine raxɔri fefe! Fɔ Agaga, e mangana, n yi fa a ra be. ²¹ Koni, sofane bata yexene nun ninge sensenne ba yenge yi seene ye, naxanye fan e ne ba se kala daxine ye, alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala, Giligali yi be." ²² Samuyeli yi a fala, a naxa, "Saraxa ganxine nun saraxane Alatala kenɔnɔ dangu a xuiin suxun na ba? En-en. Fala suxun dangu saraxane ra, yete magodon dangu konton turene ra. ²³ Awa, muruten fan findixi yulubin nan na alo yiimatona, matandin fan naxu alo suxure batuna. Bayo i bata i me Alatalaa falan na, a fan fa a mema i ra nen alo mangana."

²⁴ Nayi, Sɔli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "N bata yulubin liga! N bata Alatalaa falane matandi, e nun i ya falane. N gaxu nen yamaan yee ra, n yi a xuiin name.

²⁵ Iki n bata i mayandi, dija n yulubin ma, en birin xa xete alogo n xa Alatala batu." ²⁶ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "N mi fa fama i fɔxɔ ra, bayo i bata i me Alatalaa falan na, Alatala yi a me i ra alo Isirayila mangana."

²⁷ Samuyeli yi a firifiri alogo a xa siga, koni Sɔli yi a suxu a domaan lenben ma, a bɔ. ²⁸ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "Alatala Isirayila mangayaan bama i yii na kiini to, a yi a so i ya muxuna nde yii, naxan dangu i tan na. ²⁹ Ala, Isirayila binyen naxan yi, a mi wule, a mi a miriyane maxetema, bayo adamadi mi a ra." ³⁰ Sɔli mɔn yi a yabi, a naxa, "N bata yulubin liga! Koni yandi, binyen sa n ma, fonne nun Isirayila yamaan yetagi, en birin xa xete n yi Alatala batu i ya Ala."

³¹ Samuyeli nun Sɔli yi xete e bode xɔn, Sɔli yi Alatala batu. ³² Samuyeli yi a fala, a naxa, "E fa Agaga ra n xa, Amalekine mangana." Agaga yi a maso a binni sewani, a yi a falama a yete ma, "Saya xɔlen bata nan yati!"

³³ Koni Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, "I ya silanfanna bata yi diine ba naxanle yii. Na kiini i nga a diin bama nen a yii." Samuyeli yi Agaga yisege sege Alatala yetagi Giligali yi.

³⁴ Samuyeli yi xete Rama yi, Sɔli yi xete a konni Gibeya yi. ³⁵ Samuyeli mi fa Sɔli to han a faxa, bayo a yi sunuxi a fe ra. Alatala yi nimisa Sɔli sugandi feen na mangan na Isirayila xun na.

Ala yi Dawuda sugandi

16 Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Han waxatin mundun yi i luye sunuxi Sɔli a fe ra? N tan yeteen bata n me a ra alo mangana Isirayila xun na. I ya ture sa fenna rafe, n bata i rasiga Yese konni, Betelemi kaana. N bata mangana nde sugandi a dii xemene ye." ² Samuyeli yi a fala, a naxa, "N sigama di? Sɔli a feen mema nen, a yi n faxa." Alatala yi a fala, a naxa, "Ninge gilena nde xali i yii, i yi a fala, i naxa, 'N faxi saraxa baden nin Alatala xa.' ³ Yese xili saraxa bani, n na a yite i ra i lan i xa naxan liga. N na naxan yita i ra, i yi na kanna masusan a sugandi feen na mangan na."

⁴ Alatala naxan fala, Samuyeli yi na liga a siga Betelemi yi. Taan fonne birin yi fa a ralandeni e xuruxurunma gaxuni. E a maxɔdin, e naxa, "I faxi fe fajin nan na ba?" ⁵ A yi a fala, a naxa, "Ɔn, herin na a ra. N faxi saraxa baden nin Alatala xa. E ε rasarijan, ε fa n fema saraxa badeni. A yi Yese fan nun a diine rasarijan a e xili saraxa bani."

⁶ Ne fa waxatin naxan yi, Samuyeli to Eliyabi to, a yi a miri, a naxa, "Alatala a tan nan sugandixi yati!" ⁷ Koni Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "I nama i miri a tofanna ma hanma a kuyana, bayo n mi a tan sugandixi. Alatala mi feene yatema adamadiine naxanye yatexi. Adamadiine a yetagin nan matoma, koni Alatala muxun bɔɔn nan matoma." ⁸ Yese yi Abinadabo xili a a radangu Samuyeli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Alatala mi ito sugandixi." ⁹ Yese yi Sama radangu. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Alatala mi ito fan sugandixi." ¹⁰ Yese a dii soloferene radangu Samuyeli yetagi, koni Samuyeli naxa, "Alatala mi itoe sese sugandixi."

¹¹ Samuyeli mɔn yi Yese maxɔdin, a naxa, "Banxulan-na se mi fa be?" Yese yi a yabi, a naxa, "Xurimaan nan luxi, koni a sa xuruse rabadeni." Nayi, Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, "A xa sa fen, en mi donse donna fɔɔma a xanbi." ¹² Yese yi muxuna nde xe, a sa fa a ra. A fatin yi gbeeli, a yetagin yi rayabu, a ti kiin yi fan. Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Keli, i yi a masusan a sugandi feen na, bayo a tan na a ra." ¹³ Samuyeli yi ture sa fenna tongo a Dawuda xunna masusan a tadane tagi. Fɔɔ na lɔɔni, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Dawuda ma senbeni. Samuyeli yi keli, a siga Rama yi.

Dawuda yi wali Sɔli xa

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin bata yi mini Sɔli yi, yinna naxin yi lu a tɔre fata Alatala ra. ¹⁵ Sɔli a walikene yi a fala a xa, e naxa, "Ninan naxin nan i tɔɔma keli Ala ma. ¹⁶ Nxu kanna xa falan ti. I ya walikene i sagoni. Nxu xemena nde fenɔe naxan fatan kondenna maxe. Ninan naxin na so i yi keli Ala ma, maxaseen yi maxa, na yi i bɔɔn nafan i ma." ¹⁷ Sɔli yi yabin ti, a naxa, "Awa, ε maxase maxa fajina nde fen n xa, ε yi fa a ra." ¹⁸ Walike keden yi a fala, a naxa, "N bata Yese Betelemi kaana dii xemε keden to naxan fatan kondenna maxe. Sofa kenden na a ra, a wεkile han! A falan tima ki fajni, a mɔn tofan. Alatala a xɔn." ¹⁹ Sɔli yi xerane rasiga a faladeni Yese xa, a naxa, "I ya dii xemεn Dawuda rafa n ma naxan xuruseene fɔɔ ra." ²⁰ Yese yi sofali keden tongo, a burun nate a fari, e nun manpa kundi keden nun sii keden, a yi e birin so Dawuda yii Sɔli xa. ²¹ Dawuda yi fa a ti Sɔli yetagi, a rafan a ma han a findi a yenge so se maxanla nde ra. ²² Sɔli yi xeraan nasiga Yese ma, a naxa, "Tin, i xa Dawuda lu n yii, bayo a rafan n ma." ²³ Nayi, yinnan na yi so Sɔli yi keli Ala ma waxatin naxan yi, Dawuda yi kondenna tongoma nen a a maxa. Na yi Sɔli mafisama nen, a dundu, yinna naxin yi mini ayi.

Filisitine yi keli Isirayila xili ma

¹⁷ Filisitine yi e ganle malan yenge so xinla ma. E yi e malan Soko yi, naxan Yuda bɔɔn ma. E yi e ganla malan Soko nun Aseka tagi, Efesi-Damimi yi. ² Sɔli nun Isirayila muxune fan yi e ganla malan Ela lanbanni. E yi e ganla ti Filisitine yenge xinla ma. ³ Filisitine yi tixi geyaan fari fɔɔ kedenni, Isirayila kaane fan geyaan fari fɔɔ kedenni. Lanbanna yi e tagi.

⁴ Fala ralina nde yi mini Filisitine ye, a a maso gali firinne tagi. A yi xili Goliyati, Gati kaan nan yi a ra. A yi kuya fɔ nɔngɔnna ye sennin nun yiin ye keden. ⁵ Sula kɔmɔtin yi soxi a xun na, sula domain xali daxin yi a fatin kantanma naxan kilo tonge sennin liye. ⁶ A sanne yi ye masansanxi sulan nan na. Sula silanfanna yi sɔtixi a fari. ⁷ A tanban feen yi gbo alo gbindonna. Wuren naxan yi na nɔe ra, a kilo solofere liye. A ye masansan wure lefaan suxu muxun yi sigan tima a yeε ra. ⁸ A a xuini te, a falan nasiga Isirayila ganla ma, a naxa, "Nanfera ε tixi yenge so xinla ma? Filisitina nde xa mi n tan na ba? E tan, Sɔli a konyine xa mi ε ra ba? E muxu keden yita naxan gode n yengedeni. ⁹ Xa a nɔ n bɔɔne a n faxa, n xu findi ε konyine ra. Xa n na a nɔ, n yi a faxa, ε findi nɔ konyine ra, ε wali n xu xa." ¹⁰ Filisiti xemεn mɔn yi a fala, a naxa, "N bata na xinla rasiga Isirayila ganle ma. Xemε keden xa mini, alogo n xu xa n xu bode yenge." ¹¹ Sɔli nun Isirayila kaane birin yi Filisiti xemεna falane me, gaxu gbeen yi e suxu.

Dawuda yi Goliyati faxa

¹² Yese Efarata bɔɔnɔnna dii xemεn nan yi Dawuda ra, naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda bɔɔn ma. Dii xemε solomasexe yi Yese yii. Sɔli waxatini, Yese bata yi findi fonna ra yamaan ye. ¹³ Yese a dii xemε singe saxanne bata yi siga Sɔli fɔɔ ra yengeni. A singen yi xili Eliyabi, a firinden xili Abinadabo, a saxanden xili Sama.

¹⁴ Dawuda nan yi xurimaan na. Fori saxanne yi Sɔli fɔɔ ra. ¹⁵ Dawuda yi sigama Sɔli konni a mɔn yi xetema a babaa xuruseene rabadeni Betelemi yi.

¹⁶ Xii tonge naanin, xɔɔnna nun pinbanna, Goliyati Filisiti xemεn yi tima nen e yetagi. ¹⁷ Yese yi a fala a diin Dawuda xa, a naxa, "Donse xɔri benbenla nun buru xun funi itoe tongo, i yi e xali i tadane xɔn gali malandeni. ¹⁸ I mɔn yi fene kundi funi itoe sanba e sofa kuntingin ma. I mɔn yi a mato xa i tadane kende, i yi fa taxamasenna nde ra keli e ma. ¹⁹ E Sɔli fema Ela lanbanni e nun Isirayila xemεne birin Filisitine yengedeni."

²⁰ Dawuda yi keli xɔɔn xɔɔn. A xuruseene taxu xuruse kantanna nde ra, a a goronne tongo, a siga, alo Yese a yamari kii naxan yi. A so gali malandeni waxatin naxan yi, a yi ganla li tixi yenge so xinla ma, e yenge sɔnxɔni tema. ²¹ Isirayila nun Filisitine yi e ganle ti yenge so xinla ma, kenenni ²² Dawuda yi a goronne taxu goron kantanna ra, ganla yi tixi denaxan yi a siga a giye menni. A to so, a a tadane xɔɔn. ²³ A yi fala tiini e ra waxatin naxan yi, Filisiti sofaan Goliyati Gati kaan yi a mafa a ganla yeε ra. A mɔn yi a xuini te, a xete a

dari fe xinli ito ma. Dawuda yi a mε. ²⁴ Isirayila kaane birin yi e masiga e to Goliyati to, bayo e yi gaxuxi a yεε ra ki fani. ²⁵ Birin yi a falama, e naxa, “E bata xemeni ito to gode? A godoma Isirayila xili feen nan ma. Naxan na a faxes, mangan nafulu gbeen fiye a ma nen. A a dii temen fi a ma futun na, a mudu fiin ba a denbayaan xun ma Isirayila yi.”

²⁶ Xemen naxanye yi Dawuda fema, a a fala ne xa, a naxa, “Nanfe lige na kanna xa naxan na Filisitini ito faxes, a yagin ba Isirayila ma? Nde Filisiti Ala kolontareni ito ra naxan susuxi habadan Alaa ganle makonbe?” ²⁷ Yamaan yi xete falane ma, e naxa, “Ito nan ligama na kanna xa naxan na a faxes.” ²⁸ Eliyabi, a tadan forimaan to e nun sofane to batue, a xol Dawuda ma han! A yi a fala, a naxa, “Nanfera i faxes be? I ya xuruse kurudin taxuxi nde ra burunna ra? N ni i ya yete yigboon kolon, e nun i ya bane jaxiyana. I faxes yengeni gbeden nin.” ²⁹ Dawuda yi maxodinna ti, a naxa, “N nanse ligaxi a jaxin na? N fala tiin nin gbansan!” ³⁰ A a xun xanbi so a tada yi a sofa gbete maxodin na kii keddenni. Yamaan yi a yabi alo a singena.

³¹ E na falane me Dawuda ra waxatin naxan yi e sa ne dentegε Soli xa. Soli yi a xili. ³² Dawuda yi a fala Soli xa, a naxa, “Muxu yo nama yigitege Filisitini ito a fe ra. N tan, i ya walikeen sigama nen a yengedeni.” ³³ Soli yi Dawuda yabi, a naxa, “I mi nε Filisitini ito yenge, bayo banxulan joren ni i ra, koni a tan, yenge soon na a ra xabu a dii jorena.” ³⁴ Dawuda yi a fala Soli xa, a naxa, “N tan, i ya walikeen yi n baba xuruseene nan nabama. Xa yatana hanma jarina nde yi fa, a yexε keden suxu, ³⁵ n yi n gima a fεε ra nen, n yi a bane, n yexε ba a de ra. Xa a fa n xili ma, n yi a suxuma nen a xabene ma, n na a bane, a faxes. ³⁶ I ya walikeen yi yatan nun jarin faxama na kii nin, awa n Filisiti Ala kolontareni ito ligama na kiini nen. Amasot, a bata habadan Alaa ganle makonbi. ³⁷ Alatala naxan n natangaxi yatan nun jarin yii xanle ma, na mε n be Filisitini ito yii nen.” Nayi, Soli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga, Alatala xa lu i xεn.”

³⁸ Soli yi Dawuda maxidi a yetena a dugine yi, a a maxidi a makantan domani, a sula komotin so a xun na. ³⁹ Dawuda yi Soli a silanfanna singan a tagi xidin na a dugine fari. A yi keli a xa siga. Koni a mi yi darixi e ra. A yi a fala, a naxa, “N mi nε ito birin nasiga tiye, n munma fatan singe.” Dawuda yi e ba a ma. ⁴⁰ A dunganna suxu a yii, a geme malaxunxin suulun sugandi xuden de. A e sa a yexε raba sagbaan kui. A lantanna a yii, a siga Filisiti sofaan xili ma.

⁴¹ Filisiti sofaan yi a maso Dawuda ra ndedi ndedi, a ye masansan wure lefana maxanla fan yi sigama a yεε ra. ⁴² A Dawuda mato, a yi a kolon a banxulan joren nan mεn yi Dawuda ra, a fatin yi gbeeli, a yetagin yi tofan. Goliyati yi a rapaxu. ⁴³ Filisiti sofaan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Baredin nan n na ba? I to fama n xili ma ε nun dunganna?” A yi a danga a suxurene yi. ⁴⁴ A yi a fala, a naxa, “Fa be! N ni i suben soma nen xoline nun subene yii!” ⁴⁵ Dawuda yi a fala Filisiti sofaan xa, a naxa, “I fama n xili ma silanfanna nun tanban nun xan-

la nan na i yii, koni n tan fama i xili ma Alatala Senben Birin Kanna nan xili yi, Isirayila ganle Ala, i naxan konbixi. ⁴⁶ To, Alatala i soma nen n yii, n yi i nε, n ni i xunna bolonε a de. To, n Filisiti ganla muxune binbine soma nen xoline nun subene yii, dununa muxune birin yi a kolon a Ala Isirayila yii. ⁴⁷ Yamani ito birin yi a kolon a Alatala mi marakisin tima silanfanna nun tanban barakani. Amasot, Alatala nan gbee yengen na, a ε tan birin soma nen nxu yii.”

⁴⁸ Goliyati yi lu fe Dawuda binni, Dawuda yi a mafura, a a gi siga Filisiti sofaan nalandeni. ⁴⁹ Dawuda yi a yiin nagodo a sagbani, a gemen tongo, a a woli lantanna ra, a Filisiti sofaan golan a tigi ra. Gemen yi so Filisiti sofaan tigini, a bira a yetagin ma bεεni. ⁵⁰ Na kiini, Dawuda yi Filisiti sofaan nε lantanna nun gemen na, a a faxes, silanfann mi yi a yii. ⁵¹ Dawuda yi a gi han Filisiti sofaan dexεn, a ti na. A Filisiti sofana silanfanna botin a tēni, a yi a faxes, a yi a xunna bolon a de.

Filisiti to a to, a e yenge so kuntigin bata faxes, e yi e gi. ⁵² Isirayila nun Yuda sofane yi sεεni te, e bira e fεε ra, e e kedi han Gati nun Ekirεn so deen na. Filisiti sofane binbine yi biraxi Saarayimi kiraan xεn han Gati nun Ekirεn. ⁵³ Isirayila kaane to xete Filisiti fεε ra, e e gali malanden seene tongo. ⁵⁴ Dawuda yi Filisiti sofaan xunna tongo, a yi a xali Yerusalem taani. A sa Filisiti sofana yenge so seene sa a bubuni.

⁵⁵ Soli Dawuda to sigε waxatin naxan yi Filisiti sofaan nalandeni, a yi Abineri a gali xunna maxodin, a naxa, “Abineri, nde a dii banxulan joren ni ito ra?” Abineri yi a yabi, a naxa, “N bata nε niini, mangana, n mi a kolon.” ⁵⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “A ye fen, naxan ma dii banxulanni ito ra.” ⁵⁷ Dawuda keli xanbini Filisiti sofaan faxadeni, Abineri yi a tongo a siga a ra Soli yetagi. Filisiti sofaan xunna yi suxi Dawuda yii. ⁵⁸ Soli yi a fala a xa, a naxa, “Nde a dii i ra, banxulan jorena?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “I ya walikeen Yese a diin nan n na, Betelemi kaana.”

Yonatan nun Dawuda xoyiyana

18 Soli yelin falan tiye Dawuda xa waxatin naxan yi, Yonatan nun Dawuda yi findi xoyimane ra.

Yonatan yi Dawuda xanu alo a yetena. ² Na lεεn yeteni Soli yi Dawuda makankan a fema, a mi tin a siga a babaa banxini. ³ Yonatan yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, bayo a bata yi a xanu alo a yetena. ⁴ Doma gbeen naxan yi a ma, a na ba, a a so Dawuda yii e nun a yenge so domana, e nun a silanfanna nun a xanla nun a tagi xidina. ⁵ Soli na yi Dawuda rasiga dede, a feen sεεyama nen. Soli yi tide matexin fi a ma yengesone xun na. Na yi rafan yamaan birin ma, hali Soli a kuntigine.

⁶ Ganla xetematεna, Dawuda to bata yelin Filisiti sofaan faxε, Isirayila taane birin jaxanle yi mini Manga Soli ralandeni, e sign sama, e e bodonma tanban xuiin nun maxase gbetene xuiin na, e sεεma sεwani.

⁷ Jaxanle yi e bode yabima jaxanni, e naxa, “Soli bata muxu wuli keden faxes, Dawuda tan wuli fu.”

⁸ Sɔli yi na feen famu kii ɲaxini a xɔɔ kati! A yi a fala, a naxa, "E wuli fu nan soxi Dawuda yii, n tan wuli keden. A mi fa dasaxi sese ra fɔ mangayana." ⁹ Sɔli yi Dawuda rapaxu, fɔɔ na kɔɔ ma.

¹⁰ Na xɔɔ bode, yinna ɲaxin yi so Sɔli yi keli Ala ma. A yi waliyiya falane ti a banxin tagini. Dawuda yi kondenna maxama a xa alo a dari fena, Sɔli a tanban yi a yii. ¹¹ Sɔli yi a tanban woli, a naxa, "N Dawuda sɔɔɔma nen n na a sɔɔɔxin lu banxin kanke." Koni Dawuda yi keli a bun ma dɔɔɔ ma firin. ¹² Sɔli yi gaxu Dawuda yɛɛ ra, bayo Alatala bata yi a rabɛɛn a lu Dawuda xɔɔ. ¹³ Nanara, a yi Dawuda masiga a ra, a a findi sofa wuli fu kuntigin na. Dawuda yi lu sigɛ yengeni gali xunna ra. ¹⁴ Dawuda a feene birin yi sɔɔɔyama, bayo Alatala yi a xɔɔ. ¹⁵ Sɔli to a to a yi kɔɔ sɔɔɔma tun, a gaxu a yɛɛ ra. ¹⁶ Koni Dawuda yi rafan Isirayila nun Yuda birin ma, bayo a tan nan yi tima e yɛɛ ra e yengene yi.

¹⁷ Sɔli yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N ma dii tɛmɛ singen ni i ra, Merabi. N na a fima nen i ma futun na. Koni i wɛkile han! I yi Alatala a yengene so." Sɔli yi a miri, a naxa, "N mi n yiini tema a xili ma. Filisitine xa na liga!" ¹⁸ Dawuda yi Sɔli yabi, a naxa, "Sese mi n tan na, sese mi n baba a sɔɔɔnna nun a denbayaan na Isirayila yi. Mangan xa findi n bitanna ra di?" ¹⁹ Sɔli a dii tɛmɛ Merabi fi waxatin to a li Dawuda ma, a yi fi Adiriyeli ma, Mehola kaana.

²⁰ Awa, Mikali, Sɔli a dii tɛmɛna, Dawuda yi rafan a ma. E to na fala Sɔli xa, na yi a kenɛn. ²¹ Sɔli yi a fala, a naxa, "N na a fima a ma nen, alogo a xa findi a suxu fɛrɛn na, alogo Filisitine xa a faha." Sɔli mɔɔn yi a fala Dawuda xa a firindeni, a naxa, "I findima nen n bitanna ra to."

²² Sɔli yi yamarini ito fi a walikene ma, a naxa, "E falan ti Dawuda xa luxunni. E a fala a xa, e naxa, 'A mato i rafan mangan nun a kuntigine birin ma. Tin, i xa findi mangan bitanna ra.'" ²³ E yi na fala Dawuda xa. Koni Dawuda yi yabin ti, a naxa, "E tan yɛɛ ra yi fe xurin na a ra ba? N findi mangan bitanna ra? Setaren nan n tan na, kɔɔ mi n na." ²⁴ Sɔli a walikene yi sa a yeɔa a xa Dawuda naxan falaxi. ²⁵ Sɔli yi e yabi, a naxa, "E falan ti Dawuda xa, e naxa, 'Mangan mako mi futu se ma, koni a xa sa Filisiti muxu kɛmɛ banxulan a fa e kidin na, alogo a xa a gbeen kɔɔɔ a yaxune ra.'" Sɔli a kɔɔɛni, Dawuda yi faxama Filisitine barakan nin. ²⁶ Sɔli a walikene yi sa na falane ti Dawuda xa. Dawuda yi wa a xɔɔ a xa findi mangan bitanna ra. Benun waxatin naxan falaxi, ²⁷ Dawuda yi keli e nun a fɔɔɔrabirane, a sa Filisiti xɛmɛ kɛmɛ firin faha. Dawuda yi fa e banxulan kidine ra, a yi a bɛrɛyaan defexin so mangan yii, alogo a xa findi mangan bitanna ra. Nayi, Sɔli yi a dii tɛmɛ Mikali fi a ma a ɲaxanla ra.

²⁸ Sɔli to a to a Alatala Dawuda xɔɔ, Dawuda mɔɔn yi rafan a dii Mikali ma, ²⁹ Sɔli yi gaxu Dawuda yɛɛ ra dangu a fɔɔɔ na. A yi findi a yaxun na a siin dɔɔɔɔ birin yi. ³⁰ Na waxatini Filisitine kuntigine yi sigama yengeni Isirayila kaane xili ma. Ye yo ye, Dawuda yi kɔɔ sɔɔɔma yengeni dangu Sɔli a kuntigin bonne ra. A xinla yi te.

Yonatan yi Dawuda xun mayenge

19 Sɔli yi a fala a dii Yonatan nun a kuntigine birin xa a Dawuda xa faha. Koni Dawuda yi rafan Yonatan ma han! ² A yi a rakolon, a naxa, "N baba Sɔli wama i faha feni. A liga i yeren ma tila xɔɔɔnni. I luxunden fen, i yi lu na yi." ³ N minima nen nxu nun n baba. N xu tima nen xɛɛn ma i luxunma denaxan yi. N ni i ya fe falama nen a xa. N na a kui feene kolon, n na a fala i xa." ⁴ Yonatan yi Dawuda a fanna fala a baba Sɔli xa, a naxa, "I tan mangan na, i nama i ya walikɛɛn Dawuda haken tongo, bayo a munma i hake tongo. A yetɛna a faɲin nan ligaxi i xa han!" ⁵ Fayida a niin nan fi Filisiti sofaan Goliyati faha feni. Na kɔɔɔni, Alatala yi kɔ gbeen fi Isirayila birin ma, i yi a to, i sɛwa. Nanfera i haken lige, i sɔɔɔtaren wunla ramini tɔɔɔgeni, i Dawuda faha fufafu?" ⁶ Sɔli yi Yonatan xuiin name, a kɔɔ, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, Dawuda mi faxama!" ⁷ Yonatan yi Dawuda xili, a na falane yeɔa a xa. A Dawuda xali Sɔli fɛma, Dawuda mɔɔn yi lu a fɛma alo a fɔɔɔni.

⁸ Yengen mɔɔn yi fɔɔ. Dawuda yi siga Filisitine yengedeni. A e kɔ fanga gbeen na, e e gi a yɛɛ ra. ⁹ Awa, yinna ɲaxin yi so Sɔli yi keli Alatala ma. A yi a konni, a tanban suxi a yii. Dawuda yi kondɛn maxani. ¹⁰ Sɔli yi kata Dawuda sɔɔɔɔ feen na a tanban na, alogo a xa a sɔɔɔɔxin lu banxin kanke, koni Dawuda yi a masiga, tanban yi sɔɔɔɔ banxin kanke. Dawuda yi a gi na kɔɔɛn na.

¹¹ Sɔli yi sofane rasiga Dawuda a banxin nabilindeni alogo a xa faha xɔɔɔnni. Koni Dawuda a ɲaxanla Mikali yi a rakolon a a fala a xa, a naxa, "Xa i mi i yetɛ rakisi kɔɔɔni ito ra, xɔɔɔnni i faxama nen." ¹² A yi a ramini banxin foye sodɛn na. Dawuda yi a gi. A a sɔɔɔɔ na kii nin. ¹³ Na xanbi ra, Mikali yi suxurena nde tongo a a sa Dawuda a sadɛn ma. A sii kidin sa a xun sade ra, a a sade dugin sa a ma. ¹⁴ Sɔli a xɛrane fa waxatin naxan yi Dawuda suxudeni, Mikali yi a fala e xa, a naxa, "A mi yalan." ¹⁵ Sɔli mɔɔn yi e rasiga a firindeni. A a fala e xa, a naxa, "E fa a ra n kɔɔ a furema sadɛn ma, alogo n xa a faha." ¹⁶ Xɛrane mɔɔn yi xɛɛ, e fa suxuren to sadɛn ma, siin kidin nan yi sadɛn xunna ra. ¹⁷ Sɔli yi a fala Mikali xa, a naxa, "Nanfera i n yanfaxi na kiini, i yi n yaxun lu a siga?" Mikali yi Sɔli yabi, a naxa, "A a fala n xa nen, a naxa, 'Tin n xa siga, hanma n ni i faha.'" ¹⁸ Dawuda yi kɔ a giyɛ, a siga Samuyeli konni Rama yi. Sɔli naxan birin liga a ra a na yeɔa a xa. Nayi, e birin yi siga e sa kɔɔɔ Nayoti yi. ¹⁹ E yi a dɛntɛɛ Sɔli xa a Dawuda Nayoti yi Rama dɛxɔɔ. ²⁰ Sɔli yi sofane rasiga a suxudeni. Koni, ne to nabi ganla nde li nabiyi fala tiini, Samuyeli yi tixi e yɛɛ ra, Alaa Nii Saripɲanxin yi godo Sɔli a xɛrane ma, e fan yi nabiyi falane ti fɔɔ. ²¹ Na yi fala Sɔli xa, a sofa gbɛtɛye rasiga. Ne fan yi waliyiyaan fɔɔ. A mɔɔn yi sofane xɛ a saxandeni, ne fan yi waliyiyaan fɔɔ. ²² Dɔɔɔɔɔn na, Sɔli yetɛɛn yi siga Rama yi. A Seku ige ramaraden li, a maxɔɔɔɔna ti, a naxa, "Samuyeli nun Dawuda minɛn yi?" E a yabi, e naxa, "E Nayoti yi Rama dɛxɔɔ." ²³ Sɔli yi siga Nayoti binni Rama yi. Koni, Alaa Nii Saripɲanxin yi fa a fan ma, Sɔli yi siga nabiyi

falane tiye han a so Nayoti yi. ²⁴ A yi a dugine ba, a nabiyi falane ti Samuyeli yetagi. A ragenla yi lu saxi yanyin nun kɛna ngaan na. Nanara, yamaan naxa, "Sɔli fan bata findi nabiin na ba?"

Yonatan nun Dawuda

20 Dawuda yi keli Nayoti yi Rama dɛxɔn a sa Yonatan li. A a maxɔdin, a naxa, "N nanfe ligaxi hanma n haken mundun ligaxi, hanma n yulubin mundun tongoxi i baba ma? Nanfera a wama n faha feni?" ² Yonatan yi a yabi, a naxa, "A makuya na ra! I mi faxama! N baba mi fefe ligama a mi naxan falama n xa singen. Nanfera a ito luxunɛ n ma? Na mi a ra!" ³ Dawuda yi a kolɔ, a naxa, "I baba a kolon ki faji, a n bata rafan i ma. A a mirima iki, a naxa, 'Yonatan nama ito kolon, a a tɔkɔma nen.' Koni n bata n kolɔ habadan Alatala yi e nun i tan yi, a luxi ndedi n faha."

⁴ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Naxan xɔli i ma n na lige i xa." ⁵ Dawuda yi a yabi, a naxa, "Tila, Kike Nenen naxan na a ra. A yi daxa n xa dɔxɔ mangan fema nxu yi nxu dege nxu bode xɔn. Koni, a lu n xa siga, n yi n luxun xɛen ma han tila buda pinbanna ra. ⁶ Xa i baba a kolon a n mi be, i yi a fala, i naxa, 'Dawuda n mayandixi nen a n xa tin a xa siga a taani Betelemi yi, bayo nɛen saraxan nan sa bama a xabilan birin xa na yi.' ⁷ Xa a a fala, a naxa, 'Na lanxi,' nayi i ya walikɛen natangaxi. Koni xa a mɔnɛ, i xa a kolon a a waxi n tɔkɔ feen nin. ⁸ I ya hinanna yita i ya walikɛen na, bayo i bata layiri xidi n xa Alatala yetagi. Xa n bata findi hake kannu ra, i tan yetɛen xa n faha. Nanfera i n xalima han i baba fema?"

⁹ Yonatan yi a yabi, a naxa, "Na mi lige mum! Xa n yi la a ra a n baba bata a nɛnige a xa i faha, n na a falama nen i xa." ¹⁰ Dawuda yi a fala Yonatan xa, a naxa, "Nde n nakolonma xa i baba yabi naxin so i yii?" ¹¹ Yonatan yi a fala, a naxa, "Fa be. En siga xɛen ma." E mini, e siga e bode xɔn. ¹² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N bata Alatala, Isirayilaa Ala findi n seren na, waxatini ito yi, tila buda n nan n baba kui feene kolonma nen. Xa i mɔn nafa n ma, n tan nan na falama i xa. ¹³ Koni xa n baba wama i tɔkɔ feni, Alatala xa tɔkɔ naxin sa n ma xa n mi a fala i xa, n yi i rasiga bɔnɛ xunbenli. Alatala xa lu i xɔn alo a lu n baba xɔn kii naxan yi. ¹⁴ Koni i tan xa Alatalaa hinanna yita n na n siin birin yi, alogo n nama faha. ¹⁵ I ya hinanna nama dan n bɔnɔnna xa habadan, hali Alatala na i yaxune birin nan kɔxɔ kɔnna fari." ¹⁶ Nayi, Dawuda nun Yonatan yi layirin xidi, a naxa, "Alatala xa Dawuda gbeen kɔxɔ a yaxune ra." ¹⁷ Yonatan mɔn yi Dawuda rakɔxɔ a xanuntenyana fe ra bayo a yi a xanuxi alo a yetɛen niina.

¹⁸ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Tila, Kike Nenen naxan na a ra. E a kolonma nen a i mi be, bayo i dɔxɔdeni gelima nen. ¹⁹ Tila buda pinbanna ra, i sigama nen han i sa i luxun denaxan yi bode kɔxɔn i yi n legeden Eseli gemen fema. ²⁰ N xalimakuli saxan wolima nen gemen dɛxɔn alo n seen nan matinxinma. ²¹ N banxulanna nde rasigama nen, n yi a fala a xa, n naxa, 'Sa xalimakunle tongo.' Xa n na a fala a xa, n

naxa, 'Xalimakunle i bun ma be binni, e tongo!' Nayi, i fa, amaxɔ bɔnɛ xunbenli i xa, fefe mi ligama i ra, n bata n kolɔ habadan Alatala yi. ²² Koni xa n na a fala banxulanna xa, n naxa, 'A mato, xalimakunle makuya pon,' nayi siga, bayo Alatala bata i rasiga. ²³ I nama pinan na feen xɔn de en naxan falaxi, Alatala nan seren na i tan nun n tan tagi han habadan!"

²⁴ Nayi, Dawuda yi siga a luxundeni burunna ra. Kike Nenen naxan na a ra. A yi daxa n xa dɔxɔ mangan ²⁵ alo mangan dari fena, a yi dɔxɔ gbeden ma naxan xun xanbi soxi banxini, Yonatan yetagi. Abineri yi dɔxɔ a dɛxɔn, koni Dawuda dɔxɔden yi gelixi. ²⁶ Na kɔxɔn Sɔli mi sese fala, bayo a yi a miri, a naxa, "Dawuda mi kɔxɔ fe fata saripantareya fena nde ra. Saripantareyaan nan finde a ra." ²⁷ Koni na kɔxɔn bode, kiken xii firinden na, Dawuda dɔxɔden mɔn yi gelixi. Sɔli yi Yonatan maxɔdin, a naxa, "Nanfera Dawuda mi faxi a dɛgedeni to nun xoro yi, Yese a diina?" ²⁸ Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "Dawuda n mayandixi nen a xa siga Betelemi yi. ²⁹ A a falaxi nen, a naxa, 'Yandi, a lu n xa siga, bayo n xabilan saraxa baani taani. N tada bata n xili na yi. Xa de fanna nan en tagi, a lu n xa sa n tadane to.' Nanara, a mi faxi mangana a donse dondeni." ³⁰ Nayi, Sɔli bɔnɛn yi te Yonatan xili ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Dii kalaxi murutɛxina! N na a kolon a i xɔyin nan Yese a dii xemen na! I yagima nen, i nga fan yi yagi naxan i barixi. ³¹ Amaxɔ fanni Yese a dii xemeni ito a nii ra, i ya fe mi sabate, i mɔn mi nɛe finde mangan na! Awa iki, i xa muxune xɛ, e xa sa fa a ra n xɔn, amaxɔ a faha daxin na a ra!" ³² Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "A xa faha nanfera? A nanfe ligaxi?" ³³ Sɔli yi a tanban woli a xili ma alogo a xa a faha. Nayi, Yonatan yi a kolon, fa fala a baba yi wama Dawuda faha feni. ³⁴ A xɔxɔ gbeen yi keli tabanla ra, a mi donse don na kiken xii firinden, bayo a yi sunuxi Dawudaa fe ra, a baba naxan nayarabi.

³⁵ Na kɔxɔn bode, Yonatan yi siga xɛen ma e nun Dawuda lanxi denaxan ma. Banxulanna nde yi biraxi a fɔxɔ ra. ³⁶ A yi a fala a xa, a naxa, "I i gi yɛen na i xalimakunle malan n naxanye wolima." Banxulanna yi siga a giye, Yonatan yi xalimakuli keden woli alogo a xa dangu banxulanna ra. ³⁷ Banxulanna to Yonatan ma xalimakunla biraden li, Yonatan yi kɔxɔn a xanbi ra, a naxa, "Xalimakunla mi makuya i ra ba?" ³⁸ A mɔn yi kɔxɔn, a naxa, "I mafura! Siga, iki sa! I nama i yiti del!" Banxulanna yi xalimakunla tongo, a fa a kannu fema.

³⁹ Banxulanna mi yi sese famuma, Yonatan nun Dawuda nan tun yi na famuma. ⁴⁰ Yonatan yi a yenge so seene so banxulanna yii, a naxa, "Siga, e xali taani." ⁴¹ Banxulanna keli xanbini na, Dawuda yi mini a luxundeni gemen yifari fɔxɔn ma. A yi a xinbi sin Yonatan yetagi dɔxɔn ma saxan, a yetagin yi lan kɔxɔn ma. E yi e bode sunbu, e wuga, katarabi Dawuda ma. ⁴² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Siga bɔnɛ xunbenli. A kolon, en bata en ma xɔyiyaan nakɔxɔ Alatala xinli, en yi a fala, 'Alatala nan seren na, i tan nun n tan tagi e nun n bɔnɔnna nun i bɔnɔnna tagi habadan!'"

21 Dawuda yi keli a siga, Yonatan yi xete taani.

Dawuda yi a gi

² Dawuda yi siga Nobi yi saraxarali Aximeleki konni. Aximeleki yi fa xuruxurunɗe gaxuni a ralandeni, a naxa, "Nanfera i keden na a ra? Nanfera muxe mi faxi i matideni?" ³ Dawuda yi saraxarali Aximeleki yabi, a naxa, "Mangan yamarin fixi n ma nen, a naxa, 'Muxu yo nama feni ito kolon e nun n xeraan naxan soxi i yii.' Nanara, n yi a fala n sigati bonne xa, a e xa naralan n na yire gbete yi." ⁴ Awa, nanse i yii be? Buru suulun so n yii hanma i nɗe naxan gbete sɗɗe."

⁵ Saraxaraliin yi Dawuda yabi, a naxa, "Buru gbete mi n yii, koni buru ralixin be. Anu a mi nɗe donɗe xa i ya muxune mi e yete suxi waxati danguxini ito yi, e mi e maso naxanle ra."

⁶ Dawuda yi a yabi, a naxa, "Ɔn yati, nxu danxin na a ra naxanle ma alo n darixi a lige kii naxan yi n na siga yengeni. N fɔɔrabirane yenge so seene rasarijanxin na a ra, hali nxu mi Alaa wanla ra. To daxin sarijan dangu na ra pon!" ⁷ Nayi, saraxaraliin yi buru ralixine so Dawuda yii. Amasɗɗe gbete mi yi na fɔ Buru Rasarijanxin naxan bata yi ferijen Alatala yetagi a batu banxini, a yi masara buru nenen na.

⁸ Na lɔɔni, Sɔli a yexɛɛ kantanne kuntigin naxan yi xili Dowegi Edɔn kaana, na yi na yi Alatalaa wanla ra.

⁹ Dawuda mɔn yi a fala Aximeleki xa, a naxa, "Tanba mi i yii be hanma silanfanna? Bayo mangana xerayaan yi mafuraxi han, n mi nɔxi waxati sɗɗe n yi n ma silanfanna tongo hanma yenge so se gbete." ¹⁰ Saraxaraliin yi a yabi, a naxa, "Goliyati a silanfanna be, i Filisiti sofaan naxan faha Ela lanbanni. A saxi saraxarali doamaan xanbi ra, a mafilinxi dugina nde yi. A tongo xa i wama a xɔn, na kedenna nan nxu yii be." Dawuda yi a yabi, a naxa, "A nɔɔn mi na. A so n yii."

Dawuda Gati taani

¹¹ Na lɔɔni, Dawuda yi a gi Sɔli ma. A siga Akisi konni, Gati mangana. ¹² Koni Akisi a walikene yi a fala a xa, e naxa, "Yamanan mangan Dawuda xa mi ito ra ba? Naxanle mi yi sigin sama ito xan xili xunna ba, e yi e bodon? E naxa, 'Sɔli bata muxu wuli keden faha, Dawuda tan wuli fu?'" ¹³ Dawuda yi falan ne sa a bɔɔni, a gaxu gbeen ti Akisi yee ra Gati mangana. ¹⁴ A yi a yete findi fatɔɔn na e yetagi. A yi e taani waxatin naxan yi, a yi fatɔyaan nan maligama, a sebenle ti deene ma, a a de igen namini a de xabene yi. ¹⁵ Akisi yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a mato! Xemeni ito xunna mi dɔxi! Nanfera e faxi a ra n fema?" ¹⁶ Daxune nan dasaxi n ma ba, e to faxi ito ra n fema, a yi n findi a daxuyaana sereyaan na? A mi soma n konni de!"

Dawuda yi so Adulan faranna ra

22 Dawuda yi keli Gati yi, a sa a luxun Adulan faranna ra. A tadane nun a babaa denbayaan to na me, e siga a fɔɔn ra na yi. ² Muxun naxanye tɔɔxi, hanma donla naxanye ma, hanma naxanye murutexi,

ne birin yi e malan a fema a findi e yɛeratiin na. Na ma, xeme keme naanin nɔɔnɔn yi lu a fɔɔn ra.

³ Dawuda yi keli, a siga Misipe taani, Moyaba yi. A yi a fala Moyaba mangan xa, a naxa, "Tin n baba nun nga xa fa dɔɔn i konni, han n yi a kolon Ala naxan ligama n na." ⁴ Dawuda yi e xali Moyaba mangan konni, e lu na fanni Dawuda yi faran makantanxin na waxatin naxan yi.

⁵ Lɔɔna nde Nabi Gadi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I nama lu faran makantanxin na. Siga Yuda yamanani." Nayi, Dawuda yi keli, a siga Xereti fɔɔnni.

Sɔli yi Nobi saraxaraline faha

⁶ Sɔli yi Dawuda nun a fɔɔrabirane fe xibarun me. Sɔli yi dɔxi tamaro wudi binla bun ma, Gibeya yi geyaan fari. A tanban yi suxi a yii, a kuntigine birin yi tixi a fema. ⁷ Sɔli yi a fala e xa, a naxa, "E tuli mati, e tan Bunyamin kaane! Yese a dii xemen xene nun manpa bili nakone soe e yii ba? A e birin finde muxu wuli keden kuntigin na hanma muxu keme kuntigin na ba?" ⁸ Awa, nanfera e birin n mayanfama? Muxu yo mi n nakolonma a n ma dii nun Dawuda bata layiri xidi, Yese a diina. E tan sese mi kɔntɔfilixi n ma fe ra? E mi n nakolonɗe fa fala n ma diin bata n ma walikɛen nadin n xili ma, a xa n legeden yanfani, alo a ligama kii naxan yi to?"

⁹ Koni, Dowegi Edɔn kaan naxan yi Sɔli a kuntigine ye, na yi a fala, a naxa, "N Yese a dii xemen to nen fe Nobi yi, Aximeleki fema, Axituba a dii xemena. ¹⁰ Aximeleki Alatala maxɔdin a xa nen, a fandane so a yii e nun sofaan Goliyati Filisiti kaana silanfanna." ¹¹ Mangan yi muxune rasiga saraxaralina Aximeleki tongodeni Axitubaa diina, e nun a fafe xabilan birin. Ne nan yi saraxaraline ra Nobi yi. E birin yi fa mangan fema.

¹² Sɔli yi a fala, a naxa, "I tuli mati, Axitubaa dii xemena." A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra, n kannu." ¹³ Sɔli yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera e yanfan soxi n ma, e nun Yese a dii xemena? I donseen so nen a yii e nun silanfanna, i yi Ala maxɔdin a xa, alogo a xa keli n xili ma, a n legeden yanfani alo a ligama kii naxan yi to."

¹⁴ Aximeleki yi mangan yabi, a naxa, "Koni, nde i ya walikene ye naxan lannayaan nabama alo Dawuda, mangan bitanna, mangan kantan tiine kuntigina, e nun muxu binyena mangana a banxini?" ¹⁵ A singen mi yi na ra n xa Ala maxɔdin a xa. A makuya na ra! Mangan nama n tan i ya walikɛen kansun hanma n baba xabilan muxuna nde, bayo n tan i ya walikɛen mi fefe kolon feni ito kui mume!" ¹⁶ Mangan yi a fala, a naxa, "I faxama nen yati, Aximeleki, e nun e fafe xabilan birin."

¹⁷ Mangan yi a kantan tiine yamari, naxanye yi tixi a fema, a naxa, "E Alatalaa saraxaraline faha, bayo ne fan Dawuda nan malima. E a kolon nen a Dawuda bata a gi, koni e mi n nakolon." Koni Sɔli a walike yo mi tin a yiin dinɗe Alatalaa saraxaraline ra, a e faha. ¹⁸ Nayi, mangan yi Dowegi Edɔn kaan yamari, a naxa, "I tan xa sa saraxaralini itoe faha." Dowegi yi a maso, a yi e faha. Na lɔɔni, a yi muxu tonge solomasexe e nun suulun faha naxanye lan e xa saraxarali doamaan so. ¹⁹ Sɔli

mɔn yi fu saraxaraline taan ma, Nobi. A yi yihadin sa xemeene nun paxanle nun diidine nun dii jɔreene fari e nun pingene nun sofanle nun yexene birin.

²⁰ Abiyatari, Aximeleki a dii xemeena, Axituba mamanan-denna, na yi mini. A a gi siga Dawuda fema. ²¹ A yi a fala Dawuda xa a Sɔli bata Alatalaa saraxaraline faxesa. ²² Dawuda yi a fala Abiyatari xa, a naxa, "Na lɔxɔni, n to Dowegi Edɔn kaan to na yi, n yi a kolon a a mi yi taganɔre Sɔli rakolonɔre a i fafe n malixi. Nayi, n tan nan findixi i baba xabilan birin faxan sabun na! ²³ Lu n fema be, i nama gaxu sese ra, bayo naxan wama i niin xɔn, na n fan gbeen xɔn. I rakantanma nen n fema."

Dawuda yi Keyila taan nakisi

23 Muxune yi a fala Dawuda xa, e naxa, "Filisitine bata Keyila taan yenge, e maale munama lonne ma." ² Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, "N xa siga Filisitini itoe yengedeni ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Siga, i Filisitine nɔma nen, i yi Keyila rakisi." ³ Dawuda fɔxɔrabirane yi a fala a xa, e naxa, "A mato, gaxuna nxu yi be Yuda yi. Xa en siga Keyila yi Filisitine ganle yengedeni, a paxuma ayi nen!" ⁴ Dawuda mɔn yi Alatala maxɔdin. Alatala yi a yabi, a naxa, "Keli, i siga Keyila yi, bayo n Filisitine soma nen i yii." ⁵ Nayi, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi siga Keyila yi, e sa Filisitine yenge. E yi e xuruseene tongo, a kala gbeen sa Filisitine fari. Na kii-ni, Dawuda yi Keyila kaane rakisi. ⁶ Abiyatari Aximeleki a dii xemen fa waxatini Dawuda fema Keyila yi, a fa nen saraxarali domaan na Ala maxɔdin sena.

Sɔli yi bira Dawuda fɔxɔ ra

⁷ Sɔli yi rakolon Dawuda fa feen ma Keyila yi, a yi a fala, a naxa, "Ala bata a so n yii, bayo a bata fa so taana nde yi yinna soxi naxan ma, naxan so deene bal-anxi wuren na." ⁸ Sɔli yi ganla birin xili yengeni alogo e xa siga Keyila yi, e Dawuda nun a fɔxɔrabirane rabilin. ⁹ Dawuda to a kolon a Sɔli bata kɔte paxini tɔn a xili ma, a yi yamarin fi saraxarali Abiyatari ma, a a xa fa saraxarali domaan na alogo Ala xa maxɔdin. ¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala, n bata a me a Sɔli a yitɔnma, a xa fa Keyila taan kaladeni n tan ma fe ra. ¹¹ Keyila muxune n soe Sɔli yii ba? Sɔli fama nen taan kaladeni alo n na a mexi kii naxan yi ba? Alatala, Isirayilaa Ala, yandi, n yabi." Alatala yi a yabi, a naxa, "A fama nen." ¹² Dawuda mɔn yi a fala, a naxa, "Keyila muxune nxu nun n fɔxɔrabirane soma nen Sɔli yii ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "ɔn, e a ligama nen." ¹³ Nayi, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi keli Keyila yi, muxu kemɛ sennin jɔxɔndɔn. E yi siga e xun xɔn. Sɔli to a me a Dawuda bata a gi taani, a mi fa siga.

¹⁴ Dawuda yi sa dɔxɔ Sifi tonbonna geyaan yire makantanxine yi. Ye yo ye, Sɔli yi a fenma nen tun, koni Ala mi tin a soe a yii. ¹⁵ Dawuda yi a toxi yati a Sɔli yi sigama yengeni alogo a xa a faxesa, koni a lu Xoresa, Sifi tonbonni. ¹⁶ Nayi, Yonatan Sɔli a dii xemen yi siga Dawuda fema Xoresa yi a a mali a xa fangan sɔtɔ Ala yi. ¹⁷ A yi a fala, a naxa, "I nama gaxu sese ra, n baba Sɔli

mi nɔ sɔtɔma i suxu feen ma. I tan nan findima mangan na Isirayila yi, n tan yi findi i bundɔxɔn na. N baba yetena a kolon." ¹⁸ E birin yi layirin xidi Alatala yetagi. Dawuda yi lu Xoresa yi, Yonatan yi xete a konni.

¹⁹ Sifi kaane yi keli, e sa Sɔli li Gibeya yi, e yi a fala a xa, e naxa, "I mi a kolon a Dawuda luxunxi nxu konni yire makantanxine yi, Xoresa yi, Xakila geyaan fari, Yesimon yiifari fɔxɔni?" ²⁰ Nayi, fa nxu konni mangana, amasɔtɔ i rafanna nan na ra. Nxu a soe mangan yii." ²¹ Sɔli yi a fala, a naxa, "Alatala xa e baraka, e to kinink-ininxu n ma. ²² Iki e mɔn xa siga fe yitɔndeni, e a fe xibarune kolon. E yi a kolon a darixi sigɛ kiraan naxanye xɔn e nun muxun naxanye a toxi na yi. Bayo n bata a me fa fala a kɔta. ²³ E a luxundene birin nakɔrɔsi a darixi sigɛ denaxan yi. E mɔn yi fa xibaru kenden na n xɔn. En birin sigɛ. Xa a yamanani, n na a fenɔre Yuda xabilane birin yi." ²⁴ Sifi muxune yi keli e xete e konni Sɔli yee ra. Na waxatini Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi Mayon tonbonni, Araba yamanani, Yesimon yiifari fɔxɔni.

²⁵ Sɔli nun a sofane yi siga Dawuda fendeni. Dawuda to a me, a yi siga gemɛ yireni, a sa dɔxɔ Mayon tonbonni. Sɔli to na me, a bira Dawuda fɔxɔ ra Mayon tonbonni. ²⁶ Sɔli yi sigama geyaan fɔxɔ kedenni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi fɔxɔ kedenni. Dawuda yi a gima a xa keli Sɔli bun ma. Sɔli nun a sofane yi kataxi Dawuda nun a fɔxɔrabirane rabilinden alogo e xa e suxu.

²⁷ Koni xera keden yi fa a fala Sɔli xa, a naxa, "Fa mafuren! Filisitine bata so dɔxɔni." ²⁸ Sɔli yi xete Dawuda fɔxɔ ra, a siga Filisitine ralandeni. Nanara, menna yi xili sa, "Mayitaxun Gemena."

Dawuda yi tondi Sɔli faxe

24 Dawuda yi keli na yamanani, a sa dɔxɔ marakantan yirene yi En-Gedi yamanani. ² Sɔli xete waxatin naxan yi sa keli Filisitine fɔxɔ ra, e yi a fala a xa, e naxa, "Dawuda En-Gedi tonbonni." ³ Sɔli yi sofa yebaxin wuli saxan tongo Isirayila ganla ye, a siga Dawuda nun a fɔxɔrabirane fendeni, Sii Kɔtɔ Gemene dexɔn. ⁴ A yi danguma yexee kulana ndee dexɔn ma, a yi faranna nde to na yi. Sɔli yi so taa fanna ma menni. Koni Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi luxunxi na faranna kui pon! ⁵ Dawudaa muxune yi a fala, e naxa, "Waxati falaxin ni ito ra Alatala xɔn, a to a fala i xa, a naxa, 'N ni i yaxun soma nen i yii, i yi i waxɔn feen liga a ra.'" Nayi, Dawuda yi a maso Sɔli ra dɔnɔn! A yi a domaan lenben xaba a ra. ⁶ Koni a to na liga, a yi nimisa han! Amasɔtɔ, a bata yi Sɔli a doma lenben xaba a ra. ⁷ A yi a fala a fɔxɔrabirane xa, a naxa, "Alatala xa n natanga na fe sifan ligadeni n kannu ra, Alatalaa muxu sugandixina. N mi n yiin dinɔre a ra amasɔtɔ Alatala nan a sugandixi mangan na." ⁸ Nayi, Dawuda yi a fɔxɔrabirane maxadi alogo e nama Sɔli suxu. Sɔli yi mini faranna ra, a kiraan suxu. ⁹ Na xanbi ra, Dawuda yi keli a mini faranna ra. A yi lu xɔnɔxe Sɔli fɔxɔ ra, a naxa, "Mangana, n kannu!" Sɔli to a xanbi rato, Dawuda yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan dɔxɔn ma.

¹⁰ Dawuda yi a fala Sɔli xa, a naxa, "Nanfera i tuli ma-tima muxune ra naxanye a falama a n wama i tɔɔ feni? ¹¹ I bata a to i yɛene ra a Alatala bata yi i so n yii to faranna ra. Ndee a fala nen a n xa i faxes, koni n yi dija i ma, n yi a fala, n naxa, 'N mi n yiini tema n kanna xili ma, amasɔɔ Alatala nan a sugandixi.' ¹² I yɛen ti, baba, i ya doma lenben mato n yii. N bata i ya doma lenben xaba, koni n mi i faxaxi. A kolon, i la a ra, n sɔna mi a ra, murute mi n yi. N mi hake ligaxi i ra. Koni i tan n niin fɔɔ ra, alogo i xa n faxes. ¹³ Alatala xa kitin sa en tagi, Alatala xa n gbeen ɔɔ ra, koni n tan mi n yi-in dinma i ra. ¹⁴ Sandan naxa, 'Naxun kelima ɔaxulane nan ma.' Nanara, n tan mi fe ɔaxin ligama i tan na. ¹⁵ Isirayila mangan kelixi nde xili ma? I biraxi nde fɔɔ ra? Bare faxaxin ba? N tan luxi i tan yɛe ra yi nen alo dowena. ¹⁶ Alatala xa findi en ma kitin saan na, a kitin bolon i tan nun n tan tagi. A xa n mato, a yi n xun mayenge, a findi n ma kitisaan na, a n ba i yii." ¹⁷ Dawuda yelin falan tiye waxatin naxan yi, Sɔli yi maxɔdinna ti, "I tan nan yati xui ito ra ba, n ma dii Dawuda?" Sɔli yi a xuini te a wuga.

¹⁸ A yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I tinxin dangi n na, amasɔɔ i bata fe faɔin liga n xa, n tan bata i tɔɔ. ¹⁹ I bata fanna yita n na to, i naxan ligaxi n xa. Bayo Alatala bata yi n so i yii koni i mi n faxes. ²⁰ Xa muxuna nde a yaxun li, a tinɛ a yi siga bɔɔ xunbenli ba? Alatala xa i saren fi i naxan ligaxi n xa to. ²¹ Iki, n na a kolon i mangayaan sɔɔma nen, Isirayila bɔɔ birin yi lu i yii. ²² Awa, i kɔɔ n xa Alatala yi fa fala n na faxes, i mi n yixetene faxe. I nama n xinla ba n xabilan muxune ye." ²³ Dawuda yi a kɔɔ Sɔli xa. Sɔli mɔn yi xete a konni, koni Dawuda nun a fɔɔrabirane yi te marakantan yireni.

Nabali yi tondi Dawuda maliye

25 Samuyeli yi faxes, Isirayila birin yi e malan a wugadeni. E a maluxun a dɔɔdeni Rama yi. Na xanbi ra, Dawuda yi siga Paran tonbonni.

² Nafulu kan gbeena nde yi Mayon taani naxan yi walima Karemele yi. Yɛɛɛ wuli keden e nun sii wuli keden yi a yii, a yi ne nan xabene maxabama Karemele yi. ³ Na xɛmen yi xili Nabali, a ɔaxanla xili Abigayili. Na ɔaxanla xaxinla yi fan, a yi tofan, koni a xɛmen yi ye xɔɔ, a ɔaxu. A yi Kalebi bɔɔnɔnna nin. ⁴ Dawuda yi a me tonbonni a Nabali a yɛɛene xaben maxabama. ⁵ A yi banxulan fu rasiga a ma, a a fala ne xa, a naxa, "E siga Nabali fema Karemele yi. E a xɔɔ n xa, ⁶ E yi ito fala a xa, e naxa, 'Ala xa herin fi i ma. Ala xa herin fi i ya denbayaan ma. Ala xa herin lu i yii seene birin yi! ⁷ Dawuda bata a me a yɛɛɛ xabe maxabane i konni. E nun i ya xuruse rabane waxatin naxan birin tixi Karemele yi nxu fema, nxu mi sese ɔaxi liga e ra, e sese mi lɔxi ayi. ⁸ I nɔe i ya walikene maxɔdinɛ, e a fale i xa. Nanara, Dawuda i maxandima, a naxa, "I ya fanna yita n ma banxulanne ra, amasɔɔ nxu faxi sali lɔɔ nan ma fe ra." Nayi, n bata i maxandi, nxu tan, i ya walikene ki e nun i ya dii Dawuda, i nɔe naxan sɔɔe."

⁹ Dawuda fɔɔrabirane to so, e yi na falane yeɔa Nabali xa Dawuda xili xunna. Na xanbi ra, e yi e dundu.

¹⁰ Koni Nabali yi Dawuda a walikene yabi, a naxa, "Nde Dawuda ra? Nde Yese a diin na? Konyi wuyaxi na to naxanye e gima e kanne konna ma. ¹¹ Nanfera n tan n ma burun nun n ma igen nun suben tonge, n naxan nafalaxi n ma yɛɛɛ xabe maxabane xa, n yi a so muxune yii n yetɛen mi naxanye kelide kolon?"

¹² Dawuda fɔɔrabirane yi xete. E to so, e fa Nabali a falane birin dentɛɛ. ¹³ Nayi, Dawuda yi a fala a fɔɔrabirane xa, a naxa, "Birin xa a silanfanna singan a tagi xidin na." E birin yi silanfanna xidi e tagi. Dawuda fan yi a gbeen tongo. Xeme keme naanin ɔɔɔ yi te a fɔɔ ra. Keme firin yi lu goronne fema.

¹⁴ Nabali a walike keden yi fa a fala Abigayili xa, a kanna a ɔaxanla, a naxa, "Dawuda bata xerane rasiga nxu kanna xɔɔndeni sa keli tonbonni koni a e makonbixi nen ki faɔi! ¹⁵ Anu, muxuni itoe fan nen nxu ra ki faɔi, e mi fe ɔaxi yo liga nxu ra. Nxu waxatin naxan birin naba e dexɔn ma burunna ra, nxɔ sese mi lɔ ayi. ¹⁶ Nxu waxatin naxan birin naba e fema xuruse rabadeni, e nxu kantan nen alo sansanna kɔe nun yanyin na. ¹⁷ Awa iki, i miri ki faɔi i lan i xa naxan liga, bayo tɔɔɔ nan nagidixi en kanna ma e nun a denbayaan ngaan ma. Fuyantenna na a ra, falan mi fa nɔe tiye a xa."

¹⁸ Abigayili yi a mafura, a buru keme firin tongo e nun manpa kundi firin, yɛɛɛ yitɔɔxin suulun, se kɛɛ gilinɔin ligaseen ye suulun, bogise xare xɔnna ligaseen ye keme e nun xɔɔ bogi xaren ligaseen ye keme firin. A yi e rate sofanle fari. ¹⁹ A yi a fala a walikene xa, a naxa, "E dangi n yɛe ra, n xa bira e fɔɔ ra." Koni, a mi sese fala a xɛmen Nabali xa. ²⁰ A yi dɔɔ a sofanla fari, a godoma geyana nde lanbanni, Dawuda nun a fɔɔrabirane yi fa a mabinni, a yi naralan e ra. ²¹ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "N bata xɛmeni ito yii seene kantan tonbonni fufafu! Sese mi lɔxi ayi, koni a bata n ma wali faɔin saren fi a ɔaxin na. ²² Nayi, benun tila xɔɔnni xa n Nabali a banxulanna nde lu a konni, Ala xa tɔɔ gbeen nagidi n ma!"

²³ Abigayili to Dawuda to, a godo a sofanla fari mafuren, a a xinbi sin Dawuda yetagi, a yetagin yi lan bɔɔɔ ma. ²⁴ A yi lu a san bun ma, a naxa, "Hakeni ito goronna xa lu n tan nan xun ma n kanna, n keden pe! Yandi tin, n xa falan ti i xa! A rame n naxan falama. ²⁵ N kanna, i nama Nabali fuyantenna rame. A luxi alo a xinla, a xili bunna nɛɛ 'Kɔɔna,' seen nan soxi ayi. Koni, n tan i ya walikena, n mi banxulanne to n kanna naxanye rafa. ²⁶ Iki, n kanna, n bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i fan niini, Alatala nan i ratangaxi gbalon ma, alogo i nama faxan ti, i yi i yete gbeen ɔɔ. Ala xa i yaxune birin liga alo Nabali e nun muxun naxanye birin waxi i tɔɔ feni, n kanna. ²⁷ Tin n ma finmaseene ra n faxi naxanye ra n kanna xa, e xa yitaxun i fɔɔrabirane ra. ²⁸ N bata i mayandi, dija n ma fe kalaxine ma. N na a kolon a Alatala mangayaan fima nen i ya denbayaan ma, bayo n kanna Alatala a yengene soma. Naxun nama taran i tan yi i siin birin yi. ²⁹ Adamadina nde bata keli i sagatandeni, a xa i faxes, koni Alatala, i ya Ala i kantanma nen, a i lu kende mux-

une ye. Koni a yaxune niin nawolima ayi nen pon, alo a na a woli lantanna ra. ³⁰ Alatala na a fala fapine birin nakamali a naxanye tixi n kanna xa, a i findima nen Isirayila yeeratiin na. ³¹ Na waxatini n kanna nama nimisa, a tɔɔ a bɔɔɔni, bayo a bata faxan ti fuyanni, a a yete gbeen ɔɔɔ. Alatala na a fanna yita n kanna ra, a walike ɔɔɔna a fe xa rabira a ma."

³² Dawuda yi a fala Abigayili xa, a naxa, "N barikan birama Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan i rafaxi to n nalandeni. ³³ N bata i fan ma xaxilimayaan matɔɔ, n duba i xa. Bayo i tan nan n natanga faxa tiin ma, n mi n yete gbeen ɔɔɔ. ³⁴ Koni, n bata n ɔɔɔ habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan n natangaxi fe ɔɔɔn ligaxi feen ma, xa i mi yi fa n nalandeni nun, benun tila ɔɔɔn Nabali a banxulanna keden mi yi luyɛ a nii ra." ³⁵ Abigayili fa naxanye ra Dawuda yi tin ne ra, a a fala a xa, a naxa, "Xete i konni bɔɔɔ xunbenli. A mato, n bata i xuiin name, n yi i ya falan nasuxu."

³⁶ Abigayili Nabali fema li waxatin naxan yi, a yi ɔɔɔn nabama a banxini alo mangane a rabama kii naxan yi. Nabali yi sɛwaxi, a xunna kelixi ɔɔɔ na han! Nanara, a mi sese fala a xa han ɔɔɔn. ³⁷ Koni ɔɔɔn, Nabali xunna to ɔɔɔ, a ɔɔɔna yi a fala a xa naxan danguxi. Nabali bɔɔɔn yi din a fatin yi faxa a ma. ³⁸ Xii fu ɔɔɔ to dangu, Alatala yi Nabali bɔɔɔn a yi faxa.

³⁹ Dawuda yi a mɛ a Nabali bata faxa, a yi a fala, a naxa, "N barikan birama Alatala xa naxan n xun mayengɛxi marayarabini Nabali naxan sa n fari. A bata a walikeɛn natanga ɔɔɔn ma, a Nabali a ɔɔɔn naxete a yete ma." Dawuda yi xeraan nasiga Abigayili ma, a a xa findi a ɔɔɔna ra.

⁴⁰ Dawudaa walikene to Karemele li, e a fala Abigayili xa, e naxa, "Dawuda nan nxu rafaxi i fendeni alogo i xa findi a ɔɔɔna ra." ⁴¹ Abigayili yi a xinbi sin e yetagi, a yetagin yi lan ɔɔɔn ma, a naxa, "N tan ni i ra i ya konyi ɔɔɔna, n yitɔɔn findideni i ya walikeɛn na, n yi i ya walikene sanna maxa." ⁴² Abigayili yi keli mafuren, a te sofana nde fari, sungutun suulun yi biraxi a ɔɔɔ ra, e nun Dawudaa xerane yi siga, a findi a ɔɔɔna ra.

⁴³ Dawuda bata yi Axinowami, Yesereli kaan fan tongo e birin yi findi a ɔɔɔna ra. ⁴⁴ Koni, Dawudaa ɔɔɔn singen tan, Mikali, Sɔli a dii tɛmena, a baba bata yi a fi futun na Paliti ma, Layisi Galin kaana a dii xɛmena.

Dawuda mɔn yi Sɔli niin natanga

26 Sifi kaane yi siga Sɔli fema Gibeya yi, e a fala a xa, e naxa, "Dawuda luxunxi Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi." ² Sɔli yi kiraan suxu siga Sifi tonbonni alogo a xa Dawuda fen e nun Isirayila sofa yebaxi wuli saxan. ³ A yi a gali malandeni tɔn kiraan dɛɔɔn Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi. Dawuda yi dɔxi tonbonni. A to a kolon a Sɔli bata fa a ɔɔɔ ra, ⁴ a yi tegerenne rasiga alogo e xa Sɔli a feene rakɔɔsi. Ne yi a kolon a Sɔli bata so. ⁵ Nayi, Dawuda yi keli, a siga Sɔli a gali malandeni. A yi a to Sɔli yi saxi denaxan yi, e nun Abineri, Neri a dii xɛmena, a gali xunna. Sɔli yi xima gali malanden tagini, ganla yi a rabilinni.

⁶ Dawuda yi maxɔdinna ti, a a fala Xiti kaana Aximeleki nun Abisayi, Seruyaa dii xɛmena, Yowaba tada xa, a naxa, "Nde fe n ɔɔɔ ra han Sɔli a gali malandeni?" Abisayi yi a yabi, a naxa, "N tan fe i ɔɔɔ ra." ⁷ Kɔɔɔn na, Dawuda nun Abisayi yi siga gali malandeni. E yi Sɔli li saxi, a xima, a tanban ɔɔɔni a xun sade ra.

Abineri nun sofane yi xima a rabilinni. ⁸ Abisayi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "To, Ala bata i yaxun so i yii. A lu n xa a ɔɔɔn, n na a rakankan ɔɔɔn n ma tanban ye keden peen na. N mi sinɔɔ firin." ⁹ Koni Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, "I nama a faxa. Nde nɛ Alatalaa muxu sugandixin faxe, a mi yulubi tongo?" ¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, "N bata n ɔɔɔ habadan Alatala yi. Alatala yetɛn nan a faxama, a siimayaan yi dan, a faxa na kiini hanma a a faxa yengeni. ¹¹ Koni Alatala xa n natanga a muxu sugandixin faxa feen ma. A tanban gbansanna tongo a xun sade ra e nun min ige sa sena. E n siga." ¹² Dawuda yi tanban nun ige sa seen tongo Sɔli xun sade ra, e siga. Muxu yo mi a to, hanma a fena nde kolon. Muxu yo mi xulun, birin yi xima, bayo Alatala bata yi xixɔli gbeen nagodo e ma.

¹³ Dawuda yi dangu bode ɔɔɔn na, a ti geya xuntagi yire makuyeni, e tagi kuya ki faji. ¹⁴ Dawuda yi ganla nun Abineri xili, Neri a diina, a naxa, "Abineri, i mi n yabɛ ba?" Abineri yi yabin ti, a naxa, "Nde i tan na, i tan naxan ɔɔɔn mangan xilideni?" ¹⁵ Dawuda yi a fala Abineri xa, a naxa, "Xɛmɛ mi i ra ba? I ɔɔɔn mi na Isirayila yi. Nayi, nanfera i mi mangan kantanma, i kanna? Muxuna nde bata fa mangan faxadeni, i kanna. ¹⁶ I naxan ligaxi ito ra a mi fan. N bata n ɔɔɔ habadan Alatala yi, i lan i xa faxa, e to mi e kanna kantanxi, Alatalaa muxu sugandixina. A mato iki, mangana a tanban nun a ige sa seen minen yi, naxanye yi a xun sade ra?"

¹⁷ Sɔli yi Dawuda xuiin kolon, a yi a fala, a naxa, "Dawuda, n ma diina, n ni i tan nan xui mema ba?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "N tan nan yati a ra mangana, n kanna. ¹⁸ Nanfera n kanna biraxi a walikeɛn ɔɔɔ ra? N nanse ligaxi, fe ɔɔɔn mundun n kewanle yi?" ¹⁹ Mangana, n kanna, yandi i ya walikena a falane rame. Xa Alatala nan i radinma n xili ma, a xa tin saraxan na. Koni xa muxune na a ra, e xa danga Alatala yetagi, bayo e n kedima to, e n masiga Alatalaa ɔɔɔn na, e naxa, 'Sa ala ɔɔɔne batu.' ²⁰ Koni n tan, n mi waxi faxa feni yireni naxan makuya Alatala batuden na. Isirayila mangan bata siga yengeni ɔɔɔn yi kunla dɔɔɔna a fe ra, alo ganban fenɔɔ kii naxan yi burunna ra."

²¹ Sɔli yi a fala, a naxa, "N bata yulubin tongo. N ma dii Dawuda, i mɔn xa xete. N mi fa fe ɔɔɔn ligama i ra, bayo i n niin natanga to. N bata a liga alo xaxilitarena yati! N bata tantan gbeen ti." ²² Dawuda yi yabin ti, a naxa, "Mangana a tanban ni i ra. I ya banxulanna keden xa fa a tongo. ²³ Alatala muxun birin ma tinxinyaan nun tɔɔɔndiyaan saren fima. To, Alatala i so nen n yii, koni n mi tin Alatalaa muxu sugandixin faxa feen ma. ²⁴ Bayo to, n bata i niin yate, Alatala xa n niin yate, a n xunba tɔɔɔn birin ma." ²⁵ Sɔli yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Ala xa i baraka, n ma dii Dawuda. I fe

gbeene ligama nen, i kɔkɔ sɔkɔma nen yati!" Dawuda yi siga a danna, Sɔli fan yi xete a konni.

Dawuda yi dɔkɔ Filisitine konni

27 Dawuda yi a miri, a naxa, "Lɔkɔna nde Sɔli n faxama nen. A lan n xa n gi, n siga Filisitine yamanani. Nayi, Sɔli mi n sagatanɛ Isirayila bɔkɔn birin yi, n mɔn yi n ba a yii." ² Dawuda yi keli, e nun a fɔxɔrabira keme senninna, a siga Akisi konni, Mawoki a dii xemena, Gati mangana. ³ E birin yi dɔkɔ Gati yi, Akisi fema. Birin nun a denbayaan nan yi a ra. Dawudaa naxalan firinne fan yi a fema, Axinowami Yesereli kaana, e nun Abigayili, Karemele kaana, Nabali a kaɲa gilena. ⁴ Sɔli to a me a Dawuda bata sa a gi Gati yi, a yi ba fɛɲɛ.

⁵ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, "Xa n nafan i ma, yirena nde xa so n yii banxidena nde ra, n dɔxe denaxan yi. Amasɔkɔ nanfera i ya walikɛɛn dɔxe i fema mangataani?" ⁶ Na lɔkɔn yeteni, Akisi yi Sikilaga so a yii. Nanara, han to Sikilaga findixi Yuda mangane gbeen na. ⁷ Dawuda yi lu Filisitine yamanani ɲɛ keden kike naanin. ⁸ Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi yengen nakeli Gesuri kaane xili ma, e nun Girisi kaane nun Amalekine. Amasɔkɔ, ne siyane yi dɔxi na bɔkɔni Suru binni siga han Misiran yi xabu waxati xunkuye. ⁹ Dawuda yi fuma na yamanana nde ma nen, ɲaxanla nun xemena, a mi sese lu a nii ra. A yi yexɛene nun ɲingene nun sofanelle nun kɔkɔmɛne nun dugine tongoma, a mɔn yi xete Akisi fema. ¹⁰ Akisi yi a maxɔdinma, a naxa, "E yengen nakelixa nde xili ma to?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "Yuda bɔkɔn yiifari fɔkɔn xili ma" hanma "Yerameeline bɔkɔn yiifari fɔkɔn xili ma," hanma "Kenine bɔkɔn yiifari fɔkɔn xili ma." ¹¹ Xemen nun ɲaxanla, Dawuda mi yi sese luma a nii ra, naxan nɛ fɛ Gati yi, bayo a yi a mirixi, a naxa, "E nɛ feene fale nxu xili ma nen, e a fale, 'Dawuda a liga ikiini.'" A yi a ligama na kii nin a waxatin naxan birin ti Filisitine yamanani. ¹² Nanara, Akisi yi laxi Dawuda ra han! Bayo a yi a mirixi nen, a naxa, "Dawuda bata Isirayila kaane raxɔkɔn han! Nayi, a findima nen n ma walikɛɛn na habadan!"

Sɔli nun yiimatona

28 Na waxatini, Filisitine yi e sofane malan a findi gali kedenna ra siga Isirayila yengedeni. Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "A kolon ki fani a ε nun i fɔxɔrabirane luma nen n ma ganla ye." ² Dawuda yi Akisi yabi, a naxa, "Nayi, i yetena a toma nen i ya walike naxan ligama." Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Nayi, n na i tongoma nen n yetɛɛn kantani muxun na n siin birin yi."

³ Samuyeli bata yi faxes, Isirayila birin bata yi a saya feene liga, e yi a maluxun a taani Rama yi. Sɔli bata yi koron bɔnbɔne nun yiimatone kedi yamanani.

⁴ Filisitine yi e malan e fa kuru Sunemi yi. Sɔli yi Isirayila birin malan Gilibowa yi. ⁵ Sɔli Filisitine ganla to waxatin naxan yi, a gaxu, a bɔkɔn yi mini. ⁶ Sɔli yi Alatala maxɔdin, koni Alatala mi a yabi xiyeni, a mi a

yabi saraxaraline masensen ti seene yi, † a mi a yabi nabine xɔn.

⁷ Sɔli yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, "E ɲaxanla nde fen n xa naxan falan tima barinne ra, alogo n xa sa a maxɔdin." A walikɛne yi a fala a xa, e naxa, "Na nde sa En-Dɔri." ⁸ Sɔli yi a maxidi alo muxu gbete, a doma gbete so. E nun a fɔxɔrabira firin yi so ɲaxanla konni kɔɛɛn na. A yi a fala a xa, a naxa, "N wama nen i xa barinna nde maxɔdin n xa. N na naxan mataxamaseri i xa, i na ramini." ⁹ Koni ɲaxanla yi a yabi, a naxa, "I a kolon ki fani Sɔli naxan ligaxi. A bata koron bɔnbɔne nun yiimatone ɲan yamanani. I katama n mayenden feen nan na alogo n fan xa faxes ba?" ¹⁰ Sɔli yi a kɔkɔ Alatala yi, a naxa, "N bata n kɔkɔ i xa habadan Alatala yi, fefe mi i sɔte feni ito yi." ¹¹ ɲaxanla yi a fala, a naxa, "I waxi n xa nde yita i ra?" A yi a yabi, a naxa, "Samuyeli yita n na."

¹² ɲaxanla Samuyeli to waxatin naxan, a yi gbelegebele, a yi a fala Sɔli xa, a naxa, "Nanfera i n yanfaxi? I tan nan Sɔli ra!" ¹³ Mangan yi a fala a xa, a naxa, "I nama gaxu, koni i nanse toma?" ɲaxanla yi a fala Sɔli xa, a naxa, "N barinna nde nan toma mine bɔkɔn bun." ¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, "A yetagin di?" A yi a yabi, a naxa, "Xeme fonna nan tema a mafilinxi dugini." Sɔli yi a kolon a Samuyeli nan yi a ra, a xinbi sin, a yetagin yi lan bɔkɔn ma. ¹⁵ Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, "Nanfera i n ma matabuni kalaxi n ma? Nanfera i n xilixi, n te?" Sɔli yi a yabi, a naxa, "N kɔkɔ han! Filisitine n yengema, Ala bata n nabɛɲin. A mi fa n yabima nabi yi, a mi n yabima xiye yi. N na i xilixi na nan ma alogo i xa fa a fala, n lan n xa naxan liga." ¹⁶ Samuyeli yi a fala, a naxa, "Nanfera i n maxɔdinma? Bayo Alatala bata i rabɛɲin, a findi i yaxun na. ¹⁷ Alatala bata n ma falan nakamali i ma. A bata mangayaan ba i yii, a a so Dawuda yi. ¹⁸ Bayo i mi Alatala xuiin name, i tondi Amalekine raxɔre, nanara Alatala ito ligaxi i ra to. ¹⁹ Alatala i tan nun Isirayila soma nen Filisitine yii. Tila, i tan nun i ya dii xemene fama nen be n denaxan yi, Alatala yi Isirayila ganla so Filisitine yii." ²⁰ Sɔli yi bira, a a yibandun bɔkɔn, gaxu gbeen yi a suxu Samuyeli a falane fe ra. Fangan yi ɲan a yi, bayo a mi yi donse yo donma yanyin nun kɔɛɛn na.

²¹ ɲaxanla yi fa Sɔli fema, a a to fa fala a gaxuxi han! A yi a fala a xa, a naxa, "A mato, i ya walikɛɛn bata i xuiin name. Fayida, n na n niin fi nen i ya falane suxudeni.

²² Iki, i fan xa i tuli mati n na. N xa fa donseen na i xɔn, i yi a don alogo i fangan sɔkɔ benun i xa kiraan suxu."

²³ Koni a tondi, a yi a fala, a naxa, "N mi sese donma." A fɔxɔrabirane nun ɲaxanla yi kankan a ma, a yi e xuiin name. A keli bɔkɔn a dɔkɔ saden ma. ²⁴ ɲaxanla yi ɲinge dii raturaxin faxes mafuren naxan yi ramaraxi a yii. A murutu fupin tongo, a a bɔnbɔn, a burun gan a rate setareyani. ²⁵ A yi ne so Sɔli nun a fɔxɔrabirane yii, e yi e dege. E yi keli na kɔɛɛn na, e siga.

† YURIMA NUN TUMIN MASENSEN TI SEENEFE SEBEXI Xɔkɔyaaɲ 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sa-
goon kolon.

Filisitine yi Dawuda raxete

29 Filisitine yi e ganla birin malan Afeki yi. Isirayila kaane tan yi e malan tigin dexon Yesereli yi. ² Filisitine mangane yi e ganla yeba sofa keme keme nun sofa wuli wuli yeen ma, siga yengedeni. Dawuda nun a fxcrabirane yi Manga Akisi matima, ne yi sigan ti xanbin na. ³ Filisitine kuntigine yi a fala, e naxa, "Nde Heburuni itoe ra?" Akisi yi Filisitine mangane yabi, a naxa, "Dawuda na a ra, Soli a kuntigina nde, Isirayila mangana. A n fema xabu to mi a ra. N mi fe yo toxi a ra sa keli a fa lxon ma han to." ⁴ Filisitine kuntigine yi xol Akisi ma e yi a fala a xa, e naxa, "E xemeni ito raxete, a xa xete taani i tixi a xa dxox denaxan yi. A nama siga en ma yengeni, bayo a nxe maxete nen en xili ma yengeni. Xemeni ito a kanna dipan sctoma di, xa a mi en ma sofane xunne so a yii?" ⁵ En nama pinan a paxanle yi Dawuda ito nan xili sama sigini e bodon waxatin naxan yi, e naxa, 'Soli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu.'"

⁶ Akisi yi Dawuda xili a a fala a xa, a naxa, "N bata n kol habadan Alatala yi, xeme fapin nan i tan na, a yi rafanxe n ma xa i lu n ma ganla ye. Bayo n mi fe yo toxi i ra keli i fa lxon ma han to. Koni i rapaxu mangane ma. ⁷ Nayi, xete i konni baxe xunbenli, alogo i nama fefe liga naxan rapaxu mangane ma." ⁸ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, "Koni n nanse ligaxi? I feen mundun toxi i ya walikxen na keli n fa lxon ma han to, alogo n nama siga mangana, n kanna yaxune yengedeni?" ⁹ Akisi yi Dawuda yabi, a naxa, "N na a kolon, a i rafan n ma alo Alaa malekana, koni Filisitine kuntigine bata a fala iki, a naxa, 'A nama te nxu fcox ra yengeni.'" ¹⁰ Keli sinma tila e nun naxanye faxi i fcox ra. E siga xctanni kuye nema yiba."

¹¹ Na xctan bode, Dawuda nun a fxcrabirane yi keli sinma alogo e xa xete Filisitine yamanani. Filisitine tan yi siga Yesereli yi.

Dawuda yi Amalekine sagatan

30 Xi saxande lxonni, Dawuda nun a fxcrabirane yi sa Sikilaga li. A yi a li Amalekine bata yi yengen nakeli Yuda yiifari fxonni e nun Sikilaga xili ma. E bata yi Sikilaga taan kala, e a gan. ² E bata yi paxanle suxu e nun naxanye birin yi taani, muxudin nun muxu gbeena. E mi muxu yo faxa, koni e bata yi e birin xali, e kiraan suxu. ³ Dawuda nun a fxcrabirane to Sikilaga taan li, e yi a ganxin to. E paxanle nun e dii xemene nun e dii temene bata yi suxu. ⁴ Nayi, Dawuda nun a fxcrabirane birin yi lu wuge xui yitexin na han fanga mi lu e ra sctan e wuga. ⁵ Dawudaa paxalan firinne bata yi xali, Axinowami Yesereli kaana e nun Abigayili Karemele kaana, Nabali a kapa gilena.

⁶ Dawuda yi lu sctoleni, bayo a fxcrabirane yi a maglcn feen falama. Xolcn yi birin niini, birin ma dii paxanle nun e dii xemene e fe ra. Koni Dawuda yi fangan sct Alatala yi, a Ala. ⁷ Dawuda yi a fala saraxarali Abiyatari xa, Aximeleki a dii xemena, a naxa, "Fa

saraxarali domaan na n xcn ma. Ala xa maxcdin." Abiyatari yi fa a ra. ⁸ Dawuda yi Alatala maxcdin, a naxa, "N bire ganli ito fcox ra ba? N na a suxe ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Bira a fcox ra, i e suxuma nen yati, i yi muxu suxine xunba." ⁹ Dawuda nun a fxcrabirane keme sennin yi kiraan suxu. E Besori Baan li waxatin naxan yi, nde yi lu xanbin na menni. ¹⁰ Bayo muxu keme firin yi taganxi naxanye mi yi nxe Besori xudeni gide. Dawuda nun muxu keme naaninna yi sagatanna ti.

¹¹ E Misiran kaana nde li xeen ma, e a xali Dawuda fe ma. E donseen so a yii e nun igena. ¹² E yi xode xarena nde so a yii e nun paxundan xaren tcnctan firin. A to yelin ne donxe, a xaxili sct, bayo a bata yi yanyi saxan kxe saxan ti a mi ige min a mi donse don. ¹³ Dawuda yi a maxcdin, a naxa, "I kanna nde ra, i kelixi minen yi?" A yi a yabi, a naxa, "Misiran kaan nan n na, Amalekine nde a konyina. N kanna bata n furaxin nabepin a xii saxanna nan to. ¹⁴ Nxu bata yi fu Keretine lxonni yiifari fxon ma, e nun Yuda lxonni, e nun Kalebi lxonni yiifari fxonni. Nxu yi Sikilaga taan gan." ¹⁵ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nxe n xale ganla yireni?" A yi a yabi, a naxa, "I na i kol n xa Ala yi a i mi n faxe e nun i mi n soe n kanna yii, n na e yiren yite i ra nen." ¹⁶ Nayi, xemene yi Dawuda xali han Amalekine denaxan yi. E yi e li xuyaxi ayi lxonni birin yi, e e degema, e e minma, e paxanxi, na yenge yi se tongoxine fe ra e naxanye tongo Filisitine nun Yuda yamanani. ¹⁷ Dawuda yi e yenge keli subaxan ma han na xctan bode pinbanna, e sese mi a yimini, f banxulan keme naaninna naxanye n e giye xctmene fari. ¹⁸ Amalekine naxanye birin suxu Dawuda yi ne xctya, katarabi a paxalan firinne ma. ¹⁹ Muxu yo mi yi luxi, a xurin nun a xungbena, dii xemene nun dii temena, e nun yii seene, e naxanye birin tongo, na sese mi lu. Dawuda yi fa e birin na. ²⁰ A mcn yi Amalekine yexene nun e pingene tongo. Naxanye yi na xuruseene xalima ne yi a falama, e naxa, "Dawuda yii se suxine ni i ra."

²¹ Dawuda yi fa menni xeme keme firinne yi denaxan yi naxanye yi taganxi, e lu xanbin na Besori Baan de. E siga Dawuda nun yamaan nalandeni naxanye yi a fcox ra. Dawuda nun a fxcrabirane yi maso e ra, a yi e xctan. ²² Naxuden nun fuyantenna naxanye yi yamaan ye Dawuda fcox ra, ne yi falan tongo, e naxa, "Bayo e mi faxi en fcox ra, yenge yi seen naxanye xunbaxi sese mi yitaxunma e ra. Koni birin ma paxanla nun a diine yi so a yii, e e xali, e siga." ²³ Koni Dawuda yi a fala, a naxa, "Ngaxakedenne e nama a liga na kiini Alatala kiseene ra, a naxan fi en ma. Bayo a bata en kantani, a ganla so nxu yii naxan fa en xili ma. ²⁴ Nayi, nde e xuiin namema feni ito yi? Naxan godoxi yengeni e nun naxan dxixi goronne dexcn, e birin gbeen yelanma nen."

²⁵ Na lxonni Dawuda yi na findi sariyan na Isirayila xa. Na sariyan mcn na han to.

²⁶ A to Sikilaga li, Dawuda yi yenge yi seen fcox keddenna rasiga Yuda fonne ma, a xoyine. A falani ito ti e xa, a naxa, "E gbeen ni i ra, seen naxanye tongoxi Alatala yaxune yii."

²⁷ A a rasiga fonni itoe birin ma:
 naxanye Beteli nun Ramoti-Negewi
 nun Yatiri yi,
²⁸ naxanye Aroyeri nun Sifimoti
 nun Esitemowa yi,
²⁹ naxanye Rakali yi
 e nun Yerameeli taa kaane
 nun Keni taa kaane,
³⁰ naxanye Xoroma nun Bori-Asan
 nun Ataki yi,
³¹ naxanye Xebiron yi,
 e nun Dawuda nun a fɔxɔrabirane bata yi siga denax-
 an birin yi.

Sɔli faxana

Taruxune Singen 10.1-12

31 Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi,
 a gbege yi faxa Gilibowa geyaan fari. ² Filisitine
 yi xape ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xemene
 faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.
³ Yengen yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi
 gaxu e yee ra han! ⁴ Sɔli yi a fala yenge so se maxanla
 xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo i n faxa, bayo n mi
 waxi Ala kolontareni itoe xa n masɔɔn, e yi n tɔɔ."

Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi
 han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a de. ⁵ Sɔli
 a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a
 silanfanna de e birin yi faxa. ⁶ Sɔli nun a dii xemene sax-
 anne nun a yenge so se maxanla nun a fɔxɔrabirane
 birin yi faxa e bode xɔn lɔɔn kedenni na kii nin. ⁷ Isirayi-
 la kaan naxanye yi lanbanna fɔɔn kedenni, e nun Yu-
 ruden baan fɔɔn boden na, ne yi a to a Isirayila ganla yi
 a gima. E mɔn yi a to a Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi
 e taane rabepin, e e gi. Filisitine yi fa dɔɔn na.

⁸ Na xɔɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene ton-
 godeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa
 geyaan fari. ⁹ E Sɔli xunna bolon a de, e a yenge so
 seene tongo. E yi na fe xibarun nasiga Filisiti yamanan
 birin yi e nun e suxure banxine yi e nun e yamaan tagi.
¹⁰ E yi Sɔli a yenge so seene sa Asitarate suxure banxin
 kui, e a binbin singan Beti-San taan yinna xɔn.

¹¹ Yabesi Galadi kaane to a me Filisitine naxan ligaxi
 Sɔli ra, ¹² e banxulan senbemaneyi keli, e sigan ti kɔɔn
 birin na siga han Beti-San. E Sɔli nun a diine binbine
 tongo Beti-San yinna kanke. E yi xete Yabesi yi, e yi e
 gan menni. ¹³ E yi e xɔnne tongo, e e maluxun tamaro
 wudi binla bun ma Yabesi yi. E yi sunna suxu xii
 solofere.

Kitabun yireni ito, Samuyeli Firinden Dawudaa mangayaan nan ma fe falama, naxan findixi Isirayila בִּכְחֹן מַנְגָּא firinden na, naxan yi gbo e mangane birin xa. A feene rabaxi nen ןַעַע wuli keden benun Marigi Yesu xa bari. A ןַבְּלָמָא Dawudaa wugan nan ma, a to Sɔli nun a dii xemen Yonatan faxa feen ןַעַע, a מִכְּחֹן a yitama nen Dawuda findi mangan na kii naxan yi keli Yuda בִּכְחֹן־כְּחֹן־נִי. Sɔli a dii xemen yi mangayaan liga כְּחֹן־כְּחֹן־כְּחֹן־נִי xun-na waxati dando yi. A to faxa, na בִּכְחֹן־כְּחֹן־נִי yi bira Dawuda ןַבְּכָרָא, e yi a sugandi mangan na. Nayi, Dawuda yi ןַבְּכָרָא Isirayila בִּכְחֹן־כְּחֹן־נִי fu nun firinne xunna. Samuyeli Firinden sora ןַבְּכָרָא, ne fe ןַבְּכָרָא nan falama lan Dawudaa mangayaan ma.

Kitabun yireni ito yi, Manga Dawuda yitaxi en na nen luxun mi naxan yi. A a gboon nun a senben nan yitama en na, koni a kala xonne fan mi luxunxi en ma, e nun gbalo feen naxanye a denbayaan ןַבְּכָרָא. Dawudaa taruxuna a yitama en na nen muxun senben ןַבְּכָרָא kii naxan yi, a na a ti a kala xonne ra, a yi yulubi xafarin xandi Ala ma. ןַבְּכָרָא na, a gbengebenna, Dawuda findi misali faɲin nan na Isirayila yamaan xa waxati ןַבְּכָרָא yi, Ala naxan nafaxi a yamaan ma. Nayi, Ala yi ןַבְּכָרָא tongo Dawuda xa, fa fala "I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nen n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nen habadan." (Samuyeli Firindena 7.16) Ala Yesu nan nafa na falan nakamalideni, Yesu yi yate Dawudaa dii xemen na layiri nenen kui (Na feen sebeɲi Matiyu 20.29-34 kui e nun 21.9).

Dawuda yi Sɔli faxa feen me

1 Sɔli faxa xanbini, Dawuda Amalekine ןַבְּכָרָא, Dawuda yi fa lu Sikilaga taani xi firin. ² Xi saxande בִּכְחֹן־נִי, banxulanna nde yi fa, sa keli Sɔli a gali malandeni. A dugine yibɔxi, burunburunna a xunni sununa fe ra. A to Dawuda feman li, a yi a xinbi sin בִּכְחֹן־נִי ma. ³ Dawuda yi a maxɔdin, a naxa, "I kelixi minen?" A yi a yabi, a naxa, "N nan n gixi Isirayila ganla nan ma." ⁴ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "A yeɲa n xa naxan danguxi." Xemen yi a yabi, a naxa, "Isirayila sofa ganla bata a gi yengeni, sofa wuyaxi bata faxa. Hali, Sɔli nun a diin Yonatan bata faxa." ⁵ Banxulanna naxan faxi xerayaan na, Dawuda מִכְּחֹן־נִי yi na maxɔdin, a naxa, "I a kolonxi di, a Sɔli nun a dii xemen Yonatan bata faxa?" ⁶ Banxulanna yi a yabi, a naxa, "N yi Gilibowa geyaan nan fari, n yi Sɔli to, a tanban tixi a bun, a yi gbetenxi yaxune wontorone nun soo ragine xɔn. ⁷ A to a firifiri, a yi n to, a yi n xili. N yi a yabi, n naxa, 'N tan ni i ra.' ⁸ A yi n maxɔdin a nde n tan na. N yi a fala a xa a Amalekin nan n tan na. ⁹ Nayi, a yi n yamari a n xa fa a faxa, bayo a yi ןַבְּכָרָא, hali a מִכְּחֹן־נִי to yi ןַעַע. ¹⁰ Nayi, n yi n maso a ra, n yi a faxa, bayo n yi a kolon a a mi yi kisi-ma a biradeni. Na xanbi ra, mangana, n yi a mangaya taxamasenna ba a xun na. N yi a yiirasoon ba a yiin na. N bata fa e ra i xɔn."

¹¹ Dawuda yi a dugine yibɔ a ma. Naxanye birin yi a fema, ne fan yi na liga. ¹² E yi saya feene liga, e wuga, e sun han pinbanna Sɔli nun a diin Yonatan ma fe ra e nun Alatala sofane nun Isirayila kaan naxanye faxaxi yengeni.

¹³ Na xanbi ra, Dawuda yi a fala banxulanna xa naxan faxi xeraan na, a naxa, "Nde i tan na?" A yi a yabi, a naxa, "Amalekin naxan ןַבְּכָרָא yamanani ito yi, na nan ma diin n tan na." ¹⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, "I mi gaxu mangan faxe Alatala bata yi naxan sugandi?" ¹⁵ Dawuda yi a sofa keden xili, a yi a fala, a naxa, "Siga, i yi sa a faxa." Sofaan yi Amaleki kaan garin, a yi a faxa.

¹⁶ Dawuda yi a fala Amaleki kaan ma, a naxa, "I tan nan

i faxa feen nagidixi, i yi i yete yalagi, i naxa, 'N tan nan Alatala manga sugandixin faxaxi.'"

Dawuda yi e wuga

¹⁷ Dawuda yi saya sigini ito sa Sɔli nun a diin Yonatan xa. ¹⁸ A yi yamarin fi a Yuda kaane xa e maxaran na si-gin ma naxan xili "Xalimakuli Sigina." A sebeɲi kedin kui naxan yi xili Tinxin Muxuna kedin.

¹⁹ Isirayila sofa kendene bata faxa a geyane fari. A mato sofane faxaxi kii naxan yi!

²⁰ A nama fala Gati taani, na xibarun nama fala Asikalɔn kirane xɔn, alogo Filisitine sungutunne nama sewa, alogo Ala kolontarene sungutunne nama paxan.

²¹ Xiila nun tulen nama fa fa Gilibowa geyane fari, xee sabatila nama fa lu e ma, bayo sofane ye masansan wure lefane e rayagi men-na nin,

Sɔli ye masansan wure lefana, turen yi ba soe a ma.

²² Yonatan ma xalimakunla mi yi xetema yaxu faxa daxin yetagi, yaxun senben yetagi.

Sɔli a silanfanna yi a wanla rakamalima. †

²³ Sɔli nun Yonatan yi rafan yamaan ma ki faɲi e siimayaan birin yi, hali e sayani, e mi fate.

E yi xulun singbinna xa, e senben yi gbo yatan xa.

²⁴ Isirayila paxanle, e Sɔli wuga.

A yi e maxidima nen dugi faɲini, a xemaan sa e dugine ra.

²⁵ A mato, sofa senbemane bata faxa yengeni! Yonatan bata faxa geyane fari!

²⁶ N bɔɲen sunuxi i ya fe ra, Yonatan, n tada, n xɔyi kendena.

I ya xanuntenyaan yi rafan n ma, dangu paxanle gbeen na.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

²⁷ A mato, sofa senbemané bata faxa!
Sofa fangamane bata raxc̄ri!

Dawuda yi findi Yuda mangan na

2 Na feene dangu xanbini, Dawuda yi Alatala maxc̄din, a naxa, “N lan n xa siga Yuda taana nde yi ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Dn.” Dawuda yi a maxc̄din, a naxa, “N sigan minen?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Xebiron yi.” ² Dawuda yi siga e nun a naxalan firinne, Axinowami, Yeserele kaana e nun Abigayili, Nabali Karemele kaana kaṅa gilena. ³ A yi a fxc̄rabirane fan nun e denbayane xali, e sa dxc̄ Xebiron nabilinni.

⁴ Nayi, Yuda bnc̄snc̄na muxune yi fa Xebiron yi alogo e xa Dawuda findi Yuda mangan na.

E to a fala Dawuda xa a Yabesi-Galadi kaane bata yi S̄li maluxun, ⁵ a yi xerane rasiga a faladeni e xa, a naxa, “Alatala xa ε baraka ε to S̄li maluxunxi ε kanna, ε hinanna mayita a mabinni. ⁶ Ala xa Alatala fan ε suxu hinanna nun lannayani. N tan fan fanma ε ra nen, bayo ε na nan ligaxi. ⁷ Iki, ε sc̄be so, ε wckile. E kanna S̄li bata faxa, Yuda kaane n tan nan sugandixi mangan na e xun na.”

Yiseboseti yi findi Isirayila mangan na

⁸ Abineri, Neri a dii xemena, S̄li a sofa kuntigin bata yi Yiseboseti suxu. Yiseboseti, S̄li a dii xemen nan yi a ra. Abineri yi a xali Maxanayin taani. ⁹ A yi a dxc̄ mangan na Galadi xun na e nun Asuri nun Yeserele nun Efirami nun Bunyamin nun Isirayila birin xun na. ¹⁰ Yiseboseti, S̄li a dii xemen finde Isirayila mangan na, a bata yi n̄ε tonge solomasεε sc̄t. A n̄ε firin nan ti mangayani. Koni Yuda bnc̄snc̄na bata yi bira Dawudaa mangayaan fxc̄ ra. ¹¹ Dawuda n̄ε solofere e nun kike sennin nan ti mangayani Xebiron yi Yuda bnc̄snc̄na xun na.

Yengen Yuda nun Isirayila tagi

¹² Neri a dii xemena Abineri nun S̄li a dii xemen Yiseboseti a walikene yi keli Maxanayin taani, e siga Gabayon taani. ¹³ Seruyaa dii xemen Yowaba nun Dawudaa walikene fan yi kiraan suxu. E yi naralan Gabayon ige dxc̄deni. Ndee yi lu ige dxc̄den fxc̄ kedenni, ndee fan yi lu fxc̄ kedenni. ¹⁴ Abineri yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Banxulanna ndee xa keli, e yengen so en yetagi.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “E xa keli.” ¹⁵ Sofane yi keli, e yi tengε muxu fu nun firin yi Bunyamin bnc̄snc̄ni, S̄li a dii xemen Yiseboseti xa, muxu fu nun firin yi Dawudaa walikene yε. E e maso e bode ra. ¹⁶ Birin yi a yenge so boden suxu a xunna ma, a yi a sc̄xnc̄ a n̄ε-senni silanfanna ra, e birin yi bira e bode xnc̄. E na yiren xili sa, “Fanye Xεena” Gabayon yamanani. ¹⁷ Na lxc̄ni, yenge gbeen yi keli. Dawudaa walikene yi Abineri nun Isirayila kaane nc̄ na yengeni.

¹⁸ Seruyaa dii saxanne Yowaba nun Abisayi nun Asaheli nan yi menni. Asaheli yi xulun alo bolena, ¹⁹ a yi Abineri sagatanma, a mi yi xetema a fxc̄ ra, a mi siga a yiifanna ma hanma a k̄menna ma. ²⁰ Abineri yi a

xanbi rato, a yi a fala, a naxa, “I tan Asaheli nan a ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra.” ²¹ Abineri yi a fala a xa, a naxa, “Siga yiifanna ma hanma k̄menna ma, i sa banxulanna nde yenge, i yi a yenge yi se tongoxine ba a yii.” Koni Asaheli mi yi waxi xete feni Abineri fxc̄ ra. ²² Abineri m̄n yi a fala Asaheli xa, a naxa, “Xete n fxc̄ ra. Nanfe a lige n xa i bnc̄, n yi i faxa? Na xanbi ra, n mi fa nc̄ε i tada Yowaba yetagi toε.” ²³ Koni Asaheli mi tin kiraan masare. Nayi, Abineri yi a sc̄xnc̄ a kuini tanban xunna boden na, tanban yi sa mini Asaheli fari. A bira, a faxa. Naxanye birin yi fama Asaheli faxaxin biradeni, ne yi ti menni.

²⁴ Yowaba nun Abisayi yi bira Abineri fxc̄ ra. Sogen bira waxatin naxan yi, e yi fa Ama geyaan fari, Giyahi yetagi, Gabayon tonbonna kiraan xnc̄. ²⁵ Bunyamin so-fane yi e malan Abineri xanbi ra, e findi ganla ra e ti geyaan xun tagi. ²⁶ Abineri yi Yowaba xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Silanfanna luyε faxan tiye tun ba? I mi a kolon a na rapanna naxuma ayi nen? I luma han waxatin mundun, i mi a fala yamaan xa a e xa xete en ngaxakedenne fxc̄ ra?” ²⁷ Yowaba yi yabin ti, a naxa, “N bata n k̄l habadan Ala yi, xa i mi yi falan ti nun, n ma muxune mi yi xetema ε fxc̄ ra han tila x̄c̄nc̄ni.” ²⁸ Yowaba yi x̄c̄taan fe. A sofane yi xete Isirayila kaane fxc̄ ra, e yi yengen dan.

²⁹ Abineri nun a sofane yi sigan ti k̄ena ngaan na Araba yamanani. E Yuruden baani gidi, e Bitiron birin yigidi e sa Maxanayin taan li. ³⁰ Yowaba xetexina Abineri fxc̄ ra, a yi yamaan birin malan, Dawudaa walikεen muxu fu nun solomanaanin yi dasaxi e nun Asaheli. ³¹ Koni Dawudaa muxune bata yi muxu keme saxan e nun tonge sennin faxa Bunyamin bnc̄snc̄na muxune nun Abineri a muxune ra. ³² E fa Asaheli ra, e yi a maluxun a fafe gaburun na Betelemi yi. Na xanbi ra, Yowaba nun a muxune yi sigan ti k̄ena ngaan na, e sa so Xebiron yi x̄c̄n deni.

Dawuda diin naxanye bari

Taruxune Singen 3.1-4

3 Yengen bu nen S̄li a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi han! Dawuda senben yi gboma ayi nen tun, S̄li a denbayaan tan senben yi lu nan̄ε. ² Dawuda yi dii xemene sc̄t Xebiron taani. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi Yeserele kaana Axinowami ra. ³ A diin firindena, Kileyabi, naxan nga yi Abigayili ra, Karemele kaan Nabali a kaṅa gilena. A diin saxandena, Abisalomi, naxan nga findi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra. ⁴ A diin naanindena, Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra, a diin suulundena, Sefati, naxan nga yi Abitali ra. ⁵ A dii sennindena, Yitireyami, Dawudaa naxanla Egela dii xemena. Diini itoe nan sc̄t Dawuda xa Xebiron yi.

Abineri yi a mε Yiseboseti ra

⁶ Yengen waxatini S̄li a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi, Abineri senben yi gbo ayi S̄li a muxune xun na. ⁷ Konyi naxanla † nde yi S̄li yii naxan yi xili Risipa, Ayaa dii temena. Yiseboseti yi a fala Abineri xa,

a naxa, "Nanfera ε nun n baba konyi naxanla sigaxi ε sa kafu?"⁸ Yiseboseti a falan yi Abineri כֹּכֶל kati, a yi a yabi, a naxa, "I n mirixi Yuda בְּנֵי־בְנֵי־בָרִים baren nan na ba? To, n walima tinxinna nin i baba סֹלִי a denbayaan xa, e nun a ngaxakedenne nun a כְּיִינֵי, n mi i so Dawuda yii. I fa n mafalama naxanli ito nan ma fe ra to?"⁹ Alatala xa כֹּכֶל naxin sa n fari xa n mi a liga Dawuda xa alo Alatala layirin tongoxi a xa kii naxan yi,¹⁰ a to a fala, a a mangayaan bama nen סֹלִי a denbayaan yii, a yi Dawuda דָּכָא mangan na Isirayila xun na e nun Yuda, keli Dan ma han sa דָּכָא בְרִישֵׁבָא ra."¹¹ Bayo Yiseboseti yi gaxuxi Abineri יָעֵי ra, a mi נֹכָא a fala keden peen yabε.

¹² Abineri yi xerane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "Nde gbee yamanan na? En layirin xidi en tagi, n na i maliye nen Isirayila birin yi lu i פֶּחָא ra."¹³ Dawuda yi a yabi, a naxa, "N tinxi, n layirin xidi en tagi, koni n fe keden nan maxdinx i ma, i mi fa n yetagin toma, פֶּחָא i na fa Mikali ra, סֹלִי a dii tεmena, i nεma fε n fεma."

¹⁴ Dawuda yi xerane rasiga a faladeni סֹלִי a dii xεmen Yiseboseti xa, a naxa, "N ma naxanla Mikali so n yii, n Filisiti xεmε kεmε banxulan naxan futu se ra."¹⁵ Nayi, Yiseboseti yi sa Mikali ba a xεmen Palitiyeli yii, Layisi a dii xεmena.¹⁶ A xεmen wugamatokn yi bira a פֶּחָא ra han Baxurin taani. Nayi, Abineri yi a fala a xa, a naxa, "Xεtε i konni." A yi xεtε.

¹⁷ Abineri nun Isirayila fonne yi falan ti, a yi a fala e xa, a naxa, "E waxi nen Dawuda כֹּכֶל mangayani xabu to mi a ra,¹⁸ awa, a liga waxatin ni i ra, amasokt Alatala bata falan ti Dawudaa fe yi, a naxa, 'N nan n ma yamaan כֹּכֶל yama, Isirayila, n ma walikεen Dawuda nan כֹּכֶל Filisiti yii e nun yaxun bonne.'" ¹⁹ Abineri mkn yi falan ti Bunyamin kaane fan xa. Na xanbi ra, a sa rali Dawuda ma Xebiron yi, naxan birin nafan Isirayila kaane ma e nun Bunyamin בְּנֵי־בְנֵי־בָרִים muxune ma.²⁰ A yi fa Dawuda fεma Xebiron yi, muxu מִכָּאֶרֶץ biraxi a פֶּחָא ra, Dawuda yi donse donna naxanaxani tcn Abineri xa e nun muxun naxanye yi a פֶּחָא ra.²¹ Abineri yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N kelima nen, n siga, n sa Isirayila birin malan n kanna senben bun ma, mangana. E layirin fenma nen ε nun ne tagi, i mangayaan liga yiren birin yi alo i waxi a כֹּכֶל kii naxan yi." Dawuda yi tin Abineri yi siga כֹּכֶל xunbenli.

Yowaba yi Abineri faxes

²² Na dangu xanbini, Yowaba nun Dawudaa muxune yi fa sa keli yengeni, e yi fa yenge yi se tongoxi wuyaxi ra e yii. Abineri mi yi fa Dawuda fεma Xebiron yi, bayo Dawuda tin nen a yi siga כֹּכֶל xunbenli.²³ Yowaba fa waxatin naxan yi e nun ganla naxan yi a פֶּחָא ra, e yi a fala a xa a Neri a dii xεmena Abineri bata yi fa mangan fεma, a yi a lu a siga כֹּכֶל xunbenli.²⁴ Yowaba yi siga mangan konni, a yi a fala mangan xa, a naxa, "I nanse ligaxi? Abineri yi fa i konni, i yi a lu a siga כֹּכֶל xunbenli?"²⁵ Anu, i a kolon a Neri a dii xεmena Abineri faxi i yanfadeni alogo a xa i siga kiin nun i xεtε kiin kolon e

† KONYI NAXANLESariyan sebexi כֹּכֶל yamaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan כֹּכֶל a naxanla ra.

nun i naxan ligama."²⁶ Yowaba keli xanbini Dawuda konni, a yi xerane rasiga Abineri נֶרִי כֹכֶל, ne yi sa a li פֶּחָא Sira ige דָּכָא deni, e sa fa a ra. Dawuda mi yi a kolon.²⁷ Abineri xεtε waxatin naxan yi Xebiron yi, Yowaba yi a xili taan so dεen dεxkn, alo a wundo falan nan tima a xa. A yi a כֹּכֶל menni a kuini, alogo a xa a xunyena Asaheli gbee faxan כֹכֶל.

²⁸ Dawuda to a mε naxan danguxi, a yi a fala, a naxa, "Alatala a kolon n tan nun n ma mangayaan mi findixi Neri a dii xεmena Abineri faxes feen sabun na mume!"²⁹ Na goronna xa דָּכָא Yowaba nun a denbayaan xun ma. Muxuna nde xa lu Yowabaa denbayani כֹכֶל silaan luyε naxan ma hanma dogonfonna, hanma naxan sigan tiye dunganna ra, hanma e faxes silanfanna ra, hanma donse mi naxan yii."³⁰ Yowaba nun a tada Abisayi Abineri faxes na kii nin, amasokt a bata yi e xunyena Asaheli faxes Gabayon yi yengeni.

³¹ Dawuda yi a fala Yowaba xa e nun yamaan naxan yi biraxi a פֶּחָא ra, a naxa, "E ε dugine yibk, ε kasa benbeli dugine ragodo ε ma sununi, ε Abineri saya feen liga." Manga Dawuda yetεen yi bira binbin פֶּחָא ra.³² E yi Abineri maluxun Xebiron yi. Mangan yi a xuini te, a wuga, yamaan birin yi wuga.³³ Mangan yi saya sigin sa Abineri xa, a naxa,

"Abineri yi lan ba a faxes
alo xaxilitarena?"

³⁴ I yiine mi yi xidixi,
i sanne mi yi xidixi.

Anu, i bata faxes

alo muxu faxane na muxun naterena."

Yamaan birin mkn yi Abineri wuga.³⁵ Na xanbi ra, e yi e maso Dawuda ra alogo e xa donseen so a yii, sogen mkn yi na, koni Dawuda yi a כֹכֶל, a naxa, "Ala xa כֹכֶל naxin sa n fari xa n donseen don benun sogen bira waxatini."³⁶ Yamaan birin yi na kolon, na yi rafan birin ma.³⁷ Nayi, Yuda yamaan birin nun Isirayila kaane yi a kolon a mangan xa mi yamarin fixi alogo Neri a dii xεmena Abineri xa faxes.³⁸ Dawuda mkn yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a kolon ba fa fala a Isirayila kuntigi gbeena nde bata faxes to?"³⁹ Hali mangan to n na, n senben naxin na a ra iki. Muxune itoe, Seruyaa dii xεmene dangu n tan na. Alatala yetεen xa e כֹכֶל e to faxani ito tixi."

Yiseboseti faxes fena

4 סֹלִי a dii xεmen Yiseboseti to a mε a Abineri bata yi faxes Xebiron yi, a yii xudin yi tuye ayi, gaxun yi Isirayila kaane birin suxu.² Gali kuntigi firin yi סֹלִי a dii xεmen yii, Banaha nun Rekabu. Rimkn Beroti kaan nan ma dii xεmε yi e ra, Bunyamin בְּנֵי־בְנֵי־בָרִים.³ Amasokt Beroti kaane yi yatexi nen alo Bunyamin בְּנֵי־בְנֵי־בָרִים, Beroti kaane bata yi fa, e דָּכָא Gitayin taani, e דָּכִי denaxan yi han to.

⁴ סֹלִי a dii xεmen Yonatan ma dii xεmena nde yi na naxan yi lεbutenxi. A נֶרִי suulun nan yi a ra סֹלִי nun Yonatan faxes feen xibarun yi fama waxatin naxan yi, sa keli Yesereli taani. Na nan a liga, dii ngana nde yi a ton-

go mafuren, a yi bira, a yi findi sanmadɔntɔn na, a tan diin yi xili nen Mefiboseti.

⁵ Beroti kaan Rimɔn ma dii xemene, Rekabu nun Banaha yi siga Yiseboseti konni soge xɔleni, e yi a li xiye yanyin na. ⁶ E so han banxin tagini alo e yi murutun nan tongoma, e yi Yiseboseti sɔxɔn a kuini. Na xanbi ra, Rekabu nun a xunyen Banaha yi e gi. ⁷ E soe banxini, mangana a matabun saden ma, e yi a sɔxɔn, e a faxa. E a xunna xaba a de, e yi a xunna suxu e yii, e siga yire xunkuyeni Araba kiraan xɔn ma. ⁸ E yi Yiseboseti xunna xali Manga Dawuda fema Xebiron yi, e yi a fala a xa, e naxa, "Yiseboseti xunna nan ito ra, Sɔli a dii xemena, i yaxuna, naxan yi wama i faxa feni. To, Alatala bata i gbeen ɔxɔn Sɔli nun a xanbin na."

⁹ Dawuda yi a fala Beroti kaan Rimɔn ma dii xemene xa, Rekabu nun a xunyen Banaha, a naxa, "N bata n kɔkɔ habadan Alatala yi, a tan naxan n ba tɔkɔ birin yi. ¹⁰ Naxan a fala n xa, a naxa, 'Sɔli bata faxa,' naxan yi laxi a ra a a bata xibaru faɲin nali n ma, n na a suxu nen, n yi a faxa Sikilaga yi, alogo a xa na xibaru faɲin saranna sɔkɔ. ¹¹ Naxudene muxu tinxinxin faxa waxatin naxan yi banxini a saden ma, iki n mi a wunla maxɔd-inɲe ε ra ba, n yi ε ɲan bɔxɔn fari?" ¹² Dawuda yi yamarin fi a sofa banxulanne ma e xa Rekabu nun a xunyen Banaha faxa. Na xanbi ra, e yi e yiine nun e sanne bolonɲe a ra, e yi e singan Xebiron ige ramaradeni. E yi Yiseboseti xunna maluxun Neri a diina Abineri gaburrun na Xebiron yi.

Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na

Taruxune Singen 11.1-9

⁵ Isirayila bɔnɔnne birin yi fa Dawuda fema Xebiron yi. E yi a fala, e naxa, "En wuli keden fasa keden. ² A fɔkɔni, Sɔli yi nɔx mangan na waxatin naxan yi, i tan nan yi tixi Isirayila ganla yee ra. Alatala bata yi a fala i xa, a naxa, 'I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yeeatiin na.'" ³ Nayi, Isirayila fonne birin yi fa mangan fema Xebiron yi, Manga Dawuda yi layirin tongo e xa Xebiron yi Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a dɔxɔn feen na Isirayila mangan na.

⁴ Dawuda findi mangan na a ɲee tonge saxanden nan ma, a yi ɲee tonge naanin ti mangayani. ⁵ A yi mangayaan liga Yuda xun na Xebiron yi ɲee solofere kike sennin, a yi ɲee tonge saxan nun saxan ti mangayani Yuda nun Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

Dawuda yi Yerusalen taan nɔ

⁶ Manga Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi siga Yerusalen xili ma. Yebusu kaan naxanye yi na yamanani, ne yi a fala Dawuda xa, e naxa, "I mi soe be, bayo hali danxutɔne nun sankalatɔne nɔe i kedε nen." Nanara, e mirixi a ma, e naxa, "Dawuda mi nɔe soe be." ⁷ Koni, Dawuda yi Siyon yinna suxu a senbeni, a naxan xili sa Dawudaa Taana. ⁸ Na kɔkɔni, Dawuda yi a fala, a naxa, "Naxan yo waxi Yebusu kaane nɔ feni, fɔ na kan na xa siga kiraan nan xɔn naxan gixi sa lan igen ma alogo a yi e masɔkɔ, Dawuda yi na 'sankalatɔne nun

danxutɔne' rapaxu." Nanara, a falama a "Danxutɔne nun sankalatɔne" mi soma Ala Batu Banxini. ⁹ Dawuda yi dɔxɔ taan yire makantanxini, a yi men xili sa a Dawudaa Taana. Na xanbi ra, Dawuda yi menna nun na rabilinna ti keli Milo gbingbinna ma siga han taa tagini. ¹⁰ Nayi, Dawuda senben yi lu gbo ayi tun, bayo Alatala yi a xɔn, Ala Senben Birin Kanna.

Dawudaa mangayaan yi baraka

Taruxune Singen 14.1-2

¹¹ Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e yi suman wudin xali na e nun wudi rawanle nun gemε masonle naxanye manga banxin ti Dawuda xa. ¹² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na, a yi a mangayaan senbe so masɔkɔ a yamana Isirayila fe ra. ¹³ A keli xanbini Xebiron yi, Dawuda mɔn yi konyi ɲaxanla † ndee nun ɲaxanla ndee fen Yerusalen yi, a mɔn yi dii xemene nun dii temene sɔkɔ. ¹⁴ Naxanye sɔkɔ a xa Yerusalen yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani ¹⁵ nun Yibixari nun Elisawa nun Nefegi nun Yafiya ¹⁶ nun Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisitine nɔ

Taruxune Singen 14.8-16

¹⁷ Filisitine yi a mε a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mε, a yi so yire makantanxini. ¹⁸ Filisitine yi fa, e xuya ayi Refa lanbanna birin yi. ¹⁹ Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, "N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soe n yii ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Siga, bayo n Filisitine soma nen i yii." ²⁰ Nayi, Dawuda yi siga Baali-Perasimi yi, a Filisitine nɔ denaxan yi. A yi a fala, a naxa, "Alatala bata n yaxune raxuya ayi n yee ra, alo fu faan gbiligbinla kalan kii naxan yi." Nanara, e menna xili sa Baali-Perasimi. ††²¹ E yi e suxurene rabɛnin mɛni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi e xali.

²² Filisitine mɔn yi te, e dɔxɔ Refa lanbanna birin yi. ²³ Dawuda mɔn yi Alatala maxɔdin. Alatala yi a fala a xa, a naxa, "I nama te, dangu e xanbi ra, i yi i maso e ra fɔtɔnna de. ²⁴ I na siga ti xuiin mε wudine kondene yi, i keli e yengedeni mafuren, bayo Alatala nan tima i yee ra, a Filisiti ganla nɔ i xa." ²⁵ Alatala naxan yamari Dawuda ma, a na liga, a Filisitine nɔ, a lu e faxε keli Geba han sa dɔxɔ Geseri taan na.

E yi Layiri Kankiraan xali

Taruxune Singen 13.1-14

⁶ Dawuda mɔn yi Isirayila sofa senbemane birin malan, muxu wuli tonge saxan. ² Na ganla yi biraxi a fɔxɔ ra, a siga Baala taani Yuda yi, alogo a xa sa Alaa Kankiraan ‡ tongo, Ala xinla nan na kankiraan ma, Alatala Senben Birin Kanna, naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi. ³ E yi Alaa Kankiraan sa

† KONYI ɲAXANLESariyan sebexi Xɔrɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔkɔ a ɲaxanla ra. †† 5.20 BAALI-PERASIMIBunna nen fa fala, "Halagin Kanna." ‡ 6.2 ALAA LAYIRI KANKIRANafe mɔn sebexi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

wontoro nenen kui keli Abinadabo a banxini geyaan fari. Wusa nun Axiyo, Abinadabo a dii xemene nan yi wontoro nenen nagima. ⁴ E yi a tongo Abinadabo a banxini geyaan fari, Axiyo yi sigama a yee ra. ⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi sewan mayitama Alatala ra, e maxaseen sifan birin maxama, alo bɔɔɔnna nun kondenna nun tanbanna nun karijanna nun maxase gbeteeye.

⁶ E to Nakon ma lonna li, Wusa yi a yiini bandun, a Alaa Kankiraan suxu, bayo pingene bata yi salaxun. ⁷ Nayi, Alatala yi xɔɔɔ a ma han! A yi a faxes na xaxilitareya wanla fe ra. Wusa yi faxes menni, Alaa Kankiraan fema. ⁸ Alatala to Wusa niin ba, a faxes. Nayi, Dawuda yi xɔɔɔ han, e yi men xili sa "Wusa halagidena" han to. ⁹ Na lɔɔɔni, Dawuda yi gaxu Alatala yee ra, a yi a fala, a naxa, "Alatalaa Kankiraan soma di n konni?" ¹⁰ Nayi, a yi tondi Alatalaa Kankiraan xale a konni, Dawudaa Taani. A yi a xali Obedi-Edon Gati kaana banxini. ¹¹ Alatalaa Kankiraan yi lu Obedi-Edon Gati kaana banxini kike saxan, Alatala yi barakan sa Obedi-Edon nun a denbayaan birin ma fe yi.

Layiri Kankiraan Yerusalen yi

Taruxune Singen 15.25-16.3

¹² E sa na fala Manga Dawuda xa a Alatala bata barakan sa Obedi-Edon ma denbayaan birin ma fe yi e nun a gbeen seen naxanye birin na masɔɔɔ Alaa Kankirana fe ra. Nayi, Dawuda yi Alaa Kankiraan tongo Obedi-Edon yi, a siga a ra Dawudaa Taani sewani. ¹³ Alatalaa Kankiraan xali muxune na yi e sanna ye sennin tongo, Dawuda yi pingede keden nun pingede dii raturaxi keden nan bama saraxan na. ¹⁴ Dawuda yi a bodon a senben birin na Alatala yetagi, a yi maxidixi saraxarali doomaan nan gbansan yi. ¹⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi fa Alatalaa Kankiraan na Yerusalen yi, naxaxan nun xɔɔɔ xuine yi.

¹⁶ Alatalaa Kankiraan yi soma Dawudaa Taani waxatin naxan yi, Sɔɔɔ a dii temen Mikali yi a matoma banxin foye soden na, a yi Manga Dawuda to tunganje ayi, a bodonma Alatalaa Layiri Kankiraan yetagi. Na ma, Mikali yi Dawuda rapaxu a bɔɔɔni.

¹⁷ Na xanbi ra, e fa Alatalaa Kankiraan na, e yi a dɔɔɔ bubuni, Dawuda naxan yelan a xili yi, Dawuda yi saraxa gan daxine nun bɔɔɔ xunbeli saraxane ba Alatala xa. ¹⁸ Dawuda yelin saraxa gan daxine nun bɔɔɔ xunbeli saraxane be waxatin naxan yi, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala Senben Birin Kanna xinli. ¹⁹ A mɔɔɔn yi donseene yitaxun Isirayila yamaan birin na, xemene nun naxanla, birin yi burun sɔɔɔ e nun tamaro bogi xare rafalaxin nun naxun danna rafalaxin xundi keden keden. Na xanbi ra, birin yi siga a konni.

²⁰ Dawuda yi xete a duba a denbayaan xa, Sɔɔɔ a dii temen Mikali yi menni a ralandeni. A yi a fala, a naxa, "Binyen mundun yi a ra to Isirayila mangan to yi a yete yitama a walike naxanle nun a walike xemene ra, alo fuyantenna a lige kii naxan yi." ²¹ Dawuda yi Mikali yabi, a naxa, "N na a ligaxi Alatala nan yetagi naxan n sugandixi i baba nun a denbayaan birin xa, a n findi

Isirayila kuntigin na, a yamana, n nan n ma sewan yitaxi na nan na. ²² N wama nen n xa rapaxu dangun na ra, n yi n yete magodo n yete yetagi. Koni, walike naxanle n binyama nen i naxanye fe falaxi." ²³ Sɔɔɔ a dii temen Mikali mi dii sɔɔɔ han a faxes.

Alaa layirin Dawuda xa

Taruxune Singen 17.1-15

7 Manga Dawuda yi so a manga banxin kui. Alatala yi a ratanga a yaxune birin ma naxanye yi a yamanan nabilinxi. ² lɔɔɔna nde, mangan yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, "Banxin naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alaa Kankiraan mɔɔɔn bubun nan kui." ³ Natan yi mangan yabi, a naxa, "Sa i rafan feene birin liga, bayo Alatala i xɔɔɔn."

⁴ Koni na kɔɔɔen na, Alatala yi falan ti Natan xa, a naxa, ⁵ "Sa a fala n ma walikeen Dawuda xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan xa mi batuden tima n xa n luma denaxan yi. ⁶ N yeteen munma lu n batu banxin kui singen, xabu n na Isirayila kaane ramini lɔɔɔni Misiran fari ma han to, koni n bata lu Isirayila kaane fɔɔɔ ra bubun kui yiren birin yi. ⁷ N siga denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n kuntigi wuyaxi dɔɔɔ nen Isirayila xun na, n ma yamana, alogo e xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa, "Nanfera, i mi suman wudi banxin tixi n xa?" ⁸ Nanara, i mɔɔɔn xa a fala n ma walikeen Dawuda xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i baxi xuruse rabayani alogo i xa findi Isirayila yeeratiin na, n ma yamana. ⁹ I sigan denaxan birin yi, n lu nen i xɔɔɔn, n yi i yaxune birin faxes i yetagi, n yi i findi xili gbee kanna ra alo muxu gbeen naxanye kɔɔɔ kɔɔɔna fari. ¹⁰ N yiren soma nen Isirayila yii, n ma yamana, e dɔɔɔmɔɔ denaxan yi. E luma nen na, gaxu yo mi e suxe. Muxu naxi yo mɔɔɔn mi fa e naxankatama alo a lɔɔɔni, ¹¹ n kitisane dɔɔɔ Isirayila xun na waxatin naxan yi, n ma yamana. N na i ratangama nen i yaxun birin ma, i lu bɔɔɔn xunbenli. N tan, Alatala naxan fala tima i xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra mangayani. ¹² I na faxes waxatin naxan yi, i siga i benbane fema, n yi i yetena diina nde sugandi, a ti i nɔɔɔni mangayani, n yi a mangayaan senbe so. ¹³ Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan senbe so habadan. ¹⁴ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma dii xemene na. Xa a fe naxin liga, n na a fe naxin saranma nen a ra alo dii fapan diin natɔɔɔnma kii naxan yi. ¹⁵ Koni, n ma hinanna mi panma a xa, alo n na a ba Sɔɔɔ ma kii naxan yi, n naxan makuya n na. ¹⁶ I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nen n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nen habadan." ¹⁷ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yebe Dawuda xa.

Dawuda Ala maxandina

Taruxune Singen 17.16-27

¹⁸ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa dɔɔɔ Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, "Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na

birin sɔɔ i naxan fixi nxu ma. ¹⁹ Koni, Marigina Alatala, i tan yɛɛ ra yi, na xurun. I mɔn layirine tongoma n ma denbayana yɛɛ ra sigana fe yi. Marigina Alatala, na lan a raba n tan xa ba, n tan adamadi dɔɔnna?"

²⁰ "Marigina Alatala, n nɔɛ nanse se a fari, bayo i tan yetena i ya walikeen kolon? ²¹ I ya falana fe ra e nun fata i sagoon na, i bata fe gbeeni ito liga alogo i xa e yita i ya walikeen na."

²² "Marigina Alatala, i gbo. Muxu yo mi maliga i tan na. Ala gbetɛ mi na ba i tan na, alo nxu bata yi a mɛ kii naxan yi yɛ yo yɛ. ²³ Siya gbeten mundun dunuɲa yi naxan luxi alo Isirayila i ya yamana, i tan Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbetene kedi i ya yamaan yɛɛ ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen. ²⁴ I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxɔ Ala ra."

²⁵ "Iki, Marigina Alatala, i dɛ xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikeen nun n ma denbayaan xa, na xa raka-mali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi. ²⁶ Nayi, i xinla binyama nen habadan. Muxune yi a fala, e naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna nan Isirayilaa Ala ra.' Senben xa lu i ya walikeen Dawudaa denbayani i yetagi. ²⁷ I tan, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n ɲɔɲɔni. Nanara, i ya walikeen bata wekilen sɔɔ a maxandini ito ti i xɔn."

²⁸ "Marigina Alatala, i tan nan Ala ra, i na naxan fala, na ligama nen. Iki, i bata fala fapini ito ti i ya walikeen xa. ²⁹ Nayi, barakan sa n ma denbayana fe yi alogo n yixetene xa lu mangayani i yetagi habadan alo i bata layirin tongo kii naxan yi. Marigina Alatala, i ya barakan xa lu n ma denbayaan fɔɔ ra habadan."

Dawuda nɔɔ sɔɔna yengeni

Taruxune Singen 18.1-13

8 Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisistine nɔ yengeni, a yi e rayarabi, a yi yamanan ba e yii.

² A mɔn yi Moyaba kaane nɔ. Na xanbi ra, a yi e karan a e xa e sa bɔɔni, a yi yamaan maliga lutin na. Lutin yɛ saxan yo saxan, a yi lutin yɛ singen nun a firinden muxune faxama nen. A yi a yɛ saxanden muxune lu e nii ra. Xabu na, Moyaba kaane yi lu Dawuda nɔɔn bun ma, e lu mudun fiye.

³ Dawuda mɔn yi Rexobo a dii xɛmɛn Hadadeseri fan nɔ yengeni, Soba mangana, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi. ⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden kɛmɛ solofere suxu yengeni e nun sofa wuli kɔɔɲɛ. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fɔ soo kɛmɛ ɲɔɲɔndɔn a naxanye ramara. ⁵ Arami kaane to keli Damasi taani fa Soba mangan Hadadeseri malideni, Dawuda yi ne sofa wuli kɔɔɲɛn nun firin faxa. ⁶ A yi a yamana kanne dɔɔɲ Damasi taani Arami yamanani, Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soɛ a yii. Dawuda na yi siga dɛdɛ, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma. ⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane yɛ masansan wure lefa xɛma

daxine tongo, a siga e ra Yerusalen yi. ⁸ Manga Dawuda mɔn yi sula wuyaxi tongo Berotayi taani e nun Betaxa taani, Hadadeseri a taane.

⁹ Tohu, Xamata mangan yi a mɛ a Dawuda bata Hadadeseri a sofane birin nɔ yengeni. ¹⁰ A yi a dii xɛmɛn Yorami rasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xɔɲɔn a nɔ sɔɔna fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Tohu nun Hadadeseri yi yengeni. Yorami yi siga xɛma seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi ne fi Alatala ma, alo a gbeti fixen nun xɛmaan fi Ala ma kii naxan yi, a naxanye tongo siyane yii a naxanye nɔ: ¹² Arami nun Moyaba nun Amonine nun Filisistine nun Amalekine. A mɔn yi seene fi Ala ma, a naxanye tongo yengeni Rexobo a dii xɛmɛn Hadadeseri yii, Soba mangana.

¹³ Dawuda xinla sɔɔn a kii nin, a yelin xanbini Arami kaane nɔɛ fɔɔɲ Lanbanni. A muxu wuli fu nun solo-masɛɛ faxa. ¹⁴ A yi yamana kanne lu Edɔn yi alogo na xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dɛdɛ, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

Dawudaa kuntigi gbeene fe

Taruxune Singen 18.14-17

¹⁵ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tinxinna nin a yamaan birin yi. ¹⁶ Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba nan yi sofa kuntigin na, Axiludu a dii xɛmɛn Yosafati nan yi mangana yenla ra. ¹⁷ Axitubaa dii xɛmɛn Sadɔki nun Abiyatari a dii xɛmɛna Aximeleki nan yi saraxaraline ra. Seraya nan yi sebeli tiin na. ¹⁸ Benaya, Yehoyadaa dii xɛmɛn nan yi Keretine nun Peletine fɔɔ ra, saraxaraline nan yi Dawudaa dii xɛmɛne ra.

Dawuda yi fan Mefiboseti ra

9 Lɔɔɲna nde, Dawuda yi maxɔdinna ti, a naxa, "Sɔli a denbayaan muxuna nde mɔn luxi ba, alogo n xa hinan a ra Yonatan ma fe ra?" ² Walikena nde yi Sɔli a banxini nun, a xili Siba, e fa na ra Dawuda fema. Mangan yi a maxɔdin, a naxa, "Siba nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan i ya walikeen na a ra." ³ Mangan yi a fala, a naxa, "Muxe mi fa Sɔli a denbayani ba, n na Alaa hinanna yite naxan na?" Siba yi mangan yabi, a naxa, "Yonatan ma dii xɛmɛ keden mɔn na yi naxan sanne kalaxi." ⁴ Mangan yi a fala, a naxa, "A minen?" Siba yi mangan yabi, a naxa, "A sa Amiyeli a dii xɛmɛn Makiri a banxini Lodebara yi." ⁵ Dawuda yi muxuna nde rasiga a tongodeni Amiyeli a dii xɛmɛn Makiri a banxini Lodebara yi. ⁶ Sɔli mamandenna, Mefiboseti, Yonatan ma dii xɛmɛn fa waxatin naxan yi Dawuda konni, a bira bɔɔɲni Dawuda yetagi, a yetagin yi lan bɔɔɲn ma. Dawuda yi a maxɔdin, a naxa, "Mefiboseti nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan nan yati a ra, mangana." ⁷ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nama gaxu. I baba Yonatan ma fe ra, n waxi hinan feni i ra. Na i tɔpe Sɔli a bɔɔɲn birin soma nen i yii, i mɔn yi i dɛge n ma tabanla ra." ⁸ Mefiboseti yi a xinbi sin, a naxa, "Mangana, nanse i ya walikeen na, alogo i xa i yɛn ti bare faxaxin na alo n tan?"

⁹ Mangan yi Siba xili, Sɔli a walikɛna, a yi a fala a xa, a naxa, "Sɔli nun a denbayaan gbeen seen naxan birin na, n ne soma nen i kanna Sɔli mamandenna yii, Mefiboseti. ¹⁰ I tan nun i ya dii xɛmɛne nun i ya walikɛne, ɛ bɔxɔn walima nen a xa, alogo ɛ xa a denbayaan balo. Mefiboseti tan a dɛgema nen n ma tabanla ra lɔxɔ yo lɔxɔ." Dii xɛmɛ fu nun suulun yi Siba yii e nun walikɛ mɔxɔɲɛ. ¹¹ Siba yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangan naxan birin yamarixi, n na ligama nen." Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Mefiboseti a dɛgema nen n ma tabanla ra, alo manga diina." ¹² Dii xɛmɛ keden yi Mefiboseti yii, a xili Mika. Naxanye birin yi Siba a banxini, Mefiboseti a walikɛn nan yi ne ra. ¹³ Bayo a yi godoma a san firinne birin ma, a yi dɔxɔ Yerusalɛn yi, alogo a xa nɔ sigɛ a dɛgedeni mangan konni a tabanla ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

Dawuda nun Amonine yengena

Taruxune Singen 19.1-19

10 Na dangu xanbini, Amonine mangan yi faxesa, a dii xɛmɛn Xanun yi dɔxɔ a mɔxɔɲɛ. ² Dawuda yi a miri, a naxa, "N hinanma nen Naxasi a dii xɛmɛn Xanun na, alo a fafe hinan n na kii naxan yi." Dawuda yi xɛrane rasiga alogo e xa sa a fafe sayaan xɔntɔn. Dawudaa xɛrane to sa so Amonine yamanani, ³ Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e kanna, e naxa, "I laxi a ra a Dawuda muxune rafaxi i fafe saya xɔntɔnden nan tun yi ba? E mi faxi kɔtɛn xan na ba alogo e xa taan nakɔwɔsi, lɔxɔna nde e yi nɔ a suxɛ?" ⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xɛrane suxu, a yi e dɛ xabene fɔxɔ keden na bi, a yi e domane raxaba e xɔrɛne yilanni, a yi e raxɛtɛ. ⁵ E fa xɛrane fe dentɛgen sa Dawuda xa, a xɛra gbɛtɛye rasiga e ralandeni, bayo e yi yagixi han! Mangan yi a fala e xa, a naxa, "E lu Yeriko yi han ɛ dɛ xabene yi mini. Na xanbi ra, ɛ fa so be."

⁶ Amonine yi a to a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina. Nayi, e yi sofa wuli mɔxɔɲɛ tongo Arami kaan naxanye yi kelixi Beti-Rexobo nun Soba yi, e yi wuli keden tongo Maka mangana sofane yɛ, e nun wuli fu nun firin Tobo kaane yɛ. ⁷ Dawuda yi na mɛ, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengɛdeni. ⁸ Amonine yi mini, e ti yengɛ so xinla ma e taan so dɛɛn na. Arami kaan naxanye yi kelixi Soba nun Rexobo yi e nun Tobo nun Maka sofane fan yi sa e malan fɔxɔ kedenni burunna ra. ⁹ Yowaba to a kolon a yengɛn yi a yɛɛ ra, a yi a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yengɛ xinla ma. ¹⁰ A yi sofa dɔnxɛne lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yengɛ xinla ma. ¹¹ Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, "Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali. ¹² I tunnafan, en na en wɛkile, en yi en ma yamaan xun mayengɛ e nun en ma Alaa taane, naxan nafan Alatala ma, a xa na liga." ¹³ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengɛdeni, koni ne yi e gi e yɛɛ ra. ¹⁴ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Nayi,

Yowaba yi Amonine yengɛ feen dan, a xɛtɛ Yerusalɛn yi.

¹⁵ Arami kaane to a to, a Isirayila bata e nɔ, e yi e senben malan. ¹⁶ Arami kaan naxanye yi Efirati baan kidi ma, Hadadeseri yi xɛrane rasiga ne ma. E yi fa Xelama yi. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na. ¹⁷ Dawuda to na mɛ, a yi Isirayila kaane birin malan, a Yuruden baan gidi, a siga Xelama yi. Arami kaane yi ti yengɛ so xinla ma Dawuda yɛɛ ra. E yengɛ. ¹⁸ Arami kaane yi e gi Isirayila kaane yɛɛ ra, Dawuda nun a ganla yi yengɛ so wontoro sofa muxu kɛmɛ solofere faxesa e nun soo ragi wuli tonge naanin, a mɔn yi sofa kuntigin Sofaki fan yengɛ, a yi a faxesa mɛnni. ¹⁹ Mangan naxanye birin yi Hadadeseri a nɔnɔ bun ma, ne to a to a Isirayila bata e nɔ, e dɛ fanna fen e ra. E yi lu Isirayila kaane nɔnɔ bun ma. Xabu na dangu, Arami kaane mi fa susu Amonine maliyɛ.

Dawuda nun Batisɛba fe

11 Nɛɛ nɛnɛn fɔbɔna, mangane yi darixi mine yengɛ sodeni waxatin naxan yi, Dawuda yi Yowaba nun a sofa wɛkilexine nun Isirayila ganla birin nasiga, alogo e xa sa Amonine yengɛ, e yi e manga taan Rabaha rabilin. Koni, Dawuda tan lu nen Yerusalɛn yi. ² Ninbanna nde ra, Dawuda yi keli a siga a masiga tideni a manga banxin xun tagi, a sa a kondeni, a yi paxanla nde to a maxɛ. A yi tofan han. ³ Dawuda yi xɛrane rasiga na paxanla xibarun fendeni. E yi a fala a xa, e naxa, "Batisɛba na a ra, Eliyami a dii tɛmɛna, Yuriya Xiti kaana paxanla." ⁴ Dawuda yi xɛrane rasiga a xilideni. A yi fa a konni, a yi a kolon paxanla ra. A yi baxi yelideni a kike wanla ra. ⁵ Na paxanla yi fudikan, a yi xɛraan nasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "N bata fudikan de."

⁶ Nayi, Dawuda yi xɛraan nasiga Yowaba ma, a naxa, "Yuriya Xiti kaan nafa n ma." Yowaba yi Yuriya rafa Dawuda ma. ⁷ Yuriya yi siga Dawuda fema, a yi a maxɔdin Yowaba a fe ma, a yi a maxɔdin yamaan nun yengɛn kiin ma. ⁸ Na xanbi ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Siga i konni, i sa i matabu." Yuriya yi mini manga banxini, mangan yi finmaseene rasiga a ma. ⁹ Koni Yuriya yi a sa manga banxin dɛɛn na e nun a kanna walikɛn bonne, a mi siga a banxini. ¹⁰ E to na fala Dawuda xa, a yi Yuriya maxɔdin, a naxa, "I mi kelixi sigati xunkuyen xan yi iki? Nanfera i mi sigama i konni?" ¹¹ Yuriya yi Dawuda yabi, a naxa, "Alaa Kankiraan nun Isirayila ganla nun Yuda kaane birin bubune nan kui, n kanna Yowaba nun i ya walikɛne fan burunna ra. N tan sigɛ n konni waxatini ito yi ba, n sa n dɛge, n yi n min, nxu nun n ma paxanla yi kafu? N bata n kɔlɔ i yi, n mi na fe sifan lige mume!" ¹² Dawuda yi a fala Yuriya xa, a naxa, "I mɔn xa lu be to, tila n yi i rasiga." Na ma, Yuriya yi lu Yerusalɛn yi han na xɔtɔn bode. ¹³ Dawuda yi a xili a xa a dɛge, a yi a min a tabanla ra, a yi manpaan min han a xunna yi keli a ra. Koni ninbanna ra, Yuriya yi mini, a yi sa a sa sena nde fari a kanna walikɛn bonne fema, a mi siga a banxini.

¹⁴ Na xɔtɔn bode xɔtɔnni, Dawuda yi bataxina nde sɛbɛ Yowaba ma, a yi a so Yuriya yii. ¹⁵ A yi a sɛbɛ na

bataxin kui, a naxa, “Yengen denaxan na naxu, Yuriya ti mena yeen na, ε yi ε masiga a ra, alogo yaxune xa a faxesa.”¹⁶ Nayi, Yowaba yi taan nabilin, a yi a kolon sofa senbemane denaxan yi, a yi Yuriya ti menni.¹⁷ Taan sofane yi mini e Yowaba yenge, e yi Dawudaa sofana ndee faxesa. Yuriya Xiti kaan yi bira, a faxesa.¹⁸ Yowaba yi na feen nasiga Dawuda ma yengen danguxi kii naxan yi.¹⁹ A yi xeraan ti yamarini itoe ra, a naxa, “I na yelin yengen kiin yebe mangan xa waxatin naxan yi,²⁰ xa mangan xɔɔ, a yi a fala, a naxa, ‘Nanfera ε masoxi taan na yenge sodeni? E mi a kolon a e bunna tima nen yinna xun tagi?’²¹ Nde Abimeleki faxaxi, Yerubeseti a dii xemen Tebesi taani? Naxanla nde xa mi se din gemena nde ragodo a fari yinna xun tagi ba, a yi faxesa? † Nanfera ε masoxi yinna ra?’ Nayi, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I ya walikēen Yuriya Xiti kaan fan bata faxesa.’”

²² Xeraan yi siga. A sa na birin yebe Dawuda xa alo Yowaba a fala a xa kii naxan yi.²³ Xeraan yi a fala, a naxa, “Taan kantan tiine senben yi gbo nxu xa. E siga nen nxu xili ma burunna ra, nxu yi e kedi han taan so deen na.²⁴ Xalimakuli kanne yi nxu mabun keli yinna xun tagi, nanara i ya sofana ndee yi faxesa alo Yuriya, Xiti kaana.”²⁵ Dawuda yi a fala xeraan xa, a naxa, “Siga, i sa Yowaba rawekile, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I nama feni itoe yate fe naxin na. Yenge yo yenge, faxan tima fɔɔ firinna birin nin. Taan suxu ki fapi, i yi a kala.’”

²⁶ Yuriyaa naxanla na me waxatin naxan yi, a a xemen bata faxesa, a yi sunu.²⁷ Koni sunun waxatin to dangu a xun ma, Dawuda yi fa a ra a konni. A yi a findi a naxanla ra, a yi dii xeme keden bari a xa.

Dawuda feen naxan naba, na yi rapaxu Alatala ma.

Nabi Natan yi Alaa xɔɔna fe fala

12 Alatala yi Natan nasiga Dawuda ma. Natan yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Xeme firin yi taa kedenni, nafulu kanna nan yi boden na, bodena, yi igelitɔna.² Xuruse xunxurin nun a xungbeen wuyaxi yi nafulu kanna yii.³ Sese mi yi yiigelitɔtan tan yii fɔ yexeedi keden, a naxan sara, a yi a baloma, a yi gboma a konni e nun a dii xemene. E birin yi donse kedenna nan donma e nun nɔnɔ, a yi xima a dexɔn nen. A yi luxi nen alo a dii temena.⁴ Kɔɔna nde, xɔɔn yi fa nafulu kanna konni, a mi tin a xuruse keden tonge, a yi a faxesa, koni a yi sa yiigelitɔna yexeedin tongo, a yi na faxesa a xɔɔn xa.”

⁵ Dawuda yi xɔɔ na xemen ma han, a yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata n kɔɔ habadan Alatala yi. Xemen naxan na ligaxi, a lan a faxesa.⁶ Bayo a bata na liga, a mi kininkinin, a yexee mupaxin nɔnɔma nen yexee naanin gbete ye ra.”

⁷ Nayi, Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “I tan nan na xemen na! Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N tan nan i sugandixi mangan na Isirayila xun na, n tan nan i baxi ɔɔli yii!’⁸ N yi i kanna ɔɔli a denbayaan lu i senben bun. N yi i kanna naxanle so i yii. N yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan so i yii. Xa na yi xurun nun, n mɔn yi nde se na fari nen.⁹ Nanfera nayi,

† Na fe mɔn sebexi Kitisane 9.53 kui.

i n tan, Alatalaa falane rabepinxi, naxan mi rafan n ma, i yi na liga? I bata Xiti kaan Yuriya faxesa yengeni, i yi a naxanla findi i gbeen na, i yi a faxesa Amonine silanfanna ra.¹⁰ Awa iki, silanfanna mi a masigama i ya banxin na, bayo i bata n rapaxu, e nun bayo i bata Yuriya Xiti kaana naxanla tongo, i yi a findi i ya naxanla ra.’

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N nɔnɔn naxan na naxan na i ya denbayaan xili ma. N yi i ya naxanle tongo i yee xɔri, n yi e so i ya muxuna ndee yii, e yi kafu yanyin na.’

¹² Bayo i bata a liga wundoni, n tan a rakamalima Isirayila birin nan yetagi yanyin na.”

¹³ Dawuda yi a fala Natan xa, a naxa, “N bata Alatala yulubin tongo.” Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Alatala bata i mafelu i yulubin na, i mi faxama.¹⁴ Koni bayo i bata a liga yaxune yi Alatala mafala fata feni ito ra, diin naxan barixi, na faxama nen.”¹⁵ Na xanbi ra, Natan yi siga a konni.

Dawudaa diin yi faxesa

Yuriyaa naxanla diin naxan bari Dawuda ma, Alatala yi na rafura, a lu doyenɔe.¹⁶ Dawuda yi Ala maxandi diin xa, a sun. A to so a konni, a xi saxi xɔɔnɔni.¹⁷ A banxin muxune yi a karahan alogo e xa a rakeli xɔɔnɔni, koni a mi tin kele xɔɔnɔni, a mi donse don e xɔn.¹⁸ Xi soloferede lɔɔnɔni, diin yi faxesa. Dawudaa walikene yi gaxu a fale a xa fa fala diin bata faxesa. Bayo e yi a fala ma nen, e naxa, “Diin to yi nɔnɔ, en yi falan ti a xa, koni a mi a tuli mati en na, iki en susuma a fale a xa di fa fala diin bata faxesa? A mi fe naxina nde lige ba?”

¹⁹ Dawuda yi a walikene to kɔyɔkɔyɔnɔnɔ e bode tagi, a yi a kolon a diin bata faxesa. A yi e maxɔdin, a naxa, “Diin bata faxesa ba?” E yi a yabi, e naxa, “A bata faxesa.”²⁰ Nayi, Dawuda yi keli xɔɔnɔni. A yi a maxa, a latikɔnɔnna sa a ma, a dugin masara, a mɔn yi siga Alatala batudeni, a yi a batu. Na xanbi ra, a yi siga a banxini, a yi a fala a e xa donseen so a yii, a yi a dege.²¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, “I naxan ligaxi, na bunna nanse ra? Diin to yi nɔnɔ, i sun, i wuga. Awa iki, diin bata faxesa, i bata keli, i yi i dege.”²² A yi e yabi, a naxa, “Diin yi nɔnɔ waxatin naxan yi, n yi sunuxi, n wugama, bayo n yi mirixi a ma, n naxa, ‘Yanyina nde, Alatala kininkininma nen n ma, diin yi kisi.’²³ Iki, a bata faxesa, n sunma nanfera nayi? N nɔnɔ a rakele ba? N tan sigama nen a fema, koni a tan mi fa fe n fema xɔɔnɔnɔ.”

Muluku Sulemani bari fena

²⁴ Dawuda yi a naxanla Batiseba madenden, a yi siga a fema, a yi a kolon naxanla ra. A dii xemen bari, Dawuda yi a xili sa Sulemani. A yi rafan Alatala ma,²⁵ nanara Nabi Natan yi a xili sa Yedideya, † Alatalaa fe ra.

Rabaha taan suxu fena

Taruxune Singen 20.1-3

²⁶ Na waxatini, sofa kuntigin Yowaba bata yi Rabaha suxu, Amonine manga taana.²⁷ A yi xerane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, “N bata Rabaha yenge, n

†† YEDIDEYAbunna neen fa fala “Naxan nafan Alatala ma.”

yi e ige baden suxu. ²⁸ Nayi, iki, gali dɔnxɛn malan, i fa taan nabilin, i a tongo i yɛtɛ xa, n mi wama a tongo feni binyen birin yi lu n xa." ²⁹ Dawuda yi gali dɔnxɛn malan, a fa Rabaha yɛngɛ, a yi a tongo. ³⁰ A yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin tongo na mangan xun na. Na mangaya taxamaseri kɔmɔtin xɛmaan binyen yi kilo tonge saxan liyɛ, a yi maxidixi gɛmɛ fajɪ kenden nan na. E yi a so Dawuda xun na, mangan yi se wuyaxi tongo taani. ³¹ Dawuda yi muxune suxu, a yi e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun gɛmɛ bɔɔn nun wudi segen nun bitikidi bɔnbɔna. † A na liga Amonine taan bonne birin yi. Na xanbi ra, a so Yerusalɛn yi e nun a ganla birin.

Aminon nun Tamari a fe

13 Na xanbi ra, Dawudaa dii xɛmɛna Abisalomi xunyɛ dii tɛmɛna nde yi na naxan yi xili Tamari, a yi tofan han, na yi rafan Aminon ma, Dawudaa dii xɛmɛna. ² Aminon xaxinla bata yi keli han a fura Tamari a fe ra, a xunyɛna. A yi xɔɔɔ Aminon ma a xa fena nde liga a ra, amasɔɔ sungutun nasɔɔnxin nan mɔn yi a ra. ³ Koni Aminon lanfana nde yi na, a xili Yonadabo, Simeyaa dii xɛmɛna, Dawuda ngaxakedenna, kɔtaden nan yi Yonadabo ra nun. ⁴ A yi a fala Aminon xa, a naxa, "Nanfera xɔɔn yo xɔɔn i sunuxi, i tan, mangan diina? I mi waxi a fala feni n xa ba?" Aminon yi a yabi, a naxa, "Tamari rafan n ma, n fafaxakedenna Abisalomi xunyɛna." ⁵ Yonadabo yi a fala a xa, a naxa, "I yɛtɛ rafura i yi i sa saden ma. I baba na fa i fɛma waxatin naxan yi, i yi a fala a xa, i naxa, 'Tin, n xunyɛn Tamari xa fa donsena nde rafala n xa, a xa a rafala n yetagi, a yɛtɛn yi a so n yii, n yi a don.'" ⁶ A yi a yɛtɛ rafura, a yi a sa. Mangan yi fa a todeni, Aminon yi a fala mangan xa, a naxa, "Tin, n xunyɛn Tamari xa fa buru firin nafala n yetagi, a yɛtɛn yi e raso n dɛ, n yi e don." ⁷ Dawuda yi xɛraan nasiga na faladeni Tamari xa a konni, a naxa, "Siga i tada Aminon konni, i sa donseen nafala a xa." ⁸ Tamari yi siga a tada Aminon ma banxini, a yi a li saxi. A yi se fupin tongo, a burun bɔnbɔ, a yi burun nafala a yetagi, a yi e gilin. ⁹ Na xanbi ra, a yi e ragodo alogo a xa e don, koni a mi tin. Aminon yi a fala, a naxa, "Muxune birin namini n ma banxini!" Muxune yi mini banxini. ¹⁰ Nayi, Aminon yi a fala Tamari xa, a naxa, "Fa donseen na n xi banxini, i yɛtɛn xa a raso n dɛ, n yi a don." Tamari burun naxanye rafala, a ne xali a tada Aminon xi banxini. ¹¹ A yi e soma a yii waxatin naxan yi alogo a xa e don, a yi Tamari suxu, a yi a fala a xa, a naxa, "Tamari, fa be, en fa kafu." ¹² A yi a yabi, a naxa, "ɛn-ɛn, n tada, i nama n nayagi, amasɔɔ na mi ligama Isirayila yi. I nama na xaxilitareyaan sifan liga. ¹³ N sigan minɛn yi nxu nun n ma yagina? I luma nɛn nayi alo xaxilitarena Isirayila yi. Iki, n bata i mafan, a fala mangan xa, a mi tondɛ n soɛ i yii mumɛ."

¹⁴ Koni a mi a tuli matixi na ra mumɛ, a yi a suxu senben na, e kafu. ¹⁵ Na xanbi ra, Aminon yi a rapaxu kati, dangu xanuntɛnyaan na naxan yi a bɔɔnɛn lan a ma. A

† BITIKIDINMɔN falama yirena nde yi fa fala "BRIKIDINA."

yi a fala a xa, a naxa, "Keli be." ¹⁶ A yi a yabi, a naxa, "ɛn-ɛn, bayo i na n kedi, na paxuma ayi nɛn dangu a singen na i naxan ligaxi n na." ¹⁷ Koni a mi a tuli matixi na ra mumɛ! Banxulanna naxan yi walima a xa, a yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Sungutunni ito masiga n konna ra. I yi banxin dɛn balan a fɔɔ ra ki fajɪ."

¹⁸ Aminon ma walikɛn yi a ramini tandeni, a dɛn balan a fɔɔ ra.

Dugi yɛɛ masunbuxin nan yi ragodoxi Tamari ma, bayo mangana sungutun nasɔɔnxine yi na nan soma. ¹⁹ Tamari yi xuben so a ma, dugi yɛɛ masunbuxin naxan yi a ma, a yi na yibɔ, a yi a yiin sa a xun ma, a siga wugɛ. ²⁰ A tada Abisalomi yi a maxɔdin, a naxa, "ɛ nun i tada Aminon bata kafu ba? N magilɛna, iki i dundu, i tada nan a ra, i nama feni ito sa i bɔɔnɛn." Tamari yagixin yi lu a tada Abisalomi a banxini, alo paxalan nabɛninxina.

²¹ Manga Dawuda na birin mɛ waxatin naxan yi, a xɔɔ ki fajɪ. ²² Abisalomi mi yi fa falan tima Aminon na, bayo a yi rapaxu a ma, amasɔɔ a bata a magilɛn Tamari karahan, e kafu.

Abisalomi yi Aminon faxa

²³ Nɛɛ firin dangu xanbini, bayo yɛxɛɛ xabe xabane yi Abisalomi yii Baali-Xasori yi, Efirami dɛxɔn, a yi mangana diine birin xili. ²⁴ Abisalomi yi siga mangan fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Mangana, yɛxɛɛ xabe xabane n konni. Tin, ɛ nun i ya walikɛne xa sa lan paxapaxani ito yi." ²⁵ Mangan yi a fala Abisalomi xa, a naxa, "ɛn-ɛn, n ma diina, nxu birin mi sigɛ, a findin goronna nan na i xun ma." Abisalomi yi kankan na ma mangan xa, koni mangan mi wa siga feni, a yi sa duba a xa. ²⁶ Abisalomi yi a fala, a naxa, "Nba, tin, n tada Aminon tan xa fa n fɔɔ ra." Mangan yi a yabi, a naxa, "Nanfera a sigama i konni?" ²⁷ Na xanbi ra, Abisalomi mɔn yi xidi a ma han, a rapan na, mangan yi a dii xɛmɛne nun Aminon bɛɛn, e birin yi siga Abisalomi konni.

²⁸ Abisalomi yi yamarini ito fi a banxulanne ma, a naxa, "ɛ liga ki fajɪ, manpaan na Aminon bɔɔnɛn nasewa waxatin naxan yi, n yi a fala ɛ xa, n naxa, 'ɛ Aminon faxa.' Nayi, ɛ yi a faxa. Hali ɛ mi gaxu, n tan xa mi ɛ yamarixi ba? ɛ sɔbɛ so ki fajɪ." ²⁹ Abisalomi a banxulanne yi Aminon suxu alo Abisalomi e yamari kii naxan yi. Mafurɛn, mangana diin bonne yi keli, e yi te e sofanle fari, e yi e gi. ³⁰ E mɔn yi kira yi, na xibarun yi sa Dawuda li, e naxa, "Abisalomi bata i ya diine faxa. Keden mi luxi a nii ra." ³¹ Mangan yi keli, a yi a dugine yibɔ, a yi a sa bɔɔnɛn, a walikɛn naxanye birin yi a dɛxɔn ma, ne fan yi e dugine yibɔ. ³² Koni Yonadabo, Simeyaa dii xɛmɛna, Dawudaa ngaxakedenna, na yi falan tongo, a naxa, "N kannna, i nama a miri a e bata i ya diine birin faxa. Aminon nan keden faxaxi. Abisalomi bata yi a nata xabu Aminon kafu paxɔyaan naba a xunyɛn paxalanmaan Tamari ra waxatin naxan yi. ³³ I nama a miri a i ya diine birin bata faxa. ɛn-ɛn, Aminon nan keden faxaxi."

³⁴ Abisalomi yi a gi. Banxulanna naxan yi tixi kantan tideni, na yi a yɛɛn nakeli, a yi gali gbeen to fɛ a xanbi

ra Xoronayin kiraan xɔn, geyaan kanke ra. ³⁵Yonadabo yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangana diine fama. N naxan birin falaxi, na bata liga." ³⁶Yonadabo yi yelinma falan tiye waxatin naxan yi, mangana diine yi fa. E wuga, mangan fan nun a walikene birin yi wuga. ³⁷Abisalomi bata yi a gi, a siga Talamayi konni, Amixudi a dii xemena, Gesuri mangana. Dawuda tan yi sunuxi a dii xemena Aminon ma fe ra.

³⁸Abisalomi yi a gi, a siga Gesuri yamanani, a lu na han jee saxan. ³⁹Manga Dawuda yi ba xɔxi Abisalomi ma, bayo a bata yi dija Aminon faxes feen ma.

Abisalomi mɔn yi so Yerusalen yi

14 Yowaba, Seruyaa dii xemen bata yi a kolon a Abisalomi xɔnla bata yi mangan suxu. ²Nayi, Yowaba yi naxalan fe kolonna nde fen Tekowa taan kui. A yi a fala a xa, a naxa, "A liga alo i sunuxin na a ra. I saya dugine so, i nama latikɔnɔnna sa i ma, i yete liga alo naxanla naxan faxes muxun wugama xabu a rakuya. ³I siga mangan fema, i falani itoe ti a xa iki." Nayi, Yowaba yi a fala a xa a lan a xa naxan fala. ⁴Naxanla naxan kelixi Tekowa taani, na yi siga fala tideni mangan xa. A bira bɔxɔni, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, a sɔxɔ, a naxa, "Mangana, n mali!" ⁵Mangan yi a maxɔdin, a naxa, "I waxi nanse xɔn ma?" A yi a yabi, a naxa, "Kaɗa gilen nan n na, n ma xemen bata faxes. ⁶Dii xeme firin n yii, e bata yenge xeen ma boden yi boden faxes, bayo muxe mi yi na yi, a yi e tagi ba. ⁷Na ma, xabilan muxune birin bata keli n xili ma, e yi a fala n xa, e naxa, 'Naxan faxan tixi, na so nxu yii. Nxu xa a faxes a ngaxakedenna fe ra a naxan faxaxi. Nxu waxi ke tongon nan faxes fe yi.' Yigidi kedenna naxan luxi n xa, e na kalama nen, e yi n ma xemen xinla rab ayi, sese mi lu bɔxɔni fari." ⁸Mangan yi a fala naxanla xa, a naxa, "Siga banxini. N yamarin fima nen i ya fe yi." ⁹Naxanla naxan kelixi Tekowa taani na yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangana, n kanna, n tan nan kalan tixi e nun n babaa denbayana. Na yulubin nama lu mangan nun a mangayaan fari." ¹⁰Mangan yi a fala, a naxa, "Xa muxuna nde falan ti i ma, fa na kanna ra n fema. A mi fa na naxan lige bɔxɔni." ¹¹A yi a fala, a naxa, "Mangan xa de xuiin tongo n xa a Marigina Ala xinli, alogo gbeen bɔxɔni tiin nama kalan nadangu ayi, n ma dii xemen naxan luxi a yi na fan faxes." A yi a fala, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i ya diin xun sexe keden peen mi bibe bɔxɔni." ¹²Naxanla yi a fala, a naxa, "Tin, i ya walike naxanla xa fala keden peen ti i xa, i tan, n kanna, mangana." A yi a fala, a naxa, "Falan ti." ¹³Naxanla yi a fala, a naxa, "Nanfera i feene rabama kini ito yi Alaa yamaan xili ma, i falan tima alo i baxi naxan ligade iki, i bata i yete findi yulubi kanna ra, bayo i mi faxi Abisalomi ra sa keli yamanani a luxunxi denaxan yi. ¹⁴Lɔxɔna nde en birin faxan nen, en luxi nen alo igen na bɔxɔni, a mi fa makɔe. Anu, Ala mi mafura muxun niin be, a feene yitɔnma alogo naxan bata kedi, na mɔn xa a maso. ¹⁵Iki, n fa ito birin falaxi mangan xa nen, bayo yamaan bata yi n magaxu. Nayi, n yi a fala, n naxa, 'N na a falama nen mangan xa, nayi

waxatina nde n naxan falama, a na ligama nen. ¹⁶A tima nen naxan waxi nxu raxɔri feni Alaa yamani, a yi nxu ba na yii, n tan nun n ma dii xemena.' ¹⁷Iki, n tan, i ya walike naxanla naxa, 'N kanna, mangana falan xa xaxilisaan fi n ma. Bayo n kanna, mangan luxi nen alo Alaa malekan naxan a fajin nun a naxin kolon. Alatala, i ya Ala xa lu n xɔn ma.'" ¹⁸Mangan yi a fala naxanla xa, a naxa, "I nama sese luxun n ma n naxan maxɔdinma i ma." Naxanla yi a yabi, a naxa, "Mangana, n kanna, falan ti." ¹⁹Mangan yi a maxɔdin, a naxa, "Yowaba xa mi ito birin falaxi i xa ba?" A yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ mangan siini, mangana, n kanna, jɔndin na a ra. I ya walikeen Yowaba nan n yamari, a falani itoe ti n xa n lan n xa naxanye fala i xa. ²⁰I ya walikeen Yowaba ito ligaxi nen alogo feene xa liga kii gbete yi. Koni n kanna xaxinla luxi nen alo Alaa malekana, a kolon naxan birin ligama bɔxɔni ma."

²¹Mangan yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Nayi, n waxi na liga feni, siga, i sa fa banxulanna Abisalomi ra."

²²Yowaba yi bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma, a duba mangan xa. A mɔn yi a fala, a naxa, "Mangana, n bata a kolon fa a i bata i ya fanna yita n na, amasɔni i bata tin a ligadeni n naxan falaxi i xa." ²³Yowaba yi keli, a siga Gesuri yi. A sa fa Abisalomi ra Yerusalen yi. ²⁴Koni mangan yi a fala, a naxa, "A xa xete a konni. A nama fa n yetagi." Nayi, Abisalomi yi siga a banxini, a mi fa mangan yetagi.

²⁵Isirayila birin yi, xeme tofaji mi yi na alo Abisalomi, keli a sansonle ma han a xun tagi, fe yo mi yi a ra. ²⁶A yi a xunna maxabama jee rapanne nin bayo a yi binyama ayi nen. A xun sexene binyen yi dangu kilo firin na. ²⁷Abisalomi dii xeme saxan nan sɔɔ e nun dii teme keden naxan yi xili Tamari, a yi tofan han.

²⁸Abisalomi yi lu Yerusalen yi jee firin, a mi fa mangan yetagi. ²⁹Lɔxɔna nde, a yi Yowaba xili, a xa siga a ra mangan fema, koni Yowaba yi tondi sigɔ a konni. Abisalomi mɔn yi a maxɔdin a firinden, koni Yowaba mi wa siga feni. ³⁰Nayi, Abisalomi yi a fala a walikene xa, a naxa, "E bata Yowabaa funde xeen to n gbeen dexɔn ma, e sa teen so a ra." Abisalomi a walikene yi sa teen so xeen na. ³¹Mafuren, Yowaba yi siga Abisalomi konni, a yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera i teen soxi n ma xeen na?" ³²Abisalomi yi Yowaba yabi, a naxa, "Bayo n bata yi a fala i xa nun a i xa fa, koni i mi tinxi. N yi waxi i rasiga feni mangan nan ma xerayani ito ra, fa fala 'Nanfera n kelixi Gesuri yamanani? A yi lan nun n lu na yi mɔn.' N waxi mangan yetagin to feni fa, xa fena n na, a xa n faxes." ³³Yowaba yi siga Abisalomi a xerayaan nalideni mangan ma. Mangan yi Abisalomi xili, a fa a fema, a yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. Mangan yi Abisalomi sunbu.

Abisalomi a murutena

15 Na xanbi ra, Abisalomi yi wontoro keden tongo, e nun soone nun muxu tonge suulun, naxanye yi e gima a yee ra. ²A yi keli xɔnɔni sinma, a ti taa yi kiraan deen na. Muxu yo nema yi dangue siga mangan konni kiti sadeni, Abisalomi yi na kanna xilima nen, a yi

a maxɔdin, a naxa, “I kelixi taan mundun yi?” Na kannu yi a yabima nen, a naxa, “Manga diina, n kelixi Isirayila bɔnɔɔnna nde nin.” ³ Abisalomi yi a falama nen na kan-na xa, a naxa, “I ya fe fan, i tinxin, koni muxu yo mi mangan konni naxan a tuli matima i ra.” ⁴ Abisalomi yi a falama nen, a naxa, “Ee! Xa n yi nɔɔe finde kitisaan na nun yamanani ito yi! Yengen naxanye birin tagi hanma kiti sa daxina, ne yi fama nen n fema, n yi kiti kenden sa e tagi.” ⁵ Xa na kannu a maso a ra, a yi a xinbi sin a yetagi, Abisalomi yi a rakelima nen, a yi a sunbu. ⁶ Muxun naxanye birin yi sigama mangan fema kiti sadeni, Abisalomi yi na ligama nen, Abisalomi lu rafanɔɔ Isirayila muxune ma na kii nin.

⁷ Nɔɔe naanin dangu xanbini, Abisalomi yi a fala mangan xa, a naxa, “Tin, n xa siga Xebiron yi, alogo n layirin naxan tongoxi Alatala xa, n xa sa na rakamali. ⁸ N yi Gesuri taani Arami yamanani waxatin naxan yi, n na layirin tongo nen, xa a n nafa Yerusalen yi, n saraxan bama nen Alatala xa Xebiron yi.” ⁹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga bɔnɔɔe xunbenli.” Nayi, Abisalomi yi keli, a siga Xebiron yi.

¹⁰ Abisalomi yi xerane rasiga wundoni Isirayila bɔnɔɔn birin yi, e xa sa a fala, e naxa, “E na xɔtaan xuiin me waxatin naxan yi, e xa a fala, e naxa, ‘Abisalomi nan ya-manan mangan na Xebiron taani.’” ¹¹ Muxu kemɛ firin bata yi keli Yerusalen yi fa Abisalomi fɔɔɔ ra, koni e yi biraxi a fɔɔɔ ra xaxilitareyaan nin, e mi yi fefe kolon na feni. ¹² Abisalomi yi saraxan nalima waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga Giloha taani, Axitofeli Giloha kaan xili-deni, Dawudaa maxadi tiina. Yanfan senben yi gbo ayi, muxune yi wuya ayi Abisalomi fɔɔɔ ra.

Dawuda yi a gi Yerusalen yi

¹³ Dɔnɔɔɔ na, fala ralina nde yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Isirayila kaane bata bira Abisalomi fɔɔɔ ra.” ¹⁴ Nayi, Dawudaa walikɛɛn naxanye yi a fema Yerusalen yi, a yi a fala ne xa, a naxa, “E keli, en na en gi, bayo fɛɛ mi sa luma na en yi en ba Abisalomi yii. E siga mafuren, xanamu, a tan a mafurama nen a gbalon sa taan birin fari silanfanna ra.” ¹⁵ Mangana walikene yi a fala, e naxa, “Mangana, nxu kannu, nxu i sagoni.” ¹⁶ Mangana muxune birin yi bira a fɔɔɔ ra, a yi a konyi naxalan † fu lu manga banxin kantandeni. ¹⁷ Mangan nun a fɔɔɔrabirane birin mini taani waxatin naxan yi, e sa ti banxina nde dɛɔɔn naxan makuya taan na ndedi. ¹⁸ Dawudaa walikene birin yi lu dangue a dɛɔɔn, e nun Keretina nun Peletina nun Gati taan muxu kemɛ sen-ninna naxanye bira a fɔɔɔ ra, ne birin yi lu dangue mangan yetagi.

¹⁹ Mangan yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, “Nan-fera i fan fama n fɔɔɔ ra? Xɛɛɛ, i lu Manga Abisalomi fema amasɔɔɔ xɔɔɔn nan i tan na, muxu kedixin nan i tan na keli i ya yamanani. ²⁰ I faxi xoro nin, n xa i xali n yii to ba? Anu n tan yetɛɛn mi a kolon n sigan denaxan yi. I ngaxakedenne tongo, i xɛɛɛ. Alaa hinanna nun a tinxinna xa lu i xɔɔɔn.” ²¹ Koni, Itayi yi mangan yabi, a naxa,

“N bata n kɔɔɔ habadan Alatala yi e nun n ma mangan niini. Mangana, n kannu, n tan i ya walikɛɛn luma nen i fɔɔɔ ra, i na siga dede, xa a findi sayaan na hanma kisi-na.” ²² Nayi, Dawuda yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, “En siga, dangu yɛɛn na!” Na ma, Itayi nun a sofane nun a denbayane birin yi siga.

²³ Yamanan muxune birin yi wugama, e gbelegbele, ganla nema danguma Dawuda yetagi. Mangan yetɛɛn yi Kadirɔn lanbanni gidi kiraan xɔɔn naxan sigama tonbonni. ²⁴ Sadɔki fan yi na, e nun Lewi bɔnɔɔnna muxun naxanye yi Alaa Layiri Kankiraan xalima. †† E yi Alaa Kankiraan dɔɔɔ, saraxarali Abiyatari yi lu saraxan naliye han naxanye birin yi kelima taani, ne yi dangu jan.

²⁵ Mangan yi a fala Sadɔki xa, a naxa, “Alaa Kankiraan naxete taani. Xa n na Alatalaa hinanna sɔɔɔ, a n naxete, a tinma nen n Layiri Kankiraan to e nun a dɔɔɔdena.

²⁶ Koni xa Ala a fala, a naxa, ‘I mi fa rafan n ma sɔɔɔn,’ awa, n tan ni i ra naxan na rafan a ma a xa na liga n na.” ²⁷ Mangan mɔɔn yi a fala saraxarali Sadɔki xa, a naxa, “Xɛɛɛ taani bɔnɔɔe xunbenli, e nun i ya dii xɛɛmena Aximaasi nun Abiyatari a dii xɛɛmen Yonatan. ²⁸ N tan mabinni, n luma nen tonbonni baan gididendi, han n yi i ya xibarun sɔɔɔ i ya xerane ra.” ²⁹ Nayi, Abiyatari nun Sadɔki yi Alaa Kankiraan xali Yerusalen yi, a sa lu na.

³⁰ Dawuda wugamatɔɔn yi te Oliwi geyaan fari, a yetagin luxunxi, a sanni genla a ra. Naxanye birin yi tema a fɔɔɔ ra, ne fan bata yi e yetagine luxun, e yi wugama.

³¹ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Axitofeli biraxi Abisalomi fɔɔɔ ra yanfantenne yɛ.” Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, a liga Axitofeli maxadine xa findi fufafuun na.”

³² Dawuda geyaan xun tagin li waxatin naxan yi, Ala batuma denaxan yi, a yi a maxadi muxun Xusayi, Araka bɔnɔɔnna muxuna nde to fɛ a ralandeni, a dugine yibɔɔɔ, burunburunna a xunni. ³³ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nama fa n fɔɔɔ ra, i findima nen n goronna ra. ³⁴ Xɛɛɛ taani, i sa a fala Abisalomi xa, i naxa, ‘N bata findi i ya walikɛɛn na. A singeni, n wali nen i baba xa, koni iki, n waxi wali feni i tan nan xa.’ Na ma, i nɔɔɔn n maliye Axitofeli a maxadi xuine kale nen n xili ma. ³⁵ Saraxaraline, Sadɔki nun Abiyatari luma nen i fema. I na naxan birin to manga banxini, i yi a fala saraxaraliin Sadɔki nun Abiyatari xa. ³⁶ Sadɔki a dii xɛɛmena Aximaasi nun Abiyatari a dii xɛɛmen Yonatan firinne birin e fema, i na xibarun naxanye me, i yi e rafa ne faladendi n xa.” ³⁷ Nayi, Dawuda xɔɔyin Xusayi xɛɛɛ taani waxatin naxan yi, Abisalomi fan yi so Yerusalen yi.

Dawuda xɔɔyine nun a yaxune

16 Dawuda bata yi dangu geyaan xuntagin na ndedi, Mefiboseti a walikɛɛn Siba yi fa a ralandeni. Sofali firin yi a fɔɔɔ ra, buru kemɛ firin, bogise xɔɔnna xaren ligaseen yɛɛ kemɛ e nun xɔɔɛ bogi xaren ligaseen yɛɛ kemɛ e nun manpa kundi keden yi naxanye fari. ² Mangan yi a fala Siba xa, a naxa, “I ito ligan di?” Siba yi a yabi, a naxa, “Sofanle findin denbaya maxali seen nan na, burune nun wudi bogine findima i ya sofane balon nan na, naxanye na>tagan tonbonni, man-

† KONYI NAXANLESariyan sebexi Xɔɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔɔɔ a paxanla ra.

†† 15.24 LAYIRI KANKIRANAfe mɔɔn sebexi Xɔɔɔyaan 25.10-22 kui.

paan yi findi ne min seen na.”³ Mangan yi a fala, a naxa, “I kanna dii xemen minen yi?” Siba yi a yabi, a naxa, “Mefiboseti bata lu Yerusalen yi, bayo a falaxi nen, a naxa, ‘Isirayila yamana n babaa mangayaan so-ma nen n yii to.’”⁴ Mangan yi a fala, a naxa, “Mefiboseti gbeen naxan birin na, n bata na birin so i yii.” Nayi, Siba yi a xinbi sin bɔxɔni. A yi a fala, a naxa, “I nuwali Mangana, i bata hinan n na.”

⁵ Manga Dawuda to fa Baxurin taan fema, muxuna nde yi mini, e nun Soli birin yi bɔnsɔn kedenna nin, a xili Simeyi, Geraa dii xemena. A mini, a lu dangan tiye.⁶ A lu gemene wole Dawuda ma e nun Manga Dawudaa walikene birin, hali yamaan nun sofa senbemanen to yi a yiifanna nun a kɔmenna ma.⁷ Simeyi yi a dangama, a gbelegbele, a naxa, “Siga, siga, fuyantenna, faxesa tiina!”⁸ I faxan naxanye tixi Soli a denbayani, Alatala i ratɔɔnma nen ne birin na. I bata mangayaan ba Soli yii, nanara Alatala bata a so i ya dii xemena Abisalomiyii. Iki, i tan tɔɔni bayo faxesa tiin nan i ra.”⁹ Nayi, Seruyaa dii xemena Abisayi yi a fala mangan xa, a naxa, “Nanfera bare faxaxini ito mangan dangama, n kanna? A lu n xa sa a xunna ba a de.”¹⁰ Koni mangan yi Abisayi yabi, a naxa, “I tan nun i tada Yowaba, e gbee biran nanse yi? Xa a sa a li xemeni ito n dangama bayo Alatala nan a yamarixi a xa n danga, muxu yo mi nɔɔ falan tiye a ma.”¹¹ Dawuda mɔn yi a fala Abisayi nun a walikene xa, a naxa, “Xa n ma diin waxi n faxesa feni, a mi finde tere na fe ra xa Bunyamin kaani ito fan na liga. E a lu na, a xa n danga, xa Alatala bata a yamari.¹² Waxatina nde, Alatala n ma tɔɔn toma nen. Nayi, a n ma dangan masarama nen duban na.”

¹³ Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi sigan waxatin naxan yi kiraan xɔn, Simeyi yi sigama e yelanni geyaan kanke ra, a mɔn yi lu e dangɛ, a yi lu gemen nun benden wole e ma.¹⁴ Dɔnxen na, mangan nun a fɔxɔrabirane yi Yuruden baan li. E bata yi xadan, e yi e matabu menni.

Abisalomi Yerusalen yi

¹⁵ Abisalomi bata yi so Yerusalen yi e nun Isirayila yamaan birin, Axitofeli fan yi a fɔxɔ ra.¹⁶ Xusayi, Araka bɔnsɔnna muxuna nde, Dawuda maxadi muxun fa waxatin naxan yi Abisalomi fema, a gbelegbele, a naxa, “Tantunna mangan xa.”¹⁷ Abisalomi yi Xusayi maxɔdin, a naxa, “I ya tinxinna ngaan nan na ra i xɔyin Dawuda xa ba? Nanfera i mi sa a mati?”¹⁸ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, “N mi tinxi nen. Bayo Alatala nun Isirayila birin naxan sugandixi mangan na, n na nan fɔxɔ ra. Nayi, n luma i tan nan fɔxɔ ra.¹⁹ N walima nde xa? A finde a dii xemen na ba? Bayo n bata yi wali i baba xa, n walima nen i fan xa.”

²⁰ Abisalomi yi a fala Axitofeli xa, a naxa, “E a fala e bode tagi en lan en xa naxan liga.”²¹ Axitofeli yi Abisalomiyabi, a naxa, “Dawuda konyi naxanla † naxanye lu manga banxin kantandeni, e nun ne xa sa kafu. Nayi, Isirayila birin a kolonɛ a i bata rapaxu i baba ma alo se kunxin xirina, i fɔxɔrabirane yi senbe so.”²² Nayi, e

† KONYI NAXANLESariyan sebexi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye sɔɔ a naxanla ra.

bubun ti Abisalomi xa manga banxin xuntagi, Abisalomiyi nun a babaa konyi naxanle yi sa kafu menni Isirayila birin yetagi.²³ Na waxatini, Axitofeli a maxadin yi suxi alo Ala yetena a fala kii naxan yi. Dawuda nun Abisalomi fan yi a maxadine suxuma kii kedenna nin.

Xusayi yi Axitofeli matandi

17 Waxatidi to dangu, Axitofeli yi a fala Abisalomiyaxa, a naxa, “Tin, n xa muxu wuli fu nun firin sugandi, n siga Dawuda fɔxɔ ra to kɔɛen yetɛen na.² N sa a xadanxin lima nen, fanga mi fa a ra, n yi a suxu. Naxanye biraxi a fɔxɔ ra, ne yi e gi. Nayi, n yi mangan kedenna faxesa.³ N yi yamaan birin mabandun i ma. I xemen naxan fenma, na na faxesa, yamaan birin fama nen i ma, e lu bɔɔɛ xunbenli.”⁴ Na falan yi Abisalomiyi nun Isirayila fonne birin kenan.

⁵ Na waxatini, Abisalomiyi yamarin fi, a naxa, “E mɔn xa Xusayi, Araka bɔnsɔnna muxun fan xili alogo en xa a me a naxan falama.”⁶ Xusayi yi fa Abisalomiyi fema, Abisalomiyi a fala a xa, a naxa, “Axitofeli ito nan falaxi, a naxan falaxi a lan en yi na liga ba hanma en-en? I fan xa falan ti.”⁷ Xusayi yi Abisalomiyabi, a naxa, “Ito yi, Axitofeli mi maxadi fani tixi.⁸ I yetena i baba nun a muxune kolon ki fani. Sofa kenden nan e ra, e magaxu alo yatan naxan ma diiye baxi a yii burunna ra. Yenge soon nan yi i baba ra, a mi luma yamaan fema kɔɛen birin na.⁹ Iki, a luxunxi yinla nde ra hanma yire gbete. Dawudaa ganla na en ma muxuna ndee faxesa tun, na feen xibarun sigama ayi nen, e naxa a Abisalomiyi ganla bata nɔ.¹⁰ Na na liga, hali senbemaan naxanye luxi alo yatane en ma ganla ye, ne tunnaxɔɔma e ma nen, bayo Isirayila kaane birin a kolon a yenge so fani nan i baba ra, anu a fɔxɔrabirane senben gbo.¹¹ Nayi, n miriyani, Isirayila sofane birin xa e malan i fema, keli Dan ma han sa dɔxɔ Beriseba ra. Nayi, e wuyama ayi nen alo baan nɛmensinna. Na xanbi ra, i yetɛen yi siga e yengedeni.¹² A lu dede, en na a suxe, en so a xunna alo xiila godon bɔxɔn ma kii naxan yi. E nun a muxune sese mi a yimine.¹³ Xa a luxun taana nde yi en ma, Isirayila kaane birin fe lutin na, en yi na taan halagi, hali a gemedina, a mi luye.”¹⁴ Abisalomiyi nun Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “Araka bɔnsɔnna muxu Xusayi a maxadi xuine dangu Axitofeli gbeene ra.” Alatala bata yi a ragidi nun a Axitofeli a maxadi xuiin xa kala alogo tɔɔn xa Abisalomiyi li.

¹⁵ Axitofeli naxan fala Abisalomiyi nun Isirayila fonne xa, Xusayi yi na rali saraxaralina Abiyatari nun Sadɔki ma.¹⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Iki, e mafura xeraan nasige Dawuda ma. E yi a fala a xa, a nama kɔɛen nadangu baan meremereni. A lan a xa baan gidi alogo a nama e nun a fɔxɔrabirane raxɔri.”¹⁷ Yonatan nun Aximaasi yi tixi En-Rogeli yi. Walike gilena nde yi fa a fala e xa, a e xa sa na fala Dawuda xa, bayo e mi yi suse soe taani e yi e yete mayita.¹⁸ Koni, banxulanna nde yi e to, a sa a fala Abisalomiyi xa. Nayi, e firinna birin yi siga mafuren, e sa so xemena nde a banxini Baxurin taani xɔɔinna yi naxan ma sansan kui, e sa e luxun menna ra.¹⁹ Naxanla yi bitinganna tongo, a yi a

sa xɔɓinna de ra, a sansi xɔri dinxin tongo a na sa men fari alogo e nama sike sese ma. ²⁰ Abisalomi a walikene to na naxanla banxin li, e yi a maxɔdin, e naxa, "Axi-maasi nun Yonatan minen?" Naxanla yi e yabi, a naxa, "E bata dangu xuden na." Walikene yi e fen, e mi e to, e yi xete Yerusalem yi. ²¹ E keli xanbini na, Aximaasi nun Yonatan yi te xɔɓinna ra, e sa Manga Dawuda rakolon. E yi a fala Manga Dawuda xa, e naxa, "E keli, e mafura, e baan gidi, bayo Axitofeli bata maxadin ti lan e fe ma." ²² Dawuda nun yamaan naxan yi a fɔɔ ra, e keli benun subaxani, e birin yi Yuruden baan gidi. Keden mi lu naxan mi Yuruden baan gidi.

²³ Axitofeli to a to, a a maxadi xuiin mi suxi, a yi a sofanla tongo, a siga a konni a taani. A yamarine fi a denbayaan ma. Na xanbi ra, a yi a yete singan, a yi faxes. E yi a maluxun a baba gaburun na.

Dawuda Maxanayin taani

²⁴ Dawuda yi siga Maxanayin taani, Abisalomi Yuruden baani gidi waxatin naxan yi e nun Isirayila ganla birin. ²⁵ Abisalomi bata yi Amasa findi sofa kuntigin na Yowaba funfuni. Amasa baba nan yi Yeteri ra, Isirayila kaan naxan Abigayili dɔɔɔ, Naxasi a dii temena, Yowaba nga Seruya xunyena. ²⁶ Abisalomi nun Isirayila kaane yi e gali malanden nafala Galadi yamanani.

²⁷ Dawuda to fa Maxanayin taani, Naxasi a dii xemmen Sobi naxan yi kelixi Rabaha yi, Amonine manga taana, na nun Amiyeli a dii xemmen Makiri, Lodebara kaana, e nun Galadi kaan Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi yi, ²⁸ ne yi fa seni itoe ra Dawuda yee ra: sadene nun goronne nun feɓene nun murutun nun fundenna nun murutu fujin nun sansi xɔri gilinxine nun konso togen nun togen siya gbeteɓe nun ²⁹ kumin nun nɔnɔn nun yexene nun fenena. E fa ne birin na Dawuda nun a yamaan xa naxanye yi a fɔɔ ra, alogo e xa e don, bayo e yi a falama nen, e naxa, "Kamen nun ige xɔnla bata yamani ito suxu tonbonni."

Abisalomi faxes feen yengeni

18 Dawuda yi yamaan malan naxanye yi a fɔɔ ra, a yi sofa kuntigine dɔɔɔ naxanye muxu kemene nun muxu wuline xun na. ² Dawuda yi yamaan fɔɔ singen nasiga Yowaba ma a yamarin bun, a yi a fɔɔ firinden nasiga Abisayi ma a yamarin bun, Seruyaa dii xemmen Yowaba tada. Dawuda yi a fɔɔ saxanden nasiga Itayi Gati kaan ma a yamarin bun. Mangan mɔn yi a fala yamaan xa, a naxa, "N fan wama siga feni e fɔɔ ra." ³ Koni, yamaan yi a fala a xa, e naxa, "I mi sigama. Bayo xa nxu nxu gi, yaxune mi nxu yatema, hali nxu fɔɔ kedenna faxes, e mi na yatema. Koni, i tan dangu nxu tan sofa muxu wuli fu ra. Nanara, a lan i lu taani, i nɔe nxu maliye denaxan yi." ⁴ Mangan yi e yabi, a naxa, "Naxan naxan e ma, n na nan ligama." Sofane yi mini-ma kemɛ kemɛ yeen nun wuli wuli yeen ma waxatin naxan yi, mangan yi ti taan so deen na. ⁵ Mangan mɔn yi a fala Yowaba nun Abisayi nun Itayi xa, a naxa, "N bata e mafan, e nama fe naxi yo liga Abisalomi ra, n

ma diina." Sofane birin yi a xuiin name na yamarin fiye kuntigine ma.

⁶ Dawudaa sofane yi mini siga Abisalomi a ganla yengedeni, yengen so Efirami fɔɔnna nin. ⁷ Dawudaa ganla yi Abisalomi a ganla nɔ, e yi muxu wuli mɔɔɔ faxes e ra na nɔnɔ. ⁸ Yengen yi so yamanan birin yi. Naxanye faxes fɔɔnɔni, ne yi wuya dangu naxanye faxes yengeni.

⁹ Na waxatini, Abisalomi yi mini Dawudaa walikene ma. Abisalomi bata yi te sofanla fari. Sofanla yi so wari bili gbeen yiine bun, Abisalomi xunna yi kankan wari yiine longonna ra. A lu nɔnɔn nun kuyen tagi, sofanla yi mini a bun. ¹⁰ Xemena nde to na to, a fa na fala Yowaba xa, a naxa, "N bata Abisalomi to singanxi wari-in bun." ¹¹ Koni, Yowaba yi a fala xemmen xa, a naxa, "I a to nen? Nanferi i mi a faxes keden na? N yi gbeti gbanan fu soe nen i yii e nun tagixidina nde." ¹² Koni na xemmen yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Hali i gbeti gbanan wuli keden so n yii, n mi tinɓe fe naxin lige mangana dii xemmen na, bayo nxu birin a me nen manga yamarini ito fima i tan nun Abisayi nun Itayi ma, a naxa, "E xaxili lu Abisalomi xɔn, muxu yo nama fe naxin liga a ra."

¹³ Xa n yi na liga alo n mi sese mexi, n yi nɔnɔn n niini nen, mangan yi n ma wulen kolonma nen, bayo sese mi luxunɓe a ma. Nayi, i tan yeteen mi yi n xun mafale."

¹⁴ Yowaba yi a yabi, a naxa, "N mi n ma waxatin kalama i tan xɔn." A yi tanba saxan tongo, a sa e sɔti Abisalomi kankeni a nɓen singanxin na. ¹⁵ Sofa banxulan fuun naxanye yi Yowabaa yenge so seene maxalima, ne yi Abisalomi rabilin, e yi a ranan.

¹⁶ Na xanbi ra, Yowaba yi xɔtaan fe alogo yengen xa dan. Nayi, Dawudaa sofane yi xete Abisalomi a ganla fɔɔ ra. ¹⁷ E yi Abisalomi tongo, e yi a woli yili gbeen na fɔɔnɔni, e gemɛ gbegbe malan a fari. Na waxatini, Abisalomi a sofane yi e gi, birin yi siga a konni.

¹⁸ Abisalomi yi kende waxatin naxan yi, a bata yi banxi gbeen ti Manga lanbanni, bayo a yi a mirima nen, a naxa, "Dii xemɛ mi fa n yii, n xinla luye naxan yii." Nanara, a yi na banxin xili sa a yete xun ma, naxan mɔn xili bama han to a Abisalomi a banxina.

¹⁹ Aximaasi, Sadɔki a dii xemmen yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Tin, n xa n gi n sa a fala mangan xa Alatala kitin naxan nagidixi a ma, a yi a so a yaxune yii." ²⁰ Yowaba yi a fala a xa, a naxa, "Xibaru faɓi rali mi i ra to, nɔn gbete i sa xibaru faɓin naliye, koni to i mi a xale, bayo mangana dii xemmen bata faxes." ²¹ Yowaba yi a fala Kusi kaana nde xa, a naxa, "Siga, i naxan toxi, sa na fala mangan xa." Kusi kaan yi a xinbi sin Yowaba bun ma, a yi a gi. ²² Aximaasi, Sadɔki a dii xemmen mɔn yi a fala, a naxa, "Sese liga, tin, n fan xa n gi Kusi kaan fɔɔ ra." Yowaba yi a fala, a naxa, "N ma diina, nanferi i waxi i gi feni? Na mi findima xibaru faɓi ra i tan xa." ²³ Aximaasi mɔn yi a fala, a naxa, "Hali fefe liga, n waxi n gi feni." Yowaba yi a fala a xa, a naxa, "Awa, i gi!" Aximaasi yi a gi mini Yuruden mere yi kirani, a sa dangu Kusi kaan na.

²⁴ Dawuda yi dɔxi de firinne tagi. Kantan muxun yi siga yinna xun tagi, a yi a yeen nasiga, a yi xemena nde

kedenna to fe a giye. ²⁵ Kantan muxun yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa. Mangan yi a yabi, a naxa, "Xa a kedenna nan a ra, a fama xibaru faɓin nan na." Na xeraan yi masoma, ²⁶ kantan muxun mɔn yi muxu gbete fan to gixi. A gbelegbele de kantanna ra, a naxa, "Muxuna nde fan kedenna fama a giye." Mangan yi a fala, a naxa, "Na fan faan xibaru faɓin nan na." ²⁷ Kantan muxun yi a fala, a naxa, "Muxu singen luxi alo Axi-maasi na a ra, Sadɔki a dii xemena." Mangan yi a fala, a naxa, "Xeme faɓin nan a ra, a fama xibaru faɓin nan na." ²⁸ Aximaasi yi gbelegbele, a yi a fala mangan xa, a naxa, "I nuwali." A yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bɔɔn ma, a yi a fala, a naxa, "Barikan bira Alatala xa, i ya Ala, naxan i yenge faane soxi i yii, mangana, n kannna." ²⁹ Mangan yi a maxɔdin, a naxa, "Abisalomi yiyalan?" Aximaasi yi a yabi, a naxa, "N tan i ya walikɛen mayimaxa gbeen to nen Yowaba nxu nun i ya walikɛna nde rafa waxatin naxan yi, koni n mi yi a kolon fefe yi a ra." ³⁰ Mangan yi a fala, a naxa, "I masiga, i ti be." Aximaasi yi a masiga, a lu tixi. ³¹ Kusi kaan fan yi fa. A yi a fala, a naxa, "Mangana, n kannna, n baxi xibaru faɓin nan medeyi, bayo Alatala bata i ya kitin sa to. Naxanye yi i yengema, a bata ne sa i sagoni." ³² Mangan yi Kusi kaan maxɔdin, a naxa, "Sese mi Abisalomi sɔɔxi ba?" Kusi kaan yi a yabi, a naxa, "Naxan na banxulanna sɔɔxi, na xa i yaxune birin sɔɔ, e nun naxanye birin murutɛxi i xili ma."

Dawuda yi a dii xemen wuga

19 Nayi, mangan yi kɔntɔfili, a yi te sangansoon kɛe ra taan yinna deen xun ma, a lu wuge. A yi lu sigamatini, a falama, a naxa, "N ma dii xemena Abisalomi! Hali n tan yi faha i funfuni nun. N ma dii xemena Abisalomi, n ma dii xemena!" ² E yi na fala Yowaba xa, e naxa, "Mangan sunuxin luma Abisalomi wuge." ³ Na lɔɔn xunna kenla yi masara sunun na sofane birin xa. Bayo na lɔɔni yamana a me nen a mangan sunuxi a dii xemena fe ra. ⁴ Na lɔɔn yeteni, sofane luxunxin yi so taani alo sofa yagixin naxanye e gixi yengeni. ⁵ Mangan bata yi a yetagin luxun, a gbelegbelema, a naxa, "N ma dii xemena Abisalomi! Abisalomi, n ma dii xemena, n ma dii xemena!" ⁶ Yowaba yi so mangan konni, a yi a fala a xa, a naxa, "I bata i ya walikene birin nayagi to, naxanye i niin nakisixi, e nun i ya dii xemene nun i ya dii xemene nun i ya naxanle nun i ya konyi naxanle birin. ⁷ I rapaxu naxanye ma, i bata ne rafan, i rafan naxanye ma, i yi ne rapaxu. Bayo i bata a yita to, a i ya gali mangane nun i ya walike tinxinxine, a ne bɛte mi i xa. N bata a to iki xa Abisalomi yi lu a nii ra nun to, nxu tan birin yi faha na, na yi rafan i ma nun. ⁸ Nayi, keli, i mini, i falan ti i ya walikene xa. Bayo n bata n kɔlɔ Alatala yi, xa i mi mini muxu keden mi luye i fɔɔ ra to kɛen na, na naxuma ayi nen dangu tɔɔn na naxan birin bata liga keli i foningeya waxatin ma han iki." ⁹ Nayi, mangan yi keli, a dɔɔ taan so deen na. E na fala yamaan xa, e naxa, "Mangan dɔɔxi taan so deen na." Yamaan birin yi fa mangan yetagi. Na waxatini, Isirayila ganla tan bata yi a gi. Birin bata yi si ga e konni.

Dawuda xete fena Yerusalen yi

¹⁰ Isirayila bɔnɔnne birin nun yamaan birin yi matandin tima, e naxa, "Mangan bata en ba en yaxune yii, a tan nan en nakisi Filisitine ma, iki a bata a gi yamanani Abisalomi a fe ra. ¹¹ Anu, en Abisalomi naxan sugandixi a xa findi en ma mangan na, na bata faha. Nanfera nayi, e mi Dawuda xilima, e yi a dɔɔ mangan na?" ¹² Manga Dawuda yi xerane rasiga a faladeni saraxaraliin Sadɔki nun Abiyatari xa, a naxa, "E falan ti Yuda fonne xa, e naxa, 'Nanfera e luun dɔnɔn na mangan naxetedeni a manga banxini? Anu, n tan yetena Isirayila kaane miriyane kolon. ¹³ Ngaxakedenmane nan e ra, en wuli keden, fasa keden. Nayi, e nama lu dɔnɔn na xetedeni mangan ma.' ¹⁴ E mɔn xa a fala Amasa xa, e naxa, 'I ngaxakedenma xa mi n na ba? Xa n mi i findi sofa kuntigin na habadan Yowaba kɔɔni, Ala xa n xa tɔɔ gbeen sɔɔ.' ¹⁵ Dawudaa falane yi Yuda muxune birin kenen, alo muxu kedenna nan yi e ra, e xeraan nasiga a faladeni mangan xa, e naxa, "E nun i ya walikene birin xa xete be."

¹⁶ Mangan yi xete han Yuruden baani, Yuda kaane yi siga Giligali yi alogo e xa sa mangan nalan, e yi a ragidi Yuruden baani. ¹⁷ Gera, Bunyamin kaan naxan keli Baxurin taani, na dii xemen Simeyi yi na, na yi a mafura e nun Yuda muxune yi godo Manga Dawuda ralandeni. ¹⁸ Bunyamin kaan muxu wuli keden yi biraxi a fɔɔ ra, Siba fan naxan yi walima Soli a denbayaan xa, e nun a dii xeme fu nun suulunne nun a walike mɔɔɔene. Ne yi fa Yuruden baan de mangan ye ra. ¹⁹ Kunkibane yi fa alogo e xa mangana denbayaan xali e nun naxan na mangan kenen. Na to yelin Yuruden baan gidɛ, Geraa dii Simeyi yi bira mangan yetagi. ²⁰ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangan nama n suxu n haken na. N tan i ya walikɛen haken naxan liga i ra i mini lɔɔni Yerusalen yi, pinan na xɔn, i tan mangana. ²¹ Mangana, n kannna, n na a kolon a n bata yulubin liga, koni i bata a to to, n singe nan faxi i ralandeni Yusufu bɔnɔnna muxune birin ye ra." ²² Nayi, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi falan tongo, a yi a fala, a naxa, "Simeyi mi lan a faha ba, a to Alatalaa muxu sugandixin dangaxi?" ²³ Koni Dawuda yi a fala Abisayi nun a xunyen Yowaba xa, a naxa, "Seruyaa dii xemene, e gbee biran nanse yi? Nanfera iki, e n matandima? N mi waxi Isirayila kaa yo xa faha to, n laxi a ra a n tan nan Isirayila mangan na to." ²⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, "I mi faxama." Mangan yi a kɔlɔ a xa.

²⁵ Mefiboseti, Soli a dii xemen fan fa nen mangan nalandeni. A munma yi a sanne maxa, a mi a de xabene bi, a mi a dugine xa, xabu mangan siga lɔɔni han a xete lɔɔni bɔne xunbenli. ²⁶ A to siga mangan yetagi keli Yerusalen yi, na yi a maxɔdin, a naxa, "Mefiboseti nanfera i mi sigaxi n fɔɔ ra?" ²⁷ A yi a yabi, a naxa, "Mangana, n kannna, n ma walikɛen nan n yanfaxi, bayo n tan i ya walikɛna a fala nen, a naxa, 'N nan n ma sofanli tɔnma nen, n te a fari nxu nun mangan yi siga. Bayo sankalatɔn nan i ya walikɛen na.' ²⁸ Koni, a bata sa n tan i ya walikɛen mafala n kannna xa. Nayi, man-

gana, i luxi nen alo Alaa malekana. Naxan nafan i ma, na liga. ²⁹ Bayo muxun naxanye birin n fafe a den-bayani, mangan yi lan nun a ne faxa, n kanna, hali na birin, i bata naxanye dege tabanla ra i bata n tan i ya walikēen basan ne ra. N fe tinxinxin mundun ligaxi n yi n kanna mafan?" ³⁰ Mangan yi a fala a xa, a naxa, "Nanferi i mōn falan tima? N bata a ragidi a i tan nun Siba xa bōxōne yitaxun." ³¹ Nayi, Mefiboseti yi a fala mangan xa, a naxa, "A xa a birin tongo, amasōtō n kanna, mangan bata so a banxini bōne xunbenli."

³² Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi taani Galadi yamanani, na fan godō nen Yuruden baani, e nun mangan yi gidi, a fan xete nen a fōxō ra baan kidi ma.

³³ Fonna nan yi a ra naxan bata yi nēē tonge solo-masexē sōtō, nafulu kan gbee nan yi a ra, a tan nan yi mangan baloma, a yi Maxanayin taani waxatin naxan yi. ³⁴ Mangan yi a fala Barasilayi xa, a naxa, "Fa n fōxō ra Yerusalen yi, n nan n yengi dōxe i xōn ma." ³⁵ Koni, Barasilayi yi mangan yabi, a naxa, "N mōn nēē yoli sōte alogo nxu nun mangan xa te nxu bode xōn Yerusalen yi?" ³⁶ To n bata fori nēē tonge solomasexē. N nōe a fajin nun a naxin kolonē ba, n donseen naxan donma, n yi a min, n mi fa nōe na naxunna kolonē, hanma xēmene nun naxanle sigi sa xuina. Nanferi n finde goronna ra i xun ma? ³⁷ I ya walikēen sigama nen i fōxō ra ndedi Yuruden baan kidi ma. Koni nanferi mangan, i n saranna fima maani ito ra? ³⁸ Nayi, a lu n xa xete n ma taani, n sa faxa n baba nun nna gaburun dēxōn ma. Koni a mato, n ma dii xēmen Kimihami ni i ra, a tan nan sigama i fōxō ra, naxan na i kēnen, i yi na liga a ra." ³⁹ Mangan yi a fala, a naxa, "Kimihami xa fa n fōxō ra, naxan nafan a ma, n na a ligē a xa, i na wa naxan yo xōn ma n tan yii, n na ligē i xa." ⁴⁰ Yamaan birin to Yuruden baani gidi, mangan fan yi gidi, mangan yi Barasilayi sunbu, a duba a xa, Barasilayi yi xete a konni. ⁴¹ Mangan yi siga Giligali binni, Kimihami yi biraxi a fōxō ra.

Yuda yamaan birin nun Isirayila yamaan fōxō keden-bata yi mangan nagidi Yuruden baani. ⁴² Koni Isirayila muxune yi fa mangan fema, e yi a fala a xa, e naxa, "Nanferi nxu ngaxakedenne Yuda kaane i ragidixi Yuruden baani, ε nun i ya denbayana, anu i ya sofane birin yi i fōxō ra?" ⁴³ Yuda muxune birin yi Isirayila muxune yabi, e naxa, "Bayo nxu barin maso mangan na ε xa. Nanferi ε xōlōn na ra? Mangan nan nxu dēgema ba? Hanma a seen nan fixi nxu ma?" ⁴⁴ Isirayila muxune yi Yuda muxune yabi, e naxa, "Nxu gbeen nan mangan na sanja ma fu, nxu gbeen nan Dawuda ra dangū ε ra. Nanara, ε nxu rapaxuxi? Nxu singe mi yi a fala a en ma mangan xa xete ba?" Koni Yuda muxune yi falan ti a naxin na dangū Isirayila muxune ra.

Seeba yi murutē Dawuda xili ma

20 Xēmē fuyantenna nde yi Giligali yi, a xili Seeba, Bikiri a dii xēmēna, Bunyamin kaana. Na yi xō-taan fe, a gbelegbele, a naxa, "Sese mi en nun Dawuda tagi.

En nun Yese a dii xēmēni ito mi malanxi sese ma.

Isirayila kaane, birin xa siga a kon yi."

² Nayi, Isirayila kaane yi xete Dawuda fōxō ra, e bira Seeba fōxō ra, Bikiri a dii xēmēna. Koni, Yuda muxune yi lu e mangan fōxō ra, e yi sa a mati keli Yuruden baani siga han Yerusalen yi.

³ Dawuda yi so a banxini Yerusalen yi. Mangan yi a konyi naxalan fune tongo a naxanye lu banxin kantandeni. A yi e lu banxina nde kui naxan yi makantanxi ki fajni, koni e mi fa kafu sōtōn, e yi lu ramaraxi han e sayaan lōxōni, e lu alo kaja gilene.

⁴ Mangan yi a fala Amasa xa, a naxa, "Yuda sofane maxili, ε birin xa fa be yi benun soge saxan." ⁵ Amasa yi sa na yamarin liga, koni mangan lōxōn naxan saxi a xa, a yi na radangu. ⁶ Nayi, Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, "Seeba, Bikiri a dii xēmēn fe naxin ligama en na nen dangū Abisalomi ra. I tan yetēen xa i kanna walikene tongo, i yi Seeba sagatan, alogo a nama taa makantanxine li, a lo ayi e ma." ⁷ Yowabaa muxune yi bira Abisayi fōxō ra e nun Keretine nun Peletine, e nun sofane birin. E birin yi mini Yerusalen yi alogo e xa Seeba sagatan, Bikiri a dii xēmēna.

⁸ E to Gabayon gemē gbeen yiren li, Amasa yi fa e yēē ra. Yowaba yi maxidixi a sofa dugine yi, e nun a tagixidina, silanfanna yi singanxi naxan na a tēeni. Yowaba yi masoma waxatin naxan yi, silanfanna yi ba fōlō a tēeni. ⁹ Yowaba yi a fala Amasa xa, a naxa, "Ngaxakedenne, i yiyalan?" A yi Amasa dē xaben suxu a yifanna ra alo a yi a sunbuma nen. ¹⁰ Silanfanna naxan yi sōtōxi Yowaba kōmēna ma, Amasa mi a yengi lu na xōn ma. Yowaba yi a sōxōn a kuini na ra. Amasa fudi lutine yi sa bōxōni, Yowaba mi fa a yēē firinden sin a ma, a yi faxa. Yowaba nun a tada Abisayi yi keli Seeba xili ma, Bikiri a dii xēmēna.

¹¹ Yowabaa sofa keden yi lu tixi Amasa binbin dēxōn, a naxa, "Ndee Yowaba nun Dawuda a fe yi? Ne xa bira Yowaba fōxō ra." ¹² Na waxatini, Amasa bata yi a makutukutu a wunli kira tagini. Sofaan yi a rakōrsi, a yi a to birin tixi na. Nayi, a yi Amasa binbin ba kiraan xōn, a sa a sa xēen ma, a dugin so a xun na. ¹³ A to a ba kiraan xōn, birin yi bira Yowaba fōxō ra, alogo e xa siga Bikiri a dii xēmēn Seeba xili ma.

Seeba rapanna

¹⁴ Yowaba yi Isirayila bōnsōnne yamanan birin yigidi a sa Abeli-Beti-Maka taan li. Berimi kaane birin yi e malan, e bira a fōxō ra. ¹⁵ Yowaba nun a ganla yi Abeli-Beti-Maka taan yenge, bayo Seeba yi na nin, e yi gbingbinna nde rate taan yinna xōn. E yi lu yinna dinje alogo a xa bira. ¹⁶ Naxalan xaxilimana nde yi na taani, na yi gbelegbele, a naxa, "N bata ε mafan! ε tuli mati! ε tuli mati! ε a fala Yowaba xa a xa fa han be, n waxi falan ti feni a xa." ¹⁷ Yowaba yi a maso, naxanla yi a maxōdin, a naxa, "Yowaba nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "On, n tan nan yati a ra." Naxanla yi a fala a xa, a naxa, "Nba, i tuli mati n fala xuiin na." Yowaba yi a yabi, a naxa, "N tuli matixi." ¹⁸ Nayi, naxanla yi a fala, a naxa, "A fōlōni, muxune yi darixi a fale nen, e naxa, 'En

maxɔdinna ti Abeli taani, en hayun fanma nen.¹⁹ Nɔɔ taan taa bɔɔɛ xunbelixine nun taa tinxinxine nan ye Isirayila yi, koni i tan waxi na taan kala feen nin Isirayila yi, naxan findixi munanfan taa gbeen na Isirayila yi. Nanfera naxan Alatala gbeen na, i waxi na kala feni?"²⁰ Yowaba yi a yabi, a naxa, "N ma miriyaan makuya na ra, sese kala fe mi n kui, hanma n yi sena nde raxɔri.²¹ Na fe mi a ra mumɛ! Koni, xemena nde be, naxan sa kelixi Efirami geya yireni, a xili Seeba, Bikiri a dii xemena. Na bata murute Manga Dawuda xili ma. E a keden peen yiiba n xa. Nayi, n ganla bama nen taan de ra." Naxanla yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Awa, nxu a xunna wolima i ma nen yinna fari ma."²² Naxanla yi sa falan ti taan muxune birin xa a xaxilimayani, e yi Bikiri a dii xemen Seeba xunna bolon a de, e yi a woli Yowaba ma. Yowaba yi xɔtaan fe, sofane yi e masiga taan na, birin yi siga e konne yi. Nayi, Yowaba yi xete Yerusalen yi mangan fema.

Dawudaa kuntigine fe

²³ Yowaba yi Isirayila ganle birin yamarima nen Isirayila yi. Benaya, Yehoyadaa dii xemen nan yi Keretine nun Peletine xun na.²⁴ Adoran nan yi karahan wanle xunna ra, e nun Yosafati, Axiludu a dii xemen nan yi mangana yenla ra.²⁵ Sebali tiin nan yi Sewa tan na. Saraxaraliin nan yi Sadɔki nun Abiyatari ra.²⁶ Dawudaa saraxaralina nde nan yi Ira fan na, naxan yi kelixi Yayiri xabilani.

Nɛɛ saxan kamena fe

21 Dawudaa mangayaan waxatini, nɛɛ saxan kamen yi so. Dawuda yi Alatala maxɔdin. Ala yi a yabi, a naxa, "Na ligaxi Sɔli nun a denbayana muxu faxan nan ma fe ra, e to Gabayon kaane faxa."² Mangan yi Gabayon kaane xili alogo a xa falan ti e xa. Isirayila bɔɔɔɔɔɔɔɔ muxu mi yi Gabayon kaane ra, koni Amorine muxu dɔɔɔɔɔɔɔɔ nan yi e ra. Isirayila kaane bata yi e niin nakisin layirin tongo e xa. Koni hali na, Sɔli yi kataxi e faxa feen na bayo Isirayila nun Yuda yee rasigan xɔnla yi a ma.

³ Dawuda yi Gabayon kaane maxɔdin, a naxa, "N xan nanse liga e xa? Kalan naxan tixi e nɔɔ na yitɔɔɔɔɔɔ di alogo e xa duba Alatalaa yamaan xa?"⁴ Gabayon kaane yi a yabi, e naxa, "Yengen naxan nxu nun Sɔli nun a denbayaan tagi, gbetin xa mi na yitɔɔɔɔɔɔ, hanma xemana. Anu, a mi lan nxu yi muxun faxa Isirayila yi." Nayi, mangan yi a fala, a naxa, "Naxan xɔli e ma, e na fala n xa, n xa na liga e xa."⁵ E yi mangan yabi, e naxa, "Bayo xemeni ito yi waxi nxu halagi feni, a bata yi a nata nun, a xa nxu halagi, a yi nxu raxɔri Isirayila bɔɔɔɔɔɔɔɔ ma.⁶ Nayi, e a bɔɔɔɔɔɔɔɔ muxu solofere so nxu yii, nxu xa e singan Alatala yetagi Gabayon taani, Sɔli yi dɔɔɔɔɔɔɔɔ taan naxan yi, Alatala mangan naxan sugandixi." Mangan yi a fala e xa, a naxa, "N na a soma e yii nen."

⁷ Mangan yi Mefiboseti ratanga, Yonatan ma dii xemena, Sɔli mamandenna, bayo Dawuda bata yi layirin xidi e nun Yonatan tagi Alatala xinli.⁸ Koni, mangan yi

Ayaa dii temen Risipaa dii firinne, Aramoni nun Mefiboseti tongo, a naxanye bari Sɔli ma. A mɔɔn yi Sɔli a dii temen Mikali a dii xeme suulunne tongo, a naxanye bari Barasilayi a diina Adiriyeli ma, Abeli-Mehola kaana.⁹ E yi e so Gabayon kaane yii, ne yi e singan geyaan fari Alatala yetagi. Na muxu soloferene birin yi faxa sanɔa ma kedenni. E e faxa funde xaba lɔɔɔɔɔɔɔɔ singen nin.

¹⁰ Risipa, Ayaa dii temen yi benbenla tongo, a yi a sa fanyen ma a yete xa. Keli se xaban fɔɔɔɔɔɔɔɔ ma han tule igen yi bira bɔɔɔɔɔɔɔɔ, a xɔline kedima yanyin na, a subene kedi kɔɔɔɔɔɔɔɔ na alogo e nama dɔɔɔɔɔɔɔɔ e binbine ma.¹¹ Risipa, Ayaa dii temena, Sɔli a konyi naxanla naxan naba, e sa na fala Dawuda xa.

¹² Nayi, Dawuda yi sa Sɔli nun a dii xemen Yonatan xɔnne maxili Yabesi kaane ra Galadi yamanani, naxanye bata yi e ba e funfuni Beti-San yi, Filisitine e singan denaxan yi e Sɔli nɔ waxatin naxan yi Gilibowa yi.¹³ Dawuda yi Sɔli nun Yonatan xɔnne tongo Yabesi yi. Muxu soloferen naxanye singan, e yi ne fan xɔnne malan.¹⁴ E sa Sɔli nun a dii xemen Yonatan xɔnne maluxun Bunyamin yamanani Sela yi, Kisu gaburun na, Sɔli fafe. Mangan yamarin naxanye birin fi, e yi ne birin liga. Na xanbi ra, Ala yi hinan yamanan na.

Yengen Filisitine xili ma

Taruxune Singen 20.4-8

¹⁵ Filisitine mɔɔn yi Isirayila yenge. Dawuda nun a walikene yi godo, e yi Filisitine yenge. Xadanna yi so Dawuda fatini.¹⁶ Isebi-Benobi, Refa † yixetena nde yi a nata a xa Dawuda faxa. Silanfan nenɛn yi singanxi a tagi xidin na e nun sulan yi tanban naxan nɔɔɔɔɔɔɔɔ ra naxan binyan yi dangue kilo saxan na.¹⁷ Koni, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi fa Manga Dawuda mali, a na Filisitine faxa. Nayi, Dawudaa muxune yi e kɔɔɔɔɔɔɔɔ, e naxa, "I mi fa sigama nxu fɔɔɔɔɔɔɔɔ ra yengeni, alogo mangayaan nama ba Isirayila yi."

¹⁸ Na xanbi ra, yengen mɔɔn yi keli Gobi yi Filisitine xili ma. Nayi, Xusa kaan Sibekayi yi Safi faxa, Refa yixetena nde nan yi na ra.

¹⁹ Yenge gbetɛ mɔɔn yi keli Gobi taani Filisitine xili ma. Betelemi kaan Yari a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati faxa, naxan ma tanba yi gbo alo gbindonna.

²⁰ Yenge gbetɛ mɔɔn yi keli Gati taani. Menni, xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin nun san soli sennin kan yi a ra, e birin malanxina mɔɔɔɔɔɔɔɔ nun naanin. Refa yixeten nan yi na fan na.²¹ A yi Isirayila kaane konbi. Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxa.²² Na sofa naaninna naxanye yi kelixi Gati taani Refa bɔɔɔɔɔɔɔɔ, Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

22 Dawuda betini ito ba Alatala nan xa, Ala to a ba a yaxune birin yii e nun Sɔli yii.

² A yi a fala, a naxa,
Alatala nan n ma fanyen na,
n ma yinna, n natanga muxuna.

³ N ma Ala nan n ma geme gbeen na,

† yi findixi muxu kuyene bɔɔɔɔɔɔɔɔ benban nan na.

n na n luxunma naxan kui.
 A tan nan n ye masansan wure lefaan na,
 e nun marakisi tiina
 naxan luxi
 alo n ma faran makantanxina,
 n nakisidena.
 A tan nan n xunbama gbaloni.
⁴ Tantunna Alatala xa!
 N na a xili,
 a yi n nakisi n yaxune ma.
⁵ Sayaan bata yi a xunfanna radin n xunna ma
 alo fɔɔ igena,
 a yi n magaxuma
 alo baan xaxexina.
⁶ Sayaan bata yi n nabilin a yɔɔɔɔɔɔɔɔ ra.
 A a lutine rati n ye ra.
⁷ N ma tɔɔɔɔɔɔɔɔ,
 n na Alatala xili nen,
 n yi n xui ramini n ma Ala ma.
 A yi n xuiin me a Batu Banxini,
 a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.
⁸ Nanara, bɔɔɔɔɔɔɔɔ yi maxa.
 Kuyen bun tiine yi yigisan,
 e xuruxurun Ala xɔɔɔɔ bun.
⁹ Tutun yi mini a ɔɔɔɔɔɔɔɔ.
 Halagi ti tee degen nun tee wolonne yi mini a de.
¹⁰ Ala yi kuyen nafulunye ayi
 alo kɔɔɔɔɔɔɔɔ, a yi godo,
 kunda yidimixina a sanne bun.
¹¹ A te maleka gubugubu kanna fari,
 a tujan xulen,
 a siga foyeni.
¹² A yi a luxun dimini,
 naxan nabilinxi kunda gbeen na,
 a yi yidimixi alo ige tilinxina.
¹³ Kenen gbeen yi minima a ye ra,
 tee degen yi minima naxan yi.
¹⁴ Alatala yi a kuye sarinna xuiin namini kore,
 Kore Xonna Ala xuiin yi me.
¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune ma,
 a yi e raxuya ayi.
 A yi galanna ragodo e ma,
 e birin yi e gi.
¹⁶ Alatala to a kɔɔɔɔ e ma,
 a xɔɔɔ to keli alo foye gbeena,
 fɔɔɔ igen xonna yi mini kenenni
 bɔɔɔɔ bunna yi to.
¹⁷ Ala yi a yiini bandun keli kore,
 a n suxu,
 a yi n ba igen tilinxi yireni.
¹⁸ A yi n xunba n yaxu senbeman ma,
 e nun n yenge faan naxanye yi maxɔɔɔɔ n xa.
¹⁹ E n yenge nen,
 n yi tɔɔɔɔ waxatin naxan yi,
 koni Alatala yi n mali.
²⁰ A n ba nen gbaloni,
 a yi n xɔɔɔɔɔɔ,
 a yi n nakisi

bayo n nafan a ma.
²¹ Alatala yi n kɔɔɔɔɔɔɔɔ fi n ma
 bayo n bata tinxinje ayi a ye ra yi,
 a n kɔɔɔɔɔɔɔɔ fi n ma
 lan n yiine saripanna ma.
²² Bayo n bata lu Alatalaa kirane xɔɔ ma,
 n mi n makuyaxi n ma Ala ra
 alo muxu naxine.
²³ N bata a sariyane birin suxu,
 n mi tondixi a tɔɔɔɔ suxe.
²⁴ N bata n ye ratanga haken ma,
 fe yo mi n na a ye ra yi.
²⁵ Nanara, Alatala yi n kɔɔɔɔɔɔɔ fi n ma,
 bayo n bata tinxinje ayi a ye ra yi,
 n yiine saripanxi a ye ra yi.
²⁶ Naxan na tinxinje ayi,
 i ya tinxinyaan yitama nen na ra.
 Fe mi naxan na,
 i ya fetareyaan yitama nen na ra.
²⁷ Naxan na saripanje ayi,
 i ya saripanna yitama nen na ra.
 Koni naxan yidɔɔɔ,
 i na suxu kiin kolon.
²⁸ Bayo i tan nan yiigelitɔɔ rakisima,
 i mɔɔ yi wasodene fe ragodo.
²⁹ Alatala, i tan nan n ma kenenna ra.
 I tan nan n ma dimini yalanma, Alatala.
³⁰ En birin nema a ra,
 n ganla yengema nen,
 nxu nun n ma Ala nema a ra,
 n tujanma nen yinna xun ma.
³¹ Alaa kirane kamalixi feu!
 Alatalaa falane tinxin.
 Naxanye na e luxun a yi,
 a ne kantanma nen
 alo ye masansan wure lefana e ye ma.
³² Nde gbete Ala ra,
 ba Alatala ra?
 Nde en ma fanyen xɔɔɔɔɔɔ na,
 ba en ma Ala ra?
³³ Ala nan n makantanma fangani,
 a tan nan kira kamalixin yitama n na.
³⁴ A tan nan n naxulunma ayi mafuren
 alo wondene,
 a n nate geyane fari.
³⁵ A bata n maxaran yengen ma,
 nanara n xɔɔɔ sulan xali xɔɔɔɔɔɔɔɔ bandunje.
³⁶ I bata n nakisi
 alo wure lefa ye masansanna,
 i ya fanna n senben gboma ayi.
³⁷ I bata kira gbeeni tɔɔ n xa
 alogo n nama bira.
³⁸ N bata bira n yaxune fɔɔɔ ra,
 n yi e halagi.
 N mi tinxi xete e fɔɔɔ ra
 fɔɔ n na e raxɔɔɔ.
³⁹ N na e raxɔɔɔɔɔɔ nen,
 n yi e yibutuxun,

e mi fa kelima sɔɔɔɔ,
 e yi bira n sanna bun ma.
⁴⁰I sɛnbɛn soma n yii yɛngɛ so feen nan na,
 i n yaxune xinbi sin n bun ma.
⁴¹I n yaxune ragima n yɛɛ ra,
 naxanye yi n naxaxuxi,
 n ne halagi.
⁴²E gbelegbelema malina fe ra,
 koni e mi marakisima yo sɔɔɔma,
 E Alatala xilima,
 koni a mi e yabima.
⁴³N na e yilunburunma nɛn
 alo gbangbanna,
 foyen sigama naxan na.
 N na e yibɔɔma nɛn,
 n yi e yibodon
 alo bɛndɛna kiraan xɔɔ.
⁴⁴I n natangama yama murutɛxin ma,
 i yi n findi siyane xunna ra.
 N mi muxun naxanye kolon,
 n nɔɔɔ sɔɔɔma ne xun na.
⁴⁵Xɔɔɔene n matɔɔɔma,
 n nɛɛn fa falan ti tun,
 e bata n xuiin suxu.
⁴⁶E yii xudi tuma ayi,
 e fa xuruxurunɔɔɔ,
 sa keli e yinne kui.
⁴⁷Alatala na!
 Tantunna xa fi n natangamaan ma!
 N nakisimana Ala xa batu!
⁴⁸Ala nan n gbeɛɔɔɔɔ tiin na,
 naxan siyane sama n ma nɔɔɔ bun ma.
⁴⁹A n natangama n yaxune ma.
 I xunnayerenna fima n ma
 n yaxune xun na,
 i yi n ba gbalotɔɔne yii.
⁵⁰Nanara, n na i tantunma siyane tagi.
 Alatala, n yi i xinla binya bɛtini.
⁵¹A nɔ gbeene fima nɛn a mangan ma.
 A yi a hinanna yita a muxu sugandixin na,
 Dawuda nun a yixɛtɛne han habadan.

Dawudaa fala dɔɔɔɔne

23 Dawudaa fala dɔɔɔɔne nan itoe ra.
 Dawudaa falane ni itoe ra,
 Yese a dii xɛmɛna,
 xɛmɛ tide kan gbeena falane,
 Yaxubaa Ala naxan masusanxi
 mangayaan xili yi,
 e nun Isirayilaa bɛti ba fapina.
²“Alatalaa Nii Sarijanxin falan tixi
 n tan nan xɔɔ,
 a falan soma n tan nan dɛ.
³Isirayilaa Ala bata falan ti,
 Ala, Isirayila kantan fanyen bata a fala n xa, a naxa,
 ‘Mangan naxan na lu muxune xun na tinxinni,
 Ala yɛɛragaxuni,
⁴na kanna luxi nɛn

alo xɔɔɔnna kɛnɛnna,
 sogen na te xɔɔɔnni
 kunda yo mi na,
 fata a wuyenna ra,
 sansine minima nɛn bɔɔɔɔ ma tulɛn fa xanbini.’
⁵A mato, Ala naxan nabaxi n ma denbayaan xa,
 a bata habadan layirin xidi n xa,
 a naxan xidixi sariyane xɔɔ
 naxanye a makantanma.
 Yɛyɛ a xunnayerenna fima n ma,
 a yi n ma fe ragidixine rakamali.
⁶Koni fuyantenne birin luxi nɛn,
 alo wudi nali kanna
 naxan nawolima ayi,
 muxu yo mi e tongɛ a yiin na.
⁷Muxun naxan nɛma a yiin dinɔɔe ra,
 na kanna wuren nan nawalima
 hanma tanba wudi daxina,
 e birin yi gan, e halagi sa!”

Dawudaa sofa wɛkilɛxine fe

Taruxune Singen 11.10-47

⁸Dawudaa sofa wɛkilɛxine xinle ni itoe ra: Yosebi-Basebeti Takemɔni kaana, a yi Dawuda kantan muxu sofa fapine nan yɛ. A mɔɔn yi xili Adino Esini kaana, a tan nan muxu kɛmɛ solomasɛɛ faxa tanban na yɛngɛ kedenni.

⁹A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wɛkilɛxi saxanne yɛ Dawuda fɔɔɔ ra, naxanye e dɛ naxu Filisitine ma naxanye yi malanxi yɛngɛ so xinla ma. Isirayila sofa ganla yi xɛtɛ xanbin na geyane fari, ¹⁰koni Eleyasari a sɔɔɔe so nɛn, a lu Filisitine faxɛ han xadanna yi xiin naso a yiini silanfanna fɛɛn ma. Na lɔɔɔni, Alatala yi xunnayeren gbeen fi Isirayila ma. Sofaan bonne yi faxi faxa muxune seene nan tun tongodeyi Eleyasari fɔɔɔ ra.

¹¹Harara kaana Xage a dii xɛmɛn Sama fan yi na. Filisitine bata yi e malan Lehi yi, toge xɛna nde ma. Isirayila sofa ganla yi e gi Filisitine bun ma. ¹²Koni, Sama yi lu tixi xɛɛn tagi, a yi xɛtɛ a Filisitine yɛngɛ. Alatala yi xunnayeren gbeen fi Isirayila ma.

¹³Lɔɔɔna nde, murutu xaba waxatini, kuntigi tonge saxanne muxu saxan yi godo Dawuda fɛma Adulan faranna ra. Filisiti ganla yi malanxi Refa lanbanni waxatin naxan yi. ¹⁴Dawuda yi a yire makantanxi fapini waxatin naxan yi, Filisiti ganla nde yi Bɛtɛlɛmi yi.

¹⁵Dawuda yi a waxɔɔn feen fala, a naxa, “Ige ramara yinla naxan Bɛtɛlɛmi so dɛɛn na, nde nɔɔɔ fɛ na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?” ¹⁶Nayi, na sofa wɛkilɛxi saxanne yi so fangani Filisitine daaxadeni. E sa igen ba ige ramara yinla ra Bɛtɛlɛmi so dɛɛn na. E yi a xali Dawuda xɔɔ, koni mangan yi tondi a minɔɔɔ, a yi a bɔɔɔɔ saraxan na Alatala yetagi. ¹⁷A yi a fala, a naxa, “Alatala, gbalon na a ra n xa, xa n igeni ito min. A luxi nɛn alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan dɛ!” Nayi, a tondi a minɔɔɔ. Na sofa wɛkilɛxi gbee saxanne na nan liga.

¹⁸ Abisayi, Yowaba tada, Seruyaa dii xemen yi Dawuda makantan sofa kendene nan ye. A tan nan muxu keme saxanna faha a tanban na lɔɔ kedenni. A fan yi xinla sɔɔ alo na muxu saxanne. ¹⁹ A xunnayeren gbeen sɔɔ nen dangu bonne ra. A yi findi muxu saxanne kuntigin na, koni a mi yi e ye.

²⁰ Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xemena, sofa wekilexi gbee nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi ke. A tan nan Moyaba sofa wekilexi firinne faha. Lɔɔna nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mɔn godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faha. ²¹ A tan nan mɔn Misiran sofa gbee magaxuxina nde faha, tanban yi naxan yii. Benaya yi godo a fɔɔ ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faha a ra. ²² Benaya, Yehoyadaa dii xemen na nan liga. A yi xinla sɔɔ alo sofa wekilexi saxan singene. ²³ A yi binye gbeen sɔɔ dangu sofa tonge saxanne ra, koni a mi yi sofa muxu saxan singene ye. Dawuda yi a findi a kantan muxu sofa tonge saxanne kuntigin na.

²⁴ Muxuni itoe fan yi na muxu tonge saxan ganla ye:

Asaheli, Yowaba tada,
Elexanan, Dodo Betelemi kaana dii xemena,

²⁵ Sama nun Elika, Harodi kaane,

²⁶ Xeləsi, Paliti kaana,

Ikési a dii xemena Ira, Tekowa kaana,

²⁷ Abiyeseri, Anatɔti kaana,

Mebunnayi, Xusa kaana,

²⁸ Salamɔn, Axoxi xabilan muxuna,

Maharayi Netofa kaana,

²⁹ Xeləbi, Banaha Netofa kaana dii xemena,

Itayi, Bunyamin kaana keli Gibeya yi, Ribayi a dii xemena,

³⁰ Benaya, Piraton kaana,

Hidayi, keli Gaasa baa yireni,

³¹ Abi-Alabon, Aruba kaana,

Asamaweti, Baxurin kaana,

³² Eliyaba, Saalabon kaana,

Yasen ma diina nde, Yonatan,

³³ Sama, Harara kaana,

Axiyama, Sarari Harara kaana dii xemena,

³⁴ Elifeleti, Axasibayi a dii xemena,

Maka taa kaana nde mamandenna,

Eliyami, Giloha kaana Axitofeli a dii xemena,

³⁵ Xesirayi, Karemele kaana,

Paarayi, Araba kaana,

³⁶ Yigali, Natan Soba kaana dii xemena,

Bani, Gadi bɔnsɔnna muxuna nde,

³⁷ Amonin Seleki nun

Beroti kaan Naxarayi,

naxan yi Seruyaa dii xemen Yowaba a yenge so seene maxalima nun

³⁸ Ira nun Garebi, Yitiri xabilan muxune,

³⁹ e nun Yuriya, Xiti kaana.

E birin malanxina muxu tonge saxan e nun solofere.

Dawuda yi Isirayila yamaan yate

24 Alatala mɔn yi xɔɔ Isirayila kaane ma. A yi Dawuda radin e xili ma, a yi a fala, a naxa, "Siga, Isirayila nun Yuda muxune yate."

² Nayi, mangan yi a fala sofa kuntigin Yowaba xa, naxan yi a fema, a naxa, "Sa Isirayila bɔɔɔ birin yisiga keli Dan ma han sa dɔɔ Beriseba ra. Yamaan xa yate, bayo n waxi muxune yaten kolon feni." ³ Yowaba yi mangan yabi, a naxa, "Mangana, Alatala i ya Ala xa yamaan nawuya ayi dɔɔde keme, n kannna yeene yi a to. Koni nanfera, n kannna, i waxi na liga feni?" ⁴ Koni mangan yi kankan a yamarin ma dangu Yowaba nun kunti-gi gbeene gbeen na, e yi mini, e yi Isirayila yamaan yate. ⁵ E yi Yuruden baan gidi, e sa a fɔɔ Aroyeri taan ma e nun taan naxan baan de, dangu Gadi yi, siga Yaaseri binni. ⁶ E siga Galadi yamanan nun Kadési yi Xi-ti yamanani. E siga Dan yi e nun Sidɔn nabilinne. ⁷ E siga Tire taa rakantanxini, e nun Xiwine nun Kanan kaane taane birin yi. E sa a rapan Yuda yifari fɔɔɔ ma Beriseba yi. ⁸ E yi yamanan birin yisiga na kiini, kike solomanaanin xi mɔɔɔ, e sa Yerusalen li. ⁹ Yowaba yi yamaan yaten xasabin so mangan yii: Xeme wuli keme solomasexe yi Isirayila yi naxanye yi nɔɔ yengen soe, wuli keme suulun Yuda yi.

Dawudaa yulubin yi saran a ra

¹⁰ Dawuda bɔɔɔn yi rapaxu a ma a yelin xanbini yamaan yate. Dawuda yi a fala Alatala xa, a naxa, "N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa dija n tan, i ya walikeen yulubin ma. N bata xaxil-itareyaan liga."

¹¹ Alatala yi falan ti Dawuda kawandi muxun Nabi Gadi xa, a naxa, ¹² "Siga Dawuda fema, i sa a fala a xa, i naxa, 'Alatala naxa iki: N bata tɔɔ saxan nagidi i ma, keden sugandi. I na naxan sugandi, n na nan ligama i ra.'" ¹³ Gadi yi fa Dawuda konni, a fa ito fala a xa, a naxa, "Nɛɛ solofere kamen xa so i ya yamanani ba, hanma i yi i gi i yaxune ye ra kike saxan, hanma xi saxan furen yi so i ya yamanani? I miri, i yi a fala n xa n lan n xa sa naxan fala Ala xa naxan n xexi." ¹⁴ Dawuda yi a yabi, a naxa, "N sɔɔɔ gbeeni, koni n wekilexi n lu Alatalaa sagoni, benun n xa lu muxune sagoni, bayo Alatala kininkinin."

¹⁵ Alatala yi furen nafa Isirayila yi keli na xɔɔɔna ma han waxati fixina, keli Dan ma han sa dɔɔ Beriseba ra. Muxu wuli tonge solofere yi faha yamanani. ¹⁶ Malekan yi a yiini bandun Yerusalen xun ma alogo a xa a kala, Alatala yi sunu na tɔɔɔ a fe ra, maleka kala tiin naxan yi tixi yamaan tagi, a yi a fala na xa, a naxa, "A bata radangu ayi. I yiin naxete fa." Alatalaa malekan yi Arawuna Yebusu kaana xeen lonna nan dexɔn.

¹⁷ Malekan naxan yi yamaan naxɔrima, Dawuda na to waxatin naxan yi, a yi a fala Alatala xa, a naxa, "N tan nan yulubin ligaxi. N tan nan kalan tixi, koni yamani ito nanse ligaxi? Nayi, i yiin xa lu yitexi n tan nun n ma denbayaan nan xili ma."

Dawuda yi saraxa ganden nafala

¹⁸ Na lɔɔ kedenni, Gadi yi fa Dawuda fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Siga Yebusu kaana Arawunaa murutu lonna ma, i sa saraxa gandena nde rafala menni Alatala xa." ¹⁹ Gadi a falan ma, Dawuda yi siga menni alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi. ²⁰ Arawuna yi mangan nun a walikɛɛn to fɛ a ma, nayi Arawuna yi mini, a yi a xinbi sin mangan bun ma, a yetagin yi lan bɔɔɔn ma. ²¹ Arawuna yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera, n kana, mangan fama a walikɛɛn fɛma?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "N bata fa alogo n xa i ya xɛɛn lonna sara i ma, n yi saraxa ganden nafala Alatala xa alogo furen xa

masiga yamaan na." ²² Arawuna yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Naxan birin nafan i ma, na tongo, i yi a fi Ala ma. A mato, ɲingeni itoe findɛ nen saraxa gan daxine ra, ɲingen xɛɛ ra bɔnbɔ seni itoe nun xun xidi wudin yi findi yegen na. ²³ Mangana, n bata a birin so i yii. Alatala, i ya Ala xa tin i ya saraxan na." ²⁴ Koni, mangan yi a fala Arawuna xa, a naxa, "I nama sese fi n ma. N waxi nen i xa a mati n ma. N mi saraxa gan daxi fixine bama Alatala xa n ma Ala." Dawuda yi xɛɛn lonna nun ɲingene sara gbeti gbanan tonge suulun na. ²⁵ Dawuda yi saraxa ganden nafala menni Alatala xa, a saraxa gan daxine nun bɔɲɛ xunbeli saraxane ba. Nayi, Alatala yi diɲa yamaan ma, furen yi masiga Isirayila yamaan na.

Kitabun yire firinna naxanye xili "Mangane," ne Isirayila mangane nan ma fe falama. Mangane Singen Sulemani a mangayaan taruxun nan yebama, Dawudaa dii xemena, e nun manga singen naxanye fa a faxa xanbini. Dawuda fori waxatin naxan yi, a mi yi fa mangayaan feene nɔɛ, a dii xeme firin yi keli alogo e xa ti a ɲɔɲɔni. Dɔɲɔɲɔn na, Sulemani nan findi mangan na. A mangayaan wali kenden findi Ala Batu Banxin nun manga banxin ti feen nan na. Koni a fe findima sunun nan na dɔɲɔɲɔn na bayo, a a dunuɲa rapanma tinxintareyaan nun suxure batun nin. Ala yi tin Isirayila yamanan xa yitaxun dɔɲɔɲɔn firin. Yamanan sogeteden kɔmɛn fɔɲɔɲɔn bɔɲɔɲɔnne mi tin Sulemani a dii xemena mangayaan ma, e yi manga gbete dɔɲɔɲɔn. Na feen xanbi ra, han ɲɛɛ keme firin ɲɔɲɔɲɔn, mangaya firin nan lu Isirayila bɔɲɔɲɔn e naxanye xili sa Yuda nun Isirayila. Waxatina nde, e lanxi, waxatina nde e yengeni.

Kitabun yireni ito a yitama en na nen mangan lan a xa tinxiɲɛ ayi Ala yɛɛ ra yi kii naxan yi. Na tinxiɲɛ findixi herin nan na yamaan xa, anu Ala xuiin suxutareyaan nun suxure batun tan yamanan kalama nen, a yi gbalon naso a yi. Kitabun yireni ito kui, nabi wuyaxi mangane rakolonma Alaa sariyane ma. Naxan senben gbo e birin xa, na findi Eli nan na.

Dawudaa foriyana

¹ Manga Dawuda bata yi fori, a mi yi fa nɔɛ a fatini wolonɲɛ hali dugin felenxi a ma. ² A walikene yi a fala a xa, e naxa, "Sungutun nasɔɲɔɲɔnina nde xa fen i tan xa, nxu kannna, mangana. A luma nen i fema, a yi a yengi dɔɲɔɲɔn i ɲɔɲɔn, a yi a sa i fema. Nayi, i yi i fatini wolon!" ³ E yi e yɛɛ rakonin Isirayila yamanan birin yi, e dii tɛmɛ tofapina nde to, naxan yi xili Abisagi, Sunami kaana. E fa na ra mangan fema. ⁴ Na sungutunna yi tofan han, a yi mangan dandanma, a yi walima a xa, koni e nun mangan mi kafu mume.

Adoniya yi wa mangayaan ɲɔɲɔn

⁵ Nayi, Adoniya, Xagiti a dii xemen naxan ɲɔɲɔɲɔn Dawuda xa, na yi falan ti fɔɲɔɲɔn, a naxa, "N tan nan findima mangan na!" A yi wontorona nde nun soo ragine nun muxu tonge suulun fen naxanye yi e gima a yɛɛ ra. ⁶ Xabu a da han to a fafe munma yi a yɛ gidi na feen ma fa fala ito ligaxi nanfera? Adoniya fan yi tofan han, Abisalomi raburunna nan yi a ra nun. ⁷ Adoniya nun Seruyaa dii xemen Yowaba nun saraxaralina Abiyatari yi falan ti, e yi Adoniya mali. ⁸ Koni, saraxaraliin Sadɔki nun Benaya, Yehoyadaa dii xemen nun Nabi Natan nun Simeyi nun Reyi nun Dawudaa sofa wekilɛxine sese mi yi Adoniya fari.

⁹ Adoniya yi yɛɛɛne nun ɲingene nun ɲinge dii raturaxine ba saraxan na gemɛ salaxunxin fema En-Rogeli dɛɲɔɲɔn, a yi a tada nun a xunyene birin xili, mangana dii xemene, e nun Yuda xemen naxanye birin yi walima mangan xa. ¹⁰ Koni, a mi Nabi Natan nun Benaya nun sofa wekilɛxine xili, e nun a xunyen Sulemani.

Natan nun Batiseba yi Dawuda mafan Sulemani a fe ra

¹¹ Nayi, Natan yi a fala Sulemani nga Batiseba xa, a naxa, "I mi a mexi ba, a Xagiti a dii xemena Adoniya bata findi mangan na, hali en kannna Dawuda mi a kolon?" ¹² Iki, n bata i mafan, tin n xa i kawandi, alogo i xa i yete rakisi e nun i ya dii xemen Sulemani. ¹³ Siga, i sa so Dawuda konni. I yi a fala a xa, i naxa, "N kannna, mangana, i mi yi i kolɔn n xa ba, a i ya dii xemen Sulemani

nan findima mangan na i ɲɔɲɔɲɔn? Nanfera Adoniya bata findi mangan na?" ¹⁴ I mɔn nema falan tiye mangan xa waxatin naxan yi, n fan yi so, n ni i ya falan senbe so." ¹⁵ Batiseba yi siga mangan konni. Mangan yi saxi a xi banxin kui, bayo a bata yi fori han. Abisagi, Sunami kaan nan yi walima mangan xa. ¹⁶ Batiseba yi a xinbi sin mangan yetagi. Mangan yi a maxɔdin, a naxa, "I waxi nanse ɲɔɲɔn ma?" ¹⁷ A yi a yabi, a naxa, "N kannna, i i kolɔn nen Alatala yi, i ya Ala, i ya walike ɲaxanla xa, fa fala a n ma dii xemen Sulemani nan findima mangan na i tan ɲɔɲɔɲɔn, a dɔɲɔɲɔnna nen manga gbedeni. ¹⁸ Koni, Adoniya nan fa mangan na. Anu, n kannna, i tan mangan yetɛɛn mi na kolon. ¹⁹ A bata turane nun ɲinge dii raturaxine nun yɛɛɛ wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun saraxaralina Abiyatari nun sofa kuntigin Yowaba, koni a mi i ya walikɛɛn Sulemani tan xilixi. ²⁰ Iki, n kannna, mangana, Isirayila birin yɛɛn fa tixi i tan nan na, alogo i xa a fala naxan findima mangan na i tan, n kannna ɲɔɲɔɲɔn. ²¹ Mangana, i na i sa waxatin naxan yi i benbane fema, n tan nun n ma dii xemen Sulemani suxuma nen alo fe kalane."

²² Batiseba mɔn yi fala tiini mangan xa, Nabi Natan yi so. ²³ E yi a fala mangan xa, e naxa, "Nabi Natan ni i ra." Natan yi fa mangan fema, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bɔɲɔɲɔn ma. ²⁴ Natan yi a fala mangan xa, a naxa, "N kannna, i tan nan a falaxi ba, a Adoniya xa findi mangan na i ɲɔɲɔɲɔn mangayani?" ²⁵ Bayo, a sigaxi nen to a sa ɲingene nun ɲinge dii raturaxine nun yɛɛɛ wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun sofa kuntigine nun saraxaralina Abiyatari. E sa e dege, e min a yetagi, e naxa, "Binyen xa fi Manga Adoniya ma!" ²⁶ Koni a mi n tan i ya walikɛɛn xilixi, e nun saraxaraliin Sadɔki e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya e nun Sulemani, i ya walikena. ²⁷ Mangana, n kannna, i tan nan na ragidixi ba? Nanfera i mi n tan, i ya walikɛɛn nakolonxi na kannna fe ma naxan dɔɲɔɲɔnna i ya mangaya gbedeni i ɲɔɲɔɲɔn?"

²⁸ Nayi, Manga Dawuda yi a yabi, a naxa, "Batiseba xili n xa." Batiseba yi fa, a fa a xinbi sin mangan yetagi. ²⁹ Mangan yi a kolɔn a xa, a naxa, "N bata n kolɔn habadan Alatala yi, Alatala naxan n malixi, a yi n ba gbaloni. ³⁰ N nan n kolɔn Alatala, Isirayilaa Ala yi naxan

na, n naxa, 'N na i ya dii xemen Sulemani nan findima mangan na n ꞑꞑꞑꞑ, a dꞑꞑ n ma mangaya gbɛdeni.' N na nan ligan to." ³¹ Batiseba yi a magodo, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bꞑꞑꞑ ma, a yi a fala, a naxa, "Binyen xa fi n kanna Manga Dawuda ma han habadan."

Sulemani a mangayaan yi ragidi

Taruxune Singen 29.21-25

³² Manga Dawuda yi yamarine fi e ma, a naxa, "E saraxaraliin Sadꞑki nun Nabi Natan nun Yehoyadaa dii xemen Benaya xili." E yi fa mangan yetagi. ³³ Mangan yi a fala e xa, a naxa, "E n ma muxune tongo, e yi n ma dii xemen Sulemani rate sofanla fari, e siga a ra Gihon tigini. ³⁴ Menni, saraxaraliin Sadꞑki nun Nabi Natan yi turen susan a xunna ma alogo a xa findi mangan na Isirayila xun na. E yi xꞑꞑꞑ fe, e yi a fala, e naxa, 'Binyen xa fi Manga Sulemani ma.' ³⁵ E te a fꞑꞑꞑ ra, a xa fa dꞑꞑ n ma mangaya gbɛdeni, a lu n ꞑꞑꞑꞑ. N bata yamarin fi fa fala a xa findi mangan na Isirayila nun Yuda xun na." ³⁶ Yehoyadaa dii xemen Benaya yi mangan yabi, a naxa, "Amina! A xa liga alo n kanna, mangana Ala, Alatala a falaxi kii naxan yi! ³⁷ Amasꞑꞑ Alatala bata lu n kanna, mangan xꞑꞑ, a xa lu Sulemani xꞑꞑ, a yi a mangayaan nadangu n kanna Dawudaa mangayaan na."

³⁸ Nayi, saraxaraliin Sadꞑki yi siga Nabi Natan fꞑꞑꞑ ra, Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine yi Sulemani rate Manga Dawudaa sofanla fari, e yi siga a ra Gihon tigini. ³⁹ Saraxaraliin Sadꞑki yi ture sa fenna tongo bubu sarijanxini, a yi a susan Sulemani xunna ma. E yi xꞑꞑꞑ fe, yamaan birin yi a fala, e naxa, "Binyen xa fi Manga Sulemani ma." ⁴⁰ Yamaan birin yi bira a fꞑꞑꞑ ra, e xulenna fema, e lu sɛwani, bꞑꞑꞑ yi xuruxurunma e sꞑꞑꞑ xꞑꞑꞑꞑ yi.

Sulemani yi yafe Adoniya ma

⁴¹ Adoniya nun a muxu xilixin naxanye birin bata yi yelin e dɛɛɛ, ne yi e sꞑꞑꞑ xuiin mɛ, Yowaba yi xꞑꞑꞑ xui mɛ, a yi maxꞑꞑdinna ti, a naxa, "Nanse sꞑꞑꞑ taani?"

⁴² A mꞑꞑ yi fala tiini saraxaralina Abiyatari a dii xemen Yonatan yi fa, Adoniya yi a fala a xa, a naxa, "I mafa, bayo xeme kenden nan i ra, i faxi xibaru fapine nan na." ⁴³ Yonatan yi Adoniya yabi, a naxa, "En-en de! Manga Dawuda bata Sulemani findi mangan na. ⁴⁴ A yi saraxaraliin Sadꞑki rasiga a fꞑꞑꞑ ra e nun Nabi Natan e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine, e yi a dꞑꞑꞑ mangana sofanla fari. ⁴⁵ Saraxaraliin Sadꞑki nun Nabi Natan bata a xunna masusan, e a findi mangan na Gihon tigini. Na xanbi ra, birin yi te menni sɛwani, taan yi yimaxa. E na sꞑꞑꞑ xꞑꞑꞑ xuiin nan mɛxi. ⁴⁶ Sulemani yetɛɛn bata dꞑꞑꞑ manga gbɛdeni. ⁴⁷ Mangana walikene bata fa dubadeni nxu kanna Manga Dawuda xa, e naxa, 'I ya Ala xa Sulemani xinla gbo ayi dangu i xinla ra, a yi a mangayaan dangu i gbeen na! Mangan bata yi a xinbi sin a sadeni.

⁴⁸ Mangan mꞑꞑ yi a fala, a naxa, 'N bata barikan bira Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan n ꞑꞑꞑꞑ yibirani fixi n ma,

a yi tin n yɛɛn yi a to.'" ⁴⁹ Adoniya muxu xilixine birin yi gaxu na falane fe ra, e birin yi keli, e yi siga e danna. ⁵⁰ Adoniya yi gaxu Sulemani yɛɛ ra, a fan yi keli, a siga, a sa saraxa ganden fenne suxu.

⁵¹ E fa a fala Sulemani xa, e naxa, "Adoniya bata gaxu Manga Sulemani yɛɛ ra, a sa saraxa ganden fenne suxu, a naxa, 'Manga Sulemani xa a kꞑꞑꞑ n xa to fa fala a mi n tan, a walikɛɛn faxama silanfanna ra.'" ⁵² Sulemani yi a fala, a naxa, "Xa a yetɛ findi muxu kenden na, hali a xunxɛɛ keden mi birɛ bꞑꞑꞑ, koni xa fe ꞑꞑꞑꞑ nde to a feni, a faxama nɛn." ⁵³ Manga Sulemani yi muxune rasiga a ragododeni saraxa ganden fari. Adoniya yi fa a xinbi sin Manga Sulemani yetagi, Sulemani yi a fala a xa, a naxa, "Siga i konni."

Dawuda sago dꞑꞑꞑɛne

2 Dawuda to a kolon a a sayaan waxatin bata yi maso, a yi a yamarine fi a dii xemen Sulemani ma, a naxa, ² "N sigamatꞑꞑ ni i ra birin sigadeni. I wɛkile, i findi muxu kenden na! ³ I yi Alatala, i ya Alaa tꞑꞑne nun a yamarine suxu e nun a kiti saxine nun a maxadi xuine alo a sɛbɛxi Musaa sariya kɛdin kui kii naxan yi, alogo i xa nꞑꞑꞑ sꞑꞑꞑ i ya feene birin yi e nun i nɛma dɛdɛ, ⁴ alogo Alatala xa a fala xuiin nakamali n xa, a naxan falaxi, a naxa, 'Xa i ya diine sigan ti ꞑꞑꞑꞑ luun nun lannayani n yetagi, e bꞑꞑɛn nun e niin birin na, i ꞑꞑꞑꞑ mi ꞑꞑꞑɛ Isirayila mangayani mumɛ!' ⁵ I yetɛna a kolon Seruyaa dii xemen Yowaba feen naxan liga n na, e nun a naxan liga sofa manga firinne ra naxanye yi Isirayila ganle xun na, Abineri, Neri a dii xemen nun Amasa, Yeteri a dii xemɛna. A yi e faxa, a yi e yenge bꞑꞑɛ xunbenla waxatini, a dugine rafexi e wunla ra. ⁶ I a raba i ya xaxilimayani, i mi tinma a xunxɛɛn yi fixa, a faxa bꞑꞑɛ xunbenli. ⁷ Hinan Barasilayi Galadi kaana diine ra, e xa findi muxune ra naxanye e dɛɛɛma i ya tabanla ra, amasꞑꞑ e fan na sifan liga nɛn n xa, n yi n giima i tada Abisalomi bun ma waxatin naxan yi. ⁸ I nama ꞑꞑꞑꞑ Simeyi xꞑꞑ naxan i fema, Geraa dii xemɛna, Bunyamin kaan naxan kelixi Baxurin taani. N to n gi bꞑꞑꞑ naxan yi Maxanayin taani, a danga ꞑꞑꞑꞑ ti nɛn n xili ma. Koni n xɛɛmatꞑꞑ, a godo nɛn n nalandeni Yuruden baan dɛ, n nan n kꞑꞑꞑ a xa Alatala yi, n naxa, 'N mi fa i faxama silanfanna ra.' ⁹ Koni, iki, i nama a ratꞑꞑꞑntaren lu bayo xeme xaxilimaan nan i ra, i a kolon i naxan ligama a ra. Hali a to bata fori, i a faxa, i a halagi."

Dawuda yi faxa

Taruxun Singen 29.26-30

¹⁰ Dawuda to faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani Yerusalɛn yi. ¹¹ Dawuda ꞑɛɛ tonge naanin nan ti mangayani Isirayila xun na, ꞑɛɛ solofere Xebiron taani, ꞑɛɛ tonge saxan e nun saxan Yerusalɛn taani. ¹² Dawudaa dii xemen Sulemani yi dꞑꞑꞑ a ꞑꞑꞑꞑ mangayani. Xabu na waxatini, Sulemani a mangayaan yi senbe so.

Sulemani yi a sɔtɔ Adoniya ra

¹³ Lɔxɔna nde, Adoniya, Xagiti dii xemen naxan sɔtɔxi Dawuda xa, na yi siga Sulemani nga Batiseba fema. Batiseba yi a maxɔdin, a naxa, "I faxi n todeni fe fafin nan ma ba?" A yi a yabi, a naxa, "ɔn." ¹⁴ Adoniya mɔn yi a fala a xa, a naxa, "N waxi falan ti feni i xa." A yi a yabi, a naxa, "A fala." ¹⁵ A yi a fala, a naxa, "I mi a kolon a mangayaan yi daxa n tan nan xa ba! Isirayila birin yɛɛn yi tixi n tan nan na, alogo n xa findi mangan na. Koni, mangayaan bata radangu n xunyen ma, amasɔtɔ Alatala nan a ragidixi a ma. ¹⁶ Iki, n fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama tondi na ma n xa." A yi a yabi, a naxa, "A fala." ¹⁷ Adoniya yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, a fala Manga Sulemani xa bayo a mi tondi ma i yii. A xa Abisagi, Sunami kaan fi n ma, a findi n ma naxanla ra." ¹⁸ Batiseba yi a yabi, a naxa, "Awa, na lanxi, n tan yetena a fale mangan xa i mabinna ra."

¹⁹ Batiseba yi siga Manga Sulemani fema Adoniya xa. Mangan yi keli a siga a ralandeni, a yi a xinbi sin a nga yetagi. A dɔxi na, a yi manga gbɛdena nde dɔxɔ a yi-ifanna ma a nga xa. ²⁰ Batiseba yi a fala a xa, a naxa, "Maxɔdinna nde n xɔn ma, i nama tondi a ma n xa del!" Mangan yi a yabi, a naxa, "Nna, n mi tondɛ a ma i xa mumɛ!" ²¹ A yi a fala a xa, a naxa, "Abisagi, Sunami kaan xa findi i tada Adoniyaa naxanla ra." ²² Manga Sulemani yi a nga yabi, a naxa, "Nanfera i Abisagi Sunami kaan maxɔdinma n na Adoniya xa? Nayi, hali i mangayaan maxɔdin a xa, bayo n tada na a ra! Mangayaan maxɔdin a tan nun saraxaralina Abiyatari nun Seruyaa dii xemen Yowaba fan xa."

²³ Nayi, Manga Sulemani yi a kɔkɔ Alatala yi, a naxa, "Xa n mi Adoniya kɔkɔ a niini maxɔdinni ito a fe ra, Alatala xa n natɔkɔn a kɔkɔn birin yi. ²⁴ Iki, n bata n kɔkɔn habadan Alatala yi, Alatala naxan n senbe soxi, a yi n dɔkɔn n fafe Dawudaa mangaya gbɛdeni, a mangayaan so n yii fata a layirin na: To Adoniya fama nen faxadeni." ²⁵ Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xemen Benaya rasiga, a sa Adoniya faxesa.

Sulemani yi Abiyatari kedi

²⁶ Mangan mɔn yi a fala saraxaralina Abiyatari xa, a naxa, "Siga i ya kɔkɔni Anatɔti yi, amasɔtɔ i lan nen i xa faxesa, koni n mi i faxan to, amasɔtɔ i bata Marigina Alatalaa Kankiraan xali n fafe Dawuda yɛɛ ra, e nun amasɔtɔ ɛ nun n fafe nan a tɔkɔne birin xali." ²⁷ Sulemani yi Abiyatari ba Alatalaa saraxaraliyani, alogo Ala naxan falaxi lan Heli a denbayana fe ma Silo taani, na xa kamali. †

Sulemani yi Yowaba faxesa

²⁸ Naxan Adoniya nun Abiyatari sɔtɔxi, Yowaba to na mɛ, a sa a taxu Alatala batu bubuni, a saraxa ganden fenne suxu. Bayo, a bata yi sa nun Adoniya fari, koni a mi na raba a fɔlɔni Abisalomi xa. ²⁹ E sa a fala Manga Sulemani xa, e naxa, "Yowaba bata sa a gi Alatalaa

batu bubun kui, a lu saraxa ganden dɛxɔn." Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xemen Benaya rasiga, a naxa, "Sa a faxesa." ³⁰ Benaya yi fa Alatala batu bubuni, a yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Mangan bata yamarin fi, a i xa mini." Koni Yowaba yi a yabi, a naxa, "En-en! N faxan be nin."

Benaya yi fa Yowabaa falan nali mangan ma. ³¹ Mangan yi a fala Benaya xa, a naxa, "A liga alo a falaxi kii naxan yi, a faxesa, i yi a maluxun. Nanara, Yowaba faxan naxanye tixi, ne goronna mi luyɛ n xun ma e nun n fafe a denbaya xun ma. ³² Alatala a wunla haken luma a yetɛɛn nan xun ma, amasɔtɔ a bata Abineri, Neri a dii xemena, Isirayila sofa kuntigin faxesa e nun Amasa, Yeteri a dii xemena, Yuda sofa kuntigina. Ne firinne birin muxu tinxixi nan yi e ra dangu Yowaba ra. A ne birin faxaxi nen n fafe Dawuda mi a kolon. ³³ E wunle goronna luma nen Yowaba nun a yixetene xun ma han habadan. Koni fata Alatala ra kɔkɔn xunbenla luma nen Dawuda nun a yixetene nun a denbayaan nun a mangayaan ma han habadan." ³⁴ Nayi, Yehoyadaa dii xemen Benaya yi xete Yowaba fema, a yi sa a faxesa, a yi a maluxun Yowaba konni tonbonni. ³⁵ Mangan yi Yehoyadaa dii xemen Benaya ti Yowaba kɔkɔni sofa kuntigin na. A yi Abiyatari ti Sadɔki kɔkɔni saraxaraliin na.

Sulemani yi Simeyi faxesa

³⁶ Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Banxina nde ti i yetɛ xa Yerusalen yi, i dɔkɔn be, i nama siga dedɛ. ³⁷ Koni, a kolon, i na mini lɔkɔn naxan yi, i na Kedirɔn lanbanni gidi, i faxama nen. Nayi, i wunla goronna luma i tan nan xun ma." ³⁸ Simeyi yi mangan yabi, a naxa, "Na bata fan! N kanna naxan falaxi, n na ligama nen."

Simeyi yi lu Yerusalen yi waxati xunkuye. ³⁹ Koni nɛɛ saxan bun ma, Simeyi a walikɛ firin yi e gi, e siga Akisi konni, Makaa dii xemena, Gati mangana. Muxuna nde yi a fala Simeyi xa, e naxa, "I ya walikene sa Gati taani." ⁴⁰ Simeyi yi keli, a yi a sofanla tongo, a siga Gati taani Akisi konni a walikene fendeni. Simeyi yi sa fa a walikene ra keli Gati taani.

⁴¹ E yi a fala Sulemani xa a Simeyi bata yi keli Yerusalen yi, a siga Gati taani, koni a mɔn bata xete. ⁴² Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata yi i rakɔkɔ Alatala yɛɛ xɔri, a i nama mini taani. N mɔn i maxadi nen, xa i mini lɔkɔn yo yi, i siga yirena nde yi, i faxama nen. Na waxatini, i n yabi nen, i naxa, 'Na fan. N bata a mɛ.' ⁴³ Nanfera nayi, i bata i kɔkɔn feen naxan na Alatala yetagi, i mi na ratinmexi. I mɔn mi n ma yamarin suxi, n naxan so i yii?" ⁴⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, "I a kolon i kɔkɔni i fe naxin naxan birin liga n fafe Dawuda ra. Alatala i saranma nen na fe naxina fe ra. ⁴⁵ Koni Ala barakan sama nen n tan Manga Sulemani a fe yi, Dawudaa mangayaan yi senbe so han habadan Alatala yetagi." ⁴⁶ Mangan yi a yamarin fi Yehoyadaa dii xemen Benaya ma, a yi mini, a yi Simeyi faxesa.

Sulemani a mangayaan sabati na kii nin.

† Na feen mɔn sebexi Samuyeli Singen 2.30-36 kui.

Sulemani yi Misiran mangana dii temen futu

3 Sulemani nun Misiran mangan yi lan futun ma. A yi Misiran mangana dii temen dɔɔ a naxanla ra. A yi siga a naxanla ra Dawudaa Taani Yerusalen yi han a yelin a banxin nun Alatala Batu Banxin nun Yerusalen rabilin yinna tiye.

² Na waxatini, yamaan yi saraxan bama taan kidene nin, bayo e munma yi banxi ti Alatala xinla binyama denaxan yi. ³ Alatala yi rafan Sulemani ma, a lu a fafe Dawudaa namun feene lige. Koni, a yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi.

Sulemani yi fekolonna sɔɔ

Taruxune Firinden 1.2-13

⁴ Mangan yi siga Gabayon taani saraxa badeni, amasɔɔ taan kide kenden nan yi mena dangu a birin na. Sulemani yi saraxa gan daxi wuli keden ba saraxa ganden fari Ala xa. ⁵ A to yi Gabayon taani, Alatala yi mini Sulemani xa xiyeni kɔɔɛn na. Ala yi a fala a xa, a naxa, "Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nen." ⁶ Sulemani yi a yabi, a naxa, "I bata hinan n fafe Dawuda ra, i ya walikena, amasɔɔ a yi sigan tima i yetagi lannayaan nun tinxinna nun bɔɔɛ faniyaan nin. I bata dii xemmen so a yii naxan dɔɔ a mangaya gbɛdeni to, i yi lu a xɔn hinan gbɛeni. ⁷ Iki, Alatala, n ma Ala, i bata i ya walikɛɛn findi n fafe Dawuda naxɔn na, koni banxulan naxɔn nan n tan na, xaxili mi n ma. ⁸ N na i ya yamaan tagi i naxan sugandixi. Yama gbɛɛn nan na ra, naxan mi nɔɛ tɛnge, a mi nɔɛ yate a wuyaan ma. ⁹ Nayi, xaxili fapin fi n tan i ya walikɛɛn ma, n xa nɔ i ya yamaan makite, n nɔ a fapin nun a naxin tagi rabe! Amasɔɔ nde nɔɛ yama gbɛɛni ito mare?"

¹⁰ Sulemani a maxɔdinni ito yi rafan Marigin ma. ¹¹ Ala yi a fala a xa, a naxa, "I mi siimaya xunkuyen maxɔdinxi i yete xa, i mi nafunla maxɔdinxi, i mi i yaxune faxe feen maxɔdinxi, i xaxinla nan maxɔdinxi kiti sa feen na. ¹² Nanara, n na ligama nen alo i a falaxi kii naxan yi. N xaxilimayaan nun fekolonna fima nen i ma, muxu yo munma naxan sɔɔ dangu i tan na. ¹³ I mi naxan maxɔdinxi, n mɔn na fan soma nen i yii, nafunla nun binyena i ya siimayaan birin yi. I maliga manga yo mi taranma na. ¹⁴ Xa i sigan ti n ma kiraan xɔn, i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, n na i ya lɔxɔne xunkuyama ayi nen."

¹⁵ Sulemani to keli, a kolon Ala nan falan tixi a xa xiyeni. A yi xete Yerusalen yi, a sa ti Marigina Layiri Kankiraan yetagi. † A saraxa gan daxine fi Ala ma, e nun bɔɔɛ xunbeli saraxane, a yi donse donni tɔn a walikene birin xa.

Sulemani yi kitin sa xaxilimayani

¹⁶ Lɔxɔna nde, yalunde naxalan firin yi fa mangan konni, e xinbi sin a yetagi. ¹⁷ Naxalan keden yi a fala a xa, a naxa, "Yandi! N kanna, nxu nun naxanli ito yi banxi kedenna nin, n yi diin xali a fema banxini. ¹⁸ Xi

saxan dangu xanbini, naxanli ito fan yi diin bari. Nxu yire kedenna nin, xɔɔɛ yo mi yi nxu fema banxini, nxu firinna nan yi a ra. ¹⁹ Kɔɔɛn na, naxanli ito a diin yi faxe, bayo a saxi nen a fari. ²⁰ Nayi, kɔɔ tagini, n yi xiin waxatin naxan yi, a yi keli, a n ma diin tongo n fema, a sa a sa a fema. A diin naxan yi faxaxi, a na sa n fema.

²¹ Xɔɔɔnni, n yi keli alogo n xa xijen fi n ma diin ma, n yi a mato, a faxaxi. Koni, n na a mato ki fapi, n ma dii mi yi a ra n naxan barixi." ²² Naxalan boden yi a fala, a naxa, "I wule! N ma diin nan nɔɔɛ, i ya diin nan faxaxi." Koni, na singe naxa, "I wule! I ya diin nan faxaxi, n ma diin nan nɔɔɛ." E falan ti na kiini mangan yetagi.

²³ Mangan yi a fala, a naxa, "Kedenna a falama, 'N ma diin nan nɔɔɛ, i ya diin nan faxaxi,' bodena a falama, 'En-en, i ya diin nan faxaxi, n ma diin nan nɔɔɛ.'"

²⁴ Nayi, a mɔn yi a fala, a naxa, "E fa silanfanna ra n xa." E fa silanfanna ra mangan xa. ²⁵ Mangan yi a fala e xa, a naxa, "Diin naxan nɔɔɛ, e na yisege a tagi, e fɔɔ kedenna so a singen yii, fɔɔ kedenna fan boden yii."

²⁶ Nayi, naxanla naxan ma diin yi nɔɔɛ, na yi kininkinin a diin ma, a yi a fala mangan xa, a naxa, "N kanna, diin naxan nɔɔɛ, e na so a yii, e nama a faxe." Koni boden yi a fala, a naxa, "A mi luma n xa, a mi luma i xa, e a yisege." ²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, "Diin naxan nɔɔɛ, e na so a singen yii, e nama a faxe. A tan nan ma dii a ra."

²⁸ Isirayila birin yi mangana kiti saxin na mɛ. E gaxu mangan yete ra, amasɔɔ Alaa kolonna a yi, alogo a xa kiti kenden sa.

Manga Sulemani a kuntigine

4 Manga Sulemani nan yi mangan na Isirayila birin xun na.

² Kuntigin naxanye yi a wanla ra, ne ni itoe ra:

Asari, Sadɔki a dii xemena,
saraxaraliin nan yi na ra.

³ Elixorefi nun Axiya, Sisaa diine,
sebelitine nan yi ne ra,

Yosafati, Axiludu a dii xemena,
mangana yenla nan yi na ra,

⁴ Benaya, Yehoyadaa diina,
sofa kuntigin nan yi na ra,

Sadɔki nun Abiyatari,
saraxaraline nan yi ne ra,

⁵ Asari, Natan ma diina,
yamana kanne kuntigin nan yi na ra,

Sabudu, Natan ma diina,
saraxaraliin nan yi na ra

e nun mangan kawandi muxuna,
⁶ Axisari,

manga banxin walikene kuntigin nan yi na ra,
Abadaa dii xemena Adoniran,

karahan wanle kuntigin nan yi na ra.

⁷ Yamana kan fu nun firin nan yi Isirayila xunna, naxanye yi lan e balon fen manga Sulemani nun a denbayaan birin xa. E birin yi na ligama nen kike keden nɔɔɛn bun ma.

⁸ E xinle ni itoe ra:

† 3.15 LAYIRI KANKIRANAfe mɔn sebexi Xɔɔɔɔɔɔɔɔ 25.10-22 kui.

Xuru a diin nan yi Efirami geya yiren xun na.

⁹ Dekeri a diin nan yi Makasa nun Salabimi nun Beti-Semesi nun Elon e nun Beti-Xanan taane xun na.

¹⁰ Xesede a diin nan yi Aruboti taan xun na, e nun Soko nun Xeferi yamanan birin.

¹¹ Abinadabo a diin nan yi Dɔkɔ geya yamanan birin xun na. Sulemani a dii temen Tafata nan yi a naxanla ra.

¹² Axiludu a diin Baana nan yi Taanaki nun Megido taane xun na, e nun Beti-Seyan birin denaxan Saratan fema Yesereli bun ma, keli Beti-Seyan yi han Abeli-Mehola nun Yokemen.

¹³ Gebere a diin nan yi Ramoti taan xun na Galadi yamanani. Manase a diin Yayiri a taadine yi a yii Galadi yamanani, e nun Arigobi yamanani Basan geyaan fari menna bɔɔɔ fan mɔɔn yi a yii, taa tonge sennin nabil-inxin yinne ra naxanye de yi balanxi sulan na.

¹⁴ Axinadaba, Yido a dii xemen nan yi Maxanayin yamanan xun na.

¹⁵ Aximaasi nan yi Nafatali yamanan xun na. A tan fan Sulemani a dii temena nde nan tongo a naxanla ra naxan xili Basamati.

¹⁶ Baana, Xusayi a dii xemen nan yi Aseri yamanan xun na e nun Beyaloti taana.

¹⁷ Yosafati, Paruyaa dii xemen nan yi Isakari yamanan xun na.

¹⁸ Simeyi, Elaa dii xemen nan yi Bunyamin yamanan xun na.

¹⁹ Gebere, Yuri a dii xemen nan yi Galadi bɔɔɔ xun na, e nun Amori manga Sixɔn nun Basan manga Ogo, ne yamananane.

Yamana kan keden nan yi Yuda yamanan xun na.

²⁰ Yuda nun Isirayila muxune yi wuya han, e yi luxi alo baan nɛmensinna. E e degema, e min, e sewa.

5 Sulemani mɔɔn yi yamananane birin nɔxi keli Efirati baan ma han Filisitine yamanani, siga han Misiran danna ra, e yi lu fe mudun na, e lu Sulemani a nɔɔn bun ma a siin sogan birin yi.

² ɔɔɔ yɔ ɔɔɔ Sulemani mako yi donsani itoe nan ma e nun a muxune xa: Murutu lunburunxin kilo wuli solomanaanin nun murutu fupin kilo wuli fu nun solomasexe ³ nun pingetura fu nun pingetura gbetɛ e naxanye raba sɛɛɛ yirene yi e nun xuruse xunxuri kemɛ e nun sube gbetɛne alo xenla nun bolen nun kulumen nun tɔɔɛ turaxine.

⁴ A mɔɔn yi Efirati baan sogegododena yamanan birin xun na, keli Tifisa taani han Gasa taana, menne mangane birin yi a nɔɔn nan bun. Bɔɔɛ xunbenla yi a xa yiren birin yi. ⁵ Yuda nun Isirayila kaane, keli Dan ma han Beriseba tonbonna, ne yi makantanna bun, birin yi dɔxi a manpa bogi nakɔɔn nun a xɔɔɛ binle tagi bɔɔɛ xunbenla nin Sulemani a mangayaan sogan birin yi.

⁶ Soo wuli fu nun firin yi Sulemani yii e nun soo sansanna wuli tonge naanin naxanye yi yenge so wontorone bandunɛ. ⁷ Yamana kanne yi Manga Sulemani balon nan fenma e nun naxan birin yi e degema a konni, birin yi kike keden nan tongoxi, e yi kɔɔɔ sama na xɔn ma alogo sese nama dasa a ma. ⁸ E yi fama fun-

denna nun sɛɛɛ na soo ragine soone nun yenge so wontoro soone xa mangan konni alo yatɛn naxan yamarixi e ma.

Sulemani a xaxilimayana fe

⁹ Ala yi fe kolonna nun xaxilimaya gbeen fi Sulemani ma, a fe kolonxine yi wuya alo baan nɛmensinna.

¹⁰ Sulemani a fe kolonna yi gbo sogeteden muxune birin ma kolonna xa e nun Misiran kaane birin ma kolonna xa. ¹¹ A fe kolonna yi gbo dangu muxune birin na, dangu Esira yixetena nde Etani ra, dangu Heman na e nun Kalikoli nun Darada, Maxoli a diine. A xinla yi xuya ayi a dɔɔɔn yamananane birin yi. ¹² A sanda wuli saxan nan sa, e nun beti wuli keden e nun suulun. ¹³ A yi wudine keɔane fala, keli Liban suman wudine ma han hisopi wudi xuridin naxan minima banxi kanken ma. A mɔɔn yi subene fan keɔaan fala e nun xɔline nun bubuseene nun yɛɛɛne. ¹⁴ Dunuɔa mangane birin yi muxune rafa sa keli siyane birin yi, alogo e xa Sulemani a fe kolonna ramɛ a xinla ma, bayo e bata yi a xaxilimayana fe mɛ nun.

Alaa banxin ti feen yi yitɔn

Taruxune Firinden 2.2-15

¹⁵ Xurami, Tire mangan yi a walikene rasiga Sulemani ma, bayo a bata yi a mɛ, a e bata yi a sugandi mangan na a fafe bɔɔɔnɔ, anu Dawuda yi rafan Xurami ma waxatin birin.

¹⁶ Sulemani yi xeraan nasiga, a xa sa a fala Xurami xa, a naxa, ¹⁷ "I a kolon n fafe Dawuda mi nɔxi banxin tiye Alatala xa, a Ala xinla binyama denaxan yi. Na yi masɔɔ yengene fe ra, a yaxune naxanye ti a xa han Alatala yi e sa a sanna bun ma. ¹⁸ Iki Alatala, n ma Ala bata matabun fi n ma yiren birin yi, yaxu mi fa n ma, yegba mi fa n ma! ¹⁹ N waxi banxin ti feni Alatala xili yi, n ma Ala, alo Alatala a fala n fafe Dawuda xa kii naxan yi, a naxa, 'N na i ya diin naxan tima mangayani i bɔɔɔnɔ, na nan banxin tima n xinla ra.' ²⁰ Yamarin fi sɔɔɔnɔ muxune xa Liban suman wudine sege n xa. N ma walikene fama nen i gbeene fema, n yi i ya walikene saren fi alo i wama a xɔn kii naxan yi, amasɔɔ i a kolon muxu yo mi en ye naxan nɔɔ wudine sege alo Sidɔn kaane."

²¹ A to Sulemani a falane mɛ, Xurami yi sewa han, a yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa to, bayo a bata diin fi Dawuda ma naxan lugoxi xaxinla ra alogo a xa yama gbeeni ito mara!" ²² Xurami yi yabini ito rasiga Sulemani ma, a naxa, "N bata i ya xeraan mɛ. Naxan birin nafan i ma suman wudine nun fɔfɔne fe yi, n na lige i xa. ²³ N ma walikene e ragodoma nen sa keli Liban yamanani, e sa e xali fɔɔɔ igen de, e yi e raxidi, n yi e rasiga igen xun ma han i denaxan yire bama n xa. Menni, n yi e rafulun, i yi e tongo. N waxi naxan ma i tan yii, i donseen nafa n ma banxi kui kaane ma."

²⁴ Xurami yi suman wudine nun fɔfɔne so Sulemani yii alo a yi waxi a xɔn kii naxan yi. ²⁵ Sulemani tan yi murutun kilo miliyɔn sennin nun oliwi turen litiri wuli

solomasexε nan soma Xurami yii a muxune balon na ηεε yo ηεε.

²⁶ Alatala yi kolonna fi Sulemani ma alo a fala a xa kii naxan yi. Lanni so Sulemani nun Xurami tagi. Nayi, e firinna birin yi layirin xidi e bode tagi.

Sulemani yi karahan wanle yitɔn

Taruxune Firinden 2.1 nun 2.16-17

²⁷ Manga Sulemani yi karahan walikene ba Isirayila muxune birin ye, e sigε han muxu wuli tonge saxan. ²⁸ A yi e yitaxun dɔxɔde saxan, muxu wuli fu nan yi walima kike kedenna bun Liban yi. Na xanbi ra, ne yi fa e konni wali gbete ra, bodene fan yi siga Liban yi. Nayi, e dɔxɔ yo dɔxɔ e walima kike keden Liban yi, kike firin e konni. Adoniran nan yi kuntigin na karahan walikene xun na. ²⁹ Goron maxanla muxu wuli tonge solofere nan yi Sulemani yii, e nun gemε masonla muxu wuli tonge solomasexε geya yireni. ³⁰ Na fari, yamana kanne kuntigin naxanye sugandixi karahan walikene yamari feene ra, ne sigama han wuli saxan kemε saxan. ³¹ Mangan yi yamarin fi e xa gemε masolixi xungbe fajine fen alogo e xa banxin beten sa. ³² Sulemani a walikene nun Xurami gbeene, e nun Gebala kaane yi gemene masoli, e wudine nun gemene yitɔn banxin ti feen na.

Ala Batu Banxin ti fena

Taruxune Firinden 3.1-14

⁶ Isirayila kaane mini xanbini Misiran yamanani, na ηεε kemε naanin ηεε tonge solomasexeden nan yi a ra, Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti fɔɔ, a mangayaan ηεε naanindena Isirayila xun na Siwi kiken na, naxan findixi ηεεn kike firinden na. ² Manga Sulemani banxin naxan ti Alatala xa, na kuyana nɔngɔnna ye tonge sennin, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena a ye tonge saxan. ³ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nɔngɔnna ye suulun, naxan nun banxin yetagini gboon yi lan. A kuyana Ala Batu Banxin de ra nɔngɔnna ye fu.

⁴ Mangan yi foye sode fajine rafala banxin ma. ⁵ A yi kore banxi radigilixine ti banxin kanken nabilinni, pala gbeen nun pala rapanna ma, a yi konkone ti a rabilinni. ⁶ Kore banxin laberaxini gbona nɔngɔnna ye suulun, a tagixina nɔngɔnna ye sennin, a saxandena nɔngɔnna ye solofere, amasɔɔ banxini gboon mi yi lan a yiren birin yi, alogo xalanbene nama so banxin kankeni. ⁷ A to yi Ala Batu Banxin tima, e gemε masolixine nan nawali naxanye yi rafalaxi e malanxi denaxan yi. Deeramaan mi rawali, bunbi mi rawali, wuremase yo xui mi mini banxin tideni.

⁸ Kore banxin xurin konkone so deen yi banxin yiifanana nan ma, e yi tema tedden nan ma kore banxin tagixini, e nun kore banxi saxandeni. ⁹ Sulemani to yelin Ala Batu Banxin tiye, a yi a xunna so suman farinne nun suman xalanbene ra. ¹⁰ Kore banxin naxanye birin yi Ala Batu Banxin nabilinxi, a yi nɔngɔnna ye suulun dɔxɔ ne birin de, a yi e nun Ala Batu Banxin nabira e bode ma suman wudine ra.

¹¹ Alatala yi falan ti Sulemani xa, a naxa, ¹² "I Ala Batu Banxini ito tima, xa i sigan ti kiin lanxi n ma tɔnne ma, xa i n ma sariyane birin suxu, xa i n ma yamarine birin suxu, i yi bira e fɔxɔ ra, nayi, n layirin naxan tongoxi i fafe Dawuda xa, n na rakamalima nen i xa. ¹³ N luma nen Isirayila kaane tagi, n mi Isirayila rabeninma, n ma yamana."

¹⁴ Sulemani yi yelin Ala Batu Banxin tiye. ¹⁵ Walikene yi suman farinne sa banxin kanken kuixine ma, keli bɔxɔni han kore, a yi wudin sa a kuiin ma, a yi fɔɔ farinne sa banxin lonna ma. ¹⁶ A yi banxin kuiin napani taxun suman farinne ra keli bɔxɔni han kore nɔngɔnna ye suulun, a men findi pala rapanna ra Ala Batu Banxin kui naxan yi xili yire saripanxi fisamantenna. ¹⁷ Nɔngɔnna ye tonge naanin nan yi Ala Batu Banxin pala gbeen pala rapanna yetagi. ¹⁸ Suman wudin naxan yi banxin kui, ne yi rafalaxi se fuge sawura fajine nun kundi sawurane nan na, sumanna nan yi a birin na, gemε yo mi yi toma.

¹⁹ Sulemani yi pala rapanni tɔn Ala Batu Banxin kui alogo a xa Alatala Layiri Kankiraan dɔxɔ na. ²⁰ Pala rapanna yi kuya nɔngɔnna ye suulun, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye suulun. Sulemani yi xema fajni yilenlɔnxine sa a ma, a mɔn yi xema fajin sa saraxa ganden ma a denaxan nafala suman wudin na. ²¹ A xema fajni yilenlɔnxine sa banxin kuiin ma, a yi xema yɔɔɔɔɔɔ radangu pala rapanna yetagi, a xema yilenlɔnxine sa a ma. ²² A yi xema fajni yilenlɔnxine sa banxin birin ma, saraxa ganden naxan yi pala rapanna yetagi, a xema yilenlɔnxine sa na ma.

²³ A yi maleka gubugubu kan sawura firin yitɔn yire saripanxi fisamantenna kui Oliwi wudin na, e yitena nɔngɔnna ye fu. ²⁴ Maleka sawura singen gubugubu keden yi kuya nɔngɔnna ye suulun, boden fan yi kuya nɔngɔnna ye suulun, keli a gubugubun boden xunna ma sa ti boden xunna ra, nɔngɔnna ye fu. ²⁵ Nɔngɔnna ye fu nan yi maleka sawura firinden fan na. Maleka sawura firinne kuyan nun e kiin birin yi lan. ²⁶ Nɔngɔnna ye fu nan yi maleka gubugubu kan sawura firinne birin yiteen na. ²⁷ Sulemani yi maleka sawurane ti pala rapanna tagini. E gubugubune yi raminixi. A singen gubugubun yi sigaxi han banxin kanken fɔxɔ kedenna, sawura firinden gabuteen fan yi sigaxi han banxin kanken fɔxɔ kedenna bonna. E gubugubune xunne yi dɔxi e bode ra banxin tagini. ²⁸ Sulemani yi xema yilenlɔnxine sa maleka sawurane ma.

²⁹ A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura fajine rafala Ala Batu Banxin kanken nabilinne birin yi, a fanna nun a kuina. ³⁰ A yi xemaan sa banxin lonna ma pala firinne birin yi.

³¹ A yi deen fɔxɔ firin kanna ti pala rapanna ma Oliwi wudine ra, a deen ti wudine yitaxun dɔxɔ suulun nan na. ³² Oliwi wudin nan yi deen fɔxɔ firinne ra. A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun nɔngɔnna ye suulun sawura fajine rafala deen ma, a yi xema yilenlɔnxine sa deen ma, a mɔn yi xemaan sa maleka sawurane nun tugu bili sawurane ma. ³³ A mɔn yi pala gbeen de ti wudine liga na kiini Oliwi wudin na, koni deen ti wudine yi

yitaxunxi ɔɔɔ naanin nan na. ³⁴ Dɛɛn ɔɔɔ firinne birin yi rafalaxi ɔɔɔ farinne nan na naxanye yitaxunxi ɔɔɔ firin firinna ra. ³⁵ A yi maleka gubugubu kan sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura fajine rafala dɛɛne ma, a yi xɛma ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ sa sawurane ma.

³⁶ A mɔn yi gɛmɛ sansanna bilin saxan nafala, a suman wudin bilin keden sa a fari.

³⁷ A mangayaan jɛɛ naanindeni, Siwi kiken na, e yi Alatala Batu Banxin bɛtɛn sa. ³⁸ A mangayaan jɛɛ fu nun kedendeni, Bulu kiken na, naxan findixi jɛɛn kike solomasɛxɛden na, banxin wanle birin yi jɛn alo a yi lan kii naxan yi. Sulemani a ti jɛɛ solofere nan bun.

Sulemani a manga banxin tiina

7 Sulemani mɔn yi a banxin ti, na bu nɛn jɛɛ fu nun saxan han a yi a rajan. ² A na banxi singen ti naxan xili Liban Fɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Banxina, a kuyana nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ kɛmɛ, a yigbona nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ tonge suulun, a yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ tonge saxan, a na ti suman sɛnbɛtɛnna safa naanin fari. Suman xalanbene yi sɛnbɛtɛnne kɔɔ. ³ Banxin kuiin yi xunna soxi suman farinne nan na, e saxi xalanbene ma naxanye yi sɛnbɛtɛnne kɔɔ. Xalanbe tonge naanin e nun suulun nan yi a ra, fu nun suulun safa keden. ⁴ Banxin foye sodene safa saxan nan yi a ra, na foye sodene fan yi yɛɛ rafindixi nɛn e bode ma saxan saxan. ⁵ Tongon naanin nan yi dɛɛne birin nun e ti wudine ma, e yi yɛɛ rafindixi e bode ma saxan saxan. ⁶ Na xanbi ra, a palaan ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ti sɛnbɛtɛnne ra naxan kuya yi nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ tonge suulun, a yigbona nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ tonge saxan. Na yɛɛ ra a so dɛɛn palaan fan ti sɛnbɛtɛnne ra, a yinbene rafala a ma. ⁷ A yi mangayaan gbɛdɛ banxin ti, a yi kitin sama dɛnaxan yi naxan xili Kiti Sa Banxina. A yi suman farinne sa banxin kuiin yirene ma, keli ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ han banxin kuiin xunna sone.

⁸ A gbee banxina, a yɛtɛɛn yi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ dɛnaxan yi, na fan yi ti na kiini yin gbɛtɛ kui, banxin boden xanbi ra. Sulemani yi na banxi sifan fan ti Misiran mangana dii tɛmɛn xa a naxan tongo a jɛnaxanla ra.

⁹ Banxine birin yi tixi gɛmɛ fajɛ yɛbaxine nan na keli a tanden ma han yin gbeena, gɛmɛn naxanye maligaxi, e ɔɔ sɛraan na, banxin kuiin nun a fanna, keli ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ma han a xuntagi. ¹⁰ Banxin bɛtɛn saxi gɛmɛ xungbe fajine nan na, a gɛmɛna nde yigbona nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ fu, nde nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ solomasɛxɛ. ¹¹ Banxin yi tixi gɛmɛ xungbe fajine ra naxanye maligaxi, e ɔɔ alogo e xa lan e ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ma, e nun suman xalanbene.

¹² Gɛmɛ gbeen bilin saxan nan findi yin gbeen sulunna ra, suman wudin bilin keden fan yi sa na fari alo Alatala Batu Banxini sansanna kui xiin tixi kii naxan yi, e nun a so dɛɛn palana.

Sulemani wanla naxanye so Xirami yii

Taruxune Firinden 2.10-13

¹³ Manga Sulemani yi xɛraan nasiga Tire taani Xirami ɔɔɔ ra. ¹⁴ Kaɔa gilɛn nan yi Xirami nga ra naxan kelixi Nafatali ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ. Tire kaan nan yi a fafe ra, a yi sulan nan nawalima. A yi lugoxi fekolonna nun xaxilimayaan

nun lonnin na sulan nawali feen na. A yi fa Manga Sulemani fɛma, a a wanle birin kɛ.

Ala Batu Banxi Sɛnbɛtɛn Firinne

Taruxune Firinden 3.15-17

¹⁵ Xirami yi sulan naxulun a sɛnbɛtɛn xungbe firin nafala, e yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ fu nun solomasɛxɛ, e rabillinna nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ fu nun firin. ¹⁶ A yi sulan kondɛn firin yelan, alogo a xa e so sɛnbɛtɛnne xun na, kondɛn singen yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ suulun, kondɛn firinden yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ suulun. ¹⁷ A mɔn yi sulan nafala yaladine ra e nun ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ra kondene maxidi seen na naxanye yi sɛnbɛtɛnne xuntagi, solofere kondɛn singen xa, e nun solofere kondɛn firinden xa. ¹⁸ A yi girenada wudi bogi sawurane rafala, safa firin nan yi yalane fari naxanye yi sɛnbɛtɛnne kondene maxidixi. ¹⁹ Kondɛn naxanye yi sɛnbɛtɛnne xuntagi so dɛɛn palaan kui, ne yi ligaxi alo gabala fugena, e yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ naanin. ²⁰ Kondɛn naxanye yi sɛnbɛtɛn firinne xuntagi, ne keden kedenna yi rabillinxi girenada wudi bogi sawura kɛmɛ firin nan na, a xungbe yiren naxanye yi rafalaxi yalaan dɛxɔɔ. ²¹ A yi na sɛnbɛtɛnne ti Ala Batu Banxin so dɛ palaan fɛma. A yi yiifari ma sɛnbɛtɛnna ti, a xili sa Yakin, a mɔn yi kɔmɛn ma sɛnbɛtɛnna ti, a xili sa Boosu. ²² Ne kondene yi rafalaxi gabala fuge sawurane nan na. Na kiini Xirami yi yelin sɛnbɛtɛnne rafale.

Ige ramarade gbeena fe

Taruxune Firinden 4.2-5

²³ Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digililixi gbeen nafala, a yigbona nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ fu, a yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ suulun. Nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ tonge saxan lutin nan yi a rabillinjɛ. ²⁴ Kundine sawurane yi a dɛ kinkin bunna rabillinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ keden yo keden bun. Kundi sawurane yi rafalaxi safa firin nan na, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbɛndi keden nan na. ²⁵ Ige ramaraden yi ɔɔɔ turaan sawura sulan daxi fu nun firin nan fari, saxan yɛɛ rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kɔmɛnna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nɛn, e birin gbɛndin yi ige ramaraden nan bun ma. ²⁶ Yii kuiin yɛ kedenna nan yi ige ramaraden nabinyen na, a dɛ kinkin yi rafalaxi alo ige-lengenna dɛna, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli tonge solomasɛxɛ ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nan yi sama a kui.

Sulan wontorone

²⁷ A yi ige maxali wontoro fu rafala sulan na. E birin kuya nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ naanin, e yigbona nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ naanin, e yitena nɔngɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yɛ saxan. ²⁸ Ige maxali wontorone yi rafalaxi i kii nin: Sula falafalane nan yi findixi wontorone gbɛndin na. Na falafalane yi sɔtixi sula gbelemɛne yi naxanye tixi wontoron tongon naaninne ma. ²⁹ Falafalan naxanye yi tixi sula gbelemɛne longonne ra, yatane nun turane nun maleka gubugubu kanne sawurane yi ne ma e nun gbelemɛne fan ma.

Mesemesenne yi e rabilinxi. ³⁰ Sulan nan nafalaxi wontorone birin sanne ra. Na naanin nan yi e bun ma. E soxi sula gbelemen xun na. Ige ramara kundi sula daxin yi rafalaxi e birin kui, e suxi bun ti naanin na, e rafalaxi sula raxulunxin na, e bun ti mesemesenxine labe ra. ³¹ Ige maxali wontoron kui yili digilinxin nan yi rafalaxi a kui naxan yite han nongonna ye keden. Na nan yi findixi ige kundin daxoden na. Kundin daxoden deen digilinna, na yi gbo nongonna ye keden e nun a tagi. Kundin daxoden naxan yi wontoron de kinkin faxa ra, mesemesenne yi rafalaxi ne ma. Na yirene mi yi digilinxin, tongon naanin nan yi ne ra. ³² Wontorone sanne yi a falafalane bun ma, e soxi sula gbelemene xun na naxanye yi sotixi a bun ma. E sanne yigbona, nongonna ye keden e nun a tagi. ³³ E sanne yi rafalaxi alo yenge so wontorone sanne, e yi seene birin nafalaxi sula raxulunxin nan na. ³⁴ Wontorone birin, a suxu se naanin yi rafalaxi a ma a tongon naaninne yi. E nun wontorone yi rafalaxi e bode yi. ³⁵ Wure digilinxina nde yi rabilinxi ige kundi daxo yinla ma wontorone birin kui, a yikuyena nongonna ye keden. Ige ramara kundin nun a bun tiine nun wontoron kuiin birin yi rafalaxi kedenna nan na. ³⁶ Xirami yi maleka gubugubu kanne nun yatane nun tugu binle sawurane rafala a bun tiine nun a falafalane ma, e xanxe denaxan birin yi e nun a yi e birin nabilin mesemesenne ra. ³⁷ Ige maxali wontorone yi rafalaxi na kii nin, e birin wure siya keden, e birin gbo kii keden, e birin kepa keden.

Taruxune Firinden 4.6

³⁸ Xirami mɔn yi ige ramara kundin sula daxi fu rafala, e yigbona nongonna ye naanin, litiri wuli keden e nun kemɛ sennin yi se ne kui. A ige ramara kundi keden daxo wontorone birin kui. ³⁹ A yi ige maxali wontoron suulun lu Ala Batu Banxin yiifanna ma, a suulun lu a komenna ma. A yi ige ramara se xungbeen ti Ala Batu Banxin yiifanna sogeteden binni a tongonna ma.

Taruxune Firinden 4.7-5.1

⁴⁰ Xirami to ige ramara seene nun tɛɛ ko seene nun goronne rafala, a yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔɔ Manga Sulemani xa Alatala Batu Banxini:

⁴¹ Senbetɛn xungbe firin,
e nun e konde firinne e xuntagi alo barama,
e nun yɔɔɔɔɔɔ yalaan naxanye senbetɛnne kondene maxidi seene ra,
⁴² e nun girenada wudi bogi sawura kemɛ naaninna naxanye yi na yɔɔɔɔɔɔ yala firinne ma naxanye yi saxi safa firin, e singan e kondene rabilinni e maxidi seen na, kondene naxanye yi luxi alo barama,
⁴³ e nun ige maxali wontoro fune nun ige kundine e xun tagi,
⁴⁴ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,
⁴⁵ e nun goronne nun tɛɛ ko seene nun wuli xuya goronne. Xirami muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na. ⁴⁶ Mangan sula raxulunxin nafala na seene ra bɔɔɔɔ kui gexine nan kui, Yuruden baan meremereni Sukɔti taan nun Saratan taan longonna ra.

⁴⁷ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yatɛn sulan xasabin kilon mi yi nɔɛ kolonɔɔ.

⁴⁸ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Alatala Batu Banxin xa, xɛma saraxa ganden nun buru ralixin xɛma tabanla ⁴⁹ nun xɛma kɛndɛ lɛnpu dɔɔɔ seen naxanye yɛbaxi suulun fɔɔɔ kedenni suulun bode fɔɔɔni yire sarɔɔɔnxi fisamantenna yetagi e nun se fuge fajine sawurane e nun lɛnpune nun se tongo se xɛma daxine ⁵⁰ nun goronne nun lɛnpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane nun wusulan gan se xɛma daxine nun deen singan se xɛma daxine yire sarɔɔɔnxi fisamantenna xa banxin kui e nun Ala Batu Banxin so deen yetɛɛn xa. ⁵¹ Sulemani a wanle birin nakamali na kii nin Alatala Batu Banxini. Sulemani yi muranne birin sa banxini a fafe Dawuda naxanye rasarɔɔɔn, gbetin nun xɛmaan nun se gbeteɛye. A yi ne ramara Alatalaa banxin nafunle ye.

Layiri Kankiraan fa fena Ala Batu Banxini

Taruxune Firinden 5.2-6.2

8 Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bɔɔɔn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan a fema Yerusalen yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mɔn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

² Isirayila xɛmene birin yi e malan Manga Sulemani fema, Etanimi kiken na, naxan findixi jɛɛn kike solofereden na, sali waxatina.

³ Isirayila fonne birin to fa, saraxaraline yi fa Layiri Kankiraan na. ⁴ E yi Alatalaa Kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarɔɔɔnxi naxanye yi a kui. Saraxaraline nun Lewi bɔɔɔɔɔnna muxune yi e xali.

⁵ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan naxan birin yi malanxi a fema, e ti Layiri Kankiraan yetagi, e yi yɛxɛene nun jingene ba saraxan na, naxanye yi wuya han e xasabin mi yi nɔɛ kolonɔɔ. ⁶ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a funfuni, banxin yire sarɔɔɔnxi fisamantenni, maleka sawurane gubugubune bun ma. ⁷ Amasɔɔɔ maleka sawurane gubugubune yi bandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine xun ma. ⁸ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarɔɔɔnxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mɔn na han to. ⁹ Gɛmɛ walaxa firinne nan tun yi kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe geyaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹⁰ Saraxaraline mini yire sarɔɔɔnxi waxatin naxan yi, kundaan yi Alatalaa banxin nafe. ¹¹ Kundana fe ra, saraxaraline mi yi nɔɛ e wanla rabe, amasɔɔɔ Alatalaa nɔɔɔn yi Alatalaa banxin nafexi.

¹² Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa,
"Alatala bata a ragidi
a xa dɔɔɔ kunda yidimixini!"

¹³ N bata banxi fajin ti
naxan findima i dɔɔɔden na,
i luma denaxan yi habadan."

Ala Batu Banxin nasarijan fena

Taruxune Firinden 6.3-11

¹⁴ Mangan yi a yεε rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba ne xa. ¹⁵ A yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa, ¹⁶ 'Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini naxani Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bɔnɔnɔne xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, koni n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.' ¹⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala. ¹⁸ Alatala bata yi a fala n fafe Dawuda xa, a naxa, 'Amasɔɔ i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan. ¹⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fɔ i ya dii xemena, i yetεen naxan sɔɔxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.'"

²⁰ "Alatalaa layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda kɔɔni, n yi dɔɔɔ Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala. ²¹ N bata yirena nde yitɔn kankiraan xa, Alatala layirin denaxan yi, a naxan yitɔn e nun en benbane tagi, a to e ramini Misiran yamanani."

Sulemani Ala maxandina

Taruxune Firinden 6.12-40

²² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore, ²³ a yi Ala maxandi, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xɔnna nun kɔɔɔ xɔnna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma i ya walikene xɔn naxanye sigan tima i yetagi e bɔɔɔ birin na. ²⁴ I bata i ya falan nakamali i ya walikeen xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i dεen na, i bata na rakamali i senbeni to. ²⁵ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mɔn xa i ya falan nakamali, i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, 'I kɔɔɔ yibirani mi jɔɔɔ n yetagi mumε Isirayilaa mangaya gbɔdeni, fanni i yixetene n ma kiraan suxuma, e sigan ti n yetagi alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.'

²⁶ Iki, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikeen Dawuda xa, n fafe!"

²⁷ "Koni, Ala fa dɔɔɔ dunuɔa yi ba? Hali kore xɔnna nun a gbona, i mi nɔɔ xanɔɔ a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra. ²⁸ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli mati i ya walikena maxandi xuine nun a mafanne ra. I tuli mati i ya walikena mafan xuine nun maxandi xuine ra a naxanye falama i xa to. ²⁹ I yεen ti banxini ito ra kɔɔɔ nun yanyin na, i a fala denaxan ma, i naxa, 'N xinla luma be nin!' I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikeen naxan tima yireni ito mabinni. ³⁰ I ya walikeen nun i ya Isirayila yamana maxandin nasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔɔɔdeni kore xɔnna ma, i mafeluun ti, i yabin ti."

³¹ "Xa muxuna nde a boden haken tongo, muxune yi a karahan, a xa fa a kɔɔɔ i ya yire sarijanxin yetagi

banxini ito kui. ³² Nayi, a xuiin name kore xɔnna ma, i yi fena nde liga, i yi kitin sa i ya walikene tagi. Naxan kalan tixi, i na yalagi, i na goronna dɔɔɔ a xun ma, i yi tinxindena tinxinyaan yita, i yi a suxu a tinxinni."

³³ "A nɔɔ lige nen yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xεte i ma, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i tan xɔn banxini ito kui, ³⁴ nayi, i xa e xuiin name kore xɔnna ma, i diɔa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra kɔɔɔ ma i naxan so e benbane yii."

³⁵ "A nɔɔ lige nen kore xɔnna yi balan, tulen mi fa fε mumε, e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yεε rafindi be ma, e i xandi, e yi i xinla binya, e xεte e yulubine fɔɔɔ ra, bayo i bata e tɔɔɔ, ³⁶ nayi, i e xuiin namema nen kore xɔnna ma, i diɔama nen i ya walikene yulubine ma e nun i ya yamana Isirayila. I e xaran kira faɔin ma e daxa e xa bira naxan fɔɔɔ ra. I tulen nafa kɔɔɔ fari i naxan soxi i ya yamaan yii."

³⁷ "A nɔɔ lige nen tɔɔɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamena hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara hanma e kun hanma tuguminne yi mini hanma supene hanma yaxuna nde na Isirayila kaane taa makantanxine rabilin yengeni, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure paxine. ³⁸ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔɔɔn nun e paxankatan kolonma nen, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni. ³⁹ Nayi, i yi e yabi i dɔɔɔdeni kore xɔnna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kewanle ra, bayo i birin bɔɔɔ yi feen kolon, amasɔɔ i tan nan kenden pe adamadiine bɔɔɔ yi feene kolon. ⁴⁰ Nayi, e gaxuma nen i yεε ra waxatin birin yi e siin birin yi yamanani, i naxan soxi n xu benbane yii."

⁴¹ "Xɔɔɔn naxan mi findixi Isirayila kaana nde ra, i ya yamana, na fama nen be sa keli yamana makuyeni, i xinla a fe ra, ⁴² bayo muxune a mema nen a i xinla nun i senben gbo. A na fa salideni banxini ito mabinni, ⁴³ i a yabi kore xɔnna ma, i dɔɔɔdeni. Xɔɔɔn naxan birin maxɔɔinma i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɔa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yεε ra, alo i ya yamana Isirayila. E xa a kolon a banxini ito ratinmexi i tan nan xili yi n naxan tixi!"

⁴⁴ "A nɔɔ lige nen Isirayila kaane yi siga e yaxune yengɔdeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yεε rafindi i ya taa sugandixin ma e nun Alatala Batu Banxin naxan tixi i xa. ⁴⁵ Nayi, i tuli mati kore xɔnna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali."

⁴⁶ "A nɔɔ lige nen, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔɔɔn yitama e ra nen, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso. ⁴⁷ E na tubi i ma na yamanani e konyiyani denaxan yi, e xun xεte i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, 'N xu bata haken liga, n xu bata yulubin tongo, n xu bata fe paxin liga,' ⁴⁸ e xεte i ma e bɔɔɔɔ birin nun e niin birin yi e yaxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandi xuine rasiga i ma, e yεε rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yεε rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n Ala Batu Banxin naxan

tixi i xinli. ⁴⁹ Nayi, e sanla nun mafanna yabi kore xonna ma i dɔxɔdeni, i fa e mali. ⁵⁰ I ya yamaan mafeluma nen a yulubine ra e nun a fe naxine birin i xili ma. Naxanye e suxi konyiyani, i yi e hinanna raso ne yi, alogo e xa kininkinin e ma. ⁵¹ Amasɔɔ i ya yamaan nan e ra, i gbeena, i e ramini nen Misiran yamanani naxan luxi alo sulun tɛen † naxan wuren naxulunma.”

⁵² “I yɛen xa lu i ya walikena maxandine ra, e nun i ya yamana Isirayilaa maxandine, alogo i xa nxu yabi nxɔ maxandine yi waxatin birin. ⁵³ Amasɔɔ i bata nxu ba yamaan bonne birin ye bɔxɔn fari, alogo nxu xa findi i gbeen na, alo i a fala kii naxan yi fata Musa ra, i ya walikena, i to nxu benbane ramini Misiran yi. I tan Marigina Alatala!”

Duban yamaan xa

⁵⁴ Sulemani yelin maxandine nun mafanne birin tiye waxatin naxan yi, a yi keli Alatalaa saraxa ganden yetagi, a yi xinbi sinxi denaxan yi, a yiine yitexi kore. ⁵⁵ A tixi, a yi duba Isirayila yamaan birin xa a xuini texin na, a naxa, ⁵⁶ “Tantunna xa fi Alatala ma, naxan matabun fi Isirayila ma, a yamana, alo a e tuli sa kii naxan yi. A fala fapin naxanye birin ti fata Musa ra, a walikena, keden mi luxi a ligataren na. ⁵⁷ Alatala, nxɔ Ala xa lu en xɔn alo a lu en benbane xɔn kii naxan yi, a nama pinan en xɔn mumɛ, a en nabepin. ⁵⁸ Koni, a xa en bɔɔnɛn bandun a binni, alogo en xa sigan ti a kiraan birin xɔn ma. En yi a yamarine nun a tɔnne nun a sariyane suxu, a naxanye yamari en benbane ma. ⁵⁹ N maxandin naxanye tixi Alatala ma, en ma Ala, ne xa rabira a ma kɔɔen nun yanyin na, alogo a xa en mali kɔxɔ yo kɔxɔ, ε tan nun n tan bayo a yamaan nan en na, Isirayila. ⁶⁰ Nanara, dunɔɔa siyane birin xa a kolon a Alatala nan Ala ra, a gbete yo mi na. ⁶¹ Alatala xa lu ε bɔɔnɛni, en ma Ala. ε bira a sariyane fɔxɔ ra, ε yi a yamarine suxu, alo ε kii naxan yi to.”

Saraxane yi ba Alatala xa

Taruxune Firinden 7.4-10

⁶² Isirayila kaane birin yi fa mangan fema, e yi saraxane ba Alatala xa. ⁶³ Ninge wuli mɔxɔɔnɛn nun firin e nun yɛxɛɛ wuli kemɛ mɔxɔɔnɛ, Sulemani yi ne kɔɛ raxaba Alatala xa bɔɔnɛ xunbeli saraxan na. Mangan nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa banxin nabi na kii nin. ⁶⁴ Na lɔxɔni, mangan yi sansanna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun bɔɔnɛ xunbeli saraxa subene turene fi Alatala ma sansanna kui. A na raba menni nen, bayo saraxa ganden naxan yi rafalaxi sulan na Ala Batu Banxin yetagi, na yi xurun. Saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa subene turene birin mi yi xanɔnɛ menna fari.

⁶⁵ Sulemani yi sanla raba na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni, e yi e malan Alatala yetagi, en ma Ala, xi solofere. Na xanbi ra, e mɔn yi xi solofere

sa na fari, a birin malanxina, xi fu nun naanin. ⁶⁶ Xi solomasɛxede lɔxɔni, a yi yamaan bepini. E yi duba mangan xa, e siga e konni, e sɛwaxi e bɔɔnɛni fe fapin birin na Alatala naxan nabaxi Dawuda xa, a walikena, e nun Isirayila a yamana.

Ala mɔn yi mini Sulemani xa

Taruxune Firinden 7.11-22

⁹ Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, e nun a manga banxina, e nun a wa naxan birin liga feni, ² Alatala mɔn yi mini Sulemani xa a firinden, alo a mini a xa kii naxan yi Gabayon taani.

³ Alatala yi a fala a xa, a naxa,

“N bata i ya mafanna nun i ya maxandi xuiin nasuxu i naxan nalixi n ma. N bata banxini ito rasarijan i naxan tixi n xili yi habadan. N yɛen nun n bɔɔnɛn luma nen tixi be ra habadan. ⁴ I tan xa sigan ti fetareyaan nun tinxinyani n yetagi alo i fafe Dawuda. I feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii. ⁵ Nayi, n na i ya mangayaan nasabatima nen habadan Isirayila xun na, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n naxa, ‘I bɔɔnɛnna mi naxan i Isirayila mangayani habadan.’ ⁶ Koni, xa i tan hanma i ya diine ε xun xanbi so n yi, xa ε mi n ma sariyane nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ε yii, xa ε siga ala gbete ye batudeni, ε xinbi sin e bun ma, ⁷ nayi, n na Isirayila kaane bama nen na bɔɔnɛn n naxan soxi e yii. N na n mema nen n batu banxin na, n naxan nasarijan n xinla binyaden na. Na ma, Isirayila findima nen yagi seen nun magele seen na yamanane birin tagi. ⁸ Hali banxini ito to rayabu iki, na waxatini, naxan yo na dangu a fema, ne kabema nen, e yi kɔnɔfili. E yi a fala, e naxa, ‘Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’ ⁹ E yabi-ma nen, e naxa, ‘Bayo e bata Alatala rabepin, e Ala, naxan e benbane ramini Misiran yamanani, e yi ala gbete ne xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tɔɔnɛn itoe birin nafa e ma.’”

Sulemani a wali sifa wuyaxine

Taruxune Firinden 8.1-18

¹⁰ Nɛɛ mɔxɔɔnɛn bun ma, Sulemani yi banxi firinni itoe ti, Alatala Batu Banxin nun a manga banxina. ¹¹ Tire manga Xurami bata yi suman wudin nun fɔfɔ wudin nun xɛmaan so Sulemani yii, a yi wama naxan yo xɔn. Manga Sulemani yi taa mɔxɔɔnɛn so Xurami yii Galile yamanani. ¹² Xurami yi mini Tire taani taane matodeni Sulemani naxanye soxi a yii. Koni e mi rafan a ma.

¹³ Xurami yi a maxɔdin, a naxa, “Ngaxakedenna, i taan sifan mundunye soxi n yii be?” A yi e xili sa Kabulu yamanana, na xinla ne xun ma han to. ¹⁴ Anu, Xurami bata yi xɛmaan kilo wuli saxan nasiga Sulemani ma.

¹⁵ Manga Sulemani bata yi karahan wanle yitɔn lan Alatala Batu Banxin ti feen nun a yetena banxin nun Milo gbingbinna nun Yerusalɛn yinna ma, e nun Xasori nun Megido nun Geseri taane. ¹⁶ Misiran mangan bata

† SULUN TɛENmɔn falama yirena nde yi fa fala “FURU TɛENA.”

†† KABULUMaso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala “alo sese.”

yi fa, a Geseri taan suxu yengeni, a yi a gan, Kanan kaan naxanye yi dɔxi taani, a ne faxa. A mɔn yi taan sa a dii temen fari siga a xeme taa ra, Sulemani a naxanla. ¹⁷ Sulemani mɔn yi Geseri taan ti, a mɔn yi Beti-Xoron taan laben ti, ¹⁸ e nun Baalati taan nun Tamari taan naxan yamanan tonbon yireni. ¹⁹ A mɔn yi taa gbetena ndee ti, a yi balone ramarama denaxanye yi, e nun yenge so wontorone nun soone yi luma taan naxanye yi. Sulemani wa naxan birin ti feni Yerusalen taani e nun Liban yamanan nun yire gbetɛ, a yi yamanan naxanye birin xun na, a yi na birin ti.

²⁰ Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune muxu dɔnxen naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi yamanani. ²¹ E yixeten naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi nɔ naxanye faxe, Sulemani yi ne findi konyine ra, e na yi han to. ²² Koni, Sulemani mi fa Isirayila kaane ti konyiyaan na, bayo e yi findixi a sofane nan na, e nun a walikene nun a kuntigine nun a sofa kuntigine, e nun a wontoro ragine nun soo ragine kuntigine. ²³ Sulemani mɔn yi Isirayila kaan muxu keme suulun tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

²⁴ Misiran mangana dii temen yi keli Dawudaa Taani, a dɔxɔ manga banxini Sulemani naxan tixi a xa. Na xanbi ra, Sulemani mɔn yi gbingbinna rafala a banxin nabilinni, a na xili sa Milo.

²⁵ Sulemani yi saraxa gan daxin bama nen sanja ma saxan jɛen bun ma e nun bɔjɛ xunbeli saraxane yire saripanxini a naxan ti Alatala xa. A mɔn yi wusulanna ganma nen yire saripanxin fari naxan yi Alatala yetagi. A yi Ala Batu Banxin nawalima na kii nin.

²⁶ Manga Sulemani yi kunkine yitɔn Esiyon-Gebere yi, Elati taan dɛxɔn, Gbala Baan dɛ, Edɔn yamanani. ²⁷ Xurami a kunki ragiin naxanye yi baan kolon, a yi ne rasi-ga Sulemani a walikene fema kunkine kui. ²⁸ E siga Ofiri yamanani, e sa xemaan kilo wuli fu nun firin tongo, e fa e ra Manga Sulemani xɔn.

Saba Manga Naxanla yi fa Sulemani konni

Taruxune Firinden 9.1-12

10 Saba manga naxanla yi Sulemani mankana me Alatalaa fe yi. Nayi a yi fa Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni, a yi maxɔdin xɔdɛxene sa a bun ma. ² A yi fa Yerusalen yi e nun a fɔxɔrabira gbeene, jɔgɔmen naxanye yi latikɔnɔne nun xema gbegbe maxalima, e nun gɛme fani kendene. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bɔjɛni, a yi na fala a xa. ³ Sulemani yi a maxɔdinne birin yabi, sese mi lu mangan mi naxan yeba a xa. ⁴ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi, ⁵ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra, e nun a rabilinna muxune ti kiine, e nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane, e nun a saraxa gan daxine a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi dasa. ⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Nɔndin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani i kiin nun i ya fekolonna fe yi. ⁷ N mi yi laxi a ra benun n xa fa n yi a to n yɛen na. E mi yi a tagiin yetɛen falaxi n xa.

N naxan birin mexi, i ya fekolonna nun i ya nafulu kanyaan dangu na ra. ⁸ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema. ⁹ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i ti Isirayila mangan na. Bayo Isirayila rafan a ma habadan, nanara a i findixi mangan na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni."

¹⁰ A yi xemaan kilo wuli saxan so mangan yii, e nun latikɔnɔn gbegbe nun bɔxɔ bun nafunle. Latikɔnɔn fani mi fa na sɔnɔn alo Saba manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹¹ Xurami a kunkin naxanye yi xemaan maxalima sa keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudi sifan gbegbe ra e nun bɔxɔ bun nafunle keli Ofiri yi. ¹² Manga Sulemani yi santali wudine findi Alatala Batu Banxin bun tiine ra, e nun manga banxin bun tiine. A mɔn yi na wudina nde rafala maxaseene ra alo kondenne nun bɔlɔnne, maxase maxane xa. Han to, e mi fa santali wudin to fe Isirayila yi na kiini.

¹³ Naxan birin yi rafan Saba manga naxanla ma, a ne maxɔdin, Manga Sulemani yi ne so a yii. A yetɛen yi se gbeteye fi a ma a mangayaan fanni. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle fe

Taruxune Firinden 9.13-28

¹⁴ Xemaan naxan yi fama Sulemani ma jɛɛ kedenna bun ma, na gboon yi sigɛ han kilo wuli mɔxɔjɛ. ¹⁵ Yulaya seene mudun yi saxi na nan fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbetene yi e nun Arabune mangane nun yamana kanne yi fama mudun naxanye ra.

¹⁶ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxin xungbeen keme firin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na. ¹⁷ A mɔn yi ye masansan wure lefaan xema daxin xurin keme saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fɔtɔnna," a yi sa e sa menni. ¹⁸ Mangan yi sama pinna rafala manga gbedɛ gbeen na, a xema igen sa a ma. ¹⁹ Tede sennin nan yi manga gbeden ma, a faxa binna yi radigilinxi a xanbi ra nen, a yiine yi a fɔxɔ firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fema. ²⁰ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin kɔmenna ma. Na jɔxɔnna munma liga yamana yo yi. ²¹ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban fɔtɔn banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalan gbetin na, bayo Manga Sulemani waxatini, gbetin mi yi yatɛxi sese ra.

²² Kunkin gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasiga baan xun ma Xurami a kunkine fɔxɔ ra. Jɛɛ saxan yo jɛɛ saxan kunkine yi xetɛma nen Isirayila yi, e rafexi xemaan nun gbeti fixen nun sama pinne nun kudune nun gboxune ra.

²³ Manga Sulemani yi dangu bɔxɔn mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²⁴ Dunuɔa muxune birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bɔjɛni, e xa na rame. ²⁵ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun

xema daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikɔnɔnne nun soone nun gbaxalone, † a yi na kii nin nɛɛ yo nɛɛ.

Taruxune Firinden 1.14-17 nun 9.25-28

²⁶ Sulemani yi yenge so wontorone nun soone malan, wontoro wuli keden kemɛ naanin yi a yii e nun soo wuli fu nun firin, a yi ne lu taane yi a wontorone yi de-naxanye yi e nun Yerusalen yi mangan fema. ²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xɔdɛ binla naxan yamanan lanbanni. ²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanan nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa. ²⁹ Wontoron naxan yi kelima Misiran yamanani, na yi sarama gbeti gbanan kemɛ sennin nan na. Soon tan yi sarama gbeti gbanan kemɛ tonge suulun nan na. Na yula kedenne nan mɔn yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

Sulemani a naxanle

11 Manga Sulemani naxan Misiran mangana dii temen dɔxɔ, a mɔn naxalan xɔnɛ wuyaxi dɔxɔ nɛn, naxanye yi fataxi Moyaba kaane nun Amonine nun Edɔn kaane nun Sidɔn kaane nun Xiti kaane ra. ² Ne yi kelixi siya gbetene nin Alatala a fala Isirayila kaane xa naxanye fe yi, a naxa, “E nama siga e konni mumɛ, e mi fe e konni mumɛ, waxatina nde e e bɔnɛn firifirima nɛn e alane binni.” †† Koni, Sulemani kankan ne nan ma marafanna xɔn. ³ A yi manga dii temen kemɛ solofere sɔɔ naxanla ra, e nun konyi naxalan kemɛ saxan a naxanye sɔɔ naxanla ra. ‡ Na naxanle yi a bɔnɛn maxetɛ. ⁴ Sulemani fori waxatini, a naxanle yi a bɔnɛn xunsa ala gbetene ma, a bɔnɛn birin mi lu Alatala, a Ala xa sɔnɔn, alo a fafe Dawuda bɔnɛn yi kii naxan yi. ⁵ Sulemani yi Asitarate batu, Sidɔn kaane ala naxalanmana, e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala naxina. ⁶ Sulemani yi fe naxin liga Alatala yɛɛ ra yi, a mi yi a xuiin suxi alo a fafe Dawuda. ⁷ Nayi, Sulemani yi taan kiden ti geyaan fari Kemosi xa denaxan Yerusalen yetagi, Moyaba kaane ala, e nun Mɔlɔkɔ, Amonine ala naxina. ⁸ A yi na liga a siya gbete naxanle birin xa, naxanye yi wusulanna nun saraxan fima e alane ma. ⁹ Nayi, Alatala yi xɔkɔ Sulemani ma. Bayo, a bata yi a xaxinla xun xanbi so Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan bata yi mini Sulemani xa sanɔa yi firin. ¹⁰ Alatala yi a yamarin fi a ma, a nama ala gbetene batu, koni Sulemani mi a xuiin suxu, a yi ala gbetene batu. ¹¹ Alatala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “Bayo i bata a liga iki, bayo i mi n ma layirin mafaxaxi, e nun n yamarin naxanye soxi i yii, n mangayaan bama i yii nɛn, n na a so i ya walikena nde yii. ¹² Koni i fafe Dawuda a fe ra, n mi tɔɔyani ito rakamalima i ya siimayani. N mangayaan bama i ya dii xɛmɛn nan yii. ¹³ A yetɛna, n mi yamanan birin bama a yii, koni n bɔnɔn keden luma a yii nɛn, n

† GBAXALONItoe sɔɔma soon nun sofanla na diin sɔɔ waxatin naxan yi. †† Na feen sebexi Xɔɔyaan 34.12 kui. ‡ KONYI NAXANLESariyan sebexi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔɔ a naxanla ra.

ma walikɛn Dawudaa fe ra, e nun Yerusalen ma fe ra, n taan naxan sugandixi.”

Sulemani yaxune fe

¹⁴ Alatala yi Sulemani yaxun nadin a ma, naxan yi xili Xadada, Edɔn kaan naxan keli Edɔn mangan bɔnɔnɔni. ¹⁵ Dawuda Edɔn yamanan nɔ waxatin naxan yi, sofa kuntigin Yowaba bata yi te muxu maluxundeni, xɛmɛn naxanye yi Edɔn yi, a ne birin faxa. ¹⁶ Yowaba nun a so-fane lu nɛn Edɔn yi kike sennin, alogo e xa banxulanne nun xɛmɛne faxa. ¹⁷ Koni Xadada mɔn yi banxulan nɔɔyani. A tan nun Edɔn kaan naxanye yi a fafe a wanle ra, e nun ne yi e luxun, e siga Misiran yi. ¹⁸ E keli Midiyan yamanani, e siga Paran tonbonni, e Paran muxuna ndee bira e fɔxɔ ra, e fa Misiran yi Misiran mangan fema. Misiran mangan yi banxin so Xadada yii, a yi a balo, a bɔxɔnɔ so a yii. ¹⁹ Xadada yi Misiran mangan kenɛn, han mangan yi a naxanla xunyen fi a ma, manga naxanla Tapenesi xunyen. ²⁰ Tapenesi xunyen yi dii keden sɔɔ Xadada xa, a yi a xili sa Genubati. Tapenesi yi a maxuru Misiran mangana banxini, Genubati yi lu Misiran mangana banxini, mangana diine tagi. ²¹ Xadada to a mɛ Misiran yi a Dawuda bata yi faxa, e nun sofa kuntigin Yowaba, a yi a fala Misiran mangan xa, a naxa, “A lu n xa xetɛ n ma yamanani.” ²² Misiran mangan yi a maxɔdin, a naxa, “I dasaxi nanse ra n fema be ba? Nanfera i kataxi xetɛ feen na i ya yamanani?” A yi a yabi, a naxa, “Sese mi dasaxi n ma, koni a lu n xa xetɛ.”

²³ Ala yi yaxu gbete rakeli Sulemani xili ma, a xili Reson, Eliyadaa dii xɛmɛn naxan a gi a kanna Hadadeseri, Soba mangan bun. ²⁴ Dawuda Hadadeseri a ganla halagi waxatin naxan yi, Reson bata yi ganla nde malan a yetɛ xa, a yi naxan xun na. E yi siga Damasi taani, e sa dɔxɔ mɛnni, e yi Damasi mangayaan tongo. ²⁵ A findi nɛn Isirayila yaxun na Sulemani a siimayaan birin yi, sa Xadada gbee fe naxine fari. Reson ma mangayani Arami yamanani, a Isirayila rapaxu nɛn.

Yerobowan ma murutɛna

²⁶ Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan fan yi murutɛ mangang xili ma Sulemani a walikena. Efirami bɔnɔnɔnna nan yi a ra naxan keli Sereda taani. Kaja gilen nan yi a nga ra, a xili Seruya. ²⁷ A murutɛ mangan xili ma i kii nin. Sulemani yi Milo gbingbinna tima e nun a yi a fafe Dawudaa Taan nabilinna yinna yinla nde yitɔnma. ²⁸ Na waxatini, foningen wekilexi fangamaan nan yi Yerobowan na. Sulemani to na banxulanne to wale, a yi a findi Yusufu bɔnɔnɔnna karahan walikene xunna dɔxɔn na. ²⁹ Lɔxɔna nde, Yerobowan bata yi mini Yerusalen yi, a yi naralan Nabi Axiya ra kira yi Silo kaana. E firinne yi e danna burunna ra. Doma nɛnɛn nagodoxi nabiin ma, ³⁰ Axiya yi na suxu a a yibo dungi fu nun firinna ra. ³¹ A yi a fala Yerobowan xa, a naxa, “Dungi fu tongo i yetɛ xa. Amasɔɔ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, ‘N yamanan bama nɛn Sulemani yii, n yi bɔnɔn fu so i yii. ³² Koni, bɔnɔn keden luma nɛn Sulemani yii n ma walikɛn

Dawudaa fe ra, e nun Yerusalen ma fe ra, n taan naxan sugandixi Isirayila bɔnɔnne birin ye. ³³ Amasɔɔ e bata n nabepin, e yi Asitarate batu, Sidɔn kaane ala ɲaxalanmana e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun מלכא, Amonine ala. E mi sigan tixi n ma kiraan xɔn, e mi n nafan feene ligaxi, e mi n ma yamarine nun n ma sariyane suxi, alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi. ³⁴ N mi yamanan birin bama a yii, amasɔɔ n na a luma nen mangayani a siin birin yi Dawudaa fe ra, n ma walikena, n naxan sugandixi, naxan n ma yamarine nun n ma sariyane suxu. ³⁵ Koni n sa mangayaan bama nen a dii xemen yii, n yi bɔnɔn fu so i yii, ³⁶ n bɔnɔn keden luma a dii xemen yii nen, alogo n ma walikɛɛn Dawudaa dii keden xa lu n yetagi mangayani Yerusalen yi, n taan naxan sugandixi alogo n xinla xa lu na. ³⁷ I tan, Yerobowan, n yamanan soma nen i yii alo i wama a xɔn kii naxan yi. I findima nen Isirayila mangan na. ³⁸ Xa i tuli mati n ma yamarin birin na, xa i bira kirane fɔxɔ ra n naxanye yitama i ra, xa i n nafan feene liga, xa i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo n ma walikɛɛn Dawuda a liga kii naxan yi, nayi n luma nen i xɔn. N bata i tuli sa, n na i bɔnɔnne sabatima nen mangayani alo Dawuda gbeene. N na Isirayila bɔnɔn fu soma i yii nen, ³⁹ alogo n xa Dawuda yixetene rayagi, koni n mi e rayagima habadan.”

⁴⁰ Sulemani yi kata Yerobowan faxes feen na, koni Yerobowan yi a gi, a siga Misiran yi Sisaki fema, na yamanan mangana, a yi lu na han Sulemani yi faxes.

Sulemani yi faxes

Taruxune Firinden 9.29-31

⁴¹ Sulemani kewali dɔnxene nun a feen naxanye birin ligaxi e nun a xaxilimayana, ne birin seɓexi a kewali kedindin kui. ⁴² Sulemani ɲɛɛ tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi. ⁴³ A to faxes, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a diin Robowan nan ti a ɲaxɔni mangayani.

Isirayila kaane yi murutɛ Robowan ma

Taruxune Firinden 10.1-15

12 Robowan yi siga Siken taani, amasɔɔ Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na. ² Nebati a dii xemen Yerobowan yi na xibarun mema waxatin naxan yi, a mɔn yi Misiran yi, a bata yi a gi a siga denaxan yi a makuya Manga Sulemani ra, a yi dɔxi Misiran nin. ³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fema, e yi a fala a xa, e naxa, ⁴ “I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan goronni ito rayelefu nxu xun ma naxan binya nxu tungunna ma alo xun xidi wudin ɲingen xun ma, nxu tinxi nxu wali i xa.” ⁵ A yi e yabi, a naxa, “E siga, xi saxan na dangu e fa n fema.” Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxɔdin naxanye yi a fafe Sulemani fema a siimayani, a yi e maxɔdin, a naxa, “E maxadin mundun fima n ma yamani ito yabin na?” ⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i a yita e ra to, a i tinxi walideni yamaan xa, xa i e yabi fala faɲine ra, e findi-

ma nen i ya walikene ra habadan.” ⁸ Koni, Robowan yi fonne maxadi xuiin nabepin. A yi foningene maxɔdin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane. ⁹ A yi e maxɔdin, a naxa, “Muxuni itoe bata n maxɔdin a n xa goronna ndedi ba e xun ma, n fafe e ɲaxankataxi naxan na alo konyine. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?” ¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, “Muxuni itoe e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxɔdinma a i xa na goronna ndedi ba e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

‘N yii kirin gbo dangu n fafe tagin na.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan ɲaxɔɔɔ ayi.

N tan a ɲaxɔɔɔɔɔɔɔ ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e ɲaxankata bosaan nan na,

n tan e ɲaxankatama tanle nan na.”

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Robowan fema xi saxande lɔxɔni alo mangana a fala kii naxan yi, a xi saxan na dangu, e fa a fema. ¹³ Mangan yi yamaan yabi a xɔdexen na. Fonne maxadi xuiin naxan fala a xa, a yi na lu na. ¹⁴ A yi falan ti e xa iki fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafe bata e konyiyaan ɲaxɔɔɔ ayi.

N tan a ɲaxɔɔɔɔɔɔɔ ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e ɲaxankata bosaan nan na,

n tan e ɲaxankatama tanle nan na.”

¹⁵ Na kiini mangan mi tin yamana maxandin na.

Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tulisaan nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemen na, fata Nabi Axiya ra, Silo kaana.

Isirayila yamanani taxun fena

Taruxune Firinden 10.16-19

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a manga mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa,

“Sese mi fa en nun Dawuda tagi,

en nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma.

Isirayila muxune, e xete e konni.

I tan, Dawuda yixetena, iki i yɛɛ rafindi i ya yamanan ma.”

E birin yi keli menni, e siga e konne yi. ¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Adoran nasiga naxan yi findixi karahan wanle kuntigin na. Koni Isirayila kaane birin yi a magɔɔɔ, e a faxes. Manga Robowan yi a mafura tedeni yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi. ¹⁹ Isirayila kaane murutɛ Dawudaa denbayaan xili ma na kii nin han to.

²⁰ Isirayila kaane birin to Yerobowan xete feen me, e yi a xili yamani, e a findi mangan na Isirayila birin xun na. Yuda bɔnɔnna keden peen nan lu Dawudaa denbayaan fɔxɔ ra.

Taruxune Firinden 11.1-4

²¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda denbayane birin malan e nun Bunyamin bɔnɔnna muxune. Sofa wuli keme tonge solomasexe nan yi na Isirayila yamaan yenge xinla ma alogo e xa fa e ra Sulemani a dii xemen Robowan ma nɔn bun ma. ²² Koni Alaa falan yi

fa sayiba Semaya li, a naxa, ²³“Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xemena, Yuda mangana, e nun Yuda denbayaan birin nun Bunyamin bɔnɔnna muxune nun yama dɔnxen birin, i naxa, ²⁴‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama fa ε Isirayila kaane yenge, naxanye ε ngaxakedenne ra. E tan birin xa xete ε konni, amasɔɔ feni ito fataxi n tan nan na.” E yi Alatalaa falan suxu, e yi xete alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Yerobowan yulubina

²⁵ Yerobowan yi Siken taan ti Efirami geyaan fari, a yi dɔɔ na. Na xanbi ra, a mɔn yi keli mɛnni, a yi sa Penuyeli taan ti.

²⁶ Yerobowan yi a fala a bɔɔeni, a naxa, “Iki, yamanan nɛ xete nɛn Dawudaa denbayaan ma ki fani. ²⁷ Xa yamaan te Yerusalen yi saraxane badeni Alatala Batu Banxini, yamani ito bɔɔe xun xetema nɛn a kanna ma, Robowan ma, Yuda mangana. E n faxama nɛn e xete Manga Robowan ma.”

²⁸ Nayi, mangan yi xaxili fen, a yi pinge dii sawura xema daxin firin nafala, a yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata bu te Yerusalen yi. Isirayila kaane, ε alane ni i ra, naxanye ε raminixi Misiran yamanani.” ²⁹ A na pinge dii sawura keden ti Beteli taani, a yi sa boden ti Dan yi.

³⁰ Na nan findi yulubin sabun na. Yamaan yi siga han Dan yi na pinge dii sawura keden yetagi. ³¹ Yerobowan yi taan kide banxina ndee ti, a yi na kidene kii muxuna ndee sugandi naxanye mi yi kelixi Lewi bɔnɔnɔni.

³² Yerobowan yi sanla nde yitɔn kike solomasexeden xi fu nun suulunde lɔɔni, sanla naxan maligaxi alo naxan yi ligama Yuda yi. A yeteen yi saraxane rali saraxa ganden fari. A na nan liga Beteli yi, a saraxan ba pinge dii sawurane xa a naxanye rafala, a yi kide kiina ndee sugandi menne xa a denaxanye ti taan kidene ra. ³³ A yi saraxane rali saraxa ganden fari a naxan yitɔn Beteli yi, kike solomasexeden xi fu nun suulunde lɔɔni, a kiken naxan sugandi a rafanna ra. A yi sanli tɔn Isirayila kaane xa, a yi te saraxa gandeni, a sa wusulanne gan.

Sayibana nde yi fa Beteli taani

13 Sayibana nde yi keli Yuda yi, a yi fa Beteli taani Alatalaa yamarin bun ma. Na waxatini, Yerobowan yi tixi saraxa ganden wusulan gandeni. ² Sayiban yi Alatalaa falani ito ti saraxa ganden xa, a naxa, “I tan, Saraxa Gandena! I tan, Saraxa Gandena! I xa a rame Alatala naxan falaxi, a naxa, ‘Dii xemena nde sɔɔma nɛn Dawuda bɔnɔnɔni, a xilima nɛn Yosiya. Yosiya taan kiden ki muxune ganma nɛn i fari naxanye wusulan ganma i fari iki. A na muxune xɔnne ganma nɛn i fari.” ¹³ Na lɔɔn yeteni, a yi taxamasenni ito ti, a naxa, “Alatalaa falan tixi taxamasenni ito nan xɔn: Saraxa gandeni ito yibɔma nɛn, xuben naxan a fari, na yi xuya ayi.”

⁴ Manga Yerobowan na sayibana falane mɛ waxatin naxan yi, a naxanye tixi Beteli saraxa ganden xili ma, a

† Feni ito sa rakamalima Mangane Firinden 23.16 kui.

yi a yiini bandun saraxa ganden xun ma, a yi a fala, a naxa, “E a suxu!” Yerobowan a yiin naxan yibandun saraxa ganden xun ma, na yi xara ayi, a mi fa nɔ a raxete a ma. ⁵ Saraxa ganden yi bɔ, xuben naxan yi a fari, na yi xuya ayi, alo sayibana a fala kii naxan yi Alatalaa falan xɔn. ⁶ Nayi, mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, “Alatala mayandi, i ya Ala, i yi maxandin ti n xa, alogo n xa nɔ n yiin naxete.” Sayiban yi Alatala maxandi, mangan yi a yiin naxete, a lu alo a singeni. ⁷ Mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, “En birin xa siga n ma banxini, i yi sa donsena nde don, n yi sena nde fi i ma.” ⁸ Sayiban yi a fala mangan xa, a naxa, “Hali i ya banxin fɔɔɔ kedenna so n yii, n mi sigɛ. N mi burun donɔɔ mume, n mi igen minɔɔ mume yireni ito yi, ⁹ amasɔɔ yamarin ito soxi n yii Alatalaa falan nan xɔn, a naxa, ‘I mi burun donɔɔ mume, i mi igen minɔɔ mume, e nun i xetematɔɔ mi xete kiraan xɔn i siga naxan xɔn ma.” ¹⁰ A yi siga kira gɔɔe xɔn ma, a mi xete a fa kiraan xɔn Beteli yi.

Sayibana xurutareyana

¹¹ Nabi xeme fonna nde yi na naxan yi dɔɔ Beteli yi. A diine yi fa a fala a xa sayiban naxan birin ligaxi Beteli yi na lɔɔni, e nun a falan naxanye ti mangan xa. E to na yeba e baba xa, ¹² e baba yi e maxɔɔdin, a naxa, “A siga kiraan mundun xɔn?” A diine a to nɛn sayiban naxan keli Yuda yi na sigaxi kiraan naxan xɔn. ¹³ Nayi, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, “E sofanli tɔn n xa.” E yi sofanli tɔn a xa, a yi te a fari. ¹⁴ A yi siga sayiban fɔɔɔ ra, a yi sa a li dɔɔ kondena nde nininna ra. A yi a maxɔɔdin, a naxa, “I tan nan sayiban na ba, naxan kelixi Yuda yi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra.” ¹⁵ Nayi, nabiin yi a fala a xa, a naxa, “En siga n ma banxini, i yi donsena nde don.” ¹⁶ Koni sayiban yi a yabi, a naxa, “N mi nɛ xete i fema, n mi soɛ i konni. N mi burun donɔɔ mume, n mi igen minɔɔ i xɔn yireni ito yi. ¹⁷ Bayo Alatala bata yi a fala n xa, a naxa, ‘I mi burun donɔɔ mume, i mi igen minɔɔ, i mi xete kiraan xɔn i fa naxan xɔn.” ¹⁸ Nabi fonna yi a yabi, a naxa, “Nabiin nan n fan na alo i tan, malekan bata falan ti n xa Alatala xinli, a naxa, ‘Fa a ra i fema i ya banxini, a xa donseen don, a yi igen min.” Koni, na nabiin yi wulen nan falama. ¹⁹ Sayiban yi xete a fema, a yi burun don, a yi igen mi a banxini.

Sayiban yi faxa

²⁰ Nba, e yi dɔɔ e dɛgedeni waxatin naxan yi, nabi fonna naxan fa a ra banxini, Alatalaa falan yi fa na ma. ²¹ Nabiin yi xɔnɔ sayiban mabinni naxan kelixi Yuda yi, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I bata murute Alatalaa falan ma, i mi Alatalaa yamarin suxi, i ya Ala, a naxan so i yii. ²² I bata xete, i yi burun don, i yi igen min yireni ito yi, anu Ala na tɔnna sa i ra nɛn. Na ma, i faxama nɛn, i binbin mi maluxunma i benbane gaburun na.”

²³ E yelin e dɛge waxatin naxan yi, e yi igen min, nabiin naxan fa a ra, na yi sofanli tɔn a xa. ²⁴ Sayiban yi sigama e nun yatan yi naralan kira yi, na yi a faxa. A

binbin yi lu saxi kiraan xɔn, sofanla yi lu a fema, yatan yi lu tixi a binbin xun ma. ²⁵ Muxun naxanye yi danguma, ne yi a binbin to saxi kiraan xɔn ma, yatan tixi a binbin xun ma. Nabi fonna yi dɔxi taan naxan yi e to so menni, e yi a yeɓa menni. ²⁶ Nabiin naxan siga sayiban fɔxɔ ra kira tagi, na to a me, a yi a fala, a naxa, "Sayiban naxan murute Alatalaa yamarin ma, nanara, Alatala bata a so yatan yii, a yi a yibɔ, a faxa, alo Alatala a fala a xa kii naxan yi." ²⁷ Nayi, a yi a fala a diine xa, a naxa, "E sofanli tɔn n xa." E yi a yitɔn a xa. ²⁸ Nabiin yi siga. A yi binbin li saxi kiraan xɔn, sofanla nun yatan tixi binbin xun ma. Yatan mi binbin don, a mi sofanli bɔ.

²⁹ Nabi fonna yi sayiban binbin tongo, a yi a sa sofanla fari, a yi a xali taani, a yi a wuga, a maluxun. ³⁰ A yi a binbin sa a yete gaburun na, e yi a wuga, e yi a fala, e naxa, "Ngaxakedenna!" ³¹ A maluxun xanbini, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, "N na faxa, sayiban maluxunxi gaburun naxan na, ε yi n maluxun menni, ε yi n xɔnne sa a xɔnne dɛxɔn. ³² Amasɔɔ a yi falan tima Alatala xinla nin naxan nakamalima Beteli saraxa ganden xili ma e nun taan kide banxine Samari taane yi."

³³ Na feen dangu xanbini, Yerobowan mi xete a fe ɲaxi kiraan fɔxɔ ra mume. A mɔn yi siga kide kiine sugande taan kidene xa, naxanye birin yi waxi a xɔn e xa findi a ra. ³⁴ Na nan findi yulubin sabun na Yerobowan ma denbayaan xa, nanara e raxɔri e ɲan bɔxɔ xɔnna fari.

Yerobowan ma mangayaan ɲaxanna

14 Na waxatini, Abiya, Yerobowan ma dii xemen yi fura. ² Yerobowan yi a fala a ɲaxanla xa, a naxa, "Keli, i maxidi alo muxu gbete alogo e nama a kolon a n ma ɲaxanla nan i ra, i siga Silo taani. Nabi Axiya menni, a tan nan a fala n xa a n findima nen yamani ito mangan na. ³ I buru fu tongo, e nun donsena nde, e nun kumi kundi keden, i sa so a konni, naxan diin sɔɔma, a na falama nen i xa." ⁴ Yerobowan ma ɲaxanla yi na liga, a yi keli, a siga Silo yi, a so Axiyaa banxini.

Axiya mi yi fa nɛ seen toɛ, amasɔɔ a bata yi fori. ⁵ Alatala bata yi a fala Axiya xa a Yerobowan ma ɲaxanla fama nen a maxɔdindeni a diina fe ra, amasɔɔ a mi yalan. ⁶ ɲaxanla maso dɛen na waxatin naxan yi, Axiya yi a san xuiin me, a yi a fala, a naxa, "So, Yerobowan ma ɲaxanla, nanfera i waxi i yete findi feni muxu gbete na? A na liga ki yo ki xibaru ɲaxin nan n yii i xa. ⁷ Siga, i sa a fala Yerobowan xa a Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ni i tongoxi nen yamani ito muxune tagi, n yi i dɔxɔ n ma yamanana Isirayila xun na, ⁸ n yi mangayaan ba Dawudaa denbaya yii, n yi a so i yii. Koni, i mi lu alo n ma walikɛen Dawuda. A tan n ma yamarine suxu nen, a sigan ti n fɔxɔ ra a bɔɲen birin na, naxan fan n yɛe ra yi, a na liga. ⁹ I fe ɲaxin ligama dangu naxanye birin fa i yɛe ra, i bata n naxɔɔ amasɔɔ i bata ala xɔɲene rafala, i yi suxurene yelan wure raxulunxine ra, i yi n nawoli ayi i xanbi ra. ¹⁰ Nanara, n tɔɔn nafama nen Yerobowan ma denbayaan ma, Yerobowan gbeen naxan birin na, n na a raxɔrima nen bɔxɔn fari, konyi nun xɔɔna Isirayila yi. N Yer-

obowan ma denbayaan makɔma nen alo ɲamana, han a yi ɲan fefe. ¹¹ Yerobowan ma denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa burunna ra, xɔline nan ne donma. Amasɔɔ Alatala bata falan ti! ¹² I tan, keli, i siga i ya banxini. I nɛen fa i sanna ti i ya taani, i ya diin faxama nen. ¹³ Isirayila kaane birin a wugama nen, e yi a maluxun, amasɔɔ a keden peen nan Yerobowan ma denbayaan muxun na naxan sama gaburun na, amasɔɔ na kedenna nan Yerobowan ma denbayani Alatala fe ɲaxin toxi naxan yi, Isirayilaa Ala. ¹⁴ Alatala mangana nde dɔxɔma nen Isirayila xun na naxan Yerobowan ma denbayaan naxɔrima. Na lɔxɔn nan a lixi to! ¹⁵ Nayi, Alatala Isirayila muxune yihadima nen, e yimaxama nen alo gbalan naxanye xuden dɛ, a yamana ɲaxini ito talama nen Isirayila kaane yii a naxan so e benbane yii. Alatala yi e raxuya ayi han Efirati baan kidi ma, amasɔɔ e bata gbindonna bitin Asera kiden na, e yi Alatala raxɔɔ. ¹⁶ A Isirayila rabɛɲinma nen Yerobowan ma yulubine fe ra e nun Yerobowan Isirayila tixi naxan liga ra."

¹⁷ Yerobowan ma ɲaxanla yi keli, a siga. A yi sa so Tirisa taani, a tima so dɛen na, diin yi faxa. ¹⁸ E yi a maluxun, Isirayila birin yi a wuga, fata Alatalaa falan na a naxan ti Nabi Axiya xa, a walikena.

¹⁹ Yerobowan kewali dɔnxene, a yengen so kii naxan yi, a mangayaan liga kii naxan yi, ne seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ²⁰ A faxe, a bata yi ɲɛe mɔxɔɲen nun firin ti mangayani, a dii Nadaba nan ti a ɲɔxɔni.

Robowan

Taruxune Firinden 12.13-14

²¹ Sulemani a dii xemen Robowan mangayaan liga nen Yuda yi. A findi mangan na a ɲɛe tonge naanin e nun kedenden nan ma. A yi mangayaan liga ɲɛe fu nun solofere Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bɔnɔnne birin xa alogo a xinla xa lu na. A nga yi xili Nama, Amonina.

²² Yuda kaane yi fe ɲaxin liga Alatala yɛe ra yi. Alatala yi xɔɔ lan e yulubine ma e benbane munma yi naxan ɲɔxɔndɔn liga singen. ²³ E fan yi taan kidene yelan, e kide gemene ti, e Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun. ²⁴ Kide ki xeme yalundene yi lu yamanani. Alatala siyaan naxanye birin kedi a yi e dɔxɔden so Isirayila yii, Isirayila kaane yi ne raliga e kewali xɔsixinne birin yi.

Taruxune Firinden 12.1-12

²⁵ Robowan ma mangayaan ɲɛe sulundeni, Misiran manga Sisaki yi keli Yerusalen xili ma. ²⁶ A yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A na ye masansan wure lefa xema daxine birin tongo Sulemani naxanye rafala. ²⁷ Nayi, e xɔɔ yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefa sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin dɛene kantanma, a yi a taxu ne kuntigine ra. ²⁸ Waxatin birin, xa mangan yi sigama Alatala Batu

Banxini, sofane yi ye masansanne xalima nen, na xanbi ra, e mɔn yi xete e ra e kantan ti banxini.

Taruxune Firinden 12.15-16

²⁹ Robowan kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁰ Yengen lu nen Robowan nun Yerobowan tagi ye ye.

³¹ Robowan to faxes, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. Amonin nan yi a nga ra, a yi xili Nama. Robowan ma diina Abiyan nan ti a ɔɔɔɔ.

Abiyan, Yuda mangana

Taruxune Firinden 13.1-3

15 Nebati a dii xemen Yerobowan ma mangayaan ɔɔ fu nun solomasexeden na, Abiyan yi findi mangan na Yuda xun na. ² A yi mangayaan liga Yerusalen yi ɔɔ saxan. A nga yi xili Maka, Abisalon ma dii temena. ³ Abiyan yi yulubin birin liga alo a fafe naxanye sifaye liga a ye ra, a mi Alatala xanu a bɔɔɔɔ ma feu, a Ala, alo a benba Dawuda bɔɔɔɔ yi kii naxan yi. ⁴ Alatala, a Ala yi dii xeme keden fi a ma naxan luma a ɔɔɔɔ alogo mangana denbayaan nama ɔɔ e nun mɔn Yerusalen xa lu yamanan manga taayani, koni a na liga Dawuda nan ma fe ra. ⁵ Bayo, naxan fan Alatala ye ra yi, Dawuda na liga nen, a mi a xun xanbi so a yamari yo yi a siimayaan birin yi, ba Xiti kaan Yuriya fe ra. ⁶ Yengen lu nen Robowan nun Yerobowan tagi, a siimayaan birin yi.

Taruxune Firinden 13.22-23

⁷ Abiyan kewali dɔnxene, e nun a naxan birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. Yengen so nen Abiyan nun Yerobowan tagi. ⁸ Abiyan to faxes, e yi a maluxun Dawudaa Taani, a dii xemena Asa nan ti a ɔɔɔɔ.

Asa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 14.1-2

⁹ Yerobowan ma mangayaan ɔɔ mɔɔɔɔɔɔɔɔ Isirayila xun na, Asa yi findi mangan na Yuda yi. ¹⁰ A ɔɔ tonge naanin e nun keden nan ti mangayani Yerusalen yi. A mame yi xili Maka, Abisalon ma dii temena. ¹¹ Naxan fan Alatala ye ra yi, Asa yi na liga, alo a benba Dawuda. ¹² A kide kii xeme yalundene ba nen yamanani, a benbane suxuren naxanye birin nafala, a yi ne birin nalɔ ayi.

Taruxune Firinden 15.16-18

¹³ Hali a mame Makaa ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ tiden ba nen a yii, amasɔɔ a bata yi Asera kide gbionda bitin. Asa yi a kiden kala, a yi a gan Kedirɔɔ lanbanni. ¹⁴ Koni taan kidene mi raxɔri mume, hali Asa bɔɔɔɔ birin to lu Alatala xa a siimayaan birin yi. ¹⁵ A fafe seen naxanye fi Ala ma, a yi ne nun a gbeene maxali Alatala Batu Banxini, gbeti fixen nun xemaan nun muranna sifa wuyaxi.

Taruxune Firinden 16.1-6

¹⁶ Yengen lu nen Asa nun Isirayila manga Basa tagi e siimayaan birin yi. ¹⁷ Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi. ¹⁸ Gbeti fixen nun xemaan naxan birin yi luxi Alatalaa nafulu ramaraden

nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne birin tongo, a yi ne so a walikene yii, e yi ne xali Arami manga Ben-Hadada ye ra, Tabirimon ma dii xemena, Xesiyon mamandenna, naxan yi dɔɔɔ Damasi taani. E xa a xerani ito yiba a xa, ¹⁹ e naxa, "Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata fa xemaan nun gbeti fixen na i xa. Nayi, sa layirin kala e nun Isirayila manga Basa tagi, alogo a xa a makuya n na." ²⁰ Ben-Hadada yi tin Manga Asa fala xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon yenge e nun Dan nun Abeli-Beti-Maka nun Kinereti yamanan birin e nun Nafatali yamanan birin. ²¹ Basa to na me, a yi ba Rama taan tiye, a yi lu Tirisa taani. ²² Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, muxu yo gbee mi ba a yi, alogo e xa gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan senbe so feen na, Manga Asa yi ne rawali Geba taan tideni Bunyamin yi e nun Misipa taana.

Taruxune Firinden 16.11-17.1

²³ Asa kewali dɔnxene, a wekilen birin e nun a naxan birin liga, a taan naxanye ti, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. A siimayaan napanna ra, furena nde yi a sanne suxu. ²⁴ Asa to faxes, e yi a maluxun a benbane fema a benba Dawudaa Taani, a diin Yosafati nan ti a ɔɔɔɔ.

Nadaba, Isirayila Mangana

²⁵ Yerobowan ma dii xemen Nadaba yi findi mangan na Isirayila yi, Manga Asaa mangayaan ɔɔ firinden Yuda yi. Nadaba yi ɔɔ firin nan ti mangayani Isirayila xun na. ²⁶ Naxan ɔɔɔ Alatala ye ra yi, a na liga nen, a yi sigan ti alo a fafe naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, a fan yi na yulubi kedenna liga. ²⁷ Nayi, Axiyaa dii xemen Basa, keli Isakari bɔɔɔɔɔɔɔɔ, na yi yanfan so mangan ma. Na waxatini, Nadaba nun Isirayila ganla dɔɔ Gibetɔɔ taani, Filisitine denaxan yi, Basa yi Manga Nadaba faxes. ²⁸ Na liga Asaa mangayaan ɔɔ saxanden nin Yuda yi. Basa yi mangayaan tongo. ²⁹ A to findi mangan na, a yi Yerobowan ma denbayaan birin faxes. Hali kedenna, a mi a lu a nii ra. E birin yi raxɔri fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikena Axiya xɔɔ, Silo kaana. ³⁰ Na birin liga nen bayo Yerobowan bata yi yulubine liga e nun a mɔn yi Isirayila kaane birin nadin yulubin ligan ma, nanara Alatala, Isirayilaa Ala yi ɔɔɔɔ han!

³¹ Nadaba kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ³² Yengen so nen Yuda Manga Asa nun Isirayila Manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

Basa, Isirayila Mangana

³³ Asaa mangayaan ɔɔ saxanden Yuda xun na, Basa, Axiyaa dii xemen yi findi Isirayila birin mangan na Tirisa taani, a yi mangayaan liga ɔɔ mɔɔɔɔɔɔɔɔ nun naanin. ³⁴ A yi fe ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Alatala ye ra yi. A yi sigan ti a ɔɔɔɔ na alo Yerobowan, naxan Isirayila yamaan ti yulubi ligan ma.

16 Alatala yi falan ti Nabi Yehu xa, Xanani a dii xemena, alogo a xa falani ito ti Basa xili ma, ² a naxa, "N na i rakelixi burunburunna nin, n yi i findi n ma yamana Isirayila mangan na. Koni bayo i bata sigan ti Yerobowan ma kiraan xon, i yi n ma Isirayila yamaan ti yulubin ma, e yi n naxol e yulubine fe ra, ³ nanara, n na e raxorima nen, i tan nun i ya denbayana, n na e ligama nen alo Nebati a dii xemen Yerobowan ma denbayana. ⁴ I ya denbayaan muxu yo faha taani barene nan na donma, naxanye na faha burunna ra, xoline yi ne don."

⁵ Basa kewali donxene, a naxan liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ⁶ A to faha, e yi a maluxun Tirisa taani, a dii xemena Ela nan ti a joxoni. ⁷ Nba, Alatala a falan naxan ti Basa nun a denbayaan xa na kii nin fata Nabi Yehu ra, Xanani a dii xemena, na masot bun firin nan xon. A singena, naxan mi rafan Alatala ma, Basa nun a denbayaan na liga nen, e a raxol e hakene ra, alo Yerobowan nun a denbayana. A firindena, Basa Yerobowan ma denbayaan naxori nen.

Ela, Isirayila mangana

⁸ Asaa mangayaan ne mawonon nun sennindena Yuda xun na, Basaa dii xemena Ela yi findi mangan na Isirayila xun na, a yi mangayaan liga Tirisa taani ne firin.

⁹ A waliksen Simiri, yenge so wontorone fawo kedenna kuntigin yi yanfan so a ma. Na waxatini, Ela yi Tirisa taani, a yi a minma dobtayani, a yi Arasaa banxini, manga banxin kuntigina Tirisa yi. ¹⁰ Simiri yi fa, a yi Ela faha, na liga Asaa mangayaan ne mawonon nun solofereden nin Yuda yi. Simiri yi mangayaan tongo. ¹¹ A to findi mangan na a dawo mangayaan gbedeni, a yi Basaa denbayaan birin naxori, a mi xeme yo lu a nii ra a ngaxakedenne nun a lanfane ye. ¹² Simiri yi Basaa denbayaan birin halagi, fata Alatala ra a falan naxan ti Basa xili ma Nabi Yehu xon, ¹³ na masot Basa nun a dii xemena Ela yulubine nan xon e naxanye liga e nun e Isirayila ti naxanye liga fe ra, e Alatala raxol suxure fufafune ra, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Ela kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Simiri, Isirayila Mangana

¹⁵ Asaa mangayaan ne mawonon nun soloferedeni Yuda yi, Simiri yi findi mangan na Isirayila yi, a yi xi solofere ti mangayani Tirisa taani.

Isirayila ganla yi yitoxi Gibeton taan xili ma, Filisitine doxi denaxan yi. ¹⁶ Sofane yi a me a Simiri bata yi yanfan so mangan ma a yeteen bata a faha. Mafuren, Isirayila kaane birin yi lan a ma sofane daaxan kui, e yi kuntigina Omiri sugandi Isirayila mangan na. ¹⁷ Nayi, Omiri nun a ganla birin yi keli Gibeton taani, e yi sa Tirisa taan nabilin yengeni. ¹⁸ Simiri to a to a taan bata yi suxu, a siga manga banxini, a manga banxin gan a xun ma. A faha na kii nin ¹⁹ a yulubine fe ra a fe paxin

naxanye liga Alatala ye ra yi, a fe paxin liga alo Yerobowan, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁰ Simiri kewali donxene, e nun a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²¹ Nayi, Isirayila yamaan yi taxun firinna ra. Yamaan fawo kedenna yi waxi Tibini, Ginati a dii xemen nan findi fe yi mangan na, fawo kedenna boden yi waxi Omiri nan xon. ²² Naxanye yi Omiri fawo ra ne yi kono kot Gi-nati a diin Tibini faworabirane ma. Tibini yi faha, Omiri yi lu mangayani.

Omiri, Isirayila mangana

²³ Yuda Manga Asaa mangayaan ne tonge saxan e nun kedenna Yuda xun na, nayi Omiri yi findi Isirayila mangan na. A ne fu nun firin nan ti mangayani Isirayila xun na. A ne sennin singe liga Tirisa taani. ²⁴ Omiri yi Samari geyaan sara Semeri ma gbeti fixen kilo tonge solofere ra, a taan ti na geyaan fari, a yi a xili sa Samari, fata Semeri xinla ra, geyaan kannna.

²⁵ Naxan paxu Alatala ye ra yi, Omiri yi na liga dangu naxanye birin bata yi dangu. ²⁶ A fe paxin liga alo Nebati a dii xemen Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. E yi Alatala, Isirayilaa Ala raxol suxure fufafune fe ra.

²⁷ Omiri kewali donxene, a naxanye liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ²⁸ Omiri to faha, e yi a maluxun Samari taani, a dii xemena Axabi nan ti a joxoni.

Axabi, Isirayila mangana

²⁹ Manga Asaa mangayaan ne tonge saxan e nun solomasexedena Yuda xun na, Axabi, Omiri a dii xemen yi findi Isirayila mangan na, a yi ne mawonon nun firin ti mangayani Isirayila xun na Samari taani. ³⁰ Koni naxan mi rafan Alatala ma, Omiri a diina Axabi yi na liga dangu manga singene birin na. ³¹ Axabi yi dangu Nebati a dii xemen Yerobowan na yulubini. A yi Yesabele tonge paxanla ra, Etabaali a dii temena, Sidon kaane mangana. Axabi yi tubi Baali suxuren ma, a yi a xinbi sin a yetagi. ³² A yi saraxa gandena nde rafala Baali xa Baali batu banxin kui a naxan ti a xa Samari taani, ³³ Axabi mon yi Asera kide gbindonna bitin. Axabi mon yi a paxin liga dangu Isirayila mangane birin na naxanye dangu a ye ra, a yi Alatala raxol, Isirayilaa Ala.

³⁴ Axabi waxatini, Beteli kaan Xiyele mon yi Yeriko taan ti. Koni Nunu a diin Yosuwe dangan naxan ti fata Alatala ra, na yi rakamali. Xiyele yi kono a dii xeme singena Abirami yi, a to taan ti fol. A kono a bolokadaan Segubu yi, e to taan so deene ti. †

Nabi Eli

17 Xemena nde yi na naxan yi kelixi Tisibi taani Galadi yamanani, a xili Eli, na yi a fala Axabi xa, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan ma walike n na, xiila mi se ne famatoni itoe yi,

† Na feen sebexi Yosuwe 6.26 kui.

tule mi fe, fo n na a yamari." ² Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, ³ "Keli be, i siga sogeteden binni, i luxun Keriti xuden dexon, naxan Yuruden baan sogeteden binni. ⁴ I luma nen xude igen minne, n yi xaxane yamari e xa fa donseen na i xa." ⁵ Alatala naxan fala Eli xa, a na liga, a sa dxox Keriti xuden de Yuruden baan sogeteden binni. ⁶ Xaxane yi fama burun nun suben na xoxonna nun pinbanna ra, a lu xude igen minne. ⁷ Koni waxatidi to danggu, xuden yi xara, amasot tule mi fa yamanani.

Eli Sarepata taani

⁸ Nayi, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, ⁹ "Keli i siga Sarepata taani, Sidon dexon, i sa dxox na. N bata kapa gilena nde yamari a xa i balo." ¹⁰ A yi keli, a siga Sarepata yi. A yi taan so deen lima, kapa gilena nde yi menni yege fendeni. A yi a xili, a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, siga, i sa igedina nde ba n xa alogo n xa n min." ¹¹ Naxanla yi siga, a sa igen ba. Eli mon yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, fa buru dungina nde ra n xa i yin kui." ¹² Naxanla yi a yabi, a naxa, "N bata n kolb habadan Alatala yi, i ya Ala. Buru mi n yii, murutu fupin ligaseen ye keden peen nan n yii goronni e nun turen siyadi fehen kui. N yegen fenma na nan ma, n sa na rafala nxu nun n ma dii xemen xa, nxu a don, na xanbi ra nxu faxes." ¹³ Eli yi a fala naxanla xa, a naxa, "I nama gaxu xoxon, sa, a liga alo i a falaxi kii naxan yi. Koni buru dungidi rafala n xa singen, i fa a ra n xon, na xanbi ra i yi nde rafala i yete xa e nun i ya dii xemena. ¹⁴ Amasot Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Murutun naxan goronna kui na mi panne mume e nun turen sa fehen mi kui gele mume, han Alatala tulen nafama baxoxon fari laxon naxan yi.'" ¹⁵ Naxanla yi siga. Eli naxan falaxi, a yi na liga. Nayi, donseen yi lu a yii waxati xunkuye, a tan nun a dii xemen xa, e nun Eli fan. ¹⁶ Murutun naxan yi goronna kui, na mi pan mume! Ture fehen fan mi kui geli na waxatini mume, fata Alatalaa falan na Eli naxan ti.

Eli yi diin nakeli sayani

¹⁷ Na feene danggu xanbini, kapa gilena, banxi kanna dii xemen yi fura, a furen senben yi gbo ayi han a faxes. ¹⁸ Nayi, naxanla na yi a fala Eli xa, a naxa, "Nanse fa i tan nun n tan tagi, Alaa muxuna? I faxi n konni Ala rakolondeni n yulubine nan ma ba alogo n ma diin xa faxes?" ¹⁹ Eli yi a yabi, a naxa, "I ya dii xemen so n yii." A yi a tongo a nga yii, a te a ra sangansoon ke ra, a yi yigiyaxi denaxan yi, a yi a rasa a saden ma. ²⁰ A yi Alatala maxandi, a naxa, "Alatala, n ma Ala, i fe paxin nabe kapa gilena ito ra ba, n yigiyaxi naxan konni, i yi a dii xemen faxes?" ²¹ Eli yi a sa diin fari sanpa yi saxan, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa, "Alatala, n ma Ala, n bata i mafan diini ito niin bira ayi." ²² Alatala yi Eli a maxandin yabi. A yi dii niin bira ayi, a yengi. ²³ Eli yi diin tongo, a siga a ra labe ra banxini, a yi a so a nga yii, a naxa, "A mato, i ya dii nepe." ²⁴ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, "N bata a kolon xoxon a Alaa muxun nan i tan na, e nun Alatalaa falan naxan i de, xoxon na a ra."

Eli nun Abadi

18 Waxati xunkuye to danggu, tule fatareyaan ne saxandeni, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, "Siga, i sa ti Manga Axabi yetagi, amasot n tulen nafama nen baxox xaren fari." ² Eli yi siga alogo a xa sa ti Axabi yetagi.

Fitina kamen yi gbo Samari taani. ³ Axabi yi Abadi xili, a banxi kuntigina. Koni Abadi yi gaxu Alatala ye ra han! ⁴ Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi, Abadi yi nabi keme tongo, a yi e luxun tonge suulun suulun yeen ma faran firin na, a yi e baloma igen nun burun na denaxan yi. ⁵ Axabi yi a fala Abadi xa, a naxa, "Siga yamanan tigine birin yi e nun xudene yi, yanyina nde sexena nde toma nen na yi, alogo en yi en ma soone nun gbaxalone † niin nakisi, en hayu mi fa luma sube faxes feen ma xoxon." ⁶ E yi yamanani taxun e ra, a yisiga xinla ma, Axabi kedenna yi siga kira keden xon, Abadi fan kedenna yi siga kiraan boden xon.

⁷ Abadi mon yi kira tagi singen, Eli yi fa a ralan. Abadi to a kolon, a xinbi sin a yetagi, a yetagi yi lan baxoxon ma, a yi a fala a xa, a naxa, "I tan na a ra ba, n kanna Eli?" ⁸ A yi a yabi, a naxa, "N tan na a ra. Siga, i sa falan ti i kanna xa, i naxa, 'Eli be.'" ⁹ Abadi yi a maxoxin, a naxa, "N haken mundun ligaxi, alogo i xa n tan, i ya walikeen so Axabi yii, a xa n faxes?" ¹⁰ N bata n kolb habadan Alatala yi, siya mi na, yamana mi na, n kanna mi xeraan nasigaxi denaxan yi i fendeni, e na a fala a xa, a i mi na yi, a yi yamanan nun siyaan nakoloma nen xa e mi i toxi. ¹¹ Iki, i bata yamarin fi n ma a n xa sa a fala n kanna xa a Eli be. ¹² Nayi, n na keli i fema, Alatalaa Nii Saripaxina i xalima nen yire gbete yi, n mi denaxan kolon. N na sa Axabi rakolon, a mi i to, a n faxama nen. Anu Alatala batu muxu kenden nan n na xabu n ma dii joxeyani. ¹³ E mi yi a fala i xa nun, n kanna, n naxan naba Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi? N nabi keme tongo nen n yi e luxun tonge suulun suulun yeen ma faran firin na, n yi e baloma igen nun burun na denaxan yi. ¹⁴ Awa, iki, i a falama n xa a n xa a fala n kanna xa a Eli be yi. A n faxama nen!" ¹⁵ Koni Eli yi a yabi, a naxa, "N bata n kolb habadan Alatala yi, Alatala Senben Birin Kanna, n naxan batuma, n bata i xaxili ragidi, to yeteni n tima nen Axabi yetagi."

Eli nun Axabi

¹⁶ Abadi yi siga Axabi ralandeni, feen naxanye danguxi, a ne ye ba a xa. Axabi yi siga Eli yetagi. ¹⁷ Axabi to Eli to tun, a yi a fala a xa, a naxa, "I tan na a ra ba, i tan naxan troyaan nafaxi Isirayila ma?" ¹⁸ Eli yi a yabi, a naxa, "N mi Isirayila tere mume! I tan nun i ya denbayaan na a ra, amasot e bata tondi Alatalaa yamarine suxe, e yi Baali suxurene batu. ¹⁹ Iki Isirayila kaane birin malan n fema, Karemele geyaan fari, e nun Baali ki muxu keme naanin tonge suulunne, e nun Asera ki

† GBAXALONItoe sotoma soon nun sofanla na diin sot waxatin naxan yi.

muxu keme naaninna naxanye e degema Yesabele a tabanla ra."

Eli Karemele geyaan fari

²⁰ Axabi yi xerane rasiga Isirayila muxune birin ma, a yi suxure kiine malan Karemele geyaan fari. ²¹ Nayi, Eli yi a maso yamaan birin na, a fala e xa, a naxa, "E luma e yete yifuye han waxatin mundun yi? Xa Alatala nan Ala ra, e bira a fɔɔ ra. Koni, xa Baali na a ra, e bira na fan fɔɔ ra." Yamaan mi a yabi sese ra. ²² Eli yi a fala yamaan xa, a naxa, "N kedenna nan luxi Alatalaa nabine ra. Baali ki muxun keme naanin tonge suulun nan be. ²³ E xa tura firin so nxu yii, Baali ki muxune xa tura keden sugandi e yete xa, e yi a yisege, e a sa yegene fari, hali tee mi sa, n fan yi turaan bonni sege, n yi a sa yegene fari, hali tee mi sa. ²⁴ E xa e ala maxandi a xinla ra, n fan yi Alatala maxandi a xinla ra. Ala sensenna maxandine rasuxe nen a teen nadege." Yamaan birin yi a fala, e naxa, "Nxu tinxi."

²⁵ Nayi, Eli yi a fala Baali ki muxune xa, a naxa, "E tura keden sugandi, e singe yi a yitɔn, amasɔɔ e tan nan wuya. Na xanbi ra, e yi e ala maxandi a xinla ra, koni e nama tee sa e yegene yi." ²⁶ E turaan naxan so Baali ki muxune yii, e yi na tongo, e yi a yitɔn saraxan na, e yi Baali maxandi a xinla ra keli xɔɔnni han yanyi tagini saraxan gan feen na. E yi xɔɔɔ, e naxa, "Baali nxu yabi!" E yi faren bodonma e kiden yetagi e naxan ti, koni e mi yabi xui sɔɔ. ²⁷ Yanyi tagin masoni, Eli yi lu e magele, a naxa, "E gbelegbele naxi ra! Ala to a tan na, yanyina nde i ya lima, a a mirima fena nde ma, hanma a wali gbete ra, xa na mi a ra, a sa safarin na, hanma a xima, a xulunma nen." ²⁸ Baali ki muxune yi gbelegbele e xuini texin na pore, e lu e maxɔle silanfanne nun tanbane ra han wunli mini e fatine ma alo e namunna kiina. ²⁹ Yanyi tagin to dangu, e lu feene fale han ninban na saraxa ba waxatini. Koni Baali xui mi me, e mi yabi sɔɔ a ra, a taxamaseri mi to.

³⁰ Nayi, Eli yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "E maso n na." Yamaan birin yi e maso a ra. Eli yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan bata yi kala. ³¹ A yi geme fu nun firin tongo Yaxubaa dii xemene bɔnsɔn fu nun firinne yatena. Alatala bata yi falani ito ti Yaxuba naxan xa, a naxa, "I xili bama nen Isirayila." ³² Eli yi saraxa ganden nafala Alatala xa na geme fu nun firinne ra. A yi folon ge saraxa ganden nabilinni, igen litiri tonge saxan xɔɔɔ nɔɔ se naxan kui. ³³ A yi yegene yelan, a turani xaba a dungu dungin na, a yi a sa yegene fari. ³⁴ A mɔn yi a fala, a naxa, "E fepe naanin nafe igen na, e yi a xɔɔɔ saraxan nun yegene fari." A yi a fala, a naxa, "E mɔn xa a liga keden." E mɔn yi a liga a firinden. A yi a fala, a naxa, "E mɔn xa a liga a saxandeni." E mɔn yi a liga a saxandeni. ³⁵ Igen yi dɔɔ yire sarijanxin nabilinni han a folon nafe.

³⁶ Saraxan yi daxa a ba waxatin naxan yi, Nabi Eli yi a maso, a fala, a naxa, "Alatala, Iburahima nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala. Muxune xa a kolon to, a i tan nan Ala ra Isirayila yi, a i ya walikeen nan n na, a n feni ito ngaan ligaxi i ya falan xɔn. ³⁷ N yabi, Alatala, n yabi, al-

ogo yamani ito xa a kolon a i tan, Alatala nan Ala ra. Na kiini, i yi a liga, e tubi i ma e bɔɔni."

³⁸ Alatalaa teen yi godo, saraxan nun yegene nun gemene nun bɔɔna, a yi e birin gan, igen naxan yi folon na, a na xɔri. ³⁹ Yamaan birin na to waxatin naxan yi, e xinbi sin, e yetagin yi lan bɔɔn ma, e yi a fala, e naxa, "Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!" ⁴⁰ Eli yi a fala e xa, a naxa, "E Baali suxure ki muxune suxu, e sese nama siga." E yi e suxu. Eli yi e ragodo Kison xuden de, a sa e kɔe raxaba menni.

Tulen mɔn yi fa

⁴¹ Eli yi a fala Axabi xa, a naxa, "Te, i dege, i min, amasɔɔ n tulen xuiin mema." ⁴² Axabi yi te, a sa a dege, a min. Koni, Eli tan yi te Karemele geyaan xuntagi, a sa a felen denaxan yi han bɔɔn ma, a yi a yetagin lu a xinbine longonna ra, ⁴³ a yi a fala a walikeen xa, a naxa, "Te, i yee rasiga fɔɔ igen binni." Walikeen yi te, a mato, a xete, a naxa, "Sese mi na." Sanja yi solofere Eli a rasigama a matodeni. ⁴⁴ A sanja yi soloferedeni, walikeen yi a fala, a naxa, "Kundadin nan tema fɔɔɔ igen binni, a xurun alo yii kuina." Nayi, Eli yi a fala a xa, a naxa, "Siga i sa a fala Axabi xa, a a xa a soone yitɔn, a godo benun tulen xa a yee rasa be." ⁴⁵ Waxatidi, tulen yi fɔɔ ayi, foyen yi fa, tule gbeen yi fa. Axabi yi te a wontoron kui, a siga Yesereli taani. ⁴⁶ Eli sigamatɔn yi a tagixidin xidi, Alatala senben yi godo a ma, a siga a giye mafuren, a yi dangu Axabi a wontoron na han Yesereli taan so dena.

Eli yi a gi Horebe geyaan fari

19 Eli naxan birin liga, Axabi yi na fala Yesabele xa, Eli a suxuren ki muxune birin faxa silanfanna ra kii naxan yi. ² Yesabele yi xeraan nasiga Eli ma a faladeni a xa, a naxa, "Alane xa n suxu e naxun birin yi, xa n mi i niin liga alo i e birin niine ligaxi kii naxan yi benun waxatini ito xa a li tila." ³ Eli to na me, a keli a siga alogo a xa a niin nakisi. A yi fa Beriseba taani Yuda yamanani, a yi a walikeen lu menni. ⁴ Na xanbi ra, a sigan ti yanyi keden tonbonni, a sa dɔɔ wudi bilidina nde bun ma, a yi a fala Ala xa, a naxa, "A bata radangu ayi! Iki Alatala, n niin tongo, amasɔɔ n mi dangu n benbane ra." ⁵ A sa wudi binla bun, a xi. Malekana nde yi a yiin din a ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i dege." ⁶ A yeen nabi a dexɔn ma burun ganxin geme wolonna ma, na saxi a fema, e nun igelengenna ye keden. A to yelin a dege, a min, a mɔn yi a sa. ⁷ Koni Alatalaa malekan mɔn yi fa, a yiin din a ra, a fala a xa, a naxa, "Keli i dege, amasɔɔ i sigadeni kuya." ⁸ Nayi, Eli yi keli, a dege, a min, na donseen senben naxan fi a ma, a yi sigan ti xi tonge naanin kɔe tonge naanin han Horebe geyaan fari, Alaa geyana.

Eli Horebe geyaan fari

⁹ A sa so faranna nde ra menni, a kɔeen nadangu na. Nayi, Alatala yi falan ti a xa, a naxa, "Eli, nanfera i be?" ¹⁰ A yi a yabi, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i

rafan n ma han! Isirayila kaane bata e me i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mon katama n fan faxa feen na." ¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Mini, i ti geyaan fari Alatala yetagi. N tan danguma nen na yi." Alatala yee ra, foye gbeen yi mini, a geyane raxuya ayi, a gemene yibw, koni Alatala mi yi foyeni. Foyen to dangu, bawon yi xuruxurun, koni Alatala mi yi bawon xuruxurunni. ¹² Bawon xuruxurunna danguxina, teen yi mini, koni Alatala mi yi teeni. Teen to dangu, nununpunun xui jaxumedin yi mini. ¹³ Eli to na me a yi a yetagin luxun a doma gbeen bun, a mini, a ti faranna so deen na. A yi xuina nde me naxan a fala a xa, a naxa, "Nan-fera i be Eli?" ¹⁴ A yi a yabi, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e me i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mon katama n fan faxa feen na." ¹⁵ Koni, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i xete keden na tonbonni, han Damasi taani, i na so, i turen susan Xasayelexunna ma alogo a xa findi Arami mangan na. ¹⁶ I turen susan Nimisi a dii xemen Yehu fan xunna ma alogo a xa findi Isirayila mangan na, i mon yi turen susan Elise fan xunna ma a xa findi nabiin na i jaxoni, Elise naxan findixi Safati a dii xemen na naxan kelixi Abeli-Mehola yi. ¹⁷ Nayi, Ala yaxun naxanye na e sawt Xasayelexunna silanfanna ra, Yehu yi ne faxa. Naxanye na e sawt Yehu a silanfanna ra, Elise yi ne faxa. ¹⁸ Koni, n muxu wuli solofere luma nen Isirayila yi, naxanye mi e xinbi sinxi Baali bun, e mi a suxuren sunbu."

Eli yi Elise sugandi a jaxoni

¹⁹ Eli yi siga menni, a yi Safati a dii xemena Elise li xee biini, e nun xee bi jingen jaxoni nun naanin naxanye yi xidixi firin firin yeen ma. A tan nan yi a jaxoni nun naanin firin daxe rawalima. Eli yi a maso a ra, a doma gbeen woli a ma. ²⁰ Nayi, Elise yi a jingene lu na, a yi a gi Eli faxa ra, a naxa, "A lu yandi, n bata i mafan, n xa sa nga nun n fafe sunbu, n yi fa lu bire i faxa ra." Eli yi a yabi, a naxa, "Siga. N fena nde ligaxi i ra nen ba?" ²¹ Elise yi xete a xeen ma, a yi fa a turaan firin tongo, a e ba saraxan na, a e suben jin jingene rawali wudin na, a na suben so muxune yii. Na xanbi ra, a keli, a bira Eli faxa ra, a findi a walikene na.

Ben-Hadada yi Samari yenge

20 Ben-Hadada, Arami mangan yi a ganla birin malan a fema. Manga tonge saxan e nun firin nan yi a faxa ra, e nun e soone, e nun e yenge so wontorone, e sa Samari taan nabilin, e a yenge. ² A yi xerane rasiga taani Axabi ma, Isirayila mangana. ³ E yi a fala a xa, e naxa, "Ben-Hadada naxa iki, 'I ya wure gbeti fixen nun i ya xemaan so n yii, e nun i ya jaxalan fapine nun i ya dii fapine.'" ⁴ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, "N bata i ya yamarine suxu, mangana, n kanna. N bata n yete so i yii e nun n gbeen naxan birin na." ⁵ Xerane mon yi xete, e yi a fala Axabi xa, e naxa, "Ben-

Hadada naxa iki: 'N bata a fala i xa, a i xa i ya wure gbeti fixen nun i ya xemaan so n yii, e nun i ya jaxanle nun i ya diine. ⁶ Nayi, waxatini ito yi tila, n nan n ma walikene rasigama nen i konni, e yi sa i ya banxin yegetere e nun i ya walikene banxine, naxan birin i yii a kenden na e a tongoma nen, e a xali.'" ⁷ Isirayila mangan yi yamanan fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, "E a mato ki fapi xemene ito wama en ma tawon nan xon, a bata yi xeraan nafa n ma jaxanle nun n ma diine maxilideni n na e nun n ma wure gbeti fixen nun n ma xemana, n mi tondi a sese ma." ⁸ Yamaan nun fonne birin yi a fala Axabi xa, e naxa, "I nama i tuli mati a ra, i nama tin." ⁹ Mangan yi yabini ito ti Ben-Hadada a xerane xa, a naxa, "E a fala mangan xa, n kanna, e naxa, 'I naxan birin maxilixi n na a foloni, n na ligama nen, koni i naxan birin maxilixi iki n mi naxa na ligae.'" Xerane yi siga, e na yabin fala Ben-Hadada xa.

¹⁰ Ben-Hadada mon yi xeraan nasiga a faladeni Axabi xa, a naxa, "Alane xa n natwon e jaxun birin yi xa n burunburunna gbee lu Samari taani naxan n faxarabirane yiine rafae." ¹¹ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, "E Ben-Hadada rakolon sandani ito ma, e naxa, 'Naxan a yitnma yenge so xinla ma, na nama a kanba fa naxan bata yelin yengen soe.'" ¹² Ben-Hadada na yabin sawtoma waxatin naxan yi, e nun a mangane, e yi minma bubun kui, a yi a fala a walikene xa, a naxa, "E yitn." E yi e yitn taan xili ma.

Axabi a xunna yeren folona

¹³ Koni nabina nde yi a maso Isirayila Manga Axabi ra, a yi fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I bata gali gbeeni ito to ba? To yeteni n na a soma nen i yii, alogo i xa a kolon a n tan nan Alatala ra.'" ¹⁴ Axabi yi a maxodin, a naxa, "Na fatama nde ra?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Fata sofa foningene ra yamana kanne naxanye ye matongoxi.'" Axabi mon yi a maxodin, a naxa, "Nde yengen foloma?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan." ¹⁵ Nayi, Axabi yi sofa foningene malan a yetagi yamana kanne naxanye ye matongoxi, naxanye yate yi keme firin tonge saxan e nun firin na. A mon yi Isirayila ganla sofane fan malan a yetagi, naxanye yate yi wuli solofere ra.

¹⁶ E yi mini yanyi tagini. Ben-Hadada yi a dawlcyani bubune kui e nun a manga tonge saxan e nun firinna naxanye fa a malideni. ¹⁷ Sofa foningene singe yi mini. Ben-Hadada yi xibarun fenne rasiga, alogo a xa a kolon feen naxan danguma. E fa a fala a xa muxune bata mini Samari taani. ¹⁸ Ben-Hadada yi a fala, a naxa, "Xa e minixi bane xunbenla nan xilima, e e jebene suxu, xa e minixi yenge so xinla nan ma, e e jebene suxu." ¹⁹ Sofa foningene nun ganla naxan yi biraxi e faxa ra, ne yi mini taani. ²⁰ Birin yi a gbee yaxu faxa, Arami kaane yi e gi. Isirayila yi bira e faxa ra. Arami manga Ben-Hadada yi a yete rakisi soon fari, e nun soo ragina ndee. ²¹ Isirayila mangan yi mini, a yi a soone faxa, a wontorone kala, a yi bawon gbeen sa Arami kaane ma.

²² Nayi, nabiin yi a maso Isirayila mangan na, a a fala a xa, a naxa, "I wekile, i miri ki fani, i lan i xa naxan liga, amasotɔ ɲɛ famatɔɔn waxatini ito yi, Arami mangan mɔn fama nen i yengedeni."

Isirayila kaane mɔn yi Arami kaane nɔ yengeni

²³ Arami mangana walikene yi a fala a xa, e naxa, "E ala, geyane ala na a ra, nanara e senben gbo en xa. Koni en na e yenge lanbanni, waxatina nde en senben gboma nen e xa menni. ²⁴ Iki i mɔn xa ito liga. I xa i ya mangane ba ganla xun na, i yi yamana kanne dɔɔ e ɲɔɔni. ²⁵ I tan xa ganla nde malan naxan senben gbo alo i bɔɔxi naxan yi, a soone yatene xa lan e nun a yenge so wontorone yatene xa lan. Na xanbi ra, en yi e yenge lanbanni, en na a toɛ xa en senben mi gboɛ ayi e xa." A yi e xuiin name, a na liga.

²⁶ ɲɛ nenɛn to a li, na waxati kedenni, Ben-Hadada yi Arami kaane malan a yetagi, a te Afeki taani Isirayila yengedeni. ²⁷ Axabi fan yi Isirayila kaane malan a yetagi, e donseene sɔɔ, e siga Arami kaane yengedeni. Isirayila kaane yi e ganla daaxaden nafala Arami kaane yetagi. Isirayila kaane yi maligaxi sii kuru firinna nan na, koni Arami kaane tan yi yamanan nafexi.

²⁸ Nabiin mɔn yi a maso, a yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Arami kaane to yi a falama fa fala Alatala, geyane ala na a ra, lanbanna ala mi a ra, nanara n yama gbeeni ito birin sama nen i sagoni, e yi a kolon a Alatala nan n tan na.'" ²⁹ E lu malanxi e bode yetagi xi solofere. Xi soloferede lɔɔni, yengen yi fɔl, Arami sofaan naxanye yi e sanni, Isirayila kaane yi ne wuli keme faxa lɔɔ kedenni. ³⁰ A dɔɔxene yi e gi Afeki taani, wuli mɔɔɲɛn nun soloferen naxan yi luxi, taan nabilinna yinna yi bira ne fari.

Na waxatini, Ben-Hadada yi a gi, a siga taani, a lu luxunxi banxin konkona nde kui. ³¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata a me a Isirayila yamaan mangane hinan han! Nxu xa kasa benbenla ndee xidi nxu ra, nxu lutina ndee xidi nxu kɛ ra, nxu siga Isirayila mangan fema. Yanyina nde, nxu na a mafan i xa, a mi i faxama." ³² E yi kasa benbenle xidi e ra, e lutine xidi e kɛ ra, e siga Isirayila mangan fema. E yi a fala a xa, e naxa, "I ya walikɛn Ben-Hadada bata i mafan, a naxa, 'N bata i mafan, n niin nakisi.'" Axabi yi yabin ti, a naxa, "A mɔn a nii ra? Ngaxakedenna na a ra." ³³ Ben-Hadada a xerane yi a to a fala fani nan yi na ra, e mafura a faladeni, e naxa, "I ngaxakedenna nan Ben-Hadada ra." Axabi yi a fala e xa, a naxa, "E siga, e sa fa a ra n fema." Ben-Hadada yi fa a fema, Axabi yi a rate a wontoron kui. ³⁴ Ben-Hadada yi a fala a xa, a naxa, "N fafe taan naxanye tongo i fafe yii, n ne raxetema nen i ma. I nɛ yulayaan nabe Damasi taani alo n fafe yi a rabama kii naxan yi Samari taani." Axabi yi a fala a xa, a naxa, "N tan i beninma nen, i siga, koni fɔ en layirin xidi." A yi layirin xidi e tagi, a yi a benin, a siga.

Nabiin yi Axabi a tantanna fala

³⁵ Nabi ganla nabina nde yi a fala a lanfaan xa, a naxa, "Alatalaa yamarin xɔn ma, n bata i mafan, n bɔnɔ." Koni na xemen yi tondi a bɔnɛ. ³⁶ Nabiin yi a fala, a naxa, "Bayo i mi Alatalaa yamarin suxi, i na keli n fema waxatin naxan yi, yatana i faxama nen." Na xemen to keli a fema, yatana nde yi naralan a ra, a yi a faxesa.

³⁷ Nabiin yi xeme gbete li, a yi a fala, a naxa, "N bata i mafan, n bɔnɔ." Na xemen yi a bɔnɔ, a yi a maxɔɔ. ³⁸ Nabiin yi sa dɔɔ mangana kiraan na, a yeen maxidi dugi dungin na alogo a nama a kolon. Na xanbi ra, a sa ti kiraan na Manga Axabi danguma denaxan yi.

³⁹ Mangan dangumatɔna, nabiin yi gbelegbele a fɔɔ ra, a naxa, "N yi yengeni waxatin naxan yi, muxuna nde yi mini kuruni a fa kasorasa keden na n xɔn, a yi a fala n xa, a naxa, 'Xemeni ito ramara n xa. Xa a gi, i tan nan findima a ɲɔɔn na, xanamu, i gbeti fixen kilo tonge saxan nun naanin so n yii.'" ⁴⁰ Koni n yi yee gbaxi ayi be binna nun be binni waxatin naxan yi, xemen yi a gi." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "I ya kitin nan na ra, i yetɛen bata a fala." ⁴¹ Mafuren, nabiin yi dugi dungin ba a yee ma, Isirayila mangan yi a kolon a nabina nde na a ra. ⁴² Nayi, a yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo n xemen naxan faxesa fe ragidixi, i bata na benin, i tan yetɛen nan faxama a ɲɔɔni, i ya yamaan yi faxesa a yamaan funfuni.'" ⁴³ Isirayila mangan yi xete a konni Samari taani, a kontɔfilixi, a xaminxi.

Axabi yi tin Naboti faxan ma

21 Na feene dangu xanbini, xemena nde yi Yesereli yi, a xili Naboti, manpa bili nakɔn yi a yii Axabi a manga banxin dɛɔn, Samari mangana. ² Lɔɔna nde, Axabi yi a fala Naboti xa, a naxa, "I ya manpa xeen naxan n ma manga banxin fema, a so n yii, n xa a findi sabidi nakɔn na, n manpa xee fani gbete soɛ i yii, hanma xa a i kenen, n na sara gbeti fixen na." ³ Koni Naboti yi Axabi yabi, a naxa, "Alatala xa n natanga n benbane keen soon na i yii." ⁴ Axabi kɔɔxin mɔnɛxin yi so banxini Naboti Yesereli kaana falana fe ra, a a mi a benbane keen soma a yii. A sa a sa, a yetagin luxun, a mi wa sese don fe xɔn. ⁵ A paxanla Yesabele yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i niini paxuxi i ma, i mi i degema mume?" ⁶ A yi a yabi, a naxa, "N falan tixi Naboti Yesereli kaan nan xa, n naxa, 'I ya manpa xeen sara n ma gbetin na, xa i nu wa, n manpa xee gbete so i yii a ɲɔɔn na.'" ⁷ Nayi, a paxanla Yesabele yi a fala a xa, a naxa, "Iki, i tan nan mangayani Isirayila yi ba? Keli i dege, i bɔɔn yi sewa, n tan Naboti Yesereli kaana manpa xeen soma nen i yii."

⁸ A bataxine seɛ Manga Axabi xinla ra a mangana taxamasenna sa e ma, Naboti taan naxan yi, a yi e rasi-ga na fonne nun a kuntigine ma. ⁹ A yi seɛxi bataxine kui, a naxa, "E a fala yamaan xa soge keden sunna suxu, e Naboti dɔɔ muxu gbee dɔɔdeni yamaan tagi. ¹⁰ E xalabanten firin dɔɔ a dɛɔn naxanye a ɲɛgema,

a a bata Ala nun mangan danga. Na xanbi ra, ε a xali taa xanbin na, ε a maglɔn gemen na han a faxa.”

¹¹ Yesabele yamarin naxan fi bataxine kui, Naboti a taan fonne nun kuntigine yi na liga. ¹² E yi a fala a yamaan xa sun, e Naboti dɔɔ na yamaan yεε ra, ¹³ xalabanten firinne fan yi fa, e dɔɔ Naboti dεɔn. Na xalabanten firinne yi seren ba Naboti xili ma yamaan yetagi, e naxa, “Naboti bata Ala nun mangan danga.” Mafuren, e yi a xali taa xanbin na, e a maglɔn gemen na han a faxa. ¹⁴ Nayi, taan kuntigine yi xeraan nasiga Yesabele ma, a Naboti maglɔnxi gemen nan na han a faxa.

¹⁵ Yesabele na mε waxatin naxan yi, a sa a fala Axabi xa, a naxa, “Naboti Yesereli kaan tondi manpa bili xεen naxan sare i ma gbeti na, na manpa bili xεen findi i gbeen na. A bata faxa.” ¹⁶ Axabi a mexina, a Naboti bata faxa, a yi siga a manpa bili nakɔni, a findi a gbeen na.

Ala yi Axabi nun Yesabele yalagi

¹⁷ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Eli Tisibi kaan xa, a naxa, ¹⁸ “Siga Axabi fema, Isirayila mangan naxan dɔxi Samari taani. A sa Naboti a manpa bili nakɔni, a sigaxi naxan findideni a gbeen na. ¹⁹ Sa a fala a xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata xεmena nde faxa. I mɔn yi fa a yii seene tongo.’ Na xanbi ra, i mɔn xa a fala a xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Barene Naboti wunla makɔnxi denaxan yi, barene i fan yetεen wunla makɔnma menna nin.” ²⁰ Eli yi siga na xerani badeni Axabi xa. Axabi yi a fala a xa, a naxa, “I bata n to ba, i tan n yaxuna?” Eli yi a yabi, a naxa, “ɔn, n bata i to. Amasɔɔ naxan mi rafan Alatala ma, na rabaan bata i kenεn. ²¹ Ala naxa, ‘N tɔɔn nafama i ma nen. N na i ralɔma ayi nen, xεmen naxan birin Axabi a denbayani, n ne raxɔri. Naxanye i mabinni, ne birin bama i yii nen, konyine nun xɔɔne Isirayila yi. ²² N na i ya denbayaan suxuma nen alo n Nebati a dii xεmen Yerobowan ma denbayaan suxu kii naxan yi, e nun Axiyaa dii xεmen Basaa denbayana. N na ligama nen amasɔɔ i bata n naxɔɔ gbeen ti, i yi Isirayila kaane ti yulubin ma.’

²³ Alatala mɔn yi falan ti Yesabele fan xili ma, a naxa, ‘Barene Yesabele donma nen Yesereli taan nabilinna yinna sanna xɔn ma. ²⁴ Axabi a denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa xεen ma, xɔline nan ne donma.”

²⁵ Muxu yo mi na naxan a ragidi a xa Alatala rapaxu feen naba alo Axabi. A naxanla Yesabele nan a radin. ²⁶ A yi haramu feene ligama, a yi suxurene batuma alo Amorine yi a ligama kii naxan yi, Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yεε ra.

²⁷ Axabi to Eli a falane mε, a yi a dugine yibɔ, a kasa benbenla so a ma sununi, a sun. E nun na kasa benbenla nan yi e sama, a yi sigan tima yetε magodoni.

²⁸ Alatala yi falan ti Nabi Eli Tisibi kaan xa, a naxa, ²⁹ “I bata a to Axabi a yetε xurunxin n yetagi kii naxan yi? Bayo a bata a yetε xurun n xa, n mi tɔɔyaan nafama a waxatini, a fama a diina waxatin nin, n tɔɔyaan nafa a denbayaan ma.”

Axabi yi wa Ramoti tongo feni

Taruxune Firinden 18.1-3

22 Nεε firin yi dangu, yengen mi so Arami nun Isirayila tagi. ² Nεε saxandena, Yuda manga Yosafati yi siga Isirayila mangan fema. ³ Isirayila mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, “ε a kolon Ramoti taan Galadi yamanani, en gbeen na a ra! Nanfera en sikεma a tongo feen na Arami mangan yii?” ⁴ A yi a fala Yosafati xa, a naxa, “I sigε n fɔɔ ra Ramoti taani Galadi yamanani yenge sodeni ba?” Yosafati yi Isirayila mangan yabi, a naxa, “I tan nun n tan keden na a ra, n ma yamaan nun i ya yamana, n ma soone nun i ya soone.”

Waliyine yi xunnayerenna fe fala

Taruxune Firinden 18.4-11

⁵ Na xanbi ra, Yosafati mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “Alatala maxɔdin singen.” ⁶ Isirayila mangan yi waliyine malan, kemε naanin kɔɔn, a yi a fala e xa, a naxa, “En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina a soma nen mangan yii.” ⁷ Koni Yosafati yi a maxɔdin, a naxa, “Alatalaa nabi yo mi fa be yi ba, en nεε Alatala maxɔdin naxan xɔn ma?” ⁸ Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, “Keden mɔn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasɔɔ a fe naxin nan tun falama n xa, a faɔn mi na mume! A xili Mikahu, Yimilaa dii xεmena.” Yosafati yi a fala a xa, a naxa, “Mangan nama falan ti na kiini.” ⁹ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, “Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xεmena.”

¹⁰ Isirayila mangan nun Yuda manga Yosafati birin yi dɔxi e mangaya gbedene yi lonna ma Samari taan so dεen na, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaa nabama e yetagi. ¹¹ Sedeki, Kenan ma dii xεmen bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxɔri.”

¹² Waliyine birin yi feene fala, e naxa, “Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I kɔɔn sɔɔma nen, Alatala a soma nen mangan yii.”

Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala

Taruxune Firinden 18.12-27

¹³ Xeraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, “Waliyine birin bata lan a ma, e fe faɔne fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe faɔn fala!” ¹⁴ Koni, Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, Alatala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa.” ¹⁵ Mikahu to fa mangan fema, mangan yi a maxɔdin, a naxa, “En lan en sa Ramoti taan yenge Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?” Mikahu yi a yabi, a naxa, “Siga, i kɔɔn sɔɔma nen, Alatala a soma nen mangan yii.” ¹⁶ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N na i rakɔε Alatala yi sanɔa ma yoli fa fala i xa nɔndin nan gbansan fala n xa?” ¹⁷ Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi

na, Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, 'Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xete a konni bɔnesani!'" ¹⁸ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N mi yi a fala i xa? A mi fe faɓin falama n xun ma mumɛ! A fe ɓaxin nan tun falama."

¹⁹ Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, "I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdeni, maleka ganla tixi a fema, a yiifanna nun a kɔmenna ma. ²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, 'Nde Axabi mayendenma alogo a xa siga Ramoti taan yengedeni Galadi yamanani, a faxesa?' Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbete fala. ²¹ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, 'N tan nɔɛ a mayendenɛ nɛn.' Alatala yi a fala a xa, a naxa, 'Kiin mundun yi?' ²² A yi a yabi, a naxa, 'N minima nɛn, n wulen naso a waliyine birin dɛ.' Ala yi a fala a xa, a naxa, 'I a mayendenma nɛn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.' ²³ Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dɛ. Alatala bata a ragidi a xa ɓaxankatan nafa i ma."

²⁴ Nayi, Kenan ma dii xɛmɛn Sedeki yi a maso, a yi Mikahu dɛɛn garin, a yi a magele, a naxa, "Alatalaa malekan sigaxi kiraan mundun xɔn, a to keli n fema, a wule falan ti i xa?" ²⁵ Mikahu yi a yabi, a naxa, "I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nɛn." ²⁶ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Mikahu suxu, i siga a ra Amɔn fema, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xɛmɛna. ²⁷ I yi a fala e xa, i naxa, 'Mangana ito nan falaxi, a naxa a ɛ xa xɛmɛni ito sa kasoon na, ɛ yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xete kendɛyani.'" ²⁸ Mikahu yi a fala, a naxa, "Xa i xete kendɛyani nun, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi." A mɔn yi a fala, a naxa, "ɛ tan yamaan birin xa ɛ tuli mati."

Manga Axabi yi faxesa yengeni

Taruxune Firinden 18.28-34

²⁹ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani. ³⁰ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N xa n maxidi alo muxu gbete, n siga yengeni, koni i tan, i maxidi i ya mangaya dugine yi." Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengeni. ³¹ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kuntigi tonge saxan e nun firinna ma, a naxa, "ɛ nama muxu yo yenge fɔ Isirayila mangan tun." ³² Yenge so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, "Isirayila mangan nan ito ra." E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi sɔnxɔn nate. ³³ Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila manga mi yi a ra, e yi e masiga a ra. ³⁴ Anu, xɛmɛna nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan li makantan se mi yi dɛnaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, "I firifiri, n namini yenge soden fari ma, amasɔɔ n bata

maxɔɔ." ³⁵ Yengen yi ɓaxu ayi na lɔxɔni. Mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi, a faxesa ɓinbanna ra. A maxɔɔden wunla bata yi lɔxɔn a wontoron kuiin birin yi. ³⁶ Sogen bira waxatini, e sɔnxɔn te ganla daaxadeni, e naxa, "Birin xa siga a taani, a konni." ³⁷ Nayi, mangan yi faxesa, e fa a binbin na Samari taani, e yi a maluxun.

³⁸ E to wontoron maxa Samari ige dɔxɔdeni, barene yi Axabi wunla kɔn, yalundene yi e maxa na, fata Alatalaa falan na. †

³⁹ Axabi kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a sama ɓin manga banxin naxan ti, e nun a taan naxanye birin ti, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ⁴⁰ Axabi to faxesa, a dii xɛmɛna Axasiya nan ti a ɓaxɔni.

Yosafati, Yuda mangana

Taruxune Firinden 20.31-21.1

⁴¹ Asaa dii xɛmɛn Yosafati yi findi Yuda mangan na, Isirayila manga Axabi a mangayaan ɓɛɛ naaninden.

⁴² Yosafati findi mangan na a ɓɛɛ tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalem yi ɓɛɛ kɔxɔnɛn nun suulun. A nga yi xili nɛn Asuba, Silixi a dii xɛmɛna. ⁴³ A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan beɓin, a fe faɓin liga Alatala yɛɛ ra yi. ⁴⁴ Koni, a mi taan kidene kala, muxune mɔn yi lu sigɛ saraxane badeni mɛnne yi e nun wusulan gandeni. ⁴⁵ Bɔɓɛ xunbenla yi lu Yosafati nun Isirayila mangan tagi.

⁴⁶ Yosafati kɛwali dɔnxɛne, a wekilen nun a yengene, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. ⁴⁷ A yi kide kii xɛmɛ yalundene ba a yamanani, naxanye mɔn yi na xabu a fafe Asaa waxatini. ⁴⁸ Manga mi yi fa Edɔn yamanani na waxatini, fɔ Yuda mangana muxu sugandixin gbansan. ⁴⁹ Yosafati yi kunkin gbeene rafala, alogo e xa siga Ofiri yamanani xɛma feen na, koni e mi fa siga, bayo kunkine kala nɛn Esiyon-Gebere yi. ⁵⁰ Nayi, Axabi a dii xɛmɛna Axasiya yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I waxi nɛn n ma walikene xa siga i gbeene fɔxɔ ra kunkine kui?" Koni, Yosafati mi tin. ⁵¹ Yosafati to faxesa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xɛmɛn Yehorami nan ti a ɓaxɔni.

Axasiya, Isirayila mangana

⁵² Axabi a dii xɛmɛna Axasiya yi findi Isirayila mangan na Samari taani, Yuda manga Yosafati a mangayaan ɓɛɛ fu nun soloferedeni. Axasiyaa mangayaan naba nɛn ɓɛɛ firin Isirayila xun na. ⁵³ Naxan ɓaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn, a sigan ti a ɓaxin na alo a fafe nun a nga e nun alo Manga Yerobowan, Nebati a dii xɛmɛna, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. ⁵⁴ A yi Baali suxuren batu, a yi a xinbi sin a bun ma, a yi Alatala raxɔɔ, Isirayilaa Ala, alo a fafe a liga kii naxan yi.

† Na feen sebexi Mangane Singen 21.19 kui.

Mangane Firinden kitabu yireni ito kui, na Yuda nun Isirayila manga dɔnxene nan ma fe falama. A yire singena (keli Mangane Firinden sora singen ma han sora 7), na Isirayila kala feen nan falama en xa. Mangane nan yi dɔxi a xun na naxanye mi yi tinxin Ala yɛ ra yi. Ala yi tin Asiriya mangan Salamanasari xa Samari taan tongo yengeni, Isirayila manga taana. Na ligaxi nen jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔnɛn nun firin benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi. Asiriya mangan mɔn yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, a siga e ra konyiyani. Nabi Elise a fe taruxun yɛbaxi en xa sorani itoe yire wuyaxi kui, Eli a xarandiin naxan ti a jɔxɔni (Keli Mangane Firinden sora 2 ma han 13).

A yire firindena Isirayila yamanan yiifari fɔxɔn mangayaan nan ma fe yɛbama naxan xili Yuda, feen naxanye liga jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxanna bun ma Yuda lu xanbini a yɛɛ ma yamanan kɔmɛn fɔxɔn suxu xanbini yengeni. (Keli Mangane Firinden sora 18 ma han sora 25) Dɔnxɛn na, Babilɔn mangan Nebukadanesari yi fa Yerusalɛn tongo yengeni jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomasɛɛ jɛɛ solofere benun Marigi Yesu xa bari, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi Yuda yamanan muxu fisamantenne xali Babilɔn taani. Ala nan Isirayila kaane yulubine saran e ra na feen kui.

Eli yi Axasiyaa tantanna fala

1 Axabi faxa xanbini, Moyaba kaane yi murutɛ Isirayila kaane xili ma. ² Axasiya yi bira keli a kore banxin foye soden na Samari taani, a maxɔɔ. Nayi, a xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔɔdindeni, Ekirɔn taan muxune ala, alogo a xa a kolon xa a yiyalanjɛ a maxɔɔni. ³ Koni, Alatalaa malekan yi a fala Eli Tisibi kaan xa, a naxa, "Siga, i sa Samari mangana xɛrane ralan kira yi, i a fala e xa, i naxa, 'Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera i sigama Baali-Sebubi suxuren maxɔɔdindeni, Ekirɔn kaane ala?' ⁴ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I naxan nabaxi, na feen ma, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛnaxan yi, i faxan mɛnna nin.'" Eli yi sa na fala e xa.

⁵ Xɛrane yi xɛɛ Axasiya fema, a yi e maxɔɔdin, a naxa, "Nanfera ɛ xɛɛxi?" ⁶ E yi a yabi, e naxa, "Xɛmɛna nde nan texi nxu ralandeni, a yi a fala nxu xa, a naxa, 'ɛ siga, ɛ xɛɛ mangan fema naxan ɛ rafaxi, ɛ sa a fala a xa, a Alatala ito nan falaxi, a naxa: Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera nayi i xɛrane rasigama Baali-Sebubi suxuren maxɔɔdindeni, Ekirɔn kaane ala? Nanara, i mi fa kelima i ya saden ma, i saxi dɛnaxan yi, i faxan mɛnna nin.'" ⁷ Axasiya yi e maxɔɔdin, a naxa, "Xɛmɛn yi kiin mundun yi naxan te ɛ ralandeni a falani itoe ti ɛ xa?" ⁸ E yi a yabi, e naxa, "Muxun nan yi a ra naxan yi maxidixi sube kidi xabe kanna ra e nun kidi tagixidina a tagi." Axasiya yi a fala, a naxa, "Eli, Tisibi kaan nan na ra!"

Axasiya yi wa Eli suxu feni

⁹ Axasiya yi sofa tonge suulun nasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi te Eli fema geyaan xuntagi, a yi dɔxi dɛnaxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, "Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo." ¹⁰ Eli yi na kuntigin yabi, a naxa, "Xa sayiban nan n na, tɛɛn xa godo keli kore, a yi ɛ nun i ya sofa tonge suulunne gan." Tɛɛn yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹¹ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun gbɛɛyɛ rasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi a fala Eli xa, a naxa, "Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo mafurɛn." ¹² Eli yi a yabi, a naxa, "Xa sayiban nan n na,

tɛɛn xa godo keli kore, a yi ɛ nun i ya sofa tonge suulunne gan." Alaa tɛɛn yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹³ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun e nun e kuntigin nasiga a saxandeni. Na kuntigin saxanden yi te, a to so, a xinbi sin Eli yetagi, a mafan, a naxa, "Sayibana, nxu nun n ma sofa tonge suulunna niin natanga. ¹⁴ N na a kolon, tɛɛn bata godo kore, a yi kuntigi firin fɔɔnɛ gan e nun e sofa tonge suulunne. Koni iki, n bata i mafan, n niin nakantan." ¹⁵ Alatalaa malekan yi a fala Eli xa, a naxa, "Siga a fɔxɔ ra, i nama gaxu a yɛɛ ra." Eli yi keli, a godo a fɔxɔ ra mangan fema. ¹⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, bayo i bata xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔɔdindeni, Ekirɔn kaane ala, alo Ala mi fa Isirayila yi naxan maxɔɔdinjɛ falan na, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛɛnde, amasɔɔ i faxama nɛn." ¹⁷ Axasiya yi faxa, fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa. Yorami yi ti a jɔxɔni Yosafati a dii xɛmɛn Yehorami a mangayaan jɛɛ firindeni Yuda yi. Dii xɛmɛ yo mi yi Axasiya yii. ¹⁸ Axasiya kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Eli yi te kore

2 Lɔxɔna nde Alatala yi fa Eli rate kore wuluwulu gbeen. Na waxatini Eli nun Elise yi kelima Giligali yi. ² Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Beteli taani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtɛma i fɔxɔ ra." E birin yi siga Beteli yi.

³ Beteli taan nabi ganla yi fa Elise fema, e yi a fala a xa, e naxa, "I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?" Elise yi yabin ti, a naxa, "N na a kolon, ɛ dundu." ⁴ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Yeriko taani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtɛma i fɔxɔ ra." E birin yi siga Yeriko yi.

⁵ Yeriko taan nabi ganla yi e maso Elise ra, e yi a fala a xa, e naxa, "I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?" Elise yi yabin ti, a naxa, "N na a kolon, ɛ dundu." ⁶ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Yurudɛn baani."

Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xetema i fɔɔ ra." E firinna birin yi siga kiraan xɔn. ⁷ Nabiin muxu tonge suulun nabi ganla ye, ne yi bira Eli nun Elise fɔɔ ra, e sa ti, e yi e ye rafindi e firinna mabinni, e e makuya e ra ndedi. E fan firinna yi ti Yuruden baan de. ⁸ Eli yi a doma gbeen tongo a mɔmɔmɔ, a igen garin, a yitaxun be binna nun be binni, e firinna birin yi dangu yire yixareni.

⁹ E to dangu, Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "I waxi a xɔn, n xa nanse liga i xa, benun n xa ba i fema?" Elise yi a yabi, a naxa, "N bata i mafan, n waxi i ya nabiyaan xaxinla dɔɔde firin nan sɔɔ fe yi." ¹⁰ Eli yi a fala a xa, a naxa, "I fe xɔɔɔɔ nan maxɔɔɔɔ n na na ra. Koni n bama i fema waxatin naxan yi, xa i n to, na ligama i xa nen, koni xa i mi n to, na mi ligama i xa."

¹¹ E yi sigatini, e fala tiini, nanunna, wontoro tee kan-na nun soo tee kanne yi so e tagi, Eli yi te kore wuluwulu gbeen. ¹² Elise yi a matoma a gbelegbelema, a naxa, "N fafe, n fafe! I dangu Isirayila yenge so wontorone birin na e nun a soone!" A mi fa a to sɔɔn. Nayi, a yi a dugine suxu, a yi e yibɔɔ dungi firinna ra, ¹³ Elise yi doma gbeen tongo Eli naxan nabira. A xete, a ti Yuruden baan de, ¹⁴ Eli doma gbeen naxan nabira, Elise yi na tongo, a baa igen garin, Elise yi maxɔɔɔɔ ti, a naxa, "Alatala, Eli a Ala minen yi iki?" A mɔn yi baa igen garin, na xanbi ra, baan yi taxun, Elise yi dangu.

¹⁵ Yeriko taan nabine ganla to a to wulani, e yi a fala, e naxa, "Eli a xaxinla Elise yi." E yi siga a ralandeni, e xinbi sin a bun ma. ¹⁶ E yi a fala a xa, e naxa, "Xeme senbemaan muxu tonge suulun i ya walikene ye, i waxi e xa sa i kanna fen? Yanyina nde Alatala Nii Sarijanxin bata a xali a sa a woli geyana nde fari hanma lanbanna nde kui." Elise yi e yabi, a naxa, "E nama e rasiga." ¹⁷ Koni, e yi a karahan han! A yi a fala e xa, a naxa, "E e rasiga." E yi muxu tonge suulun nasiga naxanye Eli fen xi saxan, koni e mi a to mume! ¹⁸ E to xete Elise fema Yeriko taani, a yi a fala e xa, a naxa, "N mi yi a fale e xa, 'E nama siga?"

Elise Yeriko yi

¹⁹ Taan muxune yi a fala Elise xa, e naxa, "N xu kanna, taan dɔɔ kiin fan alo i a toxi kii naxan yi, koni igen kɔbi han a mi tinne sansine yi soli." ²⁰ Elise yi a fala e xa, a naxa, "E fa fɔɔ na goron nenen kui, e a so n yii." E fa a ra. ²¹ Elise yi siga tigin xunna ra, a fɔɔn woli igeni, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata igeni ito rasarijan, a mi fa muxune faxe, sansine fan nun fa solima nen.'" ²² Igen yi rasarijan, keli na lɔɔni fata Elise a falan na.

²³ A kelimatɔɔn menni siga Beteli yi, a yi tema kiraan xɔn, taa yi diidine yi fa, e yi a magele, e yi a fala a ma, e naxa, "Teli kanna siga! Teli kanna siga!" ²⁴ A yi xete, a e mato, a yi e danga Alatala xinli, sube xape magaxuxi firin yi mini fɔɔnni, e diidine tonge naanin e nun firin yibɔ. ²⁵ Elise yi keli menni, a siga Karemele geyaan fari. Na xanbi ra, a xete Samari taani.

Yorami, Isirayila Mangana

3 Yuda manga Yosafati a mangayaan ne fu nun solomasexedeni, Axabi a dii xemmen Yorami yi findi Isirayila mangan na Samari taani, a ne fu nun firin mangayaan liga Isirayila xun na. ² Naxan jaxu Alatala ye ra yi, a na liga nen, koni a mi dangu a fafe nun a nga fe jaxine ra. A fafe kide gme Baali sawuran naxanye ti, a ne kala, ³ koni Nebati a dii xemmen Yerobowan yulubin naxanye liga, naxan Isirayila kaane ti yulubin ligan ma, a fan yi kankan ne ligan ma, a lu ne yi, a mi xete e fɔɔ ra mume!

Yorami yi Moyaba yenge

⁴ Moyaba mangan Mesa, yexee kurune nan yi a yii. Ne ye yo ne, a yi lan a xa naxan so Isirayila mangan yii mudun na, na nan lanxi yexee diin wuli keme ma e nun yexee xungbe wuli keme e nun e xabena. ⁵ Axabi to faxa, Moyaba mangan yi murute Isirayila mangan xili ma. ⁶ Nayi, Yorami yi mini Samari taani, a Isirayila so-fane birin malan. ⁷ A xerane rasiga a faladeni Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, "Moyaba mangan bata murute n xili ma. I waxi fa feni n fɔɔ ra Moyaba yengedeni ba?" Yosafati yi a yabi, a naxa, "N sigama nen i fɔɔ ra, i tan nun n tan keden na a ra, n ma sofane i ya sofane nan e ra, n ma soone i ya soone nan e ra."

⁸ Yosafati mɔn yi a maxɔɔɔɔ, a naxa, "En teen kiraan mundun xɔn?" Yorami yi a yabi, a naxa, "Edɔn tonbon-na kiraan xɔn."

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan nun Edɔn mangan yi siga, e xi solofere sigan tixina, igen yi nan ganla yii e nun xuruseen naxanye yi biraxi e fɔɔ ra. ¹⁰ Nayi, Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Ee! Alatala en tan manga saxanne xilixi nen, alogo a xa en sa Moyaba yamanan sagoni!" ¹¹ Koni Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Alatala nabi yo mi na en nɔɔ Alatala maxɔɔɔɔ naxan yi?" Isirayila mangana walikene yi a fala e xa, a naxa, "Elise be, Safati a dii xemena, naxan yi igen sama Eli yiine ra." ¹² Yosafati yi a fala, a naxa, "Alatala falana Elise yi." Nayi, Isirayila mangan nun Yosafati nun Edɔn mangan yi godo a fema.

¹³ Elise yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Nanse i tan nun n tan tagi? Siga i fafe nun i ngaa nabine fema." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "En-en, amasɔɔ Alatala nan nxu tan manga saxanne xilixi alogo a xa nxu so Moyaba yii." ¹⁴ Elise yi a fala a xa, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, Senben Birin Kanna, n walima naxan xa, xa n mi Yosafati binyaxi, Yuda mangana, i bɔte mi yi taranma n xa. N mi yi i matoma. ¹⁵ Iki, e fa maxase maxana nde ra n xɔn." Maxase maxan na maxaseen maxa waxatin naxan yi, Alatala senben yi godo Elise ma. ¹⁶ A yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E yili wuyaxi ge lanbanni.'" ¹⁷ Amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E mi foyen toma, e mi tulen toma mume, koni lanbanni ito rafema nen igen na, e yi e min, e tan nun e xuruse xungbene nun e xuruse xunxurine.' ¹⁸ Koni fe di xuri nan na ra Alatala yii. A Moyaba

yamanan soma nen ε yii. ¹⁹ Ε taa fangamane birin kala-ma nen e nun taa rakantanxine, ε wudi fajine birin segema nen, ε yi tigrine birin dutun, ε xεene rafe gemene ra." ²⁰ Na xɔɔn bode, saraxa ba waxatini, igen yi fa keli Edɔn yi, yamanan yi rafe igen na.

²¹ Moyaba kaane to a με a mangane fama e yenge-deni, naxanye birin bata yi a li yenge so seen tongoden ma, e ne birin xili, e ti yamanan danna ra. ²² E to keli xɔɔnni, sosen tixi igen na bɔɔn fari ma, Moyaba kaane yi igen to wulani, a gbeeli alo wunla. ²³ E yi a fala, e naxa, "Wunla na a ra! Mangane bata e bode yenge, e nun e sofane, e yi e bode faxa. Iki, Moyaba kaane, ε keli, en sa e yii seene tongo!" ²⁴ E yi fa Isirayila ganla daaxadeni. Koni, Isirayila ganla yi keli, a Moyaba kaane yenge, e yi e gi ganla yee ra. Isirayila ganla yi bira e fɔɔ ra han e sa so e yamanani, e yi Moyaba kaane nɔ. ²⁵ E taane kala, e birin yi gemε keden kedenna woli xεε fajine yi, e xεene rafe gemene ra, e yi tigrine birin dutun, e yi wudi fajine birin segε. A rananna, Kiri-Hareseti taan yinna nan tun yi fa a kiini, koni sofa lantan kanne fan yi fa na rabilin, e na fan yenge. ²⁶ Moyaba mangan to a to a mi yengen nɔε, a yi silanfan kana muxu kemε solofere tongo alogo a xa kirani ba han Edɔn mangan fema, koni e mi nɔ. ²⁷ Nayi, a yi a dii singen tongo naxan yi lanma a xa ti a bɔɔn, a yi a ba saraxan na taan yinna fari. Na xanbi ra, Moyaba kaane yi Isirayila kaane naxankata han Isirayila kaane yi keli na yi, e xεε e konni.

Elise yi kaɓa gilena mali

4 Lɔɔna nde kaɓa gilena nde yi fa Elise li, nabi ganla nabina nde nan yi a xεmen na. A yi Elise mafan, a naxa, "I ya walikεna, n ma xεmen bata faxa, i a kolon a i ya walikεen yi gaxuxi Alatala yee ra, koni doli kanna bata fa n ma dii xεmε firin tongodeni, a xa e findi a konyine ra." ² Elise yi a maxɔdin, a naxa, "N nɔε nanse lige i xa? A fala n xa nanse i yii banxini?" Naxanla yi a yabi, a naxa, "Sese mi i ya walikεen yii banxini fɔ ture kundi keden." ³ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i sa goron yigenle maxɔdin i dɔɔn bodene ra, i nama ndedi maxɔdin de! ⁴ I na so i konni, i dεen balan ε nun i ya diine xun ma, i turen sa goronne birin kui, naxanye na rafe i ne dɔɔn e dan na." ⁵ Nayi, naxanla yi keli a fema. A dεen balan e nun a diine xun ma, e yi fa goronne ra, a yi e rafe. ⁶ Goronne birin to rafe, a yi a fala a dii xεmen xa, a naxa, "Fa goron gbete ye ra." Koni a diin yi a yabi, a naxa, "Goron mi fa na." Turen yi ba minε. ⁷ Naxanla yi sa a fala sayiban xa. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga, turen mati, i yi i ya donla fi, naxan na lu i yii, na i tan nun i ya diine rakisima nen."

Sunemi kaana diin yi keli sayani

⁸ Lɔɔna nde Elise yi danguma Sunemi taani, naxalan nafulu kanna nde yi menni, na yi a karahan a xa a dege. A nεma yi dangue na waxati yo yi, a soma nen a konni a dege. ⁹ A yi a fala a xεmen xa, a naxa, "N laxi a

ra xεmen naxan danguma en konni waxati yo waxati, Alaa muxu sarijanxin na a ra. ¹⁰ En lan en xa konkodi-na nde ti a xa en ma sangansoon kɔε ra, en saden nun tabanla nun gbeden nun lenpun dɔɔn a xa na. A nɔε yigiyε menni nen a na dangu en konni."

¹¹ Lɔɔna nde Elise to fa Sunemi yi, a te konkoni koren na, a sa a sa na yi. ¹² A yi a fala a walikεen Gexasi xa, a naxa, "Sunami kaan xili." Gexasi yi na naxanla xili, a fa a fema. ¹³ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, "A fala naxanla xa, i naxa, 'I bata fe wuyaxi raba nxu xa. Nxu nɔε nanse lige i xa? Nxu xa falan ti mangan xa i ya fe yi hanma sofa kuntigina?'" Naxanla yi a yabi, a naxa, "N dɔɔn n ma yamanan nan tagi, sese mi dasaxi n ma." ¹⁴ Elise yi Gexasi maxɔdin, a naxa, "Nanse xa liga a xa?" Gexasi yi a yabi, a naxa, "Dii mi a yii, a xεmen bata fori." ¹⁵ Elise yi a fala, a naxa, "Naxanla xili." Gexasi yi a xili, a yi fa, a so dεen na. ¹⁶ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Nεε famatɔni waxatini ito yi, i diin barima nen, i a tongo i yii." Naxanla yi a yabi, a naxa, "En-en, n kanna, sayibana, i nama wulen fala i ya walikεen xa."

¹⁷ Naxanla na yi fudikan, nεε famatɔni na waxati keddenni, a dii xεmen bari, alo Elise a fala a xa kii naxan yi.

¹⁸ Diin yi gbo. Lɔɔna nde, a yi siga a baba fema se xabane yireni, ¹⁹ diin yi a fala a baba xa, a naxa, "N xunna! N xunna!" A baba yi a fala a walikεen xa, a naxa, "A xali a nga fema." ²⁰ Walikεen yi a tongo, a a xali a nga fema. Diin yi lu a nga xinbine fari han yanyi tagini. Na xanbi ra, a faxa. ²¹ Naxanla yi te, a sa diin sa sayibana saden ma, a dεen balan a xun ma, a mini. ²² A yi a xεmen xili, a naxa, "N bata i mafan i ya walikε keden nun sofanla keden nafa n ma, n waxi siga feni sayiban fema mafuren. N fama." ²³ A yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera i waxi siga feni a fema to? Kike Nenen hanma Matabu Lɔɔn mi a ra." A yi a yabi, a naxa, "Hali i mi kɔntɔfili." ²⁴ A yi sofanli tɔn, a fala a walikεen xa, a naxa, "Ti sofanla yee ra. En siga, i nama ti, xa n mi i yamari."

²⁵ Nayi, e siga sayiban fema Karemele geyaan fari. Sayiban to a to fe wulani, a yi a fala a walikεen Gexasi xa, a naxa, "Sunami kaan fama. ²⁶ Iki i gi i sa a ralan, i yi a fala a xa, i naxa, 'Tana mi i ma? I ya xεmen nun i ya diina, tana mi e ma?'" Naxanla yi a yabi, a naxa, "Tana yo mu." ²⁷ Koni, a sayiban feman li waxatin naxan yi geyaan fari, a yi a sanne suxu. Gexasi yi wa a radin feni ayi. Koni, sayiban yi a fala a xa, a naxa, "A lu na, amasɔɔn a bɔɔn sunuxi, koni Alatala bata na feen luxun n ma, a mi a yitaxi n na." ²⁸ Nayi, naxanla yi a fala a xa, a naxa, "N kanna, n yi i maxɔdin diina nde ma nun? N mi yi a fala i xa, 'I nama n yanfa?'"

²⁹ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, "I tagi xidi, i n ma dunganna suxu i yii, i siga. Xa i naralan muxuna nde ra, i nama a xɔɔn, xa muxuna nde i xɔɔn, i nama a ratin. I xa n ma dunganna sa diin yetagi." ³⁰ Naxanla yi a fala, a naxa, "N bata n kɔɔn habadan Alatala yi, n mi sigama xa i tan mi a ra." Nayi, Elise yi siga a fɔɔn ra. ³¹ Gexasi bata yi siga e yee ra, a bata yi dunganna sa diin yetagi, koni diin mi xui ramini, a mi a ramaxa. A xεε Elise ralandeni, a na feen fala a xa, a naxa, "Diin mi xulunxi."

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

³² Elise so banxini waxatin naxan yi, diin bata yi faxes, a saxi a saden ma. ³³ Elise yi so, a deen balan e firinna ma, a yi Alatala maxandi. ³⁴ A te, a yi a sa diin fari, a deen lan a deen ma, a yeene lan a yeene ma, a yiine lan a yiine ma, a a yibandun a fari, diin fatin yi wolon. ³⁵ Elise man yi so banxini, a so a masigani. Na xanbi ra, a te, a man yi a yibandun a fari. Diin yi tison dɔɔɔ solofere, a yeene yi rabi. ³⁶ Elise yi Gexasi xili, a naxa, "Sunami kaan xili." ³⁷ Naxanla yi fa, a bira a bun ma, a xinbi sin bɔɔɔni. A diin tongo, a mini.

Sabi dontarena

³⁸ Elise yi xete Giligali taani, fitina kamen yi yamanani. Nabi ganla yi dɔɔɔ a rabilinni. Elise yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, "Tunden dɔɔɔ tɛɛn ma, i donseen nafala nabi ganla xa." ³⁹ E tan nde keden yi siga burunna ra sabi de badeni, a yi sansina nde to burunna ra, a yi burunna janla bolon, a dugin nafe. A to so, a yi e yixaba dungi dugin na tunden kui, koni muxe mi a kolon naxan yi a ra. ⁴⁰ A to na donseen so muxune yii, e a don, e lu gbelegbele, e naxa, "Sayibana, dabarin donseni!" ⁴¹ Elise yi yamarin fi, a naxa, "Fa murutu fupina nde ra n xa." A to fa a ra, Elise yi a sa donsensi. A yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, "A so muxune yii, e xa a don." Sese naxi mi fa luxi tunden kui.

Burun nawuyana ayi

⁴² Na waxati kedenni, xemena nde yi fa funde buru mɔɔɔɔɔ ra e nun murutu kɛɛɛ nenen benbɛli keden sayiban xa, sa keli Baali-Salisa yi. Burun yi rafalaxi funde nenen nan na. Elise yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, "Donseene yitaxun yamaan na." ⁴³ A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, "N nɛɛ a soɛ muxu kɛɛɛ yii di?" Koni, Elise yi a fala a xa, a naxa, "A so muxuni itoe yii, e xa a don, amasɔɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E e deɛgema nen, a dɔɔɔɔɔn yi lu.'" ⁴⁴ Nayi, a yi burune sa muxu kɛɛɛ yetaɛgi, e e deɛge, a dɔɔɔɔɔn yi lu, alo Alatala a fala kii naxan yi.

Elise yi Naman nakendeya

5 Arami mangana gali kuntigin Naman yi rafan a kanna ma, binye gbeen yi saxi a yi, amasɔɔɔ Alatala nɔɔɔ fi Arami kaane ma a tan nan xɔɔɔ. Koni xeme wekilexi gbeeni ito, dogonfontɔɔɔɔ nan yi a ra. ² Na waxatini, Arami sofane bata yi fa dii temena nde ra konyiyani yengena nde xɔɔɔ sa keli Isirayila yamanani. Na nan yi Naman ma naxanla walikɛɛn na.

³ Na dii temen yi a fala a kanna naxanla xa, a naxa, "Nabiin naxan Samari taani, xa n kanna siga na fema, a a yiyalanma nen a dogonfonna ma." ⁴ Isirayila dii temen naxan fala, Naman yi sa na fala a kanna xa, mangana. ⁵ Arami mangan yi a fala a xa, a naxa, "Siga Samari taani, n bataxin nasigama nen Isirayila mangan ma." A yi siga, wure gbeti fixen kilo kɛɛɛ saxan jɔɔɔɔɔɔɔɔɔ a yii, e nun xemaan kilo tongo sennin e nun dugi fapin fu. ⁶ A yi bataxin xali Isirayila mangan xɔɔɔ, a yi sebexi naxan kui, a naxa, "Iki, n bata n ma gali

kuntigin Naman nasiga i ma naxan bataxini ito xalixi alogo i xa a dogonfonna dandan." ⁷ Isirayila mangan to na bataxin xaran, a a dugine yibɔɔ a ma, a yi a fala, a naxa, "Ala nan n na ba? N xa nɔɔ faxan tiye, hanma n maratangan ti? Nanfera a xemeni ito rafaxi n ma alogo n xa a rakendeya dogonfonna ma? E a mato, a waxi yengen nan fen fe yi n na."

⁸ Elise to a me a Isirayila mangan bata a dugine yibɔɔ a ma, a xeraan nasiga a faladeni mangan xa, a naxa, "Nanfera i ya dugine yibɔɔxi i ma? A lu a xa fa n fema, a kolonɛ nayi a nabina nde Isirayila yi."

⁹ Naman yi fa e nun a soone nun a wontorone, a ti Elise a banxin deɛ ra. ¹⁰ Elise yi xeraan nasiga a faladeni a xa, a naxa, "Siga, i sa i maxa Yuruden baani sanɔa ma solofere, i yiyalanma nen, i sarijan." ¹¹ Naman yi xɔɔɔ, a siga a fale, a naxa, "N nɔɔɔ a ma, nabiin minima nen a konna kui, a ti n yetagi, a Alatala maxandi a xinla ra, a Ala, a yiin ti n yire xɔɔɔɔɔɔɔ xun ma, a n ma dogonfonna dandan. ¹² Abana baan nun Parapara baan naxanye Damasi taani, ne mi fisa Isirayila xudene birin xa ba? N mi yi nɔɔɔ n maxɛ ne yi n sarijan ba?" Naman yi xete, a xɔɔɔɔɔɔɔn yi siga.

¹³ Koni, a walikɛɛn yi fa a fala a xa, e naxa, "N fafe, xa nabiin yi fe xɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nan maxɔɔɔɔɔɔɔ i ma nun, i mi yi na lige ba? Nanfera nayi, a naxan maxɔɔɔɔɔɔɔ i ma, i mi na rabama? I xɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ igeni gbansan, i sarijanma nen."

¹⁴ Nayi, a yi godo, a yi a xɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ Yuruden baani sanɔa ma solofere, lan sayibana falan ma, a fatin yi liga alo dii jɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ fatina, a sarijan.

¹⁵ Naman yi xete sayiban fema, e nun naxanye birin yi a fɔɔɔ ra. E to fa, a yete yita sayiban na, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata a kolon iki fa fala, ala yo mi na xɔɔɔ xɔɔɔɔɔ fari fɔɔ Isirayilaa Ala. N bata i mafan, tin i kiseen nasuxu n naxan soma i yii." ¹⁶ Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔɔ habadan Alatala yi n naxan batuma, n mi tinɛɛ." Naman yi a karahan. Koni a yi tondi. ¹⁷ Nayi, Naman yi a fala a xa, a naxa, "Bayo i tondixi, tin, sofali firin nɔɔɔ xɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ fupin naxan xale, na xa so n tan, i ya walikɛɛn yii, amasɔɔɔ n tan, i ya walikɛɛn mi fa wama saraxa gan daxin nun saraxan ba feni ala gbetɛ yo xa, fɔɔ Alatala keden peen xa. ¹⁸ N na Alatala maxandɛ naxan na, a xa yafe n ma feni ito yi: N kanna na so a ala Rimɔɔɔ batu banxini a xinbi sindeni, nxu birin nan nxu xinbi sinma han xɔɔɔɔɔɔɔ Rimɔɔɔ suxuren bun ma bayo a suxi n tan nan xɔɔɔ. Alatala xa yafe n ma ito a fe ra."

¹⁹ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga bɔɔɔɔɔ xunbenli." Naman yi keli Elise fema.

Gexasi a tantanna

Naman to makuya ndedi, ²⁰ Gexasi, sayibana Elise a walikɛɛn yi a fala a yete ma, a naxa, "Arami kaan Naman yi waxi naxan fi fe yi n kanna ma, a mi tinxi sese ra. N bata n kɔɔɔ habadan Alatala yi, n nan n gima nen a fɔɔɔ ra, n yi sa sena nde rasuxu a ra."

²¹ Nayi, Gexasi yi a gi Naman fɔɔɔ ra. Naman to a to, a gima a fɔɔɔ ra, a godo a wontoron kui a siga a ralan-deni, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfe ligaxi?" ²² A yi a yabi, a naxa, "Fefe naxi mi ligaxi. N kanna nan n nafaxi,

a n xa fa a fala i xa a nabi ganla foninge firin baxi fadeni nen a konni iki sa keli Efirami geya yireni. N bata i mafan, i xa gbeti fixen kilo tonge saxan so n yii e xa, e nun sali dugi firin." ²³ Naman yi a yabi, a naxa, "Tin i xa gbeti fixen kilo tonge sennin tongo e xa." A yi a karahan, a yi gbeti fixen tongo, a sa benbeli firin kui, a sali dugi firin so a yii, e nun a walike firinna naxanye a xalima Gexasi xa. ²⁴ E to geyaan fanna li, Gexasi yi e tongo walikene yii, a e raso banxini, a walikene raxete, ne yi siga.

²⁵ A mɔn yi siga a kanna fema. Elise yi a fala a xa, a naxa, "I kelixi minen, Gexasi?" A yi a yabi, a naxa, "N tan, i ya walikeen mi sigaxi dede." ²⁶ Koni Elise yi a fala a xa, a naxa, "I ɔɔɔ a ma a n mi na xemen toxɔ n xaxinli a yi tunganma a wontoron kui waxatin naxan yi, a fa i ralandeni? Koni, dugi faɔin nun gbetin nasuxu waxati mi a ra iki, hanma oliwi binle nun manpa binle † e nun xuruse xunxurin nun a xungbene nun konyi xemene nun konyi naxanle. ²⁷ Nayi, Naman ma dogonfonna xetema nen i ma e nun i ya denbayana habadan." Gexasi kelima Elise fema waxatin naxan yi, a fatin mafixaxi dogonfonna ra alo balabalan kesena.

Bunbi melenna yi bira igeni

6 Nabi ganla yi a fala Elise xa, e naxa, "A mato nxu tan nun i tan, en na en malanma denaxan yi mena xurun en ma. ² Xa i tin, nxu xa siga han Yuruden baan de, birin yi xalanbena nde fen menni, nxu yi malanden nafala menni en xa." Elise yi e yabi, a naxa, "E siga." ³ E tan nde yi a fala a xa, a naxa, "Tin i xa fa i ya walikene fɔɔɔ ra." A yi a yabi, a naxa, "N sigama nen." ⁴ A yi siga e fɔɔɔ ra. E to Yuruden baan li, e wudine sege. ⁵ E tan nde yi xalanbe segeni, a bunbi melenna yi bira igeni. A gbelegbele, a naxa, "N kanna, a xandixin na a ra!" ⁶ Sayiban yi a maxɔdin, a naxa, "A biraxi minen yi?" A yi a yita a ra. Nayi, Elise yi wudi yiina nde sege, a woli na yire kedenni, bunbi melenna yi te igen xun ma. ⁷ Elise mɔn yi a fala, a naxa, "A tongo." Na xemen yi a yiin nasiga, a tongo.

Arami sofane yeene yi danxu

⁸ Yengen yi Arami mangan nun Isirayila yamanan tagi, a yi sofa kuntigine malan, e xa e bode to. Na xanbi ra, a yi a ragidi a ganla xa daaxa denaxan yi. ⁹ Koni sayiban yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "I yete rakan-tan dangu feen na menni, amasɔɔ Arami kaane fama menni." ¹⁰ Isirayila mangan yi muxune rasiga menna kantandeni, sayiban denaxan mataxamaseri a xa.

Na yi raba sanpa ma wuyaxi, Elise yi Isirayila mangan nakolonma, na fan yi a ɔɔɔ luma. ¹¹ Arami mangan yi yifu na feene fe ra, a a walikene xili, a fala e xa, a naxa, "E mi a fale n xa, nde walima Isirayila mangan xa en ye?" ¹² A walike keden yi a fala, a naxa, "Muxu yo, n kanna mangana. Koni, Nabi Elise naxan Isirayila yi, i falan naxanye tima i xi banxini, na nan ne falama Isir-

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

ayila mangan xa." ¹³ Mangan yi a fala, a naxa, "E siga, a sa denaxan yi, e sa menna to, n xa a suxu." E yi fa a fala a xa, e naxa, "A Dotan taan nin." ¹⁴ A yi soone nun yenge so wontorone rasiga e nun gali gbeena, e sa so kɔe tagini e taan nabilin. ¹⁵ Sayibana walikeen yi keli xɔɔn, a mini, ganla nde yi taan nabilinxi soone nun wontorone ra. Sayibana walikeen yi a fala a xa, a naxa, "N kanna, en nanse ligama?" ¹⁶ A yi a yabi, a naxa, "I nama gaxu, amasɔɔ naxanye en fɔɔɔ ra, ne wuya dangu naxanye e fɔɔɔ ra." ¹⁷ Elise yi Alatala maxandi, a naxa, "N bata i mafan, n ma walikeen yeene rabi alogo a xa toon ti." Alatala yi walikeen yeene rabi, a geyane to rafexi soone nun yenge so wontoro tee kanna ra Elise rabilinni.

¹⁸ Arami kaane yi godo Elise fema. A yi Alatala maxandi falani ito ra, a naxa, "Sofani itoe yeene danxu." Alatala yi e yeene danxu, fata Elise a falan na. ¹⁹ Elise yi a fala sofane xa, a naxa, "Be xa mi kiraan na, taani ito mi a ra, e bira n fɔɔɔ ra, e xemen naxan fenma, n xa e xali na fema." A yi e xali Samari taani. ²⁰ E to so Samari taani, Elise yi a fala, a naxa, "Alatala muxuni itoe yeene rabi, e xa toon ti." Alatala yi e yeene rabi, e a to, e Samari taan tagini. ²¹ Isirayila mangan to e to, a fala Elise xa, a naxa, "N fafe, n xa e faxa?" ²² Elise yi a yabi, a naxa, "I mi e faxama. I darixi na muxune faxe nen ba, naxanye suxi yengeni? Burun nun igen so e yii, e xa e dege, e min, na xanbi ra, i e lu e siga e kanna fema." ²³ Isirayila mangan yi donse gbeen so e yii, e e dege, e e min, e siga e kanna fema. Arami ganle mi fa Isirayila bɔɔɔn yenge na waxatini.

Fitina kamena Samari taani

²⁴ Na dangu xanbini, Arami manga Ben-Hadada yi a ganla birin malan, e sa Samari taan nabilin yengeni.

²⁵ Na marabilinna fe ra, fitina kame gbeen yi so Samari yi, e yi na raxɔɔɔ ayi han sofali xun kedenna yi sarama gbeti gbanan tonge solomasexe, e nun ganba gbin kilo tagi yi sarama gbeti gbanan suulun nan na.

²⁶ Isirayila Mangan yi danguma yinna fari, naxanla nde yi gbelegbele a ra, a naxa, "Mangana, n kanna, nxu rakisi!" ²⁷ A yi a yabi, a naxa, "Xa Alatala mi i rakisi, n tan i rakise nanse ra? Murutu dɔnxe mi fa na, minse dɔnxe mi na." ²⁸ Mangan mɔn yi a maxɔdin, a naxa, "I waxi nanse xɔn?" A yi a yabi, a naxa, "Naxanla nde nan a falaxi n xa, a naxa, 'I ya diin ba. En na a don to, tila en yi n fan ma diin don.' ²⁹ Nxu bata n ma diin jin, nxu yi a don. Na xɔɔn bode, n yi a fala a xa, n naxa, 'I ya diin ba, en na a don.' Koni a bata a diin luxun." ³⁰ Mangan to naxanla falane me, a a dugine yibo, a dangu-matɔna yinna fari, yamaan yi a to a kasa benbenla ragodoxi a ma sununi a doamaan bun. ³¹ Mangan yi a fala, a naxa, "Ala xa n ɔɔɔ a naxun birin yi xa Safati a dii xemena Elise xunna lu a de to."

Elise yi kamen naxanna fe fala

³² Anu Elise yi dɔxi a banxini, fonne yi dɔxi a fema. Mangan yi muxuna nde rasiga a fema. Koni benun

xeraan xa so, Elise yi a fala fonne xa, a naxa, “E mato, faxa tiini ito muxun nafama n xunna segedeni n de! E tuli mati. Xeraan na fa, e deen balan, e a radinje ayi deen na. Yanla, en mi a kanna san xuiin mema a xanbi ra ba?”³³ Elise mɔn yi fala tiini singen, xeraan yeteen yi ti deen na, a yi mangan fala xuiin ti, a naxa, “Tɔɔni ito birin kelixi Alatala nan ma, n mɔn fa nɔe n yigi tiye nanse gbete mɔn na Ala yii?”

7 Elise yi a yabi, a naxa, “E tuli mati! E Alatalaa falan name! Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Waxatini ito yi tila, murutu fupin kilo fu nun firinna sɔɔma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo mɔɔɔɔnen nun naaninna, gbeti gbanan keden Samari taan so deen na.’”² Sofa kuntigin naxan nun mangan na a ra waxatin birin, na yi sayiban yabi, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “I a toma nen i yeene ra, koni i mi na donseen donma.”

Arami kaane yi keli e daaxadeni

³ Na waxatini, dogonfontɔ naanin yi dɔxi taan so deen dexɔn, naxanye a fala e bode xa, e naxa, “En luma be nanfera han en faxa?”⁴ Xa en na a fala a en xa so taani ito kui, en faxama nen bayo fitina kamen na yi. Xa en lu be fan yi, na fan en faxama nen. En siga, en sa en yete dentegɛ Arami kaane ganla daaxadeni, xa e en lu en nii ra, en kisi, xa e en faxa, en faxa.”⁵ Nayi, jinbanna ra e yi siga Arami kaane ganla daaxadeni. E to ganla daaxaden li, muxu yo mi yi na.⁶ Arami kaane ganla daaxadeni, Marigin bata yi wontorone nun soone gali gbeen xuiin namini menni, Arami kaane bata yi a fala e bode xa, e naxa, “Isirayila mangan bata Xiti kaane mangan nun Misiran kaane mangan sare fi en xili ma, alogo e xa e ganle rafa en yengedeni.”⁷ Ninbanna ra, e yi keli, e yi e gi, e yi bubune nun e soone nun e sofanle rabepin, e ganla daaxaden yi lu alo a yi kii naxan yi, e yi e gi alogo e xa e niine rakantan.⁸ Dogonfontɔne bata yi so ganla daaxaden danna ra, e so bubuna nde kui, e e dege, e e min, e gbetin nun xemaan nun dugine tongo, e sa e luxun. E mɔn yi fa so bubu gbete kui, e seene tongo, e sa a luxun.

Samari taan yi kɔɔya

⁹ E mɔn yi a fala e bode xa, e naxa, “En mi a ligaxi alo a daxa kii naxan yi. Xibaru fupin lɔɔn nan to, xa en dundu, en ti han xɔɔnna kenenna, tɔɔna en lima nen. En siga iki en sa manga banxin nakolon.”¹⁰ E siga, e taan deen kantan tiine xili, e a fala e xa, e naxa, “Nxu bata so Arami ganla daaxadeni, muxu yo mi na, muxu xui yo mi mema na yi, soo xidixine nun sofali xidixine nan na, e nun bubu rabepinxine alo e kanne e luxi kii naxan yi.”¹¹ Deɛ kantanne yi muxune xili, e yi e xe manga banxin kui.¹² Mangan yi keli kɔɔen na, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “Arami kaane naxan liga fe yi en na, n waxi na yeɛba feni e xa. Bayo e a kolon a kamena en ma, e bata keli ganla daaxadeni e sa e luxun burunna ra, e mirixi a ma, e naxa, ‘E na mini taani,

en na e jeɛene suxu, en so taani!’”¹³ Mangana sofa kuntigi keden yi a yabi, a naxa, “Soon naxanye luxi taani en suulun tongo ne ye, en muxune rasiga ne fari Arami kaane daaxan matodeni. Yanyina nde e faxama nen, koni e mɔn na lu be e tan nun Isirayila yamaan birin faxama nen.”¹⁴ E yi yenge so wontoron firin nun soone tongo, mangan yi xerane rasiga Arami ganla xɔn fendeni, a naxa, “E siga, e a mato.”¹⁵ E yi siga Arami kaane fɔɔɔ ra han Yuruden baani, kiraan birin yi rafexi dugine nun seene ra Arami kaane naxanye wole ayi e xɔɔɔɔn kui. Xerane yi xete, e yi a fala mangan xa.

¹⁶ Yamaan yi mini, e seene birin tongo Arami kaane ganla daaxadeni. Na waxatini, yamaan yi murutu fupin kilo fu nun firin sɔɔma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo mɔɔɔɔnen nun naanin gbeti gbanan kedenna ra fata Alatalaa falan na.¹⁷ Sofa kuntigin naxan nun mangan yi a ra waxatin birin, mangan bata yi deen kantan feen taxu na ra, koni yamaan yi na kuntigin yibodon deen na, a faxa, alo sayibana a fala kii naxan yi mangan to siga a fema.¹⁸ Sayiban bata yi a fala mangan xa, a naxa, “Waxatini ito yi tila, murutu fupin kilo fu nun firinna sɔɔma nen gbeti gbanan kedenna ra, e nun fundenna kilo mɔɔɔɔnen nun naanin, gbeti gbanan kedenna ra Samari deen na.”¹⁹ Anu, kuntigin sayiban yabi nen, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise fan yi a yabi, a naxa, “I a toma nen i yeene ra, koni i mi na donseen donma.”²⁰ Na feen nan a li, yamaan yi a yibodon deen na, a faxa.

Sunami kaana taruxun naɓanna

8 Elise naxanla naxan ma dii nii bira ayi, Elise yi a fala na xa, a naxa, “Keli, i siga, i tan nun i ya denbayana, denaxan na i kenɛn, i sa dɔɔɔ menni, amasɔɔ Alatala fitina kamen nafama nen yamanani jee solofere.”² Naxanli ito yi keli, a sayiban fala xuiin suxu. A yi siga, e nun a denbayana, a sa dɔɔɔ Filisiti kaane yamanani jee solofere.³ Jee solofere danguxina, naxanla yi fa keli Filisitine yamanani, a sa a banxin nun a xeene maxandi mangan na.⁴ Mangan nun sayibana walikeɛn Gexasi yi fala tiini, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, Elise fe gbeen naxanye birin liga, ne yeɛba n xa.”⁵ A yi ne yebama mangan xa waxatin naxan yi, Elise muxun nii bira ayi kii naxan yi, a naxanla naxan ma dii rakeli, na yi fa mangan mafandeni a banxin nun a xeena fe ra. Gexasi yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, a tan naxanla nan ito ra, e nun a diina, Elise naxan nakeli.”⁶ Mangan yi naxanla maxɔdin na feen na, naxanla yi a yeɛba a xa. Na xanbi ra, mangan yi a walike gbeena nde yamari, a naxa, “N waxi nen sese naxanli ito gbeen na, a birin xa raxete a ma, e nun a xeen munanfanna birin, fɔɔ a keli lɔɔn ma be han to.”

† Na feen sebexi Mangane firinden 7.2 kui.

Elise nun Xasayeले

⁷ Elise yi siga Damasi taani. Arami manga Ben-Hadada yi furaxi, e yi a fala a xa, e naxa, "Sayiban bata fa be." ⁸ Mangan yi a fala Xasayeले xa, a naxa, "Kisena nde tongo i siga sayiban fema, Alatala maxɔdin a tan yi, i yi a maxɔdin xa n yiyalanne n ma fureni ito ma." ⁹ Xasayeले yi siga Elise fema, a kisena nde xali a yii. Se faɲin naxan birin yi a yii Damasi taani, a yi na ndee sa ɲɔɲɔme tonge naanin xun ma. A to so, a yi a yita Elise ra, a yi a fala a xa, a naxa, "I ya diin Ben-Hadada, Arami mangan nan n nafaxi a faladeni i xa, a naxa, 'N yiyalanma nen fureni ito ma ba?'" ¹⁰ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i yi a fala a xa, i naxa, 'I yiyalanma nen.' Koni, Alatala bata a fala n xa a faxama nen." ¹¹ Sayiban yi a yeen kankan Xasayeले ra. Na xanbi ra, sayiban yi wuga. ¹² Xasayeले yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera, n kanna, i wugama?" Elise yi a yabi, a naxa, "Bayo n na a kolon i fe ɲaxin ligama nen Isirayila kaane ra, i teen soma nen taa senbemanen ra, i banxulanne faxama nen silanfana ra, i yi e dii futene yibutuxun, i yi e ɲaxalan fudi kanne kuine rabɔ ayi."

¹³ Xasayeले yi a fala, a naxa, "Koni senbetaren nan n tan i ya walikēen na alo barena, n nɔe na feene ra di?" Elise yi a fala a xa, a naxa, "Alatala bata a fala n xa a i findima nen mangan na Arami yamanani." ¹⁴ Xasayeले yi keli Elise fema, a fa a kanna fema. Ben-Hadada yi a maxɔdin, a naxa, "Elise nanse falaxi i xa?" Xasayeले yi a yabi, a naxa, "A n yabixi nen a i yiyalanma nen."

¹⁵ Na xɔɔn bode, Xasayeले yi bitinganna tongo, a yi a sin igeni, a so mangan yetagin xun na alogo a xa a ni-iraxinli gbeten a ma, mangan yi faxa. Xasayeले yi ti mangan ɲɔɲɔni.

Yehorami, Yuda mangana

Taruxune Firinden 21.5-20

¹⁶ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xemena mangayaan ɲee suulundeni, Yuda manga Yosafati a dii xemēen Yehorami yi findi mangan na Yuda xun na, ¹⁷ a barin ɲee tonge saxan e nun firin ti waxatin naxan yi. A yi ɲee solomasexe ti mangayani Yerusalen yi. ¹⁸ A wali kiin yi ɲaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasɔɔ a bata yi Axabi a dii temēna nde dɔɔɔ. Naxan ɲaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen. ¹⁹ Koni Alatala mi wa Yuda yamanan kala feni Dawuda fe ra, a walikena, amasɔɔ a layirin tongo nen Dawuda xa, a ɲɔɲɔni mi ɲanɲe mangayani habadan, a tan nun a diine.

²⁰ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murute Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔɔɔ e yete xa. ²¹ Yehorami yi siga Sayiri yi, e nun a yenge so wontorone birin. Kɔe tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ. Koni, Yuda sofane yi e gi, e siga e konni. ²² Edɔn kaane yi lu murute Yuda nɔ sɔɔɔ xili ma han to. Libina kaane fan murute nen na waxatini. ²³ Yehorami kewali dɔnɔxene, a naxanye birin ligaxi, ne seβexi Yuda mangane taruxu kedine kui. ²⁴ Yehorami to faxa, e yi a maluxun a ben-

bane fema Dawudaa Taani. A diina Axasiya yi ti a ɲɔɲɔni.

Axasiya, Yuda mangana

Taruxune Firinden 22.1-6

²⁵ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xemena mangayaan ɲee suulundeni, Yehorami a dii xemēna Axasiya yi findi mangan na Yuda xun na. ²⁶ Axasiya barin bata yi ɲee mɔɔɔɔe ti a findi mangan na waxatin naxan yi. A yi ɲee keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga xili Atali, Isirayila manga Omiri a mamandenna. ²⁷ A sigati kiin yi lu alo Axabi a denbayana, a yi fe ɲaxin liga Alatala yee ra yi alo Axabi a denbayana amasɔɔ e nun Axabi a denbayaan bata yi bira e bode yi lan futun ma. ²⁸ Axasiya yi siga Axabi a diin Yorami fɔɔɔ ra yengeni Xasayeले Arami mangan xili ma Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxɔɔ. ²⁹ Manga Yorami yi xete a fure deene dandandeni Yeserele taani Arami kaane naxanye sa a ma Ramoti yi, a to yi Arami manga Xasayeले yengema. Yuda manga Yehorami a dii xemēna Axasiya yi godo Yeserele yi Axabi a dii xemēn Yorami matodeni, amasɔɔ a yi furaxi.

Yehu, Isirayila Mangana

⁹ Nabi Elise yi nabi keden xili nabi ganla ye, a yi a fala a xa, a naxa, "I tagi xidi, i turen tongo. I siga Ramoti taani Galadi yi. ² I na so mēni, i Yehu toma nen, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna. I sa a tongo a lanfane tagi, i yi a xali a danna konko madunduxina nde kui. ³ I turen tongo, i yi a sa a xunni, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' Na xanbi ra, i banxin deen nabi, i gi, i nama ti!" ⁴ Nabi foningen yi siga Ramoti taani Galadi yi. ⁵ A to so, gali kuntigine yi dɔxi. A yi a fala, a naxa, "Kuntigina, falana n xɔn ma i xa." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "I waxi fala ti feni nde xa nxu ye?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan, kuntigina." ⁶ Yehu yi keli a so banxini, foningen yi turen sa a xunni, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata i sugandi Isirayila mangan na, Alatalaa yamana. ⁷ I Axabi a denbayaan faxama nen, i kanna. N na n ma walikene, n ma nabine wunla ɲɔɲɔma nen Yesabele ra, e nun Alatalaa walikene birin wunla. ⁸ Axabi a denbayaan birin faxama nen. Axabi gbeen naxan na, n na a birin naxɔrima nen, konyin nun xɔɔɔna Isirayila yi. ⁹ N na Axabi a denbayaan luma nen alo Yerobowan ma denbayana, Nebati a diina, e nun Basaa denbayana, Axiyaa diina. ¹⁰ Barene Yesabele donma nen Yeserele a bɔɔɔni, muxu yo mi taranma na naxan a maluxunma." Na xanbi ra, foningen yi banxin deen nabi, a gi.

¹¹ Yehu to mini siga a kanna walikene fema, e yi a maxɔdin, e naxa, "Nanse ligaxi? Nanfera daxuni ito faxi i fema?" Yehu yi e yabi, a naxa, "E muxu sifani itoe kolon e nun a nɔe naxan fale." ¹² Koni e yi kankanɲe a ma, e naxa, "I wule! Nxu yabi." A yi a fala e xa, a naxa, "A falan tixi n xa iki nun ikimaan nan na, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.'" ¹³ E birin yi e domane ba e ma mafuren, e yi e

sa Yehu sanna bun ma tedene ma, e xɔtaan fe, e sɔnɔ, e naxa, "Yehu nan mangan na!"

Yehu yi Manga Yorami faxa

¹⁴ Nayi, Yehu, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna, na yi yanfani tɔn Yorami xili ma. Na lixi nen Yorami nun Isirayila kaane birin yi Ramoti Galadi makantanma Xasayeleye yɛɛ ra, Arami mangana. ¹⁵ Manga Yorami bata yi xɛtɛ a furene dandandeni Yesereleye taani, Arami kaane a maxɔɔn naxanye ti, a to yi Xasayeleye yengɛma, Arami mangana. Yehu yi a fala, a naxa, "Xa ɛ waxɔnna na a ra, ɛ nama tin muxu yo yi mini taani siga xibarun nalideni Yesereleye yi." ¹⁶ Yehu yi te a wontoron kui, a yi siga Yesereleye yi, amasɔɔ Yorami yi saxi menni e nun Yuda manga Axasiya bata yi godo a matodeni.

¹⁷ Kantan muxun naxan yi tixi Yesereleye yinna xuntagi, na yi Yehu a ganla to fɛ. A yi a fala, a naxa, "N ganla nde toon fɛ." Yorami yi a yamari, a naxa, "Soo ragina nde tongo i yi a rasiga e yɛɛ ra e maxɔɔndideni xa bɔɔnesaan na a ra." ¹⁸ Soo ragiini yi siga Yehu yɛɛ ra, a fala Yehu xa, a naxa, "Mangana ito nan falaxi, a naxa, 'Bɔɔnesaan na a ra ba?'" Yehu yi a yabi, a naxa, "Nanse bɔɔnesaan na i tan xa? Bira n fɔɔɔ ra." Kantan muxun yi a yɛba Yorami xa, a naxa, "Xɛraan bata siga e fema koni a mi fama." ¹⁹ Yorami mɔn yi soo ragi gbɛtɛ rasiga, na yi fa e fema, a yi a fala Yehu xa, a naxa, "Mangani ito nan falaxi, a naxa, 'Bɔɔnesaan na a ra ba?'" Yehu yi a yabi, a naxa, "Nanse bɔɔnesaan na i tan xa? Bira n fɔɔɔ ra." ²⁰ Kantan muxun yi a yɛba Yorami xa, a naxa, "Xɛraan bata siga e fema koni a fan mi fama. Muxuni ito wontoro ragi kiin ligaxi alo Yehu, Nimisi mamandenna, amasɔɔ a ragima nen alo fatɔna."

²¹ Nayi, Yorami yi a yamari a e xa a wontoroni tɔn. A to a yitɔn, Isirayila manga Yorami e nun Yuda manga Axasiya, e birin yi siga e wontorone kui Yehu ralan-deni. E yi na ralan Naboti Yesereleye kaana a xɛɛn ma. ²² Yorami to Yehu to, a yi a fala a xa, a naxa, "Bɔɔnesaan na a ra ba?" Yehu yi a yabi, a naxa, "Bɔɔnesana! I a kolon i nga Yesabeleye mɔn ala gbɛtɛne batuma e nun a kɔɛrayaan nabama!" ²³ Yorami yi soon firifiri, a gi, a fala Axasiya xa, a naxa, "Yanfana, Axasiya!" ²⁴ Koni Yehu yi a xanla tongo a Yorami bun a tungun longonna ra a fari. Xali ma kunla yi sa mini a sondonni, Yorami yi bira a wontoron kui, a faxa. ²⁵ Yehu yi a fala a sofa kuntigin Bidikari xa, a naxa, "A tongo, i sa a woli Naboti Yesereleye kaana xɛɛn ma, i kɔɔn na xɔn ma i tan nun n tan yi soon fari fɔɔɔn naxan yi a fafe Axabi fɔɔɔ ra, Alatala yi gbaloni ito fala a ma: ²⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'N Naboti nun a diine wunla toxi nen xoro, n na i ligama na kii nin xɛɛni ito yi. Alatalaa falan nan na ra!' Nayi, a tongo i yi a woli ayi xɛɛn ma, fata Alatalaa falan na."

Yehu yi Axasiya faxa

Taruxune Firinden 22.7-9

²⁷ Yuda manga Axasiya to na to, a yi a gi Beti-Gan kiraan xɔn. Yehu yi a sagatan, a fa a fala a xɛmɛne xa a e fan xa Axasiya faxa. E yi a sɔɔn a wontoron kui, a yi

tema Guri geyaan kiraan xɔn waxatin naxan yi Yi-beleyami taan dɛxɔn. Axasiya yi a gi han Megido taani, a sa faxa na. ²⁸ A walikene yi a xali wontoron kui Yerusalɛn yi, e a maluxun a bilinganna kui a benbane fema Dawudaa Taani. ²⁹ Axasiya bata yi findi mangan na Yuda yi, Axabi a diin Yorami a mangayaan jɛɛ fu nun kedendeni.

Yesabeleye faxa fena

³⁰ Yehu yi so Yesereleye taani. Yesabeleye to na mɛ, a kalɛn sa a yɛɛn na, a xunxɛɛni tɔn, a ti foye soden na. ³¹ Yehu to yi danguma taan so dɛɛn na, Yesabeleye yi a fala a xa, a naxa, "I bata fa bɔɔɔ xunbenla ra ba, i tan naxan luxi alo Simiri naxan a kanna faxa?" ³² Yehu yi a yɛɛ rafindi sangansoon foye soden ma, a yi a fala, a naxa, "Nde n tan xɔn? Nde?" Walikɛ firin hanma saxan manga banxini, ne yi e yɛɛ ragodo a ma keli sangansoon kɔɔ ra. ³³ Yehu yi a fala ne xa, a naxa, "ɛ a woli bɔɔɔn!" E yi Yesabeleye woli bɔɔɔn, a wunla yi banxin nun soone kasi, Yehu yi a yibutuxun a yengɛ so wontoron na. ³⁴ Yehu yi so, a a dɛge, a a min, a yi a fala, a naxa, "Mangana dii tɛmɛn nan yi jaxalan dangatɔni ito ra, ɛ a maluxun bɛtɛ." ³⁵ E siga a maluxundeni, koni e a xun xɔnna nun a sanne nun a yii kuine nan tun to. ³⁶ E xɛtɛ a faladeni Yehu xa. Nayi, Yehu yi a fala, a naxa, "Alatala na nan fala fata Eli ra, a walikena, Tisibi kaana, fa fala barene Yesabeleye suben donma nen Yesereleye a xɛɛn ma, ³⁷ Yesabeleye binbin luma nen xɛɛn ma alo kuru-na, nayi muxu yo mi nɔɛ a fale, fa fala 'Yesabeleye na a ra.'"

Axabi a denbayaan halagi fena

10 Axabi a diin muxu tonge solofere nan yi Samari taani. Yehu yi bataxine sɛbɛ a e rasiga taan sofa kuntigine ma e nun fonne Yesereleye taani Samari yi, e nun muxun naxanye Axabi diine maxuruma. A yi a sɛbɛxi, ² "Iki, ɛ na kedini ito masɔɔ, bayo ɛ kanna diine ɛ fema e nun yengɛ so wontorone nun soone ɛ fema e nun taa rakantanxina nde nun yengɛ so seene ɛ yii, ³ nayi, ɛ ɛ kanna diina nde sugandi mangan na ɛ kanna diine ye naxan fisa e birin xa e nun naxan lan a xa findi mangan na, ɛ na ti mangayani. Na xanbi ra, ɛ n yengɛ, ɛ yi ɛ kanna denbayaan xun mayengɛ." ⁴ Koni, e yi gaxu han, e a fala e bode tagi, e naxa, "Xa manga firin mi a nɔ, en tan a nɔn di?" ⁵ Manga banxin kuntigin nun taan kuntigin nun fonne nun muxun naxanye Axabi a diine maxuruma, ne yi xɛraan nasiga a faladeni Yehu xa, e naxa, "I ya walikene nan nxu ra, i na naxan yo fala nxu xa, nxu na nan ligama. Nxu mi muxu yo tima mangan na. Naxan nafan i ma, na liga."

⁶ Yehu mɔn yi bataxin firinden sɛbɛ e ma, a yi sɛbɛxi naxan kui, a naxa, "Xa ɛ n tan nan xa, xa ɛ xuruxi n ma, ɛ kanna diine xunne sɛge e dɛ, ɛ fa n fema Yesereleye taani tila xɔɔnni waxati kedenni ito yi." Anu mangana diine muxu tonge solofere yi taan muxu gbeene konne nin, naxanye yi e maxuruma. ⁷ Bataxin to so, e

† Na feen mɔn sɛbɛxi Mangane Singen 21.23 kui.

yi mangana dii tonge soloferene suxu, e yi e kɔɛ raxaba, e yi e xunne sa benbenla kui, e yi e xali Yehu yɛɛ ra Yesereli yi. ⁸ Xeraan yi fa Yehu rakolon, a yi a fala a xa, a naxa, "E bata fa mangana diine xunne ra." Yehu yi a yamarin fi, a naxa, "E e sa kuru firinna ra taan so dɛɛn na han xɔtɔnni." ⁹ Xɔtɔnni, Yehu yi mini, a yi a yita yamaan birin na, a yi a fala e xa, a naxa, "E tan nan tinxin. N tan bata yanfan so n kanna ma, n yi a faxesa. Anu, nde itoe birin faxaxi?" ¹⁰ Nayi, e bata a kolon, fa fala Alatalaa falan naxan yo tixi Axabi a denbayaan xili ma, na sese mi luma a rabataren na. Alatala bata ne rakamali a falan naxanye ti fata a walikena Eli ra."

¹¹ Naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Yesereli yi, Yehu yi ne faxesa, a kuntigine nun a xɔyine nun a kide kiine, a mi keden peen lu.

Yehu yi Axasiyaa denbayaan xemene faxesa

¹² Na xanbi ra, Yehu yi keli a siga Samari taani. A to fa Beti-Ekedi yɛɛɛ rabane malandena, ¹³ Yehu yi Yuda manga Axasiya kon kaane li na. A yi e maxɔdin, a naxa, "Nde e tan na?" E yi a yabi, e naxa, "Axasiya kon kaane nan nxu ra, nxu sigan mangana denbayaan xɔntɔndeni, e nun mangana ngaa denbayana." ¹⁴ Yehu yi a fala a sofane xa, a naxa, "E e ɲɛɲene suxu." E yi muxu tonge naanin ɲɛɲene suxu, e yi e kɔɛ raxaba, e yi e woli Beti-Ekedi xɔɲinna ra, Yehu mi muxu yo lu a nii ra.

Yehu nun Yehonadabu

¹⁵ Yehu to keli mɛnni, a yi naralan Yehonadabu ra, Rekabu a diina, naxan fa a ralandeni. A yi a xɔntɔn, a a fala a xa, a naxa, "I bɔɲɛn saripan n ma fe yi ba, alo n gbeen saripan i ya fe yi kii naxan yi?" Yehonadabu yi a yabi, a naxa, "A na kii nin." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "Xa a na kii nin, i yiin so n yii." Yehu yi a rate a fema a wontoron kui, ¹⁶ a yi a fala a xa, a naxa, "Fa n fema, n ma xanuntenyaan naxan Alatala xa, i na toma nen." A yi a xali a yenge so wontoron kui.

¹⁷ Yehu to so Samari taani, naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Samari yi, a yi ne faxesa, a yi e ɲan fefe fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa.

Baali kii muxune faxesa fena

¹⁸ Na xanbi ra, Yehu yi yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, "Axabi walixi nen Baali xa ndedi, Yehu walima nen a xa han!" ¹⁹ Iki, e Baali kii muxune birin xili n fema, a walikene nun a saraxaraline birin, keden nama lu, amasɔtɔ n waxi saraxa gbeen ba feni Baali ma. Naxan yo na lu a fataren na, na mi kisima." Yehu yi wulen nan falama alogo a xa Baali a walikene faxesa. ²⁰ A yi a fala, a naxa, "E sanla nde yitɔn Baali xa." E a yitɔn. ²¹ Yehu yi xerane rasiga Isirayila birin yi, Baali a walikene birin yi fa, keden mi lu naxan mi fa, e so Baali a banxini, Baali a banxin yi rafe keli fɔxɔ kedenni han fɔxɔ kedenni. ²² Naxan yi dugi ramaraden kantanma, Yehu yi a fala na xa, a naxa, "Dugine ramini Baali a walikene birin xa." Na yi dugine ramini e xa. ²³ Nayi, Yehu yi fa Baali a banxini e nun Rekabu a diin Yehonadabu.

Yehu yi a fala Baali a walikene xa, a naxa, "E yɛɛ rakonin e rabilinni, e a mato, alogo Alatalaa walikɛɛn se nama lu be, koni Baali a walikene nan tun xa lu be." ²⁴ E yi so saraxane nun saraxa gan daxine fideni Baali ma.

Yehu bata yi muxu tonge solomasɛɛ ti tandeni, a yi a falaxi naxanye xa, a naxa, "N muxun naxanye soma e yii naxan na a gbeen lu a siga, e tan nan faxama a ɲɔxɔni." ²⁵ E to yelin saraxa gan daxine fideni, Yehu yi a fala sofane nun e kuntigine xa, a naxa, "E so, e e faxesa, keden nama mini." E yi e faxesa silanfanna ra. Sofane nun e kuntigine yi e woli ayi mɛnni, e siga han taani Baali a banxini. ²⁶ E yi gɛmɛ ki daxine ramini Baali a banxin kui, e yi e gan. ²⁷ E yi Baali gɛmɛ ki daxin kala, e mɔn yi Baali a banxin fan nabira, e yi suturadene rafala, naxanye na han to. ²⁸ Yehu Baali kiina fe raxɔri Isirayila yi na kii nin. ²⁹ Koni a mi xɛtɛ Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fɔxɔ ra, naxan Isirayila yamaan nadin ɲinge dii xema daxine batu feen ma Beteli nun Dan yi. ³⁰ Alatala yi a fala Yehu xa, a naxa, "Naxan fan n yɛɛ ra yi, i bata na liga. Naxan birin yi n sagoon na, i na liga Axabi a denbayaan na. Nanara, i ya diine luma nen mangayani Isirayila yi han i yixɛtɛ naanindena." ³¹ Koni, Yehu mi sigan ti a xaxinla birin yi mume Alatalaa sariyan xɔn, Isirayilaa Ala. Yerobowan Isirayila radin yulubin naxanye ma, a mi xɛtɛ ne fɔxɔ ra mume.

³² Na waxatini, Alatala yi nde ba fɔɔ Isirayilaa bɔxɔn na, Xasayele Arami kaane mangan yi e nɔ Isirayila dan na birin na. ³³ Keli Yuruden baani han sogeteden binni, a yi Galadi yamanan birin nɔ, Gadi kaane nun Ruben kaane, e nun Manase kaane, keli Aroyeri taani Arinon xuden dexɔn han Basan. ³⁴ Yehu kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilena, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ³⁵ Yehu to faxesa, e yi a maluxun Samari taani. A dii xɛmɛn Yehowaxasi yi ti a ɲɔxɔni. ³⁶ Yehu ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun solomasɛɛ nan ti mangayani Samari taani Isirayila xun na.

Atali, Yuda manga ɲaxanla fe

Taruxune Firinden 22.10-12

11 Atali, Manga Axasiya nga to a to, a diin bata faxesa, a keli a yi yamarin fi a mangan bɔnɔnna birin xa faxesa. ² Koni e to yi e faxesa feni, Yehoseba, Manga Yehorami a dii tɛmɛna, Axasiya xunyen yi Axasiyaa dii xɛmɛn Yowasa tongo, a yi a ba mangana diine ye, benun e xa e faxesa. A yi a luxun konkona nde kui sadene yi denaxan yi e nun ɲaxanla naxan diin masuxuma. A sa luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxesa. ³ A yi lu luxunxi Yehoseba fema ɲɛɛ sennin Alatala Batu Banxini. Atali nan yi mangayani na yamanani.

Yowasa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 23.1-21

⁴ ɲɛɛ solofere dangu xanbini, Yehoyada yi xerane rasiga Kereti sofa kuntigine nun mangan makantan sofane xilideni, a yi fa e ra a fema Alatalaa banxini. A yi layirin xidi e tagi, a yi e rakɔɔ Alatalaa banxini, a yi mangana diin yita e ra. ⁵ Na xanbi ra, a yi yamarin itoe

so e yii, a naxa, “E ito nan ligama. Naxanye lanma e xa wali Matabu Լճ՝նի է չէ, ndee sigama mangana banxin nan kantande yi, ⁶ ndee Suri dēen na, ndee dēen naxan kantan tiine xanbi ra. E birin luma e masarē ikiini banxin kantandeni. ⁷ E gali bode firinna, naxanye mi walima Matabu Լճ՝նի, ne kantanna tima Alatala Batu Banxini mangan yireni. ⁸ E mangan nabilinma nen yiren birin yi, yenge so seene e birin yii, naxan yo na a maso e safan na, e na faxama nen. E luma nen mangan yireni, a nema sigē yire yo yi.”

⁹ Saraxaraliin Yehoyadaa yamarin naxanye birin fi sofa kungtine ma, e ne liga. E birin yi e sofane tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Լճ՝նի e nun naxanye yi a ԲՈԼՄա Matabu Լճ՝նի, e siga saraxarali Yehoyada fema. ¹⁰ Saraxaraliin yi tanbane nun ye masansan wure lefane so sofa kungtine yii naxanye yi kelixi Manga Dawuda yii Alatala Batu Banxini. ¹¹ Sofane yi mangan nabilin yenge so seene e birin yii, e ti ԲՈԼ banxin yiifari Բճ՝նի han a kōmen Բճ՝նի saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi. ¹² Saraxaraliin Yehoyada yi mangana diin maso, a yi mangaya taxam-aseri kōmōtin nun sereya kedin so a yii. E yi a sugandi, e a findi mangan na, e yi e yiine bōnbō, e naxa, “Ala xa sii xunkuyen fi mangan ma!”

¹³ Atali yi sofane nun yamaan xuiin mē, a yi fa yamaan fema Alatalaa banxini. ¹⁴ A yi mangan to tixi senbetenna dēxōn so dēen na, fata namunna ra. Sofa kungtine nun xōta fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sēwaxi, e yi xōtaan fema. Koni, Atali yi a domani bō a ma, a gbelegbele, a naxa, “Yanfana! Yanfana!” ¹⁵ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kungtine ma naxanye yi sofa ganla xunna ra, a naxa, “E a ramini yamaan fari ma, naxan na bira a Բճ՝նի ra, e na faxes silanfanna ra.” Amasōtō saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, “E nama a faxes Alatala Batu Banxini.” ¹⁶ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni soone soon karaan naxan xōn, e sa a faxes mēni.

Yehoyadaa kiine yi masara

Taruxune Firinden 23.16-21

¹⁷ Yehoyada yi layirin xidi Alatala nun mangan nun yamaan tagi, alogo na yamaan xa findi Alatalaa yamaan na, a mōn yi lanna raso mangan nun yamaan tagi. ¹⁸ Yamanan yamaan birin yi so Baali batu banxini, e a kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Matan faxes saraxa ganden yetagi, Baali kii muxuna. Saraxarali Yehoyada yi kantan tiine dōxō Alatala Batu Banxini. ¹⁹ A yi Kereti sofa kungtigin e nun sofane tongo, e nun yamanan yamaan birin, e yi mangan nagodo Alatala Batu Banxini, e so manga banxini kantan tiine so dēen kiraan xōn ma. Nayi, Yowasa yi dōxō mangane gbedeni. ²⁰ Yamanan yamaan birin yi sēwani. Taan yi xunbeli Atali faxes xanbini silanfanna ra manga banxini.

Yowasa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 24.1-14

12 Yowasa findi mangan na a Երս Երս Երս solofereden nan ma. ² Yehu a mangayaan Երս soloferedeni,

Yowasa yi findi mangan na, a yi Երս tonge naanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Sibiya, Beriseba kaana. ³ Naxan fan Alatala yēē ra yi, Yowasa yi na liga saraxaraliin Yehoyadaa siimayaan waxatin birin yi, amasōtō a bata yi a xuru a fajin na. ⁴ Koni, a mi taan kidene kala mume, yamaan mōn yi saraxane bama, e wusulanne gan menne yi.

⁵ Yowasa yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “Gbetin naxan fama Alatala Batu Banxini, e lan e yi na malan, gbetin naxan findixi dē ti gbetin na, hanma naxan Երս Երս a fi. ⁶ Saraxaraline xa e seene rasuxu, e yi e findi Ala Batu Banxini tōn seen na, denaxan yo nema kalaxi.”

⁷ Anu, Manga Yowasaa mangayaan Երս Երս nun saxandena a liye, banxin denaxan yi lanma a xa yitōn, saraxaraline munma yi na yitōn singe. ⁸ Manga Yowasa yi saraxaraliin Yehoyada xili e nun saraxaraliin bonne, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera banxin denaxan lan a xa yitōn e mi mēni tōnxi? Sōtōn, e mi fa gbeti rasuxuma e gbeti malanne yii, koni e fama a ra nen a findi Ala Batu Banxini tōn seen na.” ⁹ Saraxaraline yi lan a ma a e nama gbeti rasuxu yamaan na, e nun e nama findi banxini tōn muxune ra. ¹⁰ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi kankira keden tongo, a yi a deraganla sōxōn, a dōxō saraxa ganden fema Ala Batu Banxin so dēen yiifari Բճ՝նի. Saraxaraliin naxanye yi dēen kantanma, muxune yi fama gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, ne yi na birin sama nen kankiraan kui. ¹¹ E na yi a to gbeti gbege bata sa kankiraan kui, mangana sebēli tiin nun saraxarali kungtigin yi gbetin yatēma nen naxan bata yi so Alatala Batu Banxini, e yi a sa benbenla kui. ¹² Na xanbi ra, e yi gbetin so wali kungtine yii naxanye yi lanma e xa Alatala Batu Banxini tōn. Na gbetin yi soma kamudēene nun walikene nan yii naxanye yi walima Alatala Batu Banxini, ¹³ e nun banxi dōxōn nun gēme sonle. E mōn yi wudin sara e nun gēme masolixine nun seen naxanye birin lan e xa findi Alatala Batu Banxini tōn seen na. ¹⁴ Koni e fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, na mi findi gbeti fixē barama sara seen xan na, hanma filene hanma saraxarali igelengenne, hanma xōtane, hanma goronna xēma daxina hanma gbeti fixē daxina. ¹⁵ E yi na gbetin so walikene yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tōn. ¹⁶ Naxanye yi walikene saren fima, ne mi yi maxōdinma sese ma, amasōtō e yi walima tinxinna nin. ¹⁷ Yangin saraxa gbetin nun yulubi xafari saraxa gbetin mi yi xalima Alatala Batu Banxini. Saraxaraline nan gbee yi ne ra.

Yowasaa mangayaan najanna fe

Taruxune Firinden 24.23-27

¹⁸ Nayi, Arami mangan Xasayeleye yi siga Gati taan yengēdeni, a denaxan tongo. Xasayeleye yi a miri Yerusalen fan yenge feen ma. ¹⁹ Koni, Yuda mangan Yowasa yi se sarixanxine birin tongo, a benbane bata yi naxanye rasarixan, Yosafati nun Yehorami nun Axasiya, Yuda mangane, e nun a tan yetēen bata yi naxanye rasarixan. A mōn yi xēmaan tongo naxan birin yi Alatala Batu Banxini nafulu ramaraden nun manga banxin

nafulu ramaradeni. A yi na birin xali Arami mangan Xasayeleye yee ra naxan mi siga Yerusalen yengedeni.

²⁰ Yowasa kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane kewali kedine kui. ²¹ A walikene yi yanfan so a ma, e Yowasa faxesa Beti-Milo yi, kiraan naxan godon Sila yi. ²² A walikene yi a faxesa, Simeyati a diin Yosabadi nun Someri a diin Yehosabadi. Yowasa yi faxesa, e yi a maluxun a benbane fema, Dawudaa Taani. A diina Amasiya yi dɔxɔ a ɔɔɔɔni mangayani.

Yehowaxasi, Isirayila Mangana

13 Yuda manga Axasiyaa diin Yowasaa mangayaan ɔɔɔɔ mɔɔɔɔɔɔɔɔ nun saxandeni, Yehu a diin Yehowaxasi yi findi Isirayilaa mangan na Samari taani. A yi ɔɔɔɔ fu nun solofere ti mangayani. ² Naxan ɔɔɔɔ Alatala yee ra yi, a yi na liga. Nebati a diin Yerobowan yulubin naxanye liga, a fan yi ne liga, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a mi xete e fɔxɔ ra mumɛ. ³ Alatala yi xɔɔɔ Isirayila kaane ma han! A yi e so Arami manga Xasayeleye yii, e nun a diin Ben-Hadada. E yi lu Isirayila kaane xun na waxati wuyaxi. ⁴ Nayi, Yehowaxasi yi Alatala maxandi. Alatala yi a yabi, amasɔɔɔ Arami mangan yi tɔɔɔɔ naxan sama Isirayila fari a bata yi na to. ⁵ Alatala yi xunbana nde so Isirayila yii. Isirayila kaane yi ba Arami kaane yii, e lu e bubune kui alo a fɔɔɔɔni. ⁶ Koni e mi xete Yerobowan ma denbayaan yulubine fɔxɔ ra mumɛ, naxan Isirayila ti yulubin ma. E fan yi lu ne lige. Hali Asera kide gbindonna lu nen bitinxi Samari taani. ⁷ Yehowaxasi a ganla bata yi kala fɔ soo ragiin muxu tonge suulun e nun yenge so wontoro fu e nun sofa wuli fuun naxanye yi sigan tima e sanni. Arami mangan bata yi a ganla muxune raxɔri, a e lu alo burunburunna. ⁸ Yehowaxasi kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ⁹ Yehowaxasi yi faxesa, e yi a maluxun Samari taani. A diin Yowasi yi ti a ɔɔɔɔni.

Yowasi, Isirayila Mangana

¹⁰ Yuda mangan Yowasa ɔɔɔɔ tonge saxandeni, Yowasi Yehowaxasi a diin yi findi Isirayila mangan na Samari taani. A ɔɔɔɔ fu nun sennin ti mangayani. ¹¹ Naxan ɔɔɔɔ Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubi yo fɔxɔ ra, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a yi lu a lige. ¹² Yowasa kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, a wekilena, e nun Yuda manga Amasiya to yenge, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ¹³ Yowasi yi faxesa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. Yerobowan yi dɔxɔ a ɔɔɔɔni mangayani.

Nabi Elise kewali dɔnxene

¹⁴ Saya furen yi Elise suxu. Benun a xa faxesa, Isirayila manga Yowasi yi fa a fema, a yi wuga a fe ra, a naxa, "N baba! N baba! I tan dangu Isirayila yenge so wontorone nun a soo ragine ra!" ¹⁵ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Xanla nun xalimakunle tongo." A yi xali keden tongo e nun xalimakunle. ¹⁶ Elise mɔɔɔɔ yi a fala Isirayila

mangan xa, a naxa, "Xanla bandun." A to a bandun, Elise yi a yiine sa mangan yiine fari, ¹⁷ a yi a fala a xa, a naxa, "Banxin sogetede binna foye soden nabi." A yi a rabi. Elise yi a fala a xa, a naxa, "A woli." A yi a woli. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Xunba xalimakunla ni ito ra Alatala mabinni, xunba xalimakunla na a ra Arami kaane xili ma, i Arami kaane nɔma nen Afeki yi han i yi e raxɔri." ¹⁸ Elise mɔɔɔɔ yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Xalimakunle tongo." A yi e tongo. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Bɔxɔɔɔ garin." A yi ɔɔɔɔ garin dɔxɔ saxan, a yi a dan. ¹⁹ Sayiban yi xɔɔɔ a xili ma, a naxa, "A yi lan nun i xa a garin suulun hanma sennin. Nayi, i yi nɔɔ Arami kaane raxɔre nen. Koni iki, i e nɔma nen dɔxɔ saxan tun."

²⁰ Elise yi faxesa, e yi a maluxun. Na ɔɔɔɔ kuyebani, Moyaba kaane ganle yi so yamanani. ²¹ Lɔxɔna nde, Isirayila kaane yi muxuna nde maluxunma, nanunna e yi Moyaba ganla nde to, e yi binbin bira Elise gaburun na. Binbin yi sa Elise xɔɔne li, a nii yi bira ayi, a ti a sanne xunna.

Isirayila yi Arami yenge

²² Xasayeleye, Arami mangan bata yi Isirayila tɔɔɔ Yehowaxasi a siimayaan birin yi. ²³ Koni Alatala yi kininkinin e ma, a yi e mafelu, a yi a yee rafindi e ma masɔɔɔ a layirin xɔɔɔ e nun Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba tagi. A mi wa e halagi feni, han to a mi e rawoli ayi. ²⁴ Xasayeleye, Arami mangan yi faxesa, a diin Ben-Hadada yi ti a ɔɔɔɔni. ²⁵ Yehowaxasi a diin Yowasi yi taa tongoxine rasuxu Ben-Hadada ra, Xasayeleye a diina. Xasayeleye bata yi taani itoe tongo yengeni Yowasi fafe Yehowaxasi yii. Yowasi yi a nɔ sanɔa ma saxan, a Isirayila taa tongoxine suxu yengeni.

Amasiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 25.1-4 nun 25.11-12

14 Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi ɔɔɔ firinden, Yowasaa diina Amasiya yi findi mangan na Yuda xun na. ² A findi mangan na a ɔɔɔ mɔɔɔɔɔɔɔɔ nun suulunden nan ma, a ɔɔɔ mɔɔɔɔɔɔɔɔ nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yehoyadan, Yerusalen kaana. ³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni a tinxinyaan mi liga alo a benba Dawuda. A liga nen alo a fafe Yowasa a liga kii naxan yi. ⁴ A mi taan kidene kala mumɛ, yamaan mɔɔɔ yi saraxane bama menne yi, e wusulanna gan na.

⁵ Amasiyaa mangayaan to senbe ɔɔɔɔ, a walikɛɛn naxanye a fafe faxesa, e yi ne faxesa. ⁶ Koni, a mi faxesa tiine diine faxesa, lan Musaa sariya kedina falan ma, Alatala yamarini ito fi denaxan yi, a naxa, "Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra." †

† Sariyane 24.16

⁷ A yi Edon kaan muxu wuli fu faxa פֶּדוֹן Lanbanni. Na yengeni, a yi Sela taan suxu, a yi a xili sa Yokatili, na xinla nan men xun ma han to.

Taruxune Firinden 25.17-28

⁸ Nayi, Amasiya yi xerane rasiga Isirayila mangan Yowasi ma, Yehowaxasi a diina, Yehu mamandenna, a naxa, "Fa, en fa yenge." ⁹ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, "Liban tansinna nde xeraan nasiga nen a faladeni Liban suman wudin xa, a naxa, 'I ya dii temen fi n ma dii xemen ma futun na!' Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonje. ¹⁰ I yete matxoma a i bata Edon kaane no. I wasa so i ya binyeni, i lu i konni. Nan-fera i mon fe naxin foloma naxan sa rajanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?" ¹¹ Koni, Amasiya mi a tuli mati a ra. Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Semesi taani Yuda yamanani. ¹² Isirayila kaane yi Yuda kaane no, e birin yi e gi, e siga e konne yi. ¹³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Semesi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi fa Yerusalen taani, a yi taan nabilinna yinna nongonna ye tonge naanin kala Yerusalen yinna ra, keli Efirami deen ma han Songen Ma dena. ¹⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se fapin naxanye birin yi Alatala Batu Banxin nun manga banxin nafulu ramaradene yi, a yi ne tongo, a mon yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

¹⁵ Yowasi kewali donxene, a naxanye birin liga, a wekilena, a to Yuda mangana Amasiya yenge, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ¹⁶ Yowasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. A diin Yerobowan yi ti a jaxoni.

¹⁷ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mon yi jee fu nun suulun soto siimayaan na. ¹⁸ Amasiya kewali donxene sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. ¹⁹ E yanfan so a ma Yerusalen yi, a yi a gi siga Lakisi taani, koni e siga a faxa ra Lakisi yi, e sa a faxa menni. ²⁰ E yi a xali soone fari, e yi a maluxun Yerusalen yi a benbane fema Dawudaa Taani.

Taruxune Firinden 26.1-2

²¹ Yuda yamaan birin yi Asari tongo a jee fu nun senninna ma, e yi a findi Yuda mangan na a fafe Amasiya jaxoni. ²² Asari yi Elati taan ti, a raso Yuda senben bun ma, Manga Amasiya faxa xanbini.

Yerobowan firindena, Isirayila Mangana

²³ Yuda mangan Yowasaa diina Amasiyaa mangayaan jee fu nun sulundeni, Isirayila mangan Yowasi a diin Yerobowan yi findi mangan na Samari taani. A yi jee tonge naanin e nun keden ti mangayani. ²⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga, a mi xete Yerobowan ma yulubi yo faxa ra, Nebati a diina, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. ²⁵ Yamanan bonne bata yi jaxoni naxanye ba Isirayila jaxone ra, a tan nan ne suxu yengeni, a Isirayila yamanan danne sa keli Lebo-Xamata taan ma han sa daxe faxa Ige Daraan na, fata Alatala falane ra Isirayilaa Ala, a naxanye ti Nabi Yunusa

xa, Amitayi Gati-Xeferi kaana diina, a walikena. ²⁶ Alatala bata yi Isirayilaa jaxoni to, konyin nun jaxoni. Muxu yo mi yi na naxan yi Isirayila maliye. ²⁷ Koni Alatala mi yi a ragidixi a yamanan naxoni, nanara a yi a xunba fata Yerobowan na, Yowasi a diina.

²⁸ Yerobowan kewali donxene, a naxanye birin liga, a wekilena yengeni, e nun Damasi taan nun Xamata taan naso Isirayila senben bun kii naxan yi, naxanye bata yi findi Yuda gbeen na, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ²⁹ Yerobowan yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema, Isirayila mangane. A diin Sakari yi ti mangayani a jaxoni.

Asari, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 26.3-4

15 Isirayila manga Yerobowan ma mangayaan jee jaxoni nun soloferedeni, Manga Amasiyaa diina Asari yi findi mangan na Yuda yi. ² A findi mangan na a jee fu nun senninden nan ma, a yi jee tonge suulun e nun firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalen kaana. ³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi. ⁴ Koni a mi taan kidene kala mume, yamaan mon yi saraxane bama, e wusulanna gan menne yi. ⁵ Alatala yi dogonfonna ramini mangan ma, a lu a danna banxina nde kui han a faxa waxatina. A dii xemen Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoe a ra.

⁶ Asari kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. ⁷ Asari yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Yotami yi ti a jaxoni.

Sakari, Isirayila Mangana

⁸ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomaxedeni Yuda yi, Yerobowan ma diin Sakari yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a yi a mangayaan liga kike sennin. ⁹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine faxa ra mume, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. ¹⁰ Yabesi a diin Salun yi yanfan so a ma, a yi Sakari faxa, a ti a jaxoni. ¹¹ Sakari kewali donxene sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ¹² Na feene rakamali na kii nin alo Alatala a fala kii naxan yi Yehu xa, a naxa, "I ya diine luma nen mangayani Isirayila xun na han i yixeten naanindena."

Salun, Isirayila Mangana

¹³ Yuda manga Yusiya jee tonge saxan e nun solomanaanindeni, Salun ma diin Yabesi yi findi mangan na Yuda yi. A yi kike keden ti mangayani Samari taani. ¹⁴ Gadi a diin Menahemi yi keli Tirisa taani siga Yabesi a diin Salun xili ma Samari taani, a yi a faxa, a findi mangan na a jaxoni. ¹⁵ Salun kewali donxene, a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ¹⁶ Na danguxina, Menahemi yi keli Tirisa taani, a sa

Tifisa taan yenge, a yi na kaane birin faxa e nun a rabilinna muxune. A yi naxalan fudi kanne birin kuiin nabɔ ayi. A na liga nen bayo e mi e taan deene rabixi a yee ra.

Menahemi, Isirayila mangana

¹⁷ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solo-manaaninden Yuda yi, Gadi a diin Menahemi yi findi mangan na Isirayila yi. A yi jee fu ti mangayani Samari taani. ¹⁸ Naxan naxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mangayaan waxatin birin yi, a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fox ra mume, naxan Isirayila ti yulubin ma. ¹⁹ Puli, Asiriya mangan yi fa Isirayila xili ma, Menahemi yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan so Puli yii, alogo a xa a mali a mangayaan senbe sodeni. ²⁰ Nafunla yi Isirayila kaan naxanye yii, Menahemi na gbetin ba ne nan yii, alogo a xa a so Asiriya mangan yii, e keden kedenna birin yi gbeti fixen kilo tagi nan bama mudun na. Nayi, Asiriya mangan yi xete, a mi lu yamanani.

²¹ Menahemi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui. ²² Menahemi yi faxa, a diin Pekaxiya yi ti a jaxɔni.

Pekaxiya, Isirayila mangana

²³ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulundeni, Menahemi a diin Pekaxiya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee firin ti mangayani. ²⁴ Naxan naxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi a xun xanbi so Nebati a diin Yerobowan ma yulubini, naxan Isirayila ti yulubin ma. ²⁵ Mangana sofa kuntigina nde nan yi Remaliyaa diin Peka ra. A yi yanfan so Manga Pekaxiya ma. A yi Galadi sofaan muxu tonge suulun tongo, a yi Pekaxiya faxa manga banxin yinna kui Samari taani, a yi Aragobi nun Ariyi fan faxa. Peka manga Pekaxiya faxa na kii nin, a ti a jaxɔni. ²⁶ Pekaxiya kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Peka, Isirayila Mangana

²⁷ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulun e nun firinden, Remaliyaa diin Peka yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee mɔxɔɔden ti mangayani. ²⁸ Naxan naxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fox ra mume, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁹ Isirayila mangan Peka waxatini, Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa, a yi Iyon taan nun Abeli-Beti-Maka taan nun Yanowa taan nun Kedesi taan nun Xasori taan suxu yengeni, e nun Galadi yamanan nun Galile yamanan nun Nafatali yamanan birin, a yi e muxune xali Asiriya yamanani konyiyani. ³⁰ Elaa diin Hoseya yi yanfan so Remaliyaa diin Peka ma, a yi a yenge, a yi a faxa. Yusiya diin Yotami a mangayaan jee mɔxɔɔdeni, Hoseya yi ti Peka jaxɔni. ³¹ Peka kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Yotami, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 27.1-7

³² Isirayila mangan Remaliyaa diin Peka mangayaan jee firinden, Yuda mangan Yusiya diin Yotami yi findi mangan na. ³³ A findi mangan na a jee mɔxɔɔden nun suulunden nan ma. A jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yerusa, Sadoki a dii temena.

³⁴ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Yusiya. ³⁵ Koni, a mi taan kidene kala mume, yamaan mɔn yi lu saraxane be menne yi, e wusulanna gan. Yotami yi Alatala Batu Banxin So Deen Faxaraxiin ti. †

³⁶ Yotami kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁷ Na waxatini, Alatala yi Arami mangan Resin nun Remaliyaa diin Peka rasiga fox Yuda xili ma. ³⁸ Yotami yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diina Axasi yi ti a jaxɔni.

Axasi, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 28.1-27

16 Remaliyaa diin Peka mangayaan jee fu nun soloferedeni, Yuda mangan Yotami a diina Axasi yi findi mangan na. ² Axasi findi mangan na a jee mɔxɔɔden nan ma. A yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yee ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fanin nan liga. ³ A bira Isirayila mangane fe naxine fox ra, a yi a yetena dii xemem ba saraxa gan daxin na, fata siyane fe xɔsixin ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra. ⁴ A yi saraxane ba, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nayi, Arami mangan Resin nun Isirayila mangan Peka, Remaliyaa diin yi te Yerusalen xili ma a yengedeni. E yi Axasi yenge, koni e mi a nɔ. ⁶ Na waxatin yeteni, Arami Mangan Resin yi Elati taan naso Arami kaane senben bun, a yi Yuda kaane kedi Elati yi. Edon kaane yi fa Elati yi, e mɔn dɔxi denaxan yi han to. ⁷ Axasi yi xerane rasiga a faladeni Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere xa, a naxa, "I ya walikeen nan n na, e nun i ya diina. Fa, i fa n ba Arami mangan nun Isirayila mangan yii, naxanye n yengema." ⁸ Xemaan nun gbeti fixen naxanye yi Alatala Batu Banxini, Axasi yi ne tongo, e nun nafunla naxanye yi manga banxini, a yi sa e fi Asiriya mangan ma. ⁹ Asiriya mangan yi a xuiin suxu, a te Damasi taan xili ma, a a suxu yengeni. A yi na muxune suxu, a yi e xali Kiri yi, a yi Resin faxa.

¹⁰ Manga Axasi yi siga Damasi taani Asiriya Manga Tigilati-Pilesere fema. Saraxa ganden naxan yi Damasi taani, a to na to, a yi siga na ti kiin sawuran birin na saraxaraliin Yuriya xɔn. ¹¹ Manga Axasi fa saraxa ganden sawuran naxan na sa keli Damasi taani, saraxaraliin Yuriya yi na sifan yeteen ti. Saraxaraliin Yuriya yi a rafala benun Manga Axasi xa xete. ¹² Mangan to fa sa keli Damasi taani, a yi saraxa ganden to, a yi a maso a ra. ¹³ A yi a saraxa gan daxin gan, a yi bogise saraxane ba, a yi a minse saraxan bɔxɔn, a yi bɔɔre xunbeli

† So deen naxan geyan na.

saraxa subene wunle xuya saraxa ganden ma.

¹⁴ Saraxa gande sula daxin naxan yi tixi Alatala yetagi, a yi na ba a funfuni naxan yi tixi saraxa gande nenēn nun Ala Batu Banxin tagi. A yi a ti saraxa gande nenēn dēxōn sogeteden kōmēn fōxōni. ¹⁵ Manga Axasi yi yamarini ito fi saraxaraliin Yuriya ma, a naxa, "Saraxa gan daxine ba saraxa gande nenēn fari xōtōnni, e nun saraxane pinbanna ra e nun mangana saraxa gan daxin nun a bogise saraxan nun yamanan muxune birin ma saraxa gan daxine nun e saraxane nun e minse saraxane. Saraxa gan daxin nun saraxa subene birin wunle xuya saraxa gande nenēn ma. Saraxa gande sula daxin tan, n tan nan na rawalima." ¹⁶ Manga Axasi yamarin naxanye birin fi, saraxaraliin Yuriya yi ne birin liga.

¹⁷ Manga Axasi yi ige maxali wontorone kala, a yi e falafalane ba e ma e nun e kundine. A yi ige ramarade digilixi gbeen nagodo naxan yi dōxi sula tura sawurane fari. A yi a dōxō gemēn fari. ¹⁸ A yi Alatala Batu Banxin kuiin masara Asiriya mangana fe ra. Denaxan yi rafalaxi mangan dōxōden na Alatala Batu Banxini Matabu Lōxōni, a yi na kala, e nun mangan yi soma dēnaxan na. ¹⁹ Axasi kēwali dōnxēne, a naxanye birin liga, ne sēbēxi Yuda mangane taruxu kēdine kui. ²⁰ Axasi yi faxa, e yi a maluxun a benbane fēma Dawudaa Taani. A diin Xesekeya yi ti a jōxōni.

Hoseya, Isirayila Manga dōnxēna

17 Yuda Manga Axasi a mangayaan jēē fu nun firindenī, Elaa diin Hoseya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a jēē solomanaanin ti mangayani. ² Naxan jaxu Alatala yēē ra yi, a yi na liga, koni Isirayila mangan naxanye dangū a tan yēē ra, a mi lu alo ne. ³ Asiriya mangan Salamanasari yi te a xili ma. Hoseya bata yi lu kōn bun, a lu mudun fiyē jēē yo jēē, ⁴ koni Asiriya mangan yi yanfantenyaaan to Hoseya yi naxan xerane rasiga Misiran mangan So ma, a a mi yi fa jēēn mudun fima Asiriya mangan ma. Nayi, Asiriya mangan yi yōlōnxōnna sa a ma, a balan kasoon na. ⁵ Na waxatini, Asiriya mangan yi yamanan birin yisiga, a te Samari taan xili ma, a dēnaxan nabilin yēngeni jēē saxan. ⁶ Hoseya jēē solomanaanindenī, Asiriya mangan yi Samari taan suxu, a Isirayila kaane xali konyiyani Asiriya yamanani. A yi e radōxō Xala taani Xabori baan dē Gosan yamanani e nun Mede taane yi.

Isirayila kala feen bunne

⁷ Na liga nen amasōtō Isirayila kaane bata yi Alatala yulubin tongo, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, Misiran mangan bun, amasōtō e bata yi ala gbētēne batu. ⁸ E bata yi bira siyane namun feene fōxō ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yēē ra, e nun Isirayila mangane namun feen naxanye yitōn. ⁹ Isirayila kaane bata yi fe jaxine liga Alatala ra luxunni. E yi taan kidene ti e taan yiren birin yi, keli kantan ti gbengben ma han sa dōxō taa makantanxin na. ¹⁰ E yi kide gemēne ti, e yi Asera kide gbīndonne bitin geyane

birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun. ¹¹ E wusulanna gan taan kidene birin yi alo siyane a ligama kii naxan yi Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yēē ra. E yi fe jaxine liga, e Alatala raxōkō naxanye ra. ¹² E yi suxurene batu, hali Alatala to bata yi a fala e xa, a naxa, "E nama ito liga." ¹³ Alatala yi Isirayila kaane nun Yuda kaane rakolon a nabine xōn e nun muxun naxanye fe toone ti alo xiyena, a fala e xa, a naxa, "E xētē ē fe jaxine fōxō ra, ē n ma yamarine nun n ma tōnne suxu, ē sariyan birin suxu n naxanye soxi ē benbane yii, n yi a rasiga ē ma nabine xōn, n ma walikene."

¹⁴ Koni e mi e tuli mati mume, e yi lu murutēxi alo e benbane, naxanye mi la Alatala ra, e Ala. ¹⁵ E yi e mē a tōnne ra e nun a layirin naxan xidi e nun e benbane tagi, e nun a marakolonna naxan ti e ma. E bira e suxure fuune fōxō ra, e tan yetēēn yi lu fuu. E yi e rabilinna siyane raliga, Alatala e danna sa naxanye ralgan ma. ¹⁶ E yi Alatalaa yamarine birin nabējin, e Ala. E yi tura dii sawura firin nafala wure raxulunxin na, e yi Asera kide gbīndonna bitin, e yi e xinbi sin sarene bun, e suxuren Baali batu. ¹⁷ E yi e dii xēmene nun e dii tēmene gan saraxane ra, e yi so yimatoon nun kōē ra feene yi. Naxan jaxu Alatala yēē ra yi, e lu na ligē, e yi a raxōkō. ¹⁸ Alatala yi kōkō Isirayila xili ma, a yi e ba a yetagi. Yuda bōnōnna nan keden pe lu. ¹⁹ Koni, hali na Yuda kaane mi Alatalaa yamarine suxu, e Ala. E yi bira Isirayilaa namun yitōnxine fōxō ra. ²⁰ Alatala yi Isirayila bōnōnne birin nawoli ayi, a yi e rayagi, a yi e so kala tiine yii. Dōnxēn na, a yi e kedi a yetagi pon! ²¹ Amasōtō Isirayila kaane bata yi e masiga Dawudaa denbayaan na, e yi Nebati a diin Yerobowan findi mangan na, naxan e xun xanbi so Alatala yi, a Isirayila ti yulubi gbeen ligan ma. ²² Yerobowan yulubin naxanye liga Isirayila yi lu ne birin yi, e mi e xun xētē mume! ²³ Alatala yi Isirayila kedi a yetagi, alo a fala kii naxan yi fata a walikene ra, nabine. Isirayila kaane yi makuya e yamanan na konyiyani Asiriya yamanani, e dēnaxan yi han to.

Samariya kaane fe fōlōdena

²⁴ Asiriya mangan yi fa muxune ra sa keli Babilōn nun Kuta nun Awa nun Xamata taan nun Sefarawayimi taani, a yi e radōxō Samari taane yi Isirayila kaane jōxōni. E yi Samari taane findi e gbeen na, e dōxō e yi. ²⁵ E to dōxō fōlō na, e mi yi gaxuma Alatala yēē ra, Alatala yi yatane rafa e xili ma, ne yi e muxuna ndee faxa. ²⁶ Muxune yi a fala Asiriya mangan xa, e naxa, "I faxi siyaan naxanye ra i fa e radōxō Samari taane yi, e mi yamanana ala batu kiin kolon. A bata yatane rafa e xili ma naxanye e faxama, amasōtō e mi yamanana ala batu kiin kolon." ²⁷ Asiriya mangan yi yamarini ito fi, a naxa, "E fa saraxarali keden na muxu suxine yē, a xa fa dōxō Samari yamanani, a yi e xaran yamanana ala batu kiin ma." ²⁸ Nayi, saraxaraliin naxanye suxu Samari taani, na keden yi siga Beteli yi, a sa e xaran Alatala batu kiin ma.

²⁹ Koni, siya xōjēn naxanye dōxō Samari yamanani, ne birin yi e gbee suxurene rafala e dōxō taane yi, e yi e ti taan kidene yi Samariya kaane naxanye rafala.

³⁰ Babilon kaane yi e gbee ala Sukoti-Benoti sawuran nafala. Kuta kaane yi e gbee ala Neragala sawuran nafala. Xamata kaane yi e gbee ala Asima sawuran nafala. ³¹ Awi kaane yi e gbee alane, Nibaxasa nun Tarataki sawurane rafala. Sefarawayimi kaane yi e di-ine gan saraxane ra e gbee alane xa, Adarameleki nun Anameleki. ³² E yi Alatala batuma, koni e mon yi suxure ki muxune dɔɔɔ e muxune ye. Ne nan yi walima e xa kide banxine yi geyane fari. ³³ E yi Alatala batuma, koni e mon yi e alane fan batuma, fata siyane namunne ra e kelixi denaxanye yi.

³⁴ Han to e mon e namun fonne ligama. E mi gaxuma Alatala yee ra mumɛ, e mi a gelene nun a yamarine nun a sariyane nun a tonne suxu Alatala naxanye so Yaxuba yixetene yii, a mon naxan xili sa a Isirayila. ³⁵ Alatala mon bata yi layirin xidi e tagi, a yamarin i to fi, a naxa, "E nama ala gbete batu mumɛ, e nama e xinbi sin e bun, e nama wali e xa mumɛ, e nama saraxan ba e xa mumɛ. ³⁶ Koni, e Alatala batu, naxan e ramini Misiran yamanani a senbe gbeeni. E lan e xa e xinbi sin a tan nan bun, e saraxane ba a xa. ³⁷ E yi Ala gelene nun a tonne nun a sariyane nun a yamarine suxu, a naxanye sebexi e xa, e yi e liga, e nama ala gbete yo batu. ³⁸ N layirin naxan xidixi en tagi, e nama ninan na xɔn, e nama ala gbete yo batu. ³⁹ Koni, e Alatala batu, e Ala. A tan nan e bama e yaxune birin yii." ⁴⁰ Koni, e mi e tuli mati a ra, e yi lu e namun fonne yi.

⁴¹ Hali na muxune to yi Alatala batuma, e mon yi e suxurene fan batuma. Han to, e diine nun e mamandenne mon na ligama alo e benbane.

Xesekiya, Yuda mangana

Taruxune Firinden 29.1-2

18 Elaa diin Hoseyaa mangayaan jee saxandeni Isirayila yi, Axasi a diin Xesekiya yi findi mangan na Yuda xun na. ² Xesekiya findi mangan na a jee mɔɔɔɔnen nun suulunden nan ma, a yi jee mɔɔɔɔnen nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Abiya, Sakari a dii temena. ³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi. ⁴ A yi kidene kala geyane fari, a kide gemene yibo, a Asera kide gbindonne rabira. Musa sani sawura sula daxin naxan nafala, † a na fan kala, bayo Isirayila kaane yi wusulanna ganma na nan yetagi na waxatini. Na sani sawuran yi xili nen Nehusatan. ⁵ Xesekiya yi a yigi sa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Yuda mangan naxanye dangu a yee ra e nun naxanye bira a fɔɔɔ ra, a mɔɔɔ mi yi ne ye mumɛ! ⁶ A lu Alatala fɔɔɔ ra, a mi xete a fɔɔɔ ra mumɛ, Alatala yamarin naxanye sebe Musa ma a ne suxu. ⁷ Alatala lu nen Xesekiya xɔn, a nɔɔɔ sɔɔɔ a wanla birin yi. A yi murute Asiriya mangan xili ma, a mi fa xuru a bun mumɛ. ⁸ A yi Filisitine nɔɔɔ sigan han Gasa dɔɔɔɔn, a kantan ti gbengbene nun taa makantanxine fan suxu.

⁹ Manga Xesekiya jee naanindeni, Isirayila mangana Elaa diin Hoseyaa jee soloferedeni, Asiriya mangan Salamanasari yi fa Samari taan xili ma. ¹⁰ A yi Samari

taan suxu jee saxanna yengen xanbini, Xesekiya jee sennindeni, naxan findi Isirayila mangan Hoseyaa jee solomanaaninden na. ¹¹ Asiriya mangan yi Isirayila kaane xali Asiriya yi konyiyani, a sa e radɔɔɔ Xala yamanan nun Xabori baan fema Gosan yamanani e nun Mede kaane taane yi. ¹² Na birin liga nen amasɔɔɔ Isirayila kaane mi Alatala xuiin name, e Ala, e naxan ma layirin kala, bayo e mi a xuiin suxu. Alatalaa walikeen Musa yamarin naxanye birin fi e ma, e mi ne liga.

Senakeribi yi Yuda yenge

¹³ Xesekiya mangayaan jee fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makan-tanxine xili ma, a yi ne birin suxu. ¹⁴ Yuda mangan Xesekiya yi xeraan nasiga Lakisi taani a faladeni Asiriya mangan xa, a naxa, "N bata kalan ti. I masiga n na. I na naxan fala n xa, n na ligɛ." Asiriya mangan yi gbete fixen kilo wuli solomanaanin e nun xemaan kilo keme solomanaanin sa Yuda Mangan Xesekiya fari yanginna ra. ¹⁵ Gbete fixen naxan birin yi Alatala Batu Banxini e nun nafulu ramaradene manga banxini, Xesekiya yi ne fi a ma. ¹⁶ Na waxatini, xemaan naxanye yi saxi Alatala Batu Banxin deene nun de ti wudine ma, Yuda mangan Xesekiya yi ne tongo, a sa e so Asiriya mangan yii.

Senakeribi yi a kɔnko e ma

Esayi 36.2-22 nun Taruxune Firinden 32.9-16

¹⁷ Asiriya mangan yi a kuntigine mangan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalen yi keli Lakisi taani, e nun a tande xunna nun a sofa kuntigina e nun gali gbeena. E yi fa Yerusalen yi, e sa ti ige ramarade faxaraxiin dɔɔɔn ma, †† dugi xane xee ma kiraan na. ¹⁸ E yi mangan xili. Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxin kuntigin yi siga e fema, e nun sebeli tiin Sebena nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla.

¹⁹ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, "E a fala Xesekiya xa, e naxa, 'Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma? ²⁰ I yengi a ma a feren nun senbena i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma? ²¹ I ya lannayaan saxi Misiran yamanan nin, a men kaane xa e mali. Na luxi nen alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxɔɔɔma nen. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra. ²² Waxatina nde e a falama nen n xa, e naxa, "Alatala, nɔɔɔ Ala, nxu nxu taxuxi na nan na." Anu, Xesekiya xa mi Ala batudene kala geyane fari ba? A tan nan a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, "E Ala batuma saraxa badeni ito nan yetagi naxan Yerusalen taani." ²³ Iki, e nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soon wuli firin soe e yii, xa e nɔɔɔ soo ragine sɔɔɔ. ²⁴ E mi n kanna kuntigi keden nɔɔɔ, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra. ²⁵ A yetena, n faxi yireni ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yeteen

† Sani sawurana fe mon sebexi Yatene 21.8-9 kui.

†† Ige ramaraden naxan geyaan na.

nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a rax̄ri.”

²⁶ Nayi, Eliyakimi, Xiliki a dii x̄emen nun Sebena nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amas̄ot̄ nxu a m̄ema. En nama falan ti Heburu xuini yamaan yi a m̄e naxanye taan nabilinna yinna xuntagi.” ²⁷ Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi ε tan nun ε kanna nan gbansan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye d̄oxi yinna xuntagi, ne fan xa a m̄e nen bayo ne fan e gbiin donma nen, e yi e x̄nla min ε x̄n yengeni.”

²⁸ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “E manga gbeen xuiin name, Asiriya mangana!” ²⁹ Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama tin Xesekiya xa ε mayenden, a mi n̄e ε rakise n ma mume! ³⁰ Xesekiya nama a liga ε yi ε lannayaan sa Alatala yi, a yi a fala a Alatala ε ratangama nen, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni. ³¹ E nama ε tuli mati Xesekiya xuiin na mume, amas̄ot̄ Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E b̄n̄e xunbenla fen n na, ε x̄ete n ma, birin a yii seene nun a bogiseene don̄e, birin yi a ige ramaraden igen min, ³² han n yi fa, n yi ε xali yamana gbete yi alo ε gbeena, murutun nun manpa bili nak̄ne yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi, turen nun kumin yamanan naxan yi. Benun ε xa faxa be, ε sa siimayaan nan s̄ot̄ma m̄enni. Nayi, ε nama Xesekiya xuiin name mume, amas̄ot̄ Xesekiya ε mayendenma nen a na a fala a Alatala ε xunbama nen. ³³ Siya gbete alane Asiriya mangani kala nen e yamanan s̄uxu feen ma ba? ³⁴ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minen? Sefarawayimi nun Hena nun Iwa, ne alane minen? E Samari taan xunba nen n yii ba? ³⁵ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?”

³⁶ Yamaan yi dundu, e mi fala yo ti, amas̄ot̄ mangan bata yi yamarini ito fi, a naxa, “E nama a yabi.”

³⁷ Eliyakimi, Xiliki a dii x̄em̄ena, mangana banxi kuntigin nun Sebena, seb̄eli tiina, e nun Yowa, Asafi a dii x̄em̄ena, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya f̄ema, e yi e dugine yib̄o e ma k̄ont̄finli, e sofa kuntigina falane ye-ba a xa.

Xesekiya yi Nabi Esayi max̄din

Esayi 37.1-9

19 Manga Xesekiya to na m̄e, a yi a dugine yib̄o a ma, a kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini. ² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, seb̄eli tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbeli dugin nagodoxi e ma sununi, siga Nabi Esayi konni, Am̄osi a dii x̄em̄ena. ³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: K̄ont̄finla nun t̄r̄on nun yagi l̄ox̄on nan to nxu xa, alo a falan kii naxan yi, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari. ⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a paxankatama nen a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i

tan Esayi xa Ala max̄andi a yamaan muxu d̄on̄xene fe ra naxanye luxi e nii ra.”

⁵ Manga Xesekiya x̄erane to siga Esayi f̄ema, ⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “E ito nan falama ε kanna xa, ε naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mexi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayelevu falan naxanye tixi. ⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nen, a na xibarun m̄e waxatin naxan yi, a x̄etema nen a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra m̄enni.”

Asiriya mangan m̄on yi a k̄onko Yerusalen ma

Esayi 37.8-13, Taruxune Firinden 32.16-19

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a m̄e a a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yengedeni, a fa a li m̄enna nin. ⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a m̄e a Misiran mangan Tiri-haka, Kusi kaan fama a yengedeni. A to na xibarun m̄e, a yi x̄erane rasiga Xesekiya ma, a naxa, ¹⁰ “E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ε naxa, ‘I laxi i ya Ala ra paxi ra, i yengi a ma a a n̄e nen n tan Asiriya mangani kale Yerusalen yengedeni. I nama tin Ala yi i mayenden. ¹¹ I bata a m̄e Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e rax̄r̄ixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbe nen na ma ba? ¹² N benbane siyaan naxanye alane rax̄ri, ne e xunba nen ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani? ¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minen yi?”

Xesekiya yi Ala max̄andi

Esayi 37.14-20

¹⁴ Xesekiya yi k̄edi seb̄exin nasuxu x̄erane ra, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa k̄edin sa Alatala yetagi. ¹⁵ Xesekiya yi Alatala max̄andi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, naxan d̄oxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan k̄ox̄o k̄on̄na mangayane birin xun na, i tan nan k̄ox̄o k̄on̄n nun kuyen daxi. ¹⁶ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yeene rabi, i n mato. I Senakeribi a falane rame, a sofa kuntigin naxan nafaxi habadan Ala konbideni. ¹⁷ Alatala, k̄on̄din na a ra! Asiriya Mangan bata siyane rax̄ri, a yi e k̄ox̄one kala. ¹⁸ E bata e alane woli t̄eni, bayo Ala mi yi e ra nun mume! Muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gem̄e masolixine nan tun yi e ra. ¹⁹ Iki, Alatala, nx̄o Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo k̄ox̄o k̄on̄na yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!” ²⁰ Nayi, Esayi, Am̄osi a dii x̄em̄en yi x̄eraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya max̄andi xuiin m̄e i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana. ²¹ Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, ‘Siyon taa fapin bata i rapaxu, a i magelema. Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra. ²² I nde konbixi i a rayelefu? I xuini texi nde xili ma?

I bata i yεene rate kore Isirayilaa Ala sarijanxin xili ma!

²³ Fata i ya xεrane ra,
i bata n tan Marigin konbi.
I yi a fala, i naxa,
“N ma wontoro wuyaxine xɔn,
n bata te geyane xuntagi,
Liban yamanan danne ra.
N na a suman wudi kuyene sεgema nen,
e nun a fɔfɔ faji fajine.
N sa a xuntagin najanna li
e nun a fɔtɔn fajina.

²⁴ N bata xɔjɔinne ge yamana gbetene yi,
n yi e ige min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nen
n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁵ Koni, i tan Senakeribi,
i mi a kolon
a n feni itoe yelanxi nen
to mi na ra?

N yi e yitɔn xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,
a rakamali,
i xa taa makantanxine lu kalaxi
alo gema malanxine.

²⁶ E muxune senbe mi na,
e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xεε ma sεxene
alo se sonle,
alo sεxen fanyen ma
naxan xarama benun a xa gbo.

²⁷ Koni, n na a kolon,
i na dɔxɔ,
i na mini, i na so,
i na xɔɔ n xili ma.

²⁸ I bata xɔɔ n xili ma,
n yi i konbi ti xuiin me.

Nanara, n nan n ma wuren birama nen i jɔɔni
n yi n ma karafen bira i de kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn,
n yi i raxete na xɔn.”

Taxamasenna yi so Xesekiya yii

Esayi 37.30-32

²⁹ “Ala yi a fala Xesekiya xa, a naxa, ‘Ito xa findi taxamasenna ra i xa:

Bogiseen naxanye solixi e yete ma,
ε bata ne don jεeni ito ra,
na nan mɔn ligama jεε famatɔni,
koni jεε saxandeni,
ε seen sima nen,
ε yi a xaba,
ε yi manpa binle si, †
ε yi e bogine don.

³⁰ Yuda bɔnɔɔnna muxu dɔnxen naxanye na lu,
ne mɔn e salenne raminima nen

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

alo wudina, e bogi.

³¹ A dɔnxene minima nen Yerusalen yi,
a dɔnxene luma nen e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala na nan ligama a xanuntenyani.”

Senakeribi najanna

Esayi 37.33-38 nun Taruxune Firinden 32.21-22

³² “Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan ma
iki, a naxa,

‘A mi soε taani ito yi mumε!
A mi xalimakuli wolε be yi.
A mi makantan wure lefa tima a xa.
A mi gbingbinna ratema a xili ma.’

³³ Alatalaa falan ni ito ra.

‘A faxi kiraan naxan xɔn
a xεtεma nen na xɔn.

A mi soε taani ito yi mumε.

³⁴ N taani ito makantanma nen,
n yi a rakisi n tan ma fe ra
e nun Dawuda a fe ra, n ma walikena.”

³⁵ Na kɔεen na, Alatalaa malekan yi mini, a muxu wuli
keme tonge solomasεε wuli suulun faxa Asiriya kaane
ganli. Yamaan to keli xɔtɔnni, e yi e binbine to. ³⁶ Nayi,
Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xεte Nini-
wa taani.

³⁷ Lɔxɔna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala Nisiroki
batu banxini a batudeni, a dii xεmene Adarameleki
nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra, e yi e gi siga
Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi dɔxɔ a jɔxɔni.

Xesekiya a furena fe

Esayi 38.1-8

20 Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi
Esayi, Amɔsi a diin yi fa a fema, a yi a fala a xa, a
naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitɔn,
amasɔɔ i faxamatɔn ni i ra, i mi fa siimaya sɔtɔma.”

² Xesekiya yi a yεε rafindi banxi kanken ma, a maxandi-
ni ito ti Alatala ma, a naxa, ³ “Alatala, n ma fe xa rabira i
ma fa fala, n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun bɔjε
fajiyani, naxan fan i yεε ra yi, n yi na liga!” Xesekiya yi
wuga han!

⁴ Benun Esayi xa keli tanden ma, Alatala yi falan ti a
xa iki, a naxa, ⁵ “Xεte, i yi a fala n ma yamaan mangan
Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan
falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata i
yεεgen to. N na i rakendeyama nen, benun xi saxan, i
siga Alatala Batu Banxini. ⁶ N mɔn jεε fu nun suulun
sama nen i ya siimayaan fari. N na i tan nun taani ito
xunbama nen Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma
nen, n ma fe ra, e nun Dawudaa fe ra, n ma walikena.”

⁷ Na xanbi ra, Esayi yi a fala, a naxa, “E xɔde bogi yid-
inxina nde tongo.” E yi na tongo, e a sa a furen de, Xe-
sekiya yi kendeya.

⁸ Xesekiya bata yi a fala Esayi xa, a naxa, “N na a
kolonma taxamasenna mundun xɔn fa fala benun xi
saxan a Alatala n nakendeyama nen, n siga Alatala
Batu Banxini?” ⁹ Esayi yi a yabi, a naxa, “Alatala naxa, i
a kolonma taxamasenna naxan xɔn a Alatalaa falan

kamalima nen: I waxi nen ba, nininna xa a maso hanma a masiga sanna ye fu deden ma?"¹⁰ Xesekiya yi a yabi, a naxa, "Na lige nen nininna yi siga yeen na sanna ye fu, koni n wama nen a xa xete xanbin na sanna ye fu." ¹¹ Nayi, Nabi Esayi yi Alatala maxandi, naxan nininna raxete xanbin na sanna ye fu Axasi a banxin deden ma, nininna bata yelin dangue denaxan na.

Babilon xerane fe

Esayi 39.1-8

¹² Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma dii xemmen Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasotw a bata yi Xesekiya fura feen me. ¹³ Xesekiya yi xerane rasene, a yi a banxin kui seene birin yita ne ra: gbeti fixen nun xemana, wudi bogi ture fajine nun latikwonna nun a yenge so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiya banxini a mi naxan yita e ra e nun a baxw birin.

¹⁴ Nabi Esayi mwn yi fa Manga Xesekiya fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "E kelixi yamana makuyen nin, Babilon." ¹⁵ Esayi mwn yi a maxw din, a naxa, "E i ya banxin to nen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nen. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra." ¹⁶ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, "Alatalaa falan name! ¹⁷ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nen Babilon yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra. ¹⁸ E i ya dii xemena ndee tongoma nen, i yeteen naxanye sotwma, alogo e xa findi Babilon mangana banxin xemeg tегenne ra." ¹⁹ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, "I Alatalaa falan naxan tixi, a fan." A mirixi a ma, a naxa, "En luma nen bwe xunbenla nun marakantani n ma siimayani."

Taruxune Firinden 32.32-33

²⁰ Xesekiya kewali dwnxene sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. A wekilena fe falama e nun a ige ramaraden naxan ge e nun a ige kiraan naxan ge siga igen na Yerusalen yi. ²¹ Xesekiya yi faxes. A dii xemmen Manase yi ti a jaxw ni mangayani.

Manase, Yuda Mangana

21 Manase findi mangan na a jee fu nun firinden nan ma, a jee tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xefisiba. ² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A yi fe xwixine liga alo siyane Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra. ³ A mwn yi kidene ti geyane fari a fafe Xesekiya denaxanye kala, a yi saraxa ganden nafala Baali xa, a yi Asera kide gbindonna bitin, alo Isirayila manga Axabi a liga kii naxan yi, a yi a xinbi sin sarene bun, a yi a batu. ⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma, a naxa, "N xinla luma Yerusalen nin." ⁵ A yi sarene kiden ti Alatala Batu Banxini sansan firinne birin kui. ⁶ A yi a dii xemmen gan saraxan na, a yi kawayaan liga, a yi so yiimatoni, a muxune dwx nax-

anye yi jinanne maxw dinma naxanye yi falan tima barinne ra. Naxan jaxu Alatala yetagi, a lu na lige tun, a yi Ala raxw. ⁷ A yi Asera kide gbindonna rafala, a na bitin Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma Dawuda nun a diin Sulemani xa, a naxa, "N bata banxini ito sugandi e nun Yerusalen Isirayila bwnwne yirene birin ye, n waxi n xinla lu feni denaxan yi habadan. ⁸ N mi Isirayila kaane masige yamanan na, n naxan soxi e benbane yii, koni fw e xa n ma yamarine birin suxu e nun n ma sariyan birin n ma walikew Musa naxan sebexi." ⁹ Koni, yamaan mi e suxu mume, Manase yi findi sabun na e lw ayi, Isirayila kaane yi fe jaxin liga dangu siyane ra Alatala naxanye kedi e yee ra.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti a nabine wwn, a naxa, ¹¹ "Yuda mangan Manase bata fe xwixini itoe liga. A bata fe jaxin liga dangu Amorine ra waxati danguxine yi, a mwn bata Yuda kaane ti yulubin ma a suxurene wwn.

¹² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, 'N wwn nafama nen Yerusalen kaane nun Yuda kaane ma naxan yo na a me, a tuli madwma ayi nen. ¹³ N Yerusalen kalama nen alo n Samari taan nun Axabi a denbayaan kala kii naxan yi, n Yerusalen muxune raxwrima nen alo lwwn bama goronna ma kii naxan yi a na yifitan, a maxete. ¹⁴ N nan n ma yama dwnxen nabewinma nen e yaxune yii, e yi e yii seene birin tongo, ¹⁵ bayo naxan jaxu n yetagi, e bata na liga, e yi n naxw keli e benbane ramini lwwn ma Misiran yamanani han to."

¹⁶ Manase yi swtare wuyaxi faxes, han Yerusalen yi rafe binbine ra sa yulubin fari a Yuda kaane ti naxan ma naxan yi jaxu Alatala yee ra yi.

¹⁷ Manase kewali dwnxene, a naxanye birin liga, a yulubin naxan liga, ne sebexi Yuda mangane taruxune kedine kui. ¹⁸ Manase yi faxes, e yi a maluxun nakw ni naxan a banxin dexw, Yusaa nakw ni. A dii xemmen Amwn yi ti a jaxw ni mangayani.

Amwn, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 33.21-25

¹⁹ Amwn findi mangan na a jee maww nen nun firinden nan ma, a jee firin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Mesulemeti, Xarusi a dii temena, naxan keli Yotoba taani. ²⁰ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen, alo a fafe Manase a liga kii naxan yi. ²¹ A yi sigan ti a jaxin na alo a fafe, a yi suxurene batu a fafe naxanye batu, a yi a xinbi sin e bun ma. ²² A yi Alatala rabewin, a benbane Ala, a mi sigan ti Alatalaa kiraan wwn. ²³ Manga Amwn ma walikene yi yanfan so a ma, e yi sa a faxes a banxini. ²⁴ Koni, naxanye yanfan so Manga Amwn ma yamanan muxune yi ne faxes, yamanan muxune yi a dii xemmen Yosiya ti a jaxw ni. ²⁵ Amwn kewali dwnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. ²⁶ E yi a maluxun a gaburun na, Yusaa nakw ni. A dii xemmen Yosiya yi ti a jaxw ni mangayani.

Yosiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 34.1-2

22 Yosiya findi mangan na a jɛɛ solomasɛɛɛden nan ma, a jɛɛ tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Yedida, Adayaa dii tɛmɛna, Bɔsikati kaana. ² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a Ala, a yi na liga, a sigan ti tinxinni alo a benba Dawuda, a mi kiraan fata siga yiifanni hanma kɔmenni.

Sariya kɛdina fe

Taruxune Firinden 34.8-28

³ A mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛɛɛdeni, Manga Yosiya yi sebɛli tiin Safan nasiga Alatala Batu Banxini, Asaliyaa dii xɛmɛna, Mesulan mamandenna. A yi a fala a xa, a naxa, ⁴ "Siga Xiliki fema, saraxarali kuntigina, a xa sa gbetin malan naxan soxi Alatala Batu Banxini e nun dɛ kantanne naxan nasuxi yamaan yii. ⁵ Muxun naxanye Alatala Batu Banxin wanli kuntigine ra, a xa so ne yii. Ne yi a so Alatala Batu Banxini tɔn muxune yii: ⁶ yii ra walikene nun kamudɛɛne nun gɛmɛ masonle, alogo e xa wudin nun gɛmɛ masolixine sara, e banxini tɔnjɛ naxanye ra. ⁷ Koni, gbetin naxan soma e yi, muxu yo nama e maxɔdin na rawali kii ma, bayo e walima tinxinna nin." ⁸ Nayi, Xiliki, saraxarali kuntigin yi a fala sebɛli tiin Safan xa, a naxa, "N bata sariya kɛdin to Alatala Batu Banxini." Xiliki yi na kɛdin so Safan yii, Safan yi a xaran. ⁹ Na xanbi ra, sebɛli tiin Safan yi sa a fala mangan xa, a naxa, "Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, i ya walikene bata na so walike kuntigine yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn." ¹⁰ Sebɛli tiin Safan yi a fala mangan xa, a naxa, "Saraxaraliin Xiliki kɛdina nde soxi nen n yii." Safan yi a xaran mangan yɛtagi.

E yi nabi jaxanla maxɔdin

¹¹ Naxan yi sebɛxi sariya kɛdin kui, mangan to na mɛ, a yi a dugine yibɔ a ma. ¹² Mangan yi yamarini itoe so saraxaraliin Xiliki yii e nun Safan a diina Axikan e nun Mikahu a diina Akibori nun sebɛli tiin Safan nun Asaya, mangana walikena, a naxa, ¹³ "ɛ sa Alatala maxɔdin nxu nun Yuda yamaan birin xa kɛdina fe ra naxan toxi. Alatala bata xɔɔ gbeen ti en xili ma, amasɔɔ yamarin naxanye sebɛxi kɛdini ito kui, en benbane mi ne suxi e yi e liga."

¹⁴ Saraxarali Xiliki nun Axikan nun Akibori nun Safan nun Asaya yi siga nabi jaxanla Xuluda fema. A yi dɔxi Yerusalɛn Taa Nenen nin. Dugi ramaran nan yi a xɛmɛn Salun na, Tikiwaa dii xɛmɛna, Xaraxasa mamandenna. ¹⁵ Xuluda yi a fala e xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: ɛ sa a fala ɛ xɛ muxun xa naxan ɛ rafaxi n fema, ¹⁶ ɛ naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɔɔn nafama nen yireni ito fari e nun a muxune, fata kɛdin xuine birin na Yuda mangan naxan xaranxi. ¹⁷ Bayo e bata n nabɛpin, e wusulanna gan ala gbetɛne xa, e yi n naxɔɔ e suxurene ra e naxanye rafalaxi, na ma, n ma xɔɔn bata gbo ayi yireni ito xili ma, a mi

nanjɛ mumɛ!' ¹⁸ Koni, ɛ sa a fala Yuda mangan xa, naxan ɛ rafaxi Alatala maxɔdindeni, ɛ naxa, 'Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi falane fe yi i naxanye mɛxi, a naxa: ¹⁹ I to falani itoe mɛxi n naxanye tixi yireni ito nun a muxune xili ma, naxanye findi jaxankatan nun dangan na, i yi sunu, i yi i magodo Alatala yɛtagi. Bayo i bata i ya dugine yibɔ i ma, i yi wuga n yɛtagi, n fan bata a mɛ. Alatalaa falan ni i ra. ²⁰ Nanara, n na i luma nen i faxa bɔnjɛ xunbenli, i maluxun bɔnjɛ xunbenli i ya gaburun na, n jaxankatan naxan nagodon yireni ito fari, i mi ne toma.'" E dɛntɛgeni ito sa mangan xa.

Yosiya yi lanna fen Ala ra

Taruxune Firinden 34.29-32

23 Manga Yosiya yi Yuda fonne nun Yerusalɛn fonne birin malan a fema. ² A yi siga Alatala Batu Banxini, e nun Yuda xɛmɛne nun Yerusalɛn kaane birin nun saraxaraline nun nabine. Yamaan birin yi siga keli muxudine ma han muxu gbeene. A layiri kɛdin naxan to Alatala Batu Banxini, a na fala xuine birin xaran e yɛtagi. ³ Mangan yi tixi sɛnbɛtɛnna xɔn Ala Batu Banxin so dɛɛn na, a lanna fen Alatala ra, a dɛ xuiin tongo a xa bira Alatala fɔxɔ ra, a yi a yamarine nun a sariyane nun a tɔnne suxu a bɔnjɛn nun a niin birin na. A na layirin fala xui sebɛxine rakamali na kii nin. Yamaan birin yi so layirini.

Dinan matinxin fena Yuda yi

Taruxune Firinden 34.3-5

⁴ Mangan yi saraxarali kuntigin Xiliki yamari, e nun saraxaraliin bonne nun saraxaraliin naxanye yi dɛɛn kantanma, a e xa seene birin namini Alatala Batu Banxini naxanye rafalaxi Baali nun Asera nun sarene birin batu seene ra. Yosiya yi sa e gan Yerusalɛn fari ma xɛene ma Kedirɔn lanbanni, a siga e xuben na Beteli yi. ⁵ Yosiya yi kiden ki muxune kedi, Yuda mangan yi naxanye dɔxi alogo e xa wusulanna gan kidene yi geyane fari Yuda taane nun Yerusalɛn rabilinni. Kiden ki muxuni itoe yi wusulanna gan Baali nun sogan nun kiken xa e nun sare kurune nun sarene birin xa. ⁶ Yosiya yi Asera kide gbindonna ramini Alatala Batu Banxini, a yi a xali Yerusalɛn fari ma Kedirɔn lanbanni, a sa a gan menni, a yi a findi xuben na, a sa a xuben woli yamanan muxune gaburune fari. ⁷ A mɔn yi kiden ki xɛmɛ yalundene banxine kala Alatala Batu Banxini, jaxanle yi domane dɛgema dɛnaxan yi Asera batu seen na. ⁸ Yosiya yi Yuda taane saraxaraline birin maxili, a yi taan kidene raxɔsi, saraxaraline yi wusulanna ganma dɛnaxanye yi, keli Geba ma han Beriseba, a yi taan kidene kala taan so dɛɛne ra, a gbengbenna, dɛnaxan yi taan kuntigin Yosuwe a dɛɛn na taan so dɛɛn kɔmenna ma. ⁹ Taan kiden ki muxune mi yi sigama Alatala Batu Banxini Yerusalɛn yi, koni e yi buru tetaren donma alo saraxaraline. ¹⁰ Mangan yi Tofeti raxɔsi Ben-Hinɔn lanbanni, alogo muxu yo nama fa a dii xɛmɛn hanma a dii tɛmɛn gan Mɔɔɔɔ suxuren binya feen na. ¹¹ Yuda mangan soon naxanye findi sogan batu seene ra, Yosiya yi ne ba Alatala Batu Banxini

so dēen dēxɔn. E yi sansanna nde nan kui kuntigin Natan-Meleki a banxin dēxɔn. Na xanbi ra, Yosiya yi wontorone gan e yi sogen batun naxanye ra. ¹² Yuda mangane bata yi kiden ti Axasi a kore banxin xuntagi. Yosiya yi ne birin kala e nun Manase kiden naxanye ti Alatala Batu Banxini sansan firinne kui. A yi ne ba mēni, a yi e kala, a yi e dungi dungi woli Kedirɔn lanbanni. ¹³ Isirayila mangan Sulemani taan kiden naxanye ti Yerusalen sogeteden binni Maraxɔri Geyaan yi-ifanna ma, mangan yi ne raxɔri. Sulemani yi ne tixi Asitarate nan xa Sidɔn kaane ala e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mɔɔkɔ, Amonine ala. ¹⁴ Yosiya yi Asera kide gbondonne nun kide gemene kala, e yi dēnaxan yi a mēna rafe muxu xɔnne ra.

Dinan matinxin fena Isirayila yi

¹⁵ Saraxa ganden nun taan kiden naxan yi Beteli yi, a yi ne fan nabira. Nebati a dii xēmen Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, na nan na kiden nafala. Yosiya yi kiden gan han a findi xuben na. A mɔn yi Asera kide gbondonna fan gan.

¹⁶ Nayi, Yosiya yi a yēe rakopin, a yi gaburune to geyaan ma mēni, a yi walikene rasiga muxu xɔnne tongodeni gaburune ra, a sa e gan saraxa ganden fari alogo a xa mēn naxɔsi, fata Alatalaa falane ra sayiban naxanye fala lan feni itoe ma. ¹⁷ Manga Yosiya yi a fala, a naxa, “N gemē gbeen mundun toma ito ra?” Taan muxune yi a yabi, e naxa, “Sayiban gaburun na a ra, naxan keli Yuda yi, naxan falane ti Beteli saraxa ganden xili ma, i feen naxanye ligaxi iki.” ¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E a lu mēni, muxu yo nama a yiin din na sayiban xɔnne ra!” Nayi, e yi a xɔnne ramara mēni e nun nabi bonna xɔnne naxan keli Samari taani.

Taruxune Firinden 34.6-7

¹⁹ Yosiya mɔn yi taan kide banxine birin kala naxanye yi Samari taane yi, Isirayila mangane naxanye ti, e yi Ala raxɔkɔ. Yosiya yi a liga alo a liga Beteli yi kii naxan yi. ²⁰ Yosiya yi taan kiden ki muxune birin kɔe raxaba e saraxa gandene fari, a yi muxu xɔnne gan ne fari. Na xanbi ra, a yi xete Yerusalen yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

Taruxune Firinden 35.1,18-19

²¹ Mangan yi yamarin i to fi yamaan birin ma, a naxa, “E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla †† raba Alatala binya feen na, e Ala, alo a seβexi layiri kedin kui kii naxan yi.” ²² Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli ito sifan munma yi liga singen, keli kitisane waxatin ma Isirayila yi e nun Isirayila mangane nun Yuda mangane Lɔxɔne birin yi. ²³ Manga Yosiya jēe fu nun solomasexe nan yi a ra a Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanli ito rabe Yerusalen yi Alatala xa.

† Na SAYIBANafe mɔn seβexi Mangane Singen 13.2 kui. †† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faha kɔe keddenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔryaan 12.1-13 kui.

Yosiyaa mangayaan naxanna fe

Taruxune Firinden 35.20-36.1

²⁴ Naxanye yi jinanne maxɔdinma e nun naxanye yi falan tima barinne ra, Yosiya yi ne birin faha. A yi ke suxure nun suxure sawurane kala, e nun fe xɔsixin naxanye birin yi Yerusalen nun Yuda yamanani. A na liga nen alogo a xa sariyan nakamali naxanye kedin kui saraxaraliin Xiliki naxan to Alatala Batu Banxini.

²⁵ Yosiya jɔxɔn munma yi lu na singen mangane ye, a bira nen Alatala fɔxɔ ra a bɔjɛn birin na, a niin birin yi, e nun a senben birin yi, fata Musaa sariyan birin na. A tan dangu xanbini, a maligan mi lu na mume!

²⁶ Koni, Alatala mi xete a xɔkɔ gbeen fɔxɔ ra Yuda xili ma Manase a fe ra naxan a Alatala raxɔkɔ. ²⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N Yuda bama nen n yetagi alo n na Isirayila ba n yetagi kii naxan yi. N Yerusalen wolima ayi nen n taan naxan sugandi, e nun banxina n na a fala banxin naxan ma, n naxa, ‘N xinla luma be nin.’” ²⁸ Yosiya kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seβexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁹ A waxatini, Neko, Misiran mangan yi siga Asiriya Mangan xili ma Efirati baan binni. Manga Yosiya yi siga a ralandeni. Misiran mangan Neko to a to tun, a yi a faha Megido taani. ³⁰ Yosiyaa walikene yi a binbin xali wontoron kui, e yi keli Megido taani siga Yerusalen yi, e sa a maluxun a gaburun na. Yamanan muxune yi a dii xēmen Yehowaxasi tongo, e turen sa a xunni, e yi a findi mangan na a fafe jɔxɔni.

Yehowaxasi, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 36.2-4

³¹ Yehowaxasi findi mangan na a jēe mɔxɔjɛn nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xamutali, Yeremi a dii tēmena, Libina kaana. ³² Naxan jaxu Alatala yēe ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. ³³ Misiran Mangan Neko yi mɔxɔkɔnna sa a ma Ribila taani, Xamata yamanani, alogo a nama fa mangayaan liga Yerusalen yi mume, a yi mudu gbeti fixen kilo wuli saxan keme naanin nun xēmaan kilo tonge saxan nun naanin sa yamanan fari. ³⁴ Misiran mangan Neko yi Yosiyaa dii xēmena Eliyakimi dɔxɔ mangan na a fafe jɔxɔni, a yi a xinla masara a Yehoyakimi. A yi Yehowaxasi suxu, a siga a ra Misiran yi, a sa faha denaxan yi. ³⁵ Yehoyakimi yi gbetin nun xēmaan so Misiran mangan yii, koni a yi mudu gbetin maxili yamanan na, fata Misiran mangana yamarin na, yamanan yamaan birin lan a xa gbetin nun xēmaan naxan ba a na fala, a lan a xa naxan so Misiran mangan Neko yii.

Yehoyakimi, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 36.5-8

³⁶ Yehoyakimi findi mangan na a jēe mɔxɔjɛn nun suulunden nan ma, a yi jēe fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Sebuda, Pedayaa dii tēmena, keli Ruma taani. ³⁷ Naxan jaxu Alatala yēe ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

24 Babilɔn Mangan Nebukadanesari so yengeni Yehoyakimi waxatin nin. Yehoyakimi yi lu Nebukadanesari a ɔɔn bun ɔɔɛ saxan, koni a mɔn murute nen Nebukadanesari xili ma. ² Nayi, Alatala yi Babilɔn kaane ganla rasiga a xili ma, e nun Arami kaane nun Moyaba kaane nun Amonine ganle, a yi ne birin nasiga Yuda xili ma a kaladeni, fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikene ɔɔn, nabine. ³ Na fata Alatalaa yamarin nan tun na, naxan yi waxi Yuda ba feni a yetagi Manase a yulubine fe ra. ⁴ Manase bata yi sɔntare wuyaxi faxesa, a yi Yerusalen rafe a fe ɔɔxine ra. Alatala mi wa a mafelu feni mumɛ!
⁵ Yehoyakimi kewali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. ⁶ Yehoyakimi yi faxesa. A dii xemɛn Yoyakin yi ti a ɔɔɔni mangayani. ⁷ Misiran mangan mi fa mini a yamanani, bayo Babilɔn mangan bata yi a ɔɔɔn birin tongo keli Misiran baani han sa dɔɔɔ Efirati baan na.

Yoyakin, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 36.9-10

⁸ Yoyakin findi mangan na a ɔɔɛ fu nun firinden nan ma, a kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Nexusuta, Yerusalen kaana Elanatan ma dii temɛna. ⁹ Naxan ɔɔɔ Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. ¹⁰ Na waxatini, Babilɔn mangan Nebukadanesari a walikene yi siga Yerusalen xili ma, e yi taan nabilin yengeni. ¹¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yetɛɛn yi fa taan yetagi, a walikene yi na yengɛ. ¹² Nayi, Yuda mangan Yoyakin yi siga, a sa a yetɛ dentɛɛ Babilɔn mangan xa, e nun a nga nun a walikene nun a mangane nun a kuntigine. Yoyakin a mangayaan ɔɔɛ solomasɛɛdeni, Babilɔn mangan yi a saxu. ¹³ Nebukadanesari yi nafunla birin ba Alatala Batu Banxini e nun manga banxin nafunle, Isirayila mangan Sulemani xema goronna naxanye birin nafala Alatala banxini, a ne kala, alo Alatala a falaxi kii naxan yi. ¹⁴ Nebukadanesari yi Yerusalen kaane birin xali suxuni, kuntigine nun sofane, e birin malanxina muxu wuli fu sa yiirawanle nun xabune birin fari. A yiigelitɔne nan tun lu yamanani. ¹⁵ Nebukadanesari yi Yoyakin xali Babilɔn yi, a yi mangana nga saxu Yerusalen yi siga Babilɔn yi e nun mangana ɔɔɔnle nun a kuntigine nun a yamanan muxu gbeene. ¹⁶ Babilɔn mangan mɔn yi sofa kendɛne birin xali konyiyani Babilɔn yi, muxu wuli solofere e nun yiirawanle nun xabune, muxu wuli keden. ¹⁷ Babilɔn mangan yi Yoyakin ɔɔɔ Matani findi mangan na a ɔɔɔni, a naxan xili masara a Sedeki.

Sedeki, Yuda Mangana

Yeremi 52.1-3 nun Taruxune Firinden 36.11-12

¹⁸ Sedeki findi mangan na a ɔɔɛ mɔɔɔɔn nun kenden nan ma, a yi ɔɔɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Xamutali, Yeremi a dii temɛna, Libina kaana. ¹⁹ Naxan ɔɔɔ Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi. ²⁰ Na liga

Alatala ɔɔɔn nan ma fe ra Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi waxi naxanye ba feni a yetagi.

Sedeki fan yi murute Babilɔn mangan xili ma.
 Yeremi 39.1-7 nun 52.4-11

25 Sedeki a mangayaan ɔɔɛ solomanaaninden kike fuden xi fude lɔɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, a yi daaxadeni tɔn a yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi. ² E lu taan yengɛ han Manga Sedeki a mangayaan ɔɔɛ fu nun kedendena. ³ Na ɔɔɔn kike naaninden xi solomanaaninde lɔɔni, kamen yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxune yii. ⁴ Nayi, Babilɔn ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Kɔɔɔn na, hali Babilɔn kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taa makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so dɛɛn na mangana nakɔɔn dɛɛɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni. ⁵ Koni, Babilɔn sofa ganla yi mangan sagatan, e sa a li Yeriko mɛɛmɛɛne yi, a ganla birin yi xuya ayi, e yi e masiga a ra. ⁶ E yi mangan saxu, e siga a ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani, e yi sa a makiti menni. ⁷ E Sedeki a diine kɔɔ raxaba a yetagi, e mɔn yi Sedeki yɛɛne ɔɔɔɔɔ ayi, e yi a xidi sula ɔɔɔɔɔna ra, e siga a ra Babilɔn yi.

Yerusalen kala fena

Yeremi 39.8-10 nun 52.12-27 e nun Taruxune Firinden 36.17-21

⁸ Kike suulunden xi soloferede lɔɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan ɔɔɛ fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan, Babilɔn mangana kuntigina nde yi so Yerusalen yi. ⁹ A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalen banxine birin. A yi banxi kendɛne birin gan. ¹⁰ Babilɔn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fɔɔ ra, ne yi Yerusalen yinne kala. ¹¹ Muxu dɔnxɛn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, naxanye bata yi e yetɛ sa Babilɔn mangan sagoni e nun yama dɔnxɛna. ¹² Koni mangan kantan muxune xunna yi yiigelitɔna ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xɛɛ biine.

¹³ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilɔn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan na Babilɔn yi. ¹⁴ E yi tundene nun tɛɛ kɔ seene nun lenpu ratu seene nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini. ¹⁵ Mangan kantan muxune xunna mɔn yi wusulan gan seene nun wuli xuya goronne tongo, xema daxine nun gbeti fixɛ daxine birin. ¹⁶ Senbetɛn firinna nun ige ramara se gbeen nun ige maxali wontorone Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nɔɔ yate. ¹⁷ Senbetɛn kedenna yi mate ɔɔɔɔna yɛ fu nun solomasɛɛɛ, kondɛn yi a xunna, naxan yi mate ɔɔɔɔna yɛ saxan, a kondɛn yi rayabuxi sula ɔɔɔɔɔ yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbetɛn firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

¹⁸ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntingin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun dɛɛn kantan muxu saxanne. ¹⁹ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xɛmɛ suulun mangana muxune yɛ naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebɛli tiina, naxan yi sofa nɛnɛne xinle sebɛma, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani. ²⁰ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani. ²¹ Babilɔn Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

Gedali, Yuda yamana kannna

Yeremi 40.7-41.18

²² Babilɔn mangan Nebukadanesari yi Yuda yamanan muxu dɔnxɛne sa Gedali a yamarin bun ma, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna. ²³ Sofa kuntigine nun e sofane birin to na mɛ, a Babilɔn mangan bata Gedali findi yamana kannna ra, e yi siga Gedali fɛma Misipa taani, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli nun Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun Tanxumeti a dii xɛmɛn Seraya Netofa kaan nun Maka kaana dii xɛmɛn Yaasaniya, e nun e ganle. ²⁴ Gedali yi a kɔɔ e nun e ganle xa, a

naxa, “Ɛ nama gaxu sese ra Babilɔn kaane kuntigine fe ra, ɛ lu yamanani, ɛ wali Babilɔn mangan xa, ɛ herin sɔtɔma nɛn.” ²⁵ Koni, jɛɛn kike soloferedeni, Netaniyaa dii xɛmɛn Yisimayeli, Elisama mamandenna, mangan xabilan muxuna nde, na yi fa, muxu fu biraxi a fɔxɔ ra, e yi Gedali faxa, e nun Yuda kaane nun Babilɔn kaan naxanye yi a fɛma Misipa taani. ²⁶ Nayi, yamanan muxune birin, yiigelitɔne nun nafulu kanne, e nun sofa kuntigine yi keli, e siga Misiran yi, bayo e yi gaxuxi Babilɔn kaane yɛɛ ra.

Yoyakin mini feen kasoon na

Yeremi 52.31-34

²⁷ Yuda mangan Yoyakin suxun jɛɛ tonge saxan e nun soloferedeni, Babilɔn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jɛɛ fɔɔni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jɛɛn kike fu nun firinden xi mɔxɔjɛn nun soloferede lɔxɔni. ²⁸ A yi fala faɔin ti a xa. Mangan bonna naxanye yi a fɛma Babilɔn yi, a yi a tiden mate ne birin xa. ²⁹ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dɛge mangana tabanla ra a siimayaan birin yi. ³⁰ A makoon yi seen naxanye ma lɔxɔ yo lɔxɔ, mangan yi lu ne soɛ a yii a siimayaan birin yi.

Kitabun yire firinna naxanye xili “Taruxune,” ne Yuda bɔnsɔnna mangane nan ma fe falama. Taruxune Singena Isirayila kaane benbane bari feen nan falama keli N Benba Adama ma han sa ɔɔɔ Dawuda sayaan waxatin na. Manga Dawuda fe taruxun nan Kitabun yireni ito kui, yanyina nde ɔɔɔ wuli keden ɔɔɔɔ benun Yesu xa bari. Taruxune Singen nun Samuyeli Firinden nun Mangane Singen kitabu yirene e maliga yire wuyaxi yi.

Isirayila kaane benbane

¹ Adama nan Seti sɔɔɔ. Seti yi Enosi sɔɔɔ. Enosi yi Kenan sɔɔɔ. ² Kenan yi Mahalaleli sɔɔɔ. Mahalaleli yi Yarɛdi sɔɔɔ. ³ Yarɛdi yi Xenɔki sɔɔɔ. Xenɔki yi Matusela sɔɔɔ. Matusela yi Lameki sɔɔɔ. ⁴ Lemeki yi Nuhan sɔɔɔ. Nuhan yi Semi nun Xami nun Yepeti sɔɔɔ.

Dunuɔa Fɔɔɔn 10.2-20

⁵ Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomɛɛ nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Mesɛki nun Tirasi.

⁶ Gomɛɛ a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁷ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁸ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi nun Misiran nun Puti nun Kanan. ⁹ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka. Raama diini itoe nan sɔɔɔ: Saba nun Dedan. ¹⁰ Kusi yi Nimirodi bari. Na findi yengɛso belebelen nan na dunuɔa yi.

¹¹ Misiran yi diine sɔɔɔ naxanye findixi Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane nun ¹² Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane nun Kafatoro kaane ra. Filisitine benbane nan Kafatoro kaane ra. ¹³ Kanan yi a dii singen Sidɔn sɔɔɔ e nun gbɛɛye naxanye findixi Xitine nun ¹⁴ Yebusu kaane nun Amordine nun Girigasane nun ¹⁵ Xiwine nun Arakane nun Sini kaane nun ¹⁶ Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane ra.

Dunuɔa Fɔɔɔn 10.21-31 nun 11.10-27

¹⁷ Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

Arami a diine ni i ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Mesɛki.

¹⁸ Arapaxadi yi Selaxa sɔɔɔ. Selaxa yi Eberi sɔɔɔ.

¹⁹ Eberi yi dii xeme firin sɔɔɔ. Keden xili Peɛgi † bayo dunuɔa yitaxun a waxatin nin. A xunyen xili Yokatan.

²⁰ Yokatan ma diine ni i ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera nun ²¹ Hadoran nun Yusali nun Dikila nun ²² Ebali nun Abimayeleye nun Saba nun ²³ Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Yokatan ma diine nan ne ra.

²⁴ Semi yi Arapaxadi sɔɔɔ. Arapaxadi yi Selaxa sɔɔɔ.

²⁵ Selaxa yi Eberi sɔɔɔ. Eberi yi Peɛgi sɔɔɔ. Peɛgi yi Rewu sɔɔɔ. ²⁶ Rewu yi Serugu sɔɔɔ. Serugu yi Nahori sɔɔɔ. Nahori yi Tera sɔɔɔ. ²⁷ Tera yi Iburama sɔɔɔ naxan findixi Iburahima ra.

Nabi Iburahimaa diine

Dunuɔa Fɔɔɔn 25.12-16

²⁸ Iburahima yi Isiyaga nun Sumayila sɔɔɔ. ²⁹ Sumayilaa dii singen yi xili nen Nebayoti. Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun ³⁰ Misema nun Duma nun Masa nun Xadada nun Tema nun ³¹ Yeturi nun Nafisi nun Kedema, Sumayilaa diine nan yi ne fan na.

Dunuɔa Fɔɔɔn 25.1-4

³² Iburahima a konyi naxanla †† Keturaa dii xemene xinle ni itoe ra a naxanye bari Iburahima xa: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki nun Suwa. Yokan yi Saba nun Dedan sɔɔɔ. ³³ Midiyan yi Efa nun Efere nun Xanɔki nun Abida nun Elida sɔɔɔ. Keturaa diine nan e birin na.

Dunuɔa Fɔɔɔn 36.10-14

³⁴ Iburahima yi Isiyaga sɔɔɔ. Isiyaga yi Esayu nun Isirayila sɔɔɔ.

³⁵ Esayu a diine xinle ni itoe ra: Elifasi nun Reyuli nun Yewusi nun Yalami nun Kora.

³⁶ Elifasi a diine xinle ni itoe ra: Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami nun Kenasi nun Timina nun Amaleki.

³⁷ Reyuli a diine xinle ni itoe ra: Naxati nun Sera nun Sama nun Misa.

Dunuɔa Fɔɔɔn 36.20-28

³⁸ Seyiri a diine xinle ni itoe ra: Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana nun Dison nun Eseri nun Disan.

³⁹ Lotan yi Xori nun Homami sɔɔɔ. Lotan magilen yi xili nen Timina.

⁴⁰ Sobali yi Aliyan nun Manaxati nun Ebali nun Sefi nun Onan sɔɔɔ.

Sibeyon yi Aya nun Ana sɔɔɔ.

⁴¹ Ana yi Dison sɔɔɔ.

Dison yi Xamaran nun Eseban nun Itiran nun Keran sɔɔɔ.

⁴² Eseri yi Bilihan nun Saawan nun Yaakan sɔɔɔ.

Disan yi Yusu nun Aran sɔɔɔ.

Dunuɔa Fɔɔɔn 36.31-43

⁴³ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edɔn yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan sɔɔɔ waxatin naxan yi. Beyori a diin Bela yi findi manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba. ⁴⁴ Bela to faxes, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na. ⁴⁵ Yobabo to faxes, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na. ⁴⁶ Xusama to faxes, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane ɔɔɔ Moyaba ɔɔɔɔni. A taan yi xili nen Abiti. ⁴⁷ Xadada to faxes, Masareka kaan Samala yi findi mangan na.

⁴⁸ Samala to faxes, Sayuli yi findi mangan na, naxan yi

† PEɛGIBUNNA NEEN FA FALA “Mayitaxunna.”

†† KONYI NAXANLESARIYAN SEBEXI Xɔɔɔɔɔ 21.7-11 kui. Konyin na a ra a naxan sɔɔɔ a naxanla ra.

kelixi Rehoboti taani baan de. ⁴⁹ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na. ⁵⁰ Baali-Xanan to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nen Pawu. A naxanla yi xili nen Mehetabeli, Matiredi a dii temena, Mesahabi mamandenna.

⁵¹ Xadada to faxa, muxuni itoe nan findi Edon mangane ra: Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti nun ⁵² Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon nun ⁵³ Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari nun ⁵⁴ Manga Magadiyeli nun Manga Irami. Ne nan yi Edon mangane ra.

Isirayila yixetene Dunuja Eblon 35.23-26

2 Isirayilaa diine xinle ni itoe ra: Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon nun ² Dan nun Yusufu nun Bunyamin nun Nafatali nun Gadi nun Aseri.

Ruti 4.18-22 Matiyu 1.3-6

³ Yuda a diine xinle ni itoe ra: Eri nun Onan nun Selaxa. Kanan kaa naxanla nde nan na dii saxanne bari a xa, Suyaa dii temena. Yudaa dii singena Eri yi fe naxin liga Alatala ye ra yi. A yi a faxa na ma. ⁴ Yuda mamuxun Tamari yi Peresi nun Sera bari a xa. Yuda dii suulun sctw na kii nin.

⁵ Peresi yi Xesiron nun Xamuli sctw. ⁶ Sera yi dii suulun sctw: Simiri nun Etani nun Heman nun Kalikol nun Dara. ⁷ Karimi yi Akan sctw, naxan tinxintareyaan liga Isirayila ra, a to se ratonxine tongo. ⁸ Etani yi Asari sctw.

⁹ Xesiron yi Yerameeli nun Rami nun Kalebi † sctw.

¹⁰ Rami yi Aminadabo sctw. Aminadabo yi Naxason sctw, naxan findi Yuda bonsonna kuntigin na. ¹¹ Naxason yi Salimon sctw. Salimon yi Boosu sctw. ¹² Boosu yi Obedi sctw. Obedi yi Yese sctw. ¹³ Yese a dii xemene xinle ni itoe ra: Eliyabi nan yi a dii singen na, a firindena Abinadabo, a saxandena Simeya, ¹⁴ a naanindena Nataneli, a suulundena Radayi, ¹⁵ a sennindena Osemi, a soloferedena Dawuda. ¹⁶ Yese a dii temene xinle ni itoe ra: Seruya nun Abigayili. Seruya yi dii xemene saxan sctw: Abisayi nun Yowaba nun Asaheli. ¹⁷ Abigayili yi Amasa sctw Yeteri xa, naxan fataxi Sumayila bonsonna ra.

¹⁸ Xesiron ma diin Kalebi a naxanle Asuba nun Yeriyaoti, ne yi diini itoe bari Kalebi xa: Yesere nun Sobaba nun Aradon. ¹⁹ Asuba to faxa, Kalebi yi Efarata dɔɔɔ, a yi Xuru bari a xa. ²⁰ Xuru yi Yuri sctw. Yuri yi Besaleli sctw. ²¹ Dɔɔɔɔɔ na, Xesiron to ɔɔɔɔɔ sennin sctw, a yi Galadi benban Makiri a dii temen dɔɔɔ, a yi a kolon naxanla ra. E yi Segubu sctw. ²² Segubu yi Yayiri sctw, naxan findi taa mɔɔɔɔɔɔɔ nun saxan xun na Galadi yamanani. ²³ Koni, Gesuri kaane nun Arami kaane yi Yayiri taane tongo e nun Kenata taan nun a rabilinne, e birin malanxina taa tonge sennin. Makiri yixetene nan ne birin na, naxan Galadi masege.

²⁴ Xesiron to faxa Kalebi-Efarata taani, a naxanla Abiya yi Asexuri bari a xa, naxan Tekowa taan masege. ²⁵ Xesiron ma dii singen Yerameeli a diine ni i ra: a dii

† KALEBIMON xili nen Kelubayi.

singen Rami nun Buna nun Oreni nun Osemi nun Axiya. ²⁶ Yerameeli a naxalan bodena Atara yi Onan bari. ²⁷ Yerameeli a dii singen Rami a diine xinle ni itoe ra: Masi nun Yamin nun Ekeri. ²⁸ Onan yi Samayi nun Yada sctw. Samayi yi Nadaba nun Abisuri sctw. ²⁹ Abisuri a naxanla Abixali yi Axaban nun Molidi sctw. ³⁰ Nadaba yi Seleda nun Apayimi sctw. Seleda yi faxa diitareyani. ³¹ Apayimi yi Yisi sctw. Yisi yi Sesan sctw. Sesan yi Axalayi sctw. ³² Samayi xunyen Yada yi Yeteri nun Yonatan sctw. Yeteri yi faxa diitareyani. ³³ Yonatan yi Peleti nun Sasa sctw. Yerameeli yixetene nan ne ra. ³⁴ Sesan mi dii xemene yo sctw fo dii temene. A konyi xemene Misiran kaan yi xili nen Yara. ³⁵ Sesan yi a dii temen fi a konyi xemene Yara ma. A yi Atayi bari a xa. ³⁶ Atayi yi Natan sctw. Natan yi Sabadi sctw. ³⁷ Sabadi yi Efilali sctw. Efilali yi Obedi sctw. ³⁸ Obedi yi Yehu sctw. Yehu yi Asari sctw. ³⁹ Asari yi Xeləsi sctw. Xeləsi yi Eleyasa sctw. ⁴⁰ Eleyasa yi Sisimayi sctw. Sisimayi yi Salun sctw. ⁴¹ Salun yi Yekamiya sctw. Yekamiya yi Elisama sctw.

⁴² Yerameeli xunyen Kalebi a dii singen yi xili Mesa. Mesa yi Sifi nun Maresa sctw, naxan findixi Xebiron kaane benban na. ⁴³ Xebiron yi Kora nun Tapuwa nun Rekemi nun Sema sctw. ⁴⁴ Sema yi Raxami sctw. Raxami yi Yorekami sctw. Rekemi yi Samayi sctw. ⁴⁵ Samayi yi Mayon sctw. Mayon yi Beti-Suru sctw. ⁴⁶ Kalebi a konyi naxanla † Efa yi Xarani nun Mosa nun Gasesi bari a xa. Xarani yi Gasesi sctw. ⁴⁷ Yadayi a diine xinle ni itoe ra: Regemi nun Yotami nun Gesana nun Peleti nun Efa nun Saafi. ⁴⁸ Kalebi a konyi naxanla Maka yi Seberi nun Tirana bari a xa. ⁴⁹ Maka mon yi Madamanna fafe Saafi bari e nun Sewa, Makabena nun Gibeya fafe. Kalebi a dii temen yi xili Akasa.

⁵⁰ Kalebi yixete gbete ye nan itoe fan na. A naxanla Efarataa dii singen Xuru a diine ni i ra: Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masege, ⁵¹ Salima naxan Betelemi taan masege e nun Xarefi naxan Beti-Gaderi taan masege. ⁵² Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masege, na yixetene ni i ra: Harowe nun Menuhoti kaane foɔɔ kedenna nun ⁵³ Kiriyati-Yeyarin xabilan muxun naxanye findixi Yitirine nun Putine nun Sumane nun Misarayine ra. Ne nan findixi Sora taan muxune nun Esetayoli taan muxune ra. ⁵⁴ Salima yixetene ni i ra: Betelemi kaane nun Netofa kaane nun Atiroti-Beti-Yowaba kaane nun Manaxati kaane foɔɔ kedenna nun Sorine nun ⁵⁵ sebelitine xabilan naxanye yi dɔɔɔ Yabesa taani e nun Tiratine nun Simeyatane nun Sukatine. Kenine nan ne ra, naxanye fataxi Xamati ra, Rekabu a denbayaan benbana.

Manga Dawudaa diine Samuyeli Firinden 3.2-5

3 Dawuda diin naxanye bari Xebiron taani, ne ni i ra. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi findixi Yesereli kaana Axinowami ra. A dii firinden yi xili Daniyeli, naxan nga yi Karemele kaana Abigayili ra. ² A saxanden yi xili Abisalomi, naxan nga yi findixi Gesuri

†† KONYI NAXANLESariyan sebexi Xɔɔɔɔɔɔɔ 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sctw a naxanla ra.

taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra. A naaninden yi xili Adoniya, naxan nga yi findixi Xagiti ra. ³ A suulunden yi xili Sefati, naxan nga yi findixi Abitali ra. A senninden yi xili Yitireyami, naxan nga yi Egela ra. ⁴ Dii senninni itoe barixi Xebiron taan nin Dawudaa mangayaan naba denaxan yi jee solofere kike sennin. A yi mangayaan naba Yerusalen taani jee tonge saxan jee saxan.

⁵ Amiyeli a dii temen Batiseba dii naaninni itoe nan sctw Dawuda xa Yerusalen yi: Simeya nun Sobaba nun Natan nun Sulemani. ⁶ Dawuda mcn dii xeme solo-manaanin gbeteeye sctw nen: Yibixari nun Elisawa nun Elifeleti nun ⁷ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun ⁸ Elisama nun Eliyada nun Elifeleti. ⁹ Dawudaa dii xemene nan ne ra. Konyi jaxanle † diin naxanye bari a xa, ne mi ne ye. Tamari nan yi e magilen na.

Yuda Mangane

¹⁰ Sulemani nan Robowan sctw. Robowan yi Abiya sctw. Abiya yi Asa sctw. Asa yi Yosafati sctw. ¹¹ Yosafati yi Yehorami sctw. Yehorami yi Axasiya sctw. Axasiya yi Yowasa sctw. ¹² Yowasa yi Amasiya sctw. Amasiya yi Asari sctw. Asari yi Yotami sctw. ¹³ Yotami yi Axasi sctw. Axasi yi Xesekiya sctw. Xesekiya yi Manase sctw. ¹⁴ Manase yi Amcn sctw. Amcn yi Yosiya sctw. ¹⁵ Yosiya a dii singen findi Yoxanan nan na, a dii firindena, Yehoyakimi, a saxandena, Sedeki, a naanindena, Salun. ¹⁶ Yehoyakimi yi Yoyakin nun Sedeki sctw.

¹⁷ Yoyakin naxan suxu konyiyani, na diine ni i ra: Selatili nun ¹⁸ Malakirami nun Pedaya nun Senasari nun Yekamiya nun Hosama nun Nedabiya. ¹⁹ Pedaya yi Sorobabeli nun Simeyi sctw. Sorobabeli yi Mesulan nun Xananiya sctw. Selomiti nan yi e magilen na. ²⁰ Pedaya mcn yi dii suulun gbeteeye sctw: Xasuba nun Oheli nun Bereki nun Xasadiya nun Yusabi-Xeseda. ²¹ Xananiya yixetene ni i ra: Pelati nun Yesaya nun Refayaa diine nun Aranan ma diine nun Abadi a diine nun Sekani a diine. ²² Sekani dii senninni itoe nan sctw: Semaya nun Xatusi nun Yigali nun Bariya nun Neyaraya nun Safati. ²³ Neyaraya dii saxanni itoe nan sctw: Eliyowenayi nun Xisikiya nun Asirikami. ²⁴ Eliyowenayi dii solofereni itoe nan sctw: Hodafiya nun Eliyasibi nun Pelaya nun Akubu nun Yoxanan nun Delaya nun Anani.

Yuda xabila gbeteeye

4 Yuda yixetene ni i ra: Peresi nun Xesircn nun Kari-mi nun Xuru nun Sobali. ² Sobali a diin Reyaya yi Yaxati sctw. Yaxati yi Axumayi nun Lahadi sctw. Sorane xabilane fataxi ne nan na. ³ Yesereli nun Yisema nun Yidibasi nan Etami taan masege. E magilen yi xili Haseleliponi. ⁴ Penuyeli nan Gedori taan masege. Xuru a diina Eseri nan Xusa taan masege. Efarataa dii singen Xuru nan Betelemi taan masege. ⁵ Asexuri yi Tekowa taan masege, jaxalan firin yi naxan yii, Xela nun Nara. ⁶ Nara yi Axusami nun Xeferi nun Temeni nun Axase-

tari bari a xa. ⁷ Xela yi Sereti nun Soxara nun Etenani ⁸ nun Kosi bari a xa. Kosi yi Anubi nun Sobeba sctw, e nun Harumi a dii Axaraxeli xabilane.

⁹ Yabesa yi binyen sctw dangu a ngaxakedenne ra. A nga a xili sa nen Yabesa bayo a naxa, "N bata a xali tcnnci." ^{†10} Yabesa yi Isirayilaa Ala maxandi, a naxa, "Yandi, n baraka! I yi n ma cnccn fari sa. I senben xa lu n cn, i n natanga tcnnci ma alogo fe clen nama n sctw." Ala yi a duban yabi.

¹¹ Suxa ngaxakedenne Kelubu yi Mexiri sctw. Mexiri yi Eseton sctw. ¹² Eseton yi Beti-Rafa nun Paseya nun Texinna sctw. Texinna nan Naxasa taan masege. Ne findixi Reka kaane nan na.

¹³ Kenasi yi Otiniyeli nun Seraya sctw. Otiniyeli yi Xatati nun Meyonotayi sctw. ¹⁴ Meyonotayi yi Ofara sctw. Seraya yi Yowaba sctw, yiirawanle benbana, naxanye yi dxi Yiirawanle Lanbanni. ¹⁵ Yefune a diin Kalebi yi Iru nun Ela nun Nami sctw. Ela yi Kenasi sctw.

¹⁶ Yehaleleli a diine ni i ra: Sifi nun Sifa nun Tiriya nun Asareli.

¹⁷ Esiraa diine ni i ra: Yeteri nun Meredi nun Eferenun Yalon. Meredi a jaxanla nde yi Mariyama nun Samayi nun Yiseba bari. Yiseba nan Esitemowa taan masege. ¹⁸ Misiran mangana dii temen Biti naxan yi dxi Meredi cn ma, na nan na diine bari. Meredi mcn yi Yahudiya jaxanla nde dxc, na diine ni i ra: Yaredi naxan Gedori taan masege e nun Xeberi naxan Soko taan masege e nun Yekutiyeleli naxan Sanowa taan masege. ¹⁹ Hodiya jaxanla naxan findixi Naxami magilen na, na yixetene yi findi Garimi kaane ra naxanye yi dxi Keyila taani e nun Maka kaan naxanye yi dxi Esitemowa taani.

²⁰ Simon ma diine ni i ra: Aminon nun Rinna nun Ben-Xanan nun Tilon.

Yisi a diine ni i ra: Soxeti nun Ben-Soxeti.

²¹ Yudaa diin Selaxa yixetene ni i ra: Eri naxan Leka taan masege, e nun Laada naxan Maresa taan masege, e nun xabilan naxanye yi dugi scxcnne ra Beti-Asibeya yi, e nun ²² Yokimi nun Koseba kaane nun Yowasa nun Sarafa naxan yi Moyaba nun Yasubi-Lexemi xun na. Fe fonne nan ne ra. ²³ Ne yixetene yi findi feje rafalane ra mangan xa Netayimi nun Gedera taane yi.

Simeycn yixetene

Yosuwe 19.2-10

²⁴ Simeycn yixetene ni i ra: Nemuweli nun Yamin nun Yaribi nun Sera nun Sayuli. ²⁵ Sayuli yi Salun sctw. Salun yi Mibisan sctw. Mibisan yi Misema sctw. ²⁶ Misema yi Xamuweli sctw. Xamuweli yi Sakuru sctw. Sakuru yi Simeyi sctw. ²⁷ Simeyi yi dii xeme fu nun sennin sctw e nun dii teme sennin. A ngaxakedenne mi dii wuyaxi sctw. E xabilan muxune mi wuya ayi alo Yuda cnccnna muxune. ²⁸ E yi dxi taani itoe nin: Beriseba nun Mola-da nun Xasari-Suwali nun ²⁹ Bila nun Esemi nun Toladi nun ³⁰ Betuyeli nun Xoroma nun Sikilaga nun ³¹ Beti-Marakaboti nun Xasari-Susimi nun Beti-Biri nun

† KONYI JAXANLESARIYAN SEBEXI XCCCYAAN 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye sctw a jaxanla ra.

†† YABESA maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala "Xclena."

Saarayimi. E yi lu na taane yi han Dawudaa man-gayaan waxatini. ³² E מִן דָּכָךְ נֶהֱן תַּא סוּלֻן גְּבֵטֵי עַי: Etami nun Ayin nun Rimִן nun Token nun Asan ³³ e nun e rabilinne siga han Baalati taani. E דָּכָדֵנֶה nun e benbane nan ne ra naxanye seḅexi e bִּנְסִן kedin kui.

³⁴ Simeyִן bִּנְסִן xabilane kuntigine xinle ni itoe ra: Mesobabo nun Yameleki nun Amasiyaa diin Yosahi nun ³⁵ Yoweli nun Yosibiya a diin Yehu, Seraya mamandenna, Asiyeli tolubitana, e nun ³⁶ Eliyowenayi nun Yaakoba nun Yesohaya nun Asaya nun Adiyeli nun Yesimiyeli nun Benaya nun ³⁷ Sifeyi a diin Sisa. Alon nan Sifeyi sִכֵּ. Yedayana nan Alon sִכֵּ. Simiri nan Yedayana sִכֵּ. Semaya nan Simiri sִכֵּ.

³⁸ Xabilane kuntigine nan ne ra. E denbayane gbo ayi nēn han! ³⁹ E yi siga han Gedori taan lanbanna sogeteden binna balo yire fendeni e xuruseene xa. ⁴⁰ E sa seḅe yire faḅine to menni xuruseene xa. Na bִּכְכֵּ yi gbo, bִּכְכֵּ xunbenla na. Xami bִּנְסִן muxuna ndee yi na nun. ⁴¹ Muxun naxanye xinle seḅe itoe ra, ne nan siga Yuda Manga Xesekiyaa waxatini, e sa Xami bִּנְסִן muxune nun Meyunin bִּנְסִן muxune banxine birin kala, e yi e raxִri alogo e xa dִכֵּ na, balo faḅin yi denaxan yi e xuruseene xa. ⁴² Simeyִן bִּנְסִן na muxu keme suulun yi siga Seyiri geya yireni. E yeeratine yi findixi Yisi a diine nan na: Pelati nun Neyaraya nun Refaya nun Yusiyeli. ⁴³ E yi sa Amaleki dִכְכֵּ faxa, naxanye e gi yengen bun. E dִכֵּ menni han to.

Ruben yixetene

5 Ruben nan findi Isirayila dii singen na, koni e nun a fafe a ḅaxanla nde bata yi kafu, nanara dii singe tiden yi ba a yii, a so Isirayilaa diin Yusufu a diine yii. Na nan a liga, e a foriya tiden ba a yii bִּנְסִן kedin ma. ² Yuda senben sִכֵּ nēn a ngaxakedenne tagi, a yixetena nde yi findi mangan na, koni dii singe tiden lu nēn Yusufu yii.

³ Isirayilaa dii singen Ruben yi Xanִki nun Palu nun Xesirִן nun Karimi sִכֵּ.

⁴ Yoweli yi Semaya sִכֵּ. Semaya yi Gogo sִכֵּ. Gogo yi Simeyi sִכֵּ. ⁵ Simeyi yi Mike sִכֵּ. Mike yi Reyaya sִכֵּ. Reyaya yi Baali sִכֵּ. ⁶ Baali yi Beera sִכֵּ. Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere yi Ruben bִּנְסִן xunna Beera suxu konyiyani.

⁷ Bera ngaxakedenne ni i ra xabila yeen ma alo e xinle seḅexi e bִּנְסִן kedin kui kii naxan yi: e kuntigin Yeyiyeli nun Sakari nun ⁸ Asasi a diin Bela, Sema mamandenna, Yoweli tolubitana. E yi dִכֵּ Aroyeri nin siga han Nebo geyaan na sa dִכֵּ Baali-Meyִן na. ⁹ Sogeteden binni, e yi siga, e sa dִכֵּ tonbonna dִכֵּ han Efirati xuden na. Bayo e xuruseene bata yi wuya ayi e yii Galadi yamanani. ¹⁰ Ruben bִּנְסִן yi Hagarine yenge Manga Sִli waxatini, e yi e נֵ, e yi dִכֵּ e banxine yi Galadi yamanan sogeteden binni.

Gadi yixetene

¹¹ Gadi bִּנְסִן muxune yi dִכֵּ Ruben bִּנְסִן muxune nan dִכֵּ ma Basan yamanani siga han Salaka taana. ¹² Yoweli nan yi e kuntigi singen na Basan yamanani, a firindena, Safami. Na xanbi ra, Yanayi nun Safati. ¹³ E ngaxakedenne muxu solofere ni i ra denbaya yeen ma: Mikeli nun Mesulan nun Seeba nun Yorayi nun Yakan nun Siya nun Eberi. ¹⁴ Abixali a diine nan ne ra. Xuri nan Abixali sִכֵּ. Yarowa nan Xuri sִכֵּ. Galadi nan Yarowa sִכֵּ. Mikeli nan Galadi sִכֵּ. Yesisayi nan Mikeli sִכֵּ. Yado nan Yesisayi sִכֵּ. Busi nan Yado sִכֵּ. ¹⁵ Abidiyeli a diina Axi, Guni mamandenna yi findi e xabilane xunna ra. ¹⁶ Gadi bִּנְסִן muxune yi dִכֵּ Galadi yamanan nun Basan yamanan nun e rabilinne nin siga han Sarִן danna. ¹⁷ Muxuni itoe xinle yi seḅexi e bִּנְסִן kedin kui Yuda Manga Yotami nun Isirayila Manga Yerobowan waxatini.

¹⁸ Ruben bִּנְסִן muxune nun Gadi bִּנְסִן muxune nun Manase bִּנְסִן muxune fִכֵּ kedenna, ne sofane xasabin lan muxu wuli tonge naanin wuli naanin keme solofere tonge sennin nan ma. E birin yi fatan yenge sodeni. Ye masansan wure lefaan nun silanfanna † nun xanla yi e birin yii. ¹⁹ E yi Hagarine nun Yeturine nun Nafisine nun Nodabone yenge. ²⁰ E yi Ala maxandi yengeni, a yi e mali, e yi Hagarine nun e xִyine birin נֵ. Ala yi e xuiin name bayo e yi e yigi saxi a tan nin. ²¹ E yi e yaxune xuruseene suxu, נִכְכֵּ wuli tonge suulun nun yeḅeen nun sii wuli keme firin wuli tonge suulun, e nun sofali wuli firin. E yi muxu wuli keme fan suxu. ²² E yi e yaxu wuyaxi faxa bayo na yengen yi kelixi Ala nan ma. E yi lu dִכֵּ na han Isirayila yamaan suxu konyiyani waxatin naxan yi.

Manase bִּנְסִן yixetene

²³ Manase bִּנְסִן fִכֵּ kedenna yi dִכֵּ yamanani keli Basan yamanan ma siga han Baali-Xerimon taana, Seniri geyaan san bun, denaxan מִן xili Xerimon geyana. E yi wuya han! ²⁴ E denbayane xunne ni i ra: Eferen nun Yisi nun Eliyeli nun Asiriya nun Yeremi nun Hodafiya nun Yaxadiyeli. Sofa kendene nan yi na denbaya xunne ra e nun xili kanne. ²⁵ Koni, e yi tinxintareyaan liga e benbane Ala ra, e yi Ala yanfa men kaane alane xִn Ala bata yi muxun naxanye raxִri e yeen ra, feen naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi. ²⁶ Nayi, Isirayilaa Ala yi Asiriya Manga Puli radin e ma naxan מִן xili Tigilati-Pilesere. E yi fa Ruben bִּנְסִן nun Gadi bִּנְסִן nun Manase bִּנְסִן fִכֵּ kedenna suxu konyiyani. A yi siga e ra Xala nun Xabori nun Hara yi Gosan baan de, e מִן denaxanye yi han to.

Lewi yixetene

²⁷ Lewi yi Gerisִן nun Kehati nun Merari sִכֵּ. ²⁸ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli sִכֵּ. ²⁹ Amirama yi dii xeme firin sִכֵּ, Haruna nun Musa e nun dii teme keden, Mariyama. Haruna yi Nad-

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

aba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara ɔɔɔ.
³⁰ Eleyasari yi Finexasi ɔɔɔ. Finexasi yi Abisuwa ɔɔɔ.
³¹ Abisuwa yi Buki ɔɔɔ. Buki yi Yusi ɔɔɔ. ³² Yusi yi Seraxaya ɔɔɔ. Seraxaya yi Merayoti ɔɔɔ. ³³ Merayoti yi Amari ɔɔɔ. Amari yi Axituba ɔɔɔ. ³⁴ Axituba yi Sadɔki ɔɔɔ. Sadɔki yi Aximaasi ɔɔɔ. ³⁵ Aximaasi yi Asari ɔɔɔ. Asari yi Yoxanan ɔɔɔ. ³⁶ Yoxanan yi Asari ɔɔɔ, naxan findi saraxaraliin na Ala Batu Banxini Yerusalen yi Sulemani naxan ti. ³⁷ Asari yi Amari ɔɔɔ. Amari yi Axituba ɔɔɔ. ³⁸ Axituba yi Sadɔki ɔɔɔ. Sadɔki yi Salun ɔɔɔ. ³⁹ Salun yi Xiliki ɔɔɔ. Xiliki yi Asari ɔɔɔ. ⁴⁰ Asari yi Seraya ɔɔɔ. Seraya yi Yehosadaki ɔɔɔ. ⁴¹ Alatala to Yuda nun Yerusalen kaane rasiga konyiyani Nebukadanesari ɔɔɔ, Yehosadaki fan yi suxu.

Lewi yixete gbeteɛ

6 Lewi yi Gerisɔɔɔ nun Kehati nun Merari ɔɔɔ.
² Gerisɔɔɔ yi Libini nun Simeyi ɔɔɔ. ³ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeɛli ɔɔɔ.
⁴ Merari yi Maxali nun Musi ɔɔɔ.
 Lewi xabilane benbane ni i ra:
⁵ Gerisɔɔɔ xabilani: Gerisɔɔɔ yi Libini ɔɔɔ. Libini yi Yaxati ɔɔɔ. Yaxati yi Sima ɔɔɔ. ⁶ Sima yi Yowa ɔɔɔ. Yowa yi Yido ɔɔɔ. Yido yi Sera ɔɔɔ. Sera yi Yeyaterayi ɔɔɔ.
⁷ Kehati xabilani: Kehati yi Aminadabo ɔɔɔ. Aminadabo yi Kora ɔɔɔ. Kora yi Asiri ɔɔɔ. ⁸ Asiri yi Elikana ɔɔɔ. Elikana yi Ebiyasafi ɔɔɔ. Ebiyasafi yi Asiri ɔɔɔ. ⁹ Asiri yi Taxati ɔɔɔ. Taxati yi Yuriyeɛli ɔɔɔ. Yuriyeɛli yi Yusiya ɔɔɔ. Yusiya yi Sayuli ɔɔɔ.
¹⁰ Elikana xabilani: Elikana yi Amasayi nun Aximoti
¹¹ nun Elikana ɔɔɔ. Elikana yi Sofayi ɔɔɔ. Sofayi yi Naxati ɔɔɔ. ¹² Naxati yi Eliyabi ɔɔɔ. Eliyabi yi Yeroxama ɔɔɔ. Yeroxama yi Elikana ɔɔɔ. Elikana yi Samuyeli ɔɔɔ.
¹³ Samuyeli a diine ni i ra: a dii singena Yoweli e nun Abiya.
¹⁴ Merari xabilani: Merari yi Maxali ɔɔɔ. Maxali yi Libini ɔɔɔ. Libini yi Simeyi ɔɔɔ. Simeyi yi Wusa ɔɔɔ.
¹⁵ Wusaha yi Simeya ɔɔɔ. Simeya yi Xagiya ɔɔɔ. Xagiya yi Asaya ɔɔɔ.

Beti baane Ala Batu Banxini

¹⁶ Dawuda yi Lewi ɔɔɔɔɔɔ muxuna ndee ɔɔɔɔɔɔ beti ba kuntigine ra Alatala Batu Banxini Layiri Kankiraan † fa menni waxatin naxan yi. ¹⁷ Ne nan yi betine bama Ala Batu Bubun yetagi, Naralan Bubuna han Manga Sulemani Alatala Batu Banxin ti Yerusalen yi waxatin naxan yi. E yi e wanla kema alo e yi yamarixi e ma kii naxan yi.
¹⁸ Na beti baane nun e diine xinle ni itoe ra:
 Kehati xabilani: Yoweli nan beti baan Heman ɔɔɔ. Samuyeli nan Yoweli ɔɔɔ. ¹⁹ Elikana nan Samuyeli ɔɔɔ. Yeroxama nan Elikana ɔɔɔ. Eliyeɛli nan Yeroxama ɔɔɔ. Towa nan Eliyeɛli ɔɔɔ. ²⁰ Sufi nan Towa ɔɔɔ. Elikana nan Sufi ɔɔɔ. Maxati nan Elikana ɔɔɔ. Amasayi nan Maxati ɔɔɔ. ²¹ Elikana nan Amasayi ɔɔɔ. Yoweli nan Elikana

† 6.16 LAYIRI KANKIRANAfe mɔɔn seɛxi Xɔɔɔyaan 25.10-22 kui.

ɔɔɔ. Asari nan Yoweli ɔɔɔ. Sofoni nan Asari ɔɔɔ.
²² Taxati nan Sofoni ɔɔɔ. Asiri nan Taxati ɔɔɔ. Ebiyasafi nan Asiri ɔɔɔ. Kora nan Ebiyasafi ɔɔɔ. ²³ Yisehari nan Kora ɔɔɔ. Kehati nan Yisehari ɔɔɔ. Lewi nan Kehati ɔɔɔ. Isirayila nan Lewi ɔɔɔ.

²⁴ Heman mali muxun naxan yi tixi a yiifanna ma, na yi findixi Asafi nan na. Bereki nan Asafi ɔɔɔ. Simeya nan Bereki ɔɔɔ. ²⁵ Mikeli nan Simeya ɔɔɔ. Baaseya nan Mikeli ɔɔɔ. Malakiya nan Baaseya ɔɔɔ. ²⁶ Etini nan Malakiya ɔɔɔ. Sera nan Etini ɔɔɔ. Adaya nan Sera ɔɔɔ. ²⁷ Etani nan Adaya ɔɔɔ. Sima nan Etani ɔɔɔ. Simeyi nan Sima ɔɔɔ. ²⁸ Yaxati nan Simeyi ɔɔɔ. Gerisɔɔɔ nan Yaxati ɔɔɔ. Lewi nan Gerisɔɔɔ ɔɔɔ.

²⁹ Naxan kelixi Merari xabilan nin, na yi tixi a kɔmenan nan ma. A yi xili Etani. Kisi nan Etani ɔɔɔ. Abidi nan Kisi ɔɔɔ. Maluku nan Abidi ɔɔɔ. ³⁰ Hasabi nan Maluku ɔɔɔ. Amasiya nan Hasabi ɔɔɔ. Xiliki nan Amasiya ɔɔɔ. ³¹ Amasiya nan Xiliki ɔɔɔ. Bani nan Amasiya ɔɔɔ. Semeri nan Bani ɔɔɔ. ³² Maxali nan Semeri ɔɔɔ. Musi nan Maxali ɔɔɔ. Merari nan Musi ɔɔɔ. Lewi nan Merari ɔɔɔ.

³³ E ngaxakedenne Lewi ɔɔɔɔɔɔ, ne yi Ala Batu Bubun wanla bonne nan kema Alaa banxini. ³⁴ Haruna nun a diine nan yi saraxa gan daxine bama saraxa ganden fari, e mɔɔn yi wusulanna fan ganma saraxan na wusulan saraxa ganden fari. E yi na wanle birin kema yire saripanxi fisamantenna nin Ala solona feen na Isirayila kaane xa, alo Alaa walikeen Musa a yamari kii naxan yi.

³⁵ Haruna yixetene ni i ra: Haruna yi Eleyasari ɔɔɔ. Eleyasari yi Finexasi ɔɔɔ. Finexasi yi Abisuwa ɔɔɔ. ³⁶ Abisuwa yi Buki ɔɔɔ. Buki yi Yusi ɔɔɔ. Yusi yi Seraxaya ɔɔɔ. ³⁷ Seraxaya yi Merayoti ɔɔɔ. Merayoti yi Amari ɔɔɔ. Amari yi Axituba ɔɔɔ. ³⁸ Axituba yi Sadɔki ɔɔɔ. Sadɔki yi Aximaasi ɔɔɔ.

Lewi ɔɔɔɔɔɔ taane

Yosuwe 21.4-39

³⁹ E taane xinle ni itoe ra Haruna yixeten naxanye yi Kehati xabilani, ne ɔɔɔɔ denaxanye yi. E singe nan ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ bayo masensenna e tan nan singe suxu. ⁴⁰ Xebiron nun a xuruse rabadene yi findi e gbeen na Yuda ɔɔɔɔ ma, ⁴¹ koni Xebiron xɛene nun a banxidene yi findi Yefune a diin Kalebi gbeen na. ⁴² Harunaa diine yi Xebiron ɔɔɔ, naxan findi marakisi taana nde ra, e nun Libina nun a rabilinne nun Yatiri nun Esitemowa nun a rabilinne, e nun ⁴³ Xilen nun Debiri nun e rabilinne nun ⁴⁴ Asan nun Beti-Semesi nun e rabilinne. ⁴⁵ Lewi ɔɔɔɔɔɔ taan naxanye ɔɔɔɔ Bunyamin ɔɔɔɔɔɔ na ɔɔɔɔ, ne ni i ra: Gabayon nun Geba nun Alemeti nun Anatoti nun e rabilinne. E yi taa fu nun saxanni itoe yitaxun e xabilane ra.

Yosuwe 21.5-8

⁴⁶ Kehati yixeten bonne yi taa fu ɔɔɔɔ masensenna ɔɔɔ Efirami ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ nun Dan ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ nun Manase ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ kedenna ɔɔɔɔ. ⁴⁷ Gerisɔɔɔ yixetene yi taa fu nun saxan ɔɔɔ e xabila yɛɛn ma Isakari ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ nun Aseri ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ nun

²⁹ Manase bɔnsɔnna taane ni i ra: Beti-Seyan nun Taanaki nun Megido nun Dɔɔ nun e banxidene. Isiray-
ilaa diin Yusufu yixetene dɔxi na taane nin.

Aseri yixetene

³⁰ Aseri yi Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya sɔɔ. E magilen yi xili Sera. ³¹ Beriya yi Xeberi nun Maliki sɔɔ. Maliki nan Birisayiti taan masege. ³² Xeberi yi Yefeleti nun Someri nun Xotami sɔɔ. E magilen yi xili Suya. ³³ Yefeleti yi Pasaki nun Bimali nun Asefati sɔɔ. Yefeleti a diine nan ne ra. ³⁴ Semeri yi Axi nun Roga nun Xuba nun Arami sɔɔ. ³⁵ Semeri xunyɛn Helemi a diine ni i ra: Sofaxa nun Yimena nun Selesi nun Amali. ³⁶ Sofaxaa diine ni i ra: Suwa nun Xaraneferi nun Suwali nun Beri nun Yimira nun ³⁷ Bɛsɛri nun Hodo nun Samima nun Silesa nun Itiran nun Beera. ³⁸ Yeteri yi Yefune nun Pisepa nun Ara sɔɔ. ³⁹ Yula yi Ara nun Xaniyeli nun Risiya sɔɔ. ⁴⁰ Aseri a diine nan ne birin na, denbaya xunne, muxu gbeene, sofa kɛndɛne, kuntigi faɲine. Sofaan muxu wuli mɔɔɲɛn nun sennin nan xili yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui.

Bunyamin yixetɛ gbɛtɛye

8 Bunyamin ma diine ni i ra: a dii singena Bela, a firindena Asibeli, a saxandena Axara, ² a naanindena Noxa, a suulundena Rafa. ³ Bela a diine ni i ra: Adari nun Gera nun Abihudi nun ⁴ Abisuwa nun Naman nun Axowa nun ⁵ Gera nun Sefufani e nun Xurami. ⁶ Denbaya xunne Ehudu yixetene yɛ Geba taani naxanye kedi, e siga Manaxati yi, ne xinle ni itoe ra: ⁷ Naman nun Axiya nun Gera. Gera nan ti e yɛ ra, a yi Yusa nun Axixudi sɔɔ.

⁸ Saxarayin yi a mɛ a ɲaxalan firinne ra, Xusimi nun Baara. Na xanbi ra, a yi diine sɔɔ Moyaba yamanani. ⁹ A ɲaxanla Xodesi a diine ni i ra: Yobabo nun Sibiya nun Mesa nun Malakama ¹⁰ nun Yewusi nun Sakiya nun Mirima. A diine nan ne ra naxanye findi denbaya xunne ra.

¹¹ A ɲaxanla Xusimi yi Abitubu nun Elipaali bari a xa. ¹² Elipaali a diine ni i ra: Eberi nun Misami nun Semedi, naxan Ono nun Lodi nun e banxidene ti, e nun ¹³ Beriya nun Sema naxanye findi denbaya xunne ra Ayalɔn taani, e yi Gati kaane kedi.

¹⁴ Beriya a diine ni i ra: Axiyo nun Sasaki nun Yemoti nun ¹⁵ Sebadiya nun Aradi nun Ederi nun ¹⁶ Mikeli nun Yisepa nun Yoxa.

¹⁷ Elipaali a diine ni i ra: Sebadiya nun Mesulan nun Xisiki nun Xeberi nun ¹⁸ Yisemerayi nun Yisiliya nun Yobabo.

¹⁹ Simeyi a diine ni i ra: Yakimi nun Sikiri nun Sabidi nun ²⁰ Eliyenayi nun Siletayi nun Eliyeli nun ²¹ Adaya nun Beraya nun Simirati.

²² Sasaki a diine ni i ra: Yisepan nun Eberi nun Eliyeli nun ²³ Abadon nun Sikiri nun Xanan nun ²⁴ Xananiya nun Elan nun Anatotiya nun ²⁵ Yifideya nun Penuyeli.

²⁶ Yeroxamaa diine ni i ra: Sameserayi nun Sexaraya nun Atali nun ²⁷ Yaaresiya nun Eli nun Sikiri.

²⁸ Denbaya xunne nan yi ne birin na naxanye xili yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui. Ne yi dɔxi Yerusalɛn taan nin.

Taruxune Singen 9.34-44

²⁹ Yeyiyeli yi dɔxi Gabayon taan nin a denaxan masege. A ɲaxanla yi xili nen Maka. ³⁰ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun ³¹ Gedori nun Axiyo nun Sekeri nun ³² Mikiloti, naxan findi Simeya fafe ra. E fan yi dɔxi Yerusalɛn taan nin e kon kaane tagi.

³³ Neri yi Kisu sɔɔ. Kisu yi Sɔli sɔɔ. Sɔli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sɔɔ. ³⁴ Yonatan yi Meribaali sɔɔ. Meribaali yi Mike sɔɔ. ³⁵ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sɔɔ. ³⁶ Axasi yi Yehowada sɔɔ. Yehowada yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sɔɔ. Simiri yi Mosa sɔɔ. ³⁷ Mosa yi Bineya sɔɔ. Bineya yi Rafaha sɔɔ. Rafaha yi Eleyasa sɔɔ. Eleyasa yi Aseli sɔɔ. ³⁸ Aseli a dii senninne xinle ni itoe ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a dii xɛmɛne nan ne birin na. ³⁹ Aseli xunyɛna Esekaa diine ni i ra: a dii singena Yulami, a firindena Yewusi e nun a saxandena Elifeleti. ⁴⁰ Sofa kɛnden nan yi Yulami a diine ra. E yi fatan xalimakunla wolɛ. E diine nun mamandenne yi wuya han muxu kɛmɛ tonge suulun.

Bunyamin bɔnsɔnna muxune nan yi ne birin na.

9 Isirayila kaane birin xinle yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdine ma Isirayila Mangane Kɛdin kui.

Yerusalɛn kaane

Neyemi 11.3-19

Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi xali konyiyani Babilɔn yamanani fata e tinxintareyaan na. ² Naxanye singe xɛtɛ e dɔɔɔdeni e konne yi, Isirayila kaana ndee nan yi ne ra, e nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun Ala Batu Banxin walikene.

³ Muxuna ndee Yuda nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bɔnsɔnne yi, ne yi fa dɔɔɔ Yerusalɛn taani.

⁴ Amixudi nan Yutayi sɔɔ. Omiri nan Amixudi sɔɔ. Yimiri nan Omiri sɔɔ. Bani nan Yimiri sɔɔ Peresi xabilani Yuda bɔnsɔnɔni. ⁵ Silo kaan naxanye yi dɔxi Yerusalɛn yi, ne ni i ra: Asaya, dii singena, e nun a diine. ⁶ Sera xabilan muxun naxan dɔɔ na, na ni i ra: Yeweli. Yuda bɔnsɔnna muxu kɛmɛ sennin tonge solo-manaanin nan yi dɔxi Yerusalɛn yi.

⁷ Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye yi dɔxi na, ne ni i ra: a singena Salu. Mesulan nan Salu sɔɔ. Hodafiya nan Mesulan sɔɔ. Hasɛnuwa nan Hodafiya sɔɔ.

⁸ E nun Yibineya, Yeroxamaa diina.

E nun Ela, Yusi a diina. Mikiri nan Yusi sɔɔ.

E nun Mesulan. Sɛfati nan Mesulan sɔɔ. Reyuli nan Sɛfati sɔɔ. Yibiniya nan Reyuli sɔɔ.

⁹ Bunyamin bɔnsɔnna muxune lan muxu kɛmɛ solo-manaanin tonge suulun e nun sennin nan ma naxanye yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui. Denbaya xunne nan yi xɛmɛni itoe birin na.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi dɔxi Yerusalɛn yi, ne ni i ra: Yedaya nun Yehoyaribu nun Yakini nun ¹¹ Asari. Xiliki

nan Asari sɔɔ. Mesulan nan Xiliki sɔɔ. Sadɔki nan Mesulan sɔɔ. Merayoti nan Sadɔki sɔɔ. Axituba nan Merayoti sɔɔ. Axituba nan yi Alaa banxin wanla xun na. ¹² Adaya fan yi na. Yeroxama nan Adaya sɔɔ. Pasaxuri nan Yeroxama sɔɔ. Malakiya nan Pasaxuri sɔɔ. Masayi nan Malakiya sɔɔ. Adiyeli nan Masayi sɔɔ. Yasera nan Adiyeli sɔɔ. Mesulan nan Yasera sɔɔ. Mesilemiti nan Mesulan sɔɔ. Imeri nan Mesilemiti sɔɔ. ¹³ Saraxaraliin naxanye yi dɔxi Yerusalen yi, ne denbaya xunne lanxi muxu wuli keden keme solofere tonge sennin nan ma. Alaa banxin walike kenden nan yi e birin na.

¹⁴ Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi dɔxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Xasubu a diin Semaya, Asirikami mamandenna, Merari kaan Hasabi tolobitana, ¹⁵ e nun Bakibakari nun Xeresi nun Galali nun Mikaa diin Matani, Sikiri mamandenna, Asafi tolobitana, ¹⁶ e nun Semayaa diin Abadi, Galali mamandenna, Yedutun tolobitana, e nun Asaa diin Bereki, Elikana mamandenna, naxan yi Netofa banxidene yi.

¹⁷ Ala Batu Banxin so deen kantan muxune ni i ra: Salun, naxan yi e xun na e nun Akubu nun Talamɔn nun Aximan nun e ngaxakedenne. ¹⁸ Salun yi Mangan So Deen kantanma Ala Batu Banxini sogeteden mabin-ni han to. Lewi bɔnsɔnna daaxaden kantan muxune nan yi e benbane ra nun. ¹⁹ Kore a diin nan yi Salun na. Ebiyasafi nan Kore sɔɔ. Kora nan Ebiyasafi sɔɔ. Salun nun a ngaxakedenne nan yi Ala batu bubun deene kantanma alo e benbane yi Alatalaa yamaan daaxaden kantanma kii naxan yi. ²⁰ Eleyasari a diin Finexasi nan yi so deen kantan tiine xunna ra a singeni nun. Alatala yi a xɔn. ²¹ Naralan Bubun so deen kantan muxun nan yi Meselemiyaa diin Sakari ra nun.

²² Muxu keme firin muxu fu nun firin nan sugandi kantan tiine ra. Ne nan xili sebexi e bɔnsɔn kedin ma e taane yi. Dawuda nun fe toon Samuyeli nan na lan-naya wanla so e benbane yii. ²³ E tan nun e diine nan yi Alatala batuden so deene kantanma naxan mɔn yi xili Ala Batu Bubuna. ²⁴ A so deen kantan muxuna ndee yi tixi a sogeteden nun a sogegododen nun a kɔmenna nun a yiifanna ma. ²⁵ E ngaxakedenne naxanye yi e taane yi, ne yi fama e malideni ye ye xii solofere. ²⁶ Anu, Lewi bɔnsɔnna muxu naaninna naxanye yi so deen kantan ti kuntigine ra, ne yi Alaa banxin nafunla ramadene nan kantanma. ²⁷ E yi xima Alaa banxin nabilinna nin alogo e xa menna makantan, e yi a so deene rabi xɔɔnni.

²⁸ Saraxa raba seene kantan tiine nan yi ndee ra e ye Ala Batu Banxini, e tan nan yi e yatema e nema rasoe e nun e nema e raminε. ²⁹ Ndee yi se dɔnxene marama yire saripanxini, e nun murutu fupin nun manpaan nun turen nun wusulanna nun latikɔɔnna. ³⁰ Saraxaraline nan yi latikɔɔnne basanma. ³¹ Salun ma dii singen Matitiya, Lewin naxan keli Kora xabilani, na nan yi burun ganma naxan yi bama saraxan na. ³² E ngaxakedenne ndee Kehati xabilani, ne nan yi burun dɔɔɔma tabanla fari Matabu Lɔɔɔne birin yi.

³³ Lewi denbaya xunna naxanye yi betin bama, ne yi dɔɔ Ala Batu Banxin kui. Wali gbete yo mi yi e ma, bayo e yi walima waxatin birin kɔɔɔn nun yanyina.

³⁴ Lewi denbaya xunne nan yi ne ra, naxanye xinle yi sebexi e bɔnsɔn kedin kui. E yi dɔxi Yerusalen nin.

Sɔli xabilana

³⁵ Yeyiyeli yi dɔxi Gabayon taan nin a denaxan masege. A naxanla yi xili nen Maka. ³⁶ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun ³⁷ Gedori nun Axiyo nun Sakari nun Mikiloti. ³⁸ Mikiloti yi Simeyami sɔɔ. E yi dɔxi e kon kaane nan dexɔn ma Yerusalen yi. ³⁹ Neri yi Kisu sɔɔ. Kisu yi Sɔli sɔɔ. Sɔli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sɔɔ. ⁴⁰ Yonatan yi Meribaali sɔɔ. Meribaali yi Mike sɔɔ. ⁴¹ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sɔɔ. ⁴² Axasi yi Yara sɔɔ. Yara yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sɔɔ. Simiri yi Mosa sɔɔ. ⁴³ Mosa yi Bineya sɔɔ. Bineya yi Refaya sɔɔ. Refaya yi Eleyasa sɔɔ. Eleyasa yi Aseli sɔɔ. ⁴⁴ Aseli a dii senninne ni i ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a diine nan yi ne ra.

Manga Sɔli a sayana

Samuyeli Singen 31.1-13 nun Samuyeli Firinden 1.4-12

10 Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi, e wuyaxi yi faxa Gilibowa geyaan fari. ² Filisitine yi xape ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xemene faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa. ³ Yengen yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e ye ra han! ⁴ Sɔli yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo, i yi n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n tɔɔ, e yi n faxa." Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a de. ⁵ Sɔli a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a silanfanna de, e birin yi faxa. ⁶ Sɔli nun a dii xemene saxanne nun a denbayaan birin faxa e bode xɔn ma na kii nin. ⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanni, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima e nun Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabepin, e yi e gi. Filisitine yi fa dɔɔna.

⁸ Na xɔɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari. ⁹ E yi a yii seene birin tongo, e yi Sɔli xunna nun a yenge so seene xali. E yi na xibarun nasiga Filisitine yamanan birin yi, e suxure batudene nun e yamani. ¹⁰ E yi Sɔli a yenge so seene sa e alane batu banxin kui. E yi a xunna singan e ala Dagɔn batu banxin kui. ¹¹ Yabesi-Galadi kaane to a me Filisitine feen naxanye birin ligaxi Sɔli ra, ¹² e xemene senbeman birin yi keli, e Sɔli nun a diine binbine tongo. E yi xete e ra, e sa e xɔnne maluxun kondan bun Yabesi yi. Yabesi kaane yi sunna suxu xii solofere. ¹³ Sɔli faxa a tinxintareyanan nan ma Alatala mabinni. A mi Alatala falan suxu, a sa muxuna nde maxɔdin naxan falan tima

barinne ra. ¹⁴ A mi Alatala maxɔdin. Na ma, Alatala yi a fasa, a yi Sɔli a mangayaan fi Yese a diin Dawuda ma.

Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na Samuyeli Firinden 5.1-3

11 Isirayila kaane birin yi fa Dawuda fema Xebiron taani, e yi a fala a xa, e naxa, “En wuli keden fasa keden. ² Waxati danguxine yi, hali Manga Sɔli a waxatini, i tan nan yi Isirayila sofa gali xunna ra. Alatala, i ya Ala yi a fala i xa, a naxa, ‘I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yɛeratiin na.’”

³ Isirayila fonne birin yi fa mangan fema Xebiron yi. Dawuda yi layirin tongo e xa Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a dɔɔ feen na Isirayila mangan na, alo Alatala a fala Nabi Samuyeli xa kii naxan yi.

Samuyeli Firinden 5.6-10

⁴ Manga Dawuda nun Isirayila kaane yi siga Yerusalem taani, naxan mɔn yi xili Yebusu. Yebusune yi dɔxi na nin. ⁵ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, “I mi soɛ be.” Koni, Dawuda yi Siyon taa makantanxin masɔɔ, a naxan xili sa Dawudaa Taana. ⁶ Dawuda bata yi a fala, a naxa, “Naxan singen na Yebusune yenge, n na kanna findima nen sofa mangan na.” Seruyaa diin Yowaba nan singe yengen so, a yi findi sofa mangan na. ⁷ Dawuda yi dɔɔ taa makantanxini, nanara e yi men xili sa a Dawudaa Taana. ⁸ Dawuda yi menna nun na rabilinna ti keli Milo gbingbinna ma han sa dɔɔ yinna ra. Yowaba fan yi taan dɔnɔxeni tɔn. ⁹ Dawuda senben yi gbo, bayo Alatala Senben Birin Kanna yi a xɔn.

Dawudaa sofa wekilixine

Samuyeli Firinden 23.8-39 nun Taruxune Singen 27.2-15

¹⁰ Dawudaa sofa wekilixine kuntigine ni i ra, naxanye yi a malima Isirayila birin mangayaan fendeni, alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi. ¹¹ Dawudaa sofa wekilixine ni i ra: Xakimoni xabilan muxuna nde Yasobeyami, naxan findi e xunna ra. A bata yi muxu keme saxan fasa tanban na yenge kedenni. ¹² A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wekilixi saxanne ye. ¹³ A tan nan Dawuda mali Filisitine yengedeni Pasi-Damimi yi. Sofane bata yi e gi Filisitine bun nun. Funde xɛna nde yi na, ¹⁴ Eleyasari nun a sofane Filisitine yenge menni. Alatala yi nɔ gbeen fi Isirayila yamaan ma.

¹⁵ Sofa wekilixi tonge saxanne muxu saxan yi siga Dawuda fema Adulan faran yireni. Anu, Filisitine yi tixi Refa lanbanni. ¹⁶ Na waxatini, Dawuda yi dɔxi yire makantanxini, Filisiti ganla nde fan yi dɔxi Betelemi yi. ¹⁷ Dawuda yi a waxɔn fena nde fala, a naxa, “Ige ramara yinla naxan Betelemi so deen na, nde nɛ fe na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?” ¹⁸ Na sofa wekilixi saxanne yi dangu Filisitine naninna ra. E sa igen ba ige ramara yinla ra Betelemi so deen na. E to fa na ra Dawuda xɔn, a yi tondi a minɛ. A yi a bɔɔ saraxan na Alatala xa. ¹⁹ A yi a fala, a naxa, “Ala xa n natanga igeni ito minna ma. A luxi nen alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan de.” Na ma, a yi ton-di ige minɛ. A sofa wekilixi saxanne na nan liga.

²⁰ Yowaba tada Abisayi nan yi na senbema saxanne xunna ra. Na nan xeme keme saxan fasa a tanban na yengeni. Xili kanna nan yi a ra alo na sofa senbema saxanne. ²¹ A binyen sɔɔ nen dangu ne ra, koni a mi e ye hali a to yi findixi e mangan na.

²² Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xemena, sofa wekilixi gbeen nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi ke. A tan nan Moyaba sofa wekilixi firinne fasa. Lɔɔna nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan mɔn godo ige ramara yinla ra, a yi yatan fasa. ²³ Lɔɔna nde, a yi Misiran kaa senbemana nde fasa naxan kuyan yi sigɛ han kanke ye firin e nun nde. Tanban yi na Misiran kaan yii naxan yi gbo alo gbindonna. Benaya yi godo a fɔɔ ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a fasa a ra. ²⁴ Yehoyadaa diin Benaya na fe gbeene nan liga. A fan xili gbeen sɔɔ na kii nin alo na sofa wekilixi saxanne. ²⁵ A yi binyen sɔɔ dangu sofa wekilixi tonge saxanne ra, koni a mi yi na sofa senbema saxanne ye. Dawuda yi a findi a kantan sofane xunna ra.

²⁶ Sofa wekilixi gbeteye ni i ra: Yowaba xunyena Asaheli nun Dodo a diina Elexanan, Betelemi kaan nun ²⁷ Harori kaan Samoti nun Pelon kaan Xelesi nun ²⁸ Ikesi a diina Ira, Tekowa kaan nun Anatɔti kaana Abiyeseri nun ²⁹ Xusa kaan Sibekayi nun Axoxi xabilan muxuna nde Ilayi nun ³⁰ Netofa kaan Maharayi nun Banahaa diin Xeleda Netofa kaan nun ³¹ Ribayi a diina Itayi, naxan keli Gibeya Bunyamin bɔnɔnɔnɔ bɔɔnɔnɔn nun Piraton kaan Benaya nun ³² Xurayi naxan keli Gaasa folo yireni e nun Aruba kaana Abiyeli nun ³³ Baxurin kaana Asamaweti nun Saalabon kaana Eliyaba nun ³⁴ Gison kaan Hasemi a diine nun Harara kaan Sage a diin Yonatan nun ³⁵ Harara kaan Sakaraa diina Axiyama nun Yuru a diina Elifala nun ³⁶ Mekera kaan Xeferi nun Pelon kaana Axiya nun ³⁷ Karemele kaan Xesero nun Esibayi a diin Narayi nun ³⁸ Natan ngaxakedenna Yoweli nun Hagari a diin Mibixari nun ³⁹ Amonin Seleki nun Beroti kaan Naxarayi, Seruyaa diin Yowabaa yenge so se maxanla nun ⁴⁰ Ira nun Garebi, Yitiri xabilan muxune nun ⁴¹ Xiti kaan Yuriya nun Axalayi a diin Sabadi nun ⁴² Siisaa diina Adina, Ruben bɔnɔnɔnna mangana, sofa tonge saxan yi naxan fɔɔ ra e nun ⁴³ Makaa diin Xanan nun Mitini kaan Yosafati nun ⁴⁴ Asatarɔti kaan Wusiya nun Xotami a diine Saama nun Yeyiyeli, Aroyeri kaane nun ⁴⁵ Simiri a diine Yediyayeli nun a xunyen Yoxa Tisi kaana e nun ⁴⁶ Maxawi kaana Eliyeli nun Elimama a diine Yeribayi nun Yosawiya e nun Moyaba kaan Yitima nun ⁴⁷ Eliyeli nun Obedi nun Mesoba kaan Yaasiyeli.

Sofaan naxanye Dawuda fɔɔ ra

12 Dawuda yi luxunxi Kisu a diin Sɔli ma Sikilaga yi waxatin naxan yi, sofa kendene yi fa a fɔɔ ra a malideni yengesodeni. ² Bunyamin bɔnɔnɔnna muxune nan yi ne ra, Sɔli ngaxakedenne. Ndee yi fatan xali-makunle wole, ndee yi fatan lantanne wole, e yiifanne nun e kɔmɛne ra. ³ E kuntigin Axiyeseri nun a xunyen Yowasa Gibeya kaan Semaa diine nan yi ne ra. Yesiyeli

nun Peleti, Asamaweti a diine, e nun Beraka nun Anatoti kaan Yehu yi sofani itoe ye e nun ⁴ Gabayon kaan Yisemaya naxan findi sofa gbeen na sofa wekilexi tonge saxanne ye, a fan yi findi kuntigin na e tagi. ⁵ Yeremi nun Yaxasiyeli nun Yoxanan nun Gedera kaan Yosabadi nun ⁶ Elusayi nun Yerimoti nun Beyalaya nun Semaraya nun Xarufu kaan Sefati fan yi ne ye. ⁷ Kora xabilan muxune, Elikana nun Yisiya nun Asareli nun Yoweseri nun Yasobeyami fan yi e ye, ⁸ e nun Yeroxamaa diine Yowela nun Sebadiya keli Gedori yi.

⁹ Gadi bɔnsɔnna sofana ndee fan yi siga Dawuda fema tonbonni a yire makantanxini. Sofa wekilexin nan yi ne ra, e fatan yengen soe, ye masansan wure lefane nun tanbane yi e yii. E senben yi gbo alo yatane, e yi xulun alo xenla naxanye e gima geyane fari. ¹⁰ E xinle ni itoe ra: e kuntigina Eseri, a firindena Abadi, a saxandena Eliyabi, ¹¹ a naanindena Misemanna, a suulundena Yeremi, ¹² a sennindena Atayi, a soloferedena Eliyeli, ¹³ a solomasexedena Yoxanan, a solomanaanindena Elesabada, ¹⁴ a fudena Yeremi, e nun a fu nun keddenda Makabanayi. ¹⁵ Gadi kaani itoe yi findixi sofa xunne nan na. Naxan yi xurun e ye, na senben yi gbo muxu keme xa. Naxan yi gbo e ye, na senben yi gbo muxu wuli keden xa. ¹⁶ Ne yi Yuruden xuden gidi a yi fexi waxatin naxan yi, kike singeni, e fa lanbanna muxune kedi sogeteden nun sogegododen mabinni.

¹⁷ Bunyamin kaana ndee nun Yuda kaana ndee yi siga Dawuda fema a yire makantanxini. ¹⁸ Dawuda yi e ralan, a yi a fala e xa, a naxa, "Xa e faxi bɔne xunbenla nin alogo e xa fa n mali, en luma nen xaxili kedenni. Koni, xa e faxi n yanfaden nin n yaxune xa, n tan naxan mi fe naxi yo ligaxi, en benbane Ala xa na to, a yi a kitin sa." ¹⁹ Na waxatini, Alaa Nii Saripanxin yi godo Amasayi ma, naxan yi findixi sofa tonge saxanne xunna ra. A yi a fala, a naxa,

"Nxu i sagoni, Dawuda!

Nxu i sagoni, Yese a diina!

Ala xa bɔne xunbenla fi Dawuda ma,

Ala xa bɔne xunbenla fi i ma,

e nun naxanye i malima.

Bayo, i ya Ala nan i malima."

Nayi, Dawuda yi e rasene, a yi tidene so e yii a sofa kuntigine ye.

²⁰ Manase bɔnsɔnna sofana ndee yi fa Dawuda fema, e nun Filisidine yi sigama Sɔli yengedeni waxatin naxan yi. Koni, Dawuda nun a muxune mi fa Filisidine mali yengesodeni na waxatini bayo Filisidine kuntigine e raxete nen, e yi a fala, e naxa, "Xa Dawuda mɔn kafu a kari fonna Sɔli ma, en birin faxama nen." ²¹ E to na fala, Dawuda yi xete Sikilaga yi. Manase muxun naxanye bata yi bira a fɔxɔ ra, ne xinle ni itoe ra: Adena nun Yosabadi nun Yediyayeli nun Mikeli nun Yosabadi nun Elihu nun Siletayi. Kuntigin nan yi ne birin na sofa wuli keden xun na Manase bɔnsɔnna muxune ye. ²² Sofa keddene nan yi ne birin na, naxanye yi Dawuda malima yenge sodeni. E yi findixi sofa kuntigine nan na a ganli. ²³ Muxune yi fama nen Dawuda malideni lɔxɔ yo lɔxɔ. A sofa ganla gbo ayi na kii nin alo maleka ganla.

Sofaan naxanye fa Dawuda fɔxɔ ra

²⁴ Sofaan yatani ito nan fa Dawuda fema Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda mali, a yi findi mangan na Sɔli bɔnsɔni alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi:

²⁵ Yuda bɔnsɔnni, sofa wuli sennin keme solomasexe. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii.

²⁶ Simeyɔn bɔnsɔnni, sofa wuli solofere keme. E birin sofa kende.

²⁷ Lewi bɔnsɔnni, sofa wuli naanin keme sennin, ²⁸ e nun Yehoyada naxan findi yeeratiin na Haruna bɔnsɔni, na nun a sofa wuli saxan keme soloferene. ²⁹ Sadɔki, banxulan sofa kenden nun a xabila kuntigine, muxu mɔxɔɔnen nun firin.

³⁰ Bunyamin bɔnsɔnni, Sɔli ngaxakedenne, sofa wuli saxan, naxanye bata yi lu Sɔli fɔxɔ ra han na waxatina.

³¹ Efirami bɔnsɔnni, sofa wuli mɔxɔɔne keme solomasexe. Sofa kende xili kanne nan yi e birin na.

³² Manase bɔnsɔnni, sofa wuli fu nun solomasexe naxanye yi sugandixi alogo e xa Dawuda dɔxɔ mangan na.

³³ Isakari bɔnsɔnni, kuntigi keme firin e nun e ngaxakedenne birin e yamarin bun ma. E bata yi a kolon Isirayila yi lan a xa naxan liga na waxatini.

³⁴ Sabulon bɔnsɔnni, sofa wuli tonge suulun naxanye yi fatan yenge sodeni yenge so seene birin na. E yi Dawuda malima e bɔnen birin na.

³⁵ Nafatali bɔnsɔnni, sofa kuntigin wuli keden, e nun sofa wuli tonge saxan e nun solofere. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi ne birin yii.

³⁶ Dan bɔnsɔnni, sofa wuli mɔxɔɔnen nun solomasexe keme sennin. E yenge so seene yi e yii.

³⁷ Aseri bɔnsɔnni, sofa wuli tonge naanin. Sofa kenden nan yi e ra, yenge so seene yi e yii.

³⁸ Sofaan naxanye keli Yuruden kidima sogeteden binni, Ruben nun Gadi nun Manase bɔnsɔnne yi, ne lan muxu wuli keme wuli mɔxɔɔne nan ma. Yenge so seen sifan birin yi e yii.

³⁹ Sofani itoe naxanye birin tin sige yengeni, ne bata yi fa Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda dɔxɔ mangan na Isirayila xun na. Sike yo mi yi e yi. Isirayila kaane birin bata yi na ragidi. ⁴⁰ E yi lu menni Dawuda fema xi saxan, e yi e dege, e yi e min. E ngaxakedenne bata yi donseen nafala e xa. ⁴¹ E dɔxɔ bodene fan yi fa donseen na keli Isakari nun Sabulon nun Nafatali bɔnsɔne yi sofanle nun bɔnsɔnne nun gbaxalone † nun jin-gene fari. E yi fa goronna sifan birin na, donseen nun murutu fɔnin nun xɔde xaraxine nun manpa bogin xaraxine nun manpaan nun turen nun xuruse xunxurin nun a xungbene. E yi fa a gbege ra bayo Isirayila kaane birin yi sewaxi.

Layiri Kankiraan yi xali

Samuyeli Firinden 6.1-11

13 Dawuda yi falan ti sofa kuntigine xa naxanye yi sofa wuli nun sofa keme xun na e nun a kuntigine

† GBAXALONIitoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

ine birin. ² Na xanbi ra, Dawuda yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, “Xa na lan ε ma, xa na fataxi Alatala nan na, en ma Ala, en xerane rasiga en ngaxakedenne ma Isirayila bɔxɔn birin yi. En yi saraxaraline nun Lewine fan xili, naxanye Isirayila taane nun a rabillinne yi alogo en birin xa lu yire kedenni. ³ En mɔn xa fa en ma Alaa Kankiraan na en dɛxɔn, bayo Sɔli a mangayaan waxatini, en mi siga a fɔxɔ ra.” ⁴ Na yi yamaan birin kenen bayo e birin yi laxi a ra fe faɔin nan na ra.

⁵ Dawuda yi Isirayila kaane birin malan, keli Sixori xuden ma Misiran yamanani sa dɔxɔ Lebo-Xamata ra alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo Kiriyati-Yeyarin yi.

⁶ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi siga Baala taani Yuda yi, denaxan mɔn xili Kiriyati-Yeyarin alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo. Alatala gbeen nan yi na ra, Alatala naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi. A xinla nan na kankiraan ma. ⁷ E yi Alaa Kankiraan tongo Abinadabo konni, e yi a dɔxɔ goron maxali wontoro nenen kui. Wusa nun Axiyo nan yi na wontoron nagima. ⁸ Dawuda nun Isirayila kaane yi sɛwa ki faɔi Ala yetagi, e yi bɛtin ba bɔlɔnne nun kondenne nun tanbanne nun kariɔanne nun xɔtane ra.

⁹ E to lonna li Kidon yi, Wusa yi kankiraan suxu a yiin na alogo a nama bira, bayo pingen naxanye yi wontoron bandunma, ne salaxun nɛn. ¹⁰ Alatala yi xɔlɔ Wusa ma, a yi a faxa keden na, bayo a mi yi lan a xa a yiin din na kankiraan na. Wusa faxa na kii nin Ala yetagi.

¹¹ Dawuda yi xɔlɔ bayo Alatala bata Wusa faxa. Nanara, a yi mɛn xili sa “Wusa halagidena” han to. ¹² Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Ala yɛɛ ra, a yi a yetɛ maxɔdin, a naxa, “N na Alaa Kankiraan nasoma n konni di?”

¹³ Nayi, Dawuda mi fa kankiraan xali a konni Dawudaa Taani. A yi sa a raso Gati kaana Obedi-Edɔn ma banxini. ¹⁴ Alaa Kankiraan yi lu Obedi-Edɔn konni kike saxan. Na ma, Alatala yi barakan sa a seene birin yi.

Dawudaa denbayana

Samuyeli Firinden 5.11-16 nun Taruxune Singen 3.5-8

14 Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e nun suman wudin nun kamuderene nun gemɛ masonle manga banxin tideni Dawuda xa. ² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na. A a kolon, Ala luma a mangayaan yite a yamana Isirayila nan ma fe ra. ³ Dawuda yi paxalan gbɛteye dɔxɔ Yerusalen yi. A mɔn yi dii xɛmene nun dii tɛmɛne sɔtɔ. ⁴ Naxanye sɔtɔ a xa Yerusalen yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani ⁵ nun Yibixari nun Elisawa nun Elipeleti nun ⁶ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun ⁷ Elisama nun Beeliyada e nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisitine nɔ

Samuyeli Firinden 5.17-25

⁸ Filisitine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila birin xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi mini e yɛɛ ra. ⁹ Filisitine yi fa yɛngeni Refa lanbanni. ¹⁰ Dawuda yi Ala maxɔdin, a naxa, “N xa siga

Filisitine xili ma ba? I e sɔɛ n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, n ne soma nɛn i yii.”

¹¹ Nayi, Dawuda nun a sofane yi siga Baali-Perasimi yi, e sa Filisitine nɔ yɛngeni. Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala bata n yaxune raxuya ayi n yɛɛ ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e menna xili sa Baali-Perasimi. ¹² Filisitine yi e suxurene rabɛjin mɛni, Dawuda yi yamarin fi a e xa gan.

¹³ Filisitine mɔn yi fa yenge sodeni Refa lanbanni.

¹⁴ Dawuda mɔn yi Ala maxɔdin. Ala yi a yabi, a naxa, “I nama siga e yetagi, koni e mabilin, i siga han xɛrɛxɛrɛnne sa denaxan yi. I sa dɔxɔ e yɛɛ ra mɛnni.

¹⁵ I na sigati xuiin mɛ wudine kondenne yi, i keli e yengedeni, bayo Ala nan tima i yɛɛ ra, a Filisiti ganla nɔ i xa.” ¹⁶ Dawuda yi a liga alo Ala a yamari kii naxan yi. E yi Filisitine yenge keli Gabayon yi sa dɔxɔ Geseri ra.

¹⁷ Nayi, Dawuda yi xinla sɔtɔ yamanane birin yi. Alatala yi a liga siyane birin yi gaxu Dawuda yɛɛ ra.

Alaa Layiri Kankiraan siga fena Yerusalen yi

15 Dawuda yi banxine ti a yetɛ xa Dawudaa Taani. A yi yirena nde yitɔn Alaa Kankiraan xa, a yi bubun ti a xa. ¹ Dawuda yi yamarin fi a muxu yo nama Alaa Kankiraan maxali fɔ Lewi bɔnɔnna muxune, bayo Alatala e tan nan sugandixi na ma. E tan nan yi lan e wali a yetagi habadan. ³ Dawuda yi Isirayila birin malan Yerusalen yi Alatalaa Kankiraan naso feen na a yireni a denaxan yitɔnxi a xa.

⁴ Dawuda yi Haruna yixetene nun Lewi bɔnɔnna muxune malan:

⁵ Kehati yixetene yɛ, muxu kɛmɛ muxu mɔxɔɔɛ. Yuriyeli nan yi e xunna ra.

⁶ Merari yixetene yɛ, muxu kɛmɛ firin muxu mɔxɔɔɛ. Asaya nan yi e xunna ra.

⁷ Gerisɔn yixetene yɛ, muxu kɛmɛ muxu tonge saxan. Yoweli nan yi e xunna ra.

⁸ Elisafan yixetene yɛ, muxu kɛmɛ firin. Semaya nan yi e xunna ra.

⁹ Xebiron yixetene yɛ, muxu tonge solomasɛɛ. Eliyeli nan yi e xunna ra.

¹⁰ Yusiyeli yixetene yɛ, muxu kɛmɛ muxu fu nun firin. Aminadabo nan yi e xunna ra.

¹¹ Dawuda yi saraxaraline Sadɔki nun Abiyatari xili, e nun Lewine Yuriyeli nun Asaya nun Yoweli nun Semaya nun Eliyeli nun Aminadabo. ¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan Lewi bɔnɔn muxune denbaya xunne ra. E yetɛ rasarijan, ε tan nun ε muxune. E siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala. N denaxan yitɔnxi a xa, ε a xali mɛnni. ¹³ Bayo ε mi yi na a singeni, na ma, Alatala, en ma Ala halagin nagodo nɛn en ma, amasɔtɔ en mi bira a sariyan fɔxɔ ra.” ¹⁴ Nayi, Saraxaraline nun Lewine yi e yetɛ rasarijan benun e xa siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala. ¹⁵ Lewine yi Alaa Kankiraan suxu a tongo tamine ma, e a dɔxɔ e tungunne fari alo Musa a yamari kii naxan yi fata Alatalaa falan na.

† 14.11 BAALI-PERASIMIBUNNA nɛn fa fala, “Halagin Kanna.” †† 15.1 ALAA LAYIRI KANKIRANAfe mɔn sebɛxi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

¹⁶ Dawuda yi a fala Lewi kuntigine xa, a e xa beti baana ndee sugandi e muxune yε naxanye betin bama maxaseene ra sεwani, e kondenne nun bɔɔɔnne nun karijanne maxa. ¹⁷ Lewine yi Yoweli a diin Heman sugandi, e nun a ngaxakedenne Bereki a diina Asafi nun Kusayaa diina Etani, naxan yi Merari yixetene yε. ¹⁸ Lewi gbete ye nan yi dε kantanne ra e tan ma yamarin bun: Sakari nun Ben nun Yasiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Benaya nun Maaseya nun Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edɔn e nun Yeyiyeli. ¹⁹ Heman nun Asafi nun Etani nan yi betin bama, e karijan sula daxine maxa. ²⁰ Sakari nun Asiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Maaseya nun Benaya nan yi kondenne maxama e xuini texin na. ²¹ Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edɔn nun Yeyiyeli nun Asasiya yi kondenna luti solomasεε daxine nan maxama. ²² Lewi bɔɔɔnna muxun Kenaniya yi findixi beti baane yeeratiin nan na Alaa Kankiraan maxalideni. A yi na wanla kolon ki faɲi. ²³ Bereki nun Elikana nan yi kantan tiine ra Alaa Kankiraan dεɔɔn, ²⁴ e nun Obedi-Edɔn nun Yexiya. Saraxaraline Sebaniha nun Yosafati nun Nataneli nun Amasayi nun Sakari nun Benaya nun Eliyeseri nan yi xɔtane fema Alaa Kankiraan yetagi.

Layiri Kankiraan so fena taani

Samuyeli Firinden 6.12-23

²⁵ Nayi, Dawuda nun Isirayilaa fonne nun sofa kuntigin naxanye yi dɔxi sofa wuli xun na, ne birin yi ti kiraan xɔn alogo e xa sa Alatalaa Layiri Kankiraan mati sεwani keli Obedi-Edɔn konni. ²⁶ Ala yi Lewi bɔɔɔnna muxune mali Alatalaa Layiri Kankiraan xalideni. E tura solofere nun yεxεε kontonna solofere ba saraxan na. ²⁷ Dawuda yi maxidixi taa dugi doma faɲine nin, e nun Lewi bɔɔɔnna muxun naxanye yi Layiri Kankiraan maxalima e nun beti baane nun beti ba kuntigin Kenaniya. Dawuda mɔn yi saraxarali domana nde fan nagodo a ma. ²⁸ Isirayila kaane birin yi siga Alatalaa Layiri Kankiraan na sεwani. Ndee yi fenne nun xɔtane fema, ndee yi karijanne maxama, ndee yi kondenne nun bɔɔɔnne maxama.

²⁹ Sɔli a dii tεmen Mikali yi tixi banxin foye soden na, a Isirayila kaane to fε Alatalaa Layiri Kankiraan na Dawudaa Taani. A to Manga Dawuda to a bodonɲε sεwani, a yi a rapaxu a bɔɲeni.

Dawuda Ala tantun fena

16 Na xanbi ra, e yi fa Alaa Kankiraan na, e fa a dɔxɔ bubun kui, Dawuda naxan nafalaxi a dɔxɔden na. E yi saraxa gan daxine nun bɔɲε xunbeli saraxane ba Ala xa. ² Dawuda to yelin na saraxane bε, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala xinli. ³ Na xanbi ra, a yi burun nun tamaro bogi xare rafalaxin nun paxun danna rafalaxin xundi keden keden so Isirayila kaane birin yii, xεmen nun paxanla.

⁴ A yi Lewina ndee sugandi alogo e xa wali Alatalaa Kankiraan yetagi, e Alatala maxandi, e barikan bira

Isirayilaa Ala xa, e a tantun. Ne xinle ni itoe ra: ⁵ Asafi, naxan findi e kuntigin na e nun Sakari, naxan findi kuntigi firinden na e nun Yeyiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Matitiya nun Eliyabi nun Benaya nun Obedi-Edɔn nun Yeyiyeli. Kondenne nun bɔɔɔnne yi e yii. Karijanne yi Asafi yii. ⁶ Saraxaraline, Benaya nun Yaxasiyeli yi xɔtane fema Alaa Layiri Kankiraan yetagi.

⁷ Dawuda betini ito so Asafi nun a muxune yii na bɔxɔn nin a singeni alogo e xa Alatala tantun.

Yaburin 105.1-15

⁸ ε Alatala tantun.

ε yi a maxandi.

A bata naxan liga,

ε na fala siyane xa.

⁹ ε betin ba a xa,

ε yi a tantun betine yi,

ε yi a kabanako feene birin fala.

¹⁰ ε ε kanba a xili saripanxini.

Naxanye birin Alatala fenma,

ne xa sεwa.

¹¹ ε ε yεε rafindi Alatala nun a sεnben ma,

ε lu a fenɲε waxatin birin.

¹² A wali faɲin naxanye ligaxi

e nun a kabanako feene

nun a kitin naxanye saxi,

ne fe xa rabira ε ma,

¹³ ε tan Isirayila bɔɔɔnna,

a walikεne,

ε tan Yaxubaa diine,

Ala naxanye sugandixi.

¹⁴ A tan nan Alatala ra,

en ma Ala.

A tan nan bɔxɔn birin kitisaan na.

¹⁵ A ɔɔɔɔ luma a layirin xɔn ma nen han habadan,

e nun a falane fe han mayixete wuli keden,

¹⁶ e nun a layirin naxan xidi

e nun Iburahima tagi,

a yi a ɔɔɔɔ Isiyaga xa.

¹⁷ A mɔn yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xɔn,

a findi habadan layirin na Isirayila kaane xa.

¹⁸ A yi a fala, a naxa,

“N Kanan yamanan soma nen

ε nun i yixetene yii ε kεen na.”

¹⁹ E mi yi wuya nun.

Xɔɲε dando nan tun yi e ra na yamanani.

²⁰ E yi kelima nen siyana nde yε

e siga nde gbete yε,

e keli yamanana nde yi

e siga nde gbete yi.

²¹ Koni, a mi tinɲε muxu yo xa e paxankata.

A mangane rakolon nen e fe yi, a naxa,

²² “ε nama fefe liga n ma muxu sugandixine ra.

ε nama fefe paxi liga n ma nabine ra.”

Yaburin 96

²³ Dunuɲa muxune birin xa betin ba Alatala xa.

ε yi lu a raliye waxatin birin yi

fa fala a bata en nakisi.

²⁴ ε a binyena fe fala siyane birin xa,

ε yi a kabanako feene rali muxune birin ma.
²⁵ Alatala gbo,
 a lan a xa matɔɔ han!
 A lan a xa binya dangu alane birin na.
²⁶ Siyane alane birin findixi ala fuune nan na,
 koni Alatala tan bata koren da.
²⁷ A rabilinxi ɔɔɔɔ nun gboon nan na.
 A konna rafexi senben nun sewan nan na.
²⁸ Ε tan dunuɔa siyane birin,
 ε fa Alatala tantun,
 ε yi a tantun a binyen nun a senbena fe ra.
²⁹ Ε fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.
 Ε fa kiseene ra a yetagi.
 Ε Alatala batu a ɔɔɔ sariɔanxini.
³⁰ Dunuɔa muxune,
 ε xuruxurun a yetagi.
 Dunuɔa a kiini, a mi yigisanma.
³¹ Kore xɔnna nun ɔɔɔ ɔɔnna xa sɔwa han!
 Ε yi a fala siyane xa,
 a Alatala nan mangan na.
³² Ɔɔɔ igen xa a xuini te
 e nun seen naxanye a xɔre ra.
 Burunna xa sɔwa
 e nun a yi seene birin.
³³ Ɔɔɔnna wudine xa sɔnɔ sɔwani,
 e sɔnɔ Alatala yetagi,
 amasɔɔ a fama nen.
 A fama nen a kitin sa dunuɔa yi.
 Yaburin 106.1, 47-48
³⁴ Ε Alatala tantun amasɔɔ a fan.
 A hinanna luma nen habadan!
³⁵ Ε a fala Ala xa, ε naxa,
 "Ala, nxu rakisi,
 nxu ratanga siya gbetene ma,
 alogo nxu xa i xili sariɔanxin tantun,
 na yi findi nxu kanba xunna ra."
³⁶ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala
 habadan han habadan!
 Nayi, yamaan yi a fala, e naxa,
 "Amina! Tantunna Alatala xa."
³⁷ Dawuda yi Asafi nun a ngaxakedenne yamari a e
 xa wali Alatalaa Layiri Kankiraan yetagi waxatin birin.
³⁸ A yi Yedutun ma diina Obedi-Edɔn nun Xosa nun a
 muxu tonge sennin muxu solomasexe yamari a e xa so
 deen kantan. ³⁹ Saraxaraliin Sadɔki nun a ngaxake-
 denne yi lu Alatalaa Batu Bubuni naxan yi tixi taan ki-
 deni Gabayon yi. ⁴⁰ E yi lu saraxa gan daxine be Alatala
 xa xɔɔnna nun pinbanna alo a sebexi Alatalaa sariyani
 kii naxan yi, a naxan soxi Isirayila kaane yii. ⁴¹ Heman
 nun Yedutun nun muxun naxanye yi sugandixi, ne fan
 yi na alogo e xa Alatala tantun, bayo a hinanna luma
 nen habadan! ⁴² Heman nun Yedutun yi xɔtane fema, e
 yi kariɔanne maxama alogo e xa betin ba Ala xa. Yedu-
 tun ma diine nan yi na de kantanne ra.
⁴³ Na xanbi ra, yamaan birin yi siga e konni. Dawuda
 fan yi xete a konni dubadeni a denbayaan xa.

Alaa layirina Dawuda xa

Samuyeli Firinden 7.1-17

17 Dawuda to yelin soe a manga banxin kui, a yi a
 fala Nabi Natan xa, a naxa, "Banxin naxan
 nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alatalaa
 Layiri Kankiraan mɔn bubun nan kui." ² Natan yi Dawu-
 da yabi, a naxa, "I rafan feene birin liga, bayo Ala i
 xɔn."

³ Na ɔɔɔɔ na, Ala yi a fala Natan xa, a naxa, ⁴ "Siga, a
 fala n ma walikeɔɔ Dawuda xa fa fala Alatala ito nan
 falaxi, a naxa, 'I tan mi batuden tima n xa n luma de-
 naxan yi. ⁵ N yeteɔɔ munma lu n batu banxi kui singen,
 xabu n na Isirayila kaane ramini lɔɔɔni Misiran fari ma
 han to, koni n yi bubun nan kui yiren birin yi. ⁶ N siga
 denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n yeteɔɔ
 wuyaxi ɔɔɔ nen n ma yamana Isirayila xun na alogo e
 xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n
 mi a fala muxu yo xa, n naxa: Nanfera, i mi suman wu-
 di banxin tixi n xa?"

⁷ "Nanara, i mɔn xa a fala n ma walikeɔɔ Dawuda xa, i
 naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa:
 N tan nan i baxi xuruseene ɔɔɔ ra kantan tideni alogo
 i xa findi n ma yamana Isirayila yeteɔɔin na. ⁸ I siga
 yiren naxan birin yi n lu nen i xɔn, n yi i yaxune birin
 faxa i yetagi, n yi i findi xili gbee kanna ra alo muxu
 gbeen naxanye ɔɔɔ ɔɔnna fari. ⁹ N yiren soma nen n
 ma yamana Isirayila yii e ɔɔɔma denaxan yi. E luma
 nen na, gaxu yo mi e suxe. Muxu ɔɔxi yo mɔn mi fa e
 ɔɔankatama alo bodeni, ¹⁰ n kitisane ɔɔɔ n ma ya-
 mana Isirayila xun na waxatin naxan yi. N ni i yaxune
 birin sa i sanna bun. N naxan falama i xa, Alatala nan
 banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra man-
 gayani. ¹¹ I na faxa waxatin naxan yi, i siga i benbane
 fema, n yi i yetena diina nde sugandi a ti i ɔɔɔni man-
 gayani, n yi a senben xun masa. ¹² Na nan n batu banx-
 in tima n xa, n yi a mangayaan nasabati habadan. ¹³ N
 findi a fafe ra, a fan yi findi n ma diin na. N mi n ma hi-
 nanna masigama a ra alo n naxan liga manga singen
 na. ¹⁴ N na a findima nen n ma yamana mangan na, a
 mangayaan mi kale habadan."

¹⁵ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a
 na birin yeɔa Dawuda xa.

Dawudaa Ala maxandina

Samuyeli Firinden 7.18-29

¹⁶ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa ɔɔɔ
 Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, "Marigina Alatala, n
 na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na
 birin sɔɔ i naxan fixi nxu ma. ¹⁷ Koni, Ala, i tan yete ra
 yi, sese mi na ra! I bata de xuine tongo lan i ya walike-
 na denbayana tila ma. Marigina Alatala, i bata n yete
 alo muxu fisamantenna. ¹⁸ N tan Dawuda, n nɔe nanse
 fale i xa xunna kenli ito a fe ra i naxan fixi i ya walikeɔɔ
 ma? I tan yetena i ya walikeɔɔ kolon. ¹⁹ Alatala, i bata fe
 gbeeni ito ragidi i ya walikena fe ra fata i sagoon na al-
 ogo i xa i senbe gbeen mayita. ²⁰ Alatala, i ɔɔɔ mi na,
 ala gbete mi na ba i tan na. Nxu bata na kolon. ²¹ Siya

gbeten mundun dunupa yi naxan luxi alo i ya yamana Isirayila, Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbetene kedi i ya yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen. ²²I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxa Ala ra."

²³"Iki, Alatala, i de xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikeen nun n ma denbayaan xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi. ²⁴Na rakamali alogo i xinla xa binya han habadan. Muxune a falama nen nayi, e naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Ala naxan Isirayila xun na, a findixi Isirayilaa Ala nan na.' Senben xa lu i ya walikeen Dawudaa denbayaan xa i yetagi. ²⁵N ma Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n naxani. Nanara, i ya walikeen bata susu fe i yetagi i maxandideni. ²⁶Alatala, i tan nan Ala ra. Iki, i bata fala fajini ito ti i ya walikeen xa. ²⁷I bata a ragidi a i xa barakan sa n ma denbayani alogo n baxan xa lu mangayani i yetagi habadan. Bayo, i tan, Alatala nan barakan nagidixi n ma denbayaan ma, barakan luma nen a fxa ra habadan."

Dawuda no sctona yengeni

Samuyeli Firindena 8.1-14

18 Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisitine no yengeni, a yi e rayarabi, a yi Gati taan nun a rabillinne ba e yii.

²A yi Moyaba kaane fan no yengeni, e yi lu a yamarin bun ma, e lu mudun soe a yii.

³Dawuda mon yi Soba mangan Hadadeseri fan no yengeni Xamata mabinni, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi. ⁴Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden nun soo ragi wuli solofere nun sofa wuli mawane ba a yii. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fo soo keme naxan na naxanye ramara.

⁵Arami kaane yi keli Damasi taani, e yi fa Soba mangan Hadadeseri malideni, koni Dawuda yi e sofa wuli mawane nun firin faha. ⁶Dawuda yi a yamana kanne dxa Damasi taani Arami yamanani. Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma. ⁷Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xema daxine xali Yerusalen yi. ⁸A yi sula gbege tongo keli Hadadeseri a taane yi, Tibati nun Kun. Sulemani yi na rawali a findi ige ramara se gbeen na e nun senbetenne nun saraxa ganden waliseene.

⁹Xamata mangan Tohu yi a me a Dawuda bata Soba mangan Hadadeseri a sofane birin no yengeni, ¹⁰a yi a dii xemen Hadoran nasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xontan a no sctona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Manga Tohu nun Manga Hadadeseri yi yengeni. A mon yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹Manga Dawuda yi na birin fi Alatala ma, e nun gbeti fixen nun xemana a naxan tongo siyani itoe birin yii: Edon kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisitine nun Amalekine.

¹²Seruyaa diina Abisayi yi Edon kaa wuli fu nun solo-masexe faha fxa Lanbanni. ¹³A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na birin xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

Dawudaa kuntigine

Samuyeli Firinden 8.15-18

¹⁴Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tininna nin a yamaan birin yi. ¹⁵Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi sofane kuntigin na. Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra. ¹⁶Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Abimeleki nan yi saraxaraline ra. Sawesa nan yi sebeli tiin na. ¹⁷Yehoyadaa dii xemen Benaya nan yi Keretine nun Peleti kaane xun na. Manga Dawudaa diine nan yi mangan bundaxone ra.

Dawuda nun Amonine yengena

Samuyeli Firinden 10.1-5

19 Na dangu xanbini, Amonine mangan Naxasi yi faha, a diin yi dxa a naxani. ²Dawuda yi a miri, a naxa, "N hinanma nen Naxasi a dii xemen Xanun na, bayo a fafe hinan nen n na." Dawuda yi xerane rasiga Xanun ma a fafe sayaan xontan tideni. Dawudaa xerane yi sa so Amonine yamanani Xanun fema saya xontandeni. ³Koni, Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e naxa, "I laxi a ra a Dawuda a muxune rafaxi i fafe saya xontanden nan tun yi ba? E mi faxi katen xan na ba alogo e xa taan nakaxi, lxa nde e yi no a suxe?" ⁴Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e de xabene bi, a yi e domane raxaba e xerene yilanni, a fa e raxete Dawuda ma. ⁵E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a yi muxune xe a xerane fxa ra, bayo e yi yagixi han, a yi a fala e xa, a naxa, "E lu Yeriko yi han e de xabene yi mini. Na xanbi ra, e fa so be."

Samuyeli Firinden 10.6-19

⁶Amonine to a kolon a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina, Xanun yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan e nun naanin fi Arami kaane ma, naxanye yi Mesopotamiya yamanani, e nun Maka nun Soba yamanani alogo e xa fa e yenge so wontorone nun e soo ragine ra. ⁷Na ma, e yi fa yenge so wontoron wuli tonge saxan nun firin na. Maka mangan nun a yamaan fan yi fa, e fa e malan Medeba taan yetagi. Amonine fan yi mini e taane yi alogo e xa Dawuda yenge.

⁸Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengedeni. ⁹Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Mangan naxanye fa e malideni, ne yi tixi e danna burunna ra.

¹⁰Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra e nun a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma. ¹¹A yi sofa dnxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹²Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, "Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali. ¹³I tunnafan, en na en wek-

ile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane. Alatala xa a rafan feen liga.”

¹⁴Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi a yee ra. ¹⁵Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Yowaba fan yi xete Yerusalen yi.

¹⁶Arami kaane to a kolon a Isirayila bata e no yengeni, e yi xerane rasiga Arami kaane ma naxanye yi Efirati baan kidi ma. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na. ¹⁷Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, e yi fa Yuruden baan gidi, e siga Arami kaane yengedeni. ¹⁸Arami kaane mon yi e gi Isirayila kaane bun. Dawuda yi e yenge so wontoro sofaan muxu wuli solofere faxes, e nun e sofaan muxu wuli tonge naanin naxanye yi sigama e sanni. A yi sofa kuntigin Sofaki fan faxes. ¹⁹Hadadeseri a walikene to a kolon a Isirayila kaane bata e no yengeni, e yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, e yi lu a yamarin bun. Xabu na, Arami kaane mi fa tin Amonine maliye sanna.

Dawuda Amonine nun Filisistine yenge fena

Samuyeli Firinden 11.1 nun 12.26-31

20 Jee nenen folon na, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Yowaba nun a sofa wekilixine yi sa Amonine yenge. Koni, Dawuda tan yi lu Yerusalen yi. Yowaba yi Rabaha taan suxu, a mena kala. ²Nayi, Dawuda yi fa mangaya taxamaseri komotin ba Amonine mangan xun na, naxan xemaan binyen yi dangue kilo tonge saxan na. Geme fani kenden fan yi a ma. Na mangaya taxamaseri komotin yi so Dawuda xun na, a yi funma se wuyaxi tonge taani.

³Yamaan naxan yi na, Dawuda yi ne xali, a yi sa e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun geme bann nun wudi segena. A Amonine taane birin ma fe liga na kii nin. Na xanbi ra, Dawuda nun a sofane yi xete Yerusalen yi.

⁴Na danguxina, Isirayila kaane nun Filisistine yi sa yenge Geseri yi. Na yengeni, Xusa kaan Sibekayi yi Sipayi faxes. Refa yixetena nde nan yi Sipayi ra. Na yi Filisistine yagi.

⁵Isirayila kaane nun Filisistine mon yi yenge. Yayiri a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati xunyen Laxami faxes na waxatin nin. A senben yi gbo han, a tanban yi gbo alo gbindonna.

⁶Yenge gbete yi keli Gati taani. Xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin sennin yi a ra e nun san soli sennin sennin, e birin malanxina, maxxnen nun naanin. Refa yixetena nde nan yi na fan na. ⁷A to Isirayila makonbi, Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxes. ⁸Xemeni itoe birin yi fataxi Refa yixetene nan na Gati taani. Dawuda nun a sofane yi ne birin faxes.

Isirayila yamaan yaten sebe fena

Samuyeli Firinden 24.1-9

21 Setana yi keli Isirayila xili ma, a yi Dawuda radin a xa Isirayila kaane tenge. ²Dawuda yi a fala Yowaba nun a sofa kuntigine xa, a naxa, “E siga, e sa

Isirayila kaane tenge, keli Beriseba ma, sa doko Dan yamanan na. E fa na yaten dentenge n xa.” ³Yowaba yi a yabi, a naxa, “Alatala xa Isirayila yamaan nawuya ayi doko keme. Mangana, n kanna, i ya walikene xa mi ne birin na ba? Nanfera i fe sifani ito maxxinxixi? Nanfera i waxi a kon ma Isirayila yamaan xa yulubin tongo?”

⁴Koni, mangan xuiin mi yi matande. Nanara, Yowaba yi mini, a yi Isirayila bokon birin yisiga, a fa xete Yerusalen yi. ⁵A yi yamaan yaten fala Dawuda xa. Isirayila kaane yaten ni i ra: xeme silanfan kanna miliyon keden wuli keme. Yuda kaane yaten ni i ra: xeme silanfan kanna wuli keme naanin muxu wuli tonge solofere. ⁶Koni, Yowaba mi Lewi nun Bunyamin bokonna muxune tenge, bayo mangana yamarin mi yi rafanxi a ma. ⁷Yamarin i to yi rajaxu Ala ma. A yi Isirayila jaxanka-ta.

Ala yi Dawuda yulubin saran a ra

Samuyeli Firinden 24.10-17

⁸Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, “N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa dija n tan, i ya walikene yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga.”

⁹Alatala yi a fala Manga Dawudaa fetoon Gadi xa, a naxa, ¹⁰“A fala Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Fe saxan ni i ra. Keden sugandi, n xa na liga i ra.’” ¹¹Gadi yi siga Dawuda fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi i xa, a naxa, ¹²‘Naxankatan mundun lan a xa sa i ma: jee saxan fitina kamena, hanma yaxune yi e halagi silanfanna ra kike saxan, hanma Alatala xa a halagi ti malekan nafa e ma, naxan Isirayila yamaan naxrima Alaa silanfanna nun fure jaxin na xii saxan.’ Iki, a fala n xa n lan n xa sa naxan fala n kanna xa naxan n xexi.” ¹³Dawuda yi Gadi yabi, a naxa, “N bokne sunuxi han! A lan n xa n yete lu Alatala yii bayo a kininkininna gbo, na fisa benun n xa lu adamadiine sagoni.” ¹⁴Alatala yi fure jaxin nadin Isirayila yamaan ma han muxu wuli tonge solofere yi faxes Isirayila yamanani.

¹⁵Ala yi malekan xe Yerusalen yi, a xa sa na kala. A yi na kalama waxatin naxan yi, Alatala yi a to, a yi nimisa na halagina fe ra. A yi a fala na malekan xa naxan yi a kalama, a naxa, “Na bata lan. E lu na fa.” Alatalaa malekan yi tixi Oronan, Yebusu kaana lonna nan ma. ¹⁶Dawuda yi a yee rakeli, a Alatalaa malekan to tixi kuyen nun bokon lan tagini, a silanfanna baxi a teeni, a yee rafindixi Yerusalen ma. Dawuda nun fonne yi kasa benbeli dugin nagodo e ma sununi, e yi bira, e yi e yetagin lan bokon ma. ¹⁷Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, “N tan xa mi yamarin fixi ba a Isirayila yamaan xa tenge? N tan nan yulubin ligaxi, n tan nan fe kobini ito ligaxi. Yamaan tan nanse ligaxi? Alatala, n ma Ala, n tan nun n ma denbayaan halagi, i ya yamaan lu na.”

Dawuda yi Oronan ma lonna sara

Samuyeli Firinden 24.18-25

¹⁸Alatalaa malekan yi a fala Gadi xa, a a xa a fala Dawuda xa, fa fala a xa sa saraxa gandena nde rafala Alatala xa Oronan Yebusu kaana lonna ma. ¹⁹Dawuda

yi siga menni alo Gadi a fala a xa kii naxan yi Alatala xinla ra. ²⁰ Oronan yi murutu bɔnbɔni lonna ma, a yi a firifiri, a yi malekan to. A dii naaninne yi e luxun. ²¹ Na waxatini, Dawuda fan yi a maso. Oronan to a to, a yi keli lonna ma, a sa a xinbi sin Dawuda bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. ²² Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, "Lonni ito so n yii alogo n xa saraxa ganden nafala Alatala xa. N na a saren defexin soe i yii alogo fure naxin xa ba yamaan ma." ²³ Oronan yi Dawuda yabi, a naxa, "Mangana, a tongo. N kanna xa a rafan feen liga a ra. N bata pingeni itoe fan so i yii, e xa findi saraxa gan daxin na. Ningena xee ra bɔnbɔ seene yi findi saraxan gan yegen na, murutuni ito fan xa findi bogise saraxan na. N bata ito birin fi i ma." ²⁴ Koni, Manga Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, "En-en, n waxi a sara feni a saren defexin nan na. N mi seen bama saraxan na Alatala xa n mi naxan saraxi. N mi nɔe saraxa gan daxin be n mi naxan sare fixi." ²⁵ Nayi, Dawuda yi xemaan kilo solofere so Oronan yii na lonna fe ra. ²⁶ Dawuda yi saraxa ganden nafala menni Alatala xa, a fa saraxa gan daxine nun bɔɔɔ xunbeli saraxane ba. A yi Alatala maxandi, Alatala yi a yabi teen na naxan godo saraxa ganden ma keli kore.

²⁷ Nayi, Alatala yi falan ti malekan xa, a yi silanfanna raso a teeni. ²⁸ Na waxatini, Dawuda yi saraxane bama Oronan Yebusu kaana lonna nan ma, bayo a bata yi a kolon a Alatala a yabima menni nin. ²⁹ Na waxatini, Musa Alatala Batu Bubun naxan nafala tonbonni, na yi na taan kideni Gabayon yi, e nun saraxa gandena, saraxa gan daxine yi bama denaxan yi. ³⁰ Koni, Dawuda mi yi sigɛ menni Ala maxɔdindeni, bayo a yi gaxuxi Alatalaa malekana silanfanna yee ra.

22 Dawuda yi a fala, a naxa, "En Marigina Alatalaa banxin ti be, e nun saraxa gandena, Isirayila saraxa gan daxine bama a xa denaxan yi."

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

² Dawuda yi yamarin fi a xɔɔɔ naxanye dɔxi Isirayila yamanani, a ne xa malan. A yi ne findi gemɛ masonle ra Ala Batu Banxin ti feen na. ³ Dawuda yi wure gbegebe fen, naxanye findima banxin gbangban seene nun deen singan seene ra. A yi sula gbegebe fan fen naxan yate mi yi nɔe kolonɔe. ⁴ Sidɔn kaane nun Tire kaane yi Dawuda mali suman wudi faɔin gbegebe fendeni. ⁵ Dawuda yi a fala, a naxa, "N ma diin Sulemani munma kɔxɔ singen, a mɔn mi wanla kolon. Banxin naxan tima Alatala xa, na lanma a xa tofanɔe ayi, a rayabu siyane birin yetagi." Na ma, Dawuda se gbegebe malan nen na banxin ti feen na benun a xa faxa.

⁶ Dawuda yi a diin Sulemani xili, a yi a fala a xa fa fala a xa banxin ti Alatala xa, Isirayilaa Ala. ⁷ Dawuda yi a fala Sulemani xa, a naxa, "N ma diina, n bata yi a miri n bɔɔɔni, n xa banxin ti Alatala xa, n ma Ala, ⁸ koni Alatala a fala nen n xa, a naxa, "I bata muxu wuyaxi faxa yenge wuyaxi yi, i nama banxin ti n xa. Yenge soon nan i ra, i bata faxa gbegebe ti n yetagi. ⁹ Koni, i diina nde sɔɔɔma nen, naxan findima bɔɔɔ xunbeli muxun na, n matabun fima naxan ma a yaxune fe ra. A xili bama

nen Sulemani. Isirayila yamaan luma nen bɔɔɔ xunbenli tun a siimayaan birin yi. ¹⁰ A tan nan banxin tima n xa n xinla binyama denaxan yi, a yi findi n ma diin na, n fan yi findi a fafe ra. A mangayaan sabatima nen Isirayila xun na habadan."

¹¹ "Iki, n ma diina, Alatala xa lu i xɔn alogo i xa nɔ Alatalaa banxin tiye, i ya Ala, alo a a fala kii naxan yi lan i tan ma. ¹² Alatala xa fekolonna nun xaxili faɔin fi i ma a na i findi mangan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani alogo i xa Alatalaa sariyan suxu, i ya Ala.

¹³ Feen birin sɔɔɔyama i xa nen, xa i Alatalaa sariyan nun a yamarine suxu, a naxanye soxi Musa yii Isirayila xa. I wekile, i senbe so! I nama kuisan, i nama gaxu fefe yee ra! ¹⁴ N bata wekile n yi xemaan kilo miliyon saxan e nun kilo wuli kemɛ naanin malan Alatala Batu Banxin ti feen na. N mɔn bata wure gbeti fixen kilo miliyon tonge saxan e nun naanin malan. Sulan nun wuren bata gbo ayi han a yaten mi nɔe kolonɔe. N bata wudin nun gemen fan fen. I mɔn xa nde sa e fari. ¹⁵ Walike wuyaxi i yii naxanye fatan gemen masole, e nun naxanye fatan sawurane rafale gemen nun wudine ma, e nun yirawanla naxanye wanla sifan birin kolon. ¹⁶ Xemaan nun wure gbeti fixen nun sulan nun wurena i yii han a dangu ayi. Keli i ya wanla fɔɔ keden na. Alatala xa i mali."

¹⁷ Dawuda yi a fala Isirayila kuntigine birin xa, a e xa fa a diin Sulemani mali. A yi a fala e xa, a naxa,

¹⁸ "Alatala, e Ala mi luxi e xɔn ba? A mi bɔɔɔ xunbenla fixi e ma yamanan birin yi ba? A bata be kaane sa n sagoni. Yamanan bata lu Alatala nun a yamaan bun ma. ¹⁹ E Alatala, e Ala fen e bɔɔɔɔ nun e niin birin na. E siga, e sa yire saripanxin ti Marigina Alatala xa, e Ala, alogo e xa fa Alatalaa Layiri Kankiraan nun a se saripanxine raso Ala Batu Banxini, Alatala xinla binyama denaxan yi."

Lewi bɔɔɔɔnna muxune

23 Dawuda to yelin fore, a yi a diin Sulemani dɔxi Isirayila mangan na. ² A yi Isirayila kuntigine nun saraxaraline nun Lewi bɔɔɔɔnna muxune malan. ³ E yi Lewi bɔɔɔɔnna muxune tenge, naxanye bata yi nɔe tonge saxan sɔɔɔ. E yaten yi siga han muxu wuli tonge saxan e nun solomasexe. ⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, "N bata muxu wuli mɔxɔɔɔɔɔ nun naanin sugandi alogo e xa e yengi lu Alatala Batu Banxin wanle xɔn. Muxu wuli sennin xa findi kitisane ra. Muxu wuli naanin yi findi de kantan muxune ra. ⁵ Muxu wuli naanin yi findi Alatala tantun muxune ra maxaseene ra, n naxanye rafalaxi a tantun seen na."

⁶ Dawuda yi Lewi bɔɔɔɔnna muxune yitaxun Lewi a diine denbaya yeen ma. Lewi a diine nan itoe ra: Gerison nun Kehati nun Merari.

⁷ Gerison ma diine nan itoe ra: Ladana nun Simeyi.

⁸ Ladanaa diine nan itoe ra: Yexiyeli, a dii singen nun Setama nun Yoweli. E birin malanxina muxu saxan.

⁹ Simeyi a diine nan itoe ra: Selomiti nun Xasiyeli nun Haran. E birin malanxina muxu saxan. Ladanaa denbaya xunne nan ne ra.

¹⁰ Simeyi a diine nan itoe ra: Yaxati nun Sisa nun Yewusi nun Beriya. Simeyi a dii naaninne nan ne ra. ¹¹ Yaxati nan dii singen na. Sisa nan dii firinden na. Koni, Yewusi nun Beriya mi dii wuyaxi ʒɔɔ. Na ma, e yi e diine yatɛ denbaya kedenna ra e bɔnɔn kɛdin ma. ¹² Kehati a diine nan itoe ra: Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli. E birin malanxina muxu naanin. ¹³ Amirama a diine nan itoe ra: Haruna nun Musa. Haruna yi rasarijan Ala xa alogo a xa lu wale yire sar-ijanxi fisamantenni, e nun a bɔnɔnna muxune han habadan, alogo e xa wusulanna gan saraxan na Alatala xa, e yi wali a yetagi, e mɔn yi lu dube muxune xa Alaxinli han habadan. ¹⁴ Musa tan findi Alaa muxun nan na. A diine yi lu Lewi bɔnɔnna muxune ye. ¹⁵ Musaa diine nan itoe ra: Gɛrisɔmi nun Eliyeseri. ¹⁶ Gɛrisɔmi a diin nan ito ra: Sebuweli nan yi a dii singen na. ¹⁷ Eliyeseri a diine nan itoe ra: Rexabiya nan yi a dii singen na. Eliyeseri mi dii xeme gbete ʒɔɔ, koni Rexabiya dii wuyaxi ʒɔɔ nen. ¹⁸ Yisehari a diine nan itoe ra: Selomiti nan yi a dii singen na. ¹⁹ Xebiron ma diine nan itoe ra: Yeriya nan yi a dii singen na, Amari a firindena, Yaxasiyeli a saxandena, e nun Yekameyami a naanindena. ²⁰ Yusiyeli a diine nan itoe ra: Mike nan yi a dii singen na, Yisiya a firindena. ²¹ Merari a diine nan itoe ra: Maxali nun Musi. Maxali a diine nan itoe ra: Eleyasari nun Kisu. ²² Eleyasari faxesa nen, a mi dii xeme yo lu, koni a dii temene tan lu nen. Kisu a diine yi e dɔɔ e paxanle ra. ²³ Musi a diine nan itoe ra: Maxali nun Ederi nun Yeremoti. E birin malanxina muxu saxan. ²⁴ Ne nan findi Lewi yixetene ra naxanye findi bɔnɔnna denbaya xunne ra, e keden kedenna birin xinle sebexi e bɔnɔn kɛdin kui. E yi walima nen Alatala Batu Banxin kui e barin na yi ɲɛɛ mɔɔɲɛn ʒɔɔ. ²⁵ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala bata bɔɲɛ xunbenla fi a yamaan ma. A bata fa dɔɔ Yerusalen yi habadan. ²⁶ Lewine mi fa Alaa Batu Bubun nun a muranne xalima yire gbete yi ɲɛɛ." ²⁷ Fata Dawudaa yamari dɔnɔne ra, Lewi bɔnɔnna muxune tɛnge nen naxanye barin bata yi ɲɛɛ mɔɔɲɛn ʒɔɔ. ²⁸ Lewi bɔnɔnna muxune nan yi Haruna yixetene malima Alatala Batu Banxin wanle ra. E tan nan yi a sansanna kuiin nun a banxin kuiin masuxuma, e mɔn yi seene rasarijanma, e yi wali xunxurine ke Ala Batu Banxini. ²⁹ E yi burune rafalama naxanye ralima Ala ma, e murutu fupin din naxan findima bogise saraxane ra, e buru ratetaren nafala, e nun donseen sifan birin. E tan nan mɔn yengi yi dɔɔ ligaseene birin xɔn, sikenle nun ligaseen naxanye seen kuyen maligama. ³⁰ E yi lanma e xa siga Alatala tantundeni xɔɔnna nun ɲinbanna ɔɔɔ yo ɔɔɔ. ³¹ E mɔn yi saraxa gan daxine bama Alatala xa Matabu ɔɔɔ ma e nun Kike Nenen sanle yi, e nun sali gbete ma. E yi lanma e xa wali Alatala xa a sariyan xɔn. ³² E tan nan yi Naralan Bubun nun yire sar-

ijanxin masuxuma. E yi Alatala batuden wanle birin kema e ngaxakedenna Haruna yixetene yamarin nan bun.

Saraxaraline yitaxun fena

24 Haruna yixetene yi yitaxunxi a dii naaninne nan na. A diine nan itoe ra: Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara. ² Nadaba nun Abihu singen nan faxesa benun e fafe xa faxesa. E mi dii yo ʒɔɔ. Eleyasari nun Itamara nan yi saraxaraline ra. ³ Eleyasari yixetena nde Sadɔki e nun Itamara yixetena nde Aximeleki yi Dawuda mali Harunaa diine yitaxundeni alogo e xa ti wanle ra.

⁴ Kuntigi wuyaxi yi to Eleyasari yixetene ye dangu Itamara yixetene ra. Nanara, e yitaxun ikiini: Denbaya xunna muxu fu nun sennin Eleyasari yixetene ye. Denbaya xunna muxu solomasɛɛ Itamara yixetene ye. ⁵ E yi masensenna ti alogo e xa e yitaxun, e yi e ti e wanle ra. Na ma, Eleyasari yixetena ndee nun Itamara yixetena ndee birin yi findi yire sarijanxin kuntigine ra e nun kuntigine Ala xa. ⁶ Nataneli a diin Semaya, Lewi bɔnɔnna muxun nan yi e xinle sebema mangan nun kuntigine nun saraxaraliin Sadɔki nun Abiyatari a diina Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne yetagi e nun Lewi bɔnɔnna muxune birin. E yi denbaya keden sugandi Eleyasari yixetene ye, e mɔn yi keden sugandi Itamara yixetene ye.

⁷ Denbayane sugandi masensenna xɔn ikiini: A singen Yehoyaribu nan suxu, a firindena Yedaya, ⁸ a saxandena Xarimi, a naanindena Seyorimi, ⁹ a suulundena Malakiya, a sennindena Miyamin, ¹⁰ a soloferedena Hakɔsi, a solomasɛɛdena Abiya, ¹¹ a solomanaanindena Yosuwe, a fudena Sekani, ¹² a fu nun kedendena Eliyasibi, a fu nun firindena Yakimi, ¹³ a fu nun saxandena Xupa, a fu nun naanindena Yesebeyabi, ¹⁴ a fu nun suulundena Biliga, a fu nun sennindena Imeri, ¹⁵ a fu nun soloferedena Xesiri, a fu nun solomasɛɛdena Hapisesi, ¹⁶ a fu nun solomanaanindena Petaxi, a mɔɔɲɛdena Esekiyeli, ¹⁷ a mɔɔɲɛn nun kedendena Yakini, a mɔɔɲɛn nun firindena Gamulu, ¹⁸ a mɔɔɲɛn nun saxandena Delaya, a mɔɔɲɛn nun naanindena Maasiya.

¹⁹ A yi lan e xa Alatala Batu Banxin wanle suxu na kii nin alo e benba Haruna a yamari e ma kii naxan yi alo Alatala, Isirayilaa Ala bata yi a yamari a ma kii naxan yi.

Lewi bɔnɔnna muxu gbete ma

²⁰ Lewi bɔnɔnna muxu gbete naxanye sugandi, ne nan itoe ra: Amiramaa diine ye: Subayeli. Subayeli a diine ye: Yexedeya. ²¹ Rexabiya a diine ye: Yisiya, a dii singena. ²² Yisehari a diine ye: Selomiti. Selomiti a diine ye: Yaxati. ²³ Xebiron ma diine: a dii singen Yeriya nun a dii firindena Amari nun a dii saxanden Yaxasiyeli nun a dii naaninden Yekameyami. ²⁴ Yusiyeli a diin Mike. Mike a diine ye: Samiri. ²⁵ Mike xunyen Yisiya. Yisiyaa diine ye: Sakari. ²⁶ Merari a diine ye: Maxali nun Musi e nun a diin Yaasiyaa diine. ²⁷ Merari mamandenne, Yaasiyaa

senben yi gbo Alaa wanli. Obedi-Edon yixetene birin malanxina muxu tonge sennin e nun firin.

⁹ Muxu kenden nan yi Meselemiyaa diine nun a ngaxakedenne fan na. E birin malanxina muxu fu nun solomasexe. ¹⁰ Merari a diin Xosa yi dii xemeni itoe bari: Simiri, naxan fafe a findi a ngaxakedenne xunna ra hali dii singen to mi yi a ra, e nun ¹¹ Xiliki, a firindena e nun Tebaliya, a saxandena e nun Sakari, a naanindena. Xosaa diine nun a ngaxakedenne birin malanxina muxu fu nun saxan.

¹² De kantanne yi yitaxunxi na kii nin. E kuntigine nun e ngaxakedenne birin yi Alatala Batu Banxin wanla ra.

¹³ E yi masensenna tima nen alogo e xa a kolon naxan lan a xa deen naxan kantan. Muxu gbeene nun muxudine birin yi na kii nin denbayane birin yi.

¹⁴ Masensenna yi Selemiya suxu lan banxin sogeteden binna deen ma. Komen binna deen masensenna yi a diin Sakari suxu, naxan findixi maxadi ti xaxilimaan na. ¹⁵ Masensenna yi Obedi-Edon suxu lan yifari foxon deen ma. Se ramara banxin masensenna yi a diine fan suxu. ¹⁶ Banxin sogegododen binna deen masensenna yi Supimi nun Xosa suxu, e nun deen naxan xili Saaleketi naxan yi rabima kiraan binni naxan tema geyaan ma. Kantan muxune yi yee rafindixi e bode ma. ¹⁷ Lewi muxu sennin yi sogeteden binni, muxu naanin komenna ma, muxu naanin yifanna ma, muxu naanin se ramara banxini. ¹⁸ Sansanna binni, naxan sogegododen binni, muxu naanin yi ti na kiraan de, muxu firin mon yi ti sansanna so deen yeteen na. ¹⁹ De kantanne yi yebaxi na kii nin Kora nun Merari yixetene ye.

²⁰ Lewi bonsonna muxuna nde Axiya nan yi yengi dxi nafunla nun se saripanxine xon ma naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini. ²¹ Ladana yixetene Gerison xabilani, ne denbaya xunne nan itoe ra: Yexiyeli nun ²² Yexiyeli a diine Setama nun a xunyen Yoweli. Ne nan yi yengi dxi nafunle xon naxanye yi ramaraxi Alatala Batu Banxini.

²³ Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele xabilane yi, muxuni itoe nan ti wanle ra: ²⁴ Musaa diin Gerisomi yixetena nde Sebuweli nan yi se ramara banxin feene xun na. ²⁵ A benba Gerisomi xunyena Eliyeseri yi Rexabiya soto, Rexabiya yi Esayi soto, Esayi yi Yorami soto, Yorami yi Sikiri soto, Sikiri yi Selomiti soto.

²⁶ Selomiti nun a ngaxakedenne nan yi yengi dxi nafulu saripanxin xon ma, Manga Dawuda nun xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbete ye seen naxanye fixi Ala ma. ²⁷ E seen naxanye birin tongoxi yengeni, e na ndee findi Alatala Batu Banxin masuxu seene ra. ²⁸ Selomiti nun a ngaxakedenne mon yi e yengi dxi nafunla xon ma, Nabi Samuyeli nun Kisu a diin Sali nun Neri a diina Abineri nun Seruyaa diin Yowaba naxan fi Ala ma.

²⁹ Yisehari xabilan muxuni itoe nan ti wanla ra: Kenaniya nun a diine nan yi yengi dxi kiti sa feene xon ma Isirayila yamaan xun na. ³⁰ Xebiron xabilan muxun naxanye ti wanla ra: Hasabi nun a ngaxakedenne nan yi yengi dxi Isirayila yamanan xon ma Yuruden soge-

gododen binni. Xeme kenden muxu wuli keden muxu keme solofere nan yi e ra, naxanye yi walima Alatala nun mangan xa. ³¹ Yeriya nan yi Xebiron xabilane xunna ra, fata xinle sebe kiin na e bonson kedin ma. Dawudaa mangayaan jee tonge naanindeni, muxune yi bonson kedine fesefese, e fa a kolon a xeme kende gbeena ndee yi Xebiron xabilane muxune ye Yaaseri taani Galadi yamanani. ³² Yeriya nun a ngaxakedenne, xeme kenden muxu wuli firin muxu keme solofere nan yi e ra. Denbaya xunne nan yi a birin na. Manga Dawuda yi e findi Ruben nun Gadi nun Manase bonson xunne ra Ala nun mangana feene birin yi.

Isirayilaa sofane fe

27 Isirayila kaan naxanye wali mangana ganli, ne nan itoe ra, xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbete ye. E yitaxunxi muxu wuli mawonon nun naanin yeen nan ma. Jeen kike yo kike gali keden yi fama nen walideni mangan xa.

² Sabadiyeli a diin Yasobeyami nan yi gali singen kuntigin na jeen kike singeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma. ³ Sabadiyeli yi findixi Peresi yixetena nde nan na. A tan nan findi ganla birin kuntigin na jeen kike singeni.

⁴ Axoxi xabilan muxuna nde Dodayi yi findi gali kuntigin na jeen kike firindeni. Mikiloti yi findi a sofa kuntigin na. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁵ Saraxarali Yehoyadaa diin Benaya yi findi gali kuntigin na jeen kike saxandeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma. ⁶ Benaya nan yi Dawudaa sofa wekilexi tonge saxanne xunna ra. A diina Amisabadi yi a ganla nin.

⁷ Yowaba xunyena Asaheli yi findi gali kuntigin na jeen kike naanindeni. A diin Sebadiya nan ti a mawonon na. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁸ Samehuti Yisira kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike suulundeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁹ Ikesi a diina Ira Tekowa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike sennindeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁰ Efirami bonsonna muxuna nde Xeleli Pelon kaan nan yi findi gali kuntigin na jeen kike soloferedeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹¹ Sera xabilan muxuna nde Sibekayi Xusa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike solomasexedeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹² Bunyamin bonsonna muxuna nde Abiyeseri Anatoti kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike solomanaanindeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹³ Sera xabilan muxuna nde Maharayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike fudeni. Muxu wuli mawonon nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁴ Efirami bɔnsɔnna muxuna nde Benaya Piraton kaan yi findi gali kuntigin na ɲɛn kike fu nun keden-den. Muxu wuli mɔxɔɲɛn nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁵ Otiniyeli xabilan muxuna nde Xelidayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na ɲɛn kike fu nun firindeni. Muxu wuli mɔxɔɲɛn nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁶ Kuntigin naxanye yi Isirayila bɔnsɔnne xun na, ne ni i ra:

Ruben bɔnsɔnna xun na, Sikiri a diina Eliyeseri.
Simeyɔn bɔnsɔnna xun na, Makaa diin Sefati.

¹⁷ Lewi bɔnsɔnna xun na, Kemuyeli a diin Hasabi.
Haruna yixetene xun na, Sadɔki.

¹⁸ Yuda bɔnsɔnna xun na, Dawuda tada Elihu.
Isakari bɔnsɔnna xun na, Mikeli a diina Omiri.

¹⁹ Sabulon bɔnsɔnna xun na, Abadi a diin Yisemaya.
Nafatali bɔnsɔnna xun na, Asiriyeli a diin Yerimoti.

²⁰ Efirami bɔnsɔnna xun na, Asasiyaa diin Hoseya.
Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xun na, Pedayaa diin Yoweli.

²¹ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna fan xun na Galadi yamanani, Sakari a diin Yido.

Bunyamin bɔnsɔnna xun na, Abineri a diin Yaasiyeli.

²² Dan bɔnsɔnna xun na, Yeroxamaa diina Asareli.
Isirayila bɔnsɔn kuntigine nan ne ra.

²³ Dawuda mi xemene tɛngɛ, naxanye barin munma yi ɲɛ mɔxɔɲɛn ti bayo Alatala bata yi a fala a Isirayila kaane wuyama ayi nen alo sarene kore. ²⁴ Seruyaa diin Yowaba bata yi Isirayila kaane yatɛ fɔɔ, koni a mi a rapan masɔɔ Alaa xɔɔn ma lan Isirayila yamaan ma. Na yatɛn mi seɓɛ Dawudaa taruxu kedine kui.

Mangana kuntigi gbɛtɛye fe

²⁵ Adiyeli a diina Asamawɛti nan yi mangana nafulu kantanna ra.

Yusiya diin Yonatan nan yi nafulu kantanna ra banxidene nun taa gbɛtɛne nun kantan ti banxi matexine yi.

²⁶ Kelubu a diina Esiri nan yi xɛɛ biine xunna ra. ²⁷ Ramati kaan Simeyi nan yi manpa bili nakɔ feene xun na. Sefami kaan Sabidi nan yi manpa bili bogine nun manpa feene xun na.

²⁸ Gederi kaan Baali-Xanan nan yi oliwin nun burunna xɔɔɛ binle fe xun na yamanan lanbanni. Yowasa nan yi ture feen xunna ra.

²⁹ Sitirayi Sarɔn kaan nan yi ɲingene fe xunna ra Sarɔn yamanani. Adalayi a diin Safati nan yi ɲingene fe xunna ra lanban yirene yi.

³⁰ Sumayila bɔnsɔnna muxuna nde Obili nan yi ɲɔɲɔmɛne fe xunna ra.

Yexedeya Meronoti kaan nan yi sofanle fe xunna ra.

³¹ Yasisi nan yi siine nun yɛxɛene fe xunna ra, Hagari bɔnsɔnna muxuna.

Na muxune nan yi yengi dɔxi Manga Dawuda sɔɔ seene xɔn ma.

Dawuda bundɔxɔne

³² Manga Dawuda sɔxɔ Yonatan findi a kawandi muxun nun a sebeli tiin nan na, a fekolonna yi gbo. Xakimoni a diin Yexiyeli nan yi mangana dii xemene masuxu muxun na.

³³ Mangan kawandi muxun nan yi Axitofeli fan na. Mangan xɔyin nan yi Xusayi ra, Araka bɔnsɔnna muxuna nde. ³⁴ Benayaa diin Yehoyada nun Abiyatari nan lu Axitofeli ɲɔxɔni. Yowaba nan yi mangana gali kuntigin na.

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

28 Dawuda yi Isirayila kuntigine birin malan Yerusalem yi. Bɔnsɔn xunne nun gali kuntigin naxanye yi walima mangan xa, ne yi fa, e nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kemɛ xun na. Kuntigine fan yi fa naxanye yi goronne nun xuruseene xun na, mangan nun a diine gbeen yi naxanye ra, e nun manga banxin kuntigine nun sofa wekilexine nun sofa kɛndɛne birin. ² Manga Dawuda yi keli, a naxa, "Ngaxakedenne, n ma yamana, ɛ tuli mati n xuiin na! N yi waxi banxina nde ti feni Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɛ denaxan yi, en ma Ala san tidena, n yi n yitɔn a ti feen na. ³ Koni, Ala bata yi a fala n xa, a naxa, 'I mi banxin tima n xa, bayo sofaan ni i ra, i bata muxune faxa.' ⁴ Koni, Alatala, Isirayilaa Ala bata n sugandi n bɔnsɔnna birin tagi alogo n xa findi Isirayila mangan na habadan, bayo a bata Yuda bɔnsɔnna sugandi kuntigin na, a yi n fafe a denbayaan sugandi Yuda bɔnsɔnni, a yi n tan sugandi n fafe a denbayani, a yi n dɔxɔ mangan na Isirayila xun na. ⁵ Iki, a bata dii wuyaxin naxan fi n ma, a bata Sulemani sugandi ne ye alogo a xa a dɔxɔ n ɲɔxɔni mangan na Alatala xa Isirayila xun na. ⁶ A bata yi a fala n xa, a naxa, 'I ya dii xɛmen Sulemani nan n batu banxin tima e nun n ma yinne, bayo n bata a tan nan sugandi, a findima nen n ma diin na, n yi findi a fafe ra. ⁷ N mangayani tɔnma a xa nen naxan luma habadan, xa a n ma yamarine nun n ma sariyane suxu alo to.' ⁸ Nayi, iki, Isirayila kaane birin yetagi, Alatalaa yamana, e nun en ma Ala yetagi naxan tuli tixi en na, ɛ sɔɓɛ so Alatala en ma Alaa yamarine xaranna ma, ɛ yi e suxu. Nayi, ɛ luma nen yamana fapini ɛ denaxan yi, ɛ mɔn yi a lu ɛ keen na ɛ yixetene xa. ⁹ I tan, n ma dii xɛmen Sulemani, kata Ala kolondeni n walixi naxan xa, a batu i bɔɲɛn ma feu e nun i niin birin na. Alatala i bɔɲɛ yi feene birin fɛsɛfɛsɛma, a muxune miriyane birin kolon. Xa i a fen, a tinma nen i yi a to. Koni xa i i mɛ a ra, a mema i ra nen habadan. ¹⁰ Iki, i ɲɛ a kolonɲɛ nen a Alatala bata i sugandi alogo i xa a batu banxin ti a xa, denaxan findima a yire sarɲanxin na. Nayi, i sɔɓɛ so, i wanla kɛ."

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti kiin kedini so Sulemani yii

¹¹ Dawuda yi yire sarɲanxin ti kiin kedini so Sulemani yii, e nun banxin naxanye tima a rabilinni e nun gbeti ramaraden nun konkɔn naxan mate e birin xa hanma

denaxan a kui, e nun Layiri Kankiraan dɔxɔma denaxan yi. ¹² A mɔn yi wama denaxanye birin ti feni, a yi ne fan ti kiin kedɔn so a yii, Alatala Batu Banxin yinne nun banxin naxanye tima yinna xɔn a rabilinni, e nun nafulu ramaradene Ala Batu Banxini, e nun se saripanxine ramaradene. ¹³ A yi saraxaraline nun Lewine xinle seben fan so a yii, e nun walikeen naxanye yi lanma e yi wanle rakamali Alatala Batu Banxini, e nun seen naxanye yi rawalima na kui. ¹⁴ A yi xema seene birin binyan xasabin yita a ra, e nun gbeti fixe seene binyana, birin nun a rawali kiina, ¹⁵ lenpu dɔxɔ se xema daxine nun lenpu xema daxine nun lenpu dɔxɔ se gbeti fixe daxine nun lenpu gbeti fixe daxine binyane, birin nun a rawali kiina, ¹⁶ e nun xema tabanle birin binya xasabina, burune yi sama naxanye fari Ala Batu Banxini, e nun gbeti fixe tabanle, ¹⁷ e nun sube tongo se xema daxine nun wuli xuya goron xema daxine nun igelengen xema daxine birin binyana e nun xema barama daxine nun barama gbeti fixe daxine birin binyana, birin nun a rawali kiina. ¹⁸ A mɔn yi wusulan ganden ti kiin kedɔn so a yii, e nun a xema faɔn binyan xasabina. A mɔn yi wontoron nafala kiin kedɔn fan so a yii, naxan yi tixi maleka gubugubu kan sawura xema daxine bun naxanye gabuteye yi bandunxi Alatala Layiri Kankiraan xun ma. ¹⁹ Nayi, Dawuda yi a fala, a naxa, "Itoe birin seboxi kedɔn kui n naxan sɔxɔxi Alatala ra. Ala nan kolonna fi n ma n banxin ti kiini ito sebe kedini." ²⁰ A mɔn yi a fala Sulemani xa, a naxa, "N ma dii xemena, i wekile, i senbe so, i wanla ke. I nama kuisan, i nama gaxu! Amasɔx Marigina Alatala, n ma Ala luma nen i xɔn. A mi i rabepinɔe mume! A i malima nen han i yelin wanli ito birin nakamale Alatala Batu Banxina fe yi. ²¹ Saraxaraline nun Lewine fan mɔn i fema Ala Batu Banxin tideni. Muxu ɔnige faɔne fama nen i malideni wanli ito ra, kuntigine nun yamaan birin luma nen i ya yamarin bun."

Kiseene Ala Batu Banxin ti feni

29 Manga Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "N ma diin Sulemani, Ala naxan sugandixi, na munma kɔxɔ, a mi wanla kolon singen. Wanla naxan be, a gbo, bayo banxini ito mi tima muxune xan xa fa Marigina Alatala. ² N bata n senben birin nawali alogo n xa Ala Batu Banxin ti feni tɔn. N bata xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun wudin nun geme tofaɔn nun dayimu daxon sifan birin nun geme faɔni fixe gbegbe malan. ³ N naxan birin yitɔn yire saripanxin ti feen na, n bata n ma xemaan nun n ma gbeti fixen fan sa na fari n sɔxɔ seene ye bayo n na n sɔbe soxi Ala Batu Banxina fe ma. ⁴ Na yatene ni i ra: xemaan kilo wuli keme wuli firin naxan keli Ofiri yi e nun gbeti fixe faɔn kilo wuli keme firin wuli tonge saxan e nun solomasexe. Na sama banxi kankene nan ma. ⁵ Xemaan nun gbeti fixeni itoe sama seene nan ma a lan e xa sa naxanye ma e nun yiirawanle yii funfune birin. Iki, nde en tan ye naxan ɔnigen tonge Alatala xa to?"

⁶ Denbaya xunne nun Isirayila bɔnɔn xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun

na e nun mangana wali xunne, ne birin yi ɔnigen tongo wanli ito xili yi. ⁷ E yi fa finmaseni itoe ra Ala Batu Banxin ti feen na: xemaan kilo wuli keme wuli tonge solofere kilo solomasexe e nun naanin, e nun gbeti fixen kilo wuli keme saxan wuli tonge naanin e nun sulan kilo wuli keme sennin wuli fu nun firin e nun wuren kilo miliyɔn saxan wuli keme naanin. ⁸ Birin yi geme tofaɔne so Gerisɔn yixeten Yexiyeli yii, Alatala Batu Banxin nafulu ramarana. ⁹ Yamaan yi sewa na ɔnige ma seene fe ra, bayo e bata na liga e bɔnɔn birin na Alatala xa. Manga Dawuda fan yi sewa na fe ra.

Dawuda Ala maxandina

¹⁰ Dawuda yi Alatala tantun yamaan birin yetagi. A yi a fala, a naxa,

"Nxu benba Isirayilaa Ala,
Alatala, tantunna i xa
habadan han habadan.

¹¹ I tan, Alatala,
gboon nun senben nun binyen
nun mangayaan nun tantunna birin i xa.
Seen naxan birin kore xɔnna nun kɔxɔ xɔnna ma,
i tan nan gbee ne birin na.

I tan, Alatala nan mangan na.
I tan nan dunuɔa birin xun na.

¹² Bannayaan nun xunna kenla fataxi i tan nan na.
I tan nan feen birin xun na,
senben nun fangan birin i tan nan yii.
Senbena i tan nan na i muxune fe yite,
i yi e senbe so."

¹³ "Iki, nɔx Ala, nxu i tantunma,
nxu yi i xili magaxuxin binya.

¹⁴ Nanse n tan na?

Nanse n ma yamaan na
naxan a lige nxu yi nɔ finmaseen sifani itoe fiye?
A birin kelixi i tan nan yii.

Nxu naxan soma i yii,
na birin kelixi i tan nan singe yii.

¹⁵ Nxu findixi xɔnɔne nan na i ye ra yi,
alo nxu benbane yi kii naxan yi.

Nɔx siimayaan luxi nen dunuɔa yi
alo nininna naxan danguma.

Yigi yo mi nxu xa.

¹⁶ Alatala, nɔx Ala,
finmase faɔni itoe birin kelixi i tan nan yii,
nxu naxan malanxi

alogo nxu xa banxin ti
i xili saripanxin binyama denaxan yi.

I tan nan gbee na birin na."

¹⁷ "N ma Ala,
n na a kolon a i muxune bɔnɔe yi feene kolon,
tinxinyaan mɔn nafa n ma.
N bata saraxani ito ɔnige i xa n bɔnɔe tinxinxini.
N mɔn bata a to sewani

i ya yamaan fan be
alogo e xa ɔnige ma saraxane ba i xa.

¹⁸ Alatala, nxu benbane Iburahima
nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala,

i xa xaxinli ito sa i ya yamaan bɔɔɔni
 alogo e xa lu i fɔɔɔ ra habadan.
¹⁹I xa n ma diin Sulemani mali
 alogo a fan xa lu i ya yamarine nun i ya sariyane fɔɔɔ
 ra,
 a lu i ya tɔɔɔne fɔɔɔ ra a bɔɔɔɔni ma feu!
 A mɔɔɔn yi banxini ito ti n naxan ti fe yitɔɔɔni.”

Sulemani yi ti Dawuda ɔɔɔɔni

²⁰Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “Tantun-
 na Alatala xa, ε Ala.” Yamaan birin yi Alatala tantun, e
 benbane Ala, e fa e yigodo, e e xinbi sin Alatala nun
 mangan yetagi. ²¹Na xɔɔɔɔ bode, Isirayila kaane yi
 saraxane ba Alatala xa. E saraxa gan daxi gbegbe ba,
 tura wuli keden nun konton wuli keden e nun yɛɛɛ dii
 wuli keden. E mɔɔɔn yi minse saraxane nun saraxa gbete
 wuyaxi ba Isirayila birin ma fe ra. ²²Na lɔɔɔni, e yi e
 dege, e yi e min Alatala yetagi sewa gbeeni. E mɔɔɔn yi
 Dawudaa diin Sulemani dɔɔɔ mangan na a firindeni. E
 yi turen sa a xunni Alatala yetagi, a xa findi e yɛɛratiin
 na. E yi Sadɔɔki fan dɔɔɔ saraxaraliin na. ²³Sulemani yi
 dɔɔɔ Alatalaa manga gbɛɛɛni, a findi mangan na a fafe

Dawuda ɔɔɔɔni. A yi xunna kenla sɔɔɔ, Isirayila birin yi
 a yamarin suxu. ²⁴Kuntigine nun sofa wekilexine nun
 Manga Dawudaa dii xɛmɛne birin yi de xuiin tongo a e
 luma nen Manga Sulemani a yamarin bun ma. ²⁵Alata-
 la yi Sulemani a fe yite Isirayila muxune birin yetagi. A
 yi a mangayani te dangu Isirayila manga singene birin
 na.

Dawuda saya fena

Mangane Singen 2.10-12

²⁶Yese a diin Dawuda yi mangayaan liga Isirayila
 birin xun na. ²⁷A ɔɔɔ tonge naanin nan ti mangayani
 Isirayila xun na, ɔɔɔ solofere Xebiron taani, ɔɔɔ tonge
 saxan e nun saxan Yerusalɛn taani. ²⁸A siimaya
 xunkuyen sɔɔɔ nen, a laxiraya foriya faɔɔɔn nun sɛwani.
 Herisige kanna nan yi a ra, a binyen fan sɔɔɔ nen. A dii
 Sulemani yi findi mangan na a ɔɔɔɔni. ²⁹Manga Dawu-
 da kɛwanle, a fɔɔɔna han a rapanna, ne birin sebɛxi fe-
 toon Samuyeli nun Nabi Natan nun fetoon Gadi e kɛ-
 dine kui. ³⁰Kɛdini itoe a mangayaan nun a wekilen nan
 ma fe falama e nun feen naxanye liga a waxatini Isir-
 ayila yamanan nun yamana gbɛɛɛni yi.

Kitabun yireni ito yitaxunxi nen dɔxɔ firin. Keli a sora singen ma han a sora solomanaaninna, na Dawudaa dii xemen Manga Sulemani a mangayaan nan ma fe falama. Keli a sora fuun ma han a sora tonge saxan e nun senninna, na Sulemani yixetene mangayane nan ma fe falama Yuda yamanani Isirayila yamanan yiifari fɔxɔni, han Nebukadanesari Yerusalen suxu waxatin naxan yi. Yuda yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Babilɔn taani konyiyani.

Sulemani a xaxilimayana fe

Mangane Singen 3.1-15

1 Dawudaa dii xemen Sulemani a mangayaan sabati nen han! Alatala, a Ala lu nen a xɔn, a yi a findi manga binyaxin na. ² Sulemani yi Isirayila yamaan birin maxili, gali kuntigin naxanye yi muxu wuli xun na e nun naxanye yi muxu keme xun na, e nun Isirayila muxu gbeene nun denbaya xunne birin. ³ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin yi sa e malan taan kideni Gabayon taani, amasɔɔ e nun Alaa Naralan Bubun yi tixi menna nin, Musa, Alatalaa walikeen bubun naxan ti tonbonni. ⁴ Koni, Dawuda bata yi siga Alaa Layiri Kankiraan † na Kiriya-Yeyarin taani, a denaxan yitɔn a xili yi, amasɔɔ a bata yi bubuna nde ti Yerusalen yi nun. ⁵ Besaleli, Yuri a dii xemena, Xuru mandenna, na saraxa ganden naxan nafala sulan na, na fan yi tixi menna nin Alatala Batu Bubun yetagi Gabayon taani. Sulemani nun yamaan yi e malan menni Alatala maxɔdin xinla ma. ⁶ Sulemani siga saraxa gande sula daxin dexɔn menna nin Alatala yetagi a yi saraxa gan daxin wuli keden ba Ala xa Naralan Bubuni. ⁷ Na lɔxɔn yeteen kɔeen na, Ala yi mini Sulemani xa, a yi a fala a xa, a naxa, "Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nen." ⁸ Sulemani yi a yabi, a naxa, "I bata n fafe Dawuda, i ya walikeen suxu hinanni, i yi n findi mangan na a jɔxɔni. ⁹ Iki, Marigina Alatala, i layirin naxan tongo n fafe xa, na rakamali, amasɔɔ i bata n findi mangan na yama gbeen xun na naxan wuya alo burunburunna. ¹⁰ Yandi, xaxili fafin nun fe kolonna fi n ma, alogo n xa nɔ i ya yamaan makite. Xa na mi a ra, nde nɔe i ya yama gbeeni ito mare?" ¹¹ Ala yi a fala Sulemani xa, a naxa, "I mi nafunla maxɔdinxɔ, i mi binye maxɔdinxɔ, i mi a falaxi a i yaxune xa faxa, i mi siimaya xunkuyen maxɔdinxɔ. Koni i xaxilimayaan nun fekolonna nan maxɔdinxɔ alogo i xa nɔ n ma yamaan matinxinɔ, n ni i findixi mangan na naxan xun na. ¹² Nanara, n xaxilimayaan nun fekolonna soma i yii nen. N mɔn yi nafunla nun binyen nun seen birin fi i ma, manga yo munma naxan sɔɔɔ singen, gbetɛ mɔn mi naxan sɔɔɔma ba i tan na."

¹³ Sulemani yi keli taan kideni Gabayon yi Naralan Bubun yi denaxan yi, a xetɛ Yerusalen yi, a yi lu mangayani Isirayila yi.

Sulemani senbena fe

Taruxune Firinden 9.25-28 nun Mangane Singen 10.26-29

¹⁴ Sulemani yi yenge so wontorone nun sofane malan, wontoro wuli keden keme naanin e nun sofa

† 1.4 LAYIRI KANKIRANAfe mɔn sebexi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fema Yerusalen yi, a yi a dɔnxene rasiga taane yi a wontorone yi ramarama denaxanye yi. ¹⁵ Xemaan nun gbeti fixen yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudine fan yi wuya alo burunna xɔɔ binla naxanye yi yamanan lanban yireni. ¹⁶ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa. ¹⁷ Wontoron naxan yi kelixi Misiran yamanani, na yi sarama gbeti fixen kilo sennin nan na. Soon yi sarama gbeti fixen kilo keden e nun a tagiin nan na. Na yulane nan mɔn yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

Sulemani yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

¹⁸ Sulemani yi yamarin fi a e xa Alatala Batu Banxin ti a xinla binya feen na, e nun manga banxina a tan Sulemani xa.

2 Manga Sulemani yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, geme sonle muxu wuli tonge solomasexe, muxu wuli saxan keme sennin e kantan tiine ra.

² Sulemani yi xeraan nasiga Tire mangan Xurami ma, a naxa, "I naxan liga n fafe Dawuda xa, na liga n fan xa, i fɔfɔne rasiga naxan ma alogo a xa banxin ti a yete xa. ³ N waxi banxin ti feni Alatala xa, n ma Ala, a xinla binya feen na alogo nxu xa saraxane rali a ma, e nun wusulan xiri fani gan daxine a yetagi, e nun burun nalixina a yetagi, e nun saraxa gan daxine xɔɔɔnna nun jinbanna ra, e nun Matabu lɔxɔne yi, e nun kike nenen sanle ma, e nun Alatala en ma Alaa sali lɔxɔne birin yi. Na nan daxa a liga Isirayila yamanani waxatin birin. ⁴ N waxi Ala Batu Banxin naxan ti fe yi, a lanma nen a findi banxi gbeen na, amasɔɔ nɔxɔ Ala gbo alane birin xa. ⁵ Koni nde nɔe banxin tiye a xa? Hali kore xɔnna nun a gbona, a mi nɔe xanɔe a yi. Nde n tan na naxan a lige n tan yi banxin ti a xa? N saraxa ganden nan tun tima a xa. ⁶ Nayi, yiirawanla nde rafa n ma, naxan fatan xemaan nun gbeti fixen nun wuren nafale. A mɔn fatan gesen wurundunɔ, a fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxine rafale. A xa fa sa n ma yiirawanle fari n fafe Dawuda naxanye sugandi Yerusalen taan nun Yuda yamanani. ⁷ I mɔn xa Liban sumanne rafa n ma e nun fɔfɔne nun xarinne, bayo n na a kolon a i ya walikene fatan Liban wudine sege. Nayi, n ma walikene nun i ya walikene nɔe wale nen e bode yi, ⁸ e yi wudi wuyaxi yitɔn n xa, bayo n waxi banxi gbeen nan ti fe yi Ala Batu Banxin na. ⁹ I ya walikeen naxanye wudine segema e yi e yibolon, n murutu fupin kilo wuli sennin nan soma ne yii e nun fun-

denna kilo wuli sennin e nun manpaan litiri keme solomasexe e nun turen litiri keme solomasexe.”

Mangane Singen 5.15-26 nun 7.13-14

¹⁰ Tire mangan Xurami yi Sulemani a falan yabin sebe kedini, a naxa, “Alatala to a yamaan xanuxi, a bata i findi mangan na e xun na.” ¹¹ Xurami man yi a fala a xa, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma, Isirayilaa Ala, naxan baxan nun kore xanna daxi, a yi dii xaxilimaan fi Manga Dawuda ma naxan Alatala Batu Banxin tima e nun manga banxina a yete xa. ¹² Iki, n muxuna nde rasigama i ma naxan xaxili gbo, a fatan wale. Xirami-Abi nan na ra, ¹³ a nga kelixi Dan baxanna nin, Tire kaan nan a fafe ra. A fatan xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun gemen wale. A man fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxin nafale. A man fatan wanla sawuran sifan birin nafale, a nxe seene birin nafale nen muxune naxanye maxodinje a ra. E nun i ya yii ra walikene xa sa wali e bode xan e nun i fafe Dawuda gbee muxu sugandixine. ¹⁴ Iki, n kanna, tin i xa murutun nun fundenna nun turen nun manpaan nasiga i ya walikene ma, i naxanye fe falaxi.

¹⁵ Nxu sa Liban wudine segema nen han i waxi xasabin naxan xan ma. Nxu yi e rasiga i ma igen xun ma han Yafa taani, i sa e tongo menni, i siga e ra Yerusalen yi.”

Mangane Singen 5.27-32

¹⁶ Xaxen naxanye birin yi Isirayila yamanani, Manga Sulemani yi ne birin yate alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi. Muxu wuli keme wuli tonge suulun wuli saxan keme sennin. ¹⁷ A yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, muxu wuli tonge solomasexe geme masonle ra geyaan ma, muxu wuli saxan keme sennin kantan tiine nun yamaan nawali muxune ra.

Ala Batu Banxin ti fena

Mangane Singen 6.1-38

3 Manga Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo Yerusalen yi Moriya geyaan fari, denaxan yita a fafe Dawuda ra, a fafe Dawuda denaxan yitaxi Oronan Yebusu kaana lonna ma. ² A banxin ti folo a mangayaan ne naaninden kiken firinden nan ma. ³ Sulemani yi Ala Batu Banxin beten sa, a kuyana nongonna ye tonge suulun e nun naanin, a yigbona nongonna ye maxaxe. ⁴ Ala Batu Banxin so den palaan yi kuya nongonna ye maxaxe, a kuyan nun banxini gboon yi lan, banxini teena nongonna ye maxaxe. Sulemani yi xema yilenlaxine sa na birin ma. ⁵ A yi farinne kankan banxin pala gbeen kankene birin ma, a yi xema fapin sa farinne ma, a yi tugu den nun xaxilaxandi sawurane rafala xemani. ⁶ A yi banxin natofan geme fapine ra, xemaan tan yi kelima Parabayimi nin. ⁷ A yi xema yilenlaxine sa Ala Batu Banxin ma, e nun a xalanbene nun a de wudine nun a deene. A yi maleka sawurane soli banxi kankene ma.

⁸ Palaan naxan xili yire saripanxi fisamantenna, a yi na ti Ala Batu Banxini, naxan nun banxini gboon yi lan, a kuyana nongonna ye maxaxe. A yi xema fapin yilenlaxine sa na palaan ma, kilo wuli maxaxen nun keden.

⁹ Kilo tagiin nan yi a gbangban lantuman xema daxin keden kedenna birin binyan na. A man yi xema yilenlaxine sa banxin faza binna birin ma.

¹⁰ A yi maleka sawuran firin ti banxin yire saripanxi fisamantenni, a xema yilenlaxine sa ne fan ma.

¹¹ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye maxaxe. Sawura singen gubugubu keden yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han Ala Batu Banxin kankena, a gubugubun boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna. ¹² Na sawura firinden gubugubu keden fan yi kuya nongonna ye suulun, a fan yi sigaxi han banxi kanken faxa kedenna bonna, a gubugubu boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna. ¹³ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye maxaxe. E yi tixi e sanne xun na, e yee rafindixi palaan ma.

¹⁴ A yi gari makadanxin nun a gbeela nun a mamiloxin xaxan e bode ra ye masansan dugin na, maleka sawurane yi rafalaxi ne ma.

Saraxa gandena

Mangane Singen 7.15-22

¹⁵ A yi senbeten firin ti banxin yetagi, naxanye yi kuya nongonna ye tonge saxan e nun suulun. E xunna so kondene yi kuya nongonna ye suulun. ¹⁶ A yi xaxilaxanne rafala, a yi e singan senbetenne ra. A girenada wudi bogi sawura keme rafala, a yi e singan xaxilaxanne ra. ¹⁷ A yi senbetenne ti Ala Batu Banxin tanden ma, keden yiifanna ma, keden kaxanna ma, yiifari ma xii yi xili Yakin, kaxan ma xiina Boosu.

4 A yi saraxa ganden nafala sulan na, a kuyana nongonna ye maxaxe, a yitena nongonna ye fu.

Ige ramarade gbeena

Mangane Singen 7.23-26

² Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilixi gbeen nafala, a yigbona nongonna ye fu, a yitena nongonna ye suulun. Nongonna ye tonge saxan lutin nan yi a rabilinje. ³ Ninge sawurane yi a de kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nongonna ye keden yo keden bun. Ninge sawurane yi rafalaxi safa firin nan ma, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi kedenna nan na. ⁴ Ige ramaraden yi daxi tura sawura sula daxi fu nun firin nan fari, saxan yee rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kaxanna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nen, e birin gbinding yi ige ramaraden nan bun ma. ⁵ Yiin ye keden nan yi ige ramaraden nabinyen na, a de kinkin yi rafalaxi nen alo igelengenna dena, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli keme wuli maxaxe xaxan nan yi sama a kui.

Mangane Singen 7.38-39

⁶ A yi ige kundi fu rafala, a yi suulun daxi yiifanna ma, suulun kaxanna ma maxaden na, e nun saraxagan daxine rasaripandena. Ige ramarade gbeen nafala saraxaraline nan ma fe ra e maxaden na. ⁷ A yi lenpu daxi seen xema daxin fu rafala alo a yi yitaxi kedini kii

naxan yi, a yi e dɔɔ Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmenna ma. ⁸ A yi tabali fu rafala, a yi e ti Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmenna ma. A mɔn yi wuli xuya goronna xema daxi keme rafala. ⁹ A yi yinna nde rafala saraxaraline xa, a mɔn yi yin gbeena nde rafala e nun a so deene, a yi sulan sa deene ma. ¹⁰ A yi ige ramara se gbeen dɔɔ Ala Batu Banxin yiifanna ma sogeteden binni. ¹¹ Xirami yi ige ramara seene nun tɛɛ kɔ seene nun goronne rafala.

Xirami yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔɔ Manga Sulemani xa Ala Batu Banxini: ¹² Senbeten xungbeen firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yɔɔɔnɔn yalane senbetenne kondene maxidi seene ra, ¹³ e nun girenada wudi bogi sawura keme naaninna naxanye yi na yɔɔɔnɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firinna ma e singan kondene rabilinni e maxidi seene ra, kondene naxanye yi luxi alo barama, ¹⁴ e nun ige maxali wontorone nun ige kundine e xun tagi, ¹⁵ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra, ¹⁶ e nun xube kɔ seene nun sube tongo seene.

Xirami-Abi muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na. ¹⁷ Mangan na seene rafala sula raxulunxin na bɔɔɔ kui gexine nan kui, Yuruden baan meremereni Sukoti taan nun Sereda taan longonna ra. ¹⁸ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yaten sulan xasabin kilon mi yi nɛɛ kolonɛ.

¹⁹ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Ala Batu Banxin xa, xema saraxa gandena e nun tabanle buru ralixin yi sama naxanye fari. ²⁰ Xema lenpu dɔɔ seene nun xema lenpune, naxanye yi lanma e radɛɛ yire sarixanxi fisamantenna yetagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi, ²¹ wudi fuge sawurane nun lenpune nun lenpu suxu se xema kende daxine. ²² Filene nun wuli xuya goronne nun ige min seene nun deene yire sarixanxin so deen nun Ala Batu Banxin so deen na, xemaan nan yi ne birin ma.

5 Manga Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, a fafe Dawuda bata yi seen naxanye birin dentɛɛ Ala xa nun, a yi fa ne birin na Ala Batu Banxini, gbetin nun xemaan nun seene birin. A yi e sa nafulu ramaradeni Ala Batu Banxini.

Layiri Kankiraan fa fena

Mangane Singen 8.1-13

² Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bɔnɔn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan Yerusalen yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mɔn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini. ³ Isirayila xemene birin yi e malan mangan fema kike solofreden na, sali waxatini. ⁴ Isirayila fonne birin to fa, Lewi bɔnɔnɔn muxuna ndee yi fa kankiraan na. ⁵ E yi kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarixanxin naxanye yi a kui. Saraxaraliin naxanye yi Lewi bɔnɔnɔni, ne nan e xali. ⁶ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin malanxi-na a fema, e ti Layiri Kankiraan yetagi. E yi yexɛene nun

pingene ba saraxan na, e yi wuya han e xasabin mi yi nɛɛ kolonɛ. ⁷ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a yireni, banxin yire sarixanxi fisamantenni maleka sawurane gubugubune bun ma. ⁸ Amasɔɔ maleka sawurane gubugubune yi yibandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine nan xun ma. ⁹ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarixanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mɔn na han to.

¹⁰ Walaxa firinne nan tun yi Layiri Kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe geyaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹¹ Saraxaraline yi minima yire sarixanxini waxatin naxan yi, saraxaraliin naxanye birin yi na, ne birin bata yi sarixan hali e to mi yi yebaxi e yitaxun kii ma.

¹² Lewi bɔnɔnɔnɔn beti bani itoe nan yi tixi Ala Batu Banxin saraxa ganden yiifanna ma, Asafi nun Heman nun Yedutun nun e diine nun e xabilane. E yi maxidixi taa dugi fapine nin. E karixanne nun kondene nun bɔnɔnɔnɔn suxi e yii, saraxaraliin muxu keme firin nan yi tixi e fema naxanye yi xɔtane fema. ¹³ Xɔta fene nun beti baane to e malan Alatala batudeni, e yi a tantun, e yi xɔtane fe, e karixanne maxa e nun maxase gbeteeye, e naxa, "Ala fan, a hinanna luma nen habadan!" Na waxatin yeteni, Alatalaa banxin yi rafe kundaan na.

¹⁴ Saraxaraline mi yi nɛɛ luye na e wanla ra, bayo kundaan yi gbo, amasɔɔ Alatalaa bɔnɔnɔn bata yi Alaa banxin nafe.

Ala Batu Banxin nasarixan fena

Mangane Singen 8.12-21

6 Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, "Alatala bata a ragidi a xa dɔɔ kunda yidimixini!"

² N bata banxi fapin ti naxan findima i dɔɔɔden na, i tan Ala, i luma denaxan yi habadan."

³ Mangan yi a yɛ rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba e xa. ⁴ A yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa, ⁵ Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lɔnɔni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bɔnɔnɔnɔn xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, n mi mangan sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na. ⁶ Koni iki, n bata Yerusalen sugandi alogo n xinla xa lu na yi, n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na." ⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala. ⁸ Alatala bata yi a fala n fafe xa, a naxa, "Amasɔɔ i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan. ⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fɔ i ya diina, i naxan sɔɔɔxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na."

¹⁰ Sulemani mɔn yi a fala, a naxa, "Alatala layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda bɔnɔnɔn, n yi dɔɔ Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na,

Isirayilaa Ala. ¹¹ N bata sa Layiri Kankiraan dɔɔɔ menni. Alatala layirin naxan xidi e nun Isirayila kaane tagi, na taxamasenna nan saxi a kui."

Manga Sulemani Ala maxandina

Mangane Singen 8.22-53

¹² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore. ¹³ Sulemani bata yi gbingbinna rafala wure gbeela ra tanden tagi, a yi kuya nɔngɔɔna ye suulun, a yite nɔngɔɔna ye saxan. A te na fari, a yi a xinbi sin Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore, ¹⁴ a yi Ala maxandi, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xɔɔna ma hanma bɔɔɔ xɔɔna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma nen i ya walikene xa naxanye sigan tima i yetagi e bɔɔɔ birin na. ¹⁵ I bata i ya falan nakamali i ya walikɛɛn xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i dɛɛn na, i bata na rakamali i senbeni to. ¹⁶ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mɔɔn xa a liga i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, 'I bɔɔɔ yibiran mi janje n yetagi mumɛ Isirayilaa mangaya gbɛɛni, xa i ya diine n ma kiraan suxu, e sigan ti n yetagi tinxinni, e n ma sariyan suxu alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.' ¹⁷ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikɛɛn Dawuda xa! ¹⁸ Koni, Ala fa dɔɔɔ muxune tagi dunuɔa yi ba? Hali kore xɔɔna nun a gbona, i mi nɔɔ xaje a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra. ¹⁹ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli matima i ya walikena maxandine nun a mafanne ra, i tuli mati i tantun xuine nun maxandi xuine ra i ya walikɛɛn naxanye tima i xa to. ²⁰ I yeɛne ti banxini ito ra kɛɛn nun yanyin na. I a fala denaxan ma, i naxa, 'N xinla luma be nen!' I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikɛɛn naxan tima yireni ito mabinni. ²¹ I ya walikɛɛn nun i ya Isirayila yamana maxandine rasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔɔɔdeni kore xɔɔna ma, i mafeluun ti, i yabin ti."

²² "Xa muxuna nde a boden haken tongo, a yi nɔɔn sa a ma, a rakɔɔ, a xa fa a kɔɔl i ya yire sarijanxin yetagi banxini ito kui. ²³ I a xuiin name kore, i tin, i ya walikene kitin sa, i yi fe kalan yalagi, i yi a fe kalan goronna dɔɔɔ a xun ma, i yi tɔɔɔgelana kitin sa, i yi a suxu a tɔɔɔgeni."

²⁴ "A nɔɔ ligɛ nen yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xɛɛɛ, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i yetagi banxini ito kui, ²⁵ nayi, i xa e xuiin name kore, i diɔa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔɔɔn ma i naxan so e tan nun e benbane yii."

²⁶ "A nɔɔ ligɛ nen kore xɔɔna yi balan, tulɛn mi fa fe mumɛ e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yeɛ rafindi be ma, e yi i xandi, e yi i xinla binya, e xɛɛɛ e yulubine fɔɔɔ ra, bayo i bata e paxankata, ²⁷ nayi, i e xuiin namɛma nen kore, i diɔama nen i ya walikene yulubine ma e nun i ya Isirayila yamana. I yi e xaran kira faɔin ma e daxa e xa bira naxan fɔɔɔ ra. I tulɛn nafa bɔɔɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii."

²⁸ "A nɔɔ ligɛ nen tɔɔɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamena hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara, e kun hanma tuguminne yi mini hanma suɔene hanma yaxune na Isirayila kaane tɔɔɔ waxatin naxan yi han e taa makantanxine yi, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure paxine. ²⁹ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔɔɔn nun e paxankatan kolonma nen, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni. ³⁰ Nayi, i yi e yabi i dɔɔɔdeni kore xɔɔna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kewanle ra, bayo i birin bɔɔɔ yi feen kolon, amasɔɔɔ i tan nan kɛɛn pe adamadiine bɔɔɔ yi feene kolon. ³¹ Nayi, e gaxuma nen i yeɛ ra, e lu i ya kiraan xɔɔn ma waxatin birin yi, e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii."

³² "Xɔɔɔn naxan mi findixi i ya Isirayila yamaan muxun na, na fama nen be sa keli yamana makuyeni, i xili gbeen nun i senbe gbeena fe ra. A na fa salideni banxini ito mabinni, ³³ i a yabi kore xɔɔna ma, i dɔɔɔdeni. Xɔɔɔn na naxan birin maxɔɔdin i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɔa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yeɛ ra, alo Isirayila i ya yamana. E xa a kolon a banxi radaxaxin ni ito ra i tan xinli n naxan tixi!"

³⁴ "A nɔɔ ligɛ nen Isirayila kaane yi siga e yaxune yengɛɛni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yeɛ rafindi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xa. ³⁵ Nayi, i tuli mati kore xɔɔna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali."

³⁶ "A nɔɔ liga nen, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔɔn yitama e ra nen, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

³⁷ Koni, e na tubi yamanani e konyiyani denaxan yi, e xɛɛɛ i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, 'Nxu bata yulubin tongo, nxu bata haken liga, nxu bata fe paxin liga,' ³⁸ e xɛɛɛ i ma e bɔɔɔn birin na, e niin birin yi e suxu muxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandine rasiga i ma, e yeɛ rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yeɛ rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli, ³⁹ nayi, e sanla nun mafanne yabi kore xɔɔna ma i dɔɔɔdeni, i fa e mali, i yi i ya yamaan mafelu e yulubine ra."

⁴⁰ "N ma Ala, i yeɛn nakeli, i yi i tuli mati i maxandi xuiin na yireni ito yi, nxu na i xandi waxatin naxan yi."

Yaburin 132.8-10

⁴¹ "Marigina Alatala, keli,
i fa i dɔɔɔdeni,
i tan nun i ya Layiri Kankirana,
i senben naxan yi.
Marigina Alatala,
i ya saraxaraline rabilin kisin na
alo domana,
i ya tinxin muxune xa sɛwan sɔɔɔ,
bayo i tan fan.

⁴² Marigina Alatala,
i nama i ya manga sugandixin nabepin,
i miri i ya walikɛɛn Dawudaa tinxinyan ma."

Saraxa baxine Alatala xa

7 Sulemani yelin Ala maxandε waxatin naxan yi, tεεn yi keli kore xɔnna ma, a godo, a yi saraxane gan, Alatalaa ɓɔɓɔn yi Ala Batu Banxin nafe. ² Saraxaraline mi yi fa nɔε soε Alatala Batu Banxini ɓɔɓɔn, amasɔɔ Alatalaa ɓɔɓɔn bata yi a batu banxin nafe ken! ³ Isirayila kaane birin tεεn to kele kore xɔnna ma waxatin naxan yi, a yi Alatala Batu Banxin nafe, e yi e xinbi sin, e yi e yetagin lan bɔɔn ma, e yi Alatala tantun, e naxa, "A fan, a hinanna luma nεn habadan!"

Mangane Singen 8.62-66

⁴ Mangan nun yamaan birin yi saraxane ba Alatala xa. ⁵ Ninge wuli mɔɔɔnεn nun firin e nun xuruse xunxuri wuli kεmε wuli mɔɔɔnε, Manga Sulemani yi ne kɔε raxaba Ala xa. Na kiini mangan nun yamaan birin yi Ala Batu Banxin nabi. ⁶ Saraxaraline yi e wanla ra, Lewi ɓɔɓɔnna muxune fan ma maxaseene yi e yii Manga Dawuda naxanye rafala Alatala tantun seene ra. E yi Alatala tantun Dawudaa beti xuine ra, e naxa, "A hinanna luma nεn habadan!" Saraxaraline yi xɔtane fema nεn e yetagi, yamaan birin tixi.

⁷ Nayi, Sulemani yi yinna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun ɓɔnε xunbeli saraxane turene fi Alatala ma yinna kui. A na raba menni nεn, bayo a bata yi saraxa gande sula daxin naxan nafala, na yi xurun, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun turene birin mi yi xanɓε menna fari.

⁸ Sulemani yi sanla raba xi solofere na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni. ⁹ Sanla xi solomasεxede lɔɔni, e yi malanna ti, bayo e bata yi saraxa ganden nasarijan nun xi solofere, e mɔn yi sanla fan yetεεn naba xi solofere. ¹⁰ Kike solofereden xi mɔɔɔnεn nun saxande lɔɔni, Sulemani yi muxune raxεε e konni. Alatala bata yi naxan liga Dawuda nun Sulemani nun a yamana Isirayila birin xa, e yi sεwaxi na fe ra han!

Ala mɔn yi mini Sulemani xa

Mangane Singen 9.1-9

¹¹ Sulemani yi yelin Alatala Batu Banxin tiye na kii nin e nun manga banxina. A naxan birin miri a xa a liga Alatala Batu Banxini e nun a yetεna manga banxini, a yi nɔ ne birin ligε. ¹² Alatala yi mini Sulemani xa kɔεen na, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata i ya maxandi xuiin nasuxu, n bata yireni ito sugandi n yetε xa n batu banxin nun saraxa ganden na. ¹³ A nɔε ligε nεn n kore xɔnna balan, tulen mi fa fe mume, hanma n tuguminne yamari e siseene raxɔri ɓɔɓɔn ma, hanma n fitina furen nasiga n ma yamaan ma. ¹⁴ Na waxatini, xa n xinla yamaan naxan yi, n ma yamana, xa ne e yetε magodo, xa e n maxandi, xa e n fen, e yi e xun xanbi so e fe paxine yi, nayi n nan n tuli matima nεn e ra kore xɔnna ma, n yi e yulubine xafari, n yi yamanan nakendeya. ¹⁵ Fɔɔɔl iki ma, n na n yεεn tima e ra nεn, n yi n tuli mati e maxandi xuiin na e na naxan naba yireni ito yi. ¹⁶ N bata banxini ito sugandi, n na a rasarijan,

alogo n xinla xa lu a yi habadan. Nayi, n nan n yεεn nun n xaxinla tima nεn na ra habadan. ¹⁷ I tan, xa i sigan ti n yetagi alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, i feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii, ¹⁸ nayi, n ni i ya mangayaan nasabatima nεn, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n to a fala a xa, n naxa, 'I ɓɔɓɔnna mi panɓε i ɓɔɓɔni Isirayila xun na habadan.' ¹⁹ Koni, xa i xun xanbi so n yi, xa i i mε n ma sariyane nun n ma yamarine ra, n naxanye soxi i yii, xa i siga ala gbεtεye batudeni, i xinbi sin e bun ma, ²⁰ nayi, n na Isirayila kaane bama nεn n ma ɓɔɓɔni n naxan soxi e yii, n yi n mε n batu banxin na, n naxan nasarijan n xinla binyaden na, na yi findi yagi feen nun magele feen na yamanane birin tagi. ²¹ Hali banxini ito to rayabu iki, n na n mε a ra waxatin naxan yi, dangu muxune birin kabema a ma nεn. E yi a fala, e naxa, 'Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?' ²² E yabima nεn fa fala, 'Bayo e bata Alatala rabenin, e benbane Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, e yi ala gbεtene xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tɔɔni itoe birin nafa e ma.'"

Sulemani a wali sifa wuyaxine

Mangane Singen 9.10-28

8 Nεε mɔɔɔnε bun ma, Sulemani yi Alatala Batu Banxin nun a manga banxin ti. ² Xurami taan naxanye soxi a yii, Sulemani mɔn yi xεtε ne tiin ma, a yi Isirayila kaane dɔɔn e yi. ³ Na xanbi ra, Sulemani yi siga Xamata-Soba taan xili ma, a na tongo. ⁴ Tadamori taan naxan yamanan tonbon yireni, a mɔn yi na ti e nun taan naxanye findi se ramaradene ra Xamata yamanani. ⁵ Beti-Xoron taan naxan geyaani fari e nun Beti-Xoron taan naxan lanbanni, a yi ne fan ti taa rakantanxine ra, a yinne rabilin naxanye ma, a dεene ti e ma naxanye balanma. ⁶ A mɔn yi Baalati taan ti e nun taa gbεtεye a yi balone ramarama denaxanye yi, e nun yengε so wontorone nun soone yi taan naxanye yi. Sulemani wa naxanye birin ti feni Yerusalen taan nun Liban yamanani, e nun a yi dɔxi yamanan naxanye birin xun na, a na birin liga. ⁷ Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusun naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi dɔxi Isirayila yamanani. ⁸ E diin naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi naxanye raxɔri, Sulemani yi ne findi konyi walikene ra, e na yi han to. ⁹ Koni Sulemani mi Isirayila kaane ti konyi wanle ra a xa, bayo e findixi sofane nun sofa kuntigine nun a wontorone nun a soone ragi muxune nan na. ¹⁰ Manga Sulemani mɔn yi Isirayila kaan muxu kεmε firin muxu tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

¹¹ Sulemani yi Misiran mangana dii temen tongo Dawudaa Taani, a siga a ra manga banxini a naxan tixi a xa, bayo a bata yi a fala, a naxa, "N ma naxanla mi luma Isirayila mangan Dawudaa banxini, amasɔɔ Alatalaa Layiri Kankiraan soxi denaxan yi, men findixi yire saripanxin nan na."

¹² Nayi, Sulemani yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa ganden fari a naxan nafala Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi. ¹³ A yi saraxane bama loxo yo loxo alo Musa a yamari kii naxan yi a xa a liga waxatin birin, Matabu loxone nun kike nenen sanle nun sali loxo saxanne nee yo nee, Buru Tetaren Sanla † nun Xunsagine Sanla nun Bubu Kui Sanla. ††¹⁴ A yi saraxaraline doxo kuru yeen ma alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi, Lewi bononna xemene yi findixi beti baane nan na Ala xa e nun e wali saraxaraliin xa alo a yi daxa kii naxan yi loxo yo loxo. Sulemani mon yi muxune ti Ala Batu Banxin deene kantandeni, a ito birin liga nen bayo Alaa muxun Dawuda bata yi a yamari na kiini. ¹⁵ E mi mangana yamarine matandi mumε lan saraxaraline nun Lewine ma, hanma feen naxanye yi lanxi Alaa nafulu ramaraden ma. ¹⁶ Sulemani wanle birin ke na kii nin, keli Alatala Batu Banxin ti loxo loxo ma han a jan. Alatala Batu Banxin wanle ranan na kii nin.

¹⁷ Nayi, Sulemani yi siga Esiyon-Gebere kunki tiden nun Elati taani naxanye yi foxo igen de, Edon yamanani. ¹⁸ Xurami yi kunkine rasiga Sulemani ma, fata Xurami a kunki ragine ra naxanye yi foxo igen kolon ki fani. Ne nun Sulemani a walikene yi siga Ofiri yamanani, e sa xemaan kilo wuli fu nun firin kilo keme kilo mokoje tongo, e fa e ra Manga Sulemani xon.

Saba manga naxanla a xoxeyana

Mangane Singen 10.1-13

9 Saba yamanan Manga naxanla yi Sulemani mankana me. Nayi, a yi fa Yerusalen yi Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni. Muxu wuyaxi yi biraxi a foxo ra e nun joxomen naxanye yi latikoxonne nun xemaan nun munanfan gemene maxalima. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bokeni a yi ne fala a xa. ² Sulemani yi a maxodinne birin yabi, sese mi lu a mi naxan yebe a xa. ³ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi, ⁴ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra e nun a rabilinna muxune ti kiine nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane nun a saraxa gan daxine, a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi bolon. ⁵ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Nondin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani lan i ya falane nun i ya fekolonna ma. ⁶ N mi yi laxi a ra benun n xa fa, n fa a to n yeen na. E mi yi a tagiin yeteen falaxi n xa. N naxan birin mexi, i ya fekolonna dangu na ra. ⁷ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema. ⁸ Tantanunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i doxo a manga gbedeni alo mangana Alatala xa, i ya Ala. Bayo Isirayila rafaan i ya Ala ma, a waxi a mali feni habadan, nanara a i findixi mangan na Isirayila xun na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni." ⁹ Naxalan mangan yi xemaan kilo wuli saxan so mangan yii e nun latikoxonna

† BURU TETAREN SANLA: Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E saripan kiina nde nan yi a ra. A mato Xoxyaan 12.15 kui. †† BUBU KUI SANLAFE sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

gbegbe, e nun munanfan gemene. Latikoxon fani munma yi to nun singen alo Saba manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹⁰ Xurami a walikene nun Sulemani a walikene yi xemaan maxalima keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudin sifa gbegbe ra e nun munanfan gemene sa keli Ofiri yi. ¹¹ Manga Sulemani santali wudine findi te seene nan na Alatala Batu Banxini, e nun te seene mangana banxini, e nun maxaseene, alo kondenne nun bokonne maxa se maxane xa. Ne joxon munma yi to nun Yuda yi.

¹² Naxan birin yi rafaan Saba manga naxanla ma a ne maxodin, Manga Sulemani yi ne so a yii. Manga Sulemani yeteen seen naxanye so Saba manga naxanla yii, ne yi gbo dangu a fa naxanye ra. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

Sulemani a nafunle

Mangane Singena 10.14-29

¹³ Xemaan naxan yi fama Sulemani ma nee kedenna bun ma, na gboon yi sigε han kilo wuli mokoje. ¹⁴ Yulaya seene mudun fan yi saxi ne fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbete ne yi. Arabi mangane nun yamana kanne fan yi fama xemaan nun gbeti fixen na Sulemani xon. ¹⁵ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxin xungbeen keme firin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na. ¹⁶ A mon yi ye masansan seen xema daxin xurin keme saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban foxona," a yi sa e sa menni. ¹⁷ Mangan yi sama pinna rafala manga gbede gbeen na a xema igen sa a ma. ¹⁸ Tede sennin nan yi manga gbeden ma e nun san tiden xema daxin keden, a yiine yi a foxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fema. ¹⁹ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin yi komenna ma. Na joxonna mi yi yamana yo yi. ²⁰ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban foxon banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalama wure gbeti fixen na, bayo Manga Sulemani waxatini wure gbeti fixen mi yi yatexi munanfan se ra. ²¹ Kunki gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasigama baan xun ma Xurami a walikene yi naxanye ragima. Nee saxan yo nee saxan kunkine yi xetema nen Isirayila yi, e rafexi xemaan nun gbeti fixen nun sama pinne nun kudune nun gboxune ra.

²² Manga Sulemani yi dangu bokon mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²³ Dunupa mangane birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bokeni e xa na me. ²⁴ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xema daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikoxonne nun soone nun gbaxalone, † a yi na kii nin nee yo nee. ²⁵ Soo kula wuli naanin nan yi Sulemani yii soone nun yenge so wontorone xa, e nun soo wuli fu

‡ GBAXALONItoe sotoma soon nun sofanla na diin sot waxatin naxan yi.

nun firin, a yi ndee lu a fema Yerusalen taani, a yi a dɔnxene rasiga taane yi naxanye yi yitɔnxi e xili yi. ²⁶ ԲՈԼՆ Efirati baan ma, siga Filisitine yamanan ma han sa dɔxɔ Misiran danna ra, a tan nan yi mɛnne mangane birin xun na. ²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xɔdɛ binla naxan yamanan lanbanni. ²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun yamana gbeteɣe nin.

Sulemani yi faxa

Mangane Singen 11.41-43

²⁹ Manga Sulemani kewanle birin, keli a ԲՈԼՆ ma han a rapanna, ne birin sebexi Nabi Natan kewali kedindin kui e nun Silo kaana Axiya nabiyi fala kedindin kui, e nun Yido fetona a fetone yi lan Nebati a dii Yerobowan ma fe ma. ³⁰ Sulemani ɲɛɛ tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi. ³¹ A to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xemen Robowan yi ti a ɲɔxɔni mangayani.

Isirayila kaane yi murute

Mangane Singen 12.1-15

10 Robowan yi siga Siken taani, amasɔɔ Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangana. ² Nebati a dii xemen Yerobowan mɔn yi Misiran yamanan nin, a to a gi Manga Sulemani bun ma, a sa dɔxɔ denaxan yi. A na xibarune mɛ waxatin naxan yi, a mɔn yi xete sa keli Misiran yi. ³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fema, e yi a fala a xa, e naxa, ⁴ "I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan nde ba na goronna ra nxu tungunna ma naxan binya alo xun xidi wudina ɲingen ma, nxu tinxi nxu wali i xa." ⁵ Robowan yi e yabi, a naxa, "E siga, xi saxan na dangu e fa n fema." Yamaan yi siga. ⁶ Manga Robowan yi fonne maxɔdin naxanye yi a fafe Sulemani fema a siimayani, a yi e maxɔdin, a naxa, "E maxadin mundun tiɣe yamani ito yabin na?" ⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, "Xa i fan e ra, xa i e yisuxu, xa i e yabi fala faɲine ra, e findima nen i ya walikene ra habadan." ⁸ Koni Robowan mi fonne maxadi xuiin suxu. A yi foningene maxɔdin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane. ⁹ A yi e maxɔdin, a naxa, "Muxuni ito bata n maxɔdin a n xa ndedi ba goronna ra e xun ma n fafe e ɲaxankataxi naxan na. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?" ¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, "Muxune e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxɔdinxi nen a i xa ndedi ba goronna ra e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

'N yii kirin gbo n fafe tagin xa.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan naxɔdɔxɔ ayi, koni, n tan a raxɔdɔxɔma ayi e ma nen dangu na ra. N fafe e ɲɔɔ bosaan nan na, koni n tan e ɲɔɔma tanle nan na."

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Manga Robowan fema xi saxande lɔxɔni alo mangana a fala kii naxan yi, a naxa, "Xi saxan na dangu, e fa n fema."

¹³ Mangan yi ne yabi a xɔdɔxɔ na. Fonne maxadi xuiin naxan ti a xa, a yi na lu na. ¹⁴ A yi e yabi fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, "N fafe bata e konyiyaan naxɔdɔxɔ ayi, koni, n tan a raxɔdɔxɔma ayi e ma nen dangu na ra. N fafe e ɲɔɔ bosaan nan na, koni, n tan e ɲɔɔma tanle nan na."

¹⁵ Na kiini, mangan mi tin yamana maxandin ma. Marigina Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tuli sa xuiin nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemena, fata Nabi Axiya, Silo kaan na.

Isirayila yamanani taxun fena

Mangane Singen 12.16-19

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a mangan mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, "Sese mi fa en nun Dawuda tagi, nxu nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma! Isirayila muxune, e xete e konne yi!

I tan, Dawuda ɔnɔnɔnna, iki i ya mangayaan naba i ya yamanani!"

Isirayila kaane birin yi keli mɛnni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na. ¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Hadoran nasiga naxan yi findixi karahan walikene kuntigin na. Koni Isirayila kaane yi a magɔɔ, e yi a faxa. Manga Robowan yi a mafura soe yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi. ¹⁹ Isirayila kaane murute Dawuda ɔnɔnɔnna xili ma na kii nin han to.

Robowan, Yuda Mangana

Mangane Singen 12.21-24

11 Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda ɔnɔnɔnna muxune malan e nun Bunyamin ɔnɔnɔnna muxune, sofa wuli kemɛ wuli tonge solomasexe, alogo e xa Isirayila ɔnɔnɔnne yenge, e yamanan lu Robowan ma nɔnɔ bun ma. ² Koni Alatalaa falan yi fa sayiban Semaya ma, a naxa, ³ "Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xemena, Yuda mangana, e nun Isirayila kaane birin Yuda nun Bunyamin yi, i yi a fala e xa, i naxa, ⁴ "Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama fa Isirayila kaane yenge, naxanye findixi e ngaxakedenne ra. E tan birin xa xete e konne yi, amasɔɔ feni ito fataxi n tan nan na." E yi Alatalaa falane suxu, e yi xete Yerobowan yengen ɔxɔ ra.

⁵ Robowan yi dɔxɔ Yerusalen yi. A yi taa makantanxi-na ndee ti Yuda yi. ⁶ A yi Betelemi nun Etami nun Tekowa taane ti, ⁷ e nun Beti-Suru nun Soko nun Adu-lan, ⁸ e nun Gati nun Maresa nun Sifi, ⁹ e nun Adorayin nun Lakisi nun Aseka, ¹⁰ e nun Sora nun Ayalɔn nun Xebiron taane Yuda nun Bunyamin yamanane yi. Ne nan findi taa rakantanxine ra. ¹¹ Robowan yi na taane rabilin yinne ra e nun donse ramaradene, e nun turen nun manpana. ¹² Ye masansan wure lefane nun tanbane yi na taane birin yi, a yi ne findi taa senbɛmane ra. A tan nan gbee yi Yuda nun Bunyamin ra.

¹³ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi Isirayila yamanani, ne fan yi fa kafu Robowan ma.

¹⁴ Lewine yi e konna nun e seene rabenin, e siga Yuda nun Yerusalen yi, bayo Yerobowan nun a diine bata yi tondi e xa wali Alatala xa. ¹⁵ Yerobowan yi kide kiine sugandi alogo e xa saraxane ba taan kidene yi kɔɔ sawurane nun pinge dii sawurane xa, a naxanye rafala. ¹⁶ Bɔnsɔnna naxanye birin yi Isirayila yamanani, naxanye yi Alatala fenma, Isirayilaa Ala, ne yi bira Lewine fɔɔ ra siga Yerusalen yi alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa, e benbane Ala. ¹⁷ Na yi a liga Yuda yamanan yi senbe sɔɔ, e yi Sulemani a dii xemɛn Robowan mali jɛɛ saxan, bayo e lu nen tinxinni Dawuda nun Sulemani a kiraan xɔn jɛɛ saxan.

Robowan ma denbayana fe

¹⁸ Robowan yi Mahalati futu. Mahalati fafe nan yi Dawudaa dii xemɛn Yerimoti ra, a nga yi xili Abixali, Eliyabi a dii temena, Yese a mamandenna. ¹⁹ Mahalati yi dii xemene bari a xa, Yewusi nun Semaraya nun Sahan. ²⁰ Ba na ra, a mɔn yi Abisalomi a dii temen Maka futu. A yi Abiya nun Atayi nun Sisa nun Selomiti sɔɔ a xa. ²¹ Abisalomi a dii temen Maka yi rafan Robowan ma dangu a paxalan bonne nun a konyi paxanle birin na. † Naxalan futuxin fu nun solomasexe nan yi a yii e nun konyi paxalan tonge sennin naxanye findi a paxanle ra, a yi dii xemɛ mɔxɔɔnen nun solomasexe sɔɔ e nun dii temɛ tonge sennin. ²² Robowan yi tide singen so Makaa dii xemena Abiya yii, a yi a findi kuntigin na a diine birin xun na, bayo a yi waxi a findi feni mangan nan na. ²³ Robowan yi xaxinla sɔɔ, a yi a dii xemene raxuya ayi Yuda nun Bunyamin yamanan xun xɔn taa rakantanxine birin yi. A yi donse gbegbe so e yii, a yii paxalan wuyaxi futu e xa.

Misiran mangan Sisaki yi Yerusalen yenge

Mangane Singen 14.25-28

12 Robowan to yelin finde mangan na, a senben sɔɔ, e nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa sariyan nabenin.

² Bayo e mi yi tinxinxɔ Alatala yɛɛ ra yi, Misiran mangan Sisaki yi keli Yerusalen xili ma, Robowan ma mangayaan jɛɛ suulundeni. ³ Yenge so wontoron wuli kenden kemɛ firin e nun soo ragiin muxu wuli tonge sennin nan yi a yii, e nun sofa wuyaxi, Libiya kaane nun Sudan kaane nun Suki kaane nun Kusi kaan naxanye bira a fɔɔ ra keli Misiran yamanani. ⁴ A yi Yuda taa rakantanxine suxu siga han Yerusalen. ⁵ Nayi, Nabi Semaya yi fa Robowan nun Yuda kuntigine fema Yerusalen yi, e yi malanxi denaxan yi Sisaki yengedeni. A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo ε bata ε mɛ n na, n fan bata n mɛ ε ra, n yi ε so Sisaki yii.'" ⁶ Isirayila kuntigine nun mangan yi e ti e yulubine ra, e yi a fala, e naxa, "Yoona Alatala xa." ⁷ Alatala to a to a e bata e yetɛ magodo, Alatala yi falan ti Semaya xa, a naxa, "Bayo e bata e yetɛ magodo, n mi fa e

† KONYI PAXANLESariyan sebexi Xɔɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔɔ a paxanla ra.

halagima sɔɔnɔn, n na e ratanga fɛɛn fima e ma nen benun waxati, n ma xɔɔn mi fa Yerusalen lima sɔɔnɔn fata Sisaki ra. ⁸ Koni e luma nen Sisaki a sɔɔnɔn bun, alogo e xa a kolon fa fala, wanla n tan xa e nun wanla dunɔɔna mangane xa, ne kenden mi a ra."

⁹ Misiran mangan Sisaki yi siga Yerusalen xili ma. A yi Alatala Batu Banxini nafunle birin tongo, e nun manga banxin daxine. A ye masansan wure lefa xemɛn daxine tongo Sulemani naxanye rafala. ¹⁰ Nayi, e xɔɔn yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefaan sulla daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi e taxu ne kuntigine ra. ¹¹ Waxatin birin mangan nɛma yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansan wure lefane xalima nen mangan fema. Na xanbi ra, e mɔn yi xetɛ e ra e kantan ti banxini.

¹² Bayo Robowan bata yi a yetɛ magodo, Alatala mi fa lu xɔɔnɔn a ma, alogo a nama a halagi. Fe fajina nde mɔn yi Yuda yi nun.

Mangane Singen 14.21-24

¹³ Robowan yi a mangayaan liga Yerusalen yi senbemayani. Robowan findi mangan na a jɛɛ tonge naanin e nun kedenden nan ma, a yi jɛɛ fu nun solofere ti mangayani Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bɔnsɔnne birin xa, alogo a xinla xa lu a yi. A nga yi xili nen Nama, Amonin nan yi a ra. ¹⁴ Robowan fe paxin nan liga, bayo a mi a ragidi a bɔɔneni, a xa Alatala fen.

Mangane Singen 14.29-31

¹⁵ Robowan ma kewanle, keli a fɔɔn ma han a rananna, ne sebexi Nabi Semayaa kedine kui e nun fetoon Yido a kedine kui. Yengen yi Robowan nun Yerobowan tagi yɛɛ. ¹⁶ Robowan yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xemena Abiya yi ti a xɔɔnɔn mangayani.

Abiya, Yuda Mangana

Mangane Singen 15.1-2

13 Yerobowan ma mangayaan jɛɛ fu nun solomasexeden na, Abiya yi findi mangan na Yuda xun na. ² A yi a mangayaan liga Yerusalen yi jɛɛ saxan. A nga yi xili nen Mikahu, Yuriyeli a dii temena nde, naxan yi kelixi Gibeya taani.

Yengen so nen Abiya nun Yerobowan tagi. ³ Yenge so senbemane nan yi Abiya yii, sofa wuli kemɛ naanin nan yi a yii. Yerobowan tan yi kata, a yi sofa kenden muxu wuli kemɛ solomasexe sɔɔ.

⁴ Abiya yi te Semarayan geyaan fari Efirami geya yireni. Abiya yi keli, a gbelegbele, a naxa, "E tuli mati n na, Yerobowan nun Isirayila kaane birin!" ⁵ E mi a kolon ba fa fala a Alatala, Isirayilaa Ala bata Isirayila mangayaan so Dawuda nun a diine yii layirin xɔn naxan mi kale mume? ⁶ Koni Nebati a dii xemɛn Yerobowan, Dawudaa dii xemɛn Sulemani a kuntigina nde bata yi murute a kanna xili ma. ⁷ Fuyantenna ndee bata yi e malan a fema. E yi murute Robowan xili ma. Sulemani a dii xemɛn Robowan yi dii jɔɔɔyeni waxatin naxan yi, a munma yi xaxili sɔɔ singen, a senben mi yi na a xa e yenge. ⁸ Iki, ε waxi Alatalaa yamanan yenge feni, denax-

an Dawudaa diine yii. Sofa gali gbeen nan ε ra, jinge dii sawura xema daxine ε yii, Yerobowan naxanye rafalaxi ε xa, e findi ε alane ra. ⁹ Koni, ε bata Alatalaa saraxaraline kedi, Harunaa dii xemene nun Lewi bɔn-sɔnna muxune, ε yi saraxaraline fen ε yete xa alo yamanan bonne. Naxan yo na fa jinge diin nun konton solofere ra alogo a xa findi kide kiin na, na nɔe finde kide kiin na ε wule alane xa. ¹⁰ Koni Alatala nan nxu tan ma Ala ra, nxu nun mi nxu mexi a ra. Harunaa dii xemene nan Alatalaa saraxaraline ra, Lewine fan walima e fema. ¹¹ Xɔtɔnna nun jɔnbanna, lɔxɔ yo lɔxɔ, nxu saraxa gan daxine bama Alatala xa, nxu yi wusulanna gan a xa, nxu yi burun sa Alaa tabanla ra, nxu lenpu xema daxine radege jɔnbari yo jɔnbari. Nxu Alatalaa yamarine suxi, nxɔ Ala. Koni, ε tan bata ε me a ra. ¹² Ala, nxɔ Ala nun a saraxaraline nxu xɔn, e dɔxi nxu xun na. Ala saraxaraline yeteen xɔtane fema nen alogo yamaan xa keli, siga yengeni ε xili ma. Isirayila kaane, ε nama Alatala yenge, ε benbane Ala, amasɔtɔ ε mi a nɔe mumε!”

¹³ Abiya mɔn yi fala tiini, Yerobowan yi a sofa ganla nde rasiga Yuda sofa ganle xanbi ra alogo ndee xa lu e yete ra, ndee yi lu e xanbi ra. ¹⁴ Yuda sofane yi xete e xanbi ra. Koni, e yi a to a yengen yi e yete ra, a yi e xanbi ra, e yi Alatala maxandi, saraxaraline yi yenge so xɔ-taan fe. ¹⁵ Yuda sofane yi gbelegbele. Na to liga, Ala yi Yerobowan nun Isirayila kaane birin kedi Abiya nun Yuda kaane yete ra. ¹⁶ Isirayila sofane yi e gi Yuda sofane bun ma. Ala yi a liga Yuda sofane yi Isirayila sofane nɔ. ¹⁷ Abiya nun a muxune yi Isirayila kaane kasari, e yi muxu wuli keme suulun faxa Isirayila sofane ye. ¹⁸ Yuda sofane yi Isirayila sofane nɔ na waxatini, amasɔtɔ e yi laxi Alatala nan na, e benbane Ala.

¹⁹ Abiya yi lu Yerobowan sagatanje, a yi a taana ndee tongo a yii, Beteli nun a rabilinna taane, Yesana nun a rabilinna taane nun Eferon nun a rabilinna taane. ²⁰ Fanga mi fa lu Yerobowan na Abiya waxatini. Dɔnxen na, Alatala mɔn yi a yenge, a yi a faxa. ²¹ Koni Abiya tan senben sɔtɔ nen. A yi jaxalan fu nun naanin futu. A yi dii xeme mɔxɔjɔnen nun firin sɔtɔ e nun dii teme fu nun sennin.

Mangane Singen 15.7-8

²² Abiya kewali dɔnxene, a naxanye birin liga e nun a falane, ne birin sebexi Nabi Yido a kedine kui. ²³ Abiya yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xemena Asa yi ti a jɔxɔni mangayani. Yamanan yi lu bɔje xunbenli a waxatini jee fu.

Asa, Yuda Mangana

Mangane Singen 15.11-12

14 Naxan yi fan, a tinxin Alatala yete ra yi, a Ala, Asa yi na liga. ² A yi ala gbetene saraxa gandene kala e nun taan kidene, a ne kala, a kide gemene yibɔ, a yi Asera kide gbindonne rabira. ³ A yi yamarin fi Yuda kaane xa a e xa lu Alatala fɔxɔ ra, e benbane Ala, e yi a sariyane nun a yamarine suxu. ⁴ A yi taan kidene nun wusulan gandene ba Yuda taane birin yi, yamanan yi lu bɔje xunbenli a waxatini.

⁵ A yi taa rakantanxine ti Yuda yi, yamanan yi lu bɔje xunbenli, muxu yo mi a yenge na waxatini, amasɔtɔ Alatala bɔje xunbenli fi nen a ma. ⁶ A yi a fala Yuda kaane xa, a naxa, “En taani itoe ti, en yi e rabilin yinne ra, de balan daxine naxanye ma. Yamanan mɔn en gbeeyani iki, amasɔtɔ en bata Alatala fen, en ma Ala, a yi bɔje xunbenli fi en ma yiren birin yi.” Nayi, e yi taane ti, e sabati.

⁷ Sofa wuli keme saxan nan yi Asa yii Yuda yi. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii. Sofa wuli keme firin wuli tonge solomasexe nan keli Bunyamini bɔnɔnɔni, ye masansan wure lefa xurudine nun xalimakunle yi e yii, sofa kenden nan yi e birin na.

⁸ Kusi kaan Sera nun a ganla muxu miliyɔn keden yi keli e xili ma, e nun yenge so wontoro keme saxan, e nun a ganla yan Maresa taani. ⁹ Asa yi mini a ralandeni, e nun a ganla yi ti yenge so kii ma Sefata lanbanni Maresa dexɔn. ¹⁰ Asa yi Alatala maxandi, a Ala, a naxa, “Alatala, i nɔe senbetaren maliye nen alo senbe kanna. Fa nxu mali, Alatala, nxɔ Ala. Amasɔtɔ nxu yengi i tan nan ma, anu nxu faxi i xinla nin gali gbeeni ito xili ma. Alatala, i tan nan nxɔ Ala ra. I nama tin muxu yo xa nxu nɔ.”

¹¹ Alatala yi Kusi kaane nɔ Asa nun Yuda kaane xa, Kusi kaane yi e gi. ¹² Asa nun a ganla yi e kedi han Gerari taani, Kusi kaa wuyaxi yi faxa, fayida muxe mi lu, amasɔtɔ e halagi nen Alatala nun a ganla yetagi. Asa nun a yamaan yi se wuyaxi tongo. ¹³ E yi Gerari rabilinna taane birin halagi, bayo e muxune birin bata yi gaxu Alatala yete ra, e yi se wuyaxi tongo. ¹⁴ E yi xuruse kulane fan kala, e yi xuruse xunxuri wuyaxi tongo e nun jɔxɔmene. Na xanbi ra, e yi xete Yerusalen yi.

Asa

15 Alaa Nii Sarijanxin yi godo Odedi a dii xemena Asari ma. ² A yi siga Asa fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Asa nun ε tan Yuda kaane nun Bunyamini bɔn-sɔnna muxune, ε tuli mati n na. Alatala ε xɔn xa ε lu a fɔxɔ ra. Xa ε a fen, ε a toma nen, koni xa ε xun xanbi so a yi, a mema nen ε ra. ³ Xabu waxati xunkuye, Isirayila kaane lu nen, e mi bira Ala yeteen fɔxɔ ra, saraxarali mi yi na naxan yi e xaranje, sariya fan mi yi na. ⁴ Koni, e xete nen Alatala ma, Isirayilaa Ala, e tɔxɔ waxatini, e yi a fen, a yi a yete yita e ra. ⁵ Na waxatini, muxune mi yi sigama sigatini bɔje xunbenli, bayo kɔntɔfinle yi yamanan birin yi. ⁶ Siyane yi kelima siyane xili ma, taane yi keli taane xili ma, amasɔtɔ Ala bata yi jaxankatan sifan birin nagodo e ma. ⁷ Koni iki, ε tan xa ε sɔbe so, ε nama xadan, amasɔtɔ ε kɔntɔnna sɔtɔma nen.”

⁸ Manga Asa to na nabiya falane me, Nabi Asari naxan ti, Odedi a dii xemena, Asa yi a sɔbe so, a yi suxurere ba Yuda yamanan nun Bunyamini yamanan birin yi, e nun a taan naxanye tongo Efirami geya yireni. A yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan yi Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi. ⁹ A yi Yuda kaane nun Bunyamini bɔnɔnɔni muxune birin malan e nun muxun naxanye sa kelixi Efirami bɔnɔnɔnna nun Manase bɔnɔnɔnna nun Simeyɔn bɔnɔnɔnna ye, e fa dɔxɔ Yuda yamanani, bayo Isirayila kaan wuyaxi bira nen Asa fɔxɔ

ra, e to a to a Alatala, a Ala yi a xɔn. ¹⁰ Asaa mangayaan ɲɛ fu nun suulunden kike saxandeni, e birin yi e malan Yerusalɛn yi. ¹¹ Na lɔxɔni, e fa xuruseen naxanye ra keli yɛngeni, e yi ne birin ba saraxan na Alatala xa, ɲinge kɛmɛ solofere e nun yɛxɛɛ wuli solofere. ¹² E yi layirin xidi a e xa Alatala fen, e benbane Ala, e bɔɲen nun e niin birin na. ¹³ Xa naxan yo mi Alatala fen, Isirayilaa Ala, muxudin nun muxu gbeena, xɛmɛn nun ɲaxanla, na kanna yi lan nɛn a faxa. ¹⁴ E yi e kɔɔ Alatala xa e xuini texin na, e nun butu xuiin nun xɔta xuini. ¹⁵ Yuda kaane birin yi sɛwa na kɔɔna fe ra, bayo e layirin xidi e bɔɲen birin nan na, e yi Alatala fen sɛwani, a yi a yɛtɛ yita e ra. Alatala yi bɔɲɛ xunbenla fi e ma yamanan birin yi.

Mangane Singen 15.13-15

¹⁶ Manga Asa yi a mame Makaa ɲaxalan mangaya tiden ba a yii, amasɔɔ a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi na gbindonna rabira, a yi a gan Kedirɔn lanbanni. ¹⁷ Koni, Asa mi taan kidene kala Isirayila yi, hali a to yi Ala fɔxɔ ra a bɔɲen ma feu, a siimayaan birin yi. ¹⁸ A fafe bata yi seen naxanye dentɛɛ Ala xa e nun a tan yetɛɛn bata yi naxanye dentɛɛ Ala xa, a yi ne birin maxali Ala Batu Banxini, gbeti fixen nun xɛmaan nun se sifa wuyaxi.

¹⁹ Yenge mi so Yuda yi han Asaa mangayaan ɲɛ tonge saxan e nun suulundena.

Asa yi yengen nakeli Basa xili ma

Mangane Singen 15.16-22

16 Asaa mangayaan ɲɛ tonge saxan e nun senindeni, Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

² Gbeti fixen nun xɛmaan naxan yi Alatalaa nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne tongo, a yi e rasiga Damasi taani alogo e xa so Arami manga Ben-Hadada yii. ³ A mɔn yi xɛraan nasiga a faladeni, a naxa, "Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata xɛmaan nun gbeti fixen nasiga i ma. Nayi, sa layirin kala ε nun Isirayila mangan Basa tagi, alogo a xa a makuya n na." ⁴ Ben-Hadada yi tin Manga Asa xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon taan nɔ e nun Dan nun Abeli-Mayin, e nun Nafatali taane birin seene yi ramarama dɛnaxanye yi. ⁵ Basa to na mɛ, a yi ba Rama taan tiyɛ. ⁶ Nayi, Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, e yi gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan senbe so feen na, Asa yi ne rawali Geba nun Misipa taane tideni.

Asa yi Xanani sa kasoon na

⁷ Na waxatini, Xanani yi siga Asa fema, Yuda mangana. Fetoon nan yi Xanani ra. A yi a fala Asa xa, a naxa, "Bayo, i bata i yigi sa Arami mangani, i mi i yigi saxi Alatala yi, i ya Ala, i bata fula Arami mangana ganla ra. ⁸ Kusi kaane nun Libiya kaane gali gbeen to malan waxati danguxine yi, e nun wontorone nun soo

ragi wuyaxine, Alatala ne so nɛn i yii, bayo i yigi sa nɛn a yi. ⁹ Alatala dunuɲa yiren birin yitoma, a xa na muxune fen naxanye bɔɲɛn mumɛɛn luxi a xa, alogo a xa e senbe so. I bata xaxilitareyaan liga feni ito yi, bayo fɔɔ to ma, i soma nɛn yɛngene yi."

¹⁰ Asa yi xɔɔ fetoon ma han, a yi a sa kasoon na, amasɔɔ a yi xɔɔxi a ma lan na feen ma. Na waxatin yetɛni, Asa yi a yamaan muxuna ndee ɲaxankata fɔɔ.

Asaa mangayaan danna

Mangane Singen 15.23-24

¹¹ Asa kɛwanle, keli a fɔɔn ma han a ɲaɲanna, ne sɛbɛxi Yuda nun Isirayila mangane kedine kui. ¹² Manga Asaa mangayaan ɲɛ tonge saxan e nun solo-manaaninden na, fure ɲaxin yi Asa sanne suxu, koni hali a to yi furaxi, a mi Alatala fen, a lu seribane nan tun fɛɲɛ. ¹³ Asa yi faxa a mangayaan ɲɛ tonge naanin e nun kedenna ma. ¹⁴ E yi a maluxun a gaburu gexin na, a naxan ge Dawudaa Taani. E yi a sa sadena nde ma naxan yi maxidixi se faɲine ra, e ture xiri ɲaxumen so a ma alo a yi lan kii naxan yi, e yi wusulan gbege gan a binya feen na.

Yosafati, Yuda Mangana

17 Asaa dii xɛmɛn Yosafati yi dɔxɔ a ɲɔxɔni mangayani. A yi senben sɔɔ Isirayila xili ma. ² A yi so-fane rasiga Yuda taa rakantanxine birin yi, a yi yamana kanne dɔxɔ a yamanani, e nun a fafe Asa taan naxanye birin tongo Efirami kaane yii. ³ Alatala yi lu Yosafati xɔn, bayo a lu nɛn a benba Dawudaa kiraan xɔn. A mi Baali suxuren batu, ⁴ a a fafe a Ala batu nɛn, a yi a yamarine suxu. Isirayila kaane yi naxan ligama, a tan mi tin na ma. ⁵ Alatala yi a mangayaan senbe so, Yuda kaane birin yi fama nɛn finmaseene ra Yosafati xɔn. A yi nafunla nun binye gbeen sɔɔ. ⁶ A yi lu Alatala batu dɛxunni, na nan a liga, a yi taan kidene kala, a yi Asera kide gbindonne birin naxɔri Yuda yi.

⁷ A mangayaan ɲɛ saxanden ma, a yi a kuntigini itoo rasiga Yuda taane yi e muxune xarandeni: Ben-Xayili nun Abadi nun Sakari nun Nataneli e nun Mikahu. ⁸ A yi Lewi bɔɲsɔɲna muxuna ndee fan nasiga e fɔxɔ ra: Semaya nun Netaniya nun Sebadiya nun Asaheli nun Semiramoti nun Yehonatan nun Adoniya nun Tobiya e nun Tobadoniya. Saraxarali firin fan yi e fɔxɔ ra: Elisama nun Yehorami. ⁹ E yi sa Yuda kaane xaran sariyane ma naxanye sɛbɛxi Alatalaa sariya kedindin kui. E yi Yuda birin yisiga yamaan xarandeni.

Yosafati senben naxan sɔɔ

¹⁰ Alatala yɛɛragaxun yi Yuda yamanan nabilinna taane birin suxu, e mi susu Yosafati yenge. ¹¹ Filisitine yi fa gbeti fixen nun se wuyaxi ra Yosafati xɔn, Arabune yi fa konton wuli kɛmɛ solofere kɛmɛ solofere ra e nun kɔɔ wuli kɛmɛ solofere kɛmɛ solofere. ¹² Yosafati a mangayaan yi lu sabate kati. A yi taa makantanxine nun se ramaradene ti Yuda yamanani. ¹³ Se gbege yi

ramaraxi a xɔn Yuda taane yi, e nun sofa kendene Yerusalen yi. ¹⁴ E yatene ni i ra bɔnsɔn yeen ma:

Yuda bɔnsɔnni, Adena, gali kuntigin yi sofa wuli keme saxan nan xun na.

¹⁵ Gali kuntigin Yehoxanan nan fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli keme firin wuli tonge solomasexe nan xun na.

¹⁶ Sikiri a dii xemena Amasiya fan yi tugunxi na ra, naxan a yete dentegɛ Alatala xa, a yi sofa wuli keme firin nan xun na.

¹⁷ Bunyamin bɔnsɔnni, Eliyada, sofa kendene yi sofa wuli keme firin nan xun na naxanye yi xalimakunla wolima.

¹⁸ Gali kuntigin Yehosabadi fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli keme wuli tonge solomasexe nan xun na.

¹⁹ Sofaan naxanye yi walima mangan xa ne nan itoe ra, mangan naxanye rasiga Yuda taa rakantanxine yi.

Yosafati nun Axabi

Mangane Singen 22.1-4

18 Yuda mangan Yosafati yi binyen nun nafunla sɔɔ, e nun Manga Axabi yi findi bitanmane ra. ² Nɛɛ dando to dangu, a yi siga Axabi fema Samari taani, Axabi yi yexɛɛ wuyaxi nun ninge wuyaxi kɔɛ raxaba Yosafati nun a fɔxɔrabirane donseen na. Na xanbi ra, a yi a fala Yosafati xa, a e birin xa siga Ramoti kaane yengedeni Galadi yamanani. ³ Axabi, Isirayila mangan yi a fala Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, "I sigɛ n fɔxɔ ra Ramoti taani Galadi yamanani yenge sodeni ba?" Yosafati yi a yabi, a naxa, "I tan nun n tan birin keden, n ma yamaan nun i ya yamana, nxu bira ma nen i fɔxɔ ra siga yengeni."

Waliyine yi nɔ sɔɔna fe fala

Mangane Singen 22.5-12

⁴ Koni, Yosafati mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala maxɔdin singen." ⁵ Nayi, Isirayila mangan yi waliyine malan, keme naanin nɔxɔn, a yi a fala e xa, a naxa, "En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?" E yi a yabi, e naxa, "Ala a soma nen mangan yii." ⁶ Koni, Yosafati yi a maxɔdin, a naxa, "Alatalaa nabi yo mi fa be yi, en nɔɛ Alatala maxɔdinne naxan xɔn?" ⁷ Axabi, Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, "Keden mɔn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasɔɔ a fe naxin nan tun falama n xa, a fapin mi na mume! A xili Mikahu, Yimilaa dii xemena." Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Mangan nama falan ti na kiini." ⁸ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, "Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xemena."

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan Yosafati birin yi dɔxi lonna ma Samari taan so deen na, e mangaya gbedene yi, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi. ¹⁰ Sedeki, Kenan ma dii xemena bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxɔri.'" ¹¹ Waliyine birin yi feene fala, e naxa, "Siga Ramoti

taani Galadi yamanani. I nɔn sɔɔna nen, Alatala a soma nen mangan yii."

Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala

Mangane Singen 22.13-28

¹² Xeraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, "Waliyine birin bata lan a ma, e fe fapine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fapin fala!" ¹³ Koni Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔkɔ habadan Alatala yi, n ma Ala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa."

¹⁴ Mikahu to fa mangan fema, mangan yi a maxɔdin, a naxa, "En lan en sa Ramoti taan yenge Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?" Mikahu yi a yabi, a naxa, "Siga, i nɔn sɔɔna nen. Men kaane soma nen i yii." ¹⁵ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, "N na i rakɔle Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa nɔndin nan gbansanna fala n xa?" ¹⁶ Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na. Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, 'Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xete a konni bɔne sani!'" ¹⁷ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N mi yi a fala i xa? A mi fe fapin falama n xun ma mume! A fe naxin nan tun falama."

¹⁸ Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, "I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbedeni, maleka ganla tixi a yiifanna nun a kɔmenna ma. ¹⁹ Alatala naxa, 'Nde Isirayila mangan mayendenma, Axabi, alogo a xa siga Ramoti taan yengedeni Galadi yamanani, a faxa?' Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbete fala. ²⁰ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, 'N tan nɔɛ a mayendenne nen.' Alatala yi a fala a xa, a naxa, 'Kiin mundun yi?' ²¹ A yi a yabi, a naxa, 'N minima nen, n wulen naso a waliyine birin de.' Ala yi a fala a xa, a naxa, 'I a mayendenma nen, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.' ²² Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin de. Alatala bata a ragidi a xa naxankatan nafa i ma."

²³ Nayi, Kenan ma dii xemena Sedeki yi a maso, a Mikahu deen garin, a yi a magele, a naxa, "Alatalaa malekan minixi kiraan mundun xɔn, keli n tan yi, a wule falan ti i xa?" ²⁴ Mikahu yi a yabi, a naxa, "I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nen." ²⁵ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Mikahu suxu, i siga a ra Amɔn fema, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xemena. ²⁶ I yi a fala e xa, i naxa, 'Mangana ito nan falaxi, a naxa a ε xa xemeni ito sa kasoon na, ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xete kendeyani.'" ²⁷ Mikahu yi a fala, a naxa, "Xa i xete kendeyani, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi." A mɔn yi a fala, a naxa, "E tan yamaan birin xa ε tuli mati."

Manga Axabi yi faxa yengeni

Mangane Singen 22.29-35

²⁸ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani. ²⁹ Isirayila mangan

yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N xa n maxidi alo muxu gbetε, n siga yengeni, koni i tan xa, i maxidi i ya mangaya dugine yi." Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengeni. ³⁰ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kuntigine ma, a naxa, "E nama muxu yo yenge fɔ Isirayila mangan tun." ³¹ Yenge so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, "Isirayila mangan nan ito ra." E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi xinla ti a mali feen na. Alatala yi a mali, a yi Yosafati ratanga ne ma. ³² Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila mangan mi yi a ra, e yi e masiga a ra. ³³ Anu, xεmena nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan fatin mageli yirena nde li makantan se mi yi denaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, "I firifiri, i n namini yenge soden fari ma, amasɔtɔ n bata maxɔɔ." ³⁴ Yengen yi naxu ayi na ɔxɔni. Isirayila mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi han ninbanna ra, a yi faxa soge godon na.

Yosafati yi kitisane dɔxɔ Yuda yi

19 Yuda mangan Yosafati yi xete bɔne xunbenli Yerusalen yi. ² Fe toon Yehu, Xanani a dii xεmen yi mini a ralandeni. A yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I muxu naxin maliin nanfera? Alatala yaxune rafan i tan ma ba? Na ma, Alatala bata xɔɔ i ma. ³ Koni hali na, fe fajina nde mɔn i yi, bayo, i bata Asera kide gbindonne raxɔri i ya yamanani, i yi Alaa falan suxu." ⁴ Manga Yosafati yi lu Yerusalen yi. Na waxatini, a yi lu yamanani sigε, keli Beriseba taan ma siga han Efirami geya yirena, a falama Isirayila kaane xa, a e xa fa Alatala ma, e benbane Ala. ⁵ A yi kitisane dɔxɔ Yuda yamanan taa rakantanxine birin yi. ⁶ A yi a fala kitisane xa, a naxa, "E a liga ε yeren ma, amasɔtɔ ε mi kitin sama muxune xan xili yi, koni ε a sama Alatala nan xili yi. A tan yetεen luma nen ε xɔn ε nεma kitin bolonje waxatin naxan yi. ⁷ Nayi, Alatala yeεragaxun xa lu ε yii, ε a liga ε yeren ma feene yi, bayo Alatala, en ma Ala mi tinje tinxintareyaan ma kitini, a mi tinje muxune xa rafisa e bode xa, a mi tinje ε dimi yi seene rasuxu mayifuni."

⁸ Na kiini, Yosafati mɔn yi Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline nun Isirayila bɔnsɔn xunne dɔxɔ Yerusalen yi, alogo e xa kitin sa Alatala xinli, e yi yengene nan yamaan tagi. ⁹ A yi e yamari, a naxa, "E kitin sa Alatala yeεragaxun nun tinxinni. ¹⁰ E ngaxakedenndenna naxanye taa gbεtene yi, ne na fa kiti yo ra ε xɔn, xa a findi faxa feen na, hanma yengena, hanma sariyana fe, hanma yamarina fe, ε e rakolon alogo e nama bira Alatala ra, a yi xɔɔ ε nun ε ngaxakedenne ma. E na nan ligama alogo ε tan yetεen nama bira Alatala ra. ¹¹ Saraxaraline kuntigina Amari ε xun na Alatalaa feene yi. Yuda bɔnsɔn kuntigin Sebadiya, Yisi mayeli a dii xεmena ε xun na mangana feene birin yi. Lewine fan ε fema sebeli tiine ra. E ε yixɔxɔ, ε wali, Alatala xa lu na kanna xɔn naxan walima a fajin na."

Yosafati a Ala maxandina

20 Na to dangu, Moyaba kaane nun Amonine nun Mayon kaane ndee yi fa Yosafati yengedeni.

² Xerane yi fa Yosafati fema, e fa a fala a xa, e naxa, "Gali gbeen fama i yengedeni sa keli fɔxɔ Ige Daraan xanbi ra Arami yamanan binni, e bata fa han Xasasɔn-Tamari taani," denaxan mɔn xili En-Gedi.

³ Yosafati yi gaxu han a yi Alatala maxandi, a mɔn yi yamarin fi a birin xa sunna suxu Yuda yamanani. ⁴ Yuda kaane birin yi fa keli yamanan taan birin yi Alatalaa maxandideni, e yi e malan Alatala maxandideni. ⁵ Yosafati yi keli, a ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin tagi Alatala Batu Banxin sansan nenεn yetagi. ⁶ A yi a fala, a naxa, "Alatala, nxu benbane Ala, i tan Ala kore xɔnna ma, i tan nan yamanane birin xun na. Muxu yo mi nεε tiye i yeε ra. ⁷ I tan, nxɔ Ala xa mi yamanani ito muxune kedi Isirayila yamaan yeε ra ba, i yi a so i ya yamaan yi, i xanuntenna Iburahima bɔnsɔnna muxune? ⁸ E yi dɔxɔ a yi, e yi yire sarixanxin ti, e yi a fala, e naxa, ⁹ 'Xa fe naxina nxu ɔtɔ alo fe xɔlena hanma yengena hanma fitina furene hanma fitina kamena, nxu fama nen i yetagi banxini ito yi, amasɔtɔ i xinla banxini ito nin. Nxu yi i xili nxɔ tɔrɔni, i yi nxu rame, i yi nxu mali.'"

¹⁰ "Iki, Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geyaan muxune bata fa nxu yengedeni. Koni Isirayila kaane keli Misiran yamanani waxatin naxan yi, i mi tin Isirayila kaane xa yamanani itoe halagi. Nanara, nxu benbane yi kira gbete tongo, e mi e halagi. ¹¹ A mato, e nxu saranma naxan na to, e fama e fa nxu kedi bɔxɔn ma i naxan soxi nxu yii. ¹² Nxɔ Ala, i mi i ya kitin yite e ra ba? Amasɔtɔ fanga mi fa nxu ra yamani ito xili ma naxan fa nxu yengema, nxu nun mi a kolon nxu naxan ligama, koni nxu yeεn tixi i ra."

Ala yi nɔ xɔn nagidi Yuda ma

¹³ Yuda yamaan birin yi ti Alatala yetagi, hali e diidine nun e naxanle nun e mamandenne. ¹⁴ Alatalaa Nii Sarixanxin yi godo Yaxasiyeli ma yamaan tagi, Lewi bɔnsɔnna muxuna nde nan yi a ra Asafi xabilani, Sakari a dii xεmena. Sakari fafe yi xili nen Benaya, na fan fafe yi xili Yeyiyeli, na fan fafe yi xili Matani. ¹⁵ Yaxasiyeli yi a fala, a naxa, "Yuda kaane nun Yerusalen kaane nun i tan Manga Yosafati, ε liga ε yeren ma! Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E nama gaxu, ε nama xuruxurun gali gbeeni ito yeε ra, bayo ε yenge mi yengeni ito ra, koni Ala nan ma yenge a ra. ¹⁶ Tila, ε siga e xili ma. E na te Sisi geya yiren ma, ε sa e lima nen lanbanni Yeruyeli tonbonna yetagi. ¹⁷ E hayu mi e yenge feen ma. E fa, ε fa ti be, ε Alatalaa maliin ɔtɔma nen. Yuda kaane nun Yerusalen kaane, ε nama gaxu, ε mini e yetagi tila, Alatala ε malima nen!'"

¹⁸ Yosafati yi a xinbi sin, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi e xinbi sin Alatala yetagi. ¹⁹ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee Kehati nun

Kora xabilane yi, ne yi keli, e yi Alatala tantun e xuini texin na, Isirayilaa Ala.

²⁰ E yi keli דָּבָר, e siga Tekowa tonbonni. E yi minima waxatin naxan yi, Yosafati yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, "Yuda kaane nun Yerusalen kaane, ε tuli mati n na! ε la Alatala ra, ε Ala, ε senben סֹדְמָא נֵן. ε sɔbe so, ε la Alaa nabine ra, ε נִכְח סֹדְמָא נֵן."

²¹ Yosafati nun yamaan yi lan a ma, a yi beti baane sugandi Alatala xa alogo e xa lu betin βε a כֹּכֵר sarijanxin matxɔdeni ganla yεε ra, e naxa, "ε Alatala tantun, bayo a hinanna luma nen habadan!"

²² E yi βetine nun tantunna fɔlɔma waxatin naxan yi, Alatala yi tantanna raso Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geya fari kaane tagi, naxanye yi faxi Yuda xili ma, ne yi e bode yenge. ²³ Amonine nun Moyaba kaane yi Seyiri geyaan muxune yenge, e yi e faha han e yi e raxɔri. E to yelin Seyiri geyaan muxune faxe, e yi lu e bode faxe.

²⁴ Yuda kaane ganla to fa yire matexina nde yi tonbon yiren xun ma, e yi e yεε rafindi e yaxune ganla ma, koni muxu faxaxine nan tun yi biraxi. Muxu yo mi mini ayi. ²⁵ Yosafati nun a sofane yi siga, e lu e seene kale, e yi xuruse wuyaxi li na e nun nafunla nun dugine nun se fajine. E yi e tongo han e yi e dɔnxen lu na. E yi xi saxan ti e seene tongoma, bayo seene yi wuya han!

²⁶ Xi naaninde lɔxɔni, e yi e malan Beraka lanbanni, e yi barikan bira Alatala xa menni, nanara, e yi men xili sa a Beraka lanbanna han to. ²⁷ Yosafati yi ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane yεε ra, e xεte Yerusalen yi sɛwani, amasɔɔ Alatala bata yi e ralugo sɛwan na e yaxune xun na. ²⁸ E yi so Yerusalen yi e xulenne nun xɔtane fema, e bɔlɔnne maxama, e siga han Alatala Batu Banxini. ²⁹ Alatala yεεragaxun yi so yamanane muxune birin yi, e to a mε a Alatala bata Isirayila yaxune yenge.

³⁰ Yosafati a yamanan yi lu bɔɔne xunbenli, a Ala yi bɔɔne xunbenla fi a ma yiren birin yi.

Yosafati a mangayaan danna

Mangane Singen 22.41-50

³¹ Yosafati yi findi mangan na Yuda xun na. A findi mangan na a jεε tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalen yi jεε mɔxɔɔnen nun suulun. A nga yi xili nen Asuba, Silixi a dii temena. ³² A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yεε ra yi. ³³ Koni, a mi taan kidene kala, yamaan munma yi bira Ala fɔxɔ ra singen, e benbane Ala.

³⁴ Yosafati kɛwali dɔnxene, keli a fɔlɔn ma han a rajan na, ne seβexi Xanani a dii xεmen Yehu a kedin kui, naxan seβexi Isirayila mangane kedine kui.

³⁵ Na xanbi ra, Yuda manga Yosafati nun Isirayila mangan yi lu fe kedenni, Axasiya naxan yi fe jaxine rabama. ³⁶ E yi lan e kunki gbeene rafala, e kunkine rafala Esiyon-Gebere nin. ³⁷ Koni Maresa kaan Dodafaa dii xεmena Eliyeseri yi nabiya falane ti Yosafati xili ma, a naxa, "Bayo ε nun Axasiya bata kafu, Alatala i ya

wanla kalama nen." Kunkine yi kala, e mi nɔ sigε yire makuyeni.

21 Yosafati yi faha, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A dii xεmen Yehorami yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

Yehorami, Yuda mangana

Mangane Firinden 8.17-24

² Yehorami xunyene ni i ra, Yosafati a dii xεmene: Asari nun Yεxiyeli nun Sakari nun Asarayahu nun Mike-li e nun Sefati. Isirayila mangan Yosafati nan ma dii xεmeye yi e birin na. ³ E fafe Yosafati bata yi se fajin wuyaxi so e yii gbeti fixe daxin nun xεma daxin nun se fajin gbeteye, a mɔn yi Yuda taa rakantanxine sa ne fari, koni a yi Yehorami lu a jɔxɔni mangayani bayo na nan yi dii xεme singen na. ⁴ Yehorami yelin dɔxe mangan na a fafe a yamanani waxatin naxan yi, a senben sɔɔ, a yi a xunyene birin faha silanfanna ra e nun Isirayila kuntigina ndee. ⁵ Yehorami findi mangan na a jεε tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi jεε solo-masεxe ti mangayani Yerusalen yi. ⁶ A wali kiin yi jaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasɔɔ a bata yi Axabi a dii temena nde dɔxɔ. Naxan jaxu Alatala yεε ra yi, a na liga nen. ⁷ Koni hali na, Alatala mi tin Dawuda bɔnɔnna raxɔre, amasɔɔ a layirin tongo nen Dawuda xa, a jɔxɔni mi jannε mangayani habadan, a tan nun a diine. ⁸ Yehorami waxatini, Edɔn kaane yi murute Yuda xili ma, e yi mangana nde dɔxɔ e yete xa. ⁹ Yehorami nun a sofa kuntigine nun a yenge so wontorone birin yi siga. Kε tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edɔn kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e nɔ. ¹⁰ Edɔn kaane yi lu murutεxi Yuda nɔ sɔɔni xili ma han to. Libina kaane fan murute nen na waxatini, amasɔɔ Yehorami bata yi a mε Alatala ra, a benbane Ala.

¹¹ Yehorami yi kidene rafala Yuda geyane fari, a yi Yerusalen kaane nun Yuda kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo jaxanla na a xεmen yanfa yalunyaan kiraan xɔn.

¹² Nabi Eli yi bataxin seβε Yehorami ma, a naxa, "Alatala, i benba Dawudaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I mi luxi tinxinni alo i fafe Yosafati nun Yuda mangana Asa. ¹³ I yi bira Isirayila mangane fɔxɔ ra. I bata Yuda kaane nun Yerusalen kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xɔn alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi. I bata i xunye xεmemane faha i fafe a denbayani, naxanye yi fisa i tan xa. ¹⁴ Nanara, Alatala tɔɔn nafama nen i ya muxune ma, i ya diine nun i ya jaxanle nun i gbeen seen naxanye birin na, ¹⁵ a yi fure jaxin nafa i ma, na furen jaxuma ayi i ra nen han i fudi xunxurine yi mini kenenni."

¹⁶ Filisitine nun Arabun naxanye yi dɔxi Kusi kaane fema, Alatala yi ne radin Yehorami xili ma. ¹⁷ E yi siga Yuda kaane xili ma, e yi so yamanani. Seen naxanye birin yi manga banxini, e yi ne birin tongo, e yi mangana diine nun a jaxanle suxu, e siga e ra. A dii xεme dɔnxena Axasiya nan keden lu na.

† BERAKABUNNA NEEN fa fala "Barikana."

†† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

¹⁸ Na birin to dangu, Alatala yi kui fure yalantaren nafa a ma. ¹⁹ A furen yi siga gboe ayi, han a jee firinden dɔnxen na, Yehorami a furen senben yi gbo ayi, a fudi xunxurine yi mini kenenni. A yi faxa jax-ankata gbeeni. A muxune mi wusulan gan a binya feen na, alo e a liga a benbane xa kii naxan yi. ²⁰ Yehorami findi mangan na a jee tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi jee solomasexe ti mangayani Yerusalen yi. A yi faxa. Muxu yo mi nimisa. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni a mi maluxun mangane gaburune ra.

Axasiya, Yuda Mangana

Mangane Firinden 8.25-29

22 Yerusalen kaane yi Yehorami a dii dɔnxena Axasiya dɔxɔ mangan na a fafe jɔxɔni. A tadane birin bata yi faxa Arabune xɔn naxanye so Yuda sofane gali daaxadeni. Nayi, Yehorami a dii xemena Axasiya yi findi mangan na Yuda yi. ² Axasiya findi mangan na a jee tonge naanin e nun firinden nan ma, a yi jee keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Atali, Omiri mamandenna. ³ A fan wali kiin yi jaxu ayi alo Axabi a denbayana, bayo a nga yi a tima fe jaxin nan na. ⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi, bayo ne findi a kawandi muxune nan na a fafe faxa xanbini, e yi a ti halagin ma. ⁵ E kawandi xuiin ma, Axasiya yi siga Isirayila mangana Axabi a dii xemena Yorami fɔxɔ ra Arami mangan Xasayeleyengedeni Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxɔɔ. ⁶ A yi xete a maxɔɔdene dandandeni Yesereli taani, Arami kaane a maxɔɔ denaxanye ma Ramoti yi, a to yi Arami mangan Xasayeleyengema. Yuda mangan Yehorami a dii xemena Axasiya yi xete Yorami matodeni, Axabi a dii xemena Yesereli yi, bayo a mi yi yalan. ⁷ Ala yi a liga, Axasiya yi siga Yorami fema a halagi feen ma. Axasiya to fa, e nun Yorami yi siga Nimisi a dii xemena Yehu fema, Alatala Axabi a denbayaan naxɔri feen yamarin so naxan yii. ⁸ Yehu yi Axabi a denbayaan halagin waxatin naxan yi, a yi sa Yuda kuntigina ndee nun Axasiya ngaxakedenna ndee li na, naxanye yi wali ma Axasiya xa, a yi e birin faxa. ⁹ A yi Axasiya fan fen, e yi sa a li luxunxi Samari taani. E yi siga a ra Yehu fema, e yi a faxa. E yi a maluxun, bayo e yi a falama nen, e naxa, "Yosafati a dii xemena nan a ra, naxan Alatala fen a bɔnen ma feu!" Muxu yo mi fa lu mangayani Axasiya xabilani.

Atali, Yuda mangana fe

Mangane Firinden 11.1-3

¹⁰ Axasiya nga Atali to a to a dii xemena bata faxa, a yi Yuda manga bɔnsɔnna muxune birin faxa. ¹¹ Koni Manga Yehorami a dii xemena Yehoseba yi Axasiyaa dii xemena Yowasa tongo mangana diine ye wundoni naxanye yi lan e faxa. A yi sa a luxun xi banxina nde kui e nun dii ngana nde. Saraxarali Yehoyadaa jaxanla Yehoseba na liga nen, bayo Axasiya xunyen nan yi a ra. A a luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxa. ¹² Jee sennin

a luxunxi e fema Ala Batu Banxini. Atali nan yi yamanan xun na na waxatini.

Yowasa, Yuda Mangana

Mangane Firinden 11.4-16

23 Jee solofere dangu xanbini, Yehoyada senben yi gbo ayi, a yi layirin xidi e nun gali kuntigini itoe tagi naxanye yi dɔxi sofa kemɛ xun na: Yeroxamaa dii xemena Asari nun Yehoxanan ma dii xemena Yisimayeli nun Obedi a dii xemena Asari nun Adayaa dii xemena Maaseya, e nun Sikiri a dii xemena Elisafati. ² E yi Yuda yamanan birin yisiga, e yi Lewi bɔnsɔnna muxune malan naxanye yi Yuda yamanan taane yi e nun Isirayila xabila xunne. E yi fa Yerusalen yi, ³ yamaan birin yi layirin xidi e nun mangan tagi Ala Batu Banxini. Yehoyada yi a fala e xa, a naxa, "Mangana dii xemena findima nen mangan na alo Alatala a falaxi kii naxan yi lan Dawudaa diine ma. ⁴ E ito nan ligama: Saraxaraline nun Lewin naxanye lanma e xa wali Matabu Lɔxɔni, ndee xa Ala Batu Banxin deen kantan, ⁵ ndee yi lu manga banxini, ndee yi sa ti so deen na denaxan xili Yesodi. Yamaan birin xa fa Alatala Batu Banxin yinna kui. ⁶ Muxu yo nama so Alatala Batu Banxini, ba saraxaraline nun Lewine ra naxanye walima na Lɔxɔni. Ne nan lanma e so, bayo e sarijan. Yamaan birin xa Alatalaa sariyani ito suxu. ⁷ Lewine xa mangan nabilin yenge so seene suxi e yii, muxu yo so banxini, e xa na kanna faxa. Mangan nema soe, a nema mine, e xa lu a dexɔn." ⁸ Saraxaraliin Yehoyada yamarin naxanye fi, Lewine nun Yuda kaane birin yi ne suxu. E birin yi e muxune tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Lɔxɔni e nun naxanye yi a fɔlɔma Matabu Lɔxɔni, bayo saraxaraliin Yehoyada mi matabu waxati fi e sese ma. ⁹ Manga Dawudaa tanbane nun a ye masansan wure lefaan naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini, Yehoyada yi ne birin so sofa kuntigine yii. ¹⁰ A yi yamaan birin ti, e yenge so seene suxi e yii, e ti fɔlɔ banxin yiifari fɔxɔni han a kɔmen fɔxɔni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi alogo e xa mangan nabilin. ¹¹ E yi mangana dii xemena maso, e yi manga kɔmɔtin so a xun na, e yi layiri kedin so a yii. E yi a dɔxɔ mangan na, Yehoyada nun a dii xemene yi a ratinme, e yi a fala, e naxa, "Ala xa sii xunkuye fi mangan ma!" ¹² Atali yi yamaan gi xuiin me e mangan tantunma, a yi fa yamaan fema Alatala Batu Banxini, ¹³ a yi mangan to tixi senbetenna xɔn so deen na. Sofa kuntigine nun xɔta fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e xɔtaan fema, sigi saane nun maxase maxane sigi sani. Nayi, Atali yi a domani bɔ a ma, a gbelegbele, a naxa, "Yanfana! Yanfana!" ¹⁴ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi gali xunna ra, a naxa, "E a ramini yamaan fari ma! Naxan na bira a fɔxɔ ra, e na faxa silanfanna ra." Amasɔt saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, "E nama a faxa Alatala Batu Banxini." ¹⁵ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni deen naxan yi xili Soona, e sa a faxa menni.

Yamananan kiine yi masara

Mangane Firinden 11.17-20

¹⁶ Yehoyada yi layirin xidi a tan mangan yeteen nun yamaan tagi alogo e xa findi Alatalaa yamaan na. ¹⁷ Muxune yi sa so Baali batu banxini, e yi a birin kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Baali ki muxun Matan fan faxa saraxa ganden yetagi. ¹⁸ Yehoyada yi Alatala Batu Banxin kantan feen wanla lu Lewi bɔnsɔnna muxune ma, Manga Dawuda bata yi wanla taxun naxanye ra Alatala Batu Banxini alogo e xa saraxa gan daxine ba Alatala xa, alo a seɓexi Musaa sariya kedini kii naxan yi, e nun Dawuda a falaxi kii naxan yi, a e xa a liga sewani beti xuine yi. ¹⁹ Yehoyada mɔn yi kantan tiine ti Alatala Batu Banxin deene ra alogo sarɔnantare yo nama so. ²⁰ Yehoyada mɔn yi sofa kuntigine nun fonne nun yamana kanne malan e nun yamaan birin. A yi mangan tongo Alatala Batu Banxini, a siga a ra manga banxini mini So Deen Faxaraxiin na, † e yi sa Yowasa dɔɔɔ manga gbedeni. ²¹ Yamananan muxune birin yi sewa, bɔɓɓe xunbenla yi lu taani Atali faxa xanbini silanfanna ra.

Yowasa, Yuda Mangana

Mangane Firinden 12.1-17

24 Yowasa findi mangan na a jɛɛ solofereden nan ma, a yi jɛɛ tonge naanin e nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nen Sibiya, Beriseba kaana. ² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, Yowasa yi na liga saraxarali Yehoyadaa siimayaan birin yi. ³ Yehoyada yi naxalan firin futu Yowasa xa, a yi dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne sɔɔɔ.

⁴ Na xanbi ra, Yowasa yi a ragidi a xa Alatala Batu Banxini tɔn. ⁵ A yi saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yuda taane birin yi, e sa gbetin nasuxu Isirayila kaane birin na jɛɛ yo jɛɛ alogo en xa Ala Batu Banxini tɔn. E na feni fura.” Koni Lewi bɔnsɔnna muxune mi na feene mafura. ⁶ Mangan yi saraxaraline kuntigin Yehoyada xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera i mi Lewine karahanxi a e xa mudun maxɔdin Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane ra Alatalaa walikɛɛn Musa nun Isirayila yamaan naxan maxɔdinxi e ma Layiri Sereya Bubuna fe yi?” ⁷ Naxalan naxina Atali fɔɔɔ ra birane bata yi Ala Batu Banxin deen kala. Se sarɔnanxin naxanye yi Alatala Batu Banxini, e yi ne tongo, e yi e findi Baali batu seene ra. ⁸ Nayi, Manga Yowasa yi a fala, a e xa kankirana ndee rafala mudu sa seen na, e sa a dɔɔɔ Alatala Batu Banxin deen na. ⁹ E yi xibaruna nde rali Yerusalɛn nun Yuda yamananan birin yi, naxan yi a fala-ma, a birin xa fa mudun na Alatala xɔn alo Alatalaa walikɛɛn Musa a yamari kii naxan yi Isirayila yi tonbonni. ¹⁰ Kuntigine nun yamaan yi lu fe mudune ra sewani gbeti ramara kankiraan kui han a yi rafe. ¹¹ Lewine yi gbeti kankiraan xalima waxatin naxan yi, alogo mangana walikene xa a kui to xa gbeti gbege a kui, mangana seɓeli tiin nun saraxaraline kuntigina walikɛɛn

† So deen naxan geyaan na.

bundɔɔɔn yi fama nen, e fa gbeti kankiraan kui ba, e mɔn yi a tongo e xete a ra a funfuni. E yi ferɔɔɔnma gbetin nasuxɛ na kii nin lɔɔɔ yo lɔɔɔ. ¹² Mangan nun Yehoyada yi na gbetin soma Alatala Batu Banxin wali muxune nan yii, naxanye yi muxune tima gɛmɛ sonla nun xalanbe wanla nun wure wanla nun sulan wanla ra alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn. ¹³ Walikene yi wanla raba alo a yi lan kii naxan yi. E yi Ala Batu Banxin liga alo a yi kii naxan yi a singeni. E yi a yitɔn ki faɔi. ¹⁴ E to yelin banxini tɔnɔɔ, e yi gbeti dɔnɔɔn xali Manga Yowasa nun Yehoyada xɔn. E yi seni itoe sara Alatala Batu Banxin xa: sali seene nun saraxa gan seene nun igelengenne nun se gbeteɔye, a xɛma daxine nun gbeti fixe daxine. E lu nen saraxa gan daxin be Alatala Batu Banxini Yehoyadaa siimayaan birin yi.

Yowasaa tinxintareyana fe

¹⁵ Yehoyada yi fori, a faxa a jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxanna ma. ¹⁶ E yi a maluxun Dawudaa Taani mangane fema, bayo a fe faɔin naba nen Isirayila yi Ala binya feen na e nun a batu banxina. ¹⁷ Yehoyada faxa xanbini, Yuda muxu gbeene yi fa Manga Yowasa fema a tantundeni. Mangan yi a tuli mati e ra. ¹⁸ E yi Alatala Batu Banxin nabɛɛn, e benbane Ala, e yi Asera kide gbɛɛndonne nun suxurene batu. Alatala yi lɔɔɔ Yerusalɛn nun Yuda kaane ma. ¹⁹ Alatala yi nabine rasi-ga e ma alogo e xa sa e raxete a ma. Nabine yi sa sereyaan ba e xa, koni e mi e tuli mati. ²⁰ Na xanbi ra, Alaa Nii Sarɔnanxin yi godo saraxaraliin Yehoyadaa dii xɛmɛn Sakari ma, a yi ti yamaan yetagi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala naxa iki: Nanfera e mi Alatalaa yamarine suxuma? E mi sabatima, bayo e bata e mɛ Alatala ra. A fan a mɛma e ra nen.” ²¹ E yi yanfan so a ma, mangan yi e yamari, e yi a maglɔɔn Alatala Batu Banxin yinna kui. ²² Sakari fafe Yehoyada bata yi hinanna naxan birin yita Manga Yowasa ra, na sese mi yi fa a kui. A yi a dii xɛmɛn faxa. Sakari faxamatɔɔn yi a fala, a naxa, “Alatala xa feni ito to, a yi i makiti a ra.”

Yowasaa mangayaan danna

Mangane Firinden 12.18-22

²³ Jɛɛn dɔnɔɔn na, Arami kaane sofane yi siga Yowasa yengedeni. E yi fa Yerusalɛn nun Yuda yamanani. E yi kuntigine birin faxa, e yi e seene birin tongo, e siga e ra Damasi mangan xɔn. ²⁴ Arami kaane sofane mi yi wuya, koni Alatala yi tin a e xa sofa gali seɓɛmaan naxɔri, bayo Yuda kaane bata yi e mɛ Alatala ra, e benbane Ala. Alatala Yowasa makiti na kii nin. ²⁵ Arami kaane to xete, e yi Yowasa furaxin lu naxankata gbeeni, a walikene yi yanfan so a ma Yehoyadaa diina fe ra, e yi sa a faxa a saden ma. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni e mi a maluxun mangane gaburune ra. ²⁶ Itoe nan yanfan so a ma: Amoni naxanla naxan yi xili Simeyati, na dii xɛmɛn Sabadi nun Moyaba kaa naxanla naxan yi xili Simiriti, na dii xɛmɛn Yehosabadi. ²⁷ A dii xɛmɛne xinle nun waliyya falan naxanye ti a xili ma e nun Ala Batu Banxini tɔn fena a xɔn, ne

birin sebexi mangane kedine kui. A dii xemena Amasiya yi ti a 𐤀𐤌𐤁𐤏𐤏𐤏 mangayani.

Amasiya, Yuda Mangana
Mangane Singen 14.1-7

25 Amasiya findi mangan na a 𐤏𐤅𐤅 𐤌𐤁𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 nun suulunden nan ma. 𐤏𐤅𐤅 𐤌𐤁𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 nun solo-manaanin a mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Yehoyadan, Yerusalen kaana. ² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni a mi a sɔbe so Alatala fe yi 𐤏𐤁𐤏𐤏 ra. ³ Amasiyaa mangayaan to senbe sɔɔ, a yi na kuntigine faha naxanye a fafe faha. ⁴ Koni a mi e diine faha, lan Musaa sariya kedin ma, Alatala yamarini ito fi denaxan yi, a naxa, "Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra." †

⁵ Amasiya yi a yamanan muxune malan denbaya yeen ma, Yuda bɔnɔnɔnna muxune nun Bunyamin bɔnɔnɔnna muxune, a yi sofa kuntigine dɔɔ e xun na naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na. A yi muxune yate keli 𐤏𐤅𐤅 𐤌𐤁𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 ma han e nun nde. E yatena, muxu wuli keme saxan, naxanye yi 𐤏𐤏 sige yengeni, naxanye yi tanban nun ye masansan wure lefaan nɔe. ⁶ A mɔn yi sofa muxu wuli keme tongo Isirayila yi, naxanye yi sare fima gbeti fixen kilo wuli saxan na. ⁷ Koni Alaa sayibana nde yi fa falan ti mangan xa, a naxa, "Mangana, Isirayila sofane mi lan e siga i fɔɔ ra, bayo Alatala mi Isirayila kaani itoe xɔn, Efirami bɔnɔnɔnna muxune. ⁸ Xa e siga i fɔɔ ra, hali i senben sɔɔ yengeni, Ala i rabepinma nen i yaxune yii, bayo mali senbena Ala nan keden pe ra, a tan nan mɔn nɔe muxun nabire." ⁹ Amasiya yi Alaa sayiban yabi, a naxa, "N gbeti fixen kilo wuli saxanna naxan soxi Isirayila sofane yii, n fa nanfe ligan na yi?" Alaa sayiban yi a yabi, a naxa, "Alatala nɔe gbete soe i yii nen naxan dangu na ra."

¹⁰ Amasiya yi sofane raxete naxanye sa kelixi Efirami yi, e yi xete e konne yi. Koni, e yi xɔɔ Yuda kaane ma, e xɔɔxi gbeen yi xete e konne yi. ¹¹ Amasiyaa mangayaan yi senben sɔɔ a yamanani. E nun a ganla yi siga fɔɔ Lanbanni, a sa muxu wuli fu faha naxanye yi kelixi Seyiri geya yireni. ¹² Yuda kaane yi muxu wuli fu suxu e ye, e siga e ra geya gbeen xuntagi. E yi e radinpe ayi gemen xuntagi, e birin yi faha.

¹³ Amasiya bata yi Isirayila sofaan naxanye raxete, alogo e nama lan yengeni, ne yi Yuda taane yenge keli Samari taani han Beti-Xoron, e yi muxu wuli saxan faha, e yi se wuyaxi tongo. ¹⁴ Amasiya yi fama waxatin naxan yi sa keli yengeni, a sa Edɔn kaane 𐤏𐤏 yengen naxan yi, a yi fa Seyiri kaane suxurene ra a yii, a yi e rama a yii, a lu e batue, a lu wusulanna ganpe e xa.

¹⁵ Nayi, Alatalaa yi xɔɔ Amasiya ma, a yi sayibana nde rasiga a faladeni a xa, a naxa, "Nanfera i yamani ito alane batuxi, naxanye mi 𐤏𐤏 e yamaan badeni i yii?"

¹⁶ Sayiban mɔn yi fala tiini, Amasiya yi a yabi, a naxa, "N tan nan i findixi n kawandi muxun na ba? A lu. I waxi nen n xa i bɔnɔn ba?" Sayiban yi a dundu, koni a mɔn yi a fala, a naxa, "N na a kolon Ala bata yelin a

ragide a xa i halagi, bayo i bata ito liga, i mi n ma falan suxi."

Yuda kaane yi Isirayila yenge
Mangane Firinden 14.8-20

¹⁷ Yuda mangana Amasiya yelin falan tiye a kawandi muxune xa waxatin naxan yi, a yi xerane rasiga a faladeni Yowasi xa, Yehowaxasi a dii xemena, Isirayila mangan Yehu mamandenna, a naxa, "Fa, en xa yenge." ¹⁸ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, "Tansinna nde yi Liban yamanani, a xeraan nasiga a faladeni suman wudina nde xa Liban yamanani, a naxa, 'I ya dii temen fi n ma dii xemena ma futun na!' Na xanbi ra, Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonpe. ¹⁹ I yete matɔɔma, i wasoma, a i bata Edɔn kaane 𐤏𐤏. Koni iki, lu i konni! Nanfera i mɔn fe 𐤏𐤁𐤏𐤏𐤏 naxan sa rapanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?" ²⁰ Koni Amasiya mi a tuli mati a ra, fata Ala waxɔn feen na, alogo e nun a sofane xa sa e yaxune sagoni, amasɔɔ a bata yi a yee rafindi Edɔn suxurene ma. ²¹ Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga, e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Semesi taani Yuda yamanani. ²² Isirayila kaane yi Yuda kaane 𐤏𐤏, e birin yi e gi, e siga e konne yi. ²³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Semesi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi siga a ra Yerusalen yi, a yi 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 na ye tonge naanin kala Yerusalen yinna ra, keli Efirami deen ma han Songen ma dena. ²⁴ Xemaan nun gbeti fixen nun se faɔn naxanye birin yi Ala Batu Banxini, e nun naxanye yi Obedi-Edɔn ma 𐤏𐤏𐤏𐤏 bun, a yi ne birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A mɔn yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

Amasiyaa mangayaan danna
Mangane Firinden 14.17-20

²⁵ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faha xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mɔn yi 𐤏𐤅𐤅 fu nun suulun sɔɔ siimayaan na. ²⁶ Amasiya kewali dɔnɔxene, keli a fɔɔ ma han a rapan na, ne birin sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kewali kedine kui. ²⁷ Na xanbi ra, Amasiya yi a masiga Alatala ra, e yi yanfan so a ma Yerusalen yi, a yi a gi, a siga Lakisi taani, koni e yi siga a fɔɔ ra Lakisi yi, e sa a faha menni. ²⁸ E yi a binbin xali soone fari, e sa a maluxun Yuda Taani a benbane fema.

Yusiya, Yuda Mangana
Mangane Firinden 14.21-22

26 Yuda kaane birin yi Yusiya dɔɔ mangayani a fafe Amasiya 𐤀𐤌𐤁𐤏𐤏𐤏. Yusiya barin 𐤏𐤅𐤅 fu nun sennin nan yi a ra. ² A fafe faha xanbini, a mɔn yi Elati taan ti, a mɔn yi a raxete Yuda yamanan fari.

Mangane Firinden 15.2-3

³ Yusiya findi mangan na a 𐤏𐤅𐤅 fu nun senninden nan ma, a yi 𐤏𐤅𐤅 tonge suulun e nun firin naba mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalen kaana.

† Sariyane 24.16

⁴ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁵ A yi lu Alaa kiraan xon Sakari a siimayaan birin yi, naxan yi feene toma fata Ala ra. Fanni a yi Alatala fema, Ala nkon fima a ma feen birin yi. ⁶ A yi mini Filisistine yengedeni, a yi Gati taan yinne birin nabira e nun Yaben taan nun Asadodi taana. Na xanbi ra, a yi taane ti Asadodi fema e nun yire gbete ye yi Filisistine tagi. ⁷ Ala yi a mali Filisistine yengedeni e nun Arabun naxanye yi dxi Guri-Baali taani. Ala mon yi a mali Meyunin bnsnna muxune yengedeni. ⁸ Amonine yi mudun so-ma Yusiya nan yii, a xinla yi siga han Misiran yamana na, bayo a senben yi gbo. ⁹ Yusiya yi makantan sangansona ndee ti Yerusalen yinna xon. A yi kedenna ti Songenna so deen dexon, keden Lanban ma deen dexon, keden yinna songenna nde dexon. A yi e makantan. ¹⁰ Na xanbi ra, a mon yi makantan banxi matexina ndee ti tonbonni, a yi xonin wuyaxi ge, bayo xuruse wuyaxi yi a yii xuruse sansanna nun meremerene yi. Xee biine nun sansi siine fan yi a yii geya longonne ra, bayo xe biin yi rafan a ma. ¹¹ Gali kenden yi Yusiya yii, e yi e yitaxun gali yeen ma fata xasabin na sebali tiin Yeyiyeli nun fe xunmatoon Maaseya naxanye yate Xananiyaa yamarin bun, mangana kuntigina nde. ¹² Sofa kuntigin naxanye yi denbaya xunne ra, ne yi lanxi muxu wuli firin muxu keme sennin nan ma. ¹³ Sofaan muxu wuli keme saxan wuli solofere keme suulun nan yi e yamarin bun naxanye yi mangan malima a yaxune yengedeni. ¹⁴ Yusiya yi ye masansan wure lefane nun tanbane nun wure komotine nun tagi xidine nun xalimakunle nun lantan gemene so sofane birin yii. ¹⁵ Yusiya yi yenge so sena ndee rafala Yerusalen yi fata fekolonna ndee ra naxanye yi nxe xalimakunle nun geme belebelene wolx. A yi e ti makantan sangansone fari taan yinna xuntagi e nun yinna songenne ma. Yusiya xinla yi siga ayi pon, bayo a mali kenden sctw nen han a mangayaan yi sabati.

¹⁶ Koni, Yusiya to senben sctw a mangayani, a yi waso ayi. Na feen nan napan kalan ma a xa. A yi tinxintareyaan liga Alatala, a Ala yee ra yi. Lxona nde, a yi so Alatala Batu Banxini alogo a xa wusulanne gan wusulan saraxa ganden fari. ¹⁷ Saraxaralina Asari nun Alatalaa saraxarali gbete ye muxu tonge solomasexe yi so a fctw ra wekileni. ¹⁸ E yi a fala a xa, e naxa, "Yusiya, i tan xa mi lan i wusulanne gan Alatala xa, f saraxaraline Haruna xabilani naxanye yi rasarignanxi lan na feen ma. Mini yire sarignanxini, bayo tinxintaren nan i ra, na mi findima binye ra i xa Marigina Alatala yee ra yi." ¹⁹ Yusiya yi tixi, wusulan gan daxin suxi a yii, a yi xcb saraxaraline ma. Na sasani, dogonfonna yi mini a tigi ra saraxaraline yetagi Alatala Batu Banxin wusulan ganden dexon. ²⁰ Saraxaraline kuntigina Asari nun na saraxarali gbete ne birin yi a mato, e yi dogonfonna to a tigi ra. E yi a ramini tandeni mafuren, a tan yatigin yi a mafura minideni bayo Alatala bata yi a yulubin saran a ra.

²¹ Yusiya yi lu a danna banxini dogonfonna a ma han a yi faxa. A mi yi fa nxe soe Alatala Batu Banxini. A dii xemen Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matoe a ra. ²² Yusiya kewali dcnxene, keli a fctw ma han a rapan na, Nabi Esayi, Amosi a dii xemen ne birin sebe nen. ²³ Yusiya yi faxa, e yi a maluxun a danna xena nde ma a benbane fema, a mi yi makuya mangane gaburune ra, bayo e yi a falama nen, e naxa, "Dogonfontonnan a ra." A dii xemen Yotami yi dcnw a jcnwn mangayani.

Yotami, Yuda Mangana Mangane Firinden 15.32-38

27 Yotami findi mangan na a jee mcnwnen nun suulunna nan ma. A yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Yerusa, Sadki a dii temena. ² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, alo a fafe Yusiya a liga kii naxan yi. Koni, a mi so Alatala Batu Banxini. Yamaan mon mi yi tinxin. ³ A tan nan Alatala Batu Banxin So Deen Faxaraxini tcn, † a mon yi nde dcnw Ofeli yinna de. ⁴ A yi taane ti Yuda yamanan geya yirene yi e nun sanganso makantanxine fctwn yirene yi. ⁵ A yi Amonine mangan yenge, a yi e nc. Na jee na, Amonine yi gbete fixen kilo wuli saxan so a yii, e nun murutun kilo wuli saxan e nun fundenna kilo wuli saxan. E mon ne nan so a yii jee firinden nun a saxandeni. ⁶ Yotami yi senben sctw, amasctw a yi tinxin Alatala yee ra yi, a Ala.

⁷ Yotami kewali dcnxene, a yengen naxanye so e nun a feene birin, ne sebexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui. ⁸ Yotami findi mangan na a jee mcnwnen nun suulunna nan ma. A yi jee fu nun suulun ti mangayani Yerusalen yi. ⁹ Yotami yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A dii xemen na Axasi yi ti a jcnwni.

Axasi, Yuda Mangana Mangane Firinden 16.1-20

28 Axasi findi mangan na a jee mcnwneden nan ma, a yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yee ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fanin nan liga. ² Axasi yi sigan ti a jaxin na alo Isirayila mangane a liga kii naxan yi, a yeteen yi suxure sawura wure daxine rafala Baali xa. ³ A yi saraxane ba Ben-Hinon lanbanni, a yi a dii xemene gan saraxan na, a yi na siyane raliga e fe xsixine yi, Alatala naxanye kedi yamanani, a e yamanan so Isirayila kaane yii. ⁴ Mangan yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nanara, Alatala, a Ala yi a ganla sa Arami mangan sagoni. Arami kaane yi e yenge, e yi muxu wuyaxi suxu konyiyani, e siga e ra Damasi taani. A ganla mon yi sa Isirayila mangan fan sagoni, na yi cnw gbeen sa e ma. ⁶ Remaliyaa dii xemen Peka yi a liga sofaan muxu wuli keme wuli mcnwnen yi faxa Yuda yamanani lcnw kedenni. Amasctw e bata yi e me Alatala ra, e benbane Ala. ⁷ Efi-

† So deen naxan geyaan na.

rami bɔnsɔnna sofa kenden Sikiri yi mangana dii xemen Maaseya faxa e nun Asirikami manga banxin kuntigina e nun Elikana mangan fe rafala bode singena. ⁸ Isirayila kaane yi muxu wuli keme firin suxu konyiyani Yuda kaane ye, naxanle nun dii xemene nun dii temene. E mɔn yi se wuyaxi tongo, e siga na seene ra Samari taani.

⁹ Koni, Alatalaa nabina nde yi menni naxan yi xili Odedi. Na yi mini sofane ralandeni sa keli Samari taani. A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala, e benbane Ala bata xɔɔ Yuda kaane ma, a yi e sa e sagoni, anu, e tan bata halagin nagodo e ma han e gbelegbele xuiin yi te han kore xɔnna ma. ¹⁰ Iki, e waxi e xa na Yuda kaane nun Yerusalen kaane findi e konyi xemene nun e konyi gilene ra. Koni, e fan mi findixi yulubitɔne ra Alatala yee ra yi ba, e Ala? ¹¹ Nayi, e tuli mati n na, e mɔn xa Yuda muxu suxini itoe raxete e konni, bayo Alatala xɔɔxi e ma ki fani." ¹² Nayi, Efirami muxu gbeena nde, alo Yehoxanan ma dii xemena Asari nun Mesilimɔti a dii xemen Bereki nun Salun ma dii xemen Yexisikayi nun Xadilayi a dii xemena Amasa, ne yi xɔɔ sofane ma naxanye yi sa yengeni. ¹³ E yi a fala e xa, e naxa, "E nama fa konyini itoe ra be, bayo en findima nen yulubitɔne ra Alatala yee ra yi. E waxi en yulubine nan fari sa fe yi ba? En yulubine bata gbo ayi, Ala bata xɔɔ gbeen ti Isirayila kaane ma." ¹⁴ Nayi, sofane yi muxu suxine nun se tongoxine birin naxete kuntigine nun yamaan birin yetagi. ¹⁵ E muxun naxanye xili fala, ne yi keli, e yi dugine ragodo muxu suxi ragenle birin ma, e dugine nun sankidine so e yii, e donseene nun igen so e yii, e yi e furene dandan, naxanye mi yi nɔe sigan tiye, e yi ne dɔxɔ sofanle fari, e siga e ra e ngaxakedenne fema Yeriko yi, Tugu Taana. Isirayila kaane mɔn yi xete Samari taani.

¹⁶ Na waxatini, Manga Axasi yi xeraan nasiga Asiriya mangan ma alogo a xa fa a mali. ¹⁷ Edɔn kaane mɔn yi Yuda kaane yenge, e yi muxuna ndee suxu. ¹⁸ Na waxatin yeteni, Filisistine yi yengen nakeli lanban yi taane nun Negewi taane ma Yuda yi. E yi Beti-Semesi taan tongo, e nun Ayalɔn nun Gedirɔti taane nun Soko nun Timana nun Ginso taane nun e rabilinne taane, e yi dɔxɔ e yi. ¹⁹ Alatala Yuda yamanan nayarabi na kii nin Isirayila mangana Axasi a fe ra, naxan Alatalaa yamaan ti tantanna ma, e yi yulubin tongo. ²⁰ Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa Axasi fema, koni benun a xa a mali, a yi a yenge. ²¹ Axasi bata yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nun kuntigine nafunle, a yi e fi Asiriya mangan ma. Koni na tɔn mi lu a ma.

²² Hali Axasi yi kontɔfilixi waxatin naxan yi, a mɔn lu nen tinxintareyani Alatala yee ra yi. ²³ A yi saraxane ba Damasi alane xa, a na tɔn masɔxɔ naxanye xɔn, bayo a yi a mirima nen, a naxa, "Bayo, Arami mangana alane a malima, n fan xa saraxane ba e xa alogo e xa n mali." Koni, na nan napan kala ma a ra, e nun Isirayila birin. ²⁴ Axasi yi Alatala Batu Banxin seene birin malan, a yi e kala. A yi Alatala Batu Banxin deene balan, a yi ki-dene rafala Yerusalen taan yiren birin yi. ²⁵ A yi taan ki-

dene rafala Yuda taane birin yi alogo a xa saraxane ba ala gbetene xa. Na ma, Alatala, a benbane Ala yi xɔɔ a ma kati!

²⁶ A kawali dɔnxene, a feene birin, keli a fɔɔn ma han a rapanna, ne sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui. ²⁷ Axasi yi faxa, e yi a maluxun Yerusalen taani, koni a tan mi maluxun Isirayila mangane gaburun na. A dii xemen Xesekiya yi ti a jɔxɔni.

Xesekiya, Yuda mangana

Mangane Firinden 18.1-3

29 Xesekiya findi mangan na a jɔe mɔxɔnɔn nun suulunna nan ma, a yi jɔe mɔxɔnɔn nun solo-manaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Abiya, Sakari a dii temena. ² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin nabi a mangayaan jɔe singen kike singen ma, a yi a deene yitɔn. ⁴ A yi saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan yamaan malandeni sogeteden binni. ⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "E tuli mati n na, e tan Lewine. E yete rasaripan, e yi Alatala Batu Banxin nasaripan, e benbane Ala, e yi se xɔsixine ramini yire saripanxini ito kui. ⁶ Bayo en benbane fe xɔsixine raba nen, naxanye rapaxu Alatala ma, en ma Ala, e yi na liga, e yi e me a ra, e yi e xun xanbi so Alatalaa yire saripanxini. ⁷ E yeteen yi Ala Batu Banxin so deene balan, e yi lenpune ratu, e mi wusulan gan, e mi saraxa gan daxine ba Isirayilaa Ala xa yire saripanxini. ⁸ Nayi, Alatala yi xɔɔ Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, a yi gbalon nun sunun nun yagin nagodo e ma alo e a toma kii naxan yi. ⁹ Nanara, en benbane faxa yengeni, en ma dii xemene nun en ma dii temene nun en ma naxanle yi lu konyiyani. ¹⁰ Iki, n waxi layirin xidi feni en nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala. ¹¹ Iki, ngaxakedenne, e ba tunnaxɔɔn ma, bayo Alatala e tan nan sugandixi alogo e xa ti a yetagi a wanla ra, e findi a walikene ra, e yi wusulanne gan a xa."

¹² Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxuni itoe yi fa:

Kehati xabilani:

Amasayi a diin Maxati nun Asari a diin Yoweli.

Merari xabilani:

Abidi a diin Kisu nun Yehaleleli a diina Asari.

Gerisɔn xabilani:

Simaa diin Yowa nun Yowaa diina Eden.

¹³ Elisafan xabilani:

Simiri nun Yeyiyeli.

Asafi xabilani:

Sakari nun Matani.

¹⁴ Heman xabilani:

Yexiyeli nun Simeyi.

Yedutun xabilani:

Semaya nun Yusiyeli.

¹⁵ E yi e bɔnsɔnna muxune birin malan. E yelin xanbini e rasaripanɔe, e fa Alatala Batu Banxin nasaripan alo mangana e yamarixi kii naxan yi, e nun Alatala a falaxi kii naxan yi. ¹⁶ Saraxaraline yi so Alatalaa yire saripanxini a rasaripandeni. E se xɔsixin naxanye birin li Alatala Batu Banxini, e yi ne birin namini, Lewi bɔnsɔn-

na muxune yi se xɔsixine tongo e sa e woli Kedirɔn lanbanni. ¹⁷ E Alatala Batu Banxin nasarijan fɔlɔ kike singen xi singe lɔxɔn nin. Xi solomasexede lɔxɔni, e yi so Alatala Batu Banxin so deen palaan ma, e mɔn yi xi solomasexɛ wali kɛ a rasarijandeni. E yi yelin kike singen xi fu nun senninden ma.

¹⁸ Na xanbi ra, e mɔn yi siga Manga Xesekiya konni, e yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata Alatala Batu Banxin birin nasarijan e nun saraxa ganden nun a seene birin e nun buru rasarijanxin sama tabanla naxan fari e nun a seene birin. ¹⁹ Manga Axasi seen naxanye birin naxɔsi a tinxintareyani a mangayaan waxatini, nxu bata ne birin nasarijan, nxu yi e sa Alatala yetagi."

Xesekiya mɔn yi saraxane ba

²⁰ Manga Xesekiya yi keli xɔxɔn, a yi taan kuntigine malan, e siga Alatala Batu Banxini. ²¹ E yi siga tura solofere nun konton solofere nun yɛxɛɛ dii solofere nun kɔtɔ solofere ra mangana denbayaan nun yire sarijanxin nun Yuda kaane yulubi xafarin na alogo e xa rasarijan. Mangan yi a fala saraxaraline xa, Haruna yixetɛne, a e xa e ba saraxan na Alatalaa saraxa ganden fari. ²² Saraxaraline yi ningene kɛ raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. E mɔn yi kontonne kɛ raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. Na xanbi ra, e yi yɛxɛɛ diine kɛ raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. ²³ E mɔn yi siga kɔtɔ kɛ raxaba daxine ra yulubi xafari seen na mangan nun yamaan birin yetagi, ne yi e yiine sa e ma. ²⁴ Nayi, saraxaraline yi kɔtɔne kɛ raxaba, e yi e wunla lɔxɔn saraxa ganden ma alogo Isirayila kaane birin yulubine xa xafari. Mangan nan na saraxa sifa firinne yamarin fi alogo yamaan birin yulubin xa xafari. ²⁵ Mangan yi Lewi bɔnɔnɔnna muxune lu Alatala Batu Banxini, karijanne nun kondenne nun bɔlɔnne yi suxi naxanye yii alo Dawuda nun mangana fetoon Gadi nun Nabi Natan a yamari kii naxan yi, bayo Alatalaa yamarin nan yi a ra, a nabine naxan nali muxune ma. ²⁶ Lewi bɔnɔnɔnna muxune yi ti, Dawudaa maxaseene suxi e yii. Saraxaraline fan yi na, xɔtane suxi e yii. ²⁷ Manga Xesekiya yi a fala, a e xa saraxa gan daxin ba saraxa ganden fari. E nema yi saraxan gan fɔlɛ waxatin naxan yi, e yi betin ba Alatala xa xɔta xuiin nun Isirayila manga Dawudaa maxaseene ra. ²⁸ Yamaan birin yi e xinbi sin, e lu betin bɛ, e xɔtaan fema han saraxa gan daxin birin yi yelin ganɲɛ. ²⁹ E to yelin saraxa gan daxin bɛ, mangan nun a yamaan naxan birin yi a fɔxɔ ra, e birin yi e xinbi sin, e yi Ala tantun. ³⁰ Na xanbi ra, Manga Xesekiya nun a kuntigine yi Lewi bɔnɔnɔnna muxune yamari a e xa Alatala tantun Dawudaa beti xuine nun fetona Asafi a beti xuine ra. E yi betin ba sewani, e yi e xinbi sin, e Alatala tantun.

³¹ Manga Xesekiya yi a fala, a naxa, "Bayo iki ɛ bata dentɛɛ Alatala xa, ɛ fa ɛ saraxane nun barika bira saraxane ra Alatala Batu Banxini." Yamaan yi fa e saraxane nun barika bira saraxane ra, e nun muxu bɔɲɛ fajine birin yi fa saraxa gan daxine ra. ³² Yamaan fa saraxa gan daxin naxanye ra, ne yaten yi siga han ningɛ tonge solofere e nun yɛxɛɛ dii kɛmɛ firin e nun

konton kɛmɛ, ne birin saraxa gan daxine Alatala xa.

³³ E mɔn yi ningɛ kɛmɛ sennin e nun kontonne nun kɔtɔ wuli saxan ba saraxa gbetene ra. ³⁴ Koni saraxaraline mi yi wuya, e mi yi nɛ saraxa gan daxine birin bude. Nanara, e ngaxakedenne Lewi bɔnɔnɔnɔni, ne yi fa e mali han wanla yi jan, han saraxaraliin bonne yi rasarijan. E ngaxakedenne Lewi bɔnɔnɔnɔni, ne yi kataxi e rasarijan feen nan na dangu saraxaraline ra.

³⁵ Saraxa gan daxin yi wuya, sa bɔɲɛ xunbeli saraxane turene fari, e nun minse saraxane nun saraxa gan daxine.

Alatala Batu Banxin nasarijan na kii nin. ³⁶ Ala bata yi naxan birin yitɔn yamana fe ra, Manga Xesekiya nun yamaan birin yi sewa na ra, amasɔtɔ na feene liga nen mafuren.

Xesekiya yi sanla raba

30 Manga Xesekiya yi xɛrane rasiga Yuda yamanan yiren birin yi. A mɔn yi bataxine seɛ Efirami nun Manase kaane ma, alogo e xa fa Alatala Batu Banxini Yerusalɛn yi, e fa Alatala tantun, Isirayilaa Ala, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † rabadeni. ² Mangan nun a kuntigine nun yamaan birin bata yi lan a ma Yerusalɛn yi a e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba ɲɛn kike firinden ma. ³ Bayo saraxarali wuyaxi mi yi sarijanxi na waxatini, yamaan mɔn munma yi malan Yerusalɛn yi singen, e mi yi nɛ na sanla rabe singen. ⁴ Bayo mangan nun yamaan lanma feen nan yi a ra, ⁵ e yi a ragidi, a xa rali Isirayila birin ma, keli Beriseba taan ma han Dan yamanani alogo muxune xa fa Yerusalɛn yi, e fa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba menni Alatala xa, Isirayilaa Ala. Amasɔtɔ yamaan mi yi fa na sanla raba ma e bode xɔn alo a yi seɛxi kii naxan yi. ⁶ Xɛrane yi siga mangan nun a kuntigine bataxine ra Isirayila nun Yuda yamanan yiren birin yi, alo mangana a yamarixi kii naxan yi. E naxa, "ɛ tan Isirayila kaane, ɛ xɛtɛ Alatala ma, Iburahimaa Ala, Isiyagaa Ala, Isirayilaa Ala alogo a mɔn xa xɛtɛ ɛ ma, ɛ tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi ɛ nii ra, ɛ tan naxanye tangaxi Asiriya mangane ma. ⁷ E nama lu alo ɛ fafane, alo ɛ ngaxakedenne, naxanye mi yi tinxinxi Alatala yɛɛ ra yi, e benbane Ala, naxan e ba gbalon dɛ alo ɛ a toma kii naxan yi. ⁸ Nayi, ɛ nama tuli maxɔdɔxɔ ayi alo ɛ benbane. ɛ fa Alatala ma, ɛ fa a yire sarijanxini, a denaxan nasarijanxin han habadan, ɛ wali Alatala xa, ɛ Ala, alogo a xɔlɔ gbeen xa xɛtɛ ɛ fɔxɔ ra. ⁹ Xa ɛ fa Alatala ma, muxun naxanye ɛ ngaxakedenne suxu konyiyani, ne kininkininma nen e ma, e mɔn yi xɛtɛ yamanani ito yi. Alatala hinan, ɛ Ala, a fan, a mi a yetagin luxunma ɛ ma, xa ɛ xɛtɛ a ma." ¹⁰ Xɛrane yi siga taane yi Efirami yamanan nun Manase yamanani han Sabulon yamanani. Koni, muxune yi lu e mageɛ. ¹¹ Koni, Aseri bɔnɔnɔnna muxuna ndee nun Manase bɔnɔnɔnna muxuna ndee nun Sabulon bɔnɔnɔn-

† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui.

na muxuna ndee yi e yete magodo Ala xa, e tin sigē Yerusalēn yi. ¹² Ala yi muxune bōḡen masara Yuda fan yi, e mangan nun a kuntigine yamarin suxu, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹³ Yama gbeen yi fa Yerusalēn yi Buru Tetaren Sanla † rabadeni kike firindeni. Yamaan yi gbo han! ¹⁴ Suxure batuden naxanye yi Yerusalēn yi, e yi ne birin kala e nun e wusulan gandene, e yi ne woli Kedirōn lanbanni. ¹⁵ Nēen kike firinden xi fu nun naaninde lōxōni, e yi xuruseene kōe raxaba Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla fe ra. Nayi, Lewi bōḡōnna muxune nun saraxaraline yi yagi han, e yi e yete dentēge Ala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala Batu Banxini. ¹⁶ Birin yi a wali suxu alo e yi lan kii naxan yi, fata Alaa walikēen Musaa sariyan na. Xuruseen naxanye ba saraxan na, Lewine yi lu ne wunla soē saraxaraline yii, e yi lu a xuyē saraxa ganden ma. ¹⁷ Muxu wuyaxi mi yi sarijanxi yamaan yē, e mi nōe saraxane bē Alatala xa. Nayi, Lewine yi lu xuruseene kōe raxabē e xa Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla fe ra. ¹⁸ Muxu wuyaxi yi na, Efirami kaane nun Manase kaane nun Isakari kaane nun Sabulon kaane yē naxanye mi yi sarijanxi. Anu, e Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla saraxa subene don nēn, e sariyan kala na nan xōn. Na ma, Xesekiya yi duba e xa, a naxa, "Alatala naxan fan, na xa dīna e yulubin ma. ¹⁹ Ala xa dīna muxune birin ma naxanye Alatala, e benbane Ala fenxi e bōḡen ma feu, hali e mi yi sarijanxi." ²⁰ Alatala yi Xesekiya xuiin name, a yi dīna yamaan ma. ²¹ Nayi, Isirayila kaan naxanye yi Yerusalēn yi, ne yi Buru Tetaren Sanla raba sewa gbeeni xi solofere. Lewi bōḡōnna muxune nun saraxaraline yi lu Alatala tantunḡe e senben birin na e maxaseene ra. ²² Xesekiya yi Lewine wali fapi xōntōnna ti, naxanye yi walima Alatala xa ki fapi. E saraxa subene don xi solofere, naxanye yi baxi bōḡe xunbeli saraxane ra, e yi Alatala tantun, e benbane Ala.

²³ Yamaan birin mōn yi lan a ma, a e xa xi solofere sa sali lōxōne fari, e mōn yi sanla raba sewani xi solofere, ²⁴ bayo Yuda mangan Xesekiya bata yi binye gbeen fi yamaan ma, a yi e fanda tura wuli keden na e nun xuruse wuli solofere. Kuntigine fan bata yi tura wuli keden nun xuruse wuli fu ba sa mangan gbeene fari. Saraxarali wuyaxi bata yi rasarijan. ²⁵ Yuda kaane nun saraxaraline nun Lewine nun Isirayila kaan naxanye yi kelixi yire gbete ye yi e nun xōḡen naxanye yi dōxi Isirayila kaane nun Yuda kaane yē, ne birin yi lu sēwani e bode xōn ma. ²⁶ Sewa gbeen yi lu Yerusalēn kaane yi. Xabu Isirayila Manga Dawudaa dii xēmen Sulemani waxatini, na xōḡōn munma yi liga Yerusalēn yi singen. ²⁷ Saraxaraline nun Lewine yi keli, e duba yamaan xa, e Ala maxandi, Ala yi e xuiin mē a konni ariyanna yi.

Xesekiya yi Ala Batu Banxin wanli tōn

31 Na danguxina, muxun naxanye birin yi Isirayila yi, ne birin yi siga Yuda taane yi, e yi kide gēmene kala, e yi Asera kide gbindonne rabira. E yi

† BURU TETAREN SANLA:Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xōryaan 12.15 kui.

taan kidene kala, e nun e suxure saraxa gandene Yuda yamanan birin yi e nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bōḡōnne yamanane yi. Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi siga e konni.

² Xesekiya yi saraxaraline nun Lewi bōḡōnna muxune yitaxun, a yi birin ti a wali ra. E tan nan yi saraxa gan daxine nun bōḡe xunbeli saraxane bama. E tan nan mōn yi findixi Alatalaa walikene ra, e yi Alatala tantunma, e yi betine ba Alatala xa a banxin so dēen na. ³ Mangan yi a sōḡō sena ndee ba saraxa gan daxine ra, saraxan naxanye yi ganma xōḡōnna nun jinbanna ra e nun Matabu Lōxōne nun kike nēnen nun sali lōxōne ma, alo a sēbexi kii naxan yi Alatalaa sariyani. ⁴ Xesekiya yi a fala Yerusalēn kaane xa a e xa fa seene mudun na saraxaraline nun Lewine xa, alogo e xa Alatalaa sariyan nabatu a kiin ma. ⁵ Na falan mē yiren birin yi waxatin naxan yi, Isirayila kaane birin yi e murutu xabaxi singene nun manpa bogi singene nun ture baxi singene nun kumi ture singene nun sansi singene nun e yaganne birin so fōl saraxaraline nun Lewine yii. ⁶ Na kiini, Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi dōxi Yuda taane yi, ne fan yi lu fē e xuruse xurin nun a xungbene yaganne ra e xōn, e nun e se sarijanxine yaganna naxanye yi dentēge xi Alatala xa, e Ala, e yi se wuyaxi malan. ⁷ E yi se wuyaxi malan fōl nēen kike saxandeni, e yi yelin nēen kike solofereden ma. ⁸ Xesekiya nun a kuntigine yi fa na seene matodeni, e yi Alatala tantun, e yi duba a yamaan xa, Isirayila kaane. ⁹ Xesekiya yi saraxaraline nun Lewine maxōdin na seene fe ra. ¹⁰ Nayi, saraxaraline kuntigina Asari, Sadōki bōḡōnna, na yi a yabi, a naxa, "Xabu nxu fa fōl seene ra Alatala Batu Banxini, nxu donseen sōḡō nēn nxu lugo, nxu yi a dōnxen gbegbe lu, amasōḡō Alatala duba nēn a yamaan xa, a dōnxen naxanye luxi ne nan itoe ra."

¹¹ Xesekiya yi yamarin fi a e xa donse ramaradene rafala Alatala Batu Banxini. Nayi, e yi donse ramaradene rafala. ¹² E yi fa na finmaseene nun yaganne nun se sarijanxine birin na menni. Lewi bōḡōnna muxuna nde yi na naxan yi xili Konani, e yi finmaseene taxu na ra, e yi a ngaxakedenna Simeyi fan findi a bundōxōn na. ¹³ Xēmen naxanye yi xili Yexiyeli nun Asasiya nun Naxati nun Asaheli nun Yerimoti nun Yosabadi nun Eliyeli nun Yisimaki nun Maxati nun Benaya, ne nan yi yamaan xunmatone ra Konani nun a xunyen Simeyi bun ma alo Manga Xesekiya nun saraxarali Asari a yamari kii naxan yi. Asari yi findi Ala Batu Banxin kuntigi gbeen na. ¹⁴ Yiminaa dii xēmen Kore, Lewi bōḡōnna muxun naxan yi Sogeteden dēen kantanma, a tan nan yi nēnige ma saraxane rasuxuma naxanye yi fima Ala ma. A mōn yi yaganne yitaxunma Alatala Batu Banxini e nun se sarijanxi gbete ye. ¹⁵ Saraxaralini itoe yi dōxi saraxarali taan †† naxanye yi, ne yi a mali: Eden nun Menayamin nun Yosuwe nun Semaya nun Amari nun Sekani. E yi seene yitaxun mēne yi e ngaxakedenne ra, fonna nun dii nōḡōna alo a yi lan kii naxan yi, ¹⁶ fōl dii xēmene ma naxanye xili sēbexi e bōḡōn kedin

†† SARAXARALINE TAANEFE sēbexi Yosuwe 21.1-45 kui.

ma fɔlɔ e ɲɛ saxanna ma, e nun naxanye birin yi soma Alatala Batu Banxini lɔxɔ yo lɔxɔ e wanla ra alo a yi yamarixi kii naxan yi fata e yeɓa kiin na. ¹⁷ Saraxaraline xinle yi seɓexi e bɔnsɔn kedin kui fata e denbayane ra, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fɔlɔ e ɲɛ mɔxɔɲen ma, alo e yi yamarixi wanla de kii naxan yi fata e yeɓa kiin na, ¹⁸ e nun e denbayane birin xinle yi seɓexi e bɔnsɔn kedin kui, e ɲaxanle nun e dii xemene nun e dii temene nun e muxune birin, bayo e tan bata yi rasarijan Alaa wanla ra. ¹⁹ Haruna yixetene, saraxaralina ndee yi dɔxi banxidene ra saraxarali taane rabilinne yi. Muxuna ndee yi sugandixi taane birin yi alogo e xa donseene xali e xa e nun Lewi bɔnsɔnna xemene birin naxanye xinle yi seɓexi e bɔnsɔn kedin kui.

²⁰ Xesekiya na nan liga Yuda taane birin yi, a fe faɲin liga tinxinna nun lannayani Alatala yee ra yi, a Ala. ²¹ A wali wuyaxi ke nen Ala Batu Banxina fe yi, a yi Alaa sariyan nun a yamarin suxu a faɲin na. A yi Ala fen a bɔɲen ma feu, a yi sabati.

Asiriya Mangan yi a kɔnkɔ e ma

32 Xesekiyaa lannaya wanle dangu xanbini, Asiriya mangan Senakeribi yi so Yuda yi, a yi taa makan-tanxine yenge, a yi a ragidi a xa e findi a gbeen na.

² Manga Xesekiya to a to Senakeribi bata fa Yerusalen yengedeni, ³ Xesekiya nun a kuntigine nun sofane yi lan a ma a e xa taa xanbi ra tigrine birin dutun. ⁴ Yamaan yi e malan, e yi tigrine birin dutun taa xanbin na, e nun ige dangudena nde bɔxɔn bun ma. E yi a fala, e naxa, "Asiriya kaane nama ige yo li be." ⁵ Xesekiya yi a wekile, a yi taan yinna yire kalaxine ti, a mɔn yi sangasone ti yinna xuntagi, a mɔn yi yin gbete ti a fari ma. A yi Milo gbingbinna rafala Dawudaa Taani. A yi yenge so wuyaxi nun ye masansan wure lefa wuyaxi sɔɔ a ganla xa. ⁶ A yi sofa kuntigine dɔxɔ yamaan xun na. A muxune birin malan taan yama malandeni taan so deen na. A yi a fala e xa, a naxa, ⁷ "E wekile, e senbe so! E nama kuisan, e nama gaxu Asiriya kaane mangan yee ra e nun yamaan naxan a fɔxɔ ra amasɔɔ senben naxan en tan na, na gbo a gbeen xa. ⁸ Adamadi senben nan a tan na, anu Alatala nan en tan fɔxɔ ra, en ma Ala, naxan en malima en ma yengene yi." Yamaan yi Yuda mangan Xesekiya a falane suxu. ⁹ Na danguxina, Asiriya mangan Senakeribi nun a ganla birin yi siga Lakisi taan xili ma. Na waxatini, Senakeribi yi sofa kuntigina ndee rasiga Yerusalen yi. A yi xeraan nasiga Yuda mangan Xesekiya ma, e nun Yuda kaane birin Yerusalen yi, a naxa, ¹⁰ "Asiriya mangan Senakeribi ito nan falaxi, a naxa, 'E yigi saxi nanse yi, naxan a ligaxi e mɔn dɔxi Yerusalen yi yengen tagi?' ¹¹ Xesekiya xa mi e radinma ba alogo kamen nun ige xɔnla xa e faxa, a nɛma a fale, a naxa, "Alatala, en ma Ala en natange Asiriya mangan ma ba?" ¹² Xesekiya nan i ya Alaa saraxa gandene nun a kidene kalaxi, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, "E xinbi sinma saraxa ganden keden peen nan yetagi, e yi saraxane gan menni." ¹³ E mi a kolon ba, nxu naxan liga muxune nun yamanan bonne ra, n tan nun n benbane? Na

siyane alane nɔ nen e yamanan muxune xunbe ba?

¹⁴ Awa, n benbane yamanan naxanye kala, yamanan mundun ma ala a rakisi? Nayi, e Ala nɛe e rakise ba?

¹⁵ Na ma, Manga Xesekiya nama e mayenden, a yi e radin na kiini. E nama e yigi sa a yi, bayo siya yo ala hanma yamana yo ala mi nɔxi a yamaan natange n benbane ma. Nayi, e alane fan mi nɛe e be n fan yii mume!"

Senakeribi yi Ala rayelefu

Mangane Firinden 19.8-13 nun Esayi 37.8-13

¹⁶ Na xanbi ra, Asiriya mangan mɔn yi fala ɲaxin ti Marigina Alatala ma, e nun a walikeen Xesekiya.

¹⁷ Asiriya mangan yeteen bata yi Alatala, Isirayilaa Ala konbi kedin seɓe nun, a naxa, "Siyaan bonne alane mi nɔxi e yamanan muxune ratange n ma kii naxan yi, Xesekiyaa Ala fan mi nɛe a yamaan natange n ma na kii nin." ¹⁸ A yi falan ti a xuini texin na Heburu xuini, alogo Yerusalen yamaan naxan yi yinna xuntagi, a xa gaxun naso ne yi, a yi nɔ taan finde a gbeen na. ¹⁹ E lu falan tiye Yerusalen Ala ma alo e yi falan tima siya gbetene ala rafalaxine nan ma bɔxɔ xɔnna fari.

Ala yi Asiriya mangan nɔ

Mangane Firinden 19.35-37 nun Esayi 37.36-38

²⁰ Nayi, Manga Xesekiya nun Nabi Esayi, Amɔsi a dii xemen yi e xuiin namini fɔlɔ Ala ma lan feni ito ma.

²¹ Na ma, Alatala yi malekana nde xe naxan sa Asiriya mangana sofa kendene birin naxɔri a gali dɔxɔdeni, e nun mangane nun kuntigi gbeene. Nayi, mangan yagixin yi xete a yamanani. A sa so a gbee ala batu banxini, a dii xemene yi sa a faxa menni. ²² Alatala Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane rakisi na kii nin Asiriya manga Senakeribi senben ma, a mɔn yi e ratanga e rabilinna siyane birin ma. ²³ Muxu wuyaxi yi fa saraxane ra Alatala xɔn Yerusalen yi, e nun kise faɲine Yuda mangan Xesekiya xa. Xabu na lɔxɔni, siyane birin yi a binya.

Xesekiyaa mangayaan xunsona

²⁴ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. A yi Alatala maxandi, Ala yi a yabi, a yi kabanako feen liga alogo a xa a kolon a kendeɲaan sɔɔma nen. ²⁵ Koni Xesekiya mi findi wali faɲi kolon na, a yi waso ayi a bɔɲeni. Ala yi xɔlɔ a ma, e nun Yuda nun Yerusalen. ²⁶ Nayi, Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane birin yi e xun xete Alatala ma. Na ma, Alatalaa xɔlɔn mi fa e li Xesekiyaa si-imagani.

²⁷ Manga Xesekiya yi nafunla nun binye gbeen sɔɔ. A yi gbeti fixen nun xemaan nun bɔxɔ bun nafunle nun latikɔnɔnne nun ye masansan wure lefane nun se faɲine birin namaradene rafala. ²⁸ A yi murutun nun manpaan nun ture ramaradene rafala, e nun xuruseen sifan birin namaradene. ²⁹ A yi taana ndee ti, Ala yi xuruse wuyaxi fi a ma e nun nafulu gbegbe. ³⁰ Manga Xesekiya nan Gihon tigi ige kiraan masara, a yi a xun ti Dawudaa Taan sogegododen binni. Xesekiya nɔ sɔɔ

nen a feene birin ma. ³¹ Koni, לַכְּנַנְיָא nde Babilon mangane to xerane rasiga a ma xibaru fendeni lan ka-banako feen ma naxan danguxi a yamanani, Ala yi a lu a yete yii a mato xinla ma alogo a xa a boje yi feene birin kolon.

³² Manga Xesekiya kewali donxene, a tinxinyaan naxan liga, ne sebexi Amosi a dii xemen Nabi Esayi a kedin kui lan a fe toxine ma alo xiyena, naxan sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui. ³³ Manga Xesekiya yi faxesa. Dawuda yixetene gaburun denaxan yitoxi muxu gbeene xa, e yi sa a maluxun menni. Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi fa a saya xontonden. A dii xemen Manase yi findi mangan na a tawoni.

Manase, Yuda Mangana

Mangane Firinden 21.1-18

33 Manase findi mangan na a jee fu nun firinna nan ma, a yi jee tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalen yi. ² Naxan naxu Alatala yee ra yi, Manase yi na liga. Alatala siyaan naxan kedi Isirayila yamaan yee ra, a yi so ne fe xosixine yi.

³ A fafe Xesekiya taan kiden naxanye kala, a tan mon yi ne rafala. A yi saraxa ganden nafala Baali xa, a mon yi Asera kide gbindonne bitin, a yi a xinbi sin sarene birin xa, a yi e batu. ⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala bata a fala denaxan ma, a naxa, "N xinla luma nen Yerusalen yi habadan." ⁵ A yi sarene kidene ti Alatala Batu Banxin yin firinne kui. ⁶ A yi a diine ba saraxa gan daxin na Hinon lanbanni suxurene xa. A yi so yimato feene nun woyimeyaan nun kera feene yi. A yi muxune maxodin naxanye falan tima barinne ra. A yi fe xosixi gbegebe liga Alatala yee ra yi, a yi a raxox. ⁷ A yi sa a suxure rafalaxi sawurana nde doko Ala Batu Banxini. Anu, Ala a fala nen Dawuda xa e nun a dii xemen Sulemani, a naxa, "N xinla luma n batu banxini ito nin habadan e nun Yerusalen, n denaxan sugandixi Isirayila bontonne birin ye. ⁸ Xa Isirayila kaane n ma yamarine birin suxu, n naxan soxi e benbane yii fata Musa ra, n mi tinje mume e yi kedi yamanani ito yi."

⁹ Koni, Manase yi a liga Yuda kaane nun Yerusalen kaane yi yulubin tongo. E yi fe xosixine liga dangu siyane ra Alatala naxanye halagi Isirayila bun. ¹⁰ Alatala yi falan ti Manase nun a yamaan xa, koni e mi e tuli mati a ra.

¹¹ Nayi, Alatala yi Asiriya yamanan mangana gali kuntigine rafa e xili ma, e yi Manase suxu, e karafen bira a ma, e yi a xidi sula yoxoxonna ra, e siga a ra Babilon yi. ¹² A tawoni, a yi Alatala maxandi, a Ala, a yi a yete magodo a benbane Ala xa. ¹³ A yi a mafan, Alatala yi a maxandi xuiin nasuxu. A yi a maxandin yabi, a mon yi xete a ra Yerusalen yi a mangayani. Nayi, Manase yi a kolon a Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na danguxina, Manga Manase mon yi Dawudaa Taan nabilin yinna yirena nde ti, a yi a mate ayi, keli Gihon tigin ma lanbanni, siga sogegododen binni han taan so deen naxan xili Yexe Dena, a yi Ofeli geyaan

nabilin. A mon yi sofa kuntigine doko Yuda taa makan-tanxine birin yi.

¹⁵ A yi xaje suxurene nun sawurane ba Alatala Batu Banxini, a yi ne birin kala. A bata yi suxure saraxa ganden naxanye rafala geyaan fari, Alatala Batu Banxin yi denaxan yi e nun Yerusalen yi, a yi ne birin kala. A yi e woli taan fari ma. ¹⁶ A mon yi saraxa ganden nafala Alatala xa, a yi boje xunbeli saraxane nun barika bira saraxane ba. A yi a fala Yuda kaane xa a e xa bira Alatala doko ra, Isirayilaa Ala. ¹⁷ Yamaan mon yi saraxane bama taan kidene yi, koni e yi e bama Alatala nan tun xa, e Ala.

¹⁸ Manase kewali donxene, a Ala maxandina, e nun nabiin naxanye yi falan tima a xa Alatala Isirayilaa Ala xinli, ne birin sebexi Isirayila mangane kedine kui. ¹⁹ A Ala maxandina, e nun Ala a yabi kii naxan yi, a tinxintareyaan nun a yulubina, taan kidene a naxanye ti, e nun a Asera kide gbindonna naxanye bitin, e nun a suxure sawuran naxanye ti benun a xa a yete magodo, ne birin sebexi Hosayi a taruxu kedine kui. ²⁰ Manase yi faxesa, e yi a maluxun a konni. A dii xemen Amon yi findi mangan na a tawoni.

Amon, Yuda Mangana

Mangane Firinden 21.19-26

²¹ Amon findi mangan na a jee xoxoxen nun firinden nan ma, a yi jee firin ti mangayani Yerusalen yi. ²² Naxan naxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Manase a liga kii naxan yi. Amon yi saraxane bama suxurene birin xa, a fafe naxanye rafala, a yi ne batu. ²³ Koni, a mi a yete magodo Alatala xa alo a fafe Manase a liga kii naxan yi, bayo Amon findi nen yulubi kan gbeen na. ²⁴ A walikene yi yanfan so a ma, e sa a faxesa a banxini.

²⁵ Koni naxanye birin yanfan so Manga Amon ma, yamanan muxune yi ne birin faxesa, yamanan muxune yi a dii xemen Yosiyi doko a tawoni mangayani.

Yosiyi, Yuda Mangana

Mangane Firinden 22.1-2

34 Yosiyi findi mangan na a jee solomasexeden nan ma, a yi jee tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalen yi. ² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, a yi a benba Dawuda xonna tongo. A lu tinxinyaan kiraan xon.

³ A mangayaan jee solomasexedeni, hali a mon to yi xurun, a lu nen a benba Dawudaa Ala batue. A jee fu nun firinna, a yi taan kidene kala foko Yuda nun Yerusalen yi, e nun Asera kide gbindonne nun wure raxulunxi sawurane. ⁴ A yi Baali saraxa gandene kala. Wusulan ganden naxanye yi tixi e fari, a yi ne fan kala, a yi Asera kide gbindonne raxori, e nun suxure sawurane. A ne birin findi dungi dungine ra, a ne raxuya ayi muxune gaburune fari naxanye saraxane ba e xa. ⁵ A yi kide ki muxune xonne gan e suxure saraxa ganden fari. A Yuda nun Yerusalen rasaripan na kii nin. ⁶ A mon yi siga Manase yamanani e nun Eframi bontonna nun Simeyon bontonna nun Nafatali bontonna e nun bokon naxanye yi e rabilinxi. ⁷ A yi suxure saraxa gandene

nun Asera kide gbindonne kala mēne yi, a yi suxurene findi burunburunna ra, a yi wusulan gandene birin kala Isirayila yi. Na xanbi ra, a mōn yi xetε Yerusalen yi.

Saraxaraline yi sariya kedin to

Mangane Firinden 22.3-10

⁸Yosiyaa mangayaan nεε fu nun solomasεxedeni, a yi muxuni itoe rasiga yamanan nun Ala Batu Banxin nasarijandeni: Asaliyaa dii xemen Safan nun taa mangan Maaseya nun Yehowaxasi a dii xemen Yowa, mangana yenla, e xa sa Alatala Batu Banxini tōn, mangana Ala. ⁹E sa saraxarali kuntigin Xiliki li a konni. Yamaan fa gbetin naxan na Ala Batu Banxini e nun Lewine kantantinne gbetin naxan malan Efirami nun Manase nun Isirayila yamaan muxu dōnxen naxanye luxi e nii ra, e nun Yuda nun Bunyamin bōnsōnne, e yi ne so a yii. E yi xetε Yerusalen yi. ¹⁰Naxanye yi findixi Alatala Batu Banxini tōn feen yeeratine ra, a na gbetin so ne yii. Ne yi a so walikene yii e saranna ra, naxanye yi walima Alatala Batu Banxini. ¹¹Ne yi na gbetin so gemε masonle nun kamuderene yii alogo e xa gemene nun xalanbene sara banxine xa Yuda mangane naxanye rabεjin, e kala. ¹²Na walikene yi wanla kε tinxinni. Lewi bōnsōnna muxune Yaxati nun Abadi Kehati xabilani, ne yi e xun na e nun Merari nun Sakari Mesulan xabilani. Na Lewine birin yi fatan maxaseen maxε. ¹³E tan nan yi goron maxanle xunna e nun walikene xunmatone a ra walidene birin yi. Sebεli tiin nan yi Lewi muxuna ndee ra e nun taruxu sebene nun kantan tiine.

¹⁴Yamaan fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, e yi na tongoma waxatin naxan yi, saraxaraliin Xiliki yi Alatalaa sariya kedin to a naxan so Musa yii. ¹⁵Nayi, Xiliki yi a fala sebεli tiin Safan xa, a naxa, "N bata sariya kedin to Alatala Batu Banxini." Xiliki yi sariya kedin so Safan yii. ¹⁶Safan yi siga a ra Manga Yosiyaa konni, Safan yi a fala a xa, a naxa, "I nxu ti wanla naxan na, nxu bata na birin kε." ¹⁷Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, e bata na tongo e yi a so wali kuntigine yii." ¹⁸Sebεli tiin Safan yi sa ne birin yeβa mangan xa, a naxa, "Saraxaraliin Xiliki sariya kedin so nen n yii." Na xanbi ra, Safan yi a xaran mangan yetagi. ¹⁹Mangan to sariya falane mε na kedin kui, a yi a domani bō a ma. ²⁰Mangan yi yamarin so Xiliki yii e nun Safan ma dii xemena Axikan nun Mike a dii xemena Abadon nun sebεli tiin Safan nun mangana walikena Asaya, a naxa, ²¹"E sa Alatala maxōdin n xa, e nun muxun naxanye luxi Yuda nun Isirayila yi lan kedi toxini ito a fe ma, bayo Alatalaa xōlōn gbo en xili ma, amasōt en benbane mi Alatalaa falan suxu mume alo a sebεxi kii naxan yi kedini ito kui." ²²Xiliki nun mangana muxu sugandixine yi siga nabi naxanla Xuluda fema. Xasara naxan yi dugine kantanma, na mamandenna Salun ma naxanla, Tokehati a dii xemena. Na naxanla yi dōxi Yerusalen Taa Neneni. E yi e lanma xuiin fala a xa. ²³A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: E sa a fala ε xε muxun xa, ²⁴ε naxa,

'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tōxōn nafama nen yireni ito nun a muxune xili ma, alo danga feene sebεxi kii naxan yi kedini ito kui naxan xaranxi Yuda mangan yetagi. ²⁵Bayo, e bata e xun xanbi so n yi, e yi saraxane nun wusulanne gan suxurene xa alogo e xa n naxōlō e kewanle xōn. Nayi, n ma xōlōn gbo taani ito xili ma, a mi naxnε mume!" ²⁶ε mōn xa a fala Yuda mangan xa, naxan ε xexi Alatala maxōdindeni, Isirayilaa Ala, a Alatala ito nan falaxi lan falane ma ε naxanye mexi, a naxa, ²⁷'Bayo i bata gaxu, i yi i yetε magodo Ala xa, i to falani itoe mε naxanye ti yireni ito nun a muxune xili ma, i yi xetε n ma, bayo i bata i ya dugine yibō i ma, i yi wuga n yetagi, n bata a mε. Alatalaa falan ni i ra. ²⁸N ni i rasuxuma nen i benbane fema, i rasenema nen bōxε xunbenli i gaburun na, bayo i tan mi na tōxōne toma n naxanye rafama yamanani ito nun a muxune xili ma waxati famatōne yi." E yi sa na yabin nali mangan ma.

Ala batu ki fajina Yosiyaa xōn

Mangane Firinden 23.1-3

²⁹Manga Yosiyaa yi Yuda nun Yerusalen fonne birin malan. ³⁰Na xanbi ra, mangan yi siga Alatala Batu Banxini, Yuda kaane nun Yerusalen kaane nun saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune nun yamaan birin biraxi a fōxō ra, muxudin nun muxu gbeena. Alaa layirin kedin naxan to Alatala Batu Banxini, a yi na kui feen xaran birin tuli matixin na. ³¹Mangan yi ti a tideni Alatala yetagi, a yi layirin tongo Alatala xa, a xa a yamarine nun a sariyane nun a tōnne suxu a bōxεn nun a niin birin yi, alo a sebεxi layiri kedin kui kii naxan yi. ³²A yi Bunyamin bōnsōnna muxune nun Yerusalen kaane birin naso na layirin bun. Yerusalen kaane yi na layirin suxu alo Ala a yamarixi kii naxan yi, e benbane Ala. ³³Yosiyaa yi danna sa fe naxine birin na naxanye sa kelixi yamana gbetene yi, naxanye yi findixi Isirayila kaane gbeene ra. A yi muxune birin karahan Isirayila yi a e xa Alatala batu, e Ala. A lu nen Alatala, e benbane Ala fōxō ra a dunuβa yi gidin birin yi.

Yosiyaa yi sanla raba

Mangane Firinden 23.21-23

35 Yosiyaa yi Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla † raba Alatala xa Yerusalen yi nεen kike singen xi fu nun naaninde lōxōni, e yi Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla saraxa subene kōε raxaba. ²Yosiyaa mōn yi saraxaraline ti e wanla ra, a yi e sōβε so Alatala Batu Banxin wanla dexunni. ³A yi a fala Lewi bōnsōnna muxune xa, naxanye yi Isirayila birin naxaranma, naxanye yi rasarijanxi Alatalaa wanla dexunni, a naxa, "E sa Layiri Kankiraan dōxō Alatala Batu Banxini Isirayila Manga Dawudaa dii xemen Sulemani naxan tixi. E mi fa a maxalima e tungunne ma iki. Nayi, ε wali Alatala ε Ala xa e nun Isirayila, a yamana. ⁴E yi ε yitaxun denbaya

† HALAGI TIIN DANGU LōXōN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōxōyaa 12.1-13 kui.

yēen nun wali xundē yēen ma, alo Isirayila manga Dawuda a sebexi kii naxan yi, e nun a dii xemen Sulemani. ⁵ E birin xa sa ti yire saripnanxini, e yeba yamaan bōnsōnne yēen ma. ⁶ E Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla saraxa yexēē diine faxa e ngaxakedenne xa, e yi a liga alo Alatala a fala kii naxan yi fata Musa ra.”

⁷ Yosiya yi jinge wuli saxan ba yamaan birin xa e nun xuruse xunxuri wuli tonge saxan Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla saraxan na. Na birin ba mangana xuruseene nan na. ⁸ A kuntigine fan jēnigen ma, ne fan yi xurusena nde ba yamaan nun saraxaraline nun Lewi bōnsōnna muxune xa. Ala Batu Banxin kuntigine Xiliki nun Sakari nun Yexiyeli, ne yi xuruse wuli firin keme sennin ba Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla fe ra e nun jinge keme saxan. ⁹ Konani nun Semaya nun Nataneli nun a ngaxakedenne nun Hasabi nun Yeyiyeli nun Yosabadi, ne yi xuruse wuli suulun e nun jinge keme suulun so Lewine yii Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla fe ra.

¹⁰ Sanla feene raba i kiini: saraxaraline nun Lewine yi lu tixi wali xundē yēen ma, alo mangana a yamari kii naxan yi. ¹¹ E Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla saraxa xuruseene kōe raxabē, saraxaraline yi lu marasariyanna tiyē xuruseene wunla ra Lewine yi naxan soma e yii, Lewine nan yi na saraxa subene budoma. ¹² E yi saraxa gan daxine ba a ra, e naxanye soma muxune yii alogo e xa e yita Alatala ra, alo a sebexi Musaa kēdine kui kii naxan yi, e jingene fan liga na kii nin. ¹³ E yi Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla saraxa subene sa tēeni, alo e darixi a ra kii naxan yi. Marasariyan saraxa se gbetene, e yi ne pin tundene nun goronne kui, e yi e taxun yamaan na mafuren. ¹⁴ Na danguxina, e yi e nun saraxaraline gbeen nafala, bayo saraxaraline, Haruna yixetene lu nēn wale han kōēen na, e yi saraxa gan daxine ba e nun saraxa sube turene. Na nan a liga Lewine yi e donseen nafala e nun Haruna yixetene xa, saraxaraline.

¹⁵ Asafi yixeten naxanye yi betin bama, ne yi e wanle kema nēn alo Dawuda a yamari kii naxan yi, e nun Asafi nun Heman nun mangana fetoon Yedutun. Kantan muxune birin yi e wanla de. E mi keli e wali xundene yi mume, bayo e ngaxakedenne Lewi bōnsōnna muxune yi donseen nafalama e xa. ¹⁶ Na lōxon, wanle birin liga na kii nin alogo Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla xa raba Alatala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa gandeni, alo Yosiya a yamarixi kii naxan yi. ¹⁷ Isirayila kaan naxanye yi na yi, ne yi Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla raba na waxatini. E mōn yi Buru Tetaren Sanla † raba xi solofere bun ma. ¹⁸ Sa fōlō Nabi Samuyeli waxatin ma, Halagi Tiin Dangu Lōxon Sali yo munma yi raba singen naxan yi luxi alo na. Yosiya nun saraxaraline nun Lewine nun Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi Yerusalen yi, ne birin yi Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla raba. Isirayila manga yo munma yi na sifan naba singen. ¹⁹ Na Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla raba Yosiya mangayaan jēē fu nun solomasexen nan ma.

† BURU TETAREN SANLA: Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E saripnan kiina nde nan yi a ra. A mato Xōryaan 12.15 kui.

Yosiya mangayaan nananna

Mangane Firinden 23.24-30

²⁰ Na birin dangu xanbini, Yosiya yelin xanbini Ala Batu Banxini tōnne, Misiran mangan Neko yi siga Karakemisi taan yengedeni Efirati baan dexōn. Yosiya yi mini a ralandeni. ²¹ Neko yi xerane rasiga Yuda mangan ma, a naxa, “Nanse en tagi? N mi sigama i tan xan yengedeyi de, n sigan yama gbete nan yengedeyi. Koni, Ala naxa a n xa siga mafuren. I nama Ala yenge de naxan n malima alogo a nama i halagi.” ²² Koni, Yosiya mi xete a fōlō ra, a yi a maxidi alo muxu gbete alogo a xa siga a yengedeni. A mi a tuli mati Neko a falan na, naxan yi kelixi Ala ma. A fa a yengedeni Megido fixe yireni. ²³ Xalimakuli wonle yi a sōxon, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “E n xali, amasōn n maxōlxōn naxi ra.” ²⁴ A walikene yi a ragodo a yenge so wontoron kui, e a rate a wontoron firinden kui, e siga a ra Yerusalen yi. A yi faxa, e yi a maluxun a benbane gaburun na. Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi sunu Yosiya faxa feen na. ²⁵ Nabi Yereyi yi Yosiya saya feen sunu betini tōn. Han to, naxanle nun xemene birin Yosiya saya feen sunu betin bama, bayo a bata findi namun feen na Isirayila yamanani. Na betine sebexi Sunu kēdine kui. ²⁶ Manga Yosiya kewali dōnxene, a tinxinyana, fata Alatalaa sariya kēdin na, ²⁷ keli a fe taruxun fōlōn ma han a nananna, ne sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kēdine kui.

Yehowaxasi, Yuda Mangana

Mangane Firinden 23.30-24.17

36 Yamanan muxune yi Yosiya dii xemen Yehowaxasi dōxon mangan na Yerusalen yi a fafe jōxon. ² Yehowaxasi findi mangan na a jēē mōxon nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. ³ Misiran mangan Neko yi fa a ba mangayani Yerusalen yi, a yetēen yi mudu fiin sa yamanan ma, gbete fixen kilo wuli saxan e nun xemaan kilo tonge saxan. ⁴ Misiran mangan yi Yehowaxasi ngaxakedenne Eliyakimi dōxon mangayani Yuda xun na Yerusalen yi, a yi a xinla masara Yehoyakimi. Neko yi Yehowaxasi tongo, a siga a ra Misiran yamanani.

Yehoyakimi, Yuda mangana

Mangane Firinden 23.36-24.7

⁵ Yehoyakimi findi mangan na a jēē mōxon nun saxanden nan ma, a yi jēē fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A yi fe naxin liga Alatala, a Ala yē ra yi. ⁶ Babilōn mangan Nebukadanesari yi sa a yenge, a yi a xidi xōlxōnna ra, a siga a ra Babilōn yamanani. ⁷ Nebukadanesari yi Alatala Batu Banxini seene birin tongo, a sa e sa a manga banxini Babilōn yi. ⁸ Yehoyakimi kewali dōnxene mangayani, a fe xōsixin naxanye raba e nun feen naxan liga a ra, ne birin sebexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kēdine kui. A dii xemen Yoyakin yi ti mangayani a jōxon.

Yoyakin, Yuda Mangana

Mangane Firinden 24.8-17

⁹ Yoyakin findi mangan na a ƚɛɛ solomasɛɛɛden nan ma, a yi kike saxan xi solomasɛɛ ti mangayani Yerusalɛn yi. Naxan ƚaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga.

¹⁰ ƚɛɛ nɛnɛn fɔlɔn na, Manga Nebukadanesari yi siga a ra Babilɔn yi e nun Alatala Batu Banxin kui seene. A yi a ngaxakedenna Sedeki dɔɔɔ mangayani Yuda nun Yerusalɛn xun na.

Sedeki, Yuda Mangana

Mangane Firinden 24.18-20

¹¹ Sedeki findi mangan na a ƚɛɛ mɔɔɔɔɛn nun keden-den nan ma, a yi ƚɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. ¹² Naxan ƚaxu Alatala yɛɛ ra yi, a Ala, a yi na liga. A mi a yɛɛ magodo Nabi Yeremi xa, naxan yi falan tima Alatala xinli.

Konyiyana Babilɔn yamanani

Mangane Firinden 25.1-21

¹³ Manga Nebukadanesari Sedeki rakɔlɔ nɛn Ala yi. Koni hali na, a murutɛ nɛn Manga Nebukadanesari yɛɛɛn xili ma. Sedeki yi a tuli maxɔdɔɔɔɔ, a yi a bɔɔɛni xɔdɔɔɔ benun a xa fa Alatala ma, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Saraxarali kuntigine nun yamaan birin yi so fe xɔsɔxi rabani, alo siyaan bonne a raba kii naxan yi. E yi Alatala Batu Banxin naxɔsi, a naxan nasarijan Yerusalɛn yi.

¹⁵ Alatala, e benbane Ala bata yi nabi wuyaxi rasiga e ma dɔɔɔ wuyaxi alogo e xa sa a fe fala e xa. ¹⁶ Koni fɔ e to Alaa xɛrane magele, e mi tin a falan suxɛ, e yi nabine magele han Alatala yi ɔɔlɔ a yamaan ma, ɔɔlɔn naxan mi yi ƚanɔɛ.

¹⁷ Nayi, Ala yi Babilɔn mangan nadin e ma, a yi e banxulanne faxes silanfanna ra yire sarijanxini. Banxulanna nun sungutunna nun xɛɛɛ fonna nun ƚaxalan fonna hali naxanye bata yi fuga, Ala ne birin so nɛn Nebukadanesari yii. ¹⁸ Nebukadanesari yi Ala Batu Banxin seene birin tongo, a xurin nun a xungbena. Alatala Batu Banxin nafunle nun mangana nafunle nun a kuntigine nafunle, a siga ne ra Babilɔn yi. ¹⁹ E yi tɛɛn so Ala Batu Banxin na, e yi Yerusalɛn taan yinna rabira. E tɛɛn so banxi faɔine birin na, e yi se faɔine birin kala. ²⁰ Naxanye lu e nii ra, Nebukadanesari yi siga ne birin na Babilɔn yi, e findi a konyine ra e nun e diine han Perise yamanan sɛnben ɔɔɔ waxatin naxan yi. ²¹ Alatalaa falan kamali na kii nin, a naxan fala Yermi xa, a naxa, "Yamanan luma nɛn matabuni, a lu rabɛɛɛnxi ƚɛɛ tonge solofere. Na findima waxatin ƚɔɔɔn nan na a yi lan nun a xa matabun ɔɔɔ fata sariyan na naxan mi suxu." †

Ala Batu Banxin mɔn yi ti

Esirasi 1.1-3

²² Perise mangan Kirusi a mangayaan ƚɛɛ singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yermi xɔn. Perise mangan yi falan nali, a yi a seɛɛ a yamanan yiren birin ma, a naxa,

²³ "Perise mangan Kirusi naxa iki,
'Alatala, Ala Naxan Kore,
na bata yamanane birin so n yii dunuɔa yi,
a bata n yamari
a n xa a batu banxin ti Yerusalɛn yi Yuda yi.
A yamaan muxun naxanye ra ε yɛ,
Alatala, e Ala xa lu ne xɔn,
ne xa siga.'"

† Yeremi 25.11 nun Saraxaraline 26.34-35

Kitabun yireni ito nun Neyemi nun Taruxune kitabun yirene birin waxati kedenna nan ma fe falama. E birin sebexi xaxili kedenna nun wali kedenna nin. Esirasi Kitabun yirena feene ligaxi Taruxune Firindena feene xanbi ra. Esirasi a taruxun fɔlɔn waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin nun Yerusalen taan bata yi kala yengeni nun. Yamaan fɔxɔ kedenna bata yi suxu yengeni nun, e xali konyiyani Babilɔn taani.

Perisene to sɛnben sɔtɔ, e Manga Kirusi yamarin fi nɛn Yahudiyane ma, a e mɔn xa sa Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani (Esirasi 1). A lixi, na yamarin bata Nabi Yeremi a nabiya falana ndee rakamali. Na feen sebexi Yeremi 25.1-14 kui. A feen mɔn sebexi Daniyeli 9.2 kui. Daniyeli mɔn Yesu fa waxatina fe falaxi nɛn nabiya falani. A waxati saxin fɔlɔxi Manga Kirusi a yamarin ito waxatin nan ma. Na feen sebexi Daniyeli 9.25 kui. Fata mangana yamarin ito ra, Isirayila kaa wuyaxi yi xetɛ Yerusalen yi naxanye bata yi suxu yengeni (Esirasi 2). E wali singen Yerusalen yi, e yi saraxa ganden nafala, e yi Ala Batu feene fɔlɔ mɛnni (Esirasi 3). E yi e yitɔnma Ala Batu Banxin yetɛɛn ti feen na waxatin naxan yi, yaxune yi e matandi fɔlɔ, e kɛdine rasiga Perise mangane ma. A rajanna, Perise mangane mɔn yi na yamari kedenna fi, yamaan yi banxin ti. (Keli Esirasi 4 ma han 6) A yire firindena a yɛbama Saraxaralina Esirasi Yahudiyane dina feene yitɔn kii naxan yi Yerusalen yi alogo e mɔn xa Ala Batu a kiini (Keli Esirasi 7 ma han 10).

Kirusi yi Isirayila kaane mali

Taruxune Firinden 36.22-23

1 Perise yamanan manga Kirusi a mangayaan jɛɛ singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatala falan xa kamali a naxan fala Yeremi xa. Perise mangani yi falani ito rali, a yi a seɛɛ a yamanan yiren birin ma, a naxa, ²“Perise manga Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanan birin so n yii dunuɔa yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalen taani Yuda yi. ³A yamaan muxun naxanye ra ε ye, e Ala xa lu ne xɔn, ne xa xetɛ Yerusalen taani Yuda yi, e sa Alatala Batu Banxin ti na, Isirayilaa Ala. Ala nan a ra naxan Yerusalen yi. ⁴Isirayila yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra, ne nɛma dɔxi dɛdɛ yi, mɛn kaane xa e mali e yi seene fi e ma, gbeti fixɛn nun xɛmaan nun se gbetɛye nun xuruseene, e yi jɛnige ma saraxane fi Ala Batu Banxina fe yi naxan Yerusalen yi.”

⁵Nayi, Yuda nun Bunyamini denbaya xunne nun saraxaralina nun Lewi bɔnɔnɔna muxune, e nun Ala xaxinla fi naxanye birin ma, ne yi e yitɔn, e xa siga Alatala Batu Banxin tideni Yerusalen yi. ⁶Naxanye birin yi e rabilinni, ne birin yi fa mali seene ra, gbeti fixɛn nun xɛmaan nun se gbetɛye nun xuruseene nun se fajine, e nun jɛnige ma saraxane. ⁷Nebukadanesari seen naxanye tongo Alatala Batu Banxini Yerusalen yi, a sa ne sa a gbee ala batu banxini, Manga Kirusi yetɛɛn yi ne raxetɛ. ⁸Perise yamanan manga Kirusi a yamarin bun, gbeti ramaran Mitiredati yi ne ramini. Mitiredati yi Ala Batu Banxin seene yatɛ Sesebasari xa, Yuda mangana dii xɛmɛna, a yi e birin tɛngɛ. ⁹E yaten nan ito ra: goronna xɛma daxin tonge saxan e nun goronna gbeti fixɛ daxin wuli keden e nun file mɔxɔɔnɛn nun solomanaanin e nun ¹⁰igelengenna xɛma daxin tonge saxan e nun a gbeti fixɛ daxin kɛmɛ naanin e nun fu, e nun se gbetɛye, ne fan wuli keden. ¹¹Se xɛma daxine nun a gbeti fixɛ daxine birin malanxina, wuli suulun kɛmɛ naanin. Muxu suxine yi tema waxatin naxan yi, Sesebasari fan yi te e birin na na waxatini keli Babilɔn yi siga Yerusalen yi.

Muxu suxin naxanye xetɛ

Neyemi 7.6-72

2 Babilɔn mangan Nebukadanesari bata yi Yuda yamanan muxun naxanye suxu, a siga ne ra Babilɔn yi, e mɔn yi xetɛ e taane yi Yerusalen nun Yuda yi, ne nan itoe ra ²naxanye xetɛ e nun Sorobabeli: Yosuwe nun Neyemi nun Seraya nun Relaya nun Marodoke nun Bilisan nun Misipari nun Bigiwayi nun Rexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan yaten nan itoe ra, xɛmɛne gbansan:

³Parosi xabilana: Muxu wuli firin kɛmɛ tonge solofere e nun firin,

⁴Sefati xabilana: Muxu kɛmɛ saxan tonge solofere e nun firin,

⁵Ara xabilana: Muxu kɛmɛ solofere tonge solofere e nun suulun,

⁶Yosuwe nun Yowaba yixetene Paxata-Moyaba xabilani: Muxu wuli firin kɛmɛ solomasɛɛ fu nun firin,

⁷Elan xabilana: Muxu wuli keden kɛmɛ firin tonge suulun e nun naanin,

⁸Satu xabilana: Muxu kɛmɛ solomanaanin tonge naanin e nun suulun,

⁹Sakayi xabilana: Muxu kɛmɛ solofere tonge sennin,

¹⁰Bani xabilana: Muxu kɛmɛ sennin tonge naanin e nun firin,

¹¹Bebayi xabilana: Muxu kɛmɛ sennin mɔxɔɔnɛn nun saxan

¹²Asagada xabilana: Muxu wuli keden kɛmɛ firin mɔxɔɔnɛn nun firin,

¹³Adonikami xabilana: Muxu kɛmɛ sennin tonge sennin e nun sennin,

¹⁴Bigiwayi xabilana: Muxu wuli firin tonge suulun e nun sennin,

¹⁵Adin xabilana: Muxu kɛmɛ naanin tonge suulun e nun naanin,

¹⁶Xesekiya yixetene Ateri xabilani: Muxu tonge solomanaanin e nun solomasɛɛ,

¹⁷Besayi xabilana: Muxu kɛmɛ saxan mɔxɔɔnɛn nun saxan,

¹⁸Yora xabilana: Muxu kɛmɛ fu nun firin,

¹⁹ Xasun xabilana: Muxu keme firin mawxanun nun saxan,
²⁰ Gibari xabilana: Muxu tonge solomanaanin e nun suulun,
²¹ Betelemi taan muxune: Muxu keme mawxanun nun saxan,
²² Netofa taan muxune: Muxu tonge suulun e nun sennin,
²³ Anatoti taan muxune: Muxu keme mawxanun nun saxan,
²⁴ Asamaweti taan muxune: Muxu tonge naanin e nun firin,
²⁵ Kiriyati-Yeyarin taan muxune nun Kefira kaane nun Beroti kaane: Muxu keme solofere tonge naanin e nun saxan,
²⁶ Rama nun Geba taane muxune: Muxu keme sennin mawxanun nun keden,
²⁷ Mikimasi taan muxune: Muxu keme mawxanun nun firin,
²⁸ Beteli nun Ayi taane muxune: Muxu keme firin mawxanun nun saxan,
²⁹ Nebo taan muxune: Muxu tonge suulun e nun firin,
³⁰ Magbiki taan muxune: Muxu keme tonge suulun e nun sennin,
³¹ Elan bonna xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge suulun e nun naanin,
³² Xarimi xabilana: Muxu keme saxan mawxanun,
³³ Lodi nun Xadidi nun Ono taane muxune: Muxu keme solofere mawxanun nun suulun,
³⁴ Yeriko taan muxune: Muxu keme saxan tonge naanin e nun suulun,
³⁵ Sena taan muxune: Muxu wuli saxan keme sennin tonge saxan,
³⁶ Saraxaraline: Yosuwe yixetene Yedaya xabilani: Muxu keme solomanaanin tonge solofere e nun saxan,
³⁷ Imeri xabilana: Muxu wuli keden tonge suulun e nun firin,
³⁸ Pasaxuri xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge naanin e nun solofere,
³⁹ Xarimi xabilana: Muxu wuli keden fu nun solofere.
⁴⁰ Lewi bawxanun muxune: Yosuwe xabilan nun Hodafiya yixetene Kadamile xabilani: Muxu tonge solofere e nun naanin.
⁴¹ Beti baane: Asafi xabilani: Muxu keme mawxanun nun solomasexu.
⁴² Kantan muxune Ala Batu Banxini: Salun xabilan nun Ateri xabilan nun Talamon xabilan nun Akubu xabilan nun Xatita xabilan nun Sobayi xabilana, e birin malanxina: Muxu keme tonge saxan e nun solomanaanin.
⁴³ Ala Batu Banxin walikene xabila yeen ma: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun ⁴⁴ Kerosi nun Siyaha nun Padon nun ⁴⁵ Lebana nun Xagaba nun Akubu nun ⁴⁶ Xagabi nun Sanlayi nun Xanan nun ⁴⁷ Gideli nun Gaxara nun Reyaya nun ⁴⁸ Resin nun Nekoda nun Gasami nun ⁴⁹ Yusa nun Paseya nun Besayi nun ⁵⁰ Asana nun Meyunin nun Nefusin nun ⁵¹ Bakabuku

nun Xakufa nun Xaraxuru nun ⁵² Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun ⁵³ Barakosi nun Sisera nun Tama nun ⁵⁴ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁵ Sulemani a walikene xabilane yi: Sotayi yixetene nun Sofereti yixetene nun Peruda yixetene nun ⁵⁶ Yaala yixetene nun Darakon yixetene nun Gideli yixetene nun ⁵⁷ Sefati yixetene nun Xatili yixetene nun Pokereti-Hesabayin yixetene nun Ami yixetene.

⁵⁸ Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a walikene yixetene malanxina: Muxu keme saxan tonge solomanaanin e nun firin.

⁵⁹ Muxu suxine nan itoe ra naxanye fa sa keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi naxanye mi ne a yite a e denbayane nun e xabilane kelixi Isirayila nin: ⁶⁰ Delaya xabilan nun Tobiya xabilan nun Nekoda xabilan ye: Muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

⁶¹ Saraxaraline ye: Xobaya yixetene nun Hakosi yixetene nun Barasilayi yixetene fan yi na kii nin. E yi xemeni ito xili bama Barasilayi bayo a bata yi Galadi kaan Barasilayi a dii temena nde futu. ⁶² E yi e benbane taruxu kedin fen, koni e mi a to. E yi e ba saraxaraliyani, e yi e yate saripantarene ra. ⁶³ Yamana kanna yi e yamari a e nama se saripantarene don han saraxaralina nde yi soto naxan masensenna tiye Yurima nun Tumin na. †

⁶⁴ Yamaan birin malanxina muxu wuli tonge naanin e nun firin keme saxan tonge sennin, ⁶⁵ e walike xemene nun e walike naxanle mi yi ne ye, naxanye xasabin yi lanxi muxu wuli solofere keme saxan tonge saxan e nun solofere ma. Beti ba xemene nun naxanle muxu wuli firin fan mi yi ne ye. ⁶⁶ So keme solofere tonge saxan e nun sennin nun gbaxalo †† keme firin tonge naanin e nun suulun fan yi e yii e nun ⁶⁷ jaxan keme naanin tonge saxan e nun suulun nun sofali wuli sennin keme solofere mawxanun.

⁶⁸ Denbaya xunna muxu wuyaxi, e to Alatala Batu Banxin li Yerusalen yi, e yi nenige ma saraxane ba Ala Batu Banxin ti feen na alogo a mon xa ti a tideni. ⁶⁹ E yi e nafunla ba wanla fe yi lan e feren xasabin ma, e birin malanxina xemaan gbanan wuli tonge sennin wuli keden e nun wure gbeti fixen kilo wuli firin keme suulun, e nun saraxarali domain keme. ⁷⁰ Saraxaraline nun Lewi bawxanun muxune nun yamanan muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxin walikene yi dawa e taane yi, Isirayila kaane birin fan yi e taane yi.

Saraxa ganden ti fe na

3 Neen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi daw e taane yi. Nayi, yamaan yi e malan xaxili kedenni Yerusalen yi. ² Yosadaki a dii xemene Yosuwe nun a ngaxakeden saraxaraline nun Selatili a dii xemene Sorobabeli nun a xabilan muxune mon yi

† YURIMA NUN TUMINmasensen ti seene fe sebexi Xorayaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala saagon kolon. †† GBAXALONItoe sctoma soon nun sofalan na diin sct waxatin naxan yi.

saraxa ganden nafala Isirayilaa Ala xa alogo e xa saraxa gan daxine ba, alo a sebexi Nabi Musaa sariya kedindin kui kii naxan yi. ³ E yi gaxuxi e rabilinna siyane yee ra, koni e mon yi saraxa ganden beten sa, e a rafala a yire fonni, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa, e nun xoton ma saraxa gan daxine nun pinbanna xiine. ⁴ E yi Bubu Kui Sanla † raba alo a sebexi kii naxan yi, e yi saraxa gan daxine yatene ba naxanye lan sali laxon ma alo a sebexi kii naxan yi. ⁵ Na danguxina, e lu saraxa gan daxine be yeye, kike nenen saraxa gan daxine nun sanla naxanye birin nabama Alatala xa, e nun naxanye birin yi jenige ma saraxane bama Alatala xa. ⁶ Kike solofereden xi singeni, e yi saraxa gan daxine ba fol Alatala xa. Anu, na waxatini, Alatala Batu Banxin munma yi beten sa singen.

⁷ E yi gbetin so gemε sonle nun kamudεrene yii, e mon yi donseene nun minseene nun turen so Sidon kaane nun Tire kaane yii alogo e xa sa fa suman wudine ra igen xun ma sa keli Liban yi siga han Yafa, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamari kii naxan yi. ⁸ Ne firinden kike firindeni e so xanbini Ala Batu Banxin Yerusalen yi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yosadaki a dii xemen Yosuwe nun e ngaxakedenna bonne yi wali fol, saraxaraline nun Lewine e nun naxanye birin fa Yerusalen yi, sa keli konyiyani, e yi Lewine ti Alatala Batu Banxin wanle xun na naxanye bata yi nee maxon e nun nde sot. ⁹ Lewi bonsonna muxun naxanye a ragidi a e xa Ala Batu Banxin walikene xun mato a ra, ne ni i ra: Yosuwe nun a dii xemene nun a ngaxakedenne nun Kadamile nun a dii xemen naxanye yi findixi Yuda kaane ra Hodawiya xabilani, e nun muxune Xenadada xabilani, ne dii xemene nun e xunyene. ¹⁰ Walikene to Alatala Batu Banxin beten sa, e yi saraxaraline lu e danna, e maxidixi saraxaraliya dugine yi, xotane suxi e yii. E nun Lewine nan yi tixi na naxanye yi Asafi xabilani, karijanne suxi naxanye yii alogo e xa Alatala tantun alo Isirayila manga Dawuda a yita kii naxan yi. ¹¹ E yi e bode yabima Alatala batu xuiin nun a tantun xuiin nin falani itoe ra, e naxa,

“Amasot a fan,
a hinanna luma nen Isirayila xa habadan!”
Yamaan birin yi gbelegbelema, e Alatala tantunma, bayo e bata yi Alatala Batu Banxin beten sa. ¹² Koni, saraxarali wuyaxi yi na, e nun Lewi bonsonna muxune nun denbaya xunna naxanye bata yi fori, naxanye banxi singen to, ne yi wugama e to yamaan to Ala Batu Banxi nenen beten se. Muxu wuyaxi fan yi gbelegbelema sewani. ¹³ Yamaan mi yi fa ne wuga xuiin nun sewa xuiin tagi rabe, bayo yamaan yi gbelegbelema, e gbelegbele xuiin yi siga pon!

Ala Batu Banxin ti fena

4 Yuda bonsonna nun Bunyamin bonsonna yaxune yi a me a muxun naxanye kelixi konyiyani, ne Alatala Batu Banxin tima, Isirayilaa Ala. ² E fa Sorobabeli nun denbaya xunne fema, e yi a fala e xa, e naxa, “En birin nan a tima, bayo, nxu fan en ma Ala batuma

† BUBU KUI SANLAFE sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

alo ε tan, nxu saraxane bama a xa xabu Asiriya mangana Esaraxadon waxatini, naxan faxi nxu ra be.”

³ Koni Sorobabeli nun Yosuwe nun Isirayila denbaya xunna bonne yi e yabi, e naxa, “En birin xa mi Ala Batu Banxin tima nxo Ala xa, nxu tan nan Alatala Batu Banxin tima a xa, Isirayilaa Ala, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamarixi nxu ma kii naxan yi.” ⁴ Nayi, yamanan muxune yi Yuda muxune tunnaxox fol e ma, e lu e magaxue, alogo e xa e yikala Ala Batu Banxin tideni. ⁵ E yi gbetin so manga gbeen kawandi muxune yii alogo e xa na wanla raxete xanbin na. Na yi liga keli Perise yamanan mangan Kirusi a mangayaan yanyin birin ma han sa doxo Dariyusi a mangayaan waxatina, Perise mangana.

Yamanan muxune yi Yuda muxune magi

⁶ Asuyerusu a mangayaan fol waxatini, e yi kedindin sebe Yuda kaane nun Yerusalen kaane xili ma.

⁷ Arataserekesi a mangayaan waxatini, Bisilan nun Mitiredati nun Tabele nun e lanfa donxene yi bataxin sebe Perise yamanan mangana Arataserekesi ma. Bataxin yi maxete Arami xuini, a sebe Arami kaane sebenla nin.

⁸ Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nan bataxin sebe Manga Arataserekesi xa Yerusalen kaane xili ma, e ito nan sebe singen, e naxa, ⁹ “Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nan bataxini ito sebexi e nun e lanfa donxene nun Din kaane nun Afarasataka nun Tarapele nun Afarasa nun Ereki nun Babilon kaane nun Suse kaane nun Deha kaane nun Elan kaane, ¹⁰ e nun yamanan bonne muxune, muxu gbeena Osinapari naxanye suxu a siga e ra Samari taane yi, e nun yiren naxanye Efirati baan sogegododen binni.” ¹¹ Na muxune nan bataxini ito sebe, e a rasiga Manga Arataserekesi ma, e naxa, “Manga Arataserekesi, i ya walikεen naxanye doxi Efirati baan sogegododen binni, ne i xoton. ¹² Mangana, a kolon a Yahudiyannaxanye kelixi i konni e fa nxu ye Yerusalen yi, ne taa murutexi jaxin nan tima. E mon yinna soma taan ma. E mon taan banxine beten sama. ¹³ Mangan xa a kolon, xa e na taan ti, e yinna so a ma, e mi fa mudun fima sonkon, e mi e xun saren fima, na mi fama fandeni mangan na. ¹⁴ Anu, bayo nxu nxu degema i ya mangayani, nxu mi ne tinje muxune xa mangan napaxu, nanara, nxu faxi xibaruni itoe ra i kon ¹⁵ alogo i ya muxune xa feene fεεfεε i benbane kedine kui yamanana fe taruxune sebexi denaxan yi. I a toε mangane kedine kui fa fala taani ito findixi taa murutexin nan na, taan naxan muxune mangane nun yamananε troma, naxanye murutexi xabu waxati konkuye. Taani ito kalaxi na nan ma fe ra. ¹⁶ Mangana, nxu a falama i xa nen, xa taani ito ti, yinna yi so a ma, na ma, i mi fa dede sote Efirati baan sogegododen binna yirene yi.”

¹⁷ Manga Arataserekesi yi yabini ito rasiga, a naxa, “Yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nun e lanfa donxen naxanye doxi Samari yamanan nun Efirati baan sogegododen binna yire gbetene yi, n bata ε xoton. ¹⁸ E bataxin naxan nafaxi nxu ma, a bata xaran n yee xori. ¹⁹ N bata feene xonfen yamarin fi, n bata a

kolon fa fala taani ito murutema mangane xili ma xabu waxati xɔnkuye, muxu murutexine nan e ra.

²⁰ Manga senbemanu lu nen Yerusalen yi, naxanye yi yamanan birin xɔxi Efirati baan sogegododen binni, mudun nun xun saren nun yamanani gidi saranna yi soma naxanye yii. ²¹ Na ma, ε yamarin fi muxuni itoe e wanla xa dan alogo taani ito mɔn nama ti xa n tan mi yamarin fi. ²² E nama feni ito xɔnbeɓin de, alogo tɔɔn nama gbo ayi mangan ma.”

²³ Manga Arataserekesi a bataxin xaran nen yamana kanna Rexun nun sebeli tiin Simisayi nun e lanfaan dɔnxene yeε xɔri tun, e yi siga Yahudiyane fema Yerusalen yi mafuren, e sa danna sa e wanla ra xɔn nun yengeni. ²⁴ Nayi, Ala Batu Banxin wanla yi dan Yerusalen yi han Perise yamanan mangan Dariyusi a mangayaan jεε firindena.

Alaa Banxin wanla mɔn yi fɔlɔ

5 Nabi Xage nun Nabi Sakari, Yido yixeten yi nabiya falane ti Isirayilaa Ala xinli Yahudiyane xa naxanye yi Yuda nun Yerusalen yi. ¹² Nayi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yosadaki a dii xemen Yosuwe yi keli, e Ala Batu Banxin ti fɔlɔ Yerusalen yi. Alaa nabine fan yi e malima. ³ Na waxatini, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane yi siga e fema, e yi e maxɔdin, e naxa, “Nde ε yamarixi a ε xa banxini ito ti e nun a yinna?” ⁴ E mɔn yi e maxɔdin, e naxa, “Muxun naxanye banxini ito tima, ne xili di?” ⁵ Koni, Ala yi a xɔxi luxi Yahudiyane fonne xɔn. E mi wanli kala e ma alogo e xa sa dentegena nde sa Dariyusi xa han e yi ke-dina nde sɔɔ a ra lan wanla fe ma.

⁶ Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nan kedini nasiga e nun e lanfane, yamana kuntigin naxanye yi Efirati baan sogegododen binna xun na. E kedini ito nan nasiga Manga Dariyusi ma.

⁷ Ito nan yi sebexi, a naxa,

“Manga Dariyusi, Ala xa bɔje xunbenla fi i ma! ⁸ Mangan xa a kolon fa fala nxu bata siga han Yuda yamanani, siga han Ala Batu Banxini, Ala naxan gbo. Muxune a tima geme masolixine nan na, wudine yi sa yinne xuntagi. Wanla rabama a faɓin na, a mɔn mafuraxi e yii. ⁹ Nxu fonne maxɔdin nen, nxu naxa, ‘Nde ε yamarixi ε mɔn xa banxini ito ti?’ ¹⁰ Nxu mɔn yi e maxɔdin e xinle ma, nxu yi e yeεratine singe xinle sebe alogo nxu xa e fala i xa. ¹¹ E nxu yabixi ito nan na, e naxa, ‘Kore xɔnna nun xɔn xɔnna Alaa walikene nan nxu ra. Ala Batu Banxini ito naxan ti bata bu, nxu mɔn na tima nen. Waxati danguxine yi, Isirayila manga gbeena nde a ti nen, a yi a raɓan. ¹² Koni nxu benbane to Ala raxɔlɔ, Ala Naxan Kore, Ala yi e sa Babilɔn mangan Nebukadanesari, Kalidi kaan sagoni. Na yi na banxin kala, a yi yamaan suxu, a siga e ra Babilɔn yi. ¹³ Koni, Kirusi a mangayaan jεε singeni Babilɔn yi, Manga Kirusi mɔn yi Ala Batu Banxin ti feen yamarin fi. ¹⁴ Manga Kirusi mɔn yi seene birin tongo naxan yi Ala Batu Banxini nun a fɔlɔni, xεmaan nun gbeti fixena.

Nebukadanesari bata yi ne ba Ala Batu Banxini Yerusalen yi, a siga e ra a gbee ala batu banxini Babilɔn yi. Manga Kirusi nan e tongo, a yi e so Sesebasari yii, a naxan dɔxi yamana kanna ra Isirayila yamanani.

¹⁵ A yi a fala a xa, a naxa, “Seni itoe tongo, i sa e sa Ala Batu Banxini Yerusalen yi. Ala Batu Banxin mɔn xa ti a funfuni.” ¹⁶ Na Sesebasari yi fa Ala Batu Banxin beten sa Yerusalen yi. Xabu na waxatini han to, banxin mɔn tima, a munma raɓan.”

¹⁷ “Iki, xa a rafan mangan ma, muxune xa fe xɔnfenna ti Babilɔn mangana kedi ramaradeni alogo a xa kolon xa Manga Kirusi yamarin fi nen fa fala Ala Batu Banxin mɔn xa ti Yerusalen yi. Mangan mɔn xa a waxɔn feene fala nxu xa lan feni ito ma.”

Manga Dariyusi a yamarina

6 Nayi, Manga Dariyusi yi fe xɔnfenna yamarin fi lan Babilɔn kedi ramaraden ma. ² E yi sa kedi mafilixina nde to Ekabatana manga taani Mede yamanani, a yi sebexi naxan ma fa fala:

³ Manga Kirusi a mangayaan jεε singeni, a yi yamarini ito fi Ala Batu Banxina fe yi Yerusalen yi, a naxa, “Ala Batu Banxin xa ti alogo saraxane xa ba a xa menni, a xa beten sa ki faɓi. A xa mate ayi xɔngɔnna ye tonge sennin, a yigbona xɔngɔnna ye tonge sennin. ⁴ Geme gbeen masolixin bilin saxan xa dɔxi e nun wudin sanɓa ma keden. Mangan nan wali saren fima.

⁵ Nebukadanesari xema seene nun gbeti fixe seen naxanye tongo Ala Batu Banxini Yerusalen yi, a siga e ra Babilɔn yi, ne mɔn naxetema nen e funfuni Ala Batu Banxini Yerusalen yi, e sa tongo denaxan yi Alaa banxini.”

⁶ Nayi, Manga Dariyusi yi a sebe, a naxa, “Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nun ε tan, e lanfane, yamana kuntigin naxanye dɔxi Efirati baan sogegododen binni, feni ito mi ε matoxi. ⁷ E tin Ala Batu Banxin wanla xa siga yeεn na. Yahudiya yamana kanna nun Yahudiya fonne xa Ala Batu Banxin ti a funfuni. ⁸ N yamarini ito nan soma ε yii, ε sa Yahudiya fonne malima kii naxan yi Ala Batu Banxin tideni: Se saren naxanye bama mudun na sa keli Efirati baan sogegododen binni so mangan yii, ne xa so muxuni itoe yii, alogo wanla nama dan. ⁹ Naxan fan saraxan daxin na Ala yetagi, Ala Naxan Kore, tura bulanne nun kontonne nun yeεε diine e nun murutun nun fɔxɔn nun manpaan nun turena alo a yitaxi kii naxan yi Yerusalen saraxaraline xɔn, ε xa ne so e yii na kiini lɔxi yo lɔxi, ¹⁰ alogo e xa saraxa xiri faɓine ba Ala xa naxan kore, e yi Ala maxandi mangan nun a diine xa. ¹¹ Awa, xa muxu yo falani ito kala, xalanbe keden xa botin a banxini, na kanna yi sɔti a de, a banxin yi kala fefe.

¹² Ala naxan a xinla luxi Yerusalen yi, na Ala xa na kan-halagi naxan na n ma yamarini ito beɓin a banxini ito kala, xa a findi mangan na hanma muxu yo. N tan Dariyusi bata yamarini ito fi, a xa liga a kiini.”

¹³ Nayi, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi

† Na feen mɔn sebexi NABI XAGE 1.1 kui e nun NABI SAKARI 1.1 kui.

nun e lanfane birin yi na yamarin suxu Manga Dariyusi naxan nafaxi.

Ala Batu Banxin najan feen najaxanaxana

¹⁴ Yahudiya fonne yi na sɔtɔ banxin tideni, alo Nabi Xage nun Yido mamandenna Nabi Sakari a fala kii naxan yi. E yi banxin ti, e yelin, alo Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi e nun Kirusi nun Dariyusi nun Arataserekesi, Perise mangane. ¹⁵ Banxin yi najan Ada kiken xi saxande lɔxɔni, Manga Dariyusi a mangayaan nɛ senninden. ¹⁶ Isirayila kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun muxu suxi dɔnxene yi Ala Batu Banxin nabi sɛwani. ¹⁷ E yi tura kɛmɛ nun konton kɛmɛ firin nun yɛxɛɛ dii kɛmɛ naanin ba banxin nasarijan seen na, e nun kɔtɔ fu nun firin Isirayila kaane birin ma yulubi xafari saraxan na, lan Isirayila bɔnsɔnne yaten ma. ¹⁸ E yi saraxaraline fan dɔxɔ lan e yɛba kiin ma, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fata e yitaxun kiin na Yerusalen yi Alaa wanla ra, alo a sɛbɛxi Musaa kedin kui kii naxan yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

¹⁹ Muxun naxanye sa kelixi konyiyani, ne yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † raba kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni. ²⁰ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune bata yi e bode rasarijan sanla xili yi, e birin yi sarijan. Lewi bɔnsɔnna muxune yi yɛxɛɛ diine kɔɛ raxaba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra muxu suxi fonne birin xa, e nun e ngaxakeden saraxaraline xa, e nun e tan yɛtɛɛn xa. ²¹ Muxun naxanye birin bata yi xɛtɛ siyane fe sarijantarene fɔxɔ ra, e yi Alatala fen, Isirayilaa Ala, ne nun Isirayila kaan naxanye xɛtɛ sa keli konyiyani, e birin yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseene don e bode xɔn. ²² E Buru Tetaren Sanla †† raba sɛwani xi solofere, bayo Alatala bata Manga Asiriya bɔnɛn masara a yi e mali Ala Batu Banxin wanli, Isirayilaa Ala.

Saraxaralina Esirasi

7 Na feene dangu xanbini, Perise mangana Arataserekesi waxatini, Esirasi fan yi fa, Serayaa dii xɛmɛna. Asari nan Seraya sɔtɔ. Xiliki nan Asari sɔtɔ. ² Salun nan Xiliki sɔtɔ. Sadɔki nan Salun sɔtɔ. Axituba nan Sadɔki sɔtɔ. ³ Amari nan Axituba sɔtɔ. Asari nan Amari sɔtɔ. Merayoti nan Asari sɔtɔ. ⁴ Seraxaya nan Merayoti sɔtɔ. Yusi nan Seraxaya sɔtɔ. Buki nan Yusi sɔtɔ. ⁵ Abisuwa nan Buki sɔtɔ. Finexasi nan Abisuwa sɔtɔ. Eleyasari nan Finexasi sɔtɔ. Saraxarali kuntigin Haruna nan Eleyasari sɔtɔ. ⁶ Na Esirasi yi siga Babilɔn yi. Sebɛli tiin nan yi a ra, naxan yi xaranxi Musaa

† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faza kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui. †† BURU TETAREN SANLA: Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.15 kui.

sariyana fe ma ki fani, Alatala, Isirayilaa Ala naxan soxi Musa yii. Mangan yi a waxɔn feene birin naba a xa, bayo Alatala, Isirayilaa Ala yi a fɔxɔ ra. ⁷ Isirayila kaane ndee nun Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee nun beti baane nun kantan tiine nun walikene Ala Batu Banxini, ne fan birin yi siga Yerusalen yi Manga Arataserekesi a mangayaan nɛɛ solofereden ma. ⁸ Esirasi yi fa Yerusalen yi mangana mangayaan nɛɛ solofereden kike suulunden ma. ⁹ A keli Babilɔn yi kike singen xi singe lɔxɔni, a sa so Yerusalen yi kike suulunden xi singe lɔxɔni, bayo a Ala yi a fɔxɔ ra a fanni. ¹⁰ Esirasi bata yi Alatalaa sariyan xaran feen nun a suxu feen sa a bɔnɛni, a yi Isirayila yamaan xaran tɔnne nun sariyane ma.

Manga Arataserekesi a bataxina

¹¹ Manga Arataserekesi bataxini ito nan so Esirasi yii, saraxaraliin nun sebɛli tiin naxan yi yamarine nun tɔnne sɛbɛma, Alatala naxanye fala lan Isirayila fe ma. Mangan yi falani ito rasiga, a naxa, ¹² "Mangane mangana Arataserekesi naxa saraxaralina Esirasi xa, naxan yi Alaa sariyan kolon naxan kore: ¹³ N bata yamarin so i yii, yamaan naxan birin Isirayila yi, saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun naxanye birin n ma yamanani naxanye waxi siga feni Yerusalen yi, a lu e birin xa siga i fɔxɔ ra. ¹⁴ Mangan nun a kawandi muxu solofere ne nan i rasigaxi Yuda nun Yerusalen yi alogo i xa siga i ya Alaa sariyan na i yii, i mɛnna rakɔɔsi xa na sariyan suxi. ¹⁵ I siga gbetin nun xɛmaan na mangan nun a kawandi muxune naxan nɛnigexi e xa ba saraxan na Isirayilaa Ala xa, naxan dɔxi Yerusalen yi. ¹⁶ I mɔn yi siga wure gbeti fixen nun xɛmaan na i na naxan sɔtɔ Babilɔn yi, e nun nɛnige ma saraxane yamaan nun saraxaraline naxanye bama e Ala Batu Banxin xa Yerusalen yi. ¹⁷ Na ma, i kɔɛ turane nun kontonne nun yɛxɛɛne sare nen na gbetin na, e nun seen naxanye birin lanma e findi bogise saraxane nun minse saraxane ra, i yi e ba ε Ala Batu Banxin saraxa ganden fari Yerusalen yi. ¹⁸ E nun i ngaxakedenne na naxan nagidi lan gbetin nun xɛma dɔnxene fe ma, ε na liga, alo ε Ala wama a xɔn kii naxan yi. ¹⁹ Seen naxanye so i yii ε Ala Batu Banxin nawali feen na, i fa ne ra Ala Batu Banxini Yerusalen yi. ²⁰ I xa gbetin tongo mangana gbeti ramaradeni, i makoon naxan ma naxan lanɛ se gbeteɛye saren ma, i naxanye rawalima ε Ala Batu Banxini. ²¹ N tan Manga Arataserekesi bata yamarini ito fi Efirati baan sogegododen binna gbeti ramarane birin ma. Saraxaralina Esirasi, sebɛli tiin naxan Alaa sariyan xaranma, Ala Naxan Kore, na na naxan yo maxɔdin, ε xa a so a yii, ²² han gbeti fixen kilo wuli saxan, murutun kilo wuli tonge saxan, manpaan litiri wuli naanin, turen litiri wuli naanin e nun a na wa fɔxɔn xasabin naxan xɔn. ²³ Ala Naxan Kore, na naxan birin yamarixi, na birin xa liga a kiini kore xɔnna Ala Batu Banxina fe yi, alogo a xɔn nama godo mangana yamanan nun a muxune ma. ²⁴ Nanara, nxu a falama ε xa a ε nama mudun nun muxu dangumatɔn saren nasuxu saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxi walikene

nun Ala Batu Banxini ito muxu yo ra. ²⁵ I tan Esirasi, fa-ta i ya Alaa fekolonna ra, a naxan fixi i ma, i xa kitisane dɔxɔ naxanye kitin se yamaan birin ma Efirati baan so-gegododen binni, naxanye birin Alaa sariyan kolon. Naxanye mi a kolon, i ne xaran a ma. ²⁶ Naxan yo mi i ya Alaa sariyan suxu e nun mangana sariyana, na kan-na yalagima nen, a faxes, hanma a kedi yamanani, hanma a yiiseene yi ba a yii, hanma a yi sa kasoon na.”

²⁷ Tantunna Alatala xa, en benbane Ala, naxan xaxin-la fixi mangan ma, a yi binye sifani ito fi Ala Batu Banxin ma Yerusalen yi, ²⁸ a yi a hinanna yita n na mangan nun a kawandi muxune nun a kuntigi senbeman birin yetagi! Alatala to yi n senbe soma, n ma Ala, n yi Isirayila kuntigine malan alogo nxu birin xa siga.

Esirasi fɔxɔrabirane

8 Denbaya xunne nun e fɔxɔrabirane xinle sebexin ni ito ra, naxanye bira n fɔxɔ ra keli Babilɔn yi

Manga Arataserekesi waxatini.

² Gərisɔmi, Finexasi yixetene ye,

Daniyeli, Itamara yixetene ye,

Xatusi, Dawuda yixetene ye,

³ Sekani a dii xemən Sakari, Parosi yixetene ye, e nun muxu kemε tonge suulun nan yi a ra naxanye xinle yi sebexi, xemene gbansan.

⁴ Paxata-Moyaba yixetene ye, Seraxayaa dii xemena Eliyehowenayi e nun muxu kemε firin, xemene gbansan.

⁵ Satu yixetene ye, Yaxasiyeli a dii xemən Sekani e nun muxu kemε saxan, xemene gbansan.

⁶ Adin yixetene ye, Yonatan ma dii xemena Ebedi e nun muxu tonge suulun, xemene gbansan.

⁷ Elan yixetene ye, Atali a dii xemən Yesaya e nun muxu tonge solofere, xemene gbansan.

⁸ Sefati yixetene ye, Mikeli a dii xemən Sebadiya e nun muxu tongo solomasexe, xemene gbansan.

⁹ Yowaba yixetene ye, Yexiyeli a dii xemena Abadi e nun muxu kemε firin muxu fu nun solomasexe, xemene gbansan.

¹⁰ Bani yixetene ye, Yosifi a dii xemən Selomiti e nun muxu kemε tongo sennin, xemene gbansan.

¹¹ Bebayi yixetene ye, Sakari, Bebayi a dii xemena e nun muxu mɔxɔɔɔn nun solomasexe, xemene gbansan.

¹² Asagada yixetene ye, Hakatan ma dii xemən Yoxanan e nun muxu kemε muxu fu, xemene gbansan.

¹³ Adonikami yixetən muxu dɔnxene ye, Elifeleti nun Yeyiyeli nun Semaya, e nun muxu tonge sennin, xemene gbansan.

¹⁴ Bigiwayi yixetene ye, Yutayi nun Sakuru e nun muxu tonge solofere, xemene gbansan.

Xete fena Yerusalen yi

¹⁵ Baan naxan danguma Ahawa taan dexɔn, n yi muxuni itoe malan menni, nxu lu na xi saxan. N yi yamaan nun saraxaraline ye to, koni n mi Lewi bɔnɔnna muxu yo to e ye. ¹⁶ Nayi, n yi yeeratini itoe xili, Eliyeseri nun Ariyele nun Semaya nun Elanatan nun Yaribi nun

Elanatan boden nun Natan nun Sakari nun Mesulan, e nun xaran tiine Yoyaribi nun Elanatan. ¹⁷ N yi e rasiga Manga Yido konni, naxan dɔxi Kasifiya yi, n yi a fala e xa e lanma e xa naxan fala Yido nun a ngaxakedenne xa Ala Batu Banxin walikeen naxanye yi dɔxi Kasifiya yi alogo e xa fa nxu fɔxɔ ra e nxu mali Ala Batu Banxini.

¹⁸ Bayo en ma Ala yi nxu malima, e yi fa Serebi ra nxu xa, xemε xaxilimana Maxali yixetene ye, Isirayilaa diin Lewi mamandenna nde, a tan nun a xunyene nun a dii xemene, e muxu fu nun solomasexe. ¹⁹ E mɔn yi fa Hasabi ra e nun Yesaya Merari yixetene ye, e nun a ngaxakedenne nun a dii xemene, muxu mɔxɔɔɔɔ. ²⁰ E mɔn yi fa Ala Batu Banxin walikeen bɔnɔnna muxuna ndee ra muxu kemε firin muxu mɔxɔɔɔɔ. Dawuda nun a kuntigine bata yi na bɔnɔnna muxune sugandi naxanye yi walima Lewi bɔnɔnna muxune fɔxɔ ra, ne birin xinle yi sebexi.

²¹ N yi a fala, a birin xa sunna suxu Ala yetagi Ahawa baan dexɔn, alogo a xa lu nxu xɔn sigatini nxu nun nxɔ diine nun nxɔ seene birin. ²² N yi yagima nen a faladeni mangan xa a xa sofane nun soo ragine bira nxu fɔxɔ ra e yi nxu ratanga nxu yaxune ma kira yi, bayo nxu a fala nen mangan xa, nxu naxa, “Nxɔ Ala muxune birin mali-ma naxanye a fenma, koni a xɔɔɔn luma nen muxune ma naxanye e mema a tan na.” ²³ Nxu sunxi na nan ma, nxu yi Ala maxandi, a yi nxu yabi. ²⁴ N yi saraxarali kuntigin muxu fu nun firin sugandi Serebi nun Hasabi e nun e ngaxakedenne, muxu fu. ²⁵ N yi gbeti fixen yatε e ye xɔri, e nun xemaa nun seene, mangan naxanye ba e nun a kawandi muxune nun a kuntigine nun Isirayila kaan naxanye birin yi na lan en ma Ala Batu Banxina fe ma. ²⁶ N yi gbeti fixen kilo wuli mɔxɔɔɔɔ so e yii, e nun gbeti fixe seen naxanye yi lanɔe kilo wuli saxan ma e nun xemaa kilo wuli saxan, ²⁷ nun igelengen-na xemaa daxin mɔxɔɔɔɔ naxanye yi lanɔe kilo solomasexe ma e nun sula xuruxi goron firin naxanye yi fan alo xemana. ²⁸ N yi a fala e xa, n naxa, “E bata findi Alatala gbeen na, seni itoe fan bata rasarijan Ala gbeen na. Gbeti fixeni ito nun xemaa findixi penige ma saraxan nan na Alatala xa, en benbane Ala. ²⁹ E liga ε yeren ma, ε yengi dɔxɔ itoe xɔn ma han ε sa e yiliga kuntigine nun Lewi bɔnɔnna muxune yetagi, e nun Isirayila denbaya xunne Alatala Batu Banxini konkone kui Yerusalen yi.” ³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi gbeti fixen nun xemaa nun seene rasuxu naxanye bata yi yiliga alogo e xa rasiga Yerusalen yi en ma Ala Batu Banxini.

³¹ Nxu yi keli Ahawa baan de siga Yerusalen yi kiken xi fu nun firinna ma. En ma Ala yi lu nxu xɔn, a yi nxu ratanga nxu yaxune nun fe naxin sifan birin ma kira yi.

³² Nxu to so Yerusalen yi, nxu yi nxu matabu xi saxan.

³³ Xi naaninde lɔxɔni, gbetin nun xemaa nun seen naxanye yiliga nxɔ Ala Batu Banxini, ne yi so saraxaraliin Yuriyaa dii xemən Meremoti yii. Finexasi a dii xemena Eleyasari yi a fema e nun Yosabadi a dii xemən Yosuwe e nun Binuwi a dii xemən Nowadi, Lewi bɔnɔnna muxune. ³⁴ E to e birin yatε, e yi e yiliga, e yi e birin malanxin binyen xasabin sebe. ³⁵ Muxu suxi

fonne, naxanye fa sa keli konyiyani, ne yi tura fu nun firin ba saraxa gan daxin na Isirayilaa Ala xa Isirayila kaane birin ma fe ra, e nun konton tonge solo-manaanin e nun sennin, e nun yeḫeε tonge solofere e nun solofere. E mɔn yi kɔtɔ fu nun firin ba yulubi xafari saraxan na. Ne birin saraxa gan daxin na Alatala xa. ³⁶ Na xanbi ra, e yi mangana yamarine rali mangan bundɔxɔne ma, e nun Efirati baan sogegododen binna yamana kanne, ne yi yamaan mali lan Ala Batu Banxina feene ma.

Naxalan xɔɓene futu fena

9 Na ɓan xanbini, kuntigine yi fa n fɛma, e yi a fala, e naxa, "Isirayila yamaan nun saraxaraline nun Lewi bɔnɔnna muxune mi e makuyaxi siya gbete muxune ra. E fe xɔsixin ligama alo Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Yebusune nun Amonine nun Moyaba kaane nun Misiran kaane e nun Amorine. ² Bayo, e bata ne dii tɛmɛne futu e yete xa e nun e dii xɛmɛne xa, e bɔnɔn sarinɓanxin sunbu e rabilinna siyane muxune ra. Kuntigine nun kitisane nan singe na tinxintareyaan ligaxi."

³ N to na mɛ, n yi n ma domani bɔ n ma, n yi n xun-sexene nun n de xabene matala, n sunuxin yi dɔxɔ.

⁴ Naxanye birin yi gaxuxi Isirayila Alaa falan yeε ra, ne birin yi dɔxi n nabilinni lan na muxune tinxintareyaan ma naxanye sa kelixi konyiyani. N tan sunuxin yi lu dɔxi han ɓinbanna saraxa ba waxatini.

⁵ Ninbanna saraxa ba waxatini, n yagixin yi keli, n ma dugini bɔxi, n yi n xinbi sin, n yi n yiine ti Alatala, n ma Ala xa, ⁶ n yi Ala maxandi, n naxa, "N ma Ala, n yagixi, n mi nɛ n xunna rakele i tan n ma Ala yetagi, bayo nɔ fe ɓaxin bata gbo ayi nɔ xun ma. Nɔ yulubine bata te han kore. ⁷ Xabu nɔ benbane waxatini han to, nɔ findixi yulubi rabane nan na, nɔ yamaan yi haken liga. Nanara, nɔ tan nun nɔ mangane nun nɔ saraxaraline findixi konyine ra manga xɔɓene bun, yengen nun suxun nun halagin nun yagini, alo a kii naxan yi to.

⁸ Koni, Alatala, nɔ Ala, i baxi hinande nɔ ra iki, i yi nɔ tan ndee lu e nii ra, i yi luden so nɔ yii yire sarijanxini, alogo nɔ Ala xa nɔ yeεne rabi, a yi nɔ nii yifan nɔ ma nɔ konyiyani. ⁹ Hali konyin to nɔ ra, i tan nɔ Ala mi nɔ rabɛnɓinxi nɔ konyiyani. I bata hinan nɔ ra Perise mangan yetagi, i nɔ lu nɔ nii ra, alogo nɔ xa Ala Batu Banxin ti, denaxanye kalaxi nɔ yi menne yitɔn, i yi matabuden fi nɔ ma Yuda nun Yerusalɛn yi. ¹⁰ Nɔ Ala, nɔ fa nanse fale i xa na xanbi ra? Nɔ bata nɔ mɛ i ya yamarine ra, ¹¹ i bata a fala nɔ xa fata nabine ra, i ya walikene, i naxa, "E soma yamanan naxan yi, ε dɔxɔ a yi, yamana xɔsixin nan na ra na yamanan muxune kewali xɔsixinɛ xɔn, e bata yamanan birin nafe e fe xɔsixinɛ ra. ¹² Nayi, ε nama ε dii tɛmɛne fi e dii xɛmɛne ma, ε nama e dii tɛmɛne fan fen ε dii xɛmɛne xa. E nama lanna raso ε nun ne tagi, ε nama e mali e xa herin sɔtɔ. Nayi, ε sɛnben sɔtɔma nen, ε yamanan muxune yi donse fapine don, ε mɔn yi yamanan lu ε diine xa e keɛn na han habadan!" ¹³ Nɔ Ala, na feene birin nɔ sɔtɔxi nen amasɔtɔ nɔ fe xɔsixinɛ

nun nɔ yulubi ɓaxine xɔn. Koni, i mi nɔ saranxi nɔ fe ɓaxine ra alo a yi lan kii naxan yi, i mɔn bata tin nɔ xa lu nɔ nii ra. ¹⁴ Nɔ lan nɔ mɔn xa lu i ya yamarine kale ba? Nɔ lan nɔ xa bira na yamanan muxune fɔxɔ ra naxanye fe xɔsixinɛ? I ya xɔlɔn mi gode nɔ ma ba, a yi nɔ raxɔri, muxu yo mi lu? ¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala, i tinxin, bayo nɔ mɔn nɔ nii ra to. Nɔ tan nan ito ra i yetagi nɔ nun nɔ yulubine, muxu yo mi yi nɛ luyɛ a nii ra i yetagi."

E yi e siya gbete ɓaxanle kedi

10 Esirasi yi xinbi sinxi waxatin naxan yi Ala Batu Banxin yetagi, a wugama, a Ala maxandima a ti e yulubine ra, Isirayila kaane yi e malan a fɛma, xɛmɛne nun ɓaxanle nun diidine, yamaan birin yi lu wuge. ² Nayi, Yeɓiyeli a dii xɛmɛn Sekani Elan xabilani, na yi falan tongo, a yi a fala Esirasi xa, a naxa, "Nɔ bata tinxintareyaan liga en ma Ala yeε ra yi, nɔ yi ɓaxalan xɔɓene futu, naxanye yi findixi siya gbete muxune ra. Hali na, yigin mɔn Isirayila ma lan na feen ma. ³ En na ɓaxanle nun e diine kedi, en layirin xidi en nun Ala tagi, alo n kanna a falaxi kii naxan yi en nun naxanye birin xuruxurunma en ma Alaa yamarine ra. En xa a liga alo sariyana a falaxi kii naxan yi. ⁴ Keli, bayo feni ito i tan nan matoxi. Nɔ birama nen i fɔxɔ ra. I wekile, i a liga."

⁵ Nayi, Esirasi yi keli, a yi saraxarali kuntigine nun Lewine nun Isirayila kaane birin nakɔlɔ, a baxi naxan falade, e birin xa na liga. E yi e kɔlɔ a xa. ⁶ Na xanbi ra, Esirasi yi mini Ala Batu Banxini, a yi siga Eliyasibi a dii xɛmɛn Yehoxanan ma banxini. A to yi menni, a mi donse don, a mi ige min, bayo a yi sunuxi muxu suxi fonne tinxintareyana fe ra.

⁷ E yi yamarin nawanga Yuda nun Yerusalɛn birin yi, naxan yi a falaxi a muxu suxine birin xa e malan Yerusalɛn yi. ⁸ Naxan yo mi fa benun xi saxan, a yi-iseene birin nasuxuma nen a ra, a tan yeteεn yi kedi yamaan ye alo kuntigine nun fonne a falaxi kii naxan yi.

⁹ Yuda nun Bunyamin xɛmɛne yi e malan Yerusalɛn yi na xi saxanna bun ma. Kike solomasexeden xi mɔxɔɓɔnen nan yi a ra. Yamaan birin yi malanxi yama malandeni Ala Batu Banxin yetagi, e gaxuxin xuruxurunma lan na feen ma, e nun tulena fe ra. ¹⁰ Saraxaralina Esirasi yi keli, a naxa, "E bata tinxintareyaan naba ε to ɓaxalan xɔɓene dɔxi, ε mɔn yi Isirayila yamaan findi yulubi tongone ra. ¹¹ Iki, ε ti ε yulubine ra Alatala yetagi, ε benbane Ala, ε yi a sagoon liga! E masiga yamanan muxune nun ɓaxalan xɔɓene ra." ¹² Yamaan birin yi yabin ti e xuini texin na, e naxa, "ɔn! Nɔ lanma nen nɔ a liga alo i a falaxi kii naxan yi. ¹³ Koni yamaan gbo, tule waxatin na a ra. Nɔ mi nɛ luyɛ tandeni be, bayo xi keden hanma xi firin wali xa mi ito ra, muxu wuyaxi bata yulubin liga feni ito yi. ¹⁴ Nɔ kuntigine xa lu be yamaan birin xinla ra. Naxanye birin ɓaxalan xɔɓene dɔxi nɔ taane yi, ne xa fa waxati saxine ma, e nun taan fonne nun taan kitisane, e yi na feen sa a kii-ni han Ala xɔlɔ gbeen yi ɓan, a makuya en na lan feni ito ma."

¹⁵ Koni, Asaheli a dii xemɛn Yonatan nun Tikiwaa dii xemɛn Yaxasiya yi na feen yɛngɛ. Lewi bɔnsɔnna muxuna nde Sabetayi nun Mesulan yi ne mali. ¹⁶ Koni muxu suxi fonne yi tin Esirasi a falan ma. Saraxaralina Esirasi yi denbaya xunna ndee sugandi denbaya yɛɛn ma, e yi e birin xinla fala. E yi dɔɔ na kike fuden lɔɔ singen ma alogo e xa na feen mato. ¹⁷ Kike singen lɔɔ singen ma, e yi yelin xemɛne kitin sɛ naxanye birin naxalan xɔɛne dɔɔ.

Yulubitɔne

¹⁸ Saraxaraline yɛ, naxanye naxalan xɔɛne dɔɔ, ne nan itoe ra:

Yosadaki a dii xemɛn Yosuwe nun a xunyɛne xabilan muxune yɛ, Maaseya nun Eliyeseri nun Yaribi e nun Gedali. ¹⁹ E yi a ragidi a e xa e mɛ e naxanle ra, e yi kontonna ba yangin saraxan na e yulubina fe ra.

²⁰ Imeri xabilani, Xanani nun Sebadiya.

²¹ Xarimi xabilani, Maaseya nun Eli nun Semaya nun Yɛxiyeli e nun Yusiya.

²² Pasaxuri xabilani, Eliyowenayi nun Maaseya nun Yisimayeli nun Natanɛli nun Yosabadi e nun Elasa.

²³ Lewi bɔnsɔnna muxune yɛ, Yosabadi nun Simeyi nun Kelaya naxan mɔn xili Kelita e nun Petaxi nun Yuda e nun Eliyeseri.

²⁴ Beti baane yɛ Lewi bɔnsɔnni, Eliyasibi.

Dɛ kantanne yɛ Lewi bɔnsɔnni, Salun nun Telemi e nun Yuri.

²⁵ Isirayila kaa gbɛtɛye: Parosi xabilani, Ramiya nun Isiya nun Malakiya nun Miyamin nun Eleyasari nun Malakiya e nun Benaya.

²⁶ Elan xabilani, Matani nun Sakari nun Yɛxiyeli nun Abidi nun Yeremoti e nun Eli.

²⁷ Satu xabilani, Eliyowenayi nun Eliyasibi nun Matani nun Yeremoti nun Sabadi e nun Asisa.

²⁸ Bebayi xabilani, Yehoxanan nun Xananiya nun Sabayi e nun Atalayi.

²⁹ Bani xabilani, Mesulan nun Maluku nun Adaya nun Yasubu nun Seyala e nun Yeremoti.

³⁰ Paxata-Moyaba xabilani, Adana nun Kelala nun Benaya nun Maaseya nun Matani nun Besaleli nun Binuwi e nun Manase.

³¹ Xarimi xabilani, Eliyeseri nun Yisiya nun Malakiya nun Semaya nun Simeyɔn ³² nun Bunyamin nun Maluku e nun Semaraya.

³³ Xasun xabilani, Matenayi nun Matata nun Sabadi nun Elifeleti nun Yeremayi nun Manase e nun Simeyi.

³⁴ Bani xabilani, Maadayi nun Amirama nun Yuweli

³⁵ nun Benaya nun Bedeya nun Keluhi ³⁶ nun Waniya nun Meremoti nun Eliyasibi ³⁷ nun Matani nun Mate-

nayi nun Yaasu ³⁸ nun Bani nun Binuwi nun Simeyi

³⁹ nun Selemya nun Natan nun Adaya ⁴⁰ nun Mekanadebayi nun Sasayi nun Sarayi ⁴¹ nun Asareli

nun Selemya nun Semaraya ⁴² nun Salun nun Amari e nun Yusufu.

⁴³ Nebo xabilani, Yeyiyeli nun Matitiya nun Sabadi nun Sebina nun Yadayi nun Yoweli e nun Benaya.

⁴⁴ Ne birin bata yi naxalan xɔɛne dɔɔ nun, ndee bata yi diine bari.

Neyemi findi Yahudiyana nde nan na Esirasi a waxatini. Muxu dinaxin nan yi Neyemi ra. Perisene mangan naxan xili Arataserekesi, na kuntigi kendena nde nan yi Neyemi ra. Neyemi mangan mafan nen alogo a xa tin a siga Yerusalen taani alogo a xa sa feene yitɔn lan a konna siga feen ma yeen na. A to na li, hali yaxuna ndee to yi katama e xa a yee rati, a kon kaan muxu wuyaxi a mali nen. E yi Yerusalen taan nabilinna yinna ti. Neyemi mɔn yi Esirasi mali dina sali gbeena nde yi, Esirasi Alaa sariya kitabun xaran naxan yi. Lewine yi lu a yebe yamaan xa alogo e xa a famu, nayi e yi e sɔbe so Alaa fe yi. Neyemi yi yamanan dɔɔ kiina nde yebe. A yi taan nabilinna yinna ti sewa sanla raba, a mɔn yi yamaan nakɔta sariyan suxu kiin ma.

Neyemi Ala maxandina

1 Xakaliyaa dii xemen Neyemi a falane. Kisilewi kiken na, Arataserekesi a mangayaan ɲee mɔɔɔɔɔdeni, n yi Suse manga taani. 2 Ngaxakeden na Xanani nun muxuna ndee yi fa sa keli Yuda yi. N yi e maxɔdin Yahudiyane fe ma, yaxune naxanye suxu, e siga e ra konyiyani, e ɲɲene mɔn yi xete Yerusalen yi, e nun lan Yerusalen ma fe ma. 3 E yi n yabi, e naxa, "Suxu muxun naxanye lu e nii ra, na ndee bata fa dɔɔ Yuda yamanani, koni e yigitegexi, e yagixi. Yerusalen taan nabilinna yinne yirena ndee bata bira, teen yi taan so deene birin gan."

4 N to na falane me, n yi dɔɔɔ, n wuga, n yi sunu xi wuyaxi, n yi sun, n yi Ala maxandi, Ala Naxan Kore, 5 n naxa, "Alatala, Ala Naxan Kore, naxan gbo, a magaxu, i tan naxan i ya layirin nun i ya hinanna luma i xanuntenne xa naxanye i ya yamarine suxuma, 6 i tuli mati, i yi i yeen ti n na, i yi i ya walikena maxandi xuiin name. N ni i maxandima waxatini ito yi i ya walikene xa, Isirayila kaane, kɔeen nun yanyin na, n yi n ti Isirayila kaane yulubine ra bayo nxu bata yulubin liga i ra nxu nun n ma denbayana, nxu bata yulubin liga. 7 Nxu bata fe ɲaxin liga i ra, nxu mi i ya yamarine nun i ya tɔnne nun i ya sariyane suxi i naxanye so i ya walikɛen Musa yii. 8 I ya falana fe xa rabira i ma, i naxan so i ya walikɛen Musa yii, i naxa, 'E na tinxintareyaan naba waxatin naxan yi, n na e raxuyama ayi nen siyane ye. 9 Koni, xa e xete n ma, xa e n ma yamarine suxu, e yi e liga, nayi, hali e sa kɔɔɔ kɔɔɔna danna ra, n sa fama e ra nen yireni n denaxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.' 10 I ya walikene nun i ya yamaan nan e ra, i naxanye xunbaxi i senbe gbeeni. 11 Marigina, i tuli mati n tan, i ya walikena maxandi xuiin na, e nun i ya walikɛen naxanye sewaxi gaxuma i xinla yee ra! N ma feene rasɔɔɔya to, n tan i ya walikena, i yi a liga xemeni ito xa kininkinin n ma n na siga a yetagi."

Na waxatini, n tan nan yi yengi saxi mangan minseene xɔn ma.

Neyemi Yerusalen yi

2 Nisan kiken na, Arataserekesi a mangayaan ɲee mɔɔɔɔɔdeni, manpaan yi dɔɔɔ mangan yetagi, n yi a tongo, n yi a so mangan yii. N yi sunuxi a yetagi, naxan ɲɔɲɔn munma yi liga n na singen. 2 Mangan yi a fala n xa, a naxa, "I yetagini fɔɔɔɔɔ nanfera? Anu, i mi furaxi.

† Na feen sebexi Sariyane 30.1-5 kui.

Waxatina nde bɔɲɛ rafɔren ni ito ra." N yi gaxu han, 3 koni n yi mangan yabi, n naxa, "Mangan xa lu a nii ra habadan! N yetagini fɔɔɔɔɔ nen bayo n benbane gaburune sa taan naxan yi, menna birin bata halagi, teen yi na taan so deene birin gan." 4 Mangan yi a fala n xa, a naxa, "Nanse xɔli i ma, n xa a liga i xa?" N yi Ala maxandi naxan kore, 5 n yi mangan yabi, n naxa, "Xa mangan tin, xa n tan i ya walikɛen nafaan i ma, n nasiga Yuda yamanani. N benbane gaburune sa taan naxan yi, n mɔn xa sa na ti." 6 Mangana ɲaxanla yi dɔɔ i fema, mangan yi n maxɔdin, a naxa, "I ya sigatiin buma han waxatin mundun yi, i xeten waxatin mundun yi?" Mangan yi tin n xa siga, nayi n yi n xete waxatin fala a xa. 7 N mɔn yi a fala mangan xa, n naxa, "Xa mangan tinɲe, a xa kedine so n yii siga Efirati baan sogegododen binna yamana kanne ma, alogo e xa a lu n dangu siga han Yuda yi, 8 i mɔn yi kedi keden so n yii Asafi xa, naxan mangana fɔɔɔɔne kantanna, alogo a xa xalanbe wudine so n yii, n sa yire makantanxin deene ti Ala Batu Banxin deɔɔɔn, e nun taan yinne nun n sa luma banxin naxan kui." Mangan yi ne so n yii, bayo Ala yi n xɔn.

9 N yi siga yamana kanne fema naxanye yi Efirati baan sogegododen binni, n yi mangana kedin so e yii. Mangan bata yi sofa kuntigine nun soo ragine bira n fɔɔɔ ra. 10 Sanbalata, Horoni kaan nun Amonina nde Tobiya, a walikɛen to na me, e yi kɔɔ kati a nanfera muxuna nde fama a fa Isirayila kaane mali.

Neyemi yi yinne mato

11 N yi so Yerusalen yi, n yi xi saxan ti na. 12 Nayi, nxu nun muxuna ndee yi keli kɔeen na, n mi a fala muxe xa n ma Ala bata yi naxan yita n na a n xa a liga Yerusalen xa. N keden peen nan yi dɔɔɔɔɔ sofanna fari. 13 N yi mini Lanbanna so deen na kɔe tagini siga Sube Magaxuxi Tigin nun ɲɲɲɲ deen binna ra, n yi lu Yerusalen taan nabilinna yinne matoe. N yi taan yinna to kalaxi, a yire wuyaxi yi biraxi, teen bata yi deene gan nun. 14 N yi dangu Tigin so deen nun mangana ige ramaraden deɔɔɔn, koni n ma soon mi a dangude sɔɔɔ. 15 N yi te xuden xɔn kɔeen na, n siga taan yinne matoe Kedirɔn lanbanna binni. Na xanbi ra, n mɔn yi so Lanbanna so deen na, n xete na kii nin.

16 Taan kuntigine mi yi a kolon n yi sigaxi denaxan yi e nun n yi naxan ligama. Han na waxatini, n munma yi sese fala Yahudiyane nun saraxaraline nun taa kanne nun kuntigine nun tide kan gbeteeye xa. 17 Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, "E bata a to en tɔɔɔɔɔ naxan yi iki! Yerusalen bata kala, teen bata a so deene gan! E fa, en

fa Yerusaleen taan nabilinna yinne ti. Nayi, en mi fa yag-
ima ܠܟܢܗܢ." 18 N yi a yebe e xa Ala n mali kii naxan yi, e
nun mangan falan naxan ti n xa. E yi a fala, e naxa, "En
siga, en sa taan ti!" Nayi, e yi e bode senbe so na wali
fajina fe yi.

19 Horoni kaan Sanbalata nun Amonin Tobiya a kunti-
gin nun Arabun Gesen to na me, e yi nxu magele, e yi
nxu rapaxu. E yi a fala, e naxa, "E nanse ligama ito ra?
E murutema mangan nan xili ma ba?" 20 N yi e yabi, n
naxa, "Ala ܠܟܢܗܢ fima nen nxu ma, Ala Naxan Kore. Nxu
tan, a walikene, nxu kelima nen, nxu yi a ti. Koni e tan,
e mi kee ܠܟܢܗܢ taani ito yi, e mi sariya se be, e fe mi fa
rabirama muxe ma Yerusaleen taani!"

Yerusaleen yinne yitonna

3 Saraxarali kuntigina Eliyasibi nun a ngaxakeden
saraxaraline yi keli walideni. E ܠܟܢܗܢ yi Yexene So
Deni ܠܟܢܗܢ. E yi a rasarijan, e yi a deene ti a ma. E yi taan
yinna ti siga han sangansoon naxan yi xili Keme, e yi
na rasarijan. E ܠܟܢܗܢ yi taan yinna ti siga han Xananeli
Sangansona. 2 Yeriko kaane fan yi walima menna
dexon, e nun Sakuru, Yimiri a dii xemena. 3 Sena kaane
yi taan so deni ܠܟܢܗܢ denaxan xili Yexe So Dena. E de wu-
dine ti, e deene sa e ma e nun e balan wurene.

4 Yuriyaa dii xemena Meremoti fan yi walima na yiren
dexon, Hakosi mamandenna. Bereki a dii xemena Mesu-
lan fan yi walima na yiren dexon Mesesabele maman-
denna, e nun Banahaa dii xemena Sadaki. 5 Tekowa taan
muxune fan yi walima na dexon ma. Anu, taan muxu
gbeene tondi wale nen walike kuntigine yamarin bun.

6 Yoyadaa dii xemena Paseya nun Besodiyaa dii xemena
Mesulan yi De Fonni ܠܟܢܗܢ. E yi a deen wudine ti, e yi a
balan wurene sa. 7 Gabayon kaan Melatiya fan yi yinna
yirena nde yitonna na dexon ma, e nun Meronoti kaan
Yadon nun Gabayon kaa gbete ye nun Misipa kaane. E
birin yi walima yamana kanna nan bun Efirati baan so-
gegododen binni. 8 Xarahaa dii xemena Yusiyele fan yi
yinna yirena nde yitonna na dexon e nun Xananiya,
latikona nafalana nde.

E yi siga wale han Yerusaleen yinna yigbo yirena. 9 Xu-
ru a dii xemena Refaya fan yi yirena nde yitonna na
dexon, Yerusaleen ܠܟܢܗܢ ܠܟܢܗܢ kedenna yirena nde
kuntigina. 10 Xarumafaa dii xemena Yedaya fan yi wali-
ma a banxin yetagi, Xasabaneyaa dii xemena Xatusi fan
yi yinna yirena nde yitonna na dexon. 11 Xarimi a dii
xemena Malakiya nun Paxata-Moyabaa dii xemena Xas-
ubu fan yi walima yire gbete ye yi siga han sangansoon
naxan xili Buru Gandena. 12 Haloxesi a dii xemena Salun
nun a dii temene fan yi yinna yirena nde yitonna na
dexon, Yerusaleen ܠܟܢܗܢ ܠܟܢܗܢ kedenna yirena nde
kuntigina.

13 Xanun nun Sanowa kaane yi Lanbanna So Deni ܠܟܢܗܢ.
E yi a deen wudine ti, e yi a balan wurene sa. E ܠܟܢܗܢ yi
nongonna ye wuli keden fan yiton taan yinni, siga han
Xuruse Neje Dena. 14 Rekabu a dii xemena Malakiya,
Beti-Hakeremi kuntigin yi Xuruse Neje Deni ܠܟܢܗܢ. A yi a
deen wudine ti, a yi a balan wurene sa. 15 Kola-Xose a
dii xemena Salun, Misipa kuntigin yi Tigi Deni ܠܟܢܗܢ, a yi a

ti, a yi a xunna soon so a xun na, a yi a deen wudine ti,
a yi a balan wurene sa. A ܠܟܢܗܢ yi taan yinni ܠܟܢܗܢ Selaxa
ige ramaraden dexon, denaxan mangana nakona fema,
siga han tedene, denaxan sigama Dawudaa Taani.

16 Dohnen na, Asabuku a dii xemena Neyemi, Beti-Suru
fona kedenna kanna yi siga yinni ܠܟܢܗܢ Dawudaa gabu-
run binni siga han ige malanden binna, siga han man-
gana sofane banxina. 17 A xanbi ra, Lewi bonsonna
muxune yi walima Bani a dii xemena Rexun bun ma.
Hasabi, Keyila fona kedenna kuntigin fan yi taan yinni
tonna a dingirani. 18 A ngaxakedenne fan yi walima a
xanbi ra, Xenadadaa dii xemena Bawayi, Keyila fona ke-
denna bonna kuntigin bun. 19 Misipa kuntigin Yosuwe
a dii xemena Eseri fan yi yire gbete yiton, keli yenge so
seene malan banxin yetagi, siga han denaxan xili
Songenna.

20 Sabayi a dii xemena Baruku fan yi yire gbete yiton a
xanbi ra, keli Songenna ma siga han saraxarali kuntigi-
na Eliyasibi a banxin de ra. 21 Yuriyaa dii xemena Mere-
moti, Hakosi mamandenna fan yi yire gbete yiton a
xanbi ra, keli Eliyasibi a banxin so deen ma siga han a
danna. 22 Saraxaraliin naxanye sa keli Yerusaleen ra-
bilinne yi, ne fan yi walima men xanbi ra. 23 Ne fan xan-
bi ra, Bunyamin nun Xasubu yi walima menni e ban-
xine yetagi. Ananiyaa dii xemena Maaseyaa dii xemena
Asari fan yi walima menni ne xanbi ra a banxin dexon
ma. 24 Xenadadaa dii xemena Binuwi fan yi yire gbete
yiton na xanbi ra, keli Asari a banxin ma siga han yinna
songenna nde.

25 Yusayi a dii xemena Palala fan yi walima na yinna
songenna yetagi e nun sanganso kuyen manga banxin
yetagi kantan tiine sansanna dexon. Parosi a dii xemena
Pedaya fan yi walima a xanbi ra. 26 Ala Batu Banxin wa-
likene naxanye yi dxi Ofeli geyaan ma, ne fan yi siga
yinni ܠܟܢܗܢ han sangansoon songenna ma, deen nax-
an xili Ige So Dena sogegododen binni. 27 Tekowa
kaane fan yi yinna yire gbete yiton ne xanbi ra, keli san-
gansoon songenna ma siga han Ofeli yinna.

28 Deen naxan yi xili Soona, saraxaraline fan yi walima
na faxan na e banxine yetagi. 29 Imeri a dii xemena Sad-
ki yi walima e xanbi ra a banxin yetagi. A xanbi ra,
Sekani a dii xemena Semaya fan yi walima menni, naxan
yi deen kantanma naxan yi xili Sogeteden So Dena. 30 E
xanbi ra, Selemiyaa dii xemena Xananiya nun Salafaa dii
xemena senninden Xanun yi menni, ne fan yi yire gbete
yiton yinna ma. Bereki a dii xemena Mesulan fan yi ne
xanbi ra, a banxin yetagi.

31 A xanbi ra, xema wanla Malakiya fan yi walima
menni, siga han Ala Batu Banxin walikene nun yulane
banxina Mifikadi deen yetagi, siga han sangansoon
naxan sa yinna songenna ma. 32 Xema wanla bonne
nun yulane fan yi yinni ܠܟܢܗܢ keli sangansoon songenna
ma siga han Yexene So Dena.

Yaxune yi wa wanla kala feni

33 Sanbalata to a me a nxu ܠܟܢܗܢ yinna tima, a yi xala
han! A yi Yahudiyane magele. 34 A yi a fala a ngaxake-
denne nun Samari kaa sofane yee xori, a naxa,

“Yahudiya fangatareni itoe nanse ligama? En tinje e xa na liga ba? E nɔe saraxan be ba? E a rapanɔe to ba? E mɔn nɔe gɛmɛ maluxunxine ramine ba naxanye benden nun se ganxine bun ma?”³⁵ Amonina nde Tobiya yi a dɛxɔn ma, na yi a fala, a naxa, “Hali e ti, xa xulumasena nde sigan ti a fari, e gɛmɛ yinna birin kala ma nen!”

³⁶ Nayi, n yi Ala maxandi, n naxa, “Nɔɔ Ala, i tuli mati nxu ra, amasɔɔ nxu yaxune bata nxu rapaxu! I marayarabin naxete e ma, i yi e rasiga konyiyani.”³⁷ I nama dija e hakene ma, e yulubine nama ba i yetagi, amasɔɔ e bata yinna ti muxune makonbi.”

³⁸ Nxu yinni tɔn na kii nin han a yiteyaan tagi taan nabilinni. Yamaan yi na wanla suxu e sɔbeɛn na.

4 Koni, Sanbalata nun Tobiya nun Arabune nun Amonine nun Asadodi kaane to a mɛ a Yerusalɛn rabilinna yinna ti feen sigama yɛɛn na, e nun a muxune bata yi a yire biraxine yitɔn fɔɔ, e yi xɔɔ kati.² E lan a ma a e birin xa sa Yerusalɛn yenge, e na kala.

³ Nayi, nxu bata nɔɔ Ala maxandi, nxu yi kantan tiine dɔɔ kɛɛn nun yanyin na alogo e xa nxu ratanga e ma.⁴ Anu, Yuda kaane yi a falama nen, e naxa, “Nɔɔ walikene senben bata jan, gɛmɛ biraxine maxali daxin mɔn gbo, nxu mi nɔe yinna tiye.”⁵ Nxu yaxune yi a falama nen, e naxa, “Yahudiyane mi a kolonje, e mi a famunje han en yi so e tagi, en yi e faxes, en yi e wanli kala.”⁶ Anu, Yahudiyan naxanye yi dɔxi nxu yaxune rabilinni, ne fa nen, e fa nxu rakolon na feen ma han dɔɔɔ ma fu, e naxa, “E fa en yengema nen sa keli yiren birin yi.”⁷ Nanara, n yi muxuna ndee dɔɔ yinna xanbirane yi denaxanye so paxun, n yi yamanan muxune dɔɔ bɔnsɔn yɛɛn ma, e silanfanne nun tanbane nun xanle ra e yii.⁸ N to e ti kiin mato, n yi falan ti taan fonne nun kitisane xa e nun yamaan naxan birin yi na, n naxa, “E nama gaxu en yaxune yɛɛ ra. A xa rabira e ma fa fala Marigin senben gbo, a magaxu. E yengen so e ngaxakedenne nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne nun e paxanle nun e dɔɔɔdene xa.”

⁹ Nxu yaxune yi a mɛ fa fala nxu bata rakolon, a Ala bata e fe nataxin kala. Nxu birin yi xete yinni, birin yi sa a wanla de suxu.¹⁰ Keli na lɔɔn ma, n ma walikene fɔɔ kedenna nan yi fa walima, fɔɔ kedenna yi tanbane nun ye masansan wure lefane nun silanfanne nun xanle suxu e yii, e yi e tagi xidi. Kuntigine yi Yuda kaane birin makantanma,¹¹ naxanye yi yinna tima. Naxanye yi goronne maxalima hanma, e yi goronne kui sa, ne yi walima e yii kedenne nan na, e yi yenge so seen suxu e yii kedenna ra.¹² Naxanye yi a tima, ne birin ma silanfanne yi xidixi e tagi nen, e yi walima na kii nin. Xɛmɛn naxan yi xɔtaan fema, na yi biraxi n fɔɔ ra.¹³ N yi a fala fonne nun kitisane nun yamaan dɔnɔn xa, n naxa, “Wanla gbo, wulani kuya, en bata xuya ayi yinna xuntagi, en bata masiga en bode ra.”¹⁴ E nɛma dede, xa e xɔtaan fe xuiin mɛ, e malan nxu fema. En ma Ala yengen soma nen en xa.”¹⁵ Nxu siga wanla ma na kii nin, tanban suxi yamaan fɔɔ kedenna yii keli subaxan ma han sarene yi mini kore.¹⁶ Na waxatini, n

† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

mɔn yi a fala yamaan xa, n naxa, “Xɛmɛne birin xa xi Yerusalɛn yi e nun a walikena, en kantanna ti kɛɛn na, en yi wali yanyin na.”¹⁷ Nxu mi yi nɔɔ dugine bama mume, n tan ba, ngaxakedenne ba, n ma walikene ba, muxun naxanye yi n kantanma ba, birin ma yenge so seen nun a min igen nan tun yi suxi a yii.

Neyemi yi yiigelitɔne mali

5 Lɔɔna nde, yamanan xɛmɛna ndee nun e paxanle yi e mawuga e ngaxakeden Yahudiyane fari,² ndee naxa, “Nxu nun nɔɔ dii xɛmɛne nun nɔɔ dii tɛmɛne wuya. Nxu wama nen nxu xa balon sɔɔ alogo nxu xa nxu dege, nxu lu nxu nii ra.”³ Ndee fan yi a fala, e naxa, “Nxu bata nɔɔ xɛene nun nɔɔ manpa binle † nun nɔɔ banxine dɔɔ tolimani alogo nxu xa balon sɔɔ fitina kamɛni.”⁴ Gbeteye fan naxa, “Nxu bata gbetin tongo donla ra nɔɔ xɛene nun nɔɔ manpa binle xun yi, alogo nxu xa mudun fi naxan lan a so mangan yii.⁵ Anu, nxu nun nxu ngaxakedenne birin keden, nɔɔ dii xɛmɛne luxi nen alo e gbeene, koni a mato nxu nɔɔ dii xɛmɛne nun nɔɔ dii tɛmɛne matima konyine ra, nɔɔ dii tɛmɛ wuyaxiye bata findi konyine ra, nafulu mi nxu yii, nɔɔ xɛene nun nɔɔ manpa binle mɔn bata findi muxu gbeteye gbeen na.”

⁶ N to e mawuga xuiin mɛ, n yi xɔɔ han!⁷ N yi a ragidi n xa taan muxu gbeene nun kitisane maxadi, n yi a fala e xa, n naxa, “E tɔn fenma e ngaxakedenne ra nanfera!” N yi malan gbeen maxili e fe ra.⁸ N mɔn yi a fala e xa, n naxa, “En bata en ngaxakeden Yahudiyane xun ba, naxanye yi saraxi siya gbetene xɔn konyine ra. Iki, e tan yetɛɛn nan fa e ngaxakeden Yahudiyane matima e Yahudiya bodene ma.” E mi fala sɔɔ e naxan tiye, e yi e dundu.⁹ N mɔn yi a fala, n naxa, “E naxan ligama, na mi fan. E mi nɔe sigan tiye Ala yɛɛ ra yi gaxuni ba, alogo siya gbeteye nama en nayelevu, en yaxune?”¹⁰ N tan fan nun ngaxakedenne nun n ma walikene, nxu fan muxune doli nen gbetin nun donsɛni. Nayi, e lanma e xa naxan naxete, en nama na maxili.¹¹ E sa e xɛene raxete e ma to yeteni, e nun e manpa binle nun e oliwi binle nun e banxine. E nama tɔn maxili e ra gbetin nun murutun nun minseen nun turen fari.”¹² E yi yabin ti, e naxa, “Nxu e raxetema e ma nen, nxu mi fa sese maxɔdinma e ma, i naxan falaxi nxu na liga.”

Nayi, n yi saraxaraline xili, alogo e xa e xɔɔ e yɛɛ xɔri.¹³ Na xanbi ra, n yi n ma doma gbeen lenbeni maxa, n yi a fala, n naxa, “Ala xa muxune birin yimaxa na kiini naxanye na e fala xuiin kala, a yi e bɔnɔ e denbayane nun e seene yi, alogo e yiigenla xa lu!” Yamaan birin yi Alatala tantun, e yi sɔnɔ, e naxa, “Ala xa na liga, ami-na!” Dɔnɔn na, yamaan yi a falan suxu.

¹⁴ Xabu n dɔɔ lɔɔni yamana kanna ra Yahudiyane xun na Yuda yamanani, xabu Manga Arataserekesi a mangayaan jɛɛ mɔɔɔɔdena han jɛɛ tonge saxan e nun firindena, n tan nun ngaxakedenne nxu mi sese ba mudun na naxan soma yamana kanna yii.¹⁵ Yamana kanna naxanye dangun tan yɛɛ ra, ne yi don-

†† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

seene nun manpane rasuxuma nen yamaan na e nun gbeti gbanan tonge naanin. Hali yamana kanne xoyine yi yamaan tɔɔma. Koni, n tan to yi gaxuxi Ala yɛɛ ra, n mi na sifan liga. ¹⁶ Koni, n tan yetɛɛn wali nen taan yinna tideni, n mi xɛɛ yo sara n yetɛ xa, anu n ma walikene birin yi yinna tiin fari. ¹⁷ Anu, muxu kɛmɛ tonge suulun nan yi e dɛgema n konni Yahudiyane nun kuntigine yɛ, ba muxune ra naxanye yi fama sa keli yamanan nabilinna siya gbetene yɛ. ¹⁸ Ninge keden nun yɛxɛ yɛbaxi sennin nan yi faxama n xa lɔxɔ yo lɔxɔ e nun tɔxɛna ndee. Xi fu yo xi fu, manpa fani gbegbe yi rafalama n xa nen. Koni, hali na, n mi mudun maxili n tan yamana kanna xa, bayo wanla yi xɔdɔxɔ yamaan ma.

¹⁹ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na bayo n bata wali fapin ke yamaan xa.

Yaxune mɔn yi fa e xili ma

6 Sanbalata nun Tobiya nun Arabun Gesen nun nxu yaxun bonne yi a mɛ a n mɔn bata taan yinna ti, a dɛdɛ mi fa kalaxi. Na waxatini, n munma yi dɛene ti singen. ² Sanbalata nun Gesen yi xɛrane rafa a faladeni n xa, e naxa, "Fa en fa en bode to Kefirimi yi Ono lanbanni." E bata yi a ragidi a e xa fe naxin liga n na. ³ Koni, n yi e yabi, n naxa, "Wanla n yii han! N mi nɔɛ sigɛ. Nanfera wanla xa rati be, n siga ɛ fɛma?" ⁴ E na xeraan nafa n ma dɔxɔɔma ma naanin, n fan yi e yabi na kii kedenni. ⁵ Sanbalata mɔn yi a walikɛɛn nasiga na fala kedenna ra a suulundeni, kedi rabixin yi suxi naxan yi. ⁶ Ito nan yi sebexi a kui, a naxa, "Siya gbetene ito nan falama, anu Gesen fan a falama, a nɔndin na a ra, e naxa a i tan nun i ngaxakeden Yahudiyane waxi murute feni. I taan yinna tima na nan ma. A luxi alo i waxi findi feni Yahudiyane mangan nan na. ⁷ I yetɛɛn bata nabine dɔxɔ alogo e xa i ya fe fala Yerusalɛn yi fa fala a i bata findi mangan na Yuda yi. Perise mangan mi bu-ma na mɛdeni. Nayi, fa en fa batu." ⁸ N yi a yabi, n naxa, "Muxe mi na falane tima. Nɔndi mi i ya falane ra! I tan nan tun ne mirixi, i yi e fala!" ⁹ Na muxune birin yi wama nxu ragaxu feen nin, e naxa, "E sɛnbɛn njanma nen, e mi wanla rananma." Koni, n yi Ala maxandi, n naxa, "Ala, iki, n sɛnbɛ so."

¹⁰ N yi siga Delayaa dii xɛmɛn Semaya konni, Mehetabeli mamandenna, bayo a mi yi nɔɛ fɛ n konni. A yi a fala n xa, a naxa, "En birin xa siga Yire Sarijanxini Ala Batu Banxin kui, en sa a dɛene balan en xun ma, amasɔɔ i yaxune fama nen i xili ma, e fama kɔɛɛn nan na i faxadeni." ¹¹ N yi a yabi, n naxa, "Na muxu mi n tan na naxan a gima! N tan muxu sifan nɔɛ soɛ Ala Batu Banxini ba, n lu n nii ra? N mi soma Ala Batu Banxini n luxundeni!" ¹² N yi a kolon fa fala a mi yi Alaa falan xan nalima n ma. Koni, a yi na falama n xa nen, amasɔɔ Sanbalata nun Tobiya bata yi a saranna fi alogo a xa fa falan ti n xa na kiini. ¹³ A na liga nen alogo n xa gaxu a yɛɛ ra, n yi a maxadi xuiin suxu, n yi yulubin tongo. Nayi, e yi nɔɛ n xili kale nen, n yi yagi.

¹⁴ N ma Ala, Tobiya nun Sanbalata naxan ligama n na, na xa rabira i ma, e nun nabi naxanla Nowadi nun nabiin bonna naxanye kata n magaxudeni.

¹⁵ Taan yinna yi ranan Elulu kiken xi mɔxɔɔnɛn nun suulunde lɔxɔni, xi tonge suulun e nun firinna bun.

¹⁶ Nxu yaxune to a mɛ, e nun siyaan naxanye birin yi nxu rabilinxi, ne yi gaxu, e yi yagi e to a to a wanla bata yi ranan alo nxɔ Ala sagoon kii naxan yi.

¹⁷ Na waxatine yi, Yuda muxu gbeene yi bataxine sebɛma Tobiya ma waxatin birin, Tobiya fan yi e yabi-ma. ¹⁸ Yuda kaan wuyaxi bata yi e kɔlɔ a xa, amasɔɔ Sekani bitanna nan yi a ra, Araa dii xɛmɛna, e nun a dii xɛmɛn Yehoxanan bata yi Mesulan ma dii tɛmɛn tongo, Bereki a dii xɛmɛna. ¹⁹ E yetɛɛn yi a xili fapin fala n yɛɛ xɔri, e yi n ma falane rali a ma. Tobiya fan yi kedine rasigama alogo a xa n magaxu.

Yerusalɛn makantan fena

7 Taan yinna to yelin tiyɛ, n yi a dɛene ti a ma, kantan tiine nun bɛti baane nun Lewi bɔnɔnɔnna muxune yi ti e wanle ra. ² N yi Yerusalɛn kuntigiyaan taxu ngaxakedenna Xanani ra e nun Xananiya, Yerusalɛn yire makantanxin kuntigina. Lannaya muxu gbeen nan yi Xananiya ra, e nun Ala yɛɛragaxu muxuna dangu bonne ra. ³ N yi a fala e xa, n naxa, "Yerusalɛn dɛene mi rabima fɔ sogen na te, a mɔn balanma nen wurene ra pinbanna ra benun kantan tiine xa siga. Yerusalɛn kaane yi ti kantan tideni, ndee yi siga taan kantan tidene yi, bonne yi lu e konne kantanɔɔ." ⁴ Taan yi gbo, koni yamaan mi yi wuya, banxine fan munma yi kɔxɔ yiti singen. ⁵ N ma Ala yi a sa n bɔnɔnɔni n xa fonne malan e nun kitisane nun yamaan birin alogo n xa muxune yate. N yi bɔnɔnɔn kedina nde to, muxun naxanye singe xɛtɛ sa keli konyiyani, n yi ito to sebexi na ma:

Esirasi 2.1-70

⁶ Babilɔn mangan Nebukadanesari siga muxun naxanye ra konyiyani, ne wuyaxi yi xɛtɛ Yerusalɛn nun Yuda yi, birin yi siga a taa yi. ⁷ E yi xɛtɛ e nun Sorobabeli nun Yosuwe nun Neyemi nun Asari nun Raamiya nun Naxamani nun Marodoke nun Bilisan nun Misipereti nun Bigiwayi nun Nexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan xɛmɛne yaten ni i ra:

⁸ Parosi xabilani, muxu wuli firin muxu kɛmɛ muxu tonge solofere e nun firin.

⁹ Sefati xabilani, muxu kɛmɛ saxan muxu tonge solofere muxu firin.

¹⁰ Ara xabilani, muxu kɛmɛ sennin muxu tonge suulun e nun firin.

¹¹ Paxata-Moyaba xabilani, Yosuwe nun Yowaba yixetene yɛ, muxu wuli firin kɛmɛ solomasɛxɛ muxu fu nun solomasɛxɛ.

¹² Elan xabilani, muxu wuli keden muxu kɛmɛ firin muxu tonge suulun e nun naanin.

¹³ Satu xabilani, muxu kɛmɛ solomasɛxɛ muxu tonge naanin e nun suulun.

¹⁴ Sakayi xabilani, muxu kɛmɛ solofere muxu tonge sennin.

¹⁵ Binuwi xabilani, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun solomasexe.
¹⁶ Bebayi xabilani, muxu keme sennin muxu mawxanin nun solomasexe.
¹⁷ Asagada xabilani, muxu wuli firin muxu keme saxan muxu mawxanin nun firin.
¹⁸ Adonikami xabilani, muxu keme sennin muxu tonge sennin e nun solofere.
¹⁹ Bigiwayi xabilani, muxu wuli firin muxu tonge sennin e nun solofere.
²⁰ Adin xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun suulun.
²¹ Ateri xabilani, Xesekiya yixetene ye, muxu tonge solomanaanin muxu solomasexe.
²² Xasun xabilani, muxu keme saxan muxu mawxanin nun solomasexe.
²³ Besayi xabilani, muxu keme saxan muxu mawxanin nun naanin.
²⁴ Xarifi xabilani, muxu keme muxu fu nun firin.
²⁵ Gabayon kaane ye, muxu tonge solomanaanin muxu suulun.
²⁶ Betelemi kaane nun Netofa kaane ye, muxu keme muxu tonge solomasexe muxu solomasexe.
²⁷ Anatoti kaane ye, muxu keme muxu mawxanin nun solomasexe.
²⁸ Beti-Asamaweti kaane ye, muxu tonge naanin muxu firin.
²⁹ Kiriya-Yeyarin kaane nun Kefira kaane nun Beroti kaane ye, muxu keme solofere muxu tonge naanin muxu saxan.
³⁰ Rama kaane nun Geba kaane ye, muxu keme sennin muxu mawxanin nun keden.
³¹ Mikimasi kaane ye, muxu keme muxu mawxanin nun firin.
³² Beteli kaane nun Ayi kaane ye, muxu keme muxu mawxanin nun saxan.
³³ Nebo bonna muxune ye, muxu tonge suulun muxu firin.
³⁴ Elan bonne xabilan muxune ye, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.
³⁵ Xarimi xabilani, muxu keme saxan muxu mawxanin.
³⁶ Yeriko kaane ye, muxu keme saxan muxu tonge naanin e nun suulun.
³⁷ Lodi kaane nun Xadidi kaane nun Ono kaane ye, muxu keme solofere muxu mawxanin nun keden.
³⁸ Sena kaane ye, muxu wuli saxan muxu keme solomanaanin muxu tonge saxan.
³⁹ Saraxaraline ye:
 Yedaya xabilani Yosuwe a denbayani, muxu keme solomanaanin muxu tonge solofere muxu saxan.
⁴⁰ Imeri xabilani, muxu wuli keden muxu tonge suulun muxu firin.
⁴¹ Pasaxuri xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge naanin e nun solofere.
⁴² Xarimi xabilani, muxu wuli keden muxu fu nun solofere.
⁴³ Lewi bawxanna muxune ye:

Yosuwe xabilani, Kadamile nun Hodawi yixetene ye, muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴⁴ Beti baane:

Asafi xabilani, muxu keme muxu tonge naanin e nun solomasexe.

⁴⁵ Kantan muxune:

Salun nun Ateri nun Talamon nun Akubu nun Xatita nun Sobayi yixetene ye, muxu keme muxu tonge saxan e nun solomasexe.

⁴⁶ Ala Batu Banxin walikene:

E benbane nan itoe ra: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun ⁴⁷ Kerosi nun Siya nun Padon nun ⁴⁸ Lebana nun Xagaba nun Salamayi nun ⁴⁹ Xanan nun Gideli nun Gaxara nun ⁵⁰ Reyaya nun Resin nun Nekoda nun ⁵¹ Gasami nun Yusa nun Paseya nun ⁵² Besayi nun Meyunin nun Nefusin nun ⁵³ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun ⁵⁴ Basaliti nun Mexida nun ⁵⁵ Barakosi nun Sisera nun Tama nun ⁵⁶ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁷ Sulemani a walikene yixetene ye: Sotayi nun Sofereti nun Perida nun ⁵⁸ Yaala nun Darakon nun Gideli nun ⁵⁹ Sefati nun Xatili nun Pokereti-Hasebayin nun Amon.

⁶⁰ Ala Batu Banxin walikene birin malanxina e nun Sulemani a walikene: muxu keme saxan muxu tonge solomanaanin muxu firin.

⁶¹ Muxuni itoe nan keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi, koni ne mi e xabilane kolon naxan a yite fa fala Isirayila kaan nan e ra:

⁶² Delaya nun Tobiya nun Nekoda yixetene ye, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun firin.

⁶³ Saraxaralina ndee yi na: Xobaya nun Haxosi nun Barasilayi yixetene. Barasilayi bata Galadi kaan Barasilayi a dii temen dawx, na nan xili te a xun ma.

⁶⁴ E yi kata e xabilane fendeni bawxon kedine kui, koni e mi e to. E yi e ba saraxarali wanla ra.

⁶⁵ Yamana kannu yi yamarin fi a muxu yo nama se sarijanxine don e ye han saraxaralina nde yi sawx naxan masensen ti seene rawale, Yurima nun Tumin. †

⁶⁶ Yamaan birin malanxina, muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin muxu keme saxan muxu tonge sennin.

⁶⁷ E walike xemene nun e walike jaxanle mi yi ne ye, ne muxu wuli solofere muxu keme saxan tonge saxan e nun solofere nan yi a ra. Beti ba xemene nun a jaxanle, muxu keme firin tonge naanin e nun suulun yi e ye. ⁶⁸ Naxan keme naanin tonge saxan e nun suulun, sofanla wuli sennin keme solofere e nun mawxanin fan yi na.

⁶⁹ Denbaya xun wuyaxi seene fi nen wanla fe yi. Yamana kannu yi xemaa kilo solomasexe e nun a tagi nun igelengen tonge suulun e nun saraxarali domain keme suulun tonge saxan fi wanla fe yi. ⁷⁰ Denbaya xunne yi xemaa kilo keme kilo tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden kilo keme ba. ⁷¹ Isirayila yamaan muxu dawxene yi xemaa kilo keme tonge

† YURIMA NUN TUMINmasensen ti seene fe sebexi Xaxayaa 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala saagoon kolon.

solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden ba e nun saraxarali domaan tonge sennin e nun solofere.

⁷² Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun kantan tiine nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun Isirayila yamaan birin yi dɔxɔ e taane yi.

Esirasi yi sariyan xaran yamani

Nɛɛn kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dɔxɔ e taane yi.

8 Yamaan birin yi e malan yama malandeni Ige Dɛɛn na alo muxu kedenna. E yi a fala sebeli tiina Esirasi xa a xa fa Musaa sariya kedin na, Alatala sariyan naxan yamari Isirayila kaane ma. ² Saraxaralina Esirasi yi fa sariya kedin na yamaan birin yetagi, xɛmɛn nun naxanla, naxanye birin yi nɛɛ falan famunɛ e naxan mɛma. Kike solofereden xi singen nan yi a ra.

³ Keli xɔtɔnni han yanyi tagini, Esirasi na sariya kedin xaranma yamaan yetagi Ige Dɛɛn na, xɛmɛne nun naxanle nun naxanye birin yi a famuma. Yamaan birin yi tuli matixi sariya kedin xaran xuiin na. ⁴ Sebeli tiina Esirasi yi tixi wudi gbingbinna nan fari, naxan yi rafalaxi na feen ma. Matitiya nun Sema nun Anaya nun Yuriya nun Xiliki nun Maaseya yi tixi a fema a yiifanna ma. Pɛdaya nun Mikayeli nun Malakiya nun Xasun nun Xasabadana nun Sakari nun Mesulan tixi a kɔmenna ma. ⁵ Esirasi yi kedin nabi yamaan birin yetagi, a tixi e birin xun ma, a to kedin nabi, yamaan birin yi keli.

⁶ Esirasi yi Alatala tantun, Ala naxan gbo, yamaan yi lu e yiine yite kore, e yi a yabi, e naxa, "Amina! Amina!" Nayi, e birin yi e xinbi sin, e yetagine yi lan bɔxɔn ma, e yi Alatala batu. ⁷ Lewi bɔnsɔnna muxune, Yosuwe nun Bani nun Serebi nun Yamin nun Akubu nun Sabetayi nun Hodiya nun Maaseya nun Kelita nun Asari nun Yosabadi nun Xanan nun Pɛlaya, ne yi lu yamaan tixin xaranɛ sariyan ma. ⁸ Ne yi lu Alaa sariya kedin xaranɛ yamaan xa, e lu a yebe e xa alogo e birin xa no a famunɛ.

⁹ Nayi, yamana kanna Neyemi nun Esirasi naxan yi saraxaraliyaan nun sebeli tiini, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi yamaan xaranma, ne yi a fala yamaan xa, e naxa, "Lɔxɔni ito bata rasarijan Alatala xa, e Ala. E nama lu sunuxi, e lu wuge." Bayo yamaan birin yi wugama nɛn, e nɛma yi sariya kedin xaran xuiin namɛma. ¹⁰ Neyemi yi a fala e xa, a naxa, "E sa donse faɲin don, e yi minse faɲin min, e siga ndee ra muxune xa se mi naxanye yii, amasɔto to lɔxɔn bata findi lɔxɔ sarijanxin na en Marigin xa. E nama e yete rasunu, bayo Alatalaa sewan nan findixi e senben na." ¹¹ Lewi bɔnsɔnna muxune yi yamaan birin masabari, e naxa, "E sabari, amasɔto to lɔxɔn sarijan, e nama e yete rasunu!"

¹² Yamaan birin yi siga e dɛgeden nun e mindeni. Se mi yi naxanye yii, e yi ndee so ne yii. E lu sewa gbeeni, bayo e bata yi falane famu naxanye yebe e xa.

Bubu Kui Sanla

¹³ Na xɔtɔn bode, Isirayila denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewine birin yi e malan sebeli tiina Esirasi fema alogo e xa sariya falane rame. ¹⁴ Alatala sariya kedin naxan so Musa yii, a yi sebexi na kui fa fala, Isirayila kaane yi lanma e lu bubune kui Bubu Kui Sanla waxatini nɛɛn kike solofereden na. ¹⁵ E lan e yi na rali birin ma e taane yi e nun Yerusalen yi, e naxa, "E mini geya yireni, e fa Oliwi bili yii taa kui xiine nun burunna xiine nun miriti bili yiine nun tugu yiine nun wudi yii pingixine ra alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba alo a sebexi kii naxan yi." ¹⁶ Nayi, Isirayila yamaan yi mini, e siga xɔxɔnde fendeni, alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba e banxine dɛ ra hanma e sansanne kui, hanma Ala Batu Banxin sansanne kui, e nun yama malandene yi Ige Dɛɛn nun Efirami Dɛɛn na. ¹⁷ Muxun naxanye birin yi malanxi na, naxanye yi faxi sa keli konyiyani, ne birin yi bubune ti, e dɔxɔ e bubune yi. Keli Nunu a dii xɛmɛn Yosuwe a waxatin ma han na waxatini, Isirayila kaane munma yi na fe sifan liga singen, sewa gbeen yi lu e tagi.

¹⁸ E lu Alaa sariya kedin xaranɛ lɔxɔ yo lɔxɔ keli xi singen ma han lɔxɔ dɔnxɛna. E yi sanla raba xi solofere, yamaan yi e malan xi solomasɛxedeni, alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

E yi e ti e yulubin na

9 Kiken xi mɔxɔɲɛde lɔxɔni, Isirayila kaane yi e malan, e sun, e kasa benbeli dugine ragodo e ma, e burunburunna sa e xunne yi sunu taxamasenne ra. ² Naxanye yi findixi Isirayila kaane ra, ne yi e masiga xɔɲɛne ra, e yi e ti e yulubine ra e nun e benbane gbeene. ³ E to keli, e ti, e yi Alatala, e Alaa sariya kedin xaran waxati xunkuye. Yanyin na, e yi e xinbi sin Alatala yetagi, e Ala, e mɔn yi e ti e yulubine ra han waxati xunkuye. ⁴ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi keli, e te gbingbinna fari, Yosuwe nun Bani nun Kadamile nun Sebanaha nun Bunni nun Serebi nun Bani nun Kenani. Ne yi e xuini te Alatala ma, e Ala. ⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune, Yosuwe nun Kadamile nun Bani nun Xasabaneya nun Serebi nun Hodiya nun Sebanaha nun Petaxi yi a fala, e naxa, "E keli, en Alatala, en ma Ala tantun habadan han habadan!"

E yi Ala maxandi, e naxa,
 "Nxu i xili binyen tantunma,
 tantunna naxan dangu binyen nun tantunna birin na!
⁶ I tan nan keden pe Alatala ra,
 i tan naxan ariyanna nun kore xɔnna nun sarene birin daxi,
 i lɔxɔ xɔnna nun a yi seene birin da,
 e nun baane nun e yi seene birin.
 I yi niin bira niimaseene birin yi,
 malekane birin e xinbi sinma i tan nan bun.

⁷ I tan Marigina Alatala,
 i tan nan Iburama sugandi,

i yi a ramini Yuru taani Babilon yamanani,
 i yi a xili sa, Iburahima.
⁸ I yi a to a denkeleyaxi i ma a bɔɔɔɔɔɔɔɔ,
 i yi layirin xidi e tagi
 a i xa Kanan kaane nun Xitine nun Amorine
 nun Perisine nun Yebusune
 nun Girigasane yamanan so a bɔɔɔɔɔɔɔɔ yii.
 I de xuiin nakamali nen bayo i tinxin.”
⁹ “I nxu benbane ɔaxankatan to nen Misiran yi,
 i yi e gbelegbele xuiin me Gbala Baan de.
¹⁰ I yi taxamasenne nun kabanako feene yita Fira-
 wona
 nun a walikene nun a yamanan muxune birin na.
 Amasɔɔɔɔ i a kolon
 e nxu benbane suxu kii naxan yi wasoni.
 I yi xinla ɔɔɔɔɔɔ naxan gbo han to.
¹¹ I yi baa igeni taxun e yee ra,
 e yi baani gidi a yixaren na,
 koni i tilin igen nadin nen
 e sagatan muxune xun ma
 alo gemena igen xonna ma.
¹² I yi kundaan ti e yee ra yanyin na,
 i yi te degen ti e yee ra kɔɔɔɔɔɔ na
 naxan yi kirani yalanma e yee ra.
¹³ I godo nen keli kore,
 i falan ti e xa Sinayi geyaan fari.
 I yi i gelene fala e xa naxanye tinxin,
 e nun ɔɔɔɔɔɔɔɔ sariyan nun tɔɔɔɔɔɔ
 nun yamarin naxanye fan.
¹⁴ Fata i ya walikɔɔɔɔ Musa ra,
 i yi i ya Matabu ɔɔɔɔ sariyanxin nun
 i ya yamarine nun sariyane nun tɔɔɔɔ yita e ra.
¹⁵ Kamɔɔɔɔ to e suxu,
 i yi donseen nagodo e ma keli kore.
 Min xɔɔɔɔ to e suxu,
 i yi igen namini fanyeni,
 i yi a fala e xa a e xa so yamanani
 i kɔɔɔɔ naxan so fe ra e benbane yii.
¹⁶ Koni nxu benbane murute nen wasoni,
 e mi i ya yamarine suxu.
¹⁷ E mi tin e suxe,
 e ɔɔɔɔɔɔ i ya kabanako feene xɔɔɔ
 i naxanye liga e xa,
 e yi e bɔɔɔɔɔɔɔɔ kɔɔɔɔ e murutɔɔɔɔ,
 e yi a nata
 a e xa yeeɔɔɔɔ gbete sugandi,
 e xete e konyiyani Misiran yi. †
 Koni i tan mi i me e ra.
 Ala nan i tan na
 naxan muxune mafeluma e yulubine ra.
 I diɔɔɔɔ, i kininkinin,
 i mi xɔɔɔɔ xulen,
 i ya hinanna gbo.
¹⁸ E yi ɔɔɔɔ di sawura wure daxin nafala e yete xa,
 e naxa, ‘En ma Ala nan ito ra,
 naxan en naminixi Misiran yi.’
 E yi fala ɔaxane ti i ma.

† Yatene 14.4

¹⁹ Koni i ya kininkinin gbeeni,
 i mi e rabɔɔɔɔɔɔ tonbonni.
 Kundaan lu nen e yee ra kiraan xɔɔɔ yanyin na,
 te degen yi lu e yee ra kɔɔɔɔ na.
²⁰ I yi i ya Nii faɔɔɔɔ naso e yi
 alogo a xa e xaran,
 i yi i ya Manna donseen †† so e yii,
 e nun igena,
 min xɔɔɔ to e suxu.
²¹ I yi i yengi dɔɔɔ e xɔɔɔ ma
 tonbonni ɔee tonge naanin,
 sese mi dasa e ma,
 e dugine mi kala,
 e sanne mi kusin.
²² I yamanane nun siyane so nen e yii,
 i yi e rabilinna yamanane birin sa e sagoni.
 E yi Xesibɔɔɔ mangan Sixɔɔɔ ma yamanan tongo e
 gbeen na,
 e nun Ogo a yamanana, Basan mangana.
²³ I yi e diine rawuya ayi
 alo sarene kore xonna ma,
 i yi e raso yamanani, i kɔɔɔ
 e benbane xa denaxan ma fe yi.
²⁴ E yixetene yi so menni,
 e dɔɔɔ na yamanani,
 i yi na yamanan muxune rayagi e yetagi,
 Kanan kaane, i yi e sa e sagoni,
 e mangane nun e yamanane muxune,
 alogo e xa e raba e waxonna ra.
²⁵ E yi taa makantanxine tongo
 e nun bɔɔɔɔ faɔɔɔɔ,
 e yi banxine tongo
 naxanye yi rafexi se faɔɔɔɔ sifan birin na,
 e nun xɔɔɔɔɔɔɔɔ nun manpa binle
 nun oliwi binle nun wudi bogila wuyaxine,
 e yi e don, e yi lugo, e yi gbo,
 e yi lu heri gbeeni.”
²⁶ “Koni, e keli nen
 e yi murute i xili ma.
 E yi e xun xanbi so i ya sariyane yi,
 e yi nabine faya,
 naxanye yi e mabandunma i ma,
 e yi Ala rayelefu gbeene ti.
²⁷ Nayi, i yi e sa e yaxune sagoni,
 ne yi e tɔɔɔ.
 Koni e ɔaxankatan waxatini,
 e xui ramini nen i ma,
 i yi e xuiin name kore xonna ma,
 i yi e yabi i ya kininkinin gbeeni,
 i yi e xunba muxune fi e ma,
 naxanye e ba e yaxune yii.
²⁸ Koni, e xɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ nen tun,
 e mɔɔɔ yi fe ɔaxane liga fɔɔɔ i yee ra.
 Nayi, i yi e rabɔɔɔɔ e yaxune yii,
 e yi e kɔɔ.
 Koni, e mɔɔɔ yi e xui ramini i ma,
 i yi e xuiin name kore xonna ma

†† MANNA DONSENAa fe mato Xɔɔɔɔɔɔɔɔ 16.13-15 nun 16.31 kui.

i ya kininkinin gbeeni,
 i mɔn yi e rakisi sanja ma wuyaxi.
²⁹ I yi e mabandun i ya sariyan ma,
 koni e yi findi wasodene ra,
 e mi e tuli mati i ya yamarine ra.
 E yi yulubin liga
 e i ya kiti saxine kala,
 anu naxan na e suxu,
 na kanna nii rakisin sɔɔma nen e xɔn.
 E yi murute,
 e tondi e tuli matiye i tan na.
³⁰ I ti nen e bun ma ɲee wuyaxi,
 i yi e rakolon i ya Nii Sarijanxin na nabine xɔn,
 koni e mi e tuli mati.
 Nayi, i yi e sa e yamana gbeteɣe sagoni.
³¹ I ya kininkinin gbeeni,
 i mi e raxɔri, i mi e rabenin,
 bayo Ala diɲaxi kininkinin nan i tan na."
³² "Iki, nɔ Ala, Ala gbeena,
 senbema, i tan naxan magaxu,
 i tan naxan i ya layirin nakamalima
 i ya hinanni,
 fe xɔlen naxanye nxu sɔɔxi,
 e nun nɔ mangane nun nɔ nabine
 nun nɔ saraxaraline nun nxu benbane nun yamaan
 birin,
 i nama ne yatɛ fe fuune ra,
 sa fɔl Asiriya mangane waxatin ma han to.
³³ Feen naxanye birin nxu sɔɔxi,
 i tan tinxin ne birin yi,
 bayo i ya lannayaan yita nen,
 koni nxu tan fe ɲaxin nan liga.
³⁴ Nɔ mangane nun nɔ kuntigine
 nun nɔ saraxaraline
 nun nxu benbane mi i ya sariyane suxu,
 e mi i ya yamarine suxu,
 e nun i ya maxadi xuine,
 i yi naxanye falama e xa.
³⁵ E yi e yamanani
 waxatin naxan yi heri gbeeni
 i naxan so e yii,
 yamana sabatixi gbeeni
 i naxan sa e sagoni,
 e mi i batu,
 e mi xete e kewali ɲaxine fɔɔ ra.
³⁶ To, nxu bata findi konyine ra yamanani
 i naxan so nxu benbane yii
 alogo e xa balo na bogiseene nun a se ɲaxine ra.
³⁷ A seene bata findi mangane gbeene ra
 i nxu saxi naxanye sagoni
 masɔɔ nxu yulubine xɔn.
 Nxu nun nɔ xuruseene bata lu e sagoni,
 nxu lu ɲaxankata gbeeni."

Sariyan suxu fena yamaan xɔn

10 "Amasɔɔ na feene birin xɔn, nxu tan Isirayila
 kaane bata lan feni ito ma, nxu yi a sebe, nɔ

kuntigine nun Lewi dɔnsɔnna muxun naxanye nxu ye,
 e nun nɔ saraxaraline yi e yii fɔɔn sa a ma."

² Muxun naxanye e yii fɔɔn sa a ma, ne xinle ni itoe
 ra: Yamana kanna Neyemi, Xakaliyaa diina e nun Sede-
 ki nun ³ Seraya nun Asari nun Yeremi nun ⁴ Pasaxuri
 nun Amari nun Malakiya nun ⁵ Xatusi nun Sebaniha
 nun Maluku nun ⁶ Xarimi nun Meremoti nun Abadi
 nun ⁷ Daniyeli nun Gineton nun Baruku nun ⁸ Mesulan
 nun Abiya nun Miyamin nun ⁹ Maasiya nun Biligayi
 nun Semaya. Saraxaraline nan yi ne ra.

¹⁰ Lewine ye:

Asani a dii xemen Yosuwe nun Xenadadaa diine Bin-
 uwi nun Kadamile ¹¹ e nun e ngaxakedenne: Sebaniha
 nun Hodiya nun Kelita nun Pelaya nun Xanan ¹² nun
 Mika nun Rexobo nun Hasabi ¹³ nun Sakuru nun Serebi
 nun Sebaniha ¹⁴ nun Hodiya nun Bani nun Beninu.

¹⁵ Yamaan kuntigine ye: Parosi nun Paxata-Moyaba
 nun Elan nun Satu nun Bani nun ¹⁶ Bunni nun Asagada
 nun Bebayi nun ¹⁷ Adoniya nun Bigiwayi nun Adin nun
¹⁸ Ateri nun Xesekiya nun Asuru nun ¹⁹ Hodiya nun Xas-
 un nun Besayi nun ²⁰ Xarifi nun Anatɔti nun Nebayi
 nun ²¹ Magapiyasi nun Mesulan nun Xesiri nun
²² Mesesabele nun Sadɔki nun Yaduwa nun ²³ Pelati
 nun Xanan nun Anaya nun ²⁴ Hoseya nun Xananiya
 nun Xasubu nun ²⁵ Haloxesi nun Pilixa nun Sobeki nun
²⁶ Rexun nun Xasabana nun Maaseya nun ²⁷ Axiya nun
 Xanan nun Anan nun ²⁸ Maluku nun Xarimi nun Bana-
 ha.

²⁹ Yamaan dɔnxen birin yi sa e fari, saraxaraline nun
 Lewine nun taan de kantanne nun beti baane nun Ala
 Batu Banxin walikene nun muxun naxanye birin xete
 nxu rabilinna siyane fɔɔn ra, e bira Alaa sariyan fɔɔn ra,
 e yi e mali, e ɲaxanle nun e dii xemene nun e dii temen
 naxanye birin yi nɔe feen famunɲe. ³⁰ E birin yi sa e
 ngaxakedenne fari, e kuntigine. E yi e kolɔ a e xa Alaa
 sariyan suxu, a walikeen Musa naxan nalixi nxu ma,
 nxu yi nxu Marigina Alatalaa sariyane nun yamarine
 birin suxu. ³¹ Nxu bata yi de xuiin tongo a nxu nama
 nɔ dii temene fi siya gbeteɣe ma naxanye dɔxi nɔ ya-
 manani, nxu mɔn mi e dii temene tongoma ɲaxanle ra
 nɔ dii xemene xa. ³² Na muxune yulane na fa Matabu
 Lɔɔni hanma kɔɔ sarijanxine yi, nxu nama yulaya se
 yo sara ne ma hanma donseene. Nxu yi kɔɔn fan lu a
 yi a matabu ɲee soloferedeni, nxu mi xeen bima na
 ɲeen na, nxu donle fan nakala ayi.

³³ Nxu bata sariyan sa fa fala nxu xa gbete fixen gara-
 mu naanin fi ɲee yo ɲee, a findi nɔ Ala Batu Banxin
 nawali seen na. ³⁴ A xa findi buru rasarijanxin saren
 na, e nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun
 saraxan naxanye bama Matabu Lɔɔne ma e nun kike
 nenɛn sanle hanma sali kɔɔ gbeteɣe ma. A tan nan
 mɔn findima saraxa gbeteɣe saren na saraxa sarijanx-
 ine nun yulubi xafari saraxane ra Isirayila xa, e nun
 wanle birin en ma Ala Batu Banxini.

³⁵ Nxu tan saraxaraline nun Lewine nun yamaan bata
 masensenna ti alogo a xa kolon muxune lanma e xa fa
 yegen na waxatin naxan yi Ala Batu Banxini denbaya
 yeɣen ma ɲee yo ɲee alogo a xa gan Alatalaa saraxa

gandeni, en ma Ala, alo a sebexi kii naxan yi sariyani. ³⁶ Nxu bata de xuiin tongo a nxu xa fa nxo bo-gise singene nun wudi bogi singene ra Alatala Batu Banxini, ³⁷ nxu yi fa nxo dii singene nun nxo xuruseene dii singene ra Ala yetagi, alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Nxu fa nxo jingene dii singene nun yexene nun sine dii singene ra Ala Batu Banxini. Nxu yi e so saraxaraline yii naxanye walima Ala Batu Banxini. ³⁸ Nxu mɔn yi siga nxo sansi singene ra saraxaraline xɔn Ala Batu Banxin se ramaradeni, e nun bogise saraxane nun wudi bogine nun manpa nenɛn nun turena. Bɔxɔn bogiseene yaganna yi findi Lewine gbeen na. E tan nan yati e rasuxuma taane birin yi nxu denaxanye bima. ³⁹ Harunaa yixetena nde luma nen Lewine fɔxɔ ra e nɛma sigɛ yaganne tongodeni waxatin naxan yi. Lewine yi na yaganna dɔxɔde fuden xali Ala Batu Banxin gbeti ramaradeni. ⁴⁰ Isirayila kaane nun Lewine sigama nen e murutune nun manpa nenɛne nun turen yaganne ra Ala Batu Banxin se ramaradeni, yire sarijanxin goronne denaxan yi, Ala Batu Banxin saraxaraline nun de kantanne nun beti baane fan luma menna nin.

Na kiini, en mi en ma Ala Batu Banxin nabɛjinma.

Yuda kaan naxanye fa dɔxɔ Yerusalɛn yi

11 Yamana kanne yi fa dɔxɔ Yerusalɛn yi. Yamaan dɔnxɛn yi masensenna ti alogo muxu fu yɛ, muxu keden xa fa dɔxɔ Yerusalɛn yi, taa rasarijanxina. Muxu fu yɛ, muxu solomanaanin nɛɛ luyɛ nen e kon taane yi. ² Yamaan yi barika bira na muxune xa naxanye birin tin e xa fa dɔxɔ Yerusalɛn yi.

³ Yamana kanni itoe nan fa dɔxɔ Yerusalɛn yi, koni Isirayila kaana ndee nun saraxaraline nun Lewine nun Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a banxin walikene denbayane, ne yi lu e taani Yuda yi, birin yi lu a kon yi.

Taruxune Singen 9.3-17

⁴ Yuda kaana ndee nun Bunyamin kaana ndee fa dɔxɔ nen Yerusalɛn yi.

Yuda bɔnɔnɔnna muxune yɛ: Ataya. Yusiya nan Ataya sɔɔ. Sakari nan Yusiya sɔɔ. Amari nan Sakari sɔɔ. Sɛfati nan Amari sɔɔ. Mahalaleli nan Sefati sɔɔ Peresi xabilani. ⁵ Maaseya fan fata Yuda bɔnɔnɔnna nan na. Baruku nan Maaseya sɔɔ. Kola-Xose nan Baruku sɔɔ. Xasaya nan Kola-Xose sɔɔ. Adaya nan Xasaya sɔɔ. Yoyaribi nan Adaya sɔɔ. Sakari nan Yoyaribi sɔɔ Silo xabilani. ⁶ Peresi yixetɛn naxanye yi dɔxi Yerusalɛn yi, sofa kendene: muxu kɛmɛ naanin muxu tonge sennin e nun solomasɛɛ.

⁷ Bunyamin bɔnɔnɔnna muxune yɛ: Salu. Mesulan nan Salu sɔɔ. Yowedi nan Mesulan sɔɔ. Pedaya nan Yowedi sɔɔ. Kolaya nan Pedaya sɔɔ. Maaseya nan Kolaya sɔɔ. Itiyeli nan Maaseya sɔɔ. Yesaya nan Itiyeli sɔɔ.

⁸ Salu nun a fɔxɔrabirane nan yi a ra, Gabayi nun Salayi. Xɛmɛne gbansanna, muxu kɛmɛ solomanaanin muxu mɔxɔɔnɛn nun solomasɛɛ nan yi Yerusalɛn yi Bunyamin bɔnɔnɔnna muxune ra. ⁹ Sikiri a diin Yoweli nan yi e sofa kuntigin na, Hasenuwaa dii xɛmɛn Yuda nan yi taan kuntigi firinden na.

¹⁰ Saraxaraline yɛ: Yoyaribi a dii xɛmɛn Yɛdaya nun Yakini nun ¹¹ Xiliki a diin Seraya. Mesulan nan Xiliki sɔɔ. Sadɔki nan Mesulan sɔɔ. Merayoti nan Sadɔki sɔɔ. Axituba nan Merayoti sɔɔ. Axituba yi findixi Ala Batu Banxin kuntigin nan na. ¹² Ne nun e walikene yi muxu kɛmɛ solomasɛɛ muxu mɔxɔɔnɛn nun firin nan xun na naxanye yi walima Ala Batu Banxini. Yeroxamaa diina Adaya yi findixi denbaya xunna nan na. Pelaliya nan Yeroxama sɔɔ. Amasi nan Pelaliya sɔɔ. Sakari nan Amasi sɔɔ. Pasaxuri nan Sakari sɔɔ. Malakiya nan Pasaxuri sɔɔ. ¹³ Adaya nun a ngaxakedenne, muxu kɛmɛ firin muxu tonge naanin e nun firinna findi denbaya xunne nan na. Asareli a diina Amasasayi fan findi kuntigin nan na. Axasayi nan Asareli sɔɔ. Mesilimɔti nan Axasayi sɔɔ. Imeri nan Mesilemɔti sɔɔ. ¹⁴ Sofa kendɛn muxu kɛmɛ muxu mɔxɔɔnɛn nun solomasɛɛ nan yi Amasasayi nun a ngaxakedenne yɛ. Hagedolimi a diin Sabadiyeli nan yi e yamaan xunna ra.

¹⁵ Lewi bɔnɔnɔnna muxune yɛ: Xasubu a diin Semaya. Asirikami nan Xasubu sɔɔ. Hasabi nan Asirikami sɔɔ. Bunni nan Hasabi sɔɔ. ¹⁶ Sabetayi nun Yosabadi Lewi kuntigine yɛ, ne nan yi wanle kɛma naxanye yi Ala Batu Banxin fari ma. ¹⁷ Mikaa diin Matani fan yi na. Sabidi nan Mika sɔɔ. Asafi nan Sabidi sɔɔ. Asafi nan yi barika bira betin bama sali waxatini. Bakabukiya fan yi na naxan yi findixi kuntigi firinden na a ngaxakedenne yɛ, e nun Samuwaa diina Abada, Galali mamandenna, Yedutun tolobitana. ¹⁸ E birin malanxina, Lewi bɔnɔnɔnna muxune, muxu kɛmɛ firin muxu tonge solomasɛɛ e nun naanin nan yi taa sarijanxini.

¹⁹ De kantanne yɛ: Akubu nun Talamɔn nun e ngaxakedenna naxanye yi deene kantanma, muxu kɛmɛ muxu tonge solofere e nun firin.

²⁰ Isirayila kaa dɔnxɛne, saraxaraline nun Lewi bɔnɔnɔnna muxune, ne yi dɔxi Yuda taane nin e benbane bɔxɔne yi. ²¹ Ala Batu Banxin walikene yi dɔxi Ofeli geyaan nan fari. Sixa nun Gisipa nan yi e kuntigine ra.

²² Bani a diin Yusi nan yi Lewine xun na Yerusalɛn yi. Hasabi nan Bani sɔɔ. Matani nan Hasabi sɔɔ. Mika nan Matani sɔɔ Asafi bɔnɔnɔnni. Asafi yixetene yi findixi Ala Batu Banxin beti baane nan na. ²³ Beti baane yi mangana yamarin nan bun e nun sariyana lan lɔxɔ yo lɔxɔ betin ma. ²⁴ Mesesabele a diin Petaxi, Yudaa diin Sera yixetene yɛ, na nan yi Isirayila yamaan xunna ra Perise mangan dɛxɔn.

Yahudiyane Yerusalɛn fari ma

²⁵ Yuda bɔnɔnɔnna muxuna ndee yi sa dɔxɔ banxidene nun taadine yi: Kiriyati-Aruba nun Dibon nun Yekabaseli nun e rabilinne taane yi, ²⁶ e nun Yosuwe nun Molada nun Beti-Peleti taane nun ²⁷ Xasari-Suwali nun Beriseba nun e rabilinne taane, ²⁸ e nun Sikilaga nun Mekona nun a rabilinna taane yi, ²⁹ e nun En-Rimɔn nun Sora nun Yaramuti taane nun ³⁰ Sanowa nun Adu lan nun e rabilinne taane nun Lakisi nun a xɛene nun Aseka taan nun a banxidene. Nanara, e yi dɔxi Beriseba yi siga han Hinɔn lanbanna.

³¹ Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye sa keli Geba yi, ne yi dɔxi Mikimasi nun Aya nun Beteli taane nun e rabilinne nun ³² Anatɔti nun Nobu nun Ananiya nun ³³ Xasori nun Rama nun Gitayin nun ³⁴ Xadidi nun Seboyin nun Nebalati nun ³⁵ Lodi nun Ono taane nun Yirawanle Lanbanna nin.

³⁶ Yuda yamanan Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi dɔxi Bunyamin yamanan nin.

Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna

12 Saraxaralini itoe nun Lewi bɔnsɔnna muxuni itoe nun Selatili a diin Sorobabeli nun Yosuwe nan xete sa keli konyiyani yamana gbete yi: Seraya nun Yeremi nun Esirasi nun ² Amari nun Maluku nun Xatusi ³ nun Sekani nun Rexun nun Meremoti ⁴ nun Yido nun Gineton nun Abiya ⁵ nun Miyamin nun Maadiya nun Biliga ⁶ nun Semaya nun Yoyaribi nun Yedayaa ⁷ nun Salu nun Amoki nun Xiliki nun Yedayaa. Xemeni itoe nun e ngaxakedenne nan findi saraxarali kuntigine ra Yosuwe waxatini.

⁸ Lewi bɔnsɔnna muxune nan yi itoe ra: Yosuwe nun Binuwi nun Kadamile nun Serebi nun Yuda nun Matani. Matani nun a muxune nan yi barika bira betine bama. ⁹ E ngaxakedenne Bakabukiya nun Yunni yi tixi e yetagi Ala batu waxatini.

Saraxarali kuntigine yixetene

¹⁰ Yosuwe yi Yoyakin sɔɔ, Yoyakin yi Eliyasibi sɔɔ, Eliyasibi yi Yoyada sɔɔ. ¹¹ Yoyada yi Yonatan sɔɔ, Yonatan yi Yaduwa sɔɔ.

¹² Yoyakin yi saraxarali kuntigiyani waxatin naxan yi, muxuni itoe nan yi saraxaraline denbayane xunne ra: Meraya, Serayaa denbaya xunna

e nun Xananiya, Yeremi a denbaya xunna ¹³ Esirasi, Mesulan ma denbaya xunna e nun Yehoxanan, Amari a denbaya xunna ¹⁴ e nun Yonatan, Maluku a denbaya xunna e nun Yusufu, Sebanihaa denbaya xunna ¹⁵ e nun Xarimi, Adanaa denbaya xunna e nun Xelekayi, Merayoti a denbaya xunna ¹⁶ e nun Sakari, Yido a denbaya xunna e nun Mesulan, Gineton ma denbaya xunna ¹⁷ e nun Sikiri, Abiyaa denbaya xunna e nun Mowadi, Miniyamin ma denbaya xunna ¹⁸ e nun Samuwa, Biligaa denbaya xunna e nun Yehonatan, Semayaa denbaya xunna ¹⁹ e nun Matenayi, Yoyaribi a denbaya xunna e nun Yusi, Yedayaa denbaya xunna ²⁰ e nun Kalayi, Salayi a denbaya xunna e nun Eberi, Amoki a denbaya xunna ²¹ e nun Hasabi, Xiliki a denbaya xunna e nun Nataneli, Yedayaa denbaya xunna.

²² Eliyasibi nun Yoyada nun Yoxanan nun Yaduwa waxatini, Lewi bɔnsɔnna muxune denbaya xunne nun saraxaraline xinle sebe nen Perise kaan Dariyusi a mangayaan waxatini.

²³ Lewi bɔnsɔnna muxune denbaya xunne fan xinle sebe nen taruxu kedine kui han Eliyasibi a diin Yoxanan waxatina. ²⁴ Hasabi nun Serebi nun Kadamile a diin Yosuwe nan yi Lewi bɔnsɔn xunne ra. Ala batu waxatini, e yi tima nen e ngaxakedenne yetagi, e Ala tantunma, e barikan bira Ala xa e ti yeen ma alo Dawuda, Alaa muxuna a yamarixi kii naxan yi. ²⁵ Matani nun Bakabukiya nun Abadi nun Mesulan nun Talamɔn nun Akubu nan yi Ala Batu Banxin se ramaraden de kantanne ra. ²⁶ E yi walima Yosuwe a dii xemen Yoyakin waxatin nin, Yosadaki mamandenna, e nun yamana kanna Neyemi waxatin nun saraxaraliin nun sebeli tiina Esirasi waxatini.

Sewana Yerusalen yinna fe yi

²⁷ Yerusalen yinna to yelin nafale, e yi sa Lewine tongo alogo e mɔn xa fa dɔxi Yerusalen yi e lan naxanaxani bayo Yerusalen yinna bata yelin tiye, e yi Ala tantun beti ba karijanne nun kondenne nun bɔlɔnne ra.

²⁸ Beti baane yi e malan keli Netofa banxidene ra Yerusalen rabilinna nun ²⁹ Beti-Giligali taan nun Geba nun Asamaweti yamananane yi. Beti baane bata yi taane ti Yerusalen rabilinni. ³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasarijan, e yamaan fan nasarijan, e nun taan deene nun a yinna.

³¹ N yi yamarin fi a Yuda kuntigine xa te yinna xuntagi. N yi beti baane yitaxun firinna ra. A singen yi siga yiifanna ma yinna xuntagi Xuruse Neje Deen binni.

³² Hosaya nun Yuda kuntigine fɔɔ kedenna biraxi e fɔɔ ra, ³³ e nun Asari nun Esirasi nun Mesulan nun ³⁴ Yuda nun Bunyamin nun Semaya nun Yeremi ³⁵ e nun saraxaraline diine, xɔtaan yi naxanye yii e nun Yonatan ma diin Sakari. Semaya nan Yonatan sɔɔ. Matani nan Semaya sɔɔ. Mikahu nan Matani sɔɔ. Sakuru nan Mikahu sɔɔ. Asafi nan Sakuru sɔɔ. ³⁶ A ngaxakedenne fan yi a fɔɔ ra: Semaya nun Asareli nun Milalayi nun Gilalayi nun Maayi nun Nataneli nun Yuda nun Xanani. Dawuda, Alaa muxuna beti ba seene yi e yii. Sebali tiina Esirasi nan yi tixi e yee ra. ³⁷ E to Tigi Deen li, e yi te Dawudaa Taan kiraan kɔn, te yinna xuntagi, Dawudaa banxin xun ma, siga han Ige Dena sogeteden binni.

³⁸ Beti baane dɔɔden firinden yi siga kɔmenna ma. Nxu nun yama dɔnɔn yi bira e fɔɔ ra yinna xuntagi. Nxu yi dangu Buru Ganden Sangansoon na siga han yinna yigbo yirena, ³⁹ han Efirami Deen xanbi ra, siga han De Fonna, dangu Yexe Deen na, han Xananeli Sangansona e nun sangansoon naxan xili Keme han Yexeene So Dena. E yi ti Kantan Ti Deen na.

⁴⁰ Na xanbi ra, beti ba dɔɔ firinne yi ti Ala Batu Banxin. Nxu nun kuntigine yi ti naxanye yi n fɔɔ ra, e nun ⁴¹ saraxaraline: Eliyakimi nun Maaseya nun Miniyamin nun Mikahu nun Eliyowenayi nun Sakari nun Xananiya. E xɔtane suxi e yii. ⁴² Maaseya nun Semaya nun Eleyasari nun Yusi nun Yehoxanan nun Malakiya nun Elan nun Eseri fan yi na. Yesiraxiya nan yi beti baane yeeratiin na. ⁴³ Muxune yi saraxa wuyaxi ba na lɔɔni, e sewa, bayo Ala bata yi sewa fe gbeen nagidi e ma. Nax-

anle nun diidine fan yi sewa, Yerusalen sewa xuiin yi mema yire makuyeni.

⁴⁴ Na lɔxɔni, e yi muxune dɔxɔ se ramaradene xunna bogise singene nun yaganne yi ramarama denaxanye yi. E yi e ti ne malanna ra, yamanan taane birin yi, naxan lanma a so saraxaraline nun Lewine yii Ala kiseen na. Yuda kaane yi sewaxi bayo saraxaraline nun Lewine birin yi e wanla ra. ⁴⁵ E lu Alaa wanla ke, e nun marasarijan wanla, e nun beti baane nun kantan tiine alo Dawuda nun a dii xemɛn Sulemani a yamari kii naxan yi. ⁴⁶ Bayo waxati danguxini, Dawuda nun Asafi waxatini, beti ba kuntigine yi na e nun betine Ala tantun xinla ma. ⁴⁷ Sorobabeli nun Neyemi waxatini, Isirayila kaane birin yi seene soma nen beti baane nun kantan tiine yii alo a yi lan kii naxan yi lɔxɔ yo lɔxɔ. E yi e yagan sarijanxine soma nen Lewine yii, Lewine fan yi nde so Haruna yixetene yii.

Neyemi kewali dɔnxene

13 Na waxatini, e yi Musaa sariya kedin xaran yamaan xa, e yi a to sebexi fa fala, Amonine nun Moyaba kaane mi lan e so Alaa yamani mume, ^{†2} amasɔɔ waxati danguxini, e mi Isirayila kaane yisuxu, e mi donseen nun igen so e yii, e yetɛɛn yi Balam saren fi alogo a xa e danga. Koni, en ma Ala yi dangan maxete duban na. ^{††3} Yamaan to sariya kedin xaran xuiin name, e yi xɔɔene birin kedi Isirayila kaane yɛ.

⁴ Benun na xa liga, saraxaralina Eliyasibi naxan yi walima en ma Ala Batu Banxin se ramaradene yi, naxan mɔn yi findixi Tobiya ngaxakedenna ra, ⁵ na bata yi banxin kuiin yire belebelena nde yitɔn Tobiya xa, bogise saraxane nun wusulanna nun goronne yi ramaxi denaxan yi nun, e nun murutun yaganna nun manpaan nun turena, naxan yi findixi Lewi bɔnɔnna muxune gbeen na, e nun beti baane nun kantan tiine nun saraxaraline.

⁶ N mi yi Yerusalen yi na waxatini na feene lige, amasɔɔ n bata yi xete Babilɔn mangana Arataserekesi fema, a mangayaan jɛɛ tonge saxan e nun firinden ma. Na xanbi ra, n yi mangan maxɔdin, a yi tin n xa siga, ⁷ n yi xete Yerusalen yi. N yi fe naxin to Eliyasibi naxan naba, a to palana nde so Tobiya yii Alaa banxin yinna kui. ⁸ Na yi n xɔɔ ki fani. N yi Tobiya yiiseene birin namini palaan fari ma. ⁹ N yi yamarin fi a e xa palane rasarijan, n mɔn yi Ala Batu Banxin seene dɔxɔ e funfune yi, e nun bogise saraxane nun wusulanne.

¹⁰ N mɔn yi a mɛ a Lewine mi e gbee saraxane sɔɔxɔ, n mɔn yi a mɛ fa fala Lewine nun beti baan naxanye yi walima Ala Batu Banxini, ne bata xete e xɛene ma. ¹¹ N yi kuntigine maxadi, n naxa, "Nanfera Ala Batu Banxin bata rabepin?" N yi Lewine nun beti baane malan, n yi birin ti a funfuni. ¹² Nayi, Yuda kaane birin yi fa yaganna nun murutun nun turen na se ramaradeni. ¹³ N yi se ramaraden taxu saraxaraliin Selemiya nun sebeli tiin Sadɔki nun Lewina nde ra naxan xili Pɛdaya. N yi Saku-

† Na feen sebexi Sariyane 23.4-6 kui. †† Na feen sebexi Yatene 22.1-6 kui.

ru a diin Xanan findi e mali muxun na, Matani mamandenna, bayo birin yi laxi e ra. E tan nan yi sɔɔlɔnni taxunma e ngaxakedenne ma.

¹⁴ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, na ma, n naxan nabaxi lannayani n ma Alaa banxin xa alogo i xa batu. I nama i mɛ n na.

¹⁵ N muxune to na waxatin nin sali lɔxɔni Yuda yamanani, e manpa bogine yibutuxunma. Nde yi bogise xidine rasoma, e xidixi sofanle fari, e nun wudi bogi igen nun manpa bogine nun xɔdene nun goronna sifan birin, siga Yerusalen yi Matabu lɔxɔni. N yi a fala e xa a e nama fa donseene mati na lɔxɔni. ¹⁶ Tire kaane fan yi dɔxi menni, naxanye fan yi fama yɛɛn nun sare seen sifan birin na, e yi e mati Yuda kaane ma Yerusalen yi sali lɔxɔni. ¹⁷ N mɔn yi Yuda fonne maxadi, n naxa, "Fe naxini ito bunna nanse ra, e yi Matabu lɔxɔn naxɔsi?" ¹⁸ E benbane fan mi ito xan liga ba? Ala bata fe naxini ito birin nafa en nun taani ito ma. E tan mɔn a xɔɔni fari sama Isirayila xili ma, e yi Matabu lɔxɔn sarijanana kala."

¹⁹ Na xanbi ra, benun Matabu lɔxɔn xa a li, dimin ne-ma Yerusalen dɛene li tun, n yi yamarin fi, a dɛene xa ragali, e nama fa rabi fɔ Matabu lɔxɔn na dangu. N yi n ma walikena ndee dɔxɔ dɛene ra, alogo muxune nama so goronne ra Matabu lɔxɔni. ²⁰ Na ma, sare matine nun sare soone yi kɛɛn nadangu Yerusalen fari ma sanpa ma keden hanma sanpa ma firin. ²¹ N yi e rakolon, n naxa, "Nanfera e kɛɛn nadanguma yinna fari ma? Xa e mɔn a liga, n na e suxuma nen." Xabu na lɔxɔni, e mi fa fa Matabu lɔxɔn sɔɔni. ²² N mɔn yi yamarin fi Lewine ma a e xa e rasarijan, e fa dɛene kantan alogo e xa Matabu lɔxɔn findi lɔxɔ sarijanxin na.

Na feen ma, n ma fe xa rabira i ma, n ma Ala, i yi n kantan i ya hinan gbeeni.

²³ Na waxatini, Yuda kaana ndee bata yi naxanle dɔxɔ naxanye yi kelixi Asadodi nun Amoni nun Moyaba siyane yɛ. ²⁴ E diine fɔxɔ kedenna yi Asadodi xuiin fala-ma ba xui gbeteye ra, koni e mi yi nɔɛ Heburu xuiin fale. ²⁵ N yi e maxadi, n yi e danga, n yi ndee bɔnɔ, n yi e xunsexene matala, n yi e rakɔɔ Ala yi, n naxa, "E nama e dii temene so siya gbetene yii e naxanle ra, e nama siya gbetene dii temene tongo e nun e dii xemene xa. ²⁶ Isirayila mangan Sulemani mi yulubin liga na kiin xan yi ba? A xɔɔn manga mi yi na siyane yɛ, a yi rafan a Ala ma. Ala bata yi a findi mangan na Isirayila birin xun na. Koni hali na, siya gbetene naxanle a ti nen yulubin ma. ²⁷ Nxu fa a mɛ iki fa fala a e fe naxi sifani ito ligama, fe naxi gbeena en ma Ala ra, e yi siya gbetɛ naxanle dɔxɔ."

²⁸ Yehoyadaa dii xemena nde, saraxarali kuntigina Eliyasibi mamandenna yi findixi Horoni kaan Sanbalata bitanna nan na. N yi a kedi n yetagi. ²⁹ E fe xa rabira i ma, n ma Ala, bayo e bata saraxarali wanla sarijanana kala, e nun saraxaraline nun Lewine layirina.

³⁰ N na e birin nasarijan nen xɔɔene seene birin ma, n mɔn yi saraxaraline nun Lewine ti e wanle ra. ³¹ N mɔn na liga nen saraxa yegene ra waxati saxini, e nun bogise singene.

N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na.

Yahudiya paxalan dii temena nde nan ma fe taruxu ito ra naxan yi xili Esita. A liga Perise yamanan nin jεε keme naanin jεε tonge solomasεε benun Yesu xa bari. Na waxatini Yahudiyane yi Perise yamanani nun. Ala bata yi a ragidi a Isirayila kaane xa suxu yengeni e yulubine fe ra, e yaxune yi siga e ra Perise yamanani. Esita nun a siyaan nan ma fe taruxu ito ra.

Yahudiyane yaxune yi kata e birin naxōri feen na bayo e mi yi tinma e xinbi sinjε e yetagi, koni Ala mi tin e xa e raxōri. Ala yi a liga Esita yi rafan Perise mangan ma, a findi Naxanle Mangan na.

Bayo a Yahudiya bodene rafan a ma, a kata, a yi maliin ti, a yi a muxune rakisi, e mi fa raxōri nayi sōkōn.

Yahudiyane yi sanla nde yitōn naxan a rabire e ma fa fala e kisi nen e yaxune ma. E na sanla xili bama nen Puri-mi.

Fasita yi tondi mangana xinla ma

1 Mangana nde yi na nun naxan yi xili Asuyerusu. A tan nan yi mangayani keli Indiya yamanani han sa dōxō Kusi yamanan na. Yamana keme kōxōjεn nun solofere nan yi a ra. ² Na waxatini, Asuyerusu yi dōxi mangayani Suse taani denaxan yi findixi yamana kan taan na.

³ A mangayaan jεε saxandeni, a yi a kuntigine birin xili donse don malanni. Sofa mangan naxanye yi Perise nun Mede yi nun, e nun muxu gbeene nun yamana kanne, ne birin yi fa a yetagi. ⁴ A yi a fangan nun a binyen nun a nafulu kanyaan yita yamaan na kike sennin.

⁵ Na danguxina, xii solofere bun ma, mangan yi donse don malanni tōn muxun birin xa a manga banxin tanden ma muxudine nun muxu gbeene xa naxanye Suse manga taani. ⁶ Tanden yi maxidi ki faji. Tanden yi rabilinxi gεε fixe senbetenne ra. Gbeti wurene singanxi na senbetenne ra. E yi taa dugi luti mamiloxin nun a fixe xidi na ra. Tanden lonna yi rafalaxi gεε faji fixe nun a gbeele nun a mamiloxine nun a fixe mayilēxine nan na. Saden naxanye rafalaxi xεmaan nun gbetin na, e ne ti menni. ⁷ Dōlōn yi fima muxune ma xεma igelengenne nan kui. Mangan yi dōlōn fima yamaan ma nii yifanna nin. ⁸ Birin yi a minna nen alo a rafan a ma kii naxan yi. Mangan yi a walikene yamari a e xa yamaan nafan feen naba.

⁹ Mangana paxalan Bate Fasita fan bata yi donse donni tōn paxanle xa Manga Asuyerusu a mangaya banxini.

¹⁰ Donse donna malanna xii soloferedeni, Manga Asuyerusu to sewa dōlōn na, a yi a xεε tεgenxi † solofereni itoe xili: Mεhuman, Bisita, Harabona, Bigita, Abagita, Setara, e nun Karakasi. ¹¹ A yi a fala e xa a e xa sa fa Baten Fasita ra a dεxōn ma a mangaya kōmōtin soxi a xunna. Mangan yi waxi a xōn ma nen a xa a paxanla tofanna mayita a mangane nun a yamaan na, bayo a yi tofan han. ¹² Koni mangana xεrane sigaxi na Baten Fasita fεma, e to mangana xεrani ba a xa, a ton-di fε. Na yi mangan xōl ki faji.

¹³ Awa, alo mangan dari fena, a yi a fekolonne maxōdin naxanye sariyan nun taan dōxō kiin kolon.

† Xεε TεGENNA: Na waxatini, mangane yi xεmena ndee tεgenma nen alogo e xa e yengi dōxō mangana feene xōn, e mi bira mangana paxanle fōxō ra.

¹⁴ Mangana lannayaan yi Perise kaan nun Mede kaan kuntigi gbee solofere naxanye yi, naxanye yi a kawandima, ne nan itoe ra: Karasena, Setara, Adamata, Tarasisi, Mεresi, Marasena, e nun Memukan. ¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "N tan Manga Asuyerusu bata n ma xεrane rasiga Baten Fasita ma, koni a mi n ma yamarin suxi. Sariyan nanse falaxi n lan n xa naxan liga Baten Fasita ra?"

¹⁶ Memukan yi a fala mangan nun a kuntigine xa, a naxa, "Baten Fasita mi fe paxin ligaxi mangan xan keden na koni mangana kuntigine nun a yamaan birin yamanani. ¹⁷ Naxanle na na mε a paxalan mangan bata a xεmen bōtε raba, yamanan paxanle birin fan e yoma e xεmene ma nen. Naxanle luma a fale nen, e naxa, 'Manga Asuyerusu xεraan nasiga nen Baten Fasita ma alogo a xa fa a dεxōn koni a mi tin.' ¹⁸ Awa, Perise nun Mede kuntigine paxanle na na mε a Baten Fasita na nan ligaxi, e mi fa e xεmene binyama sōkōn. Na findima nen xōlōn nun yagin na e xεmene ma. ¹⁹ Xa a sa mangan kεnenjε, a xa yamarin fi fa fala Baten Fasita nama fa ti a yetagi sōkōn. A tiden xa so paxalan gbete yii naxan fisa a tan xa. Yamarin fi, a xa sebe, a xa sa na tōnne fari naxanye Perise nun Mede yamanani alogo a nama fa maxete mume! ²⁰ Mangana, i na i ya fala xuini itoe rali i ya yamanan birin ma, paxanla birin fa a xεmen binyama nen nayi, keli a xungbeen ma han a xurina."

²¹ Na yamarin yi rafan mangan ma, e nun a kuntigine birin, mangan yi a liga alo Memukan a fala kii naxan yi.

²² Mangan yi kedin nasiga a taane birin yi e gbee sebenla nun e gbee xuine yi, alogo xεmen birin xa findi a denbayaan kuntigin na e nun birin xa a kon xuiin fala.

Esita yi findi Mangana Baten na

2 Na danguxina, mangan bōjεn godō xanbini, a a miri fōlō na feen ma Bate Fasita naxan ligaxi a ra e nun a fan sariyan naxan saxi lan a ma. ² Awa, mangan bundōxōna ndee yi a fala a xa, e naxa, "Sungutunna nde xa fen i xa naxan tofan han! ³ Yamarin fi i ya bōxōn birin yi a kuntigine xa fa dii tεmε tofapine birin na i ya paxanle banxini. Suse manga taani. Na dii tεmene birin xa lu na xεmε tεgenxin yii naxan xili Hege naxan paxanle xun na. Na xεmen xa a yengi dōxō e xōn ma a yi maratofan seene so e yii. ⁴ Nayi, dii tεmen naxan na

rafan i ma ne ye, na yi findi baten na Fasita funfuni." Na falan yi Mangan kenén, a yi na liga.

⁵Yahudiyana nde yi Suse manga taani nun naxan yi xili Marodoke, Yayiri a dii xemen nan yi a ra. Simeyi nan Yayiri sɔɔ. Kisu nan Simeyi sɔɔ. Kisu kelixi Bunyamin bɔnsɔnna nin. ⁶Babilɔn mangan Nebukadanesari Yuda manga Yoyakin nun muxun naxanye suxu Yerusalén yi, a yi ne nan ye. ⁷Marodoke nan yi Hadasa xuruma naxan mɔn xili Esita. A sɔɔ a dii temena. Esita fafe nun a nga bata yi faha. Sungutunni ito yi tofan han! A nga nun a fafe to faha, a yi lu alo Marodoke a diina.

⁸Mangan yamarin fi xanbini, e fa dii teme wuyaxi ra Suse manga taani, Esita yi ne ye nun. A tan Esita fan yi lu mangan konni Hege bun ma naxan mangana naxanle xun na. ⁹Esita a fe yi rafan Hege ma han! A yi hinar a ra. Nanara, a yi fati rayabu seene so fɔɔ a yii, e nun donse fapina. Hege yi Esita lu yire fapini naxanle tagi, a yi dii teme solofere yeɓa mangan konni naxanye luma wanla ke Esita xa.

¹⁰Koni Esita mi tin muxu yo xa a kolon a kelixi siyaan nun xabilan naxan yi, amasɔɔ Marodoke bata yi yamarin fi a ma nun fa fala a nama na fala. ¹¹Marodoke yi sigama nen mangan konna dexɔn lɔɔ yo lɔɔ alogo a xa a kolon Esita yi kii naxan yi e nun e yi naxan ligama a ra.

¹²Sungutunni itoe birin yi lan e siga Manga Asuyerusu konni keden keden ye ma e na yelin e yitɔɔne kike fu nun firinna bun. Kike sennin e ture fapin soma e ma. Na xanbi ra, e latikɔɔnna nun naxanle rayabu seen sifan birin so e ma kike sennin mɔn. ¹³Sungutunna naxan siga waxatin na a li mangan konni, a sese maxɔdin na nan yi soma a yii. ¹⁴Naxan nema yi sigɛ mangan konni, a yi sigama pinbanna nan na. Na xɔɔ bode, a siga naxanle banxi gbete yi, a gberijenne ye. Sasigasi yi a yengi dɔɔma e xɔn denaxan yi. Naxan na keli mangan konni, a mi fa sigama na yi sɔɔ fɔ xa a rafan mangan ma, a yi a xili a xinla ma.

¹⁵Nba, Marodoke sɔɔ Abixali a dii temena Esita, Marodoke yi naxan xuruma, na gbee waxatina a lixina siga mangan konni, a mi sese xali fɔ Hege seen naxanye fe fala a xa. Muxu yo yi Esita to, a rafanɛ a ma. ¹⁶Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan nɛɛ solofere kike fudeni, naxan xili Tebeti kiken, e fa Esita ra Manga Asuyerusu fema a konni. ¹⁷Esita yi rafan mangan ma, dangu sungutunne birin na. A mangana fanna nun a hinanna sɔɔ dangu sungutunna bonne birin na! Nanara, mangan yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin so Esita xun na, a yi a findi baten na Fasita funfuni.

¹⁸Awa, mangan yi donseen nafala a kuntigine nun a muxune birin xa Esita a fe ra. A yi na lɔɔ findi Matabu lɔɔ na a yamanan birin yi. A yi yamaan ki mangayaan hinanni.

Marodoke yi mangan nakisi

¹⁹Awa, sungutunne mɔn yi malan a firinden. Na waxatini, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so deen na. ²⁰Han na waxatini, Esita munma yi a xabilan nun a siyana fe fala muxe xa alo Marodoke a ya-

mari kii naxan yi. Esita yi a falan suxu alo a to yi a maxuruma waxatin naxan yi.

²¹lɔɔnde, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so deen na. Mangana kuntigi firinna naxanye yi xili Bigitana nun Teresi, ne nan yi mangan konna kantanma. Ne yi lɔɔ Manga Asuyerusu ma, e kata fɔɔ a faha feen na. ²²Marodoke yi a me, a yi a fala Esita xa, mangana batena. Esita yi Marodoke a falan nali mangan ma. ²³E fɔɔ na feen ye fenɛ, e fa a to fa fala nɔndin na a ra. Nayi, e yi na xeme firinne singan wudin na, e faha. Na birin yi seɓe yamanan fe fori taruxu kedin kui Mangan ye xɔri.

Yahudiyane faha feen yi yitɔn

3 Na dangu xanbini, Manga Asuyerusu yi Hamedata Agaga kaana dii xemen Haman tiden mate dangu kuntigine birin na. ²Mangana walikɛen naxanye birin yi a banxini, ne birin yi e xinbi sinma nen Haman bun e yi a binya, alo mangan bata yi a yamari kii naxan yi. Koni, Marodoke tan mi tin na ligɛ. ³Mangana Walikɛen bonne yi a maxɔdin, e naxa, "Nanfera i mi mangan fala xuiin suxuma?" ⁴lɔɔ yo lɔɔ kuntigine yi Marodoke maxɔdinma nen, koni a mi yi e xuiin danxunma. Nayi, e yi a fala Haman xa alogo e xa a kolon xa a kankanɛ a keɓaan ma bayo a bata a fala a Yahudiyannan a ra. ⁵Haman a toxina fa fala a Marodoke mi tinma a xinbi sinɛ a tan bun ma, a yi lɔɔ kati! ⁶A mɔn a kolonxina fa fala Yahudiyannan Marodoke ra, a yi a miri a bɔɔeni, a a nama Marodoke keden peen faha. Nanara, Haman yi feren fen fɔɔ alogo a xa Yahudiyane birin halagi naxanye yi Asuyerusu yamanan birin yi.

⁷Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan nɛɛ fu nun firinden kike singen naxan xili Nisan kiken, Haman yi yamarin fi fa fala masensenna naxan xili Puri, a e xa na bira a xa, alogo e xa Yahudiyane faha waxatin kolon, fe yitɔnxine lanma kiken naxan ma e nun a lɔɔ. A kike fu nun firinden suxu naxan xili Ada kiken.

⁸Haman yi a fala Manga Asuyerusu xa, a naxa, "Siyana ndee na, e xuyaxi ayi i ya yamanan yiren birin yi, e namunna nun muxu yo a namun keden mi a ra. E mi yamanan yamarine suxuma. Awa, a mi lan i xa ne lu na. ⁹Mangana, xa i sa tinɛ, i xa yamarin fi fa fala ne xa halagi. Xa i tin ne halagi feen ma, n tan gbetin gbananna wuli fu se i ya gbeti ramaradeni ne xa naxanye na ligɛ."

¹⁰Mangan yi a wuren ba a yiin na, a taxamasenna, a yi a so Hamedata Agaga kaana dii Haman yii, Yahudiyane yaxuna. ¹¹Mangan yi a fala a xa, a naxa, "Muxuni itoe nun na gbetin na, i tan nan gbee e ra. Nanara, i nɛen waxi feen naxan liga fe yi e ra, i na liga."

¹²A kike singen xii fu nun saxande lɔɔni, Haman yi mangana seɓeli tiine malan alogo e xa a yamarine seɓe yamana kanne nun taa mangane birin ma siyane birin yi e seɓenle nun e xuine yi. Awa, na kedine yi seɓe Manga Asuyerusu yeteen xinla ra. E mɔn yi a mangayaan taxamasenna wuren funfun sa a ma. ¹³Xerane yi siga kedini itoe ra mangana yamanan birin yi. E yamarin fi a yamaan xa Yahudiyane birin naxɔri lɔɔ ke-

denni, kike fu nun firinden xii fu nun saxande ԼՅՈՆԻ, naxan xili Ada kikenā. E yi e faxa, dii յՈՐԵՆ nun fonna nun յախանլե nun diidine birin, e yi e yii seene tongo.

¹⁴ Awa, na sariyan kedin yi rawuya, a xaran yamanan yamaan birin xa alogo e xa e yitՈՆ na ԼՅՈՆԻ յԷԷ ra.

¹⁵ Mangana xerane yi siga e giye, Suse manga taan yiren birin yi xera ralideni. Na xanbi, Mangan nun Haman yi ԺՅԿ ԺԼՅ mindeni, koni Suse taan muxune tan yi wugama.

Marodoke yi falan ti Esita xa

4 Marodoke feni ito birin mē waxatin naxan yi, a yi a dugine yibՈ a ma, a yi kasa benbeli dugin nago-do a ma sununi. A mՈՆ yi xuben so a ma, a mini taa tagini, a sunuxin yi a wuga xuini te, a gbelegbele. ² A yi siga han mangana banxin dԵՅՈՆ, a yi ti menni. Muxu yo mi yi lan a so menni a maxidixi kasa benbeli dugini. ³ Yamanan birin yi, mangana falan nun yamarin na yi so denaxan yi, Yahudiyane yi sunuma nen menni. E yi sunuma nen e wuga, muxu wuyaxi yi e maxidima benbenla nin, e yi e sa xubeni.

⁴ Esita a walike յախանլե nun xeme tegenne yi fa Marodoke a fe fala a xa, na yi Esita yigitege kati! Esita yi dugine rasiga Marodoke ma alogo a xa kasa benbeli dugin ba a ma. Koni Marodoke mi tin. ⁵ Esita yi Hetaka xili, mangana xeme tegenna naxan yi findixi walikēen na Esita fema, a yi na xe alogo a xa sa a kolon Marodoke sunuxi naxan na. ⁶ Hetaka yi sa Marodoke li tixi taan yama malandeni mangan konna de ra. ⁷ Marodoke yi na feen birin fala Hetaka xa naxan ligaxi, a mՈՆ yi a fala a xa Haman mangan tuli saxi gbetin naxan na, alogo a xa Yahudiyane birin faxa. ⁸ Marodoke mՈՆ yi na kedin so Hetaka yii naxan xaranxi Suse yi, lan Yahudiyane faxa feen ma. Marodoke yi waxi a xՈՆ ma nen a xa a so Esita yii, a mՈՆ yi dentegen sa Esita xa alogo Esita xa sa mangan mafan, a dija a muxune ma. ⁹ Awa, Hetaka yi xete, a sa Marodoke falane ye ba Esita xa.

¹⁰ Awa, Esita mՈՆ yi Hetaka xe Marodoke ma, a yi a fala a xa, a naxa, ¹¹ "Mangana walikene nun muxun naxanye birin mangana yamanani, ne birin a kolon a muxu yo muxu, xemen nun յախանլա, naxan na siga mangan fema a banxini xa a mi a xilixi, sariyan wama nen na kanna xa faxa. Koni naxan keden a lige na kanna mi faxa, fՈ mangana a xema dunganna ti a xa. Koni a bata kiken ti mangan mi n tan xili."

¹² Marodoke yi Esita a յungu xuiin mē. ¹³ A fan yi a yabi, a naxa, "I nama i miri fa fala i tan Esita keden peen kisima nen Yahudiyane tagi, bayo i mangan konni. ¹⁴ Xa i dundu i deen ma waxatini ito yi, waxatina nde Yahudiyane sabu gbetē sՈՂՈՆ nen e kisi, koni i tan nun i babaa denbayaan naxՈրիմա nen. Nde a kolon? Waxatina nde, xa i mi findixi mangana baten na ԼՅՈՆԻ ito xan ma fe ra?"

¹⁵ Awa, Esita fan yi Marodoke yabin nasiga a ma, a naxa, ¹⁶ "Siga, i sa Yahudiyane birin malan Suse yi, e sunna suxu n xa. E nama ige min, e nama e dege kԵԷ saxan, yanyi saxan. N tan Esita nun n ma walike յախան-

լե fan sunna suxuma nen. Na na dangu, n sigan mangan fema nen hali xa n տՈՆՆա kala. Xa a lan a yi, n xa faxa, n xa faxa." ¹⁷ Marodoke yi siga, a yi a liga alo Esita a yamari kii naxan yi.

Esitaa donse donna malanna

5 Sunna xii saxande ԼՅՈՆԻ, Esita yi a maxidi a յախանլե manga dugine yi, a sa ti tanden ma manga banxin de ra. Mangan yi ԺՅԿի manga gbedeni, a ye rafindixi banxin so deen ma. ² Mangan to Esita to a tixi tandeni, a fe yi rafan a ma ki fapi, na ma, mangan yi a xema dunganna ti a xa. Esita yi sa a yiin din mangana xema dunganna ra. ³ Mangan yi Esita maxՈՂԻՆ, a naxa, "Nanfe ligaxi? I waxi nanse xՈՆ ma? N na soe i yii nen hali i waxi n ma yamanan fՅՈՆԻ kedenna nan xՈՆ."

⁴ Esita yi a yabi, a naxa, "Mangana, xa a sa i kenēn, n waxi a xՈՆ ma e nun Haman xa fa donse dondeni n konni to, n naxan nafalaxi e xa."

⁵ Mangan yi xeraan nasiga Haman ma, a xa fa mafuren alogo e firinna xa sa Esita waxՈՆ feen liga. ⁶ Nayi, mangan nun Haman yi siga Esita donseen dondeni. E yi ԺԼՅ minni waxatin naxan yi, mangan yi Esita maxՈՂԻՆ, a naxa, "Esita, i waxi naxan xՈՆ ma a fala n xa, n xa na liga i xa. Nanse xՈՂԻ i ma? Hali i waxi n ma yamanan fՅՈՆԻ kedenna nan xՈՆ, n na a soe i yii."

⁷ Esita yi mangan yabi, a naxa, "N waxi naxan xՈՆ ma, ⁸ xa mangan tinԻԷ, a yi n ma maxandin yabi, Mangan nun Haman mՈՆ xa fa n konni donse dondeni tila n naxan nafalama, nayi n mangan yabe."

Haman yi wa Marodoke faxa feni

⁹ Awa, Haman sewaxin yi keli na yi na ԼՅՈՆԻ. Koni a to yi danguma mangana banxin de ra, a yi Marodoke to. Marodoke mi keli, a mi xuruxurun a ye ra. Na yi Haman xՈՂԻ a xili ma kati! ¹⁰ Koni Haman yi a bՈՂԻՆ suxu, a siga a konni. Menni, Haman yi a lanfane nun a յախանլա Seresi, xili. ¹¹ Haman yi a kanba fՈՂԻ a lanfane nun a յախանլա yetagi, a nafulu kanna nan a tan na, a dii wuyaxi a yii, a mangan bata a tiden mate, a tan dangu mangana kuntigine nun mangana muxu gbeene birin na.

¹² Haman yi lu a kanbe, a naxa, "Naxan dangu na birin na, Mangana Bate Esita bata n tan Haman xili, a nxu nun mangan xa sa nxu dege nxu bode xՈՆ ma. Nxu mՈՆ sigama na nan ma tila nxu nun mangana.

¹³ Koni fanni, n mՈՆ Marodoke toma ԺՅԿի mangana banxin de ra, Yahudiyana, sese mi na ra n tan Haman xa."

¹⁴ A յախանլա Seresi nun a lanfane yi a fala Haman xa, e naxa, "Muxu singandena nde rafala naxan nՈՆԿՈՆՆա ye tonge suulun liye. Nayi, tila xՈՂԻՆԻ i yi a fala mangan xa, a a xa Marodoke singan menni, a xa faxa, alogo i sewaxin xa siga mangan matideni donse dondeni." Awa, na falan yi Haman kenēn, a muxu singanden nafala.

Haman yi Marodoke binya

6 Na kɔɛn na, mangan mi nɔ xiye. Nayi, a yi a fala a e xa fa yamanan taruxu kedin na, e yi a xaran a yetagi. ² E denaxan xaran, e yi a to menni fa fala Mangana kuntigi firinna naxanye yi a banxin dɛen kantama, Bigitana nun Teresi, ne manga Asuyerusu faxa feni tɔn nen, koni Marodoke yi na feen namini kenenni. ³ Awa, mangan yi maxɔdinna ti, a naxa, "En binyen mundun fi Marodoke ma e nun a kɔntɔnna?" Mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, "Fefe munma raba a xa singen." ⁴ Mangan mɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, "Nde n ma banxini?"

Na yi a li, Haman yi baxi sode mangana genla kui. A bata yi fa a faladeni mangan xa, a xa Marodoke singan na singan tideni a naxan yitɔnxi Marodoke xili ma. ⁵ Nanara, mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, "Haman nan be." Mangan yi a fala e xa, a naxa, "A xa so." ⁶ Haman yi so, mangan yi a maxɔdin, a naxa, "Nanse lige muxun xa mangan waxi naxan binya feni ki fani?" Haman yi a miri a yete ma, a naxa, "Awa iki, mangan waxi a xɔn ma a xa muxun mundun binya ki fani? Muxu gbete mi na fɔ n tan." ⁷ Haman yi mangan yabi, a naxa, "Mangan waxi muxun naxan binya feni, ⁸ a lan mangaya dugin xa so na kanna yii, i tan mangan yetɛen bata naxan nagodo i ma e nun soona i bata dɔxɔ naxan fari, a xunna soxi mangaya taxamaseri kɔmɔtin na. ⁹ Mangana, i ya kuntigi gbeena nde xa na dugine tongo a yi e ragodo na kanna ma mangan waxi naxan binya feni, a dɔxɔ soon fari, a yi a radangu taan yiren birin yi. Na muxu gbeen xa siga falani ito tiye, a naxa, 'E a mato mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.'"

¹⁰ Nayi, mangan yi a fala Haman xa, a naxa, "I mafura, i sa dugine tongo e nun soona, i yi e ragodo Marodoke ma, na Yahudiyana. I naxan birin falaxi, i yi na birin liga Marodoke xa, naxan dɔxi manga banxin so dɛen na. I nama jinan sese ma i naxan birin falaxi." ¹¹ Na xanbi ra, Haman yi sa dugine tongo e nun soona. A yi mangana dugine ragodo Marodoke ma. Marodoke to te soon fari, Haman yi ti Marodoke yete ra siga taa tagini. A siga a fale yamaan xa, a naxa, "E a mato, mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni."

¹² Marodoke yi xete manga banxin so dɛen na. Koni Haman tan yi siga a konni mafuren, a yetagin luxunxi amasɔɔ a yi sunuxi kati! ¹³ Feen naxanye liga a ra, a yi ne birin fala a naxanla Seresi nun a lanfane xa. Haman ma naxanla nun a fekolonne yi a fala a xa, e naxa, "Marodoke, Yahudiyana nan a ra. Na nan a toxi, i mi nɔe a ra. I fama yagideni a yete ra, na yetɛen bata fɔɔ!"

¹⁴ E mɔn yi fala tiini, mangana xerane yi fa, a Haman xa siga mafuren donse dondeni Mangana Batena Esita naxan nafalaxi.

7 Mangan nun Haman yi siga Esita donse dondeni. ² Na lɔxɔ firindeni, e yi dɔɔ minni, mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, "Esita, i waxi naxan xɔn ma a fala n

xa alogo n xa na liga. Nanse xɔli i ma? Hali, i wa n ma yamanan bode fɔxɔn nan xɔn ma, n na a soe i yii."

³ Koni Esita yi a yabi, a naxa, "Mangana, xa i tin, xa a rafan i ma, n waxi feen naxan xɔn ma, na nan ito ra: N tan Esita nun n ma muxune xa kisi. ⁴ Bayo n tan nun n ma muxune bata sara alogo nxu xa halagi, nxu faxa, nxu mɔn yi raxɔri. Xa nxu yi sara nen konyiyaan gbansanna xili yi, n yi dunduma nen nun, bayo na mi yi finde fe ra nun, n yi mangan yete mɔ ayi."

⁵ Manga Asuyerusu yi Esita maxɔdin, a naxa, "Nde a ra, naxan susuxi fe sifani ito mire? Na kanna minen yi?"

⁶ Esita yi a yabi, a naxa, "Haman nan nxu tɔɔ muxun nun nxu yaxun na, na muxu jaxina!"

Nayi, gaxu gbeen yi Haman suxu mangan nun Esita yetagi. ⁷ Mangan xɔɔxin yi keli donse dondeni, a yi mini tandeni. Awa, Haman to a to fa fala mangan bata fe jaxin nagidi a fe yi, a yi lu xanbin na Esita mafandeni alogo a niin xa kisi. ⁸ Haman a mafelenxi waxatin naxan yi Esita dɔxɔ seen ma, mangan yi so, a xɔnɔ, a naxa, "Wan! Xɛmeni ito fa waxi n ma baten Esita nan mafu fe yi n yete xɔri n ma banxini?" Benun mangan xa yelin fala tiye, e bata Haman xunna so. ⁹ Mangana kuntigina nde yi na naxan yi xili Harabona, na yi a fala mangan xa, a naxa, "Haman yetɛen bata singan tiden nafala a banxin dɛxɔn ma a Marodoke mangana muxu fapin singanɛ denaxan yi. Na wudin mateen fɔ nɔngɔnna ye tonge suulun." Awa, mangan yi yamarin fi, a naxa, "Haman xa sa singan na yi."

¹⁰ Nayi, Haman yi singan na singan tideni a naxan nafala Marodoke faxa feen na. Awa, na ligaxina, mangan bɔjɛn yi xunbeli.

Yahudiyane xunna kenla

8 Na lɔxɔn yeteni, Manga Asuyerusu yi Yahudiyane yaxu Haman yii seene birin so Esita yii. Marodoke yi siga mangan fema, bayo Esita bata yi a fala mangan xa fa fala a tan nun Marodoke barixi nen. ² Mangan yi a taxamaseri yiisolirasoon ba a yiin na, a naxan taxu Haman na, a yi a so Marodoke yii. Esita yi Marodoke lu Haman ma seene xun na.

³ Esita yi a sa mangan bun ma, a wugama, a yi a mafan alogo a xa Haman Agaga kaana fe naxi yitɔnxin kala Yahudiyane xili ma. ⁴ Mangan yi a xema dunganna ti Esita xa. Nayi, Esita yi keli, a yi ti a yetagi. ⁵ Esita naxa, "Mangana, xa i bata tin, xa i ya fe n ma fe yi, xa a lanxi i ma, xa n nafan i ma, yandi, i xa kedin seɛe naxan Haman ma yamarine kalama. Hamedata a dii xeme-na Agaga kaan yamarin naxan fi Yahudiyane faxa feen na i ya yamanan birin yi, na nama liga. ⁶ N tan mi nɔe tinɛ n bɔnɔnna yi tɔɔ, a raxɔri."

⁷ Awa, Manga Asuyerusu yi Esita nun Yahudiya Marodoke yabi, a naxa, "E mato, n bata Haman faxa bayo a Yahudiyane faxa feni tɔn nen. N mɔn bata Haman ma seene so Esita yii. ⁸ Iki, e xa sebenla ti lan Yahudiyane feen ma, naxan yo na e kenɛn, n tan mangan xinli, e yi n ma taxamasenna sa a ma. Bayo, kedin naxan seɛexi mangan xinli mangaya taxamasenna yi sa a ma na mi kale mumɛ."

⁹ Na lɔxɔn yeteni, e yi yamanan sebeli tiine birin xili, kike saxanden xii mɔxɔɔɔn nun saxande lɔxɔn nin, kiken naxan xili Sifan kiken. Mangana sebeli tiine yi Marodoke a yamarine sebe siga Yahudiyane nun yamana kanne nun kuntigine birin ma na yamana kan taa keme mɔxɔɔɔn nun solofere birin yi, keli Indiya yamanani han sa dɔxɔ Kusi yamanani. Siyane birin yi kediri sebetin sɔtɔ e sebenla nun e xuiin nin, Yahudiyane fan yi a sɔtɔ e gbee sebenla nun e xuini.

¹⁰ Kediri itoe yi sebe mangan xinli, a yi a taxamasenna sa e ma. A yi xerane rasiga kediri itoe ra soo fanine fari naxanye ramaraxi e danna mangan xɔn ma.

¹¹ A yi sebeti nen Mangana kediri ito kui fa fala Yahudiyane xa e malan taan birin yi, e yi e yete xun mayenge. Xa siya gbetɛ yo waxi e yenge feni, e tan Yahudiyane fan xa ne yenge, e yi e faxesa e nun e naxanle nun e diine. Yahudiyane xa ne birin faxesa, e yi e yii seene tongo. ¹² Na yamarin yi lanxi xii keden nan ma Manga Asuyerusu a yamanan birin yi, Ada kiken xii fu nun saxande lɔxɔni, nɛen kiken fu nun firindena. ¹³ Na yamarin yi mini yamanan birin yi alogo siyane birin xa a kolon fa fala a bata findi sariyan na alogo Yahudiyane fan e yitɔɔɔɔ e yaxune yengedeni kii naxan yi. ¹⁴ Awa, mangan to yamarin fi, xerane yi dɔxɔ soone fari, e yi siga e giye mafuren alogo yamarin xa xaran Suse manga taani.

¹⁵ Marodoke yi mini mangana banxini, manga dugin doma mamiloxin fixen nagodoxi a ma, mangaya xemaan taxamasenna fan soxi a xunna, doma xungbe mamiloxin fan a ma. Awa, muxun naxanye birin Suse yi, e sewa kati, e sɔxɔxɔxɔxɔ sewani. ¹⁶ Na lɔxɔn yi findi sewa lɔxɔn nun nɔ sɔtɔ lɔxɔn na Yahudiyane xa. ¹⁷ Mangana sariyan so yamanan nun taan naxanye birin yi Yahudiyane yi sewan sɔtɔ menne yi, e yi e malan naxanani. Nanara, muxu wuyaxi yi e yete findi Yahudiyane na yamanani amasɔtɔ e bata gaxu e yɛɛ ra.

Yahudiyane yaxune faxesa fena

9 Kike fu nun firinden naxan xili Ada, na xi fu nun saxande lɔxɔn to a li, mangana yamarin yi lan xa a fɔlɔ lɔxɔn naxan yete yi. Na lɔxɔni, Yahudiyane yaxune yi mirixi fa fala a Yahudiyane luma nen e senben bun ma. Koni, feene yi maxete, Yahudiyane yi nɔxɔn sɔtɔ e yaxune ma. ² Yahudiyane yi e malan Manga Asuyerusu yamanan taan birin yi e yaxune yengedeni. Nayi, muxune birin yi gaxu Yahudiyane yɛɛ ra, muxu yo mi fa a ti e yɛɛ ra yenge sodeni. ³ Hali lɔxɔn mangane nun kuntigine nun yamanan kanne nun mangan nɔxɔn yibirane birin yi Yahudiyane mali amasɔtɔ e yi gaxuxi Marodoke yɛɛ ra. ⁴ Marodoke bata yi findi kuntigi gbeen na manga banxini, e nun a xili fanin bata yi lan yamanan birin na amasɔtɔ a senben yi gboma ayi nen tun! ⁵ Nanara, Yahudiyane yi e yaxune faxesa silanfanna ra, e yi e nan. † E wa naxan liga fe yi e yaxune ra, e na liga.

⁶ Yahudiyane yi muxu keme suulun faxesa Suse manga taani. ⁷ E mɔn yi Pansandata nun Dalifɔn nun Asipata

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

nun ⁸ Porota nun Adaliya nun Aridata nun ⁹ Paramasata nun Arisayi nun Aridayi nun Fayesata birin faxesa.

¹⁰ Ne nan Hamedataa dii Haman ma dii xeme fuune ra, Yahudiyane yaxuna. Koni, e mi ne yii seene tongo.

¹¹ Na lɔxɔn yeteni, e mangan nakolon muxun naxan bereya faxesa Suse manga taani. ¹² Mangan yi a fala Esita xa, a naxa, "Yahudiyane bata muxu keme suulun faxesa Suse manga taani sa Haman ma dii xeme fu fari. E nɔxi nanse lige yamanan bodene yi? Koni, xa i mɔn waxi fena nde xɔn ma, i a sɔtɔma nen. I waxi nanse xɔn? N na rabama i xa nen."

¹³ Awa, Esita yi a yabi, a naxa, "Xa i bata tin, Yahudiyane naxanye Suse yi, ne mɔn xa to nɔxɔn liga tila. Haman ma dii xemene binbine xa singan wudin na." ¹⁴ Mangan yi yamarin fi a na xa liga alo Esita a falaxi a xa kii naxan yi. Na yamarin yi rawanga Suse taani. E Haman ma dii xemene binbine singan. ¹⁵ Kiken naxan xili Ada, na xii fu nun naaninde lɔxɔni, Suse taan Yahudiyane mɔn yi e malan, e muxu keme saxan faxesa taani, koni e mi e sese tongo.

¹⁶ Yahudiyane bonna naxanye yi mangana a yamana gbetene yi, ne fan yi e malan e yete xun mayengedeni. E yi e yete sɔtɔ e yaxune ra. Yahudiyane yi e yaxun muxu wuli tongo solofere e nun suulun faxesa. Koni ne fan mi e sese tongo. ¹⁷ Na ligaxi Ada kiken xii fu nun saxande lɔxɔn nin. A xii fu nun naaninde lɔxɔni, e yi e matabu. Yahudiyane yi na findi sanla nun sewa lɔxɔn na. ¹⁸ Yahudiyane naxanye yi Suse yi, ne yi yengen so a xii fu nun saxanden nun a naaninden, ne yi e matabu a xii fu nun suulunde lɔxɔni. Na lɔxɔn yi findi sanla nun sewa lɔxɔn na. ¹⁹ Nanara, Yahudiyane naxanye yi banxidene ra, ne Ada kiken xii fu nun naaninden findixi sewa nun sali lɔxɔn na. E mɔn yi kiseene so e bode yii.

Purimi Malanna bunna

²⁰ Awa, Marodoke yi na feene birin sebe a yi e rasiga Yahudiyane birin ma Manga Asuyerusu a yamanane yi naxanye maso e nun naxanye makuya. ²¹ A yi a sebe, a yamaan xa Ada kiken xii fu nun naaninde nun a xii fu nun suulunde lɔxɔn findi sanla ra nɛɛ yo nɛɛ ²² bayo Yahudiyane e yete sɔtɔxi e yaxune ra ne lɔxɔne nan ma. E sunun nun e nimisan findi e ma sewan nun nɔxɔn xunbenla ra kiken ito nan na. Nanara, a falaxi a e xa sumunna ti sewani ne lɔxɔne ma, e yi e bode ki, e mɔn yi tɔxɔ muxune ki.

²³ Yahudiyane yi Marodoke a yamarin suxu, a findi e namunna ra nɛɛ yo nɛɛ ²⁴ bayo Yahudiyane yaxun Hamedata Agaga kaana dii xemen Haman e raxɔri feni tɔn nen. A bata yi koronna bira, naxan xili Puri, alogo a xa e halagi a yi e raxɔri. ²⁵ Koni Esita bata yi siga mangan fema, mangan yi kediri sebe alogo Haman fe naxin naxan yitɔn Yahudiyane xili ma, na xa xete a tan ma. Haman nun a dii xemene birin yi singan wudin ma.

²⁶ Nanara, e lɔxɔni itoe xili bama Purimi naxan fataxi koronna xinla ra, "Purimine." Fata Marodoke a kediri xuiin na, e nun feen naxanye liga e tan yeteen na, ne yi findi e seren na, ²⁷ nanara Yahudiyane soge firinni itoe findixi namunna ra e tan nun e nɔxɔnna birin xa e

nun muxun naxanye e yete findima Yahudiyane ra. E xa lɔɔni itoe suxu ɲɛɛ yo ɲɛɛ alo Marodoke bata e yamari kii naxan yi. ²⁸ Nanara, Yahudiyane yixeten denbayaan birin yi, e nun taan nun yamanan birin yi, e xa lɔɔni itoe sumunna raba e ma naxan xili Purimi, alogo e fe danguxin nama ɲinan e mamandenne ra.

²⁹ Awa, Abixali a dii temena Esita nun Yahudiyān Marodoke yi kedīn firinden seɓe e ɲɔ ɲɔɲɔ birin xɔn Purimi sanla a fe ra. ³⁰ E yi kedine rasiga Yahudiyane birin ma naxanye Manga Asuyerusu a yamana kan taa keme ɲɔɲɔɲɔn nun soloferen birin yi. E yi e xɔntɔn ɲɔɲɔ xunbenla nun e xaxili saana fe ra. ³¹ Kedīn mɔn yi a fala Yahudiyane xa, a e xa Purimi lɔɔne suxu e lɔɔne yeteni alo Marodoke nun Esita e yamarixi kii naxan yi. E yeteen yi sun suxun nun maxandin lɔɔn nagidi e tan

nun e ɲɔɲɔnna ma. ³² Esita yamarin naxanye fi lan Purimi Matabu lɔɔni itoe a fe ma, ne yi seɓe kedīn kui.

Marodoke a ɲɔ ɲɔɲɔna fe

10 Manga Asuyerusu yi wali xɔdexeɛne sa muxune ma keli a yamanani han sa dɔɔɔ fɔɔɔ igen dexɔna ra. ² Mangan kewanla naxanye birin a senben nun muxu gbeeyaan mayitama, e nun a Marodoke tiden mate kii naxan yi, ne seɓexi Perise nun Mede mangane kedine kui. ³ Marodoke Yahudiyān yi findi Manga Asuyerusu a manga singen na. A findi muxu kenden na Yahudiyane xa, a mɔn yi rafan Yahudiyān bodene ma, bayo a yi walima a siyana ɲɔɲɔ xunbenla nun a yete rasigan nan ma fe ra.

Kitabun yireni ito Yuba nan ma fe taruxun yebama. A a tinxinna nan ma fe singe falama. Yuba findi denkeleya muxun nan na e nun nafulu kanna a dunuṅa yi gidini. Koni Setana yi Ala maxɔdin xa a tinxinyaan mi yi fataxi a nafulu kanyaana na. Ala yi tin Setana xa Yuba mato xa a denkeleye yiigelitɔyani. A yii seene nun a diine nun a kendeɣaan birin yi ba a yii.

Nayi, Yuba nun a xɔyine yi lu e bode matandɛ fa fala a tɔɔxi naxan na. A xɔyine yi a fala a Yubaa yulubine nan a ligaxi a tɔɔxi. Yuba xɔyine dunuṅa muxune xaxinle nan falama hali Ala gbeene mi ne ra! Yuba xɔyine mi yi laxi a ra xa tinxin muxun na tɔɔ sifan sɔɔɛ. Yuba xɔyi saxan yi kata alogo e xa a xaxili ragidi fa fala tɔɔxi naxan a fari, na fataxi yulubina nde nan na a naxan ligaxi. Nayi, fe matandi gbeen yi fɔɔ fala naxume wuyaxi naxan yi. A xɔyi saxanne yi lu muxune miriyane fale naxanye nun tɔɔndin maliga, koni Yuba tan yi e matandi Ala keɣana fe yi, a mɔn naxa a a tan mi sese ligaxi a naxin na.

Yubaa falane yi, Marigi Yesu a fe falama benun a xa liga bayo Yuba a falama a xunbamana nde na yi naxan Ala solonama muxune xa. Na feen sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 nun 19.25 kui e nun Yuba 17.3.

Muxu gbete fan yi basan falan na naxan xili Elihu. Na fan Yuba matandi nen. A yi a fala a Ala tɔɔxi nafama muxun ma nen alogo a xa a sɔnna yita a ra, anu muxu yo mi lan a xa Ala maxɔdin na ma.

Dɔnɔxen na, Ala yeteen yi falan ti. Koni a mi tin maxɔdinne yabe Yuba nun a xɔyine maxɔdinna naxanye ti. Benun na, Ala nan Yuba maxɔdin dunuṅa da feene ma. Nayi, Yuba yi a Ala kolon dunuṅa da mangan na. Nayi, muxun lan a xa lu denkeleyaan nun tinxinna fari hali a tɔɔxi.

A rananna ra, Ala naxa, a Yuba nan keden a fe falaxi a kiini. Yuba bɔnɔ seen naxanye birin yi, a yi ne tɔɔxi dɔɔɔde firin so a yii. Na feen sebexi Yuba 42.7-17 kui.

Yuba nun a denbayana fe

1 Xɛmena nde yi Yusu yamanani, a yi xili Yuba. Fe mi yi na xɛmen na, muxu faɣin nan yi a ra, a yi gaxuxi Ala yee ra, a yi fe naxin matangama. ² A dii xɛme solofere nun dii tɛme saxan nan sɔɔ. ³ Yɛxɛen wuli solofere yi a yii, e nun tɔɔɔmen wuli saxan nun tura kɛme suulun nun sofali gile kɛme suulun e nun walike wuyaxi. Muxu gbeen nan yi xɛmeni ito ra dangu sogeteden muxune birin na.

⁴ A dii xɛmene yi e malanma e bode kon yi donse dondeni waxatin birin, e yi xeraan nasigama e magile saxanne ma nen alogo e xa fa e dege, e min e bode xɔn. ⁵ Donse don lɔxɔne na yi dangu, Yuba yi a diine xilima nen alogo a xa e rasarijan. A yi kelima nen xɔnɔ, a yi saraxa gan daxin ba e birin xa, amasɔɔ Yuba yi mirixi a ma fa fala, "Waxatina nde, n ma diine bata yulubin tongo, e fala naxin ti Ala ma e bɔɣeni." Yuba yi na nan ligama waxatin birin.

⁶ Lɔxɔna nde, malekane yi fa e malan Alatala yetagi, Setana † fan yi fa e ye. ⁷ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, "I kelixi minen?" Setana yi Alatala yabi, a naxa, "N kelixi bɔxɔn xun xɔn, n masiga tideni." ⁸ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, "I bata n ma walikɛen Yuba rakɔɔsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan bɔxɔn fari, sɔntaren nun muxu faɣin na a ra, naxan gaxuxi Ala yee ra, a fe naxin matangama." ⁹ Setana yi Alatala yabi, a naxa, "Yuba gaxuxi Ala yee ra nen tun ba? ¹⁰ I mi a makantanxi ba, e nun a denbayaan nun a seene birin? I bata barakan sa a feene yi, a xuruseene mɔn wuyama ayi yamanani.

¹¹ Koni, xa i i yiini bandun, i yi a din a seene ra, a i dangama nen." ¹² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, "N bata a yii seene birin sa i sagoni, koni i nama i yii din a gbɔndin na." Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi.

† SETANAbunna neen fa fala "Muxu magina" hanma "Tɔɔɣelana."

¹³ Lɔxɔna nde, Yubaa dii xɛmene nun a dii tɛmene yi e dege, e manpaan minma e tadaa banxini, ¹⁴ xɛrana nde yi fa Yuba li, a yi a fala a xa, a naxa, "Turane yi xɛ biini, sofali gilene yi e dege e dɔxɔn, ¹⁵ Sabe kaane bata e suxu, e siga e ra, e bata i ya walikene faxe. N keden peen nan minixi ayi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma." ¹⁶ A mɔn yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, "Alaa teen bata godo keli kore, a yi yɛxɛene nun walikene gan, e birin yi faxe. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma." ¹⁷ A mɔn yi fala tiini, walike gbete fan yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, "Babilɔn kaane malanxin gali saxanna ra, e bata i ya tɔɔɔmene suxu, e siga e ra, e yi i ya walikene faxe. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma." ¹⁸ A mɔn yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, "I ya dii xɛmene nun i ya dii tɛmene yi e dege, e yi manpaan minma e tadaa banxini. ¹⁹ Nanunna, foye gbeen yi fa keli tonbonni, a yi banxin fɔxɔ naaninne birin tuntun, a yi bira e fari, e birin bata faxe. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma."

²⁰ Nayi, Yuba yi keli, a yi a domani bɔ, a yi a xunna bi. Na xanbi ra, a yi bira bɔxɔni, a xinbi sin Ala yetagi, ²¹ a naxa,

"N magenla nan minixi nga kuini,
n magenla nan mɔn sigama laxiraya yi.
Alatala nan e fixi n ma,
Alatala nan e tongoxi.
Alatala xinla xa tantun."

²² Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo. A mi fala naxi yo ti Ala ma.

Yubaa tɔɔɣaan firindena

2 Lɔxɔna nde, malekane mɔn yi fa e malan Alatala yetagi, Setana fan yi fa e ye Alatala yetagi. ² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, "I kelixi minen?" Setana yi a

yabi, a naxa, “בַּכֹּחַ xun כֹּחַ, n masiga tideni.”³ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikēen Yuba rakōwsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan בכֹּחַ fari, sōntaren nun muxu faḡin na a ra, naxan gaxuxi Ala yēe ra, a fe ḡaxin matangama. A מֹנֵן tinxinyani tun, anu i n nadinma a n xa a תֹּכַח a sōntareyani.”⁴ Setana yi a fala Alatala xa, a naxa, “Muxun yēteēn nan a fatin na! Muxun naxan birin sōwma, a findima a dunuḡa yi gidin kōntōnna nan na.”⁵ Koni, xa i yīini bandun, i yi a din a xōnne nun a fati bēnden na, a fala ḡaxin tima nēn i ma kenenni.”⁶ Alatala yi Setana yabi, a naxa, “Awa, n bata a sa i sagoni, koni i nama a faxes de.”

⁷ Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi. Na xanbi ra, a yi sete ḡaxine ramini Yuba fatin birin ma, keli a sanne kui han a xun tagi. ⁸ Yuba yi fēḡe fērenna tongo a xōlin seen na, a dōw tēe xubeni. ⁹ A ḡaxanla yi a fala a xa, a naxa, “I luma nēn i ya tinxinni ba? Fala ḡaxin ti Ala ma, i xa faxes!” ¹⁰ Koni, a yi a yabi, a naxa, “I falan tima alo ḡaxalan xaxilitarena! En herin nasuxuma Ala yīi, nanfera en mi tōwōn nasuxē?” Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo a fala xuiin xōn.

A xōyi saxanne fe

¹¹ Yuba xōyi saxanne yi a tōwōne birin ma fe mē naxanye a sōw, e yi fa sa keli e yamanane yi, Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara. E yi lan a ma a e xa sa e xōyiyaan yita Yuba ra, e yi a madēnden. ¹² E to sa a to wulani, fayida e mi a kolon. E yi gbelegbele, e yi e dugine yibō, e burunburunna sa e xunne yi. ¹³ E yi lu dōxi a fēma bōwōn xi solofere, kōe solofere. Muxu yo mi sese fala a xa, amasōw e bata yi a to, a yi tōwōxi kii naxan yi.

Yubaa falane

3 Na xanbi ra, Yuba yi a dēni bi, a yi a bari bōwōn danga. ² Yuba yi a fala, a naxa, ³ “N bari bōwōn xa raxōri, e nun kōena muxune a fala waxatin naxan yi, e naxa, ‘Dii xēmen bata bari!’ ⁴ Na bōwōn xa findi dimin na, Ala mako nama lu a ma kore, kenenna nama fa mini a ma sōwōn. ⁵ Dimi gbeen xa a suxu, kunda fōren yi godō na bōwōn ma, han dimin yi sogen suxu. ⁶ Na kōēn xa findi dimi gbeen na, a nama fa yatē ḡēn bōwōn ye a nama fa lu kikene yi. ⁷ Na bōwōn xa findi gbantan na, sewa xui nama lu a yi. ⁸ Naxanye gbalo bōwōn fe falama, naxanye fatan ige yi sube ḡaxin naxulunḡe, ne xa na bōwōn danga. ⁹ A subaxa ma sarene xa yidimi, a yengi xa lu kenenna xōn, koni a nama a to,

a nama bōwōnna to.

¹⁰ Amasōw, a mi sese ligaxi alogo n nama sōw, a bata n lu, n yi sōwōn i to sōw to.”

¹¹ “Nanfera n mi faxes n to bari? Nanfera n mi faxes n xali bōwōn?

¹² Nanfera n bata xinbi firinna li n yēe ra n nasuxudeni, e nun xīḡene alogo n xa xīḡen min?

¹³ Xa n yi faxes nun, a lima nēn nun

n saxi n ma gaburun na bōḡe xunbenli, nayi, n yi xima nēn xaxili sani nun

¹⁴ manga fonne fēma, bōwōn kuntigine, naxanye banxi faḡine tixi

naxanye kalaxin bata lu iki, ¹⁵ e nun kuntigi fonne fēma,

xēmaan yi naxanye yīi, naxanye e banxine rafe gbeti fixen na.

¹⁶ Xanamu, a yi lan nun n mi balo, alo diin naxan faxes barixi, a mi kenenna to.

¹⁷ Bayo, muxu ḡaxine mi fa walima gaburun na, muxu xadanxine e matabuma dēnaxan yi.

¹⁸ Kasorasane fan birin yi bōḡe xunbenla sōw, e mi fa ḡaxankata tiin xuiin mēma sōwōn.

¹⁹ Sēnbetaren nun sēnbē kanna na, konyin yi xunba a kanna ma.

²⁰ Nanfera Ala,

i kenenna fima tōwōn muxune ma?

Nanfera i siimayaan fima muxu nimisaxine ma, ²¹ naxanye faxes mamēma,

a mi fama,

naxanye sayaan fenma dangu nafunla ra?

²² Bayo e yi luma nēn sewani

e na siga laxira yi,

e bōḡen yi xunbelima nēn

e na maluxun waxatin naxan yi.

²³ Nanfera muxun luyē a nii ra

naxan mi kira yo toma a sigē naxan xōn,

Ala yēteēn naxan saxi sansanna kui?

²⁴ N ma tōwōn bata findi n balon na, n gbelegbele xuiin minima alo igena.

²⁵ N gaxuxi naxan birin yēe ra, na nan n sōwōn be.

N yi gaxuxi tōwōn naxanye yēe ra, ne nan n fari be.

²⁶ N mi fa raxaraxi,

n mi bōḡe xunbelixi,

n mi n matabuma,

n kōntōfilixi yēyē.”

Elifasi a falan Yuba xa

4 Nayi, Teman kaana Elifasi yi falan tongo, a naxa,

² “Xa n falan ti i xa,

i nōe dijē na ma ba?

Koni, nde nōe a dundē?

³ A mato,

i bata muxu wuyaxi xaran,
 i yi senbetarene madenden,
 4 naxanye yi birama,
 i ya falan yi ne rakeli,
 naxanye san yi xadanma,
 i yi ne mali.
 5 Iki, na bata i fan sɔɔ,
 anu i bata yigitɛɛ.
 A to i tan li, i yi kɔntɔfili.
 6 I ya lannantenyaaan xa lu i ya Ala yɛɛragaxuni,
 i ya fetareyaan yi findi i yigin na.”
 7 “Awa, i miri,
 sɔntaren mundun bata halagi?
 Muxu faɲin mundun bata raxɔri?
 8 N naxan nakɔɔsixi,
 naxanye hake feene ligama e nun
 naxanye ɲaxankatan tima,
 ne na saranna sɔɔma nen.
 9 Alaa foyen nan e halagima,
 a xɔɔn tɛɛn yi e gan.
 10 Ala yatane wurundun xuiin nadunduma,
 a yi yata senbɛmane ɲinne gira.
 11 Nayi, yatan faxama donsetareyaan nan na,
 yatana diine yi xuya ayi.”
 12 “Xibarun bata fa n ma
 alo wundona,
 n tunla bata ɲunɲunun xuiin mɛ.
 13 Xiyene nɛma fɛ kɔɛɛn na,
 xixɔnla nɛma muxune fari,
 14 gaxu gbeen yi n suxu,
 n xɔnne birin yi xuruxurun.
 15 Yinnan yi dangu n yetagi,
 n fati ma xaben yi ramaxa.
 16 Sena nde yi tixi n yetagi,
 n mi yi naxan kolon,
 a nininna yi n yɛɛ ma.
 Na yi madundu,
 na xanbi ra n yi xuina nde mɛ, a naxa,
 17 ‘Adamadiin tinxiɲɛ ayi dangu Ala ra ba?
 Muxun sarixanɲɛ ayi
 dangu a Dali Marigin na ba?
 18 Xa Ala mi laxi a walikene ra,
 xa a fe ɲaxin to a malekane yi,
 19 a fa lɛ muxune ra nayi ba,
 naxanye bende banxine kui,
 naxanye fatiye findixi bendɛn na,
 naxanye yibutuxunɲɛ
 alo laxaturane?
 20 E faxɛ nen kɔɔ kedenni.
 E halagɛ nen habadan,
 muxɛ mi kɔntɔfili e fe ra.
 21 E bubune xidi lutine bata bolon,
 e faxama nen e fekolontareyani.”

5 “Iki, xinla ti i mali feen na!
 Muxuna nde na ba naxan i yabɛ?
 I falan tima maleka sarixanxin mundun xa?
 2 Fe matandin nan xaxilitaren faxama.
 Xɔɔɔɔɔɔ gbeen yi kɔɔɔɔ faxa.

3 N xaxilitaren to nen sabate,
 koni dangan so nen a banxini xulɛn.
 4 Mali ti yo mi a diine xa,
 e bata yalagi taan kitisadeni,
 muxu yo mi e xunba!
 5 Kametɔne a sansi bogine donma.
 Hali naxanye ɲanle tagi,
 e yi ne birin tongo,
 yiigelitɔne yi a yiiseene tongo.
 6 Haken mi kelima bɔɔɔɔ xan yi,
 sɔɔɔɔɔɔ mi solima bɔɔɔɔ.
 7 Muxun daxi sɔɔɔɔɔɔ nan xili yi,
 alo tɛɛ budone to tunganma ayi.”
 8 “Xa n tan na yi a ra nun,
 n yi Ala nan maxandima,
 n yi n ma kɔntɔfinla yita Ala ra.
 9 A feen naxanye ligama ne gbo,
 e mi yɛɛ toɛ,
 a kabanako feene dan mi na.
 10 A tulɛn nafama bɔɔɔɔ fari,
 a igen nafa xɛɛne ma.
 11 Muxun naxanye magodoxi,
 a ne yite.
 Naxanye sunuxi,
 a kisin fi ne ma.
 12 A muxu kɔtaxine miriyane kalama,
 e mi kɔ sɔɔɔɔ e feene yi.
 13 A xaxilimane suxuma
 e yetɛna kɔtɛne nan xɔn,
 kɔtadene fe yitɔɔɔɔɔɔ kalama nen xulɛn.
 14 E soma dimini yanyi tagin nin,
 e tantanma yanyi tagini
 alo kɔɛɛn na a ra.
 15 Koni, a tan tɔɔɔ muxun natangama fala ɲaxin ma
 naxan luxi alo silanfanna, †
 a e rakisi senbɛ kanna ma.
 16 Nayi, yigin senbetaren xa,
 koni fala mi tinxintaren dɛ.”
 17 “Nayi, sewan na kanna xa
 Ala na naxan natɔɔɔɔ!
 I nama i mɛ Ala Senbɛ Kanna a xurun na.
 18 Amasɔɔ a tan nan maxɔɔɔɔ tima,
 a yi dandanna ti.
 A tan nan faxan tima,
 a mɔɔn yi marakisin ti.
 19 A i rakisɛ nen tɔɔɔɔ ma
 dɔɔɔɔɔɔ ma sennin,
 a i ratanga fe ɲaxin ma
 dɔɔɔɔɔɔ ma solofere.
 20 A i rakisima nen
 faxan ma fitina kamɛni,
 a i rakisi silanfanna ma yɛngeni.
 21 A i ratangama nen fala ɲaxin ma,
 i mi gaxuma halagin waxatini.
 22 Halagin nun fitina kamɛn bɔtɛ mi luma i xa,
 i mi gaxuma burunna subene yɛɛ ra.
 23 Gɛmɛ mi taranma i ya xɛɛn ma,

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

hali burunna subene,
 yenge mi luma ε nun ne tagi.
²⁴ Βῆνε xunbenla luma nen i konni.
 I na i ya xuruseene xun mato a ra,
 i a lima nen sese mi dasaxi.
²⁵ I ya diine wuyama ayi nen,
 i yixetene yigboma ayi nen alo sexena.
²⁶ I faxama foriyaan nin,
 alo murutuna a xaba waxatini."
²⁷ "Nε fe xanfenna xun soon nan na ra.
 I tuli mati na ra, i xaxili sαα."

Yubaa yabina Elifasi xa

6 Yuba yi a yabi, a naxa,
² "N yi wama nen
 n ma sunun yaten xa kolon,
 n ma tαα yi sa sikeela kanke ra.
³ A yi binyama ayi nen
 dangu baan ηemensinna ra.
 Nanara, n ma falan bata radangu ayi.
⁴ ηααdin na a ra,
 Ala Senβε Kanna bata n sαα
 a xalimakunle ra,
 e xαen yi so n niini,
 n bata gaxu gbalone yee ra
 Ala naxanye rafama n xili ma.
⁵ Burunna sofanla luyε wuge sexe sabatixini ba?
 Ningen wuge sexe xαla ma sexeni ba?
⁶ Donseen naxan mi ηaxun,
 na donηε ba xa fαα mi a yi?
 Silon xinden ηaxun muxun de ba?
⁷ N mi yi waxi
 n yiin din feni na donseene ra.
 N ma tαα bata findi donseen na n xa
 naxan mi ηaxun!"
⁸ "N waxi nen
 n ma maxαdinna xa yabi,
 Ala yi n waxαn feen liga n xa.
⁹ A xa Ala keηen, a yi n faxa.
 A xa a yiini bandun, a yi n napan.
¹⁰ Nayi, n βῆνε xunbenla sααma nen,
 n sewa n ma tαα ηantareni,
 bayo n mi n mema Ala sarijanxina falane ra.
¹¹ N senben bata ηan,
 n yi yigitege.
 N ηananna findima nanse ra,
 n to luma n nii ra?
¹² N senben luxi nen
 alo gemε xαdexen ba?
 N fati benden findixi sulan nan na ba?
¹³ N mali se yo mi fa n yii,
 hali a xuridina, a mi fa n yii."
¹⁴ "Muxun naxan yigitegeni
 na lan a hinanna sαα a xoyine ra,
 hali a na a me Ala Senβε Kanna yee ragaxun na.
¹⁵ Anu, n xoyine tan bata n yanfa
 alo baa igen na xara tonbonni,
 alo baa wunle na xara.

¹⁶ Xunbeli waxatin ηananni,
 e findima nen fufaan na,
 e rafe ige xunbenla nun ige dundun na.
¹⁷ Soge furen na, e xαri,
 soken na te, e xara xulεn.
¹⁸ Yulane kiraan bepinma
 siga na ige fendeni,
 e siga tonbonni, e faxa.
¹⁹ Tema kaa yulane igen fenma,
 Saba kaa sigatiine tan
 ne laxi a ra a igen na yi.
²⁰ Koni, e yagima nen
 bayo e bata e yigi sa na yi,
 e na na li, e sunuma nen.
²¹ E luxi nen
 alo na igen tonbonni n tan xa.
 E na n ma tαα to, ε gaxuma nen.
²² N bata ε maxαdin kisena nde ma ba?
 N bata ε maxαdin
 a ε xa finmase yifuxina nde fi muxuna nde ma n xa
 ba?
²³ N bata ε maxαdin
 a ε xa n ba yaxun yii ba?
 N bata ε maxαdin
 a ε xa n xunba n ηaxankata muxune yii ba?"
²⁴ "E n xaran, nayi, n xa n dundu.
 N naxan kalaxi, ε na fala n xa.
²⁵ Fala fapine mi muxun tααma,
 koni ε mafalane tαα nanse ra?
²⁶ E waxi n ma falane nan matandi fe yi
 alo yigitarena fala fuune.
²⁷ E muxu sifan suse masensenna tiye
 alogo ε xa kiridin sαα ε konyin na,
 ε yi sa ε xoyi kenden mati konyiyani!"
²⁸ "Iki, ε yee ra findi n ma,
 n wulen fale ε yetagi ba?
²⁹ E xete na falan fαα ra,
 n bata ε mafan,
 ε nama findi tinxintarene ra.
 E mαn xa xete, ε miri,
 n ma tinxinyaan nan a bunna ra.
³⁰ Tinxintareya falana n de ba?
 N mi nε fe ηaxin kolonηε ba?"

Yuba yi a tαα fe fala Ala xa

7 "Adamadina dunuηa yi gidin xααα
 alo sofa wanla ganli,
 a siimayana
 alo karahan walikeen gbeena,
² alo konyina,
 nininna xαla naxan ma,
 alo walikeen naxan a saren mamema.
³ Na kiini, n keen bata findi fuun na
 n ma siimayani,
 kεne yi rafe sααlene ra n tan xa.
⁴ N na n sa, n yi a fala, n naxa,
 'N kelima waxatin mundun yi?'
 Kεen mi ηanma,

n lu n maxete n ma saden ma
han xaxanni.

⁵ Kunle nun bendena n fatin ma
alo dugina,
setene saxanna n fatin birin ma,
a kun.

⁶ N ma siimayaan mafura dangue
dangu gese saxanna kinaan na,
a danguma yigitegeni."

⁷ "Ala, a xa rabira i ma,
a n ma siimayaan mi buma,
n mi fa herin toma n yeen na saxanna.

⁸ Yeen naxan n matoma,
na mi fa n toma saxanna,
i n fenma nen, koni n mi fa na saxanna.

⁹ Kundaan naxan danguma,
na janma nen.

Na kiini, muxun naxan na siga laxira yi,
na mi fa xetema saxanna.

¹⁰ A mi fa xetema a banxini saxanna,
a konna mi fa a kolonma saxanna."

¹¹ "Nanara, n mi fa n dunduma saxanna,
n falan tima nen n niin xaxankatani.
N nan n mawugama nen n niin xaxanni.

¹² Nanfera i kantam muxun daxi n xili ma?
N tan magaxu ba, alo fufana,
hanma ige yi sube xaxanna nde?

¹³ N na a falama, n naxa,
'N sadena n masabarima nen,
n xiden yi n mali n ma mawugani suxe.'

¹⁴ Nayi, i n magaxuma xiyene yi,
i n xibaruma kuisan feene nan ma.

¹⁵ A yi rafanjan n ma nun, n faxa.
Sayaan fisa n xa
benun n xa lu doyenjan tun.

¹⁶ N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
n mi waxi a xaxanna n xa lu n nii ra habadan.
Nayi, xete n faxa ra,
amasaxanna n ma siimayaan mi xunkuya."

¹⁷ "Nanse adamadiin na
alogo i xa feni itoe birin liga a ra,
han i yi i yengi daxa a xaxanna ma iki,
¹⁸ han i yi lu fe a xaxanna xaxanna yo xaxanna,
i yi lu a fese fese waxatin birin?

¹⁹ I xun xanbi soma n yi
waxatin mundun yi?
I a luma waxatin mundun yi
n yi n degen nagerun?

²⁰ Hali n bata yulubin liga,
n naxa naxa naxa naxa,
i tan naxan adamadiine rakaxanna?
Nanfera i n yatexi se kala daxin na?

N goronna i tan xun ma di?
²¹ Nanfera i mi n ma matandine mafeluye,
i n hakene ba n ma?

Iki, n na n sama nen burunburunni,
i n fenma nen, n mi fa na."

Bilidadaa fala singena Yuba xa

8 Suxa kaan Bilidada yi falan tongo, a naxa,
² "Han waxatin mundun yi,
i luye i fala xuini?

Han waxatin mundun yi,
i fala xuine finde foye xaxanna na?

³ Alaa sariyan kale ba?
Ala Senbe Kanna tinxinna kale ba?

⁴ I ya diine yulubin liga nen a ra,
Ala yi e saran e murute feene ra.

⁵ Koni, xa i tan Ala fen,
xa i Ala Senbe Kanna maxandi,

⁶ xa i sarinan, xa i fanjan ayi,
a i malima nen,

a i raxete i funfuni.

⁷ I kii fonna mi yi sese ra,
i kii nenen findima nen binye gbeen na.

⁸ Nayi, mayixete danguxine maxaxin,
i xaxilli daxa e benbane xaxilimayaan xaxanna.

⁹ Amasaxanna, en barixi xoroni,
en mi sese kolon,

en ma siimayaan luxi nen
alo nininna.

¹⁰ Koni, e i xaranma,
e falan tima i xa e xaxilimayani."

¹¹ "Gbalan sole daraan xanbi ba?
Gbalan sabate igen xanbi ba?

¹² Hali a xindena,
a mi segexi,
a xaxe sinma sexen bonne yee ra
xa a mi igeni.

¹³ Na nan ligama muxune birin na
naxanye janama Ala xaxanna.

Naxanye mi Ala kolon,
ne yigin janama nen,

¹⁴ e yigin kalama nen
alo simisamana yalana.

¹⁵ A yigi sama a banxin nin,
koni a mi sensen,
a kankanxi a yiiseene ma,
koni e mi luma.

¹⁶ A luxi nen
alo wudi xinden sogen na,
naxan a yiine yibandunma nakaxanna xun ma.

¹⁷ A salenne godoxi
han e sa so gemeni,
a sa gemen kuiin li.

¹⁸ Koni, xa a ba a tideni,
menna saxanna a mema a ra nen,
a naxa, 'N tan munma i tan to.'

¹⁹ E sewan janama na kii nin
naxanye janama Ala xaxanna,
gbeteye fan yi mini e funfuni.

²⁰ A mato,
Ala mi saxantaren nawolima ayi,
a mi fe xaxi rabane senbe soma.

²¹ Ala i ragelema nen,

a yi sewan sa i yi.
²²I yaxune yagima nen,
 naxudene yi nan.”

Yubaa yabina

9 Yuba yi a yabi, a naxa,
²“Nɔndin na a ra,
 n na a kolon a na kii nin,
 anu adamadiin nɛ tinxinɛ ayi di
 Ala yɛɛ ra yi?
³Xa muxuna nde waxi Ala matandi feni,
 hali Ala a maxɔdin sanɔa ma wuli keden,
 a mi a yabɛ hali keden pe.
⁴Fekolonna nun sɛnbɛn birin a tan nan xa.
 Nde nɛ Ala matandɛ,
 na feen mi saran a ra?
⁵A geyane bama e funfuni,
 a mi e rasogin,
 a yi e raxuya ayi a xɔlɔni.
⁶A xɔxɔn naxuruxurunma a dɔxɔdeni,
 a yi xɔxɔn bunne raxuruxurun.
⁷A na falan ti sogen xa,
 sogen mi tema,
 a yi sarene ratagan dɛɛ.
⁸A tan nan keden koren daxi,
 a sigan ti fɔxɔ igen mɔɔnne fari. †
⁹A bata Kanko Gbee sare kurun
 nun Donso sare kurun
 nun Dii Tɛmɛ Solofere sare kurun
 nun yiifari fɔxɔn sarene da. ††
¹⁰A fe gbeene ligama
 muxun mi naxan famunɛ,
 a kabanako feene liga
 naxanye mi nɛ yatɛ.
¹¹A danguma n dɛxɔn ma,
 n mi a toma.
 A lɔma ayi, n mi a yigbɛma.
¹²A naxan xasunxi fangani,
 nde nɛ na bɛ a yii?
 Nde suse a maxɔdinɛ,
 fa fala, ‘I nanse ligama?’
¹³Ala mi xɛtɛma a xɔlɔn fɔxɔ ra,
 hali ige yi ninginangan Raxabi
 nun a walikene xinbi sinxi Ala bun ma.”
¹⁴“Nayi, n tan nɛ a yabɛ nanse ra?
 N falan mundun tiyɛ a yɛtagi?
¹⁵Hali n tinxin, n mi a yabɛ,
 n na n makiti muxun nan mafanma.
¹⁶Hali n na a xili, a yi a ratin,
 n mi lɛ a ra xa a tuli matiye n xuiin na.
¹⁷Amasɔɔ a bata n halagi foye naxin na,
 a yi n ma fure dɛene rawuya ayi,
 bun mi naxan ma.
¹⁸A mi tinma n yi yengi a faɔin na,
 koni a n nalugoma xɔlɛn nan na.

† IGEN MɔɔNNE:alo foyen na so igeni. †† Men kaane yi SARE KURUNEyatɛxi nen alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

¹⁹Nde sɛnbɛ gbo dangu birin na,
 xa a tan mi a ra?
 Nde n xilima kiti sadeni,
 xa a tan mi a ra?
²⁰Hali n yi tinxin,
 a n yalagima nen n ma falane xɔn.
 Hali sɔntaren nan yi n na,
 a yi n yitɛ sɔnmaan na.
²¹Sɔntaren nan n na,
 koni n mi fa n yɛtɛ yatɛxi,
 n bata n mɛ n niin na,
²²a birin keden,
 nanara n na a falama fa fala
 a Ala sɔntaren naxɔrima nen
 alo muxu naxina.
²³Xa gbalon fa, a faxan ti sa,
 Ala sɔntarene tɔɔyaan magelema nen.
²⁴A dunuɔa sama muxu naxine sagoni,
 a yi kitisane yɛene raxi.
 Xa a tan mi a ra,
 nde fa a ligɛ?”
²⁵“N ma siimayaan mafura dangue
 dangu gilaan na,
 n ma lɔxɔne e gima,
 n mi herin toma,
²⁶e mafura alo kunki gbala daxina igeni,
 alo singbinna naxan sinma suben ma.
²⁷Xa n na a fala, n naxa,
 ‘N xa ninan n ma mawugan xɔn,
 n yi n ma sunun lu na, n yi n sɔbɛ so,’
²⁸n gaxuma nen n ma tɔɔn birin yɛɛ ra,
 bayo n na a kolon
 a i mi n yatɛ sɔntaren na,
²⁹n kolonma tinxintaren nan na i yɛɛ ra yi.
 Nanfera n na n yɛtɛ xadanma fuuni?
³⁰Xa n na n maxa safunna ra,
 xa n na n yiine raxa libin na,
³¹i n nasinma nen lɔxɔn xɔɛ ra,
 n yi rapaxu n ma dugine yɛtɛɛn ma.
³²Muxu mi a tan na alo n tan,
 n mi nɛ a yabɛ,
 hanma nxu siga kiti sadeni.
³³Tagi yitɔn muxu mi nxu tagi,
 naxan nɛ a yiin sɛ nxu firinna birin ma ‡
³⁴naxan a dunganna bɛ n fari,
 alogo a tɔɔn nama fa n magaxu.
³⁵Nayi, n yi falan tima nen,
 n mi gaxu a yɛɛ ra.
 Koni n bata a kolon a n kedenna na a ra.”

Yuba mɔn yi yabin ti

10 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
 “N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
 n mi fa n ma mawugane danma sɔnɔn,
 n na n ma sɔxɔlɛn falama nen.
²N na a falama nen Ala xa, n naxa:

‡ TAGI YITɔN MUXUNafe mɔn sebexi Yuba 16.19-21 nun Yuba 19.25 kui.

I nama n yalagi,
a yita n na nanfera i xɔxɔxi n ma.
³ Naxankatan finde fe fajin na i tan xa ba?
I yete wali xɔnna rawole ayi ba?
I yi muxu naxine feene rasabati?
⁴ I toon tima i muxu yeene nan na ba,
i toon tima nen alo adamadiine ba?
⁵ I ya siimayaan luxi nen
alo adamadiine gbeen ba?
I ya lxɔne luxi nen
alo muxune gbeen ba?
⁶ Nanfera i yi n hakene fenma,
i yi n yulubine xɔnfen?
⁷ Anu, i a kolon a muxu naxi mi n na,
muxu yo mɔn mi nɔe n nakise i yii.
⁸ I tan nan n daxi,
i yiine yi n nafala,
koni iki, i waxi n naxɔri feni.
⁹ N ma fe xa rabira i ma,
a i n nafalaxi nen
alo bende yi sena,
i mɔn waxi n naxete feen nin bendeni ba?
¹⁰ I n nafala nen nga fatini,
alo nɔnɔn naxan findin fenɛn na.
¹¹ I yi fati benden nun fati kidin sa n ma,
i yi n nafala xɔnne nun fasane ra.
¹² I mɔn yi siimayaan fi n ma,
i hinan n na,
i yi n niin nakantan.
¹³ Koni, i yi wundo feni ito luxunxi i bɔɔɔeni,
n na i ya miriyani ito kolon,
¹⁴ fa fala xa n yulubin liga,
i nɔe n toe nen,
i mɔn mi diɔe n haken ma.
¹⁵ Xa muxu naxin nan n na nun,
gbalona n xa!
Hali n tinxin,
n mi nɔe n xunna rakele,
n tan naxan nafexi yagin nun nɔnɔn na.
¹⁶ Xa n nan n xunna rakeli,
i n kedima nen alo yatana,
i mɔn yi i ya kabanako feene ragodo n xili ma han!
¹⁷ I mɔn i ya gbalone rakelima n xili ma,
i ya xɔxɔn xun masama n xili ma,
i ya ganle biraxi e bode fɔxɔ ra
n yenge xinla ma.”
¹⁸ “Nanfera i naminixi nga kuini?
Hali n yi faha nun, muxu yo mi n to,
¹⁹ n lu alo n mi da,
n ba nga kuini,
n sa maluxun gaburun na.
²⁰ N ma lxɔne mi fa wuya nɔnɔn,
nayi, a lu, n xa sewa ndedi,
²¹ benun n xa siga yamanani
xete mi denaxan yi,
denaxan nafexi dimin nun sayaan nininna ra,
²² yamana yifɔre na alo dimina,
sayaan nininna nun kalan denaxan yi,

kenenna luxi denaxan yi alo dimina.”

Sofara yi falan ti Yuba xa

11 Nama kaan Sofara yi falan tongo, a naxa,
² “Fala wuyaxini itoe yabi mi na ba?
Falan nan tun yoon fima muxun ma ba?
³ Muxune dunde i ya fala naxine bun ma ba?
I magelen tiye ba, muxe mi i rayagi?
⁴ I a falama, i naxa,
‘N ma fekolonna sarijan,
fe yo mi n na Ala yetagi.’
⁵ Koni, xa Ala yi waxi falan ti feni nun,
xa a yi a deni biye a falan ti i xa nun,
⁶ xa a yi a fekolonna wundone fala i xa,
naxanye fan xaxinla xa,
nayi, i yi a kolonma nen
a Ala mi i hakene birin saranxi i ra.”
⁷ “I nɔe Ala miriyane kolonɔe?
I nɔe Ala Senbe Kanna senben danna kolonɔe?
⁸ A mate dangu kore xɔnna ra.
I nanse lige? A tilin laxira xa.
I nanse famuma?
⁹ A kuya dangu bɔxɔn na,
a gbo dangu fɔxɔ ige baan na.
¹⁰ Xa Ala fa muxune suxe,
xa a e xili kiti sadeni,
nde nɔe a matande?
¹¹ Amasɔɔ, Ala fuyantenne kolon,
a na haken to,
a mi a yeen naxiye a ma.
¹² Koni, mɔn mi nɔe finde xaxilimaan na,
alo sofali xuruxin to mi bare burunna ra.”
¹³ “I bɔɔɔen nafindi Ala ma,
i yiin ti a tan xa,
¹⁴ i me i hakene ra,
i nama tin tinxintareyaan yi so i konni.
¹⁵ Nayi, fe mi luma i ra,
i xunna kenla sɔɔɔma nen,
i findi muxu kendɛn na,
i mi fa gaxuma sese ra.
¹⁶ I ninanma nen i ya sɔxɔlene ra,
i ninanma nen e xɔn
alo igen naxan danguma xude wunla ra.
¹⁷ I ya siimayaan makenenna nen
alo yanyi tagina,
a dimin yi lu alo xɔxɔnna.
¹⁸ I lannayaan sɔɔɔma nen,
bayo i yigin sɔɔɔma nen,
Ala i rakantanma nen
i lu bɔɔɔe xunbenli.
¹⁹ Muxu yo mi fa i raxulunɔe i ya xixɔnli,
muxu wuyaxi fama nen i xandideni.
²⁰ Koni, naxudene yeen danxuma nen,
e yigin kalama nen,
e yengi fa tixi sayaan nan na.”

Yuba yi Sofara yabi

12 Yuba yi a yabi, a naxa,
 2 "Nɔndin na a ra,
 muxuyaana kolonna birin ε yi,
 fekolonna ɲanma nen ε faxa xanbini.
 3 Koni, xaxilimayana nde n fan yi,
 alo ε tan, ε mi dangu n na,
 nayi nde mi nɔɛ feni itoe birin kolonɲe?
 4 N bata findi magele seen na n xɔyine xa,
 n tan naxan yi Ala maxandima, a yi n yabi.
 Muxu tinxinxɪ kamalixin bata findi magele seen na.
 5 E tan, muxu hɛrixine tɔɔ muxune ɲaɲaxuxi,
 na luxɪ nen alo muxun na salaxun,
 ε mɔn yi a radinɲe ayi.
 6 Bɔɲe xunbenla mafu tiine konne yi,
 naxanye Ala rafenma, ne makantanni,
 e e yete senben nan yatexi e gbee ala ra."
 7 "Koni, subene maxɔdin,
 e i xaranɲe nen.
 Xɔline maxɔdin kore xɔnna ma,
 e a fale i xa nen.
 8 Falan ti bɔxɔn na, a i xaranɲe nen,
 yexene baani, e a fale i xa nen.
 9 Ne birin ye, nde mi a kolon fa fala
 naxan birin daxi,
 a Alatala wanla nan na a ra?
 10 Dali seene birin niine a tan nan yii,
 e nun yengin naxan muxune birin yi.
 11 Tunla falane tagi rabaan kolon,
 alo dɛɛn donseen ɲaxunna kolonma kii naxan yi.
 12 Fekolonna fama foriyaan nan xɔn,
 xaxilimayaan fama simaya xunkuyen nan xɔn."
 13 "Koni Ala nan gbee fekolonna nun senben na.
 Maxadin nun xaxilimayana a tan nan yii.
 14 Ala na naxan kala,
 muxu yo mi na yitɔɲe,
 a na naxan sa kasoon na,
 muxu yo mi na xɔɔye.
 15 Xa a mi tin tulen xa fa,
 furun yi ti,
 koni a na tulen beɲin,
 bɔxɔn yi kala.
 16 Senben nun kolonna a tan nan yi,
 yanfantenne nun muxu yanfaxine birin a tan nan
 bun.
 17 A tan nan a ligama
 yamaan kawandi muxune yi sigan ti
 e san yigenla ra,
 a yi kitisane findi daxune ra.
 18 A tan nan mangane senben bama e ra,
 a yi kasorasa dugin nagodo e ma.
 19 A tan nan saraxaraline fan nasigama
 e san yigenla ra,
 a yi nɔya kendene kala.
 20 A tan nan falan bama fala tiine yi,
 a yi xaxilimayaan ba fonne yi.
 21 A tan nan tɔɔn nafama kuntigine ma,

a yi senbɛmane senben kala.

22 A tan nan dimi yi feene raminin kenenni,
 naxanye yi laxira yi, a yi ne makenen.

23 A tan nan siyane rawuyama ayi,
 a yi e raxɔri.

A siyane ragbo ayi,
 a yi e raxuya ayi.

24 A xaxinla ba yamaan kuntigine ma,
 a yi e rabɛɲin tonbonni kira mi denaxan yi.

25 E lu dimini kenɛn mi denaxan yi,
 a yi e xun magi e ra alo dɔɔ minna."

Yuba yi wa falan ti feni Ala xa

13 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
 "A mato, n yeɛn bata na birin to,
 n tunla bata na birin mɛ,
 n yi a famu.
 2 E naxan kolon,
 n fan na kolon,
 ε mi dangu n na.
 3 Koni, n tan waxi
 falan ti feni Ala Senbe Kanna nan xa,
 n waxi n xa n mawuga Ala xa.
 4 Koni ε tan wulen nan tun sama ɲɔndin ye ma,
 ε birin findixi dandan ti fuyanne nan na.
 5 Xa ε yi ε dunde nun,
 na yi finde ε fekolonna ra nen.
 6 E n ma mawugan name,
 ε tuli mati n ma mawuga xuiin na.
 7 Ala makoon luyε ε tinxintareyaan ma ba,
 ε wulene fala Ala mali feen na?
 8 E waxi ε sa feni Ala nan fari n xili ma ba?
 E Ala nan xun mafalama ba?
 9 A na ε miriyane yatε,
 na fanɲe ε ra ba?
 E nɔɛ a yanfe ba alo muxuna?
 10 Nɔndin naxan na,
 ε na kitin sa yetagin ma hali wundoni,
 Ala falan tima nen ε xili ma.
 11 E mi gaxuma a binyen yeε ra ba?
 A magaxun mi ε suxe ba?
 12 E sandane luxɪ nen
 alo xubena,
 ε xun mafala falane kalama nen
 alo bendena."
 13 "E dundu, ε n lu!
 N xa falan ti
 hali sese n sɔɔ.
 14 Nanfera n nan n fati bendɛn xɪɲe n ɲinne ra,
 nanfera n tinɲe sayaan ma?
 15 Xa Ala wa, a xa n faxa,
 n yengi mi fa sese ma
 koni n waxi n sigati kiin xɔnba feni
 a tan nan yetagi.
 16 Na yetɛɛn findima n ma kisin nan na,
 bayo Ala kolontare yo mi tima a yetagi.
 17 E tuli mati n ma falan na a faɲin na,
 n ma fe ye xaranna xa so ε tunla ma.

18 N bata n xun mafala feni tɔn,
n na a kolon a tɔndina n tan nan xa.
19 Nde waxi n xun maxidi feni?
Nayi, xa tɔndi mi n xa,
n tinxi n yi n dundu, n faxa.”
20 “N ma Ala,
fe firin gbansan masiga n na,
nayi, n mi luxunɛ i ma:
21 I ya xɔɔn masiga n na,
i ya magaxun nama fa n suxu tɔnɔn.
22 Na xanbi ra, falan ti n xa,
n ni i yabɛ,
hanma n yi falan ti, i yi n yabi.
23 Yoli n hakene nun n yulubine yatɛn na?
N ma murutɛ feene nun n ma yulubine yita n na.
24 Nanfera i yetagin luxunma n ma,
i yi n yatɛ i yaxun na?
25 I n tan nan magaxuma ba,
n tan naxan luxi
alo tɔndɛna foyen sigan naxan na?
I n tan nan sagatanma ba,
n tan naxan luxi
alo malo dagi xarena?
26 I fe xɔɔne sɛbɛma n xili ma,
i n ma dii tɔreyaan haken goronna dɔɔn n xun ma.
27 I n sanne sama kutun na,
i yɛɛn tixi n sigati kiin birin na,
hali n san funfune,
i e birin nakɔɔsima.
28 Koni, adamadiine kunma
alo wudi kalaxi,
alo xiine dugin kala kii naxan yi.”

Yuba tɔn yi yabin ti

14 Yuba tɔn yi a fala, a naxa,
“Adamadiin minixi tɔanla nin,
a siimayaan mi xunkuya,
a rafexi lanbaranna nan na,
2 a luxi nen
alo wudi fugen naxan minima,
a xara, alo nininna, a mi buma.
3 N ma Ala,
i yɛɛn tima n tan nan na ba
naxan luxi alo adamadiin bodene?
I kitin nasoma en tan nan tagi ba?
4 Nde nɛ se sarɔnɔnɔn bɛ se haramuxini?
Muxu yo.
5 I bata muxuna siimayaan danna ragidi,
i yi a siimayaan kikene yatɛ,
a mi dangue naxanye ra
i naxanye saxi.
6 Nanara, i yɛɛn ba muxun na,
a xa a matabu,
alogo a xa a waxatin nɔnɔn bɔnɔn xunbenli
alo walikɛɛn yanyin nɔnɔnma kii naxan yi.”
7 “Yigin wudin tan ma,
bayo a na sege, a tɔn yi mini,
a tɔn mi tɔnma,

8 hali a salenna fori tɔnɔn,
a xun dungin yi faxa tɔnɔn,
9 igen nɛɛn fa sa a ma tun,
a tɔn bata a mabun,
a yi a pingine ramini
alo a yi kii naxan yi a tɔnɔn.
10 Koni, xa muxun faxa,
a senben bata tɔn.
Muxun na faxa, a sigan minen?
11 Igen tɔnma nen baani,
xudene yi xara.
12 Muxun na faxa,
a tɔnma na kii nin,
a mi fa kelima tɔnɔn,
fanni kore tɔnna na,
a mi xulunma,
a mi kelima a xixɔnli.”
13 “Xa i yi tinɔn n luxunɛ laxira yi nun,
n yi lu na han i ya xɔɔn yi tɔn!
I tɔn yi waxatin nagidi n ma,
n ma fe rabirama i ma waxatin naxan yi.
14 Koni muxun naxan bata faxa,
na tɔn keɛ ba?
N dipama nen n ma wali waxatin bun,
han i fa n naxulunma waxatin naxan yi.
15 Nayi, n ni i yabɛ, i na n xili,
i na wa n to feni,
i tan naxan n daxi.
16 Anu iki, i n sigati kiin birin yatexi.
Koni na waxatini,
i mi fa n yulubine yatema,
17 i n ma murutɛ feene luxunma nen benbenla kui,
i yi n hakene mafelu.”
18 “Koni, hali geyane,
nde luma bɛ e ra waxatin birin
han e xuya ayi,
hali fanyene,
e bama e funfuni a xunxuri yɛɛn ma,
19 igen luma nde bɛ gemene ra,
baa walaxine yi tɔnɔn tongo,
i fan adamadiine yigin kalama na kii nin.
20 I muxune yengema habadan,
e yi faxa,
i yi e yetagin masara, i yi e kedi.
21 Xa binyena e diine ma,
e mi na kolon.
Xa e rayarabi, e mi na yigbɛma.
22 A tan nan tun a tɔn kolon,
a sunuxi a yetɛ nan tun ma fe ra.”

Elifasi a falan firindena: Ala tɔnɔn saranma nen e
kewanle ra

15 Teman kaana Elifasi tɔn yi falan tongo, a naxa,
2 “Fekolonna lan a yi yabin ti
naxan tɔn mi na ba,
naxan findixi fala fuun na?
3 I lan i yi i xun mafala fala buntarene ra ba,
naxanye tɔn mi na?”

4 I Ala yεεragaxun kalama muxune yi,
 i e Ala maxandi feene xunna kalama.
 5 I i hakene nan ma fe falama.
 Fala paxine nan i dε.
 6 N tan mi a ra,
 i fala xuiin nan i yalagixi.
 I dεen nan i seren na.
 7 I singe nan barixi adamadiine birin yεε ra ba?
 I singe nan daxi benun geyane xa da ba?
 8 I Ala wundo falane rame nen ba?
 I tan nan keden fe kolon ba?
 9 I nanse kolon,
 nxu mi naxan kolon?
 I nanse famuma,
 nxu mi naxan famuma?
 10 Xun sεxε fixene na,
 fonne nxu yε,
 naxanye fori i fafe xa.
 11 Ala i ralimaniyama falan naxanye ra,
 i makoon mi ne ma ba,
 nxu fala faɲin naxanye tima?
 12 Nanfera i bɔɲen tema?
 Nanfera i yεen xun sinma,
 13 i niin nafɔɔ Ala xili ma,
 i na fala sifane ti?
 14 Nanse adamadiin na,
 a yi a yεε yate sarɲanden na?
 Naxan minixi paxanli,
 na findε tinxinden na ba?
 15 Hali a malekane,
 Ala mi lannayaan saxi ne yi.
 Hali kore xɔnna,
 a mi sarɲan a yεε ra yi.
 16 A xa lannayaan sa muxun tan yi di nayi,
 naxan ɲaxu, naxan yanfan tima,
 tinxintareyaan nafan naxan ma
 alo igen min daxina?"
 17 "N xa a yeɓa i xa, i tuli mati.
 N xa a yeɓa n naxan toxi,
 18 fekolonne naxan falaxi,
 e nun e benbane,
 naxanye mi sese luxunxi e ma,
 19 Ala yamanan so naxanye gbansan yii,
 xɔɲε yo munma yi so naxanye yε."
 20 "Naxuden luma kɔntɔfinla nin a siimayaan birin yi,
 ɲaxankata tiina waxatin yatεxin na a ra.
 21 A wurundun xui magaxuxine mema,
 bɔɲε xunbeli waxatini,
 halagin yi fa a tan ma.
 22 A mi laxi a mini feen na sɔɲɔn dimini,
 a faxama yengen nin.
 23 A donseen fenma,
 koni a sɔte minen?
 A kolon a faxan lɔɲɔna a mamεma.
 24 Kɔntɔfili feene nun kuisan feene a magaxuma nen,
 e wuyaxi yi fa a xili ma
 alo mangana ganla nan sigan yengeni.
 25 Ne feene birin a sɔɲɔna nen

bayo a bata susu Ala ra,
 a murute Ala Senbe Kanna xili ma.
 26 A keli nen Ala xili ma a tengbesenyani,
 a ye masansan wure lefa gbeen tixi a yεε ma.
 27 A yetagin tuyanxi,
 a gbingin gbo,
 28 koni a luma nen taa rabepinxine yi,
 banxi kui genle yi,
 naxanye kalamatɔ a ra.
 29 Na kanna mi fa herin sɔɲɔma,
 a nafunla mi sabatima,
 a fɔɲɔ mi fa luma bɔɲɔn fari sɔɲɔn.
 30 A mi tangama sayaan ma,
 a luma nen
 alo tεen wudi dungin naxan ganma,
 Ala dε foyen yi a xali wulani."
 31 "A yigin saxi fuyanten feene nin,
 koni a yetε nan yanfanma,
 bayo fuyantenyaaan nan findima a saranna ra.
 32 Na kamalima nen benun a xa faxa,
 alo wudin naxan mi fa a maɲingima.
 33 A luxi nen alo manpa binla †
 naxan a bogine rayolonma e mɔn xinde,
 hanma alo oliwi binla
 naxan fugeye yolonma a ra."
 34 "Na ligama nen
 bayo dii mi barima Ala kolontarene denbayane yi,
 yanfan banxin naxanye kui,
 ne findima tεen balon nan na.
 35 Sɔɲɔle feene e yi,
 na yi findi fe paxine ra,
 e yanfani tɔn e bɔɲeni."

Yubaa yabina: Sereyana nde n xa kore xɔnna ma

16 Yuba yi a yabi, a naxa,
 2 "N bata fala sifani ito me dɔɲɔ wuyaxi,
 ε birin findixi madenden ti ɲaxine nan na.
 3 Danna fuyanten falani itoe ma ba?
 Nanse ε tɔɲɔma ε to n yabima na kiini?
 4 N fan yi nɔε falan tiye nen alo ε tan,
 xa ε tan nan yi n tan na nun.
 Nayi, n yi falane tima nen ε xili ma nun,
 n yi n xunni maxa ε magele xinla ma,
 5 n yi ε senbe soma nen n ma falane ra,
 n yi ε madenden ε tɔɲɔn n ma fala faɲine xɔn."
 6 "Koni, n ma falane mi nɔε n tan madendenɲε n ma
 tɔɲɔn.
 Xa n na n dundu,
 na fan mi se be n ma tɔɲɔn na.
 7 Iki, Ala bata n senben ɲan yati!
 A bata n ma denbayaan birin halagi.
 8 A bata n fatin mafasa,
 na yi findi sereyaaan na n xili ma.
 A to n naxɔsixi,
 na yi findi n magi xunna ra.
 9 Ala n yibɔɲma a xɔɲni,

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

a n yenge,
 a pinne raxinma n xili ma,
 n yenge faan yi a yee naxin ti n na.
 10 Muxune e deni bima n xili ma,
 e n konbi, e n deen bɔnbɔ,
 e malan n xili ma.
 11 Ala bata n so tinxintarene yii,
 a bata n so naxudene yii.
 12 N yi bɔɔe xunbenla nin,
 Ala bata fa n kaladeni.
 A bata n suxu n xanbi ra,
 a n nabira bɔɔni.
 A bata n lu
 alo xalimakunla sa sɔtima seen naxan yi,
 13 a xalimakuli wonle bata n nabilin.
 Ala n sɔɔnma n gbgingini,
 a mi kininkininma,
 a n bɔɔen sa bɔɔni.
 14 A fama n xili ma alo sofana,
 a n naxankata, a lu n maxɔɔe."
 15 "N bata kasa benbeli dugin nagodo n ma sununi,
 n mi naxan bama,
 n lu xun sinxi burunburunni.
 16 Wugan bata n yeen gbeeli,
 sayaan singanxi n yetagi.
 17 Anu, n mi fe naxi yo ligaxi,
 n ma Ala maxandin yi saripan."
 18 "I tan bɔɔɔna, n faxamatɔɔni ni i ra,
 i nama n wunla ye maluxun.
 N wuga xuiin xa me han habadan.
 19 Iki yeteni, serena nde n xa kore,
 naxan seren bama n xa menni. †
 20 N xɔyine n magelema,
 koni n yeen tixi Ala nan na n ma wugani.
 21 Na kannu Ala solonama muxun xa,
 alo adamadina a xɔyin xun mafalama kii naxan yi.
 22 Koni, n ma siimayaan bata a danna li,
 n sigama nen kiraan xɔn,
 xete mi denaxan yi."

Yuba yigin yi kala

17 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
 "N yengin dasama,
 n ma siimayaan yi nan,
 gaburun dɔxi n yee ra.
 2 Magele tiine n nabilinni yati,
 e fa fuma n ma, n mi nɔe xiye."
 3 "Ala, i bata tolimaan naxan maxɔdin n ma,
 i yeteen xa na so n yii.
 Xa i tan mi a ra,
 nde gbete n ma donla goronna tonge?
 4 Bayo i bata xaxinla birin ba n xɔyine yi,
 na ma, i nama tin e xa nɔn sɔɔ.
 5 E luxi nen
 alo muxun naxan yanfan soma a xɔyine xili ma,
 na yi findi tɔɔ na a diine xa."
 6 "Muxune n magelema e sigine yi,

e degen namini n yetagi.
 7 N yee bata yidimi sununi,
 n fati benden bata yelefu ayi alo a nininna.
 8 Muxu fapine na n to,
 n kiin yi e raterena,
 sɔntarene xɔɔma n ma,
 e yi n yate Ala kolontaren na.
 9 Koni, tinxin muxune xa lu e kiraan xɔn,
 naxanye saripan, ne senben sɔɔma nen.
 10 Koni e tan, e xete, e mɔn xa fa.
 N mi fekolon toma e ye.
 11 N ma siimayaan bata nan,
 n ma wanle bata kala,
 n waxɔn feene bata kala.
 12 N xɔyine a falama, e naxa,
 a kɔeen findima nen a yanyin na,
 fitirin na so, e fala a subaxan na a ra.
 13 N xa n yigi sa laxira yi tun ba,
 n na n sama dimini denaxan yi?
 14 N falan tima nen n gaburun xa
 alo a tan nan n fafe ra.
 N falan ti kunle xa
 alo e tan nan nga nun n magilen na.
 15 Nayi, n yigin minen?
 Nde n yigin toe?
 16 Yigin laxira yi ba,
 nxu birin na siga nxu sa nxu sa burunburunni?"

Bilidadaa falan firindena: Fe naxi rabane saranna

18 Suxa kaan Bilidada mɔn yi falan ti, a naxa,
 2 "I falan danma waxatin mundun yi?
 Xaxili fen, na xanbi ra, en falan tiye.
 3 Nanfera i nxu yatexi xuruseene ra?
 Nanfera i nxu mirixi xaxilitarene ra?
 4 Yuba, i tan nan i yete maxɔɔxi i ya xɔɔni.
 I laxi a ra a muxune dunɔna rabepinma
 i tan ma fe ra ba?
 Fanyen xa keli a dɔɔdeni i ya fe ra ba?"
 5 "Naxudena tee degen tuma nen,
 a tanden yalanna yi nan.
 6 Kenenna yi findi dimin na a konni,
 a lenpun yi tu a xun ma."
 7 "A madiganma nen a sigatiin senbeni,
 a feene a rabirama nen.
 8 A sanne suxuma nen yalaan na,
 a sin yinla ra.
 9 A suxuma a san tinban nan ma,
 gbatun yi a suxu.
 10 Lutin natixi a yee ra bɔɔɔn nin,
 wosona a kiraan xɔn.
 11 Gaxun luma ayi nen yiren birin yi,
 a bira a san funfun fɔɔ ra."
 12 "A tan naxan senbe yi gbo,
 a senben bata nan,
 gbalon bata maso a ra.
 13 Furen bata a fati kidin kala,
 saya furen bata a salen seene kun a ma.
 14 Sayaan bata a suxu a konni,

† Na SERENafe mɔn sebexi Yuba 19.25 nun Yuba 9.33 kui.

a yigi saxi denaxan yi,
 a yi a xali manga magaxuxin fema.
¹⁵ Muxu gbete nɛ dɔɛ nɛn a konni ɔɔɔɔɔ,
 a gbee mi fa a ra,
 seri fujin bata sa a konna birin ma. †
¹⁶ A bata lu
 alo wudin salenne na xara a bun,
 a dɛɛne yi xara a ma.”
¹⁷ “A funfun birin bata ɔɔɔɔɔ fari,
 a xinla mi fa falama kiraan ɔɔɔɔɔ.
¹⁸ A bata radin dimini keli kenenna ma,
 a yi ɔɔɔɔɔ dunuɔa yi.
¹⁹ Dii yo mi a yii,
 mayixete yo mi a xanbi ra,
 muxu yo mi fa a konni ɔɔɔɔɔ.
²⁰ Muxun naxanye sogeteden binni,
 ne kabema nɛn a rapanna ma,
 muxun naxanye sogegododen binni,
 gaxun yi ne suxu.
²¹ Tinxintarena denbayaan luma na kii nin,
 Ala kolontaren nan kon na ra.”

Yuba yi Bilidada yabi

19 Yuba yi a yabi, a naxa,
² “E luma n ɔɔɔɔɔ
 han waxatin mundun yi,
 e n ɔɔɔɔɔ e falane ra?
³ E bata n konbi
 han sanɔa ma fu,
 e mi yage n tɔɔɔɔɔ ba?
⁴ Hali n bata tantan,
 n ma tantanna goronna luma n tan nan xun ma.
⁵ Xa e e yete yite n xili ma,
 e yi n mafala n yagi feen na,
⁶ nayi, e xa a kolon
 a Ala nan tɔɔɔɔɔ ito ragidixi n ma,
 a n mafilin a yalani.
⁷ Xa n gbelegbele tɔɔɔɔɔ ito bun,
 n mi yabi ɔɔɔɔɔ.
 N na xinla ti n mali feen na,
 kiti kenden mi se.
⁸ Ala bata kiraan suxu n yee ra,
 n mi nɛɛ danguɛ,
 a yi dimin naso n ma kiraan ɔɔɔ.
⁹ A bata n ma binyen ba n yi,
 a yi n ma xunna kenla ba n yi
 naxan yi luxi
 alo manga kɔɔɔɔɔina n xa.
¹⁰ A bata n kala yiren birin yi,
 n naxɔɔɔma nɛn.
 A bata n yigin kala
 alo wudin talaxina.
¹¹ A bata ɔɔɔɔɔ n xili ma han,
 a yi n yate a yaxun na.
¹² A yengesone bata e malan,
 e fa n xili ma,

† Na SERI FUJINSAMA faxa muxun konna ma nɛn alogo na xa rasarijan.

e yi n konna rabilin.”
¹³ “A bata ngaxakedenne masiga n na,
 naxanye n kolon,
 ne bata siga ayi pon.
¹⁴ N kon kaane bata n nabɛɔɔɔ,
 n lanfane yi ɔɔɔɔɔ n ɔɔɔ.
¹⁵ N ma muxune
 nun n ma walike ɔɔɔɔɔ birin n yatɛɔɔ
 alo ɔɔɔɔɔ,
 n bata findi ɔɔɔɔɔ na e yee ra yi.
¹⁶ N na n ma walikeɛɛɛ xilima,
 koni a mi n yabima,
 hali n na a mafan.
¹⁷ N ma ɔɔɔɔɔ mi fa tinɔɔɔ n dɛɛn xirin ma,
 n ma fe bata rapaxu n ma denbayaan ma.
¹⁸ Hali dii ɔɔɔɔɔ,
 n rapaxu e birin ma,
 n na keli, e n mafala.
¹⁹ N rapaxu n xɔɔɔ kenden birin ma,
 hali naxanye rafan n ma,
 ne bata e xun xanbi so n yii.
²⁰ N bata doyen,
 n kidin nun n ɔɔɔɔɔ nan gbansan fan n ma.
²¹ N xɔɔɔine,
 e kininkinin n ma,
 e kininkinin n ma,
 bayo Ala senben bata n ɔɔɔɔɔ!
²² Nanfera e n sagatanma alo Ala?
 E munma wasa n ɔɔɔɔɔdeni ba?”
²³ “N yi waxi a ɔɔɔ ma nun
 n ma falane yi sebe,
 e yi sa kedini,
²⁴ e yi sebe xɔɔɔ lefaan ma wure ɔɔɔ ralemunxin na,
 e yi kerenden fanyen ma han habadan!
²⁵ N na a kolon
 a n xunbamana a nii ra.
 Dɔɔɔɔɔ na, a kelima nɛn,
 a ti ɔɔɔɔɔ ma. ††
²⁶ Hali n fati kidin birin na kun fureni,
 n gbindin sa Ala toma nɛn.
²⁷ N na a toma nɛn,
 n na a tan nan toma,
 gbete mi a ra.
 N kunfaxi na waxatin ɔɔɔ!
²⁸ E a falama, e naxa,
 ‘En na a sagatanma di?
 En fa feɛn mundun toma a ra
 a yalagi xunna ra?’
²⁹ Anu, e yi lan nɛn,
 e gaxu silanfanna yee ra,
 amasɔɔɔ Ala e saranma nɛn e ɔɔɔɔɔtane ra sayaan
 na.
 Nayi, e a kolonma nɛn a Ala kitin na.”

†† Na XUNBAMANAFE mɔɔɔ sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 kui.

Sofaraa yabin firindena: Naxudene xunna kenla mi buma

20 Nama kaan Sofara mɔn yi a fala, a naxa,
² "N xaminxi ε miriyane fe yi
na nan n karahanma,
n xa yabin ti,
n mi fa nɔɛ diɲɛ.
³ N bata n konbi xuine me,
koni, n yabin tima nen xaxilimayani.
⁴ I mi a kolon ba, waxatin birin,
xabu adamadiine lu xɔxɔn fari,
⁵ a naxudene xunna kenla mi buma,
a Ala kolontarene sewan janma nen mafuren?
⁶ Hali a te han kore,
hali a xunna sa so kundani,
⁷ a lɔma ayi nen habadan
alo a gbiina.
Naxanye yi a toma,
ne a falama nen, e naxa,
'A minen?'
⁸ A danguma nen alo xiyena,
a funfun yi lɔ ayi,
a janma nen
alo xiyen kɛɛn na.
⁹ Muxun naxan yi a matoma,
na mi fa a matoma xɔxɔn,
hali a dɔxɔden mi fa a toma xɔxɔn.
¹⁰ A diine karahanxin yi yiigelitɔne yii raxete,
e tan yetɛɛn yi a nafunle raxete na muxune ma.
¹¹ Hali a siimayaan to munma yi xunkuya,
a yi sa a gaburun na."
¹² "Fe naxin naxun a dɛ
alo sukana,
a naxan luxunma a lenna bun,
¹³ a naxan madunxunma a dɛ,
a mi waxi naxan xa jan,
¹⁴ koni a donseen kunma nen a kui,
a findi fɔɔɔɔɔɔ xɔxɔn na.
¹⁵ A bata nafunle magerun,
koni a e baxunma nen,
Ala e raminima nen a kui.
¹⁶ A yi fɔɔɔɔɔɔ xɔxɔn nan madunxunma,
sajin xɔxɔn nan a faxama.
¹⁷ Kumin nun xɔxɔn gbo yamanani
alo baa igena,
koni a mi fa na toma xɔxɔn.
¹⁸ A xɔxɔn naxan xɔxɔn,
a na raxetema nen,
a mi a donma,
a mi fa a yulaya seene xɔxɔn xɔxɔn xɔxɔn.
¹⁹ Na birin ligama nen
bayo a yiigelitɔne naxankata nen,
a yi e rabepin,
a yi banxina nde tongo
a mi naxan tixi."
²⁰ "A mi yi wasama a kunfani,
nanara, a nafunla sese mi yi luma.

²¹ Muxu yo mi tangama a kunfan ma,
koni a herin mi buma.
²² A kɔntɔfilima nen
hali a herini,
tɔɔɔɔɔɔ sifan birin yi fa a ma.
²³ A na a kuiin nafe,
Ala a xɔxɔn nafama nen a xili ma,
a godoma nen a ma alo tulena,
a findi a balon na.
²⁴ Xa a gi wure silanfanna bun,
xalimakuli sula daxin nan sa a yisɔxɔnma.
²⁵ A xalimakunla botinma nen a fatini,
naxan nɔɛ bata sa a xɔxɔn xɔxɔn,
koni sayaan magaxuna a suxuma nen.
²⁶ A nafulu ramaraden nafema
dimi gbeen nan tun na.
Tɛɛn yi fa a halagideni
muxe mi naxan nadɛgɛxi,
muxun naxanye mɔn na lu a konni,
tɛɛn yi ne fan gan.
²⁷ Kore xɔxɔnna a hakene raminima nen kenenni,
xɔxɔn xɔxɔnna yi keli a xili ma.
²⁸ A nafunle yi makuyama a ra nen,
Ala na a xɔxɔn nagodo a xili ma xɔxɔn naxan yi.
²⁹ Ala fe naxi rabane rapanma na kii nin,
Ala na nan findixi a kɛɛn na."

Yuba yi Sofara yabi: Nanfera naxudene herini?

21 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "E tuli mati,
ε tuli mati n ma falan na,
ε n nalimaniyama na kiini.
³ E tin n xa falan ti,
n na falan ti,
naye, ε nɔɛ n magele nen.
⁴ N na n mawugama adamadiine nan xɔn ba?
En-en de! Nanfera naye,
ε waxi a xɔn a n xa diɲa?
⁵ E na ε miri n ma fe ma,
ε kabema nen,
ε yi ε yiin sa ε dɛ ra,
ε yi ε dundu.
⁶ Feen naxan birin n xɔxɔn,
n na n miri ne ma,
n kuisanma nen,
n fatin yi xuruxurun n ma."
⁷ "Nanfera naxudene mɔn e nii ra?
Nanfera e siimayaan buma?
Nanfera e senben xɔxɔnma?
⁸ E yi e yixetene to sabate e dɛxɔn ma,
e yi e mamandenne to.
⁹ Feene birin lanxi e yii,
e mi gaxuma,
Ala mi e ratɔxɔnma.
¹⁰ E turane e jinge gilene rawuyama ayi waxatin birin,
e jingene diine barima,
e mi faxama.
¹¹ E diine e gima na xun xɔn

alo xuruse diine, e yi e bodon.
¹² E sigin sama kondenna nun tanban xuini,
 xulen xuiin nafan e ma.
¹³ E na e siimayani dangu a fajin na,
 e siga laxira yi bɔɔɔ xunbenli."
¹⁴ "Anu, e a falama Ala xa,
 e naxa, 'I masiga nxu ra,
 nxu mi waxi i ya kirane kolon feni.
¹⁵ A lan nxu yi findi Ala Senbe Kanna konyine ra ba?
 Ala mafanna tɔɔɔ findɛ nanse ra nxu xa?"
¹⁶ E laxi a ra a herin kanna e tan nan na,
 koni, e fe yitɔɔɔxine rapaxu n ma."
¹⁷ "E bata ɔaxudene lenpun to tuye sanɔa ma yoli?
 E bata e to gbaloni ba?
 E bata Ala to e ratɔɔɔɔɔɔɔ a xɔɔɔni ba?
¹⁸ E luxi nen ba
 alo foyen seɔen naxan xalima,
 alo wuluwunla xuben naxan yitema?
¹⁹ E a falama, e naxa,
 'Ala ɔaxudene hakene saranna ramaraxi e diine nan
 xa.'
 Koni, e hakene yi lan a xa saran e yetɛen nan na,
 alogo e xa a kolon.
²⁰ A yi lan e yetɛen yi e halagin to,
 e yi Ala Senbe Kanna xɔɔen min.
²¹ A denbayaan bɔɔɔ mundun fa a tan xa
 a faxa xanbini?
²² Nde nɔɔ Ala xaranɔe fe kolonna ma,
 a tan naxan malekane makitima?
²³ Muxuna nde faxama heri gbeen nin,
 kɔɔɔɔɔɔɔ yo mi a ma,
 a bɔɔɔɔɔ xunbelixi,
²⁴ a tuyanxi,
 senben mɔɔn a ra.
²⁵ Muxu gbete bɔɔɔɔɔ sunuxin yi faxa,
 a mi fe fajin yo sɔɔɔ hali keden pe.
²⁶ Koni, e firinna birin sama bendɛn nin,
 kunle yi e don."
²⁷ "N bata e miriyane kolon ki fajin,
 e feen naxanye yitɔɔɔn xili ma.
²⁸ E a falama nen,
 e naxa, 'Muxu gbeeni ito,
 a banxin minɛn?
 ɔaxuden konna go?
 E mi fa na.'
²⁹ Koni, e mi dangu muxune maxɔɔɔɔɔ ba?
 E mi laxi e sereyaan na ba?
³⁰ Gbalon na fa,
 fe ɔaxi rabane yi kisi,
 Alaa xɔɔɔ na fa,
 a mi sese ligama e tan na.
³¹ Nde e raxɔɔe e fe raba kiin ma?
 Nde e saren fiye e kewanle ra?
³² E na e maluxun,
 muxune yi e yengi dɔɔɔ e gaburune xɔɔ,
³³ meremeren bendɛ yefefuxine yi sa e fari.
 Dunuɔa muxune birin birama nen e fɔɔɔ ra,
 gali gbeen yi siga e yetɛ ra.

³⁴ Nanfera nayi e n masabarima fala fuune ra?
 Yanfa falane nan tun e yabine ra."

**Elifasi a falan saxanden Yuba xa: Hake kanna nan Yuba
 ra yati!**

22 Teman kaana Elifasi mɔɔn yi falan ti, a naxa,
² "Adamadiin tɔɔɔɔɔ Ala ma ba?
 Hali xaxilimana,
 a tɔɔɔɔɔ luma a yetɛ nan tun ma.
³ I na tinxinɔe ayi,
 na tɔɔɔɔɔ Ala Senbe Kanna nan ma ba?
 Xa fe mi i sigati kiin na,
 na munanfanna a ma ba?
⁴ I mirixi a ma ba
 a Ala i ratɔɔɔɔɔɔɔ nen,
 a i xali kiti sadeni,
 i to gaxuxi a yetɛ ra?
⁵ I ya fe ɔaxine mi gbo ba?
 I hakene dan mi na.
⁶ I yi tolimaɔn tongoma i ngaxakedenne yii fuun nin,
 i yi e dugine ba e ma,
 i yi e magenla lu.
⁷ I mi yi igen soma muxun yii
 min xɔɔɔ na naxan ma,
 i yi tondi donseen soe kametɔɔɔɔɔn yii.
⁸ Yamanan yi senbemaɔn nan yii,
 wasoden nan yi dɔɔɔ xi yamanani.
⁹ I yi kapa gilene raxetema nen e yii genla ra,
 i yi kiridine ɔaxankata.
¹⁰ Nanara, i rabilinxi luti ratixine ra,
 gaxun yi i suxu xulen.
¹¹ Nayi, i mi dimini ito toma ba,
 i mi fufani ito toma ba
 naxan i rabilinxi?"
¹² "Ala mi kore xɔɔɔna xan ma ba?
 Sarene mato kore, e mate pon!
¹³ I a falama, i naxa,
 'Ala nanse kolon?
 A nɔɔ kitin se kunda dimin xanbi ra ba?
¹⁴ Kundana a yetɛ ma,
 a mi sese toma,
 a nɛma kore xɔɔɔna rabilinɔe.'
¹⁵ I mɔɔn waxi lu feni kira fonni ito xɔɔ ba,
 muxu ɔaxine sigan tima naxan xɔɔ?
¹⁶ E faxan nen
 benun e waxatin xa li,
 alo fufa gbeen banxi kanken xalima kii naxan yi.
¹⁷ E yi a falama nen Ala xa,
 e naxa, 'I masiga nxu ra.
 Ala Senbe Kanna nan i tan na,
 koni i nɔɔ nanse lige nxu ra?
¹⁸ Anu, Ala nan e banxine rafe nafunla ra.
 Ee! ɔaxudene fe yitɔɔɔxine rapaxu n ma!
¹⁹ Tinxindene na e to gbaloni, e sewa.
 Sɔntarene e magelema nen, e naxa,
²⁰ 'En yaxune bata raxɔɔri!"
 Tɛen yi e yiiseene halagi."
²¹ "Lanna xa lu e nun Ala tagi,

nayi, i bɔɲɛ xunbenla sɔɔɔma nɛn,
i herin sɔɔɔ.
22 Ala i xaranma naxan ma,
i na suxu,
i yi a falane sa i bɔɲɛni.
23 Xa i mɔn fa Ala Senbe Kanna ma,
a mɔn i senbe soma nɛn.
I xa tinxintareyaan masiga i konna ra,
24 i xa i ya xɛma fajin woli ayi bɔɔɔni,
hanma i sa a bira xude yi gemene longonna ra.
25 Ala Senbe Kanna nan xa findi i ya nafunla ra,
alo xɛmaan nun gbeti fixe gbeena i xa.
26 Nayi, i sɛwan sɔɔɔma nɛn Ala Senbe Kanni,
i xunna kenla sɔɔɔ Ala yetagi,
27 i yi a maxandi, a yi i yabi,
i yi i dɛ ti xuine rakamali.
28 Xa i fena nde ragidi,
Ala a rakamalima nɛn i xa,
kenenna luma nɛn i ya kiraan birin xɔn.
29 Ala na muxuna nde rayagi,
i a falama nɛn
a Ala na ligaxi nɛn
bayo wasoden nan na kanna ra,
koni, naxan na a yete magodo,
Ala na rakisima nɛn.
30 Ala nan sɔɔtarene xunbama,
nanara, xa i sarijan,
a i xunbama nɛn."

Yubaa yabina Elifasi xa: Yuba mi fa Ala toma

23 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
2 "N ma mawugan mɔn findixi muruten nan na
to,
n yiin saxi n dɛ ra,
koni n wuga xuiin mɔn minima.
3 Xa n yi a kolon nun Ala denaxan yi,
n yi sigama nɛn han a konni,
4 n yi n ma mawugan yita a ra,
n yi n xɔnba fala wuyaxi ti a xa.
5 Nayi, n yi a kolonma nɛn
a n yabima falan naxan na,
n yi a famu
a naxan falama n xa.
6 A yi kele n xili ma a senbe gbeeni ba?
En-en de, a yi a tuli matima nɛn n na.
7 A yi a kolonma nɛn
a muxu fajin nan falan tima a xa.
Nayi, n yi tangama nɛn kitin ma habadan."
8 "Koni, n na siga sogeteden binni,
a mi na,
n mi a toma sogegododen binni,
9 n na a fen n kɔmenna ma,
n mi a toma,
n na xɛtɛ n yiifanna mabinni,
n mi a toma.
10 Anu, a n ma kiraan kolon.
A na n fɛsɛfɛsɛ tɔɔɔni,
n sarijanxin minima nɛn

alo xɛmana.
11 N biraxi a san funfun nan tun fɔɔɔ ra,
n lu a kiraan xɔn,
n mi keli a xɔn.
12 N mi tondi a yamarine suxɛ,
n na a falane birin namara nɛn n bɔɲɛni.
13 Koni, a na fena nde ragidi,
nde a lige a na masara?
A na wa naxan xɔn, a na liga.
14 A naxan nagidixi n ma,
a na nan nakamalima,
anu a mɔn na fe sifa wuyaxin nagidixi n ma yɛɛn na.
15 Nanara, n gaxuma Ala yɛɛ ra.
N na n miri, n gaxu a fe yi.
16 Ala bata n tunnaxɔɔ n ma,
Ala Senbe Kanna bata n nafe gaxun na.
17 Koni hali dimin to so n ma,
a yi n nabilin,
hali n mi fa sese toma,
n mi n dundu."

Yuba mɔn yi falan ti: Nanfera Ala mi jaxudene makiti- ma?

24 "Nanfera Ala Senbe Kanna mi kiti waxatine saxi?
Nanfera naxanye a kolon
ne mi a toma kele muxu jaxine xili ma?
2 Muxu jaxine xɛ bɔɔɔɔne danne fari sama,
e xuruseene mujama,
e yi e raba,
3 e kiridin nan ma sofali suxuma,
e kapa gilɛn nan ma jinge makankanma tolimani,
4 e tɔɔɔ muxune radinma ayi kiraan xɔn,
yamanan yiigelitɔne birin e luxunma e bun."
5 "Yiigelitɔne sigama e wanla ra nɛn,
e sa e donseen fen burunna ra,
e sa e diine balon fen
alo burunna sofanle tonbonni.
6 E sa e xuruseene balon fen
muxu gbeteye xɛɛne ma,
e lu jaxudene manpa bogi dɔnxɛne makentunɲɛ.
7 E ragenle nan xima kɔɛɛn na,
dugi mi e ma,
bitingan mi e yii xunbenla ra.
8 Tulen naxan fama geyane fari,
na e bɔnɔɔɔma xunbenli,
banxi mi e yii,
e saxi fanyene nan ma."
9 "Muxu jaxine yiigelitɔna diin tongoma a yii doli
saranna ra,
hali kiridina,
e xasunma xiɲɛn na a nga yii.
10 Yiigelitɔne ragenla nan sigama,
dugi mi e ma,
hali e to malo xidine maxali,
kamena e ma,
11 e oliwi turen bama muxu gbetene sansanne kui,
e walima manpa rafaladeni,
koni e mi nɔɛ sese minɲɛ.

¹² Muxune faxamatwɔn wugama taani,
muxu maxɔlxine wugama e mali feen na,
anu na fe mi finde tereɗa fe ra Ala xa."

¹³ "Kenɛnyaan naxaxu muxu naxine ma,
kira yiyalanxin mi rafan e ma,
e mi sigama a xɔn.

¹⁴ Faxa tiin kelima sogen godo waxatin nin,
a yi yigelitwɔn nun tɔɔ muxun faxa,
a muɗan ti kɛɛn na.

¹⁵ Yalunden ninbanna nan mamema,
a a falama nen, a naxa,
'Muxu yo mi n toma,'
a yi a yetagin luxun.

¹⁶ Muɗaden banxin deen kalama kɛɛn nan na,
yanyin na, a yete mabalan a konni,
a mi kenenna kolon.

¹⁷ Na muxune yanyin fɔlxma sogen godo waxatin nin,
e bata dari kɛɛn magaxu feene ra."

¹⁸ "Koni ε tan a falama, ε naxa,
'Naxuden xalima nen

alo se yelefuxina igen xun ma,
a dɔxɔden yi findi yire dangaxin na bɔxɔn fari,
a mɔn mi fa walima a manpa bili xɛɛn ma.

¹⁹ Balabalan kesene xuyama ayi kii naxan yi sogen na,
yulubi kanne sigama na kii nin laxira yi.

²⁰ Hali naxanye e barixi,
ne ninanma nen e xɔn,
e findi donseen na kunle xa,
e fe falan mɔn yi dan.

Nanara, tinxintareyaan kalama nen
alo wudin na bira."

²¹ "Na muxune naxalan gbantane tɔɔxi nen,
e mi kapa gilene mali.

²² Koni Ala nɛ senbɛmane raxɔre a senbeni nen,
a na keli, a muxu naxine halagi.

²³ Ala ne luma bɔɛe xunbenla nun marakantanni,
koni a yeɛn tima nen e sigati kiin na.

²⁴ Na muxune sabatima nen waxati di,
koni na xanbi ra, e lo ayi,
e kɔnkɔɔnma nen

alo se tɔɔnde xarena,
e xun sinma nen
alo se tɔɔnna xaba daxina."

²⁵ "Xa a mi na kiini,
nde n matande,
a n ma falan nakala ayi?"

**Bilidadaa falan saxandena: Adamadiine mi tiye Ala ye-
tagi**

25 Suxa kaan Bilidada yi Yuba yabi, a naxa,

² "Senben nun magaxuna Ala nan yi,
a tan nan bɔɛe xunbenla rafama
han kore xɔnna ma.

³ Nde nɛ a ganla yate?

A sogen mi tema nde xun ma?

⁴ Adamadiin nɛ tinxinɛ di Ala yeɛ ra yi?

Naxan barixi naxanla xɔn,
na rasariɗanma di?

⁵ Hali kiken mi fixa Ala yeɛ ra yi,
hali sarene mi sarijan.

⁶ Adamadiine tan di nayi,
naxanye tide xurun
alo kɔneɗe nun kunle?"

Yubaa yabin Bilidada xa: I n yabima fuun nin

26 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "I fatan senbetarene maliye yati!

I bata fa fangatarene malideni!

³ I fatan fekolontaren kawande,
i yi a maxadi han!

⁴ Koni i ya falane tima nde xa?

I falani itoe tongoxi nde yii?"

⁵ "Faxa muxune niine xuruxurunma Ala yeɛragaxuni
laxira yi,

naxanye bɔxɔ bun igene bun.

⁶ Ala yeɛn laxira yiren birin na,
hali sayani muxe mi e luxunɛ a tan ma.

⁷ Ala nan kore xɔnna fulunxi na yigenla xun ma,
a bɔxɔn singan na yigenli.

⁸ Ala tulen namarama kundani,
koni kundane mi kalama igen binyen bun.

⁹ A yi a mangaya gbeden luxun,
a yi a kundaan sa a yeɛ ma.

¹⁰ Ala yi digilinna sa fɔxɔ igen xun ma,
naxan dan findixi kenenna nun dimin naralanden na.

¹¹ Kore xɔnna senbetenne xuruxurunma,
e kabe Alaa kɔlx ma.

¹² Ala bata fɔxɔ igene nɔ a senbeni,
a yi ige yi ninginangan Raxabi faxa a xaxilimayani.

¹³ A foyen bata kore xɔnna fixa,
a bata ige yi sube naxin faxa a yiin na,
sarin naxan a gima.

¹⁴ A wali xurine nan itoe ra,
nxu a nɗunɗunɗun xuiin nan tun mema.
Nayi, nde nɛ a senben galan xuiin kolonɛ?"

Yuba mɔn yi yabin ti: Sɔntaren nan n na

27 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "N bata n kɔlx habadan Ala yi,

naxan tondixi n ma kitin se,
Ala Senbe Kanna

naxan n niin nafexi kɔlxen na,

³ xa n niin mɔn n yi,

xa Alaa foyen mɔn soma n nɛni,

⁴ n bata n kɔlx

n deen mi tinxintareya falan tiye,
wule yo mi mine n de.

⁵ Na miriyaan makuya n na,
n xa nɔndin fi ε ma.

Han n yi faxa,

n mi n ma fetareya wanle kale,

⁶ n luma nen tinxinni,

n mi a beɗinɛ mume,

n xaxinla mi n yalage n ma simayani mume!"

⁷ "N yaxun nan lan a yate naxuden na,

naxan kelima n xili ma,
na xa yate tinxintaren na!
⁸ Ala kolontarena a yigin sama nanse yi,
Ala na a niin ba a yi?
⁹ Ṭɔɔ na fa a ma,
Ala a gbelegebele xuiin name ba?
¹⁰ A sewan sɔte Ala Senbe Kanna yii ba?
A Ala maxande waxatin birin ba?"
¹¹ "Iki, n na Ala senben yitama nen e ra,
n mi Ala Senbe Kanna miriyane luxunma e ma.
¹² E birin bata a to ki faji,
nayi, nanfera e yete luma fe fuune yi?"
¹³ "Ala nan keeni ito ramaraxi jaxuden xa,
jaxankata tiin naxan sɔtɔma Ala Senbe Kanna yii fa
fala:
¹⁴ Xa e diine wuya,
e faxama yengen nin,
donseen yi dasa e yixetene ma.
¹⁵ Naxanye na lu e xanbi ra,
furen yi ne faxesa,
e kapa gilene mi e wugama.
¹⁶ Hali e gbeti fixen mako
alo burunburunna,
e nun dugina alo borona,
¹⁷ tinxin muxune nan e dugine ragodoma e ma,
sɔntarene nan e gbeti fixeni taxunma e ra.
¹⁸ E banxine kala jaxun
alo dondoli xuyenna,
alo kantan muxuna bubuna.
¹⁹ E sama nen nafulu kanyani,
koni a danna nan na ra,
e na xulun,
e lima nen sese mi na.
²⁰ Gaxuna e raterenama nen
alo fufana,
wuluwunla yi e xasun kɔxen na.
²¹ Sogeteden foyen yi e tongo,
a yi e xali wulani,
a yi e ba e dɔxɔdeni,
²² a yi e radinje ayi kininkinintareyani,
e yi e gi a senben bun ma.
²³ Yamaan yi e yii kɔnko e magele feen na,
muxune yi kolin e dɔxɔde fonne birin kala kii ma."

Fekolonna wundona

28 "Ṇɔndin na a ra,
gbeti wure fixen geden na,
xemaan fan nasarijanden na,
² wuren bama benden nin,
wure gbeela fan bama gemen nin.
³ Wuren fen muxune kenenna raminima dimin nin
kɔnko bun,
e godoma wuren fenje han a dandena,
e wuren fen naxan luxunxi dimini kɔnko bun.
⁴ Wuren fen muxune yili tilinxine gema burunna ra,
muxu gbetɛ yo mi sigɛ denaxan yi,
e makuya muxu gbetene ra,
e singanxin nan walima e yinle ra lutine ra.

⁵ Ɔkɔ ɔnna donseen fima en ma,
koni, a bunni maxaxi alo tɛen nan a ganxi.
⁶ Gɛmɛ mamiloxi fajine toma fanye yirene nin,
xɛma fujin toma benden nin."
⁷ "Dugane mi na Ɔkɔ bun kirane kolon,
sɛgen yɛen mi ne toma,
⁸ burunna sube yo munma siga e ɔn,
yata yo munma dangu e ɔn.
⁹ Koni, muxun susuma fanyen ge,
a yi geyane ge han e danna,
¹⁰ a folon gema fanyene yi,
a yi se kendene birin to a yɛen na,
¹¹ a yi xude xunne xɔri,
naxan luxunxi,
a yi na ramini kenenni."
¹² "Koni, fekolonna minen yi?
Xaxilimayaan dɔxi minen yi?
¹³ Adamadiine mi a saren kolon,
a mi niiramane ye Ɔkɔ ɔnna fari.
¹⁴ Fɔxɔ ige gbeena a falama,
a naxa, 'A mi n tan yii.'
Baan fan a falama,
a naxa, 'A mi n tan yii.'
¹⁵ Fekolonna mi sɔte xemaan ɔn,
a mi sare gbeti fixen na,
¹⁶ xemaan naxan kelima Ofiri yamanani,
a mi sɔte na ra,
hanma onixi gɛmɛ tofajina,
hanma gɛmɛ mamiloxi fajina.
¹⁷ A mi sɛ xemaan ma,
a mi sɛ kilasi gɛmɛ fixe fajin ma,
a mi masare xema fajin goronna ra.
¹⁸ A dangu korala gɛmɛ tofajin
nun gɛmɛ gbetɛ ra
naxan fixa alo dayimuna.
Fekolonna dangu Ɔkɔ bun nafunla birin na.
¹⁹ Topasi gɛmɛ fajin
naxan keli Kusi yamanani,
a mi sɛ na ma,
a mi misale xema sensenna ma."
²⁰ "Nayi, fekolonna kelima minen yi?
Xaxilimayaan dɔxi minen yi?
²¹ A luxunxi niiramane birin ma,
hali xɔliin naxanye kore ɔnna ma,
ne mi a toma.
²² Sayaan nun laxira yi a fala,
e naxa, 'Nxu a xinla nan gbansan mexi.'"
²³ "Koni, Ala a kiraan kolon,
a tan nan keden a dɔxɔden kolon,
²⁴ bayo a tan nan toon tima
han Ɔkɔ danna,
a seen birin toma kore ɔnna bun.
²⁵ A tan foyen senben danna saxi,
a yi igene danna sa,
²⁶ a yi tulen danna sa,
a yi galanna kiraan sa.
²⁷ Nayi, Ala yi fekolonna to,
a yi a fɛsɛfɛsɛ, a yi a makenen.

²⁸ Na xanbi ra,
a yi a fala adamadiine xa, a naxa,
'Marigin yεεragaxun nan findixi fekolonna ra!
Xaxilimayaan nan fe naxin matangan na!'''

Yubaa xun mafalana: Waxati danguxine yi naxun

29 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "Xa n yi luyε nun
alo waxati danguxine yi,
na yi lanɲε!
Na waxati danguxine yi,
Ala yi yengi dɔxi n xɔn nun,
³ a lenpun yi dεgema n xun ma,
n yi sigan tima a kenenna nin
hali kɔεen na.
⁴ N yi kende,
Alaa xanuntenyaan yi n konni.
⁵ Na waxatini,
Ala Senbe Kanna mɔn yi n xɔn,
n ma diine birin mɔn yi n dexɔn,
⁶ n yi n sanne maxama nɔnɔn fenɛn nan na,
hali turen yi minima fanyeni n xa!
⁷ Na waxatini,
n na yi mini siga taan so dεen na,
n sa n ma gbeden dɔxɔ yamaan malandeni,
⁸ banxulanne yi n to,
e yi xεtεma nɛn,
fonne yi keli,
e lu tixi n yetagi,
⁹ kuntigine yi e falan dan,
e dundu,
¹⁰ mangane yi e falane dan,
e lenne yi xidi e dε kankeni.
¹¹ Muxu yo na yi n ma falane mε,
na kanna yi a falama nɛn n ma a dubadiina.
Muxu yo na yi n to,
a yi n matɔxɔ,
¹² amasɔɔ n yi yiigelitɔne ratangama
naxanye yi e mawugama n xa,
n yi kiridine ratanga
muxu yo mi naxanye malima.
¹³ Saya furen yi muxun naxanye ma,
ne yi dubama n tan nan xa,
n yi kapa gilen nasεwama.
¹⁴ Tinxinyaan yi ragodoxi n ma
alo n ma domana,
kiti kenden nan yi findixi n ma dugin nun n ma
kɔmɔtin na.
¹⁵ N tan nan yi findixi danxutɔn yεene ra,
n tan nan yi madɔntɔn sanne ra.
¹⁶ N yi findixi tɔɔ muxune fafe ra,
n yi xɔɲene xun mayenge kitini.
¹⁷ N tan nan yi tinxintarene senben kalama,
n yi e se tongoxine ba e yii.
¹⁸ Nayi, n yi a fala n yetε ma,
n naxa, 'N faxama nɛn sabatini,
n ma lɔxɔne gboma ayi nɛn
alo nɛmensinna,

¹⁹ n luma nɛn alo wudina,
naxan salen sinxi igeni,
xiila sama naxan yii ra kɔεen na.
²⁰ N ma binyen gboma ayi nɛn,
n senben mi nɲanma mume,
a lu alo xali bandunxina.'''
²¹ "Na waxatini,
muxune yi e tuli matima n na sabarini.
N na yi e kawandi,
e yi e dundu.
²² N na yi falan ti,
e mi yi a matandima.
N ma falane yi luxi nɛn e xa
alo tulen naxan godoma bɔxɔ xaren ma.
²³ E yi n mamema nɛn
alo e tulen mamema kii naxan yi,
e dεene yi lu yibixi n bun
alo muxun naxanye tulen mamema sogε furen na.
²⁴ E na yi yigitege,
n yi e ralimaniya,
e mi yi wama fula feni n ma fanna ra.
²⁵ N tan nan yi dɔxi e xun na,
n kiraan yita e ra,
alo mangana a ganla xun na,
alo muxun naxan tɔɔ muxune masabarima."

Yubaa xun mafalana: Tɔɔya waxatin bata fa

30 "Koni iki,
n bata findi magele seen na diidine xa,
naxanye babaye yi rapaxu n ma,
han n mi yi tinɲε
e lu n ma barene ye
n ma xuruseene kantandeni.
² E babane yi nɔε nanse ligε n xa e senbeni?
E senben birin bata yi nɲan.
³ Kamen nun tɔɔn bata yi e raxadan,
e yi donseen fenma tonbonna nin,
⁴ e yi donseen fenma fɔtɔnne nin burunna ra,
budemaan nan tun yi e yii balon na.
⁵ E yi kedixi muxune ye,
muxune gbelegbele e fɔxɔ ra
alo mupadene nan yi e ra.
⁶ E yi e banxine tima geya kankene nan na,
e nun yili yirene nun faran yinle ra.
⁷ E yi wugama fɔtɔndine nin
alo sofanle,
e yi sa e sa nɲanle yi.
⁸ Xaxilitarene nan ne ra,
xili mi e ra,
naxanye yi kedima gbelemen na yamanani."
⁹ "Koni iki,
n bata findi magele seen na e sigine yi,
e lu n konbe tun.
¹⁰ N rapaxu e ma,
e masigama n na.
E mi sikema dεgen namine n yetagi.
¹¹ Bayo Ala bata n senben kala,
a yi n nayarabi,

e mi fa yagima feen lige n na.
 12 Muxu kobine kelima n xili ma n yiifanna ma,
 e katama n nabiradeni e sanne ra,
 e n yengema
 alogo e xa n halagi.
 13 E bata n ma kirane kala.
 Birin kataxi gbalon xa n ɔɔɔ,
 e mako mi muxu yo ma na feni.
 14 E fa n yengema
 alo sofane na fu taan ma
 e yinna rabira.
 E mi sikema fadeni n xili ma
 n ɲaxankata waxatini.
 15 Gaxun bata n nabilin,
 n ma binyen bata siga
 alo foyen nan a xalixi,
 n ma herin waxatin bata dangu
 alo kundana."
 16 "Iki, n niin bama n yi.
 ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔɔ bata n li.
 17 Xɔɔɔɔɔ n suxuma kɔɔɔɔɔ na
 han n xɔɔɔɔɔ,
 naxan dan mi na.
 18 Ala n suxuma a senben birin yi n ma domaan ma,
 a yi n yidɔɔɔɔɔ
 alo doma kɔɔɔɔɔ naxan muxune kɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ.
 19 A bata n woli boroni.
 N bata lu
 alo xuben nun burunburunna."
 20 "N ma Ala, n na i xilima,
 koni i mi n yabima.
 N tima i yetagi,
 koni i n matoma nen gbansan.
 21 I bata i yɛɛ ɔɔɔɔɔɔɔɔ n ma,
 i n yɛngɛ i senben birin na.
 22 I bata n lu foyeni, a lu sigɛ n na.
 Wuluwunla n xalima na xun ɔɔɔɔɔ.
 23 N na a kolon a i n xalima sayaan nin,
 niiramane birin sigama denaxan yi."
 24 "N mi yi ɔɔɔɔɔ muxune mali ba,
 naxanye n xili e ɲaxankatani?
 25 Naxanye yi ɔɔɔɔɔɔ,
 n mi wuga ne ɔɔɔɔɔ ba?
 N ɔɔɔɔɔɔɔ mi yi sunu yiigelitɔɔɔne fe ra ba?
 26 N yengi yi fe fajine nan ma,
 koni fe ɲaxine bata fa.
 N yi kenɛɛna nan mamɛma,
 koni dimin bata fa.
 27 Xabu ɔɔɔɔɔɔ n ɔɔɔɔɔ,
 n kui seene ɲinma.
 28 N sigan tiin dimin nan tun yi,
 n mi sogen toma mumɛ!
 N tima yamaan tagi,
 n yi e mafan n mali feen na,
 29 n wuga xuiin minima alo kankone,
 alo dangaranfulene.
 30 N fati kidin bata ɔɔɔɔɔ n ma,
 a yi koyen.

Fati mawolonna bata n xɔɔɔɔɔ yili.
 31 N ma kondenna bata findi sunu sigi sa seen na,
 n ma xulenna yi findi wuga seen na."

Yubaa xun mafalan danna

31 "Nxu nun n yɛɛne bata layirin xidi fa fala
 n nama sungutunna mato kunfani.
 2 Xa n na liga,
 Ala nanse rafɛ n ma keli kore?
 Ala Senbɛ Kanna kɛɛn mundun nafama n ma keli ko-
 re?
 3 Halagin mi fama tinxintareyaan xan ɔɔɔ ba?
 Gbalon mi fama hake kanne xan xa ba?
 4 Ala mi n sigati kiin toma ba?
 A mi n san funfune birin yatɛn kolon ba?"
 5 "Na ma, n sigan ti nen fuyantenyani ba?
 N sanne yi birama yanfan nin ba?
 6 Ala xa n sa sikeli tinxinxin fari,
 a yi n ma fetareya wanle to.
 7 Xa n keli nen a kiraan ɔɔɔɔ,
 xa n ɔɔɔɔɔɔɔ yi bira n yɛɛn ɔɔɔɔɔ,
 xa ɔɔɔɔ yo yi lu n yiine ra,
 8 nayi, n naxan sixi,
 gbɛɛɛ xa na don,
 muxune yi n ma sansine matala na ɔɔɔɔɔɔɔ ma."
 9 "Xa n ɔɔɔɔɔɔɔ kunfa nen ɲaxanla nde ɔɔɔ,
 xa n ɔɔɔɔɔɔɔ nen n ɔɔɔɔɔ bodena ɲaxanla yɛɛ ra,
 10 nayi, n ma ɲaxanla xa lu xɛmɛ gbɛɛɛ bun,
 e nun xɛmɛ gbɛɛɛye yi kafu.
 11 Amasɔɔɔ xa n yi na liga nun,
 n ma yalunyaan yi findima fe haramuxin nan na,
 na yi findi haken na kitisane naxan natɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ.
 12 N ma kalan yi findin tɛɛn na
 naxan yi n ganma han a n halagi fefe,
 a yi n herisigen birin kala."
 13 "N tondi nen kiti kɛndɛn sɛ n ma walikene xa ba,
 e mawuga n fari waxatin naxan yi?
 14 Xa n yi na liga nun,
 n nanse lige Ala na keli waxatin naxan yi?
 A na na feen fɛsɛfɛsɛ,
 n na a yabima nanse ra?
 15 Amasɔɔɔ a tan Ala keden peen nan nxu birin daxi,
 e tan nun n tan nxu ngane kui."
 16 "N tondi nen ɔɔɔɔɔ muxune maxɔɔɔɔɔɔɔ yabɛ ba?
 N kaɲa gilene lu nen e yigitɛgeni ba?
 17 N kedenna donseen don nen ba,
 n mi se so kiridine yii?
 18 Anu, xabu n foningɛ waxatini,
 n lu nen kiridine masuxɛ
 alo e fafane.
 Xabu n da,
 n na n yengi ɔɔɔɔ kaɲa gilene ɔɔɔɔ.
 19 N yiigelitɔɔɔɔ to nen ba,
 dugi mi yi naxan yii,
 hanma ɔɔɔɔ muxuna marabenna yi naxan ma,
 20 n mi yi e marabɛri ba n ma yɛɛɛ xabe dugi binyene
 ra,
 alogo e xa duba n xa?"

21 Xa n na n yiini te nen kiridin xili ma,
 bayo n kitisane maliin sɔtɔma nen,
 22 nayi, n tungunna xa ba n fanna ra,
 n yii tɔnsɔnna yi bolon n tɔnɔnna ra.
 23 N mi yi na lige bayo n gaxuxi Alaa gbalon yεε ra,
 n mi nɔε tiye a yetagi a nɔkɔni
 xa n yi na liga nun.”
 24 “N yi n yigin sa xεmani ba?
 N yi a fala, n naxa,
 ‘I tan nan n kantani seen na?’
 En-en de!
 25 N sεwa nen n ma hεrige gbee kanyaana na ba,
 n nafunla naxanye sɔtɔ?
 26 N to sogen to xɔε,
 hanma n to kiken nayabuxin to kore xɔnna ma,
 27 n bɔnɛn mi kunfa wundoni.
 N mi e batu mume.
 28 Xa n yi na liga nun,
 na yi findima nen haken na
 kitisane naxan natɔkɔnɛ,
 nayi n bata yi Ala rame nun
 naxan kore xɔnna ma.”
 29 “N sεwa nen n yaxuna naxankatan na ba?
 N na n bodon nen ba,
 fe naxine to a li?
 30 N mi n yaxune danga
 alogo Ala xa e faxa,
 bayo n mi tinɛ yulubin tonge n fala xuine xɔn.
 31 Naxanye birin yi fama n konni,
 ne yi a falama nen, e naxa,
 ‘Muxun birin lugoma suben na Yuba konni.’
 32 Xɔnɛn mi yi xima tandeni mume,
 n yi n ma dεen nabima nen dangu muxune xa.
 33 N na n ma murute feene luxun nen ba
 alo adamadi gbeteeye?
 N na n haken luxun n yete yi ba?
 34 N yi gaxuxi yamana falan nan na ba?
 I laxi a ra
 a n yi gaxuxi denbayane maranaxun nan yεε ra ba,
 han n yi n dundu, n lu n konni?
 35 A yi rafanɛ n ma
 n ma mawuga xuiin yi rame!
 N ma fala dɔnxene ni i ra,
 n na n yii fɔxɔn sama naxan ma,
 Ala Senbe Kanna xa n yabi.
 Xa n yaxun yi mawuga kedini sebe n xili ma,
 na yi rafanɛ n ma.
 36 N yi a sama nen n tungunna ma,
 n yi a so n xunna alo manga kɔmɔtina.
 37 N nan n sigati kiin yebama nen a xa,
 n yi fa a yetagi alo kuntigina.”
 38 “N ma bɔkɔn yi gbelegbele n xili ma ba?
 N ma xεene yi e mawuga n fari ba?
 39 N yi muxune bogi seene don ba,
 n mi e saren fi?
 N yi e kanne tɔkɔ ba?
 40 Xa n yi na liga nun,
 nayi, nanle xa sabati n ma xεene ma,

benun murutun xa sabati,
 sεxen yi sabati,
 benun fundenna xa sabati.”
 Yubaa falane danna ni ito ra.

Elihu a falana

32 Elifasi nun Bilidada nun Sofara yi ba falan tiye
 Yuba xa, bayo a yi a yete mirixi tinxinden nan na.
 2 Nayi, Elihu yi xɔkɔ, Busi kaan Barakeli a dii xemen nax-
 an Rami xabilani. A xɔkɔ Yuba xili ma, amasɔtɔ a yi a
 falama nen a a tinxin Ala yetagi. 3 A mɔn yi xɔkɔ xeme
 saxanne ma, bayo e mi yabi fajin sɔtɔxi Yuba ra, na
 feen yi lu alo Ala nan findixi fe kalan na. 4 Bayo e yi fori
 a xa, Elihu yi a sabari, a munma yi falan ti Yuba xa.
 5 Koni Elihu to a to yabi mi yi fa xeme saxanna ne de, a
 yi xɔkɔ.
 6 Nayi, Elihu, Busi kaan Barakeli a dii xemen yi falan ti,
 a naxa,
 “N tan nan mɔn foningeyani,
 fonna nan ε tan na,
 nanara n yi xuruxurunma,
 n gaxu n ma kolonna yite ε ra.
 7 N yi a mirixi nen, n naxa,
 ‘Fonne nan lanma e falan ti,
 fonne nan lan e fekolonna xaranna ti.’
 8 Koni nɔndin naxan na,
 naxan xaxinla fima muxun ma,
 niin nan na ra,
 naxan kelima Ala Senbe Kanna niiraxinli.
 9 Siimayaan xa mi tun fama fekolonna ra,
 kiti kenden kolonna mi fama foriyaan xan xɔn tun.
 10 Nanara, n na a falama, n naxa,
 ‘Yuba, i tuli mati n fan na.
 N fan xa n ma kolonna yita i ra.’”
 11 “Han iki, n bata ε falane rame,
 n yi waxi ε fe kolon falane nan name fe yi,
 han ε yi ε falane yebe.
 12 N na n tuli matixi nen ε ra ki fajin,
 koni ε tan sese a fala mi Yuba kenɛnxi,
 ε tan sese mi a falane yabixi a fajin na.
 13 E nama a fala, ε naxa,
 ‘Nxu bata yabin sɔtɔ fekolonna fa fala
 Ala nan keden nɔkɔn sɔte Yuba ma,
 muxun mi a ra.’
 14 Yuba mi a falane tixi n tan xan xili ma,
 n mi a yabima alo ε tan.”
 15 “Yuba, i lanfane bata tunna xɔkɔ e ma,
 e mi fa i yabima,
 fala mi fa e xɔn.
 16 N mɔn xa lu sabarixi ba,
 hali e to mi fa fala tima,
 bayo e bata e dundu,
 e mi fa yabi tima?
 17 N fan waxi n ma yabin ti feni.
 N fan waxi n ma kolonna yita feni,
 18 bayo fala gbegbe n kui,
 n xaxinla n nadinma n xa falan ti,
 19 na bata n bɔnɛn nate,

alo manpa nenen naxan wuyenna a sa seen balanxini
bɔma.

²⁰ N xa falan ti, nanara a gode,
n xa n deni bi, n yi n ma yabin fi.

²¹ N mi muxu yo rafisama a bode xa.
N mi muxu yo matɔɔma.

²² A yetena, n mi fatan muxu matɔɔe,
xanamu, naxan n daxi
na yi n faxama nen mafuren."

**Elihu a falane: Ala muxune maxadima tɔɔyaan nan
xɔn**

33 Elihu mɔn yi a fala Yuba xa, a naxa,
"Yuba, iki i tuli mati n ma falane ra,
i tuli mati n ma falane ra ki faji.

² N nan n deni bima,
n falan ti i xa.

³ N ma falane n ma bɔɔe fajiyaan nan makenenma,
n na n ma kolonna ɔɔndin nan falama i xa.

⁴ Alaa Nii Sarijanxin nan n daxi,
Ala Senbe Kanna niiraxinla nan niin biraxi n yi.

⁵ N yabi, xa i nɔe,
i yitɔn, i fa n yabi n yetagi.

⁶ En birin lan Ala yetagi,
n fan baxi benden nin.

⁷ Nayi, i nama gaxu n tan yee ra,
n mi i ɔɔxankatama."

⁸ "Koni, i fala xuiin mɔn n tunla ma,
n bata i ya falane me dɔɔɔ wuyaxi,

⁹ i naxa, 'Fe yo mi n na,
murutede mi n na Ala ma.

N sarijan, hake mi n ma.

¹⁰ Anu, Ala mɔn feen toma n na,
a n yatexi a yaxun na.

¹¹ A n sanne sama kutun na,
a yeen tixi n sigati kiin birin na."

¹² "Koni, na feen ma,
n xa a fala i xa, ɔɔɔndi mi i xa,
amasɔɔ Ala dangu adamadiin birin na.

¹³ Nanfera i a matandima,
a to mi a dentegema i xa?

¹⁴ Anu, Ala falan tima muxune xa kii wuyaxi,
koni e mi e tuli matima a ra.

¹⁵ A falan tiin muxune xa xiyene
nun fe toni kɔɔen na.

Xixɔli gbeen na dangu muxune ma,
e nɛma saxi e sadene ma,

¹⁶ nayi, Ala yi feene yita muxune ra,
a yi e rakolon,

¹⁷ alogo a xa muxune ba e wali ɔɔxine yi,
a yi e ratanga wason ma.

¹⁸ Nayi, Ala muxun niin natangama nen gaburun ma,
a yi a rakisi laxira yi."

¹⁹ "Ala mɔn muxun natɔɔnma tɔɔn na,
naxan a rakankanma a sadeni,
a xɔnne yi lu a xɔe.

²⁰ Nayi, donseen yi rapaxu a ma,
hali donse ɔɔxumene.

²¹ A yi doyen mafuren, a yi xɔsi,
han a xɔnna naxanye mi yi toma,
ne yi mini kenenni.

²² A yi maso gaburun na,
a niin yi so saya malekane yii."

²³ "Koni, na yi lan
xa Alaa malekana nde fa a fema,
naxan finde tagi yitɔn keden peen na wuli kedenna
yɛ,

a kira tinxinxin yita a ra.

²⁴ Malekan yi kininkinin a ma, a naxa,
'Ala, i nama tin a xa godo gaburun na,
n bata a xunbaan ɔɔɔ.'

²⁵ Nayi, na muxun fatin mɔn yi a dii ɔɔɔ senben ɔɔɔ,
a mɔn yi senben ɔɔɔ
alo a foninge waxatina.

²⁶ Nayi, na muxun na falan ti Ala xa,
a yi a yabi,

a yi fa gbelegbele Ala yetagi sewani,
amasɔɔ Ala bata a tinxinyaan saren fi a ma.

²⁷ A luma sigin se nen yamaan yetagi,
a naxa, 'N yulubin tongo nen,

n yi sariyan kala,
koni Ala mi na saranxi n na.

²⁸ Ala bata n niin natanga gaburun ma,
n luma nen kenenna nin."

²⁹ "Ala na birin ligama,

a ligama nen sanɔa ma wuyaxi muxune xa,
³⁰ alogo a xa e niin natanga gaburun ma,
alogo e xa lu e nii ra kenenni."

³¹ "Yuba, i tuli mati n na ki faji!
I dundu, n xa falan ti i xa.

³² N yabi,
xa falana nde i xɔn, falan ti,
amasɔɔ n waxi i ya tinxinyaan to feni.

³³ Xanamu, i tan nan lan
i tuli mati n na,

i dundu,
n xa i xaran fekolonna ma."

Tinxinna kanna nan Ala ra

34 Nayi, Elihu mɔn yi falan ti, a naxa,
² "Fekolonne, e n ma falane rame,
e tan xaxilimane, e tuli mati n na!

³ Bayo, muxun tunla nɔe falane fɛfɛfɛe nen,
alo a deen to nɔe donse fajin kolonɔe.

⁴ En birin xa kiti kenden fen,
en na a kolon en bode tagi naxan fan."

⁵ "Yuba bata yi a fala,
a naxa, 'N tinxin,
koni Ala mi tinxi kiti kenden se n xa.

⁶ Yoona n tan nan xa,
koni n yatexi wuleden nan na.

N ma furen mi yalanma,
hali n to mi murutexi Ala ma."

⁷ "Muxun mundun na
naxan luxi alo Yuba?

A magelen tima

alo a igen minma kii naxan yi,
⁸ a birama fe naxi rabane fɔxɔ ra,
 e nun naxudene sigan tima,
⁹ bayo Yuba bata yi a fala,
 a naxa, 'Muxun mi sese sɔɔɔma,
 a na kata e nun Ala xa lan.'"
¹⁰ "Nayi, xaxilimane,
 ε tuli mati n na!
 Ala mi naxu mume!
 Tinxintare mi Ala Senbe Kanna ra mume!
¹¹ Ala muxune saranma e kewanla nan na,
 a birin suxu a sigati kiin xɔn.
¹² Nɔndin nan na ra,
 Ala mi fe naxin ligama!
 Ala Senbe Kanna mi kiti kenden kalama!
¹³ Nde Ala dɔxi bɔxɔn xun na?
 Nde dunuɔa birin taxuxi a ra?
¹⁴ Xa Ala yi mirixi a yete nan tun ma,
 a yi a niin namara a yete xa,
¹⁵ nayi, daliseene birin yi faxama nen sanɔa ma ke-
 denni,
 adamadiine mɔn yi xete bendeni."
¹⁶ "Yuba, xa i xaxinla na,
 ito rame,
 i tuli mati n fala xuine ra.
¹⁷ Kiti kenden naxu naxan ma,
 na nɔe mangayaan lige ba?
 I suse tinxinden yalage ba,
 a tan naxan senbe kanna ra?
¹⁸ Ala nan keden pe nɔe suse a fale mangan xa,
 a naxa, 'Fuyantenna!
 Ala nan tun a fale kuntigine xa,
 a naxa, 'Naxudene!
¹⁹ Ala mi kuntigine rafisama e bode xa,
 a mi yiigelitɔn nun nafulu kanna tagi rasaxi,
 amasɔɔ a tan nan e birin daxi.
²⁰ E birin faxama nen.
 Kɔe tagini, Ala na e yigisan,
 e raxɔri, senbemanfe fe yi godo.
 Na mi fatama muxu yo ra."
²¹ "Ala yɛen tixi muxune sigati kiin birin na,
 a e san funfune birin yatema.
²² Dimi yo mi fa na,
 fe naxi rabane nɔe e luxunɔe naxan yi.
²³ Ala mako mi fa muxune keɔaan fesefesen ma,
 benun a xa e xali kiti sadeni.
²⁴ A hayu mi fa senbemanfe fenna ma,
 benun a xa e kala,
 a mɔn yi muxu gbete dɔxɔ e funfuni.
²⁵ Nɔndin nan na ra, a e kewanle kolon.
 Kɔe kedenna ra, a yi e ba, a yi e faxa.
²⁶ A e naxankatama nen yamaan yetagi
 alo fe naxi rabane,
²⁷ bayo e bata xete Ala fɔxɔ ra,
 e yi a sariyane birin beɔin.
²⁸ E yi yiigelitɔne naxankata
 han e yi e xuini te Ala ma.
 Nayi, Ala yi tɔɔ muxune wuga xuiin name."

²⁹ "Koni, xa Ala lu dunduxi,
 nde a yalage?
 Xa a a yetagin luxun,
 nde nɔe a toe?
 Anu, a mɔn luma muxune nun siyane birin xun na
 nen
³⁰ alogo Ala kolontaren nama dɔxɔ mangayani,
 naxan findima kalan na yamaan xa."
³¹ "A nɔe lige nen,
 muxuna nde yi a fala Ala xa, a naxa,
 'N bata kalan ti,
 koni n mi fa fe naxin ligama sɔɔɔn.
³² N mi naxan toma, na yita n na.
 Xa n bata tinxintareyaan liga,
 n mi fa a ligama sɔɔɔn.'
³³ Ala lan a xa na kanna ratɔɔn
 fata i miriyaan na ba?
 I tan naxan Ala rasɔɔma,
 i tan naxan tondixi Ala ra.
 I tan nan lan i yi a yeɔa,
 n tan mi a ra,
 i miriyaan fala."
³⁴ "Xaxilimane a falama nen n xa,
 e nun fekolonna
 naxanye n xuiin namema, e naxa,
³⁵ 'Yuba falan tima fekolontareyaan nin,
 xaxilimaya mi a falane ra.'
³⁶ A lan Yuba yi lu kitin de
 han a danna,
 bayo a falan tima alo fe naxi rabana.
³⁷ A mɔn muruten sama a yulubin fari,
 a Ala magelema en yetagi,
 a falane mi ɔanma Ala xili ma."

Elihu a falane: Fe fuun nan Yubaa falane ra

35 Nayi, Elihu mɔn yi falan ti, a naxa,
² "I laxi a ra a nɔndina i xa ba?
 I yi a fala, i naxa,
 'N tinxin Ala yɛe ra yi.'
³ Koni, i mɔn a falama,
 i naxa, 'N to mi yulubi ligaxi,
 na tɔɔn nanse ra n tan xa?'"
⁴ "Awa, n tan nan i yabima,
 e nun i xɔyin naxanye i fɛma.
⁵ I yɛen ti kore, i kundaan mato,
 e mate i xun ma pon!
⁶ Xa i yulubin liga,
 na sa Ala tɔe mɛnni ba?
 I ya muruten na gbo ayi,
 na nanse lige a ra?
⁷ Xa i tinxin, na nanse fima Ala ma?
 A nanse sɔɔɔma i yii na ma?
⁸ I ya fe naxine muxune nan tun tɔɔma,
 i ya tinxinyaan munanfanna muxune nan ma."
⁹ "Naxankatan na gbo ayi yamaan ma,
 e mawugama nen.
 Senbemaan na e tɔɔ,
 e xui ramini malina fe ra."

¹⁰ Koni, muxu yo mi a fale, a naxa,
 'Ala minen, a tan naxan n daxi?
 A muxune rawekilema e betin ba dimini,
¹¹ a en xaranma burunna subene kepane xon.
 A fekolonna fi en ma xoline kiine xon.'
¹² Na muxune gbelegbelema malina fe ra,
 koni Ala mi e yabima,
 bayo e tan findixi fe naxi rabane nun wasodene nan
 na.
¹³ E gbelegbelema fuyan,
 Ala mi e ramema,
 Ala Senbe Kanna mi a tuli matima e xuiin na.
¹⁴ A i xuiin namema di nayi,
 i tan naxan a falama a i mi a toma?
 I yi a fala a i bata i ya kitin so a yii,
 i a tan nan mamema!
¹⁵ Iki, bayo Alaa xonkon munma fa,
 e nun a mi a tuli matixi murute falane ra,
¹⁶ nayi, Yuba luma a fala fuun nan tun tiye,
 a yi fekolontare falane rawuya ayi."

Elihu a falane: Ala adamadiine xaranma kii naxan yi

36 Elihu mon yi siga falan ma, a naxa,
² "I mon xa tin ndedi, n xa i xaran,
 amasotw fala gbegbe mon n xon
 n naxan fale i xa Ala fe ra.
³ N nan n ma kolonna fenma yire makuyen nin,
 n yi yoon fi Ala ma naxan n daxi.
⁴ Wule mi n ma falane ra mume.
 N tan naxan be i yetagi,
 n ma fekolonna kamalixi."
⁵ "Ala senben gbo yati,
 a mi muxu yo rawolima ayi.
 A senben gbo a xaxilimayaan xon.
⁶ A mi naxudene luma e nii ra.
 A kiti kenden sama yigelitwne xa.
⁷ A mi a xun xanbi soma tinxin muxune yi,
 koni a e fe yitema nen,
 a yi e dawk manga gbenede yi habadan.
⁸ Xa e xidixi yonkonne ra,
 xa e twni,
⁹ Ala e kewanle nan makenenma e xa na kiini,
 e nun e murute feene
 e naxanye ligaxi wasoni.
¹⁰ A yi e xaran,
 a e xa e tuli mati e xuru falane ra,
 a yi e yamari,
 a e xa xete e haken fawk ra.
¹¹ Xa e tuli mati,
 e yi a yamarin suxu,
 e siimayaan danguma herin nin,
 e yi e dunupa yi gidin nan sewani.
¹² Xa e mi a rame,
 e faxama nen yengeni,
 e halagi e fe kolontareyani."
¹³ "Ala kolontarene nan xonkon namarama,
 e mi Ala maxandima malina fe ra
 hali a na e ratwkon.

¹⁴ E faxama e foningeyaan nin,
 e siimayaan yi ranan yagin ma yalundene tagi.
¹⁵ Koni, Ala twn muxune rakisima
 e twn nan xon,
 a yi e rakolon naxankatan xon.
¹⁶ A i tan fan bama nen twni,
 a yi e dawkde rafulunxin fi i ma,
 a yi i ya tabanla rafe donse fanine ra."
¹⁷ "Koni iki,
 kitin naxan nagidixi fe naxi rabane xili ma,
 na bata i sctw,
 Ala to a kiti kenden sa i xili ma,
 a yi i yalagi.
¹⁸ Nayi, xonkon nama i radin
 i yi fe kobin liga,
 i nama xete Ala fawk ra
 bayo na saren gbo.
¹⁹ I ya nafunle i be twni ba?
 Hali i senbe gbeen mi nwe i maliye iki.
²⁰ A xli nama i suxu kwen xa so,
 alogo i xa muxune ba e konne yi.
²¹ A liga i yeren ma!
 I nama fa haken liga xonkon,
 i bata yi gbalon sctw na fe ra.
²² I xa a kolon
 a Alaa binyen gbo a senbeni.
 Nde nwe xaranna tiye alo a tan?
²³ Nde kiraan yitaxi a ra?
 Nde nwe a fale, a naxa,
 'I bata tinxintareyaan liga?'"
²⁴ "I nama pinan Alaa wanle matwkon ma,
 muxune birin naxanye fe falama e betine yi,
²⁵ adamadiine birin nwe naxanye toe,
 e yi e mato wulani.
²⁶ Ala gbo yati,
 en mi a gboon danna kolon,
 a siimayaan dan mi na.
²⁷ A na igen nate wuyenni kore,
 a yi na findi tulen na menni.
²⁸ Na tulen yi keli kundane yi,
 a godo adamadiine ma.
²⁹ Nde nwe kundaan nafala kiin kolonje,
 e nun galanna godon kii naxan yi keli kore?
³⁰ A mato, a kuyen nin maswkonna raminima a rabilin-
 ni,
 a fawk igen nafema
 han dimin yi so a tilinna ma.
³¹ A yamaan makitima na tulen nan xon,
 a donse gbegbe fi e ma.
³² A galanna tongoma a yii firinne nan na,
 a yi a ragodo a na wa denaxan xon.
³³ A kuye sarinna a fa feen nan mayitama,
 hali xuruseene a fa feen kolon."
37 "Nanara, n konnen xuruxurunma,
 a keli a sadeni.
² E tuli mati,
 e tuli mati kuye sarinna ra
 naxan findixi Ala xuiin na,

a ɔɔɔ xuiin naxan minima a de.
³ Ala a galanna ragodoma keli kore,
 a yi a ragodo dunuɔa birin xun ɔɔɔ.
⁴ Na xanbi ra, a ɔɔɔɔ,
 a yi a xui gbeen namini
 alo kuye sarinna,
 a mi fa galanni tima
 a na a xui ramini.
⁵ A kabanako feene rabama a ɔɔɔɔ xuiin ɔɔɔ,
 en mi ɔɔɔ naxanye famunɔe.”
⁶ “Ala yi balabalan kesene yamari,
 a naxa, ‘E godo ɔɔɔɔɔ,’
 a yi tulen nagodo, tule gbeen yati.
⁷ A yi muxune wanle ratima na kii nin
 alogo ne birin xa a wanla kolon.
⁸ Hali burunna subene soma nen faranne kui,
 e lu e yinle ra.
⁹ Kala ti foyen yi keli sogeteden yiifanna ma,
 xunbenla yi keli kɔɔɔɔɔɔɔɔ.
¹⁰ Ala niiraxinla nan ige xundin naminima,
 igen xunmaan yi ɔɔɔɔɔ alo wurena.
¹¹ A yi kundane rafe tule igen na,
 e nun kuye nin masɔɔɔɔɔ,
 a yi e raxuya ayi yiren birin yi.
¹² A tan nan e rasigama
 alo a ragidixi kii naxan yi
 alogo e xa a yamarin birin nakamali,
 dunuɔa birin yi.
¹³ Nayi, Ala a waxɔɔɔɔɔ nan ligama ɔɔɔɔɔ fari,
 a yi muxune ratɔɔɔɔ
 hanma a yi hinan e ra.”
¹⁴ “Yuba, i tuli mati ito ra.
 Ti, i maɔɔɔɔɔ Ala kabanako feene ma!
¹⁵ I a kolon ba
 Ala e yamarima kii naxan yi?
 I a kolon ba
 a galanna ragodoma kii naxan yi kundani?
¹⁶ I a kolon ba
 e singanxi kii naxan yi foyeni?
 Kabanako feni itoe findixi fekolon kamalixina wanla
 nan na.
¹⁷ Koni i tan,
 i luma kuye wolonxini i ya dugine yi,
 foyen nɛma ɔɔɔɔɔ ganɔe waxatin naxan yi.
¹⁸ I ɔɔɔ Ala maliye kuyen dadeni ba
 naxan ɔɔɔɔɔ alo wure kikenan?
¹⁹ Yuba, a yita nxu ra
 nxu ɔɔɔ naxan fale Ala xa.
 Sese mi maɔɔɔɔɔ nxu xa,
 nxu dimin nin.
²⁰ N mi waxi n xa falan ti Ala xa.
 Muxu mundun waxi Ala xa a raxɔri?
²¹ Muxu yo mi ɔɔɔ a yeɔɔɔ tiye sogen na,
 a na te kore,
 foyen na kundaan ba a yeɔ ma.
²² Na ki kedenni,
 Alaa kenenna fama
 sa keli sogeteden kɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔ

naxan luxi alo xɛmana,
 nɔɔɔ gbeen yi Ala rabilin.
²³ Ala Senbe Kanna nan a ra,
 en mi ɔɔɔ en masoɔ naxan na,
 a senben gbo, a kiti kendene gbo,
 a mi muxu tinxinxine ɔaxankatama.
²⁴ Nanara, muxune gaxuma a yeɔ ra,
 koni a tan yeɔɔɔ mi na muxune yatexi
 naxanye e yeɔ yatexi xaxilimane ra.”

Alaa yabin Yuba xa

38 Nayi, Alatala yi Yuba yabi wuluwulu gbeeni, a
 naxa,
² “Nde i tan na
 naxan n ma fe ragidixine yidimima
 a xaxilitareya falane ɔɔɔ?
³ Keli, i yitɔɔ alo xɛmɛ wɛkilexina,
 n xa i maxɔɔɔɔɔ, i yi n yabi.”
⁴ “I yi minen yi
 n to yi ɔɔɔɔɔ beten sama?
 A yeɔa n xa, xa i ɔɔɔɔɔɔɔ kolon.
⁵ Nde dunuɔa danne sa,
 i na kolon ba?
 Nde lutini bandun a yi a maliga?
⁶ ɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔɔ beten saxi nanse fari?
 Nde a tongon gemɛn ɔɔɔ,
⁷ ɔɔɔɔ ma sarene to yi betine bama,
 Alaa malekane to yi gbelegbelema seɔwani?”
⁸ “Nde ɔɔɔɔ igen balanxi
 alogo a xa a raxara a ɔɔɔɔɔɔɔ,
 a to yi minima a dadeni?
⁹ N yi kundaan findi a dugin na,
 n yi kunda fɔɔɔɔ findi a mafilin dugin na,
¹⁰ n nan n ma sariyan sa a ma,
 n yi a danne sa,
 n to yi deɔne nun balan seene sama a ma.
¹¹ N yi a fala ɔɔɔɔɔ igen xa, n naxa,
 ‘I fama nen han be, i nama dangube ra.
 I ɔɔɔɔ gbeene danma be nin yati.’” †
¹² “I bata yamarin fi ɔɔɔɔɔɔ ma
 i ya siimayani ba,
 hali sanɔa ma keden pe?
 I bata a miniden yita subaxan na ba,
¹³ alogo a xa ɔɔɔɔɔ suxu a danne ma,
 a yi a yimaxa, a yi ɔaxudene kedi?
¹⁴ Sogen na te, a yi ɔɔɔɔɔ yalan,
 a yigbe alo yii ɔɔɔɔɔ bendeni,
 a kenenna yi so dunuɔa xun na
 alo dugina.
¹⁵ Koni, ɔaxudene kumama nen e waxatin na,
 e senben yi kala.”
¹⁶ “I bata siga ba
 han ɔɔɔɔɔ igen xunna?
 I bata i masiga ti ɔɔɔɔɔɔɔ tilinna ma?
¹⁷ Laxira so deɔne yita nen i ra ba?
 I sayaan so deɔne to nen ba?”
¹⁸ “I ɔɔɔɔɔ gboon yatɛn kolon ba?”

† IGEN Mɔɔɔɔɔ:alo foyen na so igeni.

A fala n xa,
 xa i na feene birin kolon.
¹⁹ I kenenna dɔxɔɔden kolon?
 I a kolon dimin konna denaxan yi?
²⁰ I nɛ e bɛ e yirene yi?
 I e konna kiraan bayen kolon?
²¹ I lan i yi a kolon,
 to mi i tan naxan da."
²² "I bata siga
 han ige xundin namaran denaxan yi ba?
 I bata balabalan kesene ramaradene to ba?
²³ N ne dɔxi gbalon waxatine nan yɛɛ ra,
 e nun tɔxɔɔ nun yɛngɛ ɔxɔɔ.
²⁴ I a kolon ba
 kenenna minin kiraan naxan xɔɔ?
 I a kolon ba
 sogetede foyen kelima denaxan yi?"
²⁵ "Nde kiraan nabaxi tule igen xa?
 Nde kiraan yitaxi kuye sarinna ra?
²⁶ Nde tulen nafama bɔxɔɔn fari
 muxu yo mi denaxan yi,
 e nun tonbonni
 muxe mi dɔxi denaxan yi?
²⁷ Nde igen nafama yire xarene ma,
 alogo sɛxɛn xa sabati?"
²⁸ "Tulen fafe na ba?
 Nde xiila barixi?
²⁹ Ige xundina nga na ba?
 Nde xunbenla barixi?
³⁰ Igen xɔɔɔxɔɔma alo gɛmɛna,
 ige xundin yi sa fufaan xun ma."
³¹ "Nde nɛ sare kuru Dii Tɛmɛ Soloferene ɔɔɔɔɔɔnna
 tugunɛ?
 I tan nɛ sare kuru Donsona lutin fulunɛ ba? †
³² I nɛ sare kurune ramine e waxatini ba,
 i yi sare kuru Kanko Gbeen nun a diine rasiga ti?
³³ I a kolon ba
 yanban seene koreni sigama sariyan naxanye ma?
 I tan nan yanban seene senben nawalima bɔxɔɔn ma
 ba?"
³⁴ "I xuiin tɛ han kundane ma kore xɔɔnna ma ba,
 i yi e yamari a tulen xa fa i ma?
³⁵ I tan nan kuye sarinne rasigama ba,
 e yi a fala i xa,
 e naxa, 'Nxu tan ni i ra?'
³⁶ Nde fekolonna saxi muxun bɔɔɔeni?
 Nde xaxilimayaan fixi a ma?
³⁷ Nde nɛ kundaan yate a xaxilimayaan xɔɔn?
 Nde nɛ ige sa seene xun sinɛ kore,
³⁸ gbangbanna yi findi boron na,
 bɔxɔɔn kobelene yi dɔxɔɔ e bode ra?"

Ala nan subene birin kannna ra

³⁹ "I tan nan donseen soma yata gilen yii ba?
 I tan nan kamen bama yata senbɛmane ma ba,
⁴⁰ e nɛma sa e yinla kui,

† Men kaane yi SARE KURUNeyatɛxi nen alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

hanma e nɛma luxunxi subene yɛɛ ra?
⁴¹ Nde donseen soma xaxaan yii,
 a diine na e xuini te Ala ma,
 a na siga na xun xɔɔn donse fendeni?"
39 "I a kolon ba
 bolen diin xalima waxatin naxan yi?
 I xɛnle toma ba, e nɛma diin xalɛ?
² I e kuiin maxali waxatin yatema ba?
 I e dii xali waxatin kolon ba,
³ e na e felen e dii xalin tɔɔɔni,
 e yi e diin xali?
⁴ E diine senben ɔɔɔma,
 e gbo xunnabani.
 Na xanbi ra, e keli e ngane fɛma,
 e mi fa fama ɔɔɔn."
⁵ "Nde burunna sofana xunnabaxi?
 Nde a fulunxi?
⁶ N bata tonbonna findi a dɔxɔɔden na,
 fɔxɔɔn bɔxɔɔn yi findi a konna ra.
⁷ A na ɔɔɔn ɔɔɔn xuiin mɛ taane yi,
 a gele,
 a mi soo ragiin xuiin mɛ mume!
⁸ A sigama a dɛgɛdeni geyane nan fari,
 denaxan xinde, a yi mɛn fen."
⁹ "Burunna ɔɔɔn tinɛ findɛ i ya walikɛɛn na ba?
 A xiyɛ i ya xuruseene balon sa seen dɛxɔɔn ba?
¹⁰ I nɛ a xide
 alogo a xa i ya xɛɛn bi ba?
 A xɛɛ rabɔɔnɔɔ seen bandunɛ i fɔxɔɔ ra mɛrɛmɛrɛne yi
 ba?
¹¹ I yigin sɛ a yi ba,
 bayo a senben gbo?
 I ya wali xɔdɛxɛne luyɛ a ma ba?
¹² I yengi sɛ a ma ba?
 A fɛ i ya se xabaxine ra i xa,
 a fa e sa i ya lonna ma?
¹³ Dangaranfulene gabutene yitema sɛwani,
 koni e mi nɛ tuganɛ
 alo xɔɔliin bodene.
¹⁴ A xɛlene luma biraxi bɔxɔɔn nan ma,
 a yi e lu burunburun wolonni.
¹⁵ A mi mirixi a ma
 fa fala e nɛ yibɔɔn nɛn,
 a burunna subena nde tiyɛ e yi nɛn.
¹⁶ A ɔɔɔn a diine ra
 alo a tan xa mi e xalixi,
 a mi gaxuma
 fa fala a bata tɔɔɔn fuuni e xalideni.
¹⁷ Ala bata a kuma fe kolonna ra,
 a mi xaxili fixi a ma.
¹⁸ Koni, a na keli a gideni,
 a gelema nɛn soon nun soo ragiin ma."
¹⁹ "I tan nan senben fima soon ma ba?
 I tan nan a kɔɔ ma xabene saxi ba?
²⁰ I nɛ a ratuganɛ alo sɔɔɔna?
 A gbelegbele xuiin magaxun nan tima.
²¹ A bɔxɔɔn ɔɔɔnma a torone ra lanbanni,
 a sɛwaxi a fangan na,

a sigama ganla yee ra yengeni.
²² Gaxun bote mi a xa,
 a mi kuisanna kolon,
 a mi xetema a xanbi ra silanfanna yee ra.
²³ Xalimakuli sa seen nun tanban gbeen nun a xurin
 naxan xidixi a fari,
 ne xuiin minima a nema a giye.
²⁴ A kunfaxin tuganma, a siga.
 Xotaan na fe,
 a mi fa nce tiye yengeni.
²⁵ Xota xuiin na mini,
 a gbelegbele sewani,
 a yengen xirin mema
 hali a nema sa wulani,
 e nun kuntigine gbelegbele xuiin nun yenge so
 xuina."
²⁶ "Segen tuganma i ya xaxilimayaan nan xon ba,
 a yi a gabutene yibandun sogeteden yiifanna binni?
²⁷ Singbinna tuganma i ya yamarin nan bun ba,
 a yi a teen sa geya matexine fari?
²⁸ A yigiyaxi geme yirene nin,
 a yire makantanxine nin geyane xuntagi.
²⁹ A a donseen fenma menna nin
 a nema dxi,
 a yi sa a to yire makuyeni.
³⁰ Binbine denaxan yi, a menna nin,
 a diine baloma wunla nan na."
40 Alatala mcn yi a fala Yuba xa, a naxa,
² "I tan naxan Ala Senbe Kanna yalagima,
 i mcn luye a matande?
 I tan naxan Ala mafalama,
 i nce a yabe?"

Yuba yi Ala yabi

³ Yuba yi Alatala yabi, a naxa,
⁴ "Sese mi n tan na.
 N nce i yabe nanse ra?
 Fa n na n yiin sa n de ra,
 n yi n dundu.
⁵ N bata falan ti,
 n mi fa yabi tima.
 N bata a radangu ayi,
 n mi fa sese falama."

Alaa yabina

⁶ Alatala yi Yuba yabi wuluwulu gbeeni, a naxa,
⁷ "Keli, i yitcn alo xeme wekilexina,
 n xa i maxdin, i yi n yabi.
⁸ I waxi a fala feen nin ba
 fa fala a n mi kiti kenden sama?
 I waxi n yalagi feen nin ba,
 i yi yoon fi i yete ma?
⁹ I senben gbo alo Ala ba?
 I xuiin finde kuye sarinna ra ba
 alo Ala gbeena?"
¹⁰ "I yete maxidi binyen nun gboon na,
 i yi i maxidi kcn nun xunnayerenna ra.

¹¹ I ya xcn nasiga muxune ma,
 i wasodene birin nagodo sanja yi kedenni.
¹² I wasodene birin nagodo sanja yi kedenni yati,
 i jaxudene birin halagi
 e denaxanye yi,
¹³ i yi ne birin maluxun,
 i yi e balan gaburun kui.
¹⁴ Nayi, xa i yi na liga nun,
 n tan yeteen yi i matxoma nen,
 bayo i yete senben yi i rakisima nen."
¹⁵ "Malinna mato, sube magaxuxina.
 N tan nan a daxi
 alo n ni i daxi kii naxan yi.
 A sexen donma alo pingena.
¹⁶ A senbena a tagin nin.
 A senbena a fudi ma fasane nin.
¹⁷ A xunla xcnxcn alo sumanna,
 a danba subene fasane yibalanxi ken!
¹⁸ A xonne fan luxi alo sulana,
 a jnsen xonne luxi alo wurena."
¹⁹ "A findixi Alaa dalise fisamantenna nan na.
 N tan, a da mangan nan keden kcn sctoma a ma
 silanfanna ra.
²⁰ A balon sctoma geyane fari,
 burunna subene birin denaxan yi.
²¹ A sama wudine nan bun,
 a yi a luxun dara yi gbalane bun,
²² a matabuma wudine nininna nan na,
 wudin naxanye xuden de,
 ne yi a rabilin.
²³ Xa igen gbo ayi, a mi gaxuma,
 hali Yuruden baa igen fa han a de,
 a luma nen xaxili sani.
²⁴ Xa a yeene rabixi,
 nde nce a suxe?
 Nde nce a suxe,
 a wuren bira a jcn?"

Ige yi sube jaxina

²⁵ I ige yi sube jaxin suxe kcnna ra ba?
 I a suxe a lenna ma ba i ya lutin na?
²⁶ I gbalan scte a jcn kui ba,
 i yi a gbegeben sctcn wuren na?
²⁷ I mirixi a ma
 a kankanje i mafanna ma ba,
 a fala fajine ti i xa?
²⁸ A layirin xide e tagi ba,
 a finde i ya konyin na habadan?
²⁹ I sabaan soe a ra ba alo xolina?
 I lutin xide a sanna ra ba,
 i yi a so i ya dii temene yii?
³⁰ Yexe suxune a matiye lxcn ba,
 e a yitaxunje yulane ra?
³¹ I nce a kidin kale xalimakunle ra ba?
 I nce a xunna sctcn kulundene ra ba?
³² Nayi, hali i yiin din a ra a yenge xinla ma
 sanja ma keden pe,
 i mi fa na jcn ligama kcn."

41 "Muxun naxan waxi a xa a ነጋ,
na a yete nan madaxuma.
Muxu yo na a to tun,
na birama nen a xanbiramaan na.
2 Muxu yo mi suse yengen bage a ma,
nayi nde suse tiye n yetagi?
3 Nde a doli n ma,
alogo n xa a fi?
N tan nan gbee dunupa seene birin na!"
4 "N ነጋ na falan ti ige yi sube naxin salen seene ma,
e nun a senbe magaxuxin nun a fati fajina.
5 Nde ነጋ a kidin be a ma?
Nde ነጋ a xanle ናጋከባ
naxanye ናጋከባ alo wurena?
6 Nde ነጋ a gbegebni biye?
Muxune gaxuma a jinne nan yee ra.
7 A xali ናጋከባ safu wuyaxi nan a fari,
e dxi e bode ra a fari
alo ye masansan wure lefane.
8 E saxi e bode fari,
hali foyen mi ነጋ dangue.
9 E tugunxi e bode ra,
e bode suxi,
e mi ነጋ be e bode ra."
10 "Ige yi sube naxin na tison,
kenenna yi mini,
a yeeene luxi alo subaxana.
11 Tee degen minima a de,
tee wolonne tunganma.
12 A ነጋ tutin tema,
alo tunde wolonna,
alo sexe tutina.
13 A ነጋ foyen ticine radegema,
tee degen yi mini a de.
14 Senbena a keeen nin,
gaxun nan sigama a yee ra.
15 A fati kidin nixirixirine wuya,
e bata ናጋከባ ayi a ma,
sese mi bama a ma.
16 A ነጋ ናጋከባ ናጋከባ alo gemena,
a ናጋከባ alo se kunba gemena."
17 "A na keli, alane yi gaxu,
e yigitexxin yi xete.
18 Silanfanna mi sese ligama a ra,
hanma tanba xurin nun degemaan nun tanba
gbeena.
19 Wuren luxi nen a tan xa
alo sekena,
sulana alo wudi kunxina.
20 A mi a gima xalimakunla yee ra,
lantan gemene findixi se dagin nan na a tan xa.
21 Gbelemen luxi nen a tan xa
alo sekena,
a gelen tanban woli xuiin ma nen.
22 A kui kidin luxi nen
alo geme ralemunxine,
alo xee rabonbo seen naxan bubuma boroni."
23 "A na sin ነጋ igen tilinna ma,

igen yi a ramini alo a teen nan ma.
A ነጋ igeni maxama nen
alo seri igen teen ma.
24 A funfuni yalanxin nan luma a xanbi ra igeni,
a lu alo fonna xun sexen na mini fufaan fari.
25 A kanna mi muxu yo ra ነጋ ነጋ ነጋ fari.
Dali seen na a ra naxan mi gaxuma.
26 A yaxu senbema yo na keli,
a yeen yoma na kanna ma nen,
bayo a tan nan sube xajene birin ma mangan na."

Yubaa yabi dnxena

42 Yuba yi Alatala yabi, a naxa,
2 "N na a kolon a i ነጋ feen birin na,
i ነጋ i waxon feene birin nakamale.
3 I yi n maxodin, i naxa,
'Nde i tan na,
naxan n ma fe ragidixine yidimima
a xaxilitareya falane ነጋ?'
Awa, n yi feene falama nen,
n mi yi naxanye famuma a fajin na.
4 I yi a fala n xa, i naxa,
'I tuli mati, a lu n xa falan ti,
n xa i maxodin, i yi n yabi.'
5 Awa, n bata yi i ya fe me,
iki n yeen bata i to.
6 Nanara, n nan n yete yalagima,
n dxi burunburunna nun xubeni nimisani."

Yubaa taruxun najanna

7 Alatala yelin xanbini falane tiye Yuba xa, Alatala yi a
fala Elifasi, Teman kaan xa, a naxa, "N ma ነጋ bata
keli i xili ma e nun i lanfa firinne, amasot e mi n ma fe
falaxi tinxinni alo n ma walikeen Yubaa ligaxi kii naxan
yi. 8 Iki, e tura solofere nun konton solofere tongo, e
siga n ma walikeen Yuba fema, e yi saraxa gan daxin ba
e yete xa. N ma walikeen Yuba n solonama nen e xa, n
yi a maxandi xuiin nasuxu, n mi e suxu e xaxilitareyani.
E mi n ma fe falaxi tinxinni, alo n ma walikeen Yubaa
ligaxi kii naxan yi." 9 Teman kaana Elifasi nun Suxa
kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara yi siga, e yi a liga
alo Alatala a fala kii naxan yi, Alatala yi Yubaa maxandi
xuiin nasuxu.

10 Yuba yelin maxandin tiye a lanfane xa waxatin nax-
an yi, Alatala ነጋ yi a raxete a kii fonni. Seen naxanye
yi Yuba yii nun, Ala yi ne dxiode firin so a yii. 11 Yuba ta-
da xememane nun a magilene birin yi fa a xonton e
nun muxun naxanye birin yi a kolon, e yi sewa banden
don a ነጋ a konni, e yi kininkin falane ti a xa, e yi a
masabari lan gbalon ma Alatala naxan birin saxi a fari.
E birin yi a ki gbetin nun xema yiisolirasone yi. 12 Alata-
la ነጋ yi barakan sa Yuba siimaya dnxeni dangu a
falon na, a yi yexee wuli fu nun naanin ነጋ, ነጋ
wuli fu nun sennin, jinge wuli keden, e nun sofali wuli
keden. 13 A ነጋ yi dii xeme solofere ነጋ e nun dii teme
saxan. 14 A yi a singen xili sa Yemima, a firindena Ke-
siya, a saxandena Keren-Hapuku. 15 Naxalan tofajin mi

yi toε yamanani alo Yubaa dii tεmεne. E fafe Yuba yi
keεn so e birin yii alo e tada xεmεmane. ¹⁶ Na xanbi ra,
Yubaa siimayaan yi siga han ηεε keμε ηεε tonge

naanin, a yi a yixεtεne to han a dεxεde naanindena.
¹⁷ Na xanbi ra, Yuba yi faxe foriyani, a wasaxina a si-
imayaan na.

Isirayila manga Dawuda nan Kitabun yireni ito sebexi naxan xili "Nabi Dawudaa Yaburina." Sora yo sora beti keden na a ra muxune yi naxan bama Ala batu waxatine yi. Yamaan yi salima waxatin naxan yi, e Ala batu, e yi betina ndee bama nen Ala Batu Banxin kui. Denkeleya muxu kedenna fan yi nɔɛ nen betine be a konni a nɛma Ala maxande waxatin naxan yi. Betini itoe findixi Ala matɔɔn nun Ala maxandin nan na.

Beti keme tonge suulun nan malanxi Kitabun yireni ito kui Isirayila fonne yi naxanye bama salideni. Dawuda mi na ndee sebexi, koni e malanxi a xinla bun bayo a tan nan a wuyaxi sebe, a mɔn yi muxune yamari e xa betine yitɔn a mangaya waxatini.

Iki a yitaxunxi dɔɔde suulun nan na. Yaburin Yire Singena: Keli a sora 1 ma han 41. A Yire Firindena: Keli a sora 42 ma han 72. A Yire Saxandena: Keli a sora 73 ma han 89. A Yire Naanindena: Keli a sora 90 ma han 106. A Yire Suulundena: Keli a sora 107 ma han 150.

Yaburin sora keme tonge suulunna ye, falana nde sebexi sora keme nun nde xunna ra naxan e keliden yitama en na hanma e ba kiina hanma maxa seen naxanye lan e ma. Falan bun tiina nde mɔn sebexi ndee tagini naxan e ba kiin yebama. Ne bunne mi fa kolon ki fani bayo e seben bata ɲɛɛ wuli saxan ti fayida.

Beti siya fu nun firin nan kolonxi Nabi Dawudaa Yaburin kui:

- 1) Tantun betin naxanye Alaa gboon nun a fanna fe falama. (Misaala: sora 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145-149)
- 2) Alaa mangayana fe betine, naxanye a falama e naxa, "Mangan nan Alatala ra." (Misaala: 47, 93, 96 han 99)
- 3) Mangana betine, Ala maxandina mangan xa hanma mangana Ala maxandina. (Misaala: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 144)
- 4) Ala Batu Banxini so betine. (Misaala: 15, 24)
- 5) Isirayila kaane yi Higi yisiga betini itoe nan bama e nɛma yi sigɛ sanla nde rabadeni Yerusalɛn taani. (Misaala: 84, 91, 121, 122)
- 6) Siyon geyaan betini itoe findixi yiren matɔɔn nan na denaxan sugandixi Ala Batu Banxin tiden na Yerusalɛn taani. (Misaala: 46, 48, 76, 87, 132)
- 7) Betini itoe findixi kawandin nan na tinxin muxune xa. (Misaala: 14, 50, 53, 75, 81, 95)
- 8) Betini itoe findixi xaranna nan na denkeleya yamaan xa. (Misaala: 1, 37, 49, 73, 78, 112, 119, 127, 133)
- 9) Yamaan betini itoe bama tɔɔ waxatin nin, naxanye findixi Ala maxandin na ɲaxankatani. (Misaala: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137)
- 10) Tɔɔn sifan birin nɛɛ a ligɛ nen denkeleya muxun yi fa Ala ma. Mawuga betini itoe nan wuya Yaburin kui. (Misaala: 5-7, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 38, 39, 41-43, 51, 54, 57, 59, 61, 63, 64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143)
- 11) Denkeleya muxuna Ala nuwali sama wali fapin kolon betini itoe nan na, a na a xunba hanma a na a yulubin xafari. (Misaala: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118)
- 12) Denkeleya muxun limaniya betini itoe nan bama, a yi a sewan nun a bɔɲɛ xunbenla mayita. (Misaala: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139)

Marigi Yesu fan Yaburin tantun betine ba nen. (Maraka 14.26) A mɔn nde a fe fala nen a xaranna kui. (Maraka 12.10 nun 36) A mɔn yi nde fala a Ala maxandini. (Maraka 15.34, e nun Luka 23.46)

Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe sebexi Yaburin yire wuyaxi yi. Yesu a tɔɔne sebexi yireni itoe yi: Yaburin 22 e nun Yaburin 69. Na feene fan sebexi Matiyu yire wuyaxi yi, alo Matiyu 27.34-48. Yesu keli fena sayani e nun a binyena fe sebexi yireni itoe yi: Yaburin 16, nun Yaburin 110 e nun Yaburin 118. Xera Piyeri ne nan ma fe falaxi Kewanle sora 2 nun 4 kui. Yaburi Kitabun yirena fe falaxi Ningila Yesu kui dangu dɔɔɲa ma keme ra.

Kitabun yireni ito nɛɛ denkeleya muxune maliye nen ki fani. A fe firin yitama en na. A singena, a lanma en xa Ala matɔɔ, bayo a xanuntenyaan nun a senben gbo. A tɔɔn mi na. A firindena, a lanma adamadiin xa a tɔɔn birin yita Ala ra alogo a xa en madenden. Ala waxi a tɔɔn en xa en kui feene yita a ra.

Dawudaa Yaburin findixi Isirayila kaane Ala maxandine nun Marigi Yesu Ala maxandine nun denkeleya muxu singene Ala maxandine nan na. (Xerane 4.24-26) Yaburin mɔn nɛɛ finde nen en fan ma Ala maxandine ra en na e fala Ala xa waxatin naxan yi.

Yaburin Yire Singena: Keli Sora 1 ma han 41

Kira firinna

- 1 Sewan na kanna xa,
naxan mi muxu ɲaxine maxadi xuine suxuma,

naxan mi birama yulubitɔne kiraan fɔɔ ra,
naxan mi a sama magele tiine fari.

² Na kanna sewama nen
Alatalaa sariyan suxudeni,
a a xaxili lu Alaa sariyan tɔn kɔɛen nun yanyin na.

³ A sabatima nen
alo wudi binla naxan xude deni,

a bogima nen a waxatini,
 a dεene mi xare.
 Na kanna na fefe suxu,
 a סוככyama nen a xa.
⁴ Koni muxu naxine mi na kiini mume,
 e luxi nen
 alo foyen se dagin naxan xalima.
⁵ Nanara, muxu naxine yalagima nen kiti sa waxatini,
 yulubitchne mi tiye tinxin muxune ye.
⁶ Alatala a סוככ luma nen tinxin muxune סוככ,
 koni muxu naxine kiraan sigama gbalon nin.

Alaa manga sugandixina

2 Nanfera siyane murutema?
 Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?
² Dunupa mangane bata tondi,
 kuntigine bata e malan
 Alatala nun a muxu sugandixin xili ma.
³ E naxa, "En xa en yete ba e סוככ bun,
 en xa en xunna ba e yamarin bun."
⁴ Marigin naxan ariyanna yi
 na gelema e ma.
⁵ A fitinaxin yi falan ti e xili ma,
 a e magaxu a סוככoni,
⁶ a naxa, "N bata n ma mangan סוככ
 n ma geya sarinaxin fari Siyon yi."
⁷ Mangan fan naxa,
 "Alatala bata naxan nagidi,
 n na a ralima nen:
 a naxa n na,
 'N ma dii xemen nan i tan na.
 N bata findi i fafe ra to.
⁸ N maxodin,
 n siyane soma nen i yii i keen na,
 סוככ danne birin yi findi i gbeen na.
⁹ I e סוככma nen mangaya wure dunganna ra,
 i yi e rayensenye ayi alo feyena."
¹⁰ Nayi, ε tan mangane,
 ε xaxili fen.
 ε tan dunupa kuntigine,
 ε kawandin name.
¹¹ ε Alatala batu, ε gaxu a yeε ra,
 ε sewa, ε xuruxurun.
¹² ε dii xemen mafan,
 alogo a nama סוככ, a yi ε raxcri.
 Bayo, a סוככ mafura te.
 Sewan ne xa, naxanye e yigiya a ma.

Ala nan marakisi tiin na

3 Dawudaa betina, a to a gi a dii Abisalomi bun.

² Alatala, n yengefane bata wuya ayi.
 E gbege bata keli n xili ma!
³ E n ma fe falama,
 e naxa, "Ala mi a malima."
Beti xuini te.
⁴ Koni, Alatala,
 i tan nan n ma ye masansan wure lefaan na.

I binyen fima n ma,
 e nun xunna kenla.
⁵ N na n xuini tema Alatala ma,
 a yi n yabi keli a geya sarinaxini.

Beti xuini te.

⁶ N na n sa, n yi xi, n yi xulun
 bayo Alatala n kantanma.
⁷ N mi gaxue yaxu wuli wuyaxin yeε ra,
 naxanye n nabilinxi yiren birin yi.
⁸ Alatala keli! N nakisi, n ma Ala.
 N yaxune birin dεene סוככ,
 i yi muxu naxine pinne magira.
⁹ Marakisi Tiin nan Alatala ra!
 Ala xa a yamaan baraka.

Beti xuini te.

Yigi sana Ala yi

4 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba maxase luti kanne ra.

² N ma Ala tinxinxina,
 n na i xili, i xa n yabi.
 N ma סוככ, i xa n mali.
 Kininkinin n ma,
 i yi n ma maxandin name.
³ ε tan adamadiine,
 ε n ma binyen findima yagin na
 han waxatin mundun yi?
 ε fatama fe fuune nun wulene ma
 waxatin mundun yi?

Beti xuini te.

⁴ ε xa a kolon,
 a Alatala bata muxu סוככdiyaxine sugandi a yete xa.
 N na Alatala maxandi,
 a n xuiin mema nen.
⁵ ε gaxu, ε fata yulubi ligan ma.
 ε na ε sa, ε raxara,
 ε סוככ namiri.

Beti xuini te.

⁶ ε saraxan ba Ala xa tinxinni.
 ε yigin sa Alatala yi.
⁷ Muxu wuyaxi naxa,
 "Nde herin yite en na?
 Alatala, i סוככ xa godo nxu ma!"
⁸ Koni i bata n סוככ nasewa han,
 dangu se xaba waxatin lugon sewan na.
⁹ N na n sa,
 n xima סוככ xunbenla nin,
 amasot i tan Alatala nan tun n makantanma.

Ala xa en natanga

5 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba xulenna ra.

² Alatala, i tuli mati n fala xuine ra,
 i yi i tuli mati n kutun xuiin na.
³ N ma Ala nun n ma mangana,
 i tuli mati n ma wuga xuiin na.

N ni i tan nan maxandima.
⁴ Alatala, xɔɔnni i n xuiin namema.
 Xɔɔnni, n na n yitama i ra,
 n yi i ya yabin mame.
⁵ Ala mi i tan na
 fe naxin nafan naxan ma.
 I mi tinne muxu naxi yo ra i yetagi.
⁶ Wasodene mi tiye i yetagi.
 I fe naxi rabane birin naxaxuma nen.
⁷ I wuledene halagima nen.
 Alatala faha tiine nun yanfantenne rapaxuma nen.
⁸ Koni n tan soma nen i konni
 i ya hinan gbeen xɔn ma,
 n ni i batuma nen i ya Banxi Sarijanxini.
⁹ Alatala, ti n yee ra i ya tinxinni n yaxune e fe ra.
 I ya kiraan yita n na.
¹⁰ N mi le n yaxune fala xui yo ra,
 e waxi fe kalan nan tun xɔn ma.
 E ke yinle rabixi alo gaburuna,
 yanfa falane nan e lenne ma.
¹¹ Ala, e yalagi,
 e kotene xa findi e yete bira xunna ra.
 E kedi i yetagi e matandine fe ra,
 bayo e bata murute i ma.
¹² Koni ne birin xa naxan,
 naxanye e luxunxi i yi.
 E xa betin ba sewani habadan!
 Na muxune ratanga
 i xinla rafan naxanye ma,
 e yi sewa i ya fe ra!
¹³ Alatala, i tinxin muxune barakama nen,
 i yi e rabilin fanna ra
 i yi e ratanga
 alo ye masansan wure lefana.

Ala maxandin tɔɔ waxatini

6 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba maxase luti kanne ra e nun kondenna luti solo-masexe kanna ra.*

² Alatala, i nama n maxadi xɔɔni!
 I nama fitina n xili ma,
 i n naxankata!
³ Alatala, kininkinin n ma,
 n bata xadan!
 Alatala, n nakendeɣa,
 bayo fanga mi fa n na.
⁴ N niin tɔɔxi han!
 Alatala, han waxatin mundun yi?
⁵ Alatala, fa n kantan.
 N niin nakisi i ya hinanni.
⁶ Muxe mi e mire i tan ma sayani.
 Nde nɔe i tantunne laxira yi?
⁷ N bata xadan kutundeni,
 n ma sadeni kunxi yeeɣen na ke yo ke,
 n wugama han n ma xunbunsaan yi yikun.
⁸ Sunun bata n yeeni fɔɔ.
 Wugan bata n yeeɣe buturun n yaxune fe ra.

⁹ E makuya n na,
 e tan fe naxi rabane!
 Bayo Alatala n wuga xuiin mema.
¹⁰ Alatala bata n ma mayandi xuiin me,
 Alatala mɔn bata n ma maxandin suxu.
¹¹ N yaxune birin yagima nen,
 e yarabi.
 E kuisanxin xetema nen mafuren!

Ala maxandin malina fe ra

7 *Dawudaa mawugan betina, a naxan baxi Alatala xa Kusi Bunyamin kaana fe ra.*

² Alatala n ma Ala,
 n bata n luxun i yi.
 N xunba, i yi n nakisi
 ne birin ma naxanye n fɔɔ ra.
³ Yaxune nama n yibo alo yatana,
 naxan ma se suxi mi xunbe.
⁴ Alatala n ma Ala,
 e n kansunma naxan na,
 xa n xɔnna na a ra,
⁵ xa n bata fe naxin dɔɔ muxun na,
 nxu nun naxan dɔɔi bɔne xunbenli,
 xa n bata n yengefaan muja tɔɔɣeni,
⁶ nayi, i xa tin n yaxune xa n kedi,
 e yi n suxu,
 e yi n mabodon,
 e yi n fatin lu saxi gbangbanni.

Beti xuini te.

⁷ Alatala keli i ya xɔɔni,
 keli n yaxu xapeɣe xili ma.
 Keli, n ma Ala,
 i sariya kenden sa!
⁸ Siyane malanxin xa i rabilin,
 i mangayaan liga e xunna.
⁹ Alatala xa siyane makiti.
 Alatala, i xa n ma kitin sa n ma tinxinni,
 bayo fe yo mi n na.
¹⁰ Danna sa muxu naxine gbalone ra!
 I xa tinxin muxune ratanga,
 i tan Ala tinxinxina,
 i tan naxan muxun bɔneɣe nun xɔndɔmɛne rakɔɔsi-
 ma.
¹¹ Ala nan n ye masansan wure lefaan na.
 A muxu xɔndɔmɛ fajine rakisima nen.
¹² Ala nan kitisa tinxinxin na.
 Ala na a ra naxan xɔɔma waxatin birin.
¹³ Xa muxu naxin mi tubi Ala ma,
 a silanfanna raxanxanma nen, †
 a yi a xanla ba a woli xinla ma.
¹⁴ Ala bata a faha ti seene tongo,
 a a xalimakunle findi teɣen na.
¹⁵ Naxan lugoxi tinxintareyaan na,
 a mɔn nafexi gbalon na,
 a rapanna nan wulen na.
¹⁶ A yinla gema a a ratilin,

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

a yetεen yi bira a kui.

¹⁷ A תוכנ nun gbalon nakeli,
ne yi xete a ma.

¹⁸ N na Alatala tantunma a tinxinna fe ra.
N betin bama nen Kore Xonna Alatala xinli.

Alaa binyena adamadiin xa

8 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba Gati kaane kondenna ra.*

² Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra תוכנ birin yi!
I bata i ya תוכנ nate
han kore תוכנ ma!

³ I bata diidine nun dii תוכנ yamari
e yi i matוכנ
alogo i yaxune xa e dundu,
e nun yengefane nun gbeetוכנ tiine.

⁴ N na koren mato
i naxan nafalaxi i yiin na,
kiken nun sarene
i naxanye תוכנ e yirene yi, n naxa,
⁵ "Nanse תוכנ na,
i to i yengi תוכנ a תוכנ?"

⁶ I a daxi nen,
a תוכנ yi maso malekane ra.
I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁷ I bata yamarin so a yii
i ya dali seene birin xunna.
I bata seen birin lu a sanna bun:
⁸ alo xuruse kurune nun jinge kurune
nun burunna subene

⁹ nun תוכנ nun yetεene
e nun niimaseen naxanye תוכנ igeni.

¹⁰ Nxu Marigina Alatala,
i tan nan xili gbee kannna ra תוכנ birin yi!

Barika birana Ala xa

9 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba alo "Dii Xeme Faxan" betina.*

² Alatala, n ni i tantunma nen n תוכנ ma feu!
N ni i ya kabanako feene yetεama nen.

³ N תוכנ nen n sewa i ya fe ra.
Kore Xonna Ala,

n tantun betin bama i xa nen.
⁴ N yaxune yetεema e giye nen i yetε ra,
e dagalanne ayi, e תוכנ.

⁵ Bayo i bata n xun mayenge kitin bolon,
i bata תוכנ i ya mangaya gbedeni,
i yi kitin sa tinxinni.

⁶ I bata falan ti siya gbetene xili ma,
i תוכנ yi muxu תוכנ raxcri,
muxe mi fa e mirima e xinle ma תוכנ habadan!

⁷ Yaxune bata תוכנ fefe,
i bata e taane kala.
Ninan bata ti e ma feu!

⁸ Koni Alatala nan mangan na habadan,
a mangaya gbeden תוכנ kiti sa xinla ma.

⁹ A dununa makitima tinxinni.

A sariya kenden sama yamane xa.

¹⁰ Muxu yigbetenxine faran makantanxin nan Alatala
ra,

e luxundena תוכנ waxatine yi.

¹¹ Naxanye i tan kolon,

ne e yigi sama i yi nen,
bayo naxan na i fen,

Alatala, i mi i me na ra mumε!

¹² E Alatala tantun betin na,
naxan תוכנ Siyon yi, a manga taani!

E a wali fapine rali siyane ma!

¹³ Ala nan wuli תוכנ gbeetוכנ tiin na.

A mi תוכנ a תוכנ ma.

A yengi תוכנ yiigelitוכנ wuga xuiin תוכנ ma.

¹⁴ Alatala, kininkinin n ma!

A mato

n yaxune n nayarabima kii naxan yi,
i tan naxan n bama faxan de.

¹⁵ Nanara, n ni i tantunne Siyon kaane yetagi,
n yi sewa i ya marakisina fe ra.

¹⁶ Siyane bata yinla ge,

e bira a kui,

e bata e suxu e yetε luti ratixine ra.

¹⁷ Alatala bata a yetε yita a kiti kendene תוכנ ma.

Muxu תוכנ tan suxuma a kewanle nan na.

Maxase xuina. Beti xuini te.

¹⁸ Muxu תוכנ sigama laxira yi,

e nun siyaan naxanye birin e mexi Ala ra.

¹⁹ Ala mi תוכנ muxune rabepinne mumε!

Yiigelitוכנ mi yigitεgema.

²⁰ Alatala, keli!

Adamane nama תוכנ תוכנ!

Siyane xa makiti i yetε תוכנ!

²¹ Alatala, gaxun nagodo e ma!

E xa a kolon fa fala תוכנ nan tun e ra.

Beti xuini te.

Ala maxandina malina fe ra

10 Alatala, nanfera i makuyaxi nxu ra?
I luxunma nxu ma תוכנ waxatine yi nanfera?

² Muxu תוכנ bata waso ayi,
e תוכנ yiigelitוכנ besenתוכנ yama.

A e suxu a תוכנ ra.

³ A kanbama a nata תוכנ yi.

Kumadena Alatala תוכנ,
a a me a ra.

⁴ Muxu תוכנ a falama de תוכנ na, a naxa,
"Ala mi muxe yulubine saranma e ra!

Ala mi na!"

A a miriyaan birin nan na ra.

⁵ A feen birin nasתוכנ yama.

A mi i ya kitine suxuma,

a תוכנ yoma a yaxune ma.

⁶ A a falama a yetε ma, a naxa,

"N mi fule mumε,

n mi luyε tɔɔni mumε!”

⁷ A dεen nafexi dangane nun wulene nun fala xui xɔlene nan na.

A fe ɲaxin nun tɔɔ feen nan tun falama.

⁸ A a luxunma banxidene ra, a sɔntarene legedenma e faxa feen na.

A yεε masama fangatarene ma wundoni.

⁹ A legedenna tima a luxundeni alo yatana.

A saxi, a yiigelitɔne legedenma, a e suxu a lutin na, a e bubu, a e xali.

¹⁰ Fangatarene e felenma e bira, e lu a nɔɔ bun ma.

¹¹ A yi a fala a yetε ma, a naxa, “Ala a fe mi a yi!

A bata a yεene raxi. A mi n tɔε!”

¹² Alatala, keli! I fangan mayita, Ala!

I nama ɲinan yiigelitɔne ma!

¹³ Nanfera muxu ɲaxina Ala rapaxuma, a yi a fala a yetε ma, a naxa,

“Ala mi n ɲaxankatε?”

¹⁴ Koni i tan Ala, i tɔɔ nun sɔɔlen toma yati!

I xaxili luma nen ne xɔn ma mali xinla ma.

Fangatarene bata e yetε taxu i tan na.

Kiridi mali tiin nan i tan na.

¹⁵ Muxu ɲaxin fangan kala, i yi a ɲaxankata a fe ɲaxine fe ra han i yi a raxɔri.

¹⁶ Alatala nan mangan na habadan.

Suxure batune raxɔrima nen a bɔɔn ma.

¹⁷ Alatala, i yiigelitɔne maxandi xuiin mema nen, i yi e bɔɔnen sɛnbε so.

I yi e wuga xuiin namε.

¹⁸ I xa sariya kenden sa kiridine xa e nun muxu ɲaxankataxine.

Nanara, dapɔɔn mi fa magaxun tiyε sɔɔnɔ.

Alatala en yigina

11 *Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.*

N bata Alatala findi n luxunden na.

I mɔn a falama n xa nanfera nayi fa fala, “Tugan alo xɔlina, i siga geyaan ma,

² amasɔɔ a mato, muxu ɲaxine bata e xanle ba, e e xalimakunle ti muxu sɔndɔmε fapine ra e bun xinla ma dimini.

³ Xa sariya mi fa na, tinxin muxune nɔε nanse ligε?”

⁴ Alatala a Batu Banxi Sariɲanxini. Alatala a manga gbɛdeni ariyanna yi.

A adamadiine xun matoma a ra a e rakɔɔsima a yεen na.

⁵ Alatala tinxin muxune nun muxu ɲaxine rakɔɔsima. Gbalo feen nafanxi naxanye ma,

a ne rapaxuma a niin birin yi nen.

⁶ A tεε wolonna nun dole tεen nagodoma nen muxu ɲaxine ma.

A e tɔɔma foye wolonna ra nen.

⁷ Alatala tinxin, tinxinyaan nafan a ma.

Muxu fapine a yetagin toma nen.

Ala maxandina malina fe ra

12 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenna luti solomasexen na.*

² Alatala, nxu mali, bayo muxu tɔɔɔndiyaxine bata ɲan. Denkeleya muxu yo mi fa adamadiine yε.

³ Birin wulen falama a boden xa. E e bode yanfa wule matɔɔn xɔn.

⁴ Alatala, na muxune dεen suxu naxanye wule matɔɔn tima, e nun muxu dε rapaxuxine, ⁵ naxanye a falama, e naxa, “Nxu nɔɔn sɔɔma nxu fala xuine nan xɔn.

Nxu dεen fatan han!

Nde nxu nɔε?”

⁶ Awa, Alatala naxa, “Bayo yiigelitɔne ɲaxankataxi,

e nun tɔɔ muxune wugama, nba iki, n bata keli, n na e ratangama nen naxanye rapaxuxi.”

⁷ Alatalaa falane, fala sariɲanxin nan e ra alo gbeti fixena naxan nasensɛnxi sulun tεen † na han sanɲa ma solofere.

⁸ Alatala, i nxu kantannε, i nxu ratanga muxu sifani itoe ma habadan.

⁹ Na muxu ɲaxine e kanbama yiren birin yi bayo Adamadiine fe fuune yatexi.

Ala maxandina malina fe ra

13 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

² Alatala, han waxatin mundun yi?

I ɲinanɲε n xɔn han habadan?

I yetagin luxunɲε n ma han waxatin mundun yi?

³ N niin xa tɔɔ, n bɔɔnen yi ferinɛn sunuxi han waxatin mundun yi?

N yaxuna n fari han waxatin mundun yi?

⁴ Alatala n ma Ala, n mato, i n yabi.

N fangan xun masa, xa na mi a ra, n faxama nen.

⁵ N yaxun yi a fala, a naxa, “N bata a nɔ.”

† SULUN TεENMɔN falama yirena nde yi fa fala “FURU TεENA.”

N yaxune sewama nen
n na bira waxatin naxan yi.
⁶ N tan n yigin saxi i ya hinanna nin,
sewana n bɔɔneni i ya kisina fe ra.
Alatala, n betin bama i xa nen
amasɔɔtɔ i bata fe faɔin liga n xa.

Muxuna ɔaxuyana
Yaburin 53.1-6

14 *Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.*

Xaxilitarena a falama a bɔɔneni,
a naxa, "Ala mi na."
E birin yifu,
e haramu feene ligama.
Muxu yo mi a faɔin nabama.
² Alatala a yeen nagodoma adamadiine ma
keli ariyanna yi,
a xa a to,
xa nde na naxan xaxili ɔɔte,
a yi Ala fen.
³ Koni birin bata kiraan beɔin,
e ɔaxu ayi.
Muxu yo mi a faɔin nabama
hali muxu keden pe!
⁴ Fe ɔaxi rabane mi fe kolon ba?
E n ma yamaan tɔɔɔn donma
alo donsena,
koni e mi Alatala xandima mume!
⁵ Awa nayi, e gaxuma nen,
e xuruxurun.
Amasɔɔtɔ Ala tinxin muxune xɔn.
⁶ E tan fe ɔaxi rabane yiigelitɔne
fe yitɔnxine kalama
koni Alatala nan e maratangaden na.
⁷ Nde keɔ Siyon yi a Isirayila rakisi?
Alatala mɔn na a yamaan senbe so,
Yaxuba bɔnɔnna sewama nen,
Isirayila yi ɔaxan!

Alaa muxuna

15

Dawudaa betina.

Alatala nde nɔe luye i ya yire sariɔanxini?
Nde luye i ya geya sariɔanxin fari?
² Fe mi naxan kewanle ra,
a tinxin, a ɔɔndin falama
fata a ɔɔndɔmen na.
³ A mi bonne xili kalama,
a mi fe ɔaxi yo ligama a dɔɔɔ boden na,
a mɔn mi a rayagima.
⁴ Ala bata naxanye rapaxu,
a mema nen ne ra.
Koni a Alatala yeeragaxu muxune binyama nen.
Hali a tɔɔɔ,
a fala xuiin nakamalima nen.
⁵ A muxune dolima
koni e mi se sama a fari a raxetedeni.

A mi dimi yi seene rasuxuma
alogo a xa wulen sa ɔɔntaren xun ma.
Naxan na feni itoe liga,
na mi mamaxe mume.

Ala maxandina yigina fe ra

16

Dawuda Ala maxandi faɔina.

Ala, n kantan,
bayo n bata n luxun i yi.
² N bata a fala Alatala xa, n naxa,
"N Marigin nan i tan na.
Se faɔin gbete mi n yii ba i tan na."
³ N sewaxi
yamanan muxu sariɔanxi gbeene nan ma fe ra.
⁴ Naxanye suxurene batuma,
ne tɔɔɔyaan gboma ayi nen.
Koni n tan mi saraxan be e xa,
n de mi e xinle fale.
⁵ Alatala, i tan nan keden pe n yii,
i maragidi faɔin fima n ma.
N ma dunuɔa yi gidina i tan nan yii.
⁶ Ala naxan soxi n yii,
na rafan n ma,
n bata sewa n ma keɔ ɔɔɔɔɔxin na.
⁷ N barikan birama Alatala xa
naxan n kawandima.
Hali kɔɔɔen na, n xaxili ɔɔte.
⁸ N xaxili Alatala xɔn ma waxatin birin,
bayo a n dexɔn ma,
sese mi n mamaxe.
⁹ Nanara, n bɔɔneni sewaxi,
n niin yi yifan n ma,
n yi n matabu bɔɔne xunbenli.
¹⁰ Amasɔɔtɔ, i mi i me n na,
n siga laxira yi.
I mi tinɔe
i ya muxu tɔɔɔndiyaxin yi kun gaburun kui.
¹¹ I nii rakisi kiraan yitama n na nen,
nanara n sewama nen i yetagi han!
Nii fanna mi ɔaxɔne i dexɔn ma habadan!

ɔɔntarene Ala maxandina

17

Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, n ma maxandin name tinxinyana fe ra.
I tuli mati n wuga xuiin na!
I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
wule mi naxan yi.
² I n xun mafala kitin bolon
amasɔɔtɔ naxan tinxin,
i na kolon.
³ I na n bɔɔneni feene feseɔese,
i na n nakɔɔɔsi kɔɔɔen na,
i na n keɔnaan feseɔese,
i mi fe yo toe n na.
N mi tinɔe
fala ɔaxin yi mini n de

4 alo muxu gbetene kewanle kii naxan yi.
 N bata i ya yamarin suxu.
 N mɔn mi biraxi gbalotɔne kirane fɔɔ ra.
 5 N sigan tima i ya kirane nan xɔn ma tun,
 han iki, n munma dagalanɛ ayi singen.
 6 Ala, n na i maxandima
 amasɔtɔ i n yabima nen,
 nanara i firifiri n xɔn ma,
 i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.
 7 I ya kabanako hinanna yita nxu ra,
 i tan naxan muxune rakisima e yaxune ma
 naxan na a luxun i yi.
 8 N natanga alo i yeene.
 N luxun
 alo tɔxe diin soma a nga gabutene bun ma kii naxan
 yi.
 9 Nanara, muxu ɲaxine mi n liye,
 n yaxu ɲaxin naxanye n nabilinni.
 10 Kininkinin yo mi e yi,
 e falan tima yandan na.
 11 E bata fa n fɔɔ ra iki,
 e n nabilinni.
 E yeene tixi n na e feren fenma
 e n nabira bɔɔɔni.
 12 E ligaxi alo yatana
 xɔɔyi se xɔnla naxan na,
 alo yata gbeen naxan n legedenma luxunni.
 13 Keli Alatala!
 N yaxune yenge, i yi e nɔ.
 N natanga muxu ɲaxine ma i ya silanfanna ra.
 14 Alatala, n natanga na dunupa muxu sifane ma
 naxanye e kɔntɔnna sɔtɔma e siimayani.
 E ralugo na kɔntɔnna ra ken
 i naxan namaraxi e xa,
 e diine fan xa wasa a ra,
 a dɔnxen mɔn yi lu e mamandenne xa!
 15 Koni n na i yetagin toma nen tinxinni,
 n na xulun, n wasa i yetagin na.

Barika birana nɔ sɔtɔna fe ra
 Samuyeli Firinden 22.1-51

18 *Alatalaa walikeen Dawudaa betin beti baane
 kuntigin xa. A betini ito baxi nen Alatala to a ba a
 yaxune birin yii e nun Sɔli yii.*

2 Alatala n fangana, n bata i xanu!
 3 Alatala nan n kantan fanyen na,
 n ma yinna, n xunba muxuna.
 N ma Ala nan n kantan geme gbeen na,
 n na n luxunma naxan yi.
 A tan nan n ye masansan wure lefaan na,
 e nun marakisi tiina
 naxan luxi
 alo n ma faran makantanxina.
 4 Alatala xa tantun!
 N na a xili,
 a yi n nakisi n yaxune ma.
 5 Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,

halagin bata yi lu n xun ma nun
 alo ige xunfanna.
 6 Laxira gbalon bata yi n nabilin nun.
 Bilinganna bata yi a lutin nati n ye ra nun.
 7 N na Alatala xili nen n ma tɔɔni,
 n yi n xuini te n ma Ala ma malina fe ra.
 A yi n xuiin me a Batu Banxini,
 a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.
 8 Nanara, bɔɔɔni yi xuruxurun,
 a yimaxa, geyane bunne yi siga,
 e xete, e xuruxurun Ala xɔɔn bun.
 9 A liga alo tutin nan minima a ɲɔe yinla ra.
 Halagi ti tee degen nun tee wolonne yi mini a de.
 10 A yi kuyeni bɔ firinna ra, a godo
 a sanne tixi kunda feren fari.
 11 A te maleka gubugubu kanna fari,
 a tugaan xulen,
 a siga foyeni.
 12 A a luxun dimini,
 kunda feren nun tule igen yi a rabilin kore.
 13 Kundaan yi mini a tɔɔni.
 Balabalan kesene nun galanna yi godo.
 14 Alatala yi a galanna xuiin namini keli kore,
 Kore Xɔnna Ala yi a xuiin namini.
 15 A yi a xalimakunle woli a yaxune ma
 a e raxuya ayi.
 A e birin nagi kuye sarinna ra.
 16 Alatala to falan ti e xili ma,
 a sɔɔni e ma xɔɔni,
 fɔɔni igen xɔnna yi mini kenenni
 bɔɔni xɔnne yi to.
 17 Ala yi a yiini bandun keli kore,
 a n suxu, a yi n ba igen tilin yireni.
 18 A n xunba n yaxu senbe kanne yii,
 n yengefaan naxanye fangan yi gbo n xa nun.
 19 E n yenge nen,
 n yi gbaloni waxatin naxan yi,
 koni Alatala yi n natanga.
 20 A n ba nen gbalo yireni,
 a n nakisi amasɔtɔ n tan a kenenni.
 21 Alatala bata n kɔntɔnna fi n ma tinxinyani,
 a n saren fi amasɔtɔ n kewanle sarigan.
 22 N bata sigan ti Alatala a kirane xɔn,
 n mi n makuyaxi Ala ra.
 23 N bata a kitine birin suxu,
 n mi tondixi a tɔnne suxe.
 24 Fe yo mi n na a ye ra yi,
 bayo n bata n yete ratanga haken ma.
 25 Nanara, Alatala bata n kɔntɔnna fi n ma
 amasɔtɔ n tinxin,
 n kewanle sarigan a ye ra yi.
 26 Naxan na tinxin i xa,
 i tinxinma nen na kanna xa.
 Fe yo mi naxanye ra,
 i ya fetareyaan yitama nen ne ra.
 27 I sariganma nen ne xa
 naxanye na sarigan,
 koni i ɲaxuma nen na muxune ra

naxanye ɲaxu.

²⁸ Bayo i tan nan yigelitɔne rakisima,
i mɔn yi wasodene ragodo.

²⁹ Alatala, i tan nan kenenna fima n ma,
n ma Ala, i yi n ba dimini.

³⁰ N ganla yengema nen i tan barakani.

I tan yi, n tunganma yinna xun ma.

³¹ Alaa kirane kamalixi feu!

Alatalaa falane tinxin.

Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nen alo wure lefana.

³² Alatala nan keden Ala ra.

Nde en kantan fanyen na,
ba en ma Ala ra?

³³ A tan nan Ala ra

naxan fangan fima n ma

naxan n kantanma kira yi.

³⁴ A n sanne senbe soma nen
alo xenla, a n nate geyane fari.

³⁵ A bata n maxaran yengen ma,
nanara n ɲɔxi sulan xali xɔdɛxen bandunɲe.

³⁶ I bata n ye masansan wure lefaan so n yii,
i yi n nakisi.

I bata i yengi sa n ɲɔn ma,
i ya maliin bata n nagbo.

³⁷ I kirani tɔn n xa

alogo n nama bira.

³⁸ Koni n biraxi n yaxune fɔɲɔ ra,
n yi e suxu.

N mi xete e fɔɲɔ ra han e ɲan.

³⁹ N na e rabirama nen

han e mi fa kele sɔɲɔn,

e yi bira n sanna bun ma.

⁴⁰ I senben soma n yii yenge so feen nan na,
i n yaxune sa n bun ma.

⁴¹ I a liga

n yaxune yi e gi n bun ma,

n bata ne kala naxanye yi n ɲaɲaxuma.

⁴² E wugama nen malina fe ra,

koni muxu yo mi e rakise.

E Alatala xilima nen

koni a mi e yabima.

⁴³ N na e yilunburunma nen

alo gbangbanna

foyen sigama naxan na.

N mɔn yi ti e fari

alo bendena kiraan ɲɔn.

⁴⁴ I bata n natanga yama murutɛxin ma,

i yi n findi siyane xunna ra.

N mi yi muxun naxanye kolon,

n bata ɲɔn sɔɲɔn ne xun na.

⁴⁵ Xɔɲene e xinbi sinma n bun ma iki,

e na n fala xuiin me,

e yi a suxu.

⁴⁶ E yii xudin tuma ayi,

e fa xuruxurɲe keli e yinne ra.

⁴⁷ Alatala na yi!

Tantunna xa fi n natangamaan ma!

N nakisimana Ala xa batu!

⁴⁸ A tan Ala nan n gbeen ɲɔɲɔma,
naxan siyane luma n senben bun ma.

⁴⁹ A n natangama n yaxune ma.

I tan nan n natexi n yaxune xun ma,

i mɔn yi n xunba gbalotɔne yii.

⁵⁰ Nanara, n na i tantunma siyane tagi.

Alatala, n na i xinla tantunma nen betini.

⁵¹ Ala ɲɔn sɔɲɔn nagidima a mangan ma han!

A a hinanna yita a muxu sugandixin na,
Dawuda nun a yixetene habadan.

Alaa ɲɔn nun a sariyana

19 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

² Kore ɲɔnna nan Ala a ɲɔn mayitama.

Koren nan Ala a wanla makenenma.

³ Yanyin kawandin bama ɲɔn yo ɲɔn.

Dimin xaxili fima ɲɔn yo ɲɔn.

⁴ Xui yati mi a ra,

falane fan mi a ra.

Tunla mi e xuiin mema.

⁵ Koni, hali na,

e fala xuiin ɲɔn birin lima,

e falane yi siga han dunɲa danna.

Ala nan banxin nafalaxi sogen xa kore.

⁶ Sogen minima nen

alo xemen naxan minima a banxini

siga futu xidideni,

alo fangamaan naxan sigan tima a yetena a kiraan
ɲɔn.

⁷ A minima sogetedeni,

a sa ɲan sogegododeni.

Sese mi luxunɲe a ɲɔn ma.

Beti xuini te.

⁸ Alatalaa sariyan kamalixi,

a muxun nii yifanma a ma.

ɲɔndin nan Alatalaa maxadi xuine ra.

E xaxilitarene findima xaxilimane ra.

⁹ Alatala fe ragidixine tinxin.

A muxun ɲɔn nasewama nen.

Alatalaa yamarine ɲɔn.

A muxun xaxinla rabima nen.

¹⁰ Alatala a yeɛragaxun saripan.

A buma habadan.

ɲɔndin nan Alatalaa kitine ra,

e tinxin feu!

¹¹ E fisa xemaan xa,

e fan xema fapine birin xa.

E ɲaxun kumin xa,

dangu kumi xinden na.

Beti xuini te.

¹² I ya walikɛen xaxili sɔɲɔn nen e ɲɔn.

A ɲɔn gbegbe sɔɲɔn nen e ɲɔn.

¹³ Nde ɲɔn a yetena tantanne birin kolonɲe?

I xa n ma hake luxunxine mafelu.

¹⁴ N natanga tondin ma,

a nama n ɲɔn.

Nayi, n findima muxu defexin na nen
naxan mi matandi jaxin tiye.
¹⁵Falan naxanye minima n de,
e nun miriyaan naxanye n bɔɛni,
Alatala xa ne rasuxu sewani,
n kantan fanyena
e nun n xunbamana.

Ala xa mangan baraka

20 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

²Alatala xa i yabi
i tɔɔni waxatin naxan yi.
Yaxubaa Ala xa i ratanga.
³Ala xa a maliin nagodo i ma
keli a yire sarɔɔnaxini,
a xa i mali keli Siyon Geyaan fari.
⁴Ala xa i ya kiseene birin nasuxu,
a maɓi yi sewa i ya saraxa gan daxine birin na.

Beti xuini te.

⁵Ala xa i bɔɛɛn waxɔɔn feene so i yii,
a maɓi yi i ya fe yitɔɔnɔxine birin nasabati.
⁶Nanara, nxu sɔɔnɔxɔɔn sewani i ya nɔ sɔɔnɔn fe ra.
Nxu yi en gbee taxamaseri dugine rate Ala xinli.
Alatala xa tin i ya maxandin birin ma.
⁷N na a kolon yati,
Alatalaa muxu sugandixin nakisima nen.
A a yabima nen
keli a ariyanna sarɔɔnaxini,
a yi a rakisi a senben na.
⁸Ndee yigin sama e yenge so wontoroni,
bonne yi e yigin sa e soone yi,
koni en tan yigin saxi Alatala xinla nin,
en ma Ala.
⁹Na kanne tantanma nen e bira,
koni en tan kelima nen, en ti ken!
¹⁰Alatala xa mangan nakisi!
I xa nxu yabi,
nxu na i maxandi waxatin naxan yi!

Ala tantunna mangan xɔɔn

21 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

²Alatala, mangan bata sewa i fangan na.
A sewan gbo bayo i bata a rakisi.
³A waxi naxan xɔɔn, i tinxi na ma.
I bata a maxandin yabi.

Beti xuini te.

⁴I bata a rasene duba fapine ra,
i maɓi yi xema mangaya taxamasenna so a xun na.
⁵A maxɔɔdinna ti nen a siimayana fe ra,
i yi sii xunkuyen so a yii,
naxan luma habadan.
⁶A binyen bata gbo ayi fata i ya marakisin na.
I tɔɔɔn nun xunnayerenna fixi nen a ma.
⁷I a barakama habadan!
I a ralugoma sewan na i yetagi.
⁸Bayo Mangan yigin saxi Alatala nin,

a kantanxi Kore Xɔɔnna Ala hinanna nan baraka yi.
⁹I tan i yaxune birin suxuma nen.
Naxanye i rapaxuxi,
i ne suxuma nen i fangan na.
¹⁰I na mini kenenni waxatin naxan yi,
i e janma nen alo sulun tɛɛna.[†]
Alatala xɔɔlxina e halagima nen
tɛɛn yi e gan.

¹¹I e yixetene raxɔɔrima nen dunuɔa yi,
e nun e bɔɔnɔnne adamadiine ye.
¹²Hali e fe jaxini tɔɔn i xili ma,
e maɓi yi e miri kɔɔɛ jaxine ma,
e fulama nen.
¹³Bayo, i na i ya xalimakunle ti e ra,
e e xun xanbi soma nen, e yi e gi.
¹⁴Alatala xa batu a senbe gbeena fe ra.
Nxu betin bama nen,
nxu yi i tantun i fangana fe ra.

Wugan nun tantunna

22 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba
alo betin naxan xili: "Xɔɔnna Xeli Gilena."*

²N ma Ala! N ma Ala!
I n nabepinxi nanfera?
Nanfera i ya marakisin makuyaxi n na?
Nanfera i mi n kutun xuiin namema?
³N ma Ala, n ni i xilima yanyin na,
koni i mi n yabima.
Hali kɔɔɛn na, n mi n dunde.
⁴Koni i tan sarɔɔn,
i ya mangaya gbeden nabilinxi Isirayilaa tantunna ra.
⁵Nxu benbane yigin saxi i tan nan yi.
E e yigin sa i yi,
i yi e ratanga.
⁶E to e xui ramini i ma,
i yi e xɔɔya.
E yigin saxi i yi,
nanara, e mi yagixi.
⁷Koni dapɔɔn mi fa n tan na sɔɔnɔn.
N ligaxi nen alo kunla
adamadiin naxan rapaxuxi
yamaan naxan bɔɔɛ raba.
⁸Naxanye na n to,
e yo n ma.
E yi e deen betɛɛxun,
e e xunne yimaxa.
⁹E naxa, "A tan naxan Alatalaa fe yi,
Alatala a ratangama ba?
Xa a rafan Alatala ma,
a xa a xunba."
¹⁰Koni i tan nan n naminixi nga kuini,
i yi n sa nga kanken ma.
¹¹Xabu n bari lɔɔɔni,
n taxuxi i ra.
N ma Ala nan i ra,
xabu n yi nga kuini waxatin naxan yi han iki.

[†] SULLUN TEEɔNMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TEEɔNA."

¹²I nama i makuya n na.
 Երեւոյնն բատա մասո ն նա,
 muxu yo mi na yi
 naxan n maliye.
¹³N yaxune n nabilinxi
 alo turane,
 alo Basan yamanan tura xapene.
¹⁴E deene yibixi alo yatane,
 e wurundunma n ma,
 e xa n yibo.
¹⁵N fangan bata թան
 alo ige երեւոյննինա.
 N xonne birin bata ba e bode ra.
 N երեւոյնն բատա լիգա
 alo dolen na yilo.
¹⁶N fangan bata թան feu!
 N lenna xaraxin bata kankan n de.
 I bata n sa faxes bendeni.
¹⁷Muxu թախի գանլա bata n nabilin
 alo barene.
 E bata n yiine nun n sanne mabo.
¹⁸N xonne birin kenenni.
 E yeene kankanxi n na.
¹⁹E bata masensenna ti n ma dugine fe ra,
 e xa e yitaxun e bode tagi.
²⁰Alatala, i nama i makuya n na!
 N ma senbemaan nan i tan na.
 N mali iki sa!
²¹N niin xunba silanfanna yii.
 N natanga bareni itoe ma.
²²N nakisi yatani itoe ma.
 N nakisi burunna turaan fenne ma.
²³N na i xinla ralima nen ngaxakedenne ma.
 N ni i matxox nen yamaan ye.
²⁴E tan naxanye gaxu Alatala yee ra,
 e a matxox.
 E tan Yaxuba երեւոյննինա,
 e a binya.
 E tan Isirayila kaane,
 e gaxu a yee ra.
²⁵Bayo, a mi a mexi yiigelitone երեւոյնն ra,
 a mi a rabepinma.
 A mi a yetagin luxunma a ma.
 Բո՞ւ ա ա xandi xuiin name.
²⁶N ni i tantunma yamaan malan gbeeni.
 N na n ma de ti xuine rakamalima nen
 i yee ragaxu muxune yee xori.
²⁷Yiigelitone xa e dege,
 e lugo.
 Naxanye Alatala fenma,
 ne xa a matxox.
 Ala xa siimayaan fi e ma habadan!
²⁸Երեւոյնն ճանա մուխուն բիրին
 e xaxili luma nen Alatala xon,
 e yi e yee rafindi a ma.
 Siyane երեւոյննինա բիրին ա բատա մա.
²⁹Bayo, Alatala nan mangan na siyane xun na.
³⁰Nafulu kanne fan fama nen e degedeni,

e a batu.
 Naxanye birin xetema bendeni,
 ne xinbi sinma nen a bun ma,
 naxanye mi եւրեւոյննինա եւ նիւն նակիսե.
³¹Waxati famatxox muxune walima a xa nen
 Marigina a fe falama nen mamandenne xa.
³²A tinxinyaan fama nen nalideni muxune ma
 naxanye munma bari,
 Ala bata na ragidi.

Alatala nan n kantanma

Dawudaa betina.

23

Alatala n masuxuma
 alo xuruse rabana a xuruseene kantanma kii naxan
 yi.
 Nanara, n mi dase sese ra.
²A matabuden fi n ma
 saxe pingi fapin denaxan yi.
 A yi siga n na
 ige xunbenla dexox ma.
³A bata n nii yifan n ma.
 A n xalima kira tinxinxin xox ma nen
 a xinla fe ra.
⁴Hali n so sayaan tilinna dimin xore ra,
 n mi gaxue sese yee ra
 amasox i tan Ala n xox ma.
 I ya gbengbetenna n nakantanma
 i ya dunganna n gbengbenma.
⁵I bata donseen nafala n xa
 n yaxune yee xori,
 i yi n masuxu
 alo xoxe binyena,
 i turen sa n xunni.
 I bata n ma igelengenna rafe
 han a երեւոյննինա ա մա.
⁶Yati, i ya fanna
 nun i ya hinanna birama n foxox ra nen
 n siin sogan birin yi.
 N luma nen Alatalaa banxin kui
 han n siin soge dioxena.

Manga binyena

Dawudaa betina.

24

Alatala nan gbee երեւոյննինա նուն այի սեւնե բիրին նա
 e nun dunupa nun muxun naxanye birin doxi a yi.
²Amasox a tan nan երեւոյննինա ճանա իգեն տա.
 A yi a doxox igene fari.
³Nde lan a te Alatala geyaan fari?
 Nde tiye a yire saripaxini?
⁴Naxanye saripaxan e kewanle nun e scondmene yi,
 naxanye mi suxurene batuma,
 xanamu naxanye mi e koloma wuleni,
⁵Alatala ne barakama nen.
 Marakisi Tiina Ala yoon fima e ma nen.
⁶Muxu sifani itoe nan Ala fenma,
 naxanye Yaxubaa Ala yetagin fenma.

7 Yinna † dɛene xa rabi fefe,
 dɛ fonne xa rabi mume,
 nanara Manga Binyen soɛ.
 8 Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala na a ra
 fangamaan nun senbɛmana!
 Alatala na a ra
 naxan senben gbo yɛngeni.
 9 Yinna dɛene xa rabi fefe,
 dɛ fonne xa rabi mume,
 nanara Manga Binyen soɛ.
 10 Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala Senben Birin Kanna,
 a tan nan manga binyen na.

Maxandina maratanga fena

25

Dawuda gbeena.

Alatala, n bata i maxandi n niin birin na.
 2 N ma Ala,
 n yigin saxi i tan nan yi.
 N nama yagi.
 I nama tin n yaxune yi n nɔ,
 e sɛwa.
 3 Naxan na a xaxili ti i ra,
 na kanna mi yarabima mume!
 Koni naxanye yanfan soma,
 ne yagin sɔɔma nɛn.
 4 Alatala, kiraan yita n na,
 i xa n xaran i ya kiraan ma.
 5 N xa sigan ti i ya ɲɔndini,
 n xaran.
 Amasɔɔ n nakisima Ala nan i tan na.
 N xaxili tixi i ra ferɪnɛn gben!
 6 Alatala, i xaxili lu i ya kininkininna nun hinanna xɔn
 bayo e yi na xabu a fɔlɔni.
 7 I nama i miri n ma foningeya yulubine nun matan-
 dine ma!
 N suxu i ya hinanni,
 amasɔɔ i fan, Alatala.
 8 Alatala fan, a mɔn tinxin,
 nanara a yulubi kanne xaranma a kirane ma.
 9 Naxan a yɛtɛ magodoma,
 a a sariyan nabirama na ma.
 A mɔn a xaranma a sagoon na nɛn.
 10 Naxanye a layirin maxadine suxi,
 Alatala hinan,
 a mɔn lannayaan nabama
 ne nan xa kiin birin yi.
 11 Alatala, n hakene mafelu i xinla a fe ra,
 amasɔɔ a gbo.
 12 Nde gaxuma Alatala yɛɛ ra?
 A kiraan yitama na kanna ra
 a lan a xa sigan ti naxan xɔn.
 13 Na kanna sabatima nɛn a siimayani,

Bɛti xuini te. bɔxɔn yi findi a diine kɛɛn na.
 14 Alatala a wundone makenɛnma nɛn
 a yɛɛ ragaxu muxune xa.
 A a layirin yitama e ra nɛn.
 15 N yɛɛn tixi Alatala ra waxatin birin,
 bayo a tan nan n natangama suxu yalaan ma.
 16 Ala, yandi, kininkinin n ma
 amasɔɔ n kedenna na a ra,
 n tɔɔxi.
 17 Nii yifɔrɛn bata n yili,
 n namini na tɔɔni.
 18 I miri n ma tɔɔne
 nun n ma sɔɔlɛne ma,
 i yi n ma yulubine xafari.
 19 A mato, n yaxune wuya,
 e n napaxuxi kati!
 20 N niin nakantan,
 i yi n xunba.
 N nama yarabi,
 amasɔɔ n bata n luxun i yi.
 21 N ma fetareyaan
 nun tinxinyaan xa n kantan
 amasɔɔ n xaxili tixi i tan nan na.
 22 Ala, i xa Isirayila xunba a tɔɔne birin yiii!

Bɛti xuini te.

Sɔntarena Ala maxandina

26

Dawuda gbeena.

Alatala, n ma kitin sa
 amasɔɔ fɛ yo mi n kewanle ra,
 n yigin mɔn i yi feu!
 2 Alatala, n fɛsɛfɛsɛ,
 i yi n mato,
 n sɔndɔmɛn nun bɔɲɛn nakɔɔsi.
 3 I ya hinanna n yi waxatin birin yi,
 n sigan tima i ya lannayani!
 4 N tan mi n magodɛ fuyantenne fɛma,
 nxu nun nafigine mi fe kedenni.
 5 Fe ɲaxi raba yamaan mi rafan n ma.
 N mi dɔxɛ muxu ɲaxine fɛma.
 6 Alatala, n bata n yiin naxa sɔntareyani,
 n yi so i batudeni,
 7 n barikan bira i xa n xui yitexin na,
 n yi i ya kabanako feene fala.
 8 Alatala, i ya banxin nafan n ma,
 i tɔɔn denaxan yi.
 9 I nama nxu nun hake kanne faxes nxu bode xɔn,
 i nama nxu nun faxes tiine rapanna findi kedenna ra.
 10 Na muxune fe ɲaxin ligama,
 e dimi yi seene rasuxu mayifuni.
 11 Koni, n tan, fɛ yo mi n kewanle ra.
 N xunba, i diɲa n ma!
 12 N tixi tinxinni ken!
 N na Alatala tantunma nɛn a yama gbeeni.

† Ala Batu Banxin nabilinna YINNANAN na ra.

Marakisi Tiina Alatala

27

Dawuda gbeena.

Alatala nan n ma kenenna nun n ma kisin na.
 N xa gaxu mundun yεε ra?
 Alatala nan n ma dunuƙa yi gidin
 xun mayenge muxun na.
 Nde n magaxue?
² Muxu ƙaxine na keli n xili ma
 alogo e xa n halagi,
 yaxune na n yenge,
 e tan nan dagalanma ayi nen,
 e bira.
³ Hali sofa ganla na n nabilin,
 n bɔɓɓen susuma nen.
 Hali yenge gbeen na keli n xili ma
 n yigin tixi.
⁴ N bata Alatala maxɔdin fe keden ma.
 N fe keden peen nan fenma.
 N lu Alatalaa banxin kui
 han n siin soge danna.
 N Alatala wali faƙin kolon,
 n yi lu a batue a banxini.
⁵ Amasɔɔ a n namare nen
 a banxini tɔɔ waxatini.
 A n luxunɓe nen a Batu Banxini.
 A n natema nen geyaan xuntagi.
⁶ A xunna kenla fima n ma nen
 n yaxune tagi.
 N saraxane bama nen Ala Batu Banxini,
 n ɔɓɓɔ sewani.
 N betin bama nen,
 n na Alatala tantun.
⁷ Alatala, i tuli mati n xuiin na,
 n na i xili waxatin naxan yi.
 Kininkinin n ma, i yi n yabi!
⁸ N bɔɓɓen waxi i fen feni.
 Alatala, n ni i fenma,
⁹ i nama i yetagi luxun n ma!
 I nama i ya walikeen kedi xɔɔni.
 I bata findi n mali muxun na.
 I nama n nabepin,
 i nama i me n na,
 n nakisimana Ala.
¹⁰ Hali nga nun n fafe n nabepin,
 Alatala n yisuxuma nen.
¹¹ Alatala, n xaran sigati kiin ma.
 Ti n yεε ra kira faƙin xɔn ma,
 amasɔɔ n yaxune wuya.
¹² I nama n so n yaxune yii,
 amasɔɔ wule serene bata keli n xili ma,
 e e kɔnkɔma n ma.
¹³ N mɔn laxi ito ra:
 n na Alatalaa nemaan toma nen dunuƙa yi.
¹⁴ I xaxili ti Alatala ra!
 I senbe so! I bɔɓɓen xa limaniya!
 I xaxili ti Alatala ra!

Ala maxandina malina fe ra

28

Dawuda gbeena.

Alatala n ma fanyena,
 n bata i xili.
 I tuli mati n na!
 Xa i mi n yabi,
 n sama laxira faxa muxune fari nen.
² N ma mayandi xuiin me malina fe ra,
 n bata n yiini te
 i Batu Banxin yire sarɓanxin mabinni.
³ I nama nxu nun muxu ƙaxine yalagi nxu bode xɔn,
 fe ƙaxi rabane naxanye fala faƙine tima
 koni maraƙaxuna e bɔɓɓene yi.
⁴ E kewanle saranna fi,
 e nun e wali ƙaxine
 e bata naxanye liga.
 A liga e ra naxan lan e kewanle ma.
 E lan e xa naxan ɔɔɔ, na so e yii!
⁵ E xaxili mi luxi Alatalaa wanle xɔn ma,
 hanma a yiine bata naxan da.
 Nanara, a e kalama nen
 a e ƙan habadan.
⁶ Barikan bira Alatala xa,
 a bata n ma mayandi xuiin me.
⁷ Alatala nan n senben na.
 A n xun mayengema
 alo wure lefana.
 N yigin saxi a fari,
 bayo a n malima.
 Nanara, n bɔɓɓen bata rafe sewan na.
 N na a tantunma nen betine yi.
⁸ Alatala nan a yamaan senben na,
 e nun yigiya kantaxina a muxu sugandixin xa.
⁹ I ya yamaan nakisi,
 i mɔn yi e baraka.
 Findi e gbengben muxun na,
 i yi i yengi dɔɔ e xɔn ma habadan!

Alatala Senben Birin Kanna

29

Dawudaa betina.

Ɛ tan malekane,
 Ɛ fa Alatala tantun,
 Ɛ a tantun a binyen nun a senbena fe ra.
² Ɛ binyen fi Alatala ma a xinla fe ra,
 Ɛ Alatala batu a ɔɔɔ sarɓanxini.
³ Alatala xuiin mema fɔɔɔ igene yi,
 Ala binye kanna sarinma,
 Alatala a xuiin nasigama ige gbeene xun ma.
⁴ Alatala xuiin senben gbo,
 Alatala xuiin nɔɔɔxi.
⁵ Alatala xuiin suman binle yigirama,
 hali sumunna naxanye Liban yamanani.
⁶ Ala Liban geyane ratuganma
 alo ƙinge diina,
 e nun Siriyon geyana

alo burunna pingena.

⁷ Alatala xuiin sigama ayi
alo kuye sarinna.

⁸ Alatala xuiin tonbon yirene yimaxama,
a Kadesi tonbonni maxa.

⁹ Xenle diin xalima Alatala xuiin ma,
a מִכֶּנֶס yi warine dεene rayolon,
yamaan birin סִבְחָתָא a Batu Banxini,
e naxa, "Binyen xa fi a ma!"

¹⁰ Alatala דִּבְרֵי fufane xun na.

A mangayaan na habadan!

¹¹ Alatala nan senben fima a yamaan ma,
a בְּרֵיחַ xunbeli barakan sa e yi.

Barika birana Ala xa

30 *Dawudaa betina. Sigi saripnanxina. Batu Banxin nasaripnan betina.*

² Alatala, n ni i batuma,
amasִבְחָתָא i bata n yite.

I mi tin

n yaxune yi e xunnayeren n xun na.

³ Alatala n ma Ala,

n ni i mafan nen malina fe ra,

i yi n nakendeya.

⁴ Alatala i n niin masiga nen laxira ra,
i n faxamatִבְחָתָא nakisi.

⁵ Alatalaa תִּבְחָתָא muxune birin xa betin ba a xa!

ε a matִבְחָתָא a wali saripnanxine fe ra!

⁶ Bayo, a מִכֶּנֶס mi xunkuya,

koni a marafanna luma nen muxun siin sogen birin.

Wuga xuiin minima nen kִבְחָתָא na,

koni sewan fama nen כִּבְחָתָא.

⁷ N yi laxi n ma herin na waxatin naxan yi

n naxa, "Sese mi n yimaxe!"

⁸ Alatala, n to yi i ya xanuntenyani,

i n lu nen fangani alo geyana.

Koni i to i yetagin luxun n ma,

na yi n כִּבְחָתָא.

⁹ N yi i tan Alatala xili,

n yi Marigin mafan,

¹⁰ n naxa, "N na faxa,

i כִּבְחָתָא mundun סִבְחָתָא nayi?

N na sa gaburun kui,

כִּבְחָתָא mundun na ra?

Faxa muxune כִּבְחָתָא i tantunne ba?

E כִּבְחָתָא i ya lannayaan matִבְחָתָא ba?

¹¹ Alatala, i tuli mati n na,

i kininkinin n ma!

Alatala, n mali!"

¹² I bata n ma nimisan maxete sewan na.

I n makininkininna ba n ma,

i yi n nabilin sewan na.

¹³ Nanara, n mi n dunde,

n betin bama i xa nen.

Alatala n ma Ala,

n barikan birama i xa nen habadan!

Yigi sa fena Ala fari

Yaburin 71.1-3

31 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

² Alatala, n bata n luxun i yi.

I nama tin n yi yarabi!

N natanga i ya tinxinyana fe ra.

³ I tuli mati n na,

i yi n xunba iki sa!

Findi n yigiya gemen na,

e nun n makantan yinna.

⁴ N ma gemε gbeen nun

n ma yinna nan i tan na.

Ti n yεε ra,

i yi n maxaran i xinla a fe ra.

⁵ N natanga na luti ratixin ma n yεε ra,

bayo i tan nan n xun mayengema.

⁶ N bata n niin so i yii,

n xunba Alatala, lannaya Ala.

⁷ N bata ne rapaxu

naxanye suxure fufafune batuma,

koni n tan yigin saxi Alatala nan fari.

⁸ N sewama nen,

n naxan i ya hinanna fe ra,

bayo, i bata n ma תִּבְחָתָא to,

i n סִבְחָתָא mena סִבְחָתָא kolon.

⁹ I mi n soxi n yaxune yii,

koni i n כִּבְחָתָא nen.

¹⁰ Alatala, kininkinin n ma,

amasִבְחָתָא n תִּבְחָתָא.

N bata xadan wuge.

Sunun bata n niin nun n fatin natagan.

¹¹ Sunun bata n ma dunupa yi gidin nan,

wugan yi nde ba n siin na.

N fangan bata nan n yi n ma תִּבְחָתָא fe ra.

N כִּבְחָתָא bata yelefu ayi.

¹² N yaxune birin,

katarabi n דִּבְרֵי bodene ma,

ne n nayarabima.

N כִּבְחָתָא bata gaxu n yεε ra,

e na n to kiraan כִּבְחָתָא ma,

e e gi n yεε ra.

¹³ E birin bata ninan n כִּבְחָתָא ma

alo n faxaxin na a ra.

N bata lu alo fεεε kalaxina.

¹⁴ N bata yaxu wuyaxi כִּבְחָתָא xuiin με,

gbalona n nabilinni.

E feene yitִבְחָתָא lan n faxa feen ma.

¹⁵ Alatala, n tan yigin saxi i tan nin,

n naxa, "I tan nan n ma Ala ra."

¹⁶ N ma waxatine i sagoni.

N natanga n yaxune ma

naxanye n besenכִּבְחָתָא.

¹⁷ I תִּבְחָתָא xa godo i ya walikeen ma,

n nakisi i ya hinanni.

¹⁸ Alatala, n bata n xui ramini i ma,

i nama tin n yi rayarabi.

Ala xa muxu naxine yarabi,
Ala xa e dunduxin nagodo laxira yi.
19 Na wule xelene radundu,
na wasode yandaxine birin
naxanye fala naxin tima tinxin muxune ma.
20 I ya nemaan makabe,
i bata naxan namara i yeeragaxu muxune xa!
Muxun birin yetagi,
i ya fanna fima ne ma nen
naxanye luxunxi i yi.
21 I bata e yigiya i fema,
i e kantanma muxune fe yitoxine ma.
I bata e ratanga wule xelene ma.
22 Barikan bira Alatala xa!
N yi rabilinxi yaxune ra waxatin naxan yi
n yenge xinla ma,
a yi a hinanna yita n na.
23 N ma gaxuni, n yi a fala,
n naxa, "I bata n kedi i yetagi."
Koni n to n xuiin namini i ma
malina fe ra,
i yi n ma mayandi xuiin me.
24 E tan tɔgɔndiya muxune birin xa Alatala xanu!
Alatala denkeleya muxune ratangama nen,
koni a yandadene sare fima nen
alo a lan kiinde.
25 E tan naxanye birin yigi saxi Alatala fari,
e senben so, e boɲe ragidi.

Yulubi xafari fena

Dawudaa fala naxumena.

32

Sewan na kannu xa
naxan ma matandine bata mafelu
naxan yulubine bata xafari.
2 Sewan na adaman xa
Alatala bata dija naxan haken ma
e nun mayifu mi naxan yi.
3 N to munma yi n ti n haken ra nun,
feriɲen gben kutunne yi n nayelefuma.
4 I ya tɔɔn yi n fari kɛɛn nun yanyin na.
Fangan yi ɲan n na
a liga alo n tonbon yiren nin.

5 Awa, n yi n ti n yulubine ra i xa.
N mi n ma hake yo luxun i ma.
N naxa, "N na n tima nen
n ma matandine ra Alatala xa."
Awa, i yi n haken nun yulubine birin ba n ma.

Beti xuini te.

Beti xuini te.

6 Nanara, muxu tɔgɔndiyaxine birin xa i mafan a wax-
atini,
alogo fufaan na fa,
a nama e li.
7 N luxunden nan i tan na.
I tan nan n natangama tɔɔn ma,
yamaan birin yi xɔɔya betine ba.

Beti xuini te.

8 Nanara, n na e xaranma kiraan ma
e bire naxan fɔɔ ra.
N na e kawandima,
n yi n yengi sa e xɔn.
9 I nama findi daxun na
alo soona hanma sofanla
naxanye mi sigɛ
fɔ karafen na bira e ma.
10 Muxu naxine tɔɔn gbo.
Koni naxanye e yigi saxi Alatala yi,
a ne rabilinma nen hinanna ra.
11 E tan tinxin muxune xa naxan Alatala a fe ra,
e sewa, e betin ba,
e tan muxu sɔndɔme fapine.

Tantun betina

33 E betin ba sewani Alatala xa,
e tan naxanye tinxin!
Muxu fapine lan e xa a tantun.
2 E barikan bira Alatala xa boɔɔnna ra,
e barikan bira a xa kondenna ra.
3 E beti nenɛn ba a xa.
E maxa seene maxa ki fapi,
e yi e xuini te a ma.
4 Nɔndin nan Alatalaa falan na.
A kewanle birin kamalima tinxinna nin.
5 Tinxinyaan nun sariya suxun nafan Alatala ma,
dunɔɲa birin wasaxi a hinanna ra.
6 Alatala kore xɔnna daxi a fala xuiin barakan nin,
e nun yanban seene a de xuiin na.
7 A fɔɔ igene birin malanma yire kedenni,
a fufane ramara.
8 Boɔɔn birin xa gaxu Alatala yeɛ ra!
Dunɔɲa muxune birin xa a binya!
9 A falan nan tixi,
dunɔɲa yi da.
A yamarin fi,
seen birin yi taran na.
10 Alatala siyane natane kalama nen.
A mi tinɲe siyane yi e miriyane rawali.
11 Koni Alatalaa fe ragidixine luma nen habadan!
A miriyane yi lu habadan!
12 Sewan na siyaan xa
naxan ma Ala findixi Alatala ra.
Sewan na muxune xa
Alatala bata naxanye sugandi!
13 Alatala a yeɛ ragodoma keli ariyanna yi,
a muxune birin mato.
14 Keli a mangaya yireni,
a dunɔɲa muxune birin xun mato a ra.
15 A e sɔndɔmene rafixa,
a a xaxili lu e kewanle birin xɔn.
16 Manga yo mi kise a ganla senben ma.
Sofa yo mi ratange a fangan xɔn.
17 Xunba se mi soon na yengeni,
a fangan na gbo ki yo ki,
a mi marakisin tiye.
18 Koni Alatala yeɛn tixi a yeeragaxu muxune ra,

naxanye e xaxili tixi a hinanna ra.

¹⁹ A ne rakisima sayaan ma nen,
a mɔn yi e niine rakisi fitina kamen ma.

²⁰ En xaxili tixi Alatala nan na.

A tan nan en mali muxun na
e nun en ye masansan wure lefana.

²¹ En bɔɔene sewaxi a tan nan ma fe ra,
bayo en bata en yigi sa a xili saripanaxini.

²² Alatala, i ya hinanna xa lu nxu xɔn
bayo nxu nxu yigi saxi i tan nin.

Ala fan

34 *Dawuda gbeena. A to a yete findi fatɔɔn na Abimeleki fema, naxan a kedi.*

² N barikan birama Alatala xa waxatin birin,
n lu a tantunɛ!

³ N na Alatala matɔɔma n sɔndɔmeni.
Tɔɔ muxune yi a me, e naxan.

⁴ En xa Alatala gbona fe fala!

En na a xinli te en bode xɔn!

⁵ N bata Alatala xandi,

a yi n yabi,
a gaxun birin ba n yi.

⁶ Naxanye yeen tixi a tan na,
ne sewama nen,
e mi yarabe mumɛ!

⁷ N tan yiigelitɔna n xui ramini nen Alatala ma,
a yi n xuiin me,

a yi n nakisi gbalon ma.

⁸ Alatalaa malekana a yeeragaxu muxune rabilinma
nen,
a yi e kantan.

⁹ A mato,
i a kolonɛ a Alatala fan.

Sewan na kanna xa
naxan na a luxun i tan yi.

¹⁰ E gaxu Alatala yee ra,
e tan a yama saripanaxina,
bayo naxan na gaxu a yee ra,
na makoon fanma nen.

¹¹ Hali yatane,
kamena e suxuma nen,
koni naxanye Alatala fenma,
ne mi dasɛ se fani yo ra.

¹² N ma diidine, e fa,
e fa e tuli mati n na.

N xa e xaran Alatala yeeragaxun ma.

¹³ Ndee waxi siimayaan xɔn?

Ndee waxi siimaya xunkuyen nun sewan xɔn?

¹⁴ Nayi, e fala naxine yiba,
e nun wulena.

¹⁵ E e xun xanbi so fe naxini,
e fe fapin liga.

E bɔɔe xunbenla fen,
e lu a fɔɔ ra.

¹⁶ Alatala yeen muxu tinxinxine ra,
a tuli matixi e xuiin na.

¹⁷ Alatala xun xanbi soxi fe naxi rabane yi.

E na faxa,
ninan tima e xɔn nen sinma!

¹⁸ Tinxin muxune na e mawuga Alatala xa,
a tuli matima e ra nen,
a e xunba e tɔɔne birin yi.

¹⁹ Alatala luma nen ne xɔn
naxanye bɔɔen kalaxi.

A yigitegetɔne rakisi.

²⁰ Tɔɔ wuyaxi tinxin muxun lima nen,
koni Alatala a bama nen e birin yi.

²¹ Ala a xɔnne birin kantanma nen,
hali keden, a mi gire.

²² Fe naxin nan muxu naxin faxama.

Tinxin muxune yaxune yalagima nen.

²³ Alatala a walikene niin xunbama nen.

Naxan na a luxun a yi,
na mi yalage mumɛ!

Ala maxandina malina fe ra

Dawuda gbeena.

35 *Alatala, n kiti muxun makiti.*

I n yengefaan yenge.

² Keli, i ya wure lefane tongo
i fa n mali.

³ I ya tanban nun bunbini te ne xili ma
naxanye n fɔɔ ra.

A fala n xa,
a i tan nan n nakisima.

⁴ Ala xa ne rayagi a e rayarabi,
naxanye katama n faxa feen na!
Naxanye fe naxine yitɔnma n xili ma,
Ala xa ne ye yifu a e raxetɛ!

⁵ E xa liga
alo foyen sigama se dagin naxan na.
Alatalaa malekan xa e kedi.

⁶ Ala xa e kirani fɔɔ,
a salaxunɛ ayi,

Alatalaa malekan yi e sagatan.

⁷ E lutin natixi nen n yee ra fuu!
E yili ratilinxin ge n suxu feen na.

⁸ Nanara, e xa e terena halagin na,
e suxu e luti ratixin na,
e bira, e faxa.

⁹ Nayi, n niin sewama nen Alatala ra.
N naxan a marakisina fe ra.

¹⁰ N na fale n bɔɔen ma feu!

N naxa, "Muxu yo mi luxi
alo i tan Alatala.

I yiigelitɔne ratangama fanga kanne ma.
I tɔɔ muxune ratanga ne ma
naxanye e yigbetenxi."

¹¹ Muxu naxine n kansunma.

E sɔnne sama n na,
n mi naxanye fe kolon mumɛ!

¹² E n ma fanna nɔɔ a naxin na.
N yifuxin yi lu.

13 Koni e yi furaxi waxatin naxan yi,
 n yi n maxidima sunun nin.
 N yi n yete magodo sun suxuni.
 N ma maxandi xuiin to mi yabi,
 14 n sunuxin yi lu e fe ra
 alo n xoyina hanma
 alo ngaxakedenna nan yi e ra nun.
 N xun sinxin yi lu nimisani
 alo n nga nan yi a ra.
 15 Koni tɔɔn to n tan li,
 e birin yi naxan.
 E e malan n xili ma.
 N yengefane,
 n mi yi naxanye kolon,
 ne yi lu n tɔɔ tun!
 16 E n napaxu, e n magele.
 E e pinne raxinma n xili ma.
 17 Marigina, i yeen sama e xɔn
 han waxatin mundun yi?
 N niin natanga e yengeni,
 i n nakisi yatani itoe ma!
 18 Nayi, n barikan birama nen i xa yamani.
 N ni i matɔɔ e birin yetagi.
 19 I nama tin
 n yaxu wuledene yi naxan n ma fe ra.
 Naxanye n napaxuxi fuuni,
 ne nama gele n ma.
 20 E mi ngaxakedenya fala tima,
 fɔ e yi bɔɔe xunbelitɔne kansun wulen na.
 21 E feene falama n xun ma,
 e sɔɔɔ, e naxa,
 “Yɔ! I naxan ligaxi nxu bata a to!”
 22 Alatala, i tan bata ne to,
 nayi, i nama i dundu.
 Marigina, i nama i makuya n na!
 23 Marigina, keli, i yi n xun mayenge.
 N ma Ala, n ma yengen so.
 24 Alatala n ma Ala,
 yoon fi n ma bayo i tinxin.
 I nama tin
 n yaxune yi naxan n ma fe ra.
 25 I nama tin e yi a fala, e naxa,
 “Yɔ! Nxu bata a manɔ!
 Nxu yi waxi na nan tun xɔn ma!”
 26 Muxun naxanye sewama n tɔɔ feen na,
 Ala xa ne rayagi, a e yifu.
 Ala xa ne rayagi, a yi e rayarabi
 naxanye e yete yitema n ma.
 27 Naxanye waxi n xɔɔyaxin to feni,
 ne xa sɔɔɔ sewani,
 e naxa, “Alatala gbo!
 A bata sewa a walikena yee ra sigan na.”
 28 Nayi, n ni i ya tinxinyana fe falama nen,
 n yi i tantun ferijen gben!

Muxu naxina

36 *Alatala walikɛɛn Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

2 Yulubin falan tima muxu naxin xa a bɔɔɔni.
 A mi gaxuma Ala yee ra mumɛ!
 3 Bayo a lugoxi a yete ra
 a mi nɔɔ a yulubine kolonɔɔ,
 a a mɛ e ra.
 4 A falane naxu,
 wulen nan gbansan e ra.
 A mi fa xaxilimaya feeye rabama.
 A mi fe faji ligama.
 5 A nɛma saxi a saden ma,
 a fe naxine mirima,
 a kira kobine natama,
 a mi a mɛma fe naxi yo ra.
 6 Alatala, i ya hinanna gbo
 han ariyanna,
 i ya lannayaan gbo han kore.
 7 I ya tinxinna gbo alo geyane.
 I ya kiti sa kiin tilin alo fɔɔɔ igena.
 Dɔɔɔɔne nun subene i tan nan yii, Alatala.
 8 Ala, i ya hinanna kende han!
 Adamadiine birin luxunden sɔɔɔma nen i yi
 alo tɔɔɔ diine e nga gabutene bun kii naxan yi.
 9 E lugoma i ya donse gbeen nan na.
 E e min i ya fanni alo xudena.
 10 Niin binla i tan nan yi.
 Nxu bata kenenna to i ya kenenna xɔn.
 11 I xa hinan ne ra
 naxanye i kolon.
 I ya tinxinyaan yita sɔɔndɔɔɔ faji kanne ra.
 12 I nama tin yandadene yi n yenge,
 hanma muxu naxine yi n kedi.
 13 A mato,
 fe naxi rabane bata bira.
 E saxi, e mi nɔɔ kele.

Muxu naxin nun muxu fajin kɔntɔnna

37 *Dawuda gbeena.*

I nama xamin muxu naxine ra.
 I nama i sa fe naxi rabane ma.
 2 E tununma nen xulen
 alo sɛɛɛ xarena.
 E faxama nen
 alo si seen naxan bata lisi a ra.
 3 I yigin sa Alatala yi,
 i yi fe fajin naba.
 Nayi, i luyɛ yamanani nen,
 i yi sabati bɔɔɔe xunbenli.
 4 I xa sewa Alatala yi
 nanara a i bɔɔɔn waxɔn feene lige i xa.
 5 Bira Alatalaa kiraan nan xɔn.
 I yigin sa a yi.
 Nanara a i maliyɛ.

⁶ I ya tinxinyaan
 nun sariya suxun makeñema nen
 a tan barakani alo yanyi tagi sogena.
⁷ I xa dija, i Alatala legeden.
 I nama xamin na muxune ra
 naxanye sabatima,
 naxanye e fe yitɔnxine rasɔɔyama a ɲaxin na.
⁸ I nama xɔɔ, i nama fitina,
 i nama xamin.
 Ne i birama tɔɔni nen.
⁹ Muxu ɲaxine ɲanma nen,
 koni naxanye e yigin sama Alatala yi,
 bɔɔɔ luma ne nan xa.
¹⁰ A mi buma muxu ɲaxine yi tunun.
 E e yee rakopinma e ma nen,
 koni e mi e toe.
¹¹ Naxanye limaniyaxi,
 bɔɔɔ luma ne xa nen, e yi sabati,
 e bɔɔɔ xunbenla sɔɔ.
¹² Muxu ɲaxin fe ɲaxin nan yitɔnma tinxin muxun xili
 ma,
 a a pinne raxin a xili ma.
¹³ Koni Marigin gelema muxu ɲaxine ma,
 amasɔɔ a a kolon,
 e fitina lɔɔɔ mi fa buma.
¹⁴ Muxu ɲaxine bata e silanfanne botin,
 e e xanle ba,
 e xa yiigelitɔne nun tɔɔ muxune yenge,
 e xa muxu fapine faxa.
¹⁵ Koni, e sɔɔɔma e gbee silanfanne nan na.
 E xanle yi gira.
¹⁶ Se xurin naxan tinxin muxun yii,
 na fisa muxu ɲaxine bannayaan xa.
¹⁷ Amasɔɔ muxu ɲaxine senben kalama nen,
 koni Alatala tinxin muxune ratangama nen.
¹⁸ Alatala yengi dɔxi sɔɔtarene xɔɔ.
 E keen luma nen habadan.
¹⁹ E mi tɔɔɔ waxati xɔɔɔɔene yi.
 Fitina kamen na so,
 e tan lugoma nen.
²⁰ Koni muxu ɲaxine faxama nen.
 Alatala yaxune yi tunun
 alo xeen fugene.
 E lɔɔma ayi nen alo tutina.
²¹ Muxu ɲaxin donla tongoma nen,
 a mi a fiye.
 Koni tinxin muxun kiin tima fonisireyaan nin.
²² Ala naxanye barakama,
 bɔɔɔ luma ne xa nen.
 Koni a naxanye dangama,
 ne ɲanma nen.
²³ Alatala nan muxun sigati kiin nagidima
 a lu na kiraan xɔɔ
 naxan nafa a ma.
²⁴ Xa a dagalanɲe ayi,
 a mi bire,
 amasɔɔ Alatala a malima.
²⁵ Dii mesen nan yi n na,

koni iki n bata fori.
 N siin bata waxati xunkuye sɔɔɔ.
 Koni n munma tinxin muxun nabepinxin to singen,
 hanma a diine yi donseen maxandi.
²⁶ A kiin tima fonisireyaan nan na waxatin birin yi,
 a mɔɔɔ bonne dolima.
 Dubana a diine xa.
²⁷ E xun xanbi so fe ɲaxini,
 e fe fapin naba,
 nanara i mamandenne luye bɔɔɔ ma habadan!
²⁸ Amasɔɔ sariya suxun nafa Alatala ma.
 A mi a muxu tɔɔɔndiyaxin nabepinɲe.
 A a kantanma nen habadan.
 Koni muxu ɲaxine mamandenne tan ɲanma nen.
²⁹ Tinxin muxune bɔɔɔɔ sɔɔɔma nen
 alo keena, e lu na yi habadan.
³⁰ Tinxin muxun xaxilimaya falane nan tima.
 Sariyan nan a falan na.
³¹ A Alaa sariyan namarama a bɔɔɔni nen.
 A mi tantanma a fe yi mume!
³² Muxu ɲaxin tinxin muxun legedenma
 a faxa feen nan na.
³³ Koni Alatala mi a luye a yaxune senben bun ma.
 A mi tinɲe a yalagi feen ma,
 a na kiti waxatin naxan yi.
³⁴ E e xaxili ti Alatala ra,
 e yi lu a kiraan xɔɔ.
 A e yitema nen,
 a yamanan so e yii.
 E a toma nen nayi muxu ɲaxine bata ɲan.
³⁵ N yi muxu ɲaxina nde kolon nun,
 gbalotɔɔɔ nan yi a ra
 naxan bata yi sabati
 alo wudi gbeenaa.
³⁶ Koni a danguxi nen,
 a lɔ ayi feu!
 N yi a fen, koni n mi a to.
³⁷ I xaxili lu sɔɔtaren xɔɔ.
 I yeen sa muxu fapin xɔɔ.
 Bɔɔɔ xunbelitɔɔɔ mayixetene sɔɔɔma nen.
³⁸ Koni yulubi kanne kalama nen feu!
 E bɔɔɔɔɔna birin yi raxɔɔi.
³⁹ Alatala tinxin muxune rakisima nen.
 E yigiya makantanxin nan a tan na tɔɔ waxatine yi.
⁴⁰ Alatala e malima nen a e ratanga.
 A e ratanga muxu ɲaxine ma nen,
 a e rakisi,
 amasɔɔ e luxunxi a yi.

Tɔɔɔ muxuna maxandina

38

Dawudaa betina. Maxandina.

² Alatala, i nama n maxadi xɔɔɔni!
 I nama fitina n xili ma,
 i n ɲaxankata.
³ I bata n maxɔɔɔ i ya xalimakunla ra.
 I yi n nabira.
⁴ Kendeya mi fa n fatini i ya xɔɔɔna fe ra.

N gbindin mi yalan n yulubina fe ra.
⁵ N hakene bata gbo ayi n xun ma
 han a radangu ayi,
 alo goronna naxan binya n mi a nɛ.
⁶ N ma korone bata kun,
 e xirin yi mini.
 Amasɔɔɔ daxun nan yi n na nun.
⁷ N bɔɔɔɔ bata kala
 han n yi n xun sin.
 N lu wuge n bɔɔɔɔ fɛrɔɔɔ gben!
⁸ N fatin birin wolonxi n ma kati!
 Kɛndɛya yo mi fa n fatini.
⁹ N bata yelefu bɔɔɔɔ ma,
 n bata kala feu!
 N bɔɔɔɔ tɔɔɔɔ, n kutunma,
 amasɔɔɔ n bɔɔɔɔ.
¹⁰ Marigina, n naxan fenma,
 i na kolon.
 I bata n kutun xuiin birin mɛ.
¹¹ N bɔɔɔɔ dinma,
 n fangan bata ɔɔɔ.
 N yetagin bata yitɔɔɔ.
¹² N xɔyine nun n bɔɔɔɔ bodene mi fa fama n fɛma
 amasɔɔɔ n ma furen bɔɔɔ.
 Hali n kon kaane bata e makuya n na.
¹³ Naxanye waxi n faxa feni,
 ne bata lutin nati n yɛ ra.
 Naxanye waxi n maxɔɔɔ feni,
 ne n kala feen falama.
 E mi xadanma fe ɔɔɔ yitɔɔɔ.
¹⁴ N bata liga alo tuli xɔɔina,
 n mi fe mɛma.
 N bata liga alo bobona,
 n mi fala tima.
¹⁵ N bata liga
 alo muxun naxan mi yabin tiye
 amasɔɔɔ a mi fe mɛma.
¹⁶ Koni Alatala, n xaxili tixi i tan na.
 I n yabima nɛn, Marigina n ma Ala.
¹⁷ N naxa, "I nama tin
 n yaxune yi e xunnayeren n na,
 e nama ɔɔɔ n ma tɔɔɔ na."
¹⁸ N biramatɔɔɔ na a ra.
 N xɔɔɔ waxatin birin.
¹⁹ N bata n ti n hakene ra,
 n yulubine bata n naxamin kati!
²⁰ N yaxune tan kɛndɛ,
 e yixɔɔɔ.
 E wuya
 naxanye n naxaxuxi fuu!
²¹ Naxanye fe fapin saranma fe ɔɔɔ na,
 ne n tɔɔɔ, amasɔɔɔ n tan a fapin nan fɔɔɔ ra.
²² Alatala, i nama n nabɛɔɔ.
 N ma Ala, i nama i makuya n na.
²³ N Marigina, n nakisimana,
 n mali iki sa!

Tɔɔɔ muxun ti fena a haken na

39 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa, Yedutun xa.*

² N bata a fala, n naxa,
 "N na n kɛwanle rakɔɔɔɔ nɛn,
 alogo n dɛ xuiin nama n bira yulubini.
 N mi fa fala yo tiye muxu ɔɔɔɔ xɔɔri."
³ N yi n dundu,
 n yi n naxara,
 n mi yi fala yo tima
 hali fe fapina,
 koni n ma bɔɔɔɔ yi siga fari sɛ tun!
⁴ N bɔɔɔɔ yi wolon n kui.
 N to yi n mirima a ma,
 a yi n kuiin gan fɔɔ
 alo tɛɛna.
 N yi falan ti fɔɔ, n naxa,
⁵ "Alatala,
 n siin soge dɔɔɔ yita n na
 e nun a yate saxina.
 I xa n nakolon
 a n ma siimayaan mi buma."
⁶ I tan nan n ma bɔɔɔ yaten nadungixi ayi.
 Sese mi n siin waxatin na
 i yɛ ra yi.
 Adamadiin birin buma nɛn
 alo foyedin gbansan!

Beti xuini te.

⁷ Nininna nan gbansan a tan na.
 Muxuna a masigama,
 a feen ligama koni fuyan!
 A nafunla malanma,
 koni naxan a sɔɔ a xanbi
 a mi na kolon.
⁸ Marigina, n fa n xaxili tima nanse ra nayi?
 N na n yigin sama i tan nan yi.
⁹ N nakisi n yulubin birin ma.
 I nama tin daxune yi gele n ma.
¹⁰ N yi dunduxi nɛn.
 N mi yi fala yo tima.
 Amasɔɔɔ i tan nan ito ligaxi n na.
¹¹ I ya furen ba n ma,
 benun i xa n napan tɔɔɔ.
¹² I muxun maxadima a hakena fe ra
 i yi a haken saran a ra.
 I muxuna nafunle kalama alo xiine.
 Adamadi yetɛɛn ligaxi nɛn alo foyedina.

Beti xuini te.

¹³ Alatala, n ma maxandi xuiin mɛ.
 I yi i tuli mati n ma mawuga xuiin na.
 N na wuga, i nama i dundu.
 I ya xɔɔɔ nan tun n tan na sigatini,
 alo n benbane yi kii naxan yi.
¹⁴ N yiba singen
 alogo n xa sewa benun n xa dangu,
 benun n xa faxa.

Tantun Betina

40 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*
² N dija nen Alatala maliin legedendeni,
a yi a tuli mati,
a yi n ma mawuga xuiin me.
³ A n ba yili jaxin na,
a n ba boron nun bendeni.
A yi n ti fanyen fari,
a san tide fajin fi n ma.
⁴ A yi n xaran beti nenen ma,
n na en ma Ala tantunma naxan na.
Muxu wuyaxi na toma nen
e yi gaxu a yee ra,
e mən yi e yigin sa Alatala yi.
⁵ Sewan na kanna xa,
naxan na a yigi sa Alatala yi,
naxan mi kidene batuma,
naxan mi a sama suxure batune ma.
⁶ I ya wali fajine wuya ayi!
Alatala, n ma Ala, i jaxan mi na!
I bata kabanako fe wuyaxi yitən nxu xa!
N mi nce e fe fale,
e yatən bata gbo ayi!
⁷ I mi waxi saraxan nun kiseen xən gbansan,
fə i n tunle raba ayi.
I mi yi saraxa gan daxine
nun yulubi xafari saraxane gbansan fəxə ra.
⁸ Nanara, n naxa, "N tan ni i ra.
N bata fa.
N ma fe seβexi Kitabuni.
⁹ N ma Ala, i sagoon naxan n ma!
I ya sariyan namaraxi n bəjəni."
¹⁰ N tinxinyaan nalima nen i ya yamani.
Alatala, i a kolon,
n mi n dunde.
¹¹ N mi i ya tinxinyaan namaraxi n kedenna xa.
N ni i ya jəndin nun marakisina fe falama nen.
N mi i ya hinanna nun i ya lannayaan luxunje ya-
maan ma.
¹² I nama tondi kininkininje n ma, Alatala.
I ya hinanna nun lannayana n marama nen waxatin
birin.

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 70

¹³ Amasəwə, n ma təwəne bata wuya
han e mi yate!
N hakene bata n suxu,
n mi fa se toma.
E wuya dangu n xunseχene ra.
Bəjə yixədeχe mi fa n yi təwə.
¹⁴ Yandi, Alatala, n nakisi!
Alatala, fa n mali iki sa!
¹⁵ Ala xa ne yarabi
naxanye katama n faxa feen na,
a e ye yifu fefe!

Ala xa ne raxete marafeyani
n ma təwəyaan naxanxi naxanye ma.
¹⁶ Ala xa ne raterena e yagin na,
naxanye a falama n ma,
e naxa, "Yə! I suxi yati!"
¹⁷ Naxanye birin i tan fenma,
i xa ne birin nasewa.
I ya kisin xənla naxanye ra,
ne xa lu a fale,
e naxa, "Alatala gbo!"
¹⁸ Koni, yigelitəwə nun təwə muxun nan n tan na.
N Marigin nama jinan n təwə.
I tan nan n maliin nun n ma maratanga tiin na.
Ala, i nama buye ayi.

Furewəna Ala maxandina

41 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*
² Sewan na kanna xa
naxan yengi dəxi senbetarene təwə.
Alatala na kanna xunbama təwə waxatine yi nen.
³ Alatala a ratangama nen
a a niin nakisi.
A a barakama nen təwə ma.
A mi a luye a yaxune senben bun ma.
⁴ Alatala a malima nen,
furen na a li waxatin naxan yi,
a a rakendeya.
⁵ N na a fala nen, n naxa,
"Alatala, dija, i n nakendeya,
bayo n bata yulubin liga i ra."
⁶ N yaxune fala jaxine tima n ma,
e naxa, "A faxama waxatin mundun yi,
a xinla yi lə ayi?"
⁷ Naxanye fama n xəntəndeni,
ne fala fajine nan tima n xa naxiyani.
Koni, a dentəge jaxini təwə n ma fe ra,
a yi mini a ralideni yiren birin yi.
⁸ Naxanye birin n naxaxuxi,
ne kəyəkəyənma e bode xa n ma fe ra.
E mirixi a jaxin nan ma n ma fe yi.
⁹ E naxa, "Fure jaxin bata a suxu!
A mi fa kele a sadeni feu!"
¹⁰ Hali n lanfa fajina,
n yi laxi naxan na,
nxu nun naxan yi donseen donma nxu bode təwə,
na bata keli n xili ma.
¹¹ Alatala, kininkinin n ma,
i yi n nakeli təwə,
nanara n na n yaxune donla saranje.
¹² N na a kolon
fa fala n bata i kenen
bayo e mi n təwə.
¹³ I n malima nen
amasəwə n tinxin.
I yi n lu i yetagi habadan!
¹⁴ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala!
Habadan han habadan! Amina! Amina!

Yaburin Yire Firindena: Keli Sora 42 ma han 72

Yigi sana Ala yi

42 *Koraa diine fala jaxumena. Beti baane kuntigin xa.*

² Ala, i xɔnla n niin suxuma
alo ige xunbenla xɔnla xɛnla suxun kii naxan yi.

³ Habadan Ala xɔnla n niin suxuma nen
alo min xɔnla.

N sigama waxatin mundun yi
n sa ti Ala yetagi?

⁴ N wugama kɔɛɛn nun yanyin na.
N baloma yɛɛgen nin.

N yaxune n maxɔdinma waxatin birin
e naxa, "I ya Ala minen yi?"

⁵ Waxati danguxine fe na rabira n ma,
n bɔɔɔɔn yi kala.

Nxu nun yamaan nan yi sigama Alaa banxini,
n yi tima e yɛɛ ra,

e sɛwaxin sɔɔɔɔma,
e barikan birama Ala xa jaxan nin.

⁶ Nanfera n niin sɔɔɔɔlexi?

Nanfera n bɔɔɔɔɔn sunuxi?

N xa n yigi sa Ala yi.

N mɔɔn a tantunma nen.

N kisi muxun nun n ma Ala nan a ra.

⁷ Koni iki, n niin sɔɔɔɔlexi,
nanara n na n mirima i ma Yuruden bɔɔɔɔni,

Xerimon geyane xuntagi,
e nun Misari geyaan ma.

⁸ Fufaan sama fufaan fari n xili ma,
igen xuxu xuiin yi gbo ayi a surundeni.

I xunfan gbeene radangu n xun ma,
gbalon yi keli n xili ma alo walanna.

⁹ Alatala xa a hinanna mayita yanyin na
alogo n yi xi betin bɛ a xa kɔɛɛn na.

N ma dunuɔa yi gidin Ala nan maxandima.

¹⁰ N na a falama n natangamana Ala nan xa,
n naxa, "Nanfera i jinanxi n xɔn ma?"

Nanfera n luma tɔɔɔɔn e yaxune yii?"

¹¹ N niin tɔɔɔɔxi n yaxune xɔn
amasɔɔɔ e ferijɛnma n maxɔdinɛn nen,
e naxa, "I ya Ala minen?"

¹² Nanfera n niin sɔɔɔɔlexi?

Nanfera n bɔɔɔɔɔn sunuxi?

N xa n yigin sa Ala yi.

N mɔɔn a tantunma nen

n ma Ala, n nakisimana.

43 *Ala, yoon fi n ma, i n xun mayɛngɛn so denkeleyatare yamaan xili ma.*

N natanga wuledene nun muxu jaxine ma!

² N kantan muxun nan i tan na.

Nanfera i n nabɛpinma?

Nanfera n sunuxin luma tɔɔɔɔn muxu jaxine xɔn?

³ I ya kenenna nun i ya jɔɔɔɔdin nafa n ma!

E xa ti n yɛɛ ra,

sigi i ya geya sarijanxin fari i yetagi.

⁴ Nayi, n sigama nen Alaa saraxa ganden dɛxɔn,

Ala naxan findixi n ma sewan nun n ma jaxanna ra.

N na n ma bɔɔɔɔnna maxa

n tantun betin ba i tan Ala xa,

n ma Ala.

⁵ Nanfera n niin sɔɔɔɔlexi?

Nanfera n bɔɔɔɔɔn sunuxi?

N xa n yigin sa Ala yi.

N mɔɔn a tantunma nen

n ma Ala, n nakisimana.

Maratangana Ala maxandina

44 *Koraa diine fala jaxumena, beti baane kuntigin xa.*

² Ala, nxu bata a mɛ nxu tunle ra.

Nxu benbane bata yi a fala nxu xa nun,
i fe gbeen naxanye liga e xa na waxatini,
lɔɔɔɔn naxanye bata xunkuya.

³ I tan nan siya denkeleyatarene kedi i senbeni,
i mɔɔn yi nxu benbane radɔɔɔ na.

I siya gbetene raxuya ayi nen,

i yi nxu benbane rasabati.

⁴ E mi na nɔɔɔɔn sɔɔɔɔxi e silanfanne xa ra!

E mi a nɔɔɔxi e yetɛ fangan xan xɔn.

E a nɔɔɔxi i yetɛ fangan nan xɔn ma,

i fangana, e nun i lu fena e xɔn,

bayo e rafan i ma.

⁵ N ma mangan nun n ma Ala nan i tan na.

I tan nan nɔɔɔɔn nagidima Yaxuba bɔɔɔɔnna xa.

⁶ Nxu nxu yaxune raxɛtɛma i tan nan baraka yi.

Nxu e nɔɔɔ i xinli.

⁷ N yigin mi saxi n ma xanla xan yi.

N ma silanfanna mi a ra

naxan nɔɔɔn fima n ma.

⁸ Koni i tan nan nɔɔɔn fima nxu ma nxu yaxune ma.

I tan nan ne rayarabima,

naxanye nxu rapaxuxi.

⁹ Nxu Ala nan matɔɔɔɔma waxatin birin,

nxu i tan nan xili tantunma habadan!

Beti xuini te.

¹⁰ Koni iki, i bata i mɛ nxu ra,

i yi nxu rayarabi.

I mi fa minima nɔɔɔ ganle fɔɔɔ ra nɔɔɔn.

¹¹ I bata nxu ragi nxu yaxune yɛɛ ra,

e yi nxu yii seene birin tongo.

¹² I bata nxu rabɛpin

alogo e xa nxu fana alo yɛɛɛene.

I bata nxu raxuya ayi yamana gbetene ma.

¹³ I bata i gbee muxune mati sare xurin na

alo dɛ mi seen naxan na.

¹⁴ I bata nxu rayarabi nxu dɔɔɔɔn bodene yetagi,

nxu rabilin muxune yi nxu makonbi,

e nxu magele.

¹⁵ I bata nxu findi gelema seen na siyane yε.
 E e xunne yimaxama nxu mageledeni.
¹⁶ N feyani waxatin birin.
 N bata yagi
¹⁷ xonnantenne falane xɔn
 naxanye n bεsenxɔnyama,
 e nun n yaxun naxanye e gbeen ɲɔxɔma n na.
¹⁸ Ito birin ligaxi nxu ra nɛn,
 hali nxu to mi ɲinanxi i xɔn ma,
 hanma nxu yi i ya layirin kala.
¹⁹ Nxu mi xetexi i fɔxɔ ra.
 Nxu munma yi fata i ya kiraan na.
²⁰ Koni hali na,
 i nxu lu nɛn kankone bun.
 I nxu rabɛɲin banban dimini.
²¹ Xa nxu yi ɲinan xɔ Ala xinla ma nun,
 nxu yi ala gbetene batu,
²² i yatin yi na kolonma nɛn nun
 amasɔɔ i nxu miriya wundone kolon.
²³ Koni e nxu faxama i tan nan ma fe ra fεriɲɛn gbɛn!
 E nxu ligama
 alo yεxεɛn naxan faxa daxi a ra!
²⁴ Xulun Marigina! Nanfera i xima?
 Keli, i nama i mε nxu ra habadan!
²⁵ Nanfera i i yetagin luxunma nxu ma?
 I nama ɲinan xɔ tɔɔne nun marayarabine xɔn!
²⁶ Nxu niine bata bira gbangbanni,
 nxu gbindin mi fa nε kele bɔxɔn ma.
²⁷ Keli, i fa nxu mali!
 Nxu xunba i ya hinanna nin!

Mangana ɲaxalandin ti betina

45 *Koraa diine fala ɲaxumɛna, beti baane kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: "Fuge Fajine." Xa-nuntenya sigina.*

² Fala fajine bata n bɔɲɛn nasεwa.
 Nanara, n betini ito bama mangan xa.
 N deni xaxi betina fe ra
 alo sɛbeli ti fajina xayen kii naxan yi.
³ I tofan adamadiine birin xa,
 i fatan fala ɲaxumɛn tiyε,
 bayo Ala i barakama nɛn habadan!
⁴ I ya silanfanna sɔti i dεxɔn, sɛnbɛmana.
 Xunnayerenna nun binyena i tan nan xa!
⁵ Siga soon fari xunnayerenni,
 i sa nɔn ti
 ɲɔndin nun yetε magodon nun tinxinyana fe ra.
 I fangan xa fe magaxuxine makenɛn!
⁶ I ya xalimakuli ralemunxine xa i yaxune bɔɲɛne
 yisɔxɔn.
 Siyane birama nɛn i sanne bun.
⁷ Ala, i luma nɛn i ya mangaya gbɛdeni habadan!
 I ya mangaya taxamasenna nan tinxinyaan na.
⁸ Tinxinna nan nafan i ma.
 A ɲaxin mi rafan i ma.
 Na nan a toxi Ala, i ya Ala bata i sugandi.
 A mɔn bata i ya sewan fari sa

dangu bonne ra.

⁹ Latikɔnɔnna nun se xiri ɲaxumɛne i ya dugine yi.
 Maxa se maxane i rasumunma mangane banxine yi
 naxanye maxidixi sama ɲinne ra.
¹⁰ Mangane dii tɛmɛne ɲaxalandi tiine yε.
 I ya batɛn tixi i ya mangaya gbɛden yii fari fɔxɔni.
 A maxidi seene rafalaxi xɛma fajin nan na.
¹¹ Mangana ɲaxalandina,
 i tuli mati n ma falan na.
 ɲinan i kon kaane nun i bari bodene xɔn ma.
¹² I xɔnla bata mangan suxu i ya tofanna fe ra.
 I ya kuntigin na a ra, i xa a binya.
¹³ Tire kaane fama kiseene ra i xa nɛn.
 Nafulu kanne i ya fanna fenma nɛn.
¹⁴ Binyen birin mangana dii tɛmɛn xa mangayani.
 A doma gbeen nafalaxi xɛma dugin nan na.
¹⁵ E nun a doma rayabuxin nan sigan mangan fema
 ɲaxalandi tiine biraxi a fɔxɔ ra a tidɛni.
¹⁶ E so mangana genla ma sɛwan nun ɲaxan nin.
¹⁷ I tan mangana,
 i dii xɛmε wuyaxi sɔɔma nɛn
 naxanye luma mangayani i benbane funfuni.
 I e findima kuntigine ra nɛn bɔxɔn birin xun na.
¹⁸ N ni i findima xili kanna ra habadan.
 Muxun birin i matɔxɔma nɛn
 habadan han habadan.

En fangana Ala nan na

46 *Koraa diine Ala tantun sigina, beti baane kuntigin xa. Sungutunne xa a ba.*

² Ala nan en yigiyaan na
 e nun en fangana.
 A yitɔnxi mali ti feen na tɔɔ waxatine birin yi.
³ Nanara, hali bɔxɔn xuruxurun,
 geyane yi bira fɔxɔ ige tilinxine yi,
 en mi gaxuε.
⁴ Hali fɔxɔ igene xuxu,
 geyane fan yi yimaxa gbaloni
 en mi gaxuε.

Beti xuini te.

⁵ Xudena Alaa taani
 naxan a muxune rasεwama
 naxan findixi Kore Xɔnna Ala dɔxɔde sariɲanxin na.
⁶ Ala na taani,
 a mi yimaxε mumε!
 Kuye nɛma yiba,
 Ala bata taan mali,
⁷ siyane yi sɔnɔn nate,
 mangayane yi yimaxa.
 Ala na a xuini te,
 bɔxɔn yi xuruxurun.
⁸ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan en xɔn.
 Yaxubaa Ala nan en ma faran makantanxin na.

Beti xuini te.

⁹ ε fa Alatala a wanle mato,
 a gbalon naxanye rakelixi bɔxɔn ma.
¹⁰ A yεngene ɲanma

han ԽԽԽ danna birin yi.
 A xanle yigirama,
 a tanbane kala,
 a yi ye masansan wure lefane gan.
¹¹ A yi a fala, a naxa,
 “E ε raxara,
 ε yi a kolon a n tan nan Ala ra.
 N batuma nen siyane tagi.
 N yi batu ԽԽԽ birin yi.”
¹² Alatala Senben Birin Kanna en tan nan ԽԽ.
 Yaxubaa Ala nan en ma faran makantanxin na.

Beti xuini te.

Ala fisamanten mangana

47 *Koraa diine betina, beti baane kuntigin xa.*

² E tan, siyane birin xa ε yiin ԽԽԽ,
 ε ԽԽԽ, ε xuini te sewani Ala xa!
³ Alatala, Kore ԽԽԽ Ala magaxu han!
 Manga gbeen na a ra dunuṗa birin xun na!
⁴ A bata ԽԽԽ fi en ma siyane xun na,
 a yamane raso en ma ԽԽԽ bun.
⁵ A ԽԽԽ sugandi nen nxu xa,
 Yaxuba ԽԽԽonne sabatima
 denaxan yi,
 a naxanye xanuxi.

Beti xuini te.

⁶ Ala bata ԽԽԽ a mangaya gbedeni.
 Yamaan ԽԽԽma sewani,
 ԽԽԽ xuine yi mini Alatala xa.
⁷ Tantun betin ba Ala xa,
 betine ba han!
 Tantun betin ba en ma mangan xa,
 betine ba han!
⁸ Ala nan mangan na dunuṗa birin xun na,
 ε a tantun betini.
⁹ Ala ԽԽԽ a manga gbede saripanaxini,
 a mangayaan nabama siyane xun na.
¹⁰ Siyane mangane sama nen
 Ibrahima a Alaa yamaan fari.
 A tan nan gbee dunuṗa ganle birin na.
 Ala gbo han!

Siyon Ala gbee taana

48 *Koraa diine betina. Sigi saripanaxina.*

² Alatala gbo,
 a lan a xa matԽԽ
 a gbee taani geya saripanaxin fari.
³ Siyon, Alaa geyana,
 a mate, a tofan,
 dunuṗa birin sewama a fe ra.
 A mate
 alo ԽԽԽne birin manga taana
 Manga Gbeen ԽԽԽ denaxan yi.
⁴ Ala a yengi sama nen a taa makantanxin ԽԽ,
 a bata a yete findi a kantanmaan na.
⁵ Mangane to e malan Siyon yenge xinla ma,

⁶ e yi a to, e kabε,

e gaxu, e yi e gi.

⁷ Xuruxurunna nun kuisanna yi e suxu na,
 alo ṗaxanla kuiin na keli a ra,

⁸ alo kunkibane na ԽԽԽfili foye gbeena fe ra.

⁹ Ala kabanako feen naxanye ligaxi,

nxu bata ne mε.

Iki, nxu bata ne to Alatala Senben Birin Kanna taani.

A na taan nakisima nen habadan!

Beti xuini te.

¹⁰ Nanara, Ala nxu nxu mirima i ya hinanna ma i Batu
 Banxini.

¹¹ I tan xili kanna tantunma dunuṗa yiren birin yi.

I mangayaan ligama tinxinyaan na.

¹² Yamaan xa ṗaxan Siyon geyaan fari,

Yuda taa kaane xa sewa

i ya kitisana fe ra!

¹³ E bilin Siyon ma,

ε yi a kondene yatε.

¹⁴ E ε xaxili lu a yinna ԽԽ ma,

ε mԽԽ yi a sangansone mato,

nanara ε a fale mayixete famatԽne xa,

ε naxa, ¹⁵ “Ala ito,

nxԽ Ala na a ra habadan!

A tima nxu yeε ra nen han a rapanni.”

Nafulu fuyanna fe

49 *Koraa diine betina, beti baane kuntigin xa.*

² E ito mε, ε tan siyane,

ε tuli mati

ε tan muxun naxanye birin dunuṗa yi.

³ Fanga kanne nun ԽԽԽ muxune,

nafulu kanne nun yiigelitԽne,

birin xa a tuli mati.

⁴ N fekolonna falane nan tima,

n mirine xaxili fajin nan fima.

⁵ N na n xaxinla rasigama sandan nan ԽԽ,

n yi a yeṗa, n nεma n ma ԽԽԽԽ maxε.

⁶ Nanfera n gaxuma gbalo ԽԽԽ yeε ra,

hake kan yanfantenne n nabilinma waxatin naxan yi?

⁷ E yigin saxi e se kanyaan nan ma,

e mԽԽ yi e kanba e nafulu kanyani.

⁸ Muxun mi nԽε a boden xunṗe.

A mi nԽε a niin saren soε Ala yii.

⁹ AmasԽԽ muxun niin xunbaan ԽԽԽԽ!

A mi nԽε a saren fiye,

¹⁰ alogo a xa bu habadan, a mi faxa.

¹¹ AmasԽԽ, en birin a kolon xaxilimane fan faxama

e nun daxune nun ԽԽԽne.

E birin e nafunle luma muxu gbetε ne nan yii.

¹² Gaburun yi findi e habadan banxin na,

e luma denaxan yi, dan mi naxan na,

hali ԽԽԽ to yi e yii e yetε ra.

¹³ Muxuna gboon mi a rabuyε.

A fan faxama nen alo subene.

¹⁴ Muxun naxanye laxi e yetε ra fuyan nin,

e sigaden nan na ra,

naxanye wasaxi e nafunle ra,
ne rapanma na kii nin.

¹⁵ E rasigama laxira yi nen
alo γεγενησαν napananna to faxan na.
Sayaan yi e gbindine don.
Muxu fapine ככה סוכה nən e xun na sinma,
e tofanna yi kala,
e siga gaburuni.
¹⁶ Koni Ala n niin xunbama nən laxira yi yati!
A yi n xali.

¹⁷ Muxun na nafunla סוכה,
a nafunli gbo ayi,
i nama gaxu,
¹⁸ bayo a mi sese xalima a yii laxira yi.
A herisigen mi birama a פכה ra.
¹⁹ Hali duba diin nan yi a ra a dunuḡa yi gidini,
hali a to matככי,
a yi sabatixi waxatin naxan yi,
²⁰ a sama a benbane fari nən laxira yi.
Ne mi fa dunuḡa toma סוכה.
²¹ Nafulu kanna naxan xaxili xurun,
na maliga xuruseen nan na,
naxan faxamatכ a ra.

Saraxan naxan Ala kenən

50

Asafi a betina.

Fangamana, Marigina Alatala falan tima,
a dunuḡa muxune birin maxili,
sa פכל sogetedeni
han sa דככ sogegododen na.
² Alaa ככה mayilenma keli Siyon yi
na taa kamalixi tofapina.
³ En ma Ala fama,
a mi dunduxi.
Kala ti תע gbeena a yע ra,
foye gbeena a rabilinxi.
⁴ A koren nun ככה xilima
e xa findi seren na a yamaan makitideni.
⁵ A yi a fala, a naxa,
"N ma muxu כגכדיyaxine malan n fema,
naxanye layirin xidixi n כח ma saraxa baan na."
⁶ Koren כחכח a tinxinyaan nalima nən,
bayo Ala yעעעע nan kitisaan na.

⁷ "N ma yamana, ε ε tuli mati,
n falan tima nən.
Isirayila, n na ε maxadima,
bayo Ala nan n tan na, ε Ala.
⁸ N mi ε maxadima ε saraxane xan ma fe ra.
ε saraxa gan daxine bama n xa waxatin birin.
⁹ Koni, n mi turaan xa tongoma ε sansanne yi
xanamu כככ naxan ε kulane yi.
¹⁰ Amasככ n gbeen nan burunna subene birin na.
N gbeen nan jingene ra
naxanye geya wuli wuyaxine ma.

Beti xuini te.

Beti xuini te.

¹¹ N tan nan xכline ngaan kanna ra
naxanye geyane ma
e nun niimaseen naxanye birin fixene ma.
¹² Xa kamen yi n suxun nən nun,
n mi na fale i xa,
amasככ n tan nan gbee dunuḡa
nun ayi seene birin na.
¹³ N jinge suben donḡe ba?
En-en de!
Xanamu n siin wunla min?
En-en de!
¹⁴ Nanara, barika biran xa findi ε saraxan na Ala xa.
ε ε de ti xuine rakamali Kore כחכח Ala xa.
¹⁵ N xili ככ waxatini.
N ni i kantanma nən, i yi n binya."
¹⁶ Koni Ala a falama muxu jaxine xa nən,
a naxa, "Nanfera ε xעema n ma כחכח falan ma,
ε yi n ma layirina fe fala,
¹⁷ koni n ma xaranna mi rafan ε ma?
ε mexi n ma falane ra!
¹⁸ ε nun muḡadene na a ra.
ε nun yalundene na a ra.
¹⁹ ε fala jaxin nan tun tima.
ε wulen nan tun falama.
²⁰ ε ngaxakedenne kansunma waxatin birin yi.
ε katama e כḡegedeni.
²¹ ε bata ito birin liga
n mi fala ti.
Nanara, ε mirixi a n fan ligaxi
alo ε tan.
Koni iki, n na ε maxadima,
n yi a yebe ε xa."
²² "Iki, ε ito famu,
ε tan naxanye Ala ככε rabaxi.
Xa na mi a ra,
n na ε raxכrima nən.
Muxu yo mi ε xunbe.
²³ Naxan na saraxa baan findi barika biran na,
na nan n binyaxi.
Naxan na siga kira fapin כח,
n na Ala kisin yitama nən na ra."

Yulubi ratina

51 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. ² A naxan ba Nabi Natan to fa a fema a yalunyaan ligaxina e nun Batiseba.*

³ Ala, dipa n ma i ya hinanna nin.
N ma matandine mafelu
i ya kininkinin gbeeni!
⁴ N hakene birin ba n ma.
I yi n yulubine xafari.
⁵ N na n ma matandine kolon.
N na n mirima n yulubine ma waxatin birin.
⁶ N na i tan nan keden yulubi tongoxi.
N naxan nabaxi,
na jaxu i yע ra yi.
Nanara, i na falan ti,

Beti xuini te.

i tan nan tinxin,
 i na kitin sa, i yoon sɔɔ.
 7 N barixi haken nin yati!
 Yulubi kannan nan yi n na
 xabu nga fudikan na a ra.
 8 I waxi tɔɔndin nan xɔn ma n sɔɔndɔmeni yati!
 I n xaranma fekolonna ma n bɔɔɔeni.
 9 N yulubin ba n ma
 nanara n sarɔɔɔɔɔɔ.
 I xa n maxa nanara n fiɔɔ
 dangu balabalan keɔen na.
 10 N mɔn xa sɔɔwa n ɔɔɔɔn.
 I bɔɔɔɔn naxan kalaxi,
 na mɔn xa sɔɔwa.
 11 I yɔɔɔn ba n yulubine ra,
 i yi n mafelu n hakene birin na.
 12 Ala, bɔɔɔɔ sarɔɔɔɔn sa n yi.
 I mɔn yi n xaxili ragidi.
 13 I nama n kedi i yɔɔɔɔ.
 I nama i ya Nii Sarɔɔɔɔn ba n yi.
 14 I mɔn xa kisin sɔɔwan fi n ma.
 Xaxili faɔɔin xa n mali.
 15 Nanara, n matandi tiine xarɔɔɔɔ
 i ya kirane ma,
 yulubi kanne yi xɔɔɔ i ma.
 16 N nakisimana, Ala,
 n nakisi n ma faxa tixin ma.
 Ala, yandi n xunba,
 alogo n xa i ya tinxinyaan nali bɔɔɔini.
 17 Marigina, na liga n xa,
 n xa i tantun.
 18 Saraxan mi rafan i ma,
 xa na mi a ra,
 n yi a bama i xa nen nun.
 Saraxa gan daxin mi i kenɔɔɔɔ.
 19 Yɔɔɔ magodon nan Ala rafan saraxan na.
 Ala, i mi na kannan rabɔɔɔɔɔ
 naxan nimisaxi a bɔɔɔɔni a tubi.
 20 Tin, i Siyon nasabati.
 I mɔn xa Yerusalɔn yinna ti.
 21 Na waxatini,
 tinxin saraxane rafanma i ma nen.
 Saraxa gan daxine yi i kenɔɔ.
 Na waxatini,
 nxu yi turane rali i xa i ya saraxa ganden fari.

Ala xa wuleden makiti

52 *Dawudaa fala ɔɔɔɔɔɔɔ, bɔɔɔ baane kuntigin xa.*
 2 A naxan ba, Dowegi Edɔn kaan to siga Sɔli fɔma,
 a naxa, "Dawuda bata siga Aximeleki a banxini."

3 Ee! Muxu gbeena!
 Nanfera i kanbama i ya fe ɔɔɔine yi?
 Alaa hinanna luma nen habadan!
 4 I feene yitɔnma bonne kala xinla ma.
 I lenna luxi nen
 alo file xɔnɔɔɔ.
 Ee! Yanfantenna!

5 Fe ɔɔɔin naxan i ma dangu fe faɔɔin na.
 Wulen naxan i ma dangu tɔɔɔɔin na.

Beti xuini te.

6 Ee! Wuledena!
 Fala xɔɔene rafan i ma!
 7 Nanara, Ala i raxɔɔɔɔma nen habadan!
 A i suxuma nen,
 a i ba i konni.
 A i bama nen kɔɔɔɔ muxune yɔɔ dunuɔa yi.

Beti xuini te.

8 Tinxin muxune ito toma nen,
 e gaxu.
 Nayi, e gelema i ma nen,
 e naxa, 9 "Na xɔɔɔɔn mato,
 naxan mi Ala findi a kantanmaan na.
 Koni a yigin saxi a nafulu gbeen nin.
 A fangan sɔɔɔɔxi a boden kalan nan xɔn."
 10 Koni, n tan luxi nen
 alo Oliwi wudin naxan sabatima Alaa banxini.
 N yigin saxi a hinanna nin
 habadan han habadan!
 11 N ni i tan Ala tantunma nen
 i ya wanla a fe ra habadan!
 N ni i xinla binyama nen
 i ya tɔɔɔɔɔɔɔ muxune yɔɔ,
 bayo i tan fan!

Muxuna ɔɔɔɔɔɔɔ

Yaburin 14.1-7

53 *Dawudaa fala ɔɔɔɔɔɔɔ, bɔɔɔ baane kuntigin xa.*
 A xa ba xulenna ra.

2 Xaxilitarena a falama a bɔɔɔɔni,
 a naxa, "Ala mi na."
 E birin yifu,
 e haramu feene ligama.
 Muxu yo mi a faɔɔin nabama.
 3 Ala a yɔɔɔn nagodoma adamadiine ma
 keli ariyanna yi,
 a xa a to xa nde na
 naxan xaxili sɔɔɔɔ, a Ala fen.
 4 Koni birin bata kiraan fata,
 e ɔɔɔɔ ayi.
 Hali keden pe mi a faɔɔin ligama.
 5 Fe ɔɔɔ rabane mi fe kolon ba?
 E n ma yamaan tɔɔɔɔ donma
 alo donsena,
 koni e mi Ala xandima mumɔ!
 6 Awa nayi, gaxun ne suxuma nen
 e tan naxanye mi yi gaxuma.
 Ala e kalama nen,
 a e rayarabi
 bayo e rapaxu a ma.
 7 Nde keɔɔ Siyon yi a Isirayila rakisi?
 Ala mɔn na a yamaan senbɔɔ so,
 Yaxuba bɔɔɔɔɔɔnna sɔɔwama nen,
 Isirayila yi ɔɔɔɔ!

Ala maxandin maratanga feen na

54 *Dawudaa fala jaxumena, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra. ²Dawuda beti naxan ba, Sifi kaane to siga Sali fema e naxa, "Dawuda luxunxi nxu tagi."*

³Ala, n nakisi i senben na.

N xun mafala kitin bolon!

⁴Ala, n ma maxandi xuiin name.

I tuli mati n fala xuine ra!

⁵Xɔɲene bata keli n xili ma.

Gbalotɔne katama n faxa feen na.

E mi e mirima Ala ma.

⁶Koni Ala nan n mali muxun na.

Marigin nan n niin kantanma.

⁷A n yaxune fe jaxine raxete e ma.

E halagi amasɔɔ i lannayaan nabama.

⁸Nayi, n ɲenige ma saraxan bama i xa nen, n yi i tan Alatala tantun amasɔɔ i fan.

⁹Bayo, i tan nan n baxi n ma tɔɔne yi, n yi n yaxune biraxin to.

Muxu yanfaxina Ala maxandina

55 *Dawudaa fala jaxumena, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.*

²Ala, n ma maxandi xuiin name.

I nama i xun xanbi so n ma mawugani!

³I tuli mati n na, i yi n yabi.

Xaminna bata n suxu han n kuisan

⁴n yaxune fala xuine fe ra.

Muxu jaxine n yigbetɛnma, e n tɔɔma.

E bata xɔɔ n ma, e yi n napaxu.

⁵N bata kɔntɔfili.

Sayaan gbalon bata n xun matugan.

⁶Gaxun nun xuruxurinna bata n suxu. Gbalon yi n nabilin.

⁷Xa gabuteɛn yi n ma nun alo ganbana,

n yi tunganma nen nun n sa dɔɔden fen.

⁸N yi n gima nen, n siga yire makuyeni.

N yi lu burunna ra.

⁹N yi maratagaden fenma nen mafuren n keli foye gbeen nun gbalon bun.

¹⁰Muxu jaxine raxuya ayi, Marigina, e fala xuine yifu!

Bayo, n gbalon nun yengen toma taani han!

¹¹Kɔɛn nun yanyin na, e taan nabilinma,

Beti xuini te.

Beti xuini te.

haken nun yengene nan taani.

¹²Kala tiin gboma ayi taani.

Besɛnxɔnyaan nun mayifuun nan taani.

¹³Xa yaxun nan tun yi n makonbima nun, n yi dinama a bun ma nen.

Xa n napaxu muxun nan tun yi a yete yigboma n ye nun,

n yi n luxunma a ma nen nun.

¹⁴Koni i tan na a ra, n lanfana, n bodena, n xɔyi kendena!

¹⁵En ma lanfamayaan yi jaxun Alaa banxini en yi sigan tima yamaan ye waxatin naxan yi.

¹⁶Sayaan xa n yaxune ratɛɛna, e kenden yi siga laxira yi.

Bayo fe jaxina e yi e konni.

¹⁷Koni n bata Ala xili,

Alatala n nakisima nen.

¹⁸N ma mawugan nun kutun xuina a lima nen.

Xɔɔnna nun yanyin nun jinbanna ra, a n xuiin mema.

¹⁹A n niin natangama,

n yi keli yengeni herini

hali n yaxune to yi wuya!

²⁰Habadan mangana Ala a tuli matima nen, a yi n yaxune rabira.

Beti xuini te.

Amasɔɔ e bata tondi tube.

E mɔn mi gaxuxi Ala yeɛ ra.

²¹N lanfana a xɔyine yengema.

A a layiri xidixine kalama.

²²A fala xuiin jaxun fenɛn xa

koni marapaxuna a bɔɲeni.

A fala xuine salaxun alo turena.

Koni e segen tima

alo silanfan xɛnxɛna.

²³I ya kɔntɔfinle lu Alatala ma.

A i malima nen.

A mi tinɲɛ tinxin muxun yi bira mume!

²⁴Koni i tan, Ala,

i na muxu faxane nun wuledene faxama nen

benun e siin tagiin xa a li.

N tan mabinni,

n na n yigi sama i tan nin.

Yigi sana Ala yi

56 *Dawudaa maxandi jaxumena. Beti baane kuntigin xa: a xa ba alo betin naxan xili, "Ganban Wudi Makuyeni" a naxan ba Filisitine to a suxu Gati taani.*

²Ala, kininkinin n ma

amasɔɔ e n yengema.

N yaxune n besɛnxɔnyama ferijɛn gben!

³Ferijɛn gben n yaxune n yengema.

N yengefane bata wuya ayi, e waso.

⁴N na gaxu waxatin naxan yi,

n na n yigi sama i tan nan yi.

⁵N na Alaa fala kamalixine matɔɔma,

n yi n yigi sa a yi,
 nanara n mi gaxue mume!
 Dapɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nanse lige n na?
⁶ Ferijɛn gben n yaxune n tɔɔɔɔ.
 E n ɔaxankata feni tɔɔɔma waxatin birin!
⁷ E e malanma luxundene yi,
 e yɛene tixi n na, n nɛen dɛdɛ.
 E yengi a ma e n faxɛ.
⁸ I nama tin e rakisi feen ma e fe ɔaxine ma.
 Ee! Ala! I xɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ na na muxune rabira.
⁹ N ma sunun yatɛ.
 N yɛɛgena fe xa rabira i ma.
 I xaxili mi dɔɔɔ e xɔɔ ba?
¹⁰ N na i xili waxatin naxan yi,
 n yaxune xɛtɛma n fɔɔɔ ra nɛn,
 n yi a kolon a Ala n xɔɔ.
¹¹ N na Ala matɔɔɔɔɔɔ a falane fe ra!
 N na Alatala matɔɔɔɔɔ!
¹² N yigi saxi Ala nin,
 n mi gaxue mume!
 Adamadiin nanse ligama n na?
¹³ Ala, n dɛ xuiin naxan tongoxi,
 n na a rakamalima nɛn.
 N na barika bira saraxan bama i xa nɛn.
¹⁴ Amasɔɔɔ i bata n ba sayani,
 i yi n natanga biran ma.
 Nanara, n sigan tima Ala yetagi
 n ma siimayani.

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 108.1-5

57 *Dawudaa maxandi ɔaxumɛna, beti baane kunti-gin xa. A xa ba alo betin naxan xili, "I Nama Hala-gin Ti" Dawuda naxan ba a to a gi Sɔli bun, a sa a so faran yinla ra.*

² Kininkinin n ma!
 Ee! Ala! Kininkinin n ma!
 Amasɔɔɔ n niin marakisɛn fenma i tan nan yii.
 N xa luxunden sɔɔɔ i gabutɛɛn bun,
 han yihadin yi dangu.
³ N bata Kore Xɔɔɔna Ala maxandi
 naxan n ma feene rasɔɔɔyama.
⁴ A n yabima nɛn keli ariyanna yi,
 a n nakisi.
 A ne mafalama nɛn
 naxanye n yengɛma.

Beti xuini te.

Alaa hinanna nun a lannayaan yitama n na nɛn.

⁵ Yatane bata n nabilin,
 n saxi adamadi ɔaxine tagi.
 E ɔinne ligaxi nɛn
 alo tanbane nun xalimakunle.
 E lenne ligaxi nɛn
 alo silanfan xɛnɛne.

⁶ Ala, i ya binyen xa mayita kore xɔɔna ma,
 a yi bɔɔɔ nafe!

⁷ E bata yalaan nati n yɛɛ ra n suxu xinla ma,

e yi n nayagi.
 E bata yinla ge n yɛɛ ra,
 koni e tan yetɛɛn bata bira a kui.

Beti xuini te.

⁸ Ala, n xaxili ragidixi yati!
 N betin bama nɛn, n yi i tantun!
⁹ N xulunma nɛn sinma,
 n yi n ma bɔɔɔna nun kondenna maxa!
 N kurunma betin bɛ nɛn subaxa!
¹⁰ Marigina, n ni i tantunma nɛn siyane yɛ.
 N betin bama i xa nɛn bɔɔɔnɔɔne tagi.
¹¹ I ya hinanna gbo han ariyanna.
 I ya lannayaan texi han kore xɔɔna.
¹² Ala i ya binyen xa mayita kore xɔɔna ma,
 a yi bɔɔɔ nafe!

Ala nan kitisa tinxinin na

58 *Dawudaa maxandi ɔaxumɛna, beti baane kunti-gin xa. A xa ba alo betin naxan xili: "I Nama Hala-gin Ti."*

² E tan muxu gbeene,
 e falane mi tinxin feu!
 E nɔɛ adamadiine makitɛ tinxinni ba?
³ Eɛn-ɛn de! Tinxintareyana e bɔɔɔɔɔ,
 e gbalon nakelima bɔɔɔɔ ma.
⁴ Xabu e bari waxatini, e ɔaxu.
 Wuledene lɔxi ayi xabu e bari lɔɔɔni.
⁵ E xɔɔɔ luxi nɛn alo sɔɔɔɔɔɔɔɔ,
 alo fɔɔɔɔɔɔɔ naxan mi sɔɔɔ suxun xuiin mɛma,
⁶ naxan n mi a kanna xuiin namɛma.
 Sɔɔɔ suxun na fatan kiki,
 a mi nɔɛ a suxɛ.

Beti xuini te.

⁷ Ala, i xa e ɔinne magira e dɛ!
 Alatala, i xa na yatane dɛɛn kala!
⁸ E xa ɔan alo igen naxan bɔɔɔɔɔma.
 E tanbane xa yelefu ayi.
⁹ E xa liga
 alo korosiraan naxan fati tununma ayi lingini,
 alo diin naxan faxaxi barixi, a mi sogen to.
¹⁰ Tansin xindena hanma a xarena,
 ne ganma nɛn tunden bun.
 Foyen ɔaxudene fan xalima nɛn,
 a e raxɔri.

Beti xuini te.

¹¹ Tinxin muxune ɔaxanma nɛn
 bayo a gbeen ɔɔɔɔɔ nɛn.
 E fama e sanna maxadeni nɛn
 muxu ɔaxine wunla ra.
¹² Nayi, adamadiine yi a fala,
 "Ala tinxin muxune saren fima yati!
 Ala na yatigi, naxan dunuɔa makitima!"

Ala maxandina marakisina fe ra

59 *Dawudaa maxandi ɔaxumɛna, beti baane kunti-gin xa. A xa ba alo betin naxan xili: "I Nama Hala-*

*gin Ti," a naxan ba Sɔli to sofane xe e xa sa e luxun
Dawuda yee ra a banxini a faxa xinla ma.*

² N ma Ala, n xunba n yaxune yii.

N natanga ne ma
naxanye kelixi n xili ma!

³ N xunba fe naxi rabane yii.

N nakisi na muxu faxane ma!

⁴ A mato,

e n legedenma n faxa feen na.

Senbeman e malanma n xili ma.

N mi i matandixi,

n mi yulubi ligaxi, Alatala.

⁵ N sɔnna mi a ra,

koni e yitɔnxi e xa n yenge.

Keli, i fa n mali!

Yandi n mato!

⁶ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,

Isirayilaa Ala, keli!

I yi siya denkeleyatarene fe naxine saran e ra.

I nama dija yanfanten naxine ma mumɛ!

Beti xuini te.

⁷ E fama pinbanna ra.

E xape alo barene taan xun xɔn.

⁸ I tuli mati e konbi ti xuine ra.

E lenne luxi nen e de

alo silanfanne,

e mɔn a falama, e naxa,

"Nde nɔɛ en ma falan mɛ?"

⁹ Koni Alatala, i gelema e ma.

I siya denkeleyatarene birin magelema.

¹⁰ Ala n senbena,

n xaxili tixi i tan nan na.

I tan nan n ma faran makantanxin na.

¹¹ N ma hinantenna Ala,

a tima n yee ra nen.

A a liga,

n na n yeen nagodo n yaxune ma.

¹² Koni, i nama e faxa,

Marigina, nxu ye masansan wure lefana.

Nanara, n ma muxune mi ninanɔɛ.

E raxuya ayi i senbeni,

i yi e nɔ.

¹³ Bayo yulubi falane e de

e xa suxu e yetena wasona fe ra!

Bayo e dangane tima

e wulene falama,

¹⁴ e nɔn i ya xɔnɔni!

E nɔn fefe! Sese nama lu!

Nayi, birin a kolonma nen fa fala

Ala mangayaan nabama Yaxuba bɔnɔnɔnna xun na

han bɔnɔnɔn danna birin.

Beti xuini te.

¹⁵ E fama pinbanna ra.

E xape alo barene taan xun xɔn.

¹⁶ Barene nɛma donse fenni,

xa e mi lugo,

e wurundunma nen.

¹⁷ Koni n tan i senben matɔnɔnna nen betini.

Xɔtɔnni, n na n ma beti xuini tema nen
i ya hinanna fe ra.

Bayo, n ma faran makantanxin nan i tan na,
n na n yigiyama denaxan yi tɔn waxatine yi.

¹⁸ N senbena,

n betin bama i xa nen.

I tan Ala nan n ma faran makantanxin na

n ma hinantenna Ala.

Ala maxandina nɔ ti fena

Yaburin 108.7-14

60 *Dawudaa maxandi naxumena, beti baane kunti-
gin xa, a xa ba alo betin naxan xili: "Gabalan Fu-
gaxina Sereyana." A xa ba xaran feen na. ² Dawuda be-
tini ito nan ba a to Arami kaane yenge naxanye keli
Mesopotamiya yamanan nun Soba yamanani, Yowaba
yi xete, a Edɔn kaa wuli fu nun firin faxa Fɔxɔ Lanbanni.*

³ Ala, i bata i mɛ nxu ra,

i yi gbalon nakeli nxu ma.

I bata xɔn nxu ma.

Koni iki, i mɔn xa nxu yitɔn.

⁴ I bata bɔnɔn naxuruxurun,

a yibɔ.

I mɔn xa a tugun a bode ra,

a nama xuya ayi.

⁵ I bata waxatine raxɔnɔnɔn i ya muxune ma.

Nxu dagalanma ayi

alo nxu minxin na a ra.

⁶ Koni naxanye gaxuxi i yee ra,

i bata taxamasenni te ne xa,

naxan e ratangama xalimakunle ma.

Beti xuini te.

⁷ I xa i xanuntenne kantan

i yi e rakisi i senbeni.

I yi nɔn maxandin yabi.

⁸ Ala bata falan ti a yire sariɔnɔnɔn,

a naxa, "N nɔn tima nen,

n Siken taani taxun,

n yi Sukɔti lanbanna danne sa.

⁹ N tan nan gbee Galadi bɔnɔnɔn nun Manase ra.

Efirami kaane findixi n ma yengesone nan na.

Yuda luxi nen

alo n ma mangaya dunganna.

¹⁰ Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan na.

N tan nan Edɔn yamanan kanna ra.

N yenge bɔnɔnɔnɔn tema Filisiti yamanani."

¹¹ Ala, nde sigama n na na taa makantanxini?

Nde tima n yee ra siga Edɔn yi?

¹² Ala, i tan xa mi i mexi nxu ra ba?

I mi fa nɔn ganla fɔxɔ ra nɔn ba?

¹³ Nxu mali yaxune yengeɛdeni!

Sese mi adamana maliin na.

¹⁴ Koni Ala na lu en nɔn,

en nɔn bɔnɔnɔnɔn nen.

A tan nan en yaxune halagima.

Ala, n xa lu i fema

61 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.*

² Ala n ma mawuga xuiin me.
I tuli mati n ma maxandi xuiin na.
³ N yigitegexin bata n xui ramini i ma wulani.
N xali na geyaan fari
naxan mate n xa.
⁴ Amasɔɔ i tan nan n yigiyaden na,
e nun yinna
naxan n natangama n yaxune ma.
⁵ N waxi lu feni i konni waxatin birin yi.
N xa luxunden ɔɔɔ i gabutene bun ma.

⁶ Ala, i bata n de ti xuine me.
I bata na keen so n yii
i naxan namaraxi i ya yee ragaxu muxune xa.
⁷ Ala xa mangan siin xun masa,
a xa bu han!
⁸ Ala xa mangan sabati a yetagi habadan!
A ratanga i ya hinanna nun i ya lannayaan nin.
⁹ Nanara, n tantun betin be i xinli waxatin birin,
n yi n de ti xuine rakamali loxo yo loxo.

Ala nan boje xunbenla fima

62 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa Yedutun xa.*

² N bojen saxi Ala nan baraka yi,
a tan nan n nakisima.
³ A tan kedenna nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.
N ma faran makantanxin nan a ra.
Yaxune mi n nee mumel!
⁴ Han waxatin mundun yi,
e luyee fuyee muxune ma?
E tan e rabirama
alo banxi xonna hanma langa fonna?
⁵ E waxi muxune ragodo feni tun,
keli a binyeni.
E e yoron wuleni.
E duban tima e deni,
koni e dangan tima e bojeni.

⁶ N boje xunbenla ɔɔɔma Ala nan xon.
A tan nan n yigin na.
⁷ A tan nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.
N ma faran makantanxin nan a ra.
Yaxune mi n nee mumel!
⁸ N ma kisin nun n ma binyena Ala nan yii.
N kantan fanyen senbemaan nan Ala ra.
N ma yigiyana a tan nan na.
⁹ Yamana, e e yigin sa a yi waxatin birin!
E yi e kontofinle so Ala yii,
amasɔɔ en yigiyaden nan Ala ra.

Beti xuini te.

Beti xuini te.

Beti xuini te.

¹⁰ Adamadiine ligaxi nen alo foyedina.
A xungbeen nun a xurina, sese mi e ra.
Hali e rate sikeela fari, e yelefufu.
E malanxin yelefufu foyedin xa.
¹¹ I nama i yigin sa gballo feene yi.
I nama i waso se muxaxini.
Hali nafunla gbo i yii han,
i nama i yigin sa a yi!
¹² Ala luma a fale,
fa fala a tan nan gbee fangan na.
¹³ I gbeen nan hinanna ra, n Marigina.
Bayo i tan muxun kontonna fima nen
alo a kewanla.

Alaa hinanna fisa siimayaan xa

63 *Dawudaa betina, a yi Yuda tonbon yireni waxatin naxan yi.*

² Ala, n ni i fenma,
n ma Ala nan i tan na.
I xonla n ɔɔndomen na.
I xonla n fati benden ma
alo min xonla n suxuma
tonbonni ito yi kii naxan yi,
boxo magenla, ige mi denaxan yi.
³ N xa i to i ya yire sarijanxini.
N yi i senben nun binyeni gbe.
⁴ I ya hinanna fisa siimayaan xa.
Nanara, n na i batuma.
⁵ N barikan birama i xa nen
n ma siimayaan birin yi,
n na n yiine yite i maxandideni.
⁶ N nii yifanma n ma nen,
alo n na wasa donse hagiene ra.
N yi i tantun sewa betine yi.
⁷ N nema saxi n ma saden ma,
n na n mirima i ma.
N xaxili luma i xon nen keenen birin na.
⁸ Amasɔɔ i tan nan n mali muxun na,
n sewa betin ba i nininna bun ma.
⁹ N bata kankan i ma,
i yiin nan n natangama.
¹⁰ Naxanye katama n faxa feen na,
ne faxama nen.
¹¹ E faxama silanfanna ra nen yengeni,
kankone yi e binbine don.
¹² Nayi, Mangan sewama nen Ala yi.
Naxanye e koloma Ala xinli,
ne a matxoxma nen.
Koni wuledene deene raxutuma nen.

Ala maxandin maratangana fe ra

64 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

² Ala, i tuli mati n ma mawuga xuiin na!
N bata gaxu n yaxune yee ra.
N niin natanga!

³ N luxun muxu naxine ma naxanye e bode toma wundoni, e nun fe naxi raba ganla.
⁴ E lenne xanxan alo silanfanna. Fala naxine minima e de alo xalimakuli ralemunxina.
⁵ E e xanle tima sɔntaren na wundoni. E mafura bunna tiye, e mi gaxuma.
⁶ E e bode rawekilema kewali naxin ma. E e bode toma, e lutine ratima denaxan yi. E naxa, "Nde nɛ e toɛ?"
⁷ E tinxintareyani tɔnma, e naxa, "En ma kɔtɛ yitɔnxin mi fulɛ mumɛ!" Muxun kui feene kolon naxɔɔ!
⁸ Koni Alaa xalimakunle wolima e ma nen, a e li keden na.
⁹ E gbee fala xuine xetɛma e ma nen, e yi halagi. Naxan yo na e to, ne e xunne yimaxama nen e mageledeni.
¹⁰ Nayi, gaxun adaman birin suxuma nen. E e xaxili lu Ala a wanla xɔn, e yi a fe rabaxine famu.
¹¹ Tinxin muxune xa sewa Alatala yi, e yi a findi e luxunden na. Muxu sɔndɔmɛ fapin birin xa a matɔɔ.

Tantunna nun barika birana

65 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. Sigi sar-ijnanxina.*

² Ala, a lan yamaan yi i tantun Siyon yi, nxu mɔn yi nxu de ti xuine rakamali.
³ I tan naxan maxandi xuine ramɛma, muxun birin fama nen i fema.
⁴ Hakene to senben sɔɔ nxu xun ma i yi nxɔ matandine mafelu.
⁵ Sewan ne xa, i bata naxanye sugandi e xa lu i konni! Nxu bata lugo i ya banxin fe fapine ra, i Batu Banxi Sarijanxina.
⁶ I nxɔ maxandin yabima kabanakoon nan na tinxinni. Ala nxu rakisimana, bɔɔɔ danna muxun birin yigina i tan nan na, e nun naxanye fɔɔɔ igen kidi ma pon!
⁷ I senben bata geyane da bayo fangamaan ni i ra.
⁸ I bata baan xuini ti, i yi a walanne raxara. I mɔn yi siyane masabari.
⁹ Dunuja birin gaxuma i ya kabanakone yɛɛ ra. Keli sogetedeni han sogegododeni, e birin betin bama i xa sewani.
¹⁰ I yengi dɔxi bɔɔɔɔ xɔn i yi tule igen sa a ma, han a ramɔ.

Alaa xuden nafexi igen na, alogo donseen xa sɔɔɔ.
 I tan nan na ragidixi.
¹¹ I tule gbeen nafama xɛɛ bixine ma bɔɔɔɔ yi xunbeli, a yogon igen na. I tan barakan sama xɛɛni, a sabati.
¹² Xɛɛ xaba waxatini, i ya fanna warama ayi nen. I na dangu denaxan yi, menna yi sabati.
¹³ Fixene fanma e nun fiile. Geyane rayabuma nen han!
¹⁴ Xuruseene yiriwama nen fixene ma. Lanbanne yi rafe siseene ra. Na birin yi findi beti ba xunna ra e nun sewa sɔnɔɔɔ.

Barika birana Ala xa

66 *Sigi sarijanxina. Tantun betina. Beti baane kuntigin xa.*

Dunuja muxun birin xa sɔnɔɔ sewani Ala xa!
² E a xinla binya betin ba! E tantun gbeen fi a ma!
³ E a fala Ala xa, "I ya kabanako wanle magaxu! I senben gbo han! Nanara, i yaxune gaxuxin felenxi i bun ma.
⁴ Muxun birin i batuma dunuja yi, e tantun betin ba i xa. E i xinla tantunma betini."

Beti xuini te.

⁵ E fa be! E a mato Ala bata naxan liga! A wanle magaxu adamadiine ye han!
⁶ A fɔɔɔ igen findi nen yire yixaren na, en benbane yi gidi baan tagi e sanni. Nayi, en xa naxan a tan yi.
⁷ A mangayaan nabama a senbeni habadan! A yɛɛn tixi siyane ra, nanara muxu yo nama murute.

Beti xuini te.

⁸ Siyane, e barikan bira en ma Ala xa! E a tantun xuini te!
⁹ A bata siimayaan fi en ma, a mi tin en yi bira.
¹⁰ Ala i nxu rasarijanma sulun teeni alo wure gbetina. †
¹¹ I a liga nen nxu yi suxu, i mɔn yi goron gbeen sa nxu xun ma.
¹² I tin nen nxu yaxune yi ti nxu fari. Nxu yi dangu ige tilinxin nun teeni. Koni, i fa nxu ra dahamu bɔɔɔɔni.
¹³ N fama saraxa gan daxin na nen i ya banxini. N bata de xuiin naxan tongo i xa, n na rakamalima nen.
¹⁴ De ti xuini itoe falaxi nen

† SULLUN TEENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TEENA."

n yi ƙɔƙni waxatin naxan yi.
 15 N sube turaxine bama saraxa gan daxin na nen,
 n yi kontonne ba,
 e tutin yi te kore.
 N turane nun ƙɔƙne fan bama nen.

Beti xuini te.

16 E fa be! E e tuli mati,
 e tan naxanye birin gaxu Ala yee ra.
 A bata naxan liga n xa,
 n na a falama e xa nen.
 17 N bata a xili malina fe ra,
 n yi a batu n de xuiin na.
 18 Xa haken yi ramaraxi n ƙɔƙeni nun,
 Marigin mi yi a tuli matima n xuiin na nun.
 19 Koni Ala yatin bata n name,
 a a tuli mati n ma maxandi xuiin na.
 20 N barikan birama Ala xa
 amasƙo a mi a mexi n ma maxandi xuiin na.
 A mi a hinanna baxi n yii.

Siyane birin xa Ala tantun

67 *Tantun betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra. Sigi sarjannxina.*

2 Ala xa kininkinin en ma,
 Ala xa en baraka.
 Ala ƙɔƙna xa goda en ma.

Beti xuini te.

3 Nanara, dunuƙa birin i ya kiraan kolonje,
 siyane birin yi i ya marakisin kolon.
 4 Siyane xa i tantun Ala,
 siyane birin xa i tantun!
 5 Muxune xa naxan,
 e betin ba sewani,
 amasƙo i siyane makitima tinxinna nin.
 I tixi dunuƙa muxune birin yee ra.

Beti xuini te.

6 Siyane xa i tantun Ala,
 siyane birin xa i tantun!
 7 Nayi, ƙɔƙni donse gbegbe fima.
 Ala, en ma Ala en barakama nen.
 8 Ala en barakama nen,
 ƙɔƙni danna muxun birin yi gaxu a yee ra.

Alaa ƙɔƙni Isirayila xa

68 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. Sigi sarjannxina.*

2 Ala xa keli,
 a yi a yaxune raxuya ayi.
 Naxanye a ranaxuxi,
 ne yi e gi a bun.
 3 E kedi,
 alo foyen sigama tutin na kii naxan yi.
 E xa nan Ala yetagi
 alo dolen na lo tee ni.
 4 Koni tinxin muxune xa naxan,
 e sewa Ala yetagi.

E xa gele naxanni.
 5 Betin ba Ala xa,
 a xinla xa tantun betini.
 Naxan fama kundani,
 e na rasene!
 A xili nen Alatala.
 En xa en sewa xuini te a yee ra!
 6 Ala naxan a kon sarjannxini,
 kiridine fafe na a ra,
 ƙaƙa gilene xun mayengen na a ra.
 7 Ala denbayaan fima denbayatarene ma,
 A kasorasane ƙɔƙyama,
 e mini betin be.
 Koni murute muxune luma ƙɔƙni yidunduxin nin.
 8 Ala, i to ti i ya yamaan yee ra,
 i siga na tonbon yireni.

Beti xuini te.

9 Ƙɔƙni yi xuruxurun,
 koren yi rabi Ala yee ra,
 Sinayi Geyana Ala,
 Isirayila Ala.
 10 Ala, i tule gbeen nafa nen,
 i ya ƙɔƙni mɔn yi xete a kiini.
 11 I ya yamaan yi ƙɔƙni na,
 I yi yiigelitɔne ki i ya neman fe ra.
 12 Marigin bata feni ito xibarun fi,
 naxalan gali gbeen yi siga a ralideni, e naxa,
 13 "Mangane nun sofane e gima!
 E e gima!
 Nxu tan naxanle yi yenge yi se tongoxine yitaxun.
 14 E tan naxanye fan luxi xuruseene deƙni,
 e a me,
 Ala a yamaan suturama nen
 alo ganba tofajina
 naxan gabuteye rafalaxi gbetin nun xema fajin na."
 15 Ala Senbe Kanna to na mangane raxuya ayi,
 e yolon alo balabalan kesena Geya Fɔren ma.
 16 Basan yamanan geyane gbo!
 Yire matexi wuyaxi e ma.
 17 Nanfera e Alaa geya sugandixin matoma ƙɔƙni ƙɔƙni,
 Ala yeteen ƙɔƙni denaxan yi?
 Alatala luma denaxan yi habadan!
 18 Marigin bata fa a yire sarjannxini
 keli Sinayi Geyan ma
 e nun a yenge so wontoro wuli wuli wuyaxi.
 19 Marigina Alatala, i bata te kore,
 muxu muxu biraxi i ƙɔƙni ra.
 I yi kiseene rasuxu adamadiine ra,
 hali muxu murutexine,
 i yi ƙɔƙni na yi.
 20 Barikan xa bira Marigin xa ƙɔƙni yo ƙɔƙni,
 en ma goronna saxi naxan xun ma,
 Ala en nakisimana.

Beti xuini te.

21 En ma Ala, Ala na a ra
 naxan muxune rakisima.
 En Marigina Alatala na a ra
 naxan en bama sayani.

22 Ala yatina a yaxune xunne yibɔma nɛn
naxanye kankanxi e sɔnne ma.
23 Marigin bata a fala, a naxa,
“N fama nɛn ɛ yaxune ra keli Basan yi.
N fama e ra nɛn sa keli fɔɔɔ igen xɔnna ma
24 alogo ɛ xa ɛ sanne sin e wunli
ɛ barene fan yi e wunla kɔn han e wasa.”
25 Ala, nxu bata i ya yamaan famatɔɔn to.
I ya yamaan soma yire sarɔnɔnɔnini
i tan n ma Ala nun n ma mangana.
26 Bɛti baane yɛɛ na,
maxa se maxane xanbin na,
sungutunne wɔɔwɔɔwɔɔnne maxama ne tagi.
27 Barikan bira Ala xa a malan gbeeni.
Isirayila bɔɔnɔnna birin xa Alatala tantun.
28 Bunyamin bɔɔnɔnna,
dɔnɔnɔn ra barin tixi e yɛɛ ra.
Yuda bɔɔnɔnna mangane fan fama,
e sɔnɔnɔn e nun Sabulon mangane
nun Nafatali mangane.
29 Ala, i sɛnben nagodo,
i sɛnben mayita, Ala,
alo waxati danguxini.
30 I Batu Banxin Yerusalem taani,
mangane fama kiseene ra i xa na yi.
31 I xa falan ti Misiran bɔɔɔn xili ma
naxan nun sube xɔɔn maliga sɛxɛni.
Misiran luxi nɛn alo tura ganla
siya gbetene biraxi naxan fɔɔɔ ra
alo pinge diine.
E ragodo han e fa mudu gbetin na.
Na siya yengɛ ralanne raxuya ayi!
32 Xɛrane kelima nɛn Misiran yamanani,
Kusi kaane yi e yiine ti Ala xa a maxandideni.
33 Dunɔnɔn yamanane,
ɛ betin ba Ala xa,
ɛ Marigin tantun betini.

34 A masiga tima kore xɔnna ma
xabu waxati xunkuye.
A galan xuiin naminima fangani.
35 ɛ Ala sɛnbɛna fe rali,
a mangayaan nabama Isirayila xun na.
A sɛnben kore xɔnna ma.
36 Ala na mini a Yire Sarɔnɔnɔnini,
a magaxu han!
Isirayilaa Ala sɛnben fima a yamaan ma nɛn
e nun fangana.
Barikan xa bira Ala xa!

Sɔɔɔɔɔ maxandina

69 *Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A xa ba
alo betin naxan xili: “Fuge Fajine.”*

2 Ala, n nakisi!
Igen bata te han n kɔɔɔn bun ma.
3 N bitinma boro tilinxi.
San tide yo mi na yi.

N tilinna xɔɔɔ ra.
N na n maminma fufani.
4 N bata xadan xili tideni n mali feen na.
N kɔɔ yinla nan fa n xɔɔɔma.
N yɛɛne bata xadan,
e bata bu i yɛɛ ra kira yi.
5 Naxanye n naraxuxi fuuni,
ne wuya dangu n xunɛxɛn na.
A gbegbe wama n faxa feni,
naxanye n yaxuyaxi fuu!
N mi naxan mɔnɔnɔn n na raxɛɛ ba?
6 N yi daxuyani kii naxan yi,
i na kolon
Ala, n sɔnna mi luxunxi i tan ma.
7 Marigina Alatala Sɛnben Birin Kanna,
n nama ne rayagi
naxanye yigi saxi i yi.
Isirayilaa Ala,
n nama findi ne yarabi muxu ra,
naxanye i batuma!
8 E n konbima i tan nan ma fe ra.
N bata yagi han!
9 N bata liga
alo xɔɔnɔn ngaxakedenne xa,
alo fa muxuna n xabilani.
10 I ya banxina fe xaminna n ma,
han a n ganma alo tɛɛna.
Nanara, e i konbin naxanye tima,
ne n tan nan lima.
11 N na wuga, n yi sunna suxu,
yamaan yi n konbi.
12 N na kasa dugin nagodo n ma sununi,
yamaan yi sabaan so n na.
13 Naxanye batuma taan so dɛɛn na
ne n nafeyama.
Dɔɔɔ minne sigin sama, e n magele.
14 Koni Alatala, n na i tan nan maxandima.
I ya hinan gbeen waxatin ni i ra n xa.
Ala, n yabi i ya marakisi barakaxini.
15 N xunba, n nama bitin boroni.
N xunba n yaxune yii, n ba tilinni.
16 I nama tin fufaan yi sa n xun ma.
I nama tin n yi n mamin tilinni,
hanma n bitin gaburun na.
17 N ma Alatala, n yabi
i ya hinanna nun i ya fanni.
I firifiri n binni i ya kininkinin gbeeni.
18 I nama i yetagin luxun i ya walikɛɛn ma.
N yabi iki sa! Bayo n tɔɔɔxi.
19 Fa n fema i yi n nakisi.
N xunba n yaxune yii.
20 I a kolon n konbima kii naxan yi,
n na yagima, n na yarabima.
I n yaxune birin toma.
21 Konbin bata n bɔɔnɔn kala
han n yigiteɛɛ.
N yengi yi kininkininna a fe ma nun
koni se mi na.

Bɛti xuini te.

N yengi yi madendenna nan ma nun,
koni n mi se to.
22 E dabarin sama n ma donseni.
Min xɔnla to n suxu,
e minse xɔlen so n yii.
23 Ala xa e ɲaxaɲaxane findi luti ratixin na e yɛɛ ra.
Ala xa e herin findi e suxu xunna ra.
24 E yɛene xa rafɔɔ ayi,
e yi danxu!
E fanne xa ba a ra waxatin birin!
25 I xa fitina e xili ma,
i ya xɔɔ gbeen yi e li.
26 E dɔɔden xa kala.
Muxe nama lu e bubune kui.
27 Bayo, i naxanye tɔɔxi,
e ne ɲaxankatama.
I naxanye ɲaxankatayi,
e ne fe falama sɛwani.
28 I xa e magi e hakene birin na.
E nama i ya kisin sɔɔ mume!
29 Ala xa e xinle ba nii rakisin kitabun kui.
E nama basan tinxin muxune xinle ra.
30 Koni n xɔleni, n mɔn yigitɛgɛxi.
Ala, i ya marakisin xa n natanga!
31 N na Ala xinla matɔɔma betini nɛn.
N yi a gboon nali,
n barikan bira a xa.
32 Na Alatala kɛnɛnma nɛn
dangu ɲinge baan na a xa,
dangu tura kamalixin baan na saraxan na.
33 Yiigelitɔne a toma nɛn, e sɛwa.
ɛ tan naxanye Ala fenma,
Ala xa siimayaan fi ɛ ma.
34 Alatala tuli matixi tɔɔ muxune ra.
A mi ɲinanma muxu suxine xɔn
a gbeen naxanye ra.
35 Koren nun bɔɔn nun fɔɔ igena
e nun e yi seene,
e birin xa Ala matɔɔ.
36 Ala Siyon taan nakisima nɛn.
A Yuda taane tima nɛn.
A mɔn yi a yamaan nadɔɔ na yi,
e mɔn yi findi a gbeen na.
37 Na findima a walikene mamandenne kɛn na nɛn.
Naxanye Ala xanuxi, ne yi lu na yi.

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 40.13-17

70 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. Maxandina.*

2 Ala, n nakisi!
Alatala, fa n mali iki sa!
3 Ala xa ne yarabi
naxanye n faxa feni tɔnma,
e yifu.
Ala xa ne raxɛɛ marafɛyani
n ma tɔɔn nafanxi naxanye ma.

4 E yagixin xa xɛɛ naxanye a falama,
e naxa, "Yɔ! I suxi!"
5 Naxanye birin i tan fenma,
i xa ne birin nasewa.
Naxanye waxi i ya kisi feen xɔn,
ne xa lu a fale,
"Ala gbo!"
6 Koni, yiigelitɔn nun tɔɔ muxun nan n tan na.
Ala, fa n fema mafuren!
I tan nan n malimaan nun n natangamaan na.
Alatala, i nama buye ayi.

Fonna Ala maxandina

Yaburin 31.1-4

71 Alatala, i tan nan n luxunden na.
I nama tin n yi yagi!
2 N natanga i yi n xunba
amasɔɔ i tinxin.
I tuli mati n na i yi n nakisi!
3 Ala, findi n kantan fanyen na,
n luxundena,
n luma sigɛ denaxan yi.
Yamarin fi, i yi n nakisi.
Amasɔɔ, n kantan fanyen nun
n ma yinna nan i tan na.
4 N ma Ala,
n natanga muxu ɲaxine sɛnɛn ma,
i n ba hake kanne nun gbalotɔne yii.
5 N Marigina Alatala,
n yigin na i tan na.
N bata n yigin sa i yi
xabu n dii ɲɔɛyani.
6 I n masuxi
xabu n yi n nga kui waxatin naxan yi.
I tan nan a liga n yi bari,
nanara n ni i tantunma.
7 N findixi misaala nan na a wuyaxi xa,
amasɔɔ n yigiya sɛnbɛmaan nan i tan na.
8 N ni i tantunma nɛn ferɲɛn gben!
N yi i ya mɔn matɔɔ.
9 I nama i mɛ n na
amasɔɔ iki, n bata fori.
I nama n nabɛɲin
amasɔɔ n fangan bata ɲan.
10 N yaxune n mafalama.
Naxanye waxi n faxa feni,
ne e bode toma.
11 E naxa, "Ala bata a rabɛɲin.
En siga a fɔɔ ra en yi a suxu.
A xunba muxu mi na yi."
12 Ala, i nama i makuya n na.
N ma Ala, i mafura, i fa n mali!
13 Ala xa ne yarabi, e ɲan,
naxanye n kansunma.
Ala xa ne yagi, e xun nagodo
naxanye waxi n maxɔɔ feni.
14 N xaxili tixi i ra tun!
N mɔn sigama i tantunɲɛ tun!

15 N ni i ya tinxinyaan matɔɔma nen ferijen gben!
 E nun i ya marakisina,
 hali n to mi e birin kolon.
 16 Marigina Alatala,
 n fama i senben barakani,
 n ni i tan keden peen nan ma tinxinyaan matɔɔma.
 17 Ala, xabu n xurun waxatin naxan yi,
 i n xaran nen.
 N mɔn i ya kabanakone matɔɔma tun!
 18 Ala, iki, n bata fori,
 n xunsexen fan bata fuga.
 Koni i nama n nabepin
 fɔ n xa i senben nali iki muxune ma,
 n yi i ya fangana fe yeba
 mayixete famatone birin xa.
 19 Ala, i ya tinxinyaan bata kore li!
 I bata kabanako fe wuyaxi liga.
 Nde ligaxi alo i tan?
 20 Hali i to tɔɔn nun xɔle gbeen nafa n ma,
 i mɔn n niin naxetema n yi nen.
 Hali n sa gaburun tilinxini bɔɔn bun,
 i n natema nen mɔn.
 21 I n ma xunnayerenna ragboma ayi nen,
 i mɔn yi n madenden.
 22 N na i tantunma nen kondenna ra
 i ya lannayana fe ra, n ma Ala.
 N tantun betin bama i xa nen bɔɔnni,
 Isirayila Saripantɔna.
 23 N bɔɔnma nen sewani
 n nema beti baani waxatin naxan yi
 amasɔɔ i bata n xunba.
 24 N ni i ya tinxinyaan matɔɔma nen ferijen gben!
 Amasɔɔ naxanye yi waxi n tɔɔ feni,
 ne bata yagi, e yarabi.

Ala maxandina mangan xa

72

Sulemani gbeena.

Ala, mangan xaran i ya kitisa kenden na.
 I ya tinxinyaan yita n tan mangana diin na.
 2 Nanara, a i ya yamaan makite tinxinni.
 A sariya kenden sa yiigelitɔne xa.
 3 Ala xa bɔɔn nasabati yamaan xa.
 Ala xa tinxinyaan sabati yamanani.
 4 Mangan xa sariya kenden sa yiigelitɔne xa.
 A xa tɔɔ muxune diine rakisi,
 a yi e yengefane rayensenje ayi.
 5 I ya mangayaan xa magaxu ayi
 han mamandenne mamandenne
 fanni soken tema
 fanni kiken mɔn degema.
 6 Mangan fanna xa liga
 alo tulena xee ne ma,
 a xa liga
 alo tule igen neen fe bɔɔn ma.
 7 Tinxin muxune xa sabati mangan waxatini.
 Ala xa hari gbeen fi fanni kiken degema.
 8 A mangayaan gboma ayi nen

sa fɔɔ sogeteden na
 han sa dɔɔ sogegododen na.
 Fɔɔ Efirati baan ma
 han sa dɔɔ bɔɔn danna ra.
 9 Naxanye wulani
 ne e xinbi sinma a bun ma nen.
 A yaxune e sama bɔɔn ma nen a bun ma.
 10 Tarasisi mangane fama kiseene ra nen a fema
 e nun fɔɔ ige tagi bɔɔn.
 Saba nun Seba mangane mudun fima a ma nen.
 11 Mangan birin e xinbi sinma a bun ma nen.
 Siyane birin wanla kema a xa nen.
 12 A tɔɔ muxune xunbama nen
 naxanye na a xili,
 e nun yiigelitɔ rabepinxine.
 13 A kininkinima senbetarene nun tɔɔ muxune ma
 nen.
 A tɔɔ muxune niin nakisi.
 14 A e xɔɔyama nen mayigbetenna nun gbalon ma,
 bayo a e yatexi.
 15 Ala xa mangan bu!
 Ala xa xemaan fi a ma keli Saba yamanani.
 Yamaan xa Ala maxandi a xa waxatin birin!
 E xa duba a xa ferijen gben!
 16 Ala xa donseen wara ayi bɔɔn.
 Geyane xa rafe siseene ra.
 E xa bogi alo naxanye Liban yamanani.
 Taa kaane xa sabati alo sexena.
 17 Ala xa mangan findi xili kanna ra habadan!
 A xinla xa bu alo sogena.
 Siyane birin duban sɔɔnma nen a barakani.
 E fan yi duba a xa.
 18 Barikan xa bira Marigina Alatala xa,
 Isirayilaa Ala!
 A tan keden peen nan kabanako feene ligama.
 19 Barikan xa bira a xa habadan!
 Ala xa dunuɔa birin nafe a binyen na!
 Amina! Amina!

20 *Yese a dii xemen Dawuda maxandine danna ni i ra.*

Yaburin Yire Saxandena: Keli Sora 73 ma han

89

Alaa tinxinyana fe

73

Asafi a betina.

Ala fan Isirayila ra han!
 A fan bɔɔn saripaxi kanne ra.
 2 Koni fayida n bata yi tantan,
 n kiraan bepɔn.
 3 Amasɔɔ n yi wasodene maxɔɔnma nun
 n muxu paxine sabatixin to waxatin naxan yi.
 4 E mi kɔɔfilixi sese ra mume!
 E fatine fan, e kende.
 5 E mi kɔɔlexi sese ra alo bonne.
 Adamadiine tɔɔne mi e tan lima.

6 Nanara, wasona e yi
 alo j̄eren muxune k̄e.
 Gbalona e yi alo domaan muxune ma.
 7 Turena e fatini
 han e yetagin bata yikusin.
 Fe j̄axin nan e b̄j̄eni han!
 8 E gelen muxune ma,
 e fala j̄axine ti.
 E muxune j̄axankatama wasoni.
 9 E fala j̄axine tima Ala ma,
 e d̄e j̄axu falane dunuḡa birin yi.
 10 Nanara, yamaan biraxi e f̄ax̄ ra,
 e falane x̄nla yi e suxu
 alo igen min daxina.
 11 E naxa, "Ala nanse kolon?
 Kore X̄nna Ala n̄e na kolonj̄e di?"
 12 Muxu j̄axine na kii nin.
 E b̄j̄en saxi waxatin birin,
 e lu nafunla s̄te tun!
 13 Nayi, n luxi tinxinyani nen fuu!
 N yi n yete rasarijan fuyan!
 14 N t̄ax̄i k̄ax̄ yo k̄ax̄!
 I n haken saranma n na x̄t̄on yo x̄t̄on!
 15 Xa n yi falan ti alo e tan,
 nayi, n yi i ya muxune yanfama nen nun.
 16 Nanara, n yi kata feni ito famudeni,
 koni, a yi x̄ax̄ n ma.
 17 Han n so Alaa yire sarijanxini waxatin naxan yi,
 n yi n miri e ranan kiin ma.
 18 Ala, i e tima yire salaxunxin nin,
 e birama denaxan yi, e kala.
 19 Nba, e halagima nen mafuren,
 gbalon yi e jan sasa!
 20 E luxi nen alo xiyena
 naxan j̄inanma muxun na x̄t̄onni.
 Marigina, i na keli waxatin naxan yi,
 e tununma nen.
 21 N b̄j̄en yi x̄ax̄lexi waxatin naxan yi,
 n niin yi sunuxi,
 22 n yi daxuyaannun xaxilitareyani.
 N yi luxi i ȳe ra yi alo subena.
 23 Koni hali na,
 n yi i f̄ax̄ ra waxatin birin,
 i yi n yii rasuxu,
 24 i ti n ȳe ra i ya maxadine x̄n,
 i yi n nasuxu binyen nin.
 25 Nde n malima kore x̄nna ma,
 ba i tan na?
 Bayo i bata lu n x̄n,
 n fa waxi nanse gbete x̄n dunuḡa yi?
 26 N fati benden nun n niin tagan̄e nen,
 koni Ala nan n niin senben na
 e nun n keena habadan!
 27 Naxanye e makuyaxi i ra,
 ne yatin halagima nen.
 Naxanye e mexi i ra, i yi ne rax̄ri.
 28 Koni a rafan n tan ma,
 n yi n maso Ala ra.

N bata Marigina Alatala findi n yigiyaan na,
 alogo n xa i ya wali faj̄ine birin nali!

Ala xa Isirayila xunba

Asafi a fala j̄axumena.

74

Ala, nanfera i mexi nxu ra habadan?
 Nanfera i x̄k̄ma i ya yama kantanxin ma?
 2 I xaxili lu i ya yamaan x̄n ma,
 i naxan xunba xabu waxati xunkuye,
 b̄n̄nna naxan findixi i gbeen na.
 I nama j̄inan i d̄ax̄den Siyon Geyaan x̄n.
 3 I xun ti taa x̄n̄ni ito ra.
 Nxu yaxune bata kala gbeen ti yire sarijanxini.
 4 Nxu yi naralanma i ra denaxan yi,
 I yaxune sewaxin bata x̄n̄n nate menni.
 E yi e taxamasenne yite na yi.
 5 E liga menni alo x̄e segene
 naxanye f̄t̄on wudine sege ma e bunbine ra.
 6 E na sawura wudi tofaj̄ine birin kala
 e bunbine nun e d̄egemane ra.
 7 E t̄en so i ya Yire Sarijanxin na,
 a gan fefe.
 E yi i xinla batuden naharamu.
 8 E yi a mirixi, e naxa,
 "En ne birin nax̄rima nen feu!"
 E yi Ala batudene birin gan yamanani.
 9 Nxu mi fa kabanako taxamasenne toma.
 Nabi yo mi fa na x̄n̄n.
 Nxu mi a kolon na buma han waxatin mundun.
 10 Ala, i yaxune i magelen danma waxatin mundun yi?
 E luma i xili kale nen ba,
 han habadan?
 11 I tondixi nxu maliye nanfera?
 I yii bandun, i yi e rax̄ri!
 12 Ala, i tan nan n̄x̄ mangan na
 xabu a f̄k̄ni.
 I tan nan marakisi tiin na dunuḡa yi.
 13 I tan nan f̄ax̄ igene yitaxun i senbeni.
 I m̄n̄ yi ige yi sube j̄axine xunne yib̄.
 14 I tan nan ige yi sube magaxuxin xunne kala.
 I yi a so burunna subene yii donseen na.
 15 I tan nan t̄igine nun xudene ramini.
 I tan nan baane yixara.
 16 I tan nan gbee yanyin nun k̄e na.
 I bata sogen nun kiken d̄ax̄ e yirene yi.
 17 I tan nan dunuḡa danne rafalaxi.
 I soge furen nun j̄emen da.
 18 Koni Alatala, i xaxili lu ito x̄n ma:
 i yaxune gelema i ma!
 Xaxilitarene i xili kalama!
 19 I nama i ya yamaan nabepin
 alo ganbana sube x̄j̄ene yii!
 I nama j̄inan i ya muxune x̄n mume,
 naxanye t̄ax̄.
 20 I xaxili lu i ya layirin x̄n ma,
 bayo x̄n̄n yire yi f̄re rafexi gbalot̄ne ra.
 21 I nama tin muxu j̄axankataxine yi yarabi,

alogo yiigelitɔne nun tɔɔ muxune xa i xinla matɔɔ.
 22 Ala, keli i yi i yete xun mayenge!
 I xaxili lu a xɔn,
 a xaxilitarene i magelema ferijɛn gbɛn!
 23 I nama ninan i yaxune sɔɔxɔ xuiin ma,
 i yengefane e xuini tema mumɛ!

Ala nan kitisaan na

75 *Asafi a betina, beti baane kuntigin xa, a xa ba alo betin naxan xili, "I Nama Halagin Ti." Sigi sarjɛnɔn-xina.*

2 Ala, nxu bata i tantun.
 Nxu i tantunma han!
 Nxu i maxandima i xinli,
 nxu yi i ya kabanakone fe fala.
 3 I naxa, "N bata kiti sa lɔɔn sa.
 N kiti faɛin sama nɛn.
 4 Bɔɔxɔn xuruxurunma waxatin naxan yi,
 a niimaseene birin yi xuruxurun,
 n tan nan a san bundɔɔxɔn xɔɔxɔma ayi ken!

Beti xuini te.

5 N bata a fala wasodene xa,
 'E nama e yete yigbo!
 N bata a fala muxu ɛaxine xa,
 'E nama e kanba e senben xɔn!
 6 E nama e kanba e senben xɔn
 kore xɔnna xili ma!
 E nama waso falane ti!"

7 Amasɔɔxɔn xun mayengen mi kelima
 sogeteden binna xan na
 hanma sogegododen binni hanma burunna ra.

8 Ala nan kitin sama.
 A yi nde yalagi, a yi nde yoo sa.
 9 Amasɔɔxɔn igelengenna suxi Alatala yii,
 a rafexi a xɔɔn na
 alo dɔɔxɔn xɔɔxɔna.
 A a xeɛlema nɛn,
 muxu ɛaxine birin yi a min han a ɛan.

10 Koni n na a fe falama nɛn betine yi habadan!
 N yi tantun betin ba Yaxubaa Ala xa!

11 A muxu ɛaxine birin fangan kala,
 a tinxin muxune xunna keli.

Nɔ tiin nan Ala ra

76 *Asafi a betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra. Sigi sarjɛnɔn-xina.*

2 Yuda kaane Ala kolon.
 A xinla binyaxi Isirayila yi.
 3 A konna Salemi taan nin,
 a dɔɔxi Siyon Geyaan nin.
 4 A a yaxune xalimakunle yigira mɛnna nin,
 e nun ye masansan wure lefane nun e silanfanne
 nun e yenge so seene birin.

Beti xuini te.

5 Ala, i tan nan senben birin kanna ra,
 i tɔɔxɔxi dangu habadan geyane ra.

6 Sofa wɛkilɛxine birin bata bira,
 e yii seene yi tongo yɛngeni.
 E fa saya xixɔnla nin.
 Na sofa yo mi fa a yiini maxama.
 7 Yaxubaa Ala, i na falan ti xɔɔɔni,
 soone nun soo ragine yi bira, e faya.
 8 I tan nan magaxu, Ala.
 I na xɔɔɔ, nde nɔɛ tiye i yeɛ ra.
 9 I to kitisa xuiin namini keli kore,
 yamanan muxune yi gaxu,
 e yi e dundu,
 10 i to keli kiti bolondeni
 alogo i xa yiigelitɔne rakisi.

Beti xuini te.

11 Hali muxune na xɔɔɔ i ma,
 na rapanma tantunna nan ma i tan xa.
 Naxanye na mini i ya xɔɔɔn bun,
 ne xaxili sɔɔɔma nɛn.

12 I na i de ti Alatala xa, i ya Ala,
 i xa a rakamali.
 Yamanan naxanye birin be rabilinni,
 e Alatala ki!

A lan birin xa gaxu a yeɛ ra!
 13 A tan kuntigi wasoxine ragodoma nɛn,
 a yi dunuɛa mangane magaxu.

Madendenna tɔɔ waxatini

77 *Asafi a betina, beti baane kuntigin xa, Yedutun xa.*

2 N bata n xuini te Ala ma.
 N bata n ma mawuga xuini te,
 a xa n xuiin name.
 3 N yi tɔɔɔni waxatin naxan yi,
 n Marigin maxandi nɛn.
 Kɔɔɛn birin na, n yi n yiini te Ala ma,
 koni n mi madɛnden.
 4 Alaa fe to rabira n ma, n kutun.
 N to n miri a ma, n xaxinla yi yifu.

Beti xuini te.

5 N yi xi n yeɛ ra yi.
 N xaminxi, n mi fala tima.
 6 Nayi, n yi n miri waxati danguxine ma
 e nun ɛɛ xunkuyene.

7 Betine yi rabira n ma kɔɔɛn na.
 N yi n miri n bɔɔɛni,
 n maxɔdinna ti n xaxinli iki:

8 "Marigina a mema nxu ra nɛn ba,
 han habadan?

Nxu mi fa a kenɛnma ba?
 9 Marigina hinanna bata ɛan ba,
 han habadan?

A tulisaan bata ɛan ba,
 han habadan?
 10 Ala bata ninan hinanna xɔn ma ba?
 Ala bata a kininkininna ɛan a xɔɔɔni ba?"

Beti xuini te.

11 N yi a fala, n naxa,
 "Naxan n tɔɔɔma, na ni ito ra:

Kore Xɔnna Ala mi fa a fangan yitama
alo a fɔlɔni.”

¹² Alatala,

n xa i ya kewanle rabira n yete ma.

I ya kabanako fe fonne yi rabira n ma.

¹³ N xa n miri i ya wanle ma.

N yi n xaxili lu i ya wali gbeene xɔn ma.

¹⁴ Ala, i ya kiraan sarijan.

Batu se yo mi gbo alo Ala.

¹⁵ Ala nan i tan na

naxan kabanako wanle kema.

I bata i senben mayita siyane tagi.

¹⁶ I bata i ya yamaan xunba i senbeni,

Yaxuba nun Yusufu bɔnsɔnne.

¹⁷ Ala, igene to i to,

e yi xuruxurun.

Tilinne yi xuruxurun.

¹⁸ Tulen yi godo keli kore.

Galanna yi a xuiin namini kore.

Kuyen yi a pinna masɔɔn yiren birin yi.

¹⁹ I ya kuye sarinna xuiin yi gbo ayi.

I ya kuyena nin masɔɔnna yi dunuɗa birin yiyalan.

Bɔɔn yi xuruxurun, a yi yimaxa.

²⁰ I ya kiraan yi fɔɔn igeni.

I gidi baa tilinxini, i san fɔɔne mi toe.

²¹ I yi Nabi Musa nun Haruna ti i ya yamaan yee ra
alo xuruse rabaan tima yexee kurun yee ra kii naxan
yi.

Ala nun a yamana fe

Asafi a fala naxumena.

78

N ma muxune,

ε ε tuli mati n ma xaranna ra,

ε yi n ma fala xuine rame.

² N sandane nan sama.

N wundo fonne nan yebama.

³ En bata feen naxanye me,

en yi e to,

en fafane feen naxanye falaxi en xa,

⁴ en mi ne luxunɗe en ma diine ma.

En Alatala matɔɔn feene

nun a senben nun a kabanako feene

falama en mamanden famatɔne xa.

⁵ A bata tɔnne so Yaxuba bɔnsɔnna yii.

A mɔn yi sariyan so Isirayila yii.

A en fafane yamari,

a e xa e diine xaran na ma,

⁶ alogo muxu famatɔne xa e kolon.

Hali diin naxanye munma bari singen,

ne fan yi a fala e diine xa.

⁷ Nayi, e fan e yigi sama Ala fari nen.

E mi fa pinanma a wanle xɔn ma,

e yi a yamarine suxu.

⁸ Nayi, e mi luma

alo e benbane yi kii naxan yi nun.

Tengbesendene nun murutɛdene nan yi ne ra nun

naxanye mako mi yi Alaa fe yi,

e mi yi tɔɔndiyaxi Ala ma.

⁹ Xanla yi Efirami bɔnsɔnna muxun naxanye yii,

ne e gi nen yengen lɔɔni.

¹⁰ E Alaa layirin nabepin,

e tondi a sariyan suxe.

¹¹ E pinan nen Ala kewanle xɔn,

a kabanako feen naxanye yitaxi e ra.

¹² A kabanako feene liga nen

e benbane yee xɔri

Misiran yamanani, Soyam yi.

¹³ A yi fɔɔn igeni taxun a tagi

a yi e ragidi.

A yi a liga igene yi mate ayi e bode fari

alo banxi kankena.

¹⁴ A ti e yee ra yanyin na kundani.

A mɔn yi ti e yee ra kɔeen na tee degeni.

¹⁵ A fanyeni bɔ tonbonni,

a yi tigin namini, e yi e min.

¹⁶ A yi xuden namini gemene yi,

igen yi godo alo baana.

¹⁷ Koni e lu yulubin lige a ra,

e murute Kore Xɔnna Ala ma tonbonni.

¹⁸ E yi a nata, a e xa Ala bunba,

e yi e waxɔn donseen maxɔdin Ala ra.

¹⁹ E yi Ala mafala, e naxa,

“Ala nɔe donseen namine tonbonni ito yi ba?”

²⁰ A to gemen bɔ,

igen nan mini ayi yati,

koni a nɔe burun nun suben soe a muxune yii ba?”

²¹ Na ma, Alatala e xuiin mexicana, a fitina.

A yi xɔɔn Isirayila ma,

teeɗen yi mini Yaxuba bɔnsɔnna xili ma. †

²² Amasɔɔn e mi yi laxi Ala ra,

e mi yi e yigi saxi a marakisini.

²³ Koni a yi kuyen yamari,

a koren deene xa rabi,

²⁴ a yi Manna donseen nagodo e ma,

a ariyanna donseen so e yii. ††

²⁵ Adamadiine yi malekane burun don.

Ala yi donseen nasiga e ma han e lugo.

²⁶ Ala yi foyen nafa keli sogetede binna ra.

A mɔn yi foyen namini yiifanna ma a senben na.

²⁷ A yi xɔline ragodo e ma

naxanye yi wuya alo baan mepensinna.

²⁸ E yi yolon e daaxaden tagi e bubune rabilinni.

²⁹ Yamaan yi e dege han e lugo.

E yi waxi naxan xɔn ma Ala na so nen e yii.

³⁰ Koni benun e xa wasa, donseen mɔn yi e de,

³¹ Ala yi xɔɔn e ma, a yi e senbemanefaxa,

Isirayila banxulanne.

³² Hali na birin to liga,

e mɔn lu nen yulubin lige!

Hali a to kabanako feene liga e mi denkeleya.

³³ Nayi, a yi e dunuɗa yi gidin lu fuuni,

han e yi faxa kuisanni.

† Na feen sebexi Yatene 11.1 kui. †† MANNA DONSENAa fe mato
Xɔryaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

34 A to ndee faxa,
 a dɔnxɛne yi tubi,
 e yi Ala fen sɔbɛɛn na.
 35 A yi rabira e ma
 fa fala Ala nan e kantan fanyen na,
 a Kore Xɔnna Ala nan yi e xunba muxun na.
 36 Koni e falane mi yi fixaxi,
 e yi wulen nan falama a xa.
 37 E mako mi yi Alaa fe yi,
 e mi yi tinxixi Ala layirini.
 38 Koni bayo a kininkinin,
 a yi e hakɛne mafelu.
 A mi e halagi.
 A xɔɔ lu dɔxɔɔ ma wuyaxi,
 a mi fitina e xili ma.
 39 A a kolon fa fala dɔɔxɔɔ nan tun e ra,
 e siimayaan luxi nɛn alo foyedina
 naxan danguma a mi xɛtɛ.
 40 E murutɛ Ala ma nɛn tonbonni sanɔa ma wuyaxi.
 A yi sunu e fe ra burunna ra sanɔa ma wuyaxi!
 41 E yi Ala bunbama yɛ yo yɛ.
 E yi a liga Isirayilaa Ala Saripanxin yi xɔɔ.
 42 E ninan nɛn a sɛnbɛ gbeen xɔɔ,
 e nun a e xunba e yaxune yii xɔɔ naxan yi.
 43 E ninan nɛn a taxamasenne xɔɔ Misiran yi,
 e nun a kabanako feen naxanye liga Soyan yi.
 44 A yi e baane findi wunla ra.
 Ige yo mi yi na nun
 Misiran kaane yi naxan minɔɛ.
 45 A tugetuge xɔɔne rasiga e ma
 naxanye e don.
 Xunɔɛne fan yi e xɔɔ kala.
 46 A e siseene so sɔɔne yii.
 A bogiseen birin so tuguminne yii.
 47 A yi e wudi binle kala balabalan kɛsɛne ra.
 A yi e xɔɔ binle kala xunbenla ra.
 48 A yi e ningene faxa balabalan kɛsɛne ra.
 Galanna yi e xuruseene faxa.
 49 A fitinaxin yi a xɔɔ naxin
 nun a bɔɔ teen nun a maranaxun nagodo e ma.
 Halagi ti ganla nan yi ne ra.
 50 A mi xɛtɛ a xɔɔ xɔɔ ra,
 a mi tin e niine yi rakisi,
 a yi e faxa fitina furene ra.
 51 A yi dii sarane faxa Misiran denbayaan birin yi.
 Xami a denbayane dii singene birin
 naxanye singe e fangan mayita.
 52 A yi fa a yamaan na
 keli Misiran yi alo xuruse kuruna.
 A yi e kantan burunna ra.
 53 A yi ti e yɛ ra, sese mi e sɔɔ,
 nanara e mi gaxu.
 Koni xɔɔ igen yi a ragali e yaxune ma.
 54 A yi fa e ra a xɔɔ saripanxini
 na geyaan ma a naxan sɔɔ a sɛnbɛn xɔɔ.
 55 A siya gbetene kedi nɛn a yamaan yɛ ra,
 a yi e xɔɔ yitaxun e ra.
 A yi Isirayila bɔɔnne rasabati e konne yi.

56 Koni e yi murutɛ Kore Xɔnna Ala ma,
 e yi a bunba.
 E mi e xaxili lu a maxadi xuine xɔɔ,
 57 e yi e masiga a ra,
 e yanfan ti alo e benbane.
 E mi fa tinxixi
 alo xalimakuli yidɔɔina.
 58 E Ala raxɔɔ nɛn e suxure batudene ra.
 E yi Ala raxɔɔ e ala sawurane xɔɔ.
 59 Ala to na mɛ, a yi xɔɔ han!
 Nanara, a yi a mɛ Isirayila ra feu!
 60 A yi a banxin nabɛpin naxan Silo yi,
 a yi dɔɔ adamadiine tagi dɛnaxan yi nun.
 61 A yi tin a sɛnbɛ kankiraan yi suxu.
 A nɔɔ misaala yi so yaxune yii.
 62 A yi tin a muxune yi faxa silanfanna ra,
 a yi a xɔɔ gbeen nagodo a muxune ma.
 63 Tɛɛn yi e banxulanne gan,
 han naxalan dii ti sigine yi dan na fe ra.
 64 Saraxaraline yi faxa silanfanna ra.
 Koni yɛngen mi tin kɔa gilɛne yi e wuga.
 65 Dɔɔnɛn na, Marigin yi keli
 alo a yi xiin nɛn.
 A yɛngen so
 alo sofa sɛnbɛmaan na manpaan min.
 66 A mɔɔ yi a yaxune kedi.
 A yi e rayarabi habadan!
 67 A yi a mɛ Yusufu bɔɔnna ra.
 A mi Efirami bɔɔnna sugandi.
 68 A Yuda bɔɔnna nan sugandi
 e nun a Siyon Geyaan naxan xanuxi.
 69 A yi a Yire Saripanxin ti mɛnni
 alo kore xɔɔ nun xɔɔ xɔɔ
 naxanye na habadan!
 70 A yi a walikɛɛn Dawuda sugandi.
 A yi a ba yɛxɛ kulan dɛxɔɔ.
 71 A yi a tongo xuruse kantandeni,
 a yi a findi a yamaan kantanmaan na,
 Yaxuba bɔɔnna,
 a gbee muxune Isirayila.
 72 Dawuda yi a xɔɔ lu e xɔɔ ma nɛnige fajini.
 A ti e yɛ ra ki fajini.

Ala maxandina Yerusalɛn taan xunba feen na

Asafi a betina.

79

Ala, siya gbetene bata i ya xɔɔ yɛngɛ,
 e so.
 E bata i Batu Banxi Saripanxin naharamu.
 E bata Yerusalɛn findi taa xɔɔ ra.
 2 E bata i ya walikene binbine so xɔɔline yii
 e yi e don.
 I ya muxu tɔɔndiyaxine binbine bata lu burunna
 subene bun.
 3 E bata e wunla ramini Yerusalɛn birin yi
 alo igen xɔɔnna.
 Muxu yo mi luxi
 naxan faxa muxune maluxunɔɛ.

⁴ Nxu rabilinna siyane fala naxin tima nxu ma,
e nxu makonbi, e nxu magele.

⁵ Alatala, i luma xɔlxɔ nxu ma nen
han waxatin mundun?

I ya xɔlxɔ luma nen alo tɛɛna
han waxatin mundun yi?

⁶ I ya xɔlxɔ nagodo siyane ma
naxanye mi i batuma,
e nun yamanan naxanye mi i xinla binyama.

⁷ Amasɔɔ e bata Yaxuba bɔnsɔnna nɔ,
e a bɔlxɔ kala.

⁸ I nama nxu nɔ nɔ nxu benbane hakene fe ra.
I ya kininkininna xa nxu ralan iki sa!

Amasɔɔ nxu makona a ma han!

⁹ Ala, nxu rakisi muxuna,
nxu mali i xinla binya feen na!

Nxu xunba,
i yi nxu mafelu nxu yulubine ra
i xinla a fe ra.

¹⁰ Nanfera siyane maxɔdinna tima,
e naxa, "E Ala minen?"

A yita siyane ra nxu yɛɛ xɔri
a i ya walikene faxa feen bɔlxɔma nen.

¹¹ I tuli mati suxu muxune kutun xuiin na.
Naxanye yalagin bun,
ne ratanga i senbe gbeen na.

¹² Na siyane konbin naxanye ti i ma Marigina,
ne saranna fi na ra dɔlxɔ solofere.

¹³ Nanara, nxu tan i ya yamana,
i naxan kantanma
alo i ya xuruse kuruna,
nxu i tantunɛ na yi habadan,
nxu i matɔlxɔ waxati famatɔne birin yi.

Ala xa en ma yamanan natanga

80 *Asafi a betina beti baane kuntigin xa, sereyana, a
xa ba alo betin naxan xili: "Fuge Fajine."*

² Isirayila kantan muxuna,
i tuli mati nxu ra.

I tan naxan tixi Yusufu bɔnsɔnna yɛɛ ra
alo xuruse kuruna,
i tan naxan dɔxi maleka gubugubu kanne tagi,
i yete makenen nɔnɔni.

³ I senben yita
Efirami nun Bunyamin nun Manase bɔnsɔnne ra.
Keli, i fa nxu rakisi!

⁴ Ala, i mɔn xa nxu senbe so,
i nɔnɔ nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!

⁵ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
i luma xɔlxɔ i ya yamaan ma
han waxatin mundun
i tondi a maxandin yabe?

⁶ I bata e balon findi xɔlxɔn na,
i yi e igelengenne rafe yɛɛgen na.

⁷ I bata nɔ bɔlxɔn findi yenge so xunna ra
nxu rabilinna siyane xa.

Nxu yaxune nxu magelema.

⁸ Ala Senben Birin Kanna,
i mɔn xa nxu senbe so,
i nɔnɔ nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!

⁹ I fa nen wudi binla ra
sa keli Misiran yamanani.

I siyaan bonne kedi,
i yi na wudi binla si e bɔlxɔni.

¹⁰ I yi yirena nde yitɔn a rasoliden na.
A salenne yi godo pon!

A yi yamanan nafe.

¹¹ A nininna yi so geyane xun na.

A yiine yi so suman wudi gbeene xun na.

¹² A yiine yi sigama han fɔlxɔ igen xun ma,
e mɔn yi sigaxi han baan xun ma.

¹³ Nanfera i a langan kalaxi?

I tin dangu muxune birin yi a bogine muja?

¹⁴ Segune yi keli fɔlxɔni, e a kala,
burunna subene yi a don.

¹⁵ Senben Birin Kanna Ala, i mɔn xa fa.

I yɛɛ ragodo nxu ma keli ariyanna yi,
i yi nxu mato.

I ya yamaan nakisi
naxan findixi na wudi binla ra!

¹⁶ I tan yetɛɛn naxan sixi,
i xa na ratanga!

A luxi nen
alo i tan yetɛɛn diin naxan nagboxi.

¹⁷ E bata a segɛ, e a gan,
i ya yamaan kalama i ya xɔlxɔ bun ma.

¹⁸ I yengi lu mangan xɔn ma
i tan yetɛɛn naxan dɔxi,
i tan yetɛɛn diin naxan nagboxi.

¹⁹ Nxu mi fa nxu xun xanbi soma i yi nɔnɔ.
Nxu rakisi nanara nxu i tantunɛ.

²⁰ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
i mɔn xa nxu senbe so,

i nɔnɔ nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!

Ala nan en malima

81 *Asafi gbeena, beti baane kuntigin xa. A xa ba Gati
kaane kondenna ra.*

² Sɔnɔnɔ sɛwani en ma Ala xa,
en senbena.

ɛ xuini te Yaxubaa Ala xa!

³ ɛ beti baan fɔlxɔ,
ɛ tanbanne maxa,
e nun bɔlxɔnna nun kondenna.

⁴ Kike nenen na te,
e nun kiken na kɔlxɔ,
ɛ xɔtaan fe en ma sali bɔlxɔne yi.

⁵ Sariyan nan ito ra Isirayila xa.

Yaxubaa Alaa yamarin nan ito ra.

⁶ A a so Yusufu a denbayaan yii nen
a Misiran yamanan yenge waxatin naxan yi.

En yi xuina nde mε
 en mi yi naxan kolon,
 7 A naxa, "N bata goronne ba ε xun ma.
 ε bata goron binyen dɔɔ.
 8 ε yi tɔɔni waxatin naxan yi,
 ε yi n xili n yi ε xunba.
 N yi ε yabi foye gbeen.
 N yi ε kɛnaa fεfεfε Meriba igene yi."

9 "N ma yamana,
 ε ε tuli mati n ma maxadi xuine ra.
 Isirayila, xa ε yi n xuiin name nun!
 10 ε nama Ala gbete batu!
 ε nama ε xinbi sin ala gbete yo xa!
 11 Alatala nan n tan na,
 ε Ala naxan faxi ε ra
 sa keli Misiran yamanani.
 ε ε dεene yibi, n xa ε ralugo.
 12 Koni n ma yamaan mi e tuli matixi n na.
 Isirayila mi tin n na.
 13 Nayi, n yi e lu e tengbesenyani,
 e yi bira e waxɔn feene fɔɔ ra.
 14 Xa n ma yamaan yi n xuiin name nun,
 xa Isirayila yi bire n ma kirane fɔɔ ra nun,
 15 n yi e yaxune yarabima nen nun mafuren!
 N yi e yengefane halagima nen.
 16 Naxanye Alatala rapaxuxi
 ne gaxuxine yi e felenma nen a bun ma.
 E tɔɔn mi yi panma habadan!
 17 N yi ε baloma nen malo fapin nun kumin na."

Ala nan mangan na

82

Asafi a betina.

Ala dɔxi a manga gbedeni,
 a tan nan kitin sama senbeman tagi.
 A yi a fala, a naxa,
 2 "ε luma kitin se tinxintareyani
 han waxatin mundun,
 ε yi lu muxu paxine rafise bonne xa?"

Beti xuini te.

3 ε xa senbetarene nun kiridine xun mayenge kitin sa,
 ε yi tinxin yiigelitɔne nun muxu paxankataxine xa.
 4 ε xa senbetarene nun tɔɔ muxune ratanga,
 ε e xunba muxu paxine yii."
 5 "ε mi fe kolon,
 ε xaxili mi na,
 ε sigan tima dimin nin,
 bɔɔn bunne birin xuruxurunma.
 6 N bata yi a fala, n naxa,
 'Alane nan ε tan na.
 Kore Xɔnna Alaa diine nan ε birin na.'
 7 Koni ε faxama nen
 alo adamadiin bonne,
 ε bira alo kuntigin bonne."
 8 Ala, keli, i fa dunuɔa makiti,
 bayo i tan nan gbee siyane birin na.

Isirayilaa Ala maxandina e yaxune to yi e tɔɔma

83

Sigi saripnanxina. Asafi a betina.

2 Ala, i nama i dundu.
 Ala, falan ti, i nama i raxara!
 3 A mato, i yaxune bata keli.
 Naxanye i rapaxuxi, ne bata murute.
 4 E feene yitɔnma wundoni i ya yamaan xili ma.
 I naxanye ratangaxi,
 e sama e bode fari ne xili ma.
 5 E naxa, "En sa e raxɔri,
 alogo Isirayila xinla xa tunun dunuɔa yi."
 6 E bata lan a ma,
 e xa e malan i xili ma,
 7 Edɔn kaane nun Sumayila bɔɔnɔnna muxune
 nun Moyaba kaane nun Hagari kaane
 8 nun Gebala kaane nun Amonine nun Amalekine
 nun Filisitine e nun Tire kaane.
 9 Asiriya yamanan fan bata sa e fari,
 alogo e xa Loti bɔɔnɔnna muxune mali.

Beti xuini te.

10 A liga e ra
 alo i a liga Midiyan kaane ra kii naxan yi,
 alo i a liga Sisera nun Yabin na Kison xudeni
 kii naxan yi.
 11 E faxa nen En-Dɔri yi,
 e yi kun bɔɔn fari.
 12 A liga e kuntigine ra
 alo i Orebi nun Sebi liga kii naxan yi.
 E mangane birin xa lu
 alo Sebaxa nun Salamuna,
 13 naxanye yi a falama, e naxa,
 "Nxu xa Alaa bɔɔnɔne tongo nxu gbeen na."
 14 Ala, e liga
 alo wuluwunla na seɛe xarene tongo,
 alo foyen na se dagin xali,
 15 alo tɛen fɔɔnna ganma kii naxan yi,
 alo tɛen tema geyane ma kii naxan yi.
 16 E kedi i ya tule gbeen na.
 E magaxu i ya foye gbeen na.
 17 Alatala, e rayagi,
 han e yi i xinla fen.
 18 E xa lu yagin nun kuisanni habadan.
 E xa yigitege, e raxɔri.
 19 E xa a kolon
 fa fala i tan Alatala,
 i tan keden peen nan Kore Xɔnna Ala ra,
 naxan mangayaan ligama dunuɔa birin xun na.

Ala Batu Banxini siga betina

84

*Koraa diine tantun betina, beti baane kuntigin xa.
 A xa ba Gati kaane kondenna ra.*

2 Alatala Senben Birin Kanna,
 i luden nayabu n yi han!
 3 Alatalaa banxin xɔnla n na han!
 N bɔɔnen nun n fati benden sewa betin bama

e miriya yo mi sigama i tan ma.

¹⁵ Koni Marigina, i tan nan Ala ra naxan kininkinin, i dina, i mi xoln xulen, i ya hinanna nun i ya lannayaan gbo.

¹⁶ I yee rafindi n ma,

i yi hinan n na.

Senben fi n ma, n tan i ya walikena.

N nakisi, n tan i ya walike naxanla diina.

¹⁷ A yita n na, a i fan,

alogo naxanye n nanaxuxi,

ne xa a to, e yagi.

Amasot i tan Alatala bata n mali,

i yi n madenden.

Siyane birin yigin Yerusalen nin

87 Koraa diine tantun betina. Sigi sarjnanxina.

Ala bata a taan ti Geya Sarjnanxin fari.

² Siyon taan nafan Alatala ma

Yaxuba bonsonna taane birin xa.

³ Muxune Alaa taan matxoma han!

Beti xuini te.

⁴ Ala naxa,

"N Misiran kaane nun Babilon kaane sama nen

n kolon muxune fari e nun Filisiti kaane

nun Tire kaane nun Kusi kaane."

N yi a fala, n naxa,

"Itoe fan barixi Siyon taan nin."

⁵ E a falama nen Siyon taan ma

fa fala siyani itoe fan barixi mena nin,

Kore Xonna Ala yeteen yi a rasabati.

⁶ Alatala na siyane xinle sebe,

a a falama nen ndee ma, a naxa,

"Itoe fan barixi Siyon taan nin."

Beti xuini te.

⁷ E bodonma nen, e betin ba.

E naxa, "N xu yigin birin i tan nin."

Mawugana malina fe ra

88 Sigi sarjnanxina. Koraa diine tantun betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba xulenna ra. Esira yixetena nde Heman ma fala naxumena.

² Alatala, Ala naxan n nakisima,

kseen nun yanyin na,

n gbelegbelema i tan nan na.

³ N ma maxandi xuiin xa i li.

I tuli mati n ma mawuga xuiin na!

⁴ Tawu wuyaxi bata n niini li,

sayaan bata maso n na.

⁵ E n yatema

alo naxanye sigama gaburun na.

N fangan birin bata nan.

⁶ E bata n nabepin faxes muxune ye,

alo muxu faxaxine gaburun na,

alo i bata ninan naxanye xon,

i mi fa sese ligama naxanye xa.

⁷ I bata n woli ayi bilingan tilinxin na dimi gbeeni.

⁸ I ya xoln bata gbo ayi n ma,

i n yigbetenma i senben na.

Beti xuini te.

⁹ I bata n xoyine makuya n na,

i bata n findi se naxin na e yee ra yi.

N balanxi, n mi ke min.

¹⁰ N yee bata wasa ton na,

n ni i xilima kaxo yo kaxo,

Alatala, n na n yiine yibandunma i tan nan ma.

¹¹ I kabanako feen lige faxes muxune xa ba?

Faxes muxune kele ba,

e yi i tantun?

Beti xuini te.

¹² Muxuna i ya hinanna fe fale gaburun kui ba?

I ya lannayana fe fale halagi yireni ba?

¹³ I ya kabanako feene toe dimini ba?

Ninan tima binbine xon denaxan yi,

i ya tinxinyaan kolonje menni ba?

¹⁴ Alatala, n bata i xili, n mali.

N ni i maxandima xon yo xon.

¹⁵ Alatala, nanfera i i mexi n na?

Nanfera i i yetagi luxunxi n ma?

¹⁶ Xabu n dii jona,

n yi ton.

N yi masoxi sayaan na.

Gaxun bata n yili,

n yigitete.

¹⁷ I ya xoln gbeen bata godon na.

I n kuisan gbeen naxan ti,

na bata n halagi.

¹⁸ Kuisanne n nabilinxi waxatin birin

alo fufana, e bata n nabilin yiren birin yi.

¹⁹ I bata n lanfane nun n xoyine makuya n na.

N fa dimin nan tun kolon.

Ala nun Dawudaa layirina

89 Esira yixetena nde Etani a fala naxumena.

² N betin bama nen waxatin birin

Alatala hinanna fe ra,

n yi i ya tinxinna fe fala

mayixetene nun mayixetene xa.

³ N yi a fala

a i ya hinanna luma nen habadan,

a i ya tinxinyaan buma nen

alo kore xonna.

⁴ I naxa, "N bata layirin xidi

n ma muxu sugandixin xa,

n bata n koln n ma walikenen Dawuda xa,

⁵ n naxa, 'N ni i yixetene findima nen

mangane ra waxatin birin,

n yi e mangayaan lu han habadan."

Beti xuini te.

⁶ Alatala, malekan naxanye ariyanna yi

ne tantun betin bama i ya kabanakone fe ra,

e nun i ya tinxinyana fe ra.

⁷ Alatala, i tan xon mi na kore xonna ma.

Nde luxi alo Alatala, alane ye?

⁸ Ala magaxu maleka sarijanxine malanni,
naxanye a rabilinxi,
a makabe ne birin ye ra yi.

⁹ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
nde luxi alo i tan?

I senben nun i ya tinxinyana i rabilinxi.

¹⁰ I tan nan fɔxɔ igen senben natima,
a walanne na te, i tan nan e ragodoma.

¹¹ I tan nan Misiran halagixi,
i tan nan i yaxune raxuya ayi i senben na.

¹² I tan nan gbee kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna ra.

I tan nan dunupa daxi
e nun a yi seene birin.

¹³ I tan nan kɔmɛn fɔxɔ nun yiifari fɔxɔn daxi.
Taboro nun Xerimon geyane sɔnxɔma sewani
i ya fe ra.

¹⁴ I senben gbo!

I fangan magaxu han!

¹⁵ I ya mangayaan senbe soxi
tinxinyaan nun sariya kenden nan na.
Hinanna nun jɔndina i kewanle birin yi.

¹⁶ Sewan na kanne xa
naxanye i batuma betini,
e sigan ti kenenni i yetagi, Alatala.

¹⁷ E naxanma nen i xinli waxatin birin,
e i ya tinxinyaan binya.

¹⁸ I tan nan findixi e binyen nun e senben na,
i yi nxu xunna keli i ya fanni.

¹⁹ Amasɔɔ Alatala nan nxu xun mayengen na,
nxɔ mangan nan Isirayilaa Ala Sarijanxin na.

²⁰ Lɔxɔnna nde,
i ya tɔɔɔndiya muxune fe toon ti nen
alo xiye,

i yi a fala e xa, i naxa,
“N bata senben fi sofana nde ma,
n bata banxulanna nde sugandi yamaan ye.

²¹ N bata Dawuda to, n ma walikena.
N yi n ma ture sarijanxin susan a ma.

²² N ma fangan luma a yi nen,
n yi a senbe so.

²³ A yaxune mi a nɔe mume,
tinxintaren mi a rayarabe mume.

²⁴ N na a yengefane halagima nen a ye xɔri,
naxanye a rapaxuma,
n yi ne yenge.

²⁵ N ma tinxinna nun n ma hinanna luma nen a xɔn,
a senben sɔɔɔ n xinli.

²⁶ N na a mangayaan nasigama nen
han fɔxɔ igena,
a yi kɔn ti baane xun na.”

²⁷ “A n xilima nen, a naxa,
‘I tan nan n Fafe ra, n ma Ala,
n kantan fanyen naxan n nakisima.’

²⁸ N na a findima nen n ma dii singen na,
naxan gbo mangane birin xa bɔxɔ xɔnna fari.

²⁹ N hinan a ra habadan!
N layirin naxan xidi nxu tagi,

na mi kale mume!

³⁰ N na a yixetena nde luma nen mangayani habadan!
Fanni kuyen daxi,
a mangayaan daxi.”

³¹ “Xa a yixetene mi tin n ma sariyan suxe,
xa e mi bira n ma sariyane fɔxɔ ra,

³² e yi n ma tɔnne kala,
e tondi n ma yamarine suxe,

³³ nayi, n na e murute feene saranma e ra nen dun-
ganna ra,

n yi e naxankata e hakene fe ra.

³⁴ Koni n ma hinanna luma nen Dawuda xɔn,
n mi n ma tinxinyaan kalama.

³⁵ N mi n ma layirin kale.

N na a tuli saxi naxan na,
n mi na maxete.

³⁶ N bata n kɔɔ n ma sarijanni
n mi wulen falama Dawuda xa,

³⁷ a yixetene luma nen habadan,
a mangayaan buma nen n yetagi
alo sogena.

³⁸ A buma nen mangayani habadan
alo kikenaa,
naxan kore xɔnna ma taxamasenna ra waxatin birin.”

Beti xuini te.

³⁹ Koni i bata i me a ra,

i yi a masiga i ra!

I bata xɔɔ i ya manga sugandixin ma han!

⁴⁰ I bata i ya layirin kala i naxan xidi
e nun i ya walikɛen tagi.

I bata a mangaya taxamasenna rabira bɔxɔnɔi.

⁴¹ I bata a taan yinne birin nabira.

I yi a yire makantanxine findi taa xɔnne ra.

⁴² Dangu muxune birin a muɔnana,
a dɔxɔ bodene bata a rapaxu.

⁴³ I bata a yengefane senben gbo ayi.

I yi a yaxune birin nasɛwa.

⁴⁴ I bata a yenge so seene senben jan.

I tondi a maliye yengeni.

⁴⁵ I bata a nɔnɔ ba a yii,
i yi a mangaya gbɛden nabira bɔxɔnɔi.

⁴⁶ I bata a banxulanyaan waxatini kala a ma,

i yi a rayagi han!

Beti xuini te.

⁴⁷ Alatala, i mɔn i luxunma nen nxu ma
han waxatin mundun?

I ya xɔɔ luma gbo ayi
alo tɛna han waxatin mundun?

⁴⁸ A xa rabira i ma

a n ma siimayaan mi fa xunkuya.

I adamadiine birin daxi nen tun ba?

⁴⁹ Nde luma a faxataren na,
a yi a yete ratanga sayaan ma?

Beti xuini te.

⁵⁰ Marigina, i ya hinanna minen,
naxan yi na nun,

i i kɔɔ naxan na Dawuda xa i ya tinxinni?

⁵¹ Marigina,

i miri i ya walikene yagin ma,
 e nun yamaan naxanye birin goron n xun ma.
⁵² Alatala, i yaxune bata nxu rayagi,
 e biraxi i ya muxu sugandixin fɔxɔ ra yiren birin.
⁵³ Barikan xa bira Alatala xa habadan!
 Amina! Amina!

Yaburin Yire Naanindena: Keli Sora 90 ma han 106

Nabi Musaa betina

90 *Nabi Musa, Alaa xerana maxandina.*
 Marigina, i tan nan findixi nxu yigiyaden na,
 keli waxati danguxine ma han habadan.
² Benun geyane xa da,
 benun ɔxɔxɔnna nun dunuɗa yetɛɛn xa da,
 xabu a fɔlɔni, han to,
 han habadan i tan nan Ala ra.
³ I tan nan muxune raxetɛma bɛndeni,
 i yi a fala, i naxa,
 "Adamadiine, ɛ xɛtɛ ɛ kelideni."
⁴ Bayo ɗɛɛ wuli kedenna luxi nɛn i yɛɛ ra yi
 alo xii keden danguxina,
 alo kɔɛ kedenna.
⁵ I tan nan muxun niin bama,
 a dangu alo xɔxɔn ma xixɔnla,
 alo sexɛn naxan solima.
⁶ Xɔxɔnɔni, a ɗingi, a sabati,
 ɗinbanna na maso,
 a lisi a ra, a xara.
⁷ I ya xɔxɔn nxu yigitɛgɛma nɛn,
 a yi nxu ɗan.
⁸ I bata nxu hakene sa i yetagi.
 I bata nxɔ wundo yulubine birin sa kɛnɛnni.
⁹ Nxu siin ɗanma nɛn i ya xɔxɔn bun ma.
 Nxu nxɔ siimayaan toon ɗanɗɛ
 alo kutunna.
¹⁰ Yanyina nde nxɔ siimayana,
 ɗɛɛ tonge solofere nan tun a ra.
 Xa a xunkuya ayi,
 ɗɛɛ tonge solomasɛɛ.
 Koni lanbaranna nun tɔxɔn nan ne birin na.
 A ɗanma nɛn xulɛn, nxu faxa.
¹¹ Nde nɔɛ i ya xɔxɔn sɛnbɛn kolonɗɛ,
 a yi i binya
 lan i ya xɔxɔn yatɛn ma?
¹² Nxu xaran nxɔ siimayaan tenge,
 alogo nxu xa sigan ti fe kolonni.
¹³ Alatala, i ya xɔxɔn ɗanma waxatin mundun yi?
 Kininkinin nxu tan i ya konyine ma.
¹⁴ Nxu ralugo i ya hinanni xɔxɔn yo xɔxɔn.
 Nanara, nxu betin bɛ,
 nxu sɛwa nxu siin birin yi.
¹⁵ Nxu bata lu yagini waxati xunkuye.
 Awa, iki sɛwa ɗɛɛne fi nxu ma
 nxu naxan xasabi ligaxi tɔxɔni.

¹⁶ Nxu tan i ya konyine xa i ya wali gbeene to.
 Nxɔ diine xa i ya binye magaxuxin to.
¹⁷ Marigina nxɔ Ala,
 i ya fanna xa lu nxu xɔn.
 Nxɔ wanle rasɔxɔya nxu xa,
 yandi nxɔ wanle rasɔxɔya nxu xa.

Ala nan en yigiya kɛnden na

91 Naxan na yigiya Kore Xɔnna Ala ma,
 na bata lu Ala Sɛnbɛ Kanna makantanna bun.
² N na a falama Alatala xa nɛn, n naxa,
 "N yigiyaden nun n kantani yinna nan i tan na.
 N ma Ala nan i tan na
 n yigin saxi naxan yi."
³ A i ratangama nɛn luti ratixine birin ma,
 e nun faxa furene.
⁴ A i ratangama nɛn,
 i yi i luxun a yi,
 alo tɔxɛ ngana a gabutene soma
 a diine xun na kii naxan yi.
 A lannayaan yi findi i yɛ masansan wure lefaan na.
⁵ I mi gaxun kɔɛɛn gbalon yɛɛ ra,
 hanma xalimakunla
 naxanye wolima yanyin na.
⁶ I mi gaxuɛ fitina furene yɛɛ ra
 naxanye i lima dimini,
 hanma fure ɗaxin naxanye faxan tima yanyin na.
⁷ Muxu wuli kedenna faxama nɛn i dɛxɔn ma,
 muxu wuli fu yi bira i rabilinni,
 koni fefe mi lige i tan na.
⁸ I i yɛɛn tima nɛn tun,
 i yi muxu ɗaxine saranna to.
⁹ N bata n yigiya i tan ma Alatala.
 I na Kore Xɔnna Ala findi i luxunden na,
¹⁰ fe ɗaxi yo mi i liyɛ.
 Gbalo yo mi masoɛ i konna ra.
¹¹ Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya fe yi
 alogo e xa i kantani i ya sigatiin birin yi.
¹² E yi i tongo
 alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.
¹³ I tima yatane nun sɔɗine fari nɛn.
 I yi yata sɛnbɛmane nun sɔɗi ɗaxine yibodon.
¹⁴ Ala naxa, "N na kanna rakisima nɛn
 bayo a n xanuxi.
 N na ratangama nɛn
 bayo a n kolon Ala ra.
¹⁵ A na n xili, n na a yabima nɛn.
 N luma a xɔn ma nɛn tɔxɔni.
 N na a xunbama nɛn,
 n yi binyen sa a ma.
¹⁶ N yi siimaya xunkuye faɗin fi a ma,
 n yi a yita a ra
 a n tan nan a rakisima."

Tantun betina

92 *Tantun betina. Sigi sarinɗanxina. A xa ba Matabu
 Lɔxɔni.*

2 A lan Alatala yi tantun.
 Kore Χῶнна Ala,
 a lan betin xa ba i xa,
 3 i ya hinanna fe yi fala χῶτῶν yo χῶτῶν,
 i ya tinxinna fe yi fala κῶε yo κῶε,
 4 betine yi ba i xa kondenna nun βῶλῶν xuiin na.
 5 Alatala, i kewanle bata n nasewa.
 N sewa betin bama nen i ya wanle fe ra.
 6 Alatala, i ya wanle gbo de!
 I miriyane tilin han!
 7 Xaxilitaren mi ito kolon.
 Daxun mi ito famuma.
 8 Fa fala, muxu πᾶxin kelima nen
 alo σεξε πᾶxina,
 fe πᾶxi rabane birin sabatima nen,
 koni habadan halagin nan e γεε ra.
 9 Αμασῶτῶ i tan Alatala nan feen birin xun na
 habadan.
 10 I yaxune ni i ra, Alatala,
 i yaxune ni i ra, e halagima!
 Fe πᾶxi rabane birin xuyama ayi nen.
 11 I bata n senben gbo ayi
 alo burunna ningena,
 i yi ture fajin susan n ma.
 12 N na n yengefane yarabixin toma.
 N na n yaxune wuga xuiin mema.
 13 Koni tinxin muxune sabatima nen
 alo tugu binla.
 E senben gboma ayi nen
 alo suman binle Liban yamanani
 14 alo wudin naxanye sixi Alatalaa banxini.
 E sabatima nen en ma Alaa banxini.
 15 E κῶν bogima
 hali e to bata κῶκῶ.
 E rafexi igen na, e xinde.
 16 Na bata Alatalaa tinxinna yita.
 A tan nan n kantan fanyen na,
 fe πᾶxi yo mi a tan yi.

Ala nan mangan na

93 Alatala nan mangan na,
 a rabilinxi κῶκῶ nun fangan nan na.
 Nanara, κῶκῶ δῶxi ken,
 a mi yigisanma.
 2 Ala, xabu a βῶλῶν,
 i ya mangayaan na.
 I na yi habadan!
 3 Alatala, baane e xuini tema,
 baane e xuini tema han!
 Baane bata walanje ayi.
 4 Alatala senben gbo kore κῶκῶ ma!
 A gbo κῶκῶ igen κῶκῶκῶκῶ xa. †
 A dangu κῶκῶ igen xunfan gbeen na.
 5 Alatala, i ya maxadi xuine luma nen habadan!
 Sarijanna lanxi i ya banxin nan ma, han habadan!

† IGEN Μῶκῶκῶκῶ: alo foyen na so igeni.

Ala nan birin ma kitisaan na

94 Ala naxan gbeen κῶκῶ tiin na, Alatala,
 i tan Ala naxan gbeen κῶκῶ tiin na,
 i xa i yete makenen.
 2 Dunuπa kitisana, keli,
 i yi wasodene saran e kewanle ra.
 3 Alatala, muxu πᾶxine luma πᾶxanje
 han waxatin mundun?
 4 Fe πᾶxi rabane e yete ματῶκῶκῶ kanba falane yi.
 5 Alatala, e bata i ya muxune yigbeten.
 E bata i ya yamaan nayarabi.
 6 E κᾶπa gilene nun kiridine nun κῶπene faxama.
 7 E yi a fala, e naxa,
 "Alatala mi nxu toma.
 Yaxubaa Ala mi a κῶκῶ luxi a κῶκῶ."
 8 Ε a liga ε yeren ma
 ε tan xaxilitarene,
 ε tan daxune,
 ε xaxili κῶκῶκῶ waxatin mundun?
 9 Ala naxan en tunle rafalaxi,
 a tan mi fala xuiin mema ba?
 Ala naxan en γεεne rafalaxi,
 a tan mi toon tiin ba?
 10 A tan naxan siyane birin xuruma,
 a mi e fe saranma e ra ba,
 a tan naxan muxune xaranma fe kolonna ma?
 11 Alatala muxune miriyane kolon,
 a sese mi ne ra.
 12 Alatala, sewan na kappa xa
 i naxan xuruma,
 i naxan xaranma i ya sariyan κῶκῶ.
 13 I matabun fi a ma κῶκῶκῶκῶκῶ yi,
 han yinli ge muxu πᾶxine γεε ra.
 14 Alatala mi a muxune rabepinma,
 a mi a mema a κῶκῶκῶ na.
 15 Kitine κῶκῶ sama nen tinxinni,
 κῶκῶκῶκῶκῶ fajin kanne birin tinma nen na ma.
 16 Nde tiye n κῶκῶ muxu πᾶxine xili ma?
 Nde keke,
 a ti n κῶκῶ fe πᾶxi rabane xili ma?
 17 Xa Alatala mi yi n mali nun,
 n niin yi bama nen mafuren!
 18 N to yi a falama, n naxa,
 "N birama nen!"
 Alatala, i yi n mali i ya hinanni.
 19 N na kuisan,
 i ya hinanna n niin lugoma nen sewan na.
 20 I mako mi kitisa tinxintarene ma,
 naxanye muxune πᾶxankatama e κῶκῶκῶ yi.
 21 E e malanma tinxin muxune xili ma,
 e yi κῶκῶκῶκῶκῶ yalagi, e faxa.
 22 Koni Alatala bata findi n ma faran makantanxin na.
 N ma Ala nan n kantan fanyen na
 n nan n luxunma naxan yi.
 23 A e hakene saranma e ra nen.
 Alatala en ma Ala e ρᾶκῶκῶκῶκῶκῶ nen e fe πᾶxine ma.

Tantun betina

95 Ε fa, en xa fa sewa betin ba Alatala xa!
 En ɔnɔxɔ sɛwani Ala xa,
 en kantan fanyena, en nakisimana.
 2 En fa a yetagi, en barikan bira a xa.
 En yi a tantun sewa betine yi.
 3 Amasɔɔ Alatala nan Ala gbeen na.
 A tan nan manga gbeen alane birin xun na.
 4 A tan nan gbee ɔnɔn bunne nun geyane xuntagine
 ra.
 5 A tan nan gbee fɔxɔ igen na,
 bayo a tan nan a daxi.
 A tan nan ɔnɔn ɔnɔnna rafalaxi.
 6 Ε fa, en fa en xinbi sin,
 en yi Ala batu.
 En xa en xinbi sin Alatala bun
 naxan en daxi.
 7 Amasɔɔ a tan nan en ma Ala ra.
 En findixi a yamaan nan na
 alo a xuruse kurun naxan nabama.
 Xa ε Ala fala xuiin με to,
 8 ε nama ε ɔnɔnɔn ɔnɔnɔn
 alo ε benbane Meriba yi,
 alo e naxanye liga na waxatini Masa yi tonbonni. †
 9 E n matandi nen menni,
 e yi n mato,
 hali e to bata yi n kewanle to.
 10 N ɔnɔn na waxati muxune ma nɛε tonge naanin,
 n yi a fala, n naxa,
 "Yamani ito ɔnɔn makuya n na,
 e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra."
 11 Nayi, n yi n ɔnɔn n ma ɔnɔn n naxa,
 "E mi soε n ma matabudeni mume!"

Ala nan mangane birin xun na

Taruxune Singen 16.12-33

96 Beti nenɛn xa ba Alatala xa!
 Dunuɔa muxune birin xa betin ba Alatala xa.
 2 Betin xa ba Alatala xa,
 a xinla yi tantun!
 Ε yi lu a raliyε waxatin birin yi
 fa fala a bata en nakisi.
 3 Ε a binyena fe fala siyane birin xa,
 ε yi a kabanako feene rali muxune birin ma.
 4 Alatala gbo,
 a lan a xa matɔxɔ han!
 A lan
 a xa binya dangu alane birin na.
 5 Siyane alane birin findixi ala fuune nan na,
 koni Alatala tan bata koren da.
 6 A rabilinxi ɔnɔn nun gboon nan na.
 A yire sarijanxin nafexi senben nun binyen nan na.
 7 Ε tan dunuɔa siyane birin,
 ε fa Alatala tantun,
 ε yi a tantun a binyen nun a senbena fe ra.

8 Ε fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.
 Ε fa kiseene ra a Batu Banxini.
 9 Ε Alatala batu a ɔnɔn sarijanxini.
 Dunuɔa muxune,
 ε xuruxurun a yetagi.
 10 Ε yi a fala siyane xa,
 a Alatala nan mangan na.
 Nanara, dunuɔa a kiini,
 a mi yigisanma.
 Ala siyane makitima tinxinna nin.
 11 Kore ɔnɔnna nun ɔnɔn ɔnɔnna xa sewa han!
 Fɔxɔ igen xa a xuini te
 e nun seen naxanye a xɔε ra.
 12 Burunna xa sewa e nun a yi seene birin.
 Fɔnɔnna wudine birin xa ɔnɔn sɛwani,
 13 e ɔnɔn Alatala yetagi,
 amasɔɔ a fama nen.
 A fama nen a kitin sa dunuɔa yi.
 A dunuɔa muxune makitima nen tinxinni,
 a siyane kiti a ɔnɔnɔn.

Ala nan keden pe mangan na

97 Alatala nan mangan na!
 Dunuɔa xa naxan!
 Ε sewa ε tan fɔxɔ ige tagi ɔnɔnɔn!
 2 A rabilinxi kundaan nun dimin nan na.
 A mangayaan senbe soxi tinxinyaan nun sariya
 kenden nan na.
 3 Tεena a yεε ra,
 naxan a yaxune ganma a rabilinni.
 4 A kuyen na a pinna masɔxɔn,
 dunuɔa birin yi yalan.
 ɔnɔn yi a to a xuruxurun.
 5 Geyane xuyama ayi Alatala yetagi,
 dunuɔa birin Marigina,
 alo kumi dolen na xulun.
 6 Koren ɔnɔnna a tinxinyaan nalima nen,
 siyane birin yi a binyen to.
 7 Suxure batune yagima nen,
 naxanye suxurene matɔxɔma.
 Alane birin e xinbi sinma nen a bun.
 8 Siyon kaane a mema nen e sewa.
 Yuda taane yi naxan i ya kiti saxine fe ra, Alatala.
 9 Alatala, i tan nan Kore ɔnɔnna Ala ra
 dunuɔa birin xun na.
 I tan gbo dangu alane birin na.
 10 Alatala rafan naxanye ma,
 fe naxin xa rapaxu ne ma.
 A ɔnɔnɔniya muxune kantanma nen,
 a yi e xunba muxu naxine yii.
 11 Kenenna minima nen tinxin muxune xa,
 muxu ɔnɔnɔnε fapine sewama nen.
 12 Ε tan naxanye birin tinxin,
 ε sewa Alatala a fe ra,
 ε a xili sarijanxin tantun.

† Na fe ɔnɔn sebexi Xɔnɔnna 17.7 kui.

Ala nan mangan na

98

Tantun betina.

E beti nenen ba Alatala xa.
 A bata kabanako feene liga!
 A en nakisima a senben nun a sarinjanna nan xɔn.
² Alatala bata a marakisin nun tinxinna yita siyane ra.
³ A mi jinanxi a hinanna nun a tinxinna xɔn
 Isirayila yamaan xa.
 Bɔxɔn danne birin bata a to
 a en ma Ala bata en nakisi.
⁴ Dunuɓa muxune birin xa sɔnxɔ sɛwani Alatala xa.
 E sɛwaxin yi sɔnxɔ han,
 e yi a tantun betini!
⁵ E tantun betine ba Alatala xa bɔlɔnna ra!
 E bɔlɔnna nun tantun beti xuini te!
⁶ E xɔtane nun fenne fe.
 E sɔnxɔ sɛwani mangan xa, Alatala.
⁷ Fɔxɔn igen xa a xuini te
 e nun seen naxanye birin a xɔre ra.
 Dunuɓa muxune birin xa e xuini te.
⁸ Baane xa e xuini te
 alo yii kɔnbɔ xuina!
 Geyane xa sɔnxɔ sɛwani e bode xɔn!
⁹ E sɛwa Alatala yetagi,
 amasɔɔ a fama nen.
 A fama nen, a kitine sa dunuɓa yi.
 A dunuɓa muxune makitima nen tinxinni,
 a siyane kiti a jɔndini.

Ala nan mangane birin xun na

99

Alatala nan mangan na.

Siyane xuruxurunma.

A mangaya gbɛɛɛn maleka gubugubu kanne tagi.
 Bɔxɔn xuruxurunma.
² Alatala gbo Siyon yi!
 A tan nan siyane birin xun na.
³ Birin xa i xinla tantun
 naxan gbo, a magaxu.
 Ala sarijan han!
⁴ Mangan Ala senben gbo!
 Sariya kenden nafan a ma.
 I tan nan tinxinyaan daxi.
 I tan nan sariya kenden
 nun tinxinna saxi Yaxuba bɔnsɔnni.
⁵ E Alatala batu, en ma Ala.
 E yi e xinbi sin a manga gbɛɛɛn san bun.
 A sarijan!
⁶ Nabi Musa nun Haruna yi a saraxaraline ye.
 Samuyeli yi a maxandi muxune ye.
 E yi Alatala maxandima,
 a yi e yabi.
⁷ A yi falan tima e xa nen
 keli kundani.
 E yi na maxadi xuine nun tɔnne suxuma,
 a yi naxanye soma e yii.
⁸ Alatala nxɔ Ala,

i tan yetɛɛn nan yi e yabima,
 i findi Ala dijɔxin nan na e xa,
 koni i e fe jɔxine saran e ra nen.
⁹ E Alatala en ma Ala batu,
 e xinbi sin a geya sarijanxin bun.
 Amasɔɔ Alatala en ma Ala sarijan.

Tantun Betina

100

Tantun betina, barika birana.

Dunuɓa muxune birin xa sɔnxɔ sɛwani Alatala
 xa.
² E Alatala batu sɛwani.
 E fa a yetagi, e sɛwa betine ba a xa!
³ E a kolon a Alatala nan Ala ra.
 A tan nan en daxi.
 A tan nan gbee en na.
 A yamaan nan en tan na,
 alo a xuruseen naxanye rabama.
⁴ E nɛma soma a Batu Banxini,
 e barikan bira a xa!
 E a tantun a tanden ma!
 E a tantun,
 e barikan bira a xa.
⁵ Amasɔɔ Alatala fan,
 a hinanna luma nen habadan!
 A tinxinyaan luma nen
 habadan han habadan!

Mangana de xui tongona Ala xa

101

Dawudaa betina.

N betini ito bama
 i ya hinanna nun i ya sariya kenden nan ma fe ra.
 Alatala, n tantun betin bama i tan nan xa.
² N katama nen
 n xa lu kira kamalixin xɔn.
 I fama n fema waxatin mundun yi?
 N sigan ti tinxinni n ma banxini.
³ N mi tinje fe jɔxin ma mume!
 N denkeleyatarene kewanle rajaxuma nen.
 Nxu mi sese malanje.
⁴ N mi finde tinxintaren na.
 N mi fe jɔxi yo rabe.
⁵ Naxanye muxune mafalan wundoni,
 n ne deen suxuma nen.
 Naxanye muxune matoma a jɔxin na wasoni,
 n mi dije ne ma mume!
⁶ N na n yeen tima nen muxu tɔgɔndiyaxine ra ya-
 manani,
 alogo e xa lu n fema.
 Naxan na sigan ti tinxinni,
 na luma nen n ma wanla ra.
⁷ Yanfanten yo mi luye n konni.
 Wule fala yo mi luye n yetagi.
⁸ Xɔtɔn yo xɔtɔn
 n muxu jɔxine bama nen yamanani,
 n fe jɔxi rabane birin kedima nen Alatalaa taani.

16 koni foye wolonna na sa a ma a xara ayi,
 a yi nan hali a funfuna,
 a mi luma na.
 17 Koni Alatalaa hinanna luma nen
 a yεεragaxu muxune xa habadan han habadan.
 A tinxinna yi lu e diine diine xa,
 18 xa e a layirin suxu,
 e yi e miri a fe ragidixine ma
 alogo e xa e rakamali.
 19 Alatala bata a mangaya gbēden nafala kore xonna
 ma.
 A tan nan mangayani seene birin xunna.
 20 E Alatala tantun, ε tan malekane.
 E tan naxanye senbe kanne ra,
 naxanye a falane ligama,
 naxanye a fala xuine suxuma.
 21 E Alatala tantun,
 ε tan a ganle kore xonna ma,
 ε tan, a walikeen naxanye a sagoon ligama.
 22 E Alatala tantun,
 ε tan a dali seene birin,
 ε na lu dede a mangayaan bun.
 N xa Alatala tantun n niin birin na!

Daala Mangan tantun fena

104 N xa Alatala tantun n niin birin na!
 Alatala n ma Ala, i tan gbo de!
 I tan maraberi baxi nɔɔn nun gboon nan na.
 2 A bata a yete rabilin kenenna ra
 alo doma gbeena.
 A yi kore xonna yifulun
 alo senkena.
 3 A bata a banxin ti igene fari kore xonna ma,
 a yi kundane findi a masiga ti wontoron na,
 a sigan tiin foyen nin.
 4 A foyen findi a xeraan na,
 a teen findi a walikeen na.
 5 A bɔɔn beten sa ki faji.
 A mi yigisanne mume.
 6 I bata tilinna radin bɔɔn ma
 alo domana,
 igene yi te han geyane xuntagi.
 7 Koni e yi e gi i ya nɔɔn bun,
 e yi e gi i ya galanna xuiin ma.
 8 E yi godo lanbanne yi keli geyane ma,
 han i yiren naxan yitɔnxi e xa.
 9 I yi naninna sa
 e mi dangue naxan na mume,
 alogo e nama fa sa bɔɔn xun ma.
 10 I tigi igene ragima xude wunle xɔn
 dangu geya longonne ra.
 11 Burunna subene birin fa e minna menna nin,
 burunna sofanle fan yi fa min xɔnla ba na yi.
 12 Xɔline e teen sama xude deen nin,
 e yi xɔnɔe wudine ke ra.
 13 A yi tulen nafa geyane fari keli kore,
 i kewanle yi bɔɔn li.
 14 A yi seɔen namini xuruseene xa,

e nun sansine muxune xa,
 alogo e xa balon ɔɔn bɔɔn,
 15 e nun manpaan naxan e rasewama,
 e nun turen naxanye e fatin nayabuma ayi,
 e nun donseen naxanye e senbe soma.
 16 Hali Alatalaa wudi binle fan igen ɔɔnma
 e makoon naxan ma,
 Liban yamanan suman wudine
 Ala naxanye sixi.
 17 Xɔline e teen sama menna nin.
 Xɔli xungbene fan yi e teen sa na fɔɔ binle yi.
 18 Xenle fan luma geya matexine fari,
 fanye ra siine yi e luxun geme yinle ra.
 19 I bata kiken da waxatine yate feen na.
 Sogena a godo waxatin kolon.
 20 I dimin da alogo keen xa so,
 burunna subene birin e masiga tima waxatin naxan
 yi.
 21 Yata senbemane wurundunma
 e balon fendeni
 e e balon maxɔdinma Ala ma.
 22 Sogen na te waxatin naxan yi,
 e mɔn yi xete,
 e sa e sa e yinle ra.
 23 Nayi, muxune yi mini,
 e siga e wanle ra han pinbanna ra.
 24 Alatala, i kewanle gbo,
 I ne birin daxi fe kolonna nin.
 Bɔɔn nafexi i ya dali seene nan na.
 25 Fɔɔn igen mato, a gbo.
 Niimaseen sifan birin a yi,
 a xurin nun a xungbena,
 naxanye mi nɔe yate kɔn.
 26 Kunkine sigama a tan nan xun ma.
 E nun ige yi sube magaxuxine
 i naxan daxi alogo e xa sabaan so a yi.
 27 E birin yengi i tan nan ma donse feen na,
 e makoon na bira a ma waxatin naxan yi.
 28 I donseen soma e yii nen,
 e yi a don.
 I donseen so e yii
 han e yi wasa.
 29 I na i xun xanbi so,
 e yigitεε.
 I na e niin ba, e yi faxa.
 E xete bendeni e kelixi denaxan yi.
 30 Koni i na niin bira e yi waxatin naxan yi,
 e da, seen birin yi findi a nen na bɔɔn fari.
 31 Alatalaa binyen xa lu habadan!
 Alatala xa sewa a kewanle fe ra!
 32 Ala na bɔɔn mato, a xuruxurun.
 A na a yiin din geyane ra,
 e tutin yi mini.
 33 Fanni n nan n nii ra,
 n betin bama nen Alatala xa.
 N tantun betin bama n ma Ala xa nen n siin birin yi.
 34 N ma betin xa a ken. Amasɔn n ma sewan kelima Alatala nin.

³⁵ Ala xa yulubi kanne ꞑan ꞑꞑꞑꞑ.
Ala xa muxu ꞑaxine ratunu.
N xa Alatala tantun n niin birin na!
Tantunna Ala xa!

Ala nun a yamana fe
Taruxune Singen 16.8-22

105 E Alatala tantun. E yi a maxandi.
A bata naxan liga, e na fala siyane xa.
² E betin ba a xa,
e yi a tantun betine yi,
e yi a kabanako feene birin fala.
³ E e kanba a xili sariꞑanxini.
Naxanye birin Alatala fenma,
ne xa sewa.
⁴ E e yee rafindi Alatala nun a senben ma,
e lu a fenꞑe waxatin birin.
⁵ A wali faꞑin naxanye ligaxi
e nun a kabanako feene
nun a kitin naxanye saxi,
ne fe xa rabira e ma,
⁶ E tan Iburahima ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ,
a walikene,
e tan Yaxubaa diine,
Ala naxanye sugandixi.
⁷ A tan nan Alatala ra, en ma Ala.
A tan nan ꞑꞑꞑꞑ birin kitisaan na.
⁸ A ꞑꞑꞑꞑ luma a layirin ꞑꞑ ma nen
han habadan,
e nun a falane fe han mayixete wuli keden,
⁹ e nun a layirin naxan xidi e nun Iburahima tagi,
a yi a ꞑꞑꞑ Isiyaga xa.
¹⁰ A ꞑꞑꞑ yi a ragidi Yaxuba ma sariyan ꞑꞑ,
a findi habadan layirin na Isirayila kaane xa.
¹¹ A naxa, "N Kanan yamanan soma nen
e nun i yixetene yii e keen na."
¹² E mi yi wuya nun.
Xꞑꞑe dando nan tun yi e ra na yamanani.
¹³ E yi kelima nen siyana nde ye
e siga nde gbete ye,
e keli yamanana nde yi
e siga nde gbete yi.
¹⁴ Koni a mi tinꞑe
muxu yo xa e ꞑaxankata.
A mangane rakolon nen e fe yi, a naxa,
¹⁵ "E nama fefe liga n ma muxu sugandixine ra.
E nama fefe ꞑaxi liga n ma nabine ra."
¹⁶ Ala yi fitina kamen naso e yamanani,
a yi e donseen birin ꞑan.
¹⁷ Koni Ala yi xemena nde rasiga a yamaan yee ra.
Yusufu nan yi na ra
naxan mati konyiyani.
¹⁸ E yi yꞑꞑꞑꞑꞑꞑꞑ sa a sanne ma,
e wuren bira a ꞑe.
¹⁹ Han na waliyiya falane yi kamali
a naxanye ti.
Alatalaa falan yi a yita
a a ꞑꞑndi.

²⁰ Nanara, mangan yi a beꞑin,
naxan yi siyane xun na,
na yi a ꞑꞑꞑya.
²¹ A yi Yusufu lu a yamanan xun na.
A yi lu mangan yii seene birin xun na,
²² alogo a xa a kuntigine matinxin a waxꞑꞑꞑꞑ ra,
a yi na fonne xaran fe kolonna ma.
²³ Nayi, Isirayila yi fa Misiran yi,
Yaxuba yi ꞑꞑꞑꞑ Xami ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ yamanani.
²⁴ Ala yi dii wuyaxi fi a muxune ma.
E senben yi gbo ayi dangu e yaxune ra.
²⁵ A yi Misiran muxune ꞑꞑꞑen masara,
Isirayila yamaan yi ꞑaxaxu e ma.
E yi a walikene ꞑaxankata feni ꞑꞑ.
²⁶ A yi a walikene Musa rasiga e ma
e nun Haruna, a naxan sugandixi.
²⁷ E yi Alaa taxamaseri magaxuxine liga e ye,
e a kabanako fe wanle ke
Xami ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ yamanani.
²⁸ Ala yi dimin naso na yamanani.
E mi yi ꞑe na yamarin matande.
²⁹ A yi e igene findi wunla ra,
e yexene birin yi faxa.
³⁰ E yamanan birin yi findi xunꞑene ra.
Mangana banxin birin yi rafe xunꞑene ra.
³¹ Ala yi xenne nun sosone yamari,
e yi mini yamanan birin yi.
³² A yi balabalan kesene ragodo e ma,
Galanna yi godo a yamanan birin yi.
³³ Ala yi e manpa binle † kala
a yi yamanan wudine birin magira.
³⁴ A yi tuguminne fan yamari,
e yi fa,
suꞑen naxanye mi yi ꞑe yate.
³⁵ E yi yamanan se ꞑingine birin don.
E yi e donseen birin don.
³⁶ Ala yi e dii singene birin faxa yamanani,
naxanye findixi e yixete senben na.
³⁷ A yi Isirayila yamaan namini Misiran yamanani,
e gbetin nun xemaa xali,
muxu yo mi bira e ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ ye.
³⁸ Misiran kaane yi sewa e keli feen na,
bayo e yi gaxuxi e yee ra han!
³⁹ Ala yi kundaan so a muxune xun na.
N yi tee degen ti e yee ra
alogo a xa e lu kenenni.
⁴⁰ E Ala maxꞑdin,
a yi ꞑꞑꞑene nun donseene ragodo e ma
keli kore, e lugo.
⁴¹ A yi fanyen ꞑꞑ, igen yi mini a yi,
a yi godo tonbonni alo xude wunla,
⁴² bayo a fala sariꞑanxina fe rabira nen a ma
a naxan ti Iburahima xa, a walikena.
⁴³ A yi a yama sugandixin namini Misiran yi,
e ꞑaxan, e ꞑꞑꞑꞑꞑꞑꞑ.
⁴⁴ A yi siya gbetene ꞑꞑꞑꞑꞑꞑ so e yii,

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yiꞑꞑꞑꞑꞑꞑ alo manpana e gbee kiini.

e yama gbetene wali xonna sɔtɔ e keɛn na,
⁴⁵ alogo e xa a tɔnne suxu,
 e yi a sariyan birin suxu.
 Tantunna Alatala xa!

Alaa fanna a muxune xa
 Taruxune Singen 16.34-36

106 Tantunna Ala xa!
 E Alatala tantun amasɔtɔ a fan.
 A hinanna luma nen habadan!
² Nde nɛ Alatalaa wali gbeene birin ma fe fale?
 Nde nɛ tantunna birin fiye a ma?
³ Sewan na kanne xa
 naxanye a sariyane suxuma,
 naxanye fe tinxinin ligama waxatin birin.
⁴ Alatala, i nema i ya yamaan maliye waxatin naxan yi,
 i xaxili lu n xɔn ma.
 I yi n fan mali
 i nema e rakise waxatin naxan yi,
⁵ alogo n xa i ya yama sugandixin sabatixin to,
 alogo nxu nun i ya muxune xa sewa
 nxu bode xɔn ma,
 nxu birin yi nxu yete matɔɔ sewani.
⁶ Nxu bata yulubin liga
 alo nxu benbane a liga kii naxan yi.
 Nxu bata hakene nun fe paxine raba.
⁷ Nxu benbane to yi Misiran yamanani,
 ne mi yi i ya kabanako fe wanle yatexi.
 E pinan nen na waxatine birin xɔn ma
 i yi hinanma e ra waxatin naxanye yi.
 E yi murute Gbala Baan de.
⁸ Koni a yi e rakisi a xili binyena fe ra,
 alogo a senbe gbeena fe xa kolon.
⁹ A yi falan ti Gbala Baan xili ma,
 a yi xara ken!
 A yi e ragidi igen tilinxi yire xareni
 alo tonbonna.
¹⁰ Ala yi e rakisi na muxune ma
 naxanye yi e rapaxuxi.
 A yi e xunba e yaxune yii.
¹¹ E yenge faane yi faxa igeni.
 Muxu yo mi lu.
¹² Nayi, e yi la a fala xuine ra,
 e yi tantun betine ba a xa.
¹³ Koni Ala naxan ligaxi,
 e pinan na xɔn mafuren,
 e mi a mame a yi feene rakamali,
¹⁴ Xɔɔyin yi e suxu tonbonni
 e yi Ala bunba kɔkɔ xareni.
¹⁵ E naxan maxɔdin,
 Ala yi na so e yii,
 koni a yi furen fan nafa e ma.
¹⁶ E yi Nabi Musa maxɔkɔkɔ fɔlɔ,
 e nun Haruna naxan nasariyanxi Alatala xa.
¹⁷ Bɔkɔn deen yi rabi a Datan gerun.
 A yi Abirami nun a muxune ye maluxun.
¹⁸ Teen yi e ganla gan,
 a yi muxu paxine suxu.

¹⁹ E yi xemaan nafala jinge dii sawura suxuren na
 Horebe Geyaan ma,
 e yi seen batu naxan nafalaxi wuren na.
²⁰ E yi Ala binyen masara jinge dii sawuran na
 naxan sexen donma.
²¹ E pinan Ala xɔn
 naxan e rakisixi
 naxan wali gbeene ke Misiran yamanani.
²² A kabanako feene liga Xami bɔnɔnna yamanani,
 e nun fe magaxuxine Gbala baani.
²³ Ala yi a fala a e raxɔrima nen,
 fɔ a muxu sugandixin Musa a ti a yetagi
 alogo a xa xete a xɔkɔ xɔkɔ ra,
 alogo a nama e birin halagi.
²⁴ Awa, e yi e me na bɔkɔ fanin fan na
 amasɔtɔ e mi yi laxi a falan na.
²⁵ E yi lu a mafale e bubune kui.
 E mi Alatalaa falan name.
²⁶ Nanara, a yi a kɔkɔ e xili ma,
 a e luma nen tonbonni e faxa,
²⁷ a yi e yixetene raxuya ayi siyane ye,
 a yi e raxuya ayi yamanane yi.
²⁸ Alaa yamaan Baali-Peyori li waxatin naxan yi,
 e yi saraxane don
 naxanye yi bama ala fuune xa.
²⁹ E kewanle yi Ala raxɔkɔ e ma
 fure paxin yi godo e ma.
³⁰ Koni Finexasi yi keli,
 a yi na feen dan,
 na furen yi dangu.
³¹ Ala yi na yate tinxinna ra a xa
 waxati famatɔne yi han habadan.
³² E yi Ala raxɔkɔ Meriba igene de,
 Musa yi kɔkɔ sɔtɔ e fe ra.
³³ E yi a liga Musa xɔkɔxin yi falan ti xaxilitareyani.
³⁴ E mɔn mi siya gbetene faxa
 Alatala tɔnna sa naxanye fe yi.
³⁵ E yi basan siyane ra,
 e yi lu e namunne lige.
³⁶ E yi e suxurene batu.
 Na nan findi e rabira xunna ra.
³⁷ E yi e dii xemeɛne nun dii tɛmeɛne ba saraxane ra ni-
 nanne xa.
³⁸ E diidine faxa naxanye mi fefe kolon.
 E ne ba saraxane ra Kanan suxure kidene yi,
 kɔkɔkɔ yi xɔsi na faxane fe ra.
³⁹ E yi e yete xɔsi e kewanle xɔkɔ.
 E suxure feene yi lu alo yalunyana Ala mabinni. †
⁴⁰ Nanara, Alatala yi kɔkɔ a yamaan ma.
 E yi rapaxu a ma.
⁴¹ A yi e rabepin siyane yii,
 e yi rapaxu naxanye ma,
 ne yi kɔkɔ sɔtɔ e xun na.
⁴² E yaxune yi e paxankata,
 e yi e rayarabi e senbeni.
⁴³ A yi a muxune xunba sanɗa ma wuyaxi,

† Na luxi nen alo yalunyana Ala yeɛ ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo paxanla lan a xa tinxin a xemeɛn xa kii naxan yi.

koni e yi lu murute,
 e lu kankanɛ e hakene ma.
⁴⁴ Koni, a to e wuga xuiin mɛ,
 a yi e tɔɔyaan to.
⁴⁵ A yi a miri a layirina fe ma.
 A yi diɲa a hinanna a fe ra.
⁴⁶ Ala yi a liga a naxanye a yamaan suxi
 ne yi kininkinin e ma.
⁴⁷ Alatala nxɔ Ala, nxu rakisi.
 I mɔn xa fa nxu ra keli siya gbetene ye,
 alogo nxu xa i xili sariɲanxin tantun,
 na yi findi nxu kanba xunna ra.
⁴⁸ Barikan xa bira Alatala xa,
 Isirayilaa Ala habadan han habadan!
 Yamaan birin xa a ratin "Amina."
 Tantunna Ala xa!

Yaburin Yire Suulundena: Keli Sora 107 ma han 150

Ala tantun bayo a fan

107 E Alatala tantun bayo a fan!
 A hinanna luma nen habadan!
² Alatala ε tan naxanye birin xunbaxi,
 ε a fala,
 a ε tan naxanye xunbaxi ε yaxune yii,
³ a faxi ε tan naxanye ra
 sa keli yamana gbetene yi,
 sa keli sogeteden nun sogegododen binni,
 e nun kɔmɛn fɔɔnɔn nun yiifari fɔɔnɔn ma.
⁴ Ndee bata yi lɔ ayi tonbon magaxuxini,
 e mi yi fa kiraan toma siga taani
 muxune dɔxi denaxan yi.
⁵ Kamen nun min xɔnla yi e suxu,
 e yigitɛɛ.
⁶ Awa, e yi tɔɔni waxatin naxan yi,
 e yi e xui ramini Alatala ma,
 a yi e xunba e tɔɔni.
⁷ A yi ti e yeε ra siga kira tinxinxin xɔn ma.
 A siga e ra taani
 muxune dɔxi denaxan yi.
⁸ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
 e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
⁹ A min xɔnla bama muxune ra,
 a yi kamɛtɔne ralugo donse faɲine ra.
¹⁰ Ndee yi dimin nun kɔɲɛ rafɔɔren nin,
 e ɲaxankataxin xidixi xɔɲɔnɔnna ra kasoon kui.
¹¹ Amasɔɔ e bata yi murute Alaa falane ma,
 e mi yi Kore Xɔnna Alaa maxadi xuine suxi.
¹² Tɔɔni yi e xadan,
 e dagalanɲɛ ayi,
 muxu yo mi e mali.
¹³ Awa, e yi tɔɔni waxatin naxan yi,
 e yi e xui ramini Alatala ma,
 a yi e rakisi tɔɔni ma.
¹⁴ A yi e ba dimin nun kɔɲɛ rafɔɔreni.
 A yi e xɔɲɔnɔnne yibolon.

¹⁵ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
 e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
¹⁶ A wure dɛene gira,
 a yi wure gbelemene kala.
¹⁷ Xaxilitaren nan yi ndee ra.
 E yi tɔɔni
 e matandine nun e hakene nan ma fe ra.
¹⁸ E na donseen to,
 e kɔɲɛ masiga ayi.
 E yi maso sayaan na.
¹⁹ Awa, e yi tɔɔni waxatin naxan yi,
 e yi e xui ramini Alatala ma,
 a yi e rakisi tɔɔni ma.
²⁰ A yi falan ti, a e rakendɛya.
 A yi e ratanga gaburun ma.
²¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
 e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
²² E xa barika bira saraxane ba Ala xa
 e yi a wali faɲine fe fala,
 e sɔɲɔn sɛwani.
²³ Ndee yi siga fɔɔnɔn igen xun ma kunkin kui,
 e yulayaan naba fɔɔnɔn igen xun ma.
²⁴ E yi Alatalaa wanle to,
 a kabanako feene liga tilinna xun ma.
²⁵ A yi foye gbeen yamari,
 a yi fa fɔɔnɔn.
 Fɔɔnɔn igen yi walanɲɛ ayi.
²⁶ Igen mɔɲɔnne yi lu kunkini tɛ pon,
 a mɔn yi lu a ragodɛ tilinna ma.
 E bata yi kɔntɔfili, e yigitɛɛ.
²⁷ E xun yi magi e ra,
 e dagalanɲɛ ayi
 alo muxun na a min.
 E kɔɲɛn birin yi findi fe fuun na.
²⁸ Awa, e yi tɔɔni waxatin naxan yi,
 e yi e xui ramini Alatala ma.
 A yi e ba e tɔɔni.
²⁹ A yi a liga foye gbeen yi a raxara.
 Walanna yi a raxara fɔɔnɔn.
³⁰ Fɔɔnɔn igen to a raxara,
 e yi sɛwa.
 A yi fa e ra e sodeni
 e yi waxi denaxan xɔn.
³¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
 e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
³² E xa a batu yamaan malanni.
 E mɔn xa a matɔɔnɔn fonne malanni.
³³ A tan nan baane masarama tonbonna ra,
 a yi tigine findi kɔɲɔn xaren na.
³⁴ A kɔɲɔn faɲin findi kɔɲɔn kalaxin na
 fɔɔnɔn denaxan yi na kaane ɲaxuyana fe ra.
³⁵ A mɔn yi tonbonna maxete daraan na,
 a yi kɔɲɔn xaren findi tigi yiren na.
³⁶ A yi fa kamɛtɔne ra, e kɔɲɔn na,
 e taan ti e luyɛ denaxan yi.
³⁷ E yi xɛene bi,
 e manpa binle si,
 e yi kɔɲɔn gbeen sɔɔnɔn e yi.

38 A yi a yamaan baraka,
e yi wuya ayi,
a mi tin se yi ba e pingene ra.
39 A yamaan yaten to xurun פֶּלֶס
e rayarabin nun תָּרַחַן nun paxankatan bun,
40 a yi na kuntigine rapaxu
naxanye a yamaan lu,
e siga wulaan xun כָּחַן kira mi denaxan yi.
41 Koni a yi תָּרַחַן muxune ba e תָּרַחַן,
a yi e denbayane rawuya ayi
alo e xuruseene.
42 Tinxin muxune yi na to,
e sɛwa,
koni muxu paxine yi e dundu.
43 Naxan na findi xaxilimaan na,
a xa a yengi lu feni itoe birin כָּחַן,
a yi Alatalaa hinanna kolon.

Ala maxandina malina fe ra lan yaxune fe ma
Yaburin 57.8-12 nun Yaburin 60.7-14

108

Dawudaa betina. Sigi sarijanxina.

2 Ala, n ma binyena,
n xaxili ragidixi yati!
N betin bama nen, n yi i tantun!
3 N xulunma nen sinma,
n yi n ma בְּכֹחַנָּה nun kondenna maxa!
N kurunma betin בֶּן נֶפֶשׁ subaxa!
4 Alatala, n ni i tantunma nen siyane yɛ.
N betin bama i xa nen בְּכֹחַנָּה tagi.
5 I ya hinanna gbo han ariyanna.
I ya lannayaan texi han kore כָּחַנָּה.
6 Ala,
i ya binyen xa mayita kore כָּחַנָּה ma,
a yi בְּכֹחַנָּה nafe!
7 I xanuntenne xunba,
i yi e rakisi i sɛnbeni.
I yi n yabi.
8 Ala bata falan ti a yire sarijanxini,
a naxa, "N כָּחַן tima nen,
n Siken taani taxun,
n yi Sukoti lanbanna danne sa.
9 N tan nan gbee Galadi כָּחַן nun Manase ra.
Efirami kaane findixi n ma yengɛsone nan na.
Yuda luxi nen
alo n ma mangaya dunganna.
10 Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan na.
N tan nan Edon yamanan kanna ra.
N yengɛ כָּחַן tema Filisiti yamananani."
11 Ala, nde sigama n na na taa makantanxini?
Nde tima n yɛɛ ra siga Edon yi?
12 Ala, i tan xa mi i mexi nxu ra ba?
I mi fa כָּחַן ganla כָּחַן ra כָּחַן ba?
13 Nxu mali yaxune yengɛdeni!
Sese mi adamana maliin na.
14 Koni Ala na lu en כָּחַן,
en כָּחַן כָּחַן nɛn.
A tan nan en yaxune halagima.

Tɔɔ muxuna mawugana

109

Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

Ala, n naxan tantunma, i nama lu dunduxi!
2 Amasɔɔ muxu paxine nun wuledene n mafalama.
E wulene sama n xun ma.
3 E כָּחַן fala paxine tima lan n ma.
E n yengɛma na kiini fuu!
4 N tan e xanuxi,
e tan n תָּרַחַן.
Koni n tan Ala maxandima.
5 E n ma fe fajin saranma fe paxin na,
e n ma xanuntenyaan saran כָּחַן nantenyaaan na.
6 E a falama n ma e naxa,
"Gbaloo feen xa sa a xun ma,
muxuna nde yi a תָּרַחַן.
7 A na makiti, a yi yalagi.
A Ala maxandi xuine yi yate haken na.
8 Ala xa a siin nan mafuren,
muxu gbete yi a tiden tongo.
9 Ala xa a diine findi kiridine ra,
a paxanla yi findi kapa gilen na!
10 Ala xa a diine findi sigatine nun xandi tiine ra,
e yi makuya e banxi כָּחַן ra.
11 Ala xa a doli faan siga a yii seene birin na,
כָּחַן yi a wali כָּחַן birin tongo.
12 Ala xa muxe nama fa hinan a ra כָּחַן,
hanma muxe yi e yengi כָּחַן a kiridine כָּחַן ma.
13 Ala xa a yixetene birin halagi,
e xinle yi לֹא ayi habadan.
14 Alatala xa a xaxili lu a benbane hakene כָּחַן ma.
Alatala nama a nga yulubine xafari mume!
15 Alatala xa a yengi lu e hakene כָּחַן ma waxatin birin,
koni Ala xa jinan xa ti e fe כָּחַן ma fefe!
16 Bayo xɛmɛni ito mi findixi hinanten na
a yi yiigelitɔne nun תָּרַחַן muxune paxankatama,
han a yi muxu sunuxin faxa.
17 Danga tiin yi rafan a ma,
Ala xa ne raxete a ma.
A mi yi rafan a ma
a xa duba muxe xa,
Ala xa duban masiga a ra.
18 A yi rabilinxi a danga xuine ra
alo a dugina.
Ala xa a gbee dangana a li
alo igena a fatin ma,
e nun alo turena a כָּחַן yi.
19 A dangane xa lu a fari
alo a dugina a ma.
E lu a ma waxatin birin
alo a tagi xidina."
20 Alatala xa n תָּרַחַן muxune saran na kii nin
e nun naxanye n mafalama.
21 Awa, Marigina Alatala,
n mali i xili binyena fe ra.
Amasɔɔ i ya hinanna gbo,
n xunba.

22 Yiigelitwun nun twun muxun nan n na,
n niin sunuxi.
23 N tununmaan ni i ra
alo nininna jinbanna ra.
E n kedima alo supena.
24 N xinbi xudine bata tuye ayi sun suxuni.
N bata doyen, n xwsi.
25 E na n to, e yi e xunni maxa,
e n magele.
26 Alatala n ma Ala, n mali,
i n nakisi i ya hinanni,
27 alogo e xa a kolon
a i tan Alatala nan na ligaxi i senbeni.
28 E tan n dangama nen,
i tan yi barakan sa n ma fe yi.
E na keli n xili ma, e yagima nen,
n tan, i ya walikēen yi sewa.
29 Ala xa n twegē muxune yalagi.
Ala xa yagin so e xunna alo dugina.
30 N nan n xuini tema nen,
n na Alatala tantun han!
N yi a matwun yamani.
31 Amaswun a keli nen
a ti twun muxun xwun,
a yi a rakisi a yalagi muxune ma.

Alaa manga sugandixina

Dawudaa betina.

110

Alatalaa falan ni ito ra n marigin xa,
a naxa, "Dwun n yiifanna ma,
han n yi i yaxune sa i sanna bun ma."
2 Alatala xa i ya mangayaan senben gbo ayi
fwn Siyon ma,
i yi i yaxune wun i rabilinni.
3 I na i ya ganla xili,
i ya yamana a swbe soma nen.
I ya banxulanne yi fa i ma xunna kenla nun sarjanni
alo xiila subaxani.
4 Alatala bata a wun,
a mi a xuiin maxetema, a naxa,
"Saraxaraliin nan i ra habadan,
alo Melikisedeki yi kii naxan yi."
5 Marigina i wun.
Xa a wun twun naxan yi,
a mangane halagima nen.
6 A siyane makitima nen,
binbine yi lu yiren birin yi.
A dunupa mangane birin wun nen.
7 Mangana a minma nen xudeni kira yi,
a xunna keli.

Ala tantun

111 Tantunna Ala xa!
N na Alatala tantunma nen n wun ma feu,
muxu fajine nun yamaan ye.
2 Alatala kewanle gbo!
E rafan naxanye ma,

ne marwunma e ma.
3 A kewanle magaxu, e gbo.
A tinxinyaan luma nen habadan.
4 A bata a kabanako feene rabira en ma.
Alatala dija, a kininkinin.
5 A balon fima nen a yewagaxu muxune ma.
A mi jinanma a layirin wun mume!
6 A bata a senben yita a muxune ra,
a yi wunene wun so e yii.
7 Wun din nun sariya kendena a kewanle yi.
Lannayana a fe ragidixine birin yi.
8 E na waxatin birin,
lannayaan nun tinxinna nan e ra.
9 A bata a muxune wun,
a yi habadan layirin xidi e wun ma.
A xinla sarjann, a magaxu.
10 Fe kolonna fwn Alatala yewagaxun nan ma.
Xaxilimaan nan ne ra naxanye na ligama.
Tantunna a xa habadan!

Muxu fajina sewana fe

112 Tantunna Ala xa!
Sewan na kanna xa
naxan gaxuma Alatala ye ra,
a yamarine yi rafan a ma.
2 A diine senben swunma nen yamanani.
Muxu fajine yixetene duban swunma nen.
3 E herin nun nafunla swunma nen,
e sabatima nen tinxinyani habadan.
4 Kenenna tima nen muxu fajine ma dimini,
naxanye kininkinin e wun tinxin.
5 A lan muxune xa donla so fonisireyani,
a yi a feene raba tinxinni.
6 Bayo tinxin muxun mi tantan ye mume!
Yamaan mi jinanye a fe wun habadan!
7 A mi gaxun xibaru najina fe ra.
A xaxili ragidi,
a yigi saxi Alatala nan fari.
8 A wun mi xuruxurunma,
a mi gaxuma.
Dwun na,
a a yaxune biraxin toma nen.
9 A tan nan twun muxune kima fonisireyani.
A tinxinyaan luma nen habadan!
A senben xun masama nen binyeni.
10 Muxu najin na na to,
a wunma nen,
a sunu, a yi a jinna raxin.
Muxu najin waxun feene kalama nen.

Ala nan twun muxune malima

113 Tantunna Ala xa!
E tan Alatalaa walikene,
e a matwun,
e Alatala xinla matwun!
2 Alatala xinla xa tantun
fwn iki ma han habadan!

³ Sa 𐎓𐎗𐎙 sogeteden mabinna ma
han sa 𐎠𐎗𐎗 sogegododen binna ra,
birin xa Alatala xinla mat𐎗𐎗.
⁴ Alatala nan siyane birin xun na.
A binyen tema han kore 𐎗𐎗𐎗.
⁵ Nde luxi alo Alatala,
a tan naxan 𐎠𐎗𐎗 ariyanna yi,
⁶ a tan naxan a yigodoma,
a kore 𐎗𐎗𐎗 nun 𐎗𐎗𐎗 𐎗𐎗𐎗 mato?
⁷ A 𐎗𐎗betarene rakelima,
a 𐎗𐎗𐎗 muxune ba e 𐎗𐎗𐎗.
⁸ A yi e rad𐎗𐎗 muxu gbeene fema a yamani.
⁹ A gbantan findi dii barin na,
a yi a findi dii nga 𐎗𐎗waxin na.
Tantunna Alatala xa!

Halagi Tiin Dangu 𐎗𐎗𐎗 Sanla

114 Isirayila to mini Misiran yamanani,
Yaxuba yixetene to keli yamanani
e yi 𐎗𐎗𐎗yani denaxan yi,
² Yuda yi findi Alaa yama saripnanxin na.
Isirayila yi findi a gbeen na.
³ 𐎗𐎗𐎗 igen to a to, a yi a gi,
Yuruden Baan yi xet𐎗 a xanbi ra.
⁴ Geyane yi tujan alo kontonne
yire matexine fan yi tujan
alo yex𐎗𐎗 diine.
⁵ 𐎗𐎗𐎗 igena, nanfera i i gima?
Yuruden baana,
nanfera i xetema i xanbi ra?
⁶ E tan geyane, nanfera e tujanma
alo kontonne,
e tan yire matexine,
nanfera e tujanma alo yex𐎗𐎗 diine?
⁷ 𐎗𐎗𐎗𐎗 xa xuruxurun Marigin y𐎗𐎗 ra,
Yaxubaa Ala.
⁸ A tan naxan fanyene findi darane ra,
a yi g𐎗𐎗 gbeen findi tigin na.

Binyen xa fi Ala nan keden ma

Yaburin 135.15-20

115 Alatala, nxu tan mi a ra de!
I tan nan xili xa binya
i ya hinanna nun lannayana fe ra.
Nxu tan mi a ra!
² Nanfera siyane max𐎗dinna tima,
e naxa, "E Ala go?"
³ En ma Ala ariyanna yi.
Naxan nafan a ma,
a na nan ligama.
⁴ Gbetin nun x𐎗maan nan tun e tan ma suxurene ra!
Muxune nan ne rafalaxi.
⁵ E d𐎗 na, koni e mi fala tima.
E y𐎗ene na, koni e mi sese toma.
⁶ E tunle na, koni e mi fefe m𐎗ma.
E 𐎗𐎗𐎗 na, koni e mi sese xiri m𐎗ma.
⁷ E yiine na, koni e mi n𐎗 seen sux𐎗.
E sanne na, koni e mi n𐎗 sigan tiy𐎗.

E mi n𐎗 xui yo ramine.
⁸ Naxan na e rafala,
a a yigin sa e yi,
na fan luma nen alo e tan.
⁹ E tan Isirayila yamana,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo y𐎗 masansan wure lefana.
¹⁰ E tan saraxaraline,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo y𐎗 masansan wure lefana.
¹¹ E tan a y𐎗𐎗 ra gaxu muxune,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo y𐎗 masansan wure lefana.
¹² Alatala a 𐎗𐎗𐎗 luma en 𐎗𐎗 ma nen,
a en baraka.
A Isirayila yamaan barakama nen
e nun a saraxaraline.
¹³ Alatala a y𐎗𐎗 ra gaxu muxune birin barakama nen,
muxudine nun muxu gbeene.
¹⁴ Alatala xa diine fi e nun e diine ma.
¹⁵ Alatala xa e baraka
naxan koren nun 𐎗𐎗𐎗 daxi!
¹⁶ Alatala nan gbee ariyanna ra,
koni a bata 𐎗𐎗𐎗 taxu adamadiine ra.
¹⁷ Faxa muxune xa mi Alatala tantunma de!
¹⁸ Koni en tan nan barikan birama a xa
iki e nun habadan.
Tantunna Alatala xa!

Muxu rakisixina Ala tantunna

116 N bata Alatala xanu
amas𐎗𐎗 a n ma maxandi xuiin namema.
² N na a xili waxati yo yi,
a a tuli matiye n na.
³ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
n bata yi maso gaburun na nun,
gaxun nun kuisanna bata yi n li nun,
⁴ n yi Alatala maxandi a xinla ra,
n naxa, "Alatala, n nakisi!"
⁵ Alatala dija, a tinxin.
En ma Ala kininkinin han!
⁶ Alatala muxu 𐎗𐎗𐎗 fixene nan natangama.
N 𐎗𐎗ben bata yi 𐎗𐎗,
a yi n nakisi.
⁷ N 𐎗𐎗𐎗 xa xunbeli,
amas𐎗𐎗 Alatala bata fe fa𐎗in liga n xa.
⁸ Ala bata n niin natanga sayaan ma.
A bata n y𐎗egen fitan n y𐎗tagi.
A mi tinx𐎗 n bira.
⁹ N sigan tima nen Alatala y𐎗tagi dunu𐎗a yi.
¹⁰ N denkeleyaxi,
nanara n yi falan ti,
n naxa, "N 𐎗𐎗𐎗 ki fa𐎗i!"
¹¹ N yi gaxuni waxatin naxan yi,
n yi a fala, n naxa,

“Adamadiine birin wule!”

¹² N fa nanse soma Alatala yii

lan na fe fajine birin ma

a bata naxanye liga n xa?

¹³ N minse saraxan bama nen a xa a marakisina fe ra n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁴ N nan n de xuine rakamalima nen

yamaan birin yee xcri

n naxanye tongo Alatala xa.

¹⁵ Alatalaa tɔɔɔndiya muxuna nde na faxa na a tɔɔɔma nen han!

¹⁶ Alatala, i ya walikeen nan n na,

i ya walike naxanla naxan barixi.

I bata n naxɔɔya.

¹⁷ N barika bira saraxan bama i xa nen

n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁸ N nan n de xuine rakamalima nen

yamaan birin yee xcri

n naxanye tongo Alatala xa,

¹⁹ Alatalaa banxin tanden ma,

Yerusalen taani.

Tantunna Alatala xa!

Ala tantun fena

117 Siyane birin xa Alatala tantun!
Yamane birin xa a batu!

² Amasɔɔ a hinanna gbo han!

Alatalaa lannayaan mi janma habadan!

Tantunna Alatala xa!

Barika birana Ala xa

118 Alatala xa tantun amasɔɔ a fan.
A hinanna luma nen habadan!

² Isirayila muxune xa a fala, e naxa,

“A hinanna luma nen habadan!”

³ Alaa saraxaraline xa a fala, e naxa,

“A hinanna luma nen habadan!”

⁴ Alatala yee ra gaxu muxune xa a fala, e naxa, “A hinanna luma nen habadan!”

⁵ N yi tɔɔɔni waxatin naxan yi,

n yi n xui ramini Alatala ma.

A yi n yabi, a n xɔɔya.

⁶ Alatala n xɔɔ, n mi gaxue mume!

Adamadiine nɔɔ nanse lige n na?

⁷ Alatala n xɔɔ, a tan nan n malima.

N na n yaxune biraxin toma nen.

⁸ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi

benun a xa a yigin sa adamadiine yi.

⁹ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi

benun a xa a yigin sa mangane yi.

¹⁰ Siyane birin bata yi n nabilin yengeni nun,

koni n na e birin halagi nen Alatala barakani!

¹¹ E yi n nabilinxi yiren birin yi nun,

koni n na e birin halagi nen Alatala barakani!

¹² E so nen n xun na

alo kumi jɛɛne,

koni e raxɔɔri nen mafuren

alo tɛɛn na sɛɛɛ xaren gan,

n yi e halagi Alatala barakani.

¹³ E yi n nadinma nen

alogo n xa bira,

koni Alatala yi n mali.

¹⁴ Alatala nan n senben na,

n ma betina.

A tan nan n nakisixi.

¹⁵ Muxu tinxinxine bata e sewa xuini te

kisina fe ra, e naxa,

“Alatala senben gbo!

¹⁶ Marigin bata nɔɔn ti a senbeni!

Alatala senben gbo!”

¹⁷ Nayi, n mi faxama,

n luma nen n nii ra,

n yi a fala Alatala naxan ligaxi n xa.

¹⁸ Alatala bata yi n saran n hakene ra,

koni a mi tinxi n faxa.

¹⁹ Alaa banxin deene xa rabi n xa.

N xa so, n yi Alatala tantun.

²⁰ Alatalaa banxin deen ni i ra,

tinxi muxune soon deen naxan na.

²¹ Ala, n ni i tantunma nen,

amasɔɔ i bata n yabi,

bayo i bata n nakisi.

²² Banxi tiine e me gemen naxan na,

na bata findi banxin geme fisamantenna ra.

²³ Alatala nan na ligaxi,

kabanako feen nan na ra en yee ra yi.

²⁴ Alatala toon lɔɔɔn nan nagidixi,

en naxan, en sewa a fe ra.

²⁵ Alatala, fa nxu rakisi,

Alatala, tin, nxu xa nɔɔn ti.

²⁶ Naxan fama Alatala xinli,

Ala xa na baraka!

Nxu dubama e xa Alatalaa banxini.

²⁷ Alatala nan Ala ra,

a bata en lu a kenenyani.

ɛ nɔɔnde deene suxu e yii,

ɛ fa sanla raba

sigan han saraxa ganden nabilinni.

²⁸ I tan nan n ma Ala ra,

n ni i tantunma nen.

I tan nan n ma Ala ra,

n ni i batuma nen.

²⁹ ɛ Alatala tantun, bayo a fan.

A hinanna luma nen habadan!

Sewana Alaa sariyana fe ra

119 Sewan na kanne xa

fe mi naxanye kewanle ra,

naxanye sigan tima Alatalaa sariyan xɔɔ.

² Sewan na kanne xa

naxanye birama a maxadi xuine fɔɔɔ ra,

naxanye a fenma e bɔɔɔn ma feu!

³ E mi fe naxin ligan mume!

E sigan tima Alaa kiraan xɔɔn ma.

⁴ Ala, i bata i ya fe ragidixine so nxu yii

alogo e xa suxu ki faji.

⁵ A yi lan nun, n sigati kiin xa tinxinje ayi
alogo n xa i ya tønne suxu.

⁶ N na n xaxili lu i ya yamarine birin xɔn ma,
n mi yage mumɛ!

⁷ N na i tantunma nen n bɔɔne fixen na,
n nɛma i ya kiti tinxinxine fe xaranje.

⁸ N na i ya tønne suxuma nen.

I nama n nabenin mumɛ!

⁹ Banxulanna a kewanle rasarijanma di?

Fɔ a xa i ya falan nan suxu.

¹⁰ N kataxi

n xa i fen n bɔɔnen ma feu!

I nama tin n yi i ya yamarine beɔin.

¹¹ N bata i de xuiin namara n bɔɔɔeni,

alogo n nama yulubin liga i tan na.

¹² Alatala, n barikan birama i xa.

N xaran i ya tønne ma.

¹³ N nan n xuini tema nen,

n xete i ya kiti saxine ma.

¹⁴ N sewaxin nan i ya maxadi xuine suxuma,
alo n na nafulu gbeen sɔɔɔ.

¹⁵ N na n mirima i ya fe ragidixine ma,
n yi i ya xaranne fɛsɛfɛsɛ.

¹⁶ I ya tønne n kenɛnxi.

N mi pinanje i ya falan xɔn ma mumɛ!

¹⁷ Fe fapin liga i ya walikɛɛn xa,

alogo n xa lu n nii ra,

n yi i ya falan suxu.

¹⁸ N yeene rabi

alogo n xa i ya sariyan magaxune to.

¹⁹ Xɔɔnen nan n na dunuɔa ito yi!

I nama i ya yamarine luxun n ma.

²⁰ A rafan n ma

n xa lu i ya kiti saxine bun waxatin birin.

²¹ I falan tima nen muxu dangaxi wasoxine xili ma
naxanye e masigama i ya yamarine ra.

²² Marayagin nun maraɔaxun ba n ma,
bayo n bata i ya maxadi xuine suxu.

²³ Mangane bata e malan n xili ma,
koni n tan i ya walikɛna a mirima i ya tønne nan ma.

²⁴ I ya maxadi xuine n kenɛnxi,
e tan nan n maxadima.

²⁵ N saxi burunburunni.

Siimayaan fi n ma,

alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁶ N bata n ti n kewanle ra,
i yi n yabi.

N xaran i ya tønne ma.

²⁷ N mali n xa i ya fe ragidixine kolon,
alogo n xa n miri i ya kabanako feene ma.

²⁸ N niin wugama sɔɔɔɔeni.

N nakeli alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁹ Wulen masiga n na,

i yi n xaran i ya sariyan ma i ya hinanni.

³⁰ N bata wa a xɔn, n xa tɔɔɔɔndiya,
n yi tin i ya kiti saxine ma.

³¹ Alatala, n bata bira i ya maxadi xuine fɔɔɔ ra.

I nama tin, n yi yagi.

³² N biraxi i ya yamarin kiraan fɔɔɔ ra.

Amasɔɔɔ i bɔɔne xunbenla fima n ma.

³³ Alatala, n xaran i ya tønne bunne ma,
alogo n xa e suxu waxatin birin.

³⁴ Xaxinla fi n ma,

alogo n xa i ya sariyan suxu n bɔɔɔnen ma feu!

³⁵ N ti i ya yamarine kiraan xɔn,

amasɔɔɔ na n kenɛnxi.

³⁶ I ya maxadi xuine sa n bɔɔɔeni,

alogo n nama bira nafunla fɔɔɔ ra.

³⁷ N xun xanbi so fe kobine yi,

alogo n xa siimayaan sɔɔɔ i ya kiraan xɔn.

³⁸ I de xuiin naxan tongoxi i yeeragaxu muxune xa,
na rakamali n tan i ya walikɛɛn xa.

³⁹ N natanga yagine ma

n gaxuma naxanye yeɛ ra.

Amasɔɔɔ i ya kiti saxine fan.

⁴⁰ N waxi i ya fe ragidixine suxu feni han!

N xa siimayaan sɔɔɔ i ya tinxinni.

⁴¹ Alatala, i ya hinanna xa n li.

N nakisi alo i de xui tongoxi kii naxan yi.

⁴² N xa nɔ n konbi muxune yabideni,

bayo n na n yigi saxi i ya falan nin.

⁴³ Tin n xa lu ɔɔɔɔndin fale waxatin birin,

amasɔɔɔ n xaxili tixi i ya kitin nan na.

⁴⁴ N ni i ya sariyan suxuma nen waxatin birin,
habadan han habadan.

⁴⁵ N luma nen xɔɔɔyani,

Amasɔɔɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.

⁴⁶ N ni i ya maxadi xuine fe falama mangane xa nen.

N mi yage na ra mumɛ!

⁴⁷ I ya yamarine n kenɛnxi,

e rafan n ma.

⁴⁸ N na n yiine tima i ya yamarine bun ma nen,

e rafan n ma.

N yi lu n mire i ya tønne ma.

⁴⁹ I xaxili lu i ya falan xɔn ma

n tan i ya walikɛna fe yi,

bayo i bata yigin fi n ma.

⁵⁰ N yi tɔɔɔɔni waxatin naxan yi,

i n madɛnden nen

amasɔɔɔ n bata kisi i de xuiin ma.

⁵¹ Wasodene n magelema han,

koni n mi i ya sariyan fataxi mumɛ.

⁵² Alatala, n na n mirima i ya kiti saxine ma.

Waxati danguxine yi,

ne nan yi n madɛndenma.

⁵³ N na muxu naxine to

naxanye e mema i ya sariyan na,

n xɔɔɔma nen han.

⁵⁴ I ya tønne findixi beti ba xunna nan na n xa,

n xɔɔɔyani denaxan yi.

⁵⁵ Alatala, n na n mirima i ma kɔɔɔɔn na,

alogo n xa i ya sariyan suxu.

⁵⁶ N gbeen findixi i ya fe ragidixine suxu feen nan na.

⁵⁷ Alatala, n gbeen findixi naxan na,

na ni ito ra,

i ya falan suxu feen na a ra.
⁵⁸ N ni i maxandima n bɔɔn ma feu!
 Kininkinin n ma,
 alo i bata de xuiin tongo kii naxan yi.
⁵⁹ N bata n miri n yɛɛ keɔnaa ma,
 n waxi bira feni i ya maxadi xuine fɔɔ ra.
⁶⁰ N ni i ya yamarine suxuma nen mafuren,
 n mi buma.
⁶¹ Muxu ɔaxine bata lutin nati n yɛɛ ra,
 koni n mi pinanma i ya sariyan xɔn ma.
⁶² N kelima nen kɔɛ tagini i tantundeni
 i ya kiti tinxinxine fe ra.
⁶³ N xɔyine nan i yɛɛragaxu muxune ra,
 e nun naxanye i ya fe ragidixine suxuma.
⁶⁴ Alatala, dunuɔa rafexi i ya hinanna nan na,
 n xaran i ya tɔnne ma.
⁶⁵ Alatala, i bata i ya falan nakamali,
 i fe faɔin naba n tan i ya walikɛɛn xa.
⁶⁶ N xaran xaxilimayaan nun fe kolonna ma,
 amasɔɔ n laxi i ya yamarine ra.
⁶⁷ Benun n xa tɔɔ waxatin naxan yi,
 n bata yi tantan,
 koni iki, n bata i ya falan suxu.
⁶⁸ I fan, i kewanle fan!
 N xaran i ya tɔnne ma.
⁶⁹ Muxu wasoxine bata wulen sa n xun ma.
 Koni i ya fe ragidixine suxi n xɔn ma
 n bɔɔn ma feu!
⁷⁰ E bɔɔne mi fan,
 koni i ya sariyana n tan kenɛnxi.
⁷¹ A rafan n ma, n tɔɔ,
 alogo n xa nɔ i ya tɔnne kolonɔ.
⁷² I ya sariyan nafan n tan ma
 dangu xɛmaan nun gbetin wuli wuyaxin xa.
⁷³ I tan nan n daxi,
 i yi n namara,
 nayi xaxinla fi n ma,
 alogo n xa i ya yamarine xaran.
⁷⁴ I yɛɛragaxu muxune sɛwama nen
 e na n to waxatin naxan yi,
 a n laxi i ya falan nan na.
⁷⁵ Alatala, n na a kolon
 a i tinxin kiti sadeni.
 I n nayagi nen amasɔɔ i tinxin.
⁷⁶ I ya hinanna xa n nii yifan n ma
 alo i de xuiin tongoxi
 n tan i ya walikɛɛn xa kii naxan yi.
⁷⁷ Kininkinin n ma
 alogo n xa lu n nii ra,
 amasɔɔ i ya sariyana n kenɛnxi.
⁷⁸ Ala xa muxu wasoxine rayagi,
 yo mi naxanye xa,
 naxanye n tɔɔma.
 Koni n na n mirima i ya fe ragidixine nan ma.
⁷⁹ Ala xa a yɛɛragaxu muxune maso n na,
 naxanye birin i ya maxadi xuine kolon.
⁸⁰ N xa i ya tɔnne suxu n bɔɔn ma feu,
 alogo n nama yagi.

⁸¹ Ala, n bata xadan i mamedeni n nakisi feen na.
 N bata n yigi sa i ya falani.
⁸² N yɛɛne bata bu i yɛɛ ra kira yitoɛ
 i de xuina fe ra,
 n yi a fala, n naxa,
 "I n malima waxatin mundun yi?"
⁸³ N bata liga
 alo manpaan sa labana tɛɛn xun ma
 naxan xaraxi ayi.
 Koni hali na,
 n mi pinanxi i ya tɔnne xɔn.
⁸⁴ N mɔn xa i legeden han waxatin mundun yi?
 I na muxune makitima waxatin mundun yi
 naxanye n besɛnɔnyama?
⁸⁵ Muxu wasoxin naxanye mi i ya sariyan suxi
 ne bata yinla ge n yɛɛ ra n suxu feen na.
⁸⁶ I ya yamarine birin tinxin.
 Muxune n tɔɔɛgɛma, n mali.
⁸⁷ A yi fa luxi ndedi n xa faxa,
 koni n mi i ya fe ragidixine rabɛɔnɔ mume!
⁸⁸ N nakisi i ya hinanni,
 alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.
⁸⁹ Alatala, i ya falan luma nen habadan.
 A luma nen ariyanna yi habadan.
⁹⁰ I ya tinxinyaan luma nen mayixɛtɛne birin xa.
 I bata bɔɔnɔ dɔɔn a dɔɔnɔdeni.
 A mɔn luma mennan nin.
⁹¹ Seene birin mɔn daxi i ya maragidini han to,
 bayo e birin walima i xa.
⁹² Xa i ya sariyan mi yi n kenɛnxi nun,
 n yi faxama nen n ma tɔɔni.
⁹³ N mi pinanɔ i ya fe ragidixine xɔn mume,
 amasɔɔ i n nakisixi e tan nan xɔn.
⁹⁴ Bayo n ni i ya fe ragidixine fenma,
 i tan nan gbee n na, n nakisi.
⁹⁵ Muxu ɔaxine n legedenma n faxa feen na.
 Koni n na n bɔɔn luma nen i ya maxadi xuine xɔn.
⁹⁶ N bata a kolon danna feen birin ma,
 koni i ya yamarin tan dan mi na.
⁹⁷ I ya sariyan nafan n ma han!
 N na n mirima a ma feripɛn gbɛn!
⁹⁸ I ya yamarina n findima xaxilimaan na
 dangu n yaxune ra,
 bayo a n yii waxatin birin.
⁹⁹ N dangu n karamɔxɔne birin na,
 amasɔɔ n luma n mirɛ i ya maxadi xuine ma.
¹⁰⁰ Xaxinla naxan n ma
 na gbo xɛmɛ fonne gbeen xa,
 amasɔɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.
¹⁰¹ N bata tondi sigɛ kira ɔaxin birin xɔn,
 alogo n xa i ya falan suxu.
¹⁰² N mi n masigama i ya kiti saxine ra,
 amasɔɔ i tan yetɛɛn nan n xaranma.
¹⁰³ I de xuine ɔaxun kumin xa.
¹⁰⁴ N xaxinla sɔɔma i ya fe ragidixine nin,
 nanara mayifu fe yo mi fa rafan n ma.
¹⁰⁵ I ya falan findixi kenɛnna nan na
 n sanna bun ma,

naxan n siga kirani yalanma.
¹⁰⁶ N de xuiin naxanye tongoxi i xa,
 n bata n ƙɔɓɓa
 n ne rakamalima nen,
 n yi i ya kiti tinxinxine suxu.
¹⁰⁷ Alatala n ma mantɔɔne bata gbo ayi han.
 N nakisi
 alo i a fala n xa kii naxan yi.
¹⁰⁸ Alatala, n ma tantun xuiin nasuxu,
 i yi n xaran i ya kiti saxine ma.
¹⁰⁹ N niin gbalon de waxatin birin,
 koni n mi ninanma i ya sariyan ƙɔɓɓa.
¹¹⁰ Muxu naxine bata lutin nati n yee ra,
 koni n mi n masigama i ya fe ragidixine ra.
¹¹¹ I ya maxadi xuine nan n keen na habadan,
 e tan nan n ƙɔɓɓa nasewama.
¹¹² N bata a ragidi n ƙɔɓɓeni
 n xa i ya ɓanne suxu, han n faha.
¹¹³ Naficine mi rafan n ma,
 koni i ya sariyan tan nafa n ma.
¹¹⁴ N ye masansan wure lefaan nan i tan na.
 N bata n yigi sa i ya falani.
¹¹⁵ E tan fe naxi rabane,
 e e masiga n na,
 alogo n xa n ma Alaa yamarine suxu.
¹¹⁶ N senbe so
 alo i bata a fala kii naxan yi,
 i nama n yigitage.
¹¹⁷ Findi n yigin na alogo n xa kisi,
 n yi i ya ɓanne binya waxatin birin.
¹¹⁸ Naxanye e masigama i ya ɓanne ra,
 i ne makuyama i ra nen,
 bayo e yanfan nan tun tima.
¹¹⁹ I muxu naxine birin wolima ayi nen kurun na,
 nanara i ya maxadi xuine rafanxi n ma.
¹²⁰ N bata gaxu i yee ra,
 n xuruxurun.
 I ya kiti saxine bata n magaxu han!
¹²¹ N tininna nun sariya kenden ligama,
 i nama n nabenin n yaxune yii.
¹²² I ya walikeen xaxili ragidi
 a i fe fafin ligama a xa nen,
 i nama tin
 wasodene xa n naxankata ƙɔɓɓa.
¹²³ N yee bata bu i yee ra kira yitoe n nakisi feen na,
 alo i de xui tinxinxin naxan tongo n ma fe yi.
¹²⁴ N suxu i ya hinanni,
 i yi n xaran i ya ɓanne ma.
¹²⁵ Xaxinla fi n ma
 amasɔɔ i ya walikeen nan n na,
 alogo n xa i ya maxadi xuine kolon ki fafi.
¹²⁶ Alatala, i ya wanla ke waxatin nan ito ra,
 amasɔɔ yamana i ya sariyan kalama.
¹²⁷ Nanara, i ya yamarine rafan n ma xema fafin xa.
¹²⁸ Nanara, n biraxi i ya fe ragidixi tinxinxine ƙɔɓɓa.
 Mayifu feene mi rafan n ma.
¹²⁹ Kabanako feen nan i ya maxadi xuine ra.
 Nanara, n na e suxuma n niin birin na.

¹³⁰ I ya falane nan kenenna fima,
 e tan nan xaxinla fima xaxilitaren ma.
¹³¹ I ya yamarine ƙɔɓɓa n suxuma
 alo min ƙɔɓɓa gbeen naxan n deen naxarama.
¹³² I yee rafindi n ma, i yi kininkin n ma,
 alo i darixi a lige kii naxan yi muxune xa
 i xinla rafan naxanye ma.
¹³³ N sigati kiin senbe so i de xui tongoxine ƙɔɓɓa,
 i nama tin fe naxi yo xa n ƙɔɓɓa.
¹³⁴ N xunba naxankatatiine ma,
 alogo n xa i ya fe ragidixine suxu.
¹³⁵ I ƙɔɓɓa xa godo i ya walikeen ma,
 i yi n xaran i ya ɓanne ma.
¹³⁶ N yee gen minima alo baana,
 amasɔɔ yamaan mi i ya sariyan suxuma.
¹³⁷ Alatala, i tinxin,
 i ya kiti saxine fan tinxin.
¹³⁸ I ya maxadi xuine fixi tininna nun lannayaan nin.
¹³⁹ N na a to,
 n yaxune ninanma i fala xuiin ƙɔɓɓa,
 na ƙɔɓɓa n ma nen han!
¹⁴⁰ I mi i de xuiin kale mume!
 E rafan n tan i ya walikeen ma.
¹⁴¹ N mi yatexi bonne ye,
 e bata n naxaxu,
 koni n mi ninanma i ya fe ragidixine ƙɔɓɓa.
¹⁴² I ya tinxinyaan luma nen habadan!
 Ninandin nan i ya sariyan na.
¹⁴³ Ƙɔɓɓa nun kuisanna bata n yili,
 koni i ya yamarine n kenengi.
¹⁴⁴ I ya maxadi xuine tinxin waxatin birin.
 Xaxinla fi n ma
 alogo n xa siimayaan ƙɔɓɓa.
¹⁴⁵ N bata n xui ramini i ma n ƙɔɓɓa birin na.
 Alatala n yabi
 alogo n xa i ya ɓanne suxu!
¹⁴⁶ N bata n xui ramini i ma.
 N nakisi
 alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.
¹⁴⁷ N kurunma i maxande, n mali.
 N yigi saxi i ya falan nin.
¹⁴⁸ N xima n mire i de xui tongoxine ma nen.
¹⁴⁹ Alatala, i hinan.
 N xuiin name,
 alogo n xa siimayaan ƙɔɓɓa i ya kiti saxin ƙɔɓɓa.
¹⁵⁰ N nabilinna muxune biraxi fe naxine ƙɔɓɓa ra,
 e yi e masiga i ya sariyan na.
¹⁵¹ Koni i tan Alatala, i maso n na.
 Ninandin nan i ya yamarine birin na.
¹⁵² N na a kolon xabu waxati xunkuye
 a i ya maxadi xuine luma nen habadan.
¹⁵³ Ala, n ma ƙɔɓɓa mato i yi n xunba,
 amasɔɔ n mi ninanxi i ya sariyan ƙɔɓɓa.
¹⁵⁴ N xun mayenge kitin sa,
 i yi n xunba,
 n yi siimayaan ƙɔɓɓa
 alo i a falaxi kii naxan yi.
¹⁵⁵ Muxu naxine tan mi kisma,

amasɔɔ e mi biraxi i ya tɔnne fɔɔ ra.
¹⁵⁶ Koni Alatala, i ya kininkininna gbo,
 n xa siimayaan ɔɔɔ i ya kiti saxine xɔn.
¹⁵⁷ N yaxune wuya
 naxanye n bɛsɛnɔnyaxi,
 koni n mi i ya maxadi xuine bepinma.
¹⁵⁸ N na i ya fala suxutarene to,
 na n xɔɔma nɛn.
¹⁵⁹ Alatala, a mato i ya fe ragidixine rafan n ma,
 n xa siimayaan ɔɔɔ i ya hinanni.
¹⁶⁰ Nɔndin nan i ya falan birin na.
 I ya kiti tinxinxine luma nɛn habadan!
¹⁶¹ Mangane bata n naxankata fu,
 koni n gaxuma i tan nan keden ma fala yɛɛ ra.
¹⁶² N sɛwaxi i dɛ xui tongoxine fe ra,
 alo n na nafulu gbeen ɔɔɔ.
¹⁶³ Wulen mi rafan n ma,
 koni i ya sariyan nagan n ma.
¹⁶⁴ N ni i tantunma nɛn
 dɔɔɔna ma solofere lɔɔ yo lɔɔ
 i ya kiti tinxinxine fe ra.
¹⁶⁵ Bɔnɛ xunbeli gbeen na kanne xa
 i ya sariyan nagan naxanye ma,
 sese mi na kanne ratantanɛ.
¹⁶⁶ Alatala, n yigi saxi i tan nan ma marakisi yi,
 n luma nɛn i ya yamarine suxɛ.
¹⁶⁷ N na i ya maxadi xuine suxuma nɛn n niin birin na,
 bayo e rafan n ma ki fapi.
¹⁶⁸ N bata i ya fe ragidixine
 nun i ya maxadi xuine suxu,
 i n kewanle birin kolon.
¹⁶⁹ Alatala, n ma mawuga xuiin xa i li.
 Xaxinla fi n ma
 alo i a falaxi kii nagan yi.
¹⁷⁰ I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
 i yi n nakisi
 alo i bata dɛ xuiin tongo kii nagan yi.
¹⁷¹ N ni i tantunma nɛn waxatin birin,
 amasɔɔ i bata n xaran i ya tɔnne ma.
¹⁷² N bɛtin bama nɛn
 lan i dɛ xui tongoxina fe ma,
 amasɔɔ i ya yamarine birin tinxin.
¹⁷³ N mali i sɛnben nin,
 amasɔɔ n bata i ya fe ragidixine nan sugandi.
¹⁷⁴ Alatala, i ya marakisin xɔnla n na!
 I ya sariyana n kɛnɛnxi.
¹⁷⁵ N xa siimayaan ɔɔɔ
 alogo n xa i matɔɔɔ,
 i ya kiti saxine yi n mali.
¹⁷⁶ N bata tantan kiraan ma
 alo yɛxɛɛn nagan lɔxi ayi.
 Fa n tan i ya walikɛɛn fen,
 amasɔɔ n mi ninanxi i ya yamarine xɔn.

Ala maxandina malina fe ra

120

Ala Batu Banxi yisiga betina.

N yi tɔɔni waxatin nagan yi,

n yi n xui ramini Alatala ma,
 a yi n yabi.
² Alatala n nakisi wuledene nun yanfantenne ma.
³ E tan wuledene,
 Ala nanse ligama e ra,
 a e saranma nanse ra?
⁴ A lan a xa e tɔɔ
 sofane xalimakunle nun tɛɛ wolonne nan na.
⁵ Tɔɔna a ra n tan xa,
 n lu e tagi, e tan Meseki kaane,
 n dɔɔ e yɛ
 alo Kedari bɔnɔnna muxune wulaan kui.
⁶ N bata bu muxune tagi
 bɔnɛ xunbenla mi rafan naxanye ma!
⁷ N na bɔnɛ xunbenla fe fala,
 e tan yi yengen so.

Ala nan en natanga muxun na

121

Ala Batu Banxi yisiga betina.

N bata n yɛɛ rate geyane ma,
 n naxa, "N ma maliin kelima minɛn yi?"
² N ma maliin kelima Alatala nan ma
 nagan ariyanna nun dunuɔna daxi.
³ A mi tinɛ, i yi bira.
 I kantanmaan mi xiye mumɛ.
⁴ Isirayila kantanmaan mi kinsanɛ,
 a mi xiye.
⁵ Alatala i kantanma,
 a i dɛɔn ma alo i nininna.
⁶ Sogen mi fefe lige i ra yanyin na,
 kiken fan mi fefe lige i ra kɔɛɛn na.
⁷ Alatala i kantanma nɛn fe naxin birin ma,
 a yi i niin natanga.
⁸ Alatala i kantanma nɛn i ya sigan nun xɛtenɛ,
 fɔɔ iki ma han habadan.

Yerusalɛn matɔɔɔ betina

122

Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Sɛwan na a ra n xa, e na a fala n xa,
 "En siga Alatalaa banxini!"
² Iki, en tixi Yerusalɛn so dɛɛn na.
³ Yerusalɛn tixi ki fapi
 a banxine tugunxi e bode ra.
⁴ Alatalaa yamaan sigama menna nin bɔnɔn yɛɛn ma,
 alo a sariyana a falaxi Isirayila xa kii nagan yi,
 alogo e xa sa a xinla tantun.
⁵ Mangane kitin sama menna nin
 Dawudaa manga gbɛɛn ma.
⁶ E Ala maxandi bɔnɛ xunbenla fe ra Yerusalɛn xa.
 Ala xa bɔnɛ xunbenla fi a rafan muxune ma.
⁷ Ala xa bɔnɛ xunbenla lu taani.
 Ala xa herin fi taa yi kaane ma.
⁸ Ngaxakedenne nun n xɔyine fe ra, n naxa,
 "Ala xa bɔnɛ xunbenla fi Yerusalɛn ma."
⁹ N taana bɔnɛ xunbenla nan fenma
 Alatalaa banxina fe ra, en ma Ala.

Ala xa hinan en na

123

Ala Batu Banxi yisiga betina.

I tan naxan dɔxi kore xɔnna ma,
n na n yɛɛ ratema i tan nan ma,
²alo konyine e yɛɛn tima e kanna ra kii naxan yi,
alo walikɛ ɲaxanla yɛɛne luma tixi a kanna ra kii nax-
an yi.

En na en yɛɛne tima
en ma Ala ra na kii nin, Alatala,
en yi a hinanna mamɛ.
³Hinan nxu ra, Alatala, hinan nxu ra,
amasɔtɔ e nxu ɲaxaxuxi han!

⁴Nxu niin bata wasa fɛɛ kanne nun
wasodene magele xuine ra.

Ala nan a muxune ratangama

124

Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun,
Isirayila muxune fan xa a fala, e naxa,
²"Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun
yaxune yi en yengema waxatin naxan yi,"

³e yi en ɲɛɲɛn gerunma nɛn nun
e xɔɔ en xili ma waxatin naxan yi.

⁴Nayi, walanna yi sigama en na nɛn nun,
fufaan yi en mamin,

⁵ige xunfan gbeen yi sa en xun ma.

⁶En barikan bira Alatala xa,
a mi tinxi en yaxune yi en ɲan.

⁷Nxu bata nxu sɔtɔ
alo xɔlina a sɔtɔma xɔli suxuna lutin na kii naxan yi.
Lutin bata bolon, nxu xɔɔɔya!

⁸En ma maliin kelima Alatala nan yii
naxan ariyanna nun dunuɲa daxi.

Alaa muxune rakisi fena

125

Ala Batu Banxi yisiga betina.

Naxanye e yigi sama Alatala yi,
na kanne ligaxi nɛn alo Siyon Geyana,
naxan luma a funfuni habadan,
a mi mamaxɛ mumɛ!

²Yerusalɛn rabilinxi geyane ra kii naxan yi,
Alatala fan a muxune rabilinma na kii nin,
keli to ma han habadan!

³Amasɔtɔ tinxintarene mi luyɛ
tinxin muxune yamanan xun na mumɛ,
alogo tinxin muxune fan nama fe ɲaxin liga.

⁴Alatala, fe faɲin naba na kanne xa
naxanye fan e nun naxanye sɔndɔmɛn fan.

⁵Koni, naxanye kira tinxintarene fɔxɔ ra,
Alatala xa ne nun fe ɲaxi rabane ɲan
e bode xɔn ma.

Ala xa bɔɲɛ xunbenla fi Isirayila ma.

Ala maxandina xunbana fe ra

126

Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala mɔn faxina en tan muxu suxine ra Siyon
taani,

a liga nɛn en yɛɛ ra yi
alo xiyeɛn na a ra!

²En gele nɛn han,
en yi sɛwa bɛtine ba!

Siyaan bonne yi a falama nɛn, e naxa,
"Alatala bata fe gbeene liga e xa."

³Alatala bata fe gbeene liga en xa,
en birin bata sɛwa.

⁴Alatala, i mɔn xa nxɔ yamanan sɛnbɛ so
alo tulɛn fama igen na
xude wuli yixaren na kii naxan yi.

⁵Naxanye sansiin wolima e wugama,
ne sɔnɔxɔma nɛn sɛwani se xabadeni.

⁶Naxanye sigama wugɛ sansi wolideni,
ne xɛtɛma gele nɛn malo xidine ra e xun ma.

Ala wali faɲi kolonna

127

Ala Batu Banxi yisiga betina, Sulemani gbeena.

Xa Alatala xa mi banxin tima,
banxi tiine wali fuun nan kɛma.

Xa Alatala xa mi taan makantan,
taa kantanne fe fuun nan xun na.

²ɛ kurunma walideni fuyan,
ɛ kɔɛ rasoma fuyan,
ɛ balon sɔtɔma tɔɔn nin.

Anu, Ala balon soma a xanuntenne yii nɛn,
e saxi.

³Alatala diine fima muxune ma nɛn e kɛɛn na.
E findixi kɔntɔnna nan na
Alatala naxan fima.

⁴Xɛmɛn dii xɛmɛn naxanye sɔtɔma banxulanyani,
ne ligaxi nɛn

alo xalimakunla sofaan yii kii naxan yi.

⁵Sewan na xɛmɛn xa
xalimakuli wuyaxin naxan yii.

E nun a yaxune na kiti, a mi yagima.

Duban Ala yɛɛragaxu muxune xa

128

Ala Batu Banxi yisiga betina.

Sewan na kanne xa
naxanye gaxuma Alatala yɛɛ ra,
naxanye birama a kiraan fɔxɔ ra.

²I wali xɔnna i makone fanma nɛn.
I sɛwama nɛn i mɔn yi sabati.

³I ya ɲaxanla diine barima nɛn
alo wudi bili bogilana.

I ya dii xɛmɛne i ya tabanla rabilinma nɛn
alo oliwi wudi binle.

⁴Muxun naxan gaxuma Alatala yɛɛ ra,
na kanna dubani itoe nan sɔtɔma.

⁵ Alatala xa barakan sa i ya fe yi
keli Siyon yi!

Ala xa i Yerusalen sabatixin to
i siin birin yi!

⁶ Ala xa i i mamandenne to!
Ala xa bɔɔɛ xunbenla fi Isirayila ma.

Ala maxandina Isirayila yaxune xili ma

129

Ala Batu Banxi yisiga betina.

E n yengema xabu n dii ɔɔɛ waxatini,
Isirayila kaane fan xa a fala, e naxa,

² "E en yengema xabu en dii ɔɔɛ waxatini,"
koni e mi en ɔɔ.

³ E bata n fanna makorondon,
alo xeen bi daxina.

⁴ Koni Alatala tinxin,
a bata nxu nun muxu ɔaxine tagi bolon.

⁵ Muxun naxanye Siyon naɔaxuxi,
Ala xa ne yagixin naxete.

⁶ E xa liga
alo sexen naxan solima banxin fari,
sogen yi a xara ayi.

⁷ Muxun naxan a xabama
hali yii fe kedenna a mi a sɔɔma,
hali xidi kedenna
a raxidi muxun fan mi a sɔɔma.

⁸ Dangu muxune mi a falama e xa,
e naxa, "Alatala xa barakan sa e fe yi."
Hanma e naxa,
"Nxu dubama e xa Alatala xinli."

Ala maxandina malina fe ra

130

Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma tɔɔni.

² Marigina, n xuiin name,
i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ Alatala, xa i nxu suxu nxu hakene ra,
Marigina, nde luma a yalagitaren na?

⁴ Koni i tan nan nxu mafeluma nxu hakene ra,
nxu yi gaxu i yee ra.

⁵ N yengi saxi Alatala nan ma,
n niin taxuxi a ra,

n xaxili tixi a falan nan na.

⁶ N yengi tixi Marigin na
alo taa kantanne yengi kuye yibaan ma kii naxan yi.

⁷ Isirayila, i yengi ti Alatala ra,
amasɔɔ a hinan, a nɔɔ i xunbe nen.

⁸ A tan nan Isirayila rakisima a haken birin ma.

Ala maxandina limaniyani

131

Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Alatala, n mi fa waso, n mi kanba.

N mi fa n xaxinla rasigama feene ma sɔɔni,
naxanye gbo dangu n na,
naxanye magaxu n yee ra yi.

² Koni n bata n xaxinla raxara,
n yi n sabari, n nii yifanxi n ma
alo dii ɔɔɛna a nga fema.

³ Isirayila, i yengi ti Alatala ra
ɔɔɔ to ma han habadan!

Dawudaa taan nan Alatala dɔɔɔden na

Taruxune Firinden 6.41-42

132

Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala, Dawudaa fe xa rabira i ma,
e nun a tɔɔɛ birin.

² A tan nan a ɔɔɔ Alatala xa,
a yi a de ti Yaxubaa Ala Senbemaan xa.

³ A naxa, "N mi soma n konni,
n mi n sama n ma saden ma,

⁴ n mi tinɔɔ n yi kinsan hanma n yi xi,

⁵ han n yiren fen Alatala xa,
Yaxubaa Ala Senbemaan luma denaxan yi."

⁶ Nxu bata a fe me Efarata yi,
nxu bata a to Yaari taan nabilinni.

⁷ E naxa, "En siga Alaa banxini,
en yi en xinbi sin a san bun."

⁸ Alatala, keli, i fa i dɔɔɔdeni,
i tan nun i ya kankirana,
i senben naxan yi.

⁹ Ala xa i ya saraxaraline findi tinxin muxune ra,
i ya tɔɔɔndiya muxune yi sɔɔni sewani.

¹⁰ I nama i ya manga sugandixin nabepin,
i ya walikɔɔn Dawuda fe ra.

¹¹ Alatala bata a ɔɔɔ Dawuda xa,
a mi a kale mume! A naxa,
"N ni i ya dii xemena nde nan sugandima,
a ti i funfuni mangan na.

¹² Xa i ya dii xemene n ma layirin suxu,
e nun n ma maxadi xuine,
n na e xaranma naxanye ma,
e diine fan dɔɔɔma nen
i ya mangaya gbedeni han habadan."

¹³ Alatala bata Siyon sugandi a dɔɔɔden na.

¹⁴ A bata a fala, a naxa,
"N luma be nin habadan.

N waxi mangayaan liga feni be nin.

¹⁵ N baraka gbeen sama nen Siyon ma baloni,
n donseen so a tɔɔɔ muxune birin yii.

¹⁶ N kisin fima nen a saraxaraline birin ma,
a tɔɔɔndiya muxune yi sɔɔni sewani.

¹⁷ N mangana nde raminima nen
Dawuda yixetene ye menni,
na yi lu n ma manga sugandixin funfuni.

¹⁸ N na a yaxune rayagima nen,
koni a mangayaan taxamasenna tɔɔɔma nen han!"

Ngaxakedenyana fe

133

Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Fe faɔin na a ra e nun sewana,
ngaxakedenne na lu e bode xɔn bɔɔɛ xunbenli.

² A luxi nen alo ture xiri naxumen
naxan sama Haruna xunni,
a godo a de xaben ma
han a domain keen xon.
³ A luxi nen alo xiila
naxan kelin Xerimon geyaan fari
godo Siyon geyaan ma.
Amasot Alatala habadan nii rakisin duban
nagodoma menna nin.

Ala tantun fena

134 *Ala Batu Banxi yisiga betina.*

Alatalaa walikene birin xa a tantun,
naxanye birin xima a batue a banxini,
e fa a tantun.
² E e yiine yite yire sarjnanxini,
e Alatala tantun!
³ Alatala xa i baraka keli Siyon yi,
a tan naxan kore xonna nun bokoxonna daxi.

Tantun betina Yaburin 115.4-11

135 Tantunna Ala xa!
E Alatala xinla tantun!
E tan Alatalaa walikene, e a tantun.
² E tan naxanye tixi Alatalaa banxini
naxanye en ma Alaa banxin tanden ma.
³ Tantunna Ala xa! Amasot Alatala fan.
E a tantun betine yi, amasot a dija.
⁴ Alatala nan Yaxuba sugandixi a yete xa,
a yi Isirayila findi a gbeen na.
⁵ N na a kolon fa fala Alatala gbo,
en Marigin gbo alane birin xa.
⁶ Kore xonna nun bokoxonna ma,
bokox igene nun yire tilinxine birin yi,
naxan na rafan Alatala ma,
a na nan ligama.
⁷ A bata foyen nun tulen nakeli bokoxonna danna ra,
a kuye sarinna ramini e nun tulena,
a foyen nakeli a ramaradeni.
⁸ A yi dii singene
nun xuruse dii singene faxes Misiran yamanani.
⁹ A yi kabanako feene liga e tan Misiran kaane tagi,
Firawona nun a kuntigine birin xili ma.
¹⁰ A siya wuyaxine halagi,
a yi manga senbemanefaxa,
¹¹ sa bokox Amarine Manga Sixon ma,
e nun Basan Manga Ogo
e nun mangan naxanye birin Kanan yamanani.
¹² A yi e bokoxone so Isirayila yii e keen na,
a findi a yamaan keen na.
¹³ Alatala, i xinla fe luma nen habadan!
Mayixetene nun mayixetene e xaxili luma i xon ma
nen.
¹⁴ Alatala a muxune xun mayenge kitin sama nen.
A kininkinin a walikene ma.
¹⁵ Gbetin nun xemaan nan tun siyane suxurene ra!

¹⁶ E deen na, koni e mi fala tima.
E yeene na, koni e mi sese toma.
¹⁷ E tunle na, koni e mi fefe mema.
Niiraxili yo mi e yi.
¹⁸ Naxan na e rafala, a a yigin sa e yi,
na fan luma nen alo e tan.
¹⁹ E tan Isirayila yamana, e Alatala tantun.
E tan saraxaraline, e Alatala tantun.
²⁰ E tan Lewi bokoxonna, e Alatala tantun.
E tan a yeeragaxu muxune, e Alatala tantun.
²¹ Barikan bira Alatala xa Siyon yi,
a tan naxan luma Yerusalen taani.
Tantunna Ala xa!

Barika birana Isirayilaa Ala xa

136 E Alatala tantun amasot a fan.
A hinanna luma nen habadan!
² E alane Ala tantun.
A hinanna luma nen habadan!
³ E marigine birin Marigin tantun.
A hinanna luma nen habadan!
⁴ A tan nan keden pe kabanako feene ligama.
A hinanna luma nen habadan!
⁵ A bata ariyanna rafala a xaxilimayani.
A hinanna luma nen habadan!
⁶ A bata bokox ti tilinne fari.
A hinanna luma nen habadan!
⁷ A bata yanban seene da kore xonna ma.
A hinanna luma nen habadan!
⁸ Sogen mangayaan ligama yanyin nan na.
A hinanna luma nen habadan!
⁹ Kiken nun sarene mangayaan ligan keen nan na.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁰ A yi Misiran kaane dii singenefaxa.
A hinanna luma nen habadan!
¹¹ A ti Isirayila muxune ye ra
keli Misiran yamanani.
A hinanna luma nen habadan!
¹² A na liga a senbe gbeen nan na.
A hinanna luma nen habadan!
¹³ A yi Gbala Baani taxun a tagi.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁴ A yi a muxune ragidi a tagi, Isirayila kaane.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁵ A yi Firawona nun a sofane radin Gbala Baani.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁶ A ti a muxune ye ra tonbonni.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁷ A yi manga gbeenefaxa.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁸ A yi manga senbemanefaxa.
A hinanna luma nen habadan!
¹⁹ A yi Amarine manga Sixon faxes.
A hinanna luma nen habadan!
²⁰ A yi Basan kaane manga Ogo faxes.
A hinanna luma nen habadan!
²¹ A yi e bokoxone so a yamaan yii e keen na.
A hinanna luma nen habadan!

22 A yi findi Isirayila keen na, a walikena.
A hinanna luma nen habadan!
23 A כַּכְּךָ lu nen en tan yiigelitōne xōn.
A hinanna luma nen habadan!
24 A yi en כֹּכְרָא en yaxune ma.
A hinanna luma nen habadan!
25 A tan nan donseen soma niimaseen birin yii.
A hinanna luma nen habadan!
26 E Ala tantun naxan kore!
A hinanna luma nen habadan!

Isirayila muxu suxine fe

137 Nxu yi dōxi Babilōn xude dēene yi waxatin naxan yi
nxu wugama, nxu yi lu nxu mire Siyon ma.
2 Nxu yi nōx bōkōnne singan
na yamanan wudi tofajine ra.
3 Muxun naxanye nxu suxu,
ne yi betine maxōdin nxu ma.
Nxu paxankata muxune yi sewa betine maxōdin nxu
ma,
e naxa, “E Siyon betina nde ba nxu xa.”
4 Nxu tan betin bama Alatala xa di kōrje taani?
5 Xa n pīnan i xōn Yerusalēn,
Ala xa n yiifanna faxa n ma.
6 Xa n pīnan i tan xōn,
xa n mi lu Yerusalēn yate n ma sewan birin yi,
Ala xa n dēen suxu!
7 Alatala, Edōn kaane fe xa rabira i ma,
e yi naxan falama Yerusalēn suxu lōxōni,
e naxa, “E a kala, e taan naxōri fefe!”
8 I tan Babilōn taana, i halagima nen fefe!
Sewan na kanna xa naxan i ya donla saranma
alo i a ligaxi nxu ra kii naxan yi,
9 naxanye e dii futene tongoma
e yi e yigōlōn fanyen ma.

Ala tantun fena

138 *Dawuda gbeena.*
Ala, n bata i tantun n bōrēni fefe!
N betin bama Ala yetagi.
2 N na n xinbi sinma i ya Banxi Sarijanxin yetagi,
n yi i xinla tantun i ya hinanna nun i ya lannayana fe
ra.
Amasōtō i bata i dē xuiin nafisa i xinla yetēen xa.
3 N ni i xili waxatin naxan yi,
i n yabi nen,
i yi n senbe so, i n xaxili ragidi.
4 Alatala, dunupa mangane birin i tantunma nen,
e na i ya falane mē waxatin naxan yi.
5 Alatala, e i kewanle matōxōma nen betini,
amasōtō i ya binyen gbo.
6 Hali Alatala to mate,
a yengi dōxi muxu dijaxine xōn,
koni a yēen tixi wasodene ra wulani.
7 Xa n sigan tima tōrōni,
i n nakisima nen,

i yi n yaxune yenge i senbeni,
n kisi i senben xōn.
8 Alatala feene rajanma a fajin nan ma n xa.
Alatala i ya hinanna luma nen habadan!
I nama i wali xōnne rabepin.

Ala כַּכְּךָ luxi adamadiine xōn

139 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

Alatala, i bata n fēsefēse, i n kolon.
2 I n sa waxatin nun n keli waxatin birin kolon.
Hali i makuya n na, i n ma miriyane birin kolon.
3 I a kolon n nēma sigatini
hanma n nēma saxi,
i n kewanle birin kolon.
4 Alatala, benun n xa falan ti waxatin naxan yi,
n naxan falama i na kolon ki fajī.
5 I n nabilinni,
n yēe ra e nun n xanbi ra.
N ni i tan nan yii.
6 Na fe kolonna magaxu n tan yēe ra yi.
A dangu n na, n mi nōe a yigbe mume!
7 N nōe sigē minen,
n yi n luxun i ya Nii Sarijanxin ma?
N sigan minen yi, n keli i tan yetagi?
8 Xa n te ariyanna yi, i na yi.
N na siga laxira yi, i na yi.
9 Hali n siga han sogetedeni,
hanma n sa dōxō fōxō igen xanbi ra,
10 i tima nen n yēe ra mēna fan yi,
i mi n nabepinje mume!
11 Xa n na a fala, n naxa,
“N xa n luxun dimini.
Kenēna xa findi kōēen na n nabilinni.”
12 Koni sese mi dimin na i tan yēe ra yi,
kōēni yalan alo yanyina i tan yēe ra yi.
Dimin nun yanyin birin lan i tan xa.
13 I tan nan n sōndōmen daxi,
i tan nan n saxi nga fatini.
14 Ala, n ni i tantunma,
amasōtō n da kiin magaxu,
i kewanle magaxu.
N na a kolon n niini ki fajī.
15 N fati benden mi yi luxunxi i tan ma,
i to yi n nafalama suturani
i yi n dama nga kui waxatin naxan yi.
16 I yi n toma benun n fatin xa yelin nafale.
I bata yi n ma siimayaan xasabin sebe i ya kitabun kui,
benun a xa fōlō waxatin naxan yi.
17 Ala, i ya miriyane famu raxōlōn xōn.
E xasabin wuya!
18 Xa n na e yate, e wuya mēpēnsinna xa.
N na xulun waxatin naxan yi,
n mōn luma i tan nan fēma.
19 Ala, a yi lan nun i xa muxu paxine faxa!
Faxa tiine, e masiga n na.
20 E fala paxine tima, e i xili kala.
I yengefane i xinla falama fuun nin.

²¹ Alatala, n mi muxune rapaxue ba naxanye i rapaxuma?

N bata n me na muxune ra naxanye murutexi i xili ma.

²² E mi rafan n ma mumε!

N bata e yate yaxune ra.

²³ Ala, n fεsefεε i yi n bεneni feen kolon.

N mato, i yi n ma miriyane kolon.

²⁴ A mato, xa n kira paxin nan xεn,

i siga n na habadan kira fajin xεn ma.

Ala maxandina xunbana fe ra

140 *Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.*

² Alatala, n xunba muxu paxine yii.

N natanga gbalotεne ma.

³ E fe paxi yitεnna nin waxatin birin.

E yenge ralanna nin kεxε yo kεxε!

⁴ Fala xεlene nan e lenne ma

alo sapina.

E fala xuine xεkε alo koson xεlena.

Beti xuini te.

⁵ Alatala, n natanga muxu paxine senben ma.

N nakisi gbalotεne ma,

naxanye kataxi n nabira feen na.

⁶ Muxu wasoxine bata lutin nati n yεε ra.

E bata e gbatune rati kiraan xεn ma n suxu xinla ma.

Beti xuini te.

⁷ N bata a fala Alatala xa n naxa,

"N ma Ala nan i tan na.

Alatala n ma maxandi xuiin name!"

⁸ Marigina Alatala, n nakisi senbena,

i n xun mayengema yenge so waxatini.

⁹ Alatala, i nama tin

muxu paxine waxεn feen yi liga.

I nama tin e fe nataxine yi kamali,

e yi waso ayi.

¹⁰ I nama tin n yaxune yi kεkε sεkε.

Ala xa n yaxune gbalotεne so e xun na.

¹¹ Ala xa tεε wolonne kεkε e ma.

Ala xa e woli ayi tεeni.

Ala xa e woli yinla kui

e mi nεε tε naxan na.

¹² Nafigine mi luma yamanani.

Ala xa yihadin so gbalotεne xun na.

¹³ N na a kolon

a Alatala kiti kenden sama tεkε muxune xa,

a yi yiigelitεne xun mayenge kitin sa.

¹⁴ Tinxin muxune i tantunma nen yati!

Muxu fajine yi lu i yetagi.

Ala maxandina pinbanna ra

141 *Dawudaa betina.*

Alatala, n bata n xui ramini i ma,

fa n mali mafuren!

N na i xili, i tuli mati n na.

² N ma maxandin xa lu

alo wusulanna i yetagi.

N yiine yitexin xa liga

alo pinbari ra saraxana.

³ Alatala i yengi dεkε n fala xuiin xεn,

i yi n dεen kantan.

⁴ I nama tin n bεnen yi lu fe paxini,

n nama fe paxine liga nxu nun fe paxi rabane.

Nxu nama nxu dεge nxu bode xεn.

⁵ N tinma nen tinxin muxun yi n bεnbε,

bayo hinanna na a ra.

A rafan n ma, a yi n kawandi.

Na luxi nen alo turen na susan n xunni.

N mi tonde na ma.

Koni n na Ala maxandima nen

fe paxi rabane wanle xili ma.

⁶ E mangane radinma nen geyaan san bun fanyene ma,

muxu paxine yi a kolon nayi

a pεndin nan n ma falane ra.

⁷ Xεen bima kiin de,

bεkε yi buxa,

nxu xεnne xuyama ayi na kiini laxira so dεen na.

⁸ Marigina Alatala,

n yεen tixi i tan nan na.

N na n luxunma i tan nin,

i nama tin n faxa.

⁹ N natanga na lutine ma

e naxanye ratixi n yεε ra

e nun fe paxi rabane wosone.

¹⁰ Ala xa muxu paxine suxu

e yetena luti ratixine ra,

koni n tan xa dangu bεnε xunbenli.

Ala maxandina malina fe ra

142 *Dawudaa fala paxumena, a yi faranna ra waxatin naxan yi. Ala maxandina.*

² N na n xui ramini Alatala ma,

n yi a mafan.

³ N na n kεtεfili feene birin fala a xa,

n yi n ma tεkε birin yita a ra.

⁴ Wεkilen na pan n yi,

i tan n sigaden kolon.

N sigan tima kiraan naxan xεn,

e bata woson nati n yεε ra na xεn ma.

⁵ N dεxεn to,

muxune mi e kεkε luma n tan xεn.

Luxunde yo mi fa n tan ma.

Muxu yo mi kεtεfilixi n ma fe ra.

⁶ Alatala, n ni i tan nan mafanma.

N naxa, "I tan nan n luxunden na.

I tan nan findixi n gbeen na kεkε xεnna fari."

⁷ I tuli mati n ma mawuga xuiin na.

Amasεkε n bata xadan.

N xunba n sagatan muxune yii.

Amasεkε e senben gbo n xa.

⁸ N namini kason na,

alogo n xa i xinla tantun.
Tinxin muxune yi n nabilin
bayo i bata fe fajin naba n xa.

Ala maxandina malina fe ra

143

Dawudaa betina.

Alatala, n ma maxandi xuiin name!
I tuli mati n xuiin na.
N yabi i ya tinxinna nun i ya hinanna nin.
² I nama n tan i ya walikeen makiti,
bayo muxu yo mi tinxin i tan yetagi.
³ N yaxuna n sagatanma,
a yi n nabira baxoni,
a yi n lu dimini
alo muxu singe faxaxine.
⁴ Wekilen bata nan n yi,
n senbe mi fa na kochon.
⁵ N na n mirima waxati danguxine ma.
I feen naxanye birin nabaxi,
n na n mirima ne ma,
n na n mirima i kewanle ma.
⁶ N na n yiine tima i tan nan xa.
N niin xaraxi i yetagi
alo bax xarena.

⁷ Alatala, n yabi iki sa!
N niin panmatochon na a ra.
I nama i yetagin luxun n ma.
Xanamu n sama faxa muxune fari nen.
⁸ Benun kochonni,
i xa n yabi i ya hinanni.
Amasochon n na n yigi saxi i tan nin.
A yita n na
n lan n xa sigan ti
kiraan naxan kochon.
Amasochon n na n niin taxuxi i tan nan na.
⁹ Alatala, n xunba n yaxune yii.
N na n luxunxi i tan nan fema.
¹⁰ N xaran i sagoon ligan ma,
bayo n ma Ala nan i ra.
I ya Nii fajin xa n xali bax fajini.
¹¹ Alatala siimayaan fi n ma i xinla fe ra.
I xa n ba kochoni i ya tinxinni.
¹² N yaxune de xidi i ya hinanni.
N yengefane halagi,
amasochon i ya walikeen nan n na.

Mangana Ala maxandina

144

Dawuda gbeena.

Barikan bira Alatala xa,
n kantan muxuna,
naxan n maxaranma yenge sodeni.
² A tan nan hinanma n na,
n ma yinna,
n ma faran makantanxina,
n xunba muxuna,

e nun n ye masansan wure lefana.
N na n luxunma a tan nin.
A tan nan siyane luma n sanna bun.
³ Alatala, nanse muxun na
alogo i xa i kochon lu a kochon?
Nanse adamadiin na
alogo i xa i miri a ma?
⁴ Adamadiin luxi nen alo foyedina.
A siimayaan luxi nen
alo nininna naxan danguma.
⁵ Alatala, kuyen tintin, i godo.
I yiin din geyane ra,
e tutin xa te.
⁶ Kuye sarinne rasiga,
i yi yaxune raxuya ayi.
I ya xalimakunle woli,
i yi e kedi.
⁷ I yiin nagodo keli kore,
i yi n ba tilinna ma.
N ba kochene senben bun
⁸ naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.
⁹ Ala, n beti nenen bama nen i xa,
n yi i tantun kondenna ra.
¹⁰ A tan nan mangane rakisima.

Beti xuini te.

A tan nan a walikeen Dawuda rakisima silanfanna ma.
¹¹ N xunba,
i n ba kochene senben bun ma,
naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.
¹² Ala xa en ma dii xemene rasabati
alo wudi binle.
Ala xa en ma dii temene xa tofanje ayi
alo geme senbeten nayabuxin
naxanye manga banxine bun.
¹³ Ala xa en ma sagane rafe donseen sifan birin na.
Ala xa en ma xuruseene rawuya ayi xeen ma,
kochona ma wuli keden han wuli fu.
¹⁴ Ala xa en ma pingene rasabati.
Ala xa en tanga yengen ma
alogo muxe nama suxu,
wuga xuiin yi te taani.
¹⁵ Sewan na yamaan xa,
na feene ligama naxanye xa.
Sewan na yamaan xa,
naxanye Ala findixi Alatala ra.

Tantun betina

145

Dawuda Ala tantunna.

N ma Ala, n ma mangana,
n ni i batuma.
N barikan birama i xa nen
habadan han habadan.
² Kochon yo kochon n barikan bire i xa.
N ni i xinla tantunna nen
habadan han habadan.
³ Alatala gbo, a lan a yi tantun.

A gboon dan mi na.
⁴ Mayixetene birin xa i ya wanle fe fala
 mayixete famatone xa,
 e yi i kewanle fe yeba e xa.
⁵ E i ya binye gbeen nun nɔɔna fe fala.
 N luma nen n mire i ya kabanako wanle ma.
⁶ E xa i senbe magaxuxina fe fala.
 N tan i ya gbona fe falama nen.
⁷ E xa i ya neman fe fala,
 e yi i ya tininna fe rali sewani.
⁸ Alatala dija, a kininkinin,
 a mi xɔɔn xulen, a hinanna gbo.
⁹ Alatala fe faɔin nabama muxun birin xa.
 A kininkininma a daala birin ma.
¹⁰ Alatala, i ya dali seene birin i tantunma nen.
 I ya tɔɔndiya muxune birin barikan birama i xa nen.
¹¹ E i ya mangayaan binyena fe falama nen.
 E mɔn yi i senbena fe yeba
¹² alogo muxun birin xa i kewanle kolon,
 e nun i ya mangayaan binye gbeena.
¹³ I ya mangayaan findixi habadan mangayaan nan
 na.
 I senben luma nen mayixetene nun mayixetene xun
 na.

Ala a de xuine birin nakamalima,
 a hinan a daala birin na.
¹⁴ Alatala ne malima nen
 naxanye biraxi,
 a yi muxune rakeli
 naxanye felenxi.
¹⁵ Birin yeen tixi i tan nan na
 alogo i xa donseen so e yii a waxatini.
¹⁶ I tan nan i yin nabima,
 i yi donseen so niimaseene birin yii.
¹⁷ Alatala feen birin ligama tininna nin.
 A hinan a kewanle birin yi.
¹⁸ Alatala maso na muxune ra
 naxanye a xilima,
 naxanye birin a xilima ɔɔndini.
¹⁹ A a yeeɔagaxu muxune rafan feene ligama nen,
 a e xuiin me, a yi e rakisi.
²⁰ Alatala muxune kantanma
 a rafan naxanye birin ma.
 Koni a muxu ɔaxine birin halagima nen.
²¹ N na Alatala tantunma nen.
 Dali seene birin xa a xili sarɔnanxin tantun
 habadan han habadan!

Ala nan senbetarene kantanma

146 Tantunna Ala xa!
 N xa Alatala tantun n niini fefe!
² Fanni n na n nii ra,
 n na Alatala tantunma nen.
 Fanni n daxi,
 n na n ma Ala tantunma nen betini.
³ E nama e yigi sa mangane yi,
 adamadiine nan ne ra.
 E rakisi fere yo mi ne xa.

⁴ E na faxa, e xetema nen bendeni.
 E fe yitɔnxine birin kalama na ɔɔɔn yeteen nin.
⁵ Sewan na kanna xa,
 Yaxubaa Ala muxun naxan malima,
 naxan a yigin sama Alatala yi, a Ala.
⁶ A tan nan ariyanna nun dunuɔa daxi
 e nun e yi seene birin.
 A tinxinyaan luma nen han habadan.
⁷ A tan nan kiti kenden sama muxu ɔaxankataxine xa,
 a donseen so kametone yii.
 Alatala nan kasorasane xunbama.
⁸ Alatala nan danxutone yeeene rabama ayi.
 A tan nan muxu mafelenxine rakelima.
 Tinxin muxune rafan Alatala ma.
⁹ Alatala nan xɔɔene kantanma.
 A kapa gilene nun kiridine mali.
 Koni a muxu ɔaxine fe yitɔnxine kalama nen.
¹⁰ Alatala nan habadan mangan na.
 Siyon, a tan nan i ya Ala ra
 habadan han habadan.
 Tantunna Ala xa!

Ala tantun fena

147 Tantunna Alatala xa!
 A lan tantun betin xa ba en ma Ala xa.
 Fe faɔin nan a tantunna ra e nun sewana.
² Alatala mɔn Yerusalen tima nen.
 A mɔn fama na muxu suxine ra nen
 Isirayila kaan naxanye bata yi xuya ayi nun.
³ A muxune dandan
 naxanye bɔɔɔeye kalaxi.
 A yi e maxɔɔdene maxidi.
⁴ A tan nan sarene xasabin nagidima,
 a yi e birin xili sa.
⁵ Nxu Marigin gbo,
 a senben magaxu.
 A xaxilimayaan dan mi na.
⁶ Alatala muxu limaniyaxine malima nen.
 Koni a muxu ɔaxine rabirama nen ɔɔɔni.
⁷ E barika bira betin ba Alatala xa.
 E tantun betin ba en ma Ala xa ɔɔɔnna ra.
⁸ A tan nan kundani fulunxi kore ɔɔnna ma.
 A yi tulen nafa ɔɔɔni.
 A yi sexen nasoli geyane ma.
⁹ A xuruseene balon nagidi e ma.
 A xɔline dege
 e na e xui ramini a ma waxatin naxan yi.
¹⁰ Soo kendene xa mi a kenenna.
 A mi sewama muxun senben fan na.
¹¹ Koni naxanye gaxuxi Alatala yee ra,
 e xaxili tixi a hinanna ra,
 ne nan a rasewama.
¹² Yerusalen kaane, e Alatala binya.
 Siyon kaane, e Ala tantun.
¹³ Amasɔɔa bata taan so deen senbe so,
 a yi taa yi kaane baraka.
¹⁴ A tan nan bɔɔɔe xunbenla fima e yamanan ma,
 a balo faɔin fi e ma.

¹⁵ A yi a de xui tongoxine rafa bɔɔɔ ma,
 a falan yi siga ayi mafuren.
¹⁶ A kundani fulun
 alo dugi fixena,
 a ige xundin xuya bɔɔɔ ma
 alo xubena,
¹⁷ a balabalan kesen nagodo.
 Nde nɔɔ a xunbenla raxanɔɔ?
¹⁸ Koni a falan ti nen,
 ige xundin yi xuya ayi.
 A foyen nafa, igene yi godo.
¹⁹ A yi a falane makenen Yaxuba bɔɔɔɔɔɔɔ ma.
 A bata tɔnne nun sariyane seɔɔ Isirayila xa.
²⁰ A mi na bɔɔɔɔɔɔɔ ligaxi siya gbete yo xa.
 E mi a sariyane kolon.
 Tantunna Alatala xa!

Daala birin xa Ala tantun

148 Tantunna Ala xa!
 E tan naxanye kore xɔnna ma,
 e Alatala tantun.
 E tan naxanye kore,
 e a tantun.
² E tan a malekane birin xa a tantun.
 E tan a ganla birin,
 e a tantun.
³ Sogen nun kikenana, e a tantun.
 E tan saren naxanye yilenma,
 e a tantun.
⁴ E a tantun,
 e tan naxanye ariyanna yi,
 e nun e tan
 igen naxanye kore walaxan fari.
⁵ E Alatala xinla tantun!
 Amasɔɔ e daxi a yamarin nan bun ma.
⁶ A yi e ti e funfuni habadan han habadan.
 A yi yamarin fi
 naxan mi matande mume.
⁷ E Alatala tantun bɔɔɔ xɔnna fari,
 e tan ige yi sube magaxuxine,
 e tan fɔɔɔ igen tilinne,
⁸ kuye sarinna, balabalan kesena,
 kundaan nun ige xundina,
 foye gbeen naxan a falan suxu,
⁹ e tan geyane nun yire matexine,
 wudi bogilane nun sumanne birin,
¹⁰ burunna subene nun xuruseene,
 xɔline nun bubu seene,
¹¹ bɔɔɔɔɔ mangane nun siyane birin,
 e tan kuntigine
 nun kitisaan naxanye birin bɔɔɔɔ ma,
¹² banxulanne nun sungutunne,

xeme fonne nun dii bɔɔɔɔɔ,
¹³ e birin xa Alatala xinla tantun!
 A xili keden peen nan binyaxi.
 A tan nan bɔɔɔ nabama bɔɔɔɔɔ nun koren xun na.
¹⁴ A bata a tɔɔɔɔɔɔɔ muxune seɔɔ so.
 Isirayila muxune rafan a ma han!
 Tantunna Alatala xa!

Tantun betina

149 Tantunna Ala xa!
 E beti nenen ba Alatala xa.
 E a tantun a tɔɔɔɔɔɔɔ muxune malanni.
² Isirayila muxune, e sewa,
 a tan nan e daxi.
 Siyon muxune xa naxan e mangan na.
³ E xa e bodon,
 e yi Ala tantun,
 e tanbanna nun bɔɔɔɔɔ maxa a xa.
⁴ Alatala muxune a kenexi,
 naxanye limaniyaxi,
 a ne rakisima nen.
⁵ Tɔɔɔɔɔɔɔ muxune xa naxan,
 e binyen fi Ala ma,
 e bɔɔɔɔɔ sewa e sadene ma.
⁶ E xa lu Ala tantunɔɔ,
 e yi silanfan de firin kanna suxu e yii,
⁷ e e gbeen bɔɔɔ siyane ra,
 e siya gbeteɔɔ naxankata.
⁸ E yi e kuntigine xidi wuren na.
⁹ E yi e naxankata
 alo e yalagi feen seɔɔɔ kii naxan yi.
 A tɔɔɔɔɔɔɔ muxune birin ma xunna kenla nan na ra.
 Tantunna Alatala xa!

E Ala tantun

150 Tantunna Alatala xa!
 E Ala tantun a yire saripanxini,
 e a senben tantun kore xɔnna ma.
² E a tantun a wali gbeene fe ra.
 E a tantun bayo a gbo han!
³ E a tantun xɔta xuiin na.
 E a tantun bɔɔɔɔɔ nun kondenni.
⁴ E a tantun tanbanni
 e nun sewa fare bodonni.
 E a tantun maxa se luti kanne nun xulenne ra.
⁵ E a tantun karipanne ra.
 E a tantun karipan xui gbeene ra.
⁶ Niimaseene birin xa Alatala tantun!
 Tantunna Ala xa!

Kitabun yireni ito findixi sanda wuyaxi malanxin nan na e nun xaranne lan fe kolonna ma. E birin malanxi Muluku Sulemani a mangayaan waxatin nin, naxan yi yatexi fe kolon gbeen na Isirayila yamanani. Muluku Sulemani a fe kolonna fataxi Ala nan na bayo a na nan maxandi Ala ra a findi mangan na waxatin naxan yi. (Mangane Singen 3.9) Na fe kolonna yi siya gbetene mabandunma Ala ma amasɔɔ Sulemani xinla ɔɔɔ nen dunuɔa yi han yamanan gbeteye mangane yi lu fe e tuli matideni a fe kolonna falane ra. (Mangane Singena 10.24) Anu, sandani itoe naxa, "Fe kolonna fɔɔɔma Alatala yɛɛragaxun nan ma." (Sandane 9.10) Nayi, manga yo yi fama a tuli matideni Sulemani a sandane ra, na Isirayilaa Alaa fe nan mema. Sandani itoe en xaranɛe dunuɔa yi gidi kii tinxinxin ma nen to naxan Ala kenɛɛɛɛ.

Sandane tɔɔɔna

1 Dawuda dii xɛmɛn Sulemani a sandane, Isirayila Mangana.
 2 Sandani itoe sebɛxi nen alogo muxune xa fe kolonna nun xurun ɔɔɔ e yi xaxilimaya falane famu
 3 alogo e xa xuru, e xaxili ɔɔɔ e tinxinna nun kiti sa kɛndɛn nun fe faɔɔn liga,
 4 fe kolontarene yi e ɔɔɔ lu, foningene yi kolonna ɔɔɔ, e feene yɛ fen.
 5 Fe kolonne xa itoe ramɛ, e yi e fe kolonna fari sa, xaxilimane yi fatan muxune maxade
 6 alogo e xa sandane nun taline bunna kolon e nun fe kolonne wundo falane nun e maxɔɔdin tilinxine.
 7 Xaxilimayaan fɔɔɔma Alatala yɛɛragaxun nan ma. Fe kolonna nun xurun naɔaxu xaxilitarene nan ma.
 8 N ma diina, i fafe nɛma i xuru falane tiyɛ, i tuli mati a ra, i nama i ngaa kawandi falane beɔin.
 9 E luxi nen alo mangaya kɔɔɔtina i xunna alo ɔɔɔna i kɔɔ i maxidi seen na.
 10 N ma diina, xa yulubitɔɔne kata i mayendendeni, i nama tin de!
 11 Xa e a fala i xa, e naxa, "Fa nxu fɔɔɔ ra! En sa dɔɔɔ muxuna nde yɛɛ ra, en yi a faxa.
 En sa fu ɔɔɔtarena ndee ma,
 12 en yi e ɔɔɔene ralɔ ayi alo gaburun muxun gerunma kii naxan yi, e gbɔɔdin birin alo en tan nan yi sayaan na.
 13 En se faɔɔni kɛndɛn sifan birin ɔɔɔɔma nen en yi en ma banxine rafe se tongoxine ra.
 14 Nxu na seene yitaxun, i fan i gbeen ɔɔɔɔma nen, en ma gbetine birin yi malan gbeti sase kedenna kui."
 15 N ma diina, i nama bira ne fɔɔɔ ra mume!
 I nama bira ne kiraan fɔɔɔ ra de!

16 E gima siga fe ɔɔɔn nabadeni, e mafura wunla ramine.

17 Naxan na lutin nati xɔɔline yɛɛ ra xɔɔline yɛɛn tixi a ra, a na ligan nen fufafu.

18 Muxu sifani ito lutin natima e yɛɛ nan yɛɛ ra, e yanfan soma e yɛɛ nan ma.

19 Awa, naxanye kunfama se muɔaxine xɔɔ, ne niin luma na nin.

Xaxilimayaan falan tima

20 Xaxilimayaan † falan tima kirane xɔɔ, a xuini te yamaan malandeni,

21 a ɔɔɔɔɔma kira xunne ma yamaan gbo dɛnaxan yi, a kawandin ba taan so dɛɛne ra.

22 A naxa, "E tan fe kolontarene, fe kolontareyaan nafaɔɔne e ma han waxatin mundun yi?

E tan magele tiine, magelen nafaɔɔne e ma han waxatin mundun yi, xaxilitarene yi kolonna naɔaxu?

23 N na e ɔɔɔna fala, e n xuiin name.

Nayi, n nan n ma niin sa e yii, n yi n ma falane makeɔne e xa.

24 Koni bayo n bata e xili, e tondixi n ma xinla ratingɛ, n yi n yiini bandun e xa, e mi a suxu,

25 e yi e mɛ n ma maxadi xuine birin na n yi e ɔɔɔna fala e xa, e mi na yatɛ,

26 nayi, gbalon na e ɔɔɔ, n fan gelema e ma nen.

Fe magaxuxin na e ɔɔɔ, n yi e magele.

27 Fe magaxuxin fama e ma nen alo tule gbeena,

gbalona e ɔɔɔɔma alo foye gbeen na keli, tɔɔɔyaan nun nii yifɔɔren yi e yili."

28 "Na waxatini,

e n xilima nen e malideni

† XAXILIMAYANA: Sandani ito kui, xaxilimayaan bata findi muxun na naxan adamadiine kawandima alogo e xa fe kolonna ɔɔɔ.

koni n mi ε yabima,
 ε yi n fen koni ε mi n toma.
²⁹ Amasɔɔ ε bata kolonna rapaxu,
 ε yi ε me Alatala yεεragaxun na,
³⁰ bayo ε mi tin n ma maxadi xuine rame,
 n to ε sɔɔna fala ε xa,
 na yi rapaxu ε ma.
³¹ E sigati kiin saranna sɔɔɔma nen,
 ε wasa ε kewanle ra.
³² Amasɔɔ fe kolontarene faxama nen e dina sux-
 utareyani,
 xaxilitarene yi halagi e bɔɔε rabani.
³³ Koni naxan na a tuli mati n na,
 na ratangama nen a lu bɔɔε xunbenli
 tɔɔɔn mi a magaxuma.”

Fekolonna luxi nen alo nafulu luxunxina

2 N ma diina, xa i n ma falane suxu,
 xa i n ma yamarine suxu,
² xa i fe kolonna xaranne rame,
 i yi kata e famudeni,
³ xa i xaxilimayaan fen,
 i yi i xui ramini a famun feen na,
⁴ xa i a fen alo gbetina,
 i yi a xɔɔn fen alo nafulu luxunxina
⁵ nayi, i Alatala yεεragaxun famuma nen
 i yi Ala kolonna sɔɔɔ.
⁶ Amasɔɔ Alatala nan fekolonna fima,
 kolonna nun xaxilimayaan fataxi a falane nan na.
⁷ A muxu fajine malima,
 naxanye sigan tima fetareyani,
 a ne ye masansanma
 alo wure lefana e rabilinni.
⁸ Naxanye sigan tima tinxinni,
 a ne ratangama.
 A yi a muxu tɔɔɔndiyaxine kantan.
⁹ Xa i n xuiin name,
 i tinxinna nun kiti sa kendɔɔn
 nun fe fajin nun kira fajin birin famuma nen.
¹⁰ Amasɔɔ fe kolonna luma nen i yi,
 kolonna yi i nii yifan i ma.
¹¹ I na feene ye fen,
 na i ratangama nen
 famun yi i kantan.
¹² E yi i xunba kewali paxin kiraan ma,
 e i ratanga wuledene falane ma
¹³ naxanye kira tinxinxin bepinma
 e siga kira yidimixine xɔɔn
¹⁴ naxanye sewan fe paxin ligadeni,
 e yi paxan fe paxin na tinxintareyani
¹⁵ naxanye sigati ki mi tinxin,
 e kewanle kobi.
¹⁶ I xunbama paxalan yalunxin yii na kii nin.
 Muxu gbetena paxanla mi nɔɔε i rakunfe fala pax-
 umene ra,
¹⁷ paxanla naxan bata a me a xemen na
 a dɔɔɔ xemen naxan xɔɔn a sungutun waxatini
 a yi pinan na futu layirin xɔɔn

a naxan xidi Ala yetagi.
¹⁸ A kewanle findima bɔɔɔɔn nan na a ma,
 a sigati kiin yi a xali sayani.
¹⁹ Naxan na siga a konni,
 na mi fa xetema
 a mi fa nii rakisin kiraan masɔɔɔma mume!
²⁰ I sigama muxu fajine kiraan xɔɔn na kii nin,
 i lu tinxinyaan fari.
²¹ Amasɔɔ muxu fajine siimayaan sɔɔɔɔma nen ya-
 manani.
 Fe mi muxun naxanye ra,
 ne luma nen yamanani.
²² Koni muxu paxine bama nen yamanani,
 yanfantenne yi raxɔɔri.

Fe kolonna tɔɔɔɔna

3 N ma diina,
 i nama pinan n ma xaranna xɔɔn,
 i xa n ma yamarine suxu,
² amasɔɔ e i ya siimayaan xɔɔnkuyama ayi nen,
 i ya bɔɔɔε xunbeli pεεne yi fari sa.
³ Hinanna nun lannayaan nama pin i yi,
 e bira i kɔɔε pεεn na,
 i e sa i bɔɔɔni.
⁴ Nayi, i marafanna nun xili fajin sɔɔɔɔma nen,
 Ala nun muxune ra.
⁵ I yigin sa Alatala yi i bɔɔɔn ma feu!
 I nama la i ya xaxilimayaan na.
⁶ I xa Ala kolon i ya feene birin yi,
 a tan yi i ya kirane matinxin.
⁷ I nama i yetε yate fe kolonna ra.
 Gaxu Alatala yeε ra,
 i masiga fe paxin na.
⁸ Na findima nen kendeyaan na i fatini,
 a yi i xɔɔnne senbe so.
⁹ Alatala binya i yii seene ra
 e nun i ya bogi se xabaxi singene.
¹⁰ Nayi, i ya sagane rafema nen kenken,
 i ya kundine yi rafe manpaan nenen na
 han e bɔɔɔɔn a ma.
¹¹ N ma diina,
 Alatala nema i xure,
 i nama yo na ma.
 A nema i sɔɔɔna yite i ra,
 i nama xɔɔɔ.
¹² Amasɔɔ Alatala a xanuntenne xuruma,
 alo dii fapan nafan dii xemen.
¹³ Sewan na kanna xa,
 naxan na fekolonna sɔɔɔ,
 naxan na famunna sɔɔɔ.
¹⁴ Amasɔɔ a tɔɔɔn gbo
 dangu gbetin na,
 a seen naxanye sɔɔɔɔma,
 ne fisa xemaan xa.
¹⁵ A fan dangu bɔɔɔɔ bun nafunla ra,
 i waxɔɔn se yo mi nɔɔε se a ma.
¹⁶ A siimaya xɔɔnkuyen fima muxun ma,
 a nafunla nun binyen fi a ma.

¹⁷ A kirane birin fan,
 bɔɲɛ xunbenla nan ne ra.
¹⁸ Naxanye fekolonna fenma
 a findixi siimaya wudin nan na ne xa.
 Naxanye a sɔɓɓa,
 sewan ne xa.
¹⁹ Alatala bɔɓɓɔn nafalaxi fe kolonna nan xɔn,
 a famun yi kuyen da,
²⁰ tilinne rabixi a kolonna nan ma,
 kundane yi xiila rafa.
²¹ N ma diina,
 xaxilimayaan namara,
 i feene yɛ fen,
 i lu na fari waxatin birin.
²² Na findima nen siimayaan na i niin xa,
 a lu alo ɲɛɛna i kɔɛ.
²³ Nayi, i sigan tima nen xaxili sani i ya kiraan xɔn,
 i mi i sanna radinɲɛ sese ra.
²⁴ I na i sa, i mi gaxuɛ.
 I nɛma saxi, i ya xixɔnla ɲaxunma nen.
²⁵ I nama gaxu fe magaxuxi yo yɛɛ ra
 naxan fe sanɲa ma kedenni,
 hanma gbalon naxan muxu ɲaxine sɔɓɓa,
²⁶ amasɔɓɓ Alatala findima nen i ya xaxili ragidin na.
 A i sanne ratanga luti ratixine birin ma.
²⁷ I nama tondi fe fajin nabe muxune xa,
 naxanye daxa e a sɔɓɓa,
 xa fɛɛna i xa.
²⁸ Xa sena i yii iki,
 i nama a fala i adamadi boden xa,
 i naxa, "Siga, tila i fa,
 n na a soma i yii!"
²⁹ I nama fe ɲaxini tɔn i adamadi boden xili ma,
 a nɛma dɔxi i fɛma lannayani.
³⁰ I nama muxun kansun
 xa yo mi i xa,
 a mi fe ɲaxi ligaxi i ra.
³¹ I nama gbalotɔɓɓ maxɔɓɓɔn,
 i nama a kira yo sugandi.
³² Amasɔɓɓ muxu ɲaxin mi rafan Alatala ma,
 koni Alaa wundo feene muxu fajine nan xa.
³³ Alatala dangan muxu ɲaxina denbayaan fɔɓɓa ra,
 koni a barakan sama nen tinxin muxune konni.
³⁴ A magele ti wasoxine magelema nen,
 koni a hinanma nen yɛɛ magodone ra.
³⁵ Fekolonne binyen nan sɔɓɓa e kɛɛn na,
 koni xaxilitarene yagi gbeen nan sɔɓɓa.

Fe kolonna sɔɓɓa fena

4 N ma diine,
 ε n tan fafana maxuru falane rame.
 ε liga ε yeren ma
 alogo ε xa xaxilimayaan kolonna sɔɓɓa.
² N yi n ma fe kolon kenden so ε yii.
 ε nama n ma xaranna woli ayi.
³ N yi n baba konni waxatin naxan yi,
 n nga n nafan nen han alo dii kedenna.
⁴ N baba yi n xaranma ikiini, a naxa,

"N ma falane rame ki faji,
 i n ma yamarine suxu, alogo i xa kisi.
⁵ Fekolonna nun xaxilimayaan fen,
 i nama ɲinan n ma falane xɔn.
 I nama ne sese xɔn beɲin.
⁶ I nama fekolonna rabɛɲin,
 a i kantanma nen,
 a xa rafan i ma, a i ratangama nen.
⁷ Fekolonna fɔɓɓɔn findixi xaxili fenna nan na.
 Hali i sɔɓɓa seene birin fi,
 alogo i xa xaxilimayaan sɔɓɓa.
⁸ Fekolonna ramara,
 a i findima nen muxu gbeen na,
 i yii firinna dɔɓɓa a bun,
 a binyen fima i ma nen.
⁹ A luma nen
 alo i xunna na maxidi hinanna ra,
 alo manga kɔmɔti mayilenxin na so i xun na."
¹⁰ I tuli mati n ma diina,
 i tin n ma falan ma,
 i ɲɛɛ wuyaxi sɔɓɓa nen i ya siimayaan na.
¹¹ N bata i xaran fe kolonna kiraan ma,
 n na i matinxinma sigati ki tinxinxin ma.
¹² Nayi, i sanna mi raxide siga tideni,
 i mi bire i gideni.
¹³ I xurun naxan sɔɓɓaxi,
 na ramara,
 kankan a ma
 amasɔɓɓa i ya siimayaan binla na a ra.
¹⁴ I nama ti muxu ɲaxine kiraan xɔn,
 i nama bira fe ɲaxi rabane fɔɓɓa ra.
¹⁵ I masiga e kiraan na.
 I nama dangu a xɔn.
 A matanga,
 i dangu yire gbɛɛɛ.
¹⁶ Muxu ɲaxin mi nɔɛ xiye,
 xa a mi fe ɲaxin liga.
 Xixɔnla a gima e ma nen,
 xa e munma muxun nabira.
¹⁷ Amasɔɓɓa e baloma fe ɲaxin nan na,
 gbalon nafan e ma
 alo e na dɔɓɓɔn min.
¹⁸ Tinxin muxune sigati kiin fixa
 alo kuye yi yalanna subaxani,
 kenenna naxan sigan mine
 han yanyin yi dɛfe.
¹⁹ Koni muxu ɲaxine sigati kiin findixi dimin nan na.
 E mi na seen toma
 naxan e rabire.
²⁰ N ma diina,
 n ma falane fe liga i yeren ma
 i yi i tuli mati n xuiin na.
²¹ I nama ɲinan e xɔn,
 koni e ramara i bɔɲɛɲi.
²² Naxanye birin e sɔɓɓa
 e siimayaan nun kendeɲaan nan fima ne ma.
²³ I bɔɲɛɲen suxu dangu seen birin na,
 amasɔɓɓa siimayaan binla nan na ra.

24 I dēen natanga wulen ma,
i dēen nama yanfa falane ti.
25 I yēen xa lu tixi i yēe ra,
i matoon ti tinxinni i yetagi.
26 I dangu kirani tɔn, a yelan,
i xa siga kira kendene nan tun xɔn.
27 I nama kiraan fata yiifanna ma
hanma kɔmenna ma.
I masiga fe paxin na.

I yete ratanga yalunyaan ma

5 N ma diina,
n ma fe kolonna fe liga i yeren ma,
i tuli mati n ma xaxilimaya falane ra
2 alogo i xa feene ye fen,
i lu falan tiye fe kolonni.
3 Yalunden paxanla fala xuiin paxun nen
alo kumina,
a fala xuine masalaxun
alo turen fatin ma.
4 Koni dɔnxen na,
se xɔlen nan na paxanla ra
alo menla,
a maxɔlon tima nen
alo silanfan de firin kannna. †
5 A sigati kiin sa tixi sayaan nan ma,
a tinxixi gaburun nan na.
6 A mi tima siimayaan kiraan xɔn,
a bata tantanna kiraan tongo,
anu a mi a kolon.
7 N ma diina, nayi n xuiin name,
i nama n fala xuine rawoli ayi.
8 Siga kiraan xɔn
naxan makuya na paxalan sifan na
i nama i maso a banxin dēen na
9 alogo i nama i ya binyen nadangu muxu gbetene
ma,
kininkinintaren yi i ya siimayaan kala
10 muxune yi lugo i ya nafunla ra,
i ya wanla tɔnɔn yi lu muxu gbetɛ xa.
11 Dɔnxen na, i fatin na xunna kala,
i fasa, i lu kutunɛ,
12 i a falama nen, i naxa,
“A mi yi rafan n ma nun
muxun xa n xuru,
naxan na yi n sɔnna fala,
na yi rapaxuma n bɔɔnen ma nen han!
13 N mi yi n karamɔxɔne falane ramema,
n mi yi n tuli matima e xaranna ra.
14 Iki, n bata fa rapan a paxin na mafuren
yamaan birin yetagi.”

I ya paxanla xanu

15 Igen min naxan namaraxi i konni ††
naxan minima i yete gbee xɔpinna ra.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. †† IGEN NAXAN I KON-
NI: Na bunna neen fa fala i ya paxanla xa rafan i ma benun i xa yalun-
yaan liga.

16 I nama lu i gbee tigi igen ‡ naxuye ayi taa yi kirane
xɔn
a din yamaan malandene ra.
17 A xa findi i kedenna gbeen na!
E nun muxu gbeteye nama a taxun
i mi naxanye kolon.
18 Ala xa barakan sa i ya tigina fe yi,
i yi sewa na paxanla xɔn
i naxan dɔxɔ i ya foningeya waxatini
19 naxan nayabu alo xenla,
a fan alo bolena.
I wasa so a tan nin waxatin birin.
A marafanna nama ba i rasewe mume!
20 N ma diina,
nanfera gbetɛ a paxanla xɔnla i suxuma?
Nanfera i marafanna fenma paxalan gbetɛ ra
i mi naxan kolon?
21 Amasɔɔ Alatala muxun birin sigati kiin toma,
a kewanle birin nakɔɔsima.
22 Muxu paxin kewali paxine nan a suxuma
a yulubine yi a xidi alo lutina.
23 Naxan mi nɔe a yete xure,
na a yete faxama nen.
A daxuya gbeena a ralɔma ayi nen.

Marakolon falane

6 N ma diina,
xa i bata de xuiin tongo
i muxu gbetena donla goronna tongo,
xa i bata layirin xidi muxu gbetena fena nde yi,
2 xa i bata i xunna raso fena nde yi i fala xuiin xɔn
xa i bata suxu i ya tuli sa xuine xɔn,
3 nayi i xa ito nan liga
alogo i xa i yete ba a yi,
i to bata bira doli kannna ra.
Siga, i sa i yete magodo,
i yi i adamadi boden mafan han!
4 I nama i matabu,
i nama i yeen naxi,
5 fanni i munma xunba a yii,
alo bolena a yete sɔɔma donson na kii naxan yi,
alo xɔliin naxan a yete bama luti ratixin na.

Marakolonna lan salayaan ma

6 I tan muxu narixina,
sa dondonla mato.
I miri a fe raba kiin ma,
i yi fekolonna nde sɔɔ.
7 Manga yo mi dondonla xun na,
a xun mato muxu mi na,
kuntigi mi a ma.
8 Anu, a donseen namarama a waxatini,
a balon malanma se xaba waxatini.
9 I tan muxu narixina,
i luma saxi han waxatin mundun yi?

‡ A na a fala fa fala “TIGI IGEN NAMA RAXUYA AYI KIRANE XɔN” na bun-
na neen i nama bira paxanle fɔxɔ ra, na yi a liga, i ya diine yi xuya ayi
muxune konni yamaan ye fata i ya yalunyaan na.

I kelima xixɔnli waxatin mundun yi?

¹⁰ I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,
i yi i yiine filin e bode ma ndedi,
¹¹ yiigelitɔyaan yi baga i ma
alo mafu tiina,
e nun setareyana alo muɗadana.

Xaxilitaren naɗanna

¹² Muxun naxan wule falane tima
fuyantenna na a ra,
muxu xaxilitarena.
¹³ A yɛene magirama bodene yanfadani,
a lanfane rakolon a sanne ra wundoni,
a yiine maliga.
¹⁴ Tinxintareyaan nan a bɔɗeni.
A fe ɗaxini tɔnma waxatin birin,
a yengene rakelima.
¹⁵ Nanara, gbalona a sɔɔɓma nen xulen,
a halagi sanɗa ma kedenni a yigitɛɛ.

Naxan mi rafan Ala ma

¹⁶ Se sennin nan na
naxanye ɗaɗaxu Alatala ma,
han se solofere
a mi tinɗe naxanye ma mume:
¹⁷ Yɛɛ wasoxine,
wule fala lenne,
sɔntarene faxa yiine,
¹⁸ bɔɗen naxan kɔɛ ɗaxini tɔnma,
sanna naxanye e mafurama siga fe ɗaxi ligadeni,
¹⁹ wule seren naxanye wulen falama,
e nun muxun naxan yengene rakelima ngaxakeden-
mane tagi.

Marakolonna lan yalunyaan ma

²⁰ N ma diina,
i fafe a yamarine suxu,
i nama i nga xaranna rawole ayi.
²¹ E sa i xaxinli habadan,
e bira i kɔɛ alo ɗerɛna.
²² E tima nen i yɛɛ ra i ya sigatine yi.
E i kantanma nen i ya xixɔnli,
i na keli, e yi i kawandi.
²³ Amasɔɔ yamarini itoe luxi nen
alo lenpuna,
xaranni ito findixi kenenna nan na.
I xuru falan naxan i sɔnna yitama i ra,
na i tima siimayaan kiraan nan xɔn.
²⁴ E i ratangama nen ɗaxalan yalunxin ma
e nun muxu gbetena ɗaxanla fala ɗaxumene.
²⁵ I nama kunfa na ɗaxalan sifan xɔn a tofanna ma.
I nama tin a i rakunfa a mato faɗin xɔn.
²⁶ Amasɔɔ yalunden na feen yatɛma
buru xun kedenna saren nan na,
muxu gbetɛ ɗaxanla i niin nan fɔɔ ra.

²⁷ Muxun nɔɛ tɛɛn sɛ nen a yibaan kui
hali a dugin birin mi gan ba? †
²⁸ Muxun nɔɛ sigan tiyɛ tɛɛ wolonne fari
hali a sanne mi gan ba?
²⁹ Na luxi nen
alo muxun na bira muxu gbetena ɗaxanla fɔɔ ra,
a na a yiin din a ra,
na feen saranma a ra nen.
³⁰ Yamaan mi muɗaden naɗaxuma
xa a seen muɗaxi alogo a xa kamen ba.
³¹ Koni hali na, a na suxu,
fɔ a xa a se muɗaxin ɗɔɔɔn fi
ɔɔɔ solofere a yanginna ra,
a yii seene birin yi ɗan a konni.
³² Koni xɛmen naxan na yalunyaan liga
na xaxili mi na.
Naxan na a liga,
a waxi a yetɛ halagi feen nin.
³³ A bɔnɔɓma nen, a rayarabi,
a yagin mi bama a ma.
³⁴ Amasɔɔ xɔɔɔɔnna xɛmen naɗarɛma ayi nen,
a nɛma a gbeen ɗɔɔɔɔ,
a mi kininkininɗe.
³⁵ A mi yangin yo rasuxɛ,
a mi diɗe,
hali i yanginna fixin na gbo ki yo ki.

Marakolonna lan ɗaxalan yalunxina fe ma

7 N ma diina, n ma falane suxu.
I n ma yamarine suxu.
² N ma yamarine suxu
alogo i xa kisi.
N ma xaranne mara i bɔɗeni
alo i ye kesene makantanma kii naxan yi.
³ E xidi i yiin na,
i yi e sa i bɔɗeni.
⁴ Fe kolonna suxu alo i magilɛna,
xaxilimayana alo i kon kaana.
⁵ E i ratangama nen yalunde ɗaxanla ma,
e nun muxu gbetena ɗaxanla marakunfa falane.
⁶ Lɔɔɔna nde,
n yi tixi n ma banxi foye soden na
n yi tanden matoma,
⁷ n foninge keden nakɔɔsi banxulan fe kolontarene
yɛ.
Xaxili mi yi na banxulanna ma.
⁸ A yi danguma kiraan xɔn,
ɗenaxan maso ɗaxanla nde konna kira fataden na
a yi danguma a banxin mabinni.
⁹ Sogen godomatɔɔn nan yi a ra,
kɔɛna a li waxatin naxan yi,
dimin yi so.
¹⁰ Naxanla yi mini a ralandeni,
a maxidixi alo yalundena,
kɔɛ ɗaxin yi a bɔɗeni.

† TɛɛNA: Tɛɛn saxi yalunyaan nan ma be. Na bunna nɛɛn fa fala yalunyaan muxuna dunɗa yi gidin birin nan kalama alo tɛɛn dugin ganma kii naxan yi.

11 Xurutaren nan yi a ra
 naxan mi yagima,
 a mi luyɛ a konni mumɛ!
 12 Waxatina nde, a sa kirane xɔn
 waxati gbete a sa yama malandene yi,
 a dɔxi xemeɛne yɛɛ ra kira xunne birin na.
 13 A yi na banxulanna suxu,
 a yi a sunbu.
 A yi a fala a xa a yɛɛni yalanxin na, a naxa,
 14 "N bata yi de xuiin tongo
 n xa bɔɛɛ xunbeli saraxan ba Ala xa.
 To n bata a ba, na suben sa banxini.
 15 Nanara, n bata mini i ralandeni.
 N yi i tan nan fenma,
 anu n bata i to!
 16 N bata n ma sadeni tɔn bitingan faɲine ra,
 Misiran yamanan taa dugine.
 17 N bata mirihi latikɔnɔnna sa a ma,
 e nun wudi ige xiri ɲaxumɛn
 nun sinamon wudi ige xiri ɲaxumɛna.
 18 Fa be, en fa kafu han xɔtɔnɔni,
 en lu marafanna ɲaxunni!
 19 N ma xɛmɛn mi banxini,
 a bata siga yire makuyeni sigatini.
 20 A bata a gbeti saseen xali,
 a rafexi,
 a mi fama fɔ kiken na kɔɔɔ."
 21 A to fatan falan tiyɛ,
 a yi a mabandun,
 a yi a rakunfa
 a fala ɲaxumɛne xɔn.
 22 Sanɲa ma kedenni,
 a yi bira a fɔɔɔ ra
 alo ɲingen naxan sigama a kɔɛ raxabadeni,
 alo daxun naxan xidima
 alogo a xa xuru,
 23 han xalimakunla yi a bɔɛɛn sɔɔɔɔ,
 alo xɔliin naxan so luti ratixin na,
 a mi a kolon a niin nan bama.
 24 Nanara, n ma diine,
 ɛ tuli mati,
 ɛ n ma fala xuine fe liga ɛ yeren ma.
 25 ɛ bɔɛɛn nama mayenden
 ɛ bira na ɲaxalan sifan fɔɔɔ ra,
 ɛ lɔ ayi a kirane xɔn.
 26 A bata muxu wuyaxi rabira.
 A bata xɛmɛn yatɛn naxanye faxa,
 ne nun gali senbɛmaan xasabin lan.
 27 A banxin findixi gaburun kira yisoxin nan na
 siga laxira yi.

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

8 Fe kolonna † luxi nɛn
 alo muxun naxan xinla tima,
 fe famunna xa mi a xuini tema iki ba?
 ɛ mi a mɛɛn ba?

† FE KOLONNA: Sandane yireni ito kui, a luxi nɛn alo fe kolonna yetɛɛn bata findi muxun na alogo a xa yamaan kawandi.

2 Fekolonna tixi yire matexine
 nun kira xunne nan na alo muxuna.
 3 A sɔnɔɔma taan kirane
 nun a so deɛne ra, a naxa,
 4 "N na ɛ tan yamaan nan xilima.
 N falan tima adamadiine birin nan xa.
 5 ɛ tan fe kolontarene, ɛ ɲɔɔɔ lu.
 ɛ tan xaxilitarene, ɛ findi xaxilimane ra.
 6 ɛ tuli mati bayo n ma falan kɛnde.
 N fala faɲine nan tima ɛ xa.
 7 N deɛn ɲɔndin nan falama,
 bayo wule falane rapaxu n ma.
 8 N de falane birin tinxin,
 e sese mi findixi wulen na hanma yanfana.
 9 E birin fixa xaxilimaan yɛɛ ra yi.
 Naxanye bata kolonna sɔɔɔ,
 ne e yatɛxi ɲɔndin nan na.
 10 ɛ n ma xaranna fen dangu gbetin na,
 e nun kolonna dangu xɛma kɛnden na.
 11 Amasɔɔ fe kolonna fisa bɔɔɔ bun nafunla xa.
 A dangu muxun waxɔn seene birin na."
 12 "N tan, fe kolonna, n feene famuma.
 N muxun malima a xa kolonna sɔɔɔ
 a yi feene yɛ fen.
 13 Alatala yɛɛragaxun kui,
 fɔ i fe ɲaxin rapaxu.
 N tan, n wason nun yetɛ yigboon nun
 kɛwali ɲaxine nun wule falane rapaxuxi.
 14 N gbeen nan maxadin nun miriya kɛnden na.
 N tan nan xaxilimaya yetɛɛn na.
 N tan nan gbee senben na.
 15 Mangane mangayaan ligama n tan nan baraka yi,
 kuntigine yi tɔnne dɔɔɔ tinxinni.
 16 Yamana kanne nun muxu gbeene
 kiti tinxinxin sama n tan nan xɔn.
 17 N nafan naxanye ma,
 n fan ne rafanma nɛn.
 Naxanye n fenma,
 ne n toma nɛn.
 18 N nafunla nun binyen fima e ma nɛn,
 e nun herisigen naxanye buma e nun tinxinyana.
 19 N ma finma seene dangu xɛma kɛnden na,
 N tɔnɔn naxan fima,
 na dangu gbeti kɛnden na.
 20 N kira tinxinxin nan xɔn,
 kiti kɛnden sama naxan xɔn.
 21 N nafan naxanye ma
 n kɛɛn soma nɛn ne yii,
 n yi e banxine rafe nafunla ra.
 22 Alatala n tan nan da a wali fɔlɔn na,
 benun a wali singe bodene, to mi na ra.
 23 N nafala nɛn xabu waxati fɔlɔne,
 benun dunuɲa yetɛn xa da.
 24 N bare, fɔɔɔ ige yo mi yi na,
 tigi mi yi na igene yi mine denaxan yi.
 25 Benun geyane xa dɔɔɔ,
 benun geyadine xa malan, n yi da.
 26 Ala munma yi bɔɔɔɔ nun burunne da,

hanma a gbangbanna x̄cri singena.

²⁷ A to yi kuyen dama, n yi na,
a to yi koren danna k̄erendenma tilinna ma,

²⁸ a to kundane sa kore,
a yi senben fi tilin igene xunne ma,
²⁹ a yi danna sa f̄x̄c̄o igen ma
alogo igene nama dangu na ra
a yi b̄x̄c̄o beten sa.

³⁰ Na waxatini n yi walima a d̄ex̄c̄o
alo a yii rafala kuntigin na.

N yi s̄ewaxi l̄x̄c̄o yo l̄x̄c̄o a yetagi,
n n̄axan a fe ra

³¹ n n̄axan a dunuṅa daxin na,
a b̄x̄c̄o.

N yi s̄ewa adamadiine fe yi."

³² "Iki, n ma diine, ε tuli mati n na.
Sewan na kanna xa,

naxan na bira n ma kiraan f̄x̄c̄o ra.

³³ N n̄ema ε xuru falane tiye,
ε tuli mati,

ε yi fe kolonna s̄c̄o,
ε nama ε m̄e a ra.

³⁴ Sewan na kanna xa
naxan na n xuii name,
naxan na lu n konna d̄e ra l̄x̄c̄o birin
a n ma banxin d̄eēn kantan.

³⁵ Amas̄c̄o naxan na n s̄c̄o,
na bata siimayaan s̄c̄o,
a m̄c̄o yi Alatala ken̄en.

³⁶ Koni naxan munma n to,
na a yete nan t̄c̄o ma.

Naxan na n n̄axaxu,
sayaan nan nafan na ma."

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

9 Fe kolonna † bata senbeten solofere masoli,
a banxin ti alo muxuna.

² A bata suben ṅin,
a minseen nafala,
a donseene d̄x̄c̄o tabanla ra.

³ A bata a walike n̄axanle rasiga
e xa sa a xili xuini ito rawanga taan yire matexini, e
naxa,

⁴ "ε tan fe kolontarene,
ε fa dangu be binni."

Xaxili mi naxanye ma,
a falani ito ti ne ma, a naxa,

⁵ "ε fa n ma donseene don,
ε n ma minseen min n naxan nafalaxi.

⁶ ε x̄ete ε fe kolontareyaan f̄x̄c̄o ra,
ε kisima nen,
naye ε ti xaxilimayaan kiraan x̄c̄o."

Xaxilimaan nun wasodena

⁷ Naxan na magele tiin maxadi,

na konbin nan s̄c̄o ma.

Naxan na muxu n̄axin s̄c̄o na fala a xa,
na t̄c̄o ma nen.

⁸ I nama magele tiin s̄c̄o na fala
alogo a nama i n̄axaxu,
koni i na fe kolonna s̄c̄o na fala a xa,
a i xanuma nen.

⁹ I na fe kolonna maxadi,
na nde sama nen a fe kolonna fari.

I na tinxin muxun xaran,
na a fekolonna nan xun masama.

¹⁰ Fe kolonna f̄c̄o ma Alatala ȳe ragaxun nan ma.
Muxu sarin̄axine fe kolonna findixi xaxilimayaan
nan na.

¹¹ N tan fe kolonna,
n na i siin sogene rawuyama ayi nen,
n yi n̄e na ndee sa i ya siimayaan fari.

¹² Xa i findi fe kolonna ra,
i tan nan a saranna s̄c̄o ma.

Xa i findi magele tiin na,
i tan nan t̄c̄o s̄c̄o ma.

¹³ Xaxilitareyaan luxi nen
alo n̄axanla naxan s̄c̄o ma.

Xurutaren na a ra
naxan mi sese kolon.

¹⁴ A d̄x̄c̄o a banxin d̄e ra,
taan yire matexini.

¹⁵ A lu dangu muxune xile m̄enni
naxanye sigama e ȳe ra tinxinni.

¹⁶ A naxa, "ε tan fe kolontarene,
ε dangu be binni."

Xaxili mi naxanye ma,
a ne nan xilima.

¹⁷ A naxa, "Minseen naxan m̄n̄axi
na nan n̄axun,

donseen naxan donxi luxunni
na nan n̄axun."

¹⁸ E mi a kolon a f̄axa muxune nan m̄enni,
a na n̄axanla a muxu xilixine sigan laxirani.

Muluku Sulemani a sandane

10 Sulemani a sandane ni itoe ra:

Dii fe kolonna a fafe ras̄ewama nen,
koni dii xaxilitarena a nga t̄c̄o ma nen.

² Nafunla s̄c̄o xina a n̄axin na,
na t̄c̄o mi na,

koni tinxinyaan muxun xunbama sayaan nin.

³ Alatala mi tinxin muxune luȳe k̄amen na,
koni a muxu n̄axine fe nataxine kalama.

⁴ Muxun naxanye mi walima,
ne ȳigelit̄yaan nan xilima,
koni muxun naxanye tan walima,
ne nafunla nan s̄c̄o ma.

⁵ Muxun naxan se xabaxine malanma a waxatini,
xaxilimaan nan na kanna ra,

koni naxan xima se xaba waxatini,
yagin nan na kanna xa.

⁶ Tinxin muxune barakan nan xilima e yete ma.

† FE KOLONNA: Falani ito kui, fe kolonna bata findi muxun na a ya-
maan kawandi.

Koni muxu ɲaxine fala xuine gballo feene nan luxunma.

⁷ Tinxin muxune fe na rabira muxune ma, e dubama nen e xa, koni muxu ɲaxine xili kalama nen alo se kunxina.

⁸ Fe kolonna muxun naxan boɲeni, na tinma nen yamarine ma. Koni xaxilitare falane muxun naxan de, boɲoɲ na kanna xa.

⁹ Fe mi muxun naxan sigati kii ra, na kanna ratangaxi. Koni naxan sigan tima tinxintareyaan kiraan xɔn, na fe makenenma nen.

¹⁰ Muxun naxan a yeen magirama bodene yanfadendi, na yamaan nan tɔɔma. Koni xaxilitare falane muxun naxan de, boɲoɲ na kanna xa.

¹¹ Tinxin muxuna falane fama nii rakisin nan na. Koni muxu ɲaxine fala xuine gballo feene nan luxunma.

¹² Xɔnnantenyaaan yengene nan nakelima, koni xanuntenyaaan hakene birin nan ɲanma.

¹³ Fe kolonna famuma xaxilimana falane nin, koni xaxili mi muxun naxan ma, bosaaan nan na kanna xa.

¹⁴ Fekolonne kolonna nan namarama, koni xaxilitarene falan kalan nan tima xulen.

¹⁵ Nafulu kanna sɔɔ seene nan a ratangama alo taa makantanxina.

Koni yiigelitɔyaan nan senbetarene kalama.

¹⁶ Tinxin muxune saranna nan nii rakisin na. Koni muxu ɲaxina a sɔɔ seene nan tongoma, a yulubin liga.

¹⁷ Muxun naxan a xuru falane ramema, na sigan nii rakisin kiraan nan xɔn. Koni, muxun naxan sɔn falama a xa, a mi a suxu, na boɲa ayi nen.

¹⁸ Nafigin nan xɔnnantenyaaan luxunma. Koni xaxilitaren nan xili kala falane raxuyama ayi.

¹⁹ Falan na wuya ayi, haken fan mi ɲanma.

Nayi, xaxilimaan nan a deen suxuma.

²⁰ Tinxin muxuna falane dangu gbeti gbeen na. Koni muxu ɲaxin boɲe yi feen boɲoɲ mi na.

²¹ Tinxin muxuna falan boɲoɲ muxu gbegbe ma, anu, xaxilitarene faxama bayo e mi e mirima.

²² Nafunla sɔɔma Alatala barakan nin. A mi tɔɔya yo sama a fari.

²³ Fe ɲaxi ligan findixi sabaan nan na xaxilitaren yii. Koni xaxilimayaan findixi sewan nan na xaxilimaan yii.

²⁴ Muxu ɲaxin gaxuma naxan ye ra, na a sɔɔma nen.

Koni tinxin muxun tan a waxɔn feene nan sɔɔma.

²⁵ Foye gbeen neen fa dangu, muxu ɲaxine bata raxɔri,

koni tinxin muxun luma nen habadan.

²⁶ Muluxunna ɲinne ramuluxunma, tutin fan yeene tɔɔma, muxu narixin fan na kii nin a xe muxun xa.

²⁷ Alatala yeeragaxun muxune siimayaan xɔnkuyama ayi,

koni muxu ɲaxine siin ɲanma nen sinma.

²⁸ Tinxin muxune xaxili tixi sewan nan na, koni muxu ɲaxine yigin kalama nen.

²⁹ Alatalaa kiraan findixi yigiyaden nan na tinxin muxune xa,

koni a fe ɲaxi rabane kalama nen.

³⁰ Sese mi tinxin muxun nabire, koni muxu ɲaxine mi nɔe luye yamanani.

³¹ Xaxilima falane minima tinxin muxun nan de. Koni wule falane lenne xabama a ra nen.

³² Xa tinxin muxun falan ti, fanna na a ra, koni muxu ɲaxine deen fe ɲaxin nan falama.

11 Sikeela naxan muxun mayendenma na findixi fe ɲaxin nan na Alatala ye ra yi.

Koni ligase senseenne a kenengi.

² Wason fama maraɲaxun nan na.

Koni yete magodon fama fe kolonna nan na.

³ Muxu ɲaxine fetareya wanle nan e tima kira ɲaxin xɔn.

Koni yanfantenne tinxintareyaan nan e halagima.

⁴ Sese mi nafunla ra Ala kiti sa boɲoɲi.

Koni tinxinna nan muxune xunbama sayaan ma.

⁵ Sɔntarene tinxinyaan nan e kiraan fixama.

Koni fe ɲaxin nan muxu ɲaxin nabirama.

⁶ Muxu ɲaxine tinxinyaan nan e xunbama, koni kunfa ɲaxine findima luti ratixin nan na yanfantenne ye ra.

⁷ Muxu ɲaxin na faha, a yigin birin bata kala, a xaxili tixi senben naxan na, na bata boɲ ayi.

⁸ Muxu tinxin xunbama nen a tɔɔyani, na tɔɔyaan yi sa muxu ɲaxin sɔɔ a funfuni.

⁹ Ala kolontarena a adamadi bodene halagima a fala xuiin nan na.

Koni tinxin muxune xunbama e fe kolonna nan xɔn.

¹⁰ Xa tinxin muxune sewa, taan birin nan ɲaxanma.

Koni muxu ɲaxine na faha, ɲaxaɲaxan nan na ra.

¹¹ Taan sabatima muxu ɲaxine duban nan xɔn.

Koni a kalama nen muxu ɲaxine de xuiin ma.

¹² Naxan na a adamadi boden ɲaxu, na xaxili mi na.

Koni xaxilimana a dunduma nen.

¹³ Mafala tiin wundo feene nan naminima kenenni.

Koni lannaya muxuna e ramarama nen.

¹⁴ Xa maxadin mi na, yamaan birama nen.

Koni kisin na a ra xa kawandi muxune wuya ayi.

15 Naxan na a bodena donla goronna tongo,
 na tɔɔma nɛn yati.
 Koni naxan na tondi na dɛ xui sifane ma,
 na kanna luma makantanna nin.
 16 Naxalan faɓin binyen nan sɔɔma.
 Koni xaɓɛden tan nafunla nan sɔɔma.
 17 Lannaya muxuna a yetɛ nan malima.
 Koni kininkintarena a yetɛ nan tɔɔma.
 18 Muxu ɓaxine walima nɛn fuu!
 Koni naxan na tinxinyaan liga,
 na saran kɛnden nan sɔɔma.
 19 Tinxinyaan fama nii rakisin nan na.
 Koni naxan na lu fe ɓaxin fɔɔɔ ra,
 na faxama nɛn.
 20 Muxu bɔɓɛ ɓaxine mi rafan Alatala ma.
 Koni fe mi naxanye sigati ki ra,
 ne nan a kɛnɛnxi.
 21 Muxu ɓaxine saranma nɛn e kɛwanle ra.
 Koni tinxin muxune xunbama nɛn.
 22 Naxalan tofaɓin na findi xaxilitaren na,
 na luxi nɛn alo xɛma wuredin xɔsɛn ɓɔsɛn na.
 23 Tinxin muxun waxɔn feen nan fe faɓin na,
 koni muxu ɓaxine natan nan xɔɔn na.
 24 Muxuna ndee kiin tima
 e findi nafulu kanne ra,
 gbɛtɛye yi kuma ayi,
 e findi yiigelitɔne ra.
 25 Muxun naxan luma dubɛ bonne xa,
 na bannama nɛn.
 Naxan bonne nii yifanma e ma,
 na fan nii yifanma a ma nɛn.
 26 Naxan na maala malan,
 a tondi a matiye,
 yamaan na dangama nɛn.
 Koni naxan na a mati,
 yamaan dubama nɛn na fan xa.
 27 Naxan na fe faɓin fen
 na rafan muxune ma.
 Koni naxan na fe ɓaxin fen,
 na yati a sɔɔma nɛn.
 28 Naxan na la a nafunle ra,
 na birama nɛn.
 Koni tinxin muxune sabatima nɛn
 alo ɓɔɓɛndena.
 29 Naxan na a denbayaan tɔɔɔ
 na mi kɛɛ sɔɔma fɔ foyena.
 Xaxilitarene luma nɛn fe kolonne konyiyani.
 30 Tinxin muxune kɛwanle luxi nɛn
 alo siimaya wudina.
 Fe kolonna naxan yi,
 na muxune niin nan nakisima.
 31 Tinxin muxuna a saranna sɔɔma dunɓa yi,
 e faxi fa muxu ɓaxine nun yulubi kanne.
12 Xurun nafan naxan ma,
 fe kolonna fan nafan na kanna ma.
 Naxan mi tinɓɛ bonne xa a sɔɔna fala a xa,
 xaxilitaren nan na kanna ra.
 2 Muxu faɓin Alatala kɛnɛnma.

Koni Alatala kɔtade ɓaxin yalagima nɛn.
 3 Muxun mi sabatima fe ɓaxin xɔn.
 Koni tinxin muxune salenne bitinma nɛn ken.
 4 Naxalan kɛnden nan a xɛmɛna xunna kenla ra.
 Koni ɓaxalan yagitaren luxi nɛn a xɛmɛn xa
 alo xɔri xɔɛ furena.
 5 Tinxin muxune miriyane findixi kiti kɛnden nan na.
 Koni muxu ɓaxine fe yitɔnxine yanfan nan tima.
 6 Muxu ɓaxine falane findixi faxa ti woson nan na.
 Koni muxu faɓine dɛ xuina e xunbama nɛn.
 7 Muxu ɓaxine na bira,
 e raxɔrima nɛn.
 Koni tinxin muxune denbayaan sabatima nɛn.
 8 Muxun matɔɔma a xaxilimayaan nan ma fe ra.
 Koni naxan bɔɓɛ ɓaxu,
 na rapaxuma nɛn.
 9 A fisa walikɛ keden yi lu i yii,
 i lu muxudiyani,
 benun i xa i yetɛ findi muxu gbeen na,
 donseen yi dasa i ma.
 10 Tinxin muxuna a yengi dɔɔma a xuruseene xɔn
 nɛn.
 Koni kininkinin mi muxu ɓaxine yi mumɛ!
 11 Naxan na a bɔɔɔn nawali,
 na lugoma nɛn.
 Koni naxan na bira fe fuune fɔɔɔ ra,
 na xaxili mi na.
 12 Muxu ɓaxine kunfama se muɓaxine nan xɔn.
 Koni tinxin muxune salenne sabatin nɛn.
 13 Muxu ɓaxina hake falane a suxuma nɛn
 alo luti ratixina.
 Koni tinxin muxun futuxuluma nɛn tɔɔɔyaan yii.
 14 Muxun fala xuiin nan a ralugoma se faɓine ra,
 a wali xɔnna yi findi a saranna ra.
 15 Xaxilitarene a yetɛ sigati kiin nan yatɛxi kira kɛnden
 na.
 Koni fe kolonna nan a tuli matima maxadi xuine ra.
 16 Xaxilitarene a xɔɔn mayitama nɛn mafuren.
 Koni xaxilimaan yagi feen suturama nɛn.
 17 Naxan na sereyaan ba ɓɔɔndini,
 na tinxinna nan fenma.
 Koni wule seren yanfan nan tima.
 18 Naxan na falan ti a xunna yi,
 na muxune bɔɓɛn nan kalama
 alo dɛgɛmaan nan segen tima.
 Koni fe kolonne falane dandanna nan tima.
 19 Nɔɔndin luma nɛn habadan.
 Koni wulen sii mi na.
 20 Naxanye fe ɓaxine yitɔnma,
 yanfan nan ne bɔɓɛni.
 Koni sewan na kanna xa
 naxan bɔɓɛ xunbenla rasoma.
 21 Fe ɓaxi yo mi tinxin muxune liye.
 Koni fe ɓaxin nan muxu ɓaxin sɔɔma han a wasa.
 22 Wule falane mi rafan Alatala ma.
 Koni ɓɔɔndi falane rafan a ma.
 23 Xaxilimana a kolonna luxunma nɛn.
 Koni xaxilitarene e daxuyaana nawangama nɛn.

24 Naxanye walima a xɔdɛxɛn na,
 ne mangayaan sɔtɔma nɛn.
 Koni salantenna rapanma konyiyaan nin.
 25 Kɔntɔfinla muxun bɔɲɛn tɔɔma nɛn.
 Koni fala faɲina a rasewama nɛn.
 26 Tinxin muxun findixi yɛɛratiin nan na a xɔyin xa.
 Koni muxu ɲaxine kirana e ralɔma ayi nɛn.
 27 Salantenna na mini donsoyani,
 a mi sube gan daxin sɔtɛ.
 Koni naxan walima a xɔdɛxɛn na,
 na se kɛndɛn nan sɔtɔma.
 28 Siimayaan sɔtɔma tinxinna kiraan nan xɔn.
 Na kiraan mi tinxinxɪ sayaan na.
13 Diine fafe nɛma e xuru falane tiye
 xaxilimane e tuli matima a ra nɛn.
 Koni magele tiin na maxadi,
 a mi na ramɛma.
 2 Muxun balo faɲin sɔtɔma a fala xuine nan xɔn.
 Koni tinxintarene kunfahi gbalon nan xɔn.
 3 Naxan na a dɛɛn suxu,
 na a niin natangama nɛn.
 Naxan falan tima ɲaxi ra,
 na bɔɲɔn nan fenma a yetɛ xa.
 4 Muxu narixin kunfama seene xɔn
 anu sese mi a yii.
 Koni naxanye walima,
 ne wasama nɛn feu.
 5 Wulen ɲapaxu tinxin muxun ma.
 Koni muxu ɲaxin xunna godon nun yagin nan xilima
 a yetɛ ma.
 6 Fe mi naxan sigati ki ra,
 tinxinyaan na rakantanma nɛn.
 Koni fe ɲaxin nan yulubitɔɲn nabirama.
 7 Muxuna nde a yetɛ findima se kanna ra,
 anu sese mi a yii.
 Muxu gbete a yetɛ findima setaren na,
 anu nafulu gbeena a yii.
 8 Muxuna nafunla nɔɛ a xunbe nɛn.
 Anu, muxune mi e kɔnkɔma yiigelitɔɲn tan ma.
 9 Tinxin muxune luma sewan nin kɛnɛnyani.
 Koni muxu ɲaxine luxi nɛn alo lenpun na tu.
 10 Wason yɛngene nan nakelima.
 Koni naxanye e tuli matima maxadi xuine ra,
 fe kolonyaan ne nin.
 11 Seen naxanye sɔtɔxi a ɲaxin na mafuren,
 ne sigan ɲaɲɲɛ nɛn.
 Koni naxanye sɔtɔxi a faɲin na ndedi ndedi,
 ne xun masama nɛn.
 12 Yigi makuyen muxun tunnaxɔɔma a ma nɛn.
 Koni muxun waxɔn feen na liga a xa,
 na a nii yifanma a ma nɛn
 alo siimaya wudin yetɛna.
 13 Naxan na a mɛ maxadi xuiin na,
 na kanna a saranna sɔtɔma nɛn.
 Naxan fan na yamarin suxu,
 na fan a saranna sɔtɔma nɛn.
 14 Fe kolonne xaranna fama nii rakisin nan na,
 a muxun ba sayaan lutin na.

15 Xaxilimaan muxune kɛnɛn.
 Koni yanfantenna kiraan mi rapanma a ma.
 16 Xaxilimaan feen ligama a kolonna nan xɔn.
 Koni xaxilitarena a daxuyaan nan nawangama.
 17 Xɛra ɲaxin birama kɔntɔfinla nin.
 Koni xɛra tinxinxin dandanna nan tima.
 18 Naxan mi a tuli matiye a xuru falane ra,
 na yiigelitɔyaan nun yagin sɔtɔma nɛn.
 Koni naxan na a tuli mati a sɔɲna fala muxune ra,
 na binyama nɛn.
 19 Muxun waxɔn feen na liga,
 na a nii yifanma a ma nɛn.
 Koni a mi rafan xaxilitarene ma,
 e xɛtɛ fe ɲaxin fɔxɔ ra.
 20 Naxan nun fekolonne sigan tima,
 na fe kolonna tima nɛn.
 Koni xaxilitarene xɔyine tɔɔma nɛn.
 21 Tɔɔyaan yulubitɔɲn nan fɔxɔ ra.
 Koni herin nan tinxin muxun saranna ra.
 22 Muxu faɲin kɛɛn luma a mamandenne yɛɛ ra nɛn.
 Koni yulubitɔna nafunle sa findima tinxin muxune
 nan gbee ra.
 23 Yiigelitɔne xɛɛn naxan bima na donse gbeen nan fi-
 ma.
 Koni kiti sa kobina a birin naminima nɛn.
 24 Naxan mi a diin bulanma a sɔɲne ma,
 na kanna diin mi rafan a ma.
 Koni naxan a diin xanuxi,
 na kanna a xuruma nɛn.
 25 Tinxin muxuna a dɛgema nɛn han a lugo.
 Koni muxu ɲaxin luma nɛn kamen na tun.
14 ɲaxalan xaxilimana a denbayani tɔɲma nɛn,
 koni xaxilitarena a gbeen kalama nɛn a yetɛ ra.
 2 Naxan sigati kiin fan,
 na gaxuma Alatala nan yɛɛ ra.
 Koni naxan sigan tima tinxintareyani,
 na Ala rapaxuma nɛn.
 3 Wason nan sabatixi xaxilitaren dɛ,
 koni fekolonne falane e rakantanma nɛn.
 4 Xa tura mi na, sagani gelima nɛn,
 bayo ɲingen fangan nan xɛɛ biin tɔɲɔn gboma ayi.
 5 Sere tinxinxin mi wulen falama,
 koni wule seren wulen nan falama.
 6 Magele tiin fe kolonna fenma nɛn,
 a mi a toma.
 Koni fe kolonna sɔtɔn mi raxɔɔ xaxilimaan xɔn.
 7 I makuya xaxilitaren na,
 amasɔtɔ fe kolonna falan mi a dɛ.
 8 Xaxilimana a mirima a sigati kiin nan ma,
 na nan a fe kolonna ra.
 Koni xaxilitaren yanfan naxanye soma,
 ne nan a daxuyaan na.
 9 Tagi yitɔɲna bɔtɛ mi xaxilitarene xa,
 koni ɲɛnige faɲiyaan toma muxu faɲine nan tagi.
 10 Muxun nan a bɔɲɛn xɔɔ feen kolon,
 muxu gbete mi nɔɛ a sewan fan kolonɲɛ.
 11 Muxu ɲaxine banxin kalama nɛn.
 Koni muxu faɲine bubun sabatima nɛn.

12 Kirana nde tinxin adamadiin yεε ra yi,
 koni a raƙanma sayaan nan ma.
 13 Muxun gele nen, a bɔɓɓen tɔɔxi,
 dɔɔɓɓen na sewan yi findi sunun na.
 14 Denkeleyataren wasama nen a kewanle tɔɔɓɓen na,
 koni muxu faɓin fisa a xa.
 15 Fe kolontaren la fena ngaan na,
 koni xaxilimana a mirima nen a sigati kiin ma.
 16 Fekolonna gaxun fe ɓaxin na nen,
 a masiga a ra,
 koni xaxilitaren susuma a ra nen,
 a so a yi.
 17 Naxan xɔɔɓɓen mafuren,
 na xaxilitareyaan nan ligama,
 kɔɔtade ɓaxin naɓaxu muxune ma.
 18 Kɔɔɓɓa nan fe kolontarene yii e keɓen na,
 koni kolonna luxi
 alo xaxilimane mangaya taxamaseri kɔɔɓɓina.
 19 Muxu ɓaxine e mafelenma muxu faɓine nan bun
 ma,
 fe ɓaxi rabane yi lu tinxin muxune deɓen na.
 20 Yiigelitɔɔɓɓen naɓaxu hali a lanfane ma,
 koni nafulu kanna xɔɔyine wuya.
 21 Naxan a adamadi boden naɓaxuma,
 hake kanna nan na ra.
 Koni sewan na kanna xa
 naxan kininkininma yiigelitɔɔɓɓe ma.
 22 Naxanye fe ɓaxini tɔɔɓɓa,
 ne mi lɔɔma ayi ba?
 Koni naxanye fe faɓin mirima,
 hinanna nun lannayaan ne nan xa.
 23 Tɔɔɓɓen wali xɔɔɓɓe birin yi
 koni falan gbansanna fama yiigelitɔɔɓɓa nan na.
 24 Nafunla luxi nen
 alo fekolonne mangaya taxamaseri kɔɔɓɓina,
 koni xaxilitarene daxuya nan naɓanma daxuya nan
 ma.
 25 Sere ɓɔɔɓɓi falan muxune niine rakisima,
 koni wule seren yanfan nan soma.
 26 Naxan gaxuxi Alatala yεε ra,
 na ratangaxi,
 yigiyadena a diine xa.
 27 Siimayaan binla nan Alatala yεεragaxun na,
 a muxun bama nen sayaan lutin na.
 28 Yamaan na gbo ayi,
 mangana binyen nan na ra,
 yamaan na xurunɓe ayi,
 kalan nan na ra mangan ma.
 29 Naxan diɓa, na famunna gbo.
 Koni naxan xɔɔɓɓen xulen,
 na a xaxilitareyaan nan mayitama.
 30 Bɔɔɓɓe xunbenla nan kendeyaan na fatin xa.
 Koni xɔɔɓɓen findixi furen nan na fatini.
 31 Naxan na senbetarene ɓaxankata,
 na e da mangan nan naɓaxuxi.
 Koni naxan na hinan tɔɔɓɓe muxune ra,
 na bata Ala binya.
 32 Muxu ɓaxina wali ɓaxin nan a rabirama,

koni hali sayaan tinxin muxun li,
 a yigiyaden tɔɔɓɓa nen.
 33 Fe kolonna xaxilimaan nan bɔɔɓɓe yi,
 koni hali xaxilitarene ye, a makenɓɓi.
 34 Tinxinyaan nan yamanan nasabatima,
 koni yulubin findixi yagin nan na siyane ma.
 35 Walike xaxilimaan nafen mangan ma,
 koni naxan marayagin tima,
 a xɔɔɓɓa nen na ma.
15 Yabi faɓin xɔɔɓɓen ɓanma nen,
 koni fala xɔɔɓɓen xɔɔɓɓen fari saan nen.
 2 Fe kolonne falane kolonna nan senbe soma,
 koni daxuya falan nan minima xaxilitaren de han!
 3 Alatala yεεn yiren birin na,
 a muxu ɓaxine nun muxu faɓine rakɔɔɓɓima.
 4 Fala faɓin luxi nen alo siimaya wudina,
 koni yanfantanya falan muxun niin nan tɔɔɓɓa.
 5 Xaxilitaren fafe a kawandi xuiin mi rafan a ma,
 koni naxan a tuli matima a sɔɔɓɓa fala muxun na,
 xaxilimaan nan na ra.
 6 Nafulu gbeen luma nen tinxin muxuna banxini,
 koni muxu ɓaxine tɔɔɓɓe seen fama kɔɔɓɓinla nan na.
 7 Fe kolonne falane kolonna nan naxuyama ayi,
 koni xaxilitarene bɔɔɓɓen mi na kiini.
 8 Muxu ɓaxine saraxan findixi haramun nan na Alata-
 la xa,
 koni muxu faɓine maxandin nafen Alatala ma.
 9 Muxu ɓaxine kiraan naɓaxu Alatala ma.
 Koni naxan tinxinna fenma na rafan a ma.
 10 Naxan na kiraan beɓin,
 na kanna xuruma nen ki xɔɔɓɓe.
 A mi rafan naxan ma a sɔɔɓɓa xa fala,
 na kanna faxama nen.
 11 Alatala laxira nun yahannama yiren birin toma,
 e faxi fa naxan muxun bɔɔɓɓeni!
 12 Maxadin mi rafan magele tiin ma,
 a mi sigama fekolonne fema.
 13 Sewan yetagini yalanma nen,
 koni nii yifɔɓɓen fama bɔɔɓɓe kalan nan xɔɔɓɓi.
 14 Xaxilimaan kolonna nan fenma a bɔɔɓɓeni.
 Koni daxuya falan nan tun xaxilitaren de.
 15 Yiigelitɔɔɓɓe siimayaan findixi tɔɔɓɓen nan na,
 koni naxan bɔɔɓɓe sewaxi,
 na luma ɓaxanxi nen waxatin birin.
 16 A fisa i ndedi tɔɔɓɓe i lu Alatala yεεragaxuni,
 benun i xa nafulu gbeen tɔɔɓɓe kɔɔɓɓinla.
 17 Bogi seene gbansanna donna fisa xanuntenmane
 tagi,
 dangu ɓinge raturaxin suben donna ra xɔɔɓɓen-
 tenyani.
 18 Muxu bɔɔɓɓe gbeen yengen nan nakelima.
 Koni muxu diɓaxin tan yengen naxunbelima nen.
 19 Muxu narixina kiraan nafexi ɓanle nan na,
 koni muxu faɓina kiraan malaxun nen.
 20 Dii xaxilimana a baba rasewama nen,
 koni xaxilitarena a nga xurunma nen.
 21 Xaxilitareyaan findixi sewan nan na xaxilitaren xa,
 koni xaxilimana kiraan tinxin nen.

22 Maxaditareyaan nan fe yitɔnxine kalama,
 koni e sɔɔyama nen xa maxadi tiine wuya.
 23 Sewan na ra muxun xa,
 a na yabi fajin ti.
 Falan naxan tima a waxatini,
 na tɔɔ gbo han!
 24 Xaxilimana dunupa yi gidin kiraan tema nen
 han kore xɔnna,
 a yi a tanga laxira ma.
 25 Alatala wasodene banxine rabirama nen,
 koni a kapa gilena kɔɔɔ danne luma nen e kiini.
 26 Miriya jaxine mi rafan Alatala ma,
 koni fala fajine sarijan.
 27 Tɔɔ sɔɔ ki jaxin nafan naxan ma,
 na kanna gbalon nan nasoma a denbayani,
 koni naxan mi dimi yi seene rasuxuma mayifuni,
 na siimayaan sɔɔɔma nen.
 28 Tinxin muxuna a mirima nen,
 benun a xa yabin ti,
 koni muxu jaxin fala jaxin nan tima han!
 29 Alatala makuya muxu jaxine ra,
 koni a tinxin muxune maxandi xuine ramema nen.
 30 Yee yiyalanna muxune bɔɔnen nan nasewama,
 xerayaan fala fajin muxun senbe soma nen.
 31 Naxan na a tuli mati maxadi xuine ra
 naxanye muxun nakisima,
 na kanna luma nen fe kolonne ye.
 32 Naxan na tondi xure,
 na mi rafan a yeten ma,
 koni naxan na a tuli mati a sɔɔnna fala muxune ra,
 na xaxinla nan sɔɔɔma.
 33 Fe kolonna sɔɔɔma Alatala yeeragaxun nin,
 yete magodon nan fama binyen na.
16 Adamadiin feene natama a bɔɔneni nen,
 koni Alatala nan feene ragidima.
 2 Muxuna kirane birin sarijan a yete yee ra yi,
 koni Alatala nan muxun kui feene fesefesema.
 3 I ya wanle taxu Alatala ra,
 alogo e xa sɔɔɔya.
 4 Bunna Alatala kewanle birin na,
 hali muxu jaxina,
 a daxi gbalɔ kɔɔɔ nan yee ra.
 5 Muxu wasoxine rapaxu Alatala ma,
 a e fe jaxin saranma e ra nen yati.
 6 Muxun haken mafeluma hinanna nun lannayaan
 nan xɔn.
 Muxuna a masigama fe jaxin na Alatala yeeragaxun
 nin.
 7 Xa muxun sigati kiin nafan Alatala ma,
 a lanna rasoe hali e nun a yaxune tagi.
 8 A lan ndedi yi lu i yii tinxinni,
 benun tɔɔ gbeena tinxintareyani.
 9 Muxuna a siga kiraan natama a bɔɔneni nen,
 koni Alatala nan a sanna tidene ragidima.
 10 Mangana Alaa falane nan tima,
 a mi kitin se tinxintareyani.
 11 Sikeli tinxinxine birin fataxi Alatala nan na.
 A tan nan wali xɔri ligaseene birin na.

12 Kewali jaxine mi rafan mangane ma,
 bayo tinxinna nan e mangayaan senbe soma.
 13 Tinxin muxuna falan nafan mangane ma,
 jɔɔɔ falan nafan e ma.
 14 Mangana kɔɔɔ faxan nan tima,
 koni xaxilimaan fatan a raxunbele.
 15 Mangan na sewa,
 siimayaan na a ra,
 a fanna luxi nen
 alo kundaan naxan fama tulen na.
 16 Fe kolonna sɔɔɔ tɔɔ gbo
 dangu xemaan na pon!
 Xaxilimayaan sɔɔɔ fisa gbetin xa ki fajin!
 17 Muxu fajine kiraan mi sigama fe jaxin mabinni.
 Naxan na a yengi dɔɔ a sigati kiin xɔn,
 na a niin nakantanma nen.
 18 Kalan fama wason nan xɔn.
 Naxan na a yete yite,
 na fe godomatɔɔɔ nan na ra.
 19 A fisa i lu magodoni yiigelitɔne ye,
 benun e nun wasodene xa se mujaxine yitaxun.
 20 Naxan na a miri ki fajin,
 na herin sɔɔɔma nen.
 Sewan na kanna xa
 naxan na a yigi sa Alatala yi.
 21 Fekolonna naxanye bɔɔne yi
 a falama nen ne ma a xaxilimane,
 fala fajin xaxinla nan xun masama.
 22 Siimayaan binla nan xaxilimayaan na xaxilimane xa.
 Xaxilitareyaan nan xaxilitarene jaxankatan na.
 23 Fe kolonne bɔɔnen nan fala fajin naminima e de,
 xaxilimaya falane nan e de.
 24 Fala fajine findixi kumin nan na,
 e jaxun muxun niini
 e soma han muxun xɔnne alo senna.
 25 Kirana nde tinxin adamadiin yee ra yi,
 koni a rapanma sayaan nan ma.
 26 Walikeen kuiin nan a rawekilema wanla ma,
 kaman yi a karahan a xa lu wale.
 27 Fuyantenna fe jaxini tɔɔnma,
 a deen muxune ganma alo halagi ti teena.
 28 Muxu jaxin matandi feene nan nakelima,
 nafigin fan kɔɔyimane yitaxunma nen.
 29 Gbalotɔna a adamadi boden nakunfama nen,
 a yi a ti kira jaxin xɔn.
 30 Naxan a yeen magirama,
 na fe jaxini tɔɔnma.
 Naxan a de kidin xinma,
 na bata yelin fe jaxin lige.
 31 Xunsexe fixene luxi nen
 alo mangaya kɔɔɔti binyena,
 naxan sɔɔɔma tinxinyaan kiraan xɔn.
 32 Muxu dijaxin fisa yenge so senbemaan xa.
 A fisa muxun xa a yete suxu,
 benun a xa taana nde suxu.
 33 Masensen ti seene bama adamadina yiibaan nin,
 koni Alatala nan a feene birin nagidima.

17 A fisa buru dungin xaren yi lu i yii xaxili sani
 benun banxin xa rafe suben na lantareyani.
 2 Walike xaxilimaan fisa wali kanna diin xa,
 naxan yagi feen nabama.
 Na walike sifan keen sɔɔma nen na denbayani.
 3 Gbetin nun xemaan nasensenma sulun teen nan na,
 †
 koni Alatala nan adamadiine boɔnen fefefesema.
 4 Fe naxi rabaan fala naxin nan namema.
 Wule falana a tuli matima fala xɔlen nan na.
 5 Naxan na yiigelitɔɔn magele
 na bata yiigelitɔɔne dali mangan nayeleftu.
 Naxan na sewa a bodena tɔɔn na,
 na feen saranma na kanna ra nen.
 6 Mamandenne findixi fonne xunna kenla nan na.
 Fafane fan findixi diine xunnayerenna nan na.
 7 Yetɛ yigbo falane mi daxa kɔmɔn de,
 wulen fan mi lan mangan de.
 8 Finma seen luxi nen
 alo xiriyana a fi muxun xa.
 A na siga dede, a feene sɔɔyama nen.
 9 Naxan muxune mafeluma e haken na,
 na xanuntenyaan nan fenma.
 Koni naxan luma muxune hakene fe rabire e ma,
 na xoyimane taxunma nen.
 10 Maxadi keden peen xaxilimaan maliye
 dangu bosaan ye kemɛ ra xaxilitaren ma.
 11 Fe naxi rabaan muruten nan tun fenma,
 koni xera kininkintaren sigama nen a xili ma.
 12 A fisa i naralan sube xɔnen na
 naxan ma diiye baxi a yii,
 benun i xa naralan xaxilitaren na a xaxilitareyani.
 13 Naxan na fe fajin ɔɔɔ fe naxin na
 fe naxin mi a masige na kanna banxin na mume.
 14 Fe matandi rakenla luxi nen
 alo i na igen nati gbiligbinla bo a ra.
 A yi fisa i yi na feen lu na,
 benun yengen xa bira ayi.
 15 Naxan yoon fima kala tiin ma
 e nun naxan tinxin muxun yalagima
 ne firinna sese mi rafan Alatala ma.
 16 Gbetin tɔɔn nanse ra xaxilitaren yii?
 A mi na rawalima fe kolonna sɔɔ feen na.
 A xaxili yo mi na.
 17 Muxun xoyina a xanuxi waxatin birin.
 Muxuna ngaxakedenna daxi tɔɔ waxatine nan ma fe
 ra.
 18 Xaxilitaren nan muxu gbetena donla goronna ton-
 goma,
 a yi a yetɛ dɔɔɔ tolimani a xa.
 19 Yengen nafan naxan ma,
 haken fan nafan na kanna ma.
 Naxan na a yetɛ yigbo,
 na gbalon nan fɔɔ ra.
 20 Boɔne naxin mi herin sɔɔma.
 Naxan fala tinxintaren tima,
 na biran tɔɔn nin.

21 Naxan na xaxilitaren bari,
 na yagima nen,
 kɔmɔn baba mi sewama.
 22 Boɔne sewaxin kendeɔyaan nan nasɔɔyama,
 koni nii fɔren fatin soma a ra nen.
 23 Muxu naxin dimi yi seen nasuxuma mayifuun nin
 a kiti naxin sa.
 24 Xaxilimaan biraxi fe kolonna nan fɔɔ ra,
 koni xaxilitarena a yeene rasigama kɔɔn nan xun
 xɔn.
 25 Dii xaxilitarena a baba raxɔɔma nen
 a findi xɔlen na a nga xa.
 26 A mi lan tinxin muxun xa yangin.
 Sariya mi a ra muxu kenden yi bulan.
 27 Naxan na a deen suxu,
 na bata fe kolonna sɔɔ.
 Xaxilimaan sabari nen.
 28 Hali xaxilitaren yatɛxi fekolonna ra,
 xa a sabari.
 Xaxilimana a deen suxe nen.
18 Muxun naxan a danna,
 na tɔɔn fenma a yetɛ nan xa.
 A boɔnen tema nen xaxilimaya falane birin ma.
 2 Fe famunna boɔe mi xaxilitaren xa,
 fo a yetɛ miriyane fala fena.
 3 Muxu naxin na fa,
 maranaxun fan yi fa.
 Konbin fama yagin nan na.
 4 Adamadiine falane luxi nen
 alo tilinna,
 koni fe kolonna luxi nen
 alo tigi igen naxan tema ayi.
 5 A mi lan muxu naxin xa rafisa bodene xa,
 hanma muxun yi tondi kiti kenden se tinxin muxun
 xa.
 6 Xaxilitarena falane fe matandin nan nakelima,
 a boɔnbo a de xuiin ma.
 7 Xaxilitaren dena a halagima nen,
 a fala xuine findixi luti ratixin nan na a xa.
 8 Nafigina falane luxi nen
 alo donse naxumen
 naxan godon muxun kui.
 9 Naxan tunnaxɔɔ a wanli
 na nun se kalan birin muxu keden.
 10 Alatala xinla muxun natangama
 alo yin barakaxina,
 tinxin muxuna a gima nen a siga a kui,
 a lu makantanni.
 11 Nafulu kanna keen findixi a taa makantanxin nan
 na.
 A miriyani, yinna na a ra naxan mi nɔe kale.
 12 Muxuna wasona a xalin kalan nan ma,
 koni binyen sɔɔma yetɛ magodon nan xɔn.
 13 Naxan yabin tima benun a xa a tuli mati,
 daxuyaana nan na ra, e nun yagina!
 14 Muxuna limaniyaan nan a malima a fureni.
 Koni xa a nii yifɔɔ a ma,
 nde a rasewama?

† SULUN TEENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TEENA."

15 Xaxilimaan fe kolonna nan sɔɔma a bɔɔeni.
Fekolonne e tuli matima fe kolonna nan na.

16 Finma seen kiraan nan nabima a fi muxun yee ra,
siga muxu gbeene fema.

17 Naxan singe na a yaxaseri masa,
na maliga yo kanna ra,
han a yengefaan yi fa maxɔdinna ti.

18 Masensenna sɔɔɔ sɔɔɔne raxunbelima nen,
a yengene nan senbeman tagi.

19 Xa muxuna a ngaxakedenna konbi
na bɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ayi nen a ma
dangu taa makantanxin yinna ra.
Fe matandine sɔɔɔɔɔ manga banxin deen balan
wurene xa.

20 Muxun fala xuine nan balon sɔɔɔma a xa.
Falan naxan minima a de,
na nan a ralugoma.

21 Sayaan nun siimayaan binla findixi falan nan na.
A rafan naxan ma, na a tɔɔɔ sɔɔɔma nen.

22 Naxan na ɔɔɔna sɔɔɔ,
na bata herin sɔɔɔ,
a Alatala fanna nan sɔɔɔxi.

23 Yiigelitɔɔɔ falan tima mafanna nin,
koni nafulu kanna yabi xɔɔɔɔɔɔɔɔ nan tima.

24 Xɔɔyi wuyaxi nɔɔɔɔɔɔɔɔ nen bɔɔɔɔɔ na muxun ma.
Koni xɔɔyina nde na,
na lannayaan dangu ngaxakedenna ra.

19 A fisa muxun yi findi yiigelitɔɔɔ na fetareyani,
benun a xa findi wule fala xaxilitaren na.

2 Wɔɔkilen tɔɔɔɔɔ mi na fe kolonna xanbi.
Naxan na san mafura ayi, na sinma nen yinla ra.

3 Adamadina a sigati kiini dɔɔɔɔɔ a xaxilitareyaan
nan xɔɔ,
a fa xɔɔ Alatala ma.

4 Nafunla muxun xɔɔyine rawuyama ayi nen,
koni yiigelitɔɔɔ xɔɔyina a makuyama a ra nen.

5 Wule serena fe saranma a ra nen.
Naxan wulen falama,
na mi xunbama.

6 Muxu wuyaxi kuntigin mafanma.
Naxan muxune kima,
na xɔɔyin nan birin na.

7 Xa yiigelitɔɔɔ ngaxakedenne birin a rapaxuma,
a xɔɔyine e makuyama a ra nen dangu ne ra!
Hali a lu e fɔɔɔ ra, a e mafan han,
e mi fa toma.

8 Naxan na findi xaxilimaan na,
na niin nafan a ma.
Naxan na xaxinla fen,
na bata herin sɔɔɔ.

9 Wule serena fe saranma a ra nen.
Wule falan halagima nen.

10 A mi daxa xaxilitaren xa lu ɔɔɔɔɔni,
konyin fan mi lan a kuntigine yamari.

11 Xaxilimaan dja.
Xunna kenla na a ra a xa,
a na muxuna nde mafelu a haken na.

12 Mangana xɔɔɔɔ luxi nen

alo yatan wurundun xuina,
a hinanna fan luxi nen
alo xiila sexen ma.

13 Gbalon nan dii xaxilitaren na a baba yii.
ɔɔɔna a yenge xunxurine luxi nen
alo igen na lu dindinɔɔɔ banxini.

14 Banxin nun herisigen fataxi muxun fafe keen nan
na,
koni Alatala nan ɔɔɔɔɔ xaxilimaan soma a yii.

15 Narin xixɔɔna nan biran muxun na,
koni kamen muxu narixin suxuma nen.

16 Naxan na sariyan suxu,
na a niin nan nakantanma,
koni naxan na sigan ti a ɔɔɔɔɔ na,
na faxama nen.

17 Naxan na hinan senbetaren na,
na Alatala nan dolima,
a saranna soma a yii nen.

18 I ya diin xuru,
bayo i yigin na nan na.
I nama tin a xa faza.

19 Bɔɔɔ gbee kanna lan a yanginna fi.
I na a xunba, i bata a rawekile kalan ma.

20 I tuli mati kawandi xuine ra,
i xurun sɔɔɔ,
alogo i xa findi fekolonna ra.

21 Miriya wuyaxi nan muxun bɔɔɔɔɔni,
koni Alatala a fe ragidixin nan nakamalima.

22 Muxun waxi hinanna nan xɔɔɔ,
anu, yiigelitɔɔɔ fisa wule falan xa.

23 Alatala yee ragaxun siimayaan nan fima.
Na ma, muxun lugoxin yi a sa, a mi tɔɔɔ.

24 Muxu narixina a yiin sinma donse goronna kui nen,
koni a tagan a rasoe a de.

25 I na magele tiin bɔɔɔɔɔ,
fe kolontaren xaxili sɔɔɔɔma nen.
I na xaxilimaan maxadi,
a kolonna sɔɔɔɔma nen.

26 Naxan a baba rayarabima,
a yi a nga kedi,
na kanna fama yagin nun yarabin nan na.

27 N ma diina,
i na tondi i xuru falane rame,
i yeɔɔ masigama kolonna falane nan na.

28 Wule seren gelema kiti kenden ma nen,
tinxintareya falan nan muxu ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ.

29 Yanginne saxi magele tiine nan xa,
e nun bɔɔɔɔɔ xaxilitarene xa.

20 Manpaan muxun findin magele tiin nan na,
dɔɔɔɔɔ sɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nan biran muxun na,
dɔɔɔ minna mi finde xaxilimaan na mume!

2 Mangana xɔɔɔ luxi nen
alo yatan wurundun xuina,
naxan na mangan bɔɔɔɔɔ nate,
na kanna a niin nan halagima.

3 Binyen na a ra muxun xa
naxan na a masiga yengen na,
koni xaxilitaren birin mafura soe yengeni.

4 Muxu narixin mi xeen bima a waxatini xunbenla a fe
 ra,
 anu, se xaba waxatini,
 a balon fenma nen, koni sese mi na.
 5 Muxun bɔɔɔe yi feene luxi nen
 alo igena xɔɔɔinna ra,
 koni xaxilimaan fatan na igen be.
 6 Muxu wuyaxi e yete hinanna fe falama,
 koni nde nɔe lannaya muxun toe?
 7 Tinxin muxun sigan tima fetareyaan nin,
 sewana a diine xa a xanbi ra!
 8 Mangan nɛma dɔxi a mangaya gbɛdeni kiti sadeni
 a fe paxine birin nakɔɔɔsima.
 9 Nde nɔe a fale, a naxa,
 "N bata n bɔɔɔen natanga fe paxin ma,
 n bata n nasarijan yulubin birin ma?"
 10 Sikeli tinxintaren nun liga se tinxintarena,
 na sese mi rafan Alatala ma.
 11 Foningen sɔɔɔna kolonma a kewanla nan xɔɔn
 xa fe mi a kewanle ra, a tinxin.
 12 Tunla naxan feen mema,
 e nun ye naxan seen toma,
 Alatala nan ne birin daxi.
 13 I nama i yete lu xixɔɔnli
 alogo i nama findi yiigelitɔɔɔn na.
 Xa i lu i yee ra yi,
 i lugoma nen balon na ki faji.
 14 Saresona a falama nen,
 a naxa, "A mi fan, a mi fan!"
 A mɔɔn yi sa a yete matɔɔɔ a se saraxina fe ra.
 15 Xɛmaan nun bɔɔɔɔ bun nafunla wuyaxi dunuɔa yi,
 koni dɛen naxan fe kolonna falan tima,
 na tɔɔɔn gbo e birin xa.
 16 Naxan na donla tongo i yii muxu gbete xa,
 a mi naxan kolon,
 na kanna domaan tongo a paxɔɔɔni.
 Tolimaan maxɔɔdin a ma,
 xa a rabaxi xɔɔɔen nan xa.
 17 Balon naxan sɔɔɔn wulen xɔɔn,
 na paxun muxun de.
 Koni ndedi na liga, a luma nen
 alo a dɛen nafexi gɛme xɔɔɔna nan na.
 18 Maxadi xuine rame
 alogo i waxɔɔn feene xa kamali.
 Xa i sigama yɛngeni, xaxinla fen.
 19 Muxu mafalane wundo feene nan makenɛnma,
 nayi, naxan falan tima paxi ra,
 i nama lu na fɔɔɔ ra.
 20 Naxan a fafe nun a nga rayarabima,
 na lenpun tuma nen a lu dimini.
 21 Kɛen naxan sɔɔɔxi sinma
 na mi fama barakadeni dɔɔɔnɛn na.
 22 I nama a fala, i naxa,
 "N fe paxin paxɔɔma nen."
 I yigin sa Alatala yi, a i rakisima nen.
 23 Liga se tinxintarene rapaxu Alatala ma.
 Sikeli tinxintaren mi fan.
 24 Alatala nan adamadiine san tidene ragidima,

nayi muxun nɔe a sigaden kolonɔe di?
 25 Naxan na de xuiin tongo bɔte rabani,
 a xa sena nde fi Ala ma,
 na luxi alo a suxi nan fa a ra
 a na a miri na fe ma na xanbi ra.
 26 Manga xaxilimaan muxu paxine raxuyama ayi nen
 alo maala na yife,
 a yi e paxankata alo malo bɔɔɔnɔna.
 27 Adamadiin niin findixi lenpun nan na a xa,
 Alatala naxan fixi a ma
 alogo a xa a bɔɔɔen kui fe tilinxine fɛsɛfɛsɛ.
 28 Hinanna nun lannayaan mangan makantanma nen,
 a mangayaan sabatima a hinanna nan xɔɔn.
 29 Fangan nan banxulanne xunna kenla ra.
 Xun sɛɛe fixen nan fonne binyen na.
 30 Maxɔɔɔdene nan sɔɔn paxin dandan senna ra,
 bɔɔɔnɔn nan sɔɔɔnɔnɔn matinxinma.
21 Mangan bɔɔɔen luxi nen
 alo xude wunla Alatala yii,
 denaxan na a kenɛn,
 a yi a rasiga mɛnni.
 2 Muxuna kirane birin tinxin a yete yee ra yi,
 koni Alatala nan bɔɔɔen kui feene fɛsɛfɛsɛma.
 3 Tinxinyaan nun kiti kenden saan nafan Alatala ma
 dangu saraxane ra.
 4 Yee rawason nun yete yiteen nan findixi
 muxu paxine kenenna ra,
 anu yulubin nan ne ra.
 5 Tunnafan muxuna miriyane findima munanfanna
 nan na,
 koni naxan feene rabama mafurani,
 na sigama yiigelitɔɔyaan nin.
 6 Nafunla naxanye sɔɔɔxi wuleni
 ne findixi fe fu butarene nan na muxune xa
 naxanye sayaan fenma.
 7 Muxu paxine gbalone e rabma ayi nen,
 bayo e bata tondi kiti kenden ma.
 8 Yulubitɔne biraxi kira yifuxin nan fɔɔɔ ra,
 koni sɔɔntarene sigati kiin tinxin nen.
 9 A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni,
 benun e nun paxalan yenge gidin xa lu banxin kui.
 10 Muxu paxin kunfahi fe paxin nan xɔɔn,
 hali a xɔɔyin mi kininkininna sɔte a ra.
 11 Xa magele tiin saran a fe paxin na,
 fe kolontarene fekolonna sɔɔɔma nen.
 Koni muxun na xaxilimaan xaran tun,
 a kolonna fari sama nen.
 12 Tinxinna Kanna muxu paxina denbayaan nakɔɔɔsi-
 ma nen,
 a yi e radinɔe ayi e tɔɔɔni.
 13 Naxan na a tunla dutun
 senbetaren gbelegbele xuiin bun,
 a tan fan gbelegbelema nen,
 a mi yabi sɔɔɔ.
 14 Finmaseen na so muxun yii wundoni
 na xɔɔn maxunbelima nen.
 Muxun na dimi bun seen ba suturani,
 na xɔɔn gbeen nan panma.

15 Sewan na a ra tinxin muxun xa,
 kiti kenden na sa.
 Koni gbalon na a ra fe naxi rabane xa.
 16 Naxan na keli xaxilimayaan kiraan xɔn,
 na sa a matabun faxa muxune nan ye.
 17 Mananmanantɔɔn setareyaan kolonma nen.
 Naxan na lu dɔɔn nun naxunna fɔɔn ra,
 na mi finde nafulu kannna ra mume!
 18 Muxu naxin nun yanfantenaa gbalon nan sɔɔma,
 tinxin muxun nun muxu fajine yi xunba na ma.
 19 A fisa i dɔɔn tonbonni,
 benun ε nun naxalan yenge gidin xɔɔxin xa dɔɔn.
 20 Nafulu kenden nun ture fajin namaraxi fekolonne
 konne yi,
 koni xaxilitarena a gbeene birin donma nen.
 21 Naxan na bira tinxinyaan nun hinanna fɔɔn ra,
 na siimayaan nun tinxinna nun binyen sɔɔma nen.
 22 Fekolonne nɔɔe kurugbane taan tonge nen,
 e yi e taan nabilinna yinna kala,
 e yigi saxi naxan yi.
 23 Naxan na a dɔɔn nun a falan suxu,
 na a niin nakantanma gbalon nan ma.
 24 Feene birin magele wasode yete yigboon yii.
 A feen birin ligama yanda gbeen nin.
 25 Muxu narixine waxɔn feene nan e faxama,
 amasɔɔt e tondima wale.
 26 E kunfaxi e waxɔn seene xɔn waxatin birin,
 koni tinxin muxune kiin tiin fonisireyaan nin.
 27 Se haramuxin nan muxu naxine saraxane ra.
 E na a ba bun kobina nde ma, e naxu dangu na ra.
 28 Wule seren halagima nen,
 koni naxan a tuli matima ki faji,
 na fala tixine luma nen habadan.
 29 Muxu naxina a wekilen yitama a yetagin nan ma,
 koni muxu fajin sigati kiin nan a wekilen yitama.
 30 Fe kolonya mi na, xaxilimaya mi na,
 maxadi fala mi na naxan nɔɔe xeɔ Alatala xili ma.
 31 Yenge so soone yitɔɔnma nen
 lan yengen lɔɔn ma,
 koni kisin fataxi Alatala nan na!
22 Xili fajiyaan fisa nafulu gbeen xa,
 hinanna fisa gbetin nun xɔmaan xa.
 2 Nafulu kannna nun yiigelitɔɔn birin lan,
 bayo Alatala nan e birin daxi.
 3 Xaxilimaan na gbalon to fe,
 a luxunden fenma nen,
 koni fe kolontarene dangun nen tun,
 naxankatan yi e sɔɔn.
 4 Nafunla nun binyen nun siimayaan sɔɔma
 yete magodon nun Alatala yeeragaxun nan xɔn.
 5 Nanle nun luti ratixine nan muxu naxine kiraan xɔn,
 koni naxan waxi a niin nakantan feni,
 na a masigama a ra nen.
 6 Dii nɔɔn ti kiraan xɔn naxan lanɔɔe a ma,
 nayi hali a findi fonna ra, a mi keɔe a xɔn.
 7 Nafulu kannna yiigelitɔɔn yamarima,
 doli kannna konyin nan doli tongon na.
 8 Naxan na seen si tinxintareyani,

na tɔɔn sɔɔma nen se xaba waxatini,
 amasɔɔt a nɔɔn sɔɔn dunganna kalama nen.
 9 Muxu nenige fajin barakan sɔɔma nen,
 amasɔɔt a baloni taxunma e nun sebetaren tagi.
 10 Magele tiin kedi,
 sɔɔn sɔɔn fan nanma nen,
 e nun yengen nun konbina.
 11 Bɔɔn fajin naxan ma,
 fala fajina a de,
 mangan xɔyin nan na ra.
 12 Fe kolonna Alatala nan yii,
 koni a yanfantenaa falani fuma nen.
 13 Muxu narixina falama nen, a naxa,
 "Yatan tandeni, a n faxama nen kira yi!"
 14 Yalunde naxanle fala xuine findixi yili tilinxin nan
 na,
 Alatala xɔɔxi naxanye ma, ne sinma nen na ra.
 15 Xaxilitareyaan dii nɔɔn bɔɔn,
 koni a na xuru bosaan na,
 na a masigama a ra nen.
 16 Naxan na senbetaren nawali
 alogo a xa nafunla sɔɔn,
 e nun naxan na nafulu kannna ki,
 ne e yete yiigelima nen.

Fekolonne falane

17 I tuli mati, i fekolonne falane rame,
 i xaxili lu n ma xaranna xɔn.
 18 Amasɔɔt a lan i yi e ramara i sɔɔndɔɔmeni,
 e nama ba i de mume,
 19 alogo i xa i yigin sa Alatala yi.
 N waxi i tan yeteɔn xaran fe yi to.
 20 N mi maxadi fala tonge saxan xan seɔɔxi i xa ba,
 maxadine nun fe kolonna falane,
 21 alogo i xa fe kendene nun nɔɔn falane kolon,
 i yi i xe muxun yabi nɔɔn falane ra?
 22 I nama senbetaren nawali,
 fanga to mi a ra,
 i nama yiigelitɔɔn naxankata kitisadeni.
 23 Amasɔɔt Alatala e xun mayengen soma nen,
 a yi e yiigelitɔɔne niin ba.
 24 I nama bɔɔn gbee kannna findi i xɔyin na,
 i nama bira yenge gidin fɔɔn ra
 25 alogo i nama a sigati kiin tongo,
 i yi suxu luti ratixin na.
 26 I nama de xuiin tongo muxu gbetena donla fe ra,
 i yete dɔɔn tolimani na ma.
 27 Xa se mi i yii i naxan fiye,
 e fa i tan nan ma sade bama i bun.
 28 I nama bɔɔn danna taxamaseri gemene ba e fun-
 funi
 i benbane naxanye dɔɔxi xabu to mi na ra.
 29 Muxun naxan fatan a wanla ra
 na walima mangane nan fema,
 a mi luye muxudine ye.
23 Xa ε nun kuntigina nde dɔɔnma ε degedeni,
 naxan i yetagi,
 na rakɔɔsi ki faji.

2 Xa i fudi naxu,
 i yete suxu a xwdexen na de!
 3 I nama mila a donse fajine xon,
 bayo yanfa so donseene nan ne ra.
 4 I nama i yete raxadan nafunla fwx ra,
 i xaxili ba na xon.
 5 I nema fa i yeen ti nafunla ra
 a bata nan!
 Amascto gabutene minima a ma nen,
 a tungan, te kore alo singbinna.
 6 I nama muxu yetagi yiforena balon don,
 i nama kunfa a donse fajine xon.
 7 Bayo i a lima nen,
 a bata fena nde nata,
 a naxa, "I dege, i min."
 Koni na mi a bxneni!
 8 I naxan donxi,
 i a baxunma nen,
 i bxn i ya fala fajine yi.
 9 I nama fala ti xaxilitaren xa,
 bayo i ya xaxilimaya falane bote mi a xa.
 10 I nama bxn xon danna taxamaseri geme singene ba e
 funfuni.
 I nama se ba kiri diine xene ra,
 11 amascto Ala fangan gbo e xunbadeni,
 a e xun mayengen soma nen i xili ma.
 12 I xaxinla rabi i xuru falane ma.
 I tuli mati fekolon falane ra.
 13 I nama diin nafutuxulu a xurun ma,
 xa i a bxn, a mi faxama.
 14 I na diin xuru bosaan na,
 i a niin nakisima nen sayaan ma.
 15 N ma diina,
 xa fekolonna lu i bxneni,
 nayi, n fan bxnen sewama nen.
 16 N swnome yeten naxanma nen,
 i na fala fajin ti.
 17 I nama yulubitone maxaxlon i bxneni
 koni gaxu Alatala yee ra waxatin birin yi.
 18 Nayi, i yigin sctoma nen waxati famatone yi,
 i mi yigitenge mume!
 19 I tan n ma diina, i tuli mati,
 i findi fekolonna ra,
 i yi i bxn lu kira fajin xon.
 20 I nama lu dln minne ye,
 e nun naxanye suben donma,
 e a radangu ayi.
 21 Amascto fudimane nun dln minne yigelima nen,
 e tunnaxlon yi marabenna ti e ma.
 22 I tuli mati i baba ra,
 a tan naxan i sctxi.
 I nama yo i nga ma a foriyani.
 23 Nndin nun fe kolonna nun xurun nun xaxili-
 mayaan fen,
 i nama ne masara sese ra.
 24 Tinxin muxun baba naxanma nen,
 dii fekolonna sct muxun luma nen sewani.
 25 Ala xa sewan fi i baba nun i nga ma,

i bari muxun yi naxan!
 26 N ma diina, i xaxili ti n na,
 i yeen ti n ma misaala ra.
 27 Amascto naxalan yalunden muxun nabirama nen
 alo yili tilinxina,
 muxu gbetena naxanla magaxu
 alo xonin naxurina.
 28 A dcnma nen muxune yee ra
 alo mafu tiina.
 A xeme wuyaxi findi yanfantenne ra.
 29 Tcna nde xa?
 Nimisana nde xa?
 Matandine nde fwx ra?
 Mawugane nde xon?
 Maxctde fufafune nde ma?
 Nde yee gbeelixa?
 30 Dln minne nan na kiini,
 naxanye sa dln fajine fenma,
 e xa e mato.
 31 I nama i yeen ti dln to faji gbeela ra,
 a yiyalanxi igelengenna kui waxatin naxan yi
 godo xinla ma muxun ke ra ki faji.
 32 Bayo na xanbi ra, a xcnma i ra nen
 alo sapin na muxun xin
 a i gan alo koson xin dena.
 33 I fe magaxuxine toma nen
 i yi lu fala yifuxine tiye.
 34 I xun magima i ra nen
 alo muxun naxan saxi kunkin kui fwx igen tagi,
 kunkin xuntagi yeteni.
 35 I luma a fale nen, i naxa,
 "E bata n garin,
 anu a mi n xcn!
 E bata n mabxn,
 anu n mi fe kolonxi a yi!
 N fa xulunma waxatin mundun yi?
 Dln xcnla mcn n ma!"
24 I nama mila muxu naxine fe xon.
 E ye lu xcnla nama i suxu.
 2 Amascto e gbalo feen nan yitonma e bxneni,
 fe naxin nan minima e de.
 3 Banxin tima fe kolonna nan xon,
 a sabatima xaxinla nan xon.
 4 Banxin nafema herisige kendene nun se fajine ra
 fe kolonna sabun nin.
 5 Fe kolonne senben gbo han!
 Kolonna muxun naxan yi,
 na fangan xun masama nen.
 6 Amascto f muxun xa a miri ki faji
 benun a xa mini yenge sodeni.
 Ncn sctoma maxadi muxu wuyaxi nan baraka yi.
 7 Xaxilimayaan gbo xaxilitaren ma,
 a mi falan tiye taan fonne malanni.
 8 Naxan fe naxini tonma,
 na xilima nen a kte naxin kanna.
 9 Xaxilitareyana miriyane findixi yulubin nan na.
 Magele tiin naxaxuma nen muxune tagi.
 10 Xa wckilen nan i yi gbalon lcn,

sese mi i fangan na.

¹¹ Muxune xunba naxanye xalima e faxadeni,
i yi muxune rakisi naxanye faxamatɔ a ra.

¹² Xa i a fala, i naxa,

“Nxu mi yi a kolon,”
naxan bɔɔene fɛsɛfɛsɛma,
na mi ɲɔndin kolonɲe ba?

Naxan i niin kantanma,
na mi a kolon ba?

¹³ N ma diina,
kumina nde kɔn bayo a fan.
Kumi dengben ɲaxun i dɛ.

¹⁴ Fe kolonna fan na kii nin i niin xa.

Xa i a sɔɔɔ,
i herin sɔɔɔma nen yɛɛn na,
i mi yigitɛgɛma.

¹⁵ Muxu ɲaxine,
ɛ nama dɔɔɔ muxune yɛɛ ra
e suxu xinla ma tinxin muxun konni,
ɛ fu a dɔɔɔden ma.

¹⁶ Bayo tinxin muxun nɔɛ birɛ nen dɔɔɔɲa ma solofere
a mɔn yi keli.

Koni muxu ɲaxine birama nen gbaloni keden na.

¹⁷ I nama ɲaxan xa i yaxun bira.

Xa a dagalanɲe ayi,
i nama sɛwa i bɔɔɔni

¹⁸ alogo Alatala nama na to,
na yi rapaxu a ma,
a yi ba xɔɔxi i yaxun ma.

¹⁹ I nama xɔɔɔ muxu ɲaxine fe ra,
i nama mila e seene xɔn.

²⁰ Amasɔɔɔ fe ɲaxi rabaan mi herin lima a yɛɛ ra.
Muxu ɲaxine lenpun tuma nen.

²¹ N ma diina, gaxu Alatala yɛɛ ra
e nun mangana,

i nama lu muxu murutɛxine yɛ.

²² Amasɔɔɔ e tɔɔɔ kelima nen sanɲa ma kedenni.

Nde nɔɛ a kolonɲe

Ala nun mangan halagin naxan nagidima?

Fekolonne fala gbɛtɛne

²³ Fekolonne mɔn ito nan falaxi:

A mi lan muxune xa rafisa e bode xa kiti sadeni.

²⁴ Naxan na a fala muxu ɲaxin ma,
a naxa, “I tinxin,”

yamaan nan na kanna dangama,
siyane yi xɔɔɔ a xili ma.

²⁵ Koni naxan na muxu ɲaxin yalagi,
na lanxi.

Duba gbeen nan na kanna xa.

²⁶ Yabi tinxinxin ɲaxun
alo marafan sunbuna.

²⁷ I ya wanle rakamali tanden ma,
i yi i ya xɛene yitɔn,

na xanbi ra i fa i ya banxin ti.

²⁸ I nama i adamadi boden tɔɔɔgɛ,
i wulen nan sama a xun ma ba?

²⁹ I nama a fala, i naxa,

“A to bata a liga n na,
n fan xa a ɲɔɔɔn liga a ra,
n muxun birin saren fima a wanla nan na.”

³⁰ N dangu nen muxu narixina nde a xɛɛn dɛxɔn ma,
xaxilitarena nde nakɔ yirena.

³¹ Xalone bata yi mini yirena ngaani,
sɛxɛ ɲaxine yi xɛɛn birin ma,
a gɛmɛ sansanna bata yi bira.

³² N to na to,
n yi a rakɔɔsi,
n yi na feen sa n bɔɔɔni,
n yi xurun sɔɔɔ.

³³ I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,

i yi i yiine filin e bode ma ndedi,

³⁴ yiigelitɔyaan yi baga i ma

alo mafu tiina,
e nun setareyana alo muɲadena.

Sulemani a sanda gbɛtɛne

25 Sulemani a sanda gbɛtɛne nan itoe ra, Yuda
Mangan Xesekiyaa muxune naxanye sɛbɛxi.

² Alaa binyen findixi feene luxunna nan na,
mangane binyen yi findi feene yɛ fenna ra.

³ Koren mateen nun bɔɔɔn tilinna nun mangane kui
feene,

muxun mi nɔɛ ne sese fɛsɛfɛsɛ.

⁴ Xa i wure gbɛti fixɛn gbiin ba,
xabun nɔɛ goron tofajin nafale nen.

⁵ Xa i muxu ɲaxine ba mangan nabilinni,
a mangayaan sabatima nen tinxinna xɔn.

⁶ I nama i yetɛ yigbo mangan yetagi,
i nama ti muxu gbeene tideni.

⁷ Amasɔɔɔ a fisa mangan xa a fala i xa,
a naxa, “Te be n fɛma,”

benun a xa i rayagi kuntigina nde yetagi
i yɛɛn naxan na.

⁸ I nama mafura i mawugɛ muxun fari kitisadeni.
I nanse ligɛ dɔnɔnɔn na,
xa a yoon sɔɔɔ i ma.

⁹ Yoon fen i adamadi boden xun ma kitisadeni,
koni i nama muxu gbɛtɛna wundo feen makɛnɛn

¹⁰ alogo naxan na a mɛ,

na nama i konbi,

i yi xili ɲaxin sɔɔɔ habadan.

¹¹ Xɛma sawurane nun gbɛti se tofajine,
ne fan alo fala fajina.

¹² Fekolonne maxadi xuiin luxi nen
a ramɛ muxun xa

alo tunla soon xɛma daxin tunla ra
hanma maxidi seen xɛma daxina a ma.

¹³ Xɛra tinxinxina a xɛ muxun nii yifanma a ma nen
alo foye fajina se xaba waxatini.

¹⁴ Naxan na a yetɛ matɔɔɔ a finma seene fe ra
anu a mi muxun kima,

na luxi nen alo kundaan nun foyen
naxanye mi tulɛn nafama.

¹⁵ Muxu dijaxin nɔɛ kitisaan mabandunɔɛ nɛn.
 Fala ɲaxumɛne fan nɔɛ xɔnna kale nɛn.
¹⁶ Xa i kumin to,
 naxan i luge, na nan don,
 alogo i nama a radangu ayi,
 i yi a baxun.
¹⁷ I nama lu sigɛ i bodena banxini yeyɛ,
 alogo i ya fe nama xɔli ba a ra,
 a i ranaxu.
¹⁸ Muxun naxan wulen sama a adamadi boden xun
 ma,
 na luxi nɛn alo silanfanna nun gbelemen
 nun xalimakuli ɲɔɛ ralemunxina.
¹⁹ I mi i yigin sɛ yanfantenni tɔɔ waxatini,
 alo ɲin xɔlɛn nun san kalaxina.
²⁰ I na sigin sa muxu sunuxin yetagi,
 na xɔlɔn luxi nɛn
 alo i na domain ba muxun ma xunbenli,
 hanma i muluxunna sa furen dɛ.
²¹ Xa kamɛna i yaxun ma,
 donseen so a yii.
 Xa min xɔnla a ma,
 igen so a yii,
²² bayo na luma a xa nɛn
 alo i tɛɛ wolonne nan malanma a xunna ma,
 Alatala nan i saranma.
²³ Foyen naxan kelima sogeteden kɔmɛnna ma,
 na tulɛn nafama nɛn.
 Yanfa falane fan muxun yetagini xɔlɔma.
²⁴ A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni,
 benun ɛ nun ɲaxalan yengɛ gidin xa lu banxini.
²⁵ Xibaru fajin na keli yamana gbɛtɛ yi,
 na ɲaxun alo ige xunbenla muxu xadanxin xa.
²⁶ Tinxin muxun naxan gaxun muxu ɲaxin yɛɛ ra
 na yifu nɛn alo tigin dunduxina
 hanma xɔɲin ige lɔxina.
²⁷ A mi lan i yi kumi gbeen kɔn.
 I na binyen fan fen i yetɛ xa,
 binye mi na ra.
²⁸ Muxun naxan mi a yetɛ suxuma,
 na kanna mi nɔɛ a yetɛ xun mafale
 alo taan naxan nabilin yinna bata bira.

Xaxilitarene fe

26 Xunbenla mi fama kuye wolon waxatini.
 Tulɛn mi fama soge furen na.
 Na ma, xaxilitaren fan mi lan a binyen sɔtɔ.
² Xa muxun danga xun mi na
 danga tixin fulama nɛn a ra
 alo tuntunne na e futuxulu,
 alo debelenne na tугan.
³ Bosaan lan soon ma,
 lutin fan lan sofanla ma,
 xaxilitaren fan bɔnbɛ nɛn
 alogo a xa xuru.
⁴ I nama xaxilitaren yabi a xaxilitareyani
 alogo i nama lu alo a tan.
⁵ Xaxilitaren yabi a xaxilitareyana fe ra

alogo a nama a yetɛ yate fekolonna ra.
⁶ Muxun na xaxilitaren nasiga xɛrayaan na
 kalan na a ra
 alo i na i sanna sɛgɛ a ra
 hanma i se xɔlɛn min.
⁷ Sandan tɔɔ mi xaxilitaren ma,
 alo fanga to mi lebutenna sanne ra.
⁸ I na binyen fi xaxilitaren ma,
 na luxi nɛn
 alo i na gemɛn maxidi lantanna kui a wolideni.
⁹ Xaxilitarena sandan xɔlɔ nɛn
 alo wudi ɲali kanna dɔlɔ minna yii.
¹⁰ Naxan na xaxilitaren ti wanla ra
 hanma dangu muxuna,
 na kanna kalan nan tima
 alo muxun naxan xalimakunla wolima a xunna yi.
¹¹ Baren xɛtɛma a baxunna ma.
 Xaxilitaren fan xɛtɛma a xaxilitareyaa ma.
¹² I na muxun to naxan a yetɛ yatɛxi fekolonna ra,
 yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.
¹³ Muxu narixina a falama nɛn, a naxa,
 "Yatan kiraan xɔn, yata xapɛn taani!"
¹⁴ Banxin dɛɛn nabima,
 a ragalima.
 Muxu narixin fan luma a maxɛtɛ a sadeni na kii nin.
¹⁵ Muxu narixina a yiin sinma donse goronna kui nɛn,
 koni a tagan a rasoɛ a dɛ.
¹⁶ Muxu narixina a yetɛ yatɛma fekolonna ra
 dangu xaxilima solofere ra
 naxanye yabi fajin tima.
¹⁷ Dangu muxun na sunbu muxu gbɛtɛne yengen na,
 na luxi nɛn alo muxun na baren tunle suxu.
¹⁸ Daxun naxan tɛɛn nun xalimakunle wolima faxa ti
 xinla ma,
¹⁹ na luxi nɛn
 alo muxun naxan wulen falama a boden xa,
 a fa a fala, a naxa,
 "N yi sabaan nan na."
²⁰ Yegen na ɲan,
 tɛɛn tuun nɛn.
 Muxu mafalan na dan,
 yengɛne fan yi xunbeli.
²¹ Nafigin yengen nagboma ayi nɛn
 alo tigenna tɛɛ wolonna fari,
 alo yegen tɛɛn dɛ.
²² Nafigina falane luxi nɛn
 alo donse ɲaxumɛn
 naxan godon muxun kui.
²³ Muxun naxan dɛ ɲaxun,
 a bɔɲɛn ɲaxu,
 na luxi nɛn
 alo wure gbɛti kobin naxulunxin na so fɛɲɛn ma.
²⁴ Xɔnnantenna a kɛɲaan luxunma a falane nan xɔn
 koni yanfantɛnyaan nan a bɔɲɛni.
²⁵ Xa a fala fajin ti, i nama la a ra,
 bayo fe haramuxi solofere nan a bɔɲɛni.
²⁶ A kɔtɛn nɔɛ a xɔnnantɛnyaan luxunɔɛ nɛn
 koni a fe ɲaxin makenɛnna nɛn yamani.

²⁷ Yaxu yinla ge muxun nan sinma a kui.
 Gemen xetema a makutukutu muxun nan kanke.
²⁸ Wule falan muxune nan naxaxuma
 a naxanye tɔɔma.
 Wulen matɔɔ falane kalan nan tima.
27 I nama i yete matɔɔ tila yi,
 amasɔɔ i mi a kolon
 naxan sa ligama na lɔɔni.
² Muxune xa i tantun,
 koni i tan nama a fala.
 Na lan muxu gbete ma,
 koni a mi lan i tan de.
³ Gemen binya,
 meɛnsinna rabinya,
 koni xaxilitarena tandi falan dangu ne ra.
⁴ Xɔɔn naxu,
 bɔɔn teen magaxu,
 koni nde nɔɔ tiye xɔɔɔnna senben yee ra?
⁵ A fisa muxun sɔɔna xa fala a xa kenenni,
 benun xanuntenyaan xa lu luxunxi.
⁶ I nɔɔ le i xɔɔina fala xɔɔne ra nen,
 koni i yaxuna i masunbuma nen han!
⁷ Naxan lugoxi,
 na nan a mema kumin na,
 koni hali naxan xɔɔ,
 na naxun kamɔɔ de.
⁸ Xemen naxan a mema a konna ra,
 na luxi nen
 alo xɔɔlin na a me a teen na.
⁹ Latikɔɔnna nun wusulanna muxun bɔɔn nan
 nasewama,
 i xɔɔina fanna dangu i yete miriyane ra.
¹⁰ I nama i xɔɔin nabepin,
 hanma i baba xɔɔina.
 I nama siga i ngaxakedenna fema gbalo waxatini,
 i dɔɔ boden fisa i ngaxakeden makuyen xa.
¹¹ N ma diina, findi fekolonna ra,
 i n bɔɔn nasewa.
 Nayi, naxan na n nayagi,
 n nɔɔ na yabe nen.
¹² Xaxilimaan na gbalon to fe,
 a luxunden fenma nen,
 koni fe kolontarene dangun nen tun,
 naxankatan yi e sɔɔ.
¹³ Naxan na donla tongo i yii muxu gbete xa,
 a mi naxan kolon,
 na kanna domaan tongo a bɔɔni.
 Tolimaan maxɔɔdin a ma,
 xa a raba xɔɔn nan xa.
¹⁴ Duban xui yitexin na xɔɔn xɔɔn,
 na yatema dangan nan na.
¹⁵ Naxanla a yenge xunxurine luxi nen
 alo tule igen na lu dindinɛ banxini.
¹⁶ A ramaran naxɔɔ alo foyena,
 alo muxun na turen sa a yiin kui.
¹⁷ Wuren nan wuren nalemunma,
 muxun nan muxuni tɔɔma.
¹⁸ Wudi binla masuxu muxun nan a bogin donma.

Naxan na a kanna masuxu,
 na binyama nen.
¹⁹ Muxuna a yete yetagin nininna nan toma igeni.
 Muxun bɔɔn fan a yete keɔan nan yitama.
²⁰ Laxira nun yahannama mi wasama.
 Muxun yeene fan mi nɔɔ wase.
²¹ Gbetin nun xemaan nasensenma sulun teeni, †
 koni muxun keɔan feseɔema a tantun kiin nan xɔɔ.
²² Hali i xaxilitaren din wunla kui
 se keɔene tagi wulin diin na,
 a mi be a xaxilitareyani.
²³ I ya xuruseene kolon ki faɔi,
 i yi i xɔɔ lu i ya xuruse kurune xɔɔ,
²⁴ amasɔɔ nafunla mi luma habadan,
 mangayaan mi marama i ya denbayaan xa
 mayixeten nun mayixeten.
²⁵ I na seɔene lanfun,
 i yi e ramara xuruseene xa,
 seɔe nenen mɔɔn yi mini,
 i geya ma seɔene malan xuruseene balon na,
²⁶ nayi, yeɔene xabene findima i ya dugine ra nen,
 kontonne yi findi gbetin na i xeen sarama naxan na.
²⁷ Siine nɔɔn yi gbo ayi, a i wasa,
 a findi i ya denbayaan balon na
 e nun i ya walike naxanle.
28 Muxu naxina a gima nen
 hali muxe mi a fɔɔ ra,
 koni tinxin muxun tan susu
 alo yata senbemana.
² Xa yamanan dugurenne murute,
 kuntigine wuyama ayi nen na yi.
 Koni manga xaxilimaan naxan fe kolon,
 na a ligama nen yamaan yi e raxara.
³ Yiigelitɔɔn naxan senbetarene naxankatama
 na luxi nen
 alo kala ti tulen naxan mi balo luma na.
⁴ Naxanye sariyan beɔinma
 ne muxu naxine nan tantunma,
 koni naxanye sariyan suxuma
 ne xɔɔma nen e ma.
⁵ Muxu naxine mi kiti kenden kolon
 koni naxanye Alatala fenma
 ne a birin famuma.
⁶ Yiigelitɔɔn naxan sigan tiin tinxinni,
 na fisa nafulu kanna xa
 naxan kira yifuxin xɔɔ.
⁷ Naxan na sariyan suxu,
 dii xaxilimaan nan na ra,
 koni naxan na lu fuyantenne ye,
 na fama yagin nan na a baba ma.
⁸ Naxan na dahamu gbeti donla tɔɔn gbeene xɔɔ
 na a malanma muxu gbeten nan xa
 naxan hinanma senbetarene ra.
⁹ Xa muxuna nde a tunla ba sariyan na
 alogo a nama a me,
 hali a na sali,
 na yeteen haramuxi.

† SULLUN TEENMɔɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TEENA."

10 Naxan na muxu fajine xali kira paxin xɔn,
 na biran yinla nan na a naxan gexi.
 Koni fe mi naxan na,
 na herin nan sɔtɔma a kɛɛn na.
 11 Nafulu kanna a mirixi nen a fe kolon,
 koni yiigelitɔ xaxilimana a kɛpaan nakɔɔsima nen.
 12 Tinxin muxune na nɔɔn sɔtɔ,
 binye gbeen na a ra,
 koni xa muxu paxine keli,
 birin a luxunma nen.
 13 Naxan na a hakene luxun,
 na mi herin sɔtɔma.
 Koni naxan na a ti e ra,
 a xɛtɛ e fɔɔ ra
 Ala kininkininma na ma nen.
 14 Sewan na kanna xa
 naxan gaxun Ala yɛɛ ra,
 koni naxan na a bɔɔɛni xɔɔɔɔ
 na birama tɔɔɔni.
 15 Yatan naxan wurundunma
 e nun kanko gbeen naxan fɔnma muxun ma,
 na luxi nen
 alo muxu paxina yama senbetaren xun na.
 16 Manga xaxilitaren tinxintare wanle wuya.
 Koni herisigen naxan sɔtɔxi wulen xɔn,
 na rapaxu naxan ma,
 na siimayaan xunkuyama ayi nen.
 17 Faxa ti goronna muxun naxan xun ma,
 na a gima nen han a sa a gaburun li.
 Muxu yo nama a rati!
 18 Naxan na sigan ti fetareyani,
 na kisima nen.
 Koni naxan na tinxintareyaan liga,
 a kira firinna suxu
 na birama nen na nde kedenna xɔn.
 19 Naxan na a xɔɔɔn nawali,
 na lugoma nen.
 Koni naxan na bira fe fuune fɔɔ ra,
 na wasama yiigelitɔyaan nan na.
 20 Lannaya muxun wasaxi barakan nan na.
 Koni naxan kunfaxi bannayaan xɔn,
 na saranma nen na feen na.
 21 A mi lan i muxune rafisa e bode xa,
 anu, muxun haken sɔtɔma buru dungin xɔn.
 22 Naxan kuma,
 na kunfaxi bannayaan nan xɔn,
 a mi a kolon a tɔɔɔn nan fama a ma.
 23 Naxan na muxun sɔnna fala a xa,
 na rafanma nen na kanna ma nen dɔnɔɔn
 dangu muxun na
 naxan a matɔɔɔma wuleni.
 24 Naxan na a baba nun a nga muɔa,
 a yi a fala, a naxa,
 "Fe paxi mi na ra,"
 na findixi halagi tiin fɔɔɔɔɔɔɔn nan na.
 25 Naxan a yɛtɛ yigboma,
 na yɛngene nan nakelima.
 Koni naxan na a yigin sa Alatala yi,

na sabatima nen.

26 Naxan na a yigi sa a yɛtɛ xaxinli
 xaxilitaren nan na ra.
 Koni naxan sigan tima fe kolonni,
 na kisima nen.

27 Naxan yiigelitɔne kima,
 sese mi dase na ma.
 Koni naxan na a yɛɛn naxi e ma,
 na danga gbeen nan sɔtɔma.

28 Xa muxu paxine keli,
 birin a luxunma nen.
 Koni xa e halagi,
 tinxin muxune nan wuyama ayi.

29 Muxun naxan tondin maxadi xuine suxɛ,
 na halagima nen mafuren,
 a mi yelanɔɔ.

2 Xa tinxin muxune wuya,
 yamaan sewama nen.
 Xa muxu paxine nɔɔn sɔtɔ,
 yamaan wugama nen.

3 Fe kolonna rafan muxun naxan ma
 na a baba rasewama nen.
 Koni naxan biraxi yalundene fɔɔ ra,
 na bɔɔɔma nen a sɔtɔ seene yi.

4 Mangana a yamanan nasabatima kiti kenden nan
 xɔn,
 koni naxan dimi yi seene rasuxuma mayifuni,
 na a kalama nen.

5 Naxan na a adamadi boden matɔɔɔ wuleni,
 na lutin nan natima a sanna bun.

6 Muxu paxina matandine findixi luti ratixin nan na a
 xa,
 koni tinxin muxuna a sewa xuini tema nen.

7 Tinxin muxun senbetarene xun mayenge kitine
 kolon.

Koni muxu paxin mi na xaxinla sɔtɔma.

8 Magele tiine taani maxama nen,
 koni fekolonne xɔɔɔn nan naxunbelima.

9 Fekolonna nun xaxilitaren na so kitini,
 xa a xɔɔɔ hanma xa a gele,
 a mi xaxili sa sɔtɔma.

10 Sɔntaren mi rafan faxa tiin ma,
 koni muxu fajine sɔntaren niin nakantanma nen.

11 Xaxilitarena kui feene birin falama nen,
 koni fekolonna tan e ramarama nen.

12 Mangan na a tuli mati wule falane ra,
 a kuntigine birin findima muxu paxine nan na.

13 Yiigelitɔɔn nun paxankata tiin
 naralan fe kedenna ma,
 Alatala nan e firinna birin yɛene rabima.

14 Mangan naxan senbetarene makitin lannayani,
 na mangayaan luma sabate nen han habadan.

15 Bosaan nun maxadi falane nan fe kolonna fima diin
 ma

koni diin naxan luxi a yɛtɛ ma,
 na a nga rayagima nen.

16 Muxu paxine na wuya ayi,
 haken nan gboma ayi.

Koni tinxin muxune ne biraden toma nen.

¹⁷ I na i ya diin xuru,
a bɔɲɛ xunbenla fima i ma nen,
a nii yifanna fi i ma.

¹⁸ Xa Alaa fe mi makenen yamaan xa,
e mi fa danma fe yo ra.

Sewan na kanna xa naxan na sariyan suxu!

¹⁹ Konyin mi maxadima falane gbansanna ra,
bayo hali a me, a mi a suxe.

²⁰ I na muxun to naxan falan tima
benun a xa a miri,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

²¹ Naxan na fan a walikeen na naxi ra a dii nɔɲɛyani,
dɔnɛn na a sa findima finsiriwanla nan na.

²² Bɔɲɛ gbee kanna yengen nan nakelima.
Xɔɔden hakene nan nagboma ayi.

²³ Muxuna a wasona a biran yagin nin.

Koni muxu xuruxin binyen nan sɔɔma.

²⁴ Mupaden na a seene yitaxun
e nun muxun naxan na,
na niin mi rafan a ma.

Na kanna rakɔɔma nen dangan xɔn ma,
koni a mi a fe mayite.

²⁵ Adamadiin yeeragaxun findixi luti ratixin nan na,
koni naxan na a yigi sa Alatala yi,
na ratangama nen.

²⁶ Muxu wuyaxi kiraan fenma siga mangan fema.
Koni muxun kiti kenden sɔɔma Alatala nan yii.

²⁷ Tinxintarene rapaxu tinxin muxune ma,
muxu fapine rapaxu muxu naxine ma.

Aguri a sandane

30 Yake a dii xemena Aguri a waliyiya falane.
A fala nen Itiyeli nun Yukala xa, a naxa:

² Xaxilitaren nan n na
dangu muxun birin na.

Adamadi xaxili mi n ma.

³ N mi fe kolonna sɔɔxi,
n mi Ala Sarijanxina kolonna sɔɔxi.

⁴ Nde texi kore xɔnna ma,
a mɔn yi godo?

Nde foyen malanxi a yiine kui?

Nde igen naxudu a domani?

Nde bɔɔɔn danne birin nafalaxi?

A xili di, a diin fan xili di?

I na kolon ba?

⁵ Alaa falane birin sarijan.

Naxanye e luxunma a yi,
a ne ye masansanma nen.

⁶ I nama sese sa a falane fari

alogo a nama i maxadi,

i yi kolon wule falan na.

⁷ N fe firin nan maxɔdinma i ma, Ala.

I nama tondi e ma n xa,
benun n xa faxa!

⁸ Fuyantanyaan nun wulen masiga n na.

I nama bannayaan fi n ma hanma yiigelitɔyana,
ɔn n mako donseen naxan ma

⁹ alogo n nama lugo naxi ra,

n na n me i ra

n yi a fala, n naxa, "Nde Alatala ra?"

Hanma n findi yiigelitɔɔn na,

n yi mupan ti,

n yi n ma Ala xili kala.

¹⁰ I nama walike mafala a kanna xa

alogo a nama i danga,

a haken yi lu i ma.

¹¹ Muxuna ndee na

naxanye e baba dangama,

naxanye mi dubama e nga xa,

¹² naxanye sarijan e yete yete ra yi

anu, e xɔsin mi baxi e ma

¹³ naxanye yete rawaso

e muxune matoma yete yigboni,

¹⁴ naxanye pinne luxi alo silanfanne

e gbegbene maxɔɔn tima alo filene,

alogo e xa yiigelitɔne raxɔri bɔɔn fari

e tɔɔ muxune nan adamadiine ye.

¹⁵ Dii firin yi nusun yii

naxanye yi a falama tun,

e naxa, "N ki! N ki!"

Se saxan nan na

naxanye mi wasama mume,

han se naanin naxanye mi a fale,

e naxa, "Na lan."

¹⁶ E tan ni i ra:

Laxira nun gbantan nun

bɔɔn naxan mi wasama igen na,

e nun teen naxan mi a falan mume,

a naxa, "Na lan."

¹⁷ Muxun naxan yete yoma a baba ma,

naxan tondima a nga xuiin suxe,

xude xɔn xaxane a yeene gema nen a kui,

dugane yi e don.

¹⁸ Se saxan na

naxanye dangu n na,

han naanin

n mi naxanye famuxi.

¹⁹ E tan ni i ra:

Singbinna kirana kore,

sapina kirana gemen fari,

kunkina kirana fɔɔn igen xun ma,

e nun banxulanna kirana sungutunna konni.

²⁰ Naxalan yalunden kepaan ni ito ra:

A na a dege,

a a deen nasugusugu,

a yi a fala, a naxa,

"N mi sese ligaxi a naxin na."

²¹ Bɔɔn xuruxurunma se saxan bun,

han naanin a mi tiye naxan bun.

²² E tan ni i ra:

Konyin na findi mangan na,

kɔɔn na lugo donseen na,

²³ naxalan napaxuxin na futu,

e nun konyi gilen na a kanna keen tongo.

²⁴ Sube naanin xurun bɔɔn ma

koni e tan nan fekolonna sɔtɔxi:
²⁵ Dondonle fanga mi na,
 koni e e donseen namarama a waxatini.
²⁶ Fanye ra siine senbe mi na,
 koni e sodene rafalaxi gemene nin.
²⁷ Manga mi tuguminne xun na,
 koni e birin minima e gali ye ma.
²⁸ Dangene suxe nen yiin na,
 koni e toma manga banxine kui.
²⁹ Se saxan na naxanye rayabu,
 han naanin naxanye sigati kiin tofan.
³⁰ Yatana, susulaan subene tagi,
 naxan mi a gima muxu yo bun,
³¹ donton kanbaxina, hanma kɔtɔna,
 e nun mangana a ganli.
³² Xa i bata i yete yigbo xaxilitareyani,
 xa i bata kɔteni tɔn,
 nayi, i deen suxu.
³³ Amasɔtɔ muxun na nɔkɔn naxi,
 na nan findin fenen na,
 i na muxun tɔken din,
 wunla nan minima,
 i mɔn na xɔkɔn nakeli,
 na rajanma yengen nan ma.

Manga Lemuyeli a sandane

31 Manga Lemuyeli a sandane. A nga a xaran waliyiya falan naxanye ma.
² N ma diina,
 n nanse falama i xa?
 N nanse falama i xa,
 n diin naxan barixi,
 n naxan sɔtɔxi Ala barakani?
³ I nama i senbe lu naxanle yii.
 I fangan nama nan ne fɔkɔ ra
 naxanye mangane ralɔma ayi.
⁴ I tan Lemuyeli,
 a mi daxa mangane xa,
 a mi daxa mangane yi manpaan min,
 kuntigine mi lan e bira dɔkɔn fɔkɔ ra
⁵ alogo e minxin nama ninan tɔnne xɔn,
 e fa muxu naxankataxine yanfa kitini.
⁶ E dɔkɔn lu na muxune xa
 naxanye halagima,
 naxanye niin nafexi xɔlen na,
 e manpaan lu ne xa.
⁷ Ne na e min,
 e ninanma e yiigelitɔyaan xɔn nen,
 e tɔɔyaan mi fa rabirama e ma.
⁸ Detarene xun mafala,
 i muxu nɔxine birin mali e kitine yi.
⁹ I falan ti, i kitin sa tinxinni,
 i yiigelitɔne nun tɔkɔ muxune xun mayenge kitini.

Naxalan fajina

¹⁰ Nde nɔe naxalan fajin sɔtɔe?

A tɔkɔn dangu kɔkɔ bun nafunle ra.
¹¹ A xemen xaxili tixi a tan nan na,
 a munanfanna mi nanje mumɛ!
¹² A fe fajin nan ligama a xa,
 a naxin mi a ra,
 a siin sogan birin yi.
¹³ A yexɛɛ xabe garin nun gese futu garin nan fenma
 a e rafala dugin na sewani.
¹⁴ A faan balon na nen sa keli wulani
 alo yulaya kunkine.
¹⁵ A kurunma nen subaxa,
 a kudin so a denbayaan xa,
 a fa a walike naxanle ti e wanle ra.
¹⁶ A na miri xɛena nde ma, a yi a sɔtɔ,
 a nakɔn sa a tɔkɔn sɔtɔxine gbetin na.
¹⁷ A wanle de suxuma tunnafanna nin.
 A wali a yiin na senbeni.
¹⁸ A a kolon a feene sɔkɔyama nen,
 a lenpun mi tuma kɔeen na.
¹⁹ A gesen wurundun a yiin na,
 a gesen sɔkɔn dugin na.
²⁰ A yiine dɔkɔn yiigelitɔne bun.
 A yiin ti tɔkɔ muxune xa.
²¹ A mi gaxun xunbenla fe ra a denbayaan xa,
 amasɔtɔ e birin maraberi baxi dugi fajin nan na.
²² A bitinganne rafalama,
 a maraberi baxi taa dugine nun dugi mamiloxine nan
 na.
²³ A xemen yatexi fonne malanni,
 a dɔkɔma taan fonne ye.
²⁴ A taa dugi domane rafalama,
 a e mati,
 a tagi xidine rafala yulane xa.
²⁵ Senben nun binyena a ma
 alo domana.
 A na a miri waxati famatɔne ma,
 a gele.
²⁶ A falan tima fe kolonna nin,
 a muxune xaran hinan falane ma.
²⁷ A yengi dɔkɔ a denbayana feene xɔn,
 a mi narin kolon.
²⁸ A diine kelima nen,
 e a fala a ma a dubadena.
 A xemen fan yi keli,
 a yi a tantun,
²⁹ a naxa, "Kewali fajin naxalan wuyaxi yi,
 koni i tan, i dangu e birin na."
³⁰ Marayabun yanfan tima,
 tofanna danguma,
 koni naxanla naxan gaxuma Alatala yɛɛ ra
 na nan lan a tantun.
³¹ E saranna so a yii,
 a wanle xa findi a tantun xunna ra taani.

Kitabun yireni ito mi a sɛbɛ muxun xinla falaxi koni a findixi Muluku Sulemani nan na fata a falatide singen na. A sɛbɛ muxun katama a xa adamadiine dunuɗa yi gidin bunna fɛsɛfɛsɛ. A falama, a dunuɗa fe wuyaxi findixi fe fufafune nan na. A yelinxina dunuɗa feene fɛsɛfɛsɛ, a yi a falani so, a naxa, "Gaxu Ala yɛɛ ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbengbenna na nan na." (Karamɔɔɔn 12.13)

Dunuɗa feene luxi nɛn fuu

- 1 Karamɔɔɔna falane nan itoe ra, Dawudaa dii xɛmɛn naxan findixi mangan na Yerusalen yi.
- 2 N tan karamɔɔɔ naxa:
Fe fuune fe fuune fari,
fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!
- 3 Muxun wanla naxan birin nabama dunuɗa yi,
na tɔɔɔ nanse ra a ma?
- 4 Mayixɛtɛna nde danguma,
mayixɛtɛna nde barima,
koni kɔɔɔ kɔɔɔna tan a kiini han habadan!
- 5 Sogen tema, a godoma,
a mɔn yi a mafura xɛtɛ a tedeni.
- 6 Foyen sigama yiifanna ma,
a xɛtɛma kɔmɛnna ma,
a firifirima, a firifiri
han a mɔn yi xɛtɛ a kelidenei.
- 7 Baa igene birin sa sinma fɔɔɔ igen nan ma,
koni fɔɔɔ igen mi rafema mumɛ!
Igene mɔn luma xɛtɛ e kelidene yi xude xunne yi.
- 8 Feene birin muxun xadanma
han a mi nɔɛ a fale!
Yɛɛn mi wasama toon tiye,
tunla mi wasama fe ramɛdeni.
- 9 Naxan yi na nun,
na nan mɔn na,
naxan bata yi liga,
na nan mɔn ligama,
fefe nɛnɛ mi na dunuɗa yi.
- 10 Muxune a falama sena nde ma,
fa fala, "A mato, a nɛnɛn na a ra!"
Anu, na yi na nun,
xabu benun en xa da.
- 11 Ninan tima nɛn fe danguxine kɔn.
Hali fe famatɔne pinanma muxune ra nɛn
naxanye barima e xanbi waxati famatɔne yi.

Karamɔɔɔna xaxilimayana

- 12 N tan, karamɔɔɔna, n bata findi Isirayila Mangan na Yerusalen yi. 13 N bata a ragidi n bɔɔɔnɛni, n xa feene birin fɛsɛfɛsɛ, n yi e rakɔɔsi n ma fekolonna kɔn feen naxanye birin ligama dunuɗa yi. Ala bata adamadiine ti paxankata wanla nan na! 14 Feen naxanye ligama dunuɗa yi, n bata ne birin to, e birin findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.
- 15 Naxan dalinxi na mi nɔɛ ratinxinɛ.
Naxan dasaxi, na mi nɔɛ yate.
- 16 N yi a fala n yetɛ ma, n naxa, "N tan bata fekolon gbeen sɔɔɔ dangu muxun bonne birin na naxanye bata

yi mangayaan liga n yɛɛ ra Yerusalen yi. N bata xaxilimayaan nun fekolonna gbege famu." 17 N kataxi nɛn n xa fekolonna famu, e nun xaxilitareyaan nun daxuyana. Koni n yi a kolon, na fan birin luxi nɛn alo muxun na kata foyen sagatandeni. 18 Bayo, fekolonna gbegebeen fama xaminna nan na, xaxinla nɛma gboma ayi, bɔɔɔ rafɔɔn fan gboma ayi.

Fatin nafan feene luxi nɛn fuyan

- 2 N yi a fala n yetɛ ma, n naxa, "En siga, n xa sa a mato xa paxapaxan fan." Koni hali na fan findixi fe fuun nan na. 2 N yi a fala, n naxa, "Daxuyaan nan gele ma feene ra, paxapaxan tɔɔɔ nanse ra?" 3 N yi a ragidi n bɔɔɔnɛni, a n xa n yetɛ rasɛwa dɔɔɔ minna nin, n yi n sɔɔɔ so xaxilitareyaan ma, anu n yi matoon nan tima fekolonna kɔn, han n yi a kolon xa na nan fan adamadiin na, a na liga a siimayani dunuɗa yi.
- 4 N bata wali gbeene kɛ. N banxine ti nɛn n yetɛ xa, n manpa bili nakɔne si, 5 n yi nakɔne nun langane yitɔn, n yi wudi bogilaan sifan birin si e yi. 6 N bata ige ramadene rafala alogo n xa n ma wudidine ige sa nakɔni. 7 N konyi xɛmɛne nun konyi gilene sɔɔɔ nɛn, e diine bari n konni. Xuruse xungbeen nun a xunxurin fan yi n yii dangu muxune birin na naxanye yi n yɛɛ ra Yerusalen yi. 8 N gbetin nun xɛmaan gbegebeen ramara nɛn n yetɛ xa, e nun mangane nun yamanane nafulu kɛndɛne. Yeli xɛmɛne nun yeli gilene yi n yii. N mɔn yi xɛmɛne rafan fe kɛndɛn sɔɔɔ, paxalan wuyaxi. 9 N findi nɛn muxu gbeen na dangu muxune birin na, naxanye bata yi dangu n yɛɛ ra Yerusalen yi. Anu, n yi matoon nan tima n ma fekolonna kɔn. 10 N yɛɛn kunfa sese kɔn, n mi tagan na sɔɔɔ. N mi n mɛ n waxɔn fe yo ra, bayo n ma wanle birin yi n bɔɔɔnɛn nasɛwama, na nan yi findixi n saranna ra n ma wanle birin yi. 11 Anu, na xanbi ra, n yi n miri n wali kɔnne birin ma, e nun n tɔɔɔ naxan sɔɔɔ e kɛdeni, n yi a to fa fala a birin findixi fe fuun nan na, alo muxun na kata foyen sagatandeni, e tɔɔɔ yo mi luma dunuɗa yi.

Fekolonna nun xaxilitareyaan fan luxi nɛn fuyan

- 12 Nayi, n yi wa fekolonna famu feni, e nun daxuyaan nun xaxilitareyana. Muxun naxan findima mangan na n kɔɔɔni, na nɔɛ nanse ligɛ? Fɔ naxan bata yi liga nun. 13 N yi a to fa fala fekolonna fisa xaxilitareyaan xa, alo kɛnɛnna to fisa dimin xa. 14 Amasɔɔ xaxilimaan yɛɛn na alogo a xa seen to, koni xaxilitaren tan sigan tiin dimin nin. Anu, n tan a kolon yati, a marapan kii kɛdɛnna nan e firinna birin mamɛma. 15 N yi a fala n yetɛ ma, n naxa, "Xa xaxilitaren napan kiin nan n fan mamɛma, nayi, na tɔɔɔ nanse ra, xa n findi fekolonna

Kedenyaan mi fan

⁷ N מִכֵּן fe fu sifana nde toxi n̄en dunuḡa yi. ⁸ N mux-una nde toxi n̄en, a keden pe, muxe mi a פִּכְכָּא ra. Dii mi a yii, a ngaxakeden mi na, anu, dan mi yi a wanla ma. Hali a mi wasama nafunla ra. A yi max̄dinna ti, a naxa, "N fa walima nde xa, n yi n niin kuma ḡer̄in na?" Fe fu-un nan na fan na, ḡaxankata wanla.

⁹ Muxu firinna fisa muxu kedenna xa, bayo e saran faḡin s̄ote n̄en e wanli. ¹⁰ Bayo, xa boden bira, bodena a rakele n̄en, koni gbalon na kanna xa naxan keden a ra. Xa a bira, muxu gbete mi na naxan a rakele! ¹¹ Na kini, xa muxu firinna e sa, xunbenla mi e suxe, koni naxan keden saxi, xunbenla be na ma di? ¹² Yaxun naxan muxu kedenna n̄e yengeni, muxu firinna tan tiye na yaxun ye ra n̄en. Luti saxanna denbexin mi bolonḡe xulen!

Mangayana

¹³ Dii ḡḡren yiigelit̄k̄on xaxilimaan dangu Manga forixi xaxilitaren na naxan mi fa n̄e kawandi xuiin name.

¹⁴ Bayo, na dii ḡḡren n̄e mine n̄en kasoon na a findi mangan na, muxun m̄k̄n n̄e bare n̄en yiigelit̄yani a findi a bari taan mangan na. ¹⁵ N bata adamadiine birin to biraxi dii ḡḡreni ito פִּכְכָּא ra dunuḡa yi naxan fama d̄ax̄deni mangan funfuni. ¹⁶ Na yamaan dan mi yi na, a yi tixi naxanye ye ra. Na birin, a mi rafanḡe mayixete famat̄ne ma. Na fan findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

I nama falan nadangu ayi

¹⁷ A liga i yeren ma i na siga Alaa banxini waxatin naxan yi. I maso i tuli matideni benun i xa saraxan ba alo xaxilitarene, bayo e n̄ema fe ḡaxin ligama, e mi a kolon.

5 I nama de mafura ayi, i b̄k̄en nama wolon, i falan ti Ala yetagi, bayo Ala kore x̄onna nan ma, i tan dunuḡa nin. Nayi, i ya falan nama radangu ayi.

² Amas̄k̄t̄ muxun na xamin, a xiye sama n̄en xulen. Na kiini, falan na wuya ayi, xaxilitareya falane yi keli. ³ Xa i de xuiin tongo Ala xa, i nama bu a rakamalideni, bayo xaxilitarene mi Ala ken̄enḡe. Nayi, i de xuiin nakamali i naxan tongoxi. ⁴ A fisa i nama de xuiin tongo, benun a xa lu a rakamalitaren na. ⁵ I nama tin i deen xa i gb̄bindin birin bira yulubini. I nama a fala x̄eraan xa fa fala tantanna nan yi i de xuiin na. Nanfera i falan tiye naxan Alaa x̄k̄n nakelima, a yi i wali x̄onne kala?

⁶ Bayo xiyene na wuya ayi, fe fuune e yi. Falan fan na kii nin. Nayi, gaxu Ala ye ra.

Mangane yamaan ḡaxankatama

⁷ Xa i a to yamanana nde yi, muxune yiigelit̄ne ḡax-ankatama, kiti kenden nun tinxinyaan bata ba na, na nama i raterena, bayo kuntigi gbeene nan kuntigine xun mayengema, kuntigi gbete m̄k̄n ne fan xun na. ⁸ Birin nan b̄x̄k̄n bogiseene tongoma, hali manga yeten ḡk̄n s̄k̄ma x̄ene ma.

Nafunla luxi n̄en fuyan

⁹ Gbetin nafan naxan ma, na mi wasama gbetin na mume! Nafulu gbeen nafan naxan ma, na mi a s̄ote. Fe fuun nan m̄k̄n na fan na! ¹⁰ Nafunla n̄ema gboma ayi, a don muxune fan yi wuya ayi. A ḡk̄n mundun se kanne ma nayi ba a mato feen na? ¹¹ Walikena xix̄nla ḡaxun, xa a donse gbeen don, hanma ndedi, koni nafulu kanna se kanyaan mi tinḡe a yi xi. ¹² N bata gbaloni ito to dunuḡa yi: Muxun naxanye nafunla ramarama e yetena ḡḡyaan ye ra. ¹³ Na nafunla kalama fe x̄d̄ex̄en nin. A diin naxan barixi, na mi sese s̄k̄t̄. ¹⁴ Muxun barima n̄en a magenla, a m̄k̄n x̄eten na kii nin. A mi sese xalima a wanla ḡk̄n na, a mi sigama sese ra a yii. ¹⁵ Gbalon nan m̄k̄n na fan na. A x̄etema n̄en alo a faxi kii naxan yi. Nayi, a ḡk̄n mundun s̄k̄t̄ma, a to walixi foyen nan פִּכְכָּא ra? ¹⁶ Anu, a m̄k̄n a siimayaan birin nabama dimin nin, lanbaranna nun s̄k̄k̄len nun nii yigbetenna denaxan yi.

¹⁷ N na ito nan toxi: A fan muxun xa, a yi a dege, a yi a min, a yi ḡer̄in s̄k̄t̄ a wanle birin yi dunuḡa yi a siimayani Ala naxan fixi a ma. A gbeen na nan na. ¹⁸ Xa Ala nafunla nun seen fi muxun ma, a m̄k̄n yi tin na kanna xa n̄e donḡe, a yi a wasa so a gbeeni, a sewa a wanli, Ala nan na fixi a ma. ¹⁹ Na kanna mi a mire a siimayaan danna ma ḡaxi ra bayo Ala bata a b̄k̄en nasewa.

6 N gbalo fena nde toxi n̄en dunuḡa yi, naxan adamadiin ḡḡma han! ² Muxuna nde na yi, Ala nafunla nun ḡer̄isigen nun binyen fixi naxan ma, sese mi dasaxi naxan ma, a waxi naxan birin x̄k̄n, koni Ala mi tinxi a xa a nafunla don, muxu gbete yi e don. Na nan findixi fe fuun na e nun gbalo gbeena. ³ Xa muxuna nde dii k̄eme bari nun, a m̄k̄n yi siimaya xunkuyen s̄k̄t̄, a na fori ki yo ki, na birin ḡk̄n nanse ra a ma, xa a mi sewan s̄k̄t̄ a se kanyani, a yi maluxun binyeni? N na a fale n̄en, n naxa, "Diin naxan faxa a nga kui, na fisa na kanna xa." ⁴ Bayo na diin daxi n̄en fuu, a m̄k̄n dangun dimin nin, a xinla yi lu wundoni. ⁵ Hali na diin mi s̄ogen toxi, a mi fefe kolonxi, na b̄k̄e xunbelixi dangubonna ra. ⁶ Hali a ḡe wuli firin s̄k̄t̄ siimayaan na, xa a mi sewan s̄k̄t̄ a se kanyani, na ḡk̄n nanse ra? E birin mi sigama yire kedenna xan yi ba?

⁷ Adamadina wanla birin k̄ema a dege feen nan na, anu a mi wase mume! ⁸ Nanse fekolonna danguxi xaxilitaren na? Yiigelit̄k̄on na sigati ki kenden kolon a dunuḡa yi gidini, na ḡk̄n nanse ra? ⁹ Yeen bata seen naxan to, na fisa se x̄nla xa muxun naxan mirixi. Fe fuun nan m̄k̄n na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

Fekolonne maxadina

¹⁰ Seen birin xinla na. Adamadiin findixi naxan na, na kolonxi. Naxan senben dangu a tan na, a mi n̄e na matande. ¹¹ Falan n̄ema gboma ayi, fe fuune fan wuyama ayi. En nanse s̄k̄t̄ma na yi? ¹² Awa, nde a kolon naxan fan adamadiin xa a dunuḡa yi gidini, a n̄ema a

siimaya yi genli, naxan danguma alo nininna? Nde nɔɛ a fale adamadiin xa naxan ligama a xanbi dunuɗa yi a na faxa waxatin naxan yi?

Fekolonna

7 Xili kanyaan fisa latikɔɔn kenden xa, muxun faxa lɔɔn dangu a bari lɔɔn na.
2 A fisa i siga ɗandeni benun i xa siga sewa bande dondeni, bayo sayaan muxune birin yɛɛ ra, niiramane birin lan e yi xaxili sɔɔ na ma.
3 Sɔɔlɛn fisa gelen xa, bayo yetagin na yifɔɔ, na muxun xaxinla maliye nen.
4 Fekolonne bɔɗen darixi ɗanden nan na, koni xaxilitarene bɔɗen darixi ɗaxaɗaxa yiren nan na.
5 A fisa muxun yi fekolonna maxadin name, benun a xa xaxilitarene sigin name.
6 Bayo xaxilitarene gele xuiin luxi nen alo ɗanla budo xuiin tɛeni tunden bun. Fe fuun nan na fan na.
7 Fekolonna na ɗaxankatan ti, na a findima xaxilitaren nan na, dimi yi seene na rasuxu mayifuni, na muxun bɔɗen natantanma nen.
8 Feen ɗananna dangu a fɔɔn na. A fisa muxun yi sabari benun a xa waso ayi.
9 I nama mafura xɔɛ, bayo bɔɗe gbeen xaxilitarene nin.
10 I nama a fala, i naxa, "Nanfera waxati danguxine fisa iki xa?" Bayo na maxɔɔinna mi kelixi fekolonna xan yi.
11 Fekolonna nun keɛn tɔɔn birin lan, bayo a muxune malima dunuɗa yi.
12 I na lu fekolonni, na i ratangama nen alo gbeti kanyana, i na fe kolon, na fekolonna i luma nen i nii ra.
13 Alaa wanla mato: A na naxan yidɔɔ, nde nɔɛ a ratinxinɗe?
14 I xa sewa waxati ɗani, i yi i miri tɔɔ waxatini, bayo Ala nan e firinna birin daxi. Nanara, adamadiin mi nɔɛ sese yɛɛ toɛ fe famatɔne fe yi.
15 N bata feen birin to n ma dunuɗa yi gidi fufafuni. Tinxin muxuna ndee halagima e tinxiyani, ɗaxudena ndee yi siimaya xunkuyen sɔɔ e ɗaxuyani.
16 I nama i ya tinxiyaan nadangu ayi, i nama i yete findi fekolon gbeen na. Nanfera i yete rahalagima?
17 I nama ɗaxuyaana nadangu ayi, i nama findi xaxilitaren na. Nanfera i faxe benun i ya waxatin xa a li?

18 A lan i yi kedenna suxu hali i mi boden beɗin, bayo naxan na gaxu Ala yɛɛ ra na feen birin yiminima nen.
19 Fekolonna xaxilimaan senbe soma nen dangu yamana kan fu ra taani.
20 Tinxin muxu yo mi dunuɗa yi naxan fe ɗanin ligama a mi yulubi liga.
21 I nama i tuli mati falan birin na, alogo i nama i ya walikɛɛn xuiin me, a i rayelefuma.
22 Bayo i a kolon i bɔɗeni, i tan yeteɛn bata muxune rayelefu sanɗa ma wuyaxi.
23 N bata na feene birin fɛɛfɛɛ fekolonna xɔn, n yi a fala, n naxa, "N fekolonna sɔɔma nen," koni a mɔn makuya n na.
24 Sese a ra, a makuya pon! A tilin mumɛ! Nde nɔɛ a toɛ?
25 Nayi, n bata kata fekolonna famu feen nun a fɛɛfɛɛ feen nun a fen feen na e nun feene bunna, alogo n xa a famu a xaxilitareyaan nan ɗaxuyaana na, fa fala daxuyaana mi fan.
26 N bata a kolon a ɗaxanla naxan luxi alo luti ratixina, naxan bɔɗe findixi yalaan na, naxan yiine luxi alo xɔɔɔɔɔɔɔ, na xɔɔ dangu sayaan na! Muxun naxan Ala kenɛni, na tangama nen a ma, koni yulubi kanna a suxuma nen a ra.
27 N tan, karamɔɔɔɔ, n na ito nan toxi, n to feene fɛɛfɛɛɛxi keden keden yɛɛn ma, alogo n xa feene bunna yɛɛ to.
28 N mɔn feene ye fenma, koni n munma a yɛɛ to singen. N xeme kende kedenna nan toxi xeme wuli keden ye, koni n mi ɗaxalan kende keden peen toxi ɗaxanle ye.
29 Koni, n na ito nan to: Ala adamadiine da nen, e fan, koni e tan bata kɔte wuyaxi fen.
8 Nde luxi alo fekolonna, naxan nɔɛ feene bunne fɛɛfɛɛɛ? Muxuna fekolonna a yetagini yalanma nen, a yetagi yifɔren yi tunun.

Mangana yamarin suxu fena

2 N yi a fala, n naxa, "Mangana yamarin suxu, i to bata i kɔɔ Ala xa."
3 I nama mafura i makuye mangan na, i nama kankan fe ɗaxin ma, bayo naxan nafan a ma, a na nan ligama.
4 Mangan sese fala, senben na nan na.

Nayi, nde nɛɛ a fale a xa,
fa fala, "I nanse ligama?"

⁵ Naxan na a yamarin suxu,
na mi fe naxin kolonma.

Fekolonna mangana waxati saxin nun a kiti saxin
kolonma nen.

⁶ Amasɔɔ feen birin nun a waxatin nun a kiti saxin na
a ra,

bayo adamadiine fe naxin gbo e ma.

⁷ A mi a kolon feen naxan fama,
nayi nde nɛɛ a fale a xa
naxan sa ligama?

⁸ Adamadiin xa mi niin kannan ra
alogo a xa a makankan,
fanga yo mi a ra a sayaan lɔɔɔ fari.

Yengen matanga ferɛ mi a xa,
naxuyaan fan mi muxu naxi yo xunbama.

Adamadiine dunuɔa yi gidina

⁹ N bata na birin to, n yi n miri muxune kewanle birin
ma dunuɔa yi. Waxatini ito yi, muxun nɔɔyaan nan liga-
ma a adamadi boden xun na, a yi a naxankata. ¹⁰ N
mɔɔn muxune toxi naxudene maluxunɛ. Yamaan sigama,
e xɛɛma sa keli yire sarinaxini, e ninan taani na
muxu naxin yi naxan ligama. Fe fuun nan na fan na.

¹¹ Muxune to mi ratɔɔnma e kewanle ra sasani, nanara
fe naxi rabaan xɔnla adamadiine bɔɔɔni han! ¹² Hali yu-
lubitɔɔn fe naxi keɛɛ liga, a siimayaan mɔɔn yi xunkuya
ayi, n na a kolon, herina Ala yɛɛ ragaxu muxune nan
xa, bayo e gaxuxi a yɛɛ ra. ¹³ Koni herin mi muxu naxin
xa! Seen nininna buma muxu naxina siimayaan xa,
amasɔɔ a mi gaxuxi Ala yɛɛ ra.

¹⁴ Fe fu gbɛɛ fan ligama dunuɔa yi: Tinxin muxuna
nde rapanna yi lanɛɛ muxu naxin nan ma, muxu naxi-
na nde fan rapanna yi lanɛɛ tinxin muxun nan ma. N
na fale nen, n naxa, fe fuun nan na fan na. ¹⁵ Nayi, n
sewan nan matɔɔnma, amasɔɔ sese faji mi fa
adamadiin xa dunuɔa yi, fɔ a a dege, a yi a min, a yi
naxan. Na nan a malima a wanli a siimayani Ala naxan
nagidixi a ma dunuɔa yi. ¹⁶ N to kata fekolonna famu
feen na, n yi muxune kewanle rakɔɔsi dunuɔa yi, bayo
adamadiin luma a yɛɛ ra yi yanyin nun kɔɔɛn na, ¹⁷ n yi
Ala wali xɔnna to. Adamadiin mi nɛɛ feene yɛɛ toɛ nax-
anye ligama dunuɔa yi. Adamadiin naxan fenma
tɔɔni, a mi na toɛ, hali fekolonna yengi a ma a a fe
kolon, a mi nɛɛ a yɛɛ toɛ.

Muxune birin napanma kii kedenna nin

⁹ N bata n miri feni itoe birin ma, n yi a rakɔɔsi fa
fala, tinxin muxune nun fekolonne nun e kewanle
birin Ala nan yii. Adamadiin mi a kolon xa xanun-
tenyaan nan a yɛɛ ra hanma xɔnnantenyana. ² Birin
napanma kii kedenna nin. Tinxin muxun nun muxu
naxin birin napanna keden, muxu faji ba, muxu sar-
inaxin ba, haramuden ba, muxun naxan saraxan ba-
ma e nun naxan mi saraxan bama, a na kii nin muxu

fajin nun yulubitɔɔn xa, naxan a kolɔma e nun naxan
gaxuma a kolɛ.

³ Na nan fe naxin na feene yɛ naxanye ligama
dunuɔa yi. Marapan kii kedenna nan birin mamema.
Fe naxin nan muxune bɔɔɔni han! Daxuyana e bɔɔɔni
e siimayaan birin yi. Na xanbi ra, e sa faxa muxune
fari. ⁴ Yigin niiramane birin xa. Hali baren nɛɛn fisa
yatan faxaxin xa. ⁵ Niiramane a kolon a e faxama nen,
koni faxa muxune mi sese kolon. Saran mi fa e xa,
amasɔɔ ninan bata ti e xɔn. ⁶ E xanuntenyaan nun e
xɔnnantenyaaan nun e xɔnɔnnyaan bata nan, sese mi fa
e xa feene yɛ naxanye ligama dunuɔa yi. ⁷ Nayi, sa i ya
donseen don naxanni, i yi i ya manpaan min bɔɔɔ xun-
benli, bayo Ala bata yelin i kewanle birin nasuxɛ.

⁸ Sewa dugine xa lu i ma waxatin birin, turen yi lu i
xunni waxatin birin. ⁹ I naxan i ya dunuɔa yi gidini i ya
naxanla fema i naxan xanuxi, i ya siimaya fufafuun
birin yi Ala naxan nagidixi i ma dunuɔa yi, i siin soge
fuune birin, bayo i gbeen na nan na i ya dunuɔa yi gi-
dini, i nɛma i ya wali xɔɔɔɔn kɛma dunuɔa yi. ¹⁰ I nɛɛ
naxan yo lige, na liga i sɔɔɔn nan na, bayo i na sa
gaburun na, wali mi na, miriya mi na, xaxilimaya mi
na, fekolon mi na.

¹¹ N mɔɔn bata feni ito to dunuɔa yi: Gilaan mi a ra
naxan singe soma, senbema mi na ra naxan nɔɔn sɔɔ-
ma yengeni, fekolonna mi na ra naxan donseen sɔɔ-
ma, xaxilimaan mi na ra naxan nafunla sɔɔnma, muxu
xaranxin mi a ra naxan marafanna sɔɔnma, bayo waxa-
tine nun yegbane sa birama ayi e birin nan ma. ¹² Awa,
muxun mi a kolon feen naxan a yɛɛ ra. A luxi nen alo
yɛɛn naxanye mayendenma, e suxu yalaan na, han-
ma xɔliin naxanye suxuma luti ratixin na, waxati naxin
bagama nen adamadiine ma mafuren, a e raterɛna.

Fe kolonna nan fisa

¹³ N mɔɔn xaxilimayaan misaala nde toxi nen dunuɔa
yi, naxan n naterɛna. ¹⁴ Taadina nde yi na nun, a muxu-
ne mi yi wuya. Manga senbɛmana nde yi siga a xili ma,
a yi a rabilin yengeni, a yi yenge so seene yitɔn a xili ma
han! ¹⁵ Fekolon yigelitɔn nde yi na taani nun, naxan
taan xunba a fekolonna xɔn. Koni muxu yo mi a yengi
dɔɔn na yigelitɔn xɔn.

¹⁶ Nayi, n yi a fala, n naxa, "Fe kolonna dangu senben
na." Anu, muxune e mɛxi na yigelitɔn fekolonna ra, e
mi e tuli mati a falane ra. ¹⁷ Fe kolonne falan namɛna
maraxarani, na dangu mangan sɔnɔ xuiin na xaxil-
itarene yɛ. ¹⁸ Fekolonna dangu yenge so seene ra, koni
yulubitɔ keden peen nɛɛ fe faji gbege kale nen.

Xaxilitareyaan bɔɔnɔna

¹⁰ Tugetugene faxaxin nɛɛ latikɔnɔnna xiri naxuɛ
nen.

Na kiini xaxilitareyana ndedi nɛɛ fekolonna nun
binyen kale nen.

² Fekolonna xaxinla sigan kira fajin nan xɔn,
koni xaxilitaren xaxinla sigan kira naxin nan xɔn.

³ Xaxilitaren nɛma sigan tima kiraan xɔn,

xaxili mi a ma.
 Birin a xaxilitareyaan toma.
⁴ Xa kuntigin כֹּלֵךְ i xili ma,
 i nama keli i ya walideni,
 bayo maraxaran yulubi gbeen nan matangama.
⁵ N fe naxina ndee toxi dunuḡa yi,
 tantanna naxanye fata mangan na:
⁶ Fekolontarene tide gbeene sɔtɔma,
 senbe kanne yi lu tide xurine yi.
⁷ N bata konyine to soone fari,
 mangane yi sigan ti e sannu alo konyine.
⁸ Naxan na yinla ge,
 a birama nen na ra.
 Naxan na yinna rabira,
 saḡin nan na xinma.
⁹ Naxan na gemene maxete,
 na a maxɔkɔma nen e ra,
 naxan wudin bɔma,
 na nɛ a maxɔle nen.
¹⁰ Xa bunbi melenna de mi a yi,
 a mi raxanxanxi,
 fɔ i xa i senben xun masa nen,
 koni fekolonna feen nɛ dangu na ra.
¹¹ Naxan fatan saḡin suxe,
 na tɔtɔ nanse ra
 xa saḡina a xin
 benun a xa a suxu?

Xaxilimayaan nun daxuyana

¹² Fekolonna falane rafexi hinanna nan na,
 koni xaxilitarena falane bɔtɔtɔ nan tima a ma.
¹³ A falane fɔlɔn xaxilitareyaan nan ma,
 a raḡan daxuya naxin ma.
¹⁴ Xaxilitaren falane rawuyama ayi nen.
 Adamadiin mi a kolon
 naxan fama ligadeni.
 Nde a fale a xa
 naxan fa ligama a xanbi?
¹⁵ Xaxilitarena wanla a xadanma nen,
 bayo a yeteen mi a kolon
 a sigɛ taani kii naxan yi.
¹⁶ Yamanan naxan manga findixi foningen na,
 gbalon na xa,
 e nun naxan ma kuntigiye e waxatin birin nadangu-
 ma donse dondeni.
¹⁷ Sewan na yamaan xa
 naxan manga findixi muxu binyene diin na,
 naxan ma kuntigiye e degema a waxatini,
 e makoon naxan ma,
 e mɔn mi manpaan minna radangu ayi.
¹⁸ Muxu narixina xalanben fɔnma nen.
 Xa a mi wale, tulen soma nen a banxini.
¹⁹ Muxune sewa bande donna tima naxanaxani,
 manpaan yi e niini fan e ma.
 Gbetin nan feen birin yabin na.
²⁰ I nama mangan danga,
 hali i miriyani,
 i nama nafulu kannu danga i ya banxin kui,

bayo a luyɛ nen
 alo xɔliin nan sa i xuiin nalgama a xa,
 a yi i ya falane yebe a xa.

I ya nafunla raso fe wuyaxi yi i baraka feen na

11 I ya balon xuya igen xun ma, amasɔtɔ waxati
 xunkuyen na dangu, i mɔn a toma nen. ² I yii
 seene yitaxun muxu solofere hanma muxu solo-
 masexe ra, bayo i mi a kolon gbalon naxan sa fama ya-
 manani.
³ Igen na gbo kundani, a findima tulen nan na
 bɔtɔtɔ. Xa wudin bira be binni hanma men binni, a
 luma a biraden nan ma. ⁴ Naxan gaxuxi foyen nun
 tulen fa feen na, na mi nɛ sansiin siye, a mɔn mi a
 xabe.
⁵ I to mi foyen siga kiin kolon, i mɔn mi a kolon diin
 gboma a nga kui kii naxan yi, na kiini, i mi nɛ dali
 manga Ala kewanle fan famunɛ.
⁶ Sansi xɔnna xuya, fɔlɔn xɔtɔnɔn han nɔnbanɔn, i nama
 i ya wanla rati. I mi a kolon i wali xɔnna denaxan
 sɔnɔyama hanma xa i wali xɔnne birin fanma nen.
⁷ Kenenna fan, lu fena dunuḡa yi, na naxun.
⁸ Adamadiin na siimayaan sɔtɔ han nɛ wuyaxi, a lan a
 xa sewa e birin na. Koni a xa a miri fa fala dimin waxa-
 tine gboma ayi nen. Fe famatɔne luxi nen alo foyena.
⁹ I tan naxan dii nɔreyani, naxan i ya dii nɔreyaan
 waxatini, i sewa i bɔtɔtɔ. I bira i bɔtɔtɔ yi feene fɔkɔ ra, e
 nun i na seen naxanye to. Koni, a kolon fa fala Ala i
 kewanle birin makitima nen. ¹⁰ Nayi, xaminna ba i
 bɔtɔtɔ, tɔɔyaaan masiga i fatin na amasɔtɔ dii nɔreyaan
 nun fangan danguma nen fuyan!

Foriyaan nun sayana

12 I Dali Marigina fe xa rabira i ma i nema dii
 nɔreyani waxatin naxan yi, benun tɔɔtɔ lɔkɔne xa
 fa, waxatin yi maso, i a falama naxan yi, i naxa, "N mi
 naxun yo toma," ² benun sogen nun kenenna nun
 kiken nun sarene xa yidimi, kundaan yi fa tulen dangu
 xanbini. ³ Na lɔkɔnɔ, banxi kantanne xuruxurunma nen,
 xeme senbemanne yi e felen, naxanle yi ba seen dinɛ
 bayo e mi fa wuya, naxanye seen matoma foye soden
 na, ne yi lu dimini. ⁴ Nayi, deen fɔkɔ firinna naxanye ra-
 bima kiraan ma, ne balanma nen, se din xuiin yi siga
 xurunɛ ayi. Muxun kelima nen xɔliin wuga xuiin ma,
 koni sigisane birin yi siga xadanɛ ayi. ⁵ Yire matexin yi
 magaxu fɔlɔ ayi, gaxun yi lu kiraan xɔn. Xun sexene yi
 fixa alo wudin na fuga. Fatin yi binya ayi alo supen na
 sin bɔtɔtɔ. Kunfa mi fa na, bayo adamadiin fa sigama a
 habadan banxin nin, wugalaane yi dangu kiraan xɔn a
 nan feen na. ⁶ Alaa fe xa rabira i ma benun gbeti wure
 luti daxin xa fulun, xema kundin yi kala, feɛn yi yibɔ-
 ti gi yinla ra, ige kundin lutin yi bolon a bira xɔnɔnna ra,
⁷ benun benden xa xete bɔtɔtɔ a kelixi denaxan yi, niin
 yi xete Ala ma naxan a fixi.

† A sandan nan sama be lan foriyaan ma. A falan tima wundoni
 lan fati yirene nan ma alo yiine nun fanna nun pinne nun yeene nun
 tunle nun deen nun xun sexene. Misaala: Naxanle nan sama pinne
 ma sandani ito yi.

⁸ Nanara, n tan karamɔɔ naxa: Fe fuune fe fuune fari, fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

Falani sona

⁹ Karamɔɔni ito findixi fekolonna nan na, koni a mɔn yamaan xaranxi nɛn. A mɔn yi a miri sanda wuyaxin ma, a ne yitɔn, a e yɛba. ¹⁰ Karamɔɔni ito bata kata fala fajine yitɔn feen na, a yi e sɛbɛ a kiin yetɛni, ɲɔndi falane nan e ra. ¹¹ Fekolonne falane luxi nɛn alo xuruse

gbɛngbɛn dunganne, e fala sɛbɛxine yi baraka alo wu-di bitinxine, yɛɛrati kedenna nan e fixi. ¹² N ma diina, i nama sese sa e fari. Kɛdi sɛbɛn dan mi na, kɛdi xaran-na gbeen fati bɛndɛn xadanma nɛn. ¹³ Awa, feni itoe birin bata mɛ. E fala yisoxin ni i ra: Gaxu Ala yɛɛ ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbɛngbenna na nan na. ¹⁴ Amasɔɔ Ala adamadiine kewanle birin mak-itima nɛn, hali naxanye luxunxi, a fajin nun a ɲaxina.

Xeḡen nun a ɲaxanla e bode xanuma kii naxan yi, Ala nan na feen nagidixi adamadiine ma. Na feen seḡexi Dunuɲa Fɔɓɓ sora 2.23-25 kui. Xanuntenya sigine nun fala ɲaxumene nan seḡexi Kitabun yireni ito yi lan xeḡen nun a ɲaxanla marafanna fe ma. Yanyina nde, Muluku Sulemani nun a ɲaxanla nan falani itoe seḡexi e bode ma.

Kitabun yireni ito kui, xeḡen nun ɲaxanla marafanna falane nan tima e bode tagi. Yirena ndee, e bode fenma, e yi e bode to, e lo ayi e bode ma, e lu e bode fenɲe fala ɲaxumene yi. Muxu gbetene falane fan seḡexi alogo falan xa ɲaxun.

Muxuna ndee bata Kitabun yireni ito xaran misaala ra, wundo falan naxan xanuntenyana fe yebama lan Ala nun a yamaan tagin ma.

1 Sulemani a sigi fisamantenna.

Xanuntenyana

ɲaxanla falana a xeḡen xa:

² N sunbu marafan sunbuni!
Amasɔɔ i ya xanuntenyaan ɲaxun dangu manpaan na.

³ I ya latikɔɔɔɔna xirin ɲaxun.
I xinla luxi nen
alo latikɔɔɔɔna naxan xiri sigama ayi.
Nanara, i rafan sungutunne ma.

⁴ N suxu n yiin ma!
En na en gi!
Mangan bata n xali a konni.
Nxu ɲaxanma,
nxu sewa i ya fe ra,
nxu i ya xanuntenyaan matɔɔɔma nen dangu manpaan na.

Yoon sungutunne xa,
i rafan e ma!
⁵ Yerusalen sungutunne,
n fatin nan gbeelixi,
koni n nayabu
alo Kedari kaane bubu fɔɔene,
alo Sulemani a dugin naxanye singanxi a banxini.

⁶ Koni, i nama n mato,
n to gbeelixi.
Sogen nan n fatin gbeelixi.
Ngaa dii xeḡene nan xɔɔɔɔ n ma,
e yi n findi manpa bili nakɔ kantanna ra.
Koni n mi n yengi luxi n yetena nakɔɔɔn xɔɔn.

⁷ A fala n xa,
i tan naxan nafan n ma n bɔɔɔeni,
i fa i ya xuruse kurun nabama denaxan yi,
hanma i e luma denaxan yi yanyi tagini
alogo n nama lu i fenɲe na xun xɔɔn
alo ɲaxalan kobina
i xɔyine xuruse kurune denaxan yi.

Xɔyine falana:
⁸ Xa i mi na kolon,
i tan naxan tofan ɲaxanle birin xa,
siga i ya sii diine rabe yexex kurune funfun xɔɔn,
xuruse kantanne bubune dexɔɔn.

Xeḡena falana a ɲaxanla xa:

⁹ N nafan ɲaxanla,
i luxi nen n yeḡe ra yi

alo soo gile faɲin naxanye Misiran mangana yenge so wontoron bandunma.

¹⁰ I xadene rayabu tunlasone longonna ra,
i kɔɔɔen nayabu ɲereni.
¹¹ En tunlaso xeḡama daxine rafalama nen i xa,
naxanye rayabuxi gbeti wuredine ra.

ɲaxanla falana a xeḡen xa:
¹² Mangan yi a deḡema waxatin naxan yi,
n ma latikɔɔɔɔna xiri faɲin yi sigama a ma.

¹³ N nafan muxun luxi nen n xa
alo mirihi latikɔɔɔɔna se sa seen kui
naxan singanxi n xiɲe longonna ra.
¹⁴ N nafan muxun luxi n xa nen
alo se fuge faɲine
keli manpa bili nakone yi En-Gedi yamanani.

Xeḡena falana a ɲaxanla xa:
¹⁵ I rayabu, n nafan ɲaxanla,
i rayabu han!
I yeḡene rayabu alo ganbane.

ɲaxanla falana a xeḡen xa:
¹⁶ N xanuntenna, i tofan,
i rayabu han!
En saden findixi seḡe xindene nan na.
¹⁷ Suman yiine nan en xunna soon na,
fɔɔɔ binle yi findi banxi kankene ra en xa.

Xeḡen nun ɲaxanla tofanna

ɲaxanla falana a xeḡen xa:

² N luxi nen
alo se fuge faɲin naxanye Sarɔɔn yamanani,
gabala fugene meḡemeḡene yi.

Xeḡena falana a ɲaxanla xa:
² N nafan ɲaxanla luxi sungutunne tagi nen
alo gabala fugen seḡe ɲali kanne tagi.

ɲaxanla falana a xeḡen xa:
³ N nafan xeḡen luxi banxulanne tagi nen
alo mangon binla fɔɔɔn yi wudine tagi.
A rafan n ma n dɔɔɔ a nininna ra,
a rafan n ma
alo wudi bogi ɲaxumena n de.

⁴ A bata n xali sumun yireni.
A xanuntenyaan luxi nen n xa
alo taxamasenna.

⁵ E n senbe so se bogine ra,
e yi n bɔɔɔen maxunbeli mangon bogine ra,
bayo xanuntenyaan furena n ma.

⁶ A kōmen ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.
⁷ Yerusalen sungutunne,
n bata ε rakɔɔ bolene nun burunna xenle yi,
ε nama xanuntenyaan nakeli,
ε nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.
⁸ N bata n xanuntenna xuiin me!
A fama tugaŋe ayi geyane xun tagi,
a a gima yire matexine xun tagi.
⁹ N xanuntenna a gima
alo bolena hanma xeli senbema.
A mato,
a tixi en konna sansanna xanbi ra.
A yeen nasoma banxin foyesoden na,
a ye masama wure sansanna yinle ra.
¹⁰ N xanuntenna falan tima n xa, a naxa,
“Keli, n xanunten tofajina, fa en siga!
¹¹ Bayo ŋemen ŋanmatɔɔ ni i ra,
tulen bata ŋan, a bata siga.
¹² Se fuge fajine bata wara ayi bɔɔɔɔ,
sigi sa waxatin bata a li,
kolokondene xuiin minima burunna ra.
¹³ Xɔde binla bata a bogi singene ramini fɔɔ,
manpa binle † bata fuga,
e xiri fajin naminima.
N xanuntenna, keli, fa en siga.”

Xemena falana a naxanla xa:

¹⁴ N ma naxanla,
i nama i luxun
alo ganbana geme yinle ra geyaan kanke.
I yetagin yita n na,
i xuiin namini n xa a me,
amasɔɔ i xuiin naxun, i tofan.

Xemena falana a muxune xa

¹⁵ E xulumaseene suxu nxu xa,
xulumase xurin naxanye nxɔ manpa bili fugaxine
kalama.

Naxanla falana a xemene xa:

¹⁶ N gbeen nan n xanuntenna ra,
a fan gbeen nan n na,
a nema a xuruseene rabama sansi fugaxine tagi.
¹⁷ N xanuntenna,
benun kuye xa yiba,
dimin yi siga, xete,
i i gi alo bolena
alo xeli senbemaan geme geyane fari.

Naxanla xiye sana a xemene fen feen na

3 N nema saxi n ma saden ma kɔɔɔɔ na,
n kataxi n xanuntenna to feen na,
n na a fenma, koni n mi a toma.
² Nayi, n kelima nen,
n yi taan nabilin,
n yi siga taan yama malandene nun kirane xɔɔ,
n yi n bɔɔɔɔ nafaŋ muxun fen.

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

N na a fenma, koni n mi a toma.

³ Taan kantan muxune yi fa n li,
n yi e maxɔɔɔɔ, n naxa,
“E mi n bɔɔɔɔ nafaŋ muxun toxi ba?”

⁴ N dangu e ra nen tun,
n yi n bɔɔɔɔ nafaŋ muxun to,
n yi a suxu,

n mi fa a beŋin ɔɔɔɔ,
han n yi sa a raso ngaa banxini,
nga fudi tongo n na denaxan yi.

⁵ Yerusalen sungutunne,
n bata ε rakɔɔ bolene nun burunna xenle yi,
ε nama xanuntenyaan nakeli,
ε nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

⁶ Nde ito ra naxan kelima tonbonni,
naxan tema alo tutina,
alo mirihi nun wusulanna xirina,
e nun latikɔɔɔɔ xiri naxumen sifaŋ birin?

⁷ Sulemani maxali saden nan a ra,
sofa tonge sennin a rabilinxi,
Isirayila sofa kendene nan e birin na.

⁸ Silanfanna e birin yii ††
e birin darixi yengen na.
Silanfanna xidixi e birin tagi,
alogo e xa makantanna ti kɔɔɔɔ na.

⁹ Manga Sulemani a saden nafalaxi Liban yamanan
wudine nan na.

¹⁰ A bun tiine rafalaxi wure gbetin nan na,
xemaan nan a bundɔɔɔɔ na.
Yerusalen sungutunne a dɔɔɔ seen nafalaxi
dugi mamiloxin nan na xanuntenyani.

¹¹ E mini, Siyon taan sungutunne,
ε Manga Sulemani nun a manga kɔɔɔɔtin mato
a nga naxan soxi a xun na a naxalandin mati lɔɔɔɔ,
a bɔɔɔɔ sɛwa lɔɔɔɔna.

Xemena naxanla luxi nen alo a nakɔ yirena

Xemena falana a naxanla xa:

4 I rayabu,
n nafaŋ naxanla, i rayabu.
I yeene rayabu alo ganbane
hali dugin soxi i yetagin xun na.
I xun sexen saxi a ma
alo sii kurun nema gode Galadi geyaan ma.

² I ŋinne fixa alo yeɔɔɔ kurun
naxan xabe baxi maxabadeni
naxanye kelima e maxadeni. †
E lanxi e boden ma firin firin yeen ma
alo gulunne, e keden pe mi baxi.

³ I de kidine luxi alo luti gbeela,
i deen tofan han!

I xaden nayabu
alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
hali dugin bata so i yetagin xun na.

⁴ I kɔɔɔɔ maxidixi

†† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. ‡ Men kaane yeɔɔɔe XABENGBO nen han! A nɔɔe finde dugin na.

alo Dawudaa sangansona,
sofane yenge so wure lefa wuli kedenna singanxi nax-
an na

alo jereña i kœ ra.

⁵ I xijne firinne rayabu

alo bolen dii gulun firinne,

naxanye e dege ma sansi fugaxine tagi.

⁶ N sigama nen na mirihi latikococna nun wusulanna
yireni

han kuye yiba, dimin yi siga.

⁷ N xanuntenna, i rayabu,

ƒe yo mi i ra.

⁸ N ma jaxalandi masuxina,

fa n fœ ra

keli Liban yamanani Amana geyaan xuntagi,

Xerimon geyaan nun Seniri geyaan xuntagi,

yatane xiin denaxan yi,

burunna jarine geyane.

⁹ I n bocœen nadinma,

i tan sungutunna,

n ma jaxalan masuxina,

i na i yœen ti n na keden pe

i n bocœen nadinma nen.

Hali i ya jeren xœri keden pe,

a na lige n na.

¹⁰ I ya xanuntenyaan jaxun,

i tan sungutunna,

n ma jaxalan masuxina,

i ya xanuntenyaan jaxun

dangu manpa fajin na,

i ya latikococna xirin jaxun

dangu se xiri jaxumene birin na.

¹¹ N ma jaxalan masuxina,

i deen jaxun alo kumina,

ocœœ nun kumin nan i lenna bun,

i ya dugine xirin luxi nen

alo Liban wudi xiri jaxumene.

¹² I tan sungutunna,

n ma jaxalan masuxina,

i luxi nen alo n ma nakœ masansanxina,

n ma tigina,

n ma ige miniden naxan namaraxi n keden peen xa.

¹³ I fan

alo sansi fajin sixi nakœœ naxan yi,

alo girenada binla

naxanye bogi fajine raminima,

e nun henna binle

nun naradi sansi xiri fajina,

¹⁴ naradin nun sansi fuge neri fupiramaan

nun gbala xiri jaxumene

nun sinamon wudi xiri jaxumene,

e nun wusulanna kelixi wudin naxanye birin ma

e nun mirihi latikococna nun wudi ige xiri jaxumene

nun sansi xiri jaxume fajine birin.

¹⁵ I luxi nen alo nakœ yi tigina,

alo xude xunna naxan godoma

keli Liban geyane ma.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁶ Foye fajin xa fa

sa keli kocœœna nun yiifanna ma,

e yi n ma nakœœ xiri fajin nasiga ayi

alogo n nafan muxun xa fa so a nakœni,

a yi a bogise fajine don!

Xemen tofanna

Xemen falana a jaxanla xa:

5 N fama n ma nakœni,

i tan sungutunna,

n ma jaxalan masuxina,

n xa sa n ma mirihi latikococna nun wusulanna ba,

n yi n ma kumi dengben nun kumin don,

n yi n ma manpaan nun n ma ocœœ min.

Xoyine falana:

Nxu xoyine, œ min,

œ xunne xa magi a ra xanuntenyani.

Naxanla xiyen naxan saxi lan a xemen ma:

² N bata yi xi,

koni n bocœœ mi yi xima.

N yi n xanuntenna xuiin nan mema deen na.

Xemen falana a jaxanla xa:

Deen nabi n xa, i tan sungutunna,

n ma jaxalandi masuxina,

n ma ganbadina,

ƒe mi jaxanla naxan na.

Xiila bata n xunni kun

n xun sexen bata yikun kœ ra kundaan bun.

Naxanla falana a xemen xa:

³ N bata n ma domaan ba n ma,

n fa a ragodoma n ma di?

N baxi n sanne maxadeni nen,

n fa e malœœma di?

⁴ N xanuntenna bata a yiin naso deen yalenna ra,

n fatin yi xuruxurun.

⁵ N to keli

n xa deen nabi n xanuntenna xa,

mirihi latikococna yi n yiine nun yii sonle ra,

han a lu dindinœ bocœœni

e nun deen balan seen ma.

⁶ N yi deen nabi n xanuntenna xa,

koni n xanuntenna bata yi a xun xanbi so,

a dangu.

A fala xuiin yi godoma n niini,

n yi a fen, n mi a to,

n yi a xili han,

koni a mi n yabi.

⁷ Kantan tiin naxanye taan nabilinma,

ne yi fa n li,

e yi n bocœœ,

e yi n maxœœ,

e yi n ma xunbeli domaan ba n ma,

e tan naxanye taan nabilinna yinna kantanma.

⁸ Yerusalen sungutunne,

œ kocœœ n xa.

Xa œ n xanuntenna to,

œ nanse falama a xa?

œ a fala a xa, fa fala

a fe xanuntenyaan furena n ma.

Xoyine falana:

⁹I tan naxanla
naxan tofan naxanle birin xa
i xanuntenna fan e birin xa di?
I xanuntenna fisa gbeteeye xa kiin mundun yi,
naxan a ligaxi i nxu rakoloma na kiini?

Naxanla falan lan a xemen ma:

¹⁰N xanuntenna fatin fixa,
a gbeeli,
a rayabu muxu wuli fuun ye.
¹¹A xunna luxi alo xema kendena,
a xunsexene saxi a ma,
e fow alo xaxaan xabena.

¹²A yeene rayabu
alo ganbane xuden de.
E fixa alo nankona,
e mayilenma alo dayimuna.

¹³A xadene luxi
alo sansi xiri naxume nakona,
naxanye xiri naxumen tema.
A de kidine luxi alo gabala fugene
mirihi latikonkonna minima denaxan yi.

¹⁴A yiine rayabu
alo yiiraso xema dixin
naxanye rayabuxi kirisoliti geme fajine ra.
A fatin luxi alo sama nin xuruxina
safiri geme fajin saxin naxan ma.

¹⁵A sanne luxi nen
alo senbeten geme fixe dixin
naxanye tixi xema fajin fari.
A tofan alo Liban yamanana,
a tixi alo sumanna.

¹⁶Naxunna nan tun a de,
a fatin birin nayabu.
N xanuntenna na kii nin,
n fowrabiran na kii nin,
e tan Yerusalen sungutunne.

Naxanla tofanna

Xoyine falana:

6 I tan naxanla
naxan tofan birin xa,
i xanuntenna sigaxi minen?
I xanuntenna a xun tixi minen na,
alogo nxu fan xa sa a fen i xa?

Naxanla falana:

²N xanuntenna bata siga a nakoni,
sansu xiri naxume yireni
alogo a xa a xuruseene raba menni,
a yi sansu fugaxina ndee malan.
³N xanuntenna gbeen nan n na,
n fan gbeen nan a ra,
a nema a xuruseene rabama sansu fugaxine tagi.

Xemena falana a naxanla xa:

⁴N nafan naxanla,
i rayabu alo Tirisa taana,
i rayabu alo Yerusalen taana,

koni i magaxu alo sofa ganla.

⁵I yeen ba n na
alogo e nama n xaxinli fu.
I xunsexen saxi a ma
alo sii kurun nema gode Galadi geyaan na.
⁶I pinne fixa
alo yexee kurun naxanye kelima e maxadeni.

E lanxi e boden ma
firin firin yeen ma alo gulunne.
E keden pe mi baxi e bode ma.

⁷I xaden nayabu
alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
hali dugin bata so i yetagin xun na.

⁸Mangan nye naxalan manga tonge sennin sote nen,
e nun konyi naxalan tonge solomasexe,
e nun sungutun wuyaxi
naxanye xasabi mi nye kolonje,
⁹koni n tan naxalan keden peen nan kolon.

N ma ganbadin na a ra,
fe mi naxanla naxan na.
A keden peen nan a nga yii dii temen na.
A nga a tan nan nafisaxi a diine birin xa.

Sungutunne to a to,
e a sewana fe fala nen,
mangana naxanle nun mangana konyi naxanle fan yi
a matow.

¹⁰E naxa, "Nde ito ra
naxan fama alo subaxana,
a rayabu alo kikenana,
a mayilenma alo sogena,
koni a magaxu alo sofa ganla?"

¹¹N bata siga nakoni kantin yireni,
alogo n xa sa se solixine mato xuden de,
alogo n xa a to xa manpa binle maringima,
xa girenada wudine bata fuga.

¹²Anu n mi a kolon naxan a ligaxi,
n fa n yete rasoxi yamaan kuntigine yenge so won-
torone tagi.

Naxanla nun xemena xanuntenyana

Xoyine falana:

7 I xun xete, i xun xete,
i tan Sulami kaana!
I xun xete, i xun xete
alogo nxu xa i mato.
Nanfera i Sulami kaan matoma
alo gali firinna nema e bodonma?

Xemena falana a naxanla xa:

²I sanne rayabu
i ya sankidine kui,
i tan xow naxanla!
I danbane rayabu
alo yiirafalan neren naxan nafalaxi.
³I xuli fundin luxi nen
alo lenge radigilinxina,
minse xiri naxumen mi nanma denaxan yi.
I kuiin luxi nen
alo murutu malanxina

naxan nabilinxi gabala fugene ra.

⁴ I xijne firinne luxi nen
alo bolen dii gulun firinne.

⁵ I kɔɛɛn mɛrɛndɛnxi nen
alo sanganso sama nin daxina.

I yɛene mayilenma
alo Xɛsibɔn dara igena,
Bati-Rabimi so dɛɛn dɛxɔn.

I ɲɔɛɛn fan alo Liban sangansoon
naxan tixi Damasi taan binni.

⁶ I xunna ratinxinxi i gbindin dɛ
alo Karemele geyana,
i xun sɛxene mayilenma
alo mangane dugi mamiloxine.
Mangan mi nɔɛ a yɛɛn bɛ e ra.

⁷ I rayabu, i tofan han,
n xanuntenna, n ma sɛwa xunna.

⁸ I kuya alo tugu binla,
i xijene luxi alo tugu bogi tɔnsɔnne.

⁹ Nanara, n na a falama, n naxa,
“N tema nen tugu binla kɔɛ ra,
n yi a bogine suxu.”

I xijene luxi nen
alo ɲaxundan tɔnsɔnne,
i dɛ foyen xirin luxi nen
alo mangon mɔɛɛn xirina.

¹⁰ I dɛɛn xirin luxi nen
alo manpa xiri ɲaxumena.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

Na manpaan xa lu n xanuntenna nan xa,
a godo a dɛ kidine nun a ɲinne ma.

¹¹ N xanuntenna nan gbee n na
a waxi n tan nan xɔn.

¹² N xanuntenna,
fa en siga burunna ra,
en kɔɛne radangu banxidene ra.

¹³ Xɔtɔnni en kurun sigɛ manpa bili nakɔne yi,
en sa a mato

xa e solima, xa e fugama,
xa girenada binle fugama.

Mɛnni, n sa n ma xanuntenyaan yita i ra.

¹⁴ Marafan bogi binle e xiri fajine raminima,
bogise fajine birin en dɛxɔn.

N xanuntenna,
n fe fajine birin namaraxi i tan nan xa
a fonne nun a nɛnɛne.

Xanuntenyaan sɛnben gbo

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

8 Xa ngaxakeden xɛmɛmaan nan yi i ra nun,
naxan nga xijɛn minxi,

n yi sa i ralanma nen nun,
n yi i sunbu tanden ma,
muxu yo mi n ɲaxaxu.

² N yi i xalima nen nun,
n sa i raso ngaa banxini.

I yi n xaran xanuntenyaan ma.

I yi n ma manpa xiri ɲaxumɛn min,

n ma girenada bogine igene.

³ A kɔmɛn ma yiina n xunna bun,
a yi a yiifanna rabilin n ma.

⁴ Yerusalɛn sungutunne,
n bata ɛ rakɔɔ,
ɛ nama xanuntenyaan nakeli,
ɛ nama a raxulun,
benun a waxatin xa a li.

Xɔyine falana:

⁵ ɲaxanla mundun fama ito ra
sa keli tonbonni,
a singanxi a xanuntenna ra?

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

N bata i raxulun mangon binla bun,
i bari ngana i fudi tongoxi dɛnaxan yeteni.

⁶ N ma fe sa i bɔɲɛni
alo taxamasenna i yiin na,
bayo xanuntenyaan sɛnben gbo
alo sayana.

Xɔxɔɔnna ɲaxu alo laxira,
a dɛɛn xɔɔ
alo habadan tɛɛ dɛɛna.

⁷ Ige gbeene mi nɔɛ xanuntenyaan ɲanɲɛ.
Baa igene mi nɔɛ a xalɛ.

Xa muxuna nde yi katɛ a banxin kui seene birin
masarɛ xanuntenyaan na,
muxɛ mi yi tinɲɛ a rasuxɛ.

Xɔyine falana:

⁸ Nxu xunye ɲaxalanmana nde na,
naxan xijɛye munma te singen.
En nanse ligama en xunye ɲaxalanmaan xa,
en na a futu feen fala lɔxɔn naxan yi?

⁹ Xa a luxi
alo taan nabilinna yinna
naxan mi rabima,
nxu a binyama nen gbeti gbeen na.

Koni xa a luxi
alo dɛɛn naxan nabima keden na,
nxu a balanma suman farinne nan na.

Naxanla falana a xɛmɛn xa:

¹⁰ N tan luxi nen
alo taan makantan yinna,
n xijɛne luxi alo sangansona.
N luxi nen n ma xɛmɛn yɛɛ ra yi
alo ɲaxanla naxan fama bɔɲɛ xunbenla ra a xa.

¹¹ Manpa bili nakɔna nde yi Sulemani yii Baali-Hamon
yi,

a yi a taxu muxuna ndee ra.

E birin yi fama gbeti gbanan wuli keden nan na a
bogine saren na.

¹² N ma nakɔna n tan nan xa.

A n yii.

Na gbeti gbanan wuli kedenna i tan nan xa Sulemani,
i yi kɛmɛ firin so a kantan muxune yii.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

¹³ I tan naxan dɔxi nakɔni,
n lanfane tuli matixi i ra.
I xuiin namini n xa a mɛ.

Naxanla falana a xemēn xa:
¹⁴N xanuntēna, i gi,

alo bolēna hanma xeli senbēmaan geyane fari
sansī xiri jaxumēne denaxan yi.

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna n̄en fa fala, "Alatala nan marakisi tiin na." Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma n̄en fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala m̄on yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a sebeni ito yitaxunxi d̄ox̄ saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli n̄e k̄e solofere n̄e tonge naaninna ma han n̄e k̄e solofere benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan senben yi gbo Isirayila sogeteden yiifanna ma. Asiriya yamanan senben yi gboma ayi a k̄omen f̄ox̄ni. Isirayila yi lu mangaya senbema firinne longonna ra. Nayi, yengene yi lu kefe Isirayila nun Yuda nun yamana gbeteye tagi. T̄ox̄ waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa n̄en a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firindena keli sora 40 han 55, na xili n̄en waxatina nde yi a "Isirayila madendenna." Ala xuiin naxanye menne yi, ne yamaan madendenma n̄en a yi e senbe so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan senbemaan na f̄ Babilon kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yengeni n̄e k̄e suulun n̄e tonge solomasex̄e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne f̄ox̄ kedenna ra konyiyani. Nabi Esayi yi muxu suxine ralimariya Alaa falane x̄on. A naxa a Ala m̄on a yamaan naxetema n̄en a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a f̄loni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan "Alatalaa walik̄en" ma. (Na sebexi sora 42.1-7 nun 49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi n̄en alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi m̄on, a luxi n̄en alo Perise mangan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yebaxi n̄en n̄e k̄e wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xete waxatin nan ma Yuda yamanani n̄e k̄e suulun tonge saxan nun solomasex̄e benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi n̄on n̄on Babilon yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa n̄e xete n̄en Yuda yi. Perisene manga Kirusi ked̄in sebe n̄en na waxatini naxan a ragidi a Isirayila kaane m̄on xa Ala Batu Banxi n̄enen ti. Muxu suxin xetena a konni, na mi findixi fe k̄ox̄ox̄i ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru fajin nali t̄ox̄ muxuni itoe ma naxanye bata tun-nax̄ob e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yete fa xunna yeba. Na sebexi Luka 4.16-21 kui.

1 Feni itoe makenen Am̄osi a dii x̄emena Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murut̄exina fe

² Kore x̄onna, ito rame!

B̄ox̄ x̄onna, i tuli mati!

Amas̄ox̄, Alatala falan tima, a naxa,

"N bata diine ragbo,

n yi e maxuru,

koni e bata murute n ma.

³ Ningena a kanna kolon,

sofanla a kolon

a kanna a degema denaxan yi,

koni Isirayila mi sese kolon,

n ma yamaan mi sese famuma."

⁴ Gbalon yama yulubit̄oni ito xa,

siyaan naxan hakene goronna binya,

fe n̄axi rabane b̄ons̄onna,

dii tinxintareni itoe!

E bata Alatala rabepin,

e yi e m̄e Isirayilaa Ala Sarijanxin na,

e xun xanbi so a yi.

⁵ E wama a m̄on xa e b̄onb̄on minen ma,

e to luma murute a ma?

E xunna birin bata findi furen na,

e b̄on birin s̄ox̄lexi.

⁶ Keli e sanna ma han e xunna,

sese mi k̄ende.

Max̄obdene nun b̄onb̄on f̄ox̄one nun fure d̄ene e fatin birin ma,

muxe mi naxanye dandanma,

muxe mi e maxidima,

muxe mi turen tima e d̄e.

⁷ E yamanan luxi n̄en

alo tonbon n̄axina,

e taane bata gan.

X̄ox̄ene e yamanan sansine kalama e ȳe x̄ox̄i.

E b̄ox̄on bata halagi,

a lu alo yaxune na dangu a yi.

⁸ Siyon taan nan keden pe luxi

alo bubun manpa bili nak̄oni

alo gagen k̄okunba x̄eni

alo yaxune na taan nabilin a yenge xinla ma.

⁹ Xa Alatala Senben Birin Kanna

mi yi muxe lu a nii ra en konni nun,

en yi luma n̄en nun alo Sodoma taana,

en liga alo Gomora taana.

¹⁰ E Alatalaa falan name,

Sodoma mangane!

E tuli mati en ma Alaa sariyan na,

Gomora kaane!

¹¹ Alatala naxa,

"E saraxa wuyaxine t̄ox̄on mundun n ma?

E bata ȳex̄ene gan n xa saraxan na

e nun xuruse raturaxine turena,

han n yi wasa na feene ra.

Turane nun yexee diine nun kotone wunla mi fa n kenexi kotoni!

¹² E na fa n yetagi,
nde a falaxi
e xa fa n batu banxin tanden mabodon gbansan?
¹³ E ba fe kiseene ra n xon,
naxanye ton mi na,
e wusulanna tutin haramuxin na a ra n yee ra yi.
E kike nenan sanle rabama
e nun Matabu Loxone,
e malanne tima.
E haken naxanye ligama malanne yi,
ne bata n yili.

¹⁴ E kike nene sanle nun e malanne bata n niin ton.
Goronna nan e ra n xun ma,
n bata xadan e bun.

¹⁵ E na e yiine yite n maxandideni,
n mi n yeen tima e ra.
Hali e n maxandi han,
n mi n tuli matiye e ra.
Wunla e yiin birin na.

¹⁶ E maxa, e yete rasarjan,
e yi e kewali naxine ba n yetagi,
e ba fe naxine lige.

¹⁷ E xaran fe fapin ligan ma,
e tinxinna fen,
e naxankata tiine ti kira fapin xon.
E yi kiridine xun mayenge kitin bolon,
e kapa gilene xun mafala kitini."

¹⁸ Alatala naxa,
"E fa,
en fa feene feselese en bode xon.
Hali e yulubine luxi alo wunla,
e fixama nen alo balabalan kesena.
Hali e to gbeeli iki,
e mon sarjanma nen
alo dugi fixena.

¹⁹ Xa e xuru,
e n ma falan name,
e nce yamanan bogise fapine donje nen.

²⁰ Koni xa e tondi,
xa e lu murute n xili ma
silanfanna nan e faxama," † Alatala de xuiin nan na ra.

²¹ Taa tinxinxin findixi taa yalunxin na di?
Kiti kenden yi Yerusalen yiren birin yi a foloni nun.
Tinxin muxune nan yi doxi na.
Koni iki, faxa tiine nan na yi.

²² Yerusalen kaane,
e gbetin bata findi wuren gbiin na,
igen bata basan e don fapin na.

²³ Muxu murutexine nan e kuntigine ra
e nun mupadene bata malan.
Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
e yi e gi kiseene foxo ra.
E mi kiridine xun mayenge kitin bolonma.
Kapa gilene kitine bote mi e xa.

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin Kanna,
Isirayilaa Ala Senbemana falan ni ito ra,
a naxa, "Gbalona e xa!

N nan n yete kotoma nen n yengefane ra.
N nan n gbeen kotoma nen n yaxune ra.

²⁵ Yerusalen kaane,
n kelima nen e xili ma.

N na e rasarjanma nen
alo wuren gbiin na ba teen na,
a maxa safunna ra.

N yi e fe naxine birin ba e yi
alo kotoni bama wureni kii naxan yi.

²⁶ N mon kitisa fapine fima e ma nen
alo a foloni,
e kawandi muxune yi lu
alo a singene.

Na xanbi ra, a fa falama e ma nen nayi,
a taa tinxinxina, lannaya yirena."

²⁷ Siyon taan xunbama nen kiti kenden xon.
A muxun naxanye na fa Ala ma,
ne xunbama nen tinxinyaan xon.

²⁸ Koni murutedene nun yulubitone halagima nen e
bode xon.

Naxanye na e me Alatala ra,
ne fe bata dan.

²⁹ Nayi, e yagima nen e wudi binle fe ra,
e yi naxanye batuma
e nun e nakon yiren naxanye sugandi e kidene ra.

³⁰ Amasoto e luma nen
alo wudin naxanye de yolonma,
hanma alo ige mi nakon naxanye yi.

³¹ E senbemane luma nen
alo sexe xarena,
e kewanle yi findi tee fuluxaan na
naxan teen soma,
e nun e wanle yi gan e bode xon,
muxu yo mi na teen natu.

Alaa geyana fe

Mike 4.1-3

2 Feni itoe makenen Amosi a dii xemena Esayi nan
xa lan Yuda nun Yerusalen ma.

² Waxati famatoni
Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
na danguma nen geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane birin yi lu fe a ma han!

³ Siya wuyaxine fama nen,
e a fala, e naxa,
"E fa, en siga,
en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.

A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane foxo ra."
Amasoto sariyan minima nen Siyon yi.
Alatalaa falan minima nen Yerusalen yi.

⁴ A findima nen kitisaan na siyane tagi.
A yengene panma nen yama wuyaxi tagi.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

E e silanfanne bɔnbɔma nɛn
 e yi e rafala ninge kenne ra,
 e tanbane yi rafala wɔlitene ra.
 Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbɛtɛ xili ma.
 Yɛngen mi fa maxaranɛ mume.
 5 Yaxuba yixetene, ε fa,
 en sigan ti Alatalaa kɛnenni!

Alatalaa lɔxɔn findixi kitisa lɔxɔn nan na

6 Ala, i bata i mɛ i ya yamaan na,
 Yaxuba bɔnbɔnna,
 bayo koron bɔnbɔne waraxi ayi
 naxanye sa kelixi sogeteden mabinni,
 yiimatone fan bata wuya ayi
 alo naxanye Filisitine konni.
 I ya yamaan nun siya gbɛtɛne bata so feene yi.
 7 Yamanan nafexi gbeti fixɛn nun xɛmaan nan na,
 a nafunla mi nɛ yatɛ.
 Yamanan nafexi soone nan na,
 a yɛngɛ so wontorone mi nɛ yatɛ.
 8 Yamanan nafexi suxurene nan na.
 Muxune e xinbi sinma e yii fɔxɔn nan bun ma,
 e tan yetɛɛn seen naxanye rafalaxi.
 9 Nayi, muxune birin e mafelenma nɛn,
 e fe yi magodo.
 Ala, i nama e rakeli de!
 10 E sa ε luxun fanyene bun,
 ε so bɔxɔn bun ma
 alogo ε xa ε gi Alatala bun ma
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nɔxɔna!
 11 Adamadi yɛɛ rawasoxine xun sinma nɛn,
 wasodene yi mafelen.
 Alatala nan keden ma fe yitema na lɔxɔni.
 12 Amasɔtɔ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna lɔxɔn mamɛma
 a kelima wasodene nun yetɛ yigbone xili ma lɔxɔn
 naxan yi,
 a yi ne ragodo naxanye e yetɛ yitema.
 13 A kelima nɛn Liban suman kuyene birin xili ma
 e nun Basan yamanan warine birin
 14 e nun geya gbeene nun yire matexine birin,
 15 e nun kore banxine nun makantan yinne birin,
 16 e nun Tarasisi kaane kunki gbeene nun gise faɲine
 birin.
 17 Wasodene mafelenma nɛn,
 yetɛ yigbone fe yi godo.
 Alatala nan keden ma fe yitema na lɔxɔni.
 18 Suxurene birin yi lɔ ayi.
 19 Muxune soma nɛn faranne nun yinle ra
 alogo e xa e luxun Alatala ma,
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nɔxɔna
 a na keli bɔxɔni maxadeni.
 20 Na lɔxɔni,
 muxune e suxure gbeti daxine nun
 xɛma daxine rawolima ayi nɛn sulumene nun tuyene
 bun
 e suxuren naxanye rafalaxi e batu seen na.

21 E soma nɛn fanye longonne nun yinle ra
 alogo e xa e gi Alatala ma,
 naxan magaxu
 e nun a binye gbeen nɔxɔna
 a na keli bɔxɔni maxadeni.
 22 Nayi, ε xɛtɛ adamadiine fɔxɔ ra
 nii raxili keden peen nan fa e nun sayaan tagi.
 Nayi, nanse e tan na?

Ala Yuda rabepinma nɛn

3 Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna balon nun
 fɛrɛn birin bama nɛn
 Yerusalɛn kaane nun Yuda kaane birin yii.
 A donseene nun igene birin ba na
 2 e nun sofa kɛndene nun yɛngɛsone
 nun kitisane nun nabine
 nun yiimatone nun fonne birin,
 3 e nun sofa kuntigine nun muxu gbeene
 nun kawandi tiine nun yii rafalane,
 e nun woyimɛ yɛbaxine.
 4 Ala naxa,
 “N diidine findima nɛn e mangane ra,
 naxanye mangayaan nabama e waxɔnna ra.”
 5 Muxune e bode naxankatama nɛn yamani,
 birin yi lu a dɔxɔ boden xili ma
 diidine yi naxu fonne ra
 fuyantenne yi naxu muxu binyene ra.
 6 Muxuna nde a ngaxakedenna suxuma nɛn a fafe xa-
 bilani,
 a yi a fala a xa, a naxa,
 “Dugi faɲin mɔn i yii,
 findi en ma mangan na,
 i ti yama kalaxini ito yɛɛ ra!”
 7 Bodena a yabima nɛn na lɔxɔni,
 a naxa, “E mali fɛrɛn mi n xa.
 Donse mi n konni,
 marabɛri ba mi na.
 I nama n findi yamaan mangan na de!”
 8 Yerusalɛn kalamatɔxɔn ni i ra,
 Yuda yamanan bata bira.
 Amasɔtɔ e bata murutɛ Alatalaa binyen xili ma,
 e a matandima e falane nun e kɛwanle yi.
 9 E yetagin kiin gbansanna e xun maxidima.
 Kɛnɛn ma feen nan fa e yulubine ra
 alo Sodoma kaane,
 e mi fa e fe luxunma.
 Gbalon na kanne xa,
 amasɔtɔ e halagin nan yitɔnma e yetɛ xa na ra!
 10 E nɛɛ a fale nɛn,
 ε naxa, “Tinxin muxune nan herini.
 E kɛwanle tɔxɔn tɔxɔna nɛn.
 11 Koni gbalon muxu naxine xa!
 Feene birin xɔnbɔnna ayi nɛn e ma.
 Amasɔtɔ, e saranma nɛn e kɛwanle ra.”
 12 Ala yi a fala, a naxa,
 “Diidine nan n ma yamaan naxankata tiine ra,
 naxanle nan e xun na.
 N ma yamana,

ε γερατine ε ραλμα ayi nen,
e yi ε kirani fu ε ma.”

Ala γερατine makiti fena

¹³ Alatala bata keli,
a yitoxi kitin xili ma,
a bata keli siyane makitideni.
¹⁴ Alatala a yamaan fonne nun a kuntigine makitima,
a naxa,
“E tan nan n ma nakoxn kalaxi,
n ma yamana.
E yi ε banxine rafe yiigelitoxne seene ra.
¹⁵ Nanfera ε n ma yamani lunburunma.
Nanfera ε yiigelitoxne naxankatama?”
Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
¹⁶ Alatala naxa,
“Siyon sungutunne bata e yete yite.
E sigan tima e koxni texin na
e muxune rakunfa e γεene ra.
E sigan tima doxin doxinna ra,
e lu e san koxe rasone xuiin namine.”
¹⁷ Marigin Siyon kaa sungutunne findima nen teli
kanne ra,
Alatala yi e xunne magenle lu.
¹⁸ Na laxon, Marigina e ratofan seene bama nen e yii:
San koxe rasone nun naxane nun maxidi seen naxanye
digilin foloxi alo kikenā ¹⁹ e nun tunla soone nun yii koxe
rasone nun koxe mafillinne ²⁰ e nun labaranne nun naxe
yoxoxoxonne nun tagixidi denbexine nun latikoxonne
nun e kantā seene, ²¹ e nun yii soli rasone nun naxe ra-
so wurene, ²² nun sali dugi fagine nun doma gbeene
nun gubane nun gbeti sa seene e yii, ²³ e nun mato
kikene nun doma yelefuxin tofagine nun koxe raxidine
nun tungun mafellenne.
²⁴ E latikoxonne xirin masarama nen se kunxin xirin
na,
e tagi xidin yi masara lutin na.
E xun denbexi fagine gbananma nen,
sunu dugine nun benbenle yi ragodo e ma dugi
fagine funfuni.
Yagin larune yi sa e ma tofanna funfuni.
²⁵ Yerusalen kaane,
ε xemene faxama nen silanfanna ra,
ε sofane yi faxes yengenē.
²⁶ Nayi, taan birin e wugama nen,
e sunu.
A muxune halagixin yi lu doxi koxoni.
4 Na laxon, naxalan solofere xeme kedenna suxuma
nen
e a fala a xa, e naxa,
“Nxu donseen nun maraberi baan fenhe nxu yete xa,
alogo tun nxu xa yate i ya naxanle ra,
i yi nax yagin ba!”
² Na laxon, Alatala se fagi naxoxina nde rasolima nen
yamani. Yamanan bogi seene yi findi Isirayila muxu
dnoxene kanba xunna nun binyen na. ³ Nayi, naxanye
na lu Yerusalen yi, naxanye moxn na lu e nii ra Siyon yi,
a falama nen ne ma, a “Muxu Rasarijanxine,” Ala bata

naxanye birin xili sebe alogo e xa nii raxisin soto
Yerusalen yi. ⁴ Marigina Nii Sarijanxin yi kiti kenden
nun teen nafa Yerusalen yi, a naxanle rasarijan e fe
xoxixine ma. A Siyon taan nasarijan faxes ti wuli funfu-
ne ma. ⁵ Na xanbi ra, Alatala kundaan nun tutin
naminima nen Siyon geyaan nun a yama malanxin xun
ma. Koxen na, a findi tēe dēge gbeen na. A naxox yi lu e
birin xun ma alo xunna soona, ⁶ alo yigiyaden naxan
nininna fima kuye wolon waxatini yanyin na e nun so-
den nun luxundena, tule gbeen na fa.

Isirayila yamanan luxi nen alo Alaa nakoxa

5 N xa sigin sa n xanuntenna xa,
n xoyina manpa bili nakoxa fe ra.
Manpa bili nakoxa nde yi n xanuntenna yii
geyaan sabati yireni.
² A koxox wali nen
a yi gemene ba a yi,
a yi sansi yebaxine si na yi.
A yi gbengben ti kantā tiden na.
A yi dolo ige baden ge fanyeni.
A yengi yi manpa bogi fagine nan ma a nakoxi,
koni a manpa bogi xoxene nan sotoxi.
³ Nayi, n xanuntenna naxa,
“E tan naxanye doxi Yerusalen yi,
ε tan Yuda kaane,
ε tan nan kitin sama nxu nun n ma nakoxn tagi.
⁴ N yi lan nun n xa nanfe gbetē liga n ma nakoxn xa,
n munma naxan liga a xa singen?
N yengi yi bogi fagine nan ma nun,
nanfera nayi, a bogine birin koxox?
⁵ Iki, n xa a fala ε xa
n fama naxan ligadeni n ma manpa bili nakoxn na:
N na a sansanna kalama nen,
xuruseene yi a madon.
N na a rabilinna yinna rabirama nen
dangu muxune yi a yibodon.
⁶ N na a findima koxox rabexinxi na nen,
a mi fa masege, a mi biye.
Sexe naxine nun naxanle minima nen a ma,
n yi tanna doxox kundane ma
a e nama tulen nafa a ma.”
⁷ Alatala Senben Birin Kanna manpa bili nakoxn lanxi
Isirayila yamaan nan ma.
Nakoxn naxan yi rafan a ma nun han,
Yuda yamaan nan yi na ra.
Alatala yengi yi kiti kenden nan ma a yamani
koni a gbalon nan lixi na.
A yengi yi tinxinyaan nan ma,
koni a gbelegbele xuiin nan mexi na.
⁸ Gbalon na kanne xa
naxanye banxine tima e bode fari,
e xene tugun e bode ra
han e koxox birin tongo,
e yi doxox kedenyani yamanani.
⁹ N tunla Alatala Senben Birin Kanna falani ito nan
mexi, a naxa,
“N bata n koxox,

banxi wuyaxini itoe kalama nen.
 Banxi gbee fajini itoe kui genla yi lu.
¹⁰ Manpa bili nakoon naxan gbo
 han jingen xi fu tiye naxan bideni,
 na mi manpa litiri tonge naanin namine.
 Naxan na murutun kilo keme bi,
 na kilo fu nan tun xabama.”
¹¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye kurunma,
 e e gi dolon faka ra,
 naxanye xima e ye ra yi dolon mindeni,
 han e xunna yi keli.
¹² E degema e banden don jajaxaxane yi
 bolon xuiin nun kondon xuiin
 e nun tanban xuiin nun xulen xuiin nun dolona.
 Anu, e mi Alatala kewanle rakosima
 e mi a wanle toma.
¹³ Nanara, Ala naxa,
 “N ma yamaan sigama nen konyiyani,
 bayo e mi waxi sese kolon feni.
 E muxu gbeene faxama kamen nan na,
 yamaan yi halagi ige xonla ma.”
¹⁴ Nanara, laxira a deni bima nen pon,
 a yi a so de gbeeni bi
 dan mi naxan na
 muxu gbeene nun e yamaan birin yi godon menni
 e nun e sokon ratene nun e mananmanantone birin.
¹⁵ Muxune birin mafelenma nen,
 adamadiine fe yi godon,
 wasodene yi e xun sin.
¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna fe yitema nen
 a kiti kenden xon.
 Ala sarjannaxina a sarjanna mayitama nen
 a tinxinyaan xon.
¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nen
 yexene rabaden na,
 e fa e dege na,
 xoxene yi e balon sokon nafulu kanne banxi xonne yi.
¹⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye hakene e xidixi wulen xon
 alo lutina,
 e bubu e faka ra.
 E e yulubin bandunma e faka ra
 alo yolonxonna wontoron bandunma kii naxan yi.
¹⁹ E a falama, e naxa,
 “Ala xa a mafura,
 a xa a wanla ke xulen
 alogo nxu xa a to.
 A feen xa yiso,
 Isirayilaa Ala Sarjannaxina fe ragidixine xa rakamali,
 nxu yi a fe kolon.”
²⁰ Gbalon na kanne xa,
 naxanye a falama,
 a fe jaxin fan,
 a fe fajin jaxu,
 naxanye kenenna yatema dimin na,
 dimin yi yate kenenna ra,
 naxanye xolen yatema a jaxumen na,

jaxunna yi yate xolen na.
²¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye e yete findixi fe kolonne ra
 e yi e yete yate xaxilimane ra!
²² Gbalon na kanne xa
 naxanye tunnafan dolon mindeni,
 naxanye fatan dolon minseene basanne!
²³ E fe kalan bejinma se feen na
 koni e mi tinma sontarena kitin se.
²⁴ Nanara, e luma nen
 alo teen sexen naxan ganma,
 alo sexe xaren naxan janna tee degeni.
 E salenne kunma nen,
 e fugene yi siga ayi
 alo gbangbanna.
 Amasok e bata e me Alatalaa sarjannaxina na,
 Senben Birin Kanna.
 E bata Isirayilaa Ala Sarjannaxina falan nabepin.
²⁵ Nanara, Alatala bata xok a yamaan ma han!
 A bata a yiini bandun e xili ma,
 a yi e jaxankata.
 Geyane xuruxurunma,
 binbine biraxi na xun xon
 alo jaman kiraan xon.
 Koni hali na birin,
 Alatalaa xolon mi jannan,
 a yiin xon yi lu yitexi e xili ma.
²⁶ Ala bata taxamasenni te
 alogo siya makuyene xa a to,
 a yi siyana nde xili kolinni
 sa keli bokon danna ra.
 E mi e to fe e giye?
 E xulun de!
²⁷ Muxu yo mi xadanxi e ye,
 e sese mi e madiganma,
 xixonla mi muxu yo ma,
 e birin bata xulun.
 Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
 e sese a sankidi luti mi bolonxi.
²⁸ E xalimakunle xoxene ralemunxi,
 e xanle birin bandunxi.
 E soone torone xokxon
 alo gemena,
 e wontorone sanne firifirima
 alo wuluwunla.
²⁹ E sofane sokon xuiin magaxu
 alo yatana,
 e wurundunma alo yata senbemanen,
 e xaxexin xoxyi seen suxuma,
 e yi a xali.
 Muxu yo mi xoxe a be e yii.
³⁰ Na xokxon,
 e sokonxi tema nen na yi
 alo faka igen na walanne ayi.
 Nayi, naxan na a yeen ti yamanan na,
 na dimin nun yigitegen nan toma a yi,
 kundaan yi lu kenenna ye ma.

Ala yi Esayi findi a walikēen na

6 Manga Yusiya faxa j̄eni, n Marigin to nen d̄oxi mangaya gbēde matexini pon! A doma gbeen lenbene yi Ala Batu Banxin nafexi. ² Maleka gubugubu kanne yi a xun ma. Gubugubu sennin nan yi e keden kedenna birin ma. Gubugubu firinna e yetagin yēe maluxunxi, firinna e sanne yēe maluxunxi, firin yi lu e tugaan seen na. ³ E yi e xui raminima e bode ma, e naxa,

"A sarijan, a sarijan,
Alatala Senben Birin Kanna sarijan!
B̄ox̄on birin nafexi a binyen nan na."

⁴ Ala Batu Banxin d̄een ti wudine nun a so d̄een lonna yetēen yi lu xuruxurunj̄e e xuiin ma, na yi rafe tutin na.

⁵ N yi a fala, n naxa, "Gbalona n xa, n bata halagi! Amas̄ot̄o muxun nan n na naxan d̄e haramuxi, n d̄oxi yamaan yē, fala haramuxin minima naxanye d̄e. Anu, n bata mangan to n yēen na, Alatala Senben Birin Kanna." ⁶ Koni maleka gubugubu kanna nde keden yi tugaan, a fa n binni, t̄ēe wolonna suxi a yii, a naxan tongo saraxa ganden fari t̄ēe k̄o seen na. ⁷ A yi t̄ēe wolonna din n d̄een na, a yi a fala, a naxa, "Iki, bayo ito bata din i d̄een na, i haken bata xafari, solonaan bata ti i yulubin nan feen na."

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin m̄e max̄odinna tiyē, a naxa, "N na nde rasigama? Nde sigē nxu xa?" N yi a yabi, n naxa, "N tan ni i ra, n nasiga."

⁹ A m̄on yi a fala, a naxa,
"Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
'E tuli matima nen han,
koni ε mi fefe famuma.
E seen matoma nen han,
koni ε mi a yigbema."

¹⁰ E b̄ox̄on nax̄od̄ox̄o ayi,
i yi e tunle x̄ori,
i e yēene raxi.

Xanamu, e yēene toon tima nen,
e tunle yi falan m̄e,
e xaxinle yi feen famu,
e yi xetē n ma,
e kēndeyaan ot̄o."

¹¹ N yi max̄odinna ti, n naxa,
"Marigina, han waxatin mundun yi?"

A yi n yabi, a naxa,
"Han taane na halagi waxatin naxan yi,
e muxu yo mi lu,
e banxine yi kui geli,
xēene yi kala,
e findi b̄ox̄o rabep̄inxine ra,

¹² han Alatala yi muxune masiga a ra
han yamanan yi rabep̄in fefe!"

¹³ Xa muxune yatēn yaganna j̄ox̄on na lu yamanani,
t̄ēen m̄on xetema nen na rax̄rideni.

Koni wudi gbeene dungine nun wari dungine luma b̄ox̄oni

kii naxan yi e na s̄egē waxatin naxan yi,
b̄ox̄on sarijanxina nde fan luma yamanani na kii nin

alo wudi dungin naxan sa mapingima.

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

7 Yotami a dii x̄emēna Axasi, Yusiya mamandenna, Yuda Mangan waxatini, Arami manga Resin nun Remaliyaa dii x̄emen Peka, Isirayila mangan yi siga Yerusalēn yengē xinla ma, koni e mi a n̄o. ² Muxune yi a fala Axasi xa Dawuda yixetēna, e naxa, "Arami kaane nun Efirami b̄ox̄onna muxune bata e malan ε xili ma." Mangan nun a yamaan b̄ox̄on yi maxa na feen ma alo foyen wudine yimaxama kii naxan yi.

³ Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a naxa, "E nun i ya dii x̄emen Seyari-Yasubu † xa mini Axasi ralandeni ige ramaraden faxaraxiin xunna ra, †† dugi xane x̄ēe ma kiran x̄on. ⁴ A fala a xa, i naxa, 'A liga i yeren ma, i raxara, i nama gaxu. I nama tunnax̄ol̄o i ma muxu firin ni itoe x̄ol̄o gbeena fe ra, Resin ‡ Arami kaan nun Remaliyaa dii x̄emēna. Yegen tumat̄ox̄on nan tun ne firinna ra. ⁵ N na a kolon Arami kaane nun Efirami b̄ox̄onna muxune nun Remaliyaa dii x̄emen bata a nata a e xa fe j̄axin liga i ra. E naxa, ⁶ "En siga Yuda yamanan xili ma! En sa m̄en kaane yigitēgē! En yi e yamanani taxun, en yi Tabele a dii x̄emen d̄ox̄o mangan na e xun na." ⁷ Koni Marigina Alatala ito nan falaxi,

Na mi lanj̄e, na mi ligama.

⁸ Amas̄ot̄o Damasi findixi Arami manga taan nan tun na.

Resin findixi Damasi mangan nan tun na.

Benun j̄ēe tonge sennin e nun suulun,

Efirami b̄ox̄onna kalama nen,

a mi fa yatē yamaan na.

⁹ Samari findixi Efirami manga taan nan tun na.

Remaliyaa dii x̄emen findixi Samari mangan nan tun na.

Xa ε mi denkeleya,

ε mi tiyē!"

Diin barima naxan xili Emanuweli

¹⁰ Alatala m̄on yi falan ti Axasi xa, a naxa, ¹¹ "Taxam-asenna nde max̄odin b̄ox̄on bun hanma kore x̄onna ma Alatala ma, i ya Ala." ¹² Koni Axasi yi a yabi, a naxa, "N mi sese max̄odinma, n mi Alatala bunbama." ††

¹³ Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa, "E tuli mati, Dawuda yixetēne! E muxune tunnax̄ol̄oma e ma, koni e mi ε wasa soxi na yi. E m̄on n ma Ala fan tunnax̄ol̄e a ma ba? ¹⁴ Nayi, Marigin yetēen taxamasenna yitē ε ra: sungutun nas̄ol̄onxin fudikanma nen, a yi dii x̄emen bari. A yi xili sa 'Emanuweli,' na bunna n̄ēen fa fala, 'Ala en tagi.' ¹⁵ A baloma fēnen nun kumin nan na, han a yi n̄o fe j̄axin nun a fapin tagi rabe. ¹⁶ Anu benun na diin xa n̄o fe j̄axin nun a fapin tagi rabe, i gaxuxi manga firinna naxanye yēe ra, ne yamanane rabep̄inma nen. ¹⁷ Koni Alatala j̄axankata l̄ox̄one rafama nen i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i babaa denbayaan xili ma.

† SEYARI-YASUBUBUNNA NĒEN Heburu xuini fa fala "Yamaan muxu d̄onxene xetema nen sa keli konyiyani." †† Ige ramaraden naxan geyaan na. ‡ Arami kaane mangan nan RESINna. †† Na feen s̄ebexi Sariyane 6.16 kui.

Na ԼճԽՆ ԽՈՒՆ munma lu na singen xabu Isirayila nun Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya mangan nan na.”

¹⁸ Na ԼճԽՆ,
Alatala tugetugene xilima nen kolinni sa keli Nila baan biradeni ԲՃԽ igen ma Misiran yi e nun kumi ԴԵԴԵՆ naxanye Asiriya yamanani.

¹⁹ E birin fama nen e fa ԺՃԽ folone ra xudene ՃԽ, e nun ԳԵԵ ԲՃԽine kanke ra, e nun wudi dungine nun darane birin yi.

²⁰ Na ԼճԽՆ,
Marigina Asiriya mangan findima nen a walikēen na, a findi de xabe biin na keli Efirati baan kidi na a yi e xunne nun e sanne mabi, hali e de xabene birin.

²¹ Na ԼճԽՆ,
muxuna nde րիոցե կենդանիս քան իմ քանդակս քան.

²² E yi ճԽ ցեղեքիս քան իմ քանդակս քան e քանդակս քան.

Muxun naxanye birin na lu yamanani, ne baloma քանդակս քան kumin nan na.

²³ Na ԼճԽՆ,
manpa bili wuli keden քանդակս քան naxan ma naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden na menna findima քանդակս քան tansin քանդակս քան na.

²⁴ Muxune sigama nen menni xanle nun xalimakunle ra e yii,

amasժոտ քանդակս քան քանդակս քան luma ԲՃԽՆ ma.

²⁵ Muxune gaxuma nen քանդակս քան tansinne քանդակս քան ra, muxu yo mi fa sigē geyane fari denaxanye yi bima րիոցե կենդանիս քան ra nun. Men yi findi րիոցե rabaden na, քանդակս քան yi na yibodon.

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikēen na

8 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa belebelena nde tongo, i yi sebenla ti a ma naxan ճե քանդակս քան, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo Mafuren.’” ² N yi walaxan yita sereya tinxinxi firin na: Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyaa dii քանդակս քան.

³ Na xanbi ra, n yi n ma քանդակս քան kolon քանդակս քան ra, nabi քանդակս քան. A yi fudikan, a yi dii քանդակս քան bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafuren.’” ⁴ Amasժոտ, benun i ya diin xa fatan a fale ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya manganana muxune Damasi taan nun Samari taan nafunle tongoma yengeni nen.”

Asiriya kaane fama nen

⁵ Alatala մոն yi a fala n xa, a naxa:

⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige fapin ma, e tunnaxժոտ e ma Manga Resin † yetagi e nun Remaliyaa dii քանդակս քան.

⁷ Nayi, Marigina Efirati baa ige walanxi gbeen nadinma nen e xili ma alo fufana, Asiriya mangan nun a senbe gbeen nan na ra. Efirati baan fema nen han a ԲՃԽ a ma.

⁸ Fufaan danguma nen Yuda yamanan naxժե, a sa yiren birin xun ma, a te han a կանդակս քան bun. A fa han a sa e yamanan yiren birin xun ma. Ala en tagi! ††

Siyane mi ճե sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, e gbelegbele, e gaxu! E tuli mati, e tan naxanye sa yamana makuyene yi! E yitժոտ yengen xili ma, e yigitեգեմա քան!

¹⁰ E na քանդակս քան feene yitժոտ, e kalama քան! E na falan ti, a mi kamalima! Amasժոտ Ala nxu tagi. †

Ala քանդակս քան nan fan

¹¹ Alatala bata a yii senbe gbeen sa n ma, a yi n maxadi, a n nama yamani ito raliga. A yi a fala n xa, a naxa:

¹² Yamani ito feen naxanye yatema yanfan na e tan nama ne birin yatե yanfan na de! E nama gaxu e gaxu feene քանդակս քան ra e nama xamin ne fe yi de!

¹³ E xa Alatala Senben Birin Kanna nan tun kolon saripanden na, e lan e xa na nan binya, e lan e xa gaxu a tan nan քանդակս քան ra.

¹⁴ Amasժոտ Ala findima nen yire saripandixin na e nun gemena Isirayila yama firinne xa, yamana e sanna radinma gemen naxan na, a findi e rabira gemen na. A findima nen luti ratixin na Yerusalen kaane քանդակս քան ra, a e suxu.

¹⁵ E wuyaxi e sanna radinma nen, e bira, e fe yi kala. E suxuma nen lutin na, e mi ճե e fulunքե.

Nabiin yigina fe

¹⁶ N yi na sereyaan namara n yi, n yi xaranni ito balan, n na fala n ma xarandiine nan tun xa.

¹⁷ N na Alatala mamema naxan bata a yetagin luxun Yaxuba ԲՈՒՆՅՈՒՆՆԱ ma. N nan n yigi sama Ala nin.

†† Heburu xuini, a sebexi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kui. † Heburu xuini, a sebexi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kui.

† Arami kaane mangan nan RESINna.

¹⁸ Nxu nun n ma diine nan ito ra,
Alatala naxanye fixi n ma.
Nxu findixi taxamasenne nun marakolon seene nan
na

Isirayila yi, fata Alatala Senben Birin Kanna ra
naxan dɔɔɔden Siyon geyaan fari.

¹⁹ Ndee a falama, e naxa, “E barin kiine nun yiima-
tone maxɔdin, naxanye wundo feene kɔyɛkɔyɛnma, e
falan ti e dɛ bun ma. A mi daxa yamaan xa e gbee
alane maxɔdin ba? Muxune mi barinne xan maxɔdin-
ma ɲɛɲɛ muxune xa ba?” ²⁰ E ne yabima nen, e naxa,
“Fɔ en xa xɛtɛ Alaa sariyan nun a fala xuine nan ma.”
Xa naxan mi falan tima na kiini, na kanna mi kenenna
toma.

Naxankata dimina

²¹ Muxune yigitɛgɛxin nun e kamɛtɔne
e masiga tima nen yamanan xun xɔn ma.

Kamen na e suxu ɲaxi ra,
e xɔɔma nen,
e sa e mangan nun e Ala danga.

E yɛɛn tima nen koren na,
²² na xanbi ra e yi bɔɔɔn mato.

Koni e tɔɔɔn nun dimin nun bɔɔɔn rafɔɔn gbeen nan
tun toma.

E yi rawoli dimi gbeen.

Kenɛn gbeen toma nen

²³ Anu, naxanye yi luxi na tɔɔɔni,
ne dimin ɲanma nen.
Waxati danguxini,
Ala yagin nan nagidi
Sabulon yamanan nun Nafatali yamanan ma.

Koni waxati famatɔni,
kiraan naxan sigama baan ma,
Yuruden baan kidi ma,
a na rafema nen binyen na
e nun siya gbɛtene yamanana, Galile.

9 Yamaan naxan sigan tima dimini,
ne bata kenɛn gbeen to.

Naxanye dɔɔɔni dimi gbeen,
kenenna bata mini ne ma!

² Ala i bata yamaan nawuya ayi,
i yi e sɛwan nagbo ayi.

E sɛwaxi i yɛtagi
alo muxune nɛma sɛwɛ se xaba waxatini,
alo e ɲaxanma kii naxan yi
e nɛma yenge yi se tongoxine yitaxunɲɛ.

³ Amasɔɔɔ i ya yamaan tɔɔɔma goron tongo wudin
naxan bun

e nun wure gbɛlɛmɛn naxan saxi e tungunna ma
e nun e ɲaxankata muxune bosana,

i bata ne birin kala
alo i a liga kii naxan yi

Midiyane nɔ bɔɔɔni. †

⁴ Yaxune sankidin naxanye

birin yenge yirene yibodonma
e nun dugin naxanye birin bata sin wunli
ne birin ganma nen
alo yegen tɛɛni.

⁵ Amasɔɔɔ diina nde bata bari en xa,
dii xɛmɛn bata ɔɔɔ en xa.

Mangayaan luma nen a tan xa.

A xili bama nen a,

“Kabanako Kawandi Tiina,

Ala Senbɛmana,

Habadan Fafe,

Bɔɔɔn Xunbeli Mangana.”

⁶ A mangayaan nun bɔɔɔn xunbenla
sigama gboɛ ayi nen

dan mi naxan na.

A dɔɔɔma nen Dawuda mangaya gbɛɛni
a yamanan xun na.

A yi a sɛnbɛ so,

a yi a masuxu kiti kɛnden nun tinxinni,
keli to ma han habadan.

Alatala Senben Birin Kanna na ligama a xanuntenya
gbeen nin.

Alaa xɔɔna fe

⁷ Marigin bata falan ti Yaxuba bɔɔɔnɔnna xili ma,
na yi Isirayila yamaan ɔɔɔ.

⁸ Yamaan birin a kolonma nen.

Efirami bɔɔɔnɔnna muxune nun Samari kaane birin yi
falan tima wason nun yetɛ yigboni, e naxa,

⁹ “Yinna bitikidine bata bira, ††

en na a ti gɛmɛ masolixine ra.

Xɔɔɛ binle bata kala,

en na e masara sumanne ra.”

¹⁰ Nayi, Alatala Asiriya kaane radinma nen Isirayila
kaane ma, Manga Resin ‡ yengefane.

A bata e yaxune sɛnbɛ so.

¹¹ Arami kaan naxanye sogeteden binni,
e nun Filisiti kaan naxanye sogegododen binni,
ne nan Isirayila kaane raxɔɔɔma feu!

Koni hali na birin,

Alaa xɔɔn mi ɲan,

a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹² Nayi, Alatala bata a yamaan ɲaxankata,

koni e mi e xun xɛtɛxi a ma,

e mɔn mi Alatala Senben Birin Kanna fenxi.

¹³ Nayi, Alatala Isirayila yamanan birin naxɔɔɔma nen
bɔɔɔ keden peeni,

bɔɔɔ a xunna ma han a xunla,

bɔɔɔ tugu binle ma han gbalane.

¹⁴ Fonne nun kuntigine nan a xunna ra,

nabiin naxanye wule xaranna tima,

ne nan a xunla ra.

¹⁵ Yamani ito yɛɛratine nan e ralɔɔma ayi,

e muxun naxanye matinxinma,

ne fan yifuxi.

†† BITIKIDINMɔN falama yirena nde yi fa fala “BIRIKIDINA.” ‡ Ara-
mi kaane mangan nan RESINna. Asiriya kaane nan Manga Resin yax-
une ra. Na feen sɛbɛxi Mangane Firinden 16.8-9 kui.

† MIDIYANENɔ feen mɔn sɛbɛxi Kitisane 6 han 8 kui.

16 Nanara, Marigin mi sɛwaxi a foningene ra,
a mi kininkininma a kiridine nun a kaɲa gilene ma.
Amasɔɔ Ala kolontarene nun
muxu ɲaxine nan e birin na,
e fala ɲaxin nan tun tima.
Koni hali na birin,
Alaa xɔɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.
17 ɲaxuyaan muxune ganma yati,
alo tɛɛn naxan ɲanle nun sɛxene birin ɲanma,
a yi tɛɛn so fɔɔnna ɲansanne ra,
e tutin yi lu tɛ kore.
18 Alatala Sɛnben Birin Kanna xɔɔ gbeen
bata tɛɛn so yamanan birin na.
A luxi nɛn
alo tɛɛn yamaan nan ganma,
muxu yo mi kininkininma a ngaxakedenna ma.
19 Muxune donseen tongoma yiifanna ma,
kamen mi ba e ma.
E yi e balon fen e kɔmenna ma,
e mi wasa.
Birin baloma a lanfaan nan na.
20 Manase bɔnɔnna baloma Efirami bɔnɔnna ra,
Efirami bɔnɔnna baloma Manase bɔnɔnna ra,
e tan bɔnɔn firinne yi keli Yuda bɔnɔnna xili ma.
Koni hali na birin,
Alaa xɔɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

Gbalon Yuda taane xili ma

10 Gbalon na kanne xa
naxanye tɔnne dɔxɔma hakɛni,
naxanye sariyane sɛbɛma bodene tɔɔ xinla ma,
2 e tondi sɛnbɛtarene xun mayɛngɛ kitin sɛ.
Yiigelitɔn naxanye n ma yamaan yɛ,
e mi ne kitin sama.
E kaɲa gilene kansunma,
e kiridine muɲa.
3 ɛ fe saranna na ɛ sɔɔ kɔɔ naxan yi,
gbalon na fa sa keli wulani,
ɛ nanse ligama?
ɛ ɛ gima siga nde kon yi
alogo ɛ xa maliin sɔɔɔ?
ɛ nafunle luma minɛn?
4 Fɔ ɛ mafelen kasorasane tagi,
hanma ɛ bira kɔɔni binbine yɛ.
Koni hali na birin,
Alaa xɔɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

5 Ala naxa,
"Gbalona Asiriya yamanan xa,
naxan findixi bosaan na n yii n ma xɔɔna fe ra!
N ma fitinan dunganna a tan nan yii.
6 N na a sofane rasigama nɛn
Ala kolontare siyaan xili ma.

N yi e radin yamaan xili ma
naxanye n naxɔɔma
e xa sa mɛn kaane yii seene suxu,
e yi e nafunle tongo,
e yi e yibodon
alo borona kiraan xɔn!
7 Koni Asiriya kaane mi na feen to na kiini.
E tan e miri na fe ma kii gbɛtɛni.
E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,
e yi siya wuyaxine raxɔri fefe!
8 Amasɔɔ e naxa,
'N ma sofa kuntigine mi findixi mangane xan na ba?

9 N mi Kalano taan suxi
alo Karakemisi taan ba?
N mi Xamata taan ligaxi
alo Arapada taan ba?
N mi Samari taan ligaxi
alo Damasi taan ba? †
10 N bata suxure batu yamanani itoe suxu,
naxanye suxurene yi fisa Yerusalɛn
nun Samari yamanan gbeene xa.
11 N naxan liga Samari yamanan nun a suxurene ra,
n mi nɔɛ na ligɛ Yerusalɛn nun a suxurene ra ba?"

12 Koni Marigin na yelin a wanle birin nakamale Siyon
geyaan fari e nun Yerusalɛn yi, a Asiriya mangan fan
saranma nɛn a yetɛ yiteen nun a yɛɛ rawason na.

13 Amasɔɔ na mangan yi a falama nɛn, a naxa,
"N feni itoe birin ligaxi
n fangan nun n ma fe kolonna nin,
amasɔɔ xaxilimaan nan n na.
N bata yamananane danne kala,
n yi e nafunle muɲa,
n mangane ba e dɔxɔdene yi
alo sɛnbɛmaan yetɛna.
14 N bata siyane nafunle tongo
alo muxun xɔli tɛɛn tongon kii naxan yi.
N bata kɔɔ kɔnna seene birin malan
alo muxun xɔli xɛɛ rabɛpinxine matongon kii naxan
yi.

E sese mi kɔxi e gabutɛni tɛ,
hanma e dɛ xanli bi, e wuga."

15 Bunbin nɔɛ a yetɛ matɔxɛ
dangu a rawali muxun na ba?
Serana a yetɛ matɔxɛ
dangu a rawali muxun na ba?
Bosaan nɔɛ a tongo muxun nawale ba?
Dunganna nɔɛ muxun tongɛ ba?

16 Nanara, Marigina Alatala Sɛnben Birin Kanna
yama hiyabuxini ito radoyenma nɛn.
Halagi ti tɛɛ gbeen yi so e binyen na.

17 Isirayilaa kenenna,
Ala yetɛɛn findima nɛn tɛɛn na.
E saripantɔn yi findi tɛɛ dɛgen na,
a Asiriya yamanan ɲanle
nun a sɛxene birin gan,
e ɲan kɔɔ kedenni.

† Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E sebe kiina a yitaxi, a e luma e masoe Yerusalɛn taan nan na.

¹⁸ A fɔtɔn gbeene raxɔrima nen fefe
e nun wudin naxanye birin bogima.
A yamanan halagi
alo furemaan nɛma doyenɛ.

¹⁹ Wudi dɔnxen naxanye na lu Asiriya fɔtɔnne yi
hali dii jɔɔɛna,
a nɔɛ e yaten seɛe nen.

Yamaan muxu dɔnxene fe

²⁰ Na lɔɔɔni, Isirayila yamaan muxu dɔnxen naxanye
na lu e nii ra Yaxuba bɔnɔɔnni, ne mi fa e lannan-
tenyaan sama e naxankata muxune yi sɔɔɔn. E fa e
lannayaan sama Alatala nin, Isirayilaa Ala Sarijanxina.
²¹ Yamaan muxu dɔnxene xetɛma nen Ala senbemaan
ma, Yaxuba bɔnɔɔnna muxu dɔnxene. ²² Anu, Isirayila
kaane, hali ɛ yamaan wuya ayi alo mɛɛɛnsinna naxan
fɔɔɔn igen dɛ, hali na, e dɔnxedin nan tun xetɛma. Hala-
gin bata ragidi, naxan gboma ayi, a mɔn tinxin. ²³ Ma-
rigina Alatala Senben Birin Kanna bata halagin naxan
nagidi, a na rakamalima nen yamanan birin yi.

Ala a yamaan xunbama nen

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito
nan falaxi, a naxa, "N ma yamana, ɛ tan naxanye dɔxi
Siyon yi, ɛ nama gaxu Asiriya kaane yɛɛ ra! E ɛ bɔnɔɔ-
ma nen dunganna ra, e yi gbengbetenni te ɛ xili ma
alo Misiran kaane yi a ligama kii naxan yi nun. ²⁵ Koni
benun waxati, n ma xɔɔɔn janma nen ɛ xili ma. N fiti-
naxin yi keli e kaladeni." ²⁶ Alatala Senben Birin Kanna
bosaan tongoma nen Asiriya kaane xili ma, alo a keli
Midiyan kaane xili ma kii naxan yi Orebi fanye yireni. A
a dunganni bandunma nen baan xun ma, alo a liga
Misiran yamanani kii naxan yi.

²⁷ Na lɔɔɔni,
a goronna bama nen ɛ tungunna ma,
e goron tongo wudin naxan sa ɛ kɔɛ ma konyiyani,
ɛ xungboma nen han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalen ra

²⁸ E bata Ayati taan li.
E danguma Migiron nin,
e yi e goronne lu Mikimasi taani. †
²⁹ E danguma geya longori ra kiraan nan xɔn
e a fala, e naxa,
"En xi Geba yi."

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.
Sɔli a taan Gibeya muxune bata e gi.

³⁰ Galin kaane, ɛ gbelegbele!
Layisa kaane, ɛ tuli mati!

Anatɔti kaane, ɛ makininkinin de!
³¹ Madimena kaane bata xuya ayi,
Gebimi kaane e luxunden fenma.

³² To, yaxune sa tima nen Nobi yi,
e yi e yiini te,
e yi e kɔnko Siyon taa faɛin geyaan xili ma,

† Yaxune ganla yi fe nen Yerusalen yengedeni kirani ito xɔn. A
bunna nɛn fa fala "Yaxune bata maso."

Yerusalen geyana.

³³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna
wudi yii gbeene seɛɛma nen senbeni.
Wudi kuyene yi rabira bɔɔɔni.
Naxanye kondeye mate han,
a ne ragodoma nen.
³⁴ A fɔtɔnna jansanne seɛɛma nen bunbin na,
Liban fɔtɔnne yi bira Senɛ Kanna bun.

Manga nenen Dawuda bɔnɔɔnni

11 Dii xɛmɛn minima nen Yese bɔnɔɔnni ††
alo wudi pingin minima
wudi dungin ma kii naxan yi.

Na sabatima nen fata a salenne ra.

² Alatalaa Nii Sarijanxin luma nen a yi,
fe kolonna nun xaxilimayaan sɔɔɔma niin naxan xɔn,
kawandi kenden nun senben sɔɔɔma niin naxan xɔn,
Alatala kolonna nun a yɛɛragaxun sɔɔɔn niin naxan
xɔn.

³ A niin sama nen Alatala yɛɛragaxun fari.
A mi kitin sama yetagin ma.

A mi feene ragidima muxune fala xuiin xɔn.

⁴ Koni a senbetarene makitima nen tinxinni.

Yiigelitɔɔn naxanye yamanani,
a yi ne feene ragidi jɛnige faɛini.

A yamanan muxune garinma nen falan na
alo bosana.

A fala xuine yi muxu jaxine faxa.

⁵ Tinxinyaan nun tɔɔɔndiyaan luma nen a yi
alo tagi xidin muxun tagi waxatin birin.

⁶ Nayi, kankon nun yɛɛɛ diin luma nen e bode xɔn,
burunna jarin nun siin yi e sa yire kedenni,
turadin nun yatan nun xuruse turaxin yi lu e bode
xɔn,

diidina nde yi ti e yɛɛ ra.

⁷ Ninge gilen nun kanko gbeena e dɛɛɛma nen,
e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi seɛɛn don alo pingena.

⁸ Dii jɔɔɔn sabaan soma nen saɛin soden dɛɛɔn,
diin yi nɔ a yiin nasɔɛ koson yinla ra.

⁹ Fe jaxi mi fa luma na, gbalo mi na
Alatalaa geya sarijanxin birin fari.

Amasɔɔ Alatala kolonna yamanan nafema nen,
alo fɔɔɔn igena a folon nafema kii naxan yi.

¹⁰ Na lɔɔɔni,
diin naxan minixi Yese bɔnɔɔnni
na luma tixi nen

alo taxamasenna yamane yɛɛ ra.
Siyane fama nen a fɛma,

a dɔɔɔden yi lu mayilenɛɛ binyeni.

Muxu suxine xetɛ fena

¹¹ Na lɔɔɔni,
Marigin mɔn a yiini bandunma nen
alogo a xa a yamaan muxu dɔnxene xunba:

†† Yesenan Dawuda fafe ra. Na sebexi Samuyeli Singena 16.18-19
kui.

naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani
e nun Misiran yamanan lanbanna nun a faxan na,
e nun Kusi nun Elan nun Babilon yamanane yi,
e nun Xamata yamanan nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yi.

¹² A taxamasenna tima nen siyane xa,
a Isirayila kaane malan
naxanye yi suxi yengeni.
Yuda bɔxɔnna muxun naxanye xuyaxi ayi
dunɔɔa xun xɔn, a yi ne malan
sa keli bɔxɔn tongon naaninne birin yi.

¹³ Nayi,
Efirami bɔxɔnna mi fa Yuda bɔxɔnna maxɔxɔnma.
Yuda bɔxɔnna yaxune raxɔrima nen,
Efirami mi fa Yuda maxɔxɔnma,
Yuda mi fa findima Efirami yaxun na bɔxɔn.

¹⁴ E birin sigama nen yengeni
sogegododen binni Filisitine geyane fari,
e sa sogeteden binna muxune nafunle tongo
yengeni.

Edɔn nun Moyaba yamanane yi lu e senben bun,
Amonine yi xuru e ma.

¹⁵ Alatala igen janma nen Misiran fɔxɔ ige yireni,
a yi a yiini bandun Efirati baan xun ma,
a yi na baani taxun xude solofere ra
a de foye gbeen na,
muxune yi nɔ a gide,
e mi e sankidine ba.

¹⁶ Kiraan luma nen a yamaan xa
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.
A luma nen alo a liga e benbane xa kii naxan yi
e to mini Misiran yamanani.

Yama rakisixin yi Ala tantun

12 I a falama nen na lɔxɔni, i naxa,
"Alatala, n ni i tantunma.

I yi lɔxɔni n ma,
koni i ya lɔxɔni bata xete n fɔxɔ ra,
i yi n madenden.

² Ala nan n nakisixi yati.
N na n yigi sama a tan nin,
n mi fa gaxuma.

Alatala nan n fangan na.
Alatala nan n ma beti ba xunna ra.
N nakisimana a tan nan na."

³ E kisin sɔxɔma nen sewani
alo e igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na lɔxɔni, e a falama nen, e naxa,
"E tantunna fi Alatala ma,
e xui ramini a ma a xinli,
e a kewanle rali siyane tagi
e a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan yi.

⁵ E betin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene raka-
mali.

E e fe fala dunɔɔa muxune birin xa!"

⁶ Siyon kaane, e kɔxɔni sewani,
e gbelegbele naxanni!
Amasɔxɔ, Isirayilaa Ala Sarijanxin gbo,
naxan e tagi!

Babilon taan nananna bata maso

13 Waliyiya falan ni ito ra naxan makenen Amosi a
dii xemena Esayi xa lan Babilon taan ma.

² Ala naxa,
"E taxamasenna ti geya mabaxin fari.

E gbelegbele
alogo e xa sofane rakolon.
E yiine maliga
alogo e xa so taan muxu gbeene so deene ra.

³ N tan nan yamarin fixi muxune ma
naxanye rasarijanxi n xa.
N bata n ma sofa yebaxine xili,
naxanye sewama n ma kɔxɔni na,
alogo e xa n ma lɔxɔni mayita."

⁴ E tuli mati kɔxɔni xui ni ito ra geyane fari
yama gbeen nan xui a ra.

E tuli mati,
yamanane bata yimaxa
alo siyane na e malan.
Alatala Senben Birin Kanna nan
a ganli bɔxɔni yenge so xinla ma.

⁵ Alatala fama e nun
ganla naxan a lɔxɔni naxuyama ayi
sa keli kɔxɔni yire makuyeni
sa keli kore kɔxɔni danna ra.
E yamanan birin kalama nen.

⁶ E gbelegbele sununi,
amasɔxɔni Alatalaa lɔxɔni bata maso.
A fama alo halagi ti gbalona,
fata Ala Senbe Kanna ra.

⁷ Nanara, birin bata xadan,
muxune bata tunnaxɔni e ma.

⁸ Gaxun bata e suxu,
xɔlen sifan birin e fari.
Muxune e fatine yimaxama xɔlen bun
alo nananla tinna ma.
E birin xaminxina e bode matoma.
E yetagine yifɔxɔni.

⁹ A mato, Alatalaa lɔxɔni fama,
kininkinintare lɔxɔni,
fitinan nun lɔxɔni gbeen naxan yi,
alogo kɔxɔni kɔxɔni xa raxɔri,
a findi tonbonna ra
a yi yulubitɔne halagi a yi.

¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare kurune,
ne mi fa degen bɔxɔni.

Sogen nen fa te,
a bata yidimi,
kiken mi fa dege ma bɔxɔni.

¹¹ Ala naxa, "N dunɔɔa muxune
kewali naxine saranma e ra nen,
n yi muxu naxine hakene saran e ra.
N yi yete yitene wason dan,
n yi kɔxɔni kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma nen lɔxɔni
han e mi fa toma xulen
alo xema fapina,

e to raxɔɔma ayi nɛn
alo xɛmaan naxan sa kelima Ofiri yamanani.”
¹³ Nanara, n kore xɔnni maxama nɛn,
 bɔɔɔ xɔnna yi xuruxurun, a ba a funfuni
 Alatala Senben Birin Kanna fitinana fe ra
 a xɔɔ na keli lɔɔɔ naxan yi alo tɛɛna.
¹⁴ Nayi, muxune birin sigama nɛn e konne yi
 birin yi a gi siga a yamaan fɛma
 alo xɛnla naxan sagatanma,
 alo xuruse raba mi yɛxɛɛn naxanye fɔɔ ra.
¹⁵ E na muxu yo to,
 na kanni sɔɔɔnma nɛn tanban na,
 E na naxan yo suxu,
 na kanna faxama nɛn silanfanna ra.
¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e yɛtagi,
 e banxi kui seene yi tongo,
 muxune yi fu e naxanle ma e yɛtagi.
¹⁷ Ala naxa,
 “N Mede kaane rakelima nɛn e xili ma
 gbetin bɔtɛ mi siyaan naxan xa,
 e mɔn mi sɛwama xɛmaan na.
¹⁸ E banxulanne yi faxa Mede kaane xalimakunle ra,
 e mi kininkininma dii futene ma,
 e naxu diidine ra.”
¹⁹ Babilɔn naxan findixi taa tofajin na yamanane yɛ,
 naxan findixi Babilɔn kaane binyen nun e kanba xun-
 na ra,
 Ala na taan halagima nɛn
 alo Sodoma taan nun Gomora taana.
²⁰ Muxu yo mi fa dɔɔɔma a yi,
 a yigenla luma nɛn
 han mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ.
 Hali Arabu sigatine yati mi dangue a yi,
 hali xuruse rabane mi fa e xuruseene xalima na.
²¹ Koni burunna subene nan dɔɔɔma na,
 xutunxunbane yi e banxine rafe.
 Dangaranfulene yi lu na yi,
 kɔɔɔne yi na findi e bodonden na.
²² Kankone wuga xuiin yi lu mine a yire makantanxine
 yi,
 barekodane yi so a manga banxine kui.
 Babilɔn gbee waxati saxin bata maso.
 A siimayaan mi fa xunkuya.

Isirayila kaane xɛtɛ fena

14 Alatala kininkininma nɛn Yaxuba yixɛtɛne ma. A
 mɔn Isirayila yamaan sugandima nɛn, a mɔn yi e
 radɔɔɔ e bɔɔɔni. Xɔɔne yi sa e fari, e findi Yaxubaa ya-
 maan na.
² Siyaan bonne fama nɛn Isirayila kaane tongodeni, e
 siga e ra Alatalaa yamanani. Isirayila yamaan yi siyane
 findi e konyine ra, xɛmɛn nun naxanla. Na kiini, muxun
 naxanye e findi konyine ra, e fan yi ne findi e konyi ra,
 e findi e naxankata muxune kanne ra.

Babilɔn mangan saya sigina

³ Isirayila kaane, lɔɔɔna nde, Alatala matabun fima
 nɛn ε ma ε tɔɔɔne nun ε lanbaranne nun ε konyiya
 xɔdɛxɛn naxan xanbini. ⁴ Na waxatini, ε sigi naxumɛni ito
 sama nɛn, ε Babilɔn mangan magele, ε naxa,
 Ee! En naxankata muxun mi fa na!
 A gbalon bata naxan!
⁵ Alatala bata muxu naxine bosaan senben kala.
 A bata nɔ sɔɔɔ dunganna kala
⁶ naxan yi siyane mabɔnɔɔma xɔɔni
 a yɛ wuyaxi,
 dan mi naxan na,
 naxan fitinaxin yi nɔɔn tima yamanane xun na
 a gbalon sa e fari
 naxan dan mi na.
⁷ Iki, yamanan birin bata lu bɔɔɔe xunbenli,
 muxune gbelegbelema sɛwani.
⁸ Hali fɔɔɔne nun Liban sumanne sɛwaxi
 i kala feen na, e a falama,
 e naxa, “Xabu i binbin maluxun,
 muxu yo mi fa fama nxu sɛgɛdeni.”
⁹ Faxe muxune e ramaxama nɛn bɔɔɔn bun ma
 fa i ralandeni,
 i nɛma fɛ waxatin naxan yi,
 dunuɔa ito muxu gbeene birin.
 Naxanye yi siyane mangane ra,
 ne birin kelima nɛn.
¹⁰ E falan ti, e naxa,
 “I fan bata findi fangataren na
 alo nxu tan.
 Iki, i bata lu alo nxu tan!”
¹¹ E bata ε nun i ya wason
 nun i ya bɔɔɔn xuiin birin nagodo gaburun na.
 Kɔɔne nan i saden na i bun ma,
 kunle yi findi i ya bitinganna ra.
¹² Ee! I bata bira sa keli kore
 i tan tagalan saren naxan dɛgɛma subaxani!
 I bata woli bɔɔɔni,
 i tan naxan yi siyane rabirama!
¹³ I yi a falama i yɛtɛ ma, i naxa,
 “N tema nɛn kore xɔnna ma,
 n sa n ma mangaya gbɛdɛn dɔɔɔ mɛnni
 Alaa sarene faxa ra.
 N sa dɔɔɔ alane tagi,
 e malanma geyaan naxan ma sogeteden kɔmɛnna
 ma.
¹⁴ N tema nɛn kundane fari,
 N yi lu alo Kore Xɔnna Ala.”
¹⁵ Koni e bata sa i sa fɔ gaburun xɔnna ma
 i lu laxira yili tilinxin na.
¹⁶ Naxanye na i to,
 ne i matoma nɛn ki fajɛ.
 E miri i ya fe ma,
 e yi a fala, e naxa,
 “Xɛmɛni ito xa mi yi bɔɔɔn naxuruxurunma ba,
 a yi yamanane yimaxa?”
¹⁷ Ito xa mi dunuɔa findi tonbonne ra ba

a yi taane kala,
 a tondi kasorasane beɲiɲe?"
¹⁸ Ƴɔndin na a ra,
 siyane birin mangane maluxunxi binyen nin
 e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.
¹⁹ Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari ma
 alo wudi yii xaren biraxina.
 Faxe muxune bata sa i yee ma,
 naxanye faxaxi silanfanna ra
 naxanye bata sa gemene fari yinla ra.
 I bata lu alo binbi yibodonxina.
²⁰ Koni i tan mi maluxunma alo ne
 amasɔɔ i bata i ya yamanan kala,
 i yi i ya yamaan naxɔri.
 Bɔnsɔn ɲaxina fe mi fa falama habadan.
²¹ E a diine faxa feni tɔn
 lan e benbane gbalo feene ma.
 E nama fa keli,
 e yi bɔxɔn birin findi e gbeen na,
 e dunuɲa rafe e taane ra.
²² Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,
 "N kelima nen Babilɔn taan xili ma,
 n yi a xinla ralɔ ayi
 e nun a muxun naxanye na lu e nii ra
 e nun e diine nun e yixetene birin."
 Alatalaa falan nan na ra.
²³ N taani ito findima nen dara yiren na
 gbalane denaxan yi e nun sagalene dingirana.
 N yi Babilɔn taan makɔ halagi ti silanden na.
 Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
²⁴ Alatala Senben Birin Kanna bata a kɔɔ, a naxa,
 "N bata feen naxan yitɔn,
 na ligama nen.
 N bata naxan nagidi,
 na kamalima nen.
²⁵ N Asiriya kaane halagima nen n ma yamanani,
 n yi e raxɔri n ma geyane fari.
 E konyiyaan bama nen n ma yamaan xun ma,
 e goronna yi ba e tungunna fari."
²⁶ Ala na nan nagidixi dunuɲa birin xili ma,
 a yiini texi siyane birin xili ma na kii nin.
²⁷ Xa Alatala Senben Birin Kanna fena nde ragidi,
 nde nɔe a yikalɛ?
 A na a yiini te,
 nde nɔe a raxete a funfuni?

Walijiya falana Filisitine xili ma

²⁸ Walijiya falani ito tixi Manga Axasi faxa ɲeen nan
 na.
²⁹ E tan Filisitine,
 e yi e bɔnbɔma bosaan naxan na,
 na bata kala,
 koni e nama sewa na ra.
 Amasɔɔ koson minima nen sari faxaxin bɔnsɔnni,
 ninginangan yi mini koson bɔnsɔnni naxan tunganma.
³⁰ Tɔɔ muxu gbeene,
 ne donseen sɔɔma nen,
 senbetarene yi e matabu bɔɲe xunbenli.

Koni e tan Filisitine,
 n na e bɔnsɔnna halagima fitina kamen nan na.
 Naxanye na lu e nii ra,
 ne birin yi faxa.
³¹ E tan taa makantanxine,
 e wuga xuini te!
 Taan muxune, e gbelegbele!
 Filisiti yamaan bata tunnaɔɔ e ma,
 amasɔɔ tee tutin fama nen
 sa keli sogeteden kɔmenna ma.
 Muxu yo mi baxi yaxune ganla safane ra.
³² Filisitine xerane yabin findin nanse ra?
 "Alatala nan Siyon taan tixi,
 a yamaan yiigelitɔne yigiyade faɲin sɔɔma denaxan
 yi."

Walijiya falan Moyaba xili ma

15 Walijiya falana Moyaba yamanan xili ma:
 Ari taan bata raxɔri Moyaba yamanani
 a kala kɔe kedenna ra.
 Kiri taan bata raxɔri Moyaba yamanani
 a kala kɔe kedenna ra.
² Dibon kaane tema e suxure kide matexine yi
 e wugama.
 Moyaba kaane gbelegbelema Nebo nun Medeba
 taane yi.
 Muxune birin bata e xunne nun e de xabene bi su-
 nuni.
³ Sunu dugine nun benbenle ragodoxi e ma kirane
 xɔn ma.
 E gbelegbelema e banxine fari
 e nun e yama malandene yi,
 e birin wugama han!
⁴ Xesibɔn nun Eleyale kaane
 gbelegbelema mali muxu feen na.
 E xuiin sa mema fo Yhasi taani.
 Nanara, Moyaba sofane gbelegbelema,
 e bata tunnaɔɔ e ma.
⁵ N gbelegbelema Moyaba kaane fe ra.
 A muxune bata e gi siga han Soyari taani,
 siga han Egilati-Selisiya taani.
 E tema wuge Luxiti geyaan na.
 E wuga xuini tema e kalana fe ra Xoronayin kiraan
 xɔn.
⁶ Nimirimi daraan bata xɔri
 seɣene bata xara,
 ɲɔxɔndene bata ɲan.
 Sese xinde mi fa na.
⁷ Nanara, muxune e se dɔnxene tongoma
 naxanye luxi e yii,
 e xɔxi naxanye ramarɛ,
 e yi siga e ra Wudi Tofaɲin Xuden kidi ma.
⁸ Sɔnxɔ xuiin minima Moyaba yamanan birin yi.
 E wuga xuiin minima
 sa keli fo Egilayimi taani,
 sa keli fo Elimi xɔɲin yireni.
⁹ Xuden naxan danguma Dimɔn yi,
 na bata findi wunla ra.

Ala naxa,
 “N mɔn gbalo nɛnɛne rasigama nɛn Dimɔn yi.
 N yatana nde rafama nɛn Moyaba muxu gixine xili
 ma,
 e nun naxanye na lu e yamanani.”

Moyaba Yerusalɛn xandima nɛn

16 Moyaba mangane yi a fala, e naxa,
 “E yɛxɛɛne rasiga Yuda yamanan mangan ma,
 sa keli Sela tonbonni,
 siga Siyon geyaan fari.”
² Moyaba ɲaxanle bata baan gididen li Arinon yi.
 E luxi nɛn alo xɔliin naxanye e gixi,
 naxanye kedixi,
 e makuya e tɛɛn na.
³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalɛn kaane xa, e naxa,
 “Nxu maxadi,
 i fena nde ragidi.
 Yanyi tagi sogen bun,
 i nininna xa so nxu xun na
 alo kɛna, i nxu kantan.
 Nxɔ muxu gixine luxun,
 i nama gi muxune yanfa de!
⁴ A lu nxɔ muxu gixine xa e dɔxɔ ɛ konni,
 dɔxɔden so e yii e ratangɛ halagi tiin ma dɛnaxan yi.
 Naxan nxu ɲaxankatama,
 na mi luma habadan,
 halagin fama nɛn a dandeni.
 Naxan nxu yɛngɛma,
 na kelima nɛn yamanani.
⁵ Nayi, i ya mangayaan sɛnben sɔtɔma nɛn hinanna
 xɔn,
 Dawuda yixɛtɛna nde yi mangayaan naba lannayani,
 kitisaan naxan kiti kɛnden fenma
 naxan sɔbɛ soxi tinxinna ma.”

Yerusalɛn mi nɛɛ Moyaba maliye

Yeremi 48.29-36

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
 naxan gbo han,
 e nun e yetɛ yigboon
 nun e wason nun e yetɛ yitena.
 Koni e yetɛ matɔxɔma fuun nin.
⁷ Nanara, Moyaba kaane gbelegbelema sununi
 e yamanana fe ra,
 e birin e wuga xuini tema.
 E kutunma nimisani Kiri-Haresɛti taa kalaxina fe ra.
 E bata tunnaxɔkɛ e ma fefe!
⁸ Xɛsibɔn xɛɛne bata kala,
 alo Sibima manpa binle. †
 Siyane mangane bata manpa bili yɛbaxine yibodon
 naxanye bogine yi sigama han Yaasɛri taani,
 e xuya tonbonna xun xɔnna ra,
 e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi ma.
⁹ Nanara, n wugama Yaasɛri kaane xɔn
 Sibima manpa binle fe ra.

† Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

Ee! Xɛsibɔn taan nun Eleyale taana!
 N na n yɛɛgen nagboma ayi nɛn ɛ ma!
 Yɛngen xuiin bata mini ɛ manpa bili nakɔne yi,
 e nun ɛ se xaba daxine yi.
¹⁰ Sɛwan nun ɲaxaɲaxan bata ɲan wudi bili nakɔne yi.
 Sigi sa xuiin nun sɛwa xuiin mi fa mɛma
 nxɔ manpa bili nakɔne yi.
 Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,
 n bata danna sa sɛwa xuiin na.
¹¹ Nanara, n bɔɲɛn wugama Moyaba fe ra.
 N ma mawuga xuiin luxi nɛn
 alo bɔkɔn xuina sununi.
 N kutunma Kiri-Haresɛti taana fe ra.
¹² Nxu Moyaba yamaan toma xadanɲɛ
 e suxure kide matexine yi,
 e yi so e suxure banxine yi maxandi tideni,
 koni na tɔkɔ yo mi na.
¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane xili ma. ¹⁴ Iki
 Alatala naxa, “Benun ɲɛɛ saxan yatɛ xa dangu, Moyaba
 muxu gbeene nun a yama gbeen yarabima nɛn, fan-
 gatara dando gbansan yi lu e nii ra ne yɛ.”

Damasi nun Isirayila

17 Waliyiya falana Damasi taan xili ma:
 Damasi taan kalamatɔn ni i ra,
 a taa xɔnna yi lu
 alo gɛmɛne e bode fari.
² Aroyeri yamanan taane luma nɛn nabɛɲinxi
 e findi xuruseene konna ra.
 E luma nɛn na,
 muxu yo mi e yigbetɛnma.
³ Taa makantan yin yo mi fa luma Efirami yamanani
 sɔkɔn.
 Mangayaan bama nɛn Damasi taani.
 Arami yamanan muxu dɔnɔxɛn naxanye luma,
 ne binyen mi dangue Isirayila kaane binyen na.
 Alatala Sɛnben Birin Kanna falan nan na ra.
⁴ Nayi, na lɔxɔni,
 Yaxubaa binyen xurunma nɛn.
 A yamaan yi lu doyenɲɛ.
⁵ A luma nɛn
 alo sansine na yelin malanɲɛ se xaba waxatini
 alo a xaba muxun na a tɔkɔn xabaxine malan a yii
 alo e na tɔkɔnne makɛntun Refa lanbanni.
⁶ A tɔkɔn dɔnɔxɛna ndee luma nɛn a kɛntun daxin na,
 alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
 a xɔri firin saxan yi lu a kondeni,
 naanin suulun tɔkɔn yi lu a yii bogixine ra.
 Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.
⁷ Na lɔxɔni,
 muxune yɛɛne luma e da mangan nan na,
 e yɛɛ rafindi Isirayilaa Ala Sariɲanxin ma.
⁸ E mi fa e yɛɛ rasigɛ suxure kidene yi mumɛ,
 e naxanye rafalaxi e yiine ra.
 E mi fa Asera kide gbindonne matoɛ mumɛ,
 e nun e wusulan gandene,
 e yetɛ yii fɔxɔne.

⁹ Na loxoni, e taa makantanxin naxanye rabepinma Isirayila kaane bun, ne birin yigenla luma nen alo fotonna hanma geyaan kondena.

¹⁰ Amasotō i bata ninan Ala xon i rakisimana. I mi i yengi dōxi i kantan fanyen xon, i ya Ala. Nanara, i bata nakxon nafala a fañin na, i yi sansi xoxene si.

¹¹ I e si loxon naxan yi, hali e na soli na loxon, na xoxonna yeteni i ya si seen yi fuga, koni a xaba waxatin na a li, a loma ayi nen, furen nun xoxole pantaren na fa loxon naxan yi.

¹² Ee! Siya wuyaxine xoxoxoma alo foxi igen xuxu xuiin kii naxan yi. Ee! Yamanane muxune xaxema ayi alo baa ige gbeen na walanhe ayi.

¹³ Siyane xoxox xuiin luxi nen alo foxi ige gbeen xuxu xuina. Marigin na a konko e ma, e e gi, siga yire makuyeni. E kedima nen alo foyen na se dagin xali geyaan fari alo sexex xaren kala ti foyeni. ¹⁴ Gaxu gbeen na a ra pinbanna ra, benun xoxonni, e mi fa na! Na nan na muxune sotoma naxanye nax seene birin tongoma. Na nan e sotoma naxanye fuma nxu ma.

Falan Kusi yamanan xili ma

18 Gbalon yamanan xa, tuguminne gabutene xuiin gbo denaxan yi Kusi yamanan baane xun ma! †
² Men kaane xerane rasigama baan xon kunkine kui naxanye rafalaxi gballa xidine ra. E siga e konne yi e tan xera xoxoxaxine. E siga e siyaan fema naxan muxuye kuya, e fatin mayilenma, naxan magaxu be nun yiren birin yi, siya senbemani ito naxan konn tima, baane wuya naxan ma yamanayi. ³ E tan dunupa muxune birin, e tan naxanye xoxoxonna fari, e na taxamasenni te geyaan fari, e a mato! E na xoxaan fe xuiin me waxatin naxan yi, e tuli mati! ⁴ Amasotō Alatala bata a fala n xa, a naxa, "N waxi feene rakoxsi feni, n lu raxaraxi n dōxoxdeni ti, alo wuyenna naxan minima yanyin na, alo xiila wuyenna xoxox ma kuye wolon waxatini." ⁵ Amasotō benun se xaba waxatin xa a li, fugene yolonma nen, e yi findi xoxoxonne ra,

ne yi mo foxi, muxune yi e yii bogitarene xaba filen na, e nun e sonle nun e deene.

⁶ Kusi kaane fan nabepinma na kii nin xoxline xa geyane fari e nun burunna subene. Segene e yiboxma nen soge furen na, sube xaxene fan yi e don nemen na.

⁷ Nayi, muxune fama nen finmaseene ra Alatala Senben Birin Kanna xon, keli siyaan fema naxan muxuye kuya, e fatin mayilenma, e magaxu be nun yiren birin yi, siya senbemani ito naxan konn tima, baane wuya naxan ma yamanayi. E fama nen na finmaseene ra Siyon geyaan fari Alatala Senben Birin Kanna xinla binyama denaxan yi.

Falan Misiran yamanan xili ma

19 Waliyiya falana Misiran yamanan xili ma: Alatala ni i ra, a fama kundani Misiran yi mafuren!

Misiran kaane suxurene xuruxurunma nen a yee ra, Misiran kaane yi tunnaxox e ma.

² Ala naxa, "N Misiran kaane radinma e bode xili ma nen, e yi e bode yenge, birin yi keli a ngaxakedenmaan xili ma, birin yi keli a xoyin xili ma, taane yi keli e bode xili ma, mangayane yi keli mangayane xili ma.

³ Misiran kaane tunnaxoxoma e ma nen, n yi mayifuun bira e feene yi.

E suxurene maxoxinma nen, e nun barinne nun yiimatone nun koxeramuxune.

⁴ N Misiran sama nen kininkinintarena nde sagoni, manga yee xoxoxen yi lu a xun na."

Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁵ Nila baan xoxima nen, baan wunla yi xara fefe!

⁶ Baane xirin yi mini, xudene yi xurun Misiran yi, e birin yi xara.

Gbalane lisima a ra nen, ⁷ sexene yi xara Nila baan xon

han a biradena foxi igen ma. Xeen naxanye bixi Nila baan xon,

ne xarama ayi nen, foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.

⁸ Yee suxune kutunma nen, e sunu, naxanye birin konn birama Nila baani.

Yala wonle fan senben yi jan.

⁹ Naxanye gesene wurundunma, ne yagima nen.

Naxanye dugine rafalama e nun naxanye e xoxoxma, ne yigitegema nen.

¹⁰ Yamanan muxu kendene fangan janma nen, walikene yi koxoxoxi.

¹¹ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra, Misiran mangan kawandi muxune

† Kustiyamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati furene xoxoxi.

a kawandima xaxilitareyaan nin e naxa, "Fekolonna nde nan ma dii n tan na, a singe ra mangane diina nde."

E nɔɛ suse na fale mangan xa di?

¹² Nayi, Misiran mangana, i ya xaxilimane minen?

Alatala Senben Birin Kanna naxan nagidixi lan i ya yamanan ma, e xa i xaran na ma.

¹³ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra. Nofi taan mangane tantanma.

Misiran yamana kanne nan a ralɔma ayi.

¹⁴ Alatala bata niina nde raso e yi naxan e xun magima e ra

alogo Misiran kaane xa tantan e feen birin yi alo ɔɔɔ minna na dingenje ayi baxundeni.

¹⁵ Misiran muxu gbeen nun a muxudina, muxu yo mi fa sese ligama naxan fan, a na findi muxu binyen na hanma a binyetarena.

Misiran yamanan napanna fe

¹⁶ Na lɔɔɔni, Misiran kaane luma nen alo paxanle. E xuruxurunma nen gaxuni, Alatala Senben Birin Kanna na a yiini te e xili ma waxatin naxan yi. ¹⁷ Yuda yamanana fe findima fe magaxuxin nan na Misiran kaane xa. Muxune na a fe fala e yɛɛ xɔri, e gaxuma nen na feen yɛɛ ra Alatala Senben Birin Kanna bata naxan nagidi e ma.

¹⁸ Na lɔɔɔni, Heburu xuiin fama nen faladeni Misiran taa suulunna ndee yi, e muxune yi e kɔɔɔ a e bata findi Alatala Senben Birin Kanna gbeen na. Na taan keden xili bama nen a Taa Halagixina.

¹⁹ Na lɔɔɔni, saraxa ganden fama nen ludeni Alatala xa Misiran yamanan tagini, gɛmɛ gbeena nde yi ɔɔɔ yamanan danna ra naxan Alatalaa fe rabirama muxune ma. ²⁰ Na nan findima taxamasenna nun seren na fa fala Alatala Senben Birin Kanna Misiran yi. Misiran kaane na e xui ramini Alatala ma e paxankata muxune fe ra waxatin naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nen e ma, naxan e xun mayengema a yi e xunba. ²¹ Alatala a yete yitama nen Misiran kaane ra. Na lɔɔɔni, Misiran kaane Alatala kolonma nen. E yi a batu, e saraxane nun bogise saraxane ba a xa. E yi de xuine tongo Alatala xa, e yi e rakamali. ²² Alatala Misiran kaane paxankatama nen fitina fena nde xɔn, koni a e yiyalanma nen, e yi xete Alatala ma, a yi e maxandi xuiin name, a yi e yiyalan.

²³ Na lɔɔɔni, kiraan kelima nen Misiran yi siga Asiriya yamanani. Asiriya kaane sigama nen Misiran yi, Misiran kaane yi siga Asiriya yi. E birin yi Ala batu e bode xɔn. ²⁴ Na lɔɔɔni, Isirayila findima nen Misiran nun Asiriya yamanane saxanden na dunɔɔna duban ɔɔɔma naxanye xɔn. ²⁵ Alatala Senben Birin Kanna dubama nen e xa, a naxa, "N bata barakan sa n ma yamaan Misiran ma fe yi, e nun Asiriya yamanana, n yii ɔɔɔna e nun Isirayila, n ma ɔɔɔna."

Falan Misiran nun Kusi xili ma

²⁰ Asiriya mangan Sarigon a sofa kuntigin nasiga pɛɛn naxan na Asadodi taan xili ma Filisiti yamanani, a yi a yenge, a yi a tongo, ² na waxatin yeteni, Alatala yi falan ti Esayi xa Amɔsi a dii xɛmɛna, a naxa, "Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na ba, i yi i ya sankidine ba." Esayi yi a falan suxu, a magenla yi lu sigan tiye, sankidi mi a sanni.

³ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, "A pɛɛ saxanna ni i ra n ma walikena Esayi sigan tima a magenla, sankidi mi a sanni. Taxamasenna nan na ra e nun marakolonna Misiran yamanan nun Kusi yamanan xa, ⁴ fa fala Asiriya mangan Misiran kaane nun Kusi kaane suxuma nen yengeni, a e xali konyiyani. A dii pɔɔɔne nun fonne magenle nan xalima, sankidi mi e sanni, e xɔɔɔ magenle yi findi yagin na e xa. ⁵ Nayi, muxun naxanye e yigi saxi Kusi yi hanma naxanye yi Misiran matɔɔɔma, ne gaxuma nen, e yagi. ⁶ Na lɔɔɔni, muxun naxanye ɔɔɔni ɔɔɔni igen de, ne a falama nen, e naxa, 'Nxu yi yigi saxi naxanye fari, a mato naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi siga feni nxu luxundeni e konni, alogo nxu xa maliin ɔɔɔni, nxu yi xunba Asiriya mangan ma. Nayi, nxu fa nɔɔɔ kise di?'"

Falan Babilɔn yamanan xili ma

²¹ Waliyiyi falan ni i ra tonbonna xili ma ɔɔɔni igen de. ††

Yaxun fama nen sa keli tonbonni yamana magaxuxini alo kala ti foyen nɛma fe yiifari ma tonbonna makɔɔ.

² Ala bata fe magaxuxin yita n na.

Yanfantenna bata keli yanfa sodeni.

Halagi tiin bata halagin ti ɔɔɔni.

Elan kaane, e siga yengeni!

Mede kaane e taan nabilin! ‡

Muxune yi kutunma e bun ma, koni n fa danna sama nen na ma!

³ Nanara, n tagin xuruxurunma.

N paxankataxi

alo paxanla tinna ma.

N naxan mɛma,

na bata n gaxu ki faji!

N naxan toma,

na bata n kɔntɔfili.

⁴ Wɛkile mi fa n yii,

n xuruxurunma gaxuni.

N yi pinbanna nan mamɛma nun

alogo n xa bɔɔɔ xunbeli,

koni kɔɔɔn fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala,

dagine bata yisa,

muxune ɔɔɔni e degedeni,

e minma.

† Kusi yamanan yi Misiran yamanan nan faha ra Nila baan de fati fɔɔɔne ɔɔɔni. †† TONBONNA: A Babilɔn nan ma fe falama na ra. ‡ ELAN KAANE NUN MEDE KAANEyi Babilɔn kaane xɔyine nan na benun e xa e yenge, e yi e nɔɔɔ.

Kuntigine, ε keli!
 Ε yenge so seene yitɔn.
⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa,
 “Sa kantan tina nde ti,
 a na naxan to, a na fala i xa.
⁷ Xa a yenge so wontorone to,
 soone naxanye bandunma,
 soo ragine dɔxi sofanle fari,
 ndee fan dɔxi ɲɔɲɔmɛne fari,
 a xa a liga a yeren ma ki faji.”
⁸ Kantan tiin xa sɔnɔ, a naxa,
 “N Marigina, n tixi yinna xuntagi ferijɛn gben!
 N nan n ma kantan tideni kɛna ngaan na.
⁹ Ε a mato, xɛmɛna nde fama yenge so wontoron kui
 soo firin naxan bandunma.
 Na yi a xuini te, a naxa,
 ‘Babilɔn taan bata kala!
 A bata kala!
 E ala sawurane birin bata bira
 e xuya ayi bɔɔɔni.”
¹⁰ N ma yamana,
 ε tan naxan bata bɔnɔ
 alo murutun lonna ma,
 n na nan mexi Alatala Senben Birin Kanna ra, Isirayilaa
 Ala,
 n yi a rali ε ma.

Falana Edɔn yamanan xili ma

¹¹ Waliyiya falan ni i ra Duma taan xili ma.
 Xuina nde minima Seyiri yamanani,
 a naxa, “Kantan tina, kɛɛn di?
 Kantan tina kɛɛn di?”
¹² Kantan tiin yi a yabi,
 a naxa, “Xɔɔɔnna a lima nen,
 kɛɛn fan yi so.
 Xa i mɔn waxi maxɔdinna ti feni,
 maxɔdinna ti.
 Waxati gbete, i mɔn yi fa.”

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyiya falan ni i ra Arabi yamanan xili ma.
 Ε xima nen Arabi burunna ra,
 Dedan bɔnɔnna, sigatiine tonbonni.
¹⁴ Ε tan Tema kaane,
 ε sa fa igen na muxune xa
 min xɔnla naxanye ma
 ε fa balon na muxu gixine xa.
¹⁵ Muxune bata e gi silanfanna bun
 silanfanne yi texi e xili ma,
 xanle bandunxi e xili ma,
 e gixi yengen gbalon bun.
¹⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa, “Benun ɲɛ ke-
 den yate, Kedari bɔnɔnna † binyen birin ɲanma nen.
¹⁷ Muxu wuyaxi mi fa luma e nii ra e xali wonle ye,
 Kedari yengesone.” Alatala, Isirayilaa Ala nan na falaxi.

† KEDARIfindixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunuɲa
 Fɔlɔn 25.13 kui.

Yerusalen taana fe

22 Waliyiya falan ni i ra Lankenemaya Lanbanna xili
 ma.
 Yerusalen kaane,
 nanfera ε tema banxine xuntagi?
² Nanfera sɔnɔ sɔnɔn bata keli ε taani,
 a yimaxa,
 sumunna taan naxan yi yeye?
 Ε faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra,
 e mi faxaxi yengeni.
³ Ε kuntigine birin bata e gi,
 xalimakuli wonle yi e findi kasorasane ra.
 Ε muxune birin bata yi e gi yaxune yɛε ra,
 e yi e birin suxu, e yi e xali.
⁴ Nanara, n yi a fala, n naxa,
 “Ε yɛɛn ba n na,
 ε n lu na, n xa wuga xɔleni.
 N ma yamaan bata kala,
 koni hali ε mi kata n masabarideni.”
⁵ Amasɔɔ to,
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 bata magaxun nun mantɔɔn nun mayibasanna rafa
 en ma Lankenemaya Lanbanni.
 Taan nabilinna yinna bata kala!
 Xili ti xuiin minima malina fe ra geyaan ma.
⁶ Elan yamanan ganle bata xalimakunle tongo
 e nun yenge so wontorone nun soone.
 Kiri yamanan sofane e ye masansan wure lefane
 yitɔnma.
⁷ Ε merɛmerɛn fajine bata rafe yenge so wontorone
 ra,
 soo ragine yitɔnxi e xa yengen fɔl ε taan so dɛene ra.
⁸ Yuda yamanan mi fa makantanxi sɔnɔ.
 Na lɔɔni,
 i yɛε raxetɛma nen yenge so seene ma
 banxini naxan xili “Fɔɔn Yi Banxina.”
⁹ Ε yi yalenne to Dawudaa Taan makantan yinna ma
 ε yi igen namara ige ramarade xurini yengen yɛε ra.
¹⁰ Ε Yerusalen taan banxine yate,
 ε ndee rabira
 alogo ε xa makantan yinna senbe so.
¹¹ Ε yi ige ramaraden nafala yin firinne longonna ra
 ige ramarade fonna igen xa.
 Koni naxan na feene birin xunna ra,
 ε mi ε yɛε rafindixi na ma.
 A yi e yitɔnma to mi na ra,
 koni ε mi yi na kanna toma.
¹² Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 a falaxi na lɔɔn nin,
 a ε xa wuga, ε gbelegbele,
 ε yi ε xunne bi,
 ε yi kasa benbeli dugine so sununi.
¹³ Anu, sewan nun ɲaxaɲaxan nan be iki!
 Muxune ɲingene kɛ raxabama,
 e yɛxɛene faxama,
 e suben donma, e manpaan minma.
 Ε a falama, ε naxa,

“En na en dege, en yi en min,
bayo en faxan nen tila!”

¹⁴ N tunla Alatala Senben Birin Kanna falani ito nan mexi, a naxa, “E hakeni ito mi xafarima han e faxa!” Marigina Alatala Senben Birin Kanna na nan falaxi.

Marakolonna lan Sebena fe ma

¹⁵ Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana muxuni ito li, Sebena, naxan manga banxina feene xun na, i yi a fala a xa, i naxa,
¹⁶ Nanse i xa be?

I ya muxun mundun be,
i to gaburun gema i yete xa be?
I matabude dɔnxɛn nafalama i yete xa geyaan fari
i gaburun ge i yete xa fanyeni!

¹⁷ I tan senɛmana,
Alatala i wolima ayi nen pon!

A yi i suxu ken,
¹⁸ a yi siga i mafilinlinɛ
alo se radigilinxina
a i woli yamana gbeeni.

I sa faxama menna nin,
e nun i ya wontoro fapine yi lu na,
i tan naxan i kanna denbayaan nayagima!”

¹⁹ Ala naxa,
“N ni i kedima nen i ya walideni,
n yi i ba i tideni.

²⁰ Na lɔxɔni,
n nan n ma walikena Eliyakimi xilima nen,
Xiliki a dii xemena.

²¹ N ni i ya dugine ragodo a ma,
n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,
n ni i senben so a yii.

A findima nen Yerusalɛn kaane fafe ra
Yuda yamaan birin ye.

²² N Dawudaa manga banxin deɛinna soma nen a yii.

A na naxan nabi,
muxu yo mi nɔɛ a balanɛ.

A na naxan balan,
muxu yo mi nɔɛ a rabiye.

²³ N na a bitinma nen
alo bitin wudina yire kɛndeni,
a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

²⁴ A denbayaan muxu binyene birin luma nen singanxi a ra,

alo wudi yiin singanxi a binla ra kii naxan yi,
alo goron xunxurine nun baramane
nun ige sa seene dɔxɔma e bode fari kii naxan yi.”

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,
“Na lɔxɔni, gbangban wudin talama nen naxan yi bitinxi yire kɛndeni. A kalama nen, a yi bira. Nayi, goron-na naxan yi singanxi a ra, na yi halagi.” Alatala na nan falaxi.

Tire nun Sidɔn halagi fena

23 Waliyyi falana Tire taan xili ma:

E tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fɔxɔ igen xun ma,

e gbelegbele sununi amasɔɔ Tire taan bata kala,
banxi yo mi fa na,
kunki tide mi fa na.

E bata na xibarun me,
fata Sipiri fɔxɔ ige tagi bɔxɔ na.

² E dundu, e tan naxanye dɔxi fɔxɔ igen de,
e tan naxanye bata fɔxɔ igeni siga
e Sidɔn taan yulane findi nafulu kanne ra.

³ Sansiin naxanye yi bima baan de Sihori yi,
fɔxɔ igen kidi ma pon,
e fa ne ra e taani.

Sansiin naxanye yi xabama Nila baan xɔn,
ne yi findixi Sidɔn taan tɔxɔ nan na.
Na yamanan bata yi findi siyane lɔxɔ tiden na.

⁴ Sidɔn kaane, e yagi,
baan xɔn yire makantanxina.

Bayo fɔxɔ igen † bata a me e ra, a naxa,
“N mi dii barin tɔxɔyane sɔxɔxi,
n mi dii barixi.

N mi dii xemeye ragboxi,
n mi dii teme maxuruxi.”

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li,
e yigitegema nen Tire taana fe ra.

⁶ E fɔxɔ igeni gidi han Tarasisi taani,
e gbelegbele sununi e tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔ yidɔxɔne.

⁷ E paxapaxa taan nan ito ra ba,
naxan masege xabu waxati xunkuyene yi
naxan muxuye bata yi siga
e sa dɔxɔ yire makuyene yi?

⁸ Nayi, nde na feen nataxi Tire taan xili ma,
naxan yi mangayane yitaxunma yamanan yi nun?
Kuntigin nan yi a yulane ra,
xili kan gbeene dunuɔa yi.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna nan na ragidixi,
alogo a xa ne fe magodo
naxanye wasoxi e tofanna fe ra,
alogo a xa bɔxɔn muxu yitexine rayagi.

¹⁰ Nayi, Tarasisi kaane,
e bɔxɔn bi,
alo e a ligama Nila baan de kii naxan yi,
amasɔɔ kunki tide mi fa na e kunkine xa.

¹¹ Alatala bata a yiini te baan xili ma,
a bata yamanan yimaxa.
A bata yamarin fi Kanan yamanan xili ma,
a taa makantanxine xa kala.

¹² A bata a fala, a naxa,
“E tan Sidɔn kaane,
e sumunna bata ɲan.
Yaxune bata fu e taa tofapin ma.

Keli, e fɔxɔ igeni gidi,
siga Sipiri fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.
Hali na, matabu yo mi e xa.”

¹³ Babilɔn yamanan mato,
yamaan naxan mi yi sese ra,

† fɔxɔ IGENYI findixi Sidɔn kaane gbee ala paxalanmana nde nan na.

Asiriya kaane bata yi naxan findi burunna subene gbeen na.

E e sanganso makantanxine ti nen a yi,
e yi a banxine kala,
a findi taa xonna ra.

¹⁴ E tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fɔxɔ igen xun ma,

ε gbelegbele sununi
amasɔɔ ε yire makantanxin bata kala.

¹⁵ Na waxatini, ninan tima nen Tire taan xɔn nɛɛ tonge solofere, na lanxi mangana nde nan ma siimaya ma. A ligama Tire taan na nen alo a liga yalunden na kii naxan yi sigini ito yi, a naxa,

¹⁶ Bɔɔɔnna tongo, i a maxa,
i sigi wuyaxi sa,
i taani siga i tan naxalan mapinanxina
alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

¹⁷ Nɛɛ tonge solofere na dangu, Alatala Tire taana fe ragidima nen. A mɔn yi a saran haramuxin sɔɔɔɔɔɔɔɔ, a yalunyaan naba kɔxɔ xonna yamanane birin xɔn.

¹⁸ Koni a sɔɔɔ seen nun a saran haramuxin luma Alatala nan xa. E mi malanma, e mi ramarama. E soma muxune nan yii naxanye luma Alatala yetagi alogo e xa balo gbeen nun maraberi ba faɔin sɔɔɔ.

Alatala bɔxɔn birin halagima nen

24 Alatala bɔxɔn birin halagima nen,
a yi a raxɔri.

A bɔxɔ xɔnna kalama nen,
a yi a muxune birin naxuya ayi.

² Na maraɔan ki kedenna nan saraxaraliin nun a yamaan xa,

e nun kuntigin nun a walikeɛn xa,
e nun banxi kanna nun a walike naxanla xa,
e nun sare matiin nun sare soon xa,
e nun doli tongo nun doli soon xa,
e nun donla naxan ma
e nun seen soma naxan yii.

³ Bɔxɔ xɔnna kalama nen fefe,
a yigenla yi lu

amasɔɔ Alatala bata na fala.

⁴ Bɔxɔn sunuxi, a xaraxi.

Dunuɔa sigama kale,
a muxu gbeene fan yi doyen.

⁵ Adamadiine bata bɔxɔ xɔnna raharamu.

E mi Alaa sariyane suxi,
e yi a tɔnne benin.

E bata habadan layirin kala
e nun Ala tagi.

⁶ Nanara, Alaa dangan bata bɔxɔ xɔnna suxu,
a muxune yi e yulubin yanginna sɔɔɔ.

A muxune ganma,
e wuyaxi mi lu.

⁷ Manpa nenen bata xara,
manpa binle yi lisi a ra.

Naxanye bɔxɔn yi sɛwaxi,
ne wugama.

⁸ Sewan tanban xuine bata dan,

naxanaxa xuine bata nan,
sewan bɔxɔn xuine bata dan.

⁹ Muxune mi fa manpaan minma sigini.

Manpane bata bɔxɔn ayi
e min muxune dɛ.

¹⁰ Taa rabɛninxin bata kala.

Banxine birin nagalixi,
muxu yo mi fa nɛɛ soɛ.

¹¹ Muxune gbelegbelema manpa feen na kirane xɔn.
Sewan bata findi bɔxɔn rafɔrɛn na.

Naxanaxan bata nan yamanani.

¹² Banxi xɔnne nan tun fa luxi taani,
taan so dɛɛn bata kala,
a biraxin yi lu na.

¹³ A ligama na kii nin bɔxɔn siyane tagi,
se wuyaxi mi luma,
alo oliwi bogine na yelin malanɛ,
alo manpa binle xɔri bolon waxatini.

Dunuɔa muxune naxanma

¹⁴ Naxanye luxi e nii ra,
ne e xuini tema,
e bɔxɔn sɛwani e Alatalaa binyen nali.
E gbelegbelema naxanaxani keli sogegododen binni.

¹⁵ E naxa,

“Sogeteden binna yamanane,

ε Alatala binya!

ε Alatala xinla tantun

fɔxɔ ige tagi bɔxɔn yi,

Isirayilaa Ala!”

¹⁶ Nxu bɛti xuine mɛma nen bɔxɔn danne birin yi:

“Binyena Ala tinxinxin xa!”

Koni n tan naxa,

“N bata bɔ ayi, n bata bɔ ayi,

gbalona n xa!

Yanfantenne yanfan soma!

Yanfana!

Yanfantenne yanfan soma!”

¹⁷ Gaxun nun yili gbeen nun luti ratixine

ε tan bɔxɔ xɔnna muxune yɛɛ ra.

¹⁸ Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun gaxuni,

na yi sin yinla ra.

Xa naxan te yinla ra,

na yi a suxu lutin na.

Kore xɔnna dɛɛne birin nabima nen

tulen yi fa,

bɔxɔ xɔnna bunne birin yi xuruxurun.

¹⁹ Bɔxɔ xɔnna nɔnna nɛn,

a xuya ayi, a yolon,

bɔxɔn bata yimaxa fefe!

²⁰ Bɔxɔn dingenna ayi nen

alo bɔxɔ minna,

a tintin alo gagen foye gbeen bun.

A bira a Ala matandine goronna bun

a mi fa nɛɛ keɛ.

²¹ Na bɔxɔn,

Alatala sɛnbɛma ganla saranma e kewanle ra nen
naxanye bɔxɔn nun kuyen lan tagini

e nun כַּכְּכִי כִּי־נִי ito mangane.

²² E malanma nen yili gbeen na alo kasorasane.

E balan kasoon na.

Waxati xunkuye na dangu,

e fa e dentεge.

²³ Kiken nun soken yagima nen.

Amasֹכֹכֹ Alatala Senben Birin Kanna findima nen mangan na Yerusalen yi, Siyon geyaan fari.

A binyen yi makenen taan fonne birin yetagi.

Wali faji kolon betina

25 Alatala! N ma Ala ni i ra!

N ni i tantunma nen,

n yi i xinla binya.

I bata i ya kabanako feene rakamali,

i naxanye ragidixi i ya tinxinyani

xabu to mi na ra.

² I bata taan lu

alo gεme malanxine,

i bata taa makantanxin findi taa כִּי־נִי na ra.

Taa mi fa כִּי־נִי taa fangamaan na,

a mi fa tima כִּי־נִי.

³ Nanara, yama senbemane i binyama nen

siya gbalotֹכֹne taane yi gaxu i yεε ra.

⁴ Luxunden nan i tan na yiigelitֹכֹne xa,

senbetarene luxundena

e na bira lanbaranni,

e nun yigiyadena tule gbeen bun,

e nun nininna soge כִּי־נִי bun.

Muxu נֶאֱמַר כִּי־נִי luxi nen

alo tule foye gbeen na כִּי־נִי sansanni,

⁵ alo soken wuyenna tonbonna ma.

I כִּי־נִי כִּי־נִי xuiin danma,

alo kundaan nininna wuyenni suxuma kii naxan yi,

i gbalotֹכֹne כִּי־נִי כִּי־נִי sigin danma na kii nin.

Sewa bandena siyane birin xa

⁶ Alatala Senben Birin Kanna נֶאֱמַר־נִי־נִי־נִי geyani ito fari,

a lu alo sube turaxi donna

nun manpa faji minna,

suben nun manpa fisamantenne yetena.

⁷ Geyani ito fari,

a sunu dugin bama nen

yamanane muxune birin yetagin xun na,

e nun kasangenna naxan siyane birin ma.

⁸ A sayaan halagima nen habadan!

Marigina Alatala yi muxune birin yεεgen fitan e yetagi.

A yi yagin ba a yamani כִּי־נִי־נִי־נִי yiren birin yi.

Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na כִּי־נִי, e a falama nen,

e naxa, "En ma Ala ni i ra!

En na en xaxili tixi a tan nan na,

a yi en nakisi!

Alatala ni i ra!

En xaxili tixi a tan nan na.

En נֶאֱמַר,

en sewa a marakisina fe ra!"

¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito כִּי־נִי!

Anu, Moyaba yamanan bata kala

alo sexen naxan yibodonxi נֶאֱמַר־נִי־נִי yinla ra.

¹¹ Men kaane yiine yitexi

alo muxun naxan a bama igeni.

Koni hali e to kataxi,

Marigina e ragodoma nen e wasoni.

¹² Moyaba kaane,

Marigina ε yamanan makantan yinne rabirama nen,

a e rabirama nen כִּי־נִי,

a yi e findi burunburunna ra.

Ala tantun betina

26 Na כִּי־נִי, Yuda yamanan muxune betin bama nen, e naxa,

"Nxu bata taa makantanxi fajiin כֹּכֹ.

Ala bata a rabilin marakisin na

alo yinna

a xa nxu makantan.

² E taan so deene rabi,

yama tinxinxin xa so

naxanye luxi כִּי־נִי־נִי־נִי.

³ Naxanye yugon fan,

i tan Ala nan כִּי־נִי xunbeli kenden nagidima ne ma,

amasֹכֹכֹ e yigi saxi i tan nin.

⁴ E yigi sa Alatala yi habadan,

bayo Alatala nan ε habadan kantan fanyen na,

ε Alatala.

⁵ Muxun naxanye כִּי־נִי yire matexini,

a ne ragodoma nen,

a yi e taa matexin kala,

a a findi burunburunna ra.

⁶ Senbetarene a yibodonma nen,

a lu yiigelitֹכֹne san tidene bun."

⁷ Tinxin muxuna kiraan tinxin nen.

I tan Ala fajiin kiraan malaxunma nen tinxin muxun

xa.

⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na

i ya kiti saxine kiraan כִּי־נִי ma.

Nxu niin makoon naxan ma,

nxu lu i xinla fale,

nxu lu nxu mire i ma.

⁹ I כִּי־נִי n niin yetεen suxuma כִּי־נִי na,

n ni i fenma n כִּי־נִי־נִי־נִי birin na.

I na kiti kenden sa כִּי־נִי

dununa muxune yi tinxinyaan kolon.

¹⁰ Xa i hinan muxu נֶאֱמַר־נִי־נִי,

e mi tinxinyaan kolonε.

Hali yamana fajiini,

e tinxintareyaan nan nabama,

e mi Alatalaa gboon toma.

¹¹ Alatala, i yiini texi e xili ma,
koni e mi a toma.
Anu, e i ya xanuntenya gbeen toma nen
i ya yamaan xa, e yi yagi.
Teen naxan i yaxune raxcɔrima,
na xa e gan.

¹² Alatala i bɔɔɛ xunbenla fima nxu ma,
i tan nan nɔɔ feene birin nakamalima nxu xa.

¹³ Alatala, nɔɔ Ala,
kari gbetene nxu nɔɔ nen,
naxanye mi findixi i tan na,
koni nxu i tan nan keden pe xili binyama.

¹⁴ Ne bata faxa,
e mi fa xetema sɔɔɔɔ.
E bata findi yiyane ra,
e mi fa kelima sɔɔɔɔ.
I bata e kewanle saran e ra,
i yi e halagi,
i yi e funfun birin naxcɔri.

¹⁵ Alatala, i bata nɔɔ sɔɔɔɔ fari sa,
i bata a fari sa.

I bata i ya binyen mayita,
i yi yamanan danne masiga.

¹⁶ Alatala, muxune e yee rafindima i tan nan ma tɔɔɔɔ.
I na e xuru mantɔɔɔɔ,
e yi xete i xande e de bun.

¹⁷ Alatala, nxu lu nen i yetagi,
alo naxanla nema wugama sɔɔɔɔɔɔ tinna ma.

¹⁸ Nxu fan na sɔɔɔɔɔɔ sifan sɔɔɔɔɔɔ nen,
nxu wuga,
koni nxu foyen nan tun barixi.
Nxu mi kisin fixi sɔɔɔɔ sɔɔɔɔ ma
nxu mi muxu nenene raminixi dunuɔa yi.

Faxa muxune kelima nen

¹⁹ E faxa muxune niin birama e yi nen,
e yi keli.

E tan naxanye saxi burunburunni,
e xulun, e sɔɔɔɔ sɔɔɔɔ.

Marigina, i xiila rafama sɔɔɔɔ ma
alo kenenna,
faxa muxune yi keli gaburun na.

²⁰ N ma yamana, e so e konni,
e deen balan e fɔɔɔɔ ra.

E luxun waxatidi,
han Alaa sɔɔɔɔ yi dangu.

²¹ Amasɔɔɔ Alatala nan minima a dɔɔɔɔɔɔ
a yi sɔɔɔɔ muxune hakene saran e ra.
Sɔɔɔɔ sɔɔɔɔ muxu faxaxine wunla makenenma nen,
a yi ba muxune wunla luxunɔɔ
naxanye faxaxi a fari.

Nɔɔ sɔɔɔɔ ige yi sube naxin fari

27 Na lɔɔɔɔ, Alatala a silanfan wure xɔdɔɔɔɔ tongo-
ma nen
naxan gbo, a senben gbo,
a yi keli ige yi sube naxin xili ma

ige yi sube naxina,
sarin naxan a gima,
ige yi sube naxina,
sarin tinxintarena.
A yi fɔɔɔɔ ige yi ninginanga gbeen faxa.

Marigin nun a nakɔna fe

² E manpa bili nakɔɔɔ matɔɔɔɔma nen sigini
na lɔɔɔɔ,

naxan bogiye naxun han!

³ "N tan, Alatala,
n tan nan manpa bili nakɔni ito kantam muxun na.
N na a ige sama nen waxatin birin,
n yi a kantam kɔɔɔɔ nun yanyin na
alogo muxu yo nama fe naxin liga a ra.

⁴ N mi fa sɔɔɔɔ a ma.

Koni xa n tansinne nun panle li na,
n na e yengema nen,
n yi e gan.

⁵ Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan yi,
na kanna xa bɔɔɔɔ xunbenla raso nxu nun a tan tagi,
a xa bɔɔɔɔ xunbenla yatin naso nxu nun a tan tagi!"

Ala fama nen a yamaan mafeludeni

⁶ Waxati famatɔɔɔ yi,
Yaxubaa yamana a salenne raminima nen,
Isirayila sɔɔɔɔɔɔ yi a sonle nun a fugene ramini.
A dunuɔa rafe a bogine ra.

⁷ Ala a yamaan sɔɔɔɔɔɔ nen ba,
alo a e sɔɔɔɔ muxune sɔɔɔɔɔɔ kii naxan yi?
A a yamaan faxaxi nen ba
alo a na kanne faxa kii naxan yi
naxanye yi e faxama nun?

⁸ En-en de, koni a e makitixi nen
a yi e kedi,
a siga e ra konyiyani.

A e kedi a kala ti foyen nan na,
alo sogeteden foye gbeena.

⁹ Yaxuba sɔɔɔɔɔɔ haken mafeluma ikii nin,
ito nan Isirayila sɔɔɔɔɔɔ yulubi xafarin mayitama:
e na e kide saraxa gandene birin findi burunburunna
ra,

e Asera kide gbindonne nun wusulan gandene ba tixi.

¹⁰ Muxu yo mi fa luma taa makantanxini.

A luma nen nabepinxi
alo tonbonna.

Ninge diine yi fa e de madondeni a yi,
e yi na findi e matabuden na.

E yi a wudi jingine madon.

¹¹ Wudi yiine na xara,

e girama nen,
naxanle yi e gan.

Amasɔɔɔ yama xaxilitaren nan ito ra.

Nanara,

e da mangan mi fa kininkininma e ma.

Ala naxan e daxi,

na mi hinanma e ra.

Isirayila suxu muxune xete fena

¹² Na lɔxɔni,
Alatala a sansi xabaxine bɔnbɔma nɛn
keli Efirati baan ma
han sa dɔxɔ Misiran xuden na,
ε birin yi malan keden keden yɛɛn ma,
ε tan Isirayila kaane.
¹³ Na lɔxɔni,
xɔta xui gbeen minima nɛn.
Muxun naxanye lɔxi ayi Asiriya yamanani,
e nun naxanye kedi Misiran yi,
ne birin fama nɛn,
e fa Alatala batu geya saripnanxin fari Yerusalɛn yi.

Gbalon Samari kaane xili ma

28 Gbalon Samari taan xa,
naxan maligaxi manga kɔmɔtin na
naxan findixi Efirami yamanan dɔɔ minne xunna ken-
la ra,
naxanye nɔɔn luxi
alo se fugen yolonmatɔna,
taan naxan merɛmerɛ ningixin xun ma,
dɔɔn bata naxan muxuye kala.
² A mato,
Marigina walikɛ sɛnbɛmaan fama nɛn,
alo balabalan kɛsɛne foye gbeeni
alo tulɛn foye kala tiin naxan fama fufaan na
a yi taan nagodo bɔxɔni a fangani.
³ Taan naxan luxi
alo mangaya kɔmɔtina,
naxan findixi Efirami dɔɔ minne xunna kenla ra,
na yibodonma nɛn.
⁴ Taan naxan nɔɔn luxi
alo fugen yolonmatɔna
naxan tixi merɛmerɛ ningixin xun ma,
na luma nɛn
alo xɔdɛ bogi singen naxan mɔma
benun se xaba waxatin xa a li.
Muxu yo na a to,
na kanna a bama nɛn kedenna,
a yi a don sa!
⁵ Na lɔxɔni,
Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan findima manga
kɔmɔtin na a yamaan muxu dɔnxɛne xa
naxanye na lu e nii ra,
alo mangaya taxamaseri nɔɔxina.
⁶ A xaxinla fima nɛn kitisane ma
alogo e xa kiti kenden sa.
A yi fangan fi muxune ma
naxanye yaxune kedima taan so dɛɛn na.

Dɔɔ minne yi Nabi Esayi magele

⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine tantanma dɔɔn
nɔɔn.
Manpaan bata e xunna firifiri.

Manpaan bata e ratantan.
Dɔɔn bata e xaxinli fu,
manpaan yi e xunna firifiri.
E nɛma fe toon tima alo xiyena,
e tantanma,
e nɛma kitin sɛ,
e a feni fu.
⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,
e yiren birin nɔɔxixi.
⁹ Na dɔɔ minne maxɔdinna tima, e naxa,
“Esayi ito waxi nde xaran feyi?
A a falane yɛbama nde xa?
Diidin naxanye baxi xijɛn na ba?
Dii futɛn naxanye dɛɛn baxi badeni xijɛn na ba?”
¹⁰ Bayo a naxa,
“Tɔnne tɔnne fari,
tɔnne tɔnne fari.
Sɔnne sɔnne fari,
sɔnne sɔnne fari.
Ndee be, ndee na.”
¹¹ Awa, nayi, Ala fa falan tima yamani ito xa
xɔɔnɛne falane nun xui gbɛtɛne nan nɔɔn,
e mi naxanye famuma.
¹² Anu, a bata yi a fala e xa nun, a naxa,
“Matabuden nan be ra,
xa naxan xadanxi,
na xa fa a matabu be.
Bɔnɛ xunbeli yiren nan be ra.”
Koni e tondixi e tuli matiye.
¹³ Nayi, Alatala falan tima e xa na kii nin yati, a naxa,
“Tɔnne tɔnne fari,
tɔnne tɔnne fari.
Sɔnne sɔnne fari,
sɔnne sɔnne fari.
Ndee be, ndee na,”
alogo e nɛma sigan tiye,
e xa bira e xanbiramaan na,
e maxɔɔn,
e yi e suxu lutin na,
e sa kasoon na.

Marigin yi banxin bɛtɛn sa Yerusalɛn yi

¹⁴ E tan magele tiin naxanye Yerusalɛn yamaan xun-
na,
ε tuli mati Alatalaa falan na!
¹⁵ E a falama, ε naxa,
“Nxu bata layirin xidi nxu nun sayaan tagi,
nxu bata lanna raso nxu nun laxira tagi.
Xa gbalon fa,
a mi nxu konna lima,
amasɔɔn nxu bata wulene findi nxu yigiyaden na,
nxu yi mayifu falane findi nxu luxunden na.”
¹⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N bata gemɛna nde dɔxɔ Siyon taani
alo banxin tongon gemɛ fani yɛbaxina.
Naxan na denkeleya a ma,
na mi yimaxɛ mumɛ!”
¹⁷ N kiti kenden nun tinxinyaan findima

n ma banxin ti se tinxinxine nan na,
 koni balabalan kesene e yigiyaden makoma nen,
 e wulene,
 igen yi sa e luxunden xun ma.
 18 Layirin naxan e nun sayaan tagi,
 na yi kala.
 Lanna naxan e nun laxira tagi,
 na mi fa luma na.
 Gbalon na fa waxatin naxan yi,
 a yi e halagi.
 19 A na fa waxati yo yi,
 a e xale a yii,
 bayo a danguma nen xotonna nun yanyin nun kwen
 na.
 Gaxun nan tun a ra,
 a xuiin bunna na famu waxatin naxan yi.
 20 Saden xurunma ayi nen saden na,
 bitinganna yi dungi ayi mafelenna ra.
 21 Alatala mon kelima nen
 alo a liga kii naxan yi Perasimi geyaan fari.
 A bnen tema nen
 alo a liga kii naxan yi Gabayon lanbanni, †
 alogo a xa a wanle rakamali
 naxanye makabe,
 a kawali magaxuxine.
 22 Awa iki, e magelen dan.
 Xanamu, e xidi yaloxonone mon gbetenna nen e yi.
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna na nan falaxi n
 xa,
 a bata a ragidi a xa yamanan birin halagi.

Xee bi feen sandane

23 E tuli mati n xuiin na.
 E xaxili lu n ma falane xon.
 24 Xee biin na wa sansiin si feni,
 a luun boxon biin nan tun fari waxatin birin yi ba?
 A luma a boxon nawale nen ba,
 a buxa dan mi naxan na?
 25 Koni a na yelin a boxon tonne waxatin naxan yi,
 a mi sabi de daxine xan sima na xanbi ra ba?
 A mi sabi seene siye ba
 e nun sorontonna?
 A mi maala nun fundenna wole e xene yi ba,
 a sansi gbete ye si xeen de?
 26 A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a ra,
 a yi a xaran a liga kiin ma.
 27 Sabide daxine mi bodonma jingen xee ra bonbo
 seen na,
 muxu yo mi wontoron sanne radangue
 sabi se xun xurine fari e bonbo seen na,
 koni ndee bonboma gbelemen nan na,
 muxune yi nde bodon.
 28 Fo sansi kesene xa din nen e findi fupin na
 benun burun xa soto.
 Nayi, muxun mi luma a bonbe han habadan.

† Dawuda Filisitine na nen yengeni Ala senben xon PERAST-
 Migeayan fari e nun GABAYONI. Na feen sebexi Samuyeli Firinden
 5.20 kui.

Hali e wontoron nun a bandun soone radangu a fari,
 na mi a kesene finde a fupin na.
 29 Na feene fataxi Alatala Senben Birin Kanna nan na,
 kabanako kawandi tiin naxan ma fe kolonna gbo han!

Toton nun yigin Yerusalen xa

29 Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele! ††
 Manga Dawudaa ganla taan naxan nabilin
 yengeni!
 E sanle birin nabama e kiini ne yo ne,
 2 koni n na Ariyele taan yengema nen.
 E wugama nen, e sunu,
 e taan yi lu n xa
 alo saraxan ganma denaxan fari.
 3 N nan n ma ganla tima nen e taan nabilinni.
 N yi e mini kiraan bolon e ma yenge so seene ra.
 N yi yire makantaxine yiton e xili ma.
 4 E fe yigodoma nen han a lu
 alo e xuiin kelima boxon nan bun ma.
 E xuiin yi xurun mini burunburunni.
 E xuiin luma mine nen boxoni,
 alo barinne punupunun xuiin benden bun.
 5 E yaxu yamaan luma nen
 alo xubena,
 e ton muxune ganla luma nen
 alo foyen sexen naxan xalima.
 Sanja ma kedenni, mafuren,
 6 Alatala Senben Birin Kanna fama i malideni
 galan xuiin nun boxon xuruxurunna nun xui gbeen
 nun kala ti foyen nun tule foye gbeen
 nun halagi ti tee dege gbeen nin.
 7 Ariyele kaane,
 yamanan naxanye ganle e yengema,
 ne danguma nen alo xiyena.
 Naxanye birin yi fuma e ma
 e e taan nabilin yengeni,
 ne janma nen
 alo xiyen kwen na.
 8 Kamen muxun naxan ma,
 na xiye sama nen, a degema,
 koni a na xulun,
 a lima nen,
 kamen mon a ma.
 Min xonla muxun naxan ma,
 na xiye sama nen, a minma,
 koni a na xulun,
 a a li, a ke yinla raxaraxi,
 a fanga mi na.
 A ligama na kii nin yamanan muxune xa
 naxanye Siyon geyaan yengema.

Yamaan mi xaxili sotoxi

9 E kabe, e e dundu!
 E findi danxutone ra,
 e nama seen to.

†† ARIYELEfindixi Yerusalen taan xili gbete nan na be. Dawuda
 Yerusalen taan yenge feen sebexi Samuyeli firinden 5.6-9 kui.

diidi wule falane,
 diidin naxanye tondima Alatala sariyan name.
¹⁰ E a falama fe toone xa, e naxa,
 “E nama fa fe toon ti xoxoxo!”
 E a falama nabine xa, e naxa,
 “E nama xoxoxo makenen nxu xa!
 E fe fajin nan ma fe fala nxu xa.
 E nxu rafan feene fala nxu xa,
 hali a findi wulen na.
¹¹ E keli kira fajin xoxo,
 e a bepin.
 E ba Isirayilaa Ala Sarijanxina fe yebɛ nxu xa!”
¹² Nanara, Isirayilaa Ala Sarijanxina ito nan falaxi, a
 naxa,
 “E to e mema n ma falane ra
 e yi e yigi sa e muxu paxankata feene
 nun e muxu mayanfa feene yi,
¹³ nayi, na haken luma e xa nen
 alo taan makantan yin matexin na bɔ fɔɔ!
 Menna na tintin,
 a birama nen sa!
¹⁴ A yibɔma nen a xunxurin na
 alo feɲe goronna,
 a yensenɲe ayi kininkinintareyani,
 hali a dungu xungbena a mi toɛ a dungine yɛ
 naxan findɛ tɛɛ kɔ seen na
 hanma ige seɲe sena.”

Yigi sana Ala yi

¹⁵ Marigina Alatala Isirayilaa Ala Sarijanxin naxa,
 “E na e xun xɛtɛ n ma,
 e raxara, e kisin sɔɔma na nin.
 E na e sabari, e yigi sa n yi,
 e senben sɔɔma na nin.”
 Koni na xɔli mi e ma.
¹⁶ E a falama, e naxa,
 “Nxu nxu gima nen soone fari!”
 Nayi, e e gima nen yati!
 E naxa, “Nxu nxu gima nen soo xulumene fari!”
 Nanara, e sagatan muxune fan xulunma ayi nen kati!
¹⁷ E muxu wuli kedenna e gima nen e yaxun muxu ke-
 denna bun,
 yaxun muxu suulun pe na e kɔkɔ e ma,
 e birin e gima nen.
 Naxanye na lu e tagi,
 ne luma nen kedenyani
 alo taxamaseri dugin wudi kuyen ɲɛ ra geyaan xun-
 tagi.

Marakisi waxatina

¹⁸ Anu, Alatala e mamema
 alogo a xa hinan e ra,
 a kelima nen a yi a kininkininna yita e ra.
 Ala naxan kiti kenden sama,
 na nan Alatala ra.
 Sewan na kanne xa
 naxanye e xaxili tima a ra.

¹⁹ E tan Siyon kaane,
 e tan naxanye dɔxi Yerusalɛn yi,
 e mi fa wugama xoxoxo!
 E na e xui ramini a ma,
 a hinanma e ra nen han!
 A na e xuiin mɛ tun,
 a e yabima nen.

²⁰ Marigin tɔɔyaan nun mayigbetenna ragidi nen e
 ma

e donseen nun e min igen na.
 Koni e karamɔɔ mi fa a luxunma e ma,
 e a toma nen e yɛɛn na.
²¹ I na siga yiifanna ma hanma kɔmenna,
 i fala xuiin mema nen i xanbi ra, a naxa,
 “Kiraan ni ito ra, siga a xoxo!”
²² E suxure gbeti daxine nun a xɛma daxine
 yatɛma nen se haramuxine ra,
 e woli ayi alo ɲamana,
 i yi a fala e ma, i naxa, “Xɔsina.”

²³ Nayi, Ala tulɛn nafama nen i ya sansi sixine ma,
 bɔxoxo yi balo fajin gbeen fi i ma.

Na lɔxɔni,
 i ya xuruseene sa e dɛ madonma nen
 xuruse rabade gbeene yi.

²⁴ Ningene nun sofanla naxanye xɛɛn bima,
 ne yi balo paxumɛn don
 fɔxoxo saxi naxan yi
 naxan sama e bun se kɔ seen nun sansi yife seen na.

²⁵ Faxa gbeen tima lɔxoxo naxan yi,
 taan makantan sangansone na bira waxatin naxan yi,
 folone nun xudene rafema nen
 geya gbeene nun yire matexine birin yi.

²⁶ Kiken degema nen
 alo sogena na lɔxɔni,
 sogen dɛɲɛn yi gbo ayi dɔxɔ solofere
 dangu a ki fonna ra.
 Na lɔxɔni,
 Alatala a muxune maxɔɔdene dandanma nen,
 a yi e fure dɛɛne yiyalan,
 a tan yetɛɛn naxanye maxɔɔ.

Ala Asiriya yengɛma nen

²⁷ A mato, Alatala senben fama sa keli wulani,
 a fama xɔɔ gbeen nun paxankatan nan na,
 a fitinaxin yi falan ti
 alo tɛɛn naxan halagin tima.

²⁸ A nii raxinla luxi nen
 alo baan na walanɲe ayi
 naxan bɔxoxonma a ma
 a te han muxun kɔɛɛn bun.
 Nayi, a siyane yimaxama nen a halagi ti segedenna
 ra.

A yi karafen bira xɔɲɛ yamane deni,
 naxan e rasigama
 yireni denaxan xɔli mi e ma.

²⁹ E tan Yerusalɛn kaane,
 e betin bama nen
 alo sali lɔxoxo kɛɛna.

Ε βῶτην σῶματα νέν
 alo muxune nēma sigē xulen xuini Alatalaa geyaan
 fari,
 Isirayila kantan fanyena Ala.
³⁰ Alatala a xui gbeen naminima nēn
 a yi a sēnβē gbeen makēnēn.
 A yi a xῶl gbeen nagodo
 alo halagi ti tēē gbeena,
 tule ige gbeen nun galanna nun balabalan kēsene yi
 godo.

³¹ Asiriya kaane na Alatala xuiin mē,
 e xuruxurunma nēn gaxuni a bosaan bun ma.
³² Alatala ne xuruma bosaan yēēn naxanye birin na,
 ne ligama tanbanna nun bῶlῶn xuiin nin,
 a nēma e yēngēma a sēnbeni.
³³ Tēēni tῶnxi xabu to mi na ra!
 A yitῶnxi mangan xili yi yili gbee tilinxin na,
 yege gbeen nun tēē gbeen naxan na.
 Alatala nii raxinla nan minima
 alo dole tēēn xudena,
 a na tēēn nadēgē.

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

31 Gbalon ne xa
 naxanye sigama Misiran yi maliin fendeni,
 naxanye xaxili tixi soone ra,
 naxanye e yigi sama yēngē so wontorone yi,
 bayo e wuya,
 e nun soo ragine,
 bayo e sēnben gbo,
 koni e mi e yēē rafindima Isirayilaa Ala Sarijanxin ma,
 e mi Alatala fenma!
² Anu, a tan fan fe kolon,
 a nῶē gbalon nafē nēn.
 A mi a falan maxetēma.
 A kelima nēn muxu ḡaxine yamaan xili ma,
 hake kanne mali muxune.
³ Misiran kaane findixi adamadiine nan na,
 Ala mi e ra.
 E soone mi findixi niin xan na,
 subene nan tun e ra.
 Alatala na a yiini te naxan xili ma,
 naxan na na kanna mali,
 na salaxunma nēn,
 a fan naxan malima,
 na kanna yi bira,
 e firinna birin yi halagi e bode xῶn.

Marigin Yerusalēn kantanma nēn

⁴ Alatala bata a fala n xa, a naxa,
 "N tan Alatala Senben Birin Kanna godoma nēn
 n yi yēngēn so Siyon geyaan fari
 e nun a yire matexine yi
 alo yatan wurundunma a se suxin ma kii naxan yi,
 alo yata sēnβēmaan na xuruseen suxu.
 Hali xuruse rabane birin keli a xili ma,
 a mi gaxuma e sῶnῶ sῶnῶn yēē ra,

hali e to wuya,
 a mi tunnaxῶlῶma a ma.
⁵ Alatala Senben Birin Kanna Yerusalēn kantanma nēn,
 alo xῶliin naxanye e firifirima e tēēn xun ma a kan-
 tandeni.
 A a kantanma nēn,
 a yi a xunba.
 A a ratangama nēn,
 a yi a xῶῶya."
⁶ E tan Isirayila kaane,
 ε xun xētē a ma,
 ε murutēxi a tan naxan ma fefe!
⁷ Na lῶxῶni,
 ε birin ε mēma nēn ε suxure gbeti daxine
 nun a xēma daxine ra,
 ε tan yulubitῶne yii fῶxῶne.
⁸ Asiriya kaane faxama nēn silanfanna ra
 naxan mi findixi muxun gbeen na.
 Silanfanna naxan mi fataxi adamadi yo ra,
 na e raxῶrima nēn.
 E gima nēn silanfanna bun,
 e banxulanne yi findi konyine ra.
⁹ Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a gi.
 E kuntigine gaxuma nēn
 e na e yaxune taxamasenna to.
 Alatalaa falan nan na ra
 naxan ma tēēn dēgēma Siyon yi,
 sulun tēēn † naxan yii Yerusalēn yi.

Mangaya tinxinxina

32 A mato, mangana nde mangayaan nabama nēn
 tinxinni,
 kuntigine yi kuntigiyaan liga kiti kēndēn xῶn.
² E muxune birin luma nēn
 alo yigiyaden foyen bun
 alo luxunden kala ti foyen bun,
 alo igena kiraan tonbonni,
 alo gēme gbeen nininna bῶxῶ yixareni.
³ Yēē kanne yēēne mi fa luma raxixi,
 tuli kanne yi e tuli mati.
⁴ Muxun naxanye xaxili mi dῶxi,
 ne xaxinla nun kolonna sῶtῶma nēn,
 dē masuxune yi falan ti a tinxinni e dē mafuraxin na.
⁵ Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma a xaxilimane,
 fe ḡaxi rabane mi fa yatēma muxu gbeene ra.
⁶ Amasῶtῶ xaxilitaren xaxilitareya falan nan tima.
 E hake feene yitῶnma e bῶḡēni,
 e lu Ala kolontareya wanle kē,
 e lu fala ḡaxine tiyē Alatala ma.
 E kamētῶne luma kamen na,
 min xῶnla naxan ma,
 e na kuma igeni.
⁷ Fe ḡaxi rabane wanle ḡaxu.
 E fe ḡaxine yitῶnma
 alogo e xa yiigelitῶne halagi wulene xῶn,
 hali yoon tῶῶ muxune xa e kitini.
⁸ Koni muxu fapine fe fapine nan yitῶnma

† SULUN TēēNMῶN falama yirena nde yi fa fala "FURU TēēNA."

e yi lu e ñenige fajiyani.

Marakolonna lan ñaxanle ma

⁹ E tan ñaxanla naxanye luxi xaxili sani,
 ε keli, ε tuli mati n na!
 E tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi feu,
 ε tuli mati n ma falan na!
¹⁰ Benun ñεε keden e nun nde,
 ε tan naxanye xaxili ragidixi,
 ε yimaxama ñen,
 bayo se bogi bolon daxine ñanma ñen,
 sansi xaba daxine yi dasa se xaba waxatini.
¹¹ Nayi, ε gaxu,
 ε tan ñaxanla naxanye xaxili sani,
 ε kɔntɔfili, ε tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi.
 E dugine ba ε ma,
 ε yi kasa benbeli dugine xidi ε tagi sununi.
¹² E kanken makudun, ε wuga
 xεε tofajine nun manpa bili sabatixine fe ra,
¹³ e nun n ma yamana bɔkɔna,
 firin ñali kanne nun tansinne bata sabati denaxan yi.
 E wuga banxi fajine fe ra
 sewan yi denaxanye yi
 e nun sumunna yi taan naxan yi yeyε.
¹⁴ Amasɔtɔ manga banxin nabepinma ñen,
 taa yimaxaxini ito yigelima ñen,
 a yire makantanxine nun sangansone yi findi
 banxi xɔnne ra han habadan,
 e nun burunna sofanle magidena,
 e nun xuruseene dε madondena,
¹⁵ han Alaa Nii Sarignanxin yi godo nxu ma keli kore,
 tonbonna yi findi wudi bili nakɔn na,
 wudi bili nakɔn yi findi fɔtɔnna ra.
¹⁶ Nayi, kiti kenden luma ñen tonbonni,
 tinxinna yi lu wudi bili nakɔni.
¹⁷ Tinxinyaan yi bɔñe xunbenla raso.
 Tinxinyaan tɔkɔn yi findi sabarin nun makantanna ra
 habadan.
¹⁸ N ma yamaan dɔkɔma ñen bɔñe xunbeli yireni,
 dɔkɔde makantanxine yi,
 matabu fajin denaxanye yi.
¹⁹ Hali balabalan kesene fɔtɔnna kalama ñen,
 taan mumεen yi fɔn,
²⁰ sewan luma ñen ε tan xa.
 E tan ε sansine sima ñen xudene birin dε,
 ε yi ε ñingene nun sofanle lu e sagoni.

Gbalon halagi tiin xa

33 Gbaloni i xa,
 i tan naxan halagin tima
 i tan naxan munma halagin sɔtɔ singen,
 i tan naxan bonne yanfama
 muxe munma i tan naxan yanfa singen!
 I na yelin halagin tiye waxatin naxan yi,
 i fan yi halagi.
 I na yanfantenyaan dan waxatin naxan yi,
 muxune yi i fan yanfa.

² Alatala, hinnan nxu ra!
 Nxu xaxili tixi i tan nan na.
 Findi nxu fangan na xɔtɔn yo xɔtɔn,
 i nxu rakisi tɔkɔ waxatini!
³ Siyane na i xuiin mε,
 e yi e gi.
 I ñεen fa keli,
 yamanane muxune bata xuya ayi.
⁴ E tan siyane,
 ε seen naxanye tongoxi yengeni,
 muxune bata fu na ma
 alo tuguminne na so.
 Muxune dutunma ne ma
 alo supε sεtεna.
⁵ Alatala na feene birin xun ma
 bayo a dɔxi kore xɔnna ma.
 A bata sariyan nun tinxinna raso Siyon taan yiren
 birin yi.
⁶ I tan, Alatalaa yamana,
 i luma ñen makantanni.
 Xaxilimayaan nun Ala kolonna findixi kisin nan na,
 e nun Marigin binyana
 na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima ñen yaxune xili ma

⁷ Sofa wεkilεxine nan gbelegbele xui ito ra kirane xɔn.
 Bɔñe xunbenla rali muxune yi xεtε wuge xɔlɛni.
⁸ Kirane bata rabepin,
 muxu yo mi fa danguma kirane xɔn.
 Yaxun bata layirin kala,
 a yi taane rapaxu,
 a mi muxu yo binyaxi.
⁹ Yamanan bata lu sununi,
 a kalama.
 Liban yamanan bata yagi,
 a fɔtɔnna bata xara.
 Sarɔn merεmerεn luxi
 alo tonbonna,
 Basan nun Kεremele yamanane wudine dεene yi
 yolon.
¹⁰ Alatala naxa,
 "Iki, n bata keli.
 Iki, n na n ma binyen mayitama ñen.
 Iki, n na n ma fe yitema ñen.
¹¹ E feen naxanye yitɔnma,
 ne luxi ñen
 alo se dagina hanma sεxεna.
 E yetεen yengin yi findi tεen na
 naxan ε raxɔrima.
¹² Siyane ganma ñen
 e lu alo xuben sulun tεeni, †
 alo tansinne na masεgε,
 e gan."
¹³ E tan naxanye makuya,
 ε tuli mati n naxan ligaxi.
 E tan naxanye maso,
 ε n sεnben yatεn kolon.

† SULUN TεENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TεENA."

¹⁴ Yulubitone bata gaxu Siyon yi,
xuruxurunna bata so Ala kolontarene yi.
E maxodinna tima, e naxa,
“Nde luyε halagi tēeni ito dεxon en yε?
Nde nε luyε habadan tēε wolonni ito dεxon en yε?”
¹⁵ Fɔ naxan sigan tima tinxinni,
a nɔndin fala,
naxan a mēma tɔtɔne ra
naxanye sɔtɔxi gbaloni,
naxan mi tinma dimi yi seen nasuxe mayifuni,
a tunla ba muxune ra
naxanye faxa ti feene yitɔnma,
a yεen ba fe naxine ra.
¹⁶ Na kanna fe luma nen
alo a na dɔxɔ yire matexini,
geyaan faran makantanxin yi findi a luxunden na.
A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalen yi xunba

¹⁷ I mangan toma nen i yεen na a nɔrɔ gbēeni,
i yi yamanan danne to masigaxi pon!
¹⁸ Nayi, i mirima nen i ya naxankata danguxine ma,
i yi a fala, i naxa,
“Na kuntigine minen
naxanye yi mudun nasuxuma
e nun naxanye yi makantan yinna xun matoma a ra?”
¹⁹ I mi fa na yama wasoxin toma sɔtɔne,
xɔtɔnen naxanye fala xuine mi nε famunne,
xɔtɔnen naxanye fala xui mi mēma a fapin na.
²⁰ Siyon taan mato,
en sanle rabama taan naxan yi.
E yεen tima nen Yerusalen ra,
bɔtɔne xunbeli yirena,
a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
naxan wudiye mi fa talama
naxan lutiye mi fa fulunma sɔtɔne.
²¹ Alatala a yetε yitama en na Ala Senbēmaan na men-
na nin.
Xudene nun baa gbēene luma nen menni,
yenge so kunkine mi dangue denaxan yi.
Kunki gbēene mi dangue na mumε!
²² Amasɔtɔ Alatala nan en ma kitisaan na.
Alatala nan en ma sariyasaan na.
Alatala nan en ma mangan na.
A tan nan en nakisima.
²³ Koni yaxune luxi nen
alo kunkin naxan lutiye bata fulun,
foyen kunkin nasigama dugin naxanye xɔn
ne mi fa xidixi sɔtɔne,
ne fan singanxi wudi kuyen naxan na,
na mi fa suxi.
Nayi, e se tongoxi gbēen yengeni,
na yitaxunma nen
hali sankalatone e gbēen xalima nen.
²⁴ Nayi, Yerusalen kaa yo mi a fale,
e naxa, “N mi yalan.”
Na taan muxune hakene mafeluma nen.

Edon makitina

34 Siyane, ε maso,
ε yi ε tuli mati.
Siyane, ε a liga ε yeren ma!
Bɔxɔ xɔnna xa a mε,
e nun a yi seene birin,
e nun dunupa nun naxanye birin minima a yi.
² Amasɔtɔ Alatala xɔtɔne godoma nen siyane birin fari,
a fitinan yi godo e ganle birin ma.
A bata halagin nagidi e birin ma.
A tinma nen e birin yi faxa.
³ E faxa muxune luma nen biraxi bɔxɔne ma
e binbine xirin yi mini han,
e wunle yi sa e geyane birin ma.
⁴ Sare kurune † birin kalama nen
alo se kunxina,
kuyen yi mafilin alo kedina,
sare ganla birin yi yolon
alo manpa binla de xarene
alo xɔde bili bogi xaraxine.
⁵ Ala naxa, “N ma silanfanna bata sarene wunla rami-
ni han!
A godoma nen Edon kaane ma,
a yi e makiti,
n halagin nagidixi yamaan naxan ma.”
⁶ Wunla bata so Alatala silanfanna yiren birin ma
a madole muxu turen na.
A luxi nen
alo kontonne nun kɔtɔne wunla saraxabadeni,
alo e turen naxan e gbingini.
Bayo Alatala saraxa gbēen bama nen Bosara taani
Edon kaa wuyaxi yi faxa yengeni.
⁷ E yεeratine fangan gbo
alo burunna ningene,
koni e fan faxama nen bonne xɔn,
e nun ningene nun turane.
E yamanan nafema nen wunla ra,
e turen yi radin bɔxɔne ma.
⁸ Bayo, gbēen xɔtɔne xɔtɔne nan na ra Alatala xɔn,
gbēen xɔtɔne naxan na ra
Siyon taan xun mayengena fe yi.
⁹ Edon yamanan baane findima nen dolen na.
A xuben yi maxete dole tēen na,
e bɔxɔne yi findi dolen ganmatɔne na.
¹⁰ Kɔxεen nun yanyin na,
a tēen mi tuma,
a tutin yi lu tε kore habadan!
E yamanan yi lu rabepinxi
han mayixete nun mayixete,
muxun mi fa dangue na yi mumε!
¹¹ Na yi findi xutunxunbane nun sagalene konna ra,
toxorone nun xaxane yigiyadena.
Ala yi a lu a yitɔntaren nun a yigenla ra
alo a dunupa da waxatin naxan yi.
¹² A muxu gbēene mi fa luma na,
naxanye mangan dɔxε,

† Men kaane yi SARENEbatuma na waxatini.

a kuntigine birin panma nen.
¹³ Wudi jali kanne solima e manga banxine kui nen, sexe jaxine nun tansinne yi a yire makantanxine ra-suxu,
 a findi kankone nun dangaranfulene konna ra,
¹⁴ burunna subene nun kankone naralandena, burunna kɔtɔne yi lu wuge e bode ma menni. Kɔe ra yinnan Liliti yi dɔxɔ na bɔne xunbenli.
¹⁵ Sapin fan a soden toma na nin, a yi a xelene bira,
 a yi e rasege,
 a a diine malan a nininna bun.
 Segene fan e malanma na nin.
¹⁶ Xa e Alatalaa kedindin kui to, e ito xaranma nen na, a naxa,
 "Subeni itoe sese mi dasama na yi, birin nun a lanfaan nan fama, bayo Ala bata na yamarin fala.
 A Nii Sarijanxin nan e malanma.
¹⁷ A tan nan e dɔxɔdene ragidima.
 A tan nan e yirene maliga,
 a yi e yitaxun.
 Na yamanan findima nen e gbeen na han habadan, e yi lu na han mayixeten nun mayixete."

Yerusalem xunba fena konyiyani

35 Tonbonna nun bɔxɔ xaren sewama nen!
 Burunna jingima nen sewani a fuga alo gabala fugena.
² Fugene luma nen burunna yiren birin yi. Burunna jingine yiriwama nen jaxanni. A sɔxɔ sewani!
 Liban yamanan nɔɔn sifan bata fi a ma, e nun Karemele geyaan nun Sarɔn meremerena. Nayi, muxune nɔe Alatalaa binye gbeen toe nen, en ma Alaa nɔɔna.
³ E muxu xadaxine rawekile. Naxanye xinbiye xuruxurunma, e ne senbe so.
⁴ Naxanye bɔne bata mini, e a fala ne xa, e naxa,
 "E wekile, e nama gaxu,
 e Ala famaani ni i ra e gbeen jɔxɔdeni. Ala e yaxune saranna fima nen, a tan yeteen yi fa e rakisideni."
⁵ Nayi, danxutɔne seen toma nen, tuli xɔrine yi feen me.
⁶ Nayi, sankalatɔne yi tujanɔe ayi alo xenle,
 bobone yi sɔxɔn nate sewani. Amasɔtɔ tigi ige gbeen minima nen tonbonni, baane yi mini bɔxɔ xareni.
⁷ Nemensin wolonxin findima nen daraan na, min xɔli yiren yi masara tigi yirene ra. Kankone yi xima denaxanye yi nun, gbalan nun tanbinna yi sabati menni.
⁸ Kira gbeen luma menna nin naxan xili bama

a "Sarijanna Kirana."
 Muxu haramuxine mi sigan tima a xɔn fɔ a xa findi ne nan gbee ra naxanye na bira a fɔxɔ ra.
 Xaxilitare yo mi na xɔn sigɔ.
⁹ Yatane mi luma menni, sube xajene mi fe na mume!
 E mi toe na!
 Alaa muxu xunbaxine nan sigan tima menni.
¹⁰ Alatala na naxanye xɔxɔya, ne fama menna nin.
 E fama nen gbelegbele jaxajaxani Siyon taani, habadan sewan yi e yetagini yalan.
 Jaxajaxan nun sewan luma nen e yi, sunun nun kutunna yi jaxan fefe!

Asiriya mangan yi a kɔnkɔ Yerusalem xili ma

Mangane Firinden 18.13,17-37 e nun Taruxune Firinden 32.9-19

36 Xesekiyaa mangayaan jɔe fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi e birin suxu. ² Asiriya mangan yi a sofa kuntigin nun a gali senbemaan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalem yi keli Lakisi taani. Sofa kuntigin yi fa Yerusalem yi, a sa ti ige ramaraden faxaraxiin dɔxɔn, † dugi xane xee ma kiraan na.
³ Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxi kuntigin yi mini a ralandeni e nun sebeli tiin Sebera nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla. ⁴ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, "E a fala Xesekiya xa, e naxa, 'Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma? ⁵ I yengi a ma a feren nun senbena i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma? ⁶ I ya lannayaan saxi Misiran nin, a men kaane xa e mali. Na luxi nen alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxɔlɔma nen. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra. ⁷ Waxatina nde e falama nen n xa, e naxa, "Alatala, nɔx Ala, nxu nxu taxuxi na nan na." Koni, Xesekiya bata yi Ala batudene kala geyaan fari, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalem kaane xa, a naxa, "E xinbi sinma nen yire sarijanxini ito yetagi." ⁸ Iki, e nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soo wuli firin soe e yii, xa e nɔe soo ragine sɔte. ⁹ E mi n kanna walikeen keden peen nɔe, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra. ¹⁰ A yetena, n faxi yamanani ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yeteen nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a raxɔri."
¹¹ Nayi, Eliyakimi nun Sebera nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, "Falan ti nxu xa Arami xuini, amasɔtɔ nxu a mema, nxu mi falan tima Heburu xuini yamaan yi a me naxanye yinna xuntagi." ¹² Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, "N kanna n nafaxi e tan nun e kanna nan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye dɔxi yinna xuntagi, ne fan xa a me nen bayo ne fan e gbiin donma nen, e yi e xɔnla min e xɔn yengeni."

† Ige ramaraden naxan geyaan na.

¹³ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Hebu-ru xuini, a naxa, "E manga gbeen xuine rame, Asiriya mangana! ¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, 'E nama tin Xesekiya xa e mayenden, a mi nxe e rakise n ma mumε. ¹⁵ Xesekiya nama a liga e yi e lannayaan sa Alatala yi, a yi a fale a Alatala e ratangama nen, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni. ¹⁶ E nama e tuli mati Xesekiya xuiin na mumε, amasɔɔ Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E bɔɔɔ xunbenla fen n na, e xete n ma, birin a yii se nun a bogise donɔɔ, birin yi a ige ramaraden igen min, ¹⁷ han n yi fa, n yi e xali yamana gbete yi alo e gbeena, murutun nun manpa bili nakone yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi. ¹⁸ Nayi, e nama tin Xesekiya xa e mayenden, a fala a Alatala e xunbama nen. Siya gbetene alane Asiriya mangani kala nen e yamanan suxu feen ma ba? ¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minen? Sefarawayimi alane minen? E Samari xunba nen n yii ba? ²⁰ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?"

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amasɔɔ Manga Xesekiyaa yamarin nan yi na ra. ²² Xiliki a dii xemena Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sebeli tiin Sebena nun Asafi a dii xemena Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fema, e dugine yibɔxi e ma sununi, e sofa kuntigina falane yeba a xa.

Xesekiya yi Nabi Esayi maxɔɔɔn

Mangane Firinden 19.1-13

37 Manga Xesekiya to na me, a yi a dugine yibɔ a ma, a kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini. ² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sebeli tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbeli dugin nagodoxi e ma sununi siga Nabi Esayi konni, Amɔsi a dii xemena. ³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, "Xesekiya naxa iki: 'Kɔntɔɔnla nun tɔɔɔ nun yagi lɔɔɔ nan to ra nxu xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari. ⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a naxankatama nen a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama dɔɔɔna fe ra."

⁵ Manga Xesekiyaa xerane to siga Esayi fema, ⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, "E ito nan falama e kanna xa, e naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mexi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayelevu falan naxanye tixi. ⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nen, a na xibarun me waxatin naxan yi, a xetema nen a yamanani. N yi sa a faxesan fanna ra menni."

Asiriya mangan mɔɔn yi a kɔɔkɔ Yerusalen ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a me a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yengedeni, a fa a li menna nin. ⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a me a Misiran mangan Tiri-haka, Kusi kaan fama a yengedeni. A na fe mexina, a yi xerane rasiga Xesekiya ma, a naxa, ¹⁰ "E sa ito fala Yu-

da mangan Xesekiya xa, e naxa, 'I laxi i ya Ala ra naxi ra, i yengi a ma a nxe nen n tan Asiriya mangani kale Yerusalen yengedeni. I nama tin Ala yi i mayenden. ¹¹ I bata a me Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxɔɔrixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbe nen na ma ba? ¹² N benbane siyaan naxanye alane raxɔɔri, ne e xunba nen ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani? ¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minen yi?"

Xesekiyaa Ala maxandina

Mangane Firinden 19.14-19

¹⁴ Xesekiya yi kedi sebexin nasuxu xerane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kedin sa Alatala yetagi. ¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa, ¹⁶ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dɔɔxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan kɔɔxi kɔɔnna mangayane birin xun na, i tan nan kɔɔxi kɔɔn nun kuyen daxi. ¹⁷ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yeene rabi, i n mato. I Senakeribi a falani itoe birin name, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni. ¹⁸ Alatala, nɔɔɔɔn na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxɔɔri, a yi e kɔɔxi kala. ¹⁹ E bata e alane woli teeni, bayo Ala mi yi e ra nun mumε, muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gemε masolixine nan tun yi e ra. ²⁰ Iki, Alatala, nax Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo kɔɔxi kɔɔnna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!"

Senakeribi a fe yi kala

Mangane Firindena 19.20-37 Taruxune Firinden 32.20-21

²¹ Nayi, Esayi, Amɔsi a dii xemena yi xeraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, "Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana.

²² Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, 'Siyon taa fapin bata i rapaxu, a i magelema.

Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²³ I nde konbixi

i a rayelefu?

I xuini texi nde xili ma?

I bata i yeene rate kore Isirayilaa Ala Sarijanxin xili ma!

²⁴ Fata i ya xerane ra, n tan Marigina, i bata n konbi.

I yi a fala, i naxa,

"N ma wontoro wuyaxine xɔɔn,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene segema nen,

e nun a suman wudi fapi fapine.

N sa a xuntagin napanna li

e nun a fɔɔɔɔn fapina.

²⁵ N bata xɔɔpinne ge yamana gbetene yi, n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nɛn
 n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”
²⁶ Koni, i tan Senakeribi,
 i mi a kolon
 a n feni itoe yɛlanxi nɛn
 to mi na ra?
 N yi e yitɔn xabu waxati danguxine.
 Iki, n bata yamarin fi,
 a rakamali,
 i xa taa makantanxine lu kalaxi
 alo gɛmɛ malanxine.
²⁷ E muxune sɛnbɛ mi na,
 e gaxuxi, e yagixi.
 E bata lu alo xɛɛ ma sɛxɛne
 alo se sonle,
 alo sɛxɛn fanyen ma
 naxan xarama benun a xa gbo.
²⁸ Koni, n na a kolon,
 i na dɔɔɔ,
 i na mini, i na so,
 i na kɔɔɔ n xili ma.
²⁹ I bata xɔɔɔ n xili ma,
 n yi i konbi ti xuiin mɛ.
 Nanara, n nan n ma wuren birama nɛn i ɔɔɔni
 n yi n ma karafen bira i dɛ kidine yi.
 I faxi kiraan naxan xɔn
 n yi i raxɛtɛ na xɔn.’
³⁰ Ala ito nan falaxi
 i tan Xesekiya xa, a naxa,
 ‘Ito xa findi taxamasenna ra i xa:
 Bogiseen naxanye solixi e yɛtɛ ma,
 ɛ bata ne don ɔɔɔni ito ra,
 na nan mɔn ligama ɔɔɔ famatɔni,
 koni ɔɔɔ saxandeni,
 ɛ seen sima nɛn, ɛ yi a xaba,
 ɛ yi manpa binle si,
 ɛ yi e bogine don.
³¹ Yuda bɔnɔɔɔnna muxu dɔnɔɔɔn naxanye na lu,
 ne mɔn e salenne raminima nɛn
 alo wudina, e bogi.
³² A dɔnɔɔɔne minima nɛn Yerusalɛn yi,
 a dɔnɔɔɔne luma nɛn e nii ra Siyon geyane yi.
 Alatala Senben Birin Kanna na nan ligama a xanun-
 tenyani.”

Senakeribi rapanna

³³ Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan ma
 iki, a naxa,
 “A mi soɛ taani ito yi mume!
 A mi xalimakuli wolɛ be yi.
 A mi makantan wure lefa tima a xa.
 A mi gbingbin natema a xili ma.”
³⁴ Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
 “A faxi kiraan naxan xɔn
 a xɛtɛma nɛn na xɔn.
 A mi soɛ taani ito yi mume.
³⁵ N taani ito makantanma nɛn,
 n yi a rakisi,

n tan ma fe ra
 e nun Dawuda a fe ra, n ma walikɛna.”
³⁶ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini, a muxu wuli
 kɛmɛ tonge solomasɛxɛ wuli suulun faxa Asiriya kaane
 ganli. Yamaan to keli xɔɔɔnɔni, e yi e binbine to. ³⁷ Nayi,
 Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xɛtɛ Nini-
 wa yi. ³⁸ Lɔɔɔna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala
 Nisiroki batu banxini a batudeni, a dii xɛmɛne
 Adarameleki nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra, e yi e
 gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi dɔɔɔ a
 ɔɔɔnɔni.

Xesekiyaa furena fe

Mangane Firinden 20.1-11 e nun Taruxune Firinden 32.24-26

38 Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi
 Esayi, Amɔsi a diin yi fa a fɛma, a yi a fala a xa, a
 naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitɔn,
 amasɔɔɔ i faxamatɔɔɔn ni i ra, i mi fa siimaya sɔɔɔma.”
² Xesekiya yi a yɛɛ rafindi banxin kanken ma, a maxan-
 dini ito ti Alatala ma, a naxa, ³ “Alatala, n ma fe xa rabi-
 ra i ma fa fala, n sigan ti nɛn i yɛtagi lannayaan nun
 bɔɔɔɔ faniyani, naxan fan i yɛɛ ra yi, n yi na liga!” Xe-
 sekiya yi wuga han.
⁴ Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa, ⁵ “Siga, i sa a
 fala Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito
 nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mɛ, n ba-
 ta i yɛɛgen to. N mɔn ɔɔɔ fu nun suulun sama nɛn i ya
 siimayaan fari. ⁶ N ni i tan nun i ya taan xunbama nɛn
 Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nɛn.”
⁷ Esayi yi a fala a xa, a naxa, “Alatala taxamasenni ito
 nan yitama i ra, alogo i xa a kolon fa fala Alatala naxan
 falaxi, a na ligama nɛn, a naxa, ⁸ ‘N nininna raxɛtɛma
 nɛn xanbin na Axasi a banxin teden ma sanna yɛ fu.”
 Nayi, nininna yi xɛtɛ xanbin na banxin teden ma sanna
 yɛ fu.

Xesekiyaa Ala maxandina

⁹ Yuda mangan Xesekiya bɛtini ito nan seɛɛ, a to fura,
 a yi keli furen ma.
¹⁰ N yi a falama nɛn, n naxa,
 “N nɛɛn fa n ma siimayaan tagiin li tun,
 n sigama nɛn laxira so dɛɛne ra
 n yi kɔɔɔ n ma siimayaan kɔɔɔ dɔnɔɔɔne yi!”
¹¹ N mɔn yi a falama nɛn, n naxa,
 “N mi fa Alatala toma kɔɔɔ
 niiramane tagi kɔɔɔ xɔɔɔnna fari, Alatala!
 N mɔn mi fa muxu yo toma kɔɔɔ
 muxune yɛ dunuɔa yi!
¹² N fati bɛndɛna n niin yigiyadeni ito bata kala,
 a makuya n na
 a lu alo xuruse rabana bubuna.
 N bata n ma siimayaan mafilin
 alo gɛɛ wurundunxina.
 N ma gɛɛn bata bolon.
 Xɔɔɔnna nun ɔɔɔnɔnna tagi,
 i n napanma nɛn!
¹³ N bata n naxara han xɔɔɔnɔni,
 koni alo yatana,

a bata n xɔnne birin yixin.
Yanyin nun kɔɛen na,
i bata n napan.

¹⁴ N wuga xuiin mini nen
alo tuntunna nɛma tugaŋɛ,
n lu kutunɛ alo ganbana.
N yɛene lu nen tixi kore tɔɔni,
n yi lu a fale, n naxa,
'Marigina, n ɲaxankataxi,
n mali!'

¹⁵ N fa nanse falama?

A bata falan ti n xa.

A tan yɛɛen nan feni ito ligaxi.

N sigan tima nen yɛɛ magodoni n ma siimayaan birin

yi

n niin sɔɔɔleni ito a fe ra.

¹⁶ Marigina, siimayaan sɔɔɔma i ya fanna nin,
n mɔn n nii ra a tan nan xɔn.

I bata n sɛnɛ so,
i yi n nakendɛya.

¹⁷ N ma tɔɔɔyaan bata maxɛɛɛ bɔɔɛ xunbenla ra.

I tan nan n niin masigaxi sayaan na,
n to rafanxi i ma,
i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

¹⁸ Laxira xa mi i tantunma.

Sayaan xa mi i matɔɔɔ betin bama.
Faxa muxune nɛma sama gaburun na,
ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

¹⁹ Koni naxanye e nii ra, niiramane,
ne nan i tantunma alo n tan to.

Fafane i ya lannayana fe falama nen e diine xa.

²⁰ Alatala bata n nakisi!

Nayi, nxu nɔɔ maxaseene xuiin naminima nen
Alatala Batu Banxini nxu siin sogen dɔɔnɛn birin yi.

²¹ Esayi bata yi a fala, a naxa, "E xɔɔɛ bogi yidinxina
nde tongo, e a sa a furen dɛ, a yalanma nen." ²² Xe-
sekiya bata yi a fala, a naxa, "N na kolonma taxam-
asenna mundun xɔn fa fala a n sigama Alatala Batu
Banxini?"

Babilɔn xɛrane

Mangane Firinden 20.12-21

39 Na waxatini, Babilɔn Manga Baladan ma dii
xɛmɛn Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma
seen nasiga Xesekiya ma, amasɔɔ a bata yi a fure feen
nun a kendɛyana fe mɛ nun. ² Xesekiya yi xɛrane
rasɛnɛ, a yi a banxin kui seene birin yita e ra: gbeti
fixɛn nun xɛmana, wudi bogi ture fajine nun
latikɔɔnna nun a yɛngɛ so seene ramaradena, e nun
naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xe-
sekiyaa banxini a mi naxan yita e ra e nun a bɔɔɔn
birin.

³ Nabi Esayi mɔn yi fa Manga Xesekiya fɛma, a yi a
fala a xa, a naxa, "Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi
minɛn?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "E kelixi yamana
makuyen nin, Babilɔn." ⁴ Esayi mɔn yi a maxɔɔdin, a
naxa, "E i ya banxin to nen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa,
"Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nen.

Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e
ra."

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, "Alatala
Senben Birin Kanna falan name! ⁶ Waxati fama, seen
naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye
fen han to, e ne birin xalima nen Babilɔn yi, sese mi
luma. Alatalaa falan nan na ra. ⁷ E i ya dii xɛmɛna ndee
tongoma nen, i yɛɛen naxanye sɔɔɔma, alogo e xa fin-
di Babilɔn mangana banxin xɛmɛ tɛgenne ra." ⁸ Xe-
sekiya yi Esayi yabi, a naxa, "I Alatalaa falan naxan tixi,
a fan." A mirixi a ma, a naxa, "En luma nen bɔɔɛ xun-
benli e nun marakantanni n ma siimayani."

Alaa yamaan xunba fena

40 E Ala naxa,

"E n ma yamaan madɛnden,
e a madɛnden!

² E Yerusalen kaane ralimaniya,
e a rali e ma,

a e ɲaxankata wanle bata ɲan.

A e bata mafelu e haken na,
e bata yelin e yulubine saranna sɔɛ
Alatala yii han dɔɔɔ firin!"

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa,

"E kirani tɔn Alatala yɛɛ ra tonbonni,
e kira tinxinxin nafala en ma Ala xa burunna ra!

⁴ E folone birin naxutu,

e geyane nun yire matexine birin wuru.

Yire tintinxine yi matinxin,
gɛmɛ yirene yi findi lantane ra.

⁵ Nayi, Alatalaa binyen minima nen kɛnɛnni,
daala birin yi a to!"

Alatala dɛ xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama,

a naxa, "I xui ramini!"

N yi a fala, n naxa,

"N xa nanse fala?"

A naxa, "Adamadiine birin luxi nen
alo sɛxɛna

e binyen birin yi lu alo se fugena.

⁷ Alatala dɛ foyen na dangu sɛxɛne fari,
e xarama nen,

e fugene yi yolon.

Yamaan luxi nen alo sɛxɛna yati!

⁸ Sɛxɛne xarama nen,

e fugene yi yolon,

koni en ma Alaa falan luma nen habadan."

Xibaru fajina fe

⁹ E tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin xɛrayani
bama,

e te geya matexin fari,

e xuini te han,

e tan Yerusalen kaan naxanye sa xibaru fajin
xɛrayani bama.

E xuini te, e nama gaxu.

E a fala Yuda yamanan taane xa,

ε naxa, “E Ala ni i ra!”

¹⁰ A mato,

Marigina Alatala fama fangani.

A mangayaan nabama a senbeni.

A fama a yama xunbaxin na,

a naxan sɔtɔxi a kɔntɔnna ra.

¹¹ A a yamaan masuxuma

alo xuruse rabana.

A yεxεε diine tongoma nen a yii,

a yi e xali a yii kanke,

a ti e ngane yεε ra a fanni.

Ala dangu seen birin na

¹² Nde fɔxɔ igene saxi a yiin kui,

a yi e maliga,

a kore xɔnna danne maliga a yiin na?

Nde bɔxɔn benden yatexi deben kui,

a geyane yiliga sikeela ra,

a yire matexine binyan yatɛn kolon ligaseen xɔn?

¹³ Nde Alatala miriyane kolon?

Nde nɔε finde a kawandi muxun na,

a yi a rakɔta?

¹⁴ Ala nde maxɔdinxi a maxadi feen na,

alogo a xa xaxinla sɔtɔ?

Nde a xaranxi kiti kende saan ma?

Nde a xaranxi fekolonna ma?

Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

¹⁵ Siyane luxi nen

alo igen dindinna palanna kui.

E mi yatexi se ra

alo gbangbanna na sa sikeela fari.

Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yelefu

alo gbangbanna naxan tema.

¹⁶ Liban yamanan subene birin xurun saraxan na

naxan yi daxa nun a ba Ala xa,

a wudine mi wuya

naxanye finde saraxa gan tɛen yegene ra.

¹⁷ Sese mi siyane ra a yεε ra yi!

Ala ne yatexi fufafuun nan na.

A yigenla fisa e xa!

¹⁸ E waxi Ala sa feni nde ma?

E sawuran mundun yite

e nun naxan maliga?

¹⁹ Xabun nan sawuran nafalama suxuren na,

xεma wanla yi xεmaan sa a ma,

a yi kɔε bira yɔlxɔlxɔn wure gbeti daxine rafala.

²⁰ Yiigelitɔn naxan mi nɔε na sɔte a gbee ala xa,

na kanna wudi xɔdɛxɛn nan sugandima,

a yi xabu kesuxin fen,

na yi suxuren nafala a xa

naxan mi kalama.

²¹ E mi a kolon ba?

E mi a mexi ba?

A mi ralixi ε ma ba,

xabu a fɔlxɔni?

Bɔxɔn betɛn saxi kii naxan yi,

ε munma na famu ba?

²² A tan nan dɔxi bɔxɔ xɔri digilinxin xun ma,

muxune fan luxi a yεε ra yi nen

alo supene.

A kore xɔnɔni fulunma

alo dugi yelefuxina xunna soon na,

alo gagen a dɔxɔden na.

²³ A tan nan kuntigine senben kalama,

e lu fuyan,

a yi bɔxɔ xɔnna kitisane lu fuu.

²⁴ E luxi nen alo sansina.

E nɛen fa si tun,

e na woli xɛen ma tun,

salen yetε mi e binle ma singen,

Alaa foyen yi fa e ma, e xara,

wuluwunla yi e xali alo se dagina.

²⁵ Ala sarinɔnɔn naxa,

“E n misalima nde ma,

nxu nun naxan lan?”

²⁶ E yεene rate kore,

ε a mato!

Nde na seene daxi?

Nde e ganla dɛfexin naminima,

a yi e birin xili e xinla ra?

Fata a fanga gbeen nun a senbe magaxuxin na,

keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

²⁷ Yaxuba bɔnɔnɔnna,

nanfera ε a falama,

Isirayila yixetene,

nanfera ε a falama, ε naxa,

“Nɔx kiraan bata luxun Alatala ma,

nɔx Ala mi fa nxu xun mafala kitin sama?”

²⁸ I mi a kolon ba?

I mi a mexi ba?

Alatala nan habadan Ala ra,

naxan bɔxɔn danne birin daxi.

A mi xadanma, a mi taganma.

A xaxilimayaan mi nɔε fεsεfεsε!

²⁹ A fangan fima muxu xadanxine ma,

a muxu taganxine senben xun masa.

³⁰ Banxulanne yetɛen xadanma,

e tagan,

foningene yi bira xadanni.

³¹ Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,

ne mɔn senben sɔtɔma nen.

E tunganma nen alo singbinna,

e yi e gi, e mi xadan,

e lu sigan tiye, e mi tagan.

Ala nun suxurene fe

41 Ala naxa,

“E tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune,

ε dundu alogo ε xa n xuiin name.

E tan yamanane muxune,

ε wekilɛn sɔtɔ,

ε maso, ε falan ti.

En kitin sa en tagi.

² Nde muxuna nde rakelixi sogeteden binni, †
 a yi a xili,
 a xa lu tinxinna fɔxɔ ra?
 Nde siyane soxi a yii
 a mangane xuru a bun,
 a silanfanna yi e findi burunburunna ra
 a xanla yi e findi se dagin na
 foyen naxan xalima!
³ A muxune sagatanma yengeni,
 a mɔn yi dangu bɔɲɛ xunbenli kiraan xɔn
 a munma yi a sanna ti denaxan yi.
⁴ Nde feni itoe rakamalixi,
 a tan naxan yi mayixetene maxilima
 xabu a fɔɔni?
 N tan Alatala nan a fɔɔn na,
 n mɔn luma nen a rajanni."
⁵ Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune bata a to,
 e gaxu,
 bɔxɔn danne muxune xuruxurunma,
 e birin bata keli, e fama.
⁶ Birin a bode malima,
 birin a falama a lanfaan xa,
 a naxa, "I wekile!"
⁷ Yii rafalan fan xabun senbe soma,
 naxan wuren malaxunma,
 na xabun nawekilema,
 a yi a fala suxuren nafala kiin ma,
 a naxa, "A lanxi."
 A yi suxuren gbangban
 alogo a nama bira.

Marigin yi Isirayila xunba

⁸ Koni ε tan, Isirayila yixetene,
 n ma walikene,
 Yaxuba yixetene,
 n naxanye sugandixi,
 ε tan Ibrahima bɔnsɔnna,
 n xɔyina,
⁹ n sa ε tan nan fenxi bɔxɔn danne ra,
 n sa ε tan nan xilixi bɔxɔn tongonne ra,
 n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,
 "N ma walikɛɛn nan ε ra,
 n bata ε sugandi,
 n mi n mexi ε ra."
¹⁰ Nayi, ε nama gaxu
 amasɔɔ n na ε xɔn.
 ε nama kɔntɔfili,
 amasɔɔ ε Ala nan n na.
 N na ε senben gboma ayi nen,
 n yi ε mali,
 n yi ti ε bun senben nun tinxinni.
¹¹ Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
 ne yagima nen e xun sin!
 Naxanye yengen nakelixi ε xili ma,
 ne luma nen fufafu, e raxɔri.

† *Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilɔn kaane nɔ yengeni. Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.*

¹² ε ε yengefane fenma nen,
 koni ε mi fa e toma sɔnɔn!
 Naxanye yi ε yengema,
 ne luma nen fuu.
¹³ Amasɔɔ n tan nan Alatala ra,
 ε Ala,
 naxan ε yiifari ma yiin suxuma,
 n yi a fala ε xa,
 n naxa, "ε nama gaxu,
 n tan nan ε malima."
¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "ε tan Yaxuba bɔnsɔnna,
 ε tan naxanye luxi alo kunla,
 ε nama gaxu,
 ε tan Isirayila muxudine,
 n tan nan ε malima,
 n tan Isirayilaa Ala Sarijanxin naxan ε xunbama.
¹⁵ A mato, n bata i findi jingen xɛɛ ra bɔnbɔ seen na
 wure jin wuyaxin naxan ma
 naxanye nenε a ra, e jɔɛ raminixi.
 I geyane wuruma nen,
 i yi e raxuya ayi,
 i yi yire matexine liga
 alo se dagina.
¹⁶ I e yifema nen,
 foyen yi siga e ra,
 wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
 I tan paxanma nen Alatala yi,
 i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarijanxini."

Tonbonna findima ige yiren na

¹⁷ Yiigelitɔne nun tɔɔ muxune igen fenma,
 koni sese mi na!
 Min xɔnla bata e lenna maxara.
 Koni n tan,
 Alatala, n na e yabima nen,
 n tan, Isirayilaa Ala,
 n mi e rabepinɲɛ mume!
¹⁸ N baa igen nafama nen yire matexi magenle fari,
 n yi ige xunne ramini merɛmerɛne tagi,
 n tonbonne findi darane ra,
 bɔxɔ xaren yi findi tigi yiren na.
¹⁹ N suman binle nun kasiya binle sima nen tonbonni,
 e nun miriti binle nun oliwi binle.
 Ige mi yiren naxanye yi,
 n fɔɔne nun gbinɲɛne nun xarinne si menne yi e
 bode xɔn,
²⁰ alogo e xa a to, e yi a kolon,
 e yi a rakɔɔsi,
 e birin yi a famu
 a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,
 a Isirayilaa Ala Sarijanxin nan e rakamalixi.

Suxurene tɔnɔ mi na

²¹ Alatala naxa,
 "ε fa ε xun mafala kitini."
 Yaxubaa Mangan naxa,

“E fa ε xɔn ba.”

²² E suxurene xa fa a fala en xa naxan fama ligadeni.

E a fala nxu xa feen naxanye bata liga, alogo nxu xa nxu miri e ma, nxu yi e raƚan kiin kolon. Xanamu, ε a yita nxu ra naxan fama ligadeni.

²³ E waxati famatɔne fe fala nxu xa.

Nayi nxu a kolonma nen a alane nan ε ra.

E fena nde liga, xa a findi a faƚin na hanma a ƚaxina, alogo nxu birin xa na to, gaxun yi nxu suxu.

²⁴ Koni na yigenla fisa ε xa, ε wanle mi sese ra.

Naxan na ε sugandi, muxu haramuxin nan na kanna ra.

²⁵ N bata muxuna nde rakeli sogeteden kɔmenna ma, a fama nen sa keli sogeteden binni naxan n maxandima.

A mangane yibodonma alo borona, alo feƚe rafalan feƚe bendeni bodonma kii naxan yi.

²⁶ Nayi, nde bata yi na feen fala a ƚɔɔni, alogo en xa a kolon?

Nde a fala benun a xa liga, alogo en xa a fala, en naxa, “A ƚɔɔndi”?

Muxu yo mi sese fala, feni ito mi falaxi benun a xa liga, muxe mi ε fala yo mɛxi.

²⁷ Koni n singe nan a fala Siyon taani, n naxa, “A mato, e tan ni i ra!”

N bata xerana nde fi Yerusalɛn ma, naxan fama xibaru faƚin na.

²⁸ Anu n mi kawandi muxu yo toxi suxureni itoe ye, n na maxɔdinna ti, e mi n yabima.

²⁹ A mato sese mi e ra.

E wanle mi sese ra. E suxurene findixi foyen nun fe fuun nan na.

Alaa walikena

42 N ma walikɛɛn ni i ra, n naxan senbe soma, n naxan sugandixi, naxan n kenɛnxi.

N na n ma Nii Sariƚanxin sama nen a yi, a yi kiti kenden sa siyane xun na.

² A mi kaxɔɔ kaxɔɔ, a mi a xuini te,

a mi falan tiye taan xun xɔn,

³ a mi xayɛ yidɔxini gire.

A mi lenpun tumatɔɔ natuye.

Koni, a kiti kenden sama nen ƚɔɔndin xɔn.

⁴ A mi xadanma,

a mi tunnaxɔɔma a ma, han a yi fa kiti kenden na kɔɔ kɔɔnna fari, han ƚɔɔ ige tagi kɔɔɔne muxune fan yi e yigi sa a sariyani.

⁵ Alatala ito nan falaxi, Ala naxan kore xɔnna daxi, a yi a yibandun, naxan kɔɔɔn nun a yi seene daxi, a niiraxinla bira adamadiine yi naxanye dɔxi a yi, a niin bira ne yi naxanye sigan tima a fari, a naxa,

⁶ “N tan Alatala, n tan nan i xilixi tinxinni, n yi i suxu i yii ma, n yi i makantan, n yi n yengi lu i xɔn.

N ni i findi n ma yamaan layirin xidi muxun na e nun kenenna siyane xa,

⁷ alogo i xa danxutɔne yeene rabi, i yi suxu muxune ramini kasoon na, i yi kasorasane xɔɔya, e mini dimini.”

⁸ “Alatala nan n tan na, n xinla nan na ra.

N mi n ma binyen soma gbete yii.

N mi n ma tantunna fiye suxurene ma.

⁹ Fe singene bata yelin kamale, n fe nenene nan ma fe ralima ε ma benun e xa ƚɔɔ, n xa ε rakolon ne ma.”

Beti nenena

¹⁰ E beti nenɛn ba Alatala xa, kɔɔɔ danne birin xa a tantun betini, ε tan naxanye sigama ƚɔɔ ige tagi igen xun ma e nun a yi seene birin, ƚɔɔ ige tagi kɔɔɔne nun e muxune birin.

¹¹ Tonbonna nun a taane xa e xuini te, e nun Kedari kɔɔɔnna † kɔɔɔdene!

Sela kaane xa gbelegbele seƚani, e xa kaxɔɔ ƚaxaƚaxani geyane xuntagi!

¹² Binyen xa fi Alatala ma!

A xa tantun ƚɔɔ ige tagi kɔɔɔne birin yi!

¹³ Alatala minima nen alo sofa wɛkilexina, a kɔɔɔ tema nen alo yenge so senbɛmana. A kɔɔɔma nen yaxune xili ma yengeni, a yi e kɔ.

¹⁴ Xabu waxati xunkuye, n dunduxi,

n naxaraxi, n na n yeƚɛ suxi.

Koni iki, n kɔɔɔlexi

alo ƚaxanla nɛma tinna ma,

n gbelegbelema,

n kutunma ƚaxankatani.

¹⁵ N geyane nun yire matexine kalama nen

† KEDARifindixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunupa ƚɔɔn 25.13 kui.

n yi e se pingine birin xara.
 N baane findima nen tonbonne ra
 n yi darane xɔri.
¹⁶ N danxutɔne rasigama nen kiraan xɔn
 e mi naxan kolon.
 E yengi mi kiraan naxanye ma,
 n yi ti e yɛɛ ra ne xɔn,
 n yi dimin findi kenenna ra e yetagi,
 n gɛmɛ yirene findi lantaan na e xa.
 N na nan ligama,
 n mi e rabɛɲinɲɛ mumɛ!
¹⁷ Koni naxanye e yigi sama suxurene yi,
 e yi a fala sawurane xa,
 e naxa, "Nɔ alane nan ɛ ra,"
 ne xɛtɛma nen e xanbi ra,
 e yagi.

Isirayila yama tondixina

¹⁸ ɛ tan tuli xɔrine, ɛ tuli mati!
 ɛ tan danxutɔne, ɛ yɛɛn ti,
 ɛ seen to!
¹⁹ Danxutɔna nde ra,
 xa n ma walikɛɛn xa mi a ra?
 Tuli xɔrina nde ra
 alo n xɛraan naxan nasigaxi?
 Danxutɔna nde ra,
 alo n bɔɲɛ xunbenla fixi naxan ma?
 Danxutɔna nde ra,
 alo Alatalaa walikɛna?
²⁰ I bata fe gbegbe to,
 koni i mi e famuxi.
 I tunle rabixi,
 koni e mi feen mɛma!
²¹ Alatalaa tinxinna fe ra,
 a bata a kenɛn,
 a xa a sariyan gboon nun a nɔɔn makɛnɛn.
²² Anu, yama yiigelitɔ halagixini ito mato!
 E bata e birin suxu,
 e birin balanxi yinle ra,
 e birin saxi kasoon na.
 E yii seene bata suxu yɛngɛni,
 muxɛ mi na naxan e xunbɛ.
 E yɛtɛɛn bata findi se suxin na yɛngɛni,
 muxɛ mi na naxan a fale,
 a naxa, "Ne raxɛtɛ!"
²³ Nde a tuli matima ito ra ɛ yɛ?
 Nde a ligama a yeren ma,
 to xanbi ra, a yi a tuli mati?
²⁴ Nde Yaxuba bɔnɔɔnna soxi a yaxune yii,
 a Isirayila so halagi tiine yii?
 Alatala xa mi a ra,
 en naxan yulubi tongo,
 en mi tin birɛ naxan ma kira fɔɔ ra
 en tondi a sariyane suxɛ?
²⁵ Nayi, a yi a xɔɔn gbeen nagodo e fari
 alo tɛɛna
 e nun yɛngɛn gbalone.
 A yi e gan,

koni e mi sese famuxi,
 a yi e raxɔri,
 koni e mi na feen yatɛ e bɔɲɛni.

Alatala nan Isirayila xunbama

43 Ala naxan i daxi,
 Yaxuba bɔnɔɔnna,
 naxan i rafalaxi,
 Isirayila bɔnɔɔnna,
 Alatala ito nan falaxi iki,
 a naxa, "I nama gaxu,
 amasɔɔn n bata i xunba!
 N bata i xili i xinla ma.
 N tan nan gbee i ra!
² Xa i danguma fɔɔn igeni,
 n luma nen i xɔn.
 Xa i danguma baane yi,
 i mi i maminɲɛ.
 Xa i danguma tɛɛni,
 a mi i ganɲɛ,
 tɛɛ dɛgɛn mi i raxɔɛ.
³ Amasɔɔn Alatala nan n na,
 i ya Ala,
 Isirayilaa Ala Sariyanxina,
 i rakisimana.
 N bata Misiran yamanan fi i xunbaan na,
 n yi Kusi yamanan nun Seba yamanan findi i bɔɔn
 na.
⁴ Bayo i yatɛxi n xɔn,
 i binyaxi n yɛɛ ra yi,
 n bata i xanu.
 N bata muxune findi i bɔɔn na,
 n yi yamane fi i niin xunbaan na."
⁵ "I nama gaxu,
 amasɔɔn n luma nen i xɔn.
 N fama nen i yixetene ra
 sa keli sogeteden binni,
 n yi sa e malan
 keli sogegododen binni.
⁶ N na a falama nen kɔmɛna binna xa,
 n naxa, 'E bɛnin!'
 N yi a fala yiifanna binna xa,
 n naxa, 'I nama e makankan!'
 Fa n ma dii xɛmɛne ra
 sa keli yire makuyeni,
 e nun n ma dii tɛmɛne
 sa keli bɔɔn danne ra,
⁷ n xinla falama naxanye birin xun ma
 n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
 n naxanye rafalaxi,
 n yi e da."
⁸ Yamani ito ramini
 naxanye danxuxi,
 anu e yɛɛne fan,
 tuli xɔrini itoe,
 naxanye tunle fan.
⁹ Siyane birin xa e malan e bode xɔn,
 yamanane muxune birin!

Nde na fe falaxi e ye
 benun a xa liga?
 Nde fe fonne ralixi en ma?
 E xa fa e serene ra,
 e yi a mayita a yoono e xa!
 En xa e xuiin name,
 alogo muxune xa a fala,
 e naxa, "E jɔndi!"
¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "E tan nan n serene ra,
 ε tan naxanye findixi n ma walikene ra,
 n naxanye sugandixi
 alogo ε xa n kolon,
 ε yi la n na.
 N tan yi na yi
 benun suxure yo xa rafala,
 ala gbete yo mi na n tan xanbi.
¹¹ N tan nan Alatala ra,
 n tan yati!
 Ba n tan na,
 marakisi ti gbete yo mi na.
¹² N tan nan feene makenema,
 n muxune rakisi, n yi ε rakolon!
 Ala xɔje mi a ra
 naxan ε tagi fɔ n tan!
 Nayi, n serene nan e ra,
 fa fala n tan nan Ala ra."
 Alatalaa falan nan na ra.
¹³ "N tan yatigin nan na ra
 xabu a fɔlɔni!
 Muxu yo mi nɔe muxun be n yii.
 N na naxan liga,
 nde nɔe a rakale ayi?"

Alaa kininkininna

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, naxan ε xunbama, Isirayilaa
 Ala Sarijanxina, a naxa,
 "N muxuna nde rasigama nen
 Babilɔn yamanan xili ma,
 ε tan ma fe ra.
 N yi Babilɔn muxu gixine kunkine kala,
 e yi e mamin,
 e yi e kanbama naxanye yi nun.
¹⁵ Alatala nan n tan na,
 ε Ala sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, ε mangana."
¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
 naxan kiraan sama baa igen xɔnna ma,
 dangu ige gbeene yi,
¹⁷ naxan yenge so wontorone nun soone rasiga
 yengeni,
 e nun ganla nun sofa wekilixine e bode xɔn,
 e yi e sa,
 e mi fa kelima sɔnɔnɔn,
 e yi tu alo saraban na jan.
¹⁸ A naxa:
 Fe singene nama fa rabira ε ma,
 ε ninan fe fonne xɔn!

¹⁹ E a mato,
 n fe nenɛn nan ligama!
 Na bata a fɔlɔ iki,
 ε mi a kolon ba?
 N kiraan sama nen tonbonni,
 n yi baane ramini bɔxɔ xareni.
²⁰ Burunna subene n binyama nen,
 kankone nun dangaranfulene,
 amasɔɔ n bata igen namini tonbonni,
 n yi baane ramini bɔxɔ xareni,
 alogo n ma yamaan xa e min,
 n naxan sugandixi.
²¹ N yamaan naxan nafalaxi,
 na n tantunma nen.

Ala yamaan makitima

²² E tan Yaxuba bɔnsɔnna,
 ε mi n tan xan xilixi!
 E tan Isirayila kaane,
 ε bata ε tunnaxɔlɔ ε ma n tan mabinni.
²³ E mi ε yexene nun ε siine baxi n xa saraxa gan dax-
 in na.
 E saraxane mi findixi n ma binyen na.
 N mi saraxane findixi goronna ra ε xun ma,
 n mi ε raxadanxi wusulan saraxane badeni.
²⁴ E mi gbeti yikalaxi n xa,
 alogo ε xa latikɔnɔnna sara n xa,
 ε saraxa subene turen mi n wasaxi.
 Koni ε yulubine bata findi goronna ra n xun ma
 ε yi n naxadan hakene xɔn.
²⁵ Koni n tan nan keden pe ε hakene xafarima,
 n tan yetena fe ra.
 N mi fa n mirima ε yulubine fe ma sɔnɔnɔn.
²⁶ Fe danguxine rabira n ma.
 En kiti feni ito yebe en bode xa.
 E falan ti, ε yi ε yete xun mafala.
²⁷ E benban nan singe yulubin liga,
 ε fala radangune yi murute n xili ma.
²⁸ Nanara, n bata yire sarijanxin kuntigine yate muxu
 haramuxine ra,
 n yi halagin nagidi Yaxuba yixetene ma,
 n yi marayarabin nagidi Isirayila kaane ma.

Alatala nan keden Ala ra

44 Koni iki, Yaxuba bɔnsɔnna,
 n ma walikene,
 ε tuli mati,
 n na Isirayila naxan sugandixi!
² Alatala ito nan falaxi,
 naxan i daxi,
 naxan i rafalaxi i nga kui,
 naxan i malima, a naxa,
 "E nama gaxu, n ma walikene,
 Yaxuba bɔnsɔnna,
 i tan Isirayila tinxinxina
 n naxan sugandixi.
³ Bayo n ni igen nafama nen bɔxɔ xareni

n yi xudene radangu tonbonni.
 N na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen i bɔnɔnne
 ma,
 n yi barakan sa i yixetene fe yi.
⁴ E sabatima nen
 alo sexene burunna ra,
 alo wudi fajine xudene dɛ.
⁵ Muxuna nde a falama nen,
 a naxa, 'Alatala nan gbee n na,'
 boden yi a fala,
 a a xili nen 'Yaxuba,'
 gbetɛ yi a sɛbɛ a yiin ma,
 fa fala 'Alatala gbeena,'
 a yi a yetɛ xili ba a 'Isirayila.'"

Naxanye suxurene rafalama

⁶ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayila Mangan naxan a xunbama,
 Alatala Senben Birin Kanna naxa,
 "N tan nan a fɔlɔn nun a rajanna ra.
 Ba n tan na,
 Ala gbetɛ mi na.
⁷ Nde luxi alo n tan?
 Na kanna xa a xuini te!
 A xa a yeba n xa,
 naxan birin bata dangu
 xabu n singe ra muxune da waxatin naxan yi!
 A mɔn xa fe famatɔne fe fala,
 naxanye fama ligadeni!
⁸ E nama gaxu,
 ε nama xuruxurun,
 n mi yi ε rakolonxi feni ito ma ba,
 n yi a rali ε ma
 xabu to mi na ra?
 N serene nan ε tan na.
 Ala gbetɛ na,
 ba n tan na ba?
 E kantan fanye gbetɛ yo mi na,
 ba n tan na.
 N mi gbetɛ kolon."
⁹ Naxanye birin suxurene rafalama,
 fuyantenne nan ne birin na,
 e se rafalaxi fisamantenne tɔnɔn yo mi na.
 E yetɛ serene nan e ra:
 E mi se toma, e mi fe kolon,
 e mɔn luma nen yagini.
¹⁰ Muxun na alana nde rafala
 hanma suxurena nde,
 na tɔnɔn mi na.
¹¹ Na kanna nun a sifan birin yagima nen.
 Suxuren nafala muxune findixi adamadiine nan tun
 na.
 E birin xa e malan,
 e xa e maso.
 E gaxuma nen,
 e yagi e bode xɔn.
¹² Xabun nɛma bunbin xabuma,
 a walima tɛ wolonne nan na,

a yi a rafala dɛɛramaan na.
 A a rawalima a senben nan na
 koni kamen na a suxu,
 a senben yi jan,
 min xɔnla yi a suxu, a xadan.
¹³ Kabintan lutin sama nen wudin ma,
 a yi lutin funfun naba a ma,
 a yi a masoli wali seen na,
 a yi a radigilin,
 a yi a rafala muxu sawuran na,
 a lu adamadiyaan nɔnɔn birin yi
 alogo a xa a ti a batu banxini.
¹⁴ A sumanne nan sɛgɛma
 hanma xarinne hanma warine
 a naxanye raluxi fɔtɔnɔn,
 e gbo.
 Xanamu, a fɔfɔna nde tongo,
 a tan yetɛɛn naxan sixi,
 tule igen yi sa a ma, a gbo.
¹⁵ Adamadiine na wudina ndee ganma yegen na,
 e yi nde tongo,
 e yi e maxara a ra.
 E na nan ndee mɔn tongoma,
 e yi kudin so,
 e mɔn yi ndee tongo,
 e yi e gbee alana nde rafala,
 e yi e xinbi sin a bun,
 e suxuren nafala, e yi a batu.
¹⁶ E yi a wudi dɔnxɛn findi yegen na,
 a gan,
 e yi suben jin ndee ra,
 e yi a gan ndee ra,
 e yi a don han e lugo.
 A mɔn yi a maxara,
 a yi a fala, a naxa,
 "N na n maxarama,
 n tɛɛ dɛgen toma yati! "
¹⁷ A wudin dɔnxɛna,
 a yi na rafala a gbee ala ra,
 a suxurena,
 a yi a xinbi sin a yetagi,
 a yi a batu, a naxa,
 "N xunba,
 bayo i tan nan n ma ala ra!"
¹⁸ E mi fe kolon,
 e xaxili mi na,
 e yeɛne raxixi
 alogo e nama sese to.
 E mi nɔɛ e mire,
 e feene famu.
¹⁹ Muxune mi e mirima,
 e xaxinla sɔtɔ,
 e mi feene yeɛ toɛ
 alogo e xa a fala, e naxa,
 "N bata wudina ndee gan,
 n kudin so a ra,
 n yi suben gan ndee ra,
 n yi a don.

N lan n xa a dɔnxɛn findi se haramuxin na ba,
 n yi n xinbi sin yegen bun?"
²⁰ E kankanma naxan ma,
 xuben nan gbansan na ra.
 E bɔɔɛn bata tantan,
 a e ralɔ ayi.
 E niin mi xunbama,
 e mi a falama, e naxa,
 "Seen naxan n yii ito ra,
 wulen xa mi a ra ba?"

Tinxinna Ala xa

²¹ Yaxuba bɔnɔɔnne,
 na feen xa rabira ε ma!
 Amasɔɔɔ n ma walikɛɛn nan ε ra,
 Isirayila kaane!
 N na ε rafalaxi nɛn
 alogo ε xa findi n ma walikene ra,
 Isirayila kaane,
 n mi pinanma ε xɔn.
²² N bata ε hakene ba ε ma
 alo kundaan kore xɔnna ma
 e nun ε yulubine
 alo kundaan xɔɔɔnɔni.
 E xun xɛɛɛ n ma,
 amasɔɔɔ n bata ε xunba.
²³ Kore xɔnna, gbelegbele sɛwani,
 amasɔɔɔ Alatala bata wali!
 Bɔɔɔɔ bunna, xɔɔɔɔ sɛwani,
 geyane, ε xuini te
 e nun ε tan fɔɔɔnne nun wudine birin.
 Amasɔɔɔ Alatala bata Yaxuba yixɛɛɛne xunba,
 a yi a binyen mayita Isirayila yi.
²⁴ Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan i xunbama,
 naxan i rafalaxi
 xabu i i nga kui, a naxa,
 "N tan, Alatala,
 n bata feen birin liga,
 n tan nan keden kore xɔnɔni fulunxi,
 n tan yetɛɛn nan xɔɔɔɔ xɔnna saxi.
²⁵ N tan nan waliyine wule mantaxane kalama,
 n yi yiimatone findi daxune ra,
 n yi fekolonne raxɛɛɛ xanbin na
 n yi e xaxilimayaan findi xaxilitareyaan na.
²⁶ N na n ma walikɛna falane rakamalima nɛn.
 N ma xɛrane na fe famatɔɔɔ naxanye rali,
 n na a rakamalima nɛn.
 N bata a fala Yerusalɛn ma, n naxa,
 'Muxune mɔn dɔɔɔma nɛn a yi,
 Yuda taane mɔn tima nɛn,
 n mɔn yi taa kalaxine yitɔn.'
²⁷ N nɛɛ a fale tilinna ma,
 n naxa, 'Xara,
 n xa i ya igen xɔri.'
²⁸ N yi a fala Kirusi ma,
 n naxa, 'N ma xuruse rabana!
 A n waxɔn feene birin ligama nɛn.'

N na a fala Yerusalɛn ma,
 n naxa, 'A mɔn xa ti!'
 E nun Ala Batu Banxin ma,
 n naxa, 'A mɔn xa betɛn sa!'"

Ala yi Kirusi findi a walikɛɛn na

⁴⁵ Alatala ito nan falaxi a muxu sugandixin xa,
 a naxa, "Kirusi, n naxan yii suxi,
 alogo n xa siyane magodo a yetagi,
 n yi mangane yɛngɛ so seene ba e ma,
 n yi dɛɛn fɔɔɔ firinne rabi a yɛɛ ra,
 alogo taan so dɛɛne nama fa ragali xɔɔɔɔ,
² n tan yetɛɛn tima nɛn i yɛɛ ra,
 n yi gbingbinne malaxun,
 n yi sulan dɛɛne kala,
 n yi dɛɛne balan wurene bolon.
³ N xɔɔɔ bun nafunla soma nɛn i yii,
 e nun nafulu luxunxina,
 alogo i xa a kolon
 fa fala a n tan nan Alatala ra,
 naxan i xilima i xinla ra,
 n tan Isirayilaa Ala.
⁴ N bata i xili i xinla ma,
 n yi tide binyen fi i ma,
 n ma walikɛɛn Yaxuba yixɛɛɛne fe ra,
 Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
 koni i mi n kolon.
⁵ Alatala nan n tan na,
 gbɛɛɛ mi na.
 Ba n tan na, Ala gbɛɛɛ mi na.
 N bata i yitɔn yɛngɛn xili yi,
 hali i to mi n kolon,
⁶ alogo muxune xa a kolon,
 keli sogen teden ma han a gododena,
 fa fala ba n tan na,
 se gbɛɛɛ mi na.
 N tan nan Alatala ra,
 gbɛɛɛ mi na.
⁷ N tan nan kɛnɛnna daxi,
 n yi dimin da,
 n yi bɔɔɔ xunbenla fi,
 n yi xɔɔɔ nafa.
 N tan Alatala nan feen birin ligama."
⁸ "Tulen xa a yitɔn kore,
 tinxinna yi godo alo tulena!
 Bɔɔɔɔ xa rasɔɔɔya
 alogo kisin xa mini alo sansina,
 e nun tinxinyaan yi sabati e bode xɔn!
 N tan Alatala nan ne birin daxi."
⁹ Gbalon na kanna xa
 naxan yɛngɛn nakelima a dali marigin ma,
 muxun naxan luxi
 alo fɛɛna fɛɛne tagi.
 Fɛɛɛ bendena a fale a rafala muxun ma ba,
 a naxa, "I nanse ligama?"
 hanma a naxa,
 "Sese mi i ya wanla ra!"
¹⁰ Gbalon na kanna xa

naxan a falama a fafe ma,
 a naxa, "I nanse barixi ito ra?"
 hanma a naxa a nga ma,
 "I diin barin nanfera?"
¹¹ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, a naxa,
 "E tan nan n maxɔdinma fe famatɔne ma,
 lan n ma diine fe ma,
 ε yi yamarine so n yii lan n yii fɔxɔn ma?"
¹² N tan nan ɔxɔn ɔxɔnna rafalaxi
 n adamadiine da a fari!
 N tan yetɛen nan kore ɔxɔnni fulunxi.
 N tan nan a sarene birin yamarima.
¹³ N tan nan Kirusi rakelixi n ma tinxinyana fe ra,
 n yi a ti kira yitɔnxin ɔxɔn.
 A n ma taan tima nen.
 N ma muxun naxanye yi suxi yengeni,
 a ne bejinma nen,
 e mi e xun saren fi."
 Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.
¹⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Misiran kaane nun Kusi yamanan yulaya seene,
 na Sabe kaa muxu kuyene wanle tɔxɔn luma nen i xa.
 E fama nen i konni,
 e findi i gbeen na,
 e bira i fɔxɔ ra,
 e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yetagi
 e yi i maxandi, e naxa,
 'Ala i tan nan ɔxɔn.
 Ala gbete mi na,
 sese mi ala gbete ye ra!"
¹⁵ I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
 i findixi Ala luxunxin nan na.
¹⁶ Suxure rafalane birin yagixi,
 e xun sinxi,
 e birin xun sinxin sigama e bode ɔxɔn.
¹⁷ Koni Isirayila kaane tan kisin ɔxɔma Alatala nan na
 habadan.
 E mi fa yarabe, ε xun sin mumel!
¹⁸ Amasɔxɔ Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan kore ɔxɔnna daxi,
 a tan Ala, naxan ɔxɔn ɔxɔnna daxi,
 naxan a beten saxi, a mi a magenla lu,
 koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.
 A naxa, "N tan nan Alatala ra,
 gbete mi na.
¹⁹ N mi falan tixi luxunna xan yi,
 dimini ɔxɔn yirena nde yi.
 N mi a falaxi Yaxuba yixetene xa,
 n naxa, 'E n fen fuyan!
 N tan Alatala,
 n ɔxɔndin nan falama,
 n fe fajin nan nalima."

Siyane tubi fena Ala ma

²⁰ "E tan siyane muxu gixine,

ε fa ε malan,
 ε birin yi ε maso be!
 Xaxilitarene nan wudi suxurene tongoma,
 e yi batu seene maxandi
 naxanye mi nɔe e rakise.
²¹ E falane ti, ε yi ε ɔxɔnba.
 E bode kawandi!
 Nde muxune rakolonxi feni ito ra
 xabu a fɔxɔni?
 Nde bata yi a rali nun
 xabu to mi na ra?
 N tan Alatala mi a ra ba?
 Ba n tan na, Ala gbete mi na,
 Ala naxan tinxin,
 Marakisi Tiina.
 Ba n tan na, gbete mi na.
²² E yee rafindi n ma, ε xa kisi,
 ε tan naxanye birin ɔxɔn danne ra!
 Bayo Ala nan n na,
 gbete mi na.
²³ N bata n ɔxɔn n yeteni,
 n yetɛen bata fala tinxinxini ito ti,
 falan naxan mi maxetema, n naxa,
 'Xinbin birin sinma nen n bun ma,
 lenna birin yi a ɔxɔn n yi.
²⁴ E naxa: Tinxinna nun senbena Alatala nan keden pe
 yi."
 Naxanye birin yi ɔxɔxɔ a ma,
 ne birin yagixin fama nen a fema.
²⁵ Isirayila kaane birin tinxinna ɔxɔma nen Alatala
 ɔxɔn,
 e yi e kanba Ala yi.

Babilɔn suxurene halagi fena

46 Beli suxuren bata a xinbi sin, †
 Nebo suxuren yi a felen.
 Ningene nan e suxurene maxalima.
 E yi e dɔxɔma e xun ma nen sali waxatine yi,
 koni iki e bata findi goronna ra sube xadanxine xun
 ma.
² E bata e felen e bode ɔxɔn,
 e yi e xinbi sin,
 e mi nɔe e suxurene rakise
 naxanye findixi goronna ra
 bayo e tan yetɛen sigama konyiyani.
³ Yaxuba yixetene, ε tuli mati n na,
 ε tan Isirayila yamaan muxu dɔxɔne,
 ε tan naxanye goron n xun ma
 xabu ε nga kui,
 xabu ε xijen minma!
⁴ N luma na ki kedenna nin
 han ε fori waxatini.
 N tima nen ε bun ma
 han ε xun seɔene yi fixa.
 N bata na liga,
 n mɔn waxi ε xali feni,
 n ti ε bun, n yi ε ɔxɔɔya.

† Babilɔn kaane gbee alane nan yi BELInun NEBora.

5 E n misalixi nde ra?
 Nxu nun nde lan?
 E nxu nun nde saxi nxu bode ma,
 nxu nun naxan maliga?
 6 Muxune e xεmane fima,
 e gbeti fixeni liga sikeela fari,
 e xabun saren fi
 alogo a xa ala sawurana nde rafala,
 e xinbi sinje naxan bun ma,
 e yi a batu.
 7 E a tongo e tungunna ma,
 e a maxali,
 e sa a dɔxɔ a dɔxɔdeni.
 A mi nɔε keɛ a funfuni!
 Hali e xui ramini a ma,
 a mi e yabima.
 A mi e ratangama e kɔntɔfinle ma.
 8 Feni ito xa rabira ε ma,
 ε yi ε wekile!
 E tan muxu murutεxine,
 ε miri na ma ε bɔɔeni.
 9 Feen naxanye danguxi a fɔɔ fɔɔni,
 ne xa rabira ε ma.
 Amasɔɔ Ala nan n na,
 gbete mi na!
 Ala nan n na,
 sese mi maliga n na!
 10 Naxan fama ligadeni a rapanna ra,
 n na ralima a fɔɔ nin.
 Naxan munma liga,
 n na fe falama xabu waxati xunkuye.
 N naxa, n ma fe ragidixin nakamalima nen.
 N wama naxan birin xɔn,
 n yi na liga.
 11 N bata senbεmana nde xili,
 sa keli sogeteden binni,
 naxan luxi alo singbinna
 alogo a xa n ma fe ragidixin nakamali,
 sa keli yamana makuyeni.
 N naxan falaxi, n yi na rakamali,
 n na naxan yitɔn, n yi na liga.
 12 E tuli mati n xuii na,
 ε tan muxu bɔɔε xɔdεxene,
 ε tan naxanye makuya tinxinna ra!
 13 N ma tinxinyaan somatɔɔ ni i ra!
 A mi fa makuya.
 N mi fa buma, n kisin nafa.
 N kisin nasoma nen Siyon taani,
 n yi n ma nɔɔ fi Isirayila ma.

Babilɔn taan kala fena

47 Keli i ya mangaya gbedeni
 i dɔxɔ kɔxɔni, Babilɔn taa fafina.
 Babilɔn kaane, ε dɔxɔ kɔxɔni!
 A mi fa falama a ma sɔɔnɔ
 a taa naxume tofafina.
 2 E se din seene tongo alo konyine,
 ε yi sansi kesene findi a fujin na.

E doma gbeene mate,
 ε danbane xa to, ε xudene gidi.
 3 E ragenla toma nen,
 ε yagixin yi to.
 N nan n gbeen ɔɔɔma nen,
 muxu yo mi n yikalε.
 4 Isirayilaa Ala Sarijanxin nan en xunbama,
 a xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
 5 E dɔxɔ, ε dundu,
 ε siga dimini,
 ε tan Babilɔn kaane!
 A mi fa falama a ma sɔɔnɔ
 a yamanane mangana.
 6 N kɔxɔ nen n ma yamaan ma,
 n bata yi n keεn nayarabi,
 n yi e rabenin ε yii.
 E mi kininkinixi e ma,
 ε konyi wanle ragboxi ayi hali fonne fari.
 7 E yi a falama nen, ε naxa,
 "N luma nen mangayani habadan!"
 Koni ε mi na feene yatεxi
 ε mi ε mirixi feene rapan kiin ma.
 8 Nayi, Babilɔn taana,
 i tan naxan luxi alo naxalan naxina,
 i tuli mati ito ra iki.
 E tan Babilɔn kaan naxanye dɔxɔ makantanni,
 ε tan naxanye a falama, ε naxa,
 "Nxu tan, nxu ɔɔɔ mi na,
 nxu mi finde kapa gilene ra mume,
 nɔ diine mi faxε mume!"
 9 Na fe firinne ε sɔɔma nen kɔxɔ kedenni
 sanpa ma kedenni,
 ε diine yi faxesa,
 ε findi kapa gilene ra.
 Ne defexin ligama nen ε ra,
 hali ε kɔε ra feene to gboxi ayi,
 hali ε tirin feene senben yi gbo!
 10 E bata ε yigi sa ε fe naxine yi.
 E yi a falama nen ε yetε ma, ε naxa,
 "Muxu yo mi nxu toma!"
 E xaxilimayaan nun ε fekolonna bata ε xunna firifiri.
 E yi a falama ε bɔɔeni nen, ε naxa,
 "Nxu tan, nxu ɔɔɔ mi na!"
 11 Gbalon fama nen ε ma
 ε mi naxan nadangu xiriya kolon.
 Halagin godoma nen ε ma,
 ε mi naxan nadangu saraxan nɔε.
 Yihadin fama nen ε ma sanpa ma kedenni,
 ε xaxili mi naxan ma.
 12 Nayi, ε lu ε tirin feene fari
 e nun ε kɔεraya fe wuyaxine,
 ε yi ε yetε yixadanma naxanye fɔxɔ ra
 xabu ε dii ɔɔε waxatina!
 Yanyina nde,
 ε nɔɔ sɔɔma e yi nen,
 yanyina nde
 ε muxune magaxuma e yi nen.
 13 E bata ε yetε yixadan suxurene maxɔdindeni.

Awa, nayi, muxun naxanye xibarune toma sarene yi,
 ne xa keli, e fa ε rakisi,
 e tan naxanye sarene rakɔɔsima
 e fe famatɔne fala kike yo kike!
 14 E luma nen
 alo se dagina, tɛɛn yi e gan.
 E niin mi tangama na tɛɛ dɛgen ma.
 Anu a mi findima tɛɛ wolondin xan na de
 burun ganma naxan na,
 muxuna a maxarɛ naxan na!
 15 E yixadanma muxun naxanye fɔɔɔ ra
 xabu ε dii jɔɔɔ waxatina,
 ne rapanna ligama na kii nin,
 ε tɔɔɔma naxanye fe ra.
 E birin sigama nen e xun xɔn e tantanni,
 e tan sese mi ε rakise mume!

Ala fe nenene ralima

48 E tan Yaxuba yixetene,
 ε tuli mati ito ra,
 ε tan naxanye xili Isirayila
 ε tan naxanye barixi Yuda bɔnsɔnni,
 ε tan naxanye ε kolɔma Alatala xinli
 ε tan naxanye Isirayilaa Ala maxandima,
 koni jɔɔɔndin nun tinxinyaan mi a ra!
 2 Amasɔɔtɔ ε xili saxi taa saripanxin nan xun ma.
 E yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
 3 Feen naxanye danguxi,
 n bata yi ne fala xabu waxati xunkuye.
 N yetɛɛn nan ne ralixi,
 n yi muxune rakolon ne ra,
 na xanbi ra, sanja ma kedenni,
 n yi e liga, e yi rakamali.
 4 Amasɔɔtɔ n na a kolon nen
 a yama tengbesenxin nan ε ra,
 ε kɔɔni balanxi alo wure gbelemena,
 ε tigin xɔɔɔɔ alo sulana.
 5 Nanara, n feni itoe fala ε xa
 xabu waxati xunkuye,
 n yi ε rakolon e ra benun e xa liga,
 alogo ε nama a fala, ε naxa,
 “Nɔɔɔ suxurene nan e ligaxi,
 nɔɔɔ sawurana hanma nɔɔɔ ala wure daxin nan e ya-
 marixi.”
 6 E bata feni itoe mɛ,
 ε yi e birin to rakamale!
 E fan mi ε tiye e ra ε deni ba?
 Iki, n fa ε rakolonma fe nenene nan ma,
 naxanye luxunxi,
 ε mi naxanye kolon.
 7 N baxi e yitɔndeni nen,
 fe fonne mi e tan na.
 Benun to, ε munma yi e sese a fe mɛ nun,
 alogo ε nama a fala,
 ε naxa, “Nɔɔɔ yi na kolon.”
 8 Anu, ε mi yi sese mɛxi,
 ε mi yi sese kolon.

E tunla munma yi a mɛ singen waxati danguxine yi.
 Bayo n yi a kolon a yanfantenne nan ε ra.
 Xabu ε yi ε nga kui,
 a yi falama ε ma a muxu murutɛxine.
 9 N bata n ma xɔɔni suxu n xinla fe ra.
 N bata dija ε ma n tantunna fe ra,
 alogo n nama ε halagi.
 10 N bata ε rasensen tɛɛn na
 alo gbeti wurena sulun tɛɛni. †
 N mi yi ε rasoxi sulun tɛɛn xan yi de,
 koni n yi ε rasoxi jaxankata yinla nan na.
 11 N bata keli ito ligadeni n yetɛna fe ra,
 n na a ligama n yetɛɛn yatin nan ma fe ra!
 Amasɔɔtɔ n tinje di,
 n xinla yi rayelefu?
 N mi n ma binyen fiye gbetɛ ma.
 12 Yaxuba bɔnsɔnna,
 ε tuli mati n na!
 Isirayila kaane, n naxanye xilixi!
 N tan na a ra,
 n tan nan a fɔɔɔɔ nun a rapanna ra.
 13 N tan nan bɔɔɔɔ bɛten saxi,
 n yiifanna yi kore xɔɔni fulun.
 N na e xili, e fama nen mafuren!
 14 E birin xa ε malan, ε tuli mati!
 Nde feni ito falaxi suxurene ye?
 Muxuna nde rafan Alatala ma.
 Na a waxɔn feene ligama nen Babilɔn taan na,
 a yiini tema nen Babilɔn kaane xili ma. ††
 15 N tan nan keden pe falan tixi,
 n mɔɔn yi a xili, n yi a rafa.
 A wanla sɔɔɔyama nen!
 16 E maso n na, ε tuli mati ito ra.
 Xabu a fɔɔɔni, n mi falan ti wundoni.
 Xabu feni itoe fɔɔɔna, n yi be.
 Iki, Marigina Alatala bata nɔɔɔ nun a Nii Saripanxin xɛ.
 17 Alatala ito nan falaxi,
 naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Saripanxina, a naxa,
 “Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i xaranma i yetɛ munanfanna ma,
 naxan tima i yeɛ ra,
 a siga i ra kiraan xɔɔn
 naxan lanje i ma.
 18 Xa i yi n ma yamarine rame nun,
 i ya bɔɔɔ xunbenla yi luma nen nun
 alo baana,
 i ya tinxinna yi lu
 alo fɔɔɔ igen walanna,
 19 i yixetene yi wuya ayi
 alo jɛmensinna
 i ya diine yi gbo ayi
 alo jɛmensin xɔɔne.
 I xinla mi bɛ n yetagi mume!”
 20 E mini Babilɔn yamanani,

† SULUN Tɛɛnmɔɔn falama yirena nde yi fa fala “FURU TɛɛNA.” ††
 Perise mangan Kirusi nan fama Babilɔn kaane yengedeni.

Ε ε gi Babilon kaane ma!
 Ε gbelegbele sewani, ε fa a rali,
 a xa rawanga!
 Ε a fe raxuya ayi han בַּבְּלוֹן danne,
 ε a fala, ε naxa, "Alatala bata a walikεen Yaxuba בְּנִי-
 סַנְבַּלְטָא xunba!"

²¹ Min בְּנִי mi e suxuma,
 a na ti e yεε ra, dangu tonbonni.
 A igen naminima nen fanyeni e xa.
 A fanyen בְּמַמְצָרָא nen,
 ige gbeen yi mini keden na.
²² Alatala naxa,
 "בְּנֵי חַנְבְּלֵי מִי מוֹצֵי חַיִּים!"

Marigina walikεen nan kenenna ra siyane xa

49 Ε tuli mati n na,
 בְּנֵי יִגְעַלְתָּי בְּנֵי מוֹצֵי חַיִּים.

Yamana makuyene,
 ε ito ramε.

Benun n xa bari,
 Alatala bata yi n xili.

² A bata n dεen lu
 alo silanfan xεnχena,
 a yi a yiin nininna ti n xun ma,
 a yi n findi xalimakuli בְּנֵי מוֹצֵי חַיִּים na,
 a n luxun a xalimakuli saseni.

³ A yi a fala n xa, a naxa,
 "N ma walikεen nan i ra, Isirayila,
 n ma binyen luma naxan yi."

⁴ Koni n tan yi a fala, n naxa,
 "N bata n yetε yixadan fufafu,
 n bata n fangani kala fuyan,
 n mi se בְּנֵי חַיִּים."

Koni Alatala n ma kitin sama nen.

N saranna n ma Ala nan yii.

⁵ Awa iki, Alatala bata falan ti,
 a tan naxan n daxi nga kui
 alogo n xa findi a walikεen na,
 alogo n xa Yaxuba בְּנֵי סַנְבַּלְטָא raxεε a ma,
 alogo Isirayila kaane בְּנֵי חַיִּים xa malan a fεma,
 n bata binyen בְּנֵי חַיִּים Alatala yetagi.
 Amas בְּנֵי חַיִּים n ma Ala nan findixi n fangan na.

⁶ A bata a fala n xa, a naxa,
 'I findi fena n ma walikεen na
 alogo i בְּנֵי חַיִּים xa Yaxuba בְּנֵי סַנְבַּלְטָא rakeli,
 i yi Isirayila yamaan muxu בְּנֵי חַיִּים raxεε n ma,
 na xurun.
 N ni i findima nen kenenna ra siyane xa,
 alogo n ma marakisin xa makenen
 siga han בְּנֵי חַיִּים danne ra.'"

Isirayila yamaan muxu בְּנֵי חַיִּים xεε fena

⁷ Alatala naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 na nan ito falaxi i xa,
 i tan naxan napaxuxi,
 i tan naxan yatεxi muxu haramuxin na yamaan בְּנֵי חַיִּים,

i tan naxan findixi kuntigine konyin na,
 a naxa, "Mangane i toma nen,
 e yi keli,
 kuntigine i toma nen,
 e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra
 naxan tinxin,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina
 naxan i sugandixi."

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "N ma marafanna waxatin na a li,
 n ni i yabima nen!
 I rakisin waxatin na a li,
 n ni i malima nen."

N na i ramarama nen,
 n yi i findi layiri xidi muxun na
 alogo yamanan בְּנֵי חַיִּים xa yit בְּנֵי חַיִּים
 בְּנֵי חַיִּים kεε rabepinxine בְּנֵי חַיִּים yi yitaxun,
⁹ alogo a xa fala kasorasane xa
 fa fala, 'E mini!
 e nun naxanye luxi dimini
 fa fala, 'E mini kenenni!
 E בְּנֵי חַיִּים e dεε nen kirane בְּנֵי חַיִּים
 alo xuruse kuruna,
 e xuruse rabaden toε nen geyane birin fari.

¹⁰ Kamen mi fa e suxuma בְּנֵי חַיִּים,
 min בְּנֵי חַיִּים mi e suxε.
 Kuye wolonna nun sogen mi e toε mume,
 bayo naxan kininkininma e ma,
 na tima nen e yεε ra,
 a yi e xali tigi yirene yi.
¹¹ N na n ma geyane birin findima nen kirane ra,
 n ma kirane בְּנֵי חַיִּים yi yit בְּנֵי חַיִּים.

¹² E mato, e fama
 sa keli yire makuyeni,
 ndee kelima sogeteden kοmenna binni,
 ndee sogegododen binni,
 ndee sa kelima Sinimi yamanani."
¹³ Kore בְּנֵי חַיִּים, gbelegbele sewani!
 בְּנֵי חַיִּים בְּנֵי חַיִּים, naxan!
 Geyane, ε sewa xuini te!
 Bayo, Alatala a yamaan madendenma,
 a kininkininma a toε muxune ma.

Yerusalen taan בְּנֵי חַיִּים tima nen

¹⁴ Siyon kaane yi a falama nen,
 e naxa, "Alatala bata nxu rabepin,
 Marigin bata pinan nxu בְּנֵי חַיִּים."

¹⁵ Ala naxa,
 "Naxanla pinanηε a diin בְּנֵי חַיִּים ba,
 naxan xinen na?
 A mi kininkininηε a dii barixin ma ba?
 Hali a tan pinanηε a בְּנֵי חַיִּים,
 n tan mi pinanηε i בְּנֵי חַיִּים mume!
¹⁶ N bata i xinla kerenden n yiine kui,
 n na n בְּנֵי חַיִּים lu taan makantan yinne בְּנֵי חַיִּים ma waxatin
 birin.

¹⁷ I ya diine xεεma e giye i ma nen,
 i kala muxun naxanye yi i halagima,

ne e gima i ma nen.
¹⁸ I yee rakopin i rabilinni,
 i ya diine birin bata e malan,
 e fama i fema.
 Habadan Ala nan n na,
 n bata n kɔɔ n yeteni,
 e findima nen i maxidi seen na
 alo jereɛna i kɔɛ ra
 alo jaxalandina a maxidima kii naxan yi.”
 Alatalaa falan nan na ra!
¹⁹ Hali taa xonne nun bɔɔɔ rabepinxine
 nun yire kalaxine to gbo yamanani iki,
 e sa xurunma ayi nen dɔɔɔden na i ya yamaan xa.
 Naxanye yi i halagima,
 ne makuyama i ra nen.
²⁰ E diin naxanye baxi i yii,
 ne mɔn a falama nen i xa,
 e naxa, “Yireni ito xurun nxu ma,
 dɔɔɔdena nde fen nxu xa,
 nxu xa ba yigbetenxi.”
²¹ Nayi, i a falama nen i bɔɔɔeni,
 i naxa, “Nde itoe barixi n xa?
 Diine yi baxi n yii nun,
 n yi luxi alo gbantana.
 N bata yi xali konyiyani,
 n namexin nan yi a ra!
 Nde diini itoe maxuruxi?
 N kedenna bata yi lu,
 koni diini itoe sa kelixi minen?”
²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N na n yiin maligama nen siyane xa,
 n na n ma taxamasenni tema nen yamanane xa,
 e yi fa i ya dii xemene ra e yii kanke,
 e yi i ya dii temene maxali e tungunne ma.
²³ Mangane nan i ya diine maxuruma i xa
 mangane jaxanle yi i ya dii temene balo i xa.
 E yi e xinbin sin i yetagi,
 e yetagin yi lan bɔɔɔn ma,
 e yi i san ma bɔɔɔne makɔn.
 I a kolonma nen nayi,
 a Alatala nan n tan na,
 naxanye e xaxili tixi n tan na
 ne mi yagima.”
²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi yengeni,
 na be a yii ba?
 Jaxankata tiina muxu suxin nɔɛ a futuxule ba?
²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Sofana se tongoxin bama nen a yii yati,
 jaxankata tiina muxu suxin yi a futuxulu.
 N na i yengefane yengema nen,
 n yi i ya diine rakisi.
²⁶ Naxanye yi jaxu i ra,
 n yi ne radin e bode ma
 e balo e bode suben na,
 e yi e bode wunla min
 alo manpa nenena.
 Nayi, adamadiine birin a kolonma nen
 a Alatala nan n na,

i rakisimaan naxan i xunbama,
 Yaxubaa Ala Senbema.”

Ala nan a yamaan nakisima

50 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Futu kala kedin minen
 n na n mexi e nga ra naxan xɔn?
 Hanma n na e matixi n doli faane ma naxan xɔn?
 E matixi e hakene nan ma fe ra
 e nga ramexi e matandine nan ma fe ra.
² N to fa, nanfera muxe mi yi be?
 N to xinla ti, nanfera,
 muxe mi n yabi?
 N yiin dungu nayi ba,
 a yi muxune xunba?
 Senbe mi n na ba,
 n yi muxune xɔɔɔya?
 Anu, n baa igen xɔɔɔima,
 n na n kɔnko a ma,
 n yi baane findi tonbonna ra,
 e yexene yi kun,
 bayo ige mi na,
 e birin yi faxa min xɔnla ra.
³ N yi dimin naso kore
 alo sunu dugina.”

Marigina walikena

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
 alogo n xa a kolon
 n naxan fale muxu xadanxine xa,
 e senben sɔɔɔ.
 A n naxulunma xɔɔɔn yo xɔɔɔn,
 alogo n xa a falan name
 alo a xarandiina.
⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
 n tan fan mi murutexi a ma,
 n mi xetexi xanbin na.
⁶ N na n fanna ti nen n bɔnɔn muxune xa,
 n yi n deen ti ne xa
 naxanye n de xabene matalama.
 N mi n yetagin baxi konbin nun degen bun.
⁷ Koni Marigina Alatala n mali nen,
 nanara n mi rayarabi.
 N bata n yetagin findi fanyen na,
 n to a kolon a n mi fama yagideni.
⁸ Naxan yoon fima n ma,
 na bata maso.
 Nde waxi n xun maxidi feni nayi?
 En kitin yeɔba en bode xa!
 Nde mi tinxi n ma yoon ma?
 A xa fa n xili ma!
⁹ Marigina Alatala n malima nen.
 Nayi, nde n yalagima?
 E birin kalama nen
 alo dugi fonna, kunle yi e don.
¹⁰ Nde a tuli matiye Alaa walikenen na Alatala yeeragax-
 un ma?

Naxan yo sigan tima dimini,
kenenna dasaxi naxan ma,
na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!
11 Koni ε tan naxanye tεene soma,
ε yi tanba radεgexine tongo,
nba ε sigan ti ε yetena tεε degen ma,
ε tanban naxanye radεgexi.
ε fa ito nan sɔɔma:
ε faxama sɔɔlɛn nin.

Kisin naxan dan mi na

51 ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinyaan fɔɔ ra,
ε tan naxanye Alatala fenma!
ε yεen ti fanyen na,
ε minixi naxan yi,
e nun gemena ε baxi denaxan yi.
2 ε yεen ti Iburahima ra, ε fafe,
e nun Saran, naxan ε barixi. †
Amasɔɔ n Iburahima xili waxatin naxan yi,
dii mi yi a yii nun.
Koni n barakan sa nen a fe yi,
n yi mayixete wuyaxi fi a ma.
3 Alatala Siyon taan masabarima na kii nin,
a yi kininkinin a yire kalaxine birin ma.
A yi a tonbonna lu
alo Eden nakɔna. ††
A bɔɔ xarene yi lu alo Alatalaa nakɔna.
Sewan nun naxanna luma nen a yi,
beti xuine nun sigi xuine yi me a yi.
4 Ala naxa, "ε tan n ma yamana,
ε tuli mati n na!
ε tan n ma yamanan muxune,
ε n xuiin name,
bayo n sariyan fima nen,
n ma kiti kenden yi findi kenenna ra siyane xa.
5 N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra,
n ma marakisin yi makenen.
N kiti kenden nafama nen siyane ma n senben xɔn.
Fɔɔ ige tagi bɔɔne yi e yigi sa n yi,
e yi e xaxili ti n senben na.
6 ε yεe rate kore,
ε mɔn xa bɔɔn mato.
Kore xɔnna lɔma ayi nen alo tutina,
bɔɔ xɔnna yi naxan alo dugina,
a muxune yi faxa alo tugetugene.
Koni n ma marakisin luma nen habadan,
n ma tinxinyaan mi naxan mume!
7 ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinna kolon.
ε tan yamaan naxan n ma sariyan namaraxi ε bɔɔneni!
ε nama gaxu muxune mafala xuine yεe ra,
ε nama gaxu e konbine yεe ra.
8 Bayo, e fatin kalama nen,
kunle yi e don,

† I BURAHIMANUN SARANMA fe sebexi Dunuɔa Fɔɔn 17.14 kui. †† EDENNakɔna fe sebexi Dunuɔa Fɔɔn 2.8-9 kui.

alo domaan xiine bun,
koni n ma tinxinna luma nen habadan,
n ma marakisin yi lu mayixete nun mayixetene xa."
9 Keli Ala, keli! I senbe so!
Alatala, i fangan nakeli
alo bɔɔ singene,
alo waxati danguxine yi!
I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
i yi na ige yi ninginangani sɔɔnɔ?
10 I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
tilin gbeen yi xɔri.
I tan xa mi kiraan sa baan xɔnna ma †
alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?
11 Alatala na naxanye xɔɔya,
ne xetema nen.
E fama nen gbelegbele naxanaxani Siyon taani,
habadan sewan yi e yetagini yalan.
Naxanaxan nun sewan luma nen e yi,
sunun nun kutunna yi naxan fefe!
12 N tan keden peen nan ε ralimaniyama.
Nanfera ε gaxuma muxune yεe ra,
naxanye faxama?
Adamadiine rapanna luma nen
alo sɔɔna.
13 I bata ninan Alatala xɔn naxan i daxi,
naxan kore xɔnni fulunxi,
a bɔɔ xɔnna beten sa!
I luma nen gaxuni waxatin birin i naxankata tiin bun
ma
alo a na a yitɔn i halagi xinla ma!
Koni naxankata tiina fitinan minen?
14 A gbee mi fa luxi kasorasane xa bepin.
E mi faxama kasoon na,
donseen mi fa dasama e ma bɔɔn.
15 Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan fɔɔ ige igeni maxama,
a mɔnne yi xuxu. ††
A xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
16 N bata n ma falan naso i de
n yi n yiin nininna ti i xun ma.
N tan naxan kore xɔnna sa a funfuni,
n yi bɔɔ xɔnna beten sa,
n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
"N ma yamaan nan ε tan na."

Ala Yerusalen senbe soma nen

17 ε xulun, ε xulun!
Yerusalen kaane ε keli!
ε tan naxanye ε minxi Alatalaa bɔɔn bɔɔn lengenna ra
ε tan naxanye a bɔɔn igelengenna rafexin minxi
han ε yi a naxan,
a yi ε xunna firifiri!
18 ε diin naxanye birin barixi,
keden mi na naxan tiye ε yεe ra.
ε diin naxanye birin maxuruxi
keden mi na naxan ε yii rasuxe.

† Na feen sebexi Xɔɔyaan 14.21 kui. †† IGEN MɔRɔNNE:alo foyen na so igeni.

¹⁹ בַּתָּבַת בָּתָא עַל בָּתָבַת פִּירִין פִּירִין יָעֵן מָא:
 gbalon nun halagina
 fitina kamen nun yengena.
 Anu, nde i ralimaniye,
 nde i masabare?
²⁰ עַל בַּנְחֻלָּנֵי בָּתָא בִּירָא בְּבָתָבַת מָא קִירָא חֻנֵּי בִּירִין
 na,
 e fugaxi a ra
 alo bolen na a suxu lutin na,
 e saxi Alatalaa בְּבָתָבַת בִּין,
 עַל אֵלָא בָּתָא אַל בְּבָתָבַת עַל מָא.
²¹ Nanara, i tuli mati n na,
 taa בְּבָתָבַתִּינָא,
 i tan naxan xunna firifirixi,
 koni i mi בְּבָתָבַתִּי מִינְחִי!
²² Marigina Alatala ito nan falaxi,
 i ya Ala,
 naxan a yamaan xun mayengema, a naxa,
 "N ni igelengenna bama nen i yii
 naxan i xun magima a ra,
 n ma בְּבָתָבַתִּי גִּלְעֵנְנָא.
 I mi fa a minma בְּבָתָבַתִּי.
²³ N na a soma nen muxune yii
 naxanye yi i בְּבָתָבַתִּי מָא,
 naxanye yi a falama i ma, e naxa,
 'I felen nxu xa dangu!'
 I yi i fanna ti e xa alo בְּבָתָבַתִּי
 alo kirana dangu muxune xa."

Yerusalen xunba fena

52 עַל חֻלֹּן, עַל חֻלֹּן סִיּוֹן קָאנֵי!
 עַל מְנַחְמָה חָא סֵבֵבֵן בְּבָתָבַת.
 Yerusalen taa sarjantaren muxune,
 e dugi fajine tongo!
 Bayo, בְּבָתָבַתִּי סָרְיָנָנְתָרֵן מִי פָא סוּמָא עַל קוֹנִי.
² עַל יִקֻּנְקֻן,
 e gbangbanna ba e ma Siyon kaane,
 עַל מְנַחְמָה חָא קֵלִי,
 עַל בְּבָתָבַתִּי עַל פֻּנְפֻּן פֻּנְפֻּן.
 עַל לֻטִּינָא בָּא עַל קָבָע,
 e tan Yerusalen taan muxu suxine!
³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Bayo e matixi nen,
 e sare mi fi,
 e מְנַחְמָה חֻנְבָּמָא נֵן, se mi fi."
⁴ Marigina Alatala מְנַחְמָה חָא יְתָגִי, a naxa,
 "N ma yamaan sigaxi nen Misiran yamanani singen,
 a sa lu konyiyani,
 koni בְּבָתָבַתִּי נָא,
 Asiriya kaane nan e paxankata."
⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "Iki, n fa nanse ligama?
 N ma yamaan bata xali konyiyani,
 e mi sara.
 Naxanye bata בְּבָתָבַתִּי עַל חֻנְבָּמָא
 ne בְּבָתָבַתִּי מָא,
 e n xinla rayelefuma waxatin birin."
 Alatalaa falan nan na ra.

⁶ "Nanara, n ma yamana n xinla kolonma nen,
 nanara e a kolonma nen na בְּבָתָבַתִּי,
 a n tan nan falan tixi,
 n naxa, 'N tan ni i ra!'"
⁷ Xera fajni yibane faan lanxi geyane fari han,
 naxanye בְּבָתָבַתִּי חֻנְבֵּנְלָא פֵּעַ רָלִימָא,
 naxanye fama sewa feen xibarun na,
 naxanye marakisina fe falama,
 naxanye a falama Siyon kaane xa,
 e naxa, "עַל אֵלָא נָאן מָאנְגָן נָא!"
⁸ עַל תֻּלִּי מָטִי עַל תָּאן קָאנְתָן מֻחֻנֵּי חֻיִּין נָא!
 E xuini tema,
 e birin yi בְּבָתָבַתִּי סֵבֵבֵן,
 bayo e Alatala toma fe Siyon taani e yetagi.
⁹ עַל חֻיִּין תֵּעַ,
 e gbelegbele סֵבֵבֵן עַל בֹּדֵעַ בְּבָתָבַתִּי מָא,
 Yerusalen taa kalaxin muxune!
 Bayo Alatala a yamaan masabarima,
 a Yerusalen taan xunbama nen.
¹⁰ Alatala bata a yii sarjantaren senben makenen
 siyane birin yetagi,
 בְּבָתָבַתִּי דָּאנֵי בִּירִין עַן מָא אֵלָא מָרָקִיסִין תוּמָא נֵן.
¹¹ עַל סִיגָא, עַל סִיגָא, עַל מִינִי נָא יִי!
 עַל נָמָא דִּין סֵבֵבֵן סָרְיָנָנְתָרֵן יוּ רָא!
 עַל מָסִיגָא עַל רָא, עַל יִי סָרְיָנָנְתָרֵן
 עַל תָּאן נָאן יִי אֵלָא לָא גֹרֹנֵן מָאֵלִימָא!
¹² עַל מָפֻרָאִין נָמָא מִינִי,
 e nama siga e giye,
 bayo Alatala tixi e yee ra.
 Isirayilaa Ala מְנַחְמָה חָא לֻמָּא נֵן עַל חָנְבִּי רָא עַל קָאנְתָנֵי.

Alatalaa walikena

¹³ N ma walikena fe sabatima nen,
 a fe yi mate, a yi tide gbeen בְּבָתָבַתִּי,
 a binyen בְּבָתָבַתִּי,
¹⁴ hali a fe to findixi terena feen na muxu wuyaxi xa,
 bayo a yetagin mi yi fa luxi alo muxuna,
 a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.
¹⁵ Anu, a siya wuyaxine rasarjantaren nen wuli rax-
 uyaxin בְּבָתָבַתִּי.
 Falan yi jnan mangane de a yetagi,
 bayo e bata feen to naxan munma yi fala e xa,
 e munma yi naxan me nun,
 e yi na famu.
53 Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na ra?
 Alatala a senben makenen nde xa?
² Alaa walikenen sabati nen a yetagi
 alo sansi sonla,
 alo wudi salenna
 naxan minima בְּבָתָבַתִּי חָרֵנִי.
 A mi yi tofan,
 a mi yi בְּבָתָבַתִּי
 naxan a lige en yabu a ra.
 A to ki yo mi yi en mabandunma.
³ A yi rapaxuxi nen,
 muxune yi e me a ra.
 Muxu בְּבָתָבַתִּי לֵינִין נָאן יִי אֵלָא
 naxan bata yi dari בְּבָתָבַתִּי נָא,

muxe mi yi wama naxan mato feni.
 A yi raṅaxuxi,
 en mi yi a yatexi se ra.
 4 Anu, a en ma furene sɔxɔlɛn nan tongo,
 a yi a ti en ma tɔɔne ra.
 Koni, en yi mirixi a ma
 fa fala a Ala nan a ratɔɔnxi,
 a yi a ṅaxankata,
 a yi a rayarabi.
 5 Anu, muxune a sɔxɔn en yulubine nan ma fe ra,
 a yi rahalagi en hakene fe ra.
 Maratɔɔnna naxan bɔɔɛ xunbenla fiye en ma,
 na yi sa a fari,
 en kendeɣaan sɔxɔxi a maxɔɔne nan xɔn.
 6 En birin bata yi lo ayi,
 alo xuruseene,
 birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
 koni Alatala yi en birin haken goronna dɔxɔ a tan xun
 ma.
 7 E a ṅaxankata nen,
 e a rayarabi, a mi sese fala.
 A yi lu alo yeɣeɣe diin naxan xalima a faxadeni,
 alo yeɣeɣe naxan a dunduma
 e nɛma a fati ma xabene maxabe,
 a mi sese fala.
 8 A xali nen gbaloni, a makiti,
 koni nde yi kontɔfilixi na feen na
 a waxatin muxune ye?
 Amasɔɔtɔ a ba nen neɣe muxune ye
 ṅaxankatan yi sa a fari n ma yamaan yulubine fe ra.
 9 A gaburun lu nen muxu ṅaxine ye,
 a maluxun nafulu kanne fema, †
 hali a to mi gballo fe yo liga
 a mi yanfa fala yo ti.
 10 Alatala tin nen a xa halagi xɔlɛni,
 bayo xa a niin ba tagi yitɔɔna saraxan nan na,
 a mayixetene toma nen
 a siimayaan yi xunkuya ayi
 Alatala yi a sagoon nakamali a xɔn.
 11 A niin sɔxɔlɛne dangi xanbini,
 a kenenna toma nen, a wasa.
 A kolonna xɔn,
 n ma walike tinxinxin muxu wuyaxi ratinxinma nen
 a yi e hakene goronna tongo.
 12 Nanara, n tide gbeen soma a yii nen,
 a yi yenge se tongoxine yitaxun e nun senbemane.
 Amasɔɔtɔ a tin nen a sayaan ma,
 a yate nen alo fe ṅaxi rabane,
 a yi muxu wuyaxi yulubin goronna tongo
 a yi solonaan ti hake kanne xa.

Yerusalen mi fa rabepinxi

54 I tan Yerusalen taan naxan luxi alo gbantana,
 i xa sewa, i tan naxan mi dii barixi! ††
 I xa ṅaxan i sɔxɔn sewani,
 i tan naxan mi dii sɔxɔn xɔlɛn kolon.

† Na feen sebexi Matiyu 27.57-60 kui. †† Yerusalen taan yatexi
 GBANTANNA nen bayo a muxune bata yi siga konyiyani yengen xɔn.

Bayo ṅaxalan nabepinxina diine wuyama ayi nen
 dangi xeme taa ra dɔxɔn gbeene ra.
 Alatala naxa na kiini.
 2 I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!
 I nama sike,
 i ya bubun lutine rakuya ayi,
 i yi a senbetenne xɔn din.
 3 Amasɔɔtɔ e sabatima nen yiifanna nun komenna ma,
 yamanane yi findi e yixetene gbeen na,
 e yi taa yigenle rafe.
 4 E nama gaxu,
 amasɔɔtɔ e mi yagin sɔxɔɛ.
 E nama kontɔfili amasɔɔtɔ e mi rayagima,
 koni e ṅinanma nen e dii ṅɔɔɣaan yagin xɔn
 e mi fa e mirima e kaṅa gileyaan yagine ma sɔxɔn.
 5 Amasɔɔtɔ naxan e daxi,
 na luxi nen alo e xemen nan na ra.
 A xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
 Isirayilaa Ala Sariṅanxin nan e xunbama.
 A xili nen sɔxɔn birin ma Ala.
 6 Amasɔɔtɔ Alatala mɔn e xilima nen
 alo ṅaxanla naxan yi rabepinxi,
 naxan sunuxi!
 Muxun mi foneɣe waxatin ṅaxanla rame!
 E Ala naxa na kiini.
 7 N na e rabepin nen waxatidi,
 koni n mɔn yi e xɔn suxu kininkinin gbeeni.
 8 N na n yetagin luxun nen e ma waxatidi,
 n ma xɔlɔ gbeeni.
 Koni n kininkininma e ma nen
 n ma habadan hinanni.
 Alatala na nan falaxi naxan e xunbama.
 9 Ala naxa, "N na a ligama nen to
 alo Nuhan waxatini,
 n na n kɔlɔ waxatin naxan yi fa fala
 fufa gbeen mi fa sama kɔxɔn xun ma sɔxɔn.
 N mɔn bata n kɔlɔ na kiini,
 n mi fa xɔlɔma e xili ma sɔxɔn,
 n mi fa n kɔnɔma e ma sɔxɔn.
 10 Hali geyane xuruxurun,
 hali yire matexine yimaxa,
 n ma hinanna mi a makuye e ra,
 n ma bɔɔɛ xunbeli layirin mi kale en tagi."
 Alatala naxa na kiini,
 naxan kininkininxi e ma.

Ala mɔn Yerusalen tima nen

11 Yerusalen taa tɔɔxina,
 foye gbeen naxan yimaxaxi,
 muxu yo mi naxan madendenxi!
 Awa, n tan, Ala, n mɔn Yerusalen taan tima nen geme
 tofapine ra,
 n mɔn yi a beten sa geme mamiloxi fapine ra.
 12 N taan makantan sangansone findima nen geme
 gbeeli fapine ra,
 n yi taan so deene ti geme fixe mayilɛnɛne ra
 n taan nabilinna yinna ti kɔxɔn bun nafunle ra.
 13 E diine birin findima nen Alatalaa xarandiine ra,

e ɓɔɓe xunbenla yi gbo ayi.
¹⁴ E sabatima nen tinxinyani.
 Naxankatan masigama e ra nen.
 E mi fa gaxuma sese yee ra,
 gaxun masigama e ra nen,
 a mi fa a masoma e ra.
¹⁵ Xa muxune e yenge,
 na mi kelixi n tan ma,
 naxan yo na e yenge,
 na birama nen e sanna bun!
¹⁶ A mato, n bata xabun da,
 naxan tigen teen nafema,
 naxan yenge so seen nafalama a kiini.
 Koni n tan nan mɔn halagi tiin daxi
 naxan a kalama.
¹⁷ Yenge so se yo na rafala e xili ma,
 na mi fefe lige e ra.
 Naxan yo na e tɔɔge kitisadeni,
 e yoon sɔɔma na ma nen.
 Alatalaa walikene na nan sɔɔma e keen na,
 n bata na kitin sa e xun mayengen na.
 Alatalaa falan nan na ra.

Alaa marakisin sare mi na

55 Min xɔnla e tan naxanye birin ma,
 e birin xa fa, igen ni i ra!
 Hali gbeti mi e yii, e fa,
 e fa donseen sara, e a don!
 E fa minseen nun nɔnɔn sara,
 gbeti mi fima, a sare mi fima.
² Nanfera e seen sarama
 donse mi naxan na?
 Nanfera e yete yixadanma seene fe ra
 naxanye mi e wasama?
 Nayi, e tuli mati n na ki faɓi,
 e yi donse kenden don,
 donse naxumene yi e nii yifan e ma.
³ E tuli mati, e fa n ma,
 e n xuiin name,
 e nii rakisin sɔɔma nen.
 N habadan layirin xidima en tagi nen,
 alo n hinanna nun tinxinna naxan yita Dawuda ra.
⁴ N bata Dawuda findi seren na siyane xa,
 e nun mangana siyane xun na.
⁵ E siyana ndee xilima nen
 e mi naxanye kolon,
 siyaan naxanye mi e kolon,
 ne yi e gi e fa e fema
 Alatalaa fe ra,
 e Ala Isirayilaa Ala Sarinaxina,
 naxan xunnayerenna fima e ma.
⁶ E Alatala fen
 a tinma e xa a to waxatin naxan yi.
 E a xili,
 a maso e ra waxatin naxan yi.
⁷ Muxu naxin xa xete a kiraan fɔɔ ra,
 hake kanna xa a miriyane lu,
 a tubi Alatala ma,

naxan kininkininma a ma,
 en ma Ala naxan a mafeluma hinanni.
⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Bayo n ma miriyane mi e miriyane ra,
 e kirane mi lanxi n ma kiraan ma.
⁹ Kore xɔnna matexi ɓɔɓɔn xun ma kii naxan yi,
 n fan ma kirane fisa e kirane xa na kii nin
 n ma miriyane fan yi fisa e miriyane xa na kiini.”
¹⁰ Tulen nun balabalan keene godoma keli kore
 anu, e wuyenna mi te kore
 fɔ ɓɔɓɔn ɓɔɓɔn kun,
 e yi seene rasoli, e sabati
 e yi findi sansi bogine ra xee biine xa,
 e findi donseen na kamɔɔne xa.
¹¹ N ma falan fan na kii nin
 naxan minima n de.
 A yigenla mi xete n ma,
 fɔ a n waxɔn feen liga,
 a n ma fe ragidixin nakamali,
 n na a rasigaxi naxan na.
¹² E minima konyiyani sewan nin,
 e yi rafa ɓɔɓe xunbenli,
 geyane nun yire matexine sɔnɔma nen naxanni e yee
 ra,
 burunna wudine birin yi e yiine ɓɔɓɔ.
¹³ Nali yirene yi findi fɔfɔ yirene ra,
 tansin yirene yi findi miriti wudi xiri naxume yirene ra.
 Na findima nen xinla ra Alatala xa,
 habadan taxamasenna
 naxan mi kalama mume!

Ala Batu Banxin siyane birin xa

56 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “E kiti kenden sa,
 e tinxinyaan liga,
 amasɔɔ n ma marakisin bata maso
 n ma tinxinyaan makenenmatɔɔn ni i ra.
² Sewan na kanna xa
 naxan na ligama,
 adamadiin naxan na suxuma,
 a yi Matabu ɓɔɓɔn binya,
 a mi a rayelefu,
 a yi a yiin ba fe naxin birin yi.”
³ Xɔɔn naxan findima Alatala gbeen na,
 na nama a fala, a naxa,
 “Alatala n bama nen a yamaan ye!”
 Hanma xeme tegenna † yi a fala, a naxa,
 “Wudi xaren nan tun n tan na!”
⁴ Amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Naxanye n ma Matabu ɓɔɓɔn binyama
 e yi n nafan feen sugandi,
 e lu n ma layirin bun ki faɓi,
⁵ n yirena nde luma nen e xa n Batu Banxin nun a yin-
 na kui,

† XEME TEGENNA: Na waxatini, mangane yi xemena ndee tegenna
 nen alogo e xa e yengi dɔɔ mangana feene xɔn, e mi bira mangana
 naxanle fɔɔ ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla ɓma ayi nen, a to
 mi diin barima.

n yi e xinle sɛbɛ mɛnni
 alogo jinan nama ti e xɔn.
 Na tɔɔna e ma dangu dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne ra.
 N xinla naxan fima e ma,
 na luma nɛn habadan,
 sese mi a bɛ na.
 6 Xɔɔnɛn naxanye findixi Alatala gbeen na,
 alogo e xa a batu,
 Alatala xinla rafan naxanye ma,
 naxanye birin Matabu Lɔxɔn binyama,
 e mi a rayelefu,
 e lu n ma layirin bun ki faɔi,
 7 n ne xalima nɛn n ma geya saripanxin fari,
 n yi e rasɛwa n xinla maxandi banxini.
 E saraxa gan daxine nun e saraxane rasuxuma nɛn
 n ma saraxa ganden fari,
 amasɔɔ n ma banxin xili bama nɛn,
 Ala maxandi banxina siyane birin xa.”
 8 Marigina Alatalaa falan ni ito ra,
 a tan naxan Isirayila muxu suxine malanma, a naxa,
 “N bata ndee malan,
 n mɔn gbɛɛye malanma nɛn sa ne fari.”

Manga ɔaxine fe

9 E tan burunna subene,
 e tan fɔɔn yi subene, e fa e dege!
 10 Isirayila xun makantanne bata findi danxutɔne ra,
 e mi sese kolon,
 e bata findi bare bobone ra,
 naxanye mi nɔɔ wonwonɔɔ.
 E luma saxi nɛn, e lu xiye sɛ,
 xixɔnla yi rafan e ma.
 11 Barene nan ne ra naxanye seni bɔma,
 naxanye mi wasama mumɛ!
 Xuruse rabane nan ne ra
 naxanye mi sese famuma.
 E birin sigama e gbee kiraan nan xɔn.
 Birin biraxi a yetɛ tɔɔn nan fɔxɔ ra.
 12 E naxa, “E fa, nxu xa sa dɔɔn fen!
 En dɔɔn min han en xunna yi keli!
 Tila fan luma nɛn alo to,
 bayo a gbegbe mɔn luxi.”
57 Tinxindene halagima,
 koni muxu yo mi a mirima na feen ma.
 Lannaya muxune faxama,
 muxu yo mi a famuma fa fala
 tinxindene faxama nɛn
 alogo e xa ba gbalo famatɔɔn yɛɛ ra.
 2 Bayo naxanye sigan tima ɔɔndini,
 ne soma bɔɔ xunbeli yiren nin,
 e matabuden sɔɔ.
 3 E tan kɛramuxu diine, e maso be,
 yalunde bɔɔnɔɔna,
 naxan yalunyaan ligama!
 4 E nde magelema,
 e dɛɛn bandunma nde ma
 e lenna raminima nde ma?
 E mi findixi dii murutɛxine xan na ba,

wule fala bɔɔnɔɔne,
 5 e tan naxanye kunfan nagboma ayi wudine kideni,
 e nun wudi yifɔɔnɔɔxine birin bun,
 e tan naxanye e diine kɔɔ raxaban darane kideni,
 e nun gemɛ longonne ra?
 6 Gemɛ malaxunxine nan e kɛɛn na e xude kidene yi,
 e gbeen ne nan na Isirayila kaane!
 E minse saraxane bɔɔnɔɔxi ne nan xa,
 e yi bogi se saraxane ba e xa.
 N nɔɔ diɔɔ na birin bun ba?
 7 E sa e sadene tixi geya matexine nan fari,
 e tema mɛnna nin e sa saraxane ba.
 8 E bata e suxurene singan e banxin dɛɛn nun a ti wu-
 dine xanbi ra.
 E bata e masiga n na,
 e ragenla yi lu,
 e te e sade xungbeen ma,
 e nun muxune yi lanna raso e tagi
 a rafan e ma e nun naxanye xa kafu,
 e yi lu ne matɔɔ.
 9 E bata siga turen na manga gbeen kideni, †
 e yi latikɔɔnna ragbo ayi.
 E bata e xɛrane rasiga pon,
 e yi godo han laxira yi.
 10 E bata e yixadan na sigatine yi han,
 koni e mi a fala,
 e naxa, “A lu na!”
 E mɔn e senbɛ soxi, e mi xadanxi.
 11 Nayi, e yi gaxuxi nde yɛɛ ra,
 naxan a liga, e n yanfa,
 n ma fe mi fa rabiraxi e ma,
 e mɔn mi e mirima n ma?
 N to dunduxi xabu to mi a ra,
 na nan a ligaxi,
 e mi fa gaxuma n yɛɛ ra ba?
 12 Koni n na e gbee tinxinna
 nun e kewanle raminima nɛn kɛnɛnni.
 E tɔɔn mi luma e ma.
 13 E na e xui ramini malina fe ra,
 e suxure kurun xa e xunba!
 Foyena e birin xalima nɛn,
 foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
 Koni naxan na a yigiya n tan yi,
 na yamanan sɔɔɔma nɛn a kɛɛn na,
 n ma geya saripanxin yi findi a gbeen na.

Ala a yamaan nakendɛyama nɛn

14 A falama nɛn nayi, fa fala,
 “E kirani tɔn ki faɔi,
 e kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma yamaan yɛɛ
 ra.”
 15 Amasɔɔ kore xɔnna Ala matexina ito nan falaxi,
 naxan na yi habadan,
 naxan xili saripan, a naxa,
 “N dɔɔ xi yire matexi saripanxin nin,
 koni n mɔn muxu ɔaxankatɔxine xɔn
 naxanye e yetɛ magodoxi

† Waxatina nde, MANGA GBEENiito findixi suxurena nde nan na.

alogo n xa muxu nii סאכאִלֶּעִינֶה rasewa.
 16 N mi luma yalagin tiye waxatin birin,
 n mi luyε xאכאִי habadan,
 bayo muxune niin bama nen n yetagi nayi,
 n naxanye daxi, ne yi raxאִרִי.
 17 N בִּתְּנֵן bata te Isirayila kaane ma
 lan e hake tongoxine fe ma mileni,
 n yi e naxankata,
 n yi n yetagin luxun e ma n ma אֶכְלֵנִי.
 Anu, e tengbesenxin bata lu e בִּתְּנֵנָא kiraan אֶכְּ.
 18 N bata e kewanle to,
 koni n na e yiyalanma nen,
 n yi ti e yεε ra, n מִכְּנֵן yi e madenden,
 e nun naxanye sunuxi e אֶכְּ ra.
 19 N tantun falan sama nen e דֵּ.
 בִּתְּנֵן xunbeli defexin yi lu muxune xa
 naxanye makuya e nun naxanye maso!
 N na e rakendeyama nen.”
 Alatala naxa na kiini.
 20 Koni muxu naxine luxi nen
 alo אֶכְּ igen naxan walanxi ayi
 naxan mi נֶכֶּה e raxare
 naxan walanye boron nun אֶכְּנֵן nakelima.
 21 N ma Ala naxa,
 “בִּתְּנֵן xunbeli mi muxu naxine xa!”

Sunna naxan nafan Ala ma

58 סאכאִי i xuini texin na!
 I xuini te han alo אֶכְּא xuina,
 i n ma yamana murutena fe rali e ma,
 i yi Yaxuba yixetene yulubina fe fala e xa!
 2 E waxi n tan nan fen fe yi אֶכְּא yo אֶכְּא,
 e סאכֵּה soxi n ma kiraan kolon feni,
 alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
 naxanye mi e mexi e Alaa kiti kendene ra.
 E n maxאִדִּינִמָּה
 a n xa kiti tinxinxine sa e xa.
 3 E naxa, “Nxu sunna suxuma nanfera,
 xa i mi a toma?
 Nxu nxu yetε אֶכְּאֵנָּה nanfera,
 xa i mi na yatexi?”
 Anu, e na sunna suxu אֶכְּנֵן naxan yi,
 e e rafan feene nan ligama,
 e yi e walikene naxankata.
 4 E נֶמָּה sunni,
 אֶכְּנֵן אֶכְּנֵן nun yengene na a ra,
 e אֶכְּנֵן אֶכְּנֵן ti a naxin na.
 Koni xa e sunna suxu alo to,
 e xuiin mi Ala lima.
 5 N na e xaranxi na sunna sifan nan ma ba
 alogo tun muxun xa a yetε אֶכְּ אֶכְּנֵן nde yi,
 alogo tun muxun xa a xun sin
 alo אֶכְּנֵן,
 a yi sunu dugine ragodo a ma,
 a yi a sa xubeni.
 E na nan ma ba, a sunna,
 אֶכְּנֵן naxan nafan Alatala ma?
 6 N na e xaranxi sun suxu kiini ito nan ma:

ε אֶכְּנֵן אֶכְּנֵן naxine ba muxune ma,
 ε konyine fulun,
 ε muxu naxankataxine אֶכְּאֵנָּה
 ε xun xidi wudine birin kala.
 7 Feni itoe xa mi a ra ba:
 ε donseni taxun ε nun kametone ra,
 ε yigelitone yigiya ε konni,
 yigiyade mi naxanye yii,
 ε dugin so muxune yii,
 marabenna naxanye ma,
 ε ba ε xun xanbi soε ε ngaxakedenne yi?
 8 Nayi, ε yanbanma nen
 alo kuye bamatona
 ε yi kendeya mafuren,
 ε tinxinyaan yi ti e yεε ra,
 Alatalaa binyen yi ε kantan ε xanbi ra.
 9 Nayi, ε xinla tima nen,
 Alatala yi ε yabi,
 ε xui raminima nen a ma,
 a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”
 Xa ε konyiya feene masiga ε konna ra,
 ε ba ε yii sonla tiye bonne ra,
 ε ba fala naxine tiye,
 10 xa ε ε yetε fi kametone fe ra,
 ε muxu naxankataxine ralugo,
 nayi, ε yanbanma nen dimini,
 אֶכְּנֵן yi lu ε xa alo yanyi tagina.
 11 Alatala tima nen ε yεε ra waxatin birin,
 a yi ε rawasa tonbonni,
 a yi ε fati benden senbe so.
 Nayi, ε luma nen alo nak אֶכְּ ige saxina,
 alo tigin naxan mi xarama.
 12 Yire kalaxi fonne מִכְּנֵן tima nen ε barakani,
 ε benbane banxi kalaxine מִכְּנֵן yi beten sa,
 a yi fala ε ma, a “Yinna yinle yit אֶכְּנֵן muxun naxanye ki-
 rane nun אֶכְּנֵן אֶכְּנֵן rafalama.”

Matabu אֶכְּנֵן fe

13 Xa i yetε suxu Matabu אֶכְּנֵן kala feen ma,
 i ba i yetε rafan feene lige n ma אֶכְּא sarijanxini,
 xa i a fala Matabu אֶכְּנֵן ma,
 a “אֶכְּנֵן אֶכְּנֵן,”
 i yi a fala Alatalaa אֶכְּא sarijanxin ma,
 a “אֶכְּ אֶכְּנֵן,”
 i yi a binya,
 i mi siga i yetε a kiraan אֶכְּ,
 i mi i yetε rafan fe liga
 hanma i fala fuune ti,
 14 nayi, i sewama nen Alatala yi,
 n yi i rate אֶכְּנֵן yire matexine fari,
 n yi i balo i benba Yaxuba אֶכְּנֵן na.
 Alatala דֵּ xuiin nan na ra.

Yulubin naxanye ε masigama Alatala ra

59 Alatala yiin mi dungi,
 a yi ε rakisi.
 Tuli אֶכְּרִי mi a ra

naxan mi ε xuiin name.

² Koni ε hakene nan ε masigama ε Ala ra,
ε yulubine nan a yetagin luxunma ε ma,
naxan a ligama a mi ε xuiin namema.

³ Bayo faxa ti wunla ε yiine ra,
ε yiine hake feene yi,
wulena ε de,

tinxintareya falan nan ε lenna ma.

⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni,
muxu yo mi kitin yebama jɔndini,
muxune yigi saxi e fala fuune nun wule falane nin.
Fe kobin muxune kui
alo e fudi kanna na a ra,
e yi lu hakene bare.

⁵ E koso xelene birama,
e yalane yitɔnma muxune yee ra
alo simisamana.

Naxan na e xelene don,
na yi faxa,

anu xa keden bɔ,
saji paxin nan minima a kui.

⁶ E fan mi yalani tɔnma dugin xan na de,
e mi nɔe e ragenla luxunje e yii fɔxɔne ra.
Hakene nan ne ra,
gbalon nan tun e yiine ra.

⁷ E sanne e rasigan fe paxini mafuren!
E mafura sɔntarene wunla ramine,
e miriyane paxu,
gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.

⁸ E mi bɔje xunbenla kiraan kolon.
Kiti kenden mi e kiraan xɔn.
E kira yifuxine nan nafalama e yete xa,
naxan yo na siga e xɔn,
na mi bɔje xunbenla sɔɔma.

Alaa yamaan yi e ti e yulubine ra

⁹ Nanara, kiti kenden makuya en na
tinxinna mi a masoma en na.

En yengi kenenna ma,
koni en dimin nin!

Kenenna na,
koni en sigan tima banban dimin nin.

¹⁰ En tantanma
alo danxutɔne nema sigan tiye banxin xɔn,
a luxi alo en yee mi na,
en tantanma.

En na en sanna radinma yanyin na
alo fitirin na a ra.

En luxi nen
alo faxa muxune niiramane ye.

¹¹ En sɔnxɔma alo kanko xajene,
en kutunma alo ganbane.
En yengi a ma kiti kenden xa sa en xa,
koni na mi ligama!

En yengi kisin ma,
koni a makuya en na!

¹² Amasɔɔ nɔ matandine gbo i tan Ala yetagi,
nɔ yulubine sereyaan bama nxu xili ma,

nɔ matandine nxu fɔxɔ ra,
nxu nxu hakene kolon:

¹³ Nxu bata murute,
nxu Alatala yanfa,

nxu yi nxu masiga nɔ Ala ra.

Nxu gbalo feene nun murute feene nan falama,
nxu wulene fala nxu bata naxanye yitɔn nxu bɔjeni.

¹⁴ Nanara, nxu nxu mema kiti kenden na,
tinxinyaan yi masiga nxu ra pon!

Lannayaan bata kala yamani,
jɔndi fala mi na.

¹⁵ Lannayaan bata lɔ ayi,
naxan na a me fe paxin na,
na yi findi muxu kansun daxin na.

Ala fama Yerusalen yi

Alatala yi a to a kiti kenden mi fa na mume,
na yi rajaxu a ma.

¹⁶ A yi a to a muxu faji keden peen mi na.

Na yi a raterena
fa fala a solona muxu mi na.

Nayi, a yeteen yi marakisin ti,
a tinxinyaan yi findi a mali seen na.

¹⁷ A yi tinxinyaan findi a kanke ye masansanna ra,
a yi kisin findi a xunna makantan wure kɔmɔtin na,
a gbee ɔɔɔ yate a dugin na,
a yi a yete rabilin a xanuntenya gbeen na
alo doma gbeena.

¹⁸ A muxune birin kewanla saranma e ra nen,
a yi fitinan nagidi a yenge faane ma
a yi a gbeen ɔɔɔ a yaxune ma,
a yi ige tagi bɔxɔne saran
alo a lan e ma kii naxan yi.

¹⁹ Nayi, muxune gaxuma nen Alatala xinla yee ra
sa keli sogeteden ma
han sa dɔxɔ sogegododen na.

Yaxune na fa alo baana,
Alatala de foyena e radinma ayi nen.

²⁰ Xunba tiin fama nen Siyon taani Yaxuba yixetene xa
naxanye na xete e Ala matandine fɔxɔ ra.
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Alatala naxa, "N ma layirin ni ito ra nxu nun ne ta-
gi: N ma Nii Sarijanxin naxan ε ma, e nun n ma falane
n naxanye rasoxi ε de, ne mi bama ε de, e mɔn mi ba-
ma ε diine de, e mɔn mi bama ε diine yixetene de keli
iki ma han habadan!" Alatala naxa na kiini.

Alatalaa binyen Yerusalen yi

60 E keli, ε yanban,
amasɔɔ ε kenenna bata fa.

Alatalaa binyen bata te
alo sogena, a degema ε xun ma.

² E a mato, dimin bata sin bɔxɔn ma
e nun dimin gbeen yamanane xun ma,
koni Alatala bata mini kenenni ε tan xun ma,
a binyen yi godo ε ma.

³ Siyane sigan tima ε kenenni

ε mayiyalanna yi kenenna fi mangane ma
alo sogen tematɔna.
4 Ε yεε rakojin ε rabilinni:
birin e malanma, e fama ε fema.
Ε dii xεmene fama sa keli yire makuyeni,
ε dii tεmene maxalima muxune yii kanke.
5 Ε na a to, ε sewan gboma ayi nen,
ε bɔnen dinma nen sewani, ε naxan,
bayo fɔxɔ igen nafunle e xun sama ε ma nen,
siyane nafunle yi fa ε ma.
6 Nɔgɔmε kurune luma nen ε yamanan birin yi,
Midiyan nun Efa bɔnsɔnne nɔgɔmε kendene.
Muxune birin fama nen xεmaan nun wusulanna ra ε
xɔn
sa keli Saba yamanani,
e fa Alatalaa binyen naliyε.
7 Kedari † bɔnsɔnna xuruse kurune birin malanma nen
ε konni,
Nebayoti bɔnsɔnna xuruseene luma nen ε sagoni,
e ba saraxa gan daxine ra n ma saraxa ganden fari,
e yi rafan n ma.
N yi a liga n ma banxi nɔxɔxin yi nɔxɔ han!
8 Ndee ne ra
naxanye tunganma alo kundana,
alo ganban naxanye tunganma siga e tεen ma?
9 Ige tagi bɔxɔne yigi saxi n tan nin,
Tarasisi kunkine sigama kunkin bonne yεε ra,
sa fa ε diine ra sa keli yire makuyeni
e nun e gbeti fixen nun e xεmana Alatalaa xinla fe ra,
ε Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
naxan nɔxɔn fixi ε ma.
10 Xɔxene mɔn ε taan makantan yinna tima nen,
e mangane yi findi ε walikene ra,
bayo n na ε naxankata nen n ma xɔb gbeeni,
koni n kininkininma nen ε ma n ma hinanni.
11 Ε taan so dεene luma nen nabixi habadan,
e mi balanɔe kɔxen na e mi balanɔe yanyin na,
alogo siyane nafunle xa so ε konni,
e nun e mangane nun e fɔxɔ ra birane.
12 Bayo, siyaan nun yamanan naxanye mi wale ε tan
xa,
ne halagima nen.
E raxɔrima nen fefe!
13 Liban yamanan binyen fama nen ε konni,
fɔfɔne nun gbinɔene nun xarinne birin
alogo e xa fa n ma yire sarijanxin nayabu,
alogo n xa n san tiden binyen nagbo ayi.
14 Ε naxankata muxune diine fama nen,
e fa e felen ε yetagi,
muxun naxanye ε rapaxuxi,
ne birin yi fa e xinbi sin ε bun ma.
E yi a fala ε ma,
a "Alatalaa taana,
Isirayilaa Ala Sarijanxina taana, Siyon."
15 Ε yi rabeninxi, ε rapaxu,

† KEDARIfindixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunuja
Fɔɔn 25.13 kui.

muxu yo mi yi fa danguma ε konni.
Iki, n xunna kenla fima ε ma nen habadan,
n yi ε findi sewa xunna ra mayixete nun mayixetene
xa.
16 Ε siyane nun e mangane nafunle donma nen,
nayi, ε yi a kolon
a n tan nan Alatala ra
naxan ε rakisima,
ε xunbamana, Yaxubaa Ala Senbεmana.
17 N xεmaan nafama nen ε ma sulan nɔxɔni,
e nun wure gbetina wure fɔren nɔxɔni.
N sulan nafama ε ma nen wudin nɔxɔni,
e nun wuren na gemen nɔxɔni.
N yεeratine nun kuntigine fi ε ma
naxanye bɔne xunbenla nun tinxinyaan nasoma.
18 Gbalona fe mi fa mεma ε yamanani,
hanma kalana hanma halagina ε xɔxɔ danne ra,
ε yi ε taan makantan yinna xili sa "Marakisina,"
ε yi ε taan so dεene xili sa "Tantunna."
19 Sogen xa mi fa findima kenenna ra ε xa yanyin na,
hanma kike dεgena kɔxen na,
koni Alatala nan fa findima kenenna ra ε xa habadan,
ε Ala yi findi ε binyen na.
20 Sogen mi fa birama ε konni nɔxɔn,
kiken mi fa godoma ε konni,
bayo Alatala nan findima kenenna ra ε xa habadan
ε sunu lɔxɔne yi nan.
21 Nayi, tinxin muxune nan tun fa luma ε yamanani,
yamanan findima nen e gbeen na habadan.
E tan findima nen n ma sansi sonla ra,
n naxan sixi n yiine ra,
alogo e xa n ma binyen makenen.
22 Naxan xurun ε tagi,
na muxu wuli keden naminima nen,
muxudina ε tagi,
na bɔnsɔnna yi findi siya senbεmaan na.
N tan Alatala,
n na feene rabama nen mafuren,
e waxatin na a li.

Marakisi xεrana

61 Marigina Alatalaa Niina n yi,
bayo Alatala bata n sugandi,
a n xa Xibaru Fajin nali yigelitɔne ma,
a bata n nasiga
a n xa muxu bɔne kalaxine mali,
a n xa xɔxɔya feen kawandin ba suxu muxune xa,
e nun kasorasane bejin fena.
2 N yi Alatalaa hinan nεena fe rali
e nun en ma Ala gbeenɔxɔnɔxɔnɔ,
alogo n xa muxu sunuxine madenden,
3 naxanye wugama Siyon taani,
n yi ne ralimaniya.
Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
n yi mangaya kɔmɔti fajin so e xun na,
n sewa turen sa e xunni
benun a xa findi sunun na,
n tantun dugin nagodo e ma

benun a xa findi xaxili kalan na,
 alogo muxune xa a fala e ma misaala ra
 fa fala muxu tinxinxine alo warine,
 Alatala muxun naxanye rasabatixi
 alogo a binyen xa makenen.
⁴ E mɔn singe ra fonne taa xɔnne tima nen,
 e yire kalaxi fonne yitɔn
 e yi taa rabepinxine ti,
 denaxanye kalaxi
 xabu mayixete danguxine.
⁵ Xɔne findima nen e xuruse rabane ra,
 siya gbetene diine yi findi e xee biine nun manpa bili
 nako walikene ra.
⁶ Koni a falama e tan ma nen,
 a Alatalaa saraxaraline,
 a fala e ma,
 a en ma Ala batu muxune.
 E baloma nen siyane nafunle ra,
 e yi e kanba e binyeni.
⁷ Benun e xa yagi,
 e seene dɔxɔde firin sɔtɔma nen.
 Benun e xa rayarabi,
 e gbelegbelema nen sewani e keena fe ra.
 E yi keen dɔxɔde firin sɔtɔ e yamanani
 e yi habadan sewan sɔtɔ.
⁸ Bayo, kiti kenden nafa n tan Alatala ma,
 mupan nun tinxintareyaan napaxu n ma.
 N na e saranma nen n ma tinxinni,
 n yi habadan layirin xidi en tagi.
⁹ E bɔnsɔnna kolonma nen siyane tagi,
 e yixetene yi kolon yamanan muxune birin ye.
 Naxan yo na e to,
 a a kolonma nen
 a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali faji kolon betina

¹⁰ N sewama nen Alatala yi,
 n niin yi sewa n ma Ala yi,
 bayo a bata n maxidi marakisi dugine yi,
 a yi tinxinyaan nagodo n ma
 alo domana,
 alo xemen naxalandi kanna a xunna maxidima kii
 naxan yi alo saraxaralina
 alo naxalandina a maxidi seene soma kii naxan yi.
¹¹ Marigina Alatala tinxinyaan nun tantunna ramini-
 ma nen siyane birin yetagi
 alo bɔxɔn soli seene raminin kii naxan yi,
 alo nakɔn sansine ramini kii naxan yi.

Yerusalen taan nakisi fena

62 Siyon taana fe ra,
 n mi n dunduma,
 Yerusalen ma fe ra,
 n mi n naxarama,
 han a tinxinyaan yi makenen
 alo sogen tematɔna,
 a marakisin yi mayilen

alo xaye xidi degene dimini.
² Nayi, siyane e tinxinna toma nen
 mangane birin yi e binyen to,
 e yi xili nenen sɔtɔ,
 Alatala na naxan fala a deen na.
³ E findima nen manga kɔmɔti mayilenxin na Alatala
 yii,
 e nun mangaya taxamaseri namuna e Ala yii.
⁴ A mi fa falama e ma sɔxɔn,
 fa fala "Yama rabepinxina."
 A mi fa falama e bɔxɔn ma sɔxɔn
 fa fala "Bɔxɔn raxɔrixina."
 Koni e xili bama nen
 fa fala "N nafa yirena,"
 a fala e bɔxɔn ma
 fa fala "Naxalan futuxina."
 Bayo e rafa Alatala ma,
 a findima nen e bɔxɔn kanna ra.
⁵ E diine e yamanan masuxuma nen
 alo banxulanna sungutunna futuma kii naxan yi,
 e yi findi sewan na e Ala xa
 alo naxalandina a xemen nasewama kii naxan yi.
⁶ Yerusalen kaane, n bata kantan tiine dɔxɔ e taan
 makantan yinna xuntagi,
 kɔxen nun yanyin na,
 e mi e dunduma.
 E tan naxanye taana fe rabirama Alatala ma
 e nema a maxande,
 e nama e matabu de!
⁷ E mɔn nama tin
 a fan xa a raxara
 han a yi Yerusalen rasabati,
 bɔxɔn kanna muxune birin yi a tantun.
⁸ Alatala bata a kɔlɔ a yiifanna nun a senbe gbeeni, a
 naxa,
 "N mi fa e bogi seene soma e yaxune yii e balon na
 mume,
 xɔne mi fa e manpa nenen minje mume,
 e wali kanna.
⁹ Koni naxanye bogi seene xabama,
 ne nan e donma
 e Alatala tantun,
 naxanye na manpa bogine malan,
 ne nan e igen minma
 n ma yire saripanxin yinna kui."
¹⁰ E mini,
 e mini taan so deene ra!
 E kirani tɔn yamaan yee ra!
 E kiraan nafala,
 e a rafala, e gemene ba a xɔn,
 e taxamasenni te, a siyane xa fa.
¹¹ E a mato, Alatala a xuiin naminima
 han bɔxɔn danne ra,
 a naxa, "E a fala Siyon kaane xa,
 e naxa, 'E a mato,
 e rakisimaan fama!
 E a mato, a fama
 e nun a muxu sɔtɔxine,

a kɔntɔnna biraxi a fɔɔ ra.”

¹² A falama nen ne ma

a “Yama Sarijanxina,
Alatalaa Muxu Xunbaxine.”

A falama nen ne ma

a “Ala Yamaan Naxan Xɔn Fenxi,

Taan Naxan Mi Fa Rabepinxi.”

Ala gbeepɔɔ kɔɔ kɔɔ

63 Nde ito ra
naxan fama sa keli Edɔn yamanani,

naxan keli Bosara taani,

dugi gbeela ragodoxi a ma,

a maxidixi dugi mayilennini,

a sigan tima xunna kenli,

a senben binyeni?

Ala naxa, “N tan na a ra,

naxan falan tima tinxinni

naxan muxune rakisima a senbeni.”

² Nanfera i ya dugine gbeeli

alo naxanye manpa bogine yibodonma manpa ige
badeni?

³ Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa bogine yibodon-
ma manpa ige badeni

siyane muxu yo mi yi n fɛma.

Nayi, n yi e yidin n ma kɔkɔni,

n fitinaxin yi e yibodon,

e wunla yi xuya n ma dugine ra,

e yi gbeeli.

⁴ Bayo gbeepɔɔ kɔɔ kɔɔ fe yi n bɔkɔni.

N ma yamaan xunba ɲɛn bata a li.

⁵ N muxune fen nen,

koni muxu yo mi fa n mali!

N kabe na feen ma,

fa fala muxu yo mi fa n senbe so.

Nayi, n yetɛɛn yiin nan marakisini tɔn,

n ma kɔkɔni yi findi n senben na.

⁶ N yi yamanane yibodon n ma kɔkɔni,

n fitinaxin yi e halagi,

n yi e wunla xuya kɔkɔni ma.”

Marabirana Alaa wali fajine ma

⁷ N na Alatala hinan wanle rabirama nen muxune ma,
a lan a xa tantun naxanye fe ra,
Alatala feen naxanye birin ligaxi en xa,
a fanna Isirayila yamaan xa naxan gbo,
a naxan birin ligaxi a kininkininna nun a hinan
gbeeni.

⁸ Bayo, a bata yi a fala, a naxa,

“N ma yamaan nan e ra yati,

n ma diin naxanye mi n yanfe!”

A yi findi e rakisimaan na.

⁹ E tɔkɔne birin yi a fan tɔkɔ,

malekan naxan a yetagi,

na yi e rakisi.

A yetɛɛn yi e xunba a xanuntenyaan nun a kininkinin-
ni.

A tan nan e tongo,

a e mali waxati danguxine birin yi.

¹⁰ Koni e murute nen,

e yi a Nii Sarijanxin nafɔkɔ a ma.

A yi findi e yaxun na,

a tan yetɛɛn yi e yenge.

¹¹ Nayi, waxati danguxine fe yi rabira a yamaan ma,
Musaa waxatina,

e yi a fala, e naxa,

“Ala minen naxan e ragidi baani,

e nun a yamaan yetɛɛratine?”

A minen,

naxan yi a Nii Sarijanxin nagodoma e tagi?

¹² Naxan a yii senbemaan makenen Musa xa,

a yi lu a xɔn,

a yi igeni taxun e yetagi,

alogo a xinla xa lu habadan.

¹³ Nde yi tixi e yetɛɛ ra dangu tilinna xɔnna ma?

E mi e sanna radin

alo soon nɛma a giye tonbonni.

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi e xali matabuni

alo xuruseen naxan godoma lanbanni.

I tixi i ya yamaan yetɛɛ ra na kii nin

i yi xili binyen kɔkɔni.”

Yamana Ala maxandina

¹⁵ Ala, i yetɛɛ masa nxu ma keli kore,

i nxu mato,

sa keli i dɔkɔde sarijanxi kɔkɔxini.

I ya xanuntenya gbeen nun i senbe gbeen minen?

Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya kininkininna toma.

¹⁶ Anu, i tan nan nxu fafe ra!

Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu kolon,

xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,

i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,

i xili nen, Nxu Xunbamana

xabu to mi na ra.

¹⁷ Nanfera Alatala,

i nxu makuyama i ya kiraan na,

i nxu bɔkɔni kɔkɔni

alogo nxu nama gaxu i yetɛɛ ra?

I tɔkɔn xa fa i ya walikene fe ra,

i keɛ bɔkɔnna fe ra.

¹⁸ Yamanan findixi nen i ya yama sarijanxin gbeen na
waxatidi tun,

nxu yaxune yi i ya yire sarijanxini bodon.

¹⁹ Xabu waxati xunkuye

nxu luxi nen

alo i mi yi muxun naxanye kari ra,

e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.

Xa i yi kuyeni bɔɛ nun,

xa i yi gode nun,

geyane yi yimaxama i bun ma nen.

64 Alo tɛɛ degen tɛɛ wolonna ganma kii naxan yi,

igen yi a ramini tɛɛn ma,

i yaxune i xinla kolonma na kii nin,

siyane birin yi xuruxurun i yetagi.

² I fe magaxuxine liga nen,

nxu yengi mi yi naxanye ma
 i godo nen,
 geyane yi yimaxa i yee ra.
³Xabu a rakuya, a munma kolon,
 tuli yo munma a me,
 yeen munma a to singen,
 fa fala alana nde na,
 ba i tan na
 muxuna a yigi se naxan yi,
 a yi a mali.
⁴I muxuni suxuma
 naxan tinxinna ligama sewani,
 naxan a xaxili luma i ya kiraan xon.
 Koni i bata kolob
 bayo nxu luxi yulubin nan lige waxatin birin.
 Nayi, nxu kisima di?
⁵Nxu birin bata lu
 alo se haramuxine,
 nxu kewali tinxinxine birin luxi
 alo dunkobi xoxixina.
 Nxu birin xarama ayi
 alo joxonde xarene,
 nxu yulubine nxu xalima alo foyena.
⁶Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,
 a yi kata, a bira i fox ra.
 Bayo i bata i yetagin luxun nxu ma,
 i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.
⁷Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.
 Fene benden nan nxu tan na,
 fene rafalan nan i tan na.
 I tan nan yii fox nxu tan birin na.
⁸Alatala, i nama kolob han a dangu ayi,
 nxu yulubine fe nama rabira i ma han habadan.
 Yandi, nxu mato,
 i ya yamaan nan nxu birin na!
⁹I ya taa saripinxine bata findi tonbonne ra.
 Siyon taan bata findi tonbonna ra,
 Yerusalem taan bata findi yire rabepinxin na.
¹⁰Nxa Ala Batu Banxi saripinxine kolobxina,
 nxu benbane yi i tantunma denaxan yi,
 teen bata na gan.
 Nxu rafan se kendene birin bata kala.
¹¹Alatala, kolob ito birin yi,
 i kolob mi fe ligama?
 I kolob luma dunduxi nen,
 i yi nxu ratkolob han a dangu ayi ba?

Kiti famatona

65 Naxanye mi yi n maxodinma,
 n bata n yete yita ne ra.
 Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.
 Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,
 n yi a fala ne xa, n naxa,
 "N tan ni i ra! N tan ni i ra!"
²N na n yiini bandunma yama murutexin xa feripen
 gben,
 naxanye sigan tima kiraan xon
 naxan mi fan,

e lu e yete miriyane fox ra.
³Yamaan na a ra
 naxan n naxkolobma n yetagi
 e saraxane bama kide nakone yi
 e wusulanne gan saraxa gande bitikidi daxine fari, †
⁴e foxkolobma gaburu yirene yi,
 e koloben nadangu faranne ra,
 e xose subene don.
 Donse haramuxine nan e goronne kui.
⁵E a falama, e naxa,
 "I masiga, i nama i yiin din n na,
 n ma saripanna kolob gbo i ma."
 Na falana n kolobma
 alo tee tutina n jenen,
 teen naxan luma dege waxatin birin.
⁶Koni ito nan sebexi n yetagi:
 N mi n dunde na feene ma mumu,
 n na e saranma nen a defexin na yati!
⁷N na e hakene yatema nen
 e nun e benbane hakene!
 E to wusulanna gan saraxan na geyane fari
 e n naxkolob yire matexine fari,
 n na e saranma nen e kewali fonne ra a defexin na.
 N tan Alatala naxa na kiini.
⁸Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Ige naxumen na to manpa bogi kolobonna naxan yi,
 muxune a falama nen, e naxa,
 'I nama a kala,
 bayo se fapina nde a yi!'
 N tan fan a ligama na kii nin n ma walikene fe ra,
 alogo e birin nama halagi.
⁹N mayixetena nde raminima nen Yaxuba kolobonna,
 n yi n ma geyane findi Yuda kolobonna ndee gbeen na,
 n naxanye sugandixi,
 e yi findi ne keen na,
 n ma walikene yi fox e yi.
¹⁰Sarob yamanan yi findi xuruse rabaden na,
 Akori lanbanna yi findi jinge kurune saden na
 n ma yamaan xa naxan n fenma."
¹¹"Koni e tan naxanye e mema Alatala ra,
 e pinan n ma geya saripinxin kolob,
 e yi donseene rafala Gadi suxuren xa
 e yi igelengenne rafe kolob basanxine ra Meni suxuren
 xa,
¹²n sayaan nan nagidima e ma silanfanna ra.
 E birin e xinbi sinma nen,
 e kose raxaba,
 bayo n bata xinla ti,
 e mi n yabi,
 n falan ti, e mi e tuli mati n na.
 Naxan naxu Ala yee ra yi,
 e yi na liga,
 naxan mi rafan n ma,
 e yi na sugandi."
¹³Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
 a naxa, "N ma walikene e degema nen,
 koni kamena e tan suxuma nen.

† BITIKIDINMOB falama yirena nde yi fa fala "BIRIKIDINA."

N ma walikene e minma nen,
 koni min xɔnla ε tan suxuma nen.
 N ma walikene sewama nen,
 koni ε tan yarabima nen.
 14 N ma walikene e xuini tema nen ɲaxanni
 e bɔɲen sewaxin na,
 koni ε tan, ε xuini tema nen sɔxɔlen nin,
 ε bɔɲe kalaxin na,
 ε gbelegbele nii rafɔreni.
 15 E xinla findima nen danga ti seen na n ma muxu
 sugandixine xa, e naxa,
 'Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!'
 Koni n ma walikene tan xili gbete sɔɔma nen.
 16 Naxan na duban ti yamanani,
 na duban tima nen Ala ɲɔɲɔdin kanna xɔn ma.
 Naxan na a kɔkɔ yamanani,
 na a kɔkɔma Ala ɲɔɲɔdin kanna nin,
 bayo ɲinan tima nen tɔɔ danguxine xɔn ma,
 e bama nen n yetagi.
 17 Amasɔɔ n kore xɔri nen n nun bɔxɔ xɔri nen
 dama nen,
 ɲinan yi ti waxati danguxin xɔn,
 miri mi fa tima a xɔn mumɛ!
 18 Koni ε sewama nen han habadan,
 ε lu ɲaxanni na fe ra n naxan dama.
 Bayo, n Yerusalen dama sewan nan xili yi
 a muxune yi lu ɲaxanni.
 19 N Yerusalen findima nen sewan na n xa
 n yi ɲaxan n ma yamani.
 Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi fa mɛma a yi
 sɔɔɔɔ.
 20 A mi fa ligama mɛnni
 diin bari nen yi faxa,
 a na xii dando ti,
 hanma fonne mi e siimayaan defe,
 bayo muxun naxan mi forixi e tagi,
 na mi faxe ɲɛ kɛmɛn xanbi.
 Yulubi kanna naxan ma siimayaan mi danguma ɲɛ
 kɛmɛn na,
 na yatɛma dangatɔɔɔɔ nan na.
 21 E banxine tima nen,
 e dɔxɔ e kui,
 e sansine sima nen,
 e yi e bogine don.
 22 E mi fa banxine tima,
 muxu gbete yi dɔxɔ e kui.
 E mi fa sansine sima,
 muxu gbete yi e bogin don,
 bayo n ma muxune siimayaan luma nen
 alo wudina,
 n ma muxu sugandixine sewama nen e wali xɔnne fe
 ra.
 23 E mi fa walima fuuni,
 e mi fa diine barima,
 gbalon yi e sɔɔ,
 bayo e findima yamaan nan na
 Alatala barakan sama naxanye fe yi,
 e tan nun e yixetene.

24 Nayi, benun e xa n maxandi,
 n bata e yabi,
 e nɛma falan ti, n bata e xuiin nɛma.
 25 Kankon nun yɛxɛ diina e dɛgema nen e bode xɔn,
 yatan sexen donma nen alo ɲingena,
 burunburunna yi findi saɲin balon na.
 E mi fe ɲaxi yo ligama,
 kala yo mi fa tiye n ma geya sarinaxin yire yo yi!"
 Alatala naxa na kiini.

Ala batu ki kendena

66 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Kore xɔnna nan n ma manga gbɛden na,
 bɔxɔn yi findi n san tiden na.
 E nɛ banxin mundun tiye n xa,
 n ma matabuden finde minen na?
 2 N tan nan seni itoe birin daxi,
 e yi lu na.
 Nayi, n na n yɛen tima muxun sifani ito nan na:
 tɔɔ muxun naxan niin sɔxɔlexi,
 naxan xuruxurunma gaxuni n ma falan bun."
 Alatalaa falan nan na ra.
 3 Naxan na ɲingen ba saraxan na
 na yatɛma nen alo muxu faxana,
 naxan na yɛxɛen ba saraxan na,
 na luxi nen alo a baren nan faxama,
 naxan na bogi se saraxan ba,
 na luxi nen
 alo a xɔsen wunla nan nalima n ma,
 naxan na wusulanna gan,
 na luxi nen
 alo a suxuren nan kima,
 na muxune birin biraxi e yete kirane nan fɔxɔ ra,
 e haramu feene yi rafan e ma.
 4 N fan fe xɔdexen nan nagidima e ma.
 N na e gaxu feen nafama nen e ma,
 bayo n bata xinla ti,
 muxu yo mi a ratin,
 bayo n bata falan ti,
 muxu yo mi a tuli mati n na.
 Koni naxan naɲaxu n ma,
 e yi na liga,
 naxan yo mi rafan n ma,
 e yi na sugandi.

Ala a yamaan madɛndenma nen

5 E tuli mati Alatalaa falan na,
 ε tan naxanye xuruxurunma gaxuni a falan bun ma.
 A naxa, "E ngaxakedenne ito nan falaxi,
 ε rapaxu naxanye ma,
 naxanye e mɛma ε ra n xinla fe ra,
 e naxa, 'Alatala xa a binyen mayita,
 nxu yi ε sewan to!'
 Koni e tan nan yagima.
 6 Sɔnxɔ xuiin minima nen taani!
 Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu Banxini!
 Alatala nan a yaxune saranma e kɛwanle ra."

7 "Benun a kuiin xa keli a ra,
 a bata diin xali,
 benun a xa diin barin xɔlɛn kolon,
 a bata a dii xɛmɛn bari!
 8 Nde bata na fe sifan mɛ singen?
 Nde bata na fe sifan to singen?
 Yamanan tiyɛ lɔxɔ kedenni ba?
 Siyana nde nɔɛ sɔtɛ lɔxɔ kedenni ba?
 Anu, Siyon taan luxi nɛn
 alo ɲaxalan fudikanna,
 a kuina a xɔlɔ fɔlxɔi nɛn tun,
 a yi a yamaan bari!"
 9 Alatala naxa,
 "N tan dii bari waxatin nafɛ ba,
 diin mi bari?
 Xa n tan nan diin barin nagidixi,
 n tonde na ma ba?"
 ɛ Ala naxa na kiini.
 10 ɛ ɲaxan Yerusalɛn kaane xɔn,
 a xa findi ɛ sɛwa xunna ra,
 a rafan ɛ tan naxanye birin ma!
 ɛ ɲaxan Yerusalɛn kaane xɔn han,
 ɛ tan naxanye birin sunuxi a fe ra.
 11 Amasɔtɔ, a luma nɛn alo ɛ nga,
 ɛ yi a xɪnɛn min, a yi ɛ madɛndɛn.
 ɛ lugoma nɛn,
 ɛ yi a fanna nun a binyen kolon.
 12 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "N bɔɲɛ xunbenla rasigama Yerusalɛn ma nɛn alo
 baana,
 e nun siyane nafunla alo fufana.
 ɛ xɪnɛn minma nɛn, ɛ yi banba,
 ɛ masugusugu xinbin fari,
 13 alo muxuna nga a madɛndɛnma kii naxan yi,
 n fan ɛ madɛndɛnma na kii nin.
 ɛ madɛndɛnma nɛn Yerusalɛn taani."
 14 ɛ na toma nɛn,
 ɛ bɔɲɛn yi lu sɛwaxi,
 ɛ mɔn yi sabati alo sɛxɛna.
 Alatala a senbɛn yitama nɛn a walikɛne ra,
 a yi a xɔlɔn yita a yaxune ra.
 15 Bayo Alatala fama tɛɛn nan na,
 a yɛngɛ so wontorone luxi
 alo wuluwunla,
 alogo a fitinaxin xa a xɔlɔn nakamali
 a kɔnkɔ xuiin yi rakamali tɛɛ dɛgɛ gbeen na.
 16 Alatala muxune birin makitima nɛn
 tɛɛn nun silanfanna ra.
 Alatala muxu faxaxine rawuyama ayi nɛn.

17 Naxanye e yitɔnma,
 e yetɛ rasariɲan
 alogo e xa siga kide nakɔne yi,
 e biraxi e bode fɔxɔ ra,
 siga nakɔn tagini,
 e tan naxanye xɔsɛ subene nun sulumɛne nun hara-
 mu seene donma,
 ne birin halagima nɛn e bode xɔn.
 Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma nɛn

18 Ala naxa, "N na e kɛwanle nun e miriyane kolon.
 Siyane nun xuine birin malan waxatin bata a li. E fama
 nɛn, e yi n ma binyen to. 19 N taxamasenna sama nɛn e
 tagi: yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra, n na
 ndee rasigama nɛn siyane ma, siga Tarasisi kaane nun
 Pulone ma e nun Ludu kaane, xali woli kendɛne. Ndee
 mɔn yi siga Tubali nun Gireki yamanani e nun fɔxɔ ige
 tagi bɔxɔ makuyene, naxanye mi n xinla fe mɛxi, nax-
 anye mi n ma binyen toxi, e yi n ma binyena fe fala
 siyane tagi. 20 E fama nɛn ɛ ngaxakedenne birin na, keli
 siyane birin yi, e findi kiseene ra Alatala xa, e fa soone
 fari e nun wontorone nun wontoro xunna soxine kui e
 nun sofanle nun ɲɔɲɔmɛne fari, fa n ma geya sar-
 iɲanxin fari Yerusalɛn yi. Alatala naxa na kiini. E fama e
 ra nɛn alo Isirayila kaane fama e bogi se saraxane ra
 Alatala Batu Banxini kii naxan yi goron sariɲanxine kui.
 21 N mɔn e tan ndee findima nɛn saraxaraline nun Lewi
 bɔnɔnɔnna muxune ra." Alatala naxa na kiini.
 22 "ɛ xinla nun ɛ yixɛtɛne luma nɛn n yetagi
 alo kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛn luma n yetagi
 kii naxan yi,
 n fama naxanye dadeni."
 Alatalaa falan nan na ra
 23 "Nayi, kike nɛnɛ yo kike nɛnɛ,
 Matabu lɔxɔ yo Matabu lɔxɔ,
 adamadiine birin fama nɛn,
 e fa e xinbi sin n bun ma."
 Alatala naxa na kiini.
 24 "E na mini,
 e yi muxune binbine to,
 naxanye murutɛxi n xili ma.
 Kunla naxanye e donma,
 ne mi faxɛ mumɛ,
 tɛɛn naxan e ganma,
 na mi tuyɛ mumɛ!
 Adamadiine birin yi kabɛ e tɔɔyaan ma."

Nabi Yeremi keden peen nan tin Alaa fala xɔdɛxene raliye yamaan ma a waxatini Yerusalen yi, hali muxune birin to keli a xili ma. Yeremi mɔn yi foningeyani waxatin naxan yi, Ala yi a findi a fala raliin na Yerusalen taani (Yeremi 1.4-9) fɔ ɲɛɛ kɛmɛ sennin ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun sennin ɲɔxɔɲɔn benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi, Yuda mangan Yosiyaa mangayaan waxatini. A lu nen na wanli ɲɛɛ tonge naanin bun ma. Na waxatine yi lu sigɛ xɔdɛxɛ.

Asiriya kaane nan senbe yi gbo na rabilinna siyane birin xa nun. Koni, Yeremi waxatini, e yi e gi fɔɓɓ Babilɔn kaane senben bun. Yuda mangan Yosiyaa fan kata na nin, a yi Isirayila yamanan yire fonna ndee tongo yaxune bata yi denaxanye suxu yengeni nun. Koni ɲɛɛ kɛmɛ sennin ɲɛɛ solomanaanin benun Marigi Yesu xa bari, Misiran mangan sofa ganla nde rasiga nen Asiriya yamanan malideni Babilɔn kaane yengedeni. Yosiyaa to wa ne yenge feni, e yi a faha. (Taruxune Firinden 35.20-24) Misiran kaane yi Yosiyaa dii xɛmɛn xali, e yi Yehoyakimi findi mangan na a funfuni. (Taruxune Firinden 36.4-5) ɲɛɛ kɛmɛ suulun ɲɛɛ tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilɔn kaane yi fa Yerusalen taan yengedeni, e yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, e siga e ra e nun e mangan Yoyakin, naxan yi baxi tideni a baba Yehoyakimi funfuni. (Mangane Firinden 24.10-12) E yi Sedeki findi Yuda mangan na. Manga kobi senbetare kanna nan yi a ra. Dɔnxɛn na, a yi a yetɛ lu muruteni Babilɔn kaane xili ma. (Taruxune Firinden 36.13) Na feen yi ɲaxu ayi. Babilɔn mangana ganla yi Yerusalen taan nabilin ɲɛɛ keden benun e xa taan suxu yengeni, ɲɛɛ kɛmɛ suulun ɲɛɛ tonge solomasɛxɛ e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. E yi Manga Sedeki suxu, e yi Ala Batu Banxin gan, e siga yamaan muxu kendene ra e yii konyiyani. (Taruxune Firinden 36.17-21)

Babilɔn kaane yi Gedali dɔxɔ yamana kanna ra, koni e keli xanbini mɛnni, muxune yi a faha. Yuda muxu mafutuxuluxine yi e gi, e sa dɔxɔ Misiran yamanani. Ne yi Nabi Yeremi xali e xɔn, a sa faha mɛnni.

Nabi Yeremi a kawandini, a yamaan nakolon nen a fɔ e xa xɛtɛ Ala ma alogo e xa tanga gbalon ma. Yamaan yi lu e sɛ Misiran kaane fari alogo e xa e mali Babilɔn kaane yengedeni. Nabi Yeremi yi a fala, a e mi lan e xa na liga, fɔ e xa tin Babilɔn mangane nɔxɔn nan ma e yulubin saranna ra. Na ma, e yi a fala a Yeremi bata sa yaxune fari, e yi a ɲaxankata. Anu, a yi a yamaan xanuxi han! A a dunuɲa yi gidin liga na fe firinna tɔɔɔyaan kui, Ala xɛraya xɔdɛxɛn naxan so a yii, e nun xanuntenyaan naxan yi a bɔɲɛni lan a yama tɔɔɔxin ma. Na nan a liga, a yi lu a mawuge Ala xa. Na feen sɛbɛxi Yeremi 11.18 han 12.6 e nun 15.10-21 nun 17.14-18 nun 18.18-23 nun 20.7-18 kui.

Koni ba a yamaan halagi feen na a naxan toxi fɛ e tinxintareyana fe ra, a mɔn marakisina nde toma e yɛɛ ra, naxan findixi layiri nɛnɛn na naxan mɔn sa xidima e nun Ala tagi. (Yeremi 31) Marigi Yesu layiri nɛnɛn nan ma fe falaxi nayi fayida ɲɛɛ kɛmɛ sennin benun a xa bari. Na feen sɛbɛxi Heburune 8.8-12 kui.

Yeremi sora 2 han a mɔxɔɲɛn nun naaninden, nabina kawandine fɛsɛfɛsɛxi mɛnne nin. Yeremi sora 25 fɔɓɓ na, Yeremi a kawandine fala yisoxin sɛbɛxi mɛnna nin. Sora 26 han a tonge naanin nun suulundeni, ne Yeremi a taruxuna ndee sɛbɛxi. Sora 46 han a tonge suulun nun kedendeni, ne kawandin nan bama lan siya xɔɲɛne ma. Sora tonge suulun nun firinden findixi taruxun nan na, lan Yerusalen suxu feen nun a kala feen ma.

Marigi Yesu misalixi kawandi ba tinxinxi ɲaxankataxin Yeremi nan ma. (Matiyu 16.14) Marigi Yesu nan a falaxi a Nabi Yeremi layiri nɛnɛn naxan ma fe falaxi, a a tan nan na falan nakamalima, a yi na layiri nɛnɛn xidi a yetɛ wunla xɔn. Na feen sɛbɛxi Luka 22.20 nun Kɔrɛnti Singena 11.25 kui.

¹ Yeremi a falan ni ito ra, Xiliki a dii xɛmɛna, saraxaralina nde Anatɔti taani Bunyamin yamanani.

² Alatala falan ti nen a xa Yuda mangana Amɔn ma dii xɛmɛn Yosiyaa mangayaan ɲɛɛ fu nun saxandeni. ³ A mɔn yi falan ti a xa Yuda mangan Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a mangayaan waxatini han Yosiyaa dii xɛmɛn Sedeki a mangayaan ɲɛɛ fu nun kedenden kike suulundeni. Yerusalen kaane suxu waxatin nan yi na ra.

Nabi Yeremi xili fena Ala xɔn

⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ "Benun i nga xa fudikan i ra, n yi i kolon.

Benun a xa i bari, n bata yi i sugandi,

n bata yi i findi nabiin na siyane xa."

⁶ N yi a yabi, n naxa, "Ee! Marigina, Alatala! N mi fatan falan tiye, bayo banxulan ɲɔɲɛn nan n na." ⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

"I nama a fala, 'Banxulan ɲɔɲɛn nan n na' bayo i sigama nen muxune birin ma, n na i rasigama naxanye ma, n na naxan yo fala i xa, i yi na fala.

⁸ I nama gaxu e yɛɛ ra, amasɔɔ, n na i fɔxɔ ra, n ni i xunbama nen."

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n dɛɛn ma. Alatala yi a fala n xa, a naxa, "N bata n ma falan sa i dɛ. ¹⁰ N bata i dɔxɔ siyane nun mangane xun na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi, i e raxɔri, i mɔn yi e ti, i yi e xɔn bitin."

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, "Yeremi, i nanse toma?" N yi a yabi, n naxa, "N na Amandi wudi yiin nan toma." ¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, "I bata a to ki faji, bayo n yengi n ma falan xɔn, n yi a rakamali."

¹³ Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa, "I nanse toma?" N yi a yabi, n naxa, "N tunden nan toma a ramine sogeteden kɔmenna binni." ¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

"Gbalon sa kelima kɔmenna binna nin, siga yamanan birin yi.

¹⁵ Bayo n fama nen kɔmenna binna yamanane birin maxilideni,

e yi fa,
e birin yi fa e manga gbɛdɛne dɔxɔ Yerusalɛn so dɛɛne ra,

taan makantan yinne nun Yuda taane birin xili ma," Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa,

"N na e makitima nen, lan e fe ɲaxine birin ma, bayo e bata n nabepin, e yi wusulanna gan ala gbɛtene xa, e yi e xinbi sin e ala rafalaxine bun.

¹⁷ I tan xa keli, i tagi xidi, n yamarin naxanye birin soxi i yii, i yi ne birin nali e ma.

I nama gaxu e yɛɛ ra, alogo n nama i ragaxu e yɛɛ ra.

¹⁸ Fɔlɔ to ma,

n bata i dɔxɔ yamanan birin xun na alo taa makantanxina,

alo wure senbetenna,

alo yinna sula daxina,

Yuda mangane nun a kuntigine nun saraxaraline nun yamanan muxune birin xili ma.

¹⁹ E i yengɛma nen, koni e mi i nɔkma, bayo n ni i fɔxɔ ra, n yi i kantan,"

Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila yamana fe ɲaxina

2 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Sa falani ito ti Yerusalɛn kaane xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n miri ε ma ε yi kii naxan yi ε foningeyaan xanuntenyani. N yi rafan ε ma alo ɲaxalandi futuxina.

ε yi bira n fɔxɔ ra tonbonni,

ε yi n fɔxɔ ra kɔxɔ xareni.

³ Isirayila kaane yi rasariɲanxi Alatala xa. E yi findixi a se bogi singen nan na,

naxan yo na yi e don,

na feen yi saran e ra,

gbalon yi godo na kanna ma."

Alatalaa falan nan na ra.

⁴ ε tuli mati Alatalaa falan na,

Yaxuba yixɛtɛne,

ε tan, Isirayila yamaan denbayane birin!

⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"ε benbane tinxintareyaan mundun toxi n yi,

naxan a ligaxi

e yi makuya n na?

E biraxi suxure fufafune fɔxɔ ra,

e yetɛɛn yi findi fufafune ra.

⁶ E mi a fala, e naxa,

'Alatala minen?

A bata nxu ramini Misiran yi,

a fa nxu ra tonbonni,

ɔxɔxɔ xaren folon gbo denaxan yi,

naxan luma tuletareyaan nun dimi gbeeni,

muxu yo mi danguma denaxan yi,

muxu yo mi dɔxi denaxan yi.'

⁷ N bata fa ε ra yamana fajini

alogo ε xa wudi bogi fajine don.

Koni, ε bata fa,

ε fa n ma yamanan naxɔsi

ε yi n keɛn findi se xɔsixin na.

⁸ Saraxaraline mi a fala,

e naxa, 'Alatala minen?'

Sariya kanne fan mi n kolon,

kuntigine murutɛxi n xili ma,

nabine yi lu Baali a fe fale,

e biraxi suxure fufafune fɔxɔ ra.

⁹ Nanara, n mɔn ε makitima nen,

n yi ε mamandenne makiti."

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ A mɔn yi a fala, a naxa,

"ε siga fɔxɔ ige tagi ɔxɔxɔ Sipiri yi,

ε sa a mato!

ε xerane rasiga Kedari ɔxɔxɔxɔxɔ yamanani,

e xa sa na rakɔrɔsi ki faji,

ε a mato xa na fe sifan ligama na!

¹¹ Yamana nde a alane masaraxi ba?

Hali e to mi findixi ala kɛndɛne ra.

Koni, n ma yamaan tan bata a binyen masara suxure fufafune ra.

¹² Kore xɔxɔna xa sunu

lan na ma,

a xa kutun, a yi xara."

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ A mɔn yi a fala, a naxa,

"N ma yamaan bata yulubi firin tongo.

E bata e mɛ n na,

n tan naxan findixi siimaya ige tigin na,

e yi sa e gbee ige ramaradene rafala,

naxanye yibɔxi, e minima.

¹⁴ Isirayila kaane bata findi konyine ra iki ba?

Hanma e barixi konyiyaan nin ba?

Nanfera e findixi se tongo daxine ra?

¹⁵ Yatane kelima e xili ma,

e wurundunma e xili ma,

e yi e ɔxɔxɔ naxɔri,

muxu mi fa e taa ganxine yi ɔxɔxɔ.

¹⁶ Hali Nofi kaane nun Tapanese kaane ɔxɔxɔ ɔxɔxɔ ε xun na.

¹⁷ Na birin mi ligaxi ε ra naxi ba,

bayo ε bata ε mɛ Alatala ra, ε Ala,

† AMANDI WUDINXinla bunna nɛɛn fa fala "I yengi dɔxɔ a xɔn."

a yi e tima kira faḡin xɔn ma waxatin naxan yete yi?
 18 E fa sigan nanfera Misiran yi iki?
 E sigama Nila baa igen nan mindeyi?
 E sigan nanfera Asiriya yi?
 E sigama Efirati baa igen nan mindeyi ba?
 19 E saren xa fi e fe ḡaxin na,
 e yanfantenyaan yi xete e ma.
 E a mato!
 E yi a kolon a fe ḡaxin na ra,
 naxan xɔk e ra.
 E bata e me Alatala ra, e Ala,
 gaxu yo mi lu e yi n tan yee ra.”
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
 20 A mɔn yi a fala, a naxa,
 “To mi na ra,
 e murutaxi n xili ma,
 e yi en tagin kala,
 e yi a fala, e naxa,
 ‘Nxu bata mini konyiyani!’
 E yi suxurene batu geya matexine birin fari,
 e nun wudi gbeene birin bun!
 Na luxi nen
 alo yalunyana Ala yee ra yi. †
 21 N bata yi e rasabati
 alo manpa bili faḡin naxan kendε.
 Nanfera e masaraxi,
 e findi manpa bili kalaxin na?
 22 Hali e e maxa libin na,
 e yi e maxa safun wuyaxi ra,
 e hakene luma nen n yetagi.”
 Marigina Alatalaa falan nan na ra.
 23 A mɔn yi a fala, a naxa,
 “Nanfera e a falama, e naxa,
 ‘N mi xɔsixi, n mi Baali batuxi?’
 E funfune mato lanbanni,
 e xa a kolon e naxan nabaxi,
 alo ḡɔḡmɔn naxan a masiga tima na xun xɔn.
 24 E luxi nen alo burunna sofali gilɛn
 naxan darixi tonbonna ra naxan sigama
 alogo e nun a xemene xa sa kafu.
 Nde nɔe a raxete?
 Naxanye birin a fenma,
 ne nama e yete yixadan,
 bayo e a toma nen a waxatini.
 25 E a liga e yeren ma,
 alogo e nama xadan,
 e san yigenla yi lu,
 min xɔnla yi e suxu!
 Koni e yi a fala,
 e naxa, ‘A mi lanḡe!
 Bayo ala xɔḡene rafan nxu ma,
 nxu waxi bira feni e fɔxɔ ra.’
 26 Isirayila yamaan yagixi,
 alo mupaden na suxu a yagi,

† Suxure batun luxi alo YALUNYANAbayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a ḡaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba Ala ra, e bata a yanfa nayi alo ḡaxanla na a xemen yanfa yalunyaan xɔn.

e nun e mangane nun e kuntigine
 nun e saraxaraline nun e nabine,
 27 e tan naxanye a falama wudin ma,
 e naxa, ‘Nxu fafe nan i ra!’
 E a fala gemen xa, e naxa,
 ‘I tan nan nxu barixi!’
 E bata e xun xanbi so n yi,
 e mi e yetagin tixi n xa,
 koni, e nema tɔkɔni,
 e naxa, ‘Keli, i nxu mali!’
 28 Nayi, e alane minen,
 e naxanye rafalaxi e yete xa?
 E xa keli,
 xa e nɔe e rakise e tɔkɔ waxatini!
 Yuda kaane, e gbee alane wuya
 alo e taane.
 29 Nanfera e e mawugama n fari?
 E birin bata murute n xili ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 30 A mɔn yi a fala, a naxa,
 “N bata e diine ratɔkɔn fuuni,
 e mi tinxi xure,
 e yetena silanfanna bata nabine faxa, ††
 alo yatan naxan halagin tima.
 31 E tan, iki muxune,
 e Alatalaa falan yate!
 N findi nen tonbonna ra Isirayila xa ba
 hanma dimi yamanana?
 Nanfera n ma yamana a falama,
 e naxa, ‘Nxu bata xɔɔya,
 nxu mi waxi xete feni i ma?’
 32 Sungutunna ḡinanḡe a tunla sone ma ba?
 ḡaxalandin ḡinanḡe a futu dugi tagi xidin ma ba?
 Anu, n ma yamaan bata ḡinan n xɔn
 xabu waxati xunkuye.
 33 E fatan sigε e yangane fendeni! ‡
 Hali ḡaxanla naxan ḡaxu e birin xa,
 e mɔn nɔe na xaranḡe nen yanfantenyaan ma.
 34 Sɔntare yiigelitɔne niin wunla bata sa e dugi
 lenbene ma,
 e naxanye faxaxi
 alo e e lixi e banxin deen kale.
 Koni hali na birin,
 35 e naxa,
 ‘Sɔntaren nan nxu tan na!
 A xa ba xɔkɔxi nxu ma.’
 Bayo, e bata a fala
 a e mi yulubi ligaxi,
 n na e kitima nen.
 36 Nanfera e kiraan masarama xulen?
 E yagima nen Misiran kaane yee ra,
 alo e yagixi Asiriya kaane yee ra kii naxan yi.
 37 E minima nen menna fan yi,
 e yiine saxi e xun ma yagini
 bayo naxanye e malima,

†† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana. ‡ ḡaxanla a xemen yanfama a YANGANEXɔn kii naxan yi, Isirayila kaane fan bata Ala yanfa e suxurene xɔn na kiini.

Alatala a mema nen ne ra,
ε mi mɔn sɔtɔma e xɔn."

Isirayilaa suxure batu feen luxi nen alo yalunyana

3 Ala yi a fala, a naxa,
"Xa muxuna nde a me a naxanla ra,
na naxanla yi sa dɔxɔ xeme gbete xɔn,
na xemen mɔn na naxanla fenje ba?
Na mi finde fe xɔsixin na yamanani ba?
E tan bata suxure wuyaxi batu,
naxanye luxi n yee ra yi
alo ε yangane,
ε tan mɔn nɛ xete n tan ma ba?"
Alatalaa falan nan na ra.
² A mɔn yi a fala, a naxa,
"E yee ti geyane ra,
yiren mundun na
ε mi ala gbete batuxi denaxan yi?
E yi dɔxi nen kira xunne ma
alo naxanla naxan a yangane legedenma,
alo sigatine tonbonni.
E bata yamanan naxɔsi
ε fe naxine nun ε yalunya suxurene xɔn.
³ Nayi, n mi tinxi tulen yi fa,
nemen tulen mi faxi.
Koni, ε yetagin luxi alo yalundena,
ε tondima ε tiye ε yagi feen na.
⁴ Iki, ε n xili,
ε naxa, 'N fafe!
I tan nan yi nxu xɔyin na
nxu dii nɔre waxatini!
⁵ I luma xɔlɔxi nxu ma
han waxatin mundun yi?
I luyε xɔlɔxi ba han habadan?"
E yi na nan falama,
koni, ε mɔn yi fe naxin sifan birin ligama."

Isirayilaa tinxintareyaan nun Yudaa yanfantenyana

⁶ Alatala yi a fala n xa Manga Yosiyaa waxatini, a naxa, "I bata a to Isirayila kaane naxan ligaxi? E bata siga geyane birin fari e nun wudi gbeene birin bun, e sa kidene batu menne yi alo yalunden naxan yanga wuyaxin suxi. ⁷ N yi laxi a ra nun, e yelin xanbini feni ito birin lige, e xun xetema nen n ma. Koni, e mi e xun xetexi. Na ma, Isirayila magilen Yuda yanfantenna fan yi na to. ⁸ Hali n to n mexi Isirayila ra a yalunyane fe ra, n yi e rame futu kala kedind so e yii, koni Yuda yanfantenna mi gaxuxi. Yuda kaane fan siga nen e sa suxurene batu alo yalunyana. ⁹ E yalunya kunfa gbeeni, Isirayila kaane bata yamanan naxɔsi, e yi yalunyaan liga e to e suxure geme daxine nun e suxure wudi daxine batu. ¹⁰ Koni hali na birin, Yuda kaane mi e xun xetexi n ma e bɔnen birin na, e yi wulen nan falama," Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, "Isirayilaa tinxintareyani, a tinxin dangu Yudaa yanfantenna xa.

¹² Siga, i sa falani itoe ti sogeteden komenna ma, i naxa,

'Alatalaa falan ni ito ra.
Isirayila tinxintarena,
ε xun xete!
N mi fa naxuma ε ra sɔnɔn,
bayo n tinxin,
n mi luma xɔlɔxi habadan.
Alatalaa falan nan na ra.
¹³ E ti ε hakene ra tun,
bayo ε murutexi Alatala nan xili ma, ε Ala.
E yi ala xɔne batu wudi gbeene birin bun,
ε mi ε tuli mati n na."

Alatalaa falan nan na ra.
¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Dii murutexine, ε xete n ma, bayo n tan nan ε kanno ra. N muxu keden sugandima nen taana nde yi, n yi muxu firin sugandi denbayana nde yi, n siga ε ra Siyon taani. ¹⁵ N yi yee-ratine so ε yii naxanye bɔnen luxi alo n bɔne, e yi lu ε xun na xaxilimayaan nun fe kolonni." ¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "E na wuya ayi waxatin naxan yi yamanani, Alatalaa Layiri Kankirana † fe mi fa falama na waxatini, muxune mi fa e mirima na ma sɔnɔn. A fe mi fa falama, a fe mi fa kolonna nayi, gbete mi rafalama. ¹⁷ Na waxatini, a falama nen Yerusalen taan ma, a Alatalaa manga gbeneda. Siyane birin fama nen a ma Alatala xinli Yerusalen yi. Nayi, e mi fa birama e bɔne yi fe naxine fɔxɔ ra sɔnɔn e tengbesenyani."

¹⁸ "Na xɔne yi, Yuda muxune nun Isirayila yamaan sigan tima nen e bode xɔn. E birin mɔn yi fa sa keli sogeteden komenna yamanani, e fa yamanani n denaxan so e benbane yii e keen na."

Yamaan xete fena

¹⁹ Ala mɔn yi a fala,
a naxa, "N mirixi a ma a
n xa ε yate n ma diine ra,
n yi xɔxɔ fanin fi ε ma,
denaxan fan dangu siyane birin keen na.
N yi laxi a ra
a ε n xilima nen fafe,
ε mi fa ε xun xanbi soma n yi.
²⁰ Anu, ε bata n yanfa,
ε tan Isirayila yamana
alo naxalan yalunxina a xemen yanfama kii naxan yi!"
Alatalaa falan nan na ra.
²¹ Ala mɔn yi a fala, a naxa,
"Xuina nde minima geyane fari,
Isirayila kaane mayandi xuine.
E wugama bayo e bata kiraan bejin,
e bata jinan Alatala xɔn, e Ala.
²² Muxu murutexine,
ε xun xete,
n na ε furene dandanma nen."
Muxune yi a yabi, e naxa,
"N xu tan ni i ra, nxu bata fa i ma,
bayo i tan nan Alatala ra, n xɔ Ala.

† 3.16 LAYIRI KANKIRANAfe mɔn sebexi Xɔxɔyaan 25.10-22 kui.

²³ Nɔndin na a ra,
xuiin naxanye minima geyane ma kidene yi,
wulen nan ne ra.
Nɔndin na a ra,
Isirayila marakisin sɔɔma Alatala nan yii, nɔɔ Ala.
²⁴ Yagin bata nxu benbane wanla kala
xabu nxu dii nɔɔ waxatini,
e nun e xuruse xunxurine nun e ningene
nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne.
²⁵ Nɔɔ yagin nan findixi nxu sa seen na,
nɔɔ marafɛyaan yi findi nɔɔ bidinganna ra,
bayo nxu bata yulubin sɔɔ Alatala ra, nɔɔ Ala,
nxu nun nxu benbane,
keli nxu dii nɔɔ waxatin ma han to,
nxu mi nxu tuli mati Alatala xuiin na, nɔɔ Alaa.”

4 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Isirayila kaane,

xa ε xun xɛtɛ n ma,
xa ε xɛtɛ n ma,
xa ε ε suxurene ba n yetagi,
xa ε ba sigɛ na xun xɔɔ,
² xa ε kɔɔ n tan habadan Alatala yi,
nɔɔndin nun kiti kɛndɛn nun tinxinni,
nayi, siyane duban sɔɔma nɛn n tan Ala ra,
e yi e kanba n yi.”

³ Amasɔɔ Alatala ito nan falaxi Yuda bɔɔnɔɔnna mux-
une nun Yerusalɛn kaane xa, a naxa,
“E xɛ nɛnɛne sege,
ε nama sansiin si janle tagi.
⁴ E kafiri bɔɔɔene xa saripan
alo dɛnkɛɛyataren na tubi Alatala ma,
a banxulan,
ε tan Yuda bɔɔnɔɔnna muxune nun Yerusalɛn kaane,
ε tubi
alogo n ma xɔɔn nama godo ε ma
ε kɛwali naxine fe ra
alo tɛɛn naxan halagin tima
naxan mi nɔɔ ratuyɛ.”

Yaxune fama

⁵ “E falani ito rali Yuda yamanani,
ε yi a rawanga Yerusalɛn taani,
ε naxa, ‘E xɔɔtan fe yamanan birin yi!’
E a fala ε xuini texin na,
ε naxa, ‘E malan, en na en gi,
sa so taa makantanxine yi!’
⁶ E yɛngɛn taxamasenni te Siyon kaane xa!
E gi, ε nama ε ti de!
Bayo n gbalon nun halagi gbeen nafama nɛn
sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.”
⁷ Yatan bata mini a yinla ra!
Muxun naxan yamanane halagima,
na bata kiraan suxu.
A bata mini a konni,
a xa fa ε yamanan kala,
a ε taane raxɔri,
muxu yo mi fa lu e yi.
⁸ Nanara, ε kasa benbeli dugine so sununi,

ε wuga, ε gbelegbele,
bayo en mi tangama Alatalaa xɔɔ gbeen ma.
⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na xɔɔni,
mangan nun kuntigine tunnaxɔɔma e ma nɛn,
saraxaraline yi yigitɛɛ.
Nabine yi kabɛ.”
¹⁰ Nayi, n yi a fala, n naxa,
“Ee! Marigina, Alatala!
I bata yamani ito nun Yerusalɛn kaane mayenden,
i to a fala, i naxa,
‘E bɔɔɔ xunbenla sɔɔma nɛn!’
Anu, silanfanna yitɔɔni
nxu kɛ raxaba xinla ma.”

¹¹ Na waxatini, Ala a falama nɛn yamani ito nun
Yerusalɛn kaane xa, a naxa,
“Foye wolonna fama n ma yamaan ma
keli geyane ma tonbonni,
a mi fama se fintandeni,
a mi se yɛbama.
¹² Foye gbeen nan a ra
naxan sa kelixi menni n ma yamarin bun.
Iki, n tan nan kitin sama n ma yamaan xili ma.”

¹³ Yamaan naxa, “A mato!
Yaxune nan itoe ra,
e tema alo kundana!
E yɛngɛ so wontorone fama
alo wuluwunla.
E soone xulun singbinna xa.
Gbalona en xa,
bayo en naxɔɔrimatɔɔni ni i ra!”
¹⁴ Ala naxa, “Yerusalɛn kaane,
ε fe naxin ba ε bɔɔɔni,
alogo ε xa kisi!
E miriya naxine ramarama ε yi
han waxatin mundun?”

¹⁵ Bayo, falana nde fama
sa keli fɔ Dan yamanani,
a halagin nan ma fe ralima
sa keli Efirami geyane fari.
¹⁶ E siyane rakolon ito ma,
ε a fala Yerusalɛn kaane xa, ε naxa,
Sofa ganla fama sa keli yire makuyeni,
e xa fa fu taane ma.
E yɛngɛ so sɔɔnɔɔni tema Yuda taane xili ma.
¹⁷ E Yerusalɛn taan nabilinma nɛn yɛngɛni
alo xɛ kantanne,
bayo a bata murute n xili ma.”
Alatalaa falan nan na ra.
¹⁸ E sigati kiin nun ε kewanle saren nan na ra.
E fe xɔɔn ni ito ra,
a xɔɔ mume!
A soma nɛn fɔ ε bɔɔɔni.

Yeremi a kuisanna lan gbalo famatɔɔn ma

¹⁹ N kuisanxi! N kuisanxi!
N kutunma tɔɔɔyaan ma.
Kɔntɔɔfinla bata n bɔɔɔni li.

N Ե՛ր ընդին ընդին,
 n mi n՞ե n dunde!
 Bayo n bata Խ՛տան fe xuiin մե,
 e nun յե՛նցե so Խ՛ճԽ՛ xuine.
²⁰ Fitina fena nde n՛ema raliյե,
 gbetե sa fama,
 bayo halagin bata so yamanan birin yi.
 N ma bubune birin bata kala,
 e nun n ma banxine birin san՛na ma kedenni.
²¹ N յե՛նցն taxamasenna toma singanxi
 han waxatin mundun yi?
 N Խ՛տա xuiin մեմա
 han waxatin mundun yi?
²² Ala naxa,
 “Xaxilitarene nan n ma yamaan na,
 e mi n kolon.
 Dii Կ՛ոճոճե nan e ra,
 xaxili yo mi e ma.
 E fatan fe յա՛xin nan tun lige,
 e mi a kolon fe ֆա՛րին nabama kii naxan yi.”
²³ “N to n յե՛ն ti Խ՛ճԽ՛ Խ՛ոճնա ra,
 a yit՛ntareyaan nun a yigenla yi lu.
 N to n յե՛ն ti kore Խ՛ոճնա ra,
 kenenna yi յա՛n a yi.
²⁴ N to n յե՛ն ti geyane ra,
 e yi xuruxurun
 yire matexine birin yi yimaxa.
²⁵ N to n յե՛ն ti e ra,
 muxu yo mi fa lu na,
 Խ՛ճline birin yi e gi.
²⁶ N to n յե՛ն ti yamana sabatixin na,
 a yi findi tonbonna ra,
 a taane birin kalaxin yi lu
 n tan Alatala fitinaxin յե՛ր
 n ma Խ՛ճոճնա fe ra.”
²⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Yamanan birin kalama նե՛ն,
 koni n mi ε rax՛rima.
²⁸ Na ma, Խ՛ճԽ՛ Խ՛ոճնա sunuma նե՛ն,
 kore Խ՛ոճնա fan yi yif՛րճ,
 bayo n na a fala նե՛ն,
 n mi fa nimisama.
 N bata a feen nagidi,
 n mi fa Խե՛տեմա a ֆ՛ճԽ՛ ra.”

Yerusalen luma նե՛ն halagin bun

²⁹ Taan muxune birin e gima նե՛ն
 soo ragine nun xalimakuli wonle fa xuiin bun,
 muxuna ndee yi sa e luxun յանսանե յի,
 ndee yi so գե՛մե gbeene longonna ra,
 taan nabepinxin yi lu a յե՛տե ma.
 Muxu yo mi fa luma a yi.
³⁰ E tan naxan ma taa kalaxi,
 ε fa nanse ligama?
 E fa dugi mamiloxine ragode ε ma ba,
 ε yi Խե՛մա maxidi seene so,
 ε ε յե՛տաճի յի՛տ՛ն?
 Siyaan naxanye yi ε rakunfama

alo ε yangane,
 ε mi fa rafan ne ma!
 E waxi ε faxa feni.
³¹ Bayo, n gbelegbele xuina nde մեմա
 alo յա՛xanla n՛ema dii barini,
 e nun kutun xuina
 alo յա՛xanla n՛ema a dii singen barե.
 Siyon kaane nan xui ne ra,
 e kutunma,
 e yiine yibandunma,
 e yi a fala, e naxa,
 “Gbalona nxu xa!
 Muxu faxane nxu niin bamat՛ոճոճ ni i ra.”

Mayifuna Yerusalen yi

5 “Siga Yerusalen kirane Խ՛ոճ,
 i a rak՛րճոճի ki ֆա՛րի,
 i a feene ֆե՛սեֆե՛սե.
 I a yirene birin yito.
 Xa i muxu keden peen to
 naxan tinxinna nun յո՛ճոճին ֆ՛ճԽ՛ ra,
 n dijama նե՛ն Yerusalen kaane ma na yi.
² Hali e na a fala, e naxa,
 ‘N bata n Կ՛ճԽ՛ habadan Alatala yi!’
 e Կ՛ճԽ՛մա wulen nan fari.”
³ Alatala, i mi lannaya muxun xan fenma ba?
 I bata e յա՛xankata,
 koni e mi fe kolonxi ayi,
 i wa նե՛ն e rax՛րի feni,
 koni e mi xurun Խ՛ճԽ՛ի na yi.
 E յե՛ր Խ՛ճԽ՛ Խ՛ճԽ՛ alo fanyena,
 e tondi e xun Խե՛տե i ma.
⁴ N yi n miri, n naxa,
 “Yiigelit՛ոճե nan ne ra,
 e feene ligama xaxilitareyaan nin,
 bayo e mi Alatalaa kiraan
 nun e Alaa kiti saxine kolon.
⁵ N sigama նե՛ն յե՛րatine ֆեմա,
 n sa falan ti ne xa.
 E tan Alatalaa kiraan kolon,
 e nun Alaa kiti saxine.”
 Koni, a li,
 e tan fan birin bata murute Ala ma,
 e tondi xure a bun.
⁶ Nanara, yatan minima ֆ՛ճոճոճի,
 a fu e ma.
 Kankon kelima burunna ra,
 a yi e yib՛ո.
 յարին Խ՛ճԽ՛մա e յե՛ր ra e taane d՛եճոճ,
 alogo naxan yo na mini,
 a yi na yib՛ո a dungի dungin na.
 Bayo, muxuni itoe Ala matandin bata gbo ayi,
 e yanfantenyaan bata radangu ayi.
⁷ Ala yi a fala, a naxa,
 “N dijama ε ma di nayi?
 E diine bata e մե՛ n na,
 e yi e Կ՛ճԽ՛ alane yi
 naxanye mi ala yo ra.

N tan nan yi e balon soma e yii,
 koni e yi yalunyaan naba,
 e birin yi e gi
 siga yalundene banxine yi.
⁸ E luxi nen alo soo xeme kendena,
 a nema wuge a gileen fɔɔ ra,
 birin a lanfana ɲaxanla fɔɔ ra.
⁹ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen ɲɔɔ na yama sifan na ba?"
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁰ "E te e nako sansanne ra,
 e yi e rabira,
 koni e nama e raxɔri!
 E wudi yiine ba e binle ma,
 bayo Alatala gbee mi fa e ra.
¹¹ Bayo, Yuda yamaan nun Isirayila yamaan bata n
 yanfa mume!"
 Alatalaa falan nan na ra.
¹² E bata e me Alatala ra,
 e yi a fala, e naxa,
 "A mi na!
 Tɔɔ mi fa fama en ma ɔɔɔɔ,
 En mi fa yengen toma,
 en mi kamema.
¹³ Foyen nan tun nabine ra,
 Ala mi falan tima e ɔɔ.
 Nayi, e naxan falama,
 na xa e tan nan ɔɔɔ."

¹⁴ Nanara, Alatala,
 Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, "Bayo e bata na falan ti,
 n bata n ma falan sa i tan Yeremi de,
 falan naxan luxi alo tɛna,
 yamani ito findima yegen nan na,
 na tɛn naxan ganma."
¹⁵ Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "E tan Isirayila yamana,
 n siyana nde rafama nen e xili ma
 sa keli yire makuyeni,
 siya barakaxin nan a ra,
 naxan na yi xabu waxati xunkuye,
 e mi naxan xui mema,
 e mi naxan ma falan yee toma.
¹⁶ E xalimakunle faxan tima han!
 E muxune birin findixi sofa wɛkilexine nan na.
¹⁷ E fama e se xabaxine nun e donseene birin naxɔri-
 deni nen,
 e nun e dii xemene nun e dii temene,
 e nun e xuruse xunxurine nun a xungbene,
 e nun e manpa binle † nun e xode binle.
 E yi e taa makantanxine kala yengeni
 e yigi saxi taan naxanye yi."
¹⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Koni hali na waxati-
 ni, n mi e raxɔrima fefe. ¹⁹ Nayi, muxune na maxɔdinna
 ti, e naxa, 'Nanfera, Alatala, en ma Ala ito birin ligama
 en na? I tan Yeremi yi e yabi, i naxa, 'Bayo e bata e me

† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

a ra. E yi ala ɔɔɔene batu e yamanani. Nayi, e sa wali-
 ma nen ɔɔɔene xa yamana gbɛteni denaxan mi findixi e
 konna ra."

Yamana murutena fe

²⁰ "E ito fala Yaxuba ɔɔɔɔɔna muxune xa,
 e a fala Yuda yamanani, e naxa,
²¹ E tuli mati ito ra,
 e tan yama xaxilitaren miritarena!
 E yene na,
 koni e mi sese toma!
 E tunle na,
 koni e mi sese mema!
²² Alatalaa falan ni ito ra.
 E mi gaxuma n yee ra ba?
 E mi xuruxurɔɔe gaxuni n yetagi ba?
 N tan nan baan ɲemensinna findixi fɔɔɔ igen danna
 ra,
 a mi nɔe naxan yigide habadan.
 A walanne tema,
 koni e mi a nɔe,
 e xuxu xuiin minima,
 koni e mi danguma a ra.
²³ Koni yamani ito muxune tengbesen,
 e murutexi e ɔɔɔeni,
 e xun xanbi so, e siga.
²⁴ E mi e mirima, e naxa,
 'En xa gaxu Alatala yee ra,
 en ma Ala,
 naxan tulen nafama a waxatini,
 tule singen nun tule dɔɔɔena,
 naxan se xaba waxatine ragidixi en xa.'
²⁵ E hakene nan ne baxi e kiini.
 E yulubine yi e munanfanna kala.
²⁶ Bayo muxu ɲaxine n ma yamaan ye,
 alo xɔli suxun naxanye xɔline mamelenma,
 e lutine ratima muxune yee ra.
²⁷ E banxine rafexi muxune se kansunxine ra
 alo xɔli suxun xɔli sa seen nafema kii naxan yi.
 E findixi senbemane nun nafulu kanne ra na kii nin.
²⁸ E fatin bata fanɲe ayi,
 e tuyanxi.
 Dan yo mi e fe ɲaxine ma.
 E mi kiridine xun mafalama kitini.
 E nafunla ɔɔɔɔma tun!
 E mi tɔɔ muxune xun mayenge kitine bolonma.
²⁹ N mi lan
 n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen ɲɔɔ na yama sifan na ba?"
 Alatalaa falan nan na ra.
³⁰ "Fe ɲaxin bata so yamanani
 naxan magaxu mume!
³¹ Nabine wule nabiya falane nan tima.
 Saraxaraline nɔyaan ligama e yete senben nan ɔɔ.
 Anu, a rafan n ma yamaan ma na kiini.
 Koni a rapanna na a li,
 e nanse ligama nayi?"

Gbalon Yerusalen xili ma

6 Bunyamin bɔnɔɔnna muxune, ε gi!
 Ε keli Yerusalen yi!
 Ε xɔtaan fe Tekowa taani!
 Ε yengen taxamasenni te Beti-Hakeremi taani!
 Bayo, gbalogbeen fama
 sa keli sogeteden kɔmenna ma,
 halagi magaxuxin na a ra.
 2 Siyon taan naxan tofan,
 a rayabu,
 n na raxɔrima nen!
 3 Sofa ganla fama a ma nen
 alo xuruse rabane nun e xuruseene,
 e yi e bubune ti a rabilinni,
 e birin yi lu e konna kantanɛ.
 4 E yi a fala, e naxa,
 “Ε keli, ε a yenge feni tɔn!
 Ε keli, en na a yenge yanyin nan na!
 Anu, sogen bata godofɔɔ.
 Ninbanna bata a li,
 nininne bata siga fɔɔ iki.
 5 Nanara, ε keli,
 en na a yenge kɔɔen na.
 En sa a banxi fajine kala.”
 6 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, “Ε wudine sege,
 ε gbingbinne rate
 Yerusalen taan makantan yinna xɔn. †
 Taani ito lan a kewanle yi saran a ra,
 bayo muxu naxankatanxine bata gbo ayi taani.
 7 Fe naxine minima taani ito yi
 alo igen minima xɔɔinna ra kii naxan yi.
 Fala yo mi mɛma a yi
 fɔ gbalogbeen nun halagi feene.
 N na a tɔɔn nun a furene nan tun toma n yetagi.
 8 Yerusalen kaane,
 ε a liga ε yeren ma,
 alogo n nama n masiga ε ra,
 n yi ε konna findi bɔɔɔ rabepinxin na,
 muxem mi nɔɔe dɔɔe denaxan yi.”

Yamaan naxan mi a tuli matiye

9 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
 “E Isirayila yamaan muxu dɔnɔene tongo ma nen
 alo manpa bogi tɔnɔenne na makentun.
 Ε mɔn xa dangun deesuxe
 alo se bogi malanne na xete nakɔɔn yirena nde ma.”
 10 N falan tima nde xa?
 N na ndee rakolonma
 alogo e xa e tuli mati n na?
 Denkeleyatare tunle nan e ma,
 e mi nɔɔe falan mɛ.
 Alatalaa falan luxi nen e xa
 alo konbina,

† Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi GBINGBINNItoe
 nan xɔn, e taan yenge.

e mi e rafan fe yo toma a yi.
 11 Koni n tan bɔnɔen bata rafe Alatalaa xɔɔn na,
 n mi fa nɔɔe a ramare.
 Ala naxa,
 “N ma xɔɔn xuya diine ma kiraan xɔn,
 e nun foningen naxanye malanxi na yi.
 Xemene nun naxanle birin suxuma nen e bode xɔn,
 e nun fonne nun muxu kɔɔkɔɔxine.
 12 E banxine yi findi muxu gbeteeye gbeene ra,
 e nun e xɛene nun e naxanle,
 n na keli yamanan muxune xili ma waxatin naxan yi.”
 Alatalaa falan nan na ra.
 13 “Bayo keli muxudin ma
 han muxu gbeene,
 e birin kunfaxi e tɔɔn nan xɔn.
 Keli nabiin ma han saraxaralina,
 e birin wulen falama.
 14 E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbe ra.
 E luma a fale nen, e naxa,
 ‘Bɔnɔe xunbenla! Bɔnɔe xunbenla!’
 Koni, bɔnɔe xunbeli mi na.
 15 E yi lanma nen e yagi e xɔsi feene ra,
 koni, e mi yagima hali!
 E mi yagin yeteen kolon!
 Nanara, naxanye faxama,
 e nun ne nan faxama.
 N na e kewanle saranma e ra nen,
 e yi bira bɔɔɔni.”
 Alatalaa falan nan na ra.
 16 Alatala ito nan falaxi,
 a naxa, “E ti kirane xɔn,
 ε yi e mato.
 Ε maxɔdinna ti lan singe ra kirane fe ma,
 ε naxa, ‘Kira fajin minen?’
 Ε yi siga na xɔn.
 Ε matabuden sɔɔma nen na yi ε niin xa.
 Koni ε yi a fala, ε naxa,
 ‘Nxu mi sigama na kiraan xɔn.’
 17 N bata ε xun makantan muxune ti,
 n naxa, ‘E tuli mati xɔtaan xuiin na de!’
 Koni, ε yi n yabi, ε naxa,
 ‘Nxu mi nxu tuli matima!’
 18 Nanara, ε tan siyaan bonne,
 ε tuli mati!
 Ε birin xa a kolon
 feen naxan danguma e konni.
 19 Dunuɔa muxune, ε tuli mati!
 N tan nan gbalon nafama yamani ito xili ma,
 naxan findixi e miriyane saranna ra.
 Bayo e mi e tuli matixi n ma falane ra,
 e yi e mɛ n ma sariyan fan na.
 20 N hayun mundun wusulanna ma
 naxan kelixi Saba yamanani?
 Hanma se xiri naxumen naxan kelixi yire makuyeni?
 Ε saraxa gan daxine mi n kenexi,
 ε saraxane mi rafan n ma.”
 21 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N gemene sama nen yamani ito yete ra,

e sanne radinma naxanye ra,
fafane nun e diine,
e nun e dɔxɔ bodene nun e xɔyine,
e birin yi bira halagini."

Yaxune fama

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Ganla fama nen keli sogeteden kɔmenna binni.

Yama senbemaan fama nen
sa keli fɔ bɔxɔn danna ra.
²³ Xalimakunle nun tanbane e yii,
e yɛɛ xɔdɔxɔ, e mi kininkinin.
E xuiin gbo alo fɔxɔ igen xuina,
e nɛma fama e soone fari.
E yɛbaxin fama safa yɛɛn ma
yɛngɛ so xinla ma,
e fama ɛ tan Siyon kaane nan xili ma."

²⁴ Yamaan naxa,
"Nxu bata na feen xibarun mɛ,
nxu senben yi jan.
Kuisanna bata nxu suxu,
a xɔlɛn luxi
alo naxanla dii barimatɔna.
²⁵ E nama mini taani siga burunna ra.
E nama siga kirane xɔn,
bayo yaxun nun a silanfanna kira yi.
Gaxun yiren birin yi.

²⁶ N ma yamana, ɛ kasa benbeli dugin so sununi,
ɛ ɛ sa xubeni, ɛ gbelegbele
alo muxuna dii xɛmɛ kedenna na faxa,
bayo naxan muxune birin halagima,
na fa en naterɛnama nen.

²⁷ N bata i tan Yeremi dɔxɔ
alogo i xa n ma yamaan kɛnaa fɛsɛfɛsɛ,
alo xabun naxan wuren matoma,
alogo i xa e sigati kiin nakɔxɔsi,
i yi a mato.

²⁸ E birin findixi muxu murutɛxi tengbesenxine nan
na,

nafigin naxanye xɔdɔxɔ
alo wuren nun sulana.

Kala tiine nan e birin na.

²⁹ Xabun tɛɛn nafema nen
alogo tɛɛn xa xɔxɔn ba wureni,
koni a katama wuren nasensɛndeni fuun nin,
bayo wuren gbiin mi tinma bɛ a yi.

³⁰ E luxi nen

alo wure gbetin naxan lan a woli ayi,
bayo Alatala bata a mɛ e ra."

Dina fufafuna fe

7 Alatala falani ito nan ti Yeremi xa, a naxa, ² "Sa ti
Alatalaa banxin so dɛɛn na, i yi falani ito rali mɛn-
ni, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na! E tan, Yuda
kaan naxanye soma dɛni itoe ra, ɛ yi Alatala batu.'
³ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Alaa ito nan
falaxi, a naxa, 'E sigati kiin nun ɛ kewanle masara.

Nayi, n tinma nen ɛ lu dɔxi yireni ito yi. ⁴ E nama ɛ yigi
sa wule falane yi, bayo ɛ a falama, ɛ naxa, "Alatala Batu
Banxin ni ito ra! Alatala Batu Banxina! Alatala Batu
Banxina!" ⁵ Xa ɛ sigati kii nun ɛ kewanle masara, xa ɛ
bode suxu kiti kɛndeni, ⁶ xa ɛ mi xɔnɛn naxankata, e
nun kiridin nun kapa gilena, xa ɛ mi sɔntarene faxa be,
xa ɛ mi bira ala gbetene fɔxɔ ra, ɛ yi ɛ yɛtɛ tɔxɔ, ⁷ nayi, n
tinɛn nen, ɛ lu dɔxi be yi, n yamanan naxan soxi ɛ ben-
bane yii habadan han habadan."

⁸ "Koni, ɛ yigi saxi wule falane nin naxanye tɔxɔ mi
na. ⁹ E mujan tima, ɛ faxan tima, ɛ yalunyaan ligama.
E kɔlɔn wulen fari, ɛ wusulanna ganma Baali suxuren
xa, ɛ ala gbetene batuma, ɛ mi naxanye kolon. ¹⁰ Na
xanbi ra, ɛ mɔn yi fa ti n yetagi n batu banxin kui n xin-
la binyama denaxan yi. E yi a fala, ɛ naxa, 'Nxu bata
xunba.' E bata xunba alogo ɛ xa lu xɔsi feene rabɛ ba?
¹¹ Nayi, n xinla binyama banxin naxan yi, ɛ na yatɛxi
mafu tiine luxunden nan na ba? N tan yɛɛna ɛ ra de!"
Alatalaa falan nan na ra.

¹² "Nayi, ɛ siga n ma yire fonni Silo taani n xinla yi
binyama denaxan singe yi. † ɛ sa a to n naxan ligaxi a
ra, lan n ma yamana fe naxin ma, Isirayila kaane. ¹³ E yi
feni itoe birin ligama waxatin naxan yi, n tan, Alatala yi
lu falan tiye ɛ xa ye yo ye. Koni, ɛ mi tinxi n xuiin namɛ.
N bata ɛ xili, ɛ mi tinxi n natinɛn. Nayi, n tan Alatalaa
falan ni ito ra. ¹⁴ E yigi saxi n Batu Banxini ito naxan yi,
n denaxan soxi ɛ nun ɛ benbane yii n xinla binyaden
na, n na a suxuma nen alo n Silo taan suxi kii naxan yi.
¹⁵ N na ɛ kedima nen n yetagi, alo n na n mexi ɛ ngax-
akedenne ra kii naxan yi, Efirami bɔnɔnɔnna muxune." ††

Ala mi Yeremi xuiin name

¹⁶ "I tan Yeremi nama n madɔna e fe ra. I nama n
mafani, i nama n maxandi. I nama n solona e xa, bayo
n mi i xuiin namɛma. ¹⁷ I mi a toxi ba e naxan ligama
Yuda taane nun Yerusalɛn kirane xɔn? ¹⁸ Diidine yegen
fenma, fafane tɛɛn sama e ra, naxanle taminna ramu-
lanma alogo e xa burudine rafala Kore Xɔnna Naxalan
Mangan kiden xa, e yi minse saraxane rabɔxɔn ala
gbetene xa, e yi n naxɔlɔ. ¹⁹ E n tan nan tɔxɔma ba? E mi
e yetɛ xan tɔxɔma ba, e yi e yetɛ rayagi?" Alatalaa falan
nan na ra. ²⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa, "N fitinaxina n ma xɔlɔn nagodoma nen be ma, e
nun a muxune nun a xuruseene, e nun a wudine nun a
bogi seene. Taan ganma nen, a tɛɛn mi nɔɛ ratuyɛ."

Yamaan mi a tuli mati

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan
falaxi, a naxa, "E saraxa gan daxine sa ɛ saraxan
bonne fari, ɛ tan yi e subene don! ²² Bayo, n to ɛ ben-
bane ramini Misiran yi, n mi yamarine soxi e yii lan
saraxa gan daxine nun saraxan bonne xan ma na

† Filisidine bata yi Sɪlotaan kala na waxatini. Ala Batu Bubun yi
tixi menna nin. Na feen sebexi Yosuwe 18.1 kui e nun Samuyeli Sin-
gen 4.12-18 kui. †† Efirami bɔnɔnɔnna nan yi gbo Isirayila bɔxɔn
kɔmɛn fɔxɔn bɔnɔnɔnne tagi. Na bɔnɔnɔnne tunun nen yengene yi nɛɛ
kɛmɛ benun Yeremi xa kawandin ba fɔlɔ. Ala e raxɔri nen lan e suxu-
re batu feene ma.

lɔxɔni! ²³ Koni, yamarin nan ito ra n naxan so e yii: E tuli mati n xuiin na, alogo n xa findi ε Ala ra, ε yi findi n ma yamaan na. N na ε yamari feen naxanye birin ma, ε sigan ti na kiraan xɔn, ε yi herin sɔtɔ. ²⁴ Koni, e mi tin n xuiin name, e mi e tuli mati. E yi bira e bɔɔɔe yi fe ɲax-ine fɔxɔ ra e tengbesenyani. E yi xete xanbin na, benun e xa siga yeen na. ²⁵ Xabu ε benbane mini lɔxɔni Misiran yi han to, n na n ma walikene rasigama ε ma, nabine, lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin. ²⁶ Koni, ε mi tinxi n xuiin name, ε mi ε tuli mati n na. E yi tengbesenje ayi, ε fe ɲaxin naba dangu ε benbane ra.”

²⁷ “I tan Yere mi na falani ito birin ti e xa, e mi e tuli matima i ra, e mi i yabe sese ma. ²⁸ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘E findixi yamaan nan na naxan mi Alatala xuiin namema, naxan tondixi xure ε Ala ma. Lannayaan bata lɔ ayi ε ma, na mi fa ε falane yi.”

Faxa Ti Lanbanna fe

²⁹ Ala naxa,

“E xunsexe kuyen naxan ε rasarijanma n xa, ε na maxaba, ε yi a woli ayi. ††

E lu ε mawuge yire matexi yigenla fari, bayo Alatala bata a me iki waxatin muxune ra a yi e rabepin e tan naxanye a raxɔɔ.”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Yuda kaane bata fe ɲaxin liga n yeε ra yi. E bata e suxure xɔsixinε dɔxɔ banxini, n xinla binyama denaxan yi, e yi na sarijanma kala. ³¹ E bata Tofeti kidene ti Ben-Hinɔn lanbanni, alogo e xa e dii xeme ne nun e dii teme ne gan menni. N mi naxan yamarixi, n mi sa mirixi naxan ma.”

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, lɔxɔna nde fama, muxune mi fa mena xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinɔn lanbanna.’ Koni e fa na xili bama nen ‘Faxa Ti Lanbanna.’ Muxune yi maluxun Tofeti yi, han na yi rafe. ³³ Yamani ito binbine yi findi xɔline balon na e nun burunna subene. Muxu yo mi e kedε. ³⁴ N danna sama nen sewa sigine nun ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine ra xemen nun a ɲaxanla xa Yuda yamanani e nun Yerusalen taane yi, bayo yamanan kalama nen.”

Danxuto yamana

8 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na waxatini, e Yuda mangane nun kuntigine xɔnne bama nen gaburun na, e nun a saraxaraline nun a nabine nun Yerusalen kaane birin. ² E yi e sa sogen na, e lu raxuyaxi ayi kike degen nun sare ganla birin bun, naxanye yi rafan e ma, e yi naxanye batuma, e bira naxanye fɔxɔ ra, e yi xibarune sɔtɔma naxanye ra, e xinbi sin naxanye bun. E xɔnne mi fa malanma, e mi maluxunne, e birin findima nen lɔxɔn na bɔxɔn fari. ³ Sayaan xɔnla yama ɲaxini ito muxu dɔnxene suxuma nen, n na e raxuya ayi denaxanye birin yi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

† Na feen sebexi Xɔrɔyaan 19.5 kui. †† Na waxatini, muxune yi e kɔkɔma, e yi e xunsexe nlu kuye ayi han e yi e falan nakamali. Na feen sebexi Yatene 6.5-9 kui.

Alaa yamaan tondi fena

⁴ Yere mi, a fala yamaan xa, i naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa,

‘Muxun bire ba, a mi keli? Muxuna a xun xanbi soε ba, a mi fa a xun xete?’

⁵ Nanfera nayi, Yerusalen yamani ito xun xanbi soxi, e lu e masige n na waxatin birin?

E tantanni han, e tondixi e xun xete n ma.

⁶ N tuli matixi e ra ki faji koni e falan mi lanma.

E sese mi nimisama e fe ɲaxine ra, e mi a falama, e naxa, “N nanfe ligaxi?”

E birin gixin sigama e xun xɔn alo soon naxan sigan yengeni.

⁷ Hali yaya xɔnla naxan kore, na a xete waxatine kolon.

Hali ganban nun tuntunna nun sɔni xɔnla e xete waxatine yatexi.

Koni n ma yamaan mi Alatalaa kiti saxine kolon.”

Karamɔxɔ tantanxine

⁸ “Nayi, ε nɔε a fale di, ε naxa,

‘Nxu bata fe kolonna sɔtɔ, bayo Alatalaa sariyana nxu yii?’

Anu, karamɔxɔne wule sebenele tima alogo na xa findi wulen nan na.

⁹ Fe kolonni itoe yagima nen, e yigitεge, e suxin na a ra

bayo e bata e me Alatalaa falan na.

Fe kolonna sifan mundun fa e yii tɔxɔn?”

¹⁰ Ala naxa, “Nanara,

n na e ɲaxanle soma nen gbete ye yii, muxu gbete ye yi e xeene ba e yii.

Bayo keli muxudin ma han muxu gbeene, e birin kunfaxi e yeε tɔxɔn nan xɔn,

keli nabine ma han saraxaraline, e birin wulen falama.

¹¹ E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbeεn na.

E luma a fale nen, e naxa,

‘Bɔɔe xunbenla! Bɔɔe xunbenla!’

Koni, bɔɔe xunbeli mi na.

¹² E yi lanma nen e yagi e xɔsi feene ra,

koni, e mi yagima hali!

E mi yagin yeεεn kolon!

Nanara, naxanye faxama,

e nun ne nan faxama.

N na e kewanle saranma e ra nen,

e yi bira bɔxɔni.”

Alatala naxa na kiini.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“N wama nen n xa danna sa e ra,

manpa bogi mi fa luma na,

xɔdɛ bogi mi luma na,
 e wudine dɛene xarama ayi nen.
 N seen naxanye soxi e yii,
 na bama e yii nen.”
¹⁴ Yamaan naxa,
 “Nanfera en luma dɔxi?
 Ɛ malan!
 En na en gi,
 siga taa makantanxine yi,
 en sa halagi menni!
 Bayo Alatala, en ma Ala bata halagin nagidi en ma,
 a ige xɔlene fi en ma,
 bayo en bata yulubin liga a ra.
¹⁵ En yengi yi bɔɲɛ xunbenla nan ma,
 koni en mi sese faɲi sɔɔma.
 En yi marakendɛyaan nan mamɛma,
 koni fe magaxuxin nan fama.
¹⁶ En bata yaxune soone xuiin mɛ Dan bɔxɔn mabinni,
 bɔxɔn birin bata yimaxa e soo kendene wuga xuiin
 ma!
 E fama,
 e yamanan nun a seen birin naxɔri,
 e nun taan nun a muxune.”
¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N sapine rasiɲama nen ɛ xili ma
 naxanye seri mi na,
 e yi ɛ maxin.”

Nabina mawuga xuina

¹⁸ N yi wama n ma tɔɔni suxu feni,
 n bɔɲɛn sunuxi n kui.
¹⁹ N ma yamaan wuga xuiin nan ito ra
 sa keli yire makuyeni.
 E naxa,
 “Alatala mi fa Siyon taani ba?
 A mangan mi fa na yi ba?”
 Ala naxa,
 “Nanfera e n naxɔɔxi e suxurene ra,
 e nun xɔɲene batu se fufafune?”
²⁰ Se xaba waxatin bata ɲan,
 kuye wolon waxatin fan bata dangu,
 koni han to en mi rakisixi!
²¹ N ma yamana tɔɔna n tɔɔma,
 n sunuxi, n kuisanxi.
²² Seri mi fa Galadi yamanani ba?
 Dandan ti mi fa na?
 Nanfera nayi,
 n ma yamana furen mi yalanma?
²³ Xa ige xunna nan yi n xunna ra nun
 xa n yɛɛ yinle yi findixi tigin nan na nun,
 n yi Siyon faxa muxune wugama nen kɛ nun yanyin
 birin na.

Mayifuun yamanan yiren birin yi

9 Xa n yi yigiyaden sɔɔɔ burunna ra nun,
 n yi n mɛma nen n ma yamaan na,
 n yi n masiga e ra!

Bayo e birin yalunde,
 yanfanten ganla nan e ra.
² Alatalaa falan nan na ra, a naxa,
 “E lenne yitɔɔxi nen e xa wulen fala
 alo xanla xalimakunle wolima kii naxan yi.
 E mi nɔɔn sɔɔɔ yamanani ɲɔɔndi falan xan xɔn,
 koni e fe ɲaxin nan tun nabama.
 E mi n kolon.
³ Birin xa a xɔyina fe liga a yeren ma.
 Muxu yo nama a yigi sa a ngaxakedenne yi,
 bayo muxune ngaxakedenne birin findixi yanfan-
 tenne nan na,
 muxune xɔyine birin yi findi nafigine ra.
⁴ E birin e bode mayendenma,
 muxu mi ɲɔɔndin falama.
 E bata e xaran wulen ma ki faɲi.
 E yi e yetɛ yixadan hake ligadeni.
⁵ Yeremi, i dɔxi yanfantenne nan tagi.
 E tondixi n kolonɲɛ e yanfantɛnyaan nin.”
 Alatalaa falan nan na ra.
⁶ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna naxa,
 “N na e rasariɲanma nen,
 alo xabun wuren naxulunma kii naxan yi
 n yi e keɲaan fesɛfesɛ,
 bayo n fa n ma yamaan suxe di?
⁷ E lenne maxɔɔn tima
 alo faxa ti xalimakunla,
 e yanfa falane nan tun tima.
 E bɔɲɛ xunbeli falane tima e adamadi bodene xa,
 koni e luti ratixini tɔɔma e bɔɲɛni.
⁸ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen ɲɔɔɛ na yama sifan ma ba?”
 Alatalaa falan nan na ra.

Wuga waxatina fe

⁹ N wugama nen,
 n gbelegbele sununi geyane fari.
 N na n mawugama
 xuruse rabade kalaxine nan ma fe ra,
 bayo e bata gan,
 muxu yo mi fa danguma e yi.
 Xuruseene wuga xuiin mi fa minima na yi nɔɔnɔ.
 Xɔline nun burunna subene birin bata e gi, e siga.
¹⁰ N Yerusalɛn taan luma nen
 alo gɛmɛ malanxine,
 kankone kurudena,
 n Yuda taane raxɔri,
 muxu yo mi lu e yii.
¹¹ Xaxilimaan mundun feni itoe yɛɛ tɔɛ?
 Xa Alatala bata falan ti a xa,
 a xa na yɛba!
 Nanfera yamanan bata kala,
 a raxɔri alo burunna,
 muxu yo mi danguma denaxan yi?
¹² Alatala naxa, “Na feene ligaxi nen bayo e bata e mɛ
 n ma sariyan na, n naxan so e yii, bayo e mi e tuli
 matixi n xuiin na, e sigan ti a ma. ¹³ E biraxi e bɔɲɛ yi
 feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun Baali suxurene

alo e fafane e xaranxi a ma kii naxan yi." ¹⁴ Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N dabarin nun ige xɔlen fima yamani ito ma nen e balon na. ¹⁵ N yi e raxuya ayi siyane ye, e nun e benbane mi naxanye kolon, n yengen bira e fɔɔ ra han n yi e birin naxɔri."

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E miri!
E sa naxalan wugalane fen,
e xa fa!
Naxanla naxanye fatan gbelegbeledeni sununi,
ε ne fen de!

¹⁷ E xa e mafura fe,
e fa e wuga xuini te en ma fe ra,
han en fan yi wuga,
en yeegen yi godo
alo xude igena.

¹⁸ Bayo wuga xuiin minima Siyon taani,
e naxa, 'En bata halagi feu!
Yagin bata gbo en ma!
Fɔ en xa keli nen yamanani,
bayo e bata en ma banxine rabira!"

¹⁹ Nayi, naxanle,
ε tuli mati Alatalaa falan na,
a naxan falama a dɛen na,
ε yi na rame!

E ε dii temene xaran wugan ma,
ε bode xaran mawugan ma!

²⁰ Bayo sayaan bata so en ma banxine foye sodene ra,
siga han en ma banxi fapine kui,
en ma diidine yi faxa kirane xɔn,
en ma foningene yi faxa yama malandene yi.

²¹ Yeremi, a fala iki, i naxa,
"Alatalaa falan ni ito ra, fa fala
'Binbine luma nen yiren birin yi
alo naman xɛen ma,
alo malo xidine xɛen xun xɔn malo xaban fɔɔ ra,
koni e malan muxu mi na!"

Ala kolonna nan fe kolon kenden na

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Fe kolonne nama e kanba e fe kolonni.
Senbemaan nama a kanba a senbeni.
Nafulu kanna nama a waso
a nafulu kanyani.

²³ Koni xa naxan a kanbama,
na xa a kanba ito nin:
fa fala, a bata n famu,
a yi n kolon.
A xa n kolon Alatala ra,
naxan hinanna nun kiti kenden
nun tinxinyaan nabama dunuɔa yi
bayo na fe sifane nan nafan n ma."
Alatalaa falan nan na ra.

Denkeleyatarene yamaan ye

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Lɔxɔne fama, n muxune saranma e kewanle ra waxatin naxan yi, naxanye birin banxulanxi e fati benden mabinni koni e mi tubixi e bɔɔeni, ²⁵ alo Misiran kaane nun Yuda kaane nun Edɔn kaane nun Amonine nun Moyaba kaane, naxanye birin dɔxi tonbonni, naxanye e xunne dexɔn bima. Amasɔɔ Ala kolontarene nan siyani itoe ra. Isirayila yamaan birin fan luxi nen alo banxulantarene denkeleyaan mabinni."

Ala suxurene halagi fena

10 Isirayila yamana, ε tuli mati Alatalaa falan na lan ε ma! ² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"E nama bira siya gbetene kirane fɔɔ ra.
E nama gaxu taxamasenne yeε ra
naxanye toma kore,
alo siya gbetene.

³ Bayo yamanane namunne findixi fe fuune nan na.
E wudin segema fɔɔɔnni,
yii rawali keen yi a masoli soden na.

⁴ E yi a rayabu wure gbeti fixen nun xɛmaan na,
e yi a gbangban
alogo a nama bira.

⁵ Na suxurene luxi nen
alo xɔli magaxu seen naxan tixi xɛen ma,
e mi fala tima, fɔ e maxali,
bayo e mi nɔε sigan tiye hali ndedi.

E nama gaxu e yeε ra,
bayo e mi nɔε sese naxi rabe,
e mɔn mi nɔε a fapin fan nabe."

⁶ Alatala, i tan nɔɔn mi na!
I gbo, i xinla senben gbo.

⁷ Nde mi gaxue i tan yeε ra,
i tan siyane mangana?

E lan e gaxu i yeε ra
bayo i nɔɔn mi na siyane fekolonne ye,
hanma e yamanane birin yi.

⁸ E birin xaxilitare,
e birin fekolontare.
E xaranxi fe fuun nan ma,
wudi batuna.

⁹ E fama na wure gbetine ra
sa keli Tarasisi yamanani,
e nun xɛmane sa keli Yufasi yi,
xabun nun xɛma rawanla yi e rafala suxuren na,
e yi a maxidi dugi mamiloxine nun a gbeelee yi.
Muxu kesuxine wali xɔnna nan tun ne ra.

¹⁰ Koni Alatala nan Ala nɔɔndin kanna ra.

A tan nan habadan Ala ra,
habadan mangana.

Bɔɔɔ xɔnna xuruxurunma a tan nan ma xɔɔ bun,
yamanane mi suse naxan ma xɔɔ yeε ra.

¹¹ Yeremi, a fala e xa, i naxa,

"Wule alani itoe,

e tan naxanye mi kore xɔnna nun bɔɔɔ xɔnna daxi

ne tununma nen כֹּכַח כֹּכַחנָּא fari,
e nun kore כֹּכַחנָּא bun.”

Yeremi 51.15-19

¹² Ala nan כֹּכַח כֹּכַחנָּא daxi a senbeni,
a yi dunuṣa beṭen sa a fe kolonna כֹּכַח,
a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

¹³ A na a xui ramini,
tulen yi a malan kore,
a kundaan nafa,
sa keli כֹּכַחנָּא danne ra.

A yi galanna nun tulen nafa,
a foyen namini a ramaradeni.

¹⁴ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
fekolontarene ra.

Xema rawanle birin yagixi
lan e sawura rafalaxine fe ma,
bayo wulen nan e suxurene ra,
nii yo mi e yi.

¹⁵ Fe fuun nan e ra,
wali magelexina.

E halagi waxatin na a li,
e raxɔrima nen.

¹⁶ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi alo e tan.
Bayo a tan nan seen birin daxi.
A tan nan gbee Isirayila כֹּכַחנָּא ra.
A xili nen Alatala Senben Birin Kanna.

Halagi famatɔna fe

¹⁷ E yiiseene malan כֹּכַחנָּא ma,
ε tan naxanye rabilinxi yengeni!

¹⁸ Amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N yamanan muxune wolima ayi nen
alo lantan gemena.

N yi e yigbeten
alogo e xa suxu yengeni.”

¹⁹ Yamaan naxa,
“Gbalona nxu xa!
Nxu maxɔɔxi!

Nxɔ furen deen mi yiyalanɲe!
Nxu tan nan yi a falama, nxu naxa,
‘Nxɔ furen na a ra,
nxu a raxanɲe!’

²⁰ N ma bubun bata kala,
a lutine birin bata a bepin!
N ma diine bata keli n fema,
e mi fa na.

Muxu yo mi fa n yii
naxan mɔn n ma bubun tiye,
hanma a yigiyaden ti n xa.”

²¹ Bayo yamaan yeeratine xaxili mi na.
E mi Alatala fenma.
Nanara, e mi sabatixi.

E yamaan birin bata raxuya ayi.

²² E tuli mati xui magaxuxini ito ra,
a fama muxune yimaxe
sa keli sogeteden kɔmenna binni.

A Yuda taane findima nen yire rabepinxine ra
a e findi kankone kurudene ra.

Yeremi Ala maxandina

²³ Alatala, n bata a kolon fa fala
adamadiin gbee mi a dunuṣa yi gidin na.
Muxun mi a sanna tidene ragidima.

²⁴ Alatala, n xuru
alo a lan kii naxan yi
koni hali i mi n suxu i ya kɔɔni
alogo i nama n halagi.

²⁵ I ya kɔɔn nagodo siya gbetene ma
naxanye mi i kolon,
e nun yamanan naxanye mi i xinla binyama!
Bayo e i ya yamaan halagima,
Yaxuba כֹּכַחנָּא,
e a raxɔrima han,
e a כֹּכַחנָּא kalama.

Yamaan bata layirin kala

11 Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa, ²“E tuli
mati layiri falani itoe ra, ε yi e fala Yuda kaane
nun Yerusalen kaane xa! ³A fala e xa, fa fala Alatala,
Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Dangan na kanna
xa naxan mi layiri falani itoe ramema. ⁴N falan nax-
anye seḅexi ε benbane ma, n na e ramini waxatin nax-
an yi Misiran yamanani denaxan luxi alo sulun teen †
naxan wuren naxulunma.’ N na a fala nen e xa, n naxa,
‘E n xuiin name, ε yi n ma yamarine birin suxu. Nayi, ε
findima nen n ma yamaan na, n yi findi ε Ala ra. ⁵Nayi,
n na n kɔɔ feen naxan ma ε benbane xa, n na rakamal-
ima nen, fa fala a n yamananana nde soma ε yii nen ku-
min nun kɔɔn gbo denaxan yi. E menna nin to.” N yi a
yabi, n naxa, “Amina, Alatala!”

⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Falani ito rali Yuda
taane birin yi e nun Yerusalen kirane birin kɔn, i naxa,
‘E tuli mati layiri falane ra, ε yi e suxu! ⁷Bayo n na ε
benbane maxadi nen ki fani, xabu n na e ramini kɔɔni
Misiran yamanani han to. N lu e maxade n seḅeen na,
n naxa, “E n xuiin name!” ⁸Koni e mi n xuiin name, e mi
e tuli mati. E birin yi bira e kɔɔni yi fe naxine fɔɔ ra e
tengbesenyani. Nayi, n yi layirini ito falane birin naka-
mali e xili ma, n na e yamari naxan liga fe ra koni e mi
tin a suxe.”

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yuda kaane nun
Yerusalen kaane bata yanfan so n ma. ¹⁰E bata xete e
benbane hakeni, naxanye tondi n ma falan name, e bi-
ra ala gbetene fɔɔ ra, e yi e batu. Isirayila yamaan nun
Yuda yamaan bata e me n ma layirin na, n naxan xidi
nxu nun e benbane tagi.”

¹¹ “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon
nafama nen e ma, e mi mine naxan yi. E n xilima nen,
koni n mi e xuiin namema. ¹²Yuda kaane nun
Yerusalen kaane sa alane maxandima nen, e wusulan-
na gan naxanye xa, koni ne mi e rakise gbalon waxati-
ni mumε! ¹³E tan Yuda kaane, ε gbee alane wuya alo ε
taane! E tan Yerusalen kaane, ε bata wusulan gandene
ti Baali suxurene kidene ra, e wuya alo kiraan naxanye

† SULLUN TEENMɔN falama yirena nde yi fa fala “FURU TEENA.”

taani. Na mayagi de!¹⁴ Yeremi, i nama n maxandi ya-
mani ito xa, i nama n mafan, i nama n solona e xa,
bayo e na n maxandi waxatin naxan yi lan e tɔɔna fe
ma, n mi e xuiin namema.”

Ala a yamaan kalama nen

¹⁵ “N xanuntenne mɔn fa nanse ligama n ma banxini?
E kɔtɛ ɲaxi wuyaxi yitɔnma.
E saraxa subene nɔɛ ne saranna masige e ra nen ba,
hali e to sɛwama fe ɲaxi rabadeni?”

¹⁶ Alatala bata yi i xili sa fa fala a
‘Oliwi bili yifɔtɔnxin naxan bogiye rayabu,’
koni a fa tɛɛn nan soma a ra,
a yiine yi raxɔri tɛɛn xui gbeen.”

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxan e fe fɔɔxi, na nan
tɔɔn nafaxi e ma, lan Isirayila yamaan nun Yuda ya-
mana fe ɲaxi rabaan ma, e to wusulanna gan Baali
suxuren xa, e yi a raxɔɔ.

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Alatala bata muxune fe nataxin makenen n xa, n yi
a kolon. A bata e kɛwanle yita n na. ¹⁹ N yi luxi nen alo
e xuruseen naxan xalima a faxadeni. N mi yi a kolon e
feen naxanye yitɔnxi n xili ma, e naxa, “En wudini ito
kala a bogixi waxatin naxan yi! En na a ba ɲɛɲɛ muxu-
ne ye, ɲinan xa ti a xinla xɔn!”

²⁰ Koni kitisa tinxinxin nan Alatala Senben Birin Kanna
ra
naxan muxun bɔɲɛn nun sɔndɔmɛn kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ-
ma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ra
bayo n bata n xun mayenge feen lu i tan ma.

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi Anatɔti kaane xili ma,
naxanye waxi n faxa feni, naxanye a falama, e naxa, “I
nama fa nabiya falane ti Alatala xinli, xanamu, nxu i
faxama nen!” ²² Nanara, Alatala Senben Birin Kanna ito
nan falaxi, a naxa, “N na e saranma nen e kɛwanle ra. E
banxulanne faxama nen yɛngeni, fitina kamen yi e dii
tɛmɛne nun e dii xɛmɛne faxa. ²³ E muxu yo mi luyɛ a
nii ra, bayo n gbalon nafama nen Anatɔti kaane ma, n
na e saran e kɛwanle ra ɲɛɛn naxan na.”

Nanfera muxu ɲaxine herixi?

12 Alatala, i tinxin na ma,
kitin xa so en tan tagi.
Koni n waxi i maxɔdin feni
lan i ya kiti saxina nde a fe ma:
Nanfera muxu ɲaxine hiyabuxi?
Nanfera yanfantenne bɔɲɛ xunbelixi?
² I bata e ti, i yi e senbɛ so.
E sabatima, e wanle kɛ.
I ya falana e dɛ waxatin birin,
koni e bɔɲɛ makuya i ra.
³ Anu, i tan Alatala, i n kolon.
I n toma,
i n bɔɲɛ yi feene fɛsɛfɛsɛma lan i ma.
Muxu ɲaxine lu e danna

alo xuruseen naxanye sigama e faxadeni,
i yi e ramara halagin ɔxɔn ye ra.

⁴ Yamanan luma sunuxi
han waxatin mundun,
sɛxɛne yi lu xaraxi xɛɛne ma?
Amasɔtɔ a muxune ɲaxu,
subene nun xɔline raxɔrima.
Bayo e a falama, e naxa,
“A mi en naɲanna toma.”

Alaa yabina

⁵ Xa e nun adamadiine e gima,
i yi tagan,
e nun soone xa e gi di nayi?
Xa i xaxili mi ragidixi
fɔ i nɛma bɔɲɛ xunbeli yireni,
i nanse ligama i na so fɔtɔnni
Yuruden baan dɛ?

⁶ Bayo, i ngaxakedenne nun i fafe a denbayaan fan i
yanfama, e fan sɔnxɔma i xili ma i xun xanbi ra. I nama
la e ra, e na fala fajine ti i xa waxatin naxan yi.

Ala a Batu Banxin nun a yamaan nabɛɲin fena

⁷ Ala naxa,
“N bata n mɛ n ma banxin na,
n yi n ma yamanan nabɛɲin.
N naxanye xanuxi han,
n bata ne so e yaxune yii.

⁸ N ma yamaan luxi nen n tan yeɛ ra yi
alo yatan fɔtɔnni,
e bata sɔnxɔ n na,
nanara n yi e raɲaxu.

⁹ N ma yamaan mi luxi n tan yeɛ ra yi ba,
alo wunla minima sɛgen naxan ma,
sɛgen bonne e malanxi naxan ma a dondeni?
E burunna subene birin malan,
e xa fa e dɛge!

¹⁰ Xuruse raba wuyaxi † bata n ma nakɔɔn kala,
e yi n ma xɛɛni bodon,
e yi n nafan xɛɛn findi tonbonna ra.

¹¹ E bata a findi yire rabɛɲinxin na,
a xaraxi, a raxɔrixɔ n yeɲagi.
Yamanan birin naxɔrixɔ,
a kɔntɔfili mi muxu yo ma.”

¹² Halagi ti ganla fama tonbonna yire matexine yi,
bayo Alatalaa silanfanna yamanan birin naxɔrima
nen,

yɛngɛn yi a danne birin li.
Muxu yo mi fa luma bɔɲɛ xunbenli.

¹³ E bata sansine si,
koni e sa tansinne nan sɔtɔma.
E tɔɔma walideni,
koni e mi tɔɔ sɔtɔma.
E yagi lan e wanla saranna fe ma
bayo Alatala bata xɔɔ e ma han!

† XURUSE RABAANXURUSEENE yeɛ ra, na misalixi yeɛratine nan na
yamaan yeɛ ra.

Alaa falana lan Isirayila rabilinna yamanane ma

¹⁴ Alatala ito nan falaxi a yamaan nabilinna yamana naxine xili ma, a naxa, "E bata e yiin din n ma yamanan na, n naxan soxi Isirayila kaane yii e keen na. Nayi, n fa na siyane bama nen e yamanane yi, n yi Yuda kaane ba e tagi. ¹⁵ N na yelin na siyane be e yamanane yi, n mɔn kininkininma e ma nen, n mɔn yi e birin naxete e kee bɔxɔne yi, e dɔxɔ e yamanane yi. ¹⁶ Xa e lu n ma yamana kirane fɔxɔ ra, e yi e kɔlɔ n xinli, e naxa, 'N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi!' alo e yi n ma yamaan xaranma a ma kii naxan yi nun, e yi e kɔlɔ Baali suxurene yi. Nayi, e sabatima nen n ma yamaan tagi. ¹⁷ Koni xa e mi e tuli mati, n na yama sifan bama nen na, n yi a raxɔri." Alatalaa falan nan na ra.

Yeremi nun tagi xidina

13 Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Siga, i sa taa dugi tagi xidina nde sara, i yi i tagi xidi a ra. Koni, i na ma a sin igeni de." ² N yi tagi xidin sara alo Alatala a falaxi kii naxan yi, n yi a xidi n tagi.

³ Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa, ⁴ "I tagi xidin naxan saraxi i yi a xidi i tagi, a tongo i siga Efirati baan binni, i sa a luxun fanye yinla ra menni." ⁵ Nayi, n yi siga, n sa a luxun Efirati baan dexɔn, alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi. ⁶ Na waxati xunkuyen to danggu, Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa, "Keli, i siga Efirati baan binni, i sa tagi xidin tongo, n na i yamari naxan luxun fe ra." ⁷ Nayi, n yi siga Efirati baan binni, n sa na yiwulen, n tagi xidin sa denaxan yi, n yi a tongo menni, koni tagi xidin bata yi kala, a tɔnɔ mi yi fa na sɔnɔn.

⁸ Alatala yi falan ti n xa iki, ⁹ "N tan Alatala ito nan falaxi, n naxa, 'N Yuda kaane wason kalama na kii nin e nun Yerusalen kaane waso gbeena. ¹⁰ Yama naxini ito naxan tondima n ma falan name, naxanye biraxi e bɔɔe yi feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun ala gbetene, e yi e batu, e yi e xinbi sin e bun, ne luma nen alo tagi xidini ito, naxan tɔnɔ mi fa na! ¹¹ Awa, n bata yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan birin tugun n na alo tagi xidin xidima muxun tagi kii naxan yi alogo e xa findi n ma yamaan na, e yi n xinla matɔxɔ, e n tantun, e n binya. Koni e mi e tuli mati.'" Alatalaa falan nan na ra.

Manpa kundine fe

¹² "Yeremi, sa ito fala e xa, i naxa, 'Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, a manpa kundine birin lanma nen e xa rafe manpaan na.' E i yabima nen, e naxa, 'Alo nxu mi na kolon ba, a manpa kundine lan nen e rafe manpaan na?' ¹³ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: n yamanani ito muxune birin luma nen alo dɔlɔ minna naxanye lugoxi dɔlɔn na, hali a mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbedeni, e nun a saraxaraline nun a nabine, e nun Yerusalen kaane birin. ¹⁴ N na e xusinma nen e bode ra, e yi kala alo kundine, † diine nun fafane birin. N mi muxu yo

† Ala muxuni itoe yatexi MANPA KUNDINEMisaala nan na be.

ratange, n mi kininkininma, n mi hinanɔe e ra, sese mi a lige n tagan e halage.' Alatalaa falan nan na ra."

Ɛ tuli mati

¹⁵ Ɛ n xuiin name, Ɛ tuli mati!

Ɛ nama fa Ɛ yete yite,
bayo Alatala nan falan tima.

¹⁶ Ɛ binyen fi Alatala ma, Ɛ Ala,
benun a xa dimin naso,
Ɛ yi Ɛ sanne radin geya yidimixine yi.
Ɛ yengi kenenna nan ma,
koni Ala yi a masara sayaan dimin na,
a yi findi dimi gbeen na.

¹⁷ Xa Ɛ mi Ɛ tuli mati,
n wugama nen wundoni Ɛ wasona fe ra.
N yeeɔgen minima nen han,
n yeen xɔnna yi rafe yeeɔgen na,
bayo Alatalaa yamaan sigama nen konyiyani.

Alaa falana lan mangana denbayaan ma

¹⁸ A fala mangan nun naxalan mangan xa,
i naxa, "Ɛ dɔxɔ kɔxɔni,
bayo Ɛ mangaya taxamaseri kɔmɔti kɔxɔxin bata bira."

¹⁹ Negewi yamanan taane balanma nen,
muxu yo mi fa na
naxan e rabiye.
Yuda kaane birin sigama konyiyani,
e birin bata xali.

Yerusalen bata xunna kala

²⁰ I yeen nakeli,
i muxune mato naxanye fama
sa keli sogeteden kɔmenna ma.
Xuruse kurun minen
naxan taxu i ra,
i yi i kanbama xuruseen naxanye yi? ††

²¹ Ɛ bata naxanye radari
e xa findi Ɛ xɔyine ra,
Ɛ nanse falama,
ne na keli Ɛ xili ma e dɔxɔ Ɛ xun na.

I mi tɔre nayi ba
alo naxanla naxan diin barima?

²² Xa Ɛ na fala, Ɛ naxa,
"Nanfera ito n sɔtɔma?"

Ɛ xa a kolon,
a muxune fuma Ɛ ma nen,
e yi Ɛ rayagi Ɛ hake wuyaxi saranna ra.

²³ Fati fɔren nɔe a fatin masare ba,
hanma burunna narin yi a fatin makatunxi yirene
maxete a ma?

Na ma, Ɛ fan mi nɔe fe faɔin lige,
Ɛ to darixi fe naxin na.

²⁴ N na Ɛ raxuyama ayi nen
alo foyen se dagin naxan xalima tonbonni.

²⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

†† XURUSE RABAANXuruseene yee ra, na misalixi yeeɔratine nan na yamaan yee ra.

“N bata ito nan nagidi ε ma bayo ε bata ninan n xɔn, ε yi ε yigi sa wule alane yi.
²⁶ N na ε rayagima nen alo naxanla dugin na mate a ra han a yetagi, alogo a ragenla xa to.
²⁷ N bata ε yalunyaan nun ε kunfa feene to, ε tɔnɔn fenma yalunyani yagitareyani! N bata ε fe xɔsixinε to geyane fari e nun burunna ra.
 Gbalona ε xa Yerusalen kaane! E mɔn luma nen sarɔnantareyani han waxatin mundun?”

Fitina furuna fe

14 Alatala yi falan ti Yeremi xa lan fitina furuna fe ma, a naxa,
² “Yuda kaane sunuxi, e taane bata kala, e muxune gbelegbelema bɔxɔni, e wuga xui ni tema Yerusalen taani.
³ Muxu gbeene muxudine rasigama ige badeni. E sigama ige ramaradeni, e mi ige sɔtɔ.
 E yigitεgεxin yi xεtε e kundine kui genla ra, e yi e xunna so yagini.
⁴ Bɔxɔn bata xara bayo tulen mi fama yamanani, nayi xεε biine yagixin yi e xunna so.
⁵ Hali xεnla a dii xali nenεn nabεjinma burunna ra, bayo sεxε xinde mi na.
⁶ Burunna sofanle tema geyane fari, e yi foyen tongo alo kankone. E yεε rakɔjinma, bayo sεxε mi na.”
⁷ Nxu hakεne seren bama nxu xili ma, koni Alatala, nxu mali i xinla fe ra! Bayo nxɔ tinxintareyaan gbo, nxu bata yulubin liga i ra.
⁸ I tan, Isirayila yigina, naxan a rakisima naxankata waxatini, nanfera i luyε alo xɔnεn dangumatɔna yamanani, alo sigatiin naxan xii kedenna tima be?
⁹ Nanfera i luxi alo sofaan na a tεrεna yεngen na, naxan mi nɔε marakisin tiyε? Anu, Alatala, i nxu yε, i xinla falama nxu xun ma. I nama i mε nxu ra!
¹⁰ Alatala ito nan falaxi lan a yamana fe ma, a naxa, “Na xun xɔn sigan nafan e ma, e mi e raxarε yire kedenni. Nanara, Alatala mi e rasuxuma, a mi ninanma e hakεne xɔn, a e saranma nen e yulubine ra.”
¹¹ Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama n maxandi yamani ito herina fe ra. ¹² Hali e sunna suxu,

n mi n tuli matiye e wuga xuiin na. Hali e saraxa gan daxine nun bogise saraxane ba, n mi e rasuxε, bayo n waxi e halagi feni yengen nun fitina kamen nun fitina furen na.” ¹³ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina Alatala! E nabine luma a fale e xa, e naxa, ‘E mi yengen toma, fitina kamen mi ε konna liyε. Ala bɔnε xunbeli kenden fitina ma nen ε ma be.’” ¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Na nabine wulen nan falama n xinli. N tan xa mi e rafaxi. N mi yamari soxi e yii, n mi fala tixi e xa. E nabiya falane tima wule fe toone nan xɔn alo xiyena. Ne fataxi yiimato feene nun suxure batu feene nun e yεtε bɔnε mayendexine nan na.” ¹⁵ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma naxanye falan tima a xinli, a naxa, “N mi ne xεxi, koni e a falama, e naxa, ‘Yengen nun fitina kamen mi soε yamanani ito yi.’ Nanara, n na nabiya falan tima yamaan naxan xa, ne binbine rabεjinma nen Yerusalen kirane xɔn fitina kamen nun yengeni. Muxu yo mi luma naxan e maluxunε, e tan nun e naxanle nun e dii xεmεne nun e dii tεmεne. N na e fe naxin naxεtεma nen e ma.”

¹⁷ “Falani ito ti e xa, i naxa, ‘N yεεgen minima kεε nun yanyin na, a mi danma, bayo gbalo gbeen bata godo n ma yama fajin ma, a naxankataxi han!

¹⁸ Xa n siga burunna ra, n muxu faxaxine toma menni silanfanna naxanye faxaxi. Xa n siga taani, fitina kamen bata muxune rafura menni. Nabine nun saraxaraline yamanani sigama koni e mi sese famuma.”

¹⁹ Yamaan naxa, “I bata i mε Yuda kaane ra ba fefe? I niin bata a mε Siyon taan na ba? Nanfera i nxu naxankatama han nxu mi fa kendeɣaan sɔtɔma? Nxu yengi yi bɔnε xunbenla ma, koni nxu mi sese fajin sɔtɔma. Nxu yi marakendeɣaan nan mamεma, koni fe magaxuxin nan fama.
²⁰ Alatala, nxu bata nxɔ fe naxine kolon, e nun nxu benbane hakεne, bayo nxu bata yulubin liga i ra.
²¹ I xinla fe ra, i nama nxu rapaxu. I nama i ya mangaya gbεdε nɔrɔxina fe magodo! I miri layirin ma en tagi, i nama a kala.

²² Siyane ala fufafuna ndee nɔε tulen nafε ba? Hanma koren nan tulen nagodoma a yεtε ma ba? E n-en de! I tan Alatala na a ra, nxɔ Ala! Nxu yigi saxi i yi, bayo i tan nan na feene birin ligama.”

Ala yi a yamaan yalagi

15 Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Hali Musa nun Samuyeli fa ti n yetagi n solonadeni yamani ito xa, n mi kininkininɛ e ma. E kedi n yetagi, e xa siga!
² Xa e a fala i xa, e naxa, 'Nxu xa siga minen?' I xa e yabi, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Sayaan nagidixi naxanye ma,
 ne sayaan sɔɔma nen!
 Naxanye faxama silanfanna ra,
 ne faxama nen!
 Fitina kamen nagidixi naxanye ma,
 ne kamema nen!
 Konyiyan nagidixi naxanye ma,
 ne xalima nen konyiyani!"

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N fitina feen sifa naanin nan nafama e xili ma: silanfanna yi e faxa, barene yi e yibɔ, xɔline nun burunna subene yi e don, e yi e ran. ⁴ N na e findima nen fe magaxuxin na bɔɔɔ xɔnna yamanane birin xa, lan Yuda mangan Xesekiyaa dii xemen Manase kewanle ma a naxanye rabaxi Yerusalen taani."

Ala mi fa kininkininma

⁵ Ala naxa, "Nayi, nde kininkininma e tan Yerusalen kaane ma?

Nde a mawugama e fe ra?
 Nde danguma e xɔntɔnɛ?"

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "E bata e me n na,
 e lu xete xanbin na.

Nayi, n na n yiini tema nen e xili ma,
 n yi e halagi,
 bayo e kininkinin mi fa n yi.

⁷ N na e fintanma nen
 alo se dagina yamanan taane so deene birin na.
 N yi e diine ba e yii,
 n yi n ma yamaan halagi
 bayo e mi e xun xanbi soxi e kewanle yi.

⁸ N na a ligama nen kana gilene yi wuya ayi
 alo baan jemensinna.
 N halagi tiin nafama nen e banxulanne ngane ma
 yanyi tagini,

sanna ma kedenni,
 naxankatan nun kui sanna yi e li.

⁹ Naxan bata dii solofere bari,
 na furama nen, a faxa.

Kɔɛn yi so a ma yanyin na,
 a yagi, a xun sin.
 Naxanye na lu e nii ra,
 e yaxune yi fa ne raxri e silanfanne ra."
 Alatalaa falan nan na ra.

Nabina mawugana

¹⁰ Yeremi naxa,
 "Nna, gbalona n xa
 bayo i bata n bari.

Yamanan muxune birin n matandima,
 e yi n yenge!

Doli so mi n na,
 n mɔn mi doli tongoxi,
 koni birin n dangama."

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa,
 "N na i xunbama nen
 alogo i xa fe fapin sɔɔtɔ yati!

N na i yaxune rafama nen
 i mafandeni tɔɔn nun gbalon waxatini yati!

¹² Muxun nɛ wureni bolonɛ a yiin na ba,
 wuren naxan kelixi sogeteden kɔmena ma hanma
 sulana?

¹³ Yuda kaane, n na e herisigene nun e nafunle fima e
 yaxune ma nen e yenge yi se tongoxine ra,
 masɔɔɔ e yulubine xɔn e yamanan birin yi.

¹⁴ N bata e so e yaxune yii e konyine ra
 e yi siga yamanani e mi denaxan kolon.
 N bata teen so e xili ma n ma xɔnɔn."

¹⁵ Yeremi naxa, "I tan, Alatala,
 i feene birin kolon.

I miri n ma, i yi n mali,
 i yi n gbeen naxan naxankata muxune ra!
 I nama n faxa,

i tan naxan mi xɔnɔn xulen!
 A kolon, n yagin masɔɔɔma i tan nan ma fe ra!

¹⁶ I ya falane na yi n li tun,
 n yi e rasuxuma nen alo donsena,
 bayo i ya falane nan n nasewama,
 n yi naxan n bɔnɛni.

Amasɔɔɔ i xinla bata fala n xun ma,
 Alatala, Ala Senben Birin Kanna!

¹⁷ N mi dɔxi fuyantenne tagi batudeni.
 N yi luxi n danna nen

bayo i senben yi n fari,
 bayo i n nafexi i ya xɔnɔn na.

¹⁸ Nanfera nayi n ma tɔɔn dan mi na?
 Nanfera n ma furen mi yalanma?

I luye n xa
 alo tigin naxan xɔrima ba,
 muxun mi nɛ a xaxili tiye naxan na?"

¹⁹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Xa i xun xete n ma,
 n mɔn i tima nen i ya wanla ra n yetagi.

Xa i fala kendene ti,
 i fala fuune lu na,
 i falan tima nen nayi
 alo n yetɛn de xuina.

E tan nan fa xetema i ma,
 koni i tan xa mi xetema e tan ma de!

²⁰ N na i findima nen yinna wure daxin na nayi,
 yamani ito yetagi,
 naxan mi nɛ rabire.

E i yengema nen,
 koni e mi i nɛ sese ma,
 bayo n na i fɔɔɔ ra,
 n ni i rakisi, n yi i xɔɔya."
 Alatalaa falan nan na ra.

²¹ "N na i xunbama nen muxu jaxine yii, n yi i xɔɔya gbalotɔne senben ma."

Gbalon lɔɔna fe

16 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "I nama jaxanla futu. I nama dii xeme sɔɔ hanma dii temena yireni ito yi." ³ Bayo Alatala ito nan falaxi dii xemene nun dii temene xili ma naxanye barima be, e nun dii ngaan naxanye e barima, e nun fafan naxanye e sɔɔma yamanani ito yi, a naxa, ⁴ "E faxama nen fureni. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje. E luma nen alo jaman bɔɔɔn ma. Yengen nun fitina kamen nan e raxɔri-ma. E binbine yi findi balon na xɔline nun burunna subene xa."

⁵ Bayo, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "I nama so pande banxini. I nama siga saya yirene yi sununi. I nama e wuga. Bayo n bata n ma bɔɔje xunbenla ba yamanani ito yi e nun n ma hinanna nun n ma kininkinina." Alatalaa falan nan na ra. ⁶ "Muxu gbeene nun muxudine birin faxama nen yamanani ito yi. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje, muxe mi a yete maxabe sununi hanma a xunna bi e fe ra. ⁷ Tamin mi yitaxunma muxu sunuxine ra e madenden xinla ma. E mi minseen soma sunu muxune yii, e yi e madenden, hali e fafe hanma e nga nan faxaxi."

⁸ "I nama so banxina nde yi sewa donse donna denaxan yi, i yi dɔɔ muxune fema i degedeni, i yi i min. ⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N danna sama nen sewa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xemen nun a jaxanla xa yireni ito yi, waxatini ito yi i yee xɔri.'"

¹⁰ "I na falani ito birin ti yamani ito xa waxatin naxan yi, e a falama nen i xa, e naxa, 'Nanfera Alatala gbalogbeeni itoe birin nagidixi nxu ma? Nxu kalan mundun tixi? Nxu yulubin mundun ligaxi Alatala ra, nɔɔ Ala?'"

¹¹ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N na ligaxi nen bayo e benbane e me nen n na, e bira ala gbeteɔne fɔɔɔ ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu, e yi e me n tan na, e mi n ma sariyan suxu.

¹² Anu, e tan bata fe jaxin naba dangu e benbane ra. E birin biraxi e bɔɔje yi fe jaxine nan fɔɔɔ ra e tengbesenyani, e mi e tuli matima n na. ¹³ N na e kedima nen yamanani ito yi. N yi e rasiga yamanani e nun e benbane mi denaxan kolon. E sa ala gbeteɔne batu menni kɔɔen nun yanyin na, bayo n mi fa hinanje e ra mume!"

Konyine xete fena

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Lɔɔne fama, muxe mi a fale lɔɔɔn naxanye yi, a naxa, 'N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!' ¹⁵ Koni a a falama nen, a naxa, 'N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini kɔɔmen fɔɔɔn yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!' Bayo n mɔɔ fama nen e ra na bɔɔɔni, n denaxan so e benbane yii."

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N yamani ito yaxu wuyaxi xilima nen e xili ma, e fa e suxu alo yee suxune. E fa e sagatan geyane nun yire matexine nun geme yinle birin yi alo donsone. ¹⁷ Bayo n yena e kewanle birin na, e mi luxunxi n ma. E hakene mi luxunje n ma. ¹⁸ N na e hakene nun e yulubine saranma nen e ra dɔɔɔ firin, bayo e bata n ma yamanan naharamu, e bata n kee bɔɔɔn nafe e sawura niitarene nun e suxure xɔɔɔine ra."

Ala keden peen kolon fena

¹⁹ Alatala, n senbena, n ma faran makantanxina, n na n yigiyama denaxan yi tɔɔ waxatine yi, siyane fama nen i tan ma keli bɔɔɔn danne birin na, e yi a fala, e naxa, "Wulen nan findixi nxu benbane keen na, suxure fufafuun naxanye tɔɔ mi na.

²⁰ Adamadiine nɔɔ alane rafale e yete xa ba? A rabama, koni ala xa mi ne ra!"

²¹ Nayi, Alatala naxa, "Nanara, n na a yitama nen e ra ito yi, n na n fangan nun senben yitama nen e ra, e yi a kolon, a n xili nen Alatala."

Murutedene yalagi fena

17 Yuda kaane yulubine kerendenxi wure sebeli ti seen nan na,

naxan xɔɔɔɔ alo dayimuna. E sebexi e bɔɔje walaxan nan ma, e nun e saraxa gandene fenne ma.

² Nayi, e diine luma nen e mire e saraxa gandene ma, e nun e Asera kide gbindonne wudi yifɔɔɔnxine fema, e nun geya matexine fari.

³ E tan seen naxanye batuma n ma geyaan ma e nun burunne ra,

ne nun e herisigene nun e nafunle birin soma nen e yaxune yii e yenge se tongoxine ra e nun e taan kidene, masɔɔ e yulubine xɔɔ e yamanan birin yi.

⁴ E tan yeteen nan fama keen nabepinden, n naxan soxi e yii.

N yi e findi konyine ra e yaxune xa yamanani e mi denaxan kolon, bayo e bata n ma xɔɔɔn teen nadegɔ.

A e ganma nen han habadan.

⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Dangan na kanna xa naxan a yigi sama adamadiine yi, naxan a xaxili tixi muxune ra, a yi a xun xanbi so Alatala yi a bɔɔɔni.

⁶ Na kanna luxi nen alo wudi dungin tonbonni.

A tan mi herin toɔ.

A dɔɔɔma nen tonbonna yire yixareni, fɔɔɔn denaxan yi bɔɔɔ rabepinxini.

7 Koni, duban na kannu xa naxan a yigi saxi Alatala yi, Alatala findixi naxan yigi ra.

8 A luxi nen alo wudin naxan sixi igen de, a salenne sigama igen bun. Wuyenna mi a tɔɔma, a deene xinde yeye.

Furun na ti jɛɛna nde ra, na mi a tan tɔɔma a bogin mi janma.”

9 “Muxun bɔɔɛna a mayendenma dangu seen birin na. A furen mi dandanɛ! Nde nɔɛ a famunɛ?”

10 N tan Alatala, n muxune bɔɔɛn fɛsɛfɛsɛma, n yi e sɔndɔmɛn nakɔɔsi, alogo n xa birin saren fi a kewanle ra, lan a sigati kiin ma.

11 Muxun naxan nafulu sɔɔ ki mi fan, na luxi nen alo dɔmɛn naxan xelene rasɛgɛma, a mi naxanye biraxi. A nɛma a dunuɔa yi gidin tagini, a fuxari. A rananna, a lu alo xaxilitarena.”

12 En ma banxi sarinaxin findixi Alaa mangaya gbɛde nɔɔxin nan na naxan ma fe yitexi xabu a fɔlni.

13 I tan Alatala, Isirayila yigina, naxanye birin e mema i ra, ne yagima nen. Naxanye e masigama i ra, ne sa luma burunburunna nin, bayo e bata e mɛ Alatala ra, siimaya ige tigina.

14 Alatala, n nakendɛya, alogo n xa yiyalan. N nakisi, alogo n xa kisi, bayo n ni i tan nan tantunma.

15 E a falama n xa, e naxa, “Alatalaa falane mi kamalima ba? A xa e rakamali fa.”

16 N tan mi tondixi finde yɛɛratiin na i fɔɔ ra. N fan mi yi waxi tɔɔ tɔɔni ito xa a li. I na kolon. N ma falane birin kenenni i yetagi.

17 Nayi, i nama kui sanna ragidi n ma. I tan naxan findixi n luxunden na gbalon lɔɔni.

18 N naxankata muxune xa yagi, koni i nama n tan lu yagini! E tan nan xa magaxu, koni n tan nama gaxu. Gbalon lɔɔni nafa e tan nan ma i xa e halagi gbalon na dɔɔɔna ma firin.

Matabu Lɔɔni nasarijanna

19 Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Siga, i sa ti taan so deen na, naxan xili ‘Yamaan So Dena’ Yuda mangane danguma denaxan yi e nɛma soma hanma e nɛma mine. I mɔn xa ti Yerusalɛn taan so deene birin na.

20 I yi a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na, Yuda mangane nun Yuda yamaan birin, e nun Yerusalɛn kaane birin, e tan naxanye soma deni itoe ra.

21 Alatala ito nan falaxi, a naxa: E a liga e yeren ma! E nama goron tongo Matabu Lɔɔni, e yi a raso Yerusalɛn deene ra. 22 E nama goron namini e konne yi Matabu Lɔɔni. E nama wali yo ke. Koni e Matabu Lɔɔni nasarijan, alo n na a yamari e benbane ma kii naxan yi. 23 Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati n na. E yi e tengbesen, e tondi n xuiin name, e mi tin xure. 24 Alatalaa falan ni ito ra. Xa e n xuiin name ki fani, xa e mi goron naso taan so deni itoe ra Matabu Lɔɔni, e Matabu Lɔɔni nasarijan, e mi wali yo ke, 25 nayi mangane nun kuntigine soma nen deni itoe ra, naxanye dɔxi Dawuda lɔɔni a manga gbɛdeni. E tema nen wontorone nun soone fari, e tan nun e kuntigine, e so e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane. Muxune luma nen taani ito yi han habadan! 26 Muxune fama nen sa keli Yuda taane yi e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Bunyamin yamanan nun geya yiren sogegododen binni e nun geyaan bonne nun Negewi tonbonni, alogo e xa fa saraxa gan daxine nun saraxa gbeteɛye nun bogise saraxane nun wusulanne nun barika bira saraxane ba Alatalaa banxini. 27 Koni xa e mi e tuli mati n na, e yi Matabu Lɔɔni nasarijan, xa e goronna raso Yerusalɛn taani Matabu Lɔɔni, nayi, n teen soma nen taan deene ra naxan mi nɔɛ ratuye, a yi taan banxi fanine gan.”

Fɛɛ rafalana fe

18 Alatala yi falan ti Yereɛmi xa, a naxa, 2 “Keli, i siga fɛɛ rafalan konni, i sa n ma falan mema menna nin.” 3 N yi siga fɛɛ rafalan konni, n yi a li fɛɛna nde rafale. 4 Koni fɛɛn naxan yi a yii, a yi naxan nafalama fɛɛ bendɛn na, feen yi na ra. Nayi, a mɔn yi xete a ma, a fɛɛ gbete rafala na fɛɛ bendɛn na, alo a yi rafan a ma kii naxan yi. 5 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, 6 “E tan Isirayila yamana, n fan mi nɔɛ na fe sifan lige e ra ba, alo fɛɛ rafalana? Isirayila yamana, e fan luxi n yii nen alo fɛɛ bendɛn fɛɛ rafalan yii.” Alatalaa falan nan na ra. 7 “Waxatina nde yi, n na a falama nen a siyana nde hanma yamanana nde xa kala, hanma a halagi, hanma a raxɔri. 8 Koni n falan tixi siyaan naxan xili ma, xa na xete a fe paxine fɔɔ ra, nayi n paxankatan naxan nagidixi e ma, n xetema nen na feen fɔɔ ra, na mi fa e sɔɔma. 9 Waxatina nde, n yi a fala a siyana nde hanma yamanana nde xa ti, a sabati. 10 Koni xa na siyaan fe paxin naba n yee ra yi, a mi n xuiin name, nayi n fe fanin naxan nagidixi e ma, n na xunbama nen e ra, na mi fa liga.”

¹¹ “Iki, Yeremi, falan ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E a ma-to, n gbalona nde rafama e ma, n fena nde yitɔnma e xili ma. Nayi, e xeɛ e fe ɲaxine fɔxɔ ra! E birin xa e sigati kiin nun e kewanle maxete!’ ¹² Koni e a falama nen, e naxa, ‘A mi lanɲe! Fɔ nxu xa lu nxu miriyane lige, birin yi bira a bɔɲe yi fe ɲaxine fɔxɔ ra tengbesenyani.’”

Isirayila bata ɲinan a Ala xɔn

¹³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Maxɔdinna ti siyane ye. Nde bata fe sifani ito me singe? Isirayila yama faɲin bata fe magaxuxin liga. ¹⁴ Ige xundin ɲanɲe Liban geyane geme gbeene fari ba? Ige xunbenla ɲanɲe xudeni ba naxan fama sa keli na yire makuyeni? ¹⁵ Anu, n ma yamaan bata ɲinan n xɔn! E wusulanna ganma saraxan na suxure fufafune xa, naxanye e ratantanma e sigati kiini, e yi e ba e kira fonna xɔn, e yi e ti kira yitɔntarene xɔn. ¹⁶ E bata e yamanan findi yire rabepinxin na, muxune kabema naxan ma e kolin a ma han habadan. A fe dangu muxune birin yigitegema nen, e xunni maxa. ¹⁷ N na e raxuyama ayi nen e yaxune bun alo sogeteden foyena. N na n yeɛn bama e ra nen, n yi n xun xanbi so e yi e gbalon waxatini.”

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Muxune a falama, e naxa, “E fa be, en fa yanfan so Yeremi ma! Bayo saraxaraline sariya xaranna, na mi ɲanma alo Yeremi a falan kii naxan yi, fekolonne maxadi xuine fan mi ɲanɲe, nabine falane mi ɲanɲe. E fa, en fa a mafala yamani alogo a xa tɔɔ. En nama en tuli mati a fala yo ra!” ¹⁹ Alatala, i tuli mati n na! I tuli mati n yaxune xuiin na n xili ma! ²⁰ Fe faɲin lan a saran a ɲaxin na ba? Anu e bata n faxa yinla ge n yeɛ ra. Koni, a kolon a n bata ti i yetagi i solonadeni e xa alogo i ya xɔɔn xa masiga e ra. ²¹ Na ma, i xa fitina kamen nagidi e diine ma, i yi sayaan nagidi e ma yengeni, e ɲaxanle yi findi kaɲa gilene ra naxanye diiye baxi e yii. E xemene xa sayaan sɔɔ, e banxulanne yi faxa yengeni! ²² Gbelegbele xuiin xa mini e banxine yi, i na fa sofa ganla ra e xili ma sanɲa ma kedenni. Bayo e bata yinla ge n xili ma, e yalaan nati n yeɛ ra. ²³ I tan Alatala,

i e yanfantenyane birin kolon, e naxanye yitɔnxi n faxa xinla ma. I nama e hakene mafelu, i nama i yeɛn ba e yulubine ra! E xa bira i yetagi! Keli e xili ma, i ya xɔɔ waxatin xa a li!

Fɛɲe kalaxina fe

¹⁹ Alatala yi ito fala, a naxa, “Sa feɲena nde sara feɲe rafalan konni, i yi yamaan fonne nun saraxaraline xili. ² I siga Ben-Hinɔn lanbanni, denaxan sa Fɛɲe So Dɛɛn binni, i sa falani itoe rali menni n naxanye tima i xa. ³ I yi a fala, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na, e tan Yuda mangane nun Yerusalen kaane! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N gbalon nagodoma nen be ma, naxan yo na a fe me, na kanna tuli madɔxɔma ayi nen. ⁴ Amasɔɔ e bata e me n na! Muxun mi fa be kolonma bayo e bata be findi wusulan ganden na ala gbetene xa, e mi naxanye kolon, e benbane mi e kolon, Yuda mangane mi e kolon, e yi be rafe sɔntarene wunla ra. ⁵ E yi kidene rafala Baali suxurene xa alogo e xa e diine gan menni Baali xa, n mi naxan yamarixi, n mi naxan ma fe falaxi, n mi sa mirixi naxan ma.’”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, lɔxɔna nde fama, muxune mi fa be xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinɔn lanbanna.’ Koni e fa be xili bama nen ‘Faxa Ti Lanbanna.’ ⁷ N fa Yuda kaane nun Yerusalen kaane fe yitɔnxine kalama be nin. N yi e faxa e yaxune silan-fanne ra naxanye waxi e raxɔri feni. N yi e binbine lu xɔline nun burunna subene bun. ⁸ N taani ito findima nen yire rabepinxin na, muxune kabema naxan ma e kolin a ma. Naxan yo nɛma dangue be, na kanna yigitegema nen a kolin a yire kalaxine ma. ⁹ N yaxune rafama nen naxanye waxi e raxɔri feni, e taan nabilin yengeni. Na kamen gbama nen han e yi e dii xemene nun dii temene suben don, e yi e bode sube don.”

¹⁰ “Na xanbi ra, i xa feɲeni bɔ muxune yetagi naxanye biraxi i fɔxɔ ra, ¹¹ i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N yamani ito nun taani ito halagima kiini ito nin, alo feɲen kalama kii naxan yi, naxan mi nɔɛ yitɔɲe. E binbine maluxunma nen Tofeti yi han na yi rafe. ¹² N yireni ito ligama na kii nin, e nun a muxune, n mɔn yi taani ito fan liga alo Tofeti yireni ito. Alatalaa falan nan na ra. ¹³ Yerusalen banxine nun Yuda mangane banxine raharamuma nen alo Tofeti yire haramuxini ito, e yi wusulanna ganma banxin naxanye xuntagi sarene birin xa, e minse saraxane rabɔxɔn ala gbetene xa denaxanye birin yi.’”

¹⁴ Yeremi yi fa, sa keli Tofeti yi Alatala a rasiga denaxan yi nabiya falane tideni. A yi ti Alatala Batu Banxin tanden ma, a yi a fala yamaan birin xa, a naxa, ¹⁵ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N gbalon nafama nen taani ito xili ma e nun a rabilinna taane birin, n bata gbalon feen naxanye birin ma fe fala e xili ma, bayo e bata tondi e tuli matiye n ma falane ra tengbesenyani.’”

Yeremi xidi fena

20 Saraxaralina Imeri a dii xemen Pasaxuri, kuntingin naxan yi Alatala Batu Banxin xun na, na to Yeremi a nabiyafa falane me, ² a yi Nabi Yeremi bɔnbɔ, a sa a sa kutun na Alatala Batu Banxin dexɔn Bunyamin So Deen Faxaraxiin binni. ³ Koni na xɔɔn bode, Pasaxuri to Yeremi bepin, Yeremi yi a fala a xa, a naxa, "Alatala mi i xili saxi Pasaxuri, koni a bata i xili sa 'Gaxun Yiren Birin Yi.' ⁴ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N gaxun nasoma nen e nun i xoyine birin yi. E yaxune i xoyine faxama nen i yee xɔri. N Yuda kaane birin sama nen Babilɔn mangan sagoni, a yi e suxu a siga e ra konyiyani Babilɔn taani, hanma a e faxa silanfanna ra. ⁵ N taani ito nafunle birin sama nen e yaxune sagoni, e wali xɔnne nun e se fapine, e nun Yuda mangane nafunle birin. E yi e tongo yengeni, e siga e ra Babilɔn taani. ⁶ I tan Pasaxuri e nun muxun naxanye birin i ya banxini, e sigama nen konyiyani Babilɔn taani, i sa faxa na, i maluxun na, e nun i wule nabiyafa falane ti i xoyin naxanye birin xa."

Nabina mawugana

⁷ Alatala i bata n mayenden, n lu mayendenni.
I bata n suxu senbeni,
i yi n ɔ feul!
Muxune yoma n ma waxatin birin,
e birin n magelema.
⁸ Bayo n nema falan tiye yeye,
ɔ n gbelegbele,
n yi gbalon nun halagina fe fala!
Nayi, e n konbima,
e n magele waxatin birin Alatalaa falana fe ra.
⁹ Koni xa n na a fala nun, n naxa,
"N mi fa n mirima Alaa fe ma,
n mi fa falan tima a xinli xɔnɔn,"
a falan luma nen n yi nayi
alo teen nan n bɔɔɔ ganma,
alo n teen nan namaraxi n xɔnne yi,
n xadan a yisuxe, n mi ɔ.
¹⁰ Bayo n muxu wuyaxi xuiin mema n mafale.
E n xili bama
"Gaxuna yiren birin yi."
E naxa, "E a tɔɔɔɔ!
En na a tɔɔɔɔ."
N xoyine n matoma,
xa n tantanɔ, e naxa,
"Waxatina nde,
a mayendenma nen.
Nayi, en yi a ɔ,
en yi en gbeen ɔɔɔ a ma."
¹¹ Koni Alatala bata lu n xɔn
alo sofa senbema.
Nanara, n paxankata muxune tantanma nen,
e mi n nɔɔ sese ma.

E fulama n na nen,
na yi e yagi han!
A findi marafeyaan na e xa han habadan,
ninan mi tiye naxan xɔn.
¹² Alatala Senben Birin Kanna i tan nan tinxin muxun keɔaan fefefesema,
i muxun bɔɔɔ nun a xɔnɔɔɔ toma.
Tin, n xa i to i gbeen ɔɔɔ e ma
bayo n bata n xun mayenge feen lu i tan ma.
¹³ E betin ba Alatala xa,
e Alatala tantun.
Bayo a tɔɔ muxune xunbama nen muxu paxine yii.
¹⁴ Dangana n bari xɔn xa.
Nga n xalixi xɔn naxan yi,
na mi findixi duba xɔn ra.
¹⁵ Dangana na kanna xa
naxan sa xibaru fapina fe rali n fafe ma fa fala
dii xemen bata bari a xa,
a yi sewa na ma.
¹⁶ Na kanna xa lu alo taane
Alatala naxanye kalaxi kininkintareyani.
A xa gbelegbele xuiin me xɔnɔnɔn,
a yi yenge so xɔnɔn xuiin me yanyin na.
¹⁷ A yi lan nun
a xa n faxa nga kui,
alogo nga kuiin xa findi n gaburun na
n yi lu na yi habadan.
¹⁸ Nanfera n minixi nga kuiin
n yi tɔɔɔ nun xɔn kolon
n yi n ma siimayaan birin naba yagini?"

Falana lan Yerusalem suxu feen ma

21 Alatala yi falan ti Yeremi xa, Manga Sedeki to Malakiyaa dii xemen Pasaxuri rasiga a ma e nun saraxaraliin Sofoni, Maaseyaa dii xemena. E yi a fala Yeremi xa, e naxa, ² "Alatala maxɔdin nxu xa, bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari bata nxu yenge ɔɔɔ. Waxatina nde Alatala nxu maliye nen, a yi a kabanako fena ndee raba nxu xa, alogo yaxuni ito xa a masiga nxu ra."
³ Yeremi yi e yabi, a naxa, "E a fala Sedeki xa, e naxa,
⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Babilɔn mangan nun Babilɔn kaan naxanye e taan makantan yinna rabilinxi yengeni iki, e ne yengema yenge so seen naxanye ra, n ne raxetema e tan nan ma, n yi e yaxuni itoe malan taani ito kui. ⁵ N tan yetena e yengema nen, n fitinaxin yi n senben nun n fanga gbeen yita e ra n ma xɔnɔn nun n ma bɔɔ teeni. ⁶ Naxanye birin taani ito yi, n ne paxankatama nen, a muxune nun a xuruseene, e birin yi faxa fitina fureni. ⁷ Alatalaa falan ni ito ra! Na na dangu, naxanye na lu e nii ra fitina furen nun yengen nun fitina kamen xanbi ra, n ne birin sama nen Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine nun taani ito muxune birin, n yi e lu e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni. A e faxama nen silanfanna ra, a mi kininkin e ma, a mi hinan e ra sese ma."

† So deen naxan गयाan na.

⁸“Yeremi, a fala yamani ito xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E a mato, n bata siimayaan kiraan nun sayaan kiraan yita ε ra. ⁹Naxan yo na lu taani ito kui, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen nan na kanna faxama. Koni naxan na mini, a yi sa a yete den- tege Babilon kaane xa, naxanye ε rabilinxi yengeni, na kanna kisima nen, a tan yi lu a nii ra bete. ¹⁰Bayo n na n yee rafindima nen taani ito ma a naxin na, a fapin mi a ra. A sama nen Babilon mangan sagoni, a yi a gan.” Alatalaa falan nan na ra.”

Alaa falana lan Yuda mangana denbayaan ma

¹¹“Yeremi, a fala Yuda mangana denbayaan xa, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na.
¹²Dawuda bɔnsɔnna, Alatala ito nan falaxi, a naxa: E kiti kenden sa xɔɔn yo xɔɔn, ε yi muxu kansunxin ba naxankata tiin yii, alogo n ma xɔɔn nama godo ε ma ε fe naxine fe ra alo tɛen naxan ε ganma naxan mi nɔe ratuyɛ.
¹³Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:
N bata keli ε xili ma,
ε tan naxanye dɔxi lanbanni,
ε tan naxanye dɔxi fanyen ma fiila ma,
ε tan naxanye a falama, ε naxa,
“Nde nɔe fe nxu xili ma?
Nde nɔe soe nxu luxunden kui?”
¹⁴N na ε saranma ε kewanle ra nen.
N tɛen soma nen ε fɔɔnne ra,
a yi ε rabilinna birin gan.’
Alatalaa falan nan na ra.”

Kitina manga naxine xili ma

22 Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Siga Yuda mangana banxini, i sa falani ito ti na, i naxa, ²I tan Yuda mangana, i tan naxan dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdeni, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan birin, naxanye soma deni itoe ra! ³Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E kiti kendene sa, ε tinxinna raba. E muxu kansunxine xunba e naxankata muxune yii. E nama naxu xɔɔene nun kiridine nun kapa gilene ra, ε nama gballo feen liga, ε nama sɔntaren faxa yireni ito yi. ⁴Bayo xa ε falani ito suxu ki faji, mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdeni, ne soma nen banxini ito tanden so dɛene ra, e dɔxi wontorone kui e nun soone fari, e tan nun e kuntigine nun e yamana. ⁵Koni xa ε mi falani itoe suxu, n bata n kɔɔn n yeteni, banxini ito findima nen banxi xɔnna ra.” Alatalaa falan nan na ra.”

⁶Bayo, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangana banxin ma, a naxa,
“Banxini ito rayabu n tan yee ra yi alo Galadi yamanana,
alo Liban गया xuntagina.
Koni n na a findima nen tonbonna ra yati,
alo taa rabepinxina.
⁷N halagi tiine rasigama nen a xili ma,

e birin nun e yenge so seene
e yi a suman senbetenne sege a bun,
e yi e gan.”

⁸“Siya wuyaxine danguma nen taani ito dɛɔn. E yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala taa gbeeni ito ligaxi iki?’ ⁹Muxune e yabima nen nayi, e naxa, ‘Bayo e bata e me Alatala, e Alaa layirin na, e yi e xinbi sin ala gbetene bun, e yi e batu.”

Manga Salun wuga fena

¹⁰E nama manga faxaxin wuga,
ε nama sunu Manga Yosiyaa fe ra,
koni fɔ e bata mangan naxan xali konyiyani,
ε na nan wuga,
bayo a mi fa xetema sɔnɔn!
A mi fa a konna toma sɔnɔn!

¹¹Bayo Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yosiyaa dii xemen Salun ma, naxan yi a fafe Yosiyaa sɔnɔn mangayani, naxan bata keli be, a naxa, “A mi fa xetema sɔnɔn! ¹²Koni e a xalixi konyiyani denaxan yi, a sa faxama menna nin. A mi fa yamanani ito toma sɔnɔn!” †

Alaa falana Yehoyakimi xili ma

¹³“Gbalon na kanna xa,
naxan a banxin tima tinxintareyani,
a yi a banxi kuine fari sa kansun ti kitini,
a yi a muxu boden ti konyi wanle ra,
a mi a saren fi.

¹⁴A a falama, a naxa,
‘N banxi gbeen tima nen n yete xa
naxan konkone gbo mume!’
A yi foye sodene rafala a ma,
a suman farinne sa banxin kankene yi,
a yi a kasi a gbeela ra.

¹⁵I mangayani nen ba,
bayo suman wudin nafan i ma?
I fafe mi yi a degema ba, a yi a min?
Koni na yi tinxin, a kiti kenden kolon,
nanara a feene birin yi lanxi.

¹⁶A yi yiigelitɔne nun tɔɔn muxune xun mafalama kiti- ni,
nanara a feene birin yi lanxi.
Muxun mi n kolonma na kiin xan yi ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷“Koni i yeeene nun i bɔɔn tixi i yetena tɔnɔn nan tun na,
i yi sɔntarene faxa,
i muxune naxankata,
i e kansun.”

¹⁸Nanara, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yehoyakimi ma Yosiyaa dii xemena, a naxa,
“Muxune mi a saya feen wuge, e naxa,
‘Ee! Ngaxakedenna xemen nun naxanla,

† 22.12Yuda mangan Yosiyaa dii xemen SALUNna ma fe falaxi be naxan mɔn xili Yehowaxasi. Misiran mangan nan Yosiyaa faxa yengeni. Salun kike saxan nan naba mangayani, benun Misiran mangan xa a suxu, a siga a ra Misiran yi konyiyani. Na feen sebexi Mangane Firinden 23.29-34 kui.

en nu תָּרַבּ de!
 E mi a saya feen wuge, e naxa,
 'Ee! N kann! Ee! Mangana!
¹⁹ A tan saya feen ligama nen
 alo sofana gbeena,
 a binbin bubuma nen,
 a sa woli ayi Yerusalen fari ma."

Yerusalen yagin nun yarabina fe

²⁰ "E te Liban geyaan xuntagi,
 ε gbelegbele!
 E xuiin xa siga han Basan yamanana!
 E gbelegbele Abarimi geyane xuntagi!
 Bayo ε xoyine birin bata xunna kala.
²¹ N falan ti nen ε xa,
 benun ε kōntōfili waxatin xa a li.
 E yi a falama nen, ε naxa,
 'Nxu mi nxu tuli matima.'
 E yi na kii nin xabu ε dii תָּרַבּε waxatini.
 E mi n xuiin namε.
²² E yēeratine bata לב ayi foyeni,
 ε xoyine birin yi xali konyiyani.
 E yagima nen na waxatini,
 ε lu marafeyani,
 masōtε ε fe תָּרַבּε xōn.
²³ I tan naxan דָּבַח Liban פְּתֹחַנְנִי †
 i tan naxan דָּבַח suman wudi banxin kui,
 i gbelegbelema nen,
 תָּרַבּ na i סֹבַע waxatin naxan yi,
 תָּרַבּkatana alo תָּרַבּanla naxan dii barini!"

Alaa falana Yehoyakimi a dii Yoyakin xili ma

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N tan Habadan Ala, n bata n כֹּלֵךְ n yeteni, fa fala i tan Yuda mangan Yoyakin, †† Yehoyakimi a dii xemena, hali i yi findixi n ma taxamaseri yiisolirasoon nan na n yiifanni, n yi i bε nen na. ²⁵ N na i sama nen i yaxune sagoni naxanye waxi i faxa feni, i gaxuma naxanye yεε ra, Babilōn mangan Nebukadanesari e nun Babilōn kaane. ²⁶ N na i wolima ayi nen yamana gbeteni, e nun i nga naxan i barixi. E yi faxa yamanani ε mi barixi denaxan yi. ²⁷ E kon yamanan xōnla ε suxuma nen han! Koni ε mi fa xetema mumε!"

²⁸ Yamaan naxa, "Nayi, Yoyakin bata findi goron kalaxin nan na ba, se ramexina? Nanfera e nun a diine wolima ayi nen yamana gbete yi e mi denaxan kolon?"

²⁹ Yamanana, n ma yamanana, n ma yamanan muxune, ε tuli mati Alatalaa falan na. ³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Xemēni ito xinla xa sεβε alo naxan mi dii barixi, alo muxun naxan ma dunupa yi gidin findixi תָּרַבּ na, bayo a תָּרַבּε yō mi nεε דָּבַחε Dawudaa mangaya gbedeni, a yi lu Yuda yamanan xun na."

† Manga banxin yi xili saxi לִבְנֵיפְתֹחַנְנִי xun ma nen, a to tixi suman wudine ra keli Liban yamanan פְּתֹחַנְנִי yi. Na feen sebexi Mangane Singen 7.2 kui. †† Yoyakin ma fe sebexi Mangane Firinden 24.8-16 kui.

Yēerati תָּרַבּε nun Marakisi Ti Mangana

²³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Gbalon na yēeratine xa, naxanye n ma yamaan naxuyama ayi, e e רַבּ ayi!" ² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan yēeratine ma naxanye a yamaan masuxuma, a naxa, "E bata n ma yamaan naxuya ayi, ε yi e kedi, ε mi ε yengi דָּבַח ε xōn. Nayi, n na ε kewali תָּרַבּε saran ma ε ra nen." Alatalaa falan nan na ra. ³ "N na n ma yamaan muxu דָּבַחε malanma nen keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi, n תָּרַבּε yi fa e ra e yireni. E yi sabati mēni, e wuya ayi. ⁴ N yi yēeratine lu e xun na naxanye e masuxuma ki fani, naxanye mi fa gaxue, e mi yilanyilanε. N ma yamaan muxu yo mi dase e ra." Alatalaa falan nan na ra.

⁵ Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "לִבְנֵיפְתֹחַנְנִי fama,
 n manga tinxinin naminima Dawuda תָּרַבּεנְנִי wax-
 atin naxan yi
 alo wudi תָּרַבּεnin na mini wudin ma,
 a mangayaan naba xaxilimayani,
 a yi kiti kenden sa,
 a tinxinyaan liga yamanani.
⁶ Yuda תָּרַבּεנְנִי rakisima nen a waxatini,
 Isirayila kaane yi lu תָּרַבּε xunbenli.
 E a xili bama nen fa fala,
 'En ma tinxinna, Alatala.'"

⁷ Nanara, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "לִבְנֵיפְתֹחַנְנִי fama, muxe mi a fale לִבְנֵיפְתֹחַנְנִי naxanye yi, fa fala, 'N bata n כֹּלֵךְ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!' ⁸ Koni a a falama nen, a naxa, 'N bata n כֹּלֵךְ habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini כֹּמֵן תָּרַבּε yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!' Na waxatini, e תָּרַבּε דָּבַחε ma nen e תָּרַבּεנְנִי."

Nabi wuledene

⁹ Falana lan nabine ma:
 N תָּרַבּεn bata kala n kui,
 n fatin birin xuruxurunma.
 N bata lu
 alo n xunna kelixi manpaan nan na,
 masōtε Alatala nun a fala saripanxina fe ma.
¹⁰ Bayo, yamanan bata rafe yalundene ra.
 Yamanan bata yi xara dangan xōn.
 Xuruse rabadene birin bata kala.
 Muxune mafura fe תָּרַבּεn nabe,
 e סֹבַעε soxi tinxintareyaan nan tun ma.
¹¹ "Nabine nun saraxaraline birin,
 e sese mi fa saripan!
 N fa e kewali תָּרַבּεn toma
 hali n ma banxini."
 Alatalaa falan nan na ra.
¹² "Nanara, e kiraan masalaxunma nen,
 a yidimi, e yi radin, e bira.
 Bayo n gbalon nafama nen e ma,
 n na e kewanle saran e ra תָּרַבּε naxan na."
 Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalen nabine naxu Samari nabine xa

¹³ N bata fe magaxuxine to Samari taan nabine ye, e nabiya falane ti Baali suxuren senben xon ma, e yi n ma yamana Isirayila ralɔ ayi.

¹⁴ Koni Yerusalen nabine ye, n fe naxine nan toxi.

E yalun,
wulen yi findi e siga seen na.
E fe naxi rabane rawekilema,
alogo muxu yo nama xete fe naxin fɔxɔ ra.
E birin luxi n yeɛ ra yi
alo Sodoma kaane,
Yerusalen kaane luxi
alo Gomora kaane. †

¹⁵ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi lan nabini itoe ma, a naxa,

“N dabarin nun ige xɔlen fima yamani ito ma nen e balon na,

bayo sarinantareyaan soxi yamanan yiren birin yi Yerusalen nabine nan xon.”

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E nama ε tuli mati nabine falane ra naxanye nabiya falane tima ε xa.

E ε mayendenma nen,
e ε xibaru fata e yete miriyane ra,
koni Alatala de xuiin mi na ra.

¹⁷ N mi rafan naxanye ma,
e a falama ne xa, fa fala,
Alatala naxa,

‘E bɔɔe xunbenla sɔɔɔma nen.’

Naxanye biraxi e bɔɔe yi feene fɔxɔ ra tengbesenyani,
e a falama ne xa, e naxa,
‘Fefe naxi mi ε sɔɔe.’

¹⁸ Koni nde yi tixi Alatala yetagi
alogo a xa fe toon ti,
a yi a falan me?

Nde bata a tuli mati,
a yi a falan name?”

¹⁹ Alatala gbalon soma nen muxu naxine xun na
alo foye kala tiina.

A xɔɔn naxankatan yi fa e ma
alo wuluwunla.

²⁰ Alatalaa xɔɔn mi xetema e fɔxɔ ra
fɔ feene kamali

Ala naxanye birin nagidixi a bɔɔeni.
E xaxili sɔɔɔma nen na feene xon waxati famatɔne yi.

²¹ Ala naxa,

“N tan mi nabini itoe xexi,
koni e gixin sigama xerayaan na.

N mi fala tixi e xa,
koni e nabiya falane tima.

²² Xa e yi tixi n yetagi nun,
e yi n ma falan nalima nen n ma yamaan ma nun
e yamaan ba e kira naxine xon,
e yi e raxete e kewali naxine fɔxɔ ra.”

Ala dunuɔa yiren birin yi

²³ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Ala xa mi n na ba,
naxan maso ε ra?

Ala nan mɔn n na yire makuyene fan yi.”

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Muxun nɔe a luxunɔe wundo yireni ba,
alogo n nama a to?
N mi xɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna rafexi ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

Naxanye wule xiyene fe falama

²⁵ “N bata nabine fala xuiin me naxanye nabiya falane tima n xinli wulen fari, e naxa, ‘N bata xiye sa, n bata xiye na nde to.’ ²⁶ Nabine bɔɔɔene luma e tiye wule falan na nabiyani han waxatin mundun, e yi mayenden falane ti fata e yete bɔɔe yi feene ra? ²⁷ E yengi a ma a e n xinla rapinanɔe nen yamaan na e xiyene xon e naxanye falama e bode xa, alo e benbane pinanxi n xinla ra kii naxan yi Baali suxurene fe ra. ²⁸ Xa nabiiin naxan xiye saxi, na xa a xiye ye ba. Xa n ma falan naxan yi, na kanna xa a rali a nɔɔndin kiini.”

Alatalaa falan ni ito ra. A naxa, “Malo kesen nun malo dagin lanɔe e bode ma di?” ²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N ma falan mi luxi ba alo tɛɛna, alo sinben naxan fanyen bɔɔma? ³⁰ Nanara, n bata keli nabini itoe xili ma naxanye falane muɔama e bode ma, e mɔn naxa a ne fataxi n tan nan na.” Alatalaa falan nan na ra.

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata keli nabine xili ma naxanye e yete de xuiin findima n ma falan na.”

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata keli nabine xili ma naxanye wule xiyene yebama, naxanye falane tima e xunna ayi, e yi n ma yamaan nalɔ ayi e wulene xon. Anu, n tan mi e rasigaxi, n mi e yamarixi, e xɔxɔ yo mi yamani ito ma,” Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan finde goronna ra ba?

³³ Alatala naxa, “Xa yamani ito hanma nabina nde hanma saraxaralina nde i maxɔdin, a naxa, ‘Waliyiya falan mundun tixi nxu xili ma keli Alatala ma?’ I xa e yabi, i naxa, ‘Waliyiya falan mundun? Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N na n mema nen ε ra.”’ ³⁴ Xa nabina nde hanma saraxaralina nde hanma muxu gbete a fala, a naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,’ n na kanna kewanla saranma nen a ra e nun a denbayana. ³⁵ E a falama ε bode xa, ε naxa, ‘Alatala yabin mundun tixi?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’ ³⁶ Koni ε nama fa waliyiya falana fe fala Alatala xun ma sɔɔɔn, bayo birin waliyiya falan findixi e gbee falan nan na. E habadan Alaa falane maxetema na kii nin, Alatala Senben Birin Kanna, en ma Ala, ³⁷ ε lu a fale nabina nde xa, ε naxa, ‘Alatala i yabixi nanse ra?’ hanma ‘Alatala nanse falaxi?’ ³⁸ Xa ε mɔn a fala, ε naxa, ‘Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma.’ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Amasɔɔ ε a falama, ε naxa, “Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala ma,” hali n to a falaxi a ε nama na fala, ³⁹ nayi,

† SODOMA NUN GOMORATAANE fe sebexi Dunuɔa Fɔɔn 19.1-29 kui.

n pīnanma nēn ε xōn fefe, n yi ε kedi n yētagi, ε tan nun ε taana n dēnaxan so ε nun ε benbane yīi. ⁴⁰ N yi habadan yagin sa ε fari, habadan marafēyaan naxan mi pīnanjē muxune ra mumē!”

Xōdε debe firinne nun yamana fe

24 Babilōn mangan Nebukadanesari yelin xanbini Yehoyakimi a dii xēmēn Yoyakin suxε, Yuda mangana, e nun a kuntigine nun yīirawanle nun xabune, a siga e ra konyiyani Babilōn taani keli Yerusalēn taani, Alatala yi debe firin yita n na Alatala Batu Banxin yētagi, e rafexi xōdε bogine ra. ² Debe kedenna yi rafexi xōdε bogi fajine ra alo bogin naxanye bolonma xōdε malan waxati singeni. Koni deben boden xōdεne mi yi fan, e mi yi nōε donjε. ³ Alatala yi a fala, a naxa, “Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “Xōdε bogine. Xōdε bogi fajine na, naxanye fan han! A jaxine fan na naxanye kalaxi han e mi nōε donjε.”

⁴ Alatala yi falan ti n xa. ⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “I xōdε bogi fajini itoe toxi kii naxan yi, n Yuda muxune fan yisuxuma na kii nin, n naxanye rasiga Babilōn kaane yamanani. ⁶ N na n jaxōn luma nēn e xōn ki fajī, n xētε e ra yamanani ito yi. N na e senbε so-ma nēn, n mi fa e halagima. N na e sima nēn, n mi fa e talama. ⁷ N bōjε fajin fima nēn e ma alogo e xa a kolon a Alatala nan n tan na. Xa e xētε n ma e bōjēn birin na, e findima nēn n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xōdε bogi jaxini itoe tan, naxanye kalaxi han e mi nōε donjε, n Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine suxuma na kii nin e nun Yerusalēn yamaan muxu dōnxēne, naxanye luxi yamanani, e nun naxanye dōxi Misiran yamanani. ⁹ E fe magaxuma ayi nēn e findi gbalon misaala ra bōxōn yamanane muxune birin xa. N na e raxuya ayi dēnaxanye birin yi, mēn kaane e mafalama nēn, e yi yo e ma, e yi e magele, e e danga. ¹⁰ N na e raxōrima nēn yengen nun fitina kamen nun fitina furen na han e jnan yamanani n dēnaxan so e yīi e nun e benbane.”

Jεε tonge solofere konyiyana

25 Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yuda yamaan birin ma, Yosiyaa dii xēmēn Yehoyakimi a mangayaan jεε naanindenī Yuda yamanani, naxan mōn findixi Nebukadanesari a mangayaan jεε singen na Babilōn yi. ² Nayi, Nabi Yeremi yi falan ti Yerusalēn kaane nun Yuda yamaan birin xa, a naxa, ³ “Xabu Amōn ma dii xēmēn Yosiyaa mangayaan jεε fu nun saxandena, Yuda mangana, han to, na jεε mōxōjēn nun saxanna nan ito ra Alatala falan tima n xa, n fan a falama ε xa yeyε, koni ε mi ε tuli matixi n na. ⁴ Alatala bata a walikene birin nafa ε ma waxatin birin, nabine, koni ε mi ε xuiin namε, ε mi ε tuli mati e ra. ⁵ E yi a falama nēn, e naxa, ‘E birin xa xētε ε kira jaxine nun ε kewali jaxine fōxō ra, alogo ε xa lu bōxōni Alatala dēnaxan soxi ε nun ε benbane yīi, habadan han habadan. ⁶ E nama bira ala gbētene fōxō ra, ε yi ε xinbi sin e bun, ε yi e batu. E

nama n naxōlō batu seene ra ε naxanye rafalaxi. Nayi, n mi sese jaxi ligama ε ra.’ ⁷ Koni ε mi ε tuli mati n na, ε yi n naxōlō batu seene ra ε naxanye rafala, ε yi tōrōyaan nafa ε yētε ma.” Alatalaa falan nan na ra. ⁸ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ε mi ε tuli matixi n ma falan na, ⁹ n yamanan muxune birin xilima nēn keli sogeteden kōmenna ma e nun Babilōn mangan Nebukadanesari, n ma walikena. N na e rafama nēn yamanani ito nun a muxune nun a rabilinna siyane birin xili ma, alogo n xa e raxōri fefe. N yi e fe findi fe magaxuxin na muxune kabema naxan ma, e kolin e ma, e nun yire rabēninxin na han habadan. Alatalaa falan nan na ra. ¹⁰ N danna sama nēn sewa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xēmēn nun a jaxanla xa, e nun se din xuine nun lēpu dēgene. ¹¹ Yamanani ito birin kalama nēn, a raxōri, siyani itoe yi findi konyine ra Babilōn mangan xa jεε tonge solofere.”

¹² “Koni na jεε tonge soloferene na jnan waxatin naxan yi, n Babilōn mangan nun a yamaan hakēne saranma e ra nēn, n Babilōn kaane yamanan findi yire rabēninxin na habadan. Alatalaa falan nan na ra. ¹³ N feen naxanye birin fala na yamanan xili ma, n na birin ligama nēn a ra, feen naxanye birin sēbexi kitabuni ito kui, Yeremi naxanye fala siyane birin xili ma. ¹⁴ Bayo Babilōn kaane fan luma nēn siya senbēmane nun mangā gbeene bun, n yi e fan kewanle nun e wali xōnne saran e ra.”

Alaa xōlō igelengenna fe

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Yeremi, igelengenni ito rasuxu n yīi, naxan nafexi n ma xōlōn na, i yi a so siyane birin yīi, n na i rasigaxi naxanye fēma, alogo e xa a min. ¹⁶ E na a min, e xunna firifirima nēn, e lu alo dōlō minna silanfanna yēε ra, n yengen naxan nasigama e ma.”

¹⁷ N yi igelengenna rasuxu Alatala yīi, n yi a so siyane birin yīi, alogo e xa a min, Alatala n nasiga naxanye ma. ¹⁸ N na a so Yerusalēn nun Yuda taane muxune yīi, a mangane nun a kuntigine, alogo mēne xa findi yire kalaxine ra, muxune kabema naxanye ma, e kolin e ma, e yi a danga alo a kii naxan yi to. ¹⁹ N mōn yi a so Misiran mangan yīi e nun a bundōxōne nun a kuntigine nun a yamaan birin, ²⁰ e nun siyaan naxanye basanxi e ra. N yi a so Yusu yamanan mangane birin yīi, e nun Filisiti yamanan taa mangane birin, Asikalōn taan nun Gasa taan nun Ekirōn taana e nun naxanye na lu e nii ra Asadodi taani. ²¹ N yi a so Edōn kaane nun Moyaba kaane nun Amonine yīi, ²² e nun Tire taan nun Sidōn taan mangane birin, e nun fōxō ige tagi bōxōne mangane baan kidi ma. ²³ N yi a so Dedan kaane nun Tema kaane nun Busi kaane yīi e nun muxun naxanye birin e xunne dēxōn bima. ²⁴ N yi a so Arabi mangane birin yīi, e nun siya basanxin naxanye dōxi tonbonni, ²⁵ e nun Simiri mangane nun Elan mangane nun Mede yamanan mangane birin ²⁶ e nun sogeteden kōmēn fōxōn mangane birin, naxanye maso, naxanye makuya,

כַּכֹּחַ כַּכֹּחַ nanna yamanane birin. Ne xanbi ra, Sesaki † man-gan fan a minma nen.

²⁷ Ala ito nan falaxi, a naxa, "Yeremi, a fala e xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala naxa, "E n ma כַּכֹּחַ igelengenni ito min, a ε xunna firifirima nen alo דְּכַחַח, ε yi baxun, ε bira. E mi fa kelima כַּכֹּחַ yengena fe ra n naxan nafama ε xili ma." †²⁸ Xa e tondi igelengenna rasuxe i ra, e yi e min, nayi a fala e xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E ε xa a min, ε a min! ²⁹ Bayo, xa n gbalon fֹלְמָא taan nan ma n xinla binyaxi denaxan yi, nayi, ε fan kewanle mi saraxne ε ra ba? E mi tange na ma sese ma. Bayo n yengen nasigama nen כַּכֹּחַ כַּכֹּחַ muxune birin xili ma," Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra."

³⁰ "I tan xa nabiya falani itoe birin ti e xili ma, i naxa, 'Alatala כַּכֹּחַ xuiin bata keli kore, a bata a xui ramini a דְּכַחַח sarixanxini! A כַּכֹּחַ xuiin naminima a muxune ma. A כַּכֹּחַ alo naxanye manpa bogini bodonma alogo e xa a igen ba, a כַּכֹּחַ כַּכֹּחַ כַּכֹּחַ muxune birin xili ma.

³¹ A xuiin sigama han כַּכֹּחַ danna, bayo kitina Alatala nun siyane tagi, e nun adamadiine birin kitima nen. A muxu naxine faxama nen silanfanna ra,' Alatalaa falan nan na ra."

³² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Gbalon bata keli naxan luma sigε keli siyana nde yi sigε gbete yi, alo foye kala tiin naxan bata sa keli כַּכֹּחַ danne ra."

³³ Na כַּכֹּחַ, Alatala muxu faxaxine binbine luma nen yiren birin yi, keli כַּכֹּחַ כַּכֹּחַ kedenni han bode כַּכֹּחַ. Muxu yo mi e sayaan wugama, e binbine mi malanma, e mi maluxunma. E binbine yi lu כַּכֹּחַ ma alo n-manana.

³⁴ E tan yεeratine, ε wuga, ε gbelegbele, ε yi ε makutukutu ε tan naxanye yamaan xun na! Bayo ε kεε raxaba waxatin bata a li. E birama nen, ε fe yi kala alo feεε fapin na raxuya ayi.

³⁵ Sigade mi fa yεeratine xa e gima denaxan yi. Luxunde yo mi fa e xa e tan naxanye yamaan xun na.

³⁶ E yεeratine wuga xuiin name, yamaan kuntigine gbelegbele xuina, bayo Alatala e כַּכֹּחַ kalama.

³⁷ Langa sabatixine yidunduxi Alatalaa כַּכֹּחַ magaxux-in bun.

³⁸ Ala bata a yamanan nabepin alo yatan na a dingiraan masara, e yamanan yi kala halagi tiin bun a כַּכֹּחַ gbeeni.

† SESAKI findixi wundo falan nan na naxan bunna neen fa fala "Babilon taana."

Muxune yi e כַּכֹּחַ Yeremi ma

²⁶ Yosiya dii xemen Yehoyakimi a mangayaan fֹלְבַּ waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yere-mi xa. ² Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Sa ti Alatalaa banxin yinna kui, i falan ti Yuda yamanan taane muxu-ne xa naxanye birin fa e xinbi sinma Alatalaa banxini. N na i yamari falan naxan birin ti feen na, i xa na birin fala e xa, i nama sese ba a ra. ³ Waxatina nde, e tuli matima nen, e birin yi xete e kira naxine כַּכֹּחַ ra. Nayi, n gbalon naxan nagidixi e ma e fe naxine fe ra, n xetema nen na feen כַּכֹּחַ ra, na mi fa e כַּכֹּחַ. ⁴ A fala e xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa ε mi ε tuli mati n na, xa ε mi n ma sarixane suxu, n naxanye soxi ε yii, ⁵ ε yi n ma walikene xuiin name, nabine, n naxanye rasigaxi ε ma waxatin birin, ε mi tin ε tuli matiye naxanye ra, ⁶ nayi, n banxini ito kalama nen alo Silo taana, †† n yi taani ito findi danga taan na כַּכֹּחַ siyane birin tagi."

⁷ Saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi Yere-mi xuiin mε falani itoe tiye Alatalaa banxini. ⁸ Yeremi yi yelinma falane tiye waxatin naxan yi Alatala a yamari naxanye fala fe ra, saraxaraline nun nabine nun ya-maan birin yi a suxu, e naxa, "I faxama nen yati! ⁹ Nan-fera i nabiya falane tima Alatala xinli fa fala banxini ito kalama nen alo Silo taana, taani ito yi kala, a findi yire rabepinxin na?" Yamaan birin yi e malan Yeremi ra-bilinni Alatalaa banxini.

¹⁰ Yuda yamanan kuntigine to na feene mε, e yi keli mangana banxini, e sa כַּכֹּחַ Alatalaa banxini denaxan xili "So De Nenena." ¹¹ Nayi, saraxaraline nun nabine yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, e naxa, "Xemeni ito a kitin xa lan sayaan ma! Bayo a bata nabiya falane ti taani ito xili ma, alo ε fan yetena a mexi kii naxan yi!"

¹² Yeremi yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, a naxa, "E falan naxanye birin mexi, Alatala nan n nafaxi a n xa fa na nabiya falane ti banxini ito nun taani ito xili ma. ¹³ Iki, ε sigati kiin nun ε kewanle maxete, ε yi ε tuli mati Alatala ra, ε Ala. Nayi, Alatala gbalon naxan nagidixi ε xili ma, a xetema nen na feen כַּכֹּחַ ra, na mi fa ε כַּכֹּחַ. ¹⁴ N tan fa ε sagoon nin. Naxan fan ε yεε ra yi, a tinxin, ε na liga n na. ¹⁵ Koni, ε xa a kolon nen, xa ε n faxa, כַּכֹּחַ faxa feen goronna luma nen ε xun ma, ε tan nun taani ito nun a muxune, bayo Alatala nan n nafaxi כַּכֹּחַ, alogo n xa falani itoe ti ε xa."

¹⁶ Kuntigine nun yamaan birin yi a fala saraxaraline nun nabine xa, e naxa, "Hali xemeni ito a kitin mi lan sayaan ma! Bayo a falan tixi en xa Alatala nan xili yi, en ma Ala." ¹⁷ Yamanan fonna ndee yi keli, e yi a fala ya-maan malanxin birin xa, e naxa, ¹⁸ "Yuda mangan Xe-sekiya waxatini, Moreseti kaan Mike a fala nen Yuda yamaan birin xa, a naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,

"Siyon taani buxama nen alo xεena, Yerusalen findima nen taa כַּכֹּחַ ra. Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma, na findima nen כַּכֹּחַ yire matexin na." † †

†† SILO TAANAFA sebexi Yeremi 7.12 kui. † Mike 3.12

¹⁹ Yuda mangan Xesekiya nun Yuda yamaan birin Mike faxa nen na ma ba? Xesekiya mi gaxu Alatala yeε ra ba, a yi Alatala mafan? Nayi, Alatala gbalon xunba nen e ra, a yi naxan nagidixi e ma. En fe naxin nan nafama en yeε ma, xa en xemēni ito faxa!"

Mangan yi nabi Yuriya faxa

²⁰ Xemēna nde fan yi na naxan yi nabiyā falane tima Alatala xinli, naxan ma falaye yi luxi alo Yere mi a falane, Semaya Kiriyati-Yeyarin kaana dii xemen Yuriya. A fan nabiyā falane ti nen taani ito nun yamanani ito xili ma. ²¹ Yehoyakimi nun a sofa kuntigine nun a kuntigine birin to na falane mε, mangan yi wa a faxa feni. Koni, Yuriya to na feen mε, a yi gaxu, a yi a gi, a siga Misiran yamanani. ²² Manga Yehoyakimi yi muxune rasiga Misiran yi, Akibori a dii xemēna Elanatan e nun muxuna ndee. ²³ E sa Yuriya suxu Misiran yi, e sa fa a ra Manga Yehoyakimi xɔn, a yi a faxa silanfanna ra, e sa a binbin woli ayi yamaan yigelitɔne gaburu yireni.

²⁴ Anu, na waxatini, Safan ma dii xemēna Axikan Yere mi ratanga nen alogo e nama a lu yamaan sagoni, e yi a faxa.

Yuda kaane lan e xuru Babilɔn mangan ma

27 Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan fɔl waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yere mi xa. ² Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, "Gbelemene rasege, i lutine ti e ra goron tongo seen na, i e sa i kɔε ma. ³ I mɔn yi e rasiga Edɔn mangan nun Moyaba mangan nun Amoni mangan nun Tire mangan nun Sidɔn mangan ma e xerane xɔn e naxanye rafaxi Yerusalen yi Yuda Manga Sedeki fema. ⁴ I yi n ma yamarin nali e ma, alogo e xa sa a fala e kanne xa, i naxa, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ε sa ito fala ε kanne xa, ε naxa, ⁵ 'N tan nan kɔkɔ kɔkɔna daxi n senbe gbeeni, e nun muxune nun suben naxanye a fari. Naxan na n kenēn, n yi kɔkɔ kɔkɔna so na yii. ⁶ Iki n fa ε yamanane birin sama nen Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, n ma walikena. N mɔn burunna subene sama nen a sagoni. ⁷ N siyane birin sama nen a kɔkɔ bun e nun a diin nun a mamedenna kɔkɔ bun, han a waxati saxin yi a li, a fan ma yamanan yi sa lu siya senbemanē nun manga gbeene kɔkɔ bun. ⁸ Xa siyana nde hanma yamanana nde mi xuru Babilɔn mangan Nebukadanesari ma, a mi tin Babilɔn mangana konyiyaan xa lu a xun ma alo goron tongo gbelemēna, n na siyaan kewanla saranma a ra nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, han n yi yelin e halage Babilɔn mangan kɔn.' Alatala falan nan na ra. ⁹ E tan nama ε tuli mati ε nabine nun ε yimatone nun ε xiyene nun ε koron bɔnbɔne nun ε kɔeramuxune ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, 'E mi luma Babilɔn mangana kɔkɔ bun.' ¹⁰ Bayo, e wulen nan falama ε xa, naxan ε masigama ε bɔkɔn na. N na ε kedima nen ε yamanani, n yi ε raxɔri. ¹¹ Koni siyaan naxan na tin Babilɔn mangana konyiyaan yi sa a fari alo

goron tongo gbelemēna, a xuru a ma, n matabun fima nen na ma a yeε bɔkɔni, a yi a bi, a lu dɔxi na," Alatala falan nan na ra.

¹² N na nan fala Yuda mangan Sedeki fan xa, n naxa, "E tin Babilɔn mangana konyiyaan xa sa ε fari alo goron tongo gbelemēna, ε xuru e nun a yamaan ma, ε kisima nen. ¹³ Nanfera ε nun i ya yamaan lanma ε faxa yengen nun fitina kamen nun fitina furen, alo Alatala a falaxi kii naxan yi siyane xa naxanye tondin xure Babilɔn mangan ma? ¹⁴ E nama ε tuli mati nabine ra, naxanye a falama ε xa, e naxa, 'E mi luma Babilɔn mangana kɔkɔ bun!' Bayo, e wule nabiyā falane nan tima ε xa. ¹⁵ N tan mi e xexi, e wulen nan falama n xinli. Nayi, n na ε kedima nen ε yamanani, ε nun ε nabii naxanye falane tima, ε birin yi raxɔri." Alatala falan nan na ra.

¹⁶ N ni ito nan fala saraxaraline nun yamaan birin xa, n naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E nama ε tuli mati ε nabine ra naxanye a falama ε xa, e naxa, "Alatala banxin muranne famatɔkɔn ni i ra sa keli Babilɔn yi!" Bayo e wule nabiyā falane nan tima ε xa. ¹⁷ E nama ε tuli mati ne ra. E xuru Babilɔn mangan ma, ε yi kisi. Nanfera ε waxi taani ito kala feni? ¹⁸ Xa nabii nan e ra, xa Alatala falana e yi, nayi e xa Alatala Senben Birin Kanna mafan alogo muranna naxanye fa luxi Alatala banxini, e nun Yuda mangana banxin nun Yerusalen yi, a ne fan nama xali Babilɔn yamanani. ¹⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi lan senbetenne ma, e nun ige ramaraden nun ige maxali wontorone nun muran gbeten naxanye luxi taani ito yi, ²⁰ Babilɔn mangan Nebukadanesari mi naxanye tongo a Yehoyakimi a dii xemen Yoyakin xali konyiyani waxatin naxan yi, Yuda mangana, e nun Yuda yamanan nun Yerusalen taan muxu gbeene birin a siga naxanye ra konyiyani Babilɔn yi, ²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi yati muranne xili ma naxanye luxi Alatala banxini, e nun Yuda mangana manga banxini e nun Yerusalen taani, a naxa, ²² "Ne tongoma nen, e xali Babilɔn yi, e sa lu na yi han n na keli kɔkɔn naxan yi, n mɔn yi e rafa be." Alatala falan nan na ra."

Yere mi nun wule nabina fe

28 Na nεε kedenna ra, Yuda mangan Sedeki a mangayaan nεε naaninden kike suulunden lɔkɔna nde yi, Gabayon kaana Asuru a dii xemen Nabi Xananiya yi falan ti n xa Alatala banxini saraxaraline nun yamaan birin yeε xɔri, a naxa, ² "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Babilɔn mangan goron tongo gbelemēn naxan sama muxune kɔε ma, n fama na kaladeni nen! ³ Benun nεε firin, n mɔn xetema nen muranne birin na be Alatala banxini, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxanye tongoxi be, a siga e ra Babilɔn yi. ⁴ N mɔn xetema nen Yuda mangan na, Yoyakin Yehoyakimi a dii xemēna, e nun Yuda muxu suxine birin, naxanye sigaxi Babilɔn yi, bayo Babilɔn mangan goron tongo gbelemēn naxan sama muxune kɔε ma, n fama na kaladeni nen! Alatala falan nan na ra."

⁵ Nabi Yeremi yi Xananiya yabi saraxaraline nun yamaan birin yee xori naxanye yi Alatalaa banxini. ⁶ Nabi Yeremi naxa, "Amina! Alatala xa na liga! Alatala xa i fala xuine rakamali, a yi xete Alatalaa banxin muranne nun muxu suxine ra be sa keli Babilon yi. ⁷ Koni i tuli mati falani ito ra n naxan falama e nun yamaan birin xa: ⁸ Nabiin naxanye fa benun i tan nun n tan xa fa, xabu a foloni, ne nabiyala falane ti nen lan yengen nun gbalon nun fitina furene fe ma yamana wuyaxi nun mangaya gbeene xili ma. ⁹ Koni xa nabina nde baje xunbenla fe fala, fa a falan xa kamali nen benun muxune xa a kolon a Alatala nan a xexi."

¹⁰ Nayi, nabi Xananiya yi goron tongo gbelemen ba Nabi Yeremi ke ma, a yi a yigira. ¹¹ Xananiya yi a fala yamaan birin yee xori, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Babilon mangan Nebukadanesari naxan sama siyane birin fari alo goron tongo gbelemen, benun jee firin, n na kalama na kii nin.'" Nabi Yeremi yi siga.

¹² Nabi Xananiya yelin xanbini goron tongo gbelemen gire, a naxan ba Nabi Yeremi ke ma, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ¹³ "Sa a fala Xananiya xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata wudi gbelemen gira, koni i fa wure gbelemen nan sctoma a funfuni. ¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N goron tongo wure gbelemen sama nen siyani itoe birin ke ma, alogo e xa lu Babilon mangan Nebukadanesari a naxan bun, e lu wale a xa, n mcn burunna subene sama nen a sagoni."

¹⁵ Nabi Yeremi yi a fala Nabi Xananiya xa, a naxa, "Xananiya, i tuli mati! Alatala mi i xexi, anu i bata yamani ito mayenden alogo e xa e yigi sa wulene yi. ¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N ni i janma nen kaxa xonna fari, i faxama nen jee ni ito ra, bayo i ya falane yamaan namurutema Alatala ma.'" ¹⁷ Nabi Xananiya yi faha na jee kike solofreden na.

Kedin yi rasiga muxu suxine ma

29 Nabi Yeremi a falan ni i ra a naxan sebe kedin kui Yerusalen taani, a yi a rasiga fonne ma naxanye xali konyiyani, e nun saraxaraline nun nabine nun yamaan dnxen birin, Nebukadanesari naxanye suxu Yerusalen yi a siga e ra konyiyani Babilon yi. ² A lixi, Manga Yoyakin nun a nga nun mangan bundxonon nun Yuda kuntigine nun Yerusalen kuntigine nun yirawanle nun xabune fan bata yi mini Yerusalen yi siga konyiyani. ³ A kedin taxu nen Safan ma dii xemena Elasa nun Xiliki a dii xemena Gemariya ra, Yuda mangan Sedeki naxanye xe Babilon mangan Nebukadanesari ma. Kedin kui falan ni i ra:

⁴ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi muxu suxine birin xa, n naxanye rasiga konyiyani keli Yerusalen yi siga Babilon yi, a naxa, ⁵ "E banxine ti, e dxo e kui. E nakone si, e yi e bogine don. ⁶ E jaxanle futu, e yi diine sct. E jaxanle fen e dii xemene xa, e yi e dii xemene fi xemee taa ra, alogo e fan xa diine bari. E wuya ayi e dingirani, e yaten nama xurunje ayi de! ⁷ E baje xunbenla raso taani, n na e xalixi

konyiyani denaxan yi, e yi Alatala maxandi na taan xa, bayo e baje xunbenla sctoma na nan xcn."

⁸ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "E nama tin, nabine nun yiimatone xa e mayenden naxanye e tagi. E nama e tuli mati e xiyene ra! ⁹ Bayo e wule nabiyala falane nan tima e xa n xinli. N tan mi e xexi," Alatalaa falan nan na ra. ¹⁰ Koni Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Babilon yamanana n scton na jee tonge solofere ti, n na e malima nen, n yi n ma fala fapin nakamali e xa, n xete e ra be. ¹¹ Bayo n na a kolon n feen naxanye yitoxni e xa. N baje xunbenla nan yitoxni e xa, tawyaan mi a ra, alogo n xa yigin lu e ma waxati famatone yi." Alatalaa falan nan na ra. ¹² "Nayi, e na n xili, e yi fa n maxandi, n na e yabima nen. ¹³ E na n fen, e n toma nen, xa e n fen e baje birin na." ¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra. "N tinma nen e xa n to, n yi xete e ra keli konyiyani, n yi e malan keli siyane nun yirene birin yi, n na e raxuya ayi denaxanye yi, n yi xete e ra be, n na e kedixi denaxan yi siga konyiyani." Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Na ma, e a falama nen, e naxa, "Alatala bata nabine fi nxu ma Babilon yi!"

¹⁶ Koni Alatala ito nan falaxi lan mangan ma naxan dxo Dawudaa manga gbenedi, e nun yamaan naxan birin dxo Yerusalen taani ito yi, e ngaxakedenna naxanye mi siga e fxc ra konyiyani, ¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N yengen nun fitina kamen nun fitina furen nafama e ma nen, n yi e lu alo xode bogi kalaxin naxanye mi nje donje. ¹⁸ N na e sagatanma nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, n yi e fe findi fe magaxuxin na baxon yamanane birin xa, e yi findi danga taan misaala ra, e fe yi yamanane birin muxune yigitge, e yi kab e ma, e kolin e ma, e e konbi, n na e raxuya ayi denaxanye birin yi." ¹⁹ Alatalaa falan ni ito ra. "Na ligama nen bayo e mi e tuli matixi n ma falan na, n na n ma walikene rasigaxi e tan naxanye ma waxatin birin, nabine. Anu e fan mi e tuli matixi," Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Koni e tan xa e tuli mati Alatalaa falan na, e tan muxu suxine birin, n bata e tan naxanye rasiga keli Yerusalen yi siga Babilon yi!

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Kolayaa dii xemena Axabi nun Maaseyaa dii xemena Sedeki ma, naxanye wule nabiyala falane tima e xa, a naxa, "N na e sama nen Babilon mangan Nebukadanesari sagoni, a yi e faha e yee xori. ²² Yuda kaan naxanye birin siga konyiyani Babilon yi, ne birin dangan misaala tongoma muxu firinni itoe nan ma scton, e naxa, 'Alatala xa i lu alo Sedeki nun Axabi, Babilon mangan naxanye gan!' ²³ Bayo e bata xaxilitareyaan liga Isirayila yi. E bata yalunyaan liga e muxu bodene naxanle xcn, e yi falan ti n xinli wulen fari, anu, n tan xa mi yamarin fixi e ma. N na kolon, na feen seren nan mcn n na." Alatalaa falan nan na ra.

Yeremi yi Semayaa kedin yabi

²⁴ A fala Nexelan kaan Semaya xa, i naxa, ²⁵ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,

i bata kedine sebe Yerusalen kaane birin ma, e nun Maaseya a dii xemen Sofoni saraxaralina, e nun saraxarali gbeteeye birin, i ito nan sebexi Sofoni ma, i naxa, ²⁶Alatala bata i findi saraxaraliin na Yehoyada tɔxɔni alogo i xa i yengi dɔxɔ Alatalaa banxin feene xɔn. Na ma, muxu yo na a yete findi nabiin na daxuyani, i lan i xa a sa kutun na, i a kɔɛen xidi xɔlxɔlxɔnna ra. ²⁷Nanfera nayi, i mi i kɔnkɔma Yereimi Anatɔti kaan ma, naxan a yete findixi nabiin na e tagi? ²⁸A yeteen bata kedin nasiga nxu ma Babilɔn yi, a naxa: E buma nen menni de! Nayi, e banxine ti, e dɔxɔ e kui. E nakɔne si, e yi e bogine don.”

²⁹Saraxarali Sofoni yi na kedin xaran Nabi Yereimi xa. ³⁰Alatala yi falan ti Yereimi xa, a naxa, ³¹“Xeraan nasiga a faladeni muxu suxine birin xa naxanye Babilɔn yi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi Semaya Nexelan kaan xili ma, a naxa, “Bayo Semaya nabiya falane tima e xa, anu, n tan mi a xexi, a yi e mayenden alogo e xa e yigi sa wuleni.” ³²Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Semaya Nexelan kaan nun a bɔnsɔnna kewanle saranma e ra nen. A bɔnsɔnna muxu yo mi luyɛ yamani ito ye, a mɔn mi fe fajin toma n naxan ligama n ma yamaan xa, bayo a falane yamaan namurutema Alatala ma.”’ Alatalaa falan nan na ra.”

Ala mɔn Isirayila yamanani tɔnma nen

30 Alatala yi falan ti Yereimi xa, a naxa, ²“Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N falan naxanye tixi i xa, e birin sebe kedin kui.’ ³Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxɔne fama, n Yuda nun Isirayila muxu suxine raxetema waxatin naxan yi, n fa e ra yamanani n naxan so e benbane yii, e yi dɔxɔ a yi,’ Alatala naxa na kiini.”

⁴Alatala falani itoe nan ti lan Isirayila nun Yuda yamanane ma, a naxa,

⁵“Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘En gbelegbele xuiin mema.

Gaxun nan na ra, bɔɔɔ xunbeli mi fa na.

⁶E maxɔdinna ti, xa xemen nɔɔ diin bare!

Nanfera nayi, xemene birin e tagin suxi alo naxanla nɛma dii barini? Nanfera birin yetagini tɔxɔxɔxi?

⁷Gbalɔ kɔxɔ gbeen nan a ra! A tɔxɔn mi na.

Waxati xɔdɛxɛn nan na ra Yaxuba bɔnsɔnna xa, koni e xunna minima a yi nen, e kisi.”

⁸“Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘Na lɔxɔni, n goron tongo wudine kalama nen, a ba e kɔɔ ma, n yi e xidi lutine yibolon, n yi e ba xɔɔɔɔɔ koniyiaan bun. ⁹E yi wali Alatala xa e Ala, e nun Dawuda yixetena, e mangana, n naxan fima e ma.’

¹⁰Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘E tan Yaxuba yixetene, n ma walikene, e nama gaxu,

Isirayila kaane, e nama kuisan!

Bayo, n na e rakisima nen, n yi sa e ba yire makuyeni,

n yi e bɔnsɔnna ba yamanani e sa koniyiani denaxan yi.

Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xetema nen, e yi lu maraxaran nun bɔɔɔ xunbenli.

E mi fa yimaxe tɔxɔn!

¹¹Bayo, n luma nen e xɔn, alogo n xa e rakisi.

N siyane birin naxɔɔɔ nen, n na e raxuyaxi ayi naxanye ye, koni n mi e tan naxɔɔɔrima.

N na e xuruma nen alo a lan kii naxan yi, bayo n mi e yatema sɔntarene ra.’ Alatalaa falan nan na ra.”

¹²“Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E naxankatan mi dandanɔɔɔ, e furen magaxu.

¹³Muxu yo mi e xun mafalama, e fure dɛɛn dandan muxu mi na, a seri mi e tan yii.

¹⁴E xɔyine birin bata ninan e xɔn, e mi fa e fenma tɔxɔn.

Bayo, n bata e naxankata alo yaxuna, n yi e hake gbeene nun e yulubi wuyaxine saran e ra a naxin na.

¹⁵Nanfera e wugama e naxankatan nun e tɔɔɔɔɔɔ bun naxan mi nɔɔ dandanɔɔɔ? N na ligaxi e ra e hake gbeene nun e yulubi wuyaxine nan ma fe ra.”

¹⁶“Koni naxan yo na wa e raxɔɔɔɔ feni, na fan naxɔɔɔrima nen.

E yaxune birin xalima nen koniyiani. Naxanye birin fuma e yiiseene ma, muxune fuma ne fan yiiseene ma nen.

Naxanye e suxuma yɛngeni, ne fan birin suxuma nen yɛngeni.’

¹⁷Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Koni n mɔn e rasabatima nen, n yi e rakendɔɔɔ e furene ma, bayo e a falama e ma nen a yama ramexina, muxu mi a yengi dɔxɔ naxan xɔn, Siyon taana.’

¹⁸Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N mɔn Yaxuba bɔnsɔnne yigiyadene rasabatima nen, n kininkinin e dɔxɔdɛne ma.

Taa xɔnna mɔn tima nen a funfuni. Manga banxin mɔn yi ti a yireni.

¹⁹Beti xuiin nun sewa xuiin minima nen e tagi. N na e rawuyama ayi nen, e mi fa xurunɔɔɔ ayi mumɛ!

N binyen fima nen e ma, e mi fa rayelefue tɔxɔn.

²⁰E diine luma nen alo a fɔlxɔni, e yamaan luma nen n yetagi.

N yi e naxankata muxune kewanle saran e ra.

²¹E mangan minima e tan nin,

e tan nde nan tima e yee ra.
 N yi na kanna maso n na,
 a yi a maso n na,
 bayo muxun mundun suse a masoe n na a yete ra?
 Alatalaa falan nan na ra.
²² 'E findima nen n ma yamaan na,
 n yi findi e Ala ra."
²³ Alatala gbalon soma nen muxu naxine xun na
 alo foye kala tiina.
 A xoln naxankatan yi fa e ma
 alo wuluwunla.
²⁴ Alatalaa xoln mi xetema e foxo ra
 fo feene rakamali
 Ala naxanye birin nagidixi a bokeni.
 E xaxili sotooma nen na feene xon waxati famatone yi.

Isirayila kaane xete fena

31 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Na waxatini, n
 findima nen Isirayila xabilane birin ma Ala ra, e
 yi findi n ma yamaan na." ² Alatala ito nan falaxi, a
 naxa,
 "Yama donxen naxanye luxi e nii ra yengen xanbini,
 ne n ma hinanna toma nen tonbonni,
 Isirayila yamaan yi matabun soto."
³ Alatala a yete yita nen n na wulani,
 a naxa, "N bata e xanu habadan!
 Nanara, n ma hinanna mi nanma e xa.
⁴ Isirayila yama fajina,
 n mon e rasabatima nen,
 e yamanan mon tima nen.
 E mon e tanbanne maxama nen
 e yi siga bodonlane foxo ra naxanaxani.
⁵ E mon manpa bili nakone sima nen Samari geyane
 fari.
 Xee biine sansine sima nen,
 e yi e bogine soto.
⁶ Bayo loxona nde fama,
 kantan tiine e xui raminima
 Efirami yamanan geyane ma waxatin naxan yi, e
 naxa,
 'E keli, en siga Siyon taani Alatala fema, en ma Ala."
⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "E xuiini te sewani Yaxuba bonbonna fe ra,
 E naxan e fe ra e tan naxanye siyane xun na!
 E xui ramini, e yi Ala tantun, e naxa,
 'Alatala, i ya yamaan nakisi,
 Isirayila muxu donxene.'
⁸ N xetema nen e ra
 sa keli komen foxon yamanani,
 n yi e malan sa keli bokon danne ra.
 Danxutone nun sankalatone e ye,
 naxalan fudi kanne nun naxanye dii barini, e birin.
 Yama gbeen nan xeten be.
⁹ E fama nen wuge,
 e lu n maxande,
 n yi ti e yee ra,
 siga xudene de, kira yitoxin xon,
 e mi e sanna radinpe denaxan yi,

bayo Isirayila yamaan fafe nan n na,
 Efirami bonbonna luxi nen
 alo n ma dii singena."
¹⁰ Siyane, e tuli mati Alatalaa falan na,
 e sa a rali
 fo foxo ige tagi bokoxo makuyene yi!
 E naxa,
 "Naxan Isirayila yamaan naxuyaxi ayi,
 na e malanma nen.
 A e kantanma nen
 alo xuruse rabaan nun a xuruse kuruna.
¹¹ Bayo, Alatala bata Yaxuba yixetene xoxoya,
 a yi e xunba muxune yii
 naxanye senben gbo e xa.
¹² E fama nen,
 e xuiini te naxanaxani Siyon geyaan xuntagi.
 E sewama nen Alatalaa nemaan birin na,
 murutun nun manpa nenen nun turen
 nun yexene nun siine nun pingene.
 E nii yifanma e ma nen
 alo igen saxi nakon naxan ma,
 e mi fa yigitoge mume!
¹³ Nayi, sungutunne sewama nen e bodondeni,
 e nun banxulanne nun fonne birin.
 N yi e sunun findi sewan na,
 n yi e madenden,
 n yi e rasewa e naxankatan xanbini.
¹⁴ N yi saraxaraline ralugo sube turaxine ra
 n ma yamaan yi wasa n ma nemaan na,"
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama
 taani.
 Rakeli nan a diine wugama.
 A mi tinpe a xa masabari
 amasoto e birin bata faxa."
¹⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "E wuga xuiin nun e yeege dan,
 bayo e kewanle saren fima nen,
 e diine fama nen
 sa keli yaxune konni."
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁷ "E yigin sotooma nen waxati famatone yi,
 bayo e diine mon xetema nen e konni."
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁸ N bata Efirami bonbonna wuga xuiin me, e naxa,
 "Ala, i bata nxu xuru kari xodexeni
 alo turaan naxan mi suxi,
 nxu yi xuru ki fajini.
 I mon xa nxu raxete,
 nxu xetema nen,
 bayo i tan nan Alatala ra, nxo Ala.
¹⁹ Nxu nxu xun xanbi so nen i yi,
 koni na xanbi ra,
 nxu yi nimisa.
 Nxu yelin xanbini xaxinla sote,
 nxu yi xoxo nxu yete ma,
 nxu yagi, nxu yi nxu xun sin,

bayo nxu bata kalan ti nxu dii כֹּחַ waxatini han!"
²⁰ Ala naxa, "Efirami בִּנְסַחֲנָנָא mi findixi n nafan diin xan na ba,
 n diin naxan nafisama bonne xa?
 Bayo n nēma falane tiye a ma,
 a fe rabirama n ma.
 Nanara, n בְּנֵינָא bata kala a fe ra,
 a kininkininna yi n suxu han!"
 Alatalaa falan nan na ra.
²¹ E taxamasenne ti kiraan כֹּחַ,
 ε wudine bitin kiraan δε
 alogo muxune nama kira gbeen fata
 e lan e xa bira naxan כֹּחַ ra.
 Isirayila yama fapina,
 ε מֹחַ xa χεε, ε χεε ε taane yi.
²² N ma dii murutexine,
 ε luma na xun כֹּחַ sigani
 han waxatin mundun yi?
 Bayo Alatala fe nēnen naminima nēn כֹּחַ כֹּחַ nna fari,
 naxanla fama nēn χεμεν fendeni. †

Ala מֹחַ Yuda nun Isirayila yitכֹּחַ nēn

²³ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "N na χεε e muxu suxine ra waxatin naxan yi, a מֹחַ falama nēn Yuda yamanan nun a taane yi, e naxa, 'Alatala xa barakan sa tinxin yirena fe yi geya saripnanxina.' ²⁴ Χεε biine nun xuruse rabane dכֹּחַ nēn Yuda yamanani e nun a taane birin.
²⁵ Bayo n muxu xadanxine nii yifanma e ma nēn, n yi muxu nii kalaxine ralugo."

²⁶ Na waxati yeteni, n yi xulun, n yi a kolon a n ma xixכֹּחַ yi naxun han!

²⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "לכֹּחַ fama, n מֹחַ muxune nun xuruseene rasabatima nēn Isirayila nun Yuda yamanani yi, e wuya ayi alo muxun na sansiin xuya χεε ma. ²⁸ Benun to, n na n yεεn ti nēn e ra alogo n xa e xunna kala, n yi e tala, n yi e halagi, n yi e raxכֹּחַ, n yi gbalon nafa e ma. Koni iki, n מֹחַ n yengi dכֹּחַ nēn e כֹּחַ alogo n xa e yamanan ti, n yi e si," Alatalaa falan nan na ra. ²⁹ A mi fa falama na לכֹּחַ fa fala,

Fafane bata naxundan xindene don,
 koni e diine nan ninye ramuluxun. ††

³⁰ Koni birin faxama a yete haken nan ma fe ra. Muxu yo naxundan xindene don, na kanna yetεεn nan ninye ramuluxunma.

Layiri nēnēna fe

³¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "Na לכֹּחַ fama, n layiri nēnen xidima ‡
 nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

† Waxatina nde, Ala waxi a כֹּחַ ma nēn a Isirayila yamaan xa a tan Ala fen. Anu, e dari fe mi yi na ra hali Isirayila yamaan to findixi Ala gbeen na layiri xidin כֹּחַ alo χεμεν nun naxanla futun xidima kii naxan yi. †† Na feen מֹחַ sebexi Nabi Esekiyeli 18.2 kui. ‡ LAYIRI NENENAFE sebexi Luka 22.20 nun Korenti Singen 11.25 nun Korenti Firindena 3.6 nun Heburune 8.8-12 kui.

³² A mi ligama
 alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,
 n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran yamanani.
 Bayo e n ma layirin kala nēn
 hali n to findi e kanna ra,"
 Alatalaa falan nan na ra.

³³ "Koni layirin ni i ra,
 n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi."
 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "Na waxatin na dangu,
 n na n ma sariyane sama nēn e xaxinli,
 n yi e sebe e בְּנֵינָא.
 N findima nēn e Ala ra,
 e yi findi n ma yamaan na.

³⁴ Muxu yo mi fa a boden maxaranma,
 muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,
 a naxa, 'I xa Alatala kolon,'
 bayo e birin n kolonma nēn,
 keli muxudin ma han muxu gbeena.
 Bayo n dijama nēn e hakene ma
 n yi e yulubine xafari."
 Alatalaa falan nan na ra.

³⁵ Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan sogen da
 alogo a xa kenenna fi yanyin na,
 e nun kiken nun sarene כֹּחַ nēn na,
 naxan כֹּחַ igeni maxama,
 a מֹחַ nēn yi xuxu, ‡
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna, na naxa,
³⁶ "Fanni dunupa da kiin sariyani itoe n yetagi,
 Isirayila yixetene fan yatema nēn siyaan na n yεε ra yi."

Alatalaa falan nan na ra.

³⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Xa kore כֹּחַ nēn malige,
 xa כֹּחַ כֹּחַ bunne כֹּחַ kolonje,
 nayi, n fan n mema nēn Isirayila בִּנְסַחֲנָנָא ra e kewanle fe ra,"

Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalen taa nēnēna fe

³⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "לכֹּחַ fama, taani ito מֹחַ tima Alatala xa waxatin naxan yi, keli Xananeli Sangansoon ma han sa dכֹּחַ Songen Ma Dēen na.
³⁹ Taan dan nēnen מֹחַ menna nin siga tinxinni han Garebi geyana, sa dangu Gowa binni. ⁴⁰ Binbine nun xubene כֹּחַ lanbanna naxan yi e nun gbingbinna naxanye sigama han Kedirכֹּחַ xudeni siga han taan so dēen tongonna so dēen naxan xili Soone Dena, sogeteden binni, menne birin nasaripnanma nēn Alatala xa.
 Yire yo mi fa kale na hanma a raxכֹּחַ."

Yeremi yi χεεna nde sara

32 Alatala yi falan ti Yeremi xa, Yuda manga Sedeki a mangayaan nεε fudeni, Nebukadanesari a

‡† IGEN Mֹחַ NNE:alo foyen na so igeni.

mangayaan ꞑɛɛ fu nun solomasɛɛden nan yi a ra nun.

² Babilɔn yamanani sofa ganla bata yi Yerusalɛn taan nabilin nun na waxatini, e yi taan yengema. Nabi Yere-mi yi saxi kasoon na kantan tiine banxin sansanna kui Yuda mangan konni. ³ Yuda mangan Sedeki bata yi a balan menni, a naxa, "Nanfera i nabiya falani itoe tima? I yi a fala, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N taani ito sama nen Babilɔn mangan sagoni, a yi a tongo. ⁴ Yuda mangan Sedeki mi tangama Babilɔn kaane ma de! N na a sama nen Babilɔn mangan sagoni yati, a yi falan ti a xa kenen nun kenen, a yi a yetagi to. ⁵ Babilɔn mangan sigama nen Sedeki ra Babilɔn yi, a sa luma denaxan yi han n na keli a malideni waxatin naxan yi. Xa ɛ Babilɔn kaane yengɛ, ɛ mi ɔ ɔɔɔma de!" Alatalaa falan nan na ra."

⁶ Yeremi a falan ni ito ra, a naxa, "Alatala falan ti nen n xa, a naxa, ⁷ I ɔɔɔ Salun ma dii xemen Xanameli fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, 'N ma xɛɛ ɔɔɔɔ sara n ma, naxan Anatɔti taani, bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na.' ⁸ Nayi, n ɔɔɔ a dii xemen Xanameli yi fa n fema kantan tiine banxin sansanna kui alo Alatala a fala kii naxan yi. Xanameli yi fa a fala n xa, a naxa, 'N ma xɛɛ ɔɔɔɔ sara n ma naxan Anatɔti taani, Bunyamin yamanani, bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a findi i gbeen na. A sara!' N yi a kolon fa fala Alatalaa falan nan yi kamalixi na ra. ⁹ Nayi, n yi n ɔɔɔ a dii Xanameli a xɛɛ ɔɔɔɔ sara a ma naxan Anatɔti taani, n yi gbeti gbanan fu nun solofere so a yii. ¹⁰ N yi a sara kedini ɔɔɔ, n yi n ma taxamasenna sa a ma, n yi serene xili, n gbetin maliga sikeela ra. ¹¹ N yi a sara kedin tongo, n ma taxamasenna yi naxan ma, sariyane yi seɓɛxi naxan kui, e nun ke-di gbetɛ naxan mi yi balanxi taxamasenna ra. ¹² N yi a sara kedin so Neriya dii xemen Baruku yii Maxiseya mamandenna. N na liga n ɔɔɔ a dii xemen Xanameli yɛɛ xɔri, e nun seren naxanye e yii ɔɔɔ sa xɛɛ ɔɔɔɔ sara kedin ma, e nun Yahudiyan naxanye birin yi kantan tiine banxin sansanna kui. ¹³ N yi yamarini ito so Baruku yii e yɛɛ xɔri, n naxa, ¹⁴ 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, ɔɔɔ sara kedini itoe tongo, naxan balanxi n ma taxamasenna ra e nun naxan nabixi, i sa e sa feɓɛna nde kui, e mi kale denaxan yi. ¹⁵ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ɔɔɔ nde, muxune ɔɔɔ banxine nun xɛɛ ɔɔɔɔ nun manpa bili nak ɔɔɔ sarama nen yamanani ito yi."

¹⁶ "N to ɔɔɔ sara kedin so Neriya dii xemen Baruku yii, n yi Alatala maxandi, n naxa, ¹⁷ 'Marigina Alatala, i tan naxan kore ɔɔɔ nun ɔɔɔ daxi i senbe gbeeni, kabanako fe yo mi ɔɔɔ i tan yii. ¹⁸ I ya hinanna mayitama nen muxune xa han mayixete wuli keden, koni i fafane hakene saranma e diine ra nen. Ala, i gbo, Ala senbemaan nan i tan na naxan xili Alatala Senben Birin Kanna. ¹⁹ I ya fe ragidixine gbo, i kewanle magaxu. I yɛɛna adamadiine birin sigati kiin na, alogo i xa birin saran a kewanle ra, saranna naxan lan a wali ɔɔɔ ma. ²⁰ I yi kabanako feene nun taxamasenne lig-

ama xabu nxu yi Misiran yamanani waxatin naxan yi han to, i ne liga Isirayila kaane yɛ e nun adamadiine birin, i yi xinla ɔɔɔ naxan gbo han to. ²¹ I bata Isirayila i ya yamaan namini Misiran yamanani taxamasenne nun kabanako feene nun senbe gbeen nun ɔɔɔ nun fe magaxuxine ɔɔɔ. ²² I yamanani ito so nen e yii, i bata yi i ɔɔɔ naxan so fe ra e benbane yii, kumin nun ɔɔɔ gbo yamanani naxan yi. ²³ E bata fa, e fa ɔɔɔ a yi. Koni, e mi e tuli matixi i xuiin na, e mi bira i ya sariyan ɔɔɔ ra, e mi i ya yamarine suxi. Nanara, i naxankatani ito birin nafaxi e ma. ²⁴ Yaxune bata gbingbinne rate taan yinna ɔɔɔ alogo e xa dangu a xun ma. Taan fama nen ludeni Babilɔn kaane sagoni, naxanye a yengema, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen yi taan kala. I naxan falaxi, na bata kamali, a tan ni ito ra. ²⁵ Marigina Alatala, i a fala n xa nen, i naxa, "Xɛɛ ɔɔɔ sara gbetin na serene yɛɛ xɔri." Anu, taan sa luma Babilɔn kaane nan sago yi."

Alatala yi Yeremi yabi

²⁶ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²⁷ "Alatala nan n tan na, niiramane birin ma Ala. Kabanako fena nde na yi ba, naxan ɔɔɔ n tan yii? ²⁸ Nanara, n tan, Alatala, n ni ito nan falama, fa fala taani ito sama Babilɔn kaane nun Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni nen, e yi a tongo. ²⁹ Babilɔn kaan naxanye taani ito yengema, ne soma nen taani ito yi, e teɛn so a ra, e a gan, e nun a banxine e wusulanna gan Baali xa naxanye xuntagi, e minse saraxane rabɔɔɔ ala gbetene xa denaxanye yi, e yi n naxɔɔ. ³⁰ Bayo xabu e dii ɔɔɔ waxatine yi Yuda kaane nun Isirayila kaane mi sese lig-axi ɔɔ fe naxina n yɛɛ ra yi, e lu n naxɔɔ e suxure rafalaxine ɔɔɔ, Alatalaa falan nan na ra. ³¹ Bayo taani ito muxune bata n naxɔɔ, e n ɔɔɔ nate, keli a ti ɔɔɔ ma han to. Nayi, n fa a bama nen n yetagi. ³² Yuda kaane nun Isirayila kaane bata n naxɔɔ e kewali naxine ɔɔɔ, e tan nun e mangane nun e kuntigine nun e saraxaraline nun e nabine, e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane birin. ³³ E bata e xun xanbi so n yi, e mi e yɛɛ rafindixi n ma. Anu, n yi e xaranma waxatin birin, koni e mi tin e tuli matiye, e xurun ɔɔɔ. ³⁴ E yi e suxurene ɔɔɔ n ma banxini n xinla binyama denaxan yi, e yi a raharamu. ³⁵ E yi kidene rafala Baali xa Ben-Hinɔɔ lanbanni, alogo e xa e diine gan saraxan na ɔɔɔ xa. N mi e yamari naxan ma, n mi sa mirixi naxan ma. E bata xɔsi fe sifani itoe liga, e yi Yuda ɔɔɔ na ti yulubin ma."

³⁶ "Iki, ɛ fa a falama taani ito ma nen, ɛ naxa, 'A sama nen Babilɔn mangan sagoni! E a ɔɔɔ nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen ɔɔɔ!' Nanara, n tan Alatala, Isirayilaa Ala, n fa ito nan falama, n naxa, ³⁷ 'N na e malanma nen yati, sa keli yamanane birin yi, n na e raxuyama ayi denaxanye yi n ma ɔɔɔ gbeen nun n ma ɔɔɔ teeni. N ɔɔɔ xetema e ra nen be, n yi tin e ɔɔɔ ɔɔɔ xunbenli. ³⁸ E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra. ³⁹ N yi xaxili kedenna fi e ma. E lu kira kedenna ɔɔɔ, alogo e xa gaxu n yɛɛ ra habadan, alogo e nun e diine xa lu herini. ⁴⁰ N yi habadan layirin xidi n

tan nun e tan tagi, n mi e rabepinje mume. N luma nen fe fajin lige e xa, n yi n yeeragaxun sa e bɔɔɔni, al-ogo e nama e xun xanbi so n yi. ⁴¹ N sewama nen fe fajin liga feen na e xa. N yi e rasabati yamanani ito yi yati, n bɔɔɔni nun n niin birin na." ⁴² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N fe fajin naxan falaxi lan e fe ma, n na ligama e xa nen alo n ɔaxankatani itoe birin nafaxi yamanani ito xili ma kii naxan yi. ⁴³ E mɔɔn xee bɔɔɔne sarama nen yamanani ito yi na waxatini, e a falama denaxan ma, e naxa, 'Yire raxɔrixin nan a ra, muxu mi na, sube mi na, a bata sa Babilɔn kaane sago-ni.' ⁴⁴ Xee bɔɔɔne sarama nen gbetin na, e sara kedine yi yelan, muxune yi e taxamasenne sa e ma sereyane yee xɔri Bunyamin yamanani e nun Yerusalen rabilinna taane nun Yuda taane nun geya yire taane nun sogegododen binna geya yire taane nun Negewi yamanan taane yi. Bayo, Alatala mɔɔn e yamanan nasabatima nen. Alatalaa falan nan na ra."

Yerusalen kisi fena

33 Alatala mɔɔn yi falan ti Yeremi xa a firindeni, a yi balanxi kantan tiine sansanna kui waxatin naxan yi. A naxa, ² "Alatala ito nan falaxi, a tan naxan feene ligama, a tan naxan feene yitɔnma, a e ragidi, a xili Alatala, a tan naxan a falama, a naxa, ³ 'N maxandi, n na i yabima nen. N fe gbeene yebama nen i xa, wundo fe luxunxine i mi naxanye kolon.' ⁴ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan taani ito banxine ma e nun Yuda mangane banxine, naxanye bata rabira alogo e xa yaxune yenge naxanye tema yinna fari yengeni, a naxa, ⁵ 'Yamaan na Babilɔn kaane yenge waxatin naxan yi, banxini itoe rafema nen muxune binbine ra n naxanye faxama n ma xɔɔn gbeeni. N na n yetagin luxunma nen taani ito muxune ma e kewali ɔaxine fe ra. ⁶ Koni, n mɔɔn taani ito rasabatima nen, n yi a muxune rakendeya, n yi bɔɔɔɔe xunbenla nun lannayaan fi e ma han! ⁷ N Yuda muxu suxine nun Isirayila muxu suxine raxetema nen keli konyiyani, n mɔɔn yi e rasabati alo a fɔɔɔni. ⁸ N yi e rasarigan e hakene birin ma e yulubin ligaxi n na naxanye xɔn. N na e hakene birin mafeluma nen e n yulubin tongoxi naxanye xɔn, naxanye findixi murute feene ra n xili ma. ⁹ Nayi, taani ito findima nen sewan na n xa, e nun tantunna nun binyena bɔɔɔn xɔnna siyane birin tagi, e na fe fajine birin me waxatin naxan yi n naxanye ligama e xa. E kuisanma nen e gaxu lan na fe fajine nun bɔɔɔɔe xunbenla birin ma n naxanye fima e ma."

¹⁰ "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E tan a falama yireni ito ma, e naxa, "Yire raxɔrixin na a ra, muxu mi fa na, xuruse mi na." Anu, Yuda taani itoe nun Yerusalen kirani itoe naxanye rabepinxi iki, muxune nun xuruseene mi fa denaxanye yi iki, ¹¹ sewa sigine nun ɔaxaxa sigine mɔɔn sama nen menne yi e nun ɔaxalandi ti sigine xemɛn nun a ɔaxanla xa, e nun naxanye sigama betin be barika bira saraxane badeni Alatalaa banxini, e naxa,

"En Alatala Senben Birin Kanna tantun, bayo Alatala fan,

a hinanna luma nen habadan."

Bayo n mɔɔn yamanan nasabatima nen alo a fɔɔɔni, Alatala naxa na kiini."

¹² "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Yamana raxɔrixini ito, muxune nun xuruseene mi fa denaxan yi, bɔɔɔn nde xuruse rabane mɔɔn xuruse rabaden nun matabuden sɔɔɔma nen e xuruse kurune xa menna taane birin yi. ¹³ Xuruseene mɔɔn luma nen e kantan muxune dexɔn geya yire taane nun sogegododen geya yire taane nun Negewi yamanan taane nun Bunyamin yamanan nun Yerusalen rabilinna taane birin yi, e nun Yuda taane yi.' Alatala naxa na kiini."

Ala a falan nakamalima nen Dawuda bɔɔɔnna xa

¹⁴ "Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Lɔɔɔne fama, n fala fajine rakamalima bɔɔɔn naxanye yi, n naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma. ¹⁵ Na bɔɔɔne nun na waxatini, n tinxinden naminima nen Dawuda bɔɔɔnna, alo wudi ɔingin na mini wudin ma, a yi kiti kenden nun tinxinyaan naba yamanani. ¹⁶ Yuda yamaan nakisima nen na bɔɔɔne yi, bɔɔɔe xunbenla yi so Yerusalen yi. E a xili bama nen fa fala, "En ma tinxinna, Alatala." ¹⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa: Dawuda bɔɔɔn yi biran mi dase mume naxan dɔɔɔe Isirayila yamaan manga gbedeni. ¹⁸ Lewi saraxaraline bɔɔɔn yi biran mi dase mume naxan saraxa gan daxine be, a bogise saraxane tutin nali, a saraxane ba bɔɔɔn yo bɔɔɔn."

¹⁹ Alatala yi falan ti Yeremi xa. A naxa, ²⁰ "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Xa e nɔɔe layirin kale nxu nun yanyin nun kɔɔɔn tagi, kɔɔɔn nun yanyin yi ba mine e waxatini nun, ²¹ nayi, n ma layirin nɔɔe kale nxu nun n ma walikeɔn Dawuda fan tagi nen, a bɔɔɔnna muxun yi dasa naxan dɔɔɔe a bɔɔɔn a manga gbedeni. Nayi, n ma layirin mɔɔn nɔɔe kale nxu nun Lewi saraxaraline tagi nen naxanye n ma wanla ra. ²² N na n ma walikeɔn Dawuda yixetene rawuyama ayi nen, e nun Lewi bɔɔɔnna muxun naxanye n ma wanla ra alo kore xɔnna saren naxanye mi nɔɔe yate, alo baan ɔemɛnsinna naxan yaten mi kolonje."

²³ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²⁴ "I mi a toxi ba, yamani ito naxan falama? E naxa, 'Alatala bata a me a yama sugandixi firinne ra.' Nayi, e n ma yamaan naɔaxuma, e mi fa e yatexi siya ra."

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Xa layirin mi yi nxu nun yanyin nun kɔɔɔn tagi nun, xa n mi yi kore xɔnna nun bɔɔɔn da kiin sariyane sa nun, ²⁶ nayi, n yi nɔɔe n me nen Yaxuba yixetene nun n ma walikeɔn Dawuda yixetene ra, n yi tondi a bɔɔɔnna muxuna nde sugande alogo a xa lu Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yixetene xun na. Bayo n mɔɔn e yamanan nasabatima nen, n yi kininkinin e ma."

Alaa falana Sedeki xa

34 Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a sofa ganla nun yamanan naxanye birin yi a bɔɔɔn bun

† Na feen mɔɔn sebexi Samuyeli Firinden 7.12-16 nun Mangane Singen 2.4 nun Taruxune Singen 17.11-14 kui.

ma e nun siyane birin yi Yerusalen nun a rabilinna taane birin yengema waxatin naxan yi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²“Alatala, Isirayilaa Ala naxa, sa falan ti Yuda mangan Sedeki xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilon mangan sagoni, a yi a gan. ³I tan mi tangama a ma, koni a i suxuma nen yati, i lu a sagoni, i Babilon mangan toma nen i yeen na, a yi falan ti i xa kenen nun kenen, a yi siga i ra Babilon yi. ⁴Koni Yuda mangan Sedeki, i tuli mati Alatalaa falan na! Alatala falani ito nan tixi lan i ma, a naxa, i mi faxe yengeni sese ma. ⁵I faxan bɔɔe xunbenla nin. I saya feen ligama nen alo i benbane gbeene liga kii naxan yi, manga danguxine, muxune yi wusulanna gan i ya binyen mayita feen na, e i wuga, e naxa, “Ee! Nxu kanna bata faxa!” N tan Alatala nan na falaxi.’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁶Nabi Yeremi yi na falane birin nali Yuda mangan Sedeki ma Yerusalen yi. ⁷Na waxatini, Babilon mangana ganla yi Yerusalen yengema e nun Yuda taan bonne birin, a li Lakisi taan nun Aseka taan nan tun yi fa luxi Yuda taa makantanxine ra.

Konyine xɔɔyana fe

⁸Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan Sedeki yelin xanbini layirin xide e nun Yerusalen yamaan tagi, alogo e xa konyine xɔɔya. ⁹Birin yi xɔɔyaan fima a konyi Heburu kaane ma, alogo muxu yo nama fa a Yahudiyen boden nawali alo konyina. ¹⁰Kuntigine nun yamaan naxanye na layirin xidi, ne yi tin e konyine bepin feen ma alogo e nama fa lu konyiyani. E yi tin na ma, e yi e bepin. ¹¹Koni na xanbi ra, e mɔn yi e miriyaan masara, e yi e konyine maxili, e bata yi naxanye bepin, e yi e karahan alogo e mɔn xa findi konyine ra.

¹²Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ¹³“Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N layirin xidi nen nxu nun e benbane tagi, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yi konyiyani. N yi a fala e xa, n naxa, ¹⁴“Xa e ngaxakedenna Heburuna nde a yete mati e ma konyin na, a walima nen e xa ɔɔe sennin. A ɔɔe soloferedeni e xa a xɔɔya.” † Koni e benbane mi n xuiin suxu, e mi e tuli mati n na. ¹⁵E tan bata yi e kewanle masara waxati danguxini itoe yi, naxan fan n tan yee ra yi, e yi na liga, e birin yi xɔɔyaan fi e ngaxakedenne ma. E layirin xidi nen n yetagi, n ma banxini n xinla binyama denaxan yi. ¹⁶Koni e bata xete e fe ragidixin fɔɔ ra, e yi n xinla kala, e to e konyine maxili, e bata yi naxanye bepin nun, e bata yi naxanye lu e xa siga, e mɔn yi e karahan a e xa findi e konyine ra.”

¹⁷“Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E to mi n binyaxi, e tondi xɔɔyaan fiye e ngaxakedenne ma e adamadi bodene. Nayi, n xɔɔyaan sifana nde fima e ma nen, e fa xɔɔyani ito nan sɔɔma, naxan a lige e faxa silanfanna nun fitina furen nun fitina kameni, han e fe yi bɔɔa xɔɔna yamanane birin muxune magaxu.’ Alatalaa falan nan na ra. ¹⁸‘Muxun naxanye n ma layirin kalaxi, naxanye mɔn mi tin layirin nakamale e

† Na feen sebexi Xɔɔyaan 21.2 nun Sariyan 15.12-15 kui.

yeteen naxan xidi n yetagi, n na e suxuma nen alo e jingine diin naxan yisegen firinna ra, e yi dangu a dungine tagi layiri xidin dangan misaala ra. ¹⁹Yuda nun Yerusalen kuntigine nun mangan bundɔɔne nun saraxaraline nun yamanan muxun naxanye birin danguxi na jingen dungine tagi, ²⁰n ne sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, e binbine yi findi xɔline nun burunna subene balon na. ²¹N Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilon mangana sofa ganla, naxanye e masigaxi e ra. ²²N yamarin fima nen, n yi e raxete be taani ito xili ma. E taan yengema nen, e yi a tongo, e yi a gan. N yi Yuda taane raxri, e findi bɔɔa rabepinxin na.’ Alatalaa falan nan na ra.”

Yeremi nun Rekabu bɔɔɔonne fe

³⁵ Alatala bata yi falani ito ti Yeremi xa Yuda mangan Yosiyaa dii Yehoyakimi a mangayaan waxatini, a naxa, ²“Siga Rekabu bɔɔɔonne fema, i yi e xili, e xa fa Alatalaa banxin kuiin yirena nde yi, i manpaan so e yii, alogo e xa a min.”

³Nanara, n yi Yaasaniya tongo, Xabasiniyaa dii xemɛn Yeremi a dii xemena, e nun a ngaxakedenne nun a diine nun Rekabu bɔɔɔonna birin. ⁴N yi siga e ra Alatalaa banxini, Alaa muxun Yigidali a dii xemɛn Xanan ma dii xemene yi walima banxin konkon naxan kui, kuntigine banxin kuiin yiren dexɔn, Salun ma dii xemɛn Maaseyaa waliden konkon xun ma, naxan yi so deen kantanma. ⁵N yi fɛɛne dɔɔa Rekabu bɔɔɔonna muxune yetagi e rafexi manpaan na e nun igelengenne. N yi a fala e xa, n naxa, “E manpana nde min!” ⁶E yi n yabi, e naxa, “Nxu mi manpaan minma, bayo nxu benba Rekabu a dii xemɛn Yonadabo nxu yamari nen, a naxa, ‘E nama manpaan min mume, e tan nun e yixetene, ⁷e nama banxi ti, e nama sansi si, e nama manpa bili si, seni itoe mɔn nama lu e yii. Koni e luma bubune nin e dunupa yi gidin birin yi, alogo e xa bu yamanani e dɔɔma xɔɔɛyani denaxan yi.’ ⁸Nxu benba Rekabu a dii xemɛn Yehonadabu nxu yamari feen naxanye ma, nxu bata ne suxu. Nxu mi manpaan minma nɔ simayani mume, nxu tan ba, nɔ naxanle ba, nɔ dii xemene ba, nɔ dii temene ba, ⁹nxu mi banxi tima, nxu so a kui, nxu gbee mi finde manpa bili nakɔ ra, hanma xɛna hanma langana. ¹⁰Nxu luma bubune nan kui, nxu bata nxu benba Yonadabo a yamarine birin suxu ken! ¹¹Koni Babilon mangan Nebukadanesari to yamanan yenge, nxu a fala nen, nxu naxa, ‘En siga Yerusalen yi, en na en gi Babilon kaane nun Arami kaane sofa ganle bun.’ Nayi, nxu yi dɔɔa Yerusalen yi.”

¹²Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ¹³“Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, sa a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, i naxa, ‘E mi xaxili sɔte ba? E mi n ma falane suxe ba?’ Alatalaa falan nan na ra. ¹⁴‘Rekabu a dii xemɛn Yehonadabu ba-

†† Men kaane yi xuruseni segema nen firinna ra, e yi dangu a dungi firinne tagi layirin misaala ra fa fala xa naxan mi layirin nakamali, na kanna xa liga alo xuruseen naxan yisegexi ito ra. Na feen sebexi Dunupa Fɔɔn 15.9-18 kui.

ta yi yamarin fi a diine ma, a e nama manpaan min. E bata a yamarin suxu. E mi a minxi han to. Han to, e mi manpaan min bayo e bata e benbana a yamarin suxu. Anu, n tan falan tima ε xa yeε, koni ε mi n xuiin suxi.

¹⁵ N na n ma walikene rasigama ε ma yeε, nabine, alogo e xa a fala ε xa, e naxa, "E xete ε kira naxin fɔɔ ra, ε kewanle maxete, ε nama bira ala gbetene fɔɔ ra, ε yi e batu. Nayi, ε luma nen yamanani n naxan soxi ε nun ε benbane yii." Koni ε mi ε tuli mati n na, ε mi n xuiin name. ¹⁶ Rekabu a dii xemen Yehonadabu yixetene bata e benbana a yamarin suxu, koni yamani ito mi n xuiin suxi! ¹⁷ Nanara, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, n feen naxanye birin fala e xili ma. Amasɔɔ n bata falan ti e xa, e mi n xuiin namexi, n yi e xili, e mi n yabi."

¹⁸ Yeremi yi a fala Rekabu bɔnɔɔna muxune xa, a naxa, "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'E bata ε benba Yehonadabu a yamarine suxu, ε bira a yamarine birin fɔɔ ra, ε yi e birin liga,' ¹⁹ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Rekabu a dii xemen Yonadabo yixetena ndee luma nen wale n yetagi, e mi panje mumε!"

Yehoyakimi yi kedin gan

36 Yuda mangan Yosiya a dii xemen Yehoyakimi a mangayaan neε naaninden, Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa, ² "Kedi mafilinxina nde tongo, i yi n ma falane birin seβε n bata naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma e nun siya gbetene birin xabu n falan ti fɔɔ i xa lɔɔn naxan yi Yosiya waxatini han to. ³ Waxatina nde, Yuda kaane a famuma nen n fe naxin naxan nagidixi e xili ma, e birin yi xete e kira naxin fɔɔ ra. Nayi, n na e yulubine nun e hakene mafeluyε nen."

⁴ Yeremi yi Neriya dii xemen Baruku xili. Alatala bata yi falan naxanye birin ti a xa, Yeremi yi ne fala, Baruku yi ne seβε kedin kui. ⁵ Na xanbi ra, Yeremi yi yamarin fi Baruku ma, a naxa, "E tɔɔna nan dɔxi n ma menni, n mi nɔε sigε Alatala Batu Banxini. ⁶ Nayi, i tan xa siga Alatalaa banxini. N na Alatalaa falan naxanye tixi i xa, i naxanye seβε, i sa ne xaran yamaan yetagi sun suxu lɔɔni. I e xaran Yuda kaane xa naxanye fama sa keli e taane yi. ⁷ Nayi, waxatina nde, e Alatala mafanma nen, e birin yi xete e kira naxin fɔɔ ra. Bayo Alatalaa xɔɔn nun a fitinan gbo yamaan xili ma." ⁸ Nabi Yeremi Neriya dii xemen Baruku yamari feen naxanye birin ma, a yi ne liga, a yi sa Alatalaa falane xaran kedini Alatala Batu Banxini.

⁹ Yuda mangan Yosiya dii xemen Yehoyakimi a mangayaan neε suulunden kike solomanaaninden, e yi lɔɔ keden sugandi a Yerusalen kaane xa sunna suxu na lɔɔni Alatala yetagi e nun Yuda kaan naxanye birin fa Yerusalen yi sa keli Yuda taane yi. ¹⁰ Baruku yi Yeremi a falane birin xaran kedini Alatala Batu Banxini yamaan birin yetagi. A yi dɔxi seveli tiin Gemariyaa konkon nin, Safan ma dii xemena, denaxan yi sansan-

na kui naxan faxan na Alatala Batu Banxin so de nenen na.

¹¹ Gemariya dii xemen Mikahu, Safan mamandenna to Alatalaa falane birin name naxanye yi seveli na kedin kui, ¹² a yi siga seveli tiin dɔɔdeni manga banxini kuntigine birin yi malanxi denaxan yi, seveli tiina Elisama nun Semayaa diin Delaya nun Akibori a diina Elanatan nun Safan ma diin Gemariya nun Xananiyaa diin Sedeki, e nun kuntigin bonne birin. ¹³ Mikahu yi na falane birin yeβa e xa, a naxanye me, Baruku yi kedin xaranma waxatin naxan yi yamaan birin yetagi.

¹⁴ Nayi, kuntigine yi Netaniyaa dii xemen Yehudi rasiga, Kusi a dii xemen Selemiya mamandenna, a xa sa a fala Baruku xa, a naxa, "I kedin naxan xaranxi yamaan birin yetagi, na tongo, i fa!" Neriya dii xemen Baruku yi na kedin tongo, a siga e fema. ¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "I magodo, i yi a xaran nxu xa." Baruku yi a xaran e xa. ¹⁶ E to na falane birin me, e gaxuxin yi e bode ma-to, e yi a fala Baruku xa, e naxa, "Nxu falani itoe birin yebama nen mangan xa." ¹⁷ Nayi, e yi Baruku maxɔdin, e naxa, "A fala nxu xa, i falani itoe birin seveli kii naxan yi. Yeremi nan de xui itoe ra ba?" ¹⁸ Baruku yi e yabi, a naxa, "A falani itoe tixi n xa a xuini texin nan na, n yi e seβε kedini ito kui duba igen na." ¹⁹ Kuntigine yi a fala Baruku xa, e naxa, "Siga, ε nun Yeremi xa sa ε luxun, muxu yo nama a kolon ε denaxan yi."

²⁰ E yi kedin lu Elisama seveli tiina konkoni, e siga mangan fema a tanden ma, e sa falane birin yeβa mangan xa. ²¹ Mangan yi Yehudi rasiga kedin tongodeni. Yehudi yi sa a tongo Elisama seveli tiina konkoni, a yi fa a xaran mangan yetagi e nun kuntigin naxanye birin yi mangan fema. ²² Neen kike solomanaaninden nan yi a ra, mangan yi dɔxi a xunbeli waxatin banxini, teen yi degema wuren kui a yetagi. ²³ Yehudi na yi kedin yire saxan hanma naanin xaran, mangan fan yi na kedin yiren xabama a ra nen seveli tiina filedin na, a yi na woli teeni wuren kui, han kedin birin yi gan pan.

²⁴ Nayi, mangan nun a kuntigine birin yi na falane birin name, e mi gaxu hali, e mi e dugine yibo e ma nimisani. ²⁵ Anu, Elanatan nun Delaya nun Gemariya mangan mafan nen alogo a nama kedin gan, koni a mi a tuli mati e ra. ²⁶ Mangan yi yamarin fi Yerameeli ma, mangana dii xemena nde, e nun Asiriyeli a dii xemen Seraya nun Abadele a dii xemen Selemiya, a e xa seveli tiin Baruku nun Nabi Yeremi suxu. Koni Alatala yi e raluxun.

Alaa falana mangan xili ma

²⁷ Baruku bata yi Yeremi a falan naxanye seβε, mangan to na kedin gan, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa, ²⁸ "I mɔn xa kedi gbetε tongo. Falan naxanye yi kedi singen ma, Yuda mangan Yehoyakimi naxan ganxi, i mɔn xa ne seβε kedini. ²⁹ I mɔn xa a fala Yuda mangan Yehoyakimi xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa, i tan nan kedin ganxi, i naxa, "Nanfera i falani itoe seveli a Babilɔn mangan fama nen, a yi yamanani ito kala, a yi a muxune nun a xuruseene birin naxɔri?" ³⁰ Nanara, Alatala ito nan falaxi Yuda mangan Yehoy-

akimi xili ma, fa fala a bɔnsɔnna muxu yo mi dɔxɔma Dawudaa manga gbɛdeni, a yetɛɛn binbin nabɛɛnma nɛn sogen na yanyin na e nun xunbenla ra kɔɛɛn na. ³¹ N na a kewali naxine saranma nɛn a ra e nun a diine nun a kuntigine. N gbalon nafama e tan nun Yerusalen kaane nun Yuda kaane birin ma nɛn, n feen naxanye birin fala e xili ma, bayo e mi e tuli matixi n na.”

³² Yeremi yi kɛdi mafilinxi gbɛtɛ tongo, a yi a so Neriyaa dii xɛmɛn Baruku yii, sebeli tiina. Baruku yi falane birin seɛ Yeremi naxanye fala a xa, naxanye yi kɛdi singen kui, Yuda mangan Yehoyakimi naxan gan. A mɔn yi na fala sifa wuyaxi gbɛtɛye sa ne fari.

Yeremi yi sa kasoon na

37 Babilɔn mangan Nebukadanesari yi Yosiyaa dii xɛmɛn Sedeki dɔxɔ mangan na Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin nɔxɔni Yuda yamanan xun na. ² Alatala falan naxan ti Nabi Yeremi xa, a tan ba, a kuntigine ba, yamanan muxune ba, e sese mi na ramɛ.

³ Anu, na waxatini Manga Sedeki bata yi Selemiyaa dii xɛmɛn Yehukali nun saraxaraliin Maaseya dii xɛmɛn Sofoni xɛ a faladeni Nabi Yeremi xa, a naxa, “Alatala en ma Ala maxandi nxu xa.”

⁴ Na waxatini Yeremi yi sigan nun xɛten nabama yamaan tagi. A munma yi sa kasoon na singen. ⁵ Misiran mangana ganla bata yi mini Misiran yamanani. Babilɔn kaan naxanye yi Yerusalen rabilinxi a yengɛdeni, ne yi na feen mɛ, e yi e masiga Yerusalen ra.

⁶ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa, a naxa, ⁷ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E sa a fala Yuda mangan xa naxan ɛ xexi n maxɔdindeni, ɛ naxa, ‘Misiran mangana ganla naxan minixi ɛ malideni, ne xɛtɛma nɛn e konni Misiran yamanani. ⁸ Nayi, Babilɔn kaane mɔn fama nɛn, e yi taani ito yengɛ, e yi a nɔ, e a gan.” ⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: ɛ nama ɛ yetɛ mayenden, ɛ yi a miri a Babilɔn kaane e makuyama ɛ ra nɛn! Bayo e mi sigama. ¹⁰ Hali ɛ Babilɔn kaane sofa ganla birin nɔ, naxanye ɛ yengɛma, hali muxu maxɔlxine nan gbansan lu e faxataren na, e birin keli-ma nɛn, e mini e bubune kui, e yi taani ito gan.”

¹¹ Babilɔn kaane sofane yi makuyaxi Yerusalen ra waxatin naxan yi lan Misiran mangana ganla fe ma, ¹² Yeremi yi wa mini feni Yerusalen yi siga Bunyamin yamanani, alogo a xa sa kɛɛna nde tongo a konni. ¹³ A to taan so dɛɛn li dɛnaxan xili Bunyamin dena, mini taani, kantan ti kuntigin naxan xili Yiriya, Selemiyaa dii xɛmɛna, Xananiya mamandenna, na yi Nabi Yeremi rati, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata sa Babilɔn kaane fari!” ¹⁴ Yeremi yi a yabi, a naxa, “Nɔndi mi na ra, n mi ɛ Babilɔn kaane fari sese ma!” Koni Yiriya mi a tuli mati a ra. A yi Yeremi suxu, a siga a ra kuntigine fɛma. ¹⁵ Kuntigine xɔlxin yi a bɔnbɔ, e yi a sa kasoon na Yonatan ma banxini, sebeli tiina, bayo e bata yi mɛn findi kaso banxina nde ra. ¹⁶ E Yeremi raso yinla nde ra kaso banxin bun, a sa balan menni, a yi bu na han!

¹⁷ Lɔxɔna nde, Manga Sedeki yi xeraan nasiga a tongodeni. E to fa a ra mangan konni, mangan yi a maxɔdin wundoni, a naxa, “Alatala bata falana nde ti i

xa iki ba?” Yeremi yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a naxa a i sama nɛn Babilɔn mangan sagoni.” ¹⁸ Yeremi mɔn yi a fala Manga Sedeki xa, a naxa, “N haken mundun ligaxi i ra, hanma i ya kuntigine hanma yamana, naxan a ligaxi i n saxi kasoon na? ¹⁹ ɛ nabine sa minen yi iki, naxanye yi nabiya falane tima ɛ xa, e naxa, ‘Babilɔn mangan mi fama ɛ tan nun yamanani ito yengɛdeni?’ ²⁰ Iki, mangana, n kanna, yandi, i tuli mati n na, i xa tin n ma falan ma. I nama n naxɛtɛ sebeli tiin Yonatan ma banxini, alogo n nama faxa menni.” ²¹ Manga Sedeki yi yamarin fi a e xa e yengi dɔxɔ Yeremi xɔn kantan tiine banxin sansanna kui, e yi lu buru xun keden soɛ a yii lɔxɔ yo lɔxɔ keli buru ganne yireni han taan burun birin na nan lɔxɔn naxan yi. Yeremi lu na kii nin kantan tiine banxin sansanna kui.

E yi Yeremi ragodo yinla ra

38 Yeremi yi falan naxanye tima yamaan xa, Matan ma dii xɛmɛn Sefati nun Pasaxuri a dii xɛmɛn Gedali nun Selemiyaa dii xɛmɛn Yukala nun Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri yi ne birin name. A yi a falama, a naxa, ² “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxan yo lu taani ito yi, na kanna faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, koni naxan na keli taani ito yi, a sa a yetɛ dentɛge Babilɔn kaane xa, na kanna kisima nɛn, a tan yi lu a nii ra betɛ. A kisima nɛn.’ ³ Alatala mɔn ito nan falaxi, a naxa, ‘Taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni yati, a yi a tongo.”

⁴ Kuntigine yi a fala mangan xa, e naxa, “Xɛmɛni ito xa faxa! Bayo sofaan naxanye luxi taani ito yi, a ne tun-naxɔlɔma e ma e nun yamaan birin, a lu fala sifani itoe tiye e xa. Xɛmɛni ito mi yamaan munanfanna xan fenna, fɔ a kala fena.” ⁵ Manga Sedeki yi e yabi, a naxa, “N bata a lu ɛ yii. N tan mangan mi nɔɛ ɛ yɛɛ ratiye.”

⁶ Nayi, e yi Yeremi tongo, e sa a rasin mangana dii xɛmɛn Malakiyaa ige ramara yinla ra kantan tiine banxin sansanna kui, e Yeremi ragodo menni lutin na. Ige mi yi fa na kui, koni boron yi na. Yeremi yi bitin boroni.

⁷ Koni Ebedi-Meleki Kusi kaan naxan yi findixi kuntigin na mangana banxini, na yi a mɛ a e bata Yeremi rasin ige ramara yinla ra. Mangan yi tixi taan so dɛɛn na dɛnaxan xili Bunyamin. ⁸ Ebedi-Meleki yi mini mangana banxini, a yi a fala mangan xa, a naxa, ⁹ “Mangana, n kanna, muxuni itoe bata fe naxin liga Nabi Yeremi ra, e sa a woli ige ramara yinla ra. A faxama nɛn kamen na nayi, bayo buru mi fa taani.” ¹⁰ Mangan yi Ebedi-Meleki Kusi kaan yamari, a naxa, “Muxu tonge saxan tongo, i sa Nabi Yeremi rate ige ramara yinla ra, benun a xa faxa.” ¹¹ Ebedi-Meleki yi muxune tongo, e siga mangana banxin kui yirena nde yi gbeti ramaraden bun ma, e sa dunkobine nun dugi fori kalaxine tongo menni, e yi sa e ragodo Yeremi ma lutin na. ¹² Ebedi-Meleki Kusi kaan yi a fala Yeremi xa, a naxa, “Dunkobin nun dugi fori kalaxini itoe raso i ganla bun ma, i lutine xidi e fari.” Yeremi yi na liga. ¹³ E yi Yeremi bandun lutine ra, e yi a rate ige ramara yinla ra. Yeremi yi lu kantan tiine banxin sansanna kui.

Sedeki nun Yeremi e bode tona

¹⁴ Manga Sedeki yi xerane rasiga Nabi Yeremi tongodeni. E yi fa a ra mangan fema Alatala Batu Banxin so de saxanden na. Mangan yi a fala Yeremi xa, a naxa, "N fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama sese luxun n ma." ¹⁵ Yeremi yi Sedeki yabi, a naxa, "Xa n na a fala i xa, i mi n faxe ba? N na i kawandi, i mi a suxe sese ma." ¹⁶ Manga Sedeki yi a kɔɔ Yeremi xa wundoni, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, a tan naxan niin biraxi en yii, n mi i faxe, n mɔn mi i se muxune sagoni naxanye waxi i faxa feni." ¹⁷ Nayi, Yeremi yi a fala Sedeki xa, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Xa i mini i yi i yete dentegge Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, i kisima nen, taani ito mi ganɛ, e nun i ya denbayaan yi kisi. ¹⁸ Koni, xa i mi i yete dentegge Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, taani ito sama nen Babilɔn kaane sagoni, e yi a gan, i tan nun mi tange e ma.'" ¹⁹ Manga Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, "N gaxuxi Yahudiyane nan yee ra naxanye saxi Babilɔn kaane fari. N gaxuxi nen, xa Babilɔn kaane mi n soe ne yii, e yi n naxankata." ²⁰ Yeremi yi a yabi, a naxa, "E mi i soe ne yii. I tuli mati Alatalaa falan na, n naxan falama i xa. Nayi, i herin sɔɔma nen, i niin yi kisi. ²¹ Koni xa i tondi i yete dentegge e xa, Alatala falani ito nan makenenxi n xa, a naxa ²² 'Naxanla naxanye birin luma Yuda mangana banxini, ne raminima nen Babilɔn mangana kuntigine yetagi, e yi a fala i xa, e naxa:

I yi laxi i xɔyin naxanye ra,
ne bata i mayenden, e yi i nɔ.
I bata bitin boroni, e tan yi i rabenin."

²³ "Naxanle nun e diine birin xalima nen Babilɔn kaane fema, i tan fan mi tangama e ma. Babilɔn mangana i suxuma nen, a yi taani ito gan." ²⁴ Nayi, Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, "Muxu yo nama en ma falani itoe fe me. Nayi, i mi faxe. ²⁵ Xa kuntigine a me a n bata falana nde ti i xa, e fa i maxɔdinma nen na falan ma, e naxa, 'A fala nxu xa, mangan naxan falaxi i xa, i nama sese luxun nxu ma, xa na mi a ra, nxu i faxama nen.' ²⁶ I xa a fala e xa nen, i naxa, 'N mangan mafanxi nen alogo a nama n nasiga Yonatan ma banxini alogo n nama faxa menni."

²⁷ Kuntigine birin yi fa Yeremi fema, e yi a maxɔdin. A yi e yabi alo mangana a yamari kii naxan yi. E yi Yeremi lu na, bayo muxu yo mi na falane mexi. ²⁸ Yeremi yi lu kantan tiine sansanna kui han Yerusalen suxu lɔɔna. Yerusalen suxu kiina a taruxun ni ito ra:

Yerusalen suxu fena yengeni

Mangane Firinden 25.1-12 nun Yeremi 52.4-16

39 Yuda mangan Sedeki a mangayaan nɛe solomanaaninden kike fudeni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, e yi a rabilin. ² Sedeki a mangayaan nɛe fu nun kedenden kike naaninden xi solomanaaninde lɔɔni, e yi taan yinna yirena nde rabira. ³ Nayi, Babilɔn mangana kuntigine birin yi e maso, e yi dɔɔ gbɛdene yi Taa

Tagin so deen na, Neragala-Sareseri nun Samigara-Nebu nun Sarasekimi, mangan bundɔɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena e nun Babilɔn mangana kuntigin bonne birin. ⁴ Yuda mangan Sedeki nun sofane birin to e to, e yi e gi, e mini mangana nakɔn kiraan kɔn taan so deen na kɔɛen na naxan makantan yin firinne tagi, siga Araba tonbonna lantaan kiraan kɔn. ⁵ Koni, Babilɔn sofa ganla yi e sagatan e sa Sedeki li Yeriko meremerene yi. E yi a suxu, e siga a ra Babilɔn manga Nebukadanesari fema Ribila taani Xamata yamanani, a yi sa a makiti menni. ⁶ Babilɔn mangan yi Sedeki a diine kɔɛ raxaba a yetagi Ribila taani. A mɔn yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa. ⁷ A yi Sedeki yee ne sɔɔkɔɔ ayi, a yi a xidi sula yɔɔlɔɔna ra, a siga a ra Babilɔn yi. ⁸ Babilɔn kaane yi mangana banxin nun muxune banxine birin gan, e yi Yerusalen taan makantan yinne rabira. ⁹ Yamaan muxu dɔnɔn naxanye lu taani, Babilɔn mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne suxu a siga e ra konyiyani Babilɔn yi e nun naxanye bata yi e yete dentegge a xa e nun yamaan dɔnɔn birin. ¹⁰ Koni yigelitɔn naxanye yi yamaan ye, sese mi yi naxanye yii, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne lu Yuda yamanani, a yi manpa bili nakɔne nun xee ne fi e ma.

¹¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari bata yi yamarini ito fi mangan kantan muxune xunna Nebusaradan ma lan Yeremi ma, a naxa, ¹² "Sa a tongo, i yi i yengi dɔɔ a kɔn, i nama sese naxi dɔɔ a ra, koni a na naxan fala, i na liga a xa." ¹³ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan nun Nebusasaban, mangan bundɔɔne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena nde e nun Babilɔn kuntigine birin ¹⁴ yi xerane rasiga Yeremi tongodeni kantan tiine banxin sansanna kui, e yi a taxu Axikan ma diin Gedali ra, Safan mamandenna, alogo a xa siga a ra a konni. A sa lu a kon kaane ye.

¹⁵ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a yi kantan tiine banxin sansanna kui waxatin naxan yi, a naxa, ¹⁶ "Sa falani ito ti Ebedi-Meleki Kusi kaan xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata naxankatan nan ma fe fala taani ito xili ma a fanin mi naxan na. Awa, iki n fama na rakamalideni nen i yee xɔri. ¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra. Na lɔɔni, n na i makantanma nen, i mi se muxune sagoni i gaxuxi naxanye yee ra. ¹⁸ N na i rakisima nen, i mi faxe silanfanna ra sese ma. Bayo i bata i yigi sa n yi, i luma nen i nii ra," Alatalaa falan nan na ra."

Yeremi yi xɔɔya

40 Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yelin xanbini a bejinɛ Rama taani. Bayo a bata yi Yeremi li xidixi yɔɔlɔɔna ra menni Yerusalen nun Yuda muxu suxine ye e yi sigama naxanye ra Babilɔn yi konyiyani.

² Mangan kantan muxune xunna yi Yeremi tongo, a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala, i ya Ala gbaloni ito nan ma fe fala be xili ma. ³ Alatala naxan fala, a bata na rakamali, bayo e bata yulubin liga Alatala ra, e mi e tuli matixi a xuiin na, feni ito yi liga e ra. ⁴ Iki, n yɔɔlɔɔna

bama nen i yiine ma. Xa i tinje fe n fɔɔ ra Babilɔn yi, fa. N na n yengi dɔɔe i xɔn. Xa a mi i kenexi, i fa n fɔɔ ra Babilɔn yi, hali i mi fa. I nɔe sige nen yamanan yiren birin yi, denaxan na i kenexi i siga menni.”⁵ A to mi a yabi sinma Nebusaradan mɔn yi a fala a xa, a naxa, “Babilɔn mangan bata Gedali findi Yuda yamanan xunna ra, xete na fema, Axikan ma dii xemena, Safan mamandenna. I sa dɔɔɔ yamaan ye a fema, hanma denaxan na i kenexi, i siga menni.” Mangan kantan muxune xunna yi donseene nun kiseene fi a ma, a yi a bepin.⁶ Yeremi yi siga Axikan ma dii xemena Gedali fema Misipa taani, a yi lu a fema yamaan ye naxanye luxi yamanani.

Yamana kanna Gedali faxa fena

Mangane Firinden 25.22-26 nun Yeremi 41.1-3

⁷ Sofa kuntigine nun e sofaan naxanye mɔn yi burunne ra, ne birin to a me, a Babilɔn mangan bata Axikan ma dii xemena Gedali findi yamana kanna ra, a yi yamanan xemene nun paxanle nun diidine taxu a ra, yiigelitɔɔn naxanye mi xali konyiyani Babilɔn yi.⁸ Netaniyaa dii xemena Yisimayeli nun Kareyaa dii xemene Yoxanan nun Yonatan nun Tanxumeti a dii xemena Seraya, e nun Netofa kaana Efayi a diine nun Maka kaana dii xemena Yaasaniya, ne nun e ganle yi siga Gedali fema Misipa taani.⁹ Axikan ma dii xemena Gedali, Safan mamandenna yi a kolɔ e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu wale Babilɔn kaane xa, e lu yamanani, e wali Babilɔn mangan xa, e herin sɔɔma nen.”¹⁰ N luma nen Misipa taani Babilɔn kaane yee ra, naxanye fama en ma. E tan xa manpa bogine bolon, e bogiseene xaba, e turene ba, e yi e ramara, e lu e taane yi, e denaxanye tongoxi.”

¹¹ Na ma, Yahudiyani naxanye birin yi Moyaba yamanan nun Amonine yamanan nun Edɔn yamanani e nun yamana gbete ye birin yi, ne yi a me a Babilɔn mangan bata yamaan muxun dɔnɔne lu Yuda yamanani, a yi Axikan ma dii xemena Gedali findi yamana kanna ra e xunna, Safan mamandenna.¹² Yahudiyane yi fa, sa keli yiren birin yi, e yi raxuyaxi ayi denaxanye yi, e yi fa Yuda yamanani Gedali fema Misipa taani, e yi manpa bogine nun bogiseene malan han a gbo ayi.

¹³ Kareyaa dii xemena Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi burunne ra, ne yi fa Gedali fema Misipa taani.¹⁴ E yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon ba, a Amonine mangan Baalisi bata Netaniyaa dii xemena Yisimayeli rafa alogo a xa fa i faxa?” Koni Axikan ma dii xemena Gedali mi la e ra.¹⁵ Kareyaa dii xemena Yoxanan yi a fala Gedali xa wundoni Misipa taani, a naxa, “Tin na sa Netaniyaa dii xemena Yisimayeli faxa. Muxu yo mi a kolonma. Nanfera i tinma a xa i faxa, Yahudiyani itoe birin yi raxuya ayi naxanye i rabilinni, Yuda yamaan dɔnɔn yi la ayi?”¹⁶ Axikan ma dii xemena Gedali yi Kareyaa dii xemena Yoxanan yabi, a naxa, “I nama na liga de! Bayo i naxan falama Yisimayeli xun ma, wulen nan na ra.”

Gedali faxa fena

41 Nɔe kike soloferedeni, Netaniyaa dii xemena Yisimayeli, Elisama mamandenna mangan xabilan muxuna nde, naxan yi mangana kuntigina nde ra, na yi fa Axikan ma dii xemena Gedali fema Misipa yi, muxu fu biraxi a fɔɔ ra. E yi e dege e bode xɔn ma menni Misipa taani.² Nayi, Netaniyaa dii xemena Yisimayeli nun na muxu fune yi keli sanpa ma kedenni, e yi Axikan ma dii xemena Gedali faxa silanfanna ra, Safan mamandenna, Babilɔn mangan naxan dɔɔɔ yamanan xun na.

³ Yisimayeli mɔn yi Yahudiyane birin faxa, naxanye yi Gedali fema Misipa taani, e nun Babilɔn kaane sofaan naxanye yi na.

⁴ Gedali faxa lɔɔn xɔɔn bode, muxu yo munma yi a kolon,⁵ muxu tonge solomasexe yi fa sa keli Siken nun Silo nun Samari taane yi, naxanye de xabeye yi bixi, e dugine yibɔxi, e yete maxabaxi sunun taxamasenna ra, alogo e xa fa bogise saraxane nun wusulanna ba saraxan na Alatalaa banxini.⁶ Netaniyaa dii xemena Yisimayeli yi mini e ralandeni Misipa taani. A siga wuge. A to e li, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa so Axikan ma dii xemena Gedali konni.”⁷ Koni e to so taani, Netaniyaa dii xemena Yisimayeli nun a fɔɔrabirane yi e kɔe raxaba, e yi e birin woli ige ramaraden yinla ra.⁸ Koni muxu fu yi e ye, ne yi a fala Yisimayeli xa, e naxa, “I nama nxu faxa, bayo donseene luxunxi nxu xɔn xee ne ma, murutun nun fundenna nun turen nun kumina.” Nayi, a mi ne faxa e ngaxakedenne xɔn.⁹ Yisimayeli Gedali a muxune binbine woli ige ramara yinla naxan na, Manga Asa nan na rafala, alogo a xa taan xun mayenge Isirayila mangan Basa ma.[†] Netaniyaa dii xemena Yisimayeli yi men nafe binbine ra.¹⁰ Na danguxina, Yisimayeli yi Misipa kaane suxu, mangana dii temene nun yamaan naxan birin yi luxi na yi, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xemena. Netaniyaa dii xemena Yisimayeli yi keli, a xa siga e ra konyiyani Amonine yamanani.

¹¹ Netaniyaa dii xemena Yisimayeli fe paxin naxan liga, Kareyaa dii xemena Yoxanan yi na me e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔɔ ra.¹² E yi ganla birin tongo e siga Netaniya a dii xemena Yisimayeli yengedeni, e sa a li dara gbeen de Gabayon taani.¹³ Yisimayeli yi sigama yamaan naxan na, ne to Kareyaa dii xemena Yoxanan to, e nun sofa kuntigin naxanye yi a fɔɔ ra, e birin yi sewa.¹⁴ Yisimayeli muxun naxanye birin suxu Misipa taani, a siga e ra konyiyani, ne yi xete Yoxanan ma, Kareyaa dii xemena.¹⁵ Koni Netaniyaa dii xemena Yisimayeli nun a muxu solomasexe yi nɔe giye Yoxanan yee ra, e siga Amonine yamanani.¹⁶ Kareyaa dii xemena Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔɔ ra, ne yi ti yamaan yee ra naxanye yi luxi e nii ra, Netaniyaa dii xemena Yisimayeli naxanye suxu Misipa taani Axikan ma dii Gedali faxa xanbini, sofane nun paxanle nun diidine nun kuntigine, a naxanye xali Gabayon taani.¹⁷ E yi siga, e sa ti Kimihami yigiyadeni, Betelemi

† Na feen sebexi Mangane Singen 15.9-24 kui.

taan δεχον, alogo e xa siga Misiran yamanani, ¹⁸ e makuya Babilon kaane ra, e yi gaxuma naxanye yee ra, bayo Netaniyaa dii xemen Yisimayeli bata yi Gedali faxa, Axikan ma dii xemena, Babilon mangan naxan δαχ yamanan xun na.

Muxu gixine yi Yereimi maxodin

42 Sofa kuntigine nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun Hosayaa dii xemen Yesani nun yamaan birin, muxudin nun muxu gbeen birin yi e maso, ² e yi a fala Nabi Yereimi xa, e naxa, "Yandi, tin, i yi Alatala, i ya Ala mafan nxu xa, i yi a mafan yama dɔnxeni ito xa. Bayo nxu yi wuya, koni iki nxu muxu dando nan luxi, alo i a toma kii naxan yi. ³ Alatala, i ya Ala xa kiraan yita nxu ra, nxu lanma nxu xa bira naxan fɔχ ra, e nun nxu lanma nxu xa naxan liga." ⁴ Nabi Yereimi yi a fala e xa, a naxa, "N bata a mε. N na Alatala maxandima nen, ε Ala, alo ε a falaxi kii naxan yi. Alatala na ε yabi naxan na, n na birin falama nen ε xa, n mi sese luxunne ε ma." ⁵ E yi a fala Yereimi xa, e naxa, "Alatala xa findi sere tinxinxi ɔɔndi falan na nxu xili ma, xa nxu mi Alatala i ya Alaa falane birin suxu a naxanye tima i xa lan nxu ma! ⁶ Xa a findi a ɔaxin na hanma a fapina, nxu Alatala xuiin suxuma nen, en ma Ala, nxu i xexi naxan fema alogo nxu xa herin sɔχ, Alatala, en ma Alaa fala suxun xɔn."

⁷ Xi fu to dangu, Alatala yi falan ti Yereimi xa. ⁸ Yereimi yi Kareyaa dii xemen Yoxanan xili, e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a fɔχ ra, e yamaan birin, muxudin nun muxu gbeena. ⁹ A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ε n xexi naxan ma alogo n xa sa a mafan ε xa, a naxa, ¹⁰ 'Xa ε lu δαχ yamanani ito yi, n na ε rasabatima nen, n mi ε fe kale, n yi ε si, n mi ε tale mume, bayo n bata sunu lan gbalon ma, n naxan ligaxi ε ra.' ¹¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'E nama gaxu Babilon mangan yee ra, ε gaxuxi naxan yee ra iki. E nama gaxu a yee ra, bayo n luxi ε xɔn nen alogo n xa ε rakisi, n yi ε xunba a yii. ¹² N kininkininma nen ε ma, a fan yi kininkinin ε ma, a yi ε raxete ε yamanani.' ¹³ Koni xa ε a fala, ε naxa, 'Nxu mi luma yamanani ito yi!' Xa ε mi ε tuli mati Alatala ε Alaa falan na, ¹⁴ xa ε a fala, ε naxa, 'En-en, nxu sigama Misiran yamanan nin, nxu mi fa yengen toε denaxan yi, nxu mi fa yenge so xɔtaan fe xuiin mema denaxan yi, donseen mi fa dasama nxu yii denaxan yi. Nxu luma menna nin!' ¹⁵ Nayi, Yuda muxu dɔnxene, ε tuli mati Alatalaa falan na! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Xa ε a ragidi yati, a ε xa siga Misiran yamanani, xa ε sa δαχ nayi xɔneyani, ¹⁶ nayi, ε gaxuxi yengen nun fitina kamen naxanye yee ra, ne sa ε sɔχma nen Misiran yamanani, ε yi faxa menni. ¹⁷ Naxanye birin waxi siga feni Misiran yamanani, e sa δαχ na, ne faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, e sese mi luyε e nii ra, e sese mi gbaloni minima n naxan nasigama e xili ma.' ¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna mɔn ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, 'N ma xɔχn nun n ma fitinan godoxi Yerusalem kaane ma kii naxan yi, n ma xɔχn godoma ε ma na kii nin, xa ε siga Misiran ya-

manani. E findima nen danga yamaan misaala ra, ε fe yi muxune yigitεε, e yi ε yalagi, e ε konbi. E mi fa yireni ito toε mume!"

¹⁹ "Yuda yamaan muxu dɔnxene, Alatala bata a fala ε xa, a ε nama siga Misiran yamanani. E xa a kolon ki fani, a n bata ε rakolon to! ²⁰ E tantanni ito sa findima ε faxa xunna nan na, ε to n xexi Alatala fema, ε Ala, ε naxa, 'Alatala en ma Ala maxandi nxu xa. Alatala en ma Ala na naxan yo fala, i na fala nxu xa, nxu a ligama nen.' ²¹ Awa, n bata fa ε yabi to, koni ε mi ε tuli matima Alatalaa falan na, en ma Ala, a naxanye birin falaxi n xa lan ε ma. ²² Awa iki, ε xa a kolon. E faxama nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen ε sigan δαχdeni denaxan yi."

E yi Yereimi xali Misiran yi

43 Yereimi yelinxina falane raliye yamaan birin ma, Alatala e Alaa falane birin, alo Alatala e Ala a yamari a ma kii naxan yi, ² Hosayaa dii xemena Asari nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun a yamaan wasodene birin yi a fala Yereimi xa, e naxa, "I wule! Alatala, en ma Ala mi i rafaxi a faladeni, fa fala, 'ε nama siga Misiran yi ε sa δαχ na.' ³ Koni Neriya dii xemen Baruku nan i radinxi nxu ma alogo nxu xa sa Babilon kaane sagoni, e yi nxu faxa hanma e siga nxu ra konyiyani Babilon yi." ⁴ Kareyaa dii xemen Yoxanan nun sofa kuntigine nun yamaan birin yi tondi e tuli matiye Alatalaa falan na, fa fala e xa δαχ Yuda yamanani. ⁵ Kareyaa dii xemen Yoxanan nun sofa kuntigine birin yi Yuda yama dɔnxen tongo naxanye bata yi fa δαχ Yuda yamanani sa keli siyane birin tagi, e yi raxuyaxi ayi denaxanye birin yi ⁶ e nun xemene nun ɔaxanle nun diidine nun mangana dii temene, Babilon mangan kantan muxune xunna Nebusaradan muxun naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xemena, Safan mamandenna, e nun Nabi Yereimi nun Baruku, Neriya dii xemena. ⁷ E yi siga Misiran yamanani, bayo e mi tin e tuli matiye Alatala xuiin na, e yi sa Tapanese taan li.

Falana lan Misiran ma

⁸ Alatala yi falan ti Yereimi xa Tapanese taani, a naxa, ⁹ "Geme xungbena ndee tongo i yi e bitin bendeni Misiran mangana banxin so deen na Tapanese taani Yuda kaane yee xɔri. ¹⁰ I yi a fala e xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N xeraan nasigama nen Babilon mangan Nebukadanesari fɔχ ra, n ma walikena. N yi a manga gbeden δαχ gemeni itoe fari n naxanye luxunxi, e yi xunna soni bandun nininna ra mangan xun ma be. ¹¹ A fama nen, a Misiran yamanan yenge. Sayaan nagidixi naxanye ma, ne yi faxa. Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne yi siga konyiyani. Silanfanna ragidixi naxanye ma, ne yi faxa silanfanna ra. ¹² A yi teen so Misiran yamanan suxure kidene ra, a yi e gan, a siga e suxurene ra. A yi Misiran yamanan nɔ alo xuruse kantanna a domain tongoma kii naxan yi, a mɔn yi xete bɔne xunbenli. ¹³ A

Beti-Semesi senbeten geme daxine fan kala Misiran yi, a yi Misiran kaane suxurene kide banxine gan.”

Alaa falana Yahudiya gixine xili ma Misiran yi

44 Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yahudiyane birin ma Misiran yamanani naxanye yi dxi Migidoli taan nun Tapanese taan nun Nofi taani e nun Misiran yamanan faxes binna, a naxa, ² Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E bata a to n paxankatan naxan saxi Yerusalen fari, e nun Yuda taane birin. To, e bata kala hali muxuna, a mi fa e yi ³ amasot e fe paxin xon e naxan ligaxi e to n naxob, e sa wusulanna gan ala gbetene xa, e yi e batu, e tan nun e tan nun e benbane mi naxanye kolon. ⁴ N yi n ma walikene rafama e ma yey, nabine, e yi a falama, e naxa, ‘E xete xosi feni itoe fox ra naxanye mi rafan Alama.’ ⁵ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati, e mi xete e fe paxine fox ra, e mi ba wusulanna gan ala gbetene xa. ⁶ Nayi, n ma xob gbeen yi godo, a yi fitinan nafa Yuda taane birin ma, e nun Yerusalen kirane, e yi kala, e yi raxori, alo e kii naxan yi to.”

⁷ Iki, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Nanfera e fe paxi sifani ito ligama e yete ra, e yi xemen nun paxanla nun dii joren nun dii futene raxori Yuda yamaan ye, muxu yo mi lu? ⁸ E n naxobma e batu se rafalaxine ra, e wusulanna gan ala gbetene xa Misiran yamanani ito yi e fa yigiyaxi denaxan yi. E waxi e yete raxori feen nin, e findi danga yamaan misaala ra xox xonna siyaan bonne xa, e lu e konbe. ⁹ E bata ninan e benbane kewali paxine xon ba, e nun Yuda mangane nun e paxanle nun e nun e paxanle kewali paxine, e naxanye liga Yuda yamanan nun Yerusalen taani? ¹⁰ Han to muxu yo munma nimisa, a gaxu, a n ma sariyan nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi e nun e benbane yii.”

¹¹ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N bata a ragidi, n xa gbalon liga e ra, n yi Yuda yamaan birin naxori. ¹² Yuda kaan naxanye luxi e nii ra, naxanye a ragidixi e xa sa dxi Misiran yamanani, ne birin naxorima nen Misiran yamanani, e birin yi faxes yengen nun fitina kameni muxudin nun muxu gbeena. E findima nen danga yamaan misaala ra, e fe yi muxune yigitge, e yi e yalagi, e e makonbi. ¹³ N na e kewanle saranma nen e ra e tan naxanye dxi Misiran yi, alo n Yerusalen kaane kewanle saran e ra kii naxan yi yengen nun fitina kameni nun fitina furen na. ¹⁴ Muxu yo mi luye a nii ra Yuda muxu dxene ye, naxanye bata sa dxi Misiran yamanani, e sese mi e futuxule alogo e xa xete, e dxi Yuda yamanani, bayo e mi xetema, f e muxu gixi dando gbansan.”

¹⁵ Xemen naxanye birin yi a kolon a e paxanle yi wusulanna ganma ala gbetene xa, e nun paxanla naxanye birin yi tixi na yama gbeen malanni, e nun yamaan naxan birin yi dxi Misiran nun Misiran yamanan faxes binni, ne yi Yeremi yabi, e naxa, ¹⁶ “Nxu mi fa waxi i ya falan name feni, i naxan tima fata Alatala ra.

¹⁷ Koni nxu waxi nxu de xuiin nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu yi

minse saraxane rabxon a xa alo nxu nun nxu benbane nun nx mangane nun kuntigine yi a ligama kii naxan yi a foloni Yuda taane yi, e nun Yerusalen kirane xon. Na waxatini, donseene yi nxu yii nun, nxu yi paxunni, nxu mi yi paxankataxi. ¹⁸ Koni xabu nxu ba wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu ba minse saraxane rabxon e xa, seene birin yi dasa nxu ma, yengen nun fitina kameni yi nxu paxankata.”

¹⁹ Naxanle xon yi a fala, e naxa, “Nxu yi wusulanna ganma Kore Xonna Naxalan Mangan xa waxatin naxan yi, nx xeme mi yi na kolon ba? E yi a kolon a nxu yi burudine ganma a maligan na, nxu yi minse saraxane rabxon a xa.”

²⁰ Nayi, Yeremi yi a fala yamaan xa, xemen nun paxanla, yamaan naxan birin na yabin so a yii, a naxa, ²¹ “E wusulanna naxanye ganxi Yuda taane nun Yerusalen kirane xon, e tan nun e benbane nun e mangane nun e kuntigine nun yamaan birin, Alatala mi a xaxili luxi na xon ba, a yi a miri na ma a bokeni? ²² Alatala mi yi fa xox e kewali paxine nun e xosi feene raxanle waxatin naxan yi, e yamanan yi kala, a yi raxori, a findi danga yiren misaala ra, muxu yo mi dxi naxan yi, alo a kii naxan yi to. ²³ Bayo e bata wusulanna gan suxurene xa, e yi yulubin liga Alatala ra, bayo e mi e tuli matixi Alatala xuiin na, e mi a sariyane nun a yamarine nun a maxadi xuine suxu, nanara, gbaloni ito e lixi, alo a kii naxan yi to.”

²⁴ Yeremi yi a fala yamaan xa, e nun paxanle birin, a naxa, “E tuli mati Alatalaa falan na, e tan Yuda kaan naxanye Misiran yamanani. ²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nun e paxanle naxan falaxi e deen na, e bata na liga. E a fala nen, e naxa, “Nxu waxi nxu de xuine nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xonna Naxalan Mangan xa, nxu minse saraxane rabxon a xa.” Nba, e naxan falaxi, e na liga. E de xuiin nakamali! ²⁶ Koni, e tuli mati Alatalaa falan na, e tan Yuda kaan naxanye dxi Misiran yamanani! Alatala naxa, ‘N bata n kolon n xili gbeeni, Yuda kaa yo mi fa a kolon n xinli xox, naxanye dxi Misiran yi. E sese mi fa a falama, e naxa, “N bata n kolon Habadan Marigina Alatala yi.” ²⁷ Bayo n na n yeen tima e ra nen alogo e xa gbalon sot, koni herin mi a ra. Yuda kaane birin naxorima nen yengen nun fitina kameni, naxanye dxi Misiran yamanani, han e pan. ²⁸ Muxu dando nan tun yengeni minima, e keli Misiran yamanani siga Yuda yamanani. Nayi, Yuda yamaan muxu dxen naxanye faxi dxoxdeni Misiran yamanani, ne birin a kolonma nen, xa e tan nan ma fala jordin na hanma n ma falana.’ ²⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Ito nan fa findima taxamasenna ra e xa fa fala n fama nen e kewanle sarandeni e ra yireni ito yi alogo e xa a kolon a n konk falane kamalima nen yati, lan e paxankata feen ma.’ ³⁰ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N Misiran mangan Xofira sama nen a yaxune sagoni, naxanye waxi a faxes feni, alo n Yuda mangan Sedeki sa Babilon mangan Nebukadanesari sagoni kii naxan yi, a yaxun naxan yi waxi a faxes feni.”

Yeremi yi Baruku madenden

45 Yuda mangan Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan ɲɛ naaninden, Nabi Yeremi yi falani ito ti Neriya dii xemen Baruku xa, a Yeremi a falane seɓe kedini waxatin naxan yi, a naxa, ² "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan i ma, Baruku, a naxa, ³ 'I yi a falama, i naxa, "Gbalona n xa! Bayo Alatala bata naxankatan sa n ma sɔɔɔlen fari, n bata xadan kutunden, n mi matabu yo sɔɔɔma." ⁴ Nanara, Alatala yi a fala n xa a n xa ito fala i xa, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N naxan tixi, n na rabirama nen. N naxan sixi, n na talama nen, yamanani ito kɔnin. ⁵ Nayi, i tan muxu gbeeyaan nan fenma i yete xa ba? I nama a fen! Bayo n gbalon nafama nen birin ma. Koni, n na i rakisima nen, i na siga dede yamanani." ' Alatalaa falan nan na ra."

Alaa falana lan Misiran ma

46 Alatala falani itoe nan ti Nabi Yeremi xa lan siyane ma:
² A ito nan fala lan Misiran yamanan nun Misiran mangan Neko a ganla ma, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxan nɔ yengeni Efirati baan de Karakemisi taani, Yuda mangan Yehoyakimi a mangayaan ɲɛ naaninden, Yosiyaa dii xemena.
³ "E ye masansan wure lefa xungbene nun a xurine yitɔn!
 E maso, e yengen so!
⁴ E soone yitɔn,
 soo ragine xa te e fari!
 E xunna makantan wure kɔmɔtine so,
 e ti e yirene yi!
 E tanbane yitɔn!
 E kanke ye masansanne ragodo e ma!
⁵ Nanfera, n fa e gaxuxin nan toma iki?
 E xetema e xanbi ra,
 e sofane bata faxa.
 E xetema e giye!
 E e gima, e mi e xanbi rato.
 E gaxuxin yiren birin yi,"
 Alatalaa falan nan na ra.
⁶ "Hali xulunlane mi nɔe e giye!
 Hali fangamane mi nɔe e futuxule!
 E sanna radinma,
 e sa bira
 fɔ kɔmen fɔɔɔn yamanani Efirati baan de."
⁷ "Nde ito ra naxan tema
 alo Nila baana,
 naxan igeye bɔɔɔnma a ma
 a findi fufaan na?
⁸ Misiran nan tema
 alo Nila baana,
 naxan igeye bɔɔɔnma a ma
 a findi fufaan na.
 A a falama, a naxa,
 'N tema nen,

n sa bɔɔɔn birin xun ma,
 n yi taane nun e muxune birin naxɔri.'

⁹ Soo ragine, e te yengeni!
 Wontoro ragine e fɔn e ma!

Sofane, e mini e ye masansan wure lefane ra,
 e tan Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaan xali wonle!"

¹⁰ "Marigina Alatala Senben Birin Kanna nan gbee na bɔɔɔn na,

a gbeeyɔn bɔɔɔn,

a gbeen bɔɔɔnma a yaxune ra bɔɔɔn naxan yi.

Silanfanna faxan tima nen na bɔɔɔn

han a wasa wunla ra,

bayo a luxi nen

alo saraxana Marigina Alatala Senben Birin Kanna xa,

kɔmen fɔɔɔn yamanani Efirati baan de.

¹¹ Misiran yama fajina,

e siga Galadi yamanani e sa senna fen.

Koni e dandan ferene fenma fuyan,

seri mi fa e yiyalanɲe sɔɔɔn.

¹² Siyane bata i ya yarabina fe me.

I gbelegbele xuiin bata bɔɔɔn birin suxu.

Amasɔɔɔn sofane tema e bode fari,

e birin yi bira."

Babilɔn mangan yi Misiran yenge

¹³ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Babilɔn mangan Nebukadanesari fa feen ma Misiran yamanan yengedeni:

¹⁴ "E a rawanga Misiran yamanani,

Migidoli kaane xa a me,

Nofi kaane nun Tapanese kaane xa a me!

A fala e xa, e naxa,

'E keli, e yitɔn,

bayo yengen bata e konna li!

¹⁵ Nanfera e sofane bata raxɔri?

E mi tiye,

bayo Alatala bata e radin bɔɔɔn.

¹⁶ A muxu wuyaxi rabirama nen.

E tema nen e bode ma,

e bira, e naxa,

'En keli, en xete en konne yi,

en bari taane!

En na en masiga halagi ti yengeni ito ra!

¹⁷ E a falama nen menni, e naxa,

'Misiran mangani ito a sɔɔɔn gbo de!

Koni na waxatin bata a dan!"

¹⁸ Mangana falan ni ito ra

naxan xili Alatala Senben Birin Kanna,

a naxa, "Habadan Ala nan n na,

n bata n kɔɔn n yeteni,

fa fala muxuna nde fama

naxan senben gbo

alo Taboro geyana geyane tagi,

alo Karemele geyana baan dexɔn.

¹⁹ Misiran kaane, e goronne yitɔn

e siga konyiyani!

Bayo Nofi taan findima nen yire magenla ra,

a ganma nen,
 muxu yo mi luma a yi.
²⁰ Misiran yamanan findixi jinge fajin nan na.
 Sigin fama nen a xili ma
 sa keli sogeteden komenna ma.
²¹ Misiran kaane bata xɔɲe sofa yebaxine ramara e
 ganli
 naxanye masuxi e xɔn
 alo tura raturaxine.
 Hali ne fan e xun xetema nen,
 e gi e bode xɔn.
 E mi tiye e funfuni yengen lɔxɔni,
 bayo gbalon lɔxɔn bata fa e ma,
 n na e kewanle saranma e ra lɔxɔn naxan yi.
²² Misiran kaane e gima nen
 e yaxu senbeman bun
 alo sapina.
 E fama e xili ma nen
 e nun bunbine,
 alo naxanye wudine segema.
²³ Alatalaa falan ni ito ra,
 e a fɔɔɔɔna segema nen,
 hali muxun mi nɔe soe fɔɔɔɔna naxan na
 bayo e wuya alo tuguminne,
 e yaten mi nɔe kolonɲe.
²⁴ Yagin nan a ra Misiran yamana fajin xa.
 A bata sa yamaan sagoni,
 naxanye sa kelixi komenna ma.”

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “N
 kelima nen No taana ala xili ma, Amɔn e nun Misiran
 yamanan nun a mangan nun a alane nun a kuntigine e
 nun naxanye birin e yigi sama Misiran mangani. ²⁶ N
 na e sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa
 feni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a kuntigine.
 Na xanbi ra, muxune mɔn yi dɔxɔ Misiran yi alo a
 fɔlɔni,” Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila xunbana fe

Yeremi 30.10-11

²⁷ “E tan Yaxuba yixetene,
 n ma walikene, e nama gaxu,
 Isirayila kaane, e nama kuisan!
 Bayo, n na e rakisima nen,
 n yi sa e ba yire makuyeni,
 n yi e bɔɔɔɔɔna ba yamanani
 e sa konyiyani denaxan yi.
 Yaxuba bɔɔɔɔɔna muxune mɔn xetema nen,
 e yi lu maraxaran nun bɔɔɔɔ xunbenli.
 E mi fa yimaxe kɔɔɔɔ!
²⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 ‘E tan Yaxuba yixetene,
 n ma walikene, e nama gaxu,
 bayo n luma nen e xɔn.
 N siyane birin naxɔɔe nen,
 n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,
 koni n mi e tan naxɔɔrima.
 N na e xuruma nen
 alo a lan kii naxan yi,

bayo n mi e yatema sɔntarene ra.”

Nabiya falana Filisitine xili ma

47 Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Filisi-
 tine ma, benun Misiran mangan xa Gasa taan
 yenge:
² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Walanne bata keli sogeteden komenna ma,
 e luma nen alo fufana,
 e sa yamanan xun ma,
 e nun naxanye birin a yi,
 e nun taane nun e muxune.
 Yamaan sɔɔɔɔma nen,
 yamanan muxune birin yi gbelegbele.
³ Soone torone xuiin minima nen,
 yaxune yenge so wontorone gi xuine yi me.
 Fafane mi e diine danxunma na lɔxɔni
 bayo e tunnaxɔɔma e ma nen fefe!
⁴ Amasɔɔ Filisiti yamanan birin naxɔri lɔxɔn bata a li,
 han muxu yo mi lu
 naxan Tire taan nun Sidɔn taan maliye.
 Bayo Alatala Filisiti kaane halagima nen,
 yamaan dɔɔɔɔn naxan sa kelixi Kafatoro fɔxɔ ige tagi
 bɔɔɔɔni.
⁵ Gasa kaane e xunna bima nen sununi,
 Asikalɔn taan yi yidundu.
 E tan yamaan muxu dɔɔɔɔn naxanye dɔxi
 meremerene yi,
 e luma e yete maxabe sununi
 han waxatin mundun yi?
⁶ E a falama nen, e naxa,
 ‘Ee! Alatalaa silanfanna luma nxu faxe
 han waxatin mundun yi?
 A xa so a tɔɔɔni,
 a danna sa faxan na,
 a raxara fa.’
⁷ Koni a xa a raxara di?
 Bayo Alatala nan yamarin fixi
 a yengen xa keli Asikalɔn taan nun baan binna xili ma.
 ”

Nabiya falana Moyaba xili ma

48 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan
 falaxi lan Moyaba yamanan ma, a naxa,
 “Gbalon Nebo taan xa,
 bayo a bata kala!
 Yarabin na a ra Kiriyaatayimi taan xa,
 e bata a suxu yengeni!
 Yarabina e yire makantanxin xa e nun yigitegena.
² Tantunna mi fa Moyaba yamanan xa,
 bayo e fe jaxine nan yitɔnma a xili ma Xesibɔn taani,
 e naxa, ‘En siga,
 en sa a raxɔri siyane ye!’
 E tan Madimen kaane fan,
 e taani dunduma nen
 bayo yengena e fɔxɔ ra.
³ Gbelegbele xuiin tema nen Xoronayin taani!

Halagin na a ra!
 A birin kalama nen!
 4 Moyaba yamanan kalama nen!
 A diine gbelegbele xuiin mema nen.
 5 E tema wuge nen Luxiti गयाan ma.
 E godoma nen gbelegbele Xoronayin taani nax-
 ankatana fe ra.
 6 E gi! Birin xa a niin makata!
 E luxun alo wudi dungin burunna ra!
 7 Amasɔɔ ε yigi saxi ε kewanle nun ε nafunle nin,
 ε fan suxuma nen yengeni,
 ε suxuren Kemosi fan yi xali konyiyani
 e nun a ki muxune nun e kuntigine.
 8 Halagi tiin soma nen ε taane birin yi,
 taa yo mi luye.
 Bɔnbɔn kuine kalama nen,
 meremerene yi halagi,
 bayo Alatala na nan falaxi.
 9 E Moyaba mali
 a xa a gi alo xɔliin na tugan.
 A taane yigelima nen,
 muxu yo mi luma e yi.
 10 Dangan na kanna xa
 naxan na Alatalaa wanla rabepin.
 Dangan na kanna xa
 naxan tondima yengen soε!"
 11 "Moyaba yi bɔɔɔ xunbelixi
 xabu a dii ɔɔɔ waxatini,
 alo manpaan na ramara
 alogo a xa siga naxunɔɔ ayi.
 A mi baxi a yamanani,
 a siga gbete yi,
 a mi sigaxi konyiyani.
 Nanara, a mɔn naxun a kiini,
 a xirin mi masaraxi."
 12 Koni, Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "Lɔɔɔne fama,
 n muxune rafama e ma lɔɔɔn naxanye yi,
 e yi e ba e yamanani
 siga yamana gbete yi.
 E yi e yamanani geli,
 e yi a xunna kala.
 13 Moyaba yagima nen Kemosi suxurena fe ra,
 alo Isirayila yamaan yagi kii naxan yi
 Beteli kidena fe ra,
 e yi e yete taxuxi naxan na. †
 14 E a falama di nayi, ε naxa,
 'Sofa fajine nan nxu ra,
 yenge so wekilexine?'
 15 Moyaba yamanan kalama nen,
 tutin yi te a taane yi.
 E sigama a banxulan fajine ra nen e faxadeni,"
 Mangana falan nan na ra,
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
 16 Moyaba halagi waxatin bata a li,
 gbalon mafuraxin fama a xili ma.
 17 E tan a rabilinna muxune,

ε a wuga,
 ε tan naxanye birin a xili gbeen kolon!
 E naxa, "Ee! Senbe gbee sifani ito bata kala!
 Mangaya gbeeni ito bata halagi!"
 18 "E tan Dibon kaane,
 ε keli ε binyeni,
 ε godo han
 ε sa ɔɔɔ ɔɔɔ xareni,
 bayo Moyaba yamanan kala muxun fama nen ε xili
 ma.
 A ε taa makantanxine kalama nen.
 19 Aroyeri kaane,
 ε ti kiraan matodeni,
 muxu gixi dangumatɔɔn naxanye e futuxuluxi,
 ε ne maxɔdin,
 ε naxa, 'Nanfe ligaxi?'
 20 Yagin nan a ra Moyaba xa,
 bayo a bata yigitege.
 E xuini te! E gbelegbele!
 E a rali Arinon xuden de
 a Moyaba bata kala!"
 21 "Kitin bata keli yamanan xili ma
 naxan lantani,
 a bata fa Xolon nun Yahasi nun Mefaati xili ma,
 22 e nun Dibon nun Nebo nun Beti-Dibilatayimi,
 23 e nun Kiriyaatayimi nun Beti-Gamulu nun Beti-
 Meyɔn,
 24 e nun Keriyoti nun Bosara,
 e nun Moyaba yamanan taane birin,
 naxanye maso, naxanye makuya.
 25 Moyaba senben bata kala,
 a fangan bata ba a ra,"
 Alatalaa falan nan na ra.
 26 "E Alaa ɔɔɔn ɔɔɔn so a yii,
 a xa a xun magi a ra
 bayo a bata murute Alatala xili ma!
 Moyaba xa a makutukutu a baxunni,
 birin yi gele a ma.
 27 E tan xa mi yi Isirayila yamanan magelema ba?
 E a toxi suxi mupadene nan ye ba,
 ε to ε xunne yimaxama a mageledeni,
 ε na a fe fala?
 28 E tan Moyaba kaane,
 ε taane rabepin,
 ε sa ɔɔɔ fanye yinle ra,
 ε ganbane raliga
 naxanye e tɔɔn sama gɔɔɔ longonne ra."
 Nabi Esayi 16.6-12
 29 "Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
 naxan gbo han,
 e nun e yete yigboon nun e wason
 nun e yete yitena, e nun e yandana."
 30 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "N na wasona fe kolon,
 koni e yete matɔɔɔma fuun nin."
 31 "Nanara, n Moyaba wugama,
 n gbelegbelema sununi Moyaba birin xa.
 N kutunma Kiri-Hareseti kaane fe ra.

† Na feen sebexi Mangane Singen 12.28-29 kui.

³² N wugama Sibima manpa binle fe ra
dangu Yaaseri kaane ra,
bayo e yiine bata yi siga
han baan xanbi ra,
e yiine yi sigaxi han Ƒɔɔ Daraan kidi ma.
Koni halagi tiin bata e bogi faɓine kala.

³³ Sewan nun ɲaxaɲaxan bata ɲan
Moyaba wudi bili nakɔne nun xɛene yi.
N bata manpa igen ɲan manpa ige badene yi,
muxu yo mi fa manpa bogi igen bama sewani.
Yenge so sɔɲɔɲ xuiin nan fa mɛma na yi.

³⁴ Xesibɔn kaane gbelegbele xuiin sigama
han Eleyale taani,
e xuiin sa mɛma han Yahasi taani,
keli Soyari taan ma
siga han Xoronayin taani,
siga Egilati-Selisiya taani,
bayo hali Nimirimi daraan fan bata xɔri.

³⁵ N Moyaba yamanan naxɔrima nɛn,
e tan naxanye saraxane bama taane suxure kidene yi
e wusulanna gan e alane xa,"
Alatalaa falan nan na ra.

³⁶ "Nanara, n bɔɲɛn wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nɛn
alo xulen xuina sununi.
N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra,
bayo e nafunla naxan malan,
na bata tunun.

³⁷ Bayo muxune birin bata e xunne bi,
e birin yi e dɛ xabene bi sununi,
e yi e yiine birin maxaba,
e kasa bɛnbɛli dugine so sununi.

³⁸ Saya feen nan tun fa mɛma Moyaba banxine
nun a yama malandene yi,
bayo n bata Moyaba yamanan kala
alo fɛɲɛna
muxe mako mi fa naxan ma,"
Alatalaa falan nan na ra.

³⁹ Ee! E ɲaxankataxi!
E gbelegbelema han!
E yagixin bata e xun xanbi so!
Moyaba yamananana fe findima magelen
nun gaxu xunna ra nɛn a rabilinna birin xa!

⁴⁰ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"E yaxun sinma nɛn e ma alo singbinna
naxan a gabutɛne yifulunma Moyaba xun ma.

⁴¹ Keriyoti suxuma nɛn, a yire makantanxine yi tongo.
Moyaba sofane bɔɲɛn luma nɛn na lɔɔɔni
alo ɲaxanla naxan dii barini.

⁴² Moyaba kalama nɛn,
a mi fa findima siyaan na sɔɲɔɲ,
bayo a bata murute Alatala xili ma.

⁴³ Ɛ tan Moyaba kaane,
gbalon nun yinla nun luti ratixina ɛ yɛɛ ra."
Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁴ "Naxan na a gi gbalon bun,
na yi sa sin yinla ra!
Naxan na te yinla ra,

na yi sa a suxu luti ratixin na.

Bayo n Moyaba kaane kewanle saranma e ra ɲɛn
naxan na,
na a limatɔɔn ni i ra,"

Alatalaa falan nan na ra.

⁴⁵ "Muxu gixine taganxin yigiyaan fenma nɛn Xesibɔn
taani,

koni tɛɛn minima nɛn Xesibɔn taani,
tɛɛ dɛgen yi mini Sixɔn ma manga banxini,
a Moyaba kaane xunna kala,
a yi gbalotɔɔni itoe gan.

⁴⁶ Gbalona ɛ tan Moyaba kaane xa!

Kemosi suxurena yamaan bata tunun,
bayo ɛ diine bata xali konyiyani.

⁴⁷ Koni waxati famatɔɔni,
n mɔn Moyaba muxu suxine raxɛtɛma nɛn.
Na kitin nan saxi Moyaba sanna."
Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana Amonine xili ma

49 Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma, a naxa,
"Dii mi fa Isirayila kaane yii sɔɲɔɲ ba?
Kɛɛ tongo yo mi fa e xa sɔɲɔɲ ba?

Nanfera nayi,
Amonine dɔxi Isirayila taane yi?
Nanfera Mɔlɔɔ suxurena yamaan bata Gadi ya-
manan tongo?"

² Nanara, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "Lɔɔɔne fama,
n yenge so sɔɲɔɲ xuiin natema lɔɔɔn naxanye yi
Amonine taan Rabaha xili ma,
a yi findi taa xɔnna ra,
a rabilinna taane yi gan.

Nayi, Isirayila kaane yi e kedi muxune kedi,"
Alatala naxa na kiini.

³ "Xesibɔn kaane, ɛ gbelegbele,
bayo Ayi taan bata kala!
Rabaha kaane ɛ sunu xuini te,
ɛ kasa bɛnbɛli dugine ragodo ɛ ma,
ɛ wuga.

Ɛ gi taan makantan yinna yiren birin yi
bayo yaxune bata fa ɛ suxuren Mɔlɔɔ suxudeni,
e siga a ra konyiyani,
e nun a ki muxune nun a kuntigine.

⁴ Nanfera ɛ kanbama ɛ lanbanne nun ɛ xɛene yi,
e to rafexi bogise xaba daxine ra?

Ɛ tan Raba kaane,
yama murutɛxina,
ɛ tan naxanye ɛ yigi saxi ɛ nafunle yi
ɛ naxa, 'Nde nɔɛ nxu yenge?"

⁵ Marigina, Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa,

"N fe magaxuxin nafama nɛn ɛ xili ma,
sa keli ɛ rabilinne birin yi,
ɛ birin yi kedi,
muxu yo mi muxu gixine xun lanɲɛ.

⁶ Koni na na dangu,
n mɔn Amonine muxu suxine raxɛtɛma nɛn,"

Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana lan Edon ma

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi Edon yamanan xili ma, a naxa,

“Fekolonne bata dasa Teman yamanani ba?

Maxadi tiine mi fa na xaxilimane ye ba?

E fe kolonna bata kala ba?

⁸ E xete e giye,

e luxun faran yinle ra,

e tan Dedan kaane!

Bayo n gbalon nafama nen Esayu yixetene xili ma,

n na e kawale saran e ra waxatin naxan yi.”

Nabi Abadi 1.5-6

⁹ “Xa muxune fa e nakoni e manpa bogine mujadeni,

e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?

Xa mujadene fa i konni kosen na,

e mi e waxonna xan tongoma ba?

¹⁰ Nba, n tan Ala Esayu yixetene yii seene birin naxorima nen,

n yi e luxundene birin namini kenenni.

E mi fa nxe e luxunye.

E bonsonna nun e ngaxakedenne

nun e doko bodene birin halagima nen,

muxu yo mi lu Esayu bonsonni.

¹¹ E e kiridine lu na,

n na n yengi daxe e xon.

E kana gilene xa e yigi sa n yi.”

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan mi naxanye yalagixi kitini, xa ne karahan koko igelengenna mindeni, e tan yate sontaren na nayi ba? En-en de! E mi suxuma sontarene ra de! E a minma nen yati!” ¹³ Bayo Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata n koko n yeteni, fa fala Bosara taan naxorima nen, a rayarabi, a danga, a halagi. A taane birin kalama nen habadan!”

Nabi Abadi 1.1-4

¹⁴ N bata xerayana nde a fe me fata Alatala ra,

xeraan bata rasiga siyane ma,

a xa sa a fala, a naxa,

“E keli, e sa Edon kaane yenge!

E keli e sa yengen so!”

¹⁵ Ala naxa, “Edon kaane,

n na e senben xurunma nen siyane birin xa.

Birin e rapaxuma nen.

¹⁶ E to muxune magaxuma,

wason naxan e boneni,

na bata e ratantan

e tan naxanye doko faran yinle ra,

e nun geyane fari.

Hali e e teen sa kore alo singbinna,

n na e ragodoma nen,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Edon yamanan kalama nen, naxan yo na dangu a dexon ma, ne yigitegema nen, e kabe, e kolin a fitina feene ma.” ¹⁸ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi fa luye be. Adamadi yo mi daxe a yi alo Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane halagi kii naxan yi.

¹⁹ N luma nen alo yatan

naxan xaxexin minima ftonni Yuruden baan de, a siga sube fendeni yire fanini.

N Edon kaane kedima nen e yamanani sanja ma kedenni,

n naxan sugandixi,

n sa na doko na yi.

Bayo, nde maliga n tan na?

Nde n yamare?

Xuruse rabaan mundun n yee ratiye?”

²⁰ Nanara, e tuli mati Alatalaa fe ragidixin na lan Edon kaane ma,

e nun a feen naxanye yitonxi Teman kaane xili ma!

E luma nen

alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,

e doko den yi yigeli yati!

²¹ E kala xuiin doko ni maxama nen,

e gbelegbele xuiin yi siga han Gbala Baana.

²² A luma nen alo singbinna nan tema a sa sin e ma,

a yi a gabutene yifulun Bosara taan xun ma. Na doko Edon sofane bonen luma nen alo naxanla naxan dii

barini.

Nabiya falana lan Damasi ma

²³ Falana lan Damasi taan ma:

“Xamata kaane nun Arapada kaane bata yagi,

bayo e bata xibaru jaxina fe me.

E bata kontofili,

e yimaxa alo baan na walanje ayi.

²⁴ Damasi kaane senben bata jan,

e bata e xun xanbi so,

e waxi e gi feni.

Gaxun nun kuisanna nun xolen bata e suxu,

alo naxanla naxan dii barini.

²⁵ Taa xili kanni ito fa rabepinxi di,

n ma sewa taana?”

²⁶ “A banxulanne birama nen taan xun xon yati! A sofane birin yi faza na doko,” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra. ²⁷ “N teen soma nen Damasi taan makantan yinne ra, a yi Ben-Hadada manga banxin gan.”

Nabiya falana Arabune xili ma

²⁸ Alatala ito nan falaxi Kedari bonsonna nun Xasori

mangayane xili ma Babilon mangan Nebukadanesari

naxanye yenge a yi e ko, a naxa,

“E keli, e Kedari bonsonna yenge!

E sogeteden yamanan muxune halagi!

²⁹ E e xuruse kurune nun e kidi bubune tongo e yii,

e nun e yigiyadene nun e goronne nun e joko mene

birin.

Muxune sonxon natema nen e ma,

e naxa, ‘Gaxun yiren birin yi!’”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“E tan Xasori kaane,

e gi mafuren!

E sa e luxun faran yinle ra!

Bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari bata yengeni
 ɔn ε xili ma.

³¹ Ε keli, ε fu siyani ito ma
 naxan dɔxi bɔnɛ xunbenli.
 A taane so dɛene mi nɛ balanɛ,
 e mi sɔxɔxi,
 e dɔxi e danna nɛn,"
 Alatalaa falan nan na ra.

³² "Yaxune e ɔɔɔɔɔne tongoma nɛn yengeni,
 e nun e xuruse kuru wuyaxine.
 Naxanye e xunne dɛxɔn bima,
 n ne raxuyama ayi nɛn foyeni,
 n gbalon nafa e ma
 keli yiren birin yi,"
 Alatalaa falan nan na ra.

³³ Xasori taan findima nɛn kankone kuruden na,
 yire rabɛninxina han habadan.
 Muxu yo mi dɔxɛ a yi,
 adamadi yo mi luyɛ na.

Nabiya falana Elan xili ma

³⁴ Alatala yi falan ti Nabi Yere mi xa lan Elan yamanan
 ma Yuda mangan Sedeki a mangayaan fɔb waxatini, a
 naxa,

³⁵ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
 "N Elan yamanan xanli girama nɛn,
 naxan findixi e senben binla ra.

³⁶ N foye naanin nafama nɛn Elan xili ma
 keli kore xɔnna tongon naaninne ma,
 n yi e raxuya ayi foyeni.

Yamana yo mi luyɛ
 Elan muxu gixine mi sigan dɛnaxan yi.

³⁷ N Elan kaane rayarabima nɛn e yaxune yɛɛ ra
 naxanye waxi e faxa feni.

N gbalon nafama nɛn e ma n ma xɔb gbeeni,
 n yi yengen bira e fɔxɔ ra,
 han n yi e rapan."

Alatalaa falan nan na ra.

³⁸ "N Elan mangan nun a kuntigine halagima nɛn,
 n yi n ma manga gbɛden dɔxɔ na,"

Alatalaa falan nan na ra.

³⁹ "Koni waxati famatɔni,
 n fama nɛn Elan muxu suxine ra,"

Alatalaa falan nan na ra.

Babilɔn kalama nɛn

50 Alatala falani ito nan ti Nabi Yere mi xa lan Ba-
 bilɔn nun a rabilinna taane ma, a naxa,

² "E xibaruni ito rali siyane ma,
 ε a rawanga!

ε taxamasenni te,
 ε a fe rali birin ma,
 ε nama sese luxun,
 ε a fala, ε naxa,

'Babilɔn taan suxuma nɛn!

Yarabin na a ra Beli suxuren xa,
 Merodaki suxuren gaxuma nɛn!

Yarabin na a ra e alane sawurane xa,
 gaxuna e suxurene suxuma nɛn!

³ Bayo siyana nde fama nɛn a yengɛdeni
 sa keli sogeteden kɔmɛnna ma,
 a e yamanan naxɔrima nɛn,
 muxu yo mi lu a yi.

Muxune nun xuruseene birin e gima nɛn."

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Na ɔxɔne nun na waxatini,
 Isirayila kaane nun Yuda kaane fama nɛn e bode xɔn,
 e siga wuge,
 e Alatala fen, e Ala.

⁵ E maxɔdinna tima nɛn Siyon kirana fe yi,
 e yi e yɛɛ rafindi mɛn binna ma,

e yi e yetɛ findi Alatala gbeen na habadan layirin xɔn
 naxan mi ɔinanma muxune ra mume!

⁶ N ma yamaan yi luxi nɛn
 alo xuruse tununxine.

E xuruse rabane bata yi e ralɔ ayi,
 e yi lu sigɛ geyane nun yire matexine xun xɔn
 e ɔinan e matabuden ma.

⁷ Naxan yo na yi e to,

a yi e faxa,
 e yi a fala, e naxa,

'Nxu mi kala tixi,
 bayo e bata yulubin liga Alatala ra,
 tinxinna kanna, Alatala,
 e benbane yigina."

⁸ "E gi, ε keli Babilɔn yi,
 ε keli Babilɔn kaane yamanani,
 ε lu alo kɔxɔne xuruse kurun yɛɛ ra.

⁹ Bayo n siya gbeene rakelima nɛn,
 n na e malan,

n yi e radin Babilɔn taan xili ma
 sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.

E taan yengɛma nɛn,
 e yi a tongo.

E xalimakunle mi fule mume
 alo sofa yebaxin to mi xetɛ a yii genla ra keli yengeni.

¹⁰ E fuma Babilɔn taan ma nɛn,
 a kala muxune birin yi wasa,"

Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ "E sewa, ε ɔnaxan,

ε tan naxanye fuma n ma yamaan ma!
 E tuganɛ ayi sɛwani
 alo ɔinge diin sɛxɛn dɛ.

ε ɔnaxan xuiin xa gbo ayi
 alo soo kɛnden wuga xuina.

¹² Koni ε nga yarabima nɛn,
 naxan ε barixi,

na yagima nɛn.

E findima siya dɔnxɛn nan na siyane birin tagi,
 ε yamanan yi findi burunna nun yire xaren nun ton-
 bonna ra.

¹³ Muxu yo mi fa luma a yi sɔxɔn,

bayo Alatala a findima nɛn yire magenla ra a xɔbni.
 Naxan yo na dangu Babilɔn yi,
 na kanna yigitɛgɛma nɛn,

a kolin a kala kii ma.”
¹⁴“E ti Babilon yenge xinla ma a rabilinna birin yi,
 e tan xali wonle!
 E a bun,
 e xalimakunle birin woli a ma!
 Bayo a bata yulubin liga Alatala ra.
¹⁵E yenge so sɔnɔn nate a ma yiren birin yi!
 E minima nen e yete dentegedeni
 e yiine yitexi.
 A sangansone birama nen,
 a taa makantan yinne yi kala.
 Bayo Alatala bata a gbeen ɔɔɔ.
 E gbeen ɔɔɔ a ma!
 E a liga a ra
 alo a ligaxi bonne ra kii naxan yi.
¹⁶E sansi siine nun bogise xabane raxɔri e bode xɔn
 Babilon yi.
 Halagi tiina silanfanna fama nen,
 birin xa xete a konni,
 birin xa a gi, siga a yamanani.”
¹⁷“Isirayila yamaan bata findi xuruse tununxin na
 yatane naxan kedixi.
 Asiriya mangan nan singe yi a yengema.
 Dɔnxen na, Babilon mangan Nebukadanesari nan a
 halagi.”
¹⁸Nanara, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala
 ito nan falaxi, a naxa, “N Babilon mangan nun a ya-
 manan muxune kewanle saranma e ra nen alo n
 Asiriya mangan liga kii naxan yi.
¹⁹Koni, n mɔn xetema nen Isirayila ra
 alo xuruse kuruna a sansanni,
 e yi e dege Karemele geyaan nun Basan yire matexin
 fari.
 E lugoma nen Efirami geya yiren nun Galadi ya-
 manani.”
²⁰Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Na lɔɔne nun na waxatini,
 muxune Isirayila yamaan hakene funfun fenma nen,
 koni a sese mi luma na.
 E Yuda yamaan yulubine xɔn fenma nen,
 koni sese mi toɛ.
 Bayo n na yamaan muxu dɔnxen naxanye lu e nii ra,
 n ne yulubine xafarima nen.”
²¹“E fu Meratayin yamanan ma,
 e nun Pekodo kaane!
 E e sagatan, e e birin naxɔri.
 N na e yamarixi naxan birin na,
 e ne liga.”
 Alatalaa falan nan na ra.
²²“Yenge so sɔnɔne nan tun tema yamanani.
 Naxankata gbeen na a ra.
²³Ee! Yamanan naxan senbe gbo a birin xa,
 na bata kala, a halagi!
 Ee! Babilon bata findi yamana rabepinxin na!
²⁴Babilon kaane,
 n bata lutin nati e yeɛ ra,
 e yi e suxu a ra,
 benun e xa a fe kolon.

E yi e li na, e yi e suxu,
 amasɔɔ e bata n tan Alatala yenge.
²⁵Alatala bata a yenge so seene ramini e ramaradeni
 a xɔni.
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna wanla kema nen
 Babilon kaane yamanani.
²⁶E fa a xili ma keli yire makuyene yi.
 E a sagane rabi,
 e yi a nafunle yitaxun
 alo sansi kesene
 e yi e birin kala,
 sese nama lu a yii.
²⁷E a turane birin faxa,
 e e birin xali e faxadeni!
 Gbalon na a ra e xa,
 bayo e lɔɔn bata a li,
 e kewanle saranma e ra waxatin naxan yi.”
²⁸“Muxu gixine xuiin nan ito ra,
 naxanye minixi yengeni Babilon yi,
 e fa a rali Siyon taani
 a Alatala en ma Ala bata a gbeen ɔɔɔ a batu banxina
 fe ra.
²⁹E xali wonle xili e xa fa Babilon xili ma,
 naxanye fatan xalimakunla wole.
 E daaxadene yitɔn a rabilinni,
 muxu yo xun nama mini ayi.
 E e saranna fi e kewanle ra,
 e a liga e ra
 alo e a liga bonne ra kii naxan yi!
 Bayo a bata murute Alatala xili ma,
 Isirayila Saripandena.
³⁰Nanara, yaxune a banxulanne faxama nen taan ya-
 ma malandene yi,
 a sofane birin yi halagi na lɔɔni,”
 Alatalaa falan nan na ra.
³¹Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
 a naxa,
 “E tan yete yigbone,
 n bata keli e xili ma.
 E kewanle saranma e ra waxatin naxan yi,
 na bata a li.
³²Yetɛ yigbone e sanna radinma nen,
 e bira,
 muxu yo mi e rakelima.
 N teen soma nen e taane ra,
 a yi e rabilinne birin gan.”
³³Alatala Senben Birin Kanna yi falani ito ti, a naxa,
 “Isirayila kaane nun Yuda kaane birin naxankataxi.
 Muxun naxanye e suxi konyiyani,
 ne tondixi e bepinɛ.
³⁴Koni e xunbamaan senben gbo,
 a xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
 A e xun mayengema nen
 alogo a xa bɔɔe xunbenla sɔɔ e yamanan xa,
 a yi Babilon kaane yimaxa.”
³⁵Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Yengen kelima nen Babilon kaane xili ma!
 Yengen kelima nen muxune birin xili ma

naxanye dɔxi Babilɔn yi,
 e nun e kuntigine nun e fekolonne.
³⁶ Yengen kelima nen e yiimatone xili ma,
 e yi findi daxune ra!
 Yengen kelima nen e sofane xili ma,
 e yi lu gaxuni!
³⁷ Yengen kelima nen e soone nun e yenge so won-
 torone xili ma,
 e nun siya basanxine birin xili ma
 naxanye dɔxi a yi,
 e sofane yi lu alo naxanle!
 Yengen kelima nen e nafunle xili ma,
 e birin yi ba e yii!
³⁸ Ala xa igen nan e xudene yi,
 e xɔri!
 Bayo suxure yamanan nan a ra,
 e xaxinla bata nan gaxu feene bun.
³⁹ Nanara, burunna subene nun kankone luma nen
 Babilɔn yi,
 a findi dangaranfulene konna ra.
 Muxu yo mi fa luma a yi,
 a yigelima nen
 han mayixeten nun mayixete,
⁴⁰ alo Ala Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane
 halagi kii naxan yi.
 Muxu yo mi fa luma a yi,
 adamadi yo mi fa dɔxe na,"
 Alatalaa falan nan na ra.
⁴¹ "Yamaan fama nen
 sa keli sogeteden kɔmenna ma,
 siya gbeen nun manga senbɛmane fama nen
 sa keli fɔ bɔxɔn danna ra.
⁴² E sofane fama nen xanle nun deɣɛmane ra e yii.
 E naxu,
 e mi kininkininna kolon.
 E xuiin minima nen alo fɔxɔ igena,
 e nɛma fama e soone fari.
 E fama nen safa yeen ma,
 e yengen so e bode xɔn
 alo muxu kedenna.
 E fama Babilɔn taa fajin nan yengede yi!
⁴³ Babilɔn mangan to na feen xibarun mɛ,
 a gaxu, a fangan yi nan
 alo naxanla naxan dii barini.
⁴⁴ N luma nen alo yatan
 naxan xapexin minima fɔtɔnni Yuruden baan de,
 a siga sube fendeni yire fajini.
 N ne kedima nen e yamanani sanɲa ma kedenni,
 n naxan sugandixi,
 n sa na dɔxɔ na.
 Bayo, nde maliga n tan na?
 Nde n yamare?
 Xuruse rabaan mundun n yee ratiye?"
⁴⁵ Nanara, ε tuli mati Alatalaa fe ragidixin na Babilɔn
 xili ma,
 a feen naxanye yitɔnxi Babilɔn kaane yamanan xili
 ma.
 E luma nen

alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
 e dɔxɔden yi yigeli yati!

⁴⁶ Dunuɲa muxune na a mɛ
 a Babilɔn bata suxu yengeni,
 siyane yimaxama nen,
 e gbelegbele xuini te.

51 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "N kala ti foyen nafama nen Babilɔn
 nun Lebo-Kamayi † muxune birin xili ma.

² N xɔɲene xɛma nen Babilɔn xili ma
 naxanye a fintanma alo maala,
 a muxune birin yi kedi
 alo se dagina.

Bayo e fuma nen a ma
 keli yiren birin yi gbalon lɔxɔni.

³ E xalimakunle woli ε yaxune xalimakuli wonle xili
 ma,
 e nun wasodene kanke ye masansanne ragodoxi nax-
 anye ma!

ε nama diɲa e sofa yo ma!
 ε e sofa ganla birin faxa.

⁴ E maxɔlxine xa lu biraxi Babilɔn yamanan xun xɔn,
 e sɔxɔnxin yi lu saxi Babilɔn taan kirane xɔn.

⁵ Bayo Ala mi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan
 nabɛɲinxi,
 Alatala Senben Birin Kanna,
 hali e yamanan to rafexi yulubine ra Isirayilaa Sar-
 ɲanden yee ra yi.

⁶ E gi, ε mini Babilɔn yi,
 birin xa a niin makata,
 alogo ε nama faxa Babilɔn kaane hakene fe ra!
 Bayo Alatala gbeɲɔxɔ waxatin bata a li,
 Ala Babilɔn kaane saranma nen
 alo a lan e ma kii naxan yi.

⁷ Babilɔn yi findixi xɛma igelengenna nan na Alatala
 yii,
 dunuɲa muxune birin xunna firifiri naxan kui dɔɔ ra.
 Siyane bata a dɔɔ min,
 e xunne yi keli e ra.

⁸ Babilɔn taan bata kala,
 a bata kala!
 ε gbelegbele a fe ra!
 ε senna fen naxan sama a furen de!
 Waxatina nde, a yalanma nen.

⁹ 'Nxu wa nen Babilɔn dandan feni,
 koni a mi nɔe yiyalanɲe.
 Nayi, en na a rabɛɲin.
 Birin xa siga a konyi.

Bayo kitin naxan nagidixi a xili ma,
 na feen bata te han kore xɔnna.'

¹⁰ 'Alatala bata en xun mayenge kitin sa.
 ε fa, en sa Alatala,
 en ma Ala kɛwanla yeɓa Siyon taani.'"

¹¹ "ε xalimakunle ralemun!
 ε wure lefane tongo!

Alatala bata Mede mangane radin Babilɔn xili ma

† *LEBO-KAMAYI* findixi wundo falan nan na naxan bunna neen fa
 fala "Babilɔn kaane."

bayo a bata a kala feen nagidi.
 Alatala a gbeen בָּבֶלְיָנָא נֶנְן אַ בָּטוּ בַּנְחִינָא פֶּרָא.
¹² E taxamasenne yite
 alogo muxune xa siga yenge sodeni
 Babilon taan makantan yinne כֹּחַ!
 E xun makantan muxune fari sa,
 e yi kantan tiine ti!
 E sofane yiton yaxune xili ma!
 Bayo Alatala naxan nagidixi,
 a na rakamalima nen
 a naxan falaxi lan Babilon kaane ma.
¹³ E tan naxanye dxi baa gbeene de
 nafulu gbeena e tan naxanye yii,
 e rapanna bata a li,
 danna fa sama e siimayaan na nen."
¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna bata a kolb a yete yi, a
 naxa,
 "N taani ito rafema nen yaxune ra yati,
 e wuya alo tuguminne,
 e yi e kolb xuiini te e xili ma sewani."
 Nabi Yeremi 10.12-16
¹⁵ "Ala nan כֹּחַ כֹּחַנָא דַּחִי אַ סֶנְבֵנִי,
 a yi dunuḡa beten sa a fe kolonna כֹּחַ,
 a kore walaxani bandun a xaxilimayani.
¹⁶ A na a xui ramini,
 tulen yi a malan kore,
 a kundaan nafa,
 sa keli כֹּחַכֹּחַ דַּנֶּנְרָא.
 A yi galanna nun tulen nafa,
 a foyen namini a ramaradeni.
¹⁷ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
 fekolontarene ra.
 Xema rawanle birin yagixi
 lan e sawura rafalaxine fe ma,
 bayo wulen nan e suxurene ra,
 nii yo mi e yi.
¹⁸ Fe fuun nan e ra,
 wali magelexina.
 E halagi waxatin na a li,
 e raxrima nen.
¹⁹ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi
 alo e tan.
 Bayo a tan nan seen birin dxi.
 A tan nan gbee Isirayila bōnsōnne ra.
 A xili nen Alatala Senben Birin Kanna."

Babilon taan rapanna fe

²⁰ "Babilon kaane, e lu nen n xa
 alo sinbena, yenge so se rapina,
 n yi siyane raxuya ayi e ra,
 n yi yamanane kala e כֹּחַ.
²¹ N soone nun soo ragine raxuyaxi ayi e tan nan na,
 e nun yenge so wontorone nun a ragi muxune,
²² e nun xemene nun rapanle,
 e nun fonne nun dii rapene,
 e nun banxulanne nun sungutunne,
²³ e nun xuruseene nun xuruse rabane,
 e nun xee biine nun e pingene,

e nun yamana kanne nun kuntigine.
²⁴ Babilon taan nun a muxune fe rapin naxanye ligaxi
 Siyon taan na,
 n na kewanle saranma nen e ra e yetagi,"
 Alatalaa falan nan na ra.
²⁵ "N kelima nen e xili ma, Babilon kaane.
 E tan naxanye maxōdōxō kala tideni
 alo geyana,
 e tan naxanye כֹּחַכֹּחַ birin halagima!
 N na n yiini bandunma nen e xili ma,
 n yi e taan makutukutu
 keli gemene xuntagi
 n yi e konna findi geya ganxin na,"
 Alatalaa falan nan na ra.
²⁶ "Gemē mi sōte e konni,
 naxan finde rapin tongon ma gemē kenden na
 rapin nōe beten se gemen naxan na.
 Amasōtō e konna luma nen kalaxi han habadan,"
 Alatalaa falan nan na ra.
²⁷ "E taxamasenni te yamanani!
 E xōtaan fe siyane tagi!
 E siyane yiton, e xa a yenge,
 e Ararati nun Minni nun Asikenasi yamanane xili a
 yengedeni!
 E sofa ganle kuntigin dōxō
 a xa yengen xun mato a ra Babilon xili ma!
 E soone rasiga a xili ma
 naxanye wuya alo tuguminne.
²⁸ E siyane yiton, e xa sa a yenge,
 Medene mangane nun e yamana kanne nun e kiti-
 sane birin
 e nun yamanan naxanye birin e כֹּחַכֹּחַ bun ma.
²⁹ Alatala yengen naxan yitonxi Babilon kaane xili ma,
 na na rakamali waxatin naxan yi,
 a Babilon yamanan findi yire yigenla ra
 muxu yo mi luma denaxan yi habadan,
 nayi כֹּחַכֹּחַנָא xuruxurunma nen,
 a yimaxa.
³⁰ Babilon sofane bama nen yengen soe,
 e so e yire makantanxine yi,
 e senben na rapan.
 E luma nen alo rapanle.
 Tēen soma nen e taan rapin ra,
 e taa makantanxin yinne so deene birin kalama nen.
³¹ Xerane gixin fama nen xerane fōxō ra
 a faladeni Babilon mangan xa,
 fa fala yaxune bata e taan yiren birin tongo yengeni,
³² kirane bata suxu,
 tēe dara yirene ganma,
 gaxun bata sofane suxu."
³³ Amasōtō Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala
 ito nan falaxi, a naxa,
 "Babilon taan malaxunma nen
 alo se bōnbō lonna
 a nema yibodonma waxatin naxan yi.
 Se xaba waxatina a limaan ni i ra a xa."
³⁴ Yerusalem kaane a falama, e naxa,
 "Babilon mangan Nebukadanesari bata en rapin,

a yi en ma taani maxa
alo goron kui genla.
A bata en gerun alo ninginangana,
a lugo en yii se fajine ra,
a מִנְחָה yi en baxun.”
35 Siyon kaane a falama, e naxa,
“Babilon kaane gbalon naxan saxi en fari,
Ala xa na sa e fan fari!”
Yerusalen kaane a falama, e naxa,
“Babilon kaane faxan naxanye ti en konni,
Ala xa na wunla goronna lu e xun ma.”
36 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N na ε xun mayengema nen,
n na ε gbeen תְּכַחֵמָה nen,
n yi Babilon yamanan baa gbeen חֲרִי,
n yi a baan xunna xara.
37 N Babilon taan kalama nen,
a findi gemε malanxine ra,
e nun kankone kurudena.
A fe yi magaxu ayi,
muxune yi kolin a kala kii ma.
Muxu yo mi דָּחָה a yi.
38 A muxune חָרַע alo yatane,
e wurundunma alo yata senbεmane.
39 Koni e na kunfa נָחִי ra,
n donse donna יִתְנַחֵם nen e xa
e yi n ma חֲלֹל חֲלֹל min
han e xunna yi keli e ra,
e yi xi habadan,
e mi fa kele mumε!”
Alatalaa falan nan na ra.
40 “N yi e xali
alo γεξεε diine na siga e faxadeni,
alo kontonne nun כֹּתְכֹה.”
41 “Ee! Sesaki † taan suxuma nen!
A tan naxan matכֹּחַמָה כֹּכַח כֹּחְנָה taane birin ye!
Ee! Babilon taan naxkrima nen siyane tagi!”
42 “פֹּכַח igen sama nen Babilon כֹּכַח xun ma,
a מִכֹּחְנֵה yi dangu a fari. ††
43 A taane kalama nen,
a findi כֹּכַח xaren nun tonbonna ra,
muxu yo mi דָּחָה yamanan naxan yi,
adamadi yo mi dangue denaxan yi.
44 N Beli suxuren נַחְאֵנְכָתָמָה nen,
Babilon taana ala.
A naxan gerunxi,
n na bama a de nen.
Siyane mi fa luma sigε a ma כֹּחְכֹחַ.
Babilon taan makantan yinne yatin birama nen.
45 N ma yamana, ε mini a yi,
birin xa a niin makata!
ε masiga Alatalaa כֹּכַח gbeen na!
46 ε nama tunnaxכֹּכַח ε ma,
ε nama gaxu feene γεε ra
naxanye xinla mema yamanani!
Bayo fena nde xinla mema nen to fari,

† SESAKI findixi wundo falan nan na naxan bunna neen fa fala “Babilon taana.” †† IGEN מִכֹּחְנֵה: alo foyen na so igen.

fe gbete xinla yi με faraxi.
E naxa, a gbalon na a ra yamanani, hanma
mangana nde bata keli nde xili ma.
47 Nanara, לִכְכֹּה fama,
n Babilon suxurene נַחְאֵנְכָתָמָה לִכְכֹּחַ naxanye yi.
N na e yamanan birin nayarabima nen
a faxa muxune binbine birin yi lu biraxi taan xun כֹּחַ.
48 Naxanye birin kore כֹּחְנָה nun כֹּכַח כֹּחְנָה ma,
ne e xuini tema nen Babilon xili ma sewani,
bayo halagi tiine fama nen a xili ma
sa keli sogeteden כֹּמֵנָה ma,”
Alatalaa falan nan na ra.
49 “Babilon taan kalama nen Isirayila faxa muxune fe
ra
alo muxune bata faxa dunufa yiren birin yi
Babilon taana fe ra kii naxan yi.
50 ε tan naxanye mi faxaxi yengeni,
ε gi, ε nama ti de!
ε nεma sa yamana makuyeni,
ε miri Alatala ma,
Yerusalen ma fe yi lu ε כֹּתְכֵנִי!”
51 Yamana a falama nen, e naxa,
“En yagi nen,
en to konbi ti xuine με,
yagin yi lu en yetagi,
bayo כֹּתְכֵנֵה bata so yire saripanxine yi Alatalaa
banxini.”
52 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“לִכְכֹּה fama,
n suxureni itoe נַחְאֵנְכָתָמָה לִכְכֹּחַ naxanye yi,
muxu maxכֹּכַחֵה kutun xuiin yi mini e yamanan birin
yi.
53 Hali Babilon taan te tiye
han kore כֹּחְנָה,
a yire makantanxine yi so raxכֹּכַח ayi,
n halagi tiine rafama nen a xili ma,”
Alatalaa falan nan na ra.
54 “Gbelegbele xuiin tema nen Babilon taani,
gbalo gbeen naba xuiin mema nen Babilon kaane ya-
manani.
55 Bayo Alatala Babilon kalama nen,
a yi a xui gbeen dan.
Yaxune fa xuiin minima nen
alo פֹּכַח igen מִכֹּחְנֵה xuxu xuina,
e yi כֹּכַחֵה alo kuye sarinna.
56 Halagi tiin fama nen Babilon taan xili ma,
a yi a sofane suxu, a yi e xanle kala.
Bayo Ala nan Alatala ra
naxan a gbeen תְּכַחֵמָה,
a muxune birin saran e kewanle ra.
57 N na n ma חֲלֹל חֲלֹל fima a kuntigine
nun a fe kolonne ma nen
han e xunne yi keli e ra,
e nun a yamana kanne nun a kitisane nun a sofane,
e yi xi habadan,
e mi fa kele כֹּחְכֹחַ!”
Mangana falan nan na ra,
naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.

⁵⁸ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Babilon taan makantan yin gbeene rabirama nen, a taan so de gbeene yi gan.

Nayi, siyane e yete yixadanma fuyanna nin, yamanane muxune wali konne sa luma teen nin."

⁵⁹ Nabi Yeremi na falane nan xeraya so Neriya dii xemen Seraya yii, Maxiseya mamandenna, kuntigi gbeena nde, a to siga Babilon yi e nun Yuda mangan Sedeki, na mangayaan ne naaninden ma. ⁶⁰ Gbalon naxan birin yi lanma a xa Babilon soto, Yeremi yi ne birin sebe kedin kui, a falan naxanye birin sebe lan Babilon ma. ⁶¹ Yeremi yi a fala Seraya xa, a naxa, "I na so Babilon yi waxatin naxan yi, falani itoe birin xaran i xui-ni texin na, ⁶² i yi a fala, i naxa, 'Alatala, i tan yeteen nan falan tixi be xili ma alogo a xa kala, alogo muxune nun dali seene nama fa lu a yi soto, a findi yire rabepinxin na han habadan!" ⁶³ I na yelin kedini ito xaranje, i gemen xidi a ra, i yi a woli Efirati baan tagi. ⁶⁴ Na xanbi ra, i naxa, 'Awa, Babilon taana fe godoma ikiini, a mi a sote gbalon na mumu, Ala naxan nafama a xili ma. A yamaan taganma nen."

Yeremi a falane danna ni ito ra.

Babilon mangan yi Sedeki suxu

Mangane Firinden 24.18-20 nun Taruxune Firinden 36.11-16

52 Sedeki findi mangan na a nee mawonon nun kedenden nan ma, a yi nee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Xamutali Yeremi a dii temena, Libina kaana.

² Naxan naxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi. ³ Na liga Alatala xolon nan ma fe ra Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi wama naxanye ba feni a yetagi. Sedeki fan yi murute Babilon mangan xili ma.

Yeremi 39.1-10 nun Mangane Firinden 25.1-21 nun Taruxune Firinden 36.17-20

⁴ Sedeki a mangayaan ne solomanaaninden kike fuden xi fude lxonni, Babilon mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, e yi daaxadeni ton a yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi. ⁵ E lu taan yenge han Manga Sedeki a mangayaan nee fu nun kedendena.

⁶ Na neen kike naaninden xi solomanaaninde lxonni, kamen yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxune yii. ⁷ Nayi, Babilon ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Koen na, hali Babilon kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taan makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so deen na mangana nakon dexon. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

⁸ Koni, Babilon sofa ganla yi mangan sagatan, e sa Manga Sedeki li Yeriko meremerene yi, a ganla birin yi xuya ayi e masiga a ra. ⁹ E yi mangan suxu e siga a ra Babilon mangan fema Ribila taani, Xamata yamanani, a yi sa a makiti menni. ¹⁰ Babilon mangan yi Sedeki a diine ke raxaba a yetagi, a mon yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxes Ribila taani. ¹¹ A yi Sedeki

yee saxonje ayi, a yi a xidi sula xolonkonna ra, a siga a ra Babilon yi, a sa a sa kasoon na han a faxes.

Yerusalen kala fena

Mangane Firinden 25.8-21 nun Yeremi 39.8-10

¹² Kike suulunden xi fude lxonni, Babilon mangan Nebukadanesari a mangayaan nee fu nun solo-manaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxan yi walima Babilon mangan xa, na yi fa Yerusalen yi. ¹³ A yi teen so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalen banxine birin. A yi banxi kendene birin gan. ¹⁴ Babilon sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna faxon ra, ne yi Yerusalen yinne birin kala.

¹⁵ Yiigelitona ndee nun yamaan muxu donxen naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, e nun yirawali donxene, e nun naxanye bata yi e yete sa Babilon mangan sagoni. ¹⁶ Koni Nebusaradan yi yiigelitona ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xee biine.

¹⁷ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilon kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan birin na Babilon yi. ¹⁸ E yi tundene nun tee ke seene nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini. ¹⁹ Mangan kantan muxune xunna mon yi baramane nun wusulanna gan wurene nun wuli xuya goronne nun tundene nun lenpu don seene nun se sa lefane nun minse saraxa rabaxon goronne tongo, a xema daxine nun gbeti fixe daxine birin. ²⁰ Senbeten firinna nun ige ramara se gbeen nun turaan sawura fu nun firinna naxanye yi tixi a bun e nun ige maxali wontorone Manga Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi ke yate. ²¹ Senbeten kedenna yi mate kongonna ye fu nun solomasexe, lutin kongonna ye fu nun firin nan yi a rabilinje, a kui genla nan yi a ra, a yigboon yi yii soli naanin sa liye. ²² Konden yi a xunna, naxan yi mate kongonna ye suulun, a konden yi rayabuxi sula xolonkon yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbeten firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina. ²³ Girenada wudi bogin sawura tonge solomanaanin e nun sennin nan yi rafalaxi senbetenna dexonne ma. E birin malanxina, girenada wudi bogin sawura keme nan yi sula yalaan nabilinni.

²⁴ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntingin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun deen kantan muxu saxanne. ²⁵ A yi sofa kuntingina nde suxu e nun xeme solofere mangana muxune ye naxanye yi taani, e nun sofa kuntingina sebeli tiina, naxan yi sofa nenene xinle sebema, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁶ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilon mangan fema Ribila taani. ²⁷ Babilon Mangan yi yamarin fi, e yi e faxes Ribila taani

Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

²⁸ Nebukadanesari muxun naxanye suxu, a siga e ra konyiyani, ne nan itoe ra: A mangayaan ne soloferedeni, a siga Yahudiyani muxu wuli saxan muxu mɔkɔɔnɛn nun saxan nan na. ²⁹ Nebukadanesari a mangayaan ne fu nun solomasɛɛdeni, a siga muxu kemɛ solomasɛɛ muxu tonge saxan e nun firin nan na, a naxanye suxu Yerusalɛn yi. ³⁰ Nebukadanesari a mangayaan ne mɔkɔɔnɛn nun saxandeni, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan siga Yahudiyani muxu kemɛ solofere muxu tonge naanin nun suulun nan na konyiyani. E birin malanxina, muxu wuli naanin muxu kemɛ sennin.

Babilɔn Yoyakin ɔkɔɔya fena

Mangane Firinden 25.27-30

³¹ Yuda mangan Yoyakin suxun ne tonge saxan e nun soloferedeni, Babilɔn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan ne fɔlɔni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na neen kike fu nun firinden xi mɔkɔɔnɛn nun suulunde lɔkɔni. ³² A yi fala fajin ti a xa, mangan bonna naxanye yi a fema Babilɔn yi, a yi a tiden mate ne birin xa. ³³ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dege mangana tabanla ra a siimayaan birin yi. ³⁴ A makoon yi seen naxanye ma lɔkɔ yo lɔkɔ, Babilɔn mangan yi lu ne soɛ a yii a siimayaan birin yi han a faxa lɔkɔn naxan yi.

Mawuga xuini itoe findixi muxuna nde jande sigin nan na lan Yerusalen taan kala feen ma. Yanyina nde, Nabi Yeremi nan a sebexi a to Yerusalen kala feen to. Jεε kεmε suulun jεε tonge solomasεxε e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilon mangan Yerusalen taan suxu nen yengen. A yi tεen so taan na, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi mangan suxu e nun yamanan muxune fαxα kedenna, a siga e ra a yamanani. Yuda yamanan yi jαn. Mawuga xuini itoe kui, fala jαxumε tiina nde wugama Yerusalen taan kala feen na e nun Yuda yamanan naxri fe ma. Gbalon gbeen naxan a yamaan sαtα, a wugama na nan ma. Gbalon naxan Alaa yamaan sαtαxi, Isirayila kaane kala xαnna nan na ra. Koni e laxi a ra fa fala Alaa hinanna gbo dangu a xαlαn na. Nanara, e luma a maxandε. (Mawuga Xuine 3.22-23)

Yerusalen taan luxi nen alo kapa gile rabepinxina

1 Ee! Yerusalen bata rabepin,
taani ito naxan yi rafexi nun.
Ee! A bata lu alo kapa gilena!
A tan naxan yi findixi taa senbεmaan na siyane ye,
a tan naxan yi findixi manga taan na yamanan xun
na,
a bata findi konyin na to.
² A kαεen jαnma wuge,
a yeεgen bata a xadene maxa.
A xanuntenne mi fa a madendenma.
A xαyine birin bata e mε a ra,
e findi a yaxune ra!
³ Yuda yamaan birin bata xali konyiyani,
e jαxankataxi, e rayarabixi.
E bata sa dαxα siya gbetene konni
e mi matabu yo sαtαma.
E sagatan muxune birin bata sa e li tαrαni.
⁴ Sunun nan Siyon taan kirane xαn,
bayo muxu yo mi fa fama a sanle yi.
Taan so dεene birin bata kala,
a saraxaraline e kutunma,
a sungutunne sunuxi.
Siyon taan bata rafe sαxαkε gbeen na!
⁵ A yengefane bata senben sαtα a xun na.
A yaxune bata lu bαjε xunbenli.
Bayo Alatala bata taan muxune lu sununi
masαtα e Ala matandi wuyaxine xαn.
Yaxune bata e diine suxu siga e ra konyiyani,
e yengefane yi siga e ragbengbenjε.
⁶ Siyon taana binyen birin bata kala.
A kuntigine bata e gi alo xεnle
naxanye mi e dεgede sαtαma,
e xadanxin sigama e giye donsone bun.
⁷ Yerusalen kaane nεma na xun xαn sigama tαrαni,
e mirima e waxati danguxin nafunle birin ma.
A yamaan to sa a yaxune sagoni,
muxu yo mi fa a mali.
A yaxune yi a matoma nen,
e gele a kala kiin ma.
⁸ Yerusalen kaane bata yulubin liga han!
Nanara, taan bata findi yire xαsixin na.
Naxanye birin yi a binyaxi,
ne fa a rayelefuma nen.
A bata lu
alo e muxu ragenla nan toma,

naxan kutunma tαrαni,
a a makuya.

⁹ A xαsin bata sa a domain na.

A mi a mirixi a rajan kii ma.

A kala feen bata a ratεrena.

Muxu yo mi a madendenma.

A a falama, a naxa,

“Alatala, n ma tαrαn mato,

bayo n yaxun bata nαn sαtα.”

¹⁰ A yengefane bata a nafunle birin tongo.

A bata siya gbetene to soε a yire sarijαnxini

i tαnna dαxα naxanye ma,

a e nama so i ya yamaan malanni.

¹¹ Taan muxune birin kutunma,

e donseen fenma,

e e se kendene masarama balon na

alogo e xa lu e nii ra.

E a falama, e naxa, “Alatala, a mato,

i yi a rakαrαsi

n nayarabixi kii naxan yi.

¹² E tan naxanye birin dangun kiraan xαn,

feni ito mi ε sαtαxi.

ε a mato ki faji

xa sαxαleni ito sifan muxu gbetε ma,

alo sαxαlen naxan n halagima.

Alatala nan a saxi n fari a xαlα gbeen lαxαni.

¹³ A bata tεen nagodo

keli kore n xαnne gan xinla ma.

A bata yalaan nati n yeε ra,

a yi n naxetε xanbin na,

a yi n findi muxu rabepinxin na

n lu furaxi waxatin birin.

¹⁴ A bata n yulubine xidi n kαεen ma

alo goron tongo gbelemena.

A bata e maxidi,

a yi e singan n kαε.

Marigin bata n senben jαn,

a yi n sa muxune sagoni,

n mi nαε tiye naxanye yeε ra.

¹⁵ Sofa kendεn naxanye birin yi n yii,

Marigin bata a mε ne birin na.

A bata ganla malan n xili ma

alogo e xa n ma sofa banxulanne halagi.

Marigin bata Yuda yamani butuxun ki faji.

¹⁶ Nanara, n wugama,

yeεgen bata n yeεen xαnna rafe.

Naxan nαε n madendenjε,

a yi n niini fan n ma,
na bata a makuya n na.
N ma diine bata yigitege,
bayo yaxune bata כָּכֹךְ כָּכֹךְ.”
17 Siyon kaane bata e yiini bandun muxune ma
koni muxu yo mi e madendenma.
Alatala bata yamarin fi
Yaxuba כֹּכֹכְנָא rabilinna siyane ma
a e xa a yenge.
Yerusalen taan bata findi se כֹּכֹכִין na e tagi.
18 Yamaan yi a fala,
e naxa, “Alatala nan tinxin,
bayo nxu bata murute a ma.
Nayi, ε tuli mati, ε tan siyane birin,
ε n ma כֹּכֹכִין mato.
Nxɔ dii sungutunne nun nxɔ dii banxulanne bata siga
konyiyani.
19 Nxu bata nxu כֹּכִינֵי xili,
e yi nxu yanfa.
Nxɔ saraxaraline nun nxɔ fonne birin bata faxa taani,
e yi donseen fenma waxatin naxan yi
alogo e xa lu e nii ra.
20 Alatala, a mato,
nxu נֶאֱחָזְרָה kii naxan yi,
han nxu kuine e raminima.
Nxu כֹּכֵן bata kala nxu kui,
bayo nxu bata murute i ma mumε!
Nxɔ diine bata faxa silanfanna ra tandeni †
sayaan nan מִכֹּךְ a ra banxini.
21 Muxune nxu kutun xuiin mεma,
koni muxu yo mi nxu madendenma.
Nxu yaxune birin bata כֹּכֹכֵנָא fe mε!
Ala, i naxan ligaxi nxu ra,
e sεwaxi na nan na.
I bata כֹּכֵן nafa,
i naxan ma fe fala.
Tin nxu yaxune xa lu
alo nxu tan!
22 E fe נֶאֱחָזְרָה birin mato,
e birin xa saran e ra
alo i nxu saranxi nxu yulubine ra kii naxan yi!
Nxu kutunma waxatin birin,
nxu כֹּכֵן כֹּכֵן na ra yati.”

Ala bata a yamaan kala

2 Ee! Marigin bata a כֹּכֵן nagodo Siyon taan ma alo
kundana,
a yi Isirayilaa binyen nadin כֹּכֵן
keli kore כֹּכֵן ma!
A san tidena fe mi rabiraxi a ma a כֹּכֵן כֹּכֵן.
2 Marigin bata Yaxuba כֹּכֹכְנָא כֹּכֹכֵנֵי birin
naxɔri,
a mi kininkinin!
A fitinaxin bata Yuda yamanan taa makantanxine
birin kala.
A bata e mangayaan nun e kuntigine birin nabira
a yi e rayarabi.

3 A bata Isirayila yamaan senben birin kala a כֹּכֵן
gbeeni.
Yaxun to so,
a mi tin a yamaan maliye.
Koni a כֹּכֵן luxi nen
alo a tεε gbeen nan nakeli Yaxuba כֹּכֹכְנָא xili ma
naxan a rabilinna birin gan.
4 A bata a xanla bandun alo yaxuna,
a yi a yiifanni te e xili ma alo yengefana.
Muxun naxanye birin nayabu, a yi ne birin faxa.
A bata a כֹּכֵן nagodo Ala Batu Banxin ma Siyon taani
alo tεεna.
5 Marigin bata lu alo yaxuna.
A bata Isirayila yamanan naxɔri.
A bata a manga banxine birin naxɔri,
a yi a taa makantanxine birin kala.
A bata wugan nun sunun nagbo ayi Yuda כֹּכֹכְנָא
xa.
6 A bata so a sansanna kui karahanni,
a yi en nun a tan naralanden kala.
Alatala bata sali לִכְנֵי nun Matabu לִכְנֵי rapinan
Siyon kaane ra,
a fitinaxin yi a mε mangane nun saraxaraline ra a
כֹּכֵן.
7 Marigin bata a mε a saraxa ganden na,
a yi a yire sarignanxin nabepin.
A bata taan manga banxine lu yaxune yii.
Yaxune bata e כֹּכֵן xuiini te Alatalaa banxini
alo sali לִכְנֵן nan yi a ra nun.
8 Alatala bata a ragidi
a xa Siyon taan makantan yinne rabira.
A bata lutin bandun alogo a xa e birin sa yelanni
a mi a yetε ratangama a raxɔri feen ma.
A bata taan makantan yinne radinε ayi, e birin yi bi-
ra.
9 Taan so dεene bata godo כֹּכֵן bun.
Ala bata e balan wurene bolon, e kala.
A mangan nun a kuntigine bata xali siya gbetene kon-
ni,
sariya mi fa na כֹּכֵן!
Hali a nabine yetεen mi fa fe toon tima כֹּכֵן fata
Alatala ra.
10 Siyon taan fonne כֹּכֵן כֹּכֵן, e birin dunduxi.
E bata burunburunna sa e xunni,
e sunu dugine ragodo e ma.
Yerusalen sungutunne bata e xun sin כֹּכֵן ma.
11 N yeene bata xadan wuge,
n kuina a raminima.
N כֹּכֵן bata kala
masכֹּכֵן gbalon ma naxan n ma yamaan כֹּכֵן.
Bayo diidine nun dii futene fugama a ra taan yama
malandene yi.
12 E e ngane maxɔdinma, e naxa,
“Donseen nun minseen minen?”
E fugama a ra taan yama malandene yi
alo muxu maxכֹּכֵן,
e niin bama e ngane yii kanke.
13 N mi fa a kolon n naxan fale ε xa.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

Yerusalen kaane, n na ε sama nanse ma?
 N na ε misalε seen mundun ma, n yi ε madenden,
 ε tan Siyon taa fani kaane?
 Bayo i ya תָּכֹחַ gbo alo כָּאֵן igena.
 Nde נָעַם i dandanε?
 14 E nabine wule fe toone nun fe fuune nan tun yeḅaxi
 ε xa alo xiyene.
 E mi ε hakene makenenxi ε xa alogo ε xa ratanga
 konyiyaan ma.
 E waliyiya wule falane nun yanfa falane nan tun tixi ε
 xa.
 15 Dangu muxune birin e yiin בְּנֵי־בָמָה ε fe ra,
 e kolin ε kala kiin ma,
 e yi e xunni maxa Yerusalen kaane magele feen na.
 E yi a fala, e naxa, "A yi falama taani ito nan ma ba,
 fa fala a taan naxan ma tofanna kamalixi,
 בְּנֵי־בָמָה birin sewa xunna?"
 16 E yaxune birin deni bixi ε xili ma han!
 E kolinma ε kala kiin ma, e yi e pinne raxin ε xili ma
 e naxa, "Nxu bata e gerun!
 Nxu yi לְכֹחֲנִי ito nan mamema yu!
 A bata a li, nxu bata a to!"
 17 Alatala naxan nagidi,
 a bata na liga.
 A bata a falan nakamali,
 a feen naxan yamari xabu a פֹּלְחֵנִי.
 A bata halagin ti kininkinintareyani.
 A bata tin
 ε yaxune yi e xunnayeren ε xun na,
 a yi ε yaxune senben fari sa.
 18 Yamaan bata e wuga xuini te
 Marigin ma e בְּתֵיבָה ma feu!
 Hali ε taan yinna, a xa a yeεgen namini
 כָּעֵן nun yanyina alo baa igena.
 E nama ε matabu, ε yeεgen nama dan de!
 19 E keli, ε gbelegbele כָּעֵנָה ngaan na.
 E yi ε בְּתֵיבָה yi feen fala Marigin yetagi alo ε igen nan
 בְּנֵי־בָמָה.
 E yiine ti a xa alogo a xa ε diidine rakisi
 naxanye fugama a ra kamen ma kira xunne ma.
 20 Alatala, a mato, i yi a rakawasi
 i ito תָּכֹחַ־נָא ligaxi muxun naxanye ra!
 Naxanle lan ba, e xa e bari diine don
 e dii תָּכֹחַ naxanye xanuxi?
 A lan ba, i ya saraxaraline nun i ya nabine xa faxa
 Marigina yire sarixanxini?
 21 Diidine nun fonne birin biraxi כָּאֵן־כִּרְאֵנִי kirane xan.
 N ma sungutunne nun n ma banxulanne bata faxa
 yengeni.
 I bata faxan ti i ya כָּאֵן gbeen לְכֹחֲנִי,
 i yi muxune כָּעֵן raxaba hinantareyani.
 22 I bata gaxun nafa n ma sa keli yiren birin yi,
 alo yamaan na maxili sali לְכֹחֲנִי.
 Alatalaa לְכֹחֲנִי לְכֹחֲנִי,
 muxu yo mi a yimini,
 muxu yo mi lu a nii ra.
 N naxanye xanuxi, n diidin naxanye maxuru,
 n yaxune bata ne raxari.

Yigitεgen nun yigina fe

3 Muxun nan n na,
 naxan ḅaxankatan toxi
 Alaa לְכֹחֲנִי senben bun ma.
 2 A n gbengben nen a yeε ra,
 a yi n nasiga ti dimini,
 kenεn mi denaxan yi.
 3 A luma a senben nakele n tan xili ma waxatin birin!
 4 A bata n fatin nun n fati kidin mafasa,
 a yi n xanne gira.
 5 A bata n nabilin לְכֹחֲנִי nun ḅaxankatane ra feu!
 6 A bata n lu dimini,
 alo muxun naxanye bata faxa
 to mi na ra.
 7 Ala bata n nabilin yinna ra,
 n mi fa נָעַם mine,
 a yi n xidi לְכֹחֲנִי־בִינְיֵנִי binyene ra.
 8 Hali n xinla ti n mali feen na han,
 a mi a tuli matima n ma maxandin na.
 9 A bata kiraan bolon n yeε ra gεme fεrenne ra,
 a yi n ti kira yifuxin xan.
 10 Ala luxi nen n xa
 alo kanko gbeen naxan דָּוָחִי n yeε ra,
 alo yatan na a luxun פֹּלְחֵנִי,
 11 a yi n ba kiraan xan,
 a n yibε,
 a yi n lu halagixi.
 12 A bata a xanla bandun
 a yi a xalimakunle xun ti n na.
 13 A xalimakunle bata n gbingin סָאֵחִי.
 14 N bata findi magele seen na n ma yamaan birin xa,
 n magele feen bata findi muxune sigi sa xunna ra לְכֹחֲ
 יוֹ לְכֹחֲ.
 15 Ala bata n nalugo sansi לְכֹחֲנִי ra,
 a dabari igen findi n minseen na.
 16 A bata n karahan
 n yi n pinne kala gεme xanne ra,
 a yi n yibodon burunburunni.
 17 A bata n ba בְּתֵיבָה xunbenli,
 herin yetεen yi pinan n na.
 18 N yi fa a fala, n naxa,
 "Siimaya mi fa n xa סָאֵחִי,
 hanma n yigi yi tixi seen naxanye birin na fata Alatala
 ra."
 19 N ma ḅaxankatana fe xa rabira i ma,
 n lu na xun xan kii naxan yi,
 n dabari igen nun se לְכֹחֲנִי naxanye סָאֵחִי.
 20 N na n miri ne ma,
 n niin yi rafawasi.
 21 Koni miriyani ito nan fa n בְּתֵיבָה
 alogo n xa yigin סָאֵחִי:
 22 Alatalaa hinanna mi ḅanma,
 a kininkininna mi a danna liye.
 23 Ala מֹכַח xεtεma e ma לְכֹחֲנִי yo לְכֹחֲנִי.
 I ya lannayaan gbo han!
 24 N na a falama nen n בְּתֵיבָה,
 n naxa, "Alatala nan n keen na

nanara, n yigi saxi a yi.”
²⁵ Alatala fan muxun na,
 naxan a xaxili tixi a ra,
 naxan a fenma.
²⁶ A lan muxun xa Alatalaa kisin mame maraxarani.
²⁷ A lan adamadiin xa xuru tɔɔyaan bun
 fɔɔ a foninge waxatin ma.
²⁸ Xa Ala a ragidi a ma,
 a lan a yi dɔɔ a danna sabarini,
²⁹ a yi a xinbi sin a yetagi burunburunni.
 Waxatina nde a mɔn yigin sɔɔma nen.
³⁰ A xa a deen ti a bɔnɔɔ muxun xa,
 a yi wasa yarabin na!
³¹ Amasɔɔ, Marigin mi a mema adamadiine ra han
 habadan.
³² Hali a tɔɔn nafa e ma,
 a kininkininma e ma nen
 bayo a hinanna gbo.
³³ Alaa nenigen mi a ra,
 a xa adamadiine tɔɔ
 a yi e naxankata.
³⁴ Xa muxune yamanan kasorasane birin yibutuxun,
³⁵ xa kiti kenden mi sama adamadiin xa
 Kore Xɔnna Ala yee xɔri,
³⁶ xa kitisane mi tin muxun xun mayenge kitin se,
 Marigin mi na toma ba?
³⁷ Nde nɔe fena nde fale,
 a yi liga,
 xa Marigin mi na feen yamari?
³⁸ Gbalon nun herin firinna birin mi fataxi
 Kore Xɔnna Ala fala xuiin xan na ba?
³⁹ Nayi, xa muxun bata yulubine liga,
 a lu a nii ra,
 na kanna xa a mawuga nanfera?
⁴⁰ En na en sigati kiine rakɔɔsi,
 en yi e fese fese,
 en yi xete Alatala ma.
⁴¹ En Ala maxandi en bɔnen ma feu,
 en yi en yiine ti Ala xa kore xɔnna ma.
⁴² Yamaan yi Ala maxandi, e naxa,
 “Nxu bata i matandi,
 nxu yi murute i ma,
 i fan mi tinxi nxu mafeluyei!”
⁴³ “I bata i yete rabilin xɔɔn na
 alo domana, i yi nxu sagatan
 i yi faxan ti kininkinintareyani.
⁴⁴ I bata i yete luxun kundani
 alogo nxɔ maxandi xuine nama i li.
⁴⁵ I bata nxu lu
 alo naman kurun na,
 alo se kunxina siya gbetene tagi.”
⁴⁶ “Nxu yaxune birin deni bixi nxu xili ma han!
⁴⁷ Fe magaxuxine nun yili gexine nan tun nxu yee ra,
 e nun kalan nun gbalona.”
⁴⁸ N yeen xɔnna bata rafe yee gen na
 gbalona fe ra
 naxan n ma yamaan sɔɔxi.
⁴⁹ N yee gen minima

dan mi naxan na,
 n mi matabu sɔɔma,
⁵⁰ han Alatala yi a yee ragodo n ma
 keli kore xɔnna ma, a n mato.
⁵¹ N yee ne n xɔɔma
 n na n ma taan sungutunne birin toma tɔɔxi.
⁵² Naxanye n yaxuyama fuyan,
 ne bata n sagatan
 alo e yi xɔɔlin nan fɔɔ ra.
⁵³ E bata n nen nen nagodo yili tilinxin na,
 e yi gemene ragodo n xun ma.
⁵⁴ Igen yi sa n xun ma,
 n yi a fala,
 n naxa, “N bata ɔ ayi!”
⁵⁵ Alatala, n na i xili nen yili tilinxin kui.
⁵⁶ I bata n gbelegbele xuiin me,
 i nama i tunla ba n xili ti xuiin na malina fe ra.
⁵⁷ N to i xili, i yi i maso n na
 i yi a fala,
 i naxa, “I nama gaxu!”
⁵⁸ Marigina, i bata n xun mayenge kitini,
 i yi n niin xunba.
⁵⁹ Alatala, i bata a to,
 n naxankataxi kii naxan yi.
 N ma kitin sa n xa!
⁶⁰ I bata a to,
 e e gbeen xɔɔma n na kii naxan yi,
 e feen naxanye birin yitɔnxi n xili ma.
⁶¹ Alatala, i bata e konbi ti xuine me,
 e nun e feen naxanye birin yitɔnxi n xili ma,
⁶² e falan tima n xili ma,
 e n mafala ferijen gben!
⁶³ E mato, e nema dɔxi,
 e nema tixi,
 n magele feen bata findi e sigi sa xunna ra.
⁶⁴ Alatala, e kewanle saran e ra,
 alo a lan e fe raba kiin ma kii naxan yi.
⁶⁵ E bɔne raxɔɔɔ ayi,
 i ya dangan yi lu e ma.
⁶⁶ Alatala, e sagatan i ya xɔɔni
 i yi e raxɔri dunuɔa yi!

Yerusalen kala fena

4 Ee! Xemaan mi fa mayilenma!
 Xemaan naxan yi fan,
 na mi fa yanbanma!
 Bɔɔ bun nafunla naxanye yi rasarijanxi Ala xa,
 ne bata raxuya ayi kira xunne ra!
² Siyon kaan naxanye yi yatexi dangu xemaan na
 hali naxan nun e gbindin binyan lan,
 ne bata fa yate feene ra,
 naxanye rafalaxi benden na,
 feene rafalan naxanye rafalaxi!
³ Hali kankone e xijen tima e diine xa
 e diine yi e xijen min,
 koni n ma yamaan tan bata lu
 alo dii nga naxina,
 alo dangaranfulene tonbonni. †

⁴ Dii futene lenna kankanma e de kankeni ige xɔnla ma.

Diidine donseen maxɔdinma,
koni muxu yo mi se soma e yii.

⁵ Naxanye yi e baloma donse ɲaxumε fajine ra,
kamen nan fa ne halagima taan xɔn.

Naxanye gboxi ɲaxunni,
ne ɲamani yegelenma e yiine ra.

⁶ N ma yamaan haken gbo dangu Sodoma kaane † yu-
lubin na.

Na taan halagi sanɲa ma kedenna nin
muxu yo mi a yiin din a ra.

⁷ En ma kuntigine fatine yi sarijan dangu balabalan
kesen na,

e fati kidin yi fixa dangu ɲɔɲɔ na.

E fatin yi mayilenma dangu gemε gbeeli fajine ra
e yetagine yi tofan

alo gemε mamiloxi fajine.

⁸ Koni iki, e yetagine fɔɔ tigenna xa,
e mi fa kolon kirane xɔn.

E kidin nan tun fa bɔlixɪ e xɔnne ma,
e fati kidine fasaxi e ma alo firinne.

⁹ Muxun naxanye faxaxi yengeni
ne fisa muxune xa

naxanye faxaxi kamen na
donse xɔnla naxanye ɲaxankatama,
naxanye doyenma donsetareyani.

¹⁰ Gbalon godo n ma yamaan ma waxatin naxan yi,
hali dii ngane ɲenigene to yi fan,
e e diine gan nen, e yi e don.

¹¹ Alatala bata a xɔɔn mayita han a danna,
a fitinaxin bata yelin a xɔɔ gbeen nagode.

A bata tεε gbeen nadεge Siyon taani
naxan taan ganxi han bɔɔna.

¹² Bɔɔɔn mangane nun dunuɲa muxu yo mi yi laxi a ra
a yaxune nun yengεfane yi ɲεε soε nen
Yerusalen taan so deene ra.

¹³ Na ligaxi taan nabine yulubine nan ma fe ra
e nun a saraxaraline hakene
naxanye tinxin muxune faxa taani.

¹⁴ Iki e tununxin nan sigan tima taan xun xɔn alo
danxutɔne.

Wunla bata e sarijanana kala
han yii mi fa dinɲε e dugine ra.

¹⁵ Muxune yi lu xɔɔxε e famatɔɔn na,
e naxa, "E masiga nxu ra,

ε tan muxu saripantarene!

ε masiga, ε masiga!

ε nama ε yiin din sese ra de!"

E lu e giye,

e mi a kolon e sigε deδε.

Koni hali siya gbetene a falama nen, e naxa,

"E mi ɲεε luyε nxu konni."

¹⁶ Alatala yetεen bata e raxuya ayi

a mi fa a ɲɔɲɔ luma e xɔn mume!

Nayi, muxu yo mi fa saraxaraline binyama,
muxu yo mi hinanma yamaan fonne ra.

¹⁷ Nxu yeene xadan nen nxu mali muxu fendeni fuuni.

Nxu yi tixi ɲɔ kantantidene yi,
nxu siyaan mame

naxan mi yi ɲεε nxu rakise.

¹⁸ Yaxune yi nxu mamelenma nxu sigadene birin yi
alogo nxu nama mini taan xɔn.

ɲɔ dunuɲa ɲananna bata yi maso,

ɲɔ siimayaan ɲanmatɔɔn nan yi a ra,

nxu ɲananna bata yi fa yati!

¹⁹ Nxu sagatan muxune yi mafura singbinna xa kore.

E nxu kedi nen geya longonne ra,

e yi ɲɔɔ nxu yeε ra tonbonni.

²⁰ E yi Alatala muxu sugandixin †† suxu

naxan yi luxi alo nxu niin yetena,

nxu yi nxu mirixi naxan ma fa fala

nxu yi ɲεε dɔxε nen a nininna bun siyane ye.

²¹ Edɔn kaane, ε sewa, ε ɲaxan,

ε tan naxanye dɔxi Yusu yamanani.

Igelengenni ito radanguma ε tan fan ma nen,

ε yi a dɔɔ xɔlen min,

ε xun magi a ra,

ε ragenla yi lu.

²² Siyon kaane, ε kewanle bata yelin saranɲε ε ra.

ε mi fa xalima konyiyani ɲɔɲɔ!

Koni, ε tan Edɔn kaane,

Ala ε haken saranma nen ε ra,

a yi ε yulubine ramini kenenni!

Isirayila kaane Ala maxandina

5 Alatala, feen naxan nxu ɲɔɔxi,
i nama ɲinan na xɔn.

I yeen ti,

i yi a to e nxu rayarabima kii naxan yi.

² ɲɔ keε ɲɔɔn bata findi xɔɲene gbeen na,
ɲɔ banxine bata lu muxu gbeteeye xa.

³ Nxu fafane mi fa be,

nxu bata findi kiridine ra.

Nxu ngane bata lu alo kaɲa gilene.

⁴ Nxu mi fa ɲεε ɲɔ igene minɲε

fɔ nxu a sara,

hali ɲɔ yegene

fɔ nxu xa e sara nen.

⁵ Muxun naxanye nxu ɲɔɔma,

ne nxu kεen suxi.

Nxu bata xadan,

matabu mi nxu xa.

⁶ Nxu nxu yiin tima Misiran yamanan nun Asiriya ya-
manan xa

alogo nxu xa donseene ɲɔɔ.

⁷ Nxu fafane bata yulubin liga,

e mi fa be.

Nxu tan nan fa e haken goronna tongoma.

⁸ Konyine bata findi nxu kanne ra,
muxu yo mi na naxan nxu be e yii.

† Men kaane DANGARANFULENEYATEXI dii nga ɲaxine nan na bayo e
xelene ɲɔɔn nan fari ma. Na feen ɲɔn sebexi Yuba 39.13-18 kui. †
SODOMAFINDIXI taan nan na fe ɲaxin yi gbo denaxan yi Ala naxan ha-
lagi tεen xɔn. Na feen ɲɔn sebexi Dunuɲa Fɔɔn 19.1-29 kui.

†† MUXU SUGANDIXINI ito findixi mangon nan na.

⁹ Nxu sayaan nan dɛ,
nxu na mini donse fendeni
bayo mafu tiine burunna ra.

¹⁰ Kamen bata nxu suxu
han nxu fatin yi gan
alo nxu nɛma wonson tɛɛni.

¹¹ Nxu yaxune bata fu ɲaxanle
nun sungutunne ma Siyon taan nun Yuda taane yi.

¹² E yetɛɛn bata kuntigine singan,
e mi binye yo sama fonne ma.

¹³ Diidine walima se dindenɛ.
Banxulanne yegene maxalima han e tagan.

¹⁴ Fonne mi fa e malanma taan so dɛɛn na,
diidine fan mi fa sigi sama.

¹⁵ Sɛwan bata ɲan nxu bɔɲɛni,
nxɔ sumunne bata findi sunun na.

¹⁶ Xunna kenla bata ba nxu yii.
Gbalona nxu xa,

bayo nxu bata yulubin liga.

¹⁷ Nanara, nxu bɔɲɛn tɔɔɔxi,
nxu mi fa fefe yigbɛma.

¹⁸ Siyon geyaan bata findi yire rabɛɲinxin na
e nun kankone kurudena.

¹⁹ Koni, Alatala,
mangan nan i tan na habadan,
i ya mangayaan sɛnben luma nɛn
han mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ.

²⁰ Nanfera i ɲinanɲɛ nxu xɔn han habadan?
I nxu rabɛɲinɲɛ nxu siin birin yi ba?

²¹ Alatala, nxu raxɛtɛ i ma,
nxu fan yi xɛtɛ i ma yati!

Nxu yi kii naxan yi a fɔɔɔni,
i mɔn xa nxɔ fe yitɔn na kiini.

²² I bata i mɛ nxu ra ba fefe?

I xɔɔxi nxu ma han a dangu ayi ba?

Esekiyeli yi findixi saraxaraliin nan na Ala Batu Banxini Yerusalen taani. Babilon kaane to Yerusalen suxu yengeni, Esekiyeli fan yi Isirayila muxu suxine ye naxanye xali Babilon taani konyiyani nee keme suulun nee tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. A lixi Daniyeli bata yi xali Babilon taani konyiyani yenge gbete xon nee solomasexe benun Esekiyeli xa siga. Fayida, Esekiyeli suxun nee naanin danguxina, Ala yi a xili alogo a xa findi a nabiin na. Nayi, Esekiyeli yi lu Alaa falan naliye Isirayila kaa suxine ma naxanye yi xone ra Babilon yamanani konyiyani. A mon yi falana ndee ti lan Yahudiyane ma naxanye lu Yerusalen taani. Na xanbi ra, Yerusalen taan yi halagi yenge gbete yi, a gan. Yerusalen taan nun Ala Batu Banxin kala xanbini nee keme suulun nee tonge solomasexe e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Esekiyeli yi muxune senbe so falane ti lan na feen ma.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dode naanin nan na. A singen feene yebama naxanye Isirayila kaane sone nan yitama e ra, benun yaxune xa Yerusalen rabilin yengeni (Esekiyeli sora 1 han 24). A firinden feene nan yebama Ala naxanye ligama siya xone ra, naxanye Isirayila kaane yanfa, e yi e xankata (Esekiyeli sora 25 han 32). A saxanden findixi falane nan na naxanye ti Yerusalen kala xanbini yengeni. E findixi yigi sa kawandi falane nan na Isirayila kaane xa (Esekiyeli sora 33 han 39). A naaninden banxin nan ma fe falaxi naxan fama tideni Ala Batu Banxin na, Esekiyeli fe toon ti naxan ma fe yi alo xiyena (Esekiyeli sora 40 han 48).

Esekiyeli fe to wuyaxi ti nen alo xiyena. A mon kawandi wuyaxi ba nen, a feene liga naxanye findi taxamasenne ra alogo a xa xon din yita muxune ra. A binye gbeen fi nen Ala Batu Banxin ma, koni a mon a yitama muxune ra fa fala a Ala nee a yete makenene nen hali Babilon taani (misaala ra Esekiyeli sora 11.16). A naxa a muxun birin kewanla goronna a yete xun ma (Esekiyeli sora 18). Nayi, a lan birin xa a yete a dunu ya yi gidi kiin masara. Esekiyeli waxatini, Alaa yamaan yi kalaxi yengene xon, koni a a falaxi a yamaan mon fama nen kelideni alo faxa muxune kelima sayani kii naxan yi (Esekiyeli sora 37). Na bunna neen, a mon yamaan naxetema nen e yamanani (Esekiyeli sora 11.14-20 nun 36.1-38).

Ala yi a yete makenen

¹ N ma siimayaan nee tonge saxanden kike naaninden xi suulunde lxon, n yi muxu suxine ye Kebari baan de konyiyani waxatin naxan yi, kore xonna yi rabi, n yi fe toone ti keli Ala ma alo xiyene. ² Kiken xii suulunden nan yi a ra, Manga Yoyakin suxun nee suulunden na, ³ Alatala yi falan ti saraxaraliin Busi a dii xemena Esekiyeli xa Kebari baan de Babilon kaane yamanani. Alatala senben godo a ma mena nin.

⁴ N na n yeen nakeli, n yi foye gbeen to kele sogeteden kome foxon binni e nun kunda gbeen nun tee dege gbeena. Kenen gbeen nan yi minima kundani a rabilinni. Teen yi a tagiyani naxan yi mayilenma alo wuren na gbeeli teeni. ⁵ Dalise naanin yi a tagi naxanye yi luxi alo adamadina.

⁶ Anu, yetagi naanin nun gubugubu naanin nan yi e birin ma. ⁷ E sanne yi tinxin, e luxi alo ningen torona, e mon yi mayilenma alo sulan xuruxina. ⁸ Muxu yiin yi e gubugubu naaninne keden kedenna birin bun ma. E naaninne birin yiine yi minixi tongon naaninne birin yi alo e yetagine nun e gubugubune. ⁹ E gubugubu xunne yi dxi e bode ra. E nema yi sigi, e mi yi e firifirma, koni e birin yi sigama a tinxinna nin. ¹⁰ E birin yetagi naanin: A singen yi maliga muxun yetagin na. Yata yetagin nan yi e naaninna birin ma e yiifanna ma e nun tura yetagina e naaninna birin ma e komenna ma e nun singbin yetagina e naaninna birin ma. ¹¹ E yetagine yi na kii nin. E gubugubun firinne ratexi koren binni, ne yi dxi e bode ra. E gubugubu firinna bonne yi e gbindin yee maluxunma. ¹² E birin yi sigama a tinxinna nin e yee ra. Nii Sarijanxin na yi siga denaxan yi, ne yi sigama menni, hali e mi e firifiri. ¹³ Na daliseene

yi luxi nen alo tee wolonna, e yi degema alo xaye xidin degene. Teen yi a firifirma daliseene tagi, a mayilenma, galanna minima a yi. ¹⁴ Daliseene gixin yi fama, e xete, alo kuyen pin masxonna.

¹⁵ N to na daliseene to, n yi san digilinx keden kedenna to e birin ma naxan yi a gima foxon ma alo wontoro sanna dalise naaninne dexon yetagi naanin yi naxanye ma. ¹⁶ Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti gema fapina. E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxin kankanxina san digilinx gbete kui. ¹⁷ E nema sigi, e yi nee sigi e foxon naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri. ¹⁸ E san digilinx kuixine yi gbo, e magaxu han, yee nee yi e san dingilixi kuixine rabilinne birin yi. ¹⁹ Daliseene nema yi sigi, e sanni itoe fan yi sigama e dexon nen. Xa daliseene yi tunganma foxon ma, e sanne fan yi tunganma nen. ²⁰ Nii Sarijanxin na yi siga denaxan biri ra, daliseene fan yi sigama men binna nin, e sanni itoe fan yi te e foxon ra, bayo daliseene niine yi e sanne fan yi. ²¹ E nema yi sigi hanma e ti, hanma e tungan foxon ma, e sanne fan yi na nan ligama, amasoto daliseene niine yi e fan yi.

²² Sena nde yi yibandunxi daliseene xun ma naxan nun kore walaxan yi maliga, a yi mayilenma alo balaban kesena, a yi magaxu han! ²³ Na kore walaxa maligan bun ma, daliseene birin gubugubu firinne yi tixi e bode xa, firinna bonne yi e gbindin yee maluxunma.

²⁴ Daliseene nema yi sigi, n yi e gubugubune xuiin mena nen alo ige walanna xuina, hanma Ala Senbe Kanna xuina hanma sofa ganla foxon xuina. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nen.

²⁵ Fala ti xuina nde yi minima nen kore walaxan fari naxan yi e xun ma. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nen. ²⁶ Kore walaxan naxan yi e xun ma, man-

ga gbēden yiyana nde yi na fan fari. Na yi mayilenma alo safiri gēme fajina, adamadiin maligana nde yi dōxi na manga gbēdeni kore pon! ²⁷ N yi tēe wolonna to a fatin xun binni alo wuren naxan mayilenma, a rabilinxi tēen na. Tēen yiyaan nan yi a labe binni, a yi rabilinxi kēnēnyaan na. ²⁸ A nōrōn yi luxi nēn alo sengunna naxan minima kuyen ma tule waxatini. A rabilinna yi yalanxi na kii nin. Alatalaa binyen maligan misaala nan yi a ra. N to a to, n bira, n yetagin yi lan bōxōn ma, n yi fala ti xuiin mē.

Ala yi Esekiyeli xe

2 A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, keli, i ti i sanne xunna, n xa falan ti i xa." ² A to na fala n xa tun, Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nati n sanne xunna. Naxan yi falan tima n xa, n yi n tuli mati na ra. ³ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, n tan nan i rasigama Isirayila kaane ma. Siya murutēxin nan ne ra naxanye murutēxi n xili ma. E nun e benbane mōn murutēxi n xili ma han to. ⁴ N ni i rasigama na muxune nan ma naxanye tengbesenxi, e tuli maxōdōxō. I xa a fala e xa, i naxa, 'E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.' ⁵ Xa e a rame, hanma e mi a rame, bayo siya murutēxin nan e ra, e a kolonma nēn a nabina nde e yē. ⁶ I tan adamadina, i nama gaxu e yēe ra, i nama gaxu e falane yēe ra. E luma nēn i rabilinni alo panle nun tansinne, alo i dōxi tanle nan fari, koni hali na, i nama gaxu yama murutēxini ito nun e falane yēe ra. ⁷ Xa e a rame hanma e mi a rame, fō i xa n ma falane ti e xa nēn, bayo murutēdene nan e ra. ⁸ Adamadina, n naxan falama i xa, i tuli mati na ra, i nama findi murutēden na alo yama murutēxini ito! I dēni bi, i donseen don n naxan so ma i yii!"

⁹ N yi yiina nde to yibandunxin n binni, kēdi mafilinxi na nde a kui. ¹⁰ A yi a yifulun n yetagi, sebenla yi a fōxō firinne birin ma. Sunu falane nun mawuga falane nun gbalo falane nan yi sebexi a ma.

3 A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, naxan i yetagi, na don! Kēdi mafilinxi ito don, i sa falan ti Isirayila yamaan xa." ² Nayi, n yi n dēni bi, a yi na kēdi mafilinxi nasō n dē a don xinla ma. ³ A mōn yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i dēge han i lugo! I kuiin nafe kēdi mafilinxi ito ra!" Nayi, n yi a don, a yi naxun n dē alo kumina.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, siga Isirayila yamaan fema, i sa n ma falane ti e xa! ⁵ N mi i rasigama yamaan xan fema naxan xui gbēten falama naxan famu raxōb, koni n na i rasigama Isirayila yamaan nan ma. ⁶ N mi i rasigama siya wuyaxine fema naxanye xui gbētene falama naxanye famu raxōb, i yetēen mi naxanye mēma. Xa n yi i rasigama ne nan ma nun, e yi e tuli matiye nēn i xuiin na. ⁷ Koni, Isirayila yamaan mi waxi i xuiin name feni, bayo e mi waxi n fan xuiin name feni, amasōtō Isirayila yamaan birin tuli maxōdōxō, e tengbesen. ⁸ Nayi, n ni i fan yēe xōdōxōma ayi nēn alo e tan, i yi i kankan e yēe ra. ⁹ N ni i yē xōdōxōma ayi nēn dangu dayimun na naxan xōdōxō fanyen xa. Na ma, i

nama gaxu e yēe ra, yama murutēxini ito a fe nama i kuisan."

¹⁰ A mōn yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i tuli mati falani itoe birin na ki fajni, n naxanye falama i xa, i yi e ramara i bōjēni! ¹¹ Siga i kon kaa muxu suxine fema, xa e a rame, a fala e xa, hali xa e mi a rame, i naxa, 'E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.'"

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, n yi sōxōn xui gbeena nde mē n xanbi ra, naxan a fala, a naxa, "Binyen xa fi Alatala ma a dōxōdeni!" ¹³ N mōn yi daliseene gubugubune xuiin mē naxanye yi bōnbōma e bode ra, e nun san digilinxiine xuina, naxanye yi e dēxōn ma e nun sōxōn xui gbeena. ¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, a siga n na. N niin sōxōlēxin yi siga xōlēni, bayo Alatala senben yi n fari a xōdēxen na. ¹⁵ N yi sa so muxu suxine konni, naxanye yi dōxi Teli-Abiba yi, Kebari baan dē. N yi sa dōxō e konni xi solofere, n yigitēgēxi e tagi.

Esekiyeli findi fena kantan muxun na

¹⁶ Xi solofere xanbi ra, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁷ "Adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa. ¹⁸ N na a fala muxu naxin ma, n naxa, 'I faxama nēn.' Xa i mi a rakolon, xa i mi falan ti a xa, fa fala a xa xēte a kira naxin fōxō ra alogo a xa kisi, na muxu naxin faxama nēn a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma. ¹⁹ Koni, xa i na muxu naxin nakolon, a mi xēte a kēwali naxine nun a kira naxin fōxō ra, a faxama nēn a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi."

²⁰ "Xa tinxiin muxuna nde fan a xun xanbi so a tinxiyani, a yi tinxiintareyaan liga fōb, n yi sena nde sa a yēe ra naxan a rabire, na kanna faxama nēn. I to mi a rakolonxi, a faxama nēn a yulubin ma. A tinxiyaan naxan liga, ninan tima nēn na xōn, a wunla goronna yi lu i tan xun ma. ²¹ Koni i na tinxiin muxun nakolon alogo a nama yulubin liga, xa a mi yulubin liga, a kisima nēn, i to a rakolonxi, i fan bata i niin natanga na yi."

Esekiyeli dēen yi suxu a ra

²² Alatala senben mōn yi godo n ma mēnni. A yi a fala n xa, a naxa, "Keli, i siga lanbanni, n sa falan tima i xa mēna nin." ²³ Nayi, n yi keli, n siga lanbanni, n yi a to a Alatalaa nōrōn yi na yi alo n na a to kii naxan yi Kebari baan dē. N yi bira, n yetagin yi lan bōxōn ma. ²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nakeli, n yi ti n sanne xun na. A yi a fala n xa, a naxa, "Siga, i sa so i ya banxini, i dēen balan i xun ma. ²⁵ I tan adamadina, muxune lutin tima i ra nēn, e yi i xidi, i mi fa nōe minē e tagi. ²⁶ N ni i lenna xidima nēn i dē kankeni, alogo i nama falan ti, i yi e maxadi, hali muxu murutēxine nan e ra. ²⁷ Koni, n na falan ti i xa, n ni i dēen fulunma nēn, alogo i xa a fala e xa, i naxa, 'E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.' Xa naxan waxi a rame feni, na xa a rame. Xa naxan mi waxi a rame feni, na nama a rame, bayo muxu murutēxine nan e ra."

Yerusalen suxu fena yengeni

4 "Iki, i tan adamadina, bitikidin † tongo i yi a dɔɔɔ i yetagi, i yi Yerusalen taan sawuran kerenden a fari. ²I yi a liga alo ganla na a rabilin yengeni, i yi yire makantanxine ti a rabilinni, i gbingbinne rate taan makantan yinna xɔn, †† i daaxadene yitɔn ganle xa taan xili ma, i yenge so seene ti a rabilinni naxanye a so deene kale. ³Na xanbi ra, i xa tunde dutunna nde tongo i yi a ti yinna misaala ra ε nun taan tagi, i yi i yεε rafindi a ma. Taan nabilinxin nan na ra yengeni, i tan nan a yengema. Na xa findi taxamasenna ra Isirayila yamaan xa."

⁴"Na xanbi ra, i sa i sa i kɔmenna ma, i yetεen yi Isirayila yamaan haken goronna tongo. Fanni i saxi i kɔmenna fari, i e haken goronna tongoma. ⁵N lɔxɔne yaten nagidima i ma nen naxan lanɲe e hakene ɲεene yaten ma. Nayi, i Isirayila yamaan haken goronna tongoma nen xi kemε saxan xi tonge solomanaaninna bun ma. ⁶I na yelin na ra, i mɔn xa i sa i yiifanna fari, i yi Yuda bɔnsɔnna hakene goronna tongo xi tonge naanin, xi keden ɲεe keden hakena fe ra. ⁷I yεε rafindi Yerusalen sawuran fan ma naxan nabilinxi yengeni, i yi i yiin magenla yibandun a xili ma, i yi nabiya falane ti a xili ma. ⁸N na i xidima nen alogo i nama nɔ i maxete i taan yenge feen misaala mayitama waxatin naxan birin yi."

⁹"I xa maala nun fundenna nun togen nun murutun nun sansi kesε gbeteɲe tongo, i yi e birin sa goron kedenna kui, i yi lu e rafale burun na i balon na xi kemε saxan e nun xi tonge solomanaaninna bun ma. ¹⁰I garamu kemε firin nan maligama lɔɔ kedenni i balon na. I na nan donma na waxatin birin yi. ¹¹I igen litiri keden nan minma lɔɔ kedenni. I na nan minma na waxatin birin yi. ¹²I na donseen nafalama nen alo funde burun ganma kii naxan yi, koni i a ganma adamadiine gbiin ‡ tεen nan na muxune birin yetagi." ¹³Alatala mɔn yi a fala, a naxa, "Isirayila kaane donse haramuxine donma ikii nin siyane yε, n na e kedima naxanye tagi."

¹⁴N yi a yabi, n naxa, "Ee! Marigina Alatala! N tan munma n niin naharamu singen de! Keli n dii ɲɔɲε waxatin ma han to, n munma sube yifaxin don hanma burunna subene naxan faxaxi. Han to, n munma sube haramuxi yo raso n de singen!" ¹⁵A yi n yabi, a naxa, "Awa, n bata tin, i xa ɲinge gbiin tongo muxu gbiin ɲɔɲɔni, i yi i ya burun gan na ra." ¹⁶A mɔn yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, n donseene birin ɲanma nen Yerusalen yi. A muxune e lɔɔ yo lɔɔ kɔlɔnna maligama nen, e yi a don kɔntɔfinli, e yi e lɔɔ yo lɔɔ min igene maliga, na yi e yigitege. ¹⁷Nayi, burun nun igen ɲanma nen e yii, e birin yi yigitege, e lu doyenɲe e hakene fe ra."

Ala kelima nen Isirayila xili ma

5 "I tan adamadina, silanfan xɛnɛn tongo, †† i yi i xun sɛxene nun i de xabene bi na ra, i yi e yiliga sikeela kui, i yi e yitaxun dɔɔ saxanna ra. ²I nɛma Yerusalen taan yenge feen misaala mayita waxatin naxan yi, na na ɲan, i yi i xunsexene dɔɔde kedenna gan taani. I yi a dɔɔ firinden tongo, i yi a bɔnbɔ i ya silanfanna ra taan nabilinni. I yi a dɔɔde saxanden naxuya ayi foyeni, bayo n tan Isirayila kaane sagatama nen n ma silanfanna ra. ³Koni i xunsexε dando tongo ne yε, i yi e raxudu i ya domaan lenbeni. ⁴I mɔn xa ndee ba ne fan na, i yi e woli tεeni. Nayi, tεen kelima nen mɛnni a Isirayila yamaan birin li."

⁵Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Yerusalen taan ligama na kii nin, n taan naxan ti siyane tagi, n naxan nabilinxi yamana xɔɲene ra. ⁶Bayo a muxune bata murute n ma sariyane nun n ma tɔnne bun, e fe ɲaxine yi gbo ayi dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra. Mɛn kaane bata e mε n ma sariyane ra, e mi n ma tɔnne suxi."

⁷Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Bayo ε bata findi yamaritarene ra dangu ε rabilinna siyane nun yamanane ra, bayo ε mi n ma tɔnne nun n ma sariyane suxi, hali ε rabilinna siyane sariyane ε mi ne suxi." ⁸Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Yerusalen kaane, n tan yetεen kelima nen ε xili ma! N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen ε xili ma siyane birin yetagi. ⁹N feene ligama nen ε ra e kɛwali xɔsixinne fe ra, n munma naxanye sifa liga singen, a ɲɔɲɔn nun mi fa ligama. ¹⁰Nanara, fafane e diine donma nen ε tagi, diine yi e fafane don. N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen ε xili ma, naxanye na lu e nii ra, n yi ne raxuya ayi foyeni." ¹¹Nanara, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N tan habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yeteni, bayo ε bata n ma yire sarinaxin naxɔsi ε suxurene birin na e nun ε kɛwali xɔsixinne, n fan n masigama nen ε ra, n mi fa kininkininma ε ma, n tan mi fa ε muxu yo ratangama. ¹²E yitaxunxin dɔɔ saxanna ra, kedenna faxama nen fitina furen nun fitina kameni taani, a firinden yi faxa silanfanna ra taan fari ma, n yi a saxanden naxuya ayi foyeni, n yi e sagatan silanfanna ra."

¹³"Nayi, n ma kɔlɔn ɲanma nen, n yi ba fitinaxi e xili ma, n na yelin n gbeen ɲɔɲε waxatin naxan yi. E a kolonma nen nayi a n tan Alatala nan falan tixi n sɔbɛen yetεen na, amasɔɲɔn bata n ma kɔlɔn birin nagodo e ma han a danna. ¹⁴N na ε konna findima nen taa xɔnna ra ε rabilinna siyane naxan nayarabima, dangu muxune birin yi a to. ¹⁵N fitinaxin na n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma n ma kɔlɔni waxatin naxan yi, n yi ε maxadi a xɔdɛxen na, ε rabilinna siyane ε makonbima nen, e yi ε magele, ε findi misaala ra, ε fe yi e yigitege. N tan Alatala nan falan tixi."

¹⁶"N fitina kamen nafama nen ε xili ma, a yi ε halagi, n mɔn yi lu na kamen fari sε. E donse dɔnɛne birin ɲanma nen. ¹⁷N fitina kamen nun sube xɔɲene rafama

† BITIKIDINMɔN falama yirena nde yi fa fala "BIRIKIDINA." †† Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi na GBINGBINNENan xɔn, e taan yenge. ‡ Taan na rabilin yengeni, yegen dasama nen nanara burun gan feen falaxi muxu GBIINTEEN na yireni ito yi alo yegena.

†† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

nɛn ɛ xili ma, naxanye ɛ diine faxama. Fitina furen nun faxan yi wara ayi ɛ taani, n yi yengen nafa ɛ xili ma. N tan Alatala nan falan tixi.”

Suxure batune fe

6 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ²“Adamadina, i yɛ rafindi Isirayila geyane ma, i nabiya falane ti e xili ma, ³i naxa, ‘Isirayila kaan naxanye geya yirene yi, ɛ Marigina Alatalaa falan name. Marigina Alatala ito nan falaxi muxune xili ma naxanye dɔxi geya yirene nun yire matexine nun xude dɛne nun lanban yirene yi, a naxa: N yengen nafama nɛn ɛ xili ma, n yi ɛ taane kidene raxɔri. ⁴ɛ saraxa gandene kalama nɛn, ɛ wusulan gandene yi rayensenɛ ayi, n yi ɛ faxa ɛ suxurene yɛtagi. ⁵N na Isirayila kaane binbine luma nɛn biraxi e suxurene yɛtagi, n yi ɛ xɔnne raxuya ayi ɛ saraxa gandene rabilinne yi. ⁶ɛ na dɔxɔ dɛdɛ yi, ɛ taane raxɔrima nɛn, ɛ taane kidene yi kala, ɛ saraxa gandene yi raxɔri, ɛ suxurene yi kala, e yi jan, ɛ wusulan gandene yi rabira, ɛ yii fɔxɔne birin yi lɔ ayi. ⁷Muxu wuyaxi faxaxin luma nɛn biraxi ɛ tagi. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan n na. ⁸Koni n na ɛ tan ndee luma nɛn e nii ra yengen xanbini, ne yi xuya ayi siyane yɛ yamanane birin yi. ⁹Nayi, e na xali dɛnaxanye yi siyane yɛ konyiyani, n ma fe rabirama nɛn e muxu gixine ma mɛnni, e n nasunu kii naxan yi e yanfanten bɔɔne yi, naxanye e masiga n na, e nun e yɛn naxanye e rakunfa suxurene xɔn. Nayi, e fe rapaxuma e tan yɛtɛn ma nɛn e kewali ɔaxine nun e fe xɔsɔxi rabana fe ra. ¹⁰E a kolonma nɛn nayi a Alatala nan n na, a n mi falan tixi e xa fuun xan yi, fa fala a n yi gbaloni ito rafama nɛn e xili ma.”

¹¹“Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa: I yiin bɔnɔ, i sanni din, i yi a fala, i naxa, “Gbalona!” bayo Isirayila yamaan faxama nɛn silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen e fe ɔaxine nun kewali xɔsɔxine fe ra e naxanye birin ligaxi. ¹²Naxanye makuya, ne faxama fitina furen nin. Naxanye maso, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye na lu e nii ra, ne faxama nɛn fitina kameni. N sigama nɛn han n ma xɔɔn danna e xili ma. ¹³ɛ a kolonma nɛn, a Alatala nan n na, ɛ muxu faxaxine na lu biraxi ɛ suxurene tagi waxatin naxan yi ɛ saraxa gandene rabilinni yire matexine birin fari e nun geyane birin xuntagi, e nun wudi yifɔtɔxine nun wari gbeene birin bun, ɛ yi wusulan xiri ɔaxumene ganma ɛ suxurene xa dɛnaxanye yi. ¹⁴N na n yiini bandunma nɛn e xili ma, n yi yamanan findi yire rabeninxin na, keli tonbonna ma han Dibila yi, e dɔxɔdene birin. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.”

Gbalo famatɔna fe

7 Alatala falani ito nan ti n xa, a naxa, ²“Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi Isirayila kaane xili ma, a naxa, ‘A danna nan fa ito ra! A danna bata a li yamanan tongon naaninne birin yi! ³Awa iki, a danna bata a li ɛ ma. N na n ma xɔɔn nafama nɛn ɛ ma.

N na ɛ makitima nɛn lan ɛ sigati kiin ma, n yi ɛ saran ɛ kewali xɔsɔxine ra.

⁴N mi kininkininma ɛ ma, n mi ɛ ratangama, amasɔɔ n na ɛ sigati kiin nun ɛ kewali xɔsɔxine saranma nɛn ɛ ra.

Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan n na.’

⁵Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Gbalon fama, gbalon naxan ɔɔɔ mi na!

⁶Feene danna nan na ra!

A danna bata a li!

A kelima nɛn ɛ xili ma! A fama!

⁷ɛ tan yamanan muxune,

ɛ waxatin bata a li!

Waxati saxin bata a li ɛ ma,

a ɔɔɔ bata maso!

Kɔntɔfinla na a ra!

Sewa xui mi fa tema geyane fari ɔɔɔ!

⁸Iki, n mi fa buma,

n na n ma xɔɔn nagodo ɛ ma,

n ma bɔɔɔteen sigama nɛn

han a danna ɛ xili ma.

N na ɛ makitima nɛn

lan ɛ sigati kiin ma,

n yi ɛ saran ɛ kewali xɔsɔxine ra.

⁹N mi kininkininma ɛ ma,

n mi ɛ ratangama,

amasɔɔ n na ɛ sigati kiin nun ɛ kewali xɔsɔxine saranma nɛn ɛ ra.

Nayi, ɛ a kolonma nɛn

a n tan Alatala,

n tan nan ɛ ɔaxankatama.”

¹⁰ɔɔɔ bata a li,

a bata a li!

ɛ waxatin bata a li!

Bɔnɔ ti dunganna bata a maɔing!

Wason bata sabati ayi!

¹¹Gbalon bata keli,

a findi muxu ɔaxine ɔaxankata dunganna ra.

E sese mi fa luma,

e nafulu mi luma,

e mi fa wuyama ayi,

e ɔɔɔ mi fa luma.

¹²Waxatin bata a li,

ɔɔɔ bata maso!

Sare soon nama fa sewa,

sare matiin nama fa sunu,

bayo ɔɔɔ gbeen fama yamaan birin xili ma.

¹³Sare matiin naxan matixi,

a mi na ɔɔɔma

hali a ɔɔɔ lu a nii ra,

bayo fe toon naxan tixi lan yamaan ma

alo xiyena, na mi kalama,

muxu yo mi a niin natange

masɔɔ e hakene ɔɔɔ.

¹⁴Xɔtaan fema nɛn,

feen birin yi yitɔn,

koni muxu yo mi sigama yengeni
 bayo n ma xɔɔn bata godo yamaan birin xili ma.
¹⁵ Yengen taan nabilinma nen,
 fitina furen nun fitina kamen yi so a yi!
 Naxanye burunna ra,
 ne yi faxa silanfanna ra.
 Naxanye taani,
 fitina kamen nun fitina furen yi ne halagi.
¹⁶ Naxanye na e futuxulu,
 ne sa e luxunma nen geyane fari,
 e lu kutunɔe e yete hakene fe ra
 alo ganban naxanye lanbanni.
¹⁷ E birin fangan ɲanma nen,
 e birin xinbi xudine yi tu ayi,
 e lu alo igena.
¹⁸ E e maxidima nen kasa benbeli dugine yi sununi,
 kuisanna yi e birin suxu,
 e yagi han,
 e birin yi e xunne bi sununi.
¹⁹ E e wure gbetine wolima ayi nen kirane xɔn,
 e yi e me e xemane ra
 alo se haramuxina.
 Bayo e gbetine nun e xemane mi nɔe e xunbe Alatalaa
 xɔɔn lɔɔni.
 Ne mi fa e wasɛ,
 e mi e raluge,
 bayo ne nan e biraxi hakeni.
²⁰ E bata waso ayi e nafunle xɔn
 e yi suxure xɔsɔxi haramuxine rafala e ra.
 Nanara, n tan Ala ne findima nen se xɔsine ra e xa.
²¹ N na e birin findima nen yenge se tongoxine ra
 xɔɔne xa,
 fuyantenne yi e ba e yii yengeni,
 e yi na raxɔsi.
²² N na n xun xanbi soma nen e yi,
 muxune yi n ma yire kendena sarɲanna kala,
 mafu tiine yi so a kui,
 e yi a sarɲanna kala.
²³ Yɔɔɔɔɔɔne rafala,
 bayo faxan bata wara ayi yamanani,
 gbalon yi gbo ayi taani.
²⁴ Siyaan naxanye ɲaxu e birin xa,
 n ne rafama nen,
 e yi e banxine tongo e yii.
 N senɛmane wason ɲanma nen,
 e yire sarɲanxine sarɲanna yi kala.
²⁵ Kuisan waxatine na fa,
 e bɔɔe xunbenla fenma nen,
 koni e mi a toɛ!
²⁶ Gbalon sama nen gbalon fari,
 xibaru ɲaxine yi sa xibaru ɲaxine fari.
 E fe toon maxɔdinma nen nabine ma fata Ala ra,
 koni saraxaraline bama nen muxune xaranɔe sariyan
 ma,
 fonne fan yi ba maxadin tiye.
²⁷ Mangan sunuma nen,
 manga diin yi yigitege,
 yamanan muxune birin yiine yi xuruxurun gaxuni.

N na e sigati kiin saranma nen e ra,
 n yi e kiti e kiti saxine xɔn,
 e yi a kolon a Alatala nan n na.

Suxurene Ala Batu Banxini

8 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲee
 senninden kike senninden xi suulunde lɔɔni, n yi
 dɔxi n ma banxini, Yuda bɔnɔnna fonne yi dɔxi n yetagi,
 Marigina Alatala senben yi godo n ma.

² N yi dapɔɔɔna nde to naxan yi maliga teen na. De-
 naxan yi luxi alo a tagina han a sanne, teen yiyaan nan
 yi na ra. Keli menna ma mɔn han a xunna, na yi luxi alo
 teen na wuren gbeeli. ³ Denaxan yi luxi alo a yiina, a yi
 na yibandun, a yi n suxu n xun sexen ma. Alaa Nii Sar-
 ɲanxin yi n nate bɔɔn nun koren lantagini, a yi n xali
 fe tooni fata Ala ra alo xiyena, a siga n na Yerusalen yi
 Ala Batu Banxin yinna kui xiin so deen na naxan yi yee
 rafindixi sogeteden kɔmen fɔɔn ma suxuren yi dɔxi
 denaxan yi naxan Ala raxɔɔma fata a xanuntenya
 gbeen na lan a yamaan ma. ⁴ Isirayilaa Alaa nɔɔn yi
 menni, alo n na a to kii naxan yi lanbanni.

⁵ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i yee rasiga
 kɔmenna binni." N yi n yee rasiga, n yi sa na suxuren to
 naxan Ala raxɔɔma, a dɔxi saraxa ganden kiraan so
 deen kɔmen fɔɔni. ⁶ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadi-
 na, i bata a to e naxan ligama, Isirayila yamaan fe
 xɔsɔxi gbeen naxanye ligama be, feen naxanye n
 masigama n ma yire sarɲanxin na? Koni i mɔn fe
 xɔsɔxi gbee gbeteye toma nen."

⁷ Nayi, a yi n xali Ala Batu Banxin yinna so deen na. N
 yi yinla nde to yinna ma. ⁸ Ala yi a fala n xa, a naxa,
 "Adamadina, yinla raba yinna ma." N yi yinla raba yin-
 na ma, so deen yi taran a ma. ⁹ A yi a fala n xa, a naxa,
 "So menni, i sa e fe xɔsɔxi haramuxine mato e naxanye
 ligan be." ¹⁰ N yi so, n yi a mato, bubuseene nun sube
 xɔsɔxin sifan birin sawuran yi na, e nun Isirayila ya-
 mana suxurene birin sawurane yi rafalaxi yinna kui a
 kanke yiren birin ma. ¹¹ Isirayila yamaan fonne muxu
 tonge solofere yi tixi na sawurane yetagi. Safan ma dii
 xemen Yaasaniya yi ne ye. Wusulan gan seen yi suxi e
 birin yii, wusulanna tutin yi tema han! ¹² A yi a fala n
 xa, a naxa, "Adamadina, i bata a to ba, Isirayila yamaan
 fonne naxan ligama dimini? E birin e gbee suxure batu
 konko yi. E a falama, e naxa, 'Alatala mi nxu toma.
 Alatala bata yamanan nabepin!'" ¹³ A yi a fala n xa, a
 naxa, "I mɔn e toma nen fe xɔsɔxi gbee gbeteye lige."

¹⁴ A yi n xali Alatalaa banxin so deen na kɔmen fɔɔni.
 Naxanle yi dɔxi menni naxanye yi Tamusi suxuren
 sayaan wugama. ¹⁵ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadi-
 na, i a toma ba? I mɔn fe xɔsɔxi gbeteye toma nen nax-
 anye dangu itoe ra."

¹⁶ A yi n xali Alatalaa banxin yinna kui xiini, Ala Batu
 Banxin so deen na, so deen palaan nun saraxa ganden
 longonna ra. Xeme xɔɔɔɔn nun suulun ɔɔɔn yi men-
 ni, e xun xanbi soxi Alatala Batu Banxini, e yee rafindixi

† Babilɔn kaane nan yi TAMUSIBATUMA. E yi laxi a ra, a alana nde
 na a ra naxan faxama soqe furen na, a niin mɔn yi bira a yi ɲemen
 na.

sogeteden binna ma. E yi e xinbi sinma sogen mabinni a batudeni. ¹⁷ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i feni itoe toma ba? Fe xɔsixini itoe xurun ba, Yuda yamaan naxanye ligan be? Anu, e mɔn yamanan nafema gballo feene ra, e yi lu n naxɔɛ. I mi e toma wudi yiin masoɛ e nɔɛn na e namunne xɔn ba?" ¹⁸ Nanara, n fan e saranma nen n ma xɔɔ gbeen. N mi kininkininma e ma, n mi e ratangama. E n xilima nen e xui yitexin na, koni n mi n tuli matima e ra."

Yerusalen ratɔɔn fena

9 Na xanbi ra, n yi a mɛ a falɛ a xuini texin na, a naxa, "Ɛ tan naxanye taani ito muxune kɛwanle saranma e ra, ɛ maso, birin xa a yengɛ so seen tongo taan xili ma." ² Nayi, n yi xɛmɛ sennin to fɛ sa keli faxa ra so dɛɛn binni naxan yi yɛɛ rafindixi kɔmɛn fɔxɔn ma. Halagi ti yengɛ so seen yi suxi e birin yii. Xɛmɛna nde yi e tagi naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbeli ti seene yi singanxi a tagi xidin na. E yi fa ti saraxa gande sula daxin dɛxɔn. ³ Isirayilaa Alaa nɔɔn yi keli maleka gubugubu kanne sawurane xun ma, a yi dɛnaxan yi, a yi siga banxin dɛɛn na. Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na, ⁴ Alatala yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Dangu Yerusalen taan tagi, i yi taxamasenna sa muxune birin tigi ra naxanye wugama, e kutunma lan fe xɔsixinine fe ma Yerusalen kaane naxanye ligama." ⁵ A yi a fala bonne xa n yɛɛ xɔri, a naxa, "Ɛ tan xa bira a fɔxɔ ra taani, ɛ muxune faxa, ɛ nama kininkinin, ɛ nama dija muxe ma!" ⁶ Ɛ fonne nun banxulanne nun sungutunne nun dii nɔɔne nun naxanle birin faxa, ɛ yi e raxɔri. Koni taxamasenna muxun naxanye birin ma, ɛ ne lu na. Ɛ a fɔɔ n ma yire sarinaxin ma!" E yi a fɔɔ fonne ma, naxanye yi Ala Batu Banxin yetagi. ⁷ A yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ n Batu Banxin naharamu, ɛ yi a yinna kuine rafe muxu faxaxine ra! Ɛ siga!" E yi siga, e sa faxan ti fɔɔ taani.

⁸ E yi faxan tima waxatin naxan yi, n kedenna nan yi fa luxi mɛnni, n yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma, n yi gbelegbele, n naxa, "Marigina Alatala, i Isirayila muxu dɔnxene birin naxɔrima nen ba, i to i ya xɔɔn nagodoma Yerusalen ma?" ⁹ A yi n yabi, a naxa, "Isirayila yamaan nun Yuda yamaan hakene gbo han! Yamanan nafexi e muxu faxaxine wunla nan na, taan nafexi tinxintareyaan nan na. Amasɔɔ e yi a falama nen, e naxa, 'Alatala bata yamanan nabenin. Alatala mi fa sese toma.' ¹⁰ N fan mi fa kininkininma e ma, n mi fa e ratangama. N na e kɛwali naxine saranma nen e ra." ¹¹ Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, sɛbeliti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na, na yi fa a fala, a naxa, "I n yamarixi naxan ma, n bata na liga."

Ala mɔn yi a yetɛ yita

10 N yi n yɛɛn nakeli, n yi manga gbɛden yiyaan to kore walaxa maligan fari naxan yi maleka gubugubu kanne xun ma. A mayilenma alo safiri gemena. ² Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, Ala yi a

fala na xa, a naxa, "Sa so san digilinxine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne labe ra, i yi i yiine rafe tɛɛ wolonne ra, i sa e woli taan xun xɔn." N yi xɛmɛn to sigɛ mɛnni. ³ Maleka gubugubu kanne yi tixi Ala Batu Banxin dɛxɔn sogeteden yiifari fɔxɔni na muxun yi fama waxatin naxan yi. Kundaan yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin nafexi. ⁴ Alatala nɔɔn yi keli maleka gubugubu kanne xun ma, a siga Ala Batu Banxin so dɛɛn na. Banxin yi rafe kundaan na, yinna kuiin yi rafe Alatala nɔɔn kɛnenna ra. ⁵ Malekane gubugubune xuiin yi siga mine han yinna fari ma xiina. Na yi luxi alo Ala Senbɛ Kanna xuina, a nɛma falan tiyɛ.

⁶ Xɛmɛn naxan yi maxidixi taa dugini, a to na yamari, a naxa, "Tɛɛn tongo san digilinxine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne tagi," xɛmɛn yi sa ti san digilinxina nde dɛxɔn alo wontoro sanna. ⁷ Nayi, maleka gubugubu kan keden yi a yiin nasiga tɛɛn ma naxan yi maleka gubugubu kanne longonna ra. A yi tɛɛ wolonne tongo, a yi e sa xɛmɛn yii naxan yi maxidixi taa dugini. Na yi tɛɛ wolonne tongo, a mini. ⁸ Sena nde yi malekane gubugubune bun ma alo muxu yiina.

⁹ N yi a matoma, n yi san digilinxine naanin to maleka gubugubu kan keden kedenne dɛxɔn alo wontoro sanna. Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti gemɛ fapina. ¹⁰ E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxine kankanxina san digilinxine gbetɛ kui. ¹¹ E nɛma sigɛ, e yi nɔɔ sigɛ e fɔxɔ naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri. Maleka gubugubu kanne yi xun tixi dɛnaxan biri ra, san digilinxine yi sigama mɛn binna nin, hali e mi e firifiri. ¹² Yɛɛne nan yi maleka gubugubu kanne fatin birin ma, e fanna nun e yiine nun e gubugubune birin e nun e san digilinxine naaninne. ¹³ N yi a mɛ e na sanne xilima, a "wuluwunle." ¹⁴ Yetagi naanin nan yi malekane birin ma. A singen yi maligaxi maleka gubugubu kanna yetagin nan na, a firindena, muxu yetagina, a saxandena, yata yetagina, a naanindena, singbin yetagina. ¹⁵ Maleka gubugubu kanne yi te. Daliseene nan yi ne ra n naxanye to Kebari baan dɛ. ¹⁶ Maleka gubugubu kanne nɛma yi sigɛ, e san digilinxine fan yi sigama nen e fɔxɔ ra. Malekane na yi e gubugubune yite alogo e xa tugan bɔxɔn ma, e san digilinxine mi yi kelima e dɛxɔn. ¹⁷ E na yi ti, e sanne fan yi tima nen. E na yi tugan, e sanne fan yi tugan, amasɔɔ niin naxan yi daliseene yi, na yi e fan yi.

Ala nɔɔn yi keli a Batu Banxini

¹⁸ Alatala nɔɔn yi keli Ala Batu Banxin so dɛɛn na, a sa ti maleka gubugubu kanne xun ma. ¹⁹ Nayi, maleka gubugubu kanne yi e gubugubune yifulun, e tugan bɔxɔn ma n yɛɛ xɔri, e san digilinxine fan yi te e fɔxɔ ra. E yi sa ti Alatalaa banxin yinna so dɛɛn na sogeteden binni. Isirayilaa Ala nɔɔn yi lu e xun ma kore.

²⁰ Daliseene nan yi e ra n naxanye to Isirayilaa Ala bun ma Kebari baan dɛ, n yi a kolon a maleka gubugubu kanne nan yi e ra. ²¹ Yetagi naanin nan yi e birin ma, e nun gubugubu naanin. Sena nde yi e birin gubugubune bun ma alo muxu yiina. ²² E yetagine yi

maliga daliseene yetagine ra n naxanye to Kebari baan dε. E birin yi sigama e yεε ra e tinxinna nin.

Yerusalen makitima nen

11 Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a n xali Alatalaa banxin dεen na, dεen naxan yi yεε rafindixi sogeteden ma. N yi muxu mɔxɔɔɔn nun suulun to tixi dεen na, yamaan yεeratina ndee yi ne ye, Asuru a dii xεmen Yaasaniya nun Benayaa dii xεmen Pelati. ² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, muxuni itoe nan fe jaxine yitɔnma, e maxadi jaxin ti taani ito yi. ³ E a falama, e naxa, 'Banxine mi tiye be iki singen! Taan makantan yinna luxi nen alo tundena, en tan namaraxi a kui alo suben tunden kui!' ⁴ Nanara, Adamadina, nabiyi falan ti e xili ma, nabiyi falan ti!" ⁵ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo n ma. A yi a fala, a n xa falani ito ti, a naxa, "Isirayila yamana, ε luma a fale, ε naxa, 'E Alatala xuiin name,' anu, n na ε miriyaan kolon! ⁶ E bata faxan ti taani ito yi han kirane bata rafe binbine ra." ⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "E faxan naxanye tixi taan xun xɔn, na faxa muxune nan luxi alo suben naxan namaraxi tundeni, taan nan tunden na koni n fa ε tan kedima a yi nen. ⁸ E to gaxuxi yengen yεε ra, n yengen nan nafama ε xili ma," Marigina Alatalaa falan nan na ra. ⁹ "N na ε kedima nen taani, n yi ε sa xɔɔene sagoni, n yi n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma. ¹⁰ E faxama nen silanfanna ra, n yi ε makiti Isirayila bɔxɔn danna ra. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na. ¹¹ Taan makantan yinna mi findima tunden na ε tan xa, ε fan mi ramarama a kui alo subena, bayo n na ε makitima nen Isirayila bɔxɔn danna ra. ¹² Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na, ε tan naxanye mi n ma sariyane nun n ma tɔnne suxi, ε yi bira ε rabilinna siyane namunne fɔxɔ ra."

¹³ Nayi, n yi nabiyi falane tima waxatin naxan yi, Benayaa dii xεmen Pelati yi faxa. N yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma, n yi gbelegbele, n naxa, "Ee! Marigina Alatala, i fa Isirayila yama dɔnxen naxɔrima nen ba?"

Ala mɔn yamaan muxu suxine malanma nen

¹⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁵ "Adamadina, naxanye dɔxi Yerusalen yi, ne a falama i ngaxakedenne xa, i ya denbayaan muxune, Isirayila yamaan naxan birin bata xali konyiyani, e naxa, 'E lu makuyaxi Alatalaa dingiraan na, bayo a bɔxɔni ito fixi nxu tan nan ma nxu keen na!' ¹⁶ Na ma, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Hali n to ε rasigaxi siyane ye pon, n yi ε raxuya ayi yamanane yi, n luma nen ε xɔn menni alo ε yi yire saripanxini nun.' ¹⁷ Na ma, a fala, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε malanma nen sa keli siyane ye, n yi ε maxili yamanane yi, ε raxuyaxi ayi denaxanye yi, n yi Isirayila yamanan so ε yii.' ¹⁸ E mɔn xetema nen menni, e yi suxurene nun batu se xɔsiline birin naxɔri a yi. ¹⁹ N yi xaxili kedenna lu e birin ma, n yi nii nen sa e yi, n bɔɔe xɔdexayaan ba e yi naxan luxi alo gemena, n yi bɔɔe fajin fi e ma ²⁰ alo-

go e xa n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu. Nayi, e yi findi n ma yamaan na, n findi e Ala ra. ²¹ Koni naxanye kunfaxi e suxurene nun batu se xɔsiline xɔn e bɔɔeni, n na kanne kewali jaxine saranma nen e ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²² Maleka gubugubu kanna naxanye nun san digilixine yi a ra, ne yi e gubugubune yifulun, Isirayila Ala nɔɔni yi e xun ma kore. ²³ Alatala nɔɔni yi ba taan xun ma, a sa ti geyaan xun ma naxan yi Yerusalen sogeteden binni. ²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n nate, a xete n na muxu suxine fema Babilɔn kaane yamanani fe tooni alo xiyena fata Alaa Nii Sarijanxin na. N yi fe toon naxan tima alo xiyena, na yi dan. ²⁵ Alatala feen naxanye birin yita n na, n yi ne birin fala muxu suxine xa.

Muxu gbete ye xalima nen konyiyani

12 Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, i dɔxi yama murutexin nan tagi. E yeen na, alogo e xa seen to, koni e mi a yigbema. E tunla na, alogo e xa feen me, koni e mi a famuma, amasɔɔ yama murutexin nan e ra. ³ Nanara, i tan Adamadina, i ya goronne yitɔn i a liga alo i sigama konyiyaan nin yanyi tagini yamaan yεε xɔri. Keli be i siga yire gbete yi e yεε xɔri. Waxatina nde, e a kolonma nen a yama murutexin nan e ra. ⁴ I ya goron yitɔnxine ramini e yεε xɔri yanyin na, i tan yi mini jinbanna ra e yεε xɔri alo naxanye sigama konyiyani. ⁵ Yinla raba yinna ma e yεε xɔri, i yi i ya goronne ramini menna ra, ⁶ i yi e tongo i tungunna ma e yεε xɔri, i yi e xali fitirin ma. I xa i yetagin xunna so alogo i nama yamanan mato, bayo n na i findima nen taxamasenna ra Isirayila yamaan xa."

⁷ N yamari naxan na, n yi na liga. N yi n ma goronne ramini yanyin na siga konyiyani. Jinbanna ra, n yi yinla raba yinna ma n yiin na, n yi n ma goronne ramini fitirin ma, n yi a tongo n tungunna ma e yεε xɔri.

⁸ Xɔɔnni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ⁹ "Adamadina, Isirayila yama murutexin mi yi i maxɔdin ba, fa fala, 'I nanse ligama?' ¹⁰ E yabi, fa fala, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nabiyi falani ito tixi Yerusalen mangan nun Isirayila yamaan birin nan xili ma naxanye luxi menni.' ¹¹ A fala e xa, i naxa, 'N findixi ε rakolon feen taxamasenna nan na. N naxan ligaxi, na nan nakamalima e ma, e yi suxu yengeni, e siga konyiyani.' ¹² Mangan naxan e ye, na a goronne tongoma nen a tungunna ma fitirin ma, a mini taani. Yinla nan nabama a xa yinna ma, a yi mini menna ra. A yi a yetagin xunna so alogo a nama yamanan mato. ¹³ N na n ma yalaan natima nen a yεε ra, a yi a suxu n ma luti ratixin na, n yi a xali Babilɔn taani, Babilɔn kaane yamanani, a mi denaxan toma a yeen na, † a yi sa faxa na. ¹⁴ N na a rabilinna muxune birin naxuyama ayi nen e nun a ganle, n yi e sagatan silanfanna ra. ¹⁵ Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e raxuya ayi siyane ye e nun yamanane yi. ¹⁶ Koni n muxuna ndee ratangama nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen ma alo-

† A falan tima Manga Sedeki suxu feen nan ma. A mi Babilɔn toma bayo Babilɔn kaane a yeene kalama nen. Na feen sebexi Mangane Firinden 25.4 nun Yereji 52.7 kui.

go e xa sa e ti e kɛwali xɔsixine ra e deni siyane birin xa e na siga denaxanye yi. Nayi, na kanne a kolonma nen a Alatala nan n na."

¹⁷ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁸ "Adamadina, i nɛma i dɛgema i xuruxurun, i yi igen min gaxun nun kuisanni. ¹⁹ I a falama nen yamanan muxune xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi lan Yerusalen kaane ma naxanye luxi Isirayila yamanani, a naxa: E dɛgema kuisanna nin, e yi igen min yigitɛgeni, amasɔtɔ e yamanan nun a yi seene birin naxɔrima nen a muxune gbalone fe ma. ²⁰ Muxune janma nen taane yi, yamanan yi findi yire rabepinxin na. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na."

Alatalaa falan kamalima nen

²¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, ²² "Adamadina, nanfera ε sandani ito falama ε tagi Isirayila bɔxɔn ma, fa fala, 'Waxatin danguma, koni fe toon naxanye tima alo xiyena, ne sese mi rakamalima.'? ²³ A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N bata danna sa sandani ito ra, a mi fa falama Isirayila yi sɔxɔn." ' Koni a fala e xa, i naxa, 'Fe toone birin nakamali waxatin bata maso. ²⁴ Fe to fuu yo mi fa falama Isirayila kaane tagi alo xiyena, yiimatone mi fa muxune rafan feene falama e xa wuleni. ²⁵ Bayo n tan Alatala, n falan tima nen, na yi rakamali keden na. ε tan yama murutexina, na ligama nen ε waxatini. N falan tima nen, n yi a rakamali.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁶ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ²⁷ "Adamadina, Isirayila yamana a falama, e naxa, 'A fe toon naxan tixi, iki fe mi na ra, a nabiya falan tima lan waxati famatɔne nan ma naxanye makuya pon!' ²⁸ Nanara, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, "N na fala yo ti sɔxɔn, na rakamalima nen keden na." Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Alaa falan wule nabine xili ma

13 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, nabiya falan ti Isirayilaa nabine xili ma naxanye nabiya falane tima iki, i yi a fala ne xa naxanye e bɔɔɔɔ yi feene tun falama, i naxa, 'ε Alatala xuiin name! ³ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalon nabi xaxilitarene xa, naxanye e yetɛ xaxili yi feene falama, anu e mi fe to yo tixi keli Ala ma. ⁴ Isirayila kaane, ε nabine luxi nen alo kankone banxi xɔnne yi! ⁵ E mi e masoxi yinna yire biraxine ra alogo e xa Isirayila yamaan makantan yinna yinle rafaxa, a yi lu tixi yengeni Alatalaa bɔxɔn. ⁶ Wulen nan e fe toone ra, bɔxɔn mi e yiimato falane yi. E a falama, e naxa, "ε tuli mati Alatalaa falan na." Koni Alatala xa mi e xɛxi. Anu, e wama e falane xa rakamali. ⁷ E fe toon naxanye tima, fe fuun xa mi ne ra ba? ε wule falan naxanye tima yiimatoni, wulen xa mi ne ra ba? ε a falama, ε naxa, "ε Alatalaa falan name!" Anu, n mi fala tixi."

⁸ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo wulen nan ε falane nun ε fe toone ra, n bata keli

e xili ma.' Marigina Alatalaa falan nan na ra. ⁹ 'N senben kelima nen nabine xili ma naxanye fe to fuune tima, e yi wule falane ti yiimatoni. E mi dɔxɔde sɔxɔma n ma yamaan malanni, e xinle mi seɛɛma Isirayila kaane xili seɛɛ kedin kui, e mɔn mi Isirayila yamanan lima. Nayi, ε a kolonma nen a Marigina Alatala nan na."

¹⁰ "E n ma yamaan nalɔma ayi, e naxa, "Bɔɔɔɔ xunbenla be," anu bɔɔɔɔ xunbeli mi na. Bonne nɛma yinna tima naxan biramatɔ a ra, e tan bende fixen nan soma a ma. ¹¹ Nayi, a fala na yinna maso muxune xa, a na yinna birama nen! Tule gbeen fama nen, balabalan kɛsene yi godo, foye gbeen yi fa. ¹² Yinna na bira, muxune mi ε maxɔdinɔɔɔɔ nayi ba, fa fala, "ε a masoxi bende fixen naxan na, na minen?" "

¹³ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N fitinaxin kala ti foyen nafama nen, n tule gbeen nafa n ma xɔɔɔ gbeeni, balabalan kɛse naxine yi godo halagi tideni. ¹⁴ ε bende fixen soxi yinna naxan ma, n na rabi-rama nen bɔxɔn, a bunne yi mini kenenni. A na bira, ε fan halagima nen a xɔn. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na. ¹⁵ N sigama nen han n ma xɔɔɔɔ danna na yinna xili ma e nun naxanye a masoxi. Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, "Yin mi fa na, nabiin naxanye a masoxi ne fan mi fa na, ¹⁶ Isirayila nabiin naxanye yi bɔɔɔɔ xunbenla fe falama Yerusalen kaane xa e fe to fuune xɔn, anu bɔɔɔɔ xunbeli mi yi na! Marigina Alatalaa falan nan na ra." "

¹⁷ "Adamadina, i yɛɛ rafindi Isirayila yamaan sungutunne ma naxanye e yetɛ bɔɔɔɔ yi falane tima nabiya falane ra. Nabiya falane ti e xili ma, ¹⁸ i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona ε xa ε tan naxanye yii kɔɔɔ rasone dɛgema, ε yi e so ε yii kɔɔɔɔ birin na tirin ti seene ra, ε yi dugine dɛgɛ naxanye soma muxune yetagine xun na fonne nun dii bɔɔɔɔɔɔ birin alogo ε xa senben sɔxɔ e niine ma! ε n ma yamaan muxune niin tirinɔɔɔ ba, ε yi ε yetɛ niine ratanga? ¹⁹ ε n ma saripanna rayelefuma n ma yamaan yetagi funden- na yin yɛ dandona fe ra hanma buru dungina ndee fe ra. ε to wulene falama n ma yamaan xa naxanye mafura wule falane rame, ε muxune faxama naxanye mi lan e faxa, ε ndee lu e nii ra naxanye yi lan nun e faxa."

²⁰ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen ε tirin ti seene xili ma ε muxune suxuma naxanye ra alo xɔline. N na e bama nen ε yii, n yi na kanne niine xunba ε naxanye suxuma alo xɔline. ²¹ N na ε dugine bama nen ε yetagine xun na, n yi n ma yamaan xunba ε yii, ε mi fa muxune tirinɔɔɔ ε senbene xɔn bɔxɔn. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na. ²² Bayo ε bata tinxin muxune bɔxɔn kala ε wulene xɔn, n tan mi yi waxi naxanye bɔxɔn feni, ε yi muxu naxine senbe so alogo e nama xɛtɛ e kira naxine fɔxɔ ra, e yi kisi. ²³ Na feene ma, ε mi fa wule fe to yo tima alo xiye- na, ε mi fa ε yiimatoma. N na n ma yamaan xunbama nen ε yii. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na."

Isirayila xa a mɛ suxurene ra

14 Isirayila fonna ndee yi fa n fɛma e fa dɔxɔn n yɛ- tagi. ² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ³ "Adamadi-

na, suxurene fe bata muxuni itoe ኮኅኅኅ ነኅ. Seen naxan e birama hakeni, e na nan dɔxɔma e yete yete ra. N tinne nayi, e xa n maxɔdin fena nde ma ba? ⁴ Nayi, falan ti e xa, i yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Suxure feen na Isirayila kaan naxan ኮኅኅ ነኅ, a yi seen dɔxɔ a yete yete ra naxan a bire hakeni, na xanbi ra a mɔn yi fa nabiin fema, n tan Alatala yeteen nan na kanna yabima alo a lan a suxure wuyaxine ma kii naxan yi ⁵ alogo n mɔn xa Isirayila kaane ኮኅኅኅ ነኅ naxanye birin e mexi n na e suxurene fe ra." ⁶ Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E xun xete, e xete e suxurene fɔxɔ ra, e me e kewali xɔsixine birin na. ⁷ Xa Isirayila kaana nde hanma ኮኅኅኅ naxan dɔxi Isirayila yi, xa na a me n na, suxure feen yi a ኮኅኅ ነኅ, a yi seen dɔxɔ a yete yete ra naxan a bire hakeni, a mɔn yi siga nabiin fema alogo a xa n maxɔdin fena nde ma, nayi, n tan Alatala yeteen nan a yabima. ⁸ N kelima nen na kanna xili ma, n yi a findi misaala ra, yamaan naxan mafalama. E yi a kolon a Alatala nan n na."

⁹ "Xa nabiin tin muxune yi a ratantan a tan yeteen yi nabiya falan ti na kanna xa, nayi n tan Alatala nan a radinxi tantanni. N na n yiini tema nen a xili ma, n yi a raxɔri n ma yamana Isirayila kaane ye. ¹⁰ E birin nan na haken goronna tongoma, nabiin nun naxan a maxɔdinxi, ne firinna birin haken lan. ¹¹ Nayi, Isirayila kaane mi fa e masige n na, e mi fa e yete raxɔse e yulubine birin xɔn. Nayi, e findima nen n ma yamaan na, n findi e Ala ra,' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Muxu yo mi nɔe yamaan natange Alaa kitin ma

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹³ "Adamadina, xa yamanana nde tinxintareyaan liga, e n yulubin tongo, xa n na n yiini te a xili ma, n yi donseen nadasa e ma, n fitina kamen nafa e ma, n yi muxune nun xuruseene raxɔri, ¹⁴ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, ne yi e yete niine nan tun natange e tinxinyaan xɔn." Marigina Alatalaa falan nan na ra. ¹⁵ "Hanma xa n mɔn burunna sube xapene radin yamanan ma, e yi diidine birin faxa, yamanan yi findi yire rabepinxin na muxu yo mi fa danguma denaxan yi masɔɔ na sube xapene fe ra, ¹⁶ hali xa na tinxin muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kɔɔ n yeteni, ne mi yi nɔe hali e dii xemen hanma e dii temen natange, koni na muxu saxanne tan tange nen, yamanan yi findi yire rabepinxin na." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ "Hanma xa n yengen nafa na yamanan xili ma, xa n na a fala, n naxa, 'Yengen xa dangu yamanan yiren birin yi! xa n muxune nun e xuruseene raxɔri menni, ¹⁸ hali xa na tinxin muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kɔɔ n yeteni, e mi nɔe e dii xemen hanma e dii temen natange. E tan nan gbansan tangama." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ "Hanma xa n fitina furen nafa na yamanani, n yi faxan nafa e ma n ma xɔɔni, alogo muxune nun xuruseene xa raxɔri, ²⁰ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, n

tan habadan Alatala, n bata n kɔɔ n yeteni, e mi nɔe e dii xemen hanma e dii temen natange. E yete niine nan tun natange e tinxinyaan xɔn." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Amasɔɔ, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Hali n to bata n ma kiti xɔdexe naaninne rasiga Yerusalen xili ma, yengen nun fitina kamen nun burunna sube xapene nun fitina furena, alogo e xa muxune nun xuruseene raxɔri, ²² hali na birin, muxuna ndee luma nen e nii ra. Xemene nun paxanla ndee xunna minima ayi nen. E na e sigati kiin nun e kewanle to, na e masabarima nen lan gbaloni itoe birin ma n naxanye rafaxi Yerusalen ma. ²³ E masabarima nen, e na e sigati kiin nun e kewanle to waxatin naxan yi. Nayi, e a kolonma nen a n mi feni itoe rabaxi fuun xan na taan xili ma." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Sandana lan paxundan binla ma

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, paxundan binla yatexi muxune xɔn dangu wudin bonne ra ba? A yiine tɔxɔn gbo dangu fɔxɔn yi wudin bonne ra ba? ³ I na wudin tonge ba i yi sena nde rafala a ra? I a nde finde bitin wudina nde ra ba, i sena nde xidi a ma? ⁴ A na sa tɔeni yegen na, tɔen yi a xun firinne gan, a fa a tagin suxu, a tɔxɔn fa na ba? ⁵ Nayi, xa a tɔxɔn mi yi na benun a xa gan waxatin naxan yi, tɔena a gan xanbini, a fa rafale sena nde ra ba?"

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N bata Yerusalen kaane findi se gan daxin na alo n paxundan binla findixi yegen na fɔxɔn yi wudin bonne tagi kii naxan yi. ⁷ N kelima nen e xili ma. Hali e to bata yi mini tɔeni nun, tɔen nan fa e halagima. N na keli e xili ma waxatin naxan yi, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na. ⁸ N yamanan findima nen yire rabepinxin na, bayo a muxune bata tinxintareyaan liga," Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalen taan misali fena dii rabepinxin ma

¹⁶ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, Yerusalen kaane kewali xɔsixine fe fala e xa. ³ A fala, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi Yerusalen taan xili ma, a naxa: Kanan bɔxɔn nan yi i benbane gbeen na, i barixi menna nin. Amarin nan yi i fafe ra, i nga, Xiti kaana. ⁴ I barixi lɔxɔn naxan yi, i xuli fundin mi xaba, i mi maxa alogo i xa saripan, fɔxɔn mi sugusugu i ma, i mi mafilin dugini. ⁵ Muxu yo mi kininkinin i ma, a yi na fe kedenna nde liga i xa, a yi i ratanga. I woli ayi nen burunna ra i bari lɔxɔni, amasɔɔ i rapaxu nen muxune ma."

⁶ "Koni, n yi danguma i dexɔn ma, n yi i to i ramaxe i wunli, n yi a fala i xa, n naxa, "Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra! Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra!"

† KANANKAANE nan yi dɔxi Yerusalen yi benun Isirayila bɔnsɔnna muxune xa a tongo yengeni. Na feen sebexi Samuyeli Firinden 5.6-9 kui. †† Ala Yerusalen taan nun a muxune misalima diin nan ma be. Senbe yo mi yi Alaa yamaan xa benun Ala xa a fi e ma. Na xanbi ra, a yi e findi yamana senbemaan na. Na xanbi ra, e mɔn yi a yanfa suxure batuni. Na nan misaali ito bunna ra.

⁷ Na xanbi ra, n yi i rasabati alo seXene burunna ra. N yi i ragbo, i yi kɔkɔ, n yi i rayabu ayi, i xijene yi te, i xun seXene yi mini. Koni i ragenla nan mɔn yi a ra singen.

⁸ Lɔkɔna nde, n yi danguma i dexɔn ma, n yi i mato, n yi a to i bata a li i muxu xanu waxatin ma, n yi n ma do-maan lenben so i xunna, n yi i ba i ragenla ra, n yi n kɔkɔ i xa, n yi layirin xidi en tagi, i yi findi n gbeen na.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

⁹ "N bata i maxa. Wunla naxan yi i ma, n yi na ba i ma, n yi ture xiri naxumen susan i ma. ¹⁰ N bata i maxidi taa dugi doma sɔxɔnxini, n yi kidi sankidin so i sann-i, n yi i maraberi ba taa dugi fajini, n dugi fajin nago-do i ma naxan saren kɔkɔ. ¹¹ N yi i maxidi marayabu se fajine yi, n yi yii rasone so i yiine ra, n yi jeren bira i kɔɛ. ¹² N wuredin sa i jɔɛen na, n yi tunla sone so i tunle ra, n yi manga kɔmɔti fajin so i xun na. ¹³ Nayi, i yi maxidi xemaan nun wure gbeti fixen na, taa dugi sɔxɔnxin nun dugi sare xɔdexene yi findi i maraberi baan na. I yi balo murutu fupni fajin nun kumin nun oliwi turen na. I yi tofanɛ ayi, alo a lan naxalan mangan ma kii naxan yi. ¹⁴ I xinla yi siyane birin li masɔɔ i ya tofanna ma, bayo i yi rayabu han fata i maxidi se fajine ra, n ni i rayabu naxanye yi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

¹⁵ "Koni i yi i yigi sa i ya tofanni. I ya xili gbeeyaan yi findi feren na i xa, i findi yalunden na. I yi lu yalunyan ligɛ dangu muxune birin xɔn, i findi e gbeen na. ¹⁶ I bata i ya dugine tongo, i yi suxure kidene rayabu e ra, i yi yalunyan naba menne yi naxan kɔkɔn munma yi liga, anu a jɔkɔn mi fa ligama sɔkɔn. ¹⁷ N tunla so xema daxin nun wure gbeti fixe daxin naxanye so i yii, i yi ne findi i ya suxure xememane ra, i yi n yanfa, i yalunyan liga. ¹⁸ I bata i ya taa dugi sɔxɔnxine tongo, i yi i ya suxurene maxidi e yi, i yi n ma turen nun n ma wusulanna ba saraxan na e xa. ¹⁹ N donseen naxanye so i yii, murutu fupin nun oliwi turen nun kumina, n yi i baloma naxanye ra, i yi ne ba saraxane ra na suxurene xa alogo e gan xirin xa rafan e ma. I na nan ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁰ "I yi i ya dii xemene nun i ya dii temene tongo, i naxanye bari n xa, i yi e gan saraxan na suxurene xa alogo e xa findi e donseene ra! I mi yi i wasa soɛ i ya yalunyani ba? ²¹ I bata n ma diine kɔɛ raxaba, i yi e gan saraxan na suxurene xa! ²² Anu, i kewali xɔsixine ligama yalunyani waxatin naxan yi, i mi i miri i ya dii jɔɔɛyaan waxatin ma, i ragenla yi a ra waxatin naxan yi, i yi i ramaxama i wunli waxatin naxan yi."

²³ "Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Gbalona! Gbalona e xa, bayo e yelin xanbini na fe naxine birin ligɛ ²⁴ e bata gbingbinna rafala kiden na, e yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi. ²⁵ E bata yire matexine rafala kidene ra taan kira xunne birin na. E yi e tofanna findi fe xɔsixin na, e yi e fatin lu dangu muxune birin sagoni, e yalunya feene yi siga gboɛ ayi.

† A suxure batun misalixi YALUNYAANNAN na be bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi naxanla nun xemen tagi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a naxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba a tan na, e bata a yanfa nayi alo naxanla na a xemen yanfa yalunyan xɔn.

²⁶ E bata yalunyan liga Misiran kaane xɔn, e dɔkɔ bode fati fajine, e yi e yalunyan nadangu ayi, e yi n naxɔkɔ.

²⁷ Nayi, n yi keli e xili ma, n yi nde ba e kɔkɔn na, n yi e sa e yaxu kunfadene sagoni, Filisitine taane, naxanye yati yi yagixi e yagitareya kewanle ra. ²⁸ Koni e mɔn yi yalunyan naba Asiriya kaane xɔn, bayo e munma yi wasa singen yalunyan na, anu, hali na, e mi wasa. ²⁹ Nayi, e yi e yalunyan nadangu ayi, e Babilɔn kaane sa a fari, naxanye findixi yulane ra, anu, na fan mi e wasa."

³⁰ "Nayi, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'E yugon kobi de, e to bata feni itoe birin liga, naxanye findixi yalunde naxalan gbeen kewanle ra! ³¹ Anu, e to gbingbinna rafala kira xunne birin na, e yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi, e mi yi luxi alo yalundena, bayo e mi yi gbetin nasuxuma e yangane ra. ³² E tan luxi nen alo naxalan yalunxin naxan xeme gbeteye rafisama a xemen yeteen xa a mi naxanye kolon. ³³ Yalunde naxanle birin sena nde rasuxuma e yangane yii. Koni e tan luxi nen alo naxanla na a yangane ki alogo e xa fa, sa keli yiren birin yi, e yi kafu. ³⁴ E yalunyan nun naxanla bonne yalunyan keden mi a ra. Muxu yo mi a gima e fɔkɔ ra e kisen a yii. E tan nan e yangane kima, se mi so e yii."

³⁵ "Nanara, i tan naxan luxi alo yalunde naxanla, i tuli mati Alatala fala xuiin na! ³⁶ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo i bata i ya nafunle birin yikala, bayo i bata i ragenla lu i ya yalunyan xɔn i yangane yii e nun i ya suxurene nun i ya fe xɔsixine birin, i yi i ya diine wunla ba saraxan na e xa, ³⁷ na ma, n na e nun i yangane birin malanma nen yire kedenni, naxanye yi rafan i ma e nun naxanye yi rapaxu i ma, n na e birin malanma nen i xili ma, n yi i rageli, e birin yi i ragenla to. ³⁸ N na i kitima nen alo a lan yalunde naxanle nun muxu faxane ma kii naxan yi. N yi i wunla ramini n ma kɔkɔ gbeen nun n ma xanuntenyan kalan kɔkɔkɔn.

³⁹ N na i sama nen i yangane sagoni, e yi i ya kide gbingbinne nun i ya suxure batude matexine kala, e yi i ya dugine ba i ma, e yi i rayabu se fajine tongo, e yi i ragenla lu. ⁴⁰ E yi yamaan nadin i ma, e yi i magɔkɔn, e yi i masɔkɔn silanfanna ra, ⁴¹ e yi tɛen so i ya banxine ra, e yi i makiti naxalan wuyaxi yetagi. N danna sama nen i ya yalunyan na, i mi fa i yangane saranna fiye sɔkɔn! ⁴² N sigama nen han n ma kɔkɔn danna i xili ma, n ma xanuntenyan kalan kɔkɔkɔn yan yi a masiga i ra. N na n sabarima nen, n mi fa kɔkɔma i ma. ⁴³ N na i kewali naxine saranma nen i ra, bayo i mi i xaxili luxi i ya dii meseyaan waxatina fe ma, i yi n naxɔkɔ feni itoe birin xɔn. I mi yagitareyan xan saxi i kewali xɔsixi gbeteye fari ba? Marigina Alatalaa falan nan na ra."

⁴⁴ "Nayi, sandasane birin sandani ito falama nen i ma, e naxa, "Dii temen fama a nga nan ma." ⁴⁵ I ngaa dii temen nan i ra yati, naxan a xemen napaxuxi e nun a diine. E nun i ngaxakeden naxalanmane birin keden, naxanye e xemene nun e diine rapaxuxi. Xiti kaan nan yi i nga ra, Amarin nan yi i fafe ra. ⁴⁶ I tada naxalanmaan naxan yi dɔxi i kɔmenna ma, na findixi Samari taan nan na e nun a muxune. I xunyen naxalanmaan

naxan yi dɔxi i yiifanna ma, Sodoma taan † nan na ra e nun a muxune. ⁴⁷ I bira nen e kirane fɔxɔ ra yati, i fan yi e raliga e kewali xɔsixin yi, koni i mi danxi na ma gbansan, i tan sigati kiin yi naxu ayi dangu e tan gbeen na i ya feene birin yi. ⁴⁸ Habadan Ala nan n na, n bata n kɔɔ n yeteni, ε nun i ya muxune naxan ligaxi, i ngaxakeden naxalanmaan Sodoma nun a muxune mi na sifan ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

⁴⁹ "I ngaxakeden naxalanmaan Sodoma taan hakeni itoe nan ligaxi: A muxune yi waso ayi, e to yi herini, kɔntɔfili mi yi e ma. E mi yi yiigelitɔne nun tɔɔ muxune malima. ⁵⁰ E yi e yete yigboma, e fe xɔsixin liga n yetagi. N to na to, n yi e raxɔri! ⁵¹ Samari taan muxune mi i yulubin tagiin yatin ligaxi. I bata fe xɔsixin liga naxanye dangu e gbeene ra pon, han i ngaxakeden naxalanmane Sodoma taan nun Samari taan muxune yi lu alo tinxin muxune, xa e yulubine sa i gbeene ma. ⁵² I tan naxan yi i ngaxakeden naxalanmane yalagima, iki, i fan ma yalagin waxatin bata a li, masɔɔ i yulubine xɔn, i yete raxɔsixin naxanye xɔn dangu e tan na, naxanye a ligaxi e tinxinɛ ayi dangu i tan na. I fan yagima nen, i yi rayarabi, bayo i bata i ngaxakedenne lu alo tinxin muxune, e na sa i ma."

⁵³ "N mɔn Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune rasabatima nen, e nun ε tan fan e xɔn ma ⁵⁴ alogo i xa rayarabi, i yagi lan i kewanle birin ma, naxanye e rawekilexi. ⁵⁵ I ngaxakeden naxalanmane, Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune mɔn xetema nen e kii fonni, i fan nun i ya muxune yi xete ε kii singeni. ⁵⁶ I yi i wasoma waxatin naxan yi, i mi yi fala naxine tima Sodoma taan xili ma ba, ⁵⁷ benun i ya naxuyaana xa kolon waxatin naxan yi. Iki, Arami kaane nun e rabilinna muxune nun Filisiti muxun naxanye i rabilinni, ne fa i tan nan makonbima, e i rapaxu. ⁵⁸ I fa i ya yagitareyaan nun i kewali xɔsixin saranna nan sɔɔma iki, Alatalaa falan nan na ra."

⁵⁹ "Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N na a ligama i ra nen alo a lan i ma kii naxan yi, i tan naxan mi n kɔɔ xuiin yatexi, i yi layirin kala. ⁶⁰ Koni, n na n xaxili luma nen layirin xɔn, n naxan xidi en tagi i dii mese waxatini, n yi habadan layirin xidi en tagi. ⁶¹ I kewanle fe rabirama i ma nen, i yi yagi, i na i tada naxalanmane nun i xunye naxalanmane rasene waxatin naxan yi, n yi e so i yii i ya dii temene ra, hali e to mi f-taxi layirin na n naxan xidixi en tagi. ⁶² N na n ma layirin xidima nen en tagi, nayi, i a kolonma nen a Alatala nan n na, ⁶³ alogo i ya fe naxine xa rabira i ma, i yi yagi, i deen yi suxu i ra i ya yagini, n na i yulubine birin xafari waxatin naxan yi, i naxanye birin ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Singbin firinne nun manpa binla fe sandana

17 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, misaala nde fala, sandana nde sa Isirayila yamaan xa. ³ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Singbinna nde yi na nun naxan gbo, † a gubugubune kuya, a xabene kuya, e yi mapingixi.

Na singbinna yi siga Liban yamanani, a sa dɔxɔ suman binla nde kondeni.

⁴ Wudi yiin naxan mate a birin xa,

a yi na bolon, a siga a ra yula yamana nde yi, a sa a dɔxɔ yulane taani. †

⁵ Na xanbi ra, a mɔn yi Isirayila yamanan sansi gbete tongo,

a sa a si sansi xɔri mafedena nde yi ige gbeen de alo wudi fajina igen nafan naxan ma. †

⁶ Na sansiin yi gbo, a yi findi manpa bili sabatixin na, koni a mi yi kuya,

a yiine yi tixi singbinna binni, koni a salenne yi lu a bun ma.

A yi kɔxɔ, a yi lu a yiine ramine, a yifɔtɔn.

⁷ Koni singbin gbee gbete mɔn yi na nun, †† naxan gubugubune yi kuya, a xabene gbo.

Na manpa binla †† yi a yibandun a binni e nun a salenne,

a yi a yiine yibandun a binni alogo a xa a ige sa.

⁸ Anu a yi sixi kɔxɔ fajin nin ige gbeen de alogo a xa a yiine ramini,

a yi bogi, a yi findi manpa bili fajin na." †

⁹ "A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

A sabate ba?

Singbin singen mi a binla tale ba,

a yi a bogine bolon,

alogo a xa xara,

a sonle birin yi lisi a ra?

† SINGBINNiito findixi Babilɔn mangan Nebukadanesari misaala nan na naxan Yerusalen tongo yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. †† Nebukadanesari siga nen Yuda mangan Yoyakin na BABILɔN TAANIYulane wuya denaxan yi. Nayi, wudi yii matexin findixi Yuda mangan nan na. Wudin yeteen findixi Dawuda yixetene nan na. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.12-16 kui. †† SANSI GBETEfindixi Yuda mangan Sedeki misaala nan na, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ mangan na Yoyakin kɔxɔ. A mɔn yi murute Babilɔn mangan ma, a yi suxu yengeni. Na feen sebexi Mangane Firinden 24.17 kui. ††† SINGBIN GBEE GBETEfindixi Misiran yamanan mangan nan na. Yuda mangan Sedeki yi Misiran mangan mafanma a xa a mali Babilɔn yamanan yengedeni. Na feen sebexi Yeremi 37.7-8 nun 44.30 kui. ††† Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

† Ala SODOMAtaan halagi nen teen na a muxune yulubine fe ra. Na feen sebexi Dunufa Fɔɔn 19.1-29 kui. †† Marigi Yesu layirin naxan xidi e nun denkeleya yamaan tagi, na nan HABADAN LAYIRINIto rakamalin na. Na feen sebexi mɔn Esekiyeli 37.26 nun Esayi 55.3 nun Yeremi 32.40 nun Matiyu 26.28 kui.

Nayi, a mako mi fanga gbeen ma,
a mako mi muxu wuyaxi ma
naxan a tale a jan na fefe!

¹⁰ A yi bitinxi a faɲin na,
koni iki a nɔɛ sabatɛ ba?

Sogeteden foyen na fa,
na a xarama nen fefe!

A yi bitinxi ɓɔɓɓni denaxan yi,
a yi xara menni.”

Sandan bunna

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹² “Nba, yama murutɛxini ito maxɔdin iki, i naxa, ‘E mi na sandan bunna kolon ba?’ A fala e xa, i naxa, ‘Babilɔn mangan bata siga Yerusalɛn yi, a sa mangan nun a kuntigine suxu, a e xali Babilɔn taani. ¹³ A yi muxuna nde sugandi manganɛ ɓɔɓɓɔnna muxune yɛ, a yi layirin xidi e tagi, a yi na kanna rakɔɓ. A mɔn yi yamanan yɛɛratine xali konyiyani ¹⁴ alogo yamanan xa lu nɔɓn bun ma, a nama fa senben sɔɓɓɔ nɔɓɔ, a yi na layirin suxu, alogo e nama halagi. ¹⁵ Koni na manga nenɛn bata murutɛ a xili ma, a yi a xerane rasiga Misiran yamanani alogo e xa sa soone nun sofa gali gbeen so a yii. Muxun naxan na ligaxi, na fe sɔɓɓɔyɛ ba? Na kanna a futuxulɛ Babilɔn mangan bun ba? A to layirin kala, a mi nɔɛ a futuxulɛ a bun sese ma!”

¹⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n ɔɓɓ n yeteni! Yuda mangani ito faxama Babilɔn mangana yamanan nin, naxan a findixi mangan na. Amasɔɓɔ a bata a ɔɓɓ xuiin kala, a mi layirin nakamalixi e tagi. ¹⁷ Misiran mangan mi nɔɛ a xun mayɛngɛ hali e nun a gali senbemaan nun a sofa wuyaxine. Babilɔn kaane gbingbinne ratema nen taan makantan yinna xɔn e yi taan yɛngɛ e muxu wuyaxi faxa. ¹⁸ Bayo, Yuda mangan bata a mɛ a ɔɓɓ xuiin na, a yi layirin kala. A to a ɔɓɓ, a yi na feene birin liga, a mi a futuxulɛ a bun mume!” ¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n ɔɓɓ n yeteni, fa fala a mɛxi a ɔɓɓ xuiin na n tan nan yetagi, a n ma layirin nan kalaxi. Nayi, n na a kewali naxine saranma nen a ra. ²⁰ N na n ma yalaan soma nen a xun na, a yi a suxu n ma lutin na, n yi a xali Babilɔn yi, n yi sa a makiti menni lan a tinxintareyaan ma a naxan liga n na. ²¹ A sofa gixine birin faxama nen silanfanna ra, naxanye na lu e nii ra, ne yi xuya ayi yiren birin yi. Nayi, ɛ a kolonma nen a n tan Alatala nan falan tixi.”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan yetɛɛn nan suman wudin konde yi yiina nde tongoma, n yetɛɛn yi sa a bitin geya gbee matexina nde xun tagi. ²³ N sa a bitinma geya nan fari naxan mate Isirayila yamanani, a yi a yiine ramini, a yi bogi, a findi suman bili faɲin na. Xɔɓɓiin sifan birin e tɛɛn sama nen a yi, e lu a yiine nininna bun. ²⁴ Nayi, burunna wudine birin a kolonma nen, a n tan Alatala nan wudi matexin nabirama, n yi a magodoxini te. N wudi xinden xara, n yi wudi xaren mapɲingi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen.”

Ala birin kitima a kewanla xɔn

18 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Nanfera ɛ xɛtɛma sandani ito ma Isirayila yamanani, ɛ naxa, Fafane bata naxundan xindene don, koni e diine nan ɲinye ramuluxunxi. †”

³ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n ɔɓɓ n yeteni, ɛ mi fa xɛtɛma sandani ito ma sɔɓɓɔn Isirayila yamanani! ⁴ N tan nan gbee adamadiine birin niin na, diin nun a fafana, n gbeen nan e firinna birin na. Naxan na yulubin tongo, na nan faxama.”

⁵ “Xa a sa a li, muxuna nde tinxin, a kiti kenden nun tinxinyaan ligama, ⁶ a mi donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a mi a xaxili tixi Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena naxanla rakunfama, a mi a masoma naxanla ra a nɛma a kike wanli waxatin naxan yi, ⁷ a mi muxɛ naxankatama, a tolimaan naxɛtɛma a kanna ma, a mi muɲan tima, a donseen soma kamɛtɔne yii, marabenna naxan ma, a dugin so na yii, ⁸ a mi tɔɓɓ sama donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tɔɓɓ gbeen fenma muxune ra, a tinxintareyaan matanga, a kiti kenden sama muxune tagi, ⁹ a n ma tɔɓɓe nun n ma sariyane suxuma lannayani. Awa, tinxin muxun nan na kanna ra. Na kanna luma nen a nii ra.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “Koni xa na kanna diina nde bari, na yi findi mafu tiin na, a faxan ti hanma a yi na fena nde liga a ngaxakedenna nde ra, ¹¹ hali diin fafe mi feni itoe sese ligaxi, xa a diin donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a bodena naxanla rakunfama, ¹² a naxu yiigelitɔne nun tɔɓɓ muxune ra, a muɲan tima, a mi muxune tolimaan naxɛtɛma e ma. A xaxili tixi suxurene nan na, a fe xɔsixinɛ ligama, ¹³ a donla soma, a tɔɓɓ sa a fari, a tɔɓɓ gbeen fenma muxune ra. Na kanna luyɛ a nii ra ba? ɛn-ɛn de! A mi luyɛ a nii ra. A to bata fe xɔsixinɛ itoe liga, yamaan na kanna faxama nen. A tan nan a yetɛ faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Koni xa a sa a li, na fan yi diina nde bari, na diin yi a fafe to yulubini itoe birin ligɛ, koni, hali a to bata e to, a mi na fe sifan liga, ¹⁵ a mi donse ralixine don kidene yi geyane fari, a mi a xaxili ti Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena naxanla rakunfa, ¹⁶ a mi naxu muxu yo ra, a mi tolimaan nasuxuma donle fe ra, a mi muɲa ti, a donseen so kamɛtɔne yii, a dugin so muxune yii marabenna naxanye ma, ¹⁷ a tinxintareyaan matanga, a mi tɔɓɓ sa donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tɔɓɓ gbeen fen muxune ra, a n ma sariyane nun n ma tɔɓɓe suxu, na kanna mi faxɛ a fafe hakene fe ra de! A luma nen a nii ra. ¹⁸ A fafe nan muxune naxankata, a yi a ngaxakedenna muɲa. Naxan mi fan, a na liga a yamaan yɛ. Nayi, na nan yati faxama a hakene fe ra.”

¹⁹ “Anu, ɛ n maxɔdinma, ɛ naxa, ‘Nanfera fafan haken goronna mi luma a diin xun ma?’ Bayo a diin bata kiti kenden nun tinxinyaan liga, a yi n ma tɔɓɓe birin suxu. A yati luma nen a nii ra. ²⁰ Naxan na yulubin liga, na nan faxama. Diin mi a fafana haken goronna tongɛ,

† Na feen mɔn sebexi Yeremi 31.29 kui.

fafan fan mi a diin haken goronna tonge. Tinxin muxu-
na tinxinna saranna fima a tan nan ma, muxu jaxin
fan ma jaxuyaan yi saran a ra."

²¹ "Koni, xa muxu jaxin xete a yulubine birin fɔɔ ra, a
naxanye ligaxi, xa a n ma tɔnne birin suxu, a kiti
kenden nun tinxinyaan liga, a luma nen a nii ra. A mi
faxama. ²² A yulubin naxanye birin ligaxi, jinan tima
nen ne birin xɔn. A luma nen a nii ra a tinxinyana fe ra,
a naxan ligaxi. ²³ Muxu jaxin na faxa, na nan n
nasewama ba? A na xete a kewanle fɔɔ ra, a yi kisi, na
nan n nasewama." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁴ "Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fɔɔ ra, a yi tinx-
intareyaan liga fɔɔ, a yi na fe xɔsixinne liga muxu jaxin
naxanye ligama, na kanna luye a nii ra ba? A
tinxinyana fe mi fa rabirama muxune ma sɔɔn, a nax-
an liga. A faxama nen a tinxintareyaan nun a yulubine
fe ra a naxanye ligaxi."

²⁵ "Anu, e a falama, e naxa, 'Marigina kiraan mi lanxi!' Isirayila yamana, iki e tuli mati! N ma kiraan nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidɔxi ba? ²⁶ Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan fɔɔ ra, a yi tinxintareyaan liga, a faxama nen. A faxama nen bayo a bata tinxintareyaan liga. ²⁷ Xa muxu jaxin xete a fe jaxin fɔɔ ra, a bata naxan liga, a yi kiti kenden nun tinxinyaan liga, a niin nakisima nen. ²⁸ Xa a na feene ye to, a xete a murute feene birin fɔɔ ra, a naxanye ligaxi, a luma nen a nii ra, a mi faxama. ²⁹ Anu, Isirayila yamana a falama, e naxa, 'Marigina kiraan mi lanxi.' Isirayila yamana, n ma kirane nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidɔxi ba?"

³⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Nanara, Isirayila yamana, n na e birin makitima nen e kewanle xɔn. E xun xete, e xun xanbi so e murute feene yi alogo sese nama e bira hakeni. ³¹ E me e murute feene birin na e naxanye ligama, e bɔne nenene sɔɔ, nii neneni yi sa e yi. Isirayila yamana, nanfera e tinma e xa halagi? ³² Muxun na faxa, na mi n nasewama. Nayi, e xun xete, e yi lu e nii ra!" Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Sunu sigina lan mangane ma

19 Ala nan a falaxi a n xa sunu sigini ito sa Isirayila kuntigine xa fa fala,

² "I nga findixi yata gile kenden nan na yatane tagi. A yi saxi yata senbemanane nan tagi a diine maxurudeni.

³ A yi a dii xeme keden maxuru † naxan findi yata xeme senbemaan na.

A yi fatan a se suxine yibɔe,
a yi muxune fan donma.

⁴ Siyane yi a xinla me,
e yi sa a suxu yinla ra,
e wuren bira a jɔeni,
e yi siga a ra Misiran yamanani.

⁵ Yata gilen to a kolon,
a a yi a diin legedenma fuun nin,
a yigi mi yi fa a ma,

a yi a dii gbeten sugandi,
a yi na fan findi yata xeme senbemaan na. ††

⁶ A yi a masigama yatane tagi,
bayo a yi findixi yata xeme senbemaan nan na.

A yi fatan a se suxuni bɔe,
a yi muxune fan donma,

⁷ a fu e kaɔa gilene ma,
a yi e taane findi yire rabɛninxine ra.

Yamanan muxune birin yi yilanyilan a wurundun xuiin ma.

⁸ A rabilinna siyane yi keli a xili ma
yiren birin yi,

e yi yalaan nati a ye ra,
e yi a suxu yinla ra.

⁹ E yi wuren bira a jɔeni,
e yi a balan wure sansanna kui,

e yi a sa kasoon na
alogo a wurundun xuiin nama fa me sɔɔn Isirayila geyane fari."

Sunu sigina lan manpa binla ma

¹⁰ "I nga yi luxi nen
alo manpa binla a yi tixi igen nan de.

A yi bogixi,
a yifɔɔnxi bayo igen yi gbo.

¹¹ A yiine yi sabatixi,
e yi nɔe rafale mangaya taxamaseri dunganne ra nen.

A yi tixi wudine xun ma,
a kuya wudine birin xa

a yiine fan yi wuya.

¹² Koni a tala nen xɔɔni,
a rawoli ayi xɔɔni.

Sogeteden foyen yi a bogine xara
a yii fajine yi ba a ma,

e xara, teen yi e gan.

¹³ Iki, a fa tixi tonbonna nin xɔɔ xareni
min xɔnla denaxan yi.

¹⁴ Teen bata a yiine li,
a yi a deene nun a bogine gan.

A yii sabatixi yo mi fa a ma sɔɔn,
naxan nɔe rafale manga dunganna ra."

Sunu sigin nan na ra naxan daxa a sa alo wuga sigine lan e xa sa kii naxan yi.

Isirayila murute fena Ala ma

20 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jɛe solofereden kike suulunden xi fude xɔɔni, Isirayila yamaan fonna ndee yi fa Alatala maxɔdinden. E dɔɔ n yetagi.

² Nayi, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ³ "Adamadina, falan ti Isirayila yamaan fonne xa, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E faxi n maxɔdinden nin ba? Habadan Ala nan n na, n bata n kɔɔ n yeteni! N mi

† YATA XEME SENBEMANIto findixi Manga Yehowaxasi nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 23.31-34 kui.

†† YATA XEME SENBEMANIto findixi Yuda mangan Yoyakin nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 24.15 kui.

tinne mume e yi n maxodin, Marigina Alatalaa falan nan na ra."

⁴"I e makite nen ba? Adamadina, i e makite? Nayi, e benbane kewali xoxixine yita e ra! ⁵A fala e xa, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila sugandi lɔxɔn naxan yi, n na n ɔɔɔ nen n yiini texin na Yaxuba yixetene xa, n yi n yete yita e ra Misiran yamanani, n yi n ɔɔɔ e xa n yiini texin na, fa fala Alatala nan n na, e Ala. ⁶Na lɔxɔni, n na n ɔɔɔ nen e xa n yiini texin na, a n na e ramini n n Misiran yamanani, n siga e ra yamanani n naxan fenxi e xa, n n n n n kumin gbo yamanan naxan yi, naxan fan yamanane birin xa. ⁷Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, 'E birin xa e me suxurene ra naxanye e yete rakunfama! E nama e yete raharamu Misiran suxurene xɔn! Alatala nan n na, e Ala.'"

⁸"Koni e bata murute n xili ma, e mi tinxi n xuiin name feni. E mi tinxi e me e suxurene ra naxanye e yete rakunfama. E mi Misiran suxurene bepinxi. Nayi, a xɔnla yi n suxu n xa n ma xɔnla nagodo e ma, n ma xɔnla yi siga han a danna e xili ma Misiran yamanani. ⁹Koni n mi na ligaxi n xinla fe ra, alogo n xinla nama rayelefu siyane ye e dɔxi naxanye tagi, n na n yete makenen Isirayila yamaan xa naxanye yete xɔri, n to e ramini Misiran yamanani.'"

¹⁰"N yi e ramini Misiran yi, n siga e ra tonbonni. ¹¹N yi n ma tɔnne so e yii, n yi e rakolon n ma sariyane ra, bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔɔɔma nen e xɔn. ¹²N nɔn yi n ma Matabu lɔxɔne ragidi e ma alogo e xa findi taxamasenne ra nxu tagi, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarippanma.'"

¹³"Koni Isirayila yamaan murute nen n xili ma tonbonni. E mi n ma tɔnne suxu, e yi e me n ma sariyane ra, anu, naxan na e suxu, na nii rakisin sɔɔɔma nen e xɔn. E yi n ma Matabu lɔxɔne rayelefu mume. A xɔnla yi n suxu n xa n ma xɔnla nagodo e ma tonbonni, n yi e raxɔri. ¹⁴Koni n mi na liga n xinla fe ra alogo n xinla nama rayelefu siyane ye, n na e ramini Misiran yi naxanye yete xɔri. ¹⁵N tan nan mɔn n ɔɔɔ e xa tonbonni n yiini texin na, a n mi tima e yete ra siga yamanani n naxan soxi e yii, n n n n kumin gbo yamanan naxan yi, yamanan naxan fan yamanane birin xa, ¹⁶bayo e bata e me n ma sariyane ra e nun n ma tɔnne, e yi n ma Matabu lɔxɔne rayelefu. E nɔn yi e suxurene nan fɔxɔ ra. ¹⁷Koni n yi kininkin e ma, n mi e halagi, n mi e raxɔri tonbonni.'"

¹⁸"N yi a fala e diine xa tonbonni, n naxa: E nama bira e benbane namunne fɔxɔ ra, e nama e yamarine suxu, e nama e yete raharamu e suxurene xɔn de!

¹⁹Alatala nan n na, e Ala. E n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu ki fapi! ²⁰E n ma Matabu lɔxɔne rasarippan, alogo e xa findi taxamasenne ra en tagi a kolonma naxanye xɔn a Alatala nan n na, e Ala.'"

²¹"Koni e diine bata murute n xili ma tonbonni. E mi n ma tɔnne nun n ma sariyane suxi, e mi e ligaxi, anu, naxan na e suxu na nii rakisin sɔɔɔma nen e xɔn. E yi n ma Matabu lɔxɔne rayelefu. Nayi, a xɔnla yi n suxu, n xa n ma xɔnla nagodo e xili ma, n ma xɔnla yi siga han a danna e xili ma tonbonni. ²²Koni n bata xete n ma

xɔnla fɔxɔ ra n xinla fe ra, alogo a nama rayelefu siyane tagi, n na e ramini Misiran yi naxanye yetagi. ²³N tan nan mɔn n ɔɔɔ e xa tonbonni n yiini texin na e raxuya feen na ayi siyane ye, fa fala n na e raxuyama ayi nen yamanane yi ²⁴bayo e mi n ma sariyane suxi, e yi e me n ma tɔnne ra, e yi n ma Matabu lɔxɔne rayelefu, e yi kunfa e fafane suxurene xɔn. ²⁵N tan nan mɔn tɔnne so e yii naxanye mi yi fan, e nun sariyane e mi yi kise naxanye xɔn. ²⁶N yi tin e xa raharamu e dii singene fe ra, e yi naxanye bama saraxan na. † N na ligaxi nen alogo e xa yigitege, e yi a kolon a Alatala nan n na.'"

²⁷"Nanara, adamadina, falan ti Isirayila kaane xa, i yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E benbane mɔn n nayelevu nen, e yi e me n na kii gbete yi: ²⁸N na e xali nen yamanani, n na n ɔɔɔ e xa n yiini texin na naxan so fe ra e yii, koni e yi e yete ti geyane nun fɔɔɔne ra, e saraxane ba menne yi, e yi e kiseene fi ne ma, e n naxɔn naxanye xɔn, e yi e wusulan fapine gan, e yi e minse saraxane rabɔxɔn na. ²⁹N yi a fala e xa, n naxa, 'Nanse kide matexini ito ra e sigan denaxan yi?' E yi men xili sa "Kide Matexina" han to.'"

³⁰"Na ma, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E fan mi e yete raharamuma ba alo e benbane? E fan mi n yanfama e suxurene xɔn ba alo yalundena a xemen yanfama kii naxan yi?

³¹E nema e kiseene ralima, e yi e diine gan saraxan na, e mɔn e yete raharamuma e suxurene birin xɔn han to. Nayi, Isirayila yamana, n tinne ba, e yi n maxodin? Habadan Ala nan n na, n bata n ɔɔɔ n yeteni, fa fala n mi tinne e yi n maxodin.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

³²"Naxan e bɔɔɔni, n mi ligama, e na a fala, e naxa, 'Nxu waxi lu feni alo siyaan bonne, alo xabila gbete yamanane yi, nxu yi wudine nun gemene batu.' ³³Marigina Alatalaa falan ni i ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n ɔɔɔ n yeteni! N mangayaan nabama nen e xun na, n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xɔnla nagodo. ³⁴N kelima nen n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xɔnla nagodo, n yi e ramini siyane ye, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi. ³⁵N na e xalima nen tonbonni, e masiga siyaan bonne ra, n sa e kiti menni yete nun yete. ³⁶N na e makitima nen alo n na e benbane makiti kii naxan yi Misiran tonbonni." Marigina Alatalaa falan nan na ra. ³⁷N na e findima nen n ma xuruse kurun na, e yi lu n ma dunganna bun, n yi e masuxu n ma layirin xɔn n naxan xidixi en tagi. ³⁸N muxu murutexine bama nen e ye naxanye n matandima. E sa yamanan naxanye yi iki konyiyani, n na e ramini n n ne yi, koni e mi fa so ma Isirayila yamanani de! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

³⁹"E tan, Isirayila yamana, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E siga, birin xa sa a suxuren batu! E na yelin na matoe waxatin naxan yi, e fa n xuiin suxuma

† Na feen sebexi Xɔɔɔyaan 13.1-2 nun 13.12-13 kui. Muxuna ndee yi e dii singene bama saraxan na, anu na mi yi na sariyan bunna ra.

nen, ε yi ba n xili sarijanxin nayelefue ε kiseene nun ε suxurene xɔn fefe! 40 Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Bayo Isirayila yamaan birin n batuma nen n ma geya sarijanxin fari, Isirayila geya matexina, naxanye birin na lu yamanani, n ne rasenema nen menni, n yi ε saraxane nun ε kise fajine rasuxu e nun ε na seen naxanye birin nasarijan n xa. 41 N na ε ramini siyane ye waxatin naxan yi, n yi ε malan sa keli yamanane yi, n na ε raxuyaxi ayi denaxanye yi, na waxatini, n na ε rasenema nen alo n saraxa xiri naxumen nasuxuma kii naxan yi, n yi n ma sarijananna mayita ε xɔn siyane yetagi. 42 Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na, n na ε xali Isirayila yamanani waxatin naxan yi, n na n kɔɔ n yiini texin na yamanan naxan so fe ra ε benbane yii. 43 E sa ε mirima nen ε kewanle nun ε fe xɔsixine birin ma menni, ε yete raharamuxi naxanye xɔn, ε yagi ε kewali naxine ra ki faji! 44 Nayi, Isirayila yamana, ε a kolonma nen a Alatala nan n na, bayo n mi ε suxuma alo a lan ε sigati ki naxin nun ε kewali yifuxine ma kii naxan yi, koni n na ε fe suxuma nen alo a lan n xinla binyen ma kii naxan yi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Alaa falan Yuda yamaan xili ma

21 Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, 2 "Adamadina, i yeε rasiga sogeteden yiifari fɔxɔni, i yi yiifari fɔxɔn yamanan muxune maxadi! Nabiya falane ti yiifari fɔxɔn binna fɔxɔnna xili ma! 3 A fala yiifari fɔxɔn binna fɔxɔnna muxune xa, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɛen nasigama nen ε xili ma naxan wudi xindene nun wudi xarene birin ganma, a degen mi tuye mume! Muxune birin ganma nen keli yiifari fɔxɔn binna ma sa dɔxɔ kɔmen fɔxɔn na. 4 Nayi, birin a kolonma nen a n tan Alatala nan tɛen nadegexi, a mi tuye mume!" 5 Nayi, n yi a fala Ala xa, n naxa, "Marigina Alatala, muxune bata a fala fɔɔ n ma, nayi, a n sandan nan gbansan sama."

6 Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa, 7 "Adamadina, i yeε rafindi Yerusalen ma, i yire sarijanxine muxune maxadi, i nabiya falane ti Isirayila yamanan xili ma. 8 A fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen ε xili ma, n yi n ma silanfanna botin a tɛeni, n yi tinxin muxune nun muxu naxine birin faxa e bode xɔn yamanani. 9 Bayo n tinxin muxune nun muxu naxine birin halagima nen. Na ma, n na n ma silanfanna botinma nen a tɛeni muxune birin xili ma, keli yiifanna ma han kɔmenna. 10 Nayi, muxune birin a kolonma nen a n tan Alatala nan n ma silanfanna botinxi a tɛeni. Anu, n mi fa a rasoma sɔxɔn."

11 "Nayi, adamadina, i kutun i bɔnen kalaxin na sɔxɔleni, i wuga e yetagi! 12 Nayi, xa e fa i maxɔdin, e naxa, 'Nanfera i wugama?' i yi e yabi, i naxa, 'Bayo, fe xɔdexena nde a fe mema nen, muxune birin bɔnen yi kala, e fangan yi nan, e niin yi fɔɔ e ma, e birin xinbin xudin yi tuye ayi. Na feen xibarun famaani ni i ra! A fama nen ligadeni iki sa! Marigina Alatalaa falan nan na ra."

13 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, 14 "Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, 'Marigina ito nan falaxi, a naxa: Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

15 A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren dege ma, a mayilenma alo kuyen pin masɔxɔnna. En lan en xa sewa ba?

Anu, n ma diina mangaya dunganna yoma wudine birin ma.

16 N bata a ragidi a silanfanna wuren xa mayilen, muxuna nde yi a rawali.

A bata raxanxan, a wuren mayilenma alogo a xa so faxa tiin yii!

17 Adamadina, gbelegebele, i wuga, bayo silanfanna bata yitɔn n ma yamaan xili ma, e nun Isirayila kuntigine birin.

Kuntigine nun n ma yamaan birin bata wole ayi silanfanna bun!

Na ma, i yete makudun xɔleni."

18 "Bayo fesefesen na a ra: Nanse lige xa mangaya dunganna mi nɔε luye, naxan yoma bonne ma? Marigina Alatalaa falan nan na ra!"

19 "Adamadina, i nɛma nabiya falan tima e xa, i yiin bɔnbɔ, keden, firin, saxan.

Silanfanna misaala na a ra naxan faxan tima, faxa ti silanfan gbeen nan a ra naxan e rabilinma.

20 N bata faxa ti silanfanna rafa taan so deene birin na,

alogo e xa salaya ayi yengeni, e muxu faxaxine yi wuya ayi!

Silanfanni ito mayilenma alo kuyen pin masɔxɔnna a yitɔnxi halagin nan xili yi.

21 I tan silanfan xenxena, faxan ti yiifanna ma, i faxan ti kɔmenna ma, i na i firifiri denaxan biri ra!

22 N fan n yiin bɔnbɔma nen, n yi n ma xɔɔn nagodo. N tan Alatala nan falan tixi."

Yerusalen taan yenge fena

23 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, 24 "Adamadina, kira firin nafala misaala ra, Babilɔn mangana silanfanna sigama naxanye xɔn. Kira firinna ne birin xa keli yamana keden nin. Sebenla ti, i kirane sigadene mataxamaseri, i yi taxamasenne ti kira xunne ra naxanye taane xinle falama kirane sigama denaxanye yi. 25 Kira keden nafala alogo silanfanna xa siga Amonine taan xili ma naxan xili Rabaha. Bonna xa siga Yuda yamanan nun Yerusalen taan xili ma, taa makantanxina.

26 Bayo Babilɔn mangan bata a ti kira xunna ra kira firinne longonna ra, alogo a xa a yiimato, a feene fesefese, a yi masensenne ti xalimakunle ra, a yi a suxu-

rene maxɔdin, a yi suben bɔɔn mato yiimatoni. ²⁷ A bata masensenna ti, a Yerusalen suxu. A yenge so seene rafalama nen naxanye taan so deene kale, a yamarin fi a taa yi kaane xa halagi, a ganla yi yenge so sɔɔɔɔ te. A yenge so seene rasigama nen taan so deene xili ma, a gbingbin gbeen nafala taan yinna xɔn, a sanganso makantanxine ti taan nabilinni a yenge feen na. ²⁸ Yerusalen kaane na feene yatema yiimato fe fuune nan na, e tan naxanye bata e kɔɔ e xa lu Babilɔn mangan bun. Koni Babilɔn mangana e hakena fe rabirama e ma nen, naxan a ligama a yi e suxu yengeni. ²⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo e murute feene bata e hakene fe rabira n ma, e yi e yulubine makenen e kewanle birin yi, e to e fe rabiraxi n ma na kiini, e yaxun fa e nɔma nen yengeni.'"

³⁰ "I tan Isirayila manga haramuxina, muxu ɔaxina, i ya waxatin bata a li, i ya hakene saranma i ra waxatin naxan yi." ³¹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Nan ba i xunni, i manga kɔɔɔɔ ba. Feene birin masarama nen! Naxan magodoxi, na yitema nen, naxan matexi, na yigodoma nen. ³² Taa xɔnna! Taa xɔnna yati! N Yerusalen taan findima nen taa xɔnna ra. Koni na feene mi ligama fɔ na kanna na fa n kiti sa senben nagidixi naxan ma.'"

³³ "I tan, adamadina, nabiyi falane ti, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma lan e konbi tixine fe ma, a naxa, 'Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma. A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren degema, a mayilenma alo kuyen ɔin masɔɔɔɔna.

³⁴ Hali e to e yigi saxi xiye fuune nun wulede yiimato falane yi, silanfanni ito e muxu ɔaxine kɔe raxabama nen, naxanye waxati bata a li, e hakene saranma e ra waxatin naxan yi. ³⁵ E silanfanne raso e teene yi. E daxi denaxan yati yi, n na e makitima menna nin, e binla yamanan naxan yi.'"

³⁶ "N na n ma xɔɔɔɔ nagodoma e ma nen, n yi n ma fitina feene ragodo e xili ma, n yi e sa gbalotɔne sagoni naxanye fatan halagi tideni. ³⁷ Teen nan e halagima, e wunla yi lu xɔɔɔɔ ma e yamanani, muxu yo mi fa a mirima e fe ma kɔɔɔɔ. N tan Alatala nan falan tixi.'"

Yerusalen kaane gbalone fe

22 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, i e makite nen ba? I gbalotɔ taani ito makite? Nayi, e kewali xɔsixinne yita e ra! ³ A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yerusalen kaane, e faxan tima taani ito yi, naxan fama gbalon na e xili ma, e suxurene batuma, naxan taan haramuma. ⁴ E bata e yete findi yulubi kanne ra e faxa tixine xɔn. E bata suxuren naxanye rafala, ne bata e raxɔsi. Nayi, e bata e waxatini so, e siimayaan yi dungi ayi. Nanara, n tinma nen siyane yi lu e konbe, yamanane birin yi e magele. ⁵ Naxanye maso e nun naxanye makuya, ne birin e magelema nen, amasɔɔ e xinla bata kala, e kɔɔɔɔfinle bata gbo ayi.'"

⁶ "Isirayila kuntigine birin e senben nawalima e konni alogo e xa faxan ti. ⁷ E bata fafane nun ngane rapaxu e konni, e xɔɔene kansun, e ɔaxu kiridine nun kapa gilene ra. ⁸ Naxan nasarijanxi n xa, e mema na ra. E n ma Matabu Lɔɔɔne rayelefuma. ⁹ Muxune nafigiyaan nabama e konni alogo e xa faxan ti. Muxune e degema kidene yi geyane fari e konni, e yi yalunyaan liga. ¹⁰ E nun e fafane ɔaxanle kafuma e konni, e nun ɔaxanla yi kafu a kike wanla waxatini a mi sarijan waxatin naxan yi. ¹¹ E konni, muxuna ndee yalunyaan ligama a bode-na ɔaxanla xɔn, muxu gbeteeye nun e diine ɔaxanle yi kafu. Gbeteeye nun e magilen yi kafu, a fafe a dii temena. ¹² Muxune dimi yi seene rasuxuma mayifuni e konni, e faxan ti. E gbetin dolima muxune ma, e kɔɔ gbeen fen e ra, e muxu boden yii seen kansunma, e ɔin nan n tan xɔn, Marigina Alatalaa falan nan na ra.'"

¹³ "Koni n xɔɔɔɔna n yiin kɔɔɔɔna nen e xili ma e to kɔɔɔɔ fenxi tinxintareyani, e nun e kɔɔ faxan naxanye tixi. ¹⁴ E wɔkilen nɔe senben sɔte ba, n na keli e xili ma kɔɔɔɔ naxan yi? N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen. ¹⁵ N na e raxuyama ayi nen siyane ye yamanane birin yi, n yi danna sa e xɔsi feene ra. ¹⁶ E tan yeteen nan e rayarabima siyane yetagi. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.'"

¹⁷ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, ¹⁸ "Adamadina, Isirayila yamaan bata lu n tan ye ra yi alo wuren gbiina, e birin bata findi wure gbeela nun sulan nun wure fɔren nun xɔɔɔɔ na naxanye xulunma sulun teeni. † E birin bata kobi ayi alo wuren gbiina wure gbeti fixeni. ¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo e birin bata lu alo wuren gbiina, n na e malanma nen Yerusalen taani. ²⁰ N fitinaxina e malanma nen n ma xɔɔɔɔ alo wure gbeti fixen nun wure gbeela nun wuren nun xɔɔɔɔ nun sulan malanma kii naxan yi yinla ra teen yi sa e fari alogo e xa xulun. N na e malanma taani nen, e yi lu alo wuren na raxulun. ²¹ N na e malanma nen e bode fari, n yi teen nafe e xili ma, e yi raxulun taa tagini alo xɔɔɔɔna. ²² Alo gbeti fixen xulunma kii naxan yi yinla ra, e fan naxulunma na kii nin taa tagini. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, naxan a xɔɔɔɔ nagodoxi e xili ma.'"

²³ Alatala kɔn yi falan ti n xa, a naxa, ²⁴ "Adamadina, a fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'E yamanan mi sarijan. Tule igen mi sama a ma n ma kɔɔɔɔ godo kɔɔɔɔ.' ²⁵ A nabine yanfan soma alo yata xɔɔɔɔ naxan a donseni kɔma, e baloma muxune ra, e nafunla nun se kendene tongoma, e kapa gilene rawuya ayi taani. ²⁶ Yamanan saraxaraline n ma sarijan kalama. Seen naxanye rasarijanxi n xa, e ne raxɔsima. E mi se radaxaxine nun se haramuxine tagi rabama, e kɔn mi yamaan xaranma alogo e xa se sarijanxine nun se sarijantarene tagi raba. E mi e kɔɔ luxi n ma Matabu Lɔɔɔne binya feen xɔn, nayi yamaan yi n nayelevu. ²⁷ Yamanan kuntigine luxi nen alo kankon naxanye e donseni kɔma. E muxune wunla raminima, e faxan ti alogo e xa kɔɔ kɔɔ tinxintareyani. ²⁸ Yamanan nabine e kewanle matɔɔɔma alo muxun na bende fixen

† SULUN TEENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TEENA."

i yi a xin, i a yibɔ,
i yi i kanken mabɔ a fɛrenne ra.
Amasɔɔ n tan bata na fala,
Marigina Alatalaa falan nan na ra."

³⁵ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
Amasɔɔ i bata jinan n xɔn, i yi n nawoli ayi i xanbi ra, i
ya yagitareyaan nun i ya yalunyaan goronna tongoma
nen."

³⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i Ohola
nun Oholiba makite ba? Nayi, e kɛwali xɔsixine yita e
ra. ³⁷ Amasɔɔ e bata n yanfa, e yalunyaan liga, e yi fax-
an ti, e yi suxurene batu. E diin naxanye barixi n xa, e
bata ne gan saraxane ra suxurene xa, e lu alo suxu-
rene donseene. ³⁸ A mato e mɔn naxan ligaxi: E bata n
ma yire sarijanxin naxɔsi, na waxati kedenni, e yi n ma
Matabu Lɔxɔn nayelegu. ³⁹ E e diine ba saraxan na e
suxurene xa lɔxɔn naxan yeteni, e yi siga n ma yire sar-
ijanxini, e yi sa na raxɔsi. E na nan ligaxi n ma banxini.
⁴⁰ E mɔn xerane rasiga nen muxune fendeni sa keli yire
makuyeni, e yi fa, i yi i yɛene rayabu, i yi i maxidi e xa.
⁴¹ I yi dɔxɔ sade fajini, tabanla yi dɔxi naxan yetagi, i yi
n ma wusulanna nun n ma turen dɔxɔ a fari."

⁴² Yama gbeen xuiin yi minima naxanli ito rabilinni,
naxanye bɔnɛ xunbelixi. Muxu ganla nun Sabe kaane
yi fa, sa keli tonbonni naxanye yiirasone sa sungutun
firinne yiin na, e yi mangaya kɔmɔtin so e xun na.

⁴³ Nayi, n yi a fala na naxanla xa naxan bata a yetɛ rax-
adan yalunyaan, n naxa, "Awa, iki a xa lu e yalunyaan,
bayo yalunden nan a tan na! ⁴⁴ Xɛmɛne fama a ma alo
yalunde naxanla. Muxune fama Ohola nun Oholiba ma
na kii nin, na yagitare naxanle. ⁴⁵ Koni tinxin muxune e
makitima nen alo naxalan yalunxine makitima kii nax-
an yi, alo muxun naxanye faxan tixi, amasɔɔ yalunden
nan e ra e nun faxa tiine."

⁴⁶ Amasɔɔ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Yamaan xa siga e xili ma, e yi e rayarabi, e yi e yi-
iseene tongo. ⁴⁷ Na yamaan xa e maglɔn, e yi e faxa
silanfanna ra. E e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne faxama
nen, e yi e banxine gan. ⁴⁸ Na kiini, n danna sama nen
yamanan muxune yagitareyaan na. Nayi, naxanle birin
xaxinla sɔɔma nen, e mi fa naxalan firinni itoe yalun-
yaan sifan ligɛ tɔxɔni. ⁴⁹ E fama e yagitareyaan saranna
nan sɔɔdeyi. N na e yulubine nun e suxure batu feene
goronna dɔxɔma nen e xun ma. Nayi, e a kolonma nen
a Marigina Alatala nan n na."

Yerusalɛn yi sa tunden ma

24 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jɛɛ
solomanaaninden kike fuden xi fude lɔxɔni,
Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, lɔxɔni ito
sebe, too lɔxɔn yetena, amasɔɔ Babilɔn mangan
Yerusalɛn taan nabilinma yɛngeni to yetɛn nin. ³ San-
dan sa yama murutɛxini ito xa, a fala e xa, i naxa, 'Ma-
rigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Tunden dɔxɔ tɛn ma,
a dɔxɔ, i igen sa a kui.

⁴ I sube dungine sa a kui,
danba subene nun balaxa sube dungɛ fajine.

A rafe xɔri naxumɛne ra.

⁵ Yɛxɛɛ fajin suben yɛba,
i yi a xɔnne malan tunden xɔrɛn ma,
e birin xa jin han e butuxun,
bayo hali a xɔnne,
e birin lan nen e jin."

⁶ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa,
e tan naxanye luxi
alo xɔrinxɔrinna bata tunden naxan suxu,
naxan funfu mi nɔɛ be a ma.

Xɔnne birin nate a kui keden keden yɛɛn ma,
e sese mi tangama halagin ma masɛnsenna xɔn.

⁷ Amasɔɔ e muxune wunla naxan naminixi,
na mɔn e taan ma singen.

E wunla radinxi nen fanyen fari kenenni.

E mi a radinxi bɔxɔn xan fari,
alogo burunburunna xa sa a yɛɛ ma.

⁸ N fan bata xɔɔ,
n yi n gbeen jɔxɔ,

n yi e wunla radin fanyen fari kenenni
alogo a nama yɛ maluxun."

⁹ "Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa!
Amasɔɔ n wonson gbeen nafalama nen!

¹⁰ E yegen malan,
e tɛɛn sa e ra,

e suben jin han!
E sabine sa a fari.

Xɔnne xa gan fefe!

¹¹ Na xanbi ra, e tundeni genla dɔxɔ tɛɛn ma,
han a wolon,

a wuren yi gbeeli,
a gbiin yi xulun,
a xɔrinxɔrinna yi gan a ma fefe!

¹² Koni na katane sese tɔxɔ mi na,
bayo a rafexi xɔrinxɔrinna nan na,
naxan mi nɔɛ be a ma.

Hali tɛɛna, a mi nɔɛ!

¹³ Yerusalɛn kaane, e yagitareyaan bata e xɔsi.

Amasɔɔ n wa nen e rasarijan feni,
koni e mi tin.

Nayi, e mi fa rasarijanɛ e xɔsi feene ma
fɔ n ma xɔɔ na a danna li e xili ma."

¹⁴ "N tan Alatala nan falan tixi. Na nu ligama nen. N
na a rabama nen, n mi dijama sese ma, n mi kininkin-
inma, n mi nimisama. I kitima nen lan i sigati kiin nun i
kɛwanle ma.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Esekiyeli a naxanla saya fena

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁶ "Adamadina, mux-
un naxan fan i yɛɛ ra yi dangu e birin na, n na niin ba-
ma nen sanja yi kedenni. Anu, i nama sunu, i nama
wuga, i yɛɛgen nama mini. ¹⁷ I kutunma wundon nin, i
nama i ya faxa muxun saya feen liga. I ya namun xa lu
xidixi i xunni, i ya sankidine xa lu soxi. I nama i de
xabene luxun sununi, i nama muxune saya xɔntɔn
donseene don."

¹⁸ Nayi, n falan ti nen yamaan xa xɔtɔnni, n ma nax-anla yi faxa ninbanna ra. Na xɔtɔn bode, naxan yamarixi n ma, n yi na liga. ¹⁹ Muxune yi a fala n xa, e naxa, “I feen naxan ligama ito ra, i mi na bunna fale nxu xa ba, a lanxi nxu ma kii naxan yi?” ²⁰ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “Alatala bata falan ti n xa iki, a naxa: ²¹ A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N nan n ma yire sarijanxin sarijanna kalama nen, ε wekilen sɔtɔma naxan yi, ε yete matɔɔma naxan yi, naxan fan ε yete ra yi dangu yire gbete ra, ε niin naxan fari. Nayi, ε dii xemene nun ε dii temen naxanye luxi Yerusalen yi, ne faxama nen silanfanna ra. ²² Na waxatini, ε a ligama nen alo n tan. E mi ε de xabene luxunɔe sununa fe ra, ε mi muxune saya xɔntɔn donseene donɔe, ²³ ε namun luma xidixi ε xunni nen, ε yi ε sankidine lu soxi, ε mi e saya feen nabe, ε mi wuge. Koni ε doyenma nen, ε lu kutunɔe ε hakene fe ra. ²⁴ Esekiyeli findima nen taxamasenna ra ε xa. A bata naxan liga, ε na ligama nen yati! Na na liga waxatin naxan yi, ε a kolonma nen a Marigina Alatala nan n na.”

²⁵ “Adamadina, n na e yire sarijanxin ba e yii lɔxɔn naxan yi, e wekilen sɔtɔma naxan yi, e sewa xunna nun e binya xunna, denaxan fan e yete ra yi dangu yire gbete ra, e bɔɔen nafan yire kendena, n na na yiren nun e dii xemene nun e dii temene ba e yii, ²⁶ na lɔxɔni, muxu gixina nde keden fama nen i fema na feen xibarun nalideni. ²⁷ Na waxatini, i deen fulunma nen, ε nun na muxu gixin yi falan ti, i mi fa luma boboyani sɔntɔn. Nayi, i findima nen taxamasenna ra yamaan xa, e yi a kolon a Marigina Alatala nan n na.”

Alaa falana Amonine xili ma

²⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, i yete rafindi Amonine ma, i yi nabiya falan ti e xili ma. ³ A fala Amonine xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na. Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε bata gele n ma yire sarijanxin ma a sarijanna to bata kala, e nun Isirayila yamanan ma a raxɔri waxatin naxan yi, e nun Yuda kaane ma e xali konyiyani waxatin naxan yi, ⁴ na ma, n na ε soma nen sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na. E fama nen e daaxadene nun e bubune tideni ε tagi. E tan nan ε wudi bogine donma, e yi ε nɔntɔne min. ⁵ N na ε manga taan Rabaha findima nen nɔntɔmene rabaden na, n yi Amoni yamanan findi xuruseene kuru-ruden na. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.”

⁶ “Amasɔtɔ, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo gbalon naxan Isirayila sɔtɔxi, ε bata sewa na fe ra ε bɔɔe naxiyaan birin na, ε yi ε yiin bɔntɔn, ε yi ε sannidɔn, ⁷ na ma, n na n yiini bandunma ε xili ma nen, n yi ε sa siyane sagoni, e yi lu fuyε ε ma. N na ε bama nen siyane ye, n yi ε raxɔri yamanane yi, n yi ε halagi. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alaa falan Moyaba xili ma

⁸ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Moyaba kaane nun Seyiri kaane bata a fala, e naxa, ‘Yuda yamaan bata lu alo siyaan bonne!’ ⁹ na ma, n tinma nen Moyaba yamanan danna makantan taane birin xa kala keden keden yete ma, taan naxanye findixi yamanan binyen na alo Beti-Yesimoti nun Baali-Meyɔn nun Kiriyatayimi. ¹⁰ N Moyaba yamanan soma nen sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na alo n Amonine liga kii naxan yi. Nayi, waxati famatɔni, muxu yo mi fa a mirima Amonine ma siyane ye, ¹¹ n mɔn yi n ma kiti ragidixine rakamali Moyaba yamanan fan xili ma. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alaa falana Edɔn xili ma

¹² “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Edɔn kaane to e gbeen kɔkɔ Yuda yamaan ma naxi ra, e findi nen yulubi tongo gbeene ra. ¹³ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Edɔn yamanan xili ma, n yi a muxune nun a xuruseene raxɔri, n yi e birin halagi keli Teman taan ma han Dedan taana, e birin yi faxa silanfanna ra. ¹⁴ N na n gbeen kɔkɔma nen Edɔn yamanan ma Isirayila kaane xɔn, n ma yamana, e yi Edɔn suxu alo a lan n ma xɔkɔn nun n ma fitinan ma kii naxan yi. Nayi, e n ma gbeen kɔkɔn kolonma nen.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan Filisitine xili ma

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Filisitine bata e gbeen kɔkɔ maranaxuni e bɔɔen ma feu, alogo e xa Yuda halagi e habadan xɔnantenyani, ¹⁶ na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Filisitine xili ma, n Kereti kaane naxan nen, naxanye na lu baan de, n yi ne raxɔri. ¹⁷ N fitinaxina n gbeen kɔkɔma e ra nen, n yi e naxankata han! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n gbeen kɔkɔ e ma waxatin naxan yi.”

Alaa falan Tire taan xili ma

²⁶ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na nɔe fu nun kedenden xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, bayo Tire kaane Yerusalen magele nen, e naxa:

‘Siyane birin yi danguma taan naxan yi, na bata kala yati!

A to bata findi taa xɔnna ra, nxu tan nan fa nafulu gbeen sɔtɔma!’

³ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli ε xili ma, ε tan Tire kaane!

N siya wuyaxine rafama nen ε xili ma alo fɔkɔ igen mɔntɔne tema kii naxan yi. †

⁴ E Tire taan makantan yinna kalama nen, e yi a sangansone rabira.

N na a burunburunna makɔma nen,

† IGEN MɔRɔNNE:alo foyen na so igeni.

han n yi a findi gēme magenla ra.
⁵ A yi findi yala ratiden na yexē suxune xa fɔxɔ igen ta-gi.
 N tan nan falan tixi.
 A sama nēn siyane sagoni,
 e yi lu fuyē a ma.
 Marigina Alatalaa falan nan na ra.
⁶ A banxidēen naxanye burunna ra,
 ne muxune faxama silanfanna nan na.
 Nayi, e a kolonma nēn,
 a Alatala nan n na.”
⁷ Amasɔɔ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Nebukadanesari rafama nēn Tire taan xili ma sa keli kɔmēn fɔxɔni, Babilɔn mangana, mangane mangana, e nun a soone nun a yengē so wontorone nun a soo ragine nun gali gbeena.
⁸ Banxidēen naxanye burunne ra,
 a yi ne muxune faxa silanfanna ra.
 A yire makantanxine tima nēn ε taan nabilinni,
 a yi gbingbinna rate ε taan nabilinna yinna xɔn,
 a sofane yi e yē masansan wure lefane yite ε xili ma.
⁹ A yengē so seene rafama nēn ε taan makantan yinna rabiradeni,
 a yi ε sangansone rabira a wali seene ra.
¹⁰ A soo kurun gboma ayi nēn
 han a yi gbangbanna so ε xunna,
 ε taan yinne yi xuruxurun a yengē so wontorone
 nun a giseene san xuine bun,
 e na so ε taan so dēene ra waxatin naxan yi
 alo nɔ tiine soma yinna yalenne ra kii naxan yi.
¹¹ A soone sanne ε kirane birin yibodonma nēn,
 a yi ε muxune faxa silanfanna ra,
 a ε gēme sēnbētēn gbeene rabira bɔxɔni.
¹² E nafunle tongoma nēn,
 ε sare seene yi findi yengē yi se tongoxine ra,
 e yi ε taan yinne rabira,
 e yi ε banxi fapine kala,
 e yi ε taan gēmene nun a wudine
 nun a burunburunna woli fɔxɔ igeni.
¹³ N danna sama nēn ε sigi xuine ra,
 ε kondēn xuiin mi fa mē mume!
¹⁴ N na ε taan findima nēn fanye magenla ra,
 ε konna yi findi yala ratiden na yexē suxune xa,
 a mi fa tima sɔxɔni.
 N tan Alatala nan falan tixi.”
 Marigina Alatalaa falan nan na ra.
¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi Tire taan xa, a naxa:
 Hali fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune, ne mi xuruxurunne
 gaxuni ba, e na ε konna kala feen xinla mē, muxu faxa-
 matɔne na lu kutunne lɔxɔn naxan yi, faxa gbeen na ti
 ε konni lɔxɔn naxan yi? ¹⁶ Kuntigin naxanye birin fɔxɔ
 igen dē, ne kelima nēn e manga gbēdene yi, e yi e
 gubane rate e ma, e yi e dugi sɔxɔnxine ba e ma. Gax-
 un yi e suxu e dɔxɔ bɔxɔni, e lu yigitēgēxi waxatin birin,
 masɔɔ ε kalana fe ra. ¹⁷ E sunu sigini ito sama nēn ε
 xa, e naxa,
 ‘Ee! E konna bata kala!
 E taa xili kanni ito,

fɔxɔ igeni siga muxune dɔxɔdena,
 taan naxan sēnbē yi gbo baan xun ma,
 ε tan naxan yi ε rabilinna muxune birin magaxuma!
¹⁸ Iki, fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune xuruxurunma nēn
 gaxuni,
 ε taan na kala lɔxɔn naxan yi.
 E gaxuma nēn ε halagi feen na.”
¹⁹ “Amasɔɔ, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N
 na ε konna findi taa xɔnna ra waxatin naxan yi, a fan yi
 lu alo taa kalaxine, n na fufaan nafa ε xili ma waxatin
 naxan yi, ige gbeen yi sa ε konna xun ma, ²⁰ nayi n na ε
 nun muxu danguxine rabirama nēn ε bode xɔn ma
 naxanye godoma gaburun na. N sa ε radɔxɔma nēn
 bɔxɔ xɔnna ma, dēnaxan luxi alo yire kalaxi fonna, ε
 nun naxanye godoma laxira yi, ε mi fa dɔxɔma ε konni
 sɔxɔni. N yi binyen fi niiramane yamanan ma. ²¹ N na ε
 rapanna fe magaxuma ayi nēn, ε mi fa luma na mume!
 Muxune ε fenma nēn, koni ε mi fa toma sɔxɔni! Marigi-
 na Alatalaa falan nan na ra.”

Sunu sigina Tire taan xa

27 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina,
 sunu sigin sa Tire taan xa, ³ i a fala Tire taan
 muxune ma, naxanye dɔxɔ fɔxɔ igen dē, naxanye nun
 fɔxɔ ige tagi yamananane birin yulayaan nabama e bode
 tagi, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
 E tan Tire kaane, ε a falama, ε naxa,
 “Nxu konna rayabu han!”
⁴ E mangayaan sigaxi
 han fɔxɔ igen tagi.
 Muxun naxanye ε konna tixi,
 ne a ti kiin nakamalixi nēn mume!
⁵ E bata ε taan ti alo kunkina.
 E kunkin dēxɔnne rafalaxi Seniri yamanan fɔfɔne nan
 na.
 Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xɔn,
 ne xidixi suman wudine nan na
 sa keli Liban yamanani.
⁶ Kunkibane kunkin nagima wudin naxanye ra,
 ne rafalaxi Basan yamanan warine nan na,
 kunkin lonna rafalaxi xarin wudin nan na
 naxan nayabuxi sama jinne ra,
 sa keli Sipiri fɔxɔ ige tagi yamanani.
⁷ Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xɔn,
 taa dugi sɔxɔnxine nan ne ra
 sa keli Misiran yamanani,
 e tan nan mɔn findixi ε taxamaseri dugine ra.
 E kunkin xunna soon nafalaxi dugi mamiloxin
 nun a gbeela nan na
 sa keli Elisaha fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.
⁸ Sidɔn kaane nun Arawada kaane nan yi ε kunkine
 bama,
 Tire kaa xaxilimane nan yi e ragima.
⁹ Gebala fonne nun fe kolonne yi ε konni
 alogo e xa ε kunkin kaladene yitɔn.
 Kunki ragine birin yi e kunkine ratima ε konna nin,
 naxanye birin fɔxɔ igen xun ma
 alogo e xa ε sare seene sara.

¹⁰ Perise kaane nun Ludu kaane nun Puti kaane nan yi findixi ε sofane ra,
ε yenge sone nan yi e ra,
e yi e ye masansan wure lefane
nun wure komtine singanma ε konna nin,
e yi findi ε binnye xunna ra.

¹¹ Arawada kaane nun ε sofane birin yi tixi ε taan nabilinna yinna xuntagi kantan tiine ra.
Gamada kaane yi tixi ε taan makantan sangansone xuntagi,
e yi e ye masansan wure lefane singan ε yinna rabilinni.

E tan nan yi ε taan tofanna defema.”

¹² “E nun Tarasisi kaane yi yulayaan nabama ε nafulu gbeena fe ra, e fa wure gbeti fixen nun wuren nun sulan nun yoxox gbege ra ε xa yulayani. ¹³ E nun Gireki kaane nun Tubali kaane nun Meseki kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, e yi fa konyine nun muran sula daxine ra ε yulaya seene joxox na. ¹⁴ Beti-Togarama kaane nan yi fama soone ra ε xa yulayani, naxanye walima e nun naxanye ragima yengeni e nun gbaxalone. ¹⁵ E nun Dedan kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, ε yulaya seene yi sigama foxox ige tagi boxox wuyaxi yi, e yi ε yulaya seene saren fima sama jinne nun wudine nan na. ¹⁶ Arami kaane yi se wuyaxi sarama ε ma, e yi ε yulaya seene sarama geme fajine nun dugi mamiloxine nun dugi soxoxine nun taa dugine nan na, e nun foxox ige bun nafunle nun geme gbeeli fajine. ¹⁷ Yuda nun Isirayila yamanane fan yi yulayaan ligama ε xox, e yi Miniti kaane murutun nun burune nun kumin nun turen nun senna soma ε yii yulaya seen na. ¹⁸ E nun Damasi kaane yi yulayaan nabama, e yi ε se rafalaxin gbege sarama e nun nafunla sifan birin, e yi ε saren fima Xelibon kaane manpaan nun yexex xabe dugi fixen nan na. ¹⁹ Dan kaane nun Gireki kaane yi wure rafalaxin nun sinamon fuge xarene nun xayexiri naxumene soma ε yii yulayani sa keli Yusali yi. ²⁰ Dedan nan yi fama soone maxidi dugine ra ε xox yulayani. ²¹ Arabi kaane nun Kedari kuntigine birin yi yulayaan ligama ε tan nan xox. E yi ε yexexene nun kontonne nun kotone sarama e konna nin. ²² E nun Saba nun Raama yulane yi yulayaan ligama ε bode tagi. E tan nan yi fama latikoxonna sifan birin nun boxox bun nafunle nun xemane ra yulayani. ²³ Xarani kaane nun Kane kaane nun Eden kaane nun Saba yulane nun Asuri kaane nun Kilimada kaane yi yulayaan ligama ε tan nan xox. ²⁴ E yi se fajine sarama ε ma yulayani, e fa doma tofajine nun a mamiloxine nun dugi soxoxine ra e nun dugi binnye mapingixine ra naxanye sama boxox e nun lutin naxanye denbexi ki fajini.”

²⁵ “Kunki gbeene nan yi ε yulaya seene maxalima. E yi wasaxi nafunla nun binyen na foxox igen tagi.

²⁶ E kunkibane yi ε xalima foxox ige gbeen tagi, koni sogeteden foyen sa ε kunkin kalama nen foxox igen tagiyani sa pon!

²⁷ E kunkin na kala loxox naxan yi,

ε nafunle nun ε sare seene nun ε yulaya seene nun ε kunki kanne nun ε kunki ragine nun ε kunki rafalane

nun ε yulane nun ε sofane
nun muxun naxanye birin ε kunkin kui,
ne birin godoma nen baan xonna ma.

²⁸ Muxun naxanye birin dōxi igen de,
ne xuruxurunma nen gaxuni ε kunki ragine gbeleg-bele xuiin ma.

²⁹ Kunkibane birin godoma nen e kunkine kui.

Kunki kanne nun kunki ragine birin tima nen igen de,
³⁰ e yi e xuini te,

e wuga soxoxeni ε fe ra
e yi burunburunna sa e xunni sununi,
e yi e makutukutu xubeni,

³¹ e yi e xunne bi ε fe ra,
e yi e maxidi kasa benbeli dugine yi sununi,
e yi e mawuga ε fari nii yifoxen nun nimisa gbeeni.

³² E mawugama nen ε fari e toxoni,
e yi gbelegbele ε xinla ra, e naxa,
“Nde yi luxi alo Tire taani ito naxan kalaxi,
foxox igen yi naxan nabilinxi?”

³³ E yulaya seene to yi fama
sa keli baan ma

ε yi siya wuyaxine nan baloma
ε se kanyaan nun ε yulaya seene xox,
ε yi boxox mangane findima nafulu kanne ra.

³⁴ Koni ε na kala baa igeni,
ε godo igen bun
ε yulaya seene nun ε muxune birin naxoxima nen ε xox.

³⁵ Foxox ige tagi boxoxe muxune birin yigitegema nen ε fe ra,

e mangane yi xuruxurun gaxuni,
kuisanna yi e yetagine masara.

³⁶ Naxanye yulayaan nabama siyane tagi,
ne kolinma nen ε fe ra,
bayo ε rapanna magaxuma ayi nen.
E mi fa luma na soxox!”

Alaa falan Tire mangan xili ma

28 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, a fala Tire mangan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa:

I waso ayi nen,
i yi a fala, i naxa,
“Alana nde nan n na,
n dōxi alane dōxoxden nin foxox igen tagini!”
Koni i tan, muxun nan i ra,
ala mi i ra,
anu i bata i yete xaxinla yate Ala xaxinla ra.

³ I fe kolon Daniyeli xa ba?
Wundo fe yo mi luxunxi i tan ma ba?

⁴ I bata nafunla soxox i ya fe kolonna nun i ya xaxili-mayaan xox,

i xemaa nun gbetin malan i ya nafulu ramaradeni.

⁵ I bata toxox gbeen soxox i ya yulaya xaxinli,
i yi findi wasoden na na nafulu kanyani.

† GBAXALONIitoe soxoxa soon nun sofanla na diin soxox waxatin naxan yi.

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:
Bayo i yete miriyaan yatexi Ala miriyaan nan na,
⁷ n xaxene rafama nen i xili ma,
naxanye jaxu siyane birin xa.
E silanfanna tongoma nen i ya fe kolon fapin xili ma
e yi i ya xaxa kala.

⁸ E i radinma nen gaburun na,
i yi faxa xaxeni faxa igen tagini.

⁹ Nayi, i xaxa a fala i faxa muxune yetagi ba,
fa fala a ala nan n na?

I fa kolonma muxun nan na i faxa muxune yii,
ala mi i ra.

¹⁰ I faxama yarabin nin xaxene yii,
alo Ala kolontarene faxama kii naxan yi.

Amasaxa n tan bata falan ti.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹² “Adamadina, sunu
sigin sa Tire mangan ma! I xa a fala a ma, i naxa, ‘Ma-
rigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

I yi findixi muxu defexin misaala nan na,
i yi lugo fe kolonna ra,
i ya tofanna yi defexi.

¹³ I yi Eden nakaxa nin,
Alaa nakaxa.

Geme fapin sifan birin yi i rayabuxi:
saridon gemen nun topasi gemen nun dayimu gemen
nun kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi
gemen

nun safiri gemen nun esikaribukili gemen nun emero-
di gemena.

I yi maxidixi xemane ra
naxanye radaxa i xa xabu i da xaxa.

¹⁴ I yi luxi nen alo kantan ti malekan
naxan gabuteye yi yifulunxi.

N na i ti nen Alaa geya sarijanxin fari,
i yi menna nin,

i masiga tima geme tee wolonne tagi.

¹⁵ Fe mi yi i sigati kiin na
xabu i da xaxa

han tinxintareyaan yi so i yi.

¹⁶ I ya yulayaan xaxa ma,
i yi rafe gbalon na,

i yi yulubin liga.

Nayi, n na i kedima nen Alaa geya sarijanxin fari
n yi i ralx ayi,

i tan naxan yi luxi alo kantan ti malekan
naxan yi geme tee wolonne tagi.

¹⁷ I bata waso ayi i xaxa

masaxa i ya tofanna xaxa,

i bata i ya fe kolonni fu i ya binyen xaxa.

Nayi, n na i rabirama nen xaxa,
n yi i findi yee ramaxa seen na mangane xa.

¹⁸ I bata i ya yire sarijanxine raxaxi i ya haxe wuyaxine
nun i ya tinxintareyaan xaxa yulayani.

Na ma, n teen naminima nen i xili ma i konni,
a yi i gan,

n yi i findi xuben na xaxa fari

muxune birin yetagi naxanye i matoma.

¹⁹ Naxanye birin yi i kolon siyane ye,
ne birin yigitegema nen i ya fe ra,
i rapanna magaxuma ayi nen.
I mi fa luma na xaxa!”

Alaa falan Sidon taan xili ma

²⁰ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ²¹ “Adamadina, i yee
rafindi Sidon taan ma, i nabiya falan ti a xili ma! ²² I a
fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli e xili ma Sidon kaane!

N binyama nen e konni!

E a kolonma nen a Alatala nan n na,

n na n ma kiti ragidixine rakamali e xili ma waxatin
naxan yi

n yi n ma sarijanna mayita e konni.

²³ N fitina furen nafama nen e xili ma

n yi tin muxune xa faxa e taan kirane xaxa ma,

faxa muxune yi lu biraxi e konni,

yengen yi lu kele e xili ma e rabilinna birin yi.

Nayi, e a kolonma nen

a Alatala nan n na.”

²⁴ “Nayi, Isirayila rabilinna siyane mi fa a tere alo jan-
la naxan xaxanna tima alo tansinne. Nayi, e a kolonma
nen a Marigina Alatala nan n na.”

²⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isir-
ayila yamaan malan waxatin naxan yi keli siyane ye, e
raxuyaxi ayi denaxanye yi, n na n ma sarijanna mayi-
tama e xaxa nen siyane yetagi. E daxaxa nen e xaxa,
naxan so n ma walikexen Yaxuba yii. ²⁶ E luma nen xaxa
xunbenli, e banxine ti, e manpa binle si. E luma nen
xaxa xunbenli, n na n ma kiti ragidixine rakamali e ra-
bilinna siyane xili ma waxatin naxan yi, naxanye birin
yi e rapaxuxi, e yi a kolon a Alatala nan n na, e Ala.”

Alaa falan Misiran xili ma

²⁹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na yee
fuden kike fuden xi fu nun firinde xaxa, Alatala
yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, i yee rafindi Misir-
an mangan ma, i nabiya falan ti a xili ma e nun Misiran
yamanan birin. ³ I a fala a ma, i naxa, ‘Marigina Alatala
ito nan falaxi, a naxa:

N kelima nen i xili ma,

i tan Misiran mangana,

i tan naxan luxi

alo ige yi sube magaxuxin

naxan saxi Nila baan biradene tagi,

i tan naxan a falama, i naxa,

“N tan nan gbee Nila baan na,

n tan nan a daxi n yete xa.”

⁴ Koni, n karafen birama nen i gbegbene yi,

n yi Nila baa igen yexene singan i xanle ra,

n yi i ba Nila baa biradene tagi

e nun Nila baa yi yexen naxanye birin e singanma i
xanle ra.

⁵ N na i wolima ayi nen tonbonni,

i tan nun i ya baa yi yexene birin,

e sa bira xee xaxa yi.

Ɛ mi malanɲɛ, ɛ mi tongɛ.

N na i findima nɛn balon na burunna subene nun xɔ-line xa.

⁶ Misiran kaane birin a kolonma nɛn nayi a Alatala nan n na, bayo, i findi nɛn mali tiin na Isirayila yamaan xa wu- leni alo muxun na la xayen na a dunganna ra.

⁷ E to i suxu, i yi gira, i e tungunne birin mabɔ. E to e digan i yi, i yi gira, i yi e gbingin ba a ra.”

⁸ “Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N yengen nakelima nɛn i xili ma, n yi tin i ya muxune nun i ya xuruseene yi faxa silanfanna ra i konni. ⁹ Misiran yamanan findima nɛn tonbonna nun yire rabɛninxin na. Nayi, muxune a kolonma nɛn a Alatala nan n na. Bayo i bata a fala, i naxa, “N tan nan gbee Nila baan na, n tan nan a daxi,” ¹⁰ nanara, n kelima nɛn ɛ nun Nila baan biradene xili ma, n yi Misiran yamanan findi yire kalaxin na, a findi tonbonna nun yire rabɛninxin na, keli Migidoli taan ma siga han Sinimi yamanana, siga han Kusi yamanan danna. ¹¹ Muxun mi fa a sanna tima a yi, hanma subena han ɲɛɛ tongɛ naanin. ¹² N Misiran yamanan findima nɛn yamana rabɛninxine yire rabɛninxin na, a taane yi findi taa rabɛninxine ra taa xɔnne ye ɲɛɛ tongɛ naanin. N Misiran kaane raxuyama ayi nɛn siyane ye, n yi e rasiga ayi yamana wuyaxi xun xɔn.”

¹³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: ɲɛɛ tongɛ naanin na dangu, n Misiran kaane malanma nɛn keli siyane ye e na raxuya ayi naxanye ye. ¹⁴ N mɔn xetɛma nɛn Misiran yamanan suxu muxune ra Misiran yamanan faxa binni, e benba yamanana, e sa yamana magodoxin ti mɛnni. ¹⁵ A findima nɛn mangaya magodoxin na mangayane birin xa, a mi fa a yetɛ yitema siyaan bonne xun na xɔnɔn. N na a raxurunma ayi nɛn alogo a nama siyane nɔ xɔnɔn. ¹⁶ Nayi, a mi fa finde Isirayila kaane yigin na mume, alogo a xa findi Isirayila kaane haken nabira seen na e ma, e naxan liga e to bira Misiran kaane fɔxɔ ra malina fe ra. Nayi, e a kolonma nɛn a Marigina Alatala nan na.”

Babilɔn mangan Misiran yamanan tongoma nɛn

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun solofereden kike singen xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁸ “Adamadina, Babilɔn mangan Nebukadanesari bata a sofa ganla karahan, a e xa wali a xɔdɛxɛn na Tire taan xili ma, e birin bata findi teli kanne ra, e birin tungunne makotenxi, koni e nun a ganla mi sese xɔxɔxi Tire taani e saren na e wanli Tire taani. ¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yamanan soma nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari yii, a yi a nafunle birin xali, a yi a seene tongo yengeni, ne yi findi a ganla saren na. ²⁰ N Misiran yamanan soma nɛn a yii a kɔntɔnna ra, amasɔɔ e nun a ganla bata wali n xa. Marigina Alatala falan nan na ra. ²¹ Na lɔxɔni, n na Isirayila yamaan

senben xun masama nɛn. I tan Esekiyeli, n falan sama nɛn i dɛ yamaan tagi na waxatini, nayi e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.”

Alatalaa lɔxɔn Misiran xili ma

30 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, nabiyi falan ti, i naxa, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Ɛ gbelegbele, ɛ naxa, ‘Ee! ɲaxankata lɔxɔn fama!’

³ Amasɔɔ lɔxɔn bata maso,

Alatalaa lɔxɔn bata maso, kundaan nun gbalon lɔxɔn siyane xa.

⁴ Yengen soma nɛn Misiran yamanani.

Kɔntɔfinla soma nɛn Kusi yamanani.

Muxune faxama nɛn Misiran yi,

e nafunle yi xali,

e banxine yi rabira,

sese mi luma.”

⁵ Misiran kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaane nun Arabi kaane nun Libiya kaane nun n ma yamaan muxuna ndee faxama nɛn silanfanna ra e bode xɔn.

⁶ “Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Misiran yamanan xɔyine kalama nɛn, a wason nun senben yi ɲan.

Keli Migidoli ma siga han Sinimi yamanana muxune faxama nɛn silanfanna ra e konni.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁷ A taane findima nɛn yamana rabɛninxine yire rabɛninxin na,

a taane yi lu taa xɔnne ye.

⁸ Nayi, e a kolonma nɛn

a Alatala nan n na,

n na tɛɛn so Misiran yamanan na waxatin naxan yi, a fɔxɔ ra birane birin yi gan.”

⁹ Na lɔxɔni, n ma xɛrane sigama nɛn kunkine kui, e sa Kusi yamanani maxa a bɔɲɛ xunbenli. E kuisanma nɛn Misiran yamanana gbalon lɔxɔni, amasɔɔ na lɔxɔna a lima nɛn yati!

¹⁰ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N Misiran yama gbeen naxɔrima nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari xɔn.

¹¹ A tan nun a ganla

naxanye ɲaxu siyane birin xa,

ne nan nasigama yamanan kaladeni.

E sa e silanfanne botinma nɛn Misiran yamanan xili ma

e yi yamanan nafe faxa muxune ra.

¹² N Nila baa igen xɔrima nɛn,

n yi yamanan mati muxu ɲaxine ma.

N tinma nɛn xɔɲɛne yi yamanan kala,

e nun seen naxanye birin a yi.

N tan Alatala nan falan tixi.”

¹³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N suxurene halagima nɛn,

n yi batu seene ɲan Nofi taani.

Kuntigi yo mi fa luma Misiran yamanani,

n yi gaxun naso yamanan birin yi.
¹⁴ N Misiran yamanan faxa binna raxɔrima nɛn,
 n yi tɛɛn so Soyan taan na,
 n yi n ma kiti ragidixine rakamali No taan ma."
¹⁵ "N na n ma xɔɔn nagodoma nɛn Sin taani,
 Misiran yamanan taa makantanxina,
 n yi No taana gali gbeen birin halagi.
¹⁶ N tɛɛn soma nɛn Misiran yamanan na,
 Sin taan yi yimaxa gaxuni.
 No taan nabilinna yinna rabirama nɛn,
 yaxune yi Nofi taan tongo yanyin na.
¹⁷ Hon taan nun Pi-Beseti taan banxulanne faxama
 nɛn silanfanna ra,
 taan muxune yi xali konyiyani.
¹⁸ Lɔɔn yidimixin na a ra Tapanese taan xa
 n na Misiran yamanan senben kala lɔɔn naxan yi,
 a wasoma a fangan naxan yi,
 na yi jan.
 Kundaan soma nɛn taan xun na,
 a banxidene muxune yi xali konyiyani.
¹⁹ N na n ma kiti ragidixine rakamalima nɛn Misiran
 ma,
 e yi a kolon a Alatala nan n na."

Babilɔn mangan Alaa wanla kɛma Misiran yamanan xili ma

²⁰ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jɛɛ fu
 nun kedenden kike singen xi soloferede lɔɔn, Alatala
 yi falan ti n xa, a naxa, ²¹ "Adamadina, n bata yi Misiran
 mangan yiini gira. Muxu yo munma a dandan singen,
 a yiin munma maxidi alogo a xa yalan, a fangan sɔɔ,
 a fa nɔ silanfanna tongɛ. ²² Nanara, Marigina Alatala ito
 nan falaxi, a naxa: N bata keli Misiran mangan xili ma,
 n mɔn a yiine yigirama nɛn, a yiin naxan fan, e nun a
 yigiraxina, n yi a silanfanna rabira a yii. ²³ N Misiran
 kaane raxuyama ayi nɛn siyane yɛ, n yi e rayensenjɛ
 ayi yamanane xun xɔn. ²⁴ Koni n Babilɔn mangan yiine
 senbe soma nɛn, n yi n ma silanfanna so a yii, n yi
 Misiran mangan yiine yigira, a yi lu kutunjɛ a yetagi
 alo muxu maxɔɔxin faxamatɔna. ²⁵ N Babilɔn mangan
 yiine senbe soma nɛn, koni Misiran mangan tan sen-
 ben janma nɛn. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n
 na, n na n ma silanfanna so Babilɔn mangan yii wax-
 atin naxan yi, a yi a yite Misiran yamanan xili ma. ²⁶ N
 Misiran kaane raxuyama ayi nɛn siyane yɛ, n yi e
 rayensenjɛ ayi yamanane xun xɔn. Nayi, e a kolonma
 nɛn a Alatala nan n na."

Misiran mangan luxi nɛn alo suman bili gbeena

31 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jɛɛ
 fu nun kedenden kike saxanden xi singe lɔɔn,
 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, a fala
 Misiran mangan nun a ganla xa, i naxa:
 I maliga nde ra i ya gboni?
³ I miri feni ito ma:
 Asiriya yamanan yi luxi nɛn
 alo suman bili gbeena Liban yamanani,

naxan yiine yi sabatixi a fajin na,
 a yi fɔɔnxi ki fajin,
 a yi kuya, a konden yi texi
 dangu fɔɔn yi wudine birin na. †
⁴ Igen bata yi a rasabati,
 bɔɔ bun ige tilinxin bata yi a ragbo.
 Igen yi danguma a salenne nan longori ra,
 siga burunna wudine birin ma.
⁵ Nanara, a yi kuya burunna wudine birin xa,
 a dɛene bata yi sabati,
 a yiine yi kuya
 fata ige gbeen na
 naxan yi a rasabatima.
⁶ Xɔline birin yi e tɛɛn sama a yiine nin,
 burunna subene birin yi fa e diine xalima a tan nan
 bun,
 siya gbeene birin yi fa yigiya a nininna bun.
⁷ A yi rayabu a gboyani,
 a yiine yi yiriwaxi,
 bayo a salenne yi godoxi bɔɔ bun ma igeni pon!
⁸ A mi yi suman wudi yo ninin bun Alaa nakɔni.
 Fɔɔ yo dɛ mi yi fan a dɛene xa nun,
 wudi gbetɛ mi yi maliga a yiine ra.
 Wudi yo mi yi maliga a ra a tofanni Alaa nakɔni.
⁹ N bata yi a ratofanɛ ayi a yii sabatixine xɔn,
 han wudine birin yi fa a maxɔɔnma Eden nakɔni,
 Alaa nakɔna."

¹⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Wudini ito to kuyaxi ayi, a konden yi te fɔɔn yi wudine
 birin xa, nanara, a wasoxi ayi han! ¹¹ N yi a sa siyane
 mangan sagoni alogo a xa a suxu a jaxun yatɛn na. N
 bata n mɛ a ra. ¹² Xɔnɛn naxanye jaxu siyane birin xa,
 ne yi a sɛɛɛ, e yi a rabɛnin. A yiine yi lu biraxi geyane
 nun lanbanne yi. A dɛene bɔɔxin yi lu yamanan folone
 birin na. Siyane birin yi keli a nininna bun, e a rabɛnin.

¹³ Xɔline birin yi fa dɔɔ a yii biraxine fari,
 burunna subene birin yi e malan a yiine fari."

¹⁴ "Nayi, ige dɛ yi wudi yo mi fa suse, a kuya alo a tan,
 sese konde mi fa tema fɔɔn yi wudin bonne xa. Nayi,
 wudi yo mi fa lan a igen sɔɔ han a kuya alo na.
 Amasɔɔ sayaan nan nagidixi e birin ma, e siga bɔɔn
 bun faxa muxune tagi, e nun naxanye birin godoma
 gaburun na."

¹⁵ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A siga laxi-
 ra yi lɔɔn naxan yi, n na a saya sunun namini nɛn, n ti-
 gi ige tilinxine nun a xude igene balan a fe ra, n yi a
 ige gbeene rati. N yi Liban yamanani dimi a fe ra, bu-
 runna wudine birin yi xara a fe ra. ¹⁶ N siyane birin nax-
 uruxurun nɛn gaxuni a bira xuiin ma, n na a ragodo
 laxira yi waxatin naxan yi, e nun faxa muxune yi godo
 gaburun na. Nayi, Eden nakɔn wudi fajin naxanye
 birin bata yi godo bɔɔ bun, Liban bɔɔn wudi tofaji
 fisamantenna naxanye birin yi rasabatixi ige gbeene
 xɔn dunuɔa yi nun, ne yi madɛnden. ¹⁷ Naxanye yi
 yigiyaxi a nininna bun, a xɔyine siyane yɛ, e nun ne fan
 godo nɛn gaburun na e bode xɔn, e sa sa ne fari nax-
 anye faxa yengeni."

† WUDIKUYENI itoe findixi dunuɔa mangane misaala nan na.

¹⁸ “E nun nde maliga Eden nakoon wudine ye lan e binyen nun e gboon ma? Anu, i fan sigama laxira yi, e nun Eden nakoon wudine birin. I sa sama nen Ala kolontarene tagi koon bun ma, naxanye faxaxi silanfanna ra. Misiran mangan nun a yamaan birin napanma na kii nin! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Sunu sigin Misiran nun a mangan xa

32 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun firinden kike fu nun firinden xi singe looni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, sunu sigin sa Misiran mangan xa. A fala a xa, i naxa:

I luxi nen alo yata senbemaan siyane tagi, alo ige yi sube magaxuxin fox igeni, naxan a masiga tima a baa gbeeni. I i ya igene dunduma i sanne ra, i yi e walanne raxaje ayi.”

³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n ma yalaan soma nen i xun na, nxu nun yama gbeen malanxina, e yi i bandun n ma yalaan na.

⁴ N na i ratema nen xaren na, n yi i radin xee ma, n yi xoline birin lu e doxi i fari, burunna subene birin yi lugo i suben na.

⁵ N na i suben naxuyama ayi nen geyane fari, n yi lanbanne rafe i binbin sube doxen na.

⁶ N yamanan birin ige sama nen i wunla ra, han a geyane birin xude wunle yi rafe.

⁷ I niin na ba waxatin naxan yi, n kore xanni foroma nen, n yi sarene yidimi, n yi kundaan sa sogen ye ma kiken mi fa degema.

⁸ N yanban seene birin yidimima nen i ya fe ra, n yi dimi gbeen nasin i ya yamanan birin yi, Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N siya wuyaxine rakontofilima nen, n na i kala feen xibarun nali siyane ma waxatin naxan yi

hali i mi yamanan naxanye kolon.

¹⁰ N yama wuyaxi yigitegema nen i ya fe ra, e mangane yi xuruxurun gaxuni i ya fe yi, n na n ma silanfanni te e yetagi waxatin naxan yi. Birin xuruxurunma nen gaxuni a yete niin na waxatin birin,

i na faha loon naxan yi.”

¹¹ “Amasoo Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Babilon mangana silanfanna fama nen i xili ma.

¹² N na i ya gali gbeene faxama nen sofa wekilexine silanfanna ra.

Siyaan naxan naxu a birin xa, ne Misiran yamanana wason kalama nen, a ganle birin yi faha.

¹³ N na a xuruseene birin naxorima nen Nila baa ige gbeene de.

Muxune sanne mi fa na igene yimaxama soon xuruseene torone mi fa e dunduma.

¹⁴ Nayi, n yi a lu e igene yi e raxara, e xudene yi lu gode yetetenna alo turena, Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ N na Misiran yamanan naxori waxatin naxan yi, yamanani seene birin yi ba a yi, n yi a muxune birin faha, nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

¹⁶ “Sunu sigin nan na ra, a nu sama nen. Siyane sungutunne sunu sigini ito sama nen Misiran yamanan nun a yamaan birin xa, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Sunu sigina lan yamanane fe ma

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun firinden kike fu nun firinden xi fu nun suulundena, Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁸ “Adamadina, gbelegbele Misiran kaane ganle fe ra, i wuga xuiin xa e nun siya senbema xali laxiraya yi, faha muxune sigama denaxan yi.

¹⁹ A fala e xa, i naxa, ‘I rayabu dangu nde ra? Godo, i fa i sa Ala kolontarene fema!’

²⁰ E luma nen faha muxune ye naxanye faxaxi silanfanna ra. Silanfanni looni!

E nun e ganle birin xa xali.

²¹ Sofa senbema danguxine falan tima a ma nen laxira yi,

e nun a foxorabirane, e naxa, ‘E bata godo be, e saxi Ala kolontarene fema naxanye faxaxi yengeni.’”

²² “Asiriya mangan mato menni e nun a ganle birin, a rabilinxi a muxune ra naxanye faxaxi silanfanna ra.

²³ E gaburune danna sa loon nan bun pon, laxira xonna ma, mangan gaburun nabilinni.

E birin faxaxi yengen nin, e tan naxanye yi muxune magaxuma dunu ya yi.”

²⁴ “Elan fan mangan mato menni, e nun a ganle birin a gaburun nabilinni. E birin faxaxi silanfanna nan na yengeni, e bata maluxun Ala kolontareyani, e tan naxanye yi muxune magaxuma dunu ya yi, e bata rayagi,

e nun naxanye birin godoma yili gbeen na.

²⁵ A saden bata rafala faha muxune tagi e nun a ganle birin a gaburun nabilinni. Na Ala kolontarene birin bata faha silanfanna ra.

Bayo e yee ragaxun bata yi xuya ayi dunu ya xun xon, anu iki e bata rayagi, e nun naxanye sigama yili gbeen na, e sa sa faha muxune tagi.”

²⁶ “Meseki mangan fan na e nun Tubali mangan nun e ganle birin e gaburune rabilinni.

Na Ala kolontarene birin faxaxi silanfanna nan na, bayo e bata dunu ya muxune birin magaxu.

²⁷ E nun sofa kendene mi saxi yire kedenna xan yi ba, naxanye birin faxaxi Ala kolontarene ye?
E ganla birin bata siga laxira yi
e nun e yenge so seene.
E silanfanne saxi e xunne bun.
E yulubine goronna bata lu e xonne fari,
bayo sofani itoe yeeragaxun bata yi xuya ayi dunupa
muxune ye!

²⁸ I tan Misiran mangan fan kalaxin sama nen Ala kolontarene ye,
naxanye faxaxi silanfanna ra!"

²⁹ "Edon yamaan mato, a mangane nun a kuntigin naxanye senbe yi gbo, koni e bata sa faxes muxune ye, naxanye faxaxi silanfanna ra! E saxi Ala kolontarene ye, naxanye godon yili gbeen na."

³⁰ "Komen faxon kuntigine birin mato menni, e nun Sidon kaane birin naxanye faxaxi, e yagixi, hali e so-fane to yi muxune magaxuma. Na Ala kolontarene saxi faxes muxune ye naxanye faxes silanfanna ra. E yagixi e nun naxanye godoma yili gbeen na."

³¹ "Misiran mangan nun a ganla birin na na faxes muxu wuyaxine to, na a masabarima nen a ganla fe ra naxanye faxes silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ³² Bayo n tinxi a xa yamanane magaxu dunupa yi, Misiran mangan nun a ganle birin fan e sama nen Ala kolontarene ye, e nun naxanye faxaxi silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Ala yi Esekiyeli findi kantan muxun na

33 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² "Adamadina, falan ti i ya yamaan xa! A fala e xa, i naxa: N na yengen nakeli yamanan xili ma waxatin naxan yi, e yi muxuna nde sugandi, a yi findi kantan muxun na, ³ xa na kanna yaxune to fe yamanan yengedeni, a yi xotaan fe, a yamaan nakolon, ⁴ nayi, xa naxan na xota xuiin me, a mi a yate, a faxes feen goronna luma a tan nan xun ma. ⁵ Naxan na tondi a tuli matiye na xota xuiin na, a faxes feen goronna luma a tan nan xun ma. Naxan na a tuli mati a fe xuiin na, na a niin natangama nen. ⁶ Koni xa kantan muxun yaxune to fe, a mi xotaan fe, xa a mi yamaan nakolon, yaxune yi fa muxuna nde faxes, na kanna faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma nen kantan muxun xun ma."

⁷ "Nayi, i tan adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa. ⁸ N na a fala muxu naxin xa, n naxa, 'Muxu naxina, i faxama nen,' xa i mi na fala muxu naxin xa, i yi a rakolon fa fala a xa xete a kira naxin faxon ra alogo a xa kisi, na muxu naxin faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma. ⁹ Koni xa i muxu naxin nakolon alogo a xa xete a kewanle faxon ra, koni a mi tin, a faxama nen a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi."

Muxu naxin na tubi a nii rakisin sctoma nen

¹⁰ "Adamadina, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa: E luma a fale, e naxa, 'Nxo muruten nun nxu yulubine

goronna gbo nxu xun ma, nxu kalama e bun. Nxu nxe kise di?' ¹¹ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Habadan Ala nan n na, n bata n kolon n yeteni! N mi waxi muxu naxin xa faxes, n waxi nen a xa xete a kewanle faxon ra, a yi kisi. E xun xete, e xete e kewali naxine faxon ra. Isirayila yamana, nanfera e tinxi e xa halagi?'"

¹² "I tan adamadina, a fala i ya yamaan xa, i naxa: Tinxi muxuna tinxiyaan mi a rakise a na murute n ma laxon naxan yi. Muxu naxina naxuyaan fan mi a halage, xa a sa xete a naxuyaan faxon ra. Xa tinxi muxun yulubin liga kolon laxon naxan yi, a tinxiya fonna mi a niin natangama. ¹³ Xa n na a fala tinxi muxun xa, n naxa, 'I kisima nen,' xa a yigi sa a tinxiyani, a yi fe naxin liga, a tinxi wali yo mi fa yatema. A halagima nen a fe naxina fe ra a naxan ligaxi. ¹⁴ N na a fala muxu naxin xa, n naxa, 'I faxama nen,' xa a xun xanbi so a yulubini, a yi kiti kenden nun tinxiyaan liga kolon, ¹⁵ a tolimaan naxete, a mon yi seen naxete a naxan muxaxi, a yi yamarine suxu muxun kisin naxanye xon, a mi fa fe naxi yo liga, na kanna kisima nen, a mi faxama. ¹⁶ Ninan tima nen a yulubi fonne birin xon. A bata kiti kenden nun tinxiyaan liga kolon, na kanna kisima nen."

¹⁷ "Anu, i ya yamana a falama, e naxa, 'Marigina kiraan mi lanxi!' Koni e tan nan ma kira mi lanxi. ¹⁸ Xa tinxi muxuna a xun xanbi so a tinxiyani, a yi fe naxin liga kolon, a faxama nen na ma. ¹⁹ Xa muxu naxina a xun xanbi so a naxuyani, a yi kiti kenden nun tinxiyaan liga kolon, a kisima nen na fe ra. ²⁰ Anu, Isirayila yamana, e a falama, e naxa, 'Marigina kiraan mi lanxi.' Nayi, n na e keden kedenna birin makitima nen e kewanle ra."

Isirayila yamanan kala fena

²¹ Nxu xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun firinden kike fuden xi suulunde laxon nan yi a ra, Yerusalen muxu gixina nde yi fa a fala n xa, a naxa, "Taan bata kala!" ²² Koni Alatala bata yi a yiin sa n ma jinbanna ra benun na muxu gixin xa fa n fema xotoni. N deen bata yi fulun, bobo mi yi fa n na. †

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ²⁴ "Adamadina, muxun naxanye dxi Isirayila yamana kalaxini, ne a falama, e naxa, 'Iburahima kedenna nan yi a ra, anu, a yamanan birin tongo nen a keen na. En tan to wuya, yamanan bata fi en tan ma en gbeen na yati!' ²⁵ Nanara, a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E suben donma naxan mi kxe raxabaxi, e xaxili tixi suxurene ra, e faxan tima, e lan e yi yamanan scton nayi ba?' ²⁶ E laxi e silanfanne nan na, e fe haramuxine ligama, e yalunyaan ligama, e lan e yi yamanan scton nayi ba?' ²⁷ I ito nan falama e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolon n yeteni, fa fala, naxanye luxi e nii ra Yerusalen taa kalaxini, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye e gixi burunna ra, n na e luma subene nan xa, e yi e don. Naxanye luxunxi geme longonne nun faranne ra, fitina furen nan ne faxama. ²⁸ N yamanan findima nen yire rabepinxin na. A senben naxan yi find-

† Na BOBOfeen sebexi Esekiyeli 3.26 nun 24.27 kui.

ixi a muxune waso xunna ra, n na ꝑanma a yi nen. Isir-ayila geyane yigelima nen, muxu yo mi dangue e yi.²⁹ E a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, n na yamaan findi yire rabepinxin na e fe ꝑsixin fe ra e naxanye ligaxi.”

³⁰ “I tan adamadina, i ya yamaan muxune i ya fe falama taan nabilinna yinne ꝑn e nun banxine de ra, e a falama e bode xa, e naxa, ‘E fa a rame, falan naxan kelixi Alatala ma!’³¹ N ma yamaan sigama i fema, e dꝑꝑ i yetagi i xuiin namedeni. E i xuiin namema, koni e mi a suxuma. Bayo e fala fajine nan tima, koni kunfan nan e bꝑꝑeni e xa ꝑn ꝑn fen tinxintareyani.³² I ya fe bata findi e xa sigin na, naxan fan, a ꝑaxun. E i ya falane ramema, koni e mi e suxuma.³³ Koni na feene na rakamali, anu e waxatin bata a li, e a kolonma nen nayi, a nabina nde yi e ye.”

Falana Isirayila mangane xili ma

34 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,² “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan yeeratine xili ma naxanye luxi alo xuruse kantanne. I naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Gbalona Isirayila yeeratine xa naxanye e ꝑꝑꝑ luxi e yete gbansanna ꝑn. Xuruse kantanne mi lan e xa xuruse kurun naba ba?’³ Anu, e e xuruse kurun turen donma, e e maxidima xuruse xabe dugine yi, e xuruse turaxine ꝑe raxabama, e yi e don, koni e mi e ꝑꝑꝑ luma xuruseene ꝑn.⁴ Naxanye xadanxi, e mi ne senbe soma. Naxanye furaxi e mi ne dandanma. Naxanye maxꝑꝑ, e mi ne maxidima. Naxanye bata siga na xun ꝑn, e mi ne malanma. Naxanye lꝑꝑ ayi, e mi ne ꝑn fenma, koni e dꝑꝑ yamaan xun na ꝑaxankatan nun ꝑaxuyaana nin.⁵ E bata xuya ayi bayo xuruse raba mi na. E to raxuyaxi ayi, e bata findi burunna subene balon na.⁶ N ma xuruseene bata xuya ayi geyane nun yire matexine birin fari. E bata xuya ayi ꝑꝑꝑ birin xun ꝑn, koni muxe mi na naxan a yengi dꝑꝑꝑ e ꝑn, a yi e fen.”

⁷ “Nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n ꝑn n yeteni. Bayo yeerati mi n ma yamaan masuxuma, e yi lu alo xuruse rabepinxine, bayo ganle fuma n ma yamaan ma, e lu alo burunna subene balona, bayo n ma xuruse rabane mi sigaxi n ma xuruseene fendeni, bayo xuruse rabane e ꝑꝑꝑ luxi e yete nan gbansan ꝑn, e mi n ma xuruseene raba,⁹ nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!¹⁰ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli yeeratine xili ma! N na n ma yamaan bama nen e yii. N mi fa tinma e yi n ma yamaan lu alo xuruse rabepinxine, alogo xuruse rabane nama fa e ꝑꝑꝑ lu e yete gbansanna ꝑn. N na n ma xuruseene xunbama nen e yii, e mi fa findima e balon na ꝑn.”

¹¹ “Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yete nan n yengi dꝑꝑꝑ n ma yamaan ꝑn, n yi e masuxu¹² alo xuruse raba fajina a yengi dꝑꝑꝑ a xuruseene ꝑn kii naxan yi, e nema raxuyaxi ayi waxatin naxan yi. N na n ma xuruseene masuxuma na kii nin, n yi sa e xunba yirene yi e yi xuyaxi ayi denaxanye

yi na waxati yidimixini kundani.¹³ N na e raminima nen siyane ye, n yi e malan sa keli yamana wuyaxi yi, n yi e xali e yamanani. N na n yengi dꝑꝑꝑ nen e ꝑn Isirayila geyane fari, e nun xudene de e nun yamaan dꝑꝑꝑ dene birin yi yamanani.¹⁴ N na e rabama nen yire fajini, Isirayila yamaan geya matexine yi findi e rabaden na. E sa e matabuma menne nin e rabade fajini, e yi e dege yire sabatixine yi Isirayila geyane fari.¹⁵ N tan yete na n ma xuruseene rabama nen, n yi matabun fi e ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.¹⁶ Xuruseen naxan lꝑꝑ ayi, n na fenma nen. Naxan sigaxi na xun ꝑn, n ꝑn fama nen na ra. Naxan maxꝑꝑ, n yi na dandan. Naxan xadanxi, n yi na senbe so. Koni naxan turaxi e nun naxan senben gbo, n ne faxama nen. N na n ma xuruseene rabama kiti kenden nin.”

¹⁷ “E tan naxanye luxi alo n ma xuruse kuruna, Marigina Alatala ito nan falaxi e xa, a naxa: n ꝑn kitin sama nen xuruse nun xuruse tagi, e nun kontonna nun ꝑn tagi.¹⁸ Na mi e kenexi ba, e lu e dege yire fajini? Naxan don daxi a ra, e ꝑn waxi na nan yibodon feyi e sanna ra ba? E mi e wasa soe ige sarjinxin minni ba? E ꝑn waxi a dꝑꝑꝑ dundu feen nin ba?¹⁹ N ma xuruseene lan ba, e donseen don e naxan yibodonxi, e yi igen min e bata naxan dundu e sanna ra?”

²⁰ “Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yete kitin sama nen xuruse turaxin nun xuruse ꝑsixin tagi.²¹ Bayo, e bata xuruse xadanxine tuntun e ꝑinginna nun e tungunna ra, e lu e kudunꝑe e fenne ra han e yi e kedi,²² n na n ma xuruseene rakisima nen alogo e yii seene nama fa lu yaxune sagoni. N kitin sama nen xuruseene tagi.²³ N xuruse raba keden pe dꝑꝑꝑ nen e xun na, naxan e rabama, n ma walikeen Dawuda. A e masuxuma nen, a yi findi e yeeratiin na.²⁴ N tan Alatala findima nen e Ala ra, n ma walikeen Dawuda yi findi e yeeratiin na. N tan Alatala nan falan tixi.²⁵ N bꝑꝑ xunbeli layirin xidima nen nxu nun ne tagi, n yi yamaan sube xapene raxꝑꝑ, alogo e xa dꝑꝑꝑ burunna ra makantanni, e yi xi ꝑn ye. ²⁶ N na e nun n ma yire sarjinxin nabilinna barakama nen, n yi tulen nafa a waxatini, e yi findi duba tulene ra.²⁷ Wudine bogima nen xeene ma, ꝑn ye sansi bogine ramini. Yamaan luma nen ꝑn xunbenli e yamanani. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e konyiyaan kala waxatin naxan yi, n yi e xunba muxune yii naxanye e ꝑaxankatama.²⁸ Siyane mi fa e yii seene tongoma ꝑn, sube xapene mi fa e donma ꝑn. E luma nen ꝑn xunbenli, muxu yo mi fa e magaxuma.²⁹ N xe fajine yitꝑnma nen e xa naxanye xili minima, fitina kame yo mi fa e dꝑꝑꝑ yamanani. Siyane mi fa e rayage ꝑn.³⁰ Nayi, e a kolonma nen a n tan Alatala e ꝑn, e Ala. E ꝑn yi a kolon a e tan nan findixi n ma yamaan na, Isirayila kaane. Marigina Alatalaa falan nan na ra.³¹ E tan adamadiine luxi nen alo n ma xuruse kuruna, e tan naxanye dꝑꝑ n ma xuruse rabadeni. N tan nan e Ala ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

† Na feen ꝑn sebexi Yoni 10.16 kui.

Nabiya falana Edon kaane xili ma

35 Alatala yi falan ti n xa, a naxa: ²“Adamadina, i ye rafindi Seyiri geyaan ma, i yi nabiya falan ti a xili ma! ³A fala a ma, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli ε xili ma

ε tan naxanye Seyiri geya yireni.

N na n yiini bandunma nen ε xili ma,

n yi ε konna findi yire rabepinxin na feu!

⁴N na ε taane kalama nen,

ε konna yi findi yire rabepinxin na.

Nayi, ε a kolonma nen

a Alatala nan n na.”

⁵“Amasot ε bata habadan xonnantenyaan namara, ε yi Isirayila kaane lu e faxes silanfanna ra, gbalon fa e ma waxatin naxan yi, e e hakene saranna defexin sot waxatin naxan yi. ⁶Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kol n yeteni! N na ε sama nen faxes tiin sagoni, a yi lu ε sagatanne. Bayo faxes tiin mi rapaxuxi ε tan ma, faxes tiin luma nen ε sagatanne. ⁷N Seyiri geya yiren findima nen yire rabepinxin na fefe! Naxan yo na dangu na yi, n yi na kanna faxes. ⁸N na ε geyane rafema nen muxu faxaxine ra. Naxanye faxama silanfanna ra, ne birama nen ε yire matexine nun ε meremerene nun ε xudene birin yi.

⁹N na ε konna findima nen yire rabepinxin na habadan,

muxu yo mi fa dɔxɔma ε taane yi.

Nayi, ε a kolonma nen

a Alatala nan n na.”

¹⁰“Bayo ε bata a fala, ε naxa, “Isirayila nun Yuda yama firinni itoe nun e yamanane findima nen nxu gbeen na, nxu yi dɔxɔ e yi.” Anu, Alatala fan yi na yi!

¹¹Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kol n yeteni. ε kol kol nun xɔxɔkolonna naxan yitaxi Isirayila kaane ra ε xonnantenyani, n na ε suxuma nen na ra! N na n yete makenenma nen e xa, n na ε makiti waxatin naxan yi.

¹²Nayi, ε a kolonma nen a n tan Alatala bata ε fala paxine birin me Isirayila geya yirene xili ma, ε naxanye falaxi, ε naxa, “ε konna bata halagi, a yi findi nxu balon na.” ¹³ε bata ε yete yite n tan xili ma ε falane yi, ε yi konbine ti n xili ma, n tan yeteen yi e me.”

¹⁴“Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yamanane birin na lu sewani waxatin naxan yi, n na ε konna tan naxrima nen fefe! ¹⁵ε sewa nen Isirayila yamaan kee bɔxɔ kala feen na, n ma yamana. Nayi, n na ε fan konna ligama na kiini nen. Seyiri geya yiren findima nen yire rabepinxin na, e nun Edon yamanan birin. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Isirayila yamaan mon xetema nen e bɔxɔ

36 “Adamadina, nabiya falan ti Isirayila geyane xa! A fala e xa, i naxa, ‘Isirayila geyane, ε tuli mati Alatalaa falan na! ²Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo yaxune bata gele ε ma, e naxa, “Yo!

Habadan geyani itoe bata findi nxu tan nan gbee ra!”’

³Nayi, nabiya falan ti, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε rabilinna muxune birin bata kata ε raxɔrideni, e yi ε paxankata alogo ε xa findi siya gbete ye gbeen na, muxune yi ε magele, e yi ε xili kala, ⁴nanara, Isirayila geyane, ε tuli mati Marigina Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi lan geyane nun yire matexine nun xudene nun meremerene nun yire kalaxine nun taa rabepinxine fe ma, ε rabilinna siya gbete ne bata fu naxanye ma, e kol yi ε magele.

⁵Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata falan ti siya gbete ne xili ma n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa, e nun Edon taane birin xili ma, naxanye n ma yamanan findixi e gbeen na paxapaxa gbeen nun xonnantenyani, e yi a xuruse rabadene tongo! ⁶Nanara, nabiya falan ti Isirayila yamanan fe yi. A fala geyane nun yire matexine nun xudene nun meremerene xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Siyane bata ε makonbi han! Nayi, n kol kol falan tima e xili ma nen n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa. ⁷Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n kol n yiini texin na, fa fala ε rabilinna siyane e yete nan nayagima e konbine kol.”

⁸“ε tan Isirayila geyane, ε pingima nen, ε yi ε bogin namini Isirayila kaane xa, n ma yamana, bayo na feene fa waxatin bata a li. ⁹N fama nen ε fema, n na n ye rafindima nen ε ma, ε tan geyane bima nen, ε yi e si.

¹⁰N muxune rawuyama ayi nen ε fari, Isirayila yamaan birin. Muxune dɔxɔma nen taane yi, e kol yi yire kalaxine ti. ¹¹N muxune nun xuruseene rawuyama ayi nen ε tan geyane fari. E wuyama ayi nen, e yi diine bari. N kol tinma nen muxune yi dɔxɔ ε tan geyane fari alo a kol kol, n yi ε rasabati alo waxati danguxine yi. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na. ¹²N na a ligama nen muxune yi sigan ti ε tan geyane yiren birin yi, Isirayila kaane, n ma yamana, ε yi findi e kee bɔxɔ na, ε mi fa findima e diine faxes xunna ra kol kol.”

¹³“Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo a falama ε ma fa fala ε tan geyane bata muxune halagi, ε yi findi ε yetena yamana diine faxes xunna ra, ¹⁴nanara, ε mi fa muxu yo halagima kol kol. ε mi fa findima ε yamana diine faxes xunna ra kol kol. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ¹⁵ε mi fa siyane konbi ti xuiin mema kol kol, siyane mi fa ε rayarabima kol kol, ε mi fa ε yamaan nabirama kol kol! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁶Marigina Alatala yi a fala n xa, a naxa, ¹⁷“Adamadina, Isirayila kaane yi dɔxɔ e yamanani waxatin naxan yi, e a sarjanna kala nen e fe raba kiine nun e kewanle kol, e fe raba kiin yi findi fe xɔsixin na n ye ra yi alo paxanla nema kike wanli. ¹⁸Nayi, n na n ma kol kol nagodo nen e xili ma e to faxan tixi yamanani, e yi a sarjanna kala e suxurene kol kol. ¹⁹Nanara, n na e raxuyaxi ayi siyane ye yamanane birin yi, n yi e makiti e sigati kiin nun e kewanle kol kol. ²⁰E na yi siga denaxanye birin yi siyane ye, e yi n xili sarjanxin sarjanna kalama nen bayo muxune yi a falama e ma nen, e naxa, ‘Alatalaa yamaan nan e ra, anu e kelixi a yamanan nin.’

²¹ Nanara, n yi wa n xili saripnanxin natanga feni e ma, Isirayila yamaan yi naxan saripnanna kalama siyane tagi e siga denaxanye yi."

²² "Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mi ito ligama e tan Isirayila yamaan xan ma fe ra, koni n na a ligama n xili saripnanxin nan ma fe ra e naxan saripnanna kalaxi siyane tagi e siga denaxanye yi. ²³ N na n xili gbeen saripnanna mayitama nen, e naxan saripnan kalaxi siyane ye. Nayi, siyane a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n ma saripnanna mayita e xon waxatin naxan yi siyane yetagi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

²⁴ "N na e bama nen siyane ye, n yi e malan keli yamanane birin yi, n yi e xali e baxoni. ²⁵ N na e rasaripnanma nen ige saripnanxin na, n yi a xuya e ma, e yi rasaripnan. N na e rasaripnanma nen e fe xosixine nun e suxure feene birin ma. ²⁶ N baje nen fima nen e ma, n yi nii nenen sa e yi. N baje xoxen bama nen e yi alo gemena, n yi baje fapin sa e yi. ²⁷ N na n ma Nii Saripnanxin sama nen e yi, n yi a liga, e yi bira n ma tonne faxa ra, e n ma saripnanna suxu, e yi e liga. ²⁸ E daxoma nen yamanani n naxan so e benbane yii, e yi findi n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra. ²⁹ N na e rakisima nen e fe xosine birin ma. N bogi seene raminima nen, n yi a rawuya ayi, kamen mi fa e suxe tontoni! ³⁰ N wudi bogine nun sansine rawuyama ayi nen alogo e nama fa raryabi kameni tontoni siyane ye. ³¹ Nayi, e sigati ki paxin nun e kewali paxine fe rabirama nen e ma, e yi nimisa e hakene nun e kewali xosixine fe ra ki faji! ³² N mi na ligama e tan xan ma fe ra, e xa a kolon Isirayila yamana! E yagi e kewanle fe ra ki faji! Marigina Alatalaa falan nan na ra."

³³ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na e rasaripnan e hakene birin ma laxon naxan yi, n mcon taane rafema nen, yire kalaxine mcon yi ti, ³⁴ xee kalaxine mcon yi bi alogo e nama lu rabepinxi dangu muxune yetagi. ³⁵ E a falama nen nayi, e naxa, "Yamanani ito naxan yi kalaxi, a bata lu alo Eden nakona. Taan naxanye yi kalaxi, e yi rabepin, na taa xonne mcon bata ti, e findi muxune daxode makantanxine ra." ³⁶ Nayi, siyaan naxanye na lu e rabilinni, ne a kolonma nen a n tan Alatala nan bata yire kalaxine ti, n mcon yi xee rabepinxi bi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen."

³⁷ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mcon tinma nen Isirayila yamaan xa n fen, n yi e mali. N muxune rawuyama ayi nen alo xuruseene. ³⁸ Taa kalaxine rafema nen muxune ra alo xuruse kurune Yerusalen yi sali laxon yi naxanye bata rasaripnan Ala xa. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na."

Ala yi muxu xonne yita Esekiyeli ra fe tooni alo xiyena

37 Alatala senben yi so n yi, a Nii Saripnanxin yi n xali lanbanna nde tagi, denaxan yi rafexi faxa muxune xonne ra. ² A yi n nasiga ti e tagi na yiren birin yi, anu e yi gbo na han, e bata yi xara ayi fefe!

³ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, xonni itoe niin mcon nxe bire e yi ba?" N yi a yabi, n naxa, "Marigina Alatala, i tan nan keden pe na kolon!" ⁴ A yi a fala n xa,

a naxa, "Nabiya falan ti xonni itoe xa! A fala, i naxa, 'Xori xaraxine, e Alatalaa falan name! ⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi xonni itoe xa, a naxa: N niin birama e yi nen, e yi keli sayani! ⁶ N na e fasane sama nen e ma, n fati benden nun e fati kidin sa e ma, n mcon yi e niin bira e yi alogo e xa keli sayani. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na."

⁷ N yi nabiyi falan ti xonne xa alo a yamarixi n ma kii naxan yi. N yi nabiyi falan tima waxatin naxan yi, xuina nde yi mini, alo se ramaxa xuina, xonne yi e maso e bode ra. ⁸ N yi a to fasane bata sa xonne ma, fati benden yi sa e ma, fati kidin yi e ye maluxun, koni e nii mi yi e yi singen.

⁹ Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Nabiya falan ti foyen xa! Adamadina, nabiyi falan ti a xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan foyena, keli baxon tongon naaninne yi, i fa so faxa muxuni itoe yi alogo e xa keli sayani.'" ¹⁰ N yi nabiyi falan ti alo a yamari n ma kii naxan yi. Niin yi bira e yi, e mcon yi keli sayani, e ti e sanne xunna. Gali senbemaan nan yi a ra naxan yi gbo mumel!

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, Isirayila yamaan birin nan xori itoe ra. E luma a fale, e naxa, 'Nxu xonne bata xara. Yigi yo mi fa nxu xa! Nxu bata lo ayi!'

¹² Nanara, nabiyi falan ti, i a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na e gaburune rabima nen, n yi e rate yinla ra, e tan n ma yamana. N mcon fama nen e ra Isirayila yamanani. ¹³ E a kolonma nen nayi, n ma yamana, a Alatala nan n na, n na e gaburune rabi waxatin naxan yi, n yi e rate! ¹⁴ N na n ma Nii Saripnanxin birama e yi nen, e yi keli sayani, n mcon yi e daxe e yamanani. Nayi, e a kolonma nen a n tan Alatala nan falan tixi, n yi a liga. Alatalaa falan nan na ra."

Ala mayitaxunna bama nen Isirayila nun Yuda tagi

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁶ "Adamadina, yege- na nde tongo i yi ito kerenden a fari, fa fala Yuda gbeena e nun Isirayila kaan naxanye a faxa ra. I mcon xa yege gbete tongo, i ito kerenden a ma fa fala Efirami a yegena, Yusufu gbeena e nun Isirayila yamaan naxanye birin a faxa ra. ¹⁷ Yegene ratugun alogo e xa findi yege kedenna ra i yii. ¹⁸ Xa i ya yamanan muxune i maxodin, e naxa, 'I mi ito bunna falama nxu xa ba?' ¹⁹ I xa e yabi, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Yusufu a yegen tongoma nen, naxan Efirami yii, e nun Isirayila baxonna naxanye a faxa ra, n yi a tugun Yudaa yegen na, e findi yege kedenna ra. E findima nen kedenna ra n yii."

²⁰ "I sebenla kerendenma yegen naxanye fari, ne xa lu suxi i yii e yetagi. ²¹ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila kaane bama nen siya gbete tagi e sigaxi denaxanye yi, n yi e malan keli yiren birin yi, n yi e raxete e yamanani. ²² N na e findima nen yama kedenna ra yamanani, Isirayila geyane fari, manga kedenna yi lu e birin xun na, e mi fa findima siya firinna ra, e mcon mi fa yitaxunne mangaya firinna ra. ²³ E mi fa e yete raxosima e suxurene nun e batu se haramuxine nun e murute feene xon. N

na e rakisima nen e yulubi rabadene birin ma, n yi e rasarijan. E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra. ²⁴ N ma walikēen Dawuda nan findima e mangan na, xuruse raba keden peen yi lu e yē ra. E n ma sariyane nun n ma tōnne suxuma nen, e yi e liga. ²⁵ E dōxōma nen yamanani n denaxan soxi n ma walikēen Yaxuba yii, ε benbane dōxō denaxan yi. E dōxōma nen menni, e tan nun e diine nun e diine diine han habadan, n ma walikēen Dawuda yi findi e mangan na habadan! ²⁶ N bōjē xunbeli layirin xidima nen nxu nun ne tagi, a findi habadan layirin na. N na e rasabatima nen, n yi e rawuya ayi, n yi n ma yire sarijanxin lu e tagi habadan! ²⁷ N dōxōden luma nen e tagi, n findi e Ala ra, e findi n ma yamaan na. ²⁸ Nayi, siyane a kolonma nen a n tan Alatala nan Isirayila rasarijanxi, n na n ma yire sarijanxin lu e tagi waxatin naxan yi habadan.”

Nabiya falan Manga Gogo xili ma

38 Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ² “Adamadina, i yē rafindi Manga Gogo Magogo kaan ma, Mesēki nun Tubali † manga gbeena, i nabiya falan ti a xili ma. ³ A fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Mesēki nun Tubali manga gbeena. ⁴ N karafen birama nen i deni, n yi i karahan, n yi i ramini i konni ε nun i ya ganla birin, e nun i ya soone nun i ya soo ragine, naxanye yenge so seene yebaxi, e nun sofa gali gbeena yē masansan wure lefa gbeen nun a xurin suxi naxanye yii naxanye fatan yengen soε silanfanna ra. ⁵ Perise kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane fan sigama nen i fōxō ra, yē masansan wure lefaan nun wure kōmōtin naxanye yii. ⁶ E nun Gomere kaane nun e sofa ganle birin, e nun Beti-Togarama kaane, naxanye keli kōmōn fōxōni, e nun e ganle birin, e nun siya wuyaxine sigama nen i fōxō ra.”

⁷ “Keli, i yi i yitōn, ε nun gali gbeen naxanye birin i fōxō ra, bayo i tan nan dōxi e birin xun na. ⁸ Kōxōna nde, n na a ragidima i ma nen jēε wuyaxi dangu xanbini, i siga na yamanan xili ma naxan muxuye futuxuluxi silanfanna bun ma, naxanye kelixi yamana wuyaxi yi, e sa e malan Isirayila geyane fari naxanye bata yi lu rabepinxi xabu waxati xunkuye. E birin bata keli siyane yē, e yi lu dōxi bōjē xunbenli. ⁹ E nun ε ganle birin kelima nen e nun siya wuyaxine, ε yi fa e yamanani alo tule gbeena, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma.”

¹⁰ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Na lōxōni, miriyane soma nen i bōjēni, i yi kōtē naxini tōn. ¹¹ I a falama nen, i naxa, “N sa fuma nen yamana makan-tantaren ma, n yi muxune yenge naxanye bōjē xunbelixi, e lanni, naxanye dōxi taane yi yinna mi naxanye rabilinni, naxanye taan so dēeye mi balanma wurene ra. ¹² N na e yii seene tongoma nen yengeni, n yi e nafunle muja.” Muxune mōn bata dōxō taa xōnna naxanye yi, i sa fuma nen ne ma, yamaan naxan naminixi siya

† TUBALI NUN MESEKTA fe sebexi Dunuja Fōlōn 10.2-3 nun Es-ekiyeli 27.13 kui. GOGO NUN MAGOGOFINDIXI Alaa yamaan yaxune misaala nan na. E fe mōn sebexi Lankenemaya 20.8 kui.

gbetene yē, naxanye bata xuruseene nun nafunla sōtō, naxanye dōxi dunuja tagini. ¹³ Saba nun Dedan nun Tarasisi yulane nun e sofa senbemane birin a falama nen i ma, e naxa, “I faxi yenge yi se tongoden nin ba? I ya ganla malanxi nafunla nan mujadeyi ba, alogo e xa gbetin nun xēmaan xali, e yi xuruseene nun nafunla tongo, e yi se wuyaxi tongo yengeni?”

¹⁴ “Nanara, adamadina, nabiya falan ti. A fala Gogo xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Isirayila kaane na lu bōjē xunbenli lōxōn naxan yi, n ma yamana, i na kolonma nen. ¹⁵ I fama nen, i sa keli i dōxōdeni sogeteden kōmōn fōxōni pon, ε nun siya wuyaxin naxanye i fōxō ra, e birin dōxi soone fari, yama gbeena, gali senbemana. ¹⁶ I sa fuma nen Isirayila kaane ma, n ma yamana, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma. Waxati famatōni, n na i rafama nen n ma yamanan xili ma alogo siyane xa n kolon, n na n ma sarijanna mayita i tan xōn e yetagi waxatin naxan yi.”

¹⁷ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N falan ti i tan nan ma fe yi Isirayila nabine xōn waxati danguxine yi ba, n ma walikene? Na waxatini, e nabiya falane ti nen jēε wuyaxi bun, fa fala a n na i rasigama nen n ma yamaan xili ma. ¹⁸ Na lōxōni, Gogo fama nen Isirayila yamanan xili ma, n bōjēn yi te, n xōl han! Marigina Alatalaa falan nan na ra. ¹⁹ N fitinaxina a ragidi nen n ma xōl gbeeni, fa fala na lōxōni kōxōn xuruxurun gbeen tima nen Isirayila yi. ²⁰ Yēxene nun xōline nun burunna subene nun niimaseene birin xuruxurunma nen gaxuni n yetagi, e nun muxun naxanye birin kōxō xōnna fari. Geyane godoma nen, tintin yirene birin yi wuru, yinne birin yi bira bōxōni. ²¹ N yengen nakelima nen Manga Gogo xili ma n ma geyane birin fari. Birin silanfanna tongoma nen a ngaxakedenna xili ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ²² N Gogo makitima nen fitina furen nun sayaan na, n tule gbeen nun balabalan kesene nun dole tēen nafa a xili ma e nun a ganle nun siya wuyaxin naxanye a fōxō ra. ²³ N na n ma gboon nun n ma sarijanna mayitama nen, n yi a liga siya wuyaxine yi n kolon. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Fala gbetē Manga Gogo xili ma

39 “Adamadina, nabiya falan ti Manga Gogo xili ma, a fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Mesēki nun Tubali manga gbeena. ² N na i karahanma nen, i yi keli i ya yamanani sogeteden kōmōnna ma pon, n yi i xali Isirayila geyane fari. ³ N na i ya xanla ragarinma ayi nen, a bira i kōmōn, n yi i ya xalimakunle rayolon i yifanni. ⁴ I faxama nen Isirayila geyane fari, i tan nun i ya ganle nun siyaan naxanye birin i fōxō ra. N yi i binbin lu xōline nun burunna subene bun e balon na. ⁵ I faxama nen burunna ra, bayo n tan bata a fala. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ⁶ N tēen nafama nen Magogo yamanani, e nun na kanne konni naxanye birin dōxi ige tagi kōxōni yi bōjē xunbenli. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na. ⁷ N na a ligama nen Isirayila

kaane yi a kolon a n xinla sarijan. N mi fa n ma ya-maan luyε kɔkɔn e yi n xinla sarijanana kala. Nayi, siyane a kolonma nɛn a n tan Alatala nan sarijan Isirayila yamanani.”

⁸ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra: Na feene fama nɛn, e yi rakamali. N falan tixi na lɔkɔn nan ma fe yi. ⁹ Nayi, Isirayila kaane minima nɛn taani, e yi yaxune yengε so se biraxine matongo, e yi e gan yegen na, ye masansan wure lefa xurin nun a xungbene, e nun xanle nun xalimakunle nun yengε so dunganne nun tanbane. Ne mi gan janjɛ han jɛε solofere. ¹⁰ E mi yege fenjɛ burunna ra, e mi se sεge fɔkɔnne yi, bayo yaxune yengε so seene nan ganma yegene ra. Naxanye e yii seene tongo yengeni, e fan ne yii seene tongoma nɛn yengeni. Naxanye e nafunla ba e yii, e fan yi ne nafunla ba e yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹¹ “Na lɔkɔni, n sigatine lanban yiren findima nɛn gaburu soon na Manga Gogo xa Isirayila yamanani fɔkɔ ige daraan sogeteden binni. A kiraan bolonma nɛn dangu muxune yeε ra bayo Gogo maluxunma menna nin e nun a ganla birin, menna yi xili sa Gogo a ganla lanbanna. ¹² Isirayila yamana e maluxunma nɛn kike solofere alogo yamanan xa rasarijan. ¹³ Yamanan muxune birin e maluxunma nɛn, na yi findi xunna kenla ra e xa, n na n ma binyen makenɛn lɔkɔn naxan yi. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁴ “Muxune sugandima nɛn, e yi yamanani siga binbine fendeni waxatin birin. Muxu faxaxin naxanye bɔkɔn fari ma, muxu gbetsɛye yi dangu ne maluxunjɛ. Na fɔlɔma nɛn kike solofere na dangu, e yi bɔkɔn nasarijan na kiini. ¹⁵ Na muxun naxanye danguma yamanani, na nde keden na muxune xɔnne to, a taxam-asenna tima nɛn menni alogo gaburu geene xa sa e maluxun Gogo a ganla mɛrɛmɛrɛni. ¹⁶ E mɔkɔn taana nde xili sama nɛn menni fa fala “Galiya.” Yamanan nasarijanma na kii nin.”

¹⁷ “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A fala xɔliin sifan birin xa, e nun burunna subene birin, i naxa, ‘E ε malan, ε fa, ε malan sa keli yiren birin yi, ε fa n ma saraxa suben dondeni, n tan yetεen naxan bama ε xa. Saraxa gbeen nan na ra Isirayila geyane fari! E suben donma nɛn, ε yi wunla min. ¹⁸ E sofa wekilexine subene donma nɛn, ε yi dunɔɔna mangane wunla min, naxanye faxaxi alo kontonne nun yεxεene nun kɔkɔne nun turane, e birin naturaxi alo Basan yamanan xuruseene. ¹⁹ E turen donma nɛn n ma saraxani n naxan bama ε xa, ε wasa a ra. E wunla minma nɛn alo dɔkɔna han ε xun magi a ra. ²⁰ E lugoma nɛn soone suben nun soo ragine suben na n ma donse dondeni, e nun sofa wekilexine nun yengε sone sifan birin suben na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²¹ “N na n ma binyen mayitama nɛn siyane tagi, siyane birin yi n ma kiti saxin to, n na n senben nagodo e xili ma waxatin naxan yi. ²² Nayi, keli na lɔkɔn ma han waxati famatɔna, Isirayila yamana a kolonma nɛn a Alatala nan n na, e Ala. ²³ Nayi, siyane a kolonma nɛn a Isirayila kaane yulubine nan ma fe a ligaxi e sigaxi konyiyani, e to tinxintareyaan liga n na, n yi n yetagin

luxun e ma, n yi e sa e yaxune sagoni alogo e xa e faxa yengeni. ²⁴ N na e saranma nɛn e fe xɔsixinε nun e murutε feene ra, n yi n yetagin luxun e ma.”

²⁵ “Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Iki, n mɔkɔn xetema nɛn Yaxuba bɔkɔnsɔnna muxu suxine ra, n kininkininma nɛn Isirayila kaane birin ma, n yi n sɔbε so alogo birin xa n xili sarijanxin binya. ²⁶ Nayi, e jinanma nɛn e yagin kɔn e nun e tinxintareyaan naxanye birin ligaxi n na. E mɔkɔn luma nɛn makantanni e bɔkɔni, muxune mi fa e yimaxama. ²⁷ N na e ramini siyane ye waxatin naxan yi, n na e malan sa keli e yaxune yamanane yi, n na n ma sarijanana mayitama nɛn e kɔn siya wuyaxine yetagi. ²⁸ Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na, e Ala, amasɔkɔ hali n to e raxuyaxi ayi siyane tagi konyiyani, n mɔkɔn e malanma nɛn e konni, n mi e sese luma na. ²⁹ N mi fa n yetagin luxunma e ma nayi kɔkɔn, bayo n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nɛn Isirayila yamaan fari. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Ala yi a Batu Banxi nɛnɛna fe makenɛn Esekiyeli xa

40 Nɔkɔ konyiyaan jɛε mɔkɔkɔnɛn nun suulunden kike singen xi fude lɔkɔni, Yerusalen taan kalan jɛε fu nun naanindeni, na lɔkɔn yeteni, Alatala yi n tongo, a yi siga n na na yi. ² Ala yi n xali Isirayila yamanani fe tooni alo xiyena. A yi n nate geya matexina nde fari banxine yi tixi naxan sogeteden yiifari fɔkɔni alo taana. ³ A yi n xali menni, n yi dɔɔkɔkɔna nde to, a kiin luxi alo wure gbeela. Taa dugi lutin yi suxi a yii e nun tamina, se maliga sena. A yi tixi dena nde ra. ⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i yeen ti, i tuli mati, i yengi sa feni itoe birin kɔn n naxanye yitama i ra, amasɔkɔ i faxi be na nan ma, i yi sa a fala Isirayila yamaan xa i na naxan birin to.”

Alaa Banxi nɛnɛn yinna so dena

⁵ N yi a to, yinna nde yi Ala Batu Banxin nabilinxi a yiren birin yi. Se maliga tamin yi suxi na muxun yii a kuya kɔngkɔnna ye sennin, koni na tamin kɔngkɔnne yi kuya kɔngkɔnna yetεen xa. Nɔngkɔnna keden e nun yii kuiin yeε keden nan yi e kuyan na nun. A yi yinni gboon maliga, e nun se maliga tamin kuyan yi lan. A yiteen fan nun se maliga tamin kuyan yi lan. ⁶ Na xanbi ra, a yi siga yinna so dɛen na denaxan yi yeε rafindixi sogeteden ma. A yi te tedene ma so menna kui. A yi yinna so dɛen fari binna maliga, na kuyana, se maliga tamin ye keden. ⁷ Konkodine nan yi rafalaxi yinna so dɛen kanke, kantani tiine yi tiye yiren naxanye yi. Ne birin yi kuya se maliga tamin ye keden keden, e yigbona, a ye keden. Nɔngkɔnna ye suulun nan yi kantani tiine konkodine longonne ra. So dɛen mini dɛen yinna kuiin ma, na yi kuya se maliga tamin ye keden. ⁸ Na muxun mɔkɔn yi na so dɛ palaan maliga naxan yi yinna kuiin binni: ⁹ A yi kuya kɔngkɔnna ye solomasεε. A banxin kankeni gbona, kɔngkɔnna ye firin. Na so dɛ palaan yi a kui nɛn, a yeε rafindixi Ala Batu Banxin ma. ¹⁰ Yinna so dɛen naxan yi sogeteden binni, kantani tiine

konko saxanne nan yi rafalaxi a so dɛɛn kanke a fɔɔ firinna birin yi. Ne birin yi lan. E birin yi tagi kuya kii kedenni. ¹¹ A yi deni gboon maliga, nɔngɔnna ye fu, a kuyana, nɔngɔnna ye fu nun saxan. ¹² Sansandina nde yi tixi kantan tiine konkone yetagi, a yitena nɔngɔnna ye keden. Kantan muxune konkone tan yigbona nɔngɔnna ye sennin, e kuyana, a ye sennin. ¹³ A yi so dɛɛn yiren maliga, keli sansandi kedenna konden ma han gbete bode fɔɔni, na yigbona, nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun. ¹⁴ A yi so dɛɛn palaan maliga kantan tiine konkone yetagi, na kuyana, nɔngɔnna ye tonge sennin. Na yi sa danxi yinna so dɛɛn kui xiin nan ma. ¹⁵ Keli yinna so dɛɛn fari ma xiin ma han so dɛɛn kui xiin palana, nɔngɔnna ye tonge suulun. ¹⁶ Foye sodene nan yi palaan banxi kankene birin ma wure sansanne tixi naxanye ma kantan tiine konkone yiren birin yi. Ndee fan yi so dɛɛn palaan ma. Banxi kanken naxanye yi kantan tiine konkone longonne ra, tugu yii sawurane nan yi kerendɛnxine ne rayabu seen na.

Ala Batu Banxin yinna kuina

¹⁷ A yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui. Na yinna kuiin nabilinna yitɔnxi gɛmɛ dɔɔxine nan na bɔɔɔn ma a lonna ra, a yi rabilinxi konko tonge saxan nan na naxanye yi dɔɔxi yinna ra. ¹⁸ A kuiin nabilinna birin yi dɔɔxi gɛmɛ malaxunxine nan na alo lonna. A rabilinna yi magodo yinna kuiin tagiyaan xa. ¹⁹ A yi a kuyan maliga, keli yinna fari ma xiin so dɛɛn palaan yetagin ma han Ala Batu Banxin yinna kui xiina. Na yi lan nɔngɔnna ye kɛmɛ ma sogeteden mabinna nun a kɔmɛn fɔɔɔn fan xa.

Kɔmɛn fɔɔɔn yinna so dɛna

²⁰ Yinna so dɛɛn naxan yi yɛɛ ra findixi sogeteden kɔmɛnna ma, a yi na kuyan nun a yigboon maliga. ²¹ Kantan muxune konkone, saxan be binni, saxan be binni, e nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dɛɛn palana, ne nun yinna so dɛɛn boden birin yi lan, a kuyana nɔngɔnna ye tonge suulun, a yigbona, nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun. ²² Na so dɛɛn foye sodene nun a kantan tiine konkone nun a tugu yii sawura kerendɛnxine, ne birin nun so dɛɛn boden gbeene yi lan naxan yi yɛɛ ra findixi sogeteden binna ma. San tide solofere nan yi teden na a so dɛɛn palaan yetagi. ²³ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dɛna nde yi yinna kɔmɛn fɔɔɔn so dɛɛn yetagi, alo a yi kii naxan yi sogeteden mabinni. Na muxun yi na kuyan maliga keli yinna fari ma xiin so dɛɛn ma han yinna kui xiin so dɛna, nɔngɔnna ye kɛmɛ.

Yinna yiifari fɔɔɔn so dɛna

²⁴ A yi ti n yɛɛ ra siga yinna yiifari fɔɔɔn mabinni, n yi so de gbete to naxan yi yɛɛ rafindixi yiifari fɔɔɔn ma. A yi a yirene maliga, na fan yi lan bonne ma. ²⁵ Foye sodene yi yinna so dɛɛn nun a so de palaan yiren birin ma alo bonne yi kii naxan yi. A kuyana, nɔngɔnna ye tonge suulun, a yigbona nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun. ²⁶ San tide solofere nan yi teden na a so dɛɛn

palaan yetagi. Banxi kanken yi rayabuxi tugu yii sawura kerendɛnxine nan na kantan tiine konkone longonne ra. ²⁷ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dɛna nde fan yi yiifari fɔɔɔni. Na muxun yi a kuyan maliga keli yinna kui xiin so dɛɛn ma han yinna fari ma xiin so dɛna, nɔngɔnna ye kɛmɛ.

Yinna kui xiin so dɛɛne

²⁸ Na xanbi ra, a yi fa n na Ala Batu Banxin yinna kui xiini, n so a yiifari ma so dɛɛn na. A yi so dɛɛn maliga, na fan nun bonne birin yi lan. ²⁹ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dɛɛn palana, ne nun so dɛɛn bonne birin yi lan. Foye sodene yi so dɛɛn nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nɔngɔnna ye tonge suulun, a yigbona, nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun. ³⁰ So dɛɛne palaan naxanye yi yinna ma, ne yi kuya nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun, e yigbona nɔngɔnna ye suulun. ³¹ So dɛɛn palaan yi yɛɛ rafindixi yinna fari ma xiin nan ma, a senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendɛnxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³² Na xanbi ra, a yi fa n na yinna kui xiin sogeteden mabinni, a yi so dɛɛn maliga, na fan nun bonne birin yi lan. ³³ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dɛɛn palana, ne nun so dɛɛn bonne birin yi lan. Foye sodene yi so dɛɛn nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nɔngɔnna ye tonge suulun, a yigbona, nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun. ³⁴ A so dɛɛn palaan yi yɛɛ rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendɛnxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

³⁵ Na xanbi ra, a yi fa n na kɔmɛn fɔɔɔn so dɛɛn na, a yi a maliga. E nun bonne birin yi lan. ³⁶ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so dɛɛn palana, ne nun so dɛɛn bonne birin yi lan. Foye sodene yi a yiren birin ma. A kuyana, nɔngɔnna ye tonge suulun, a yigbona, nɔngɔnna ye mɔɔɔnɔn nun suulun. ³⁷ A so dɛɛn palaan yi yɛɛ rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendɛnxine nan na. San tide solofere nan yi teden na.

Saraxane yitɔnma konkon naxanye kui

³⁸ Konkona nde yi sansanna so de palane kui saraxa xuruse gan daxine yi maxama denaxan yi. ³⁹ Tabali firin firin yi so dɛɛn palaan fɔɔɔn firinna birin yi xuruseene yi kɔɛ raxabama de naxanye yi alogo e xa ba saraxa gan dixin na hanma yulubi xafari saraxana hanma yangin saraxana. ⁴⁰ Tabali firin firin mɔn yi so dɛɛn palaan be binna nun be binni teden dɛɔɔn yinna kui xiin kɔmɛn fɔɔɔn so dɛɛn na. ⁴¹ Nayi, tabali naanin yi so dɛɛn be binni, naanin be binni, e birin malanxina tabali solo-masɛɛ xuruseene yi kɔɛ raxabama denaxanye yi. ⁴² Tabali naanin gbete ye fan yi na yi naxanye rafalaxi gɛmɛ masolixine ra saraxa gan daxine fe ra, e birin kuyana nɔngɔnna ye keden e nun a tagi, e yigbona nɔngɔnna

ye keden nun a tagi, e yitena nongonna ye keden. Waliseene nan yi ne fari xuruseene ke raxabama naxanye ra alogo e xa ba saraxa gan daxin na hanma saraxa gbete. ⁴³ Banxin kanken yi rayabuxi a rabilinna birin yi sawura kerendexine nan na naxanye rabinya yi yiin ye keden liye. Tabanle yi rafalaxi saraxa subene nan ma fe ra.

Saraxaraline konkone

⁴⁴ Konko firin yi yinna kui xiin kui, kedenna kome faxon so deen dexon, a yee rafindixi yinna kuiin ma, kedenna yiifari faxon so deen dexon a yee rafindixi yinna kuiin ma. ⁴⁵ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Konkon naxan yinna kui xiin kome faxon, saraxaraline nan gbee na ra naxanye Ala Batu Banxin feene xun na. ⁴⁶ Konkon naxan yinna kui xiin yiifari faxon, saraxaraline nan gbee na ra naxanye saraxa ganden feene xun na. Sadki † yixetene nan ne ra, Lewi bonbonna muxune. Ne gbansanna nan nce e masoe Alatala yetagi e a wanle ke." ⁴⁷ Na xanbi ra, a yinna kui xiin kuiin maliga. A kuyana nongonna ye keme, a yigbona nongonna ye keme. Saraxa ganden yi Ala Batu Banxin yetagi.

Ala Batu Banxina

⁴⁸ A yi fa n na Ala Batu Banxin tanden ma, a yi a so deen palaan maliga. A senbetenne yigboon nabinyana nongonna ye suulun suulun. A deni gbona nongonna ye fu nun naanin. Banxi kanken naxanye yi so deen be binna nun be binni, ne kuyana nongonna ye saxan saxan. ⁴⁹ Nayi, Ala Batu Banxin so deen palaan birin yigboon yi nongonna ye mace nan na, a kuyana nongonna ye fu nun firin keli deen ma siga yeen na. Te yi tima san tidene nan fari. Senbeten keden keden nan yi tixi so deen be binna nun be binni.

41 Na muxun yi n xali banxin kui yire sarijanxi singeni. A yi a senbetenne maliga, a faxon kedenna yigboon nongonna ye sennin, a faxon kedenna boden fan nongonna ye sennin. ² Banxin deni gbona, nongonna ye fu, banxi kanken naxanye deen be binna nun be binni, nongonna ye suulun suulun. A mce yi banxin kui yire sarijanxi singen maliga, a kuyana nongonna ye tonge naanin, a yigbona nongonna ye mace.

³ A yi so banxin kui yire sarijanxi firinden, a yi a so deen senbetenne maliga, e firinna birin yigbona, nongonna ye firin firin. A so deni gbona nongonna ye sennin. Banxi kanken naxan yi deen be binna nun be binni, nongonna ye solofere solofere. ⁴ A yi banxin kui yire sarijanxi firinden kuyan maliga, nongonna ye mace, a yigbona nongonna ye mace. A yi a fala n xa, a naxa, "Yire Sarijanxi Fisamantenna ni ito ra."

⁵ A yi Ala Batu Banxin kanken maliga, a yigbona nongonna ye sennin. Konkodine yi banxin kui a rabilinna birin yi, e yigbona nongonna ye naanin. ⁶ Konkodin naxanye yi banxin kui a rabilinni, ne mce yi e bode fari kore banxiramaan na han dace saxan, a dace yo dace konkodi tonge saxan saxan. Konkodine nan yi banxi

kanken kui xiine senbe soma. E yi nde bama banxi kanken fari ma xiini gboon na, koni e mi yi se bama banxi kanken kui xiini gboon na. ⁷ Konkodine yigboon yi sigama fari se, e nema tema bayo a yi tema nde be banxi kanken na. Muxune yi nce te seene ma keli bonni, sa te kore banxin firinden han a saxandeni.

⁸ N yi a to a banxin yirena nde yi konkodine ma e bun ti seen na, na yigbona se maliga tamin ye keden, naxan yi lanxi nongon kuyen ye senninna ma. ⁹ Konkodine banxi kanken fari ma xiini gboon yi nongonna ye suulun nan na. Yirena nde magenla yi Ala Batu Banxin ¹⁰ nun saraxaraline banxine tagi, na yigbona nongonna ye mace Ala Batu Banxin nabilinna birin yi. ¹¹ Deene yi konkodina ndee ma naxanye yi rabiye lan na yiren ma, kedenna kome faxon ma, kedenna yiifari faxon ma. Sigatidena nde yi lu banxin nabilinna birin yi, na yigbona nongonna ye suulun.

¹² Banxina nde yi yee rafindixi yinna kuiin ma a sogegododen binni, na yigbona nongonna ye tonge solofere. Na banxin kanken gboon yi nongonna ye suulun nan na a rabilinna birin yi. Banxin kuyana nongonna ye tonge solomanaanin. ¹³ Na muxun yi Ala Batu Banxin maliga, a kuyana nongonna ye keme. Yire magenla nun banxin bonna fan nongonna ye keme. ¹⁴ Yinna kui xiin sogetede binna fan, nongonna ye keme. Ala Batu Banxin yi lu na tagiyani.

¹⁵ Na muxun yi banxin maliga naxan yee yi rafindixi yinna kuiin ma Ala Batu Banxin xanbi ra. Banxin nun banxi kui yiren naxanye a faxon firinna birin yi, na birin malanxin kuyana nongonna ye keme.

Ala Batu Banxin yire sarijanxi singen nun a firindena e nun a so de palaan naxan yee yi rafindixi yinna kuiin ma ¹⁶ e nun e de yirene nun e foye sode yixurine nun banxine kui yiren naxanye na yire saxanne rabilinxi, farinne yi saxi na banxi kankene birin ma e rayabu seen na han e so deene. Banxi lonna nun banxi kanken yi rayabuxi farinne nan na siga han foye sodene. Foye sodene fan yi nce balan ne. ¹⁷ Banxin yire sarijanxi firinden so deen xun ma e nun yire sarijanxi firinne rabilinne banxi kankene birin ma, ¹⁸ maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yiine sawurane yi masolixi menne nan ma. Tugu yii sawurane yi solixi maleka gubugubu kan sawurane longonne ra. Yetagi firin firin nan yi maleka gubugubu kan sawurane ma. ¹⁹ Yetagi keden yi luxi alo adamadiin gbeena naxan yi yee rafindixi tugu yii kedenna ma. Yetagin bonna yi luxi alo yatan yetagin naxan yi yee rafindixi tugu yiin bonna ma. Ne yi solixi Ala Batu Banxin yiren birin ma. ²⁰ Keli banxin yire sarijanxi singen lonna ma siga han a so deen xun ma, maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane nan yi solixi banxi kanken ma.

²¹ Yire sarijanxi singen de rati wudine yi rafalaxi tongon naanin nan ma, fe mi yi naxanye ti kiin na. Yire Sarijanxi Fisamantenna de rati wudine fan yi na kii nin. ²² Se ralixine dace se tabanla yi na yi, a yitena nongonna ye saxan, a faxon firinne birin yigbona, nongonna ye firin firin. A tongonne nun a bun tiin nun a dexonne yi rafalaxi wudin nan na. Na muxun yi a fala

† SADAKTA fe sebexi Mangane Singen 2.35 kui.

n xa, a naxa, "Tabanla ni ito ra, naxan Alatala yetagi."

²³ Yire sarijanxi singen nun Yire Sarijanxi Fisamanten-na firinne birin, de firin nan yi tixi e so deen na. ²⁴ E de firinne yi rabima yiifanna nun komenna nan ma.

²⁵ Maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane yi solixi yire sarijanxi singen deen ma alo naxanye yi banxi kankene ma. Wudi xunna soon yi rafalaxi so de palaan so deen xun ma. ²⁶ Foye sode yixurine yi so de palaan dexonne ma wure sansanna naxanye ma, tugu yii sawurane yi solixi banxi kanken ma foye sodene faxo firinne birin yi. Wudi xunna soon yi rafalaxi konkodine fan yetagi.

Saraxaraline banxine

42 Na muxun yi ti n yee ra kome faxoni, mini yinna kui xiin fari ma, a fa n na banxin dexon ma naxan yi yinna kome faxon yetagi yinna kui xiin xon ma.

² Na banxin kuyana kongonna ye keme, a yigbona kongonna ye tonge suulun, a deen yi rabima kome faxon nan ma. ³ Nkongonna ye kaxaxe yi luxi Ala Batu Banxin nabilinni, geme dxine fan yi yinna fari ma xiin de a lonna ra. Banxini ito yi menne nan longori ra. Kore banxin dxaxde saxan nan yi a ra Ala Batu Banxin kore banxin yetagi. ⁴ Konkon naxanye yi kore banxine kui, sigatiden yi danguma ne birin tagi banxin kui. Sigatideni gbona, kongonna ye fu, a kuyana kongonna ye keme. Konkone yi rabima kome faxon nan ma.

⁵ Konkon naxanye yi kore banxin faxa ra xiine kui, ne yi yixurun dangu a laberaxine ra bayo sigatidene yi nde baxi e yigboon na dangu firinna bonne ra. ⁶ Konkon naxanye yi kore banxin xuntagi, senbeten yo mi yi ne ma alo e yi yinna ma kii naxan yi. E kon yi yixurun dangu kore banxin singen nun a firinden konkone ra. ⁷ Konkon naxanye yi rafalaxi banxini yinna fari ma xiin mabinni, ne yi danxi banxin tagiyaan nin, e kuyana kongonna ye tonge suulun. ⁸ Konkon naxanye yi yinna mabinni banxin kui, ne kuyana kongonna ye tonge suulun, koni konkon naxanye yi yire sarijanxin mabinni, ne kuyana kongonna ye keme. ⁹ So yi tima banxin sogeteden mabinna nin keli yinna fari ma xiin binni siga labe ra konkone kui.

¹⁰ Yiifari faxoni, banxina nde fan yi yinna fari ma xiin yetagi Ala Batu Banxin yinna kui xiin ma, konkone fan yi na banxin kui. ¹¹ Sigatidena nde yi konkone tagi. Na banxin nun banxin naxan yi kome faxoni, ne firinna birin kuyan nun e yigboon yi lan e nun e so deene nun e yeba kiina. Yiifari faxon banxin so deene ¹² nun kome faxon banxin konkone so deene birin yi lan. So yi tima konkone longonna ra sigatiden nan xon keli sogeteden binni.

¹³ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Banxin naxanye kome faxon nun yiifari faxoni, naxanye rabima Ala Batu Banxin yinna kui xiin kuiin binni, saraxaraline nan gbee ne ra, naxanye walima Alatala yetagi, e saraxa sarijanxi fisamantenne subene donma denaxan yi. Na saraxa sarijanxi fisamantenne ramarama menne yi nen alo bogi se saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yagin saraxane bayo na yirene sarijan.

¹⁴ Saraxaraline na so yire sarijanxin longonne ra, e mi ne mine, siga yinna fari ma xiin kui fo e na e saraxaraliya wali dugine ba e ma, e yi e lu na bayo ne sarijan. Ne lan nen e xa dugi gbete ye ragodo e ma benun e xa siga yamaan yirene yi."

¹⁵ A yelinxina Ala Batu Banxin kuiin yirene malige, a yi siga n na, mini sogeteden so deen na, a yinna fari ma xiin maliga. ¹⁶ A yi yinna sogeteden mabinna maliga se maliga tamin na, a kuyana kongonna ye keme suulun. ¹⁷ A yi yinna kome faxon maliga se maliga tamin na, a kuyana kongonna ye keme suulun. ¹⁸ A yi yinna yiifari faxon maliga se maliga tamin na, a kuyana kongonna ye keme suulun. ¹⁹ A yi yinna sogeteden binna maliga se maliga tamin na, a kuyana kongonna ye keme suulun. ²⁰ A yinna fari ma xiin yirene birin maliga na kii nin, a kuyan nun a yigbona, kongonna ye keme suulun. A yi rabilinxi yinna nan na alogo se sarijanxine nun se gbete ye xa fata.

Alaa konkon mch yi xete a banxini

43 Na muxun yi n xali so deen binni, naxan yi yee rafindixi sogeteden binna ma. ² Nayi, n yi Isirayila Alaa konkon to fe sa keli sogeteden binni. A xuiin yi luxi alo ige walanna xuina, konkon yi mayilenma a konkon na. ³ N yi fe toon nan tima alo xiyena. Na yi luxi nen alo n fe toon naxan ti Ala to yi fama taan kaladeni. Na fe toone konkon yi luxi alo n naxan to Kebari baan de. ⁴ Nayi, n yi bira, n yetagin yi lan konkon ma. ⁴ Alatalaa konkon yi so deen na naxan yi sogeteden binni. ⁵ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui xiini. Alatalaa konkon yi banxin nafexi.

⁶ Na muxun yi tixi n fema waxatin naxan yi, n yi muxuna nde xuiin me naxan yi falan tima banxini. ⁷ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, n ma manga gbeden luma be nin. N na n sanna tima be nin. N luma nen be Isirayila kaane tagi habadan. Isirayila yamaan nun e mangan mi fa n xili sarijanxin sarijanna kalama e yalunyaan konkon, e nun e mangane binbine konkon e suxure batudene yi. ⁸ E dxaxden so deen yi rafalaxi n dxaxden so deen nan dexon, e yi e banxin de rati wudine ti n ma banxin de rati wudine dexon. Yin keden peen nan gbansan yi nxu tagi, nayi e bata n xili sarijanxin sarijanna kala e kewali koxixine konkon. Nanara, n yi e raxoni n ma konkon. ⁹ Iki e fa e yalunyaan masigama nen n na, e nun e mangane binbine, n yi lu e tagi habadan."

¹⁰ "Adamadina, Ala Batu Banxini ito ti kiin yeba Isirayila kaane xa alogo e xa yagi e hakene ra, e yi e miri na banxin ti kiin ma. ¹¹ Xa e yagi e kewanle birin na, i xa banxini ito ti kiin yeba e xa, a yirene tima e bode konkon kii naxan yi e nun a mini deene nun a so deene, a birin ti kiin nun a sariyane nun a konkon birin. Feni itoe birin sebe e xa alogo e xa a ti kiine rakamali, e yi a konkon birin suxu. ¹² Alaa banxin sariyan ni ito ra: Geyaan xun-

† Esekiyeli bata yi ALAA KONKONTO sige sogeteden binni. Iki, a konkon bata a to fe sa keli menne. Na feen konkon sebexi Esekiyeli 10.19 nun 11.23 kui. †† Yerusalem KALAFEEN sebexi Esekiyeli 9.1 kui. KEBARI BAANAfe sebexi Esekiyeli 1.1-3 kui.

tagin nun a rabilinna birin sarijan han! Banxin sariyan nan na ra."

Saraxa gandena fe

¹³ "Saraxa ganden nafala kiin ni i ra. A yebaxi nongon kuyen yeen nan ma, nongonna naxan kuya nongonna yeteen xa: yii kuiin yee keden nan saxi nongon keden fari. Folon naxan yi saraxa ganden nabilinni, na yi ratilin nongonna ye keden, a yigbona nongonna ye keden, a pinginna yi lanxi nongonna tagiin nan ma a rabilinni. Saraxa gandeni teen ni i ra: ¹⁴ a yi rafalaxi nen alo tedene keli saraxa ganden bundxon bunna ma han a dxo singena, nongonna ye firin. Na yireni gbona nongonna ye keden. Keli a dxo singen ma han a firindena, nongonna ye naanin. Na yireni gbona nongonna ye keden. ¹⁵ Saraxa ganden xunna fan yi mate na birin xa a tagiyani nongonna ye naanin, teen yi saraxane ganma denaxan yi. Feri naanin yi tixi a tongon naaninne ma. ¹⁶ Teen ganma denaxan yi, na yi kuya nongonna ye fu nun firin, a yigbo nongonna ye fu nun firin, tongon naanin nan yi a ma. ¹⁷ Denaxan yi na laben na, na fan yi kuya nongonna ye fu nun naanin, a yigboon fan nongonna ye fu nun naanin. A pinginna yi mate a xa a rabilinni nongonna tagi. Na yi yinla lu a fari a rabilinni naxan yigbo nongonna ye keden. Saraxa ganden teden yi yee rafindixi sogeteden binna nan ma."

¹⁸ A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Sariyane ni i ra lan saraxa ganden ma, a na ti lxon naxan yi, alogo saraxa gan daxine xa ba menni, yulubi xafari wunla yi xuya na. ¹⁹ I xa tura bulan keden so Lewi bnxonna saraxaraline yii, naxanye findixi Sadoki yixetene ra, naxanye walima n yetagi alogo a xa ba yulubi xafari saraxan na. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ²⁰ I xa a wunla nde tongo, i yi a sa saraxa ganden ferin naaninne ma, i yi nde sa na laben na saraxa ganden dxo firinden tongon naaninne ma e nun a pinginna fari na rabilinni. Nayi, i saraxa ganden nasarijanma nen, i yi Ala solona a fe yi. ²¹ Turaan naxan baxi yulubi xafari saraxan na, i xa na tongo, i yi a gan yirena nde yi, yire sarijanxin fari ma denaxan yebaxi lan na feen ma."

²² "Xi firindeni, i yi koton ba yulubi xafari saraxan na fe mi naxan na, saraxa ganden yi rasarijan alo a liga turaan na kii naxan yi. ²³ I na yelin a rasarijanne, i xa tura bulanna ba saraxan na fe mi naxan na e nun kontonna, fe mi naxan na, naxan tongoxi xuruse xunxurine ye. ²⁴ I xa e rali Alatala ma, saraxaraline yi fxon xuya e fari, e yi e ba saraxa gan daxin na Alatala xa. ²⁵ I xa koto keden ba yulubi xafari saraxan na lxo yo lxo xi solofere, i mcn yi tura bulan keden nun konton keden ba saraxan na keli xuruse xunxurine ye, fe mi naxanye ra. ²⁶ Ala xa solona saraxa gandena fe yi xi solofere alogo a xa rasarijan, a yi ratinme. ²⁷ Na lxon na dangu, fxl xi solomasexede lxon ma, saraxaraline xa e saraxa gan daxine nun bnne xunbeli saraxane ba saraxa ganden fari, n yi e yisuxu, Marigina Alatalaa falan nan na ra."

Sariyane lan Alaa Banxina fe ma

44 Na muxun yi n xali yire sarijanxin yinna fari ma xiin so deen binni, naxan yi yee rafindixi sogeteden binna ma. A yi ragalixi. ² Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Deni ito luma ragalixi nen, a mi rabima. Muxu yo mi dangun be, amasoto Alatala bata so be ra, Isirayila Ala. A luma nen balanxi. ³ Koni mangan tan nxe dxo nen be alogo a xa a dege Alatala yetagi. A soma so deen palaan nan xcn, a mcn minima men nan na."

⁴ Na muxun yi n naso kmen ma deen na Ala Batu Banxin yetagi. N yi na mato, n yi Alatalaa ncn to, a yi Alatalaa banxin nafexi. N yi bira, n yetagin yi lan bxon ma. ⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, a liga i yeren ma, i yeen ti ki fapi, i tuli mati, i yi n ma falane birin name lan Alatalaa banxin tcnne nun a sariyane fe ma. A liga i yeren ma naxanye daxa e so banxini e nun naxanye nxe mine yire sarijanxini. ⁶ A fala Isirayila yama murutxin xa, i naxa, "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata wasa e kewali xcsixine ra, Isirayila yamana. ⁷ E bata tin siya gbetene xa so n ma yire sarijanxin kui, Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, alogo e xa n ma banxin naharamu. E yi donseene nun turen nun wunla ralima n ma waxatin naxan yi, e yi n ma layirin kala e kewali xcsixine xcn. ⁸ E mi e yengi dxo wanle xcn n ma se rasarijanxine fe yi, koni e siya gbeteye nan tixi wanla ra e bnxon n ma yire sarijanxini. ⁹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xcne yo mi soma n ma yire sarijanxini Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, hali xcnen naxan dxo Isirayila kaane tagi."

¹⁰ "Lewi kaan naxanye e masiga n na, Isirayila kaane e me n na waxatin naxan yi, e yi e xun xanbi so n yi, e bira suxurene fxon ra, ne e haken goronna tongoma nen. ¹¹ Nanara, e nxe wale nen n ma yire sarijanxini, e yi e yengi dxo n ma banxin yinna so deene xcn, e yi wali banxini, e yi xuruseene kxe raxaba saraxa gan daxine ra e nun saraxa gbeteye yamaan xa, e ti yamaan yee ra, e wali e xa. ¹² Koni, bayo e yi suxurene ki-ma yamaan xa nun, e yi Isirayila yamaan bira hakeni, nanara, n bata n kcn n yiini texin na, fa fala e haken goronna luma nen e xun ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ¹³ Nayi, e mi fa nxe e masoe n na, e yi saraxarali wanle ke, e yi duba naxan na nun. E mi fa nxe e masoe n ma se rasarijanxine ra hanma n ma saraxa sarijanxi fisamantenne. Nayi, e yagima nen lan e kewali xcsixine ma. ¹⁴ Anu, n na n Batu Banxin wanle soma nen e yii, wanla naxanye birin lan a ke, e ne birin kema nen."

¹⁵ "Koni Lewi bnxonna saraxaraliin naxanye mcn findixi Sadoki yixetene ra, naxanye e yengi dxo n ma wanle xcn n ma yire sarijanxini, Isirayila kaane to yi e masigama n na, ne e masoma n na nen, e yi wali n yetagi. E tima nen n yetagi, e xuruse turen nun wunla rali n ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ¹⁶ E tan nan soma n ma yire sarijanxini, e tan nan e masoma n ma tabanla ra alogo e xa lu n ma wanla ke, e yi e yengi dxo n ma wanla xcn. ¹⁷ Nayi, e na so Ala Batu Banxin yinna kui xiin deene ra, e xa e maxidi taa dugine yi. E

nama yexee xabe dugin so, e nema wale n Batu Banxin yinna kui xiin deene ra waxatin naxan yi hanma banxin kui. ¹⁸ E taa dugi namune soma nen e xun na, e yi taa dugi wantanne so. E nama tagixidi xidi e tagi kuye wolonna fe ra. ¹⁹ E nema sigē yinna fari ma xiini, yamaan denaxan yi, e dugin naxanye soxi walideni, e xa ne sa yire sarijanxin palaan kui, e yi dugi gbete ye so e ma, alogo yamaan xa ratanga e dugi rasarijanxine ma.”

²⁰ “Saraxaraline nama e xunna bi mume, koni e xa e xunna maxaba benun e xun sexen xa kuya ayi. ²¹ E sese nama dolon min benun e xa so Ala Batu Banxin yinna kui xiin kui. ²² Saraxarali yo nama kapa gilen futu hanma naxanla naxan nun a xemen fataxi. E xa Isirayila kaa sungutunna nan futu hanma saraxaralina nde a kapa gilena.”

²³ “Naxan sarijan e nun naxan mi sarijan, saraxaraline xa yamaan xaran na tagi rabaan ma, e xa a yita e ra naxan haramuxi e nun naxan daxa. ²⁴ Xa kitin muxuna ndee tagi, saraxaraline xa kitin sa e tagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi. E xa n ma sariyane nun n ma tōne suxu lan n ma sali lōxone birin ma, e yi n ma Matabu Lōxone rasarijan. ²⁵ Saraxaraliin mi lan a yete a sarijanna kala muxuna nde binbin xon, fō xa a li a baba hanma a nga nan faxaxi hanma a diina nde hanma a ngaxakeden xemena hanma a magilena nde naxan mi futuxi. ²⁶ Na xanbi ra, fō a mōn xa a yete rasarijan, a yi legedenna ti han xi solofere benun a xa a wanla fōb. ²⁷ A na so walideni yire sarijanxin yinna kui xiini lōxon naxan yi, a xa yulubi xafari saraxan ba a yete a fe ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²⁸ “Saraxaraline keeni ito nan sōtōma: N tan nan findima e keen na. E nama sese so e yii e gbee bōxon na Isirayila yamanani bayo n tan nan findima e keen na. ²⁹ E bogi se saraxane nan donma, e nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane nun seen naxanye birin nalixi Ala ma Isirayila yamanani. Ne nan findima e gbeen na. ³⁰ Saraxaraline nan gbee e sansi bogi singene ra e nun seen naxanye birin baxi kiseene ra n xa Isirayila kaane nafunle ra. Muxune xa e bogi se dinxi singene so e yii alogo n xa barakan sa e denbayane fe yi. ³¹ Koni saraxaraline nama xōline nun subene don naxanye faxaxi e yete ma hanma burunna suben naxanye faxaxi.”

Bōxonni taxun fena

45 “Yamanan na yitaxun Isirayila bōxonne tagi waxatin naxan yi, e yirena nde lu Alatala xa bōxo sarijanxin na, a kuyana nōngōnna ye wuli bōxōn. A birin nasarijanma nen. ² Na kui, bōxon nde luma nen yire sarijanxin xa naxan tongon naaninne kuyan lan, nōngōnna ye keme suulun. Bōxo magenla xa lu yire sarijanxin nabilinni nōngōnna ye tonge suulun. ³ Na bōxo sarijanxin kui, yirena nde xa lu a danna, a kuyana nōngōnna ye wuli bōxōn nun suulun a yigbona nōngōnna ye wuli fu. Yire sarijanxin tima menna nin, yire sarijanxi fisamantenna.”

⁴ “Yire sarijanxin nan menna ra yamanani. Saraxaraline nan gbee menna ra naxanye wanla ra yire sarijanxini, naxanye walima Alatala yetagi. E banxine luma menna nin, a mōn yi findi bōxo sarijanxin na yire sarijanxin xa. ⁵ Yirena nde mōn luma nen Lewi bōxonna muxune gbeen na naxanye walima Ala Batu Banxini, a kuyana nōngōnna ye wuli bōxōn nun suulun, a yigbona nōngōnna ye wuli fu. A findima nen e keen na alogo e xa taane ti e bōxōndene ra. ⁶ Yire gbete luma nen a danna taan gbeen na bōxo sarijanxin dexōn, a yigbona nōngōnna ye wuli suulun, a kuyana nōngōnna ye wuli bōxōn nun suulun, na yi findi Isirayila yamaan birin gbeen na.”

⁷ “Bōxon nde mōn luma nen a danna mangan xa fōb bōxo sarijanxin ma sa bōxo fōxo igen na sogegododen binni, a mōn yi fōb bōxo sarijanxin bode fōxon ma sa bōxo yamanan danna ra sogeteden binni. A bōxon nun Isirayila bōxon kedenna gbeen birin kuyan xa lan, keli yamanan danna ma sogegododen binni han sogeteden binna. ⁸ Men nan findima a kee bōxon na Isirayila yamanani. Nayi, n ma kuntigine mi fa n ma yamaan naxankatama bōxon, koni e yamanan luma nen Isirayila yamaan yii, birin nun a bōxon kee bōxon.”

Kuntigin lan a xa naxan liga

⁹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E bata a radangu ayi, Isirayila kuntigine. E gbalon nun naxankatan dan, e kiti kenden nun tinxinna liga. E ba n ma yamaan kansunje! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁰ “E sikeli tinxinxin nawali. E Efa ligase kamalixine rawali, e se maliga barama defexin nawali. ¹¹ E Efa ligaseen nun e se maliga baraman xa lan nen. Efa liga se fu nun homeri liga se keden xa lan. † Se maliga barama fu nun homeri liga se keden xa lan e bode ma. Ne firinna birin yatēn xa fata homeri liga seen nan na. ¹² Gbeti gbanan keden nun gerasi gbanan bōxon xa lan. Gbeti gbanan tonge sennin yi lan ‘mine’ gbanan keden ma.”

¹³ “E itoe nan bama e se xabaxine ra Ala kiseen na: E na homeri liga seen ye keden malan, e Efa liga seen ye keden tongo, a yitaxun bōxōndene sennin, i keden ba a ra, xa murutu xabaxin na a ra hanma fundenna. ¹⁴ Turen tan, na se maliga barama keme na malan, e keden ba a ra. Homeri liga se ye kedenna nun ‘kori’ liga se ye keden xa lan. Ne firinna birin lanma se maliga baraman ye fu nan ma. ¹⁵ E mōn xa yexee keden tongo, hanma sii keden xuruse keme firin ye Isirayila kaane xuruse rabade sabatixine yi, e findi bogi se saraxane nun saraxa gan daxine nun bōxo xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona yamaan xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra. ¹⁶ Yamanan muxune birin xa fa na kiseen na Isirayila kuntigin xon. ¹⁷ Mangan nan daxa a fa saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun minse saraxane ra sali waxatine yi, kike nenene nun Matabu Lōxone ma e nun sali waxatin naxanye birin saxi Isirayila yamaan xa. A tan nan lan a fa yulubi xafari saraxane nun bo-

† HOMERI liga se keden yi lanxi litiri keme naanin litiri tonge suulun nan ma.

gise saraxane nun saraxa gan daxine nun ኮንዩ xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona Isirayila yamaan xa."

¹⁸ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Kike singen xi singe ከኦኒ, i xa tura bulanna tongo fe mi naxan na, i yi yire sarijanxin nasarijan. ¹⁹ Saraxaraliin xa na yulubi xafari saraxan wunla nde tongo, a yi a so Alaa banxin de rati wudine ma e nun saraxa ganden tongon naaninne bundawone ma e nun yinna kui xiin de rati wudine ma. ²⁰ Kiken xi soloferede ከኦኒ fan ma, i ኮን yi na liga muxune xa naxanye haken ligaxi, e mi a rake-lix i a ma hanma e mi a kolon. Ala Batu Banxin nasarijanma na kii nin."

²¹ "Kike singen xi fu nun naaninde ከኦኒ, ε yi Halagi Tiin Dangu ከኦኒ Sanla † raba. Xi solofere sanla nan na ra, ε burune don buru rateseen †† mi saxi naxanye yi. ²² Mangan xa turaan ba yulubi xafari saraxan na a yete yulubina fe ra na ከኦኒ e nun yamanan muxune birin xa. ²³ Xi solofere sanla bun ma, a xa tura solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa e nun konton solofere, fe mi naxanye ra xi solofere bun, e nun ኮን keden yulubi xafari saraxan na, ከኦኒ yo ከኦኒ. ²⁴ A xa murutun kilo tonge saxan saxan nun turen litiri sennin sennin sa turane nun kontonne birin fari bogise saraxan na."

²⁵ "Kike solofereden xi fu nun suulunde ከኦኒ, Bubu Kui Sanla waxatini, a ኮን xa fa na seene ra yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun ture saraxane ra."

Mangan nun sali waxatine fe

46 "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Alaa banxin yinna kui xiin deen naxan yee rafindixi sogeteden binna ma, na luma nen balanxi xi sennin bun ma wanla kema ከኦኒ naxanye yi, koni a rabima nen Matabu ከኦኒ nun kike nenen sanla ma. ² Mangan lan a xa keli yinna fari ma xiin kui, a so so deen palaan ኦኒ, a yi ti de rati wudin dexan. Saraxaraline xa mangana saraxa gan daxin ba e nun a ኮንዩ xunbeli saraxane. Mangan xa a xinbi sin so deen yeteen na, na xanbi ra, a yi mini, koni deen nama ragali han pinbanna. ³ Yamanan muxune xa e xinbi sin Alatala yetagi na so de kedenna ra Matabu ከኦኒ nun kike nene sali ከኦኒ ma. ⁴ Mangan yexee dii sennin nan bama Alatala xa saraxa gan daxin na Matabu ከኦኒ yi, e nun konton keden fe mi naxanye ra. ⁵ A xa murutun kilo tonge saxan sa konton kedenna fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a keenen, a xa na sa yexee diine fari bogise saraxan na. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari. ⁶ Kike nenen sali ከኦኒ, a xa tura bulan keden ba saraxan na, e nun yexee dii sennin nun konton keden, fe mi naxanye ra. ⁷ A xa murutun kilo tonge saxan saxan sa turaan nun kontonna fari bogise saraxan na, a murutun xasabin

† HALAGI TIIN DANGU ከኦኒ SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xarayaan 12.1-13 kui. †† BURU RATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

sa yexee diine fari naxan na a keenen. A yi turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari. ⁸ Mangan nema soe, a xa so so de palaan deen nan na, a ኮን yi mini na yire kedenni."

⁹ "Yamanan muxune na fa Alatala yetagi sali ከኦኒ yi, naxan na so ኮን ma deen ኦኒ, a yi a xinbi sin, na xa mini yiifari ma deen na. Naxan na so yiifari ma deen ኦኒ, na xa mini ኮን ma deen na. So tixi kiraan naxan ኦኒ, mini nama ti na ኦኒ. Koni, mini tima gbetae nan ኦኒ. ¹⁰ Yamaan na so, mangan fan xa so, a yi mini e ከኦኒ ra, e na mini waxatin naxan yi. ¹¹ Sali ከኦኒ nun sewa malanne yi, murutun kilo tonge saxan saxan xa sa turane nun kontonne fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a keenen, a xa na sa yexee diine fari. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari."

¹² "Xa mangan jennege ma saraxan bama Alatala xa hanma saraxa gan daxina hanma ኮንዩ xunbeli saraxana, deen naxan yee rafindixi sogeteden binna ma, na xa rabi a xa, a yi a saraxa gan daxin ba hanma a ኮንዩ xunbeli saraxana alo a ligama Matabu ከኦኒ kii naxan yi, na xanbi ra a yi mini, e yi deen balan a ከኦኒ ra.

¹³ Yexee diin jee kedenna xa ba saraxa gan daxin na Alatala xa ከኦኒ yo ከኦኒ, fe mi naxan na. A xa ba ኮንዩ yo ኮንዩ. ¹⁴ ኮንዩ yo ኮንዩ murutu fupi kilo suulun xa ba Alatala xa bogise saraxan na naxan namulanxi turen litiri firin na. ከኦኒ yo ከኦኒ saraxa ba feni ito xa findi habadan sariyan nan na. ¹⁵ Yexee diin nun bogise saraxan nun turen xa ba saraxa gan daxin na ኮንዩ yo ኮንዩ han habadan."

¹⁶ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa mangan sena nde tongo a keeni, a yi a fi a diina nde ma, na ba ta findi na diin keen na, a findima a yixetene keen nan na. ¹⁷ Koni xa a sena nde tongo a keeni, a yi a fi a konyin ma, na konyin gbeen nan na ra han ኮንዩ jeeen na a li, na xanbi ra a yi a raxete mangan ma. Mangana diine nan gbee a keen na. ¹⁸ Mangan nama sese tongo yamaan keeni, a nama sese ba e gbeen na. A naxan soma a diine yii keen na, a xa na tongo a gbeeni, alogo muxu yo gbee nama ba a yii n ma yamani."

¹⁹ Na xanbi ra, so deen naxan yi so de gbeen dexan naxan yee rafindixi ኮንዩ ከኦኒ binna ma, na muxun yi n tan Esekiyeli raso menna ra siga konko sarijanxine kui denaxan namaraxi saraxaraline xa. A yi banxin kui- in yirena nde yita n na sogegododen binni. ²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, "Yiren nan na ra saraxaraline yangin saraxane nun yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane ninma denaxan yi alogo e nama e ramini yinna fari ma xiin kui, alogo yamaan xa ratanga e sarijanna ma."

²¹ Na xanbi ra, a yi n xali yinna fari ma xiin kui, a yi n nadangu a tongon naaninne matodeni. N yi sansandina nde to rafalaxi yinna tongon naaninne birin ma.

²² Na sansandine birin kuyana ኮንዩ yee tonge naanin, e yigbona ኮንዩ yee tonge saxan. E naaninne birin gboon yi lan. ²³ E birin yi rabilinxi geme sansanna nan na, kudi sodene yi rafalaxi sansanna

ᵁᵁ. ²⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Kudi sodene nan itoe ra Alaa banxina wali keene saraxa subene jinma denaxanye yi yamaan xa.”

Tigin misaala Ala Batu Banxini

47 Na muxun mɔn yi n xali Ala Batu Banxin so deen na. Igen yi minima banxin so deen bun ma siga sogeteden binni, bayo banxin yi yee rafindixi sogeteden binna nan ma. Igen yi minima banxin bun ma yiifari fɔxɔni, a dangu saraxa gandɛn yiifari fɔxɔni. ² A yi n namini kɔmen fɔxɔn deen na, a yi n xali yinna fari ma han yinna fari ma xiin so deen naxan sogeteden binni. Igen yi minima deen yiifari fɔxɔni.

³ Na muxun to mini sogeteden binni, lutin yi suxi a yii, a yi nɔngɔnna ye wuli keden yate. A yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n wɔɔxɔn nan ma. ⁴ A mɔn yi nɔngɔnna ye wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n xinbin nan ma. A mɔn yi nɔngɔnna ye wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. A yi n suxuma n tagin nan ma. ⁵ A mɔn yi nɔngɔnna ye wuli keden yate, fufaan nan yi a ra, n mi yi nɔe naxan yigide, amasɔɔ igen bata yi te han fɔ n xa n ba nen igeni, muxɛ mi yi nɔe a yigide.

⁶ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i na toxi ba?” A mɔn yi xete n na, a n xali fufaan de. ⁷ A xetexina n na, n yi wudi wuyaxi to igen de a fɔxɔ firinne birin na. ⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Igeni ito sigama nen sogeteden binni sa godo Araba yamanan binni sa bira fɔxɔ Ige Daraan ma. A na bɔxɔn fɔxɔ Ige Darani waxatin naxan yi, dara igen sarijanma nen. ⁹ Fufaan na denaxan birin li niimaseene warama ayi nen. [†] Yexene fan wuyama ayi nen, bayo igeni ito menna lima nen, fɔxɔ igen yi sarijan. Nayi, igeni ito na dangu denaxan birin yi, seene birin luma nen e nii ra menne yi. ¹⁰ Nayi, yexe suxune tima nen igen de. Keli En-Gedi ma han sa dɔxɔ En-Egilami ra, e yalane yibandunma nen. Na yexene findima nen baa gbeen yexen sifan birin na. ¹¹ Koni a dexɔn dara yirene nun a xudedine mi rasarijanma, e luma nen alogo fɔxɔn xa sɔɔ. ¹² Wudi bogilaan sifan birin solima nen fufaan de kinki firinne ra. E deene yi lu xindexi ayi tun, e bogine mi janje mumɛ! E bogima nen kike yo kike, bayo igen naxan e yi, na kelima yire sarijanxin nin. E bogin findima nen donseen na, e deene yi findi senna ra.”

Yamanan danne

¹³ Marigina Alatalaa ito nan falaxi, a naxa, “Yamanan danne ni i ra, e naxan yitaxunma Isirayila bɔnɔn fu nun firinne ra e keen na. Yusufu yixetene yire firin nan sɔɔma. ¹⁴ E keden kedenna birin a sɔɔma nen e keen na alo n na n kɔkɔ kii naxan yi n yiini texin na fa fala a n na a soma nen e benbane yii. Nayi, yamanani ito findima nen e keen na. ¹⁵ Yamanan danne ni i ra: Sogeteden kɔmenna binni, keli fɔxɔ ige gbeen ma, siga Xetilɔn taan kiraan xɔn, dangu Lebo-Xamata ra han Sedadi,

† *Fɔxɔn yi fɔxɔ IGE DARANI ito yi han! Yexene mi yi nɔe luyɛ e nii ra a yi.*

¹⁶ siga Berota nun Sibirayimi ma (naxan Damasi taan bɔxɔn nun Xamata taan bɔxɔn tagi) siga Xasari-Hatikon ma Xawuran yamanan danna binni. ¹⁷ Nayi, danna sa fɔxɔma fɔxɔn igen nan ma siga han Xasari-Enan, Damasi taan danna, Safon kɔmenna binna, siga Xamata taan danna ma. Yamanan kɔmen fɔxɔn danna nan na ra.

¹⁸ Sogeteden binna danna kelima Xawuran yamanan danna nun Damasi taan danna nan tagi, dangu Yuruden baan xɔn Galadi yamanan nun Isirayila yamanan tagi siga han Tamari taana fɔxɔ Ige Daraan de. Yamanan danna nan na ra sogeteden binni. ¹⁹ Sogeteden yiifanna binna danna, sa keli Tamari taan ma han sa dɔxɔ Meriba igene ra Kadesi yamanani, dangu Misiran baan xɔn han sa bɔxɔn fɔxɔn ige gbeen ma. Yamanan danna nan na ra yiifanna binni. ²⁰ Fɔxɔn ige gbeen nan yamanan danna ra sogegododen binni, keli yiifanna ma siga han Lebo-Xamata taana kɔmen fɔxɔn. Yamanan sogegododen binna danna nan na ra.”

²¹ “E yamanani ito yitaxun e ra fata Isirayila bɔnɔnne ra. ²² E xa a yitaxun e tagi keen na masensenna xɔn. A xa yitaxun e ra e nun xɔxɔn naxanye dɔxɔ e tagi, naxanye bata diine sɔɔ. E yatema nen e ye alo Isirayila diine. E keeni taxunma nen e ra Isirayila bɔnɔnne tagi. ²³ Nayi, xɔxɔn na dɔxɔ bɔnɔnna naxan ye, na nan a keen soma a yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Yamanani taxun fena

48 “Bɔnɔnne xinle ni itoe ra e nun e kee bɔxɔne. Dan bɔnɔnna muxune gbeen luma yamanan sogeteden kɔmen fɔxɔn danna binna nin. A danna minima kiraan nan denaxan danguma Xetilɔn taani siga han Lebo-Xamata taani han Xasari-Enan yi han Damasi taan danna kɔmen fɔxɔn Xamata taan dexɔn, keli yamanan sogeteden danna ma sa dɔxɔn sogegododen danna ra Dan bɔnɔnna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na ra. ² Dan bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na Aseri bɔnɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na. ³ Aseri bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na, Nafatali bɔnɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na. ⁴ Nafatali danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na, Manase bɔnɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na. ⁵ Manase danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na, Efirami bɔnɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na. ⁶ Efirami danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na, Ruben bɔnɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na. ⁷ Ruben danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na, Yuda bɔnɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.”

⁸ “Yuda danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔn sogegododen na, e xa bɔxɔn nde lu a danna menni naxan kuyan nun bɔnɔnna bonne birin gbeen kuyan lan, a yigbona, nɔngɔnna ye wuli bɔxɔn nun suulun. Yire sarijanxin xa lu a tagi. ⁹ E denaxan bama na bɔxɔn na

Alatala xa, na kuyama ayi nen nongonna ye wuli
 kachan nun suulun, a yigbona nongonna ye wuli fu.
¹⁰ Saraxaraline nan gbee na kachan sarijanxin na.
 Nongonna ye wuli kachan nun suulun na a ra kome-
 na ma, a ye wuli fu nan a yigboon na sogegododen
 binni, a ye wuli fu nan a yigboon na sogeteden binni, a
 ye wuli kachan nun suulun a yiifanna ma. Alatala
 yire sarijanxin xa lu a tagi. ¹¹ Saraxaraliin naxanye
 rasarjanxi Sadoki yixetene ye, ne nan gbee a ra, nax-
 anye n ma wanla kema ki faji e nun naxanye mi e yete
 ralxi ayi, alo Lewi kachan muxune a liga kii naxan yi
 Isirayila kaane yi e yete ralma ayi waxatin naxan yi.
¹² E gbeen findima mena nan na, denaxan sarijan
 yirene birin xa bayo a baxi kachan ratinmexin nan na. E
 kachan tugunma Lewine kachan danna nan na.
¹³ Lewi kachan muxune gbeen luma nen saraxar-
 aline gbeen danna ra. E firinna birin kuyan findima
 nongonna ye wuli kachan nun suulun nan na, a yig-
 bona nongonna ye wuli fu. ¹⁴ E nama e kachan mati, e
 nama a masara gbete ra, a nama fi, amasokachan
 fisamentenna na a ra naxan nasarjanxi Alatala xa.”
¹⁵ “Denaxan luma, naxan yigbo nongonna ye wuli su-
 ulun, a kuya nongonna ye wuli kachan nun suulun,
 men mi rasarjanma. Taan nan tima a tagi, taan muxu-
 ne yi a rabilinna findi banxidene nun xuruse rabadene
 ra. ¹⁶ Taan danne ni i ra: Nongonna ye wuli naanin keme
 suulun komena ma, a ye wuli naanin keme suulun yi-
 ifanna ma, a ye wuli naanin keme suulun sogeteden
 binni e nun a ye wuli naanin keme suulun sogegodo-
 den binni. ¹⁷ Kachan magenle xa lu taan nabilinni kochan-
 na ye keme firin tonge suulun. ¹⁸ Kachan kachana nde
 luma nen kachan sarijanxin sogeteden binni e nun a so-
 gegododen binni, e firinna birin, kachan nongonna ye wuli fu.
 Mena bogise xabaxine findima muxune nan balo ra
 naxanye walima taan xa. ¹⁹ Muxun naxanye walima
 taan xa naxanye mena bima, ne fatama Isirayila kachan-
 ne birin nan na. ²⁰ Kachan sarijanxin nun taana kachan
 na malan, na kuyan nun a yigboon xa findi kachan
 ye wuli kachan nun suulun nan na.”
²¹ “Kachan sarijanxin nun taana kachan, e firinna birin
 danne kuyana kachan nongonna ye wuli kachan nun suulun.
 Kachan kachana ndee luma nen keli na sogeteden danna
 ma sa kachan yamanan sogeteden danna ra, a kachana
 ndee kachan yi lu keli na sogegododen danna ma sa kachan
 yamanan sogegododen danna ra. Na kachan kachene xa
 findi mangan nan gbee ra. Na kachan nun Isirayila
 kachan kachan kuyan birin lan. Kachan sarijanxin nun

Alaa yire sarijanxin luma a tagin nin. ²² Nayi, Lewi kachan-
 muxune kachan nun taan gbeen luma mangana
 kachan nan tagi. Mangana kachan luma Yuda kachan
 kachan danna nun Bunyamin kachan danna
 nan tagi.”

²³ “Kachan kachene kee kachan nan itoe ra: Keli soget-
 eden ma han sa kachan sogegododen na, Bunyamin kachan-
 gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden
 nan na fan na. ²⁴ Bunyamin kachan danna, ke-
 li sogeteden ma sa kachan sogegododen na, Simeyochan
 kachan gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi
 keden nan na fan na. ²⁵ Simeyochan kachan danna, keli so-
 geteden ma sa kachan sogegododen na, Isakari kachan-
 gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi
 keden nan na fan na. ²⁶ Isakari kachan danna, keli so-
 geteden ma sa kachan sogegododen na, Sabulon kachan-
 gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi
 keden nan na fan na. ²⁷ Sabulon danna, keli sogeteden
 ma sa kachan sogegododen na, Gadi kachan gbeen yi
 tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan
 na. ²⁸ Gadi kachan danna findima yamanan
 danna nan na yiifari kachan, fochan Tamari taan ma siga
 Meriba igene ma Kadesi yi, siga Misiran xuden kachan han
 sa kachan fochan ige gbeen ma. ²⁹ E yamanani ito yitaxun-
 ma Isirayila kachan muxune ra masensenna nan
 kachan, a findi e kee kachan ra. Marigina Alatala falan
 nan na ra.”

Yerusalen taan so deene

³⁰ “Yerusalen taan so de fu nun firinne ni i ra. Taan
 kachan fochan kuyana, kachan nongonna ye wuli naanin keme
 suulun. ³¹ Taan so deene xili sama Isirayila kachan
 nan xun ma. De saxan kachan ma: Ruben gbeen de
 keden, Yuda gbeen de keden, Lewi gbeen de keden.
³² Taan sogeteden binna kuyana, kachan nongonna ye wuli
 naanin keme suulun. Men fan de saxan: Yusufu gbeen
 de keden, Bunyamin gbeen de keden, Dan gbeen de
 keden. ³³ Yiifari fochan kuyana, kachan nongonna ye wuli naanin
 keme suulun. Men fan de saxan: Simeyochan gbeen de ke-
 den, Isakari gbeen de keden, Sabulon gbeen de keden.
³⁴ Sogegodode binna kuyana, kachan nongonna ye wuli naanin
 keme suulun. Men fan de saxan: Gadi gbeen de keden,
 Aseri gbeen de keden, e nun Nafatali gbeen de keden.
³⁵ A rabilinna birin, kachan nongonna ye wuli fu nun solo-
 masexe. Sa fochan na waxatin ma, taan yi xili sa, a ‘Alatala
 na yi.”

Babilon mangan faxi Isirayila בִּבְלוֹן yenge sodeni ןַעֵ כֶּמֶע sennin benun Yesu xa bari. E yi Nabi Daniyeli suxu a dii ןַרְעָיָנִי yengeni, e siga a ra Babilon yi. Nabi Daniyeli yi findi Babilon mangane fekolonna nde ra. Ala senben soxi a yii, a xa xiyene nun wundo feene bunna fala mangane xa. Ala מֶחַן bata dunupa fe famato wuyaxin lankenemaya Daniyeli xa. A ne sebe Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito Yahudiya banxulan muxu naanin nan ma taruxun yebama en xa naxanye lu tinxinyani e Ala xa Babilon Manga Nebukadanesari yetaqi. Taruxu sennin nan a yire singen kui (sora 1 han sora 6), naxanye a yitama en na Yahudiyane yi limaniyaxi kii naxan yi besenxonyani. Misaala ra, en Daniyeli a taruxun toma be, mangana kuntigine a woli yatane bun ma waxatin naxan yi (sora 6).

Ala fe to naanin nan yitama Daniyeli ra alo xiyena Daniyeli sora 7 han sora 12 kui naxanye dunupa wundo feene makenenma Daniyeli xa. Fe tooni itoe Yahudiya yamana taruxun nan yitama alo xiyena, siya wuyaxine yi naxanye תַּרְוָמָא, han Ala מֶחַן yi e mali, e yi דְּבָרָא e בִּבְלוֹן.

Daniyeli feen naxanye toxi fata Ala ra, na yirena ndee Yesu fa waxatin nan yebama ןַעֵ כֶּמֶע wuyaxi benun Marigi Yesu xa bari. Misaala ra, mangan xiyen naxan ma fe sebexi Daniyeli sora firinden, na gemena nde a fe falaxi naxan keben, muxu yii mi naxan בְּרִי. Na yi findi taxamasenna ra naxan Marigi Yesu fa waxatin nun a fa kiin yitama bayo gemen godoxi yirena nde fari naxan findixi Romi kaane mangayana fe taxamasenna ra. A מֶחַן naxa a na gemen yi findi geya belebelen na naxan בִּבְלוֹן ngaan nafe. Na bunna neen, fa fala Marigi Yesu faxi Romi kaane mangaya waxatini, a denkeleya yamaan מֶחַן sabatima siyane birin tagi han to alo na xiyena a yitaxi kii naxan yi.

Daniyeli 9.25 fan Yesu fa waxatina fe falama. Malekana a falaxi Daniyeli xa menni fa fala a ןַעֵ כֶּמֶע naanin ןַעֵ tonge solomasexe nun saxan nan tima yamarina nde xanbi ra benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa, a yi faxa. Na yamarina fe sebexi Esirasi 7.11 kui. Yerusalen taan tixi yamarin naxan ma, na yi fixi yanyina nde ןַעֵ כֶּמֶע naanin tonge suulun nun solomasexe benun Marigi Yesu xa bari hanma yanyina nde ןַעֵ כֶּמֶע naanin tonge naanin nun suulun fata ןַעֵנֶע tenge kii firinna ra muxune yi darixi naxanye rawale na waxatine yi. Nayi, Kitabuna falan na kamalixi Yesu barin to ןַעֵ מֶחַןִּינִי nun suulun ti, xanamu, a barin to ןַעֵ tonge saxan nun solomasexe ti. Yesu faxa nen, a keli sayani yanyina nde a barin to ןַעֵ tonge saxan nun saxan ti. Na bunna neen, fa fala Daniyeli waliyia falani ito Marigi Yesu faxa waxati yeten falaxi yanyina nde ןַעֵ כֶּמֶע suulun ןַבְּרִינִי benun Yesu xa bari.

Kitabun yireni ito nun Lankenemaya kitabu yirena ndee maliga han! E firinna birin waxatin birin denkeleya muxune nan senbe soma, e xa lu denkeleyani, hali kontofili feen nun תַּרְוָיָאן sifan birin e סִבְתָּ.

Daniyeli nun a lanfane Babilon yi

1 Yehoyakimi a mangayaan ןַעֵ saxandena, Yuda yamanani, Babilon mangan naxan yi xili Nebukadanesari, na nun a muxune yi siga, e sa fu Yerusalen taan ma, e yi a rabilin yengesone ra. **2** Marigin nan tinxi Yehoyakimi suxu feen ma, Yuda Mangana, e nun Ala Batu Banxin muran nasarijanxine tongo feen ma. Manga Nebukadanesari yi ne xali Babilon yamanani, a yi se xonne ramara a gbee suxure banxin nafulu ramaradeni. **3** Mangan yi a fala a muxu gbeen xa, naxan xili Asipenasi, a naxa, a a xa sa Isirayila foningena ndee ye matongo, naxanye kelixi manga banxini xanamu xabila hiyabuxine yi. **4** A xa xaxilima xaranxine ye matongo naxanye kende, e tofan. E xa kotta alogo e xa ןֶכַּח wanla ke mangana banxini. E luma nen e xaranne Babilon xuiin nun a sebenle ma. **5** Mangan מֶחַן yi e soge keden balon tongo, keli a gbee donseene yi e nun a gbee דְּבָרָא yi. E xaranma nen ןַעֵ saxan bun ma, na xanbi ra, e yi fa lu wanla ke mangan xa. **6** Yuda kaan naxanye yi na muxune ye, ne xili: Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli, e nun Asari. **7** Mangana tande xunna yi xili nenen sa e xun ma. A yi Daniyeli xili sa a "Belitisasari." A yi Xananiya xili sa "Sadiraki." A yi Mikayeli xili sa "Mesaki." A yi Asari xili sa "Abedinego."

8 Daniyeli yi a miri, a nama a yete raharamu mangana a donseene ra e nun a דְּבָרָא na. **†** Nanara, a yi tande xunna mafan a e nama a karahan a a yete raharamu.

9 Ala yi a ragidi, tande xunna yi hinan Daniyeli ra, a מֶחַן yi kininkinin a ma. **10** Tande xunna yi a fala Daniyeli xa, a naxa, "N gaxuxi mangan ye ra, n kannu, naxan bata e donna nun e minse feen nagidi. Xa a i to, i fatin baxi i ra i lanfane tagi, n xunna לְמָא ayi nen e fe ra." **11** Daniyeli yi a fala na xa, tande xunna naxan tixi Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli nun Asari xunna דְּבָרָא na, a naxa, **12** "Se bogine nun igen gbansanna fi nxu ma, i xa nxu mato nayi han xi fu. **13** Na xanbi ra, i nxu nun nxu lanfane fatin sama e bode ma nen naxanye mangana a donseen donma, i nxu donse feen yebe nayi alo i naxan toxi." **14** Nanara, a tin na ma, a yi e mato xi fu bun ma. **15** Xii fu danguxina, a yi a to e kende, e fatin fan, dangu mangana donseen don muxune ra. **16** Nanara, e xunna דְּבָרָא yi se bogine fi e ma, mangana donseen nun a דְּבָרָא ןַבְּרִינִי na.

17 Ala yi lonnin fi fongine naaninni itoe ma a e xa fe sebebin birin bunna famu, e nun fekolonna. Daniyeli yi ןַעֵ xiyene bunne fale e nun fe toone alo xiyena. **18** E waxatin nan yanyi naxan yi mangan naxan sa, tande xunna yi e yita Nebukadanesari ra. **19** E birin nun man-

† HARAMUNNan yi mangana donseene ra bayo e yi ralima mangana suxurene nan ma.

gan yi e bode to, foningene ye, muxu yo mi a kenene alo Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli e nun Asari. Ne yi so a wanli. ²⁰ Mangana e maxodin fefe ma lan xaxili-mayaan nun fe kolonna fe ma, a yi a to e yabine yi dangu a woyimene nun a jinan kanne gbeen na dɔxɔɔa ma fu, naxanye yi a yamanani. ²¹ Daniyeli yi lu na yi han Kirusi a mangayaan jɛɛ singena.

Mangana xiyena fe

2 Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ firindena, a yi xiye sa. A xaxinla yi jaxamin han xixɔnla yi a bepin. ² A yi woyimene nun jinan kanne nun kɔmɔ kanne nun yiimatone xili alogo e xa a xiyen bunna fala a xa. Ne yi malan, e ti a yetagi. ³ Mangan yi a fala ne xa, a naxa, "N xiyena nde nan saxi, naxan bata n xaxinla jaxamin. A xɔnla n ma, n xa na xiyen bunna kolon." ⁴ Na yiimatone yi mangan yabi Arami xuini, e naxa, "N xu kanna, Ala xa siin fi i ma. I ya xiyen yeɓa nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa." ⁵ Mangan yi a fala yiimatone xa, a naxa, "N bata yelin a nate fa fala xa e mi n ma xiyeni ito fala n xa e nun a bunna, n na e yibolonma nen dungi dungi yeɛn ma, e banxine fan yi kala fefe!" ⁶ Koni xa e mɔn nɔ n ma xiyen nun a bunna faladeni n xa, e kise wuyaxi sɔɔɔma nen n yii, e nun kɔntɔnne nun xunnayeren gbegbe. Nanara, e xa xiyen nun a bunna fala n xa."

⁷ E mɔn yi a fala mangan xa, e naxa, "Mangana, i ya xiyen fala nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa." ⁸ Mangan yi a fala e xa, a naxa, "N bata a kolon, e katama n xa dija han waxati gbete bayo e a kolon n ma fe ragidixin mi kale." ⁹ Koni, xa e mi n ma xiyen fala n xa, jaxankata kedenna sama e birin fari nen. E faxi wulen nun yanfantanya falan nan tideyi n xa han n ma miriyaan yi maxete. Nanara, e n ma xiyen fala n xa, nayi n na a kolonma nen fa fala e nɛe a bunna fale nen."

¹⁰ Yiimatone yi a yabi, e naxa, "N xɔ mangana, na muxu yo mi dunɔɔani ito yi naxan nɛe na lige naxan xɔli i ma. Na manga yo mi na, hali a fangan nun a senben na gbo kii yo ki, na munma fe sifani ito maxodin woyimene nun jinan kanne nun yiimatone ma singen." ¹¹ I naxan maxodinxi, na xɔɔɔɔ. Muxu yo mi nɛe na yabin soe i yii fɔ alane, koni ne mi dɔxi adamadiine tagi."

¹² Nayi, mangan yi xɔɔ, a bɔnen yi te han! A yamarin fi fa fala a Babilɔn fekolonne birin xa faha. ¹³ Mangana falan yi rawanga, fekolonne yi fa fama faxadeni nen. Nayi, e Daniyeli fen e nun a lanfane alogo e fan xa faha.

Ala yi xiyen lankenemaya

¹⁴ Daniyeli yi a xuiin namini jɔɔɔ luun nun xaxili-mayaan na Ariyoki ma mangan kantan muxune xunna, naxan yi faan kiraan xɔn ma siga Babilɔn fekolonne faxadeni. ¹⁵ A Ariyoki maxodin, a naxa, "Nanfera mangan bata sariya xɔdexe sifani ito sa." Ariyoki yi na feen yeɓa Daniyeli xa. ¹⁶ Nanara, Daniyeli yi siga mangan fe-

ma, a yi a mayandi alogo a xa waxatin fi a ma, a xa nɔ a xiyen nun a bunna fale mangan xa.

¹⁷ Daniyeli yi siga banxini, a feni ito birin yeɓa a lanfane xa, Xananiya nun Mikayeli e nun Asari. ¹⁸ A yi e mafan a e xa Ala maxandi naxan kore, a xa kininkinin e ma, a xa fe luxunxini ito yita e ra alogo e nama Daniyeli nun a lanfane faha Babilɔn fekolonna bonne xɔn. ¹⁹ Nanara, Daniyeli yi fe toon ti kɛɛn na alo xiye-na, fe luxunxin yi lankenemaya a xa. Daniyeli yi Ala tantun naxan kore, ²⁰ a naxa, "Ala xinla xa tantun habadan habadan! Amasɔɔ a tan nan gbee kolonna nun senben na." ²¹ A tan nan waxatin nun a keɔane maxetema: A tan nan mangane bama. A tan nan mangane dɔxɔma. A fekolonna fima fekolonne ma, a lɔnnin fima xaxilimane ma. ²² A fe tilinxi luxunxine lankenemayama. A dimi yi feen kolon, bayo kenenna a yii. ²³ N benbane Ala, n na i tantunma, n yi i batu fekolonna nun fangana a fe ra i naxan fixi n ma. I bata n nakolon na ra, nxu naxan maxodinxi i ma, i bata nxu rakolon mangana xiyen na."

Daniyeli yi mangan xiye saxin nun a bunna fala

²⁴ Na xanbi ra, Daniyeli yi siga Ariyoki fema, mangan yamarin fi naxan ma a xa Babilɔn fekolonne faha. A sa a fala a xa iki, a naxa, "Hali i nama Babilɔn fekolonne faha. Siga n na mangan yetagi. N xa a xiyen bunna fala a xa." ²⁵ Mafuren, Ariyoki yi siga Daniyeli ra mangan fema, a yi a fala a xa, a naxa, "N bata muxu keden to na Yuda kaa suxine ye, naxan xiyen bunna fale mangan xa." ²⁶ Mangan yi Daniyeli maxodin naxan xili Belitissari, a naxa, "I tan nɛe xiyen nun a bunna fale n xa ba?"

²⁷ Daniyeli yi mangan yabi, a naxa, "Mangana, i fe luxunxin naxan maxodinxi fekolonne nun jinan kanne nun woyimene nun yiimatone ma, ne sese mi nɛe i ya xiyen nun a bunna fale i xa. ²⁸ Koni Ala na yi, naxan kore xɔnna ma. A nɛe fe luxunxine ye mayalanɛe. A bata Manga Nebukadanesari rakolon naxan ligama waxati famani. Awa, i ya xiyen nun i ya fe toone ni i ra i naxanye to i ya saden ma. ²⁹ I yi saxi waxatin naxan yi, mangana, i yi lu i mire fe famatɔne ma. Awa, naxan fe luxunxine ye mayalanma, na bata i rakolon fe famatɔne ra. ³⁰ N tan ma binni, fe luxunxini ito mi ye mayalanxi n xa fa fala n tan fekolon dangu ndenden na, koni alogo a bunna xa fala mangan xa, i yi i son-donna miriyane kolon."

³¹ "Mangana, i fe toon nan tixi naxan findixi sawura belebelen na. Na sawura yi gbo kati! A yi mayilenma, a yi tixi i yetagi, a keɔaan yi magaxu han! ³² Xemaan yetɛen nan yi sawuran xunna ra, a kanken nun a yiine gbeti wuren nan e ra, a kuiin nun a tagina, sulana. ³³ A

danbane yi rafalaxi wure fɔɾɛn na, a sanne wure fɔɾɛn nun bɛndɛ ganxina. ³⁴I yi a matoma waxatin naxan yi, gɛmɛna nde yi keben muxu yii mi naxan bɔxi, a fa bɔnbɔ na sawuran sanna ra wure fɔɾɛn nun bɛndɛ ganxin dɛnaxan yi. A yi e rayensen. ³⁵Awa, a wure fɔɾɛ yo, a bɛndɛ ganxi yo, a sulan yo, a wure gbeti yo, a xɛma yo, na birin yi lunburunɛ ayi, e yi findi burun burunna ra alo se dagin naxan yifema soge furen na. Foyen yi a xali a funfu yo mi lu na. Awa na gɛmɛn naxan fa bɔnbɔ na sawuran na, na yi findi geya belebelen na, a bɔxbɔna ngaan nafe.”

³⁶“Xiyen ni i ra. Nxu a bunna fan falama nɛn mangan xa. ³⁷N kannna, mangane mangan ni i tan na. Amasɔtɔ Ala nan mangayaan nun sɛnbɛn nun fangan nun xun-nayerenna fixi i ma, Ala Naxan Kore. ³⁸A tan nan i dɔxi muxune nun subene nun xɔline xun na, e nɛma dɛdɛ yi, a yi nɔnɔ fi i ma ne birin xun na. I tan nan xɛma xunna ra. ³⁹I tan na dangu, mangaya gbɛtɛn kelima nɛn naxan sɛnbɛn xurun i gbeen xa. Na xanbi, mangayaan saxanden ligama nɛn alo sulana, na yi nɔnɔ sa bɔxbɔ birin ma. ⁴⁰Mangaya naaninden fama nɛn, na xɔxɔ alo wurena. Wuren seen birin yensenma, a a lunburun. Na mangayaan fan bonne yensenma na kii nin, a yi e lunburun. ⁴¹I a sanne nun a san sonle toxi rafalaxi wuren nun bɛndɛ ganxin basanxin na kiin de, na yamanani taxunma nɛn, koni wuren xɔxɔxɔxɔxɔxɔxɔxɔxɔxɔnna taranma a yi nɛn, bayo i wuren nun bɛndɛ ganxin basanxin nan toxi. ⁴²Nanara, alo a san sonle yi rafalaxi wuren nun bɛndɛ ganxin basanxin na kii naxan yi, na yamanan fɔxɔ kedenna fangan gboma ayi nɛn, bode fɔxɔn yi xetunɛ ayi. ⁴³I wuren nun bɛndɛ ganxin basanxin nan toxi, bayo na muxune katama nɛn e xa malan, koni e mi malanɛ alo wuren nun bɛndɛ ganxin to mi basanɛ.”

⁴⁴“Na mangane waxatini, Ala Naxan Kore, na mangayana nde rafama nɛn naxan mi kalɛ habadan! † Na mangayaan mi danguma yamana gbɛtɛ nɔnɔ bun. A yamanan bonne raxuyama ayi nɛn, a yi e raxɔri, koni a tan yɛtɛɛn luma nɛn habadan. ⁴⁵Na bunna nɛn, alo i gɛmɛn naxan toxi kebenɛ geya fari muxun yii mi dinxi naxan na, a fa wuren nun sulan nun bɛnden nun gbeti wuren nun xɛmaan yensen. Ala bata a yita mangan na naxan fama ligadeni yɛɛn na. Nɔndin nan xiyeni ito ra, muxune lan e xa la a bunna fan na.”

† A XUNNAfindixi Babilɔn kaane mangayaan nan na. Na feen sebɛxi Yeremi 51.7 kui. A KANKEN NUN A YIINEfindixi Perise kaane gbeen na Manga Kirusi naxan fɔl jɛɛ kɛmɛ suulun tonge saxan nun solomanaanin benun Yesu xa bari. A KUIIN NUN A TAGIFindixi Gireki kaane mangayaan na Manga Alesandire bun ma jɛɛ kɛmɛ saxan benun Yesu xa bari. A danbane nun a sanne findixi Romi kaane mangayaan nan na. Yesu faxi waxatin naxan yi, Romi kaane nan yi mangane ra bɔxbɔ yire wuyaxi xun na. † Marigi Yesu a denkeleya yamaan naxan fɔl, na findixi MANGAYANIITO ra naxan buma habadan. Daniyeli a falani ito a yɛbaxi fa fala a Yesu yi lan a xa fa Romi kaane mangayaan waxatini. A faxi na waxatin nin. Yesu a denkeleya yamaan nan sabatima dunupa yiren birin yi fata falani ito ra. Na feen mato Daniyeli 2.35 kui. A mɔn buma habadan ariyanna yi.

Mangan yi Daniyeli binya

⁴⁶Nba, Manga Nebukadanesari yi a xinbi sin Daniyeli bun ma, a yetagin yi lan bɔxbɔ ma. A yamarin fi a e xa saraxane ba a xa, e nun wusulanna. ⁴⁷Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “Ɛ Ala nan alane Ala ra. E nun mangane gbee marigina naxan wundo feene lankɛ-mayama. Bayo i bata nɔ wundo feni ito yɛ mayalanɛ.”

⁴⁸Mangan yi Daniyeli mate, a banna se wuyaxi so a yii. A yi a dɔxɔ Babilɔn yamanan birin xun na, a yi a findi mangan na Babilɔn fekolonna birin xun na. ⁴⁹Daniyeli yi mangan mafan, a xa Babilɔn bɔxbɔ fe yɛban so Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yii. Daniyeli yɛtɛɛn yi lu Manga Nebukadanesari a tanden ma wanla ra.

Mangan yi suxuren nafala

3 Manga Nebukadanesari yi sawura xɛmaan nafala. A kuyan nɔngɔnna yɛ tonge sennin lixi. A yigbona, nɔngɔnna yɛ sennin. A sa a ti Dura Lanbanni, Babilɔn yamanani. ²Manga Nebukadanesari yi bɔxbɔ mangane nun bɔxbɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxbɔ kuntigine ngaan xili alogo e xa fa sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi. ³Awa, bɔxbɔ mangane nun bɔxbɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxbɔ kuntigine ngaan yi e malan na sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafala. E ti sawuran yetagi Manga Nebukadanesari naxan nafala.

⁴Mangana fe rawangan yi sarin fangan na, a naxa, “Siyane nun bɔnɔnɔ birin naxanye xuine birin falama, naxan yamarixi ɛ ma, na ni ito ra: ⁵Ɛ na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ waxatin naxan yi, ɛ bira bɔxbɔ, ɛ yi sawura xɛmaan batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi. ⁶Xa naxan yo mi bira a bun ma, a yi a batu, na rawolima ayi nɛn sulun tɛɛni †† keden na!”

⁷Nanara, siyane birin to xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ, siyane nun bɔnɔnɔ birin naxanye xuine birin falama, ne yi bira sawura xɛmaan bun ma, e yi a batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁸Na waxatin yɛtɛni, yiimatona ndee yi fa, e xa Yahudiyane kansun. ⁹E yi a fala Manga Nebukadanesari xa, e naxa, “Ee! mangana! I xa bu dunupa yi.

¹⁰Nxu kannna, i bata yi yamarin fi, a muxune birin xa bira sawura xɛmaan bun ma, e yi a batu, e na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ waxatin naxan yi. ¹¹Nayi, naxan yo mi tin bira a bun, a yi a batu, na kannna wolima nɛn sulun tɛɛni. ¹²Koni Yahudiyana ndee na yi, i tan yɛtɛɛn Babilɔn bɔxbɔ fe

†† SULUN TɛɛNMɔn falama yirena nde yi fa fala “FURU TɛɛNA.”

yebaan soxi naxanye yii, Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego. I ya yamarin bote mi ne xa. Ee! Mangana! E mi i ya alane batuma, e mi i ya sawura xemaan fan batuxi i naxan nafalaxi.”

¹³ Nebukadanesari bɔɔɔɔn yi te a xɔɔɔ! A yi yamarin fi, e xa fa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego ra. Sofane yi fa na xemene ra a yetagi. ¹⁴ Nebukadanesari yi a fala e xa, a naxa, “Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego, ɔɔɔɔɔɔn na a ra ba? E mi n ma alane batuma, e mɔɔn mi sawura xemaan batuma, n naxan nafala? ¹⁵ Awa, iki, e na xɔɔɔɔn nun xulenna nun sɔɔɔɔnna nun kondenna nun bɔɔɔɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin me sɔɔɔɔn, e bira, e yi sawura xemaan batu n naxan nafalaxi. Koni xa e mi a batu, e rawolima nen sulun tɛɛni keden na! Ala mundun na yi naxan e bama n yii?”

¹⁶ Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi a fala, e naxa, “Ee! Manga Nebukadanesari! Nxu mi waxi nxu yete makata fe yi i yetagi. ¹⁷ Xa na rabe, nxɔ Ala, nxu walima naxan xa, na nɔɔe nxu ratange. A nxu ratanga-ma sulun xapɛn ma nen e nun i yiin ma. ¹⁸ Hali a mi na lige, mangana, a kolon a nxu mi i ya alane batuma, nxu mi i ya sawura xemaan batu e i naxan nafalaxi.”

E woli fena tɛɛni

¹⁹ Nayi, Nebukadanesari yi mɔɔne han! A yetagin yi masara Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yɛɛ xɔɔri. Nebukadanesari yi yamarin fi e xa sulun † nawolon dɔɔɔɔɔɔn ma solofere dangu e yi darixi a ra kiin de. ²⁰ A yi a yengɛsona ndee yamari naxanye maxɔɔɔɔɔ a gali dine ye, e xa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego xidi, e yi e rawoli sulun tɛɛ xapɛni. ²¹ Na xeme saxanna yi xidi, e maraberi baxi e dugine nun e wantanne nun e namune yi, e nun e domain birin. E yi woli sulun tɛɛ xapɛ tagi. ²² Sofaan naxanye Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego woli tɛɛni, tɛɛn yi ne faxesa bayo mangan bata yi yamarin fi a xa wolon naxi ra. ²³ Koni Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego, ne saxanna xidixin yi bira sulun tɛɛ xapɛni.

²⁴ Manga Nebukadanesari yi gaxu, a tugaɔɔɔe ayi, a keli. A yi a fala a maxadi tiine xa, a naxa, “En mi muxu saxan xidixin xan wolixi tɛɛn tagi ba?” E mangan yabi, e naxa, “ɔɔn Mangana!” ²⁵ A mɔɔn naxa, “Anu, n muxu naanin nan toma, e mi xidixi. E sigan tima tɛɛn tagi, tɔɔɔɔɔɔn yo mi e ma. E naaninden keɔɔn maliga malekan na.”

Mangan yi Ala binya

²⁶ Nebukadanesari yi a maso sulun xapɛn de ra, a naxa, “Sadiraki! Mesaki! Abedinego! Ala Matexina walikene, e mini, e fa be.” Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi keli tɛɛn tagi. ²⁷ Bɔɔɔɔɔne mangane nun bɔɔɔɔn kanne nun yamana kanne yi e maso e ra. E yi a to, tɛɛn mi nɔɔ yo sɔɔɔɔn na xemene fatin ma. E xunsexene mi ganxi, e dugine mi kalaxi. Tɛɛn xiri mi dɔɔxi e ma. ²⁸ Nebukadanesari yi a fala, a naxa, “Tantunna Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala xa! A tan nan a

malekan nafaxi, a yi a walikene ratanga. E bata la a ra han, e yi mangana a yamarin kala. E yitɔɔnxi faxesa feen ma, benun e xa ala gbete batu, ba e Ala ra. ²⁹ A mato fa, n yamarin naxan fima: xa muxu yo Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala rafeya, a na taran siya yo yi, yamana yo yi, xui yo yi, na kanni segema dungi dungi yɛɛn nan ma, a banxin yi findi kurun na, bayo ala yo mi na naxan nɔɔe makantan sifani ito ra alo a tan.”

³⁰ Nanara, mangan yi Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a fe mate Babilɔɔn yamanani. ³¹ Manga Nebukadanesari yi xerane rasiga siyane nun bɔɔnɔɔnne birin ma naxanye xuine birin falama, dunuɔɔn yiren birin yi, a naxa,

Bɔɔɔɔɔn gbeen xa lu e xa.

³² A findixi n xa fe faɔɔn nan na, n xa taxamasenne nun kabanako feene yebe e xa Ala Matexin naxanye ligaxi n xa.

³³ A taxamasenne gbo, a kabanako feene senben gbo.

A mangayana, habadan mangayaan na a ra.

A nɔɔyaan luma nen mayixete nun mayixete.

Mangan xiyen firindena

4 N tan Nebukadanesari, n yi bɔɔɔe xunbenla nun naxunna nin n ma mangaya banxini. ² N yi xiye sa naxan n magaxuxi. Miriyane yi soma n yi n ma saden ma, n xaxinla fe toone yi n kuisan han! ³ Nanara, n bata yamarin fi, e xa fa Babilɔɔn fekolonne ra n fema alogo e xa n ma xiyen bunna fala n xa. ⁴ Woyimene nun jinan kanne nun yiimatone nun kɔɔɔ kanne faxina, n yi n ma xiyen yebe e xa, koni e sese mi nɔɔ a bunna fale n xa. ⁵ A rapanna, Daniyeli fan yi fa n fema naxan mɔɔn yi xili Belitiasari naxan xili luxi alo n ma ala xinla. Ala saripanxine niina a tan yi. N yi n ma xiyen yebe a xa, ⁶ n naxa, “Belitiasari, woyimene kuntigina, n na a kolon fa fala ala saripanxine niina i tan yi. Wundo fe yo mi xɔɔɔɔn i tan yii. Fe toone bunna fala n xa, n xiye saxi naxanye ra.”

⁷ “Awa, n xaxinla toon naxan tixi, na ni i ra, n to yi saxi n ma saden ma, n yi n yɛɛ rakopinma, n yi a to: Wudi bili gbee keden tixi bɔɔɔn tagi,

naxan yi mate han!

⁸ Na wudin yi gbo,

a magaxu ayi,

a kondan yi texi nen han kuyena.

A yi toma bɔɔɔn danna birin na.

⁹ A bɔɔɔɔɔne yi fan,

a bogine yi wuya han!

Birin balon yi a kɔɔe ra.

Burunna subene yi fama a nininna bun.

Xɔɔline yigiyaxi a yiine kɔɔe ra.

Daliseene birin yi e donna sɔɔɔɔnna a bogin nan xɔɔn.

¹⁰ N xaxinla tooni,

n naxan to n ma saden ma,

n yɛɛn tixi,

n yi marakantan ti saripanxina nde keden to gode keli kore xɔɔnna ma.

† SULUNNAMɔɔn fale fa fala furuna.

¹¹ Na yi 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 fangan na,
a falan ti iki, a naxa,
'E wudini ito rabira,
ε yi a yiine sege,
ε yi a 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠ndene ba a ma,
ε yi a bogine raxuya ayi.
Subene xa e giye a bun,
xoline yi keli a yiine yi.

¹² Koni ε xa a dungin nun a salenne lu 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠
ε yi a xidi wuren nun sula y𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠na ra,
a yi lu xeen ma sexen xere ra.
A xa yikun xiila ra,
a yi a balo sexen na
alo subene.

¹³ A adamadi xaxinla maxetema nen,
sube xaxinla yi so a yii.
Nee solofere danguma a xun ma nen.

¹⁴ Marakantan muxune nan sariyani ito ragidixi,
maleka sarixanxine nan yamarin i to fixi
alogo daale xa a kolon
fa fala Ala Matexin 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 nabama
adamadiine mangayaan fari.
A a soe muxe yii naxan na rafan a ma,
hali muxune birin dangu naxan na."

¹⁵ "N tan Manga Nebukadanesari, n xiyeen naxan sa,
na nan na ra. Awa, i tan Belitiasari, i xa n xiyeen bunna
fala n xa, bayo n ma 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 fe kolonne, ne sese mi 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠
a bunna fale n xa. Koni i tan nce bayo ala sarixanxine
niina i tan yi."

Daniyeli yi xiyeen yebe

¹⁶ Awa, Daniyeli naxan xili Belitiasari, na yi a raxun-
beli waxatidi, a miriyane yi a kuisan. Mangan yi a fala,
a naxa, "Belitiasari, xiyeen nun a bunna nama i
kuisan." Belitiasari yi a yabi, a naxa, "N kanna, a yi lan
nun, xiyeen xa findi i yaxune gbeen na, a bunna yi lu i
sangaxaxine xa. ¹⁷ I wudi bili gbeen toxi gboe, a
maxaxaxine ayi, naxan kondan texi han kuye, naxan yi
toma 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 danna birin yi, ¹⁸ naxan 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠ndene fan,
naxan bogi wuya, naxan daliseen birin baloma, burun-
na subene e sama naxan bun ma, xoline e teen sama
naxan yiine yi."

¹⁹ "Ee! Mangana! Na wudin ni i tan na. Bayo, i bata
gbo i findi senbe kanna ra. I ya gboon bata te han kuye
e nun i ya 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 bata dununa danna birin li. ²⁰ I tan
mangan 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 yi kantan ti sarixanxine keden to gode
keli kuye, a naxa, 'E wudini ito rabira, ε a kala, koni ε
dungin nun a salenne lu 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠. Koni ε a maxidi wure
y𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠na nun sulan y𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠ni xeen ma sexen xere
ra. A xa yikun xiila ra. A xa lu burunna subene xon ma
han nee solofere yi dangu a xun ma."

²¹ "Ee! Mangana! N xa a yebe i xa Ala Matexin naxan
nagidixi n kanna mangan ma. ²² I kedima nen
adamadiine tagi, i sa i damake burunna subene ye. I i
degema sexen nan na alo pingene. I 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 yikunma xiila
ra nen nee solofere bun ma, han i yi a kolon a Ala Ma-
texin nan 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 nabama adamadiine mangayaan xun
na. A mangayaan fima muxun ma naxan na a kenene.

²³ Wudi dungin nun a salenne lu feen yamarin fan bun-
na na, a i ya mangayaan naxetema i ma nen i na a
kolon, a 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 naxan yi, na kuye. ²⁴ Nanara, Mangana, n
ma maxadin xa rafan i ma: Danna sa i yulubine ra, i xa
tinxin. I ya tantanne lu na, i xa kininkinin 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 muxune
ma. Yanyina nde yi, i luyε 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 xunbenli nen."

²⁵ Na feen birin yi kamali Manga Nebukadanesari
ma. ²⁶ Kike fu nun firin to dangu, a yi a masiga tima
manga banxin sangansoon ke ra Babilon yi, ²⁷ Man-
gan yi a fala, a naxa, "Babilon gbo de! N tan nan a tixi
manga yigiyaden na n senben fangan na n ma xunnay-
erenna nun n ma binyen xa!"

²⁸ Falan 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 yi mangan deni singen, fala xuina nde yi
keli kuye, a naxa, "Manga Nebukadanesari, falani ito
tima i tan xa. Mangayaan senben bata ba i yii to. ²⁹ I
kedima nen muxune tagi, i sa i damake burunna
subene tagi, i yi sexen don alo pingene, nee solofere
bun ma han i na a kolon waxatin naxan yi a Ala Matex-
in nan 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 nabama adamadiine mangayaan fari. A a
so muxe yi naxan na a kenene." ³⁰ Na waxatin yeteni, na
fala xuiin yi kamali Manga Nebukadanesari xili ma, a yi
kedi adamadiine ye, a sexen don alo pingene. A fatin yi
yikun xiila ra, han a xunseken yi mini alo singbin
xabena. A san xanle yi kuya ayi alo xliin gbeena.

³¹ Waxatin naxan saxi na danna to a li, n tan
Nebukadanesari, n yi n yeen nate kuye, n xaxinla yi
xete n ma. N na Ala Matexin batu, n yi a tantun, n yi a
binya naxan na yi habadan! Naxan ma 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 findixi
habadan 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 na e nun naxan ma mangayaan ligama
mayixete nun mayixete xun na. ³² Sese mi dununa
muxune senben na Ala yeε ra yi. Naxan na a kenene, a
na nan ligama maleka ganla ra e nun muxune 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠
ma. Muxu yo mi na naxan a yiin yeε ratiye, a a fala, a
naxa, "I nanfe ligama?"

³³ Na waxatin yeteni, n xaxinla yi xete n ma, n ma
mangayaan xunnayerenna nun n ma 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 mirinna fan
yi xete n ma. N ma maxadi tiine nun n ma muxu
gbeene 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 yi n xili, n 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 n ma mangaya gbedeni. N
ma gboon yi siga xun mase. ³⁴ Iki, n tan Nebukadane-
sari, n na a batuma, n na a yite, n na a binya, kore xon-
na mangana yoona a xa a kewanla birin yi, a kirane
tinxin. A nce muxune magode nen naxanye e yete
yitema.

Sebeli magaxuxina

5 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 nde, Manga Beliasari yi naxanaxani 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 a
muxu gbee wuli kedenna xa. A yi lu 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 minne e
xon. ² 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 to a suxu, Beliasari yi yamarin fi a e xa fa
igelengenna xema daxin nun gbeti daxin na, a baba
Nebukadanesari kelixi naxanye ra Ala Batu Banxi
gbeeni Yerusalen taani. Mangan yi waxi a min feni ne
ra e nun a naxanle nun a konyi naxanle † nun a muxu
gbeene. ³ Nayi, e yi fa xema igelengenne ra naxanye sa
tongo Ala Batu Banxini Yerusalen taani. Mangan nun a
muxu gbeene nun a naxanle nun a konyi gilene yi e
min ne ra. ⁴ E 𐎠𐎢𐎡𐎢𐎠 min waxatin naxan yi, e yi lu alane

† KONYI NAXANLE nan ne ra, a naxanye soto a naxanla ra.

batuε, xεmaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun wudin nun gεmε alane.

⁵ Na waxatin yeteni, muxun yii sonle yi mini kenenni lenpu degen ma. E sebenla ti manga banxin kanke. Mangan yi yiini ito to naxan yi sebenla tima. ⁶ Mangan yetagin yi maxεtε, a miriyane yi a kuisan, a tagi xudine yi ba a yi, a xinbine yi lu bεnbe e bode ra. ⁷ A yi gbeleg-bele fangan na, a e xa fa pinan kanne nun yiimatone nun kεmε kanne ra. A yi a fala Babilon fekolonne xa, a naxa, "Naxan na sebenli itoe xaran, a yi a bunna fala n xa, na maxidima nen manga dugin na, xεma nεren yi bira a kεε, a mεn yi mangaya tiden saxanden sεtε bεxεni ito yi." ⁸ Mangana a fekolonne birin yi so, koni e mi nε sebenla xaranε, e yi a bunna fala mangan xa. ⁹ Na nan a liga, Manga Belisasari mεn yi gaxu han, a yetagin yi maxεtε, a muxu gbeene yi kui yifu.

¹⁰ Mangana nga to mangan nun a muxu gbeene sεnε xuiin mε, a so naxanxa banxini. A yi a fala, a naxa, "Mangana, i xa bu han! I ya miriyaye nama i kuisan. I yetagi nama maxεtε. ¹¹ Muxuna nde i ya bεxεni, ala sarijanxine xaxinla a yi. I baba waxatini, a yi feene fixen toma, a xaxinla fan, a fekolonna nun alane gbeen lan. Nanara, i baba Manga Nebukadanesari yi a findi woyimene nun pinan kanne nun yiimatone nun kεmε kanne kuntigin na. I baba mangan yetεen na liga nen. ¹² Bayo, nii fisamantenna nun lεnin nun xaxilimayaan Daniyeli yi, mangan naxan xili sa Belitisasari. Xiyene bunna kolonna fan ayi. A mεn sandane yεbama, a maxεdin xεdεxene yabima. Nanara, ε xa Daniyeli xili. A nεma nen a bunna faladeni i xa."

Daniyeli yi na sebenla xaran

¹³ Nayi, e fa Daniyeli ra mangan yetagi. Mangan yi a fala a xa, a naxa, "I tan nan na Daniyeli ra n baba faxi naxan na sa keli Yuda yi? ¹⁴ N bata i ya fe mε a alane niina i tan yi e nun i feene fixen toma. Xaxinla nun fekolonna i tan yi naxan bεxεni mi na. ¹⁵ E baxi fadeni nen fekolonne nun pinan kanne ra n fεma alogo e xa sebenli ito xaran, e yi a bunna fala n xa, koni e mi nεxi a bunna faladeni! ¹⁶ N bata a mε a i nε feene bunne yebe nen, i yi maxεdin xεdεxene yabi. Iki, xa i nε sebenli ito xaranε, i n nakolon a bunna ma, i maxidima manga dugin na nen, xεma nεren yi bira i kεε, i yi findi bεxεni mangan muxu saxanden na."

¹⁷ Daniyeli yi a fala mangan xa, a naxa, "I ya kiseene ramara i yetε xa, i ya finmaseene fi gbεtε ma. Hali na, n sebenla xaranma nen mangan xa, n yi i rakolon a bunna ma. ¹⁸ Ee! Mangana! Ala Matexin nan mangayaan nun gboon nun xunnayerenna nun nεnεn fixi i baba Nebukadanesari ma. ¹⁹ Nanara, siyane nun bεnεnεn birin naxanye xuine birin falama, ne gaxuxi a yεε ra. A na wa a xεn, a muxun faxa. A na wa, a a rakisi. A na wa naxan yite fe yi hanma a yigodo fe yi, a na liga. ²⁰ Koni a yanda waxatin naxan yi, a bεnεnεn yi xεdεxεnε han a waso ayi. Ala yi a ba a mangaya gbεdeni, a a binyen ba a yii. ²¹ A kedi adamane yε, a xaxinla yi lu alo subene gbeena. A yi lu burunna sofanle fεxε ra, a yi sexen don alo pingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a kolon a Ala

Matexin nan nεnεn nabama adamane mangayaan xun na. A muxu nan findima mangan na, a na wa naxan bεxεni."

²² "I tan, a diina Belisasari, i yi na birin kolon, koni i mi i yetε magodo. ²³ I bata i yetε yite Marigin xili ma naxan kore, i yi Ala Batu Banxina igelengenne maxili i yetagi. E yi dεlεnεn min e ra, i tan nun i ya muxu gbeene nun i ya naxanle nun i ya konyi naxanle. I yi alane batu, gbetin nun xεmaan nun sulan nun wuren nun wudin nun gεmε alane, naxanye mi se toma, e mi fe mεma, kolon mi e yii. I mi Ala binyaxi i ya niiraxinla nun i ya dunuεa yi gidin naxan yii. ²⁴ Na nan a toxi, a yiini ito rafaxi naxan sebenli ito tixi."

²⁵ "A tan ni i ra keden keden yεen ma naxan seβexi: MENE MENE TEKELI PARISIN. ²⁶ Falani itoe bunna ni i ra:

'MENE' na bunna nεen fa fala 'Yatεna.'

Ala bata i ya mangayaan lεxεn yate, a danna sa a ra.

²⁷ 'TEKELI' na bunna nεen fa fala 'A maliga.'

I ratexi sikeela nan na, a li, i yelefu.

²⁸ 'PARISIN' na bunna nεen 'Mayitaxunna.'

Bayo i ya bεxεni taxunma nen, a yi so Mede kaane nun Perise kaane yii."

²⁹ Sasa, Belisasari yi yamarin fi a Daniyeli xa maxidi manga dugin na, xεma nεren yi bira a kεε, a yi yamarin fi, a xa rawanga a bata yamanan mangayaan tiden saxanden sεtε. ³⁰ Na kεεen yetεen na, e Babilon manga Belisasari faxa.

Daniyeli nun yatane fe

6 Dariyusi Mede kaan mangayaan sεtε a nεε tonge sennin e nun firin nan ma. ² Dariyusi yi a ragidi a xa bεxεni manga kεmε e nun mεnεnεn ti a gbee yamanane xun na. ³ A yi manga gbee saxan dεxεn e xun na bεxεni mangane fa dεntεgen sama naxanye xa alogo mangana tεnεnεn xa xun makantan. Daniyeli yi na manga saxanne yε. ⁴ Awa, Daniyeli yi dangu manga gbee firinna bodene ra e nun bεxεni mangan birin bayo nii fisamantenna yi a tan yi. Nanara, mangan yi wa a dεxεn feni bεxεni birin xun na. ⁵ Awa, manga gbee bodene nun bεxεni mangane yi fεrεn fen fεlε a tεnεge feen na lan bεxεni feene ma. Koni e mi kii yo sεtε, e mi mayifu yo to a tan ma binna ra bayo a tinxin. Nanara, e mi kalan to a yi hanma mayifuna. ⁶ Awa, na muxune yi a fala, e naxa, "En mi fεrε yo sεtε Daniyeli tεnεge feen ma xa a mi fata a Alaa sariyana feen na."

⁷ Na manga gbeene nun bεxεni mangane birin yi siga mangan fεma e bode xεn. E yi falan ti, e naxa, "Manga Dariyusi xa siimayaan sεtε habadan! ⁸ Yamanan manga gbeene nun bεxεni kanne nun bεxεni mangane nun maxadi tiine nun yamana kanne birin tinxi a mangana sariya keden xa rawanga naxan fama tεnni ito sadeni: Xii tonge saxanna bun ma, naxan na ala yo maxandi hanma muxu gbεtε ba i tan na, mangana, na xa woli yatane yinla ra. ⁹ Ee! Mangana! Iki, tεnni ito yisarin, i yi i ya taxamasenna sa alogo a xa findi maxεtεtaren na alo Mede kaane nun Perise kaane

sariyan to mi maxete.”¹⁰ Nanara, Manga Dariyusi yi a taxamasenna sa tɔnna seben fari.¹¹ Awa, Daniyeli to a kolon a feni ito bata yisarin, a yi te a sangansoon kɛ ra naxan foye suxuden dɛene yi rabixi Yerusalen binni. Dɔɔɔɔ ma saxan sogen ma, a yi a xinbin sinma, a Ala maxandi, a a tantun alo a yi a ligan kiin de a singeni.

¹² Na muxune birin yi siga Daniyeli konni, e so, e Daniyeli li a Ala mafanɛ, a yi Ala maxandima.¹³ Nayi, e siga mangan fema, e yi mangana tɔnna fe fala a xa, e naxa, “I mi yi tɔnna nde yisarin naxan a fala a xii tonge saxanna bun ma, muxu yo a xui ramini ala gbete ma a xandideni hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na wolima yatane yinla ra nen?” Mangan yi e yabi, a naxa, “Nɔndin nan a feen na, fata Mede kaane nun Perise kaane gbee sariyan na naxan mi maxete.”

¹⁴ E mɔn yi a fala, e naxa, “Ee! Mangana! Daniyeli, Yuda muxu suxina nde, na mi i tan yatexi sese ra hanma i ya tɔn yisarinxina. A Ala maxandin nabama dɔɔɔɔ ma saxan sogen ma.”¹⁵ Mangan to na mɛ, a yi kɔntɔfili kati, a yi a ragidi a bɔɔɔni a a xa Daniyeli rakisi. Han sogen bira waxatini, a katama a xa a rakisi.¹⁶ Koni na muxune birin yi fa mangan fema, e yi a fala mangan xa, e naxa, “A kolon, mangana, Mede kaane nun Perise kaane sariyan mi tinɛ a tɔri saxin nun lanma xui sebexina mangan xɔn, na xa maxete.”

¹⁷ Nanara, mangan yi yamarin fi a Daniyeli xa woli yatane yinla ra. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “I ya Ala, i naxan batuma sɔɔɔɔyani, na xa i rakisi.”¹⁸ E yi fa gemena nde ra, e a dɔɔɔ yinla dɛ ra, mangan yi a mataxamaseri a yiirasoon na e nun a muxu gbeene yi-irasone ra alogo fefe nama maxete Daniyeli ma binni.¹⁹ Na xanbi ra, mangan yi siga a banxini, a yi xi sunni, a konyi paxalan yo mi fa a fema, xixoli mi a suxu.

²⁰ Subaxa, mangan yi keli, a yi siga sasa yatane yinla dɛ ra.²¹ A to maso yinla ra, a yi Daniyeli xili a xui sɔɔɔlexin na. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “Daniyeli, habadan Alaa walikena! I ya Ala, i naxan batuma sɔɔɔɔyani, na nɔxi i rakise yatane ma nen ba?”

²² Daniyeli yi a yabi, a naxa, “Mangana, i xa siimayaan sɔɔɔ habadan!²³ N ma Ala bata a malekan nafa, a fa yatane dɛen balan. E mi fe paxi ligaxi n na, bayo n findixi sɔɔɔtaren nan na a yetagi, hali i fan yetagi. Ee! Mangana! N mi fe paxi yo rabaxi.”

²⁴ Nayi, mangan yi sewa han, a yi yamarin fi a e xa Daniyeli rate yinla ra. Daniyeli yi rate yinla ra, e mi maxɔɔɔde yo to a ma, amasɔɔɔ a yi denkeleyaxi a Ala ma.²⁵ Mangan yi yamarin fi a muxun naxanye Daniyeli tɔɔɔɔɔɔɔxi, a ne xa woli yatane yinla ra, e tan nun e diine nun e paxanle. Benun e xa yinla xɔnna li, yatane yi e kutukutu, e yi e xɔnne yilunburun.

²⁶ Na xanbi ra, Manga Dariyusi yi sebenla ti siyane nun kɔnɔnɔnne birin ma naxanye xuine birin falama naxanye kɔɔɔɔɔɔɔɔɔ ngaan ma, a naxa, “Bɔɔɔɔ xunbeli gbege xa lu e xɔn ma!²⁷ N bata yamarin fi n ma kɔɔɔɔ birin yi, binyen xa fi Daniyeli a Ala ma, yamaan yi gaxu a yɛɛ ra.

Bayo habadan Ala na a ra.

A nen habadan.

A mangayaan mi kalama habadan.

A kɔɔɔ luma nen han a rananna.

²⁸ A tan nan maratangan nun marakisin tima, a mantaxane nun kabanako feene ligama kuyen nun kɔɔɔɔ ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yatane fangan ma.”

²⁹ Na xanbi ra, Daniyeli yi sabati Dariyusi mangayaan bun ma, e nun Kirusi Perise kaana mangayaan bun ma.

Daniyeli a fe to singena alo xiyena: Sube naaninne

7 Belisasari a mangayaan ɔɔɔ singena Babilɔn yi, Daniyeli yi xiye sa, a fe toon ti a xaxinli, a yi a saden ma waxatin de. Na xanbi ra, a yi xiye nun a fe xɔnne sebe.² Daniyeli yi a fala, a naxa, “N na a to nen n ma kɔɔ ra tooni, foyene sa kelima kuyen tongon naaninne yi, e e radin fɔɔɔ ige gbeen xun ma.”

³ “Sube magaxuxi naanin yi mini fɔɔɔ igeni, e sese keden mi yi a ra.⁴ A singe ra xiin yi luxi alo yatana, a gubugubune alo singbin. N yi a matoma, e a gubugubune ba a ma, e a rakeli, e a ti a sanne xunna alo adama. Muxun sɔɔɔɔɔɔɔɔɔ yi so a yii.”

⁵ “Sube firinden luxi alo kanko belebelena. A saxi a fɔɔɔ kedenna ma. Nensen xɔri saxan yi a dɛ, a e xinma. E yi a fala a xa, e naxa, ‘Keli, i kɔɔɔ se gbeen don.’”

⁶ “Na xanbi, n yi a matoma, n yi gbete to alo tagi suxu pari. Xɔli gubugubu naaninna a fari, a xunna fan naanin. Nɔnɔn yi so a yii.⁷ Na xanbi ra, n yi a matoma n ma kɔɔ ra tooni, n yi suben naaninden to naxan mamirin, a magaxu e nun a maxɔɔɔɔɔɔɔɔ han a dangu ayi. Wure ɔɔɔ belebelene yi a dɛ ra, a yi a se suxine donma, a yi e laxunma, a dɔɔɔɔɔɔɔɔɔ bira a sanne bun. A tan nun sube fɔɔɔɔɔɔɔɔɔ sese keden mi yi a ra, feri fu nan yi a ma.⁸ N yi n mirima a fenne ma waxatin naxan yi, n yi a to, a feri xuridina nde yi mini e tagi, a feri fɔɔɔɔɔɔɔɔɔ saxanne yi tala a yɛɛ ra. Awa, yɛɛ firin yi na fenna ma alo adaman yɛɛna e nun dena naxan yi falan tima dɛ paxun na.”

⁹ N yi lu a matosɛ,

gbedene yi kɔɔɔ.

Habadan Siin Kanna yi fa kɔɔɔ.

A dugine yi fixa alo kɔɔɔɔɔ,

a xunsexen luxi alo garina,

a gbeden luxi alo tɛɛ dɛɛ,

sanna digilinxine yi dɛɛɛma a gbeden ma

alo wonson tɛɛna.

¹⁰ Baan yi minima a yetagi

a dɛɛɛma tɛɛn na.

Muxu wuli wuline yi a batuma,

yatɛtaren yi tixi a dɛɔɔɔ.

Nayi, kitisane yi e magodo,

e kitabune rabi.

¹¹ N yi lu a matosɛ:

Waso falane fe ra

fenna yi naxan falama,

e sube naaninden faxa n yɛɛ xɔri.

E yi a binbin woli tɛɛni, a gan.

¹² “Suben bonne fangan yi ba e yi,

koni nde yi sa e siimayaan fari han waxatina nde.

¹³ N yi a matoma n ma kɔɛ ra tooni,
a mato: adamadi maligan yi fa
sa keli kore kundani.

A yi a maso Habadan Siin Kanna binni,
e a maso a ra.

¹⁴ Senben nun xunnayerenna nun mangayaan yi so a
yii,

alogo siyane nun bɔnɔɔnne birin xa a batu
naxanye xuine birin falama.

A nɔɔna, habadan nɔɔn na a ra
naxan mi danguma mume!

A mangayaan mi kalɛ habadan!"

¹⁵ "N tan Daniyeli, n xaxinla yi naxamin n kui, n ma fe
toone yi n kuisan. ¹⁶ N yi n maso na muxuna nde ra, n
yi a maxɔdin feni ito xunna yetɛɛn na. ¹⁷ A yi a bunna
fala n xa, a naxa, 'Sube magaxuxi naaninni itoe man-
gaya naaninna nan mayitaxi naxanye kelima dunuɔa
yi. ¹⁸ Koni Ala Matexina muxu sarijanxine mangayaan
sɔɔma nɛn, mangayaan yi lu e yii habadan, han
habadanne habadanna."

¹⁹ "Na xanbi, n yi wama fixen sɔɔɔ feni sube naaninde-
na fe yi naxan nun suben bonne keden mi yi a ra, nax-
an yi magaxu, wure pinne yi naxan dɛ ra. A san xanle
luxi alo sulana, a yi a se suxine donma, a e laxun a a
dɔɔxene mabodon. ²⁰ N mɔɔn yi wama feru fe kolon
feni, e nun fenna naxan mini, a yi saxan nabira e ye, na
fenna naxan ye firin yi a ma e nun naxan dɛ yi yete
yigbo falane tima, a mɔɔn yi ligaxi alo a gbo bonne birin
xa."

²¹ "N yi a matoma, a yi muxu sarijanxine yeɛgema, a
nɔ dɛɛn sɔɔɔ e ma. ²² Han Habadan Siin Kanna yi fa, a
xa yoon fi Ala Matexina muxu sarijanxine ma. Waxatin
yi a li, muxu sarijanxine yi mangayaan sɔɔɔ."

²³ "A yi falan ti n xa, a naxa, 'Sube naanindena, man-
gayana nde nan na ra naxan taranma dunuɔa yi, nax-
an nun mangayaan bodene keden mi a ra. A bɔɔɔna
ngaan sɔɔɔma nɛn, a a yibodon, a a lunburunɛ ayi.'

²⁴ Feru fune findixi manga fuun nan na naxanye kelima
yamanani ito ma. Nde gbete kelima nɛn e tan xanbi ra,
e nun a fɔɔne keden mi a ra, a manga saxan
nagodoma nɛn. ²⁵ A fala naxine tima nɛn Ala Matexi
na, a yi muxu sarijanxine kasari, a wama nɛn a xa
waxatine nun sariyan masara. Muxu sarijanxine yi lu a
bun ma waxati saxan nun a tagi bun ma. ²⁶ Na xanbi
ra, kitin fama nɛn, e nɔɔn bama a yii nɛn, e a kala, e a
raxɔri habadan. ²⁷ Mangayaan nun nɔɔn nun gboon
naxan yamana makuyene yi, ne soma nɛn Ala Matexi-
na yama sarijanxin yii. A mangayana, habadan man-
gayaan na a ra, nɔ kanna ngaana a batuma nɛn, e a
yamarine suxu."

²⁸ "Bataxin danna ni ito ra. N tan Daniyeli, n kuisan
nɛn n ma miriyane ra, n yetagin yi maxete. N yi falani
itoe ramara n bɔɔnɛni."

**Daniyeli a fe toon firindena alo xiyena: kontonna nun
kɔɔna**

8 Manga Belisasari a mangayaan nɛɛ saxandena, n
tan Daniyeli, n mɔɔn yi fe toon ti alo xiyena. ² N yi a
matoma na toon kui, a liga n yeɛ ra yi alo n Suse taani,
Elan yamanan manga taana, Wɔlayi xuden dɛ. ³ N yi n
yeɛn nakeli, n yi kontonna to, a tixi xuden dɛɔɔn ma.
Feri kuye firin yi a ma, koni naxan minixi dɔɔnɔn na, na
kuya boden xa. ⁴ N yi kontonna to a fenne wolɛ soge-
gododen binni e nun kɔɔnɛn fɔɔɔn nun yiifari fɔɔɔn bin-
ni. Muxu yo mi yi nɔɔɛ a ratange a senben ma. A yi a
waxɔn feen nabama tun, a senben sigan gboɛ ayi.

⁵ N yi n marɔkɔɔnma na ma waxatin naxan yi, nanun-
na yi, kɔɔna nde yi fa sa keli sogegododeni, a yi bɔɔɔ-
na ngaani sigama, a sanne mi yi dinma bɔɔɔn na. Feri
magaxuxi keden yi kɔɔɔni ito xunna ma. ⁶ A fa han kon-
ton feru firin kanna yireni, n naxan to xuden dɛɔɔn. A
fɔɔnɛn a ma a fangan birin na. ⁷ N yi a to a masoɛ kon-
tonna ra. A a kɔɔkɔ a ma, a a garin, a a feru firinne gira.
Hali kontonna mi fanga sɔɔɔ, a kɔɔɔn nati. Kɔɔɔn yi a ra-
bira bɔɔɔni, a yi a bodon, muxu yo mi nɔ a bɛ a yii.

⁸ Kɔɔɔn senben yi gbo ayi han! Koni a senben to gbo
ayi, a feru gbeen yi gira. Feru rayabuxi naanin yi mini a
funfuni, e xunne tixi bɔɔɔn tongon naaninne ra.

⁹ Ne ye, feru xurin yi mini keden ma, naxan senben yi
gboma ayi yiifari fɔɔɔn binna nun sogeteden binna
nun na yamanan mabinni naxan tofan. ¹⁰ A mɔɔn yi keli
kore kɔɔna ganla xili ma, a yi na fɔɔkɔ kedenna nde ra-
bira bɔɔɔni e nun sarene. A yi e yibodon. ¹¹ A yi keli ko-
re gali manga yetɛɛn xili ma, a kɔɔkɔ yo kɔɔkɔ saraxan ba a
yii, a yire sarijanxin nabira. ¹² Fata a murute naxin na,
na ganla nun kɔɔkɔ yo kɔɔkɔ saraxan yi lu a senben bun
ma. Fenna yi nɔɔndin woli bɔɔkɔni. A yi nɔ dɛɛn sɔɔɔ a
kewanla ngaan ma.

¹³ N yi maleka keden fala ti xuiin mɛ, maleka gbete yi
a fala fala tiin xa, a naxa, "Fe toxini itoe buma han wax-
atin mundun yi lan kɔɔkɔ yo kɔɔkɔ saraxan nun murute
halagi tiina fe ma, e nun yire sarijanxin nun ganla yi-
bodonna fe?"

¹⁴ A yi n yabi, a naxa, "Fɔ pinbanna nun kɔɔɔn wuli
firin kɛmɛ saxan na dangu. Na xanbi ra, yire sarijanxin
mɔɔn yi rasarijan."

Fe toon firinden bunna alo xiyena

¹⁵ N tan Daniyeli, n yi fe tooni ito matoma, n mɔɔn yi a
famunna fenma, daala nde yi ti n dɛɔɔn ma naxan nun
muxun maliga. ¹⁶ N mɔɔn yi muxu xuiin mɛ Wɔlayi xu-
den tagi, a yi sɔɔnɔ, a naxa, "Baraka Yibirila, muxuni ito
rafamu fe toon bunna ra." ¹⁷ A yi a maso n dingirani. A
to maso, n gaxu, n bira, n yetagin yi lan bɔɔɔn ma. Koni
a naxa n na, "A famu, adamadina, fa fala fe tooni ito
waxati rapanna nan gbee a ra." ¹⁸ A falan tima n xa
waxatin naxan yi, n yi fuga a ra, n yetagin yi lan bɔɔɔn
ma, koni a a yiin din n na, a n nakeli.

¹⁹ A mɔɔn yi a fala n xa, a naxa, "N xa i rakolon naxan
fama ligadeni kɔɔkɔn pan waxatini, bayo waxatina nde

saxi a janna ma. ²⁰I kontonna naxan toxi feririnna a xun ma, Mede nun Perise mangane nan ne ra. ²¹Kɔɔ maxabexin tan, Gireki ɔɔɔ mangan nan na ra. Feri gbeen naxan yi a yeene longonna ra, e manga singen nan na ra. ²²Fenna to gira, ferina naanin yi mini a funfuni naxan findixi mangaya naanin na naxanye kelima a ɔɔɔni, koni e mi fanga ɔɔɔma alo a tan."

²³"E mangayaan na ɔɔɔ, murute lane na ɔɔɔ ayi, manga de ɔɔɔuxi yii radon tiina nde kelima nen. ²⁴A senben gboma ayi nen, koni a tan yeteen fangan mi a ra. A kala magaxuxine tima nen, a yi ɔɔ deen ɔɔɔ a kewanle yi, a senbene halagi e nun siya sarijanxina.

²⁵A lugoxi kɔten na, a ɔɔma nen bonne yanfadani. A wasoma nen a sondoni, a muxu wuyaxi raxɔrima nen naxanye yengin yi a ma, e makantanxi. A kelima nen Mangane Mangan xili ma, koni a kalama nen, hali adama fangan mi a raba. ²⁶Ninbanna nun ɔɔɔni ma fe toxin naxan ito ra, ɔɔɔdin na a ra. Fe tooni ito ramara wundoni, amasɔɔ a waxati yikuyene nan ma fe falama."

²⁷"N tan Daniyeli, n yi lu soge wuyaxi, n fangan ɔɔɔni, n furaxi. Na xanbi, n keli, n yi n ɔɔɔ mangan hayune ra. N yi kɔɔɔfinla nin, lan na fe toxin ma, bayo n mi yi a famuma."

Daniyeli Ala maxandina

9 Dariyusi, Asuyerusu a diina, keli Mede ɔɔɔɔɔɔni, na yi findi mangan na Babilɔɔ yamanani. ²A mangayaan ɔɔɔ singeni, n tan Daniyeli, n yi a kolon Kitabun ɔɔɔ ma, a a daxa ɔɔɔ tonge solofere xa kamali Yerusalen taan kala xanbini, fata ɔɔene yaten na Alatala naxan fala Nabi Yere mi xa. ¹³Nanara, n yi sunna suxu, n kasa dugin nagodo n ma, n yi xuben so n xunna ma, n yi n ye rafindi Marigina Ala ma, alogo n xa a maxandi, n yi a mafan. ⁴N yi Alatala maxandi, n ma Ala, n yi ito rali a ma, n naxa:

"Marigina Ala, i gbo, i magaxu. I tan nan i ya layirin nun hinanna ramaraxi i rafan muxune xa, naxanye i ya yamarine suxi. ⁵Nxu bata yulubin liga, nxu bata tantan, nxu bata findi ɔɔni kanne ra, nxu bata murute i tan xili ma, nxu yi nxu xun xanbi so i ya yamarine nun i ya sarियane yi. ⁶Nxu mi i ya walikene, nabine xuiin namexi, naxanye falan ti i xinla ra nxɔ mangane xa, e nun nxɔ manga xunxurine nun nxu babane nun nxɔ yamanan muxune birin. ⁷I tan, Marigina, i tinxin. To ɔɔɔni, yagina nxu tan nan xa Yuda muxune nun Yerusalen kaane e nun Isirayila yamaan birin, naxanye maso e nun naxanye makuya e nun naxanye yamanane birin yi. I tan nan e rasigaxi amasɔɔ e tinxintareyaan ɔɔni ma. ⁸Alatala, yagina nxu tan nan xa e nun nxɔ manga gbeene nun nxɔ manga xunxurine nun nxu babane, bayo nxu bata yulubin tongo i tan ma. ⁹Koni, i tan, Marigina, nxɔ Ala, i nxu mafeluma i ya kininkininni, hali nxu to murutexi i xili ma. ¹⁰Nxu mi i tan Alatala xuiin namexi, nxɔ Ala, i to nxu maxɔdin nxu xa xuru i ya sarियane ma, i naxanye falaxi nxu xa fata i ya walikene nabine ra. ¹¹Isirayila yamaan birin bata i

ya sarियane kala, e mi i xuiin name. Nanara, dangan naxan sebexi Musaa sarियane kui, na bata godu nxu fari.

¹²I bata na falan nakamali i naxan fala nxu xili ma e nun nxɔ kuntigin naxanye nxu ramaraxi. I ɔɔɔya gbeen nafa nxu ma Yerusalen taani naxan ɔɔɔɔɔɔni munma godu yire yo yi ¹³alo a sebexi kiin de Musa a sarियane. Na ɔɔɔni birin bata fa nxu ma. Hali na, nxu mi Alatala maxandi, nxɔ Ala. Nxu munma fata nxɔ hakene ra, nxu mi i ya ɔɔɔdin kolon. ¹⁴Nanara, Alatala tinxi ɔɔɔyane ito rafadeni nxu ma. Amasɔɔ Alatala nxɔ Ala, i tinxin i kewanla ngaani i naxanye rabaxi. Koni nxu mi i xuiin name."

¹⁵"Marigina, nxɔ Ala, i tan nan i ya muxune ramini Misiran yi i yii senbemaan na, naxan xili gbeen fi i ma alo a kiin de to. Koni nxu tan, nxu bata yulubin liga nxu findi ɔɔni ma ra. ¹⁶Marigina, i ya ɔɔɔni ba Yerusalen taan ma, e nun i ya geya sarijanxina, i nama fitina men kaane xili ma bayo i tinxin feene birin yi. Nxu yulubine nun nxu babane hakene bata nxu rayagi nxu rabilinna muxune ye ra. ¹⁷Awa, nxɔ Ala, i xa i ya walikena maxandin name e nun a mafanna. I tan Marigina fe ra, i yetagin ɔɔɔni xa godu i ya yire sarijanxi kalaxin ma. ¹⁸N ma Ala, i tuli mati, i yi a me, i ye nabi i yi nxɔ taa ɔɔni mato, i xinla maxandin deen de! Amasɔɔ nxu mi i maxandima nxu kewali tinxinxine ɔɔni ma fi i ya kininkinin gbeena. ¹⁹Marigina, a rame! Marigina nxu mafelu, i ɔɔɔni lu. A raba, i nama bu i yetena fe ra. Ee! N ma Ala, bayo i xinla falama i ya taan nun i ya muxune nan xun ma."

²⁰N yi lu falan tiye, n yi n ti n yulubine ra e nun n ma yamaan gbeene ra, Isirayila, n yi lu Alatala mafanra, n ma Ala, a geya sarijanxina fe ra. ²¹N yi maxandini waxatin naxan yi, Baraka Yibirila, n maleka naxan to n ma fe too singeni, na gixin yi a maso n na kuye, ninbanna saraxa ba waxatini. ²²A yi n xaran a a fala n xa, a naxa, "Daniyeli n bata fa mɔni alogo i xa ɔɔ famun tiye. ²³I mafanna ɔɔɔni, bataxina nde yi mini, n faxi nen, n xa fa a rali i ma, bayo marafan muxun nan i ra. Falani ito suxu i yi fe tooni ito famun."

²⁴Ye solofere ɔɔɔde tonge solofere nan saxi i ya siyaan nun i ya taa sarijanxin xa, alogo muruten xa ɔɔni, dan yi sa yulubine ra, alogo hakene xa xafari, habadan tinxinyaan yi fa, alogo fe toon nun waliyiyaan xa kamali, alogo sarinandene sarinanden xa masusan.

²⁵"I xa a kolon, i yi a famun: Keli na falan yisarin waxatin ma naxan a fala a Yerusalen mɔni xa yitɔni, a ti, han Manga sugandixin faana, ɔɔ solofere ɔɔɔde solofere nun ɔɔ solofere ɔɔɔde tonge sennin nun firin nan tima. ¹¹Taan nun a yinna mɔni tima nen koni a waxatine ɔɔɔma ayi nen. ²⁶Na ɔɔ solofere ɔɔɔde tonge sennin nun firin na dangu, e Muxu Sugandixin faxama nen, muxu yo mi luma a xa. Na xanbi ra, mangana nde nun a ganla fama nen, e taan kala e nun yire sarijanxi-

† Yeremi 25.11-12

†† A FALAN YISARIN naxan ma, na feen sebexi Esirasi 7.11 kui. Nabiya falani ito Yesu fana waxatin nan falama.

na. Na mangan napanna fama nen alo fufana. Kala nan nagidixi han yengen napanna. ²⁷ Nεε solofere bun ma, na mangan nun muxu wuyaxi layirin xidima nen. Na nεε solofere tagiin bun ma, a saraxane nun kiseene bama a yii nen, a yi se haramuxin ti yire saripaxini naxan halagin tima, han a sa a rapanna li naxan nagidixi a xa."

Daniyeli a fe toon saxandena alo xiyena: Malekana

10 Perise mangana Kirusi a mangayaan nεε saxandeni, Ala yi falana nde lankenemaya Daniyeli xa naxan xili Belitisasari. Nεndin nan na falan na fa fala yenge gbeen kelima nen. A na falan famu fe toon nan xon alo xiyena.

² Na waxatini, n tan Daniyeli, n yi xunsagi saxan naba sununi. ³ N mi donse timin timinxi yo don, n mi sube don, n mi minse min, n mi n masusan ture xiri naxumen yo ra, han lxoxun saxan yi dangu.

⁴ Kike fɔlon xii mɔxɔnɔn nun naaninna, n yi baa gbeen dexon ma naxan xili Tigiri baana. ⁵ N yi n yeen nakeli, n yi muxun to, taa dugi fixena a ma e nun xemaan yeteen tagi xidin xidixi a tagi. ⁶ A fatin degema a ma alo gemε fixena. A yetagin mayilenma alo kuyen na a pinna masoxon. A yeene ligaxi alo tεε degena. A yiine nun a sanne mayilenma alo sulan xuruxina. A fala xuine ligaxi alo seten xuina.

⁷ N tan, Daniyeli, n keden peen nan na fe toon ti, muxun naxanye yi n dexon, ne mi na to, koni gaxu gbeen yi e suxu, e yi e gi, e sa e luxun. ⁸ N keden peen yi lu, n yi fe to gbeen ito to. Fangan yi pan n yi, n yetagin yi maxete, a tɔkɔ. ⁹ N yi a fala ti xuiin mε. N yi a fala xuiin mema waxatin naxan yi, n fuga a ra, n yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma. ¹⁰ Nayi, yiina nde yi din n na, a n xuruxurunxin nakeli n xinbine nun n yii xunna.

¹¹ A a fala n xa, a naxa, "Daniyeli, muxu rafanxina, kati i n ma fala tixine famu. Keli, i ti i funfuni i deen de, bayo n xexi i tan nan fema iki." A to na falan ti n xa, n keli dengenε ayi. ¹² A mɔn naxa, "Daniyeli i nama gaxu, bayo xabu i a ragidi lxoxon singen naxan yi i bɔkɔni i xa famun fen, i yi i yetε magodo Ala xa, i ya maxandi xuiin yi rame. N faxi i ya fala xuine nan yabi ra i ma. ¹³ Koni Setanaa malekan naxan Perise bɔxɔn ma, na tixi n yεε ra nen xii mɔxɔnɔn nun keden han Mikeli, malekane mangana nde yeteen yi fa n mali. Nayi, n nadigi nen Perise mangane fema. ¹⁴ Awa, iki n bata fa i rakolon-deni feen naxan fama ligadeni i siyaan na yεen na bayo fe toona nde luxi na waxatine xa."

¹⁵ A to yi na falane tima n xa, n yi n xun sin bɔxɔn ma, n yi n dundu. ¹⁶ Na xanbi, adamadiine maligana nde yi fa a yiin din n de kidin na, n yi n deni bi. Naxan yi tixi n dexon ma, n yi a fala na xa, n naxa, "N kanna, fe tooni ito a fe bata n kuisan. Fanga yo mi fa n na. ¹⁷ Konyin falan tima a marigin xa di? Iki, fanga yo mi fa n na, n niiraxinla dasama."

¹⁸ Adamadiin maligan mɔn yi a yiin din n na. A fangan fi n ma. ¹⁹ A yi a fala, a naxa, "I nama gaxu, muxu rafanxina, i bɔkɔn xa xunbeli. I senbe so, i wekile!" A to

na fala n xa, n yi fangan sɔxɔ, n yi a fala, n naxa, "N kanna xa falan ti, bayo i bata n senbe so."

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, "I a kolon, n faxi i ma naxan na? Iki n xetema, n xa sa Perise Yinna Mangan yenge. N na siga waxatin naxan yi, Gireki Yinna Mangan fama nen. ²¹ Koni naxan sebexi nɔndi kitabuni, n faxi na nan nalideyi i ma singen. Muxu yo mi n maliye n yaxuni itoe xili ma fɔ ε gbee malekan Mikeli."

Malekan yi falan ti Daniyeli xa

11 "N tan nan yi Mikeli malima yengeni Dariyusi Mede kaana mangayaan nεε singeni."

² "Iki n xa nɔndin fala i xa. Manga saxan dɔxɔma Perise xunna nen, a naaninden nafunla sɔxɔma nen dangu bonne ra. A fangan na gbo ayi waxatin naxan yi a nafunle xon, a birin nakelima nen Gireki yamanan xili ma."

³ "Koni, gali mangana nde kelima nen, a nɔn sa e nun senbe gbeena. Naxan na a kenen, a na rabama nen. ⁴ Koni a na mate kati, a yamanan yensenma nen, a yi yitaxun bɔxɔn tongon naaninna ra. A mi luyε a bɔnɔnna xa, a mɔn senben mi gboma ayi alo a yi kiin de bayo a yamanani taxunma nen, a radangu gbete ye ma naxan mi e tan na."

⁵ "Yiifari fɔxɔn mangan findima fangamaan na nen, koni a kuntigina nde keden fangan gboma a gbeen xa nen, a nɔn ti. A nɔn findima nɔ senbemaan nan na.

⁶ Nεena ndee na dangu, e findima xɔyimaan na nen. Yiifari fɔxɔn mangana a dii temen fama nen kɔmen fɔxɔn mangan fema e xa lanna xidi, koni a fangan mi luma a yi, a xemen nun a senben mi buma. Na waxatini, a soma nen yiini, e nun a rabilinna nun a baba nun naxanye tixi a bun. ⁷ Dii temena xabilan muxuna nde kelima nen a baba nɔxɔni, a fama nen kɔmen fɔxɔn mangana ganla xili ma, a yi so a taa makantanxine kui. A e yenge, a e nɔ. ⁸ A mɔn sigama e suxurene yeteen na nen Misiran yi e nun e sawura wure xabuxin nun muran xonne gbeti daxin nun xema daxina. Na xanbi, a lu nεε dando, a makuyaxi kɔmen fɔxɔn mangan na.

⁹ Kɔmen fɔxɔn mangan sigama nen yiifari fɔxɔn mangana yamanani, koni a mɔn xetema nen a bɔxɔni."

¹⁰ "Kɔmen fɔxɔn mangana a diine yitɔnma nen yenge so xinla ma, e gali wuli wuyaxi malanma nen naxan sigama yεen na alo fufaan naxan bɔxɔnma, a mɔn yi xete a yamanani. A fuma a yaxuna taa makantanxina nde ma nen. ¹¹ Yiifari fɔxɔn mangan xɔlxɔnina, a yi mini yengesodeni kɔmen fɔxɔn mangan xili ma, na fan yi gali gbeen nakeli. Koni na ganla suxuma nen yengeni. ¹² Na ganla xalima nen, yiifari mangan yi waso ayi. A muxu wuli wuyaxi rabirama nen, koni a mi nɔde sɔxɔma."

¹³ "Amasɔxɔ kɔmen fɔxɔn mangan mɔn fama gali wuli wuyaxi malandeni nen dangu a fɔlon na. Waxati dando nun nεε dandon bun ma, e nun gali gbeen minima nen e nun gali muran wuyaxi. ¹⁴ Na waxatini, muxu wuyaxi kelima nen yiifari fɔxɔn mangan xili ma. Hali gbalotɔna ndee murutema nen i tan siyani alogo fe toon xa kamali, koni e dagalanma ayi nen. ¹⁵ Kɔmen fɔxɔn man-

gan fama nen gbingbinna ratedeni han a taa makan-tanxin yinna suxu ayi. Yiifari ganla nun a sofa kendene mi a yee ratiye. E fangan janma nen. ¹⁶ Naxan na rafan kōmen fōxōn sofa mangan ma, a na nan ligama nen, bayo muxu yo mi a yee ratiye. A dōxōma Yamana To Fajini nen, a kala ti senbena a yii.”

¹⁷ “A a natama nen a a xa fa e nun a yamanan senben birin alogo e nun yiifari fōxōn mangan xa lanna xidi, a wama nen a dii temen fi feni yiifari fōxōn mangan ma a naxanla ra, alogo a nōdēen sōte a ma kii naxan yi, koni a fe yitōnxin mi lanma. ¹⁸ Na danguxina, a firifirima nen yamanane xili ma naxanye fōxō igen mabinna ra, a a wuyaxi suxuma nen, koni gali mangana nde a mara-yarabi kewanla kalama nen hali a tan yetēen mi yarabi. ¹⁹ Na xanbi ra, a a firifirima nen a yamanan taa makan-tanxine xili ma, koni a dagalanma ayi nen, a bira, a mi fa toma kōnōn.”

²⁰ “A fōxōn yibirani fitinatōna nde rafama nen yamanan faji yireni. Koni soge dando, a halagima nen, a mi fata xōle ra, a mi fata yenge ra.”

Manga naxina fe kōmen fōxōni

²¹ “Muxu rapaxuxina nde tima nen a fōxōni, mangaya mahiban mi naxan ma. Bōne xunbeli waxatin tagini, na xemen fama nen mangayaan tongodeni kōtene ra.

²² Yaxu ganla naxan minima a xili ma alo fufana, a ne rayensenma ayi nen e nun layiri mangana. ²³ A yanfan tima nen e nun bodene saratine kui, han a findi senbemaan na hali a xōyine to mi wuya. ²⁴ Bōne xunbenla waxatini, a sa fumama nen kōxōn nafulu yirene ma. A feen ligama nen a babane nun a benbane mi kō naxan lige. A yengen kōkōne yitaxun e nun nafunla nun sōb feene. A kōten nan ligama a sa fu taa makantanxine ma han waxati.”

²⁵ “A gali gbeen xunna ra, a fangan nun a wēkilen nakelima yiifari fōxōn mangan xili ma nen. Yiifari fōxōn mangana a yitōnma nen yenge so xinla ma, a gali xungbe senbemaan nakeli. Koni a mi kōnōn sōtōma, bayo e yanfan dōxōma a ra nen. ²⁶ A rabilinna muxune nan a yanfama. A ganla suxuma nen, sofa wuyaxi yi faxa. ²⁷ Manga firinna e bode toma nen yire kedenni koni bayo e sōndōmene rafexi fe naxin na e wule falan nan tun masarama e bode tagi, koni a mi gasama amasōtō a rapanna waxati munma li. ²⁸ Kōmen fōxōn mangan xetema nen a konni e nun sōb fe wuyaxi. A bōnen tema Layiri Sarijanxin xili ma nen kira yi, a a rafan feen liga, a xete a konni.”

²⁹ “A waxatin na a li, kōmen fōxōn mangan mōn fuma nen yiifari fōxōn ma, koni waxatini ito yi feene mi ligama alo a singeni. ³⁰ Kunkine fama a yengedeni nen sa keli sogegododeni Sipiri yamanani. A na yōntō, a xetema a xanbi ra nen. A xōlen soma layiri sarijanxin xun na nen. Muxun naxanye e xun xanbi soma na layiri sarijanxini a fōxōn luma nen ne kōnōn.”

³¹ “Sofane fama a yamarin bun nen, e makantande sarijanxin xun kala. E tōnna dōxōma nen kōxō yo kōxō saraxan ma. E ‘Halagi Tiina Se Haramuxin’ ti. ³² A layiri kalane yifuma a matōxōn kōnōn nen. Koni muxun nax-

anye e Ala kolon, ne e yixōdōxōma nen e tondi a yii.

³³ Fe yee toone yamaan ye, ne muxu wuyaxi xaranma nen, koni nde dagalanma ayi nen waxatina nde yi silanfanna nun tēen nun konyiyaan nun funmana fe ra.

³⁴ E na dagalanne ayi na waxatini, e mali siyadi sōtōma nen, nanara muxu wuyaxi basanma e ra nen nafiyan. ³⁵ Fe yee toone ye, nde faxama nen, alogo e sayaan xa yamaan sarijan, a a yixa, a fixa han waxati rapanni, bayo a mi fe fō waxatin naxan saxi.”

Mangan naxan a yete yigboma

³⁶ “Mangana a rabama alo a waxōnna. A a yitema nen, a a yigbo alane ngaan xun na. A falana nde tima nen muxun yengi mi naxan ma alane Ala xili ma. A sabatima nen han Alaa kōxōn yi defe, bayo naxan na ragidi, na kamalima nen. ³⁷ Mangan mi alane binyama. A babane gbee ba, naxanle gbee rafanxi ba, a mi ala yo binyama bayo a yete yigboma e birin xun na nen. ³⁸ E fōxōni, a tan makantandene ala binyama nen a babane mi yi naxan kolon. A a binyama nen xemaan nun gbetin nun kōxō bun nafunle ra, e nun se kōnōn. ³⁹ E nun na ala kōnen fuma nen taa makantanxine ma. Naxan na a binya, a xunnayerenna fi na ma, a kōnōn fi a ma muxu wuyaxi xun na, a kōxōn fi a ma a kōntōnna ra.”

⁴⁰ “Waxati rapanni, yiifari fōxōn mangan kelima a xili ma nen, kōmen fōxōn mangan soma a xun na nen alo foye gbeena e nun a yenge so wontorone nun soo kanne nun yenge kunki wuyaxi. A tan sigama nen yamanane kuine yi, a kōxōn e ma alo fufana, a dangu. ⁴¹ A soma Yamanan Tofarin kui nen, muxu wuyaxi yi dagalanne ayi, koni Edōn nun Moyaba nun Amoni a kuntigine e yete sōtōma a yii nen. ⁴² A kōnōn sama nen kōxō wuyaxin ma, hali Misiran mi a yete sōtōma. ⁴³ A kōnōn sōtōma nen Misiran nafunla birin xun na e nun xemaan nun gbetin nun muran kōnōn. Libiya kaane nun Kusi kaane xuruma nen a bun ma. ⁴⁴ Koni sogeteden nun kōmen fōxōn xibarune fama nen a magaxudeni, e nun kōxō gbeen sigama nen kala ti xinla ma a muxu wuli wuyaxi raxōri. ⁴⁵ A a gbee manga bubu gbeene tima nen baane longonna ra geya binyaxin nun a sarijanxin ma binni. A fe rapanna yi a li, muxu yo mi a maliye.”

Waxati rapanna fe

12 “Na waxatini, maleka mangan Mikeli kelima nen naxan i ya yamanan kantanma.

Na findima waxati kōdēen na nen naxan fōxōn munma liga xabu yamanane fōbōni han iki. I ya siyaan muxune kisima nen naxanye xili na taran sebexi nii rakisin kitabun kui.

² A gbegebe naxanye xima kōxōn bun, ne xulunma ayi nen.

Ndee habadan nii rakisin sōtōma, ndee yalagima nen, e yagi habadan!

³ Fe yee toone yanbanma nen alo kore xonna lonni yalanna, naxanye na muxu wuyaxi xaran tinxinna ma, ne degema nen alo sarene habadan habadan!"

⁴ "I tan, Daniyeli, falani ito ramara wundoni, kitabuni ito balan, han waxati rananni. Nayi, a wuyaxi a xaranma nen, kolonna yi fari sa."

⁵ N tan Daniyeli, n yi fe toon matoma, danxax firin gbete ye yi mini, boden tixi baan foxa kedenni, boden tixi foxa kedenni. ⁶ E keden yi falan nasiga xemen ma naxan maxidixi taa dugini, naxan yi tixi baa igen xun ma. A yi a fala, a naxa, "Fe magaxuxini itoe kamalima waxatin mundun yi?"

⁷ Muxun naxan yi maxidixi taa dugini, naxan yi tixi igen xun ma, na yi a yii firinne yite kuyen binni, n yi a xuiin me, a naxa, "N bata n koxa Ala xinli naxan mi ranma habadan, feni itoe buma nen han waxati saxan

nun a tagi. Feni itoe kamalima nen, koni fo muxu sar-
ijanxine senben na ran fefe."

⁸ N yi a me, koni n mi a yee to, n yi a fala, n naxa, "N kanna, nanse minima feni itoe birin yi?"

⁹ A yi n yabi, a naxa, "Daniyeli, siga, bayo falani itoe luma nen wundoni, e balan, han waxati rananna. ¹⁰ A wuyaxi sarjanma nen, e fixa, e xelxela. Naxudene a kobin nabama, a mi nxe a yee toe. Fe yee toone a famuma nen."

¹¹ "Xabu loka yo loka saraxan ba ayi waxatin naxan yi, han sa ti Haramu Halagi Tiin doka na a funfuni, xii wuli keden keme firin e nun xii tonge solomanaanin nan danguma. ¹² Sewan na kanna xa naxan na dija han xii wuli keden keme saxan tonge saxan e nun suulun yi a li."

¹³ "I tan Daniyeli, lu a fapin fari han a rananna, i yi i matabu. I mon kelima nen alogo i xa i ken soka waxati rananni."

Jɛɛ fu Nabi Amosi wali waxatin xanbi ra, Nabi Hose yi findi Alaa fala raliin na Isirayila yamanani, a sogeteden kɔmɛn fɔxɔn ma naxan mɔn xili "Samarī" yamanana fɔ jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ tonge suulun ɔxɔxɔndɔn benun Marigi Yesu xa bari. Nabi Hose wali nɛn na yi han jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulun ɔxɔn, fayida han Asiriya mangan yi Samari yamanan suxu, Isirayila kɔmɛn fɔxɔn kala waxatin naxan yi fɔ jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔjɛn nun firin benun Marigi Yesu xa bari.

Yamanan kala nɛn waxatini ito yi fefe (A mato: Mangane Firindena sora 14.23 han sora 17.23). Yerobowan ma mangayaan xanbini, Asiriya yamanan sɛnbɛn yi gboma ayi han Isirayila kaane yi gaxu a yɛɛ ra. Manga wuyaxi yi ba mangayani yanfani Samari yamanani, muxune yi lu mangayani naxanye yamaan masuxuma kii jaxini. E yi muxune rafisama e bode xa, Nabi Amosi bata yi naxan ma fe fala nun. Alaa yamana dɛnkɛleyaan yi xunna kala. Suxure batun tan yi sɛnbɛn sɔxɔma.

Hose gbalo feni itoe nun e yidɔxɔne sɔxɔma a denbayaan nin. A jaxanla a yanfa nɛn, na yi findi misaala nun sandan na Ala naxan nawalima alogo Nabi Hose xa waliyiyaan falane ti Isirayila kaane xa. Ala yi a yamana tinxintareyaan nun suxure batu feene sa jaxalan yalunxin ma alogo yamaan xa a kolon a suxure batun mi fan. Hose naxa, fa fala suxure batun nun yalunyane e maliga e bode ra han! Muxun na a xun xanbi so Ala yi, a yi suxurena nde batu, na luxi alo jaxanla na a xun xanbi so a xɛmɛni, a yi bira xɛmɛ gbɛtɛ fɔxɔ ra. Dɔnxɛn na Ala mɔn yigin nun xanuntenyaan nan ma fe fala (sora 14.2-10).

Nabi Hose a Kitabun sɛbɛxi dɔxɔde naanin:

Sora 1 han sora 3, Nabi Hose a denbayaan nun a kawandina fe

Sora 4.1 han sora 9.9, Isirayila kiin nun a bunna dinan kiraan xɔn

Sora 9.10 han sora 14.1, Alaa yamana tinxintareyaan binla fɔlɔdena

Sora 14.2-10, Alaa xanuntenyaan nan sɛnbɛ luma habadan.

Kitabun yireni ito a yitama en na a en nama sese batu ba Ala ra. Ala xɔxɔn. A mi wama a xɔn a yamaan xa bira batu seene fɔxɔ ra fɔ a tan.

1 Alatala yi falan ti Beeri a dii xɛmɛn Hose xa, Yusiya yi mangayani Yuda yamanani waxatin naxan yi e nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya. Isirayila Manga Yowasi a diin Yerobowan yi mangayani Isirayila yi na waxatini.

Nabi Hose a denbayana

² Alatala to falan ti fɔlɔ Hose xa, a yi a fala a xa, a naxa, "Sa jaxalan yalunxina nde tongo, i dii yalunxine sɔxɔ, amasɔxɔ yamaan yalunyaan nan ligama, e Alatala rabɛjin!" ^{†3} A yi siga, a sa Gomɛɛ tongo, Dibilayin ma dii tɛmɛna. Na yi fudikan, a dii xɛmɛn bari a xa. ⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, "A xili sa Yɛsɛrɛli, amasɔxɔ waxatidi mɔn, n Yehu a denbayaan jaxankatama nɛn amasɔxɔ e faxan ti nɛn Yɛsɛrɛli yi. N mɔn Isirayila mangayaan jaxanma nɛn. ⁵ Na lɔxɔni, n na Isirayilaa yɛngɛ so xanla sɛnbɛn kalama nɛn Yɛsɛrɛli mɛɛmɛrɛni."

⁶ Gomɛɛ mɔn yi fudikan, a dii tɛmɛn bari. Ala yi a fala Hose xa, a naxa, "A xili sa 'Kininkinintarena,' amasɔxɔ n mi fa kininkinima Isirayila yamaan ma, n mi a mafeluma sɔxɔn. ⁷ Koni n kininkinima nɛn Yuda tan ma, n yi a rakisi Alatala sɛnbɛni, a Ala. N mi e rakise tanban na. Silanfanna ^{††} mi a ra, yɛngɛn mi a ra, soone mi a ra, soo ragine mi a ra."

⁸ Gomɛɛ yi "Kininkinintaren" dɛ ba, a fudikan, a dii xɛmɛn bari. ⁹ Ala yi a fala, a naxa, "A xili sa 'Kantarena,' amasɔxɔ n ma yamaan mi fa ɛ ra, ɛ Ala mi n na."

Isirayila hakene saranna

2 "Koni, Isirayila kaane fama wuyadeni ayi nɛn alo baan mɛjɛnsinna naxan mi lige, a mi yate.

A yi a falama e xa mɛnna nin, a naxa, 'N ma yamaan mi ɛ ra!' Koni e fa xili bama nɛn mɛnni, 'Habadan Alaa diine.'"

² Yuda bɔxɔnɔnna nun Isirayila bɔxɔnɔnna e malanma nɛn, e kuntigi keden sugandi. E minima nɛn yamana gbɛtɛ yi, amasɔxɔ Ala yamaan na sabati lɔxɔn naxan yi, lɔxɔ gbɛn nan na ra.

³ ɛ a fala ɛ tadane ma, "Alaa Yamana" e nun ɛ magilɛne, "Alaa Rafan Muxune!"

⁴ ɛ ɛ nga Isirayila maxadi, ɛ a maxadi, amasɔxɔ n ma jaxalan mi fa a ra, a xɛmɛ mi fa n na!

A xa yalunde maxidi seene ba a yɛtagin ma, a yanga maxidi seene ba a xijɛ longonna ra.

⁵ Xanamu, n na a ragelima nɛn, n yi a lu alo a bari lɔxɔni.

N yi a lu alo tonbonna, n yi a findi bɔxɔ xaren na, n yi a faxa ige xɔnla ma.

⁶ N mi kininkininjɛ a diine ma, amasɔxɔ yalunde diin nan e ra.

⁷ E nga yalunyaan liga nɛn, a yi e sɔxɔ,

[†] Muxun na suxurene batu e nun Ala, na luxi alo niin gbee YALUNYAANNA a ra. Ala xɔlɔma na kanna ma alo xɛmɛn xɔlɔma a jaxanla ma kii naxan yi, xa a bira xɛmɛ gbɛtɛ fɔxɔ ra. ^{††} SILANFANNA: Sofane yɛngɛso degemana.

a a yete rayagi,
amasɔɔ a a fala nen:
“N birama nen suxurene fɔɔ ra,
naxanye n ma donseen nun n ma min igen soma n
yii,

e nun n ma yete xabe dugin
nun n ma taa dugina,
e nun n ma turen nun n ma minsena.”

⁸ Nanara, n na a kiraan nafxama nen janle ra
n yi a rabilin yinna ra,
alogo a nama fa a kiraan to.

⁹ A sigama nen a yangane fɔɔ ra,
koni a mi e liye.

A e fenma nen,
koni a mi e toe.

Na xanbi ra, a a falama nen:
“N xetema nen n ma xemɛn fema
alo a fɔɔni,
amasɔɔ n yi sewani menni
dangu iki ra.”

¹⁰ A mi a kolon
a n tan nan balon soma a yii,
e nun minseen nun turena.
N tan nan gbetin nun xɛmaan soma a yii fonisireyani,
a yi e findi waliseen na Baali suxuren xa.

¹¹ Nanara, a balon nun minse bogin na mɔ,
n na ba a yii.

N na n ma yete xabe dugin
nun n ma taa dugin ba a yii
naxanye yi lan
e yi a ba a ragelixa.

¹² Iki n na a yagin naminima nen kenenni
a yangane yete xɔri,
muxu yo mi a be n yii.

¹³ N yi a sewan birin dan,
a sanle, a kike nenene,
a Matabu Lɔɔne nun a binya lɔɔne birin.
¹⁴ N na a bogise binle nun a xɔde binle kalama nen,
a yi a falan naxanye ma, a naxa,
“N saren ni itoe ra
n yangane naxanye soxi n yii!”
N ne findima fɔɔnna ra nen, burunna subene yi e
kala.

¹⁵ Ala naxa,
“N na a fe paxin saranma a ra nen lɔɔne fe ra
a wusulanna gan Baali suxurene xa naxanye ma.
A yi a maxidi a yiirasone nun a tunlasone yi,
a siga a suxurene fema,
a pinan n tan ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Nanara, n na a mabandunma nen,
n yi a xali tonbonni,
n fala fapin ti a xa.

¹⁷ N mɔn a bogise bili langane
raxetema a ma nen menni.
Akori meremeren yi findi yigin na. †
Isirayila sigin sama nen menni

alo a dii mɔre waxatini,
alo a keli Misiran yamanani lɔɔn naxan yi.

¹⁸ Na lɔɔni, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “I n xilima nen:
‘N ma xemena!’

I mi fa n xilima fa fala ‘N kannu, Baali.’

¹⁹ N Baali suxurene xinle bama nen i de,
alogo e xinle nama fa fala.

²⁰ Na lɔɔni, n layirin tongoma nen
e nun burunna subene tagi,
e nun xɔline nun bubuseene.

N xanla nun silanfanna nun yengen bama nen lɔɔn
ma,
n ma yamaan yi e sa bɔre xunbenli.

²¹ N findima nen i ya xemɛn na habadan,
n findi i ya xemɛn na tininna nun sariya kenden
nun hinanna nun kininkininni.

²² N findima nen i ya xemɛn na lannayani,
i yi Alatala kolon.”

²³ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na lɔɔni,
n ni i ya maxandin yabima nen,
koren yi tule igen nagodo lɔɔn ma.

²⁴ Lɔɔn yi balon nun minse bogin nun turen namini.
Ne yi Yeserele makone fan.

²⁵ N na Isirayila rasabatima nen lɔɔn ma n yete xa.

N yi naxan ma
fa fala ‘Kininkinintarena’
n kininkinima a ma nen.
N yi naxan ma a ‘Kantarena.’
N na falama nen,
n naxa, ‘N ma yamaan nan e ra!’
Ne yi n yabi,
e naxa, ‘N ma Ala.’”

Alaa xanuntenyana Isirayila xa

3 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I mɔn xa sa xanun-
tenyaan yita i ya paxanla ra yangan naxan yii, nax-
an findixi yalunden na. I xa a xanu alo Alatala Isirayila
kaane xanuxi kii naxan yi, naxanye birama ala gbetene
fɔɔ ra, bogise ralixine rafan naxanye ma.” ² N yi pax-
anla futu gbeti gbanan fu nun suulun na, e nun muru-
tu benbeli keden nun a tagi. ³ N yi a fala a xa, n naxa,
“Lu n konni waxati xunkuye. I nama yalunyaan liga. I
nama xeme fe yo kolon. N fan luye i xa na kiini.”

⁴ Amasɔɔ Isirayila kaane luma nen waxati xunkuye
ikiini: Manga mi e xunna, kuntigi mi na, saraxa mi na,
kide geme mi na, saraxarali doma mi na, suxure mi na.
⁵ Na xanbi ra, Isirayila kaane xetema nen, e Alatala fen,
e Ala, e nun Dawuda, e mangana. E gaxuxin yi fa Alata-
la ma e nun a nema waxati famatɔni.

Isirayila tinxintarena

4 Isirayila kaane,
e Alatalaa falan name!
Amasɔɔ kitina Alatala nun e tan tagi.
A naxa, “Lannaya mi fa na.

† AKORIBUNNA NEEN FA FALA KONTIFINLA.

Hinan mi na.
 Ala kolon mi fa yamanani ito yi.
² Dangan nun wulen nun faxan nun mupan nun yalunyaan nan na.
 Gbalon bata gbo ayi,
 faxan tima a bode fari.”
³ Nanara, ε yamanani xarama nen,
 a niimaseen birin yi xɔsi.
 Subene nun xɔline,
 hali baa yexene fan faxama nen.
⁴ Koni muxu yo nama matandin ti,
 muxu yo nama yamaan mafala,
 amasɔɔ kitina nxu nun saraxaraline nan tagi.
⁵ E tan saraxaraline nun nabine tantanma kɔeen nun yanyin na.
 Nanara, n na ε nga Isirayila faxama nen.
⁶ N ma yamaan bata kala,
 amasɔɔ kolonna dasaxi a ma.
 Bayo ε bata ε mε kolonna ra,
 n bata ε ba n ma saraxaraliyani.
 Bayo ε bata ε Alaa sariyan nabepin,
 n fan bata ε diine rabepin.
⁷ Saraxaraline nεma wuyε ayi,
 e yulubine fan gboma ayi.
 Nanara, n na e binyen masarama nen yagin na.
⁸ E lugoma n ma yamaan yulubine xɔn.
 Yamaan hakene e nii yifanma e ma.
⁹ A ligama nen saraxaraline ra alo yamana,
 n yi e kewanle saran e ra.
¹⁰ E e dεgema nen,
 koni e mi lugoma.
 E suxurene batuma,
 koni ne mi e rasabatima.
 Amasɔɔ e bata Alatala rabepin,
 e yi e sɔbe so ¹¹ yalunyaan ma
 e nun dɔɔ fonna nun dɔɔ nenε minna.
 Ne nan e xaxinla kalaxi.
¹² N ma yamaan suxure wudine maxɔdinma,
 alo dunganna nan falan tiyε e xa.
 Amasɔɔ yalunya xaxinla bata e rab ayi,
 e yalunyaan ligama Ala ra.
¹³ E saraxan bama geya gbeene xuntagi.
 E wusulanna ganma geyane fari,
 xanamu warine nun wudi tofapine nun kondene bun
 ma,
 e nun wudi belebelen naxanye ninin gbo.
 Nanara, ε dii tεmene yalunyaan ligama
 e nun yalunden nan ε bitan gilene ra.
¹⁴ N mi ε dii tεmene yulubine saranma e ra
 bayo e yalunyaan ligama,
 hanma ε bitan gilene
 bayo yalunden nan e ra.
 Bayo ε tan yeten yalunyaan ligama ε nun yalundene,
 ε nun naxalan yalunxine saraxan bama.
 Yama xaxilitarena a gima a bɔkɔni.
¹⁵ Isirayila, xa i lu yalunyani,
 ε nama Yuda ti haken ma,
 ε nama siga Giligali yi,

ε nama te Beti-Aweni yi. †
 E nama ε kɔɔ Alatala xinli!
¹⁶ Xa Isirayila murutεxi
 alo jinge mataganxina,
 Alatala xa e masuxu di?
 Alo yexεedina mεrεmεrε fapin ma.
¹⁷ Efirami bɔnsɔnna muxune bata kankan suxure
 batun ma, e lu na!
¹⁸ Xa e minseene bata dasa,
 e sa dangu yalunyaan ma.
 E mangane waxi yagin nan xɔn.
¹⁹ Nanara, wuluwunla e xalima nen,
 e yi yagi e saraxane fe ra.

Kitina Isirayila xili ma

5 Saraxaraline, ε ito rame!
 Isirayila kaane, ε liga ki fapi!
 Mangana denbayana,
 ε tuli mati!
 Amasɔɔ kitina ε tan nan xili ma.
 E bata findi woson na Misipa yi,
 e nun luti ratixina Taboro geyaan ma.
² E bata yili tilinxin ge yamaan yεε ra Sitimi yi.
 Koni n tan na feen saranma ε birin na nen.
³ N na Efirami bɔnsɔnna kolon,
 Isirayila mi luxunxi n ma.
 Bayo iki, Efirami bɔnsɔnna,
 ε bata yalunyaan liga.
 Isirayila bata a yetε raxɔsi.
⁴ E bata kankan e kewanle ma,
 e mi fa xεtεma e Ala ma.
 Amasɔɔ yalunya xaxinla bata so e yi,
 bayo e mi fa Alatala kolon.
⁵ Isirayilaa wason nan sereyaan bama a xili ma.
 Isirayila nun Efirami bɔnsɔnna muxune dagalanma
 ayi nen e hakeni,
 Yuda fan birama nen e fɔxɔ ra.
⁶ E na e yexεε kurune nun jingene ba saraxan na,
 e Alatala fen,
 e mi a toε mumε
 bayo a bata keli e yε.
⁷ E bata tinxintareyaan liga Alatala ra,
 e diine bari e yangane xa.
 Iki, kike keden peen nan luxi,
 e bɔxɔn yi kala.
⁸ E xɔtaan fe Gibeya yi,
 ε xɔtaan fe Rama yi!
 E yenge so sɔnxɔni te Beti-Aweni yi!
 Bunyamin kaane, yaxune ε xanbi ra!
⁹ Efirami bɔnsɔnna kalama nen Fe Saran lɔxɔni.
 N nɔkɔdin nan falama Isirayila bɔnsɔnne xa iki.
¹⁰ Yuda kuntigine bata liga
 alo naxanye e bɔxɔn dan gemene maxεtεma.
 N ma kɔkɔ fama e ma nen alo fufana.
¹¹ Efirami bɔnsɔnna naxankataxi,
 a yalagixi,

† BETI-AWENI bunna neen fa fala hake kanne banxina. A falan tima Beteli taan nan xili ma naxan bunna neen Alaa banxina.

bayo a biraxi fe fune nan פֶּחַחֵי רָא.
¹² N bata Efirami בְּנֵי־סוּדָא אֲלֹהֵי־סֵתֵנָה,
 e nun Yuda בְּנֵי־סוּדָא אֲלֹהֵי־פִרְעוֹן.
¹³ Efirami בְּנֵי־סוּדָא תּוֹ אֲפִרְעוֹן תּוֹ,
 Yuda בְּנֵי־סוּדָא תּוֹ אֲפִרְעוֹן דְּעֵנֶה תּוֹ,
 Efirami בְּנֵי־סוּדָא יִי סִיגָא אֲסִירִיָּא יָמָנָנִי,
 a xeraan nasiga Manga Gbeen ma a mali feen na.
 Koni a mi כֹּהֵן אֶרְכֵנְדֵיָּע,
 a mi כֹּהֵן אֶרְעוֹן דְּעֵנֶה רַחֲנֻבֵּלֵי.
¹⁴ Amasֹכֹכֵי, n luma נֶנֶן
 alo yatana Efirami בְּנֵי־סוּדָא חָא,
 alo yata gbeena Yuda בְּנֵי־סוּדָא חָא.
 N ne yibֹכְמָא נֶנֶן, n sigָא e ra,
 muxu yo mi e בֵּעַ n yii.
¹⁵ N מֹכֵן חֶטְמָא נֶנֶן n דִּבְרֵי־דֵנִי,
 han e yi e ti e סֹנְנֵה רָא,
 e n fen.
 E na תֹּכֹךְ תּוֹן,
 e n fenma נֶנֶן.

Isirayila xili fena Ala ma

6 אֶפְאֵבֵי,
 en xete Alatala ma!
 Amasֹכֹכֵי a bata en yibֹכְמָא,
 koni a מֹכֵן en nakendeyama נֶנֶן.
 A bata en garin,
 koni a en maxֹכֹכֵי־דֵנִי maxidima נֶנֶן.
² Xii firin na dangu,
 a en niin bire en yi מֹכֵן,
 a xii saxandeni a en yitֹכֵן,
 en yi lu a yetagi.
³ En xa Alatala kolon,
 en bira a kolonna פֶּחַחֵי רָא.
 Alo kuye yibaan to fama,
 a fan minima נֶנֶן kenenni yati!
 A fama נֶנֶן en xa
 alo tulen נֶמֶנֶן נָא,
 alo furu tulen naxan בֹּכְמָא־כּוּנְמָא.
⁴ N nanse ligama אֶתַּן נָא,
 Efirami בְּנֵי־סוּדָא?
 N nanse ligama אֶרְאָה,
 Yuda בְּנֵי־סוּדָא?
 אֶהֱיִנָּנָא לִי נֶנֶן
 alo xֹכֹכֵן מָא קֻדָּנָא,
 alo xiila naxan yolonma
 a xuya ayi mafuren!
⁵ Nanara, n na אֶיֶנְגֵמָא נֶנֶן nabine ra,
 n na אֶפֶאמָא נֶנֶן n דֵּעַן falaxuine ra.
 N ma kitine fixa alo kenenna.
⁶ Amasֹכֹכֵי hinanna rafan n ma dangu saraxan na.
 Ala kolonna dangu saraxa gan daxine ra.
⁷ E bata layiri kala alo adamadiine,
 nayi e bata n yanfa.
⁸ Galadi taan nafexi fe naxi rabane nan na,
 han wuli funfune toma ayi.
⁹ Alo mafu tiin naxanye muxune legedenma luxunni,
 saraxarali ganla fan bata faxan ti Siken taan kiraan
 סִיכֵן,

e gbalone raba.
¹⁰ N bata fe naxine to Isirayila yamaan ye:
 Efirami בְּנֵי־סוּדָא bata yalunyaan liga,
 Isirayila בְּנֵי־סוּדָא e yete raxֹסִימָא.
¹¹ I tan fan, Yuda,
 se xaba waxatin nagidixi i xa,
 n na fa n ma yamaan suxu muxune ra waxatin naxan
 yi.

Isirayilaa hakena

7 N to wa Isirayila בְּנֵי־סוּדָא rakendeya feni,
 Efirami בְּנֵי־סוּדָא haken מֹכֵן yi keli.
 Samari a naxun yi mini kenenni.
 Bayo e darixi yanfan soe.
 Mupadene soma,
 mafu tiine yi lu tandeni.
² E mi e mirima
 fa fala n xaxili e naxuyane birin xֹן.
 Iki e kewanle e rabilinxi,
 e hakene n yetagi waxatin birin.

Yanfan Mangan ma

³ Itoe rafan mangan ma,
 koni e naxu!
 E wulene rafan kuntigine ma.
⁴ E birin yalunde.
 E kui feene wolonxi alo buru gandena.
 A na wolon,
 buru ganna mi fa a tēen nafe
 keli burun בֹּכְמָא־כּוּנְמָא waxatini han a yi te.
⁵ Na kiini, mangana naxanaxan בֹּכְמָא־כּוּנְמָא,
 kuntigine xunne yi keli דִּבְרֵי־דֵנִי na.
 Mangan yi magele tiini itoe rasene.
⁶ E xape alo sulun tēena, †
 e maso mangan na, e xa yanfan so a ma.
 E בֹּכְמָא־כּוּנְמָא teen degema נֶנֶן kēna ngaan na,
 xֹכֹכֵן a keli alo wonson tēena.
⁷ Isirayila kaane xape alo sulun tēena,
 e e kuntigine raxֹרִימָא,
 e e mangane birin faxa.
 Anu, na sese mi n maxandima.
⁸ Efirami בְּנֵי־סוּדָא basanma siyane ra.
 Efirami בְּנֵי־סוּדָא findixi buru xunna ra
 naxan פֶּחַחֵי־כֵדֵן־גַּנְחִי
 bode פֶּחַחֵי־מִי־גַּנְחִי.
⁹ Xֹכְמָא־כּוּנְמָא a senben kalama
 koni a mi sikema.
 Foriyana a suxuma,
 koni a mi a rakֹסִימָא.
¹⁰ Isirayilaa wason sereyaan bama a xili ma.
 Koni na birin kui,
 a mi xetema Alatala ma, a Ala,
 a yi a fen.
¹¹ Efirami בְּנֵי־סוּדָא luxi נֶנֶן
 alo ganba xaxilitarena
 naxan madaxuma sinma!

† SULUN TĒENMֹכֵן falama yirena nde yi fa fala "FURU TĒENA."

A Misiran Երևան xilima waxatina nde yi,
a fa bira Asiriya mangane Երևան ra.
12 Xa e siga,
n yalaan wolima nēn e fari,
n yi e rabira alo Երևան.
N yi e yulubine saran e ra,
alo e rakolonxi kii naxan yi e malanni.
13 Gbalona e xa,
amasotō e e gima n ma!
Fitina na e xa,
amasotō e murutēxi n ma.
N yi waxi e xunba feni,
koni e wulene falama n xun ma.
14 E mi n maxandima e Երևան yi,
koni e wugama e sadene nan ma.
E kunfama donseen nun Երևան Երևան ra,
koni e e masiga n tan na.
15 N tan nan e maxaranxi,
n yi senben fi e ma,
koni e fe Երևան mirima n xili ma.
16 Naxan kore,
e mi xetēma na ma,
e yanfan tima
alo xali yidōxina.
Nanara, e kuntigine faxama nēn silanfanna ra,
e Երևան Երևան fe ra.
Misiran kaane yi e magele na ra.

Isirayilaa suxure batuna

8 Երևան Երևան,
yaxun godoma nēn Alatala banxin ma alo
singbinna.
Amasotō yamaan bata n ma layirin kala,
e yi murutē n ma sariyan ma.
2 E Երևան n xinla ra:
“Nax Ala, nxu i kolon,
nxu tan, Isirayila!”
3 Koni, naxan fan,
Isirayila bata a mē na ra,
nanara yaxun birama nēn a Երևան ra.
4 E bata mangane ti n ma
yamarin mi naxan na,
e bata kuntigine ti
e mi n maxōdin.
E bata suxurene rafala e gbetine nun e xēmane ra,
nanara e raxōrima nēn.
5 Ala bata i ya Երևան dii suxuren nawoli ayi,
Samari kaane!
N ma Երևան bata keli e xili ma han!
Han waxatin mundun yi
e tonde e rasarijanne?
6 A kelixi Երևան tan nan yii,
Երևան tan Isirayila kaane.
Walikēna nde nan a rafalaxi,
Ala mi a ra!
Nanara, Samari a Երևան dii suxuren kalama nēn fefe!
7 Naxan na fe Երևան naxin nakeli,
gbalon nan xetēma a ma.

Nanara, hali murutun Երևան keden,
e mi a Երևան xēn ma.
Xa na nde mini,
na mi murutu fuji raminē.
Hali na nde yi na nun,
Երևան nan yi a donma.
8 Isirayila bata kala!
E Երևան mi fa na siyane yē.
9 E bata siga Asiriya yi,
alo burunna sofanla
naxan sa tima a danna.
Nayi, Efirami Երևանna bata a yēte sara a suxurene
ma.
10 Hali e bata kantan tiine sara siyane tagi,
iki i na e birin malanma nēn,
alogo e xa sa Երևան ndedi Manga Gbeena goronne bun
ma.
11 Efirami Երևանna bata yulubi xafari saraxa gandene
rawuya ayi,
koni ne bata findi yulubi tongoden na.
12 N bata n ma sariyane birin sebe e xa,
koni e a toxi alo se Երևան.
13 E saraxane ba,
e kiseene rali,
e a suben don.
Koni ne mi rafan Alatala ma.
Iki, Alatala xaxili e hakene Երևան,
a e yulubine saranma e ra nēn.
E xetē Misiran Երևան ma.
14 Naxan Isirayila daxi
e bata Երևան na Երևան,
e sa manga banxine ti.
Yuda bata a taa ratangaxine rawuya ayi,
koni n tēn nafama nēn e taane yi,
a yi e yinne gan.

Isirayila yulubine saranna

9 Isirayila, i nama sēwa,
i nama Երևան alo siyaan bonne.
Bayo, i to suxure Երևան batu,
i findi yalunden nan na.
Yalunden Երևանna bata Երևան i de
murutu Երևան birin yi!
2 Koni ne murutu Երևան
nun manpa ige badene mi fa yamaan baloma mume!
Minseen dasama e ma nēn.
3 Amasotō, e mi luxi Alatalaa yamanani,
Efirami Երևանna xetēma nēn Misiran yi,
e yi donse haramuxine don Asiriya yi.
4 E mi fa minse saraxane rabōxōnma Alatala xa.
E saraxane mi a kēnenne.
E saraxan haramuxi
alo Երևան buruna.
Naxanye na a don
e e yēte raharamu.
Bayo e buruna e tan yēten lugoma nēn,
a mi soma Alatalaa banxini mume!
5 E nanse ligama sali Երևան yi,

Alatala batu Լճճճճ yi?
⁶ Hali e sa mini halagin bun,
 Misiran Լճճճճ e suxuma nən,
 e maluxun Nofi taani.
 Tansinne sabatima e yii se fajine nun gbetin fari,
 րանլե fan sabatima e bubune kui.
⁷ Fe Saran Լճճճճ fama,
 fe yeբա Լճճճճ bata yiso.
 Isirayila bata ճճճճ, e naxa,
 “Կճճճճ nan nabiin na,
 Alaa Niin naxan yi
 na daxuya falane nan tima.”
 Է hakene nun Է ճճճճնտենյաան bata gbo ayi de!
⁸ Kantan muxun nan Efirami Բճճճճնա ra n ma Ala xili
 ma.
 Nanara, luti ratixine nabina kiraan birin ճճ,
 ճճճճնտենյաան nan luxi a xa Alaa banxini.
⁹ E bata so mayifu feene yi,
 alo naxan ligaxi Gibeya yi.
 Ala xaxili e hakene ճճ,
 a e yulubine saranma e ra nən.
¹⁰ N to Isirayila to,
 a ligaxi alo յախանդաննե տոնբոնի.
 N to Է benbane to,
 e ligaxi alo ճճճճնե bogi singena.
 Koni e yi siga Baali-Peyori mabinni,
 e yi e yeթե taxu na yagi suxuren na,
 e raharamu alo e naxan batuma.
¹¹ Efirami Բճճճճնա a binyen յանմա nən
 alo ճճլին na tугան.
 Dii bari mi na,
 fudikanya mi na,
 se mi toma.
¹² E na e diine ragbo,
 n na e birin bama nən e yii.
 Gbalon ne xa,
 n na n մե e ra.
¹³ N bata Efirami Բճճճճնա sabatixin to yire fajini
 alo Tire taana.
 Koni Efirami a diine soma nən faxa tiin yii.
¹⁴ Alatala, a lan i xa nanse fi e ma?
 E յանլե dii kuine kala,
 e xijene yi xara.
¹⁵ E յախյաան birin yitaxi nən Giligali yi.
 N na e յախախի մեննա nin
 e կեւալի յախինե fe ra.
 N na e kedima nən n ma banxini.
 N mi fa e rafanդե մումե!
 Muxu murutեփինե nan e kuntigine birin na.
¹⁶ Efirami Բճճճճնա luxi nən
 alo sansiin naxan lisixi a ra,
 a salenne bata xara,
 a mi fa bogima ճճճճ.
 Xa e diine bari,
 n na e rafan diine birin faxama nən.
¹⁷ N ma Ala e rabepinma nən,
 amasճճ e mi e tuli matixi a ra.
 E findima nən sigatine ra siyane tagi.

Isirayila makitina fena

10 Sansi bili sabatixin nan yi Isirayila ra,
 naxan yi bogi gbeen tima.
 A bogine to wuya Բճ,
 a yi Բճ saraxa gandene rawuyե ayi.
 A yamanan to sabati Բճ,
 a yi kide gemene maxidi.
² Bayo e Բճդենի taxunxi,
 iki na yalagin goronna sama e xun ma nən.
 Ala e saraxa gandene rabirama nən,
 a yi e kide gemene kala.
³ Nayi, e a falama nən,
 e naxa, “Manga mi fa nxu yii,
 amasճճ nxu mi gaxuxi Alatala yeե ra.
 Hali mangana,
 a ճե nanse ligե nxu xa?”
⁴ E falane tima,
 e e կճԲմա wulen fari,
 e layirine xidi.
 Nanara kitine bata wara ayi,
 alo sise ճճլենե xեե bixini.
⁵ Samari kaane xaminma nən յինգե dii suxurena fe ra
 naxan Beti-Aweni yi.
 Yamaan sunuma nən a fe ra.
 A saraxaraline fan sunuma nən a xa,
 naxanye yi seւama a binyeni,
 bayo a bata ba e yii.
⁶ A xalima nən Asiriya yi,
 a fi Manga Gbeen ma.
 Efirami Բճճճճնա yagima nən,
 Isirayila yagima nən a fe yitճնփինե ճճ.
⁷ Samari nun a mangan fan ligama na kii nin,
 e xalima nən
 alo tamin naxan igen xun ma.
⁸ Se յախի batude matexine kalama nən,
 naxanye findixi Isirayilaa yulubin na.
 յանլե nun tansinne sabatima nən e saraxa gandene
 fari.
 E a falama nən geyane xa, e naxa,
 “Է nxu ye maluxun!”
 E yi a fala yire matexine xa,
 e naxa, “Է bira nxu fari!”
⁹ Xabu i naxan liga Gibeya yi, Isirayila,
 i մճն na yulubin fari!
 Է luxi menna nin!
 Yengen xa mi a ra
 naxan fe յախի rabane lixi Gibeya yi?
¹⁰ A na n կենե,
 n na e yulubine saranma e ra nən.
 Siyane e malanma nən e xili ma,
 alogo e xa e suxu,
 e yi e xidi e hake wuyaxine fe ra.
¹¹ Anu, Efirami Բճճճճնա yi luxi nən
 alo յինգե gile xuruxina,
 wanla rafan naxan ma.
 Nanara, n xun xidi wudin xidixi a xunna ma,
 n yi Efirami Բճճճճնա rawali.

Fɔ Yuda bɔnsɔnna xa xɛɛn bi.
 Fɔ Yaxuba bɔnsɔnna xa bɔxɔn nawali.
 12 E xa seen si tinxinni,
 e sa hinanna nan sɔtɔma a xaba waxatini.
 E xɛɛ nɛnɛne sege,
 bayo Alatala fen waxatin bata a li,
 han a yi fa,
 a sariya kɛnden sa e xa.
 13 Koni e tan bata seen si tinxintareyani,
 a xaba waxatini e bata a saran ɲaxin sɔtɔ.
 E bata bogin don wulen naxan sɔtɔxi.
 Amasɔtɔ e laxi e yenge so wontorone ra,
 e nun e sofa senbɛmane,
 14 yengen kelima nen yamaan xili ma.
 E yinne birin kalama nen,
 alo Saliman to Beti-Aribeli taan kala waxatin naxan yi.
 Na waxatini, ngane nun diine faxa nen e bode xɔn.
 15 A ligama na kii fan yi nen
 Beteli muxune ra,
 bayo e ɲaxu han!
 Na subaxan ma,
 Isirayila mangan halagima nen fefe!

Ala kininkininna Isirayila ma

11 Isirayila to yi xurun,
 n yi a xanu.
 N yi n ma dii xɛmɛn xili a xa
 keli Misiran bɔxɔni.
 2 Koni n to yi e xilima,
 e yi e masiga n na.
 E yi saraxan ba Baali suxurene xa,
 e yi wusulanne gan suxurene xa.
 3 N tan nan yi Efirami bɔnsɔnna maxaranma siga
 tideni,
 n yi e suxu e yiine ma,
 koni e mi a kolonxi
 a n tan nan yi e rakendeyama.
 4 N yi e mabandunma
 marafanna nun xanuntenyaan nin.
 N tan nan xun xidi wudin baxi e xunna ma,
 n yi n felen n donseen so e yii.
 5 E xɛtɛma nen Misiran bɔxɔni yati!
 Asiriya yamanan nan kɔkɔ sɔtɔma e xun na,
 amasɔtɔ e bata tondi fe n ma.
 6 Nanara, sofane fama silanfanne ra e taane yi,
 e yi e taan dɛɛn wurene gira
 Isirayila kaane fe yitɔnxine fe ra.
 7 N ma yamaan kankanxi muruten ma,
 e birin bata ala gbɛtɛye fen
 koni e mi xunna kenla fiye e ma.
 8 Koni, Efirami, n xa i rabɛɲin di?
 N xa Isirayila so yiini di?
 N xa i liga alo Adamaha ba?
 N xa i lu alo Seboyimi ba? †
 N bɔɲɛn wolonxi n kui.
 N ma kininkininna birin bata fa.

† ADAMAHA TAAN NUN SEBOYIMITAAN kala nen Sodoma nun Gomora
 xɔn ma. Na feen sebexi Sariyane 28.22 kui.

9 N mi a ligama n ma xɔkɔ gbeen xasabini,
 n mi fa Efirami bɔnsɔnna kalama,
 amasɔtɔ Ala nan n na,
 muxu mi n na.
 Sariɲantɔkɔn nan n na i fema,
 n mi fama xɔkɔni.
 10 Bayo e sa birama nen Alatala fɔxɔ ra,
 a na wurundun alo yatana.
 A tan na wurundun,
 a diine fama xuruxurunɲe nen
 keli baan dɛ.
 11 E fama xuruxurunɲe nen
 alo xɔline keli Misiran yamanani,
 alo ganbane e keli Asiriya yamanani.
 N na e radɔxɔma nen e banxine yi.
 Alatalaa falan nan na ra.

Isirayilaa yulubina

12 Efirami bɔnsɔnna n nabilinxi wulen na.
 Isirayila yamana n yanfama.
 Koni Yuda kaane mɔn biraxi Ala nan fɔxɔ ra,
 e lannayaan nabama e nun saripandene.
 2 Efirami bɔnsɔnna e masoma fe fufafune nan na,
 a luxi alo a foyen nan sagatanma feripɛn gbɛn!
 A wulen nun fe ɲaxin nawuyama ayi.
 A layirin xidima e nun Asiriya yamanan tagi,
 a Oliwi turen soma Misiran mangan yii.
 3 Alatala Yuda muxune makitima nen,
 a Yaxuba bɔnsɔnna wali ɲaxin saranma a ra nen,
 a yi a saren fi a kɛwanle ra.
 4 A a nga kui,
 Yaxuba yi a tada santinban suxu, ††
 a to fori,
 e nun Ala yi gerenna so.
 5 E nun malekan yi yengen so,
 a kɔkɔ sɔtɔ.
 A yi wuga, a yi mayandin ti.
 Yaxuba Ala li Beteli nin.
 E nun Ala falan ti menna nin.
 6 Alatala, Ala Senben Birin Kanna nan yi na ra.
 Xili gbee kanna nan Alatala ra.
 7 I tan xa fa i ya Ala ma,
 i hinanɲe ayi,
 i sariyan suxu.
 I xaxili ti i ya Ala ra waxatin birin!
 8 Isirayila yanfan tima
 alo sarematina,
 ligase ɲaxin naxan yii.
 Munan nafan a ma.
 9 Efirami bɔnsɔnna bata a fala,
 "N bata bannaya han!
 N bata nafunla sɔtɔ,
 koni n ma wanla tɔkɔn nan a ra!
 Hakena hanma yulubi yo mi n ma."
 10 Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i rafaxi keli Misiran yamanani.

†† Gulunne nan yi Yaxuba nun a tada ra. Na feen sebexi Dunuja
 Fɔlɔn 27.36 kui.

N mɔn i radɔɔma nɛn bubune bun
alo yamaan yi kii naxan yi na waxatini.
¹¹ N bata falan ti nabine xa,
e yi toone ti n xɔn.
N bata sandane sa nabine xa.
¹² Xa suxurene Galadi yi,
e yetɛɛn luma nɛn fuu!
E ɲingene bama saraxan na Giligali yi,
koni e saraxa gandene luma nɛn
alo gemɛ malanxine xɛene ma.
¹³ Yaxuba a gixi nɛn
siga Arami yamanani,
Isirayila yi wanla kɛ a ɲaxanla futu seen na,
a yi xuruseene kantan.
¹⁴ Alatala Isirayila raminixi nɛn
Misiran bɔxɔni nabiin xɔn,
a Isirayila kantan nabiin sabun na.
¹⁵ Koni Efirami yi Ala raxɔɔn gbeen ti.
Nanara, a marigin mi a mafeluma a faxa tixin na,
a a xɔnnantenyaa naxɛtɛma a ma nɛn.

Alaa xɔɔna Isirayila ma

13 Efirami bɔnsɔnna na yi falan ti,
birin yi gaxuma nɛn.
A yi binyaxi nɛn Isirayila yi.
Koni a findi sɔn kanna nan na
a Baali suxuren batu, a faxa.
² Iki e mɔn yulubin nan ligama,
e sawurane rafalama gbeti xulunxin na.
E kɔta suxure rafaladeni,
koni xabuna wanla gbansanna nan e ra.
A falama e ma
a e adamane bama saraxan na!
Koni ɲinge dii suxuren tan,
e na tan sunbuma!
³ Nanara, e ɲanma nɛn
alo xɔɔn ma kundana,
alo xiila naxan yolonma xɔɔnni,
alo foyen se gbaxan naxan xalima lonna fari ma,
alo tutin naxan minima banxi sulunna xɔn.
⁴ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan i raminixi Misiran yamanani.
I nama ala gbetɛ kolon
fɔ n tan.
I rakisima mi na fɔ n tan.
⁵ N yengi saxi i xɔn tonbonni, bɔɔ xareni.
⁶ Koni, n to e balo, e yi lugo.
E to lugo, e bɔɲɛn yi waso ayi.
Nanara, e ɲinanxi n xɔn.
⁷ N luma nɛn e xa alo yatana,
alo burunna ɲarina,
n yi e suxu kiraan xɔn.
⁸ N na e suxuma nɛn
alo sube xajɛn naxan ma diiye baxi a yii.
N yi e bɔɲɛni bɔ.
N yi e don alo yatana.
Burunna subene e yibɔma nɛn dungi dungi na.
⁹ Isirayila, i ya kalan ni i ra,

bayo i kelixi nɛn n xili ma,
n tan, i ya mali ti faɲina.
¹⁰ Iki, i ya Mangan minen?
A xa i rakisi i ya taane birin yi!
I ya kitisane minen,
i yi a falama naxanye fe ra
“Mangan so nxu yii e nun kuntigine?”
¹¹ N bata Mangan so i yii n ma xɔɔni,
n na a bama nɛn i yii n ma xɔɔni.
¹² Efirami bɔnsɔnna haken nun a yulubin namaraxi.
¹³ Tɔɔne fama nɛn a ma
alo ɲaxanla kuiin na keli a ra.
Koni dii xaxilitaren na a ra.
A bari waxatin na a li,
a mi tinɲɛ bare.
¹⁴ N na e xunbama nɛn laxira sɛnbeni,
n yi e xunsara sayani.
Faxana, i ya fitinan minen?
Sayana, i ya faxa ti sɛnben minen?
N mi fa kininkininma.
¹⁵ Hali a to sabatixi a ngaxakedenne tagi,
Alatala sogetede foyen nafama nɛn keli tonbonni,
a tigine nun xɔɲinne xɔri.
E se xɔri ramaraden kui gelima nɛn.

14 Samari kaane yulubine saranma e ra nɛn,
amasɔɔ e bata murute e Ala xili ma.
E faxama nɛn silanfanna ra,
e dii ɲɔɔne bira bɔɔni,
e ɲaxalan fudikanne kuine rabɔ ayi.

Isirayila kaane xa tubi Ala ma

² Isirayila, fa Alatala ma, i ya Ala!
Amasɔɔ i hakene bata i rabira.
³ E tubi Alatala ma
ɛ a mafan falan na.
E a fala a xa, ɛ naxa,
“Nxu mafelu nxu hakene birin na,
i nxu rasene ki faɲi,
alogo nxu xa tantun xuiin findi nxɔ saraxan na.
⁴ Asiriya kaa mi nxu rakise,
nxu mi tema soone fari yenge xinla ma.
Nxu mi fa a fale nxɔ se rafalaxine ma, ‘Nxɔ ala!’
Amasɔɔ i tan nan kininkininma kiridine ma.”
⁵ N na e xɔɔfenma nɛn e na xun xɔn sigani.
N na e xanuma nɛn fonisireyaan na,
amasɔɔ n ma xɔɔn bata xete e fɔɔ ra.
⁶ N luma nɛn Isirayila xa alo xiila,
a tofanma nɛn
alo gabalan fugaxina.
A sabatima nɛn
alo wudi binla naxanye Liban yamanani,
⁷ alo wudi binla na maɲingi a faɲin na,
a tofanma nɛn alo oliwi wudina,
a xiri faɲin yi mini
alo Liban suman fɔɔnne.
⁸ Yamaan fama Isirayila ma
alo e soma wudi binla nan ninin bun.
E maala mɔn fanma nɛn.

E sabatima
 alo manpa binla † na fuga.
 E xinla sɔtɔma nɛn
 alo Liban minseen faɲina.
⁹ Efirami bɔnsɔnna,
 nanse mɔn nxu nun suxurene tagi?
 N tan nan i ramɛma,
 n yi n yengi sa i xɔn.

† Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

N luma nɛn i xa
 alo wudi gbee xindena.
 I bogin sɔtɔma n tan nan na.
¹⁰ Fekolonna nde ra?
 A xa feni itoe famu!
 Xaxilimane xa e yɛɛ to!
 Amasɔtɔ Alatalaa kirane tinxin,
 tinxin muxune sigan tima nɛn e xɔn,
 koni murutɛ muxune dagalanma ayi nɛn na yi.

Nabi Yoweli naxan kawandini ito baxi, a fe mi sebexi yire gbete yo yi Kitabun kui. Nanara, muxune mi a sebe waxatin kolon. A luxi nen alo tuguminne nan yi Isirayila kaane tɔɔma na waxatini naxanye yi luxi alo suɔe xungbene. E ganla nan yi fama, e seene deene don e ma, na yi findi fitina feen na Yoweli waxatini. Yoweli yi a fala, a na fe sifan ligama nen bayo yamaan mi tubixi Ala ma.

Yoweli nan a sebexi, a ɔɔna nde, Alaa Nii Sarijanxin nagodoma nen muxune birin ma. Na sebexi Yoweli sora 3.1-2 kui. Denkeleya muxu singene nan na feen toxi rakamale Nii Sarijanxin godo ɔɔni. Na sebexi Xerane 2.16-21 kui.

1 Alatala falan naxan ti Yoweli xa, Petuweli a dii xemena.

Tuguminne gbalon yamanani

2 E tan fonne, e feni ito rame,
e tan yamanan muxune,
e birin xa e tuli mati.
Fe sifani ito ɔɔɔna bata yi liga e waxatini ba,
hanma e benbane waxatini?

3 E a yeba e diine xa,
e diine yi a yeba e diine xa,
e diine yi a yeba mayixete famatɔne xa.

4 Suɔene donseen naxanye luxi,
tuguminne bata ne don.
Tuguminne naxan luxi,
xoxorone bata na don.
Xoxorone naxan luxi,
songolonbalane bata na don.

5 E xulun, dɔɔ minne,
e wuga!
E birin xa gbelegbele,
e tan naxanye dɔɔn minma,
bayo manpa bogine bata kala,
e ba e de.

6 Ganla nde bata fa fu n ma yamanan ma,
e fangan gbo,
e wuya han e mi yate.
E pinne luxi alo yatan pinne,
e gbegbene luxi
alo yata gilen gbeene.

7 E n ma manpa binle kalama.
E n ma xɔde binle ɔɔn fefe,
e yi e yixin,
e yi e kobelene ba e ma,
e yiine yi gbendu fefe!

8 E mawuga
alo sungutunna kasa dugini pandeni
naxan a xemen wugama,
a baxi dɔɔdeni naxan xɔn.

9 Bogise saraxan nun minse saraxan bata ɔɔn Alatala banxini.

Saraxaraline sunuxi, Alatala walikene.

10 Xeeene bata kala,
ɔɔn bata xara.
Bogiseene bata raxɔri.
Manpa bogi igen bata so a ra.
Turen bata ɔɔn.

11 Xee biine bata yigitege.

Manpa bili nakɔ sane gbelegbelema sununi,
murutun nun fundenna fe ra,
bayo se xaba daxine bata halagi.

12 Manpa binle bata xara ayi.

Xɔde binle bata lisi a ra
e nun Girenada wudine nun tugu binle nun ɔɔnmi
binle.

Xee ma wudine birin bata xara.
Muxune sewan birin bata ɔɔn.

Yamaan xa tubi Alaa ɔɔna fe ra

13 E sunu dugine tongo,
e wuga, e tan saraxaraline.
E gbelegbele,
e tan naxanye walima saraxa ganden yetagi.
N ma Alaa walikene, e fa,
e xi maxidixi kasa benbeli dugine yi nimisani,
bayo bogise saraxane nun minse saraxane bata ɔɔn e
Alaa banxini.

14 E sun suxu waxatin nagidi,
e yamaan maxili malan sarijanxini,
e fonne malan
e nun yamanan muxune birin,
e xa fa Alatala banxini, e Ala,
e yi e xuini te Alatala ma.

15 ɔɔɔ xɔdeɔn bata a li de!
Alatala ɔɔn bata maso,
a fama kalan nan na
fata Ala Senbe Kanna ra.

16 Donseen bata ɔɔn en yee xɔri yati!
Sewan nun ɔɔanna bata ɔɔn en ma Alaa banxini!

17 Sansi ɔɔne bata xara ayi xutune bun,
sagane bata kui geli.

Se ramaradene bata kala,
bayo murutu mi fa na.

18 Xuruseene wuga xuiin gbo iki!
Ninge kurune xuyaxi ayi na xun xɔn ma,
amasɔɔ seɔe mi fa na,
hali yeeene fan tɔɔxi.

19 Alatala, n nan n xuini te i tan nan ma!
Amasɔɔ teen bata burunna halagi,
tee degen bata xee ma wudine birin gan.

20 Na ma, hali burunna subene e wuga xuini tema i
tan Ala ma.

Xudene bata xɔri,
teen bata burunna halagi.

Alatalaa lɔxɔn bata maso

2 E xɔtaan fe Siyon yi!
 E gbelegbele n ma geya sarijanxin fari!
 Yamanan muxune birin xa xuruxurun gaxuni
 bayo Alatalaa lɔxɔn fama,
 a bata maso.
 2 Dimin nun nii rafɔren lɔxɔna,
 kundaan nun kuye yifɔɔn lɔxɔna.
 Ganla † fama
 alo kuye yi yalanna geyaan kanke ra subaxani.
 Gali gbee senbemaan fama,
 naxan ɔxɔn munma to,
 naxan ɔxɔn mi fa toma waxati famatɔne birin yi.
 3 Tɛɛ degena e yɛɛ ra,
 a e xanbi ra.
 Bɔxɔn tofan e yɛɛ ra
 alo Eden nakɔna. ††
 Tonbonna nan a ra e xanbi ra.
 Sese mi a futuxuluma e yii.
 4 E maliga soo yama gbeen nan na,
 alo soo ragine ganla,
 naxanye xulun e gideni han!
 5 E dangu xuiin luxi nen
 alo yenge so wontorone.
 E tunganma geyane xun ma,
 alo tɛɛ gbeen nɛma sɛxɛ xaren ganɔe
 alo gali senbemaan na ti yenge so xinla ma.
 6 Siyane birin xuruxurunma e yɛɛ ra,
 e yetagine yi ɔɔɔɔɔɔ.
 7 E fɔnma seene ma
 alo yenge sone,
 e tema taan nabilinna yinna ma
 alo sofane.
 E birin sigama e kiraan xɔn,
 e mi kiraan fatama.
 8 E sese mi dinma e bode ra,
 birin sigama a tinxinni.
 Sese na ti e yɛɛ ra,
 e tunganma nen na xun ma,
 e safane mi kalama.
 9 E na bɔxɔn taan ma,
 e e gi yinna ma,
 e tema banxine ma,
 e so banxin foye sodene ra
 alo mupadene.
 10 Bɔxɔn xuruxurunma e yɛɛ ra,
 kore xɔnna yi maxa.
 Sogen nun kiken yi yidimi.
 Sarene mi fa degema.
 11 Alatala sɔxɔma a ganla yɛɛ ra.
 A yamaan mi nɛɛ yate.
 Naxanye a falan suxuma,
 ne senben gbo!
 Amasɔɔ Alatalaa lɔxɔn gbo,

† Yanyina nde GANLiito findixi tuguminne nan na naxanye halagin naso yamanani Alaa xɔɔn bun ma. †† EDEN NAKɔNAfe sebeɔi Dunuɔa Fɔɔn 2.8-9 kui. E nun Esekiyeli 36.35.

a magaxu!
 Nde nɛɛ tiyɛ a bun?

Yamaan xa tubi Ala ma

12 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "Koni iki, e mɔn xa xete n ma e bɔɔeni feu,
 sun suxun nun wugan nun gbelegbele xuine yi!"
 13 Benun e xa e dagine yibɔ nimisani
 e bɔɔene nan xa kala.
 E xete Alatala ma, e Ala
 bayo a diɔa, a kininkinini,
 a mi xɔɔn xulen,
 a hinanna gbo.
 A a yetɛ ratangaxi yihadin ma.
 14 Nde a kolon xa a mi maxetɛma
 a kininkinini e ma,
 a yi baraka sa e feene yi,
 alogo e xa nɔ bogise saraxane
 nun minse saraxane be Alatala xa, e Ala?
 15 E xɔtaan fe Siyon yi!
 E sun suxu waxatin nagidi.
 E yamaan maxili malan sarijanxini.
 16 E yamaan malan, e malanna rasarijan.
 E fonne malan,
 e dii ɔɔɔne malan
 hali naxanye xijen minma.
 Hali xɛmɛn naxan baxi ɔaxanla dɔxɔdeni,
 na fan xa mini a banxini,
 a ɔaxanla fan xa fa malanni.
 17 Saraxaraliin naxanye walima Alatala xa
 ne xa wuga Ala Batu Banxin
 so deen nun saraxa ganden tagini.
 E yi Ala mafan, e naxa,
 "Alatala, kininkinini nxu ma,
 nxu tan i ya yamana.
 I nama i ya muxune rayagi,
 i nama tin yama xɔɔene yi nxu magele,
 e a fala, e naxa,
 'E Ala minɛn yi?'"

Alatala yi a yamaan yabi

18 Nayi, Alatalaa xɔxɔnna kelima nen
 a yamanana fe ra,
 a yamaan kininkininna yi a suxu.
 19 Alatala a yamaan yabima nen nayi, a naxa,
 "N mɔn bogiseene ragidima e ma nen,
 e nun manpa bogine nun ture fajina.
 E lugoma nen ken!
 N mi fa e findima magele seen na siyane tagi.
 20 Yaxun naxan kelima sogeteden kɔmɛnna ma,
 n na a masigama nen e ra pon!
 N na a kedima nen
 siga bɔxɔ xare madunduxin mabinni.
 N na a ganla yɛɛ ra xiin naxuyama ayi nen
 siga han sogeteden baana,
 e nun a xanbi ra xiina
 siga han sogegododen fɔxɔ igena.

E faxaxine xiri naxin minima nen,
 a findi furen na foyeni.
 Amasɔɔ Ala wali gbeen kema nen.
 21 I tan, ɓɔɔna,
 i nama gaxu!
 I ya sewan xa gbo ayi,
 i naxan!
 Amasɔɔ Alatala bata fe gbeene rakamali.
 22 E tan, subene,
 e nama gaxu!
 Amasɔɔ burunna seɓene mɔn ɓingima nen,
 wudine mɔn yi bogi.
 Xɔɔɔ binle nun manpa binle mɔn yi dahamun namini.
 23 E tan, Siyon kaane, e naxan,
 e sewa Alatala yi, e Ala,
 bayo a mɔn tulen fima e ma a waxatini a tinxinni,
 a tule gbeen nafa e ma
 a darixi fe waxatin naxanye birin yi.
 24 Lonne rafema nen,
 kundine yi rafe manpa nenun nun turen na."
 25 "N ɓee danguxine seene ɓɔɔna raxetema nen e ma
 tuguminne nun xoxorone naxanye donxi,
 e nun songolonbalane nun supene,
 n ma gali gbeena,
 n naxan nasiga e xili ma.
 26 E degema nen han e lugo.
 E Alatala xinla tantunma nen, e Ala,
 naxan bata kabanako feene liga e xa.
 N ma yamaan mi fa yagima mumɛ!
 27 E a kolonma nen nayi
 a n luxi Isirayila kaane ye.
 Alatala nan n tan na, e Ala.
 Ala gbetɛ mi na mumɛ.
 N ma yamaan mi fa yagima mumɛ!"

Alaa ɓɔɔna fe

3 "Na xanbi ra,
 n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen
 adamadiin birin ma.
 E dii xemene nun e dii temene nabiya falane tima nen.
 E xeme fonne yi xiye sa.
 E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.
 2 Na ɓɔɔne yi,
 n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen
 hali konyi xemene nun konyi gilene xun ma.
 3 N kabanako feene yitama nen kore xonna ma
 e nun ɓɔɔna xonna ma,
 wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima nen.
 4 Sogeni dimima nen,
 kiken yi gbeeli alo wunla,
 benun Alatalaa ɓɔɔ binye gbeen xa a li.
 5 Nba, naxan yo na Alatala maxandi a xinla ra,
 na kisima nen.
 Nayi, yamaan muxu dɔnxena ndee luma nen e nii ra
 Ala na naxanye xili,
 ne nan xunbama Siyon geyaan fari
 e nun Yerusalen yi
 alo Alatala a fala kii naxan yi."

Siyane makiti fena

4 "Amasɔɔ na ɓɔɔne yi, na waxatini,
 n na fa Yuda nun Yerusalen suxu muxune ra wax-
 atin naxan yi,
 2 n siyane birin malanma nen,
 n yi fa e ra Yosafati lanbanni, †
 n na e makitima denaxan yi,
 lan n ma yamana fe ma, Isirayila.
 Amasɔɔ, e e raxuyaxi ayi nen siyane ye,
 e yi e ɓɔɔni taxun e tagi.
 3 E n ma yamanan muxune yitaxun nen e ra,
 masensenna xɔn,
 e yi dii xemene mati konyine ra
 alogo e xa yalundene sara,
 e yi dii temene mati
 alogo e xa manpaan sara,
 e yi a min."
 4 "E tan Tire kaane nun Sidɔn kaane
 nun Filisitine birin, nanse xɔli e ma n xili ma?
 E gbeen ɓɔɔna nanse ra n ma?
 Koni xa e waxi yengen nakeli feni n xili ma,
 nayi n na e yengene raxetema e ma nen mafuren!
 5 E tan naxanye n ma gbetin
 nun n ma xemaan tongoxi, n ma nafulu fajine,
 e yi e sa e suxurene batudeni.
 6 E Yuda nun Yerusalen muxune mati nen
 Gireki muxune ma, e yi e masiga e ɓɔɔna na."
 7 "N tan nan sa e bama na yirene yi
 e e matixi denaxanye yi.
 N yi ɓɔɔna naxete e ma e naxan ɓɔɔna saxi e fari.
 8 N na e dii xemene nun e dii temene matima nen
 Yuda kaane ma.
 E fan yi e mati Sabe kaane ma, siya makuyena."
 Alatala nan falan tixi!

Yengen nun kitina

9 E ito fala siyane xa, e naxa,
 "E yitɔn yengen xili yi, e yenge sone rakeli.
 Sofane birin xa keli, e yengen so.
 10 E e ɓinge kenne ɓɔɔna silanfanne ra, ††
 e wɔlitene rafala tanbane ra.
 Senbetarene xa a fala, e naxa, 'Nxu senben gbo.'
 11 E mafura, e fa,
 e tan siyaan naxanye birin be rabilinni,
 e fa e malan be."
 Alatala, i ya malekane ragodo e xili ma.
 12 Siyane xa keli, e xa godo Yosafati lanbanni.
 Amasɔɔ n ɓɔɔna mena nin,
 n na Isirayila rabilinna siyane birin makiti.
 13 E wɔlitɛn tongo e bogi seene xaba
 bayo e bata mɔ.
 E fa manpa bogine yibodon, e e igen ba
 bayo manpa ige baden bata rafe,
 han a feɓene yi ɓɔɔna a ma.

† Yosafatibunna neen fa fala "Alatala nan kitin sama." †† SILAN-FANNA: Sofane yengeso degemana.

E naxuyaƙan fan gboxi ayi na kii nin.

¹⁴ Yama gbeen bata lu kiti saden lanbanni!
Amasƙo Alatalaa ƙoƙo bata maso e ra
kiti saden lanbanni.

¹⁵ Sogen nun kikenɓi dimima nɓen,
sarene mi fa degeɓa.

¹⁶ Alatala ƙoƙo ma nɓen keli Siyon yi,
a a xui ramini senbeni, keli Yerusalɓn yi.
Nayi, ƙoƙo nun koren xuruxurun ma nɓen,
koni Alatala findixi luxunden nan na a yamaan xa,
e nun yigiyade makantanxina Isirayila kaane xa.

Ala baraka feen naxanye ragidima a yamaan ma

¹⁷ “E a kolon ma nɓen nayi, a n tan nan Alatala ra,
ε Ala, naxan ƙoƙo Siyon yi, n ma geya sarɓanxina.
Yerusalɓn sarɓan ma nɓen,
xɓɓene mi fa fuma a ma ƙoƙo!”

¹⁸ “Na ƙoƙo ni,
manpa nɓenɓen minima nɓen geyane yi,
yire matexine yi ƙoƙo namini,
igen yi lu Yuda baane birin yi.
Tigin minima nɓen Alatalaa banxini,
a yi kasiya lanbanna ige sa.
¹⁹ Misiran tan findima nɓen ƙoƙo kalaxin na,
Edoƙo yi findi tonbonna ra
e gbalone fe ra e naxanye ligaxi Yuda kaane ra.
E bata ƙoƙo tarene faxa Yuda yamanani.

²⁰ Koni muxun luma nɓen Yuda nun Yerusalɓn yi
habadan,
mayixete nun mayixete.

²¹ N munma n ma yamaan yulubin naxanye xafari e
fafa tixine ma,
n ne mafeluma nɓen.
N tan Alatala, n lu Siyon taani.”

Amosi, nabiin nan yi a ra naxan keli Yudaya yi, Manga Yusiya waxatini, ƴ ƴεε kεεε solofere ƴεε tonge sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini Isirayila bɔɔɔɔ yi taxunxi firinna ra. A yii fari ƴɔɔɔ xili Yudaya yamanana, a kɔɔɔɔ ƴɔɔɔ xili Isirayila. Manga Yerobowan yi Isirayila bɔɔɔɔni. A mi tinxi bire Alaa sariyan ƴɔɔ ra, a yamaan fan mi luxi kira faɔɔɔn ɔɔɔ ma.

Nabi Amosi yi kawandin ba Isirayila kaane xa, alogo e xa xεεε e yulubine ƴɔɔ ra. A yi tɔɔɔna dɔɔɔ suxure batun na. E mi yi Ala batun nabɔɔɔɔni, koni e bata yi suxure batun sa na fari. Nanara, Ala yi a yita e ra Nabi Amosi barakani, a e Ala maxandin nun Ala batun birin bata lu fufafu. Ala mi wama a firinden ɔɔɔ ma.

Na waxatini Isirayila kaa wuyaxi bata yi nafulu gbegbe sɔɔɔ. E yi e miri a na birin findixi Alaa barakan na e tan mabinni. Nabi Amosi yi a yita e ra, a na nafunla mi yi kelima Ala yii, a kelixi e fe kobine yi e naxanye ligaxi yi-igelitɔɔne ra.

Nabi Amosi to yelin na falan tiye e ma, a yi a fala e xa a Ala fama e ƴaxankatadeni e yulubine fe ra. Isirayila kaane yi a miri a fe xɔdεεε yo mi nɔɔma e lideni, koni Nabi Amosi yi e mafan e xa xεεε Alaa sariyan ma, xa na mi a ra e birin fama halagideni.

Ala yi Isirayila kaane ƴaxankata alo Nabi Amosi a fala e xa kii naxan yi. E yaxune yi e yenge. Isirayila kaan naxanye mi faha silanfanna ra, ne yi lu konyiyani yamana gbete yi. Alaa falan birin yi kamali.

Kitabun yireni ito falan tɔɔɔɔ gbo to muxune xa. A lanma en xa en tuli mati kawandini ito ra alogo en xa denkeleya Ala ma alo a wama a ɔɔɔ ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, en fan fama ƴaxankatan sɔɔɔɔdeni alo Isirayila kaane.

1 Amosi, Tekowa kaana, xuruse kanna a falan ni i ra. A toon naxan tixi Isirayilaa fe yi alo xiyena Yuda Manga Yusiya nun Isirayila Manga Yerobowan, Yowasi a diin waxatini, ƴεε firin benun bɔɔɔɔ xa xuruxurun. ² A naxa,

“Alatala xape xuiin naminima Siyon ma alo yatana, a galan xuiin kelima Yerusalen yi.
Balo mi na xuruseen naxanye donma,
Karemele geya yati bata xara.”

Damasi a yulubin saranna

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Damasi a hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεεema n ma fe ragidixin ƴɔɔ ra.
Bayo e bata Galadi tɔɔɔ ƴaxi ra,
alo maala bɔɔɔɔma kii naxan yi.

⁴ Nanara, n Xasayele a banxin ganma nen.
Tεεn fama Ben-Hadada yire makantanxin kaladeni nen.

⁵ N Damasi taan so dεεn balan seene girama nen.
N Aweni lanban yi kaane halagima nen, †
e nun mangan naxan Beti-Eden yi.
Arami yamaan xalima nen Kiri yi.”
Alatala naxa na kiini.

Gasa taana yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Gasa taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεεema n ma fe ragidixin ƴɔɔ ra.
E bata taana ndee muxune birin
xali Edɔɔn yi konyiyani.

⁷ Nanara, n Gasa a yinna ganma nen.
Tεεn fama a yire makantanxin kaladeni nen.

⁸ N na Asadodi kaane halagima nen,
e nun mangan naxan Asikalɔɔn yi.
N na Ekirɔɔn ƴaxankatama nen,
han Filisiti kaan birin yi faha.”
Marigina Alatala naxa na kiini.

Tire taana yulubin saranna

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Tire taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεεema n ma fe ragidixin ƴɔɔ ra.
E bata taana ndee yamaan birin xali Edɔɔn yi
konyiyani,
e layirin kala
e nun e ngaxakedenne Isirayila kaane tagi.
¹⁰ Nanara, n Tire taan yinna ganma nen.
Tεεn fama a yire makantanxin kaladeni nen.”

Edɔɔn ma yulubin saranna

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Edɔɔn kaane hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεεema n ma fe ragidixin ƴɔɔ ra.
E bata e ngaxakedenne yenge silanfanna ra. ††
E mi kininkinin e ma,
e e xɔɔɔn nadangu ayi!
¹² N Teman ganma nen.
Tεεn nan fama Bosara yire makantanxin kaladeni.”

Amoni a yulubin saranna

¹³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Amonine hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xεεema n ma fe ragidixin ƴɔɔ ra.

† AWENIBUNNA NEEN fa fala hakena.

†† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

E bata Galadi naxalan fudikanne kuine yibo silanfana ra,
 alogo e xa ככא gbetε sεε.
¹⁴ Nanara, n tεen soma nen Rabaha yinna ra.
 Tεen nan fama na yire makantanxin kaladeni
 yenge sεε sεε xuiini.
 Na yengen luma nen
 alo foye gbeena,
 alo tule gbeena.
¹⁵ E mangan xalima nen konyiyani,
 e nun a kuntigine.”
 Alatala naxa na kiini.

Moyabaa yulubin saranna

2 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Moyabaa hake saxanna,
 hanma naanin ma fe ra,
 n mi xεtεma n ma fe ragidixin fεε ra.
 E bata Edεn mangan xεnne gan
 han e findi a fupin na.
² Nanara, n Moyaba ganma nen.
 Tεen nan fama Keriyoti yire makantanxin kaladeni.
 Moyaba nanma yenge sεε nin,
 yenge so xεtaan na fe waxatin naxan yi.
³ N na e mangan halagima nen,
 e nun e kuntigine.”
 Alatala naxa na kiini.

Yudayaa yulubin saranna

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Yuda kaane hake saxanna,
 hanma naanin ma fe ra,
 n mi xεtεma n ma fe ragidixin fεε ra.
 E bata e mε Alatalaa sariyan na,
 e mi a tεnne suxi.
 Bayo e bata la wule alane ra,
 e fafane yi naxanye fεε ra.
 Na nan e ralεxi ayi.
⁵ Nanara, n Yuda yamanan ganma nen.
 Tεen nan fama Yerusalen yire makantanxin kaladeni.”

Isirayilaa yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Isirayila a hake saxanna,
 hanma naanin ma fe ra,
 n mi xεtεma n ma fe ragidixin fεε ra.
 E tinxin muxune masara gbetin na,
 e tεε muxune masara sankidi saren na.
⁷ Yiigelitεne tεε nafa e ma han
 e e dunuεa yi gidin bama e yii.
 Diine nun e baba kafuma sungutun kedenna ma.
 Nayi, e bata n xili sarinaxin xεsi.
⁸ E e sa saraxa ganden dεε dugine ma
 e naxanye sεε tolimaan na.
 E dεε min e suxurene banxin kui
 e naxan sεε tinxintareyani.”
⁹ “Anu, n tan nan Amorine halagi e xa,

naxanye senben yi gbo
 alo suman wudina alo warine.
 N na Amorine fangan birin nan fefe,
 alogo e nama fa keli sεε.
¹⁰ N tεε yi ε ramini Misiran ככא ma,
 n yi ε rasiga ti nεε tonge naanin tonbonni
 alogo ε xa Amori ככא sεε.
¹¹ N yi nabine ramini ε diine tagi,
 e nun Dε Ti Nasiri muxune.
 Isirayila kaane, a mi na kiini ba?”
 Alatalaa falan nan na ra.
¹² “Koni ε tan bata dεε so Dε Ti Nasiri muxune yii. †
 E bata tεε dεε nabine ma
 a e nama nabiya falane ti.”
¹³ “Nanara, n na ε yibutuxunma nen,
 alo wontorona, goron binyen naxan fari.
¹⁴ Muxu xulunxin mi nεε a giye.
 Senbemaan senben nanma nen.
 Sofaan faxama nen yengeni.
¹⁵ Xalimakuli wonla mi tiye.
 Naxan san mafura,
 na mi a giye.
 Soo ragiin mi a niin nakise.
¹⁶ Sofa wεkilexin nagenla a gima nen na lεε.”
 Alatalaa falan nan na ra.

Ala naxan nenige Isirayila xa

3 E falani ito rame,
 Alatala naxan falama Isirayila kaane xili ma,
 a xabilan naxan namini Misiran ככא ma.
² “N na ε tan nan gbansan sugandi
 dunuεa xabilane birin tagi.
 Nanara, n bata a nenige
 n xa ε yulubine saran ε ra.”
³ Muxu firin nεε sigan tiye yire kedenni ba,
 xa e mi lanxi na ma?
⁴ Yatan wurundunεε burunna ra ba,
 xa a mi subena nde sεε?
 A a xuiini tεε a faranna ra ba,
 xa a munma sese suxu?
⁵ Xεiin birama yalaan kui ככא ma ba,
 xa a mabandun se mi saxi na woson ma?
 Yalaan woson balanεε ba,
 xa sese mi a kui?
⁶ Xεtaan fema taan kui waxatin naxan yi,
 muxune mi kontεfile ba?
 Gbalon taan liye ba,
 xa Alatala mi a ragidixi?
⁷ Marigina Alatala mi fefe ligama,
 fεε a wundon makenεn a nabine xa,
 a walikεne.
⁸ Xa yatan bata wurundun,
 nde mi gaxuε?
 Marigina Alatala bata falan ti,
 nde tondε na nabiya falan naliye?
⁹ E xa ito fala Asadodi a yire makantanxine yi,
 e nun Misiran ma yire makantanxine yi,

† NASIRINEfe mεn sebexi Yatene 6.3 kui.

ε naxa, "Ε xa ε malan Samari geyane fari,
ε xa a mato
men kaane kontofilixi kii naxan yi,
e e bode naxankatama kii naxan yi.

¹⁰ E mi tinxinna kolon,
e seene sɔɔma gbalon nun munan nin,
e ne se sɔɔxine mara e banxi fapine kui."
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"A mato, ε yaxun fama ε bɔɔɔ kaladeni nen.
E fama ε xunnakaladeni,
e yi ε yire makantanxine kui geli."

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Yatan na yexexeni bɔ,
xuruse rabaan nɔe yexexen sanna
hanma a tunla nan gbansan nakise yatan ma.
Isirayila kaane fan kisima na kiini nen.
Samari kaan naxanye e matabuma saden ma,
naxanye e magodoma Damasi karaxane ma,
ε tan mi kise."

¹³ Marigina Alatala,
Ala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

"Ε ε tuli mati n na,
ε sereyani ito ba Yaxuba bɔnɔnna xili ma.

¹⁴ N na Isirayila yulubine saran e ra waxatin naxan yi,
n na e naxankatama nen e saraxa gandene fe ra
naxanye Beteli yi.

Na saraxa gandene suxu seene birama nen bɔɔɔni.

¹⁵ N mɔn e banxi fapine rabirama nen,
nɛmen nun sogefuren banxine birin,
naxanye maxidixi sama pinne ra.
N ne birin kalama nen."

Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila munma tubi Ala ma

4 Ε falani ito rame,
ε tan naxanla naxanye belebele
alo pinne turaxin naxanye Basan bɔɔɔn ma.
Ε tan naxanye dɔxi Samari geyaan fari,
ε tan naxanye senbetarene yigbetenma,
ε tan naxanye tima tɔɔɔ muxune fari.

Ε a falama ε xemene xa, ε naxa,
"Ε fa minseene ra nxu xa, yo!"

² Marigina Alatala bata a kɔɔ a sarijanni, a naxa,
"A mato, kiti lɔɔn fama ε xa.

E fama ε suxudeni wure kɔnkɔnxin nan na,
e yi ε tan nun ε diine xali.

³ Ε minima nen ε taa nabilinna yin kalaxin kui,
birin tixi a bode xanbi ra.
E ε xalima nen e yire makantanxini."
Alatalaa falan nan na ra.

⁴ "Ε siga Beteli yi,
ε sa yulubin liga na.

Ε siga Giligali yi,
ε sa yulubin fari sa.

Ε xa saraxan ba xɔɔnna birin yi,
ε mɔn xa yaganna ba
nɛε saxan yo nɛε saxan.

⁵ Ε burun ba barika bira saraxan na
buru rate seen naxan yi.

Ε xa ε kanba ε nenige ma saraxane yi,
bayo na fe sifan nafa ε ma,
ε tan Isirayila kaane."

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ "N bata yi kamen naso ε taane birin yi.
Donseen yi dasa ε konni.

Koni hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma."

Alatalaa falan nan na ra.

⁷ "Kike saxan to yi luxi xεen xa xaba,
n tondi nen tulen nafe ε ma.

N bata a liga taana nde yi tulen sɔɔɔ,
taana nde mi a sɔɔɔ.

N bata a ragidi xεena nde xa tulen sɔɔɔ,
xεena nde nama tulen sɔɔɔ.

⁸ Muxune yi e masiga taane yi ige fendeni,
koni hali min xɔnla,
a mi ba e ra.

Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma."

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ "N bata furen nafa ε sansine ma,
n bata e xara.

Tuguminne bata ε nakɔne kala,
e nun ε manpa bili nakɔne nun ε xɔde binle
nun ε oliwi binle.

Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma."

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ "N bata fitina furen nafa ε ma,
alo n na a liga Misiran bɔɔɔn ma kii naxan yi.

N bata ε banxulanne faxa silanfanna ra,
han ε yi wasa e binbine xirin na ε konni.

Ε yaxune yi ε soone tongo.

Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma."

Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ "N bata ε naxankata
alo Sodoma nun Gomora.

Ε luxi nen
alo wudi ganmatɔɔn naxan baxi tɛeni.

Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma."

Alatalaa falan nan na ra.

¹² "Nanara, n fama ε tan Isirayila kaane nax-
ankatadeni nen.

N na a ligama ε ra nen.

Ε xa ε yitɔn ε dentεge feen na ε Ala xa."

¹³ Naxan geyane nun foyen daxi,
a a miriyane makenen adamane xa,
naxan subaxan findima kɔεen na,
naxan sigan tima yire matexin fari,
a xili nen Alatala, Ala Senben Birin Kanna.

Alaa mawugana

5 E falani ito rame.
 N bata pande betini ito ba Isirayila yamaan xa.
 2 "Isirayila bata lu
 alo sungutun faxaxina,
 a mi fa kele xoxoxo.
 A saxi baxoni,
 muxu yo mi a rakele."
 3 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Isirayila baxoxoxo,
 taan naxan muxu wuli keden nasigama yengesodeni,
 a muxu keme nan gbansan toma xete.
 Taan naxan muxu keme rasigama yengesodeni,
 a muxu fu nan gbansan toma xete."
 4 Alatala ito nan falaxi Isirayila yamaan xa, a naxa,
 "E xa n fen alogo e niin xa kisi.
 5 E nama n fen Beteli yi,
 e nama siga Giligali yi,
 hanma Beriseba,
 bayo Giligali kaan birin sigama nen konyiyani,
 Beteli fan halagima nen."
 6 E xa Alatala fen alogo e niin xa kisi.
 Xa na mi a ra, Yusufu baxoxoxo,
 a e panma nen alo teena.
 Beteli kaa yo mi na
 naxan na teen natuye.
 7 E tan bata sariyan maxete xolen na,
 e bata yo tinxinyaan ma.
 8 A tan nan Dii Temē Solofere sare kurun
 nun Donso sare kurun yebaxi kore xoxoxo ma, †
 a dimini yalan kuyebaan na,
 a sogen nagodo koxoxo na,
 a igen nakeli baani,
 a na ragodo baxoxo tulen na.
 A tan xili nen "Alatala."
 9 A muxu gbeene halagima nen,
 a e yire makantanxine kala.
 10 E muxun xoxoxoxoxoxo
 naxan na e makiti,
 bayo xoxoxo falan mi rafan e ma.
 11 E senbetarene yigbetenma,
 e balon nasuxuma e ra mudun na.
 E bata banxi fapine ti gemene ra,
 koni e mi fama daxoxoxo ne kui.
 E bata manpa bili nakoxoxo si,
 koni e mi na dolo minne.
 12 Amasoxo, n na a kolon e haken nun yulubin gbo.
 E tinxin muxune yigbetenma.
 E dimi yi seene rasuxu
 alogo xoxo muxune nama makiti xoxoxo na.
 13 Na na a toxi xaxilimaan dunduma,
 bayo waxatini ito mi fan.
 14 E fanna fen,
 e xete fe naxin foxo ra,
 alogo e xa kisi.

† Men kaane yi SARE KURUNEyaxi nen alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

Nayi, Alatala, Ala Senben Birin Kanna
 na luma nen e xoxo,
 alo e a fala kii naxan yi.
 15 E xa fe naxin naxaxu.
 Fe fapin xa rafan e ma.
 E xa kiti tinxinxin sa.
 Xa e na liga, yanyina nde, Alatala,
 Ala Senben Birin Kanna dijama e tan
 Yusufu baxoxoxo dioxoxo ma nen.
 16 Nanara Marigina Alatala,
 Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa,
 "E wuga xuiini tema nen taana ngaani,
 e sunu xuiini te kirane birin xoxo.
 E xee rawanle xilima nen
 e xa e wuga xuiini te,
 e beti baane xilima nen,
 e xa pande betine ba.
 17 N na dangu e konni,
 wuga xuiini tema nen e xeeene birin ma."
 Alatala naxa na kiini.

Gbalon dina muxune xa

18 Gbalon ne xa,
 naxanye waxi Alatalaa kiti baxoxo xa fa.
 E wama nanse xoxo ma na baxoxo?
 Na findima dimin nan na e xa,
 na mi finde kenenna ra e xa.
 19 Na luxi nen alo muxun
 naxan a gima yatan yee ra,
 a sa kanko xape li.
 A na so banxin kui,
 a a digan banxini,
 sapin yi a xin.
 20 Alatalaa kitin baxoxo,
 dimin xa mi a ra ba?
 Kenenna mi a ra e xa na baxoxo hali!
 21 "N bata e sanle naxaxu,
 e mi rafan n ma fefe ma.
 N mi waxi e malanne xoxo feu!
 22 E saraxa gan daxi yo,
 e Ala kise yo,
 e baxoxo xunbeli saraxa yo,
 e saraxa turaxi yo,
 e sese mi rafan n ma.
 N mi tinma e rasuxe hali keden.
 23 E beti xuiini makuya n na.
 N mi waxi e koden betin xuiini me feni.
 24 N wama naxan xoxo,
 sariya kenden xa gbo e tagi
 alo igen naxan baani.
 E tinxinyaan xa lu
 alo xuden naxan mi xoxima.
 25 E tan Isirayila yamaan to yi na tonbon yireni jee
 tonge naaninna bun ma,
 e saraxane ba nen n tan xa ba?
 26 E e gbee suxure Sikoti xali nen na waxatini ba?
 Alo e gbee mangana.
 Hanma e sare ala Kiyun,

ε naxanye rafalaxi ε yete xa.
 27 Nanara, n na ε xalima nen
 konyiyani Damasi xanbi ra."
 Alatala naxa na kiini.
 A xili nen "Ala Senben Birin Kanna."

Gbalon nafulu kanne xa

6 Gbalona e xa,
 naxanye laxi e yete ra
 Siyon nun Samari geyane fari.
 E tan muxu gbeene
 naxanye na siya fisamantenna xun na,
 Isirayila kaane xaxili tixi ε tan nan na.
 2 E siga Kalene taan matodeni,
 hanma Xamata, na taa gbeena.
 E mɔn xa godo Filisiti ɔɔɔɔ
 Gati matodeni.
 Ne fisa ε xa ba?
 E ɔɔɔɔ gbo ε gbeen xa?
 3 E a mirixi
 a ɔaxankata ɔɔɔn mi ε lima,
 koni ε a ligama nen
 gbalon yi ε ɔɔɔ.
 4 E ε matabuma sade fajin ma,
 ε yexeen nun ɔinge raturaxin donma,
 5 ε sigin sa kondenna ra.
 E yengi a ma, a ε fatan maxaseene ra
 alo Nabi Dawuda.
 6 E ɔɔɔ gbege minma,
 ε ture fajin maso ε fatin ma.
 Koni, ε mi ɔɔɔɔɔɔ
 Yusufu ɔɔɔɔɔna kala feen na.
 7 Nanara, ε singe nan sigama konyiyani.
 E sumunne danma nen.
 8 Marigina Alatala bata a ɔɔɔ a yete yi.
 Alatala, Ala Senben Birin Kanna falan ni ito ra:
 "Yaxuba ɔɔɔɔɔna wason bata rapaxu n ma.
 E yire makantanxine mi rafan n ma.
 N fama e birin halagideni nen."
 9 Xa muxu fu banxina nde kui,
 e birin faxama nen.
 10 E kon kaan na so na banxini,
 e binbine tongodeni,
 a xa e gan,
 a na naxan li banxini
 a a falama nen na xa,
 "Muxu gbete mi be,
 ba i tan na ba?"
 A a yabima nen, "En-en."
 A mɔn naxa, "I dundu,
 i nama Alatala xinla fala!"
 11 Bayo Alatala bata yamarin fi
 a banxi gbeene nun banxi xurine,
 e birin xa rabira, e kala.
 12 Soone e giye geme yireni ba?
 Ningene menna biye ba?
 Awa, nanfera ε sariyan maxetema ɔɔɔn na,
 ε tinxyaan maxete fe paxin na?

13 E ɔaxanma fe fuune ra.
 E naxa, a ε fe bata ɔɔɔɔɔ
 ε yeteen senben ɔɔn.
 14 Alatala, Ala Senben Birin Kanna falan ni ito ra:
 "Nanara, n kelima nen ε xili ma,
 Isirayila yamana.
 E tan naxanye Lebo-Xamata taani
 han Araba xudeni,
 siyana nde fama nen ε ɔɔɔɔɔn."

Amosi a fe to singena alo xiyena

7 Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na:
 Xeen to xaba mangan xa,
 sansi nenen fan yi minima,
 Alatala yi tuguminne ramini.
 2 E to yelin sansine birin donɔe ɔɔɔn ma,
 n yi a fala,
 "Marigina Alatala,
 i xa e mafelu e hakene ra,
 xa na mi a ra
 Yaxuba ɔɔɔɔɔna baloma di?
 A senben mi gbo."
 3 Alatala yi kininkinin e ma,
 a yi a fala, a naxa, "Ito mi lige."
 Alatala naxa na kiini.
 4 Marigina Alatala yi tooni ito yita n na:
 Marigina Alatala yi a ragidi a teen xa mini.
 Teen yi ɔɔɔn birin gan,
 ɔɔɔn igen birin yi xara.
 5 N yi a fala,
 "Marigina Alatala, yandi, diɔa,
 xa na mi a ra
 Yaxuba ɔɔɔɔɔna baloma di?
 A senben mi gbo."
 6 Alatala yi kininkinin e ma,
 a yi a fala, a naxa, "Ito mi lige."
 Marigina Alatala naxa na kiini.
 7 A yi fe tooni ito yita n na alo xiyena:
 Marigin yi tixi yinna tinxinɔn ɔɔɔn,
 bitikidi † matinxin lutin yi suxi a yii.
 8 Alatala yi n maxɔdin, a naxa,
 "Amosi, i nanse toxi?"
 N yi a yabi, n naxa,
 "Bitikidi matinxin lutina."
 Marigin yi a fala,
 "N waxi a ɔɔn,
 n ma yamaan xa matinxin, Isirayila kaane.
 N mi diɔe ɔɔn.
 9 Suxure batude matexine kalama nen
 Isiyaga ɔɔɔn ma.
 Isirayila a batudene rabirama nen.
 N kelima nen Yerobowan ma denbayaan xili ma silan-
 fanna ra."

† BITIKIDINMɔN falama yirena nde yi fa fala "BIRIKIDINA."

Amosi nun Amasiyaa fe

¹⁰ Amasiya Beteli saraxaraliin yi a fala Isirayila manga Yerobowan xa, a naxa, "Amosi yanfan nakelima i xili ma Isirayila bɔnɔnɔnna tagi. A naxan falama na mi fan bɔnɔnɔn xa. ¹¹ Amosi a falama, 'Yerobowan faxama silanfanna nan na. Isirayila kelima nen a bɔnɔnɔn konyiyani.'"

¹² Amasiya yi a fala Amosi xa, a naxa, "I tan naxan toon tima, keli be, siga Yuda yamanani! Sa i balon fen menni nabiya wanli, ¹³ koni i nama fa nabiya falane ti Beteli sɔnɔn, bayo mangana yire sarijanxin be manga taani ito yi."

¹⁴ Amosi yi Amasiya yabi, a naxa, "Nabiin xa mi n na! N fafe fan, nabi mi yi na ra. Xuruse kanna nan n na. N Sikomoro binle fan nawalima. ¹⁵ Alatala yi n fen xuruseene tagi, a yi a fala n xa, 'Siga, nabiya falane ti n ma yamana Isirayila xa.' ¹⁶ Iki, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan naxan a falama n xa, 'I nama nabiya falane ti Isirayila xa, i nama falan ti Isiyaga bɔnɔnɔnna xa.'

¹⁷ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I ya naxanla findima nen yalunden na taani. I ya diine faxama nen silanfanna ra. I ya bɔnɔnɔn bama nen i yii, a yitaxun muxu gbetene ra. I tan, i faxama nen bɔnɔn haramuxin ma, Isirayila fan xalima nen yire makuyeni.'"

Nabi Amosi a fe toon naanindena alo xiyena: Debena

8 Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na alo xiyena: Deben naxan yi rafexi sansi bogi mɔxin na.

² A yi n maxɔdin, a naxa, "Amosi, i nanse toxi?"

N yi a yabi,

"Debe rafexi sansi bogi mɔxin na."

Alatala yi a fala n xa, a naxa,

"Isirayila fan bata kɔnɔn n ma yamana.

N mi diɲe sɔnɔnɔn."

³ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

"Na lɔnɔnɔn,

sigin naxan sama mangana banxini, na masarama nen wuga xuiin na.

Binbine wolima ayi nen yiren birin yi, birin dunduma nen."

⁴ E falani ito rame,

e tan naxanye yiigelitɔnɔn tɔɔma,

e tan naxanye tɔɔ muxun naxankatama.

⁵ E naxa, "Kike nenɛn sanla naxan waxatin mundun yi,

alogo en xa en ma seene mati?

Matabu lɔnɔnɔn naxan waxatin mundun yi,

alogo en ma maala yi mati?

En ma se maliga seen xa xurunɲe ayi,

en ma saren xa mate.

En xa wule sikeela rafala.

⁶ En sɛnbetarene masarama nen gbetin na,

en tɔɔ muxune masara sankidi saren na.

En maala matima nen e nun a dagina."

⁷ Alatala naxan Yaxuba rakanbaxi,

na yi a kolɔ a yete yi, a naxa,

"N mi ninanɲe e liga feene ma, han dunuɲa yi nan.

⁸ Bɔnɔnɔn ito kalama na nan ma.

Be kaane birin luma nen sununi.

Bɔnɔnɔn xuruxurunma nen

alo Misiran xudena,

naxan tema, a mɔn yi godo."

⁹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

"N fama a ragidideni nen na lɔnɔnɔn,

sogen xa godo benun a waxatina,

dimin xa sin bɔnɔnɔn yanyi waxatini.

¹⁰ E sanle findima nen naxan feene ra,

e sigine findima nen wuga xuiin na.

N kasa dugin nagodoma nen e ma,

n yi e xunna bi sununi.

N fama sunu xungbeen nasodeni bɔnɔnɔn,

alo dii kedenna na faxa waxatin naxan yi.

Na xɔlen mi be e ma habadan!"

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

"Na lɔnɔnɔn yi,

kamen soma nen bɔnɔnɔn,

koni donse kame mi a ra,

ige xɔli fan mi a ra.

E kamema Alatalaa falan nan ma.

¹² E bɔnɔnɔn birin yisigama nen,

keli kɔmenna ma han sogetedeni,

Alatala a fala fendeni,

koni e mi a toma.

¹³ Na lɔnɔnɔn,

e sungutun tofapine

nun e banxulanne fugama a ra nen.

¹⁴ A singeni nun,

e yi e kolɔma

Samari a suxure haramuxin nin.

E a fala, e naxa,

'E gbee ala gbo, Dan kaane!'

'Beriseba gbeen sɛnben gbo!'

Koni, e fama nen biradeni,

e mi kele habadan!"

Nabi Amosi a fe to dɔnxena alo xiyena: Halagina

9 N yi fe toona nde ti.

Marigin yi a saraxa ganden dɛxɔn.

A yi yamarin fi, a naxa,

"Sɛnbetenne kondan din,

han bɔnɔnɔn yi xuruxurun.

Banxin birin xa bira muxune fari.

N na e diine halagima nen silanfanna ra.

Hali muxu keden mi kisima.

Muxu keden mi a xunbama.

² Hali e sa e luxun laxira yi,

n na e suxuma nen.

Xa e te kore xɔnna ma,

n na e ragodoma nen.

³ Xa e e luxun Karemele geyaan fari,

n na e sagatanma nen,

n na e suxu.

Xa e e luxun baan xɔnna ma,

n saḡin yamarima nən,
a xa e xin.

⁴ Xa e yaxune e xali konyiyani,
n yamarin fima nən,
e xa faxa silanfanna ra.

N na n yəən tima e ra nən,
koni e munanfanna mi a ra,
n na e ḡaxankatama nən."

⁵ Marigina Alatala Senben Birin Kanna,
a tan nan a yiin din bəxəḡ na, a xuya ayi.
Muxun birin yi sunu.

Bəxəḡ xuruxurunma nən,
a te, a mən yi godo
alo Nila Misiran xudena.

⁶ A bata a dəxəḡden ti kore xəḡna ma.
A bata kore walaxan sa bəxəḡ xun ma.
A igen nakelima baani,
a na ragodo bəxəḡni tulen na.
A xili nən "Alatala."

⁷ Alatalaa falan ni ito ra:
"Isirayila kaane,
ε nun Kusi kaane keden mi a ra n tan xa ba?
N mi ε ramini Misiran bəxəḡ ma,
alo n Filisitine ramini Kafatoro kii naxan yi?
N mi ε ramini Misiran bəxəḡ ma,
alo n Arami kaane ramini Kiri kii naxan yi?"

⁸ A mato:
Marigina Alatala bata yulubi kanne mangayaan to,
n fama na raxərideni nən bəxəḡni ito ma.
Koni n mi Yaxuba yamaan birin halagima."
Alatalaa falan nan na ra.

⁹ A naxa, "N yamarin fima nən
alogo Isirayila yamaan xa yimaxa.
N na a yifema nən
alo maali fema kii naxan yi,
alogo xəri faḡin keden nama bira.

¹⁰ Koni yulubi kanna naxanye n ma yamaan tagi,
n na e faxama nən silanfanna ra,

e tan naxanye a falama,
'A mi fama nxu ḡaxankatadeni,
na mi nən nxu liyə."

Isirayilaa kisi fena

¹¹ "Na ləxəḡni,
n Dawudaa mangaya kalaxini tənma nən.

N na rafalama nən,
n na nənəni tənma nən
alo a yi kiinde,

¹² alogo e mən xa Edən bəxəḡni sətə,
e nun siyane birin
naxanye n xinla batuma."

Alatalaa falan nan na ra,
a fama na birin nakamalideni nən.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:
"A mato:

Ləxəḡne fama,
xəε biine nun se xabane
walima waxati kedenna nin.
Manpa rafalane nun xəε biine,
ne fan walima nən waxati kedenni.
Manpaan gboma ayi nən geyane fari,
a yi lu alo geyane birin yikunxi.

¹⁴ N na n ma yamaan naxətəma nən a konni
keli konyiyani, Isirayila kaane.
E fama nən taa kalaxine tideni,
e dəxəḡma dənaxanye yi.
E manpa bili nakəne sima nən,
e na minseen min.
E nakəḡn sama nən,
e na bogin don.

¹⁵ N na Isirayila rasabatima nən e gbee bəxəḡni.
E mi keε na sətəḡ,
n dənaxan fixi e ma."
Alatala naxa na kiini, ε Ala.

Nabi Abadi a kawandin nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A Edon kaane sonna nan yebama lan Isirayila kaane tɔɔ kiin ma e xɔn. Edon kaane findixi Yaxuba tada Esayu yixetene nan na. Edon kaane yi dɔxi fɔxi ige daraan sogeteden binna nin. Ne lu nen Isirayila kaane tɔɔ waxatin birin, koni Yuda kala waxatin nun Yerusalen suxu waxatini yengeni, e yi na feen nadangu ayi. E mi Isirayila kaane mali naxanye yi dɔxi e dexɔn, fɔ e to kata na feen xɔn e yi nde ba e bɔxɔn na, e mɔn yi sa Yerusalen kala muxune fari. Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde Babilon Yerusalen taan suxu yengeni waxatin naxan yi, fayida fɔ nɛɛ kemɛ suulun tonge solomasɛɛ e nun solofere ɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari. Abadi kawandin naxan ba, na a falama Edon kaane xa nen a e nun Isirayila yaxun bonne birin halagima nen e bode xɔn.

Nabiya falana lan Edon ma

Nabi Yereimi 49.7-22

1 Falani ito nan makenen Abadi xa fe tooni alo xiye-na:

Marigina Alatala ito nan falaxi Edon kaane fe yi. Nxu bata xerayana nde a fe mɛ fata Alatala ra, xeraan bata rasiga siyane tagi, a xa sa a fala e xa fa fala:

“En keli, en sa Edon kaane yenge!”

2 Ala naxa, “Edon kaane, n na e senben xurunma nen siyane birin xa. Birin e rapaxuma nen.

3 Wason naxan e bɔɔeni, na bata e ratantan e tan naxanye dɔxi faran yinle ra, e nun geyane fari, e tan naxanye e mirima, e naxa, ‘Nde nɛɛ nxu be xuntagi?’

4 Hali e mate ayi alo singbinna, hali e sa e tɛɛn sa kore alo xɔline, a mate ayi alo sarene, n na e ragodoma nen.” Alatalaa falan nan na ra.

5 “Xa mupadena hanma mafu tiine fa i konni kɔɛɛn na, e mi e waxɔnna xan tongoma ba? E luma bɔɔɛ xunbenli di nayi?

Xa muxune fa e nakɔni e manpa bogine mupadeni, e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?

6 Nba, Esayu yixetene yii seene birin naxɔrima nen, a nafulu luxunxine birin yi to.

7 E mali muxune birin e kedima nen e bɔxɔni. E xɔyine bata e yanfa, e bata e nɔ. Muxun naxanye yi e donseene donma, ne lutin natima e yɛɛ ra nen e naxa, ‘E xaxili mi fa na!’

8 Na lɔxɔni, n mi Edon yamanan fekolonne raxɔɛ ba? N yi xaxilimane ba Esayu a geyane fari?” Alatalaa falan nan na ra.

9 “Teman kaane, e sofane gaxuma nen muxune birin yi raxɔri Esayu a geyane ma!”

10 “E yarabima nen bayo e bata gbalo feen liga e ngaxakedenna Yaxuba yixetene ra. E raxɔrima nen han habadan!

11 Amasɔɔ na lɔxɔni e yɛɛn yi na xɔɔene ra e yi soma Yerusalen taani waxatin naxan yi e a nafunle tongo, e a seene yitaxun masensenna xɔn. E tan fan luxi nen nayi alo e tan.

12 E mi yi lan e sɛwa e ngaxakedenna Yuda yixetene tɔɔ lɔxɔna fe ra. E mi yi lan e naxan e kalan waxatini, hanma e yi e kanba e sɔxɔlen waxatini.

13 E mi yi lan e so n ma yamana taani a halagi waxatini. E mi yi lan e a mato sɛwani a kala waxatini, hanma e yi a nafunle tongo a halagi waxatini.

14 E mɔn mi yi lan e ti kira xunne ra e a muxu gixine faxa, hanma e yi e so e yaxun yii, e tɔɔ waxatini.”

15 Amasɔɔ Alatalaa lɔxɔn bata maso, a siyane birin makitima lɔxɔn naxan yi. Nayi, e suxuma nen alo e bonne suxu kii naxan yi. E fe naxin naxanye liga, ne xɛtɛma nen e ma.

Isirayila a gbeen ɔxɔma nen Edon yamanan ma

16 Awa, e to dɔɔn minxi n ma geya sarinaxin fari, nayi siyane birin e minma nen han e a radangu ayi! E luma e minɔɔ nen, han e lugo, e yi lu alo e mi da.

17 Koni yamaan muxu dɔnxene luma nen Siyon geyaan fari.

Yaxuba yixetene e kɛɛn masɔɔma nen. 18 Yaxuba yixetene luma nen alo tɛɛna, Yusufu bɔnɔnne yi lu alo tɛɛ dɛɛna.

Koni Esayu yixetene luma nen alo sɛxɛna.

Ne e suxuma nen e yi e gan, muxu yo mi kisima Esayu bɔnɔnne. Alatala bata na fala!

¹⁹ Yuda kaan naxanye dɔxi Negewi yireni,
 ne Esayu a geyane suxuma nɛn.
 Yamanan lanbanna muxune Filisitine bɔɔɔn tongoma
 nɛn.
 E Efirami nun Samari burunne tongo,
 Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi Galadi suxu.
²⁰ Isirayila kaan naxanye suxi yɛngeni,
 gali gbeeni ito,

ne Kanan kaane yamanan suxuma nɛn
 siga han Sarepata taana.
 Yerusalɛn kaan naxanye suxi yɛngeni
 naxanye Sefarada taani,
 ne fan yi Negewi yamanan taane findi e gbeen na.
²¹ Muxu kisixine tema nɛn Siyon geyaan fari,
 e Esayu a geya yirene makiti,
 mangayaan yi lu Alatala xa.

Kitabun yireni ito Nabi Yunusa nan ma fe falama naxan kataxi a nama Alaa yamarin suxu. Ala to a fala, a a xa siga Isirayila yaxune kawandideni, a yi tondi, a siga kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, foyen yi keli, Yunusa yi woli igeni, yɛxɛn yi a gerun. A tondixi, bayo Niniwa kaane findixi faxa tiine nan na. Isirayila kaane yaxu fangamane nan yi e ra. Niniwa kewali jaxine fe seɓɛxi Nahun sora 3 kui. Dɔnxɛn na, Yunusa yi tin Alaa falan ma, yɛxɛn yi a ramini.

Yunusa a fe taruxun jɔndi kendena nde yitama en na fa fala a Ala mi a xanuntenyaan nagidixi Isirayila kaane xan tun ma, koni a mɔn a ragidixi xɔjɛne ma naxanye a fe tongoxi sɔɓɛn na. Naxan na fa Ala ma, a a xun xan-bi so a hakene yi, Ala na kanna mafeluma nɛn.

Yesu misaala tongoxi Yunusa a sigatiin nan ma a to yi a faxa feen falama yamaan xa e nun a keli fena sayani (Matiyu sora 12.38-42 e nun Luka sora 11.19-35).

Ala a yitama en na nɛn fa fala, en lan en xa a xanuntenyaan nun hinanna feen nali siyane birin ma hali en kon kaa mi a ra. Ala mɔn a yitama Kitabun yireni ito yi, a en mi lan en yi a matandi kii yo yi.

Nabi Yunusa mi Ala sagoon liga

1 Lɔxɔna nde Alatala yi falan ti Amitayi a dii xɛmɛn Yunusa xa, a naxa, ²“Keli, i siga Niniwa taani, taa gbeena, i sa na kaane kawandi. Amasɔɔ n bata e fe jaxine to.” ³Koni Yunusa yi keli, a yi a gi Alatala ma, a xa siga Tarasisi yamanani. Nayi, a yi siga Yafa taani, a sa kunkina nde to naxan yi siga feni Tarasisi yamanani. A yi na saranna fi, a so kunkin kui, a yi a masiga Alatala ra. ⁴Koni Alatala yi foye gbeen nafa fɔxɔ igen xun ma. Walan gbeen yi keli igen xun ma. A yi liga alo kunkin xa kala. ⁵Kunkibane yi gaxu, birin yi a gbee ala maxandi fɔɔ. Na danguxina, seen naxanye yi kunkin kui, e yi ne rawoli ayi fɔxɔ igeni alogo kunkin xa yelefu ayi. Yunusa tan yi saxi xixɔli gbeeni kunkin kui.

⁶Awa, kunkibane kuntigin yi Yunusa to, a yi a fala a xa, a naxa, “I xima nanfera? Keli i yi i gbee Ala maxandi, waxatina nde, a en malima nɛn, nayi en mi faxama.”

⁷Awa, kunkibane yi a fala e bode xa, e naxa, “En feni ito yɛɛ fen alogo en xa a kolon naxan faxi tɔɔni ito ra en ma.” Nayi, e yi masensenna ti, a yi Yunusa suxu.

⁸Nayi, kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “A fala nxu xa, nde faxi tɔɔni ito ra? I wanla sifan mundun ligama? I kelixi minɛn yi? I fataxi yamanan mundun na, e nun i fataxi siyaan naxan na?”

⁹Yunusa yi e yabi, a naxa, “Heburu nan n na. N na Alatala nan batuma, Ala Naxan Kore, naxan baane nun bɔxɔn daxi.” ¹⁰Na kunkibane yi gaxu ki fajɔ, e yi a maxɔdin, e naxa, “I na ligaxi nanfera?” Amasɔɔ e bata yi a kolon fa fala a gima Alatala nan ma, bayo a bata yi a yɛba e xa nun. ¹¹Koni foyen mɔn yi lu fɛ nanara kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “Nxu fa nanse ligama i ra alogo fɔxɔ igen xa a raxara? Bayo fɔxɔ igen mɔn yi luma xajɛ ayi nɛn tun.”

¹²Awa, Yunusa yi e yabi, a naxa, “ɛ n tongo, ɛ yi n woli fɔxɔ igeni, nayi igena a raxarama nɛn. N na kolon fa fala foye gbeeni ito ɛ tɔɔma n tan nan ma fe ra.”

¹³Koni kunkibane yi kata kunkin nasigadeni xaren binni, koni e mi nɔ amasɔɔ foyen yi gboma ayi nɛn tun. ¹⁴Nanara, e yi Alatala maxandi, e naxa, “Alatala, i nama tin nxu xa halagi xɛmɛni ito a fe ra. I mɔn nama tin nxu xa findi muxun faxa sabun na naxan mi fefe

ligaxi nxu ra.” ¹⁵Nayi, e yi Yunusa tongo, e yi a woli fɔxɔ igeni. Na ligaxina, igen yi a raxara yiri. ¹⁶Na yi a liga kunkibane yi gaxu Alatala yɛɛ ra han, nanara e yi saraxan ba Alatala xa, e yi e kɔɔ.

Yunusa yi Ala maxandi

2 Alatala yi yɛxɛ gbeen nafa a yi Yunusa gerun. Yunusa yi lu yɛxɛ gbeen kui soge saxan, kɔɛ saxan. ²Yunusa yi yɛxɛ gbeen kui waxatin naxan yi, a yi Alatala, a Ala maxandi.

³A yi a fala, a naxa, “N yi tɔɔni waxatin naxan yi, Alatala, n yi i maxandi, i yi n yabi.

N to yi faxan dɛ,

n yi i xili,

i yi n xuiin name.

⁴I bata n woli baani tilinna ma.

N bata lu mɔɔnne bun, †

xunfanne birin danguma n fari.

⁵N yi a falama nɛn, n naxa,

I bata n kedi i yɛtagi.

Koni, n mɔn i ya banxi saripanxin toma nɛn.

⁶Igen bata te han n kɔɛna.

N bata lu tilinna ma.

Fɔxɔ igen seɓɛne yi filin n xunna ma.

⁷N bata yi godo igeni

han geyane bun.

Bɔxɔn bata yi raxutu n ma

han habadan.

Koni i tan Alatala, n ma Ala,

i bata n kenden ba faxan dɛ.”

⁸“N niin ba waxatini,

n yi n miri i tan Alatala ma,

n ma maxandi xuiin yi sa i li i ya banxi saripanxini.

⁹Naxanye suxurene batuma fuyan

ne e makuyama hinanna nan na.

¹⁰N tan saraxane bama i xa nɛn,

n yi barikan bira i xa betini.

N dɛ xuiin naxanye tongoxi,

n yi ne liga.

Alatala, i tan nan kisin kanna ra.”

† IGEN MɔɔNNE:alo foyen na so igeni.

¹¹ Alatala yi yexen yamari alogo a xa sa Yunusa baxun xaren na.

Yunusa yi kawandin ba Niniwa yi

3 Awa, Alatala mɔn yi falan ti Yunusa xa, ² a naxa, "Keli, i siga Niniwa taa gbeeni, i sa kawandin ba na n na i yamarixi naxan na." ³ Nayi, Yunusa yi keli a siga Niniwa yi alo Alatala a falaxi a xa kii naxan yi. Taa gbeen nan yi Niniwa ra, a yisigana, fɔ soge saxan sigati. ⁴ Awa, Yunusa yi yanyi keden siga ti taani a sarinma, a naxa, "Xii tonge naanin to xanbi ra, Niniwa taan halagima nen!"

⁵ Niniwa kaane yi denkeleya Ala ma. Awa, e yi a rawanga a muxun birin xa sunna suxu, e yi kasa benbeli dugine ragodo e ma keli muxu gbeene ma han muxudine.

⁶ Niniwa mangan to na feen mɛ, a yi keli a manga gbɛdeni, a yi a manga domain nate a ma, a yi kasa benbeli dugin nagodo a ma, a yi sa dɔɔɔ burunburunni. ⁷ E yi falani ito rali Niniwa yiren birin yi, e naxa, "Mangan nun a kuntigine naxa, 'Muxune nun xuruse xungbeen nun a xunxurina, sese nama donseen don hanma a yi a min. ⁸ Muxune nun xuruseene, birin xa benbenla ragodo e ma, e yi e xuini te Ala ma senben na, birin yi xete a sigati kii naxin fɔɔɔ ra e nun a gbalon naxan ligama. ⁹ Waxatina nde Ala dijama nen, a xete a xɔɔɔ fɔɔɔ ra, nayi en mi fa halagima.'"

¹⁰ Ala yi a to Niniwa kaane na ligama, a yi a kolon a e bata xete e kɛwali naxine fɔɔɔ ra. A yi yihadin naxan nagidixi a xa a liga e ra, a yi na dan.

Yunusa yi xɔɔɔ Ala ma

4 Na feen yi Yunusa xɔɔɔ ki fajɔ. ² A yi Alatala maxandi, a naxa, "Alatala, n mi yi ito xan falan ba n yi n ma yamanani waxatin naxan yi? N yi ito nan ma fe falama n yi n gima Tarasisi yamanani waxatin naxan yi. Amasɔɔɔ n yi a kolon a i tan Ala i dija, i kininkinin, i mi xɔɔɔ xulen, i ya hinanna gbo, i yete ratanga yihadin liga feen ma. ³ Alatala, n bata i mafan i xa n niin ba n yi, amasɔɔɔ a rafan n ma n faxa benun n xa lu n nii ra." ⁴ Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, "I lan i xɔɔɔ ba?"

⁵ Awa, Yunusa yi keli taani siga sogeteden binna ra. A yi sa gagen ti a yete xa mɛnni, a dɔɔɔ a bun nininna ra alogo a xa a to naxan ligama taani. ⁶ Marigina Alatala yi wudi binla nde ramini, a yi sabati Yunusa xun ma, a findi nininna ra a xa, na yi a xɔɔɔ ba a yi. Yunusa yi sewa han! ⁷ Koni na xɔɔɔ bode, subaxani, Ala yi kunla nde rafa a yi wudi binla xɔɔɔ, a yi xara. ⁸ Sogen texina, Ala yi foye wolonna rafa keli sogeteden binna ra. Sogen yi Yunusa xunni li han a liga alo a xa fuga a ra. A yi a fala, a a xa faxa, a naxa, "Benun n xa lu n niini, a lan n xa faxa."

⁹ Koni Ala yi a fala Yunusa xa, a naxa, "I lan i xɔɔɔ wudi binli ito a fe ra ba?" A yi a yabi, a naxa, "A lan n xɔɔɔ wudi binla fe ra han n faxa." ¹⁰ Nayi, Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, "Wudi binli ito mi wali yo tixi i tan ma, i tan xa mi a ragboxi, a daxi kɛ kedenna nan na, a halagi kɛ kedenna ra. ¹¹ Koni n tan mi lan nun n kininkinin Niniwa ma ba, taa gbeena, muxu wuli kɛmɛ muxu wuli xɔɔɔ denaxan yi, naxanye mi fatan e kɔmɛna nun e yiifanna tagi rabe? Xuruseene fan na."

Nabi Mike nun Nabi Esayi yi walima waxati kedenni, ƴ ƴεε kεmε solofere ƴεε tonge naanin ƴƴƴƴ benun Yesu xa bari. A yi falan tima Yuda kaane nan xa, Asiriya yamanan sofane yi ƴƴƴƴ e xili ma waxatin naxan yi. Nabi Mike yi Yuda kaane rakolonma a e yamanan nun e manga taan Yerusalen fa luma nen alo Samari, Isirayila yamanan manga taana. A lixi Yuda nun Isirayila bata yi taxun. Samari taan suxi nen yengeni ƴεε kεmε solofere ƴεε ƴƴƴƴ nun firin benun Yesu xa bari. Nabiin yi yamaan nakolonma gballo famatƴƴƴƴ nan ma fe ma naxan yi fama e yulubine saranna ra. E yulubin ne findixi tinxintareyaan nan na muxune tagi. A ƴƴƴƴ yi falan tima nabine xili ma naxanye yamaan yanfama e falane ƴƴƴ, naxan yetε a ligama muxune mi ƴεε e kii masare. Mike yi e rakolon e yi lan e xa sigan ti kii naxan yi, a naxa, "Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala ƴƴƴ yetε magodoni." (Mike 6.8) En fan lan nen na xa lu en xunni, en yi a suxu. Mike a falama a yamaan xa nen a Ala fama e rakisideni nen a na mangan dƴƴƴ naxan barima Dawuda ƴƴƴƴƴƴ Betelemi taani. Na feen seƴexi Mike 5.1-4 kui. Na nan a liga muxune yi Alaa Muxu Sugandixin legedenma Betelemi taani ƴεε kεmε solofere na falan xanbi ra. Na feen seƴexi Matiyu 2.6 kui.

1 Alatala falan naxanye ti Mike Moreseti kaan xa
Manga Yotami nun Manga Axasi nun Manga Xe-
sekiya waxatine yi, Yuda yamanan mangane. A fe tooni
ito nan ti alo xiyena lan Samari taan nun Yerusalen
taane fe ma.

² E tuli mati,
ε tan siyane birin!
I tan ƴƴƴƴ, i tuli mati,
e nun muxun naxanye birin a yi.
Marigina Alatala sereyaan bama nen ε xili ma.
Margin nan a falama
keli a Batu Banxi saripnanxini.

Ala Samari taan nun Yerusalen taan makitima nen

³ A mato,
Alatala minima a dƴƴƴdeni.
A godoma,
a sigan tima ƴƴƴƴ yire matexine fari.
⁴ Geyane xulunma ayi a sanna bun ma,
lanbanne yibƴma e tagi
alo kumin dengben tεen ma,
alo ige ƴƴƴƴƴƴ tintinna ra.
⁵ Na birin Yaxuba yamaan murutεna fe ra,
Isirayila yamaan yulubine fe ra.
Nde Yaxuba yamaan namurutεxi?
E manga taa Samari kaane xa mi a ra ba?
Nde tixi Yuda yεε ra suxure batuni?
E manga taa Yerusalen kaane xa mi a ra ba?
⁶ Ala naxa, "N Samari taan findima nen taa ƴƴƴƴ ra
burunna ra,
manpa bili nakƴ yirena.
N na a banxi gεmεne ragodoma nen lanbanne yi,
n yi a banxine sandƴƴƴƴ ramini kεnεnni.
⁷ A suxurene birin yibƴma nen dungi dungin na.
Tεen nan e kide se ralixine ganma.
N na a batu seene birin kalama nen,
e naxanye malanxi yalundene sarene ƴƴƴ,
e ƴƴƴ sa findima nen yalundene saren na." †
⁸ Nanara, n wugama nen,

† YALUNDENAN yi walima men kaane kidene yi e gbetin sƴƴƴ ki-
den seene sƴƴƴ feen na. Yaxune na yi men kaane suxurene tongo
yengeni, e yi sa e batuma e konna kide yirene nin. Men yi findi
yalunde yire firinden na a naxan ma fe fala.

n gbelegbele,
n san yigenla nun n nagenla yi sigan ti.
N gbelegbelema nen alo kankona.
N kutun alo xutunxunbane.
⁹ Amasƴƴƴ Samari kaane furen mi yalanma.
A bata Yuda yamanan li.
A bata n ma yamaan taan so dεen li
han Yerusalen taana.
¹⁰ E nama a fala Gati taani.
E nama a wuga!
E makutukutu burunburunni Beti-Leyafira taani. ††
¹¹ Safiri kaane, ε yagixin nagenla xa dangu!
Saanan kaane, ε nama susu mine.
Beti-Hayeseli taan sununi,
e mi ε maliye.
¹² Maroti kaane xaminxi e hεrina fe ra,
bayo Alatala bata gbalon nagodo,
han Yerusalen taan so dεna.
¹³ E tan Lakisi kaane,
ε soone nun wontorone yitƴn!
E tan nan Siyon kaane tixi yulubin ma
bayo Isirayila kaane yulubin naxanye ligama
e ne toxi ε konna nan singe yi.
¹⁴ Nanara, Yuda kaane,
ε masigama nen Moreseti-Gati taan na.
Akisibu taan findima luti ratixin nan na
Isirayila mangane yεε ra.
¹⁵ Ala naxa, "E tan Maresa kaane,
n ƴƴƴ ε yengefaan nafama nen ε xili ma.
Isirayila manga binyena a gima nen
a sa a luxun Adulan faranna ra.
¹⁶ E xunna bi ε rafan dii xεmεne wuga feen na!
E xunna gbanan alo dugan xun ƴƴƴƴ,
amasƴƴ e sigama nen ε diine ra pon!"

Fe paxin saranna nun tuli sana

2 Gbalon na kanne xa,
naxanye haken mirima,
e fe paxini tƴn e sadeni.

†† Nabi Mika yirene xinle falama naxan nun a falane bunne ma-
liga alogo a falan xa paxun. Misaala ra, Beti-Leyafira bunna neen
"burunburun yirena." A taan naxanye xinle falama, Asiriya kaane
ƴƴƴƴ na taane nun e rabillinne ma.

Kuye nɛma yibama
 e yi sa a liga,
 amasɔɔ na fɛrɛna e xa.
² E mila xɛɛne xɔn,
 e yi e tongo,
 e kunfa banxine xɔn,
 e yi e kansun.
 E muxune nun e denbayane nun e kɛɛne suxu.
³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "A mato,
 n gbalon nan nafama bɔnɔnɔni ito ma.
 E mi e xunna ramine a bun mumɛ!
 E mi fa sigan tima xunna kenli,
 amasɔɔ tɔɔ waxatin na a ra.
⁴ Na lɔxɔni, sandani ito falama nɛn e xili ma,
 e e magelema nɛn mawuga sigini.
 E naxa, 'En bata kala fefe,
 n ma yamaan ke bɔxɔn bata yitaxun gbɛtɛye ra.
 E bata a ba n yii,
 e bata en ma xɛɛne so yanfantenne yii!"
⁵ Nanara, muxu yo mi bɔxɔna nde malige
 i tan kɛɛn na Alatala yamani.

Naxanye Nabi Mike matandima

⁶ E waliyiya falan tima n xili ma iki,
 e naxa, "E nama waliyiyaan fala!
 Waliyiya falani ito nama ti de!
 A findima yagin nan na!"
⁷ E tan Yaxuba bɔnɔnɔna,
 a lan e xa na fala ba?
 Dijan jɔnɔɛ Alatala yi ba?
 A darixi na lige ba?
 Ala naxa,
 "N ma falane fan na kanna xa
 naxan kɛwanle fan.
⁸ E bata keli n ma yamaan xili ma
 waxati dɔnxɛni ito yi alo yaxune.
 E muxune gubane bama e ma
 naxanye xɛtɛmatɔ a ra
 keli yɛngɛni bɔɔɛ xunbenli.
⁹ E n ma yamaan jaxanle kedima e rafan banxine yi.
 E n ma binyen ba e diine ma habadan.
¹⁰ E keli, e siga,
 amasɔɔ e matabude mi ito ra,
 bayo e yamanan bata raharamu.
 A findima tɔɔɔn nan na
 naxan magaxu han!
¹¹ Xa muxuna nde a gima foyen fɔxɔ ra
 a wule waliyiya falane ti, a naxa,
 'I fama dɔɔɔn nun manpaan sɔɔɔdeni nɛn!
 Na nabi sifan nan yi lanɔɛ yamani ito ma yati!"
¹² "N na e birin malanma nɛn Yaxuba bɔnɔnɔna.
 N na e tan muxu dɔnxɛne xun lanma nɛn,
 naxanye luxi Isirayila bɔnɔnɔni.
 N na e malanma nɛn
 alo yɛxɛɛne sansanna kui,
 alo xuruse kuruna e dɛgedeni.
 Gali gbeen sɔnxɔ xuiin yi mini na.

¹³ Naxan kiraan nabama,
 na tima nɛn e yɛɛ ra.
 E kiraan nabama nɛn, e mini.
 E mangan bata ti e yɛɛ ra,
 Alatala nan e xunna ra."

Yɛɛratine sɔnne

3 N bata a fala, n naxa,
 "Yaxuba bɔnɔnɔn mangane
 Isirayila bɔnɔnɔn kuntigine,
 e tuli mati iki!
 E tan xa mi lan
 e sariyan kolon ba?
² Fe fajin najaxu e tan naxanye ma,
 a jaxin yi rafan e ma,
 e muxune kidin nun e suben bama e ma
 han e xɔnna.
³ E n ma yamaan suben donma,
 e yi e kidin ba,
 e yi e xɔnne yigira,
 e yi e yisɛge
 alo suben naxan sama tunden kui."
⁴ Nanara, mangane na gbelegbele Alatala ra,
 a mi e yabima.
 A yetagin luxunma nɛn e ma na waxatini,
 e kɛwali jaxine fe ra.

Wule nabine sɔnne

⁵ Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma
 naxanye n ma yamaan nalɔma ayi, a naxa,
 "Donseen nɛma e dɛ,
 e muxune xibaruma bɔɔɛ xunbenla nan na.
 Koni xa naxanye mi e kima dɔnseni
 e yɛngɛn nan nakelima ne ma.
⁶ Nanara, kɛɛn soma nɛn e ma
 e mi fa fe toon tima alo xiyena,
 dimin yi so,
 fe yo mi fa makɛnɛnma e xa.
 Sogen birama nɛn na nabine mabinni,
 kɛnɛna yi findi dimin na e xa."
⁷ Sayibane yagima nɛn
 e nun naxanye birin waliyiya falane tima.
 Ne e yetagine luxunma nɛn yagini
 amasɔɔ Ala mi e yabima.
⁸ Koni n tan, n lugoxi senben na
 e nun Alatalaa Nii Sarijanxin
 nun kiti sa kɛnden nun fangana
 alogo n xa Yaxuba bɔnɔnɔna Ala matandine yita a ra
 e nun Isirayila bɔnɔnɔna yulubina.
⁹ Nayi, e tuli mati ito ra,
 Yaxuba bɔnɔnɔn mangane,
 e tan Isirayila bɔnɔnɔn kuntigine,
 kiti kɛnden najaxu e tan naxanye ma
 e yi fe fajine birin yifu,
¹⁰ E tan naxanye Siyon taan tima wunli,
 e yi Yerusalɛn ti gbaloni.
¹¹ Mɛn mangane kitin sama,

e dimi yi seen nasuxu mayifuni.
Men saraxaraline xaranna tima,
alogo e xa e saren sɔɔ.
Men nabine fe famatɔne xibarune falama,
alogo e xa gbetin sɔɔ.
Anu, e mɔn fa e diganma Alatala yi,
e susu a fale, e naxa,
“Alatala mi en tagi ba?
Tɔɔ yo mi fama en ma.”
¹² Nanara, ε tan ma fe ra,
Siyon taani buxama nen alo xεena,
Yerusalen findima nen taa xɔnna ra.
Ala Batu Banxin tixi geyaana naxan ma,
na findima nen fɔɔnna yire matexin na.

Bɔɔe xunbeli manga taana

4 Waxati famatɔni
Alatala Batu Banxin geyaana naxan fari
na danguma nen geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane yi lu fe a ma han!
² Siya wuyaxine fama nen,
e a fala, e naxa,
“E fa, en siga,
en te Alatalaa geyaana ma,
Yaxubaa Alaa banxini.
A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane fɔɔ ra.”
Amasɔɔ sariyan minima nen Siyon yi
Alatalaa falan minima nen Yerusalen yi.
³ A findima nen kitisaan na siya wuyaxin tagi.
A yengene ɲanma nen yama senbeman tagi
hali naxanye makuya.
E e silanfanne bɔɔbɔɔma nen, †
e findi ɲinge kenne ra,
e tanbane yi rafala wɔlitene ra.
Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbete xili ma,
yengen mi fa maxaranɲe mume.
⁴ Birin dɔɔɔma nen a manpa binla nun a xɔde binla
bun,
muxu yo mi fa e magaxu,
amasɔɔ Alatala Senben Birin Kanna bata falan ti.
⁵ Siyane birin sigan tima e gbee ala nan xili yi.
Koni en tan sigan tima Alatala nan xili yi en ma Ala
waxatin birin han habadan!
⁶ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na lɔɔni,
n sankalatɔne malanma nen.
Naxanye yi suxi yengeni
n yi ne xun lan,
n tɔɔn nagidixi naxanye ma.
⁷ N sankalatɔne findima n ma yama dɔɔxen na nen.
Naxanye yi xuyaxi ayi,
na muxune yi findi siya senbemaan na.
Alatala dɔɔɔma nen e xun na Siyon geyani
keli na waxatin ma han habadan.
⁸ I tan, Siyon taan sanganso matexina,

i tan naxan yamaan makantanma
alo xuruse rabaan nun a kuruna,
i fama nen senben sɔɔɔdeni
naxan yi i yii a fɔɔni.
Yerusalen mɔn findima nen manga taan na.”
⁹ Nanfera iki i gbelegbelema?
Manga mi fa i konni ba?
I kawandi muxun bata lɔ ayi ba,
alogo sɔɔɔlen xa i li
alo ɲaxanla naxan tinna ma?
¹⁰ Siyon kaane, ε tɔɔ,
ε gbelegbele
alo ɲaxanla naxan diin barima.
Amasɔɔ iki ε minima nen ε taani
ε sa dɔɔ burunna ra.
E sigama nen han Babilɔn taani.
E sa xɔɔyama menna nin,
Alatala sa ε xunbama menna nin ε yaxune yii.
¹¹ Iki siya wuyaxine e malanma i xili ma.
E a falama, e naxa,
“En fu e taan ma,
en xa Siyon kalaxin to!”
¹² Koni e mi Alatala miriyaan kolon.
E mi a fe ragidixine famuma.
E mi a kolon a e malanma nen
alo malo xidine lonna ma.
¹³ Siyon kaane, ε keli,
ε maala bɔɔbɔɔ!
N senben fima nen ε ma
alo wure fenne turaan ma
alo a torone na findi sulan na.
E yama wuyaxi yilunburunma nen,
e bata yi seen naxanye sɔɔ yengeni,
ε ne rasarijan Alatala xa,
ε yi e nafunla so bɔɔɔn birin kanna yii.
¹⁴ Iki, ε ganle malan, taa yenge sone!
Yaxune bata ε rabilin!
E bata Isirayila kuntigin yetagi garin dunganna ra.

Mangan barima nen Betelemi yi

5 I tan, Betelemi-Efarata taana,
i tan xurun Yuda taane tagi,
koni naxan mangayaan ligama Isirayila xun na
n tan xa, na minima i tan nin.
A bɔɔnɔnna fɔɔlɔxi xabu waxati danguxine yi,
xabu singe ra fonne waxatina.
² Nanara, Ala Isirayila yamanan nabepinma nen
han naxan diin barima na yi diin bari.
A ngaxakeden dɔɔxene mɔn yi xete Isirayila yi.
³ A kelima nen, a yi a xuruse kurun naba
Alatala senbeni,
Alatala xili binyeni, a Ala.
E luma nen bɔɔe xunbenli,
amasɔɔ a binyama nen han bɔɔɔn danne.
⁴ A tan yeteen nan findima e bɔɔe xunbenla ra.
Asiriya kaane na fa en ma bɔɔɔni
e yi so en ma manga banxine kui,
en yeerati solofere nan nakelima e xili ma

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

hali yamaan kuntigi solomasexe.

⁵ E mangayaan ligama nen Asiriya yamanani silanfanna ra e yii, e Nimirodi ܠܘܟܢܐ tongo. Mangana en xunbama nen Asiriya kaane yii, e na sa so en yamanani e na e sanna ti en ma ܠܘܟܢܐ.

⁶ Nayi, Yaxubaa yamaan muxu ܕܢܚܢܐ luma nen siya wuyaxin ye, alo xiila naxan kelixi Alatala ma, alo tulen naxan sama sexen yii ra, naxanye mako mi adamadiine ma, e yengi mi sese ma muxune yii.

⁷ Nayi, Yaxuba ܠܘܟܢܐܢܢܐ muxu ܕܢܚܢܐ luma nen siyane nun yama wuyaxine ye, alo yatan burunna subene ye, alo yata senbemaan xuruse xunxurine ye.

A na dangu, a e suxu, a e yibܘ, muxu yo mi e bama a yii.

⁸ E yiini te e yaxune xili ma, alogo e yaxune birin xa raxܘri.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Na ܠܘܟܢܐ, n ni i ya soone bama nen i konni n yi i ya wontorone ralܘ ayi.

¹⁰ N na i ya taane kalama nen i ya yamanani, n yi i ya yire makantanxine birin nabira.

¹¹ N ܠܘܟܢܐܢܢܐ bama nen e ye. Yiimatone mi fa luma e ye.

¹² N na e suxurene nun e kide gemene bama nen e yii. E mi fa e xinbi sinma e yii funfun bun ma.

¹³ N na e Asera kide gbindonne bama nen e yii, n yi e taane halagi.

¹⁴ N fitinaxina n gbeen ܠܘܟܢܐܢܢܐ nen ܠܘܟܢܐ siyane birin na naxanye mi n xuiin namexi."

Kitina Ala nun a yamaan tagi

6 E tuli mati Alatalaa falan na, a naxa, "E keli, e xun mafala,

geyane yi findi i ya kitin serene ra, yire matexine xa i xuiin name.

² Geyane, e Alatala kitin name, e tuli mati,

e tan ܠܘܟܢܐ bunna naxanye mi yimaxe, amasܘܠܐ Alatala nun a yamaan kitini, a waxi Isirayila makiti feni.

³ N ma yamana, n nanse ligaxi e ra?

N goronna mundun saxi e xun ma? E n yabi!

⁴ N bata e ramini Misiran yamanani. N bata e xunba konyiya ܠܘܟܢܐ.

N yi Musa rasiga, a xa ti e ye ra, e nun Haruna nun Mariyama.

⁵ N ma yamana, na feen xa rabira e ma, Moyaba mangan Balaki yi fe ܠܘܟܢܐ naxan falama, e nun Beyori a dii Balami † ܠܘܟܢܐ a yabi naxan na.

E sigan naxan ti keli Sitimi yi han Giligali taani, na feen xa rabira e ma alogo e xa Alatalaa tinxin wanle kolon."

⁶ N fama nanse ra n yii Alatala yetagi, n yi n xinbi sin Ala matexin bun? N xa fa, nxu nun saraxa gan daxine ba? E nun ܠܘܟܢܐ diin ܠܘܟܢܐ kedenne ba?

⁷ Alatala konton wuli wuyaxine rasuxe ba? Ture saraxan naxan gbo xude wuli wuli wuyaxine igen xa ba?

N na n ma dii singen soe a yii n hakene saren na ba? Diin naxan minixi n fatini, na finde niin xunbaan na yulubine fe ra ba?

⁸ Adamadina, a bata a yita i ra naxan fan, Alatala naxan maxܘܕܢܐ i ra: Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala ܠܘܟܢܐ yete magodoni.

Isirayila kaane yulubine saranna

⁹ Alatala a xui raminima taan muxune ma, xaxilimana a xinla ratinma nen.

E tuli mati falan na naxan yamaan yulubine saranna ralixi e nun naxan a fe ragidixi.

¹⁰ Nafunla naxan ܠܘܟܢܐ a ܠܘܟܢܐ na na ܠܘܟܢܐ muxu ܠܘܟܢܐ banxine kui ba, e nun ligase tinxintaren naxan dangan nafama?

¹¹ N luye n mi a fe saran na kanna ra ba, naxan sikeli tinxintaren nawalima se liga se defetaren naxanye benbeli kui?

¹² Taan nafulu kanne gbalon ligama, a muxune wulen falama.

E deen yanfan tima.

¹³ Nanara, n ܠܘܟܢܐ nagodoma nen i ma, n yi i kala i yulubine fe ra.

¹⁴ I tan, i dege ma nen i mi lugo. Kameni i kuiin ܠܘܟܢܐܢܢܐ nen.

I sena ndee ramarama nen, koni sese mi luma.

I na naxan namara, n na kalama nen yengeni.

¹⁵ I seen sima nen, koni i mi a xabama.

I oliwi turen bama nen, koni i mi a turen nawalima.

I manpa bogi igen bama nen, koni i mi a minma.

¹⁶ I Manga Omiri a sariyane nan suxuma e nun Manga Axabi a denbayaan misaale birin, † i bira e kawandi xuine ܠܘܟܢܐ ra.

Nanara, n halagin nagidixi i ma, n na i ya muxune findima nen gele ma feen na e nun yagina siyane tagi.

† BALAKI NUN BALAMIA fe sebexi Yatene 22 han 24 kui.

†† Isirayila mangane nan yi OMIRI NUN AXABIRA naxanye yi ܠܘܟܢܐ naxu. E fe sebexi Mangane Singen 16.23-33 kui.

Nabina mawuga xuina

7 Gbalona n xa!
 Amasɔɔ n sunuxi
 alo naxan se bogin fenma a xɔri makentun waxatini.
 A dondaxin se mi fa na,
 hali xɔde bogi keden pe
 naxan yi naxunɔe n de.
 2 Tɔɔɔndiya muxune bata nan yamanani na kiini.
 Muxu faji yo mi fa luxi.
 E birin dɔxi e bode yee ra faxa ti xinla ma.
 Birin lutin natima a ngaxakedenna yee ra.
 3 E yiine fatan fe naxin ligɛ.
 Mangane seen nan fenma,
 kitisane dimi yi seene rasuxuma mayifuni,
 kuntigine e waxɔn feen falama,
 e birin yi malan na feen ma.
 4 Naxan fisamantenna ra e ye,
 na naxu alo nanla.
 Naxan tinxin e tagi,
 na fe raxɔɔ sansanna nali kanna xa.
 E kantan tiine bata e rakolon lɔɔɔn naxan ma fe ra,
 e kewanle saranna sɔɔɔma lɔɔɔn naxan yi,
 na bata li.
 E kɔɔɔfilima nen iki.
 5 I nama la i adamadi boden na.
 I nama i taxu i xɔyin na.
 I nama falan ti
 hali i ya naxanla yee xɔri.
 6 Amasɔɔ dii xɛmɛna a baba rafeyama,
 dii tɛmɛne fan yi keli e ngane xili ma,
 naxanle fan yi keli e mamene xili ma.
 Muxune yaxune kelima e denbayane yetɛen nin.
 7 Koni n tan,
 n na Alatala yee ra kira yitoma nen yigini,
 n yi Ala mame, n nakisimana.
 N ma Ala n xui namɛma nen.

Ala maxandin nun yigina

8 I nama sewa n ma fe ra,
 n yaxuna.
 Amasɔɔ xa n bira,
 n kelima nen.
 Xa n lu dimini,
 Alatala findima nen kenenna ra n xa.
 9 N na Alatalaa xɔɔɔn naxanma nen,
 amasɔɔ n bata yulubin liga a ra,
 han a yi n xun mayenge,

a yi n ma kitin sa.
 A n naminima nen kenenni,
 n yi a tinxinyaan to.
 10 N yaxuna a toma nen,
 a yi yagi han!
 A tan naxan yi a falama n xa,
 a naxa, "Alatala minen, i ya Ala?"
 N yee a biraxin toma nen,
 a yi yibodon,
 alo boron kiraan xɔn.
 11 Taan nabilinna yinna mɔn na ti lɔɔɔn naxan yi,
 ndee mɔn sama nen e lɔɔɔn danne fari na waxatini.
 12 Na lɔɔɔni, muxune fama nen i fema,
 keli Asiriya yi han Misiran taane yi,
 keli Misiran yi sa dɔɔɔ Efirati baan na,
 keli Efirati baan na han fɔɔɔ igena,
 keli geyane birin ma.
 13 Lɔɔɔn kalama nen a muxune kewanle fe ra.
 14 I ya yamaan nagbengben i ya dunganna ra,
 i kurun naxan sɔɔɔxi i keen na,
 naxan sa dɔxi a danna burunna ra sɛɛɛ faji yireni.
 E yi e dege Basan nun Galadi yi
 alo lɔɔɔ danguxine.
 15 N mɔn kabanako wanle yitama e ra nen
 alo e mini waxatini Misiran yi.
 16 Siyane a toma nen e yagi,
 hali e senben to gbo.
 E yiin sama nen e de ra,
 e tunle yi xɔri.
 17 E burunburunna dunxunma nen
 alo sapina,
 alo daliseen naxanye e bubuma lɔɔɔni.
 E minima nen xuruxurunɔe e luxundene yi,
 e fa Alatala ma, en ma Ala.
 E gaxuma nen i yee ra, e yilanyilan.
 18 Nde luxi alo i tan, Ala,
 i tan naxan i ya yamaan muxu dɔɔɔne
 yulubin xafarima,
 i tan naxan muruten mafeluma?
 I ya lɔɔɔ mi buma han habadan
 amasɔɔ hinanna rafan i ma.
 19 I mɔn kininkininma nen nxu ma,
 i nxɔ hakene yibodonma nen i sanna bun,
 i nxɔ yulubine birin wolima ayi nen
 fɔɔɔ igen tilinna ma.
 20 I ya lannayaan yitama nen Yaxuba lɔɔɔɔne ra
 i yi hinan Iburahima yixetene ra,
 alo i lɔɔ kii naxan yi nxu benbane xa a singeni.

Nabi Nahun yi kawandi bama Niniwa taan kala feen nan ma Asiriya yamanan manga taana. Isirayila yamanan sogeteden kōmen fōxōn nan yi suxi yengeni Asiriya kaane xōn na waxatini. Gbalotō gbeen nan yi Niniwa kaane ra naxanye yi siyane nōma yengeni e muxu wuyaxi fāxa naxankatani. Nabi Nahun Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde jēē kēmē sennin benun Marigi Yesu xa bari. Yanyina nde e nun Nabi Sofoni nun Nabi Yeremi nan yi walima e bode xōn.

1 Waliyyi falan ni ito ra Niniwa taan xili ma, Nabi Nahun Elekosi kaan fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a sebe.

² Alatala a yamaan namarama xōxōlōnna nin. †

A gbeen nōxōma nen.

Alatalaa xōlōn gbo,

a gbeen nōxōma nen.

A yengefane saranna fima nen,

a fitinaxin yi a gbeen xōxō a yaxune ma.

³ Alatala mi xōlōn xulen,

a senben gbo!

Alatala mi yulubi kanna yatema tinxinden na mume!

Alatala dangu funfun findixi

wuluwulu gbeen nun foye kala tiin nan na.

Kundaan yi findi gbangbanna ra a sanna bun.

⁴ A na falan ti fōxō igen xili ma,

a xara, baane birin yi xōri.

Basan nun Karemele yamanane sexene yi gbeeli,

Liban yamanan wudi fugene yi lisi a ra.

⁵ A geyane birin yimaxama nen a yēē ra,

yire matexine birin yi xuya ayi.

Bōxōn yi xuruxurun a yetagi,

e nun dunupa nun a yi seene birin.

⁶ Nde nōē tiyē a xōlōn yēē ra nayi?

Nde kise a xōlōn gbalon ma?

A fitinan sigama ayi alo tēna

hali gemene a e birin ganma.

⁷ Alatala fan.

Luxunden nan a tan na tōxō waxatine yi.

A yengi muxune xōn

naxanye na e yigiya a yi.

⁸ Koni a yaxune dōxōden kalama nen

alo fufaan na dangu na xun ma.

A yi a yengefane kedi han laxira dimini.

⁹ E feen mundun yitōnma Alatala xili ma?

A tan nan halagin tima fefe!

Naxankatan firinden mi e lima.

¹⁰ Amasōtō e luma nen nali nansanne yi,

e xunne kelima nen e dōlōne ra,

e yi halagi alo sexē xaren na gan fefe!

¹¹ Niniwa kaane,

muxuna nde minixi e tan nan ye

naxan fe naxini tōnma Alatala xili ma,

naxan maxadi naxine tima.

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Hali e kamalixi,

e na wuya ki yo ki,

e raxōrima nen, e nan.

Yuda kaane,

xa n bata tōxōn nagidi e ma iki,

na ligaxi nen

alogo e nama fa tōxōn.

¹³ N na e xunbama nen konyiyani iki,

n yi xōlōnne yibolon,

e ba e ma.”

¹⁴ Niniwa kaane,

Alatala ito nan yamarixi e fe yi, a naxa,

“E bōxōnna muxu yo mi luyē.

N na e wudi suxurene

nun e wure suxurene kalama nen e kidene yi.

N yi e gaburune yitōn,

bayo sese mi e ra.”

2 E mi a to,

xeraan sigan tima geyane fari,

naxan fama xibaru fānin na

naxan bōjē xunbenla a fe ralima.

Yuda kaane, e sanle raba,

e de ti xuine rakamali.

Amasōtō halagi tiin mi fa danguma e konni.

A bata raxōri fefe!

² Niniwa kaane,

halagi tiine bata keli e xili ma.

E yinna makantan,

e yēēn ti kirane ra,

e tagi xidi yenge so xinla ma,

e fangan birin malan.

³ Amasōtō Alatala mōn binyen soma nen

Yaxuba bōxōnne yii e nun Isirayila bōxōna,

hali halagi tiine to bata yi so na kaladeni

e yi e manpa binle nan.

⁴ Yaxu sofani itoe ye masansan wure lefane gbeeli.

E sofa wekilexine maxidixi dugi gbeele nin.

Wurene mayilenma e wontorone ma,

e na e yitōn yengeso lōxōn xili yi,

e yi tanbane tongo.

⁵ Yenge so wontorone e gima taan kirane xōn han!

E gixin sigama yama malandene yi.

E mayilenma alo xaye xidi degene,

e xulun alo kuye sarinna.

⁶ A bata a sofa yebaxine maxili,

koni e fama dagalanḡe ayi.

E e gima siga taan nabilinna yinna ma,

e luxun e ye masansan wurene bun.

⁷ Taan so deene bata rabi baan mabinni,

manga banxin fan birama.

⁸ Feen bata ragidi,

† Ala xōxōlōn, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a naxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fōxō ra a batu xinla ma, a mōn mi tinma yama xōjēn xa a raxōri. Na feen mato Xōxōyaan 20.5 kui.

e bata taan muxune suxu,
 e siga e ra konyiyani.
 Taan konyi gilene yi lu kutunje
 alo ganbane,
 e siga e kanken makudunje sununi.
 9 Niniwa taan luxi nen
 alo ige sa sena
 igen minima naxan na.
 E a falama a muxu gixine xa,
 e naxa, "E ti! E ti!"
 Koni muxu yo mi xetema.
 10 E gbetin tongo!
 E xemaan tongo!
 Nafunla na naxan mi janma.
 A sifan birin malanxi na yi.
 11 Kalan nun halagin nun bɔɔɔɔɔɔ
 Bɔɔɔɔɔɔ bata kala,
 xinbine yi sin.
 Fatine birin yi xuruxurun,
 yetagine birin yi yitɔɔɔɔɔɔ.
 12 Yatane sodeni ito luxi di,
 denaxan yi findixi yatadine degeden na,
 yatane nun e diine yi e gima denaxan yi,
 muxu yo mi e yikala?
 13 Yatan yi subene faxama a diine xa,
 a yi a se suxine kɔɔɔɔɔɔ bolon a gileen xa,
 a luxunden nafe xɔɔɔɔɔɔ seene ra
 a soden nafe se suxine ra.
 14 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
 a naxa, "N bata keli e xili ma!
 N na e yenge so wontorone ganma nen
 e findi tutin na.
 E banxulanne faxama nen silanfanna ra †
 alo yata senbɛmane.
 N danna sa e se tongon na yengene yi dunuɔa yi.
 Muxu yo mi fa e xerane xuiin mɛma sɔɔɔɔɔɔ."
3 Gbalon faxesa ti taani ito xa,
 naxan nafexi wule falane nun gbalotɔɔne ra,
 se tongoxine mi janma denaxan yi.
 2 Bosa xuiin minima,
 e nun soone nun yenge so wontorone gi xuina.
 3 Soo ragine e gima siga yengeni,
 e silanfanne mayilenma,
 e tanbane luxi alo kuye sarinna!
 Muxu maxɔɔɔɔɔɔ yiren birin yi!
 Binbine saxi e bode fari han!
 Faxesa muxune mi janma mume! ††
 Muxune e sanna radinma binbine ra.
 4 Na feene birin fataxi
 yalundena yalunyaan kunfan nan na, ‡
 naxalan tofajin nun woyime naxanla
 naxan ma yalunyaan yi siyane findima konyine ra,
 a yama wuyaxi tirin a kɔɔɔɔɔɔyaxi.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. †† Asiriya mangane yi faxesa gbeen tima yengeni. Waxatina nde e yi faxesa muxune xunne segema e de e malan taa nɔɔɔɔɔɔ yetagi misaala ra. Waxati gbete e binbi wuyaxi sa e bode fari taan yetagi muxune magaxu xinla ma. ‡ Yanyina nde, YALUNDENI ito findixi Niniwa taana ala naxalanmaan nan na.

5 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
 a naxa, "N bata keli i xili ma!
 N na i ya dugin lenben soma nen i yetagin xunna,
 n yi i ragenla yita siyane ra,
 yamanane yi i ya yagitareyaan to.
 6 N se xɔsixinine wolima i ma nen,
 n yi i rayagi, i findi misaala ra.
 7 Nayi, naxan yo na i to,
 na kanna a gima nen i ma,
 a yi a fala, a naxa,
 'Niniwa taan bata kala.
 Nde kininkininje a ma?'
 N sa i madenden muxune sɔɔɔɔ minen?"
 8 E tan Niniwa kaane,
 e taan fisa No-Amoni taan xa ba, ††
 naxan yi baan de,
 igen naxan nabilinxi?
 A yi makantanxi baan nan na,
 igene nan yi a rabilinni
 alo taan yinna.
 9 Kusi yamanan nun Misiran yamanan nan yi e fangan
 na
 dan mi naxan na.
 Puti kaane nun Libiya kaane nan yi findixi e xɔyine ra.
 10 Anu, na taan suxu nen yengeni,
 a muxune yi xali konyiyani.
 Yaxune yi e dii futene yibutuxun
 taan kira xunne birin na.
 A kuntigi suxine yi yitaxun masensenna xɔɔɔ,
 a muxu gbeene birin yi xidi ɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ na.
 11 E fan xunne kelima nen dɔɔɔɔ xɔɔɔɔ na,
 e yi e luxun e yaxune bun,
 e fan yi yigiyaden fen.
 12 E yire makantanxine birin luma nen
 alo xɔɔɔɔɔɔ na mɔ.
 Muxune na a yuguyugu,
 a bogine yi lu yolonje e de.
 13 E ganla mato.
 Naxanle nan tun fa e konni.
 E yamanan so deene bata rabi e yaxune xa mume!
 Teen bata e taan so deene balan wurene gan.
 14 E igen namara taani yengen yee ra!
 E taan nabilinna yinni tɔɔɔ!
 E benden malan,
 e gberingbeene namaxa!
 E bitikidine rafala! ††
 15 Nayi, teena e ganma nen,
 silanfanna yi e raxɔri alo supene.
 E wuya, e wuya ayi alo supene!
 E findi ganla ra alo tuguminne!
 16 E yulane bata wuya ayi
 dangu sarene ra kore.
 Anu, ne fan luxi
 alo tuguminne na tujan, e tunun.

†† Yanyina nde No-AMONITaan findixi Tebe taan nan na Misiran yamanani Asiriya mangana nde naxan suxu yengeni jee keme sennin jee tonge sennin nun saxan benun Marigi Yesu xa bari. †† ΒΤΙΚΙΔΙΝΜΟΝ falama yirena nde yi fa fala "BIRIKIDINA."

¹⁷ Ɛ taan kantan muxune luxi
 alo tuguminne,
 Ɛ kuntigine fan
 alo tuguminne na wuya ayi.
 Ɛ dɔɔɔn sansanna ma xunbeli waxatini.
 Sogen na te, e tujan,
 e sigade mi kolon.
¹⁸ Asiriya mangana,
 i ya yeeratine bata xi habadan.
 I ya sofa kuntigine mi fa e ramaxama.

I ya yamaan bata xuya ayi geyane xun xɔn,
 muxu yo mi fa e malanɛ.
¹⁹ I ya furen dandan se mi na.
 I maxɔɔdene i faxama nen.
 Naxan yo na i ya fe mɛ
 na kanna a yiin bɔnɔma nen sewani
 bayo muxu yo mi na,
 Ɛ fe naxin tɔɔn munma naxan li
 dan mi naxan na.

Xabakuki falani itoe sebexi nen yanyina nde, ꞓεε kεmε sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, sogete-den binna muxune yi Babilɔn kaane nɔɔn nan bun ma.

Nabi Xabakuki Ala maxɔdinxi nen fa fala nanfera Ala mi tinxintarene halagima a yamaan yε. Ala yi a yabi a naxa, na ligama nen koni Babilɔn kaane nan fama yamaan birin ꞓaxankatadeni tinxintarene fe ra. Nayi, Nabi Xabakuki mɔn yi Ala maxɔdin fa fala nanfera a tinma Isirayila kaa tinxinxine yi halagi Babilɔn kaa tinxintarene xɔn bayo Isirayila kaane tinxin Babilɔn kaane xa. Ala yi a yabi fa fala ne fan e saranna sɔɔma nen. A mɔn yi a ralimaniya fala kendeni ito xɔn, a naxa, "Tinxin muxun nii rakisin sɔɔma nen a denkeleyaan xɔn." (Xabakuki 2.4)

Xera Pɔli xetexi falani ito ma nen, a yi a findi Yesu a fe Xibaru Faɓin yeba falana nde ra. A mato Romi Kaane 1.17 e nun Galati Kaane 3.11. A mɔn sebexi Heburune 10.38 kui.

1 Waliyya falan naxan so Nabi Xabakuki yii fe tooni alo xiyena:

Nabi Xabakuki a mawuga singena

² Alatala, n luma i maxande han waxatin mundun yi n mali feen na i mi n xuiin mε?

N luma gbelegbele han waxatin mundun yi n naxa, "Gbalona!" i mi n nakisi?

³ Nanfera i tinxi n yεen yi lu haken na? Nanfera i tinxi

a yamaan xa ꞓaxankata? Halagin nun gbalona n yetagi waxatin birin. Lantareyaan nun yengen bata gbo ayi.

⁴ Nanara, senbe mi fa sariyan na, kiti kenden mi sama mumε! Bayo muxu ꞓaxine bata tinxin muxune rabilin, kiti tinxintarene yi lu sε.

Ala yi Nabi Xabakuki yabi

⁵ E yεen ti siyane ra, ε e mato, ε yi kabε, ε yigitεε. Bayo n fena nde ligama nen ε waxatini ito yi ε mi yi lε naxan na, hali xa a fala ε xa.

⁶ Bayo n Babilɔn kaane rakelima nen, siya kininkinintare wekilɛxina, e yi bɔxɔn birin yisiga e yi yirene tongo e gbee mi naxanye ra. †

⁷ E magaxu, e senben gbo, e fangan nan e sariyan nun e xunna kenla ra.

⁸ E soone xulun burunna ꞓarin xa, e xarε ꞓinbari ra kankone xa. E soo ragine gixin fama nen tuganꞓε sa keli yire makuyeni.

E gima alo singbinna nεen fɔnꞓε seen ma.

⁹ E birin fama gbalon nan xili ma. E ganle yεen tixi e sigaden nan na,

† *BABILɔNkaane senben gbo nen ayi ꞓεε kεmε sennin benun Marigi Yesu xa bari. E mangan yi na rabilinna bɔxɔne birin tongo yengeni na waxatini.*

e suxu muxune malan alo ꞓemensinna.

¹⁰ E mangane magelema, e gelema kuntigine ma. E gelema yire makantanxine birin ma e gbingbinne nan nafalama taan yinna xɔn e dangu yinna xun ma, e taan suxu.

¹¹ E yi dangu alo foye kala tiina, e birin hake kan, e fangan nan e gbee ala ra.

Xabakuki a mawuga firindena

¹² Koni Alatala xa mi i tan na xabu a fɔlɔni ba, n ma Ala sariꞓanxina? Nayi, e mi nxu faxama!

Alatala, i bata e findi nxu makiti muxune ra. Ala, n kantan fanyena, i bata e senbe so alogo e xa nxɔ wanle saran nxu ra.

¹³ I yεene sariꞓan fe ꞓaxin toon ma. I mi tinꞓε yamana ꞓaxankatan matoε. Nanfera nayi,

i yεen tixi yanfantenni itoe ra? Nanfera i dunduxi muxu ꞓaxini itoe yi yamaan naxɔri naxanye tinxin e xa?

¹⁴ I bata adamadiine liga alo yεxene baani, alo kari mi niimaseen naxanye ma.

¹⁵ Yaxune e birin suxuma kɔnna ra, e yi e rate e yalaan na, e e malan e benbenla kui, e ꞓaxan han!

¹⁶ Nayi, e yi saraxane ba e yalane xa e yi wusulanna gan e benbenle xa, bayo ne nan a ligama e balon yi gbo ayi, e donse ꞓaxumene sɔɔ.

¹⁷ Nayi, a mɔn xa lu a yalani kunkunꞓε nen ba, a mɔn yi siga siyane halage kininkinintareyani ba?

2 N tan luma nen tixi kantan tideni, n yi lu taan nabilinna yinna xuntagi alogo n xa a kolon Ala naxan falama n xa, mawuga xuini ito yabima kii naxan yi.

Ala mɔn yi Nabi Xabakuki yabi

² Alatala yi n yabi, a naxa,
 “Fe tooni ito seɓe
 n naxan yitama i ra,
 i yi a seɓe walaxane ma ki faɗi
 alogo muxune xa mafura a xarandeni.
³ Bayo fe makenenxin na a ra
 naxan nakamalima a waxatini.
 A fa a waxatin nan legedenma,
 a mi luma a ligataren na.
 Hali a bu, a mame,
 bayo a rakamalima nen yati.
 A mi xunkuyama ayi.
⁴ A mato! A yete yigboxi,
 a niin mi fan.
 Koni tinxin muxun nii rakisin sɔɔma nen
 a denkeleyaan xɔn.”
⁵ “Dɔɔn mayanfan nan tima.
 Wasoden mi a raxare mumɛ!
 A mi wasama alo laxira,
 alo sayaan to mi wasama.
 A siyane birin malanma a yete xa
 a e birin suxu yengeni.
⁶ Na muxune birin xa mi a mafalama ba
 magele falane nun fala xɔlene ra?
 E naxa, ‘Gbalon na kanna xa
 naxan se mupaxine malanma.
 A yi a doli goronna fari sa!
 Ito fa ligama
 han waxatin mundun yi?’
⁷ I doli faane mi keɓe i xili ma ba?
 Ne mi xulunɗe ba,
 e fa i yimaxa?
 I fan findima nen e se suxin na!
⁸ Bayo i bata siya wuyaxine yii seene tongo yengeni,
 yama dɔnxene i fan yii seene tongoma nen yengeni.
 Amasɔɔ i bata muxune faxa,
 i yi yamanane nun taane nun e muxune birin halagi.”
⁹ “Gbalon na kanna xa,
 naxan tɔɔn fenma tinxintareyani
 alogo a xa tide gbeen sɔɔ,
 a yi a futuxulu tɔɔn na.
¹⁰ I bata i ya denbayaan yagi feen nan nata na ra,
 i yi yama wuyaxi halagi,
 i bɔɔ i niini.
¹¹ Bayo hali i banxin tixi gemen naxanye ra,
 ne gbelegbelema nen i xili xunna,
 xalanbene fan yi a ratin.”
¹² “Gbalon na kanna xa,
 naxan taan nasabatima muxun wunla xɔn
 naxan taan beten sama jaxankatan xɔn.
¹³ Alatala Senben Birin Kanna xa mi a ragidixi ba,
 a yamane wali xɔnne findixi yegen nan tun na tɛen
 xa,
 a siyane e yete yixadanma fuyan?
¹⁴ Amasɔɔ tɔɔn xɔnna rafema nen
 Alatalaa binyen kolonna ra

alo igen baane rafexi kii naxan yi.”

¹⁵ “Gbalon na kanna xa,
 naxan dɔɔn fima a adamadi bodene ma
 han e xunne yi keli,
 a yi e ragenla to.
¹⁶ I tan lugoxi yagin nan tun na,
 binyen mi a ra.
 I fan xa i min,
 i xunna yi keli,
 i ragenla yi lu.
 Alatala a yiifari ma igelengen xɔlen soma nen i yii
 i ya binyen yi findi yagin na!
¹⁷ Bayo i gbalon naxan nabaxi Liban yamanani,
 na xetema nen i ma.
 I bata xuruseen naxanye halagi,
 na feen findima gaxun nan na i ma.
 Amasɔɔ i bata muxune faxa,
 i yamanane nun taane nun e muxune birin halagi.
¹⁸ Suxurene tɔɔn nanse ra
 naxan a ligɛ muxune xa e yitɔn?
 Sawuran nan tun ne ra
 naxanye rafalaxi wuren naxulunxin na.
 E wulen nan falama muxune xa
 alogo e rafala muxun xa e yigi sa e yi.
 E ala bobone nan nafalama.
¹⁹ Gbalon na kanna xa,
 naxan a falama wudin xa,
 a naxa, ‘Keli!’
 A yi a fala gemen xa,
 a naxa, ‘Xulun!’
 Xɛmaan nun wure gbeti fixen nan soxi a ma,
 koni nii mi a yi.
 Na fa i xaranma di?
²⁰ Koni Alatala nan a Batu Banxi sarijanxini.
 Bɔɔn muxune birin xa sabari a yetagi.”

Nabi Xabakuki Ala maxandina

3 Nabi Xabakuki Ala maxandina, muxune naxan ba-
 ma mawuga betin na.
² Alatala, n bata i xinla mɛ.
 Alatala, n bata kabe i kewali gbeene ma.
 I mɔn xa ne rakamali to!
 I mɔn xa i kewanle yita waxatini ito muxune ra.
 I ya kininkininna xa rabira i ma i ya xɔɔni.
³ Ala kelima Teman nin.
 Sarijantɔɔn sa kelima Paran geyaan nin.

Beti xuini te.

A binyen kore xɔnna birin ma,
 a tantunna tɔɔn xɔnna rafexi.
⁴ A tɔɔn gbo alo sogena.
 Tɛɛ dɛgen kelima a yiini
 a senben luxunxi denaxan yi.
⁵ Fitina furen minima a yɛɛ ra,
 furene biraxi a fɔɔ ra.
⁶ A na ti, a tɔɔn maxa.
 A na a yɛɛn ti siyane ra,
 e xuruxurun.
 Habadan geyane xuyama ayi,

geya singene kalama,
 a dangu funfune luma nen habadan.
⁷ N Kusan kaane bubune kalaxine toma,
 n Midiyan kaane dɔɔdene yigitɛgɛxin to.
⁸ Alatala i yi xɔɔxi baane nan ma ba?
 I bɔɔɛ te nen xudene xili ma ba?
 I xɔɔxi fɔɔɔ igen nan ma,
 i te i ya soone fari waxatin naxan yi,
 i to te i ya yenge so wontorone kui nɔ sɔɔɔni?
⁹ I ya xanla bata ramini,
 i kɔɔɔ xuine luxi nen
 alo xalimakunle.

I bɔɔɔni bɔɔma,
 baa igene yi mini.

¹⁰ Geyane to i to,
 e xuruxurun,
 tule gbeen yi fa,
 tilinna yi xuxu,
 a yi a mɔɔɔne yite. †

¹¹ I xalimakunla naxanye wolima
 sogen nun kiken bata ti e funfuni ne dɛgen bun,
 koren yi a pinna masɔɔɔni i ya tanban bun.

¹² I fitinaxin nan bɔɔɔni siga,
 i siyane halagi xɔɔɔni.

¹³ I minima i ya yamaan nan xunbadeyi,
 alogo i xa i ya muxu yɛbaxin nakisi.
 I muxu naxine bɔɔɔɔna mangan faxesa,
 i yi a bundɔɔɔne birin naxɔɔri.

† IGEN MɔɔɔNNE:alo foyen na so igeni.

Beti xuini te.

¹⁴ I e kuntigine xunne sɔɔɔnma
 e yetena xalimakunle nan na
 naxanye gixin yi fama nxu raxuyadeni ayi
 e gbelegbelema sɛwani,
 alo e nɛma yiigelitɔne faxama wundoni.

¹⁵ I ya soone bata fɔɔɔ igeni bodon,
 igene yi walanɔɔ ayi.

¹⁶ N to na birin mɛ,
 n bɔɔɔni yi mini,
 n dɛ xara gaxuni.

N xɔɔne yi n xɔɔ,
 n sanne yi lu xuruxurunɔɔ.

Anu, n gbalo bɔɔɔni ito mamɛma limaniyaan nin
 bayo a fama nxu naxankata siyaan nan xili ma.

¹⁷ Hali xɔɔɔ binle mi fa fugama,
 manpa binle mi fa bogima,
 oliwi bogine yi kala,
 hali donse yo mi fa kelima xɛɛne ma,
 hali yɛxɛɛne mi fa kulani,
 ningene fan yi nan ɛ sansanne yi,

¹⁸ koni n tan sɛwama nen Alatala yi,
 n tan naxanma nen Alaa fe ra,
 n nakisimana.

¹⁹ Marigina Alatala nan n sɛnben na.

A bata n sanne lu

alo xɛnla sanne

a yi geyane xuntagine findi n ma siga tiden na.

Na sɛbɛxi beti baane kuntigin nan xa. A xa ba max-
 ase luti kanne ra.

Nabi Sofoni kawandini ito seβexi nen yanyina nde 𐤏𐤃𐤀 𐤀𐤌𐤎 sennin 𐤏𐤃𐤀𐤌 benun Yesu xa bari. Yanyina nde a tan nan nabiya falane ti benun Xabakuki xa a nabiya wanla 𐤏𐤃𐤀. A yi falan tima waxatin naxan yi, Manga Yosiya munma yi Isirayila yamaan maxili singen, alogo e xa Alaa sariyan suxu tinxinni. Na taruxun mato Mangane Kitabu firinden kui a sora 23.1-28.

Sofoni naxa a Alaa wanla rakamalima yamanane ma ikii nin: Ala Yuda muxune nun Yerusalen muxune makiti-ma nen (1.1 han 2.3). A yi Yuda yamaan d𐤀𐤃𐤀𐤌 siyane kala (2.4-15). A m𐤀𐤌 yi Yerusalen yit𐤀𐤌 a na yelin fe 𐤏𐤃𐤀𐤌 be a yi, a yi yama xuruxin lu na alogo a xa dunu𐤏𐤃𐤀 muxune birin mabandun a yete ma (3.1-20).

Sofoni a falama nen a lanna mi n𐤀𐤀 luy𐤀 Ala nun a yamaan tagi xa na muxune mi ba a yamaan ye naxanye e yete hayun kataxi e Marigina yamarine rabepin. Koni muxun naxanye xuruxi Alaa yamaan ye, Ala ne xanuxi ki fani (2.3 e nun 3.12).

1 Alatala yi falan ti Kusi a dii xemen Sofoni xa. Kusi findixi Gedaliyaa dii xemen nan na. Gedaliya yi findi Amari a dii xemen na. Amari yi findixi Xesekiyaa dii xemen nan na. A falaxi Yuda mangan Yosiya waxatin nin Am𐤀𐤌 ma dii xemena.

² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“N seene birin nax𐤀𐤓ima nen 𐤏𐤃𐤀 𐤀𐤌𐤎na fari.

³ N na adamadiine nun subene birin nax𐤀𐤓ima nen, n yi x𐤀𐤌ine nun yexene raxri, e nun seen naxanye muxu 𐤏𐤃𐤀𐤌 birama yulubini. N mi muxu yo luy𐤀 𐤏𐤃𐤀 𐤀𐤌𐤎na fari.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁴ “N na ni yiini bandunma nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin xili ma.

N yi Baali suxurene birin 𐤏𐤃𐤀 e yi, yamaan yi 𐤏𐤃𐤀 e ki muxune 𐤀𐤌 naxanye yi saraxane bama e xa,

⁵ e nun naxanye e xinbi sinma kore banxin xuntagi kore 𐤀𐤌𐤎na yanban seene batudeni, e nun naxanye e k𐤀𐤏𐤀ma Alatala yi, e m𐤀𐤌 yi e k𐤀𐤏𐤀 e gbee ala M𐤀𐤏𐤀𐤏𐤀 yi,

⁶ e nun naxanye e xun xanbi soxi Alatala yi naxanye mi Alatala fenma, e mi a max𐤀𐤃dinma.”

Alatalaa kiti sa 𐤏𐤃𐤀na fe

⁷ E raxara Marigina Alatala yetagi, bayo Alatalaa 𐤏𐤃𐤀na bata maso.

Alatala bata saraxani t𐤀𐤌, a yi a muxu xilixine rasarijan.

⁸ Anu Alatala naxa,

“N ma saraxa ba 𐤏𐤃𐤀ni, n kuntigine nun manga diine saranma nen e fe 𐤏𐤃𐤀ne ra, e nun naxanye birama siya gbeteene namunne f𐤀𐤀𐤀 ra.

⁹ Na 𐤏𐤃𐤀ni, n muxune saranma nen e fe 𐤏𐤃𐤀ne ra naxanye birin e sanna ratuganma so d𐤀𐤀𐤀 gbingbin-na xun ma † e nun naxanye birin e kanne banxine rafema nafunle ra

naxanye s𐤀𐤀𐤀xi funmaan nun yanfane yi.”

† Suxure batune mi yi e sanna tima so d𐤀𐤀𐤀 GBINGBINNAfari. Yanyina nde na yi findixi binyen nan na e suxurene xa. A mato Samuyeli Singen 5.4-5 kui.

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na 𐤏𐤃𐤀ni, gbelegbele xuiin tema nen taan so d𐤀𐤀𐤀 na d𐤀𐤀𐤀𐤀𐤀 xili Yex𐤀 Dena, e nun wuga xuiin Yerusalen Taa N𐤀𐤀𐤀ni e nun 𐤀𐤃𐤀𐤀 xui gbeena geyane yi.

¹¹ Naxanye d𐤀𐤀xi taan laben na, e gbelegbele!

Bayo yulane birin bata halagi, gbeti fenne birin nax𐤀𐤓ima nen.

¹² Na waxatini,

n lenpun nadegema nen, n yi Yerusalen taan birin yigbe.

N yi na muxune saran e hakee ra, naxanye e wasa soxi e fe 𐤏𐤃𐤀ne yi, e lu a fale, e naxa,

‘Alatala mi fefe rabama, a fapina hanma a 𐤏𐤃𐤀na.’

¹³ Yaxune e nafunle birin tongoma nen yengeni, e banxine yi kala.

E banxine tima nen, koni e mi soma e kui.

E wudine sima nen, koni e mi e bogine igen minma.”

¹⁴ Alatalaa 𐤏𐤃𐤀na gbeen bata maso, a bata maso, a famat𐤀𐤃𐤀ni i ra.

Hali sofa wekilixine gbelegbelema nen yigitegeni Alatala fa 𐤏𐤃𐤀na xuiin bun.

¹⁵ Na 𐤏𐤃𐤀na findixi 𐤏𐤃𐤀 𐤏𐤃𐤀na nan na.

K𐤀𐤀𐤀𐤀finla nun xamin 𐤏𐤃𐤀na, 𐤏𐤃𐤀nakanan nun halagi 𐤏𐤃𐤀na, dimin nun nii raf𐤀𐤀ren 𐤏𐤃𐤀na, kundaan nun kuye yi f𐤀𐤀𐤀 𐤏𐤃𐤀na.

¹⁶ Sofane x𐤀ta fe xuiin minima nen na 𐤏𐤃𐤀na e 𐤀𐤃𐤀𐤀 yenge so xinla ma taa senbemanen nun e rabilinne yinne xili ma.

¹⁷ N muxune luma nen 𐤏𐤃𐤀nakanan, e yi sigan ti alo danxut𐤀𐤀ne amas𐤀𐤀 e bata Alatala yulubin tongo.

E wunla radinma nen alo burunburunna 𐤏𐤃𐤀na ma, e fatin yi kun alo 𐤏𐤃𐤀nakanan ma.

¹⁸ E gbetin nun e xemane mi n𐤀𐤀 e rakise Alatalaa 𐤏𐤃𐤀na fa 𐤏𐤃𐤀ni.

A xɔɓ gbeen yi ɓɔɓ xɔɓna birin halagi alo tɛɛna,
a muxune birin naxɔri a fari ki magaxuxini.

2 Ɛ malan, Ɛ bode to,
Ɛ tan yama yagitarena,
2 benun waxati saxin xa a li,
benun lɔɔni ito xa dangu
alo se dagin foyeni,
benun Alatalaa xɔɓ gbeen xa Ɛ li,
benun Alatalaa xɔɓ lɔɔni xa fa Ɛ ma.
3 Ɛ Alatala fen,
Ɛ tan yamanan muxu xuruxine,
Ɛ tan naxanye a sariya kenden ligama.
Ɛ tinxinyaan fen,
Ɛ lu yete magodoni.
Waxatina nde, Ɛ tangama nen
Alatalaa xɔɓ lɔɔni ma.

Gbalona siyane xa

4 Gasa taan nabepinma nen,
Asikalɓn taan halagima nen,
Asadodi kaane yi kedi yanyin na,
Ekirɔn yi raxɔri.
5 Gbalon na muxune xa,
naxanye dɔxi fɔɔn igen de
siyaan naxanye sa kelixi Kereti yamanani.
Ɛ tan Kanan kaane,
Ɛ tan Filisitine,
Alatala falan tima Ɛ xili ma,
a naxa, "N na Ɛ raxɔrima nen,
muxu yo mi luyɛ Ɛ yi."
6 Fɔɔn igen dɛxɔnne findima nen
xuruse rabadene nun kula yirene ra xuruse kantanne
xa.

7 Menne findima nen Yuda muxu dɔnxene gbeen na. †
Ɛ yi e xuruseene raba na.
Ninbanna ra,
e sa e sa Asikalɓn kaane banxine kui.
Bayo, Alatala, e Ala,
e malima nen,
Ala yi e muxune raxete e ma
naxanye yi suxi yengeni.
8 N bata Moyaba konbi ti xuine me
e nun Amonine n ma yamaan magelema kii naxan yi,
e yi e yamanan danne fari sa,
ba Isirayila ɓɔɓna na.
9 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
Isirayilaa Ala naxa,
"N tan habadan Ala,
n bata n kɔɓ n yeteni,
Moyaba yamanan luma nen
alo Sodoma taana,
Amoni yamanan yi lu
alo Gomora taana,
sexe naxine denaxan yi,
fɔɔn gema denaxan yi,
denaxan halagixi han habadan.

† MUXU DɔNXENE: Yuda kaane fama suxudeni yengeni nen. Muxun
naxanye luma e nii ra yengen jan xanbini, ne nan ma fe falaxi be.

N ma yamaan muxu dɔnxene yi ne yii seene tongo.
N ma muxun naxanye na lu,
ne yi e ɓɔɓna tongo."

10 Na fena e sɔɔma e wason saranna nan na,
bayo e bata Alatala Senben Birin Kanna yamaan konbi
e yi keli e xili ma.

11 Alatala naxuma ayi nen e ra,
bayo a e gbee alane birin naxɔrima nen yamanani.
Hali yire makuyene yi,
siyane birin a batuma nen e konne yi.

12 Ɛ tan Kusi kaane, ††
n na Ɛ fan yengema nen,
n yi Ɛ faxa.

13 A kelima nen sogeteden kɔmenna binna yamanan
xili ma,
a yi Asiriya raxɔri.
A yi Niniwa taan halagi,
a na findi tonbonna ra.

14 Xuruseene yi na findi e kuruden na,
e nun suben sifan birin.
Singbinne nun sagalene yi xi a senbeten longonne
nun kondene yi.

Sɔnxɔ xuiin minima nen foye soden na, a naxa,
"Taan bata kala fefe fɔɓ so dɛɛn ma,
bayo suman xalanbene birin bata mini kenenni."

15 Taa faji makantanxini ito mato,
naxan yi a falama, a naxa,
"Ba n tan na, gbetɛ mi na!"

Taani ito kalaxi di,
a findi subene birin konna ra?
Naxan yo na dangu a dɛxɔn,
na kanna kolinma a ma nen,
a yiin ti a ma, a kabɛ.

Yerusalɛn kaane mi e tuli mati

3 Gbalon na taan xa,
naxan findixi taa murutexi xɔsixin na,
naxankata tiine denaxan yi.
2 Men kaane mi ndende xui ramema,
e mi e tuli matima maxadi xuine ra,
e mi laxi Alatala ra,
e mi e masoma e Ala ra.
3 Ɛ kuntigine luxi nen
alo yata xapene.
Ɛ kitisane luxi nen
alo kankon naxanye suben suxun pinbanna ra,
e mi sese ramara xɔɔnna xa.
4 Ɛ nabine xurutare,
e muxune yanfanten.
Ɛ saraxaraline se saripanxine raxɔsima,
e sariyan kalama.
5 Anu, Alatala dɔxi taani nen
alogo a xa a tinxinyaan mayita.
A kiti kenden sama lɔɔn yo lɔɔn waxatin birin.
Koni fe naxi rabane mi yagima mume.
6 N bata siyane raxɔri

†† Kusi: Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan de. Fati fore ya-
manan nan yi a ra.

n yi e taa makantanxine kala.
 N yi e taane nun e kirane findi yire rabepinxine ra.
 Muxe mi fa dɔxɔma e taane yi,
 muxe mi danguma e kirane xɔn.
⁷ N na a fala nɛn mɛn kaane xa, n naxa,
 "Xa e yi gaxu n yɛɛ ra nun,
 xa e yi tin n ma maxadi xuiin na nun,
 n mi yi e dɔxɔden kalama nun.
 N nɛma e fe ɲaxine saranma e ra,
 e tan mɔn e mafurama fe ɲaxi rabadeni e feene birin
 yi."

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 "E waxatin mame,
 n fama e suxudeni yɛngeni waxatin naxan yi.
 Bayo, n bata a ragidi,
 n xa siyane nun yamanane birin malan,
 n yi n ma xɔɔ gbeen nagodo e xili ma.
 Bayo n ma xɔɔ gbeen ɔxɔn birin halagima nɛn alo
 tɛɛna."

Siyane findima nɛn Ala gbeen na

⁹ Nayi, n fala saripanaxine rasoma nɛn yamanan mux-
 une dɛ,

alogo e xa Alatala maxandi a xinla ra.
 E birin yi a batu e bode xɔn.

¹⁰ Naxanye n batuma,
 naxanye raxuyaxi ayi ɔxɔn xun xɔn,
 ne sa fama nɛn saraxane ra n xa
 sa keli Kusi yamanan baane kidi ma. †

¹¹ Na ɔxɔni,
 e mi fa yagima e kɛwanle fe ra,
 e n yulubin naxanye tongo
 bayo, n wasodene birin bama nɛn e yɛ na ɔxɔni.
 E yi ba e yɛɛ yigboɛ n ma geya saripanaxin fari.

¹² N muxu diɲaxine nun yiigelitɔne luma nɛn e yɛ,
 naxanye e yigi sama Alatala yi.

¹³ Isirayila muxu dɔnxene mi fa tinxintareyaan naba-
 ma ɔxɔn.

E mi wule falama.

† Kusi: Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan dɛ. Fati fɔrɛ ya-
 manan nan yi a ra.

E mi yanfa falane tima.
 E na e yigiyaden li waxatin naxan yi
 muxu yo mi e yigbetɛnɛ mɛnni.

¹⁴ Siyon kaane, e ɲaxan!

Isirayila kaane,
 e gbelegbele sɛwani!

Yerusalɛn kaane,
 e sɛwa e ɔɲɛn ma feu!

¹⁵ Alatala bata kitin masiga e ra,
 a yi e yaxune ragi e bun.

Alatala, Isirayila mangana e xɔn.

E mi fa gaxuma gbalo fe yo yɛɛ ra.

¹⁶ Muxone a falama nɛn Yerusalɛn kaane xa na ɔxɔni,
 e naxa, "Siyon kaane,

e nama gaxu!
 Siyon kaane, e nama tagan!

¹⁷ Alatala, e Ala e xɔn,
 naxan e rakisima a sɛnbɛ gbeeni.

A sɛwama nɛn e fe ra han!
 A i madɛndɛnma nɛn a xanuntenyani,
 a ɔxɔn sɛwani e fe ra.

¹⁸ N sali ɔxɔn ɲaxankatane bama nɛn e ma,
 naxanye bata yi findi goronna nun yagin na e ma.

¹⁹ Na waxatini,
 naxanye birin e ɲaxankata,
 n kelima nɛn ne xili ma.

Naxanye ɲaxankataxi,
 n yi ne rakisi.

Naxanye yi raxuyaxi ayi,
 n yi ne malan.

N yi tantunna nun xinla fi e ma yirene birin yi,
 e yagin ɔxɔn dɛnaxanye yi."

²⁰ Alatala naxa,

"Na ɔxɔni,
 n mɔn fama nɛn e ra e konni,

n yi e malan.

Bayo n na e findima nɛn xili kane nun binye muxune
 ra

ɔxɔn muxune birin yɛ,
 n na fa e muxune ra e yɛtagi waxatin naxan yi
 naxanye yi suxi yɛngeni."

Nabi Xage a kawandina ndee nan seɓɓexi Kitabun yireni ito kui a naxanye ba alogo a xa a yamaan nawɓkile e mɔn xa Ala Batu Banxin ti Yerusalen yi. A lixi Yahudiyane bata yelin soe Yerusalen yi keli Babilɔn yi, e yi suxi konyiyani denaxan yi. Nabi Xage falani itoe tixi jee keme suulun jee mɔxɔɓe benun Yesu xa bari. E nun Nabi Sakari yi nabiya wanla kema waxati kedenni. Yahudiya singen naxanye mini konyiyaan bun fɔ jee keme suulun jee tonge saxan nun solomasexe benun Yesu xa bari, ne yi lan nun e xa Ala Batu Banxin ti Babilɔn kaane naxan kala. A kalan bata yi jee tonge suulun nan ti na waxatini. Koni e tunnaxɔɓe nen e ma han jee fu nun solomasexe. Nanara, nabiin yamaan kuntigine senbe so-ma lan wanle ma. A naxa a e nafunle sigama xurunje ayi nen fanni e luma e gbee banxine tiye e Alaa banxin bote raba. Nabiya falani itoe tiin xanbini, e Ala Batu Banxin ti jan jee naanin bun ma.

Alaa Banxin ti waxatin bata a li

1 Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xɔn Selatili a dii xeme Sorobabeli Yuda yamana kanna xa, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina: ² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Yamani ito a falama, e naxa, 'En lan en xa Alatala Batu banxin ti waxatin naxan yi, na mun-ma a li singen.'" ³ Nayi, Nabi Xage yi Alatalaa falani ito ti, a naxa, ⁴ "E lan e lu e banxi tofapine kui waxatini ito yi ba, n ma banxin yi lu kalaxi?" ⁵ Iki, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E miri e sigati kiin ma. ⁶ E bata sansi gbege si, koni e ndedi nan sɔxɔxi. E degema, koni e mi lugoma. E minma, koni e mi wasama. Dugina e ma, koni xunbenla mɔn e ma. E bata e wanla saranna sɔxɔ, e yi a sa benbeli sɔxɔxɔn kui." ⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E miri e sigati kiin ma." ⁸ Alatala naxa, "E siga geyane fari, e sa fa wudin na, e yi n ma banxin ti alogo n xa sewa a ra, n binyen sɔxɔ." ⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, "E yengi yi se gbege nan ma nun, koni a mato, e ndedi nan sɔxɔxi. E naxan nama-raxi banxini, n bata na raxuya ayi n de foyen na. Nan-fera? N batu banxina fe ra, naxan kalaxi. Anu, e birin yengi dɔxi e banxine xɔn. ¹⁰ Na nan a ligaxi tule mi faxi e konni, sansine fan mi bogi. ¹¹ N bata fitina furun na-so yamanani geyane fari, e nun murutu xene nun manpa bili nakone yi. Turen yi dasa. Sansine mi fa bogi. Muxune nun xuruseene bata tɔxɔ, e nun e wali xɔnne birin."

¹² Nayi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan dɔnxen birin naxanye luxi yamanani, ne yi Alatalaa falan suxu, e Ala, Alatala Nabi Xage xe falan naxan tideyi. Yamaan yi gaxu Alatala yee ra. ¹³ Alatalaa xerana Xage yi falan ti yamaan xa alo Alatala a fala kii naxan yi, a naxa, "N luma nen e xɔn." Alatalaa falan nan na ra. ¹⁴ Alatala yi Selatili a dii xemen Sorobabeli bɔɓen nadin, Yuda yamana kanna, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina e nun yamaan birin alogo e xa fa Alatala Senben Birin Kanna Batu Banxin ti, e Ala, ¹⁵ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi mɔxɔɓe nun naaninde lɔxɔni.

Ala Batu Banxi nenen binyena

2 Kike solofereden xi mɔxɔɓe nun kedende lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xɔn, a naxa, ² "Falan ti Selatili a dii xemen Sorobabeli Yuda yamana kanna nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuintigin nun yamaan birin xa, i naxa, ³ "Banxini ito yi tɔxɔxi kii naxan yi a singeni, nde luxi e ye naxan a to na waxatini? A fa di to? Sese mi a ra e yee ra yi ba?" ⁴ Nayi, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Sorobabeli, i wekile! Yehosadaki a dii xemen Yosuwe, saraxarali kuntigina, i wekile! E tan yamanan muxune birin, e wekile!' Alatala Senben Birin Kanna fala ni ito ra, a naxa, 'E wali! Amasɔxɔ n luma nen e xɔn. ⁵ Hali e mi gaxu bayo n layirin nan tongoxi e xa, e benbane to mini Misiran yamanani. N ma Nii Sarijanxi mɔn e tagi.' ⁶ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Benun waxatidi, n mɔn kɔxɔ xɔnna nun kore xɔnni maxama nen, e nun baane nun xareyana.' ⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, 'N siyane birin yimaxama nen. Siyane kunfaxi naxan xɔn, na yi fa, n yi banxini ito rafe binyen na.' ⁸ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, 'N tan nan gbee gbetin nun xemaan na.' ⁹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, 'Dɔnxɛ ra banxini ito binyen gboma ayi nen dangu a singen na.' Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, 'N bɔɓe xunbenla fima yireni ito nin.'"

Barakan nun saripantareyana

¹⁰ Dariyusi a mangayaan jee firinden kike solo-manaaninden xi mɔxɔɓe nun naaninde lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xa: ¹¹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Sariyana nde maxɔdin saraxaraline ma. ¹² Xa sube dungina nde kankanxi muxuna nde a domaan lenben na naxan bata rasarijan saraxabadeni, na xanbi ra, na doma lenben yi sa din donse-na nde ra, buruna hanma sabina hanma manpana hanma turena hanma donse yo donse, na fan nasarijanxin nan na ra ba?" Saraxaraline yi a yabi, e naxa, "A mi saripaxi." ¹³ Xage yi e maxɔdin, a naxa, "Nayi, xa muxuna nde a yiin din binbin na, a saripanna yi kala, a yi a yiin din na donse sifana nde ra, na fan saripanna kalaxin nan na ra ba?" Saraxaraline yi a yabi, e naxa, "Na fan mi fa saripaxi." ¹⁴ Nayi, Xage mɔn yi falan ton-

† A mato Yatene 19.22 kui.

go, a naxa, “Awa, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Yamani ito nun siyani ito fan na kii nin n tan yee ra yi. E kewanle birin na kii nin. E naxan yo bama n xa saraxan na, a mi sarijan.”

¹⁵ “E miri na ma, naxan fa ε sɔtɔma, fɔlɔ to ma siga yeen na. Benun ε xa Alatala Batu Banxin ti gemene dɔkɔ fɔlɔ e bode ɲɛ ra waxatin naxan yi, ¹⁶ ε yi luxi ikii nin: Xa muxuna nde siga ligaseen ye mɔkɔɲɛn tongodeni sagan kui, a sa a ye fu nan liin na. Xa a siga manpa ige sege seen ye tonge suulun segedeni, a sa a ye mɔkɔɲɛ nan liin na.’ ¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N bata yi ε wali xɔnne birin kala xɔrinxɔrinna nun funen nun balabalan kesene ra, koni ε mi ε xun xete n ma. ¹⁸ Nayi, ε miri a ma ki faji, naxan fama ligadeni, fɔlɔ to ma siga yeen na, keli ɲeen kike solomanaaninden xi mɔkɔɲɛn nun naaninden ma, Alatala Batu Banxin beten saxi lɔkɔn naxan yi. E miri na ma ki faji. ¹⁹ Sansina nde mɔkɔn sagan kui ba? Benun to, manpa binle nun xɔde binle nun girenada binle mi yi bogixi mumε. Koni to dangu xanbini, n barakan sama nen ε fe yi.”

Sorobabeli sugandi fena

²⁰ Alatala mɔn yi falan ti Xage xa kiken xi mɔkɔɲɛn nun naaninde lɔkɔni, a naxa, ²¹ “Sa a fala Yuda yamana kanna Sorobabeli xa, a n kore xɔnna nun bɔkɔ xɔnni maxama nen, ²² n yi mangane ba, n yi siyane senben kala. N wontorone kalama nen e nun naxanye e ragima. Soone nun soo ragine birama nen, e birin yi faxe e ngaxakedenmane silanfanna ra.” ^{†23} Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Selatili a dii xemene Sorobabeli, n ma walikena, na lɔkɔni, n na i tongoma nen, n yi i findi n ma taxamaseri yiisolirasoon na, ^{††} bayo n bata i sugandi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. †† Na waxatini mangane yi e TAXAMASENNASAMA e kedi sebexine ma nen alogo muxune xa e yii funfu kolon alo tanpuna. Na yi finde e yete gbee TAXAMASERI YIISOLIRASOONfunfun na.

Nabi Sakari a nabiya falani itoe seḅexi nen yanyina nde ƚεε kεmε suulun ƚεε mαxαƚε benun Marigi Yesu xa bari. E nun Nabi Xage yi walima waxati kedenna nin. Yuda bαnαnna muxune bata yi keli konyiyani Babilαn taani. E katama e mαn xa Ala Batu Banxin ti.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dαxα firin. Sakari sora keden han sora solomasεxεna, na fe toone nan yεbama naxanye luxi alo xiyena. Ne bunna nεen fa fala yamaan mαn na Yerusalen taan nun Ala Batu Banxin ti, na findima waxati nenen nan na Alaa muxune xa.

Kitabun yireni ito bode fαxαn waxatina nde a fe falama, manga faƚina nde yi fama Alaa mangayaan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani (Sakari 9 han Sakari 12). Na nabiya falane Marigi Yesu a fe falaxi ƚεε kεmε suulun benun a xa liga. Na mato Sakari 9.9 nun 11.12-13 nun 12.10 nun 13.7 kui. A fe mαn seḅexi Matiyu 21.4-5 nun Matiyu 26.31 nun Maraka 14.27 nun Yoni 19.37 kui.

1 Dariyusi a mangayaan ƚεε firinden kike solo-masεxedeni, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xεmena, Yido mamandenna. A naxa:

²“Alatala xαxα gbeen ti nen ε benbane xili ma. ³Koni, i xa a fala e xa fa fala Alatala Senben Birin Kanna naxa iki: ‘E mαn xa fa n ma,’ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘N fan fama nen ε ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra. ⁴E nama lu alo ε benbane, nabi fonne yi ito ralima naxanye ma: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xεtε ε fe naxine nun ε kεwali naxine fαxα ra.’ Koni e mi e tuli mati, e mi n xuiin namε. Alatalaa falan nan na ra. ⁵E benbane minen? Nabine go? E ƚεƚε habadan? ⁶Anu, n falane nun sariyan naxanye yamari nabine ma, n ma walikene, ne xa mi ε benbane li ba? Nayi e yi tubi, e yi a fala, e naxa, ‘Naxan lanxi nαxα feene nun kewanle ma, Alatala Senben Birin Kanna bata na nan liga nxu ra alo a bata yi a ragidi kii naxan yi.’”

Fe to singena alo xiyena: Soone

⁷Kike fu nun kedenden xii mαxαƚεn nun naanindena, Sebati kikenā, Dariyusi a mangayaan ƚεε firindena, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xεmena, Yido mamandenna.

⁸N fe toon tixi nen kαεen na alo xiyena. N soo ragina nde nan to soo gbeela fari, a yi tixi miriti wudine tagi darani. Soo gbeele, a gbeeli makatunxine e nun a fixene yi a xanbi ra. ⁹N yi a maxαdin, n naxa, “Nanse itoe ra, n kanna?” Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi n yabi, a naxa, “N xa a yita i ra naxan e ra.” ¹⁰Muxun naxan yi tixi miriti wudine tagi, na yi a fala, a naxa, “Alatala ne nan xεxi bαxαni sigadeni.” ¹¹E yi dentεgen sa Alatala malekan xa naxan yi tixi miriti wudine tagi, e naxa, “Nxu bata bαxαn birin yisiga, bαxαn muxune birin sabatixi bαxαn xunbenli.” ¹²Nayi, Alatalaa malekan yi a fala, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, i mi tinma kininkininƚεε Yerusalen nun Yuda taane ma han waxatin mundun yi, i xαxα naxanye ma xabu ƚεε tonge solofere?” ¹³Malekan naxan yi falan tima n xa, Alatala yi fala faƚine ti na xa, a yi a masabari.

¹⁴Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a fala n xa, a n xa falani ito rali: “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xαxαn gbeen a yi Yerusalen nun

† ƚεε TONGE SOLOFERE: Na mato Yeremi 25.11 nun Yeremi 29.10 kui.

Siyon ma fe ra. ^{††15}Siya gbeten naxanye bαxα xunbenli, n bata xαxα ne ma han! Amasαxα n yi xαxα nen nedei, koni e tan bata yihadin fari sa. ¹⁶Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N mαn fama nen Yerusalen taani kininkininni, n ma banxin mαn yi ti. Se maliga lutin mαn yibandunma nen Yerusalen taan xun ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra. ¹⁷I mαn xa ito rali: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxunna mαn soma nen n ma taane yi. Alatala mαn Siyon muxune madendenma nen, a mαn yi Yerusalen sugandi.’”

Fe toon firindena alo xiyena: Fenne nun xabune

2 N yi n yεen nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Feri naanin yi n yetagi. ²Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxαdin, n naxa, “Nanse itoe ra?” A yi n yabi, a naxa, “Senbene nan e ra naxanye Yuda nun Isirayila nun Yerusalen raxuyaxi ayi.”

³Na xanbi ra, Alatala yi xabu naanin yita n na. ⁴N yi maxαdinna ti, n naxa, “Itoe faxi nanse ligadeyi be?” A yi n yabi, a naxa, “Fenni itoe nan Yuda raxuyaxi ayi fefe, han muxu yo mi fa nαε a xunni tε. Koni xabuni itoe tan faxi e magaxudeni, e yi siya gbetene senbene rabira, naxanye kelixi Yuda bαxαn xili ma alogo e xa Yuda kaane raxuya ayi.”

Fe toon saxandena alo xiyena: Se maliga lutina

⁵N yi n yεen nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Se maliga lutin yi suxi muxuna nde yii. ⁶N yi a maxαdin, n naxa, “I sigan minen?” A yi n yabi, a naxa, “N Yerusalen nan maligama, alogo n xa a yigboon nun a kuyan kolon.”

⁷Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi siga, koni maleka gbete yi fa na ralan. ⁸A yi a fala a xa, a naxa, “I gi, sa a fala banxulanni ito xa, a Yerusalen kaane nun xuruseene wuyama ayi nen han! Yinna mi fa nαε taan nabilinƚεε. ⁹Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N tan yetena a kantanma nen alo tεena a rabilinni, n yi n nαxαn nagodo a yi.’”

¹⁰“E xαxα de!

E gi kαmen fαxαn yamanan bun!”

†† Ala xαxαn, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xεmena a naxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fαxα ra a batu xinla ma, a mαn mi tinma yama xαƚεn xa a raxαri. Na feen mato Xαxαyan 20.5 kui.

Alatalaa falan nan na ra,
 “Bayo n na ε raxuya ayi nen
 bɔxɔn tongon naaninne ma.”
 Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “E xɔxɔ!”

Siyon kaane, ε gi,
 ε tan naxanye dɔxi Babilɔn yi.”

¹² Alatala Senben Birin Kanna naxa iki:

“A bata n xε binyeni siyane ma
 naxanye fuxi ε ma,
 bayo naxan na a yiin din ε ra,
 a luxi nen

alo na bata a yiin din Ala yε diin na.

¹³ N kelima nen e xili ma yati,
 e konyine yi e yii seene birin tongo yengeni.

Nayi, ε a kolonma nen
 a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi.

¹⁴ E xuini te sewani,

ε tan Siyon kaane,
 bayo n fama nen,
 n yi lu ε tagi.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Siya wuyaxine fama nen Alatala ma na lɔxɔni
 e yi findi n ma yamaan na.

N luma nen ε tagi,
 ε yi a kolon

a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi ε ma.

¹⁶ Yuda mɔn findima nen Alatala gbeen na,
 yamana sarɔnɔxina,
 a mɔn yi Yerusalɛn sugandi.

¹⁷ Adamadiin birin xa a dundu Alatala yetagi,
 amasɔtɔ a bata keli mini a yire sarɔnɔxini.

Fe toon naanindena alo xiyena: Saraxarali kuntigina

3 A yi saraxarali kuntigi Yosuwe yita n na, a yi tixi
 Alatalaa malekan yetagi. Setana yi tixi a yiifanna
 ma a tɔnɛgedeni. ² Alatalaa malekan yi a fala Setana
 xa, a naxa, “Alatala xa falan ti i xili ma, Setana, a xa
 falan ti i xili ma, a tan naxan Yerusalɛn sugandixi! Tεε
 yege dungin xa mi yi xεmeni ito ra ba naxan baxi
 tεeni?” ¹³ Dugi xɔsixine nan yi ragodoxi Yosuwe ma, a yi
 tixi malekan yetagi. ⁴ Naxanye yi tixi a yetagi, malekan
 yi a fala ne xa, a naxa, “E dugi xɔsixine ba a ma!” A mɔn
 yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata i hakene ba
 i ma n dugi fɔnine ragodo i ma.” ⁵ N yi a fala, n naxa, “E
 xa namu sarɔnɔxin so a xunna!” E yi namu sarɔnɔxin
 so a xunna, e yi dugine ragodo a ma. Alatala malekan
 yi tixi na.

⁶ Alatala malekan yi ito rali Yosuwe ma, a naxa,
⁷ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa
 i sigan ti n ma kirane xɔn, xa i n ma yamarine suxu, i
 tan nan dɔxɔma n ma banxin nun n ma tanden xun na,
 n yi tiden fi i ma itoe yε naxanye tixi be. ⁸ Nayi, saraxar-
 ali kuntigi Yosuwe, i tan nun i fɔxɔrabiran naxanye dɔxi
 i yetagi, ε tuli mati! Amasɔtɔ muxuni itoe findima fe
 famatɔne taxamasenne nan na. N nan n ma walikεen

† Yosuwe ito baxi kelideni Babilɔn taani a yi konyiyani denaxan
 yi. E nun Yahudiyana ndee nan faxi Yerusalɛn yi.

nafama nen, naxan xili “Nimena.” ⁹ Amasɔtɔ gemen ma-
 to n naxan dɔxi Yosuwe yetagi. Fɔxɔ solofere nan na
 gemε kedenna ma. N sebenla tima nen a ma. Alatala
 Senben Birin Kanna falan ni ito ra: N yamanani ito
 haken bama nen a ma lɔxɔ kedenni. ¹⁰ Na lɔxɔni, mux-
 un birin a lanfaan xilima nen, e yi dɔxɔ e manpa binla
 nun xɔde binla nininna ra.’ Alatala Senben Birin Kanna
 falan nan na ra.”

Fe toon suulundena alo xiyena: Lenpu dɔxɔ sena

4 Malekan naxan yi falan tima n xa nun, na mɔn yi
 fa, a n nakeli alo muxun naxan naxulunxi xixɔnli.
² A yi n maxɔdin, a naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n
 naxa, “N lenpu dɔxɔ se xεma daxin nan toma, e nun
 ture ramaradena a xuntagi. Lenpu solofere a ma. Ture
 godode solofere nan turen sama lenpu soloferene kui.
³ Oliwi wudi bili firin tixi ture ramaraden dεxɔn ma, ke-
 den a yiifanna ma, keden a kɔmenna ma.” ⁴ Malekan
 naxan yi falan tima n xa, n yi na maxɔdin, n naxa, “N
 kanna, nanse itoe ra?” ⁵ A yi n maxɔdin, a naxa, “I mi a
 kolon?” N yi a yabi, n naxa, “N mi a kolon, n kanna.”
⁶ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, “Alatalaa falan ni i ra, a
 naxan tixi Sorobabeli ma, a naxa, ‘A mi ligama senben
 xɔn hanma fangana, koni fɔ n ma Niin barakan nin.’
 Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.”

⁷ “Hali geya gbeen naxan Sorobabeli yεε ra, na findi-
 ma nen lantaan na. A fama nen Ala Batu banxin konde
 gemen na, yamaan yi e xuini te, e naxa, ‘Ala xa hinan a
 ra habadan!’”

⁸ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ⁹ “Sorobabeli bata
 banxini ito ti fɔlɔ, a mɔn a rapanma nen. Nayi, ε a
 kolonma nen a Alatala Senben Birin Kanna nan n
 nafaxi ε ma. ¹⁰ Nde feene fɔlɔn magelema nen a to xu-
 run? Yamaan naxanma nen e na gemε matinxin seen
 to Sorobabeli yii.”

Na lenpu soloferene findixi Alatala yεene nan na nax-
 anye bɔxɔn birin yisigama.

¹¹ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse Oliwi wudi firinna
 ne ra, lenpu dɔxɔ seen yiifanna nun a kɔmenna ma?”

¹² N mɔn yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse Oliwi wudi yii
 firinna ne ra, naxanye ture godode xεma daxi firinne
 dεxɔn, oliwi turen danguma naxanye kui?” ¹³ A yi n
 maxɔdin, a naxa, “I mi a kolon naxan ne ra?” N yi a
 yabi, n naxa, “N mi e kolon, n kanna.” ¹⁴ Nayi, a yi a fala
 n xa, a naxa, “E findixi muxu firinne †† nan na naxanye
 masusan turen na alogo e xa wali dunuɔa birin Mari-
 gin xa.”

Fe toon sennindena alo xiyena: Danga kedina

5 N mɔn yi n yεen nakeli, n fe toon ti alo xiye, n
 kedɔn mafilinxin to kore. ² Malekan yi a fala n xa, a
 naxa, “I nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N kedɔn nan
 toma kore, a kuya nɔngɔnna yε mɔxɔnɛ, a yigbo
 nɔngɔnna yε fu.”

†† Na MUXU FIRINNE findixi saraxarali Yosuwe nun yamana kanna
 Sorobabeli nan na.

³ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "Dangan nan na ra naxan xuyama ayi yamanan birin yi. A sebexi kedin fɔɔ kedenna ma fa fala mupadene birin kedima nen yamanani. A mɔn sebexi fɔɔ kedenna boden ma fa fala naxanye birin e kɔɔma wuleni, ne fan kedima nen.

⁴ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: 'N dangani ito rafama nen, a yi so mupadene birin ma banxine yi e nun muxun naxanye birin e kɔɔma wuleni n xinli. A luma nen e banxine kui alogo a xa e nun a xalanbene nun a gemene birin kala.'"

Fe toon soloferedena alo xiyena: Naxanla debedin kui

⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a maso, a a fala n xa, a naxa, "I yeen nakeli, i a mato naxan minin be iki." ⁶ N yi a maxodin, n naxa, "Nanse a ra?" A yi n yabi, a naxa, "Liga se debedin nan famato a ra." A mɔn yi a fala, a naxa, "Na nan toma yamanan muxun birin yi."

⁷ E yi debedin de raganla yɔɔ daxini te, n yi naxanla nde to dɔxi a kui. ⁸ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "Fe naxin misaala nan naxanli ito ra." Na xanbi ra, a mɔn yi naxanla madeten debedin kui, a yi a deraganla deten a de ra.

⁹ N yi n yeen nakeli, n yi fe toon ti alo xiyena, n yi naxalan firin to tunganɛ. Foyen yi e gabutene yi alo yaya xɔnla gabutene. E yi debedin tongo, e te a ra kore.

¹⁰ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxodin, n naxa, "E debedin xalima minen?" ¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, "E sa banxin nan tima a xa Babilɔn yamanani. Banxin na rapan, debedin dɔɔma nen menni, e yi a batu."

Fe toon solomasɛxedena alo xiyena: Wontoro naaninne

⁶ N mɔn yi n yee ne rakeli, n yi fe toon ti alo xiye. N wontoro naanin to mine geya firinne longonna ra, sulan geyaan nan yi ne ra. ² Soo gbeele nan yi wontoro singen bandunma, a firindena soo fɔrene, ³ a saxandena, soo fixene, a naanindena, soo gbeeli makatunxine. ⁴ Malekan naxan yi falan tima n na, n yi na maxodin, n naxa, "Nanse itoe ra n kanna?" ⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "Bɔɔn tongon naaninne foyene nan ne ra. E kelixi dunupa birin Marigin nan fema. ⁶ Soo fɔrene naxan bandunma, na sigama kɔmenna yamanan binna nin. Na xanbi ra, a fixene nan minima. A makatunxine sigama yiifanna yamanan binna nin." ⁷ A gbeeli makatunxine yi mini, e yi wama bɔɔni siga feni. Malekan yi a fala e xa, a naxa, "E siga, e bɔɔni siga!" E yi bɔɔni siga. ⁸ A yi n xili, a naxa, "A mato, naxanye sigama kɔmenna yamanan binni, ne bata n nii yifan n ma kɔmenna yamanani."

Yosuwe a mangayana

⁹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, ¹⁰ "I xa suxu muxune kiseene rasuxu, Xelidayi, Tobiya e nun Yedaya. I xa siga Sofoni a dii Yosiya a banxini to, e faxi denaxan yi keli Babilɔn yi. ¹¹ I xa gbetin nun xemaan tongo. I yi man-

gaya taxamasenna rafala i yi a so saraxarali kuntigi Yosuwe xun na, Yehosadaki a dii xemena. ¹² I xa a fala a xa a Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Muxun ni i ra naxan xili "Nimena," a sabatima nen a denaxan yi, a yi Alatala Batu Banxin ti. ¹³ A tan nan Alatala Batu Banxin tima, mangayaan binyen yi lu a tan ma. A dɔɔma nen a mangaya gbedeni, a kɔn ti. Saraxaralina nde fan dɔɔma nen a mangaya gbedeni. Bɔɔn xunbenla yi lu e firinna tagi.' ¹⁴ Mangaya taxamasenna luma nen Alatala Batu Banxini kɔn lu seen na Xeleminun Tobiya nun Yedaya nun Sofoni a dii Xeni xɔn. ¹⁵ Muxun naxanye makuya, ne fama nen, e wali Alatala Batu Banxin tideni. Nayi, e a kolonma nen a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi e ma. Na ligama nen, xa e Alatala xuiin name ki fajni, e Ala."

Sun suxuna fe

⁷ Dariyusi a mangayaan ɔɔ naaninden kike solomanaaninden xii naaninde lɔɔni, Kisilewi kikena, Alatala yi falan ti Sakari xa. ² Beteli kaane bata yi Sareseri nun Regemi-Meleki nun e muxune rasiga Alatala maxandideni. ³ E yi lan e Alatala Senben Birin Kanna a saraxaraline nun nabine maxodin, e naxa, "Nxu lan nxu yi lu sunuxi ba, nxu lu sunna suxe kike suulunden ma ba, alo nxu a liga kii naxan yi ɔɔ wuyaxi danguxine yi?"

⁴ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa, ⁵ "A fala yamanan muxune birin xa e nun saraxaraline, i naxa, 'E to yi sunna suxuma e yi sunu kike suulundene nun kike soloferedene yi, xabu ɔɔ tonge solofere, e yi sunna suxuma n tan nan xa ba? ⁶ E to yi e degema, e yi e min, e mi yi a ligama e yete xan xa ba? ⁷ Alatala mi falan ne xan ti nabi singene xɔn ba, Yerusalen nun a rabilinna taane yi sabatixi bɔɔn xunbenli waxatin naxan yi, muxune yi dɔxi Negewi nun Se-fala geyane yi waxatin naxan yi?"

Sariya kendena

⁸ Alatala yi falan ti Sakari xa, a naxa, ⁹ "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'E xa kitin sa tinxinni, e hinan e bode ra, e yi kininkinin. ¹⁰ E nama kapa gilene nun kiridine nun kɔɔne nun yiigelitɔne kɔɔ, e nama miriya naxin tongo e bode xili ma.' ¹¹ Koni e tan mi tin na rame, e yi e xun xanbi so, e yi e tunle dutun. ¹² E bɔɔne yi kɔɔ ayi alo dayimuna. E yi tondi Alatala Senben Birin Kanna sariyane rame e nun falane a yi naxanye tima nabi singene xɔn Alaa Niin barakani. Nayi, Alatala Senben Birin Kanna yi kɔn han! ¹³ Alatala Senben Birin Kanna naxa, 'N to yi xinla tima, e mi n natin. E fan na n xili, n mi e ratinma. ¹⁴ N na e raxuya ayi nen siyane birin ye e mi naxanye kolon. Yamanani geli nen e xanbi. Muxu yo mi yi sigan na, muxu yo mi yi keli na. E yi yamana fajini geli.'"

Yerusalen mɔn tima nen

⁸ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti, a naxa, ² "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a

naxa, 'Xaxaxa gbeena n yi Siyon ma fe ra han. N bɔɔn wolonxi a fe ra ki fani!"

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N mɔn fama nen Siyon yi, n yi xaxa Yerusalen taani. Yerusalen fama nen xili badeni 'ɔɔndi taana.' Alatala Senben Birin Kanna geyaan yi xili ba 'geya sarjɔnɔxina."

⁴ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Xeme fonne nun ɔaxalan fonne mɔn xaxama nen Yerusalen taan malandene yi, dunganna suxi e birin yii e siimaya xunkuyena fe ra. ⁵ Taan malandene rafema nen dii xemene nun dii temene ra saba sodeni."

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Yanyina nde, yama dɔnxen naxan na lu, na kabema nen na feen ma na lɔxɔni, koni na mi n tan naterɛna-ma!" Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N nan n ma yamaan nakisima nen sogeteden nun sogegododen yamanan ma. ⁸ N fama nen e ra, e yi xaxa Yerusalen taani. E findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra, ɔɔndin nun tinxinni."

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E wekile, e tan naxanye falani itoe mema, nabine yi naxanye falama muxune yi Alatala Senben Birin Kanna banxin beten sama waxatin naxan yi a ti feen na.

¹⁰ Bayo benun na lɔxɔne, walikena hanma ɔingene wanla saranna mi yi sɔte. Yaxune mi yi tinɔe yamaan yi mini hanma e so bɔɔɔe xunbenli. Amasɔɔ n yi muxune luma e bode xili ma nen. ¹¹ Koni iki n mi fa a ligama yama dɔnxeni ito ra alo waxati danguxine," Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra. ¹² "E sansiin sima nen bɔɔɔe xunbenli. Manpa binle bogima nen. Bɔɔɔn balon naminima nen. Tule igen fama nen. N na birin soma nen yama dɔnxen yii e keen na. ¹³ Yuda bɔɔɔnna nun Isirayila kaane, e bata yi findi danga muxune ra siyane tagi kii naxan yi, n na e rakisima nen, e yi baraka na kii. E nama gaxu, e wekile."

¹⁴ Amasɔɔ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E benbane to yi n naxɔɔma, n na a ragidi nen n xa e ɔaxankata, n mi nimisa. ¹⁵ Koni iki n mɔn bata a ragidi, n xa a fɔɔn naba e xa, Yerusalen nun Yuda bɔɔɔnna muxune. Nayi, e nama gaxu. ¹⁶ E xa feni itoe liga: E xa ɔɔndin fala e bode xa, e kitin sa ɔɔndini, kitin naxan bɔɔɔe xunbenla rasoma. ¹⁷ Muxu yo nama miriya ɔaxin tongo a boden xili ma. E nama e kɔɔ wuleni. Amasɔɔ n na feene rapaxuxi," Alatala falan nan na ra.

Sun suxun maxɔɔinna yabina

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁹ "Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: Kike naaninden sunna, kike suulunden sunna, kike solofreden sunna e nun kike fuden sunna, ne findima nen Yuda bɔɔɔnna sɛwa lɔxɔne nun ɔaxaxaxa lɔxɔne ra, e nun sali lɔxɔne. Koni ɔɔndin nun bɔɔɔe xunbenla xa rafan e ma del!"

²⁰ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Siya wuyaxine nun taa wuyaxi muxune mɔn fama nen. ²¹ Taa keden muxune fama nen taan bonna muxune

ma, e naxa, 'En siga Alatala maxandideni, en yi Alatala Senben Birin Kanna fen! N tan fan sigama nen!' ²² Nayi, yama wuyaxin nun siya senbemane fama nen Alatala Senben Birin Kanna fendeni Yerusalen taani, e yi a maxandi."

²³ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Na lɔxɔne yi, xeme fu fama nen keli siyane birin yi naxanye xuine birin falama, e yi e singan Yahudiya keden ma domaan lenben na, e yi a fala, e naxa, 'En birin nan sigama, amasɔɔ nxu bata a me a Ala i xɔn."

Siya gbetene kitina

9 Waliyia falan ni i ra, Alatala falan naxan tixi Xadiraki yamanan xili ma, a Damasi taan li.

Amasɔɔ Alatala gbeen nan adamadiin bonne ra, alo Isirayila bɔɔɔnne birin.

² A mɔn xa Xamata taan li, Damasi danna,

e nun Tire taan nun Sidɔn taana, kolonna gbo denaxan yi.

³ Tire taan bata yinna ti, a bata gbetin malan alo burunburunna.

A xemaan gbo alo kira xɔn borona.

⁴ Koni Marigina a bama a yii nen, a yi a yinna radin baani, teen yi taan gan.

⁵ Asikalɔn kaane na toma nen e gaxu. Gasa kaane fan gaxuma nen e xuruxurun, e nun Ekirɔn kaane, amasɔɔ e yigitegema nen.

Mangayaan ɔanma nen Gasa taani, Asikalɔn taani gelima nen.

⁶ Siya basanxin fa Asadodi taan tongoma nen, n yi Filisistine wason kala.

⁷ N suben bama nen e de wunla naxan yi, e nun donse haramuxine.

E dɔnxen naxanye na lu, ne fan findima nen en ma Ala gbeen na.

E yi lu alo Yuda xabila kedenna. Ekirɔn kaane luma nen alo Yebusu kaane.

⁸ Ganla naxanye danguma hanma naxanye fama, n daaxama nen n ma yamaan makantandeni ne ma. E mi luma fitina muxu yo a nɔn bun, amasɔɔ iki n yeen tixi e ra.

Mangan famatɔna

⁹ Siyon kaane, e ɔaxan han!

Yerusalen kaane, e xuini te sɛwani.

E a mato!

E mangan fama e ma.

A tinxin. A bata rakisi.

A limaniya.

A fama sofanla nan fari, sofali diina, sofali gilen diina.

¹⁰ N yenge so wontorone bama nen Efirami yi e nun soone Yerusalen taani. Yenge so xanle kalama nen. A tan bɔɛ xunbenla ralima siyane ma nen. A mangayaan xuyama ayi nen keli fɔɔ igen ma han fɔɔ igena, keli baan ma han bɔɔ danna.

¹¹ E tan mabinni, n na e muxu suxine xunbama nen en ma layirin wunla fe ra naxanye ramaraxi alo kasorasane yili kui xareni.

¹² E mɔn xa so taa makantanxini, e tan kasorasaan naxanye yigi saxi. N mɔn xa a rali e ma to: n ni i saranma nen dɔɔɔ ma firin.

¹³ Amasɔɔ n bata Yuda yitɔn alo xanla, Efirami yi lu alo n ma xalimakunla. Siyon, n ni i ya dii xemene rakelima nen Gireki kaane xili ma.

N yi e lu alo sofana silanfanna. †

¹⁴ Alatala a makenenma nen e xun ma, a xalimakunla yi siga alo kuye sarinna. Marigina Alatala xɔtaan fema nen, a fa yiifari ma tule foyeni.

¹⁵ Alatala Senben Birin Kanna e rakantanma nen. E e degema nen, e sigan ti lantan gemene fari. E e minma nen sewani, e sarin alo dɔɔ minne. E lugo alo goron nafexina alo saraxa ganden tongonne wasan wunla ra kii naxan yi.

¹⁶ Alatala, e Ala e rakisima nen na lɔɔɔni, alo a xuruse kuruna. E nɔɔɔɔɔn yi lu a yamanani alo gemɛ fapine mangaya taxamaseri kɔmɔtin ma.

¹⁷ E tofanma nen han! E rayabuma nen han! Balon banxulanne ragboma nen, minse fapine yi sungutunne rayabu.

Ala nan bɔɛ xunbenla fima

10 E xa Alatala maxɔdin a xa tulen nafa e ma nɛmɛn na. A tan nan foyen nakelima, a yi tule gbeen nafa a yi birin ma xɛn nasabati.

² Amasɔɔ wule falan nan suxurene ra. Yiimatone wule feene nan toma. E wule xiye falane nan tima! E madɛndenna tima fala fuune nan na. Nanara, yamaan bata siga a xun xɔn, e tɔɔɔ alo kari mi xuruseen naxanye ma.

³ N bata xɔɔ na xuruse rabane ma han! N yɛɛratine hakene saranma e ra nen. Amasɔɔ Alatala Senben Birin Kanna

a xɔɔ luma nen a kurun xɔn, a yamana, Yuda bɔɔɔɔɔna. A fama e ra nen yengeni alo a soo kendene.

⁴ Kuntigine sifan birin minima a tan nin. Banxin tongon gemɛ kenden minima a tan nin. Bubu wudin minima a tan nin. Yenge so xanla minima a tan nin.

⁵ E luma nen alo sofa wɛkilexine naxanye e yaxune yibodonma yengeni alo kira xɔn borona. Bayo Alatala e xɔn, e yengen soma nen, e sofa soo ragine yarabi.

⁶ N Yuda bɔɔɔɔɔna senbe soma nen, n yi Yusufu bɔɔɔɔɔna rakisi. N mɔn e rafama nen e konni bayo n bata kininkinin e ma. E luma nen alo n mi e rabepin. Alatala nan n tan na, e Ala, n na e maxandine yabima nen.

⁷ Efirami kaane findima nen sofa wɛkilexine ra. E sewama nen alo e minxin na a ra. E diine na toma nen, e naxan, e sewama nen Alatalaa fe ra.

⁸ N nan n ma yamaan xilima nen, n yi e malan. N na e xunbama nen, e mɔn yi wuya alo a fɔɔɔni.

⁹ Hali n to e raxuyaxi ayi siyane yɛ, n ma fe rabirama e ma nen yire makuyeni. E nun e diine yi kisi, e mɔn yi xɛɛ.

¹⁰ N na e rafama nen keli Misiran yamanani n yi e malan keli Asiriya yamanani. N fama nen e ra Galadi nun Liban yamanani, koni e mi xanɛ mɛnni.

¹¹ Ala baan walanne ragodoma nen e yi tɔɔ baani gidi, hali Nila baan tilinne xɔrima nen. Asiriya yamanan wason kalama nen, Misiran yamanan senben yi jan.

¹² N tan nan e senbe soma, e yi sigan ti n xinli, Alatalaa falan nan na ra.

11 Liban bɔɔɔɔɔna, i ya dɛene rabi. Tɛɛn xa i ya suman binle gan.

² Fɔɔ binle, e gbelegbele, amasɔɔ suman wudin bata bira. Wudi gbeene bata kala. Basan warine, e gbelegbele, amasɔɔ fɔɔɔ xɔɔn bata kala.

³ Xuruse rabane bata gbelegbele, amasɔɔ e binyen waxatin bata dangu. Yatane bata wurundun, bayo fɔɔɔn gbeen bata kala Yurudɛn baan dɛ.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

Xuruse rabane

⁴ Alatala n ma Ala naxa iki:
 "I xa xuruse kuru faxa daxini ito raba.
⁵ Muxun naxanye e sarama
 ne e kɔɛ raxabama,
 e kɛwali paxin mi saran e ra.
 Naxanye e matima ne naxa,
 'Alatala tantun!
 N bata bannaya!
 E raba muxune mi kininkininxi e ma.
⁶ Amasɔɔ n mi fa kininkininma yamanan muxune
 ma,"
 Alatalaa falan nan na ra.
 "N bata e birin lu e bode a yii ma,
 e nun e mangana yiin ma.
 E yamanan paxankatama nen.
 N mi muxu yo bama e yii."
⁷ Nayi, n yi xuruse kuru faxa daxin naba, katarabi xuruse
 tɔɔɔxine ma. N yi dungan firin tongo. N yi keden
 xili sa "Fanna," bonna "Lanna." N yi xuruse kurun naba.
⁸ N yi xuruse raba saxan kedi kike kedenna bun. Dijan
 yi pan n yi, n fan yi rapaxu xuruseene ma. ⁹ Nayi, n yi a
 fala ne xa, n naxa, "N mi fa ε rabama. Xa naxan faxa-
 ma, a xa faxa. Xa naxan lɔma ayi, a xa lɔ ayi. Naxanye
 na lu, ne xa e bode suben don." ¹⁰ N yi n ma fanna
 dunganna tongo n yi a yigira, alogo n xa n ma layirin
 kala n naxan xidi nxu nun siyane birin tagi. ¹¹ A yi kala
 na lɔɔɔni, nayi xuruse tɔɔɔxin naxanye yi n matoma na
 lɔɔɔni, ne yi a kolon a Alatalaa falan nan yi a ra. ¹² N yi
 a fala e xa, n naxa, "Xa a ε kenɛn, ε n saranna fi, xana-
 mu, ε a lu na." E yi gbeti gbanan tonge saxan fi n
 saranna ra. ¹³ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "A wolɛ ayi
 fɛɛɛ rafalan xa, e saran gbeeni ito naxan mirixi n xa."
 N yi gbeti gbanan tonge saxanna tongo, n yi e woli
 Alatala banxini fɛɛɛ rafalan xa. ¹⁴ Na xanbi ra, n yi n ma
 lan dunganna fan yigira alogo n xa ngaxakedenyaan
 kala Yuda nun Isirayila tagi.
¹⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I mɔn xa xuruse raba
 xaxilitarena waliseene tongo. ¹⁶ Amasɔɔ n tan yetɛɛn
 xuruse rabana nde rafama nen yamanani. A mi a yengi
 dɔɔɔ xuruseene xɔn ma naxanye lɔma ayi, a mi a dii
 xali nenɛne fɛɛɛ, a mi a maxɔɔɔxine dandanɛɛ, a mi a
 kendene balɔɔ. Koni a yɛɛɛ turaxine donma nen a yi e
 toron koten."
¹⁷ Gbalon na xuruse raba fuyantenna xa,
 naxan xuruseene rabepinma!
 Silanfanna xa a yiin sɛɛɛ †
 a yi a yiifari ma yɛɛn sɔɔɔɔ.
 A yiin xa faxa a ma fefe,
 a yiifari ma yɛɛn yi xɔri.

Yerusalɛn xunba famatɔna

12 Waliyiya falan ni i ra,
 Alatala falan naxan tixi Isirayila fe yi.
 A tan naxan kore xɔnna nun kɔɔɔ xɔnna daxi,

† SILANFANNA: Sofane yengɛso degemana.

a yi muxun niin sa a yi,
 Alatalaa falan ni ito ra:
² N Yerusalɛn findima nen dɔɔɔ min seen na,
 naxan a rabilinna siyane birin fugama a ra.
 Yerusalɛn taan nabilinma nen yengeni,
 e nun Yuda yamanan birin.
³ Na lɔɔɔni, n Yerusalɛn findima nen
 gemɛ binyen na siyane birin xa.
 Naxan yo na kata a yite feen na,
 na maxɔɔɔma nen.
 Bɔɔɔɔ siyane birin e malanma nen a xili ma.
⁴ Alatalaa falan ni ito ra:
 Na lɔɔɔni
 n faan nasoma nen e soone birin yi,
 n yi gaxun naso e soo ragine yi.
 Koni n nan n yɛɛn tima nen
 Yuda bɔɔɔɔnna muxune ra.
 N yi siyane soone birin yɛɛne xɔri.
⁵ Yuda mangane a falama nen e bɔɔɔni,
 "Yerusalɛn muxune bata en sɛnɛ so
 Alatala Sɛnɛn Birin Kanna barakani, e Ala."
⁶ Na lɔɔɔni,
 n Yuda mangane luma nen
 alo tɛɛ wolonne yegene dɛ,
 alo xaye radɛgɛxin malo xidine tagi.
 E fama e rabilinna siyane halagideni
 e kɔmenna nun e yiifanna ma.
 Koni Yerusalɛn kaane mɔn luma nen e konni.
⁷ Alatala Yuda dɔɔɔdene nan singe rakisima,
 alogo Dawuda yixɛtɛne nun Yerusalɛn muxune
 binyen nama dangu Yuda muxune ra.
⁸ Na lɔɔɔni,
 Alatala Yerusalɛn kaane ratangama nen.
 Hali naxan bata tagan e yɛ,
 a yengɛn soma nen na lɔɔɔni
 alo Dawuda.
 Dawuda yixɛtɛne fan luma nen
 alo Ala yɛtɛna,
 alo Alatalaa malekana e yɛɛ ra.
⁹ Na lɔɔɔni,
 n siyane birin naxɔɔɔrima nen
 naxanye fama Yerusalɛn xili ma.
¹⁰ Nayi, n hinanna nun maxandin niin nagodoma nen
 Dawuda yixɛtɛne ma e nun Yerusalɛn muxune.
 E yi e yɛɛ rafindi n ma,
 e naxan yisɔɔɔɔxɔni.
 E sunuma nen a fe ra
 alo dii keden peena.
 E a wugama nen sɔɔɔɔlɛni,
 alo dii singena.
¹¹ Na lɔɔɔni,
 sunun gboma ayi nen Yerusalɛn taani,
 alo Xadada-Rimɔn ma sununa Megido mɛrɛmɛrɛni.
¹² Yamanan sunuma nen,
 xabilane birin yi lu e danna.
 Dawuda bɔɔɔɔnna a danna,
 e paxanle fan e danna,
 Natan bɔɔɔɔnna a danna,

e naxanle fan e danna,
¹³ Lewi bɔnsɔnna a danna,
 e naxanle fan e danna,
 Simayi bɔnsɔnna a danna,
 e naxanle fan e danna,
¹⁴ e nun bɔnsɔnna bonne birin.
 Birin luma nen a danna,
 e naxanle fan yi lu e danna.

Suxurene nun wule nabine

13 Na lɔɔni,
 tigin minima nen Dawuda yixetene xa,
 e nun Yerusalen muxune,
 alogo yulubine nun xɔsin xa ba e ma.
² Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra:
 Na lɔɔni,
 n suxurene xinle bama nen yamanani,
 pinan yi ti e xɔn ma fefe!
 N mɔn nabine nun xaxili naxin bama nen yamanani.
³ Xa muxuna nde mɔn nabiya falan ti,
 a nga nun a baba naxan a barixi,
 ne a falama a xa nen,
 e naxa, "I xa faxa,
 amasɔɔ i bata wulen fala Alatala xinli."
 A nga nun a baba naxan a barixi,
 ne a sɔɔɔnma nen
 a nɛma nabiya falane tima.
⁴ Na lɔɔni, nabine birin yagima nen
 e fe toxine nun e waliyiya falane ra.
 E mi fa nabiya domaan soma sɔɔɔn
 alogo e xa madaxun ti.
⁵ E birin a falama nen, e naxa,
 "Nabi mi n na, xɛɛ biin nan n na.
 Amasɔɔ muxuna nde n sara nen
 xabu n dii kɔɔɔ waxatini."
⁶ Koni e a maxɔdinma nen, e naxa,
 "Nanse laru itoe ra i kanken ma?"
 A e yabima nen, a naxa,
 "E n maxɔɔ nen n xɔyine konni."

Silanfanna

⁷ "Silanfanna,
 i xa keli n ma xuruse rabaan xili ma,
 xɛmɛn naxan n fɛma."
 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra.
 "Xuruse rabaan faxa,
 yɛxɛene xa xuya ayi.
 N yi keli a xunxurine xili ma.
⁸ Nayi, yamaan dɔɔɔde saxan,
 firin faxama nen keden yi lu na.
 Alatalaa falan nan na ra.
⁹ N yi a dɔɔɔn sa tɛɛni
 n yi a rasensɛn alo gbetina.
 N yi e mato tɛɛni,
 alo xɛmaan matoon kii naxan yi.
 Nayi, e n maxandima nen,
 n yi e yabi.

N na a falama nen,
 'N ma yamaan nan ne ra.'
 E yi a fala, e naxa,
 'Alatala nan nɔɔ Ala ra.'"

Alatala fa lɔɔna

14 Alatalaa lɔɔɔn fama.
 Yaxune ε seene yitaxunma nen ε yɛɛ xɔri.
² N siyane birin malanma nen
 e yi Yerusalen yɛngɛ.
 Taan suxuma nen.
 Banxine yi kui geli.
 E yi fu naxanle ma.
 Taan fɔɔɔ kedenna yi siga suxuni.
 Koni yama dɔɔɔn luma nen taani.
³ Alatala kelima nen
 a yi na siyane yɛngɛ,
 alo a yi yɛngɛn soma waxati gbɛɛ yi kii naxan yi.
⁴ A tima nen na lɔɔni Oliwi geyaan fari,
 naxan Yerusalen yɛtagi a sogeteden binni.
 Oliwi geyani bɔɔma nen a tagi,
 keli a sogeteden binni
 han a sogegodode binni.
 Folo gbeen yi lu na.
 Geyaan fɔɔɔ kedenna xɛtɛma nen kɔmɛnna ma,
 a fɔɔɔ kedenna boden fan yi siga yiifanna ma.
⁵ Nayi, ε ε gima nen n ma geyane folon na.
 Amasɔɔ geyane folon sigama nen han Aseli.
 E ε gima nen
 alo ε to ε gi kɔɔɔ xuruxurunna yɛɛ ra,
 Yusiya waxatini, Yuda mangana.
 Nayi, Alatala fama nen, n ma Ala,
 e nun malekane birin.
⁶ Na lɔɔni,
 kɛnɛn mi luma na,
 hanma xunbenla hanma ige xundina.
⁷ E nun lɔɔɔn bonne keden mi a ra.
 Alatala nan na lɔɔɔn kolon.
 Yanyi mi luma na,
 kɔɛ mi luma na.
 Hali kɔɛɛn na,
 kɛnɛnna luma nen na.
⁸ Na lɔɔni,
 siimaya igen minima nen Yerusalen taani.
 A fɔɔɔ kedenna yi siga sogetede baan binni,
 a fɔɔɔ kedenna yi siga sogegodode fɔɔɔ igen binni.
 A minima nen sogɛ fure waxatini alo nɛmɛna.
⁹ Alatala nan findima bɔɔɔn birin mangan na.
 Na lɔɔni,
 Alatala nan keden yatɛma Ala ra,
 a keden peen xinla yi lu na.
¹⁰ Yerusalen rabilinna bɔɔɔn birin
 findima nen mɛrɛmɛrɛn na,
 keli Geba yi han Rimɔn yi,
 Yerusalen yiifanna ma.
 Yerusalen tima nen.
 Taan danne yi lu iki:
 Keli Bunyamin dɛɛn na

han de singen yireni
han tongonna dena.
Keli Xananeli sangansoon ma
han mangana manpa ige badena.

¹¹ Muxune dɔxɔma nen taani.

A mi fa halagima.

Yerusalen luma nen bɔɔɛ xunbenli.

¹² Siyaan naxanye Yerusalen yengexi,
Alatala fitina fureni ito nan sama ne fari:
E birin fatin kunma nen e ɲɛɲɛn na.

E yɛɛne kunma nen e yɛ yinla ra,
e lenne fan yi kun e de.

¹³ Na lɔxɔni,

Alatala gaxu gbeen nasoma nen e yi,
e yi e bode suxu e yiin ma,
e yi e bode yenge.

¹⁴ Yuda kaane fan Yerusalen xun mayengema nen.
E e rabilinna siyane birin ma nafunle tongoma nen:
xɛmaan nun gbetin nun dugi gbegbe.

¹⁵ Na fitina fure sifan soone nun gbaxalone †
nun ɲɔɲɔmene nun sofanle fan suxuma nen
e nun xuruseen naxanye birin yaxune daaxadeni.

¹⁶ Nayi, siyaan naxanye birin Yerusalen yengexi
na muxu dɔnxene fama nen ɲɛɛ yo ɲɛɛ,
e Manga Alatala Senben Birin Kanna batu,
e yi Bubu Kui Sanla raba. ††

¹⁷ Xa lɔxɔni xabilana nde tondi sigɛ Yerusalen taani
Manga Alatala Senben Birin Kanna batudeni,
tulen mi fama e konni.

¹⁸ Xa Misiran kaane tondi sigɛ,
xa e mi fa, tulen mi fama na.

Alatala fitina furen nagodoma e ma nen
a naxan nagodoma siyane ma
naxanye tondixi sigɛ Bubu Kui Sanla rabadeni.

¹⁹ Ala Misiran kaane fe ɲaxin saranma e ra na kii nin,
a siyane yulubine birin saran e ra,
naxanye mi sigama Bubu Kui Sanla rabadeni.

²⁰ Na lɔxɔni,

hali talandin naxanye singanxi soone ra
a seɓema nen ne ma fa fala:

“A Sarijanxi Alatala xa.”

Tunden naxanye Alatalaa banxini
ne fan yatema nen se rasarijanxine ra
alo saraxa ganden goronne.

²¹ Tunden naxanye birin Yerusalen nun Yuda yi,
ne birin nasarijanma nen Alatala Senben Birin Kanna
xa.

Naxanye birin fama saraxa badeni,
ne nde xalima nen,
alogo e xa sa kudin so e kui.

Na lɔxɔni, sare mati yo mi fa luma
Alatala Senben Birin Kanna batu banxini.

† GBAXALONIitoɛ sɔɔma soon nun sofanla na diin sɔɔ waxatin
naxan yi. †† BUBU KUI SANLafe seɓexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

Nabi Malaki kawandini ito sebexi nen jee keme naanin mɔɔɔɔ benun Marigi Yesu xa bari. A sebe waxatin naxan yi, fayida jee keme nan bata yi dangu xabu Yahudiyane xete e konni sa keli konyiyani Babilɔn yi. Suxu muxune xete xanbini, Isirayila kaane yi lu e kepaan masare Ala mabinni ndedi ndedi, e tunnaɔɔɔ e ma. A lixi Nabi Xage nun Nabi Sakari bata yi yelin e kawandine be xabu jee tonge saxan hanma jee tonge suulun. Isirayila kaane bata yi Nabi Xage nun Nabi Sakari a xinla ratin, e yi Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani. Na xanbi ra, yamaan yi yigi nenen naxan sɔɔɔɔ yamana kanna Sorobabeli a mangayaan bun, na yi kala. Esirasi mɔn munma yi e dina feene yitɔnna fɔɔɔɔ singen.

Nayi, dina feene yi xetema xanbin nan na. Sanla mi yi fa rabama, e mi yi saraxane bama a kiini. Alaa sariyan mi yi suxi.

Nabi Malaki yi yamaan nalimaniya, a Alaa xanuntenyana fe rabira e ma e nun a kitin naxan mɔn bata maso e ra. A e rakolon a Ala fama a Muxu Sugandixin nan nafadeyi. Na sebexi Malaki 3.1-4 kui. Nabi Malaki nan Yoni Marafu Tiina fe fala waliyiyani jee keme naanin benun a xa fa. A naxa, a nabina nde fama Alaa Muxu Sugandixin yee ra, a kirani tɔn a xa naxan luma alo Nabi Eli. Na sebexi Malaki 3.1 kui e nun 3.23-24 kui. Ningila Yesu kui, feni ito falaxi lan Yoni Marafu Tiin nan ma naxan Marigi Yesu fa feni tɔn. Na sebexi Matiyu 17.11-13 kui e nun Luka 1.17 kui.

1 Alatala yi waliyiya falani ito ti Isirayila kaane xa Malaki xɔn. †

Ala bata a yamaan xanu

2 Alatala naxa, "N bata e xanu." Koni e naxa, "I ya xanuntenyaan yitaxi nxu ra di?" Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Esayu xunyen xa mi yi Yaxuba ra ba? Anu n bata Yaxuba xanu, 3 koni n bata Esayu rapaxu. N bata a geya yirene findi tonbonne ra, n yi a keen lu kankone xa."

4 Xa Edɔn kaane a fala, e naxa, "Nxu bata halagi, koni nxu mɔn nxɔ taa kalaxine tima nen!"

Nayi, n tan Alatala Senben Birin Kanna naxa, "E na e ti, n mɔn yi e rabira. Muxune menna xilima nen, 'Bɔɔɔ Naxina,' Alatala xɔɔɔxi yamaan naxan ma habadan! 5 E na toma nen, e yi a fala, e naxa, 'Alatala gbo hali Isirayila yamanan fari ma!'"

Saraxaraline magi fena

6 "Diina a fafe binyama nen. Walikɛen fan a kuntigin binyama nen. Xa n tan nan e fafe ra, na binyen sifan minen yi? Xa e mangan nan n na, na binyen sifan minen yi?" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. "E tan saraxaraline, e tan nan n xinla rayelefuma. E mɔn yi a fala, e naxa, 'Nxu i xinla rayelefuxi di?' 7 E fama donse haramuxin nan na, e yi a dɔɔɔ saraxa ganden fari. E mɔn yi a fala, e naxa, 'Nxu i ya sarijanna kalaxi di?' A luxi nen alo e a falama nen, e naxa, 'Alatalaa saraxa ganden tɔɔɔ mi na' 8 e na fa xuruse yɛtaren na saraxan na. Fe jaxin xa mi na ra ba? E na fa xuruseen na, a sanna giraxi hanma a furaxi, fe jaxin xa mi na fan na ba? Xa i na fi i ya yamana kanna ma, na go? A sewe i ra ba? A i yisuxe a fapin na ba?" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

9 "Nayi, iki, e kata e Ala mafan alogo a xa hinan en na! E to na se sifane fima a ma, a a tuli matiye e ra ba?" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

10 "Hali e tan nde kedenna yi Ala Batu Banxin deen nagale nun alogo e nama teen nadege fuuni n ma saraxa ganden fari! N mi n sewa fe yo toxi e yi," Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. "N mi e saraxane raxuxuma. 11 N xinla binyama nen siyane birin ye keli sogeteden ma han a biradena. E wusulanna nun kise sarjinxine bama saraxan na n xinli yiren birin yi. N xinla binyama nen siyane birin ye." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

12 "Koni e tan nan n ma sarijanna kalama, e to a fala, e naxa, 'Marigina saraxa ganden haramuxi, en donseen naxan sɔɔɔma a fari na yelefu.' 13 E a falama, e naxa, 'Fitinan ni ito ra! E yi e kutun marapaxuni.'" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

"Anu, e fama xuruse mupaxine ra n xɔn saraxan na, naxanye madɔnxi hanma naxanye furaxi. N tan tinje ne rasuxe e ra ba?" Alatala naxa na kiini.

14 "Dangan na yanfantenna xa xuruse xeme radaxaxin naxan ma kuruni, a yi a kɔɔ a so feen na n yii, a fa fa a madɔnxi na Marigin xɔn saraxan na. Bayo manga gbeen nan n na. N xinla magaxu siyane ye." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

2 "Iki, yamarini ito e tan saraxaraline nan xa! 2 Xa e mi e tuli mati, xa e mi a ragidi e bɔɔɔɔni, a e xa n xinla binya, n dangan nafama nen e ma, n yi e dubane findi dangane ra. N bata e dubane danga yati! Bayo e mi n ma fe ragidixi e bɔɔɔɔni." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

3 "Iki, n kɔnɔɔxi e bɔnɔnna xili ma e fe ra. E xuruseen naxanye bama saraxan na n xa sali waxatini, n na e gbiine soma nen e yetagi, muxune yi sa e nun na woli ayi e bode xɔn. 4 Nayi, e a kolonma nen, a n yamarini ito falaxi e xa nen alogo layirin naxan nxu nun Lewine tagi, na nama kala." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. 5 "N ma layirin luxi nen e xɔn, a findi siimayaan nun bɔɔɔ xunbenla ra e xa. N na e so nen e yii alogo e xa gaxu n yee ra. E lu nen n yee ragaxuni yati, e yi n xinla binya. 6 N ma sariyan mɔndin yi e de. Wule fala yo mi lu e de. E bira nen n fɔɔɔ ra bɔɔɔ xunbenla nun muxu fariyani, e yi muxu wuyaxi raxete haken fɔɔɔ ra."

† MALAKIbunna neen fa fala "N ma xerana."

⁷“Amasɔtɔ saraxaralina falane fekolonna nan fima muxune ma. Muxune xaranna fenma a tan nan na lan sariyane ma. Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna xeraan nan a ra. ⁸Koni ε tan bata kiraan beɓin, ε bata muxu wuyaxi ratantan sariyan xɔn. N layirin naxan xidi nxu nun Lewi bɔnɔɔnna muxune, ε bata na kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. ⁹“N maraɓaxun nun marayarabin nagidima ε ma nen yamaan tagi. Amasɔtɔ ε mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra, fɔ ε to muxune rafisaxi e bode xa sariyan xɔn.”

Futu feen sariyana

¹⁰ En birin fafe keden xa mi a ra ba? Ala kedenna xa mi en birin daxi ba? Nanfera nayi en na en bode yanfama, en yi layirin kala naxan xidi en benbane nun Ala tagi? ¹¹ Yuda kaane bata tinxintareyaan liga. Fe haramuxin bata liga Isirayila nun Yerusalen yi, bayo yire saripanxin naxan yi rafan Alatala ma, Yuda kaane bata na raharamu. E bata sungutunne futu naxanye ala xɔɓena nde batuma. ¹² Naxan na ito liga, Alatala xa na kanna kedi Yaxuba bɔnɔɔnne dɔxɔdene yi. A tan nan kantanna tima, a yabin ti. Ala xa na kanna kedi hali a saraxane ba Alatala Senben Birin Kanna xa.

¹³ A mato, ε mɔn naxan xunna. E wugama, ε kutunma, ε yi Alatalaa saraxa ganden nafe yεegen na bayo a mi fa ε saraxane matoma, a mi sese rasuxuma ε yii. ¹⁴ E mɔn yi a fala, a nanfera? Bayo Alatala nan seren na ε nun paxanla tagi i naxan dɔxi i foninge waxatini, i naxan yanfaxi, hali i fe rafala boden to yi a ra, hali ε nun na to bata yi layirin xidi. ¹⁵ Ala mi ε findixi gbindi kedenna xan na ba, a yi niin bira na yi? Na gbindi kedenna nanse fenma fɔ bɔnɔɔnna naxan Ala kolon. Nayi, ε yete suxu ε niini, ε nama ε foninge waxatin paxanla yanfa. ¹⁶ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, “Naxan na a me a paxanla ra xɔnnantenyani, na gbalon funfu luma a ma nen. Nayi, ε yete suxu ε niini ε nama muxune yanfa.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala fa fena kitisadeni

¹⁷ E fala xuine Alatala xadanma. E a falama, ε naxa, “Nxu a raxadanma di?” E nema a fale, ε naxa, “Naxan yo fe paxin liga, ne nan fan Alatala yεε ra yi. Na kanne nan nafan a ma.” Hanma ε naxa, “Ala naxan kiti kenden sama, na minen yi?”

3 “A mato, n nan n ma xeraan nasigama nen, a yi kirani tɔn n yεε ra. Nayi, sanɓa ma kedenni, ε maringin naxan fenma, na soma nen a batu banxini. E n ma xeraan naxan mamema lan n ma layirin ma, na fama nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. ² Anu, nde luyε a nii ra a fa lɔxɔni? Nde luyε tixi a na fa waxatin naxan yi? Bayo a luma nen alo xabuna sulun tɛna, † alo dugin xana xɔsi ba safunna. ³ A dɔxɔma nen alo xabun naxan wure gbeti fixen naxulunma a rasensen xinla ma a yi a gbiin ba. A Lewine rasaripanma nen alo xemaan nun wure gbeti fixen nasensenma kii naxan yi, e findi saraxarali tinxinxine ra Alatala xa. ⁴ Nayi,

† SULUN TEEŃMɔN falama yirena nde yi fa fala “FURU TEEŃA.”

Yuda kaane nun Yerusalen kaane kiseene rafanma nen Alatala ma, alo waxati danguxine yi.

⁵ “N nan n masoma nen ε ra kitisadeni. N yi sereyaan ba kɛramuxune nun yalundene xili ma mafuren, e nun naxanye e kɔlɔma wulen fari, e nun naxanye walikene saranna nun kaɓa gilene nun kiridine kansunma, e nun naxanye xɔɓene rabepinma, naxanye mi gaxuma n yεε ra.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Yaganne fe

⁶ “N tan Alatala, n mi masaraxi. Nanara, ε tan Yaxuba bɔnɔɔnne, ε mi raxɔrixi. ⁷ Xabu ε benbane waxatini, ε bata ε xun xanbi so n ma tɔnne yi, ε mi e suxi. E mɔn xa xete n ma, n fan yi n yεε rafindi ε ma.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “Anu, ε a falama, ε naxa, ‘Nxu fa xetema Ala ma di?’ ⁸ Adamadiin nɔε Ala muɓe ba? Anu ε bata n muɓa. E n maxɔdinma, ε naxa, ‘Nxu i muɓaxi di?’ E to mi yaganna nun kise defexine fima.

⁹ Dangana ε tan yamanan muxune birin fɔxɔ ra amasɔtɔ ε n muɓama. ¹⁰ E fa yaganne defexin na se ramaradeni alogo balon xa lu n ma banxini waxatin birin.” Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E n nakɔɔsi feni ito yi iki, ε a mato, xa n mi kore xɔnna deen nabiye ε xa, n baraka gbeen nagodo ε ma han a dangu ayi.”

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “N mi tinɓe se kalane yi ε sansine kala bɔxɔni, ε wudi binle mi luyε e bogitarene ra. ¹² Siyane birin a falama nen ε ma a dubadene, bayo ε yamanan paxunma nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala tinxin muxune saranma nen

¹³ Alatala naxa, “E fala xɔlene ti nen n ma. E mɔn a falama, ε naxa, ‘Nxu nanse falaxi i ma?’ ¹⁴ E a fala nen, ε naxa, ‘Ala batun tɔnɔ yo mi na! Nxu nanse sɔtɔxi a sariya suxuni, nxu sunuxin yi lu sigan tiye Alatala Senben Birin Kanna fe ra. ¹⁵ Nxu fa a falama nen iki a sewan yete yigboone nan xa. Fe paxi rabane nan sabatixi yati! Hali naxanye Ala bunbama, e yete sɔtɔma a ra.”

¹⁶ Nayi, naxanye gaxuxi Alatala yεε ra, ne falan tima e bode tagi, Alatala tuli matixi e ra, a e xuiin namema. Muxun naxanye gaxuxi Alatala yεε ra e a xinla binya, ne xinle yi seɓe Ala yetagi alogo a xa a pɔxɔ lu e xɔn.

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “E findima nen n gbeen na. N na e findi n yete gbee yamaan na lɔxɔ naxan yi, e kininkininna n suxuma nen alo dii fafan kininkinina a diin ma kii naxan yi naxan walima a xa.

¹⁸ Nayi, ε mɔn tagi rabaan toma nen tinxin muxun nun muxu paxin tagi, e nun Ala batu muxun nun naxan mi a batuma.” ¹⁹ Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “Na lɔxɔn fama tɛen nan na alo sulun tɛna. †† Yetε yigboone nun fe paxi rabane birin findima sexe xaren nan na, na lɔxɔn yi findi tɛen na e xa. E salen mi luyε, hali e siyadina a mi luyε. ²⁰ Koni ε tan naxanye n xinla binyaxi, n ma tinxinyaan minima nen kenenni ε xa

†† SULUN TEEŃMɔN falama yirena nde yi fa fala “FURU TEEŃA.”

alo soken na te, a kenenna yi e rakisi, e xoyama nen, e yi tungan sewani alo pingine dii lugoxine.”²¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, “Nayi, e muxu yaxine yibodonma nen, e lu alo xubena e sanna bun, na lxon, n lxon naxan yitonna.”

Nabi Eli faan firindena

²² N sariyan naxanye so n ma walikenen Musa yii Horebe geyani Isirayila kaane xa, n ma tonne nun ya-

marine, ne fe xa rabira e ma.²³ N tan yeteen Nabi Eli rafama nen e ma benun Alatalaa lxon gbee magaxuxin xa a li.²⁴ A yi dii fafane boken nafindi e diine ma, a diine boken nafindi e fafane ma, alogo n nama fa e bxon halagi.

Matiyu Kitabun yireni ito seḅexi nen ꞑeε tonge saxan e nun suulun ʔɔxɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Mudu maxinla nan yi Matiyu ra Romi kaane xa Yesu a xilima waxatin naxan yi. Matiyu findi Yesu a xarandiina nde nan na. Yesu a taruxun ligaxi nen Matiyu yεε xɔri, a yi a seḅε waxati gbεε yi.

Matiyu nun Maraka nun Luka Yesu a taruxun yebama fayida kii kedenna nin. Koni Matiyu a gbeen seḅexi Yahudiyane nan xa. Na nan a liga, a yirena ndee seḅε Yahudiyane naxanye famuma dangu siya gbεtεne ra. A mɔn nabiya fala fonne fe falama dangu bonne ra alogo a xa a yita Yahudiyane ra fa fala Yesu bata nabine birin ma falane rakamali.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yebama, Mariyamaa diina. Yesu xaran wuyaxi ti nen a dunuḅa yi gidini a yamaan xa. A mɔn kabanako wuyaxi liga nen. Matiyu na nan yebama Ningila Yesu kui. Dɔnxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yesu benbane fe

Taruxune Singen 2.3-15 nun Luka 3.23-38

1 Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbane xinle nan itoe ra. Dawuda bɔnɔɔnna nde nan yi Yesu ra. Iburahima bɔnɔɔnna nde nan yi Dawuda ra.

² Iburahima nan Isiyaga sɔɔ. Isiyaga yi Yaxuba sɔɔ. Yaxuba yi Yuda nun a xunyene nun a tadane sɔɔ. ³ Yuda yi Peresi nun Sera sɔɔ. E nga nan yi Tamari ra. Peresi yi Xesirɔn sɔɔ. Xesirɔn yi Rami sɔɔ. ⁴ Rami yi Aminadabo sɔɔ. Aminadabo yi Naxason sɔɔ. Naxason yi Salimon sɔɔ. ⁵ Salimon nun Raxabi yi Boosu sɔɔ. Boosu nun Ruti yi Obedi sɔɔ. Obedi yi Yese sɔɔ. ⁶ Yese yi Manga Dawuda sɔɔ.

Dawuda yi Sulemani sɔɔ. A nga yi findixi Yurayaa naxanla nan na. ⁷ Sulemani yi Robowan sɔɔ. Robowan yi Abiya sɔɔ. Abiya yi Asa sɔɔ. ⁸ Asa yi Yosafati sɔɔ. Yosafati yi Yehorami sɔɔ. Yehorami yi Yusiya sɔɔ. ⁹ Yusiya yi Yotami sɔɔ. Yotami yi Axasi sɔɔ. Axasi yi Xesekiya sɔɔ. ¹⁰ Xesekiya yi Manase sɔɔ. Manase yi Amɔn sɔɔ. Amɔn yi Yosiyi sɔɔ. ¹¹ Yosiyi yi Yekonaya nun a xunyene nun a tadane sɔɔ, e Isirayila muxune suxu waxatin naxan yi, e siga e ra Babilɔn taani konyiyani.

¹² E siga xanbini Babilɔn taani, Yekonaya yi Selatili sɔɔ. Selatili yi Sorobabeli sɔɔ. ¹³ Sorobabeli yi Abiyudi sɔɔ. Abiyudi yi Eliyakimi sɔɔ. Eliyakimi yi Asori sɔɔ. ¹⁴ Asori yi Sadɔki sɔɔ. Sadɔki yi Ahimi sɔɔ. Ahimi yi Eliyudi sɔɔ. ¹⁵ Eliyudi yi Eleyasari sɔɔ. Eleyasari yi Matani sɔɔ. Matani yi Yaxuba sɔɔ. ¹⁶ Yaxuba yi Yusufu sɔɔ, Mariyamaa xεmena, naxan Yesu bari, naxan xili "Alaa Muxu Sugandixina." ¹⁷ Awa, fɔɔ Iburahima ma, han sa dɔɔ Dawuda ra, na findi mayixεte fu nun naanin nan na. Fɔɔ Dawuda ma, han e siga Isirayila yamaan na Babilɔn taani waxatin naxan yi, na fan mayixεte fu nun naanin. Fɔɔ e sigan ma Babilɔn taani, sa dɔɔ Alaa Muxu Sugandixin bari waxatin na, na fan findixi mayixεte fu nun naanin nan na.

Marigi Yesu sɔɔ fena

Luka 2.1-7

¹⁸ Awa, Yesu Alaa Muxu Sugandixin sɔɔxɔi kii naxan yi, na nan ito ra. A nga, Mariyama yi masuxi Yusufu xɔn ma nun, koni benun a xa dɔɔ a xɔn ma waxatin naxan yi, a yi a to a bata fudikan fata Alaa Nii Sarijanx-

in na. ¹⁹ Tinxin muxun nan yi a xεmen Yusufu ra. A mi yi waxi a xa Mariyama rayagi yamaan yetagi. Nanara, a yi a miri a xa a futun kala luxunni. ²⁰ A yi a mirima na feen ma waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini a xa xiyeni, a naxa, "Yusufu, Dawuda bɔnɔɔnna, i nama gaxu i ya naxanla Mariyama tonge, amasɔɔ a diin naxan barima, na fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na. ²¹ A dii xεmen barima nen, i yi a xili sa Yesu † amasɔɔ a tan nan a yamaan nakisima e yulubine ma."

²² Ito birin ligaxi nen alogo Marigin naxan falaxi a nabiin xɔn ma, a na xa kamali. ²³ A naxa, "Sungutun nasɔɔnxin fudikanma nen, a dii xεmen bari.

E yi a xili sa Emanuweli, na bunna nεen fa fala, 'Ala en tagi.'" ††

²⁴ Nanara, Yusufu xulun waxatin naxan yi, Marigina malekan naxan yamari a ma, a na liga, a yi Mariyama tongo a naxanla ra. ²⁵ Koni e mi kafu han a yi dii xεmen bari. Yusufu yi a xili sa "Yesu."

Xɔntɔn tiin naxanye sa keli sogeteden binni

2 Yesu to sɔɔ Betεlemi taani Yudaya yamanani Manga Herode waxatini, fekolonne yi fa sa keli sogeteden binni, fa Yerusalen taani. ² E muxune maxɔdin, e naxa, "Diidin naxan barixi Yahudiyane mangana na, na minen yi? Nxu bata a taxamaseri saren to nxu yi sogeteden binni waxatin naxan yi. Nanara, nxu bata fa nxu xa fa a batu." ³ Manga Herode na mε waxatin naxan yi, a kuisan, e nun Yerusalen kaane birin. ⁴ A yi yamaan saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne xili, a yi e maxɔdin, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin yi lan a xa bari minen yi?" ⁵ E yi a yabi, e naxa, "A barima Betεlemi taan nin Yudaya yamanani. Nabini ito nan seḅexi, a naxa,

⁶ I tan, Betεlemi taan Yuda yamanani, taa xuri mi i tan na Yudaya taa gbeene yε. Amasɔɔ mangana nde kelima nen i tan yi naxan Isirayila muxune masuxuma, n ma yamana.'" ††

† Yesuxinla bunna nεen, fa fala "Marakisi Tiina" Heburu xuini.
†† Esayi 7.14 nun 8.8 nun 8.10 fan mato. ‡ A na maxɔdinna tixi nen bayo muxune yi Alaa Muxu Sugandixin faan mamema bayo nabi fonne waliyiya falane bata yi a fe yita xabu ꞑeε keme wuyaxi. †† Mika 5.1

⁷ Awa, Manga Herode yi fekolonne xili wundoni, a yi e maxɔdin na saren mini waxatin yetɛɛn ma. ⁸ A yi nun-gun sa e ma siga Betelemi taani, a naxa, "Ɛ sa diidina fe yɛɛ fen han! Ɛ na a to waxatin naxan yi, ɛ yi n nakolon alogo n fan xa sa a batu."

⁹ E to mangana falan name, e yi siga. E saren naxan to sogeteden binni a fɔlɔni, e mɔn yi na to, a yi lu e yɛɛ ra han a sa ti diidin yiren xun ma. ¹⁰ E to na saren to, e yi sewa han! ¹¹ E to so banxini, e yi diidin nun a nga Mariyama to. E yi e xinbi sin a xa, e yi a batu. Na xanbi ra, e yi e sanba seene ramini, e yi xɛmaan nun wusulanna nun mirihi latikɔnɔnna fi a ma. ¹² Ala yi fekolonne rakolon xiyeni, a e nama fa xɛtɛ Manga Herode fɛma. E yi xɛtɛ kira gbɛtɛ xɔn ma e konni.

Yesu sɔtɔ muxune yi e gi

¹³ Fekolonne kelixin na yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni, a yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i diidin nun a nga tongo, ɛ yi e gi, ɛ siga Misiran yamanani. Ɛ sa lu na han n na falan ti ɛ xa waxatin naxan yi. Amasɔtɔ Herode diidin fenma a faxa xinla nan ma."

¹⁴ Nayi, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo kɔɛɛn na, e siga Misiran yamanani. ¹⁵ A lu na han Herode yi faxa. Marigin naxan fala nabiin xɔn ma, na yi kamali, a naxa,

"N na n ma dii xɛmɛn xili nɛn a xa keli Misiran bɔxɔni." †

Diine faxa fena

¹⁶ Herode to a kolon a fekolonne bata a mayenden, a bɔɔnɛn yi te kati! A yi yamarin fi, a dii xɛmɛn naxanye Betelemi taan nun a rabilinna birin yi, naxanye barin munma ɲɛɛ firin sɔtɔ, a ne birin xa faxa. A na waxatin nagidi fekolonne gbee falan nan xɔn. ¹⁷ Nayi, Nabi Yeremi a falan yi kamali, a naxa,

¹⁸ "Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama taani,

Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinɲɛ a xa masabari

amasɔtɔ e birin bata faxa." ††

E xɛtɛ fena keli Misiran yi

¹⁹ Herode faxa waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni Misiran yamanani, ²⁰ a yi a fala, a naxa, "Keli, i diidin nun a nga tongo, i xɛtɛ Isirayila yamanani amasɔtɔ naxanye diidin fenma a faxa feen na, ne bata faxa." ²¹ Nanara, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo, a xɛtɛ Isirayila yamanani. ²² Koni a mɛ waxatin naxan yi, a Herode a dii xɛmɛn Arikelayusi dɔxi a fafe ɔɔnɔni mangan na Yudaya yamanan xun na, Yusufu yi gaxu na yidɔxɔ feen na. Ala mɔn yi a rakolon xiyeni, a yi siga Galile yamanani. ²³ A yi sa dɔxɔ taana nde yi naxan xili Nasareti. Nabine falane yi rakamali, fa fala, "A xili bama nɛn 'Nasareti kaana.'"

† Hose 11.1 †† Yeremi 31.15

Yoni Marafu Tiina kawandina

Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

3 Yoni Marafu Tiin yi fa na waxatini a kawandin ba fɔlɔ tonbonni Yudaya yamanani. ² A naxa, "Ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi, amasɔtɔ Ariyanna Mangayaan bata maso!" ³ Nabi Esayi yi a tan nan ma fe falama, a naxa,

"Muxuna nde xuiin minima tonbonni,

naxan a falama,

'Ɛ kirani tɔn Marigin yɛɛ ra,

ɛ kirane matinxin a xa!" †

⁴ ɔɔnɔnɔn xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma. A yi tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na. ⁵ Yamaan yi lu fe a fɛma keli Yerusalɛn nun Yudaya yamanan nun Yurudɛn baan nabilinna birin yi. ⁶ E yi e ti e yulubine ra, a yi e rafu Yurudɛn baani e tubi xinla ma Ala ma.

⁷ Yoni to Farisi muxune †† nun Saduse muxun †† wuyaxi to fe a fɛma, a xa e rafu igeni, Yoni yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ tan sari bɔnɔnɔnne! Nde ɛ rakolonxi, ɛ xa e gi Alaa ɔɔnɔnɔn bun ma? ⁸ Ɛ kɛwanle xa a yita fa fala ɛ bata ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi. ⁹ Ɛ nama ɛ miri fa fala ɛ benban nan Iburahima ra. N xa a fala ɛ xa, Ala nɔɛ gemeni itoe findɛ nen Iburahima bɔnɔnɔnne ra! ¹⁰ Bunbin bata yitɔn wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi fani tima, na sege ma nɛn, a woli tɛɛni. ¹¹ N tan ɛ rafuma igeni ɛ tubi xinla nan ma Ala ma. Koni naxan senben gbo n tan xa, na fama n tan xanbi ra, n mi nɔɛ naxan ma sankidi fulunɲɛ yati. Na ɛ rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun tɛɛn nin. ¹² A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nɛn tɛɛ tutareni!"

Yesu rafu fena igeni

Maraka 1.9-11, Luka 3.21-22, Yoni 1.32-34

¹³ Na waxatini Yesu yi keli Galile yamanani, a siga Yoni fɛma Yurudɛn baani, alogo Yoni xa a rafu igeni.

¹⁴ Koni Yoni yi tondi, a naxa, "N makona a ma, i tan nan xa n tan nafu, koni i bata fa n tan fɛma." ¹⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, "Tin ito xa liga singen, amasɔtɔ a lan nɛn en xa fe tinxinxine birin nakamali." Nanara, Yoni yi tin.

¹⁶ Yesu to rafu, a keli igeni nɛn tun, kore xɔnna deen yi rabi a xa, a yi Alaa Nii Sarijanxin to gode ganba sawurani, a dɔxɔ a ma. ¹⁷ Fala xuiin yi keli kore, a yi a fala, a naxa, "N nafan Dii Xɛmɛn nan ito ra naxan bata n kenen ki fani."

† Esayi 40.3 †† FARISI MUXUNE:Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdɛɛni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. †† SADUSE MUXUNE:Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lan mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani.

Setana yi kata Yesu ratantandeni

Maraka 1.12-13, Luka 4.1-13

4 Na xanbi ra, Alaa Nii Sarijanxin yi Yesu xali ton-bonni alogo Yinna Manga Setana xa kata a ratantan feen na. ² Yesu yi soge tonge naanin kɛɛ tonge naanin ti sunni, a mi donse don, sunna yi a suxu.

¹³ Maratantan tiin yi fa Yesu fema, a naxa, "Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, a fala gɛmɛni itoe xa, e xa maxɛtɛ burun na." ⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "A sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, 'Muxun mi balon donseen xan gbansan na fa Ala falan naxanye birin tima.' ††"

⁵ Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Taa Sarijanxini, ‡ a sa a ti Ala Batu Banxin xun tagi. ⁶ A yi a fala Yesu xa, a naxa, "Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, tugan, amasɔɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, 'Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya fe yi.

E yi i tongo, alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.' ††"

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, "A mɔn sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, 'I nama i Marigina Ala mato bunbani.' ††"

⁸ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana mɔn yi a tongo, a siga a ra geya gbeen fari, a dunuɗa mangayane nun a binyene birin yita a ra. ⁹ Setana yi a fala a xa, a naxa, "Xa i xinbi sin n bun ma, i yi n batu, n ni itoe birin fima i ma nɛn." ¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "Setana, keli be! Amasɔɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, 'I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu.' †††"

¹¹ Nayi, Yinna Manga Setana yi keli Yesu fema. Malekane yi fa a mali.

Yesu yi a wanla fɔɓ Galile yi

Maraka 1.14-15, Luka 4.14-15

¹² Yesu a mɛ waxatin naxan yi, a e bata Yoni sa ka-soon na, a siga Galile yamanani. ¹³ A mi fa dɔɔɔ Nasareti taani kɔɔɔ, a sa dɔɔɔ Kaperunan taani Galile daraan dɛ Sabulon nun Nafatali bɔɔɔ. ¹⁴ A na ligaxi nɛn, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁵ "Sabulon kaan nun Nafatali kaan naxanye baan binni, Yuruden baan dɛ, siya gbɛtɛne gbeen Galile naxan na,

¹⁶ yamaan naxan dɔɔi dimini, ne bata kɛnɛn gbeen to.

Naxanye dɔɔi sayaan dimini, kɛnɛna bata mini ne ma!" †††

¹⁷ Na waxatini, Yesu yi kawandin ba fɔɓ, a naxa, "ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi! Amasɔɔ Ariyanna Mangayaan bata maso."

† Na waxatini, muxun na yi SUNNA SUXU, a mi yi donseen donma hali kɛɛn na. Waxatina nde yi, e mɔn yi a jɛnige e nama igen fan min hali kɛɛn na. †† Sariyane 8.3 ‡ Yerusalen nan xili TAA SAR-ɪNANXINAbayo a rasarijanxi Ala xa. Na feen sɛbɛxi Yaburin 87.1-3 kui. †† Yaburi 91.11-12 †† Sariyane 6.16 ††† Sariyane 6.13 ††† Esayi 8.23 han 9.1

Yesu yi muxu naanin xili

Maraka 1.16-20, Luka 5.1-11

¹⁸ Yesu sigan tima Galile Daraan dɛɔɔn ma waxatin naxan yi, a yi ngaxakedenma firin to. Yɛɛɛ suxun nan yi e ra. Simɔn naxan xili Piyeri ⁵ e nun a ngaxakedenma, Andire, e yi yɛɛɛ suxuni yalaan na darani. ¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "ɛ bira n fɔɔɔ ra. N xa ɛ findi muxu fenne ra Ala xa alo ɛ yɛɛɛn suxuma kii naxan yi." ²⁰ E yi e yalane sa mafuren! E bira a fɔɔɔ ra. ²¹ A sigaxin yɛɛn na ndedi, a yi ngaxakedenma firin gbɛtɛye to, Yaki nun Yoni, Sebɛde a dii xɛmɛne. E nun e fafe yi e yalane yitɔnma kunkin kui. Yesu yi e xili. ²² E yi e fafe lu kunkin kui sa! E bira Yesu fɔɔɔ ra.

Yesu yi yamaan mali

Luka 6.17-19

²³ Yesu yi siga Galile yamanan birin yi, a yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa, a yi yamaan furetɔne rakendeya furen sifan birin ma. ²⁴ Muxune yi na feen xibarun mɛ Siriya yamanan birin yi. Yamaan yi fa furetɔn sifan birin nun tɔɔɔ muxune ra e nun jinan jaxin yi naxanye fɔɔɔ ra e nun gan furetɔne nun lɛbutɛne. Yesu yi ne birin nakendeya. ²⁵ Yama gbeen yi bira a fɔɔɔ ra keli Galile yamanan nun Taa Xun Fune yi. Ndee fan yi sa keli Yerusalen nun Yudaya nun Yuruden baan kidi ma.

Yesu yi kawandin ba geyaan fari

5 Yesu to yama gbeen to, a te a sa dɔɔɔ geyaan fari. A xarandiine yi fa a fema. ² A yi e xaran fɔɓ.

Sewa gbeena fe

Luka 6.20-23

³ A naxa, "Sewan na kanne xa, naxanye mako Ala ma bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔɔɔma nɛn.

⁴ Sewan na kanne xa, naxanye wugama, bayo Ala ne madɛndɛnma nɛn.

⁵ Sewan na kanne xa, naxanye limaniyaxi, bayo bɔɔɔn findima nɛn ne kɛɛn na.

⁶ Sewan na kanne xa, tinxinna xɔnla naxanye suxuma alo kamen nun min xɔnla, bayo ne wasama nɛn.

⁷ Sewan na kanne xa, naxanye kininkininma, bayo Ala kininkininma nɛn ne fan ma.

⁸ Sewan na kanne xa, naxanye bɔɔɔn sarijanxi, bayo ne Ala toma nɛn.

⁹ Sewan na kanne xa, naxanye bɔɔɔn xunbenla rasoma, Ala ne xilima nɛn a a diine.

§ Muxune mɔn Piyeri ma a Pita.

¹⁰ Sewan na kanne xa, naxanye besenxoxi e tinxinyana fe ra, bayo ne Ariyanna Mangayaan sɔɔma nen."

¹¹ "Yamaan na e konbi, e yi e besenxonya, e yi fala naxin sifan birin ti e xili ma n tan ma fe ra, sewana e tan xa nayi. ¹² E sewa, e naxan, amasɔɔ barayi gbeen namaraxi e xa ariyanna yi. Amasɔɔ e nabine fan besenxonya na kii nin xabu a fɔɔni."

Fɔɔɔn nun kenenna fe

Maraka 9.50, 4.21, Luka 14.34-35, 8.16

¹³ Yesu naxa, "E luxi nen alo fɔɔɔna dunupa muxune birin xa. Koni xa fɔɔɔn mexemexenna ba ayi, a fa ramexemexenna nanse ra nayi? A tɔɔn mi fa na fɔ a woli ayi, yamaan yi a yibodon. ¹⁴ E luxi nen alo kenenna dunupa muxune birin xa. Taan naxan tixi geyaan fari, na mi luxunɛ. ¹⁵ Muxu yo mi lenpun nadegɛ, a a raso deben bun ma. Koni fɔ lenpun xa dɔɔɔ seen nan fari. Nanara, a kenenna fiye banxi kui kaane birin ma. ¹⁶ A na kii nin, e kenenna xa yanban yamaan yetagi alogo e xa e wali faɔɔne to, e yi e Fafe Ala binya ariyanna yi."

Musaa Sariyana

¹⁷ Yesu naxa, "E nama e miri fa fala n bata fa Sariya Kitabun nun nabine kitabune kaladeni. N mi faxi e kaladeni fɔ e rakamalideni. ¹⁸ N xa ɔɔɔndin fala e xa, fanni kore xɔɔna nun ɔɔɔɔ xɔɔna daxi, sese mi be Sariya Kitabun na hali seɔɔnla yiredi keden pe han feen birin yi kamali. ¹⁹ Nanara, naxan na yamarini ito nde keden kala hali a xurun ki yo ki, a bonne xaran na ma, na kanna yatema muxudin nan na Ariyanna Mangayani. Koni naxan sariyani itoe suxuma, a bonne xaran ne ma, na kanna findima nen muxu gbeen na Ariyanna Mangayani. ²⁰ N xa ɔɔɔndin fala e xa, xa e tinxinyaan mi dangu sariya karamxɔɔne nun Farisi muxune tinxinyaan na, e mi soe Ariyanna Mangayani mumɛ!"

Yesu a falana xɔɔɔna fe yi

²¹ Yesu naxa, "E bata a me a Ala bata yi a fala en benbane xa, a naxa, 'I nama faxan ti. Naxan na muxun faha, na kitima nen.' ²² Koni n tan a falama e xa iki, naxan na xɔɔɔ a ngaxakedenna ma, na kitima nen. Naxan na a ngaxakedenna konbi, kitisa yamaan na makiti-ma nen. Naxan na a fala fa fala, 'I tan xaxilitarena,' na kanna lan yahannama tɛen nin. ²³ Nanara, i nɛma i ya kiseen nalima Ala ma waxatin naxan yi saraxa ganden yetagi, a na rabira i ma fa fala i ngaxakedenna xɔɔɔni i ma, ²⁴ i ya kiseen lu saraxa ganden yetagi singen. I siga xulen, i sa e nun i ngaxakedenna tagini tɔɔn. Na xanbi ra, i yi i ya kiseen fi Ala ma."

²⁵ "Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, e nɛma kira yi, i xa kata i na feen ɔɔn e tagi sinma alogo a nama i so kitisaan yii. Na fan yi i so doma kanne yii. Ne fan yi i sa kasoon na. ²⁶ N xa ɔɔɔndin fala i xa, nayi, i mi kele na mumɛ, fɔ i yanginna birin fi!"

† Xɔɔɔyaan 20.13 e nun Sariyane 5.17

Yesu a maxadina yalunyana fe yi

²⁷ Yesu naxa, "E bata yi a me nun a Ala bata yi a fala, a naxa, 'I nama yalunyaan liga.' ²⁸ Koni n tan a falama e xa, naxan na naxanla mato han a kunfa a ma, na kanna bata yelin yalunyaan lige a ɔɔɔɔni. ²⁹ Xa i yiifari ma yɛen nan i bire yulubini, a ba na, i yi a woli ayi. Amasɔɔ i fatin yirena nde halagixin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi. ³⁰ Xa i yiifari ma yiin nan i bire yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi. I yii kedenna segegin fisa dangu i gbindin birin soon na yahannama yi."

Futu kala feen maxadina

Matiyu 19.9, Maraka 10.11-12, Luka 16.18

³¹ Yesu naxa, "E yi a falama nun, e naxa, 'Naxan yo nɛma a naxanla beɔɔnɛ, a xa futu kala kedind so a yii.' ³² Koni n tan a falama iki, xa muxuna a naxanla beɔɔn, naxanla mi yalunya ligaxi, a bata a naxanla ti yalunyaan ma nayi, ³³ bayo xa xeme gbete a futu, na bata yalunyaan liga a xɔɔn ma."

Kɔɔɔna fe maxadina

³³ Yesu naxa, "E mɔɔn bata yi a me nun, a a fala nen en benbane xa, a i na i kɔɔɔ Marigini, fɔ i xa a rakamali. ³⁴ Koni n na a falama e xa iki, e nama e kɔɔɔ ariyanna yi amasɔɔ Ala mangaya gbeden menni. ³⁵ E nama e kɔɔɔ dunupa ra amasɔɔ Ala san tiden na a ra. E nama e kɔɔɔ Yerusalɛn taani amasɔɔ Manga gbeena taan nan na ra. ³⁶ E nama e kɔɔɔ e xunna ra amasɔɔ hali e xun seɛe kedenna, e mi nɛe a fɔɔe hanma e yi a fixa. ³⁷ Koni i ya falan xa findi 'ɔɔn,' hanma 'En-en' tun! Xa i nde sa na fari, na kelixi Fe Naxin Kanna nin."

I nama i gbeen ɔɔɔn

Luka 6.29,30

³⁸ Yesu naxa, "E bata yi a me nun fa fala, 'Yɛen ɔɔɔn xa fi yɛen na, ɔɔɔnna ɔɔɔn xa fi ɔɔɔnna ra.' ³⁹ Koni n tan a falama iki, i nama i kankan muxu naxin yɛe ra. Naxan na i deen ɔɔɔ kedenna garin a ma, bode fɔɔɔ fan ti a xa. ⁴⁰ Xa muxuna nde waxi i kiti feni i ya doma bun birana fe ra, tin a xa i ya doma gbeen fan tongo. ⁴¹ Xa muxu yo i karahan i xa goronna maxali kilo kedenni, i tan xa a findi kilo firinna ra. ⁴² Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde wa i doli feni sena nde yi, i nama tondi."

†† Xɔɔɔyaan 20.14 e nun Sariyane 5.18 † Sariyane 24.1 †† A BATA A NAXANLA TI YALUNYAAN MA. Bayo a naxanla nan mɔɔn a ra Ala yɛe ra yi bayo a futu kala xun mi yi na Ala yɛe ra yi. †† Saraxaraline 19.12 e nun Yatene 30.3 e nun Sariyane 23.22-24 ††† A mi kɔɔɔna fe falama be lan wulen gbansanna ma. Koni hali ɔɔɔndin na a ra, Yesu naxa, i nama i kɔɔɔ. Xa muxun dari feen nan ɔɔɔndi falan na, muxune lama a falan na nen hali a mi a kɔɔɔ. ††† Xɔɔɔyaan 21.23-25 e nun Saraxaraline 24.19-20 e nun Sariyane 19.21

I yaxune xanu
Luka 6.27-28, 32-36

⁴³ Yesu naxa, “E bata yi a me nun fa fala, ‘I adamadi boden xanu, i yi i yaxune rapaxu.’^{†44} Koni n tan a fala-ma e xa iki, e xa e yaxune xanu. Naxanye e besenxanya-ma, e xa Ala maxandi ne xa. ⁴⁵ Nanara, e ligama nen alo e Fafe Ala naxan ariyanna yi. Amasotɔ a sogen natema muxu fajine nun muxu naxine nan xa. Amasotɔ tinxin muxun nun tinxintarena, Ala tulen nafama ne birin xa. ⁴⁶ Muxun naxanye bata e xanu, xa e ne nan tun xanu, e barayin sotɔma nayi di? Hali mudu maxinle fan na ligama!⁴⁷ Xa e e ngaxakedenne nan tun xontɔn, e nanfe ligaxi nayi naxan dangu bonne gbeen na? Amasotɔ hali denkeleyatarene na ɔɔxɔnna ligama. ⁴⁸ Nanara, e lu fetareyani alo fe mi e Fafe Ala ra kii naxan yi naxan ariyanna yi.”

Xaranna Ala kiseene fe ra

6 Yesu naxa, “E a liga e yeren ma, e nama e wali fajine ke yamaan yetagi alogo e xa e to. Xa e na liga, e mi barayi sotɔma e Fafe Ala ra ariyanna yi. ² Nanara, xa i yiigelitɔne kima, i nama xɔtaan fe i ye ra a ralideni alo nafigine a ligama kii naxan yi salide banxine nun taa tagine yi alogo yamaan xa e matɔxɔ. N xa ɔɔndin fala e xa, e bata yelin e saranna sɔte yamaan yii. ³ Koni xa i yiigelitɔne kima, hali i kɔmenna nama a kolon i yiifanna naxan ligama ⁴ alogo i ya hinan wanla xa raba suturani. Nayi, i Fafe Ala naxan i toma suturani, na i barayima nen.”

Xaranna Ala maxandin ma
Luka 11.2-4

⁵ Yesu naxa, “E nɛma Ala maxandɛ, e nama a liga alo nafigine. Amasotɔ a rafan e ma, e xa ti salide banxine nun taa tagine yi, e yi sali alogo yamaan xa e to. N xa ɔɔndin fala e xa, e bata yelin e saranna sɔte yamaan yii. ⁶ Koni i tan nɛma Ala maxandɛ, so i ya banxini, i dɛen nagali, i yi i Fafe Ala maxandi i mi naxan toma. Nayi, i Fafe Ala naxan wundo yi feene toma, na i barayima nen.”

⁷ Yesu naxa, “E nama lu xete fala fuyanne ma tun Ala maxandini alo denkeleyatarene. Amasotɔ e mirima a ma fa fala e na falan nawuya ayi Ala e xuiin namɛma na nin. ⁸ E nama liga alo ne, bayo e Fafe Ala e makone kolon benun e xa a maxandi. ⁹ Awa, e Ala maxandima ikiini, e naxa,

‘Nxu Fafe naxan kore xɔnna ma,
i xinla xa saripan.

¹⁰ I ya Mangayaan xa fa,
i sagoon xa liga dunupa yi
alo a ligama kore xɔnna ma kii naxan yi.

¹¹ I nxɔ to balon fi nxu ma.

¹² I nxu mafelu nxu yulubine ra,
alo nxu fan nxu hake tongone mafeluma kii naxan yi.

¹³ I nama tin nxu xa bira tantanni

† Saraxaraline 19.18

fo i nxu rakisi fe naxin ma.”

¹⁴ “Amasotɔ xa e e hake tongone mafelu, e Fafe naxan ariyanna yi, na fan e mafeluma nen. ¹⁵ Koni xa e mi ne mafelu e hake ne ra, e Fafe Ala fan mi e mafeluye e yulubine ra.”

Sun suxu feen xaranna

¹⁶ Yesu naxa, “E nɛma sunni, e nama e yetagini ɔɔnɔn alo nafigine e yetagine yixidima kii naxan yi alogo yamaan xa a kolon a e sunni. N xa ɔɔndin fala e xa, ne bata yelin e saranna sɔte yamaan yii. ¹⁷ I tan nɛma sunna suxuma, i yetagin maxa, i yi i xunni ɔɔn ¹⁸ alogo yamaan nama a kolon fa fala i sunni fo i Fafe Ala i mi naxan toma, na a kolonma nen. I Fafe Ala naxan wundo feene toma, na i barayima nen.”

Ariyanna nafunla fe
Luka 12.33,34

¹⁹ Yesu naxa, “E nama e nafunle ramara dunupani ito yi e banxine kui, xɔrinxɔrinna nun melimenle a kalama denaxan yi. Mupadene fan soma nen, e yi a mupa.

²⁰ Koni e xa nafunla ramara ariyanna yi, xɔrinxɔrinna nun melimenle mi a kale denaxan yi, mupadene fan mi soe na, e a mupa ²¹ bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan menna nin.”

Fati bendɛn gbee kenenna a fe
Luka 11.34-36

²² Yesu naxa, “Muxun yeen luxi nen alo lenpuna a fati bendɛn xa. ^{††} Xa i yeen kendɛ, i fatin birin luma nen kenenni. ²³ Koni xa i yeen kala, i fatin birin luma nen dimini. Nayi, kenenna naxan i yi, xa na bata findi dimin na, na dimin gboma ayi nen.”

Ala nun nafunla fe
Luka 16.13, 12.22-31

²⁴ Yesu naxa, “Muxu yo mi nɛ wale kari firinna xa sanpa ma kedenni. Amasotɔ a kedenna rapaxuma nen, a kedenna xanu, hanma a kedenna binyama nen, a yi bonna rayelefu. E mi nɛ wanla ke Ala nun nafunla xa sanpa ma kedenni.”

²⁵ “Nanara, n na a falama e xa, e nama kɔntɔfili e dunupa yi gidina fe ra, e naxan donma hanma e naxan minma hanma e e maxidima naxan yi. Niin mi dangu donseen na ba? Fati bendɛn mi dangu dugin na ba?

²⁶ E xɔline mato, e mi se sima, e mi se xabama, donse ramarade mi e yii, koni e Fafe naxan ariyanna yi, na nan e baloma. E mi fisa xɔline xa ba? ²⁷ E tan nde nɛ waxatidi se e yete siine fari e xaminna ma ba? ²⁸ E xaminma dugina fe ra nanfera? E wudi fuge fajine gbo kiin mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yete xa, ²⁹ anu n xa a fala e xa, hali Manga Sulemani e nun a ɔɔnɔn birin yi, a mi a yete maraberi ba alo e tan nde. ³⁰ Ala nan sexene maraberi bama naxanye solima to, tila e

†† ALO LENPUNA: Sandani ito kui, i nɛ i yeen tiye nen se fajin na hanma a kobina. Xa i yeen tixi se fajin na, na findima nen kenenna ra i xa.

gan, e ñan fefe! A mi ε maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun."

³¹ "Nanara, ε nama xamin fa fala, 'En balon sɔtɔma di?' hanma 'En na igen sɔtɔma di?' hanma 'En dugin sɔtɔma di?' ³² Amasɔtɔ denkeleyatarene seni itoe birin fenma. Koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na ε makoon kolon. ³³ Koni ε Alaa Mangayaan fen singen e nun a tinxinyana, na xanbi ra a seni itoe birin soma ε yii nen. ³⁴ Nanara, ε nama xamin tila tɔɔna fe ra. Tila xaminna tila nan ma. Amasɔtɔ lɔɔn birin nun a tɔɔn na a ra."

Ɛ nama bonne yalagi

Luka 6.37-38, 41-42

7 Yesu naxa, "Ɛ nama ε yete findi ε adamadi boden kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti. ² Bayo ε na bonne kewanle makiti kii naxan yi, Ala ε fan makitima na kii nin. Ɛ ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na nan yatema ε xa. ³ Nanfera ñamadin naxan i adamadi boden yeen xɔn, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeen xɔn, i mi na toma? ⁴ I ya a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, 'Tin, n xa ñamadin ba i yeen xɔn ma,' koni gbindonna i tan yeen xɔn ma. ⁵ I tan nafigina! Gbindonna ba i yete yeen xɔn ma singen, na xanbi ra, i nɔe na ñamadin toe nen, i yi a ba i adamadi boden yeen xɔn ma."

⁶ "Ɛ nama se sarinaxin sa barene bun. † Ɛ nama ε bɔɔɔ bun nafunla woli xɔsene bun ma. †† Xa i na liga xɔsene e yibodonma nen, barene yi xarɛ ε ma, e yi ε xin."

Ala maxandina fe

Luka 11.9-13

⁷ "Ɛ seen maxɔdin, ε a sɔtɔma nen. Ɛ seen fen, ε a toma nen. Ɛ deen kɔnkɔn, a rabima ε xa nen. ⁸ Amasɔtɔ naxan yo na seen maxɔdin, na a sɔtɔma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deen kɔnkɔn, a rabima a xa nen. ⁹ Muxuna nde ε ye ba, naxan ma diin burun maxɔdinma a ra, a gemen so a yii? ¹⁰ Hanma a na yeen maxɔdin a ra, a sanin so a yii? ¹¹ Hali ε to findixi muxu ñaxine ra, ε a kolon fa fala a lan nen, ε xa se fajin so ε diine yii. E faxi fa, ε Fafe naxan ariyanna yi, na se fajine soma a maxandi muxune yii kii naxan yi!"

¹² "Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin bunna nan ito ra: I waxi muxune xa feen naxanye raba i xa, na ñaxɔnna liga bonne xa."

Ɖe xurina fe

Luka 13.24

¹³ "Ɛ so de xurin na, amasɔtɔ kiraan naxan sigama yahannama yi, na ragbo, a so deen nagbo. Muxu wuyaxi soma nen menni. ¹⁴ Kiraan naxan sigama habadan nii rakisini, na yisiga raxɔɔ, a deen mi ragbo, muxu wuyaxi mi a toma."

† BARENE: Yanyina nde, sandani ito bunna neen, fa fala i lan i xa muxune kawandi naxanye nɔe e tuli matiye i ra. †† Bɔɔɔ BUN NAFUNLA: Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen "perili."

Wudin nun a bogina fe

Luka 6.43-44

¹⁵ "Ɛ a liga ε yeren ma wule nabine fe yi. E nema fama e xuruxi alo yeɔeena, koni e kui feen luxi nen alo kanko xarɛne. ¹⁶ Ɛ ne kolonma e kewanle nan xɔn. I manpa bogin bolonɛ tansinna kɔe ra ba? I xɔde bogin bolonɛ wudi maɱalixin kɔe ra ba? ¹⁷ Wudi fajin bogi fajin nan tima. Wudi ñaxin bogi ñaxin nan tima. ¹⁸ Wudi fajin mi bogi ñaxin tima. Wudi ñaxin mi bogi fajin tima. ¹⁹ Wudin naxan mi bogi fajin tima, na sege-ma nen, a gan. ²⁰ Nba, ε wule nabine kolonma e kewanle xɔn ma na kii nin."

Ala xuiin suxutare muxune fe

Luka 13.25-27

²¹ "Muxun naxanye a falama, e naxa, 'Marigina, Marigina!' ne birin mi soma Ariyanna Mangayani fɔ naxanye n Fafe Ala sagoon ligama. ²² Nanara, na lɔɔn † na a li, muxu wuyaxi a falama nen, e naxa, 'Marigina, Marigina! Nxu bata yi nabiya falane ti i xinli nun, nxu jinanne kedi i xinli, nxu kabanako fe wuyaxi liga i xinli!' ²³ Nba, n na a falama e xa nen, n naxa, 'N mi ε kolon mumε! Ɛ tan fe ñaxi rabane, ε keli n fema!'"

Banxi ti firinne fe

Luka 6.47-49

²⁴ "Awa, muxun naxan birin n ma falane ramema, e yi e suxu, ne luxi nen alo xeme xaxilimaan naxan a banxin ti fanyen fari. ²⁵ Tulen fa waxatin naxan yi, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa. Koni na banxin mi bira bayo a yi tixi fanyen nan fari. ²⁶ Muxun naxanye birin n ma falane ramema koni e mi e suxuma, ne luxi nen alo xaxilitaren naxan a banxin ti meɱensinna fari. ²⁷ Tulen faxina, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa, banxin yi bira kii ñaxini!"

Yesu senbena fe

²⁸ Yesu yelinxina falane birin tiye, yamaan yi kabε a xaran ti kiin ma. ²⁹ A tan mi luxi alo e sariya karamɔɔne kii naxan yi, Yesu yi xaranna tima Ala senben nin.

Yesu yi dogonfontɔn nakendeya

Maraka 1.40-45, Luka 5.12-16

8 Yesu yi godo keli geyaan ma, yama gbeen yi biraxi a fɔɔ ra. ² Awa, dogonfontɔn yi fa a fema, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, "N kanna, xa i tin, i nɔe n nakendeye nen." ³ Yesu yi a yiin sa a ma, a yi a yabi, a naxa, "N bata tin, i xa kendeya." Dogonfontɔn yi kendeya mafuren. ⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa sa i mato. Na xanbi ra, Musaa sariyan saraxan naxan yamarixi, i na ba. Na finde nen sereyaan na e xa." †

‡ BOGINA: Sanda sifani ito kui, bogi fajin findixi kewali fajin nan na. †† NA LɔɔNɔE finde kitisa lɔɔn nan na waxati rapanni. ††

Sofa kuntigina walikēen nakendeya fena

Luka 7.1-10

⁵ Yesu so Kaperunan taani waxatin naxan yi, Romi so-faan keme kuntigin yi fa a fema, a yi a mafan, a naxa, ⁶ "N fafe, n ma walikēen furaxina n konni, hali a mi nce a mamaxe. A tawxi kati!" ⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, "N xa sa a rakendeya." ⁸ Kuntigin yi a yabi, a naxa, "N fafe, na binyen mi lan n ma, i siga n konni. Falan ti tun, n ma walikēen kendeayama nen. ⁹ N fan kuntigina nde nan ma nɔ bun, sofane n fan bun. N na a fale na ndee xa nen, n naxa, 'Siga,' a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, 'Fa,' a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, 'Ito liga,' a na liga." †

¹⁰ Yesu na me waxatin naxan yi, a kabɛ. Muxun naxanye yi biraxi a fɔɔ ra, a yi a fala ne xa, a naxa, "N xa tɔndin fala ε xa, n munma denkeleyaan sifani ito to Isirayila muxu yo yi. ¹¹ N xa a fala ε xa, muxu wuyaxi fama nen sa keli sogeteden nun sogegodode binni, e yi fa dɔɔ Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba fema Ariyanna Mangayani. ††¹² Koni naxanye yi lan nun e xa so Ariyanna Mangayani, ‡ ne raminima nen tanden ma dimini, wugan nun nin naxinna denaxan yi." ¹³ Yesu yi a fala kuntigin xa, a naxa, "Siga, a ligama i xa nen alo i denkeleyaxi a ma kii naxan yi." Kuntigina walikēen yi kendeaya na waxatin yeteni.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya

Maraka 1.29-34, Luka 4.38-41

¹⁴ Yesu yi siga Piyeri † konni, a yi a bitan gilen furaxin li saxi a konni a fatin wolonxi a ma. ¹⁵ Yesu yi naxanla yiin suxu, fati mawolonna yi a bepin, a keli, a ti, a wali fɔɔ a xa.

¹⁶ Ninbanna soxina, yamaan yi fa muxu wuyaxi ra Yesu fema yinna naxine yi naxanye fɔɔ ra. Yesu yi yinnane kedi a falan xɔn, a furetɔne birin nakendeya. ¹⁷ A na liga nen, alogo Nabi Esayi naxan fala, a na xa kamali, a naxa,

"A en ma tɔɔne nan tongoxi,
en ma furene nan yi a fari." †

Birana Yesu fɔɔ ra

Luka 9.57-62

¹⁸ Yesu to yama gbeen to a rabilinni, a yi a fala a xarandiine xa, a e xa gidi daraan bode fɔɔ na.

¹⁹ Sariya karamɔɔna nde yi fa a fema, a naxa,

DOGONFONTɔNA:Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinje dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sarijanana kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonta na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. † Xemeni ito yi laxi a ra fa fala senben Yesu yii daala xun na alo senbena a tan sofa kuntigin yii a sofane xun na kii naxan yi. Xemeni misaala nan tongoxi a yeste dunuɔa yi gidin kiin ma alogo a xa a yita fa fala Yesu yi nce a walikēen nakendeye nen a senben na hali a gbindin mi siga. †† A bunna neen fa fala siya gbetene fan kisin sɔɔma nen hali ba Yahudiyane ra. ‡ Yanyina nde, na lanxi Isirayila kaane nan ma. †† Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. †† Esayi 53.4

"Karamɔɔ, i siga dɛdɛ, n sigɛ i fɔɔ ra." ²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "Xulumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e tɛen sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xemen yii." ²¹ A fɔɔrabirana nde yi a fala a xa, a naxa, "N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen." ²² Yesu yi a yabi, a naxa, "Bira n fɔɔ ra, a lu faxa muxune xa faxa muxune maluxun." ††

Yesu yi foye gbeen nati

Maraka 4.35-41, Luka 8.22-25

²³ Yesu yi dɔɔ kunkin kui, a xarandiine yi siga a fɔɔ ra. ²⁴ E daraan xun ma, foye gbeen yi keli, a igeni maxa. Igen mɔɔnne †† yi sa kunkin xun ma. Koni Yesu yi xima. ²⁵ Xarandiine yi siga a fema, e yi a raxulun. E yi a fala, e naxa, "Marigina, nxu rakisi, nxu faxamaan ni i ra." ²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "E gaxuma nanfera? E denkeleyaan mi gbo mumɛ!" Na xanbi ra, a keli, a foyen nun ige mɔɔnne yamari, e yi e raxara. ²⁷ Muxune birin yi kabɛ, e naxa, "Muxu sifan mundun ito ra? Hali foyen nun igen mɔɔnne a falan suxuma!"

Yesu yi muxu firin nakendeya yinnane naxan fɔɔ ra

Maraka 5.1-20, Luka 8.26-39

²⁸ Yesu yi siga Gadara yamanani daraan bode fɔɔ na. Muxu firin yi a li na yi naxanye yi kelixi bilingan yireni, yinna naxine yi e fɔɔ ra. E yi xape kati! Muxu yo mi yi suse sigan tiye na kiraan xɔn. ²⁹ Yinnane yi e rasɔɔn e falan ti e xɔn, e naxa, "Alaa Dii Xemena, i nanse fenma nxu fema? I faxi nxu naxankataden nin ba benun waxatin xa a li?" ³⁰ Xɔse kuru gbeen yi e degema na dexɔn ma nun. ³¹ Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, "Xa i nxu kedima, nxu rasiga xɔse kuruni ito yi." ³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E siga." Nayi, e sa so na xɔse kuruni. Xɔse kurun yi godo e giye geyaan ma, e sa faxa darani. ³³ Muxun naxanye yi xɔsene kantanna, ne yi e gi, e siga taani. E sa na feene birin fala e nun feen naxan ligaxi na muxune xa yinna naxine yi naxanye fɔɔ ra. ³⁴ Na ma, taa yi kaane birin yi sa Yesu ralan. E a to waxatin naxan yi, e yi a mafan, a xa keli e yamanani.

Yesu yi lebutenna rakendeya

Maraka 2.1-12, Luka 5.17-26

⁹ Yesu yi dɔɔ kunkin kui, a darani gidi, a siga a kon taani. ² Muxuna ndee yi fa xeme lebutenna nde ra a fema, a saxi a sa seni e yii. Yesu yi e denkeleyaan to, a yi a fala lebutenna xa, a naxa, "N ma diina, i bɔnɛn xa sa, i yulubine bata xafari." ³ Sariya karamɔɔna ndee yi e miri, e naxa, "Xemeni ito Ala rayelefuma!" ⁴ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala, a naxa, "E mirima fe naxi sifani itoe ma nanfera?" ⁵ Mundun fala raxɔɔ, 'I yulubine bata xafari' hanma, 'Keli, i sigan ti?' ⁶ N na a yitama ε ra nen nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xemen yii dunuɔa yi, n muxune mafelu e yulubine ra."

††† A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. ††† IGEN MɔɔNNE:alo foyen na so igeni. § ALA RAYELEFUNA:Karamɔɔne na falaxi nen bayo Yesu bata falan ti alo Ala nan yi a tan na, a naxa, "i yulubine bata xafari" anu, Ala nan yulubine xafarima.

A yi a fala lɛbutɛnna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”⁷ Xɛmɛn yi keli, a siga a konni.⁸ Yamaan to na to, e gaxu, e yi Ala tantun amasɔɔ a bata na senbɛ sifan fi muxune ma.

Yesu yi Matiyu xili

Maraka 2.13-17, Luka 5.27-32

⁹ Yesu yi keli, a siga. A yi mudu maxinla nde to, a yi xili Matiyu, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔɔ ra.” Matiyu yi keli, a bira a fɔɔ ra.

¹⁰ Yesu yi a dɛgema Matiyu a banxini waxatin naxan yi, mudu maxili wuyaxi nun hake kan wuyaxi yi fa, e dɔɔɔ Yesu nun a xarandiine fɛma e dɛgedeni.¹¹ Farisi muxuna ndee na to waxatin naxan yi, e yi a fala a xarandiine xa, e naxa, “E karamɔɔɔɔ nun mudu maxinle nun hake kanne e dɛgema e bode xɔn ma nanfera?”¹² Yesu yi e xuiin mɛ, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kɛndɛ, na mako mi seribaan ma fɔ furetɔne.”¹³ E siga, e sa Kitabuna falani ito bunna fɛsɛfɛsɛ, a naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’[†] Amasɔɔ n mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fɔ hake kanne.”

Maxɔdinna sun suxu feen ma

Maraka 2.18-22, Luka 5.33-39

¹⁴ Yoni a xarandiine yi fa Yesu fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nxu tan nun Farisi muxune sunna suxuma, koni nanfera i ya xarandiine mi sunna suxuma?”¹⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nɛma paxalandi tiine fɛma waxatin naxan yi, e lan e xa sunu ba? †† Koni waxatina nde fama paxalandi kanna bama nɛn e yɛ, e sunna suxuma nɛn na yi.”¹⁶ Muxu yo mi nɔɔ dugi nɛnɛn tongɛ a yi dugi fonna betɛrɛn a ra ‡ amasɔɔ a dugi nɛnɛn bɔma nɛn a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.¹⁷ Muxun mi manpa nɛnɛn sɛ se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nɛnɛn se sase fonna kalama nɛn, manpaan yi bɔɔɔ, se sase fonna yi kala. Koni manpa nɛnɛn sama se sase nɛnɛn nan kui, e firinna birin namarama nɛn nayi ki faɔi.”

Yesu yi muxu firin nakendɛya

Maraka 5.21-43, Luka 8.40-56

¹⁸ Yesu yi na falama e xa waxatin naxan yi, Yahudiya kuntigina nde yi fa a xinbi sin Yesu bun, a naxa, “N ma dii tɛmɛn bata faxa iki sa! Koni fa i yiin sa a ma, a niin birama a yi nɛn na yi.”¹⁹ Na ma, Yesu yi keli, a bira a fɔɔ ra, e nun a xarandiine.

²⁰ Naxanla nde yi na yi, paxalan furen yi a ma xabu nɛɛ fu nun firin. Na yi fa Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a doomaan lenben na.²¹ Bayo a yi a mirixi a ma, a naxa, “Xa n na n yiin din a doomaan na tun, n kɛndɛyama nɛn na yi.”²² Yesu yi a firifiri, a yi a to, a yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii tɛmɛna, i bɔɔnɛn xa sa, i ya denkeleyaan

bata i rakendɛya.” Naxanla yi kɛndɛya na waxatin yɛtɛni!

²³ Awa, Yesu yi so kuntigina banxini, a xulen fene to e nun yamaan naxan yi wugama,²⁴ a naxa, “E mini! Dii tɛmɛni ito mi faxaxi, a xiin nɛn tun!” E birin yi gele a ma.²⁵ E to yamaan namini, Yesu yi so, a dii tɛmɛn suxu a yiin ma, dii tɛmɛn yi keli.²⁶ Muxune yi na feen xibarun mɛ na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi danxuto firin nakendɛya

²⁷ Yesu keli mɛnni waxatin naxan yi, danxuto firin yi bira a fɔɔ ra. E gbelegbele a fɔɔ ra, e naxa, “Dawudaa Dii Xɛmɛna, †† kininkinin nxu ma!”²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, danxuto firin yi so a fɛma banxin kui. A yi e maxɔdin, a naxa, “E laxi a ra yati fa fala a n nɔɔ ito lige nɛn ba?” E yi a yabi, e naxa, “Ɔn, nxu fafe.”²⁹ Yesu yi a yiin din e yɛɛne ra. A yi a fala, a naxa, “A xa liga e xa alo e denkeleyaxi a ma kii naxan yi.”³⁰ E yɛɛne yi raba ayi. Yesu yi falan ti e xa a sɔbɛɛn na, a naxa, “Muxu yo nama feni ito kolon!”³¹ Koni e yi siga, e sa Yesu a fe xibarun nali na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi bobon nakendɛya

³² Awa, na xɛmɛne yi sigama waxatin naxan yi, muxuna ndee yi fa xɛmɛna nde ra Yesu fɛma naxan mi yi nɔɔ falan tiye amasɔɔ yinna paxin nan yi a fɔɔ ra.³³ Yesu yinnan kedi waxatin naxan yi, bobon yi falan ti fɔɔ! Yamaan yi kabɛ, e naxa, “Ito bɔɔɔɔnna munma to Isirayila muxune yɛ singen!”³⁴ Koni Farisi muxune yi a fala, e naxa, “Yinna mangan nan senben fixi a ma a yinnane kedi.”

Yesu yi kininkinin yamaan ma

³⁵ Awa, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Faɔin kawandin ba e xa, a yi muxune rakendɛya furen sifan birin ma.³⁶ A yamaan toxi waxatin naxan yi, a yi kininkinin e ma, amasɔɔ e xaminxi, e mali muxu mi yi na yi alo yɛɛɛn naxanye kantan muxu mi na.³⁷ Nanara, Yesu yi sandan sa a xarandiine xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya.³⁸ E xɛɛ kanna mafan, a xa walikɛna ndee rasiga malo xabadeni.” ††

Xɛra fu nun firinne fe

Maraka 3.13-19, Luka 6.12-16

10 Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili. A senben fi e ma a e xa yinna paxine kedi, e mɔn yi furetɔɔn sifan birin nakendɛya.² Na xɛra fu nun firinne xinle nan itoe ra.

A fɔɔna, Simɔn, naxan mɔn yi xili “Piyɛri,” e nun a ngaxakedenna Andire nun Sebede a dii xɛmɛn Yaki nun a xunyen Yoni³ nun Filipi nun Barotolome nun

† Hose 6.6 †† NAXALANDI KANNA: Yesu nan luxi alo paxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi. ‡ DUGI NENENA: Yesu a sariya nɛnɛn mi se Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi se sariya nɛnɛn ma.

†† DAWUDAA DII XɛMɛNA: E na falaxi nɛn bayo Yesu findixi Dawuda bɔɔɔnna muxuna nde nan na. †† Xɛɛ KANNA: Sandani ito kui, xɛɛ kanna findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune sɔɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi.

Tomasi nun mudu maxinla Matiyu, e nun Alifaa dii xemen Yaki nun Tade ⁴ nun Simɔn, e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,” [†] e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Xera fu nun firinne xe fena

Maraka 6.7-13, Luka 9.1-6

⁵ Yesu yi yamarine fi muxu fu nun firinni itoe ma, a naxa, “E nama siga siya gbetene yamanani hanma Samariya taane yi. ⁶ Koni e siga Isirayila muxune fema naxanye lɔxi ayi alo yexene. ⁷ E siga, e sa e kawandi, e naxa, ‘Ariyanna Mangayaan bata maso.’ ⁸ E yi furetɔne rakendeya, e faha muxune rakeli sayani, e dogonfontɔne rakendeya, e pinanne kedi. E seen naxanye sɔtɔxi e mi ne saraxi, nayi e bonne ki hali e mi se rasuxu. ⁹ E nama xema xali, hanma gbeti fixena hanma wure gbeeli gbananne, e naxanye singanma e tagixidin na, ¹⁰ hanma bɔndunla e sigatini, hanma doma firin, hanma sankidina, hanma dunganna. Amasɔtɔ walikɛen lan a yi a balon sɔtɔ.”

¹¹ “Awa, e na taan li hanma banxidena, e muxu kɛndena nde fen, e yi yigiya a konni han e kelin waxatin naxan yi. ¹² E na so banxini, e naxa, ‘Ala xa bɔɔe xunbenla lu banxini ito kui.’ ¹³ Xa na falan lanxi na banxi kui kaane ma, na duban xa lu e xɔn. Koni xa na mi a ra, na duban mɔn xa xete e ma. ¹⁴ Xa muxune mi e yisuxu, e mi e tuli mati e falane ra banxina nde yi hanma taana nde yi, e sanne rakunkun, e kenla. ^{††15} N xa ɔndin fala e xa, kiti sa lɔxɔni, Ala kininkinima nen Sodoma taan nun Gomora taan [‡] ma dangu na taan na!”

Besɛnɔnyaan naxan fama

Maraka 13.9-13, Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu naxa, “E tuli mati, n bata e xe alo yexene kankone tagi. Nayi, e kɔta ayi alo sapine, e findi sɔntarene ra alo ganbane. ¹⁷ E a liga e yeren ma amasɔtɔ muxune e suxuma nen, e siga e ra e taan fonne fema e makitideni, e yi e bɔnbɔ e salide banxine yi. ¹⁸ E sigama e ra nen mangane nun kuntigine fema n tan ma fe ra, e yi findi n serene ra e xa e nun siya gbetene xa. ¹⁹ E na e suxu waxatin naxan yi, e naxan falama e nama xamin na fe ra. A waxatin na a li, e naxan falama Ala na fama e ma nen. ²⁰ Amasɔtɔ a mi findi ma e tan ma fala ra. E falan tima e Fafe Alaa Nii Sarjanxin nan xɔn.”

²¹ “Muxune e ngaxakedenne yanfama nen, e yi faha, fafane fan na ligama nen e diine ra. Diine fan murute ma nen e sɔtɔ muxune xili ma, e yi findi e faha sabun na. ²² Muxune birin e rapaxuma nen n tan ma fe ra. Koni naxan na a yixɔɔɔ han a rapanna, na kisima nen. ²³ E na e besɛnɔnya taana nde yi, e e gi menni, e siga yire gbetɛ yi. N xa ɔndin fala e xa, e mi e wanla

[†] YAHUDIYA SIYA XANUNA: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e senben bun ma. ^{††} E SANNE RAKUNKUNfeen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. [‡] SODOMA NUN GOMORAFindi taa ɔaxine nan na Ala naxanye halagi Ibrahima waxatini. A mato Dunuɔa Fɔɔn sora 19 kui.

rapanne Isirayila taane birin yi benun n tan Muxuna Dii Xemen xa fa.”

²⁴ “Xarandiin mi dangu a karamɔxɔn na, konyin mi dangu a kanna ra. ²⁵ Xarandiin na liga alo a karamɔxɔna, na bata lan. Konyin fan xa liga alo a kanna. Xa e bata denbaya kanna xili ba yinna mangan Belesɛbu, e nde falama nen denbayaan fan ma dangu na ra!”

Ala yɛragaxuna fe

Luka 12.2-7

²⁶ Yesu naxa, “Na ma, e nama gaxu yamaan yee ra. Fe luxunxine minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen. ²⁷ N naxan falama e xa dimini, e na fala kenenna ma. N na naxan kɔyɛkɔyɛn e xa, e na rawanga banxine xuntagi. ²⁸ Muxun naxanye fati bendɛn faxama, koni e mi nɔɛ e niin halage, e nama gaxu ne yee ra. Koni e gaxu Ala yee ra naxan fati bendɛn nun niin halagima yahannama yi. ²⁹ Xɔlidi firin mi sare gbanan firinna ra ba? Koni hali na xɔlidi keden pe mi bire kɔxɔni xa i Fafe Ala mi tin. ³⁰ Hali e xun sɛɛɛ keden kedenne, Ala e birin xasabin kolon. ³¹ Nanara, e nama gaxu, e tan fisa xɔlidi wuyaxi xa!”

I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi

Luka 12.8-9

³² Yesu naxa, “Naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n fan na ɔxɔxɔnna ligama a xa nen n Fafe Ala yetagi ariyanna yi. ³³ Koni naxan yo na a me n na yamaan yetagi, n tan fan n mema a ra nen n Fafe Ala yetagi ariyanna yi.”

Bɔɔe xunbenla mi a ra dunuɔa yi

Luka 12.51-53, 14.26-27

³⁴ Yesu naxa, “E nama e miri fa fala n fahi bɔɔe xunbenla nan na dunuɔa yi. N mi fahi bɔɔe xunbenla xan na koni fɔ silanfanna. ^{††35} N bata fa alogo dii xemene xa keli e fafane xili ma, dii temene yi keli e ngane xili ma, ɔaxanle fan yi keli e mamene xili ma. ³⁶ Muxune yaxune kelima e denbayane yetɛen nin. ³⁷ Naxan yo a nga hanma a fafe xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na. Naxan yo a dii xemena hanma a dii temen xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na. ³⁸ Naxan mi a faha wudin ^{‡‡} tongoma, a bira n fɔxɔ ra, na kanna mi finde n gbeen na. ³⁹ Naxan na a niin makantan, na bɔɔɔma ayi nen. Koni naxan na bɔɔɔ a niini n ma fe ra, na kisima nen.”

Barayina fe

Maraka 9.41

⁴⁰ Yesu naxa, “Naxan na e tan yisuxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xexi. ⁴¹ Naxan na Alaa xerana nde yisuxu bayo Alaa xeraan to a ra, na kanna barayin sɔtɔma nen naxan nagidixi Alaa xerane ma. Naxan na tinxin muxuni suxu bayo a tinxin, na kanna barayin sɔtɔma nen nax-

^{††} SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. ^{‡‡} Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faha. Ito bunna neen, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

an nagidixi tinxin muxune ma. ⁴² N xa jɔndin fala ε xa, naxan na ige xunbenla gbansanna fi muxudina nde ma bayo n fɔxɔrabirana nde to a ra, na mi fulama a barayin na.”

Yoni Marafu Tiina xerane

Luka 7.18-35

11 Yesu yelin yamarine fiye a xarandii fu nun firinne ma waxatin naxan yi, a yi siga xaran tideni e nun kawandi badeni Galile yamanan taane yi.

² Yoni yi Alaa Muxu Sugandixina wanle fe me kasoon na, a yi a xarandiina ndee rasiga a fema. ³ E xa sa Yesu maxɔdin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?” ⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E naxan mema, ε yi a to, ε sa na fala Yoni xa. ⁵ Danxutɔne seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontɔne kendeyaana sɔɔma, tuli xɔrine falan mema, faxa muxune kelima sayani, n ma falan Xibaru Fajin nalima yiigelitɔne ma. ⁶ Sewan na kanna xa naxan mi birama tantanni n ma fe yi!”

⁷ Yoni a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala fɔɔ yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sexe ramaxan ba? ⁸ Xa na mi yi a ra, ε siga nanse matodeyi? Xemen naxan maraberi baxi dugi fajin na ba? Koni muxun naxanye maraberi baxi na kiini, ne manga banxine nin! ⁹ Nayi, ε siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala ε xa, ε bata nde to naxan gbo nabiin xa. ¹⁰ Amasɔɔ Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘N nan n ma xeraan nasigama i yee ra, naxan kirani tɔnma i xa.’ ¹¹ N xa jɔndin fala ε xa, muxun naxanye birin fɔɔ bari, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Ariyanna Mangayani, na gbo Yoni xa. ¹² Fɔɔ Yoni a waxatin ma han iki, e bata Ariyanna Mangayaana jaxankata. Gbalotɔne kataxi e xa a suxu. ¹³ Nabine kitabune nun Sariya Kitabun bata nabiya falane ti fa han fa dɔɔ Yoni a waxatin na. ¹⁴ Xa ε tinje a feen me, ε a kolonma nen, Yoni nan Nabi Eli ra naxan yi daxa a xa fa. ¹⁵ Awa, xa tunla naxan xɔn, na xa a tuli mati!”

¹⁶ “Awa, n to muxune misale nanse ra iki? E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma lɔɔ tideni e yi e xui ramini bonne ma, ¹⁷ e naxa, ‘N xu bata xulenna fe ε xa koni ε mi ε bodon. N xu bata binbi wuga sigin sa koni ε mi wuga!’ ¹⁸ Yoni fa nen a mi donse don, a mi a min, bayo a yi sunni waxatin birin, e birin yi a fala, e naxa, ‘Ninanna nan a fɔɔ ra!’ ¹⁹ N tan Muxuna Dii Xemen yi fa, n donseen don, n yi n min, e birin yi a fala, e naxa, ‘Xemeni ito mato! Fudimaan nun dɔɔ minna nan a ra. Mudu maxinle nun hake kanne xɔyin nan a ra!’ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne jɔndin yitama e kewanle xɔn ma nen.”

† Malaki 3.1. †† NABI ELI fe sebexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamɔɔne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mɔn fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamali.

Taa denkeleyatarene fe

Luka 10.13-15

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi na taane yalagi fɔɔ, a bata yi kabanako fe wuyaxi liga denaxanye yi, bayo e muxune mi yi tinma e kewanle masare. ²¹ A yi a fala, a naxa, “Gbalon Korasin kaane yee ra! Gbalon Betasada kaane yee ra, bayo kabanako feen naxanye liga ε tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi e xun xanbi soma e hakene yi nen, e kasa benbenle ragodo e ma nimisani, e dɔɔ xubeni. ²² Nba, n xa a fala ε xa, fa fala Ala kininkininma nen Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔɔni dangu ε tan na. ²³ E tan Kaperunan kaane, ε tema nen kore xɔnna ma ba? En-en, ε godoma laxira nin! Bayo kabanako feen naxanye bata liga ε tagi, xa na yi liga Sodoma taani nun, sa a mɔn yi na nun han to! ²⁴ N xa a fala ε xa, Ala kininkininma Sodoma kaane ma nen Kiti Sa Lɔɔni dangu ε tan na!”

Fa Yesu ma

Luka 10.21-22

²⁵ Yesu yi a fala na waxatini, a naxa, “N Fafe Ala, kore xɔnna nun dunupa Marigina, n barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra. ²⁶ N Fafe, a i kenexi na kii nin. ²⁷ N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Alaa Dii Xemen kolon fɔ a Fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fɔ a Dii Xemen e nun a Dii Xemen waxi a yita feni naxanye ra.”

²⁸ “E tan naxanye birin xadanxi, goron binyene ε tan naxanye xun ma, † ε fa n ma, n xa matabun fi ε ma. ²⁹ E n ma goron tongo gbelemen † tongo, ε yi n ma xaranna suxu bayo n limaniyaxi, n nan n yete magodoxi, ε niine matabun sɔɔma nen. ³⁰ Amasɔɔ, n ma goron tongo gbelemen mi binya, n ma goronna yelefu.”

Matabu Lɔɔna fe

Maraka 2.23-28, Luka 6.1-5

12 Na waxatini, Yesu yi danguma xeeana nde ma Matabu Lɔɔni, kamen yi a xarandiine suxu e sansi tɔnɔnne ratorondon fɔɔ, e yi e don. ² Farisi muxune to na to, e yi a fala Yesu xa, e naxa, “A mato, i ya xarandiine feen naxan ligama na mi daxa Matabu Lɔɔni.” ††

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi na xaranxi ba, kamen Dawuda nun a fɔxɔrabirane suxu waxatin naxan yi? ††† Na waxatini, a so nen Alaa banxini. A tan nun a fɔxɔrabirane yi buru ralixin don, muxun mi yi daxa a xa

‡ E Dɔɔ FENA XUBENI, e namunna nan yi na ra naxan yi a yitama fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. †† GORONNAMI a ra muxun xun ma fɔ naxan a niin tɔɔma. †† GORON TONGO GBELEMENIto bunna neen fa fala muxune lan e xa Yesu a dunupa yi gidi kiin tongo. Na mi muxune findima konyine ra, koni a e raxɔɔyama e yulubina konyiyaan nan ma. ††† Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke MATABU LɔɔNI. Na feen sebexi Xɔɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔɔlexine mi yi maliye na lɔɔni. ††† A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui.

naxan don ɓ saraxaraline. ⁵ Ɛ munma Sariya Kitabun xaran ba? A seɓexi naxan kui fa fala a saraxaraline wal-ima saraxa badeni Ala Batu Banxini Matabu ԼՃՃՆ birin yi koni e mi yalagixi. ⁶ N xa a fala ɛ xa, fena nde be naxan gbo Ala Batu Banxin xa. ⁷ Kitabun naxa, 'Hinnanna rafa n ma dangu saraxan na.' ^{††} Xa ɛ yi na bunna kolon nun, ɛ mi yi yo kanna yalagima nun. ⁸ Bayo n tan Muxuna Dii Xemen nan Matabu ԼՃՃՆ kanna ra."

Ɓeme yii madɓnɓina fe

Maraka 3.1-6, Luka 6.6-11

⁹ Yesu yi keli na, a siga e salide banxini. ¹⁰ Xemen na nde yi na yi naxan yiin yi madɓnɓi. E yi Yesu maxɓdin, e naxa, "A daxa dandanna yi ti Matabu ԼՃՃՆ ba?" [‡] Amasɓɓɓɓɓɓ e yi wama a tɓɓeɓe feni fena nde ma. ¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa yeɓeena ɛ tan nde keden yii, xa a sin yinla ra Matabu ԼՃՃՆ, ɛ mi a rate ba?" ¹² Muxun fisa yeɓeena xa pon! Nanara, a daxa muxun xa fe faɓin liga Matabu ԼՃՃՆ." ¹³ Na xanbi ra, a yi a fala xemen xa, a naxa, "I yiini bandun." Xemen yi a yiini bandun. A yiini kendeɓa alo a yiini bonna kii naxan yi.

¹⁴ Farisi muxune yi siga, e sa e bode to Yesu xili ma a faxa feen ma.

Ala walikeɓen naxan sugandixi

¹⁵ Yesu yi na kolon, a keli, a siga. Muxu wuyaxi yi biraxi a ɓɓa ra. A yi e furetɓe birin nakendeɓa, ¹⁶ a yi e yamari, a e nama a fe fala bonne xa. ¹⁷ A na ligaxi nen, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁸ "Ala naxa, 'N ma walikeɓen ni i ra, n naxan sugandixi,

n xanuntenna naxan n kenexi han!

N nan n ma Nii Sarijanxin nagodoma a ma nen.

A yi n ma kiti kenden nali siyane ma.

¹⁹ A mi fe matandin tiye,

a mi kaɓɓa kaɓɓa.

A mi falan tiye taan xun kaɓ.

²⁰ A mi xaye yidɓɓini giɓe,

a mi lenpun tumatɓɓɓɓ natuyɛ. ^{‡‡}

Han a yi kaɓɓa kaɓɓa kiti kenden xa.

²¹ Siyane e yigi sama nen a yi."^{†††} ^{‡‡}

Yesu nun Yinna Mangana fe

Maraka 3.20-30, Luka 11.14-23

²² Muxuna nde yi fa ɓeme danɓɓɓɓɓɓ nde ra Yesu fe-ma, a mi yi nɓe falan fan tiye bayo pinan ɓaxin nan yi a ɓɓa ra. Yesu yi a rakendeɓa, a nɓ falan tiye, a yi seen to.

²³ Yamaan birin yi kaɓe e maxɓdinna ti, e naxa, "Dawudaa Dii Xemen nan ito ra ba?" ^{†††} ^{†††} Farisi muxune to na

[†] Yesu faxi kisi kiraan naxan na, na kaɓɓa ɓɓodangu Ala Batu Banxin na. ^{††} Hose 6.6 Na waxatini, saraxane yi ralima Ala ma, nde yeteen yi sa teeni muxu yo mi e don. Ala naxa, a rafaɓe a ma, i hinan i adamadi boden na benun i xa saraxan ba Ala xa. [‡] Musaa sariyan mi tinɓe muxun xa wali Matabu ԼՃՃՆ. (Xɓɓɓɓɓɓ 20.8-10) Muxuni itoe yi laxi a ra fa fala dandan tiin findixi wanla nan na. Yesu yi muxune rakendeɓama Matabu ԼՃՃՆ. Na yi findi yengen na Yesu nun dina muxune tagi naxanye yi sariyan suxi kii xɓɓeɓe. ^{‡‡} A MI LENPU TUMATɓɓɓɓ NATUYɛ: Na findixi a limaniyaan misaala nan na fa fala a maliin nan tima benun a xa kalan ti. ^{‡‡} Esayi 42.1-4 ^{†††} DAWU-

me, e yi a fala, e naxa, "A ninanne kedima yinna mangangan Belesebu barakan nin." ²⁵ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala e xa, a naxa, "Yengen yamanan naxan yitaxunxi, ^{†††} na yamanan kalama nen mafuren! Yengen tanden naxan kui hanma taana, na fan kalama nen.

²⁶ Xa Setana nan Setana kedima, a mangayaan bata yitaxun yengeni. A sabatima nayi di? ²⁷ Xa n ninanne kedima Belesebu barakan nin, ɛ ɓɓɓɓɓɓɓɓɓ e kedima nanse kaɓ nayi? Na ma, ɛ ɓɓɓɓɓɓɓɓɓɓ a yitama nen nayi fa fala yo mi ɛ xa! ²⁸ Koni xa n ninanne kedima Alaa Nii Sarijanxin barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata ɛ li."

²⁹ "Muxu yo mi nɓe soe senbemaɓa banxini, [§] a yi a yii seene tongo, ɓ a senbemaɓa xidi singen. Na xanbi ra, a nɓe banxin kui seene tonge nen. ³⁰ Xa muxun mi luxi n xa, na bata keli n xili ma. Xa nxu nun muxu yo mi malan, ne sigama ayi nen."

³¹ "Nanara, n na a falama ɛ xa fa fala muxun yulubin naxan birin ligama e nun a fala ɓaxin naxan birin tima Ala ma, Ala e mafeluyɛ nen ne birin na. Koni muxu yo na Alaa Nii Sarijanxin nayeɓeɓe, na kanna mi mafeluyɛ mume! ³² Muxu yo fala ɓaxin ti n tan Muxuna Dii Xemen ma, Ala a mafeluyɛ nen. Koni muxu yo fala ɓaxin ti Alaa Nii Sarijanxin ma, Ala mi na kanna mafeluyɛ dunɓa yi hanma waxati famatɓni han habadan."

Wudin nun a bogine fe

Luka 6.43-45

³³ "Xa wudin binla fan, a bogin fan fanma ayi nen. Xa wudin binla kobi, a bogin fan kobima ayi nen. Bayo wudin kolonma a bogin nan kaɓ. ³⁴ Ɛ tan saɓi kaɓɓɓɓɓɓɓɓɓ! Ɛ nɓe fala faɓin tiye di, bayo ɛ ɓaxu? Amasɓɓɓɓɓɓ feen naxanye muxun kaɓeɓe, a ne nan falama. ³⁵ Muxu faɓin fe faɓin nan naminima a muxu faɓiyani. Muxu ɓaxin yi fe ɓaxin namini a muxu ɓaxiyani. ³⁶ N xa a fala ɛ xa fa fala muxune denteɓen sama nen kiti kaɓɓa lan e fala fuune birin ma. ³⁷ Bayo i ya fala tixine nan yoon fi-ma i ma, e tan nan kaɓ findima i yalagi xunna ra."

Nabi Yunusaa taxamasenna fe

Maraka 8.11-12, Luka 11.29-32

³⁸ Na xanbi ra, sariya karamkaɓɓɓɓɓɓ nun Farisi muxuna ndee yi falan ti a xa, e naxa, "Karamkaɓɓɓɓɓɓ, nxu waxi a kaɓ ma, nxu xa i to kabanako taxamasenna nde lige."

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Iki muxune findixi muxu ɓaxine nun naficine nan na, ɛ to n maxɓdinna kabanako taxamasenna ma. Koni ɛ mi kabanako fe yo toe ba Nabi Yunusa taxamasenna ra. ⁴⁰ Nabi Yunusa kaɓe saxan soɓe saxan ti yeɓe gbeen kui kii naxan yi, n tan

^{†††} DAA DII XEMENA: Yamaan yi Dawuda kaɓɓɓɓɓɓɓɓɓ muxuna nde lege-denma naxan yi lan nun a findi mangan na fata nabiya falane ra naxanye Alaa Muxu Sugandixin fa feen falaxi benun a waxatin xa a li. ^{†††} YAMANANA: Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi ninanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. [§] Sandani ito kui, Setana findixi senbemaɓannan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna ɓaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

Muxuna Dii Xemen fan kɔɛ saxan sogɛ saxan tima na kii nin bɔxɔn bun ma. ⁴¹ Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Lɔxɔni, e yi iki muxune yalagi bayo ne Yunusaa kawandin mɛ waxatin naxan yi, e xun xanbi so nen e hakene yi. Anu, fena nde be naxan gbo Yunusa xa. ^{†42} Naxalan Mangan naxan keli sogetede yiifanna ma, na tima nen kiti sa Lɔxɔni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bɔxɔn danna nan na fa a tuli matideni Sulemani a fekolonna falane ra. ^{††} Awa, n xa a fala ε xa, naxan gbo Sulemani xa, na be yi.”

Yinna naxine xɛtɛ fena

Luka 11.24-26

⁴³ “Yinna naxin na xɛtɛ muxun fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to, ⁴⁴ a a mirima nen nayi, a naxa, ‘N kelixi denaxan yi, n mɔn xa xɛtɛ na.’ Nayi, a na xɛtɛ na, xa a sa na kui genla li, [‡] a makɔxi, a yitɔnxi, ⁴⁵ a sigama nen nayi, a sa fa yinna naxi solofere gbɛtɛye ra naxanye naxu dangu a tan na. Ne yi lu a fɛma. Na muxuna fe rananna naxuma ayi nen dangu a fɔlɔn na. A ligama na kii nin iki muxu naxine fan na.”

Yesu nga nun a xunyene fe

Maraka 3.31-35, Luka 8.19-21

⁴⁶ Yesu yi falan tima yamaan xa waxatin naxan yi, a nga nun a xunyene yi fa, e ti tandeni, e yi waxi a xɔn ma, e xa falan ti Yesu xa. ⁴⁷ Nanara, muxuna nde yi a fala a xa, a naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.” ⁴⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nga nun n xunyene findixi nde ra?” ⁴⁹ Na xanbi ra, a yi a yiin ti a xarandiine ma, a naxa, “Nga nun n xunyene itoe nan na. ⁵⁰ Bayo naxanye n Fafe Ala sagoon liga, naxan ariyanna yi, ngaxakeden xɛmɛmaan nun naxalanmaan ne nan na, e nun nga.”

Sansi wonla fe sandana

Maraka 4.1-9, Luka 8.4-8

13 Na Lɔxɔn yɛtɛni Yesu yi keli banxini, a siga daraan dɛxɔn ma, a sa dɔxɔ na yi. ² Yama gbeen yi malan a fɛma. Nayi, a yi so kunkin kui, a dɔxɔ. Yamaan yi lu xareyaan na. ³ A fala wuyaxi ti e xa sandani, a naxa, “Xɛɛ biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. ⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, xɔline yi ne don. ⁵ Ndee yi bira fanyen fari, bɛndɛ gbee mi yi denaxan yi. E yi soli mafuren, amasɔtɔ bɛnden mi yi gbo na yi. ⁶ Sogen to te, ne yi lisi a ra, e xara bayo e salenne mi yi godoxi bɔxɔni ki faɲi. ⁷ Sansina ndee yi bira sexɛ nali kanne tagi, sexene yi gbo, e yi e don. ⁸ Koni ndee yi bira bɔxɔ faɲini, e bogi, e keden kedenna birin yi kɛmɛ sɔtɔ hanma tonge sennin, hanma tonge saxan. ⁹ Xa tunla naxan xɔn, na xa a tuli mati!”

† A mato Yunusa sora 1 han sora 4 kui. †† A mato Mangane Singen 10.1-10 kui. ‡ Na yire kui GENLAFindixi muxun bɔɲɛn nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma.

Sandane sa xunna

Maraka 4.10-12, Luka 8.9-10

¹⁰ Xarandiine yi fa Yesu fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i falan tima yamaan xa sandani?” ¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ariyanna Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii koni a mi soxi e tan yii. ¹² Amasɔtɔ seen muxun naxan yii, nde mɔn soma nen na yii, a yi gbo ayi. Koni se mi muxun naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nen. ¹³ Nanara, n falan tima ne xa sandan nin. Amasɔtɔ e seen matoma nen han, koni e mi a yigbɛma, e tuli matima nen han, koni e mi fe mɛma, e mɔn mi a famuma. ¹⁴ Na ma, Nabi Esayi a nabiya falan bata kamali nayi, a naxa, ‘E tuli matima nen han, koni ε mi fefe famuma. E seen matoma nen han, koni ε mi a yigbɛma. ¹⁵ Amasɔtɔ yamani ito bɔɲɛn bata xɔdɔxɔ ayi. E bata e tunle dutun, e yi e yɛene raxi. Na ma, e mi fa seen toma e tunle yi falan mɛ, e xaxinla yi feen famu. E yi xɛtɛ n ma, n yi e rakendɛya.’ ^{††}”

¹⁶ “Koni sewana ε xa, amasɔtɔ ε yɛene bata seen to, ε tunle mɔn bata feen mɛ. ¹⁷ N xa ɲɔndin fala ε xa, nabi wuyaxi nun tinxin muxu wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mɔn mi a mɛ ε naxan mɛma.”

Yesu yi sandan bunna yɛba

Maraka 4.13-20, Luka 8.11-15

¹⁸ Yesu naxa, “E tuli mati, ε yi sansi wonla fe sandan bunna kolon. ¹⁹ Naxanye na Ariyanna Mangayaan falan mɛ, koni e mi a famu, Fe Naxin Kanna fama nen, a yi a xasun e bɔɲɛni. Ne luxi nen alo sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma. ²⁰ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne luxi nen alo muxun naxanye falan mɛ, e yi a suxu sewani sa! ²¹ Koni salen mi e bun, e mi buma. Tɔɔɔn nun bɛsɛnxɔnyaan na fa waxatin naxan yi Alaa falana fe ra, e birama nen tantanni xulen! ²² Sansiin naxanye bira sexɛ nali kanne tagi, ne luxi nen alo muxun naxanye falan mɛma, koni dunuɲa xaminne nun nafulu feen kunfan yi a liga e Alaa falan bɛɲin, a tɔɔɔn mi lu e ma. ²³ Sansiin naxanye bira bɔxɔ faɲini, ne luxi nen alo muxun naxanye falan mɛ, e yi a famu. E bogima nen, ndee yi bogi kɛmɛ ramini, ndee tonge sennin, ndee tonge saxan.”

Maala nun xaratuna fe sandana

²⁴ Yesu yi sanda gbɛtɛ sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xɛmɛn naxan sansi faɲin woli a xɛɛn ma. ²⁵ Koni yamaan yi xima waxatin naxan yi, a yaxun yi fa xaratu kesen woli maali, a siga. ²⁶ E to sabati, maala yi a biyɛ ayi, xaratun fan yi a biyɛ ayi.

†† Esayi 6.9-10

²⁷ Xεε kanna walikene yi fa a fεma, e naxa, 'Nxu fafe, i mi sansi fajin xan woli i ya xεen ma ba, xaratuni ito kelixi minen yi?' ²⁸ A yi e yabi, a naxa, 'N yaxuna nde nan na ligaxi.' Walikene yi a maxɔdin, e naxa, 'I waxi a xɔn nxu xa sa e matala ba?' ²⁹ A yi e yabi, a naxa, 'En-en de! E nema xaratune tale waxatin naxan yi, ε maala nde fan talama nen. ³⁰ E xa a lu na, maala nun xaratun xa gbo e bode xɔn ma han a xaba waxatina. N na a fale n ma walikene xa na waxatini, n naxa, ε xaratun singen malan, ε yi a raxidi alogo e xa sa tεeni. Na xanbi ra, ε maala fan malan, ε yi a sa n ma sagan kui.'"

Sansi keɛe xunxurina fe sandana

Maraka 4.30-32, Luka 13.18-19

³¹ Yesu yi sanda gbetε sa e xa, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sansi keɛe xuridina, † muxun naxan sima a xεen ma. ³² Hali a to xurun sansiin birin xa, koni a na gbo waxatin naxan yi, a danguma nen sii seene birin na, a findi wudi binla ra, xɔline yi e tεen sa a yi."

Burun nate sena fe sandana

Luka 13.20-21

³³ Yesu yi sanda gbetε sa e xa, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo burun nate sena †† paxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuji benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te."

Yesu yi e xaran sandane ma

Maraka 4.33-34

³⁴ Yesu yi feni itoe birin fala yamaan xa sandane yi. A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa. ³⁵ Nayi, nabina falan yi kamali, a naxa, "N sandane nan sama. N wundo fonne nan yebama naxanye yi luxunxi xabu dunuɔa da." ‡

Yesu yi xaratu keɛena feen yeɓa

³⁶ Na xanbi ra, Yesu yi keli yamaan fεma, a so banxini. A xarandiine yi fa a fεma, e naxa, "Xaratun naxanye xεen ma, na sandan bunna fala nxu xa." ³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, "Xεmen naxan sansi fajin woli, n tan Muxuna Dii Xεmen nan na ra. ³⁸ Xεena, dunuɔa nan na ra. Sansi fajina, Ariyanna Mangayaan muxune nan ne ra. Xaratu keɛene, Fe Naxin Kanna muxune nan ne ra. ³⁹ Yaxun naxan xaratu keɛen wolin xεen ma, Yinna Mangan nan na ra, Setana. Malo xabana, waxati rajanna nan na ra, malo xabane nan malekane ra. ⁴⁰ Xaratun ba fena maali, a sa tεeni, a ligama na kii nin waxati rajanni. ⁴¹ N tan Muxuna Dii Xεmena, n nan n ma malekane rasigama nen. Naxanye birin muxune birama tantanni e nun fe paxi rabane birin, malekane ne malanma nen, e yi e ba n ma Mangayani. ⁴² E yi e woli sulun tεeni, †† wugan nun pin naxinna denaxan yi. ⁴³ Koni tinxin muxune yilenma nen alo sogena e fafe Alaa Mangayani. Xa tunla naxan xɔn, na xa a tuli matil!"

† Sansini ito xili nen mutaridi. †† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. ‡ Yaburin 78.2 †† SULUN TEENMɔN falama yirena nde yi fa fala "FURU TEENA."

Nafulu luxunxina fe sandana

⁴⁴ Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo nafulu gbeen naxan luxunxi xεen ma. Xεmena nde yi na to, a mɔn yi a luxun. Nayi, a sewaxin yi sa a yii seene birin mati, a xεte, a fa na bɔxɔn sara."

⁴⁵ Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan mɔn luxi nen alo yulan naxan bɔxɔn bun nafunla †† fenma. ⁴⁶ A to gεme fajni fajin to naxan sare gbo han, a yi xεte a konni, a yi sa a yii seene birin mati, a sa na gεmen sara."

Yeɛe suxu yalana fe sandana

⁴⁷ Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo yeɛe suxun yalaan naxan wolin baani, a yi yeɛen siyane birin suxu. ⁴⁸ Yalaan na rafe waxatin naxan yi, yeɛe suxune yi a bandun. E yi a rate xareyaan na, e dɔxɔ. E yi yeɛe senseenne malan debene kui, e yi a paxine woli ayi. ⁴⁹ A ligama na kii nin waxati rajanni. Malekane sigama nen, e muxu paxine malan e danna, keli tinxin muxune tagi, ⁵⁰ e yi e woli sulun tεeni, wugan nun pin naxinna denaxan yi."

Fe fonna nun a nenena a fe

⁵¹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "E bata feni itoe famu ba?" E yi a yabi, e naxa, "ɔn."

⁵² A yi a fala e xa, a naxa, "Nanara, sariya karamɔxɔn naxanye birin bata xaran lan Ariyanna Mangayana fe ma, ne luxi nen alo banxi kanna naxan nafulu nenene nun a fonne raminima a se ramaradeni."

Nasareti kaane yi e mε Yesu ra

Maraka 6.1-6, Luka 4.16-30

⁵³ Yesu yelin sandane se waxatin naxan yi, a yi keli menni, ⁵⁴ a xεte a konni a maxuruxi taan naxan yi. A e xaran e salide banxini waxatin naxan yi, naxanye a xui-in mε, ne yi kabε. E maxɔdinna ti, e naxa, "A xaxili sifani ito nun kabanako senbeni ito sɔtɔxi minen yi? ⁵⁵ Kamuderena dii xεmen xa mi ito ra ba? Mariyama a diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Simɔn nun Yudasi tada xa mi ito ra ba? ⁵⁶ A xunye dii temene xa mi dɔxi be ba? A tan feni itoe birin sɔtɔxi minen yi?" ⁵⁷ E yi e mε a ra.

Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Nabiin binye yiren birin yi fɔ a konna nun a denbayani." ⁵⁸ A mi kabanako fe wuyaxi liga na amasɔtɔ e mi yi denkeleyaxi.

Herode yi Yoni Marafu Tiin faxa

Maraka 6.14-29, Luka 9.7-9

14 Na waxatini, Galile mangan Herode yi Yesu a fe mε. ² A yi a fala a fɔxɔrabirane xa, a naxa, "Yoni Marafu Tiin nan a ra. Yoni bata keli sayani! Nanara, senbena a yii, a kabanako feene liga."

³ A na fala nen, amasɔtɔ a bata yi Yoni suxu nun, a yi a xidi, a yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan yi findixi Herode fafaxakedenna Filipi a paxanla ra nun.

†† BɔXɔ BUN NAFUNLA: Gεmen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔxɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gεmen xili nen "Perili."

⁴ Yoni yi a falama Herode xa, a naxa, "A mi daxa, i xa Herodiyade futu!" ⁵ Herode yi waxi a xɔn ma a xa Yoni faxa, koni a yi gaxuxi yamaan yɛɛ ra bayo ne yi Yoni yatexi nabiin nan na.

⁶ Awa, Herode bari lɔxɔn sumunna a lixina, Herodiyade a dii tɛmɛn yi a bodon yamaan yɛtagi. Na yi Herode kɛnɛn han ⁷ a yi saratin tongo na sungutunna xa, a yi a kɔɔ, a a na a xandi sese yi, a na soma a yii nɛn. ⁸ A nga yi a radin alogo a xa ito nan fala, a naxa, "Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma be." ⁹ Manga Herode niin yi rafɔɔ a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yɛɛ xɔri, a yi yamarin fi, a na xa liga. ¹⁰ Nayi, e sa Yoni xunna sɛgɛ a dɛ kasoon na. ¹¹ E yi fa a xunna ra wure lefaan ma, e yi a so sungutunna yii, a siga a ra a nga fɛma. ¹² Yoni a xarandiine yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun. Na xanbi ra, e yi sa a fala Yesu xa.

Yesu yi muxu wuli suulun dɛgɛ

Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-14

¹³ Yesu na feen xibarun mɛ waxatin naxan yi, a siga kunkin kui a danna yire madunduxina nde yi. Yamaan to na mɛ, e keli e taane yi, e siga a fɔxɔ ra e sanna ma. ¹⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to, a kininkinin e ma, a yi e furetɔne rakendɛya.

¹⁵ Ninbanna ra, a xarandiine yi e maso a ra, e naxa, "Kɔɛ bata so, burunna nan nun be ra, yamaan bejin, e xa siga banxidene ra, alogo e xa sa donseen sara e yetɛ xa." ¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "Hali e mi siga, ɛ tan yetɛɛn xa donseen so e yii." ¹⁷ E yi Yesu yabi, e naxa, "Naxan nxu yii be buru xun suulun nun yɛɛ firin." ¹⁸ Yesu naxa, "ɛ fa ne ra be." ¹⁹ A yi a fala yamaan xa, a e xa dɔxɔ sɛxɛne fari. Na xanbi ra, a yi na buru xun suulunne nun yɛɛ firinne tongo, a yi a yɛɛn nate kore, a barikan bira Ala xa, a burune yigira. A yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na. ²⁰ E birin yi e dɛgɛ, e lugo ken! A xarandiine yi debe fu nun firin nafe e dungi dungi dɔnxɛne ra. ²¹ Muxun naxanye e dɛgɛ, ba naxanle nun diidine ra, muxu wuli suulun nɔxɔn.

Yesu yi sigan ti igen fari

Maraka 6.45-52, Yoni 6.15-21

²² Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yɛɛ ra daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na, a yi yamaan naxɛtɛ. ²³ A to yelin yamaan nasigɛ, a kedenna yi te geyaan fari Ala maxandideni. A yi lu na han kɔɛ yi so.

²⁴ Kunkin bata yi siga daraan xun ma pon! Igen mɔɔɔnne † yi lu kunkini maxɛ amasɔɔ foye gbeen bata yi a xun sa e ma. ²⁵ Yesu yi fa sigan tiyɛ igen fari, a yi sa e li subaxa makedini. ²⁶ A xarandiine to a to sigan tiyɛ igen fari, e gaxu kati! E gbelegbele, e naxa, "Muxun yelenna nan ito ra!" ²⁷ Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, "ɛ wekilɛ, n tan nan a ra. ɛ nama gaxu!" ²⁸ Piyeri yi falan ti, a naxa, "Marigina, xa i tan nan a ra yati, n yamari a n xa siga i fɛma igen fari." ²⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Fa be!" Nayi, Piyeri yi keli kunkin kui, a sigan ti

† IGEN MɔɔɔNNE:alo foyen na so igeni.

fɔɔɔ igen fari siga Yesu fɛma. ³⁰ Koni a toxina a foyen gbo, a yi gaxu, a godo fɔɔɔ igen bun ma. A gbelegbele, a naxa, "Marigina, n nakisi." ³¹ Yesu yi a yiin nasiga mafuren! A yi a rate, a naxa, "I ya dɛnkeleyaan xurun. I sikɛxi nanfera?" ³² E firinna birin yi dɔxɔ kunkin kui, foyen yi a raxara. ³³ Xarandiin naxanye yi kunkin kui, ne yi e xinbi sin Yesu bun ma, e naxa, "Nɔndin nan a ra yati, Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na!"

Yesu yi muxune rakendɛya

Maraka 6.53-56

³⁴ E to daraan gidi, e sa xaren li Genesareti yamanani. ³⁵ Yamaan yi Yesu kolon mɛnni. Na ma, e xɛraan nasiga na rabilinna taane birin yi, e yi fa e furetɔne ra Yesu fɛma. ³⁶ E yi a mayandi, a xa tin furetɔne xa e yiine din a doma gbeen lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kendɛyama nɛn.

Yahudiyane namun feene

Maraka 7.1-13

15 Na xanbi ra, Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔne yi keli Yerusalɛn taani. E fa Yesu fɛma, e yi a maxɔdin, e naxa, ² "Nanfera i ya xarandiine mi en benbane namun feene suxuma? Benun e xa donseen don e mi e yiin naxama en ma dinan kiin ma." ³ Yesu yi e yabi, a naxa, "ɛ fan Alaa yamarin kalama ɛ yetɛ namun feene ma nanfera?" ⁴ Bayo Ala naxa, "I baba nun i nga binya. Naxan na a baba danga hanma a nga, ɛ na kanna faxa." ⁵ Koni ɛ tan naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga, a naxa, "I yi maliin naxan sɔɔɔma n na nun, n bata na fi Ala ma" ⁶ hali na kanna nama fa a fafe binya na maliin na. Nayi, ɛ bata Alaa falan kala ɛ namunna fe ra. ⁷ E tan nafigine! Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti ɛ fe ra, nɔndin na a ra, a naxa, ⁸ "Ala naxa, yamani ito n binyama e dɛɛn nin koni e bɔnɛn makuya n na pon!" ⁹ E n batuma fuyan! Bayo e xaranna findixi adamadiine yamari xaraxine nan gbansan na! †"

Muxuna sarijanna kala fena

Maraka 7.14-23

¹⁰ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan xili a fɛma. A yi a fala e xa, a naxa, "ɛ tuli mati, ɛ yi ito famu." ¹¹ Seen naxan so-ma muxun dɛ, na mi a sarijanna kalama fɔ falan naxan minima a dɛ."

¹² A xarandiine yi fa Yesu fɛma, e naxa, "I mi a kolon ba, fa fala i ya falan bata Farisi muxune xɔɔɔ?" ¹³ Yesu yi e yabi, a naxa, "N Fafe naxan ariyanna yi, na mi si seen naxanye sixi, ne birin talama nɛn." ¹⁴ E lu na, danxutɔne nan e ra danxutɔne yɛɛ ra. Xa danxutɔne danxutɔne yii rasuxu, e firinna birin birama nɛn yinla ra."

¹⁵ Piyeri yi falan ti, a naxa, "Sandani ito bunna fala nxu xa." ¹⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "ɛ fan munma xaxili sɔɔɔ ba? ¹⁷ E mi a kolon ba? Seen naxan na so

†† Xɔɔɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16 † Esayi 29.13

muxun de, na godoma a kui nen, na xanbi ra, a mini a fatini. ¹⁸ Koni falan naxan minima muxun de, na kelima a bɔnen nin, na nan muxune sarijanna kalama. ¹⁹ Bayo miriya naxine kelima muxun bɔnen nin, a yi a ti muxu faxan nun yalunyaan nun yanga suxun nun muɗan nun wule sere baan nun konbin ma. ²⁰ Na feene nan muxune sarijanna kalama. Koni i na i dege i yiin naxataren na, na mi muxune sarijanna kalama."

Naxanla denkeleyana fe

Maraka 7.24-30

²¹ Yesu yi keli na, a siga Tire taan nun Sidɔn taan yamanani. ²² Kanan kaa naxanla nde yi na yi, na yi fa Yesu fema. A gbelegbelema, a naxa, "N fafe, Dawudaa Dii Xemen, kininkinin n ma! Ninanna n ma dii temen fɔɔ ra, a tɔɔɔ han!" ²³ Koni Yesu mi fala yo ti a xa. Yesu a xarandiina ndee yi fa a fema, e yi a mafan, e naxa, "Naxanli ito rasiga! A biraxi en fɔɔ ra, a gbelegbelema." ²⁴ Awa, Yesu yi e yabi, a naxa, "N mi faxi muxu gbete ma fɔ Isirayila kaa tununxine alo yexene." ²⁵ Awa, na naxanla yi fa, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a yi a fala, a naxa, "N fafe, n mali." ²⁶ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, "A mi lan i xa diidine donseen sa barene bun ma." ²⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, "N fafe, nɔndin nan na ra. Koni hali barene donse yoloxine donma nen e kanna naxanye rayolonma bɔɔni." ²⁸ Nayi, Yesu yi a yabi, a naxa, "Nga naxanla, i ya denkeleyaan gbo! I rafan feen bata liga i xa." Na waxatin yeteni, a dii temen yi kendeɣa.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeɣa

²⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Galile Daraan dexɔn ma. A yi te geyaan fari, a dɔɔɔ. ³⁰ Yama gbeen yi fa a fema, e fa lebutenne nun danxutɔne nun madɔntɔne nun bobone nun furetɔ wuyaxi gbeteɣe ra, e yi e sa Yesu bun ma. A yi e rakendeɣa. ³¹ Yamaan to a to, fa fala bobone falan tima, madɔntɔne bata kendeɣa, lebutenne bata sigan ti, danxutɔne seen toma, e kabɛ. E yi Isirayilaa Ala tantun.

Yesu yi muxu wuli naanin dege

Maraka 8.1-10

³² Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, "Yamani ito kininkininna bata n suxu bayo e bata soge saxan ti n fema, donse mi fa e yii iki. N mi waxi e rasiga feni kamena e ma. Xa na mi a ra, e fangan naxan na n kira yi." ³³ Xarandiine yi a maxɔdin, e naxa, "Nxu tan donseen sɔɔma minen yi wulani ito yi naxan yama gbeeni ito luge?" ³⁴ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Buru xun yoli e yii?" E yi a yabi, e naxa, "Buru xun solofere, e nun yexedi dando nan nxu yii." ³⁵ Yesu yi yamaan xili a e xa fa dɔɔɔ kɔɔɔ ma. ³⁶ Na xanbi ra, a buru xun soloferen nun yexene tongo, a barikan bira Ala xa. A yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, xarandiine yi e yitaxun yamaan na. ³⁷ E birin yi e dege, e lugo.

† Yesu naxanli ito a denkeleyaan nan fesefesema sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbetene findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

Xarandiine yi a dungu dungine matongo, e debe solofere rafe ne ra. ³⁸ Xemen naxanye na don, ba naxanle nun diidine ra, muxu wuli naanin.

³⁹ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan nasiga, a dɔɔɔ kunkin kui, a siga Magadan yamanani.

Taxamasenna maxɔdin fena

Maraka 8.11-13, Luka 12.54-56

16 Farisi muxuna ndee nun Saduse muxuna ndee yi fa Yesu fema alogo e xa a keɗaan fesefese, e a maxɔdin a xa taxamasenna yita e ra keli ariyanna yi. ² Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa kuyeni gbeelixi jinbanna ra e a falama nen a kuye fani yibama nen tila. ³ Xɔɔnni xa kuyeni gbeelixi e naxa, 'Tulen famaan ni i ra.' E nɛ kore xɔnna matoe nen e yi a bunna kolon. Koni e mi nɛ waxatini ito feene bunna kolonɛ. ⁴ Iki muxune findixi muxu naxine nun nafigine nan na, e to n maxɔdinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi sese toma xa naxan mi findixi Yunusa taxamasenna ra."

Na xanbi ra, a keli e fema, a yi siga.

Marakolonna lan xaranne ma

Maraka 8.14-21

⁵ Xarandiine yi gidima daraan kidi ma waxatin naxan yi, e yi jinan, e mi buru xali e yii. ⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a liga e yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune burun nate sena †† fe ra." ⁷ E falan ti fɔɔ e bode tagi, e naxa, "A ito falama nen bayo en mi faxi buru ra en yii." ⁸ Yesu yi a kolon e yi naxan falama. Nana, a yi e maxɔdin, a naxa, "E nanse falama e bode tagi, a e mi faxi burun na? E denkeleyaan xurun ɗe? ⁹ E munma xaxili sɔɔ ba? E bata jinan na xɔn ba, n muxu wuli suulunna dege waxatin naxan yi buru xun suulunna ra, e debe yoli rafe buru dungu dungu dɔnɔne ra? ¹⁰ Hanma buru xun soloferen naxan yitaxun muxu wuli naaninna ra, e debe yoli rafe buru dɔnɔne ra na yi? ¹¹ Nanfera e mi a bunna kolonxi fa fala n mi burun xan ma fe falama e xa. N naxa, 'E a liga e yeren ma Farisi muxune nun Saduse muxune buru rate sena fe ra!'" ¹² Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon, a mi yi a falama e xa a e xa a liga e yeren ma burun nate sena a fe yi naxan buruni, koni fɔ Farisi muxune nun Saduse muxune xaranna fe yi.

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Maraka 8.27-30, Luka 9.18-21

¹³ Yesu yi siga Sesariya taani Filipi yamanani, a yi maxɔdinni ito ti a xarandiine ma, a naxa, "Yamana a falama a nde n tan Muxuna Dii Xemen na?" ¹⁴ E yi a yabi, e naxa, "Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na. Nde gbeteɣe fan naxa, a Yeremi nan i tan na hanma nabina nde." ¹⁵ A yi e maxɔdin, a naxa, "E tan go, e tan naxa di? Nde n tan na?" ¹⁶ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, habadan Alaa Dii Xemen.""

†† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Sewana i tan xa Simɔn, Yunusaa dii xemena, bayo adamadi mi ito makenenxi i xa, ƒɔ n fafe Ala naxan ariyanna yi. ¹⁸ Nanara, n na a falama i xa, Piyeri, gemen nan i tan na, n nan n ma banxin tima gemen naxan fari, n ma denkeleya yamaana. Hali laxira so deene mi nɔnɔ sɔtɛ n ma denkeleya yamaan ma mumɛ! ¹⁹ N na Ariyanna Mangayaan so deen ninna soma i yii nen. I na tɔnna dɔɔ feen naxan na dunuɔa yi, Ala tɔnna dɔɔma nen na ra ariyanna yi. I na tin feen naxan ma dunuɔa yi, Ala tinma nen na ma ariyanna yi.” ²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama a fala muxu yo xa fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

Yesu yi a sayana fe fala

Maraka 8.31-9.1, Luka 9.22-27

²¹ ƒɔɔ na waxatin ma, Yesu yi a yeɓa ƒɔɔ a xarandiine xa, a naxa, a fere mi na ƒɔ a xa siga Yerusalɛn taani, a sa tɔɔ wuyaxi sɔɔ yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔnɛ yii, e yi a faxa, a mɔn yi keli sayani a soge saxande lɔɔni. ²² Piyeri yi Yesu ba bonne fema, a Yesu maxadi ƒɔɔ, a naxa, “Marigina, Ala xa i tanga na ma, na nama liga i ra mumɛ!” ²³ Yesu yi a yeɛ rafindi a ma, a yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Setana, fata n ma! I kataxi n natantan feen nan na. I mi i miri-ma Alaa feene ma ƒɔ adamadiine.”

²⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan ƒɔɔ ra ƒɔ a xa a me a yete ra, a yi a yete faxa wudin † tongo, a bira n ƒɔɔ ra. ²⁵ Bayo naxan waxi a niin nakisi feni, na bɔɔma ayi nen, koni naxan bɔɔma a niini n tan ma fe ra, na kisi-ma nen. ²⁶ Xa muxun dunuɔa birin sɔɔ, a bɔɔ a niini habadan, na tɔnɔ nanse ra? Muxun nɛ nanse fiye, al-ogo a niin mɔn xa kisi? ²⁷ Bayo n tan Muxuna Dii Xemen fama nen n Fafe Alaa binyeni, nxu nun a malekane. N yi muxun birin saranna fi lan a kewanle ma. ²⁸ N xa ɔɔndin fala ε xa, muxuna ndee be e mi faxe ƒɔ e n tan Muxuna Dii Xemen to fe n ma mangayani.” ‡

Yesu a nɔɔna fe

Maraka 9.2-13, Luka 9.28-36

17 Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun a ngaxakedenna Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari. ² A keɓaan yi masara e yeɛ ra yi, a yetagin yi lu mayilenɛ alo sogena. A dugine yi fixa ayi alo kenenyana. ³ Na waxatin yeteni, Nabi Musa nun Nabi Eli yi mini kenenni e yetagi, e yi lu falan tiye Yesu xa. ⁴ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, a lanxi bayo nxu be. Xa i waxi a xɔn ma, n xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁵ A yi falan tima waxatin naxan yi, kunda mayilenxin yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan ito ra naxan bata n kenɛn ki

† PIYERIXINla bunna neen fa fala GEMENA. †† Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faxa. Ito bunna neen, fa fala ƒɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu ƒɔɔ ra. ‡ A Matiyu 17:2-3 nan ma fe falama.

fani, ε tuli mati a xuiin na!” ⁶ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e gaxu kati, han e sa felen, e yetagine yi lan bɔɔnɔ ma. ⁷ Yesu yi fa e fema, a yi a yiin din e ra, a naxa, “E keli, ε nama gaxu!” ⁸ E yi e yeɛ rakonin, e mi muxu yo to ƒɔ Yesu.

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a naxa, “E feen naxan toxi, ε nama a fala muxu yo xa han n tan Muxuna Dii Xemen yi keli sayani.”

¹⁰ Xarandiine yi Yesu maxɔdin, e naxa, “Sariya karamɔɔnɛ a falama nanfera nayi fa fala Nabi Eli nan singe fama?” ¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yitɔn. ¹² Koni n xa a fala ε xa fa fala Eli bata yelin fe koni yamaan mi a kolon, e yi e rafan feene birin liga a ra. Awa, e n tan Muxuna Dii Xemen fan tɔɔma nen na kiini.” ¹³ Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon fa fala a falan tima Yoni Marafu Tiin nan ma fe ma. ††

Yinnan diidin naxan ƒɔɔ ra

Maraka 9.14-29, Luka 9.37-43

¹⁴ E fa yamaan fema waxatin naxan yi, xemena nde yi fa Yesu fema, a yi a xinbi sin a bun ma, ¹⁵ a naxa, “N fafe, kininkinin n ma dii xemen ma. Gan furen nan a fari, a tɔɔxi kati, a bata bira tɛeni sanɓa yi wuyaxi han-ma igeni. ¹⁶ N bata fa a ra i ya xarandiine fema koni e mi nɔɔ a rakendeyɛ.” ¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “E tan denkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu ε fema han waxatin mundun yi? N xa diɓa ε xa han waxatin mundun yi? Fa diin na n fema!” ¹⁸ Yesu yi yinnan yamari, a xete a ƒɔɔ ra. Nayi, a dii xemen yi kendeya na waxatin yeteni.

¹⁹ Na xanbi ra, xarandiine yi siga Yesu fema e danna, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera nxu tan mi nɔɔ yin-nan kedɛ?” ²⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo ε denkeleyaan xurun. N xa ɔɔndin fala ε xa. Xa denkeleyana ε yi, hali a xurun alo sansi keɛe xurudina, †† ε nɛ a fale nen geyani ito ma, ε naxa, ‘Keli be, i siga menni!’ a yi siga. E nɛ feen birin lige nen!”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Maraka 9.30-32, Luka 9.43-45

²² Xarandiine birin e malan e bode xɔn ma waxatin naxan yi Galile yamanani, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xemen soma nen muxune yii, ²³ e yi n faxa. Koni n mɔn kelima nen sayani a soge saxande lɔɔni.”

Xarandiine nii yi rapaxu e ma kati!

Ala Batu Banxin mudu fi fena

²⁴ Yesu nun a xarandiine Kaperunan taan li waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin mudu maxinle yi fa Piyeri fema, e yi a maxɔdin, e naxa, “I karamɔɔnɔ mi Ala Batu Banxin mudun fima ba?” ²⁵ Piyeri yi e yabi, a naxa, “A fi-ma nen.” Piyeri so banxini waxatin naxan yi, Yesu singe

†† NABI ELIA fe sebexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamɔɔnɛ yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mɔn fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan naka-malixi. ††† Sansini ito xili nen mutaridi.

yi falan ti, a naxa, "Simɔn, i mirixi a ma di? Dunupa mangane mudun maxilima nde ra? E diine ba, hanma muxu gbeteye?"²⁶ Piyeri yi a yabi, a naxa, "Muxu gbeteye." Yesu yi a fala, a naxa, "Na bunna ɛɛn, hali a diine mi a fi."²⁷ Koni nxu mi waxi a xɔn ma, nxu xa muxuni itoe rafen. Nanara, siga baani, i sa kɔnna bira. I na yexe singen naxan suxu, i a dɛeni bi, i gbeti gbanan keden toma nen a dɛ, naxan lanɛɛ en ma mudun ma. I siga na ra, i sa i gbeen nun n gbeen fi."

Nde gbo birin xa?

Maraka 9.33-37, Luka 9.46-48

18 Xarandiine yi fa Yesu fema na waxatini, e yi a maxɔdin, e naxa, "Nde gbo birin xa Ariyanna Mangayani?"

² Yesu yi diidina nde xili, a yi a ti e birin yɛtagi. ³ Yesu yi a fala, a naxa, "N xa ɲɔndin fala ɛ xa, xa ɛ mi maxɛɛ, ɛ liga alo diidine, ɛ mi soɛ Ariyanna Mangayani mumɛ!"⁴ Nanara, naxan yo na a yɛɛ magodo alo diidini ito, na gbo dangu a birin na Ariyanna Mangayani. ⁵ Naxan yo mɔn na diidini ito sifani suxu n xinli, na bata n tan yisuxu."

Yulubina fe

Maraka 9.42-48, Luka 17.1-2

⁶ "Diidini itoe naxanye bata denkeleya n ma, xa muxu yo ne bira yulubini, a fisa na kanni gemɛ gbeen xidi a kɛ ra, a woli baan tilinna ma."

⁷ "Gbalon dunupa muxune yɛɛ ra bayo feen naxanye yamaan birama yulubini. A fɛɛ mi na fɔ na fe sifane xa fa koni e fatama muxun naxanye ra, gbalon na kanne yɛɛ ra!"⁸ Xa i yiina hanma i sanna i birama yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi! A fisa i yii dungin nun i san dungin kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firinna nun i san firin kanna xa woli yahannama tɛeni. ⁹ Xa i yɛɛn nan i birɛ yulubini, a ba na, i yi a woli ayi! A fisa i yɛɛ keden kanna yi so habadan nii rakisini, benun i yɛɛ firin kanna xa so yahannama tɛeni."

Yɛɛɛ tununxina fe sandana

Luka 15.3-7

¹⁰ "ɛ a liga ɛ yeren ma, ɛ nama diidini itoe rafɛya. N xa a fala ɛ xa, e kantan malekane ariyanna yi. E n Fafe Ala yɛtagin toma waxatin birin."

¹² "ɛ mirixi a ma di? Xa yɛɛɛ kɛmɛ muxuna nde yii, xa keden siga na xun xɔn, na kanna nanfe ligama? A yɛɛɛ tonge solomanaanin e nun solomanaaninne luma nen e dɛgedeni geyaan fari, a siga a tununxi kedenna fendeni. ¹³ N xa ɲɔndin fala ɛ xa, a na a to waxatin naxan yi, a sɛwama nen na yɛɛɛ kedenna fe ra dangu tonge solomanaanin e nun solomanaaninne ra naxanye mi lɔxi ayi. ¹⁴ A na kii nin, ɛ Fafe Ala naxan ariyanna yi, a mi rafan a ma diidini ito nde keden peen xa lɔ ayi."

Hake tongone

¹⁵ "Xa i ngaxakedenna haken liga i ra, siga a fema i yi a sɔnna fala a xa ɛ firinna tagi. Xa a i xuiin name, i bata i ngaxakedenna sɔɔ na yi. ¹⁶ Koni xa a mi a tuli mati i xuiin na, ɛ nun muxu keden hanma muxu firin xa siga a fema alogo 'feen birin xa makiti sereya firin hanma saxan xuiin xɔn.' ¹⁷ Koni xa a mi a tuli mati ne xuiin na, na feen fala denkeleya yamaan xa. Xa a mi a tuli mati denkeleya yamaan xuiin na, a yate alo denkeleyatarena hanma mudu maxinla."

Tondi feen nun tin fena

¹⁸ "N xa ɲɔndin fala ɛ xa, ɛ na tɔnna dɔɔɔ feen naxan na dunupa yi, Ala tɔnna dɔɔɔma nen na ra ariyanna yi. ɛ na tin feen naxan ma dunupa yi, Ala tinma nen na ma ariyanna yi."

¹⁹ "N mɔn xa a fala ɛ xa, xa muxu firinna lan fefe ma dunupa yi Ala maxandini, n Fafe naxan ariyanna yi, a na ligama ɛ xa nen. ²⁰ Bayo muxu firin hanma saxan na e malan dede yi n xinli, n fan luma nen menni e ye."

Muxun naxan mi mafeluun tima

²¹ Na xanbi ra, Piyeri yi fa Yesu fema, a yi a maxɔdin, a naxa, "Marigina, n xa ngaxakedenna mafelu dɔɔɔɔ ma yoli, a na n haken tongo waxatin naxan yi? Han dɔɔɔɔ ma solofere ba?"²² Yesu yi a yabi, a naxa, "N xa a fala i xa, dɔɔɔɔ ma solofere mi a ra de, fɔ tonge solofere e nun solofere."

²³ "Nanara, Ariyanna Mangayaan luxi nen alo mangan naxan waxi a walikene saren fi feni. ²⁴ A na fɔlɔxi-na, e fa walike keden na gbeti gbananna wuli fu donla yi naxan ma, donla naxan nun a siimayaan birin wali saranna yi lan. ²⁵ Bayo a mi yi nɔɛ a donla fiye, mangan yi a ragidi a e xa a tan nun a ɲaxanla nun a diine nun a yii seene birin mati e findi konyine ra, alogo a xa donla fi. ²⁶ Nanara, walikeɛn yi a xinbi sin mangan bun ma, a yi a mafan, a naxa, 'Dija n xa, n na i ya donla birin fima nen!' ²⁷ A kanna yi kininkinin a ma, a yi dija a donla ma, a yi a lu na."

²⁸ "Koni na walikeɛn yi siga, a sa a lanfana nde to a gbeti xurudi yi naxan ma. A yi a suxu, a yi a kɔɛn deten. A yi a fala, a naxa, 'N ma donla fi!' ²⁹ A lanfaan yi a xinbi sin a bun ma, a yi a mafan, a naxa, 'Dija n xa, n na i ya donla fima nen!' ³⁰ Koni a mi tin. A yi sa a sa kason na han a na a donla fi waxatin naxan yi. ³¹ Walikeɛn bonne to na to, e xɔlɔ kati, e siga e kanna fema, e sa na birin fala a xa. ³² Nanara, e kanna yi a tan walikeɛn xili, a naxa, 'I tan walike ɲaxina, n ma donla naxan birin i ma, n dija nen na ma bayo i bata n mafan. ³³ A mi yi lan nun ba, i fan xa kininkinin i walike boden ma alo n kininkinin i ma kii naxan yi?' ³⁴ Nayi, a kanna yi a sa kason na a xɔlɔni alogo a kantan muxune xa a ɲaxankata han a yi a donla birin fi. ³⁵ N Fafe naxan ariyanna yi, na fan ɛ suxuma na kii nin, xa ɛ tan nde mi a ngaxakedenna mafelu a bɔɲeni."

Futu kala fena

Maraka 10.1-12

19 Yesu yelinxi na falane tiye, a keli Galile yamanani, a siga Yudaya yamanani denaxan Yuruden baan kidi ma. ² Yama gbeen yi bira a fɔɔ ra, a yi ne rakendeya.

³ Farisi muxuna ndee yi fa a fema a bunbadeni, e yi a maxɔdin, e naxa, "Sariyan na a ra ba, xemen xa naxanla rame, a findi bun yo ra?" ⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "E mi Kitabun xaranxi ba? A naxa fa fala a fɔɔni 'Ala yi adaman da, xemen nun naxanla,' ¹⁵ a naxa, 'Nanara, xemena a nga nun a fafe bepinma, a a maso a naxanla ra, e findi fati bendɛ kedenna ra.' ¹⁶ Nayi, muxu firin mi fa e ra koni fɔ keden. Nayi, Ala bata seen naxanye tuggun e bode ra, muxe nama ne fata."

⁷ E yi a maxɔdin, e naxa, "Nanfera Musa a yamarixi fa fala a xemen xa futu kala kedin so a naxanla yii, a yi a bepin?" ⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "Musa bata tin, a e xa e naxanle bepin amasɔɔ e bɔɔɔɔ xɔɔɔɔ. Koni a mi yi na kiini nun a fɔɔni. ⁹ Awa, n xa a fala e xa, xemen naxan na a me a naxanla ra, xa a naxanla mi yalunya ligaxi, xemen yi nde gbete futu, na xemen bata yalunyaan liga."

¹⁰ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, "Xa xemen nun a naxanla tagi na kii nin, a lan futu nama ti na yi." ¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Birin mi nɔɔ xaranni ito suxe, koni fɔ Ala bata a feren fi naxanye ma." ¹² Xemena ndee mi nɔɔ naxanla futue amasɔɔ e bari kiin xɔɔ, muxune nan ndee gbete ye ligaxi na kiini, koni ndee gbete ye lanxi a ma nen a e nama naxanla futu alogo e xa lu wale Ariyanna Mangayaan xa. Awa, xa naxan nɔɔ xaranni ito suxe, na xa a suxu."

Yesu yi duba diidine xa

Maraka 10.13-16, Luka 18.15-17

¹³ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fema, alogo a xa a yiin sa e diidine xunni, a yi Ala maxandi e xa koni xarandiine yi falan ti ne ma. ¹⁴ Yesu naxa, "E tin diidine xa fa n fema, e nama e raxete amasɔɔ e tan sifane nan gbee Ariyanna Mangayaan na." ¹⁵ A yi a yiin sa e xunni, a yi duba e xa, a siga.

Xeme nafulu kanna fe

Maraka 10.17-31, Luka 18.18-30

¹⁶ Banxulanna nde yi fa Yesu fema, a naxa, "Karamɔɔ, n fe fajin mundun lige, n habadan nii rakisɔɔɔɔ?" ¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, "Nanfera i n maxɔdinma fe fajina fe ma? Ala nan keden fan. Xa i waxi a xɔɔ ma, i xa nii rakisɔɔɔɔ, yamarine suxu." ¹⁸ A mɔɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, "Yamari mundun ne ra?" Yesu yi a yabi, a naxa, "I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mɔɔɔn ti. I nama wule seren ba. ¹⁹ I baba nun i nga binya, i yi i adamadi boden xanu alo i yetena."

²⁰ Banxulanna yi a yabi, a naxa, "N bata ne birin suxu, nanfe fa luxi?" ²¹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Xa i waxi a xɔɔ

ma, i xa findi muxu kamalixin na, siga, i sa i yii seene mati, i yi yiigelitɔne ki. I nafunla sɔɔɔma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fɔɔ ra." ²² Banxulanna na me waxatin naxan yi, a sunuxin yi siga amasɔɔɔ nafulu gbee kanna nan yi a ra.

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "N xa nɔɔndin fala e xa, nafulu kanne so raxɔɔɔ Ariyanna Mangayani! ²⁴ N mɔɔn xa a fala e xa, nafulu kanna so raxɔɔɔ Alaa Mangayani dangu nɔɔɔɔɔ so feen na sagilaan yinla ra." ²⁵ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e yi kabe kati! E yi a maxɔdin, e naxa, "Nde fa nɔɔ kise nayi?" ²⁶ Yesu yi e mato, a naxa, "Muxun mi nɔɔ na lige koni Ala nɔɔ feen birin lige nen."

²⁷ Na xanbi ra, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "A mato, nxu bata feen birin bepin, nxu bira i fɔɔ ra. Nxu tan nanse sɔɔɔma nayi?" ²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa nɔɔndin fala e xa, waxati nene famatɔni, n tan Muxuna Dii Xemen na dɔɔɔ n ma mangaya gbete binyaxini, e tan naxanye biraxi n fɔɔ ra, e fan dɔɔɔma nen manga gbete fu nun firinne ma, e yi Isirayila bɔɔɔɔɔ fu nun firinne makiti. ²⁹ Naxanye birin bata banxine lu na, hanma a ngaxakeden xememane nun a naxalanmane hanma a fafe hanma a nga hanma a diine hanma a xee ne n tan ma fe ra, a na nɔɔɔɔ keme sɔɔɔma nen e nun habadan nii rakisina. ³⁰ Koni naxanye yeen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yeen na."

Xee kanna walikene fe

20 Yesu naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xee kanna naxan minin subaxani muxu fendeni alogo e xa sa wali a manpa bili nakɔni. ² E yi lan a ma, a xa e saranna fi gbete gbanan keden keden, naxan lanɔɔe soge keden saranna ma. A yi e rasiga a manpa bili nakɔni. ³ Soge raxenxen waxatini, a keli, a siga kɔɔ dɛɛn na, a yi muxuna ndee li tixi na, naxanye mi yi wali yo ra. ⁴ Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, 'E fan xa siga, e sa wali n ma manpa bili nakɔni, a lan n xa e saren fi naxan na, n na soe e yii.' ⁵ Awa, ne yi siga walideni. Na danguxina, a mɔɔn yi na nɔɔɔɔɔ liga yanyi tagini e nun se din waxatin masoxina. ⁶ Awa, se din waxatin danguxina, a mɔɔn yi siga, a sa muxu gbete ye fan li tixi na. A yi e maxɔdin, a naxa, 'E ferijenxi be nanfera? E mi fefe ligama?' ⁷ E yi a yabi, e naxa, 'Bayo muxu yo mi nxu tixi wali ra.' A yi a fala e xa, a naxa, 'Awa, e fan xa siga wali kedeni n ma manpa bili nakɔni.'"

⁸ "Ninbanna soxina, manpa bili nakɔ kanna yi a fala walike kuntigin xa, a naxa, 'Walikene xili, e saranna xa fi. A fɔɔ dɔɔɔɔ ra xiine ma, i sa a rapan a singe ra xiine ma.' ⁹ Xemen naxanye wanla fɔɔɔ pinbari waxatini, ne keden kedenne birin yi gbete gbanan keden keden sɔɔɔ. ¹⁰ Nanara, muxun naxanye singe wanla fɔɔɔ, ne to fa, e yi a miri fa fala, a e a sɔɔɔma nen dangu bonne ra, koni e keden kedenna birin yi gbete gbanan keden keden sɔɔɔ."

¹¹ "Awa, e to yi a rasuxuma, e xee kanna mafala fɔɔ. ¹² E yi a fala, e naxa, 'Muxun naxanye faxi dɔɔɔɔɔ na, ne waxatidi nan tun wali kexi. I nxu nun ne birin saren

† Dunuɔa Fɔɔɔn 1.27 nun 5.2 †† Dunuɔa Fɔɔɔn 2.24 †
Xɔɔɔɔɔɔ 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20 nun Saraxaraline 19.18

fima kii kedenna nin ba, nxu tan naxanye ferijenxi so-gena na? ¹³ Xee kanna yi e tan nde keden yabi, a naxa, "Saxa, n mi tinxintareya xan ligaxi i ra. En mi lanxi gbeti gbanan keden xan ma ba? ¹⁴ I saranna tongo, i siga i konni. Naxanye faxi dɔnxen na, n waxi ne saranna fi feni alo n bata i saranna fi kii naxan yi. ¹⁵ N mi daxa ba, n xa n sagoon liga n ma gbetini? I n maxɔɔɔɔnma nen ba bayo n fonisire? ¹⁶ Na kiini, naxanye yeen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yeen na."

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Maraka 10.32-34, Luka 18.31-34

¹⁷ Yesu yi sigama Yerusalen taani waxatin naxan yi, a yi a xarandii fu nun firinne xali e danna. A yi a fala e xa, ¹⁸ a naxa, "E a mato, en sigama Yerusalen taani, n tan Muxuna Dii Xemen sa soma nen saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔɔne yii na yi. E n ma kitin bolonma nen, a lan sayaan ma. ¹⁹ Na xanbi ra, e yi n so siya gbetene yii naxanye n magelema, e yi n bulan, e yi n gbangban wudin ma. A soge saxande lɔɔɔni n kelima nen sayani."

Yaki nun Yoni nga maxandina

Maraka 10.35-45

²⁰ Sebede a dii xemene nga yi fa Yesu fema e nun a dii xemene, e yi e xinbi sin Yesu bun ma, e yi a maxandi fena nde ma. ²¹ Yesu yi e maxɔɔɔdin, a naxa, "I waxi nanse xɔn ma?" A yi a yabi, a naxa, "Tin, i na i ya mangayaan sɔɔɔ, n ma dii xemɛ firinni itoe xa dɔɔɔ i fema, kedenna i yiifanna ma, kedenna i kɔmenna ma."

²² Yesu yi e yabi, a naxa, "E n maxandixi naxan ma, ε mi na kolon. E nɛ ε minɔɔɔ tɔɔɔya igelengenna ra ba, n fama n mindeni naxan na?" E yi a yabi, e naxa, "Nxu nɛ nen." ²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E fama ε mindeni nen n ma tɔɔɔya igelengenna ra yati! Koni muxun dɔɔɔ fena n yiifanna ma hanma n kɔmenna ma, na mi n tan ma fɔ n fafe bata yi a ragidi naxanye xa."

²⁴ Xarandii fuun bonne na mɛ waxatin naxan yi, e xɔɔ na ngaxakedenma firinne ma. ²⁵ Nanara, Yesu yi e birin xili a fema, a naxa, "E a kolon yati siyane mangane nɔɔyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan naba e xun na. ²⁶ Koni a mi na kiini ε tan tagi. Xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na ε yɛ, fɔ a xa findi ε walikeen nan na. ²⁷ Xa naxan yo wa findi feni ε yɛeratiin na fɔ a xa findi ε konyin nan na ²⁸ alo n tan Muxuna Dii Xemen to mi faxi muxe xa wali n xa koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na."

Yesu yi danxutɔ firin nakendeya

Maraka 10.46-52, Luka 18.35-43

²⁹ E yi kelima Yeriko taani waxatin naxan yi, yama gbeen yi bira Yesu fɔɔɔ ra. ³⁰ Danxutɔ firinna naxanye yi dɔxi kiraan na, ne yi a mɛ a Yesu dangumatɔɔɔ nan yi a ra, e yi gbelegbele, e naxa, "Nxu fafe, Dawudaa Dii Xemen, kininkinin nxu ma!" ³¹ Yamaan yi e masabari, koni e mɔn yi gbelegbele kati, e naxa, "Marigina,

Dawudaa Dii Xemen, kininkinin nxu ma." ³² Awa, Yesu yi ti, a yi e xili, a yi e maxɔɔɔdin, a naxa, "E waxi a xɔn ma n xa nanfe liga ε xa?" ³³ E yi a yabi, e naxa, "Marigina, nxu waxi a xɔn ma nen, nxu mɔn xa seen to." ³⁴ Yesu yi kininkinin e ma, a yi a yiin din e yɛene ra. E yi seen to mafuren, e bira Yesu fɔɔɔ ra.

Yesu so fena Yerusalen taani

Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

21 E to maso Yerusalen taan na, e yi Betifage taan li, Oliwi Geyaan fari. Yesu yi a xarandii firin nasi-ga e yɛ ra. ² A yi a ɔɔɔɔ e ma, a naxa, "E siga banxideen na ε yɛ ra, ε sa sofanla nde lima xidixi na yi, a diina a fema. E e fulun, ε fa e firinna ra n xa. ³ Xa muxuna nde ε maxɔɔɔdin, ε a fala a xa, ε naxa, 'Marigin nan mako e ma,' na kanna e soma ε yii nen sa."

⁴ Na liga nen alogo nabiin naxan fala, na xa kamali, a naxa, ⁵ "E a fala Siyon kaane xa, ε naxa, 'E a mato! E mangan fama ε ma. A limaniya. A fama sofanla nan fari, sofali diina, sofali gilen diina.' [†]"

⁶ Na ma, xarandiine yi siga, Yesu naxan fala e xa, e sa na liga. ⁷ E yi fa sofanla nun a diin na. E yi e dugine yifulun e fari, Yesu yi dɔɔɔ sofanla fari. ⁸ Yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn ma, nde yi dɔɔɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn a binya feen na. ⁹ Yamaan naxan yi a yɛ ra e nun a xanbi ra, ne birin yi lu sɔɔɔɔ, e naxa, "Tantunna xa fi Dawudaa dii xemɛn ma! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!"

¹⁰ Yesu so Yerusalen taani waxatin naxan yi, taan yi maxa. Yamaan yi maxɔɔɔdinna ti, e naxa, "Nde ito ra?"

¹¹ Yamaan yi e yabi, e naxa, "Nabi Yesu nan ito ra, keli Nasareti taani Galile yamanani."

Yesu Ala Batu Banxini

Maraka 11.15-19, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹² Yesu to so Ala Batu Banxini, a yi sare matine nun sare soone birin kedi na yi. A yi gbeti masarane tabanle rafelen e nun ganba matine gbedene. ¹³ A yi a fala e xa, a naxa, "A seɔɔɔ Kitabun kui, Ala naxa, 'N ma Banxin xili bama nen Ala maxandi banxina.' ^{††} Koni ε tan bata a findi muɔadene luxunden na!"

¹⁴ Danxutɔne nun lɛbutenne yi siga Yesu fema Ala Batu Banxini, a yi e rakendeya.

¹⁵ Koni saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔɔne to a to kabanako feene lige, e diidine fan to naxanye yi sɔɔɔɔ Ala Batu Banxini, e naxa, "Tantunna xa fi Dawudaa Dii Xemen ma," e yi xɔɔɔ. ¹⁶ E yi a fala Yesu xa, e naxa, "I mi diidine falan mɛen ba?" Yesu yi e yabi, a naxa, "Di! E mi Kitabun yireni ito xaranxi ba, naxan a falaxi, 'I bata diidine nun dii ɔɔɔre yamari, e yi i matɔɔɔ?' [‡]"

¹⁷ Yesu yi e lu menni, a keli taani, a siga Betani taani, a sa xi na.

† A mato Sakari 9.9 kui. †† A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui. ‡ Yaburin 8.3

Yesu yi xɔɔɛ binla danga

Maraka 11.12-14, 20-24

¹⁸ Na xɔɔɛ bode, a xetematɔɔɛ Yerusalen taani, kamen yi a suxu. ¹⁹ A yi xɔɔɛ binla to kiraan dexɔɛ ma, a yi siga a bun ma, koni a mi a bogi yo li a ra, fɔ a deene. Nanara, a yi a fala xɔɔɛ binla ma, a naxa, "I tan mi fa bogin sɔɔɛ!" Awa, na waxatin yeteni xɔɔɛ binla yi xara! ²⁰ Xarandiine to na to, e yi kabɛ, e maxɔɔɛnna ti, e naxa, "Xɔɔɛ binli ito xaraxi di xulen?" ²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa ɔɔɛnɔɛn fala ε xa, xa ε denkeleyaxi, ε mi sike, n naxan ligaxi xɔɔɛ binli ito ra, ε fan nɔɛ na ɔɔɛnɔɛnna lige nen. A birin xa mi na ra, ε nɔɛ a fale nen geyaan xa, ε naxa, 'Keli be, i sa sin fɔɔɛ igeni,' na yi liga. ²² Xa ε denkeleyaxi, ε na sese maxɔɔɛnna Ala ra, ε na sɔɔɛnna nen."

Yesu senben maxɔɔɛnna fe

Maraka 11.27-33, Luka 20.1-8

²³ Yesu mɔɔɛn yi fa Ala Batu Banxini. A yi yamaan xaranma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi fa a fema, e yi a maxɔɔɛn, e naxa, "I feni itoe ligama senbe mundun na, nde i yamarixi i xa feni itoe liga?" ²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "N fan xa ε maxɔɔɛn fe keden ma, xa ε n yabi, n feene ligama senben naxan yi, n fan na falama ε xa nen. ²⁵ Nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?" E yi falan ti fɔɔɛ e bode tagi, e naxa, "Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a falama nen nayi, a naxa, 'Nanferi ε mi laxi Yoni ra?' ²⁶ Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, en gaxu yamaan yee ra bayo e birin laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra." ²⁷ Nanara, e yi Yesu yabi, e naxa, "N xu mi a kolon." Awa, a yi a fala e xa, a naxa, "N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama ε xa na yi."

Dii xeme firinna fe sandana

²⁸ "E xaxili lu ito xɔɔɛn ma. Xemen na nde yi na, dii xeme firin yi naxan yii. A siga a forimaan fema, a sa a fala a xa, a naxa, 'N ma diina, siga wali kedeni n ma nakɔɔɛn to.' ²⁹ A yi a yabi, a naxa, 'N mi waxi siga feni.' Koni dɔɔɛnɔɛn na, a bɔɔɛnɔɛn yi maxete, a siga. ³⁰ A fafe yi siga a diin bonna fema, a sa na fala kedenna ti na fan xa, a yi a yabi, a naxa, 'N fafe, n sigama nen.' Koni a mi siga. ³¹ Ne firinna ye, nde a fafe sagoon ligaxi?" E yi a yabi, e naxa, "Forimana." Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɔɔɛnɔɛnɔɛn fala ε xa, mudu maxinle nun yalundene singe soma ε yee ra Alaa Mangayani. ³² Amasɔɔɛnɔɛn Yoni bata fa, a tininna kiraan yita ε ra, ε mi la a ra. Koni mudu maxinle nun yalundene bata la a ra. Hali ε to na to, ε bɔɔɛnɔɛn mi maxete, ε la a ra."

Nako kantanne fe sandana

Maraka 12.1-12, Luka 20.9-19

³³ Yesu naxa, "E tuli mati sanda gbete ra. Nako kanna nde yi na nun naxan manpa bili nakɔɔɛn sa, a yi a

sansan, a yi manpa ige badeni tɔɔɛn, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a yi nakɔɔɛn taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini. ³⁴ Awa, a bogi waxatina a lixina, a yi a walikena ndee rasiga a nakɔɔɛn kantan muxune ma, a e xa a gbeen so ne yii. ³⁵ Nakɔɔɛn kantan muxune yi nako kanna walikene suxu, e kedenna mabɔɔɛnɔɛn, e bonna faxesa, e bonna magɔɔɛnɔɛn gemene ra. ³⁶ Na xanbi ra, nako kanna mɔɔɛn yi a walike gbete ye rasiga, naxanye yi wuya dangu a fɔɔɛnɔɛnɔɛn ra. Nakɔɔɛn kantan muxune yi ne fan liga na kii kedenni. ³⁷ Dɔɔɛnɔɛn na, a yi a dii xemen nasiga e ma, a naxa, 'E danma nen n ma diin tan na.'"

³⁸ "Koni nako kantanne to a dii xemen to, e yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nako kanna ke tongon nan ito ra, ε fa be, en na a faxesa alogo en xa a keen sɔɔɛn.' ³⁹ Nayi, e yi a suxu, e siga a torontorontɔɔɛn nako xeen fari ma, e sa a faxesa. ⁴⁰ Awa, nako kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama nako kantanne ra?" ⁴¹ E yi a yabi, e naxa, "A na muxu naxane faxama nen kii naxini, a yi nakɔɔɛn taxu muxu gbete ye ra naxanye a gbeen soe a yii a xaba waxatini." ⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E munma Kitabun yireni ito xaran ba? A naxa, 'Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin geme fisamantenna ra. Marigin nan na ligaxi, a findi kabanako feen na en yee ra yi.' †"

⁴³ Yesu naxa, "Nanara, n na a falama ε xa, Alaa Mangayaan bama ε yii nen, a so yama gbete ye yii, naxanye kewali lanɔɔɛn a ma. ⁴⁴ Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen a dungin dungin na. Koni xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen."

⁴⁵ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune to Yesu a sandan me, e yi a kolon a falan tima e tan nan ma. ⁴⁶ Nanara, e yi kata a suxu feen na, koni e yi gaxu yamaan yee ra naxanye yi a mirixi fa fala a nabiin nan Yesu ra.

Naxalandi tiin sandana

Luka 14.15-24

22 Yesu mɔɔɛn yi sandan sa yamaan xa. ² A yi a fala, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo mangangan naxan naxalandi tiin sewa donse donna malanni tɔɔɛn a dii xemen xa. ³ A yi a walikene rasiga a muxu xilixine ma alogo e xa fa donse donna malanni, koni e mi tin fe. ⁴ Nanara, a yi a walike gbete ye rasiga e ma, a naxa, 'E sa a fala e xa, a donseen birin bata yitɔɔɛn iki. N bata n ma turaan nun ninge raturaxine faxesa, seen birin bata yitɔɔɛn. E fa naxalandi tiin donse donna malanni!' ⁵ Koni e mi a yate, e siga e makone ra. Nde yi siga xee ne ma, nde yi siga e wanle ra. ⁶ A dɔɔɛnɔɛn yi walikene suxu, e yi e rayarabi, e yi e faxesa."

⁷ "Mangan yi xɔɔɛn kati, a yi a sofane rasiga, e sa faxesa tiine halagi, e yi e taan gan. ⁸ Na xanbi ra, a yi a walikene xili, a naxa, 'Naxalandi tiin malanna bata yitɔɔɛn koni n muxun naxanye xilixi, ne mi yi daxesa e xa xili. ⁹ Awa, iki ε siga kira xunne ma. E na muxu yo to, ε ne xili malanni.' ¹⁰ Nanara, walikene yi siga kira xunne ma,

† Sandani ito kui Ala nan misalixi nako kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. †† Yaburin 118.22-23

e muxun naxanye birin to, e yi ne malan muxu naxine nun muxu fafine birin. Nayi, naxalandi tiin malan yiren yi rafe muxu xilixine ra."

¹¹ "Koni mangan to so, a xa a muxu xilixine to, a yi xemena nde to menni, naxalandi ti doamaan mi yi a ma. ¹² A yi a maxɔdin, a naxa, 'Sɔɔ, i soxi be di, anu, i mi maxidixi alo a daxa naxalandi ti malanni kii naxan yi?' Koni xemen mi a yabi sɔɔ. ¹³ Mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, 'E a xidi ken, e yi a ramini tanden ma dimini, wugan nun pin naxinna denaxan yi.'" ¹⁴ Yesu naxa, "Muxu wuyaxi xilixi koni muxu dando nan tun sugandixi."

Mudu fiin maxɔdinna fe

Maraka 12.13-17, Luka 20.20-26

¹⁵ Farisi muxune yi siga, e sa Yesu tɔɔɔɔɔɔ feni tɔn a fala xuiin xɔn ma. ¹⁶ E yi e xarandiina nde nun Herode a muxuna nde rasiga Yesu fema a faladeni, e naxa, "Karamɔɔɔ, nxu a kolon fa fala tɔɔndi falan nan i tan na, i yamaan xaranma Ala tɔɔndin nan ma. Muxe mi nɔɔ i ya miriyaan maxete, amasɔɔɔ i mi muxune rafisaxi e bode xa. ¹⁷ Awa, i mirixi a ma di, a fala nxu xa, a daxa mudun yi fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi?"

¹⁸ Koni Yesu yi e nata naxin kolon. A yi e yabi, a naxa, "E tan nafigine! Nanfera, e katama n bunbadeni? ¹⁹ E gbeti gbananna yita n na mudun fima naxan na!" E yi gbeti gbananna yita a ra. ²⁰ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Nde xili nun a yetagin sawura a ma?" ²¹ E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeen." Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen yi so Ala yii." ²² E na me waxatin naxan yi, e kabe kati, e keli a fema, e siga.

Faxa muxune rakeli fena

Maraka 12.18-27, Luka 20.27-40

²³ Na lɔɔɔn yeteni, Saduse muxune yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani. E yi Yesu maxɔdin, ²⁴ e naxa, "Karamɔɔɔ, Musa bata yi a fala, a naxa, 'Xa xemen faxa, a mi dii lu, a ngaxakeden-na xa a ke naxanla tongo alogo a xa diina nde bari faxa muxun xa.'" ²⁵ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi be nun, forimaan yi naxanla futu, a faxa, a mi dii sɔɔɔ, a naxanla yi lu a xunyɛn xa. ²⁶ A yi liga na kiini a firinden fan na, a saxanden fan yi liga na kiini, na yi liga han solofere. ²⁷ Dɔɔɔɔɔn na, naxanla fan yi faxa. ²⁸ Awa, faxa muxune na keli waxatin naxan yi, naxanla findima nde gbee ra na muxu soloferene ye? Bayo e birin bata yi a dɔɔɔɔɔ."

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "E bata tantan, amasɔɔɔ e mi Kitabun kolon hanma Ala senbena. ³⁰ Bayo faxa muxune na keli waxatin naxan yi, e ligama nen alo malekan

† ALA GBEENA: Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi a gbeen nan na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen nan na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. †† A mato Dunupa Fɔɔɔn 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui.

naxanye ariyanna yi. Xemen mi naxalan fute, naxanla mi dɔɔɔe xemen xɔn. ³¹ Awa, naxan lanxi faxa muxune rakeli feen ma, e mi Alaa falan xaranxi ba? A naxa, ³² 'Ibrahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.' Anu, faxa muxune Ala mi a tan na fo niiramane." †

³³ Yamaan na me waxatin naxan yi, e kabe Yesu a xaranna ma kati!

Yamari fisamantenna fe

Maraka 12.28-34, Luka 10.25-28

³⁴ Farisi muxune a me waxatin naxan yi, a Yesu e yabi kiin bata a liga Saduse muxune yi e dundu, e yi e malan. ³⁵ Sariya karamɔɔɔ keden yi na, na yi Yesu keɔnaan feseɔɔɔ, a yi a maxɔdin, ³⁶ a naxa, "Karamɔɔɔ, yamarin mundun gbo dangu a birin na Sariya Kitabuni?" ³⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, "I Marigina Ala xanu i tɔɔɔɔɔ birin na e nun i niin birin na e nun i xaxin-la birin na." †³⁸ Yamarini ito gbo dangu e birin na. ³⁹ A firinden ito luxi nen alo bonna, a naxa, 'I adamadi boden xanu alo i yetena.' †⁴⁰ Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin singanxi yamari firinni itoe nan na."

Yesu yi maxɔdinna ti

Maraka 12.35-37, Luka 20.41-44

⁴¹ Farisi muxune malanxi waxatin naxan yi, Yesu yi e maxɔdin, a naxa, ⁴² "E mirixi Alaa Muxu Sugandixina feen ma di? Nde bɔɔɔɔɔn a ra?" E yi a yabi, e naxa, "Dawuda bɔɔɔɔɔnna nan a ra." ⁴³ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Nanfera Dawuda a xili bama 'N Marigina' fata Alaa Nii Sarijanxin na? Amasɔɔɔ Dawuda a falama, a naxa,

⁴⁴ 'Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, "Kɔɔɔ n yiifanna ma, han n yi i yaxune sa i sanna bun ma." ††'

⁴⁵ Awa, xa Dawuda a xili bama, 'N Marigina,' na ma, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔɔɔɔɔnna ra di?" ††⁴⁶ Muxu yo mi nɔɔ a yabe fala keden peen na! Keli na waxatin ma, muxu yo mi fa susu a maxɔdinɔɔ fe gbete ma.

Yesu yi sariya karamɔɔɔne nun Farisi muxune yalagi

Maraka 12.38-39, Luka 11.43, 46, 20.45-46

23 Na xanbi ra, Yesu yi falan ti yamaan nun a xarandiine xa, ² a naxa, "Sariya karamɔɔɔne nun Farisi muxune dɔɔɔi Nabi Musa funfun nin. ³ Nayi, e e falane birin suxu, e yi e liga. Koni e nama e kewali

† NIIRAMANE: Ala naxa a Ibrahimaa Ala nan a ra. A mato Xɔɔɔyaan 3.6 nun 3.15-16 kui. A mi a falaxi nun a Ibrahimaa Ala nan yi a tan na Ibrahimaa yi a nii ra waxatin naxan yi. Na luxi nen alo Ala yeena e ra laxira yi. E mɔɔɔn e nii ra Ala ye ra yi. Nanara, faxa muxune kelima nen sayani. †† Sariyane 6.5 †† Saraxaraline 19.18 †† Yaburin 110.1 †† Na waxatini karamɔɔɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔɔɔɔɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburi 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala "N Marigina." Na bunna neen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala ye ra yi.

sifane tan liga, amasɔɔ e naxan falama, e mi na liga-ma. ⁴ E goron binyene raxidima, e yi e dɔɔ muxune xun ma, koni hali e yii sonla, e tan mi waxi na din feni e ra e maxalideni. ⁵ E feen birin ligama nen alogo muxune xa e to. Nayi, e Kitabu falane seɓema, e yi e xidi e tigne nun e yiine ra han a gbo ayi. E domane maxidixi luti denɓexi kuyene ra. ⁶ Binye dɔɔdene rafan e ma malanne yi, e dɔɔ yamaan yee ra salide banxine yi. ⁷ Binye xɔntonne rafan e ma lɔɔ tidene yi, muxune yi e xili 'Karamɔɔ.'"

⁸ "Koni muxe nama e tan xili ba fa fala, 'Karamɔɔ,' amasɔɔ ngaxakedenmaan nan e birin na, karamɔɔ keden pee nan e yii. ⁹ Awa, e nama muxu yo xili dunuɗa ito yi fa fala, 'N Fafe,' amasɔɔ Fafe keden pee nan e yii ariyanna yi. ¹⁰ E nama tin muxune xa e xili 'Kuntigina,' amasɔɔ kuntigi keden peen nan e yii. Alaa Muxu Sugandixin nan na ra. ¹¹ Muxun naxan gbo e birin xa, na xa findi e konyin na. ¹² Naxan na a yete yite, na yigodoma nen. Naxan na a yete magodo, na yitema nen."

Sariya karamɔɔne nun Farisi muxune nafiɗiyana

Maraka 12.40, Luka 11.39-42, 44-52, 20.47

¹³ "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine! Amasɔɔ e Ariyanna Mangayaan dɛen nagalin muxune yee ra, e tan yeteen mi soma, e mɔn mi muxune luma e so naxanye waxi so feni."

¹⁴ "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine! Amasɔɔ e kaɗa gilene yii seene bama e yii. E yi e yete mayita sali xunkuyeni. E yalagima nen na feene ma a naxin na."

¹⁵ "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine! E dɔɔ igen nun dɔɔ xanna birin yisigama alogo e xa tubi muxu keden peen dɔɔ. E na a dɔɔ e a findima nen yahannama kaan na naxan naxu e tan xa dɔɔ firin."

¹⁶ "Gbalona e xa, e tan danxutɔɔn naxanye danxutɔɔn yii rasuxuma. E tan naxanye a falama, e naxa, 'Xa muxuna nde a kɔɔ Ala Batu Banxin xinli, hali a mi a rakamali, koni naxan na a kɔɔ Ala Batu Banxin xemani, fɔ na kanna xa a falan nakamali.' ¹⁷ E tan danxutɔɔ xaxilitarene! Mundun gbo xemana hanma Ala Batu Banxin naxan xemaaɗ nasarijanma? ¹⁸ E mɔn a falama, e naxa, 'Xa muxuna nde a kɔɔ saraxa ganden xinli, hali a mi a rakamali. Koni xa muxuna nde a kɔɔ saraxan yeteni naxan saraxa ganden fari, fɔ a xa a falan nakamali.' ¹⁹ Danxutɔɔne! Mundun gbo saraxana hanma saraxa ganden naxan saraxan nasarijanma? ²⁰ Awa, naxan na a kɔɔ saraxa ganden xinli, na bata a kɔɔ saraxa ganden xinli e nun seen naxanye birin a fari. ²¹ Naxan na a kɔɔ Ala Batu Banxin xinli, na bata a kɔɔ Ala Batu Banxin nun Ala yeteni, naxan luma e ye men-ni. ²² Muxun naxan na a kɔɔ ariyanna yi na bata a kɔɔ Alaa manga gbedeni e nun naxan dɔɔ xi a yi."

²³ "Gbalona e xa, sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine, e nakɔ yi seene yaganna bama alo soronton-na nun sabi se gbeteɗe, koni e bata e me sariyana fe gbeene ra, alo kiti kenden nun kininkinina nun

ɔɔɔndiyana. Anu, e lan e xa ne nan liga, e nun fe dɔɔxene. ²⁴ E tan danxutɔɔn naxanye danxutɔɔne yii rasuxuma, e minseen naserendenma alogo e xa soso keden peedin ba a yi, koni e yi dɔɔɔmen gerun!"

²⁵ "Gbalona e xa, sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine, e igelengenna nun e donse saseen fanna masugusuguma, koni e kuiin nafexi milan nun yete rafan fe naxine ra. ²⁶ I tan Farisi muxu danxutɔɔn, i ya igelengenna nun i ya donse saseen kui maxa singen, alogo a fanna fan xa sarijan."

²⁷ "Gbalona e xa, sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine. E luxi nen alo banxi faɗin naxan tixi gaburun xun ma bende fixen soxi naxan ma naxanye fari tofan, koni e kuiin nafexi fana muxu xonne ra e nun se xɔsixin sifan birin. ²⁸ E fan na kiini, e yete findima tinxin muxun nan na muxune birin yetagi, koni e kuiin nafexi nafiɗiyaan nun fe naxine ra pen!"

Yesu yi e naxankatana fe fala

Luka 11.47-51

²⁹ "Gbalona e xa, sariya karamɔɔne nun Farisi muxu nafiɗine. E banxi tofaɗine tima nabine gaburune xun ma, e yi tinxin muxune gaburune ratofaɗne ayi. ³⁰ E yi a fala, e naxa, 'Xa nxu yi na nun nxu benbane waxatini, nxu mi yi kafuma e ma e nabine fana waxatin naxan yi.' ³¹ Awa, e tan yeteen sereyaan bama e yete xili ma fa fala naxanye nabine fana, ne nan dɔɔɔn e ra. ³² Awa, e benbane hakene defe! ³³ E tan kosone, e tan saɗi dɔɔsɔne, e giye yahannama kitin bun ma di?"

³⁴ "Nanara, n nabine nun xaxilimane nun sariya karamɔɔne rasigama e ma. E nde faxama nen, e yi nde gbangban wudin ma. E yi nde bulan salide banxine kui, e yi e sagatan keli taa ma han taa ma. ³⁵ Na kiini, e saranma nen na tinxin muxune birin fana feen na, keli Habila tinxin muxun ma han Sakari, Bereɗaya dii xemena, e naxan fana Ala Batu Banxin nun saraxa ganden tagi. ³⁶ N xa dɔɔndin fala e xa, na birin xetema nen iki muxune ma."

Yesu yi Yerusalen taan xanu

Luka 13.34-35

³⁷ "Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! E tan naxanye nabine faxaxi, e yi Alaa xerane magɔɔn. A dɔɔnla n suxu nen sanɗa ma wuyaxi n xa e malan n fema alo dɔɔe ngana a diine malanma a gabuteen bun kii naxan yi, koni e mi tin! ³⁸ Awa, Ala e konna raberinma nen fefe! ³⁹ Amasɔɔn n xa a fala e xa, e mi fa n toma dɔɔn han e yi a fala, e naxa, 'Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!'"

Ala Batu Banxin kalana fe

Maraka 13.1-2, Luka 21.5-6

24 Yesu yi keli na, a siga. A to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiine yi fa a fema, e yi Ala Batu Banxin ti kiin yita a ra. ² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E mi seni itoe birin toma ba? N xa dɔɔndin fala e xa, gemeni ito kedenna mi luma a funfuni be. E e birin naxuyama ayi nen."

ጥጋታ ከሁለት ሰዓት በፊት

Maraka 13.3-13, Luka 21.7-19

³ Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari waxatin naxan yi, a xarandiine yi siga a fema wundoni, e yi a maxɔdin, e naxa, "Feni itoe birin ligan waxatin naxan yi, na fala nxu xa, e nun taxamasenna naxanye i fa waxatin nun waxati rajanna yitama nxu ra."

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "E a liga e yeren ma alogo muxe nama e mayenden. ⁵ Amasɔɔ muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala, e naxa, 'Alaa Muxu Sugandixin nan n tan na,' e muxu wuyaxi mayenden. ⁶ E yenge feene mema nen, e yengena ndee xinle me. Koni e nama gaxu. A fere mi na fo na fe sifane xa liga nen, koni waxati rajanna mi na ra singen. ⁷ Siyana ndee siyana ndee yengema nen, yamanana ndee yi yamanana ndee yenge. Fitina kamene yi so, bɔɔɔ yi xuruxurun yirena ndee yi. ⁸ Na feene birin ligama nen alo naxanla dii bari kuiin xɔle singena."

⁹ "Na xanbi ra, e e suxuma nen, e yi e tɔɔ, e yi e faha. Siyane birin e rajaxuma nen n tan ma fe ra. ¹⁰ Muxu wuyaxi birama nen tantanni na waxatini, e yi e bode yanfa, e e bode so yiini, e yi e bode rajaxu. ¹¹ Wule nabi wuyaxi fama nen e fa muxu wuyaxi mayenden. ¹² Fe jaxin gboma ayi nen dunuɔa yi han muxu wuyaxi a xanuntenyaan yi xurun. ¹³ Koni naxan na a yixɔɔɔ han a rajanna, na kisima nen. ¹⁴ Awa, Alaa Mangayana falan Xibaru Fajin kawandin bama nen dunuɔa yiren birin yi, a findi seren na siyane birin xa, na xanbi ra waxati rajanna yi a li."

Se Haramuxina fe

Maraka 13.14-23, Luka 21.20-24

¹⁵ "E na Se Haramuxin to tixi yire sarijanxini naxan halagin tima, Nabi Daniyeli naxan ma fe fala, (naxan ito xaranma, na xa a bunna kolon,) ¹⁶ nayi, naxanye Yudaya yi, ne xa e gi, e te geyane fari. ¹⁷ Muxun naxan a kore banxin kɔe ra, na nama xete, a godo banxini a yii seene tongodeni. ¹⁸ Muxun naxan xeen ma, na nama xete banxini a doomaan tongodeni. ¹⁹ Gbalo gbeen fudi kanne nun diin ngane yee ra na waxatine yi! ²⁰ E Ala maxandi alogo e giin nama lan xunbeli waxatin ma hanma Matabu Lɔɔɔ! ²¹ Amasɔɔ na lɔɔɔ tɔɔɔ naxuma ayi nen dangu a birin na. A tɔɔɔ munma liga singen xabu dunuɔa da waxatini han iki. A tɔɔɔ fan mi fa ligama tɔɔɔ! ²² Xa Ala mi yi nde ba na lɔɔɔ ra nun, muxu yo mi yi kisima, koni a bata nde ba a ra a muxu sugandixine fe ra."

²³ "Awa na waxatini, xa muxuna nde a fala, a naxa, 'A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi,' hanma, 'A sa menni,' e nama la na ra. ²⁴ Amasɔɔ muxu wulexi sugandixine nun wulen nabine kelima nen, e taxamaseri gbeene nun kabanako feene liga alogo hali Alaa muxu sugandixine, e xa ne mayenden, xa na lanje. ²⁵ E a mato, n bata a fala e xa benun a waxatin xa a li. ²⁶ Nanara, xa muxu yo a fala e xa, a naxa, 'A mato, a sa burunna ra!' E nama siga na! Hanma xa e a fala fa fala, 'A luxu-

† A mato Daniyeli 9.27 nun 11.31 nun 12.11 kui.

nxi be yi!' E nama la na ra! ²⁷ Amasɔɔ alo kuyen na a pinna masɔɔ keli sogetedeni han sogegododeni, n tan Muxuna Dii Xemen fama na kii nin. ²⁸ Binbin denaxan yi, dugane e malanma menna nin."

Muxuna Dii Xemen fa fena

Maraka 13.24-27, Luka 21.25-28

²⁹ "Na tɔɔ lɔɔɔ na dangu, 'sogeni dimima nen, kiken mi fa degema, sarene kelima nen kore e bira, kore xonna senbene yimaxama nen.' ^{†30} Nayi, n tan Muxuna Dii Xemen taxamasenna minima nen kenenni kore. Dunuɔa siyane birin yi wuga. E n tan Muxuna Dii Xemen toma fe nen kore xonna kundani senben nun binyeni. ³¹ Xɔɔ xui gbeen na mini, n na n ma malekane rasigama nen bɔɔɔ tongon naaninne birin yi, e yi n ma muxu yebaxine malan, keli dunuɔa danna bonna ma sa dɔɔ bonna ra."

Xɔde binla fe taxamasenna

Maraka 13.28-31, Luka 21.29-33

³² "E xaxili tɔɔ xɔde binla fe ma. A yiine na maringi, a deene yi mini fofo, e a kolonma nen nayi fa fala jemen bata maso. ³³ A na kii nin, e na feni itoe birin to waxatin naxan yi, e a kolonma nen fa fala waxati saxin bata maso, a bata so de yeteen li. ³⁴ N xa tɔɔdin fala e xa, iki muxune mi danguma fo na feene birin liga. ³⁵ Kore xonna nun bɔɔɔ xonna danguma nen, koni n ma falane mi danguma habadan!"

Muxu yo mi na waxatin kolon

Maraka 13.32-37, Luka 17.26-30, 34-36

³⁶ "Muxu yo mi na lɔɔɔ nun waxati saxin kolon, hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Dii Xemen, fo a Fafe Ala keden peena. ³⁷ N tan Muxuna Dii Xemen fa feen ligama nen alo naxan liga Nuhan gbee waxatini. ³⁸ Benun fufaan xa fa waxatin naxan yi, yamaan yi e degema, e yi e minma, e yi jaxanle futuma, e yi e diine fima xemene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunxin kui. ³⁹ Koni feen naxan fama ligadeni, e mi yi na kolon mume han fufaan yi fa, a yi e birin xali. Muxuna Dii Xemen na fa waxatin naxan yi, a ligama na kii nin. ⁴⁰ Muxu firin luma nen xeen ma na waxatini, keden xalima nen, keden yi lu na. ⁴¹ Naxalan firin luma nen se dinni, kedenna xalima nen, keden yi lu na. ⁴² E lu e yee ra yi, amasɔɔ e mi e Marigin fa waxatin kolon. ⁴³ E e xaxili lu ito xɔɔ ma. Xa banxi kanna yi mupaden fa waxatin kolonje kɔeen na nun, a mi yi tinje mupaden xa so a banxini, a yi luma a yee ra yi nen. ⁴⁴ Nanara, e xa e yitɔɔ amasɔɔ e xaxili mi lɔɔɔ nun waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin."

Walike tinxinxina fe

Luka 12.41-48

⁴⁵ "Walikeen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dɔxi walikeen bonne xun na, a e donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra. ⁴⁶ Na

†† Esayi 13.10 nun Esayi 34.4

walikēen sewama nēn, xa a kuntigina a li na wanla ke!⁴⁷ N xa ꞑꞑndin fala ε xa, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nēn.⁴⁸ Koni xa walikē ꞑaxin na a ra, a a fala-ma nēn a yete ma, a naxa, 'N ma kuntigin bata buye ayi.'⁴⁹ A yi lu walikēen bonne bꞑnbe, a yi a dege, a yi a min e nun dꞑꞑ minne.⁵⁰ Awa, walikēen yengi mi lꞑꞑn naxan ma, a mi waxatin naxan kolon, a kuntigin fama na waxatin nin.⁵¹ A kuntigina a ꞑaxankatama nēn, a yi a saran a xun yifu wanle ra, a lu yire yi wugan nun ꞑin naxinna denaxan yi."

Sungutun fuuna fe sandana

25 "Ariyanna Mangayaan luxi nēn alo sungutun fun naxanye e lēnpune tongo e siga ꞑaxalandi kanna ralandeni siga ꞑaxalandi tiine malanni.² Xaxilitare suulun yi e ye, xaxilimaan nan yi suulunna bonne ra.³ Xaxilitarene yi e lēnpune tongo koni e mi ture tongo.⁴ Koni xaxilimane yi e lēnpune tongo, e yi turena nde sa e goronne kui lēnpun nadēge seen na.⁵ Naxalandi kanna to bu, xixꞑnla yi sungutunne suxu, e xi."⁶ "Kꞑe tagini xꞑꞑꞑ xuiin yi mini, e naxa, 'Naxalandi kanna bata fa. E fa a ralan!' ⁷ Nayi, sungutunne birin yi xulun, e yi e lēnpune yitꞑn.⁸ Xaxilitarene yi a fala xaxilimane xa, e naxa, 'E nxu ki tureni, amasꞑꞑ nxꞑ lēnpune tumaan ni i ra.'⁹ Xaxilimane yi e yabi, e naxa, 'En-en, a mi en birin yiliye. E siga sare matine fema ε sa nde sara ε yete xa.'¹⁰ Nayi, sungutun xaxilitarene yi siga ture saradeni. E sa mēnni waxatin naxan yi, ꞑaxalandi kanna yi fa. Sungutun suulunna naxanye yitꞑnxi, ne yi so ꞑaxalandi kanna fꞑꞑ ra malanni. E dēen nagali.¹¹ Na xanbi ra, sungutunna bonne yi fa, e naxa, 'Nxu fafe, yandi, dēen nabi nxu xa.'¹² Naxalandi kanna yi e yabi, a naxa, 'N xa ꞑꞑndin fala ε xa, n mi ε tan kolon mume!'"¹³ Yesu yi a fala, a naxa, "E lu ε yeε ra yi amasꞑꞑ ε mi lꞑꞑn nun waxati saxin kolon."

Walikē saxanna fe sandana

Luka 19.11-27

¹⁴ "Ariyanna Mangayaan ligaxi nēn alo xēmen naxan yi sigama sigatini, a yi a walikene xili, a yi a yii seene taxu e ra.¹⁵ A yi xēma gbanan suulun so keden yii, a yi firin so gbete yii, a yi keden so a saxanden yii, e birin nun e yilan. Na xanbi ra, a yi siga sigatini.¹⁶ Walikēen naxan xēma gbanan suulun ꞑꞑꞑ, na yi siga na rayulayadeni mafuren, a yi xēma gbanan suulun gbete ꞑꞑꞑ.¹⁷ Walikēen naxan xēma gbanan firin ꞑꞑꞑ, na fan yi firin gbete ꞑꞑꞑ.¹⁸ Koni walikēen naxan xēma gbanan keden ꞑꞑꞑ, na yi sa yinla ge, a yi a kuntigina xēmaan luxun na."¹⁹ "Waxati xunkuye danguxina, walikene kuntigin yi fa alogo e xa e dentēge.²⁰ Walikēen naxan xēma gbanan suulun ꞑꞑꞑ, na yi fa, a yi xēma gbanan suulun gbete yita a ra. A yi a fala, a naxa, 'N kanna, i xēma gbanan suulun nan taxu n na. N bata suulun gbete ꞑꞑꞑ, a tan ni i ra.'²¹ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixꞑꞑꞑ, i tan walikē fajin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nēn. Fa sewa n tan i kanna xꞑn!' ²² Na xanbi ra,

a xēma gbanan firinna so naxan yii, na yi fa, a naxa, 'N kanna, i xēma gbanan firin nan so n yii. N bata firin gbete ꞑꞑꞑ, a tan ni i ra.'²³ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I bata i yixꞑꞑꞑ, i tan walikē fajin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nēn. Fa sewa n xꞑn!' ²⁴ Dꞑꞑꞑen na, naxan xēma gbanan keden ꞑꞑꞑ, na yi fa, a naxa, 'N kanna, n na a kolon a i ya fe xꞑꞑꞑ. I seen xabama yireni i mi a bixi denaxan yi, i donseen malanma yireni i mi se sixi denaxan yi.²⁵ Na nan n gaxu, n yi siga, n yi sa i ya xēmaan luxun ꞑꞑꞑꞑ bun. I gbeen naxan na, na ni i ra.'²⁶ A kuntigin yi a yabi, a naxa, 'I tan walikē ꞑaxi salantenna, i a kolon ba, fa fala a n seen xabama yireni n mi a bixi denaxan yi, n yi donseen malan yire yi n mi a sixi denaxan yi.²⁷ Na ma, a yi lan nun i xa sa n ma xēmaan taxu gbete mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi xēmaan nun a tꞑꞑꞑdin ꞑꞑꞑ.²⁸ Nba, ε xēma gbananna ba a yii, xēma gbanan fu naxan yii, ε a so na yii.²⁹ Amasꞑꞑ seen muxun naxan yii, nde soma nēn na yii mꞑn, a yi a gbegbe ꞑꞑꞑ. Koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nēn.³⁰ Nba, tꞑꞑ mi na walikēen naxan na, ε na woli tandeni, dimini, wugan nun ꞑin naxinna denaxan yi."

Kiti dꞑꞑꞑena fe

³¹ "N tan, muxuna Dii Xēmen na fa a binyeni waxatin naxan yi, e nun malekane birin a fꞑꞑ ra, a dꞑꞑꞑma nēn a mangaya gbedeni binyeni.³² Dunuꞑa siyane birin malanma nēn a yetagi. A yi e yitaxun dꞑꞑ firinna ra, alo xuruse rabaan yexēene nun siine yitaxunma kii naxan yi.³³ A yexēene malanma nēn a yiifanna ma, a siine malan a kꞑmenna ma.³⁴ Na xanbi ra, mangana a falama nēn a yiifari ma muxune xa, a naxa, 'E fa be, n Fafe Ala dubaxi ε tan naxanye xa. E fa ε kēen ꞑꞑꞑ, mangayaan naxan yitꞑnxi ε xa xabu dunuꞑa da waxatini.³⁵ Bayo kamēna n suxu nēn, ε yi donseen so n yii. Min xꞑnla yi n suxu, ε yi igen so n yii. N siga nēn xꞑꞑeyani, ε yi n yigiya.³⁶ Marabenna yi n suxu, ε yi n maraberi ba. N yi fura, ε yi n dandan. N yi sa kasoon na, ε yi fa n xꞑꞑꞑn.'³⁷ Tinxin muxune a yabima nēn na yi, e naxa, 'Marigina, nxu i kametꞑꞑ to minen yi, nxu yi donseen so n yii, hanma i min xꞑlitꞑna, nxu yi igen so i yii?' ³⁸ Nxu i to xꞑꞑeyani waxatin mundun yi, nxu yi i yigiya, hanma marabenna i ma, nxu yi i maraberi ba?³⁹ Nxu i to furaxi waxatin mundun yi, hanma i kasoon na, nxu yi i xꞑꞑꞑn?' ⁴⁰ Mangana e yabima nēn, a naxa, 'N xa ꞑꞑndin fala ε xa, ε naxan liga ngaxakedendina nde xa, naxan xurun dangu birin na, ε na liga n tan nan xa nayi!'"

⁴¹ "Na xanbi ra, naxanye na lu a kꞑmenna ma, a yi a fala ne xa, a naxa, 'E masiga n na, dangatꞑne, ε siga habadan tēni naxan yitꞑnxi Yinna Manga Setana nun a malekane xa.⁴² Bayo kamēna n suxu nēn, ε mi donseen so n yii. Min xꞑnla yi n suxu, ε mi igen so n yii.⁴³ N yi lu xꞑꞑeyani, ε mi n yigiya. Marabenna yi n suxu, ε mi n maraberi ba, n fura kasoon na, ε mi n mali.'⁴⁴ Ne fan yi a yabi, e naxa, 'Marigina, nxu i kametꞑꞑ to minen yi, hanma i min xꞑlitꞑna hanma i xꞑꞑeyani hanma i

maraberitɔna hanma i furetɔna hanma i kasoon na, nxu mi tin i maliye? ⁴⁵ Mangana e yabima nen, a naxa, 'N xa ɲɔndin fala e xa, e mi naxanye liga muxudini ito nde keden xa naxan xurun dangu birin na, e mi na ligaxi n tan fan xa na yi.' ⁴⁶ Awa, ne sigama habadan tɔɔn nin. Koni tinxin muxune sigama habadan nii rakisin nin."

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-53

26 Yesu to yelin na falane birin tiye, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, ² "E a kolon, a luxi xii firin Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † xa a li. N tan Muxuna Dii Xemena, e n yanfama nen, n lu yiini, e n gbangban." ³ Na waxatini, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e malan Saraxarali Kuntigi Singe Kayafa konni. ⁴ E yi a nata, e xa Yesu suxu yanfani, e yi a faxesa. ⁵ E yi a fala, e naxa, "En nama a suxu sanla waxatini, xanamu, yamaan murutema nen!"

Latikɔɔnna sa fena Yesu ma

Maraka 14.3-9, Yoni 12.1-8

⁶ Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini waxatin naxan yi Betani taani, ⁷ ɲaxanla nde yi fa a fema, a fa latikɔɔnna sare xɔdɛxen na a sase gemɛ ramaan kui, gemen naxan xili "alabasita." A yi a sa Yesu xunna ra a binya feen na, a yi a degema waxatin naxan yi. ⁸ Yesu a xarandiine to na to, e yi ɔɔɔ, e yi maxɔdinna ti, e naxa, "I ito birin yikalama nanfera? ⁹ Latikɔɔnna ito yi matiye nen dɛɛ xɔdɛxen na, a saren yi so yiigelitɔne yii." ¹⁰ Koni Yesu yi a kolon, e yi naxan falama, a yi a fala e xa, a naxa, "E ɲaxanli ito mafalama nanfera? A bata fe faɲin liga n xa. ¹¹ Amasɔɔtɔ yiigelitɔne e fema waxatin birin koni n tan mi luma e fema waxatin birin. ¹² A bata latikɔɔnna sa n fatin ma alogo n xa n yitɔn gaburuna fe ra. ¹³ N xa ɲɔndin fala e xa, n ma falan Xibaru Faɲini ito na rali dunuɲa yire yo yi, ɲaxanli ito kewanla falama nen, yamaan yi e miri a ma."

Yudasi yi Yesu yanfa

Maraka 14.10-11, Luka 22.3-6

¹⁴ Nayi, xarandii muxu fu nun firinna nde keden naxan yi xili Yudasi Isakariyoti, na yi siga saraxarali kuntigine fema, ¹⁵ a naxa, "Xa n Yesu so e yii, e nanse soma n yii?" Ne yi gbeti gbanan tonge saxan so a yii. ¹⁶ Faɔɔɔ na waxatin ma, Yudasi yi lu ferɛn fenɲe, alogo a xa Yesu yanfa, a a so e yii.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe

Maraka 14.12-21, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹⁷ Buru Tetaren Sanla ‡ soken faɔɔɔna, xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxɔdin, e naxa, "I waxi a xɔn ma nxu

† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui. †† A mato Sakari 11.12 kui. ‡ BURU TETAREN SANLA: Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi nax-

xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen nafala i xa minen?" ¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E siga xemena nde fema taani, e sa a fala a xa, e naxa, 'Karamɔɔɔ naxa, n ma waxatin bata a li. N tan nun n ma xarandiine xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don i ya banxini.'" ¹⁹ Xarandiine yi a liga alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseni tɔn.

²⁰ Ninbanna to so, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi dɔɔɔ e degedeni. ²¹ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu naxa, "N xa ɲɔndin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nen, a yi n so yiini." ²² Xarandiine yi sunu han, e yi a maxɔdin faɔɔɔ keden keden yɛɛn ma, e naxa, "Marigina, n tan nan na ra ba?" ²³ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xu nun naxan nxu yiin nagodoxi lenge kedenna kui, na nan n soma yiini. ²⁴ N tan Muxuna Dii Xemen faxesa ma nen, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yɛɛ ra naxan Muxuna Dii Xemen soma yiini! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mume!" ²⁵ Yudasi naxan a soma yiini, na yi falan tongo a naxa, "Karamɔɔɔ, n tan nan na ra ba?"

Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata a fala."

Marigina ximenna fe

Maraka 14.22-26, Luka 22.15-20, Kɔɔɔrenti Kaane Singena 11.23-25

²⁶ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, "E a tongo, e yi a don, n fati benden nan ito ra." ²⁷ Na xanbi ra, a yi igelengen-tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, a yi a fala, a naxa, "E birin xa a min ²⁸ amasɔɔtɔ n wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xɔn, a minima muxu wuyaxi xa nen e yulubin mafeluun na. ²⁹ N xa a fala e xa, en wudi bogi igen naxan minna ito ra, n mi fa a minna han en birin mɔn yi sa a min n Fafe Alaa Mangayani."

³⁰ Na xanbi ra, e yi betin ba, †† e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

³¹ Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E birin e mema n na nen to kɔɔɔn na, amasɔɔtɔ a sebexi Kitabuni, fa fala, 'N xuruse rabaan faxesa ma nen, yexɛene birin yi xuya ayi.' ³² Koni n na keli sayani, n sigama nen e yɛɛ ra Galile yamanani." ³³ Piyeri yi Yesu yabi, a naxa, "Hali bonne birin e mɛ i ra, n tan mi n mɛ i ra mume!" ³⁴ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, "N xa ɲɔndin fala i xa, benun dontonna xa wuga to kɔɔɔn na, i a falama nen dɔɔɔɔna ma saxan fa fala i mi n kolon." ³⁵ Piyeri yi a yabi, a naxa, "Hali en birin faxesa, n mi a fale mume, fa fala n mi i kolon." Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

an yi xii solofere sanli ito bun. E saripan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.15 kui. †† ΒΕΤΙΝΑ: E namunna nan yi a ra na sanla waxatini e xa Yaburin yirena nde ba, fata sorani ito nde ra: 113 han 118. ††† A mato Sakari 13.7 kui. Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na bayo e a faxesa ma nen.

Yesu yi Ala maxandi nakoni

Maraka 14.32-42, Luka 22.39-46

³⁶ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. A yi a fala e xa, a naxa, "E dɔɔ be, n tan sigan menni, n xa sa Ala maxandi."

³⁷ A siga Piyeri nun Sebede a dii xeme firinne ra. A bɔɔɔn yi rafɔɔɔxi, a yi sunuxi. ^{†38} Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, "N bɔɔɔn nafɔɔɔxi han n faxa, ε lu be, ε lu e yee ra yi n xɔn ma."

³⁹ A yi siga ndedi, a yi bira, a yetagin yi lan bɔɔɔn ma, a yi Ala maxandi, a naxa, "N Fafe, xa a lanɔe tɔɔɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fɔ i tan sagona." ⁴⁰ Na xanbi ra, a mɔn yi xete, a yi a xarandiine li xixɔnli. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, "E mi nɔxi luye e yee ra yi n xɔn ma hali waxatidi? ⁴¹ E lu e yee ra yi, ε Ala maxandi, alogo ε nama bira tantanni. E niin waxɔn feen fan koni ε fati benden senbe mi na."

⁴² Yesu mɔn yi siga a firindeni, a sa Ala maxandi, a naxa, "N Fafe, xa tɔɔɔya igelengenni ito mi nɔe masige n na, fɔ a xa n li, i sagoon xa liga." ⁴³ A mɔn yi xete, a xarandiine li xiye, bayo xixɔnla bata yi e suxu.

⁴⁴ A mɔn yi keli e fema, a siga a saxandeni, a sa Ala maxandi, a mɔn yi na fala kedenna ti. ⁴⁵ Na xanbi ra, a xete xarandiine fema, a naxa, "E mɔn xima ba? E mɔn e matabuma ba? A mato! Waxatin bata a li! N tan, Muxuna Dii Xemen bata so hake kane senben bun ma iki. ⁴⁶ E keli, en siga, muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na bata fa!"

Yesu suxu fena

Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴⁷ A yi falan tima waxatin naxan yi, Yudasi a xarandii fu nun firinna nde yi fa, gali gbeen yi biraxi a fɔɔɔ ra saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔɔne nun yamaan fonne naxanye xe. Silanfanne nun gbengbetenne yi e yii. ^{†48} Naxan yi a yanfama, a a so yiini, na bata yi taxamasenni ito fala yamaan xa nun, a naxa, "N na muxun naxan sunbu, ‡ a tan nan na ra. E a suxu ken!" ⁴⁹ Nanara, Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, "Karamɔɔɔ, i nuwali." A yi a sunbu. ⁵⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "N xɔyina, i faxi naxan na, na liga."

Nayi, e yi Yesu suxu ken! ⁵¹ Naxanye yi Yesu fɔɔɔ ra, na nde keden yi a silanfanna botin, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma. ⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I ya silanfanna raxete a funfuni, amasɔɔɔ naxan birin silanfanna tongoma, ne faxama silanfanna nan na. ⁵³ I mi a kolon ba, fa fala n nɔe n Fafe Ala xile nen, a yi maleka gali gbee fu nun firin nafa n ma mafuren? ⁵⁴ Koni xa na liga, Kitabun fala xuiin kamalima †† di nayi? Bayo a sebexi a fɔ a xa liga ikiini."

† A sunubayo a a kolon fa fala muxune a faxama nen. †† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. ‡ SUNBUNA: Men kaane yi darixi e bode xɔɔɔɔɔ sunbuni, koni Yudasi yi a findi taxamasenna ra, a xa Yesu yita a yaxune ra. †† KITABUNA FALAN KAMALIMA: Esayi 53.5 a falaxi a Alaa Muxu Sugandixin faxama nen yamaan yulubine fe ra. A na falaxi yanyina nde jee keme solofere benun a xa raba.

⁵⁵ Yesu yi falan ti ganla xa, a naxa, "E bata fa n suxundeni silanfanne nun gbengbetenne ε yii alo mafu tiin nan yi n na nun. N yi xaranna tima Ala Batu Banxini nɔɔɔ yo nɔɔɔ, koni ε mi n suxu. ⁵⁶ Koni na birin ligaxi nen alogo nabine falan naxanye sebexi, ne xa kamali."

Nayi, a xarandiine birin yi a rabenin, e yi e gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Maraka 14.53-65, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 9-24

⁵⁷ Naxanye Yesu suxu, ne yi a xali Kayafa konni Saraxarali Kuntigi Singena, sariya karamɔɔɔne nun yamaan fonne yi malanxi denaxan yi. ⁵⁸ Piyeri yi bira Yesu fɔɔɔ ra, koni e nun ganla tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A yi so tanden ma e nun kantan muxune yi dɔɔɔ alogo a xa a kolon a rapanma kii naxan yi.

⁵⁹ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi katama wule seren ba feen na Yesu xili ma, alogo e xa a faxa. ⁶⁰ Koni hali muxu wuyaxi to fa wule seren ba a xili ma, e mi sese nɔɔɔ. Dɔɔɔnɔɔn na muxu firin yi ti e yetagi, ⁶¹ e naxa, "Xemeni ito naxa, a nɔe Ala Batu Banxin kale nen, a mɔn yi a ti soge saxan bun ma." ⁶² Saraxarali Kuntigi Singen yi keli, a falan ti Yesu xa, a naxa, "Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xɔn ba?" ⁶³ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen yi falan ti a xa mɔn, a naxa, "N na i rakɔɔma habadan Ala xinli, xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xemena, na fala nxu xa." ⁶⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata a fala. Koni n xa a fala ε birin xa, fɔɔɔ iki ma, ε n tan Muxuna Dii Xemen toma dɔɔɔ Ala Senbemaan yi-ifanna ma, ε yi n famatɔɔɔ to kore kundani."

⁶⁵ Saraxarali Kuntigi Singen na me waxatin naxan yi, a yi a domani bɔ, a naxa, "A bata Ala rayelefu! † En mako mi fa sere yo ma nɔɔɔ! E bata a fala naxine me! ⁶⁶ E mirixi a ma di?" E yi a yabi, e naxa, "A lan nen a xa faxa." ⁶⁷ Nayi, e yi e degen puru Yesu yetagi, e yi a bɔɔɔ. ⁶⁸ E lu a maxɔɔɔɔɔ, e naxa, "I tan Alaa Muxu Sugandixina, a fala nxu xa fata Ala ra, nde i bɔɔɔɔɔ?" ††

Piyeri a me fena Yesu ra

Maraka 14.66-72, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Piyeri yi dɔɔɔ tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa a fema, a naxa, "I tan fan yi Yesu Galile kaan fɔɔɔ ra nun." ⁷⁰ Koni a yi a tandi e birin yetagi, a naxa, "N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi." ⁷¹ Na xanbi ra, a yi siga tanden so deen na. Walike naxalan gbete yi a to. Muxun naxanye yi dɔɔɔ na, a yi a fala ne xa, a naxa, "Xemeni ito yi Yesu Nasareti kaan fɔɔɔ ra nun." ⁷² Piyeri yi a tandi, a yi a kɔɔɔ, a naxa, "N mi na xemen kolon!" ⁷³ Waxatidi danguxina, naxanye yi tixi na, ne yi fa Piyeri fema, e naxa, "A tan nan nde i tan fan na! Amasɔɔɔ i fala ti kiin bata a yita nxu ra!" †††74 Nayi, Piyeri yi a kɔɔɔ dangane ra, a yi a fala, a naxa, "N mi xemeni ito kolon mumel!" Na wax-

†† Musaa sariyan kui, muxun naxan na ALA RAYELEFU, na kannan lan a xa faxa. A mato Saraxaraline 24.16 kui. ††† Muxun naxanye a bɔɔɔɔɔ, ne mɔn a magelema na falan na. ††† A FALA TI KI-

atin yeteni dontonna yi wuga mafuren. ⁷⁵ Nayi, Yesu a falan yi rabira Piyeri ma, a naxa, "Benun dontonna xa wuga i a falama nen dɔɔɔɔ ma saxan fa fala i mi n kolon." Piyeri yi mini, a nimisa wugan ti!

E siga Yesu ra Pilati fema

Maraka 15.1, Luka 23.1-2, Yoni 18.28-32

27 Xɔɔɔɔ xɔɔɔɔ, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi a ragidi, a e xa Yesu faxa. ² E yi a xidi, e siga a ra yamana kanna Pilati fema.

Yudasi faxa fena

Kewanle 1.18-19

³Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na to a to, e bata Yesu yalagi sayaan na, a yi nimisa, a yi gbeti gbanan tonge saxanna raxete saraxarali kuntigine nun yamaan fonne ma. ⁴ A yi a fala, a naxa, "N bata yulubin liga, n muxun yanfa naxan mi hake yo ligaxi alogo e xa a faxa!" E yi a yabi, e naxa, "Nxu tan ma fe mi na yi, i ya feen nan na ra!" ⁵ Yudasi yi gbetin woli Ala Batu Banxini, a siga, a sa a yete singan.

⁶ Saraxarali kuntigine yi gbetin matongo, e naxa, "A mi daxa gbetini ito xa sa en ma gbeti ramarade sar-ijanxini, bayo faxa tiin saren nan a ra." ⁷ E yi lan a ma a e xa na gbetin tongo, e feɛɛ rafalana nde a xɔɔɔɔ sara na gbetin na, e yi na findi xɔɔɔɔ maluxunden na. ⁸ Nanara, han to, e na xɔɔɔɔ xili bama a "Wuli Xɔɔɔɔ." ⁹ Nayi, Nabi Yeremi naxan fala, na yi kamali, a naxa, "E yi gbeti gbanan tonge saxanne tongo, Isirayila kaane a sara gbetin naxan na. ¹⁰ E feɛɛ rafalana xɔɔɔɔ sara a ra alo Marigina n yamari kii naxan yi." †

Pilati yi Yesu maxɔdin

Maraka 15.2-5, Luka 23.3-5, Yoni 18.33-38

¹¹ Yesu yi ti yamana kanna yetagi, yamana kanna yi a maxɔdin, a naxa, "Yahudiyane mangan nan i tan na ba?" †† Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata a fala." ¹² Koni saraxarali kuntigine nun yamaan fonne a kansun waxatin naxan yi, a mi fefe fala. ¹³ Nayi, Pilati yi a fala a xa, a naxa, "E i kansunma feen naxanye birin na, i mi ne me ba?" ¹⁴ Koni Yesu mi tin a yabe mume, yamana kannan yi kabe kati!

E Yesu faxa feen nagidi

Maraka 15.6-15, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

¹⁵ Nba, sanli ito na yi a li nun, yamana kanna yi darixi kasorasaan muxu keden beɛɛɛɛ nen, yamaan na wa naxan xɔn ma. ¹⁶ Na waxatini, kasorasa ɲaxina nde yi na naxan xili Baraba. ¹⁷ Nanara, Pilati yamana kannan yi yamaan malanxin maxɔdin, a naxa, "E waxi a xɔn ma n xa nde beɛɛɛɛ, Baraba hanma Yesu naxan xili Alaa

INA:Yanyina nde, a yi falan tima alo muxun naxanye kelixi Galile yamanani hanma Nasareti yamanana. † A mato Sakari 11.12-13 nun Yeremi 18.2-3 nun 19.1-2 nun 32.6-15 kui. †† MANGANA:Yamana kannan yi waxi a kansun feen nin fa fala a murutexi a mangayaan nan ma. Xa a tan nan a yete findi mangan na, na yi findima a yalagi xunna nan na.

Muxu Sugandixina?" ¹⁸ Bayo a yi a kolon yati, fa fala e Yesu soxi a yii xɔɔɔɔɔɔnyaan nan ma.

¹⁹ Pilati yi dɔɔɔ kiti sadeni waxatin naxan yi, a ɲaxanla yi xeraan nasiga a ma, a naxa, "I nama fefe liga tinxin muxuni ito ra amasɔɔ n tɔɔɔɔɔɔ nen xiyeni a fe ra to ki fani!" ²⁰ Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi yamaan nadin, a Pilati xa Baraba beɛɛɛɛ, a yi Yesu faxa. ²¹ Yamana kannan yi e maxɔdin, a naxa, "E waxi a xɔn ma muxu firinni itoe, n xa nde beɛɛɛɛ?" E yi a yabi, e naxa, "Baraba!" ²² Pilati yi e maxɔdin, a naxa, "Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina, e waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga a ra?" E birin yi a yabi, e naxa, "A xa gbangban wudin ma." ²³ Koni Pilati yi e maxɔdin, a naxa, "A fe ɲaxin mundun ligaxi?" Koni e sɔɔɔɔɔɔ yi siga gboe ayi, e naxa, "A gbangban wudin ma!"

²⁴ Pilati a to waxatin naxan yi, a mi yi nɔɔɔɔɔɔ sese ra, sɔɔɔɔɔɔɔɔ yi gboma ayi, a yi igen tongo, a yi a yiini naxa yamaan yeɛ xɔri, a naxa, "N gbee yo mi xemeni ito faxa feni! E feen ni ito ra!" ²⁵ Yamaan yi a yabi, e naxa, "A wunla goronna xa lu nxu tan nun nɔɔɔɔɔɔ diine xun ma!" ²⁶ Awa, na xanbi ra, Pilati yi Baraba beɛɛɛɛ, a yi a yamari a e xa Yesu bulan, a yi a so e yii alogo e xa a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Maraka 15.16-20, Yoni 19.2-3

²⁷ Yamana kannan sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan a rabilinni. ²⁸ E yi a dugine ba a ma, e yi doma gbeela † ragodo a ma. ²⁹ E yi wudi yii ɲali kanne denbe kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e dunganna so a yii. †† E yi e xinbi sin a bun ma, e lu a magele, e naxa, "I kene Yahudiyane mangana!" ³⁰ E yi degen puru a ma, e yi a dunganna tongo, e yi a bɔɔɔɔ a xunna ma. ³¹ E to yelin a magele, e doamaan ba a ma, e mɔn yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

³² E yi minima taani waxatin naxan yi, e yi lan xemena nde ra, naxan yi xili Simɔn Sireni kaana. E yi na karan, a xa Yesu gbangban wudin tongo. ³³ E yi fa na yireni denaxan xili Gologota, naxan bunna neɛɛɛɛ "xun xɔri yirena." ³⁴ E yi manpaan so a yii naxan yi basanxi se gbete ra naxan xɔɔɔɔ, alogo a xa a min, koni a to a lenna ti a ma, a mi tin a minɲe.

³⁵ E yi a gbangban wudin ma. †† Na xanbi ra, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma. ³⁶ E yi dɔɔɔ a kantandeni.

³⁷ E yi a kansun kedɛɛɛɛ, e yi a gbangban a xun ma, e naxa, "Yahudiyane Mangan nan Yesu ito ra."

† DOMA GBEELAYi findixi mangayaan taxamasenna nde nan na. Yamaan to a kansun fa fala a bata a yete findi mangan na, sofane fa a mangayana fe magelema. †† E DUNGANNASO a yii alo mangaya dunganna a magele feen na. †† Sofane yi a yiine nun a sanne gbangban wudin ma, e yi a singan na kiini. E yi na ligama nen alogo muxune xa ɲenin benun e xa faxa.

³⁸ E yi muḡade firin gbangban wudin ma Yesu fɛma, kedenna a yiifanna ma, bonna a kɔmenna ma.

³⁹ Yamaan yi dangu a makonbe, e lu e xunni maxe, ⁴⁰ e naxa, "I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i mɔn yi a ti soge saxan, i yete rakisi! Xa Alaa Dii Xeme nan i tan na, godo, i keli wudin ke ra." ⁴¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔkɔne nun yamaan fonne fan yi a magele na kii nin, ⁴² e naxa, "A bonne rakisi nen, koni a mi nɔe a yete rakise! Isirayila mangan xa mi a tan na ba? A xa keli wudin ke ra, a godo be alogo nxu xa denkeleya a ma! ⁴³ A denkeleyaxi Ala ma, a naxa, a Alaa Dii Xemen nan a tan na. Nba, xa a rafan Ala ma, a xa a xunba!" ⁴⁴ Hali muḡaden naxanye yi gbangbanxi wudin ma a dexɔn, ne fan yi a makonbi na kiini.

Yesu faxa fena

Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

⁴⁵ Sogen bata yi a ratinxin nun, dimin yi so yamanan birin yi han se din waxatin yi maso. ⁴⁶ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini, a naxa, "Eli, Eli, lama sabakitani?" na bunna neen, "N ma Ala, n ma Ala, i n nabepinxi nanfera?" ⁴⁷ Muxuna ndee yi tixi na yi, ne yi a xuiin me, e naxa, "A Nabi Eli nan xilima." ⁴⁸ E tan nde keden yi a gi mafuren, a sa dugi dungin tongo, a yi a sin minse muluxunxini, a yi a filin tamin nɔe ra, a yi a ti a xa, a xa a min. ⁴⁹ Koni bonne naxa, "A mame, en na a mato xa Nabi Eli fa a rakise."

⁵⁰ Yesu mɔn yi a xui ramini fangan na, a niin yi ba.

⁵¹ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔlɔ a xunna ra han a sanbun na. Bɔɔn yi xuruxurun, fanyene yi bɔ. ⁵² Gaburune yi rabi, faxa muxu saripanjina ndee yi keli. ⁵³ E keli gaburune kui. Yesu keli xanbini sayani, e yi siga Taa Saripanjini, e mini kenenni muxu wuyaxi xa.

⁵⁴ Sofa kemen kuntigin nun a sofaan naxanye yi Yesu kantanma, ne to bɔɔn to xuruxurune, e nun feen naxanye birin bata liga, e yi gaxu kati! E yi a fala, e naxa, "Alaa Dii Xemen nan yi a ra yati!"

⁵⁵ Naxanla naxanye yi biraxi Yesu fɔɔ ra keli Galile yamanani, naxanye yi a malima nun, ne wuyaxi yi na, e tixi wulani, e a matoma. ⁵⁶ Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki nun Yusufu nga, e nun Sebede a dii xemene nga.

Yesu maluxun fena

Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁵⁷ Ninbanna to a li, nafulu kannna nde yi fa naxan yi xili Yusufu Arimate kaana, Yesu a xarandiina nde nan yi a fan na. ⁵⁸ A yi siga Pilati fɛma, a yi a maxɔdin Yesu binbina fe ma. Pilati yi e yamari, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii. ⁵⁹ Nanara, Yusufu yi a binbin tongo, a yi a kasangen dugi fixeni, ⁶⁰ a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili, a yi baxi naxan gedeni a yete xa nun. Na xanbi ra, a yi geme belebelen makutuku gaburun de ra, a siga. ⁶¹ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi dɔxi na nun, e yeen lanxi gaburun ma.

Gaburu kantanne

⁶² Yuma lɔɔnɔnɔn bode, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi siga Pilati fɛma, ⁶³ e naxa, "Nxu fafe, wule falani ito yi a nii ra waxatin naxan yi, nxu xaxili dɔxi na xɔn ma, a fala nen, a naxa, 'Soge saxan na dang waxatin naxan yi, n mɔn kelima nen sayani.' ⁶⁴ Na ma, i xa yamarin fi, gaburun xa kantan ken, han a soge saxande lɔɔnɔnɔn alogo a xarandiine nama fa a binbin muna, e siga a ra. E yi a fala yamaan xa fa fala 'A bata keli sayani.' Xa ito liga, wule dɔnxeni ito naxuma ayi nen dangu a fɔlɔn na." ⁶⁵ Pilati yi a fala e xa, a naxa, "E kantan muxune tongo, e xa sa gaburun kantan alo e nɔe a ra kii naxan yi." ⁶⁶ Nanara, e yi siga, e sa gaburun deen nagali ki faji, e taxamasenna sa a ma, e yi a kantan sofane lu na yi.

Yesu keli fena sayani

Maraka 16.1-10, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

28 Matabu lɔɔnɔnɔn danguxina, xati lɔɔnɔn subaxani, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna yi siga gaburu matodeni. ² Bɔɔn yi xuruxurun gbeen ti. Marigina malekan yi godo keli kore, a yi geme gbeen makutukutu, a dɔɔn a fari. ³ Na malekan yetagin yi luxi alo kuyen na a pinna masɔɔn, a dugine yi fixa alo balabalan kesena. ⁴ Kantan muxune yi gaxu han e xuruxurun, e yi fuga a ra, e lu alo faxa muxune. ⁵ Koni malekan yi falan ti naxanle xa, a naxa, "E nama gaxu, n na a kolon fa fala e Yesu nan fenma naxan gbangban wudin ma. ⁶ A mi be yi, a bata keli alo a a fala kii naxan yi. E fa a saden mato. ⁷ E siga mafuren, e sa a fala a xarandiine xa, e naxa, 'A bata keli sayani, e sa a lima Galile yamanani, e a toma nen na yi!' N bata a fala e xa iki."

⁸ Nanara, e keli gaburun yireni mafuren gaxun nun sewani, e siga e giye, e sa a fala a xarandiine xa.

⁹ Yesu yi e ralan mafuren, a naxa, "E nuwali." E yi fa a sanna suxu, e yi a batu. ¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E nama gaxu, e siga, e sa a fala ngaxakedenne xa, a e xa siga Galile yi, e sa n toma menna nin."

Kantan muxune dentegena

¹¹ Naxanle mɔn yi kira yi waxatin naxan yi, sofaan naxanye yi gaburun kantanma, na ndee yi xete taani. Feen naxan birin ligaxi, e na fala saraxarali kuntigine xa. ¹² Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e bode to, e lan fe keden ma, e gbeti gbeen so sofane yii. ¹³ E yi a fala e xa, e naxa, "E xa ito fala, e naxa, 'A xarandiine bata fa keen na, e yi a binbin muna, nxu yi xiin waxatin naxan yi.' ¹⁴ Xa yamana kannna na me, nxu a mafanɔe, nxu yi e ba kɔntɔfinli." ¹⁵ Kantan muxune yi gbetin nasuxu. E naxan fala e xa, e yi na liga. Na falan yi xuya ayi na kiini Yahudiyane tagi han to.

† A mato Yaburin 22.2 kui.

Yesu yi a xarandiine xe

Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁶ Xarandii fu nun kedenna yi siga Galile yamanani geyaan fari Yesu naxan ma fe fala e xa. ¹⁷ E to a to, e yi a batu. Koni siken yi ndee yi. ¹⁸ Yesu yi a maso e ra, a

naxa, "Senben birin bata fi n ma kore xonna nun koxa xonna fari. ¹⁹ Nayi, e siga, e sa siyane birin findi n ma xarandiine ra, e yi e rafu igeni n Fafe Ala nun a Dii Xemen nun a Nii Sarijanxin xinli, ²⁰ n na e yamarixi naxanye birin ma, e yi e xaran ne suxun ma. A mato, n luma nen e xon ma waxatin birin han dunuɗa rajanni."

Yesu fɔxɔrabira naanin nan Marigi Yesu a taruxun nun a falane seɓe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Muxune laxi a ra a Maraka a gbeen seɓexi nen alogo Romi kaane xa denkeleya Yesu ma. A feene yebaxi kiina nde yi alogo Romi kaane xa la Yesu senben na. Yesu kabanako feen naxanye ligaxi, ne nan yebaxi dangu Yesu xaranna ra Maraka gbeen kui. Maraka Kitabun yireni ito seɓexi nen ɲɛɛ tonge saxan ɲɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Kitabun yireni ito Yesu rafu feen nan singe yebama igeni. A mi a bari feen yebama. Yesu dunuɲa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nen. Maraka na nan yebama Ningila Yesu kui. Dɔnxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

1 Ningila Yesu a fe fɔlɔn ni ito ra, Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna. ¹² A seɓexi Nabi Esayi Kitabun kui, a naxa, “N nan n ma xeraan nasigama nen i yɛɛ ra, a kiraan nafala i xa. ³ Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, ‘E kirani tɔn Marigin yɛɛ ra, e kirane matinxin a xa!’” ^{††} ⁴ Nanara, Yoni yi mini kɛnɛnni tonbonni, a lu yamaan nafuyɛ igeni e tubi feen na Ala ma, a e kawandi, a e xa e xun xanbi so e yulubine yi, e yi rafu igeni alogo e yulubine xa xafari. ⁵ Yudaya kaane nun Yerusalen kaane birin yi siga a fɛma. E yi e ti e yulubine ra. A yi e rafu igeni Yuruden baani e tubi feen na. ⁶ ɲɔgɔmɛ xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma, a tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na. ⁷ A yi kawandin ba yamaan xa, a naxa, “Naxan fama n tan xanbi ra, na senben gbo dangu n tan na, n mi sa lan nen n xa findi a sankidin luti fulunna ra. ⁸ N tan e rafuma igen nin iki, koni a tan e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.”

Yesu rafu fena igeni

Matiyu 3.13-4.11, Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi fa sa keli Nasareti taani Galile yamanani. Yoni yi a rafu Yuruden baani. ¹⁰ Yesu yi a rakelima igeni waxatin naxan yi, a yi kore xɔnna to rabiye, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani. ¹¹ A yi fala xuiin mɛ keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn ni i tan na. I bata n kɛnen ki fani.”

¹² Na waxati yeteni, Alaa Nii Sarijanxin yi a rasiga tonbonni. ¹³ A yi lu na yi sogɛ tonge naanin. Setana yi kata a xa a ratantan. Yesu nun burunna subene nan yi a ra. Malekane fan yi fa a mali.

Yesu yi muxu naanin xili

Matiyu 4.12-22, Luka 4.14-15, 5.1-11

¹⁴ E yelin xanbini Yoni sɛ kasoon na, Yesu yi siga Galile yamanani. A sa Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba yamaan xa, ¹⁵ a naxa, “Waxatin bata a li,

† Yesu yatexi ALAA DII XEMENNA bayo a fafe mi toxi dunuɲa yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Na feen seɓexi Luka 1.34-35 nan kui. †† Esayi 40.3

Alaa Mangayaan bata maso. E e xun xanbi so e hakene yi, e denkeleya n ma falan Xibaru Fajin ma.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sigan tima Galile Daraan dɛxɔn ma waxatin naxan yi, a yɛɛɛ suxun muxu firin to, Simɔn nun a ngaxakedenna Andire. E yi yɛɛɛ suxu nin yalaan na darani. ¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa e findi muxu fenne ra Ala xa alo e yɛɛɛ suxu-ma kii naxan yi.” ¹⁸ E yi e yalane bira mafuren! E bira a fɔxɔ ra. ¹⁹ Yesu mɔn yi siga yɛɛn na ndedi, a yi Yaki nun a ngaxakedenna Yoni to, Sebede a dii xɛmɛne. E yi e yalane yitɔnma kunkin kui. ²⁰ Yesu yi e xili keden na. E yi e fafe Sebede nun walikene lu kunkin kui, e bira Yesu fɔxɔ ra.

Yinnan muxun naxan fɔxɔ ra

Luka 4.31-37

²¹ E yi sa Kaperunan taan li. Yesu yi so salide banxini Matabu Lɔxɔni, a yi lu xaranna tiye. ²² Yamaan yi kabe Yesu xaran ti kɛɲaan ma, amasɔɔ a yi xaranna tima Ala senben nin. A mi yi luxi alo sariya karamɔxɔne. ²³ Na waxatin yeteni, xɛmɛna nde yi e salideni yinna ɲaxin yi naxan fɔxɔ ra. Yinnan yi xɛmɛn nasɔxɔ, a yi falan ti a xɔn, ²⁴ a naxa, “Yesu Nasareti kaana, i waxi nanse xɔn ma nxu xa? I faxi nxu halagiden nin ba? N ni i kolon, Alaa muxu sarijanxin nan i tan na.” ²⁵ Yesu yi yinnan yamari a sɔɓɛɛn na, a naxa, “I dundu, xɛɛ xɛmɛni ito fɔxɔ ra.” ²⁶ Yinna ɲaxin yi xɛmɛn naxuruxun kati! A gbelegbele, a xɛɛ a fɔxɔ ra. ²⁷ Muxune yi kabe, e yi e bode maxɔdin fɔlɔ, e naxa, “Nanse ito ra, xaran nenen ni ito ra ba, Ala senben naxan yi? A yinna ɲaxine yamarima, e yi a falan suxu.” ²⁸ Muxune yi Yesu a fe xibarun mɛ Galile yamanan yiren birin yi mafuren!

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya

Matiyu 8.14-17, Luka 4.38-41

²⁹ E to mini salide banxini, Yesu nun Yaki nun Yoni yi siga Simɔn nun Andire konni keden na. ³⁰ Simɔn bitan gilen furaxin yi saxi banxini, a fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa sa! ³¹ Yesu yi siga na ɲaxanla fɛma, a yi a suxu a yiin ma, a yi a mali, a yi a rakeli. Fati ma-wolonna yi a bepin, a wali fɔlɔ e xa. ³² ɲinbanna ra, sogɛn godo xanbini, yamaan yi fa fureɔne birin na Yesu fɛma e nun ɲinan ɲaxine muxun naxanye fɔxɔ ra. ³³ Taan birin yi e malan dɛɛn na. ³⁴ Yesu yi fureɔ wuyaxi rakendeya furen sifan birin ma, a ɲinan wuyaxi kedi muxune fɔxɔ ra. Koni a mi yi tinma ɲinanne yi falan ti hali ndedi amasɔɔ e yi a kolon.

Yesu yi kawandin ba Galile yi

Luka 4.42-44

³⁵ Na ɗɗɗɗ bode subaxani, Yesu yi keli, a mini, a siga yire madunduxina nde yi Ala maxandideni. ³⁶ Koni Simɗɗ nun a lanfane yi siga Yesu fendeni. ³⁷ Awa, e a toxina, e yi a fala a xa, e naxa, "Muxune birin i fenma iki." ³⁸ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, "En siga taa gbɛɛye yi be dɛɗɗɗ ma, alogo n mɗɗ xa sa kawandin ba mɛnne fan yi, amasɗɗ n faxi na nan ma." ³⁹ Nayi, a yi siga Galile yamanan yiren birin yi, a sa kawandin ba salide banxine kui, a yi jinanne kedi.

Yesu yi dogonfontɗɗɗ nakendɛya

Matiyu 8.1-4, Luka 5.12-16

⁴⁰ Dogonfontɗɗɗ yi fa Yesu fɛma, a yi a xinbi sin a bun ma. A yi a mafan, a naxa, "Xa i tinɗɛ, i nɗɛ n nakendɛye nɛn." ⁴¹ Yesu yi kininkinin a ma han, a yi a yiin sa a ma. A yi a yabi, a naxa, "N bata tin, i xa kendɛya!" ⁴² Dogonfontɗɗɗ yi a beɗin sa! Xɛmɛn yi kendɛya. ⁴³ Na xanbi ra, Yesu yi a maxadi ken ken, a yi a rasiga keden na, ⁴⁴ a naxa, "I tuli mati, i nama a fala muxu yo xa. Koni siga saraxaraliin fɛma mafuren, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Nabi Musa a yamari kii naxan yi. Na findima nɛn sereyaan na saraxaraline xa." ⁴⁵ Koni xɛmɛn yi siga yiren birin yi, a sa feni ito fala muxune birin xa. A yi a fala kati, han Yesu mi yi fa nɗɛ soɛ taani kenenni, a lu a danna burunna ra. Yamaan yi fa a fɛma sa keli yiren birin yi.

Yesu yi lɛbutɛnna rakendɛya

Matiyu 9.1-8, Luka 5.17-26

2 Waxatidi danguxina, Yesu yi xɛtɛ Kaperunan taani. Yamaan yi a mɛ a Yesu bata fa a konni. ² Muxu wuyaxi yi e malan na yi. E na rafe han hali tandeni, tide mi yi fa na. Yesu yi Alaa falan kawandi ba e xa. ³ Muxu naanin yi fa xɛmɛ lɛbutɛnna nde ra e yii. ⁴ E mi yi nɗɛ Yesu masɗɗɗ amasɗɗɗ yama gbeen yi na yi. Nanara, e yalenna raba banxin fari Yesu xun ma. E xɛmɛn nagodo Yesu ma na yalenna ra, a saxi a sa seni. ⁵ Yesu to e denkeleyaan to, a yi a fala lɛbutɛnna xa, a naxa, "N ma dii, i yulubine bata mafelu." ⁶ Sariya karamɗɗɗɗɗ ndee yi dɗɗi na yi, ne yi e miri e yete ma, e naxa, ⁷ "A falan tima na ki nanfera? A bata Ala rayelefu. Muxu yo mi nɗɛ yulubine mafeluyɛ fɗ Ala keden peena!" ⁸ Yesu yi e miriyaan kolon mafuren! Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, "ɛ mirima fe sifani itoe ma nanfera?" ⁹ Nanse fala raxɗɗ lɛbutɛnna xa, "I yulubine bata mafelu" hanma 'Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?' ¹⁰ N na yitama ɛ ra nɛn nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii dunuɗa yi, n muxun mafelu

† DOGONFONTɗɗɗ:Alaa sariyan kui, dogonfontɗɗɗ mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nɛn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinɗɛ dogonfontɗɗɗ na, bayo na yi na kanna sarijanana kalama nɛn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfontɗɗɗ na ba muxun ma, fɗ a xa saraxan ba alogo a mɗɗ xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɗɗɗ a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

a yulubine ra." A yi a fala lɛbutɛnna xa, a naxa, ¹¹ "N na a falama i xa, keli i i ya sa seen tongo, i siga i konni." ¹² Xɛmɛn yi keli mafuren, a yi a sa seen tongo, a sigan ti e birin yɛɛ xɗri. E birin yi kabɛ kati! E yi Ala tantun, e naxa, "Nxu munma ito ɗɗɗɗɗɗ to singen mumɛ!"

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Luka 5.27-32

¹³ Yesu mɗɗ yi siga daraan dɛ, yama gbeen yi fa a fɛma, a e xaran fɗɗ. ¹⁴ A yi sigama waxatin naxan yi, a mudu maxinla nde to, a xili Lewi, Alifaa dii xɛmɛna, a yi dɗɗi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Bira n fɗɗ ra." Lewi yi keli, a bira a fɗɗ ra. ¹⁵ Na xanbi ra, Yesu yi siga a dɛgedeni Lewi a banxini. Mudu maxinla nun hake kan wuyaxi yi dɗɗɗ e dɛgedeni Yesu nun a xarandiine fɛma, bayo na muxu sifan wuyaxi yi biraxi a fɗɗ ra. ¹⁶ Farisi muxu † sariya karamɗɗɗɗɗ ndee yi Yesu to a dɛɛ hake kanne nun mudu maxinle fɛma. Nanara, e yi a xarandiine maxɗɗin, e naxa, "Nanfera Yesu a dɛgema mudu maxinle nun hake kanne fɛma?" ¹⁷ Yesu yi e xuiin mɛ, a yi e yabi, a naxa, "Muxun naxan kendɛ na mako mi seribaan ma fɗ furetɗne. N mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fɗ hake kanne."

Sun suxun maxɗɗinna

Matiyu 9.14-17, Luka 5.33-39

¹⁸ Yoni a xarandiine nun Farisi muxune yi sunna suxuma. Muxuna ndee yi fa Yesu fɛma, e yi a maxɗɗin, e naxa, "Nanfera Yoni a xarandiine nun Farisi muxune xarandiine sunna suxuma koni i gbeene mi sunna suxuma?" ¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Naxalandi kanna nɛma ɗaxalandi tiine fɛma, e sunna suxɛ ba? ‡ Na mi lige, xa a e fɛma! ²⁰ Koni waxatina nde fama, ɗaxalandi kanna bama nɛn e yɛ. Na waxatini, e sunna suxuma nɛn. ²¹ Muxu yo mi dugi nɛnɛ dungin tongɛ, a yi dugi fonna bɛtɛrɛn a ra. † Xa a na liga, a dugi nɛnɛn bɗɗa nɛn a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi. ²² Muxun mi manpa nɛnɛn sɛ se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nɛnɛn se saseen kalama nɛn, se saseen nun manpaan yi kala. Koni manpa nɛnɛn sama se sase nɛnɛn nan kui."

Matabu Lɗɗɗa fe

Matiyu 12.1-8, Luka 6.1-5

²³ Yesu nun a xarandiine yi danguma xɛɛna nde ma Matabu Lɗɗɗa nde yi, a xarandiine yi sansi tɗɗɗɗɗɗ ratorondon fɗɗ. ²⁴ Nanara, Farisi muxune yi a fala Yesu xa, e naxa, "I ya xarandiine feen naxan ligama, na mi daxa Matabu Lɗɗɗɗɗ." †‡ Yesu yi e yabi, a naxa, "ɛ munma na xaran ba, kameɗ Dawuda nun a fɗɗɗɗɗɗ-

†† FARISI MUXUNE:Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɗɗɛ so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyani bonne ra. E mɗɗ yi e benbane namunne suxuma kii xɗɗɗɗɗɗ. E tan yi laxi malekane ra. E mɗɗ yi laxi a ra a muxune kelima nɛn sayani. ‡ NAXALANDI KANNA:Yesu nan luxi alo ɗaxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi. †† DUGI NɛNɛNA:Yesu a sariya nɛnɛn mi sɛ Nabi Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɗɗ mi sɛ sariya nɛnɛn ma. †† Farisi muxune namunne mi yi tinɗɛ wali yo xa ke MATABU Lɗɗɗɗɗɗ. Na feen sebɛxi Xɗɗɗɗɗɗ 20.8-10

rane suxu waxatin naxan yi? ^{†26} A so nɛn Alaa banxini Saraxarali Kuntigi Singena Abiyatari waxatini, a yi Alaa buru ralixin don muxe mi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline. Dawuda mɔn yi ndee so a fɔxɔrabirane fan yii.” ²⁷ Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “Matabu Lɔxɔn daxi muxun nan xa, muxun xa mi daxi Matabu Lɔxɔn xa. ²⁸ Nanara, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kanna ra.”

Xɛmɛ yii madɔnxina fe

Matiyu 12.9-14, Luka 6.6-11

3 Na xanbi ra, Yesu mɔn yi siga salide banxini. A yi xɛmɛ yii madɔnxina nde li menni. ² E yi lu Yesu matoe xa a xɛmɛn nakendɛyɛ Matabu Lɔxɔni alogo e xa a kansun na fe ra. ³ Yesu yi a fala xɛmɛ yii madɔnxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yetagi be.” ⁴ Na xanbi ra, a yi yamaan maxɔdin, a naxa, “Matabu Lɔxɔni, nanse daxa a xa liga, a naxin ba, xa a faɲina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?” Koni e mi fefe fala. ⁵ Yesu xɔlɔxin yi e mato. A sunu e kininkinintareyana fe ra ki faɲi. A yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “I yiini bandun.” A yi a yiini bandun, a kɛndɛya. ⁶ Nanara, Farisi muxune yi mini mafuren! E nun Herode a muxuna ndee yi sa e bode to, e Yesu faxa feni tɔn.

Yamaan yi e malan daraan de

⁷ Yesu nun a xarandiine yi siga Galile Daraan dexɔn ma, yama gbeen yi bira a fɔxɔ ra keli Galile yamanani, e nun Yudaya ⁸ nun Yerusalɛn nun Idumeya nun Yurudɛn baan kidimaan nun Tire taan nun Sidɔn taan nabilinni. Yesu yi feen naxanye ligama, yamaan yi na mɛ, e yi fa a fɛma. ⁹ A yi a fala a xarandiine xa a e xa kunkina nde fen a xa, alogo yamaan nama a yigbeten. ¹⁰ A bata yi muxu wuyaxi rakɛndɛya nun. Furetɔne birin yi kataxi alogo e xa e maso a ra, e yi e yiin din a ra. ¹¹ Nba, yinna naxine yi muxun naxanye fɔxɔ ra, ne a to waxatin naxan yi, e bira a bun ma, yinna naxine yi lu e ragbelegbele, e falan ti e xɔn, e naxa, “Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na.” ¹² Koni a yi yinnane yamari, a e nama a fe fala.

Yesu yi xɛra fu nun firinne yeɓa

Matiyu 10.1-4, Luka 6.12-16

¹³ Awa, Yesu yi te geyaan fari. A yi waxi muxun naxanye xɔn ma, a yi ne xili, e yi fa a fɛma. ¹⁴ A yi muxu fu nun firin sugandi, a naxanye findi xɛrane ra alogo e xa lu a fɛma, ¹⁵ a yi e rasiga kawandi badeni, a fangan so e yii e pinanne kedi. ¹⁶ A muxu fu nun firinna naxanye sugandi, ne nan itoe ra, Simɔn, Yesu naxan xili sa Piyeri, ^{††17} e nun Sebede a dii xɛmɛn Yaki nun a xunyen Yoni Yesu naxanye xili sa “Boyanerige.” Na bunna nɛɛn “Kuye Sarinna diine.” ¹⁸ E nun Andire nun Filipi nun Barotolome nun Matiyu nun Tomasi nun Alifaa dii xɛmɛn Yaki nun Tade nun Simɔn e naxan ma a

kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlexine mi yi maliye na lɔxɔni. † A mato Samuyeli Singen 21.2-7. †† Muxune mɔn Piyeri ma a Pita.

“Yahudiya siya xanuna,” ^{†19} e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Yesu nun Yinna mangana fe

Matiyu 12.22-32, Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi xete banxini. Yama gbeen yi e malan na yi han Yesu nun a xarandiine mi yi fa nɔe e dege fɛren sɔte. ²¹ A denbayaan na mɛ waxatin naxan yi, e siga a tongodeni, amasɔtɔ a denbayaan yi a fala-ma nɛn, e naxa, “Seen bata so a yi.” ²² Sariya karamɔxɔn naxanye fa sa keli Yerusalɛn taani, ne yi a fala, e naxa, “Belesebu nan a fɔxɔ ra!” Bonne naxa, “A yinnane kedima yinna mangan Belesebu barakan nin.” ²³ Nanara, Yesu yi e xili a fɛma, a sandana ndee sa e xa, a naxa, “Setana nɔe Setana kedɛ ba?” ²⁴ Xa yamanan bata yitaxun yɛngeni, na yamanan mi sabatima. ^{††25} Yɛngɛn tandɛn naxan kui, na tandɛn mi sabatima. ²⁶ Xa Setana keli a yete xili ma, a mangayani taxunma yɛngeni nɛn. A mi sabatima, a naxan ma nɛn na yi. ²⁷ Muxu yo mi nɔe soe senbɛmana banxini, a yi a yii seene tongo, xa a mi senbɛmaan xidi singen. ^{††} Na xanbi ra, a banxi kui seene tonge nɛn. ²⁸ N xa nɔndin fala e xa, muxun yulubin naxan birin ligama, hali a na Ala rayelefu, Ala e mafeluyɛ nɛn na birin na. ²⁹ Koni muxun naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayelevu, na mi mafeluyɛ mume, habadan yulubin luma a ma nɛn.” ³⁰ Yesu ito falaxi nɛn amasɔtɔ muxune yi a falama nɛn, e naxa, “Yinna naxin nan a fɔxɔ ra.”

Yesu nga nun a xunyene fe

Matiyu 12.46-50, Luka 8.19-21

³¹ Na xanbi ra, Yesu nga nun a xunyene yi fa. E ti tandeni, e xeraan nasiga a xilideni banxini. ³² Yamaan yi dɔxi Yesu rabilinni, e yi a fala a xa, e naxa, “A mato, i nga nun i xunyene tandeni e waxi i to feni.” ³³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ndee nga nun n xunyene ra?” ³⁴ Muxun naxanye dɔxi a rabilinni, a yi ne mato, a naxa, “N nga nun n xunyene mato be yi. ³⁵ Amasɔtɔ muxun naxanye Ala sagoon ligama, ngaxakɛden xɛmɛmaan nun a naxalanmaan ne nan na e nun n nga.”

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Luka 8.4-8

4 Na xanbi ra, Yesu mɔn yi xaranna fɔlɔ daraan de. Yama gbeen yi malan a fɛma han a yi so kunkin kui daraan xun ma. Yamaan yi lu baan xɛ deɛn xɔn ma. ² A yi e xaran fe wuyaxi ma sandani. A yi a fala e xa a xaranni, a naxa, ³ “E tuli mati. Xɛɛ biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. ⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma. Xɔline yi ne don. ⁵ Ndee yi bira fanyen fari bendɛ gbee mi yi denaxan yi.”

‡ YAHUDIYA SIYA XANUNA: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nɔnɔ bun ma. †† YAMANANA: Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nɛn alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi pinanne kedɛ alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. †† Sandani ito kui, Setana findixi senbɛmaan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna naxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

E yi soli mafuren, amasɔtɔ benden mi yi gbo na yi. ⁶ So-gen to te, e yi lisi a ra, e xara, bayo e salenne mi yi godoxi ɔɔɔɔni ki fani. ⁷ Sansina ndee yi bira seɛɛ nali kanne tagi, seɛene yi gbo, e yi e don, e mi bogi. ⁸ Koni ndee yi bira ɔɔɔɔ fani, e soli, e sabati, e bogi, e keden kedenna birin yi tonge saxan ɔɔɔɔ hanma tonge sennin, hanma keɛɛ. ⁹ Yesu yi a fala, a naxa, "Xa tunla naxan xɔn, a feen me, na xa a tuli mati!"

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Luka 8.9-10

¹⁰ Yesu yi a danna waxatin naxan yi, muxun naxanye nun a xarandii fu nun firinne yi a rabilinni, ne yi a maxɔdin sandane fe ma. ¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Alaa Mangayaan wundo feen bata so e tan yii. Koni muxun naxanye a fari ma, ne feen birin mema sandan nin ¹² bayo, 'E seen matoma nen han, koni e mi a yigbema. E e tuli matima nen han, koni e mi fefe famuma, alogo e nama maxete, e yulubine yi xafari.' †"

Yesu yi sandan bunna yeɛa

Matiyu 13.18-23, Luka 8.11-15

¹³ Na xanbi ra, Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "E mi sandani ito bunna kolon ba? Xa e mi ito kolon, e sandan bonne bunne kolonma di?"

¹⁴ "Awa, sansi wonla Alaa falan nan wolima. ¹⁵ Muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma. E na Alaa falan me tun, Setana yi fa, a yi a ba e yi. ¹⁶ Muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira fanyen fari. E na Alaa falan me, e a suxuma nen sewani mafuren! ¹⁷ Koni salen mi e bun ma, e mi buma. ɔɔɔɔ nun besenxɔnyaan na fa Alaa falana fe ra, e birama nen tantanni mafuren! ¹⁸ Muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira seɛɛ nali kanne tagi. E Alaa falan me, ¹⁹ koni dunuɔa xaminne nun nafunla fe kunfan nun nata gbeteɛe yi a liga e falan beɛin, a ɔɔɔɔ mi lu e ma. ²⁰ Koni muxuna ndee luxi nen alo sansiin naxanye bira ɔɔɔɔ fani. E Alaa falan mema nen, e yi a suxu, e bogi. Ndee yi tonge saxan namini, ndee tonge sennin, ndee keɛɛ."

Lenpun ɔɔɔɔ fena seen bun ma

Luka 8.16-18

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Lenpun ɔɔɔɔ deben bun ma hanma saden bun ma ba? A mi ɔɔɔɔma seen xan fari ba? ²² Feen naxanye birin luxunxi, ne makenenma nen. Feen naxanye birin wundoni, ne minima nen kenenni. ²³ Xa tunla naxan ma a feen me, na xa a tuli mati!" ²⁴ A mɔn yi a fala e xa, a naxa, "E feen naxan mexi, e na fe liga e yeren ma. E ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na yatema e xa nen, a yi nde sa a fari. ²⁵ Seen muxun naxan yii, nde mɔn soma nen na yii, koni se mi muxun naxan yii, hali naxan di a yii, na bama nen a yii."

Sansi xɔnna fe sandana

²⁶ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, "Alaa Mangayaan luxi nen alo xemɛn naxan a sansiin woli a xeen ma. ²⁷ Xa a xi, xa a mi xi, kɛɛn ba, yanyin ba, sansi xɔnna solima nen, a yi gbo, koni a tan mi a liga kiin kolon. ²⁸ ɔɔɔɔ nan bogi seene raminima a yete ra. A solima nen singe, na xanbi ra, a sabati, dɔnɔn na a yi bogi. ²⁹ A na mɔ waxatin naxan yi, xemɛn yi woliten naso a ra, bayo a xaba waxatin bata a li."

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, 34, Luka 13.18-19

³⁰ Yesu yi maxɔdinna ti, a naxa, "En na Alaa Mangayaan sama nanse ma, hanma en nɔɛ a yeɛɛ sandan mundun xɔn? ³¹ A luxi nen alo sansi keɛɛ xuridin † naxan xurun dangu se kesen birin na muxune naxanye sima. ³² Koni a na si, a gboma nen han a dangu sansine birin na. A yiine yi gbo han xɔline yi e teene sa a yiine yi, a nininna ra."

³³ Yesu yi Alaa falan nali e ma sanda sifani ito wuyaxi xɔn, e yi nɔɛ naxanye famunɛ. ³⁴ A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa. Koni e nun a xarandiine nɛma yi e danna, a yi e birin yeɛbama nen e xa.

Yesu yi foye gbeen yamari

Matiyu 8.23-27, Luka 8.22-25

³⁵ Na ɔɔɔɔ pinbanna ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "En gidi daraan kidi ma." ³⁶ Nayi, e yi keli yamaan ye, e sa so kunkin kui Yesu yi ɔɔɔɔ naxan kui. Kunki gbeteɛe fan yi a deɔɔɔ. ³⁷ Foye gbeen yi keli, igen mɔɔɔɔne ‡ yi so ɔɔɔ kunkin kui, a yi luxi ndedi kunkin xa rafe igen na.

³⁸ Yesu yi xima kunkin kui xanbin na, a xunna saxi xunbunsaan fari. E yi a raxulun, e yi a fala a xa, e naxa, "Karamɔɔɔ, i ya fe mi nxu faxa feni ba?" ³⁹ Yesu yi keli, a foyen nun igen mɔɔɔɔne yamari, a naxa, "I raxara, i sabari!" Foyen yi ɔɔɔ, na yi madundu yenyen! ⁴⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E gaxuxi nanfera? Denkeɛeya mi e yi singe ba?" ⁴¹ Koni e gaxu kati! E a fala e bode xa, e naxa, "Nde xemɛni ito ra? Hali foyen nun igena a falan suxuma!"

Yesu yi muxun nakendeɛa yinnane naxan ɔɔɔ ra

Matiyu 8.28-34, Luka 8.26-39

5 E yi dangu Galile Daraan bode ɔɔɔ na Gadara yamanani. ² Yesu godo nen kunkin kui tun, xemɛna nde yi fa sa keli bilingan yireni, yinna naxin yi naxan ɔɔɔ ra. ³ Na xemɛn yi bilingan yiren nin, muxu yo mi yi fa nɔɛ a xide ɔɔɔɔ, hali ɔɔɔɔɔɔna ra. ⁴ Amasɔtɔ e bata yi a sanne balan wuren na, e a yiine xidi ɔɔɔɔɔɔne ra sanɔa ma wuyaxi, koni a yi a ɔɔɔɔɔɔne yibolonma nen, a wurene ba a sanne ma. Muxu yo mi yi fa a nɔɛ. ⁵ A yi sigama bilingan yiren nin, e nun geyane fari

†† Sansini ito xili nen mutaridi. ‡ IGEN MɔɔɔɔNE:alo foyen na so igeni.

† Esayi 6.9-10

κωεε nun yanyin birin na. A yi gbelegbelema nen waxatin birin, a yi lu a yete maxabe gemen na.

⁶ A to sa Yesu to fe wulani, a yi a gi, a sa a xinbi sin a bun ma. ⁷ A yi a xuini te, yinnan yi a ragbelegbele a falan ti a xon, a naxa, "Kore Xonna Alaa Dii Xemena, Yesu, i waxi nanse xon ma n tan xa? I kol Ala yi, fa fala i mi n naxankatama!" ⁸ A na falaxi nen, amascto Yesu bata yi a fala, a naxa, "I tan yinna naxina, xete xemeni ito fcox ra." ⁹ Yesu yi yinnan maxodin, a naxa, "I xili di?" A yi a yabi, a naxa, "N xili nen, 'Ganla.' Amascto nxu wuya!" ¹⁰ Yinnan yi lu Yesu mafanhe, a nama yinnane kedi yamanani. ¹¹ Awa, kose kuru gbeen yi na dexon ma, e yi e degema geyaan ma. ¹² Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, "N xu rasiga kose kuruni itoe ye, alogo nxu xa sa so ne yi." ¹³ Nanara, a yi tin. Yinna naxine yi xete xemen fcox ra, e sa so xosene yi. Xose kurun birin yi godo e giye geyaan na, e godo darani, e faxes. Xose wuli firin fcoxon.

¹⁴ Muxun naxanye yi xosene kantanma, ne yi siga e giye taani, e sa na xibarun nali taani e nun xene ma. Yamaan yi siga na feen matodeni. ¹⁵ Awa, e siga Yesu fema, e na xemen to yinna ganla yi naxan fcox ra nun. A dxi, domain nagodoxi a ma, a bata xaxili cto. Nanara, e birin yi gaxu kati! ¹⁶ Naxanye na feene birin to, e yi ne yeba yamaan xa naxan ligaxi na muxun xa yinna naxin yi naxan fcox ra e nun naxan liga xosene ra. ¹⁷ Nanara, e Yesu mafan fol, a xa keli e yamanani. ¹⁸ Awa, Yesu yi soma kunkin kui waxatin naxan yi, yinna naxin yi xemen naxan fcox ra nun, na yi Yesu mafan alogo a xa lu a fema. ¹⁹ Koni Yesu mi tin, a yi a fala a xa, a naxa, "Xete i konni i ya denbayaan fema. Marigin naxan ligaxi i xa, a kininkinixi i ma kii naxan yi, i sa na fala e xa." ²⁰ Awa, xemen yi siga na Taa Xun Fune birin yi. Yesu feen naxan ligaxi a xa, a sa na fala. Na muxune yi kabe kati!

Yesu yi muxu firin nakendeya

Matiyu 9.18-16, Luka 8.40-56

²¹ Yesu mon yi xete daran bode fxon na kunkin kui. Yama gbeen yi malan Yesu rabilinni daran dexon ma. ²² Salide banxin kuntigina nde yi fa, naxan yi xili Yirusu, a yi a to, a bira Yesu san bun ma. ²³ A yi a mafan kati, a naxa, "N ma dii temen faxamaan ni i ra! Yandi, fa i yin sa a ma alogo a xa kendeya, a lu a nii ra."

²⁴ Awa, Yesu yi siga a fcox ra, yama gbeen fan yi siga a fcox ra, e yi a yigbeten han! ²⁵ Naxanla nde yi na nun naxalan furen yi naxan ma xabu he fu nun firin. ²⁶ A bata yi tco seriba wuyaxi fema a dandandeni, a gbetin birin bata yi nan, koni a mi kendeya, fa a furen to yi sigan gboe ayi! ²⁷ A to Yesu a fe me, a yi fa yamaan ye Yesu xanbi ra, a yi a yin din a domain na. ²⁸ Amascto a yi a mirima nen, a naxa, "Hali n na n yin din a domain na gbansan, n kendeyama nen." ²⁹ Na waxatin yeteni, wunla naxan yi minima a ma, na yi dan, a yi a kolon a fatini fa fala a bata kendeya.

³⁰ Yesu yi a kolon mafuren a senbena nde bata mini a yi. A yi a ye rafindi yamaan ma a yi a fala, a naxa, "Nde a yin dinxi n ma domain na?" ³¹ A xarandiine yi a fala

a xa, e naxa, "I yamaan toma i yigbetenhe, i mon a fala-ma, i naxa, 'Nde a yin dinxi n na?'" ³² Koni Yesu yi lu a rabilinna matoe alogo a xa naxanla to naxan a yin dinxi a ra. ³³ Naxanla yi xuruxurunma gaxuni, a to bata a kolon naxan ligaxi a xa, a yi fa bira a san bun, a yi nandin fala a xa. ³⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N ma dii temena, i ya denkeleyaan bata i rakisi, siga bche xunbenli, i ya tcon bata nan."

³⁵ Yesu yi na falama waxatin naxan yi, xerana ndee yi fa sa keli salide banxin kuntigin Yirusu konni. Ne yi a fala Yirusu xa, e naxa, "I ya dii temen bata faxes. I karamcax tco ma nanfera?" ³⁶ Yesu mi a tuli mati e falan na, koni a yi a fala salide banxin kuntigin xa, a naxa, "I nama gaxu, i xa denkeleya tun!" ³⁷ A mi tin muxu yo xa siga a fcox ra, fa Piyeri nun Yaki nun Yaki xunyen Yoni. ³⁸ E to salide banxin kuntigin konna li, Yesu yi e to kontofilixi, e yi wugama han, e gbelegbelema! ³⁹ A yi so banxini, a yi a fala e xa, a naxa, "E kontofilixi nanfera, e yi wuga? Diin mi faxaxi, a xii nen."

⁴⁰ Koni, e yi a magele fol. A yi e birin namini banxini, a yi diidina nga nun a fafe xili e nun a xarandii saxanna. E diidin saxi denaxan yi, e so menni. ⁴¹ A yi a suxu a yin ma, a yi a fala a xa a kon xuini, a naxa, "Talita kumi." Na bunna nen fa fala, "Dii temena, n na falama i xa, keli!" ⁴² Dii temen yi keli mafuren, a sigan ti fol. A barin bata yi he fu nun firin ti. E yi kabe na ma kati! ⁴³ Koni Yesu yi e yamari, a muxu yo nama feni ito kolon, e mon xa donseen so diin yii.

Nasareti kaane yi e me Yesu ra

Matiyu 13.53-58, Luka 4.16-30

6 Yesu yi keli na yi, a siga a konni, a maxuruxi taan naxan yi, a xarandiine biraxi a fcox ra. ² Matabu Lxon to a li, a yi xaranna ti fol salide banxini. Yamaan naxan yi tuli matixi a ra, ne yi kabe, e yi a fala, e naxa, "A ito cto minen yi? A xaxinla sifani ito cto di, a to fa kabanako feni itoe ligama?" ³ Kamuderen xa mi ito ra ba? Mariyamaa diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Yudasi nun Simon tada xa mi ito ra ba? A xunye naxalanmane xa mi dxi be ba?" E yi e me a ra.

⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Nabiin binye yiren birin yi, fa a kon taan nun a xabilan nun a denbayani." ⁵ A mi kabanako fe yo lige menni, fa a to a yin sa furetona ndee tun ma, a yi e rakendeya. ⁶ A yi kabe e denkeleyatareyaan ma han!

Xera fu nun firinne xe fena

Matiyu 10.5-15, Luka 9.1-6

Na xanbi ra, Yesu yi siga na taane yi, a yi yamaan xaran. ⁷ A yi xarandii fu nun firinna xili, a yi e rasiga firin firin yen ma. A yi senben so e yin yinna naxine xun na. ⁸ A yi e yamari, a naxa, "E nama siga sese ra e yin sigatini, fa dunganna. E nama siga buru ra hanma bndunla hanma gbetina e tagi xidini. ⁹ E xa sankidin so e sanni koni e nama doma gbee firin xali e yin." ¹⁰ A mon yi a fala e xa, a naxa, "E na yigiya banxin naxan yi, e xa lu menni han e yi keli na taani. ¹¹ Xa e yirena nde li, yamaan mi e rasuxu, e mi e tuli mati e ra, e xa keli na yi. E

yi ε sanne rakunkun, ε yi na gbangbanna ba ε sanne ra. † Na findima nen serayaan na e xa!"¹² Nayi, e yi siga, e sa kawandin ba, e naxa, a yamaan xa e xun xanbi so e hakene yi.¹³ E yi ninan wuyaxi kedi, e turen sa furetɔne xunne yi misaala ra, e yi e rakendeya.

Yoni Marafu Tiin faxa fena

Matiyu 14.1-12, Luka 9.7-9

¹⁴ Manga Herode yi na birin mε amasɔɔ Yesu xinla bata yi xuya ayi yiren birin yi. Muxuna ndee naxa, "Yoni Marafu Tiin nan kelixi sayani. Nanara, senbena a yii, a kabanako feene liga."¹⁵ Koni ndee naxa, "Nabi Eli nan a ra." Ndee naxa, "Nabiin nan a tan na alo waxati danguxin nabina nde."

¹⁶ Herode a mε waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, "Yoni nan a ra, n naxan xunna sege a de! A bata keli sayani!"¹⁷ Herode yeteen yamarin fi nen, a Yoni xa suxu, e yi a xidi, e yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan bata yi dɔɔ Herode fafaxakedenna Filipi xɔn, Herode naxan dɔɔ a naxanla ra.¹⁸ Yoni bata yi a fala Herode xa, a naxa, "A mi daxa i xa i fafaxakedenna naxanla dɔɔ!"¹⁹ Nanara, Herodiyade yi xɔn Yoni ma, a yi waxi a faxa feni. Koni a mi nɔ,²⁰ amasɔɔ Herode yi gaxuxi Yoni yee ra, bayo a yi a kolon a muxu tinxixi sarijanxin nan yi a ra. Nanara, a yi lu a ratange. Herode na yi a tuli mati Yoni ra waxati yo yi, a yi kuisanma nen, anu a yi rafan a ma a xa a tuli mati a ra.

²¹ Koni lɔɔna nde, Herode yi a bari lɔɔn sumunna donse donni tɔn a kuntigine nun sofa mangane nun Galile yamanan muxu gbeene xa.²² Herodiyade a dii temen yi so banxini, a yi a bodon. Na yi Herode nun a muxu xilixine kenan. Nanara, mangan yi a fala na sungutunna xa, a naxa, "I waxi sese xɔn ma, n na soe i yii."²³ A yi a kɔɔ, a yi saratin tongo a xa, a naxa, "I na xandi sese yi, n na soma i yii nen hali n ma yamanan fɔɔ kedenna!"²⁴ Nanara, sungutunna yi mini, a siga, a sa a nga maxɔdin, a naxa, "N xa a xandi nanse yi?" A nga yi a yabi, a naxa, "Yoni Marafu Tiin xunna."²⁵ Nayi, dii temen yi xete mangan fema mafuren, a yi a fala a xa, a naxa, "N waxi a xɔn ma, i xa Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma iki sa!"²⁶ Na yi mangan niin nafɔɔ a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yee xɔri, a mi yi wama tondi feni.²⁷ A yi sofana nde yamari mafuren, a a xa sa fa Yoni xunna ra. Na yi siga, a sa Yoni xunna sege a de kasoon na,²⁸ a fa a ra wure lefaan ma. A yi a so sungutunna yii, na yi a so a nga yii.²⁹ Yoni a xarandiine to na mε, e yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun.

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-14

³⁰ Xerane yi e malan Yesu fema, e feen naxan birin ligaxi, e nun e yamaan xaran kii naxan yi, e yi na birin yeɔa a xa.³¹ A yi a fala e xa, a naxa, "E fa ε danna yire madunduxina nde yi, ε fa ε matabu n fema." Amasɔɔ

† E SANNE RAKUNKUNfeen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

muxu wuyaxi yi fama, e siga, han e mi yi feren yati sɔɔma, e yi e dege.³² Nayi, e yi te kunkin kui alogo e xa siga yire madunduxina nde yi.

³³ Koni muxu wuyaxi yi e to sigε, e yi a kolon mafuren! Nanara, muxune yi keli taane birin yi, e yi e gi han e tan singe yi sa so.³⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to na yi, a kininkinin e ma amasɔɔ e yi luxi nen alo yexen naxanye kantan muxu mi na. Nanara, a e xaran fɔɔ fe wuyaxi ma.

³⁵ A xarandiine yi fa a fema ninbanna ra, e naxa, "Kɔɔen bata so, burunna nan nun be ra."³⁶ Yamaan naxete alogo e xa siga be rabilinna banxidene ra e nun xεene ma, e sa donseen sara e yete xa."³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, "E tan yeteen xa donseen so e yii." E yi a fala a xa, e naxa, "I waxi a xɔn ma, nxu xa sa walikeen kike solomaseɔ saranna sara burun na ba nxu yi donseen so e yii?"³⁸ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Buru xun yoli ε yii? E sa a mato." E yi a yabi, e naxa, "Buru xun suulun, yexe firin nan be."³⁹ Nayi, Yesu yi a fala, a e xa yamani taxun dɔɔde yeen ma, e dɔɔ sexene fari.

⁴⁰ Awa, yamaan yi dɔɔ muxu keme yeen nun muxu tonge suulun yeen ma.⁴¹ Na xanbi ra, Yesu yi buru xun suulunne nun yexe firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa. A na buru xun suulunni gira, a yi a so a xarandiine yii, a e xa a yitaxun yamaan na. A yexe firinne fan yitaxun e ra.⁴² E birin yi e dege, e lugo ken!⁴³ Xarandiine yi debe fu nun firin nafe burun nun yexe dungi dɔnxene ra.⁴⁴ Muxun naxanye na burune don, xemene gbansan, muxu wuli suulun.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-33, Yoni 6.15-21

⁴⁵ Na waxatin yeteni, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yee ra Betasada taani daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na yamaan naxetedeni.⁴⁶ A to keli yamaan fema, a yi te गयाan fari Ala maxandideni.⁴⁷ Ninbanna to a li, kunkin yi daraan tagini, Yesu tan kedenan bɔɔni.⁴⁸ A yi a to a xarandiine tɔɔma kunkin nasi-ga feen na bayo foye gbeen bata yi a xun sa e ma. Na nan a liga a siga e fema subaxani, a sigan tima igen fari, a yi dangu feni e ra nun.⁴⁹ Koni e to a to sigan tiye igen fari. E yi e miri fa fala, muxun yelenna nan a ra. E gbelegbele,⁵⁰ amasɔɔ e birin a to nen, e yi gaxu kati! Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, "E wekile, n tan nan a ra. E nama gaxu."⁵¹ A so kunkin kui e fema, foyen yi a raxara. Xarandiine yi kabe han!⁵² Amasɔɔ e mi buru don feen kabanako feen famuxi, bayo e bɔɔnen yi xɔɔɔ.

Yesu yi furetɔne rakendeya

Matiyu 14.34-36

⁵³ Yesu nun a xarandiine yi daraan gidi. E siga Gene-sareti yamanani, e kunkin xidi na yi.⁵⁴ E to mini kunkin kui tun, yamaan yi Yesu kolon.⁵⁵ Men kaane na yi a xinla mε denaxan yi, e birin yi fama e furetɔne ra nen a fema dagine ma.⁵⁶ Yesu siga yiren naxan birin yi, banxidene nun taane nun xεene, men muxune yi fama e furetɔne ra nen lɔɔ tidene yi. E yi Yesu mafan, a a xa

tin furetɔne xa e yiin din a domaan lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kendeyama nen.

Yahudiyane namun feene

Matiyu 15.1-9

7 Awa, Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔɔɔna ndee yi e malan Yesu rabilinni sa keli Yerusalen taani. ² E yi a to fa fala a xarandiina ndee e deɣema, e yiine mi yi sarigan lan Yahudiyane dinan kiin ma. Na bunna neen fa fala e mi e yiin naxaxi.

³ Anu, Farisi muxune nun Yahudiyane birin mi yi donseen donɣe xa e mi e yiin naxa lan e dinan kiin ma, amasɔɔ e yi kankanxi e benbane namun feene ma. ⁴ E na keli ɔɔɔ tideni, xa e mi e fatin maxa lan e dinan kiin ma, e mi e deɣe. Namun fe wuyaxi mɔn e yii, alo igelengenna nun tunden nun sulan goronne maxana.

⁵ Farisi muxune nun sariya karamɔɔɔne yi Yesu maxɔdin, e naxa, "Nanfera, i ya xarandiine mi en benbane namunna suxuma? E donseen donma e yiin mi raxaxi lan en ma dinan kiin ma!" ⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti e fe yi, a ɔɔɔdin nan yi a ra, e tan nafigine, bayo a sebexi, a naxa, 'Yamani ito n binyama e deen nin, koni e bɔɔɔen makuya n na pon!' ⁷ E n batuma fuyan! Amasɔɔ e xaranna findixi adamadiyaan yamari xaraxine nan gbansan na.' † "

⁸ Yesu naxa, "E bata Alaa yamarine bepin, e adamadiine namun feene suxu. ⁹ E fatan Alaa yamarine kaladeni alogo e xa kankan e gbee namun feene ma! ¹⁰ Amasɔɔ Musa a fala nen, a naxa, 'I baba nun i nga binya,' a mɔn naxa, 'Naxan na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa.' ††† Koni e tan a falama, e naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga xa, a naxa, 'I yi maliin naxan ɔɔɔma n yii nun, na bata findi Ala gbeen na,' e yi na falama e kon xuini, fa fala 'korobanna.' ¹² Xa a na fala, e mi fa tinma a xa sese liga a fafe nun a nga xa. ¹³ Nayi, e Alaa falan kalama e namun feene xɔn e yamaan xaranma naxanye ma. E na fe sifa wuyaxi gbeteɣe ligama."

Muxuna sariganna kala fena

Matiyu 15.10-20

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi yamaan xili a fema. A yi a fala e xa, a naxa, "E birin xa e tuli mati n xuiin na, e yi ito famu. ¹⁵ Muxun seen naxan birin donma, na mi a sariganna kalama. Koni feen naxan kelima a bɔɔɔeni, na nan a sariganna kalama. ¹⁶ Awa, xa tunla naxan xɔn, a xa feen me, na xa a tuli mati!"

¹⁷ A keli yamaan fema waxatin naxan yi, a so banxini, a xarandiine yi a maxɔdin na sandan bunna ma.

¹⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E fan munma xaxili ɔɔɔ ba? E mi a to, muxuna sariganna mi kalama donseen xan xɔn naxan soma a de? ¹⁹ Amasɔɔ a mi soma a bɔɔɔen xan yi, fa a goda a kui, na xanbi ra, a yi mini a

fatini." Yesu to ito fala, a yi a falama nen fa fala donse yo mi haramuxi.

²⁰ A yi a fala, a naxa, "Naxan kelima muxun bɔɔɔeni, na nan a sariganna kalama. ²¹ Bayo feen naxanye keli-ma a bɔɔɔeni, ne nan itoe ra, miriya paxin nun yanga suxun nun mupan nun muxu faxana ²² e nun yalunyaan nun milan nun fe paxin nun yanfantenyaan nun haramu feene nun xɔɔɔɔɔnyaan nun muxu makonbin nun wason nun xaxilitareyana. ²³ Fe paxin sifani itoe birin kelima muxun bɔɔɔen nin, e yi a sariganna kala."

Naxanla a denkeleyana fe

Matiyu 15.21-28

²⁴ Yesu yi keli na yi, a siga Tire yamanani, a sa so banxina nde kui. A mi yi waxi a xɔn ma, muxu yo xa a yiren kolon. Koni a mi yi nɔe a luxunɣe. ²⁵ Naxanla nde yi na, yinna paxin yi naxan ma dii temen fɔɔɔ ra. Na to Yesu a fe me tun, a fa bira a sanna bun ma.

²⁶ Gireki kaan nan yi na naxanla ra, a bari Siriya-Fenisa yamanan nin. A yi Yesu mafan, a xa yinnan kedi a dii temen fɔɔɔ ra. ²⁷ Koni Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, "En diidine dege singen han e lugo. A mi lan en yi diidine donseen tongo, en yi a sa e barene bun ma." ²⁸ Naxanla yi a yabi, a naxa, "N fafe, baren naxanye tabanla bun ma, ne donse yolonxine nan donma, diidine naxanye rayolonma ɔɔɔɔɔ!" ²⁹ A yi a fala a xa, a naxa, "I bata n yabi ki faɔi. Nayi, siga i konni, yinnan bata xete i ya dii temen fɔɔɔ ra!" ³⁰ Nayi, a yi xete a konni, a yi a diin to saxi a sadeni, yinnan bata xete a fɔɔɔ ra fefe!"

Yesu yi bobon nakendeyi

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli Tire yamanani a dangu Sidɔn yamanani. A yi gidi Galile Daraan binni Taa Xun Fune yamanani. ³² Muxuna ndee yi fa xeme tuli xɔrina nde ra a fema fala ti feen yi xɔɔɔɔ naxan ma. E yi Yesu mafan, a xa a yiin sa a ma. ³³ Nanara, Yesu yi a tongo a keli yamaan ye. A yi a yii sonla raso a tunle kui, a yi a degen namini, a yi a sa xemen lenna ma. ³⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yeen nate kore, a yi kutun sununi! A yi a xui ramini a kon xuini, a naxa, "Efafata." Na bunna neen "A xa rabi!" ³⁵ Na waxatin yeteni xemen tunle yi raba ayi, a lenna yi fulun, a falan ti fɔɔɔ ki faɔi.

³⁶ Yesu yi e birin yamari, a e nama a fala muxu yo xa. Koni a yi danna sama na falan ma kii naxan yi, falan yi sigama ayi na kii nin. ³⁷ Yamaan yi kabɔ kati, e naxa, "A feen birin ligama ki faɔi! Hali tuli xɔrine, a ne tunla rabama ayi, bobone yi falan ti."

Yesu yi muxu wuli naanin dege

Matiyu 15.32-39

8 Na waxatini, yama gbeen mɔn yi malan. Donse to mi yi na, Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, ² "N bata kininkinin yamani ito ma, amasɔɔ e bata soge saxan ti n fema. Donse yo mi fa e yii iki. ³ Xa n na e kametɔne rasiga e konne yi, e sa

† Esayi 29.13 †† Xɔɔɔyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16

‡ Yesu naxanli ito a denkeleyaan nan fesefesema sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbeteɣe findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

fugama a ra nen kira yi amasɔɔ e tan ndee kelideni kuya." ⁴ A xarandiine yi a yabi, e naxa, "Donseen sɔɔn minen yi wulani ito yi naxan e luge?" ⁵ Yesu yi e maxɔɔdin, a naxa, "Buru xun yoli e yii?" E yi a yabi, e naxa, "Solofere."

⁶ A yi a fala yamaan xa, a e xa dɔɔɔ kɔɔɔni. A yi na buru xun soloferen tongo, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, a e xa e yitaxun yamaan na. Awa, xarandiine yi a liga na kiini. ⁷ Yexedina ndee fan yi e yii. Yesu yi barikan bira ne fan ma fe ra. A yi a fala xarandiine xa, a naxa, a e xa ne fan yitaxun yamaan na. ⁸ Muxune birin yi e dege, e yi lugo ken! Xarandiine yi na dɔɔɔɔ dungi dungi matongo, e debe solofere rafe ne ra. ⁹ Xemen e gbansanna, e muxu wuli naanin nan ɔɔɔɔ yi a ra. Nayi, Yesu yi e rasiga. ¹⁰ Na waxatin yeteni, e nun a xarandiine yi so kunkin kui, e siga Dalamanuta yamanani.

Taxamasenna maxɔɔdin fena

Matiyu 16.1-4

¹¹ Farisi muxuna ndee yi fa, e Yesu tandi fɔɔ. E yi waxi a bunba feni, e yi a maxɔɔdin, a xa taxamasenna nde liga sa keli ariyanna yi. ¹² Yesu yi kutun sununi ki fani, a yi a fala e xa, a naxa, "Nanfera to muxune taxamasenna nde maxɔɔdinma? N xa ɔɔɔɔdin fala e xa, e mi taxamaseri yo toma." ¹³ Na xanbi ra, a yi keli e fema, a mɔɔn yi te kunkin kui, a yi dangu daraan bode fɔɔɔɔ na.

Marakolonna lan xaranne ma

Matiyu 16.5-12

¹⁴ Nba, xarandiine yi jinan, e mi siga buru ra e yii fɔɔ buru xun keden pe, na nan yi kunkin kui. ¹⁵ Yesu yi e yamari, a naxa, "E a liga e yeran ma Farisi muxune nun Herode a muxune buru rate sena † fe yi." ¹⁶ E yi falan ti e bode tagi, e naxa, "A ito falan nen bayo buru mi en yii."

¹⁷ E yi naxan falama, Yesu yi na kolon. Nanara, a yi e maxɔɔdin, a naxa, "E falan tima nanfera fa fala buru mi en yii? E mɔɔn munma a yee to e munma xaxili sɔɔɔɔ? E kɔɔɔɔ nan kɔɔɔɔ ba?" ¹⁸ Yeeɔna e ma ba, e mi sese toma? E tunla na koni e mi fefe meen ba? E bata jinan ba, ¹⁹ n to muxu wuli suulunna dege buru xun suulunna ra, e debe yoli rafe a dungi dungi dɔɔɔɔɔne ra?" E yi a yabi, e naxa, "Fu nun firin." ²⁰ Yesu mɔɔn naxa, "N to muxu wuli naaninna dege buru xun soloferen na, e debe yoli rafe a dungi dungi dɔɔɔɔɔne ra?" E yi a yabi, e naxa, "Solofere." ²¹ A yi e maxɔɔdin, a naxa, "E munma a famu ba?"

Yesu yi danxutɔɔɔn nakendeya

²² Nba, Yesu nun a xarandiine to sa Betasada taan li, muxuna ndee yi fa xeme danxutɔɔɔn na Yesu fema. E yi a mafan, a xa a yiin sa danxutɔɔɔn ma. ²³ Yesu yi danxutɔɔɔn yiin suxu, a yi siga a ra taa xanbin na, a yi a de-

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Yesu na lebenna sama Farisi muxune xaranna nan ma. Farisi muxune xaranna yamaan birin kalama alo leben xurudin burun birin nagboma kii naxan yi.

gen sa xemen yeeɔne ma, a yi a yiine sa a ma, a yi a maxɔɔdin, a naxa, "I sena nde toma ba?" ²⁴ Xemen yi a yeeɔn nate, a naxa, "N muxune toma, koni e luxi alo wu-di binle nan sigan tima." ²⁵ Yesu mɔɔn yi a yiine sa xemen yeeɔne ma. A yeeɔne yi rabi, a yi seene yigbe ki fani! ²⁶ Yesu yi a rasiga a konni, a naxa, "I nama fa xete taani sɔɔɔɔ de!" ††

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Matiyu 16.13-20, Luka 9.18-21

²⁷ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Sesariya rabilinna taane yi Filipi yamanani. Yesu yi a xarandiine maxɔɔdin kira yi, a naxa, "Yamana a falama a nde n tan na?" ²⁸ E yi a yabi, e naxa, "Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiina. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee gbeteɔne fan naxa, a nabina nde nan i tan na." ²⁹ Yesu yi e maxɔɔdin, a naxa, "E tan go? E tan naxa a di? Nde n tan na?" Piyeri yi a yabi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na." ³⁰ Awa, Yesu yi e yamari, a e nama a fe fala muxu yo xa.

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.21-28, Luka 9.22-27

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine xaran fɔɔ, a naxa, a fere mi na fɔ a tan Muxuna Dii Xemen xa tɔɔ wuyaxi sɔɔɔ. A naxa, a yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔɔne e mema a ra nen, e yi a faxa. A soge saxandeni, a yi keli sayani. ³² A yi ito yeba e xa ki fani. Nanara, Piyeri yi a ba bonne fema, a yi a maxadi fɔɔ. ³³ Koni Yesu yi a yee rafindi e ma, a yi a xarandiine mato, a Piyeri maxadi, a naxa, "Setana, fata n ma! I mi i mirima Alaa feene ma fɔ adamadiine."

³⁴ Yesu yi yamaan xili a fema e nun a xarandiine. A yi a fala e xa, a naxa, "Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔɔɔ ra, a xa a me a yete ra, a yi a faxa wudin † tongo, a bira n kɔɔɔ ra." ³⁵ Amasɔɔɔ naxan waxi a niin nakisi feni, na kɔɔɔɔɔ a yi nen. Koni naxan na kɔɔɔɔ a niini n tan nun n ma falan Xibaru Fajina fe ra, na kisima nen. ³⁶ Xa muxun dunuɔɔ birin sɔɔɔ, a kɔɔɔ a niini habadan, tɔɔɔɔ mundun na ra? ³⁷ Muxun nɔɔɔ nanse fiye, a mɔɔn yi a niin sɔɔɔ? ³⁸ Awa, xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra hake kanne nun nafigine yee ra iki, n tan Muxuna Dii Xemen fan yagima nen na kanna fe ra, nxu nun maleka sarijanxine na fa waxatin naxan yi n Fafe Alaa binyeni."

9 A mɔɔn yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɔɔɔɔdin fala e xa: Ndee be, ne mi faxe fɔ e Alaa Mangayaan to fe a senbeni."

Yesu a kɔɔɔna fe

Matiyu 17.1-13, Luka 9.28-36

² Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari. A

†† Yanyina nde, Yesu mi yi waxi a kɔɔn ma muxune xa a kolon fa fala a bata muxun nakendeya alogo yamaan nama gbo ayi. ‡ Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin na, e yi e faxa. Ito bunna neen, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔɔ ra.

keɲaan yi masara e yɛɛ ra yi. ³ A dugin yi lu mayilenɲɛ, a fixa ayi fefe! Dugi xaan mi dunɲa yi naxan nɔɛ dug-in fixe na kiini. ⁴ Nabi Eli nun Nabi Musa yi mini kenenni e yetagi, e yi lu falan tiyɛ Yesu xa. ⁵ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔɔɔ, a lanxi bayo nxu be. Nxu xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.” ⁶ A mi yi fa a kolon a naxan falama, amasɔɔɔ gaxun bata yi e suxu han! ⁷ Kundaan yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn nan ito ra, ɛ tuli mati a xuiin na!” ⁸ E yi e yɛɛ rakopin e rabilinni mafuren, koni e mi muxu yo to e fɛma fɔ Yesu kedenna!

⁹ E yi godoma गयाan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a e feen naxan toxi, e nama na fala muxu yo xa fɔ a tan Muxuna Dii Xɛmɛn na keli sayani. ¹⁰ E yi na falan namara, koni e yi falan ti fɔɔ e bode tagi, e naxa, “Keli fena sayani, na bunna di?”

¹¹ E yi Yesu maxɔɔɔɔɔn, e naxa, “Sariya karamɔɔɔɔɔne a falama nanfera fa fala Nabi Eli nan singe fama?” ¹² A yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yitɔn. Koni nanfera Kitabuna a falama a Muxuna Dii Xɛmɛn tɔɔɔɔɔma nen kati, muxune yi e mɛ a ra?”

¹³ Koni n xa a fala ɛ xa, Nabi Eli bata yelin fɛ. E yi e rafan feene birin liga a ra alo Kitabuna a fe falaxi kii naxan yi.”

Yinnan yi diidin naxan fɔɔɔ ra

Matiyu 17.14-21, Luka 9.37-43

¹⁴ E to fa xarandiin bonne fɛma, e yi yama gbeen to e rabilinni. E nun sariya karamɔɔɔɔɔna ndee yi e bode matandima. ¹⁵ Yamaan to Yesu to, e yi kabɛ kati! E siga e giye a ralandeni, e yi a xɔntɔn. ¹⁶ Yesu yi a xarandiine maxɔɔɔɔɔn, a naxa, “ɛ bode matandima nanfera?”

¹⁷ Muxu keden yi a yabi yamaan yɛ, a naxa, “Karamɔɔɔ, n bata fa n ma dii xɛmɛn na i fɛma amasɔɔɔ yinnana a fɔɔ ra. A mi nɔɛ falan tiyɛ. ¹⁸ Yinnan na keli a ra waxati yo yi, a a rabirama nen bɔɔɔɔni. A dɛ xunfanna yi lu minɛ, a lu a pinna raxinɲɛ. A xara ayi. N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa yinnani ito kedi, koni e mi nɔɔɔ a kedɛ.” ¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “ɛ tan denkeleyatarene, n luma ɛ fɛma han waxatin mundun yi? N xa diɲa ɛ xa han waxatin mundun yi? ɛ fa diin na n fɛma.” ²⁰ E yi fa a ra Yesu fɛma.

Yinnan to Yesu to, a yi banxulanna raxuruxurun keden na, a yi bira bɔɔɔni, a yi lu a makutukute, a dɛ xunfanna yi lu minɛ. ²¹ Yesu yi banxulanna fafe maxɔɔɔɔɔn, a naxa, “Xabu waxatin mundun ito ligama a ra?” A fafe yi a yabi, a naxa, “Xabu a dii ɲɔɔɔna. ²² Yinnan bata kata a faha feen na sanɲa ma wuyaxi. A bata yi a rabira tɛɛn nun igeni. Xa i nɔɔɔ a lige, kininkinini nxu ma, i yi nxu mali.” ²³ Yesu naxa, “I tan naxa, ‘Xa i nɔɔɔ.’ Naxan na denkeleya, na nɔɔɔ feen birin lige nen.” ²⁴ Banxulanna fafe yi a xuini te sa, a naxa, “N denkeleyaxi, koni n mali n ma denkeleyatareyani.”

† *NABI ELTA fe sebexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamɔɔɔɔɔne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mɔn fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabija falan nakamalixi. A a lixi taruxuni ito kui, Herode bata yi Yoni Marafu Tiin faha.*

²⁵ Yesu yi a to, yamaan yi masoma e ra. Nanara, a yinna ɲaxin yamari, a naxa, “I tan yinnan bobo tuli xɔ-rina, n bata i yamari, xete diidini ito fɔɔ ra, i nama fa a tɔɔɔ tɔɔɔ!” ²⁶ Yinnan yi gbelegbele. A banxulanna raxara ayi ken! A xete a fɔɔ ra. Banxulanna yi liga alo faha muxuna. Muxune birin yi a fala, e naxa, “A bata faha.” ²⁷ Koni Yesu yi banxulanna suxu a yiin ma. A yi a rakeli, a ti.

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, a xarandiine yi a maxɔɔɔɔɔn e danna, e naxa, “Nanfera nxu tan mi nɔɔɔ na yinnan kedɛ?” ²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Na sifan mi kedɛ Ala maxandin xanbi.”

Yesu mɔn yi a faha feen fala

Matiyu 17.22-23, Luka 9.43-45

³⁰ E yi keli menni, e dangu Galile yamanani. Yesu mi yi waxi a xɔn ma muxune xa a yire kolon, ³¹ amasɔɔɔ a yi a xarandiine nan xaranma. A yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xɛmɛn yanfama nen, e yi n so muxune yii, e yi n faha. Koni soge saxan na dangu, n mɔn kelima nen sayani.” ³² Koni, e mi na falan bunna kolon, e mɔn yi gaxu a maxɔɔɔɔɔnɲɛ.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Luka 9.46-48

³³ E Kaperunan taan li waxatin naxan yi, e so banxini. Yesu yi a xarandiine maxɔɔɔɔɔn, a naxa, “ɛ yi ɛ bode matandima kira yi nanfe ma?” ³⁴ Koni e yi dundu amasɔɔɔ e bata yi e bode matandi kira yi nun fa fala nde gbo birin xa e yɛ. ³⁵ Yesu yi dɔɔɔ, a yi a xarandii fu nun firinne xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi findi feni xunna ra, na xa a yete lu a rapanna ra, a findi birin ma walikɛɛn na.” ³⁶ A yi diidina nde rakeli, a yi a ti e birin yetagi. A yi a tongo, a yi a fala e xa, a naxa, ³⁷ “Naxan na diidini ito nde yisuxu n xinli, na bata n tan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na mi n tan xan tun yisuxi, fɔ naxan n xexi.”

Naxan mi kelixi ɛ xili ma

Luka 9.49-50

³⁸ Yoni yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔɔɔ, nxu bata xɛmɛna nde to ɲinanne kedɛ i xinli, nxu yi a raxɔɔ, a xa a lu amasɔɔɔ a mi yi en tan fɔɔ ra.” ³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “ɛ nama a raxɔɔ amasɔɔɔ muxun naxan kabanako feen ligama n xinli, na mi nɔɔ n ma fe ɲaxin fale. ⁴⁰ Amasɔɔɔ naxan mi kelixi en xili ma, na en xa nen. ⁴¹ N xa ɲɔɔɔɔn fala ɛ xa, muxu yo igen so ɛ yii amasɔɔɔ Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan ɛ tan na, na barayin sɔɔɔma nen!”

Yulubina fe

Matiyu 18.6-9, Luka 17.1-2

⁴² Yesu naxa, “Diidin naxanye denkeleyaxi n ma itoe ra, muxu yo na nde keden bira yulubini, a yi fisa nun gemɛ gbeen yi xidi na kanna kɔɔ ra, a woli tilinna ma. ⁴³ Xa i yii nan i bire yulubini, a sege a ra. A fisa i yii keden kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firin kanna xa so yahannama tɛ tutareni, ⁴⁴ ‘kunle nun tɛɛn

mi ɲanɲe denaxan yi habadan!⁴⁵ Xa i sanna nan i bire yulubini, a seɣe a ra. A fisa i san keden kanna xa so ariyanna yi benun i san firin kanna xa so yahannama yi,⁴⁶ 'kunle nun tɛen mi ɲanɲe denaxan yi habadan!⁴⁷ Xa i yɛen nan i bire yulubini, a ba na. A fisa i yɛe keden kanna xa so Alaa Mangayani benun i yɛe firin kanna xa so yahannama yi,⁴⁸ 'kunle nun tɛen mi ɲanɲe denaxan yi habadan!⁴⁹ Amasɔɔ tɛen sama muxun birin ma nen menni alo i na fɔɔɔɔ so suben ma."

⁵⁰ "Ɔɔɔɔ fan, koni xa a mɛxɛmɛxɛnna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxɛnna nanse ra nayi? Ɛ kɛwali faɲine xa lu ɛ dunɲa yi gidini alo fɔɔɔɔ naxan donse ɲaxumɛni, ɛ lu bɔɲe xunbenli ɛ bode xɔɔɔ."

Xaranna lan futu kala feen ma

Matiyu 19.1-12, Luka 16.18

10 Na xanbi ra, Yesu yi keli menni, a yi siga Yudaya yamanani, a Yuruden baan gidi. Yamaan mɔn yi malan a fema. A mɔn yi e xaran alo a darixi a lige kii naxan yi.

² Farisi muxuna ndee yi fa a fema, e yi a maxɔdin alogo e xa a kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ, e naxa, "A fala nxu xa, a daxa sariyani ba xɛmɛn xa a mɛ a ɲaxanla ra?"³ Yesu yi e yabi, a naxa, "Musa yamarin mundun so ɛ yii?"⁴ E yi a yabi, e naxa, "Musa bata tin a xɛmɛn xa futu kala kedin seɣe, a yi a ɲaxanla beɲin."

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Musa na yamarin seɣexi ɛ xa nen bayo ɛ bɔɲɛn xɔɔɔɔɔɔ. ⁶ Koni a fɔɔɔɔɔɔ dunɲa da waxatini, 'Ala xɛmɛn nun ɲaxanla da nen,'⁷ 'Nanara, xɛmɛna a nga nun a fafe beɲinma nen, a yi a maso a ɲaxanla ra,⁸ e findi fati bɛndɛ kedenna ra.'[†] Nayi, muxu firin mi fa e ra koni muxu keden. ⁹ Nanara, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fa-ta."

¹⁰ E xɛte banxini waxatin naxan yi, xarandiine yi Yesu maxɔdin na feen ma. ¹¹ A yi a fala e xa, a naxa, "Xɛmɛn naxan na a ɲaxanla beɲin, a ɲaxalan gbete futu, a bata yalunyaan liga lan a ɲaxalan singen ma. ^{††}¹² A na kii nin, ɲaxanla naxan na a mɛ a xɛmɛn na, a lu xɛmɛ gbete xa, na ɲaxanla bata yalunyaan liga."

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Luka 18.15-17

¹³ Muxune yi fa diidine ra Yesu fema, alogo a xa a yiin sa e xunni, a duba e xa. Koni xarandiine yi falan ti ne ma. ¹⁴ Yesu to na to, a yi xɔɔɔ, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Ɛ tin diidine xa fa n fema, ɛ nama e raxete amasɔɔ e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na. ¹⁵ N xa ɲɔɔɔɔɔɔ fala ɛ xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soɛ Alaa Mangayani mume!"¹⁶ Na xanbi ra, a yi diidine dɔɔɔ a kanke ra, a yi a yiin sa e ma, a duba e xa.

Xɛmɛ nafulu kanna fe

Matiyu 19.16-30, Luka 18.18-30

¹⁷ Yesu sigamatɔna, xɛmɛna nde yi a gi Yesu fɔɔɔ ra, a sa a xinbi sin a bun ma. A yi a maxɔdin, a naxa, "Karamɔɔɔɔ faɲina, n nanfe lige n habadan nii rakisin sɔɔɔ?"¹⁸ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, "I n xilima nanfera fa fala muxu faɲina? Muxu yo mi fan, Ala nan keden fan. ¹⁹ I yamarine kolon ba? Fa fala, 'I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama muɲan ti. I nama wule seren ba. I nama muxun yii seene kansun. I baba nun i nga binya.'[‡]"

²⁰ Xɛmɛn yi a fala, a naxa, "Karamɔɔɔɔ, xabu n dii ɲɔɔɔɔɔɔ waxatin naxan yi, n ne birin suxi."²¹ Yesu yi a mato, a yi a xanu, a yi a fala a xa, a naxa, "Fe keden luxi i ma. Siga, i sa i yii seene birin mati, i yiigelitɔne ki. I nafunla sɔɔɔɔɔɔ nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fɔɔɔ ra."²² Xɛmɛn na mɛ waxatin naxan yi, a bɔɲɛn yi rapaxu a ma, a sunuxin yi siga, amasɔɔɔɔ nafulu kan gbeen nan yi a ra nun. ²³ Yesu yi a xarandiine mato a rabilinni. A yi a fala e xa, a naxa, "Nafulu kanne so raxɔɔɔ Alaa Mangayani han!"

²⁴ Xarandiine yi kabɛ na falan ma. Koni Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, "N ma diine, Alaa Mangayani so raxɔɔɔ han!²⁵ Nafulu kanna so raxɔɔɔ Alaa Mangayani dangu ɲɔɔɔɔɔɔ so feen na sagilaan yinla ra."

²⁶ Xarandiine yi kabɛ kati, e yi e bode maxɔdin, e naxa, "Nde nɛ kise nayi?"²⁷ Yesu mɔn yi e mato. A yi a fala, a naxa, "Muxun mi nɛ na lige koni Ala tan nɛ nen. Ala nɛ feen birin lige nen."

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "A mato, nxu bata feen birin beɲin, nxu bira i fɔɔɔ ra."²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɲɔɔɔɔɔɔ fala ɛ xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ngaxakeden xɛmɛmane nun a ɲaxalan-mane, hanma a nga hanma a fafe hanma a diine hanma a xɛene, n tan nun n ma falan Xibaru Faɲina fe ra,³⁰ na kanna na ɲɔɔɔɔɔɔ kɛmɛ sɔɔɔɔɔɔ nen waxatini ito yi, banxine nun ngaxakeden xɛmɛmane nun ɲaxalan-mane nun ngane nun diine nun xɛene, beɣɛnɔɔɔɔɔɔ fan yi sa ne fari, a yi habadan nii rakisin sɔɔɔ waxati famatɔni. ³¹ Koni naxanye yɛen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yɛen na."

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 20.17-19, Luka 18.31-34

³² E yi kira yi waxatin naxan yi, e sigama Yerusalɛn taani, Yesu yi tixi a xarandiine yɛe ra. Xarandiine yi kuisan kati! A fɔɔɔɔɔɔɔɔ yi gaxu. Yesu mɔn yi a xarandiine fu nun firinne tongo, a siga e ra e danna. Feen naxanye fama ligadeni a ra, a na fala e xa. ³³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ a mato, en sigama Yerusalɛn taani. N tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma nen saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔɔɔɔɔ yii na yi. E n ma kitin bolon-ma nen, a lan sayaan ma. Na xanbi ra, e yi n so siya gbeteɛne yii,³⁴ naxanye n magelema, e yi e degen nami-

† Dunɲa Ɔɔɔɔ 1.27 nun 2.24 †† A YALUNYAANligaxi bayo a mɔn futu singen yamarin bun Ala yɛe ra yi.

‡ Xɔɔɔɔɔɔ 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

ni n ma, e yi n bulan, e yi n faxa. Soge saxan na dangu, n mɔn kelima nen."

Yaki nun Yoni e maxandina fe

Matiyu 20.20-28

³⁵ Na xanbi ra, Sebede a dii xemene Yaki nun Yoni yi fa Yesu fema, e naxa, "Karamɔɔ, nxu waxi a xɔn ma, i xa fena nde liga nxu xa." ³⁶ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "E waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga e xa?" ³⁷ E yi a yabi, e naxa, "I na dɔɔ i ya binyeni, tin nxu xa dɔɔɔden sɔɔ i fema, keden i yiifanna ma, keden i kɔmenna ma."

³⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E n xandima naxan yi, e mi na kolon. N na n minma tɔɔya igelengenna naxan na, e nɔe e minne na ra ba hanma e rafuyɔ xɔleni alo n nafuma kii naxan yi?" ³⁹ E yi a yabi, e naxa, "ɔn, nxu a nɔe." Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N na n minma tɔɔya igelengenna naxan na, e fama e mindeni na ra nen yati! N nafuma xɔleni kii naxan yi, e fan yi rafu na kiini." ⁴⁰ Koni muxun dɔɔ fena n yiifanna ma hanma n kɔmenna ma, n tan mi na ragidima. Ala bata yelin na yirene ragide muxune ma."

⁴¹ Xarandii fuun bonne na me waxatin naxan yi, e yi xɔɔ Yaki nun Yoni ma. ⁴² Nanara, Yesu yi e birin xili a fema, a naxa, "E a kolon fa fala naxanye yatɔxi mangane ra siyane ye, ne nɔyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan dɔɔ e ra." ⁴³ Koni a mi na kii ni e tan tagi. Koni xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na e ye, fɔ na xa findi e walikɔen na. ⁴⁴ Xa naxan yo waxi findi feni e yeeratiin na, fɔ a xa findi birin ma konyin na. ⁴⁵ Amasɔɔ hali n tan Muxuna Dii Xemena, n mi faxi fa fala muxe xa wali n xa, koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na."

Yesu yi danxutɔn yɛen naba ayi

Matiyu 20.29-34, Luka 18.35-43

⁴⁶ Awa, e yi sa Yeriko taan li. Yesu nun a xarandiine nun yama gbeen yi minima Yeriko taani waxatin naxan yi, danxutɔna nde yi dɔxi kiraan de xandi tideni naxan yi xili Baritime. Na bunna nen "Time a dii xemena." ⁴⁷ A to a me a Yesu Nasarɔti kaan nan danguma, a gbelegbele fɔɔ, a naxa, "Yesu, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin n ma!" ⁴⁸ Muxu wuyaxi yi a masabari. Koni a mɔn yi lu gbelegbele, a naxa, "Dawudaa Dii Xemena, kininkinin n ma!" ⁴⁹ Yesu yi ti, a naxa, "E a xili." Nayi, e danxutɔn xili, e naxa, "I bɔɔn xa xunbeli. Keli i ti, a i xili-ma." ⁵⁰ A yi a doma gbeen nawoli ayi, a tungan, a fa Yesu fema. ⁵¹ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, "I waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga i xa." Danxutɔn yi a yabi, a naxa, "Karamɔɔ, n waxi a xɔn ma, n xa seen to." ⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i ya denkeleyaan bata i rakendeya." A yi seen to mafuren, a bira Yesu fɔɔ ra kiraan xɔn ma.

Yesu so fena Yerusalɛn taani

Matiyu 21.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

11 E to maso Yerusalɛn taan na, e yi so Betifage nun Betani taadine yi, Oliwi Geyaan dexɔn ma. Yesu yi a xarandii firin nasiga e ye ra. ² A yi a jungu e

ma, a naxa, "E siga banxideen na e ye ra. E na na li tun, e sofalidina nde toma nen xidixi, muxe munma dɔɔ naxan fari singen. E a fulun, e fa a ra be. ³ Xa muxuna nde e maxɔdin fa fala, 'E na ligama nanfera?' E a fala a xa, e naxa, 'Margin makona a ma,' na kanna a soma e yii nen mafuren."

⁴ Nanara, e yi siga, e sa sofalidin to xidixi kiraan de banxina nde de ra. E yi a fulunma waxatin naxan yi, ⁵ muxun naxanye yi tixi na yi, na ndee yi e maxɔdin, e naxa, "E sofalidini ito fulunma nanfera?" ⁶ E yi e yabi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi tin e xa siga. ⁷ E yi fa sofalidin na Yesu fema, e yi e domane yifulun sofalidin fari, Yesu yi dɔɔ a fari. ⁸ Muxu wuyaxi yi e domane yifulun kiraan xɔn ma, bonne yi bɔɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn ma a binya feen na. ⁹ Naxanye yi sigama a ye ra e nun naxanye yi biraxi a fɔɔ ra, ne yi lu sɔɔɔ, e naxa, "Ala tantun! Naxan fama Margin xinli, Ala xa na baraka!" ¹⁰ En benba Dawudaa mangayaan naxan fama, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!"

¹¹ Yesu yi so Yerusalɛn taani, a siga Ala Batu Banxini. A yi banxin kui seene birin mato, koni a li kɔe bata so, a yi siga Betani taani e nun a xarandii fu nun firinne.

Yesu yi xɔde binla danga

Matiyu 21.18-19

¹² Na xɔɔn bode, e yi kelima Betani taani waxatin naxan yi, kamen yi Yesu suxu. ¹³ A yi xɔde binla to wulani a deene pingixi a ma. A yi siga na alogo a xa sa a bogina ndee fen a kɔe ra. Koni a to na li, a mi a bogi yo to, fɔ a deene amasɔɔ xɔden bogi waxatin munma yi a li. ¹⁴ Yesu yi a fala xɔde binla ma, a naxa, "Muxu yo mi fa i tan bogin donma!" A xarandiine yi a fala xuiin me.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹⁵ E Yerusalɛn li waxatin naxan yi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini. Naxanye yi sare matiin nun sare soni mɛnni, a ne kedi fɔɔ. A yi gbeti masarane tabanle rafelen, e nun ganba matine gbedene. ¹⁶ A mi yi tinma muxu yo xa goronna radangu Ala Batu Banxin tanden ma. ¹⁷ A yi yamaan xaran, a naxa, "A sebɛxi Kitabun kui, Ala naxa, 'N ma Banxin xili bama nen, Ala maxandi banxina siyane birin xa.' [†] Koni e tan bata a findi munadene luxunden na!"

¹⁸ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔne na me waxatin naxan yi, e yi Yesu faxa feren fen fɔɔ. Bayo e yi gaxuxi a ye ra nun, amasɔɔ yamaan birin bata yi kabe a xaranna ma. ¹⁹ Ninbari soxina, Yesu nun a xarandiine yi keli taani.

Xɔde binla fe xaranna

Matiyu 21.20-22

²⁰ Na xɔɔn bode subaxani, e yi sigama kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, e yi na xɔde binla to xaraxi han a salenne. ²¹ A fe yi rabira Piyeri ma. A yi a fala Yesu xa, a

[†] Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11

naxa, "Karamɔɔ, i xɔɔ binla naxan danga, a mato, a bata xara!"

²² Yesu yi e yabi, a naxa, "E denkeleya Ala ma. ²³ N xa ɲɔndin fala e xa, naxan na a fala geyani ito ma fa fala, 'Siga, i sa bira fɔɔ igeni,' xa a mi sike a bɔɲeni, a yi denkeleya, fa fala a falan nakamalima nen, a ligama a xa nen. ²⁴ Na na a toxi, n na a falama e xa, e na Ala maxandi fena nde ma, xa e la a sɔɔ feen na, e na sɔɔ ma nen. ²⁵ Awa, e nɛma Ala maxande waxatin naxan yi, xa fena nde e kui muxuna nde xili ma, e xa a mafelu na ra. Nanara, e Fafe Ala naxan ariyanna yi, na e mafeluyɛ e hakene ra. ²⁶ Xa e mi bonne mafelu, e Fafe Ala naxan ariyanna yi, na mi e fan mafeluyɛ e yulubine ra."

Yesu senben maxɔdinna fe

Matiyu 21.23-27, Luka 20.1-8

²⁷ Awa, e mɔn yi so Yerusalɛn taani. Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔne nun yamaan fonne yi fa a fema. ²⁸ E yi a maxɔdin, e naxa, "I feni itoe ligama senben mundun yi? Nde i tixi itoe ligan na?" ²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa e maxɔdin fe keden na, xa e n yabi, naxan n tixi na feene ra, n na falama e xa nen. ³⁰ Awa, e a fala n xa, nde Yoni rafaxi a xa muxu- n rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?"

³¹ E yi falan ti fɔɔ e bode tagi, e naxa, "Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a a falama nen nayi, a naxa, 'Nanfera e mi la Yoni ra?' ³² Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, na di?" Amasɔɔ, e yi gaxuxi yamaan yɛe ra bayo yamaan birin yi laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra. ³³ Nayi, e Yesu yabi, e naxa, "Nxu mi a kolon." Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama e xa na yi."

Nako kantanne fe sandana

Matiyu 21.33-46, Luka 20.9-19

12 Na xanbi ra, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa, "Muxuna nde yi manpa bili nakɔɔn sa. A yi a sansan, a yi manpa ige badeni tɔn, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a nakɔɔn taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini. ² A bogi waxatin to a li, a yi a walikena nde rasiga nako kantanne ma, a e xa a gbeen so na yii. ³ Nako kantanne yi na walikɛen suxu, e yi a bɔnbɔ, e yi a raxetɛ. E mi sese so a yii. ⁴ Na xanbi ra, nako kanna mɔn yi walikɛ gbetɛ rasiga e ma, e yi na fan bɔnbɔ a xunna ma, e yi a makonbi. ⁵ A yi a saxanden fan nasiga, e yi na tan faha. Na xanbi ra, a yi ndee gbetɛye rasi- ga, e yi na ndee bɔnbɔ, e yi ndee faha. ⁶ A lu a rafan dii xɛmɛ keden peen ma. Dɔnxɛn na, a yi na rasiga, a naxa, 'E yagima nen n ma diin tan yɛe ra.' ⁷ Koni nako kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nako kanna kɛ tongon nan ito ra, e fa be, en na a faha. Nayi, a kɛɛn yi findi en gbeen na!' ⁸ Awa, e yi a dii xɛmɛn suxu, e yi a faha, e yi a woli ayi nakɔɔn fari ma." †

† Sandani ito kui Ala nan misalixi nako kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xɛ Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra.

⁹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, "Nako kanna nanfe liga- ma nayi? A fama nen nayi, a yi na muxune faha. A nakɔɔn taxu muxu gbetɛye ra. ¹⁰ E munma Kitabun yireni ito xaran ba, a sebexi denaxan yi fa fala, 'Banxi ti- ine e mɛ gemɛn naxan na, na bata findi banxin gemɛ fisamantenna ra. ¹¹ Marigin nan na ligaxi, kabanako feen nan na ra en yɛe ra yi.' ††?"

¹² E yi kata Yesu suxu feen na amasɔɔ e yi a kolon fa fala Yesu na sandan saxi e tan nan xa. Koni e gaxu ya- maan yɛe ra. Nanara, e keli a fema, e siga.

Mudu fiin maxɔdinna fe

Matiyu 22.15-22, Luka 20.20-26

¹³ E yi Farisi muxuna ndee nun Herode a muxuna ndee rasiga Yesu fema alogo e xa a suxu feni tɔn a falana fe ra. ¹⁴ E yi fa a fema, e naxa, "Karamɔɔ, nxu a kolon fa fala ɲɔndi falan ni i ra. Muxu yo mi nɔɛ i ya miriyaan maxetɛ, amasɔɔ i mi muxune rafisaxi e bode xa fɔ i yamaan xaranma Alaa kiraan ma ɲɔndini. Awa, a daxa mudun xa fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi? Nxu lan nxu yi a fi, hanma nxu nama a fi?" †

¹⁵ Koni Yesu yi e nafiyaan kolon. A yi e yabi, a naxa, "E n dɛɛn bunbama nanfera? E fa gbeti gbanan keden na, n xa a mato." ¹⁶ E yi fa gbeti gbanan keden na a xɔn. A yi e maxɔdin, a naxa, "Nde xili nun a yetagin sawura a ma?" E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeena." ¹⁷ Yesu naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii." ††

E kabɛ a ma kati!

Faha muxune rakeli fena

Matiyu 22.23-33, Luka 20.27-40

¹⁸ Saduse muxuna †† ndee yi fa Yesu fema naxanye a falama fa fala a muxune mi kelima sayani. E yi a maxɔdin, ¹⁹ e naxa, "Karamɔɔ, Musa ito nan sebexi en xa, a naxa, 'Xa xɛmɛna nde faha, a ɲaxanla lu, koni dii mi a yii, xɛmɛn na ngaxakedenna xa na kɛ ɲaxanla tongo, e diin bari faha muxun xa.' ††²⁰ Awa, ngaxake- denmane muxu solofere yi na nun, a forimaan yi ɲax- anla futu, a faha, a mi dii lu. ²¹ A xunyen yi kɛ ɲaxanla tongo, na fan yi faha, a mi dii lu. A liga na kiini a xun- yen saxanden fan na. ²² Na muxu soloferene sese mi dii lu. Dɔnxɛn na, na ɲaxanla fan yi faha. ²³ Awa, faha muxune na keli sayani waxatin naxan yi, na ɲaxanla findima nde gbee ra nayi? Amasɔɔ a bata yi dɔɔ muxu solofereni ito birin xɔn ma nun!"

†† Yaburin 118.22-23 † Xa a fala e nama a fi, a birama man- gane ra nen, xa a fala e xa a fi, a birama yamaan na nen naxanye yigbetɛnxi mudu maxinle xɔn. †† ALA GBEENA: Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi mangan gbeen na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. †† SADUSE MUXUNE: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra nax- anye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. ††† Dunuɲa Fɔɔn 38.8 nun Sariyane 25.5-10

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasɔtɔ ε mi Kitabun kolon hanma Ala senbena. ²⁵ Bayo faha muxu-ne na keli sayani waxatin naxan yi, e ligama nen alo malekan naxanye ariyanna yi. Xemen mi naxalan futuma, naxanla mi dɔxɔn xemen xɔn ma. ²⁶ Awa, n xa faha muxune rakeli feen jɔndin yita ε ra. E mi na xaranxi Musaa Kitabun kui ba, Ala naxan fala a xa fɔtɔndin yireni, a naxa, ‘Iburahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala?’ ¹²⁷ Anu, faha muxune Ala mi a tan na, koni fɔ niiramane. †† E tantanna gbo.”

Yamari fisamantenna fe
Matiyu 22.34-40, Luka 10.25-28

²⁸ Sariya karamɔxɔna nde yi na nun naxan e fe matandi xuiin mɛ. Na yi a to a Yesu bata Saduse muxu-ne yabi ki fajɔ. Nanara, a yi a maxɔdin, a naxa, “Yamarin mundun gbo dangu a birin na sariyan yamarine ye?” ²⁹ Yesu naxa, “Naxan gbo a birin xa na nan ito ra. ‘Isirayila kaane, ε tuli mati. Marigina en ma Ala keden peen na a ra. ³⁰ I xa i Marigina Ala xanu i bɔɔn birin na, e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na e nun i senben birin na.’ ³¹ A firinden nan ito ra. ‘I adamadi boden xanu alo i yetena.’ †† Yamari gbete mi na naxan gbo itoe firinna xa.”

³² Sariya karamɔxɔn yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔxɔ, na lanxi. I bata jɔndin fala fa fala Ala keden peen nan a ra, gbete yo mi na fɔ a tan. ³³ I na Ala xanu i bɔɔn birin na e nun i xaxinla birin e nun i senben birin, i yi i adamadi boden xanu alo i yetena, na dangu saraxa gan daxine nun saraxane birin na.” ³⁴ Yesu yi a to fa fala a bata a yabi xaxilimayani. Nanara, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I mi makuya Alaa Mangayaan na.”

Na xanbi ra, muxu yo mi susu a maxɔdinje fe gbete ma.

Yesu yi maxɔdinna ti
Matiyu 22.41-46, Luka 20.41-44

³⁵ Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Sariya karamɔxɔne a falama nanfera fa fala Dawudaa bɔɔnɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na? ³⁶ Dawuda yeteen bata a fala, fata Alaa Nii Sarijanxin na, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Dɔxɔ n yiifanna ma han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”’ †† ³⁷ Dawuda yetena a xili nen, a naxa, ‘N Marigina.’ Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔɔnɔnna ra di nayi?” †††

† Xɔɔyaan 3.2 nun 3.6 nun 3.15-16 †† NIIRAMANE: Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun fa fala Iburahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yeena e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala ye ra yi. Nanara, faha muxune kelima sayani. † Sariyane 6.4-5 †† Saraxaraline 19.18 †† Yaburin 110.1 ††† Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔɔnɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna neen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda

Yama gbeen yi Yesu xuiin name sewani.

Yesu yi Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi
Matiyu 23.1-36, Luka 20.45-47

³⁸ A yi e xaranma waxatin naxan yi, a naxa, “E a liga e yeren ma sariya karamɔxɔne fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e xɔntɔn kɔxɔ tidene yi. ³⁹ Muxu gbee dɔxɔdene rafan e ma salide banxine yi, e nun dɔxɔde fajine donse donna malanne yi. ⁴⁰ E kaɔa gilene yii seene bama e yii. E yi e yete mayita sali xunkuyene yi! E yalagima nen na feene ma han a radangu ayi!”

Kaɔa gilena kisena
Luka 21.1-4

⁴¹ Yesu yi dɔxɔ Ala Batu Banxin gbeti maraden yetagi yamaan yi darixi Ala kiseene se denaxan yi. A yi yamaan matoma, e gbetin sama na yi. Nafulu kan wuyaxi yi gbeti gbeen sa. ⁴² Koni, kaɔa gile yiigelitɔn fan yi fa, a wure gbeeli gbanan firin sa, naxanye munanfanna xurun a birin xa. ⁴³ Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ε xa, fa fala kaɔa gile yiigelitɔni ito naxan saxi gbeti maradeni, na gbo bonne birin gbeen xa. ⁴⁴ Amasɔtɔ bonne birin naxan saxi, ne birin baxi e nafunla nde nan na, koni kaɔa gileni ito, hali yiigelitɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi.”

Ala Batu Banxin kalana fe
Matiyu 24.1-2, Luka 21.5-6

13 Yesu to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiina nde yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔxɔ, i yeen ti gema fajine nun banxi fajine ra!”

² Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata banxi gbeeni itoe to ba? Hali gemeni ito kedenna mi luye a bode fari. E birin naxuyama ayi.”

Tɔɔn nun besenxɔnyana a fe
Matiyu 24.3-14, Luka 21.7-19

³ Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari Ala Batu Banxin yetagi waxatin naxan yi, Piyeri nun Yaki nun Yoni nun Andire yi siga a fema e danna a maxɔdindeni. ⁴ E yi a fala, e naxa, “Na feene liga waxatin fala nxu xa. Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga ε yeren ma alogo muxu nama ε mayenden. ⁶ Muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala fa fala, ‘A tan nan n tan na.’ E muxu wuyaxi mayenden. ⁷ E na yenge feene me e nun yengena ndee xinla, ε nama gaxu. A fere mi na fɔ na fe sifane xa liga nen. Koni waxati rapanna mi na ra singen. ⁸ Siya kedenna siyaan bonna yengema nen, yamana keden yi yamanan bonna yenge. Bɔɔnɔn xuruxurunma nen yirena ndee yi. Fitina kamene yi so. Na feene birin ligama nen alo naxanla dii barin kui xɔle singena.”

xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala ye ra yi.

⁹“E a liga e yeren ma, amasotɔ muxune e suxuma nen, e siga e ra kiti sadeni. † E e bulan salide banxine yi. E tima nen yamana kanne nun mangane yetagi n tan ma fe ra, e yi n ma fe sereyaan ba e xa. ¹⁰ A fere mi na fo n ma falan Xibaru Fajin kawandin xa ba siyane birin xa singen. ¹¹ E na e suxu waxatin naxan yi, e siga e ra kiti sadeni, e naxan falama, e nama xamin na ra benun a waxatin xa a li. Ala na naxan so e yii na waxatini, e na fala. Amasotɔ e tan xa mi falan tima fo Alaa Nii Sar-ijanxina. ¹² Muxuna a ngaxakedenna yanfama nen, a yi a faxesa. Fafane na joxɔnna ligama nen e diine ra. Diine murutema nen e sotɔ muxune xili ma, e yi e ti sayaan ma. ¹³ Muxun birin e rapaxuma nen n tan ma fe ra. Koni muxun naxan dijama han a rapanna, na kisi-ma nen.”

Se Haramuxina

Matiyu 24.15-28, Luka 21.20-24

¹⁴“E na ‘Se Haramuxi Halagi Tiin’ to yirena nde yi, a mi daxa denaxan yi, nayi naxanye Yudaya yamanani, ne xa e gi, e te geyane fari. Naxan na feni ito xaran, na xa a bunna kolon! ¹⁵ Muxun naxan a kore banxin ke ra, na nama xete, a godo banxini a yii seene tongodeni. ¹⁶ Muxun naxan xeen ma, na nama xete banxini a domaan tongodeni. ¹⁷ Gbalo gbeen fudi kanne yee ra na lɔxon e nun diin ngane! ¹⁸ E Ala maxandi alogo na feene nama liga xunbeli waxatini! ¹⁹ Amasotɔ na lɔxone tɔxon joxɔn munma liga singen xabu Ala dunupa da waxatin naxan yi han iki. A joxɔn fan mi fa ligama sɔxɔn! ²⁰ Xa Marigin mi yi nde ba na lɔxone ra nun, adamadi yo mi yi kisima, koni a bata nde ba e ra a muxu yebaxine fe ra.”

²¹“Xa muxu yo a fala e xa na waxatini, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi’ hanma, ‘A mato, a sa menni,’ e nama la ne ra. ²² Amasotɔ muxu wulexi sugandixine nun wule nabine kelima nen, e taxam-senne nun kabanako feene liga alogo e xa Ala muxu yebaxine mayenden, xa na lanje. ²³ Koni, e xa a liga e yeren ma! N bata feene birin fala e xa benun e waxatin xa a li.”

Muxuna Dii Xemen fa fena

Matiyu 24.29-31, Luka 21.25-28

²⁴“Na lɔxone yi, na tɔxon lɔxone na dangu, ‘sogeni dimima nen, kiken mi fa degema. ²⁵ Sarene kelima nen kore, e yolon. Kore xonna senbene yimaxama nen.’ ²⁶ N tan Muxuna Dii Xemen minima nen kenenni kundani senbe gbeen nun binyeni. ²⁷ N yi n ma malekane rasiga lɔxon tongon naaninne birin yi. E yi n ma muxu yebaxine malan keli dunupa danna bonna ma sa dɔxon bonna ra.”

Xɔde binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Luka 21.29-33

²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili sotɔ xɔde binla fe ma. A yiine na mapingi, a deene yi mini folɔ, e a

kolonma nen nayi fa fala neman bata maso. ²⁹ A na kii-ni, e na feni itoe to lige waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala waxati saxin bata maso, a bata a so deen yeteen li. ³⁰ N xa joxɔn fala e xa, to muxune mi dangue mumɛ fo na feene birin liga. ³¹ Kore xonna nun lɔxon xonna danguma nen. Koni n ma falane mi danguma habadan!”

Muxu yo mi na waxatin kolon

Matiyu 24.36-44

³²“Muxu yo mi na lɔxon nun waxati saxin kolon hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Muxuna Dii Xemen, fo Fafe Ala keden peena. ³³ E a liga e yeren ma, e yi lu e yee ra yi amasotɔ e mi na waxatin kolon. ³⁴ A ligama nen alo xemen naxan keli a konni, a siga sigatini, a yi a senben nadangu a walikene ma, a yi wanla so e keden kedenna birin yii. A yi a fala banxi xunna xa, a xa lu a yee ra yi. ³⁵ Awa, e lu e yee ra yi amasotɔ e mi banxi kanna fa waxatin kolon, xa jinban-na na a ra ba hanma ke tagini hanma subaxani don-ton wugan ma hanma lɔxonni. ³⁶ Xa a fa sinma, a nama e li xixɔnli! ³⁷ Awa, n naxan falama e xa, n na a falama muxune birin nan xa. E lu e yee ra yi!”

Mangane yi yanfani ton Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-53

14 A bata yi lu nun soge firin benun Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla †† nun Buru Tetaren Sanla ‡ xa a li. Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxone yi katama Yesu suxu feen na yanfani alogo e xa a faxesa. ² E yi a fala, e naxa, “En nama a liga sanla waxatini alogo yamaan nama sɔxon sɔxon.”

Latikɔnna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Yoni 12.1-8

³ Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini Betani taani waxatin naxan yi, a yi a degema, naxanla nde yi fa, a so banxini. Alabasita gemen muranna suxi a yii latikɔnna sare xɔdeyen yi naxan kui naxan xili nara-di. A na muranni bo Yesu xun ma a latikɔnna sa a xunni. ⁴ Muxuna ndee yi na yi, ne yi lɔxon, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Latikɔnni ito yikalaxi nanfera? ⁵ A yi sare nen dangu walikene nee keden saranna ra, na gbetin yi so yiigelitɔne yii.” E yi naxanla mafala kati! ⁶ Koni Yesu yi a fala, a naxa, “E fata a ma, e a mafalama nanfera? A bata fe fajin naba n tan xa. ⁷ Amasotɔ yiigelitɔne e fema waxatin birin, e fe fajin nabe e xa nen, xa e wa, koni n tan mi luma e fema waxatin birin yi. ⁸ A ke naxan lige, a bata na liga. A bata latikɔnna sa n fatin ma, a yi a yitɔn n maluxun lɔxon fe ra benun na waxatin xa a li. ⁹ N xa joxɔn fala e xa, n ma falan

†† HALAGI TIIN DANGU LɔXON SANLA: Nabi Musaa waxatini, Ala fiti-na feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxesa ke kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔryaan 12.1-13 kui. ‡ BURU TETAREN SANLA: Yahudiyane yi burun donma leben mi saxi naxan kui xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔryaan 12.15 kui.

† e SUXUMA NEN: E suxuma Yesu a xinla fe ra.

Xibaru Fajini ito na rali dunuƴa yire yo yi, ƴaxanli ito naxan ligaxi, na fan falama nen, yamaan yi e miri a ma."

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Luka 22.3-6

¹⁰ Na xanbi ra, Yudasi Isakariyoti, Yesu a xarandii fu nun firinna nde, na yi siga saraxarali kuntigine fema Yesu so feen na e yii. ¹¹ E yi e tuli mati a ra sewani, e yi a nata a e xa gbetin so a yii. Nanara, Yudasi yi ferɛn fen foɓ, a xa Yesu so e yii.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe

Matiyu 26.17-25, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹² Buru Tetaren Sanla lɔxɔ singena, yexɛɛ diin faxama lɔxɔn naxan yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na, xarandiine yi Yesu maxɔdin, e naxa, "I waxi a xɔn ma, nxu xa sa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen nafala i xa minen yi?" ¹³ Awa, Yesu yi a ƴungu muxu firin ma e yɛ, a yi e rasiga, a naxa, "E siga taani, e xɛmɛna nde toma nen ige feɲɛn dɔxi a xun ma, e bira a fɔxɔ ra. ¹⁴ A na so denaxan yi, e a fala mɛnna banxi kan-na xa, e naxa, 'Karamɔxɔ naxa, a xɔɲɛ yigiyaden minen e nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donse donna tiin denaxan yi?' ¹⁵ Nayi, a banxin yire gbeena nde yitama e ra nen kore banxin kɛ ra, a yitɔxɔ ki fajɛ, e xa donseen nafala en xa mɛnni." ¹⁶ Xarandiine yi keli, e siga taani, e sa feene birin li na alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen nafala.

¹⁷ Ninbanna to a li, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi fa. ¹⁸ E yi e deɲema waxatin naxan yi, Yesu naxa, "N xa ƴɔndin fala e xa, e tan naxanye e deɲema n fema, e tan nde keden n yanfama nen." ¹⁹ Xarandiine yi sunu han, e yi e bode maxɔdin foɓ keden keden yɛɛn ma, e naxa, "N tan nan a ra ba?" ²⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, "E tan muxu fu nun firinna nde keden nan a ra nxu nun naxan nxu yiin nagodoma lenge kedenna kui yati! ²¹ N tan Muxuna Dii Xɛmɛn faxama nen alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yɛɛ ra naxan n tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma yamaan yi! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mume!"

Marigina ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Luka 22.15-20, Kɔrenti Kaane Singena 11.23-25

²² E yi e deɲema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, "E a tongo, n fati bendɛn nan ito ra."

²³ Na xanbi ra, a yi igelengenna fan tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, e birin yi e min a ra. ²⁴ Yesu naxa, "N wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xɔn. A minima muxu wuyaxi nan xa. ²⁵ N xa ƴɔndin fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han n mɔn yi a min Alaa Mangayani."

²⁶ Na xanbi ra, e betin ba, † e siga Oliwi Geyaan fari.

† E namunna nan yi a ra e xa betin ba na sali waxatini fata Yaburin sorana nde ra keli Yaburin 113 han Yaburin 118 kui.

Piyeri yi a mɛ Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

²⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E birin e mema n na nen, amasɔɔ a seɓɛxi Kitabuni, fa fala, 'N xuruse rabaan faxama nen, yexɛene birin yi xuya ayi.' †²⁸ Koni n na keli sayani, n sigama nen e yɛɛ ra Galile ya-manani." ²⁹ Piyeri yi a yabi, a naxa, "Hali bonne birin e mɛ i ra, n tan mi na lige!" ³⁰ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, "N xa ƴɔndin fala i xa. To kɔɛɛn na, benun don-tonna xa wuga sanɲa ma firin, i yetena a falama nen dɔxɔɲa ma saxan a i mi n kolon." ³¹ Piyeri yi a yabi a sɔɓɛɛn na, a naxa, "Hali en birin faxa, n mi a fale mume, fa fala n mi i kolon!" Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakɔni

Matiyu 26.36-46, Luka 22.39-46

³² E yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "E dɔxɔ be, n tan xa sa Ala maxandi." ³³ Na xanbi ra, a Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra, a kɔɲɛn yi rafɔkɔ, a yi sunu. ³⁴ A yi a fala e xa, a naxa, "N kɔɲɛn nafɔkɔxi han n faxa. E lu be, e lu e yɛɛ ra yi."

³⁵ A yi a masiga ndedi, a yi bira lɔxɔni, a yi Ala maxandi alogo a xa nɔ na tɔkɔ waxatin makuye a ra. ³⁶ A yi Ala maxandi, a naxa, "N Fafe Ala, baba, i nɔɛ feen birin lige nen. Tɔkɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fo i tan sagona." ³⁷ Na xanbi ra, a mɔn yi xɛɛ, a yi a xarandiine li xixɔnli. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, "Simɔn, i xiin nen ba, i mi nɔxɔ luye i yɛɛ ra yi hali waxatidi? ³⁸ E lu e yɛɛ ra yi, e yi Ala maxandi alogo e nama bira tantanni. E niin waxɔn feen fan koni e fati bendɛn senben mi na."

³⁹ A mɔn yi siga, a sa Ala maxandi, a mɔn yi xɛɛ na falane ma. ⁴⁰ A mɔn yi xɛɛ, a xarandiine li xiye, bayo xixɔnla bata yi e suxu. E mi yi fa a kolon e a yabin naxan na. ⁴¹ A mɔn yi xɛɛ a saxandeni a yi a fala e xa, a naxa, "E mɔn xima ba? E mɔn e matabuma ba? E a lu iki, waxatin bata a li! A mato, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn bata so hake kanne senben bun ma iki. ⁴² E keli, en siga. Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, a bata fa!"

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴³ A mɔn yi fala tiini, Yudasi, Yesu a xarandii fu nun firinna nde yi fa, ganla biraxi a fɔxɔ ra saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne naxanye rafa. Silanfanne nun gbengbetenne e yii.

⁴⁴ Naxan yi a yanfama, na bata yi taxamasenna fala nun, a naxa, "N na muxun naxan sunbu, a tan nan na ra. E yi a suxu, kantani muxune yi siga a ra!"

⁴⁵ Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, "Karamɔxɔ!" A yi a sunbu. ⁴⁶ Nayi, e dutun Yesu ma, e yi a suxu! ⁴⁷ Muxun naxanye yi tixi na dexɔn, na nde yi a

†† Sakari 13.7 Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na. E na Yesu faxa, a xarandiine birin xuyama ayi nen. ‡ SILANFANNA:So-fane yengeso deɲemana.

silanfanna botin, a yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma. ⁴⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E bata fa n suxudeni silanfanne nun gbengbetenne e yii alo mafu tiin nan yi n na nun. ⁴⁹ N yi e fema kɔkɔ yo kɔkɔ, n yi xaranna tima Ala Batu Banxini, e mi n suxu. Koni a fere mi na fa Kitabuna falan xa kamali."

⁵⁰ Na xanbi ra, xarandiine birin yi a rabepin, e yi e gi. ⁵¹ Banxulanna nde yi biraxi Yesu fɔkɔ ra, a bitinganna nan tun yi mafilinfilinxi a ma. E yi a suxu, ⁵² koni a yi a dugin lu e yii, a ragenla yi a gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Matiyu 26.57-68, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 19-24

⁵³ E yi Yesu tongo, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singena banxini. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔkɔne yi e malan na. ⁵⁴ Piyeri yi bira a fɔkɔ ra, koni e yi tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A dɔkɔ kantan muxune fema teɛn xɔn e maxaradeni. ⁵⁵ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi kata sereyana nde fendeni Yesu xili ma alogo e xa a faxes. Koni e mi sese sɔkɔ. ⁵⁶ Muxu wuyaxi yi wulen seren ba Yesu xili ma, koni sereyane mi yi lanxi e bode ma.

⁵⁷ Muxuna ndee mɔn yi keli e wule sereni ito ba Yesu xili ma, e naxa, ⁵⁸ "N xu a xuiin mexi nen a falama, a naxa, 'N na Ala Batu Banxini ito kalama nen adamadiine naxan nafalaxi, n yi gbete ti soge saxan bun ma, adamadiine mi naxan tiye.'" ⁵⁹ Koni hali ne fan, e sereyane mi lan e bode ma.

⁶⁰ Saraxarali Kuntigi Singen yi ti e birin yetagi, a Yesu maxɔdin, a naxa, "Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xɔn ba?" ⁶¹ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen mɔn yi a maxɔdin, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na ba, Duban Kanna a Dina?" ⁶² Yesu yi a yabi, a naxa, "A tan nan n tan na. Awa, e birin n tan Muxuna Dii Xemen toma nen dɔkɔ Ala Senbemaan yiifanna ma. E yi n famatɔkɔ to kundani keli kore." ⁶³ Saraxarali Kuntigi Singen yi a domani bɔ, a naxa, "En mako mi fa sereya yo ma sɔkɔ! ⁶⁴ E bata a xuiin me a Ala rayelefuma. E mirixi a ma di?" E birin yi a yalagi, e naxa, a lan nen a xa faxes. ⁶⁵ Ndee yi e degen namini fɔkɔ Yesu ma. E yi a yeɛn maxidi, e yi a bɔnbɔ, e naxa, "Nabiya falane til!" Kantan muxune yi a suxu, e yi a bɔnbɔ.

Piyeri a me fena Yesu ra

Matiyu 26.69-75, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyeri yi dɔkɔ tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa. ⁶⁷ A to Piyeri to a maxare, a yi a mato ki fani, a naxa, "I tan fan yi Yesu Nasareti kaan fɔkɔ ra." ⁶⁸ Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, "N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi," a siga tanden so deɛn na. Nayi, dontonna yi wuga. ⁶⁹ Walike naxanla to a to menni, muxun naxanye yi tixi na, a mɔn yi a fala ne xa, a naxa, "A tan muxuna nde nan ito ra." ⁷⁰ A mɔn yi a matandi. Waxatidi danguxina, muxun naxanye yi tixi na, ne mɔn yi a fala Piyeri xa, e naxa, "A tan nde nan i tan fan na yati, amasɔtɔ Galile kaan nan i

tan fan na." ⁷¹ Nayi, Piyeri yi a kɔkɔ dangane ra, a yi a fala e xa, a naxa, "N mi xemeni ito kolon e naxan ma."

⁷² Na waxatin yeteni dontonna mɔn yi wuga a firinden, Yesu falan naxan ti, na yi rabira Piyeri ma, a naxa, "Benun dontonna xa wuga sanɔa ma firin, i a falama nen dɔkɔa ma saxan a i mi n kolon." Nayi, a yi wuga fɔkɔ.

E siga Yesu ra Pilati fema

Matiyu 27.1-2, 11-14, Luka 23.1-5, Yoni 18.28-38

15 Subaxani saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔkɔne nun kitisa yamaan birin yi a feen nagidi. E yi Yesu xidi, e yi a xali Pilati fema. ² Pilati yi a maxɔdin, a naxa, "Yahudiyane mangan nan i tan na ba?" Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata a fala." ³ Saraxarali kuntigine yi Yesu kansun fe wuyaxi ra. ⁴ Nanara, Pilati mɔn yi a maxɔdin, a naxa, "I mi e yabin ba? A mato, e bata i kansun fe wuyaxi ra." ⁵ Yesu mi tin fala yo tiye. Pilati yi kabɛ na ma kati!

E Yesu faxes feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

⁶ E yi darixi nen kasorasa keden bepinɔe sali kɔkɔni, yamaan na naxan ma fe fala. ⁷ Na waxatini xemena nde yi na naxan yi xili Baraba, a yi kasoni e nun muxu murutɛxin naxanye keli mangan xili ma, e faxan ti. ⁸ Yamaan yi fa Pilati mafan, a xa a dari feen liga e xa. ⁹ Pilati yi e maxɔdin, a naxa, "E waxi a xɔn ma n xa Yahudiyane mangan bepin e xa?" ¹⁰ Amasɔtɔ a yi a kolon a saraxarali kuntigine Yesu soxi a yii kɔkɔkɔnyaan nan ma.

¹¹ Koni saraxarali kuntigine yi yamaan nadin, alogo Pilati xa Baraba nan bepin. ¹² Pilati mɔn yi falan ti yamaan xa, a naxa, "E naxan xilima fa fala a Yahudiyane mangana, n xa nanfe liga a ra?" ¹³ E yi sɔkɔ, e naxa, "A gbangban wudin ma!" ¹⁴ Koni Pilati yi e maxɔdin, a naxa, "A fe naxin mundun ligaxi?" Koni e sɔkɔn yi siga gboe ayi, e naxa, "A gbangban!" ¹⁵ Pilati yi tin a xa yamaan nafan feen naba. Nanara, a yi Baraba bepin e xa. A yi yamarin fi a Yesu xa bulan, e yi a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Matiyu 27.27-31 Yoni 19.2,3

¹⁶ Yamana kanna sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan. ¹⁷ E yi doma mamiloxin nagodo a ma, † e wudi yii nali kanne denbe kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna. ¹⁸ E yi lu a magele, e naxa, "I kɔnye, Yahudiyane mangana!" ¹⁹ E yi tamina nde tongo, e lu a bɔnbɛ a xunna ma, e yi e degen namini a ma, e yi e xinbi sin a yetagi, e a binya mageleni. ²⁰ E to yelin a magele, e doma mamiloxin ba a ma e mɔn yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

† DOMA MAMILOXIN findixi mangane doamaan na. E fa a mangayaan nan magelema.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

²¹ E yi lan xemena nde ra naxan yi xili Simɔn Sireni kaana, Alesandire nun Rufu fafe. A yi kelima xeen ma siga taani. E yi a karahan a xa Yesu faxa wudin tongo. ²² E yi siga Yesu ra han na yireni denaxan xili Gologota, naxan bunna nɛen, "xun xɔri yirena." ²³ E yi mirihi nun manpaan basanxin so Yesu yii alogo a xa a min, nde yi ba tɔɔyaan na, koni a mi tin a rasuxe. ²⁴ Awa, e yi a gbangban wudin ma, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma. ²⁵ E yi a gbangban wudin ma soge raxenxen waxatini. ²⁶ E yi a kansun kedin seɓe fa fala "Yahudiyane Mangan nan ito ra." ²⁷ E yi muɗade firin gbangban wudine ma Yesu fema, keden a yiifanna ma, keden a kɔmenna ma.

²⁸ Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, "A yate nen alo fe naxi rabane." ²⁹ Dangu muxune yi a makonbi e yi e xunni maxa, e naxa, "Ee! I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i yi a ti soge saxan bun ma, ³⁰ awa, iki, godo i keli wudin kɛe ra, i yi i yete rakisi!" ³¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔne fan yi Yesu magele na kiini, e yi a fala e bode xa, e naxa, "A bata bonne rakisi, koni a mi nɛe a yete rakise! ³² Nxu xa Alaa Muxu Sugandixina, Isirayila mangan to gode iki keli wudin ma alogo nxu xa denkeleya a ma!"

Muxun naxanye yi gbangbanxi wudin ma a fema, ne fan yi a makonbi han!

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

³³ Dimin yi so yiren birin xun na yanyi tagini han se din waxatin yi maso. ³⁴ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini lengben, a naxa, "Eli, Eli, lama sabakitani?" Na bunna nɛen fa fala, "N ma Ala, n ma Ala, i n nabepinxi nanfera?" †

³⁵ Muxuna ndee yi tixi na yi, na ndee yi a xuiin me, e naxa, "E tuli mati, a Nabi Eli xilima!" ³⁶ E tan nde yi dugi dungin tongo, a siga a giye, a sa a sin minse muluxunxini, a yi a so wudin xun na, a yi a ti Yesu xa. A yi a lan Yesu deen ma, a naxa, "A mame, nxu xa a to xa Nabi Eli a ragode keli wudin kɛe ra!"

³⁷ Yesu yi a xuini te fangan na, a faxa.

³⁸ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔɔ a xunna ma han a labena. ³⁹ Sofa Kuntigin naxan yi tixi wudin yetagi nun, na yi Yesu xuiin me, a yi a faxa kiin to, a naxa, "Alaa Dii Xemen nan yi a ra yati!"

⁴⁰ Naxanla ndee yi tixi wulani, e a matoma. Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki xuri nun Yose nga e nun Salome. ⁴¹ Ne nan yi biraxi a fɔɔ ra Galile yamanani nun a malideni. Naxalan wuyaxi gbete ye fan yi na naxanye fan fa a fɔɔ ra Yerusalen taani.

† Yaburi 22.2

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁴² Ninbanna bata yi a li. Yuma lɔɔɔn nan yi a ra Matabu lɔɔɔn nan yi na xɔɔn bode. ⁴³ Yusufu Arimate kaan yi fa, muxu gbeen nan yi a ra kitisane malanni, naxan fan yi Alaa mangayaan mamema, na yi susu sigɛ Pilati fema a maxɔdindeni Yesu binbina fe ma. ⁴⁴ Pilati na me waxatin naxan yi fa fala a Yesu bata faxa, a yi terena na falan na. A sofa kuntigin xili, a yi a maxɔdin xa Yesu bata faxa. ⁴⁵ Pilati to sofa kuntigina falan me, a yi yamarin fi, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii. ⁴⁶ Yusufu yi kasangenna sara, a yi a binbin nagodo, a yi a kasangen, a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili. Na xanbi ra, a geme gbeen makututu gaburun de ra. ⁴⁷ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonne, Yose nga, ne yi a matoma e Yesu sa denaxan yi.

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-8, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

16 Matabu lɔɔɔn to dangu, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama, Yaki nga nun Salome yi latikɔɔnna sara alogo e xa sa a sa Yesu binbin ma. ² Xatin xɔɔnɔnɔn soken te waxatini, e yi sigama gaburu deen na, ³ e yi e bode maxɔdin, e naxa, "Nde gemen makutukutuma, a yi a ba gaburun de ra en xa?" ⁴ E fa e yeen nakele, e yi a to a gemen bata yi makutukutu, a ba gaburun de ra. Na gemen yi gbo han! ⁵ E yi so gaburun kui, e banxulan doma fixe kanna nde to dɔɔi yiifanna ma, e gaxu kati!

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "E nama gaxu, e Yesu Nasareti kaan nan fenma naxan gbangban wudin ma. A mi be, a bata keli sayani! E a sa be nin. ⁷ Koni e siga, e sa a fala a xarandiine nun Piyeri xa, e naxa, 'A sa e lima Galile yamanani, e sa a toma nen na yi, alo a fala e xa kii naxan yi.'" ⁸ E kui fuxin yi siga e giye keli gaburun kui, e xuruxurunma. Koni e mi sese fala muxu yo xa amasɔɔ e yi gaxuxi han!

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Yoni 20.11-18

⁹ Yesu to keli sayani xatin subaxani, a mini Mariyama Magadala kaan nan singe xa kenenni, a pinan soloferen kedi naxan fɔɔ ra. ¹⁰ Mariyama yi sa na xibarun nali Yesu fɔɔɔrabirane ma, naxanye yi wugama Yesu nan feen na. ¹¹ Awa, e to a me a Yesu niin mɔn bata bira a yi, a Mariyama bata a to, e mi la a ra.

Yesu yi a yete yita a xarandii firin na

Luka 24.13-35

¹² Na xanbi ra, Yesu yi a yete yita e tan muxu firinna nde ra kii gbete yi kiraan xɔn ma, e yi sigan tima burunna ra waxatin naxan yi. ¹³ E yi xete, e sa na fala bonne xa, koni e mi la e ra.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi mini kenenni xarandii fu nun kedenne xa, e yi e degema waxatin naxan yi. A yi e maxadi e denkeyatareyaan nun e boɓe xodeɗeyana fe ma amasɓɓo naxanye a to a niini, e mi la ne ra. ¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "E siga dunuɗa yiren birin yi, e n ma falan Xibaru Faɗin kawandin ba daala birin xa. ¹⁶ Naxan na denkeya, a rafu igeni, na kisima nen. Xa naxan mi denkeya, na yalagima nen. ¹⁷ Naxanye na

denkeya, e taxamasenni itoe ligama nen n xinli: E ninnan kedima nen, e yi xui gbetɛ nenene fala, ¹⁸ e yi sagine suxu e yiine ra, e dabarin don, sese mi liga e ra. E yiin sama nen furetɓne ma, e yi e rakendɗya."

Yesu te fena ariyanna yi

Luka 24.50-53, Kewanle 1.9-11

¹⁹ Marigi Yesu yelin falan tiye e xa waxatin naxan yi, a te ariyanna yi a sa doxo Ala yiifanna ma. ²⁰ E yi siga kawandin badeni yiren birin yi. Marigin yi walima e xon, a yi a falan senbe so taxamasenne ra.

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane seɓe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Luka Kitabun yireni ito seɓexi nen fɔ ɲɛɛ tonge saxan e nun suulun ɲɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Luka mi yi Yesu fɔxɔ ra a dunuɲa yi gidini. A denkeleya Yesu te xanbin nin kore xɔnna ma Xera Pɔli waxatini. Dandan tiin nan yi Luka ra, a yi lɔnnixi ki faɲi. A siga nen Yesu a xarandiine fema Yerusalɛn taani, a yi Yesu a fe birin fɛsefɛse alogo a xa dentege kamalixin sa dunuɲa muxune birin xa. A seɓexi muxuna nde nan ma naxan xili, "Teyofili." A kari mi kolonxi to, koni a xinla bunna neen fa fala "Ala Xanu Muxuna." Han to, a mɔn seɓexi ne nan ma naxanye bata Ala xanu.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yɛbama, Mariyamaa diina. Yesu a dunuɲa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mɔn yi kabanako wuyaxi liga. Luka na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a keli fena sayani. Yesu texi ariyanna yi kii naxan yi, na fan yɛbaxi Kitabun yireni ito yi.

Kitabun yireni ito nan muxune malima alogo e xa a famu Yesu findixi Alaa Diin na kii naxan yi. Na feen seɓexi Luka 1.34-35 kui. Ala mi finde diin sɔɔ muxun na alo adamadiine diin sɔɔ kii naxan yi. Ala Yesu daxi a nga kui nen alo a dunuɲa da a fala xuiin xɔn ma kii naxan yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Nayi, Yesu Fafe mi toxi dunuɲa yi. Xa a fafe mi toxi dunuɲa yi, a fafe findixi nde ra nayi? Na feen ma, yamaan to a fafe a fe falama, e yi a fala fa fala Ala nan a fafe ra bayo a tan nan Yesu da a nga kui. Na nan Yesu findixi Alaa Diin na.

1 N xɔyin Teyofili, †

Muxu wuyaxi bata seɓenla ti lan feene ma naxanye liga nxu yɛɛ xɔri. ² E feene yɛbaxi nen alo sereya kendene a fala e xa kii naxan yi, xabu a fɔlɔni, naxanye Alaa falan nalima. ³ Awa, n xɔyin Teyofili, n bata feni itoe xaran, n yi e fɛsefɛse ki faɲi xabu a fɔlɔni. N bata n miri a ma, n naxa, "A lan n xa a seɓe ki faɲi, n yi a rasiga i ma." ⁴ N ni ito ligaxi nen alogo i xa na feene birin ɲɔndin kolon i xaranxi naxanye ma.

Yoni bari feen yi fala

⁵ Ito birin fɔlɔxi Herode a mangayaan waxatin nin Yuda yamanani. Saraxaralina nde yi na, a xili Sakari naxan yi kelixi saraxarali Abiya bɔnɔɔnɔni. A ɲaxanla yi xili Elisabeti. Na fan yi kelixi saraxarali Haruna bɔnɔɔnɔna nin. ⁶ E firinna birin yi tinxin Ala yɛɛ ra yi, e yi Marigina yamarin nun a sariyan birin suxi. ⁷ Dii yo mi yi e yii nun, amasɔɔ gbantan nan yi Elisabeti ra, e firinna birin bata yi fori han!

⁸ Lɔxɔna nde, Sakari a saraxarali wanla waxatin yi a li Ala xa, ⁹ e yi a sugandi masensenna xɔn alo saraxaraline darixi a ra kii naxan yi, alogo a xa so Marigin Batu Banxini wusulan gandeni. ¹⁰ Yamaan yi malanxi tandeni Ala maxandideni wusulanna gan waxatini, ¹¹ nayi, Marigina malekan yi mini kenenni a xa, a ti wusulan ganden yiifanna ma. ¹² Sakari malekan to waxatin naxan yi, a kuisan, a gaxu. ¹³ Koni malekan yi a fala a xa, a naxa, "Sakari, i nama gaxu! Ala bata i xuiin mɛ, i ya ɲaxanla, Elisabeti dii xɛmen sɔɔma nen i xa, i yi a xili sa Yoni. ¹⁴ I sewama nen, muxu wuyaxi fan yi sewa a bari feen na. ¹⁵ Amasɔɔ a findima nen muxu gbeen na Marigin yetagi. A nama manpaan min, a nama dɔɔ ma se yo min. A lugoma nen Alaa Nii Sarijanxin na xabu a nga kui waxatin naxan yi. ¹⁶ A fama nen Isirayila kaan wuyaxi ra e Marigina Ala ma. ¹⁷ A sigama Marigina xerayaan na nen senbeni alo Nabi Eli †† a liga kii naxan yi. A yi dii fafane bɔɲɛn nafindi e diine ma. A

† TEYOFILI: Muxu xinla na a ra naxan bunna neen, fa fala "Muxun naxan Ala xanuxi." †† A mato Malaki 3.23-24 kui.

yi muxu murutɛxine masara, e miriyaan yi liga alo tinxin muxune, alogo a xa yamani tɔn Ala xa ki faɲi."

¹⁸ Sakari yi a fala malekan xa, a naxa, "N na a kolonma di, fa fala ɲɔndi nan ito ra? N tan bata fori, n ma ɲaxanla fan bata fori."

¹⁹ Malekan yi a yabi, a naxa, "Baraka Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala yetagi. A tan nan n xɛxi i ma feni ito Xibaru Faɲin nalideni i ma. ²⁰ Koni bayo i mi laxi n ma falan na, naxan sa kamalima a waxatini, i findima nen bobon na, i mi falan tima han na yi liga."

²¹ Na waxatini, yamaan yi Sakari mamɛma. E yi kɔntɔfili bayo a bata yi bu Ala Batu Banxini. ²² Koni a to mini, a mi nɔ falan tiye e xa, e yi a kolon fa fala a bata fe toon ti Ala Batu Banxini. A yi a yiin maliga e xa bayo a mi yi nɔɛ falan tiye.

²³ A wali lɔxɔne ɲanxina Ala xa, Sakari yi xɛɛ a konni. ²⁴ Na dangu xanbini, a ɲaxanla Elisabeti yi fudikan. Kike suulun, a mi mini tandeni. ²⁵ A yi a fala, a naxa, "Marigina ito nan ligaxi n xa, a bata tin a xa n ma yagin ba n ma n ma muxune tagi."

Yesu bari feen yi fala

²⁶ Elisabeti kuiin kike senninna, Ala yi maleka Yibirila rasiga Galile taana nde yi naxan xili "Nasareti." ²⁷ A falan ti sungutun nasɔɔlxɔnɔn xa, xɛmɛna nde bata yi a masuxu naxan yi xili Yusufu, Manga Dawuda bɔnɔɔnɔna muxuna nde nan yi na ra. Na sungutun nasɔɔlxɔnɔn yi xili nen Mariyama. ²⁸ Malekan yi fa a fema, a naxa, "Sewani i xa Ala fe faɲin nagidixi i tan naxan ma. Marigina i xɔn!"

²⁹ Mariyama yi kuisan malekana falana fe ra, a yi a miri a xɔntɔnna bunna ma. ³⁰ Malekan yi a fala a xa, a naxa, "Mariyama, i nama gaxu amasɔɔ Ala bata maragidi faɲin fi i ma. ³¹ I fudikanma nen, i dii xɛmen sɔɔ, i yi a xili sa Yesu. ³² A binyen sɔɔma nen, a xili bama nen a Kore Xɔnna Alaa Dii Xɛmɛna. Marigina Ala a findima nen mangan na alo a benba Dawuda yi kii nax-

‡ Yesuxinla bunna neen, fa fala "Marakisi Tiina" Heburu xuini.

an yi. ³³ A findima nen Yaxuba bɔnsɔnna mangan na habadan. A mangayaan mi nanɲe mumɛ!"

³⁴ Mariyama yi a fala malekan xa, a naxa, "Sungutun nasɔɔnɔnɔn nan n tan na, ito ligama di nayi?"

³⁵ Malekan yi a yabi, a naxa, "Alaa Nii Sarijanxin godoma nen i ma, Kore Xɔnna Ala senben godoma nen i xun ma. Nanara, na dii sarijanxin xili bama nen a Alaa Dii Xɛmena. ³⁶ I ngaxakedenna Elisabeti fan fudikanna nan a ra iki. Hali a to bata fori, e yi a falama naxan ma a gbantana, na kuiin kike senninden na ra iki. ³⁷ Amasɔɔ Ala nɛ feen birin lige nen."

³⁸ Mariyama naxa, "Marigina walikeɛn nan n tan na, Ala xa na liga n xa alo i bata a fala kii naxan yi." Malekan yi keli a fema.

Mariyama yi siga Elisabeti fema

³⁹ Na xanbi ra, Mariyama yi a yitɔn mafuren, a siga taana nde yi Yuda yamanani, geya wuyaxi yi denaxan yi. ⁴⁰ A siga Sakari konni Elisabeti xɔntɔndeni. ⁴¹ Elisabeti Mariyama xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa Elisabeti kui. Elisabeti yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. ⁴² A yi a fala ti xuini te, a naxa, "Baraka diin nan i tan na naxanle tagi! I diin naxan fan sɔɔɔma, baraka diin nan na ra! ⁴³ N binyen sifani ito sɔɔɔxi di, n kanna nga xa fa n konni? ⁴⁴ Amasɔɔ, n na i xɔntɔn ti xuiin mɛ waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa n kui sewani. ⁴⁵ Sewani i xa, i tan naxan laxi a ra fa fala Marigina falan kamalima nen."

Mariyamaa betina

⁴⁶ Mariyama naxa,
"N Marigin tantunma n bɔɲeni.
⁴⁷ N sewaxi n bɔɲeni n nakisimana Alaa fe ra.
⁴⁸ Amasɔɔ a bata a xaxili lu
n tan a walike magodoxin xɔn ma.
Nanara, fɔɔ iki ma han habadan,
muxun birin a falama nen
a baraka diin nan n tan na.
⁴⁹ Amasɔɔ Ala Senbemaan bata fe gbeen liga n xa.
A xinla sarijan.
⁵⁰ A kininkinin a yɛragaxu muxune ma
han mayixetɛ mayixetɛne.
⁵¹ Ala bata a yiini bandun,
a yi waso muxune raxuya ayi
e nun e fe yitɔnxine.
⁵² Ala bata manga senbe kanne ba e manga gbedɛne
yi.
Naxanye e yetɛ magodoxi, a yi ne yite.
⁵³ A kamɛɔne ralugo fe fajin na.
A nafulu kanne yii seene jan.
⁵⁴ Ala layirin naxan xidi en benbane xa,
a mi pinanxi na ma.
⁵⁵ A yi a xaxili lu a hinanna xɔn ma
Ibrahimia xa e nun a bɔnsɔnna birin
han habadan!"
⁵⁶ Mariyama yi kike saxan ti Elisabeti fema. Na xanbi
ra, a yi xetɛ a konni.

Yoni Marafu Tiin bari fena

⁵⁷ Elisabeti dii bari waxatin yi a li, a yi dii xɛmen sɔɔɔ.
⁵⁸ A dɔɔɔ bodene nun a xabilan muxune yi a mɛ a Marigin bata kininkinin a ma, e yi sɛwa e bode xɔn ma.
⁵⁹ Diin barin lɔɔ xunna, e fa a ra a banxulandeni, e yi a xili sama nen Sakari alo a fafe xinla kii naxan yi.
⁶⁰ Koni a nga naxa, "En-en de! A xili sama nen Yoni."
⁶¹ E yi a fala a xa, e naxa, "Muxu yo mi i bɔnsɔnɔn naxan xili na kiini." ⁶² Nayi, e yi e yiin maliga a fafe xa, e yi a maxɔdin diin xinla ma.
⁶³ Sakari yi walaxan tongo, a yi a sebe, a naxa, "A xili nen Yoni." E birin yi kabɛ kati! ⁶⁴ Na waxatin yetɛni, Sakari yi nɔ falan tiye, a Ala tantun fɔɔ. ⁶⁵ A dɔɔɔ bodene yi gaxu kati! Muxune yi na feene falama Yudaya yamanan birin yi. ⁶⁶ Naxan birin a mɛ, ne yi e miri, e maxɔdinna ti, e naxa, "Diini ito sa ligama di?" Amasɔɔ e bata yi a yigbe kati, a Marigin senbena a xun ma.

Sakari yi waliyiya falane ti

⁶⁷ Yoni Fafe Sakari yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na, a yi waliyiya falane ti, a naxa,
⁶⁸ En Marigin tantun, Isirayilaa Ala!
Amasɔɔ a bata fa,
a yi a yamaan mali,
a yi e xɔɔya.
⁶⁹ A bata Marakisi Tiin senbemaan namini
a walikeɛn Dawuda bɔnsɔnɔn,
⁷⁰ alo a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii naxan yi
xabu waxati danguxine.
⁷¹ A layirin xidi
a a en xunbama nen en yaxune yii,
e nun naxanye birin en nanaxuxi.
⁷² A yi kininkinin en benbane ma,
a yi a xaxili lu a layiri sarijanxin xɔn ma,
⁷³ alo a kɔɔ en benba Ibrahimia xa kii naxan yi.
⁷⁴ A yi en xunba en yaxune ma.
A tin, en yi a batu bɔɲɛ xunbenli.
⁷⁵ A yi en findi a muxu sarijanxine
nun tinxin muxune ra a yɛɛ ra yi en siin birin yi.
⁷⁶ N ma diina, e i xilima nen
a Kore Xɔnna Alaa nabina.
I sigama nen Marigin yɛɛ ra.
I kirani tɔn a xa.
⁷⁷ I yi kisi feen yita a yamaan na,
e yulubine yi xafari
⁷⁸ a kininkinin gbeen barakani.
A tan nan a ligama en lu kenenni
alo sogen tematɔna.
⁷⁹ A yi muxune makenɛn
naxanye dɔɔxi dimini sayaan yɛɛ ra.
A yi bɔɲɛ xunbenla kiraan yita en na.
⁸⁰ Awa, diin yi gboma, a yi senben sɔɔɔma e nun
xaxinla. A yi lu wulani han a mini waxatin yi a li kenenni
Isirayila muxune xa.

Yesu yi bari
Matiyu 1.18-25

2 Na waxatini, Romi Manga Gbee Ogustu yi yamarin fi a yamanan muxune birin xinla xa seɓe. ² Kiriniyusi yi yamana kanyani Siriya yamanani waxatin naxan yi, a seɓe fɔɓn nan yi na ra. ³ Awa, muxune birin yi siga e taane yi e xinle seɓedeni. ⁴ Yusufu fan yi keli Galile Nasareti taani, a siga Yuda taana nde yi naxan yi xili Betelemi, Manga Dawuda sɔɔxi denaxan yi. Yusufu yi siga na, amasɔɔ Dawuda bɔnɔɔnna nan yi a tan fan na, ⁵ a siga a xili seɓedeni e nun Mariyama naxan yi masuxi a xɔn ɗaxalandiyani. A fudi kanna nan yi a ra. ⁶ E yi Betelemi yi waxatin naxan yi, Mariyama dii bari waxatin yi a li. ⁷ A yi a dii xeme singen sɔɔ. A yi a mafilin dugini, a yi a sa xuruseene balon sa seen kui kulani amasɔɔ e mi yigiya sɔɔ xɔɗe yigiyadeni.

Yexɛɛ kantanne nun malekane fe

⁸ Yexɛɛ kantanna ndee yi na yamanani naxanye yi xima burunna ra, e yi e yexɛene kantanma kɔɛen na. ⁹ Marigina malekan yi mini kenenni e xa, Marigina nɔɔɔn yi godo e xun ma. E gaxu kati! ¹⁰ Koni malekan yi a fala e xa, a naxa, "E nama gaxu amasɔɔ n faxi fena nde Xibaru Fajin nan nalideyi e ma, naxan findima sewa gbeen na yamaan birin xa. ¹¹ Marakisi Tiin bata sɔɔ e xa to kɔɛen na Dawuda gbee taani. Alaa Muxu Sugandixin na a ra! Marigin na a ra! ¹² Taxamasenna ni ito ra e xa, e diidin lima saxi nen xuruseene balon sa seen kui kulani, a mafilinxi dugini." ¹³ Na waxatin yeteni maleka ganla yi keli kore, e fa malekan boden fema, e yi Ala tantun, e naxa, ¹⁴ "Binyen xa fi Ala ma kore xɔnna ma pon! Muxun naxanye bata Ala kenɛn, ne xa bɔɗe xunbenla sɔɔ dunuɗa yi." ¹⁵ Malekane keli e fema waxatin naxan yi, e xete ariyanna yi, yexɛɛ kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, "En siga Betelemi yi, en sa feni ito to naxan ligaxi, Marigin naxan falaxi en xa." ¹⁶ Nanara, e siga mafuren, e sa Mariyama nun Yusufu li na, e diidin to saxi xuruseene balon sa seen kui kulani. ¹⁷ Yexɛɛ kantanne to diidin to, malekan falan naxan ti e xa diidina fe yi, e yi na birin yeɓa. ¹⁸ Muxun naxanye birin e xuiin me, ne yi kabe xuruse kantanne falan ma. ¹⁹ Mariyama yi feni itoe birin namara a xaxinla ma, a yi a miri ne ma kati! ²⁰ Yexɛɛ kantanne yi xete, e Ala tantunma, e a binya na feen na e naxan toxi alo malekana a fala e xa kii naxan yi.

Yesu xili sa fena

²¹ Lɔɔɔ xun keden danguxina, diidin banxulan waxatin yi a li, e yi a xili sa Yesu alo malekana a fala kii naxan yi benun a xa bari.

E Yesu taxu Ala ra

²² E marasariyanna waxatin to ɗan alo Musaa Sariya Kitabun naxan falaxi lan dii bari feen ma, [†] Yusufu nun Mariyama yi siga diidin na Yerusalen taani, e sa a taxu Marigin na. ²³ A seɓexi Marigina Sariya Kitabuni, a naxa, "Dii xeme singen birin xa rasariyan Marigin xa." ^{††24} E yi saraxan ba alo Marigina Sariya Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa, "ganba firin hanma kolokonde dii firin." [‡]

²⁵ Muxuna nde yi Yerusalen taani nun, a xili Simeyɔn. Tinxi muxu tɔɔɔndiyaxin nan yi a ra. A yi Ala mamema Isirayila mali feen na. Alaa Nii Sariyanxin yi a yi. ²⁶ A bata yi a kolon Alaa Nii Sariyanxin xɔn ma fa fala a mi faxe fɔ a Marigina Muxu Sugandixin to. ²⁷ Alaa Nii Sariyanxin yi Simeyɔn nasiga Ala Batu Banxini. Yesu sɔɔ muxune yi fa a ra Ala Batu Banxini, e xa a liga alo Sariya Kitabuna a fala kii naxan yi. ²⁸ Simeyɔn yi Yesu tongo, a yi a sa a kanke ra, a barikan bira Ala xa, a naxa, ²⁹ "Marigina, i bata i ya layirin nakamali n xa. Iki, i ya walikeɛn xa siga bɔɗe xunbenli ³⁰ amasɔɔ n bata i ya kisi feen to, ³¹ i naxan yitɔnxi yamane birin yeɓe ra. ³² A tan nan findima kenenna ra siyane xa, a findima nen Isirayilaa binyen na, i ya yamana."

³³ Simeyɔn falan naxan ti Yesu a fe yi, a nga nun a fafe yi kabe na ra. ³⁴ Simeyɔn yi duba a nga Mariyama xa, a naxa, "Ala bata diini ito yeɓa, a yi Isirayila muxu wuyaxi halagi, a yi a wuyaxi rakisi. A findima nen taxamasenna ra koni muxu wuyaxi a matandima nen, ³⁵ a yi e miriya luxunxine ramini kenenni. Tɔɔɔna i bɔɗen sɔɔɔnna nen alo degema xenxena."

³⁶ Nabi ɗaxalanmana nde yi na nun, a yi xili Anna, Fanuweli a dii temena. A yi kelixi Aseri bɔnɔɔnna nin. Naxalan fori gbeen nan yi a ra naxan bata yi ɗee solofere ti futuni nun, ³⁷ a ɗee tonge solomasexe e nun ɗee naanin ti kapa gileyani. A yi Ala Batu Banxini waxatin birin, a yi Ala batuma kɔɛen nun yanyin na, a yi Ala maxande, a sunna suxu. ³⁸ Na waxatin yeteni, a fa, a barika bira Ala xa, a lu diina fe fale muxune xa naxanye yi Yerusalen taan xunba waxatin mamema.

Xete feen Nasareti yi

³⁹ Yusufu nun Mariyama to yelin feene birin nakamale alo Marigina Sariya Kitabuna a yamarixi kii naxan yi, e xete Galile yamanani e taani Nasareti. ⁴⁰ Diidin yi gboma, a senben sɔɔ, a fe kolonna yi defe. Alaa hinanna yi a yi.

Yesu dii ɗɔɔɔna Ala Batu Banxini

⁴¹ Yesu sɔɔ muxune yi sigama Yerusalen taani ɗee yo ɗee Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanli. ^{††42} Yesu sɔɔɔn ɗee fu

[†] Na feen seɓexi Saraxaraline 12.1-4 kui. ^{††} A mato Xɔɔɔyaan 13.2 nun 13.12 nun 13.15 nun Yatene 18.15-16 kui. [‡] A mato Saraxaraline 12.8 kui. ^{††} HALAGI TIIN DANGU LɔɔɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxe kɔɔ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui.

nun firinna ti waxatin naxan yi, e siga sanla rabadeni alo e namunna kii naxan yi. ⁴³ Sanla ñan waxatin naxan yi, e xete e konni. Yesu yi lu Yerusalen taani, koni a sɔɔɔ muxune mi yi a kolon. ⁴⁴ E yi e miri, a a yi yamaan ye, e ferijen sigan tiye. Na xanbi ra, e Yesu fen fɔɔɔ e ngaxakedenne nun e xɔyine tagi. ⁴⁵ Koni e mi a to. Nanara, e xete a fendeni Yerusalen taani. ⁴⁶ A soqe saxandeni, e yi sa a to Ala Batu Banxini, a dɔxi Yahudiya karamɔɔɔne tagi, a tuli matixi e ra, a e maxɔɔdinma. ⁴⁷ Naxan birin a xuiin me, ne yi kabe a xaxilimayaan yabine ma. ⁴⁸ A sɔɔɔ muxune a to waxatin naxan yi, e kabe. A nga yi a fala a xa, a naxa, "N ma diina, i ito ligaxi nxu ra nanfera? Nxu nun i fafe bata yigitege i fendeni kati!"

⁴⁹ A yi e yabi, a naxa, "E n fenma nanfera? E mi a kolon fa fala a lan nen n xa lu n Fafe a banxini?" ⁵⁰ Koni a naxan fala e xa, e mi na famu.

⁵¹ Nanara, Yesu yi siga e fɔɔɔ ra Nasareti yi, a yi e sa-
goon liga. A nga yi feni itoe birin namara a xaxinla ma. ⁵² Yesu yi xungbo, a xaxili sɔɔɔ, a fe yi rafan Ala nun yamaan ma.

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Yoni 1.19-28

3 Pɔnsi Pilati yi yamana kanyani Yudaya yamanani waxatin naxan yi, Romi Manga Gbeen Tiberi a mangayaan ñee fu nun suulunna nan yi a ra nun. Herode fan yi kuntigiyani Galile yamanan xun na. A ngaxakedenna, Filipi fan yi kuntigiyani Iture nun Tirakoniti yamanane xun na. Lisanisa fan yi kuntigiyani Abileni yamanan xun na. ² Anasa nun Kayafa, saraxarali kuntigi singene nan yi ne fan na. Ala falan ti Sakari a dii xemɛn Yoni xa na waxatin nin wulani. ³ Yoni yi sigama Yuruden baan de kawandi badeni, a naxa, "E xun xanbi so e yulubine yi, e rafu igeni, e yulubine xafarima nen." ⁴ Nabi Esayi a sebe nen a Kitabun kui, a naxa,

"Muxuna nde xuiin minima tonbonni,
a naxa, 'E kirani tɔn Marigin yee ra,
e kirane matinxin a xa!

⁵ E folone birin naxutu,
e geyane nun yire matexine birin wuru.
Kira yidɔxine birin yi tinxin.
Kira ñaxine birin yi malaxun.

⁶ Adamadiine birin kisi feen toma nen fata Ala ra! †"

⁷ Yamaan yi fa Yoni fema, a a xa e rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma. A yi a fala e xa, a naxa, "E tan sɔɔɔ bɔnsɔɔne! Nde e rakolonxi, e xa e gi Alaa xɔɔɔ bun ma? ⁸ E kewanle xa a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. E nama e miri fa fala, e benban nan Iburahima ra. N xa a fala e xa, Ala nɔe gemeni itoe maxete nen, a e findi Iburahima bɔnsɔɔne ra! ⁹ Bunbin bata yitɔn wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi fajin tima, na segema nen, a woli teeni."

¹⁰ Yamaan yi a maxɔɔdin, e naxa, "Nxu nanfe ligama na yi?"

¹¹ A yi e yabi, a naxa, "Doma firin naxan yii, a xa kenden fi gbete ma se mi naxan yii, donseen muxun naxan yii, a xa a yitaxun."

¹² Mudu maxinla ndee yi fa alogo e xa rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma, e yi a maxɔɔdin, e naxa, "Karamɔɔɔ, nxu tan nanfe ligama?"

¹³ A yi e yabi, a naxa, "E nama seen maxili dangu a danna ra."

¹⁴ Sofana ndee fan yi a maxɔɔdin, e naxa, "Nxu tan go? Nxu nanfe ligama?"

A yi a fala e xa, a naxa, "E nama gbetin ba muxune yii fangan na hanma wuleni. E wasa so e saranni."

¹⁵ Yamaan yi e yigin sa fɔɔɔ Yoni yi. E yi mirixi a ma fa fala Alaa Muxu Sugandixin na a ra. ¹⁶ Nanara, Yoni yi a fala e birin xa, a naxa, "N tan e rafuma igen nin, koni naxan senben gbo n tan gbeen xa, na fama, n tan mi sa lan nen n findi a sankidi fulunna ra. Na e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun teen nin. ¹⁷ A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nen tee tutareni!"

¹⁸ Yoni yi Alaa falan Xibaru Fajin nali yamaan ma maxadi kii wuyaxi yi. ¹⁹ Koni Yoni yi Manga Herode sɔn ñaxina fe fala, amasɔɔɔ a bata yi a fafaxakedenna ñaxanla Herodiyade futu e nun a mɔn bata yi fe ñaxi wuyaxi liga. ²⁰ Herode mɔn yi fe ñaxi gbete liga naxan dangu bodene ra, a Yoni sa kasoon na.

Yoni yi Yesu rafu igeni

Matiyu 3.13-17, Maraka 1.9-11, Yoni 1.32-34

²¹ Yamaan birin yelin nafuye waxatin naxan yi, Yesu fan yi rafu igeni. Yesu yi Ala maxandima waxatin naxan yi, kore xɔnna deen yi rabi, ²² Alaa Nii Sarijanxin yi go-do a ma ganba sawurani. Fala xuiin yi keli kore, a naxa, "N nafan Dii Xemɛn nan i tan na. I bata n kenɛn ki fajin." ††

Yesu benbane fe

Matiyu 1.1-17

²³ Yesu to ñee tonge saxan sɔɔɔ, a yi a wanla fɔɔɔ. Yamaan yi mirixi a Yusufu a dii xemɛn nan a tan na.

Heli nan ma dii yi Yusufu ra,
²⁴ Mataha nan ma dii yi Heli ra,
Lewi nan ma dii yi Mataha ra,
Meliki nan ma dii yi Lewi ra,
Yanayi nan ma dii yi Meliki ra,
Yusufu nan ma dii yi Yanayi ra,
²⁵ Matahisa nan ma dii yi Yusufu ra,
Amosi nan ma dii yi Matahisa ra,
Nahun nan ma dii yi Amosi ra,
Esili nan ma dii yi Nahun na,
Nagagi nan ma dii yi Esili ra,
²⁶ Maati nan ma dii yi Nagagi ra,
Matahisa nan ma dii yi Maati ra,
Semenni nan ma dii yi Matahisa ra,
Yoseke nan ma dii yi Semenni ra,
Yoda nan ma dii yi Yoseke ra,
²⁷ Yohana nan ma dii yi Yoda ra,

† Esayi 40.3-5

†† A mato Yaburin 2.7 nun Esayi 42.1 kui.

Resa nan ma dii yi Yohana ra,
 Sorobabeli nan ma dii yi Resa ra,
 Selatili nan ma dii yi Sorobabeli ra,
 Neri nan ma dii yi Selatili ra,
²⁸ Meliki nan ma dii yi Neri ra,
 Adi nan ma dii yi Meliki ra,
 Kosan nan ma dii yi Adi ra,
 Elemadan nan ma dii yi Kosan na,
 Eri nan ma dii yi Elemadan na,
²⁹ Yosuwe nan ma dii yi Ere ra,
 Elisere nan ma dii yi Yosuwe ra,
 Yorimi nan ma dii yi Elisere ra,
 Mataha nan ma dii yi Yorimi ra,
 Lewi nan ma dii yi Mataha ra,
³⁰ Simeyɔn nan ma dii yi Lewi ra,
 Yuda nan ma dii yi Simeyɔn na,
 Yusufu nan ma dii yi Yuda ra,
 Yonan nan ma dii yi Yusufu ra,
 Eliyakimi nan ma dii yi Yonan na,
³¹ Meleya nan ma dii yi Eliyakimi ra,
 Mena nan ma dii yi Meleya ra,
 Matata nan ma dii yi Mena ra,
 Natan nan ma dii yi Matata ra,
 Dawuda nan ma dii yi Natan na,
³² Yese nan ma dii yi Dawuda ra,
 Obedi nan ma dii yi Yese ra,
 Boosu nan ma dii yi Obedi ra,
 Salimon nan ma dii yi Boosu ra,
 Naxason nan ma dii yi Salimon na,
³³ Aminadabo nan ma dii yi Naxason na,
 Rami nan ma dii yi Aminadabo ra,
 Xesirɔn nan ma dii yi Rami ra,
 Peresi nan ma dii yi Xesirɔn na,
 Yuda nan ma dii yi Peresi ra,
³⁴ Yaxuba nan ma dii yi Yuda ra,
 Isiyaga nan ma dii yi Yaxuba ra,
 Iburahima nan ma dii yi Isiyaga ra,
 Tera nan ma dii yi Iburahima ra,
 Nahori nan ma dii yi Tera ra,
³⁵ Serugu nan ma dii yi Nahori ra,
 Rehu nan ma dii yi Serugu ra,
 Pelegi nan ma dii yi Rehu ra,
 Eberi nan ma dii yi Pelegi ra,
 Selaxa nan ma dii yi Eberi ra,
³⁶ Kayinan nan ma dii yi Selaxa ra,
 Arapaxadi nan ma dii yi Kayinan na,
 Semi nan ma dii yi Arapaxadi ra,
 Nuhan nan ma dii yi Semi ra,
 Lameki nan ma dii yi Nuhan na,
³⁷ Matusela nan ma dii yi Lameki ra,
 Xenɔki nan ma dii yi Matusela ra,
 Yaredi nan ma dii yi Xenɔki ra,
 Mahalaleli nan ma dii yi Yaredi ra,
 Kenan nan ma dii yi Mahalaleli ra,
³⁸ Enosi nan ma dii yi Kenan na,
 Seti nan ma dii yi Enosi ra,
 N Benba Adama nan ma dii yi Seti ra,
 Ala nan N Benba Adama da.

Setana yi kata a xa Yesu ratantan

Matiyu 4.1-11, Maraka 1.12-13

4 Yesu yi keli Yuruden baani a lugoxi Alaa Nii Sar-
 ijanxin na. Alaa Nii Sarijanxin yi siga a ra tonbon-
 ni. ² Yinna Manga Setana yi kata a xa Yesu ratantan
 soge tonge naanin. Yesu mi sese don na waxatini, sun-
 na yi a suxu han! [†]

³ Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, "Xa Alaa
 Dii Xemen nan i tan na, a fala gemeni ito xa, a xa findi
 burun na."

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "A sebexi Kitabuni, a naxa
 'Muxun mi balon donseen xan gbansan na.' ^{††}"

⁵ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi a tongo, a siga
 a ra, a dunuɔa mangayane birin yita a ra mafuren.

⁶ Awa, Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, "N
 nɔnɔn birin fima i ma nen e nun nafunli ito birin
 amasɔɔ a birin taxuxi n tan nan na, muxun naxan na
 n kenɛn, n yi a so na yii. ⁷ Awa, xa i n batu, n ni ito birin
 fima nen i ma."

⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, "A sebexi Kitabuni, a 'I xa i
 Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu!' [‡]"

⁹ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a
 siga a ra Yerusalen taani, a yi a ti Ala Batu Banxin xun
 tagi, a yi a fala a xa, a naxa, "Xa Alaa Dii Xemen nan i
 tan na, tugan be, ¹⁰ amasɔɔ a sebexi Kitabuni, fa fala,
 'Ala yamarin fima nen a malekane ma i ya fe yi alogo e
 xa i kantan,' ¹¹ a mɔn yi a fala, a naxa, 'e i tongoma nen
 alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.' ^{††}"

¹² Yesu yi a yabi, a naxa, "A sebexi, 'I nama i Marigina
 Ala mato bunbani.' ^{‡‡}"

¹³ Yinna Manga Setana to yelin Yesu matoɛ kiin birin
 yi, a keli a fema han waxati gbɛtɛ.

Yesu yi a wanla fɔɔ Galile

Matiyu 4.12-17, Maraka 1.14-15

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi xetɛ Galile yi, Alaa Nii Sarijanx-
 in senbena a xun ma. A fe xibarun yi rali na yamanan
 birin yi. ¹⁵ A yi e xaran e salide banxine yi, e birin yi a
 tantun.

Nasareti kaane yi e mɛ Yesu ra

Matiyu 13.53-58, Maraka 6.1-6

¹⁶ Na xanbi ra, Yesu yi siga Nasareti taani, a maxuruxi
 denaxan yi. Matabu Lɔxɔni, a yi siga salide banxini alo
 a darixi a lige kii naxan yi. A keli, a ti xaran feen na. ¹⁷ E
 yi Nabi Esayi gbee Kitabun so a yii. A yi a rabi, a na
 yiren to a sebexi denaxan yi, a naxa,

¹⁸ "Marigina Niina n yi. A bata n sugandi, a n xa Alaa
 falan Xibaru Fapin nali yiigelitɔne ma. A bata n nasiga,
 a n xa xɔɔɔya feen kawandin ba suxu muxune xa, n yi
 danxutɔne yɛɛn nabi. Naxanye nɔnɔn bun ma, n ne
 xɔɔɔya. ¹⁹ N xa Marigina muxune xunba pɛɛn nali." ^{‡‡}

[†] YESU MI SESE DON:Na waxatini, muxun na yi sunna suxu, a mi yi
 donseen donma hali kɔɛɛn na. Waxatina nde, e mɔn yi a pɛnige e na-
 ma igen fan min hali kɔɛɛn na. ^{††} Sariyane 8.3 [‡] Sariyane
 6.13-14 ^{‡†} Yaburin 91.11-12 ^{‡‡} Sariyane 6.16 ^{‡‡†} Esayi 61.1-2

ba i rasarijan feen na alo Musa a yamari kii naxan yi. Na findima seren na e xa." †

¹⁵ Koni Yesu xinla yi xuya ayi na yiren birin yi. Yama gbeen yi fa a falan namedeni e nun e rakendeya feen na. ¹⁶ Koni a yi keli, a siga a danna, a yi Ala maxandi, alo a darixi a ra kii naxan yi.

Yesu yi lebutenna rakendeya

Matiyu 9.1-8, Maraka 2.1-12

¹⁷ Λαχνα nde Yesu yi xaranna tima, Farisi muxuna † ndee nun sariya karamaxone yi dɔxi na yi, naxanye yi kelixi Galile nun Yudaya taan birin yi e nun Yerusalen taani. Marigin senben yi Yesu yi a furetone rakendeya. ¹⁸ Muxuna ndee yi fa lebutenna ra a sa seni e yii. E katta, a e xa a raso banxini, alogo e xa sa a sa Yesu bun ma.

¹⁹ Koni yamaan yi gbo, e mi kira sɔɔ e yi a raso. Na nan a liga e te banxin fari e yinla raba menni, e yi e nun a sa seen nagodo yamaan tagi Yesu yetagi. ²⁰ Yesu e denkeleyaan to waxatin naxan yi, a yi a fala xemən xa, a naxa, "N xɔyina, i yulubine bata mafelu."

²¹ Sariya karamaxone nun Farisi muxune yi e miri, e naxa, "Nde xemeni ito ra naxan Ala rayelefuma? Muxu yo mi nɛ yulubine mafeluyɛ fɔ Ala keden peena!"

²² Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a fala e xa, a naxa, "E mirima fe sifani itoe ma nanfera? ²³ Nanse fala raxɔɔ, 'I yulubine bata mafelu' hanma 'Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?' ²⁴ N na yitama e ra nen nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xemən yii dunuɔa yi, n muxun mafelu a yulubine ra." A yi a fala lebutenna xa, a naxa, "Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!"

²⁵ Xemən yi keli e birin yetagi, a yi a sa seen tongo, a siga a konni mafuren, a yi Ala tantun. ²⁶ E birin yi kabɛ kati! E yi Ala tantun amasɔɔ e bata yi gaxu Ala yɛɛ ra, e naxa, "En bata kabanako feen to to!"

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Maraka 2.13-17

²⁷ Na xanbi ra, Yesu yi mini, a siga, a sa mudu maxinla nde to, a xili Lewi, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Bira n fɔɔ ra." ²⁸ Lewi yi keli, a yi a seene birin lu na, a bira Yesu fɔɔ ra.

²⁹ Na xanbi ra, Lewi yi naxanaxani tɔn a banxini Yesu xa. Mudu maxili wuyaxi nun muxu gbeteɛe fan wuyaxi yi dɔɔ e fema. ³⁰ Farisi muxuna ndee nun sariya karamaxona ndee yi falan ti Yesu a xarandiine fe yi, e yi

e maxɔdin, e naxa, "Nanfera e donseen donma e yi e min mudu maxinle nun hake kanne fema?"

³¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Muxun naxan kende na mako mi seribaan ma fɔ furetone. ³² Amasɔɔ n mi faxi tinxin muxune xilideni fɔ hake kanne, alogo e xa e xun xanbi so e hakene yi."

Sun suxu feen maxɔdinna

Matiyu 9.14-17, Maraka 2.18-22

³³ Muxuna ndee yi a fala Yesu xa, e naxa, "Yoni a xarandiine sunna suxuma yɛ yo yɛ, e yi Ala maxandi. Farisi muxune xarandiine fan na ligama. Koni i ya xarandiine donseen donma, e yi e min."

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Naxalandi kanna nɛma naxalandi tiine fema waxatin naxan yi, e sunɛ ba? † Na mi lige mumɛ! ³⁵ Koni waxatina nde fama naxalandi kanna bama nen e yɛ, e sunna suxuma nen na waxatini."

³⁶ Yesu yi sandani ito fan sa e xa, a naxa, "Muxu yo mi nɛ dugi nenen tongɛ, a yi a yibɔ, a dugi fonna bɛtɛrɛn a ra. †† Xa a na liga, a dugi nenen kalama nen. Dugi dugi nenen fan mi lanɛ a fonna ma. ³⁷ Muxun mi manpa nenen sɛ se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nenen se sase fonna kalama nen, manpaan yi bɔɔɔ, se sase fonna yi kala. ³⁸ Koni manpa nenen sama se sase nenen nan kui! ³⁹ Awa, muxun na manpa fonna min waxatin naxan yi, a nenen mi fa rafan a ma sɔɔɔ, a falama nen nayi, a naxa, 'A fonna fan.'"

Matabu Λαχna fe

Matiyu 12.1-8, Maraka 2.23-28

6 Yesu yi danguma xɛɛna nde ma Λαχna nde yi, Matabu Λαχni, a xarandiine yi sansi tɔnsɔnne ratorondon fɔɔ, e yi a tɛrɛxɛn e yiin kui, e a kɛsɛn don. ² Farisi muxuna ndee naxa, "E ito ligama nanfera? A mi daxa Matabu Λαχni." ††

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "E mi na xaranxi ba, kamen Dawuda suxu waxatin naxan yi, e nun a fɔɔɔrabirane naxan liga? ††† A so nen Alaa banxini, a yi Alaa buru raliɔin don, a yi nde so a muxune fan yii. Anu, a mi daxa muxun xa a don fɔ saraxaraline."

⁵ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, "N tan Muxuna Dii Xemən nan Matabu Λαχn kanna ra."

Xemɛ yii madɔnxina fe

Matiyu 12.9-14, Maraka 3.1-6

⁶ Yesu yi siga salide banxini Matabu Λαχn gbete yi, a sa e xaran. Xemɛna nde yi na naxan yiifari ma yiin yi madɔnxi. ⁷ Sariya karamaxona ndee nun Farisi muxuna ndee yi waxi a xɔn ma e xa Yesu tɔnɛɛɛ. Nanara, e yi e yɛɛn ti a ra alogo e xa a kolon xa a muxun nakendɛye Matabu Λαχni. ⁸ Koni Yesu yi e miriyaan kolon. Na-

† NAXALANDI KANNA: Yesu nan luxi alo naxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nɛɛn, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi. †† DUGI NENEN: Yesu a sariya nenen mi sɛ Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi sɛ sariya nenen ma. †† Farisi muxune namunne mi yi tinɛɛ wali yo xa kɛ MATABU ΛΑΧΝΙ. Na feen sebexi Xɔɔɔyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔɔɔlexine mi yi maliyɛ na lɔɔɔni. ††† A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui.

† DOGONFONTɔNA: Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinɛɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonta na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔɔɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

†† FARISI MUXUNE: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔɔɔ so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔɔɔɔɔni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

nara, a yi a fala xeme yii madonxin xa, a naxa, "Keli, i fa yamaan yetagi be." Xemen yi keli, a ti e yetagi. ⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa e maxodin, Matabu Loxoni, nanse daxa a xa liga, a naxina xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?" ¹⁰ A yi e birin mato, a yi a fala xemen xa, a naxa, "I yiini bandun." A yi a liga na kiini, a yiin yi kendeya.

¹¹ Koni e xolɔ kati, e naxan ligama Yesu ra e na fala e bode tagi.

Yesu yi xera fu nun firinne yeɓa

Matiyu 10.1-4, Maraka 3.13-19

¹² Yesu yi siga geyaan fari, a sa Ala maxandi na waxatini, a xi Ala maxandɛ. ¹³ Kuye ba waxatin naxan yi, a yi a xarandiine xili, a fu nun firin yeɓa e tagi, a yi ne xili sa xerane. ¹⁴ E xinle ni itoe ra, Simɔn, a naxan xili sa Piyeri, e nun a ngaxakedenna Andire, e nun Yaki nun Yoni nun Filipi nun Barotolome nun ¹⁵ Matiyu nun Tomasi e nun Alifaa dii xemen Yaki, e nun Simɔn e naxan ma a "Yahudiya siya xanuna," ¹⁶ e nun Yaki a dii xemen Yudasasi e nun Yudasasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a yi a so yiini.

Yesu yi yamaan mali

Matiyu 4.23-25

¹⁷ Yesu yi goda keli geyaan fari e nun a xerane, a ti lanbanni, e nun a xarandii wuyaxi. Yama gbeen yi na nun sa keli Yudaya yamanan yiren birin yi, e nun keli Yerusalɛn taani, e nun taan naxanye tixi fɔɔɔ igen dɛxɔn ma, naxanye xili Tire e nun Sidɔn. Men kanne yi fa a xuiin namɛdeni e nun e rakendeyadeni e furen sifan birin ma. ¹⁸ Yinna naxine bata yi naxanye tɔɔ ne fan yi fa e rakendeyadeni. ¹⁹ Muxun birin yi kataxi, alogo e xa e yiin dinne a ra, amasɔɔɔ senben yi minima ayi naxan yi e rakendeyama.

Sewa kendena

Matiyu 5.1-12

²⁰ Yesu yi a xarandiine mato, a naxa, "Sewana e tan yiigelitɔne xa, amasɔɔɔ e gbeen nan Alaa Mangayaan na!

²¹ Sewana e xa, kamɛn naxanye ma iki amasɔɔɔ e lugoma nen ken! Sewana e xa, naxanye wugama iki, amasɔɔɔ e gelema nen!"

²² "Yamaan na e rapaxu waxatin naxan yi, e yi e kedi, e yi e konbi fa fala muxu naxin nan e tan na Muxuna Dii Xemena fe ra, sewana e xa na yi. ²³ Na na liga waxatin naxan yi, e xa sewa, e yi e bodon sewana fe ra amasɔɔɔ barayi gbeen namaraxi e xa ariyanna yi. Bayo e benbane nabine tɔɔ na kii nin."

²⁴ "Koni nafulu kanne, gbalona e yeɛ ra amasɔɔɔ e bata yelin e gbee naxunna sɔte e siini.

† YAHUDIYA SIYA XANUNA: Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nɔɔn bun ma.

²⁵ E tan naxanye lugoxi iki, gbalona e yeɛ ra, amasɔɔɔ kamɛna e suxuma nen. E tan naxanye gelema iki, gbalona e yeɛ ra, amasɔɔɔ e mɔnɛma nen, e wuga."

²⁶ "Muxun birin na e xili fajin fala waxatin naxan yi, gbalona e yeɛ ra amasɔɔɔ e benbane a fala na kii nin wule nabine ma."

I yaxune xanu

Matiyu 5.38-48

²⁷ "Koni, naxanye n xuiin mɛma, n na falama e xa nen. E e yaxune xanu, naxanye bata e rapaxu, e xa fe fajin liga ne xa. ²⁸ E xa duba e danga muxune xa. Naxanye e tɔɔɔma, e xa Ala maxandi ne xa. ²⁹ Naxan na i dɛɛn fɔɔɔ kedenna garin a ma, bode fɔɔɔ fan ti a xa. Xa muxuna nde i ya doma gbeen tongo, i xa tin a xa doma bun biran fan tongo. ³⁰ Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde i yii seen tongo, i nama a maxodin na ra sɔɔnɔn. ³¹ I waxi muxune xa feen naxan naba i xa, na naxanna liga bonne xa."

³² "Muxun naxanye bata e xanu, xa e ne nan tun xanu, e barayin sɔɔɔma na yi di? Hali hake kanne fan muxun xanuma naxan bata e xanu! ³³ Muxun naxanye bata fe fajin liga e xa, xa e fe fajin liga ne nan tun xa, e barayin sɔɔɔma na yi di? Hali hake kanne fan na ligama. ³⁴ Xa e muxune nan tun dolima naxanye a fima, e barayin sɔɔɔma na yi di? Hali hake kanne fan e bode dolima na kiini. ³⁵ Koni, e tan xa e yaxune xanu, e fe fajin liga e xa. E muxune doli, e nama e miri se sɔɔɔ feen ma ne yi. E barayi gbee sɔɔɔma nen na yi. E ligama nen alo e Fafe, Kore Xɔnna Ala. Amasɔɔɔ a fe fajin ligama finsiriwanle nun muxu naxine xa. ³⁶ E kininkinini alo e Fafe Ala kininkinini kii naxan yi."

E nama e lanfane kewanle makiti

Matiyu 7.1-5

³⁷ "E nama e yete findi e lanfane kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama e fan makiti. E nama bonne yalagi alogo Ala nama e fan yalagi. E muxune mafelu alogo Ala xa e fan mafelu. ³⁸ E muxune ki alogo Ala xa e fan ki. E yi liga seen nafexin sɔɔɔ na yi, a rafexina ken, a madɛɛn, e yi a sa e dugi deni. E ligaseen naxan yatɛma bonne xa, Ala fan na yatɛma e xa nen."

³⁹ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, "Danxutɔɔn mi danxutɔɔn yii rasuxe, xa a na liga e firinna birin birama nen yinla kui. ⁴⁰ Xarandiin mi gboɛ a karamɔɔn xa. Xarandii yo xarandii, a na yelin xaranna ra waxatin naxan yi, a ligama nen alo a karamɔɔnxa."

⁴¹ "Nanfera namadin naxan i adamadi boden yeɛn xɔn, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeɛn xɔn, i mi na toma? ⁴² I a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, 'Yandi, tin n xa namadin ba i yeɛn xɔn ma.' Koni i mi na gbindonna toma i yete yeɛn xɔn ma ba? I tan nafigina, gbindonna ba i yete yeɛn xɔn ma singen, na xanbi ra i nɔɛ na namadin toɛ nen, i yi a ba i adamadi boden yeɛn xɔn ma."

Wudin nun a bogina fe

Matiyu 7.16-20, 12.33-35

⁴³ “Wudin faɓin mi bogi ɓaxin tima, wudi ɓaxin mi bogi faɓin tima. ⁴⁴ Wudin birin kolonma a bogin nan xɔn ma, i mi xɔde bogin bolonɓe wudi maɓalixin kɔe ra, i mi manpa bogin bolonɓe tansinna kɔe ra. ⁴⁵ Muxu faɓin fe faɓin nan naminima a muxu faɓiyani. Muxu ɓaxin yi fe ɓaxin namini a muxu ɓaxiyani. Amasɔɓ feen naxan muxun boɓɓeni, a na nan falama.”

Banxi ti firinne fe

Matiyu 7.24-27

⁴⁶ “E n xilima nanfera fa fala, ‘Marigina, Marigina,’ koni n naxan falama e xa, e mi na ligama? ⁴⁷ Naxan birin fama n fema, e yi n ma falane rame, e yi e suxu, n na muxune maligan yitama e ra nen. ⁴⁸ A ligaxi nen alo naxan a banxin ti, a yi yinla ge kati! Han a fanyen li a bun ma, a banxin ti fanyen fari. † Tulen yi fa, foyen yi fa, koni a mi a ramaxa amasɔɓ a tixi ki faɓi. ⁴⁹ Koni muxun naxan bata n ma falane me, a mi e suxu, a ligaxi nen alo muxun naxan a banxin tiin boɓɓon fari ma, a mi boɓɓon ge alogo a xa a beten sa. Tulen fa waxatin naxan yi, a yi bira, a kala kiin yi ɓaxu ayi kati!”

Sofa kuntigina walikɛen nakendɛya fena

Matiyu 8.5-13

7 Yesu yelin na falane birin tiye yamaan xa waxatin naxan yi, a siga Kaperunan yi. ² Romi kaa sofa kemɛn kuntigina nde yi na, a walikɛen naxan yi rafan a ma han, na yi furaxi, a yi fa luxi ndedi a xa faxa. ³ Na kuntigin Yesu a fe me waxatin naxan yi, a Yahudiya fonna ndee rasiga Yesu ma, e yi a mafan a a xa fa a walikɛen nakendɛya. ⁴ E fa Yesu mafan, e naxa, “A lan i xa xɛmeni ito mali ⁵ amasɔɓ a bata en kon kaane xanu, a tan nan mɔn nɔɔ salide banxin tixi.”

⁶ Yesu yi siga e fɔɔ ra. E bata yi maso banxin na, kuntigin yi a xɔyina ndee rasiga a faladeni a xa, e naxa, “N kanna, i nama i yete tɔɔ. Na binyen mi lan n ma, i so n ma banxini, ⁷ na nan a ligaxi, n yi n miri n yete ma fa fala a mi lan n xa fa i fema. Falan ti tun, n ma walikɛen kendɛyama nen! ⁸ N tan fan kuntigina ndee senben bun ma, koni sofane fan n bun ma. N na a falama na nde xa nen, n naxa, ‘Siga,’ a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, ‘Fa,’ a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, ‘Ito liga,’ a na liga.”

⁹ Yesu na me waxatin naxan yi, a kabɛ, a yi a yee rafindi e ma, a yi a fala yamaan xa a fɔɔ ra, a naxa, “N xa a fala e xa, n munma denkeleyaan sifani ito to singen hali Isirayila muxune ye!”

¹⁰ Xɛrane yi xete kuntigin konni, e yi a li a walikɛen bata kendɛya.

Yesu yi kaja gilena dii xɛmen nakeli sayani

¹¹ Na xɔɔn bode, Yesu yi siga taana nde yi naxan xili Nayin. A xarandiine nun yama gbeen yi siga a fɔɔ ra. ¹² A taan so deen li waxatin naxan yi, a sa binbi tiine li. Kaja gilena dii xeme keden peen bata faxa. Muxu wuyaxi yi na ɓaxanla fema keli na taani. ¹³ Marigin na ɓaxanla to waxatin naxan yi, a kininkinin a ma kati, a yi a fala ɓaxanla xa, a naxa, “I nama wuga.” ¹⁴ A sa a yiin din binbin na, naxanye yi a xalima, ne yi ti. Yesu naxa, “Banxulanna, n na a falama i xa, keli, i ti!” ¹⁵ Faxe muxun yi keli, a falan ti fɔɔ. Yesu yi a raxete a nga ma mɔn. ¹⁶ Yamaan birin yi gaxu kati, e yi Ala tantun, e naxa, “Nabi gbeen bata mini kenenni nxu tagi! Ala bata fa, a yi a yamaan kisi!”

¹⁷ Muxune yi Yesu a fe xibarun me Yudaya nun a deɔɔn yamanan birin yi.

Yoni Marafu Tiina xɛrane fe

Matiyu 11.2-19

¹⁸ Yoni a xarandiine yi feni ito birin fala a xa. Yoni yi muxu firin xili a fema, ¹⁹ a yi e rasiga Marigin fema, e yi a maxɔdin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fe falama, fa fala a muxuna nde fama, i tan nan na ra ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

²⁰ E fa Yesu fema waxatin naxan yi, e naxa, “Yoni Marafu Tiin nan nxu xexi i ma, a nxu xa i maxɔdin, fa fala a yi muxun naxan fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

²¹ Na waxatin yeteni, Yesu yi muxu wuyaxi rakendɛya furen sifan birin ma e nun ɓinan ɓaxin yi naxanye fɔɔ ra. A danxuto wuyaxi yeen naba ayi. ²² Yesu yi Yoni a xɛrane yabi, a naxa, “E xete, e naxan toxi, e yi a me, e sa na fala Yoni xa fa fala danxutoɓe seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontɔne kendɛyaan sɔɔɔma, tuli xɔrine falan mema, faxe muxune kelima sayani, Alaa falan Xibaru Faɓin nalima yiigelitɔne ma. ²³ Naxan mi biran tantanni n ma fe yi, sewan na kanna xa!”

²⁴ Yoni a xɛrane siga waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala fɔɔ yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen xexe ramaxan ba? ²⁵ Xa na mi a ra, e siga nanse matodeyi? Xɛmen naxan maraberi baxi dugi faɓin na ba? Koni, naxanye maraberi baxi na kiini, ne manga banxine nin! ²⁶ Nayi, e siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala e xa, e bata nde to naxan gbo nabiin xa. ²⁷ Amasɔɓ Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘Ala naxa: N nan n ma xeraan nasigama nen i yee ra, a yi kirani tɔn i xa.’ ††” ²⁸ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, “N xa a fala e xa, muxun naxan birin bata bari a fɔɔni, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Alaa Mangayani, na gbo Yoni xa.”

²⁹ Yamaan nun mudu maxinle yi Yesu xuiin me, e yi Alaa tinxinyaan falan suxu, bayo Yoni bata yi ne rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma. ³⁰ Koni Farisi muxune nun sariya karamɔɔne bata yi e me Alaa fe ragidixine ra. E mi tin Yoni xa e rafu igeni.

† Men kaane yi e banxine tima fanyen nan fari alogo e xa baraka.

†† Malaki 3.1 Xɔryaan 23.20 fan mato.

³¹ “Awa, to muxune, n na e misalima nanse ra iki? E nun nanse maliga? ³² E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma ɔɔɔ tideni. Bonne a falama bonne xa, e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe ε xa, koni ε mi ε bodon. Nxu yi binbi wuga sigin sa koni ε mi wuga!’ ³³ Yoni Marafu Tiin yi fa, a sunna suxu, a mi manpaan min, koni ε naxa, ‘Ninanna a ɔɔɔ ra!’ ³⁴ N tan Muxuna Dii Xemen yi fa, n donseen don, n yi n min, koni ε naxa ‘Xemeni ito mato! Fudimaan nun ɔɔɔ minna nan a ra! Mudu maxinle nun hake kanne xɔyin nan a ra!’ ³⁵ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne ɔɔɔndin yitama e kewanle xɔn ma nen.”

Yesu yi siga Farisi muxun konni

³⁶ Farisi muxuna nde yi Yesu xili a konni, alogo a xa fa a dege a fema. Nanara, Yesu yi siga a banxini, a sa a dege a xɔn ma. ³⁷ Naxanla nde yi na taani, yalunden nan yi a ra. A yi a me, a Yesu a degema na Farisi muxun konni. Nanara, a fa alabasita gemen muranna ra latikɔɔɔnna yi naxan kui. ³⁸ A ti Yesu san xanbi ra, a wugama, a Yesu sanna makun a yeegen na. Na xanbi ra, a yi a sanna masugusugu a xun sexen na, a yi a sanna sunbu, a latikɔɔɔnna sugusugu a ma a binya feen na. ³⁹ Farisi muxun naxan Yesu xili, na ito to waxatin naxan yi, a yi a miri a yete ma, a naxa, “Xa nabiin nan yati yi xemeni ito ra nun, a yi a kolonma nen nun, nde naxanli ito ra naxan a yiin dinxi a ra. A yi a kolonma nen nun a naxanli ito yulubin gbo!”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Simɔn, n waxi a xɔn ma, n xa fena nde fala i xa.”

A yi a yabi, a naxa, “Karamɔɔɔ, awa, a fala n xa.”

⁴¹ Yesu naxa, “Xeme firin yi na nun naxanye gbetin doli gbeti kanna ma, kedenna yi keme suulun tongo a yii, bonna yi tonge suulun tongo a yii. ⁴² E firinna sese mi a donla fi. Nama, a yi dija e firinna birin ma donle ma. Na muxu firinna, mundun a xanuma dangu a lanfaan na?”

⁴³ Simɔn yi a yabi, a naxa, “N mirixi a ma, doli gbeen naxan ma.”

Yesu naxa, “I bata a yabi ki fani.” ⁴⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a ye rafindi naxanla ma, a yi a fala Simɔn xa, a naxa, “I bata naxanli ito to? N bata fa i ya banxini, i mi igen so n yii n yi n sanna maxa. Koni a tan bata n sanna maxa a yeegen na, a yi a masugusugu a xun sexen na. ⁴⁵ N fa waxatin naxan yi, i mi n nalan, koni xabu n fa a tan mi xadan n sanna sunbu. ⁴⁶ I mi turen so n yii n yi a sugusugu n xunna ra, koni a tan bata n sanna birin masugusugu latikɔɔɔnna ra. ⁴⁷ N na a falama i xa nen nayi, fa fala naxanli ito yulubi wuyaxine birin bata mafelu bayo a bata xanuntenya gbeen yita n na. Koni naxan bata mafelu ndedi, na a xanuntenyaan mayitama nen ndedi.”

⁴⁸ Na xanbi ra, Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I bata mafelu i yulubine ra.” ⁴⁹ Muxun naxanye yi ɔɔɔ na, ne yi a fala ɔɔɔ e bode xa, e naxa, “Nde ito ra naxan yulubin mafeluma?”

⁵⁰ Koni Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I ya denkeleyaan bata i rakisi, siga ɔɔɔ xunbenli.”

Naxanla naxanye Yesu ɔɔɔ ra

8 Na xanbi ra, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa Alaa Mangayaan Xibaru Fajin kawandin ba e xa. Xarandii fu nun firinne yi siga a ɔɔɔ ra, ² e nun naxanla ndee naxanye rakendeya ninan naxine nun furene ma, ne nan xiliye itoe ra: Mariyama naxan xili Magadala kaana ninan solofere raxete naxan ɔɔɔ ra e nun ³ Yoyana Herode a tande kuntigin Kusa a naxanla, e nun Susana e nun naxalan gbete wuyaxi. Ne nan yi Yesu nun a xarandiine malima e yete yii seene ra.

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Maraka 4.1-9

⁴ Yama gbeen yi e malan a fema, taa wuyaxi muxune yi fa. A yi sandani ito sa e xa, a naxa, ⁵ “Xee biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, yamaan yi dangu ne fari, xɔline yi e don. ⁶ Ndee yi bira fanyen ma, bendε gbee mi yi denaxan yi. E to soli, e xara mafuren amasɔɔɔ igen mi yi e bun ma. ⁷ Sansina ndee yi bira sexe pali kanne tagi e nun sexene yi gbo e bode xɔn ma, sexen yi e don. ⁸ Sansina ndee yi bira ɔɔɔ fajini, e soli, e bogi, e keden kedenna birin yi keme ɔɔɔ.” A yelinxi na fale, a yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xɔn, a feen me, na xa a tuli mati.”

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Maraka 4.10-12

⁹ Yesu a xarandiine yi a maxɔdin sandani ito bunna ma. ¹⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii, koni a falama bonne xa sandane nin alogo e xa e yeen ti, koni e nama a yigbe, e yi e tuli mati, koni e nama a famu.” †

Yesu yi sandan bunna yeɔa

Matiyu 13.18-23, Maraka 4.13-20

¹¹ Yesu naxa, “Sandani ito bunna nan ito ra. Sansina, Alaa falan nan na ra. ¹² Sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me koni Yinna Manga Setana yi fa, a yi a ba e ɔɔɔni, alogo e nama denkeleya, e kisi. ¹³ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, e yi a suxu sewani, koni salen mi e bun ma. E denkeleya waxatidi tun, koni e na ɔɔɔ waxatin naxan yi, e bama nen denkeleyani. ¹⁴ Sansiin naxanye bira sexe pali kanne tagi, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, koni dunuɔa xaminna nun nafulu feen nun yete rafan feene yi e kala, e mi bogin nayi e mɔ hali! ¹⁵ Sansiin naxanye bira ɔɔɔ fajini, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, a lu e ɔɔɔni ɔɔɔen na, e yi a suxu, e tunnafan han a bogi, a mɔ.”

† Esayi 6.9

Lenpun dɔɔ fena seen bun ma

Maraka 4.21-25

¹⁶ “Muxu yo mi lenpun naɗɗe, a deben so a xun na, hanma a yi a raso saden bun ma, fɔ a xa a dɔɔ se nan fari, alogo yamaan na so banxini waxatin naxan yi, e kenenna to. ¹⁷ Feen naxanye birin luxunxi, ne makenenma nen. Wundo feen birin kolonma nen, a yi mini kenenni.”

¹⁸ “E a liga ε yeren ma ε fe mε kiini, amasɔɔ seen muxun naxan yii nde soma nen na yii, koni se mi muxun naxan yii hali a mirixi naxan di ma a yii, na be a yii.”

Yesu nga nun a xunyene fe

Matiyu 12.46-50, Maraka 3.31-35

¹⁹ Yesu nga nun a xunyene yi fa a fema, koni e mi nɔ a masɔɔ, amasɔɔ yamaan yi gbo. ²⁰ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.”

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Naxanye Alaa falan namema, e yi a suxu, n nga nun n xunyene ne nan na.”

Yesu yi foye gbeen nati

Matiyu 8.23-27, Maraka 4.35-41

²² Lɔɔna nde Yesu nun a xarandiine yi so kunkin kui, a yi a fala e xa, a naxa, “En dangu daraan bode fɔɔn na.” Nayi, e siga. ²³ E yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi xi kunkin kui. Foye gbeen yi keli daraan xun ma. Kunkin yi rafe fɔɔl igen na, na yi magaxu han!

²⁴ Xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a raxulun, e naxa, “Nxu kanna, nxu kanna, nxu faxamaan ni i ra!”

Yesu yi keli, a falan ti foyen nun igen mɔɔɔnne xili ma, † e yi e raxara. ²⁵ A yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E mi denkeleyaxi ba?” Koni e kabε, e gaxu. E yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxun sifan mundun ito ra? A bata igen nun foyen yamari, e yi a falan suxu ken!”

Yesu yi muxun nakendeya yinnane naxan fɔɔ ra

Matiyu 8.28-34, Maraka 5.1-20

²⁶ E dangu Gadara yamanani naxan Galile yamanan yetagi. ²⁷ Yesu ti bɔɔɔni waxatin naxan yi, muxuna nde yi fa a ralan keli na taani yinna paxin yi a fɔɔ ra. A bata yi bu a mi domain nagodo a ma, a mi yi tinɗe dɔɔe a konni fɔ a dɔɔ bilingan yireni. ²⁸ A to Yesu to, yinnan yi a rasɔɔ kati, a yi a sa Yesu bun ma, yinnan yi falan ti a xɔn a xui yitexin na, a naxa, “Yesu, Kore Xɔnna Alaa Dii Xemena, i waxi nanse xɔn ma n tan xa? Yandi, i nama n paxankata!” ²⁹ Amasɔɔ Yesu bata yi yinna paxin yamari a xa xete xemen fɔɔ ra, a bata yi naxan suxu xabu waxati xunkuye. E yi a yiine nun a sanne xidima yɔɔɔɔɔnna nan na. Koni a yi a xidi seene bolonma nen, yinnan yi a rayaya ayi burunna ra.

³⁰ Yesu yi yinnan maxɔɔdin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nen ‘Ganla.’” Amasɔɔ yinna wuyaxi bata bira a fɔɔ ra. ³¹ Yinnane yi Yesu mafan a nama e rasiga yili paxin na.

† IGEN MɔɔɔNNE:alo foyen na so igeni.

³² Xɔɔe kuru gbeen yi na dɔɔn ma nun, e yi e dege-ma geyaan na, yinnane yi Yesu mafan, a xa tin a yi e rasiga xɔɔene fɔɔ ra. A tin e xa. ³³ Nanara, yinnane yi xete xemen fɔɔ ra, e siga xɔɔene fɔɔ ra. Xɔɔe kurun yi godo a giye geyaan na, e sa faxa darani. ³⁴ Muxun naxanye yi xɔɔene kantanma, ne to na feen to, e yi siga e giye, e sa na feen xibarun nali taan nun banxidene yi. ³⁵ Muxune yi siga na feen matodeni, e yi fa Yesu fema, e xemen li dɔɔi a fema yinnane xete naxan fɔɔ ra, domain nagodoxi a ma, a bata xaxinla sɔɔ. E birin yi gaxu. ³⁶ Yinnane xete xemen fɔɔ ra kii naxan yi, muxun naxanye na to, e na fala bonne xa. ³⁷ Gadara kaane birin yi a fala Yesu xa, a xa siga amasɔɔ e birin bata yi gaxu kati! Nanara, Yesu yi so kunkin kui, a siga. ³⁸ Yinnane xete xemen naxan fɔɔ ra, na yi Yesu mafan, a naxa, “Tin n xa siga i fɔɔ ra.” Koni Yesu yi a raxete, a naxa, ³⁹ “Siga i konni, Ala bata naxan liga i xa, i sa na yeba.” Yesu naxan ligaxi a xa, a sa na rali taan birin ma.

Yesu yi muxu firin nakendeya

Matiyu 9.18-26, Maraka 5.21-43

⁴⁰ Yesu xete daraan bode fɔɔn na waxatin naxan yi, yamaan yi a ralan amasɔɔ e birin yi a legedenma.

⁴¹ Xemena nde yi fa naxan yi xili Yirusu, salide banxin kuntigin nan yi a ra. A yi bira Yesu sanna bun ma, a yi a mafan, a xa siga a konni ⁴² amasɔɔ a dii temε keden peen yi faxa feni. A sɔɔn bata yi pεε fu nun firin ti.

Yesu sigama Yirusu fɔɔ ra waxatin naxan yi, yamaan yi a yigbeten han! ⁴³ Naxanla nde yi na yi, paxalan furen yi a ma xabu pεε fu nun firin. A bata yi a yii seen birin so seribane yii, koni muxu yo mi nɔ a rakendeya.

⁴⁴ A fa yamaan tagi Yesu xanbi ra, a yi a yiin din Yesu a doma lenben na, a kendeya mafuren! ⁴⁵ Yesu yi maxɔɔdinna ti, a naxa, “Nde a yiin dinxi n na?” Muxun birin yi a tandi, koni Piyeri yi a fala, a naxa, “N kanna, yamaan tixi i rabilinni, e bata i yigbeten.” ⁴⁶ Koni Yesu naxa, “Muxuna nde bata a yiin din n na yati, n bata a kolon amasɔɔ senbena nde bata mini n yi.” ⁴⁷ Naxanla yi a to fa fala a bata mini kenenni. Nayi, a fa, a xuruxurunma, a yi a sa Yesu bun ma yamaan birin yetagi. A a yiin dinxi Yesu ra feen naxan ma, a na fala a xa, e nun a kendeyaxi kii naxan yi mafuren! ⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii temena, i ya denkeleyaan bata i rakendeya. Siga bɔɔɔe xunbenli.”

⁴⁹ Yesu na falama waxatin naxan yi, xeraan yi fa sa keli salide banxin kuntigina banxini, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, “I ya dii temen bata faxa, i nama Karamɔɔ tɔɔ tɔɔ.” ⁵⁰ Yesu yi na mε, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, “I nama gaxu, i denkeleya tun, a kendeyama nen.”

⁵¹ Yesu na li waxatin naxan yi, a mi tin muxu yo xa so a fɔɔ ra fɔ Piyeri nun Yoni nun Yaki, e nun diidina nga nun a fafe. ⁵² Muxune birin yi wugama, e gbelegbelema diidina fe ra. Yesu naxa, “E nama wuga, diidin mi faxaxi, a xiin nen tun!”

⁵³ E birin yi gele a ma amasɔɔ e yi a kolon yati, fa fala diidin bata faxa! ⁵⁴ Koni Yesu yi a suxu a yiin ma, a yi a xili, a naxa, “Diidina, keli!” ⁵⁵ A niin yi xete ayi, a keli ma-

furen! Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E donseen so a yii."
⁵⁶ A sɔɔɔ muxune yi kabe, koni Yesu yi e maxadi, a naxa, "Feen naxan ligaxi, e nama na fala muxu yo xa."

Xera fu nun firinne xe fena
 Matiyu 10.5-15, Maraka 6.7-13

⁹ Yesu yi a xarandii fu nun firinna xili, a senben so e yii alogo e xa ninanne kedi, e furetɔne rakendeya.
² A yi e rasiga, a e xa sa Alaa Mangayaan kawandin ba, e furetɔne rakendeya. ³ A yi a fala e xa, a naxa, "E nama siga sese ra e yii sigatini. E nama siga dungari ra e yii, e nama siga bɔnduli ra e yii, hanma donsena hanma gbetina. E nama siga doma firin na e ma. ⁴ E na yigiya denaxan yi, e xa lu menni han e keli waxatini na taani. ⁵ Xa muxu mi e yisuxu taan naxan yi, e keli na taani, e yi e sanne rakunkun e na gbangbanna ba e sanne ra, † na yi findi sereyaan na e xa."
⁶ Xarandiine yi siga banxidene birin na, e sa Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba, e yamaan nakendeya yiren birin yi.

Manga Herode kuisan fena
 Matiyu 14.1-12, Maraka 6.14-29

⁷ Herode, Galile mangan yi feni itoe birin me, a kuisan kati! Amasɔɔɔ ndee naxa, "Yoni Marafu Tiin bata keli sayani!" ⁸ Bonne naxa, a Nabi Eli bata mini kenenni. Koni bonne naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.
⁹ Manga Herode naxa, "N bata yi Yoni xunna sege a de nun. Koni muxun mundun ito ra, n naxan ma fe me-ma?" Awa, a yi kata Yesu to feen na.

Yesu yi muxu wuli suulun dege
 Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Yoni 6.1-14

¹⁰ Xerane to xete, e naxan birin liga, e na yeba Yesu xa. A siga e ra a fɔɔɔ ra a danna taana nde yi naxan xili Betasada. ¹¹ Yamaan na me waxatin naxan yi, e siga a fɔɔɔ ra. A yi e yisuxu, a yi Alaa Mangayana fe fala e xa. Naxanye yi waxi kendeya xɔn ma, a yi ne rakendeya.
¹² Sogen godo fɔɔɔxina, xarandii fu nun firinne yi fa a fema, e naxa, "Yamaan bejin alogo e xa nɔ sige banxidene ra e nun xee ne ma naxanye en nabilinni, e yi donseen nun e yigiyaan sɔɔɔ menne yi, bayo en burun-na nan na be."
¹³ Koni Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E tan yeteen xa donseen so e yii."
 E yi a yabi, e naxa, "Naxan nxu yii, buru xun suulun e nun yexe firin. I waxi a xɔn ma nxu xa donseen sara yamani ito birin xa di?" ¹⁴ Xeme ne gbangbanna, muxu wuli suulun naxan nan yi e ra.
 Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "E yamaan nadɔɔɔ tonge suulun suulun yeen ma."
¹⁵ Xarandiine yi na liga, e yi e birin nadɔɔɔ. ¹⁶ Yesu yi buru xun suulunne nun yexe firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na. ¹⁷ E birin yi e

† E SANNE RAKUNKUNfeen findixi taxamasenna ra naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

dege, e lugo ken! Xarandiine yi deben fu nun firin nafe a dungi donxene ra.

Piyeri a falana Yesu a fe yi
 Matiyu 16.13-19, Maraka 8.27-29

¹⁸ Lɔɔɔna nde Yesu yi Ala maxandima a kedenna a xun xɔn ma, a xarandiine yi fa a fema, a yi e maxɔdin, a naxa, "Yamaan naxa, a nde n tan na?"
¹⁹ E yi a yabi, e naxa, "Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Ndee naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee fan naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani."
²⁰ Yesu mɔn yi e maxɔdin, a naxa, "E tan go, e naxa a nde n tan na?"
 Piyeri yi a yabi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na!"

Yesu yi a sayana fe fala
 Matiyu 16.20-28, Maraka 8.30-9.1

²¹ Awa, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama na fala muxu yo xa. ²² A mɔn yi falan ti, a naxa, "A fere mi na fɔ n tan Muxuna Dii Xemen xa tɔɔɔ wuyaxi sɔɔɔ. Yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamɔɔɔne e mema n na nen, e yi n faha, a soge saxandeni n keli sayani."
²³ A yi a fala e birin xa, a naxa, "Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔɔɔ ra, fɔ a xa a me a yete ra, a yi a faha wudin † tongo lɔɔɔ yo lɔɔɔ, a bira n fɔɔɔ ra. ²⁴ Amasɔɔɔ naxan na wa a niin nakisi feni, a bɔɔɔma ayi nen. Koni naxan bɔɔɔma a niini n tan ma fe ra, na kisima nen. ²⁵ Hali muxun dunuɔa birin sɔɔɔ, koni xa a bɔɔɔ a niini habadan, na nanse fanma a ma? ²⁶ Xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra, Muxuna Dii Xemen fan yagima nen na kanna fe ra a na fa a binyeni waxatin naxan yi e nun a Fafe Alaa binyena e nun maleka sarijanxine. ²⁷ N xa nɔɔɔndin fala e xa, ndee be, ne mi faxe fɔ e Alaa Mangayaan to."

Yesu a nɔɔɔna fe
 Matiyu 17.1-8, Maraka 9.2-8

²⁸ Yesu yelin feni itoe fale waxatin naxan yi, lɔɔɔ xun keden nɔɔɔ danguxina, a Piyeri nun Yoni nun Yaki tongo, e siga a fɔɔɔ ra geyaan fari Ala maxandideni.
²⁹ A yi Ala maxandima waxatin naxan yi, a yetagin keɔaan yi masara, a domaan yi fixa ayi alo kuyen na a pinna masɔɔɔ! ³⁰ Na waxatini, muxu firin yi mini kenenni, Nabi Musa nun Nabi Eli, e falan ti a xa. ³¹ E yi nɔɔɔxi. E yi Yesu faha feen fala a xa naxan yi kamalima Yerusalen taani. ³² Piyeri nun a lanfane yi xima, koni e xulun, e Yesu a nɔɔɔna to e nun xeme firin yi tixi a dɔɔɔna ma. ³³ Na muxune kelima Yesu fema waxatin naxan yi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Nxu kanna, a lanxi bayo nxu be yi. Nxu xa gage saxan ti be yi, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden." A mi yi a kolon a naxan falama.

†† Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin na ma, e yi e faha. Ito bunna neen, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔɔɔ ra.

³⁴ A falan tima waxatin naxan yi, kundaan yi godo e xun ma, xarandiine yi gaxu. ³⁵ Fala xuiin yi keli kundani, a naxa, "N ma Dii Xemen nan ito ra, n bata naxan sugandi, ε tuli mati a xuiin na!"

³⁶ Fala xuiin dan waxatin naxan yi, Yesu keden peen yi lu na yi. Xarandiine yi e dundu feni ito birin ma, e feen naxanye toxi, e mi ne fala muxu yo xa na waxatini.

Yinnan yi diidin naxan fɔɔ ra

Matiyu 17.14-18, Maraka 9.14-27

³⁷ Na xɔɔn bode e godo keli geyaan fari, yama gbeen yi Yesu ralan. ³⁸ Xemen yi a xuini te yamaan tagi, a naxa, "Karamɔɔ, n ni i mafanma, i xa n ma dii xeme keden peen mato. ³⁹ Yinnan na keli a ra, a gbelegbelema nen mafuren, a xuruxurun, a yi a rabira, a de xunfanna yi lu mine, a mi a bepinma xulen fɔ a na a tɔɔ kati! ⁴⁰ N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa a kedi a fɔɔ ra, koni e mi nɔɔi a kedε."

⁴¹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Ee! ε tan denkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu ε fema han waxatin mundun yi? N dijama ε xa han waxatin mudun yi?" A yi a fala xemen xa, a naxa, "Fa i ya diin na be."

⁴² Diidin fama waxatin naxan yi, yinnan yi a raxuruxurun, a yi a rabira bɔɔɔni. Yesu yi falan ti yinna naxin xili ma, a diidin nakendeya, a yi a so a fafe yii mɔn. ⁴³ Muxune birin yi kabε Ala senben ma.

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 17.22-23, Maraka 9.30-32

Yesu feen naxan birin liga, yamaan yi lu kabε ne ma, a yi a fala a xarandiine xa na waxatini, a naxa, ⁴⁴ "N naxan falama ε xa, ε nama jinan na xɔn ma! N tan Muxuna Dii Xemen soma nen yamaan yii, n lu e senben bun ma." ⁴⁵ Koni e mi ito bunna kolon. A bata luxun e ma alogo e nama a bayen kolon. E mɔn yi gaxu a maxɔdinje na feen na.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Maraka 9.33-37

⁴⁶ Falan yi keli xarandiine tagi fa fala nde gbo dangu e birin na. ⁴⁷ E yi mirixi naxan ma, Yesu na kolon. Nana, a yi diidina nde tongo, a yi a ti a dexɔn ma. ⁴⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "Naxan na diidini ito yisuxu n xinli, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xexi. Amasɔɔ naxan xurun ε birin tagi, na nan gbo ε birin xa."

Naxan mi kelixi ε xili ma

Maraka 9.38-40

⁴⁹ Yoni yi falan ti, a naxa, "Nxu kannu, nxu bata xemena nde to jinanne kedε i xinli, nxu yi a raxɔɔ, a xa a lu amasɔɔ a mi en tan fɔɔ ra."

⁵⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "ε nama a raxɔɔ amasɔɔ naxan mi kelixi ε xili ma, na ε xa nen."

Muxune yi tondi Yesu yisuxε

⁵¹ Yesu siga waxatin masoxina ariyanna yi, a yi a ragidi a xa siga Yerusalen taani. ⁵² A xerane rasiga a yεε ra Samariya taana nde yi, alogo e xa sa feene yitɔn a yεε ra. ⁵³ Koni muxun naxanye na yi, ne mi a yisuxu amasɔɔ e a kolon, a a sigama Yerusalen taan nin. ⁵⁴ A xarandiine, Yaki nun Yoni na to waxatin naxan yi, e naxa, "Marigina, i waxi a xɔn ma ba, nxu xa teen yamari keli kore xɔnna ma, a yi itoe halagi?"

⁵⁵ Yesu yi a yεε rafindi e ma, a yi e maxadi. ⁵⁶ E yi siga taa gbete yi.

Birana Yesu fɔɔ ra

Matiyu 8.19-22

⁵⁷ E yi kira yi waxatin naxan yi, xemena nde yi a fala Yesu xa, a naxa, "I siga dedε, n sigε i fɔɔ ra."

⁵⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Xulumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e teen sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xemen yii."

⁵⁹ A yi a fala xemena nde xa, a naxa, "Bira n fɔɔ ra."

Koni na xemen yi a fala, a naxa, "N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen."

⁶⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "A lu faxa muxune xa e faxa muxune maluxun. † I tan xa sa Alaa Mangayana fe Xibarun nali."

⁶¹ Gbete fan yi a fala, a naxa, "N kannu, n birama nen i fɔɔ ra, koni tin n xa sa n jungu n kon kaane ma singen."

⁶² Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Muxu yo pingε kenna suxu, a lu a xanbi ratoε, na mi daxa a wali Alaa Mangayani."

Xarandii tonge solofere e nun firinne xerayana

10 Na xanbi ra, Marigin yi muxu tonge solofere e nun firin gbete ye ba. A yi e rasiga firin firin yεen ma a yεε ra taan birin yi e nun yiren birin a tan yeteen yi lan a xa siga denaxanye yi. ² A yi a fala e xa, a naxa, "Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya. ε xεε kannu mafan, a xa walikena ndee rasiga e sa maala xaba. †³ ε siga, n bata ε xε alo yεxεene kankone tagi. ⁴ ε nama siga gbete ra, ε nama benbelidi xali, ε nama sankidi xali. ε nama bu muxune xɔntɔndeni kira yi. ⁵ ε na so banxin naxan kui, ε xa a fala singen, ε naxa, 'Ala xa bɔɔe xunbenla lu banxini ito kui.' ⁶ Xa bɔɔe xunbeli muxuna nde na, na duban xa lu a xɔn ma. Xa na mi a ra, na duban mɔn xa xete ε tan ma. ⁷ ε xa yigiya banxi kedenna nan kui. E na naxan so ε yii, ε xa na don, ε yi ε min, amasɔɔ walikeen lan nen a yi a saranna sɔɔ. ε nama lu sigamatini keli banxini ito yi, siga ito yi. ⁸ ε na so taan naxan yi, xa e ε yisuxu, e na naxan so ε yii, ε na don. ⁹ ε xa furetɔne yiyalan na taani, ε yi a fala na muxune xa, ε naxa, 'Alaa Mangayaan bata maso ε ra.' ¹⁰ Koni ε na siga taan naxan yi,

† A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔɔxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. †† Sandani ito kui, xεε kannafindixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune sɔɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi.

xa e mi ε yisuxu na yi, ε siga yamaan malandeni, ε yi a fala e xa, ε naxa, ¹¹ 'Hali ε taan gbangbanna naxan nxu sanna ra, nxu bata na rakunkun ε xili ma, koni ε xa a kolon Alaa Mangayaan bata maso!' ¹² N xa a fala ε xa, Kiti Sa Lɔxɔni Ala xɔlɔma nen na taan ma dangu Sodoma taan na!" †

Taa denkeleyatarene fe

Matiyu 1.20-24

¹³ "Gbalon Korasin kaane yεε ra! Gbalon Betasada kaane fan yεε ra, bayo kabanako feen naxanye liga ε tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi tinxinma ayi nen nun, to mi na ra, e yi kasa benbeli dugin nagodo e ma, e yi xuben so e yetε ma, e yi a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi! ¹⁴ Ala kininkininma nen Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔxɔni dangu ε tan na. ¹⁵ E tan Kapɛrunan kaane, ε tema nen kore xɔnna ma ba? En-en, ε godon laxira nin!"

¹⁶ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Naxan na a tuli mati ε xuiin na, na kanna bata a tuli mati n fan xuiin na. Naxan na a mε ε ra, na kanna bata a mε n fan na. Naxan na a mε n tan na, na kanna bata a mε n xε muxun fan na."

Na muxu tonge solofere e nun firinna xεte fena

¹⁷ Na muxu tonge solofere e nun firinna yi xεte sɛwa gbeeni. E yi a fala, e naxa, "Marigina, hali jinanne nxu xuiin name nen i xinli!"

¹⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "N bata Setana to bire keli kore xɔnna ma alo galanna. ¹⁹ A mato, n bata senben fi ε ma, ε xa sigan ti sapine nun tanle fari e nun yaxun Setana senben fari, na sese mi ε maxɔɛ. ²⁰ Koni ε nama sɛwa tun, fa fala jinanne bata ε fala xuiin suxu, koni ε sɛwa amasɔtɔ ε xinla bata sebe ariyanna yi."

Yesu yi sɛwa

Matiyu 11.25-27, 13.16-17

²¹ Na waxatini, Yesu yi lugo sɛwan na Alaa Nii Sar-ijanxin xɔn ma, a naxa, "N Fafe, kore xɔnna nun dunupa Marigina! N barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra. N Fafe, a rafanxi i ma na kii nin."

²² "N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Dii Xɛmɛn kolon fɔ a fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fɔ a Dii Xɛmɛna e nun a Dii Xɛmɛn waxi a xɔn ma a xa a yita naxanye ra."

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a yεε rafindi a xarandiine ma, a yi a fala e xa wundoni, a naxa, "Sɛwan na kanne xa naxanye yεen feen toma ε naxan toma. ²⁴ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, nabi wuyaxi nun manga wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mi a mε ε naxan mɛma."

† SODOMAFindixi taana nde ra Ala naxan halagi. A mato Dunupa Fɔlɔn 19.1-29 kui.

Samariya kaana fe sandana

²⁵ Awa, na waxatini Sariya karamɔxɔna nde yi fa Yesu bunbadeni, a yi a maxɔdin, a naxa, "Karamɔxɔ, n nanfe lige n habadan nii rakisin sɔtɔ?"

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "Sariya Kitabun nanfe falaxi? I a xaranma di?"

²⁷ Xɛmɛn yi a yabi, a naxa, "'I xa i Marigina Ala xanu i bɔɔɛn birin na, e nun i niin birin na e nun i senben birin na e nun i xaxinla birin na' e nun 'i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.' †† "

²⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, "I ya falan tinxin. I xa na liga, i niin kisima nen."

²⁹ Koni Sariya karamɔxɔn yi waxi a xɔn ma nen, a xa yoon sɔtɔ a yetε xa. Nanara, a Yesu maxɔdin, a naxa, "N adamadi bodena nde ra?"

³⁰ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, "Xɛmɛna nde yi keli Yerusalɛn taani siga Yeriko yi, muxu mafune yi a suxu, e yi a bɔɔɛn, a lu ndedi e xa a faxa. ³¹ A mi bu saraxar-alina nde yi fa na kiraan xɔn ma. A na xɛmɛn to wax-atin naxan yi, a dangu a ra bode fɔxɔn na. ³² Lewi bɔɔ-ɔnna muxuna nde fan yi fa, a xɛmɛn to, a dangu a dɛxɔn ma. ³³ Koni Samariya kaana nde dangumatɔɔn na a ra, na kiraan xɔn ma, na yi a li na, a to a to, a kininkinin a ma kati! ³⁴ A siga a fema, a turen nun manpaan sa a maxɔɔdene dɛ, a yi e maxidi. Na xanbi ra, a xɛmɛn sa a soon fari, a siga a ra xɔɔɛ yigiya banxini a dandandeni. ³⁵ Na xɔtɔn bode, a gbeti gbanan firin tongo, a yi a so xɔɔɛ yigiya banxin kanna yii. A yi a fala a xa, a naxa, 'A dandan, n na xεte waxatin naxan yi, i naxan yo baxi a fe ra, n na a raxεte i ma.'"

³⁶ Yesu yelinxina sandan sɛ, a yi a maxɔdin, a naxa, "I tan yεε ra yi, na muxu saxanne yε, muxu mafune xɛmɛn naxan bɔɔɛn, nde na adamadi bode kenden na?"

³⁷ Sariya karamɔxɔn yi a yabi, a naxa, "Naxan kininkininx i ma."

Yesu yi a yabi, a naxa, "Siga, i sa na ɔɔxɔnna liga."

Marata nun Mariyama fe

³⁸ Yesu nun a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, e taana nde li, naxanla nde yi na yi, a xili Marata, na yi a yigiya a banxini. ³⁹ A xunye ɔaxalanmaan xili Mariyama, na yi dɔxɔ Marigin dɛxɔn ma, a yi a tuli mati a xaranna ra. ⁴⁰ Marata yi xaminxi wali wuyaxi kε feen na. Nanara, a fa a fala Marigin xa, a naxa, "Marigina n xunyen bata wanla birin lu n yii, i ya fe mi na yi ba? A fala a xa, a xa fa n mali!"

⁴¹ Marigin yi a yabi, a naxa, "Ee! Marata, i xaminxi, i kɔntɔfilixi fe wuyaxi ra. ⁴² Koni adamadiin makoon se keden peen nan ma. Mariyama bata wa fe faɔin xɔn. Na mi fa bε a yii!"

†† Sariyane 6.5 nun Saraxaraline 19.18 † Na waxatini Yahudiyane yi SAMARIYA KAANEyatexi kafirine nan na. E fe fɔɔden sebeɔi Mangane Firinden 17.24 kui.

Xaranna Ala maxandin ma

Matiyu 6.9-13, 7.7-11

11 Λαχνα nde, Yesu yi Ala maxandima yirena nde yi. A yelin waxatin naxan yi, a xarandii keden yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, nxu xaran Ala maxandin ma alo Yoni a xarandiine xaran kii naxan yi."

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E Ala maxandima ikiini, e naxa,

'Nxu Fafe,
i xinla xa sarijan,
i ya Mangayaan xa fa.

³ I xa naxa kaxa yo kaxa balon fi nxu ma.

⁴ I xa nxu mafelu nxu yulubine ra,
alo nxu fan bata nxu hake tongone mafelu kii naxan yi.

I nama tin nxu xa bira tantanni."

⁵ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Xa e tan nde keden siga a xoyin fema kax tagini, a yi a fala a xa, a naxa, 'N xoyina, n doli buru xun saxan yi' ⁶ amasot n lanfaan naxan sa sigatini, na bata fa iki sasa, koni sese mi n yii n naxan soe a yii!' ⁷ Koni xa bonna a yabi banxini, a naxa, 'I nama n kax! Deen balanxi, nxu nun n ma diine bata nxu sa, n mi fa naxa kele, n sena nde so i yii.' ⁸ Awa, n xa a fala e xa, hali xa a mi keli e xoyiyana fe ra, a burun so a yii, koni a kele, a makoon seen naxan birin ma, a na so a yii amasot a mi yagixi a xande.

⁹ Awa, n xa a fala e xa, e seen maxodin, e a sotoma nen, e seen fen, e a toma nen, e deen konkon, a rabima e xa nen. ¹⁰ Amasot naxan yo na seen maxodin, na a sotoma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deen konkon, a rabima a xa nen. ¹¹ Muxuna nde e ye ba, naxan ma diin yexen maxandima a ra, a yi sapin so a yii? ¹² Hanma a na a xandi taxe xeleni, a yi tanla so a yii?"

¹³ Hali e to findixi muxu jaxine ra, e a kolon fa fala a lan nen, e xa se fapin so e diine yii. E faxi fa, e Fafe naxan ariyanna yi, na a Nii Sarijanxin fima a maxandi muxune ma kii naxan yi!"

Bobon nakendeya fena

Matiyu 12.22-30, Maraka 3.20-27

¹⁴ Λαχνα nde Yesu yi jinanna raxete bobon faxa ra. Ninanna xete xemem faxa ra waxatin naxan yi, a falan ti folo, yamaan yi kaxe. ¹⁵ Koni e ndee naxa, "A jinanne kedima Yinna Mangan Belesebu barakan nin."

¹⁶ Bonne yi waxi a xon ma e xa a kepaan feselese. Nanara, e yi a maxodin a a xa kabanako fena nde liga, naxan kelixi Ala ma. ¹⁷ Koni Yesu yi e miriyaan kolon, a yi a fala e xa, a naxa, "Yamanan naxan yitaxunxi yengeni, na yamanan kalama nen mafuren! [†] Yengen tanden naxan kui, na fan kalama nen. ¹⁸ Awa, xa Setanaa mangayana a yete yenge, a sabatima nayi di? E bata a fala, a n bata jinanne kedi Belesebu barakani.

[†] YAMANANA: Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi.

¹⁹ Xa n jinanne kedima Belesebu barakan nin, e faxrabirane e kedima nanse xon nayi? Na ma, e faxrabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi e xa! ²⁰ Xa n jinanne kedima Ala senben barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata e li."

²¹ "Senbemaan na a yiton yenge so xinla ma, a yi a banxin kantan, a seene birin natangama nen. ^{††22} Koni xa senbe kanna nde бага a ma, a yi a naxa, a sigama a yenge so seene birin na nen nayi, a yigi saxi naxanye fari, seen naxanye a yii, a yi ne yitaxun."

²³ "Naxan mi n tan faxa ra, na bata keli n xili ma. Nxu nun naxanye mi malanma, ne sigama ayi nen."

Yinna jaxin xete fena

Matiyu 12.43-45

²⁴ Yesu naxa, "Yinna jaxin na xete muxun faxa ra, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to, a a mirima nen nayi, a naxa, 'N kelixi denaxan yi, n moxa xa xete na.' ²⁵ Nanara, a na xete na, xa a li na makoxi, a yitoxi, ²⁶ nayi a sigama nen, a sa fa yinna jaxi solofere gbeteeye ra naxanye jaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fema. Na muxuna fe rapanna jaxuma ayi nen dangu a folon na."

Sewa kendena fe

²⁷ Yesu ito fala waxatin naxan yi, jaxanla nde yi falan ti a xa yamaan ye, a naxa, "Naxanla naxan i sotoxi, a yi i maxuru, muxu sewaxin nan na ra!"

²⁸ Koni Yesu yi a yabi, a naxa, "Naxan dangu na ra, muxu sewaxin nan ne ra naxanye Alaa falan mema, e yi a suxu ken!"

Taxamasenna fe

Matiyu 12.38-42

²⁹ Yamaan malan Yesu fema waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, "Iki muxune findixi muxu jaxine nan na, e to n maxodinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi kabanako fe yo toe ba Nabi Yunusaa taxamasenna ra.

³⁰ Nabi Yunusa ^{††} findi taxamasenna ra kii naxan yi Niniwa kaane xa, n tan Muxuna Dii Xemem findima taxamasenna ra na kii nin iki muxune xa. ³¹ Naxalan Mangan naxan keli sogeteden yiifanna ma, na tima nen Kiti Sa Laxoni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi boxon danna nan na, a fa a tuli mati Sulemani a fekolonna falan na. Awa, n xa a fala e xa, naxan gbo dangu Sulemani ra, na be yi. ³² Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Laxoni, e yi e yalagi amasot ne Yunusa a kawandin me waxatin naxan yi, e xun xanbi so nen e hakene yi. Koni n xa a fala e xa, nde be naxan gbo Yunusa xa!"

^{††} Sandani ito kui, Setana findixi SENBEMAANNA. Xa Yesu bata muxune ba Setana jinan jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana naxa. [‡] Na yire MAKOXIN findixi muxun boxon nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma. ^{‡†} A mato Yunusa sora 1 han 4 kui.

Fati benden kenenna fe

Matiyu 5.15, 6.22-23

³³ Yesu naxa, "Muxu yo mi lenpun nadegema, a yi a luxun hanma a yi a raso deben bun ma, koni a dɔɔɔma seen nan fari alogo yamaan na so banxini, e xa kenenna to. ³⁴ I yeen luxi nen alo lenpuna i fati benden xa. Xa i yeen kende, i fatin birin luma nen kenenni, koni xa i yeen kala, i fatin luma nen dimini. ³⁵ A liga i yeren ma nayi, kenenna naxan i yi, na nama findi dimin na. ³⁶ Xa i fatin kenenni, dimi yo mi a yi, a birin degema nen alo lenpun degema kii naxan yi."

Yesu yi Sariya karamɔɔɔne nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

³⁷ Yesu yelin falan tiye waxatin naxan yi, Farisi muxuna nde yi a xili, a a xa sa a dege a konni. Nanara, a so, a dɔɔɔ a degedeni. ³⁸ Farisi muxuna a to waxatin naxan yi, a Yesu mi a yiin naxaxi lan e dinan kiin ma benun a xa a dege, a kabɛ. ³⁹ Nanara, Marigin yi a fala a xa, a naxa, "E tan Farisi muxune, e igelengenna nun donse sa seen fanna maxama, koni e kuiin nafexi muxu seen nun fe jaxin na. ⁴⁰ E tan daxune! Xa Ala nan seen fanna daxi, a tan xa mi a kuiin fan daxi ba? ⁴¹ Koni naxan e donse don goronna kui, e xa na so yiigelitɔɔne yii, seen birin sarijanma nen na yi."

⁴² "E tan Farisi muxune, gbalona e yee ra! Amasɔɔɔ e nakɔ yi seene yaganna bama, alo sorontonna nun sabi gbeteeye, koni e bata e me tinxinyaan nun Alaa xanun-tenyana fe ra. A lan nen e xa ne nan liga, e nun yagan baana."

⁴³ "Gbalona e xa, e tan Farisi muxune, amasɔɔɔ dɔɔɔde fajin nafan e ma salide banxine yi, binye xɔɔɔne rafan e ma lɔɔɔ tideni. ⁴⁴ Gbalona e xa! Amasɔɔɔ e ligaxi nen alo gaburu fonna. Yamaan sigan tima a fari, e mi a kolon."

⁴⁵ Sariya karamɔɔɔ keden yi a fala a xa, a naxa, "Karamɔɔɔ, i naxan falama ito ra, i nxu fan nafeyama nen nayi!"

⁴⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔɔɔne! Amasɔɔɔ e goronna sama yamaan xun ma naxan binya kati, koni e tan yeteen mi e yii dinje a ra hali, e yi e mali a tonge. ⁴⁷ Gbalona e xa! E bata gaburu fajine rafala nabine xa, e benbane nabiin naxanye faja yati! ⁴⁸ E benbane naxan liga, e yeteen bata tin, e bata a mayita amasɔɔɔ e nabine faja nen, e tan bata gaburune yitɔɔn mɔɔn. ⁴⁹ Nanara, en bata Ala xaxinla to, a naxa, 'N nabine nun xerane rasigama e ma nen, e ndee faxama nen, e yi ndee besenxɔɔnya.' ⁵⁰ Nanara, iki muxune saranma na nabine birin faja feen nan na xabu dunupa da waxatini, ⁵¹ fɔɔɔ Habila saya feen ma han sa dɔɔɔ Sakari saya feen ma, e naxan faja saraxa ganden nun yire sarijanxin tagi. N xa a fala e xa, na feene xetema nen iki muxune ma."

⁵² "Gbalona e xa, e tan sariya karamɔɔɔne, amasɔɔɔ e bata deen pinna mara naxan xaxilimaya banxin deen nabima, e tan yeteen mi soe. Naxanye waxi so feni, e bata ne raxete!"

⁵³ Yesu keli na yi waxatin naxan yi, sariya karamɔɔɔne nun Farisi muxune yi a yigbeten fɔɔɔ, e yi a ye mɔɔ ayi kati! E yi a maxɔɔdin fe wuyaxi ma amasɔɔɔ ⁵⁴ e yi waxi a xɔɔn ma, e xa a suxu feni tɔɔn a falana fe ra.

Maxadina nafigina fe yi

Matiyu 10.26-27

12 Muxu wuli wuyaxi e malan waxatin naxan yi han e lu tiye e bode ma, Yesu yi falan ti a xarandiine singe xa, a naxa, "E a liga e yeren ma Farisi muxune buru rate sena [†] fe yi, naxan findixi e nafigiyaan na. ² Feen naxan luxunxi na minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen. ³ Nanara, e bata naxan fala dimini, na mema nen kenenni. E bata naxan birin kɔɔyɔɔyɔɔn muxune xa konkoni, ne ralima nen taa tagini kenenni."

Ala yee ragaxuna fe

Matiyu 10.28-31

⁴ "N kɔɔyine, n xa a fala e xa, e nama gaxu ne yee ra naxanye fati benden faxama koni e mi nɔɔ fefe lige dangu na ra. ⁵ E gaxuma naxan yee ra, n na yitama e ra nen: e xa gaxu Ala yee ra, senbena a yii, a na i faja waxatin naxan yi, na xanbi ra a yi i rasiga yahannama yi. N xa jɔɔɔdin fala e xa, e xa gaxu na nan yee ra!"

⁶ "Xɔɔlidi suulun mi sare gbanan firin na ba? Koni hali na keden, Ala mi ninanje a xɔɔn ma. ⁷ Hali e xun sexen keden kedenne, Ala e xasabin birin kolon. Nanara, e nama gaxu, e dangu xɔɔlidi wuyaxin na!"

I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi

Matiyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ "N xa a fala e xa, naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan na jɔɔɔɔnna ligama nen a xa Alaa malekane yetagi. ⁹ Koni naxan yo na a me n na yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan n mema a ra nen Alaa malekane yetagi."

¹⁰ "Naxan na n tan Muxuna Dii Xemen nayelevu, na mafeluma nen. Koni naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayelevu, na mi mafeluye mumɛ!"

¹¹ "E na siga e ra salide banxin yetagi waxatin naxan yi, e yi e yigbeten, hanma mangane yetagi hanma kuntigine yetagi, e nama xamin e xɔɔn ba feen na hanma e naxan falama. ¹² Amasɔɔɔ e naxan falama Alaa Nii Sarijanxina e xaranma nen na ra na waxatin yeteni."

Nafulu kan daxuna fe sandana

¹³ Muxuna nde yi a fala a xa yamaan tagi, a naxa, "Karamɔɔɔ, a fala ngaxakedenna xa, nxu fafe nafunla naxan lu nxu yii, a xa a yitaxun, a yi n gbeen so n yii."

¹⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "Ee! I tan! Nde n findixi kiti bolonna ra hanma se taxun na muxu firinna tagi?"

¹⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e birin xa, a naxa, "E a liga e yeren ma milana fe yi amasɔɔɔ muxun findi nafulu kan na ra ki ki, a mi nɔɔ luye a sii ra a nafunla fe ra."

† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹⁶ Awa, Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Βαχνα nde yi nafulu kanna nde yii nun naxan sise yi sabatima kati! ¹⁷ A yi a miri a yete ma, a naxa, ‘Yire mi n yii, n na n ma sisee bogine ramare denaxan yi. N nanfe ligama nayi?’ ¹⁸ A yi a miri a yete ma, a naxa, ‘N naxan ligama na ni ito ra. N na n ma se ramara banxine kalama nen, n yi nde gbete ye ti naxanye gbo dangu a fonne ra. N yi n ma maala nun n yii seene ramara na yi. ¹⁹ Na xanbi ra, n na a fale nen n yete ma, n naxa, n makoon seen naxan birin ma ne wuyaxi bun ma, n bata ne sɔɔ. N xa n dege ki fani, n yi n min, n yi n yete rasewa.’ ²⁰ Koni Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I tan daxuna, to kɛen na e nun i niin fatama nen, na xanbi ra i bata seen naxanye birin namara i yete xa, ne findima nde gbee ra?’”

²¹ Yesu naxa, “A na kii nin e birin xa naxanye nafunla malanma e yete xa, koni nafulu kan mi e ra Ala yee ra yi.”

I yigi sa Ala yi

Matiyu 6.25-34

²² Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nanara, n na a falama e xa, e nama kontofili e dunupa yi gidina fe ra, e naxan donma hanma e e maxidima naxan yi. ²³ Amasɔɔ niin dangu donseen na, fati benden dangu dugin na pon! ²⁴ E xɔline mato, e mi sese sima, e mi sese xabama, donse ramarade mi e yii, koni Ala e baloma. E tan dangu xɔline ra pon! ²⁵ E tan nde nɛ waxatidi se a yete siin fari xaminna fe ra ba? ²⁶ Xa e mi nɛ fe xuridine lige, nanfera e xaminma a dɔnxene fe ra nayi? ²⁷ E wudi fuge fapine gbo kii mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yete xa, koni n xa a fala e xa, hali Manga Sulemani e nun a nɔɔɔ birin yi, a mi maraberi ba alo e tan nde. ²⁸ Ala nan sexene maraberi bama naxanye be yi to, tila a ganma nen, a jan fefe! A mi e maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun. ²⁹ Nanara, e nama kontofili sena fe ra e naxan donma e nun e naxan minna. ³⁰ Amasɔɔ dunupa denkeleyatarene seni itoe birin fenma waxatin birin. Koni e Fafe Ala e makoon kolon. ³¹ Koni e Alaa Mangayaan fen, na xanbi ra, a seni itoe fan soma e yii nen.”

Ariyanna nafunla fe

Matiyu 6.19-21

³² Yesu naxa, “Yexee kurudina, e nama gaxu amasɔɔ a bata e Fafe Ala kenen, a Mangayaan so e yii. ³³ E e yii seene birin sara, e gbetin so yiigelitɔne yii. E gbetin namara seene sɔɔ e yete xa naxanye mi kale. E yi e nafunle ramara ariyanna yi a mi janma denaxan yi, mupadene nun melimenle mi a kale denaxan yi. ³⁴ Bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan menna nin.”

Walikeen naxanye yitɔnxi

³⁵ Yesu naxa, “E e yitɔn alogo e xa wali, e yi e lenpune radegɛ. ³⁶ E xa liga alo walikeen naxanye e kuntigin legedenma keli naxalandi tiin malanni. A na fa waxatin naxan yi a deen kɔnkɔn, e a rabima a xa nen mafuren!

³⁷ Muxu sewaxin nan ne ra naxanye kuntigina e lima e ye, e yitɔnxi! N xa nɔndin fala e xa, a a tagi xidima nen, a yi e radɔɔ, a donseen so e yii. ³⁸ Muxu sewaxin nan ne ra xa a e yitɔnxi li, hali a fa kɛ tagini hanma dangu na ra. ³⁹ E xaxili lu ito xɔn ma. Xa banxi kanna mupaden fa waxatin kolon, a mi tinne mupaden yi so a banxini. ⁴⁰ E fan xa e yitɔn amasɔɔ e xaxili mi waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin.”

Walike tinxinxina fe

Matiyu 24.45-51

⁴¹ Piyeri yi Yesu maxɔdin, a naxa, “Marigina, i sandani ito sama nxu tan nan xa ba hanma muxun birin xa?”

⁴² Marigin yi a yabi, a naxa, “Walikeen mundun lan-naya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dɔxi walikeen bonne xun na, a donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra. ⁴³ Na walikeen sewama nen xa a kuntigina a li na wanla ke! ⁴⁴ N xa a fala e xa yati, a kuntigina a yii seen birin taxuma a ra nen. ⁴⁵ Koni xa a walikena a miri a yete ma fa fala, ‘N ma kuntigin bata buye ayi, a mi xeten xulen,’ xa a walikeen bonne bɔnbɔ fɔɔ, xemen nun naxanle, a a dege, a yi a min han a yi a radangu ayi, ⁴⁶ a kuntigin na fa waxatin naxan yi, walikeen na xaxili mi a xɔn ma waxatin naxan yi, a kuntigin na a naxankatama nen nayi, a yi a saranna fi alo denkeleyatarene kii naxan yi.”

⁴⁷ “Walikeen naxan a kuntigin sagoon kolon, koni a mi tin na lige, na bɔnbɔma nen bosaan ye wuyaxi ra kati! ⁴⁸ Koni walikeen naxan mi a kuntigin sagoon kolon, xa na fena nde liga, a bosaan sɔɔma naxan ma fe ra, a bulanma nen nayi ndedi. Awa, a wuyaxi soxi naxan yi, a wuyaxi maxilima nen na ra. A gbege soxi naxan yi, a gbege maxilima nen na fan na dangu bonna ra.”

Mayitaxun tiin nan Yesu ra

Matiyu 10.34-36

⁴⁹ Yesu naxa, “N bata fa teen na dunupa yi. Xa a yi dege nun, na rafan n ma han! ⁵⁰ Koni fɔ n xa mamin tɔɔni singen. N bɔne mi se han a kamali! ⁵¹ E mirixi a ma fa fala a n faxi bɔne xunbenla nan na dunupa yi ba? N xa a fala e xa, n mi faxi bɔne xunbenla xan na fɔ mayitaxunna. ⁵² To xanbi ra, muxu suulun yitaxunma nen denbaya kedenna kui, saxan fɔɔ kedenni, firin fɔɔ kedenni. ⁵³ Dii fafane kelima nen dii xemene xili ma, dii xemene fan yi keli e fafane xili ma. Dii ngane kelima nen e dii temene xili ma, dii temene fan yi keli e ngane xili ma. Mamene kelima nen e diine naxanle xili ma. Diine naxanle fan yi keli e mamene xili ma.”

Waxatine famu fena

Matiyu 16.2-3

⁵⁴ Yesu mɔn yi a fala yamaan xa, a naxa, “E na kundaan to sogegododeni waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala, ‘Tulen famaani ni i ra,’ a ligama na kii nin. ⁵⁵ E na foyen to keke sogetede yiifari fɔɔni waxatin naxan yi, e a falama nen, e naxa, ‘Kuye wolonma nen

to, 'anu a ligama nen. ⁵⁶ E tan nafigine, e nɛ kore xɔn-na nun ɔɔɔɔ xɔnna matoe nen, e yi a bunna kolon, nan-fera e mi nɛ waxatini ito bunna kolonɛ?"

Yengen jan fena yengefane tagi

Matiyu 5.25-26

⁵⁷ "Nanfera e mi nɛ kitin se e yete ma, naxan tinxin e na liga? ⁵⁸ Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, e nema kira yi waxatin naxan yi, i xa kata i na feen jan e tagi alogo a nama siga i ra kitisaan fema, alogo kitisaan fan nama i so doma kanne yii, doma kanne fan yi i sa ka-soon na. ⁵⁹ N xa a fala i xa, i mi kele na fo i yanginna birin fi."

E xun xanbi so e hakene yi

13 Na waxatini, muxuna ndee yi fa Galile kaane fe fala Yesu xa, Pilati naxanye faxes e yi saraxan ba-ma Ala xa waxatin naxan yi. ² Yesu yi e yabi, a naxa, "Bayo Galile kaane bata faxes na kiini, e mirima na ma nen ba, fa fala hake kanna nan ne ra dangu Galile kaan bonne birin na ba? ³ En-en de! N xa a fala e xa, xa e mi e xun xanbi so e hakene yi, e birin faxama nen alo bonne. ⁴ Kore banxin naxan Siloyan yi, a bira muxu fu nun solomasexen naxanye fari, ne fe di? E mirixi a ma fa fala ne jaxu dangu Yerusalen kaane birin na ba? ⁵ En-en de, n xa a fala e xa, xa e mi e xun xanbi so e hakene yi, e birin faxama nen alo bonne."

Xɔde binla fe sandana

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, "Xɔde binla yi xemena nde yii a nakɔni. A siga a bogin fendeni koni a mi sese to a kɔe ra. ⁷ Nanara, a yi a fala a nakɔ kantanna xa, a naxa, 'A mato, a jee saxanna nan ito ra, n fama be yi, n fa xɔdeni ito bogin fen koni n mi se to a ra. A sege, i yi a woli ayi, a nama ɔɔɔɔ fapin kala.' ⁸ Koni a nakɔ kantanna yi a yabi, a naxa, 'N kanna, a lu na jee kedenni ito yi. N xa yinla ge a rabilinni, n yi a rafe lɔɔɔɔ na naxan a sabatima. ⁹ Xa xɔde binli ito bogi nayi faraxi, na fan, xa a mi bogi, i yi a sege.'"

Yesu yi jaxalan furetɔɔɔɔ nakendeya Matabu Lɔɔɔɔni

¹⁰ Matabu Lɔɔɔɔna nde yi, Yesu yi xaranna tima salide banxini. ¹¹ Naxanla nde yi na nun pinan jaxin yi naxan fɔɔɔ ra, a bata yi a rafura jee fu nun solomasexɛ, a bata yi a mafelen, a mi yi fa nɛ a ratinxinɛ hali! ¹² Yesu a to waxatin naxan yi, a yi a xili, a yi a fala, a naxa, "Nga jaxanla, i bata i sɔɔɔ i ya fureni ito ra to!" ¹³ A yi a yiin sa a fari, jaxanla yi ratinxin kedenna, a yi Ala tantun.

¹⁴ Salide banxin kuntigin yi xɔɔ, bayo Yesu bata muxun nakendeya Matabu Lɔɔɔɔni. Nanara, a falan ti yamaan xa, a naxa, "Wanla kema xii sennin nan bun, nayi e xa fa na lɔɔɔɔ ma, e fa kendeyaan sɔɔɔ, koni a mi lige Matabu Lɔɔɔɔni!"

¹⁵ Marigin yi a yabi, a naxa, "E tan nafigine, e tan naxanye birin be, e mi e pingena hanma e sofanla fulunma ba, e sa a ramin Matabu Lɔɔɔɔni? ¹⁶ Awa, Iburahima bɔnsɔɔna nan jaxanli ito ra, Setana bata naxan xidi

jee fu nun solomasexɛ. A mi lan, a xa xɔɔɔɔ, a fulun Matabu Lɔɔɔɔni ba?" ¹⁷ Yesu a falan yi a yengefane birin nayagi. Na waxatini yamaan birin yi lu sewe a ka-banako feene birin na.

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, Maraka 4.30-32

¹⁸ Yesu naxa, "Alaa Mangayaan maligaxi nanse ra? N na a misalima nanse ma? ¹⁹ A luxi nen alo sansi kɛse xuridina, † xemɛn naxan si a xɛɛn ma, a gbo, a findi wudin na, xɔline yi e tɛɛn sa a yi."

Burun nate sena fe sandana

Matiyu 13.33

²⁰ Yesu mɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, "N na Alaa Mangayaan misalima nanse ma? ²¹ A ligaxi nen alo burun nate sena † jaxanla naxan tongo, a yi a sa buru fupɔi benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te."

So de xurina fe

Matiyu 7.13-14, 21-23

²² Yesu yi siga taa gbeene nun banxidene ra, a xaranna ti a yi a tinxin Yerusalen taan na.

²³ Nde yi a maxɔdin, a naxa, "N kanna, muxun naxan kisima, na mi wuya ba?"

Yesu yi e yabi, a naxa, ²⁴ "E yixɔɔɔɔ e so de xurina, n xa a fala e xa, muxu wuyaxi katama nen so feen na koni e mi nɛ soɛ."

²⁵ "Banxi kanna kelima nen, a deɛn balan. E ti a xanbi ra, e deɛn makɔnɔn fɔɔ, e naxa, 'N kanna, deɛn nabi nxu xa,' a e yabima nen nayi, a naxa, 'N mi e keliden kolon!'

²⁶ Awa, e a yabima nen nayi, e naxa, 'N xu bata yi nxu dege, nxu yi nxu min i fema, i bata xaranna ti nxɔ taani!'

²⁷ A mɔn a falama nen, a naxa, 'E tan tinxintarene, e keli n fema, n mi e keliden kolon.' ²⁸ E na Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba nun nabine birin to

Alaa Mangayani waxatin naxan yi, koni e tan mi so, e wugama nen nayi, e yi e pinna raxin kati! ²⁹ Yamaan fama nen, sa keli sogeteden nun sogegododen nun yii-fari fɔɔɔɔ nun kɔmɛnna ma, e dɔɔɔ sɛwa bande don-

deni Alaa Mangayani. ³⁰ Nayi, naxanye xanbin na, na ndee sa luma nen yɛɛn na. Naxanye yɛɛn na iki, ne yi sa lu xanbin na."

Yesu yi Yerusalen taan xanu

Matiyu 23.37-39

³¹ Na waxatin yeteni Farisi muxuna ndee yi fa Yesu fema, e yi a fala a xa, e naxa, "Keli be yi, i siga yire gbete yi, amasɔɔ Herode waxi i faxes feni."

³² Yesu yi e yabi, a naxa, "E sa a fala na xulumaseen xa, e naxa, 'N pinanne kedima nen, n muxune rakendeya to nun tila yi, a soge saxandeni, n yelinma nen n ma wanla ra.' ³³ Koni hali na, fo n xa lu sigan tiye nen to nun tila nun tila buda yi, bayo a mi lan nabiin xa faxes yire gbete yi fo Yerusalen taani."

† Sansini ito xili nen mutaridi. †† BURUN NATE SENA: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

³⁴ A yi a fala, a naxa, “Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! E tan naxanye nabine faxaxi, e yi Alaa xerane maglɔn. A xɔnla n suxu nen sanɔa ma wuyaxi n xa e malan n fema alo tɔxe ngana a diine malanma a gabuteen bun ma kii naxan yi, koni e mi tin! ³⁵ Awa, Ala e konna rabeninma nen fefe! N xa a fala e xa, e mi fa n toma han e yi a fala, e naxa, ‘Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!’”

Yesu yi fureɔɔn nakendeya

14 Matabu Lɔxɔna nde yi, Yesu yi siga a dɛgedeni Farisi muxu gbeena nde konni. Awa, yamaan yi Yesu matoma kati! ² Xemen naxan fatin yi makusixi, na yi fa Yesu yetagi. ³ Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune maxɔdin, a naxa, “A daxa muxune yi rakendeya Matabu Lɔxɔni ba, hanma na mi lan?”

⁴ Koni e mi a yabi hali! Yesu yi xemen tongo, a yi a rakendeya, a siga. ⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa dii xemena hanma turana e tan nde yii, xa a bira xɔɔinna kui Matabu Lɔxɔni, i mi a ratema mafuren Matabu Lɔxɔni ba?” ⁶ Koni e mi nɔ a maxɔdinna yabe.

Yete yitena fe

⁷ Yesu mɔn yi falan ti muxu xilixine xa sandani, amasɔɔ a yi e rakɔɔsima e katama dɔxɔdeni yeen na kii naxan yi, a naxa, ⁸ “Muxuna nde na i xili naxalandi ti malanni waxatin naxan yi, i nama dɔxɔ yeen na, amasɔɔ yanyina nde muxu gbete xilixi naxan dangi i tan na. ⁹ Awa, naxan e birin xilixi, na fama nen, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Dɔxɔdeni ito so a yii.’ Xa na liga, i yagima nen nayi amasɔɔ i bata keli na dɔxɔde fajini.

¹⁰ Koni e na i xili waxatin naxan yi, siga i sa dɔxɔ xanbin na, nayi i xɔɔe yatigin fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, ‘Sɔxɔ, fa i magodo yire fajini ito yi.’ I binyama nen nayi muxu xilixin bonne birin yetagi. ¹¹ Amasɔɔ naxan birin a yete yitema, na magodoma nen. Naxan na a yete magodo, na yitema nen.”

¹² Yesu yi a fala xɔɔe yatigin xa, a naxa, “Xa i ferijen seen hanma ximenna soma yamaan yii, i nama i xɔyine xili, hanma i ngaxakedenne hanma i xabilane hanma i dɔxɔ bode nafulu kanne, amasɔɔ ne fan i xilima nen, e yi i ya donla saran. ¹³ I na naxanaxan ti waxatin naxan yi, i xa yiigelitɔne xili e nun madɔntɔne nun sankalatɔne nun danxutɔne. ¹⁴ Awa, i barayin sɔɔma nen nayi amasɔɔ ne mi nɔe a donla saranɔe. Koni Ala a saranna fiye muxu tinxinxine rakeli waxatini sayani.”

Dɛge malan gbeena fe sandana

Matiyu 22.1-10

¹⁵ Donse donna nde yi a fema, na ito me waxatin naxan yi, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Muxu sewaxin nan ne ra naxanye balon donma Alaa Mangayani.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xemena nde yi na naxan donse donna malan gbeen ti, a muxu wuyaxi xili.

¹⁷ Na malanna waxati saxini, a yi a walikeen nasiga, a xa sa a fala a muxu xilixine xa, a e xa fa, seene birin bata yi yelin yitɔɔɔe! ¹⁸ Koni e birin yi e makone fala

fɔɔ. A singe ra xiin yi a fala walikeen xa, a naxa, ‘N bata xeen sara fɔ n xa sa na mato, yandi i hake lu n xa.’

¹⁹ Bonna naxa, ‘N bata jinge fu sara, n sa e matoma, yandi i xa i hake lu n xa.’ ²⁰ Bonna fan naxa, ‘N baxi naxanla futudeni nen. Nanara, n mi nɔe sigɔ.’ ²¹ Walikeen yi xete, a sa na birin fala a kuntigin xa. Awa, banxi kanna yi xɔɔ nayi han, a yi a fala a walikeen xa, a naxa, ‘I mafura, i siga kirane xɔn ma, i sa fa yiigelitɔne nun madɔntɔne nun danxutɔne nun sankalatɔne ra.’

²² A mi bu walikeen naxa, ‘N kanna, i naxan fala n xa, n bata na liga koni dɔxɔdena ndee mɔn luxi.’ ²³ Nanara, kuntigin yi a fala walikeen xa, a naxa, ‘Siga xeen ma kirane xɔn ma e nun burunna ra, i kankan yamaan ma, e xa fa, alogo n ma banxin xa rafe. ²⁴ N xa a fala i xa, muxun naxanye xilixi, ne sese mi fa ferijen seni ito donɔe!’”

Bira Yesu fɔxɔ ra

Matiyu 10.37-38

²⁵ Yama gbeen yi Yesu fɔxɔ ra sigatini, a yi a yee rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa, ²⁶ “Muxu yo fa n tan fema, a mi nɔe finde n ma xarandiin na fɔ a xa a me a nga nun a fafe ra e nun a naxanla nun a diine nun a ngaxakeden xememane nun a naxalanmane nun a yeteen na. ²⁷ Muxu yo mi a faxa wudin † tongo, a bira n fɔxɔ ra, na mi finde n ma xarandiin na. ²⁸ Xa e tan nde waxi a xɔn, a xa sangansoon ti, a dɔxɔma nen singen, a yi a gbetin yate a yi a kolon naxan xɔxɔn a yii, xa na wanla panɔe. ²⁹ Xa a mi na liga, a na yelin a beten se waxatin naxan yi, a mi nɔe sangansoon napanɔe. Naxan birin na na to, e a magelema nen. ³⁰ E a falama nen, e naxa, ‘Xemeni ito bata banxin ti fɔɔ koni a mi nɔxi a rapanɔe!’” ³¹ Yesu naxa, “Xa mangana nde na naxan ma gali muxu wuli fu liye, a waxi a xɔn ma, a xa sa mangan bonna yenge naxan ma gali sigɔ han muxu wuli mɔxɔɔe, a dɔxɔma nen singen, a yi a yate xa a senben na mangan yenge. ³² Xa senbe mi a yii, a xeraan nasigama nen benun a xa a feman li, a yi a mafan, alogo e nama yenge. ³³ Awa, a na kii nin, e tan nde keden mi nɔe finde n ma xarandiin na fɔ a xa a yii seen birin yiba.”

Fɔxɔna fe

Matiyu 5.13, Maraka 9.50

³⁴ “Fɔxɔn fan, koni xa a mɛxɛmɛxenna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxenna nanse ra nayi? ³⁵ A mi lan xɔxɔn ma, a mɔn mi finde lɔxɔn na sansine xa fɔ a xa woli ayi nen. Xa tunla naxan ma a feen me, na xa a tuli mati!”

Yexɛ tununxina fe sandana

Matiyu 18.12-14

15 Lɔxɔna nde mudu maxinle nun yulubitɔ wuyaxi yi fa Yesu fema e tuli matideni. ² Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne yi falan ti fɔɔ e de bun ma, e

† Romi kaane yi muxune gbangbanma wubɔnhan ma, e yi e faxa. Ito bunna neen, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

naxa, “Xemēni ito yulubitōne yisuxuma, a yi a dege e fema.”³ Nanara, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa,

⁴“Xa yeXeε keme ε tan nde yi, na nde keden yi lo ayi, a nanfe ligama? A yeXeε tonge solomanaanin e nun solomanaaninna luma nen burunna ra, a sa a tununxin fen han a yi a to. ⁵A na a to waxatin naxan yi, a sewama nen, a yi a sa a kōe ma, ⁶a mōn yi siga a ra a konni, a yi a dōxō bodene nun a xōyine xili, a yi a fala e xa, a naxa, ‘En sewa amasōtō n ma yeXeεn naxan yi tununxi n bata a to!’ ⁷N xa a fala ε xa, a na kii nin, sewan tima nen ariyanna yi hake kan keden tubixina fe ra dangu tinxin muxu tonge solomanaanin e nun solomanaaninna ra naxanye mirixi a ma fa fala e mako mi tubin ma.”

Gbeti gbanan tununxina fe

⁸“Awa, gbeti gbanan fu naxanla naxan yii, xa na keden tunun a ma, a nanfe ligama? A lenpun nan nadegema, a yi a banxin makō mafuren, a yi a fen yiren birin yi han a yi a to. ⁹A na a to waxatin naxan yi, a a xōyine nun a dōxō bodene xilima nen e bode xōn ma, a yi a fala e xa, a naxa, ‘En sewa en bode xōn ma amasōtō n ma gbetin naxan tunun, n bata a to!’ ¹⁰Awa, n xa a fala ε xa a na kii nin, Alaa malekane sewama nen hake kan keden na fe ra naxan bata tubi.”

Dii XeMe tununxina fe sandana

¹¹Yesu yi lu falan tiye, a naxa, “Xemēna nde yi na, dii xeme firin yi a yii. ¹²A xurimaan yi a fala a fafe xa, a naxa, ‘N fafe, i ya nafunla taxun, i n gbeen so n yii.’ † Awa, a fafe yi nafunla taxun e nun a tada ra. ¹³Waxati-di danguxina xurimaan yi a gbee seene sara, a gbetin tongo, a siga yamana makuyena nde yi, a sa a gbetin birin kala dunuṣa feene yi. ¹⁴A yii seen birin yi nan, na xanbi ra, kame gbeen yi so na yamanan birin yi, sese mi yi fa a tan yii sōkōn. ¹⁵Awa, a siga na yamanan dugurena nde fema wali kedēni, na yi a rasiga a xēen ma xōse kantandeni. ¹⁶Xōsene toge dagin naxan donma, a xōnla yi a suxu a xa na nde don koni muxe mi na so a yii. ¹⁷Dōkōxen na, a yi a miri, a naxa, ‘N fafe a walikene donseen donma han e mi a panṣe koni kamēna n tan faxamaan ni i ra. ¹⁸N xa siga n fafe fema n sa a fala a xa, n naxa, N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo. ¹⁹I mi lan sōkōn i xa n xili fa fala i ya diina, i xa n suxu alo i ya walikēen bonne.’ ²⁰Awa, a keli, a xete a fafe konni.”

“Benun a xa na li waxatin naxan yi, a fafe yi a to fe, a ndedi makuya. A kininkinin a ma kati, a yi a bara, a sa a ralan, a yi a yiin nabilin a dii xemen ma, a yi a sunbu. ²¹A dii xemen naxa, ‘N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo, a mi lan sōkōn i xa n xili fa fala i ya diina.’ ²²Koni a fafe yi a walikene xili, a naxa, ‘E mafura, ε fa doma gbeen na, ε yi a ragodo a ma, ε yii rason so a yii sonla ra, ε sankidin so a sannin. ²³ε sa pinge raturaxin faxa, en malanna raba, en sewa.

²⁴Amasōtō n ma dii xemen bata yi faxa nun koni iki a

niin bata bira ayi mōn. A bata yi tunun nun koni iki, n bata a to.’ Awa, e naxan naxan fōlō.”

²⁵“Na waxatini, dii xemen forimaan sa xēen ma. A faxi na sa keli xēen ma, a maso banxin na waxatin naxan yi, a sumun xuiin nun bodon ti xuiin me. ²⁶Awa, a walike keden xili, a yi a maxōdin, a naxa, ‘Nanfe ligaxi?’ ²⁷Walikeen yi a yabi, a naxa, ‘I xunyen bata fa, i fafe bata pinge raturaxin faxa a xa, amasōtō a mōn bata a dii xemen to, a kende.’ ²⁸A tada yi xōlō kati, a mi tin soe banxini. Nanara, a fafe yi fa, a yi a mafan a xa so.

²⁹Koni, a yi a yabi, a naxa, ‘A mato, n bata nēeni itoe birin wanla ke i xa alo konyina, n mi i ya yamarin matandi hali sanṣa ma keden pe. I nanse soxi n yii? Hali sii diina, i mi a so n yii nxu nun n lanfane yi sewa nxu bode xōn ma! ³⁰Koni i ya dii xemen naxan bata i ya nafunla birin kala yalunyani, bayo na mōn bata fa, i bata pinge raturaxin faxa a xa!’ ³¹A fafe yi a yabi, a naxa, ‘N ma diina, i tan n fema be waxatin birin, n yii seen birin i tan nan gbee a ra. ³²Koni a lan en xa malanna ti, en sewa amasōtō i xunyen bata yi faxa nun koni a niin bata bira ayi iki. A bata yi tunun nun koni iki n bata a to.”

Kuntigi tinxintarena fe

16 Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nafulu kanna nde yi na nun, walikeen yi naxan yii a feene xun na. Muxune yi a fala nafulu kanna xa, e naxa, ‘I walike mangan naxan dōxi, a i ya nafunla kala-ma.’ ²Nafulu kanna yi na walike mangan xili banxini, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N naxan mexi i ya fe yi ito ra, na di? N nafunla naxan soxi i yii, fa i dentēge amasōtō n mi i findima walike mangan na sōkōn.’ ³A yi a fala a yete ma, a naxa, ‘N ma kuntigina n yibama nen n ma wanli ito ra, n nanfe ligama nayi? Senbe mi n na n xēen sa, n yagima nen xanditideni. ⁴Koni n naxan ligama, n bata na kolon iki! Benun n xa n yii ba wanli waxatin naxan yi, n xōyine sōtōma nen naxanye n yisuxe e konne yi.’ ⁵Awa, a kuntigina donla muxun naxanye birin ma, a yi ne xili. A yi a fala a singe ra xiin xa, a naxa, ‘N ma kuntigina donla yoli i ma?’ ⁶A yi a yabi, a naxa, ‘Oliwi turen liga se xungbeen ye keme donla nan n ma.’ Walike mangan yi a fala, a naxa, ‘I ya doli kedīn nan ito ra, dōxō, i tonge suulun sebe.’ ⁷A yi a fala bonna xa, a naxa, ‘Yoli i tan ma?’ Na yi a yabi, a naxa, ‘Malo benbeli keme nan n ma.’ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I ya doli kedīn nan ito ra, tonge solomasexe sebe.’ ⁸Na walike manga tinxintarena kuntigin yi a matōxō a to kōtaxi ayi fe naxi rabadeni, amasōtō dunuṣa muxune kōta fe naxi rabadeni dangu kenēna gbee muxune ra.”

⁹Yesu yi a fala, a naxa, “E xōyine fen ε yete xa dunuṣa nafunli alogo a na nan i yii waxatin naxan yi, naxanye ariyanna yi ne ε yisuxuma nen habadan banxine yi.

¹⁰Naxan lannayaan liga fedi xurini, na lannayaan ligama nen fe gbeene fan yi. Koni naxan tinxintareyaan ligama fe xurine yi, a tinxintareyaan ligama nen fe gbeene fan yi. ¹¹E nafunla naxan soma ε yii dunuṣa yi, xa ε mi lannayaan liga nayi, nde lama ε ra nafulu feni

† A waxi a kēen nan xōn benun a baba xa faxa.

ariyanna yi? ¹² Xa ε mi lannayaan liga muxune gbeeni, nde i tan gbeen soma i yii?"

¹³ "Walike yo mi nεe wale kuntigi firinna xa sanja ma kedenni. Amasɔɔ a kedenna ranaxuma nen, a keden-na xanu, hanma a kedenna binya, a yi a me bonna ra. E mi nεe wanla ke Ala nun nafunla xa sanja ma kedenni."

Yesu yi yamaan kawandi

Matiyu 11.12-13, 5.31-32, Maraka 10.11-12

¹⁴ Farisi muxune yi ito birin me, e yi Yesu magele amasɔɔ e bata gbetin xanu. ¹⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E yete findima muxu tinxinxine ra yamaan yetagi, koni Ala tan ε bɔne yi feen kolon. Amasɔɔ muxun feen naxan yatexi, fe haramuxin nan na ra Ala yee ra yi."

¹⁶ "Benun Yoni gbee waxatin xa a li Sariya Kitabun nun nabine kitabune nan yi ralima nun. Fɔɔ na waxatin ma Alaa Mangayana fe Xibaru Fajin yi rali, muxun birin yi e yixɔɔɔ, e so a yi. ¹⁷ Koni kore xɔɔna nun bɔɔɔ xɔɔna danguma nen benun Sariya Kitabun seben-la yiredi keden xa ba a ra."

¹⁸ "Xemen naxan na a me a naxanla ra a yi nde gbete futu, na bata yalunyaan liga. Xemen naxan na naxalan namexin futu, na fan bata yalunyaan liga."

Nafulu kannu nun Lasarusi a fe

¹⁹ Yesu naxa, "Nafulu kannu nde yi na nun naxan yi maraberi baxi dugi sare xɔɔɔɔɔɔ ra, a yi naxunni waxatin birin. ²⁰ Yiigelitɔna nde fan yi na nun, a xili Lasarusi, koron yi a fatin birin ma. Na yi saxi nafulu kannu deen na waxatin birin. ²¹ A yi waxi a xɔn ma bande kesedin naxanye yolonma keli nafulu kannu tabanla ra, a xa ne don. Barene fan yi lu a korone de kɔne. ²² Xeme yiigelitɔn na yi faxa, malekane yi siga a ra Iburahima deɔn ma yire naxumeni. Awa, nafulu kannu fan yi faxa, e yi a maluxun. ²³ A tɔɔ laxira yi kati! A yi a yee rasiga, a yi Iburahima to wulani, Lasarusi a deɔn ma. ²⁴ A yi gbelegbele, a naxa, 'N Fafe Iburahima, kininkin n ma, Lasarusi xe n ma, a xa a yii sonla sin igeni, a yi fa a dindin n lenna ma, amasɔɔ n tɔɔxi teeni be kati!' ²⁵ Koni Iburahima yi a yabi, a naxa, 'N ma dii, i xaxili na xɔn ma ba, i yi kende waxatin naxan yi, i se fajin birin sɔɔ nen koni Lasarusi tan yi tɔɔɔ nin. Iki a tan sewaxi be, i tan tɔɔɔ. ²⁶ Mɔn kɔnɔn, yili gbeena en tagi alogo naxanye waxi keli feni be, siga i fema, ne nama siga. Muxe nama keli i fan fema menni fa nxu fema be.' ²⁷ Nafulu kannu naxa, 'N fafe, n na i mafanma, i xa Lasarusi xe, a xa siga n fafe konni, ²⁸ bayo ngaxakedenmaan muxu suulun na yi, a xa sa e kawandi alogo e nama fa tɔɔ yireni ito yi be.' ²⁹ Iburahima yi a yabi, a naxa, 'Musa nun nabine falane e fema na, e xa ne xuiin name.' ³⁰ Nafulu kannu yi a yabi, a naxa, 'N fafe Iburahima, na mi a gase! Koni xa muxun keli sayani, a siga e fema, e e xun xanbi soma e hakeni nen, e tubi.'

³¹ Koni Iburahima naxa, 'Xa e mi e tuli mati Musa nun nabine ra, hali muxun keli sayani, a siga e fema, e mi le a ra.'"

Yulubina fe

Matiyu 18.6-7, Maraka 9.42

17 Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Feen naxanye muxune birama yulubini, a fere mi na fo ne xa taran na, koni gbalona e yee ra naxanye na findi sabun na. ² A yi lan ne ma, geme gbeen xa xidi e ke ra, e woli baan nin benun e xa diidi xurini ito nde keden bira yulubini. ³ E a liga e yeren ma!"

"Xa i ngaxakeden na haken liga, i xa a sɔnna yita a ra. Xa a na feen bejin, i xa a mafelu. ⁴ Xa a haken liga i ra sanja yi solofere soge kedenni, koni a yi fa i fema na waxatin birin yi, a naxa, 'N bata nimisa,' a mafelu."

Denkeleyana fe

⁵ Xerane yi a fala Marigin xa, e naxa, "Nxo denkeleyaan fari sa."

⁶ Marigin yi e yabi, a naxa, "Xa ε denkeleyaan gbo ayi alo sansi kexe xuridina, † ε nεe a fale nen wudi bili gbeeni ito ma, ε naxa, 'I yete tala kɔkɔni, i sa ti fɔɔɔ igen tagi!' A ε fala xuiin suxuma nen."

Walikeen lan a xa naxan liga

⁷ "Xa konyina ε tan nde yii naxan xeen sama hanma a yexeeene kantan, a na fa waxatin naxan yi, sa keli xeen ma, i a falama a xa nen ba, fa fala, 'Fa i dege?' ⁸ En-en, koni i a falama nen, i naxa, 'N ma ximenna rafala, i yi i ya walike domaan tongo, i wanla ke n xa. N na n dege waxatin naxan yi, n yi n min, na xanbi ra i fan yi i dege, i yi i min.' ⁹ Konyi kannu mi barika bire a konyin xa bayo a bata wanla ke a tixi naxan na. ¹⁰ E tan fan na kii nin ε na Alaa yamarine birin suxu waxatin naxan yi, ε xa a fala, ε naxa, 'Konyin nan tun nxu tan na, nxu bata nxɔ wanla ke.'"

Yesu yi dogonfonto fu rakendeya

¹¹ Yesu sigama Yerusalem taani waxatin naxan yi, a dangu Samariya yamanan nun Galile yamanan tagi.

¹² A soma taadina nde yi waxatin naxan yi, dogonfonto fu yi a ralan. E yi yire makuyeni. E gbelegbele, e naxa,

¹³ "Nxu kannu! Yesu! Kininkin nxu ma!"

¹⁴ Yesu yi e to, a yi a fala e xa, a naxa, "E siga saraxaraline konni, e xa ε mato." ††

Awa, e sigama kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, e kendeya. ¹⁵ Muxu keden yi e tagi, na a to waxatin naxan yi, fa fala a bata kendeya, a xete Ala tantunje a xuini texin na. ¹⁶ A bira Yesu sanna bun ma, a yetagin yi lan bɔɔɔ ma, a barikan bira a xa. Samariya kaan nan yi na xemen na nun. ¹⁷ Yesu yi a fala, a naxa, "Muxu fu xa mi kendeyaxi ba? A dɔnxε muxu solomanaaninna bonne

† Sansini ito xili nen mutaridi. †† DOGONFONTONA: Alaa sariyan kui, dogonfonton mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinje dogonfonton na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonto na ba muxun ma, fo a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔnxε a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

tan minen yi? ¹⁸ Muxu yo mi luxi naxan xetexi, a fa barikan bira Ala xa, fɔ xɔɲeni ito ba?" ¹⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i siga, i ya denkeleyaan bata i rakisi."

Alaa Mangayaan fa feen taxamasenne

Matiyu 24.23-28, 37-41

²⁰ Farisi muxuna ndee yi Yesu maxɔdin, a Alaa Mangayaan fama waxatin mundun yi. A yi e yabi, a naxa, "Alaa Mangayaan mi fama alo en seen naxan toma.

²¹ Muxu mi a fale fa fala, 'A mato, a be yi,' hanma, 'A sa menni.' Amasɔɔ Alaa Mangayana ε tan yi."

²² A yi a fala xarandiine xa, a naxa, "Waxatina nde fama a xɔnla ε suxuma nen, ε xa n tan Muxuna Dii Xemen fa waxatin to koni ε mi a toε. ²³ Nde taranma nen nayi naxanye a falama, e naxa, 'A sa menni,' hanma 'A be yi.' Koni ε nama siga, ε nama ε gi a matodeni. ²⁴ Amasɔɔ a luma nen alo kuyen na a pinna masɔɔ keli bode fɔxɔn na sa ti bode fɔxɔn na. N tan Muxuna Dii Xemen fama na kii nin n fa lɔxɔni. ²⁵ Koni fɔ n xa tɔɔ nen singen kati! A fere mi na fɔ iki muxune xa e me n na. ²⁶ Nuhan gbee waxatin liga kii naxan yi, † a ligama na kii nin n tan Muxuna Dii Xemena waxatini. ²⁷ Muxune birin yi e degema na waxatini, e yi e minma, e yi paxanle futuma, e yi e diine fima xemene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui. Fufaan yi fa, a yi e birin faxa. ²⁸ A mɔn ligama nen na kiini alo a liga Loti gbee waxatini kii naxan yi. Muxun birin yi lu e degε, e yi e min, e seen sara, e seen mati, e seen si, e banxin ti. ²⁹ Awa, Loti keli Sodoma yi waxatin naxan yi, tɛen nun dolen ganmatɔɔn yi godo keli kore, a yi e birin faxa. ††³⁰ N tan Muxuna Dii Xemen na mini kenenni waxatin naxan yi, a ligama na kii nin."

³¹ "Na lɔxɔni, muxun naxan a kore banxin kɔε ra, na nama godo banxini a yii seene tongodeni. A mɔn na kii nin, muxun naxan xeen ma, na nama fa xete banxini.

³² E xaxili lu Loti a paxanla xɔn ma. ††³³ Naxan na kata a niin nakisi feen na, na bɔnɔma ayi nen. Naxan na bɔnɔ a niini, na kisima nen. ³⁴ N xa a fala ε xa, na kɔxen na xeme firin luma nen sade kedenna ma, keden xalima nen, keden yi lu na. ³⁵ Naxalan firin luma nen se dinni, kedenna xalima nen, keden yi lu na. ³⁶ Xeme firin luma nen xeen ma, kedenna xalima nen, keden yi lu na."

³⁷ Xarandiine yi a maxɔdin, e naxa, "Marigina, na ligama minen yi?" Yesu yi e yabi, a naxa, "Sube faxaxin de-naxan yi, dugane e malanma menna nin."

Kaɲa gilen nun kitisana fe

18 Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa e xa, a yi e xaran, a e xa Ala maxandi waxatin birin, e nama xadan, ² a naxa, "Kitisana nde yi taana nde yi nun naxan mi yi gaxuxi Ala yee ra, a mi danma muxe ra. ³ Kaɲa gilena nde yi na taani nun, na yi siga a fema, a yi a mafan, a naxa, 'Kitin sa nxu nun n yengefaan tagi.' ⁴ A bu han, a mi tin, koni dɔnxen na a miri a yete ma, a naxa, 'Hali n mi gaxu Ala yee ra, n mi danɲe muxe ra, ⁵ koni bayo kaɲa gileni ito n yee gbama ayi, n xa kata, n

† Dunuɲa Fɔlɔn 6.5-12 nun 7.6-23 †† Na feen sebexi Dunuɲa Fɔlɔn 19.24 kui. ‡ A mato Dunuɲa Fɔlɔn 19.26 kui.

xa a kitin sa, xa na mi a ra a luma fe nen waxatin birin han n tunnaɔɔ n ma."

⁶ Awa, Marigin mɔn yi siga falan ma, a naxa, "Kiti bolon tinxintaren naxan fala, ε tuli mati na ra. ⁷ Awa, Ala mi a gbee muxune xun mafale ba, naxanye a xili-ma kɔxen nun yanyin na? A buye na yi ba? ⁸ N xa a fala ε xa, a e xun mafala kitin bolonma nen mafuren! Koni n tan Muxuna Dii Xemen na fa waxatin naxan yi, n denkeleyaan liye dunuɲa yi ba?"

Farisi muxune nun mudu maxinla fe sandana

⁹ Yesu yi sandani ito fan sa na muxune xa naxanye laxi e yetena tinxinyaan na, e muxun bonne yalagi. ¹⁰ A naxa, "Muxu firin yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandideni, Farisi muxun nan yi bonna ra, bonna mudu maxinla. ¹¹ Farisi muxun yi ti, a yi Ala maxandi a bɔɲeni. A Ala maxandi ikiini, a naxa, 'Ala, n barikan birama i xa amasɔɔ kumade mi n tan na, tinxintare mi n tan na hanma yalundena alo muxun bonne birin a ligama kii naxan yi. N barikan birama i xa amasɔɔ n tan mi ligaxi alo mudu maxinli ito. ¹² Lɔxɔn xun yo lɔxɔn xun n sunna suxuma nen soge firin, n naxan birin sɔɔɔma, n ne yaganna fima."

¹³ "Koni mudu maxinla yi ti yire makuyeni, a mi tin a yeen natε kore koni a yi lu a kanken makudunɲe, a yi a fala, a naxa, 'Ee! Ala, kininkinin n tan hake kanna ma!'"

¹⁴ Yesu naxa, "N xa a fala ε xa, xemeni ito, benun a xa siga a konni waxatin naxan yi, a tinxin nen Ala yee ra yi fefe! Amasɔɔ muxun naxan birin a yete yitema, ne magodoma nen. Naxan birin a yete magodoma, ne yitema nen."

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Maraka 10.13-16

¹⁵ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fema, a xa a yi-in sa e xunne ma, a duba e xa. Koni a xarandiine to na to, e yi falan ti e ma amasɔɔ e bata fa diidine ra Yesu fema. ¹⁶ Koni Yesu yi diidine xili a fema, a naxa, "E tin diidine xa fa n fema, ε nama e raxete amasɔɔ e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na. ¹⁷ N xa tɔɔndin fala ε xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soε Alaa Mangayani mumε!"

Xeme nafulu kanna fe

Matiyu 19.16-30, Maraka 10.17-31

¹⁸ Yahudiyane kuntigina nde yi Yesu maxɔdin, a naxa, "Karamɔɔɔ fajina, n nanfe lige n habadan nii rakisin sɔɔɔ?"

¹⁹ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfera, i n xilima karamɔɔɔ fajina? Muxu yo mi fan fɔ Ala keden peenal? ²⁰ I yamarine kolon fa fala, 'I nama yalunyaan liga, i nama faxan ti, i nama muɲan ti, i nama wule seren ba, i baba nun i nga binya.' ††"

²¹ Xemen yi a yabi, a naxa, "Xabu n dii tɔɔɔɔyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi."

†† Xɔɔɔyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

²² Yesu ito me waxatin naxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, "Fe keden nan luxi, i xa i yii seene birin sara, i yi-igelitɔne ki, i nafunla sɔɔma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i bira n fɔɔ ra." ²³ Koni xemen na me waxatin naxan yi, a bɔɔnen yi rapaxu a ma kati, amasɔɔta nafunla yi a yii nun kati!

²⁴ Yesu yi a mato, a naxa, "Nafulu kanne so raxɔɔ Alaa Mangayani han! ²⁵ Nafulu kanna so raxɔɔ Alaa Mangayani dangu ɔɔɔmen so feen na sagilaan yinla ra."

²⁶ Muxun naxanye na me, ne yi a maxɔɔdin, e naxa, "Nde nɔe kise nayi?"

²⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, "Muxun mi nɔe feen naxan lige, Ala nɔe na lige nen."

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "A mato, nxu bata feen birin beɔin, nxu bira i fɔɔ ra."

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɔɔndin fala e xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ɔɔanla hanma a ngaxakedenne hanma a sɔɔta muxune hanma a diine Alaa Mangayana fe ra ³⁰ na kanna na ɔɔɔta ma nen dangu na ra waxatini ito yi, a habadan nii rakisin fan sɔɔta waxati famatɔni."

Yesu mɔn yi a faha feen fala

Matiyu 20.17-19, Maraka 10.32-34

³¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili a fema e danna, a yi a fala e xa, a naxa, "E tuli mati! En sigama Yerusalen taani, nabine feen naxan birin seɔe n tan Muxuna Dii Xemen a fe yi, ne kamalima nen na yi. ³² N tan Muxuna Dii Xemen soma nen siya gbɔtene yii, e yi n magele, e yi n nafeya, e yi e de igen namini n ma. ³³ E n bulanma nen, e yi n faha, koni a soge saxandeni n mɔn kelima nen sayani."

³⁴ A falan naxan birin ti, xarandiine mi ne bayen kolon, bayo falan bunna yi luxunxi e ma. Yesu yi falan tima naxan ma fe yi nun, e mi na kolon.

Yesu yi danxutɔna nakendeya

Matiyu 20.29-34, Maraka 10.46-52

³⁵ Yesu maso Yeriko ra waxatin naxan yi, danxutɔna nde yi dɔxi kiraan na xanditideni. ³⁶ A yamaan dangu xuiin me waxatin naxan yi, a maxɔɔdinna ti, a naxa, "Nanfe ligaxi?"

³⁷ E yi a fala a xa, e naxa, "Yesu Nasareti kaan nan danguma."

³⁸ A gbelegbele, a naxa, "Dawuda a Dii Xemen Yesu, kininkinin n ma!"

³⁹ Muxun naxanye yeen na, ne yi xape a ma, a xa a dundu koni a mɔn yi gbelegbele kati! A naxa, "Dawuda a Dii Xemen Yesu, kininkinin n ma!"

⁴⁰ Awa, Yesu yi ti, a yi a fala, a e xa fa danxutɔna na a fema. A fa a fema waxatin naxan yi, Yesu yi a maxɔɔdin, a naxa, ⁴¹ "I waxi a xɔn n xa nanfe liga i xa?"

A yi a yabi, a naxa, "N kanna, n waxi a xɔn ma nen, n mɔn xa seen to."

⁴² Yesu yi a fala a xa nayi, a naxa, "I xa seen to, i ya denkeleyaan bata i rakendeya."

⁴³ Xemen yi seen to mafuren, a bira Yesu fɔɔ ra, a Ala matɔɔma. Yamaan na to waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun kati!

Yesu nun Sakeye a fe

19 Yesu yi so Yeriko yi, a dangumatɔɔn nan yi a ra nun. ² Mudu maxinle kuntigina nde yi na nun a xili Sakeye. Nafulu kanna nan yi a ra. ³ A yi kata a xa Yesu to alogo a xa a kolon muxun sifan naxan a ra, bayo a yi dungi nun, a mi yi nɔe Yesu toe amasɔɔta yamaan yi gbo. ⁴ Nanara, a yi siga a giye yamaan yee ra, a sa te xɔde binla kɔe ra alogo Yesu neen dangue kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, a xa a to. ⁵ Yesu na li waxatin naxan yi, a yi a yeen nate kore, a yi a fala Sakeye xa, a naxa, "Sakeye, godo mafuren, amasɔɔta n yigiyama i konna nin to!"

⁶ Sakeye yi godo mafuren, a yi a rasene sewani. ⁷ Muxun naxanye birin na to, e falan ti fɔɔ e de bun ma, e naxa, "Xemeni ito bata sa yigiya hake kanna konni."

⁸ Sakeye yi keli a ti, a yi a fala Marigin xa, a naxa, "N kanna, a mato, n na n ma nafunla fɔɔta kedenna soma yigelitɔne yii nen. Xa n bata naxan yii se kansun, n na ɔɔɔn naanin naxetema nen na kanna ma."

⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Muxune bata kisin sɔɔta denbayani ito yi to. Iburahima bɔɔnsɔɔna nan xemeni ito fan na. ¹⁰ Amasɔɔta naxanye lɔxi ayi, n tan Muxuna Dii Xemen faxi ne nan fende yi, n yi e rakisi."

Xema gbananna fe sandana

Matiyu 25.14-30

¹¹ Muxune yi Yesu xuiin namema, a sandan sa e xa. Bayo a bata yi maso Yerusalen taan na, e yi a miri a Alaa Mangayaan yi minima nen kenenni. ¹² Nanara, Yesu naxa, "Muxu gbeena nde yi na nun naxan siga yamana makuyeni, a xa findi a konna mangan na, na xanbi ra, a xete a konni. ¹³ Benun a xa siga a sigatini, a yi a walike fu xili, a xema gbananna so e keden keden na birin yii, a naxa, 'E kata e tɔɔta sɔɔta itoe fari n xanbi han n fa.' ¹⁴ Koni a yamanan muxune bata yi a rapaxu. Nanara, e xerane rasiga a fɔɔ ra, e naxa, 'N xu mi waxi a xɔn ma, xemeni ito xa mangayaan sɔɔta nxu xun na.'"

¹⁵ "Koni xemen na yi mangayaan sɔɔta, a mɔn yi xete a konni. A xema gbananne so a walikeen naxanye yii, a ne xili mafuren, a e tɔɔta naxanye sɔɔta, e xa na yita a ra. ¹⁶ A singe ra xiin yi fa, a naxa, 'N kanna, i xema gbananna naxan so n yii, n bata fu sɔɔta a fari.' ¹⁷ A yi a yabi, a naxa, 'I bata i yixɔɔta, walike fapin nan i tan na, amasɔɔta i bata lannayaan liga fe xurini, n na i findi ma nen kuntigin na taa fu xun na.' ¹⁸ Walikeen firinden yi fa, a naxa, 'N kanna, i xema gbananna naxan so n yii, n bata suulun sɔɔta a fari.' ¹⁹ A yi a fala na fan xa, a naxa, 'N na i dɔɔta ma nen taa suulun xun na.' ²⁰ Walikeen bonna fan yi fa, a naxa, 'N kanna, i ya xema gbananna rasuxu. N na a ramaraxi dugi dungin nin.

²¹ N gaxuxi i yee ra amasɔɔta i ya fe xɔɔta, i gbee mi seen naxan na, i na nan tongoma. I mi naxan wolixi, i na nan xabama.' ²² A yi a fala a xa, a naxa, 'I tan walike naxina, n na i yalagima i yete de xuiin nan ma! I a kolon

Yamaan to na με, e naxa, "Ala xa nxu tanga na ma."

¹⁷ Yesu yi e mato, a yi e maxɔdin, a naxa, "Kitabun yireni ito bunna di? A naxa, 'Banxi tiine e με gemen naxan na, na bata findi banxin gemε fisamantenna ra.' ^{†18} Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen dungu dungin na. Xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen."

Mudu fiin maxɔdinna

Matiyu 22.15-22, Maraka 12.13-17

¹⁹ Sariya karamɔɔne nun saraxarali kuntigine yi kata Yesu suxu feen na na waxatini amasɔɔ e yi a kolon a sandani ito saxi e tan nan ma fe ra koni e gaxuxi yamaan yεε ra. ²⁰ Nanara, e fεren fen. E seen so muxuna nde yii naxanye e yetε findε muxu tinxinxin na, e ne xe Yesu ma a suxu feen na a fala xuine xɔn ma alogo e xa nɔ a rasoε yamana kanna senben nun a nɔnɔ bun ma. ²¹ Na muxune yi a maxɔdin, e naxa, "Karamɔɔ, nxu a kolon i xaranna naxan tima e nun i falan naxan tima, e tinxin. Nxu a kolon fa fala i mi muxune rafisaxi e bode xa. I muxune xaranma Alaa kiraan nan ma nɔndini. ²² A fala nxu xa, xa nxu lanma nxu xa mudun so Romi Manga Gbeen yii ba?"

²³ Koni Yesu yi e yanfantenyaan to, a yi a fala e xa, a naxa, ²⁴ "ε gbeti gbananna yita n na. Nde xili nun a yetagin sawura a ma?"

E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeena."

²⁵ Nanara, Yesu naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii." ^{††}

²⁶ E mi nɔ a suxun fεren sɔte yamaan yetagi. Nanara, e yi e dundu, e kabε a fala ti kiin ma.

Faxa muxune rakeli fena

Matiyu 22.23-33, Maraka 12.18-27

²⁷ Saduse muxune ‡ yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani, e yi a maxɔdin, e naxa, ²⁸ "Karamɔɔ, Musa sariyani ito sebe nen nxu xa, a naxa, 'Xa xεmen faxa, a naxanla lu, koni a mi dii lu, na xεmena ngaxakedenna nde xa ke naxanla tongo, e yi diin bari faxa muxun xa.' ^{††29} Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na yi nun, forimaan yi naxanla futu, a faxa, a mi dii sɔɔ. ³⁰ A firinden yi na naxanla tongo, ³¹ a saxanden fan yi a tongo. Awa, a liga na kiini muxu soloferene birin na, e birin yi faxa, e mi dii sɔɔ. ³² Dɔnxen na, naxanla fan yi faxa. ³³ Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, a findima nde a naxalan na nayi? Bayo e muxu soloferene birin bata yi a tongo!"

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Waxatini ito yi, xεmene naxanla futuma nen naxanle fan yi dɔɔ xεmen xɔn, ³⁵ koni

† Yaburin 118.22 †† Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi A GBEENNA bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan na, nayi e fan findixi ALA GBEENNA. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yetε so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen na. ‡ SADUSE MUXUNE: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. †† A mato Dunupa Fɔln 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui.

naxanye na keli sayani waxati famatɔni, na xεmene mi naxalan futε, a naxanle mi dɔxe xεmen xɔn. ³⁶ E luma nen nayi alo malekane. E mi faxama, e findima Alaa diine nan na amasɔɔ e bata keli sayani. ³⁷ Koni Musa na yita nen a faxa muxune kelima nen sayani. Awa, Kitabun kui, fɔtɔndin gan feen sebexi denaxan yi, Musa yi falan ti Marigina fe yi, a naxa, 'Ibrahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.' ^{††38} Awa, a bunna ni ito ra fa fala niiramane Ala nan a tan na, faxa muxune gbee mi a ra, amasɔɔ e birin niina e yi Ala yεε ra yi." ^{†††}

³⁹ Sariya karamɔɔna ndee yi falan ti a xa, e naxa, "Karamɔɔ, i bata a yabi ki fani!" ⁴⁰ Na xanbi ra, e mi fa susu a maxɔdinne fefe ra.

Yesu yi maxɔdinna ti

Matiyu 22.41-46, Maraka 12.35-37

⁴¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a falama di fa fala Dawuda bɔnɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na? ⁴² Amasɔɔ Dawuda yetεen bata a fala Yaburin Kitabun kui, a naxa, 'Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, "dɔɔ n yiifanna ma ⁴³ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma." ' ^{†††} ⁴⁴ "Dawuda yi a xili, a naxa, 'N Marigina.' Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnɔnna ra di?" [§]

Yesu yi a xarandiine maxadi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

⁴⁵ Yamaan birin yi e tuli mati Yesu ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, ⁴⁶ "ε a liga ε yeren ma sariya karamɔɔne fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e binya, e yi e xɔntɔn kɔkɔ tidene yi. A rafan e ma e xa muxu gbee dɔɔden sɔɔ salide banxini e nun dɔɔde fapine malanni. ⁴⁷ E kapa gilene yii seene bama e yii. E yi e yetε mayita sali xunkuyeni. E yalagima nen na feene ra han a radangu ayi!"

Kapa gilena kisena fe

Maraka 12.41-44

21 Yesu yi a yεen nasiga, a nafulu kanne to, e kiseen sama Ala Batu Banxin gbeti maradeni. ² A kapa gile yiigelitɔna nde fan to, a gbanan firin sama gbeti sa seen kui. ³ Yesu naxa, "N xa nɔndin fala ε xa, kapa gile yiigelitɔni ito bata naxan sa, na gbo bonne birin gbeen xa. ⁴ Amasɔɔ bonne naxan saxi, e nafulu dɔnxen xa mi ne ra. Koni a tan, hali yiigelitɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi."

†† A mato Xɔɔyaan 3.2-6 kui. ††† NIIRAMANE: Ala naxa a Ibrahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun Ibrahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yεena e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yεε ra yi. ††† Yaburin 110.1 § Na waxatini karamɔɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala "N Marigina." Na bunna nen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yεε ra yi.

Ala Batu Banxin kalana fe

Matiyu 24.1-2, Maraka 13.1-2

⁵ Muxune yi a falama a Ala Batu Banxin yi maxidixi gema to fapine nan na e nun muxune yi fama seen naxanye ra kiseen na Ala xa. Yesu naxa, ⁶ “E naxan toma ito ra, waxatina nde fama, gemen naxanye birin banxini ito yi, keden mi luye a funfuni, e e birin naxuyama ayi nen.”

Tɔɔɔɔ nun besenxɔnyana fe

Matiyu 24.3-14, Maraka 13.3-13

⁷ E yi a maxɔdin, e naxa, “Karamxɔɔ, na ligama waxatin mundun yi? Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

⁸ Yesu naxa, “E a liga e yeren ma alogo muxe nama e mayenden. Amasɔɔ muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala, e naxa, ‘A tan nan n tan na.’ E naxa, ‘Waxatin bata a li!’ Koni e nama bira ne fɔɔ ra. ⁹ E na yenge feene nun murute feene me waxatin naxan yi, e nama gaxu amasɔɔ a fere mi na fɔ ne xa liga singen. Koni waxati rapanna munma maso singen.”

¹⁰ A lu falan tiye, a naxa, “Siya keden siyaan bonna yengema nen yamana keden yi yamanan bonne yenge.

¹¹ Bɔɔɔɔ xuruxurun gbeen tima nen e nun fitina kamen nun fitina furen yi so yirena ndee yi. Gaxu fe gbeene nun taxamaseri gbeene ligama nen kore xɔɔna ma.

¹² Koni benun feni itoe birin xa liga, e e suxuma nen, e yi e besenxɔnya. E yi e raso salide banxine yi, e yi e makiti, e yi e sa kasoon na. E sigama e ra nen mangane nun kuntigine fema n tan ma fe ra. ¹³ Nayi, e findima nen n serene ra e xa. ¹⁴ E nama xamin, e sa e xun mafalama naxan na. ¹⁵ Amasɔɔ n falan nun xaxinla soma e yii nen. Nanara, e yaxune mi e tande e yi e ɔɔ. ¹⁶ E ɔɔɔ muxune nun e ngaxakedenne nun e xabilane nun e xoyine e soma nen e yii, e yi e tan ndee faxa. ¹⁷ Muxun birin e rapaxuma nen n tan ma fe ra. ¹⁸ Koni hali e xun sexe kedenna mi lo ayi. ¹⁹ Nayi, e tunnafan alogo e niin xa ratanga.”

Yesu yi Yerusalen kala feen fala

Matiyu 24.15-21, Maraka 13.14-19

²⁰ “E na a to waxatin naxan yi, sofane bata Yerusalen taan nabilin, e a kolonma nen nayi fa fala a kala waxatin mi fa buma ɔɔɔɔ. ²¹ Xa naxan Yudaya yi na waxatini ne xa e gi, e siga geyane fari. Naxanye taan kui, ne xa e gi, e keli taani. Naxanye xeen ma, ne nama xete taani. ²² Amasɔɔ ‘Tɔɔɔɔ Lɔɔɔɔ’ nan ne ra, Kitabun naxan fala, a na birin xa kamali. ²³ Gballo gbeen ligama nen fudi kanne nun dii ngane ra na Lɔɔɔɔ yi! Tɔɔɔ gbeen fama nen ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ito ma. Alaa ɔɔɔɔ fama nen yamani ito xili ma. ²⁴ E faxama nen silanfanna ra, † ndee sigama nen konyiyani yamanan birin yi. Yerusalen taan luma nen siya gbetene bun ma han e waxatin yi defe.”

† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

Muxuna Dii Xemen fa fena

Matiyu 24.29-31, Maraka 13.24-27

²⁵ “Awa, na waxatini taxamasenna sama nen sogen ma, e nun kiken nun sarene ma. Dunuɔa siyane birin yigitegema nen nayi, e gaxu fɔɔ igen xuiin nun xunfan gbeen yee ra. ²⁶ Feen naxanye ligama dunuɔa yi, muxune nema ne mame waxatin naxan yi, e gaxuma nen, e fuga a ra. Amasɔɔ kore xɔɔna senbeni maxama nen. ²⁷ N tan Muxuna Dii Xemen minima nen kenenni, n fa kundani senbeni e nun binye gbeeni. ²⁸ Koni feni itoe na liga fɔɔ waxatin naxan yi, e xa e xunna rakeli, e yi e yeen nabi amasɔɔ e xunba waxatin bata maso.”

Xɔde binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Maraka 13.28-31

²⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandana nde sa e xa, a naxa, “E e xaxili lu xɔde binla nun wudin birin xɔɔ ma. ³⁰ E na pingi waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala jemen bata maso. ³¹ A na kii nin, e na feni itoe to lige waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala Alaa Mangayaan fa waxatin bata maso.”

³² “N xa ɔɔɔɔɔ falala e xa. Iki muxune mi danguma fɔ na feene birin liga. ³³ Kore xɔɔna nun ɔɔɔɔ ɔɔɔna danguma nen koni n ma falane mi danguma habadan.”

³⁴ “E a liga e yeren ma! E nama e yete findi fudimane nun ɔɔɔ minne ra. E nama xamin e lu kiina fe ra alogo na Lɔɔɔɔ nama e raterena. ³⁵ Amasɔɔ a dunuɔa muxune birin naterenama nen alo woson suben naterenama kii naxan yi. ³⁶ E lu e yee ra yi, e yi Ala maxandi waxatin birin, e senben ɔɔɔ, e ratanga feni itoe birin ma naxanye ligama alogo e xa ti n tan Muxuna Dii Xemen yetagi.”

³⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini nen yanyin na, a sa kɔɔɔɔ nadangu geyaan fari naxan xili Oliwi.

³⁸ Yamaan birin yi sigama nen a fema xɔɔɔɔni Ala Batu Banxini, alogo e xa e tuli mati a ra.

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Yoni 11.45-53

22 Buru Tetaren Sanla †† yi maso naxan xili Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔɔ Sanla. †† Saraxarali kuntigine nun sariya karamxɔɔne yi kata Yesu faxan feren fendeni, koni e yi gaxuxi yamaan yee ra.

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Maraka 14.10-11

³ Setana yi so Yudasi yi, naxan xili Isakariyoti, xarandii fu nun firinna nde nan yi a ra. ⁴ Awa, Yudasi yi siga, a sa a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu

†† BURU TETAREN SANLA:Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E saripan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔɔɔɔ 12.15 kui. † HALAGI TIIN DANGU Lɔɔɔɔ SANLA:Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɔ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔɔɔ 12.1-13 kui.

Banxin kantan muxune kuntigine xa, a nɔɛ Yesu soɛ e yii kii naxan yi. ⁵ Na yi rafan e ma, e gbetin ba, a e xa a saren fi. ⁶ Yudasi yi tin na ma, a fɛrɛn fen fɔɔ, a nɔɛ Yesu soɛ e yi kii naxan yi hali yamaan mi fe kolon ayi.

Yesu yi a yitɔn sanla fe yi

Matiyu 26.17-25, Maraka 14.12-21

⁷ Buru Tetaren Sanla yi a li, yɛxɛɛ diin faxa waxatin yi a li Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra. ⁸ Yesu yi Piyeri nun Yoni xɛ, a yi a ɲungu e ma, a naxa, “E sa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximenna rafala en xa.”

⁹ E yi a maxɔdin, e naxa, “I waxi a xɔn ma, nxu xa a rafala minen yi?”

¹⁰ A yi e yabi, a naxa, “E nɛma soma taani waxatin naxan yi, e xɛmɛna nde lima kira yi, ige fɛrɛn dɔxi a xun ma. E bira a fɔxɔ ra han a na so banxin naxan kui. ¹¹ E yi a fala na banxin kanna xa, e naxa, ‘Karamɔxɔ naxa, a xɔɲɛ yigiyaden minen yi, a tan nun a xarandine Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen donma dɛ-naxan yi?’ ¹² A banxin yire gbeena nde yitama e ra nɛn kore banxin kɔɛ ra, naxan kui yitɔnxi ki faɲi. E donseene rafalama mɛnna nin.” ¹³ E sa seen birin li na yi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximenna rafala mɛnni.

Marigina Ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Maraka 14.22-26, Kɔrenti Kaane Singena 11.23-25

¹⁴ Na waxatina a lixina, Yesu yi dɔxɔ a dɛgedeni e nun a xɛra fu nun firinne. ¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “A xɔnla n ma kati, n xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don e xɔn benun n xa tɔxɔ! ¹⁶ Amasɔtɔ n xa a fala e xa, n mi a donma sɔxɔn han a bunna rakamalima Alaa Mangayani waxatin naxan yi.”

¹⁷ Na xanbi ra, Yesu yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a naxa, “E ito tongo, e yi a yitaxun e ra.

¹⁸ Amasɔtɔ n xa a fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han Alaa Mangayaan yi fa.”

¹⁹ Na xanbi ra, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so e yii, a naxa, “N fati benden ni ito ra naxan fixi e fe ra, e xa ito liga naxan n ma fe rabire e ma.” ²⁰ Ximen donna baxi na a ra, a yi igelengenna fan tongo na kiini, a naxa, “Igelengenni ito, Layiri Nɛnen na a ra naxan xidima en tagi n wunla xɔn naxan mini-ma e fe ra.”

²¹ “Koni a mato! Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na kanna a dɛgema n xɔn be yi! ²² Awa, Muxuna Dii Xɛmɛn faxama nɛn alo Ala bata a ragidi kii naxan yi, koni muxun naxan a yanfama, gbalon na kanna yɛe ra!”

²³ E yi e bode maxɔdin fɔɔ naxan na ligama e yɛ.

Naxan gbo a birin xa

²⁴ Matandin yi keli xarandiine tagi fa fala muxune mirima nde ma e tagi a gbo dangu e birin na. ²⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Siyane mangane nɔɲyaan nan ligama e xun na. Kuntigine e xili bama nɛn fa fala, ‘Ya-

maan Yatigine.’ ²⁶ Koni a mi na kiini e tagi. Naxan gbo e birin xa e tagi, fɔ na xa lu alo dii tɔxɔna. E yɛɛratiin xa liga alo walikena. ²⁷ Amasɔtɔ nde gbo dangu bodene ra, naxan dɔxi a dɛgedeni hanma naxan fama donseen na a xa? Naxan a dɛgema, na nan gbo! Koni n tan e tagi alo walikena.”

²⁸ “E bata lu n fɛma n ma tɔxɔn birin yi. ²⁹ Nanara, n mangayaan fima e ma alo n Fafe Ala bata a fi n ma kii naxan yi. ³⁰ E e dɛgema nɛn, e yi e min n xɔn ma n ma Mangayani, e dɔxɔ mangaya gbedene yi. E yi Isirayila bɔnɔnɔn fu nun firinne makiti.”

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Yoni 13.36-38

³¹ Yesu naxa, “Ee! Simɔn, i tuli mati, Setana bata Ala mafan alogo a xa tin Setana yi e birin mato, a yi e yife alo xɛɛ biina a maali fɛma kii naxan yi, a yi a dɛɛla ba a yi. ³² Koni Simɔn, n bata Ala maxandi i xa alogo i ya dɛnkɛɛyaan nama ɲan. I mɔn na xɛtɛ n fɛma waxatin naxan yi, i yi i ngaxakedenne sɛnbɛ so.”

³³ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, n bata n yitɔn siga feen na kasoni i fɔxɔ ra, n faxa i fɔxɔ ra!”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “Piyeri, n xa a fala i xa benun dontonna xa wuga, i a falama nɛn sanɲa ma saxan, i naxa, i mi n tan kolon.”

³⁵ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na e xɛ waxatin naxan yi, e mi siga gbeti yo ra e yii, hanma benbelidina hanma sankidina, sena nde dasa nɛn e ma ba?”

E yi a yabi, e naxa, “Sese mi dasa.”

³⁶ Yesu naxa, “Koni iki xa gbeti sa seen naxan yii hanma benbelidina, a xa a tongo. Silanfan mi muxun naxan yii, na xa a domaan mati, a silanfanna sara.

³⁷ Amasɔtɔ n xa a fala e xa, Kitabun naxan falaxi n tan ma fe yi fɔ na xa kamali nɛn, a naxa, ‘A yatɛ nɛn alo fe naxi rabane.’”

³⁸ Xarandiine naxa, “Marigina, a mato, dɛgema firin be yi.”

A yi e yabi, a naxa, “Na bata wasa ti.”

Yesu yi Ala maxandi

Matiyu 26.36-46, Maraka 14.32-42

³⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Oliwi Geyaan fari alo a darixi a ligɛ kii naxan yi. Xarandiine yi siga a fɔxɔ ra. ⁴⁰ A na yiren li waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandi alogo e nama bira tantanni.”

⁴¹ Na xanbi ra, a keli e fɛma, a yi a makuya e ra ndedi, a yi a xinbi sin, a yi Ala maxandi. ⁴² A yi a fala, a naxa, “N fafe, xa i tinɲɛ, i xa tɔxɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fɔ i tan sagona.”

⁴³ Malekan yi mini kenenni a xa, keli ariyanna yi, a yi sɛnben fi a ma. ⁴⁴ A tɔxɔxi kii naxan yi, a yi a yixɔdɔxɔ Ala maxandideni na kiini. Kuye wolonna yi mini a ma, a lu dindinɲɛ alo wunla.

⁴⁵ A yelin Ala maxandɛ waxatin naxan yi, a xɛtɛ a xarandiine fɛma, a yi e sunuxin li xixɔnli! ⁴⁶ A yi a fala e

† SILANFANNA: Sofane yengeso dɛgema.

xa, a naxa, “E xima nanfera? E keli, e yi Ala maxandi al-ogo e nama bira tantanni.”

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Yoni 18.3-11

⁴⁷ A yi fala tiini waxatin naxan yi, ganla yi fa, Yudasi xarandii fu nun firinna nde tixi yamaan yee ra, a fa Yesu fema a sunbudeni. ⁴⁸ Koni Yesu naxa, “Yudasi, i n tan Muxuna Dii Xemen yanfama sunbun nan xon ma ba?”

⁴⁹ Xarandiin naxanye yi Yesu fox ra, feen naxan fama ligadeni Yesu ra, e na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, nxu xa nxc silanfanne tongo, nxu yengen so ba?” ⁵⁰ E tan nde yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma. ⁵¹ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “A lu.” Yesu yi a yiin sa na xemen tunla ma, a kendeya.

⁵² Na xanbi ra, Yesu yi a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine nun yamaan fonne xa naxanye faxi a suxudeni, a naxa, “E bata fa silanfanne nun gbengbetenne ra n xili ma alo gbalotxon nan n tan na ba?” ⁵³ N yi e fema Ala Batu Banxini nun lxc yo lxc, e mi kata e yi n suxu. Koni e waxatin na a ra iki e nun dimin senbena.”

Piyeri yi a me Yesu ra

Matiyu 26.57-58, 69-75, Maraka 14.53-54, 66-72, Yoni 18.12-18, 25-27

⁵⁴ E yi Yesu suxu, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singen konni, Piyeri yi bira a fox ra koni e yi tagi kuya. ⁵⁵ E yi teen sa kiti saden tanden tagi, e yi a dxc menni. Piyeri yi dxc e fema. ⁵⁶ Walike naxanla nde a to dxi teen xon ma waxatin naxan yi, a yi a mato ki fani, a naxa, “Xemeni ito fan yi a fox ra nun yati!”

⁵⁷ Piyeri yi a tandi, a naxa, “Ee! I tan naxanla, n mi a kolon mum!” ⁵⁸ A mi bu na xanbi ra xemena nde fan yi a to, a naxa, “A tan nan nde i tan fan na!”

Koni Piyeri yi a yabi a naxa, “Ee! I tan xemena, a tan se mi n tan na de!”

⁵⁹ Awa, waxatidi danguxina, xemena nde fan yi a fala a xa a sbeen na, a naxa, “Sike yo mi naxan yi, xemeni ito yi a fox ra nun amascto Galile kaan nan a tan fan na!”

⁶⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan xemena, i naxan falama, n mi na kolon!”

Awa, a yi falan tima waxatin naxan yi, dontonna yi wuga mafuren! ⁶¹ Marigin yi a firifiri, a Piyeri mato. Piyeri yi a miri Marigina falan ma alo a fala kii naxan yi, a naxa, “Benun dontonna xa wuga to, i a falama nen dxc saxan a i mi n kolon.” ⁶² Piyeri yi mini, a sxcle wugan ti!

E yi Yesu magele, e yi a bonbo

Matiyu 26.67-68, Maraka 14.65

⁶³ Muxun naxanye yi Yesu kantanma, ne yi Yesu magele, e yi a bonbo. ⁶⁴ E yi a yeen maxidi, e yi a

maxodin, e naxa, “Nde i bonboxi? Nabiya falane ti nxu xa.” ⁶⁵ E yi a makonbi han!

E yi Yesu ti muxu gbeene yetagi

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Yoni 18.19-24

⁶⁶ Kuye yibaxina, yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamxone yi e malan, e fa Yesu ra Kitisa Gbeene fema. ⁶⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa.”

A yi e yabi, a naxa, “Xa n na a fala e xa, e mi lama n na. ⁶⁸ Xa n na e maxodin, e mi n yabe, ⁶⁹ koni folb iki ma, n tan Muxuna Dii Xemen dxcma nen Ala Senbemaan yiifanna ma.”

⁷⁰ E birin naxa, “Alaa Dii Xemen nan i tan na nayi ba?” A yi e yabi, a naxa, “E bata a fala. A tan nan n tan na.”

⁷¹ E yi a fala, e naxa, “En mako mi fa sere ma saxon! En tan yeteen bata a xuiin me!”

E siga Yesu ra Pilati fema

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Yoni 18.28-38

23 Yamaan birin yi Yesu tongo, e siga a ra Pilati fema, ² e a kansun folb na yi, e naxa, “Nxu bata xemeni ito suxu, a nxc siyani murutema. A yi a fale e xa, a e nama mudun so Manga Gbeen yii. A naxa, a tan nan Alaa Muxu Sugandixin na e nun mangana.”

³ Awa, Pilati yi a maxodin a naxa, “Yahudiyane mangangan nan i tan na ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “On, alo i a falaxi kii naxan yi.”

⁴ Na xanbi ra, Pilati yi a fala saraxarali kuntigine nun yamaan xa, a naxa, “N mi xemeni ito yalagi fe toxi hali!”

⁵ Koni e mcn yi kata, e naxa, “A bata yamaan tagi so a xaranna xon ma! A folbxi Galile nin han sa dxc Yudaya birin na, iki a bata fa be fan yi.”

⁶ Pilati ito me waxatin naxan yi, a yi maxodinna ti, a naxa, “Galile kaan nan xemeni ito ra ba?” ⁷ A na kolon waxatin naxan yi fa fala Yesu kelixi na yamanan nin Herode yi kuntigiyani denaxan yi, a yi a rasiga a ma, Herode fan yi Yerusalen taani na waxatini.

Yesu Herode fema

⁸ Herode Yesu to waxatin naxan yi, na yi rafan a ma kati, amascto a bata yi Yesu a fe me nun! A xonla yi a ma nun, a xa a to xabu waxati xunkuye. A yi waxi a xon ma, a xa Yesu to kabanako fena ndee lige. ⁹ Nanara, Herode yi Yesu maxodin sanja ma wuyaxi, koni Yesu mi a yabi hali fala keden peen na! ¹⁰ Saraxarali kuntigine nun sariya karamxone yi Yesu kansun kati!

¹¹ Herode nun a sofane yi Yesu magele, e yi a rafeya kati! E yi doma fapin nagodo a ma, e yi a raxete Pilati ma. ¹² Na lxcn yeteni Pilati nun Herode yi findi xoyi-mane ra amascto e mi yi rafan e bode ma nun.

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Maraka 15.6-15, Yoni 18.39-19.16

¹³ Pilati yi saraxarali kuntigine nun mangane nun yamaan maxili, a yi e malan, ¹⁴ a yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa xemeni ito ra n fema, a a yamaan namurutema.

† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

Nba, n bata a fεsefεse ε γεε x̄ri. E a kansunxi fe naxin naxanye ra, n mi a s̄n toxi hali keden. ¹⁵ Herode fan mi a s̄n toxi. Nanara, a bata a raxete n ma, xemeni ito mi fe yo ligaxi a faxe naxan ma. ¹⁶ Awa, n xa a b̄nb̄, n yi a bepin."

¹⁷ Bayo Halagi Tiin Dangu L̄xn̄ Sali waxatine yi, f̄ Pilati xa muxu keden namini nen kasoon na e xa.

¹⁸ Muxune birin yi s̄n̄, e naxa, "Yesu xa f̄xa, i Baraba bepin nxu xa!" ¹⁹ Baraba yi kasoon na muruten nun muxu f̄xa feen nan ma taani.

²⁰ A x̄li yi Pilati ma a xa Yesu bepin. Nanara, a m̄n̄ yi yamaan xili. ²¹ Koni e m̄n̄ yi s̄n̄, e naxa, "A gbangban wudin ma!"

²² Pilati yi a fala e xa san̄a ma saxan, a naxa, "A fe naxin mundun ligaxi? N mi fe naxi yo toxi a ra a faxe naxan ma. N xa a b̄nb̄, n yi a bepin."

²³ Koni e lu s̄n̄ε, e yi e xuini te, e naxa, a Yesu xa gbangban wudin ma. E kui feen yi liga e s̄n̄ε s̄n̄εna fe ra. ²⁴ Nanara, Pilati yi a kitin bolon alo e a fala a xa kii naxan yi. ²⁵ E waxi xem̄en naxan x̄n̄ ma, a na bepin e xa naxan sa kasoon na muruten nun muxu f̄xa feen na. Awa, a Yesu so e yii a e xa e rafan feen liga a ra.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Yoni 19.17-27

²⁶ E sigama Yesu ra a gbangbandeni wudin ma waxatin naxan yi, e lan xem̄ena nde ra, a xili Sim̄n̄ Sireni kaana. A kelima xem̄en ma siga taani. E yi a s̄xu, e Yesu gbangban wudin sa a xun ma, e yi a bira Yesu f̄xn̄ ra.

²⁷ Muxu wuyaxi yi bira a f̄xn̄ ra. Naxanla ndee yi e ye nun, ne yi e yiin sa e xun ma, e gbelegbele a fe ra.

²⁸ Yesu yi a γεε rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa, "Yerusalen naxanle, ε nama wuga n tan ma fe ra, koni ε wuga ε yete nun ε diine fe ra. ²⁹ Amas̄t̄ L̄xn̄na nde fama, muxuna nde a falama nen fa fala, 'Sewan gban-tane xa, sewan naxanle xa naxanye mi dii barixi, dii nga mi e ra.' ³⁰ Nayi, muxune a falama nen geyane xa, e naxa, 'E bira nxu fari,' e yi a fala yire matexine xa, e naxa, 'E nxu ye maluxun.' ³¹ Amas̄t̄ xa fe sifani itoe liga wudi xinden na, nanfe ligama wudi xaren na nayi?"

³² E fe naxi raba firinne fan tongo, a e xa f̄xa Yesu fe-ma. ³³ E na yiren li waxatin naxan yi naxan xili "xun x̄ri yirena," e Yesu gbangban wudin ma na yi e nun fe naxi raba firinne, keden a yiifanna ma, bodena a k̄m̄enna ma. ³⁴ Yesu naxa, "N Fafe, e mafelu, amas̄t̄ e naxan ligama e mi na kolon."

Awa, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma. ³⁵ Yamaan yi ti na yi, e lu Yesu matoε. Yamaan kuntigine yi a magele, e naxa, "A bata bodene rakisi, xa Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na, a xa a yete rakisi!"

³⁶ Sofane fan yi a magele, e fa a fema, e yi minse muluxunxin ti a xa. ³⁷ E yi a fala, e naxa, "Xa Yahudiyane mangan nan i tan na, i yete rakisi."

³⁸ E falani itoe seβε a xun ma, e naxa, "Yahudiyane Mangan ni ito ra."

³⁹ Fe naxi rabaan naxanye yi gbangbanxi a fema, na nde keden yi a rayelefu, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin xa mi i tan na ba? I yete rakisi e nun nxu tan fan!"

⁴⁰ Koni bonna yi a maxadi, a naxa, "I mi gaxue Ala γεε ra ba? En tan fan yalagin nan bun ma be yi. ⁴¹ Koni en gbeen lanxi, amas̄t̄ en na en ma fe naxin saranna nan s̄t̄ma ito ra. Koni a tan mi fe naxi yo ligaxi." ⁴² A yi a fala Yesu xa, a naxa, "Yesu, i na fa i ya Mangayani waxatin naxan yi, i xa i xaxili lu n x̄n̄ ma!"

⁴³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N xa n̄ndin fala i xa, i luma n fema nen ariyanna yi to."

Yesu f̄xa fena

Matiyu 27.45-46, Maraka 15.33-41, Yoni 19.28-30

⁴⁴ Sogen bata yi a ratinxin, dimin yi so yamanan yiren birin yi han se din waxatin yi maso. ⁴⁵ Sogen yi dimi.

Awa, dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi b̄ firinna ra. ⁴⁶ Yesu yi a xuini te kati, a naxa, "N Fafe, n bata n niin so i yii." † A na fala xanbini, a f̄xa.

⁴⁷ Feen naxan liga, sofa kem̄en kuntigin yi na to, a yi Ala tantun, a naxa, "Muxu tinxinxin yatin nan yi ito ra!"

⁴⁸ Muxun naxanye fa fe yigbedeni, a feen naxanye ligaxi e γεε x̄ri, e ne to waxatin naxan yi, e birin yi xete e konni, e yiin saxi e xun ma, e wugama. ⁴⁹ Naxanye birin yi Yesu kolon ki f̄ni e nun naxanla naxanye bira a f̄xn̄ ra keli Galile yi, ne yi sa ti yire makuyeni, e lu feni itoe matoε.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Yoni 19.38-42

⁵⁰ Xem̄ena nde yi na nun, a xili Yusufu. A yi yamaan fonne γεε. A yi fan, a yi tinxin. ⁵¹ A mi yi tinxi bonne kiti saxin nun e kewanle ma. Arimate taan muxuna nde nan yi a ra, Yudaya yamanana. A yi Alaa Mangayaan nan mamema. ⁵² A siga Pilati konni, a sa a max̄din Yesu binbina fe ma. ⁵³ A yi a binbin ba wudin k̄ε ra, a yi a kasangen. Awa, gaburun naxan gexi fanyeni alo faran yinla, mux̄e munma yi sa naxan kui singen, a yi sa a maluxun menni. ⁵⁴ Yuman nan yi a ra nun. Matabu L̄xn̄n̄ bata yi maso nun.

⁵⁵ Naxanla naxanye bira Yesu f̄xn̄ ra keli Galile, ne yi siga Yusufu f̄xn̄ ra, e sa gaburun to, alogo e xa a kolon Yesu binbin saxi kii naxan yi. ⁵⁶ E xete e konni, e sa se xiri naxumene nun latik̄n̄na rafala a binbin xa.

E yi e matabu Matabu L̄xn̄ni alo sariyana a fala kii naxan yi.

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-10, Maraka 16.1-8, Yoni 20.1-10

24 Xati L̄xn̄n̄ x̄t̄n̄ x̄t̄n̄ni, naxanle ture xiri naxum̄en naxanye rafalaxi, e yi siga ne ra gaburu d̄ēn na. ² E yi a li gem̄en baxi gaburun d̄ē ra. ³ E yi so gaburun kui koni e mi Marigi Yesu binbin to na yi. ⁴ E kuisanxin yi lu tixi na yi, e yi e t̄rena xem̄e dugi may-ilenxi kan firinna e d̄ēxn̄ ma. ⁵ Naxanle yi gaxu kati, e yi e xinbi sin, e e t̄gine sin b̄xn̄n̄ ma. Na xem̄e firinne

† Yaburin 31.6

yi a fala naxanle xa, e naxa, "E niiramaan fenma faxa muxune ye nanfera?"⁶ A mi be, a bata keli sayani. A yi Galile yi waxatin naxan yi, a naxan fala e xa, e xaxili lu na xon ma.⁷ A naxa, 'Ƒ Muxuna Dii Xemen xa so hake kanne yii, e yi a gbangban wudin ma, a soge saxandeni a keli sayani."

⁸ Na xanbi ra, a falane yi rabira naxanle ma. ⁹ E xete keli gaburu deen na, e sa na birin fala xarandii fu nun kedenna xa e nun a muxune birin. ¹⁰ Naxanli itoe nan a fala xerane xa, Mariyama Magadala kaan nun Yoyana nun Mariyama Yaki nga e nun naxanla bonne, ne yi feni itoe fala xerane xa. ¹¹ Koni e yi a miri a naxanle daxuya falan nan tixi, e mi la e ra mum! ¹² Koni Piyeri yi keli, a siga gaburu deen na, a yi a yigodo, a yi a ye masa gaburun kui, a kasangenna kui genla to saxi, a xete a konni. Feen naxan ligaxi, a kabema na ra.

Yesu siga fena Emayusi Taani

Maraka 16.12-13

¹³ Na lɔxɔ yeteni, muxu firin yi sigama taadina nde yi naxan yi xili Emayusi, e nun Yerusalen taan yi tagi kuya ndedi. ¹⁴ Feen naxanye bata yi liga, e batuma na feene ma. ¹⁵ E yi batuma waxatin naxan yi, Yesu yi a maso e ra, e birin yi lu sigɛ. ¹⁶ E yi a to koni hali na, e mi a kolon. ¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E sigama kiraan xon waxatin naxan yi, e yi nanfe falama?"

E sunuxin yi ti. ¹⁸ Na nde keden, naxan yi xili Kelopa, na yi a yabi, a naxa, "I tan keden peen nan Yerusalen taani ba, naxan mi a kolon feen naxanye ligaxi menni waxati danguxini itoe yi?"

¹⁹ A yi a maxɔdin, a naxa, "Nanfe ne ra?"

E yi a yabi, e naxa, "Feen naxan ligaxi Yesu Nasareti kaan na. Nabi senbe kanna nan yi a ra a falan nun kewanli Ala nun yamaan birin yetagi. ²⁰ Saraxarali kuntigine nun en ma kuntigine yi a suxu, alogo e xa a faxa. E yi a gbangban wudin ma. ²¹ Anu, nxu bata yi nxu yigi sa a yi nun fa fala a tan nan Isirayila muxune xunbaan na. A birin mi na ra, a ligan soge saxanna nan to, ²² naxanla ndee yi nxu tagi, ne nxu rakɔntɔfili nen. E siga nen gaburu deen na subaxani, ²³ e mi a binbin to, e xete, e fa a fala nxu xa, a malekane mini nen e ma naxanye a fala e xa, a a niin bata bira ayi! ²⁴ Nxu lanfana ndee yi siga gaburu deen na, e sa a to alo naxanle a fala nxu xa kii naxan yi, a yatin ligaxi na kii nin, koni e mi a to."

²⁵ Awa, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E xaxili mi na. Nabine feen naxanye birin fala e xa, e mi la ne ra e bɔɔneni xulen! ²⁶ E mi a kolon a lanma Alaa Muxu Sugandixin xa tɔɔ feni itoe ra benun a xa so a binyeni?" ²⁷ Na xanbi ra, feen naxan birin falaxi Yesu a fe yi Kitabun kui, fɔɔ Nabi Musaa Kitabun ma, han nabi gbeteye, a na birin yeɔba e xa.

²⁸ E yi sigama taan naxan yi nun, e to maso menna ra, Yesu yi a liga alo a dangumatɔɔn na a ra. ²⁹ Koni e yi a raxete, e naxa, "Lu nxu fema amasɔɔɔ kɔɔe soamaan ni i

ra, dimin yi so." Nayi, a yi lu e fema. ³⁰ A dɔxɔ a degedeni e fema, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, na xanbi ra a buruni gira, a yi a so e yii. ³¹ E yeɔn yi rabi mafuren, e yi a kolon fa fala a Yesu na a ra. Koni a tunun e yetagi. ³² E yi a fala e bode xa, e naxa, "A ligaxi nen alo teɔn nan yi en kuiin ganma, a Kitabun feseɔfese ma en xa waxatin naxan yi kiraan xon ma."

³³ E keli mafuren, e xete Yerusalen taani, e xarandii fu nun kedenna li malanxi denaxan yi e nun bonne. ³⁴ E yi a fala, e naxa, "Marigin bata keli sayani yati! Simɔn bata a to!"

³⁵ Feen naxan liga kiraan xon ma, muxu firinne yi ne yeɔba e xa, e Marigin kolon kii naxan yi, a buruni gira waxatin naxan yi.

Xarandiine yi Yesu to

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

³⁶ E yi ito falama waxatin naxan yi, Marigin yeteɔn yi ti e tagi mafuren, a yi a fala e xa, a naxa, "Ala xa e bɔɔnen xunbelli."

³⁷ E gaxu kati, e yi e miri, e naxa, a e bata muxun yelenna to. ³⁸ Koni a yi a fala e xa, a naxa, "E kuisanxi nanfera, sikena e bɔɔneni nanfera?" ³⁹ E n yiine nun n sanne mato, e a kolonma nen a n tan nan a ra. E yiin din n na, e a toma nen nayi amasɔɔɔ fati benden nun xonne mi muxun yelenni alo e a toma n tan yi kii naxan yi."

⁴⁰ A to yi na falama e xa, a yi a yiin nun a sanne yita e ra. ⁴¹ Sewan nun kaben yi a liga, e mi la a ra xulen. Nayi, a yi e maxɔdin, a naxa, "Donsena e yii be ba?" ⁴² E yeɔe gillinxi dungin so a yii, ⁴³ a yi a tongo, a yi a don e yetagi.

⁴⁴ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, "N yi e fema waxatin naxan yi, n feni itoe nan fala e xa. Feen naxan birin seɔɔxi n ma fe yi Musaa Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune nun Yaburin kui, fɔ ne xa kamali nen."

⁴⁵ A yi a liga e xaxili sɔɔɔ alogo e xa Kitabuna feene famu. ⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "Ito nan seɔɔxi fa fala Alaa Muxu Sugandixin xa tɔɔ, a keli sayani a soge saxandeni. ⁴⁷ Tubi feen nun yulubi xafarin kawandin bama nen a xinli siyane birin xa, fɔɔ Yerusalen taan ma. ⁴⁸ Feni itoe seren nan e tan na. ⁴⁹ N Fafe Ala e tuli sa naxan na, n tan yeteɔn na rafama nen e ma. Koni e lu Yerusalen taani han na senben yi fa sa keli kore a goɔ e xun ma."

Yesu yi te ariyanna yi

Maraka 16.19-20, Kewanle 1.9-11

⁵⁰ Na xanbi ra, a siga e ra han Betani taani, a sa a yiini te denaxan yi, a duba e xa. ⁵¹ A yi dubama e xa waxatin naxan yi, a keli e fema, a te ariyanna yi. ⁵² E to yelin a batue, e sewaxi gbeen yi xete Yerusalen taani. ⁵³ E yi lu Ala Batu Banxini waxatin birin, e lu barikan bire Ala xa.

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebexi Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu nun Maraka nun Luka e nun Yoni. Yoni a fe yebe kiin nan baxi bonne ma. A luxi alo Yoni yi waxi Yesu a fe tilinxine nan makenen fe yi muxune xa. Na kui, a Yesu a fala wuyaxi sebexi nen bonne mi naxanye sebexi e nun a taruxuna ndee. A mɔn Yesu a dunuɔa yi gidin bunna yebama miriya tilinxin nin. Yoni Kitabun yireni ito sebexi nen fɔ ɲɛɛ tonge naanin hanma ɲɛɛ tonge sennin ɲɔxɔɲɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma.

Kitabun yireni ito miriya tilinxina ndee nan singe yitama naxan Yesu fa xunna yebama. Yoni Yesu tiden yebama fala tilinxin nin alogo muxune xa e miri ki faɲi Yesu a fe ma. Yoni mi Yesu bari kiin yebaxi. Yesu a dunuɔa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nen. Yoni na nan yebama Ningila Yesu kui. Yoni mɔn Yesu a fala dɔnxene yebama dangu bonne ra. Dɔnxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Yesu a falane nan sebexi itoe ra naxanye Yesu keɲaan yitama en na: Yesu naxa, "N tan nan nii rakisin balon na." (Yoni 6.35 nun 6.41 nun 6.48 nun 6.51) Yesu naxa, "N tan nan dunuɔa kenenna ra." (Yoni 8.12) Yesu naxa, "N tan nan sansanna so deen na yexene xa." (Yoni 10.7) Yesu naxa, "N tan nan xuruse raba faɲin na." (Yoni 10.11 nun 10.14) Yesu naxa, "N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na." (Yoni 11.25) Yesu naxa, "Kiraan nan n tan na, e nun ɲɔndina e nun nii rakisina." (Yoni 14.6) Yesu naxa, "N tan nan ɲɔndin binla ra alo wudi binla." (Yoni 15.1 nun 15.5)

Yesu mɔn a Alayana a fe falaxi wundoni na yire sifana ndee yi, a naxa, "N tan nan a ra, naxan na yi." (Yoni 8.24 nun 8.28 nun 8.58 nun 13.19 nun 18.5) Kitabun yiren naxan xili Xɔɔɔyaan sora 3.14, na naxa fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mɔn naxa menni fa fala a yeteen xili nen "N Na Yi." Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala "N tan nan a ra, naxan na yi," na bunna neen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. (Yoni 1.1).

Alaa Falana fe

1 Dunuɔa fɔlɔni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fema. Falan nan mɔn yi Ala ra. ¹² A yi Ala fema a fɔlɔni. ³ Ala seen birin daxi a tan nan xɔn ma. Ala mi sese daxi a tan xanbi. ⁴ Nii rakisin yi a tan nin. Na nii rakisin yi findi kenenna ra adamadiine xa. ⁵ Kenenna yi mini dimini, koni dimin mi a ɲɔ. ⁶ Ala yi muxuna nde xe naxan yi xili Yoni. ¹⁷ Na yi fa, a findi kenenna seren na, alogo muxun birin xa denkeleya a tan xɔn. ⁸ Kenenna mi yi a tan na, koni a fa nen, alogo a xa fa kenenna sereyaan ba. ⁹ Kenenna yeteen nan yi na ra, naxan famato yi a ra dunuɔa muxune birin makenendeni.

¹⁰ Alaa Falan yi dunuɔa yi. Dunuɔa da a tan nan na, koni dunuɔa muxune mi a kolon. ¹¹ A fa nen a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu. ¹² Koni naxanye a rasuxu e denkeleya a xinli, a senben fi nen ne ma e findi Alaa diine ra. ¹³ E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xɔn ma hanma fati bendena hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na.

¹⁴ Alaa Falan yi findi fati benden na, a yi lu en ye. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xeme kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun ɲɔndin na.

¹⁵ Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, "N na a tan nan ma fe fala, n naxa, 'A fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasɔɔɔ benun n tan xa da, a tan yi na.'"

¹⁶ En birin bata barakan ɔɔɔ barakan fari a hinan kamalixin xɔn ma. ¹⁷ Amasɔɔɔ Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xɔn ma, koni hinanna nun ɲɔndin faxi Yesu nan xɔn ma, Alaa Muxu Sugandixina. ¹⁸ Muxu yo

† ALAA FALANIto findixi Yesu nan na. A mato Yoni 1.14 kui. Ala dunuɔa da a falan naxan xɔn a fɔlɔni, Ala na nan findixi muxun na, Yesu. †† Yoni Marafu Tiin nan Yoni ito ra.

munma Ala to singen. Koni a Dii Xeme keden peen naxan nun a tan Ala lan, naxan a fafe fema, na nan bata Ala yita en na.

Yoni Marafu Tiina sereyana fe

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18

¹⁹ Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyane to saraxaraline nun Lewine xe a ma a maxɔdindeni keli Yerusalen taani, e naxa, "Nde i tan na?" ²⁰ Yoni mi tondi a fale, a yi a fala e birin yetagi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na."

²¹ E yi a maxɔdin, e naxa, "Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?" Yoni yi e yabi, a naxa, "En-en, na mi n tan na." E mɔn yi a maxɔdin, e naxa, "Nabiin nan i tan na ba?" A yi e yabi, a naxa, "En-en, na mi n tan na." ²² E yi a fala, e naxa, "Nde i tan na? Amasɔɔɔ naxanye nxu xexi, fɔ nxu xa sa nxu dentege nen ne xa. I nanse fale i yete a fe yi?" ²³ Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xɔn, a naxa,

"N tan na a ra naxan a xuini tema tonbonni, n naxa, 'E kira tinxinxin nafala Marigin xa.' †"

²⁴ Farisi muxun †† naxanye yi xexi Yoni ma, ²⁵ ne yi a maxɔdin, e naxa, "Xa Alaa Muxu Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune rafuma igeni e sarijan feen na?" ²⁶ Yoni yi e yabi, a naxa, "N tan marafuun tima igen nin, koni muxuna nde e tagi e mi naxan kolon. ²⁷ A fama nen n xanbi ra, koni n tan mi lan hali n yi findi a sankidi fulunna ra."

‡ Esayi 40.3 †† FARISI MUXUNE:Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

²⁸ Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yuruden baan kidi-
ma, Yoni yi muxune rafuma igeni denaxan yi.

Alaa Yexee Diina fe

²⁹ Na xɔɔn bode, Yoni yi Yesu to fe a fema, a naxa,
"Alaa Yexee Diin nan ito ra, naxan dunuɔa birin yulubin
bama. ³⁰ N yi ito nan ma fe falama, n naxa, 'Muxuna
nde fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasɔɔ be-
nun n tan xa bari, a tan yi na.' ³¹ N tan mi yi a kolon
nun, koni n bata fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa
a yita Isirayila yamaan na." ³² Yoni mɔn yi sereyani ito
ba, a naxa, "N bata Alaa Nii Saripanxin to gode a ma
ganba sawurani, a yi lu a ma. ³³ N mi yi a kolon nun,
koni naxan n nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n
xa nen, a naxa, 'I na Alaa Nii Saripanxin to gode naxan
ma, a tan nan marafuun tima Nii Saripanxin na.' ³⁴ N
bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa Dii Xemen a tan
nan na."

Yesu a xarandii singene fe

³⁵ Na xɔɔn bode Yoni nun a xarandii firin yi tixi nun,
³⁶ a yi Yesu to dangue, a naxa, "Alaa Yexee Diin nan ito
ra!" ³⁷ A xarandii firinna yi a xuiin me, e siga Yesu fɔɔ
ra. ³⁸ Yesu yi a yee raxete, a yi e to biraxi a fɔɔ ra, a yi e
maxɔɔdin, a naxa, "E nanse fenma?" E yi a yabi, e naxa,
"Rabi, i yigiyaxi minen?" Rabi bunna neen fa fala,
"Karamɔɔ." ³⁹ A yi e yabi, a naxa, "E fa a mato." Se din
waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a yigiyaden to. E
jinbari raso a fema.

⁴⁰ Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin me e bira Yesu
fɔɔ ra, na keden yi xili nen Andire, Simɔn Piyeri xunye-
na. ⁴¹ Andire yi a tada Simɔn fen keden na, a yi a fala a
xa, a naxa, "Nxu bata Mesiya to." Mesiya bunna neen
fa fala, "Alaa Muxu Sugandixina." ⁴² Na xanbi ra, a fa
Simɔn na Yesu fema.

Yesu yi a mato, a naxa, "Simɔn nan i tan na, Yoni a dii
xemen. I xili bama nen sɔɔnɔn, Sifasi." Xinli ito nun
Piyeri, xili kedenna nan e ra. ^{††}

Yesu yi Filipi nun Nataniyeli xili

⁴³ Na xɔɔn bode Yesu yi a ragidi, a xa siga Galile ya-
manani. A yi Filipi to, a yi a fala a xa, a naxa, "Bira n
fɔɔ ra!" ⁴⁴ Filipi yi kelixi Betasada taan nin alo Andire
nun Piyeri. ⁴⁵ Filipi yi Nataniyeli to, a yi a fala a xa, a
naxa, "Musa muxun naxan ma fe sebe Sariya Kitabun
kui e nun nabine fan naxan ma fe sebe, nxu bata a to,
Yusufu a dii xemen Yesu, Nasareti kaana."

⁴⁶ Nataniyeli yi a maxɔɔdin, a naxa, "Se fajin nɔe kele
Nasareti ba?" Filipi yi a yabi, a naxa, "Fa a mato."

⁴⁷ Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin naxan yi, a
naxa, "Isirayila kaan yeteen nan ito ra! Yanfa mi naxan
ma fe yi!" ⁴⁸ Nataniyeli yi a maxɔɔdin, a naxa, "I n kolonxi
di?" Yesu yi a yabi a naxa, "N ni i toxi nen, i xɔɔde binla
bun ma waxatin naxan yi benun Filipi xa i xili."

⁴⁹ Nataniyeli yi a yabi, a naxa, "Karamɔɔ, Alaa Dii

[†] Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. ^{††} Piyerixinla bunna neen fa
fala gemena.

Xemen nan i tan na! Isirayila Mangan nan i tan na!"

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, "N to a falaxi i xa, n naxa, 'n ba-
ta yi i to xɔɔde binla bun ma,' i denkeleyaxi n ma na nan
na ba? I feene toma nen naxanye gbo na xa!" ⁵¹ A yi a
fala e xa, a naxa, "N xa jɔɔndin fala e xa, e ariyanna
deen nabixin toma nen, e yi Ala malekane to, e tema, e
godoma Muxuna Dii Xemen xɔn ma!"

Naxalandi tiina Kana taani

² Soge firin danguxina, e siga naxalandi tideni
Kana taani, Galile yamanani. Yesu nga yi na nun.

² E yi Yesu nun a xarandiine fan xili na naxalandi tiini.

³ Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa,
"Manpaan bata jan e yii." ⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "N
na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen."

⁵ Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, "A na naxan
fala e xa, e na liga."

⁶ Awa, ige feɔe sennin yi dɔxi na nun, naxanye yi find-
ixi Yahudiyane marasarijan ige sa seen na, litiri ye
keme nan yi sama e keden kedenna birin kui. ⁷ Yesu yi
a fala walikene xa, a naxa, "E ige feɔeni itoe rafe igen
na." E yi e rafe igen na pen! ⁸ Na xanbi ra, a yi a fala e
xa, a naxa, "E igena nde sege, e siga a ra naxalandi ti
sumunna kuntigin fema." E yi siga a ra a xa. ⁹ Naxalan-
di ti sumunna kuntigin yi igen mato, a bata maxete
manpaan na, koni a mi yi a keliden kolon. Anu, wa-
likene naxanye igen sege, ne yi a kolon. Nanara, kunti-
gin yi naxalandi kanna xili, ¹⁰ a yi a fala a xa, a naxa,
"Manpa fajin nan soma muxune yii singen, na xanbi
ra, manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i yi
nde gbete ramini naxan mi fan jaxi ra. Koni i bata
manpa fajin namara han iki!"

¹¹ Yesu a kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga
Kana taani Galile yamanani. A yi a binyen mayita a
xarandiine ra, ne yi la a ra.

¹² Na xanbi ra, Yesu nun a nga nun a xunye ne nun a
xarandiine yi siga Kapɔrunan yi, e yi sa xi dando ti na.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-13, Maraka 11.15-17, Luka 19.45-46

¹³ Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Tiin Dan-
gu Lɔɔn Sanla [‡] yi rabama waxatin naxan yi nun, Yesu
yi siga Yerusalen taani. ¹⁴ A yi muxune li Ala Batu Banx-
in tanden ma, e jingene nun yexee ne nun ganbane
matima na. Gbeti masarana ndee fan yi dɔxi na nun.

¹⁵ Nayi, a yi fɔɔɔnna rafala, a yi e birin kedi Ala Batu
Banxini, jingene nun yexee ne, a yi gbeti masarane
gbeti gbananne raxuya ayi kɔɔnɔn, a yi e tabanle rafe-
len. ¹⁶ Muxun naxanye yi ganba matini, a yi a fala ne
xa, a naxa, "E itoe birin ba be. E nama n Fafe Alaa
banxin findi sare soden na!" ¹⁷ Naxan sebeɔi Kitabuni,
na feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, "I ya banxina
fe xaminna n na han a n ganma alo teena!"

[‡] HALAGI TIIN DANGU LɔɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen
nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa
kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine
de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito
ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

¹⁸ Yahudiyane yi a maxɔdin, e naxa, "I nɔɛ taxam-asenna mundun yite nxu ra fa fala senbena i yii, i yi na birin liga?" ¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "E Alaa banxini ito kala, n mɔn a tiye soge saxanna bun." ²⁰ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, "Ala Batu Banxini ito tixi jɛɛ tonge naanin e nun jɛɛ sennin nan bun ma. I tan nɔɛ na tiye soge saxanna bun?" ²¹ Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yetɛɛn fati benden nan yi na ra. ²² Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine.

Yesu muxune kui feene kolon

²³ Yesu yi Yerusalen taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e denkeleya a ma. ²⁴ Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon. ²⁵ A mako mi yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yetɛɛn yi adamadiin kui feene kolon.

Yesu nun Nikodemi a fe

3 Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodemi, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra. ² Na yi fa Yesu fema kɔɛɛn na, a yi a fala a xa, a naxa, "Karamɔɔ, nxu a kolon a karamɔɔɔn nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi nɔɛ ne lige xa Ala mi a xɔn ma." ³ Yesu yi a yabi, a naxa, "N xa jɔndin fala i xa, xa muxun mɔn mi xete, a bari a nenen na, a mi nɔɛ Alaa Mangayaan toɛ." ⁴ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, "Muxun naxan bata fori, na mɔn nɔɛ bare di? A mi nɔɛ xete a nga fatini, a mɔn yi a bari!" ⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, "N xa jɔndin fala i xa, muxu yo mi nɔɛ soɛ Alaa Mangayani fɔ a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na. ⁶ Naxan barixi fati bendeni, fati benden nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, nin nan na ra. ⁷ I nama kabe bayo n bata a fala i xa, n naxa, 'Fɔ e mɔn xa xete, e bari a nenen na.' ⁸ Foyen fama yiren nin denaxan na a kenɛn, i yi a xuiin mɛ, koni i mi a keliden kolon, i mɔn mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini."

⁹ Nikodemi yi a maxɔdin, a naxa, "Na ligan di nayi?" ¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "Isirayila kaane karamɔɔɔn nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba?" ¹¹ N xa jɔndin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, e mi nxɔ sereya falan suxi. ¹² Nba, xa n dunuɔa feene fala e xa, e mi la ne ra. N na kore xɔnna feene fala e xa, e lama ne ra di? ¹³ Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fɔ naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna."

¹⁴ "Musa sapini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fɔ n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fan xa yite na kii nin ¹⁵ alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin sɔɔɔ. ¹⁶ Amasɔɔɔ Ala bata dunuɔa xanu han a bata a Dii Xɛmɛ keden peen fi en ma, alogo muxu yo

† *SARINI tɛfeen Musa xɔn, na mato Yatene 21.8-9 kui. Yesu YITENEN a yelin xanbini gbangbanje wudin ma. A mɔn yi tɛariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma.*

na denkeleya a ma, na nama halagi fɔ a habadan nii rakisin sɔɔɔ. ¹⁷ Bayo Ala mi a Dii Xɛmɛn nafaxi dunuɔa yi alogo a xa dunuɔa muxune yalagi, koni alogo dunuɔa muxune xa kisi a xɔn ma."

¹⁸ "Naxan yo na denkeleya a ma, na kanna mi fa yalagin sɔɔɔn. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalage, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xɛmɛ keden peen ma. ¹⁹ E yalagima ito nan na: Kenenna bata fa dunuɔa yi koni dimin nan nafan adamadiine ma dangu kenenna ra, amasɔɔɔ e kewanle mi fan. ²⁰ Naxan yo fe jaxin ligama, kenenna mi rafan na ma. Na mi minin kenenna ma, alogo a sɔnna nama mini kenenni. ²¹ Koni naxan fe tinxinin ligama, na fama nen kenenna ma, alogo yamaan xa a yigbe a a walima Ala sagoon nin."

Yesu nun Yoni a fe

²² Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Yudaya yamanani. A waxati ti e fema. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na. ²³ Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan dɔxɔn ma, amasɔɔɔ ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sigɛ mɛnni e rafudeni. ²⁴ Yoni munma yi sa kasoon na singen.

²⁵ Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi fɔɔ lan marasarijan feen ma. ²⁶ E yi siga Yoni fema, e yi a fala a xa, e naxa, "Karamɔɔ, i xaxili luxi a xɔn ma ba, e nun naxan yi Yuruden kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, muxune birin sigama a fema!" ²⁷ Yoni yi e yabi, a naxa, "Muxun mi sese sɔɔɔma fɔ Ala na naxan fi a ma. ²⁸ E tan yetɛɛn nan n seren na, a n na a fala nen, n naxa, 'Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xeraan nan tun n tan na a yɛɛ ra.' ²⁹ Naxalandi kanna nan gbee jaxanla ra. Koni a xɔyin naxan tixi a fema, na tuli matixi a ra. A na a xuiin mɛ waxatin naxan yi, a sewama nen. N ma sewan na kii nin, a dɛfexi. ³⁰ Fɔ a tan xa yite nen, n tan yi magodo."

Naxan kelixi ariyanna yi

³¹ "Naxan kelixi kore xɔnna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuɔa yi, dunuɔa gbeen nan na ra. Na dunuɔa feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na. ³² A naxan toxi, a a mɛ, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi.

³³ Naxan na a falan suxu, na bata a mayita a Ala nan tinxin. ³⁴ Ala naxan xexi, na Alaa falan nan tima amasɔɔɔ Alaa Nii Sarijanxin fima a ma nen dan mi naxan na! ³⁵ Fafe Alaa Dii Xɛmɛn nafan a ma. A bata feen birin taxu a ra. ³⁶ Naxan na denkeleya a Dii Xɛmɛn ma, na habadan nii rakisin sɔɔɔma nen. Naxan mi laxi a Dii Xɛmɛn na, na mi nii rakisin sɔɔɔ, bayo Alaa xɔɔn luma nen a fari!"

Samariya kaa jaxanla fe

4 Farisi muxune yi a mɛ fa fala Yesu yi xarandiine sɔɔɔma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni. ² Anu, Yesu yetɛɛn mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi

muxune rafuma. ³ Yesu to muxune falane με, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani.

⁴ A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani. ⁵ A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xeen na Yaxuba naxan so a dii xemen Yusu-fu yii. ⁶ Yaxubaa xɔɔinna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi dɔɔ na xɔɔinna de ra yanyin na.

⁷ Samariya kaa naxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N ki igeni, n xa n min." ⁸ A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni. ⁹ Samariya kaa naxanla yi a yabi, a naxa, "Yahudiyani nan i tan na, Samariya kaan nan n tan na. I n xandima igeni nan-fera?" Amasɔɔ Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma. ¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nen nun, a yi siimaya igen fi i ma."

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, "N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen sɔɔɔ minen yi?"

¹² Nxu benba Yaxuba nan xɔɔinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a xuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?"

¹³ Yesu yi a yabi, a naxa, "Muxu yo igeni ito min, min xɔɔla a suxuma nen mɔɔ, ¹⁴ koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xɔɔla mi fa a suxuma sɔɔɔ. Amasɔɔ n ni igen naxan fima a ma, na luma nen a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisinsɔɔ." ¹⁵ Naxanla yi a fala, a naxa, "N fafe, na igen fi n ma alogo min xɔɔla nama fa n suxu sɔɔɔ, n mɔɔ yi fa ige badeni be."

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Sa i ya xemen xili, ε fa be." ¹⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, "Xemen mi n yii." Yesu yi a yabi, a naxa, "I bata nɔɔndin fala fa fala xeme mi i yii. ¹⁸ Koni i bata yi dɔɔɔ xeme suulun xɔɔ ma nun. I naxan yii iki, i ya xemen yeteen mi na ra. I bata nɔɔndin fala n xa."

¹⁹ Naxanla yi a fala, a naxa, "N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin nan i tan na. ²⁰ Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni ε tan Yahudiyane naxa, a lan nen, en xa Ala batu Yerusalen nin." ²¹ Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, "La n na, waxatina nde fama, yamaan mi fa fama Fafe Ala batudeni geyani ito fari, e mɔɔ mi a batue Yerusalen taan fan yi. ²² E tan Samariya kaane, ε naxan batuma, ε mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasɔɔ kisi feen fataxi Yahudiyane nan na. ²³ Koni waxatina nde fama, a yeteen bata a li, Ala batu muxu kendene fama Fafe Ala batudeni niin nun nɔɔndini nen yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu. ²⁴ Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun nɔɔndin yatin nin."

²⁵ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, "N na a kolon fa fala Mesiya fama nen, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yebama nxu xa nen." ²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra."

²⁷ Na waxatin yeteni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabe amasɔɔ e bata a li falan tiye naxanla xa. Koni e sese mi naxanla maxɔɔdin fa fala, "I waxi nanse xɔɔn?" E mi Yesu fan maxɔɔdin fa fala, "I nanse falama naxanla xa?"

²⁸ Nba, naxanla yi ige ba fejen lu na, a xete taani. A sa a fala yamaan xa, ²⁹ a naxa, "E fa xemena nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?" ³⁰ Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fema.

³¹ Xarandiine yi Yesu mafanma na waxatini, e naxa, "Karamɔɔ, donseen don!" ³² Koni a yi e yabi, a naxa, "Donsena n yii, ε mi naxan kolon." ³³ Nayi, xarandiine yi e bode maxɔɔdin fɔɔ, e naxa, "Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?" ³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N ma donseen nan n xe muxun sagoon wanla keen na han wanla yi kamali. ³⁵ E a falama nen, ε naxa, 'Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,' koni n xa a fala ε xa, ε yeen nakeli, ε xeeene mato. Maala bata mɔɔ, malo xaba waxatin bata a li. ³⁶ Malo xabane bata fɔɔ e saranna sɔɔ. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisinsɔɔ-ma nen. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nen e bode xɔɔ ma. ³⁷ Na kui, nɔɔndin nan sandani ito ra, naxan a falaxi, a naxa, 'Muxuna nde maala bima, gbete yi a xaba.' ³⁸ N bata ε xe, ε sa maala xaba, ε mi naxan walixi. Muxu gbete yi nan a walixi. E tan yi tɔɔ tɔɔ e wanli."

³⁹ Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi denkeleya Yesu ma na naxanla falana fe ra, a naxa, "N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa." ⁴⁰ Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fema, e yi a mafan, a xa lu e fema. Yesu yi lu e fema xii firin. ⁴¹ Muxu wuyaxi gbete yi denkeleya Yesu ma a falane fe ra. ⁴² Ne yi a fala naxanla xa, e naxa, "Nxu bata denkeleya iki koni nxu mi denkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin me. Nxu bata a kolon yati fa fala dunupa muxune rakisimaan nan a tan na."

Yesu yi kuntigina diini yalan

⁴³ Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani. ⁴⁴ Yesu yeteen bata yi a fala e xa nun, a naxa, "Nabiin mi binyen sɔɔ e yetena yamanani." ⁴⁵ A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki fani, amasɔɔ e fan bata yi a fe ligaxine to Yerusalen taani Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanla † waxatini. Bayo e fan yi na nun. ⁴⁶ Nayi, Yesu mɔɔ yi xete Kana taani Galile yamanani, a igen maxete manpaan na denaxan yi.

Mangana kuntigina nde yi menni naxan ma dii xemen yi furaxi Kaperunan yi. ⁴⁷ A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fema, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xemeni yalan. Amasɔɔ a faxamatɔɔɔ nan yi fa a ra. ⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "E tan tondixi denkeleye fɔ e na taxamasenne nun kabanako feene to." ⁴⁹ Man-

† Na waxatini Yahudiyane yi SAMARIYA KAANEyatexi kafirine nan na. E fe fɔɔden sebexi Mangane Firinden 17.24 kui.

†† HALAGI TIIN DANGU LɔɔɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

gana kuntigin yi a yabi, a naxa, "N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faha." ⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, "Siga, i ya dii xemen mi faxama." Xemen yi la Yesu a falan na, a siga. ⁵¹ A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikene ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mɔn a nii ra. ⁵² A yi e maxɔdin a dii xemen fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, "Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin." ⁵³ Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, "I ya dii xemen mi faxama." Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi denkeleya Yesu ma.

⁵⁴ Kabanako feen firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

Yesu yi lebutenna rakendeya

5 Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusalen taani Yahudiyane sanla nde a fe ra. ² Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusalen taan yexɛene so deen dexɔn, a xili "Betesata" Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni. ³ Fureto wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutɔne nun sankalatɔne nun lebutenne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma ⁴ amasɔto malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Furetoɔn naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nen, a na findi a sifa yo ra.

⁵ Xemena nde yi na nun naxan yi furaxi jɛɛ tonge saxan e nun solomasɛɛ. ⁶ Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xemen bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I waxi a xɔn ma, i xa kendeya ba?"

⁷ Furetoɔn yi a yabi, a naxa, "N kanna, igeni maxan waxatin naxan yi, muxe mi n yii be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbete singe nan godoma n yɛɛ ra." ⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i ya sa seen tongo, i siga." ⁹ Xemen yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga.

Matabu Lɔxɔn nan yi a ra. ¹⁰ Na ma, xemen naxan kendeyaxi, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, "Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Lɔxɔni." ¹¹ A yi e yabi, a naxa, "Muxun naxan n nakendeyaxi, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga." ¹² E yi a maxɔdin, e naxa, "Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?" ¹³ Koni xemen naxan yi kendeyaxi, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi lo ayi yamaan yɛ. ¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, "A mato, i bata kendeya. Fata yulubin ma alogo fe gbeten nama i sɔto naxan jaxu dangu ito ra." ¹⁵ Xemen yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakendeyaxi. ¹⁶ Nayi, e yi Yesu fen yengen na, bayo a bata yi na liga Matabu Lɔxɔni.

¹⁷ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, "N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nen, n fan xa wali." ¹⁸ Na ma, Yahudiya kuntigine mɔn yi e yixɔɔɔɔ feren fendeni Yesu faha xinla ma. Amasɔto a mi yi Matabu Lɔxɔn

† Farisi muxune namunne mi yi tinɛ wali yo xa ke MATABU Lɔxɔni. Na feen sebexi Xɔryaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu saxɔlexine mi yi maliyɛ na lɔxɔni hali muxune tɔɔɔɔ na namunna fe ra a xɔdɛɛn na.

sariyan xan gbansan kalama, koni a mɔn yi a falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Ala keden.

Alaa Dii Xemen senbena fe

¹⁹ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa jɔndin fala ε xa. Fafana a Dii Xemen mi fefe lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xemen fan na nan ligama. ²⁰ Bayo a Dii Xemen nafan a ma, a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. A feene yitama a ra nen naxanye gbo itoe xa, alogo ε birin xa kabe ne ma. ²¹ Amasɔto n Fafe Ala faha muxune rakelima sayani kii naxan yi, a nii rakisin fi e ma, a Dii Xemen fan nii rakisin fima a waxɔn muxune ma na kii nin. ²² Fafe Ala mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu makitin birin taxu a Dii Xemen na, ²³ alogo muxun birin xa a Dii Xemen binya, alo Fafe Ala binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xemen binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xexi."

²⁴ "N xa jɔndin fala ε xa, naxan yo n ma falan me, a denkeleya n xe muxun ma, na habadan nii rakisin sɔto ma nen. Na kanna mi yalagima, koni a bata keli sayani, a so nii rakisini. ²⁵ N xa jɔndin fala ε xa, waxatin fama, a bata a li, faha muxune Alaa Dii Xemen xuiin namema nen. Naxanye na a me, ne nii rakisin sɔto ma nen.

²⁶ Bayo alo habadan nii rakisin Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xemen ma na kiini. ²⁷ A bata kiti saan senben fi a Dii Xemen ma, amasɔto Muxuna Dii Xemen na a ra. ²⁸ E nama kabe ito ra, bayo waxatin fama faha muxune birin a xuiin namema nen, ²⁹ e yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fapin ligaxi, ne kelima nen, e nii rakisin sɔto. Naxanye fe jaxin ligaxi, ne fan kelima nen, e yalagi. ³⁰ N mi nɛɛ fefe lige n yete ra. N kitin sama nen alo n na mema kii naxan yi. N ma kitin mɔn tinxin bayo n mi n yete sagoon ligama, koni fo n xe muxun sagona."

Yesu a sereyane fe

³¹ "Xa n tan nan n yete sereyaan bama, ε mi na yatɛ ma jɔndin na. ³² Koni muxu gbete na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, jɔndin nan na ra. ³³ E bata xerane rafa Yoni ma, a seren ba jɔndini. ³⁴ N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nen alogo ε xa kisi.

³⁵ Yoni luxi nen alo lenpu degena ε tagi, a findi kenenna ra ε xa. E bata tin sewe a kenenna ra waxatidi bun.

³⁶ Koni sereyana n yii naxan gbo Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla naxanye soxi n yii n xa e rakamali, ne a yitama nen a n Fafe nan n xexi. ³⁷ Fafe Ala naxan n xexi, na fan bata seren ba n xa. E munma a xuiin me, ε mɔn munma a yetagin to mumɛ! ³⁸ A falan mi ε tan kui, amasɔto ε mi denkeleyaxi a xeraan ma. ³⁹ E kitabun fɛɛɛɛɛɛɛɛ amasɔto ε mirixi a ma, a ε habadan nii rakisin sɔto ma a xɔn ma, koni na fan seren bama n tan nan xa! ⁴⁰ Hali na, ε mi tinxi fe n tan ma, ε nii rakisin sɔto."

⁴¹ "N mako mi adamadiine binyen ma. ⁴² Koni n na ε tan kolon. Alaa xanuntenyaan mi ε bɔjɛni. ⁴³ N bata fa

n Fafe Ala xinli koni ε mi n nasuxi. Xa muxu gbete fa a yete xinli, ε na tan nasuxuma nen. ⁴⁴ A rafan ε ma, ε xa binyen sɔtɔ ε bode ra koni ε mi kataxi ε yi binyen sɔtɔ Ala keden peen yii. E denkeleyama na yi di? ⁴⁵ Koni ε nama ε miri fa fala n na ε magima n Fafe xa nen. Musa nan ε magima, ε yigi saxi naxan yi. ⁴⁶ Xa ε yi laxi Musa ra nun, ε yi lama n tan fan na nen nun amasɔtɔ a bata n ma fe sebe. ⁴⁷ Koni xa ε mi laxi a fe seβexine ra, ε lama n ma falan na di nayi?"

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17

6 Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mɔn xili Tiberiyadi Darana. ² Yama gbeen yi biraxi a fɔxɔ ra amasɔtɔ e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetɔne yiyalanma. ³ Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa dɔxɔ na.

⁴ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † bata yi maso.

⁵ Yesu yi a yeen nasiga, a yama gbeen to fe a fema. A yi a fala Filipi xa, a naxa, "En donseen sarama minen yi muxuni itoe xa, e yi e dege?" ⁶ A na fala a xa nen alogo a xa a keɲaan feseɲese, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama. ⁷ Filipi yi a yabi, a naxa, "Hali en gbeti gbanan kemε firin sara donseen na, birin mi ndedi sɔte!" ⁸ Yesu a xarandiina nde Simɔn Piyeri ngaxakedenna Andire yi a fala, a naxa, ⁹ "Banxulanna nde be buru xun suulun nun yeɲε firin a yii. Koni na nanse ligε muxuni itoe birin na?"

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E yamaan nadɔxɔ." Nba, sexen yi menni han. Nayi, muxune birin yi dɔxɔ. Fayida xeme wuli suulun nan ɔxɔn yi e ye nun. ¹¹ Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun naxanye yi dɔxi na, a yi a taxun ne ra han e wasa! A yeɲen fan liga na kiini. ¹² E birin to lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "E dungi dungi dɔnxene matongo. E nama sese yikala." ¹³ Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun firin nafe buru xun suulunna dungi dungine ra, naxanye lu e dege xanbini.

¹⁴ Na muxune to a to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e naxa, "Nabiin nan yati xemeni ito ra naxan yi lanma a fa dunuɲa yi." ¹⁵ Yesu yi a kolon, a e yi fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. Nayi, a mɔn yi keli na, a kedenna yi siga geyaan fari.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-23, Maraka 6.45-52

¹⁶ Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo daraan de, ¹⁷ e te kunkin kui siga daraan kidima Kaperunan binni. Kɔε yi so, Yesu mi fa e fema. ¹⁸ Foye gbeen yi fa, igen yi walanɲε ayi kati! ¹⁹ Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun hanma sennin igen xun ma. E yi Yesu to a masoε kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi gaxu.

† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

²⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E nama gaxu, n tan nan a ra." ²¹ Xarandiine yi tin a so kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren.

Yamaan yi Yesu fen

²² Na xɔtɔn bode yamaan naxan lu daraan de, ne yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan gbansan siga. ²³ Marigi Yesu barikan bira Ala xa denaxan yi, yamaan yi burun don, kunki gbeteɲe yi fa menni sa keli Tiberiyadi taani. ²⁴ Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Yesu fendeni Kaperunan yi.

Yesu luxi nen alo burun naxan findixi nii rakisi seen na

²⁵ E Yesu to daraan xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e naxa, "Karamɔxɔ, i faxi be waxatin mundun yi?" ²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa ɲɔndin fala ε xa, ε mi n fenma amasɔtɔ ε bata kabanako feene to, koni bayo ε bata burun don, ε lugo. ²⁷ E nama wali donsena fe ra naxan kalama, fɔ naxan habadan nii rakisin fima ε ma n tan Muxuna Dii Xemen naxan soma ε yii. Amasɔtɔ Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma." ²⁸ E yi a maxɔdin, e naxa, "Nxu tan nanfe ligama alogo nxu yi Alaa wanle ke." ²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "E walima Ala xa ikiini: E xa la a xeraan na." ³⁰ E yi a yabi, e naxa, "I kabanako feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkeleya i ma? I nanfe ligama na yi?" ³¹ Nxu benbane donseen don nen tonbonni naxan xili 'Manna donsena' alo a seβexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, 'A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.' †† "

³² Yesu naxa, "N xa ɲɔndin fala ε xa. Musa xa mi burun so ε yii de sa keli kore, koni n Fafe Ala nan buru kenden so ε yii, sa keli kore. ³³ Amasɔtɔ Ala burun naxan fima ε ma, sa keli kore, na nan nii rakisin fi dunuɲa muxune ma."

³⁴ Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, "Nxu kannu, lu na burun soε nxu yii tun."

³⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N tan nan nii rakisin balon na. Muxu yo fa n tan ma, kamen mi na suxe mume! Muxu yo denkeleya n tan ma, min xɔnla mi na suxe mume! ³⁶ Koni n na a fala ε xa nen, a ε bata yi n to nun koni ε mi denkeleya. ³⁷ N Fafe Ala muxun naxanye fi n ma, ne fama nen n fema. Naxan na fa n fema, n mi na kedε mume! ³⁸ Amasɔtɔ n godoxi nen sa keli ariyan-na yi alogo n xa fa n xe muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a ra. ³⁹ N xe muxun sagoon ni i ra: a bata muxun naxanye fi n ma, n nama ne sese ralɔ ayi, koni fɔ n xa e rakeli sayani lɔxɔ dɔnxeni. ⁴⁰ Amasɔtɔ n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii Xemen to, e denkeleya a ma, n yi e rakeli sayani lɔxɔ dɔnxeni, ne habadan nii rakisin sɔtɔma nen."

⁴¹ Yahudiyane yi Yesu mafala fɔlɔ bayo a bata a fala, a naxa, "N tan nan balon na naxan sa kelixi ariyanna yi."

⁴² Na ma, e naxa, "Yusufu a dii xemen Yesu xa mi ito ra

†† MANNA DONSENA: A mato Xɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

ba? Nxu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di nayi, a godoxi nen sa keli ariyanna yi?"

⁴³ Yesu yi e yabi, a naxa, "E ba n mafale ε bode tagi.

⁴⁴ Muxu yo mi fe n fema fo n Fafe Ala na naxan mabandun, n xe muxuna. Awa, n na a rakelima nen sayani לֹכֶחַ דִּנְחֵנִי. ⁴⁵ Nabine bata a sebe, e naxa, 'Ala e birin xaranna nen.' Naxan yo na n Fafe Ala xuiin name, a yi a xaranna suxu, na fama nen n fema. ⁴⁶ Muxu yo munma Fafe Ala to, fo naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala to. ⁴⁷ N xa pɔndin fala ε xa, muxu yo na denkeleya, na bata habadan nii rakisin sɔɔɔ. ⁴⁸ N tan nan nii rakisin balon na. ⁴⁹ E benbane burun don nen tonbonni, naxan xili Manna donsena, koni e faxa nen. ⁵⁰ Koni na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, muxu yo na a don, na mi faxama. ⁵¹ N tan nan nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sɔɔɔma nen habadan. N fati benden nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunuɔa muxune birin xa nii rakisin sɔɔɔ."

⁵² Yahudiyane xɔlxɔxin yi e bode matandi fofo, e naxa, "Xemeni ito nɔe a fati benden fiye en ma di, en yi a don?"

⁵³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa pɔndin fala ε xa, xa ε mi Muxuna Dii Xemen fati benden don, ε yi a wunla min, nii rakisin mi luma ε xa mume! ⁵⁴ Muxu yo n fati benden don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nen sayani לֹכֶחַ דִּנְחֵנִי. ⁵⁵ Amasɔɔɔ donse kenden nan n fati benden na. Min se kenden nan n wunla ra. ⁵⁶ Naxan na n fati benden don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni.

⁵⁷ Habadan Fafe, na nan n xexi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xɔn, na fan nii rakisin sɔɔɔma nen n barakani. ⁵⁸ Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nen naxan xili Manna donsena, e faxa. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sɔɔɔma nen habadan."

⁵⁹ Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kaperunan taani.

Habadan nii rakisina fe

⁶⁰ E to na me, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, "Xaranni ito xɔɔɔ de! Nde tinɔe a ma?" ⁶¹ Yesu yi a kolon a yete ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, "Na falan bata ε magaxu ba? ⁶² Xa ε fa Muxuna Dii Xemen to te a kelideni go? ⁶³ Alaa Nii Sarijanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati benden na. N falan naxanye tixi ε xa, niin nun nii rakisin nan ne ra. ⁶⁴ Koni hali na, ε tan ndee mi denkeleyaxi." Amasɔɔɔ xabu a fofo, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi denkeleyaxi a ma e nun naxan sa a yanfama. ⁶⁵ A mɔn yi a fala, a naxa, "Na feen ma, n bata a fala ε xa, n naxa, 'Muxu yo mi nɔe fe n fema fo n Fafe Ala na naxan mali.'"

⁶⁶ A xarandii wuyaxi yi xete a fofo ra na waxatini, e mi fa siga a fofo ra kɔnɔnɔn.

⁶⁷ Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, "E tan go, ε fan waxi xete feni ba?" ⁶⁸ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, "Marigina, nxu sigama nde fe-

ma? Habadan nii rakisi falane i tan nan yii. ⁶⁹ Nxu bata denkeleya, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sarijanxin na." ⁷⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, "N tan xa mi ε tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden ε ye, se paxin nan na ra!" ⁷¹ A yi na falama Simɔn Isakariyoti a dii xemen Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan ye, koni na nan yi a yanfama.

Yesu nun a ngaxakedenne fe

7 Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sigɔe Yudaya yamanani amasɔɔɔ Yahudiyane naxanye yi na, ne yi waxi a faxa feni. ² Yahudiyane Bubu Kui Sanla † bata yi maso. ³ Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, "I lan nen i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to. ⁴ Muxun wanla naxan kema, a mi na luxunɔe xa a waxi findi feni xili kanna ra. Bayo i feni itoe ligama, i yete yita dunuɔa birin na." ⁵ Amasɔɔɔ hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra. ⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan ε tan xa. ⁷ Dunuɔa mi nɔe ε tan napaxue. Koni a bata n tan napaxu, amasɔɔɔ n bata a fala a a kewanle paxu. ⁸ E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasɔɔɔ n ma waxatin munma a li singen." ⁹ A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani.

Yesu yi siga yamaan malanni

¹⁰ Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yete makenen, a yi a yete raluxunɔe ayi.

¹¹ Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, "A minen yi?"

¹² Yamaan yi kɔyɛkɔyɛnma a fe yi han! Nde naxa, "Muxu fajin nan a ra." Nde fan naxa, "En-en, a yamaan mayendenma." ¹³ Koni muxu yo mi falan ti kenenni a fe ma, amasɔɔɔ e yi gaxuxi Yahudiyane yete ra.

¹⁴ Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran fofo. ¹⁵ Yahudiyane yi kabe kati! E yi a fala, e naxa, "Xemeni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi." ¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xe muxun nan ma. ¹⁷ Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nen, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma. ¹⁸ Muxun naxan a yete a fe falama, na binyen nan fenma a yete xa. Koni naxan binyen fenma a xe muxun xa, na pɔndin nan falama, tinxintareya mi na kanni. ¹⁹ Musa xa mi Alaa sariyan so ε yii ba? Koni ε sese mi sariyan suxi! Nanfera ε kataxi n faxa feen na?"

²⁰ Yamaan yi a yabi, e naxa, "Yinnani i fofo ra! Nde kataxi i tan faxa feen na?" ²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "N bata yi kabanako fe gbee keden liga, ε birin kabe nen na ma. ²² Musa gaan tiin yamarin so nen ε yii. Nanara, ε ε dii xemene dugi soma Matabu Lɔxɔni. Anu, Musa xa mi a fofo koni xabu ε benbane. ²³ Xa ε ε dii xemene dugi soma Matabu Lɔxɔni, alogo Musaa sariyan nama kala,

† BUBU KUI SANLAFE sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

ε κολμα n tan ma nanfera, a n bata xemen gbindin birin nakendeya Matabu Λακoni? ²⁴ Ε nama kitin bolon benun ε xa feen fεsefεse. Ε kitin sa tinxinna nin."

Yamaan yi Yesu a fe fala

²⁵ Yerusalen taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, "Na xemen xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra? ²⁶ A mato, a falan tima kenenni, e mi a mafalama! Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan ito ra? ²⁷ Koni Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo mi a keliden kolonje. Koni en birin xemeni ito keliden kolon." ²⁸ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xuini te, a naxa, "Ε n kolon ba e nun n keliden yetena? N mi faxi n yete ma. Naxan n xexi, jondin nan na kanna ra. Ε mi a tan kolon, ²⁹ koni n tan a kolon, amasotw n kelixi a tan nan fema. A tan nan n xexi." ³⁰ Na xanbi ra, e kata a suxu feen na. Koni muxu yo mi a yiin din a ra, amasotw a waxatin munma yi a li singen.

³¹ Koni muxu wuyaxi yi denkeleya a ma yamaan ye, e naxa, "Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, a kabanako feene lige nen naxanye gbo muxuni ito gbeene xa ba?" ³² Farisi muxune yi yamaan koyekoyen xuiin me Yesu a fe ma. Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kantan muxune rasiga a suxudeni.

³³ Yesu naxa, "N na ε fema han waxatidi mw, na xanbi ra n siga n xe muxun fema. ³⁴ Ε n fenma nen, koni ε mi fa n toε swnkwn, amasotw n sigan denaxan yi, ε mi nε sigε na yi." ³⁵ Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, "A sigan minen yi, en mi a toε denaxan yi? A sigama Girekine yamanani ba, en kon kaane xuyaxi ayi denaxan yi, a yi Girekine xaran? ³⁶ A falani ito bunna di? Fa fala, ε n fenma nen, koni ε mi n toε? Fa fala, n sigan denaxan yi, ε mi sigε menni?"

Igen naxan habadan nii rakisin fima

³⁷ Sanla kw dwnxeni, sanla kw gbeena, Yesu yi ti, a yi a xuini te, a naxa, "Xa min xwnla naxan ma, a xa fa n ma, a fa a min. ³⁸ Naxan na denkeleya n tan ma, siimaya igene minima nen na kanni alo baana, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi." ³⁹ Yesu yi Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye yi denkeleyama Yesu ma, ne yi a swnma nen. Na waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasotw Yesu munma yi keli a binyeni.

Yamaan yi yitaxun Yesu a fe ra

⁴⁰ Muxuna ndee yi Yesu xuiin me yamaan ye, e naxa, "Nabi yeteen nan xemeni ito ra yati!" ⁴¹ Nde gbete ye fan naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan a ra." Koni nde gbete ye naxa, "Alaa Muxu Sugandixin minima Galile yamanani di? ⁴² Kitabun xa mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin minima Dawuda bwnswnna nin keli Betelemi taani, Dawuda dwnwdena?" ⁴³ Nanara, ya-

maan yi yitaxunxi a fe ra. ⁴⁴ Ndee yi waxi a suxu feni koni muxu yo mi a yiin din a ra.

Yahudiya kuntigine denkeleyatareyana fe

⁴⁵ Kantan muxune yi xete saraxarali kuntigine nun Farisi muxune fema, naxanye e maxwdin, e naxa, "Nanfera ε mi faxi Yesu ra?" ⁴⁶ Kantan muxune yi e yabi, e naxa, "Muxu yo munma falan ti singen alo xemeni ito falan tima kii naxan yi." ⁴⁷ Farisi muxune yi e maxwdin, e naxa, "A bata ε fan mayenden n je? ⁴⁸ Ε yamaan kuntigina nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi a ra? ⁴⁹ Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. Nanara, Ala dangana e fwn ra!" ⁵⁰ Nikodemi naxan bata yi fa Yesu fema a fwni nun, na yi e ye, a yi a fala e xa, a naxa, ⁵¹ "En ma sariyan na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a xuiin me, en yi a kolon a naxan ligama?" ⁵² E yi a yabi, e naxa, "Galile kaan nan i tan fan na ba? Kitabun xaran. I a kolonma nen nayi a nabiin mi kele Galile yamanani mume!" ⁵³ Nayi, birin yi siga a konni.

Naxanla naxan suxu yalunyani

8 Yesu yi siga Oliwi geyaan fari. ² Na kw dwn bode subaxani, a mw yi xete Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fema, a dwn, a yi e xaran fwn.

³ Sariya karamkwone nun Farisi muxune yi naxanla nde suxu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi. ⁴ E yi a fala Yesu xa, e naxa, "Karamkw, nxu naxanli ito suxi yalunyaan nan lige. ⁵ Musa a yamari nen Sariya Kitabuni, a na naxalan sifan xa magwn gemen na han a faxa. Nba, i tan naxa a di?" ⁶ E yi na falama a bunba feen nan ma, alogo e xa a suxu. Koni Yesu yi a yigodo, a lu sebenla tiye a yii sonla ra bwn ma. ⁷ E yi tixi a dwn ma na waxatini, e lu a maxwdinje. Yesu yi a rakeli, a yi a fala e xa, a naxa, "Naxan munma yulubin liga ε tagi singen, na singe xa gemen woli a ma." ⁸ A mw yi a yigodo, a lu sebenla tiye bwn ma. ⁹ E ito me waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi keden keden yeen ma fwn xeme fonne ma. Yesu kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi. ¹⁰ Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, "Nga naxanla, e minen yi? Muxe mi lu be, e yi i yalagi?" ¹¹ A yi a yabi, a naxa, "N fafe, muxu yo."

Yesu naxa, "Nba, n tan fan mi i yalagima. Siga, koni i nama fa yulubin liga bwn." "

Dunupa kenenna nan Yesu ra

¹² Yesu mw yi falan ti e xa, a naxa, "N tan nan dunupa kenenna ra. Naxan na bira n tan fwn ra, na nii rakisin kenenna swnma nen, a mi sigan tiye dimini mume!"

¹³ Farisi muxune yi a fala a xa, e naxa, "I yete seren nan bama iki, jwn di mi i ya sereyaan na!" ¹⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Hali n nan n yete seren ba, n jwn din nan falama. Amasotw n na n keliden nun n sigaden kolon. Koni ε tan mi n keliden nun n sigaden kolon. ¹⁵ Ε kitin sama adamadiyaan nin. N mi muxu yo a kiti bolonma. ¹⁶ Koni xa n tan na kitin sa, n ma kitisaan findima jwn din nan na, amasotw n keden mi a ra. Nxu nun n

† SIIMAYA IGENAfe mw sebexi Sakari 14.8 kui. †† A mato Samuyeli Firinden 7.12 nun Yaburin 89.4-5 nun Yereimi 23.5 nun Miska 5.1 kui.

fafe na a ra naxan n xexi. ¹⁷ A sebexi ε sariyan kui, a naxa, 'Xa sere firinna falan naxan ti, jɔndin nan na ra.' ¹⁸ N seren bama n yete xa, n Fafe naxan n xexi, na fan seren bama n xa." ¹⁹ E yi a fala a xa, e naxa, "I fafe minen yi?" Yesu yi e yabi, a naxa, "E mi n kolon, ε mi n Fafe fan kolon. Xa ε yi n tan kolon nun, ε yi n Fafe fan kolonma nen."

²⁰ Yesu yi na falane birin tima, a lu xaranna tiye Ala Batu Banxini, Alaa kiseene rasuxuma denaxan yi. Hali na, muxu yo mi a suxu, amasɔɔ a waxatin munma yi a li singen.

Yesu sigama denaxan yi

²¹ Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, "N bata siga. E n fenma nen, koni ε faxama nen ε yulubine yi. N sigama denaxan yi, ε mi nɔe sigε menni." ²² Nanara, Yahudiyane yi maxɔdinna ti, e naxa, "A waxi a yete faxe feen nin ba, bayo a falama, a naxa, 'N sigama denaxan yi, ε mi nɔe fe menni?'" ²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Dunupa gbeen nan ε tan na, koni n tan kelixi kore xɔnna nan ma. E tan fataxi dunupa ito nan na, koni n tan mi kelixi dunupa ito yi. ²⁴ Nanara, n na a falaxi ε xa fa fala, ε faxama nen ε yulubine yi. Nba, xa ε mi laxi a ra fa fala 'N tan nan a ra, naxan na yi,' ε faxama nen ε yulubine yi yati!" ²⁵ E yi a maxɔdin, e naxa, "Nde i tan na?" Yesu yi e yabi, a naxa, "N naxan falama ε xa xabu a fɔlɔni, na nan n tan na. ²⁶ Fala wuyaxi n xɔn ε kitideni, koni naxan n nafaxi, jɔndin nan a tan na. N naxan mexi a ra, n na falama nen dunupa muxune xa." ²⁷ E mi yi a famuma fa fala a Fafe Ala nan ma fe falama e xa. ²⁸ Nanara, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E na Muxuna Dii Xemeni te † waxatin naxan yi, ε a kolonma nen na yi fa fala 'N tan nan a ra, naxan na yi.' †† E a kolonma nen na waxatini, n mi fefe ligama n yete ma fɔ n Fafe Ala n xaraxi naxan ma. ²⁹ Naxan n xexi, na n fɔxɔ ra, a mi n kedenna luxi, amasɔɔ n na a rafan feen ligama waxatin birin."

³⁰ Muxu wuyaxi yi a falane me, e denkeleya a ma.

Jɔndina i xɔɔyama nen

³¹ Na ma, Yahudiyane naxanye yi denkeleyaxi a ma, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Xa ε n ma xaranna suxu, n ma xarandiin yeteen nan ε tan na na yi. ³² E jɔndin kolonma nen, jɔndin yi ε xɔɔya." ³³ E yi a yabi, e naxa, "Iburahima bɔnɔnna nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi muxe konyiya bun. Fa fala, ε xɔɔyama nen, na bunna di?"

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa jɔndin fala ε xa, naxanye yulubin ligama, yulubina konyin nan ne ra.

³⁵ Konyin mi luma denbayani waxatin birin, koni dii

† A mato Sariyane 17.6 nun 19.15 kui. †† A sebexi Xɔɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mɔn naxa menni fa fala a yeteen xili nen "N Na Yi." Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn sebexi Yoni 1.1 kui. † MUXUNA DII XEMENI TEFENA: A mato Yoni 3.14 kui. Yesu YITENEN a yelin xanbini gbangbanje wudin ma. A mɔn yi TEARIYANNA yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. †† A mato Xɔɔyaan 3.14 kui.

xemen luma nen denbayani habadan. ³⁶ Xa Dii Xemeni ε xɔɔya, ε bata xɔɔya nayi yati! ³⁷ N na a kolon Iburahima bɔnɔnna nan ε tan na. Anu, ε kataxi n faxe feen na amasɔɔ n ma falan mi xanma ε ma. ³⁸ N naxan toxi n Fafe Ala fema, n na nan falama ε xa, koni ε naxan mexi ε fafe ra, ε na nan ligama."

³⁹ E yi a yabi, e naxa, "Nxu fafe nan Iburahima ra." Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa Iburahimaa diine nan yi ε ra nun, ε yi a liga feene ligama nen. ⁴⁰ N jɔndin naxan mexi Ala ra, n na nan falama ε xa, koni hali na, ε kataxi n faxe feen na. Iburahima mi ito jɔnɔnna lige! ⁴¹ E fafe liga feene nan ligama." E yi a yabi, e naxa, "Nxu mi barixi futun fari ma. Ala nan keden peen nxu Fafe ra."

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Xa ε fafe nan yi Ala ra nun yati, ε yi n xanuma nen nun, amasɔɔ n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yete ra, Ala nan n xexi. ⁴³ N naxan falama, nanfera ε mi na yete toma? Amasɔɔ ε mi nɔe n fala xuiin me. ⁴⁴ E fafe nan Yinna Manga Setana ra, ε waxi a xɔn ma, ε xa a rafan feene liga. Xabu a fɔlɔni muxu faxan nan a tan na. A mi tin jɔndin ma amasɔɔ jɔndi mi a tan yi mume! A neen wulen falama, a minima a yete gbee kepaan nan ma amasɔɔ wule xelen nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na. ⁴⁵ Koni ε mi laxi n na bayo n jɔndin nan falama ε xa. ⁴⁶ Nde ε ye be naxan a yite a n bata yulubin liga? Xa n jɔndin fala ε xa, nanfera ε mi lama n na? ⁴⁷ Naxan fataxi Ala ra, na a tuli matima nen Alaa falan na. E mi ε tuli matima bayo Ala gbee mi ε tan na."

Yesu nun Iburahima fe

⁴⁸ Yahudiyane yi Yesu yabi, e naxa, "Nxu mi jɔndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na jinan jaxin naxan fɔxɔ ra?" ⁴⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Yinnan mi n tan fɔxɔ ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni ε tan n yelefuma. ⁵⁰ N mi binyen fenma n yete xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa. ⁵¹ N xa jɔndin fala ε xa, naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sɔte habadan!"

⁵² Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata a kolon yati, fa fala yinnana i tan fɔxɔ ra! Iburahima bata faxe, nabine fan bata faxe, koni i tan naxa, 'Naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sɔte habadan.' ⁵³ I tan gbo nxu fafe Iburahima xa ba, naxan bata faxe? Nabine fan bata faxe. I ya fe mirixi di?" ⁵⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa n yi n yete binya nun, n ma binyen mi findi-ma sese ra. N Fafe nan n binyama, ε a falaxi naxan ma fa fala ε Ala nan a ra. ⁵⁵ E mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xelen na nayi alo ε tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma. ⁵⁶ E fafe Iburahima yengi yi tixi n fa waxatin na sewani. A bata a to, a yi sewa." ⁵⁷ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, "I munma jee tonge suulun sɔɔ singen, i yi Iburahima to nun ba?" ⁵⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa jɔndin fala ε xa, Iburahima barixi nen, n tan na yi." ††

†† Na waxatini Yahudiyane yi SAMARIYA KAANEYATEXI kafirine nan na. E fe fɔlɔden sebexi Mangane Firinden 17.24 kui. ††† Yesu a alayana a fe falaxi wundoni yireni ito yi. Na feen mɔn sebexi

⁵⁹ Na ma, e yi gemene tongo a magolɔn xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a mini Ala Batu Banxini.

Yesu yi danxutɔɔn yeen nabi

9 Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xemena nde to naxan barixi danxutɔɔni. ² A xarandiine yi a maxɔdin, e naxa, "Karamɔɔɔ, nanfera xemeni ito barixi danxutɔɔni, a yeteen nan yulubin ligaxi ba hanma a sɔɔɔ muxune?" ³ Yesu yi e yabi, a naxa, "A yetena yulubin xa mi a danxuxi, a sɔɔɔ muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nen alogo Ala senben wanla xa mayita yamaan na a tan xɔn ma. ⁴ Fanni sogen texi fɔ en xa n xɛ muxuna wanle kɛ nen. Amasɔɔɔ kɛen somaan ni i ra, muxe mi nɔɔ wale waxatin naxan yi. ⁵ N dunuɔa yi waxatin naxan yi, dunuɔa kenenna nan n tan na."

⁶ Yesu to na fala, a degen namini bɔɔɔɔni, a benden namulan a ra, a boron bɔli danxutɔɔn yeeɛne ma. ⁷ A yi a fala xemen xa, a naxa, "Sa i yeen naxa ige ramaradeni naxan xili Siloyan." Siloyan bunna neen, "Xerana." Na ma, xemen yi siga, a sa a yeen naxa. A xetematɔna, a seen to.

⁸ Na xanbi ra, a dɔɔɔ bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a fɔlɔni, ne yi maxɔdinna ti, e naxa, "Xemen naxan yi dɔɔɔ xandi tideni nun, na xa mi ito ra ba?" ⁹ Nde naxa, "A tan nan a ra." Koni bonne naxa, "En-en, e maliga nen tun!" Koni xemen yeteen yi a fala, a naxa, "N tan nan yati a ra." ¹⁰ E yi a maxɔdin, e naxa, "I yeen nabixi di?" ¹¹ A yi e yabi, a naxa, "Xemen naxan xili Yesu, na nan benden namulanxi a yi boron bɔli n yeeɛne ma. A yi a fala n xa, a naxa, 'Siga Siloyan yi, i sa i yeen naxa.' Nayi, n sa n yeen naxa, n yi seen to." ¹² E yi a maxɔdin, e naxa, "Na xemen minen yi?"

A yi e yabi, a naxa, "N mi a kolon."

Farisi muxune yi danxutɔɔn maxɔdin

¹³ Nba, xemen naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fema. ¹⁴ Anu, Yesu benden namulan waxatin naxan yi, a xemen yeeɛne rabi, Matabu Lɔɔɔɔn nan yi a ra. ¹⁵ Nanara, Farisi muxune mɔn yi xemen maxɔdin a yeen nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, "A benden nan namulanxi, a yi a bɔli n yeeɛne ma, n yi n yeen naxa, iki n bata seen to." ¹⁶ Farisi muxuna nde naxa, "Xemen naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasɔɔɔ a mi Matabu Lɔɔɔɔn tɔnna suxi." Koni nde gbete naxa, "Yulubi kanna nɔɔ kabanako fe sifani itoe lige ba?" Na ma, e yitaxun. ¹⁷ Nba, Farisi muxune mɔn yi xemen maxɔdin, e naxa, "I tan naxa a di a fe yi, a i tan naxan yeeɛye rabixi?"

A yi e yabi, a naxa, "Nabiin nan a ra."

¹⁸ Benun e xa xemen sɔɔɔ muxune xili, Yahudiyane mɔn mi yi laxi a ra a danxutɔɔn nan yi a ra, a bata seen

Xɔɔɔɔɔn 3.14 kui, na naxa fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mɔn naxa menni fa fala a yeteen xili nen "N Na Yi." Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala "Ibrahim barixi nen, n tan na yi," na bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn sebexi Yoni 1.1 kui.

to. ¹⁹ E yi e maxɔdin, e naxa, "E diin nan ito ra ba, e naxan ma a a sɔɔɔɔɔ danxutɔɔn nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?" ²⁰ A sɔɔɔ muxune yi e yabi, e naxa, "Nxu a kolon fa fala a nɔɔ diin na a ra. Nxu mɔn a kolon a sɔɔɔɔɔ danxutɔɔn nin. ²¹ Koni nxu mi a kolon naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yeen nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxɔdin, bayo dii nɔɔɔ mi fa a ra sɔɔɔɔɔ. A yeteen xa e yabi!" ²² A sɔɔɔ muxune ito fala nen, amasɔɔɔ e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra, bayo Yahudiyane bata yi lan a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kanna kedima nen salide banxini. ²³ Na nan a liga, a sɔɔɔ muxune naxa, "E a maxɔdin, amasɔɔɔ dii nɔɔɔ mi fa a ra sɔɔɔɔɔ!"

²⁴ E mɔn yi na xemen xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, "Nɔɔɔɔɔɔn fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kanna nan na xemen na." ²⁵ Xemen yi e yabi, a naxa, "N tan mi a kolon xa yulubi kanna nan a ra. N naxan kolon, danxutɔɔn nan yi n na, koni iki n seen toma!" ²⁶ E yi a maxɔdin, e naxa, "A nanfe ligaxi i ra? A i yeen nabixi di?" ²⁷ A yi e yabi, a naxa, "N bata yelin na fale e xa, koni e mi e tuli mati. Nanfera e mɔn waxi a me feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?" ²⁸ E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, "A xarandiina i tan nan na, Musa gbee xarandiine nan nxu tan na. ²⁹ Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nen Musa xa, koni nxu mi xemeni ito kelide kolon!" ³⁰ Xemen yi e yabi, a naxa, "Ee! Nba, kabanako feen nan na ra, e mi a keliden kolon, koni a bata n tan yeen nabi. ³¹ En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanna ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama. ³² Xabu dunuɔa da, muxe munma a me singen fa fala muxuna nde bata danxutɔɔn yeen nabi naxan sɔɔɔɔɔ danxutɔɔni. ³³ Xa xemeni ito mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi nɔɔ fefe lige nun." ³⁴ E yi a yabi, e naxa, "I sɔɔɔɔɔɔɔ yulubin yeteen nin, i kataxi nxu xaran feen nan na ba?" E yi a kedi tanden ma.

Danxutɔɔn Alaa feene yi

³⁵ Yesu yi a me fa fala a e bata xemen kedi. A yi a to, a naxa, "I bata denkeleya Muxuna Dii Xemen ma ba?"

³⁶ Xemen yi a yabi, a naxa, "N kanna, nde na ra alogo n xa denkeleya a ma?" ³⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I bata yelin a toe, a tan nan falan tima i xa iki." ³⁸ Xemen yi a fala, a naxa, "N Marigina, n bata denkeleya i ma." A yi a xinbi sin Yesu bun ma.

³⁹ Yesu naxa, "N faxi dunuɔa makitiden nin alogo danxutɔɔn xa seen to, yee kanna yi danxu." ⁴⁰ Farisi muxuna ndee yi a fema na yi, ne yi a xuiin me. E yi a maxɔdin, e naxa, "I yengi a ma danxutɔɔn nan nxu tan fan na ba?" ⁴¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Xa danxutɔɔn nan yi e ra nun, e mi yi yatema yulubi kanna ra na yi. Koni bayo e naxa, 'Nxu seen toma,' e yulubin luma nen e ma na yi."

YeƳeƳe kulana fe sandana

10 Yesu naxa, "N xa ɲɔndin fala ε xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so dɛɛn na, koni a te sansanna ra, muɲaden nun mafu tiin nan na kanna ra. ² Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a dɛɛn na, xuruse rabaan nan na kanna ra. ³ Dɛ kantanna dɛɛn nabima a xa nɛn. A na a yeƳeƳe xili waxatin naxan yi, e a xuiin mɛma nɛn, a yi e ramini. ⁴ A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yeƳe ra, a yeƳeƳe birama a fɔɔɔ ra nɛn, amasɔɔ e a xuiin kolon. ⁵ E mi birama muxu gbete fɔɔɔ ra, e gima muxu gbete yeƳe ra nɛn, amasɔɔ e mi a xuiin kolon."

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan fala ma e xa, e mi na famu.

Yesu, xuruse raba faɲina

⁷ Nayi, Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɲɔndin fala ε xa, n tan nan sansanna so dɛɛn na yeƳeƳe xa. ⁸ Naxanye birin faxi n yeƳe ra, muɲadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yeƳeƳe mi e tuli mati ne xuine ra. ⁹ N tan nan sansanna so dɛɛn na. Muxu yo so n tan xɔn ma, na kisima nɛn. Na nɔɛ minɛ nɛn a so, a yi balon ɔɔɔ. ¹⁰ Muɲaden mi fama fefe ra fɔ muɲan nun faxa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nɛn alogo e xa dunuɲa yi gidi defexin ɔɔɔ."

¹¹ "N tan nan xuruse raba faɲin na. Xuru se raba faɲin tinɲe nɛn, a faxa yeƳeƳe fe ra. ¹² Koni walikeɛn tan mi luxi alo xuruse rabana bayo a gbee mi yeƳeƳe ra. Xa a kankon to fe, a yeƳeƳe rabɛninma nɛn, a yi a gi. Kankon yi wuru yeƳeƳe kuruni a yi e raxuya ayi. ¹³ Walikeɛn nan na ra, yeƳeƳe fe kɔntɔfili mi a ma. ¹⁴ N tan nan xuruse raba faɲin na. N na n ma xuruseene kolon, e fan n kolon ¹⁵ alo Fafana n kolon kii naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N nan n niin fima nɛn n ma xuruseene fe ra. ¹⁶ YeƳeƳe gbeteƳe n yii naxanye mi kulani ito yi fɔ n xa fa ne fan na. E tuli matima nɛn n xuiin na. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna xa. ¹⁷ N Fafe Ala bata n xanu amasɔɔ n bata n niin fi, alogo n mɔn xa sa a ɔɔɔ. ¹⁸ Muxu yo mi n niin bɛ n yi, koni n na a fima nɛn n yeƳe ra. Sɛnbɛna n yii, n yi a fi, a sɛnbɛn mɔn n yii, n yi a tongo. N yamarinini ito nan ɔɔɔɔ n Fafe Ala ra."

¹⁹ Yahudiyane mɔn yi yitaxun na falane fe ra. ²⁰ E wuyaxi yi a fala, e naxa, "Yinna ɲaxin nan ito fɔɔɔ ra. Seen bata so a yi! E tuli matima a ra nanfera?" ²¹ Koni bonne naxa, "Yinna ɲaxin naxan fɔɔɔ ra, na mi falan tima na kiini. Yinnan nɔɛ danxutɔɔn yeƳe nabiye ba?"

Yahudiyane yi e mɛ Yesu ra

²² Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sɛwan nan yi a ra Yerusalɛn taani, xunbeli waxatini. ²³ Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma Sulemani a Gagene bun ma. ²⁴ Yahudiyane yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, "I sikeni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kenenni."

²⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, "N bata yelin a fale ε xa, koni ε mi laxi a ra. N kabanako fe wanla naxanye kɛma n Fafe Ala sɛnbɛni, ne nan n seren na. ²⁶ Koni ε mi laxi n na, amasɔɔ n ma yeƳeƳe mi ε tan na. ²⁷ N ma yeƳeƳe n xuiin mɛma nɛn. N na e kolon, e birama nɛn n fɔɔɔ ra. ²⁸ N habadan nii rakisim fima e ma nɛn, e mi faxɛ habadan. Muxu yo mi nɔɛ e bɛ n yii. ²⁹ N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi nɔɛ e bɛ n Fafe Ala yii. ³⁰ N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra."

³¹ Yahudiyane mɔn yi gemene tongo a magɔɔɔn xinla ma.

³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N bata wali faɲi wuyaxi kɛ ε yetagi n Fafe Ala barakani. E n magɔɔɔnma wanla mundun ma fe ra ne ye nayi?" ³³ Yahudiyane yi a yabi, e naxa, "Nxu mi i magɔɔɔnma wali faɲine xan ma fe ra fɔ i Ala rayelefun naxan tima! Bayo muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yeƳe findi Ala ra!" ³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "A mi sebɛxi ε sariyani ba, a Ala naxa, 'Alane nan ε tan na?' ³⁵ Kitabun naxan falaxi ɲɔndin nan na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye xa, xa a yi a fala ne ma, a 'alane' nan ne ra, ³⁶ nanfera ε tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n to a falaxi a Alaa Dii Xɛmɛn nan n tan na? N Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuɲa yi. ³⁷ Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kɛma hali ε mi la n na. ³⁸ Koni xa n na e kɛma, xa ε mi la n na, ε la n ma wanle ra alogo ε xa a kolon fa, a Fafana n yi e nun n tan fafani."

³⁹ Yahudiyane mɔn yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii.

⁴⁰ Yesu mɔn yi xete Yuruden kidi ma, Yoni yi marafuun tima dɛnaxan yi igeni a fɔɔɔni. A sa lu na. ⁴¹ Muxu wuyaxi yi fa a fɛma, e naxa, "Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye birin tixi xɛmɛni ito a fe yi, ɲɔndin nan ne ra." ⁴² Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma mɛnni.

Lasarusi faxa fena

11 Xɛmɛna nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Bɛtani kaana, Mariyama nun a tada ɲaxalanmana, Marata yi dɔxi taan naxan yi. ² Mariyama findi ɲaxanla nan na naxan latikɔnɔnna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sɛxene ra, na ngaxakedenna Lasarusi nan yi furaxi. ³ Nanara, a tadane yi xɛraan nasiga Yesu ma, e naxa, "Marigina, i xɔyin bata fura." ⁴ Yesu to na mɛ, a naxa, "Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nɛn alogo Ala xa binya. Alaa Dii Xɛmɛn binyama nɛn fureni ito xɔn ma."

⁵ Marata nun a xunyen ɲaxalanmaan nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han! ⁶ Anu, a to a mɛ fa fala a Lasarusi furaxi, a yi dɛnaxan yi, a mɔn yi xii firin ti mɛnni. ⁷ Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "En xete Yudaya yamanani." ⁸ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, "Karamɔɔɔ, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magɔɔɔn feni, i mɔn waxi xete feni menna nin ba?" ⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Yanyin birin na, kenenna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalanma ayi amasɔɔ a dunuɲa kenenna toma. ¹⁰ Koni xa muxun sigan ti kɔɛɛn na, a dagalanma ayi nɛn amasɔɔ kɛnɛn-

na mi na." ¹¹ Yesu to na fala, a naxa, "En xɔyin Lasarusi xiin nen, koni n xa sa a raxulun." ¹² A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, "Marigina, xa a xiin nen, a kendeɣama nen." ¹³ Koni Yesu yi Lasarusi faxes feen nan ma fe fala-ma nun. A xarandiine yi mirixi a ma, a xixɔnla nan tun yi a ma. ¹⁴ Nanara, Yesu yi falan makenen e xa, a naxa, "Lasarusi faxaxin nan a ra. ¹⁵ Koni n bata sɛwa ε tan ma fe ra bayo n mi yi a fema nun, alogo ε xa denkeleya. En siga a fema." ¹⁶ Nayi, Tomasi, naxan yi xili a "Gulunna," na yi a fala xarandiin bonne xa, a naxa, "En fan xa siga, alogo en birin xa sa faxes!"

Yesu nan nii rakisin fima

¹⁷ Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi maluxunna bata yi xii naanin ti. ¹⁸ Betani nun Yerusalɛn taan yi tagi so, fɔ kilo saxan ɔɔɔɔ. ¹⁹ Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun Mariyama xunɣe xemɛmaan saya xɔntɔn-na tideni e ma.

²⁰ Marata to a mɛ, a Yesu fama, a yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini. ²¹ Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, "N Marigina, xa i yi be nun, n xunɣen mi yi faxe nun!" ²² Koni n na a kolon, hali iki, i na Ala maxandi fefe ra, a na ligama i xa nen." ²³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I xunɣen mɔn kelima nen sayani." ²⁴ Marata yi a yabi, a naxa, "N na a kolon a kelima nen sayani dunuɣa rapanni." ²⁵ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na. Naxan na denkeleya n tan ma, hali a faxes, a nii rakisin sɔɔɔma nen. ²⁶ Naxan na lu a nii ra a denkeleya n ma, na mi faxe mumɛ! I laxi ito ra ba?" ²⁷ Marata yi a yabi, a naxa, "Ɔn Marigina, n laxi a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xemena, naxan yi fama dunuɣa yi nun."

²⁸ Marata na fala xanbini, a xete, a yi a xunɣen Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, "Karamɔɔ be yi, a i xilima." ²⁹ Mariyama na mɛ waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a ralan. ³⁰ Yesu munma yi taan li nun, Marata a li denaxan yi, a yi menna nin nun. ³¹ Yahudiyen naxanye siga Mariyama xɔntɔndeni, ne a to waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a mini, e yi bira a fɔɔ ra. E yengi yi a ma, a sigan gaburun dɛen nan na wugadeni.

³² Mariyama Yesu feman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, "Marigina, xa i yi be nun, n xunɣen mi yi faxe nun!" ³³ Yesu yi a to, a wugama, Yahudiyen naxanye fan yi a fɔɔ ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu han! ³⁴ A yi e maxɔdin, a naxa, "E a maluxunxi minen yi?" E yi a yabi, e naxa, "Marigina, fa a mato."

³⁵ Yesu yi wuga. ³⁶ Na ma, Yahudiyane naxa, "A bata a xanu kii naxan yi, ε na mato!" ³⁷ Koni nde naxa, "Ito xa mi danxutɔn yɛen nabi ba? A mi yi a lige nun, Lasarusi nama faxes ba?"

Lasarusi rakeli fena sayani

³⁸ Yesu bɔɔn yi sunuxi, a siga gaburun dɛen na. Faranna nan yi a ra nun, gemen saxi a dɛen na. ³⁹ Yesu

yi e yamari, a naxa, "E gemen ba a dɛ ra!" Faxes muxun tadan ɔaxalanmaan Marata yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, a xirin nan fa minima iki amasɔɔ a maluxunna bata soge naanin ti." ⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i denkeleyaxi, i Alaa binyen toma nen?" ⁴¹ Nayi, e gemen ba na. Yesu yi a yɛe rate kore, a yi Ala maxandi, a naxa, "N Fafe, n barikan birama i xa amasɔɔ i bata n xuiin mɛ. ⁴² N na a kolon fa fala i n xuiin mema waxatin birin. Koni n ni ito fala-ma muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo e xa la a ra fa fala a i tan nan n xexi." ⁴³ A to na fala, a yi a xuini te, a naxa, "Lasarusi, mini!" ⁴⁴ Faxes muxun yi keli gaburun kui, a sanna nun a yiine raxidixi kasangenna ra, a xunna fan mafilinxi kasangenni. Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E a mafulun, ε a lu, a xa siga."

E wundo fena Yesu xili ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2

⁴⁵ Nanara, Yahudiyen naxanye yi na Mariyama xɔntɔndeni, Yesu feen naxan liga, e to na to, e wuyaxi yi denkeleya a ma. ⁴⁶ Koni nde yi siga Farisi muxune fema. Yesu feen naxan ligaxi, e sa na fala e xa.

⁴⁷ Nanara, saraxarali kungine nun Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e naxa, "En nanfe ligama? Xemɛni ito kabanako fe wuyaxi ligama!" ⁴⁸ Xa en na a lu iki, muxune birin denkeleyama a ma nen. Romi kungine kelima nen, e yi en ma yire saripanxin kala e nun en siyaan birin!" ⁴⁹ E tan nde keden nan yi xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen na nun na ɔɛen na, a yi a fala, a naxa, "E mi fefe kolon!" ⁵⁰ E mi a kolon ba, fa fala a fisa muxu kedenna xa faxes yamaan xa benun siyaan birin xa halagi?" ⁵¹ Anu, a mi na falaxi a yete ma. Kayafa to yi saraxarali kungiyani nun na ɔɛen na, a waliyiya falan nan tixi na ra fa fala Yesu xa faxes Yahudiyane siyaan xa. ⁵² Koni na siyaan gbansanna xa mi a ra fɔ Ala diin naxanye xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra. ⁵³ Nba, fɔɔ na waxatin ma, Yahudiya kungine yi Yesu faxes feni tɔn. ⁵⁴ Nanara, Yesu mi fa a masiga ti Yudaya yamanani kenenni sɔɔɔn koni a keli, a siga taana nde yi tonbonna dɛɔn ma, denaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu na yi.

⁵⁵ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lɔɔɔn Sanla † bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli na yamanani siga Yerusalɛn taani alogo e xa sa e yete rasaripan benun sanla xa a li. ⁵⁶ E yi lu Yesu fenɔɔ. E yi malanxi Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxɔdinɔɔ, e naxa, "E mirixi nanse ma? A mi fe sanli ba?" ⁵⁷ Saraxarali kungine nun Farisi muxune bata yi yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a xa a yire ba alogo e xa sa a suxu.

† Yesu a waxatini, Romi kaane Isirayila yamanan suxu nen yengen. Nayi, xa Yerusalɛn taani maxa ɔaxi ra, Romi kaane yi na yatema nen muruten na nun, e fa yengen so, e taan yirene kala. Na nan gaxu yi Isirayila kaane ma. †† HALAGI TIIN DANGU LɔɔɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxes kɔɔ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui.

Latikōnōna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Maraka 14.3-9

12 A bata yi lu soge sennin benun Halagi Tiin Dangu ḶḶḶḶ Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi dōxi denaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani. ² E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi dōxi Yesu fema a dēgedeni, Marata yi walima e xa. ³ Nba, Mariyama yi latikōnōna sare xōdēxen litiri tagi tongo, naxan xili naradi, a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunsexen na. Latikōnōna xirin yi banxin suxu. ⁴ Yudasasi Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa, ⁵ “Nanfera latikōnōni ito mi matixi gbeti gbanan keme saxan na, a so yiigelitōne yii?” ⁶ A mi na falaxi fa fala a xaminxi yi igelitōne fe ra, koni bayo mupaden nan yi a tan na nun. Gbeti benbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donma nun. ⁷ Koni Yesu naxa, “Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun ḶḶḶḶ nan yee ra. ⁸ Yiigelitōne ε fema waxatin birin koni n tan mi luma ε fema waxatin birin.”

E yi Lasarusi fan faxes feni tōn

⁹ Yahudiya wuyaxi yi a me, a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodeni Yesu naxan nakeli sayani. ¹⁰ Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxes feni tōn. ¹¹ Amasōtō Yahudiya wuyaxi yi xetema e fōxō ra, e yi denkeleya Yesu ma Lasarusi a fe ra.

Yesu yi so Yerusalēn taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40

¹² Na xōtōn bode, yama gbeen naxan yi faxi sanli, ne yi a me, a Yesu fama Yerusalēn taani. ¹³ Nanara, e sa tugu yiine masege, e sa a ralan, e sōxō, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan baraka!” ¹⁴ Yesu yi sofanla to, a dōxō a fari alo a seḅexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, ¹⁵ “Siyon kaane, ε nama gaxu!

A mato, ε mangan fama.

A dōxi sofali diin fari.” †

¹⁶ A xarandiine mi yi na birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi seḅexi a tan nan ma fe ra, a e tan yeteen bata yi na liga a xa.

¹⁷ Yamaan naxan yi Yesu fema a Lasarusi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli sayani, ne birin yi lu na seren be. ¹⁸ Nanara, yamaan yi siga a ralandeni amasōtō e bata a me Yesu kabanako feen naxan ligaxi. ¹⁹ Farisi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, “E mi a to, en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! A mato, dunuḡa muxune birin biraxi a fōxō ra!”

Girekina ndee yi Yesu fen

²⁰ Girekina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni. ²¹ E fa Filipi fema naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi maxōdinna ti, e naxa, “Nxu Fafe, nxu waxi

a xōn ma, nxu xa Yesu to.” ²² Filipi yi sa a fala Andire xa, e firinna birin yi siga, e sa a fala Yesu xa.

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxuna Dii Xemen binya waxatin bata a li. ²⁴ N xa ḡōndin fala ε xa, fanni sansi kesen mi bira bōxōni a yee maluxun, a mi wuyē ayi. Koni xa a yee maluxun, a solima nen, a wuya ayi.

²⁵ Muxu yo niin nafan a ma, a bōxōma a yi nen, koni muxu yo a me a niin na dunuḡa ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini. ²⁶ Muxu yo waxi a xōn ma, a xa wanla ke n xa fō a xa bira n fōxō ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walikeen fan luma nen menni. Muxu yo wanla kema n xa, n Fafe Ala na binyama nen.”

Yesu yi a faxes feen fala

²⁷ Yesu naxa, “N bōḡen tōxōxi na a ra iki. N nanfe fala-ma? N xa a fala ba, fa fala, ‘N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?’ Anu, n faxi na nan ma. ²⁸ N Fafe, i xinla binya!” Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, “N bata a binya, n mōn a binyama nen.” ²⁹ Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin me, e naxa, “Galanna bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!” ³⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuiini ito mi minixi n tan ma fe ra, fō ε tan ma fe ra. ³¹ Dunuḡa kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunuḡani ito kuntigi ḡaxin kedima nen iki. ³² N na yite † bōxōn ma waxatin naxan yi, n muxune birin mabandunma nen n ma.” ³³ A ito falaxi nen alogo a xa a faxes kiin yita e ra. ³⁴ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xōn, a Alaa Muxu Sugandixin luma nen habadan. I tan a fala-ma nanfera fa fala a Muxuna Dii Xemeni tema nen? Nde Muxuna Dii Xemeni ito ra?” ³⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Kenenna kanna mōn ε ye singen waxatidi tun. Kenenna ε tagi waxatin naxan yi ε sigan ti, alogo dimin nama so ε ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon. ³⁶ Kenenna kanna ε tagi waxatin naxan yi, ε denkeleya a ma, alogo ε xa findi kenenna muxune ra.”

Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma.

Yahudiyane mi tin denkeleye

³⁷ Hali a to kabanako fe wuyaxi liga e yee xōri, e mi la a ra. ³⁸ Na liga nen alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxō falan na? Marigina a senben makenen nde xa?” ‡

³⁹ Nanara, e mi yi nōe denkeleye bayo Esayi mōn naxa, ⁴⁰ “A bata e yeen danxu, a yi e bōḡen xōdōxō ayi, alogo e yee nama toon ti, e xaxinla nama feene famu, a e nama maxete, Ala yi e rakendeya.” †‡

⁴¹ Esayi na falaxi nen, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama.

⁴² Anu, hali yamaan kuntigine ye, muxu wuyaxi denkeleya nen Yesu ma. Koni e mi yi tinma a fale Farisi

†† Yesu YITENEN a yelin xanbini gbangbanne wudin ma. A mōn yi Teariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. A mato Yoni 3.14 kui. ‡ Esayi 53.1 †† Esayi 6.9-10

† Sakari 9.9

muxune fe ra alogo e nama e ramini salideni. ⁴³ A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya.

Kitisana

⁴⁴ Yesu yi a xuini te, a naxa, "Naxan na denkeleya n ma, a mi denkeleyaxi n tan xan tun ma fɔ naxan n xexi. ⁴⁵ Muxu yo n to, na bata n xɛ muxun fan to. ⁴⁶ N bata fa dunuɲa yi alo kenenna kannna. Naxan na denkeleya n ma, na mi luyɛ dimini. ⁴⁷ Muxu yo n ma falan mɛ, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasɔɔ n mi faxi dunuɲa muxune yalagideni, fɔ e rakisideni. ⁴⁸ Naxan na a mɛ n na, a mi tin n ma falane suxɛ. N ma falan na kannna yalagima nɛn lɔxɔ dɔnxɛni. ⁴⁹ Amasɔɔ n mi falan tima n yetɛ xan ma fe ra fɔ n Fafe Ala naxan n xexi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma. ⁵⁰ N na a kolon fa fala a yamarin findima nɛn habadan nii rakisin na. N falan tiin nɛn alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi."

Yesu yi a xarandiine sanne maxa

13 Nba, na xɔɔn bode, Halagi Tiin Dangu lɔxɔn Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dunuɲa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dunuɲa yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a rapanna.

² E yi e degema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soɛ Simɔn ma dii xɛmɛn Yudasɩ Isakariyoti bɔɲɛni a xa Yesu yanfa, a a so yiini. ³ Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a sɛnbeni. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mɔn sigama Ala nan ma. ⁴ Nanara, e to yi e degema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi. ⁵ Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi fɔlɔ a xarandiine sanne maxɛ. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masugusugu na ra. ⁶ A yi fa Simɔn Piyeri fema, na yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?"

⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, "I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondeni nɛn." ⁸ Piyeri yi a fala, a naxa, "I tan mi n sanna maxɛ mumɛ!" Yesu yi a yabi a naxa, "Xa n mi i sanna maxa, i mi findɛ n ma xarandiin na." ⁹ Simɔn Piyeri yi a yabi, a naxa, "Marigina, i nama n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!" ¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "Naxan bata a gbɛndin maxa, na mako mi fa a maxan ma fɔ a sanne, bayo a saripan. E fan saripan, koni e birin mi a ra." ¹¹ Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, "E birin mi saripan."

¹² Yesu yelin e sanne maxɛ waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mɔn yi sa dɔxɔ a funfuni. A yi e maxɔdin, a naxa, "N naxan ligaxi ito ra, e na famunxi ba? ¹³ E n tan xilima fa fala 'Karamɔxɔ' e nun 'Marigina.' Na falan lanxi amasɔɔ na nan n tan na. ¹⁴ Xa n tan e Marigin nun e karamɔxɔn bata e sanne maxa, e tan fan xa e bode sanne maxa. ¹⁵ N misaala yitaxi e ra nɛn, alogo e xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi. ¹⁶ N xa ɲɔndin fala e xa, konyin mi gbo a kannna

xa, xɛraan mi gbo a xɛ muxun xa. ¹⁷ E bata feni itoe kolon iki, sewana e xa, xa e lu na lige!"

¹⁸ "N mi falan tima e birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n ne kolon. Koni fɔ Kitabun fala xuiin xa raka-mali nɛn, a naxa, 'N xu nun naxan donseen donma nxu bode xɔn, na bata keli n xili ma.' ¹⁹ N ni ito falama e xa iki benun a xa liga. Nayi, a na liga waxatin naxan yi, e lama a ra nɛn, fa fala, 'N tan nan a ra, naxan na yi.'" ^{††}

²⁰ "N xa ɲɔndin fala e xa. Naxan na n ma xɛrani suxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na kannna bata Ala yisuxu naxan n xexi."

Yudasɩ Yesu yanfama nɛn

Matiyu 26.20-25, Maraka 14.17-21, Luka 22.21-23

²¹ Yesu ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi sereya falani ito ti, a naxa, "N xa ɲɔndin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nɛn, a n so yiini yati!" ²² A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma. ²³ Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi dɔxi a dɛxɔn ma. ²⁴ Simɔn Piyeri yi a yiin maliga na xa, a naxa, "A maxɔdin, a nde a fe falama." ²⁵ Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxɔdin, a naxa, "N Marigina, nde na ra?" ²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kannna nan a ra." Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simɔn ma dii xɛmɛn Yudasɩ Isakariyoti yii. ²⁷ Yudasɩ donseen nasuxina, Setana yi so a yi sa! Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I naxan ligama, na liga mafuren." ²⁸ Yesu naxan fala a xa, bonna naxanye yi dɔxi e dɛgedeni, ne sese mi yi na famunxi. ²⁹ Bayo Yudasɩ nan yi e gbɛtin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yiigelitɔne yii. ³⁰ Yudasɩ yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Kɛɛn nan yi a ra.

Sariya nɛnɛna fe

³¹ Yudasɩ siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, "Iki, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna binyen bata makɛnɛn, Alaa binyen fan bata makɛnɛn n barakani. ³² Xa Alaa binyen bata makɛnɛn n tan barakani, Ala yetɛna n tan Muxuna Dii Xɛmɛna binyen makɛnɛnma nɛn mafuren!"

³³ "N ma diine, n mi buma e fema sɔɔɔn. E n fenma nɛn, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama e fan xa, n naxa, 'N sigama yiren naxan yi, e mi nɔɛ sigɛ na yi.' ³⁴ N yamari nɛnɛn nan soma e yi, e bode xanu. E e bode xanu alo n na e xanuxi kii naxan yi. ³⁵ E na e bode xanu, muxune birin e kolonma n ma xarandiine ra na nan xɔn."

Yesu yi Piyeri rakolon

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34

³⁶ Simɔn Piyeri yi a maxɔdin, a naxa, "Marigina, i sigan minen yi?" Yesu yi a yabi, a naxa, "N sigama dɛ-

† Yaburin 41.10 †† A sebexi Xɔɔɔyan 3.14 kui fa fala Ala xinla yetɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mɔn naxa menni fa fala a yetɛɛn xili nɛn "N Na Yi." Nayi, Yesu a falani ito bunna nɛn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn sebexi Yoni 1.1 kui.

naxan yi, i mi nɔɛ sigɛ n fɔɔ ra mɛnni iki, koni i sigama n fɔɔ ra nɛn waxati famatɔni.”³⁷ Piyeri yi a maxɔdin, a naxa, “Marigina, nanfera, n mi nɔɛ bire i fɔɔ ra iki? N faxɛ nɛn i ya fe ra!”³⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, “I faxɛ n ma fe ra ba? N xa nɔndin fala i xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, i ya falama nɛn dɔɔɔ ma saxan fa fala i mi n kolon.”

Kiraan nan Yesu ra

14 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bɔɔnɛn nama tɔɔ, e denkeleya Ala ma, e denkeleya n tan fan ma.² Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama e xa nɛn nun. N sigama n xa sa yirena nde yitɔn e xa na yi.³ N na sa yirena nde yitɔn e xa, n mɔn fama nɛn, n yi siga e ra n yii alogo n denaxan yi, e fan yi sa lu mɛnni.⁴ N sigan denaxan yi, e mɛn kiraan kolon.”

⁵ Tomasi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?”⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun nɔndina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sigɛ n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaana xanbi.⁷ Xa e n tan kolon, e n Fafe fan kolonma nɛn. To xanbi ra, e bata a kolon, e bata a to.”

⁸ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama.”⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Filipi, en bata bu en bode fema kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanfera fa fala a n xa Fafe Ala yita e ra?¹⁰ Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima e xa, n gbee mi ne ra.

Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a wanla ke-ma.¹¹ E denkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma e denkeleya kabanako fe wanli itoe xɔn.”

¹² “N xa nɔndin fala e xa, naxan na denkeleya n ma, na feene ligama nɛn alo n naxanye ligama. A yetɛɛn feene ligama nɛn naxanye gbo itoe xa, amasɔɔ n sigama n Fafe Ala fema.¹³ E na Ala maxandi fefe ra n tan xinli, n na ligama e xa nɛn alogo n Fafe Alaa binyen xa mayita a Dii Xɛmɛn barakani.¹⁴ Xa e n xandi fefe ra n xinli, n na ligama e xa nɛn.¹⁵”

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹⁵ “Xa e n xanuxi, e n ma yamarine suxu.¹⁶ N Fafe Ala maxandima nɛn, a yi Mali Ti gbete so e yii naxan luma e fema habadan.¹⁷ Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, nɔndin kanna. Dunuɔa muxune mi nɔɛ na sɔte amasɔɔ e mi nɔɛ a toɛ, e mi a kolonɔɔ. Koni e tan a kolon amasɔɔ a luma nɛn e fema, a mɔn yi lu e yi.¹⁸ N mi e luyɛ alo kiridine, n mɔn fama nɛn e fema.¹⁹ Ndedi nan fa luxi, dunuɔa muxune mi fa n toma sɔɔɔ koni e tan n toma nɛn. Bayo n tan bata niin kisin sɔɔ, e fan nii rakisin sɔɔɔma nɛn.²⁰ Na waxatin na a li, e a kolonma nɛn, a n Fafe Ala yi, e tan fan n tan yi alo n tan e yi kii naxan yi.²¹ Muxu yo n ma yamarine sɔɔ, a yi e suxu, na nan ba-

ta n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nɛn, n tan fan yi a xanu, n yi n yetɛ yita a ra.”

²² Yudasi bonna, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, “Marigina, nanfera i lan i xa i yetɛ yita nxu ra, koni i mi i yetɛ yite dunuɔa muxune ra?”²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo n xanu, na n ma falan suxu-ma nɛn. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fema, nxu yi nxu konni tɔn a fema.²⁴ Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxe. E bata falan naxan mɛ, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xɛxi, na nan gbee na ra.”

²⁵ “N to yi e fema, nanara, n falani itoe ti e xa.²⁶ Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sarijanxina, Fafe Ala naxan nafama e ma n xinli, na e xaranma nɛn feen birin ma. N feen naxan birin falaxi e xa, a ne birin nabirama nɛn e ma.”

²⁷ “N bata bɔɔɔ xunbenla lu e yi. N bata n ma bɔɔɔ xunbenla fi e ma. N mi a fixi e ma alo dunuɔa kiin tima kii naxan yi. E bɔɔɔnɛn nama tɔɔ, e nama gaxu.²⁸ E bata n ma falan mɛ, n naxa, ‘N sigama koni n mɔn fama e fema nɛn.’ Xa e yi n xanuxi, e yi sɛwama nɛn n siga feen na n Fafe Ala konni amasɔɔ a gbo n tan xa.²⁹ N feni itoe falama e xa nɛn iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, e denkeleyama nɛn.³⁰ N mi fa buma falan tiye e fema sɔɔɔ, amasɔɔ dunuɔa ito kuntigi naxin fama. Sese mi a ra n tan yi.³¹ Koni dunuɔa xa a kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. E keli, e fa, en siga.”

Nɔndin binla nan Yesu ra

15 Yesu yi a fala, a naxa, “N tan nan nɔndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakɔɔn kanna ra.

² Wudi yiin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nɛn n ma. Naxanye birin bogima, a ne rasarijanma nɛn alogo e mɔn xa bogi dangu a singen na.³ N falan naxan tixi e xa, na bata e sarijan iki.⁴ E lu n tan yi, n fan yi lu e yi. Wudi yiin mi nɔɛ bogɛ a yetɛ ra, xa a mi a binla ma. E fan na kii nin, xa e mi lu n tan yi.⁵ N tan nan wudin binla ra, a yiine nan e tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nɛn na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a kewanli.[†] Amasɔɔ e mi nɔɛ sese lige n tan xanbi.⁶ Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nɛn alo wudi yiina, a xara. Na wudi yiin sifane malanma nɛn, e sa tɛɛni, e gan.⁷ Xa e lu n tan yi, n ma falan yi lu e yi, e na n xandi sese yi, e na sɔɔɔma nɛn.⁸ E na findi n ma xarandiine ra, e yi bogi wuyaxi ti e kewanli, na nan n Fafe Alaa binyen makenɛnma.”

⁹ “N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata e xanu na kiini. E lu n ma xanuntenyani.¹⁰ Xa e n ma yamarine suxu, e luma nɛn n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanuntenyani.

¹¹ N ni ito falaxi e xa nɛn alogo n ma sɛwan xa lu e yi, e sɛwan yi defe.”

† ALA MAXANDI feni ito mɔn sebexi Yoni 15.16 nun 16.23-26 nun 15.7 kui.

†† Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan KEWAL fajin nan ligama. Na luxi nɛn alo wudin nun a bogina. Na feen mɔn sebexi Galati 5.22 kui.

¹²“N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi. ¹³Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faha a xoyine fe ra. ¹⁴Xa ε n ma yamarine suxu, n xoyine nan ε tan na. ¹⁵N mi fa a falama ε ma sɔɔn fa fala walikene amasɔɔt walikeen mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa ε xili bama nen, ‘n xoyine’ amasɔɔt n naxan birin mexi n Fafe Ala ra, n bata na yebe ε xa. ¹⁶ε tan mi n sugandixi koni n tan bata ε sugandi, n yi ε ti a ra a ε xa siga, ε sa bogi wuyaxi ti ε kewanle xɔn, bogin naxanye luma a ra habadan alogo ε na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi ε ma. ¹⁷N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu.”

Dunupa muxune ε rapaxuma nen

¹⁸“Xa dunupa muxune ε rapaxu, ε xaxili lu a xɔn ma fa fala a e n singe nan rapaxu. ¹⁹Xa dunupa muxun nan yi ε tan na nun, dunupa muxune yi ε xanuma nen alo e kon kaane. Koni n bata ε sugandi keli dunupa muxune tagi. E gbee mi fa ε tan na. Na nan a ligaxi dunupa muxune ε rapaxuxi. ²⁰N naxan falaxi ε xa, ε xaxili lu na xɔn ma, n naxa, ‘Koyin mi gbo a kanna xa.’ Xa e bata n tan besenxɔnya, e ε fan besenxɔnyama nen. Xa e bata n ma falan suxu, e ε fan gbeen suxuma nen. ²¹Koni e ito birin ligama ε ra nen amasɔɔt n gbeen nan ε tan na, bayo e mi n xε muxun kolon. ²²Xa n mi yi fa nun, n fa falan ti e xa, e mi yi yatema yulubi tongone ra nun. Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra sɔɔn. ²³Muxu yo n tan rapaxu, na kanna bata n Fafe Ala fan rapaxu. ²⁴Xa n mi yi kabanako fe wanle ke e tagi nun, muxu gbete munma yi naxanye liga singen, e mi yi yatεn yulubi tongone ra nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala rapaxuxi. ²⁵Koni naxan sebexi e Sariya Kitabun kui, fɔ na xa kamali nen, a naxa, ‘E bata n tan rapaxu fuuni.’ †”

²⁶“Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa keli Fafe Ala fema, Alaa Nii Sarijanxina, jɔndin kanna, na n ma fe sereyaan bama nen. ²⁷ε tan fan n ma fe sereyaan bama nen amasɔɔt ε yi n fɔɔn ra nun xabu a fɔɔn.”

16 “N ni ito birin falaxi ε xa nen alogo ε nama bira tantanni. ²E ε kedima nen salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo ε faha, na kanna a mirima nen fa fala a bata Alaa wanla ke. ³E feni itoe ligama ε ra nen amasɔɔt e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon. ⁴Koni n bata feni itoe fala ε xa. Nanara, e nema feni itoe lige ε ra waxatin naxan yi, n ma falane rabirama ε ma nen. N munma yi feni itoe fala ε xa nun a singeni amasɔɔt n yi ε fema.”

Alaa Nii Sarijanxin wanla fe

⁵“Koni iki, n sigama n xε muxun fema koni ε tan sese mi n maxɔɔdinma fa fala, ‘I sigan minen yi?’ ⁶Koni xabu n na a fala ε xa, ε bɔɔn bata rafɔɔ. ⁷Hali na, n xa jɔndin fala ε xa, a fisa ε ma n siga. Amasɔɔt xa n mi siga, Mali Tiin †† mi fama ε fema. Koni xa n siga, n Mali Tiin nafama ε ma nen. ⁸A na fa, a dunupa muxune tan-

† Yaburin 35.19 nun 69.5 †† MALI TIINIto findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mi nεe finde adamadi yo ra bayo a luma nen denkeleya muxune bɔɔn. Na feen sebexi Yoni 14.17 kui.

tanna yitama e ra nen lan yulubin nun tinxinyaan nun Ala kiti bolonna ma. ⁹Yulubina, amasɔɔt e mi denkeleyaxi n tan ma. ¹⁰Tinxinyana, amasɔɔt n sigama n Fafe Ala konni, ε mi fa n toma sɔɔn. ¹¹Kiti bolonna, amasɔɔt dunupa kuntigi paxin bata yelin yalage.”

¹²“Fe wuyaxi n kui, n naxanye fale ε xa, koni e mi xanɔn ε ma iki. ¹³Koni Alaa Nii Sarijanxina, jɔndin kanna na fa, a ε tima nen jɔndin birin kiraan xɔn. A mi a yetε sagoon xan falama. Koni a naxan mema, a na nan falama ε xa. A yi fe famatɔne rali ε ma. ¹⁴A n tan binyama nen amasɔɔt a na naxan sɔɔt n tan yii, a na nan nalima ε ma. ¹⁵N gbeen nan n Fafe Ala yii seene birin na. Nanara, n naxa, ‘Alaa Niin na naxan sɔɔt n yii, a na nan nalima ε ma.’”

Bɔɔn rafɔɔn yi masara sewan na

¹⁶Awa, Yesu yi a fala, a naxa, “Ndedi mɔn luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu ε mɔn n toma nen.”

¹⁷A xarandiina ndee yi a fala e bode tagi, e naxa, “Ito bunna di? Fa fala, ‘Ndedi mɔn luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mɔn n toma nen?’ A mɔn naxa, a sigama a Fafe fema.” ¹⁸E yi a falama, e naxa, “A nanse falama ito ra, a naxa, ‘Waxatidi?’ En mi a kolon a naxan falama.”

¹⁹Yesu to a kolon fa fala e yi waxi a maxɔɔdin feni, a yi a fala e xa, a naxa, “N naxan falaxi ε xa fa fala, ‘Ndedi mɔn luxi, ε mi fa n toma, koni na waxatidin na dangu, ε mɔn n toma nen’ ε ε bode maxɔɔdinma na nan ma ba?”

²⁰N xa jɔndin fala ε xa, ε wugama nen, ε sunu koni dunupa muxune sewama nen. E bɔɔn nafɔɔnma nen koni ε bɔɔn rafɔɔn findima nen sewan na. ²¹Xa jaxan-la diin barima waxatin naxan yi, a niini suxuma a ma nen kati, amasɔɔt a waxatin nan na ra. Koni a na diin sɔɔt waxatin naxan yi, a jinanma nen a tɔɔn birin na, a sewa amasɔɔt a bata diin sɔɔt dunupa yi. ²²ε tan fan na kii nin. E bɔɔn nafɔɔnxi iki koni n mɔn ε toma nen. E bɔɔn yi rafe sewan na. Muxu yo mi nε ε sewan bε ε yii. ²³Na waxatin na a li, ε mi n maxɔɔdinɔne fefe ra. N xa jɔndin fala ε xa, ε na n Fafe Ala maxandi fefe ra n tan xinli, a na fima ε ma nen. ²⁴Han iki, ε munma Ala maxandi fefe ra n xinli singen. E xandin ti, ε a sɔɔtma nen alogo ε sewan xa defe.”

Yesu bata dunupa nɔ

²⁵“N bata yi feni itoe fala ε xa sandani. Koni waxatina nde fama, n mi fa falan tima ε xa na kiini, koni n nan n Fafe a fe makenema ε xa nen na waxatini. ²⁶Na waxatin na a li, ε Ala maxandima nen n xinli. N mi a falama a n tan nan n Fafe maxɔɔdinma ε xa. ²⁷Na mi a ra. Amasɔɔt Fafe Ala bata ε xanu bayo ε bata n tan xanu, ε bata la a ra fa fala n kelixi Ala nan ma. ²⁸N kelixi n Fafe Ala nan fema, n fa dunupa ito yi. Iki n kelima dunupa yi, n siga n Fafe Ala fema.”

²⁹A xarandiine yi a fala, e naxa, “A mato, i falan tima nxu xa kenenna nin iki, i mi fa sanda sama sɔɔn.

³⁰Nxu bata a kolon iki fa fala i feen birin kolon. Na-

nara, i mako mi a ma a muxe xa maxɔdinna ti. Nayi, nxu bata la a ra fa fala i kelixi Ala nan fema.”³¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata la a ra iki ba?”³² Waxatina a li-maan ni i ra, a bata a li, ε birin xuyama ayi nen na wax-atini, ε birin yi siga ε konne yi. E yi n keden peen lu. Koni n keden mi a ra amasɔɔ n Fafe Ala n fema.³³ N feni itoe falaxi ε xa nen alogo ε xa bɔɔɔ xunbenla ɔɔɔ n tan barakani. E tɔɔɔma nen dunuɔani ito yi, koni ε wekile! N tan bata dunuɔa nɔ.”

Yesu yi Ala maxandi

17 Yesu yelin na fale waxatin naxan yi, a yi a yee rate kore, a naxa, “N Fafe, waxatin bata a li. I ya Dii Xemen binyen makenen alogo i ya Dii Xemen xa i binya.”² I bata senben fi n tan ma adamadiine birin xun na, a n xa habadan nii rakisin fi muxune ma i naxanye soxi n yii.³ Habadan nii rakisin nan ito ra, a e xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina i naxan xexi.⁴ N bata i ya binyen makenen dunuɔa yi. I wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra.⁵ N Fafe, iki n ma binyen makenen i yetagi, binyen naxan yi n yii i fema nun benun dunuɔa xa da.”

⁶“I muxun naxanye fixi n ma dunuɔa yi, n bata i makenen ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata e so n tan yii, e yi i ya falan suxu.”⁷ E bata a kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne kelixi i tan nan yii.⁸ I falan naxan tixi n xa, n bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon yati, fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i tan nan n xexi.”

⁹“N ni i tan Ala maxandima e xa. N mi i maxandima dunuɔa muxune birin xan xa fɔ i muxun naxanye soxi n yii amasɔɔ i gbeen nan ne ra.¹⁰ Naxanye birin n yii, i gbeen nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen nan ne ra. N binyaxi e tan xɔn.¹¹ Iki n sigama i fema, n mi fa luma dunuɔa yi xɔnɔn koni e tan mɔn dunuɔa yi. N Fafe sarijanxina, i xinla naxan fixi n ma, e ratanga na xinla senbeni alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi kedenna ra kii naxan yi.¹² N yi e fema waxatin naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga na xinla senben nan xɔn, n yi e kantan. Hali keden mi lɔ ayi, fɔ halagin yi ragidixi naxan ma, alogo Kitabun sebenla xa kamali.¹³ Iki n sigama i fema, n bata feni itoe fala dunuɔa muxune xa alogo e xa n ma sɛwa defexin ɔɔɔ e bɔɔɔni.¹⁴ N bata i ya falan nali e ma koni dunuɔa muxune bata e rapaxu amasɔɔ dunuɔa gbee mi e tan na alo dunuɔa gbee to mi n tan na.¹⁵ N mi i mafanma fa fala i xa e ba dunuɔa yi koni n ni i mafanma nen, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna ma.¹⁶ Dunuɔa gbee mi e ra alo dunuɔa gbee to mi n tan na.¹⁷ E rasarijan ɔɔɔndin xɔn. I ya falan nan ɔɔɔndin na.¹⁸ I n xexi dunuɔa yi kii naxan yi, n fan bata e xe dunuɔa yi na kiini.¹⁹ N bata n yete rasarijan e fe ra alogo e fan xa rasarijan ɔɔɔndin xɔn.”

²⁰“N mi i maxandima e tan xan tun ma fe ra, koni fɔ e nun muxun naxanye fan denkeleyama n ma e fala xuiin xɔn ma²¹ alogo e birin xa findi muxu kedenna ra, alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi kedenna ra en tan yi al-

ogo dunuɔa muxune xa la a ra fa fala i tan nan n xexi.²² I binyen naxan soxi n yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi kedenna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii naxan yi,²³ n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini alogo dunuɔa muxune xa a kolon fa fala i tan nan n xexi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii naxan yi.²⁴ N Fafe, i bata e so n yii. N denaxan yi, n waxi a xɔn ma, e fan xa siga n fɔɔɔ ra menna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nen benun dunuɔa xa da.²⁵ N Fafe tinxinxina, dunuɔa muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan bata a kolon a i tan nan n xexi.²⁶ N bata a liga, e yi i kolon. N na ligama nen, alogo i n xanuxi xanuntenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n tan fan yi lu e yi.”

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53

18 Yesu yelin Ala maxande waxatin naxan yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu Kedirɔn lanbanna fɔɔɔ kedenni, oliwi wudi bili nakɔɔn yireni, e nun a xarandiine sa so denaxan yi.² Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na yi menna kolon amasɔɔ Yesu nun a xarandiine yi darixi e malanɔe menna nin.³ Yudasi yi fa nakɔni, e nun Romi sofa ganla nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. Xaye degene nun lenpune nun yenge so seene yi e yii.

⁴ Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fema, a yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?”⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu Yesu Nasareti kaan nan fenma.” Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasi naxan a yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi.⁶ Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xete e xanbi ra, e bira.

⁷ Yesu mɔn yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu Nasareti kaana.”⁸ Yesu yi a fala, a naxa, “N bata yi a fala ε xa, a n tan ni i ra. Xa ε n tan nan fenma, ε bonni itoe yiiba, e xa siga.”⁹ A na liga nen alogo a fala tixin xa kamali, a naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali na keden mi lɔxi ayi.”

¹⁰ Silanfanna yi Simɔn Piyeri yii. † Piyeri yi a botinɔe ayi, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma. Na konyin yi xili nen “Malikusi.”¹¹ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “I ya silanfanna ɔɔɔti a tɛeni! N Fafe tɔɔɔ igelengenna naxan nagidixi n ma, n mi n minɔe na ra ba?”

E siga Yesu ra Anasa konni

¹² Sofa ganla nun e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi Yesu suxu, e yi a xidi.¹³ E siga Yesu ra Anasa singe fema amasɔɔ Kayafa bitan xememaan nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Singen na na ɔɔɔen na.¹⁴ Kayafa nan bata yi Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

Piyeri a me fena Yesu ra

Matiyu 26.69-70, Maraka 14.66-68, Luka 22.55-57

¹⁵ Simɔn Piyeri nun xarandiina nde yi biraxi Yesu fɔɔ ra. Saraxarali Kuntigi Singen yi xarandiin bonna kolon ki faɔi. Nanara, a so Yesu fɔɔ ra Saraxarali Kuntigi Singena tanden ma kiti sadeni. ¹⁶ Koni Piyeri yi tixi sansana so deen deɔn. Xarandiin bonna, Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi mini, a falan ti walike ɲaxanla xa, naxan tixi deen na, na yi Piyeri raso. ¹⁷ Walike ɲaxanla naxan yi tixi deen na, na yi a fala a xa, a naxa, “Xemeni ito a xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.” ¹⁸ Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikene nun de kantanne yi teen sa a ra, e yi tixi naxan xɔn e maxaradeni. Piyeri fan yi tixi e ye a maxaradeni.

Kuntigin yi Yesu maxɔdin

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Luka 22.66-71

¹⁹ Saraxarali Kuntigi Singen yi Yesu maxɔdin a xarandiine nun a xaranna fe ma. ²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti yamaan birin xa kenenni, n yi darixi xaranna tiye salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, Yahudiyane birin e malanma denaxan yi. N mi sese falaxi wundoni. ²¹ I n maxɔdinma na ma nanfera? Muxun naxanye n xuiin mexi, ne maxɔdin. E n ma fala tixine kolon ki faɔi!” ²² Yesu ito fala waxatin naxan yi, de kantanna naxanye yi na yi, na nde yi a deen garin, a naxa, “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?” ²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala ɲaxin tixi, na sereyaan ba. Koni xa n ɲɔndin nan falaxi, nanfera i n garinxi?”

²⁴ Nayi, Anasa yi a xidixin nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena.

Piyeri mɔn yi a me Yesu a xarandiyaan na

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.69-72, Luka 22.58-62

²⁵ Simɔn Piyeri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N tan mi a ra.” ²⁶ Piyeri Saraxarali Kuntigi Singena konyin naxan tuli sege a ma, na kon kaana nde yi a maxɔdin, a naxa, “N mi i tan xa to a fema oliwi bili nakɔni?” ²⁷ Piyeri mɔn yi a tandi. Dontonna yi wuga keden na!

E siga Yesu ra Pilati konni

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Luka 23.1-5

²⁸ E yi Yesu tongo Kayafa konni siga yamana kanna banxini. Xɔɔn xɔɔnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yeteen mi so yamana kanna banxini alogo Romi kaane nama e sarinanna kala, bayo e yi sigama Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sanla † donse donden nin. ²⁹ Pilati yi mini tandeni e fema, a yi a fala e xa, a naxa, “E xemeni ito

† HALAGI TIIN DANGU LɔɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

kansunma feen mundun ma?” ³⁰ E yi a yabi, e naxa, “Xa xemeni ito mi fe ɲaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fema nun.” ³¹ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E a tongo, e yeteen xa a makiti e sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Koni e sariyan mi a ra, nxu xa muxun faxa.” ³² Ito ligaxi nen alogo Yesu naxan fala lan a faxa kiin ma, na xa kamali.

³³ Pilati yi xete yamana kanna banxini, a sa Yesu xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i tan na ba?” ³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I yetena maxɔdinna ni ito ra ba hanma muxune nan a falaxi i xa?” ³⁵ Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi a ma fa fala Yahudiyane nan n tan na ba? I kon kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n yii. I nanfe ligaxi?” ³⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Dunɔnani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa dunɔnana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na nun, n ma walikene yi yengen soma n xa nen nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n ma mangayaan mi be xan yi.” ³⁷ Nanara, Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Mangana nde nan i tan na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a falaxi fa fala a mangan nan n tan na. N barixi dunɔna yi na nan ma, a n xa ɲɔndin seren ba. Naxan yo ɲɔndin xa, ne e tuli matima n xuiin na nen.” ³⁸ Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Nanse ɲɔndin na?”

E Yesu faxa feen nata

Matiyu 27.15-31, Maraka 15.6-20, Luka 23.13-25

A to na fala, Pilati yi mini banxini, a mɔn yi siga Yahudiyane fema, a sa a fala e xa, a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali ndedi!” ³⁹ Koni e namunna nan a ra, n muxu keden yiiba e xa Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sanla waxatini. E waxi a xɔn ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba e xa ba?” ⁴⁰ E sɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn, e yi a yabi, e naxa, “En-en, a tan mi a ra. Nxu waxi Baraba nan xɔn!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19 Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan. ² Sofane yi kɔmɔtin ɲali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma. ³ E yi lu fe a fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kenɛ.” E yi a garin.

⁴ Pilati mɔn yi mini, a yi a fala Yahudiya yamaan xa, a naxa, “E a mato, n xa a ramini e ma tandeni, alogo e xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mumɛ!” ⁵ Nayi, Yesu yi mini tandeni, mangaya kɔmɔti ɲali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xemeni ni i ra!”

⁶ Saraxarali kuntigine nun de kantanne to a to, e sɔnɔnɔnɔnɔnɔnɔn, e lu a fale, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E tan xa a tongo, e sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mumɛ!” ⁷ Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasɔɔ a bata a yete findi Alaa Dii Xemen na.”

⁸ Pilati to na me, a yi gaxu kati! ⁹ A mɔn yi xete yamana kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan kelixi minen yi?” Koni Yesu mi a yabi. ¹⁰ Pilati yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kolon fa fala senbena n yii, n ni i bepin hanma n ni i gbangban?” ¹¹ Yesu yi a

yabi, a naxa, “Nɔ yo mi i yii n tan fari fɔ Ala naxan soxi i yii. Nanara, xɛmɛn naxan n soxi i yii na bata findi yulu-bi tongon na dangu i tan na.”

¹² Pilati na mɛ waxatin naxan yi, a beɓin xɔnla yi a suxu kati! Koni Yahudiyane yi lu xɔnɔ xɔnɔ, e naxa, “Xa i xɛmɛni ito beɓin, Romi Manga Gbeen Sesare xɔyi mi i tan na. Naxan yo a yetɛ findi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili ma.” ¹³ Pilati to falani ito mɛ, a Yesu ramini, a dɔxɔ a kiti sa gbɛdeni, denaxan xili “Gɛmɛ Kirana” denaxan xili Heburu xuini, “Gabata.” ¹⁴ Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla nan yi na xɔtɔn bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E mangan ni i ra, e hɔn!” ¹⁵ E lu xɔnɔ, e naxa, “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma, n xa e mangan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.” ¹⁶ Na xanbi ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma.

Yesu yi gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43

Nayi, sofane yi siga Yesu ra. ¹⁷ A yetɛɛn yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi denaxan xili “Xun Xɔri Yirena” denaxan xili Heburu xuini, “Gologota.” ¹⁸ E yi sa a gbangban wudin ma menni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fɛma, bonna a fɔxɔ kedenni, bonna fan a fɔxɔ kedenni. Yesu yi lu e tagi.

¹⁹ Pilati yi yamarin fi, e seɓenla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasareti kaana, Yahudiyane Mangana.” ²⁰ Yahudiya wuyaxi yi na xaran amasɔɔ Yesu yi gbangbanxi wudin ma denaxan yi, mɛn yi taan dɛxɔn ma nɛn, na yi seɓɛxi Heburu xuiin nun Latin xuiin nun Gireki xuiin nin. ²¹ Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a seɓe fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xɛmɛni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.” ²² Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan seɓɛxi, n mi fa na kalama xɔnɔ.”

²³ Sofane to yelin Yesu gbangbanɗe wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dɔxɔde naanin sofa keden dɔxɔde keden. A doma bun biran naxan mi yi dɛgɛxi bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu. ²⁴ Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama a yibɔ, en masɛnsɛnna ti, a na naxan suxu, na yi a sɔɔ.” Ito ligaxi nɛn alogo Kitabuna falan xa kamali, a naxa,

“E bata masɛnsenna ti
n ma dugine fe ra,
e xa e yitaxun e bode tagi.” †

Nayi, sofane yi na liga.

²⁵ Yesu nga yi tixi a faxa wudin fɛma nun, e nun a ngaxakeden paxalanmana, Mariyama, Kilofasi a paxanla, e nun Mariyama Magadala kaana. ²⁶ Yesu yi a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a naxa, “Nga, i ya dii xɛmɛn nan ito ra.” ²⁷ A yi a fala na xarandiin xa, a naxa, “I nga ni ito ra.” Na waxatin yeteni, na xarandiin yi a nga tongo, a siga a ra a konni.

† Yaburin 22.19

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49

²⁸ Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin lige, a naxa, “N kɔɛ yinla bata raxara.” A na fala nɛn alogo naxan seɓɛxi Kitabuni na xa kamali. †²⁹ Ige sasena nde yi dɔxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina. ‡ E yi a lan Yesu dɛɛn ma a gbangban wudin kɔɛ ra. ³⁰ Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, “A birin bata kamali.”

Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba.

Sofane yi Yesu ɓɛnsenna sɔxɔn tanban na

³¹ Yuman nan yi a ra, na xɔtɔn bode yi findima lɔxɔ binyen nan na Matabu Lɔxɔne yɛ. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin kɔɛ ra Matabu Lɔxɔni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma. ³² Nanara, sofane yi siga, e yi xɛmɛn bonna sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dɛxɔn e nun bonna. ³³ Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira. ³⁴ Koni sofana nde yi Yesu sɔxɔn a ɓɛnsenni tanban na.

Wunla nun igen yi mini a ma mafuren. ³⁵ Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nɔndin nan a sereyaan na. A tan yatigi a kolon a nɔndin nan falaxi. Nayi, e fan xa denkeleya. ³⁶ Na ligaxi nɛn alogo Kitabun seɓenla xa kamali, a naxa, “Hali a xɔri kedenna mi yigire.” †

³⁷ A seɓɛxi yire gbɛɛ yi Kitabun kui, a naxa, “E muxun naxan yisɔxɔnxi, e e yɛɛn tima nɛn na ra.” ‡

Yesu Maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56

³⁸ Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasɔɔ a yi gaxuxi Yahudiyane yɛɛ ra. Pilati yi tin. Nanara, a yi fa Yesu binbin tongodeni. ³⁹ Nikodemi naxan siga Yesu fɛma kɔɛɛn na a fɔlɔni, na fan yi bira Yusufu fɔxɔ ra. Ture xiri paxumen kilo tonge saxan, mirihi latikɔnɔnna nun latikɔnɔn gbɛɛ basanxin nan yi a yii. ⁴⁰ E yi Yesu binbin kasangen dugi fixen nun ture xiri paxumen na amasɔɔ Yahudiyane namunna nan yi na ra. ⁴¹ Yesu gbangban wudin ma denaxan yi, nako yiren nan yi na dɛxɔn. Bilin-ganna nde yi na nun, muxe munma yi maluxun denaxan yi. ⁴² Na xɔtɔn bode Yahudiyane Matabu Lɔxɔn nan yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Yesu maluxun menni.

†† A mato Yaburin 22.16 nun 69.22 kui. ‡ Hɛsopi yi findixi sanni bili xurudina nde nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen seɓɛxi Xɔryaan 12.22 kui. †† A mato Xɔryaan 12.46 nun Yatene 9.12 nun Yaburin 34.21 kui. †† A mato Sakari 12.10 kui.

Yesu keli feen gaburun kui

Matiyu 28.1-8, Maraka 16.1-8, Luka 24.1-12

20 Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu deen na, a yi a li, gemen bata ba gaburun de ra. ² A gimatcon yi siga Simcon Piyeri nun a xarandiin boden fema, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, "E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dede, nxu mi na kolon!" ³ Piyeri nun xarandiin bonna yi mini, siga gaburu deen na. ⁴ E firinna birin yi siga e giye koni xarandiin bonna yi dangu Piyeri ra, a singe yi sa gaburu deen li. ⁵ A yi a felen, a yi a yee masa, a yi kasangenna to gaburun faranna kui koni a mi so na. ⁶ Na xanbi ra, Simcon Piyeri yi fa, a yi so gaburu faranna ra kedenna, a fan yi kasangenna to saxi na yi. ⁷ Yesu xunna yi mafilinxi dugin naxan yi, na mafilixin yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dexcon ma. ⁸ Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburu deen li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi denkeleya. ⁹ Amascto e munma yi a famu naxan sebexi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nen sayani. ¹⁰ Na xanbi ra, xarandiine yi xete e konni.

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Maraka 16.9-11

¹¹ Mariyama tan tixin yi lu wuge gaburu deen na. A wugama, a yi a felen a yee masadeni gaburun kui. ¹² Yesu binbin yi saxi denaxan yi nun, a yi maleka dugi fixe kan firin to dxi menni. Kedenna dxi a xun saden binna ra. Bonna dxi a san saden binna ra. ¹³ E yi a maxodin, e naxa, "I wugan nanfera, nga naxanla?" A yi e yabi, a naxa, "E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dede." ¹⁴ A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu nan yi a ra. ¹⁵ Yesu yi a maxodin, a naxa, "I wugan nanfera, nga naxanla? I nde fenma?" Naxanla yengi yi a ma, a nako kantanna nan yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, "N fafe, xa i tan nan a baxi be, i sigaxi a ra denaxan yi, na fala n xa, n xa sa a tongo na." ¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Mariyama." A yi a firifiri, a falan ti Yesu xa Heburu xui-ni, a naxa, "Raboni." Na bunna nen, "Karamco." ¹⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I nama kankan n ma, amascto n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun e Fafe fema, n ma Ala nun e Ala." ¹⁸ Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49

¹⁹ Na xati kedenna pinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amascto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E boken xa xunbeli." ²⁰ A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a pensenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kati! ²¹ Yesu mcon yi a fala e xa, a naxa, "E boken xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan

bata e xe na kiini." ²² A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, "E Alaa Nii Sarijanxin sco." ²³ E na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun sco ma nen, e na naxanye gbeeye ramara, ne gbeene ramarama nen."

Yesu nun Tomasi

²⁴ Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan mcon yi xili "Gulunna," na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi. ²⁵ Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata Marigin to!" Tomasi yi a fala e xa, a naxa, "Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n yi n yii sonla raso a scocondene ra, n yi n yiin naso a pensenna scoconden na, n mi le a ra mumel!" ²⁶ Loco xun keden danguxina, xarandiine mcon yi e malan banxini, Tomasi yi e fema, deene yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, "E boken xa xunbeli." ²⁷ Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, "I yii sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n pensenni, alogo i nama denkeleyatareyaan liga, denkeleya." ²⁸ Tomasi yi a yabi, a naxa, "N Marigina, n ma Ala!" ²⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Bayo i bata n to, i bata denkeleya ba? Muxun naxanye denkeleyaxi hali e munma n to, sewan ne xa!"

Kitabun yireni ito sebe xunna

³⁰ Yesu kabanako fe gbete wuyaxi liga nen a xarandii-ine yee xori naxan mi sebexi Kitabuni ito kui. ³¹ Koni itoe sebexi nen alogo e xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, Alaa Dii Xemena. E na denkeleya a ma, e nii rakisin sco ma nen a xinli.

Yesu yi mini kenenni xarandii solofere tagi

21 Na xanbi ra, Yesu mcon yi a yete makenen a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dexcon ma. A a yete makenen kii naxan yi, na nan ito ra. ² Simcon Piyeri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyeli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebede a dii xemene nun xarandii firin gbete, ne yi malanxi. ³ Simcon Piyeri yi a fala bonne xa, a naxa, "N sigama yexe suxudeni." E yi a yabi, e naxa, "Nxu fan sigama i fco ra nen." Nayi, e siga, e sa dco kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kcen na. ⁴ Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan de. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra. ⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "Banxulanne, e bata yexena nde suxu ba?" E yi a yabi, e naxa, "En-en." ⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "E yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, e nde suxuma nen na yi." E to yalaan nagodo menni, e mi nco a bandunne amascto yexe wuyaxi bata yi e suxu yalaan na. ⁷ Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyeri xa, a naxa, "Marigin nan a ra!" Simcon Piyeri to na me tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domain xidi a ra, amascto a ragenla nan yi a ra. A tugan, a sin igeni. ⁸ Xarandiin bonne yi bira a fco ra kunkin kui, e fa yalaan bandunne, a rafexi yexen na ken! Amascto, e nun xaren mi yi tagi kuya, fco kconna ye keme firin ccon.

⁹ E to xaren li, e yi tɛɛn to na, yɛxɛne yi ganma dɛnaxan yi e nun buruna. ¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ baxi yɛxɛn naxan suxude, ɛ fa na nde ra." ¹¹ Simɔn Piyeri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yɛxɛ xungbene ra. Kɛmɛ tonge suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yibɔ. ¹² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ fa ɛ dɛge." Xarandiine sese mi susu a maxɔdinɲɛ fa fala, "Nde i tan na?" Amasɔɔ e yi a kolon, a Marigin nan yi a ra. ¹³ Nanara, Yesu yi a maso, a burun tongo, a yi a so e yii. A yɛxɛn fan liga na kiini.

¹⁴ A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makenɛn a xarandiine xa, xabu a keli sayani.

Yesu nun Piyeri

¹⁵ E yelin xanbini e dɛge, Yesu yi a fala Simɔn Piyeri xa, a naxa, "Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, i n xanuxi dangu itoe ra ba?" Piyeri yi a yabi, a naxa, "Ɔn, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma." Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I yengi dɔxɔ n ma yɛxɛɛ diine xɔn." ¹⁶ Yesu mɔn yi a fala a xa a firindeni, a naxa, "Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, i n xanuxi ba?" Piyeri yi a yabi, a naxa, "Ɔn, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma." Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I yengi lu n ma yɛxɛne xɔn." ¹⁷ Yesu mɔn yi a fala a xa a saxandeni, a naxa, "Simɔn, Yoni a dii xɛmɛna, n nafan i ma ba?" Piyeri bɔɲɛn yi yifu amasɔɔ Yesu bata a maxɔdin dɔxɔɲa ma saxan fa fala, "I n xanuxi ba?" Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma." Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I yengi dɔxɔ n

ma yɛxɛne xɔn. ¹⁸ N xa ɲɔndin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yɛtɛ maxidɛ nɛn, i yi siga dɛnaxan na i kɛnɛn. Koni i na fori waxatin naxan yi, i yiine yibandunma nɛn muxu gbɛtɛ yi i maxidi, a siga i ra yire yi dɛnaxan mi rafan i ma." ¹⁹ Yesu yi na falama nɛn alogo a xa Piyeri faxa kiin yita, a yi Ala binyama naxan xɔn. A yi a fala a xa, a naxa, "Bira n fɔxɔ ra."

²⁰ Piyeri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e fɔxɔ ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi dɔxi Yesu fema e dɛgedeni, a Yesu maxɔdin waxatin naxan yi, a naxa, "Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?" ²¹ Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, "Marigina, nanfe ligama xɛmɛni ito ra?" ²² Yesu yi a yabi, a naxa, "Xa n waxi a xɔn ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n fɔxɔ ra tun." ²³ Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi faxama, koni a a fala a xa nɛn, a naxa, "Xa n waxi a xɔn ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?"

²⁴ Na xarandiin nan feni itoe seren bama. A tan nan mɔn itoe seɓɛxi. En na a kolon fa fala ɲɔndin nan a sereyaan na.

Fala dɔnxɛna

²⁵ Yesu mɔn fe gbɛtɛ wuyaxi liga nɛn. Xa ne birin yi seɓɛ nun, n ma miriyani, a kitabune mi yi xanɲɛ dunupani ito yi.

Luka naxan Ningila Yesu yirena nde seḅexi, na nan mɔn yireni ito fan seḅexi naxan xili “Yesu a Xerane Kewanle.” Ningila Yesu a yitama en na nen Yesu feen naxanye ligaxi a siimayani. A firindeni ito fɔlɔxi a singen danden nin. A fan a yitama en na nen Yesu fɔxɔrabirane nun a xerane naxan liga alogo Yesu a xaranna xa xuya ayi dunuḅa yiren birin yi.

Yesu yelin xanbini a xerane xε, a e xa a xaranna kawandin ba dunuḅa yirene birin yi, a yi a Nii Sarijanxin fan nagodo e ma alogo e xa senḅen sɔɔɔ a wanla kε feen na. E to na sɔɔɔ, e yi kawandin ba fɔlɔ Yerusalen taani. Muxu wuyaxi yi la e falane ra, e findi Yesu fɔxɔrabirane ra. Kabanako fe wuyaxi yi liga alogo muxune xa la Yesu a xerane falane ra.

Na kawandin yi senḅen sɔɔɔma Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yesu yaxune yi denkeleya muxune tɔɔɔ fɔlɔ. Na kui, Yesu fɔxɔrabirane yi xuya ayi Yerusalen taan fari ma. E yi siga kawandin be Yudaya nun Samari bɔxɔn ma. Kitabun yireni ito sora singena han sora fu nun firinden na wanla nan yitama en na. Piyeri tiden gbo na taruxune kui.

Na xanbi ra, Ala yi xera gbete xili naxan findixi Pɔli ra. Benun Ala xa a xili, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane ḅaxankatama Isirayilaa dinan xinli han! Koni Yesu yi a yete yita Pɔli ra, a fa a xε yamana gbeteɔye ma. Na kui Yesu a fe xibarun yi dangu Isirayila bɔxɔn danne ra siga siya gbeteɔne yamanane yi.

Pɔli yi na wanla kε yire wuyaxi yi, keli Yerusalen taani siga han Romi taani. Yahudiyane yi a ḅaxankata, koni e mi a nɔ. A yi kawandin bama Yahudiyane xa salide banxine kui, a mɔn yi a bama siya gbeteɔne se batudene kui. A na liga nen alogo dunuḅa muxune birin xa a kolon Yesu naxan ligaxi e xa.

Luka taruxuni itoe fεsefεsexi nen, a e seḅε. Koni yirena nde seḅε kiina a yitama en na, a a ligaxi Luka yeε xɔri nen. Waxatina nde Luka naxa, “Nxu yi siga iki...” Na falan nan a yitama en na, a a fan yi na nun. E nun Pɔli nan yi sigama sigatini Yesu fe xibarun nalideni. Dandan tiin nan yi Luka ra.

Na birin kui, to denkeleya muxune nɔε a kolonɔe nen Yesu fɔxɔrabira singene dunuḅa yi gidixi kii naxan yi. E wanla lan a xa findi misaala ra en xa.

Yesu te feen kore

1 N xɔyin Teyofili, †

N bata Yesu a feene seḅε i xa n ma seḅε singen kui a wanla fɔlɔ feen naxanye birin ma e nun a xaranna naxan birin ti xabu a fɔlɔni ² han a te kore waxatin naxan yi a yelin xanbini yamarine fiye a xera sugandixine ma Alaa Nii Sarijanxin barakani. ³ A ḅaxankata xanbini, a yi a niiramaan yita e ra taxamaseri wuyaxi xɔn ma xii tonge naanin bun, a mɔn yi Alaa Mangayana fe fala e xa. ⁴ A yi e fεma waxatin naxan yi, a yi e yamari, a naxa, “E nama keli Yerusalen taani singen. N Fafe Ala ε tuli saxi naxan na, †† ε na mame be, n bata yi naxan ma fe fala ε xa. ⁵ Amasɔɔɔ Yoni muxune rafuxi igen nin koni a mi fa buma, ε rafu Alaa Nii Sarijanxini.”

⁶ Nba, xerane yi malanxi Yesu fεma waxatin naxan yi, e yi a maxɔdin, e naxa, “Marigina, i mɔn Isirayila mangayani tɔnma waxatini ito nin ba?” ⁷ Yesu yi a fala xerane xa, a naxa, “N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a senḅen bun, a mi lan ε xa ne liga waxatine kolon. ⁸ Koni Alaa Nii Sarijanxin na godo ε ma waxatin naxan yi, ε senḅen sɔɔɔma nen, ε yi findi n serene ra Yerusalen taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han bɔxɔn danne ra.” ⁹ A yelinxini ito fale, Ala yi a rate kore e yeε xɔri, a yi la ayi e ma kundani. ¹⁰ E yeεn mɔn yi xelexi ayi a fɔxɔ ra waxatin naxan yi, xεme dugi fixe kan firin yi ti xerane fεma. ¹¹ E yi a

† TEYOFILI: Muxu xinla na a ra naxan bunna neen, fa fala “Muxun naxan Ala xanuxi.” A mato Luka 1.1 kui. †† Ala E TULI SAXI NAXAN NA, na findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mato Xerane 2.2 kui. ‡ E yi waxi a xɔn ma Ala xa ISIRAYILA MANGAYANI tɔnɔ bayo Romi kaane bata yi Isirayila yamanan suxu yengeni.

fala, e naxa, “Galile kaane, ε tixi be nanfera, ε koren matoma? Yesu ito naxan bata tongo ε tagi, a te kore xɔnna ma, a mɔn fama nen alo ε a toxi te kii naxan yi.”

Yudasi bɔxɔn sugandi fena

¹² E yi xete Yerusalen taani sa keli Oliwi geyaan na. Na geyaan nun taa tagina, kilo keden bɔxɔnɔn na a ra.

¹³ E soxina taani, e te kore banxin kui e yigiyaan na. Naxanye yi na yi, ne nan xili itoe ra, Piyeri †† nun Yoni nun Yaki nun Andire nun Filipi nun Tomasi nun Barotolome nun Matiyu nun Alifaa dii xεmena Yaki nun Simɔn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,” †† e nun Yaki a dii xεmena, Yudasi. ¹⁴ Itoe birin yi e malanma yire kedenni Ala maxandideni waxatin birin e nun ḅaxanla ndee nun Yesu nga, Mariyama e nun Yesu xunyeɔne.

¹⁵ Na waxatini, Piyeri yi keli, a falan ti denkeleya muxune ye. Muxu kεme muxu bɔxɔnɔn nan yi na yi. ¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Alaa Nii Sarijanxin naxan falaxi Kitabun kui Dawuda xɔn ma Yudasi a fe yi, naxan yi Yesu suxu muxune yeε ra fɔ na xa kamali nen. ¹⁷ Yudasi, en tan nde nan yi a ra nun. A fan yi wanli ito ligama en xɔn ma.”

Yudasi faxa fena

Matiyu 27.3-9

¹⁸ Nba, Yudasi gbetin naxan sɔɔɔ a saranna ra tinxintareyaan xɔn ma, a bɔxɔn sara na ra. A bira na bɔxɔn fari, a faxa, a kuiin yi rabɔ ayi. A kui seene birin yi mini.

†† Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. ‡‡ YAHUDIYA SIYA XANUNA: Muxune nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nɔnɔ bun ma.

¹⁹ Yerusalen kaane birin yi na feen kolon. Nanara, e na בָּכַח xili sa e kon xuini, Hakeladama. Na bunna נָעַן, "Wuli בָּכַח."

Yudasi בָּכַח sugandi fena

²⁰ Piyeri מָנַח yi a fala, a naxa, "Amasָּוֹת a sebexi Yaburin kui, fa fala, 'A yireni genla xa lu, muxu yo nama lu na yi.' A מָנַח sebexi, 'Muxu gbete xa a tiden tongo.' ^{†21} Nanara, fִּי muxuna nde xa sugandi, naxan yi en fema waxatin birin yi, en Marigi Yesu yi sigan tima en xֹחַ ma waxatin naxan yi ²² בָּלַל Yesu rafu waxatin ma Yoni כָּח, han sa ti Yesu rate לָחַח ma kore. Fִּי na kana xa kafu en ma, a fan yi findi seren na a Yesu bata keli sayani." ²³ Nanara, e muxu firin yeaba, Yusufu naxan yi xili Barasaba, a מָנַח yi xili Yusutu e nun Matiyasi. ²⁴ E yi Ala maxandi, e naxa, "Marigina, i tan muxun birin בָּכַח yi feen kolon. Nanara, a yita nxu ra, itoe firinna, i bata naxan sugandi ²⁵ alogo a xa wali xerayani Yudasi בָּכַח, Yudasi wanla naxan bejin, a siga a sigadeni." ²⁶ Na danguxina, e masensenna ti, a yi Matiyasi suxu, a sa Yesu a xera fu nun kedenna fari.

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

2 Se Xaba Singen Sali לָחַח a liye, denkeleya muxu-ne birin yi malanxi yirena nde yi, ² sanja ma kedenni, e yi xui gbeena nde me keli kore naxan yi ligaxi alo foye gbeen xuina. E yi dֹחַ banxin naxan kui, a yi na rafe. ³ Tֵעַ degene yi siga godֵ e keden kedenna birin xun ma alo tֵעַ lenna. ⁴ E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E falan ti בָּלַל xui gbete yi, alo Nii Sarijanxina a fixi e ma kii naxan yi.

⁵ Yahudiya תְּגֹנְדִיֶּאֱחִינָא ndee yi yigiyaxi Yerusalen taani na waxatini, naxanye sa kelixi dunuḡa siyane birin ye. ⁶ E to xui gbeeni ito me, yamaan yi e malan. Na yi e birin natereḡa amasָּוֹת e keden kedenna birin yi e yete kon xuiin nan mema denkeleya muxune falani. ⁷ E yi kabֵ han, e naxa, "Naxanye falan tima itoe ra, Galile kaane xa mi e birin na ba?" ⁸ Nanfera nayi, en keden kedenna birin fa e xuiin mema en yete bari xuine yi? ⁹ Parate kaane, Mede kaane, Elan kaane, naxanye dֹחַ Mesopotamiya nun Yudaya nun Kapadose nun Pontu nun Asi yi ¹⁰ e nun Firigi nun Panfiliya nun Misiran nun Libiya בָּכַח naxan Sireni yamanan dֵחַח e nun naxanye kelixi Romi taani ¹¹ Yahudiyane ba, Yahudiyataren naxanye so Yahudiya dinani ba, Kireti kaane ba, Arabi kaane ba, en birin e xuiin mema, e Alaa kabanako feene ralima en ma, en ma xuine yi!" ¹² E birin yi kabֵ, e yifu, e lu a fale e bode xa, e naxa, "Ito bunna di?" ¹³ Koni ndee yi lu denkeleya muxune magele, e naxa, "Itoe minxin nan a ra."

Piyeri kawandin naxan ba

¹⁴ Nba, Piyeri nun xarandii fu nun kedenna bonne yi keli, e ti, Piyeri yi falan ti yamaan xa a xuini texin na, a naxa, "E tan Yahudiyane nun Yerusalen kaane, e tuli mati n xuiin na, alogo e xa a kolon, ¹⁵ fa fala muxuni

† A mato Yaburin 69.26 nun 109.8 kui.

itoe mi minxi alo e yengi a ma kii naxan yi, soqe raxenxen ^{††} waxatin na a ra iki. ¹⁶ Koni Ala naxan fala Nabi Yoweli a Kitabun kui, na nan ito ra. A naxa,

¹⁷ Waxati raḡanni,
n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen adamadiin birin ma.

E dii xemene nun e dii temene nabiya falane tima nen. E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

E xeme fonne yi xiyen sa.

¹⁸ Na לָחַח yi,
n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen hali n ma konyi xemene nun n ma konyi gilene xun ma, e yi nabiya falane ti.

¹⁹ N kabanako feene yitama nen kore xanna ma e nun taxamasenne בָּכַח xanna ma, wunla nun tֵעַ nun tֵעַ tuti gbeen minima nen.

²⁰ Sogeni dimima nen,
kiken yi gbeeli alo wunla,
benun Marigina לָחַח binye gbeen xa a li.

²¹ Nba, muxu yo na Marigin maxandi a xinla ra, na kisima nen. [‡]

²² "Isirayila xemene, e tuli mati falani ito ra. Ala nan Yesu Nasareti kaan xexi. Ala bata na yita e ra kabanako feene nun fe magaxuxine nun taxamasenne xֹחַ a naxanye liga e tagi alo e tan yetena a kolon kii naxan yi.

²³ Ala bata yi a ragidi alo a yi a kolon kii naxan yi, a Yesu xa so e yii. E yi kafu gbalotֹחַ ma, e yi a gbangban wudin ma, e yi a faxes. ²⁴ Koni Ala מָנַח yi a rakeli, a yi a ba sayaan xֹלֵנִי amasָּוֹת sayaan mi yi nֹחַ a ramar. ²⁵ Bayo Dawuda a fala nen a fe yi, a naxa, 'N xaxili Marigin xֹחַ ma waxatin birin, bayo a n dֵחַח ma, sese mi n mamaxe.

²⁶ Nanara, n בָּכַחֵן sewaxi,
n yi falan ti sewani.
N fati benden fan luma nen yigini.

²⁷ Amasָּוֹת, i mi i me n na,
n siga laxira yi.
I mi tinֵ e i ya muxu תְּגֹנְדִיֶּאֱחִינָא yi kun gaburun na.

²⁸ I bata kiraan yita n na
nii rakisın sֹכֹמָא naxan xֹחַ.

I n nalugoma nen sewan na i yetagi. ^{‡‡}

²⁹ "Awa, ngaxakedenne, n xa en benba Dawudaa fe fala e xa sike mi naxan yi. A faxes nen, a maluxun, a gaburun מָנַח na han to. ³⁰ Koni nabiin nan yi a ra, a a kolon nen a Ala bata a tuli sa, a yi a כָּלַל, a Dawuda בָּכַחֵנָא nde findima nen Mangan na a tan funfuni. ^{‡‡31} Ala yi feen naxan ligama, Dawuda to na to, a yi Alaa Muxu Sugandixin nakeli feen fala, a naxa, a mi a me a ra, a siga laxira yi. A fati benden מָנַח mi kunma. ^{‡‡32} Ala na Yesu nan nakelixa sayani. En birin bata findi na seren na. ³³ A bata te Ala yiifanna ma. A yi Alaa Nii

†† Piyeri SOQE RAXENXENafe falaxi nen alogo yamaan xa la a ra a dֹלַל fe mi yi a ra bayo men kaane mi yi darixi מִן־הַכֹּחַ מִן־הַכֹּחַ.

‡ Yoweli 3.1-5 ‡† Yaburin 16.8-11 ‡‡ Yaburin 132.11 ‡†† Yaburin 16.10

Sarijanxin sɔɔɔ, Fafe Ala bata en tuli sa naxan na, a yi a ragodo en ma iki. E na nan toma. E na nan mema iki.

³⁴ Amasɔɔɔ Dawuda yeteen mi te ariyanna yi. Anu, a yeteen bata a fala, a naxa, 'Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa,

"Dɔɔɔ n yiifanna ma
³⁵ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma." †"
³⁶ "Nayi, Isirayila muxune xa ito kolon yati, a ε Yesu naxan gbangbanxi wudin ma, Ala bata na findi Marigin na e nun a Muxu Sugandixin na."
³⁷ Nba, yamaan to na mε, na yi e bɔɔɔn kala. E yi a fala Piyeri nun xeraan bonne xa, e naxa, "Nxu ngaxake-denne, nxu nanfe ligama?" ³⁸ Piyeri yi a fala e xa, a naxa, "E keden kedenna birin xa ε xun xanbi so ε hakeni, ε rafu igeni Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, alogo ε yulubine xa xafari, ε yi Alaa kiseen sɔɔɔ, a Nii Sarijanxina. ³⁹ Amasɔɔɔ Ala bata ε tan nun ε diine tuli sa na ra e nun naxanye birin yire makuyene yi en Marigina Ala naxanye xilima a fema."

⁴⁰ Piyeri yi sereyaan ba, a yi e rawekile fala wuyaxi ra, a naxa, "E yete ratanga waxatini ito tinxintareyaan ma."
⁴¹ Naxanye tin a falan ma, ne yi rafu igeni. Muxu wuli saxan ɔɔɔɔɔ yi sa denkeleya muxune fari na lɔɔɔni. ⁴² E yi bira xerane xaranna fɔɔɔ ra, e yi lu ngaxakedenyani, e lu e degε e bode xɔn ma, †† e lu Ala maxande.

⁴³ Xerane yi kabanako fe wuyaxi liga e nun taxam-assenne han birin yi gaxu. ⁴⁴ Denkeleya muxune birin yi lu e bode fema, e yii seene birin yi findi e bode gbee ra. ⁴⁵ E yi e bɔɔɔn nun e yii seene matima nen, e yi na gbetine yitaxun e bode ra alo e keden kedenna birin makona a ma kii naxan yi. ⁴⁶ E yi lu e malanɛ Ala Batu Banxini lɔɔɔ yo lɔɔɔ, e yi e degema e bode xɔn ma e konne yi, sɛwan nun bɔɔɔn xunbenli. ⁴⁷ E yi lu Ala tantunɛ, e yi rafan yamaan birin ma. Marigin yi nde sama kisi muxune fari nen lɔɔɔ yo lɔɔɔ.

Lebutenna rakendeya fena

3 Lɔɔɔna nde, Piyeri nun Yoni yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandi waxatini, benun se din waxatin xa a li. ² Nba, muxune yi fama xemena nde ra Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na xandi tideni lɔɔɔ yo lɔɔɔ naxan yi barixi lebutenyani. Na so deen yi xili nen, "De Tofajina." ³ A to Piyeri nun Yoni to soε, a yi e xandi gbetini.

⁴ E yi e yeen ti a ra. Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Nxu mato." ⁵ A yi e mato. A yengi yi a ma, a e yii sena nde nan fima a ma. ⁶ Koni Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Gbeti mi n yii! Xema mi n yii! Koni seen naxan n yii, n na soma nen i yii. Yesu Alaa Muxu Sugandixin Nasareti kaan xinli, keli, i sigan ti." ⁷ Piyeri yi a suxu a yiifanna ma, a yi a rakeli. Xemen sanne nun a wɔɔɔɔɔnne yi senben sɔɔɔ. ⁸ A yi tungan, a ti a sanne xun na, a sigan ti fɔɔ. E nun xarandiine yi so Ala Batu Banxini, a sigan tima, a tunganma, a Ala tantunma.

⁹ Yamaan birin yi a to sigan tiye, a Ala tantunma. ¹⁰ E yi a kolon a a tan nan yi xandi tiini Ala Batu Banxin

† Yaburin 110.1 †† Yanyina nde, ito bunna neen fa fala e yi Marigina ximenna yitaxunma. A mato Luka 22.19 kui.

nabilinna yinna so deen na, naxan yi xili "De Tofajina." Feen naxan liga xemen xa, e birin yi e terena na ra, e kabe kati!

Piyeri a kawandina

¹¹ Bayo a mi yi fa xetema Piyeri nun Yoni fɔɔɔ ra, yamaan kuisanxin yi fa e giye, e yi e malan Sulemani a Gagene bun ma. ¹² Piyeri yamaan to waxatin naxan yi, a yi falan ti e xa, a naxa, "Isirayila xemene, nanfera ε kabema feni ito ma? Nanfera ε nxu matoma alo nxu tan nan a ligaxi xemene ito yi sigan ti nxu senben nun nxɔ Ala kolonna barakani? ¹³ Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala nun en benbane Ala nan a walikeen Yesu a binyen mayitaxi, ε naxan yanfa, ε yi e mε a ra Pilati yetagi, naxan yi wama a bepin feni. ¹⁴ E ε mexi muxu sarijanxin nun muxu tinxinxin na, ε Pilati mafan, a xa muxu faxan bepin ε xa. ¹⁵ E nii rakisin kanafaxa nen, koni Ala yi a rakeli sayani. Na seren nan nxu tan na. ¹⁶ Nxu to denkeleyaxi Yesu xinla ma, na nan fangan fixi xemene ito ma, ε naxan toma, ε a kolon. Denkeleyana Yesu xinla ma na nan a rakendeyaxi ε yeε xɔri."

¹⁷ "Nba, ngaxakedenne, n na a kolon ε tan nun ε mangane feen naxan liga Yesu ra, ε a ligaxi a kolontareyaan nan ma. ¹⁸ Ala bata yi naxan fala a nabine birin xɔn ma, a na nan nakamalixi, a fɔ a Muxu Sugandixin xa ɔɔɔ. ¹⁹ Nanara, ε xun xanbi so ε hakeni, ε tubi Ala ma alogo ε yulubine xa xafari ²⁰ Marigin yi matabu waxatine fi ε ma, a mɔn yi a Muxu Sugandixin nafa ε ma Yesu, a naxan nagidi ε ma. ²¹ Koni fɔ a xa lu nen kore xɔnna ma singen han a waxati saxin na a li Ala feen birin yitɔnma waxatin naxan yi alo a bata a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii naxan yi waxati danguxine yi. ²² Musa a fala nen, a naxa, 'Marigina ε Ala nabina nde raminima nen ε ye alo n tan, ε tuli mati a falane birin na. ²³ Xa naxan yo mi a tuli mati na nabiin na, a kedima nen yamaan ye.' ²⁴ Nabiin naxanye birin bata falan ti xabu Nabi Samuyeli waxatini, ne birin bata yi lɔɔɔni itoe fe fala. ²⁵ E findixi nabine diine nan na. Ala layirin xidixi e nun ε benbane tagi nen, a yi a fala Iburahima xa, a naxa, 'Dunuɔa siyane birin duban sɔɔɔma nen i tan bɔɔɔnɔnna barakani.' ²⁶ Ala to a walikeen nafa, a a xe ε singe nan ma alogo ε xa duban sɔɔɔ a xɔn, a yi ε birin naxete ε fe naxine fɔɔɔ ra."

Piyeri nun Yoni makiti fena

4 Piyeri nun Yoni yi fala tiini waxatin naxan yi yamaan xa, saraxaraline nun Ala Batu Banxin kantant muxune mangan nun Saduse muxune † yi fa. ² E yi xɔɔɔɔ han, bayo xerane yi yamaan xaranma. E yi a falama a faxa muxune kelima nen sayani alo Yesu. ³ E yi e suxu, e yi e sa kasoon na han xɔɔɔɔni bayo kɔɔɔen bata yi so. ⁴ Koni muxun naxanye e falan mε, na wuyaxi yi la

‡ A mato Sariyane 18.15 nun 18.18-19 kui. †† Dunuɔa Fɔɔɔn 22.18 nun 26.4 kui. †† SADUSE MUXUNE: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekana ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

a ra. Denkeleya muxune yi wuya ayi han muxu wuli sulun xɛmɛnɛ xɛmɛnɛ gbansanna.

⁵ Na xɔɔn bode, yamaan mangane nun fonne nun sariya karamxɔɔnɛ yi e malan Yerusalɛn taani.

⁶ Saraxarali Kuntigi Singena Anasa yi na e nun Kayafa nun Yoni nun Alesandire nun Saraxarali Kuntigi Singena denbayaan muxu gbeteɛye. ⁷ E yi Piyeri nun Yoni ti e yetagi, e yi e maxɔɔdin, e naxa, "Ɛ ito ligaxi nde senbe bun hanma xinla mundun yi?"

⁸ Piyeri yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi e yabi, a naxa, "Yamaan mangane nun fonne, ⁹ xa ɛ nxu makiti-ma wali faɓina fe ra to naxan ligaxi lebutenna xa, e nun a rakendeyaxi kii naxan yi, ¹⁰ nayi ɛ xa a kolon, ɛ tan nun Isirayila yamaan birin, fa fala xɛmɛni ito tixi ɛ yetagi kendeyani Yesu Nasareti kaan xinla barakan nin, Alaa Muxu Sugandixina, ɛ naxan gbangban wudin ma, Ala yi a rakeli sayani. ¹¹ Kitabun Yesu ito nan ma fe falaxi, a naxa, 'Ɛ tan banxi tiine ɛ mɛ gemen naxan na, na bata findi banxin gemɛ fisamantenna ra.' ¹² Kisin mi sɔɔɛ muxu gbete yo xɔɔn, bayo xili gbete yo mi dunuɓa yi, naxan fixi muxune fe ra en kisin sɔɔɛ naxan sabu ra."

¹³ E yi kabe Piyeri nun Yoni a xaxili ragidin ma, amasɔɔɔ xarantarene nan tun yi e ra naxanye mi fe kolon. Na yi a yita e ra a e yi Yesu nan fɔɔɔ ra. ¹⁴ Koni bayo e yi xɛmɛn kendeyaxin toma tixi e dɛxɔɔn ma, e mi yi nɔɔɔ sese fale. ¹⁵ Koni e yi xarandiine yamari, a e xa mini kitisa yamaan malanni, e yi falan ti fɔɔɔ e bode xa, e naxa, ¹⁶ "En nanfe ligama muxuni itoe ra? Amasɔɔɔ Yerusalɛn kaane birin a kolon a e bata kabanako fe gbeen liga. En mi nɔɔɔ a matandɛ. ¹⁷ Koni en xa tɔɔnna sa e ra, a e nama fa falan ti muxu yo xa Yesu xinli alogo feni ito nama xuya ayi yamaan tagi."

¹⁸ E yi Piyeri nun Yoni xili, e yi e yamari a e nama fa fala yo ti hanma e xaranna ti Yesu xinli. ¹⁹ Koni Piyeri nun Yoni yi e yabi, e naxa, "Ɛ tan yetɛɛn xa a mato xa nxu lan nxu xa ɛ tan nan xui suxu hanma Ala. ²⁰ Nxu naxan toxi nxu yi a mɛ, nxu mi nɔɔɔ tonde na fale." ²¹ E mɔɔn yi e kɔɔkɔ e ma kati, na xanbi ra, e yi e beɓin. E mi yi nɔɔɔ e ɓaxankate, amasɔɔɔ yamaan birin yi Ala tantunma fe ligaxini ito a fe ra. ²² Amasɔɔɔ xɛmɛn naxan nakendeya findi kabanako feen na, na barin bata yi dangu ɓɛɛ tonge naanin na.

Yesu mantonne Ala maxandina

²³ E to e beɓin, Piyeri nun Yoni yi siga e lanfane fema. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne feen naxan falaxi e xa, e na birin yeɓa e xa. ²⁴ E na mɛ waxatin naxan yi, e birin yi e xui ramini Ala ma ɓenige kedenni, e naxa, "Nxu kanna, i tan naxan kore xɔɔnna nun xɔɔnna nun fɔɔɔ igen nun e yi seene birin daxi, ²⁵ i tan naxan falan ti Alaa Nii Sarijanxin nun nxu benba Dawuda xɔɔn ma, i ya walikena, i naxa, 'Nanfera siyane murutema?

Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?

²⁶ Dunuɓa mangane bata tondi, kuntigine bata e malan

Marigin nun a Muxu Sugandixin xili ma.' ††"

²⁷ "Bayo ɓɔɔndin na a ra yati, Herode nun Pɔɔnsi Pilati nun Yahudiyatarene nun Isirayila yamaan birin e malan nen taani ito kui i ya walike sarijanxin Yesu xili ma i naxan sugandixi. ²⁸ I senben nun i sagoon bata yi feen naxanye ragidi, e yi ne birin liga. ²⁹ Awa iki, Marigina, i tuli mati e fala xɔɔlene ra, i tin i ya walikene xa i ya falan nali xaxili ragidi gbeeni. ³⁰ I yiini bandun alogo muxune xa kendeya, taxamasenne nun kabanako feene yi liga i ya walike sarijanxin Yesu xinli."

³¹ E yelinxina Ala maxandɛ, e yi malanxi denaxan yi, menna yi xuruxurun. E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E yi Alaa falan nali xaxili ragidini.

Denkeleya muxune lanna

³² Xaxili kedenna nun nii kedenna yi lu denkeleya yamaan muxune birin ma. Muxu yo mi yi a falama, a naxa, n gbeen ni ito ra, bayo e birin malanna nan yi e yii seene ra. ³³ Xɛrane yi lu Marigi Yesu keli feen sereyaan be senbe gbeeni. Baraka gbeen yi lu e birin xɔɔn! ³⁴ Bayo sese mi yi dasaxi muxu yo ma e ye. Xɛɛ xɔɔnɔɔn nun banxine yi naxanye yii, e yi e matima nen, e yi e saren xali, ³⁵ e sa e sa xɛrane bun. Xɛrane yi gbetin taxun muxune ra alo e makona a ma kii naxan yi.

³⁶ Awa, Lewi xɔɔnɔɔnna xɛmɛna nde yi na, naxan bari Sipiri yamanani, a yi xili Yusufu. Xɛrane yi a xili sa Baranabasi. Na bunna nɛɛn, "Muxu Ralimaniyana."

³⁷ Xɛɛ xɔɔnɔɔn nde yi a yii, a na mati, a yi fa a sara gbetin sa xɛrane bun.

Ananiyasi nun Safira a fe

5 Xɛmɛna nde yi na naxan yi xili Ananiyasi, a ɓaxanla fan yi xili Safira. Na fan yi e xɔɔnɔɔn nde mati, ² a yi a saren fɔɔɔ kedenna ramara a yete xa. A ɓaxanla fan yi na kolon. A siga a dɔɔnɔɔn na xɛrane yeɛ ra.

³ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Ananiyasi, nanfera i tinxi Setana yi so i ɓɔɔɔɔni, han i wulen fala Alaa Nii Sarijanxin xa? Nanfera i xɔɔnɔɔn saren fɔɔɔ kedenna ramaxi i yii? ⁴ Benun i xa na xɛɛ xɔɔnɔɔn mati waxatin naxan yi, i gbeen xa mi yi a ra ba? I to a mati i sagoon xa mi yi a gbetin na ba? Nanfera nayi, i fe sifani ito ligaxi? I mi wulen falaxi muxune xan xa de, fɔɔ Ala." ⁵ Ananiyasi ito mɛ waxatin naxan yi, a bira, a faxa. Naxanye birin na mɛ, ne yi gaxu. ⁶ Banxulanne yi keli, e yi a kasangen, e sa a maluxun.

⁷ Awa waxatidi danguxina, a ɓaxanla fan yi fa, koni feen naxan ligaxi, a munma yi na mɛ singen. ⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "A fala n xa, ɛ xɔɔnɔɔn saraxi xasabini ito nan na ba?" ɓaxanla yi a yabi, a naxa, "Ɖn, a saren yatin nan ito ra." ⁹ Nayi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera ɛ nun i ya xɛmɛn lanxi a ma ɛ xa Marigina Nii Sarijanxin bunba? I ya xɛmɛn maluxun muxune san xuiin ni i ra deɛn na, e i fan xalima nen iki sa!" ¹⁰ A yi bira Piyeri bun ma, a faxa keden na! Banxulanne yi fa, e yi ɓaxanla fan li faxaxi, e yi a tongo, e sa a maluxun a

† Yaburin 118.22

†† Yaburin 2.1-2

xemen dexon ma. ¹¹ Denkeleya yamaan nun muxun naxanye birin na feen me, gaxu gbeen yi ne suxu.

Taxamasenne fe

¹² Xerane yi taxamaseri wuyaxi nun kabanako fe wuyaxi liga yamaan tagi. Denkeleya muxune birin yi e malanma Sulemani a Gagene nan bun ma. ¹³ Muxu yo mi susu a masoe e ra. Hali na, yamaan yi e xili fajin falama. ¹⁴ Koni muxu wuyaxi yi lu se e fari, xemen nun naxanla naxanye denkeleya Marigin ma. ¹⁵ Nayi, muxune yi lu fe furetone ra, e yi e sa e sa seene nun dagine ma kirane xon ma alogo Piyeri dangumatxon nininna xa e li. ¹⁶ Yama gbeen yi malan, sa keli Yerusalen rabilinna taane yi. E fa e furetone ra e nun jinan naxine naxanye tawoma. E keden kedenna birin yi kendeya.

Xerane besenxonyana fena

¹⁷ Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxun naxanye yi findixi Saduse muxune ra, ne yi xerane maxoxlon han e yi keli e xili ma. ¹⁸ E yi xerane suxu, e yi e sa kasoon na. ¹⁹ Koni Marigina malekan yi fa kaso banxin deen nabi kween na. A yi e ramini, a yi a fala e xa, ²⁰ a naxa, "E siga, e sa ti Ala Batu Banxini, Yesu dunuɲa yi gidi ki-in naxan yitaxi e ra, e na feene birin yeɲa yamaan xa." ²¹ E to na me, e yi so Ala Batu Banxini subaxani, e xaranna ti folo.

Nba, Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxune to fa, e yi kitisa yamaan birin xili, Isirayila yamaan fonne birin. E muxun nasiga kaso banxini, a e xa sa fa xerane ra e yetagi. ²² Koni e na lixina, kantan muxune mi xerane to. E yi xete, e sa a fala bonne xa, e naxa, ²³ "Nxu kasoon lixi balanxi nen ken, kantan muxune tixi deen na, koni nxu to deen nabi, muxu yo mi yi na kui!" ²⁴ Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigin nun saraxarali kuntigine ito mexina, e yi kui fu xerane fe yi, e naxa, "Nanfe ligaxi e ra?" ²⁵ Nba, xemena nde yi so, a yi a fala e xa, a naxa, "E fa a mato, e xemen naxanye saxi kasoon na, e sa tixi Ala Batu Banxin kui, yamaan xarandeni!" ²⁶ Kantan muxune kuntigin nun a muxune yi keli, e sa fa xerane ra. Koni e mi fa xerane karahan, amasoto e yi gaxuxi e magolon feen na yamaan xon.

²⁷ E faxina xerane ra, e yi e ti kitisa yamaan yetagi. Saraxarali Kuntigi Singen yi e maxodin, ²⁸ a naxa, "Nxu mi yi e yamari nun, a e nama fa yamaan xaran xemeni ito xinli ba? Koni a mato, e bata Yerusalen taan birin nafe e xaranni ito ra. E waxi a xon ma, e xa xemeni ito faxa feen sa nxu xun ma!"

²⁹ Piyeri nun xeraan bonne yi e yabi, e naxa, "A fere mi na fo nxu xa Alaa falan nan suxu dangu muxune gbee falan na. ³⁰ En benbane Ala bata Yesu rakeli sayani, e naxan gbangban wudin ma, e yi a faxa. ³¹ Ala mon yi a rate kore, a yi a doko a yiifanna ma, a yi a findi Mangan na e nun Marakisi Tiin na alogo Isirayila kaane xa no e xun xanbi soe e hakene yi, e yulubine yi xafari. ³² Feni itoe serene nan nxu tan na. Ala bata a Nii Sarijanxin naxan fi a falan suxu muxune ma, na feene seren nan na fan na."

³³ E ito mexina, e boken yi te kati, han xerane faxa xonla yi e suxu! ³⁴ Koni Gamaliyeli naxan findixi Farisi muxuna † nde ra, na yi na yi. Sariya karamxon nan yi a ra naxan yi binyaxi yamaan birin xon. Na yi keli, a ti kitisa yamaan tagi, a yi yamarin fi, a xerane xa ramini singe. ³⁵ Na danguxina, a yi a fala kitisane xa, a naxa, "Isirayila kaane, e muxuni itoe fe liga e yeren ma. ³⁶ Waxati danguxina nde yi, xemena nde yi xili Tudasi, na a yete findi nen muxu gbeena nde ra, muxu keme naanin koxon yi bira a foxa ra. Koni muxune a faxa nen. A foxarabirane birin yi xuya ayi, a fe yi lu fuu. ³⁷ Na danguxina, Yudas Galile kaan fan yi keli muxune birin xili seɲe waxatini, a yi ti ganla nde yeɲe ra murute xinla ma. Koni muxune yi a fan faxa, a foxarabirane fan yi xuya ayi. ³⁸ Nanara, n xa a fala e xa iki, e muxuni itoe lu na, e e bepin, e xa siga. Amasoto xa e feene nun e wanle fataxi muxune nan na, e kalama nen. ³⁹ Koni xa a fataxi Ala nan na, e mi e noe mume! Na ma, e a liga ki fajni alogo a nama liga alo e Ala nan yengema." E yi tin a maxadi xuiin ma.

⁴⁰ E yi xerane xili banxini, e yi e bulan, e yi tonna doko a e nama fa falan ti Yesu xinla ra. E yi e bepin. ⁴¹ Xerane sewaxin yi keli kitisa yamaan fema bayo Ala bata na binyen fi e ma a e xa naxankata Yesu xinla fe ra. ⁴² E yi lu yamaan xaranɲe, e Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe xibarun nali Ala Batu Banxin nun muxune konne yi loko yo loko.

Denkeleya yamaan mali tiine fe

6 Na waxatini, Yesu foxarabirane to yi wuyama ayi, Yahudiyen naxanye yi Gireki xuiin falama, ne yi e mawuga Yahudiyen bonne fari naxanye yi Heburu xuiin falama bayo e kapa gilene mi yi loko yo loko balon soto ma a kiini a taxun waxatini. Yahudiya Gireki xui falane naxa, "Gbetin naxan yitaxunma loko yo loko balon na, nax kapa gilene mi na se soto ma." ² Nayi, xarandii fu nun firinne yi Yesu foxarabirane birin malan, e yi a fala e xa, e naxa, "A mi lan nxu yi Alaa falan nabepin donse feen na. ³ Na ma, ngaxakedenne, e muxu binyaxi solofere sugandi e ye naxanye lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, xaxinla e ma, en yi e ti na wanla ra. ⁴ Nayi, en noe en soɲe soe nen Ala maxandin nun a falan wanli."

⁵ Na falan yi yamaan birin kenen. Nayi, e yi Etiyen sugandi, naxan yi lugoxi denkeleyaan nun Alaa Nii Sarijanxin na, e nun Filipi nun Pirokoru nun Nikanoro nun Timon nun Paramenasi e nun Nikolasi Antiyoki kaan naxan so Yahudiya dinani. ⁶ E yi ne yita xerane ra. Xerane yi e yiin sa e ma, e yi Ala maxandi e xa.

⁷ Na ma, Alaa falan yi lu xuye ayi. Yesu foxarabirane yi wuya ayi Yerusalen taani kati! Saraxarali wuyaxi yi denkeleya.

† FARISI MUXUNE: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e soɲe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyen bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

Etiyen suxu fena

⁸ Nba, Etiyen yi lugoxi Alaa hinanna nun a senben na. A yi kabanako fe gbeene nun taxamasenne liga yamaan tagi. ⁹ Koni salide banxina nde muxune yi keli Etiyen xili ma naxan yi xili "Muxu Xɔɔyaxine Salide Banxina" naxanye yi kelixi Sireni nun Alesandire taan nun Silisi nun Asi yamanani, e yi Etiyen matandi ɔɔɔ. ¹⁰ Koni e mi yi nɛ tiye Etiyen ma fe kolonna yɛɛ ra e nun a yi falan tima Nii Sarijanxin naxan baraka yi. ¹¹ Awa, e muxuna ndee saranna fi alogo e xa a fala, e naxa, "Nxu a xuiin namexi nen Musa nun Ala rayelefu!" ¹² Nayi, e yi yamaan nun yamaan fonne nun sariya karamɔɔne radin Etiyen xili ma. E yi Etiyen suxu, e siga a ra kitisa yamaan fɛma. ¹³ E yi fa wule sere baane ra. Ne yi a fala, e naxa, "Xɛmeni ito luma fala ɔɔxine tiye Yire Sarijanxini ito nun Musaa sariyan xili ma. ¹⁴ Amasɔɔ nxu bata a mɛ a ra, a a falama, a naxa, a Yesu Nasareti kaan yire sarijanxin kalama nen, a yi en ma namun fonne maxetɛ en naxanye sɔɔxi Musa ra."

¹⁵ Naxanye birin yi dɔxi kitisa yamaan malanni, ne birin yɛen yi lu tixi Etiyen na, e yi a yetagin to alo malekan yetagin na a ra.

Etiyen ma sereyana

7 Saraxarali Kuntigi Singen yi a fala, a naxa, "Feen naxan falaxi i xun ma, ɔɔɔndin na a ra ba?"

² Etiyen yi a yabi, a naxa, "N fafane nun ngaxakedenne, ɛ tuli mati n xuiin na. En benba Iburahima yi Mesopotamiya yamanani waxatin naxan yi benun a xa dɔɔɔ Xarani taani, Ala Binyen Kanna a yɛɛ makenen nen a xa. ³ Ala yi a fala a xa, a naxa, 'Keli i ya yamanan nun i xabilani. Siga na yamanani, n naxan yitama i ra.' ⁴ Nayi, a keli Kalidi kaane yamanani, a sa dɔɔɔ Xarani taani. A fafe to faxesa, Ala yi a rafa yamanani ito yi, ɛ dɔxi denaxan yi iki. ⁵ Ala mi dɔɔɔ yo fi Iburahima ma yamanani ito yi na waxatini hali san tide keden ɔɔɔɔ. Koni Ala a tuli sa nen, a yamanani ito findima nen a tan nun a ɔɔɔɔnna gbeen na. Anu, dii yo mi yi a yii na waxatini. ⁶ Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I ɔɔɔɔnna dɔɔɔma nen yamana gbetɛ yi, e konna mi denaxan yi, e yi tɔɔɔ nɛɛ kemɛ naanin konyiyani. ⁷ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e minima nen na yamanani, e yi fa n batu be.' ⁸ Na xanbi ra, Ala yi banxulan tiin layirin xidi e nun Iburahima tagi. Na xanbi ra, a yi Isiyaga bari, a yi a banxulan a xii solomasexede lɔɔɔ. Isiyaga fan yi Yaxuba banxulan. Yaxuba fan yi en benba fu nun firinne banxulan."

⁹ "Awa, Yusufu a fe xɔɔɔɔnyaan ma, en benbane yi a mati Misiran kaane ma. Koni Ala yi a xɔɔ. ¹⁰ Ala yi a xunba a tɔɔɔ birin yi. A yi xaxilimayaan fi Yusufu ma, a yi a rafan Misiran mangan ma. A yi Yusufu dɔɔɔ Misiran yamanan xun na e nun a banxi yi feene birin.

¹¹ Nba, fitina kamen yi so Misiran yamanan nun Kanan

yamanani, tɔɔɔ yi gbo ayi. Donse yo mi yi fa en benbane yii. ¹² Koni Yaxuba a mɛ waxatin naxan yi, a murutun yi Misiran yi, a yi en benbane rasiga a singeni. ¹³ E sigan firinden, Yusufu yi a yɛɛ yita a ngaxakedenne ra. Misiran mangan Yusufu kon kaane fe kolon na waxatin nin. ¹⁴ Na xanbi ra, Yusufu yi xeraan nasiga a fafe Yaxuba nun a denbayaan birin tongodeni, muxu tonge solofere e nun suulun nan yi e birin malanxin na. ¹⁵ Yaxuba yi siga Misiran yi, a faxesa denaxan yi e nun en benbane. ¹⁶ Yamaan yi siga e binbine ra Siken taani. Iburahima gaburun naxan sara Hamori a diine ma Siken taani gbetin na, yamaan yi sa e maluxun menni."

¹⁷ "Ala Iburahima tuli sa naxan na, na rakamali waxatin yi maso, en ma yamaan yi wuya ayi Misiran yi. ¹⁸ Na danguxina, Manga gbetɛ yi dɔɔɔ Misiran yi naxan mi yi Yusufu kolon. ¹⁹ Na Mangan yi en ma yamaan yanfa, e yi en benbane tɔɔɔ, a yi e karahan alogo e xa e diine rabɛnin, e faxesa. ²⁰ Musa bari na waxatin nin, a yi Ala kenɛn han! A lu nen a fafe konni han kike saxan.

²¹ A ba a fafe konni waxatin naxan yi, Misiran mangana dii temen yi sa a tongo, a yi a maxuru, a yi a findi a dii xɛmen na. ²² E yi Musa xaran Misiran kaane fe kolonna birin ma, a yi senben sɔɔɔ a falan nun a kewanli."

²³ "Musa barin to nɛɛ tonge naanin sɔɔɔ, a ngaxakeden Isirayila kaan bonne xɔɔɔɔɔɔɔ na yi a suxu. ²⁴ A yi Misiran kaana nde to a ngaxakedenne nde tɔɔɔ, a yi a xun mayenge, a yi a gbeen ɔɔɔɔ, a Misiran kaan faxesa. ²⁵ A yengi yi a ma a a kon kaane yi a famuma nen a Ala yi waxi e xunba feni a tan nan xɔɔ. Koni e mi a famu mume! ²⁶ Na xɔɔɔ bode a yi Isirayila kaan muxu firin to yenge, a kata e tagini tɔɔɔdeni. A yi a fala e xa, a naxa, 'Ngaxakedenmane nan ɛ ra, nanfera ɛ ɛ bode tɔɔɔma?' ²⁷ Koni naxan yi a boden ɔɔɔɔɔɔɔ, na yi Musa radinɛ ayi, a yi a fala, a naxa, 'Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na? ²⁸ I waxi n fan faxesa feen nin ba alo i Misiran kaan faxesa kii naxan yi xoro?' ²⁹ Musa to na mɛ, a yi a gi, a siga Midiyan yamanani. A dii xɛmɛ firin sɔɔɔ menni."

³⁰ "Awa, nɛɛ tonge naanin danguxina, malekan yi mini kenɛni Musa xa tɛen yiyani fɔɔɔɔɔɔɔ tagi Sinayi geyaan dɔɔɔɔ ma burunna ra. ³¹ Musa na to waxatin naxan yi, a kabɛ. A to yi a masoma a ra alogo a xa a yigbe, Marigin xuiin yi mini, a naxa, ³² 'I benbane Ala nan n tan na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.' Musa yi gaxu, a xuruxurun, a mi fa susu a matoe. ³³ Marigin yi a fala a xa, a naxa, 'I ya sankidine ba i sanni amasɔɔɔ i tixi denaxan yi, ɔɔɔ saribanxin na a ra. ³⁴ N bata n ma yamana tɔɔɔ to Misiran yamanani, n bata e kutun xuiin mɛ, n bata fa e xunbadeni. Fa iki, n xa i xɛ Misiran yamanani.'" †

³⁵ "Na Musa kedenna nan yi a ra Isirayila kaane bata yi e mɛ naxan na nun, e yi a fala, e naxa, 'Nde i findixi mangan nun kitisaan na?' Ala a tan nan nasiga e mangan nun e xunbaan na fata malekan fala xuiin na naxan mini kenɛni a xa fɔɔɔɔɔɔɔ. ³⁶ Musa e ramini nen na yi, a kabanako feene nun taxamasenne liga Misiran yi e nun Baa Gbeeli, e nun tonbonni nɛɛ tonge naanin.

† Dunuɔa Fɔɔɔn 12.1 †† Dunuɔa Fɔɔɔn 15.13-14 nun Xɔɔɔyaan 3.12

‡ A mato Xɔɔɔyaan 2.14 han 3.10 kui.

³⁷ Na Musa nan ito ra naxan a fala Isirayila kaane xa, a naxa, 'Ala nabina nde raminima nen ε ye, naxan luma alo n tan.' ^{†38} A tan nan yi yamaan ye tonbonni, e nun malekan nan yi a ra naxan yi falan tima a xa Sinayi geyaana fari, a yi falane sɔɔ naxanye nii rakisin fima muxune ma alogo a xa ne radangu en ma."

³⁹ "Koni en benbane mi tin a falan suxe, e yi e me a ra, xete xɔnla yi e suxu Misiran yi. ⁴⁰ E yi a fala Haruna xa, e naxa, 'Ala gbetene rafala en xa naxan tima en yee ra amasɔɔ Musa naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔɔxi.' ^{††41} Nayi, e ninge dii sawuran nafala e suxuren na, e saraxan ba na xa, e yi sewa e yetena se rafalaxina fe ra. ⁴² Na ma, Ala yi xete e fɔɔ ra, a yi e lu kore xɔnna yanban seene batuε alo a sebexi nabine kitabune kui kii naxan yi, a naxa, 'E tan Isirayila yamaan to yi tonbon yireni nje tonge naanin, ε saraxane ba nen n tan xa ba? ⁴³ E Mɔɔkɔ suxuren batu bubun ‡ nan xali, e nun Ramafan saren suxurena, ε suxuren naxanye rafalaxi ε batu seene ra. Nanara, n na ε xalima nen konyiyani Babilɔn xanbi ra.'" ^{††}

⁴⁴ "Layiri sereyaan bubun ‡ yi en benbane yii tonbonni. A yi tixi alo Ala a yeba Musa xa kii naxan yi a yi a misaala yita a ra. ⁴⁵ E to na sɔɔ, en benbane yi a xali e yii Yosuwe a mangayaan bun ma, e yi en ma bɔɔɔɔ tongoma siyane yii waxatin naxan yi, Ala yi siyaan naxanye kedima e yee ra. A yi lu en ma bɔɔɔɔɔɔ han Dawuda waxatini. ⁴⁶ Dawuda yi Alaa hinanna sɔɔ, a yi a maxɔɔdin alogo a xa nɔ Yaxubaa Ala Batu Banxin tiye. ⁴⁷ Koni Sulemani nan banxin ti a xa."

⁴⁸ "Koni Kore Xɔnna Ala mi dɔɔɔma muxune banxi tixine kui, alo nabina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

⁴⁹ 'Marigin naxa:

Kore xɔnna nan n ma manga gbeden na,
bɔɔɔɔ yi findi n san tiden na.

ε banxin sifan mundun tiye n tan xa?

N ma matabuden finde minen na?

⁵⁰ N tan xa mi seni itoe birin nafalaxi ba?" ^{††}

⁵¹ "E tan yama murutaxina, ε bɔɔɔene nun ε tunle luxi alo Ala kolontarene. E Alaa Nii Sarijanxin matandima alo ε benbane! ⁵² E benbane mi nabiin mundun besenxɔnya? E nabine faxesa nen, naxanye Tinixinna Kan na fa feen fala. Iki ε fan bata a tan yeteen yanfa, ε yi a faxesa. ⁵³ E tan bata Alaa sariyan sɔɔɔ fata malekane ra, koni ε mi a suxi!"

Etiyen magɔɔɔɔ fena

⁵⁴ E to na me, e bɔɔɔɔ yi te, han e yi e pinne raxin!
⁵⁵ Koni Etiyen yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a koren mato, a yi Ala nɔɔɔ to, Yesu yi tixi Ala yiifanna ma. ⁵⁶ A yi a fala, a naxa, "A mato! N kore xɔnna rabixin toma, Muxuna Dii Xemen tixi Ala yiifanna ma!"

† Sariyane 18.15 †† Xɔɔɔyaan 32.1 nun 32.23 †
BUBUNA: Bubuni itoe yi rafalaxi sube kidine nan na naxanye singanxi xalanbene ra. E yi e maxalima yirene yi e nema sigatini waxatin naxan yi. †† Amosi 5.25-27 Mɔɔkɔ findixi suxuren nan na muxune yi e diine bama saraxan na naxan xa. Siyana ndee yi Mɔɔkɔ nun Ramafan kolonxi e alane nan na na waxatini. †† Xɔɔɔyaan 25.9 †† Esayi 66.1-2

⁵⁷ E yi sɔɔɔ gbeeni te. E yi e yiine sa e tunle de ra. E birin yi gbinis a xili ma. ⁵⁸ E yi a bubu, e a ramini taani, e sa a magɔɔɔɔ han a faxesa. Na feen serene yi e dugine taxuma banxulanna nde ra, naxan yi xili Sɔli. ⁵⁹ E yi Etiyen magɔɔɔɔma waxatin naxan yi, Etiyen yi lu Ala maxande, a naxa, "Marigi Yesu, n niin nasuxu!" ⁶⁰ A yi a xinbi sin, a yi gbelegbele, a naxa, "Marigina, i nama e suxu e yulubini ito ra." A yelin xanbin na fale, sayaan yi a li.

Sɔli yi denkeleya yamaan besenxɔnya

8 Sɔli yi tinxi Etiyen faxesa feen ma.

Nba, na lɔɔɔni, besenxɔnya gbeen yi keli denkeleya yamaan xili ma Yerusalen taani. E birin yi xuya ayi Yudaya yamanan nun Samariya yamanani, fɔ xerane. ² Muxu tɔɔɔndiyaxina ndee yi Etiyen binbin maluxun, e wuga a fe ra kati!

³ Koni Sɔli tan yi kataxi denkeleya yamaan kala feen nan na. A yi soma banxine kui, a denkeleya xemene nun naxanle suxu, a yi e sa kasoon na.

Yesu a fe yi rali Samariya yi

⁴ Denkeleya muxun naxanye xuya ayi, ne yi lu Alaa falan naliye yiren birin yi. ⁵ Filipi yi siga Samariya yamanan taana nde yi, a sa Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin ba na yi. ⁶ Yamaan birin yi e tuli mati Filipi a falane ra ki fani, e mɔɔ yi lu a kabanako feene matoε a yi naxanye ligama. ⁷ Yinna naxine yi muxun naxanye fɔɔ ra, ne yi e ragbelegbele, e xete e fɔɔ ra. Fati mafaxatɔne nun lebuten wuyaxi fan yi kendeya. ⁸ Sewa gbeen yi so na taani.

⁹ Xemena nde yi na taani naxan yi xili Simɔn. Na yi woyimeyaan ligama. Samariya kaane birin yi kabema a ma. A yi a yete yigboma. ¹⁰ Taan muxune birin yi biraxi a fɔɔ ra, fonna nun dii nɔɔɔna, e lu a fale, e naxa, "Xemeni ito, Ala senben ni ito ra, yamaan naxan xili sa a 'Fanga Gbee Kanna.'" ¹¹ E yi biraxi a fɔɔ ra, bayo e yi kabema a ma xabu to mi na ra a woyimeyana fe ra.

¹² Koni Filipi Alaa Mangayaan nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina a fe xibarun nali e ma waxatin naxan yi, e yi denkeleya. Xemene nun naxanle, e birin yi rafu igeni e tubi xinla ma. ¹³ Simɔn fan yeteen yi denkeleya. A yi rafu igeni, a lu biraxi Filipi fɔɔ ra yiren birin yi. A yi taxamaseri gbeene nun kabanako feene to, a kabe kati!

¹⁴ Xeraan naxanye yi Yerusalen taani, ne a me waxatin naxan yi a Samariya kaane bata Alaa falan suxu, e Piyeri nun Yoni rasiga e ma. ¹⁵ E to so na, e yi Ala maxandi e xa alogo e xa Alaa Nii Sarijanxin sɔɔ.

¹⁶ Amasɔɔ Alaa Nii Sarijanxin munma yi godo e tan sese fari singen. E bata yi rafu igeni Marigi Yesu xinla nan tun yi gbansan! ¹⁷ Nayi, Piyeri nun Yoni yi e yiin sa e ma, e yi Alaa Nii Sarijanxin sɔɔ.

¹⁸ Simɔn a to waxatin naxan yi, a Nii Sarijanxin yi sɔɔɔma xerane yiine xɔn, a yi fa gbetin na e xɔn, ¹⁹ a naxa, "E senbeni ito fi n fan ma alogo n na n yiin sa muxu yo ma, na kanna fan xa Alaa Nii Sarijanxin sɔɔ."

²⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “E nun i ya gbetin xa halagi yire kedenni, amasɔɔ i mirixi a ma fa fala a i Alaa kiseen sɔɔn gbetin nan xɔn! ²¹ I gbee yo mi nɔɔ wanle yi amasɔɔ i bɔɔn mi tinxinxu Ala yee ra yi. ²² Nayi, xete i ya miriya naxin fɔɔ ra, i yi Marigin maxandi alogo a xa i mafelu i ya miriya naxin na, xa a sa tin. ²³ Amasɔɔ n bata a to, i lugoxi xɔɔnɔɔnyaan nan na, i kankan tinxintareyaan ma.”

²⁴ Simɔn yi a fala Piyeri nun Yoni xa, a naxa, “Yandi, e Marigin maxandi n xa, alogo, e feen naxanye falaxi, ne sese nama n li.” ²⁵ Piyeri nun Yoni seren baxina, e Marigina falan nali, e xete Yerusalen taani, e dangu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye Samariya taa wuyaxi yi.

Filipi nun Etiyopi kaana fe

²⁶ Marigina malekan yi falan ti Filipi xa, a naxa, “Keli, i siga sogeteden yiifanna ma, kiraan naxan kelima Yerusalen taani siga Gasa taani naxan dangun burunna ra, i siga na xɔn.” ²⁷ Filipi yi keli, a siga, a Etiyopi kaa xeme tɛgenxina † nde li kira yi. Kuntigi gbeen nan yi na xemen na nun. A tan nan yi Etiyopi Naxalan Mangan Kandasi a nafunle birin xun na. A bata yi siga Yerusalen taani Ala batudeni. ²⁸ A xetematɔna a konni, a yi dɔxi a wontoron kui, a yi lu Nabi Esayi a Kitabun xaranɛ. ²⁹ Alaa Nii Saripanxin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Siga, i sa i maso na wontoron na.” ³⁰ Filipi yi siga a giye, a yi Etiyopi kaan xuiin me Nabi Esayi a Kitabun xaranɛ. Na ma, Filipi yi a maxɔdin, a naxa, “I naxan xaranma, i a bunna kolon ba?”

³¹ A yi a yabi, a naxa, “N na a kolonma di, xa muxe mi a yeba n xa?” A Filipi xili alogo a xa te, a dɔɔ a fema wontoroni. ³² A yi denaxan xaranma Kitabun kui, na ni ito ra, a naxa,

“E a xali nen
alo yexeen faxesa daxina.
A mi fala yo ti,
alo yexeen naxan a dunduma a fati ma xaben xaba
muxun bun. ††

³³ E a rayagi nen,
e mi tin a kitin bolonɛ tinxinni.
Nde nɔɔ a yixetena fe fale?”

Amasɔɔ e bata a siimayaan dan dunɔna yi.” ‡

³⁴ Kuntigin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Yandi, a fala n xa, nabini ito nde a fe falama, a yete fe ba, hanma muxu gbete a fe?” ³⁵ Filipi yi falan tongo, a yi a fɔɔ na Kitabun yiren ma, a Yesu a fe xibarun nali a ma. ³⁶ E yi sigan tima kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, e xudena nde li. Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, “Igen mato, nanferan mi rafuye?” ³⁷ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Xa i bata denkeleya i bɔɔni, i nɔɔ rafuye nen.” Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N bata denkeleya a ma, a Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan Alaa Dii Xemen na.”

³⁸ A yi yamarin fi a e xa wontoron nati. E nun Filipi yi godo igeni, a yi rafu. ³⁹ E to te igeni, Marigina Nii Sar-

† XEME TEGENXINA: Na waxatini, mangane yi xemena ndee tɛgenma nen alogo e xa e yengi dɔɔ mangana feene xɔn, e mi bira mangana naxanle fɔɔ ra. †† XABENA: Yirena ndee yi, yexee xaben kuyama ayi nen, a yi xaba a findi dugin na. ‡ Esayi 53.7-8

ipanxin yi Filipi tongo, a siga a ra. Kuntigin mi fa a to sɔɔn, koni a sewaxin yi siga a sigatini. ⁴⁰ Filipi yi sa mini Asotu taani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nalima a dangu taane birin yi, han a sa so Sesariya taani waxatin naxan yi.

Sɔli tubi fena

Xerane 22.6-16 nun 26.12-18

⁹ Nba, Sɔli naxan yi kɔnkɔxi Marigin fɔɔrabirane ma e faxesa feen na, na yi siga Saraxarali Kuntigi Singen fema, ² a yi kedine maxɔdin a ra, a naxanye seɛ Damasi taan salide banxine muxune ma, alogo xa a sa naxanye li na, xemen nun naxanla, e biraxi Yesu a Kiraan fɔɔ ra, a xa fa e xidixin na Yerusalen taani.

³ A yi kira yi, a bata yi maso Damasi taan na, tɛe dege gbeen yi keli kore mafuren, a lu dege a rabilinni. ⁴ A yi bira bɔɔni, a fala xuiin me, naxan yi a falama, a naxa, “Sɔli, Sɔli i n besenxɔnyama nanferan?” ⁵ Sɔli yi maxɔdinna ti, a naxa, “Marigina, nde i tan na?” Na xuiin yi a yabi a naxa, “N tan, Yesu na a ra, i naxan besenxɔnyama. ⁶ Koni keli, i siga taani. I lan i xa naxan liga, e sa na falama i xa nen.” ⁷ Muxun naxanye yi Sɔli fɔɔ ra nun, ne dunduxin yi lu tixi. E yi fala xuiin mema koni e mi yi muxu yo toma. ⁸ Sɔli yi keli, a ti, a yi a yeen nabi, koni a mi yi sese toma. E yi a yii rasuxu, e siga a ra Damasi taani. ⁹ A lu danxutɔyani han soge saxan. A mi yi donse donma, a mi yi a minma.

¹⁰ Nba, Yesu fɔɔrabirana nde yi Damasi taani nun, a xili Ananiyasi. Marigin yi falan ti na xa fe tooni alo xiye-na, a naxa, “Ananiyasi.” Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, n tan ni i ra.” ¹¹ Marigin yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga kiraan xɔn ma, naxan xili Kira Tinxinxina, i sa muxuna nde maxɔdin Yudasi a banxini naxan kelixi Tarise taani naxan xili Sɔli bayo a n maxandima. ¹² A bata fe toon ti alo xiyena, a xemena nde to fe naxan xili Ananiyasi, a yi a yin sa a ma, alogo a mɔn xa nɔ seen toɛ.” ¹³ Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, muxu wuyaxi bata na xemena fe fala n xa, a fe naxin naxanye birin ligaxi i ya yama saripanxin na Yerusalen taani. ¹⁴ A bata senben sɔɔ saraxarali kuntigin yii, a xa fa Damasi taani alogo muxun naxanye birin i xinla falama, a xa ne suxu.” ¹⁵ Marigin yi a fala Ananiyasi xa, a naxa, “Siga tun, amasɔɔ n bata Sɔli sugandi n ma walikeen na, a xa n xinla rali siya gbetene nun e mangane nun Isirayila muxune ma. ¹⁶ N na yitama a ra nen a tɔɔn yaten naxan sɔɔma n ma fe ra.”

¹⁷ Nayi, Ananiyasi yi siga na banxini, a sa a yin sa Sɔli ma. A yi a fala a xa, a naxa, “Ngaxakedenna Sɔli, Marigi Yesu naxan mini i xa kenenni kira yi, i to yi fama be, na nan n nafaxi i ma alogo i mɔn xa seen to, i lugo Alaa Nii Saripanxin na.” ¹⁸ Mafuren sena nde yi ba Sɔli yeen ma alo se xanla, a mɔn yi seen to. A yi keli, a rafu igeni. ¹⁹ A yi a dege, a mɔn yi senben sɔɔ.

Sɔli yi kawandin ba Damasi taani

Sɔli yi xii dando raba Yesu fɔɔrabirane fema Damasi taani. ²⁰ A yi kawandin ba fɔɔ salide banxine kui keden na, a Alaa Dii Xemen nan Yesu ra. ²¹ Naxanye birin na

me, ne yi kabe, e maxodinna ti, e naxa, "Xemeni ito xa mi yi muxune naxankatama Yerusalen taani naxan yi Ala maxandima xinli ito yi ba? A mi faxi ne xan suxudeyi be ba, alogo a xa siga e ra saraxarali kuntigine fema?"²² Koni Sɔli senben yi gboma ayi kati! A yi a mayitama, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na han Damasi taan Yahudiyane yifu.

²³ Xii wuyaxi danguxina, Yahudiyane yi e bode to Sɔli faxa feen ma. ²⁴ Koni Sɔli yi e wundon kolon. E yi lu taan so deene kantanɛ kɛɛn nun yanyin na, alogo e xa a faxa. ²⁵ Koni Sɔli a xarandiine yi sa a ragodo sagan kui taan nabilinna yinna xanbi ra.

Sɔli Yerusalen taani

²⁶ Sɔli yi siga Yerusalen taani, a kata sigadeni Yesu fɔxɔrabirane fema. Koni e gaxu a yɛɛ ra, bayo e mi yi laxi a ra xa Yesu fɔxɔrabiran nan yi a ra nun. ²⁷ Koni Baranabasi yi a xali xerane fema. Sɔli Marigin to kii naxan yi kira yi, a mɔn yi a xuiin me, a na yɛba e xa e nun Sɔli kawandin ba kii naxan yi Damasi taani Marigi Yesu xinli. ²⁸ Nayi, Sɔli yi lu e fema. A lu sigɛ kawandi badeni xaxili ragidini Marigi Yesu xinli Yerusalen taan birin yi. ²⁹ Yahudiyen naxanye yi Gireki xuiin falama, Sɔli yi lu ne matande, koni ne fan yi kata a faxa feen na. ³⁰ A ngaxakedenne to na me, e yi siga a ra Sesariya taani, e yi a rasiga Tarise taani.

³¹ Nayi, denkeleya yamaan yi waxati ti bɔɔɛ xunbenli Yudaya yamanan nun Galile yamanan nun Samariya yamanani, e lu e bode senbe soe. Alaa Nii Sarijanxin yi lu e ralimaniye Marigin yɛragaxuni, e wuya ayi.

Piyeri yi siga Lida nun Yafa yi

³² Piyeri yi a masigan tima na yirene birin yi. Lɔxɔna nde, a yi siga Lida taan yama sarijanxin xɔntɔndeni. ³³ A xemena nde li na naxan yi xili Ene, lɛbutenna nan yi a ra. Na yi saxi xabu ɲɛɛ solomasɛɛ. ³⁴ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Ene, Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata i rakendɛya. Keli, i sadeni tɔn." Ene yi keli mafuren!³⁵ Lida kaane nun Sarɔn kaane birin yi xemɛn to, e tubi Marigin ma.

³⁶ Naxanla nde yi Yafa taani naxan findixi Yesu fɔxɔrabirana nde ra, a xili Tabita, naxan mɔn yi xili Dɔrakasi Gireki xuini. A yi fe faɲin ligama waxatin birin, a yi yiigelitɔne malima. ³⁷ Na waxatini, a yi fura, a faxa. E to yelin a binbin maxɛ, e yi sa a sa kore banxina nde kui.

³⁸ Awa, Yesu fɔxɔrabiran naxanye Yafa taani, ne bata yi a me a Piyeri Lida taani Yafa taan dexɔn ma. E yi xeraan muxu firin nasiga, e naxa, "Yandi, fa nxu fema keden na." ³⁹ Piyeri yi keli, e nun na xemene yi siga. E to so, e yi siga a ra kore banxin kui. Kapa gilene birin wugamatɔn yi fa a fema. Dɔrakasi domaan nun gubaan naxanye rafala a to yi ɲɛɲɛ, e yi ne yita a ra. ⁴⁰ Piyeri yi e birin namini banxini, a yi a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi ra, a yi a yɛɛ rafindi a binbin ma, a yi a fala, a naxa, "Tabita, keli." A yi a yɛɛn nabi, a Piyeri to, a keli, a dɔxɔ. ⁴¹ Piyeri yi a suxu a yiin ma, a yi a rakeli. Na xanbi ra, a yama sarijanxin nun kapa gilene

xili, a yi a ɲɛɲɛn yita e ra. ⁴² Feni ito xibarun yi xuya ayi Yafa yiren birin yi. Muxu wuyaxi yi denkeleya Marigin ma. ⁴³ Piyeri yi xii wuyaxi ti Yafa yi xemena nde fema naxan yi xili Simɔn. Garangen nan yi a ra.

Piyeri nun Kɔrɔneyi a fe

10 Xemena nde yi Sesariya taani a xili Kɔrɔneyi, sofa kemɛn kuntigin nan yi a ra, a yi Itali yamanan ganla nin. ² Dina muxun nan yi a ra. A tan nun a denbayaan birin yi gaxuxi Ala yɛɛ ra. A yi Yahudiya yiigelitɔne kima han! A yi Ala maxandima waxatin birin. ³ Lɔxɔna nde, se din waxatin bata yi maso, a yi fe toon ti alo xiyena, a yi Alaa malekana nde to, a a yigbe ki faɲi. Malekan yi so a konni, a yi a fala a xa, a naxa, "Kɔrɔneyi!" ⁴ A yi malekan mato gaxuni, a yi a yabi, a naxa, "N kanna, nanfe ligaxi?" Malekan yi a yabi, a naxa, "I ya maxandi xuiin nun i ya yiigelitɔ kiseene bata Ala kenɛn. Na nan a ligaxi a bata a yengi lu i xɔn. ⁵ Muxuna ndee rasiga Yafa taani iki, e xa sa fa muxun na naxan xili Simɔn, naxan mɔn xili Piyeri. ⁶ A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin, fɔxɔn igen de."

⁷ Na xanbi ra, malekan naxan yi falan tima Kɔrɔneyi xa, na yi siga. Kɔrɔneyi yi a walikɛɛn muxu firin xili e nun sofa dinaxina nde naxan yi walima a fema. ⁸ Feen naxan ligaxi, a na birin yɛba e xa, a yi e rasiga Yafa taani.

⁹ Na xɔtɔn bode, e yi kira yi, e bata yi maso Yafa taan na, Piyeri yi te kore banxin xuntagi yanyi tagini Ala maxandideni. ¹⁰ Kamen yi a suxu, a yi waxi a dege feni. E yi donseen nafalama a xa waxatin naxan yi, a yi fe toon ti alo xiyena. ¹¹ A yi kore xɔnna rabixin to, a sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma godo bɔxɔni. ¹² Subene nun bubu seene nun xɔliin siyaan birin yi na kui. ¹³ Piyeri yi fala xuiin me a fe tooni, a naxa, "Piyeri, keli i yi nde faxa, i yi a don!"

¹⁴ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, "En-en de Marigina! Han iki, n munma se haramuxin † hanma se sarijantaren don singen." ¹⁵ Na fala xuiin mɔn yi mini, a naxa, "Ala bata naxan nasarijan, i tan nama na yate se sarijantaren na." ¹⁶ Na yi liga dɔxɔɲa ma saxan. Na seen mɔn yi te kore keden na.

¹⁷ Piyeri fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a mirima na bunna ma waxatin naxan yi, Kɔrɔneyi a xerane bata yi Simɔn ma banxin to, e tixi a de ra. ¹⁸ E yi muxune xili, e maxodinna ti, xa Simɔn yi yigiyaxi menni naxan mɔn xili Piyeri.

¹⁹ Piyeri mɔn yi a mirima a fe toon bunna ma waxatin naxan yi, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala a xa, a naxa, "Simɔn, a mato, xemɛ saxan i fenma. ²⁰ Keli i siga e fɔxɔ ra hali i mi sike, amasɔtɔn tan nan e rafaxi." ²¹ Nayi, Piyeri yi siga na muxune fema, a yi a fala e xa, a naxa, "N tan ni i ra, e naxan fenma. E faxi nanfera?" ²² E yi a yabi, e naxa, "Kɔrɔneyi, sofa kemɛn kuntigin nan nxu xexi. Muxu tinxinin nan a ra, a gaxu Ala yɛɛ ra, Yahudiyane birin a seren bama! Maleka sarijanxin ba-

† SE HARAMUXINA:Sube wuyaxi mi radaxaxi Yahudiyane dinani. A mato Saraxaraline sora 11 kui.

ta a fala a xa, a xa i xili a konni a yi i ya falane rame.”

²³ Nayi, Piyeri yi e yigiya banxini. Na xɔɔn bode, a yi keli, e birin yi siga. Yafa taan denkeleya muxuna ndee yi siga e fɔɔ ra.

²⁴ Na xɔɔn bode mɔn, e Sesariya taan li. Kɔɔneyi yi e legedenma, a bata yi a kon kaane nun a xɔyine birin malan nun. ²⁵ Piyeri to so banxini, Kɔɔneyi yi a ralan, a yi a xinbi sin Piyeri bun ma a binya feen na. ²⁶ Koni Piyeri yi a rakeli, a naxa, “Keli, amasɔɔtɔ muxun nan tun n fan na.” ²⁷ E yi lu fala tiini han Piyeri yi so, a yi muxu wuyaxi li malanxi na yi. ²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E a kolon yati fa fala a Yahudiyane dinan mi tinɔe e nun siya gbeten xa lu e bode xɔn hanma a so a konni. Koni Ala bata a yita n na, a n nama a fala muxu yo ma fa fala a mi sarɔjan hanma a haramuxi. ²⁹ Nanara, i ya xerane to n xili, n mi tondixi fe. Nba, e n xilixi nanfera?”

³⁰ Kɔɔneyi yi a fala, a naxa, “A soge naaninna nan i ra, n yi salima n ma banxini alo waxati sifani ito yi, be-nun se din waxatin xa a li, nba, xemena nde yi mini kenenni n xa, a ti n yetagi, a domaan mayilenma. ³¹ A yi a fala, a naxa, “Kɔɔneyi, Ala bata i ya maxandin xuiin me. I ya yigelitɔ kiseene bata a liga Ala yi a yengi lu i xɔn ma. ³² Nayi, muxuna nde rasiga Yafa taani Simɔn xilideni naxan mɔn xili Piyeri. A yigiyaxi Simɔn garangen konna nin fɔɔɔn igen de.” ³³ Nanara, n xeraan nasigaxi i fɔɔɔn ra keden na, i fan bata tin fe. Awa, iki nxu birin Ala yetagi be alogo nxu xa na falan me Marigina i yamarixi naxan na.”

Piyeri yi falan ti

³⁴ Piyeri yi falan ti fɔɔɔn, a naxa, “Iki, n bata a kolon, a jɔɔndin na a ra, fa fala Ala mi muxune rafisaxi e bode xa. ³⁵ Naxan na gaxu a yee ra, a tinxinyaan naba, a na yisuxuma nen, a na findi muxun siya yo ra. ³⁶ Ala bata a falan nasiga Isirayila kaane ma, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma fa fala a bɔɔne xunbenla sɔɔɔma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin, muxun birin Marigina. ³⁷ E a kolon naxan liga Yudaya yamanan birin yi, naxan bata yi fɔɔɔn Galile yamanani Yoni kawandin ba xanbini a yamaan xa rafu igeni e tubi xinla ma. ³⁸ E mɔn a kolon, a Alaa Nii Sarɔjanxin nagodo nen Yesu Nasareti kaan xun ma alo masusan turena, a yi senben fi a ma. E mɔn a kolon Yesu siga kii naxan yi yiren birin yi, a yi lu fe fajine lige, a muxune rakendeya, naxanye birin yi Yinna Manga Setana senben bun ma, amasɔɔtɔ Ala yi a xɔn ma. ³⁹ A feen naxanye birin liga Yahudiya yamanan nun Yerusalen taani, ne serene nan nxu tan na. E yi a gbangban wudin ma, e yi a faxes. ⁴⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani a soge saxande lɔɔɔni, a yi a yita yamaan na. ⁴¹ Yamaan birin mi a to, koni fɔ Ala sereyaan naxanye sugandixi, en tan naxanye en dege a xɔn, en yi en min a dexɔn a keli xanbini sayani. ⁴² A bata en yamari, a en xa kawandin ba yamaan xa, en yi a seren ba fa fala Ala bata a ragidi Yesu ma, a xa faxes muxune nun pepe muxune makiti. ⁴³ Nabine birin a seren ba nen, a muxu yo na denkeleya a ma, na kanna yulubine xafarima nen Yesu xinla barakani.”

Siya gbetene Alaa Nii Sarɔjanxin sɔɔɔn fena

⁴⁴ Piyeri yi falan tima waxatin naxan yi, naxanye birin yi tuli matixi a falan na, Alaa Nii Sarɔjanxin yi godo ne birin ma. ⁴⁵ Yahudiyane denkeleya muxun naxanye fa Piyeri fɔɔɔn ra, ne yi kabɛ bayo Ala a Nii Sarɔjanxin nagodo nen siya gbetene fan ma. ⁴⁶ Amasɔɔtɔ e yi na muxune fala xuine mema e Ala matɔɔɔma xui gbetene yi. Nayi, Piyeri yi a fala, ⁴⁷ a naxa, “Tondi tiye muxuni itoe rafuyɛ igeni ba, naxanye bata Alaa Nii Sarɔjanxin sɔɔɔn alo en tan a sɔɔɔxi kii naxan yi?” ⁴⁸ Nanara, a yi e yamari a e xa rafu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli. Na xanbi ra, e yi Piyeri mafan, a xa lu na xi dando.

Piyeri yi a dentɛge Yerusalen denkeleya yamaan xa

11 Xerane nun denkeleya muxun naxanye yi Yuda yamanan birin yi, ne yi a me, a siya gbetene fan bata Alaa falan suxu. ² Piyeri to siga Yerusalen taani, Yahudiya denkeleya muxune yi a mafala fɔɔɔn, e naxa, ³ “I bata siga banxulantarene konni, e birin yi e dege e bode xɔn ma!”

⁴ Piyeri yi na feene yeɛba e xa ki fajin a danguxi kii naxan yi, ⁵ a naxa, “N yi Ala maxandima Yafa taani waxatin naxan yi, n fe toon ti nen alo xiyena. N sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma, a ti n dexɔn ma. ⁶ N yi a kui to, n yi fa subene nun burunna subene nun bubu seene nun xɔline to. ⁷ Na xanbi ra, n fala xuiin me, a naxa, ‘Piyeri, keli, i nde faxes, i yi a don!’ ⁸ Koni n yi a yabi, n naxa, ‘En-en de, Marigina, n munma donse haramuxin don singen hanma donse sarɔjanantarena.’ ⁹ Fala xuiin mɔn yi keli kore, a naxa, ‘Ala bata naxan nasarɔjan, i nama na yate se sarɔjanantaren na!’ ¹⁰ Na yi liga dɔɔɔɔn ma saxan. Dɔɔɔn na, na seen mɔn yi te kore. ¹¹ Na waxatin yeteni xeme saxan yi fa n ma banxini nxu yi yigiyaxi denaxan yi keli Sesariya taani. ¹² Alaa Nii Sarɔjanxin yi a fala n xa, a n nama sike sige e fɔɔɔn ra. Denkeleya muxu seninni itoe naxanye be, ne fan yi n mati, nxu birin yi so Kɔɔneyi a banxini. ¹³ Kɔɔneyi malekan to tixi a banxini kii naxan yi, a yi na yeɛba nxu xa. Malekan yi a fala a xa, a naxa, ‘Muxuna nde rasiga Yafa taani, e xa sa Simɔn xili, naxan mɔn xili Piyeri. ¹⁴ A falane tima i xa nen, naxanye e nun i ya denbayaan birin nakisima.’ ¹⁵ N to falan fɔɔɔn, Alaa Nii Sarɔjanxin yi godo e ma alo a godo nxu fan ma kii naxan yi a fɔɔɔni. ¹⁶ Nayi, Marigin falan naxan ti n xa, na yi rabira n ma, a naxa, ‘Yoni marafuun tixi igen nin, koni e tan nafuma Alaa Nii Sarɔjanxin nin.’ ¹⁷ Awa, Ala to e kixi alo a en fan kixi kii naxan yi, en tan naxanye denkeleyaxi Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, n tan yi lan nun n xa Ala matandi ba?”

¹⁸ E na falane me waxatin naxan yi, e birin yi e dundu, e yi Ala tantun, e naxa, “Ala bata tin siya gbetene fan xa tubi, e nii rakisin sɔɔɔn!”

Antiyɔki denkeleya yamana fe

¹⁹ Awa, kɔɔn lɔɔɔn naxanye fa Etiyen faxes waxatini, na yi a liga denkeleya muxune yi xuya ayi. Ndee yi siga

han Fenisa nun Sipiri nun Antiyoƙi taani. E yi Alaa falan nalima Yahudiyane nan tun ma. ²⁰ Koni xemen naxanye denkeleya Sipiri yamanan nun Sireni taani, na ndee yi siga Antiyoƙi taani, e Marigi Yesu a fe Xibaru Faƙin nali Girekine fan ma. ²¹ Marigin senben yi lu e fɔxɔ ra, muxu wuyaxi yi denkeleya, e tubi Marigin ma.

²² Awa, na fe xibarun yi Yerusalen denkeleya yamaan li, e Baranabasi rasiga Antiyoƙi taani. ²³ A to na li, Ala hinanxi e ra kii naxan yi, a na to, a sewa. A yi e birin nalimaniya, a e xa lu Marigin fɔxɔ ra e boƙen birin na! ²⁴ Muxu faƙin nan yi Baranabasi ra, a yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a denkeleyaxi. Muxu wuyaxi yi bira Marigin fɔxɔ ra.

²⁵ Na xanbi ra, Baranabasi yi siga Tarise taani Sɔli fendeni. ²⁶ A a to waxatin naxan yi, a yi fa a ra Antiyoƙi yi. Baranabasi nun Sɔli yi lu denkeleya yamaan xɔn, e muxu wuyaxi xaran han ɲee keden. Antiyoƙi kaane nan singe Yesu fɔxɔrabirane xili sa a Yesu mantonne.

²⁷ Awa, na waxatini, nabina ndee yi keli Yerusalen taani, e siga Antiyoƙi taani. ²⁸ E tan nde yi xili Agabusi, na yi keli, a yi a fala Alaa Nii Sarijanxin barakani, a fitina kamen soma nen dunuja birin yi. Na feen kamali nen Manga Kilbdi waxatini. ²⁹ Men kaan naxanye yi Yesu fɔxɔ ra, ne yi lan a ma, a e birin xa e fanga beren liga alogo e xa mali seen nasiga e ngaxakedenne ma naxanye yi Yudaya yamanani. ³⁰ E yi na liga, e yi na so Baranabasi nun Sɔli yii siga Yudaya denkeleya yamaan fonne ma.

Piyeri sa feen kasoon na

12 Na waxatini, Manga Herode yi denkeleya yamaan muxuna ndee suxu, a xa e ɲaxankata. ² A yi yamarin fi, a e xa Yoni tada Yaki faha silanfanna ra. ^{†3} A to a to, a na rafan Yahudiyane ma, a mɔn yi Piyeri fan suxu. Na liga Buru Ratetaren Sali lɔxɔne nin. ^{††4} Herode to Piyeri suxu, a yi a sa kasoon na, a yi sofa naanin dɔxɔde naanin ti a kantandeni. A xɔli yi Herode ma, Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † na ba a ra, a yi a makiti yamaan yetagi. ⁵ Nanara, e yi Piyeri ramara kasoon na, koni denkeleya yamaan yi Ala maxandima a xa kati!

Piyeri mini fena kasoon na

⁶ Na kɔɛen na, benun Herode xa Piyeri makiti, Piyeri yi xidixi yɔlɔnɔnɔne ra, a xima sofa firin tagi. Kaso banxin kantan muxune tixi dɛen na. ⁷ Marigina malekan yi mini kenenni a xa, kaso banxin kuiin yi yalan. Malekan yi Piyeri ɲensenna magarin, a yi a raxulun, a yi a fala a xa, a naxa, "Keli mafuren!" Yɔlɔnɔnɔne yi ba a yiine ra, e yolon. ⁸ Malekan yi a fala a xa, a naxa,

"I maxidi, i ya sankidine so." Piyeri yi na liga. Malekan yi a fala a xa, a naxa, "I ya doomaan nagodo i ma, i bira n fɔxɔ ra." ⁹ Piyeri yi bira malekan fɔxɔ ra mini kasoon na. Koni malekan yi naxan ligama, Piyeri mi yi a kolon xa ɲɔndin nan yi a ra. A yengi yi a ma a a yi fe toon nan tima alo xiyena. ¹⁰ E yi dangu kantan ti singen na, e nun a firindena, e yi sa tande yi dɛɛ wure daxin li siga taani. Na yi rabi a yete ra, e yi mini. E sigaxin kiraan xɔn ndedi, malekan yi tunun Piyeri ma.

¹¹ Piyeri to xaxili sɔtɔ, a yi a fala, a naxa, "N bata a kolon yati, a Marigin nan a malekan xexi, a n nakisi Herode senben ma e nun Yahudiya yamaan yi waxi naxan birin liga fe yi n na." ¹² A yelinxina a mire, a yi siga Yoni Maraka nga Mariyama konni. Muxu wuyaxi yi malanxi na yi nun, e Ala maxandima. ¹³ Piyeri to dɛen kɔnkɔn, walike ɲaxanla nde yi na nun naxan yi xili Roda. Na yi siga, a sa a tuli mati. ¹⁴ A Piyeri xuiin kolonxi na, a sewa han a yi ɲinan dɛen nabi feen xɔn, a xete a giye. A sa a fala, a naxa, "Piyeri tixi dɛen na!" ¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "I xunna bata keli!" Koni a kankan a ma a ɲɔndin na a ra. E yi a yabi, e naxa, "Piyeri yelenna nan na ra."

¹⁶ Koni na waxatin birin, Piyeri yi dɛen kɔnkɔma tun. Dɔnxen na e dɛen nabi. E Piyeri to waxatin naxan yi, e kabɛ. ¹⁷ Koni a yi a yiin maliga e xa, a e xa e dundu. Marigina a raminixi kasoon na kii naxan yi, a yi na yeba e xa, a naxa, "E na fala Yaki †† nun en ngaxakedenne birin xa." Na xanbi ra, a yi mini, a siga yire gbete yi.

¹⁸ Kuye to yiba, sofane yi kuisan kati, e naxa, "Nanfe ligaxi Piyeri ra?" ¹⁹ Herode yi e yamari, a e xa a fen koni e mi a to. Nayi, a yi kaso kantanne makiti, a yi a yamari, a e xa faha. Na xanbi ra, Herode yi keli Yudaya yamanani, a sa waxati ti Sesariya taani.

Herode faha fena

²⁰ Herode yi xɔlɔxi Tire kaane nun Sidɔn kaane ma nun. Nanara, ne yi e malan, siga Herode fema. E yi mangana muxu gbeena nde singe masɔtɔ, Bilasati. Na xanbi ra, e yi kata yengen ɲan feen na e nun mangan tagi, amasɔtɔ e yamanan muxune yi donseen sɔtɔma Manga Herode a yamanan nin. ²¹ E lɔxɔn naxan saxi, Herode yi a mangaya doomaan nagodo a ma, a dɔxɔ a mangaya gbedeni, a falan ti yamaan xa. ²² Yamaan yi sɔnxɔ, e naxa, "alana nde nan xui ito ra, adama mi a ra." ²³ Na waxatin yeteni, Marigina malekan yi furen nadin Herode ma, amasɔtɔ a mi yi Ala binyaxi. Kunle yi a don, a faha.

²⁴ Alaa falan yi xuya ayi, a senben sɔtɔ. ²⁵ Baranabasi nun Sɔli yi yelin e xerayaan na, e keli Yerusalen taani, e xete Antiyoƙi taani. E siga Yoni Maraka ra e fɔxɔ ra.

E Baranabasi nun Sɔli rasiga

13 Nabina ndee nun karamɔxɔna ndee yi Antiyoƙi denkeleya yamaan ye nun, Baranabasi nun Simeyɔn, e yi naxan xilima a fati fɔrena, e nun Lusiyusu

†† Herode bata yi Yaki gbete nan faha. A mato Xerane 12.2 kui. Yanyina nde, Yaki ito nan yi Yerusalen denkeleya yamaan xunna ra. A mato Galati 1.19 nun Yaki 1.1 nun Xerane 15.13 kui.

† SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. †† BURU TETAREN SANLA: Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔryaan 12.15 kui. † HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawonaa yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faha kɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔryaan 12.1-13 kui.

Sireni kaan nun Manahen naxan nun Manga Herode maxuruxi e bode xɔn ma, e nun Sɔli. ² Lɔxɔna nde, e yi sunni, e Marigin batuma, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala e xa, a naxa, “E Baranabasi nun Sɔli lu e danna n xa n ma wanla ra, n na e xilixi naxan ma.” ³ Nayi, e to yelin sun suxun nun Ala maxandin na, e yi e yiin sa Baranabasi nun Sɔli ma e taxu feen na Ala ra, e yi e rasiga.

⁴ Nba, Alaa Nii Sarijanxin to Baranabasi nun Sɔli rasi-ga, e yi siga Silusi taani, e dɔxɔ kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, e siga han Sipiri yamanani. ⁵ E to so Salamin taani, e sa Alaa falan nali Yahudiyane salide banxine yi. Yoni Maraka yi e fɔxɔ ra e mali feen na.

⁶ E dangu na yamanan birin yi, han e sa Pafosi taan li. E yi woyimena nde li na, a xili Barayisa. Wule nabiin nan yi a ra Yudaya yamanani. ⁷ Kuntigina nde nan yi a ra yamana kanna Seriyu Pɔli fema. Xaxilimaan nan yi na yamana kanna ra. A yi Baranabasi nun Sɔli xili a konni amasɔɔ a yi waxi a xɔn ma a xa Alaa falan name. ⁸ Koni Barayisa na woyimeen naxan mɔn yi xili Gireki xuini, Elimasi, na yi e matandi. A yi kata a yamana kan-na xa tondi denkeleya feen ma. ⁹ Awa, Sɔli naxan mɔn xili Pɔli, na yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi woyimeen mato kati! ¹⁰ A yi a fala, a naxa, “I tan lugoxi yanfan nun kɔte paxin siyaan birin na! Yinna Manga Setanaa diina! Tinxinyaan birin yaxun nan i tan na. I mi be Marigin kira tinxinxine matandɛ ba? ¹¹ A mato, Marigin bata a yiini te i xili ma iki, i danxuma nen. I waxati tima nen i mi sogen to.”

Na waxatin yeteni, kundaan nun dimin yi Elimasi yeen suxu. A lu a masiga tiye, a muxune fenma naxan a yii rasuxe. ¹² Yamana kanna na to waxatin naxan yi, a denkeleya, a kabe Marigina xaranna ma.

Pɔli a kawandina Pisidiya yi

¹³ Pɔli nun a fɔxɔrabirane yi dɔxɔ kunkin kui Pafosi taani siga Periga taani Panfiliya yamanani. Koni Yoni Maraka yi xete e fɔxɔ ra na yi, a siga Yerusalen taani. ¹⁴ E yi keli Periga taani siga Antiyɔki taani naxan Pisidiya yamanani. Matabu Lɔxɔni, e sa so Yahudiyane salide banxini, e dɔxɔ. ¹⁵ E yelin Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xaranɛ waxatin naxan yi, salide banxin kuntigine yi a fala e xa, e naxa, “Ngaxakedenne, xa kawandi falana nde e xɔn lan yamaan ma, e a fala.” ¹⁶ Pɔli yi keli, a yi e masabari a yiin na, a falan fɔɔ, a naxa, “E tan Isirayila kaane nun siya gbeten naxanye gaxuxi Ala yee ra, e tuli mati n xuiin na! ¹⁷ Isirayila kaane Ala bata en benbane sugandi, a yi e rawuya ayi, e yi Misiran yamanani waxatin naxan yi. Na xanbi ra, a yi e ramini na yamanani a senbe gbeen. ¹⁸ A yi ti e bun ma tonbonni jee tonge naanin, ¹⁹ a yi siya solofere halagi Kanan bɔxɔni, a yi a yamaan findi na bɔxɔn kanna ra. ²⁰ Na birin danguxi jee keme naanin e nun jee tonge suulun jɔxɔn nan bun.”

“Na xanbi ra, a kitisane fi e ma han Nabi Samuyeli a waxatini. ²¹ Na xanbi ra, e yi mangan maxɔdin Ala ra, Ala yi Bunyamin bɔxɔnna Kisu a dii xemen Sɔli findi e mangan na jee tonge naanin. ²² Ala Sɔli ba mangayani waxatin naxan yi, a yi Dawuda findi e mangan na. Ala a

fala nen Dawuda fe yi, a naxa, ‘N bata a to, a muxun nan Yese a dii xemen Dawuda ra naxan bɔxɔn luxi alo n bɔxɔna.’” [†]

²³ “Ala yi Yesu Marakisi Tiin namini Dawuda bɔxɔnɔni Isirayila xa, a bata yi e tuli sa naxan na. ²⁴ Benun Yesu xa fa waxatin naxan yi, Yoni yi Isirayila yamaan birin kawandi, a e xa e kepaan maxete, e rafu igeni e tubi xinla ma. ²⁵ Yoni yi yelinma a wanla ra waxatin naxan yi, a yi a fala yamaan xa, a naxa, ‘E mirixi a ma, a nde n tan na? E naxan mamema, na mi n tan na. Koni na fama nen n tan xanbi ra. N yeteen mi lan n yi a sankidin fulun.’”

²⁶ Pɔli mɔn yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Iburahima bɔxɔnɔne nun siya gbeten naxanye gaxuma Ala yee ra, kisi feen Xibaru Fajini ito faxi en tan nan ma.

²⁷ Amasɔɔ Yerusalen kaane nun e kuntigine mi Yesu kolon. E mɔn mi nabine falane famuxi naxanye xaranma Matabu Lɔxɔne birin yi. Koni, e na falane rakamali nen, e to Yesu yalagi. ²⁸ Hali e to mi a yalagi xun yo to a ra, a yi lan a xa faxa naxan ma. Koni e Pilati mafan nen, alogo a xa a faxa. ²⁹ Kitabun naxan falaxi a fe yi, e na birin nakamali waxatin naxan yi, e yi a ragodo a gbangban wudin ma, e yi a maluxun. ³⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani. ³¹ Naxanye yi biraxi a fɔxɔ ra Yerusalen taani nun keli Galile yi, ne yi a to xi wuyaxi bun. Ne nan a serene ra en ma yamaan xa iki.”

³² “Nxu bata fa Yesu a fe Xibaru Fajini ito ralideni e ma. Ala bata yi en benbane tuli sa naxan na, ³³ a bata na rakamali en tan xa, e bɔxɔnɔne, a Marigi Yesu rakeli sayani, alo a sebexi kii naxan yi Yaburin sora firinden kui, a naxa, ‘N ma dii xemen nan i tan na. N bata findi i fafe ra to.’” ^{††}

³⁴ “Ala naxan fala Yesu rakeli feni sayani, alogo a nama fa faxa sɔxɔni, a ito nan fala, a naxa, ‘N Dawuda tuli sa duba sariganxi kenden naxanye ra, n na fima nen e ma.’ ^{†35} Nanara, a sebexi yire gbete yi, a naxa, ‘I mi tinɛ i ya muxu sariganxin yi kun gaburun kui.’” ^{†36} Anu, Dawuda yelin xanbini wale Ala xa a waxatini, a faxa nen, e yi a maluxun a benbane fema, a binbin yi kun. ³⁷ Koni Ala naxan nakeli sayani, na mi kunma.”

³⁸ “Nanara, ngaxakedenne, nxu bata a rali e ma, e xa a kolon, a yulubine xafarima Yesu barakan nin. Musaa sariyan mi yi nɔe e ratinxinɛ Ala yee ra yi yulubine fe ra, ³⁹ koni naxanye na denkeleya Yesu ma, ne tinxinma nen Ala yee ra yi a barakani. ⁴⁰ Nanara, e a liga e yeren ma, nabine naxan fala, na nama fa e sɔxɔ, ⁴¹ e naxa, ‘E tan muxu de paxine, e kabe, e xuya ayi. Bayo n fena nde ligama nen e waxatini ito yi e mi yi le naxan na, hali xa a fala e xa.’” ^{††}

⁴² Pɔli nun Baranabasi yi minima salide banxini waxatin naxan yi, yamaan yi e mafan, a e mɔn xa falani ito ti e xa Matabu Lɔxɔn famatɔni. ⁴³ Awa, yamaan keli malanni waxatin naxan yi, Yahudiya wuyaxi nun siya gbeten naxanye yi tubixi Yahudiyane dinan ma, ne yi bira Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. Nanara, ne yi e kawandi, a e xa lu Alaa hinanna bun ma.

† Samuyeli Singen 13.14 †† Yaburin 2.7 ‡ Esayi 55.3 †† Yaburin 16.10 ‡‡ A mato Xabakuki 1.5 kui.

⁴⁴ Na Matabu לִכְחַן xunsagin ma, fayida taan muxu-
ne birin yi e malan Marigina falan name xinla ma.

⁴⁵ Yahudiyane bonne yamaan to waxatin naxan yi, e
כִּי לִכְחַן יֵשׁוּעַ יֵלֵךְ וְרַבִּי יֵלֵךְ עִמּוֹ. E yi Pɔli a falane matandi,
e yi a rayelefu. ⁴⁶ Koni Pɔli nun Baranabasi yi falan ti
xaxili ragidini, e naxa, "A fere mi na fo Alaa falan xa ti e
tan nan singe xa. Koni bayo e bata e me Alaa falan na,
e mi e yete yatexi habadan nii rakisin muxune ra, nxu
kelima e fema nen, nxu siga siyane fema. ⁴⁷ Amasɔɔ
Marigina a yamarixi en ma na kii nin, a naxa, 'N bata i
findi kenenna ra siyane xa, alogo i xa siga kisi feen na
han bɔɔɔɔ danne.' †"

⁴⁸ Siya gbetene ito me waxatin naxan yi, e sewa, e Ma-
rigina falan binya. Naxanye birin yi yebaxi nun
habadan nii rakisin ɔɔɔɔ feen na, ne yi denkeleya.

⁴⁹ Marigina falan yi xuya ayi na yamanan yiren birin
yi. ⁵⁰ Koni taan muxu gbeene nun siya gbete naxalan
xili kanna naxanye yi gaxuma Ala yee ra, Yahudiyane yi
ne radin. E besenxɔnyaan nakeli Pɔli nun Baranabasi
xili ma, e yi e kedi e yamanani. ⁵¹ Xerane yi e sanne
rakunkun †† e rame feen na, e siga Ikoniyon taani.
⁵² Yesu fɔɔɔɔbirane tan bɔɔɔɔn yi rafe sewan nun Alaa
Nii Sarijanxin na.

E yi siga Ikoniyon taani

14 Pɔli nun Baranabasi yi so Yahudiyane salide
banxini Ikoniyon taani alo e darixi a ra kii naxan
yi, e yi falan ti a fajin na han Yahudiyane nun siya
gbete wuyaxiye yi denkeleya. ² Koni Yahudiyane naxanye
mi tin denkeleye, ne yi siyaan bonne radin denkeleya
muxune xili ma. ³ Pɔli nun Baranabasi yi bu Ikoniyon
taani. E yi falan ti xaxili ragidini Marigina fe yi, naxan yi
taxamasenne nun kabanako feene liga senben fima e
ma alogo na xa findi a hinanna xibarun sereyaan na.
⁴ Taa kui kaane yi yitaxun firinna ra, ndee yi lu
Yahudiyane mabinni, bonne yi lu xerane fari.

⁵ Yahudiyane nun siya gbete nun e kuntigine yi e
yitɔɔɔ Pɔli nun Baranabasi rayarabi feen na, e nun e
maglɔɔɔ feen na e faxa xinla ma. ⁶ Xerane na mexina, e
yi e gi. E siga taana ndee yi naxanye xili Lisitire nun De-
ribe, Likayoni yamanani, e nun na rabilinna birin. ⁷ E yi
lu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye na yi.

Pɔli nun Baranabasi Lisitire yi

⁸ Xemena nde yi dɔxi Lisitire taani, lɛbutenna nan yi a
ra. Xabu a bari, a lɛbutenxi. A munma yi sigan ti mumel
⁹ A yi a tuli mati Pɔli a falane ra. Pɔli to a yeen ti xemena
na, a yi a kolon a na xemena denkeleyaan yi nɔe a
rakendeye nen. ¹⁰ Nayi, Pɔli yi a fala xuini te, a naxa,
"Keli, i ti i sanne xun na!" Xemena yi tugan, a sigan ti
foɔ.

¹¹ Yamaan Pɔli a fe ligaxin to waxatin naxan yi, e yi
sɔɔɔɔɔ Likayoni xuini, e naxa, "Alane nan bata godo en
tagi adamadiine maligan na!" ¹² E yi Baranabasi xili sa,

† Esayi 49.6 †† E SANNE RAKUNKUNfeen findixi taxamasenna
nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali
e gbangbanna mi luxi e sanna ra. Na feen mɔɔn sebexi Matiyu 10.14
kui e nun Maraka 6.11 nun Luka 9.5.

a "Seyusi," e Pɔli fan xili sa, "Hereme" ‡ amasɔɔɔ Pɔli nan
yi fala tiin na. ¹³ Seyusi batuden naxan yi taa deen na,
na saraxaraliin yi fa turane nun kɔɔɔɔnde kɔɔɔɔtine ra
taan so deen na. E yi waxi nen, a yamaan xa saraxane
ba Pɔli nun Baranabasi xa.

¹⁴ Xerane, Baranabasi nun Pɔli to na kolon, e yi e do-
mane yibo e ma. E siga e giye yamaan tagi, e gbeleg-
belema, e naxa, ¹⁵ "E ito ligama nanfera? Muxun nan
tun nxu tan na alo e tan! Nxu faxi Yesu a fe Xibaru
Fajin nan nalideyi e ma, alogo nxu xa a fala e xa, a e xa
xete fe fuuni itoe fɔɔɔ ra, e yi bira habadan Ala fɔɔɔ ra,
naxan kore kɔɔɔna nun kɔɔɔ kɔɔɔna nun igen daxi e nun
e yi seene birin. ¹⁶ Waxati danguxine yi, Ala tin nen
siyane birin yi sigan ti e gbee kiraan kɔɔɔ. ¹⁷ Koni a yi
wali fajine ligama a fe sereyane ra. A yi tulen nafama
kore, sansine yi bogima e waxatini, a yi e ralugo balon
nun sewan na." ¹⁸ Hali xarandiine to falani itoe ti, a yi
luxi ndedi yamaan xa saraxan ba e xa.

¹⁹ Yahudiyane ndee yi keli Antiyɔki taan nun Ikoniyon
taani. E yi yamaan nadin. E yi Pɔli maglɔɔɔ, e yi a bubu
siga taan fari ma. E yengi yi a ma, a a bata faxa. ²⁰ Koni
Yesu fɔɔɔɔbirane to a rabilin, a yi keli, a mɔɔn yi xete
taani. Na xɔɔɔɔ bode e nun Baranabasi yi siga Deribe
taani.

E yi xete Antiyɔki yi Siriya yi

²¹ Pɔli nun Baranabasi yi Yesu a fe Xibaru Fajin
kawandin ba Deribe taani, e xarandii wuyaxi ɔɔɔ na yi.
Na xanbi ra, e xete Lisitire taan nun Ikoniyon taan nun
Antiyɔki taani. ²² E yi Yesu fɔɔɔɔbirane senbe so, e yi e
ralimaniya, a e xa lu denkeleyaan kiraan kɔɔɔ ma. E yi e
xaran, e naxa, "A fere mi na fo en xa tɔɔɔ nen han, en yi
fa lu soe Alaa Mangayani." ²³ E yi fonne dɔɔɔ e xunna
denkeleya yamaan keden kedenna birin yi. E sunna
suxu, e yi Ala maxandi, e ne taxu Marigin na e
denkeleyaxi naxan ma.

²⁴ E yi dangu Pisidiya yamanani, siga Panfiliya. ²⁵ E to
Yesu a fe Xibaru Fajin nali Periga taani, e yi godo Atali
taani. ²⁶ E kelixin menni, e dɔɔɔ kunkin kui, e xete An-
tiyɔki taani, e yi taxuxi Ala hinantenna ra denaxan yi a
wanla fe ra, e naxan nakamali.

²⁷ Pɔli nun Baranabasi Antiyɔki lixina, e yi denkeleya
yamaan malan. Ala feen naxan birin ligaxi e kɔɔɔ, e yi
na birin yebe, e nun Ala tinxi kii naxan yi siya gbete
yi findi denkeleya muxune ra. ²⁸ E yi waxati xunkuye ti
Yesu fɔɔɔɔbirane fema Antiyɔki yi.

Yerusalen Malanna fe

15 Xemena ndee yi keli Yudaya yamanani, siga An-
tiyɔki taani, e denkeleya muxune xaran foɔ, e
naxa, "E mi nɔe kise fo e banxulan alo Musaa sariyana a
falaxi kii naxan yi." ² Fe matandi gbeen yi keli e nun Pɔli
nun Baranabasi tagi han e yi lan a ma, a Pɔli nun
Baranabasi nun Antiyɔki denkeleya muxuna ndee xa

‡ Gireki kaane gbee alane mangan yi xili nen Seyust. E gbee
alane xeraan fan xili nen Hereme.

sigā Yerusalēn taani, e sa xerane nun fonne to falani ito ma.

³ Nayi, denkeleya yamaan yi e mali e sigā. E yi dangu a fale Fenisa yamanan nun Samariya yamanani, siya gbetene tubixi kii naxan yi Ala ma. Xibaruni ito yi e ngaxakedenne birin nasewa kati! ⁴ E Yerusalēn taan lixina, denkeleya yamaan nun xerane nun fonne yi e rasene. Ala feen naxan liga e xon ma, e na birin yebe e xa. ⁵ Farisi muxun naxanye bata yi denkeleya, na ndee yi keli, e naxa, "Fɔ siya gbetene xa banxulan nen, e yi yamari, a e xa Musaa sariyan suxu."

⁶ Xerane nun fonne yi e malan, e feni ito feseɛɛɛ.

⁷ Matandin panxina, Piyeri yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, "Ngaxakedenne, e a kolon a Ala bata n sugandi e tagi to mi na ra, alogo n tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali siya gbetene ma, e yi a mɛ, e denkeleya. ⁸ Ala naxan muxun birin bɔɲɛ yi feene kolon, na bata e fan nasuxu, a a Nii Sarijanxin so e yii alo a liga en fan xa kii naxan yi. ⁹ A mi tagi raba yo saxi en tan nun e tan tagi. Amasɔɔɔ a bata e bɔɲɛ nasarijan denkeleyaan xon.

¹⁰ Awa, nanfera e Ala bunbama, e goronna sa Yesu fɔxɔrabirane xun ma, en benbane nun en tan yetɛɛn mi nɔɛ goronna naxan tonge? ¹¹ Anu, en laxi a ra a en kisixi en Marigi Yesu a hinanna nan xon alo e tan."

¹² Yamaan birin yi e sabari, e yi e tuli mati Baranabasi nun Pɔli a falan na. Ala taxamasenne nun kabanako feen naxanye liga e xon ma siya gbetene tagi, e yi ne birin yebe yamaan xa. ¹³ E yelin falan tiye waxatin naxan yi, Yaki yi keli, a naxa, "Ngaxakedenne, e tuli mati n xuiin na! ¹⁴ Ala siya gbeten muxune findi a yamaan na kii naxan yi a singeni, Simɔn bata na yebe en xa.

¹⁵ Awa, nabine falan bata lan ito ma yati! Alaa falan seɓɛxi Kitabuni na kii nin, a naxa, ¹⁶ 'Na xanbi ra, n mɔn fama nen, n Dawudaa banxi kalaxini tɔn. N na rafalama nen, n yi a nenen ti ¹⁷ alogo muxu dɔnxɛn naxanye luxi yamaan ye, ne xa Marigin fen, e nun siyane birin naxanye n xinla batuma,' † Marigina ito nan falaxi, naxan feni itoe birin ligama ¹⁸ naxanye kolonxi xabu a fɔlɔni."

¹⁹ Yaki mɔn yi a fala, a naxa, "N gbee miriyani, siya gbeten naxanye tubima Ala ma, en nama ne tɔɔɔ.

²⁰ Koni fɔ en xa kedin seɓe, en yi a fala e xa, a e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure kideni, e nun yanga suxun nun sube yifaxi donna nun sube wuli donna. †²¹ Amasɔɔɔ xabu en benbane waxatine yi, Musaa sariyana fe kawandin bama taane birin yi, a xaranma salide banxine kui Matabu Lɔxɔne birin yi."

E kedin nasiga siya gbetene denkeleya muxune ma

²² Xerane nun fonne nun denkeleya yamaan birin yi lan a ma, a e xa muxuna ndee sugandi e ye, e yi e rasi-ga Antiyɔki yi Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. E yi Yudasi sugandi naxan mɔn xili Barasaba e nun Silasi, naxanye findixi yeɛratine ra denkeleya muxune ye. ²³ E yi na xerane rasiga kedini ito ra e yii, a seɓɛxi, e naxa,

† Amosi 9.11-12 †† A mato Saraxaraline 18.6-18 nun Saraxaraline 17.10-16 kui. Siyana ndee yi wunla nan donma menni.

"Xerane nun fonne, e ngaxakedenne bata kedini ito seɓe denkeleya muxune ma naxanye siya gbetene ye Antiyɔki nun Siriya nun Silisi yi. Nxu e xɔntɔn."

²⁴ "Nxu bata a mɛ, a muxuna ndee bata keli nxu konni, nxu mi naxanye xexi, e sa e tɔɔɔ, e yi e rakɔntɔfili e falane ra. ²⁵ Nanara, nxu birin bata lan a ma, a nxu xa muxuna ndee rasiga e ma sa en xanuntenne Baranabasi nun Pɔli fari, ²⁶ naxanye bata e niin gerun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra. ²⁷ Nanara, nxu Yudasi nun Silasi rafaxi e ma feni ito yebadeni alogo e xuiin fan xa lan kedina falan ma. ²⁸ Amasɔɔɔ Alaa Nii Sarijanxin nun nxu tan bata tin, a nxu nama goron gbetɛ sa e xun ma ba sariyani itoe ra: ²⁹ E xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wuli donna nun sube yifaxi donna nun yanga suxuna. A lan e nama na feene liga. Ala xa e ratanga."

³⁰ Nayi, e yi keli, e yi sigā Antiyɔki yi. E yi denkeleya yamaan birin malan, e yi kedin so e yii. ³¹ Yamaan to kedin xaran, e birin yi seɓa na kawandi falana fe ra. ³² Yudasi nun Silasi naxanye findixi nabine ra, ne fan yi denkeleya muxune ralimaniya, e yi e senɓe so fala wuyaxi ra. ³³ E to waxati ti e fema, denkeleya muxune yi tin e sigā bɔɲɛ xunbenli, e yi xete e xe muxune fema.

³⁴ Koni Silasi yi lu na.

³⁵ Pɔli nun Baranabasi yi lu Antiyɔki yi. E nun bonne yi lu xaranna tiye, e lu Marigina falan kawandin be.

Pɔli nun Baranabasi fata fena

³⁶ Na dangu xanbini, Pɔli yi a fala Baranabasi xa, a naxa, "En Marigina falan kawandin baxi taan naxanye birin yi, en mɔn xa xete menne yi en ngaxakedenne xɔntɔndeni, alogo en xa sa a kolon e kii naxan yi." ³⁷ A xɔli yi Baranabasi ma, Yoni Maraka xa sigā e fɔxɔ ra, ³⁸ koni Pɔli yi a miri, a na mi daxa, amasɔɔɔ a xete nen e fɔxɔ ra Panfiliya yi benun e xa yelin e wanla ra. ³⁹ E yi e bode matandi han, e fata. Baranabasi yi Yoni Maraka tongo, e so kunkin kui, sigā Sipiri fɔxɔni fɔxɔ igen tagi.

⁴⁰ Koni Pɔli tan yi Silasi tongo e yi sigā, denkeleya muxune yelin xanbini e luyɛ Marigina hinantenyaa bun.

⁴¹ A yi dangu Siriya nun Silisi yamanane yi, a denkeleya yamane senɓe so.

Timɔte yi sigā Pɔli nun Silasi fɔxɔ ra

16 Pɔli yi sigā Deribe nun Lisitire yi. Denkeleya muxuna nde yi na, a xili Timɔte. Yahudiyān nan yi a nga ra e nun denkeleya muxuna. Koni Gireki kaan nan yi a fafe ra. ² Denkeleya muxun naxanye yi dɔxi Lisitire taan nun Ikoniyon taani, ne birin yi a xili fajin falama. ³ A xɔnla yi Pɔli suxu, a xa sigā a ra a fɔxɔ ra. Nayi, a yi a rabanxulan Yahudiyane fe ra naxanye yi na yamanani, bayo e birin yi a kolon a Gireki kaan nan yi a fafe ra. ⁴ E dangu taan naxanye birin yi, xerane nun fonne lanxi sariyan naxan ma Yerusalēn taani, e yi na fala na kaane xa, alogo e xa a suxu. ⁵ Awa, denkeleya

⁵ Koni כַּחֲכַחֲנֵי יָאֵן keli Yahudiyane ra, e fuyanten-na ndee malan לֹכֹךְ tideni a e xa yamaan nadin, taan birin yi maxa. E siga Yason ma banxini פֹּלִי nun Silasi fendeni alogo e xa sa e ti yamaan yetaği. ⁶ Koni e to mi e to, e yi Yason nun denkeleya muxuna ndee bubu, e siga e ra taan kitisane fema. E סַחֲכֹכְסַחֲכֹכְסֵי, e naxa, "Muxuni itoe dunuwa birin yifuma, iki e bata fa be, ⁷ Yason yi e yigiya a banxini. Muxuni itoe birin tondixi Romi Manga Gbeena sariyan suxe, amasɔɔ e a falama a manga gbetɛ na naxan xili Yesu." ⁸ Na falane yi taan kitisane nun yamaan nakɔɔɔfili, ⁹ e mi Yason nun bode ne bepin fɔ e to e xunba gbetin fi.

E siga Beere taani

¹⁰ Kɔɔ to so, denkeleya muxune yi Pɔli nun Silasi rasiga Beere yi. E na li waxatin naxan yi, e siga Yahudiyane salide banxini. ¹¹ Beere kaane yugon yi fan Tesaloniki kaane xa, bayo Alaa falan nasuxun kunfan yi ne yi. לֹכֹכְסַחֲכֹכְסֵי e yi Kitabun fɛsɛfɛsɛma nɛn alogo e xa Pɔli a falane pɔɔndin kolon. ¹² Yahudiyawuyaxi yi denkeleya e ye, e nun Gireki paxalan xili kan wuyaxi nun Gireki xɛmɛ wuyaxi. ¹³ Koni Yahudiyannaxanye yi Tesaloniki taani, ne to a mɛ a Pɔli Alaa falan nalima Beere taani, e fan yi fa na yi, e yamaan nadin, a yi maxa. ¹⁴ Mafuren denkeleya muxune yi Pɔli rasiga fɔɔɔ igen binni, koni Silasi nun Timɔte yi lu Beere taani. ¹⁵ Muxun naxanye sa Pɔli mati, ne yi siga a ra han Atena taani. Na xanbi ra, e mɔɔn yi xɛɛ Beere taani Pɔli a pungu xuiin na, a Silasi nun Timɔte xa fa a fema sinma.

Pɔli Atena taani

¹⁶ Pɔli yi e legedenma waxatin naxan yi Atena taani, a niin yi rapaxu a ma, bayo a bata yi a to, a suxure yiren nan yi na taan na. ¹⁷ Nanara, e nun Yahudiyane yi batuma feene ma salide banxini e nun Girekin naxanye yi gaxuma Ala yɛɛ ra, e nun a yi naralanma muxun naxanye ra לֹכֹכְסַחֲכֹכְסֵי tideni לֹכֹכְסַחֲכֹכְסֵי yo לֹכֹכְסַחֲכֹכְסֵי. ¹⁸ Lɔɔnnilana ndee yi na yi, e yi xili Epikuri muxune nun Sitoyisi muxune, ne yi falan ti fɔɔɔ a xa. † Nde yi lu e bode maxɔɔdinɛ e naxa, "Fala tiini ito waxi nanse fala fe yi?" Bonne naxa, "A ligaxi alo a ala xɔɔɛne nan ma fe ralima." Amasɔɔ Pɔli yi Yesu a fe xibarun kawandin bama e nun a keli fena sayani. ¹⁹ Nayi, e yi Pɔli tongo, e siga a ra Areyopagi malan yireni, e yi a fala a xa, e naxa, "Nxu wama a kolon feni nanse xaran nɛnɛni ito ra i naxan ma fe falama? ²⁰ Amasɔɔ nxu fe nɛnɛne nan mɛma, nxu waxi e bunna kolon feni." ²¹ Atena kaane nun xɔɔɛn naxanye yi e ye, ne yi e waxatin birin nadanguma fala nɛnɛne nan tun namɛdeyi.

† *Mɛn kaana ndee yi findixi xili kanne ra e miriya tilinxine fe ra lan dunuwa kepaan fɛsɛfɛsɛn ma. E mi yi dina yi. E fe fɛsɛfɛsɛne nan yi findixi e gbee dinan na. Epikuri muxune yi biraxi muxuna nde a xaranna fɔɔɔ ra naxan xili Epikuri. E yi laxi a ra a dunuwa feene mi ragidixi fɔɔ xunna ayi gbansan nan muxun malima e xa e masiga tɔɔɔɔɔn na. Sitoyisi muxune yi biraxi muxu gbetɛ a xaranna fɔɔɔ ra naxan xili Senoni. E yi waxi dunuwa gelene kolon feni alogo e xa e suxu ki fani.*

²² Pɔli yi ti yamaan tagi Areyopagi fala tideni, a naxa, "Atena kaane, n bata a to a e dinaxi feen birin yi.

²³ Amasɔɔ n yi e taani sigama waxatin naxan yi, n yi e batu seene toma. N mɔɔn bata saraxa gandena nde fan to, a seɔɔxi denaxan ma fa fala, 'En mi ala naxan kolon.' Awa, e naxan batuma e mi a kolon n faxi na nan ma fe ralideyi e ma. ²⁴ Ala naxan dunuwa nun a yi seene birin daxi, na nan kore xɔɔɔna nun כַּחֲכַחֲנֵי כַּחֲכַחֲנֵי Marigin na. Na mi dɔɔɔma seene batu banxine kui muxune naxanye tixi. ²⁵ A mako mi muxun yii fɔɔɔn ma. Amasɔɔ a tan nan siimayaan fima yamaan ma, e nun niiraxinla nun seen birin. ²⁶ A siyane birin da nɛn mini muxu kedenni. A yi e dɔɔɔɔ dunuwa yiren birin yi. A yetɛɛn yi e gbee waxatine nun e dɔɔɔɔdene danne ragidi. ²⁷ Ala na ligaxi nɛn alogo muxune xa a fen, e yi kata a kolon feen na, xa e nɔɔ. Anu, a mi makuya en sese ra. ²⁸ Amasɔɔ, e gbee fala paxumɛ tiina ndee a falama, e naxa, 'En dunuwa yi gidin ligama a tan nin, en na en masigama a tan nin, en luma dunuwa yi a tan nin.' E mɔɔn naxa, 'Ala כַּחֲכַחֲנֵי nan en fan na.' ²⁹ Xa Ala כַּחֲכַחֲנֵי nan en tan na, en nama en miri, a Ala maliga xɛmaan na hanma gbetina hanma gɛmɛ sawuran naxan nafalaxi adamane kɔɔtene nun miriyane xɔɔ. ³⁰ Ala mi na fe kolontareya waxatine yatɛxi, koni iki, a muxun birin xilima yiren birin yi, a e xa e kepaan maxɛɛɛ. ³¹ Amasɔɔ a bata לֹכֹכְסַחֲכֹכְסֵי keden nagidi a dunuwa birin kitin bolonma naxan yi tinxinni a muxu yɛbaxin xɔɔ. A bata na kanna mataxamaseri muxun birin xa, a to a rakeli sayani."

³² E to Pɔli xuiin mɛ a muxune kelima sayani, nde yi a magele, koni bonne naxa, "Nxu mɔɔn waxi i ya falan namɛ feni waxati gbetɛ." ³³ Nanara, Pɔli yi keli e tagi. ³⁴ Koni muxuna ndee yi sa a fari, e denkeleya alo Denisi Areyopagi muxuna nde, e nun paxanla nde naxan yi xili Damarisi e nun ndee gbeteye.

Pɔli yi siga Kɔɔrenti taani

18 Na xanbi ra, Pɔli yi keli Atena taani, a siga Kɔɔrenti taani. ² A Yahudiyana nde li na, naxan yi xili Akila Pontu kaana. E nun a paxanla Pirisila yi baxi fade nɛn sa keli Itali yamanani. Amasɔɔ Manga Kilɔɔdi bata yi a yamari a Yahudiyane birin xa keli Romi taani. Pɔli yi kafu e ma, ³ bayo e birin yi fatan wali siya kedenni ito ra, kidi degena bubun na. A yi lu e fema walideni. ⁴ Matabu לֹכֹכְסַחֲכֹכְסֵי birin, a yi falan tima nɛn Yahudiyane salide banxini, a yi kata Yahudiyane nun Girekine masɔɔdeni. ⁵ Silasi nun Timɔte na li waxatin naxan yi keli Masedoniya yi, Pɔli yi lu kawandin be waxatin birin. A sereyaan ba Yahudiyane xa, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na. ⁶ Koni Yahudiyane to a matandi, e a rayelefu, a yi a domani kunkun taxamasenna ra, a yi a fala e xa, a naxa, "Xa e halagi, e yetɛɛn nan funfu na ra. Na goronna mi fa n tan xun ma. Iki n sigama siya gbetene nan fema." ⁷ Awa, a yi keli na, a siga, a sa so muxuna nde a banxini naxan yi xili Titi-Yusutu. Ala yɛɛragaxu muxun nan yi na ra. A banxin yi salide banxin dɛɔɔn ma. ⁸ Salide banxin kuntigin naxan yi xili Kiriŋipɔ, na nun a denbayaan birin yi denkeleya Mari-

gin ma. Kōrenti kaa wuyaxi yi a falan mε, e denkeleya, e rafu igeni e tubi xinla ma.

⁹ Λαχνα nde, Pōli yi fe toon ti κῶεν na alo xiyena. Marigin yi a fala a xa, a naxa, "I nama gaxu, koni falan ti! I nama i dundu!" ¹⁰ Amasɔtɔ n na i fɔχ ra. Muxu yo yii mi i liye, a fe naxin naba i ra, bayo n ma muxu wuyaxi taani ito yii!" ¹¹ Nanara, Pōli yi lu na yi ηε keden kike nennin, a yamaan xaran Alaa falan ma.

¹² Galiyon yi Akaya yamana kanna ra waxatin naxan yi, Yahudiyane birin yi e malan Pōli xili ma, e siga a ra kiti sadeni. ¹³ E yi a kansun, e naxa, "Xemēni ito yamaan mabandunma Ala batu kiina nde nin naxan mi daxa sariyani."

¹⁴ Benun Pōli xa falan ti, Galiyon yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, "Xa ε tan Yahudiyane yi ε mawugama tinx-intareyana fe yi nun hanma gbalona nde, a yi lan nun nayi n xa n tuli mati ε falan na. ¹⁵ Koni ε to ε bode matandima ε falane yi, e nun xinle nun ε gbee sariyane, na ε tan nan ma. N tan mi waxi findi feni na feen kitisaan na." ¹⁶ A yi e kedi kiti sadeni. ¹⁷ Awa, e birin yi salide banxin kuntigi Sosaten suxu, e yi a mabɔnɔ kitisa banxin yetagi. Koni Galiyon ma fe mi taran na yi hali!

E xete Antiyoki taani

¹⁸ Pōli yi soge wuyaxi ti a ngaxakedenne fεma Kōrenti taani. Na xanbi ra, a yi keli e fεma. E nun Pirisila nun Akila yi so kunkin kui siga Siriya yamanani. Koni a bata yi a xunna bi Sankire taani a de tiina nde a fe ra. ¹⁹ E to sa Efesi li, Pōli yi Pirisila nun Akila lu na yi. Koni Pōli yeteen yi siga Yahudiyane salide banxini, e falan ti e bode tagi. ²⁰ E yi a mafan, a a xa bu e fεma, koni a mi tin. ²¹ A yi sigama waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, "Xa Ala tin, n mɔn fama nen ε fεma." A yi dɔχ kunkin kui, a siga Efesi taani.

²² A Sesariya taan li waxatin naxan yi, a yi siga Yerusalen taani, a sa na denkeleya yamaan xɔtɔn. Na xanbi ra, a yi siga Antiyoki taani. ²³ A yi waxatidi ti, a yi siga. A yi a masiga ti Galati yamanan nun Firigi yamanan birin yi, a yi Yesu fɔχrabirane kawandi, e senben sɔtɔ.

Apolosi Efesi nun Kōrenti yi

²⁴ Na waxatini, Yahudiyana nde yi siga Efesi taani, a xili Apolosi naxan bari Alesandire taani. A yi falan kolon kati, a yi Kitabun kolon ki fani. ²⁵ A yi xaranxi Marigina Kirana fe ma. A yi Yesu a fe xaranna tima a sɔbeen nun tinxinna nin. Koni a yi Yoni a xaranna nan gbansan kolon marafu feen na igeni. ²⁶ A yi falan ti fɔχ xaxili ragidini Yahudiyane salide banxini. Pirisila nun Akila a xuiin mε waxatin naxan yi, e yi a tongo, e yi Alaa Kirana fe yebe a xa a kiin yeteni. ²⁷ Siga xɔnla bata yi Apolosi suxu Akaya yamanani. Nanara, denkeleya muxun naxanye yi Efesi taani, ne yi a mali, e kedin sebe Yesu fɔχrabirane ma Akaya yi, a e xa a yisuxu na yi. A na li waxatin naxan yi, naxanye yi denkeleyaxi Ala hinanna barakani, a yi ne mali kati! ²⁸ Amasɔtɔ a yi

Yahudiyane falan matandima senbeni kenenni, a yi a yi-ta Kitabun kui, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

Pōli yi siga Efesi taani

19 Apolosi yi Kōrenti taani waxatin naxan yi, Pōli yi geya yamanani siga, a yi fa Efesi taani. A yi Yesu fɔχrabirane ndee li na yi. ² A yi e maxɔdin, a naxa, "E denkeleya waxatin naxan yi, ε yi Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ ba?" E yi a yabi, e naxa, "Nxu munma sa Alaa Nii Sarijanxina fe mε nen." ³ Pōli yi e maxɔdin, a naxa, "E rafuxi igeni xaranna mundun xɔn?" E yi a yabi, e naxa, "Yoni gbee marafuun xaranna." ⁴ Pōli yi a fala e xa, a naxa, "Yoni yi muxune rafuma igen nin alogo e xa e kepaan maxete. A yi a falama yamaan xa nen, a e xa denkeleya na kanna ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan Yesu ra."

⁵ E na mε waxatin naxan yi, e rafu igeni Marigi Yesu xinli. ⁶ Pōli yi a yiin sa e ma, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma, e yi falan ti xui gbetene yi, e yi nabiya falane ti. ⁷ E tan naxanye birin yi na, muxu fu nun firin ηχχɔndɔn.

⁸ Pōli yi siga Yahudiyane salide banxini, a falan ti yamaan xa xaxili ragidini kike saxan. A yi kata a xa e mabandun Alaa Mangayaan ma. ⁹ Koni ndee yi tengbesen, e mi tin denkeleye, e yi lu Yesu a Kirana fe yibese yamaan yetagi. Nanara, Pōli yi a masiga e ra, a Yesu fɔχrabirane xali e danna. E yi lu falan tiye lɔχ yo lɔχ Tiranusi a xarande banxini. ¹⁰ Na yi lu lige han ηε firin. Nanara, muxun naxanye birin yi dɔχi Asi yamanani, Yahudiyane nun Girekine, ne birin yi Marigina falan mε.

Sebaa dii xeme fe

¹¹ Ala yi kabanako fe gbeene liga Pōli xɔn ma. ¹² Nanara, dugi dungin nun wali domaan naxanye bata yi din a fatin na, e yi ne tongoma nen, e yi e sa furemane fatin ma. E yi kendeɣa, yinnane fan yi xete e fɔχ ra.

¹³ Yahudiyān naxanye yi sigama yirene yi yinnane kedideni, ne fan yi kata Marigi Yesu xinla rawalideni e yinnan naxine kedi. E yi a falama yinnane xa nen, e naxa, "N bata ε yamari Yesu xinli, Pōli naxan ma fe kawandi bama, ε xete muxuni ito fɔχ ra!" ¹⁴ Yahudiyane saraxarali kuntigina nde Sebaa dii xeme soloferene yi na nan ligama.

¹⁵ Koni lɔχna nde yinnan yi e yabi, a naxa, "N Yesu kolon, n Pōli fan ma fe kolon, koni nde ε tan na?" ¹⁶ Yinnan yi xemen naxan fɔχ ra, na yi dutun e ma senben na, han a yi e birin nɔ. A yi e mabɔnɔ han e ragenle yi e gi, e maxɔlxin yi mini banxini. ¹⁷ Yahudiyane nun Girekin naxanye yi dɔχi Efesi taani, ne to ito mε, e birin yi gaxu kati! Marigi Yesu xinli binya han! ¹⁸ Muxun naxanye denkeleya, na wuyaxi yi fa, e yi e ti e fe naxine ra kenenna ma. ¹⁹ Naxanye yi woyimeyaan ligama, ne yi e kedin malan, e fa e ra, e yi e gan birin yetagi. E yi kedin saren yate, a birin malanxina, gbeti gbanan wuli tonge suulun. ²⁰ Alaa falan yi xuyama ayi na kii nin, Marigin senben barakani.

ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ ՆԱՅԱՆ ԵՒ ԵՖԵՍԻ ԹԱՆԻ

²¹ Na feene danguxina, Ք՛լի yi a miri, a xa siga Masedoniya nun Akaya yamanani, siga han Yerusalen taani. A yi a fala, a naxa, "N na siga na waxatin naxan yi, f՛ n xa sa Romi fan to." ²² Nanara, a yi a mali muxu firin nasiga Masedoniya yamanani, Timոտե nun Erasite. A tan yi lu Asi yamanani ndedi.

²³ Na waxatini, ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ yi te Efesi taani masոտո Yesu a Kirana fe ma. ²⁴ Xabuna nde yi na, a xili Demetiri. A tan nan yi e gbee ala յախալանմանա nde Aritemi batu banxin sawura xunxurine rafalama gbeti թոնթոնին na. Na yi յոնոն gbeen nan սոտոմա a tan nun a walike bodene xa. ²⁵ Nanara, a yi a walike bodene birin xili, e nun naxanye yi na wali sifan ligama, a yi a fala e xa, a naxa, "N fafane, ε a kolon en nafunla սոտոմա wanli ito nin. ²⁶ Ք՛լի ito feen naxan ligama, ε bata na մե, ε yi a to. A naxa, a muxune suxuren naxanye rafalama e ala ra, Ala mi ne ra mume! A bata muxu wuyaxi mayenden, a yi e maxete Efesi taani be e nun fayida Asi yamanan birin. ²⁷ Fe xոճեքեն nan na ra. En ma wanli ito fama xili յախին սոտոճենի նեն! En ma ala Aritemi batu banxin fan yi xunna kala. Aritemi naxan batuma Asi yamanan nun dunոյոյա yiren birin yi, na binyen bama a ma նեն."

²⁸ Yamaan falani itoe մե waxatin naxan yi, e յոնոն yi te, e ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ, e naxa, "Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!" ²⁹ ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ yi te taan yiren birin yi. Yamaan yi Ք՛լի sigati bodene suxu, Gayi nun Arisitaraki, Masedoniya kaane. E birin gimatոոն yi siga ne ra yamaan malandeni. ³⁰ A աոնկա yi Ք՛լի suxu, a xa siga yamaan յե-տադի կոնի Yesu ճոնոնրաբանե մի տին a siga. ³¹ Yamanan muxu gbeenա ndee naxanye yi Ք՛լի աոյինե ra, na ndee yi յերաան nasiga a ma, e yi a mafan a nama so yamaan յե. ³² Malanden tan yi basanxi han! Ndee yi ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ fena nde ra, bonne yi ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ fe gbetե ra, amasոտո e yi malanxi na feen naxanye ma, a wuyaxi mi yi sa ne kolon նեն. ³³ Yahudiyane yi muxuna nde radinma յեան na alogo a xa falan ti naxan yi xili Alesandire. Muxuna ndee yi a յեբամա a xa naxan ligaxi, nayi, a yi yamaan masabari a yiin na alogo a xa falan ti. ³⁴ Koni e a kolon waxatin naxan yi, a Yahudiya nan yi a ra, e birin yi ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ e bode աոն ma han waxati xunkuye, e naxa, "Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!"

³⁵ Ծոնոնեան na, taan sebeli tiin yi yamaan masabari, a naxa, "Efesi kaane, dunոյոյա muxune birin a kolon, a Efesi taan nan Aritemi batu banxin kantanma e nun a sawuran naxan godo keli kore!" ³⁶ Muxu yo mi ոճե feni itoe matandե. Nanara, ε lan նեն ε yi ε sabari. ε nama fefe liga a wolonni. ³⁷ ε bata fa muxuni itoe ra be koni e mi se մոյոյախի ալանե batu banxine yi, e mi en ma suxuren յախալանման nayelexuxi hali! ³⁸ Xa mawugana nde Demetiri nun a walikeան bodene kui lan muxu yo ma, kiti banxine nun kitisane na. E xa sa e mawuga menni. ³⁹ Xa ε աոնկա wama fe gbetե աոն ma աոն ε xa a fala taan dugurenne malanni. ⁴⁰ E nama sa en kansun murute feen na to ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ աոնա fe ra. Bayo en mi ոճե

dentege yo se malanni ito ti xunna ma." A yelinxini ito fale, a yamaan nasiga.

Ք՛ԼԻ ՄԱՏԵԴՈՆԻՅԱ ՆԱՆ ԱԿԱՅԱ ՅԻ

20 ՏՈՒՅՈՒՄՆԵՐ բախինա a ra, Ք՛լի yi Yesu ճոնոնրաբանե malan. A yi e ralimaniya, a yi a pungu e ma. Na xanbi ra, a siga Masedoniya yamanani. ² A dangu na yamanan birin yi, a yamaan nalimaniya fala wuyaxi ra. Na danguxina, a siga Gireki yamanani, ³ a kike saxan ti na yi. A yi waxi siga feni Siriya yamanani kunkin kui, koni a to a kolon a Yahudiyane bata yanfan so a ma, a yi a miri, a xa xete Masedoniya kiraan աոն ma. ⁴ Pirusi a dii xemen Sopateri Beere kaan yi siga a matideni, e nun Arisitaraki nun Sekondu Tesaloniki kaane nun Gayi Deribe kaan nun Timոտե e nun Tikiko nun Tirofime naxanye kelixi Asi yamanani. ⁵ Ne yi siga յեան na, e sa nxu legeden Tirowasi taani. ⁶ Buru Tetaren Sanla † danguxina, nxu yi ճոնոն կոնի keli Filipi taani. Xii suulun danguxina, nxu yi sa bonne li Tirowasi taani, nxu yi աոնոն xun keden ti na yi.

Ք՛ԼԻ ԵՅՄԻՏԻԿԻ ՐԱԿԵԼԻ ՖԵՆԱ ՏԱՅԱՆԻ

⁷ Simitin pinbanna ra, nxu yi malanxi buruni gira feen na nxu bode աոն ma. †† Ք՛լի yi falan ti yamaan xa, a lu falan tiye han կոնե տադինի amasոտո a yi sigama նեն na աոնոն bode. ⁸ Nxu yi malanxi kore banxin naxan կոնե ra, lenpu wuyaxi yi menni. ⁹ Banxulanna nde yi na yi a xili Eyutiki, na yi ճոնոն kore banxin foye soden nan na. Ք՛լի to yi falan xunkuyama ayi, na banxulanna yi xi han! Xixոնկա yi gbo ayi han, a yi bira keli kore banxin saxandeni. E yi sa a faxaxin li. ¹⁰ Awa, Ք՛լի yi godo, a yi a felen a xun ma mafuren, a yi a tongo, a naxa, "ε nama xamin, a niin աոն a yi." ¹¹ Na xanbi ra, Ք՛լի աոնոն yi te sangansoon կոնե ra. A yi buruni gira, a yi a don. Ք՛լի yi falan ti e xa han աոնոնոն, na xanbi ra a yi siga. ¹² E siga banxulanna kenden na, na yi e ralimaniya ki fajni.

Ք՛ԼԻ յՈՆՈՒՄՆԵՐ ԵՖԵՍԻ ԿԱՆԵ ՄԱ

¹³ Nxu yi siga Ք՛լի յեան ra kunkin kui Asosi taani, nxu yi Ք՛լի tongoma kunkin kui denaxan yi. Amasոտո, a yi sigama a sanna nan ma. ¹⁴ A to nxu li Asosi taani, nxu yi a tongo kunkin kui, nxu yi siga taana nde yi, naxan yi xili Mitilene. ¹⁵ Na աոնոն bode, nxu yi keli na yi, siga igen xun ma han Kiyoy taani. A soje firinden, nxu yi fa Samosi yi, a soje saxandena, nxu sa Mileti li. ¹⁶ Ք՛լի yi a ragidi, a xa dangu Efesi taan աոնոն կոնի keli amasոտո a mi yi waxi ti feni, alogo a nama bu Asi yamanani. A yi mafuraxi alogo Se Xaba Singen Sanla xa a li Yerusalen taani, xa na lanոյե.

Ք՛ԼԻ Ա յՈՆՈՒՄՆԵՐ ՍԱՆԼԱ

¹⁷ Ք՛լի yi յերաան nasiga Efesi taani keli Mileti yi, a denkeleya yamaan fonne xa fa. ¹⁸ E to fa, a yi a fala e

† BURU TETAREN SANLA:Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E saripen kiina nde nan yi a ra. A mato աոնոնյան 12.15 kui. †† Yanyina nde, feni ito findixi Marigina ximenna nan na.

xa, a naxa, "Xabu n faan soge singena Asi yamanani ε tagi, ε n kewanle kolon. ¹⁹ N bata wali Marigin xa yete magodon nun yeegeeni. N mɔn yi tɔɔma Yahudiyane yanfantenyaan bun. ²⁰ E a kolon a n mi ε munanfan fe yo luxunxi ε ma. N bata xaranna ti ε xa yamani e nun ε banxine yi. ²¹ N bata a rali Yahudiyane nun Girekine birin ma a e xa e keɓaan maxete, e tubi Ala ma, e denkeleya en Marigi Yesu ma."

²² "Nba, Alaa Niin nan sigama n na Yerusalen taani iki. Feen naxanye sa ligama n na na yi, n mi ne kolon. ²³ N naxan tun kolon fɔ n nema danguma taa yo taa, Alaa Nii Sarijanxina n nakolonma a kasorasaan nun tɔɔ wuyaxi n mameen yeen na. ²⁴ Koni n mi n niin yatexi sese ra fɔ n bata kiraan naxan de suxu, n xa na rakamali. Marigi Yesu wanla naxan soxi n yii, n xa na rajan. Na ni ito ra, a n xa Alaa hinanna fe Xibaru Fajin seren ba."

²⁵ "Iki n na a kolon, fa fala n bata sigan ti ε tan naxanye birin tagi, n yi Alaa Mangayaan kawandin ba ε xa, ε tan sese mi fa n toma sɔɔɔ. ²⁶ Nanara, n na a falama ε xa to yeteni, xa ε tan nde yo halagi, na goronna mi fa n tan xun ma. ²⁷ Amasɔɔ n bata Ala sagoon birin nali ε ma, a sese mi fa luxi. ²⁸ E nɔɔ lu ε yete xɔn e nun Alaa Nii Sarijanxina ε findixi yamaan naxan birin masuxu muxuye ra. E Alaa yamaan masuxu alo xuruse rabaan nun a kuruna bayo a bata a sara a yete wunla ra.

²⁹ Amasɔɔ n na kolon, n na keli ε tagi waxatin naxan yi, muxu naxine fama nen sodeni ε tagi, e kata ε yamaan kaladeni alo kankone xuruse kurun tagi. ³⁰ Muxuna ndee kelima nen ε tagi, e yi fala tinxintarene ti alogo Yesu fɔɔrabirane xa bira e fɔɔ ra. ³¹ Nanara, ε lu ε yee ra yi! N na ε keden kedenna birin nakolonxi feen naxanye ma nɛ saxan kɛen nun yanyina yeegeeni, ε nama ninan ne xɔn!"

³² "Awa, iki n bata ε taxu Ala ra e nun a hinan falan naxan nɛ senben fiye ε ma, a yi na keen fi ε ma naxan maraxi muxu sarijanxine birin xa. ³³ N mi kunfasi muxu yo a gbeti xɔn, hanma xɛmana, hanma dugine. ³⁴ E yetena a kolon, n yeteen yii fɔɔɔne nan nxu nun n lanfane makone fanxi. ³⁵ A lan en xa fangatarene mali kii naxan yi, n bata na birin yita ε ra wali xɔdexe sifani ito xɔn ma. Marigi Yesu falan naxan ti, ε xaxili lu ne xɔn ma. A naxa, 'Naxan seen fima, na barayin gbo dangu a sɔɔ muxun na.'"

³⁶ Pɔli to yelin falan tiye e xa, a yi a xinbi sin e fema, e birin yi Ala maxandi. ³⁷ E birin yi wuga, e yi e yiin nabilin Pɔli ma, e yi a sunbu. ³⁸ A to a fala e xa, a naxa, a e mi fa a toma sɔɔɔ, na yi e sunu kati. E sa a mati han kunki deen na.

Pɔli siga fena Yerusalen taani

21 Nxu fata xanbini, nxu yi nxu tinxin Kosi bɔɔɔ na kunkin kui. Na xɔɔɔ bode, nxu sa so Rɔde bɔɔɔ, nxu yi keli menni nxu fa Patara taani. ² Nxu yi kunkina nde li men naxan yi fɔɔ igeni gidima siga Fenisa yamanan binni, nxu yi te na kui. ³ Nxu Sipiri bɔɔɔ toxina, nxu yi dangu a ra, a lu kɔmen fɔɔɔ binni. Nxu yi siga Siriya yamanan binni. Nxu sa Tire taan li,

kunkin yi lanma a xa goronne ragodo denaxan yi.

⁴ Nxu yi Yesu fɔɔrabirana ndee li men. Nxu yi fɔɔ xun keden ti ne fema. E yi a fala Pɔli xa Alaa Nii Sarijanxin senbeni, e naxa, a a nama siga Yerusalen taani. ⁵ Koni na xunsagin naxina, nxu yi keli, nxu siga. Yesu fɔɔrabirane birin yi sa nxu mati, e nun e naxanle nun e diine han taan fari ma. Nxu yi nxu xinbi sin baan de, nxu yi Ala maxandi menni. ⁶ Na xanbi ra, nxu yi nxu nungu nxu bode ma, nxu so kunkin kui, e tan yi xete e konni.

⁷ Nxu yi sigama kunkin kui, keli Tire taani siga Pitolome taani, nxu yi denkeleya muxune xɔɔɔn na yi, nxu ferijen e fema. ⁸ Na xɔɔɔ bode nxu yi keli men, nxu yi siga Sesariya taani. Nxu yi sa so Filipi Xibaru Fajin Raliin konni naxan yi na muxu sugandixi soloferene ye. ⁹ Dii tɛme fututare rasɔɔɔxi naanin yi Filipi yii, ne yi nabiyi falane tima. ¹⁰ Nxu xi dangi tixin na, nabirin naxan yi xili Agabusi, na yi fa sa keli Yudaya yi. ¹¹ A yi fa nxu fema, a yi Pɔli a tagi xidin tongo, a yi a yete sanne nun a yiine xidi na ra, a naxa, "Alaa Nii Sarijanxin naxa, 'Yahudiyane tagi xidini ito kanna xidima ikiini Yerusalen taani, e a so siya gbetene yii.'"

¹² Nxu na me waxatin naxan yi, nxu birin yi Pɔli mafan, a a nama siga Yerusalen taani. ¹³ Koni a yi nxu yabi, a naxa, "Nanfera ε wugama han ε n bɔɔɔn kala? Amasɔɔ n yitɔɔxi na a ra e xa n xidi Yerusalen taani, e yi n faxa Marigi Yesu xinla fe ra." ¹⁴ A to mi tin nxɔ falan suxe, nxu mi kankan a ma, nxu yi a fala, nxu naxa, "Marigin sagoon xa liga."

¹⁵ Na fɔɔɔne to dangu, nxu yi nxu yitɔɔ, nxu yi siga Yerusalen taani. ¹⁶ Yesu fɔɔrabirana ndee yi nxu mati keli Sesariya taani. E yi nxu xali Menason Sipiri kaan konni, nxu yi lan nxu xa yigiya denaxan yi. Yesu fɔɔrabiran nan yi a ra xabu waxati xunkuye.

Pɔli yi Yaki xɔɔɔn

¹⁷ Nxu Yerusalen taan li waxatin naxan yi, denkeleya muxune yi nxu yisuxu sewani. ¹⁸ Na xɔɔɔ bode, nxu nun Pɔli yi siga Yaki xɔɔɔndeni. Denkeleya yamaan fonne birin yi malanxi na yi. ¹⁹ Pɔli yi e xɔɔɔn, a yi a wanla birin dentegen sa e xa Ala feen naxanye ligaxi siya gbetene tagi. ²⁰ E na me waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun. E a fala Pɔli xa, e naxa, "Nxu ngaxakeden-na, a mato, Yahudiyani wuli wuyaxi bata denkeleya, e birin mɔn tunnafanxi Musaa sariyan suxudeni. ²¹ Anu, muxune ito nan falaxi e xa, e naxa, a Yahudiyani naxanye birin siya gbetene ye, a i ne xaranma e xa xete Musaa sariyan fɔɔ ra, a e mɔn nama e diine banxulan, a e nama en ma namunne suxu. ²² En fa nanfe ligan nayi? Amasɔɔ sike yo mi na, e a mema nen, a i bata fa. ²³ Nanara, nxu naxan falama i xa, i xa na liga. Awa, xeme naanin be naxanye bata e de ti Ala xa. ²⁴ Siga e fɔɔ ra, ε sa ε rasarijan ε bode xɔn ma. I mɔn xa e saren fi, alogo e xa e xunne bi. Nayi, birin a kolonma nen, a e feen naxanye falaxi i ya fe yi, a nɔɔndi mi e sese ra, koni a i fan yeteen Musaa sariyane suxi. ²⁵ Koni siya gbeten naxanye tan bata denkeleya, nxu bata nxɔ miriyane sebe, nxu yi a rasiga ne ma. Nxu naxa, e xa e

† A mato Xerane 6.5 nun Xerane 8.5-40 kui.

yetε ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxu-rene ma, e nun sube wunli donna nun suben yifaxi donna nun yanga suxuna.” †

²⁶ Na xɔɔn bode, Pɔli yi na xεmεne tongo e yi rasarijan e bode xɔn ma. Na xanbi ra, a so Ala Batu Banxini alogo a xa a fala e xa e sarijan lɔxɔne rakamalima waxatin naxan yi, e yi saraxan ba e keden kedenna birin xa.

Pɔli suxu fena Ala Batu Banxini

²⁷ Soge solofereden janmatɔna, Yahudiyān naxanye keli Asi yamanani, ne yi Pɔli to Ala Batu Banxini. E yi yamaan birin nadin a xili ma, e yi a suxu. ²⁸ E sɔnɔ sɔnɔ, e naxa, “Isirayila muxune, ε nxu mali. Xεmεni ito nan sigama yiren birin yi, a xaranna ti en ma yamaan nun Musaa sariyan nun yireni ito xili ma. A yetεen bata Girekine raso Ala Batu Banxini, e yi na sarijanna kala.” ²⁹ E ito falaxi nen bayo e bata yi Tirofime Efesi kaan to a fɔxɔ ra taani, e yengi yi a ma a Pɔli bata yi a raso Ala Batu Banxini.

³⁰ Taan birin yi maxa, yamaan yi e gi sa keli yiren birin yi. E yi Pɔli suxu, e yi mini a bubue Ala Batu Banxini tande ma. E yi a so dεene ragali keden na. ³¹ Yamaan yi waxi Pɔli faxa feni. Muxuna nde yi fa a fala Romi kaane sofa ganla mangan xa, a sɔnɔ sɔnɔ Yerusalen taan yiren birin yi. ³² Sofa mangan yi sofane nun sofa kεmεn kuntigine xili, e siga e giye yama gbeen fema. Na muxune sofane to waxatin naxan yi, e ba Pɔli bɔnbe. ³³ Sofa mangan yi sa Pɔli suxu, a yi e yamari, a e xa a xidi yɔlɔnɔn firin na. Na xanbi ra, a yi maxɔdinna ti a nde a ra, e nun a naxan ligaxi. ³⁴ Koni muxuna ndee yi sɔnɔ sɔnɔ fena nde ra, bonne sɔnɔ sɔnɔ fe gbete ma. Sofa mangan mi yi sese yeε toma sɔnɔ sɔnɔ. Nayi, a yi yamarin fi a e xa siga Pɔli ra yire makantanxini. ³⁵ Pɔli to e banxin te dεen li, fɔ sofane xa yi fa a tongo nen, e siga a ra amasɔɔ yamaan yi napanaxi. ³⁶ Yamaan birin yi biraxi a fɔxɔ ra, e sɔnɔ sɔnɔ, e naxa, “A xa faxa!”

Pɔli yi a yetε yeɓa

³⁷ E yi sigama Pɔli ra yire makantanxini waxatin naxan yi, a falan ti sofa mangan xa, a naxa, “I tinje ba n xa falana nde ti i xa?” Sofa mangan yi a maxɔdin a naxa, “I Gireki xuiin mema? ³⁸ Na Misiran kaan xa mi i tan na ba, naxan baxi yamaan namurutεdeni, a siga yenge so muxu wuli naaninna ra tonbonni?” ³⁹ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Yahudiyān nan n tan na, n barixi Tarise taan nin Silisi yamanani, na taa suturaxin dugurena nan n tan na. Yandi, tin n xa falan ti yamaan xa.”

⁴⁰ Sofa mangan yi tin. Nanara, Pɔli yi keli a ti banxin te dεen na, a yamaan masabari a yiin na. Awa, e dunduxina, Pɔli yi falan ti e xa Heburu xuini.

22 A naxa, “Ngaxakedenne nun n fafane, ε tuli mati, n xa n xɔnba ε xa!” ² E to a mε a Heburu xuiin falama, e yi e raxara. Awa, Pɔli yi siga falan ma, a naxa, ³ “Yahudiyān nan n tan na, n barixi Tarise taan nin, Silisi yamanani. Koni n maxuruxi be nin.

† A mato Xerane 15.20 kui.

Gamaliyeli nan n xaranxi en benbane sariyan suxu kiin ma. Alaa fe kunfan yi n fan yi alo ε tan birin kii naxan yi to. ⁴ N fan yi Yesu a Kiraan muxune besenxɔnyama han n yi e faxa. N yi xεmεne nun naxanle suxuma, n yi e sa kasoon na. ⁵ Saraxarali Kuntigi Singen nun yamaan fonne birin n seren be nen na ma, amasɔɔ n kedin sɔɔ e ra nen, siga en ngaxakeden Yahudiyane ma Damasi taani. Nanara, n yi siga na yi muxuni itoe suxu xinla ma, n yi e xidi, n xete e ra Yerusalen taani e naxankatadeni.”

Pɔli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19, 26.12-18

⁶ “Awa, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, n bata yi maso Damasi taan na, tεε dεge gbeen yi ti n ma mafuren keli kore! ⁷ N bira bɔxɔni. N fala xuiin mε, a naxa, ‘Sɔli, Sɔli, i n besenxɔnyama nanfera?’ ⁸ N yi a maxɔdin, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu Nasareti kaan nan n tan na, i naxan besenxɔnyama iki!’ ⁹ Muxun naxanye yi n fɔxɔ ra, ne fan yi na tεε dεgen to. Koni naxan yi falan tima n xa, e mi na xuiin mε. ¹⁰ N yi maxɔdinna ti, n naxa, ‘Marigina, n xa nanfe liga?’ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Keli, i siga Damasi taani! Ala i yamarixi naxan birin liga fe ra, ne birin sa falama i xa nen menni.’ ¹¹ Na tεε dεge gbeen yi n danxu, na ma, n lanfane yi n yii rasuxu e siga n na Damasi taani.”

¹² “Awa, xεmεna nde yi na yi, naxan yi xili Ananiyasi. Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra, a yi Alaa sariyan suxi, Yahudiyān naxanye birin yi dɔxi menni, ne yi a binyaxi kati! ¹³ Na yi fa, a ti n dεxɔn, a naxa, ‘Ngaxakedenna Sɔli, seen to fa!’ N yi toon ti keden na, n yi a tan to. ¹⁴ A yi a fala, a naxa, ‘Nxu benbane Ala bata i sugandi alogo i xa a sagoon kolon, i yi Tinxin Muxun Yesu to, i yi a xuiin yetεen mε. ¹⁵ Amasɔɔ i bata feen naxanye to, i yi a mε, i findima nen na seren na muxune birin xa. ¹⁶ Awa, i fa nanse mamema iki? Keli, i rafu igeni, i yulubine birin xa ba i ma, i yi a maxandi a xinli.”

Pɔli a xerayana siyane ma

¹⁷ “N xetexina Yerusalen taani, n yi Ala maxandima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, n yi fe toon ti alo xiyena. ¹⁸ N yi Marigin to, a yi a fala n xa, a naxa, ‘I mafura, i keli Yerusalen taani keden na, amasɔɔ i sereyaan naxan bama n ma fe yi, e mi na suxuma.’ ¹⁹ N yi a yabi, n naxa, ‘Marigina, e a kolon yati a n yi sigama salide banxine yi, naxanye denkeleyaxi i ma, n yi ne sa kasoon na, n yi e bɔnɔ. ²⁰ E to yi i serena Etiyen faxama, n tan yetεen yi na, n tin nen. Naxanye yi a faxama, n tan nan yi ne dugine kantanma.’ ²¹ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga, amasɔɔ n na i rasigama nen siya gbete ma yire makuyene yi.”

²² Yamaan yi e tuli mati Pɔli xuiin na han a yi na fala. E yi sɔnɔ sɔnɔ kati, e naxa, “A xa faxa! Muxu sifani ito lu daxi mi a ra a nii ra!” ²³ E yi sɔnɔ sɔnɔ, e e domane wolima kore, e gbangbanni te. ²⁴ Romi sofa mangan yi yamarin fi, a e xa so Pɔli ra yire makantanxini. A naxa, a e xa a bulan, e yi a maxɔdin alogo a xa a kolon yamaan

sɔnɔɔma a ma feen naxan ma. ²⁵ Koni e to a xidi a bulan xinla ma, sofa kɛmɛn kuntigin naxan yi tixi na, Pɔli yi na maxɔdin, a naxa, "A daxa ε xa Romi dugurena nde bulan hali ε munma naxan makiti singen?"

²⁶ Sofa kɛmɛn kuntigin na mɛ waxatin naxan yi, a yi siga sofa mangan fɛma, a yi na fala, a yi a maxɔdin, a naxa, "I nanfe ligɛ? Romi dugurena nde nan xɛmɛni ito ra!" ²⁷ Nanara, sofa mangan yi siga, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, "A fala n xa, xa Romi dugurena nde nan i tan na?" Pɔli yi a yabi, a naxa, "ɔn, a tan nan nde n na." ²⁸ Sofa mangan yi a fala, a naxa, "N gbeti gbeen nan baxi, n findi Romi dugurena ra." Pɔli yi a yabi, a naxa, "Koni n tan barixi Romi dugurenyaan nin."

²⁹ Muxun naxanye yi a bulanma nun alogo a xa falan ti, ne yi keli a fɛma keden na. Sofa mangana a kolon waxatin naxan yi, a bata yi Romi dugurena nde xidi yɔɔɔɔɔɔna ra nun, na fan yi gaxu.

Yahudiyane yi Pɔli makiti

³⁰ Yahudiyane yi Pɔli kansunma feen naxan na, sofa mangan yi waxi na kolon feni. Nanara, na xɔɔɔɔ bode, e yi Pɔli fulun. Sofa mangan yi saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan yamari, e yi e malan. Na xanbi ra, a yi Pɔli ti e yetagi.

23 Pɔli yi kitisa yamaan mato kati, a naxa, "Ngaxakedenne, n feen naxanye ligaxi Ala yɛɛ xɔri han to, n mi n yɛɛ yalagima ne ra." ² Muxun naxanye yi tixi Pɔli fɛma, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi ne yamari, a e xa Pɔli dɛɛn garin. ³ Pɔli yi a fala a xa, a naxa, "Ala i fan bɔnbɔma nen, i tan naxan luxi alo banxin naxan fari mafixa, koni a kuiin lɔxi. I dɔxi n makitideni sariyan xɔn. Koni i tan sariyan kalama amasɔɔɔɔ i bata yamarin fi, a e xa n bɔnbɔ!" ⁴ Muxun naxanye yi Pɔli fɛma, ne yi a fala a xa, e naxa, "I Alaa Saraxarali Kuntigi Singen nan konbima na ra." ⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, "Ngaxakedenne, n mi yi a kolon a Saraxarali Kuntigi Singen nan a ra. Amasɔɔɔɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, 'I nama fala ɔaxin ti i ya yamaan mangan ma.' †

⁶ Pɔli yi a kolon, a Saduse muxune nun Farisi muxune nan yi na yamaan na. A yi keli, a yi a fala a xuini texin na kitisa yamaan tagi, a naxa, "Ngaxakedenne, Farisi muxun nan n na. N fafe fan Farisi muxun na a ra. E n makitima bayo n laxi a ra a fɛma muxune kelima nen sayani!" ⁷ A na falaxina, Saduse muxune nun Farisi muxune yi fɔɔ e bode matandɛ, yamaan yi taxun. ⁸ Saduse muxune yi a falama, e naxa, a muxune mi kelima sayani, e mɔn naxa, a malekane mi na hanma sɛnbɛ totarene. Koni Farisi muxune tan yi laxi ne birin na. ⁹ Nanara, sɔnɔɔ sɔnɔɔ gbeen yi keli. Awa, sariya karamɔɔna ndee yi keli Farisi muxune yɛ, e ti, e matandin ti kati! E naxa, "Nxu mi fe ɔaxi yo toxi xɛmɛni ito a fe yi. Yanyina nde, sɛnbɛ totarena nde hanma malekan falan ti a xa nen yati!"

¹⁰ Matandin yi gbo ayi han sofa mangan yi gaxu, a e nama Pɔli yibɔ dungi dungi na. Nanara, a sofane ya-

mari, a e xa sa Pɔli tongo yamaan tagi, e siga a ra yire makantanxini.

¹¹ Na kɔɛɛn na, Marigin yi mini Pɔli xa, a naxa, "I wɛkile! I sereyaan bama n xa nen Romi taani alo i a liga Yerusalɛn taani kii naxan yi."

E yanfan so Pɔli ma

¹² Na xɔɔɔ bode, Yahudiyane yi e malan e lan a ma, e yi e kɔɔ, a e mi donseen donma, e mi igen minma fɔ e Pɔli fɛma. ¹³ Naxanye na feni tɔn, e dangu muxu tonge naanin na. ¹⁴ Na xanbi ra, e siga saraxarali kuntigine nun fonne fɛma, e naxa, "Nxu bata nxu kɔɔ, a nxu nama sese don fɔ nxu Pɔli fɛma. ¹⁵ Awa, nayi ε tan nun kitisa yamaan xa xɛraan nasiga Romi sofa mangan ma, a a xa Pɔli rafa ε ma alogo ε xa a fe fɛsɛfɛsɛ. Nxu yitɔnxi nxu xa a fɛma benun a xa be li."

¹⁶ Koni Pɔli magilena dii xɛmɛn na yanfan mɛxina, a yi siga yire makantanxini, a sa feni ito fala Pɔli xa. ¹⁷ Na xanbi ra, Pɔli yi sofa kɛmɛn kuntigina nde xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Banxulanni ito tongo, i siga a ra sofa mangan fɛma, a waxi falana nde ti feni a xa." ¹⁸ A yi a tongo, a siga a ra sofa mangan fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Pɔli naxan kasoon na, na nan n xilixi, a yi a fala n xa, a naxa, a n xa fa banxulanni ito ra i fɛma amasɔɔɔɔ a waxi fena nde fala feni i xa." ¹⁹ Sofa mangan yi banxulanna yii rasuxu, a siga a ra a danna, a sa a maxɔdin, a naxa, "I nanfe falama n xa?" ²⁰ Banxulanna yi a fala a xa, a naxa, "Yahudiyane bata lan a ma a tila e xa i mafan, a i xa Pɔli rasiga kitisa yamaan ma alogo e xa a fe fɛsɛfɛsɛ. ²¹ Koni i nama i tuli mati ne ra amasɔɔɔɔ e dangu muxu tonge naanin na naxanye luxunxi Pɔli yɛɛ ra. E birin bata e kɔɔ, a e nama sese don, e nama e min, han e yi a fɛma. E yitɔnxi na nan ma iki. E i ya yamarin nan tun legedenma." ²² Sofa mangan yi a fala, a naxa, "I nama a fala muxu yo xa fa fala i bata na yɛba n xa." A banxulanna yiba, a yi siga.

Pɔli yi rasiga Felisi ma

²³ Sofa mangan yi sofa kɛmɛn kuntigi firin xili, a naxa, "E sofa kɛmɛ firin tongo, e nun soo kan tonge solofere nun tanba kan kɛmɛ firin. E ne yitɔn, siga Sesariya taani to kɔɛɛn na dɛge waxatin na dangu. ²⁴ E fa soona ndee ra Pɔli tongo xinla ma, alogo a xa sa yamana kan Felisi konna li bɔɔɔ xunbenli." ²⁵ Na xanbi ra, a kedin sɛbɛ, a naxa, ²⁶ "N tan Kilɔdi Lisiyasa bata i tan Felisi yamana kan faɔin xɔɔɔɔ. ²⁷ Yahudiyane xɛmɛni ito suxi, a yi luxi ndedi, e xa a fɛma. N to a kolon a Romi dugurena nan a ra, nxu nun n ma sofane yi siga, nxu sa a rakisi. ²⁸ E a kansunma feen naxan na, n yi waxi na kolon feni. Nanara, n siga a ra e kitisa yamaan fɛma. ²⁹ N yi a to, a e a kansunma e sariya kala feen nan na, koni a mi fe yo ligaxi, a fɛxɛ feen naxan ma hanma e a sɛ kasoon na feen naxan ma. ³⁰ Koni n to a mɛ a Yahudiyane bata yanfan so a ma, n yi a rasiga i ma keden na. N mɔn yi a kansun muxune yamari a e xa sa e mawuga i tan fɛma."

† Xɔryaan 22.27

³¹ Yamarin naxan fi sofane ma e yi na liga. E yi Pɔli tongo, e siga a ra Antipatiri taani. ³² Na xɔɔn bode sofaan naxanye siga e sanni, ne yi xete yire makantanxini. Soo kanne yi Pɔli tongo. ³³ E yi siga Pɔli ra Sesariya taani, e yi a so yamana kanna yii, e kedin fan so a yii. ³⁴ Yamana kanna yi kedin xaran, a Pɔli maxɔdin a kelixi yamanan naxan yi. A a kolon waxatin naxan yi, a a kelixi Silisi yamanan nin, ³⁵ a naxa, "I kansun muxune na be li waxatin naxan yi, n na n tuli matima nen i ya fe ra na waxatini." Na xanbi ra, a yamarin fi a kantan muxune xa Pɔli mara yamana kan banxini.

Yahudiyane yi Pɔli kansun

24 Soge suulun danguxina, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi siga Sesariya taani e nun yamaan fonna ndee nun muxu xun mayengen naxan xili Teritule. Ne yi e mawuga Pɔli fari yamana kanna yetagi. ² E to Pɔli maxili, Teritule yi Pɔli kansun fɔɔ falani itoe yi, a naxa, "Felisi manga fajina, nxu bɔɔɔ xunbeli gbeen naxan sɔɔɔma i barakani, e nun i feen naxanye yitɔɔxi i ya xaxilimayani, nxu siyaan sabati feen na, ³ nxu fe fajin naxanye birin sɔɔɔma i yii waxatin birin e nun yiren birin yi, nxu barikan birama i xa na ra, manga Felisi. ⁴ Koni hali na, nxu nama i ya waxatin tongo. Nanara, n na i mafanma, yandi i tuli mati nxu dentegɔ xuiin na ndedi. ⁵ Nxu bata xɛmeni ito to, muxu tɔɔ gbeen na a ra naxan sɔɔɔɔ nakelima Yahudiya yamaan ye dunuɔa yiren birin yi. A tan nan Yesu Nasareti kaana dinan yɛeratiin na. ⁶ A mɔn bata kata a xa Ala Batu Banxina sarijanna kala. Nanara, nxu a suxi. A xɔnla yi nxu ma, nxu xa a makiti alo nxɔ sariyan kii naxan yi. ⁷ Koni sofa mangana, Lisiya yi fa a tongo nxu yii karahanni. ⁸ Na xanbi ra, a yi yamarin fi, a a kansun muxune xa fa i fema. Xa i xɛmeni ito maxɔdin, i yetena a kolonma nen nxu a kansunma feen naxan birin na." ⁹ Yahudiyane fan yi tin na falan ma, e naxa, a ɔɔndi nan na birin na.

Pɔli yi a xɔnba Felisi yetagi

¹⁰ Yamana kanna yi Pɔli yamari, a a xa falan ti. Pɔli yi a fala, a naxa, "N na a kolon, a i bata findi kitisaan na siyani ito xun na xabu ɔɔɔ wuyaxi. Nanara, n na n xɔnbama i yetagi xaxili ragidini. ¹¹ I yetɛen nɔɔ a kolonɔ nen yati, a munma dangu xi fu nun firin na singen xabu n siga Yerusalɛn taani Ala batudeni. ¹² E mi n lixi Ala Batu Banxini muxɛ matandide yi, hanma yamaan kui sodeni salide banxine yi hanma yire gbete yi taani. ¹³ E n kansunma feen naxanye ra iki, e mi nɔɔ na ɔɔɔndin yite i ra. ¹⁴ N na n tiye na ra i yetagi fa fala a n na n benbane Ala nan batuma Yesu a Kiraan xɔn e a falan naxan ma a wule dinan nan a ra. Anu, feen naxan birin sɛbexi Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune kui, n laxi ne birin na. ¹⁵ Nxu nun itoe birin yigi saxi Ala yi kii kedenna nin, a faha muxune kelima nen sayani, tinxin muxune nun tinxintarene birin. ¹⁶ Nanara, n na n fanga beren ligama waxatin birin, al-

ogo n nama n yetɛ yalagi Ala yetagi e nun muxune yetagi."

¹⁷ "N bata yi ɔɔɔ dando ti n mi Yerusalɛn taan li. Koni iki, n sigaxi Yerusalɛn taani nen alogo n xa siga kiseene ra n kon kaa yiigelitɔne xa. N mɔn yi saraxane ba Ala xa. ¹⁸ N bata yi n yetɛ rasarijan, e n li Ala Batu Banxini na ligadeni waxatin naxan yi. Gali mi yi n fema, sɔɔɔ sɔɔɔn mi yi na. ¹⁹ Koni Yahudiyane naxanye kelixi Asi yamanani, ne nan yi lanma e xa fa i yetagi n kansundeni, xa fena nde e kui n xili ma. ²⁰ Xanamu, muxun naxanye be, ne xa a fala n kalan naxan tixi, n yi tixi kiti-sa yamaan yetagi waxatin naxan yi. ²¹ Fɔ n falan naxan tixi e tagi n xuini texin na, n naxa, "E n makitima to bayo n laxi a ra a faha muxune kelima nen sayani!"

²² Felisi naxan yi Yesu a Kiraan kolon ki fajin, na yi falani so, a yi a fala e xa, a naxa, "Sofa mangan Lisiyasa na fa waxatin naxan yi, n yi i ya kitin bolon." ²³ A yi a fala sofa kemen kuntigin xa, a xa Pɔli kantan kasoon na, a yi a xɔnbɛɔɔn ndedi, a e mɔn nama tondi a xɔyine xa a mali a makone ra.

Pɔli Felisi nun Dirusila yetagi

²⁴ Xi dando danguxina, Felisi nun a ɔɔnaxanla Dirusila yi fa, Yahudiya ɔɔnaxanla nan yi na ra. Felisi yi xɛraan nasiga Pɔli xilideni, a yi a tuli mati a falan na lan denkeleyaan ma Alaa Muxu Sugandixin ma Yesu.

²⁵ Koni Pɔli yi falan tima waxatin naxan yi lan tinxinna nun yetɛ suxun nun kiti famatɔna fe ma, gaxun yi Felisi suxu. A yi a fala a xa, a naxa, "Siga singen, xa waxati sa lu n yii, n na i xile." ²⁶ A mɔn yi waxi a xɔn a Pɔli xa gbetin so a yii. Na nan yi a ra a yi a xilima waxatin birin alogo e xa batu.

²⁷ Nɛɛ firin danguxina, Pɔrusu Fesitu yi dɔɔɔ yamana kanyani Felisi funfuni. Felisi yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli lu kasoon na.

Pɔli Fesitu yamana kanna yetagi

25 A faan xii saxanna yamanani, Fesitu yi keli Sesariya taani siga Yerusalɛn taani. ² Saraxarali kuntigine nun Yahudiya fonne yi e mawuga Pɔli fari. ³ E yi Fesitu mafan a a xa e rafan feen liga, a yi fa Pɔli ra Yerusalɛn taani. E bata yi yanfan so a ma nun, e yi wama a faha feni kira yi. ⁴ Fesitu yi e yabi, a naxa, "Pɔli maraxi kasoon na Sesariya taani, n tan fan yetɛen mi buma, n siga na yi. ⁵ Xa a fe ɔɔxi ligaxi, e yɛeratina ndee xa siga n fɔɔ ra Sesariya taani, e sa a kansun."

⁶ Fesitu yi lu e fema xii solomasɛɛ han fu yate, na xanbi ra, a siga Sesariya taani. Na xɔɔn bode, a yi dɔɔɔ kiti sadeni, a yi e yamari, a e xa Pɔli raso. ⁷ Pɔli na li waxatin naxan yi, Yahudiyane naxanye yi kelixi Yerusalɛn taani, ne yi ti a rabilinni, e fe ɔɔxi wuyaxi sa a xun ma, e mi yi nɔɔ naxanye ɔɔɔndin mayite. ⁸ Koni Pɔli yi a yetɛ xɔnba, a naxa, "N mi kala yo tixi Yahudiyane sariyan ma hanma Ala Batu Banxin ma hanma Romi Manga Gbeen ma."

⁹ Fesitu yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, "I waxi a xɔn ma, i xa siga Yerusalen taani, i sa makiti feni itoe ma n yetagi na yi ba?" ¹⁰ Pɔli yi a fala, a naxa, "N tixi Romi Manga Gbeena kiti saden ni ito ra, a lan n xa makiti be. N mi tinxintareya ligaxi Yahudiyane ra hali alo i yetena a kolon kii naxan yi." ¹¹ Xa n bata tinxintareyaan liga hanma fe gbete, n faxe naxan ma, n mi tondima n xa faha. Koni itoe wulen nan sama n xun ma. A mi daxa muxu yo xa n so e yii. Nba, Manga Gbeen xa n makiti Romi taani!"

¹² Fesitu yelin falan tiye a maxadi muxune xa waxatin naxan yi, a yi Pɔli yabi, a naxa, "I bata Romi Manga Gbeena fe fala, na ma, i sigama nen Manga Gbeen yetagi!"

Pɔli yi ti manga gbete yetagi

¹³ Xii dando to dangu, Manga Agiripa nun Berinisi yi siga Fesitu xɔntɔndeni Sesariya taani. ¹⁴ E to yi xii wuyaxi radanguma na, Fesitu yi Pɔli a fe yebe Mangan xa, a naxa, "Muxuna nde be, Felisi naxan luxi kasoon na. ¹⁵ N siga Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yahudiyane saraxarali kuntigine nun yamaan fonne mawugan sa nen a fari, a n xa a yalagi. ¹⁶ Koni n yi a fala e xa, n naxa, Romi kaane mi darixi muxun faxe be-nun e nun a kansun muxune xa ti kitisaan yetagi a yi a yebe. ¹⁷ Nanara, e birin yi fa n fɔxɔ ra be. N mi bu tixi n yi a makiti fɔɔ na xɔtɔn bode, n yamarin fi a e xa fa xemen na. ¹⁸ A kansun muxune yi ti koni n yi mirixi feen ɲaxin naxanye ma, e mi a kansun ne sese ra ¹⁹ fɔ e to lu e bode matande e dinana fe ra e nun Yesu a fe, naxan bata faha, koni Pɔli naxan ma fe falama a a bata keli sayani. ²⁰ N tan mi yi a kolon n naxan lige matandi sifani ito yi. Nanara, n yi Pɔli maxɔdin, xa a yi wama siga feen nin Yerusalen taani alogo a xa sa makiti feni ito ra menni. ²¹ Koni Pɔli yi wa a feen xali feni Manga Gbeen yetagi Romi taani. Nanara, n yi yamarin fi a e xa a ramara han n yi a rasiga Romi Manga Gbeen ma."

²² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, "N fan waxi xemeni ito xuiin name feni." Fesitu yi a yabi, a naxa, "I a xuiin namema nen tila."

²³ Na xɔtɔn bode Agiripa nun Berinisi yi fa, yama gbeen biraxi e fɔxɔ ra binyeni. E tan nun sofa kuntigine nun taan muxu gbeene yi siga malan banxini. Fesitu yi yamarin fi, a e xa fa Pɔli ra. ²⁴ Fesitu yi a fala, a naxa, "Manga Agiripa nun muxun naxanye birin nxu dɛxɔn ma be, e bata xemeni ito to Yahudiya yamaan birin mawugan saxi naxan fari Sesariya taan nun Yerusalen taani. E birin yi lu xɔnɔ xɔnɔxe, e naxa, a a mi lan a xa lu a nii ra xɔnɔ. ²⁵ Koni n mi fefe toxi a faxe naxan ma. Koni a yeteen bata Romi Manga Gbeena fe fala. Na nan a toxi, n yi a ragidi n xa a rasiga. ²⁶ Koni fala kende yo mi n yii n naxan sebeta Manga Gbeen ma. Nanara, n bata fa a ra e yetagi katarabi i tan Manga Agiripa ma, alogo en na yelin a feseɛɛɛdeni, n nɛ fena nde sebeta nen. ²⁷ Amasɔtɔ n tan yeɛ ra yi, a mi lan n kasorasaan nasiga Manga Gbeen ma, fɔ n na a yebe a kalan naxan tixi."

Pɔli yi a yete xɔnba

²⁶ Agiripa yi a fala Pɔli xa, a naxa, "Waxatini i yii i falan ti i yete a fe yi." Pɔli yi a yiini te, a yi a yete xɔnba iki:

² A naxa, "Manga Agiripa, Yahudiyane n kansunma feen naxanye ra, n sewaxi to, n xa ti i yetagi n xɔn-badeni i xa lan ne birin ma. ³ Amasɔtɔ i Yahudiyane namunne nun matandine birin kolon ki fani. Awa yandi, n bata i mafan, i tuli mati n na ki fani."

⁴ "Yahudiyane birin n xɔnna kolon xabu n dii ɲɔɲeyani. Xabu a fɔɔni, n na n ma siimayaan maxalixi n siyaan nun Yerusalen taan nin. ⁵ E n kolon xabu to mi a ra. E nɛ sereyaan be nen, xa e sa wa, fa fala n yi Farisi muxune nan ye, naxanye findixi nɔɔ dinan dina xɔnɔnne ra. ⁶ Ala en benbane tuli sa naxan na, n yigi saxi na nin. Na nan a ligaxi, e n makitima iki. ⁷ En bɔnɔn fu nun firinne birin yigi saxi na tuli sa rakamalixin nan to fe yi, e nɛma Ala batue kɛɛn nun yanyin na e sɔbeɛn birin na. Mangana, Yahudiyane n kansunma na yigin nan ma fe ra. ⁸ Nanfera e tan mi laxi a ra a Ala faha muxune rakelima nen sayani?"

⁹ "N tan fan ma miriyani, n bata yi a ragidi nun n xa Yesu Nasareti kaan xinla yenge. ¹⁰ N na nan liga Yerusalen taani. N nɔnɔ sɔɔ saraxarali kuntigine ra, n yi muxu sarijanxi wuyaxi sa kasoon na. E na yi e faha feen nata, n yi n xuiin fi. ¹¹ N yi e ɲaxankatama salide banxine birin yi sanɲa ma wuyaxi. N yi e karahanma e xa e Marigin nayeɛɛfu. N ma xɔɔn yi gbo ayi e xili ma han n yi e beɛnɔnyama yamana gbeteɛne taane yi."

Pɔli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19 nun 22.6-16

¹² "Na ma, lɔxɔna nde, n yi siga Damasi taani saraxarali kuntigine nɔnɔn nun e tinna ma. ¹³ Mangana, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, tɛɛ dɛge gbeen yi ti nxu nun n fɔxɔrabirane ma keli kore, a dɛgen yi gbo sogen xa. ¹⁴ Nxu birin yi bira xɔxɔni. N yi xuina nde me Heburu xuini naxan yi a falama n xa, a naxa, 'Sɔli, Sɔli, i n beɛnɔnyama nanfera? A xɔxɔ i tan ma, i tondi i gbengben muxun bun alo turana.' ¹⁵ N yi maxɔdinna ti, n naxa, 'Marigina, nde i tan na?' A yi n yabi, a naxa, 'Yesu nan n tan na, i naxan beɛnɔnyama. ¹⁶ Koni keli, i ti. N minixi kenenni i xa nen alogo i xa findi n ma walikɛɛn na, i feen naxanye toxi n ma fe yi to, i findi ne seren na e nun n naxanye yitama i ra. ¹⁷ N ni i ratangama nen i ya yamaan ma e nun siya gbeteɛne, n na i xe-ma naxanye ma ¹⁸ alogo i xa sa e yeene rabi, i yi e ba dimin nun Setana nɔnɔn bun ma, i fa e ra Alaa kenenna ma. Xa e denkeɛya n ma, e yulubi xafarin sɔɔtɔma nen, e lu Ala muxu sarijanxine ye.'"

Pɔli yi a wanla fe fala

¹⁹ "Nanara, Manga Agiripa, n fe toon naxan ti keli kore, n mi na matandi. ²⁰ N yi kawandin ba Damasi kaane nun Yerusalen kaane nun Yudaya kaane birin nun siya gbeteɛne fan tagi. N yi a fala e xa, n naxa, e xa e xun

xanbi so e hakene yi, e fa Ala ma, e kewanle yi a yita fa fala a e bata tubi. ²¹ Yahudiyane n suxi Ala Batu Banxini na nan ma, e kata n faxes feen na. ²² Koni Ala n malima nen han to, n mɔn be alogo n xa sereyaan ba birin xa, muxudin nun muxu gbeena. N mi sese falama fɔ nabine nun Musa bata yi naxan fala nun lan fe famatɔne ma. ²³ E naxa, a Alaa Muxu Sugandixin yi tɔɔma nen, a findi muxu singen na naxan kelima sayani, a yi kenenna rali a yamaan nun siya gbetene ma."

²⁴ Awa, Pɔli to yi a yete xɔnbama na kiini, Fesitu yi a fala a xuini texin na, a naxa, "Pɔli, seen nan soxi i yi! I ya xaran gbeen bata seen naso i yi!"

²⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, "Fesitu, muxu fajina, se mi soxi n yi. N nɔndin nun lɔnnin nan falama i xa.

²⁶ Amasɔɔ Manga Agiripa feni ito kolon, nayi n nɔe falan tiye a xa nen xaxili ragidini. N laxi a ra, a a feni itoe kolon ki faji, bayo e mi rabaxi luxunni. ²⁷ Manga Agiripa, i laxi nabine falane ra ba? N na a kolon a i bata la e ra!"

²⁸ Agiripa yi Pɔli yabi, a naxa, "I n finde Yesu mantona ra waxatidini ito yi ba?" ²⁹ Pɔli yi a yabi, a naxa, "Xa waxatin xunkuya ayi ba, xa a dungu ayi ba, n na Ala maxandima nen i tan xa e nun naxanye birin tuli matixi n na to, alogo e xa lu alo n tan kii naxan yi to, ba yɔlɔnɔnɔni itoe ra!"

³⁰ Na xanbi ra, mangan nun yamana kanna nun Berinisi nun muxu bonne birin yi keli, ³¹ e to yi minima, e yi lu a fale e bode xa, e naxa, "Xemeni ito mi fefe ligaxi a faxe naxan ma hanma a sama kasoon na naxan ma." ³² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, "Xa xemeni ito mi yi maxandin ti nun a Romi Manga Gbeen xa a makiti, en yi a bepinma nen nun."

Pɔli yi siga Romi taani

27 E lan a ma waxatin naxan yi, a nxu xa siga kunkin kui Itali yamanani, e yi Pɔli nun kaso ra muxuna ndee so sofa kɛmen kuntigina nde yii naxan yi xili Yuliyusi, Romi Manga Gbeena sofane ye. ² Nxu so kunkina nde kui naxan keli Adiramiti taani. A yi danguma Asi yamanan fɔɔɔ igen taa deene nan na. Arisitaraki yi nxu fɔɔɔ ra, Masedoniya kaan naxan keli Tesaloniki yi.

³ Na xɔɔɔ bode nxu yi sa so Sidɔn taani. Awa, Yuliyusi yi fe fajin naba Pɔli xa, a tin a xa siga a xoyine fema fanda fendeni. ⁴ Nxu to keli na yi, nxu siga igen tagini denaxan xili Sipiri, bayo foyen bata yi a xun sa nxu ma. ⁵ Nxu yi fɔɔɔ igeni gidi Silisi nun Panfiliya yamanan dɛɔɔn ma, nxu yi sa Mira taan li Lisi yamanani. ⁶ Sofa kɛmen kuntigin yi kunkina nde li na naxan yi kelixi Alesandire taani, a sigama Itali yamanani. A yi nxu raso na kunkin kui.

⁷ Nxu yi siga ndedi ndedi han xii wuyaxi, han nxu sa Sinidi xɔɔɔ li fɔɔɔ igen tagi tɔɔɔni. Bayo foyen mi yi tinma nxu xa siga men binni, na yi a liga nxu siga Kireti xɔɔɔ bode fɔɔɔn na fɔɔɔ igen tagi, nxu yi dangu Salemone gemen yetagi. ⁸ Nxu yi dangu xareyaan dɛɔɔn

tɔɔɔni, nxu yi yirena nde li denaxan yi xili Tide Fajina Lase taan dɛɔɔn ma.

⁹ Nxu bata yi bu sigatini han igen xun ma sigatiin yi magaxu ayi nxu ma. Yahudiyane sun suxu waxatin bata yi dangu nun. Na nan a liga Pɔli yi e rakolon, ¹⁰ a naxa, "Ngaxakedenne, n bata a to, en ma ige xun ma sigatiin findima gbalon nan na. Xa en siga, a findima kala nan na kunkin nun a kui seene ma e nun en tan yeteɛn ma." ¹¹ Koni sofa kɛmen kuntigin yi laxi kunki ragine kuntigin nun kunki kanna xuiin na dangu Pɔli a falan na. ¹² Bayo na xɔɔɔni, kunki tiden mi yi fan nɛmen nadanguden na, muxu wuyaxi yi waxi kata feni, a nxu xa siga Kireti xɔɔɔn kunki ratideni nɛmen nadangudeni denaxan xili Fenixi, denaxan ye rafindixi sogegododen ma.

Foye gbeena fe fɔɔɔ igen xun ma

¹³ Foyedin yi fɔɔɔ fe keli yiifanna ma. E yi e miri, a e waxɔn feen bata liga e xa. Nanara, e yi kunkin nati seen ba igeni, e lu sigɛ Kireti xɔɔɔn de. ¹⁴ Koni mafuren, foye gbeen yi keli xareyaan mabinni, naxan xili, "Kɔɔmen ma foyena." ¹⁵ Na foyen yi kunkin tuntun. E mi yi nɔe kunkin natiye. Nxu yi a lu foyen yi siga nxu ra.

¹⁶ Nxu yi dangu xɔɔɔna nde dɛɔɔn, naxan xili Kawuda. Nde yi ba foyen na mɛnni. Nxu yi kata gbeen ti nxu xa marakantan kunkidin nate kunkin fari. ¹⁷ E a rate waxatin naxan yi, e yi lutine xidi kunkin na a rabilinni alogo a nama kala. E yi gaxuxi a foyen nama kunkin xali a sa xɔɔɔ Sirite nɛmensin gbiligbinle ra. Nanara, e yi kunkin nati seen nagodo, foyen yi lu sigɛ nxu ra.

¹⁸ Foyen yi nxu xɔɔɔni ki faji. Na xɔɔɔ bode, e yi goronne ramini fɔɔɔ kunki gbeen kui, e yi e rawoli ayi igeni. ¹⁹ A soge saxandeni, kunki ragine yeteɛn yi kunkin nagi seene rawoli ayi igeni. ²⁰ Xii wuyaxi nxu mi sogen to hanma sarene. Koni foyen tan yi gboma ayi nen tun. Dɔɔnɔn na nxu yi yigitege, a nxu mi fa kisima.

²¹ A bata yi xii wuyaxi ti e mi e dege. Pɔli yi keli, a ti muxune tagi, a naxa, "Ngaxakedenne, e yi lanma nun e yi n xuiin suxu e mi keli Kireti xɔɔɔni. E mi yi kalan nun xɔɔɔ gbeeni itoe xɔɔɔma nun. ²² Nba, iki n na e mafanma nen, e xa e wekile. Muxu yo mi faxama, kunkin nan tun kalama. ²³ Amasɔɔ n Marigina Ala, n naxan batuma, na malekana nde bata a maso n na to kɛɛn na.

²⁴ A yi a fala n xa, a naxa, 'Pɔli, i nama gaxu! A fere mi na fɔ i xa ti Romi Manga Gbeen yetagi. Ala bata i sigati bodene birin fan niin fi i ma a hinanni.' ²⁵ Nanara, ngaxakedenne, e wekile amasɔɔ n bata denkeleya Ala ma, a a ligama nen alo a falaxi n xa kii naxan yi. ²⁶ Koni en sa dinma nen xɔɔɔna nde ra igen tagi."

²⁷ Awa, foyen yi nxu rasigama Adiriyatike fɔɔɔ igen xun ma a xi fu nun naaninden, kɛ tagini, kunki ragine yi sike a nxu bata maso xareyaan na. ²⁸ E se maliga seen sinxina igeni, e yi a to a igen yi tilin kanke ye tonge naanin. E sigaxina ndedi, e mɔn yi a maliga, e yi a to a tilinna kanke ye tonge saxan nan lixi. ²⁹ E yi gaxu, a kunkin nama a din gemene ra. Nanara, e kunkin nati wure naanin nagodo igeni kunkin xanbi ra. E digi kuye baan na. ³⁰ Kunki ragine yi waxi keli feni kunkin kui. E

maratanga kunkidin nagodo igen xun ma. E a liga alo e yi kunkin nati sena ndee nan nagodoma kunkin yεε ra igeni. ³¹ Koni Pɔli yi a fala sofa kɛmɛn kuntigi gbeen nun sofane xa, a naxa, "Xa kunki ragini itoe mi lu kunkin kui, ε mi kisima." ³² Nanara, sofane yi maratanga kunkidin xidi lutine rasege ayi, a sin igeni.

³³ Kuye baan masoxina, Pɔli yi e birin mafan a e xa donseen don, a naxa, "A xii fu nun naaninna nan to, ε legeden tiini han iki ε munma donse don." ³⁴ Nanara, n na ε mafanma, alogo ε xa donseen don, bayo ε makona a ma ε kisi. Hali xun sεxε kedenna ε tan sese mi bɔxɔma a yi."

³⁵ Pɔli yelin falan tiye waxatin naxan yi, a buruna nde tongo, a barikan bira Ala xa e birin yεε xɔri, a buruni gira, a a don fɔɔ. ³⁶ Bonne fan yi e wekilε, e birin yi donseen don. ³⁷ Nxu tan naxanye birin yi kunkin kui, muxu kεmε firin muxu tonge solofere muxu sennin. ³⁸ E birin lugo waxatin naxan yi, e donseen nawoli ayi igeni alogo kunkin xa yelefu ayi.

Kunkin kala fena

³⁹ Kuye to yiba, kunki ragine yi bɔxɔn naxan toma, e mi yi na kolon, koni e sa igen to soxi bɔxɔn kui mεpɛnsin yirena nde yi. E yi lan a ma a e xa kunkin nasiga mεpɛnsinna ma, xa e nε. ⁴⁰ E yi kunkin nati wurene fulun, e yi e lu fɔxɔn igeni. E mɔn yi kunki matinxin seene xidi lutine fulun. E yi kunkin nasiga dugin nate kunkin yεε ra. Foyen yi lu kunkin nasige xareyaan binni. ⁴¹ Koni kunkin yi sa pɛmensinna gbiligbinla li igen bun. Kunkin xunna yi digi, a mi yi fa nε sige. Walanna senben yi a xanbin kala.

⁴² Sofane yi lan a ma, a e xa kaso ra muxune birin faxa alogo muxu yo nama a futuxulu, a siga igen xun ma. ⁴³ Koni sofa kɛmɛn kuntigin yi waxi a xɔn ma nɛn, a xa Pɔli rakisi. Nanara, a yi e raxɔɔ, a e nama na liga. Koni naxanye birin yi nε baan gidε, a yi ne yamari, a ne singe xa e bɔxɔn igen ma siga xareyaan na. ⁴⁴ Awa, a dɔnxɛn naxanye yi luxi, a ne xa farinne suxu hanma kunkin wudi dungina ndee, e bira bodene fɔxɔn ra. Nxu birin yi xareyaan li herini.

Pɔli Malita fɔxɔn ige tagi bɔxɔn

28 Nba, nxu to xareyaan li herini, nxu yi a mε a na bɔxɔn yi xili nɛn Malita. ² Nxu yi rafan na dugurenne ma kati! Tulen yi fa, xunbenla yi mini. Nayi, e yi tɛn sa nxu xa, e nxu yisuxu ki fani. ³ Pɔli yi yegene malan, a yi e sa tɛni, tɛn wuyenna to gbo ayi, sapin yi mini, a yi a singan Pɔli yiin na. ⁴ Na dugurenne yi sapin to singanxi Pɔli yiin na, e yi a fala e bode xa, e naxa, "Muxu faxan nan xɛmeni ito ra, hali a to bata tanga fɔxɔn igen ma, haken mi tinma a xa lu a nii ra." ⁵ Koni Pɔli yi a yiin lisan, sapin yi bira tɛni, sese mi a to. ⁶ E birin yengi yi a ma, a a yiin yi xungboma nɛn hanma a yi bira a faxa sa! Koni e bu a legedenɛ, e mi fefe to lige a ra. Nanara, e yi e miri fe gbete ma, a alana nde nan yi Pɔli ra.

⁷ Bɔxɔna nde yi na dɛxɔn ma naxan yi Pubiliyusi gbeen na, menna mangana. Na yi nxu yigiya binyeni xii saxan. ⁸ Pubiliyusi fafe furaxin yi saxi saden ma, fati mawolonna nun wulixɔnden nan yi a ma. Pɔli yi so a konni, a sa a yiin sa a ma, a yi Ala maxandi a xa, a yi a rakendeya. ⁹ Na liga waxatin naxan yi, furemaan naxanye birin yi na bɔxɔni, ne yi fa, e rakendeya. ¹⁰ E yi nxu binya kii wuyaxi. Nxu to yi kelima na, e yi nxu fanda se wuyaxi ra.

Pɔli yi keli Malita yi

¹¹ Kike saxan to dangu, nxu mɔn yi siga kunki gbete kui naxan yi kelixi Alesandire yi. Na bata yi pɛmɛn nadangu na bɔxɔni. E alane, gulun sawura firin yi tixi na kunkin xunna ma. ¹² Nxu yi Sirakusi taan li, nxu xii saxan ti mɛnni. ¹³ Nxu yi keli na yi, nxu sa Regiyo taan li. Na xɔxɔn bode foyen yi fa fɔɔ keli sogeteden yiifan-na ma, nxu xii firin ti kunkin kui nxu sa Pusɔle taan li. ¹⁴ Nxu yi denkeleya muxuna ndee li mɛnni. Ne yi nxu mafan, a nxu xa lɔxɔn xun keden ti e fema. Nxu sa Romi taan li na kii nin. ¹⁵ Denkeleya muxun naxanye yi Romi taani, ne yi nxu fa feen mε. E yi fa nxu ralandeni han Apiyusi Lɔxɔntiden nun yiren naxan xili "Xɔɛ Yigiya Banxi Saxanna." Pɔli ne to waxatin naxan yi, a yi barikan bira Ala xa, a yi senben sɔxɔ.

Pɔli yi Romi taan li

¹⁶ Nxu Romi taan li waxatin naxan yi, e yi tin a Pɔli xa lu a danna mɛnni, sofana nde yi lu a sanna.

¹⁷ Xi saxan danguxina, Pɔli yi Yahudiya muxu gbeene xili. E malan waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, "Ngaxakedenne, hali n to mi sese ligaxi en ma yamaan na hanma n yi en benbane namun fena nde kala, e bata n suxu Yerusalen taani, e yi n so Romi kaane yii.

¹⁸ Ne yelin xanbini maxɔdinne tiye n ma, e yi lan a ma e xa n bepin amasɔxɔn e mi fefe toxi n faxε feen naxan ma. ¹⁹ Koni Yahudiyane mi tin. Na yi a liga, n yi a fala a Romi Manga Gbeen xa fa n makiti, hali n to mi yi waxi n siyaan xun maxidi feni. ²⁰ Na nan a liga, n yi a fala, n naxa, fɔ n xa i to, n yi falan ti i xa. N xidixi wɔɔɔɔɔɔɔɔn itoe ra Isirayila kaane yigin nan ma fe ra."

²¹ E yi a fala a xa, e naxa, "Nxu mi kedi yo sɔxɔn i ya fe yi sa keli Yudaya yamanani. Nxu ngaxakeden yo mi kelixi na yi naxan fa i xili paxin falaxi. ²² Koni nxu waxi i kui feen kolon feni amasɔxɔn nxu a kolon, muxune dinani ito mafalama yiren birin."

²³ Nanara, e yi waxatina nde sa Pɔli xa. Muxu wuyaxi yi siga Pɔli yigiyaan na, Pɔli yi Alaa Mangayana fe yebe e xa, keli xɔxɔn han pinbanna. A mɔn yi kata Yesu a fe yitadeni e ra Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xɔn alogo e xa la Yesu ra. ²⁴ Ndee yi la a falan na, koni ndee mi tin denkeleye. ²⁵ Koni bayo e yi xuyama ayi lantareyani, Pɔli yi ito fala e xa, a naxa, "Alaa Nii Saripaxin bata pɔxɔn fala ε benbane xa Nabi Esayi xɔn. ²⁶ A naxa,

'Siga, i sa a fala yamani ito xa,
i naxa: ε tuli matima nɛn han,

koni ε mi fefe famuma.
 Ε seen matoma nen han,
 koni ε mi a yigβema.

²⁷ Amasɔɔ yamani ito bɔnen xɔɔɔɔ,
 e bata e tunla dutun,
 e yi e yɛɛn naxi.

Xa na mi yi a ra nun,
 e yɛɛne yi toon tima nen,
 e tunle yi falan mɛ,
 e xaxinla yi feen famu,
 e yi xɛɛɛ n ma,
 n yi e rakɛndɛya.†

²⁸ Nanara, ε xa a kolon Alaa kisi feen falan bata siga siya gbɛɛne ma. Ne tan e tuli matima nen." ²⁹ Pɔli yelin ito fale waxatin naxan yi, Yahudiyane yi xɛɛɛ e bode matandɛ.

³⁰ Pɔli yi nɛɛ firin ti na, a banxi saren fima. Naxanye birin yi fama a fɛma, a yi ne birin nasɛnɛma. ³¹ A yi Alaa Mangayaan kawandin ba, a yamaan xaran Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ma xaxili ragidin birin yi. Muxu yo mi a raxɔɔ.

† Esayi 6.9-10

Nεε dando dangu xanbini Yesu faxan nun a kenla sayani, Yahudiya denkeleya muxune yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali fɔɔ Romi taani, manga taana. Nanara, benun Pɔli xa kawandin ba waxatin naxan yi Siriya nun Asi nun Gireki yamanane yi, denkeleya yamaan yi fa Romi taani. Ala to a fala Pɔli xa fa fala a a xa siga han dunuɔa danna, a yi waxi siga feni Romi taan nun Esipaɔa yamanan nin denaxanye sa Romi taan xanbi ra pon! A Kitabun yireni ito sebexi Romi taan denkeleya muxune nan ma a sigatiin xili yi naxanye yi e malanma Pirisila nun Akila konni. A yi waxi a xɔn ma nen, ne xa a mali a sigatini, e sena ndee so a yii alogo a xa sa na yire makuyen li denkeleya yamaan munma yi sɔɔɔ denaxan yi.

Pɔli yi katama Kitabun yireni ito yi nen a xa a yita menna denkeleya muxune ra a tan a xerayaan nakamalima kii naxan yi siya gbetene ye. Kitabun yireni ito Pɔli a kawandi ti kiin nan yebama dangu Kitabun yire gbete ye ra a naxanye sebe alogo men kaane xa tin a mali feen ma. A tan yeteen bata a kawandin falani so iki, a naxa, "N mi yagixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, fɔɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma." (Romi Kaane 1.16).

Xera Pɔli waxatini, matandi wuyaxi yi Yahudiyane nun siya gbetene tagi denkeleya muxune ye. A gbengbenna, siya gbete muxune na findi denkeleya muxune ra, xa a yi lanma ne xa Yahudiyane sariyan suxu hanma e nama a suxu. Na yi findixi matandi gbeen nan na han a fe yi fala Pɔli a kedi wuyaxi yi. Kitabun yireni ito yi, Pɔli a fala ma a a Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na siyane birin nan gbee ra (Romi Kaane 1.16). A mɔn a yebama Ala hake kanne rakisima kii naxan yi, a findi ndenden na, naxan denkeleyaxi Yesu ma (Romi Kaane 1.18 han 8.39).

Na xanbi ra, a yi a fala Alaa falan nakamalima kii naxan yi Yahudiyane fe ra hali Yahudiya muxuna ndee to tondi Yesu yate Alaa Muxu Sugandixin na. A falama a na tondin mi nɔe Alaa falan kale bayo dɔnɔn na, a hinanna ne fan lima nen (Keli Romi Kaane sora 9 ma han 11). Na kui, Ala bata hinan siya gbetene fan na benun Yahudiyane mɔn xa xete a ma waxatin naxan yi alogo Yesu a fe Xibaru Fajin xa siya gbetene li, e yi dunuɔa yi gidi sarijanxin liga. (Keli Romi Kaane 12.1 ma han 15.13).

A rananna, Pɔli a falama e xa fa fala a wama siga feni Romi taan nun Esipaɔa yamanani alogo a xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali men kaane fan ma. A yi Romi kaane xɔntɔn (15.14 han 16.27). Naxanye birin wama a kolon feni Ala muxune rakisima kii naxan yi, Kitabun yireni ito e malima nen na ra.

Pɔli Xibarun Fajin naxan nalima

¹ N tan Pɔli, Alaa Muxu Sugandixina Yesu a walikena, Ala bata naxan xili alogo n xa findi a xeraan na, a yi n ye ba alogo n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali, n bata ito sebe e ma.

² Ala yamaan tuli sa Yesu a fe Xibaru Fajini ito nan na a nabine falane xɔn e Kitabu Sarijanxine kui. ³ A dii xemena fe nan yi a ra, naxan barixi Dawuda bɔnɔnɔnni fati benden mabinni, ⁴ Alaa Nii Sarijanxin mɔn yi a mayita senbeni fa fala a Alaa Dii Xemena nan a ra, bayo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani. ⁵ Ala bata nxu findi xerane ra a hinanni Yesu xinla barakani alogo siyane birin xa a xuiin suxu denkeleyani. ⁶ E tan fan na muxune ye, Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata naxanye xili.

⁷ Awa, e tan naxanye birin Romi taani, Ala xanuntenne, a mɔn naxanye xili, e yi findi a yama sarijanxin na, n bata ito sebe e birin ma.

En Fafe Ala nun Marigi Yesu, a Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔne xunbenla fi e ma.

Ala maxandin nun barika birana

⁸ N barikan nan singe birama Ala xa e birin ma fe ra, Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani. Amasɔɔ muxune e denkeleyana fe falama dunuɔa yiren birin yi. ⁹ Ala nan n seren na, n walima naxan xa a Dii Xemena fe Xibaru Fajin nalini n niin birin na. A a kolon a n

miriyana e xɔn ma waxatin birin ¹⁰ n nema Ala maxande waxati yo yi. N na Ala maxɔdinma, xa a sa goon na a ra, a xa feren fi n ma n siga e konni.

¹¹ Amasɔɔ e to xɔnla n ma kati, alogo Alaa Nii Sarijanxin bata naxan fi n ma, n yi na nde radangu e ma, e yi senben sɔɔɔ ¹² alogo en yi en bode ralimaniya en ma denkeleyani.

¹³ Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma e xa a kolon, n bata yi kata nun sanɔa ma wuyaxi, n xa sa e xɔntɔn koni n mi fere sɔɔɔ. N yi waxi a xɔn ma, n xa denkeleya muxuna ndee sɔɔɔ e konni alo n na a sɔɔɔ siya gbetene ye kii naxan yi. ¹⁴ Goronna n xun ma n xa wali birin fema, Girekine nun xuluntarene e nun xaxilimane nun xaxilitarene. ¹⁵ Nanara, a xɔnla n ma han, n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali e tan Romi kaane fan ma.

Yesu a fe Xibaru Fajina senbena

¹⁶ N mi yagin Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, fɔɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma. ¹⁷ Yesu a fe Xibaru Fajin bata tinxinyaan makenen, Ala naxan fima muxune ma. Na fɔɔxi denkeleyaan nan ma a ranan denkeleyaan ma, alo a sebexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, "Naxan na tinxin denkeleyaan xɔn, na nii rakisin sɔɔɔma nen." †

† Xabakuki 2.4

Muxune yalagi fena

¹⁸ Ala bata a xɔɓɓon makenen sa keli ariyanna yi lan muxune Ala kolontareyaan nun e tinxintareyaan ma naxanye ɓɓonɓon luxunma tinxintareyani. ¹⁹ Amasɓɓo muxune nɛ naxan kolonɓe Ala fe yi, e bata na yigbɛ, bayo Ala bata yi na makenen e xa. ²⁰ Bayo xabu dunɓa da, Ala keɓaan naxanye mi toma yeen na alo a habadan senben nun a Alayana, ne yigbema ki faji, bayo muxune e famuma a daala xɓn. Nanara, e mi nɛ e yete xun mafale. ²¹ Hali e to Ala kolon, e mi a binyama, e mɓn mi barikan birama a xa. Koni e miriyane bata lu fuyan. E xaxilitareyaan yi e bɓɓene lu dimini. ²² E bata e yete yate xaxilimane ra, koni e findi daxune ra. ²³ E bata habadan Alaa binyen masara suxurene ra naxanye rafalaxi muxune nun xɔɓɓo nun subene nun bubu seene maligan na naxanye faxama.

²⁴ Nanara, Ala bata e rabepin e xɓsi feene yi e bɓɓene kunfaxi naxanye xɓn, e yi lu e bode fati rayelefuɛ. ²⁵ E yi Alaa ɓɓonɓon masara wulen na, e wali dali seene xa, e yi e batu, benun e xa daala kanna Ala yeteen batu naxan lan a batu han habadan. Amina.

²⁶ Na feene ma, Ala yi e lu e kunfa fe rayelefuxi xɓsixin yi. Amasɓɓo hali e ɓaxanle fan bata e me e da kiin na, e kafu xɔɓɓa gbeteye liga naxanye mi daxa.

²⁷ Xɛmene fan na kii nin, e yi e me e ɓaxanle kafu xɔɓɓa na, e yi e bode rakunfa. Xɛmen nun xɛmen yi e bode rayagi e kafu. E yi e fe ɓaxin saranna sɓɓo.

²⁸ Bayo e to bata tondi Ala kolonɓe, a bata e rabepin e xaxilitareyani, e yi lu fe haramuxine lige. ²⁹ E lugoxi tinxintareyaan sifan birin na, fe ɓaxin nun milen nun ɓaxuna. E lugoxi xɔɓɓonɓon nun faxa ti xɓnla nun lantareyaan nun yanfantenyaan nun maraɓaxun nun muxu mafalan na. ³⁰ E bata findi muxu xili kalane nun Ala yaxune nun yanda muxune nun wasodene nun muxu kanbaxine ra, e fe ɓaxi kɔɛ nenene raminima, e murute e bari muxune ma. ³¹ Xaxilitarene nun lannayatarene nun hinantarene nun kininkinintarene nan e ra. ³² Anu, e Alaa sariya tinxinxin kolon, a muxun naxanye feni itoe ligama, ne lan nen, e faxa. Hali na, e luma na feene nan lige tun, a mɓn nafan e ma muxu gbeteye fan yi ne liga.

Alaa kitina

2 I findi ndenden na, i tan naxan bodene yalagima, i mi nɛ e yete xun mafale. Amasɓɓo i bodene yalagin feen naxanye ma, i tan fan yeteen ne ligama. Nayi, i bata i yeteen fan yalagi. ² En na a kolon Ala kiti tinxinxin sama nen muxune ma, naxanye fe sifani itoe ligama. ³ Koni i laxi a ra a i tan mine Alaa kitin bun ba, i tan naxan bodene yalagima feene ma i tan yeteen naxanye ligama? ⁴ Hanma i yoxi Alaa nema fisamanten gbeen ma ba, e nun a dipana? I mi a kolon a Alaa fanna lan nen a yi i sigati kiin maxete ba? ⁵ Koni i ya tengbesenyaan ma, i mi waxi i bɓɓen maxete feni. Nanara, i luma Alaa xɔɓɓo fari se naxan namaraxi i xili ma, a yi i li Alaa kiti tinxinxin na mini kenenni waxatin naxan yi.

⁶ Amasɓɓo na waxatini, Ala "muxun birin saranma nen a kewanle ra." ⁷ A habadan nii rakisin fima nen muxune ma naxanye na e tunnafan fe faɓin ligadeni e yi binyen nun xunnayerenna nun faxatareyaan fen. ⁸ Koni a xɔɓɓo nun a bɓɓe teen kelima nen muxune xili ma naxanye e yete yigboma, e tondi ɓɓonɓon ma, e lu tinxintareyaan bun. ⁹ Awa, tɓɓo nun kɔntɔfinle sama nen fe ɓaxi rabane birin fari, fɔɓ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma. ¹⁰ Koni Ala binyen nun xunna kenla nun bɓɓe xunbenla fima nen fe faɓi rabane ma, fɔɓ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma. ¹¹ Amasɓɓo Ala mi muxune rafisama e bode xa.

¹² Naxanye birin yulubin ligama, e mi Musaa sariyan bun, ne halagima nen hali ba na sariyan na. Koni naxanye birin yulubin ligama Musaa sariyan bun, ne yalagima nen sariyan xɓn. ¹³ Amasɓɓo naxan na a tuli mati sariyan na, na xa mi Ala kenexi koni naxan na sariyan suxu, Ala na nan yatexi tinxin muxun na.

¹⁴ Awa, siya gbeten naxanye mi Musaa sariyan kolon ne na fena nde liga naxan daxa sariyani e gbee muxuya xɓn, ne bata e gbee sariyan namini hali Musaa sariyan to mi yi e yii. ¹⁵ Na a yitama nen a sariyan yamarin naxan fixi, na yi sebbexi e bɓɓen nin. E yete xaxinla fan luma e kawande, a yi e fe kalan yita e ra waxatina nde, a mɓn yi e kewanle xun mayenge waxati gbete. ¹⁶ A ligama na kii nin Ala na mini muxune wundo feene makitideni lɔxɓn naxan yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani, alo n Yesu a fe Xibaru Faɓin naxan nalima, na a falan kii naxan yi.

Yahudiyane nun sariyana fe

¹⁷ Koni i tan naxan a falama a Yahudiyen nan i ra, i yengi saxi sariyan ma, i yete matɔxɔma Ala yi, ¹⁸ i a sa-
goon kolon, sariyan bata i xaran fe fisamantenna sugandin ma. ¹⁹ I laxi a ra fa fala a danxutɔne yii rasuxun nan i tan na, e nun kenenna naxan muxune malima dimini, ²⁰ naxan xaxilitarene xaranma e nun diidine karamɔxɔna, bayo i laxi a ra a i bata fe kolonna nun ɓɓonɓon yeteen sɓɓo sariyani. ²¹ Nayi, i tan naxan bonne xaranma, i yete xaranma ba? I tan naxan kawandin bama a muxun nama muɓan ti, i tan mi muɓan tiin ba? ²² I tan naxan tɔnna dɔxɔma yalunyaan na, i tan mi yalunyaan ligan ba? Suxurene rapaxu i tan naxan ma, i mi e batu banxine kui seene tongon ba? ²³ I i yete matɔxɔma sariyani, koni i Ala matandima sariya kalan xɓn! ²⁴ Amasɓɓo, Kitabun naxa, "Ala xinla rayelefuxi siya gbetene ye e tan nan ma fe ra." ††

²⁵ Yahudiyane banxulanna lan, xa i sariyan suxu. Koni xa sariya kalan nan i ra, hali i banxulanxi, i fa yatexi nen alo siya gbete banxulantarena. ²⁶ Siya gbeten naxanye mi banxulanxi, xa ne sariyan suxu, Ala mi na yate alo Yahudiya sariya suxune ba? ²⁷ Xa banxulantarena Alaa sariyan suxu, a mi i tan Yahudiya banxulanna yalage ba? Amasɓɓo i sariyan kalama, hali a sebexin to i yii. ²⁸ Yahudiya dinan maligan muxun naxan yi, na mi findixi Yahudiya kende yeteen na. Banxulan feen mi findixi fati bendena fe gbansanna ra. ²⁹ Koni muxun

† A mato Yaburin 62.13 nun Sandane 24.12 kui. †† Esayi 52.5

findima Yahudiya kenden na a kui feene nan xɔn. Banxulanya kenden luma muxun bɔɔɔn nin fata Alaa Nii Sarijanxin na. Sariya sebexi mi a ra. Na muxu sifan mi tantunna sɔɔɔma adamadiine ra fɔ Ala yetena.

3 Nanse Yahudiyane rafisaxi muxun bonne xa nayi? Banxulanna tɔɔɔn nanse ra? ² Tɔɔɔ wuyaxi a ra ki-in birin yi. A singen naxan na, Ala bata a falane birin taxu Yahudiyane ra. ³ Awa, na di, xa denkeleyaan mi muxuna ndee yi, na Alaa tinxinna kale ba? ⁴ En-en de! Nɔɔɔndin kanna nan Ala ra hali muxune birin findi wule falane ra. A sebexi Kitabuni, a naxa, "Nanara, i na falan ti, i tan nan tinxin. I na kitin sa, i yoon sɔɔɔ." †

⁵ Koni xa en ma tinxintareyana Alaa tinxinna ramini-ma kenenni, en nanse falama lan na feen ma? Ala mi tinxintareyaan xan ligama nayi, a na a xɔɔn nagodo en ma? N falan tima alo muxune. ⁶ En-en de! Xa a yi na kii nin nun, Ala nɔɔɔ dunuɔa makite di?

⁷ Koni na di? Xa Alaa nɔɔɔndin makenenma n ma wulen nan xɔn, a binyen yi fari sa, nanfera n tan mɔn yalage nayi alo yulubi kanna? ⁸ Nayi, nanfera en mi a falama, en naxa, "En fe naxin liga alogo a xa yate fe fanin na?" Wule falana ndee na falan sama nxu xun ma. Na kanne yalagi daxin na a ra.

Muxu yo mi na naxan tinxin

⁹ A di nayi? Nxu tan fisa bonne xa ba? En-en de! En bata yi a yigbe nun fa fala Yahudiyane nun siya gbetene birin yulubin senben bun ma, ¹⁰ alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

"Tinxin muxu yo mi na hali keden pe!

¹¹ Muxu yo mi na naxan fe kolon.

Muxu yo mi na naxan Ala fenma.

¹² Muxun birin bata kiraan fata. E birin bata lu fufafu.

Muxu yo mi a fanin nabama hali muxu keden pe!

¹³ E kɔɔ yinle rabixi alo gaburuna,

yanfa falane nan e lenne ma. E fala xuine xɔɔ

alo koson xɔɔlɔna.

¹⁴ E deen nafexi dangane nun fala xui xɔɔlene nan na.

¹⁵ E mafura wuli raminideni.

¹⁶ Gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.

¹⁷ E mi bɔɔɔn xunbenla kiraan kolon!

¹⁸ E mi gaxuma Ala yete ra mumɔ!" ††

¹⁹ Anu, en na a kolon a sariyan naxan birin falama, a falama muxune nan xa naxanye sariyan bun, alogo birin deen xa suxu, dunuɔa muxune birin yi kolon fe kalane ra Ala yetagi. ²⁰ Nanara, adamadi yo mi yatexi tinxin muxun na Ala yete ra yi sariya suxun xɔn, bayo sariyan yulubin nan tun yitama en na.

²¹ Koni iki, ba sariyan na, tinxinna nde bata mini kenenni Ala naxan fima muxune ma, Sariya Kitabun nun nabine kitabune bata yi naxan seren ba. ²² Naxanye birin na denkeleya, Ala ne ratinxinma a yete ra yi nen denkeleyaan xɔn Yesu yi, Alaa Muxu Sugandixina. Amasɔɔɔ tagi raba mi na. ²³ Muxun birin bata yulubin liga. Nanara, e mi Alaa binyen sɔɔɔxi. ²⁴ Koni Ala muxune kima tinxinni a hinanna nan xɔn, a yi e xunba a Muxu Sugandixin Yesu barakani. ²⁵ Ala a tan nan findixi a solona saan na e nun yulubi xafari saraxana, na muxune xa naxanye na denkeleya a wunla ma. Na bata a gbee tinxinna yita. Bayo yulubin naxanye liga benun iki, a mi yi muxune yulubine saranma e ra a dijan waxatini, ²⁶ koni a bata wa a tinxinna yita feni waxatini ito yi, alogo a xa tinxin feu, a mɔn yi muxune ratinxinɔɔ ayi a yete ra yi naxanye bata denkeleya Yesu ma.

²⁷ Nayi, muxune lan e xa e yete matɔɔɔ nanfe ma? Sese! Nanfera? E to sariyan suxi, e yete matɔɔɔma na nan na ba? En-en, na mi a ra, fɔ e denkeleyana.

²⁸ Amasɔɔɔ en bata a to muxun tinxinma Ala yete ra yi denkeleyaan nan xɔn, hali ba sariya suxun na.

²⁹ Yahudiyane nan tun gbee Ala ra ba? Siya gbetene fan ma Ala xa mi a tan na ba? Siya gbetene fan ma Ala na a ra yati! ³⁰ Ala kedenna na a ra naxan Yahudiyane ratinxinma a yete ra yi denkeleyaan xɔn e nun siya gbetene fan na denkeleya kedenna xɔn. ³¹ Na bunna neen a en xa sariyan bepin denkeleyani ba? En-en de! En lan nen en yi sariyan yate.

Ibrahimisaala

4 En nanse falama en siyaan benba Ibrahimisaala a fe yi nayi? A nanse kolonxi feni ito yi? ² Xa Ibrahimisaala tinxinɔɔ ayi nen Ala yete ra yi a kewanla xɔn, a yi a yete matɔɔɔ nen na yi. Koni a mi nɔɔɔ na lige Ala yetagi!

³ Kitabun nanse falaxi lan na fe ma? A naxa, "Ibrahimisaala yi denkeleya Ala ma, Ala yi na yate tinxinna ra a xa."

⁴ Muxun naxan na wali, a yi a saranna sɔɔɔ, na mi yate-ma kiseen na a xa, bayo a wali saranna na a ra. ⁵ Koni muxun naxan mi walima, koni a laxi Ala ra naxan Ala kolontarene matinxinma, Ala na kanna denkeleyaan yatema nen tinxinna ra. ⁶ Dawuda fan muxuna sewana fe falaxi na kii nin, Ala naxan yatexi tinxin muxun na, ba kewanle ra, a naxa,

⁷ "Sewan na kanna xa,

naxan ma sariya kalane bata mafelu naxan yulubiye bata xafari.

⁸ Sewan na adaman xa,

Marigin bata dija naxan haken ma." ††

⁹ Na sewan findixi Yahudiya banxulanxine nan gbansan gbee ra ba hanma siya gbetene fan? Awa, en baxi a faladeni, en naxa, a Ala Ibrahimisaala denkeleyaan yate nen tinxinna ra a xa. ¹⁰ Koni na liga waxatin mundun yi? A bata yi banxulan hanma a munma yi banxulan? A munma yi banxulan. ¹¹ A banxulanyaan sɔɔɔ nen a tinxinyaan taxamasenna ra a naxan sɔɔɔxi a denkeleyaan xɔn benun a xa banxulan waxatin naxan yi. Nanara, Ibrahimisaala yi findi muxune birin benban na

† Yaburin 51.6†† Yaburin 14.1-3 nun 53.2-4 nun 5.10 nun 140.4 e nun Esayi 59.7-8 nun Yaburin 36.2

‡ Dunuɔa Fɔɔɔn 15.6 †† Yaburin 32.1-2

naxanye denkeleyaxi Ala ma, na yi yate e xa tinxinna ra hali e mi banxulanxi. ¹² Naxanye banxulanxi, e mɔn biraxi nxu benba Iburahima denkeleyaan fɔɔ ra Iburahima yi naxan yi nun benun a xa banxulan, ne fan benban nan Iburahima ra.

Ala Iburahima tuli sa naxan na

¹³ Ala yi Iburahima nun a bɔnsɔnna tuli sa, a naxa, dunuɔa findima nen e keɛn na. Koni a mi na tuli saan sɔtɔxi sariyan xan xɔn fɔ a tinxinna denkeleyaan barakani. ¹⁴ Xa muxune yi na keɛn sɔtɔxi sariya suxun nan xɔn nun, nayi denkeleyaan tɔɔ mi na. Ala en tuli saxi nen nayi fuyan! ¹⁵ Amasɔtɔ sariyan nan fama Alaa xɔɔn na, bayo xa sariya mi na, sariya kalan fan mi na.

¹⁶ Nayi, Ala en tuli saxi denkeleyaan nan baraka yi, alogo a xa findi Alaa hinanna ra Iburahima yixetene birin xa naxanye sariyan sɔtɔxi e nun naxanye fan denkeleya alo Iburahima. Iburahima nan en birin benban na, ¹⁷ alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "N na i findima nen siya wuyaxine benban na." ^{††} A tan nan en benban na Ala yɛɛ ra yi, Iburahima denkeleya Ala naxan ma, Ala naxan faxa muxune niin birama e yi, Ala naxan seen yamarima naxan mi na, a yi taran na.

¹⁸ Iburahima denkeleya nen a yigin ma, hali a yigin xunna to mi yi toma. Na kiini, a yi findi "siya wuyaxine benban na," alo Ala a fala a xa kii naxan yi, a naxa, "I yixetene luma na kii nin." ^{†19} A bata yi ɔɛɛ keme ɔɔxɔɔnɔɔnɔɔ sɔtɔ nun, fayida a fati benden yi faxa feni, a ɔaxanla Saran fan yi findixi gbantan na koni a denkeleyaan tan yi kendɛ. ²⁰ Ala a tuli sa naxan na, a mi sike na ma denkeleyatareyani, koni a denkeleyana a senbe so nen, a yi Ala binya. ²¹ A yi laxi a ra yati, fa fala Ala a tuli saxi naxan na, a senben na rakamalima nen. ²² Nanara, Ala na yate nen tinxinna ra a xa. ^{†23} Koni na falan mi sebexi a tan keden ma fe ra, fa fala, "A yatexi tinxinna ra a xa." ²⁴ A mɔn sebexi en tan nan xa bayo na yatema tinxinna ra en tan fan xa, en na denkeleya Ala ma naxan en Marigi Yesu rakelixi sayani. ²⁵ Yesu faxaxi en hakene nan ma fe ra, a yi keli sayani, a en natinxin Ala yɛɛ ra yi.

Tinxinyana fe Ala yɛɛ ra yi

5 Bayo en bata tinxinɔɛ ayi Ala yɛɛ ra yi denkeleyaan xɔn, lanna bata taran en nun Ala tagi Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina. ² A bata en nafa a hinanni denkeleyaan xɔn en naxan yi iki. En yi sewa Alaa binyen sɔtɔ feen yigin na. ³ En mɔn sewaxi en ma tɔɔne ra amasɔtɔ en na a kolon a tɔɔn fama tunnafanna nan na. ⁴ Tunnafanna yi fa lannayaan na. Lannayaan yi fa yigin na. ⁵ Na yigin mi en yanfama, amasɔtɔ Ala bata a xanuntenyaan sa en bɔɔnɔni a Nii Saripanxin xɔn ma, a bata naxan fi en ma.

⁶ Amasɔtɔ senbe mi yi en na waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin faxa nen Ala kolontarene fe ra a waxati ragidixini. ⁷ Fayida muxe mi yi tinɔɛ faxe tinxin

† A mato Dunuɔa Fɔɔn 12.2-3 nun 17.4-6 nun 22.15-18 kui.

†† Dunuɔa Fɔɔn 17.5 ‡ Dunuɔa Fɔɔn 15.5 †† Dunuɔa Fɔɔn 15.6

muxuna fe ra, koni yanyina nde, muxuna nde suse nen faxe muxu fajina fe ra. ⁸ Koni Ala a xanuntenyaan yitaxi en na na kii nin, en mɔn yi yulubi kanne ra waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin yi faxa en xa. ⁹ Iki xa en bata tinxinɔɛ ayi Ala yɛɛ ra yi Yesu wunla xɔn ma, a mi sa taganɔɛ en kise Alaa xɔɔn ma a barakani. ¹⁰ Bayo xa Ala yaxun yi en na waxatin naxan yi, en nun Ala tagin yi yitɔn a Dii Xemena sayaan xɔn, xa en tagin bata yitɔn nayi, a tagan xun mi na nayi en nakise Yesu a nii rakisin barakani. ¹¹ Koni a birin mi na ra, en mɔn sewaxi Ala ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra naxan bata en nun Ala tagini tɔn iki.

En Benba Adama nun Yesu a fe

¹² Nanara, yulubin soxi dunuɔa yi muxu keden peen nan xɔn ma, sayaan fan yi fa yulubin xɔn. Nanara, sayaan bata fa muxun birin ma, amasɔtɔ muxun birin bata yulubin liga. ¹³ Yulubin yi dunuɔa yi nun benun sariyan xa fa, anu xa sariyan mi na, yulubin fan mi yatema. ¹⁴ Koni fɔɔ En Benba Adama waxatin ma han sa dɔɔ Musa waxatin na, sayaan mangayaan ligama muxun birin xun na, hali naxanye mi En Benba Adamaa yulubin sifan liga naxan Alaa sariyan kala.

En Benba Adama yi findixi muxu famatɔɔn misaala nan na. ¹⁵ Koni Alaa kiseen mi maligaxi Adama haken na. Hali muxu wuyaxi to bata sayaan sɔtɔ a tan keden na haken xɔn, Alaa hinanna nun a kiin hinanna gbo na xa, a naxan fixi muxu wuyaxi ma muxu keden peen barakan xɔn, Yesu, a Muxu Sugandixina. ¹⁶ Alaa kiseen nun muxu kedenni ito yulubin mɔn mi rapanma fe kedenna ma. Bayo yulubi keden peen kitin bata a liga adamadiine yi yalagi, koni Alaa kiseen faxi yulubi wuyaxin liga xanbin nin, a yi tinxinyaan nafa. ¹⁷ Xa sayaan bata nɔɔn sɔtɔ muxu kedenna haken xɔn, na muxu kedenna fe ra, na muxune fan mi taganɔɛ nɔɔn sɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin Yesu kedenna dunuɔa yi gidin xɔn, naxanye Alaa hinan pantaren sɔtɔma e nun a kiseen naxan findixi tinxinna ra.

¹⁸ Nanara, birin yalagixi kii naxan yi hake kedenna xɔn, kewali tinxixi kedenni ito fan bata findi tinxinna ra na kiini naxan nii rakisin nafama muxune birin ma. ¹⁹ Amasɔtɔ muxu wuyaxi findixi hake kanne ra kii naxan yi muxu kedenna fala suxutareyaan xɔn ma, muxu wuyaxi fan natinxinma ayi na kii nin Ala yɛɛ ra yi muxu kedenna a fala suxun barakani.

²⁰ Sariyan bata fa alogo hakene xa wuya ayi, koni yulubin gboxi ayi denaxan yi, Alaa hinanna fan bata gbo ayi menni mɔn. ²¹ Nanara, yulubin mangayaan ligaxi kii naxan yi sayani, Alaa hinanna fan mangayaan ligama tinxinyaan xɔn ma na kii nin, a yi en naso habadan nii rakisini, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

Sayaan nun siimayana Yesu xɔn

6 En nanfe falama? En luyɛ yulubine lige ba alogo Alaa hinanna xa gbo ayi? ² En-en de! En luxi nen alo en bata faxa yulubin mabinni, en mɔn luyɛ en ma

dunupa yi gidin lige yulubini di nayi? ³ E mi a kolon ba, a en tan naxanye bata rafu igeni Alaa Muxu Sugandixin Yesu xinli, a en bata rafu a xon ma a sayani? ⁴ Nayi, en nun Yesu bata maluxun en bode xon ma a sayani en nafuxi igeni waxatin naxan yi, alogo Alaa Muxu Sugandixin kelixi sayani kii naxan yi a fafe a binyeni, en fan xa sigan ti dunupa yi gidi neneni na kiini.

⁵ Amasotɔ xa en birin bata findi kedenna ra a sayani, en fan kelima nen sayani alo a tan. ⁶ En xa ito kolon: en ma muxuya fonna bata faha Yesu xon wudin ma, alogo en ma muxuya naxan yulubini, na xa jan, en yi ba yulubina konyiyani. ⁷ Amasotɔ muxun na faha, a xɔɔyama nen yulubin ma. ⁸ Xa en nun Alaa Muxu Sugandixin bata faha en bode xon ma, en mon laxi a ra nayi fa fala en nii rakisin sɔɔɔma nen en bode xon ma. ⁹ Amasotɔ en na a kolon fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, a mi fa faxama sɔɔɔɔ, senbe mi fa sayaan na a fari sɔɔɔɔ. ¹⁰ Amasotɔ a faha nen, a faha yulubin nan ma fe ra sanja ma keden han habadan. Iki a a nii ra, a siimayani Ala nan xa. ¹¹ A na kii nin, e fan xa e yete yate muxu faxaxine ra yulubin ma, koni e luxi e siimayani Ala xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin.

¹² Nanara, yulubin nama fa mangayaan liga e fati bendeni sɔɔɔɔ naxan faxama, e lu a waxon feene lige. ¹³ E nama e fatin yire yo lu yulubini alo yenge so sena tinxintareyaan xa, koni e yete so Ala yii, alo a bata muxun naxanye rakeli sayani. E fatin yiren birin so Ala nan yii yenge so seen na tinxinyaan xa. ¹⁴ Na ma, yulubin nama mangayaan liga e xun na, bayo e mi fa sariyan bun ma sɔɔɔɔ, fɔ Alaa hinanna.

Tinxinyana konyine

¹⁵ Na di nayi? A lan en xa lu yulubin lige ba, bayo en mi fa sariyan bun ma sɔɔɔɔ, fɔ Alaa hinanna? En-en de! ¹⁶ E mi a kolon ba, e na e yete so muxuna nde yii e findi a xui suxu konyin na, e findima na kanna konyin nan na e naxan xui suxuma? A finde yulubin na, i yi faha, hanma a finde Ala xuiin suxun na, i yi yate tinxin muxun na. ¹⁷ Koni tantunna Ala xa, bayo yulubina konyin nan yi e ra nun, koni xaranna naxan taxu e ra, e bata na suxu e bɔɔɔɔ. ¹⁸ E bata xɔɔɔyaya yulubin ma, e findi tinxinyana konyine ra. ¹⁹ N dunupa misaali ito falama e xa nen alogo e xa a yee to hali senbe to mi e yi. A fɔɔɔɔ nun e bata yi e fatin birin findi xɔɔɔi feene konyin na, e kewali naxine yi siga gboe ayi. Koni iki, e fatin birin xa findi tinxinyana konyin na, e yi sarijan.

²⁰ E yi yulubina konyiyani waxatin naxan yi, e mi yi tinxinyaan bun ma nun. ²¹ E feen naxanye liga na waxatini, e yagixi naxanye ra iki, e tɔɔɔɔ mundun sɔɔɔɔ ne yi? Ne rananna findixi sayaan nan na. ²² Koni iki, e bata xɔɔɔyaya yulubin ma, e findi Alaa konyine ra. E marasar-ijananna nan findixi na tɔɔɔɔ na, naxan napan findixi habadan nii rakisin na. ²³ Bayo yulubin saranna nan sayaan na koni Alaa kisena, habadan nii rakisin nan na ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

Denkeleya muxune bata xɔɔɔyaya

⁷ Ngaxakedenne, e tan naxanye sariyan kolon, e a kolon fa fala a sariyan muxun yamarima fanni a daxi. ² A misaala findixi naxanla nan na naxan dɔɔɔi xemen xon. Na nun a xemena e bode ra fanni a daxi, koni xa a xemen faha, a bata mini sariyan bun naxan yi e xidixi e bode ra. ³ Nanara, xa a dɔɔɔɔ xeme gbete xon, a xeme singen mon a nii ra, a bata yalunyaan liga na yi. Koni xa a xemen faha, nayi a bata mini na sariyan bun. Nayi, a nɔe dɔɔɔe gbete xon nen, na mi findixi yalunyaan na. ⁴ Ngaxakedenne, e tan fan bata faha sariyan mabinni Alaa Muxu Sugandixin fati benden xon ma. Nayi, e bata findi na gbeen na, naxan kelixi sayani alogo en xa wali fajine ke Ala xa. ⁵ Amasotɔ fati benden nafan feene yi en yamarima waxatin naxan yi, yulubin nafan fe naxine yi walima en fatine yi sariyan xon alogo naxan en faxama en yi na liga. ⁶ Koni iki, en bata mini sariyan bun, amasotɔ en bata faha sariyan bun, naxan yi en suxi. En fa Alaa Nii Sarijanxina a kira nenan nan xon, en mi fa fe fori seɔɔɔɔine bun.

Sariyan nun hakena fe

⁷ En nanfe falama nayi? Sariyan yeteen nan yulubin na ba? En-en de! Sariyan nan a ligaxi n yulubin kolon. Xa sariyan mi yi a fala n xa nun, i nama mila ayi, n mi yi milan kolonma nun. ¹⁸ Na ma, yulubin yi feren sɔɔɔ, a milan sifan birin naso n tan yi sariyan xon ma. Amasotɔ xa sariyan mi yi na nun, yulubin faxaxin nan yi a ra. ⁹ Sariyan mi yi na waxatin naxan yi, n yi kende, koni yamarin to fa, yulubin yi fa, n yi faha. ¹⁰ Yamarin naxan faxi siimayana fe ra, na faxi sayaan nan na n tan ma. ¹¹ Bayo, yulubin bata feren sɔɔɔ yamarin xon, a yi n yanfa, a n faha.

¹² Nanara, sariyan sarijan, yamarin sarijan, a tinxin, a fan. ¹³ Na bunna di? Fa fala naxan fan, na bata findi sayaan na n tan xa? En-en de! Yulubin nan bata n faha na se fajin xon, alogo a xa kolon yulubin na. Nayi, yulubin senbe gbeen yi makenen yamarin xon.

Yulubin yi muxun nɔ

¹⁴ En na a kolon fa fala a sariyan fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na, koni fati benden nan n tan na, naxan bata mati a findi yulubina konyin na. ¹⁵ N naxan ligama, n mi na bayen kolon. Amasotɔ n waxi naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni fɔ naxan mi rafan n ma n na nan ligama. ¹⁶ N mi waxi naxan liga feni, n na nan ligama. Na a yitama nen fa fala a n bata tin a sariyan fan. ¹⁷ Nayi, n tan xa mi na ligama, koni yulubin nan na ra naxan n yi. ¹⁸ Amasotɔ n na a kolon a fe fajin mi n tan yi fata n fati benden nafan feene ra, bayo hali fe fajin liga xonla n ma, n mi nɔe a lige. ¹⁹ N waxi fe fajin naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni n mi waxi fe naxin naxan liga feni, n luma na nan lige. ²⁰ Feen naxan liga xoli mi n ma, xa n na liga, na bunna neen, fa fala n tan xa mi a ligaxi, koni yulubin naxan n yi.

† A mato Xɔɔɔyaya 20.17 nun Sariyane 5.21 kui.

²¹ Nanara, sariyan naxan walima n tan yi, na ni ito ra. Fe faɗin liga xɔnla n ma waxatin naxan yi, a feɛ mi na bayo fe ɗaxina n yi. ²² Anu, n sewaxi Alaa sariyan na n sondonni. ²³ Koni n sariya gbete nan toma n fati bendeni naxan n xaxinla sariyan yengema, na yi n findi kasorasaan na yulubina sariyan xɔn ma, naxan walima n fati bendeni. ²⁴ Tɔɔ muxun nan n na! Nde n xunbama fati bendeni ito nun a rafan feene yi naxanye n xali-ma sayani? ²⁵ Tantunna Ala xa en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani!

Nayi, n bata findi Alaa sariyan konyin na n xaxinli, koni n fati benden nafa feene bata n findi yulubina sariyana konyin na.

8 Nanara, muxun naxanye Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, Ala mi fa ne yalagima. ² Amasɔɔ, Alaa Nii Sarijanxina nii rakisin sariyan bata n xɔɔya yulubin nun sayaan sariyan ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani. ³ Amasɔɔ sariyan mi yi nɛ na lige, bayo fati benden nafa feene bata a senben ɗan. Ala nan na liga, a yi a yetena Dii Xemen nafa adamadi yulubi kanne sawurani, a yulubin yalagi fati bendeni. ⁴ Ala na ligaxi nen alogo sariyan tinxina xa kamali en yi, en tan naxanye mi fa en fati benden nafa feene ligama, koni fɔ Alaa Nii Sarijanxin nafa feene. ⁵ Awa, naxanye e fati benden nafa feene ligama, ne luma e mire na fe sifane nan ma, koni naxanye Alaa Nii Sarijanxin nafa feene ligama, ne luma e mire Alaa Nii Sarijanxina feene nan ma. ⁶ Fati benden natan miriyane na lu i yi, sayaan nan na ra, koni xa i miriyane keli Alaa Nii Sarijanxin nin, siimayaan nan na ra e nun bɔɔɔ xunbenla. ⁷ Amasɔɔ fati benden natan miriyane findixi Ala yaxun nan na, bayo e mi nɛ i xure Alaa sariyan bun mumɛ! ⁸ Naxanye e fati benden nafa feene ligama, ne mi Ala kenɛɛɛ mumɛ!

⁹ Koni ε tan mi fa ε fati benden nafa feene ligama fɔ Alaa Nii Sarijanxin nafa feene, Alaa Nii Sarijanxin to ε yi. Amasɔɔ xa Alaa Muxu Sugandixina Niin mi muxun naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin gbee mi na kanna ra. ¹⁰ Koni xa Alaa Muxu Sugandixina ε tan yi, ε fati benden bata faha yulubina fe ra, koni ε niina ε yi, amasɔɔ ε bata ratinxinɛ ayi Ala yetagi. ¹¹ Anu, Alaa Niin naxan Yesu rakeliki sayani, xa na lu ε yi, a tan naxan Alaa Muxu Sugandixin nakeliki sayani, na mɔn nii rakisin fima nen ε fati bendene ma a Nii Sarijanxin barakani naxan luma ε yi.

¹² Na ma, ngaxakedenne, goronna en xun ma. Koni fati benden tan goronna mi en xun ma en yi a rafan feene liga. ¹³ Amasɔɔ xa ε lu ε fati benden nafa feene lige, ε faxama nen. Koni xa ε fati benden natane faha Alaa Nii Sarijanxin xɔn, ε nii rakisin sɔɔɔma nen. ¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxanye yii rasuxi, Alaa diin nan ne ra. ¹⁵ Amasɔɔ ε Niin naxan sɔɔɔxi, na mi ε findixi gaxun konyin na. Koni a bata ε findi Alaa diine ra. En xinla tima na nan baraka yi, en naxa, "Baba, n fafe!" ¹⁶ Alaa Nii Sarijanxin yeteen sereyaan bama en niin xa, a Alaa diin nan en tan na. ¹⁷ En to findixi Alaa diine ra, en fama nen keen sɔɔɔdeni alo a diine bayo Ala barayin naxan namaraxi a Muxu Sugandixin nun a muxune xa,

en na sɔɔɔma nen. Xa en nun Yesu tɔɔ en bode xɔn ma, en birin nan a binyen sɔɔɔma nayi.

Binyen naxan fama

¹⁸ N bata a kolon a en tɔɔɔ naxan sɔɔɔma iki, e nun binyen naxan fama, ne tagi kuya kati! ¹⁹ Bayo daala birin luxi nen alo a Ala legedenma, a digima na waxatin na han Ala diine tɔɔɔ sa minima kenenni waxatin naxan yi. ²⁰ Amasɔɔ daala lu nen kobiyaan bun. † A sago mi yi a ra, koni Ala sagoon nan a luxi na kiini alogo yigin xa sɔɔ, ²¹ fa fala daala xɔɔɔyama nen kalana konyiyaan ma, a yi fa Alaa diine xɔɔɔya kendeni.

²² Amasɔɔ en na a kolon, xabu a fɔlɔn han waxatini ito yi, a luxi alo daala birin kutunma xɔleni alo ɗaxanla naxan dii barini. ²³ Koni daala xa mi keden a ra, koni en tan naxanye fan singe Alaa Nii Sarijanxin sɔɔɔxi, en fan sɔɔɔlexi en bɔɔɔni, en Ala mamema waxatin naxan yi a en findi a diine ra, a yi en gbindin xunba.

²⁴ Amasɔɔ en bata kisi na yigin xɔn. Anu, i yigin saxi feen naxan yi, xa i bata na to, na mi fa xile yigina. En bata yelin naxan sɔɔɔ, en fa en xaxili tima na ra di?

²⁵ Koni en munma naxan sɔɔ, xa en na en yigin sa na fari, en na a mamema nen tunnafanni.

²⁶ Alaa Nii Sarijanxina en tan senbetare kanne mali-ma na kii kedenna nin. Amasɔɔ en mi a kolon en lan en xa Ala maxandi naxan ma. Koni Nii Sarijanxin yetena Ala mafanma en xa kutunni naxan mi nɛ fale. ²⁷ Ala naxan muxune bɔɔɔ yi feene toma, na a Nii Sarijanxina miriyaan kolon, amasɔɔ Alaa Nii Sarijanxina Ala mafanma a yama sarijanxin xa alo Ala sagoon kii naxan yi.

²⁸ En na a kolon a Ala feene birin ɗanɗanma a faɗin nan ma a xanu muxune xa, a naxanye xilixi a maragidini. ²⁹ Amasɔɔ Ala naxanye sugandi a fɔlɔn, a mɔn bata a ragidi a xa ne findi a Dii Xemen maligane ra, alogo Yesu xa lu alo dii singena a xunyene ye. ³⁰ Ala bata yi na ragidi naxanye xa, a mɔn bata ne xili. A naxanye xilixi, a mɔn bata ne ratinxinɛ ayi a yetagi, a mɔn yi a binyen fi e ma.

Alaa xanuntenyana

³¹ Nayi, en nanse falama na fe ra? Xa Ala en xɔn, nde fa kele en xili ma nayi? ³² A tan naxan mi a yetena dii xemen natanga, koni a yi a fi en birin xa, nanfera nayi a mi seen birin soe en yii a Dii Xemen xɔn? ³³ Ala bata muxun naxanye sugandi, nde ne kansunɛ? Ala nan yoon fiin kanna ra. ³⁴ Nde nɛ en yalage? Muxu yo, bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata faha, a mɔn yi keli sayani, a mɔn tixi Ala yiifanna ma, a Ala mafanma en xa. ³⁵ Nanse en be Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyani? Tɔɔɔ nun kontɔfinla ba, hanma besɛɛxɔnyana hanma kamena hanma marabenna hanma gbalona hanma sayana silanfanna ra? † Ne sese mi nɛ a lige. ³⁶ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, "E nxu faxama i tan nan ma fe ra ferijen gben! E nxu ligama alo yexɛen

† A mato Dunuɗa Fɔlɔn 3.17 † SILANFANNA: Sofane yengeso degemana.

naxan faha daxi a ra!" 137 Koni naxan en xanuxi, en כּוֹנֵן מַעֲשֵׂה מַיִם na xon feni itoe birin yi fefe.

38 Amasotō n na a kolon yati, sayana hanma dunuḡa yi gidina hanma malekane hanma ninanne hanma waxatini itoe hanma waxati famatoḡne hanma senbe kanne 39 hanma naxanye kore xonna ma hanma naxanye boxoxon bun ma, dalise yo mi na yi naxan en be Alaa xanuntenyani en naxan sotoxi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

Ala muxun naxanye sugandixi

9 N xa ḡonḡon din fala e xa Alaa Muxu Sugandixin barakani, n mi wulen falama, n xaxinla mi n yalagima. N seren bama Alaa Nii Sarijanxini: ² N sunuxi, n boḡnen moḡ sotoxi waxatin birin. ³ Amasotō, n yi waxi nen n tan yeteen nan xa Alaa dangan soto, n yi masiga a Muxu Sugandixin na ngaxakedenne funfuni, n kon kaane, ⁴ Isirayila kaane, e tan naxanye findi Alaa diine ra, e a binyen nun a layirine nun a sariyan nun a batu kiine nun a tulisane soto. ⁵ E fataxi Nabi singene boḡsonne nan na, Alaa Muxu Sugandixin yi mini e tan yi adamadiyaan kii ma. Ala naxan seen birin xun na, na xa tantun habadan! Amina.

⁶ Anu, na xa mi na ra de fa fala a Alaa tuli saan toḡo mi fa na, bayo Isirayila kaane birin mi findixi Alaa yamana Isirayila xan na. ⁷ E to barixi Ibrahima boḡsonni, na mi a ra fa fala e birin findixi Ibrahima dii kendene nan na. Amasotō Ala a fala nen a xa, a naxa, "Naxanye yatema i boḡsonna ra, ne minima Isiyaga boḡsonna nin." 118 Na nan na ra, diin naxanye barixi adamadiyaan kii ma, Alaa dii mi ne ra, koni fo Ala Ibrahima tuli sa diin naxanye ra, ne nan findixi a dii kendene ra.

⁹ Amasotō Ala Ibrahima tuli sa na kii nin, a naxa, "N fama nen waxati saxini, Saran yi dii xemen bari." ‡

¹⁰ A birin mi na ra, Rebeka a dii firinne birin fafe keden nan yi a ra, en benba Isiyaga. ¹¹ Anu, benun gulunni itoe xa bari, benun e xa fe faḡin liga hanma a naxina, Ala bata yi a ragidi na nde keden xa sugandi ¹² hali ba e kewanle ra koni fo a naxan xilixi. A yi a fala Rebeka xa, a naxa, "Tadan luma nen xunyena koḡon bun ma."

¹³ A sebexi Kitabun kui ikiini, a naxa, "N bata Yaxuba xanu koni n bata Esayu rapaxu." ††

¹⁴ En nanfe falama nayi? Ala tinxintareyaan nan ligaxi nayi ba? En-en de! ¹⁵ Amasotō a bata a fala Musa xa, a naxa, "N hinanḡe naxan na, n hinanma nen na ra, n kininkininḡe naxan ma, n kininkininma nen na ma." ††16 Na mi fataxi muxun waxoxon feene xan na hanma a kewanle, koni fo Alaa kininkininna. ¹⁷ Amasotō a sebexi Kitabuni, Ala a falama Firawona xa denaxan yi, a naxa, "N na i findixi mangan na nen alogo n xa n senben mayita i tan xon, n xinla yi rali dunuḡa yiren birin yi." ††18 Nayi, Ala na wa kininkinin feni naxan ma a kininkinin na ma, a na wa naxan natengbesen fe yi ayi, a na ratengbesenma ayi nen.

† Yaburin 44.23 †† Dunuḡa Faḡon 21.12 ‡ Dunuḡa Faḡon 18.10-14 †† A mato Dunuḡa Faḡon 25.23 nun Malaki 1.2-3 kui. †† Xarḡyaan 33.19 ††† Xarḡyaan 9.16

Alaa xoxon nun a kininkininna

¹⁹ Muxuna nde a falama n xa nen, a naxa, "Nanfera Ala moḡ n xu yalagima? Amasotō nde Alaa fe ragidixin matande?" ²⁰ Nde i tan na naxan Ala matandima? Feḡen koḡe a fale a rafala muxun ma ba fa fala nanfera i n nafalaxi iki? ²¹ Awa, koḡon mi feḡe rafalan yii ba, a feḡe firin nafala feḡe bende kedenni, keden binye wanle xa, boden fe fune xa?

²² Nayi, Ala yi wa a xoxon nun a senben mayita feni, a yi diḡa kati, a ti na muxune bun a xoxon naxanye ma, naxanye yi halage. ²³ A na liga nen alogo a xa a binye gbeen yita na muxune ra, a kininkinin naxanye ma, a bata yi naxanye yitoḡon a binyen soto xinla ma. ²⁴ Na nan en tan na, a naxanye xilixi, keli Yahudiyane ye e nun siya gbeteḡne fan ye. ²⁵ Amasotō a fala nen Nabi Hose xa, a naxa,

"Naxanye mi yi n ma yamaan na, n ne xilima nen n ma yamana, n mi yi naxanye xanuxi, n ne xilima nen n xanuntenne."

²⁶ A moḡ sebexi menni, a naxa, "A yi falama e ma denaxan yi, 'N ma yamaan mi e ra,' e fa xili bama nen menni 'Habadan Alaa diine.' †††"

²⁷ Nabi Esayi yi a xuini te Isirayila muxune fe ra, a naxa,

"Hali Isirayila muxune yi wuya ayi alo meḡensinna naxan foḡon igen de, hali na, e doḡnedin nan tun kisima."

²⁸ Amasotō Marigina a fe ragidixine rakamalima nen dunuḡa ma a kiini sa!" §

²⁹ A na kii nin, alo Nabi Esayi a fala kii naxan yi a foḡoni, a naxa, "Xa Marigina Senben Birin Kanna mi yi en yixetena ndee lu nun, en yi luma nen nun alo Sodoma taana, en liga alo Gomora taana." §†

Isirayila nun Xibaru Faḡina fe

³⁰ En nanfe falama nayi? Siya gbeteḡn naxanye mi yi tinxinna fenma, ne bata a soto denkeḡyaan barakani.

³¹ Koni Isirayila kaan naxanye yi sariyan tinxinna fenma, ne mi a sotoḡma. ³² Na di? Bayo e mi a fenxi denkeḡyaan xon fo e kewanle. E yi e sanna radin gemen na naxan xili, "San nadin gemena" ³³ Kitabun naxan ma fe fala, a naxa, "A mato, n bata gemen sa Siyon yi, yamana e sanna radinma gemen naxan na, e bira. Koni naxan na denkeḡya a ma, na kanna mi nimisama." §††

10 Ngaxakedenne, n waxi a xon ma n boḡnen birin yi, n kon kaane xa kisi. N na Ala maxandima e xa na ra kati! ² N findima nen e tan seren na fa fala Alaa fe kunfana e yi, koni e kolontareyani. ³ Ala muxune rat-

††† Hose 2.1-3 nun 2.25 § Esayi 10.22-28 §† Esayi 1.9. A mato Dunuḡa Faḡon 19.23-28 kui. §†† Esayi 28.16

inxinma kii naxan yi a yete yee ra yi, e mi na kolon. Nayi, e bata kata, e yi e gbee kiraan sa, e mi xuruxi Alaa tinxinyaan bun. ⁴ Amasotɔ Alaa Muxu Sugandixin bata sariyan nakamali. Nanara, naxan na denkeleya a ma, na kanna bata tinxin Ala yee ra yi.

Kisi fena muxune birin xa

⁵ Muxune tinxinyaan naxan sotɔma sariyan xɔn, Musa bata na fe seɓe, a naxa, "Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotɔma nen e xɔn." ¹⁶ Koni tinxinyaan naxan sotɔma Ala yee ra yi denkeleyaan xɔn, na seɓexi Kitabun kui ikiini, a naxa, "I nama a fala i yete ma fa fala nde nɛ tɛ kore?" Na bunna nɛn, alogo a xa sa Alaa Muxu Sugandixin nagodo. ⁷ Hanma "Nde sigama laxira yi?" A xa sa Alaa Muxu Sugandixin nakeli sayani. ⁸ Koni a nanse falaxi? A naxa, "Alaa falana i dexɔn ma, a i deɛn kui, a i bɔɓɛni," ^{††} na nan denkeleyaan falan na, en naxan nalima iki. ⁹ Xa i i tiye a ra i deni fa fala Yesu nan Marigin na, i denkeleya i bɔɓɛni, a Ala a rakeli nen sayani, i kisima nen. ¹⁰ Amasotɔ muxun denkeleyama a bɔɓɛn nin, Ala yi a ratinxinɛ ayi a yee ra yi. A yi a ti a ra a deni, a kisi. ¹¹ Amasotɔ Kitabun naxa, "Naxan yo na denkeleya a ma, na mi nimisama." ^{†12} Amasotɔ tagi raba mi Yahudiyane nun siya gbetene tagi. Marigi keden peen nan e birin xun na naxan a maxandi muxune birin kima a fonisireyani. ¹³ Amasotɔ Kitabun naxa, "Naxan yo na Marigin xili, na kisima nen." ^{††}

¹⁴ Koni e a xilima di, xa e mi denkeleya a ma? E denkeleyama di, xa e munma a fe mɛ? E na mema di, xa muxe mi kawandin ba e xa? ¹⁵ Na kawandin bama di, xa xerane mi rasiga? A seɓexi Kitabun kui na kii nin, a naxa, "Xera faɓi yibane faan lanxi han!" ^{††16} Koni Isirayila kaane birin mi na fe Xibaru Faɓin suxi. Amasotɔ, Nabi Esayi a fala nen, a naxa, "Marigina, nde laxi nɔɔ falan na?" ^{††17} Anu, denkeleyaan fama Alaa falan meɛn nan xɔn ma. Alaa falan fan mema Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin nan xɔn.

¹⁸ Koni n xa maxɔdinna ti: E mi a fe mɛxi ba? En-en, e bata a mɛ! Kitabun naxa,

"E fala xuiin bɔɓɛn birin li nen.

E falane yi siga han dunuɓa danna." ^{†††}

¹⁹ Awa, n mɔn xa maxɔdinna ti, "Isirayila muxune mi a famu ba?" Musa nan singe ito yabi. A naxa, "N na e raxɔɔɔɔɔɔɔ ayi nen muxune xɔn yama faɓin mi naxanye ra. N yi e raxɔɔɔɔɔɔɔ siya xaxilitaren xɔn." ^{§20} Esayi yi susu Alaa falani ito tiye, a naxa, "Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to. Naxanye mi yi n maxɔdinma, n bata n yete yita ne ra." ^{§†21} Koni a yi a fala Isirayila a fe ra, a naxa, "N na n yiini bandunma yama fala suxutare murutexine ma ferijen gben!" ^{§††}

Alaa kininkininna Isirayila ma

11 N xa maxɔdinni ito ti: Ala bata a mɛ a yamaan na ba? En-en de! Amasotɔ Isirayila kaan nan n tan yeteɛn na, Ibrahima yixetena nde Bunyamin bɔn-

ɔnɔni. ² Ala yamaan naxan sugandi a yete xa a fɔlɔni a mi ne rabeninxi. Nabi Eli a mawugama Ala xa Isirayila kaane fe ra Kitabun kui denaxan yi, e mi menna kolon ba? A naxa, ³ "Marigina, e bata i ya nabine faha, e yi i ya saraxa gandene kala, n keden peen nan fa luxi, e mɔn kataxi n fan faha feen na." ^{§†4} Ala a yabi di? A naxa, "N bata muxu wuli solofere ramara n yete xa naxanye mi e xinbi sinxi Baali suxuren bun ma." ^{§†5} A mɔn na kii nin iki, Alaa yama dɔnɔn luxi naxanye sugandixi hinanna xɔn waxatini ito yi. ⁶ Xa a ligaxi hinanna nan xɔn, muxune kewanla mi fa a ra. Xanamu Alaa hinanna mi yi findima hinanna ra.

⁷ Nanfe ligaxi nayi? Isirayila kaane yi naxan fenma nun e sɔɓɛn na, e mi na sotɔxi. Koni fɔ Ala naxanye sugandixi ne nan a sotɔxi. A dɔnɔne tondixi nen ⁸ alo a seɓexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, "Ala bata xaxili xɔdɛɛn fi e ma, e nun yee naxanye mi seen toma e nun tunla naxanye mi falan mema han to." ^{§†9} Dawuda yi a fala, a naxa, "Ala xa e paxaxaxane findi e suxu feren na e nun luti ratixin na e yee ra naxan e rabirama, e hakene yi saran e ra. ¹⁰ E yeeɛe xa rafɔɔ ayi, e yi danxu! E fanna xa ba a ra waxatin birin!" ^{§†}

¹¹ N na e maxɔdinma, Yahudiyane tantan waxatin naxan yi, e bira nen ba habadan? En-en de! Koni e to sin hakeni, siya gbetene yi kisi feen sotɔ alogo xɔɔɔɔɔɔɔɔɔ xa Isirayila kaane suxu. ¹² Anu, xa Yahudiyane hakeni findi heri gbeen na dunuɓa muxune xa, xa e bɔɓɛn findi herin na siya gbetene xa, e na a rakamali waxatin naxan yi, na fan mi herin nafe nayi ba?

¹³ N falan tima e tan siya gbetene nan xa iki. N bata findi xeraan na siya gbetene xa. N sewaxi na wanla ra bayo, ¹⁴ yanyina nde, n xɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ nasoma nen n bɔnɔnna muxuna ndee yi alogo e fan ndee xa kisi.

¹⁵ Amasotɔ Isirayila kaane ramexi waxatin naxan yi, xa Ala nun dunuɓa muxune tagini tɔn, nanse fa ligama nayi, xa e mɔn so a lannayani? Na findima kenla nan na sayani siga nii rakisini.

¹⁶ Anu, xa buru keden nali Ala ma, e nun naxanye bɔnɔnɔxi e bode xɔn, ne fan sarigan. ^{§†} Xa wudin salenna sarigan, a yiine fan luma na kii nin. ¹⁷ Koni xa a yiina ndee sege wudi binla ma, i tan siya gbeten naxan luxi alo burunna Oliwi bili yiina, i tan yi xidi wudin binla ma e funfuni, i yi lu na wudin salenna igen sɔte, ¹⁸ i nama i yete yite na wudi yii segexine ma. Xa i na liga, i nama jinan fa fala i tan xa mi salenna baloma de, salenna nan i tan baloma.

¹⁹ Koni waxatina nde i tan a falama nen, i naxa, "Wudi yiine segexi nen alogo n tan xa ti e funfuni." ²⁰ Nɔndin na a ra, e segexi nen masotɔ e denkeleyatareyaan ma, i tan yi ti e funfuni denkeleyaan xɔn. Nayi, i nama yanda ayi na feen na de, koni a liga i yeren ma. ²¹ Amasotɔ, xa Ala mi Yahudiyane ratangaxi, naxanye luxi alo wudi yii singene, a mi i fan natangama. ²² Nayi, en na en miri Alaa nemaan nun a ye xɔdɛɛn ma. Naxanye tantanxi,

† Saraxaraline 18.5 †† A mato Sariyane 30.12-14 kui. ‡ Esayi 28.16 †† Yoweli 3.5 †† Esayi 52.7 ††† Esayi 53.1 ††† Yaburin 19.5 § Sariyane 32.21 §† Esayi 65.1 ††† Esayi 65.2

§† Mangane Singen 19.10 nun 19.14 §†† Mangane Singen 19.18 §† A mato Sariyane 29.3 nun Esayi 6.10 kui. §† Yaburin 69.23-24 §†† A mato Yatene 15.19-21 kui.

a xɔɔɔɔ ne ma, koni a nemaan fan i tan na, koni fɔ i xa lu a nemaan bun nen, xanamu, a i fan segeɔma a binla ma nen alo wudi yiina. ²³ Xa Yahudiyane mi lu e denkeleyatareyani, e mɔn tugunma nen e tiden na. Amasɔɔ Ala nɔɔ e raxete nen e funfuni. ²⁴ Bayo, xa i tan siya gbeten ligaxi nen alo burunna Oliwi wudi yiin naxan yi segeɔi a binla ma, i yi tugun taa kui Oliwi wudi kenden na hali i da kii mi yi a ra, nayi Yahudiyane yeteen naxanye ligaxi alo taa kui Oliwi wudi kenden yiine, Ala taganɔɔ ne tiye e yete binla ma e funfune yi ba?

Isirayila birin kisima nen

²⁵ Ngaxakedenne, n waxi Alaa wundo feni ito yita feni e ra, alogo e nama e yete yate fekolonne ra: Isirayila yamaan fɔɔɔ kedenna tondixi han siyaan bonne xasabi defexin yi so. ²⁶ Nanara, Isirayila birin kisima nen alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,

“Xunbaan kelima nen Siyon yi,
a Ala kolontareyaan birin nan Yaxuba bɔnɔnɔnni.

²⁷ N na e yulubin ba e ma waxatin naxan yi,
n layirin xidima na nan na e xa.” †

²⁸ Yahudiyane bata findi Ala yaxune ra alogo e tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin ɔɔɔ. Koni Ala rafan yama sugandixin mɔn e ra e benba nabi singene fe ra.

²⁹ Amasɔɔ Alaa kiseene nun maragidin mi kalama. ³⁰ E tan siya gbetene, e munma yi Alaa falan suxu a singeni, koni e bata Ala kininkininna ɔɔɔ iki amasɔɔ Yahudiyane mi Alaa falan suxi. ³¹ Na kiini, iki Yahudiyane mi fa Ala xuiin suxuma alogo e tan siya gbetene kininkininna naxan ɔɔɔxi, e fan xa na ɔɔɔ e tan siya gbetene sabun na. ³² Ala bata muxun birin findi kasorasane ra e fala suxutareyaan xɔn alogo a xa kininkinin e birin ma.

Ala xa tantun

³³ Alaa fonisireyaan nun a xaxilimayaan nun a fe kolonna tilin de! Nde nɔɔ Alaa fe ragidixine famunɔɔ? Nde nɔɔ a feene famunɔɔ? ³⁴ A sebexi Kitabuni, a naxa,

“Nde Marigina miriyane kolon? Nde nɔɔ finde a kawandi muxun na? †³⁵ Nde nɔɔ Ala dolɔ, alogo a mɔn xa a raxete a ma?” †³⁶ Amasɔɔ feen birin kelixi a tan yii a tan nan baraka yi a tan xa. Binyena a tan nan xa habadan. Amina!

Denkeleya muxun xa wali Ala xa

12 Ngaxakedenne, Ala to kininkininxi e ma, n na e mafanma e e fati benden fi Ala ma saraxan na e dunuɔa yi gidini, a sarijan, a rafan Ala ma. Na nan findixi batu fajin na e naxan ligama Ala xa. ² E nama e yete lu dunuɔa feene yi, koni e xa e keɔaan masara xaxilimaya nenɔn xɔn, alogo e xa Ala sagoon kolon naxan fan, a rayabu, a kamalixi.

³ N na a falama e birin xa Alaa maragidini a naxan fixi n ma, n naxa, e nama a miri xaxilitareyani a e dangu bonne ra, koni e miri e yete ma xaxilimayaan nun yete suxuni alo Ala denkeleyaan yaten naxan fixi e ma. ⁴ En

fatin yirene wuya, koni e birin nun e wali. ⁵ A na kii nin, hali en to wuya, en bata findi fati bende kedenna ra Alaa Muxu Sugandixini, en lu en bode yi alo fatin yirene. ⁶ Ala en kixi seen sifa wuyaxi nan na, alo a ragidixi en ma kii naxan yi. Xa muxuna nde kixi nabiyi falane yi, a falane xa lan denkeleyaan ma. ⁷ Xa wanla na a ra yamaan xa, a xa wanla ke. Naxan nɔɔ xaranna tiye, na xa xaranna ti. ⁸ Xa naxan nɔɔ muxune rali-maniye, na xa e ralimaniya. Naxan kiin tima, na xa a liga fonisireyani. Xa yeeratiin na a ra, na xa a ɔɔɔe so na ma. Xa naxan kininkininma muxune ma, a xa a liga sewani.

⁹ E xanuntenyaan nama findi nafigiyaan na. E e me fe naxin na. Naxan fan, e na suxu ken! ¹⁰ E e bode rafan ngaxakedenyaan xanuntenyani, e yi e bode binya ki fajin. ¹¹ E tunnafanna nama findi salayaan na. Koni e wali Marigin xa wekileni. ¹² E sewa e yigina fe ra, e dija tɔɔɔni, e lu Ala maxandini tun. ¹³ E muxu sarijanxine goronna tongo e makone yi. E fatan muxune yisuxe.

¹⁴ E duba e besenxɔnya muxune xa, e duba, e nama dangan ti. ¹⁵ Naxanye sewaxi, e sewa ne xɔn ma. Naxanye wugama, e wuga ne xɔn ma. ¹⁶ E kui feene xa findi kedenna ra e bode xa. E nama e waso, koni naxan yo magodoxi e tin na ma. E nama e yete yate fekolonne ra.

¹⁷ E nama fe naxin ɔɔɔ fe naxin na. E kata fe fajin liga feen na muxune birin ye ra yi. ¹⁸ Xa a lanɔɔ, fanni na fate e tan na, lanna xa lu e nun muxune birin tagi. ¹⁹ N xanuntenne, e nama e gbeen ɔɔɔ, koni e a lu Alaa xɔɔɔ ma, amasɔɔ a sebexi Kitabuni, Marigin naxa, “N tan nan gbeenɔɔɔ tiin na. N feene saranma nen e ɔɔɔɔɔ ra.” †²⁰ Koni e tan xa a liga na kiini: Kitabun naxa, “Xa kamena i yaxun ma, donseen so a yii. Xa min xɔnla a ma, igen so a yii, amasɔɔ xa i na liga a xa, na luma a xa nen alo i tee wolonne nan malanma a xunna ma.” †²¹ I nama tin fe naxin xa i nɔ. Koni fɔ i xa fe naxin nɔ fe fajin xɔn.

En xuru mangane ma

13 Muxun birin xa xuru mangane ma. Amasɔɔ mangaya yo mi na, naxan mi kelixi Ala ma. Mangangan naxanye ɔɔɔ, a tan nan ne ɔɔɔ. ² Nanara, naxan na murute mangane ma, na muruteɔi Alaa yamarin nan ma. Naxanye na ligama, ne kitin nan tima e yete ma. ³ Fe fajin rabaan mi gaxuma mangane ye ra, koni fɔ fe paxi rabana. I waxi i nama gaxu mangan ye ra ba? Nayi, fe fajin liga alogo a xa i matɔɔɔ. ⁴ Amasɔɔ a findixi Alaa walikeen nan na alogo a xa fe fajin liga i xa. Koni xa i fe paxin liga, gaxu a ye ra! Bayo silanfanna mi a yii naxi fuu. † Alaa walikeen nan a ra naxan a xɔɔɔ nagodoma fe paxi rabaan ma, a a fe paxin saran a ra. ⁵ Nanara, fɔ e xa xuru nen mangane ma, fa fala e nama i tɔɔ, na mi a ra, koni alogo i nama i yete yalagi i xaxinli.

⁶ Nanara, e mudun fima, bayo naxanye e rasuxuma, ne Alaa wanla nan na. ⁷ E muxune donle fi. E lan e xa

† Esayi 59.20-21 †† Esayi 40.13 ‡ Yuba 41.3

†† Sariyane 32.35 †† Sandane 25.21-22 ††† SILANFANNA: So-fane yengeso degemana.

mudun sifa yo fi, ε na fi. Xa ε yii seene mudun na a ra, ε na fi, xa binyen na a ra, ε na fi, xa xunnayerenna na a ra, ε na fi.

⁸ Muxu yo a doli nama lu ε ma, fɔ xanuntenyana ε lan ε xa naxan namara ε bode xa. Naxan na a boden xanu na bata sariyan defe. ⁹ Bayo yamarine naxa, "I nama yalunyaan liga. I nama faxan ti. I nama munan ti. I nama mila ayi." E nun yamarin dɔnxen bonne birin fala yisoxin ni i ra, "I adamadi boden xanu alo i yetena."

¹⁰ Xanuntenyaan mi tinɲε fe ɲaxin ma i boden xa mumε! Xanuntenyaan nan sariyan nakamalima.

¹¹ E na suxu bayo ε waxatini ito kolon. Waxatini ito bata fa ε raxulundeni ε xixɔnli, bayo en kisi waxatini so iki dangu en ma denkeleyaan fɔɔ waxatin na. ¹² Kɔεen bata yanfan, kuye baan bata maso. Nayi, en xεte feene fɔɔ ra naxanye ligama dimini, en yi kenεn ma yenge so seene tongo. ¹³ En xa sigan ti alo naxan daxa, alo a lan kenenni kii naxan yi. En nama haramu sumunne liga, hanma dɔɔɔn minna hanma yanga suxuna hanma haramu feene hanma lantareyana hanma xɔɔɔɔɔnyana. ¹⁴ Koni ε xa Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixin tongo alo ε domana. E nama lu ε mire ε fati benden nafan feene liga feen ma.

I nama i ngaxakedenna yalagi

14 Muxun naxan ma denkeleya xurun ε ye, ε xa na yisuxu, ε nama a miriyane matandi. ² Muxuna ndee seen birin donma e denkeleyani, koni ndee tan bogi seene nan tun donma e denkeleyaan senbetareyani. ³ Muxun naxan seen birin donma, na nama muxun napaxu naxan bata a dεen gele sa. Naxan a dεen gele saxi, na nama muxun yalagi naxan seen birin donma, amasɔɔ Ala bata a fan yisuxu. ⁴ Nde i tan na, i tan naxan muxu gbetena konyin makitima? Xa a bira, hanma xa a ti, na a kanna nan ma. Koni a kelima nen, a ti amasɔɔ a rati senben Marigin yii.

⁵ Muxuna ndee mirixi nen, a lɔɔɔna nde dangu nde ra. Gbeteye mirixi a ma, a lɔɔɔn birin keden. Fɔ birin xa la a miriyaan na nen. ⁶ Naxan mirixi a ma, a lɔɔɔna nde dangu nde ra, na a ligama Marigin binya feen nan na. Naxan seen birin donma, na fan na ligama Marigin binya feen nan na, amasɔɔ a barikan birama Ala xa na donsena fe ra. Naxanye gele donsena nde ra, ne na ligama Marigin binya fe nan na. Ne fan barikan birama Ala xa. ⁷ Amasɔɔ en sese mi en nii ra en yetε xa. En sese mi faxama en yetε xa. ⁸ Xa en lu en nii ra, en luxi en nii ra Marigin nan xa. Xa en faxa, en faxaxi Marigin nan xa. Nanara, xa en lu en nii ra, hanma xa en faxa, Marigin nan gbee en na. ⁹ Amasɔɔ Alaa Muxu Sugandixin faxaxi nen, a keli sayani alogo a xa findi faxa muxune nun niiramane Marigin na. ¹⁰ Koni i tan, nanfera i i ngaxakedenna yalagima? Nanfera i a rapaxuma? En birin tima nen kiti sadeni Ala yetagi.

¹¹ Amasɔɔ a sebexi Kitabuni, a naxa,

"Marigin naxa,

'Habadan Ala nan n na,

n bata n kɔɔɔ n yetε yi,
xinbin birin sinma nen n bun ma,
lenna birin yi Alaa binyena fe fala.' ††"

¹² En keden kedenna birin en yetε dentεgema nen Ala xa.

I nama muxune ti haken ma

¹³ Nanara, en xa fata en bode yalagin ma. Koni ε kata alogo ε nama fefe liga naxan ε ngaxakedenna ratantantantε hanma a yi a bira yulubini. ¹⁴ Bayo n na a kolon, n bata a famu Marigi Yesu barakani fa fala donse yo mi haramuxi a yetε ma, koni xa muxuna a miri fa fala a haramuxi, nayi a haramuxi a tan xa. ¹⁵ Xa i ngaxakedenna kɔɔɔ i ya donsena nde a fe ra, i mi fa xanuntenya kira xɔɔ. Alaa Muxu Sugandixin faxaxi muxun naxan ma fe ra, i nama a liga, na yi halagin sɔɔɔ i ya donseen xɔɔ. ¹⁶ Feen naxan fan ε tan xa, na nama findi ε mafala xunna ra. ¹⁷ Amasɔɔ Alaa Mangayaan mi findixi donseen nun minseen xan na, koni fɔ tinxinna nun kɔɔɔ xunbenla nun sewana, fata Alaa Nii Sarijanxin na. ¹⁸ Amasɔɔ muxun naxanye birin walima Alaa Muxu Sugandixin xa na kiini, ne rafan Ala ma e nun muxune.

¹⁹ Nanara, feen naxanye findixi kɔɔɔ xunbenla nun en senbe soon na fɔ en xa ne nan liga. ²⁰ I nama Ala kewanla kala donseen xɔɔ. Donseen birin donna daxa, koni donseen naxan muxu gbeten birama yulubini, na donseen donna mi daxa. ²¹ A fisa, i nama suben don, i nama manpaan min, i nama fefe liga xa a i ngaxakedenna bire hakeni. ²² I laxi naxan na feni itoe yi, na mara i yetε xa Ala yetagi. Sewan na kanna xa naxan mi a yetε yalagima a fe raba kiini. ²³ Koni xa naxan sike donsena nde dondeni, na kanna yalagixin na ra Ala xɔɔ, amasɔɔ a mi feen ligama denkeleyani. Anu, feen naxan mi ligama denkeleyani, yulubin nan na ra.

En misaala tongo Yesu ma

15 En tan naxanye senbe gbo denkeleyani, a lan en xa dija senbetare kanne bun e denkeleya xuriyani. En nama en yetε rafan feen liga, ² fɔ en xa en boden nafan feen nan naba, en yi fan e ra. Nanara, e sabate denkeleyani. ³ Amasɔɔ Alaa Muxu Sugandixin mi a rafan feene xan liga, koni alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, "E i konbin naxanye tima, ne n tan nan lima." ⁴ Amasɔɔ naxan birin sebexi waxati danguxine yi, ne sebexi en xaran feen nan ma, alogo Kitabun xuiin xa tunnafanna nun limaniyaan fi en ma, en yi yigin sɔɔɔ. ⁵ Ala naxan tunnafanna nun limaniyaan fima, na xa ε mali, ε miriyane yi findi kedenna ra ε bode xa, ne yi lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu kεpaan ma, ⁶ alogo ε xa Ala binya miriya kedenna nun xui kedenni, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

† A mato Xɔɔɔyaan 20.13-17 nun Sariyane 5.17-21 nun Saraxaraline 19.18 kui.

†† Esayi 45.23 ‡ Yaburin 69.10

Xibaru Fajin Siyane birin xa

⁷ E bode yisuxu Alaa binyena fe ra, alo Alaa Muxu Sugandixina e yisuxi kii naxan yi. ⁸ N xa a fala e xa, Alaa Muxu Sugandixin bata findi Yahudiyane walikeen na Alaa jɔndina fe ra alogo Ala bata en benba nabi singene tuli sa naxan na, a xa na rakamali, ⁹ siya gbetene fan yi Ala binya a kininkininna fe ra, alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "Nanara, n ni i tantunma siyane tagi, n yi i xinla binya betini." ¹⁰ A mɔn yi a fala, a naxa, "Siyane, e nun Alaa yamaan xa sewa e bode xɔn." ¹¹ A mɔn yi a fala, a naxa, "Siyane birin xa Marigin tantun! Yamane birin xa a batu!" ¹² Awa, Esayi fan yi a fala, a naxa, "Yese bɔnɔnna mɔn kelima nen alo wudi salenna naxan a maɓingima, a mɔn xɔn siyane xun na. Siyane yi e yigi sa a yi." [†]

¹³ Nba, Ala naxan yigin kanna ra, na xa e ralugo sewan nun bɔɓe xunbenla birin na e denkeleyani alogo e yigin xa lu fari se Alaa Nii Sarijanxin barakani.

Pɔli a wanla

¹⁴ Ngaxakedenne, n na a kolon fa fala e lugoxi fanna nun fe kolonna birin na. E nɔe e bode xarɔɓe nen. ¹⁵ Koni n bata susu, n yi fena ndee seɓe e ma, alogo n mɔn xa a rabira e ma bayo Ala bata a ragidi n ma, ¹⁶ n yi findi Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikeen na siya gbetene xa. N lan n xa wali alo saraxaraliin naxan Alaa falan Xibaru Fajin nalima alogo siya gbetene xa findi saraxa se fajin na Ala xa, e rasarijan Alaa Nii Sarijanxin xɔn. ¹⁷ Nayi, n nɔe n kanɓe nen Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi n ma wanla fe ra Ala xa. ¹⁸ N mi suse falan tiye sese ma fɔ Alaa Muxu Sugandixin bata naxan liga n tan xɔn, a yi siya gbetene findi Alaa fala suxune ra n kewanle nun n ma falane xɔn, ¹⁹ e nun senben taxamasenne nun kabanako feene Alaa Nii Sarijanxin senben barakani. Nanara, fɔɔ Yerusalen taan ma han sa dɔɔ Iliri yamanan na, [†] n bata Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nali na yiren birin yi han a kamali. ²⁰ Na ma, xunnayerenna na a ra n tan xa, n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na yirene yi Alaa Muxu Sugandixina fe munma kolon denaxanye yi, alogo n nama banxin ti muxu gbete a banxin beten saxin fari. ²¹ A sebexi Kitabuni na kii nin, a naxa, "A fe munma fala naxanye xa singen, ne a toma nen. Naxanye munma a fe me singen, ne a famuma nen." ^{††}

Siga xɔnla yi Pɔli suxu Romi yi

²² Na nan n yikalaxi sigadeni e konni. ²³ Koni iki, n ma wanla bata nan yamananani itoe yi. Nanara, xabu jɛe wuyaxi n to waxi siga feni e xɔntɔndeni, ²⁴ n yi a miri n xa na liga n nɛma sigɛ Sapen yamananani waxatin naxan yi. N yi waxi e to feni n nɛma dangue, e yi n mali n ma sigatini, n waxatidi ti e fema, n siga na yamananani. ²⁵ Koni iki, n sigama Yerusalen taani, n sa yama sar-

† *Samuyeli 22.50 nun Yaburin 18.50 †† Sariyane 32.43 † Yaburin 117.1 †† Esayi 11.10 †† Iliri yamanan sa Gireki yamanan sogeteden kɔmenna ma. ††† Esayi 52.15*

ijanxin mali na. ²⁶ Amasɔɔ a bata Masedoniya kaane nun Akaya kaane kenɛn, e xa e yii malan yiigelitɔne fe ra yama sarijanxin ye Yerusalen taani. ²⁷ A e kenɛn nen e xa na liga, koni a donla mɔn yi e ma. Bayo xa siya gbetene bata Yahudiyane dinan tɔnɔne xɔn, siya gbetene fan lan nen e yi Yahudiyane mali e yii seene ra. ²⁸ N na yelin feni ito ra waxatin yi, n yi a tɔnɔn so e yii, n danguma nen e konni n nɛma sigɛ Sapen yamananani. ²⁹ N na a kolon yati, fa fala n nɛma sigɛ e konni waxatin naxan yi, n sigama Alaa Muxu Sugandixina duba kamalixin nin.

³⁰ Ngaxakedenne, n na e mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli e nun Alaa Nii Sarijanxina xanuntenyani, e xa e yixɔɔɔ, e yi Ala maxandi n xa. ³¹ E Ala maxandi n xa alogo a xa n xunba Yudaya denkeleyatarene yii, e nun n wanla naxan kɛma Yerusalen taani, na xa rafan yama sarijanxin ma na yi. ³² Nayi, xa Ala tin, n fama sewani nen e fema, en birin yi matabun xɔn en bode xɔn ma. ³³ Bɔɓe xunbenla Ala xa lu e birin xɔn. Amina.

Pɔli a xɔntɔnna

16 E en ngaxakeden jaxalanmaan Foyibe yate muxu fajin na, naxan walima Sankire denkeleya yamaan xa. ² E a yisuxu Marigin xinli alo a lan yama sarijanxin tagi kii naxan yi, e a mali kiin birin yi a makoon na lu a ma denaxan yi. A tan yetɛen bata muxu wuyaxi mali a gbengbenna n tan.

³ E Pisisila nun Akila xɔntɔn, n walike bodene Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa. ⁴ E bata susu sayaan na n tan niina fe ra. N keden xa mi barikan birama e xa, siya gbete denkeleya yamane birin barikan birama e xa. ⁵ Denkeleya muxun naxanye e malanma e banxini, e ne fan xɔntɔn. E n xanuntenna Epayinete xɔntɔn, naxan singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma Asi yamananani. ⁶ E Mariyama xɔntɔn naxan walixi e xa kati! ⁷ E Andironiki nun Yuniyasi xɔntɔn n kon kaane, nxu nun naxanye sa kasoon na. E yatɛxi xerane ye. E singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma n tan yeɛ ra.

⁸ E Anpiliyati xɔntɔn n xa, n xanuntenna Marigini. ⁹ E Yurubani xɔntɔn n xa, en walike bodena Alaa Muxu Sugandixin xa, e nun n xanuntenna Satakisi. ¹⁰ E Apelesi xɔntɔn naxan a yete yita Alaa Muxu Sugandixin gbeen na matoon xɔn. E Arisitobulaa denbayaan xɔntɔn. ¹¹ E Herodiyon xɔntɔn, n kon kaana. E Narisisaa denbayaan muxune xɔntɔn naxanye laxi Marigin na.

¹² E Tirifina nun Tirifosa xɔntɔn, jaxanla naxanye walima Marigin xa han! E nun n xanuntenna Perasi jaxalan gbeten naxan walixi Marigin xa han! ¹³ E Rufu xɔntɔn, Marigin naxan sugandixi, e nun a nga, naxan lu alo nga. ¹⁴ E Asinkirite nun Filegon nun Hereme nun Patirobasi nun Herimasi xɔntɔn e nun en ngaxakeden naxanye e fema. ¹⁵ E Filologe nun Yuliye xɔntɔn e nun Nere nun a magilena, e nun Olinpasi nun yama sarijanxin naxanye birin e fema.

¹⁶ E bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni. Alaa Muxu Sugandixina yamane birin e xɔntɔnma.

Marakolon dɔnxene

¹⁷ Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε a liga ε yeren ma muxune fe yi naxanye muxune tagi taxunma, e yi e bira tantanni. Ε xaranna naxan sɔtɔxi, e na matandima. Ε masiga ne ra. ¹⁸ Amasɔtɔ na muxu sifane mi walima en Marigina Alaa Muxu Sugandixin xan xa mumε, koni e yetε rafan feene! Ε sɔntarene mayendenma e fala fajine nun e wule matɔɔ falane ra. ¹⁹ Muxun birin bata a mε a ε Alaa falan suxuma. Nayi, n sεwaxi ε fe ra han, koni n wama nεn ε xa findi xaxilimane ra ε fe fajin kolon, ε yi fe paxin matanga sɔntareyani. ²⁰ Bɔne xunbenla Ala Setana halagima nεn ε sanna bun. En Marigi Yesu xa hinan ε ra.

²¹ N walike boden Timɔte ε xɔntɔn e nun Lusiyusu nun Yason nun Sosipateri, n kon kaane.

²² N tan, Teritiyusi nan kedini ito seβexi Pɔli xa, n fan bata ε xɔntɔn Marigin xinli. †

²³ Gayi ε xɔntɔn, nxu nun denkeleya yamaan birin yatigina. Erasite, taan gbeti ramarana e nun en ngaxakedenna Kuwaratusi ε xɔntɔn.

²⁴ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinan ε ra. Amina.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁵ Ala naxan nɔε ε senβε soε n ma Xibaru Faji raliin xɔn, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi baan xɔn, fata na wundo feen kolonna ra naxan yi luxunxi to mi na ra, ²⁶ naxan bata mini kenenni iki nabine kitabune xɔn, fata habadan Ala yamarin na fa fala a xa rali siyane birin ma e yi denkeleya a ma, e yi a xuiin suxu,

²⁷ Ala naxan keden pe fe kolonna ra, en xa na Ala binya Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani habadan! Amina.

† Teritiyusi nan Pɔli xuiin sebe a xa. Yanyina nde a wanla nan yi seβeli tiin na.

Pɔli a xerayaan sigatiin firindeni, a yi kike fu nun solomasexe raba Girekine konni Kɔrenti taani. A denkeleya yamaan malanna naxan fɔɔ na, na muxune yi findixi siya gbetene nan na naxanye yi suxure batuni nun.

Na waxatini Kɔrenti taan yi sabatixi han, fata a kunki tide firinne ra. Yulayaan yi sabatixi han! Namun feene fan yi sabatixi. Dunuɗa fe kolonna xaranna nun suxure batu feene fan yi sabatixi. Fe ɗaxin nun sɔn ɗaxin fan yi gbo. Nayi, na feene yi denkeleya yama nenɛn dexɔn ma, ne yi e mabandunma kiin birin yi. En na a toma nen nayi fa fala na kɔntɔfili wuyaxi ti nen xeraan ma.

Pɔli keli xanbini na, a yi kɔntɔfili fe wuyaxi me lan men kaane denkeleya yamaan ma. Nayi, a yi kedindin seɓe han naanin ɗɔɗɔn. Firin yi ne ye naxanye ramaraxi Kitabun kui. Koni a dɔnxɛ firinna naxanye mi fa en yii to, ne fe falaxi Kɔrenti Kaane Kedine kui a Singena, keli a sora 5.9-13. E fe mɔn falaxi a kedindin firinden kui a sora 2.3 e nun a sora 7.8. Kedi firinna naxanye Kitabun kui, ne seɓexi Pɔli a xeraya sigatiin saxanden nin, a singen seɓexi Efesi taani (a mato Kɔrenti Kaane Kedi Singen sora 16.8), a firinden seɓexi Efesi taani hanma Masedoniya yi.

Kedi singen kui naxan seɓe Kɔrenti kaane ma, a yelin xanbini xɔntɔnna tiye, a yi wali faɗi kolonna ti Ala maxandini (1.1 han 9), Pɔli yi a fala men kaane xa, a e xa mayitaxunna ɗan naxan e tagi (1.10 han 4.21), e fe ɗaxin ɗan yamani (sora 5), e yi ba e feene raliye siya gbetene kiti sadene yi (6.1 han 11). A mɔn a yitama denkeleya muxune lanma e xa e fati benden nawali kii naxan yi (6.12 han 20). Na xanbi ra, a mɔn yi men kaane maxɔdin wuyaxi yabi, lan feni itoe ma:

- Futu tiina (sora 7)

- Subena fe naxan baxi saraxan na suxurene xa, e nun muxun lan a xa a yete suxu kii naxan yi lan suxure batu feene nun namun fonne ma (8.1 han 11.1)

- Denkeleya yamaan malanna nun Marigina ximenna fe (11.2 han 34)

- Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe (sora 12 han 14)

- Faxe muxune keli fena sayani (sora 15)

Kedindin naxanxi xibaruna nde nan ma alo xerana wanle nun xɔntɔnne (sora 16). Dunuɗa kɔntɔfili feni itoe birin yi, xerana a yitama nen Yesu nɔɛ muxune kɔntɔfili feene be e ma kii naxan yi, a a xanuntenyaan nan kiraan na naxan dangu feen birin na (sora 13).

¹ N tan Pɔli, Ala naxan xilixi a sagoni, a yi n findi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na, nxu nun en ngaxakedenna Sosaten nan ito seɓema e ma. ² Nxu yi a rasiga Alaa denkeleya yamaan ma Kɔrenti taani, muxun naxanye bata rasarijan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, naxanye xilixi alogo e xa findi yama sarijanxin na, e nun muxun naxanye birin Ala maxandima yiren birin yi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e Marigina, e nun nxu fan gbeena.

³ En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun boɗe xunbenla fi e ma.

Barika Birana Ala xa

⁴ N barikan birama Ala xa e fe ra waxatin birin amasɔɔ a bata hinanna fi e ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. ⁵ Amasɔɔ e feene birin bata sabati Yesu barakani, a yi e mali falan nun e fe kolonni. ⁶ Amasɔɔ nxɔ sereyaan bata rakamali e yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. ⁷ Nayi, Alaa kise yo mi dasaxi e ma e nɛma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin mame han a mini kenenni. ⁸ A mɔn e marama nen ken, han waxati rajanna alogo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin nama fe yo li e ra a Fa Lɔxɔni. ⁹ Ala naxan e xilixi alogo e nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa lan e bode ma, na tinxin.

Mayitaxunna denkeleya yamani

¹⁰ Ngaxakedenne, n na e mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e birin xa lan e bode ma,

alogo e nama yitaxun. E findi muxu kedenna ra, e miriyane nun e kui feene yi findi kedenna ra.

¹¹ Amasɔɔ ngaxakedenne, n bata a kolon Kilowe kon kaane xɔn, a lantareyana e tagi. ¹² N waxi naxan fala feni, na ni i ra: muxuna ndee a falama e ye, e naxa, "N tan Pɔli nan fɔɔ ra." Bonna naxa, "N tan Apolosi nan fɔɔ ra." Bonna fan naxa, "N tan Piyeri nan fɔɔ ra." Nde gbete fan naxa, "N tan Alaa Muxu Sugandixin nan fɔɔ ra." ¹³ Alaa Muxu Sugandixini taxunxin na a ra ba? Pɔli nan gbangban wudin ma e xa ba? E rafuxi igeni Pɔli nan xili yi ba?

¹⁴ N barikan birama Ala xa fa fala n mi e sese rafuxi igeni e tubi xinla ma fɔ Kirisipu nun Gayi ¹⁵ alogo muxu yo nama a fala fa fala e rafuxi n xinla nin. ¹⁶ N bata yi Esitefana nun a kon kaane fan nafu. Koni n mi fa a kolon xa n bata muxu gbete rafu. ¹⁷ Alaa Muxu Sugandixin mi n xexi, a n xa marafuun ti. A n xexi nen, a n xa sa Yesu a fe Xibaru Faɗin nali, anu, n mi na ligama adamadiine lɔnni falane xɔn alogo Alaa Muxu Sugandixin faxe wudin † senben nama ba a ra na yi.

Xaxilimayaan nun xaxilitareyana

¹⁸ Yesu faxe fena wudin ma, na findixi xaxilitareyaan nan na muxune xa naxanye halagima. Koni Ala en tan naxanye rakisima, a findixi Ala senben nan na en tan xa. ¹⁹ Ito nan seɓexi Kitabun kui: "N fe kolonne fe

† Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faxe. Yesu sayaan findixi senben nan na naxan habadan nii rakisin fi-ma muxune ma. Yesu gbangban wudin naxan ma, na bata findi kisin taxamasenna ra.

kolonna kalama nen, n yi xaxilimane xaxilimayani fu.”
†20 Fe kolonna minen yi? Sariya karamɔɔɔɔ minen yi?
Waxatini ito muxu lɔnnixin minen yi? Dunuɔa muxune
nun e fe kolonna mi Ala kolonxi a fe kolonni. Ala mi
dunuɔa fe kolonna findixi daxuyaana na ba?

21 Amasɔɔɔ Ala fe kolonna mi tinxi dunuɔa muxune
xa Ala kolon e fe kolonni. A Ala kenɛnxi nen a xa muxu
denkeleyaxine rakisi kawandini ito xɔn naxan luxi alo
daxuyana yamaan xa. 22 Yahudiyane taxamasenne
maxɔdinma, Girekine fe kolonna fenma. 23 Koni Alaa
Muxu Sugandixin gbangban feen wudin ma, en na
nan ma fe kawandi bama. Yahudiyane mi tinma na
nan mɛ, e nun daxuyaana na a ra siya gbetene xa.

24 Koni Ala bata naxanye xili, xa a findi Yahudiyana na
hanma Girekina, Alaa Muxu Sugandixin findixi Ala sen-
ben nun a fe kolonna nan na, na kanne xa. 25 Amasɔɔɔ
hali Alaa fena ndee nun daxuyaana maliga, na dax-
uyaana dangu muxune fe kolonna ra. Hali Alaa fena
ndee nun senbetareyaana maliga, na senbetareyaana
gbo muxune senben xa.

26 Ngaxakedenne, ε miri a ma, ε yi findixi muxun
sifan naxanye ra Ala ε xilixi waxatin naxan yi. Fe kolon
wuyaxi mi yi ε ye adamadiine yeε ra yi. Senbema
wuyaxi mi yi ε ye, denbaya barakaxi wuyaxi mi yi ε ye.
27 Koni naxan ma fe findixi daxuyaana na dunuɔa mux-
une xa, Ala na nan sugandixi a xa fe kolonne rayagi.
Naxan findixi senbetaren na dunuɔa muxune xa, a na
nan sugandixi alogo a xa senbɛmane rayagi. 28 Dunuɔa
muxune yoxi naxan ma, e yi a rapaxu, e yi a bɔte raba,
e mi naxan yatexi se ra, Ala na nan sugandixi a xa
dunuɔa se yatexine halagi. 29 Nayi, adamadi yo mi nɔɔ
a yete matɔɔɔ Ala yetagi. 30 Koni Ala bata ε kafu a Muxu
Sugandixin Yesu ma, a yi a findi en ma fe kolonna ra
fata Ala ra, e nun en ma tinxinna nun sarjanna nun
xunbana. 31 Nanara, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa
muxun naxan a yete matɔɔɔma, a xa a yete matɔɔɔ Ma-
rigina fe ra.” ††

Yesu gbangban feen wudin ma

2 Ngaxakedenne, n to fa ε fema n xa fa Alaa fe
sereyaana ba ε xa, n mi fala tilinxi ti ε xa fe kolonni.
2 Amasɔɔɔ n na a ragidi nen fa fala n nama fefe kolon ε
tagi, fɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe, naxan gbang-
ban wudin ma. 3 Nanara, n yi ε fema senbetareyani, n
yi xuruxurunma gaxuni. 4 N yi xaranna nun kawandin
naxan tima, n mi yi katama muxune mabandundeni
adamadiine fe kolonna xan xɔn, fɔ Alaa Nii Sarjannxin
senbena, 5 alogo ε nama denkeleya adamadiine fe
kolonna ma, fɔ Ala senbena.

Alaa fe kolonna

6 Anu, naxanye denkeleyaana bata kɔɔ, nxu ne xaran-
ma fe kolonna nde ma. Koni dunuɔa ito fe kolonna mi
a ra, hanma dunuɔa kuntigine † gbeenaa, naxanye ha-
lagima. 7 Nxu tan Alaa fe kolonna wundo feen nan

† Esayi 29.14 †† A mato Yeremi 9.22-23 kui. ‡ Yanyina nde
Poli falan tima DUNUɔA KUNTIɔINAXINE nan ma e nun Setana yinnan
naxanye na kuntigine naxine senben binla ra.

yebama, naxan yi luxunxi, koni Ala bata yi naxan nagi-
di en ma en ma binyena fe ra, benun dunuɔa xa da.
8 Dunuɔa kuntigi yo mi na fe kolonna kolonxi. Xa e yi a
kolon, e mi yi Marigin binyen kanna gbangbanɔe
wudin ma nun. 9 Koni alo a sebexi Kitabun kui kii naxan
yi, a naxa,

“Ala feen naxan yitɔnxi a xanu muxune yeε ra,
yeεn munma na to, tunla munma na mɛ,
muxun xaxinla munma na yeε to.” ††

10 Koni Ala bata a makenen en tan xa a Nii Sarjannxin
barakani. Alaa Nii Sarjannxin feen birin bunna fenma
hali Alaa fe tilinxine. 11 Amasɔɔɔ nde muxune ye naxan
nɔɔ muxun kui feen kolonɔe, ba a yete nii yi feen na
naxan na kanna fatini. Na kiini, Alaa Nii Sarjannxin nan
fan Alaa feene birin kolon.

12 En mi dunuɔa ito xaxinla xan sɔɔɔxi, koni fɔ Alaa Nii
Sarjannxina, Ala naxan nafaxi, alogo Ala seen naxanye
birin fixi en ma, en xa ne kolon. 13 Nxu na feene nan
falama, naxanye mi findixi muxune fe kolonne
xaranne ra, koni fɔ Alaa Nii Sarjannxina xaranna. Nxu
Alaa Niina feene yebama na kanna nan xa, na niin nax-
an yi. 14 Koni Alaa Nii Sarjannxin mi muxun naxan yi,
na kanna mi Alaa Niina feene suxe mume. Daxuya
feene nan ne ra a yeε ra yi, a mi nɔɔ e famunɔe.
Amasɔɔɔ Alaa feene kolonma a Nii Sarjannxin nan xɔn.

15 Alaa Nii Sarjannxin muxun naxan bɔnɔe yi, na kanna
nɔɔ feene birin tagi rabɛ nen, koni muxu yo mi nɔɔ na
kanna feene kolonɔe. 16 Amasɔɔɔ, a sebexi Kitabuni, a
naxa,

“Nde nɔɔ Marigina miriyane kolonɔe
alogo a xa a kawandi a yi a rakɔta?” ††
Koni en tan, Alaa Muxu Sugandixina miriyana en yi.

Alaa walikene fe

3 Ngaxakedenne, n mi yi nɔɔ falan tiye ε xa alo
muxun naxanye kɔɔɔxi Alaa feene yi, koni alo
dunuɔa muxune alo muxun naxanye dii nɔɔɔɔɔ Alaa
Muxu Sugandixina feene yi. 2 N bata xaranna fi ε ma
naxan luxi alo xine igena, donse xɔdɛɛɛn mi yi a ra,
bayo ε mi yi nɔɔ a rasuxe. Koni hali iki, ε mi a nɔɔ sin-
gen. 3 Amasɔɔɔ ε mɔn luxi nen alo dunuɔa muxune.
Bayo kɔɔɔɔɔnnaan nun lantareyana ε tagi. Na mi a yi-
taxi ba fa fala a dunuɔa muxune nan ε tan na naxanye
sigan tima alo adamadiin bonne? 4 ε tan nde keden na
a fala, a naxa, “N tan, Poli nan gbee n na,” boden yi a
fala, a naxa, “N tan, Apolosi nan gbee n na,”
adamadiyaana feene xa mi ne ra ba?

5 Nde Apolosi ra? Nde Poli ra? Alaa walikɛen nan tun
nxu tan na, naxanye ε malixi ε denkeleya. Birin a wanla
rakamalima nen Marigin naxan soxi a yii. 6 N sansiin si
nen, Apolosi nan yi a ige sama, koni Ala nan a rasabati.
7 Na kiini, sese mi sansiin si muxun nun a ige sa mux-
un na fɔ Ala naxan a rasabatima. 8 Sansiin si muxun
nun a ige sa muxun birin lan, Ala ne keden kedenna
birin saranma nen lan e wanla yaten ma. 9 Amasɔɔɔ
nxu findixi walikene nan na, naxanye nun Alaa walima.
ε tan findixi Alaa xɛen nan na, xanamu, Alaa banxina.

†† A mato Esayi 64.3 kui. †† Esayi 40.13

¹⁰ Ala bata a ragidi n ma a hinanni, n yi wali a xa alo banxi tiin naxan fatan, n yi banxin beten sa. Iki, muxu gbetε bata banxin ti na fari. Koni fɔ birin xa a liga a yeren ma na banxin ti feni. ¹¹ Amasɔɔɔ banxi tiin mi nɔɔ banxi beten saxin maxetε, bayo a bata yelin beten sε. Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan a beten saxin na.

¹² Koni, xa muxu yo banxin ti na beten saxin fari, a xε-ma banxin ti, hanma gbeti daxina, hanma bɔɔɔ bun nafunle, hanma wudina, hanma sεxena, ¹³ birin wali xɔnna makenenma nen Yesu Fa Lɔɔɔni. Amasɔɔɔ tεen nan fama, na yi muxun birin wali funfun mayita, xa a fan, xa a mi fan. ¹⁴ Xa muxun wanla nde kε tεen mi naxan halagε, na kanna na saranna sɔɔɔma nen. ¹⁵ Koni xa muxun wali xɔnna gan, a bata bɔɔɔ na yi. A yetεen kisima nen, koni a luma nen alo muxun na dangu tεen xun ma.

¹⁶ E mi a kolon ba, fa fala a ε findixi Ala Batu Banxin nan na, Alaa Nii Sarijanxin dɔɔɔdena? ¹⁷ Nanara, xa muxu yo Ala Batu Banxin kala, Ala na kanna halagima nen. Amasɔɔɔ Ala Batu Banxin sarijan, ε tan yetεen nan Ala Batu Banxin na.

¹⁸ Nanara, muxu yo nama a yetε mayenden. Xa muxuna nde ε tagi naxan a mirima fa fala a fe kolonna nan a tan na dunuɔa muxune yεε ra yi, a yi lan nen, na kanna xa a yetε yate xaxilitaren na, alogo a xa findi fe kolonna yatin na. ¹⁹ Amasɔɔɔ dunuɔa fe kolonna findixi daxuyaanan na Ala yεε ra yi, alo a seɔɔɔxi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "Ala xaxilimane suxuma e yetena kɔtene nan xɔn." ^{†20} A mɔn naxa yire gbetε yi, "Marigin fe kolonne miriyane kolon fe fuune nan na." ^{††21} Nanara, muxu yo nama a kanba adamadiine yi xɔɔɔ! Amasɔɔɔ ε tan nan gbee itoe birin na: ²² Pɔli yo, Apolosi yo, Piyeri yo, dunuɔa ito yo, siimayana hanma faxana, waxatini ito hanma naxan fama, ε gbeen nan e birin na, ²³ koni Alaa Muxu Sugandixin nan fan gbee ε tan na, Ala nan fan gbee Yesu ra.

Yesu a xεrane

4 Na kui, muxune xa nxu yate Alaa Muxu Sugandixina walikene nan na, Alaa wundo feene taxuxi naxanye ra. ² Nba, tinxinna nan maxɔɔdinxɔ walikεen ma. ³ Na mi fefe ra n tan xa, xa ε tan n yalagi hanma adamadiine kiti sadena nde. N tan yetεen mi nɔɔ n yetε yalagε, ⁴ bayo n xaxinla mi n yalagixi. Koni na mi a lige a n tinxin, bayo Marigin nan n makitima. ⁵ Nanara, ε nama kitin sa benun a waxati saxin xa a li, benun Marigin xa fa, naxan dimin fe luxunxine raminima kenenni, a yi bɔɔɔε yi feene makenen. Nayi, birin a binyen sɔɔɔ Ala yii.

⁶ Ngaxakedenne, n na feene birin falaxi n yetε nun Apolosi ma ε tan nan ma fe ra alogo nɔɔ misaala xa sandani ito bunna yita ε ra fa fala "E nama dangu fe seɔɔɔxine ra." E yi waso ayi, ε muxune rafisa e bode xa.

⁷ Nanse i tan danguxi bodene ra? Nanse i yii, naxan mi soxi i yii? Xa a soxi i yii nen, nanfera i fa i yetε matɔɔɔma alo i tan yetεen nan a sɔɔɔxi?

† A mato Yuba 5.13 kui. †† Yaburin 94.11

⁸ E bata wasa sinma! E bata findi nafulu kanne ra sinma! E bata findi mangane ra, hali nxu tan mi naxan sɔɔɔxi. A yi rafanɔε n ma ε xa findi mangane ra yati alogo nxu fan xa findi a ra ε xɔn. ⁹ Amasɔɔɔ n yengi yi a ma fa fala Ala bata nxu tan xεrane lu xanbin na alo muxu suxin naxanye yalagixi e xa faxa yamaan yεε ramaxa seen na, nxu to bata findi mato seen na dunuɔa muxune birin yetagi e nun malekane. ¹⁰ Daxun nan nxu tan na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Koni xaxilimaan nan ε tan na Alaa Muxu Sugandixini. Senbe mi nxu tan na, koni ε tan, senbena ε tan na. E tan binyaxi, koni nxu tan yarabixi. ¹¹ Kamena nxu suxuma han iki yeteni e nun min xɔnla nun marabenna. Nxu naxankataxi, sigatiin nan fa nxu ra. ¹² Nxu taganma wale nxu yiine ra. E na nxu danga, nxu duba e xa. E na nxu besenxɔɔya, nxu limaniya. ¹³ E na nxu mafala, nxu tan yi e ralimaniya. Nxu bata findi dunuɔa nama bɔɔɔɔ daxin na alo se xɔɔɔxine han iki.

¹⁴ N mi ito seɔɔɔxi ε ma alogo n xa ε rayagi, koni alogo n xa ε rakolon alo n xanunten diine. ¹⁵ Amasɔɔɔ hali karamɔɔɔ wuli fu yi tixi ε yεε ra nun naxanye ε xaranma Alaa Muxu Sugandixina fe ma, fafe keden peen nan ε xa. Amasɔɔɔ n bata findi ε fafe ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, n Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma. ¹⁶ Nanara, n na ε mafanma, ε xa n naliga. ¹⁷ N Timɔte rasigama ε ma na nan ma. N nafan diin nan a tan na e nun tɔɔɔɔndiya muxuna Marigina fe yi. A n ma kirane rabirama ε ma nen Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, n denkeleya yamane birin xaranma naxanye ma yiren birin yi.

¹⁸ E tan ndee ε yetε yigboma, a n mi fa fama ε fema sɔɔɔɔ. ¹⁹ Koni xa Marigin tin, n fama nen ε fema iki sa. Nayi, n fama nen na muxu wasoxine senben kolondeni, hali e falan gbansanna mi a ra. ²⁰ Amasɔɔɔ falan xa mi Alaa Mangayaan na, fɔ senbena. ²¹ Nanse rafan ε ma? N xa fa bosaan na ε yεε ra? Hanma xanuntenyaan nun limaniyana?

Yalunyana fe

5 Nba, e a falama fa fala a muxuna ndee yanga suxuni ε tagi. Na yanga suxu kiin naxu kati, hali denkeleyatarene mi na naxɔɔnna ligama. Muxuna nde bata a nga xuri tongo. ² Hali na, ε mɔn ε wasoma! A yi lan nun, ε xa sunu na ma, muxun naxan na fe sifan ligaxi, ε yi na ba ε tagi. ³ Hali n gbindin mi ε fema koni n xaxili ε xɔn. Muxun naxan bata na fe sifan liga, n bata yelin na kanna yalagε alo n nεma yi ε fema. ⁴ E na ε malan Marigi Yesu xinli, n fan xaxili ε xɔn ma, Marigi Yesu senben fan ε xɔn ma, ⁵ na waxatini, ε na kanna kedi ε tagi, a lu Setana yii, alogo a fati benden nafan feene xa kala, a niin yi kisi Marigin Fa Lɔɔɔni.

⁶ E yetε matɔɔɔɔ mi fan mume! E mi a kolon ba, fa fala a "Buru rate sena [‡] ndedi nan buru fujin birin natema?" ⁷ Nayi, ε yetε rasarijan! E haken ba ε tagi naxan luxi ε yε alo buru rate se fonna buru xunni. E lu alo buru nenen naxan mi basanxi se gbetε ra. Amasɔɔɔ Alaa Muxu Sugandixin bata faxa en xa alo Halagi Tiin

‡ BURU RATE SENA:Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

Dangu ԼՃՃՈՆ † saraxa yexxena. ††8 Nayi, en xa na sanla raba a kiini. En nama a liga buru rate se fonna ra naxan luxi alo maranaxun nun fe naxina. Koni en xa a liga alo buru rate seen mi basanxi burun naxan na, sar-ijanna nun յոճոճինի. ‡

9 N na a sebe nen e ma n ma kedindin kui, a e nama e nun yanga suxune malan. 10 Koni n mi a falaxi dunuḡa ito muxune xan ma fe ra, naxanye yanga suxuni, hanma milantenne hanma kansun tiine hanma suxure batune. Xa a yi na kii nin nun, ƒ e mini dunuḡa yi feu! 11 Iki, n na a sebema e ma fa fala, muxun naxanye bata e yete findi denkeleya muxune ra, koni e lu yanga suxuni, hanma milantenyana, hanma suxure batuna, hanma nafigiyanana, hanma ԺԼԺ minna hanma kansun tina. Hali e nun ne nama e yii malan donse dondeni. 12 Anu, n tan ma wali mi a ra, n yi denkeleyatarene makiti. Koni e tan xa mi lan e yi denkeleya yamaan muxune makiti ba? 13 Ala nan denkeleyatarene kitine bolonma. A sebexi Kitabuni, a naxa, “E xa muxu naxin kedi e tagi.” †

Kitina ngaxakedenmane tagi

6 Xa yengen muxu firinna tagi denkeleya yamani, nanfera e tinma na kitin xa sa tinxintarene tagi, benun a xa sa yama sarijanxin tagi? 2 E mi a kolon ba, fa fala yama sarijanxin dunuḡaa kitin sama nen? Nba, xa e dunuḡa kitine sama nen, nanfera e mi nxe fe xuridine kitin se? 3 E mi a kolon ba fa fala a en tan nan malekane makitima? En fa taganḡe dunuḡa ito feene ma nayi ba? 4 Nba, xa yengene e tagi dunuḡa feene ma, e muxune ԺԽԷ kitisane ra nayi naxanye mi binyaxi denkeleya yamaan tagi ba? 5 N na e yagi feen nan falama nayi. Na bunna neen ba, fa fala fe kolon yo mi e tagi naxan nxe denkeleya muxu firinna tagi kitin se? 6 Koni denkeleya muxuna nde bata a ngaxakedenma nde xili kitini denkeleyatarene konni denkeleyatarene yee xcri!

7 Xa kitine e tagi, ԽՈՅՈՅ nan na ra. Benun na xa liga, a mi yi lan ba, e xa tin tinxintareyaan yi liga e ra nayi? Nayi, e mi yi lan ba, e tin kansunna ma? 8 Koni e tan yeteen nan tinxintareyaan ligama, e yi e ngaxakedenmane yii seene kansun. 9 E mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi keen sɔɔma Alaa Mangayani? E nama e yete mayenden. Yanga suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xemen naxanye kafuma e bode ma, 10 hanma mupadene hanma milantenne hanma ԺԼԺ minne, hanma nafigine, hanma kansun tiine, ne sese mi keen sɔɔma Alaa Mangayani. 11 E tan ndee yi na kii nin nun, koni e yulubine bata xafari, e rasarijan, e yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarijanxin barakani.

† HALAGI TIIN DANGU ԼՃՃՈՆ SANLA: Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kxe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui. †† A mato Xɔɔyaan 13.7 nun 12.21 kui. ‡ A mato Xɔɔyaan 12.15-20 nun Sariyane 16.3 kui. †† Sariyane 17.7

E Ala binya e fati bendeni

12 E a falama nen, e naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni tɔɔ mi feen birin na. E naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni n tan mi tinḡe luye sese a konyiya bun. 13 E mɔn a falama, e naxa, “Kuiin nan gbee donseen na, donseen nan fan gbee kuiin na.” Koni Ala e firinna birin halagima nen. Muxun fati benden mi rafalaxi yanga suxun xan xili yi bayo Marigin nan gbee fati benden na, e nun Marigin fan fati benden nan xa. 14 Ala bata Marigin nakeli sayani, a en tan fan nakelima nen a senbeni. 15 E mi a kolon ba fa fala a e fati benden findixi Alaa Muxu Sugandixin fati benden yirena nde nan na? Nayi, n lan n xa Marigin fati benden din yalunden fatin na ba? En-en de! 16 E mi a kolon ba fa fala xemen naxan nun naxalan yalunden kafuma, a ne bata findi fati bende kedenna ra? Na ma, a sebexi Kitabuni: Ne firinna bata findi fati bende kedenna ra. ††17 Koni naxan a yete tugunma Marigin na, na nun Marigin findima nen kedenna ra.

18 E gi yanga suxun bun. Muxun yulubi gbeten naxanye ligama ne mi a fati bendeni, koni muxun naxan yangan suxuma na yulubin ligama a yete fati benden nan xili ma. 19 E mi a kolon ba fa fala Alaa Nii Sarijanxin Batu Banxin nan e fati benden na, Niin naxan e yi, Ala naxan fixi e ma? E gbee mi e fati benden na. 20 Amasɔɔ a e xunbaxi sare xɔɔxɔɔ nan na. Nayi, e Ala binya e fati bendeni.

Futu feen maxɔdinna

7 E naxan falaxi e kedindin kui, en fa na ma fa fala xa a lan xemen nama naxanla tongo. 2 Anu, yanga suxun to bata gbo ayi, a lan xemen birin xa naxalan keden futu a yete xa. Xemen birin ma naxalan xa lu a yii, naxanla birin ma xeme yi lu a yii. 3 Xemen lan a xa naxan liga a naxanla xa, a xa na liga a xa. Naxanla fan na kii nin a xemen xa. 4 Naxanla sago mi a yete fati bendeni ƒ a xemena. Na kiini, xemen fan sago mi a yete fati bendeni ƒ a naxanla. 5 E nama tondi e bode ra ƒ xa e firinna bata waxatina nde sa lan na fe ma alogo e xa lu Ala maxande. Na xanbi ra, e mɔn yi lu e bode ra alogo Setana nama e ratantan e yete suxutareyaan xɔn.

6 N tinxi naxan ma n na nan falama na ra. A mi findixi yamarin xan na. 7 N yi wama nen, birin xa findi naxalan ԺԽՃտaren na alo n tan, koni birin nun a kiseen na a ra Ala xɔn. Nde na ito sɔɔ, nde fan yi nde gbete sɔɔ.

8 Nba, naxanye mi futun bun e nun kapa gilene, n ni ito nan falama ne fe yi. A lan e xa lu e danna alo n tan. 9 Koni xa e mi nxe e yete suxe, a lan nen e xa lu futun bun, amasɔɔ na fisa benun e xa lu kunfa gbeeni.

10 Nba, naxanye futun bun, n yamarin ito fima ne nan ma fe ra. N tan mi a ra ƒ Marigina. Naxanla nama a me a xemen na. 11 Xa a a me a xemen na, a nama ԺԽԷ xeme gbete xɔn. Xanamu, e nun a xemen tagin xa yitɔn. Xemen fan nama a naxanla rame.

‡‡ Dunuḡa ƒɔɔn 2.24

¹² N ni ito nan falama muxun bonne xa. N tan nan a falama, Marigina falan mi a ra. Xa naxalan denkeleyatarena nde xeme denkeleyaxina nde yii, xa naxanla tin a e xa lu e bode ra, a mi lan xemen yi a me a ra. ¹³ Xa naxalan denkeleyaxina nde dxci xeme denkeleyatarena nde xcn, xa xemen tin a e xa lu e bode ra, a mi lan naxanla yi a me a ra. ¹⁴ Amasctc xeme denkeleyataren bata rasarijan a naxanla xcn. Na kiini naxalan denkeleyataren fan bata rasarijan a xeme denkeleyaxin xcn. Xa na mi yi a ra nun, e diine yi findima nen muxu sarriantarene ra, anu ncncdin naxan na e rasarijanxi. ¹⁵ Koni xa denkeleyataren waxi a me feni a xemen na hanma a naxanla ra, a lu a xa siga. Denkeleya muxun mi fa xidixi nayi a na findi xemen na hanma naxanla. Amasctc Ala en xilixi bncnc xunbenla nin. ¹⁶ Amasctc i tan naxanla, i a kolonma di, xa i ncnc i ya xemen nakise? I tan xemena, i a kolonma di, xa i ncnc i ya naxanla rakise?

Birin xa lu Ala fe ragidixini

¹⁷ Ba na ra, birin xa lu a kiini alo Marigina a ragidixi a ma kii naxan yi Ala a xili waxatin naxan yi. N yamarini ito nan soxi denkeleya yamane birin yii. ¹⁸ Alo misaali itoe: Xa xemena nde yi banxulanxi Ala a xili waxatin naxan yi, a nama a banxulanya luxun. Koni xa nde gbete mi yi banxulanxi benun Ala xa a xili, a nama tin scncnc, a xa banxulan. ¹⁹ Amasctc xa i banxulanxi, xa i mi banxulanxi, fefe mi na ra fc i xa Alaa yamarine nan suxu. ²⁰ Birin xa lu a kiini alo a yi kii naxan yi benun Ala xa a xili. ²¹ Ala i xili waxatin naxan yi, xa konyin nan yi i tan na, i nama xamin na ra. Koni xa i ncnc feren scnc i xccya, na liga. ²² Amasctc Marigin bata konyin naxan xili, Marigina xccnc nan na ra. Ala bata xccnc naxan xili, na fan bata findi a Muxu Sugandixina konyin na. ²³ Ala e saraxi sare xdcxen nan na. E nama findi adamadiine konyine ra. ²⁴ Ngaxakedenne, e keden kedenna birin xa lu e kiini Ala yetagi alo e yi kii naxan yi benun Ala xa e xili.

Muxun naxanye mi futun bun e nun kapa gilene fe

²⁵ Muxun naxanye mi futun bun, e naxan sebexi ne fe ra, en fa na ma. Marigina yamarin xa mi ito ra, koni Ala to bata n findi tinxin muxun na a kininkininni, n na n ma miriyaan nan falama.

²⁶ Ccc waxatini ito yi, a lan nen muxun xa lu alo a kii naxan yi. ²⁷ Xa naxanla i yii, i nama kata fa fala i xa a bepin. Xa naxalantare kanna nan i ra, i nama naxanla fen. ²⁸ Koni xa i futun ti, yulubin mi na ra. Xa sungutunna dxcc xeme taa ra, yulubin mi na ra. Koni naxanye futun tixi, ne ccc wuyaxi scncnc nen e dunupa yi gidini, n waxi n xa ne masiga e ra.

²⁹ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra. Waxatin mi fa xunkuya scncnc. Ccc iki ma, naxalan kanne xa lu alo naxalan mi e yii. ³⁰ Muxun naxanye wugama, e xa liga alo e mi yi wugama. Muxun naxanye scwaxi, e xa liga alo e mi yi scwaxi. Naxanye bata saren so, ne xa liga alo e mi se ramarama. ³¹ Muxun naxanye dunupa

seene rawalima, e xa liga alo e mi ccc scncnc e yi. Amasctc dunupa ito danguma nen.

³² Nba, a ccc n ma nen e xa xccya xaminna birin ma. Naxalantare kanna a ccc luma Marigina wanla nan tun ccc alogo a xa Marigin nan kenec. ³³ Koni naxalan kanna a ccc luma dunupa feene nan ccc alogo a xa a naxanla kenec. ³⁴ Nayi, a feene yitaxunxin na a ra. Naxanla naxan fan mi futuxi hanma sungutunna, ne ccc luma Marigina wanle nan tun ccc alogo e xa findi Ala gbeen na fati bendec nun niini. Koni naxanla xeme kanna, na a ccc luma dunupa feene nan ccc, alogo a xa a xemen kenec.

³⁵ N na falama e xa e mali feen nan na. N mi kataxi, n xa e ccc. Koni n waxi a ccc ma nen e xa lu fe fajine nan fari naxanye lanxi, alogo e xa lu biraxi Marigin nan tun fcnc ra.

³⁶ Xa banxulanna bata naxanla masuxu, a yi a miri a a sungutunna cccnc nen, xa a fa fori, a mi a dxcc. Xa a waxi a dxcc feni, nayi a xa a waxcnc feen liga, a mi yulubi ligaxi na yi. ³⁷ Koni xa xemena a ragidi a bccnci, karahan mi naxan na, a a nama sungutunna dxcc, a ccc ncnc e yete suxe, fe fajin nan na fan na. ³⁸ Na ma, naxan bata a gbeen futu, na bata fe fajin liga, koni naxan mi a gbeen futuxi, na bata fe fajin liga dangu bonna ra.

³⁹ Naxanla xa dxcc a xemen ccc han a xemen yi faxes. Koni xa a xemen faxes, a bata xccya nayi, a ncnc dxcc nen gbete ccc ma naxan nafan a ma. Koni a xa findi Marigin gbeen nan na. ⁴⁰ Koni n ma miriyani, scwana a xa, xa a lu a kiini. N laxi a ra ccc, fa fala Alaa Niina n fan yi.

Suben naxan nalixi suxuren ma

8 E naxan sebexi subena fe yi naxan bata rali suxurene ma, en fa na ma. Fe kolonna en birin yi. Fe kolonna muxun findima wasoden nan na, koni xanuntanyaan maliin nan tima. ² Muxun naxan a mirima fa fala a fe kolon, na mi fe kolon alo a lan a xa a kolon kii naxan yi. ³ Koni muxun naxan bata Ala xanu, Ala na kanna kolon.

⁴ Nanara, donseen naxan bata rali suxurene ma, en fa na nan ma fe falama. En na a kolon fa fala suxuren mi findixi sese ra dunupa yi. Ala keden peen na a ra. ⁵ Hali batu se wuyaxi to ccc cccnc nun kore cccnc fari, muxun naxanye ma a "alane," hali "ala" wuyaxi nun "marigi" wuyaxi yi na nun, ⁶ koni en tan mabinni, Ala keden peen na a ra. A tan nan en fafe ra naxan seen birin daxi. En na en ma dunupa yi gidin ligama a tan nan xa. Marigi keden peen na a ra, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. Seen birin daxi a tan nan baraka yi. En na en ma dunupa yi gidin ligama a tan nan baraka yi.

⁷ Koni muxun birin mi ito kolon. Muxuna ndee bata dari suxure kii feene ra. Hali iki, e nema donse sifani ito donce, e yengi luma a ccc ma nen a e suxuren kiseen nan donma. E xaxili kobin fan e yalagima, a e xcsi. ⁸ Koni donseen mi en masoma Ala ra. Xa en na a don, en mi cccnc sese yi. Xa en mi a don, en ccc mi cccnc yo scncnc.

⁹ Koni hali feene liga feen xɔɔɔyaan to ε yi, ε a liga ε yeren ma, ε nama na muxune bira yulubini naxanye munma senbe sɔɔɔ denkeleyani. ¹⁰ Amasɔɔɔ muxun naxan senbe mi gbo denkeleyani feni ito yi naxan xaxinla kobi, xa na i tan fekolonna li i dege suxure banxini, na mi na fan nawekile a fan yi suxure kii donseen don ba? ¹¹ Nba, na muxun naxan munma senbe sɔɔɔ denkeleyani, Alaa Muxu Sugandixin faxaxi naxan xa, na halagima nen i tan fekolonna xɔɔ ma na yi. ¹² Nba, ε na haken liga i ngaxakedenna ra na kiini, i yi a xaxili kobin natantan, i mɔɔn yulubin ligama Alaa Muxu Sugandixin na na haken nan xɔɔ. ¹³ Nanara, xa donsena a lige ngaxakedenna yi bira yulubini, n tan fan mi fa na suben donɔɔe kɔɔɔ mume, alogo n nama a bira yulubini!

Feen naxanye lan xɛrane ma

⁹ Xɔɔ mi n tan na ba? Xɛra mi n tan na ba? N tan mi en Marigi Yesu toxi ba? N wali xɔɔna xa mi ε tan na Marigini ba? ² Hali bonne mi n kolon xɛraan na, koni fɔ ε tan xa a kolon nen! Bayo ε tan to bata denkeleya, na findixi n ma xɛrayaan taxamasenna nan na Marigini.

³ N na n xɔɔnbama falani itoe ra n tɔɔɔɔ muxune nan xa. ⁴ N naxa, nxu mi daxa nxu xa nxu dege nxu yi nxu min? ⁵ Nxu mi daxa, nxu fan yi denkeleya paxanla nde futu ba, a yi siga nxu fɔɔ ra sigatini alo xɛraan bonne nun Marigin xunyene nun Piyeri a ligan kii naxan yi? ⁶ Nxu nun Baranabasi nan tun daxa ba, nxu wali donse feen na? ⁷ Sofaan mundun a yete goronna tonge a sofa wanli? Nde wudin siye, a mi a bogine don? Nde xuruseene rabe a mi e kɔɔɔ min?

⁸ N ma falani ito findixi adamadiine miriyaan gbansanna nan na ba? Sariya Kitabun fan mi na fe kedenna xan falaxi ba? ⁹ Amasɔɔɔ, a sebexi Musaa Sariya Kitabun kui, a naxa, "I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi." † Ala a xɔɔ luxi jingene nan gbansan xɔɔ ma ba? ¹⁰ A mi ito falaxi en tan xan ma fe ra ba? Di, ito sebexi en tan nan ma fe ra yati. Xɛε biin neen xɛen bima, malo xaban neen maala xabama, e yigi saxi se xabaxine yitaxunna nan ma. ¹¹ Nxu tan to bata sansiin woli ε tagi naxan findixi Alaa feene ra, xa nxu fati benden mali seen sɔɔɔ ε yii, na paxu ba? ¹² Xa a daxa ε xa bonne mali seni itoe ra, a mi daxa nxu tan xa dangu ne ra ba? Anu, nxu tan mi sariyani ito rawalixi. A makuya na ra. Nxu bata dija feen birin ma alogo sese nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin madigan.

¹³ ε mi a kolon ba, fa fala a muxun naxan walima Ala Batu Banxini, na a donseen sɔɔɔma Ala Batu Banxin nin? Naxanye saraxane bama, ne e gbeen sɔɔɔma saraxan nin. ¹⁴ Marigina en yamarixi na kii nin fa fala naxan Yesu a fe Xibaru Fajin nalima, na xa a balon sɔɔɔ na xɔɔ ma. ††

¹⁵ Koni n tan mi sariyani ito sese rawalixi. N mɔɔn mi ito sebexi ε ma ε xandi feen xan ma iki. A rafanɔɔe n ma n xa faxa benun n kanba xunni ito xa ba n yii. ¹⁶ Anu, n

† Sariyane 25.4 †† A mato Matiyu 10.10 nun Luka 10.7 kui.

na Yesu a fe Xibaru Fajin nali, na mi finde kanba xunna ra n xa bayo Ala bata na goronna dɔɔɔ n xun ma. Gbalona n tan xa, xa n mi Xibaru Fajin nali! ¹⁷ Xa n yi wanli ito kema n jɛnige fajin nin, n yi saranna sɔɔɔma nen, koni bayo n karahanxi nen, n goronna nan tun bama n ma. ¹⁸ N saranna nanse ra na yi? Na ni ito ra: n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali hali n sare mi fi alogo n nama na sariyan nawali n yi seen sɔɔɔ Xibaru Fajin xɔɔ.

¹⁹ Xɔɔɔ nan n tan na, muxu yo a konyi mi n tan na koni n bata n yete findi muxun birin ma konyin na alogo n xa muxu wuyaxi sɔɔɔ n nɛe naxan na. ²⁰ N nɛma Yahudiyane tagi, n na n yete lu alo Yahudiyane alogo n xa e masɔɔɔ. Naxanye sariyan bun ma, n nɛma ne tagi, n yi n yete lu alo n sariyan nan bun ma alogo n xa ne masɔɔɔ, hali n to mi sariyan bun ma. ²¹ Naxanye mi sariyan sɔɔɔxi, n yi n yete lu ne ye alo e tan, naxanye mi sariyan kolon alogo n xa ne masɔɔɔ hali n to mi xɔɔɔyaxi Alaa sariyan ma amasɔɔɔ n fa Alaa Muxu Sugandixina sariyan nan bun. ²² Muxun naxanye munma senben sɔɔɔ denkeleyani, n yi lu ne tagi alo naxan senben xurun denkeleyani, alogo n xa e masɔɔɔ. N bata n yete findi muxun sifan birin na muxun birin xa alogo n xa ndee rakisi kiin birin yi.

²³ N ni ito birin ligama Alaa falan Xibaru Fajin nan ma fe ra alogo n fan xa n gbeen sɔɔɔ a yi. ²⁴ ε mi a kolon ba fa fala naxanye e malanma e gideni xatɔɔɔyaxi giini alogo xulunden xa to, a e birin e gima nen koni keden nan gbansan yeerati kɔɔɔna sɔɔɔma. Nayi, ε gi alogo ε xa kɔɔɔna sɔɔɔ. ²⁵ Muxun naxan katama a boden lu feni fe sifani itoe yi fɔ na kannna xa a yixɔɔɔ, a a yitɔɔ yete suxuni. A na ligama nen alogo nɔ sɔɔɔ taxamasenna xa so a xunna naxan mi buma. Koni en tan a ligama nen alogo mangaya taxamasenna xa so en xun na naxan luma habadan. ²⁶ Nanara, n mi n gima n xunna yi. N mi yenge soma alo muxun naxan a yiin wolima foyeni tun. ²⁷ A makuya na ra. N na n fatin suxuma a xɔɔɔɔɔ nan na alo konyina, alogo n na kawandin ba bonne xa, n tan yeteɛn nama fula a tɔɔɔ na.

Suxure feen maxadina

¹⁰ Ngaxakedenne, n waxi a xɔɔ ma ε xa a kolon fa fala en benbane bira nen Musa fɔɔɔ ra kundaan bun han e birin yi baani gidi. †2 A yi luxi alo e rafu nen e tubi xinla ma Musa xɔɔ kundaan nun baa igeni. ³ E birin yi na niin donse kedenna don, ⁴ e yi na siimaya ige kedenna min, bayo e igen min nen keli Alaa gemeni gemen naxan findixi a Muxu Sugandixin na naxan yi biraxi e fɔɔ ra. ††5 Koni hali na, e wuyaxi mi Ala kenen, e binbine yi lu burunna ra. ††

⁶ Nba, misaala nan ne birin na en tan xa alogo en nama en miri fe paxin ma alo ne a liga kii naxan yi. ⁷ En nama suxuren batu alo na ndee a liga kii naxan yi. Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, "Yamaan yi dɔɔɔ e degedeni e nun e mindeni, e lu kele, e sabaan so."

‡ A mato Xɔɔɔyaan 13.21-22 nun 14.22-29 kui. †† A mato Xɔɔɔyaan 16.4-35 nun Sariyane 8.3 nun Yatene 20.8-11 kui. †† A mato Yatene 14.16 nun 14.23 nun 14.29-30 kui.

¹⁸ En nama yangan suxu alo na ndee a liga kii naxan yi, e muxu wuli $\text{m}\alpha\text{x}\alpha\text{c}\alpha\text{p}\alpha\text{n}$ nun saxan yi faxa soqe kedenni. ^{†19} En nama Alaa Muxu Sugandixin mato bunbani alo na ndee a liga kii naxan yi, saɓine yi e faxa. ¹⁰ E nama e mawuga alo na ndee a liga kii naxan yi, Ala yi Halagi Tiin nafa, a yi e faxa. ¹¹ Feni itoe birin liga nen e ra, e findi misaale ra, e yi seɓe en nakolon seen na, waxati raɓanna bata a li en tan naxanye ma. ¹² Nayi, naxan na a miri fa fala a a tixi ki faɓi, na xa a liga a yeren ma alogo a nama bira.

¹³ E ratantan feen naxanye bata e $\text{s}\alpha\text{t}\alpha$, ne darixi adamadiine liye nen. Koni bayo Ala tinxin, a mi tinɓe tantan feen xa e $\text{s}\alpha\text{t}\alpha$ dangu e senben yaten na. Na ma, tantan feen nema e $\text{f}\alpha\text{x}\alpha$ ra, Ala yi na yi mini feren fi e ma, alogo e xa lu tinxinni.

¹⁴ Nanara, n xanuntenne, e e gi suxure batun bun. ¹⁵ N falan tima e xa alo xaxilimane, e yeteen xa n ma falan mato. ¹⁶ En na barikan bira Ala xa Marigina igelengenna $\text{x}\alpha\text{n}$, en yi en min, na mi en nun Alaa Muxu Sugandixin wunla malanma ba? En burun naxan donma na waxatini, na mi en nun Marigin fati benden malanma ba? ^{†17} Buru xun keden to a ra, en birin bata malan en lu alo fati bendɛ keden peena, hali en to wuya, bayo en birin nde $\text{s}\alpha\text{t}\alpha\text{m}$ na buru kedenna nin.

¹⁸ E Isirayila kaane mato, naxanye saraxa subene donma, lanna mi ne nun saraxa ganden tagi ba? ¹⁹ N waxi nanse fala fe yi nayi? Suxure kiin findixi senbena nde ra ba hanma suxuren findixi se kenden nan na ba? ²⁰ Na mi a ra, koni suxure batune saraxan naxanye bama, e ne ralima Setana malekane nan ma, Alaa fe mi na ra feu! Anu, n mi waxi lanna xa lu e nun yinnane tagi. ²¹ E mi nɛ e minɓe Marigina igelengenna ra, e $\text{m}\alpha\text{n}$ yi e min suxurene igelengenna ra. E mi nɛ Marigina ximenna donɓe e nun jinanne don seene. ²² En waxi Marigina $\text{x}\alpha\text{x}\alpha\text{c}\alpha\text{b}\alpha\text{nna}$ nan nakeli fe yi ba? En senben gbo a xa ba?

²³ E naxa, "Feen birin daxa nxu tan xa." Koni $\text{t}\alpha\text{c}\alpha\text{m}$ mi feen birin yi. E naxa, "Feen birin daxa nxu tan xa," koni feen birin xa mi en malima. ²⁴ Muxu yo nama herin fen a yete xa tun, fɔ muxu gbeteɓe fan xa. ²⁵ Seen naxan birin sarama $\text{l}\alpha\text{x}\alpha$ tideni, e na don. E nama maxɔdinna ti xa e gelen mi a ra. ²⁶ Bayo Kitabun naxa, a Marigin nan gbee $\text{b}\alpha\text{x}\alpha\text{c}\alpha\text{n}$ nun ayi seene birin na. ^{†27} Xa denkeleyatarena nde e xili donse dondeni, xa siga $\text{x}\alpha\text{n}$ -la e ma, a na donseen naxan so e yii, e na don. E nama maxɔdinna ti xa e gelen mi a ra. ²⁸ Koni xa muxuna nde a fala e xa, a naxa, "Donseni ito bata rali suxuren ma," nayi, e nama na donseen don masɔtɔ na muxuna fe ra naxan e rakolonxi lan xaxinla yaten ma. ²⁹ E tan xaxinla yaten mi a ra koni fɔ bonna xaxinla. Anu, nanfera n tan ma $\text{x}\alpha\text{c}\alpha\text{y}\alpha\text{a}\text{n}$ finde yalagin na muxu gbete xaxinli? ³⁰ Xa n barikan bira Ala xa n ma donsena fe ra, nanfera muxuna nde n nayeɓefuma lan na donsena fe ma, n bata barikan bira Ala xa naxan ma fe ra?

³¹ Na kui, xa e donseen donma hanma e e minma, e nema fefe lige, e a liga Alaa binyena fe ra. ³² E kewanle nama Yahudiyane ratantan, hanma Girekine hanma Alaa denkeleya yamana, ³³ alo n tan fan katama n xa muxun birin kenen kii naxan yi. N mi fe faɓin fenma n yete xan tun xa, fɔ muxu wuyaxi xa alogo ne fan xa kisi.

Feen naxanye daxa sali waxatini

11 E findi n naliga muxune ra, bayo n tan fan Alaa Muxu Sugandixin naligama.

² N bata e tantun, n ma fe to rabiraxi e ma feen birin yi, e nun e to n ma xaranne suxi alo n na a falaxi e xa kii naxan yi.

³ Koni, n waxi a $\text{x}\alpha\text{n}$ ma e xa a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan xemene birin xun na. Xemene nan $\text{j}\alpha\text{x}$ -anla xun na. Ala nan a Muxu Sugandixin xun na. ⁴ Nanara, xemene naxan Ala maxandima, hanma naxan nabiya falane tima yamaan tagi, xa $\text{k}\alpha\text{m}\alpha\text{t}\alpha\text{n}$ a xun na, a bata a kuntigin nafeya. ⁵ Naxanla naxan Ala maxandima, hanma a nabiya falane tima yamaan tagi, a xunna magenla a ra, na a kuntigin nan nayagima. Na luxi nen alo a na a xunna gbanan. ⁶ Xa $\text{j}\alpha\text{x}$ anla mi a xunna maxidi, a $\text{m}\alpha\text{n}$ lan nen a yi a xunna gbanan. Koni $\text{j}\alpha\text{x}$ anla xunna gbananxina, e nun a maxabaxina, na birin to mayagi nen, a lan nen nayi a yi a xunna maxidi. ⁷ Xemene tan mi lan a yi a xunna maxidi bayo a findixi Ala maligan nun a binyen nan na. Koni $\text{j}\alpha\text{x}$ anla nan a xemena binyen na. ⁸ Amasɔtɔ Ala mi xemene xan baxi $\text{j}\alpha\text{x}$ anli, koni $\text{j}\alpha\text{x}$ anla nan baxi xemene. ⁹ Xemene mi daxi $\text{j}\alpha\text{x}$ anla fe ra, koni $\text{j}\alpha\text{x}$ anla nan daxi xemena fe ra. ¹⁰ Nanara, $\text{j}\alpha\text{x}$ anla xa a xunna maxidi a xemena senben taxamasenna ra e nun malekane fe ra. ¹¹ Koni Marigina dinani, $\text{j}\alpha\text{x}$ anla mi fataxi xemene na, xemene fan mi fataxi $\text{j}\alpha\text{x}$ anla ra. ¹² Bayo alo $\text{j}\alpha\text{x}$ anla kelixi xemene kii naxan yi, $\text{j}\alpha\text{x}$ anla fan xemene barixi na kii nin. Koni feen birin kelixi Ala nan ma. #

¹³ E tan yeteen xa na feen makiti: Xa $\text{j}\alpha\text{x}$ anla lan a yi Ala maxandi a xunna mi maxidixi. ¹⁴ Nba, Adamadiin keɓaan mi e xaranɓe ba, fa fala xa xemene xunsexen kuya ayi, a yagima nen nayi? ¹⁵ Koni binyen nan na ra $\text{j}\alpha\text{x}$ anla xa xa a xunsexen kuya ayi. Bayo a xunsexen kuyan bata findi a maxidi seen na. ¹⁶ Koni xa muxu yo waxi a $\text{x}\alpha\text{n}$ ma, a xa tandin ti feni ito ma, n naxan fala-ma nayi, na ni ito ra. Namunni itoe nan nxu nun denkeleya yamaan birin yii nxu nema Ala batue waxatin naxan yi.

Marigina ximenna fe

Matiyu 26.26-29 Maraka 14.22-25 Luka 22.14-20

¹⁷ N falan naxan tima e xa iki, n mi e tantunma na ra amasɔtɔ e malanna mi fe faɓin ligama fɔ a $\text{j}\alpha\text{x}$ ina. ¹⁸ Fe singena, e bata yi a fala n xa a e na e malan denkeleya yamaan kiin ma, mayitaxun feene e tagi. N laxi na ra han yirena nde. ¹⁹ A fere mi na fɔ mayitaxunna nde xa lu e tagi, alogo naxanye Ala kenenxi, ne xa kolon. ²⁰ E

† $\text{X}\alpha\text{c}\alpha\text{y}\alpha\text{a}\text{n}$ 32.6 †† A mato Yatene 25.1-9 kui. ‡ Marigina ximenna nan ito ra. A mato Luka 22.19 nun Kɔrenti Singen 11.23-26 kui. †† A mato Yaburin 24.1 kui.

‡‡ A mato Dunuɓa Fɔɓn 1.26-27 nun 2.18-23 kui.

na ε malan waxatin naxan yi, ε mi Marigina ximenna xan donma, ²¹ bayo ε nεma ε dεgema, birin a mafurama nen a gbee donseen dondeni. Nanara, kamena ndee ma, koni ndee minxin na a ra. ²² Banxi mi ε yii ba, ε donseen donne denaxan yi, ε yi ε min? E Alaa denkeleya yamaan nanaxuma ba, ε to yiigelitone biran lanbaranni? N nanse falama ε xa? N na ε tantunne nayi ba? Nayi, n mi ε tantunne mumε!

²³ Amasotw Marigina n xaranxi naxan ma, n fan bata ε xaran na ma fa fala Marigi Yesu yanfaxi, a so yiini kεen naxan na, a burun tongo nen. ²⁴ A barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a naxa, "N fati benden ni ito ra naxan fixi ε fe ra. E ito liga naxan n ma fe rabire ε ma." ²⁵ E yelinxina ximenna donne, a yi igelengenna fan tongo, a naxa, "Layirin nen naxan xidixi en tagi n wunla xon, na ni ito ra. E nema ito minne waxati yo yi, n ma fe xa rabira ε ma." ²⁶ Amasotw ε nεma buruni ito donne waxatin naxan yi, ε yi ε min igelengenni ito ra, ε Marigina saya feen nan nalima han a fa.

²⁷ Nanara, xa muxu yo Marigina a burun don, hanma a yi a min Marigina igelengenna ra daxatareyani, na kanna yulubin nan tongoma Marigin fati benden nun a wunla fe yi. ²⁸ Nanara, birin xa a yete krcosi, a yi Marigina burun don, a yi a min Marigina igelengenna fan na na kiini. ²⁹ Amasotw naxan na burun don, a yi a min igelengenna ra, e nun Marigin fati benden mi lanxi e bode ma, a kitin nan xilima a yete ma na ra. ³⁰ Nanara, ε wuyaxi furama, senbe mi ε ra, ndee bata faxes. ³¹ Koni xa en na en yete rakrcosi, en tangama nen Alaa kitin ma. ³² Koni Marigin na en kiti, a en maxuruma nen alogo en nun dunupa muxune nama yalagi en bode xon.

³³ Nanara, ngaxakedenne, ε na ε malan waxatin naxan yi ε dεgedeni, ε xa ε bode legeden. ³⁴ Xa kamena nde ma, a xa a dεge a konni alogo ε malanna nama kitin xili ε ma. N na fa waxatin naxan yi, n fe gbete ye yebama nen.

Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe

12 E naxan sebexi Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe ra, en fa na ma. Ngaxakedenne, n mi waxi ε xa lu fe kolontareyani. ² E a kolon fa fala ε yi denkeleyatareyani waxatin naxan yi, ε yi biraxi suxurene nan fxc ra e nun naxanye mi falan tima, ε lo ayi. ³ Nanara, n na a falama ε xa fa fala, naxan yo falan tima Alaa Nii Sarijanxin barakani, na mi nε a fale, a naxa, "Yesu dangaxi." Muxe mcn mi nε a fale, a naxa, "Marigin nan Yesu ra," Alaa Nii Sarijanxin xanbi.

⁴ Alaa Nii Sarijanxi keden peen na a ra, koni a kiseen sifan wuya. ⁵ Marigi keden peen na a ra, koni muxune walima a xa kii wuyaxi. ⁶ Wanla sifan wuya, koni Ala kedenna nan ne birin nakamalima muxune birin yi. ⁷ Alaa Nii Sarijanxina fena ndee minima kenenni muxu keden kedenna birin xon alogo yamaan birin xa sabati. ⁸ Alaa Nii Sarijanxin muxuna nde kima xaxilimaya falan nan na. Na Nii Sarijanxi kedenna nan mcn muxu gbete fan kima fe kolonna falan na. ⁹ Na Nii Sarijanxi kedenna nan mcn muxu gbete kima denkeleyani. Na Nii Sarijanxi kedenna mcn yi muxu gbete ki muxu

rakendeya kiseni. ¹⁰ Muxu gbete yi ki kabanako fe liga senbeni, muxu gbete yi ki nabiya falane ra, gbete yi senbe naxine nun Ala senben tagi raba, gbete yi falan ti xui sifa gbete yi, gbete mcn xui gbete ye madangu-ma. ¹¹ Koni a tan Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan na birin ligama. A tan nan muxun birin kima alo a waxi a xon ma kii naxan yi.

Gbindi kedenna na a ra

¹² Nba, Alaa Muxu Sugandixin luxi nen alo gbindi kedenna koni yire wuyaxi a ma. Koni hali a yirene to wuya, gbindi kedenna nan a ra. ¹³ Amasotw en birin naxuxi igeni Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan baraka yi, en so fati bende kedenni, Yahudiyane nun Girkine, konyine nun xrcne, Ala bata a Nii Sarijanxin fi en birin ma.

¹⁴ Fati benden mi findixi yire kedenna xan na koni yire wuyaxi. ¹⁵ Xa sanna a fala, a naxa, "N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yiin na," na mi a be fatin na. ¹⁶ Xa tunla a fala, a naxa, "N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yeen na," na mi a be fatin na. ¹⁷ Xa fati benden birin yi findi yeen nan tun na, feen yi mema di nayi? Xa fati benden birin yi findi tunla nan tun na, seen xirin yi mema di nayi? ¹⁸ Koni Ala bata fati benden yirene birin ye ba alo a waxi a xon ma kii naxan yi. ¹⁹ Xa a birin yi findi se keden peen na, fati benden yi luma minen? ²⁰ A kii naxan yi iki, fatin yire wuyaxi na koni fati bende kedenna na a ra.

²¹ Nanara, yeen mi nε a fale yiin ma, a naxa, "N mako mi i ma." Xunna mi a fale sanne ma, a naxa, "N mako mi ε ma." ²² A makuya na ra. Hali senbe mi fati benden yiren naxanye ra, e tiden na. ²³ Hali fatin yiren naxanye mayagi dangu fatin yirene birin na, en ne maxidima binyeni ki fani. Fatin yiren naxanye mi lan e to, en menne suturama bonne xa. ²⁴ Koni fati benden yiren naxanye mi mayagi, ne mako mi na ma. Ala yeteen bata en fati benden yirene ye ba, a binyen fi fati benden yirene ma a yi dasaxi naxanye ma, ²⁵ alogo fati benden nama yitaxun, koni fatin yirene birin xa e kxc lu e bode xon ma. ²⁶ Xa fati benden yirena nde xlcni, fatin yire dncxen birin scxclema nen a xon. Xa yire keden binyen scot, bonne birin sewama nen a xon.

²⁷ Nba, ε tan nan Alaa Muxu Sugandixin fati benden na. A fati benden yirena nde nan ε keden kedenna birin na. ²⁸ Ala xerane nan singe luxi denkeleya yamani, a firindena, nabine, a saxandena karamxcne, e nun kabanako feene raba muxune, e nun naxanye kixi muxu rakendeya kiseen nun mali ti kiseen nun yeerati kiseni e nun naxanye falan tima xui gbete yi. ²⁹ Birin mi finde xeraan na, hanma nabine hanma karamxcne hanma kabanako feene raba muxune ³⁰ hanma muxun naxan kixi muxu rakendeya kiseni hanma xui gbete falana hanma xui radanguna. ³¹ Koni, ε scbe so kise fisamantenne ma. Iki n xa kira fisamantenna yita ε ra. Na ni i ra:

xaranna, hanma Alaa fe makenenna, hanma xui gbete-na nde, hanma xui madanguna. Na birin xa findi denkeleya yamaan sɔbe so feen na. ²⁷ Xa muxuna ndee falan tima xui gbete, muxu firin hanma saxan, ne birin xa falan ti keden keden yeen ma. Koni e naxan falama fɔ muxu gbete xa na radangu. ²⁸ Xa muxu mi na naxan a bunna fale, na kanna xa a dundu denkeleya yamani nayi, koni a xa falan ti e nun Ala tagi. ²⁹ Nabine tan, muxu firin hanma saxan naxanye nabiyafa falane tima, ne xa falan ti, bonne yi e falan fese fese. ³⁰ Koni xa muxuna nde dɔxi e tagi malanni, Ala yi fena nde makenen a xa, a lan nen, fala ti singen xa a dundu singen. ³¹ Amasɔɔ a lan nen, e xa nabiyafa falane ti keden keden yeen ma alogo e birin yi xaranna sɔɔ, e yi rali-maniya. ³² Nabine kisen a e kɔɔ nan bun, ³³ bayo Ala mi findixi fe yibasanna Ala ra, koni fɔ bɔɔ xunbenla.

A ligan kii naxan yi denkeleya yama sarijanxine birin yi, ³⁴ jaxanle xa a dundu malanni, amasɔɔ e mi lan e falan ti, koni e xa e yete magodo alo sariyana a falaxi kii naxan yi. ³⁵ Xa e waxi a xɔn ma, e xa yirena nde yee to, e xa e xemene maxɔdin e konni. Jaxanla na falan ti malanni, yagi feen nan na ra. †

³⁶ Alaa falan minixi e konna nin ba? Hanma a faxi e tan nan keden ma ba? ³⁷ Xa muxu yo a mirima fa fala nabiin nan a tan na hanma Alaa Nii Sarijanxina kisen a yii, n feen naxanye sebeta e ma, a lan nen a xa ne kolon fa fala Marigina yamarine nan ne ra. ³⁸ Xa a mi falani ito yate, a fan mi yate ma.

³⁹ Nanara, ngaxakedenne, nabiyafa falane ti xɔnla xa e suxu. E mɔn nama tɔnna dɔɔ xui gbete fala feen na.

⁴⁰ Koni feen birin xa yeba ki faji a kiraan xɔn ma.

Yesu keli fena sayani

15 Nba, ngaxakedenne, n xa Yesu a fe Xibaru Fajina fe rabira e ma, n naxan nali e ma, e yi a rasuxu, e sɔbe soxi naxan yi, ² e kisixi naxan xɔn, xa e a suxu alo n na a ralixi e ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, e bata la a ra fuuni na yi.

³ A singen naxan na, n naxan sɔɔxi, n bata na rali e ma: Alaa Muxu Sugandixin faxaxi en yulubine nan ma fe ra, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi. ⁴ A maluxun nen, a sayaan soge saxande lɔɔni a keli sayani, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi. ⁵ A yi a yete yita Piyeri ra, na xanbi ra a xera fu nun firinne. ⁶ Na xanbi ra, denkeleya muxun kemɛ suulun e nun nde yi a to waxati kedenni. Na wuyaxi mɔn e nii ra, koni nde bata faxa. ⁷ Na xanbi ra, Yaki yi a to, a xerane birin yi a to mɔn.

⁸ Dɔnɔn na a yi a yete yita n tan fan na, n tan naxan luxi alo diin naxan mi bari a waxatini. ⁹ Amasɔɔ xeraan birin gbo n tan xa. N tan mi sa lan nen, a fala n ma a "xerana," amasɔɔ n bata yi Alaa denkeleya yamaan besenxɔnya. ¹⁰ Koni Alaa hinanni, a yi n kɛnaan masara iki. A hinanna naxan nagidixi n ma na mi luxi fuuni,

† Yanyina nde jaxanla ndee yi Kɔrenti taan denkeleya yamani naxanye yi darixi maxɔdinna tiye kawandi ba waxatini, na yi kawandi baani fu yamaan lan e xa e tuli mati waxatin naxan yi. Koni waxati gbete jaxanle lan e falan ti alo a falan kii naxan yi Kɔrenti Singen 11.5 kui.

bayo n wali nen dangu xeraan bonne birin na. N tan mi a ra koni Alaa hinanna nan yi n bɔɔni. ¹¹ Nayi, xa a findi n tan na, xa a findi e tan na, nxu ito nan kawandi bama. E fan bata la na nan na.

En keli fena sayani

¹² Nba, nxu to kawandin bama fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, nanfera e tan ndee a fala ma fa fala faxa muxune mi kelima sayani? ¹³ Xa faxa muxune mi kelima, na bunna neen fa fala Alaa Muxu Sugandixin yeteen mi yi kelixi sayani na yi nun. ¹⁴ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi kelixi sayani nun, kawandin ba xun mi yi na nxu xɔn ma nayi, e denkeleyaan fan bata lu fuyan. ¹⁵ Naxan dangu na ra, en bata wule seren ba Alaa fe ma nayi amasɔɔ en bata a fala a a bata a Muxu Sugandixin nakeli sayani. Koni xa faxa muxune mi kelima sayani, na bunna neen fa fala, Ala mi a fan nakeliki sayani. ¹⁶ Amasɔɔ xa faxa muxune mi kelima sayani, Alaa Muxu Sugandixin fan mi kelixi sayani na yi. ¹⁷ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi keli sayani nun, e denkeleyaan bata findi fe fuun na, e mɔn e yulubine yi na yi. ¹⁸ Na bunna neen fa fala, naxan bata yi denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma, e faxa, ne bata lɔ ayi na yi. ¹⁹ Xa en na en yigin saxi Alaa Muxu Sugandixini dununa yi gidini ito nan tun yi, nayi en tan makininkin dangu muxune birin na.

²⁰ Koni Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani yati! Muxu singe kelixin na a ra sayani faxa muxune ye.

²¹ Bayo sayaan to faxi muxu kedenna nan xɔn, na kiini mɔn, muxune fan kelima sayani muxu keden peen nan fan xɔn. ²² Muxun birin to faxama nen adamadiyani, na kiini mɔn, e birin mɔn kelima nen sayani Alaa Muxu Sugandixini. ²³ Koni muxun birin nun a waxati saxin na a ra, Alaa Muxu Sugandixin nan muxu singen na naxan keli sayani. Na xanbi ra, a muxune fan kelima nen sayani a fa waxatini. ²⁴ Na na dangu, a rapanna na a li, Yesu fama mangayane nun nɔyane nun senbene birin kaladeni nen, a yi mangayaan naxete a Fafe Ala ma.

²⁵ Amasɔɔ a fere mi na fɔ Yesu xa mangayaan liga nen han Ala yi a yaxune birin sa a sanna bun ma. ²⁶ Yaxun naxan halagima dɔnɔn na, na nan sayaan na.

²⁷ Amasɔɔ Kitabun bata a fala, a naxa, "A bata seen birin lu a sanna bun." †† Koni a to a fala a seen birin bata lu a bun ma, na fixa fa fala Ala mi na ye ma naxan seen birin luxi a tan bun ma. ²⁸ Seen birin na lu a bun ma, nayi a tan yetena, Alaa Dii Xemen fan luma nen Ala bun ma naxan seen birin saxi a bun ma, alogo Ala xa lu seen birin xun na feen birin yi.

²⁹ Xa na kii mi a ra, muxun naxanye rafuxi igeni faxa muxune fe ra ne nanse fenma? Xa faxa muxune mi kelima, nanfera muxune rafuma igeni ne fe ra? ³⁰ Nxu tan fan, nanfera nxu tan gbalon de be waxatin birin?

³¹ Ngaxakedenne, n sayaan de lɔɔ yo lɔɔ. N binyen naxan sɔɔxi e to lu Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n bata n kɔɔ na nin, kɔɔndin nan na ra. ³² Xa n dalise xapene yengexi Efesi taani adamadiine feene nan tun yi, na munanfanna mundun yi n ma nayi? Xa faxa

†† Yaburin 110.1

muxune mi yi rakele sayani nun, nayi en yi sandani ito suxuma nen nun,

“En na en dege, en yi en min

bayo en faxan nen tila.” †

³³ E nama ε mayenden amasɔɔ, “Xɔyi naxine sɔn faɲin kalama nen.” ³⁴ E mɔn xa xaxili sɔɔ alo a daxa kii naxan yi. E fata yulubi feene ra. E tan nde mi Ala kolon, n na ito falama ε yagin nan ma.

Fati benden keli fena sayani

³⁵ Ndee maxɔɔinna tima nen, e naxa, “Faxa muxune kelima sayani di? E fama fati benden sifan mundun yi?”

³⁶ Xaxilitarena! I na sansiin woli i ya xeen ma waxatin naxan yi, a mi sole fɔ a lu faxan yiyani singen. ³⁷ I mi sii se binla xan wolima koni fɔ a sansi kesedin tun, maala hanma sansi gbete. ³⁸ Koni Ala nan sansiin nasolima a binli gbo ayi alo a rafan a ma kii naxan yi. A tan nan sansiin siyaan birin binla keɲaan nagidima a ma.

³⁹ Niimaseen birin fatin keden mi a ra. Muxun fatina a danna, suben fatina a danna, xɔliin fatina a danna, yexen fatina a danna. ⁴⁰ Kore xɔnna fatine na yi, dunɔɲa fatine na yi. Kore xɔnna fatine nɔɔnna a danna, dunɔɲa fatine nɔɔnna a danna. ⁴¹ Sogen gbee nɔɔnna a danna, kiken gbee nɔɔnna a danna, sarene fan gbee nɔɔnna e danna, saren keden kedenna birin ma nɔɔnna a danna.

⁴² Faxa muxune na keli, a ligama na kii nin. Fati benden naxan maluxunma, a nɔɔ kale. Koni a na keli faxa muxune tagi, a mi nɔɔ kale. ⁴³ A maluxunma waxatin naxan yi, a mi fan, senbe mi a ra. Koni a na keli, a nɔɔxi, senbena a yi kati! ⁴⁴ A maluxunma waxatin naxan yi, fati benden nan yi a ra, a na keli, ariyanna fatin nan na ra. Xa fati bendena en yi be, ariyanna fatin fan na yi. ⁴⁵ Amasɔɔ a seɓexi Kitabun kui iki, a naxa, “Adama, Alaa Muxu daxi singen yi findi dapɔɔnna na.” Koni Adama dɔnɔɔ ra xina, †† Yesu, na yi nii rakisni fi yamaan ma. ⁴⁶ En mi ariyanna fatini ito singe sɔɔma fɔ fati bendena, na xanbi ra, en ariyanna fatin sɔɔma nen na yi. ⁴⁷ Adama singe ra xina, Ala na daxi xɔɔni ito benden nan na. Adaman firindena, na kelixi ariyanna nin. ⁴⁸ Naxan daxi bendeni ito yi, dunɔɲa muxune na nan maliga yi. Muxun naxan sa kelixi ariyanna yi, ariyanna gbee muxune nun na nan maliga. ⁴⁹ En to bata maliga adama ra naxan minixi bendeni, en mɔn fama maligadeni na kiini ariyanna gbee muxun na.

⁵⁰ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra fa fala naxan daxi fati benden nun wunla ra, e mi nɔɔ Alaa Mangayaan sɔɔte. Seen naxan kunma, na mi luma habadan.

⁵¹ E tuli mati, n wundo feen nan falama. En birin mi faxe, koni en birin maxetema nen. ⁵² Amasɔɔ xɔɔa dɔnɔɔn na fe waxatin naxan yi, faxa muxune kelima nen, e habadan nii rakisni sɔɔ, en birin yi maxete mafuren benun ye magira. ⁵³ Amasɔɔ en fati benden naxan kalama, a fere mi na fɔ a xa maxete fatin na naxan mi kale. A faxa daxin yi maxete a faxataren na. ⁵⁴ Na-

nara, en fatin naxan kalama, a na maxete fati kalataren na waxatin naxan yi, a faxa daxin yi maxete faxataren na. Na na liga, Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “Sayaan bata halagi nɔɔ sɔɔ bun.”

⁵⁵ “Sayana, i ya nɔɔn minen yi?”

Sayana, i faxa ti senben minen yi? ‡

⁵⁶ Sayaan faxa ti senben nan yulubin na, yulubin fan senben nan sariyan na. ⁵⁷ Koni barikan xa bira Ala xa naxan nɔɔn fima en ma a Muxu Sugandixin barakani en Marigi Yesu.

⁵⁸ Nanara, n nafan ngaxakedenne, ε sɔɔbe so ki faɲi! E nama yimaxa. E lu wale Marigin xa waxatin birin amasɔɔ ε a kolon fa fala ε wanla naxan kema Marigin xa, fe fuu mi na ra mumε!

Yiimalanna Yerusalen denkeleya muxune xa

16 E naxan seɓexi yiimalanna fe yi lan yama sarɲanxina fe ma Yerusalen taani, en fa na ma. E liga alo n yamarin naxan fi Galati yamanan denkeleya yamaan malanne ma. ² Xati yo xati, ε keden kedenna birin xa gbetina nde ramara a danna ε konne yi, lan ε feren yaten ma, alogo ε nama n faan mame ε yii malan feen na. ³ N na fa waxatin naxan yi, ε na muxun naxanye sugandi, n ne rasigama nen kedina e yii, e yi ε kiseene xali Yerusalen taani. ⁴ Koni xa a lan n tan yeteen xa siga, fɔ nxu birin xa siga na yi.

Pɔli a wanle fe

⁵ N na dangu Masedoniya yamanani waxatin naxan yi, n sigama nen ε konni, bayo n danguma nen na. ⁶ N waxati dando tima nen ε konni, hanma xunbeli waxatin birin. Nayi, ε yi n fanda n ma sigatini. ⁷ Amasɔɔ n mi waxi a xɔn ma, n xa ε to gbansan, n dangu. N wama nen n xa waxatidi ti ε konni, xa Marigin tin. ⁸ Koni n luma nen Efesi taani han Se Xaba Singen Sali lɔɔnna. ⁹ Bayo deen bata rabi n xa n yi n ma wanla ke, anu n yenge faane wuya.

¹⁰ Xa Timote fa, ε a yisuxu alogo xamin yo nama a suxu, amasɔɔ a walima Marigin nan xa alo n tan.

¹¹ Nayi, muxu yo nama a rapaxu. Koni ε a fanda a sigatini nɔɔn xunbenli, alogo a mɔn xa xete n fema, amasɔɔ nxu nun denkeleya muxun bonne a mamema be.

¹² E naxan seɓexi en ngaxakedenna Apolosi a fe ra, en fa na ma. N bata a mafan han alogo a xa siga ε konni e nun denkeleya muxun bonne, koni a penige ma fe mi yi a ra a xa na liga singen. Xa a feren sɔɔ, a sigama nen.

Yamari dɔnɔɔne nun xɔɔnne

¹³ E lu ε yee ra yi, ε lu denkeleyani. E wekile, ε senben sɔɔ. ¹⁴ E feen birin liga xanuntenyaan nin.

¹⁵ E a kolon a Esitefana nun a denbayaan nan singe tubi Yesu ma Akaya yamanani, e yi e yete lu yama sarɲanxina wanla ra. Ngaxakedenne, n na ε mafanma,

† Esayi 22.13 †† Adama singena fe toma Dunɔɲa Fɔɔn 2.7 kui. ADAMA DɔNɔɔ RA XINA, na findixi Yesu nan na.

‡ A mato Esayi 25.8 nun Hose 13.14 kui.

¹⁶ ε xuru na muxu sifane ma naxanye birin e yixɔɔɔɔ-
ma wanli ito yi.

¹⁷ N bata sɛwa Esitefana fa feen na, e nun Forituna-
tusi nun Axayikusu. ε to mi yi be, naxan yi dasaxi n ma
e na so nɛn n yii ε funfuni. ¹⁸ E bata n nii yifan n ma alo
e ε nii yifan ε ma kii naxan yi. ε na muxu sifane wali
faɲi kolon.

¹⁹ Asi yamanan denkeleya yamane ε xɔɔɔɔ. Akila nun
Pirisila nun denkeleya yamaan naxanye e malanma e

banxini, ne ε xɔɔɔɔnma Marigin xinli ki faɲi!

²⁰ Denkeleya muxun naxanye birin be, ne ε xɔɔɔɔnma. ε
bode xɔɔɔɔn ngaxakedenya xɔɔɔɔn sunbuni.

²¹ N tan Pɔli nan xɔɔɔɔn xuini itoe seɓema n yiin na.

²² Naxan mi Marigin xanuma, dangatɔɔn nan na ra.

N naxa, "Nxu Marigina, fa xulen!" ²³ En Marigi Yesu a
hinanna xa lu ε xɔɔɔɔ. ²⁴ N ma xanuntenyana ε birin xa
Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

Kedi firindeni ito xɔdɛxɛn nan yitama Pɔli nun Kɔrenti denkeleya muxune tagi. Muxuna ndee yi e ye, ne bata yi sike Pɔli a xɛrayaan ma e yi a bɔtɛ raba. Na feen yi Pɔli xɔɔ han! Koni hali na, a mɔn yi a xanuntenyaan yitama Kɔrenti kaane ra e nun a mɔn yi wama e lanna xɔn ma kii naxan yi. Nanara, a to e xili fajine me, a feene bata lan fɔɔ, a yi sɛwa (sora 7.5-15).

Kedin fɔɔna, a tan yetɛɛn mantɔɔ naxine nan yɛbama, a naxanye sɔɔ Efesi yamanani (1.1-11), a fe xɔdɛxɛ gbɛtɛye fan yɛba naxanye dangu e nun Kɔrenti kaane tagi. A mɔn yi xɛrayaan wanla tɔɔna fe fala, Marigi Yesu naxan xɛxi. Nayi, a yi a yɛba nanfera a yetɛ findi muxu a fe maxɔdɛxɛn na a kedi danguxin kui e nun a sɛwaxi kii naxan yi na fe ra bayo a bata a to fa fala na tɔɔna bata lu e ma (sora 1.12 han sora 7.16).

A yi yiimalanna fe fala lan Yudaya yamanan denkeleya muxune fe ma (sora 8 han 9). A yi a fala Kɔrenti kaane xa a e xa kiin ti fonisireyani.

Kedin napanna fala ti kiin masaraxi ndedi (sora 10 han 13). Pɔli falan tima muxune ma naxanye a falama a Yesu a xɛra mi a tan na. Kedin napanxi xanuntenya falane nan ma (sora 13.11-13).

Kitabun yireni ito kui, Pɔli nɛma a xɛrayaan xun mafalama, a mɔn Xibaru Fajin yetɛɛn xun mafalama. Xa a kataxi alogo a xɛrayaan sɛnben xa kolon, a yi na ligama nen alogo muxune xa tin Yesu a fe Xibaru Fajin na, Alaa Muxu Sugandixin yi kolon Marigin na.

Duban nun xɔɔnne

1 N tan Pɔli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xɛraan na Ala sagoni, n tan nan kedini ito sɛbɛma ε ma, nxu nun en ngaxakedenna Timɔtɛ, siga denkeleya yamaan ma Kɔrenti taani e nun muxu saripanxine birin Akaya yamanani.

² En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɔɛ xunbenla fi ε ma.

Pɔli yi barikan bira Ala xa

³ En barikan bira en Marigi Yesu a Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa, en Fafe kininkininna kannna, Ala naxan muxune ralimaniyama. ⁴ A en nalimaniyama en ma tɔɔne birin yi nen alogo en xa ɔɔ tɔɔ muxune ralimaniye na limaniyaan xɔn Ala naxan fixi en ma. ⁵ En nun Alaa Muxu Sugandixin tɔɔma en bode xɔn kii naxan yi, en ma limaniyaan gboma ayi Alaa Muxu Sugandixin barakani na kii nin. ⁶ Xa nxu tɔɔ, na findixi ε ralimaniya fɛren nun ε rakisi fɛren nan na. Xa nxu limaniyaan sɔɔ, ε fan limaniyaan sɔɔma nen, alogo ε xa sɛnben sɔɔ tɔɔne bun, en na tɔɔ en bode xɔn ma waxatin naxan yi. ⁷ Nxu mɔn laxi ε ra ki fajin, bayo nxu a kolon fa fala en to tɔɔma en bode xɔn, en limaniyaan sɔɔma nen en bode xɔn.

⁸ Nba, ngaxakedenne, nxu tɔɔn naxanye sɔɔ Asi yamanani, nxu waxi ε rakolon feni ne ra. Goronna naxan sa nxu xun ma, na yi binya han! Nxu mi yi a ɔɔ! Nxu yigitege nen, a nxu mi yi kisima sayaan ma. ⁹ Nxu yi nxu mirixi nun fa fala sayaan bata ragidi nxu ma. Koni na ligaxi nen alogo nxu nama la nxu yetɛ ra fɔ Ala naxan faxa muxune rakelima sayani. ¹⁰ A bata nxu xunba sayaan gbalon ma, a mɔn fama nxu xunbadeni nen. Nxu bata nxu yigi ti Ala ra yati fa fala a mɔn luma nxu xunbe, ¹¹ ε nɛma nxu malima Ala maxandideni. Nayi, Ala hinanma nen nxu ra masɔɔ muxu wuyaxi a Ala maxandin xɔn, nanara muxu wuyaxi fan mɔn ɔɔ nen barikan bire Ala xa xɔ fe yi.

Pɔli yi a waxɔn feene maxɛtɛ

¹² Nxɔ binyen ni ito ra: Nxu xaxinla sereyaan bama, nxu bata sigan ti dunuɔa yi Alaa saripanna nun tinxini, a gbengbenna ε mabinni. Muxune fe kolonna mi yi a ra, koni Alaa hinanni. ¹³ Nxu mi sese sɛbɛma ε ma ε mi naxan xaranɔe, ε yi a kolon. A xɔnla n na ε xa a kolon a fajin na, ¹⁴ alo ε to a kolonxi ndedi fa fala nxu findixi ε binyen nan na en Marigi Yesu fa waxatini alo ε fan findixi nxu gbeen na kii naxan yi.

¹⁵ N to laxi ito ra, n yi a miri, fa fala n xa siga ε tan nan fɛma singen alogo ε xa a tɔɔ sɔɔ sanɔa ma firin. ¹⁶ Amasɔɔ n bata yi a miri, n xa dangu ε xɔɔnɔe n nɛma sigɛ Masedoniya yi waxatin naxan yi. Na xanbi ra, n xɛtɛmatɔɔn mɔn yi dangu ε konni keli Masedoniya yi, ε yi n mali siga feen na Yudaya yi. ¹⁷ N feni ito ragidi waxatin naxan yi, n na ligaxi fuun nin ba? Hanma, n ma feene lige alo adamadiin bonne ba? N yi “ɔɔ” e nun “ɛn-ɛn” falan sanɔa yi kedenni? ¹⁸ Koni Ala to tinxin, nxu falan naxan tixi ε xa, na mi findixi wulen nun tɔɔndin na sanɔa ma kedenni. ¹⁹ Amasɔɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin, Alaa Dii Xɛmɛna, Silasi nun Timɔtɛ nun n tan yetɛɛn naxan ma fe kawandi ba ε tagi, na falan mi findixi fala firinna ra, alo “ɔɔ” e nun “ɛn-ɛn.” Fala gbɛtɛ mi a tan yi, fɔ “ɔɔ!” ²⁰ Amasɔɔ Ala bata en tuli sa feen naxan birin na, ne kamalixi Yesu a falani ito xɔn fa fala “ɔɔ.” Nanara, nxu fan a falama Yesu barakani fa fala, “amina,” Ala binya feni. ²¹ Amasɔɔ Ala yetɛɛn nan nxu tan nun ε tan sɛnbe soxi a Muxu Sugandixini. A bata en masusan turen na en sugandi feen na, ²² a yi a taxamasenna sa en ma, a a Nii Saripanxin naso en bɔɔɔni a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatɔne ra.

²³ Ala nan n seren na, n bata n xɔɔ n niini: Xa n mi xɛtɛxi Kɔrenti yi na ligaxi nen alogo n nama ε raxɔɔ.

²⁴ Fa fala nxu tɔɔ sɔɔ xɔɔ ε denkeleyaan xun na, na mi a ra. Koni en walima nen en bode xɔn ma ε sɛwana fe ra amasɔɔ ε sɛnbe soxi denkeleyani.

2 Nanara, n bata a ragidi fa fala n nama xɛtɛ ε konni xɔɔ. ² Amasɔɔ xa n na a liga ε xɔɔ, nde n tan

nasewama ba ε tan na, n naxanye raxαλxα? ³ Nanara, n kedīn sebexi ε ma † fa fala n mi yi sigama ε konni, alogo n nama na muxune raxαλxα naxanye finde n sewa xunna ra. N yi laxi a ra, a n ma sewan finde en birin ma sewan na. ⁴ N kedīn sebexi ε ma ταλ gbeen nun βαηε rafαλxα nun yεεgen nin. N mi yi waxi ε raxαλxα feni, koni n yi ε rakolonma nen, a n na ε xanuxi han!

Fe naxi rabaan mafelu fena

⁵ Xa ε tan nde findi yamaan naxαλxα feren na, a mi n tan xan naxαλxα, koni β ε tan yamaan birin, anu ηαλdin naxan na, a nde nan tun naxαλxα. ⁶ Ε wuyaxi to bata a haken saran a ra, na bata a li. ⁷ Nba, iki, β ε xa na kanna mafelu nen, ε yi a ralimaniya, alogo a βαηεn nama βαλ gbeen ti han a yigitεε. ⁸ Nayi, n bata ε mafan, ε mαλ xa ε xanuntenyaan yita a ra. ⁹ Bayo n na a sebexi ε ma nen alogo n xa ε sαnna kolon, xa ε xuruxi feen birin yi. ¹⁰ Ε na muxun naxan mafelu, n fan na mafeluma nen. N tan na naxan mafelu, xa n bata na mafelu, n na ligama ε tan nan ma fe ra Alaa Muxu Sugandixin yεε xαri, ¹¹ alogo Setana nama en mayenden, bayo en na a waxαλ feene kolon.

¹² Nba, n siga Tirowasi taani Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni waxatin naxan yi, n yi a to fa fala Marigin bata dεen nabi n xa menni. ¹³ Koni n xaxili mi yi saxi, amasαλxα n mi ngaxakedenna Tito lixi na. Nanara, n yi n pungu men kaane ma, n siga Masedoniya yi.

Yesu nan tima en yεε ra

¹⁴ Koni Ala tantun, amasαλxα a Muxu Sugandixina en nasoma a fangan bun ma nen, a ti en yεε ra siga yiren birin yi, a kolonna yi xuya ayi en xαλ ma alo se xiri fajin naxan xuyama ayi. ¹⁵ Amasαλxα en luxi nen alo wusulanna xirina Alaa Muxu Sugandixin naxan ganma, a rali Ala ma yamaan birin tagi, kisi muxune nun kisitarene. ¹⁶ A findixi sayaan xirin nan na muxuna ndee xa naxanye xalima sayani. A findi nii rakisin xirin na ndee gbeteγe xa naxanye xalima nii rakisini. Nde nαε wanli ito ke? ¹⁷ Anu, nxu tan mi luxi alo muxun naxanye Alaa falan findima yulaya seen na. Koni nxu tan falan tima Alaa Muxu Sugandixin barakan nin fata Ala ra nxu βαηε fixen na Ala yetagi.

Layiri nenen walikene

3 Nxu mαλ bata nxu yetε matαλxα βαλ ba? Hanma nxu makoon mαλ nxu dentεεε kedine ma ba naxanye nxu ταλxα falama ε xa hanma ε naxanye sebema bonne ma nαλ fe yi alo muxuna ndee kii naxan yi? ² Ε tan yetεen findixi nxu dentεεε kedīn nan na, naxan sebexi nxu βαηεne yi, muxune birin nαε naxan kolonε, e a xaran. ³ Ε bata findi kedīn na Alaa Muxu Sugandixin naxan sebexi nαλ wanla xαλ, naxan mi sebexi duba igen na hanma γεμε walaxan fari, †† koni habadan

† A kedīnnaxan ma fe falama be, yanyina nde na mi ramaraxi muxune yii to. †† Nabi Musaa sariyan nan yi sebema WALAXAN FARI. A mato Xαλxαyan 24.12 kui. Nabi Yere mi fan a fala nen fa fala sariya

Alaa Nii Sarijanxin nan na sebexi fati walaxane ma ε βαηεne yi.

⁴ Na yigin nan en yi Ala yetagi a Muxu Sugandixin barakani. ⁵ Anu, na mi na ra fa fala senbena nxu ra nxu na wanla ke, koni nxu senben kelixi Ala nan yii. ⁶ A tan nan senben fixi nxu ma, a nxu xa layiri nenen wanla ke, naxan mi fataxi sariya sebexin na β Alaa Nii Sarijanxina. Amasαλxα sariya sebexin sayaan nan nafama, koni Alaa Nii Sarijanxin nii rakisin nan fima.

⁷ Nba, sariyan naxan sayaan nafaxi, naxan yi kerendenxi γεμε walaxan ma, xa na faxi binyeni han Musa yetagin yi mayilen a mαλxα, Isirayila kaane mi nαε e yεen tiγe a ra hali a yetagin mαλxα to yi sigama ηαηε, xa na fa na binyen sifani, ⁸ Alaa Nii Sarijanxin wanla binyen mi gboma ayi dangu na ra ba? ⁹ Wanla naxan muxune yalagima, xa na findi binyen na, wanla naxan muxune ratinxinma Ala yεε ra yi, na binyen gboma ayi nen han dangu na ra. ¹⁰ Naxan yi findixi binyen na nun, na mi fa a ra iki binye fisamantenni ito a fe ra. ¹¹ Awa, mαλxα naxan yi ηαnma, xa na faxi binyena nde yi, nayi naxan luma habadan, na tan ma binyen danma minen?

¹² Nanara, na yigin to en yii, en xaxili ragidixi han! ¹³ En tan mi ligaxi alo Musa, naxan yi dugin soma a yetagin xun na alogo Isirayila kaane nama a mayilenna to, naxan yi sigama ηαηε. ¹⁴ Koni e βαηεn bata yi xαλxα ayi. Bayo han to, e nεma Layiri Fonna Kitabun xaranε, a luxi alo na dugin mαλ na yi, e mi a yεε to. A munma ba singen, bayo a mi βε β Alaa Muxu Sugandixini. ¹⁵ Hali to, e nεma Musaa Kitabu yirene xaranε, dugin soxi e βαηεn xun na. ¹⁶ Koni muxun na a yεε rafindi Marigin ma, dugin bama nen na yi. ¹⁷ Bayo Marigin nan Nii Sarijanxin na. Marigina Nii Sarijanxin denaxan yi, xαλxαyan nan menni. ¹⁸ En tan birin, Alaa binyen nan mayilenma en yetagine ma, anu en mi dugin soma en yetagin xun na. En luma maxete a tan maligan nan na, en ma binyen yi siga gboε ayi, fata Marigin na, naxan findixi Alaa Nii Sarijanxin na.

4 Nanara, wanli ito to en yi Ala kininkininni, nxu mi tunnaxαλxα nxu ma. ² Nxu bata nxu με yagi fe luxunxine birin na, nxu mi fefe ligama yanfani, nxu mi Alaa falan maxetεma. Koni nxu ηαλdin nan mayitama, alogo muxune birin xa nαλ lannayaan nakαλxα e xaxinle yi Ala yetagi. ³ Nxu Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, xa na mαλ luxunxi, a luxunxi muxune nan ma naxanye halagima. ⁴ Dunuηani ito mangan Setana bata denkeleyatarene xaxinle yidimi alogo e nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin mαλxα to dεεε. Alaa Muxu Sugandixin nan Ala sawuran na. ⁵ Nxu mi nxu yetε a fe kawandi xan bama, β nxu a falama Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na, e nun nxu bata findi ε walikene nan na Yesu a fe ra. ⁶ Amasαλxα Ala naxan a falaxi, a naxa, "Kenenna xa mini dimini," †† na Ala nan a ligaxi kenenna yi lu en βαηεni, alogo en xa Alaa

nenen na fa, na fa sebema muxune βαηεni benun a xa seβε walaxan ma. A mato Yere mi 31.33 nun Esekiyeli 11.19 nun 36.26-27 kui.

‡ A mato Xαλxαyan 34.34 kui. †† Dunuηa βαλxα 1.3

binyen kenenna kolon, naxan a Muxu Sugandixin yetagin ma.

⁷ Koni en na nafulu kenden namaraxi bendε feɣene nan kui naxanye findixi en fati bendene ra, naxan a yitama a senbe fisamantenni ito findixi Ala gbeen nan na, a mi kelixi en tan ma. ⁸ Nxu yigbetenxi kiin birin yi, koni nxu mi yilunburunxi! Nxu xaminxi koni nxu mi yigitεgexi! ⁹ Nxu besenxɔnyaxi, koni nxu mi rabepinx! Nxu rabiraxi koni nxu mi halagixi! ¹⁰ Nxu Yesu a sayaan tɔɔɔɔ tongoma nxu fatini waxatin birin, alogo Yesu a dunuɣa yi gidin fan xa makenen nxu fatin xɔn. ¹¹ Hali nxu to nxu nii ra, nxu sayaan de waxatin birin Yesu a fe ra, alogo a dunuɣa yi gidin xa makenen nxu fati benden xɔn. ¹² Na bunna neen fa fala sayaan walima nxu tan yi koni nii rakisin nan walima ε tan yi.

¹³ A seɓexi Kitabun kui, a naxa, "N denkeleyaxi, nanara n yi falan ti." [†] Nxu tan nan fan falan tima denkeleyani na xaxili kedenni amasɔɔ nxu bata denkeleya. ¹⁴ Bayo nxu a kolon fa fala Ala naxan Marigi Yesu rakelixi sayani, na nan en fan nakelima sayani Yesu xɔn, a yi en birin malan en bode xɔn a yetagi. ¹⁵ Na birin ligama ε tan nan ma fe ra alogo Alaa hinanna xa siga ware, a yi muxu wuyaxi li, e barika biran yi gbo ayi, na yi findi Alaa binyen na.

En yigin saxi se totarene yi

¹⁶ Nanara, nxu mi tunnaɔɔɔma nxu ma. Hali nxu fati benden to danguma, koni niin naxan nxu yi, na findima nen a nenen na lɔɔɔ yo lɔɔɔ. ¹⁷ Bayo, en tɔɔɔɔdin naxan yi waxatidini ito bun ma dunuɣa yi, na mi gbo xa a sa habadan barayi gbeen ma, en naxan sɔɔɔma e xɔn. ¹⁸ Nxu bata nxu yigin sa se totarene fari. Bayo seen naxanye toma, ne mi buma, koni seen naxanye mi toma, ne luma nen habadan!

5 Amasɔɔ en na a kolon fa fala en niin fati benden nin naxan luxi alo en dɔɔɔ bubuna dunuɣa yi. Xa na kala, habadan banxina en yii naxan findixi ariyanna fatin na Ala wali xɔnna, muxune mi naxan nafalaxi. ² Nba, iki en kutunma bubuni ito yi, en fati bendena, bayo en ma habadan dɔɔɔden xɔnla en suxuma ki faji, alogo ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina. ³ Bayo en na na dugin so en mi fa luma alo en nagenla na a ra. ⁴ Amasɔɔ en nema bubuni ito kui, en kutunma, en tɔɔɔxi. En mi waxi dugi fonna ba feni en ma, koni a xɔnla en na, ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina, alogo seen naxan faxama, nii rakisin xa findi na rapanna ra. ⁵ Ala en daxi na feen nan ma. A bata a Nii Sarijanxin fi en ma, a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamassenna ra alogo en xa la fe famatɔne ra.

⁶ Nanara, en xaxili ragidixi waxatin birin. En mɔn a kolon fa fala fanni en na en konni fati bendeni ito yi, en nun Marigin dɔɔɔden tagi kuya. ⁷ Amasɔɔ en sigan tima denkeleyaan nan xɔn ma, koni se toxin mi a ra. ⁸ Anu, en xaxili ragidixi. A rafanɣe en ma, en keli fati bendeni ito yi, en sa dɔɔɔ Marigin konni. ⁹ Naxan xunna kenla ra en xa, en yi Ala kenen, xa en lu en fati bendeni hanma en faxa. ¹⁰ Amasɔɔ a feɣe mi na fa en

† Yaburin 116.10

birin xa ti kenenni Alaa Muxu Sugandixina kiti saden yetagi nen. Muxune birin e kewanle saranna sɔɔɔma nen keden keden yeen ma, a naxan nabaxi a dunuɣa yi gidini, a fajina hanma a paxina.

Ala nun muxune tagini tɔnna

¹¹ Nxu to Marigin yeeragaxun kolon, nanara, nxu kataxi, nxu xa muxune sɔɔɔ. Ala nxu kolon ki faji. N ma miriyani, ε fan nxu kolon ε xaxinli. ¹² Nxu mi kataxi nxu mɔn xa nxu yete matɔɔɔ ε xa. Koni nxu feren nan fima ε ma, ε yi e kanba nxɔ fe yi, alogo ε xa nɔ na muxune yabe naxanye e kanbama e tofanni benun e xa e kanba e kɔɣe yi feene yi. ¹³ Xa xaxilitaren nan nxu tan na, na Ala nan ma. Koni xa xaxilimaan nan nxu ra, na ε tan nan xa. ¹⁴ Amasɔɔ Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan nan nxu karahanma, nxu tan to laxi a ra fa fala a muxu keden peen nan faxaxi birin xa, nayi, birin bata faxa a tan yi. ¹⁵ A bata faxa muxun birin xa. Nanara, muxun naxanye e nii ra, ne mi fa e nii ra e yete xa sɔɔɔɔ, koni fa naxan faxaxi, a keli sayani e tan xa.

¹⁶ Nba, iki en mi fa muxu yo yatema adamadiyaan kiraan xɔn. Hali en to yi Alaa Muxu Sugandixin yatema na kiini nun, en mi fa na ligama. ¹⁷ Nayi, xa muxu yo Alaa Muxu Sugandixini, na kanna bata findi dali nenen na. A keɣa fonne bata dangu, a nenenen bata fa! ¹⁸ Na birin kelixi Ala nan ma, naxan en nun a tan tagini tɔnxi a Muxu Sugandixin xɔn, a yi wanla so en yii a en fan xa a tan nun bonne tagini tɔn. ¹⁹ Bayo, Ala a yeteen nun dunuɣa muxune tagini tɔnma a Muxu Sugandixin nan xɔn, a mi fa e sɔnna yatema. A mɔn bata na tagi tɔn feren xibarun taxu nxu ra.

²⁰ Nayi, Alaa Muxu Sugandixina xerane nan en na. Ala yeteen nan muxune rawekilema en ma falan xɔn. En naxa, "Nxu bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε a lu ε nun Ala tagin xa yitɔn." ²¹ Naxan mi yulubi yo ligaxi, Ala en yulubin saxi na nan ma alogo Ala gbee tinxinna xa lu en yi Yesu barakani.

6 En to walima en bode xɔn, nxu bata ε mafan, ε Alaa hinanna naxan sɔɔɔxi, ε nama na tongo fe fun na. ² Bayo a falaxi nen, a naxa, "N bata i yabi n ma marafanna waxatini, n yi i mali marakisi lɔɔɔxi." ^{††}

A mato, Ala rafan waxatin ni i ra, marakisi lɔɔɔni i ra.

³ Nxu mi sese luyε naxan muxun bire tantanni, alogo fe yo nama to nxɔ wanla ra. ⁴ Koni nxu kataxi kiin birin yi nxu xa findi Alaa walike fajine ra: tunnafan gbeen nun tɔɔɔɔ nun fe xɔdexene nun kɔntɔfinle yi. ⁵ Xa e nxu kɔnɔ, nxu nema kasoon na, xa e yamaan nadin nxu ma, xa nxu wali xɔdexene nun xixɔlitareyaan nun kameni. ⁶ Nxu kataxi sarijanna nun fe kolonna nun dijan nun nenige fajin nun Alaa Nii Sarijanxin nun xanuntenya kendeni, ⁷ e nun tɔnɔdi falan nun Ala senbeni. Nxu tinxinna rawali yenge so seen nun nxu makantan seen na. ⁸ Nxu neen binyeni, hanma yagini, nxu neen xili kalani hanma xili fajina, nxu tinxin hali nxu to yatexi yanfantenne ra. ⁹ Nxu suxi alo muxun naxanye mi kolonxi, anu nxu kolonxi ki faji. Nxu yatexi

†† Esayi 49.8

alo nxu faxamatwɔn nan yi a ra nun, anu ε mato nxu ɲɛɲɛ mi a ra iki ba? Nxu ɲaxankataxi, koni e munma nxu faxes. ¹⁰ Nxu yatexi muxu sunuxine ra, anu nxu sewaxi waxatin birin. Nxu suxi alo yiigelitwɔne koni nxu bata muxu wuyaxi findi se kanne ra. Sese mi nxu yii, koni nxu gbeen nan seen birin na.

¹¹ Kɔrenti kaane, nxu bata falan ti ε xa kenenni, nxu yi nxu kui feen birin fala ε xa. ¹² Nxu mi nxɔ xanun-tenyaan luxunxi ε ma, koni ε tan bata ε gbeen luxun nxu ma. ¹³ N bata falan ti ε xa alo n ma diine. A daxa, ε fan xa ε kui feene yita nxu ra!

Denkeleyatarene nun denkeleya muxune nama malan

Kɔrenti Singen 10.14-22, Efesi 5.5-11, Piyeri Singen 2.9-12

¹⁴ E nun denkeleyatarene nama xun xidi wudi kedenna tongo ε malan fe kedenna ma. Amasɔɔ tinxinyaan nun tinxintareyaan lanɲe e bode ma feen mundun yi? Kenenna nun dimin lanɲe e bode ma ba? ¹⁵ Alaa Muxu Sugandixin nun Setana nɔɛ lanɲe di? Denkeleya muxun lanxi denkeleyataren ma kiin mundun yi? ¹⁶ Layirin mundun xidixi Ala Batu Banxin nun suxurene tagi? Amasɔɔ habadan Ala Batu Banxin nan en na, alo Ala a falaxi kii naxan yi, a naxa, "N luma nen e yɛ. N yi n masiga ti e tagi, n findi e Ala ra. E yi findi n ma yamaan na." ¹⁷ Nanara, Marigin naxa,

"E mini ne yɛ, ε ε masiga e ra. E nama din se sarɲantare yo ra, nayi n tan ε rasuxuma nen." ¹⁸ Marigina Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N findima nen ε fafe ra, ε findi n ma dii xemene nun n ma dii temene ra." †

7 Bayo Ala to bata en tuli sa feni itoe birin na, ngaxakedenne, en ba feen birin ma naxan fati benden nun niin xɔsima, en yi lu en ma sarɲanna rakamale Ala yɛɛragaxuni.

Pɔli a sewana

² E bɔɲeni tɔn nxu xa. Nxu mi tinxintareya ligaxi muxe ra, nxu mi e ratantan, nxu mi e yii se kansun. ³ N mi ito falaxi ε yalagi feen xan na, amasɔɔ n bata yi a fala a singeni, n naxa, "E fe nxu bɔɲeni kii naxan yi, en birin na a ra siimayaan nun sayani." ⁴ N laxi ε tan na kati! N na n kanbama ε tan nin. E fe n nalimaniyama han n defe. Hali nxu to tɔɔn birin yi, n ma sewan dan mi na!

⁵ Amasɔɔ, nxu Masedoniya li waxatin naxan yi, nxu mi matabu yo sɔɔ. Nxu yi tɔɔxi kiin birin yi. Matandi tiine yi nxu rabilinni, gaxun yi nxu yi. ⁶ Koni Ala naxan muxu magodoxine ralimaniyama, na yi nxu ralimaniya Tito a faan xɔn ma. ⁷ A fa feen gbansanna xa mi yi a ra, fɔ a limaniyaan naxan sɔɔ ε xɔn. A yi a fala nxu xa, n xɔnla ε suxu kii naxan yi, ε sunu, n ma fe kunfan yi lu ε yi. Nanara, n ma sewan yi gbo ayi.

⁸ Hali n to ε raxɔɔxi n ma falan xɔn kedin kui, †† n tan mi nimisaxi a seben na. N nimisa nen waxatidi, n to a

† A mato Saraxaraline 26.12 nun Esekiyeli 37.27 nun Esayi 52.11 nun Yeremi 31.9 nun Esekiyeli 20.34 nun Samuyeli Firinden 7.14 nun Esayi 43.6 nun Hose 2.1 kui. †† Yanyina nde Pɔli kedɪNande sebexi e ma naxan mi luxi en yii to.

kolon a na kedin bata yi ε raxɔɔ. ⁹ Koni iki, n sewaxi, ε to nimisaxi na mi a ra, koni na nimisan to ε fe raba kine masaraxi. Ala nan na nimisan nagidixi. Nanara, ε mi tɔɔ yo sɔɔxi nxu yii. ¹⁰ Amasɔɔ nimisan naxan kelixi Ala ma, na a ligan nen muxune yi e xun xanbi so e hakeni, e kisi. Nanara, mɔne yo mi na yi. Koni nimisan naxan kelixi dunuɲa feene yi, na raɲanma sayaan nan ma. ¹¹ Nimisani ito naxan kelixi Ala ma, ε na mato. A bata ε findi sɔbe ralane ra. E kunfaxi ε sɔntareyaan mayita feen na. E xɔɔxi fe ɲaxin ma, ε bɔɲen bata te, fe faɲin xɔnla bata ε suxu ken! E fe ɲaxi rabane hakene saranma e ra. Na bata a yita fa fala fe yo mi ε ra fefe yi.

¹² Xa n na kedin sebexi, n mi a sebexi fe kalane xan ma fe ra hanma e muxun naxanye tɔɔxi. Koni alogo ε sɔbe soxi nxu xa kii naxan yi, na xa mini kenenni ε yetɛen xa Ala yetagi. ¹³ Ne nan birin nxu ralimaniyaxi.

E nun mɔn, ba nxu ralimaniya feen na, ε Tito rasewaxi kii naxan yi, nxu sewaxi na fan na han! Bayo ε birin bata a nii yifan a ma. ¹⁴ N bata yi ε matɔɔ Tito xa nun. E mi n nayagixi. Bayo nxu bata ɲɔndin fala ε xa waxatin birin, nxu ε matɔɔn naxan tixi Tito xa, na fan bata findi ɲɔndin na. ¹⁵ A marafanna luma gboɛ ayi ε tan ma fe yi, a na rabira a ma ε birin xuruxi feen birin yi kii naxan yi, e nun ε a rasenexi kii naxan yi binye gbeeni han ε xuruxurun. ¹⁶ N sewaxi bayo n laxi ε ra feen birin yi.

Yii malanna Yerusalen denkeleya muxune xa

8 Ngaxakedenne, Alaa hinanna walima Masedoniya denkeleya muxune tagi kii naxan yi, nxu waxi a xɔn ε xa na kolon. ² Hali e to yi tɔɔɔya ɲaxini, e sewa gbeen sa nen e yiigelitɔya xɔdexen fari, e yi kiin ti fonisireya gbeeni. ³ N na e seren bama fa fala e kiin tixi nen alo e fanga berena, a mɔn yi dangu na ra e ɲenige faɲini. ⁴ E nxu mafan nen kati, a e xa na binyen sɔɔ, e fan yi yama sarɲanxin mali Yerusalen taani. ⁵ E dangu nen nxu gbee miriyaan na. E yi e yetɛ fi Marigin ma singen. Na xanbi ra, e yi e yetɛ fi nxu fan ma Ala sagoni. ⁶ Nayi, Tito naxan hinan wanli ito fɔɔxi ε konni, nxu bata na mafan, a xa sa a rakamali ε tagi. ⁷ Koni ε to ε senbe soma feen birin yi, denkeleyaan nun falan nun fe kolonna nun wɛkilen nun xanuntenyaan na nxu xa, nayi ε senbe so hinanna fan yi.

⁸ N mi yamarin sama ε ma, koni n nema bonne wanla a fe fale, n feren fima ε ma nen alogo ε xa ε xanuntenyaan mayita. ⁹ Amasɔɔ ε en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna kolon. Se kanna nan yi a ra, koni a yi a yetɛ findi yiigelitɔn na ε fe ra, alogo ε xa findi se kanne ra a yiigelitɔyaan xɔn.

¹⁰ Nayi, n nan n ma miriyaan nan yitama ε ra feni ito yi: ε tan nan singeye ε yii malan yala, ba na ra mɔn, ε tan nan singe a ɲenigexi. ¹¹ Awa, ε na wanla raɲan alogo ε lanxi ɲenige faɲin naxan ma a fɔɔni, ε xa na rakamali na kiini, fata ε ferene ra. ¹² Amasɔɔ xa ε ɲenigen fan, Ala ε kiseen yatema nen ε yii seene xasabin ma, seen naxan mi ε yii, na mi a ra.

¹³ Nxu mi waxi a xɔn ma, nxu xa goronna ba bonne xun ma, a dɔɔ ε tan xun ma, koni nxu waxi nen birin

xa ye lan. ¹⁴ Koni bayo se wuyaxi ε yii waxatini ito yi, a lan nen, ε xa ne mali naxanye mako ε yii seene ma iki. Nayi, ε yii seene na dasa waxatin naxan yi, e fan ε mali-ma nen e yii seene ra alogo ε birin yi ye lan. ¹⁵ A sebexi Kitabuni, a naxa, "Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma." †

Tito nun a lanfane

¹⁶ Nxu barikan birama Ala xa, amasɔɔ a bata a liga Tito xa a sɔbe so ε xa alo n tan. ¹⁷ Nxu naxan maxɔdinxu Tito ra, a bata tin na ma, a mɔn bata a sɔbe so, a yi a jɛnige a xa siga ε fema. ¹⁸ Nxu e nun nxu ngaxakedenna nde rasigama ε ma, denkeleya yamane birin naxan matɔɔma a wanla fe ra Yesu a fe Xibaru Fajin nali feen na. ¹⁹ Naxan mɔn dangu na ra, denkeleya yamaan birin bata a tan sugandi, a xa siga nxu matideni, nxu nɛma kiseni itoe xale waxatin naxan yi, naxanye goron saxi nxu xun ma Marigin yetɛen binya feen na e nun nxu jɛnige fajin seren na.

²⁰ Nxu a ligama nxu yeren ma alogo muxe nama nxu mafala nxu kise gbeeni itoe masuxu kiina fe ra. ²¹ Naxan daxa Marigin yetagi e nun muxune yetagi, nxu kata-ma na nan ligadeyi.

²² Nxu naxan sama na muxu firinne fari, nxu nxu ngaxakedenna nde rasigama e matideni. Nxu bata a mato sanja ma wuyaxi, nxu yi a kolon, a sɔbe soxi waxatin birin. A mɔn bata na sɔbeɛn yita iki a to laxi ε ra han! ²³ Tito tan, na findixi n xɔyin nun n walike boden nan na. Nxu ngaxakedenna naxanye rasigaxi, denkeleya yamana xerane nan ne ra Alaa Muxu Sugandixina binyena fe ra. ²⁴ Nanara, ε xa xanun-tenyaan yita e ra alogo denkeleya yamane xa nxu kan-ba xunna kolon ε yi, e yi a to.

Denkeleya muxune mali fena

9 E maliin naxan nabama lan yama sarijanxin ma, a tɔnɔ mi na n xa kedind sebe ε ma lan na ma. ² Bayo, n na a kolon fa fala ε jɛnigen fan. N luma ε matɔɔe Masedoniya kaane xa, n naxa, "Xabu yala, Akaya kaane yitɔnxi mali ti feen na." E bata muxu wuyaxi rakunfa ε sɔbe soon xɔn. ³ Nayi, n na ngaxakedenna ndee rasigama ε ma alogo nxu ε matɔɔxi kii naxan yi, na nama findi fe fuun na. Koni a xa a li ε yitɔnxi alo n na a falaxi kii naxan yi. ⁴ Xa Masedoniya kaana nde fa n fɔxɔ ra ε fema, e yi a li ε mi yitɔnxi, nxu yi yagima nen nayi nxu to laxi ε ra, koni katarabi ε tan nan ma. ⁵ Nanara, n bata a miri, fa fala, a lan n xa ngaxakedenna ndee mafan, e siga ε fema n yeε ra, ε yi na fonisireya kiseni tɔn, ε bata yi nxu tuli sa naxan na alogo a xa fi fonisireyani benun a xa findi karahanna ra.

⁶ E xaxili lu ito xɔn ma. Naxan na sansina ndedi woli, na ndedi nan xabama. Koni naxan na sansi gbeen woli, na a gbegbe xabama nen. ⁷ Birin xa Ala ki alo a bata a ragidi a bɔjɛni kii naxan yi. A nama findi mɔnen

na hanma karahanna. Amasɔɔ naxan kiin tima sɛwani, na kanna rafa Ala ma. ⁸ Ala nɔε ε kiyε nen a hinan defexini alogo a xa ε makone fan feen birin yi waxatin birin, nde mɔn yi lu ε yii wali fajine birin kedeni. ⁹ A sebexi Kitabuni, a naxa,

"A bata tɔnɔ muxune ki fonisireyani.

A tinxinyaan luma nen habadan!" ††

¹⁰ Nba, Ala naxan sansiin fima xεε biin ma e nun don-sena, na sansiin fima ε ma nen, a a rawuya ayi, a yi ε tinxinyaan wali xɔnne ragbo ayi. ¹¹ E findima nen se kanne ra kiin birin yi, alogo ε xa lu fonisireyani waxatin birin. Nayi, muxu wuyaxi barikan birama nen Ala xa, nxu na ε kiseene xali e xɔn. ¹² Amasɔɔ ε wanla naxan nabama ito ra, na mi yama sarijanxin makone xan gbansan fanma, koni a mɔn wali fajin kolonna rayiriwama Ala xa. ¹³ Muxu wuyaxi Ala binyama nen ε wanli ito tɔnɔ xɔn, ε to yamari suxun saxi ε tubi feen fari Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajini. E mɔn Ala binyama nen ε fonisireyana fe ra ε to e kima ε seene yi e nun muxun bonne. ¹⁴ Nanara, e Ala maxandε ε xa xanuntenyani Alaa hinan gbeena fe ra a naxan nagidixi ε ma. ¹⁵ En barikan bira Ala xa a kiseni fe ra naxan jɔnɔn mi na.

Pɔli yi a wanla xun mayenge

10 N tan Pɔli, n bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixina limaniyaan nun dipani, hali ndee to a falama a n falan tima ε yeε xɔri yete magodon nin, koni a n na keli ε fema, n jaxu ε ra. ² N bata ε mafan, n na fa ε fema, ε nama n karahan a n xa jaxu ε ra sɔbeɛn na, amasɔɔ n laxi a ra, n susue nen na lige ndee ra yati, naxanye e mirixi a nxu nɔ dunuɔa yi gidin ligama adamadiyaan kiraan nan xɔn. ³ Amasɔɔ, nxu dunuɔa yi gidin ligama adamadiyaan nin, koni nxu mi yengen soma adamadiyaan kiraan xɔn. ⁴ Bayo nɔ yenge so seene mi luxi alo adamadiine gbeene: Alaa yenge so se senbɛmane nan e ra, naxanye nɔε yire makantanxine kale. Nxu wule miriyane kalama ne nan na, ⁵ e nun wason naxan birin kelima Alaa kolonna xili ma. Nxu yi xaxinle birin yeε rafindi Ala ma alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin ma. ⁶ E na Alaa fala suxun nakamali waxatin naxan yi, nxu tinma nen fala suxutarene hakene saranje e ra.

⁷ E feene fanna nan tun toma. Xa muxuna ndee bata la a yete ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixini, a mɔn xa a miri ito ma: a Alaa Muxu Sugandixin nan gbee en fan na alo a tan. ⁸ Marigin nɔnɔ soxi n yii ε senbe so feen nan na, ε kala feen mi a ra. Hali n nan n yete matɔɔma na ra jaxi ra, n mi yagixi na feen na. ⁹ N mi waxi a xɔn ma, a xa liga alo n na ε magaxuma n ma kedine ra nen. ¹⁰ Bayo, ndee a falama, e naxa, "Pɔli a kedine xɔnɔxɔ, e senben gbo, koni xa a yetena en fema, senbe mi a ra, sese mi a falan na." ¹¹ Na kanna xa a miri nen fa fala nxu kii naxan yi nxu nɛma kedind sebe, nxu kewanle luma na kii nin nxu nɛma ε ye.

¹² Muxuna ndee na yi naxanye e yete matɔɔma, anu nxu mi susue nxu yete se ne ma hanma nxu nun ne yi

† Xɔryaan 16.18

†† Yaburin 112.9

yate nxu bode xɔn. E na misaala tongo e yete ma, e yi e yete sa e yete ma, xaxilitaren nan ne ra. ¹³ Koni nxu tan mi nxu yete matɔxe ɲaxi ra. Ala bata wanla naxan so nxu yii, nxu mi nxu yete matɔxɔma dangu na ra, naxan a ligama nxu fa han e fema. ¹⁴ Bayo nxɔ yete matɔxɔn mi danguxi nxu danna ra, alo nxu yi naxan ligama nun xa nxu mi yi fa e konni, anu nxu singe nan faxi han e fema Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni. ¹⁵ Nxu mi nxu yete matɔxe bonne wanla fe ra, nxu a radangu ayi. Koni nxu laxi a ra fa fala e denkeleyaan gboma ayi nen, nxu yi nɔ wali kende gbete rakamale e tagi hali nxu mi dangu nxu danne ra ^{††16} bayo taan naxanye e konna xanbi ra, nxu nɔe Yesu a fe Xibaru Fajin naliye nen ne ma, benun nxu xa nxu yete matɔxɔ bonne wanli naxan kexi muxu gbetene walideni. ¹⁷ Koni, a seɓexi Kitabun kui, a naxa, "Xa naxan a yete matɔxɔma, a xa a yete matɔxɔ Marigina fe ra." ^{††18} Amasɔɔ muxun naxan a yete matɔxɔma, Ala mi na rasuxe fɔ Marigin na naxan matɔxɔ.

Pɔli nun wule xerane

11 E diɲe ba, xa n fatɔyana ndedi fala e xa? Koni e diɲaxi xe! ² Bayo xɔɔɔlonɲaan nan n yi e fe ra, xɔɔɔlonɲaan naxan kelixi Ala ma. Amasɔɔ a luxi alo n na e masuxi futun nin xeɲe keden peen xa, Alaa Muxu Sugandixina, alogo n xa e yita a ra alo sungutun nasɔlonɲina. ³ Koni alo saɲina Nmahawa mayenden kii naxan yi, n gaxuxi nen e fan miriyane nama e yifu e yi e masiga e lannaya kenden nun e sarɲanna ra Alaa Muxu Sugandixin xa. ⁴ Bayo xa muxuna nde fa Yesu gbete a fe kawandi ba e xa, nxu mi naxan ma fe kawandin ba, hanma xa e nii gbete sɔɔ e mi naxan sɔɔ nxu ra, hanma xa e Xibaru Fajin gbete me, e mi naxan nasuxu a singeni, e tinma nen na birin ma ki fajin! ⁵ Koni muxuni itoe naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, n mi laxi a ra xa ne dangu n tan na kii yo yi. ⁶ Yanyina nde, n mi fatan falan na, koni n fe kolon. Bayo nxu bata na rafixa e xa kiin birin yi. ⁷ N na Alaa fe Xibaru Fajin nali e ma waxatin naxan yi, n mi sese rasuxu e ra, n yi n yete magodo alogo n xa e tan yite, n haken nan ligaxi e ra nayi ba? ⁸ N seen nasuxu nen denkeleya yama gbeteɲe ra, e yi n saranna fi, alogo n xa wali e xa. ⁹ N yi e fema waxatin naxan yi, n hayu ramaan yi lu, koni n mi muxu yo tɔɔ, bayo denkeleya muxun naxanye keli Masedoniya yi, ne n makone fan nen. N mi tin n xa findi goronna ra e xun ma, n mɔn n yete suxuma nen na ma. ¹⁰ N bata n kɔɔ Alaa Muxu Sugandixina ɲɔndini naxan n yi, muxu yo mi n kume binyeni ito yi Akaya yamanani. ¹¹ N na falaxi nanfera? N to mi e xanuxi ba? Ala a kolon, a n na e xanuxi!

¹² N naxan ligama, n mɔn na ligama nen alogo nxu mafala xunna nama taran na naxanye a lige na muxu-ne yi e yete matɔxɔ a nxu nun ne birin lan. ¹³ Ne findixi wule xerane nun mafu tiine nan na, naxanye e yete findixi Alaa Muxu Sugandixina xerane maligan na.

¹⁴ Nba, kabanako fe mi na ra, bayo hali Setana nɔe a yete finde nen kenenna malekan maligan na. ¹⁵ Nayi, na mi finde tereña fe ra xa Setanaa walikene fan e yete findi tinxinyaan walikene maligan na. Ne rapanna lanma nen e kewanle saranna ma.

Pɔli a tɔɔna xerayani

¹⁶ N mɔn xa a fala, muxu yo nama n yate xaxilitaren na. Hanma xa e a mirixi na kiini, e tin n xa findi xaxilitaren maligan na alogo n fan xa n yete matɔxɔ ndedi. ¹⁷ N falan naxan tima iki, n mi na falama Marigina kiraan xɔn, koni n na a falama xaxilitareyaan nin. ¹⁸ Bayo muxu wuyaxi to e yete matɔxɔma adamadiyaan kiraan xɔn, nanara, n fan n yete matɔxɔma nen. ¹⁹ E tan to findixi xaxilimane ra, e mafura diɲe xaxilitarene bun ba? ²⁰ E tinxi e xa e findi konyine ra, e yi e rawali, e yi e yi seene kansun, e yi e yete yite e ma, e yi e yete tagi garin! ²¹ N xa a fala e xa, yagin nan na ra, koni nxu mi susue na lige.

Nayi, muxu gbete nɔe a yete matɔxe denaxan yi, n xa falan ti alo xaxilitarena, n fan susue nen n yete matɔxe menni. ²² Heburun nan e ra ba? A tan nan n fan na. Isirayila kaan nan e ra ba? A tan nan n fan na. Iburahima bɔnɔnna nan e ra ba? A tan nan n fan na. ²³ Alaa Muxu Sugandixina walikene nan e ra ba? N falan tima alo xaxilitaren yetena, koni n dangu e tan na! N bata tɔɔ walideni dangu e tan na pon! N bata sa kasoon na dangu e tan na pon! Muxune yi n bulan dangu e tan na, n yi lu sayaan de waxati wuyaxi. ²⁴ Yahudiyane yi n bulan dɔɔɔna ma suulun bosaan ye tonge saxan e nun solomanaanin. ²⁵ Romi kaane yi n mabɔnɔ gbemene ra dɔɔɔna ma saxan. E n magɔnɔn n faxa feen na sanɲa ma keden. Kunkin yi kala n na fɔɔ igen tagi dɔɔɔna ma saxan, n lu fufani yanyi keden kɔe keden, na waxatina nde yi. ²⁶ N yi sigatini waxati wuyaxi gbalon de, baane nun mafu tiine nun n kon kaa Yahudiyane nun siya gbetene gbalone. N yi taan nun burunna nun fɔɔ igene nun wule denkeleya muxune gbalone de. ²⁷ N tɔɔ nen waliden nun waxati xɔdeɲe yi, n lu xii xɔlitaireyani waxati wuyaxi, n lu kamen nun min xɔnla ra. Donseen mumeɲe yi dasa n ma waxati wuyaxi, n lu xunbenla ra marabenni. ²⁸ Naxan saxi na birin fari, n goronna naxan tongoma kɔɔ yo kɔɔ, n kɔɔɔfilixi denkeleya yamane birin na. ²⁹ Xa muxuna nde senben xurun, n fan senben xurunma nen. Xa muxuna nde bira yulubini, na n bɔɲen ganma nen.

³⁰ Xa n yi daxa nun n xa n yete matɔxɔ, n yi n yete matɔxɔma n ma senbetareyaan nan na. ³¹ En Marigi Yesu Fafe Ala a kolon fa fala n mi wulen falama. Tan-tunna xa fi a ma habadan! ³² N yi Damasi taani waxatin naxan yi, Yamana Kanna naxan Manga Aretasi bun ma, na yi muxune ti taan so deen na n suxu xinla ma. ³³ Koni muxune yi n dɔɔ sagan kui, e yi n nagodo taan nabilin yinna xanbi ra, n nan n futuxulu a yii na kii nin. †

† A mato Romi 15.17-21 kui. †† A mato Kɔrenti Singen 1.31 kui.

‡ A mato Sariyane 25.3 kui. †† A mato Xerane 9.23-25 kui.

Pɔli fe toon naxan ti alo xiyena

12 A daxa n xa lu n yete matɔxe, hali tɔɔ yo mi a yi. Koni fe toon naxanye tixi alo xiyena, e nun Marigin bata feen naxanye makenen, n xa ne fan fala. ² N muxuna nde † kolon naxan Alaa Muxu Sugandixini. Na rate nen han kore xɔnna saxandena. Na nɛe fu nun naaninna ni i ra. A gbengbenna, n mi a kolon xa a fatin nan te kore, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena. Ala nan na kolon. ³ N na a kolon xemeni ito te nen, koni xa a fatin nan te, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena, n mi na tan kolon. Ala nan na kolon. ⁴ A tongo nen a rate ariyanna yi. A yi falane me naxanye mi nɔe fale, e nun muxu yo mi nɔe xete naxanye ma. ⁵ N na muxu sifan matɔxoma nen, koni n tan, n mi n yete matɔxe fɔ n ma senbetareyani. ⁶ Xa n yi waxi n yete matɔxɔ feni nun, n mi yi findin xaxilitaren na nun, bayo n yi tɔɔndin nan falama. Koni n na n yete suxuma alogo muxu yo nama n yate dangu n kewanle ra e naxanye toxi e nun e naxanye fe mexi.

⁷ Na ma, Ala tɔɔ fena nde ragidi nen n ma alo janla na lu fati bendeni, naxan yi findixi Setana xerana nde ra. Na yi n naxankata alogo n nama lugo wason na, n to fe makenenxi gbeeni itoe toxi. ⁸ N bata Marigin maxandi sanɔa ma saxan alogo a xa na tɔɔ feen ba n ma. ⁹ A yi n yabi, a naxa, "N ma hinanna bata i wasa. N senben nakamalima muxuna senbetareyaan nin." Nayi, n mafura n yete matɔxe n ma senbetareyani, alogo Alaa Muxu Sugandixin senben xa lu n xɔn ma. ¹⁰ N na n yete kenenxi senbetareyaan nun konbine nun fe xɔdexene nun besenxɔnyaan nun kɔntɔfinle yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Amasɔɔ xa n senben jan waxatin naxan yi, n senben sɔɔma na waxatin nin.

Pɔli a xaminna

¹¹ N falan tima alo xaxilitarena, koni e n karahanxi nen. E tan yi lan nun e yi n xun mafala, bayo naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, ne mi dangu n na sese yi, hali se mi n na. ¹² Taxamasenna naxanye a yitaxi a xeraan nan n tan na, nxu bata ne liga e tagi tunnafanni, e findi taxamasenne nun kabanako feene nun fe magaxuxine ra. ¹³ Nxu denkeleya yamaan bonne rafisaxi e xa kiin mundun yi? Fɔ n goronna to mi luxi e xun ma tun. E mi dije na haken ma ba?

¹⁴ N yitɔnna saxanden ni ito ra siga feen na e konni. N goronna mɔn mi luma e xun ma. Amasɔɔ n mi e yii seene xan fɔɔ ra, koni fɔ e yetena. Na ma, diine xa mi gbetin malanma e sɔɔ muxune xa, koni denbaya kanne nan gbetin malanma e diine xa. ¹⁵ Nayi, a finde sewan nan na, n yi n yii seene birin fi, n yi n yete fi e yine fe ra. Xa n na n ma xanuntenyaan fari sa e xa, e xanuntenyaan xurunɔe ayi n tan xa ba?

¹⁶ A xa lu na ki. N mi findixi goron na e xun ma. Koni muxune a falama, a n to findixi yanfantenna ra, n na e suxi kɔten nan na. ¹⁷ N xeraan naxanye rasiga e ma, n

na e rawali nen na nde xɔn ba? ¹⁸ N Tito mafan nen alogo a xa siga e konni, n yi denkeleya muxuna nde † rasi-ga a fɔɔ ra. Tito e rawali nen ba? Nxu birin kui fe keden kepa keden xa mi yi a ra nxu sigati kiini ba?

¹⁹ Yanyina nde, e mirixi fa fala a to mi na ra a nxu kataxi nxu xun mayenge feen nan na e fema. En-en. Nxu falan tima Ala nan yee xɔri a Muxu Sugandixin barakani. N xanuntenne, nxu na birin ligama e yee rasi-ga feen nan ma. ²⁰ N gaxuxi nen, n na fa waxatin naxan yi, n na e liye kii naxan yi, na mi rafanɔe n ma, e nun e fan n liye kii naxan yi, na mi rafanɔe e ma. N gaxuxi nen lantareyaan nun xɔɔxɔnyaan nun bɔɔe teen nun yete yigboon nun fala naxin nun muxu mafalan nun wason nun fe yibasanna nama lu e tagi. ²¹ N gaxuxi nen a n na fa, n ma Ala nama n nayagi e fe yi, n yi wuga muxu wuyaxi a fe ra naxanye bata yi yulubin liga koni han to e mi e xun xanbi soxi e fe xɔsixinine nun e yanga suxun nun e haramu feene yi, e yi naxanye liga ma.

Maxadi dɔnɔen nun xɔntɔnne

13 A saxanden ni i ra n fama e konni. A sebexi Kitabuni, a naxa, "Feen birin makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xɔn." ¹² N bata yi e rakolon n faan firinden e fema. N to mi e fema iki, n mɔn xa a fala na muxune xa naxanye bata yi yulubin liga a fɔɔni e nun bonne birin, n naxa, n na fa e fema sɔɔɔn, n mi e xun mafalama e yulubine fe ra, ³ bayo e waxi a xɔn n xa sereyane yita e ra fa fala n na Alaa Muxu Sugandixina falane nan tima. A tan mi e masuxe senbetareyani, bayo senbe kanna nan a tan na e tagi. ⁴ Amasɔɔ a gbangban nen wudin ma a senbetareyani, koni a luxi a nii ra Ala senben barakan nin. Nxu fan bata findi senbetarene ra a tan yi, koni nxu nii rakisin sɔɔma e tan ma fe ra, alo a tan kii naxan yi, Ala senben barakani.

⁵ E e yete rakɔɔsi, alogo e xa a kolon xa e denkeleyaxi. E e yete feselese. E mi a kolon ba fa fala a Yesu Alaa Muxu Sugandixina e yi? Fɔ xa a li de, e bata fula feselesen na. ⁶ N laxi a ra, e a kolonma nen a nxu mi fulaxi feseleseni. ⁷ Nxu Ala maxandima a e nama fe naxi yo liga. Nxu mi waxi na xɔn ma alogo yamaan xa a kolon a nxu bata kɔn sɔɔ feseleseni, koni alogo e xa fe fanin liga, hali a luxi alo nxu fa fulama feseleseni. ⁸ Bayo nxu mi nɔe sese lige Alaa tɔɔndin xili ma, koni nxu nɔe wale a xa nen. ⁹ Nxu sewama nen xa senbe mi nxu ra, e tan senben yi gbo ayi. Na ma, nxu Ala maxandima nen a e xa kamali. ¹⁰ Nanara, n feni itoe sebema e ma, n to mi e fema, alogo n na fa e fema, n nama e suxu a xɔdexen na n ma senbemayani, Marigin senben naxan soxi n yii e rawekile feen na benun a xa e halagi.

¹¹ Awa, ngaxakedenne, Ala xa sewan fi e ma. E kata e xa defe, e yi e bode ralimaniya, e lu xaxili kedenna nun bɔɔe xunbenli. Nayi, xanuntenyaan kanna nun bɔɔe xunbenla kanna Ala luma nen e xɔn.

† Muxuniito findixi Pɔli yeteen na. A mato Kɔrenti Firinden 12.7 kui.

†† Pɔli bata yi DENKELEYA MUXUNIITO a fe fala Kɔrenti Firinden 8.22 kui. ‡ A mato Sariyane 19.15 kui.

¹² Ɛ bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni. Yama sarijanxin birin Ɛ xɔntɔnma.

¹³ Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun Alaa xanuntenyaan nun Alaa Nii Sarijanxin lanna xa lu Ɛ birin xɔn.

Galati kaana nde Yesu a fe Xibaru Fajin sɔɔ nɛn Xera Pɔli a xeraya sigatiin firinden nun a saxanden xɔn (Xerane 16.6 e nun 18.23). Ne yi e malan, e findi denkeleya yamaan na. Mɛn kaane mi yi Yahudiyane ra fɔ siya gbete. Koni Yahudiya denkeleya muxuna ndee yi siga Galati kaane fema Pɔli xanbi. Ne yi Galati kaane xaranma wulen nan ma fa fala denkeleya muxun birin lan e xa Yahudiyane sariyan suxu, a gbengbenna e yi banxulan alogo e xa kamali denkeleyani. Ba Yahudiyane ra, mɛn kaane namunne mi yi darixi gaan tiin na. Nayi, Galati kaane sese mi yi banxulanxi. Na yi gbaxi Yahudiyane denkeleya muxune ra naxanye yi wama siyane birin xa liga alo e tan alogo e xa kamali dinani bayo Yahudiyani nan yi Yesu ra. Pɔli tan naxa, a na mi lan Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin ma. Amasɔɔ na yi Galati denkeleya muxune findima konyine nan na dinan kiraan xɔn. Pɔli naxa, a sariya suxun mi muxu yo nii rakise fɔ Ala hinanna e na denkeleya Yesu ma. Waxatina nde, Pɔli yi Efesi taani, a e xibaru mɛ waxatin naxan yi. A yi a mɛ a Galati kaane tinma a yaxune kawandin na. Na ma, a yi xanuntenya kedini ito sebe e ma alogo e xa Alaa fe famu.

Pɔli yi Kitabun yireni ito sebe dɔɔɔ saxan alogo a xa a ngaxakedenne xili "Xibaru Fajin" keden peen jɔndin ma. Na yire saxanne ni i ra:

A singena, a yi a yetena feene yeɓa, a fɔɔ a yetena tubi kiin ma Yesu ma. A yi a yeɓa e nun Yerusalɛn denkeleya muxune lan feen naxan ma fa fala denkeleya muxun naxanye mi findixi Yahudiyane ra, ne mi luma Yahudiyane sariyan bun. A mɔn yi a fala e nun Piyeri a feene fataxi kii naxan yi lan na feen ma. Pɔli a xerayaan senben nan xun mayengema, a naxa, a Ala nan a findixi xeraan na naxan mi fata adamadi yo ra, hali Yesu xera boden naxanye dɔɔɔ Yerusalɛn taani. Na bunna nɛn, Galati kaane mi lan e xa e tuli mati muxu gbete yo ra naxan Pɔli matandima hali e keli Yerusalɛn taani (sora 1 han sora 2).

A firindena, Pɔli yi falan ti fata Layiri Fonna Kitabun na, a naxa, a muxun mi kisima Yahudiyane sariya suxun xan xɔn, koni fɔ a xa denkeleya Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan ma (sora 3 han sora 4).

A rajanni, a naxa, a Galati kaane lan e xa lu xɔɔɔyani Alaa Nii Sarijanxin yamarin bun amasɔɔ Alaa Nii Sarijanxi kewali fajin birin nasoma nɛn muxuni, katarabi xanuntenyaan ma (sora 5 han sora 6).

Yamaan laxi sariya suxun nan na dinani. E e mirixi a ma fa fala, e sariya suxun na dangu e yulubi ligan na, na e rasoma ariyanna nin. Anu, Kitabun yireni ito naxa, a muxun mi nɛ tinxinɛ Ala yɛe ra yi sariya suxun xɔn. I na Ala sariya keden kala, i bata findi yulubi tongon na. Xa na yulubi mi ba i ma, Ala mi tinma i yi so ariyanna yi. Fɔ yulubin xa ba muxun ma singen, a fa so ariyanna kui. Yesu nan findixi na muxun na naxan adamadiine yulubine bama e ma. Naxan na denkeleya Yesu ma, na bata kisin sɔɔɔ. Na kui, denkeleyaan nan en nakisima. Sariya suxun mi a ra.

1 N tan Pɔli, Alaa Muxu Sugandixina xerana, n bata kedini ito sebe Galati denkeleya muxune ma.

Adama mi n xɛxi fɔ Yesu nun Fafe Ala naxan a rakelixi sayani. ² N tan nun ngaxakedenne naxanye birin be, nxu Galati denkeleya yamaan xɔntɔnma:

³ En Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu xa hinanna nun bɔɔɔ xunbenla fi ε ma.

⁴ Yesu nan a yete fixi en yulubine fe ra, a yi en xunba waxati jaxini ito yi alo en Fafe Ala waxi a xɔn ma kii naxan yi. ⁵ En xa binyen fi a ma habadan han habadan! Amina.

Xibaru Fajin gbete yo mi na yi

⁶ N bata kabe ε ma amasɔɔ ε bata ε xun xanbi so Ala yi mafuren naxan ε xilixi a Muxu Sugandixina hinanna xɔn. E yi xibaru gbete suxu. ⁷ Koni Xibaru Fajin gbete yo mi na yi mume! Muxune nan tun ε tɔɔɔma, e waxi Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin maxete feni. ⁸ Koni hali nxu tan hanma malekana nde yi fa sa keli ariyanna yi, a xibaru gbete kawandin ba ε xa, nxu tan mi naxan baxi ε xa, Ala xa na kanna halagi habadan! ⁹ Nxu bata yi a fala. Iki, n mɔn xa a fala ε xa. Xa muxu yo xibaru gbete kawandin bama ε xa, ba Yesu a Fe Xibaru Fajin na, e naxan singe suxi, Ala xa na kanna halagi habadan!

¹⁰ Iki n yamaan nan mafanma ba? Hanma Ala? N katama n xa rafan adamadiine nan ma ba? Xa n mɔn yi katama n xa yamaan nan kenɛn nun, nayi n mi finde Alaa Muxu Sugandixina walikeɛn na!

Pɔli a xerayana

¹¹ Ngaxakedenne, n xa a fala ε xa, n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalixi ε ma, a mi fataxi adamadiine ra. ¹² N mi a sɔɔɔxi muxu yo ra. Muxu yo mi n xaranxi a ma. Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan a makenɛnxi n xa. †

¹³ Amasɔɔ ε bata n kewanle fe mɛ, n naxan naba n yi Yahudiya dinani waxatin naxan yi. N bata denkeleya yamaan jaxankata han a radangu ayi. N yi a kalama nɛn. ¹⁴ N yi danguma nɛn n lanfa wuyaxi ra Yahudiya dinani n siyaan muxune yɛ. Dinan muxu gbee nan yi n tan na n benbane namunne xɔn.

¹⁵ Koni xabu n bari waxatin naxan yi, Ala yi n sugandi, a n xili a hinanni. Bayo a a kenɛn nɛn ¹⁶ a xa a Dii Xemen makenɛn n xa, alogo n xa a fe Xibaru Fajin nali siya gbete ma. Nayi, n mi sigaxi adamadi yo fema, a xa n kawandi. ¹⁷ N mi sigaxi Yerusalɛn taani ne fema naxanye singe yi xerane ra. Koni n siga nɛn Arabu yamanani mafuren! N mɔn yi xete Damasi yi. ¹⁸ Nɛe saxan dangu xanbini, n yi siga Yerusalɛn taani alogo nxu nun Piyeri xa nxu bode kolon, n xii fu nun suulun ti a fema.

† A mato Xerane 9.3-6 kui.

¹⁹ N mi xera gbete to na yi fɔ Marigi Yesu xunyen Yaki.
²⁰ N naxan sebexi, Ala nan seren na, ɲɔndin na a ra.
²¹ Na xanbi ra, n yi siga Siriya yi e nun Silisi yi, ²² koni muxe mi yi n kolon Yudaya denkeleya yamane ye naxanye Alaa Muxu Sugandixin xɔn. ²³ E ito nan gbansan me: "Xemen naxan yi en ɲaxankatama a fɔlɔni, na nan fa denkeleyaan kirana fe kawandin bama iki, a yi naxan kalama." ²⁴ Nanara, e yi Ala tantun n tan ma fe ra.

Pɔli nun xeraan bonne

2 Nɛɛ fu nun naanin dangu xanbini, n tan nun Baranabasi yi siga Yerusalɛn taani. N Tito fan xali.
² N siga nen bayo Ala bata a makenen n xa. N darixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye siya gbetene ma kii naxan yi, n yi na yeɓa e muxu gbeene xa wundoni, alogo n ma wanle birin nama lu fufafu! ³ Koni hali Tito Gireki kaan naxan yi n fema, e mi a karahan a banxulan feen ma. ⁴ Koni nafigina ndee yi basanxi nxu ra alogo e xa nɔɔ feene rakɔɔsi, e yi nɔɔ xɔɔɔyani gbɛ Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan fixi nxu ma, e yi nxu findi konyin na. ⁵ Nxu mi tin e xa hali ndedi, alogo nxu xa Yesu a fe Xibaru Fajin ɲɔndin mara ε xa.
⁶ Naxanye yi luxi alo e muxu gbeene, e yi findixi naxan yo ra, n ma kolon, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa. Na muxu gbeene mi sese saxi n ma xaranna fari. ⁷ A makuya na ra! E a toxi nen a Ala bata Yesu a fe Xibaru Fajin kawandi baan wanla taxu n tan na siya gbetene xa alo a bata a taxu Piyeri ra kii naxan yi Yahudiyane xa. ⁸ Amasɔɔ naxan Piyeri findixi xeraan na Yahudiyane xa, na nan n fan xexi siya gbetene ma. ⁹ Yaki nun Piyeri nun Yoni, naxanye yi luxi alo e yeɛratine, e to Alaa maragidin kolon a naxan fixi n ma, e yi n tan nun Baranabasi yisuxu ngaxakedenyani alogo nxu xa wali siya gbetene tagi, e tan yi wali Yahudiyane tagi. ¹⁰ E yi nxu mafan, a nxu xa nxu xaxili lu yiigelitɔne xɔn ma. N fan yi n sɔbe soxi na nan ma.

Pɔli yi Piyeri xɔnna fe fala a xa

¹¹ Piyeri fa Antiyɔki yi waxatin naxan yi, n yi a matandi amasɔɔ a yi tantanxi. ¹² Benun muxuna ndee xa fa keli Yaki fema, Piyeri yi a degema siya gbete denkeleya muxune nan xɔn ma nun. Koni ne to fa, a yi keli e fema, a a makuya e ra amasɔɔ a gaxuxi Yahudiyane yeɛ ra naxanye yi waxi siya gbetene banxulan feni.
¹³ Yahudiya denkeleya muxun bonne fan yi so a tantanxi. Hali Baranabasi fan yi so a yi. ¹⁴ N to a to a e mi sigan tima Yesu a fe Xibaru Fajin ɲɔndin kira tinxinin xɔn ma, n yi a fala Piyeri xa e birin yeɛ xɔri, n naxa, "Yahudiyani nan i tan na koni i ya kewanle ligaxi alo siya gbetene, e mi luxi alo Yahudiyane! Nayi, i siya gbetene karahanma di, a e xa Yahudiyane namunne suxu?"
¹⁵ En tan naxan barixi Yahudiyani, siya gbete mi en tan na, naxan findixi yulubi kanne ra. ¹⁶ En na a kolon a muxun mi tinxinma ayi Ala yeɛ ra yi sariya suxun xan xɔn ma, fɔ a na denkeleya Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. Nanara, en bata la Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra

alogo en xa tinxin denkeleyaan xɔn Alaa Muxu Sugandixin ma. Sariya suxun mi a ra bayo adamadi yo mi nɔɛ tinxinɲɛ sariya suxun xɔn. ¹¹⁷ Koni en na kata en xa tinxin Alaa Muxu Sugandixin barakani, xa a li yulubi kanna nan en fan na, nanara ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin walima yulubi nan xa nayi? En-en de! ¹⁸ N bata n me sariyan naxanye ra, xa n mɔn tin ne ma, na bunna nɛen, n bata findi sariya kalan na. ¹⁹ N luxi nen alo n bata faxa sariyan bun, n mi fa sariyan bun xɔnɔn. Nanara, Ala nan gbee n ma dunuɲa yi gidin na. N bata gbangban wudin ma Alaa Muxu Sugandixin xɔn ma, ²⁰ nanara, n tan mi fa n nii ra xɔnɔn koni Alaa Muxu Sugandixin niin nan fa n yi. N dunuɲa yi gidin naxan nabama n fati bendeni xɔnɔn, n na rabama denkeleyaan nin Alaa Dii Xemeni, naxan bata n xanu, a faxa n ma fe ra. ²¹ N mi n mema Alaa hinanna ra. Amasɔɔ xa muxun yi tinxinma sariyan nan xɔn ma nun, Alaa Muxu Sugandixin bata faxa nayi fufafu!

Sariya suxun nun denkeleyana

3 Ee! Galati kaa xaxilitarene! Nde ε tirinxi? E tan bata yi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxa feni gbe wudin ma ki fajni! ² E xa maxɔdin keden yabi n xa: E Alaa Niin xɔɔɔ sariya suxun nan xɔn ma ba hanma denkeleyaan xɔn ma ε naxan ma fe mexi? ³ E bata yi a fɔlɔ Alaa Niin barakani, koni iki ε xaxilitareyaan bata radangu ayi, han ε fa waxi a xɔn ε xa a rapan ε yete senben na iki ba? ⁴ E xɔɔɔ nen fufafu ba? Fufafu mi yi a ra ba? ⁵ Ala a Nii Sarijanxin fima ε ma, a kabanako feene ligama ε tagi sariya suxun nan xɔn ma ba, hanma denkeleyaan xɔn ma ba, ε naxan ma fe mexi?
⁶ A luxi nen alo naxan sebexi: "Ibrahimia yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa." ¹¹⁷ E xa a kolon fa fala muxun naxanye denkeleyaxi, Ibrahimia xɔnɔnna muxune nan ne ra. ⁸ Kitabun bata yi a fala nun, a Ala siya gbetene ratinxinma nen a yete yeɛ ra yi denkeleyaan barakani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali Ibrahimia ma benun a waxatin xa a li, a naxa, "Dunuɲa siyane birin duban xɔɔɔma nen i tan barakani." ⁹ Naxanye denkeleyaxi, ne duban xɔɔɔma nen alo denkeleya muxuna Ibrahimia.
¹⁰ Naxanye xaxili tixi sariya suxun na, dangan ne xa. Amasɔɔ a sebexi, "Feen naxanye birin sebexi Sariya Kitabuni, naxan mi ne suxuma, Ala xa na kanna danga." ¹¹ Nba, a bata yigbe feu, fa fala muxu yo mi tinxinɲɛ Ala yeɛ ra yi sariyan xɔn ma. Amasɔɔ Kitabun naxa, "Naxan na tinxin denkeleyaan xɔn, na nii rakisin xɔɔɔma nen." ¹² Koni sariyan mi minixi denkeleyani, bayo a mɔn naxa, "Naxan na itoe suxu, na kanna nii rakisin xɔɔɔma nen e xɔn." ¹³ Alaa Muxu Sugandixin findixi danga muxun nan na en tan ma fe ra, a en xunba sariyan dangan bun ma, bayo a sebexi, "Naxan yo na singan wudin ma, dangan na kanna xa." ¹⁴ A na liga nen en xa alogo Ala duban

† A mato Yaburin 143.2 nun Romi 3.20 nun 3.23 kui. †† A mato Dunuɲa Fɔlɔn 15.6 kui. ‡ Dunuɲa Fɔlɔn 12.3 †† Sariyane 27.26 †† Xabakuki 2.4 ††† A mato Saraxaraline 18.5 nun Romi Kaane 10.5 kui. ††† Sariyane 21.23

naxan nagidixi Iburahima ma, siya gbetene fan xa na sɔɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. En mɔn yi Alaa Niin sɔɔtɔ denkeleyaan xɔn ma, a en tuli saxi naxan na.

Ala en tuli saxi naxan na

¹⁵ Ngaxakedenne, n xa misaala yita ε ra fata dunuɔa yi gidin na. Awa, xa muxu firinna lan fena nde ma, e layirin xidi, muxu yo mi na layirin kale hanma a nde sa a fari. ¹⁶ Na ma, Ala bata Iburahima tuli sa e nun a yixetena. Kitabun mi a falaxi fa fala "a yixetene," naxan yi findima muxu wuyaxi ra. Koni a naxa, "i yixetena," † na bunna nɛn muxu kedenna na a ra, Alaa Muxu Sugandixina. ¹⁷ N naxan ma, na ni ito ra: Ala bata yi layirin naxan xidi ken, Musaa sariyan mi na kale naxan falaxi ɲɛ kɛmɛ naanin ɲɛɛ tonge saxan dangu xanbini. Na mi Alaa tuli saan kalama. ¹⁸ Amasɔɔtɔ xa Alaa kɛɛn fima sariyan nan xɔn ma, a mi findixi tuli saan na na yi. Koni Ala hinan nɛn Iburahima ra, a a tuli sa.

¹⁹ Sariyan fa fixi nanfera nayi? A fixi hakene nan ma fe ra han Iburahima yixetɛn fa waxatin yi a li, Ala en tuli sa naxan na. Sariyan fixi malekane nan xɔn muxuna nde sabun na. †²⁰ Sabu wuyaxi na yi, koni Ala keden peen na a ra!

Sariyan bunna

²¹ Awa, sariyan saxi Alaa tuli saan nan xili ma ba? En-en de! Bayo xa sariyan yi fixi nun naxan yi nɔɛ nii rakisin fiye, nayi yamaan yi tinxinma ayi nɛn Ala yeɛ ra yi sariyan xɔn. ²² Koni Kitabun naxa, a dunuɔa birin yulubin senben bun ma. Nanara, naxanye denkeleyaxi, ne xa Alaa tuli saan sɔɔtɔ Yesu a tɔɔɔndiyaan barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

²³ Koni benun denkeleyani ito xa fa waxatin naxan yi, sariyan yi en birin maraxi nɛn alo kaso ra saane han denkeleyaan yi lankenemaya. ²⁴ Nanara, sariyan findixi en xuru seen nan na, a en xali Alaa Muxu Sugandixin ma alogo en xa tinxin Ala yeɛ ra yi denkeleyaan xɔn ma. ²⁵ Koni denkeleyaan bata fa. Nanara, en mi fa na sariyan bun ma sɔɔtɔ naxan yi findixi en xuru seen na.

²⁶ Amasɔɔtɔ ε birin bata findi Alaa diine ra denkeleyaan xɔn ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi. ²⁷ Amasɔɔtɔ ε bata rafu igeni ε tubi xinla ma Alaa Muxu Sugandixin ma. Nayi, Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana bata ragodo ε ma alo domana. ²⁸ Nanara, tagi raba mi fa Girekine nun Yahudiyane tagi. Tagi raba mi fa konyine nun xɔɔtɔ tagi. Tagi raba mi fa xɛmɛn nun ɲaxanla tagi, ε birin bata findi kedenna ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi. ²⁹ Xa Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan ε tan na, ε bata findi Iburahima bɔnɔnna ra e nun a kɛɛ tongone alo Ala a tuli saxi kii naxan yi.

4 Koni n na ito nan falama: Fanni kɛɛ tongon mɔn dii ɲɔɛyani, a mi fisa konyin xa hali seen birin kanna to a ra. ² E diin taxuma a kantan muxune ra naxanye a feene yeɛbama a xa han na waxatin yi a li a fafe

naxan saxi. ³ Na kiini, benun en xa kɔɔtɔ denkeleyani, en fan yi konyiyani dunuɔa gele ma feene yi. ⁴ Koni a fa waxatin to a li, Ala yi a Dii Xɛmɛn nafa. ɲaxanla yi a bari. A barixi sariyan nan bun ma, ⁵ alogo a xa ne xɔɔtɔ naxanye sariyan bun ma, a en xa findi Alaa diine ra.

⁶ Bayo ε bata findi a diine ra, Ala bata a Dii Xɛmɛn Nii Sariyanxin nagodo, a so en bɔɲɛni. Na Nii Sariyanxin nan Ala xilima en bɔɲɛni, a naxa, "Baba! N fafe!" ⁷ Nayi, konyi mi fa i tan na fɔ a diina. Xa i bata findi a diin na, Ala mɔn i findima kɛɛ tongon na nɛn.

Pɔli a xaminna Galati kaane fe ra

⁸ A fɔlɔni ε mi yi Ala kolon nun, ε yi batu seene nan ma konyiya yi. Ala mi yi ne ra mumɛ! ⁹ Koni iki, ε Ala kolon. Ala fan ε kolon. Nanfera ε birama dunuɔa gele ma feene fɔɔtɔ ra sɔɔtɔ, naxanye senbe mi na? E waxi a xɔn ma nɛn ba, ε mɔn xa findi ne konyine ra? ¹⁰ E sali lɔɔtɔ binyama, e nun kikene nun waxatine nun ɲɛɛne! ¹¹ N gaxuxi xa n mi tɔɔtɔ ε fe ra fuu!

¹² Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ε xa lu alo n tan. Bayo n tan luxi nɛn alo ε tan. E mi tinxintareya yo dɔxi n na. ¹³ E a kolon fa fala n ma furen nan a ligaxi, n Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba ε xa a fɔlɔni. ¹⁴ Koni hali n ma furen to ε tɔɔtɔ, ε mi n ɲaxaxuxi, ε mi ε mexi n na. Koni ε n yisuxi alo Alaa malekan nan yi n na nun, alo Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena. ¹⁵ E yi seɛwaxi nun kati! Nanfe ligaxi? N sereyaana bama ε fe ra, xa ε yi nɔɛ a lige nun, ε yi ε yeɛne bama nɛn nun, ε yi e so n yii! ¹⁶ Koni iki, n mi findixi ε yaxun na tɔɔtɔ falan xɔn ba?

¹⁷ Muxuni itoe kunfaxi ε xɔn, koni fe fajin mi a ra! E kataxi ε ba feen nan na nxu fema alogo ε fan xa kunfa e xɔn. ¹⁸ Kunfan fan, xa ε fe fajin nan fɔɔtɔ ra, e nun xa ε luyɛ a fari waxatin birin. Hali n ye xɔnna mi a ra. ¹⁹ N ma diine, n mɔn tɔɔtɔ ε fe ra alo ɲaxanla kuiin na a ramaxa a ma, han Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana yi sabati ε bɔɲɛni. ²⁰ Koni a yi rafanma n ma nun, iki n lu ε fema, alogo n xa n fala ti kiin maxete. E fe n yifuxi kati!

Hagara nun Saran ma fe misaala

²¹ E xa a fala n xa, ε tan naxanye waxi a xɔn ma ε xa lu sariyan bun ma, ε mi na sariyan kolon ba? ²² Bayo a seɛbexi a Iburahima dii xɛmɛn firin sɔɔtɔ nɛn. A keden sɔɔtɔ konyi gilen ma, a bonna sɔɔtɔ kɔɔtɔ gilen ma. ‡

²³ A naxan sɔɔtɔ konyi gilen xɔn ma, na sɔɔtɔ nɛn alo adaman birin sɔɔtɔma kii naxan yi. Koni a diin naxan sɔɔtɔ kɔɔtɔ ɲaxanla xɔn ma, Ala nan a tuli sa na tan na. †²⁴ Feni itoe luxi nɛn alo misaala. Layiri firinna misaala nan ɲaxalan firinni itoe ra. Kedenna kelixi Sinayi Geyaan nan fari, naxan diine barima konyiyani. Hagara nan na ra. ²⁵ Sinayi Geyaan naxan Arabu yamanani, na misaala nan Hagara ra. E nun Yerusalen taan naxan na yi iki, ne keden. Bayo, Yerusalen nun mɛn kaane birin konyiyaana nin. †²⁶ Koni Yerusalen taan

† Dunuɔa Fɔlɔn 12.7 †† Yahudiyane namunne kui, e laxi a ra fa fala Musa Alaa sariyan sɔɔtɔ malekane nan xɔn.

‡ A mato Dunuɔa Fɔlɔn 16.15 nun 21.2 kui. †† A mato Dunuɔa Fɔlɔn 17.16 kui. †† Yerusalen taan findixi Yahudiyane dinana misaala ra be. Men kaane yi e gbee namunne konyiyaana nin.

kenen fati benden kiraan xon ma, ne nan katama e xa e karahan a e xa banxulan. E na ligama nen alogo yamaan nama e besenxonya Alaa Muxu Sugandixin faxana fe ra wudin ma. ¹³ Hali naxanye banxulanxi, e mi sariyan suxuma. Koni, e waxi a xon ma nen, e xa banxulan alogo e xa e kanba a e fan bata tin banxulanna ma. ¹⁴ Koni n tan, n na n kanbama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxes wudin nan tun yi. N faxaxi dununa feene yi na wudin nan xon, dununa feene fan bata faxes n yi. ¹⁵ Xa muxun banxulanxi hanma xa a mi

banxulanxi, na mi fe ra, fa xa findi dali nen na.

¹⁶ Nba, naxan na falani ito suxu, Ala xa baje xunbenla nun kininkininna fi na kanna ma, e nun Ala gbee Isir-ayila!

¹⁷ Donxen na, muxu yo nama n taw, amasaw larun naxanye n fatin ma, ne a yitama a Yesu gbeen nan n na.

¹⁸ Nba, ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e niini. Amina.

Pɔli yi kasoon nan na Romi taani a Kitabun yireni ito seɓe waxatin naxan yi, a yi a rasiga Efesi kaane ma. Koni, a mi yi waxi a xɔn ma Efesi kaane gbansanna xa a xaran. A luxi alo a yi kedini ito rasigama Efesi kaane denkeleya yamaan nun a rabilinna taane denkeleya yamane nan ma Asi yamanani alogo e birin xa a xaran. Nayi, a mi muxu wuyaxi xɔntɔnxi a kui, a mɔn mi Efesi kaane maxadi e sɔnne fe yi. Kitabun yireni ito seɓexi nen alo ɲɛ tonge saxan xɔn Yesu te xanbini ariyanna yi.

Xera Pɔli fa nen Efesi taani a xeraya sigatiin saxandeni, a yi ɲɛ saxan naba na. (Xerane 19.1 han 20.1) Kitabun yireni ito sora 3.1 nun 4.1 nan a yitama en na a xeraan yi kasoon nan na a yi ito seɓema Efesi kaane ma waxatin naxan yi. A mɔn itoe fan seɓe kasoon nan na: Filipi Kaane, Filemɔn, e nun Kɔlɔsi Kaane.

Kitabun yireni ito fala yisoxini ito ra fa fala Ala feen birin nagidixi nen alogo "A xa seen birin malan, naxanye kore xɔnna nun xɔnna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra." (1.10) Ala a denkeleya yamaan nan findixi Yesu fati benden na dunuɲa yi alogo a xa dunuɲa feene birin malan Yesu yamarin bun. Nayi, denkeleya yamaan lan nen e sarijan e dunuɲa yi gidini. Lanna xa lu yamaan ni alogo Yesu a yamaan lanna xa findi a binya xunna ra dunuɲa nun kore xɔnna ma. Ala to dunuɲa muxune birin malanma alogo a xa binyen sɔtɔ kore xɔnna ma, en tan sese mi lan en yi na lanna kala en nun muxun bodene tagi fɔ en na en yete magodo en bode xa, en sarijan. (5.21)

A Kitabun yireni ito fɔlɔxi duban nan ma (1.1-2) a yi a rapan duban ma. (6.21-24) Falan naxan tixi Kitabun kui, a yitaxunxi dɔxɔ firin: A singena (1.3-3.21), Ala naxan ligaxi en xa a Muxu Sugandixin Yesu xɔn, Pɔli yelin xanbini a sewan mayite na fe ra, a yi denkeleya muxune lan feen yeɓa, a yi a yita en na Ala Yahudiyane nun siya gbetene malanxi kii naxan yi, e findi yama kedenna ra, a yamana. A firindena (4.1-6.20), xerana a falama a Kitabun xaran muxune lan nen a e xa findi kedenna ra nii neneni Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin. A yi a yeɓa lanna luma e nun bonne tagi kii naxan yi denkeleya yamani e nun denbayani.

Pɔli Alaa yamaan lan feen nan yeɓama misali saxan xɔn: fati benden lanna nun banxin ti kiina nun lanna xemen nun a ɲaxanla tagi. Alaa Muxu Sugandixin Yesu luxi alo fati benden xunna, e nun alo banxin bundɔxɔ gemena. Denkeleya yamaan mɔn luxi Alaa Muxu Sugandixin xa nen alo ɲaxanla a xemen xa. Nayi, en na a toma nen fa fala lanna mi luyɛ denkeleya muxune tagi xa muxune mi xete haken nun yulubin fɔxɔ ra, e la Marigin na.

1 N tan Pɔli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xɔn ma, n tan nan ito seɓema yama sarijanxin ma Efesi taani, tɔgɔndiya muxun naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini. ² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɲe xunbenla fi ε ma.

En barakan naxan sɔtɔma

³ En barikan bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa naxan niin duban birin nagidixi en ma ariyanna yi a Muxu Sugandixini. ⁴ Benun dunuɲa xa da waxatin naxan yi, Ala bata yi en sugandi nun alogo en xa sarijan, en lu fetareyani a yee ra yi. Ala bata yi a ragidi a xanuntenyani, ⁵ a xa en findi a diine ra Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani alo a rafan a ma a yeteen sagoni kii naxan yi. ⁶ Na yi findi Ala hinan gbeen kanna tantun xunna ra a naxan fixi en ma a xanuntenna xɔn.

⁷ Amasɔtɔ en bata xunba Yesu wunla xɔn ma, † en yulubine yi xafari, a yi a hinan defexi gbeen mayita, ⁸ Ala bata naxan nagidi en ma a fajin na a fekolonna nun a xaxilimayaan birin yi. ⁹ A bata a sagoon wundo feen makenen en xa, a rafan feen naxan nagidi Yesu barakani ¹⁰ alogo a xa na rakamali a waxatin na a li. Na sagoon ni i ra fa fala a xa seen birin malan, naxanye kore xɔnna nun xɔnna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra.

¹¹ En mɔn sugandixi en xa lu Yesu yi, alo Ala bata yi a ragidi en ma kii naxan yi nun, Ala naxan feen birin

† YESU WUNLA XɔN MA:Na bunna neen, fa fala a sayaan xɔn ma.

nakamalima a yete a maragidin nun a sagoon xɔn.

¹² Na ligaxi nen alogo en tan naxanye singe bata en yigi sa Alaa Muxu Sugandixini, en xa findi tantun seen na Ala binyen kanna xa.

¹³ ε tan fan bata lu Yesu yi, ε to ɲɔndin falan mexi, ε rakisi fe Xibaru Fajina, ε yi la Yesu ra, Ala yi a Nii Sarijanxin lu ε yi a taxamasenna ra, a bata yi en tuli sa naxan na. ¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin luxi nen alo Ala se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa a kolon en sa keen sɔtɔma nen Alaa yamaan na xunba waxatin naxan yi, en yi Ala tantun a binyeni.

Pɔli a Ala maxandina

¹⁵ Nanara, xabu n na ε denkeleyana fe me Marigi Yesu ma e nun ε xanuntenyana yama sarijanxin birin xa, ¹⁶ n barikan birama Ala xa ε fe yi waxatin birin, n nema Ala maxande ε xa. ¹⁷ N Fafe Ala, binyen kanna maxandima ε xa, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina Ala alogo a xa a Nii Sarijanxin nagodo ε ma naxan fe kolonna fima, a feene makenen alogo ε Ala kolonna xa fari sa. ¹⁸ N na Ala maxandima ε xa alogo ε xa feene yee to ε bɔɲeni, a fixa, alogo a ε xilixi yigin naxan ma, ε xa na kolon, a bata kee ɲɔnɔxin binyen naxan lu a yama sarijanxin xa, ¹⁹ e nun a senɓe fisamantenna en tan denkeleya muxune xa. Na findixi a senɓe yeteen nan na a naxan nawalixi a fanga gbeen ²⁰ a to a Muxu Sugandixin nakeli sayani, a yi a lu a yiifanna ma ariyanna yi. ²¹ A yi a lu mangayane nun ɲoyane nun senbene nun kuntigiyane birin xun na e nun xinla naxanye birin ɲɔɛ fale dunuɲani ito yi e nun waxati famatɔni. ²² Ala

bata seen birin lu Yesu sanna bun ma, a yi a findi e xunna ra denkeleya yamaan xa. ²³ Denkeleya yamaan luxi nen alo Yesu fati bendena. Denkeleya yamaan Yesu a feene birin nakamalima, Yesu naxan feen birin nakamalima kiin birin yi.

En kisima Alaa hinanna nan xɔn

2 E tan fan, ε faxaxin nan yi a ra ε hakene nun ε yulubine fe ra, ² ε yi sigan tima naxanye yi nun ε yi dunuɔa muxune fɔxɔ ra waxatin naxan yi, e nun bɔxɔn nun kuyen lan tagin yinnane mangana, na nii paxin naxan walima Ala matandi muxune yi iki. ³ A fɔlɔni nun, en fan birin yi en ma dunuɔa yi gidin ligama nen alo ne, en yi biraxi en fati benden sagoon nan fɔxɔ ra, en yi en fati benden nun en yugo paxine natane liga. Nayi, fata en keɔaan na, Alaa xɔlɔn nan yi ragidixi en ma alo bodene.

⁴ Koni Alaa kininkininna gbo, a bata en xanu xanun-tenya tilinxin na. ⁵ En tan naxanye yi faxaxi en hakene fe ra, Ala bata en niin bira en yi a Muxu Sugandixin barakani. E kisixi Alaa hinanna nan xɔn ma. ⁶ Ala bata en tan nun Yesu rakeli en bode xɔn ma sayani, en yi dɔxɔden sɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin fema ariyan-na yi, ⁷ alogo a xa a hinan tilinxi fisamantenna mayita waxati famatɔne yi a fanna xɔn a naxan yitaxi en na Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. ⁸ Amasɔtɔ ε kisixi Alaa hinanna nan xɔn denkeleyaan barakani. Na mi fataxi ε tan xan na, Alaa kiseen na a ra. ⁹ E katan tɔnɔn xa mi a ra, nayi muxu yo mi nɔε a yete matɔxe. ¹⁰ Ala wali xɔnna nan en na. A bata en da Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, alogo en xa wali faɔine raba, Ala bata yi naxanye yitɔn en yeε ra, alogo en xa sigan ti ne xɔn ma.

Yama kedenna nan denkeleya muxune birin na

¹¹ E tan naxanye barixi siyaan bonne ye, Yahudiyane naxanye yatexi banxulantarene ra fati benden kiraan xɔn, n xa a rabira ε ma ε yi kii naxan yi a fɔlɔni nun: ¹² E mi yi Alaa Muxu Sugandixini na waxatini. E mi yi lan nun ε Isirayila tɔnɔne sɔtɔ, Alaa yamana. Xɔɔene nan yi ε ra. Layiri yo mi yi ε nun Ala tagi. A mi yi ε tuli saxi sese ra. Yigi yo mi yi ε ma, Ala mi yi ε yi dunuɔa yi. ¹³ Koni iki Yesu Alaa Muxu Sugandixini, ε tan naxanye yi makuya nun, iki ε bata maso a ra Alaa Muxu Sugandixin wunla xɔn ma. ¹⁴ A tan nan lanna rasoxi en birin tagi. A bata Yahudiyane nun siya gbetene findi yama kedenna ra, a to a fati benden fi, alogo a xa na dana kala naxan yi en tagi taxunxi yaxuyani. ¹⁵ A tan nan sariyan nun a yamarine nun tɔnne ɔan, a yi na yama firinne birin findi muxu nene kedenna ra a yete xa, a bɔɔe xunbenla rafa e tagi, ¹⁶ a e nun Ala tagini tɔn a sayaan xɔn a faxes wudin ma, e yi lan e bode ma alo gbindi kedenna, a e yaxuyaan kala. ¹⁷ Yesu yi fa, a bɔɔe xunbenla Xibaru Faɔin nali ε tan ma, naxanye yi makuya Ala ra nun e nun Yahudiyane naxanye yi maso a ra. ¹⁸ Yesu nan kiraan nabama en tan yama firinna birin xa, siga Fafe Ala yetagi a Nii Sarijanxin barakani.

¹⁹ Nanara, ε tan naxanye mi yi Alaa yamani, xɔɔe mi fa ε ra. E bata findi dugurenne ra yama sarijanxini. E bata so Alaa denbayani. ²⁰ E bata lu alo banxin naxan beten saxi gemene ra. Na gemene findixi xerane nun nabine nan na. Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen nan banxin tongon gema kenden na. ²¹ Banxin yiren birin tugunxi e bode ra, a te a tan barakani, a yi findi Ala Batu Banxi sarijanxin na Marigin xa. ²² A ε nun bonne tugunma nen ε bode ra a tan barakani, ε lu alo banxina Ala dɔxɔma naxan yi a Nii Sarijanxini.

Pɔli a wanla siya gbetene xa

3 Nanara, n tan Pɔli Ala maxandima ε tan siya gbetene xa, n tan kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra. ² N laxi a ra, ε bata a me Ala hinanna naxan nagidixi n ma alogo n xa ε mali. ³ Ala bata a wundo feen kolonna makenen n xa, alo n bata a fena nde sebe ε ma kii naxan yi. ⁴ E na n ma sebenla xaran, n xaxinla naxan sɔtɔxi Alaa Muxu Sugandixina wundo feni, ε na yeε toma nen. ⁵ Wundo feni ito mi makenenxi singe ra muxune xa, koni Ala bata a makenen a xera sarijanxine nun nabi sarijanxine xa a Nii Sarijanxin barakani. ⁶ Na wundo feen nan ito ra fa fala siya gbetene nun Yahudiyane keε kedenna sɔtɔma nen Yesu a fe Xibaru Faɔin barakani. E birin bata findi yama kedenna ra alo fati bende keden. Ala en tuli sa naxan na, e firinna birin na sɔtɔma nen a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

⁷ Ala bata a senben nawali, a n ki a hinanni, alogo n xa findi Yesu a walikeen na naxan a falan Xibaru Faɔin nalima. ⁸ Hali n to xurun muxu sarijanxine birin xa, anu Ala bata a hinanna ragidi n ma, a n xa Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Faɔin nɔxɔ tilinxin nali siya gbetene ma. ⁹ N mɔn xa a makenen wundo feni ito rakamalima kii naxan yi. Xabu waxati singene, wundoni ito yi luxunxi Daala Mangana Ala xɔn ¹⁰ alogo iki kuntigine nun nɔ kanna naxanye bɔxɔn nun koren lan tagini, denkeleya yamaan xa Alaa fe kolonna keɔaan birin yita ne ra. ¹¹ Na birin findixi a habadan fe ragidixin nan na, a naxan nakamalixi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. ¹² Nayi, en nɔε en masoε Ala ra nen en ma denkeleyani Yesu barakani xaxili ragidini, sike yo mi na. ¹³ Nanara, n na ε mafanma, ε nama yigitege n ma tɔnɔne fe ra ε tan xa amasɔtɔ ε binyen nan ne ra.

Yesu bata en xanu kii naxan yi

¹⁴ Na nan a ligaxi, n nan n xinbi sinma n Fafe Ala bun ma ¹⁵ bɔnɔnɔnna birin xinla fataxi naxan na naxanye kore xɔnna nun bɔxɔn xɔnna ma. ¹⁶ N na a maxandima fa fala a xa tin a binyen nɔxɔni, a ε sɔbe so senbeni ε muxuyaan feene yi a Nii Sarijanxin barakani, ¹⁷ alogo Alaa Muxu Sugandixin xa lu ε bɔɔeni denkeleyaan barakani. N na Ala maxandima ε xa, ε xa sabati, ε bitin xanun-tenyani alo salenna ¹⁸ alogo ε nun yama sarijanxin birin xa senben sɔtɔ ε Alaa Muxu Sugandixina xanun-tenyaan gboon nun a tilinna nun a tiden famu, ¹⁹ ε yi a

xanuntenyaan kolon naxan dangu kolonna birin na, alogo ε xa defe Alaa fe kamalixin birin na.

²⁰ Nba, senbena Ala naxan na, a feen birin liga en xa fata senben na naxan walima en yi, en na naxan maxɔdin hali en nɔɛ en mire naxan ma, mɔn hali dangu en ma miriyane ra pon, ²¹ binyen xa fi na ma denkeleya yamani, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixini, waxatin birin habadan han habadan. Amina!

Denkeleya yamaan xa lu lanna nin alo fati bende kedenna

4 N tan naxan findixi kasorasaan na Marigina fe ra, n na ε mafanma, Ala bata ε xili naxan liga fe ma, ε sigati kiin xa lan na ma. ² ε xa ε yete magodo, ε li-maniya feen birin yi, ε yi diɲa. ε diɲa ε bode xa xanuntenyani, ³ ε yi kata kiin birin yi alogo Alaa Nii Sarijanxin lanna naxan fixi ε ma, na xa lu ε tagi, bɔɲe xunbenla yi ε tugun ε bode ra. ⁴ Denkeleya yamaan luxi nen alo fati bende kedenna. Alaa Nii Sarijanxi kedenna na a ra alo ε xilixi yigi kedenna ma kii naxan yi. ⁵ Marigi kedenna na a ra e nun denkeleya kedenna e nun marafu kedenna igeni tubi xinla ma. ⁶ Ala kedenna na a ra, muxun birin Fafe naxan seen birin xunna, naxan walima feen birin xɔn, naxan feen birin kui.

⁷ Ala bata kisena nde fi en keden kedenna birin ma alo a Muxu Sugandixina en kixi kiseen sifan naxan na.

⁸ Nanara, Kitabun naxa,

“A te kore waxatin naxan yi, a yi siga suxu muxune ra a yii.

A yi kiseene fi adamadiine ma.” †

⁹ Nba, fa fala, “A bata te kore,” na bunna nanse ra? Na bunna neen fa fala a godo nen dunuɲa yi bɔɔn ma.

¹⁰ Naxan godo dunuɲa yi, na nan mɔn te kore xɔnna ma pon, alogo a xa feen birin nakamali. ¹¹ A tan nan kiseene yitaxunxi, a yi muxuna ndee findi xerane ra, a yi ndee findi nabine ra, a yi ndee findi Xibaru Fajin nali muxune ra, a yi ndee findi yeeratine ra, a yi ndee findi karamɔɔne ra. ¹² A en kixi na kii nin alogo muxu sarijanxine birin xa nɔ a wanla ke, alogo a yamaan xa sabati naxan luxi alo Alaa Muxu Sugandixin fati bende-na. ¹³ Na ligama nen han en birin yi findi kedenna ra denkeleyani Alaa Dii Xemen kolonni. En findi muxu kamalixine ra alo Alaa Muxu Sugandixin kamalixi kii naxan yi. ¹⁴ Nayi, en mi finde dii bɔɔne ra bɔɔn, alo foyen nun ige walanna kunkin xalin kii naxan yi, en yi bira xaranne birin fɔɔn ra, muxune yi en mayenden e kɔtene nun wulene xɔn. ¹⁵ Koni xa en ɲɔndin fala xanuntenyani, en kɔɔma nen, en yi findi Alaa Muxu Sugandixin maligane ra feen birin yi, a tan naxan findixi en xunna ra. ¹⁶ A tan nan a ligaxi denkeleya yamaan xa findi fati bende kedenna ra, a muxune yi lu e bode yi alo fati benden yirene to tugunxi e bode ra fasane xɔn. Nayi, xa fatin yirene birin a wanla ke, a gboma nen, a kɔɔn xanuntenyani.

En muxuya nenen naxan sɔɔma

¹⁷ Nba, n xa maxadi falani ito ti ε xa Marigin xinli: ε nama fa sigan ti alo denkeleyatarene. E miriyane biraxi fufafu feene nan fɔɔn ra. ¹⁸ E xaxinle yidimixi. E fe mi Alaa nii rakisina fe yi masɔɔ e fe kolontareyaan nun e bɔɔne xɔɔexeyaan xɔn. ¹⁹ E mi fa yagima bɔɔn. E yi e yete findi haramu fe rabane ra alogo e xa fe xɔsixin sifan birin naba han e lu kunfe ayi.

²⁰ Koni ε tan mi Alaa Muxu Sugandixina fe xaranxi na kiini. ²¹ ε bata a fe me, ε yi xaran Yesu gbee ɲɔndin ma yati. ²² Fa fala ε xa xete ε dari fe fonne fɔɔn ra, e nun ε muxuya fonna naxan luma ε rakunfe a ε ratantan.

²³ Koni ε niin nun ε xaxinla xa findi a nenen na. ²⁴ ε mɔn xa muxuya nenen tongo, Ala muxuya naxan daxi a yete maligan na, tinxinna nun sarijanxi.

²⁵ Nanara, ε wulen lu, birin yi ɲɔndin fala a muxu bode-ne xa amasɔɔ en findixi gbindi kedenna yirene nan na. ²⁶ Xa ε xɔn, ε nama haken liga. ε nama lu xɔn han sogen bira waxatina ²⁷ alogo ε nama feren fi Yinna Manga Setana ma. ²⁸ Xa naxan darixi muɲan tiye, a xa a lu. A xa wali kenden nde ke, alogo a xa seen sɔɔn a yiigelitɔne maliye naxan na. ²⁹ ε nama fala kobi yo ti fɔ fala fajin tun naxan muxune maliye e hayun naxan ma, alogo na xa findi hinanna ra a rame muxune xa.

³⁰ ε nama Alaa Nii Sarijanxin nasunu, Ala naxan findixi taxamasenna ra ε yi han a sa fama ε xunbadeni kɔn naxan yi. ³¹ ε ba xɔnnantenyaa nun bɔɔne teen nun xɔn nun xɔn xɔn nun muxu mafalan nun ɲaxuya ma ε tagi. ³² ε fanna nun kinikininna yita ε bode ra. ε yi ε bode mafelu alo Ala bata ε mafelu Alaa Muxu Sugandixin barakani kii naxan yi.

ε sigan ti kenenni

5 Nanara, ε to findixi Ala xanuntenne nan na, ε Ala raliga, ² ε sigan ti xanuntenyani alo Alaa Muxu Sugandixina en xanuxi kii naxan yi, a yi a yete fi en ma fe ra, a liga alo saraxa baxina Ala xa, naxan gan xiri rafan a ma.

³ Koni yanga suxun nun fe xɔsixine nun milan nama lu ε ye, e fe yeteen nama fala mume, alo a lan yama sarijanxini kii naxan yi. ⁴ ε mɔn nama fe xɔsixine nun xaxilitareya falane nun yagitareya falane ti. Ne mi daxa koni fɔ barika birana. ⁵ Amasɔɔ ε xa ito kolon yati, fa fala muxun naxan yanga suxun nun fe xɔsixine nun mile feene ligama, na sese mi keen sɔɔma Ala nun a Muxu Sugandixina mangayani. Amasɔɔ milen findixi se batun nan na alo suxure kiina.

⁶ ε nama tin muxu yo xa ε mayenden fala fuune xɔn, amasɔɔ Alaa xɔn fama fala suxutarene xili ma na fe sifane nan ma fe ra. ⁷ Nanara, ε nama basan ne ra. ⁸ Amasɔɔ ε tan fan yi luxi nen alo dimina koni iki ε bata lu alo kenenna Marigin barakani. Nayi, ε sigan ti alo kenenna muxune. ⁹ Amasɔɔ fe fajin sifan birin nun tinxinyaan nun ɲɔndin fama kenenna nan xɔn. ¹⁰ ε feene feseese ε Marigin nafan feen kolon. ¹¹ ε fefe nun dimin kewanla fe fuune nama malan, koni fɔ ε xa e

† Yaburin 68.19

ramini kenenna nin. ¹² Amasɔɔ muxune feen naxanye ligama wundoni, hali ne falan gbansanna mayagi.

¹³ Koni kenenna na sɔɔna naxan birinye makenen, ne yigbema nen. ¹⁴ Amasɔɔ naxan birin na yigbe, na bata lu kenenni. A falaxi na nan ma, a naxa,

“E tan naxanye xima, ε xulun,
ε keli faxa muxune tagi,
nayi Alaa Muxu Sugandixina ε luma nen kenenni.”

¹⁵ Nayi, ε a liga ε yeren ma ε sigati kiini, ε nama lu alo fe kolontarene, koni alo fe kolonne. ¹⁶ E feren fen waxatine ma, amasɔɔ waxatini itoe mi fan. ¹⁷ Nanara, ε na-ma findi xaxilitarene ra, koni ε kata Marigin sagoon kolon feen na.

¹⁸ E nama lugo dɔɔɔ na, amasɔɔ xurutareyaan nan na ra, koni ε lugo Alaa Nii Sarijanxin na. ¹⁹ Nba, ε falan ti ε bode xa Yaburi falane nun betine nun Ala tantun si-gi sarijanxine yi, ε betin ba Marigin xa, ε yi a tantun ε bɔɔɔ birin na! ²⁰ E barikan bira Fafe Ala xa seen birin ma fe yi waxatin birin en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli.

Naxanle nun e xemene fe

²¹ E xuru ε bode ma Alaa Muxu Sugandixin yεεragaxuni. ²² Naxanle, ε xuru ε xemene ma alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi. ²³ Amasɔɔ xemen nan naxanla xunna ra, alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan xunna ra kii naxan yi, naxan luxi alo a fati bendena, a naxan nakisixi. ²⁴ Naxanle lanma nen e yi xuru e xemene ma feen birin yi alo denkeleya yamaan xuruxi Alaa Muxu Sugandixin ma kii naxan yi.

²⁵ Xemene, ε fan xa ε naxanle xanu alo Alaa Muxu Sugandixin bata denkeleya yamaan xanu kii naxan yi, a yi a yete fi e fe ra, ²⁶ alogo a xa e rasarijan, a yi e rafixa igen nun fala xuiin xɔɔ, ¹²⁷ alogo a xa e ti a yetagi yama nɔɔɔɔ na, alo xɔɔ yo mi dugin naxan na, a mi yijɔɔɔɔɔɔɔɔ, fe yo mi a ra koni yama sarijanxin na a ra fetareyani. ²⁸ Xemene lan e xa e naxanle xanu na kii nin alo e yete gbindina. Xemen naxan a naxanla xanuma, na bata a yete xanu. ²⁹ Muxu yo munma a yete fati benden napaxu singen. Koni a a degema nen ki fani, a yi a masuxu alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan masuxuma kii naxan yi ³⁰ amasɔɔ a fati benden yirene nan en tan na. ³¹ Kitabun naxa, “Nanara, xemena a nga nun a fafe bepinma, a yi a maso a naxanla ra, e findi fati bendε kedenna ra.” ^{††32} Wundo gbeen nan ito ra, koni n na Alaa Muxu Sugandixin nun denkeleya yamaan nan ma fe falama. ³³ Koni ε fan birin xa ε naxanla xanu alo ε yetena, naxanla fan yi a xemen binya.

Diine nun e sɔɔɔ muxune fe

6 Diine, ε ε sɔɔɔ muxune fala xuiin suxu Marigina fe ra, amasɔɔ na nan tinxin. ² Yamari singen nan ito ra tuli saan saxi naxan fari, a naxa, “I baba nun i nga binya ³ alogo i xa herin nun siimaya xunkuyen sɔɔɔ dunuɔa yi.” [†]

† A muxune rasarijanma IGENI, a e rafu e tubi xinla ma. A mato Tito 3.5 kui. A mɔɔn muxune rasarijanma Yesu nun a FALA XUIIN Xɔɔ. A

⁴ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔɔɔ. Koni ε e xuru, ε yi e maxadi Marigina kiraan xɔɔ.

Konyine nun e kanne fe

⁵ Konyine, ε kanne fala xuiin suxu naxanye ε xun na dunuɔa yi, ε yi e binya, ε gaxu e yεε ra. E e sagoon liga ε bɔɔɔ fapin na alo ε a ligama Alaa Muxu Sugandixin xa kii naxan yi. ⁶ E nama a liga e yε xɔɔna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni alo Alaa Muxu Sugandixin yetena konyine, ε Ala sagoon liga ε bɔɔɔ birin na. ⁷ E wali e xa nenige fapini, alo ε walima Marigin nan xa, muxune mi a ra. ⁸ Bayo ε a kolon fa fala Marigin muxun birin saranma nen a wali fapin na, xa a findi konyin na hanma xɔɔɔna.

⁹ Konyi kanne, ε fan xa a liga ε konyine xa na kiini. E nama ε kɔɔɔ e ma. E xa a kolon, a ε nun ε konyine birin kari keden peen sa ariyanna yi, naxan mi muxune rafisama a bode xa.

Alaa yenge so seene

¹⁰ Falani soxin naxan na, ε sɔɔɔ so Marigina fe yi a senben barakaxini. ¹¹ E Alaa yenge so seene birin tongo alogo ε xa nɔɔ tiye Yinna Manga Setanaa kɔɔene birin yεε ra. ¹² Amasɔɔ en mi adamadiine xan yengema, koni kuntigine nun nɔɔ kanne nun senbe kanna naxanye dunuɔa yidimixini ito xun na, e nun yinna naxin naxanye koren nun bɔɔɔ lan tagini. ¹³ Nanara, iki ε xa Alaa yenge so seene birin tongo alogo waxati naxin na a li, ε xa nɔɔ tiye na yaxune yεε ra, ε yi nɔɔɔ ti feen birin yi, ε yi lu ε funfuni ken!

¹⁴ Nanara, ε xa ti ken! Nɔɔɔɔɔn yi findi ε tagi xidin na, tinxinyaan yi findi ε kanke yε masansanna ra. ¹⁵ E mayitɔɔna nun ε wekilen xa lu alo ε sankidina ε sanni Yesu a fe Xibaru Fapin nalideni naxan bɔɔɔ xunbenla fima. ¹⁶ E denkeleyaan xa lu ε yi alo ε yε masansan wure lefana ε yii ε Fe Naxin Kanna xalimakuli radegexine birin natuun naxan na. ¹⁷ E xa kisi feen nasuxu alo xunna makantan wure kɔɔɔtina, ε Alaa falan lu ε yii Alaa Nii Sarijanxina silanfanna ra. ^{††18} E Ala maxandi waxatin birin Alaa Nii Sarijanxin barakani Ala maxandin sifan birin yi. E lu ε yεε ra yi na ma, ε tunnafan Ala maxandin ma yama sarijanxin birin ma fe ra waxatin birin. ¹⁹ E Ala maxandi n fan xa, alogo n na keli fala tideni waxatin naxan yi, Ala xa falan so n yii, n yi n wekile Xibaru Fapin wundo feen makenendeni yamaan xa, ²⁰ n findixi xeraan na naxan ma fe ra hali n to xidixi yɔɔɔɔɔna ra iki. E Ala maxandi, alogo n xa n wekile falan tideni alo n daxa kii naxan yi.

Xɔɔɔɔɔ dɔɔɔxene

²¹ En nafan ngaxakedenna nun en walike bode tɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔn Tikiko naxan walima Marigin xa, na n ma fe birin yebama nen ε xa, alogo ε fan xa n ma fe xibarune kolon e nun n feen naxanye ligama. ²² N na a

mato Yoni 1.1 nun 15.3 kui. †† Dunuɔa Fɔɔɔn 2.24 † A mato Xɔɔɔɔɔn 20.12 nun Sariyane 5.16 kui. †† SILANFANNA:Sofane yengeso degemana.

rasigama ε ma na nan ma alogo ε xa nxɔ fe kolon, a yi
ε ralimaniya.

²³ Fafe Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixin xa
bɔɲε xunbenla nun xanuntenyaan nun denkeleyaan fi

en ngaxakedenne birin ma. ²⁴ Naxanye xanuntenyaan
mi janma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa,
Ala xa hinan ne ra.

Yesu a Xera Pɔli nan Alaa falani ito seɓexi Yesu a muxune ma naxanye yi dɔxi Filipi taani. Waxati danguxini, Pɔli bata yi kawandin ba na. E denkeleyaan yi sabati ki faɗi, han e yi Pɔli mali a wanla ra yire gbete yi. Na birin yebaxi Xerane Kewanle kitabu yiren kui a sora 16.

Pɔli to sa Romi kasoon na a denkeleyana fe ra, Ala yi a liga a xa kedine seɓe denkeleya yamane ma. Pɔli yi kedi keden seɓe Filipi kaane ma. A yi e ralimaniya alogo e xa lu Ala sagoon kui, e mɔn xa findi misali faɗin na naxan nɔe a lige muxu gbete yi bira Yesu fɔɔ ra. Pɔli yi a rabira e ma a e mi nɔe e yete rakise e wali faɗine xɔn, fɔ Yesu barakani naxan a yete baxi saraxan na dunuɗa birin xa.

Xera Pɔli Yesu a fe Xibaru Faɗin kawandin ba nen Filipi taani Gireki kaane yamanani, a yi denkeleya yamaan malan fɔɔ mɛnni a xeraya sigati firinden ni (Xerane Kewanle 16.12-24 mato). Nɛe dando danguxina, a yi kasoon na waxatin naxan yi (Filipi kaane 1.7 mato), Xera Pɔli yi ngaxakedenya kedin seɓe Filipi kaane ma. A yi wama e nuwali sa feni se fixine fe ra e bata yi naxanye rafa a ma so Epaforodite yii, a tan yeteen yi tɔɔni waxatin naxan yi. A mɔn yi wama nen a xa a fala e xa a e xa e senɓe so e tinxin Alaa Muxu Sugandixin yete ra yi. E mɔn nama kunfa wule dinane xɔn ma naxanye e yamaan ye.

Kitabun yireni ito fɔɔni (1.1-11), Pɔli a sewan nun a wali faɗi kolonna nan mayitama Filipi denkeleya muxune ra. Na xanbi ra, a yi a yete kiin yeɓa. A bɔɗe xunbenla naxan sɔɔma Yesu barakani, a yi na mayita hali a to mi a kolon Romi kaane yi naxan ligama a ra kasoon na. (Filipi Kaane 1.12-26) A yi e kawandi a e xa lu denkeleya kendeni, e yi lanna raso e tagi, e yi xuru e bode ma, nii faɗin yi lu e yi naxan kelixi Yesu ma (1.27-2.18). Benun e mɔn xa e bode to, Pɔli naxa, a Filipi kaane xera Epaforodite nun Pɔli fɔɔrabira Timɔte xa lu e nun Filipi kaane tagi. (2.19-30)

Na xanbi ra, Pɔli mɔn yi e rakolon muxune fe ma naxanye mi tinxinxi Yesu a fe Xibaru Faɗin xa. A yi a fala Filipi kaane xa a e xa lu alo a tan, e yi e senɓe so denkeleyani, e yi lu alo Yesu (Filipi Kaane sora 3). Kitabun yireni ito rapanxi kawandi wuyaxi nan ma e nun nuwali saane nun xɔntɔnne (Filipi Kaane sora 4). To, Yesu a muxune mɔn nɔma limaniyaan sɔɔdeni Kitabun yireni ito xɔn.

Xɔntɔnne

1 N tan Pɔli nun Timɔte, Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikene, nxu bata e tan Alaa Muxu Sugandixina yama sarijanxin xɔntɔn naxanye sa Filipi taani e nun denkeleya yamaan xunmatone nun mali tine. ² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɗe xunbenla fi e ma.

Pɔli Ala maxandina Filipi denkeleya muxune xa

³ E fe na rabira n ma waxati yo yi, n barikan birama nen Ala xa. ⁴ N na Ala maxandima e xa sewan nin waxatin birin! ⁵ Amasɔɔ e bata n mali Yesu a fe Xibaru Faɗin nalideni keli lɔɔ singen ma han to. ⁶ N laxi a ra yati, Ala naxan wali faɗini ito fɔɔxi e tagi, a a rakamali ma nen han a Muxu Sugandixin Yesu fa lɔɔni. ⁷ A lan xaxinli ito xa lu n ma e fe yi, amasɔɔ e fe ramaraxi n bɔɗeni. Bayo xa n xidixi yɔɔlɔɔnɔnna ra, hanma xa n Yesu a fe Xibaru Faɗin xun mayengema, n yi a yeɓa, en birin Alaa hinanni. ⁸ Ala nan n seren na a e rafan n ma xanuntenya kendeni naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen ma.

⁹ N ma Ala maxandin ni ito ra: Ala xa lu e xanuntenyaan fari se fe kolonna nun famun kenden na han, ¹⁰ alogo e xa nɔ fe faɗin kolonɗe, e yi lu fetareyaan nun sɔntareyani han Alaa Muxu Sugandixin fa lɔɔna. ¹¹ E xa defe kewali tinxinxine yi naxanye kelima Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, Ala binye feen nun a batu feen na.

Pɔli kasoon na

¹² Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma nen, e xa a kolon feen naxanye liga n na, ne bata Yesu a fe Xibaru Faɗin mali, a siga yeten na. ¹³ Amasɔɔ a bata makenen mangana sofane birin nun muxune birin xa, fa fala a n kasoon na Alaa Muxu Sugandixin nan ma fe ra. ¹⁴ Ngaxakedenna naxanye e lannayaan saxi Marigini, n to saxi kasoon na, ne bata wekilen sɔɔɔ Alaa falan nalideni ki faɗi, e mi gaxu.

¹⁵ Nɔndin na a ra, e tan ndee Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi bama milen nun lantareyaan nin, koni ndee a ligama jɛnige faɗiyaan nin. ¹⁶ Ne a ligama xanuntenyaan nin, amasɔɔ e a kolon a n ma wanla findixi Yesu a fe Xibaru Faɗin xun mayenge feen nan na. ¹⁷ Bode tan Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin bama yete yigboon nin. E miriyane mi fan. E waxi nde sa feni n ma tɔɔni fari kasoon na.

¹⁸ Fefe mi na ra. Xa e miriyaan findi a faɗin na, xa a findi a jaxin na, Alaa Muxu Sugandixina fe bata rali kiin birin yi. Na bata n sewa, n mɔn luma nen sewani. ¹⁹ Amasɔɔ n na a kolon fa fala na birin findima n ma kisin nan na e Ala maxandine nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina Niin barakan nin. ²⁰ Bayo n naxan mame ma e nun naxan xɔli n ma, n nama yagi fe yo yi mumɛ. Koni n xa limaniya iki alo waxati danguxine yi alogo yamaan xa Alaa Muxu Sugandixin binya n fati bendena fe ra, xa n lu n nii ra, hanma xa n faxes. ²¹ Amasɔɔ Alaa Muxu Sugandixin nan findixi n tan ma dunuɗa yi gidin na, sayaan yi findi tɔɔni na n xa.

²² Koni xa n lu dunuɗa yi, n nɔe wali faɗina nde ke nen. N lan n xa nanse liga? N mi a kolon. ²³ Fe firinni

itoe birin xɔnla n ma: N waxi keli feni dunupani ito yi, n sa lu Alaa Muxu Sugandixin fema, na nan fan ki fani. ²⁴ Koni ε tan ma fe ra, a lan n lu n nii ra fati bɛndɛni. ²⁵ N to laxi na ra, n bata a kolon a n luma nɛn ε yɛ alogo ε xa siga yɛɛn na, ε sɛwa ε dɛnkɛlyani. ²⁶ N mɔn na xɛtɛ ε fema, ε Alaa Muxu Sugandixin Yesu matɔxɔn xun masama nɛn n ma fe ra.

²⁷ Koni, ε siga ti kiin xa lan Alaa Muxu Sugandixina Xibaru Fajin ma, alogo xa n fa ε fema, hanma xa n be, n xa a mɛ nɛn fa fala ε xaxili kedenni, ε sɔbɛ soxi ε bode xɔn ma dɛnkɛlyani Xibaru Fajina fe ra kii kedenni. ²⁸ E nama gaxu ε yengɛfane yɛɛ ra mum! Na a yitama e ra nɛn fa fala e halagima nɛn, a ε tan kisin kiraan nan xɔn Ala barakani. ²⁹ Bayo a bata a ragidi a hinanni a ε xa la Alaa Muxu Sugandixin na, ε mɔn yi tɔɔ a fe ra, ³⁰ ε lu na yengɛ kedenna soɛ, ε n to naxan soɛ, alo ε mɔn bata a mɛ kii naxan yi, han iki n na fari.

Yesu raliga fena

2 Xa Alaa Muxu Sugandixin sɛnbɛ yo fima ε ma, xa a xanuntenyaan limaniya yo fi ε ma, xa lanbodeya yo ε nun Alaa Nii Sarijanxin tagi, xa xanuntenyaan nun kininkinini yo ε yi, ² nba, ε xa n ma sɛwan nakamali, ε yi lan ε bode ma, xanuntenya kedenna yi lu ε tagi, e nun xaxili keden. ³ E nama fefe liga yetɛ yigboni hanma wasoni, koni ε yetɛ magodo, ε yi bonne yate dangu ε yetɛɛn na. ⁴ E nama ε miri ε makone gbansana ma fɔ bonne fan gbeena.

⁵ E kɛɓaan xa lu ε bode tagi alo Alaa Muxu Sugandixina, Yesu.

⁶ Alayaan yi a tan naxan yi a mi na ramara a yetɛ yi.

⁷ Koni a yi a mɛ a yetɛ ra, a yi a yetɛ findi konyin na, a lu adamadiyaan kiini.

A to adamadiyaan sɔɔ,

⁸ a yi xuru Alaa falan bun

han a tin sayaan ma a faha wudin ma.

⁹ Na nan a ligaxi,

Ala a ratexi binyeni kore xɔnna ma, a yi xinla fi a ma

naxan gbo xinla birin xa,

¹⁰ alogo naxanye birin kore xɔnna ma naxanye bɔxɔ xɔnna ma e nun a bun ma, e na Yesu xinla mɛ waxatin naxan yi, xinbin birin sinma nɛn a bun ma,

¹¹ lenna birin yi a fala

fa fala Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na, Fafe Ala binya feen na.

E dɛgɛ alo kɛnɛnna dunupa yi

¹² Nayi, n xanuntenne, ε darixi n ma falan suxɛ kii naxan yi n yɛɛ xɔri, ε mɔn xa a suxu n xanbi dangu na ra iki, ε yi lu ε kisi feen nakamalɛ gaxun nun xuruxuruni. ¹³ Amasɔɔ Ala nan walima ε yi, alogo ε jɛnigen nun ε kɛwanle xa lan a waxɔn feen ma.

¹⁴ E feen birin liga hali ε nama a findi mawugan nun fe matandin na, ¹⁵ alogo ε xa findi sɔntarene ra, ε sar-ijan. E findi Alaa diine ra, fɛ mi naxanye ra naxanye dɛgema alo sarene kore xɔnna ma waxatini ito muxu tinxintare sarijanbarene ye, ¹⁶ ε nɛma nii rakisin falan naliye. Xa ε na liga, n nan n kanbama ε yi nɛn Alaa Muxu Sugandixin fa lɔxɔni fa fala n ma dunupa yi gidin nun n ma wanla mi findixi fe fuun na.

¹⁷ Hali n faha ε xa, n lu alo minse saraxan naxan nabɔxɔnma ε fe ra, sa ε dɛnkɛlyaan fari Ala yetagi naxan fan luxi alo saraxana, na n nasɛwama nɛn, en birin yi sɛwa. ¹⁸ E fan xa sɛwa na kiini, en lu en bode yi sɛwani.

Timɔte nun Epaforodite a fe

¹⁹ N xaxili tixi Marigi Yesu ra, a xa n mali Timɔte rasigɛ ε ma xulɛn, alogo n tan yetɛɛn bɔɓɛ xunbelɛ kii naxan yi ε xibarune fe yi. ²⁰ Muxu gbɛtɛ mi n dɛxɔn naxan xaminxi ε fe ra alo a tan. ²¹ Bonne tɔɔnɔn nan tun fenma e yetɛ xa. E mi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen fenma. ²² Koni ε yetɛna a kolon a Timɔte bata a kɛɓaan mayita tɔɔni, a yi a yetɛ findi Xibaru Fajina walikɛɛn na n dɛxɔn alo diin nun a fafe. ²³ N waxi a rasiga feni ε ma, n na n ma feene to fixaxi waxatin naxan yi. ²⁴ N laxi a ra Marigin barakani fa fala n fan yetɛɛn sigama nɛn ε fema.

²⁵ N bata a miri fa fala a fɛrɛ mi na fɔ n mɔn xa ngaxakedenna Epaforodite raxɛtɛ ε ma, n wali kɛ boden nun n yengɛ so bodena, ε naxan nafa n ma, ε seene so a yii n mali feen na. ²⁶ E birin to xɔnla a ma ki fani! A bata kɔntɔfili bayo ε bata a furena fe mɛ. ²⁷ Nɔndin nan a ra, a fura nɛn yati! A yi luxi ndedi a xa faha. Koni Ala yi kininkinini a ma. A mi kininkinini a kedenna xan ma, koni n tan fan, alogo na sunun nama sa n ma tɔɔn fari. ²⁸ Nanara, n waxi a rasiga feni ε ma mafurɛn alogo ε na a to waxatin naxan yi, ε mɔn yi sɛwa, n bɔɓɛn yi sa ndedi. ²⁹ E a rasɛnɛ sɛwa gbeeni Marigin xinli. E na muxu sifan binya, ³⁰ bayo a yi faxama nɛn nun Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra. A yi tinxi a niin fi feen ma alogo a xa n mali ε tan yetɛɛn mi yi nɔɛ naxan ligɛ.

Kisin sɔɔ fena

3 Iki, ngaxakedenne, ε sɛwa Marigini. Na mi n tɔrɛ xa n xɛtɛ na feene ma n bata yi naxanye sɛbɛ ε ma nun alogo na xa ε ratanga. ² E ε masiga fe xɔsɔxi rabane nun fe paxi rabane ra, e nun muxun naxanye a falama fa fala xa muxun mi banxulan a mi kisima. ³ Anu, jɔndin naxan na, en tan nan muxu banxulanxine yetɛɛn na, en tan naxanye Ala batuma a Nii Sarijanxin barakani, en tan naxanye en kanbama Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, en tan naxanye mi laxi en yetɛ ra.

⁴ Xa n wa, n fan nɔɛ lɛ n yetɛ ra nɛn. Xa bonne e mirixi nɛn a e nɔɛ e yetɛ rakisɛ nɛn, n dangu ne ra pon!

⁵ Amasɔɔ n banxulan n barin xii solomasɛxɛdɛ lɔxɔn nin. Isirayila kaan nan n na, keli Bunyamin bɔnɔnɔni, Heburune Heburu nan n tan na. N yi biraxi sariyan

כאכא ra Farisi muxune † kiin ma nun. ⁶ Yahudiya dina xaxaxanna nan yi n na nun han n yi denkeleya yamaan naxankatama. Fe yo mi yi n ma tinxinna ra sariyan mabinni. ⁷ Koni n yi seen naxanye yatema tawak na, iki n bata ne yate bawak na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. ⁸ Koni n feene birin yatexi bawak nan na fe fisamantenni ito a fe ra naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin kolon feen na, Yesu n Marigina. Amasawak n bata bawak feen birin yi a fe ra. N bata seen birin yate fe fuune ra alogo n xa Alaa Muxu Sugandixin sawak, ⁹ n yi lu a tan xa. N mi n yete findima tinxin muxun na n ma sariya suxun wak, koni fa denkeleyaan barakani Alaa Muxu Sugandixin ma. Tinxiyaan na a ra naxan kelixi Ala ma a sawak denkeleyaan barakani. ¹⁰ N fa waxi Yesu kolon feni, e nun senben naxan a rakelixa sayani, nxu nun a tan yi tawaya kedenna kolon, n yi lu alo a tan a sayani ¹¹ alogo n fan xa keli sayani.

Giina han a danna

¹² N munma yelin na birin sawte singen, hanma n yi kamali. Koni n yixawakawak a fendeni alogo n xa n kawakanna rasuxu bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan n fan nasuxi. ¹³ Nba, ngaxakedenne, n na a kolon, n munma a sawte singen. Koni n fe keden nan nabama iki: feen naxanye n xanbi ra, n bata ninan ne wak. Naxan n yee ra, n kataxi na nan li fe ra iki. ¹⁴ N na n gima, alogo n xa sa a danna li, n yi ariyanna sawte, Ala n xilixi naxan ma a Muxu Sugandixin barakani, Yesu.

¹⁵ Nanara, en tan naxanye bata kawak denkeleyani, a lan en birin xa na to na kii nin. Koni xa fe gbete e tan nde kui, Ala na fan nafixama nen na kanna xa. ¹⁶ Na ma, en xun tixi denaxan na, en xa siga yeen na na kii nin.

¹⁷ Ngaxakedenne, e birin xa n tan naliga. Muxun naxanye sigati ki luxi alo nxu gbeena, ne nan xa findi misaala ra e xa. ¹⁸ N bata yi ito fala e xa nun sanja ma wuyaxi, n wugamatawak wak xa a fala e xa iki. Muxu wuyaxi sigati kiina e findixi Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin †† xaranna fe yaxune ra. ¹⁹ Na muxune e rapanma yahannama nin. E ala nan e fati benden sagone ra. E rafeya feene nan naxan e ma. Dunuja feene nan tun naxan e ma. ²⁰ Koni ariyanna dugurenne nan en tan na. En na en nakisimaan nan mamema keli ariyanna yi, en Marigina Yesu Alaa Muxu Sugandixina. ²¹ A en fati benden senbetaren maxetema nen, a lu kawak alo a gbeena, a yi a liga senben na naxan feen birin saxi a kawak bun ma.

† FARISI MUXUNE: Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sawte so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E wak yi e benbane namunne suxuma kii kawakeni. E tan yi laxi malekane ra. E wak yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. †† Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin na ma, e yi e faxa. Yesu sayan na habadan nii rakisin fima muxune ma. A faxa wudin yi findi kisin taxamasenna ra.

Poli a maxadina

⁴ Nanara, ngaxakedenne, n xanuntenne nun n naxan muxune, naxanye findixi sewan nun xun-nayerenna ra n xa, e lu Marigini gben gben, n xanuntenne.

² Ewodi nun Sintiki, n na e mafanma, e lan e bode ma Marigini. ³ I tan, n lanfana, lannaya muxuna, n bata i maxandi, i xa na naxanle mali amasawak e bata wali n kawak Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra, e nun Kilementi e nun n lanfane birin naxanye xinle sebexi Nii Rakisin Kitabun kui.

⁴ E sewa Marigini waxatin birin. N wak xa a fala, e sewa. ⁵ Muxun birin xa a kolon fa fala e dijaxi. Marigin famawak ni i ra! ⁶ E nama xamin fefe ra, koni e makone fala Ala maxandideni e nun barika birani waxatin birin. ⁷ Nba, Ala kawake xunbenla naxan fima, xaxinla mi kawak naxan famunke, na e kawaken nun e xaxinla kantanma nen Marigini, Alaa Muxu Sugandixina Yesu.

⁸ Nba, kawaken na, ngaxakedenne, feen naxan yo finde kawakin na, fe keddena, tinxinna, saripanna, marafanna, binyen feen naxan yo yi, xa wak fajin na a ra, naxan finde tantunna ra, ne xa findi e miriyane ra. ⁹ E bata xaranna naxanye sawte n na, e bata naxan me e nun n kawenle, e xa ne liga. Nayi, kawake xunbenla Ala luma nen e wak ma.

Poli a barika birana

¹⁰ N sewaxi Marigini ki fajin bayo e wak bata e kawak lu n wak. E xaxili yi n wak nun yati koni e mi fere sawte e xa a yita n na. ¹¹ N mi ito falama e xa n makoon xan ma fe ra, bayo n bata dari a ra n xa n wasa so n kiini. ¹² N yigelitawaan kolon, n nafulu kayaan kolon. N bata wundo feni ito kolon fa fala xa n lugoxi hanma xa n kamexi, xa se gbege n yii hanma ndedi, n wasa soxi na yi yiren birin e nun waxatin birin bayo ¹³ n kawake feen birin lige nen Yesu barakani naxan senben fima n ma.

¹⁴ Koni hali na, e bata fe fajin liga e n mali n ma kawake yi. ¹⁵ E tan Filipi kaane fan yatina a kolon, e Yesu a fe Xibaru Fajina fe me waxatin naxan yi, n kelimatana Masedoniya yi, e tan nan tun n mali denkeleya yamane ye, e se fajina ndee fi, e ndee rasuxu. ¹⁶ N yi Tesaloniki taani waxatin naxan yi, sanja ma firin, e seene rafama n ma n makoon yi naxanye ma. ¹⁷ N mi kiseene xan fenma n yete xa, koni n waxi nen e xa barayin nan sawte. ¹⁸ E seen naxanye birin soxi Epaforodite yii, n bata e birin masawak, ne bata n makone birin li, e n wasa. A ligaxi nen alo wusulanna naxan ganma saraxa fajin na, naxan Ala kenexi. ¹⁹ Nba, n ma Ala e malima e makoon birin na nen a nafulu kayaan wak Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani. ²⁰ En xa binyen fi en Fafe Ala ma habadan han habadan. Amina.

Kawak kawakena

²¹ E yama saripannan birin kawak naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini. En ngaxakedenna naxanye n fema

be, ne fan ε χόντομα. ²²Yama saripnanxin naxan birin ²³Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu
be, ne ε χόντομα, katarabi Romi Manga Gbeena mux- ε yi.
une ma.

Yesu a xeraan Pɔli kitabu yireni ito rasiga denkeleya muxune nan ma naxanye yi dɔxi Kɔlɔsi taani. Pɔli singe xa mi kawandin ba e xa, koni a e fe kolon nen Romi taani, a yi kasoon na denaxan yi. Alaa Nii Sarijanxin yi kawandina nde fi Pɔli ma Kɔlɔsi kaane xa e nun denkeleya muxune birin xa naxanye dunuɗa yi.

Kɔlɔsi taan yi Efesi taan sogeteden binna nin fɔ kilo keme firin yate. A luxi alo Pɔli mi siga na mumɛ. A fɔxɔrabi-rana nde, Epafirasi nan siga na, Kɔlɔsi kaan nan yi Epafirasi ra, naxan singe sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na taani (Kɔlɔsi kaane sora 1.7 nun sora 4.12).

Pɔli yi kasoon na waxatin naxan yi, yanyina nde Romi taani, Epafirasi yi fa a fala a xa a Kɔlɔsi kaane bata kunfa dina gbetɛ xaranna xɔn. Muxu gbetene bata sa xaranna ti Kɔlɔsi kaane xa, e naxa fa fala a xa i wama Ala kolon feni, xa i wama kisi feni, fɔ i xa senbe gbetene nan batu, i yi so namun fena nde yi, alo banxulanna nun donse donna tɔnne nun minseene tɔnne. E to Pɔli rakolon na feene ma, mafuren a yi Kitabun yireni ito sebe Kɔlɔsi kaane ma, alogo a xa a fala e xa fa fala Ala kisin naxan fima, na sɔɔ a Muxu Sugandixin Yesu nan xɔn naxan kamalixi. A yi kedindin so Tikiko nun Onesimo yii siga e ma (sora 4.7,9).

A yelin xanbini xɔntɔnna tiye e nun wali fajin kolonna Ala xa (sora 1.1-14), Kitabun yire singen Yesu a mangayaan nan ma fe falama. A naxa, fa fala Yesu senben gbo jinanne birin xa, a Yesu nan keden findixi Alaa falan Xibaru Fajin kanna ra (sora 1.15 han sora 2.3). Pɔli yi falan ti Kɔlɔsi kaane xa lan tantanna fe ma muxuna ndee naxan ligama e konni (sora 2.4-25). Dɔnxen na, a e kawandi lan e kewanle ma e lan e xa naxan liga Alaa Muxu Sugandixin xɔn, denkeleya kendeni (sora 3.1 han sora 4.6).

A rajanni, a falana nde sebe a kolon muxune ma a yi a rajanna sebe a yete yiin na, a falani so (sora 4.7-18). Kitabun yireni ito Alaa Muxu Sugandixin tiden yebama nxu xa ki fajin.

1 N tan Pɔli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xɔn ma, n tan nun en ngaxakedenna Timɔte nan kedini ito sebexi, ² siga ngaxakeden sarijanxine ma naxanye tɔɔɔndiyaxi Alaa Muxu Sugandixin ma Kɔlɔsi taani. En Fafe Ala xa hinanna nun bɔɔɔe xunbenla fi e ma.

Barika birana Ala maxandideni

³ Nxu nɛma Ala maxandima e xa, nxu barikan birama Ala xa e fe ra waxatin birin, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe. ⁴ Amasɔɔ nxu bata e denkeleyana fe me lan Alaa Muxu Sugandixina Yesu a fe ma e nun e a yama sarijanxin xanuxi kii naxan yi. ⁵ Nanara, e denkeleyaan nun e xanuntenyaan xunna tixi na yigin nan na naxan namaraxi e xa ariyanna yi. E bata na yigin kolon Xibaru Fajin gbee tɔɔɔndi falana e li waxatin naxan yi. ⁶ Xibaru Fajini ito bata fa e ma alo a fama dunuɗa birin ma kii naxan yi. A fama nen barakan na, a yiriwa. A na kiin fan yi e tagi xabu e tɔɔɔndin me lɔɔɔni, e yi Ala hinanna kolon. ⁷ Epafirasi nan e tan xaranxi, en nafan walike bodena, naxan findixi e tan xa Alaa Muxu Sugandixina xera tɔɔɔndiyaxin na. ⁸ A tan nan a falaxi nxu xa, Alaa Nii Sarijanxin xanuntenyaan fixi e ma kii naxan yi.

⁹ Na nan a toxi, xabu nxu na me lɔɔɔni, nxu Ala maxandima e xa tun! Nxu mafanna tima alogo e xa kamali Ala sagoon kolonni e nun fekolonna nun xaxili-mayaan birin Alaa Nii Sarijanxin naxan fima. ¹⁰ Nayi, e nɔɔe sigan tiye nen alo Marigin waxi a xɔn ma kii naxan yi, e yi a kenɛn kiin birin yi. E sabati e kewali fajine xɔn e yiriwa Ala kolonni. ¹¹ Nxu mɔn Ala maxandima alogo e xa senbe gbeen sɔɔɔ Ala gbee senbe sɔɔɔɔɔn xɔn ma, e nɔɔ e tunnafanɔɔe, e mɔn yi limaniya. ¹² E xa barikan bira Fafe Ala xa sewani bayo a tan nan a ligaxi e yi e gbee keɛn sɔɔɔ naxan kenenna mangayani yama sarijanxin xa. ¹³ A tan bata en xunba dimin kɔn bun ma, a en xali

a rafan dii xemena mangayani ¹⁴ naxan en xunba, a yi en yulubine xafari.

Alaa Muxu Sugandixina

¹⁵ Ala totaren maligan nan a Muxu Sugandixin na. A tan nan dii singen na daala birin ye. ¹⁶ Amasɔɔ Ala bata seen birin da a tan barakani kore xɔnna nun bɔɔɔn ma, seen naxanye toma e nun naxanye mi toma, mangayane, kuntigine, nɔɔ kanne, e nun senbe kanne. Seen birin daxi a tan nan baraka yi a tan xa. ¹⁷ A yi na benun seen birin xa da. Sena ngaan masuxi a tan nan xɔn. ¹⁸ A tan nan denkeleya yamaan xunna ra naxan luxi alo a fatina. A tan nan habadan muxu singe kelixin na sayani, alogo a xa findi yeeratiin na feen birin yi. ¹⁹ Amasɔɔ a bata rafan Ala ma a xa a keɔa kamalixin birin lu Yesu yi. ²⁰ A mɔn bata tin, a xa e nun seen birin tagini tɔn naxan bɔɔɔn nun kore xɔnna ma a Muxu Sugandixin barakani. A wunla yi mini a faxes wudin ma alogo a xa bɔɔɔe xunbenla fi en ma.

²¹ A fɔlɔni nun, e yi makuya Ala ra pon! E yi e yete findi a yaxune ra e miriyane nun e kewali jaxine xɔn. ²² Koni iki, a bata e tagini tɔn a fati bendena sayaan xɔn ma, alogo a xa fa e rasarijanxin na a yetagi. Fe mi fa e tan yi, a mi fa e magima. ²³ Koni, fɔ e xa lu denkeleyaan fari ken, alogo e nama makuya Xibaru Fajin yigin na e naxan mexi naxan nalixi daala birin ma e nun n tan Pɔli findi naxan wali muxu ra.

Pɔli a wanla

²⁴ Iki, n sewaxi n ma tɔɔɔɔe yi e fe ra, bayo na tɔɔɔɔe dɔnxen naxanye luxi Alaa Muxu Sugandixina tɔɔɔn na, n na defema nen n fati bendeni denkeleya yamaan xa naxan findixi a fatin na. ²⁵ Ala nan n findixi denkeleya yamana walikeɛn na, a n xa Alaa fala kamalixin nali e ma. ²⁶ Wundon na a ra naxan yi luxunxi waxati dan-

guxine yi muxun birin ma, koni iki a bata a ye makenen a yama saripnanxin xa. ²⁷ Ala bata tin a siyane birin yi a wundo fe tilinxi mamirinxin kolon. Na wundon ni i ra: Alaa Muxu Sugandixin luma ε tan yi. Yigin na a ra, a ε xa כוכו.

²⁸ Nxu Muxu Sugandixina fe ralima muxun birin ma, nxu e kawandi, nxu yi e xaran fekolonna birin na alogo nxu xa fa muxun birin defexin na Alaa Muxu Sugandixin ma. ²⁹ N walima a xɔdɛxɛn na na feen nan ma. N na n sɔbɛ so a senbɛ gbeeni naxan walima n yi fangan na.

2 N wama nen ε xa a kolon a n yengɛ gbee sifan naxan yi ε xa e nun Layodise kaane e nun naxanye birin munma n gbɛndin to. ² N yengen soma e xa nen alogo e bɔɔɛn xa limaniya, e findi gbɛndi kedenna ra xanuntenyani, e yi fekolonna kamalixin sɔtɔ xaxilimayani alogo e yi Alaa wundo feen kolon, Alaa Muxu Sugandixina, ³ dahamun fekolonna nun xaxinla birin luxunxi naxan yi.

⁴ Nba, n na a falama ε xa, alogo muxu yo nama ε mayenden fala naxumene ra. ⁵ Bayo hali n gbɛndin mi ε fema koni n xaxili ε xɔn. N sɛwaxi, n na a to sariyan naxan ε tagi e nun ε denkeleya kendena Alaa Muxu Sugandixin ma!

Nii nenɛn defexina Yesu yi

⁶ Nayi, bayo ε bata Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin sɔtɔ, ε lu a tan yi. ⁷ E xa ε salenna bitin, ε sabati a tan yi. E senbɛ so denkeleyani alo e ε xaranxi kii naxan yi. E xa barikan bira Ala xa waxatin birin.

⁸ E a liga ε yeren ma. Nanara, muxu yo nama ε findi konyin na dunuɓa fala naxumene nun mayanfa feene xɔn, fata adamane namunne nun dunuɓa gele ma feene ra, naxanye mi kelixi Alaa Muxu Sugandixini.

⁹ Amasɔtɔ alaya kamalixin birin luxi Yesu fati bendɛn nin. ¹⁰ E fan bata kamali a tan yi. A tan nan senbene nun kɔkɔne birin xunna ra.

¹¹ E bata banxulan Yesu xɔn, muxune banxulan tiin mi naxan na, koni naxan muxune xɔɔyama fati bendɛn nafan feene senben bun, Alaa Muxu Sugandixin naxan ligama. ¹² Amasɔtɔ ε rafu igeni waxatin naxan yi, ε nun Yesu bata maluxun ε bode xɔn ma. E mɔn bata keli sayani ε bode xɔn ma denkeleyaan barakani Ala senben ma naxan a rakelixi sayani. ¹³ E faxaxin nan yi a ra nun ε hakene fe ra e nun ε fati bendɛn banxulantareyaan ma. Koni iki, Ala bata en hakene mafelu, a ε nun Yesu niin bira ε yi ε bode xɔn ma. ¹⁴ Doli kedɛn naxan yitɔnxi en xili ma e nun tɔnna naxanye yi en halagima, a bata ne ba, a e ɓan, a e gbangban a faxa wudin fari. ¹⁵ Na kiini, Ala bata kɔ kanne nun senbe kanne yengɛ so seene ba e yii, a ti e yeε ra dunuɓa ye-tagɛ alo muxu suxine yengeni, a kɔn sɔtɔ e ma a sayaan barakani a faxa wudin ma.

¹⁶ Nanara, ε nama tin muxu yo xa ε kiti ε donsena fe ra hanma ε minsena hanma sali lɔxɔna nde, hanma kike nenɛn malanne, hanma Matabu Lɔxɔna fe ra. ¹⁷ Ne birin findixi fe famatɔne nininna nan na naxanye yi fama, koni ɓɔndɛn yetɛɛn findixi Alaa Muxu Sugandixin nan na. ¹⁸ E nama tin, muxu yo xa ε yalagi wulen yetɛ

magodoni e nun maleka batun xɔn. Na muxu sifana a kanbama a xiye toxine nan ma fe ra. A lugoxi waso funan na a munadabayaan miriyani, ¹⁹ a ba Yesu yi. Anu, a tan nan luxi alo fati bendɛn xunna. Yesu barakani fatin birin baloxi, a findi kedenna ra salen seene nun fasane xɔn, a yi gbo alo Ala waxi a xɔn ma kii naxan yi.

Xɔɔyana Yesu yi

²⁰ Xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxa ε bode xɔn, a yi ε xɔɔya dunuɓa gele ma feene ma, nanfera nayi ε sigan tima alo dunuɓa gbee muxun nan ε tan na? Nanfera ε tinma e xa tɔn sifani itoe sa ε ma? ²¹ E nama a tongo! E nama a mato ε lenna ra! Yiin nama din a ra! ²² Ne findixi seene nan na naxanye lɔma ayi e na rawali waxatin naxan yi. Ne findixi yamarine nun xaranne nan na fata muxune ra. ²³ Na yamarine maligaxi fekolonna nan na, fata e karahan batu kiin ma, e nun e yetɛ magodona, e nun e fati bendɛn suxu kii xɔdɛxɛna, koni senbe mi ne yi, e yi fati bendɛn natane xuru.

Alaa kirana

3 Bayo ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata rakeli sayani, nayi ε xa ariyanna feene fen, Alaa Muxu Sugandixin dɔxi Ala yiifanna ma denaxan yi. ² E xa ε miri ariyanna feene ma, ε nama ε miri dunuɓa feene ma. ³ Amasɔtɔ ε bata faxa, ε dunuɓa yi gidin luxunxi Alaa Muxu Sugandixini Ala xɔn. ⁴ Alaa Muxu Sugandixin na mini kenenni, a tan naxan ε rakisixi, ε fan minima nen a fema a binyeni.

⁵ Nanara, dunuɓa fe kobin naxanye ε yi, ε xa ne yiiba: yanga suxuna, xɔsi feene, kunfa naxine, waxɔn fe naxine, e nun milentenyana, naxan findixi se batun na.

⁶ Sɔnna sifani itoe nan Ala kɔkɔn nafama fala suxutarene ma. ⁷ E tan fan yetɛɛn yi sigan tima na kii nin nun ε to yi ε dunuɓa yi gidin ligama e yi.

⁸ Koni iki, ε xa na feene birin yiiba: kɔkɔna, kɔɔɛ teena, naxuna, konbina, e nun fala naxin naxan minima ε dɛ. ⁹ E nama wulen fala ε bode xa amasɔtɔ ε bata muxuya fonna yiiba e nun a kewanle. ¹⁰ E mɔn bata muxuya nenɛn sɔtɔ naxan luma yitɔnɔɔ Ala kolonni han a findi a da muxun maligan na. ¹¹ Na dali nenɛni, Girekine nun Yahudiyane, banxulanne nun banxulantarene, xɔɔɛne nun xuluntarene, konyine nun xɔɔne, ne birin keden Alaa Muxu Sugandixini, fangan naxan yi feen birin yi.

¹² Nanara, bayo Ala bata ε yeɓa, a ε findi a rafan yama saripnanxin na, ε xa kininkininna nun fanna nun yetɛ magodon nun limaniyaan nun diɓan tongo. ¹³ E xa diɓa ε bode xa, ε ε bode mafelu. Xa nde feen liga a lanfaan na, ε xa ε bode mafelu alo Marigin bata ε mafelu kii naxan yi. ¹⁴ E xa xanuntenyaan sa ne fari, naxan e birin defema. ¹⁵ Alaa Muxu Sugandixina kɔɔɛ xunbenla xa yiriwa ε kɔɔɛni. Bayo Ala ε xilixi na nan xɔn, ε findi fati bendɛ kedenna ra. E findi wali faɓi kolonna ra.

¹⁶ Alaa Muxu Sugandixina falan xa lu ε yi, a naxunna

birin yi, ε yi ε bode xaran, ε yi ε bode kawandi fekolon-na birin yi, e nun Yaburi falane nun βetine nun Ala tantun sigi sarjnanxine ra. Ε barikan bira Ala xa ε βηηeni. ¹⁷ Ε naxan birin ligama hanma ε a fala, ε xa na birin liga Marigi Yesu xinli ε yi barikan bira Fafe Ala xa a barakani.

Denbaya sariyana

¹⁸ Naxanle, ε xuru ε xeme ne ma alo a lan naxanle ma kii naxan yi Marigin yetagi.

¹⁹ Xeme ne, ε naxanle xanu, ε nama naxu e ra.

²⁰ Diine, ε sɔɔ muxune fala xuiin suxu feen birin yi, amasɔɔ na nan nafan Marigin ma.

²¹ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔɔ alogo e nama tun-naxɔɔ.

²² Konyine, ε kanne fala xuiin suxu feen birin yi nax-anye ε xun na dunuηa yi. Ε nama wali e ye xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni ε wali βηηe faηin na Marigin binya feen na. ²³ Ε nema fefe lige, ε xa a liga ε βηηen birin na alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi koni muxune mi a ra. ²⁴ Bayo ε a kolon, fa fala ε ε saranna sɔɔma nen Marigin yii, a keen naxan namaraxi a yamaan xa. Ε kannan na Alaa Muxu Sugandixin na ε walin naxan xa. ²⁵ Naxan na wali tinxintareyani, a tinxintareyaan saranna sɔɔma nen, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa.

4 Konyi kanne, feen naxan lan, naxan tinxin, ε xa na liga ε konyine xa. Ε a kolon fa fala ε fan kannan ariyanna yi.

Maxadine

² Ε xa lu Ala maxandε waxatin birin, ε yi lu ε yeε ra yi, ε barikan bira a xa. ³ Ε mɔn xa Ala maxandi nxu xa. Nana, Ala xa nxɔ falan nasɔnɔya alogo n xa nɔ Alaa Muxu Sugandixin wundo feen nalideni, n kasoon na naxan ma fe ra. ⁴ Ε xa a mafan, n xa a fala a fixen na alo n lan kii naxan yi.

⁵ Ε sigan ti xaxilimayani denkeleyatarene mabinni, ε fere fen waxatine ma. ⁶ Ε falan xa findi hinan fala kenden nan na. Ε xa a kolon ε muxun birin yabima a faηin na kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxene

⁷ Nxu rafan ngaxakedenna Tikiko nan n ma feen birin fale ε xa. Marigina walike tɔgɔndiyaxin na a ra naxan walima Marigin xa alo n tan. ⁸ N na a rasigama ε ma alogo ε xa nxu kiin kolon, a yi ε ralimaniya. ⁹ En nafan ngaxakedenna, tɔgɔndiya muxuna, Onesimo sigama a fɔxɔ ra. Ε muxuna nde na a ra. Feen naxan danguxi be yi, e na birin yeβama ε xa nen.

¹⁰ N kasorasa bodena Arisitaraki ε xɔntɔnma e nun Maraka, Baranabasi dunbode. Ε bata yi yamarine me naxan ma fe ra, xa a fa ε konni, ε xa a rasene ki faηi.

¹¹ Yisa, naxan xili sa Yusutu, na fan ε xɔntɔnma.

Yahudiyane tagi ne nan tun walima n xɔn ma Alaa Mangayana fe ra, ne nan findixi n niini fan muxune ra.

¹² Epafirasi, ε muxuna nde ε xɔntɔn Yesu a walikena, Alaa Muxu Sugandixina. A yengen soma ε xa Alaa maxandini waxatin birin, alogo ε xa defe, ε yi ε yixɔxɔ, ε kamali Ala sagoon birin yi. ¹³ N na seren bama a xa, a tɔxɔi ε fe ra ki faηi e nun Layodise kaane nun Herapolisi kaane. ¹⁴ En nafan muxuna, Luka dandan tiina, e nun Demasi ε xɔntɔn.

¹⁵ Ε ngaxakedenne xɔntɔn nxu xa naxanye Layodise yi, e nun Nimifa nun denkeleya yamaan naxan malanna tima a banxini. ¹⁶ Ε na kedini ito xaran ε konni, ε a liga a xa xaran Layodise kaane denkeleya yamaan xa. Naxan fan kelima Layodise yi, ε na fan xaran. ¹⁷ Ε xa a fala Arikipe xa, ε naxa, "I wanla naxan sɔɔxi Marigin na, a liga i yeren ma, i yi a rakamali."

¹⁸ N tan Pɔli nan xɔntɔn dɔnxeni ito sebexi n yiin na: Ε nama ηinan n ma kasorasaan xɔn ma.

Ala hinanna xa lu ε xɔn.

Tesaloniki yi findixi Romi manga taan nan na Masedoniya yamanani, Gireki yamanan kōmen fōxōni. Xera Pōli fa nen na taani a xerayaan sigatiin firindeni, a keli xanbini Filipi taani. A yi denkeleya muxuna ndee sōtō menni, koni a mi bu na, bayo Yahudiyana ndee yi na, naxanye mi yi tinxi a fe ma. Nayi, fō a xa yi keli nen Tesaloniki taani mafuren. Nanara, a yi siga Beere taani (Xerane 17.1-10). Dōnxen na, a yi fa Kōrenti taani, a fōxōrabiran Timōte yi sa a li na, a yi Tesaloniki kaane feene yeba a xa. Nayi, Pōli yi kedi singen nasiga Tesaloniki kaane ma. Waxatina nde, a sebe Kōrenti taan nin. Fe kolonne a falama fa fala Kitabun yireni ito nan singe sebe benun Ningila Yesu kitabu yire gbeteeye, a a sebe nen fō nē fu nun solofere jōxōn Yesu te xanbini kore xōnna ma. Xibarun naxanye fa sa keli Tesaloniki taani, xeraan yi sewa ne fe ra. A barikan birama Ala xa lan na misali fajin nan ma Tesaloniki kaane naxan yitama yamanan muxun bonne ra. A mōn a falama a waxi e to feni han (1.1-3.13). Nayi, a e kawandima a e xa e tunnafan, e mōn yi yanfan denkeleyani Yesu ma (4.1-12). Na xanbi ra, e bata maxōdinna naxanye ti lan faxa muxune keli feen ma sayani e nun Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma, a yi ne yabi (4.13-5.11). A a kedin napanxi sariyane nun xōntōnne nan ma (5.12-28). Kitabun yireni ito feene nan yebama lan waxati rapanne fe ma. A falama denkeleya muxune xa nen fa fala e xa seren ba, a e xa a kolon a waxatina nde fama, "e sa luma nen Marigin fema habadan!" (4.17)

1 Pōli nun Silasi nun Timōte nan ito sebexi siga Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu a denkeleya yamaan ma Tesaloniki taani.

Ala xa hinanna nun bōjē xunbenla fi e ma.

Barika birana

² Nxu barikan birama Ala xa e birin ma fe yi waxatin birin, nxu nēma Ala maxandē e xa. ³ Nxu nēma Ala maxandē, nxu xaxili e feene xōn: e denkeleyaan wanle nun e xanuntenya wanle nun e tunnafanna nun e yigina Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini en Fafe Ala yētagi. ⁴ Ngaxakedenne, e tan Ala xanuntenne, nxu a kolon fa fala Ala bata e sugandi. ⁵ Amasōtō nxu to Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma, na mi findi falan xan tun na, koni fō senben nun Alaa Nii Sarijanxin nun xaxili ragidi kamalixina. Nxu yi sigan tima e fe ra kii naxan yi e tagi, e na kolon. ⁶ E findi nen nxu tan nun Marigin naliga muxune ra. Hali e to tōrō gbeen sōtō, e falan nasuxu nen sewani Alaa Nii Sarijanxin naxan fixi e ma. ⁷ Na kui, e bata findi misaala ra denkeleya muxune birin xa Masedoniya yamanan nun Akaya yamanani. ⁸ Amasōtō Marigina falan xuyaxi ayi e barakan nin, a mi dan Masedoniya yamanan nun Akaya yamanan xan gbansan yi. Koni e denkeleyana Ala ma, na feen bata kolon yiren birin yi. Nayi, nxu tan mako mi fa a fala feen ma. ⁹ E nxu yisuxu kii naxan yi, muxune na falama e nun e xete suxurene fōxō ra kii naxan yi, e tubi Ala ma, e habadan Ala jōndin kanna batu. ¹⁰ E yi a Dii Xēmen fa feen mame keli kore, Ala bata naxan nakeli sayani, Yesu naxan en xunbama Ala xōlō famatōn ma.

Pōli a xerayana Tesaloniki yi

2 Ngaxakedenne, e yetena a kolon fa fala nxu fa feena e konni, na mi luxi fuu. ² Nxu bata yi tōrōn nun naxankatan sōtō Filipi taani, alo e a kolon kii naxan yi, nxu yi nxu wēkilē Ala yi, nxu yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma hali muxu wuyaxin to nxu yenge e konni. ³ Amasōtō nxō kawandi xuine mi fataxi tantanna ra hanma jēnige saripantarena hanma yanfantenyana. ⁴ Koni Ala to bata nxu kēna fēfēfē, a yi a falan

Xibaru Fajin taxu nxu ra. Nxu falan tima na kii nin. Nxu mi waxi muxune xan kenen fe yi, koni Ala naxan muxune bōjēn fēfēfēma. ⁵ Bayo e a kolon yati, fa fala nxu mi e rawalixi wulen matōxō xuiin xōn hanma nxu mila e seene xōn luxunni. Ala nan nxu seren na. ⁶ Nxu mi binyen fenma muxu yo ra, e tan hanma ndee gbeteeye. ⁷ Alaa Muxu Sugandixina xerane to nxu ra, nxu yi nōē nxō goronna se nen e xun ma nun. Koni, nxu findi nen muxu sabarixine ra e ye, alo dii ngana a diin masuxuma kii naxan yi. ⁸ Nayi, nxu yi tinxi nxō sabarini nxu xa Alaa falan Xibaru Fajin nali e ma, nxu yi nxu yete niin fi e fe ra amasōtō nxu yi e xanuxi han! ⁹ Nxu ngaxakedenne, e xaxili lu nxō yanyin nun nxō kōēn wanla nun yegbaan xōn. Nxu na wanla ke nen alogo goronna nama lu muxu yo xun ma, nxu nēma Yesu a fe Xibaru Fajin nalima e ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Nxu seren nan e ra, e nun Ala fa fala nxu yi sarjanna nun tinxinna nun fetareyaan nin e tan denkeleya muxune tagi. ¹¹ E a kolon fa fala nxu luxi e keden kedenna birin xa nen alo fafan nun a diine kii naxan yi. ¹² Nxu yi e ralimaniya, nxu yi e masabari, nxu yi e mafan a e sigati kiin xa lan Ala ma, a tan naxan e xilixi alogo e xa so a mangayaan nun a binyeni.

¹³ Na nan a ligaxi, nxu luma barikan bire Ala xa waxatin birin. Bayo e to Alaa falan mē nxu ra, e a rasuxu nen Alaa jōndi falan yetēn na, alo a lan kii naxan yi, naxan walima e tan denkeleya muxune tagi. E mi a suxu alo muxune falana. ¹⁴ Ngaxakedenne, e bata Alaa denkeleya yamane raliga, naxanye Yudaya yamanani, Yesu Alaa Muxu Sugandixina muxune. E kon kaane e tōrō kii naxan yi, Yahudiyane ne fan tōrō nen na kiini. ¹⁵ E tan Yahudiyane nan Marigi Yesu faxa e nun nabine, e yi nxu fan kedi. E mi Ala kēnēnē mume! E muxune birin matandima. ¹⁶ E mi tinma nxu xa falan ti siya gbeteene xa, alogo e xa kisi. Nayi, e luma e yulubin nan tun fari se han a defe. Koni Alaa xōlōn bata yelin e liye.

Pōli mōn waxi e xōntōn feni

¹⁷ Nxu ngaxakedenne, wulana nxu masigaxi e ra waxatidi, koni nxu bōjēn mi masigaxi e ra. Nxu katan birin

tima alogo nxu xa fa ε fema bayo ε to xɔnla bata nxu suxu han! ¹⁸ Nxu waxi fa feni ε fema, a gbengbenna n tan Pɔli bata kata sanɲa ma firin. Koni Setana yi nxu yikalala. ¹⁹ Amasɔɔɔ nde finde nxu yigin nun nxu sewa xunna nun nxɔ xunna kenla ra alogo nxu xa matsɔɔɔn sɔɔɔ en Marigi Yesu yetagi a na fa waxatin naxan yi, xa ε tan mi a ra? ²⁰ E tan nan nxɔ binyen nun nxu sewa xunna ra yati!

3 Nxu to mi yi fa nɔɔ legedenna tiye sɔɔɔn, nayi, nxu yi lan a ma a nxu xa lu Atena taani, ² nxu yi en ngaxakedenna Timɔte rasiga ε ma, naxan walima Ala xa a Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni alogo a xa sa ε senbe so, a ε ralimaniya ε denkeleyani. ³ Nayi, ε tan muxu yo nama kuisan ɲaxankatani itoe fe ra. Bayo ε tan a kolon a na nan nagidixi en ma. ⁴ Amasɔɔɔ nxu yi ε fema waxatin naxan yi, nxu yi a falama ε xa fa fala a en ɲaxankatama nen. E na kolon, na nan ligaxi. ⁵ Nanara, n to mi yi fa mame tiye, n yi Timɔte rasiga ε ma alogo a xa sa xibarun sɔɔɔ lan ε denkeleyaan ma. Bayo n yi gaxuxi fa fala maratantan tiin nama ε ratantan, nxɔ wanla yi lu ε ma fuuni.

⁶ Koni Timɔte baxi fadeni nxu fema, sa keli ε fema. A bata ε denkeleyaan nun ε xanuntenyana fe xibarun nali nxu ma. A naxa, a ε mirixi nxɔ a fe ma sewani waxatin birin, a nxu to xɔnla ε ma ki fajin alo ε fan to xɔnla nxu ma kii naxan yi. ⁷ Nanara, nxu ngaxakedenne, hali nxu to tɔɔɔn nun ɲaxankatani, ε denkeleyana nxu rali-maniyaxi. ⁸ Iki ε bata nxu nii yifan nxu ma, bayo ε mɔn Marigina kiraan xɔn gben! ⁹ Nba, nxu lan nxu xa barika biran dan minen yi Ala xa ε fe ra, naxan lanɲe na sewan yaten ma naxan nxu yi ε fe ra Ala yetagi? ¹⁰ Nxu Ala maxandima kɔɔɔn nun yanyin na han a gbo ayi fa fala a nxu xa ε to, alogo naxan dasaxi ε denkeleyani, nxu yi na rakamali.

¹¹ En Fafe Ala yetɔɔn nun en Marigi Yesu xa kirani tɔn nxu xa, siga ε fema. ¹² Xanuntenyaan naxan ε tagi e nun naxan ε nun muxun birin tagi, Marigin xa na fari sa, a ragbo ayi alo nxu gbeen kii naxan yi ε tan xa. ¹³ A xa ε bɔɔɔn senbe so alogo fe yo nama lu ε sarɲanni en Fafe Ala yetagi, en Marigi Yesu nun a sarɲantɔne birin fa waxatini.

Sigati kii naxan Ala kenɛnxi

4 Dɔɔɔn na, ngaxakedenne, nxu ε mafanma, nxu yi ε kawandi Marigi Yesu barakani. E bata a kolon nxu xɔn ma ε lan ε xa sigan ti kii naxan yi, ε yi Ala kenɛn, ε yetɔɔn na ligama koni ε mɔn xa yanfan na kui. ² Bayo ε a kolon nxu yamarin naxan soxi ε yii Marigi Yesu xinli. ³ Ala sagoon ni i ra, ε xa sarɲan, ε fata yanga suxun ma. ⁴ E keden kedenna birin xa ε yete fati benden suxu kiin kolon sarɲanna nun xunna kenli. ⁵ E nama kunfa fe yalunxine xɔn alo denkeleyatarene, naxanye mi Ala kolon. ⁶ Muxu yo nama haken liga, a yi a denkeleya adamadi boden yanfa feni ito nde yi. Nxu bata yi a fala ε xa nun, nxu yi a makɔɔɔ ε xa ken, naxan na ito ndee liga, Marigin na feen saranma na kanna ra nen. ⁷ Amasɔɔɔ, Ala mi en xilixi a en xa fe sarɲantaren liga, koni a en xa sarɲan. ⁸ Nanara, naxan na tondi

falani itoe suxe, na mi tondixi muxune xan xa, koni a tondixi Ala nan xa naxan a Nii Sarɲanxin fixi ε ma.

⁹ Hali nxu mi se sebe ε ma denkeleya muxun bonne xanu feen ma, amasɔɔɔ ε ε bode xanuma kii naxan yi, Ala bata ε xaran na ma. ¹⁰ E na nan ligama ngaxakedenne birin xa Masedoniya yamanan yiren birin yi. Koni nxu ε mafanma ngaxakedenne, fa fala ε siga yetɔɔn na na kui. ¹¹ Na xa findi xunna kenla ra ε xa ε lu sabari-ni, ε yi ε xaxili lu ε feene xɔn, ε wali, alo nxu ε yamarixi kii naxan yi, ¹² alogo ε sigati kiin xa findi binyen na denkeleyatarene ye, ε goronna nama lu muxu yo xun ma.

Yesu fa fena

¹³ Ngaxakedenne, nxu mi waxi ε lu feni kolontareyani muxune fe ra naxanye bata laxiraya, alogo ε nama lu sunuxi alo bonne, yigi mi naxanye ma. ¹⁴ En laxi a ra a Yesu bata faxa, a mɔn yi keli sayani. Na ma, en mɔn laxi a ra, a Ala faxa muxune rakelima nen Yesu xɔn, naxanye yi denkeleyaxi a ma.

¹⁵ Awa, nxu Marigina falani ito nan tima ε xa: Marigin fa waxatina en tan naxanye lima en nii ra, en tan singe mi tema faxa muxune yetɔɔ ra. ¹⁶ Amasɔɔɔ, yamarin na fi xui yitexi gbeeni, maleka kuntigin xuiin na mini, Alaa xɔtaan na fe, Marigin yetɔɔn godoma nen keli kore. Nayi, muxun naxanye faxaxi e biraxi Alaa Muxu Sugandixin fɔɔɔ ra, ne nan singe kelima sayani. ¹⁷ Na xanbi ra, en tan naxanye na lu en nii ra na waxatini, en birin natema nen ne fema kundani kore mafuren, en sa Marigin nalan kore. En mɔn yi lu Marigin fema habadan. ¹⁸ Nayi, ε bode ralimaniya falani itoe ra.

E yitɔn Yesu fa waxatin yetɔɔ ra

5 Nba, ngaxakedenne, hali nxu mi se sebe ε ma feni itoe liga waxatine fe ra, ² amasɔɔɔ ε yetɔɔna a kolon yati, Marigin Fa Lɔɔɔn ligama nen alo mupaden fama kɔɔɔn na kii naxan yi. ³ Muxune bɔɔɔn xunbenla nun maratangana fe falama waxatin naxan yi, halagin godoma e xun ma na waxatin yetɔɔn nin, e raterena alo ɲaxanla dii bari kuiin na keli a ra. E mi tange na ma mume! ⁴ Koni ngaxakedenne, ε mi fa dimin xan yi sɔɔɔn, na lɔɔɔn yi ε raterena alo mupadena. ⁵ E birin findixi kenenna nun yanyin muxune nan na. Kɔɔɔn nun dimin gbee mi en tan na. ⁶ Nayi, en nama xi alo bonne, koni en lu en yetɔɔ ra yi, en yi en yete suxu! ⁷ Xi xɔlitɔne xima kɔɔɔn nan na, dɔɔɔ minne fan e minma kɔɔɔn nan na. ⁸ Koni en tan naxanye findixi yanyin muxune ra, en na en yete suxu, en yi xanuntenyaan nun denkeleyaan findi en kanke ye masansanna ra, en yi en kisi feen yigin findi en xunna makantan yenge so kɔɔɔtin na. ⁹ Ala mi en sugandixi a xɔɔn xan xili yi, koni a en xa kisin sɔɔɔ en Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina. ¹⁰ A faxaxi en xa nen, alogo xa en faxa, xa en lu en nii ra, en xa lu a fema. ¹¹ Nayi, ε lu ε bode ralimaniye, ε lu ε bode senbe soe, alo ε a ligama kii naxan yi iki.

Kawandin nun xɔntɔn dɔnxɛna

¹² Nba, ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε xa ne binya naxanye walima a xɔdɛxɛn na ε tagi, naxanye tixi ε yɛɛ ra Marigini naxanye ε rakolonma feene ma. ¹³ Ε e yate muxu binyene ra xanuntenyani e wanla fe ra. Lanna xa lu ε tagi.

¹⁴ Ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε salantenne maxadi, naxanye tunnaɔɔɔxi e ma, ε yi ne ralimaniya, ε sɛnbetarene mali, ε diɲa muxun birin xa. ¹⁵ Ε a liga ε yeren ma muxu yo nama fe ɲaxin saran fe ɲaxin na, koni ε kata fe faɲin ligadeni ε bode xa e nun muxun birin xa waxatin birin yi.

¹⁶ Ε lu sɛwaxi waxatin birin. ¹⁷ Ε Ala maxandi waxatin birin. ¹⁸ Ε barikan bira Ala xa feen birin yi. Ala sagoon nan na ra ε xa, ε to Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

¹⁹ Ε nama Alaa Nii Sarijanxini kala a wanli. ²⁰ Ε nama nabiya falane rapaxu. ²¹ Koni ε feen birin fɛsɛfɛsɛ, ε a faɲin namara. ²² Ε makuya fe ɲaxin sifan birin na.

²³ Bɔɲɛ xunbenla Ala xa ε rasarijan ε keɲaan birin yi. Ala xa ε xaxinla nun ε niin nun ε fati bendɛn lu fetareyani en Marigi Yesu fa waxatini, Alaa Muxu Sugandixina. ²⁴ Ala naxan ε xilixi, na tinxin, a tan nan na ligama.

²⁵ Ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu fan xa.

²⁶ Ε ngaxakedenne birin xɔntɔn mɛnni ngaxakedenyaan xɔntɔnna sunbuni.

²⁷ N bata ε yamari Marigin xinli, ε kedini ito xaran denkeleya muxune birin xa.

²⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xɔn ma.

Kedin firinden kui naxan seɓe Tesaloniki kaane ma, Xera Pɔli xetema feene ma a bata yi naxan fala a kedi singen kui: Maxɔdinna naxan lanxi Yesu fa feen ma. Na feen mɔn Tesaloniki denkeleya muxune yimaxama. Muxuna ndee a falama e ye a na lɔɔn bata a li (2.2), nde tondima wale na waxati rapanna fe ra, a to yiso, e goronna yi lu se bonne xun ma (3.6-12). Nayi, Kitabun yireni ito seɓexi nen alogo a xa xaxili jaxin ba muxune xunni naxan Tesaloniki denkeleya muxune tɔɔma.

Xera Pɔli falan fɔlɔma Ala tantunna nan ma denkeleyaan nun xanuntenyana fe ra, Tesaloniki denkeleya muxune naxan yitaxi, a mɔn Ala maxandima alogo a xa e senɓe so wanli e xilixi naxan ma (1.1-12). Na danguxina, a yi fa Kitabun yireni ito a fala xɔnna ma, naxan lanxi Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma binyeni. Na mi ligama fɔ muxu makabexina nde mini kenenni, "Muxu jaxina," naxan kelima Ala xili ma a murute Alaa Muxu Sugandixin xili ma (2.1-12). Jaxuyaan waran senbena fe ra, a lan denkeleya muxune xa e senɓe so e denkeleyani Yesu a fe Xibaru Fajini, e yi lu Ala maxande ye yo ye (2.13-3.5). Xera Pɔli xɔɔxin nan falan tima salantenne ma, a yi a yita e ra bonne walima kii naxan yi alogo e goronna nama lu muxe xun ma (3.6-15). A a falan napanma duban nun xɔn-tɔnna nan ma (3.16-18).

Kitabun yirena nde naxa, "Xa naxan mi waxi wali feni, hali na kanna fan nama donse don." (3.10) Na falan tima Kitabu xaranne nan xa a e xa a liga e yeren ma a denkeleyaan mi findixi salayaan na, fɔ wanla xa ke nen Ala e tixi naxanye ra lɔɔn yo lɔɔn.

1 Pɔli nun Silasi nun Timɔte nan ito seɓexi Tesaloniki denkeleya yamaan ma naxanye bata findi en Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na. ² Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɓe xunbenla fi e ma.

Kitina fe Marigin fa waxatini

³ Ngaxakedenne, a lan nen nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin. Na nan daxa amasɔɔ e birin ma denkeleyaan gboma ayi kati, e nun e xanuntenyaan fan e bode xa. ⁴ Nanara, nxu yetena e matɔɔma Alaa denkeleya yamane tagi e tunnafanna nun e denkeleyana fe ra hali e to tɔɔxi besenxɔnyani.

⁵ Na feene a yitama nen a Alaa kiti sa kiin tinxin naxan a ligama e xa yate muxu kamalixine ra naxanye so-ma Alaa Mangayani, e jaxankatani naxan ma fe ra.

⁶ Ala to tinxin, naxanye e jaxankatama, a ne saren fi-ma jaxankatan na nen, ⁷ e tan naxanye jaxankataxi, a yi matabun fi e ma e nun nxu fan. Na ligama nen Marigi Yesu na makenen waxatin naxan yi, keli kore e nun a maleka senbemane ⁸ tee dege gbeen. A yi Ala kolontarene saran e fe jaxine ra naxanye mi Marigin Yesu a fe Xibaru Fajin falan suxi. ⁹ Ne jaxankatama habadan halagin nan na, e ba Marigin yetagi e nun a binye magaxuxina. ¹⁰ Na ligama nen a na fa lɔɔn naxan yi e tagi, a yama sarijanxin birin yi a binya, e yi kabe a ma naxanye birin denkeleyaxi. E fan taranma nen ne ye amasɔɔ nxu seren naxan ba e xa, e la nen na ra.

¹¹ Na kui, nxu Ala maxandima e xa waxatin birin, alogo, a bata e xili feen naxan ma, e xa kamali, e yi lan na ma. Nxu mɔn a xandima alogo, e bata fe fajin naxan birin jɛnige, e nun e na wanla naxan ke e denkeleyani, Ala xa na birin nakamali a senben xɔn ma. ¹² Nxu na maxandin tima alogo en Marigi Yesu xinla xa binya e xɔn, e fan yi binyen ɔɔɔ a tan yi, en ma Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna barakani.

Fe jaxi rabana fe

2 Ngaxakedenne, en faan Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen nan ma iki e nun en malan fe-na a fema. Nxu e mafanma, ² xa e nabiya falana ndee fe me hanma xibaruna hanma kedina naxan a falama Marigin fa lɔɔn bata a li, e xaxinla nama mafura yifuye, e bɔɓen yi mini, hali e naxa a fataxi nxu tan nan na. ³ E nama tin muxu yo xa e mayenden kii yo yi, amasɔɔ na lɔɔn mi a liye fɔ na murute dɔnxena a li singen, Xeme Sariyataren yi makenen, halagin nagidixi naxan ma. ⁴ Muxune seen naxanye birin yatexi "alane" ra, e yi e batu, a a yete yitema nen, a yi keli ne xili ma. Na kui, a dɔɔma nen Ala Batu Banxini, a yi a yete findi ala ra. †

⁵ N yi e fema waxatin naxan yi, n yi naxan falama e xa, e mi e yengi dɔxi ne xɔn ba? ⁶ Anu, iki e a kolon ki fajini, naxan na xemen makankanxi, alogo a nama mini han a waxatin yi a li. ⁷ Amasɔɔ iki, sariyatareyaan bata wali fɔlɔ wundoni. A luma na kii nin han naxan a makankanxi, na yi ba na singen. ⁸ Na waxatini, Xeme Sariyataren makenenma nen, Marigi Yesu naxan halagima a de foyen na, a yi a jɛn a fa feen tɔɔn na. ⁹ Xeme Sariyataren fama Setana senben barakan nin e nun wule kabanako feene nun wule taxamasenne nun wule fe magaxuxin sifan birin, ¹⁰ e nun tinxintareyaan sifan birin naxanye halagi muxune mayendenma, amasɔɔ e mi tinxi tɔɔndin nasuxe, a yi rafan e ma, e kisi. ¹¹ Nanara, Ala tantanna senben nafama nen, naxan a lige e la wulen na. ¹² Na birin ligama nen alogo naxanye mi denkeleyaxi tɔɔndin ma, tinxintareyaan nafanxi naxanye ma, ne xa makiti.

E sugandixi e kisi feen nan ma

¹³ Koni ngaxakedenne, Marigin xanuntenne, fɔ nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin, amasɔɔ xabu a fɔlɔni Ala e sugandixi e kisi feen na nen a Nii

† A mato Daniyeli 11.36 nun Esekiyeli 28.2 kui.

Sarijanxin xɔn naxan ε rasarijanma e nun denkeleyaan xɔn tɔndin ma. ¹⁴ A mɔn ε xilixi na nan ma Yesu a fe Xibaru Faɓin barakani, nxu naxan nalixi ε ma, alogo ε xa binyen sɔtɔ naxan kelima en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini. ¹⁵ Nayi, ngaxakedenne, nxu xaranna naxanye radanguxi ε ma, a na findi kawandi xuiin na hanma sebenla, ε ne suxu, ε lu e yi ken!

¹⁶ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen nun en Fafe Ala naxan en xanuxi, a habadan bɔɓe xunbenla nun yigi faɓin fi en ma a hinanni, ¹⁷ na Ala xa ε ralimaniya ε bɔɓeni, a ε senbe so wali faɓin nun fala faɓini.

ε Ala maxandi nxu xa

3 Dɔnxen na, nxu ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu xa alogo Marigina falan xa xuya ayi, a yi binya alo a ε konni kii naxan yi, ² alogo nxu xa xunba muxu kobine nun muxu naxine ma, bayo e birin mi denkeleyaxi.

³ Koni Marigin tinxin, a ε senbe soma nen, a yi ε ratanga Fe Naxin Kanna ma. ⁴ Nxu laxi ε ra Marigini, fa fala nxu ε yamarixi naxan na, ε na ligama iki, ε mɔn luma nen a lige. ⁵ Marigin xa ε bɔɓen ti Alaa xanun-tenyaan nun a Muxu Sugandixina tunnafanna ra.

Wanla tɔɔɔna

⁶ Ngaxakedenne, nxu ε yamarima Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, ε makuya ε ngaxakedenne birin na naxanye bata e yete lu salayani, e mi sigan

tima xaranne xɔn ε naxanye sɔtɔxi nxu yii. ⁷ ε yetena a kolon a lan ε xa nxu raliga kii naxan yi. Amasɔtɔ nxu mi yi salayaan xan yi ε konni. ⁸ Nxu mi muxu yo a donse don nxu mi a saren fi, koni nxu tin nen tɔɔɔn nun xadanna ma, nxu wali kɔɔen nun yanyin na, alogo nxu goronna nama lu ndenden xun ma. ⁹ Na mi na ra fa fala nxu mi nɔɔ na sɔtɔ ε yii, koni alogo ε xa misaala tongo nxu ma. ¹⁰ Amasɔtɔ, nxu yi ε fema waxatin naxan yi, nxu ε yamari nen fa fala naxan yo mi tinɓe wale, na nama a dege.

¹¹ Anu, nxu bata a me a muxuna ndee ε ye, salantenne nan ne ra, e mi walima fɔ e to fe yibasanni. ¹² Nxu bata na muxune yamari, nxu yi e ralimaniya Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, a e xa e raxara, e wali alogo e xa e balon sɔtɔ.

¹³ ε tan, ngaxakedenne, ε nama tagan fe faɓin nabe. ¹⁴ Xa muxuna nde mi tin falani itoe suxe nxu naxanye sebeɓi, ε na kanna rakɔɔsi, fefe nama lu ε tan nun na kanna tagi, alogo a xa yagi. ¹⁵ Koni ε nama a yatε ε yaxun na, koni ε a rakolon alo ε ngaxakedenna.

Xɔɔɔn xuine

¹⁶ Ala xa Marigin bɔɓe xunbenla kanna xa bɔɓe xunbenla fi ε ma waxatin birin nun kiin birin yi. Marigin yi lu ε birin xɔn. ¹⁷ N tan Pɔli yeteen nan xɔɔɔn xuini itoe sebeɓi. N ma taxamasenna nan ito ra n ma kedine birin yi, n yii funfun ni ito ra.

¹⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xɔn.

Timote Singen Sora

Yahudiyani nan yi Timote nga ra, a findi nen denkeleya muxun na, Girēki kaan nan yi a fafe ra. Pōli Timote kolon a xerayaan sigatiin firinden nin, a to Lisitire taan li, Asi yamana fonni denaxan xili iki a Turiki (Xerane 16.1-3). Fōlō na lōxōn ma, Timote yi findi Xera Pōli fōxōrabira kenden na. A tan nan yi biraxi a fōxō ra a xerayaan sigatiin wuyaxi yi. Na nan yi a ra, Pōli yi Timote rasigama taane yi fena nde ra sanja ma wuyaxi a xa sa yamaan mali denkeleyani. Nanara, sanja ma wuyaxi a xinla toma Xerane Kewanle Kitabun yiren kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Xerane 17.14-15, 18.5, 19.22. A xinla mōn toma Pōli a kitabune kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Kōrenti Singen 4.17 nun 16.10-11 e nun Filipi Kaane 2.19-24 nun Tesaloniki Singen 3.2-6 e nun gbeteye fan na. Kedi firinna naxanye seḅexi Timote ma e nun naxanye seḅe Tito ma, muxune e xili bama fa fala: "Yēeratine Kitabu Yirene" amasōtō e kiraan nan yitama denkeleya yamaan yēeratine ra.

Kedi singen naxan seḅe Timote ma, na fe dōxō saxan kende nan yitama: A singena a denkeleya yamaan nakolonma lan wule dinane ma naxanye Yahudiyane dinan nun suxure feene xaxinle basanma. Na wule dinane yi muxune xaranma nen a dunuḅa yi seene birin ḅaxu. E mōn naxa a muxun kisin sōtōma wundo kolonna nan xōn ma, naxan namaraxi e xarandii dando xa. E mōn tōnne dōxōma futu xidin na e nun donsena ndee. Kitabun yireni ito mōn yamarine fima lan Ala Batun malanne ma, e nun denkeleya yamaan yeḅa kiin nun a kuntigine kewanle fe. Dōnxen na a maxadi xuine nan tima Timote xa lan a wanla kii ma, a mōn yi a yengi dōxō denkeleya muxune xōn, alogo a xa "findi Alaa Muxu Sugandixina walike faḅin na." (4.6)

1 N tan Pōli, Yesu, Alaa Muxu Sugandixina xeraan nan ito seḅexi, fata en nakisimana Alaa yamarin na, e nun Yesu, Alaa Muxu Sugandixina, en yigina.

2 N na a seḅema Timote ma, n ma diin yetena denkeleyani.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun bōḅe xunbenla fi i ma.

Wule dinane fe

3 N yi i mafanma kii naxan yi, n kelimatōna siga Masedoniya yamanani, n mōn waxi a xōn, i xa lu Efesi taani alogo i xa men kaana ndee yamari e nama fa xaran gbeteye ti yamaan xa. **4** A e xa ba kankanḅe taline ma, e nun e benbane xinle fēsefēsen naxan mi ḅanma. Na fe matandine nan nakelima. E mi Alaa wanla kema denkeleyani. **5** N yamarin ito fi nen alogo xanuntenyaan xa gbo ayi naxan kelima bōḅe saripānxin nun nii faḅin nun denkeleya kendeni. **6** Muxuna ndee bata masara, kiraan yi lō ayi e ma e bira fala fuune fōxō ra. **7** E waxi a xōn ma, e xa findi sariya karamōxōne ra, koni e naxan falama, e a rali e sōḅēen yetēen na, e mi na kolon mume!

8 En na a kolon fa fala sariyan fan, xa a rawalima a sariya kiin ma. **9** En mōn a kolon fa fala sariyan mi saxi tinxin muxune xan ma fe ra, koni sariya kalane nun muxu murutexine nun Ala kolontarene nun yulubi kanne nun saripantarene nun dina suxutarene nun fafa faxane nun nga faxane nun faxesi tiine **10** e nun yanga suxune nun xemen naxanye kafuma xemene xōn e nun konyi matine nun wule falane nun wule sere baane e nun feen naxanye birin xaran kenden

matandima. **11** Xaranni ito lanxi Ala barakan kanna falan Xibaru Faḅin nōxōn nan ma, a naxan taxu n na.

Pōli a barika birana

12 N barikan birama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa naxan n senḅe soxi amasōtō a bata n yatē tinxin muxun na, a yi n tongo a walikeen na. **13** Hali n to bata yi a rayelefu, n yi a ḅaxankata, n yi a rafeya. Koni a bata kininkinin n ma amasōtō n ne ligaxi kolontareyaan nun denkeleyatareyaan nin. **14** En Marigin yi a hinan gbeen nagodo n ma han a yi denkeleyaan nun xanuntenyaan fi n ma, naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. **15** Nōndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na, fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxi dunuḅa yi yulubi kanne nan nakisi fe ra. N tan ḅaxu dangu e birin na. **16** Koni a yi kininkinin n ma, alogo Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa a dija gbeen yita n tan yulubi kan ḅaxin xōn, a findi misaala ra denkeleya muxune xa, naxanye habadan nii rakisin sōtōma. **17** Nba, habadan mangana, niin kanna nun totarena, Ala keden peena, gboon nun binyen xa fi na ma habadan han habadan! Amina.

18 N ma diin Timote, n bata na yamarin fi i ma, naxan fataxi nabiya falane ra naxanye fala lan i ya fe ma, alogo i xa na suxu, i yi nō yenge faḅin soe. **19** I xa lu denkeleyaan nun nii faḅiyani. Muxuna ndee bata ne rabēnin, e denkeleyaan yi ḅan alo kunkin na godo igen bun. **20** Humeneyo nun Alesandire na muxune ye. N bata ne lu Setana xa, † alogo e xa xaran fa fala e nama Ala rayelefu.

† Yanyina nde, na bunna neen fa fala a ne kedi nen keli denkeleya yamaan ye.

Tagi yitonna ε nun Ala tagi

2 N na ε mafanma fe singen naxan ma, ε Ala mafan, ε yi a maxandi, ε Ala maxandi muxune xa, ε barikan bira a xa muxun birin ma fe ra, 2 mangane nun yεerate birin, alogo en ma dunuƆa yi gidin xa findi bɔɔe xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni. 3 Fe fajin nan na ra naxan lan Ala yεe ra yi, en nakisimana, 4 naxan waxi a xɔn ma muxune birin xa kisi, e yi ɔɔndin kolon. 5 Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yitɔn keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina, 6 naxan a yete fi muxune birin xunba seen na, naxan findi sere ɔɔɔɔyaan na a waxatini. 7 Nanara, n tan yeteεen findixi xeraan nun kawandi baan na e nun karamɔɔɔn naxan siyane xaranma denkeleyaan nun ɔɔndin ma. N ɔɔndin nan falama, wulen mi naxan na.

8 Nanara, n waxi a xɔn ma muxune xa Ala maxandi yiren birin yi, e yi e yii sarijanxine ti Ala xa. Xɔɔn nun matandin yi ba e tagi.

Naxanle lan e xa naxan liga

9 Na kiini, naxanle xa e maxidi ki fajini xurun nun yete suturani. E nama e yete rayabu e xunna denbexin nun xεmaan nun gεεe tofajine nun dugi sare xɔɔεene ra. 10 Koni e xa rayabu e kεwali fajine nan xɔn, alo a lan naxanle ma kii naxan yi naxanye a falama e Ala binyaxi. 11 Naxanle xa xaran sabarini nun xuru kendeni. 12 N mi tiɔɔe naxanla xa xaranna ti, a yi ɔɔn ɔɔɔe xεmen fari. A xa sabari. 13 Amasɔɔ N Benba Adama nan singe daxi, na xanbi ra Nmahawa. 14 Setana mi n benba Adama xan nakunfa, ɔɔ a naxanla, a yi findi yulubitɔɔn na. 15 Koni Ala naxanle ratangama e dii barini, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sarijanna nun xuruni. †

Denkeleya yamane yεerate fe

3 ɔɔndin nan falani ito ra: Xa muxuna nde waxi findi feni denkeleya yamaan xunmatoon na, a waxi wali fajin nan xɔn. 2 Nayi, denkeleya yamaan xunmatoon xa findi ɔɔntaren na, naxalan keden kanna, a xa findi yete suxun nun muxu xuruxin nun muxu suturaxin nun ɔɔɔe yisuxun nun xaran tiin na. 3 A nama findi ɔɔɔ minna ra, hanma naxan ɔɔɔ mafura te, koni a xa findi muxu diɔɔnaxin nun fe yitɔnna ra, a nama findi gbeti ɔɔɔnna ra. 4 A xa a yengi ɔɔɔ a denbayaan xɔn ki fajini, a yi a diine suxu xurun nun binyen birin yi. 5 Bayo xa muxun mi fatan a yetena denbayaan suxe a fajin na, na a yengi ɔɔɔ Alaa denkeleya yamaan xɔn ma di? 6 A nama findi muxu tubixi nenen na, alogo a nama a waso ayi, e nun Yinna Manga Setana yi yalagi na fe kedenna ra. 7 A mɔn xa findi xili fajini kanna ra

† Yireni ito bunna mɔn nεe finde ito nan na: Koni Nmahawa rakisima nen a to bata diine bari, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sarijanna nun xuruni.

denkeleyatarene tagi alogo muxune nama a mafala, a suxu Yinna Manga Setana luti ratixin na.

Denkeleya yamaan mali tiine

8 Muxun naxanye findima denkeleya yamaan mali tiine ra, ne fan lan na kiini. E xa findi muxu binyen na. E nama findi nafigine ra hanma ɔɔɔ minne. E nama ɔɔn fen mayifuni. 9 E xa denkeleyaan wundon nama-ra e ɔɔɔɔe fixeni. 10 ɔɔ e keƆaan xa fεfεfεe nen singen. Na xanbi ra, xa fe mi e ra, e nεe finde nen denkeleya yamaan mali tiine ra. 11 Mali ti naxanle fan lan na kiini. E xa findi naxalan binyaxine ra, e nama dari fala naxine tiye, e xa e yete suxu, e ɔɔɔndiya feen birin yi. 12 Denkeleya yamaan mali tiine xa findi naxalan keden kanne ra, e yi e yengi ɔɔɔ e diine nun e tanden xɔn a fajin na. 13 Amasɔɔ naxanye denkeleya yamaan malima ki fajini, ne nan xunna kenla tiden ɔɔɔma, e nun yigi gbeena denkeleyani Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

14 N kedini ito seƆexi i ma xaxili ragidin nin fa fala a mi fa buma n fa i konni. 15 Koni xa n bu, i mɔn a kolonɔe nen i lan i xa sigan ti kii naxan yi Alaa denbayani, naxan findixi habadan Ala denkeleya yamaan na, naxan findixi ɔɔndin senbetenna nun a beten saxin na. 16 ɔɔndin naxan na, Ala kolonna wundo feen gbo, na ni i ra:

A bata makenen fati bendeni,
Alaa Nii Sarijanxin yi a tinxinyaan mayita,
malekane yi a to,
a fe kawandin yi ba siyane tagi
muxune yi denkeleya a ma dunuƆa yi,
a yi rate binyeni.

Wule karamɔɔɔne fe

Yoni Firinden 4.1-3 Kɔɔsi 2.16-23 Timote Firinden 2.4-6

4 Alaa Nii Sarijanxin bata a fala a fixen na, a muxuna ndee xεtεma nen denkeleyaan ɔɔɔ ra waxati rajanne yi, e bira Setanaa ɔɔnan yanfantenne nun e xaranne ɔɔɔ ra. 2 E tinma nen e yi mayenden wulen kawandi baane filankafuyaan xɔn, naxanye ɔɔɔɔe ɔɔɔɔe alo tεε laruna. 3 Na muxu sifane ɔɔnna ɔɔɔma futu xidi feen na nen e nun donseen sifana ndee, Ala naxanye da alogo denkeleya muxune xa e rasuxu bari-ka birani, naxanye ɔɔndin kolon. 4 Amasɔɔ Ala seen naxanye birin daxi, e birin fan. A mi lan muxu yo xa a mε ne ra, xa e birin nasuxu barika birani. 5 Amasɔɔ Alaa falan nun en ma Ala maxandin ne rasarijanma nen.

Yesu a walike fajina fe

6 Xa i ngaxakedenne kawandi na feene ma, i findima nen Yesu Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na, denkeleya falan nun xaran fajin yi findi i balon na i biraxi naxanye ɔɔɔ ra. 7 Koni xεte dina suxutare falane nun naxalan fonne taline ɔɔɔ ra, i yi i xaran Ala kolonna ma. 8 Fati maxɔɔɔn ɔɔnna na ndedi, koni Ala kolonna ɔɔnna gbo waxatin birin. Amasɔɔ a iki nun

habadan nii rakisin sɔtɔma nɛn. ⁹ Nɔndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na: ¹⁰ En tɔɔma, en yi en yixɔɔɔɔ, bayo en to bata en yigin sa habadan Ala yi, adamadiine birin nakisimana, a gbengbenna denkeleya muxune.

¹¹ I lan i xa yamaan yamari na feene nan ma, i yi e xaran ne ma. ¹² I nama tin muxu yo yi yo i ma i ya foningeyani, koni findi misali fajin na denkeleya muxu-ne xa i fala ti kiin nun i fe raba kiini xanuntenyaan nun denkeleyaan nun sarijanni. ¹³ I lu Alaa falan xaranɛ muxune xa, i kawandin ba, i xaranna ti han n fa. ¹⁴ Ala i kixi kiseen naxan yi fata nabiya falana nde ra, denkeleya yamaan fonne to e yiine sa i xunni, i nama i tunnaɔɔ na bun ma. ¹⁵ I yengi dɔɔ feni itoe xɔn, i lu e fari alogo birin xa i sigati kiin to. ¹⁶ I yete rakɔsi, e nun i ya xaranna. I tunnafan feni itoe yi amasɔɔ xa i na liga, i kisin sɔtɔma nɛn i yeteɛn xa e nun naxanye na e tuli mati i ra.

Denkeleya muxune masuxu kiina

5 I nama xeme fonna maxadi a xɔdexen na, koni a ralimaniya alo i baba na a ra, e nun banxulanne fan alo i xunyene nan e ra. ² E nun ɲaxalan fonne fan alo i nga. E nun sungutunne fan alo i xunyene sarijan-na birin yi.

³ I xa kapa gilene binya a gbengbenna naxanye luma kedenyani. ⁴ Koni xa diine hanma mamandenne kapa gilene naxanye yii, fɔ ne xa e Ala kolonna yita na kapa gilene nan singe ra, e yi e kɔɔ lu e xɔn, e yi e fonne saran e wali fajin fonne ra, bayo na nan nafan Ala ma. ⁵ Kapa gilene naxan keden a ra, a yigin saxi Ala yi, na luma Ala maxande nɛn kɔɛn nun yanyin na. ⁶ Koni kapa gilene naxan biraxi a yete rafan feene fɔɔ ra, hali a to a nii ra, a faxaxin na a ra. ⁷ I xa e yamari na ra alogo e xa findi sɔntarene ra. ⁸ Xa muxun mi a kon kaane mali katarabi a denbayaan ma, na bata a me denkeleyaan na. Na kanna ɲaxu denkeleyataren xa.

⁹ Kapa gilene naxan xinla lan a sebe denkeleya yamaan kapa gilene xinle ye fɔ naxan bata ɲɛ tonge senninna sɔɔ, e nun naxan yi dɔxi xeme kedenna xɔn ¹⁰ naxan kolonxi a wali fajine xɔn dii xuru feen kui hanma xɔɲe yigiyana a konni hanma yama sarijanxin sanne maxa fena ¹¹ hanma tɔɔ muxune mali fena hanma bira fena wali fajin birin fɔɔ ra. ¹¹ Koni kapa gilene naxanye munma fori i nama ne xinle sebe bayo e waxɔn feene nɔɛ e raxete nɛn Alaa Muxu Sugandixin fɔɔ ra, futu xɔnla yi e suxu. ¹² Nayi, e finde yulubi tongon na nɛn bayo e bata e layiri tongoxi singen kala. ¹³ Na mɔn xan-bi ra, bayo wali mi e ma, e luma nɛn sigɛ banxine de ra. E nafigiyaan sa walitareyaan fari, e lu muxune mafale, e feen fala naxanye mi daxa. ¹⁴ Nanara, a xɔli n ma kapa gile sungutunne mɔn xa dɔɔ xeme taa yi, e diine bari, e yi e yengi dɔɔ e denbayaan xɔn, alogo e nama fere yo fi en yaxun ma a fala ɲaxin ti. ¹⁵ Amasɔɔ kapa gilena ndee bata kiraan fata, e bira Setana fɔɔ ra. ¹⁶ Koni xa kapa gilena ndee denkeleya ɲaxanla nde

a denbayani, a xa ne goronna tongo. E nama findi denkeleya yamaan goronna ra, alogo denkeleya yamaan xa nɔ kapa gilene maliye naxanye luxi kedenyani.

¹⁷ Denkeleya yamaan fonna naxanye tixi yamaan yeɛ ra ki fajin, ne lan e xa xunna kenla dɔɔde firin nan sɔɔ, a gbengbenna naxanye kawandin bama, e nun naxanye xaranna tima. ¹⁸ Amasɔɔ Kitabun naxa, "I na ɲingen ti malo bodonna ra, i nama a deɛn xidi." ¹⁹ A mɔn naxa, "Walikeɛn lan nɛn a yi a saranna sɔɔ." ¹⁹ Xa muxune denkeleya yamaan fonna nde tɔɲegema, i nama i tuli mati fɔ xa sereya firin hanma saxan bata mini a ma. ²⁰ Naxanye bata yulubin liga, ne sɔnna xa fala birin yetagi, alogo bonne fan xa gaxu. ²¹ N bata i yamari Ala nun Yesu a Muxu Sugandixin nun maleka sugandixine yetagi, a i xa kawandini itoe suxu. I nama muxu yo rafisa e bode xa i kewanle yi. ²² I nama keɲen i yiin se muxune xunna ma Ala maxandini e ti feen na Alaa wanla ra, i yi i yete findi yulubi tongo feren na muxune xa. Lu i ya sarijanni.

²³ I nama lu igen gbansanna minɲe, koni i xa manpana ndedi basan a ra alogo i kuiin xa bɔɔɔ, bayo i furama waxatin birin.

²⁴ Muxuna ndee yulubine makenɛnma nɛn benun e xa kiti yiren li. Ndee gbeene kolonna e xanbi nɛn. ²⁵ A na kii nin, wali fajine makenɛnma nɛn hali naxanye mi ligaxi kenɛnna ma, ne mi nɔɛ luxunɲe.

Sariyana denkeleya muxune xa

6 Denkeleya muxun naxanye konyiyaan bun ma, ne lan e xa e kanne binya kiin birin yi alogo Ala xinla nama rayelefu e nun nɔɔ xaranna. ² Konyin naxanye kariye findixi denkeleya muxune ra, na konyine nama e kanne rayelefu e to findixi denkeleya muxune ra. Koni fɔ e xa wali nɛn e xa dangu bonne ra bayo denkeleya muxune nan e wanla tɔɔ sɔtɔma, e xanuntenne.

Wule dinane nun nafulu xɔnɔnne

I xa muxune xaran feni itoe ma, i yi e ralimaniya. ³ Xa muxu yo xaran gbete tima, a mi bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fala kendene fɔɔ ra, e nun Ala kolonna xaranna, ⁴ na kanna rafexi wason nan na, a mi sese kolon. Fe matandine rafan a ma ɲaxi ra e nun sɔnɔnɔnɔn falane bunne ma. Na nan fama milen nun lantareyaan nun marayelefun nun sike ɲaxine ra, ⁵ e nun yenge pantarene muxu xaxili yifuxine tagi, ɲɔndin mi naxanye yi, naxanye yengi a ma fa fala a Ala kolonna findixi nafulu sɔɔ feren nan na.

⁶ Anu, tɔɔ gbeen nan Ala kolonna ra, xa en na en wasa so en yii seene yi. ⁷ Amasɔɔ en mi faxi sese ra en yii dunɲani ito yi, en mɔn mi sigan sese ra en yii. ⁸ Nayi, xa donseen nun dugina en yii, en na en wasa so ne yi. ⁹ Koni naxanye waxi findi feni nafulu kanne ra, ne birama nɛn tantan feene yi, e suxu luti ratixin na e nun kunfa xaxilitare ɲaxi wuyaxin naxanye muxune

† E e YIINE SA A XUNNIAla maxandini alogo e xa a ti wanla nde ra.
†† Men kaane xɔɲe yisuxu kiina nde nan ito ra.

‡ A mato Sariyane 25.4 nun Kɔrenti Singen 9.9 nun Matiyu 10.10 kui.

rasinma halagin nun ነጋኑኑ. ¹⁰ Amasጋጋ gbeti ኦጎኦጎ-
na nan fe ጎጎጎጎ birin binla ra. Ndee bata mila gbetin
ኦጎ, e masiga denkeleyaan na, e ኦጎጎጎጎጎ fe wuyaxi ti e
yete ma.

¹¹ Koni i tan Alaa muxuna, i gi na feene ma. I tinxinna
nun Ala kolonna nun denkeleyaan nun xanuntenyaan
nun tunnafanna nun limaniyaan fen. ¹² I denkeleyaan
geren fajin so. I habadan nii rakisin suxu, i xilixi naxan
ma, i i tixi sereya fajin naxan na sere wuyaxi yetagi.
¹³ N na i yamarima Ala yetagi naxan niin fima ni-
imaseen birin ma, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin
yetagi naxan sere fajin ba Pጎጎsi Pilati yetagi, ¹⁴ i xa ya-
marini ito suxu sጎntareyaan nun fetareyani, han en
Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi mini kenenni
waxatin naxan yi. ¹⁵ Na rabama a waxatin nin Ala nax-
an saxi,

Ala Barakan Kanna,
Kuntigi Keden Pena,
Mangane Mangana,

Marigine Marigina.

¹⁶ Niin Kan Keden Pena
naxan konna kenጎጎ gbeen
muxe mi e masoጎ kenenna naxan na,
muxe munma naxan to,
a ጎጎጎጎጎ mi ኦጎጎ toጎ.

Binyen nun senben xa fi a ma habadan! Amina.

¹⁷ Yamarini ito fi waxatini ito nafulu kanne ma, a e
nama waso ayi, a e ጎጎጎጎጎ nama e yigi sa nafunli naxan
ጎጎጎጎጎ, koni e xa a sa Ala yi naxan en kima seen birin
yi fonisireyani alogo en xa lu sewani. ¹⁸ E xa fe fajin
naba, e kewali fajine yi findi e nafunla ra, e bodene ki
fonisireyani. ¹⁹ Na kiini, e nafulu kenden namarama
ጎጎጎጎጎ e yete xa yeጎጎ na, e nii rakisi yetጎጎጎጎጎ.

²⁰ Timote, seen naxan taxuxi i ra, na kantan ki fajin.
Fala fuune nun dina suxutare falane, i ne lu na, e nun
wulen naxan yatexi fe kolonna ra naxan en matandi-
ma. ²¹ Ndee bata tubi na ma, e masiga denkeleyaan na.
Alaa hinanna xa lu e ኦጎጎ.

Timote Singen Sora

Kedi firinden naxan sebe Timote ma, na sebe Romi taan nin (1.17). Pɔli suxu nen a sa kasoon na kii xɔdexeni (2.9) a yi lu a danna (4.10,16), a yi kawandi falani itoe sebe a foxrabira kenden ma xanuntenyani (1.2). Xerana a falan fɔɔma Ala tantunna nan ma lan Timote a xanuntenyaan nun a denkeleyaan ma. Hali tɔɔ gbeen nun matandin to xun tixi Yesu a fe Xibaru Fajin nali muxune ma, a Timote yamarima a xa a senbe so, a yi yengen so wekileni "alo Alaa Muxu Sugandixina sofa tinxinxina" (1.3 han 2.13). A a rakolonma a a xa a liga a yeren ma muxune fe yi naxanye fala fuune tima a findi matandin na e nun xɔɔxɔɔ naxanye tɔɔ mi na, naxanye denkeleyaan makuyama muxune ra. A yi a fala a xa, a a xa lu alo a tan yetena, a yi lu tinxinni alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, Timote naxan xaranxi xabu a banxulan tɔɔ waxatini (2.14 han 4.5). A kedin najanna ra, xerana a yetena mantɔɔne nan ma fe falama, a yi Ala tantun naxan yi a malima (4.6 han 22). Xera Pɔli gerenna so nen Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni han a siimayaan najanna (4.7). Kitabun xaran muxune fan lan nen, e yi na gerenna so, denkeleyaan nun dijan nun xanuntenyaan nun senbe soni, hali e mi gaxu Setana yee ra.

1 N tan Pɔli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xɔn ma alogo Ala en tuli saxi nii rakisin naxan na Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n xa na rali, n tan nan ito sebexi, ² n yi a rasiga n nafan dii xemɛn Timote ma.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun bɔɔe xunbenla fi i ma.

Barika biran nun kawandina

³ N walima Ala naxan xa bɔɔe rafixeni alo n benbane a liga kii naxan yi, n barikan birama na xa, n nɛma a maxande i xa kɔɛn nun yanyin na waxatin birin.

⁴ Amasɔɔ, n nan n miri i ya wugan ma, a xɔnla n suxuma nen n xa i to alogo n xa lugo sewan na. ⁵ N xaxili mɔn i ya denkeleya kenden xɔn, naxan yi i mame Lowisi nun i nga Ewunise yi. N laxi a ra, fa fala a i fan yi. ⁶ Nanara, n na a rabirama i ma, Ala kiseen naxan fixi i ma, i xa na rawali i sɔɔɛn na, i naxan sɔɔxi n na n yiin sa i xunni waxatin naxan yi Ala maxandini. ⁷ Amasɔɔ Ala mi Nii Sarijanxina naxan senben nun xanuntenyaan nun sɔn fajin fima en ma.

⁸ Nba, i nama yagi sereyaan be en Marigin xa, hanma i yagi n tan ma fe ra hali n to kasoon na a fe ra. Koni en firinna xa tin tɔɔyaan ma en bode xɔn lan Yesu a fe Xibaru Fajina fe ma Ala senben barakani. ⁹ A tan nan en nakisixi, a yi en xili a en xa sarijan. En kewanle fe mi a ra de, koni a yetena fe ragidixina, e nun a hinanna, a naxan fi en ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani benun dunuɔa xa da. ¹⁰ Koni iki a bata a yita en na en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin minin xɔn ma kenenni, naxan faxan senben nɔxi, a yi

† Timote wuganen Pɔli keli Efesi taani waxatin naxan yi. A mato Timote Singen 1.3 kui.

nii rakisin nun faxatareyaan makenen Yesu a fe Xibaru Fajin xɔn ma.

¹¹ Ala bata n findi kawandi baan nun xeraan nun karamxɔn na Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra. ¹² Nanara, n tɔɔma feni itoe ra, koni n mi yagixi e fe ra amasɔɔ n denkeleyaxi naxan ma, n na kolon. N laxi a ra, a nɔɛ n gbeen namare nen han na lɔɔni. ¹³ I fala kenden naxanye mexi n yii, ne ramara misaala ra xanuntenyaan nun denkeleyani Alaa Muxu Sugandixin Yesu xɔn. ¹⁴ Se fajin naxanye taxuxi i ra, ne mara Alaa Nii Sarijanxin senben barakani naxan en yi.

¹⁵ I a kolon fa fala naxanye birin Asi yamanani, ne bata n nabepin, hali Figelo nun Heremogene. ¹⁶ Ala xa Marigin kininkinin Onesiforo a denbayaan ma amasɔɔ a n nii yifan nen n ma sarɔa ma wuyaxi. A mi yagi n ma fe ra hali n to kasoon na. ¹⁷ A Romi taan li waxatin naxan yi, a yi a tunnafan n fenɔe han a yi n to. ¹⁸ Ala xa Marigin kininkinin a ma na lɔɔni. A feen naxanye liga n xa Efesi taani, i ne kolon yati!

Yesu a walike fajine

2 Nba, i tan n ma diina, i senbe so na hinanni naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini. ² I feen naxanye mexi, n naxanye rali sereya wuyaxi yee xɔri, ne taxu lannaya muxune ra, naxanye fan nɔɛ muxu gbeteɔe xaranɔe.

³ En na en wekile tɔɔni en bode xɔn ma bayo en luxi nen alo Yesu Alaa Muxu Sugandixina sofa fajine.

⁴ Muxun naxan sofa wanli, na mi basanɔe dunuɔa fe gbete ra xa a waxi a kuntigin kenɛn feni. ⁵ Muxun naxan fan a gima xatɔɔyaxi, xa na mi a yixɔɔxi a gideni giin sariyani, a mi nɔɔni tiye mume. ⁶ Xee biin naxan wali xɔdexen kema, na singe xa a gbee xee ma seen sɔɔ. ⁷ N naxan falama i xa, i miri na ma, amasɔɔ Marigin famun fima nen i ma ne birin yi.

⁸I xaxili lu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xon ma naxan kelixi Dawuda bonsonni, naxan keli sayani, alo n na a ralima kii naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajini, ⁹n tawoma naxan ma fe ra han n xidi alo fe paxi rabana. Koni Alaa falan tan mi xide mume. ¹⁰Nanara, n dijaxi tawone birin bun ma yama sugandixina fe ra, alogo e fan xa kisin sawo naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e yi lu habadan binyeni. ¹¹Nondin nan falani ito ra:

Xa en nun a tan bata faxa en bode xon,
en nun a tan nii rakisin sawoma nen.

¹²Xa en na en tunnafan,
en nun a tan luma nen mangayani.

Xa en na en me a ra,
a fan a mema nen en na.

¹³Xa en mi tinxiñe ayi,
a tan tinxiñe ayi,
amasawo a mi nxe a me a yete ra.

¹⁴Na feene rabira muxune ma, i yi e yamari Ala yetagi, a e xa e yete ratanga matandine ma lan falane bunne ma, matandin naxanye tawo yo mi na. A e rame muxune nan halagima tun! ¹⁵I kata, i yi i yete yita Ala ra walike kenden na, naxan wali xonne mi mayagi, naxan Alaa konndi falan nalima a kiini. ¹⁶Xete dina suxutare fala fuune faxa ra, amasawo naxanye e falama, ne luma e masige Ala kolonna ra nen tun. ¹⁷E falan luxi nen alo furen naxan de gboma ayi fatin ma. Humeneyo nun Fileto na muxune nan ye, ¹⁸naxanye bata e masiga konndin na. E naxa, a muxune rakelima sayani waxatin naxan yi, na bata dangu. E muxuna ndee denkeleyaan kala. ¹⁹Anu, Alaa banxin beten saxi sandawo kenden naxan fari, na dxi ken, falani itoe kerendenxi a ma, a naxa, "Marigin gbeen muxun naxanye ra, a ne kolon. Xa naxan yo Marigin xinla falama, na xa a xun xanbi so tinxiñe." †

²⁰Walisee sifa wuyaxi nan banxi gbeeni, gbeti dixin nun xema dixin na koni a wudi dixin nun a bende ganxin fan na. Ndee rawalima binya feene yi, ndee rawalima binyatare feene yi. ²¹Xa muxu yo a yete rasarijan na binyatareya feene ma, a luma nen alo walise binyaxina. A to sarijan, a kanna nxe a rawale wali fajin birin yi. ²²I gi foningeyaan waxatin kunfa feene ma. E nun naxanye Marigin batuma bixne fixen na, e bira tinxiñe nun denkeleyaan nun xanuntenyaan nun bixne xunbenla nan faxa ra e bode xon. ²³I me xaxilitareyaan nun daxuyaan fe matandine ra, i yi a kolon fa fala a ne fama yengen nan na. ²⁴Anu, Marigina walikeen mi lan a yengen so. Koni a lan nen a fan birin na, a findi karamawo fajin nun muxu dijaxin na. ²⁵A lan nen a xa fe matandine matixin limaniyani alogo Ala xa a liga e yi e kewanle maxete, e yi konndin kolon. ²⁶E yi xaxili sawo, e e yete ba Yinna Manga Setanaa luti ratixine ra, e suxi naxanye ra alogo e xa lu a sagoni.

Dunupa rajanna fe

3 A kolon fa fala a waxati dinxene xawawo ayi nen. ²Amasawo muxune findima nen wasodene

† *Yatene 16.5*

nun gbeti xawawo nun yete matawo nun yandadene nun konbi tiine ra. E murute e sawo muxune ma, e findi wali fajin kolontarene nun dina kolontarene ra, ³e nun hinantarene nun kinikinintarene nun muxu xili kalane nun yete suxutarene nun muxu yete xawawo nun fe fajin rabane yaxune ⁴e nun yanfantenne nun kunfadene nun yete yigboon naxanye waxon feene rafan e ma dangu Ala ra. ⁵E e yete findi Ala kolonne ra, koni e e mema nen a senben na. I makuya na muxune ra. ⁶Ndee e ye, ne e yete rasoma nen banxine kui muxu rakunfa feen na, paxanla naxanye senbe mi gbo dinani, e yi ne masawo yulubin goron binyen naxanye xun ma naxanye mabandunxi kunfan sifan birin xon. ⁷Na paxanle katama nen e xa xaran, koni e mi konndin kolon mume! ⁸Na xemene luxi nen alo Yannesini nun Yanberesi naxanye Musa matandi. † Xemeni itoe fan konndin matandima na kii nin. E xaxinli fuxi, e denkeleyaan bata findi xon na. ⁹Koni ne mi sigi yeen na mume amasawo muxun birin e xaxilitareyaan kolon ma nen, alo Yannesini nun Yanberesi liga kii naxan yi.

Kawandi dinxene

¹⁰Koni i tan bata n ma xaranna kolon, e nun n kewanle nun n jeningen nun n ma denkeleyaan nun n ma dijnan nun n ma xanuntenyaan nun n ma tunnafanna ¹¹e nun n ma besenxonyaan nun n ma tawoyana. Tawo sifan mundun na, n mi naxan toxi Antiyoki nun Ikoniyon nun Lisitire taane yi? Besenxonyaan sifan mundun na n mi naxan to? Koni Marigin yi n xunba ne birin yi. ¹²Naxanye birin waxi a xon ma, e xa sigan ti Ala kolonni Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, ne besenxonyama nen. ¹³Koni muxu jaxine nun naxanye e yete findima dina muxune ra, ne yanfanma jaxuyaan nin tun, e bonne mayenden, e fan yi mayenden. ¹⁴Koni i tan, i xaranxi feen naxan ma, i denkeleyaxi naxan ma yati, lu na yi amasawo i i karamawo kolon. ¹⁵Xabu i dii bixne waxatini, i Kitabu Sarijanxin yire sebexine kolon naxan nxe xaxinla fiye i ma lan kisi feen ma denkeleyaan xon Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. ¹⁶Amasawo Kitabun sebenla birin fataxi Ala nan na. A fan xaran ti seen nun tantanna yabi seen nun fe matixin seen nun muxu xuru seen na tinxiñe ma ¹⁷alogo Ala muxun xa kamali, waliseen yi lu a yii wali fajin birin ke xinla ma.

4 N na i yamarima Ala yetagi e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan faxa muxune nun muxu niirama birin makitima, naxan makenema a mangayani. ²Alaa falana fe kawandin ba, xa a fala waxatin fan, xa a mi fan, i wekile. I muxune sanna fala, i e maxadi, i e ralimaniya, i yi e xaran dijnan birin yi. ³Amasawo waxatin fama nen, muxune mi tinma xaran kenden ma. E birama e yete waxon feene nan faxa ra, e lu karamawo malanxe e yete xa, naxanye e xaranma e tunla rafan feene ma. ⁴E yi e tunla ba konndi falane

†† *Yahudiyane namunne xaranna kui, woyimeen naxanye Musa matandi Misiran yamanani, ne yi xili na kiini. A mato Xawawoan 7.11 nun 7.22 kui.*

ra, e yi e tuli mati taline ra. ⁵ Koni i tan, i xa i yete suxu feen birin yi, i tunnafan tɔɔne bun ma, i Yesu a fe Xibaru Fajin nali, i yi i ya wanla birin nakamali.

⁶ Amasɔɔ, n tan bata lu alo minse saraxa bɔɔɔɔxina, n siga waxatin bata maso. ⁷ N bata yenge fajin so, n nan n ma giin danna li, n lu denkeleyani. ⁸ To xanbi ra, n tinxinyaan ɔɔ ɔɔɔɔn kɔɔɔɔnna ɔɔɔɔma nen Marigin naxan namaraxi n xa, a naxan fima n ma na lɔɔɔni, a tan naxan findixi kiti sa tinxinxin na. N tan kedenna mi a ra koni a fa feen xɔɔla naxanye birin ma.

⁹ Kata, i fa n fema mafuren! ¹⁰ Dunɔɔnani ito to rafan Demasi ma, a bata n nabepin a siga Tesaloniki taani. Kiresen yi siga Galati yamanani. Tito yi siga Dalamatiya yamanani. ¹¹ Luka nan keden pe fa n fema. E nun Maraka birin xa fa amasɔɔ a nɔɔ n maliye nen wali-deni. ¹² N bata Tikiko rasiga Efesi taani. ¹³ I nema fe waxatin naxan yi, n bata n ma gubaan nun n ma ke-dine lu Karapo konni Tirowasi taani, i fa e xeɔe n xa a gbengbenna naxanye seɔɔxi kidine ma.

¹⁴ Siyakin Alesandire bata fe xɔɔɔn liga n na han! Marigina a saranɔɔe a wanla ra. ¹⁵ I fan xa a fe liga i yeren ma, amasɔɔ a nɔɔ falane matandi nen a naxin na!

¹⁶ N nan n yete xun mafala singen naxan ti kitisadeni, muxu yo mi n mali, birin yi n nabepin. Koni Ala nama e suxu na ra. ¹⁷ Marigin nan n mali, a yi n senɔe so alogo n xa kawandi kamalixin ba, siyane birin yi a me, n yi xunba yatane de. ¹⁸ Marigina n xunbama nen fe naxin wanle birin ma, a yi n nakisi alogo n xa so a mangayani ariyanna yi. Binyen xa fi a tan ma habadan han habadan, amina.

Xɔɔɔɔn dɔɔɔɔne

¹⁹ N xa Pirisila nun Akila xɔɔɔɔn e nun Onesiforo a denbayana. ²⁰ Erasite bata lu Kɔɔrenti taani, n bata Tirofime furaxin fan lu Mileti taani. ²¹ Kata, i xa fa be-nun xunbeli waxatin xa a li.

Ewubulo i xɔɔɔɔn, e nun Pudɔn nun Linosi nun Kelodiya e nun en ngaxakedenne birin.

²² Marigin xa lu i niini. Ala xa hinan e ra.

Timote Singen Sora

Tito findi denkeleya muxun nan na. Yahudiya mi yi a ra (Galati Kaane 2.1-3). Pɔli fɔxɔrabira fajin nan yi a ra, bayo a tan nan yi Kɔrenti Kaane nun xeraan tagini tɔnma (Kɔrenti Kaane Kedi Firindena 7.6-16). Kitabun yireni ito sɛbɛ Tito ma waxatin naxan yi, a yi Kireti fɔxɔ ige tagi bɔxɔni. Xera Pɔli bata yi a yamari a a xa denkeleya muxune xun mato a ra menni, a yi denkeleya yamane yeɓa ki fajɪ (1.5). Xerana falan xun soxi a falan fɔɓɓdeni (1.4). Sora singen naɓanxi denkeleya yamaan kuntigine fe nan ma (1.5-16). Sora firindeni, Tito kawandi xuine nan sɔtɔma lan denkeleya muxune masuxu kiin ma denkeleya yamani: Xeme fonne nun ɓaxalan fonne nun banxulanne nun konyine masuxu kiina (2.1-15). Denkeleya muxune lan e xa naxan liga, sora saxanden na nan yitama en na, e lu e bode yi bɔɓɛ xunbenli, e mayitaxunna matanga (3.1-11). Kedin yi rajan Pɔli a yamarine nun xɔntɔn xuine ma (3.12-15). Kitabun yireni ito xaran muxune lanma nen e yi a famu fa fala maxadi xuiin naxan a kui, na mi sɛbɛxi Tito xan keden xa. Kɔntɔfili feen naxanye e kui, ne nan denkeleya yamaan ma waxatin birin.

Xɔntɔnna

1 N tan Pɔli nan ito sɛbɛxi naxan findixi Alaa walikɛen na, e nun Yesu a Muxu Sugandixina xerana alogo a muxu sugandixine xa denkeleya, e ɓɔndin kolon, e lu Ala kolonni. ² Na denkeleyaan nun na ɓɔndin fataxi habadan nii rakisin sɔtɔn yigin nan na, Ala en tuli sa naxan na xabu waxatine fɔɓɓni, Ala naxan mi nɔɛ wulen fale. ³ A bata a falan makenen a waxatini kawandin xɔn ma a naxan taxu n na Alaa yamarin xɔn ma, en nakisimana.

⁴ N ni ito sɛbɛxi Tito nan ma, n ma diin yetena en ma denkeleyani.

Fafe Ala nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina en nakisimaan xa hinanna nun bɔɓɛ xunbenla fi i ma.

Tito a wanla fe

⁵ N bata i lu Kireti yamanani alogo feen naxan yitɔn daxi luxi, i xa na yeɓa, i yi denkeleya yamaan fonne dɔxɔ taan birin yi fata n ma yamarine ra. ⁶ Denkeleya yamaan fonne xa findi muxune ra fe mi naxanye ra, ɓaxalan keden kanne, e diine denkeleyaxi, muxune nama e diine yate yete suxutarene ra hanma xurutarene. ⁷ Denkeleya yamaan xunmatoon xa findi muxun na fe mi naxan na, amasɔtɔ Alaa wanla taxuxi a tan nan na, a nama findi yete yigboon na, hanma bɔɓɛ maxɔɓna, hanma dɔɓ minna, hanma naxan bɔɓɛn mafura te, hanma gbeti xɔnɔnna tinxintareyani. ⁸ Koni a xa xɔɓene yisuxu ki fajɪ, fe fajɪn xa rafan a ma, a xuruxi, a tinxin, a sarijan, a yete suxi. ⁹ A xa a sɔɓɛ so ɓɔndin falan ma alo a xaranxi a ma kii naxan yi, alogo a xa nɔ bonne ralimaniye xaran kendeni, a yi fe matandine tantanna yita e ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi na, a gbengbenna Yahudiya denkeleya muxun naxanye banxulanyaalan falan tima, naxanye findixi murutɛdene ra naxanye fala fuune tima, e bodene rakunfa. ¹¹ I xa ne dɛene suxu, amasɔtɔ

denbaya kalane nan ne ra, fata e xaranne ra naxanye mi daxa, e na ligama yagitareyaan nin nafulu feen na. ¹² E yetɛen kon kaa nabina nde nan a fala, a naxa, “Wule falan nan Kireti kaane ra waxatin birin, alo sube xɔɓene, fudi ɓaxinten salayaxine.” ¹³ ɓɔndin nan na falan na. Nanara, e sɔnna fala e xa kati alogo e xa denkeleya kendɛn sɔtɔ, ¹⁴ e yi ba e tuli matiye Yahudiyane taline ra, e nun yamarin naxanye fata na muxune ra naxanye e mexi ɓɔndin na. ¹⁵ Seen birin sarijan muxu sarijanxine yii, koni sese mi sarijan muxu xɔsixin nun denkeleyatarene yii. E xaxinla nun e sɔndɔmɛn birin xɔsixi. ¹⁶ Ne a falama nen a e Ala kolon, koni e e mexi Ala ra e kewanle yi. E haramuxi, e mi fala suxe, e mi nɔɛ wali fajɪ yo rabɛ.

Denkeleya muxune xa xaran feen naxanye ma

2 Koni i tan ma falane xa lan xaran kendɛn nan ma. ² A fala xeme fonne xa, a e xa e yete suxu, e findi muxu binyene ra, e nun muxu xuruxine. E yi e sɔɓɛ so denkeleyaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna ma.

³ A fala ɓaxalan fonne fan xa, a e keɓaan xa lan Ala batun ma. E nama findi muxu xili kalane nun dɔɓ minne ra. E xa muxune xaran fe fajɪn ma ⁴ alogo e xa nɔ sungutunne maxaranɓe e xemene nun e diine xanun kiin ma, ⁵ e findi ɓaxalan xuruxine ra, naxanye luma sarijanani, naxanye walima denbayani, e ɓenigen fan, e xuru e xemene ma alogo muxu yo nama Alaa falan nayeľefu.

⁶ I mɔn xa banxulanne fan nalimaniya na kiini, a e xa xuru feen birin yi. ⁷ I tan yetɛen xa findi misali fajɪn na i kewali fajɪne yi. I ya xaranna xa findi ɓɔndin na binyeni. ⁸ I fala kendene ti, yalagi mi naxanye yi, alogo i yengefane xa yagi amasɔtɔ e mi fe yo toxi en tan na e naxan fale.

⁹ A fala konyine xa, a e xa xuru e kanne ma, e yi e kenɛn feen birin yi. E nama e tandi, ¹⁰ e nama e mupa, koni e xa e lannayaan yita e ra waxatin birin alogo en

nakisimana Alaa xaranna xa xunnayerenna sɔtɔ feen birin yi.

¹¹ Ala bata a hinanna makenen muxun birin xa kisin sɔtɔma naxan xɔn. ¹² Na en xaranma nen, a en xa xete Ala kolontareyaan fɔxɔ ra e nun dunuɓa rafan feene, en yi en xuru tinxinna nun Ala kolonna ma dunupani ito yi, ¹³ en nema herin mame en yengi naxan ma, en ma Ala senbe kanna nun en nakisimaan Yesu a Muxu Sugandixin binyen makenenma lɔxɔn naxan yi. ¹⁴ A bata a yete fi en ma fe ra alogo a xa en xunba en ma sariya suxutareyaan birin yi, a yi yama rasarijanxin sɔtɔ a yete xa, naxanye sɔbe soxi wali fajine rabaan ma.

¹⁵ I lan i xa falan ti muxune xa na kii nin, i yi e rali-maniya, i yi e sɔnna fala i senben birin na. Muxu yo na-ma i rapaxu.

Denkeleya muxun lan a xa feen naxanye liga

3 A fala denkeleya muxune xa a e xa xuru mangane nun kuntigine ma, e yi e falane suxu. E xa e yitɔn kewali fajin sifan birin xili ma. ² E nama muxu yo rayelefu, e xa findi fe yitɔnne nun muxu dijaxine ra, e limaniya muxune birin xa. ³ Amasɔtɔ a fɔlɔni, xaxilitarene nun murutede tununxine nan yi en na. En yi en ma kunfan nun en waxɔn feene birin ma konyiyaan nan bun. En yi en ma dunuɓa yi gidin nabama jaxun nun xɔxɔlɔnyaan nin. Xɔnnantenyaaan yi lu en nun bodene tagi. ⁴ Koni en nakisimana Ala to a fanna nun a xanuntenyaan makenen en xa, ⁵ a yi en nakisi. Anu, a mi yi na ligaxi nun a en bata fe tinxinxine liga, koni fɔ a kininkininna fe ra. A bata en nakisi fata en ma marafu-

na igeni, en yi xete, en bari. En yi dunuɓa yi gidi nen en sɔtɔ Alaa Nii Sarijanxin barakani, ⁶ a naxan defexin nagodo en ma, en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, ⁷ alogo en xa tinxin a yete ra yi a hinanna barakani, en yengi yi lu habadan nii rakisin sɔtɔ feen ma en keɛn na.

⁸ Jɔndin nan na falan na. A xɔli n ma i xa kankan a falan ma, alogo naxanye na la Ala ra, ne xa e sɔbe so wali fajin ma. Na feene nan lan, ne nan tɔxɔ gbo muxune birin ma. ⁹ Koni i yete ratanga fe matandi xaxilitarene ma e nun muxune benbane xinle fefeseɛn nun lantareyaan nun xɔxɔlɔnyaan naxanye fataxi sariyan na, amasɔtɔ ne tɔxɔ mi na, e ligama fuyan. ¹⁰ Muxun naxan mayitaxunna rasoma yamani, i na a rakolon waxatin naxan yi sanja ma keden han firin, i masiga na ra. ¹¹ A kolon a na kanna xaxinli fuxi. A nema yulubin ligama, a yete yalagima.

Yamari dɔnxene

¹² N na Aritema rasiga i fema waxatin naxan yi hanma Tikiko, kata i fa n fema Nikopoli taani, bayo n waxi a xɔn ma, n xa xunbeli waxatin ti menni. ¹³ I xa sariya karamɔxɔ Senasi nun Apolosi mali e fanda feen na e sigatini alogo sese nama dasa e ma. ¹⁴ Fɔ en ma muxune fan xa e xaran nen fe fajin rabaan ma e yi e tunnafan, alogo e xa nɔ e mako xɔdexene gase, e mɔn na-ma lu dɔxi fuu.

¹⁵ N fɔxɔ ra muxune birin i xɔntɔn. Nxu denkeleya muxune xɔyine birin xɔntɔn.

Ala xa hinan ε birin na.

Timote Singen Sora

Filemɔn yi findixi denkeleya muxu kenden nan na. Yanyina nde, a yi Kolɔsi taan denkeleya yamaan nin. Xera Pɔli xɔyin nan yi a ra (fala tide 1). Konyina nde yi a yii, naxan yi xili Onesimo, naxan a gi a kanna ma. En mi a kolon Onesimo nun Pɔli e bode kolon kii naxan yi, bayo Pɔli yi kasoon na. Koni Onesimo fan findixi denkeleya muxun na. Pɔli yi a ragidi a xa a raxete a kanna ma, a kedini ito seɓe naxan ma, a xa a rasuxu a konni, koni a nama a suxu konyi gixin na, koni alo a ngaxakedenna denkeleyani. Konyin naxan a gi a kanna ma, na yi jaxankatama nen a xɔdɛxen na.

A yelin xanbini Filemɔn nun a fɔxɔrabirane xɔntɔnɔne (1-3), Pɔli yi barika bira Ala xa Filemɔn ma denkeleyaan nun a wɛkilɛna fe ra (4-7). A mɔn yi mayandin ti Onesimo a fe ra, naxan sigama a kanna fema (8-22). Kitabun yireni ito rapanxi xɔntɔnne nan ma, en mɔn muxu wuyaxi xili toma a kui, naxanye Pɔli kedi seɓexin kui a naxan nasiga Kolɔsi kaane ma (Kolɔsi Kaane 4.10,12,14 Arikipe fan xinla seɓexi fala tide firindeni Kitabun yireni ito yi e nun Kolɔsi Kaane 4.17). Yanyina nde Onesimo siga nen kedi firinne ra Kolɔsi taani Kolɔsi kaane ma e nun Filemɔn ma. En Pɔli a fanna toma nen Kitabun yireni ito kui. A ito seɓexi a xɔyin Filemɔn ma, koni a mi yamari yo fixi a ma, a mi a karahanxi sese ma, a mi a sariyane baxi a yii Onesimo xun ma. Koni a a rabirama a ma nen, e nun naxanye birin Kitabun yireni ito xaranma, fa fala a Alaa xanuntenyaan muxune kepaan maxetema nen.

Xɔntɔnne

1 N tan Pɔli naxan findixi kasorasaan na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, nxu nun ngaxakedenna Timote nan ito seɓexi nxu xanuntenna nun nxu walike boden Filemɔn ma, ² e nun Apiya nxu magilɛna e nun Arikipe nxu yenge so bodena e nun denkeleya yamaan naxanye e malanma i konni.

³ En Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɔne xunbenla fi ε ma.

Filemɔn ma xanuntenyaan nun a denkeleyana fe

⁴ Filemɔn, n nɛma n ma Ala maxande waxati yo yi, n barikan birama a xa nen i ya fe ra, ⁵ amasɔɔn n bata a mɛ i denkeleyaxi Marigi Yesu ma kii naxan yi, i mɔn a yama sarijanxin birin xanuxi. ⁶ N na Ala maxandima alogo ngaxakedenyaan naxan fataxi i ya denkeleyaan na, na xa a liga i fe faɔin birin kolon ki faɔi, en naxanye sɔɔxi Alaa Muxu Sugandixin barakani. ⁷ Ngaxakedenna, i ya xanuntenyaan bata sɛwa gbeen fi n ma, a yi n nalimaniya, bayo i bata yama sarijanxin birin nii yifan e ma.

Pɔli yi Filemɔn mafan

⁸ Nanara, hali n to nɔɔe susue i yamare Alaa Muxu Sugandixini fa fala a i xa feen naba naxan daxa, ⁹ koni n ni i mafanma xanuntenyaan nin, n tan Pɔli xeme fonna, e nun iki kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra. ¹⁰ Nayi, n na i mafanma n ma dii Onesimo a fe ra, n findixi naxan baba ra kasoni. ¹¹ A tɔɔn mi yi i ma waxati danguxini, koni iki, a tɔɔn luma en birin ma nen.

¹² N bata a raxete i ma iki, a tan naxan nafan n ma alo n niina. ¹³ A yi rafan n ma nun, a lu n fema be, alogo a

xa wali n xa i funfuni, n kasoon na waxatin naxan yi Yesu a fe Xibaru Faɔina fe ra. ¹⁴ Koni n mi waxi fefe liga feni, ba i sagoon na, alogo i ya wali faɔin nama findi karahanna ra, koni a xa findi i nenige ma feen na.

¹⁵ Yanyina nde, Onesimo masigaxi i ra nen waxatidi tun, alogo i mɔn xa a sɔɔn habadan, ¹⁶ anu konyi gbansan mi fa a ra sɔɔn, koni a bata dangu konyin na, a bata findi i rafan ngaxakedenna ra. A rafan n tan ma, koni a xa rafan i tan ma dangu n tan na adamadiyani e nun Marigini.

¹⁷ Nayi, xa i n yatexi i xɔyin nan na, i xa Onesimo fan yisuxu alo i n yisuxuma kii naxan yi. ¹⁸ Xa a tinx-intareyaan ligaxi i ra, hanma xa a lan a xa sena nde raxete i ma, na goronna sa n tan xun ma. ¹⁹ N tan yetɛen nan ito seɓexi n yiin na, n tan Pɔli. N na i yii raxetema nen, koni n mi waxi a fala feni i xa fa fala i tan lan i xa i niin so n yii. ²⁰ Ngaxakedenna, yandi na fe faɔin liga n xa Marigina fe ra, n nii yifan n ma Alaa Muxu Sugandixin barakani.

²¹ N to laxi i ra a i n xuiin suxuma nen, n xa ito seɓe i ma. N na a kolon i nde ligama nen dangu n ma falan na. ²² I mɔn xa yigiya banxina nde yitɔn n yɛɛ ra amasɔɔn n laxi a ra, n mɔn xetema nen ε ma ε Ala maxandin barakani.

Xɔntɔn dɔnxene

²³ Epafirasi naxan n fema kasoon na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, na i xɔntɔnma. ²⁴ N walike bodene Maraka nun Arisitaraki nun Demasi nun Luka, ne birin i xɔntɔn.

²⁵ Ala xa Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε niini.

Timote Singen Sora

Naxan yo na Kitabun yireni ito xaran a yeren ma, a luma nen na kanna xa alo a kawandi rameen nin. Kitabun yireni ito sebexi nen alo kawandi ba daxin na. Kitabun yireni ito rajanna a yitama a sebexi muxune nan ma. A mɔn mi a sebexi muxun fan mayitaxi. Yanyina nde, Kitabun yireni ito sebexi Romi kaane nan ma (13.24). Feen naxan kolonxi Kitabun yireni ito sebexi muxuna fe yi, Yahudiyan na a ra naxan denkeleyaxi Marigi Yesu ma. Muxun naxan a sebexi, a Tawureta nun Yaburi Kitabun yirene kolonxi ki faji. A Kitabun yireni ito sebexi Yahudiya gbeteɣe ma naxanye fan bata yi denkeleya Yesu ma alo a tan. Koni, e to naxankataxi Yesu xinla fe ra, e xete-matɔn na a ra Yahudiya dinan ma. E yi e mema nen denkeleyaan na Yesu ma. Kitabun sebexi muxuna e kawandi-ma nen a e xa e senbe so e denkeleyani, a yi Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaa mayita alogo e nama xete e namun fonne ma. Yanyina nde Kitabun yireni ito sebexi nen nɛe tonge saxan Yesu keli xanbi sayani. Kitabun yireni ito yitaxunxi yire dɔxɔ firin nan na. A yire singena (1.1-10.18) Alaa Muxu Sugandixina fisamantenyana feen nan falama. Fa fala a dangu nabine ra (1.1-3), a mɔn dangu malekane ra (1.4-2.18), a dangu Nabi Musa nun Yosuwe ra (3.1-4.13); a tan nan keden findixi habadan saraxan na, a gbo dangu Layiri Fonne saraxarali gbeene ra (4.14-7.28); a saraxa kamalixin baxi nen naxan ba sanja ma keden pe a muxune rakisi han habadan, a dangu Layiri Fonna saraxa wuyaxine birin na (8.1-10.18). Kitabun yire firindena (10.19-13.19) na muxune senbe soma alogo e xa lu denkeleyani (10.19-39) e nama xete dina gbete ma. En misali kendene toma menna nin lan Layiri Fonna denkeleya muxune ma (Sora 11), a mɔn a falama denkeleya muxune yeen xa lu tixi Alaa Muxu Sugandixin na, e yi nɔnɔ sɔɔ alo a tan (12.1-11). A yelin xanbini yamarina nde fiye e ma e nun a yi e kawandi (12.12-13.19), Kitabun sebexi muxun a rajanma duba tiin nan ma e nun xɔntɔnne (13.20-25). Kitabun sebexi muxun mi danma fala naxumene xan tun ma alogo a xa a Kitabun xaran muxune mali e tun-naxɔleni. A a yebama e xa a denkeleya muxune tɔɔma dunɔna ayi, a mɔn yi Alaa Muxu Sugandixina wanla xunna fala. Fa fala a faxan bata kisi feen nakamali saraxa yo mi yi nɔe naxan nakamale. Nayi, a muxune mafanma e xa lu Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra. En fan lan en Habadan Alaa Muxu Sugandixi fisamantenna xuiin suxu.

Yesu gbo malekane xa

1 Waxati danguxini, Ala falan ti nen en benbane xa nabine xɔn sanja ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi.
 2 Koni a falan tixi en tan xa waxati rajanni ito nin a Dii Xemen xɔn. A bata daala birin sa a Dii Xemen sagoni alo a keena. A dunɔna daxi a tan nan baraka yi. 3 Alaa Dii Xemen findixi a binyen nɔɔn nan na. Ala maligan yeteen nan a ra. A dunɔna yisuxi a falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi dɔxɔ Ala Senben Birin Kanna yiifanna ma ariyanna yi.
 4 Alaa Dii Xemen tiden yi gbo ayi dangu malekane ra, a yi xinla fi a ma naxan dangu e xinle ra. 5 Bayo, Ala mi a falaxi a maleka yo xa, a naxa,
 "N ma dii xemen nan i tan na,
 n bata findi i fafe ra to. †"
 A mɔn mi a fala maleka yo xa, a naxa,
 "N findima nen i fafe ra,
 i fan yi findi n ma dii xemen na. ††"
 6 Ala to a diin nafa dunɔna yi alo dii singena, a mɔn naxa,
 "Alaa malekane birin xa a batu. ††"
 7 A mɔn yi a fala malekane fe yi, a naxa,
 "Alaa malekane luma nen alo foyena,

a walikene yi lu alo tee degena. ††"

8 Koni a mɔn yi a fala a dii xemena fe yi, a naxa,
 "Ala, i luma nen i ya mangaya gbedeni habadan!
 I ya manga dunganna yi findi tinxinyaan taxamasenna ra.

9 Tinxinna rafan i ma,
 fe naxin mi rafan i ma.
 Nanara, Ala, i ya Ala bata i rafisa i bodene xa a sewa turen sa i xunni i sugandi feen na." ††

10 A mɔn naxa,
 "Marigina, i dɔxɔ xɔnna da nen xabu a fɔlɔni.

I yii fɔxɔ nan kore xɔnna ra.

11 Ne birin danguma nen,
 koni i tan luma nen na.
 Ne birin forima nen
 e kala alo dugina.

12 I yi e yisa alo domana,
 e yi masara alo dugina,
 koni i tan luma nen i kiini,
 i siin fan dan mi na mume!" †††

13 Ala mɔn mi a fala a maleka yo xa, a naxa,
 "dɔxɔ n yiifanna ma,
 han n yi i yaxune sa i sanna bun." †††

† Yaburin 2.7 †† Samuyeli Firinden 7.14 †† Sariyane 32.43

†† Yaburin 104.4 †† Yaburin 45.7-8 ††† Yaburin 102.26-28
 ††† Yaburin 110.1

¹⁴ Malekane mi findixi Alaa walike totarene xan na ba, a naxanye rasigama kisi muxune malideni?

ε כֹּכַךְ lu kisi feen חֹכֵךְ

2 Nanara, en bata feen naxanye με, φ en xa en כֹּכַךְ lu nen ne חֹכֵךְ alogo en nama kiraan bejin.

² Amasכֹּכַךְ, malekane † fa xerayaan naxanye rali en benbane ma lan sariyan ma, ne birin suxutareyaan sarama nen a kala muxune ra alo a daxa kii naxan yi.

³ Nayi, en fa ratangama di, xa en na en με kisi gbee sifani ito ra, Marigin yeteen singe naxan nali, na xanbi ra, a rame muxune fan yi a כֹּכַךְ yita en na? ⁴ Ala fan e sereya baan fari sa nen taxamasenne nun kabanako feene nun senbe fe sifa wuyaxi ra, a yi a Nii Sarijanxin kewanle yitaxun e ra a sagoni.

Yesu en nakisimana

⁵ Awa, en yire famatכֹּכַךְ naxan ma fe falama, Ala mi na luma malekane xan sago yi. ⁶ Koni sereyani ito sebexi Kitabun yirena nde yi, a naxa,

“Nanse דַּבָּרֵי כֹכַךְ na,
i to i yengi דְּבַרֵי אֵיכָאֵךְ.

Nanfera i כֹּכַךְ luxi adamadiin חֹכֵךְ?

⁷ I a daxi nen,

a חֹכֵךְ yi maso malekane ra.

I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁸ I bata seen birin lu a bun.” ††

A to seen birin luxi adamadina כֹּכַךְ bun, Ala mi sese lu naxan mi xuru a כֹּכַךְ bun. Hali na, iki en mi a toma fa fala seen birin muxuna כֹּכַךְ bun ma. ⁹ Koni en na a toma fa fala, Ala Yesu magodo nen waxati dungidi dangu malekane ra, alogo a xa faxa masכֹּכַךְ Alaa hinanna חֹכֵךְ muxune birin xa. Iki en na a mangayaan binyen nun a xunna kenla toma a faxana fe ra a tin naxan ma. ¹⁰ Ala naxan seen birin da a yete xa, a yi waxi adamadi wuyaxi raso feni a binyeni. Na yi lanxi, a to en nakisimana fe rakamali a חֹכֵךְ חֹכֵךְ.

¹¹ Bayo Yesu naxan muxune rasarijanma e nun a naxanye rasarijanxi, ne birin fafe keden. Nanara, Yesu mi yagima a fale ne ma, “Ngaxakedenne.” ¹² A naxa Kitabuni,

“N na i xinla ralima nen ngaxakedenne ma.

N ni i matכֹּכַךְma nen yamaan ye.” ‡

¹³ Kitabun מֹכַךְ naxa, “N nan n yigi sama Ala nin.” A מֹכַךְ naxa, “Nxu nun n ma diine nan ito ra, Ala naxanye fixi n ma.” ††

¹⁴ Nayi, bayo Yesu a muxune findixi adamadiine nan na fati benden nun wunli, Yesu fan yeteen bata lu alo e tan. Na ma, a yi Yinna Manga Setana halagi a yetena sayaan חֹכֵךְ ma senben yi naxan yii sayaan xun na. ¹⁵ A na ligaxi nen alogo naxanye yi sayaan gaxun konyiyani e dunupa yi gidini, a xa ne כֹּכַךְ. ¹⁶ Amasכֹּכַךְ a mi faxi malekane xan malideyi, koni φ Iburahima כֹּכַךְ.

¹⁷ Na nan a liga, a yi lu alo a ngaxakedenne feen birin yi, alogo a xa כֹּכַךְ saraxarali kuntigiyaan wanla ke Ala xa

† Yahudiyane namunne xaranna kui, Nabi Musa Alaa sariyane שְׂרַחֲמֵי מַלְאָכָאנִינָא חֹכֵךְ ma. †† Yaburin 8.5-7 ‡ Yaburin 22.23 †† Esayi 8.17-18

kininkininna nun תְּגַדְּדִינִי, a yi Ala solona yamaan yulubine xafari feen na. ¹⁸ Bayo Setana kataxi a xa a fan natantan, a tan yeteen yi כֹּכַךְ na feni, nayi, a ferena a xa, a yi muxune mali e nema e ratantan feene de waxatin naxan yi.

Yesu dangu Nabi Musa ra

3 Nanara, ngaxakeden muxu rasarijanxine, Ala bata ε tan naxanye xili, ε xaxili lu Yesu a fe חֹכֵךְ, Alaa Xeraan nun Saraxarali Kuntigi Singena, en naxan ma fe falama yamani. ² Muxu תְּגַדְּדִינִי nan yi a ra Ala xa, naxan a sugandixi alo Musa yi kii naxan yi Alaa banxin birin yi. †† Banxi tiina xunna kenla gbo dangu banxin yeteen na. Nanara, Yesu a xunna kenla gbo Musaa xunna kenla xa. ⁴ Awa, muxune nan banxine tima, koni Ala nan seen birin daxi. ⁵ Musa tan תְּגַדְּדִינִי nen wali kedeni Ala xa a banxin mumeni, a sereyaan ba lan na feene ma Ala yi fama naxanye ligadeni. ⁶ Koni Alaa Muxu Sugandixin tan luxi na alo Alaa Dii Xemen naxan a banxin xun na. En findixi a banxin nan na, xa en na en wekile, en yi en ma yigin namara en naxan matכֹּכַךְma.

Matabuna Alaa yamaan xa

⁷ Nayi, alo Alaa Nii Sarijanxina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

“Xa ε Ala fala xuiin με to,

⁸ ε nama ε כֹּכַךְni כֹּכַךְ

alo ε yi murutexi Ala ma waxatin naxan yi,

ε yi matoon xun ti Ala ra tonbonni.

⁹ ε benbane n bunba nen menni, e yi n matandi,

hali e to n kewanle birin to ךֶּε tonge naanin.

¹⁰ Nayi, n כֹּכַךְ nen na waxatin muxune ma, n naxa,

‘E כֹּכַךְni makuya n na waxatin birin,

e mi n ma kiraan חֹכֵךְ.’

¹¹ N yi n כֹּכַךְ n ma כֹּכַךְni, n naxa,

‘E mi soe n ma matabudeni mume!’ †††

¹² Ngaxakedenne, ε a liga ε yeren ma, כֹּכַךְni paxin nun denkeleyatareyaan nama lu ε sese yi naxan a lige ε xete habadan Ala כֹּכַךְ ra. ¹³ Koni ε bode ralimaniya כֹּכַךְ yo כֹּכַךְ, fanni en מֹכַךְ na waxatini Kitabun naxan ma fa fala “To” alogo ε tan nde nama tantan yulubin חֹכֵךְ, ε tengbesenje ayi. ¹⁴ Amasכֹּכַךְ en bata findi Alaa Muxu Sugandixin gbeene ra, xa en lu en ma תְּגַדְּדִינִיאן singeni, han a rapanna.

¹⁵ Kitabun naxa,

“Xa ε Ala fala xuiin με to,

ε nama ε כֹּכַךְni כֹּכַךְ

alo ε yi murutexi Ala ma waxatin naxan yi.” †††

¹⁶ Awa, ndee yi ne ra, naxanye Alaa falan με, e murute a xili ma? Ne findixi muxune nan na Musa naxanye ramini Misiran yamanani. ¹⁷ Ala כֹּכַךְ ndee ma ךֶּε tonge naanin? Naxanye yulubin liga, e faxa tonbonni.

¹⁸ Ala a כֹּכַךְ ndee a fe ra, a e mi soe a matabu yireni?

Naxanye tondi a falan suxe, a yi falan tima ne nan ma

‡† A mato Yatene 12.7 kui. ††† Yaburin 95.7-11 ††† Yaburin 95.7-8

fe yi. ¹¹⁹ En bata a to nayi, fa fala e mi yi nɔɛ soɛ matabudeni lan e denkeleyatareyaan ma.

Matabudena Alaa muxune xa

4 Nayi, Ala to en tuli sa, a en nɔɛ soɛ nen a matabudeni, en na a liga en yeren ma nayi alogo ε tan nde nama lu alo ε fulaxi na ra. ² Bayo Alaa falan Xibaru Fajin nali nen en fan ma alo na waxati danguxin muxune. Koni e falan naxan mɛ, na tɔɔɔ yo mi lu e tan ma, amasɔɔ naxanye a rame, ne mi a suxu denkeleyani.

³ En tan naxanye denkeleyaxi, en tan soma nen na matabudeni alo Ala a fala kii naxan yi, a naxa,

“N bata n kɔɔ n ma xɔɔni, n naxa,

‘E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!’ ††

Anu, Alaa wanla bata yi kamali xabu dunuɔa da waxatini. ⁴ Amasɔɔ ito falaxi Kitabun yirena nde yi xii soloferedena fe yi, a naxa, “Ala yi a matabu a wali keɛn xii soloferede lɔɔni.” ⁵ A mɔɔ naxa Kitabun yireni ito yi, “E mi soɛ n ma matabudeni mumɛ!” ⁶ Na bunna nɛɛn fa fala ndee gbeteɛ soɛ nen, ba muxune ra naxanye singe Alaa falan Xibaru Fajin mɛ, e mi so lan e fala suxutareyaan ma. ⁷ Nanara, waxati xunkuye to dangu, Ala mɔɔ yi lɔɔ nɛɛn sa, a yi na feen fala Dawuda a Kitabun kui, a yi na lɔɔ nɛɛn xili sa fa fala “To.” A naxa,

“Xa ε Ala fala xuiin mɛ to,

ε nama ε bɔɔni kɔɔɔ.”

⁸ Awa, xa Yosuwe bata yi yamaan naso Alaa matabudeni nun, Ala mi yi lɔɔ gbete a fe fale na xanbi ra. ⁹ Na bunna nɛɛn fa fala matabuden mɔɔ Alaa yamaan xa yɛɛn na. ¹⁰ Amasɔɔ muxu yo so Alaa matabudeni, na fan a matabuma nen alo Ala a matabuxi kii naxan yi. ¹¹ Na ma, en kata en so matabudeni, alogo muxu yo nama findi fala suxutaren na alo en benbane.

¹² Amasɔɔ Alaa falana, niiramaan na a ra, a senben gbo, a deɛn xanxan dangu silanfanna de firin kanna ra. †† A soma nen han a sɔɔndɔɔmen nun niin yetɛɛn fata, e nun fatin nadɔɔdene nun fasane. A muxun miriyane nun a natane makitima nen. ¹³ Ala dali se yo mi luxunxi a ma. Ala feen birin toma. En birin en dentɛgema nen a xa.

Saraxarali kuntigin nan Yesu ra

¹⁴ Nanara, bayo saraxarali kuntigi gbeena en yii naxan kelixi kore, Yesu Alaa Dii Xɛmena, nayi en na en sɔɔɛ so en ma denkeleyani, en naxan ma fe falama yamani. ¹⁵ Amasɔɔ en ma saraxarali kuntigina en ma fangatareyaan kolon, bayo Setana kata nen a fan natantandeni kiin birin yi alo en tan, anu, a mi yulubi yo liga. ¹⁶ Nanara, en na en maso Ala hinantenna manga gbeden na xaxili ragidini alogo en xa kininkininna nun hinanna sɔɔ en makoon naxanye ma.

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

5 Saraxarali kuntigine birin sugandima nen adamadiine ye, alogo e xa wali Ala xa, e yi kise ralixine nun saraxane ba yulubi xafarin na. ² E nɔɛ xaxilitarene nun muxu tantanxine famunɛ nen, bayo e tan fan yetɛɛn tantanma. ³ E yulubi xafari saraxane bama e tan yetɛna fe ra na nan ma, e nun yamaan xa. ⁴ Muxu yo mi saraxarali kuntigiyaan xunna kenla fenɛ a yetɛ xa. Ala nan a xilixi alo a Haruna xili kii naxan yi.

⁵ A na kii nin, Alaa Muxu Sugandixin mi saraxarali kuntigi binyen sɔɔ a yetɛ ra, koni Ala a fala nen a xa, a naxa,

“N ma dii xɛmen nan i tan na,

n bata findi i fafe ra to.” ††

⁶ A mɔɔ yi a fala Kitabun yire gbete yi, a naxa,

“Saraxaraliin nan i ra habadan,

alo Melikisedeki yi kii naxan yi.” †††

⁷ Yesu yi dunuɔa yi waxatin naxan yi, a yi Ala maxandima, a xuini te, a yɛɛgen yi mini, a yi Ala mafan naxan yi nɔɛ a rakise sayaan ma. Ala yi a xuiin name bayo a yi xuruxi a ma. ⁸ Koni hali Alaa Dii Xɛmen to a ra, a a xaran nen fala suxun ma a tɔɔɔne yi. ⁹ Yesu a fe kamali waxatin naxan yi, a yi findi habadan Marakisi Tiin na muxune xa naxanye birin a xuiin suxuma. ¹⁰ Ala yi a findi saraxarali kuntigin na alo Melikisedeki yi kii naxan yi.

Senbe soon denkeleyani

¹¹ Fe wuyaxi nxu kui a fala daxin na ε xa lan feni ito ma, koni a yeɛba raxɔɔ ε xa, bayo ε mi a famuma xulen.

¹² A yi lan nun ε yi findi karamɔɔɔne ra waxatini ito yi, anu han iki ε makoon mɔɔ ε xaran muxun ma lan Alaa falan fe singene ma. ε luxi alo dii jɔɔɔn naxan mɔɔ xijɛn na bayo ε mi donse xɔɔɔɔn donɛɛn singen.

¹³ Muxun naxan mɔɔ xijɛ minni, dii jɔɔɔn nan na ra. A mi xaranna kolon lan tinxinyaan ma. ¹⁴ Koni fonne nan gbee donse xɔɔɔɔn na. Naxanye denkeleya bata kɔɔɔ, ne bata e yetɛ xaran fe fajin nun a jaxin tagi rabaan ma.

6 Nanara, en dangu Alaa Muxu Sugandixina xaranna fe singene ra, en siga yɛɛn na, hali en nama fa xete fe fɔɔɔne ma sɔɔɔɔn alo itoe: en na en xun xanbi so fena wali jaxine yi naxanye muxun xalima yahanna-ma, e nun denkeleyana Ala ma, ² e nun xaranna muxu rafu feene ma igeni e tubi xinla ma e nun yii saan muxune ma Ala maxandini e nun faxa muxune rakenla sayani e nun habadan kitina. ³ Xa Ala tin, en sigɛ nen yɛɛn na.

⁴ Amasɔɔ naxanye bata yi kenenna sɔɔ sanɔa ma keden, e Ala kisin sɔɔɔ, e yi Alaa Nii Sarijanxin sɔɔɔ, ⁵ naxanye bata yi Alaa falan jaxunna kolon e nun waxati famatɔɔɔn senbene, ⁶ ne na ba denkeleyani, e mi fa nɔɛ raxete sɔɔɔɔn, e mɔɔ yi tubi. Amasɔɔ ne luxi nen alo e mɔɔ Alaa Dii Xɛmen nan gbangbanma wudin ma, e yi a rayarabi yamaan yetagi.

† A mato Yatene 14.1-35 nun Yaburin 95.11 kui. †† Yaburin 95.11 † Dunuɔa Fɔɔɔn 2.2 †† SILANFANNA: Sofane yengeso dege-mana.

†† Yaburin 2.7 ††† Yaburin 110.4

⁷ A misaala, ከገጽ naxan tule igen ስጋጋጋ waxatin birin, a si seene sabati a kanna xa, Alaa barakan nan na ra. ⁸ Koni ከገጽ naxan ገገገገ nun tansinne tunna raminima, na ከገጽ mi na, a masoxi Alaa dangan nan na. A rapanni, ገገገገ yi a gan.

⁹ Koni n xanuntenne, hali nxu falan tima na kiini, nxu laxi a ra, a fe gbete nan ε tan yee ra lan ε kisi feen ma. ¹⁰ Bayo tinxintare mi Ala ra. A mi jinanma ε wanle ከገጽ, e nun ε xanuntenyaan naxan yitaxi a ra ε to a yama sarijanxin malima han iki. ¹¹ Nxu waxi a ከገጽ ma, ε keden kedenna birin xa lu na tunnafanni han a rapanna alogo ε yengi seen naxanye ma, ε ne ስጋጋጋ. ¹² Nxu mi waxi, ε xa tunnaxከገጽ ayi. Koni ከገጽ ε xa na denkeleya muxune raliga naxanye dija alogo Ala ε tuli saxi naxan na, ε na ስጋጋጋ.

Alaa layirina

¹³ Ala Iburahima tuli sa waxatin naxan yi, a yi a ከገጽ a yete yi, bayo muxe mi na a ከገጽ naxan yi naxan gbo a tan xa. ¹⁴ A yi a fala, a naxa, “N na i barakama nen han! I ከገጽ wuyama ayi nen.” ¹⁵ Iburahima yi dija, a yi a legeden, Ala a tuli sa naxan na, a yi na ስጋጋጋ. ¹⁶ Adamadiine e ከገጽ fena nde yi naxan gbo e tan xa, e ከገጽ yi e falan senbe so alogo muxune nama e matandi. ¹⁷ Nanara, Ala yi Iburahima tuli sa, a yi a ከገጽ alogo naxanye yi lan e na feen ስጋጋጋ, ne xa a kolon a na fe ragidixin mi masarama. ¹⁸ Ala na liga nen alogo en tan naxanye a falan findixi en yigin na en xaxili tixi naxan na, en xa limaniya ki faji, a to na yitaxi en na fe firinna ከገጽ, naxanye mi maxete, Ala ከገጽ mi wulen fale. ¹⁹ Na yigina en yii alo kunkin balana a rati seen na igen bun ma ^{††} naxan sigama han yire sarijanxin ye masansan dugin xanbi ra en niin nasuxu seen na barakani ²⁰ Yesu singe soxi en xa denaxan yi, bayo a bata findi habadan saraxarali kuntigin na, a lu alo Melikisedeki.

Melikisedeki saraxaraliyani

7 Melikisedeki [‡] nan yi Salemi mangan na e nun Kore ከገጽ Alaa saraxaralina. Iburahima yi kelima yengeni waxatin naxan yi, a mangane ከገጽ naxan yi, Melikisedeki yi siga a ralandeni, a yi duba a xa. ² Iburahima yi a se tongoxine birin yaganna so a yii. Melikisedeki xinla bunna neen “Tinxin Mangana.” Salemi mangan nan ከገጽ yi a ra nun, na fan bunna neen “Bገጽ Xunbeli Mangana.” ³ A baba mi kolon, a nga mi kolon, a xabila mi kolon, a siimayaan ከገጽ nun a rapanna mi kolon. A luxi nen alo Alaa Dii Xemena naxan luma saraxaraliyani habadan.

⁴ E a gbo kii mato, hali en benba Iburahima yeteen seen naxanye tongo yengeni, a ne yaganna so a tan nan yii. ⁵ Sariyan naxa, a Isirayila yamaan ከገጽ lan

† A mato Dunuja ከገጽ 22.16-17 kui. †† KUNKIN BALANIito findixi wure gbee ከገጽ xaxina nde nan na naxan xidima kunkin ma ከገጽ ra. A wolima igeni alogo a xa sa digi gemena nde ra igen bun ma, a kunkin naxara. Yireni ito niin gbee maraxara seen misalixi na kunki raxara seen nan ma. ‡ MELIKISEDEKIa feen mato Dunuja ከገጽ 14.17-20 kui.

e xa yaganna so Lewi ከገጽ muxune nan yii, saraxaraline. ^{‡†} Anu, ngaxakedenmane nan e ra, e birin minixi Iburahima ከገጽ nin. ⁶ Melikisedeki tan mi yi findixi Lewi ከገጽ muxu ra, koni a yaganna ስጋጋጋ nen Iburahima ra, Ala naxan tuli sa. Melikisedeki yi duba a xa. ⁷ Anu, matandi mi naxan na, naxan duban tima, na dangu duba ስጋጋጋ na. ⁸ Lewi muxun naxanye yaganne rasuxu, ne faxama nen, koni Melikisedeki tan mabinni, Kitabun naxa a na mi faxaxi. ⁹ Na kui a luxi alo Lewi ከገጽ muxun naxanye yaganna rasuxuma, hali ne fan yaganna ba nen Melikisedeki xa Iburahima sabun na. ¹⁰ Bayo Lewi ከገጽ muxune ከገጽ yi e benba Iburahima fatini, a naralan Melikisedeki ra waxatin naxan yi.

¹¹ Xa feene yi ከገጽ rakamale Lewi ከገጽ saraxaraliyaan barakani nun, yamaan sariyan ስጋጋጋ naxan ከገጽ, e makoon mi yi birama saraxaraliya gbete ma na xanbi ra nun naxan luxi alo Melikisedeki hali ba Haruna ከገጽ ra. ¹² Bayo saraxaraliyaan na masara, ከገጽ sariyan fan xa masara. ¹³ Feni itoe fala Yesu naxan ma fe ra, na barixi ከገጽ gbete, saraxaraliin munma yi mini ከገጽ naxan yi. ¹⁴ A kolonxi nayi fa fala en Marigin barixi Yuda ከገጽ nin. Awa, Musa saraxarali feen fala waxatin naxan yi, a mi na ከገጽ fe fala.

Saraxarali gbete alo Melikisedeki

¹⁵ Feni ito fixama nen dangu na ra xa saraxarali gbete fa naxan luxi alo Melikisedeki ¹⁶ naxan mi findixi saraxaraliin na sariyan ከገጽ a benbane fe ra, koni a findixi saraxaraliin na a faxatareyaan nan senbe ከገጽ. ¹⁷ Amasጋጋ Kitabun bata a fala, a naxa, “Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi. ^{‡††} ¹⁸ Awa, yamari fonna bata ba na a senbetareyana fe ra, a ከገጽ to mi yi na. ¹⁹ Bayo sariyan mi sese rakamalixi. Koni yigi fisamantenna bata mini, en na en masoma Ala ra naxan baraka yi.

²⁰ Na fe nen mi tixi ከገጽ xanbi. Bonne findi saraxaraline ra waxatin naxan yi, na ከገጽ sifan mi ti. ²¹ Koni Yesu findixi saraxaraliin na ከገጽ nan ከገጽ, Ala a fala a xa waxatin naxan yi, a naxa, “Marigin bata a ከገጽ, a mi a xuiin maxetema, a naxa, ‘Saraxaraliin nan i ra habadan.’” ^{‡‡} ²² ከገጽ ito bata Yesu findi layirin xui kenden na en tan xa.

²³ Saraxarali singene yi wuya bayo e yi faxama, ²⁴ koni Yesu tan luun nen habadan. A saraxaraliyaan fan luma nen habadan. ²⁵ Nayi, a ከገጽ muxune rakise nen yati naxanye fama Ala ma Yesu barakani amasጋጋ a tan luma nen habadan Ala solona fe nan na.

²⁶ En makoon yi na saraxarali kuntigi sifan nan ma: naxan sarijan, a mi fe ገገገገ rabama, fe mi naxan na, naxan mi yulubi kanne ye, naxan yitexi kore ከገጽ ma. ²⁷ A tan mi ligaxi alo saraxarali kuntigin bonne, amasጋጋ ne saraxan bama ከገጽ yo ከገጽ e yete yulubine fe ra e nun yamaan yulubine fe ra. Koni Yesu tan a yete

†† A mato Yatene 18.21 kui. ‡† Yaburin 110.4 ‡†† Yaburin 110.4

ba nen saraxan na yamaan yulubine fe ra sanja ma keden pe han habadan. ²⁸ Musaa sariyan yi adamadi senbetarene nan dɔxɔma saraxarali kuntigine ra, koni Ala a kɔɔ falan naxan ma sariyan xanbi ra, na a Dii Xemen nan dɔxɔma naxan bata yelin kamale han habadan.

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

8 En ma falan birin xunna nan ito ra: En ma Saraxarali Kuntigin dɔxi Alaa Mangaya gbɛden yi-ifanna ma ariyanna yi. ² A walima yire sarijanxin yeteni, Marigin a yete batuden naxan tixi, adamadiine mi naxan ti.

³ Saraxarali kuntigin birin dɔxi nen alogo e xa kiseene nun saraxane rali Ala ma, nayi fɔ sena nde xa lu a fan yii a naxan be saraxan na. ⁴ Xa a yi dunupani nun, a mi yi findima saraxaraliin na nun, amasɔɔ gbete ye na naxanye Ala kiseene ralima alo sariyana a falaxi kii naxan yi. ⁵ Na saraxaraline walima yire sarijanxin naxan yi, men findixi ariyanna fe misaala nun a nininna nan na. Nanara, Ala Musa rakolon na ki, a to yi Ala Batu Bubun tima, a naxa, "A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na a misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi." ⁶ Koni iki, Yesu bata wanla sɔɔ naxan fisa saraxaraliin bonne wanla xa bayo a bata fa layirin na naxan fan Layiri Fonna xa, bayo na en tuli sa feen naxanye ra, ne fan a fonna xa.

⁷ Xa fe yo mi yi layiri singen na nun, ^{††} en mako mi yi fa a firinden ma nun. ⁸ Koni Ala yi feen to a muxune ra, a yi a fala, a naxa,
"Marigin naxa, 'Na waxatin fama,
n layiri nen en xidima
nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

⁹ A mi ligama
alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,
n to e yii rasuxu
n yi e ramini Misiran yamanani.
Amasɔɔ e mi n ma layirin suxu,
n fan yi e rabepin.'

Marigin naxa na kiini.

¹⁰ Layirin ni i ra,
n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.
Marigin naxa iki:

Na waxatin na dangu,
n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,
n yi e sebe e bɔpeni.

N findima nen e Ala ra,
e yi findi n ma yamaan na.

¹¹ Muxu yo mi fa a boden maxaranma,
muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,
a naxa, 'I xa Marigin kolon,'

bayo e birin n kolonma nen,
keli muxudin ma han muxu gbeena.

¹² N diɓama nen e tinxintereyaan ma,
n yi e yulubine xafari." [‡]

† Xɔɔyaan 25.40 †† LAYIRI SINGENafe mato Xɔɔyaan 24.3-8 kui. ‡ Yereimi 31.31-34

¹³ Ala to na layirin xili sa a nenena, na bunna neen a nen en bata lu a fonna ɔɔɔni. Seen naxan bata fori, na tununma nen.

Yesu saraxana

9 Layiri singen kui, yamarina ndee yi na nun lan Ala batu feen nun a yire sarijanxina fe ma dunupa muxune naxan tixi a xa. ² E Ala batu bubun ti nen nayi. Na bubun kui singen yi xili Yire Sarijanxina. Lenpune dɔxɔ seen yi na, e nun tabanla nun burun naxanye ralixi Ala ma. ³ Ye masansan dugin firinden xanbi ra, bubu kui gbete yi na naxan yi xili Yire Sarijanxi Fisamantenna, ⁴ e nun a wusulan saraxa gande xema daxina, e nun a Layiri Kankirana. ^{††} Xemaan yi saxi na kankiraan birin ma. Xema kundidin yi na kui, Manna donseen ^{‡‡} fan yi na kui. Haruna dunganna fan yi kankiraan kui naxan bata yi a maringi e nun geme walaxane layirin yi sebexi naxanye ma. ⁵ Na Layiri Kankiraan xun ma, maleka gubugubu kan ɔɔɔxine sawuran yi na. E gubugubune yi bandunxi kankiraan deraganla xun ma, Ala solonaden na. Koni en nama na feene birin ye ba iki.

⁶ Feene birin to yiton na kiini, saraxaraline yi soma nen na yire singeni waxatin birin alogo e xa e wanla rakamali. ⁷ Koni yiren firinden, saraxarali kuntigin nan tun keden yi soma na sanja ma keden neen bun ma. Anu, fɔ a saraxan wunla xali, a yi a rali a yete yulubine nun yamaan yulubine xafari seen na. ⁸ Alaa Nii Sarijanxin munma yi a kiraan makenen yamaan yi soma yire sarijanxi fisamantenni naxan xɔn Ala batu bubu singen yi tixi waxatin naxan yi. ⁹ Misaala nan na ra waxatini ito xa. Nanara, kiseene nun saraxan naxanye yi ralima Ala ma, ne mi yi ɔɔ Ala batu muxune sɔndɔmene sarijanɔɔ. ¹⁰ Tonna nan tun yi ne ra lan donseene nun min seene ma e nun fati maxana e dinan kiine ma, naxanye yi daxe han waxati nen en yi a li.

¹¹ Koni Alaa Muxu Sugandixin to fa alo saraxarali kuntigin naxan fe fapine rafa, a danguxi Ala Batu Banxi fisamantenna nin naxan kamalixi, muxune mi naxan tixi, dunupa gbee mi naxan na. ¹² Yesu to so Yire Sarijanxi Fisamantenni, a mi kɔɔn wunla xan ba saraxan na de hanma tura dina, a yete wunla nan ba sanja ma keden pe, a yi en xunba habadan.

¹³ Amasɔɔ kɔɔn wunla hanma turana, e nun pinge gile ganxin xubena, xa ne xuya muxu xɔsixin ma, na yi e fati benden nasarijan, ¹⁴ nayi, Alaa Muxu Sugandixin wunla senben gbo dangu na ra! Amasɔɔ, a bata a yete ba saraxa fetaren na Ala xa, Alaa habadan Nii Sarijanxin barakani. Na wunla en sɔndɔmene sarijanma nen kewali naxine ma naxanye en faxama, en yi nɔ habadan Ala batue.

¹⁵ Na nan a ligaxi Yesu findixi layiri nen en sabun na alogo Ala naxanye xilixi, ne xa nɔ habadan keen sɔte, a e tuli sa naxan na. A faxa na nan ma, a findi e xunba seen na yulubine yi naxanye ligaxi na layiri singen

†† 9.4 LAYIRI KANKIRANafe mɔn sebexi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

‡‡ MANNA DONSEENafe mato Xɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. Donseen nan yi a ra Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni.

waxatini. ¹⁶ Amasotɔ xa layirin xidixi lan muxuna nde keɛ yitaxunna ma, na mi kamale fɔ na kanna na faha. ¹⁷ Keen mi taxunma fanni a kanna mɔn ɲɛɲɛ fɔ a na faha, a layirin yi rakamali. ¹⁸ Nanara, hali layiri singen yetena, a mi fɔɔ benun wunla xa mini. ¹⁹ Musa to yelin yamarine birin fale yamaan birin xa fata sariyan na, a yi turadine nun kɔtɔne wunla tongo, e nun igena, e nun yɛxɛɛ xabe gbeela, a yi wunla xuya Sariya Kitabun nun yamaan birin ma ɲɔɲɔnden na naxan xili hisopina. ²⁰ A yi a fala, a naxa, "Wunli ito nan layiri xidi seen na, Ala ɛ yamarixi naxan suxu feen ma. †" ²¹ Musa mɔn yi wunla xuya Ala Batu Bubun nun a rawali seene birin ma. ²² Sariyan kui, fayida seen birin nasarijanxi wunla nan xɔn, anu, xa wunla mi mini, yulubin mi xafare.

Yesu saraxan nan yulubin xafarima

²³ A yi daxa na seene xa rasarijan na kii nin, bayo e findixi ariyanna seene misaale nan na. Koni ariyanna seene yetɛɛn yi daxa e rasarijan saraxan na naxan dangu ne ra. ²⁴ Amasotɔ Alaa Muxu Sugandixin mi soxi yire sarijanxini, muxune naxan tixi, denaxan findixi ariyanna misaala gbansanna ra, koni a soxi ariyanna yetɛɛn nin, alogo a xa ti Ala yetagi en xa iki. ²⁵ A mi soxi a yetɛ badeni saraxan na sanɲa ma wuyaxi alo saraxarali kuntigin soma kii naxan yi yire sarijanxi fisamantenni ɲɛɛ yo ɲɛɛ sube wunla ra a yii. ²⁶ Bayo xa na nan yi a ra nun, Yesu yi tɔɔɔma nen nun sanɲa ma wuyaxi xabu dunuɲa da waxatina. Koni iki, waxati ɲananni, a bata mini kenenni sanɲa ma keden han habadan, a a yetɛ ba saraxan na, a yi yulubine birin ɲan. ²⁷ Adamadine birin faxan nen sanɲa ma keden pe, na xanbi ra kitin yi a li. ²⁸ Alaa Muxu Sugandixin fan findixi saraxan na na kii nin sanɲa ma keden pe, a muxu wuyaxi yulubin ɲan. A mɔn fama nen, koni a mi fama yulubi xafari feen na. A fama a legeden muxune nan nakisideyi.

Yesu saraxana

10 Musaa sariyan findixi fe famatɔne maligan nan na, e tan yetɛɛn mi a ra. Nanara, saraxan naxanye bama waxatin birin ɲɛɛ yo ɲɛɛ, ne mi nɔɛ Ala batu muxune rakamale. ² Xa e yi nɔɛ na ra nun, muxune mi yi luyɛ e bɛ waxatin birin. Bayo Ala batu muxune yi sarijanma nen nun sanɲa ma keden han habadan, e mi yi fa e yetɛ kolonɲɛ yulubi tongon na nun. ³ Koni na ɲɛɛ yo ɲɛɛ saraxane muxune yulubine rabirama e ma nen. ⁴ Amasotɔ turaan wunla nun siin wunla mi nɔɛ yulubin ɲanɲɛ mume!

⁵ Na nan a ligaxi, Yesu fa dunuɲa yi waxatin naxan yi, a yi a fala Ala xa, a naxa,

"I mi waxi saraxane nun kiseene xɔn, koni i bata n fati bendeni tɔn n xa.

⁶ Saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.

⁷ Nayi, n yi a fala, n naxa, 'N tan ni i ra.

† Hisopifindixi sansi bili xurudin nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebexi Xɔɔɔyaan 12.22 kui.
†† Xɔɔɔyaan 24.3-8

N ma fe sebexi Kitabuni.

Ala, n bata fa i tan sagoon ligadeni. ‡"

⁸ Awa, a naxan singe fala, a naxa, "Saraxane nun kiseene nun saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma." Anu, sariyana e ba feen yamarixi. ⁹ Na xanbi ra, a mɔn yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, n bata fa i sagoon ligadeni." Nayi, a yi saraxa singene ba na, a yi a masara a nenɛn na. ¹⁰ Yesu Alaa Muxu Sugandixina a sagoon naxan ligaxi, a yi a fati benden ba saraxan na, na en sarijanma nen sanɲa ma keden pe han habadan.

¹¹ Saraxaraline birin e wanla kɛma kɔɔɔ yo kɔɔɔ. E saraxane bama yeyɛ, naxanye mi nɔɛ yulubin xafare mume! ¹² Koni Yesu tan, na saraxa keden peen nan ba yulubine fe ra, a yi dɔɔɔ Ala yiifanna ma han habadan. ¹³ Iki a Ala mamɛma alogo a xa a yaxune lu a sanna bun ma. ¹⁴ Amasotɔ muxun naxanye rasarijanma, a bata ne rakamali saraxa keden peen xɔn han habadan.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin fan na feen seren bama en xa. A fala singen naxan ti, a naxa,

¹⁶ "Layirin ni i ra nxu nun Isirayila kaane naxan xidima:

Na waxatin na dangu,
n nan n ma sariyane sama nen e bɔɲɔni,
n yi e sebe e xaxinla ma. ‡"

Marigin naxa na kiini.

¹⁷ A mɔn naxa,

"N mi fa n xaxili luma e yulubine
nun e sariya kala feene xɔn xɔɔɔn."

¹⁸ Anu, ne na mafelu, saraxa mi fa bama yulubina fe ra.

En na en tunnafan

¹⁹ Nayi, ngaxakedenne, en xaxili ragidixi so feen na yire sarijanxi fisamantenna nin Yesu wunla barakani.

²⁰ A so deen naxan nabixi en xa, kira nenɛn nan na ra naxan tixi nii rakisin ma, en nɔɛ sigɛ yɛ masansan dugin xanbi ra naxan xɔn, kiraan naxan findixi a fati benden na. ²¹ En ma saraxarali kuntigin nan Ala Batu Banxin xunna, ²² nayi, en xa en maso Ala ra bɔɲɛ sarijanxin nun denkeleya defexini, en bɔɲɛn to sarijanxi feene birin ma, en xaxinla en yalagima naxanye ma, en fati benden to maxaxi ige sarijanxin na. ²³ En lu en tiyɛ en yigina fe ra yamani, amasotɔ naxan en tuli saxi, na tinxin. ²⁴ En na en ɲɔɲɔ lu en bode xɔn ma, en yi en bode rawekile xanuntenyaan nun wali faɲi rabaan ma. ²⁵ En nama en mɛ en ma malanne ra alo muxuna ndee darixi a lige kii naxan yi. Koni en na en bode ralimaniya waxatin birin, alo en to Marigina kɔɔɔn toon masoɛ.

²⁶ En yelin xanbini ɲɔɲɔndin kolonna sɔɔɔ, xa en na a rakeli a ma, en lu yulubin lige, saraxa mi fa en yii xɔɔɔn yulubin mafelu feen na, ²⁷ fɔ kiti famatɔɔn nun tɛɛ gbeen gaxuna naxan Ala matandi muxune halagima.

²⁸ Ala sariyan naxan so Musa yii, naxan yo na yi na kala, na kanna yi faxama kininkinintareyaan nin, xa muxu keden hanma firin bata sereyaan ba. ‡²⁹ Awa, na kanna mi saranɲɛ a kewanle ra ba, naxan na Alaa Dii

‡ Yaburin 40.7-9 †† Yeremi 31.33-34 naxan bata yi sebe nun Heburune 8.8-12 kui. ‡‡ A mato Sariyane 19.15 kui.

Xemena fe rayelefu, hanma naxan na Alaa layirin xidi wunla rafeya naxan a saripnanma, hanma naxan na Ala hinantenna Nii Saripnanxin nasot? ³⁰ Bayo en tan a kolon naxan a falaxi, a naxa, "N tan nan gbeepnaxi tiin na, n tan nan donle saranma e yatene ra." E nun mɔn, a naxa, "Marigina a yamaan makitima nen. [†] ³¹ Gbalon na a ra xa muxun bira habadan Ala ra.

³² Na lɔxɔ singene fe xa rabira ε ma, ε Alaa kenenna sotɔ waxatin naxan yi. E tunnafan nen yenge xɔdɛxen nun tɔɔyani na waxatini. ³³ E yi ε konbima yamaan yetagi waxatina nde yi, e ε tɔɔ. Waxati gbete, naxanye na fe sifan sotɔ, ε kafu nen ne ma. ³⁴ E yi kininkinin kaso-rasane ma, ε yi tin sewani muxune yi ε yii seene tongo, bayo ε yi a kolon fa fala ε yii se fisamantenne ramaraxi habadan. ³⁵ Nayi, ε xaxili ragidixi naxan ma, ε nama na rabepin, bayo a findima nen kontɔn gbeen na ε xa. ³⁶ E makoon tunnafanna ma, alogo ε na Ala sagoon liga, a ε tuli sa naxan na, ε yi na sotɔ. ³⁷ Amasotɔ Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa, "A bata lu ndedi, siya di, naxan fama, na yi fa, a mi fa buma.

³⁸ Koni n ma tinxin muxun nii rakisin sotɔma nen a denkeleyaan xɔn. ^{††}

Anu, xa naxan xete a xanbi ra, na kanna mi n kenɛnɛ.

³⁹ En tan mi xetema en xanbi ra, en yi halagi, koni en luma denkeleyani nen, en niin yi kisi.

Denkeleyana fe

11 En na la en yigin na, en yi xaxili ragidi feen ma en mi naxan toma, na nan denkeleyaan na. ² A singe ra muxune sereya fapin sotɔ e denkeleyaan nan xɔn.

³ Denkeleyaan xɔn, en na a kolon fa fala dunupa daxi Ala fala xuiin nan ma. Nanara, en seen naxanye toma ne mi fataxi fe toxine ra.

⁴ Denkeleyaan xɔn, Habila yi saraxan ba Ala xa naxan yi fisa Kayini gbeen xa. Ala yetɛen yi sereyaan ba a saraxana fe ma, fa fala, a tinxin muxun nan a ra. Denkeleyaan xɔn, hali Habila to bata faha, koni a mɔn falan tima. [‡]

⁵ Denkeleyaan xɔn, Xenɔki yi te kore xɔnna ma, a mi faha, a mi fa to xɔnɔn. Amasotɔ Ala bata yi a xali. Benun a xa xali kore, a bata yi na serepɔɔyaaan sotɔ nun fa fala a bata Ala kenɛn. ^{††6} Muxu yo mi Ala kenɛnɛ denkeleyaan xanbi, bayo naxan fama Ala ma, fɔ na xa la a ra nen fa fala Ala na yi, e nun muxun naxanye a fenma, Ala ne kontɔnna fima nen.

⁷ Denkeleyaan xɔn, Nuhan to rakolon fe famatɔne fe yi, a munma yi naxanye to, a yi kunkin nafala Ala yeeragaxun ma a tan nun a denbayaan nakise naxan kui. A denkeleyaan yi findi dunupa muxun bonne yalagi xunna ra, a tan yi tinxinyaan sotɔ a keɛn na denkeleyaan xɔn.

⁸ Denkeleyaan xɔn, Ala to Iburahima xili, a yi a falan suxu, a siga na yamanani, a yi naxan sotɔma a keɛn na, hali a to mi yi a kolon a sigan denaxan yi.

⁹ Denkeleyaan xɔn, Ala a tuli sa yamanan naxan na, a dɔxɔ menni xɔɔeyani. A yi lu bubune kui, alo Isiyaga nun Yaxuba fan a liga kii naxan yi, Ala naxanye fan tuli sa na keɛ kedenna ra. ¹⁰ Amasotɔ Iburahima yi taan nan mamema nun naxan beten sa kii kende, Ala naxan ma fe yitɔn, a yi a ti. ^{‡‡}

¹¹ Denkeleyaan xɔn, Iburahima fan yi senben sotɔ a no diin sotɛ hali a to bata yi fori, hali gbantan to yi Saran fan na, amasotɔ naxan bata yi a tuli sa, a yi laxi na kan-tinxinyaan na. ¹² Nanara, hali faxan to bata yi maso a ra, a bɔnɔn wuyaxi bari nen, naxanye yi wuya alo sarene hanma baan xɔn nɛmensinna naxanye xasabin mi nɔɛ yate.

¹³ Na muxune birin faha denkeleyaan nin. Ala e tuli sa naxanye ra, e mi ne sotɔ, koni e e to nen wulani, e sewa e fe ra. E yi e ti a ra fa fala a xɔɔn nun sigatiin nan tun e tan na dunupani ito yi. ^{††14} Naxanye falan tima na kii-ni, ne a yitama nen fa fala a e dɔxɔden nan fenma e yete xa. ¹⁵ E keli yamanan naxan yi, xa na xɔnla yi e suxu nun, waxatina nde e yi feren sotɔma nen e xete na. ¹⁶ Koni e yi taa fisamantenna nan fenma, naxan findixi ariyanna ra. Nanara, na yagin mi Ala ma, e na a xili a e Ala, amasotɔ a bata taani tɔn e xa.

¹⁷ Denkeleyaan xɔn, Ala to wa Iburahima keɔaan fɛfɛfɛ feni, Iburahima mi tondi Isiyaga be saraxan na a xa. Ala naxan tuli saxi, na yi tin a dii xeme kedenna be saraxan na, ¹⁸ hali Ala to bata yi a fala a xa nun, a naxa, "Naxanye yatema i bɔnɔnna ra, ne minima Isiyaga bɔnɔnna nin." ^{††19} Iburahima yi laxi a ra nun fa fala a Ala nɔɛ Isiyaga rakele nen sayani. A dii xemen mɔn yi raxete a ma, na feen yi findi taxamasenna ra.

²⁰ Denkeleyaan xɔn, Isiyaga yi duba Yaxuba nun Esayu xa lan waxati famatɔne ma.

²¹ Denkeleyaan xɔn, benun Yaxuba xa faha, a duba nen Yusufu a dii xeme keden kedenne birin xa. A yi a tingilimati a dunganna xunna, a yi Ala batu.

²² Denkeleyaan xɔn, benun Yusufu xa faha waxatin naxan yi a Isirayila kaane ramini feen fala nen Misiran yamanani, a yamarin fi lan a binbina fe ma.

²³ Denkeleyaan xɔn, Musa bari waxatin naxan yi, a sotɔ muxune yi a luxun kike saxan, bayo e bata yi a to, a dii fapin nan yi a ra, e mi gaxu mangana tɔnna yeɛ ra.

²⁴ Denkeleyaan xɔn, Musa to gbo, a mi tin e xa a xili fa fala Misiran Mangana dii temena dii xemena. ²⁵ A yi tin a ma a e nun Alaa yamaan xa naxankata e bode xɔn, benun a xa lu yulubini naxunni naxan mi buma. ²⁶ A yi rafan a ma, a xa naxankata Alaa Muxu Sugandixina fe ra benun a xa Misiran yamanan nafunle sotɔ bayo a yeɛn yi tixi a kontɔn famatɔn na.

²⁷ Denkeleyaan xɔn, Musa yi keli Misiran yamanani, a mi gaxu mangan xɔl feen na. A yi a tunnafan alo a yi

† Sariyane 32.35-36 †† Xabakuki 2.3-4 ‡ A mato Dunupa Fɔln 4.3-10 kui. †† A mato Dunupa Fɔln 5.18-24 kui.

‡‡ A findixi Yerusalem nenen nan na naxan ariyanna yi. A mato Heburune 11.16 nun 12.22 kui. ††† A mato Dunupa Fɔln 23.4 kui. ††† A mato Dunupa Fɔln 21.12 nun 22.1-14 kui.

Ala totaren toma nun. ²⁸ Denkeleyaan xɔn, a yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla † yamarine suxu, a wunla xuya banxine dɛene ma alogo Halagi Ti Malekan nama Isirayila dii singene faxa.

²⁹ Denkeleyaan xɔn, Isirayila kaane yi Baa Gbeela gidi, alo e yi xaren nan na, koni Misiran kaane to kata gidideni e birin yi mamin igeni.

³⁰ Denkeleyaan xɔn, Yeriko taan nabilinna yinna yi bira, e yelin xanbini a rabilinɛ xii solofere.

³¹ Denkeleyaan xɔn, yalunde ɲaxanla Raxabi mi halagi denkeleyatarene xɔn, amasɔɔ a xerane yisuxu nen ki faji naxanye yi taan nakɔɔsima wundoni. ††

³² N mɔn nanse fale? Waxati mi n yii, n Gedeyɔn ma fe fala, hanma Baraki hanma Samisɔn hanma Yefite hanma Dawuda hanma Samuyeli hanma nabine. ³³ Ne yamanane ɔ denkeleyaan nan xɔn. E tinxinyaan liga. Ala e tuli sa naxan na, e yi na ɔɔɔ. E yi yatane dɛ xidi. ³⁴ E tɛen senben natu. E tanga silanfanna ma, ‡ e senbetareyaan yi masara senben na, e fangan ɔɔɔ yengeni, e sofa xɔɔene kedi. ³⁵ ɲaxanla ndee faxa muxune yi xɛɛ e ma keli sayani. †† Muxu gbɛɛ yi ɲaxankataxi, koni e tondi e xunbɛ alogo e xa marakeli fisamantenna ɔɔɔ sayani. ³⁶ E yi ndee magele, e yi ndee bulan. E yi ndee xidi, e yi e sa kasoon na. ³⁷ E yi e magɔɔn. E yi ndee yixaba sɛraan na. E yi ndee faxa silanfanna ra. Ndee yi maraberi baxi yɛɛɛ xabe dugine nun sii xabe dugine nan na, e yii gelixi, e bɛsɛnɔɔnyaxi, e ɲaxankataxi. ³⁸ E yi xuyaxi ayi burunna xun xɔn geyane fari. E dɔɔɔ faranne nun yinle ra. Anu, e tan ɔɔɔn mi lan dunuɲa muxune yɛ.

³⁹ Na muxune birin sereya faji ɔɔɔ e denkeleyaan nan xɔn, anu, Ala e tuli sa naxan na, e mi na ɔɔɔ.

⁴⁰ Koni Ala bata a ragidi a xa fe faji ɔɔn en xa alogo na muxune fe nama kamali en xanbi.

Ala nan en xuruma

12 Bayo en nabilinxi yama gbee sifani ito nan na en serene ra, nayi, en na en mɛ en yulubine nun en hake goronne ra naxanye en madiganma, en yi en tunnafan xatɔɔɔɔɔɔɔɔ gɔini naxan nagidixi en ma. ² En na en yɛɛn ti Yesu ra, naxan denkeleyaan kiraan nabixi en xa e nun naxan mɔn a rakamalima. A tan naxan a mɛ sɛwan na naxan yi finde a gbeen na, a yi a wekile faxan ma wudin fari, a mi na yagin yatɛ. Na xanbi ra, a yi dɔɔɔ Alaa manga gbɛden yiifanna ma.

³ E miri Yesu ma naxan diɲa yulubi kanne bɛsɛnɔɔnyaxi gbee sifani ito bun ma alogo e niin nama rafɔɔɔ, e yigiteɛɛ. ⁴ Amasɔɔ e munma yulubin yenge singe han e wunla yi mini. ⁵ E bata ɲinan na falan na, Ala e rali-maniya naxan na, a e xili fa fala "A diine." A naxa, "N ma diina,

Marigin nɛma i xurɛ,

† HALAGI TIIN DANGU LɔXɔN SANLA: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔɔɔɔɔɔ 12.1-13 kui. †† A mato Yosuwe 6.12-21 kui.

‡ SILANFANNA: Sofane yengeso degemana. †† A mato Mangane Singen 17.17-24 kui.

i nama yo na ma.

A nɛma i ɔɔnna yitɛ i ra,
i bɔɔnɛn nama kala.

⁶ Amasɔɔ Marigina a xanuntenne xuruma nen.

A naxanye birin yatɛxi a diine ra
a ne fe ɲaxine saranma e ra nen. ††

⁷ E tɔɔɔnɛ yisuxu e yi, bayo Ala e xuruma nen alo a diine. Diin mundun na naxan fafe mi a xuruma? ⁸ Xa Ala mi e xuruma alo a lan birin ma kii naxan yi, na luxi nen alo e mi findixi a diine ra fɔ muxu gbɛtɛna diine. ⁹ En birin fafane en xuruma dunuɲa yi, en yi e binya. A mi lanɛɛ nayi ba, en xuru en niin kanna ma dangu ne ra, en yi nii rakisin ɔɔɔɔ? ¹⁰ En fafane en xuruma waxatidi tun, alo a lanxi e miriyani kii naxan yi. Koni Ala en xuruma en munanfanna nan ma, alogo en xa a sarɔɔnna ɔɔɔ. ¹¹ Muxun nɛma xurɛ, a mi sɛwɛ na ra bayo a ɔɔɔ. Koni dɔɔnɛn na, naxanye xuruxi, ne a tɔɔɔn ɔɔɔma nen bɔɔɛ xunbenla nun tinxinyani.

Xaranna nun maxadina fe

¹² Nanara, e xa e xadan yiine yixɔɔɔɔɔ, e yi e xinbine senbɛ so ken! ¹³ E sigan ti kira tinxinxine nan xɔn, alogo naxanye godoma e sanna ma, ne sanna nama kala, fɔ e kendɛya.

¹⁴ E yixɔɔɔɔɔ, lanna xa lu e nun muxune birin tagi, e mɔn yi sarɔɔn. Amasɔɔ muxu yo mi Marigin toɛ sarɔɔnna xanbi. ¹⁵ E a liga e yeren ma, muxu yo nama fula Alaa hinanna ra. E sese nama liga alo sansi salen xɔɔn naxan solima, a yengene rakeli e tagi, a e wuyaxi dabari. ¹⁶ E a liga e yeren ma, muxu yo nama findi yanga suxun na hanma dina rabatutarena alo Esayu naxan a foriya tiden masara donseen na. ¹⁷ E a kolon fa fala dɔɔnɛn na, a wa nen kɛɛn duban xɔn a baba yii, koni a mi a ɔɔɔ. A yi feen birin liga, koni na mi feene maxɛɛ mume, hali a to wuga.

¹⁸ E mi luxi alo Isirayila kaan naxanye e maso geyaan na yiin dinɛ naxan na e nun tɛɛn nun dimin nun kunda yidimixin nun foyena. ¹⁹ E mi xɔɔa xuiin nun Ala fala xui magaxuxin mexi alo ne. E fala xuiin mɛ waxatin naxan yi, e yi Musa mafan, a e nama fa fala gbɛɛ mɛ ɔɔɔn. ²⁰ Amasɔɔ e yi gaxuxi Ala yamarin yɛɛ ra, naxan a fala, a naxa, "Naxan na a sanna ti geyaan ma, a xa magɔɔn han a faxa hali subena. †††" ²¹ Na feen yi magaxu ayi han Musa yi a fala, a naxa, "N bata gaxu han n xuruxurunma."

²² Koni e e masoxi Siyon geyaan nan na, habadan Alaa taana, Yerusalɛn ariyanna yi. A maleka wuli wuli wuyaxi malanxi ɲaxaɲaxani. ²³ E bata maso denkeleya yamaan na, Alaa dii singene, naxanye xili sebexi ariyanna yi. E bata maso Ala ra, muxune birin ma kitisana. E bata maso tinxin muxune ra naxanye niin sarɔɔn. ²⁴ E bata maso Yesu ra naxan layiri nɛnɛni tɔnxi, a wunla yi mini, a fala ti kiin yi fisa Habila wunla gbeen xa.

²⁵ E a liga e yeren ma naxan falan tima e xa, e nama tondi na xuiin name. Amasɔɔ Ala to Isirayila kaane

†† Sandane 3.11-12 ††† A mato Xɔɔɔɔɔɔɔɔ 19.12-13 nun Saryane 9.19 kui.

rakolon dunuja yi, e tondi nen, e yi naxankata. Nba, en tan kisima nayi di, xa en tondi na falan me naxan fataxi ariyanna ra? ²⁶ Na waxatini, a fala xuiin 𐎠𐎠𐎠𐎠𐎠𐎠 naxuruxurun nen, koni iki a bata en tuli sa, a naxa, “N m̄n 𐎠𐎠𐎠𐎠𐎠 ni maxama nen san̄a ma keden e nun kore x̄nna fan. [†] ²⁷ Fa fala, “san̄a ma keden” na bunna neen, naxan yo yimaxama dunuja yi, a na bama nen alo dali seene. Naxanye mi mamaxe, ne yi lu.

²⁸ Nanara, en to mangayaan 𐎠𐎠𐎠𐎠𐎠 naxan mi mamaxe, en barikan bira Ala xa, en na Ala batu a tinna kui binyen nun gaxuni. ²⁹ Amas̄ot̄ en ma Ala m̄n luxi nen alo halagi ti teena.

En na Ala kenema kii naxan yi

13 E lu ngaxakedenyaan xanuntenyani. ² E nama n̄inan x̄n̄e yisuxun x̄n ma amas̄ot̄ ndee malekane yisuxu na kii nin, hali e to mi yi a kolon. ³ E 𐎠𐎠𐎠 lu kasorasane x̄n, a xa liga alo e birin nan kason na. E 𐎠𐎠𐎠 lu muxu naxankataxine x̄n, a xa liga alo e birin nan 𐎠𐎠𐎠.

⁴ Muxun birin xa futun binya, yalunyaan nama a x̄si. Ala yaga suxune nun yalundene kitima nen.

⁵ E dunuja yi gidin nama findi gbeti 𐎠𐎠𐎠𐎠 ra. Seen naxan e yii, na xa e wasa amas̄ot̄ Ala bata a fala, a naxa, “N mi kele i dex̄n mume, n mi e rabep̄n̄e fefe ma.” ^{††6} Nayi, en xa xaxili ragidi fa fala,

“Marigin nan n mali muxun na, n mi gaxun sese ye ra!

Adamadiin 𐎠𐎠 nanfe lige n na?” [‡]

⁷ E xaxili lu e yeerati singene x̄n, naxanye Alaa falan ti e xa. E miri e dunuja rapanna kiin ma, e yi e raliga e denkeleyani. ⁸ Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi kii naxan yi xoro, a m̄n na kii nin to, a luma na kii nin habadan. ⁹ E nama tin xaran x̄n̄e sifa yo ma naxan e ratantanma. Amas̄ot̄ a lan en niin xa senben 𐎠𐎠 Alaa hinanni, koni don seene yamarine fe mi a ra, naxanye 𐎠𐎠 mi na.

¹⁰ Saraxa gandena nde en tan yii, Ala Batu Bubuna saraxaraline mi daxa e yi na saraxa seen don.

^{††11} Amas̄ot̄ saraxarali kuntiqin suben naxan ba yulubi

† Xage 2.6 †† A mato Sariyane 31.6 nun 31.8 nun Yosuwe 1.5 kui. ‡ Yaburin 118.6 †† Na findixi ariyanna gbeen nan na, Yesu soxi denaxan yi. A mato Heburune 9.11-14 kui.

xafari saraxan na, a ne wunla xalima yire sarijanxi fisamantenna nin. Koni e gbindin tan ganma yamaan daaxaden fari ma nen. ^{††12} Nanara, Yesu fan faxa taan xanbi ra, alogo a xa yamaan nasarijan a yeeten wunla x̄n. ^{††13} Nayi, en siga a 𐎠𐎠 ra yamaan 𐎠𐎠den fari ma, en sa a yagin 𐎠𐎠𐎠𐎠. ¹⁴ Amas̄ot̄ taa mi en yii dunupani ito yi naxan buye. Taan naxan fama, en na nan fenma. ¹⁵ Nayi, en ma tantunna xa findi saraxan na naxan nalima Ala ma waxatin birin, en yi lu en tiye a xinla ra. ¹⁶ E nama n̄inan e fe fap̄in naba, e yi e bode mali ngaxakedenyani, amas̄ot̄ na saraxa sifan nan nafan Ala ma.

¹⁷ E e yeeratine fala xuiin suxu e xuru e sariyan bun. Amas̄ot̄ e e niin nakantanma, bayo e fan e dentegema nen. Nayi, e liga e xa wanla ke sewani benun a xa e 𐎠𐎠, bayo na 𐎠𐎠 mi e tan ma.

¹⁸ E lu Ala maxande n̄u xa. Amas̄ot̄ n̄u laxi a ra a n̄u bata xaxili 𐎠𐎠, e nun n̄u waxi a x̄n ma n̄u xa sigan ti fe fap̄in nin. ¹⁹ N na e mafanma e Ala maxandi alogo n xa xete e ma mafuren!

Dubana

²⁰ 𐎠𐎠 xunbenla Ala, naxan en Marigi Yesu rakelii sayani habadan layirin xidi wunla barakani, Yesu naxan a 𐎠𐎠 luma en x̄n alo xuruse rabana, ²¹ na Ala xa fe fap̄in birin fi e ma, alogo e 𐎠 a sagoon lige, naxan a kenep̄e. Ala xa na liga Alaa Muxu Sugandixin Yesu x̄n, binyen fiin naxan ma habadan. Amina.

Fala 𐎠𐎠ene

²² Ngaxakedenne, n na e mafanma, e tuli mati maxadi falani ito ra dipani amas̄ot̄ n kedin naxan sebexi e ma ito ra, a mi gbo. ²³ E xa a kolon a en ngaxakedenna Timote bata mini kason na. Xa a fa sinma, n̄u birin fe e fema.

²⁴ N̄u xa e yeeratine nun e yama sarijanxin birin x̄nt̄n. Itali kaane fan e x̄nt̄n.

²⁵ Ala xa hinan e birin na.

†† A mato Saraxaraline 16.27 kui. ††† A mato Yoni 19.17-20 kui.

Timote Singen Sora

Denkeleya muxune lan e xa bira kiraan naxanye fɔxɔ ra e dunuɔa yi gidini, ne nan sebexi Yaki a kitabu yiren kui a naxan sebexi Alaa yamaan birin ma naxanye xuyaxi ayi dunuɔa xun xɔn ma (1.1). Muxu wuyaxi laxi a ra, Yaki ito nan findixi Yesu xunyena nde ra. A tan ma fe falaxi Kitabun yireni itoe yi: Xerane 15.13, 21.18, Kɔrenti Singen 15.7, Galati 1.19, 2.9, 2.12, Yudi 1.1. Na nan Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune ma alogo a xa e sigati kiin yita e ra e bode tagi e nun lan denkeleyatarene ma. Yesu xunye Yaki findixi Yerusalen denkeleya yamaan yɛeratina nde nan na. Yaki naxan findixi Yesu a xarandiin na, na mi finde Kitabun yireni ito sebexi muxun na bayo Manga Herode bata na Yaki faxa nun sinma naxan findixi Yesu a xarandiin na (a mato Xerane Kewanle 12.2 kui). A sebexi kiin maligaxi Sandane kitabu yiren nan na Layiri Fonna Kitabu yiren kui naxan yi Alaa fe kolonna mayitama a yamaan na. Kitabun yireni ito fan Alaa fe kolonna mayitama Yesu a kiraan xɔn. Yaki fe kolonna nan ma fe singe falama fa fala a a kelixi Ala nan ma e nun muxun lan a Ala maxɔdin a ma denkeleyani (1.2-8). Na na danggu, falane xunna tixi yiigelitɔyaan nun nafulu kanyaana nan ma, e nun tantan feene nun mantɔɔne e nun dina kendena, naxan lan a xa wali fajine ke (1.9-27). Yaki mɔn a falama a e nama muxune rafisa e bode xa lan e yii seene ma (2.1-13). Na danguxina a yi fa a fala kendena ma, denkeleyaan nun kewanle tagiin kii naxan yi (2.14-26). A yi a fala a yete suxun xɔxɔxɔ lenna nun fala xuiin mabinni. (3.1-12). Na danguxina, a fa fe kolon kendena fe ma (3.13-18). A yi na muxune maxadi naxanye yengen nakelima e nun naxanye findixi dunuɔa muxune xɔyine ra, a yi falan ti nafulu kanne xili ma naxanye ɔaxu e walikene ra (4.1-5.6). Falan napandeni, a yi a fala a muxune xa dija, e Ala maxandi waxatin birin yi, e yi e bode mali denkeleyani (5.7-20). Kitabun yireni ito kankanma falan naxan ma naxan sebexi denkeleya muxune ma a fixa: I nama la Yesu a fe Xibaru Fajin na i xaxili gbansanni tun, fɔ denkeleyaan xa lu i kewanle yi, bayo xa "denkeleyaan naxan mi findi kewanle ra, na faxaxi na a ra." (2.26).

1 N tan Yaki, Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixina walikena, n ni ito sebexi Isirayila bɔnɔnɔn fu nun firinne nan ma naxanye xuyaxi ayi siyane tagi. N bata e xɔntɔn.

Denkeleyaan nun fe kolonna

² Ngaxakedenne, mantɔɔn sifa wuyaxi na e li, e xa na yatɛ sewan defexin na, ³ bayo e a kolon, e denkeleyaan na tɔɔyane raxan, na a ligama nen e tunnafanna sɔɔ. ⁴ Koni fɔ tunnafanna xa wali kamalixin nan ke, alogo e xa kamali e yi defe. Sese nama dasa e ma. ⁵ Xa fe kolonna dasaxi e tan nde ma, a xa a maxɔdin Ala ma, naxan muxune birin kima a fonisireyani, a mɔn mi na kanna yalagima. A soma nen a yii. ⁶ Koni a xa a maxɔdin denkeleyaan nin, a nama sike. Bayo naxan na sike, na luxi nen alo fɔxɔ igen walanna, foyen naxan nasigama, a a raxete. ⁷ Na muxu sifan nama a miri fa fala a seen sɔɔte Marigin yii nen. ⁸ Amasɔɔtɔ xaxili firin kanna nan na ra, a mi raxaraxi a feene yi.

Yiigelitɔɔn nun nafulu kanna fe

⁹ Denkeleya muxu yiigelitɔɔn xa sewa amasɔɔtɔ Ala bata a yite. ¹⁰ Nafulu kanna fan xa sewa amasɔɔtɔ Ala bata a ragodo, bayo nafulu kanna fe danguma nen alo sexe fuge fajina. ¹¹ Sogen na xɔɔ, a wuyenna yi sexen xara, a ɔingine yi lisi a ra, a fugene yi yolon, a tofanna yi danggu. Nafulu kanna fan ma binyen lɔma ayi na kii nin a nema a feene rawalima.

Maratantan feene

¹² Sewan na kanna xa naxan a tunnafanma tɔɔni, amasɔɔtɔ Ala na yelin a keɔaan feseɔese, a nii rakisin taxamaseri kɔmɔtin soma nen a xun na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na. ¹³ Naxan na bira tantan feni waxatin naxan yi, na kanna nama a fala, a naxa, "Ala nan n natantanma." Amasɔɔtɔ Ala mi ratantanɔe fe ɔaxini, a fan mi muxu ratantanma. ¹⁴ Koni muxun birin tantanma a yetena kunfa feene nan xɔn ma naxanye a mabandunma, e yi a kenen. ¹⁵ Na xanbi ra, kunfa ɔaxin sa findima yulubin nan na. Yulubin na kɔxɔ waxatin naxan yi, a rapanma sayaan nan ma.

¹⁶ Ngaxakeden xanuntenne, e nama e yete mayenden. ¹⁷ Kise fajin birin, fe mi naxan na, na fataxi kore xɔnna nan na, keli Fafe Ala yii naxan kore xɔnna yaban seene daxi. A mi maxetema alo nininna! ¹⁸ A bata a ragidi a en xa balo a ɔɔndi falan xɔn ma alogo en xa findi a dali fisamantenne ra.

Fe mɛen nun a ligana

¹⁹ Ngaxakeden xanuntenne, e xa a kolon, fa fala muxun birin xa mafura falan name, koni e nama mafura falan tiye. E nama xɔɔ sinma. ²⁰ Amasɔɔtɔ muxu xɔxɔxin mi fe Alaa tinxinyaan na. ²¹ Nayi, e xa fe xɔsixin birin yiba e nun fe ɔaxin naxanye waraxi ayi. E yi na falan suxu limaniyani, a naxan saxi e bɔɔneni, naxan nɔe e niin nakise.

²² E nama e tuli mati Alaa falan na tun, e yi e yete mayenden, fɔ e xa a liga nen. ²³ Amasɔɔ naxan a tuli matima Alaa falan na, a mi a liga, na luxi nen alo muxun naxan a yete matoma kiken, ²⁴ a na yelin a yete matoe, a siga, a ninan a yetagin kiin xɔn sa! ²⁵ Koni naxan na sariya kamalixin tilinna feselese, sariyan naxan muxun xɔɔyama, a lu a fari, a mi a tuli mati a ra tun a yi ninan a xɔn, koni a yi a liga, na kanna sewan sɔɔma nen a kewanla xɔn.

²⁶ Xa muxuna nde a yete yatexi dina muxun na, koni a mi a lenna mara, a bata a yete mayenden, a dinan findima fe fuun nan na. ²⁷ Dinan naxan sarijan, fe mi naxan na Fafe Ala yee ra yi, na ni ito ra: E xɔɔɔ lu kiridine nun kapa gilene xɔn e tɔɔne yi. E yi e yete ratanga dunupa fe xɔsixin ma.

E nama muxune rafisa e bode xa

2 Ngaxakedenne, e to denkeleyaxi en Marigin binyen kanna Yesu ma, Alaa Muxu Sugandixina, e nama muxune rafisa e bode xa. ² Xa muxuna nde so e malanni xemaan yiisolirasoon soxi a yiin na, doma fajin nagodoxi a ma, na xanbi ra yiigelitɔɔn fan yi so, dunkobine ragodoxi a ma, ³ e yi e yengi dɔɔɔ dugi fajin kanna xɔn, e yi a fala a xa, e naxa, "Fa i magodo gbede fajini," koni e a fala yiigelitɔɔn ma fa fala "Ti menni," hanma "Dɔɔɔ n sanna dexɔn ma bɔɔɔni," ⁴ xa e na liga, e mi muxune rafisaxi e bode xa ba? E mi tagi rabaan xan tima e miriya jaxine yi nayi ba?

⁵ Ngaxakeden xanuntenne, e tuli mati. Ala mi yiigelitɔɔne xan sugandi dunupa yi, alogo e denkeleyaan xa findi e bannayaan na, e yi mangayaan sɔɔɔ e keen na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na? ⁶ Koni e tan yiigelitɔɔne rafeyama! Nafulu kanne xa mi e rawalima ba, e yi e xali kitisadeni? ⁷ Ne xa mi e kanna xili fajin kalama ba?

⁸ Xa e Manga Alaa sariyan nakamalima yati, naxan Kitabun kui, e bata fe fajin liga nayi, a naxa, "I adama-di boden xanu alo i yetena." ⁹ Koni xa e muxune rafisa e bode xa, nayi e bata yulubin liga. Na ma, sariyan fan e sɔɔna yitama e ra nen bayo e mi a suxi. ¹⁰ Bayo xa muxun sariyan birin suxu, a yi keden peen kala, a bata e birin kala na yi. ¹¹ Bayo naxan a falaxi fa fala i nama yalunyaan liga, na nan mɔn a falaxi, a i nama faxan ti. Nayi, xa i mi yalunyaan liga koni i muxun faxesa, i bata findi sariya kalan na na yi. ¹² E sigati kiin nun e falati kiin xa lan na sariyan ma naxan xɔɔyaaan fima bayo e makitima na nan xɔn. ¹³ Amasɔɔ Ala kininkinintarene makitima kininkinintareyaan nin. Anu, kininkininna nan kitin nɔma.

Denkeleyaan nun kewanle fe

¹⁴ Ngaxakedenne, tɔɔɔn mundun na ra xa muxuna nde a fala a denkeleyaxi, xa a kewanle mi a yitama? Na denkeleyana a rakise ba? ¹⁵ A luxi nen alo marabenna nema ngaxakedenna nde ma, xemena hanma jaxanla, a balon mi a yii. ¹⁶ Awa, xa e tan nde a fala na nde ma, e naxa, "E siga bɔɔɔe xunbenli. E sa e maxara, e yi lugo."

Xa e mi e ki e fatin mako ma seene yi, na tɔɔɔn nanse ra? ¹⁷ Denkeleyaan fan na kii nin, xa wali fajni mi denkeleyani a faxaxin na ra na yi.

¹⁸ Koni muxuna nde a falama nen, a naxa, "Denkeleyana i tan yi, koni kewanle nan n tan yi." N na a yabima nen, n naxa, i ya denkeleyaan yitama n na di, ba i kewanle ra? N tan xa denkeleyaan yita i ra n kewanle xɔn. ¹⁹ E laxi a ra ba fa fala Ala keden peen na a ra? Na lanxi. Hali jinanne fan laxi na ra, e xuruxurun gaxuni. ²⁰ I tan xaxilitarena, i mi a kolon ba, fa fala kewali fajni mi denkeleyaan naxan yi, na neen fuu? ²¹ En benba Ibrahima mi yate tinxin muxun na Ala yee ra yi a kewanle xan xɔn ba, a to a dii xemena Isiyaga ba saraxan na saraxa ganden fari? ²² I bata a to? A denkeleyaan nun a kewanle nan walixi e bode xɔn ma. A kewanla nan a denkeleyaan nakamalixi. ²³ Kitabuna falan nakamali na nin, a naxa, "Ibrahima yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa." † Nanara, e yi a fala a ma fa fala "Ala xɔyina." ²⁴ Awa, e bata a to, fa fala muxun natinxinma Ala yee ra yi a kewanle nan fan xɔn, a denkeleyaan gbansan mi a ra.

²⁵ Na kiini, hali yalunde jaxanla, Raxabi fan tinxin nen Ala yee ra yi a kewanle xɔn ma, a to Yahudiyane xerane yisuxu ki fajni, a yi kira gbete yita e ra. †²⁶ Fati benden nun niin na fata, fatin bata faxesa na yi. Na kiini, denkeleyaan fan faxaxi na a ra xa kewanle mi a yi.

Lenna fe

3 Ngaxakedenne, e wuyaxi nama findi karamɔɔɔne ra, amasɔɔ e a kolon fa fala nxu tan karamɔɔɔne gbee kitin xɔɔɔɔma ayi nen bonne gbeen xa. ² En birin tantanma kii wuyaxi. Muxun naxan mi tantanma fala tideni mumɔ, muxu kamalixin nan na ra, a nɔe a yete xure nen. ³ A luxi nen alo en na karafen bira soon deen ma, a a xa en sagoon liga. Nayi, a gbinding birin birama na nan fɔɔɔ ra. ⁴ Kunkin fan na kii nin. Hali a to gbo, foye gbeen mɔn a rasigama, koni se xurudin nan a matinxinma kunki ragiin sagoon ma. ⁵ Lenna fan na kii nin, a xurun fatin yirene ye koni a kanba fala gbeene nan tima. Tɔɔɔɔn fan nɔe burun gbeen ganje nen. ⁶ Awa, lenna fan luxi nen alo tɔɔna. En fati yirene ye, tinxintareyaan birin en lenna nin. A tan nan muxun gbinding birin birama xɔsini, alo a yi tɔɔn nan soma a dunupa yi gidin mumɔen na! Na tɔɔn yetɔɔn kelixi yahannama nin. ⁷ Adamadiine nɔe burunna suben sifane birin xure nen, xɔline nun bubu seene nun yexene. ⁸ Koni muxu yo munma lenna xuru. Se jaxin nan a ra naxan mi raxaraxi. A rafexi dabarin nan na, muxu faxesa xinla ma. ⁹ En barikan birama en Marigin nun en Fafe Ala xa lenna nan na, en mɔn muxune dangama a ra Ala naxanye daxi a maligan na. ¹⁰ Barika biran nun dangan minima de kedenna nin. Ngaxakedenne, na mi daxa mumɔ! ¹¹ Ige bexin nun fɔɔɔn igen nɔe mine tigin mundun kedenna? ¹² Ngaxakedenne, xɔde binla nɔe oliwi bogin namine nen ba? Manpa bogi binla nɔe xɔde bogin namine ba? Ige bexin mɔn mi sɔɔɔma fɔɔɔn igen de.

† A mato Dunupa Fɔɔɔn 15.6 kui. †† Yosuwe 2.1-21

Fe kolonna fata Ala ra

¹³ Xaxilimaan nun fekolonna nde ra e ye? A xa na mayita fata a sigati ki fajin na, e nun a kewanla naxanye fataxi limaniyaan nun xaxilimayaan na. ¹⁴ Koni xa xaxilimaan nun yete yigboon nan e baje, e ba e yete mataxe, e nama wulen fala jondin fari. ¹⁵ Na xaxili sifan mi kelixi ariyanna xan yi. Na fataxi dunupa nun fati benden nun Yinna Manga Setana nan na. ¹⁶ Amasoto xaxilimaan nun yete yigboon denaxan yi, fe yibasanna nun fe paxin sifan birin nan menni. ¹⁷ Koni fe kolonna naxan sa kelixi ariyanna yi, a singen naxan na, a sarijan, a mone baje xunbenla fima, a dipaxi, a mafan mi raxo, a lugoxi kininkinina nun kewali fajin nan na. A mi muxune rafisama e bode xa. A mi nafigiyaan ligama. ¹⁸ Fe yitonna naxanye walima baje xunbenli, ne tinxinna nan soto.

E xuru Ala ma

⁴ Yengene nun matandin naxanye e tagi, ne kelixi minen yi? Ne mi kelixi e rafan fe paxine xan yi ba naxanye e fati benden nakunfama? ² Sena nde xonla e ma, koni e mi a soto. Nanara, e faxan tima, e mila, koni e mi nxe a sote. E yengene so, e matandine ti. Se mi e yii bayo e mi Ala maxandima. ³ E na Ala xandi seen naxan yi, e mi a soto, bayo e Ala maxandi xunna kobi, amasoto e yete rafan feene nan tun foxa ra. ⁴ E tan tinxintarene! E mi a kolon ba, fa fala a dunupa xanuntenyaan findixi Alaa fe xonnananyaan nan na? Muxun naxan na a yete findi dunupa xoyin na, na bata a yete findi Ala yaxun na. ⁵ E laxi a ra ba, a Kitabun falan tixi nen tun? A naxa, "Ala bata Niin naxan sa en yi, na rafan a ma han!" ⁶ Koni Alaa hinanna luma fari se nen en xa, amasoto a mone a falaxi, a naxa, "Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanma nen yete magodone ra." ⁷ Nanara, e xuru Ala ma, e e kankan Yinna Manga Setana yee ra, a gima nen e bun. ⁸ E maso Ala ra, a masoma e ra nen. Yulubitone, e e yulubi yiine raxa. E tan nafigine, e baje rasarijan! ⁹ E nimisa e hakene fe ra, e sunu, e wugal! E gelen xa maxete wugan na. E sewan yi findi nii yiforen na. ¹⁰ E magodo Marigin xa, a e yitema nen.

E nama e bode yalagi

¹¹ Ngaxakedenne, e nama e bode mafala. Muxu yo a ngaxakedenna mafala hanma a yi a yalagi, na kanna bata Alaa sariyan mafala, a yi a yalagi. Xa i sariyan yalagi, sariya suxu mi fa i ra nayi xoxo, i to a yalagima. ¹² Sariyasa keden peen nun kitisa keden peen nan na, naxan nxe marakisin nun halagin tiye. Koni i tan, nde i tan na, i to i adamadi boden yalagima?

I nama findi wasoden na

¹³ E tuli mati, e tan naxanye a falama, e naxa, "To hanma tila nxu sigama taana nde yi, nxu sa jee"

† Ala waxi a xon ma nen, a niin naxan saxi muxune yi, e nama na sa se gbete sagoni, e yi na seen batu. †† Sandane 3.34

nadangu na, nxu sa yulayaan naba na, nxu tona nde soto." ¹⁴ Anu, e mi a kolon naxan ligama e dunupa yi gidini tila! Amasoto e luxi nen alo kundaan naxan godoma, a waxatidi ti, na xanbi ra a tunun. ¹⁵ A lanma nen e xa ito nan fala, e naxa, "Xa Marigin tin, nxu luma nxu nii ra nen, nxu feni ito liga hanma na." ¹⁶ Koni iki e wasoma, e yete mataxoma. Na yete mataxon sifan birin paxu. ¹⁷ Nanara, xa muxun mi fe fajin liga, anu a kolon a lanma a xa naxan liga, na kanna bata yulubin soto.

Nafulu kanna fe falana

⁵ E tan nafulu kanne, e tuli mati. E wuga, e gbelegbele troyana fe ra naxan fama e lideni. ² E nafunle bata kala. Xiine bata e dugine don. ³ Xoxoxoxinna bata e xemane nun gbeti gbananne suxu. Xoxoxoxinni ito findima nen sereyaan na e xili ma. A yi e fati benden don alo teena, bayo e nafunla malanxi waxati dxen nin. ⁴ Walikeen naxanye e xee ma seene xabaxi, e mi naxanye saranna fixi, e mi ne mawuga xuiin mema e xili ma ba? Naxanye e se xabaxine malanxi, ne wuga xuiin bata Marigin li, Senben Birin Kanna. ⁵ E bata lu dunupa yi paxunna nun yete rafan feene yi. E bata e yete rapaxun alo xuruse faxa daxine. ⁶ E bata tinxin muxune yalagi, e yi e faxa, naxanye mi yi tixi e kanke.

Dijan nun maxandina fe

⁷ Nanara, ngaxakedenne, e dija han Marigin yi fa. E miri xee biina dijan ma, a a xeen mamema waxatin naxan yi, a yi a tona soto. A dijama nen han tule singene nun a rapanne yi fa. ⁸ E fan xa dija na kiini, e yi e wekile amasoto Marigin fa waxatin bata maso.

⁹ Ngaxakedenne, e nama e bode mafala, xanamu Ala e makitima nen. Kitisaan famatona ni i ra. ¹⁰ Ngaxakedenne, nabiin naxanye falan ti Marigina fe yi, naxanye dija tona, ne fe xa findi misaala ra e xa. ¹¹ En na a falama ne ma nen a sewana e xa amasoto e e tunnafan nen. E bata Yuba a tunnafanna fe me, e mone bata a me Marigin naxan liga a xa a rapanni. Amasoto kininkinina nun fanna kanna nan Marigin na.

¹² Ngaxakedenne, na birin yi, e nama e kolo ariyanna yi hanma dunupa xoxo xonna hanma sese. Koni i ya "xon" xa findi xonna ra, i ya "en-en," na yi findi en-enna ra alogo i nama bira Alaa kitini.

¹³ Tona muxuna nde e ye ba? Na kanna xa Ala maxandi. Muxuna nde sewaxi e ye ba? Na kanna xa betin ba. ¹⁴ Furetona nde e ye ba? A xa denkeleya yamaan fonne xili, e yi Ala maxandi a xa, e a masusan turen na Marigin xinli. ¹⁵ Ala maxandina denkeleyani, na furetoni yalanma nen. Marigin fureton nakelima nen. Xa a bata yulubin naxanye liga, Ala a mafeluma nen ne ra. ¹⁶ Nanara, e ti e yulubine ra e bode xa, e yi Ala maxandi e bode xa, alogo e xa yiyalan. Tinxin muxuna Ala maxandin senben gbo, a feene gasama. ¹⁷ Adamadiin nan yi Nabi Eli ra alo en tan. A yi Ala maxandi han, a tulen nama fa. Tulen mi fa yamanani han jee saxan e

nun a tagi. ¹⁸ A ḿḿn yi Ala maxandi, tulen yi fa, bogi seene yi bogi. †

¹⁹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde a me ḿḿndin na ε ye, muxu gbeε yi a raxεε ḿḿndin kiraan ḿḿn, ²⁰ ε xa a

† Na feen seβexi Mangane Singen 17.1 kui.

kolon a muxun naxan yulubi kanna bama a tantanna kiraan ḿḿn, na bata a niin nakisi faxan ma, a yulubi wuyaxi xafarin ḿḿn.

Timote Singen Sora

Piyeri a kedi singen sebe denkeleya muxune nan ma naxanye yi xuyaxi ayi yamana suulunne ma naxanye yi Asi xurin yamanan kōmen fōxōn nun sogeteden binna. To, Asi xurin yamanan xili nen "Turiki," Arabune bōxōni. Piyeri a sebexi e ma Romi taan nin a denaxan xili saxi a "Babilōn" (sora 5.13). A feen naxanye falama lan e ma, ne a yitama nen a e yi tōxōxi, fe wuyaxi yi sama e xun ma. Nanara, xeraan katama a xa e senbe so, e la Alaa Muxu Sugandixin na, hali e to tōxōxi.

Xa a bata fala kedini ito xaran muxune xa a e xa lu denkeleyani hali e tōxōxi, a gbengbenna, na rakelixi e sereyaan nan ma fe ma e lan e xa naxan ba dunuṗa yi. Fō e dunuṗa yi gidin birin nun e sigati kiin birin xa "Alaa wanle nun binyen nan mayita" (2.9), alogo denkeleyatarene xa "e fe fajine kolon e yi Ala tantun a na fa lōxō naxan yi." (2.12)

1 N tan Piyeri, Yesu Alaa Muxu Sugandixina xerana, n tan nan ito sebema Alaa muxu sugandixine ma, naxanye xuyaxi ayi xōṗeyani Pontu nun Galati nun Kapadose nun Asi nun Bitini yamanane yi. ² E sugandixi nen alo Fafe Ala xaxinla yi a ma kii naxan yi nun. A bata e rasarijan a Nii Sarijanxin barakani alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin Yesu ma, a wunla yi xuya e ma e rasarijandeni. Ala xa hinanna nun bōṗe xunbenla fi e ma han!

Habadan yigina

³ En barikan bira Alaa Muxu Sugandixina en Marigi Yesu Fafe Ala xa. A bata a liga a kininkinin gbeeni, en yi xete, en yi bari a nenen na, en so nii rakisin yigini Yesu a Muxu Sugandixin nakenla xōn sayani. ⁴ Keen naxan mi kalama, a mi xōrinxōrinma, a mi lōma ayi, na nan namaraxi e xa ariyanna yi, ⁵ e tan naxanye kantanxi a senbeni denkeleyaan xōn alogo e xa kisin sōtō, naxan minima kenenni waxati rapanne yi.

⁶ Na ma, e sewa, hali e to tōxōxi e bunba feen sifan birin yi waxatidini ito yi ⁷ alogo e denkeleyaan xa rasensen. Hali xemaan naxan nōe kale, na raxulunma tēen nan na, a rasensen. Nayi, e denkeleyaan naxan tōxōn gbo xemaan xa, na fan lan a rasensen bunbaan xōn, e yi tantunna nun binyen nun xunna kenla sōtō Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini waxatini kenenni. ⁸ E munma Marigin to singen koni e a xanuxi. E mi a toma iki, koni e denkeleyaxi a ma, e lu sewa gbeeni naxan mi nōe yebe. ⁹ Amasōtō e e denkeleyaan xunna sōtōma nen, naxan findixi e niin kisi feen na.

¹⁰ Nabiin naxanye hinanna fe fala, naxan yi ragidixi e ma, naxan findixi kisi feen na, na findi nen ne fe ye fenna nun fe feselese xunna ra. ¹¹ E yi katama waxatine nun taxamasenne kolon feen na Yesu a Nii Sarijanxin yi naxanye makenenma e xa, a to yi e yi, a yi Alaa Muxu Sugandixina tōxōn nun a binye famatōna fe fala benun a waxatin xa a li. ¹² Ala a makenen nen nabine xa, a e mi yi walima e yete xa koni e tan, e to yi feene falama e naxanye fe mexi na muxune ra naxanye Yesu a fe

Xibaru Fajin nali e ma Nii Sarijanxin barakani naxan kelixi ariyanna yi. Hali malekane fan kunfaxi na feen feselese feni.

En lu Alaa Nii Sarijanxini

¹³ Nanara, e xaxinli tōn wanla fe ra, e yete suxu, e yi e yigi sa na hinanni e naxan sōtōma Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini lōxōni kenenni. ¹⁴ E lu alo Alaa dii xuruxine, e nama tin luye e kunfa ṗaxine yi, e yi naxanye yi nun e to yi xaxilitareyani. ¹⁵ Koni Ala sarijanxi to e xilixi, e fan xa sarijan e kewanle birin yi alo a tan.

¹⁶ Amasōtō a sebexi, "E xa sarijan, amasōtō n tan sarijan. †"

¹⁷ E to e Fafe Ala maxandima, naxan muxune birin kewanle makitima kii kedenni, e lu alo xōṗene dunuṗani ito yi waxatidi, e gaxu Ala ye ra. ¹⁸ E a kolon a e mi xunbaxi e fafane namun fe fuune ma se kala daxine xan na alo gbetina hanma xēmana, ¹⁹ koni e xunbaxi Alaa Muxu Sugandixin wuli fisamantenna nan xōn, naxan baxi saraxan na alo yexee diina, fe mi naxan na. ²⁰ Ala bata yi na sugandi benun dunuṗa xa da, a yi a ramini kenenni e tan ma fe ra waxati dōnxeni itoe yi. ²¹ E denkeleyaxi Ala ma a tan nan baraka yi, Ala naxan a rakelixi sayani, a binyen fi na ma, alogo e denkeleyaan nun yigin xa lu Ala yi.

²² Bayo e bata e yete niin nasarijan ṗōndi suxun xōn ma, e yi xanuntenya kenden sōtō e ngaxakedenne xa, nayi, e bode xanu e senben birin na sarijanni.

²³ Amasōtō e bata xete, e mōn yi bari a nenen na, naxan mi fata adamadiin na naxan faxama, koni fata Alaa falan na naxan niima, a luma habadan. ²⁴ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa,

"Adamadiine birin luxi nen

alo sexena,

e binyen birin yi lu

alo se fugena.

Sexene xarama nen,

e fugene yi yolon.

† Saraxaraline 19.2

²⁵ Koni Marigina falan luma nen habadan." †
Na falan findixi Yesu a fe Xibaru Fajin nan na naxan nalixi e ma.

Yama sarijanxina

2 Na ma, e ba fe paxin sifan birin ma e nun yanfan-
tenyaan nun nafiyaan nun milen nun fala paxin
birin. ² Niin balo kenden xonla xa e suxu alo xipe xonla
dii futen suxuma kii naxan yi, alogo e fan xa sabati e
kisi feni a xon, ³ e to bata a mato, e yi a kolon a Marigin
fan. ††

⁴ E maso a ra, naxan findixi siimaya gemen na,
adamadiine e mexi naxan na, koni Ala naxan
sugandixi, a mon yi a xunna keli. ⁵ E tan fan bata findi
Alaa banxin ti seene ra alo gemen niiramane, e yi findi
saraxarali yama sarijanxin na, e yi siimaya saraxane
ba Ala tinxi naxanye ra fata a Muxu Sugandixin Yesu
ra. ⁶ Amasoto Kitabuni ito nan falaxi, a naxa,
"N bata gemena nde doxo Siyon taani
alo banxin tongon gemen faji yebaxina.

Naxan na denkeleya a ma,
yagin mi na kanna liye." ‡
⁷ Gemeni ito xunna kenla e tan denkeleya muxune nan
xa, koni Kitabun yireni ito nan lanxi denkeleyatarene
tan ma, a naxa,

"Banxi tiine e me gemen naxan na,
na bata findi banxi gemen fisamantenna ra."

⁸ A mon sebexi Kitabun kui, a naxa,
"Yamana e sanna radinma gemen naxan na,
a findi e rabira gemen na." ††

E e dinma a ra nen amasoto e mi tinxi falan suxe, anu
na nan yi ragidixi e ma. ⁹ Koni e tan bata findi yama
sugandixin na. Mangane nun saraxaraline nan e tan
na, siya sarijanxina, Ala gbeen yamaan naxan na, alo-
go e xa a wali faji gbeene fe rali, a tan naxan e xilixi, a
yi e ba dimini, siga a kabanako kenenyani. ¹⁰ A foloni,
Alaa yama mi yi e ra nun koni iki, e bata findi a yamaan
na. E tan naxan mi yi Alaa kininkininna sotoxi, koni iki,
e bata a kininkininna soto.

Denkeleya muxune xa xuru

¹¹ Nba, ngaxakedenne, e tan naxanye luxi alo xopene
nun sigatine dununa yi, n na e mafanma, e yete suxu
fati benden kunfa feene ma naxanye e niin yengema.
¹² E kewanle xa fanje ayi nen denkeleyatarene ye, alo-
go, e na e mafala fe paxi rabaan na, e xa e kewali
fajine to, e yi Ala binya a fa loni.

¹³ E xuru adamadiyaan mangayane birin bun Marigi-
na fe ra, a na findi manga gbeen na ¹⁴ hanma yamana
kane, a naxanye rasigaxi wali kobine sarandeni fe
paxi rabane ra, e yi fe faji rabane tantun e wali fajine
ra. ¹⁵ Amasoto Ala sagoon na a ra, a e fe faji rabaan xa
xaxilitarene radundun e xaxilitareyani. ¹⁶ E findi muxu
xoxoyaxine ra, koni e nama e xoxoyaan findi fe paxin
luxun seen na, e findi Alaa konyi fajine ra. ¹⁷ E muxun

birin binya, e yi e denkeleya muxun bonne xanu, e yi
gaxu Ala yee ra, e yamana kanna binya.

Yesu a tawne misaala

¹⁸ Walikene, e xuru e kuntigine ma, e yi kuntigi paxine
binya feen birin yi alo a fajine nun a dipaxine.

¹⁹ Amasoto, na findixi fe fajin nan na, xa muxun li-
maniya paxankatan bun ma Ala kolonna fe ra, a a li na
paxankatan mi lanxi a kewanle ma. ²⁰ Koni na finde
binyen na e xa di, xa e paxankata e kala tixine fe ra, e yi
limaniya? Anu, xa e tawne e kewali fajine fe ra, e yi li-
maniya, fe fajin nan na ra Ala yee ra yi. ²¹ Ala e xilixi na
nan ma, bayo Alaa Muxu Sugandixin yeteen tawne nen e
xa, a yi misaala lu e yii alogo e xa bira a faw ra.

²² Kitabun naxa, "A mi yulubi yo liga, a mi yanfa fala yo
ti." ††

²³ E a konbi waxatin naxan yi, a tan mi konbi ti. A tawne
waxatin naxan yi, a mi xaje e ma koni a a yete lu kitisa
tinxinxina Ala nan yii.

²⁴ Yesu yeteen bata en yulubine goronna tongo a fati
bendeni, a to gbangban wudin ma, alogo en xa lu alo
fawa muxune yulubine mabinni, en yi lu en nii ra tinx-
inni. E kendeayan sotoxi a maxokone nan xon. ²⁵ E yi luxi
nen alo yeteen naxanye lxi ayi, koni iki e mon bata
xete xuruse rabaan fema naxan e niin kantanma.

Naxanle nun e xemene fe

3 E tan naxanle, e xuru e xemene ma, alogo xa e
tan ndee mi laxi Alaa falan na, e xa findi denkeleya
muxune ra, fata e paxanle sigati kiin na, hali ba falan
na, ² e na fa e sigati kiin nakawosi waxatin naxan yi e
sarijananna nun binyen naxan yi. ³ E marayabun nama
fata e maxidi kii yo ra, alo e yi e xunna denbe, hanma e
yi xemaan so hanma e yi dugi de xodexene so, ⁴ koni e
baje yi feen xa fanje ayi naxan luxunxi, a mi forima, a
xa findi nii limaniyaxin nun nii sabarixin nan na, Ala
naxan yatema han! ⁵ Na nan yi findixi a folon paxalan
sarijanxine rayabu seen na, naxanye yi e yigi saxi Ala
yi. E yi xuruxi e xemene ma ⁶ alo Ibrahimaax paxanla
Saran yi xuruxi a ma kii naxan yi, a yi a xilima nen, a
naxa, "N kanna." Na dii xemene nan e ra, xa e fe fajin
liga, e mi gaxun sese yee ra.

⁷ E fan xemene na kii nin, e a liga xaxinla ra e nun e
paxanla nema e dununa yi gidin ligama e bode xon ma,
e yi e binya e fati benden senben to mi e gbeen lixi,
bayo e nun ne birin nii rakisin hinanna sotoxi e keen
na nen. Na ma, sese mi e Ala maxandini kale.

Tawne tinxinni

⁸ Nba, e birin xa lu xaxili kedenni, e kininkinin, e yi e
bode xanu ngaxakedenyani, e fan e bode ra, e yete
magodo. ⁹ E nama fe paxin kaxi fe paxin na, e yi kon-
bin kaxi konbin na, koni e xa duban ti, amasoto Ala e
xilixi na nan ma alogo e xa barakan sotoxi e keen na.

¹⁰ Bayo Kitabun naxa,
"Siimayaan nafan naxan ma,

† Esayi 40.6-8 †† Yaburin 34.9 ‡ Esayi 28.16 †† A mato
Yaburin 118.22 nun Esayi 8.14 kui.

‡‡ Esayi 53.9

naxan waxi siimaya fajin ኦን,
na kanna xa a lenna suxu fala ገaxine ma,
a deen suxu wulen ma.

¹¹ A yi a xun xanbi so fe ገaxini,
a fe fajin liga.

A ኮንድ xunbenla fen,
a bira a ኮን ra.

¹² Marigin yeen tinxin muxune ra,
a tuli matixi e maxandi xuiin na.

Koni Marigin xun xanbi soxi fe ገaxi rabane yi." †

¹³ Xa fe fajin kunfana e yi, nde ኮን fe ገaxin lige e ra?

¹⁴ Koni hali e ኮን e wali fajine fe ra, sewan nan na ra e xa. E gaxu naxan yee ra, e nama gaxu na yee ra, e nama kuisan. ¹⁵ Koni e Alaa Muxu Sugandixin binya e Marigin na e ኮን. E lu yitoxi e xun mafala feen na lan e yigin ma, e na e maxadin waxatin naxan yi. ¹⁶ Koni e a liga limaniyaan nun binyeni. E ኮን xa sarjan waxatin birin alogo e nema wali fajine kema Alaa Muxu Sugandixin fe ra, muxun naxanye e mafalama, ne xa yagi e falane ra. ¹⁷ Amasot xa Ala sagoon na a ra, a fisa muxun yi ኮን fe fajin nabadeni benun a xa ኮን a ገaxin nabadeni. ¹⁸ Bayo Alaa Muxu Sugandixin faxa nen en yulubine fe ra sanja ma keden han habadan, a tan tinxin muxuna tinxintarene xa, alogo a xa fa e ra Ala ma. A faxa nen fati bendeni, koni Alaa Nii Sarjanxin yi a niin naxete a yi. ¹⁹ Na Nii Sarjanxin ኦን, a yi siga kawandi badeni niin kasorasane xa, ²⁰ naxanye bata yi murute Ala ma a folni, Ala yi Nuhan legedenma a dijani, a yi kunkin nafalama waxatin naxan yi. Muxu dando nan tun kisi igen ma na kui, muxu solomasexe gbansan. ²¹ Na igen findixi marafuun misaala nan na igeni e tubi xinla ma naxan e fan nakisima iki. A mi findixi fati benden xosine ba seen xan na, koni de xui tongona Ala xa xaxili sarjanxini. Na marafuun nan e rakisima iki Yesu, Alaa Muxu Sugandixin nakenla ኦን sayani, ²² naxan sigaxi ariyanna yi, a ኮን Ala yiifanna ma malekane nun noyane nun senbe kanne birin xun na.

Dunufa yi gidi nenena fe

4 Nanara, Alaa Muxu Sugandixin to ኮን a fati bendeni, e fan xa e yitox na xaxili kedenni, amasot naxan bata ኮን fati bendeni, na nun yulubin bata fata. ² Na kanna mi fa a siimayaan ligama adamadiine kunfa feene ኦን ኮን Ala sagona. ³ Amasot e bata yi bu denkeleyatarene rafan feene lige waxati danguxini, e yi e ኮን so haramu feene nun kunfa ገaxine nun ኮን minna nun haramu sumunne nun ኮን min sumunne nun suxure batu ኮን ma. ⁴ Na ma, a bata findi e raterena feen na e to mi fa e gima e ኮን ra xaxilitare fe tilinxi wuyaxini itoe yi, e yi e rayefefu. ⁵ Koni e e dentegema nen Ala xa na feen ma, naxan yitoxi faxa muxune nun niiramane makiti feen na. ⁶ Nanara, Alaa falan Xibaru Fajin nali nen hali faxa muxune ma, alogo hali e fati bendena feene to bata yelin makite alo adamadiine birin, e xa lu nii rakisini Ala ኦን ma a Nii Sarjanxin barakani.

† Yaburin 34.13-17

En xa Ala kiseene rawali ki fajni

⁷ Feene birin najanna bata maso. Nayi, e a liga xaxinla ra, e yi e yete suxu alogo e xa ኮን Ala maxand. ⁸ Na birin yi, e ኮን so xanuntenyaan ma e bode xa, amasot xanuntenyaan nan yulubi wuyaxi ገanma. ^{†9} E bode yigiya hali e mi e mawuga. ¹⁰ Ala kiseen naxan fixi e keden kedenna birin ma, e bode mali na ra. Nayi, e findima nen Alaa walike fajine ra naxanye a hinanna sifane birin nawalima. ¹¹ Xa naxan falan tongo, na xa falan ti alo a Alaa falane nan yete tima. Xa muxuna nde walima bonne xa, a xa wali alo Ala a kixi senbeni kii naxan yi, alogo binyen xa fi Ala ma feen birin yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani. Binyen nun senben xa fi a tan nan ma habadan han habadan. Amina.

ገራን Yesu ኦን

¹² Ngaxakedenne, e ኮን ኮን nama e raterena naxan e lima e mato feen na, alo fe daxatarena nde na e li. ¹³ Koni xa e nun Alaa Muxu Sugandixin ኮን e bode ኦን, e xa sewa na ra han, alogo a binyen na mini kenenni e sewan xa gbo ayi. ¹⁴ Xa e e konbi Alaa Muxu Sugandixin xinla fe ra, sewana e xa nayi, amasot Alaa Nii Sarjanxin binyaxina e yi. ¹⁵ Anu, e tan nde yo nama ኮን bayo e bata findi muxu faxan na hanma mupadenna, hanma fe ገaxi rabana, hanma nafigina. ¹⁶ Koni xa e ኮን bayo Yesu mantonne nan e ra, yagi mi na ra, ኮን e Ala binya, bayo a xinla bata lu e xun ma.

¹⁷ Amasot kiti sa waxatin bata a li, a folma Alaa yamaan nan ma. Anu, xa a folma en tan nan ma, naxanye tondima Alaa falan Xibaru Fajin suxe ne tan najanna di? ¹⁸ "Xa tinxin muxun kisi raxok, Ala kolontarene nun yulubi kanne tan luma di?" ^{†19} Nayi, naxanye ኮን Ala sagoni, ne xa e yete lu e Dali Marigin yii naxan tinxin, e yi lu fe fajin lige.

Fonne wanla yamani

5 N xa denkeleya yamaan fonne fan nalimaniya e ye amasot n fan findixi yamaan fonna nde nan na alo e tan, e nun Alaa Muxu Sugandixin ኮን serena nde. Binyen naxan fama minideni kenenni, n fan na nde ኮን ma nen. ² E yengi ኮን Alaa xuruse kurun ኦን, a naxan taxuxi e ra. E karahanxin nama e xun mato a ra de, koni ገenige fajini Ala sagoni. E nama a liga yagitareya feene ኮን ኮን ma koni ኮን e ኮን. ³ Naxanye taxuxi e ra, e nama ኮን liga ne xunna alo kuntigine, koni e findi misaala ra kurun xa. ⁴ Xuruse Raba Kuntigin na mini kenenni waxatin naxan yi, e mangayaan taxamasenna ኮን ኮን ma nen binyeni naxan mi kale mume!

⁵ Banxulanne, e fan xa xuru fonne ma. E birin xa yete magodon lu e ma alo dugina e nema e bode ኮን ma. Amasot Kitabun naxa, "Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanma nen yete magodone ra." ^{†6} E e magodo Ala senben bun, alogo a xa e yite a waxok

†† A mato Sandane 10.12 nun Yaki 5.20 kui. † Sandane 11.31
‡ Sandane 3.34

waxatini. ⁷ Ɛ Ɛ xaminna feene birin lu a ma, amasɔɔ a yengi Ɛ xɔn.

⁸ Ɛ yete suxu, Ɛ lu Ɛ yee ra yi, amasɔɔ Ɛ yaxun Yinna Manga Setana sigan tima alo yatan naxan wurundunma. A muxune fenma a naxanye donma. ⁹ Ɛ kankan a yee ra denkeleyani ken! Ɛ xa a kolon a na tɔɔ sifane Ɛ ngaxakedenne fan fari dunuɔa yiren birin yi. ¹⁰ Ɛ na tɔɔ waxatina nde yi, Ala hinanna birin kannna naxan Ɛ xilixi a habadan binyeni a Muxu Sugandixini, na yetena Ɛ rakelima nen, a yi Ɛ senbe so, a Ɛ maxɔɔɔɔ, Ɛ mi maxe. ¹¹ Senben xa lu a tan nan xa habadan! Amina.

Fala rapanna nun dubana

¹² Silasi, n naxan yate ngaxakeden tɔɔɔndiyaxin na, na nan n malixi n kedi dungini ito sebe Ɛ ma, alogo n

xa Ɛ ralimaniya, n yi sereyaan ba Ɛ xa, a Alaa hinanna tɔɔɔndin nan ito ra, Ɛ naxan yi ken! ¹³ Denkeleya yamaan naxan Babilɔn taani, † Ala naxanye sugandixi alo Ɛ tan, ne Ɛ xɔntɔnma. N ma dii xemen Maraka fan Ɛ xɔntɔnma. ¹⁴ Ɛ bode xɔntɔn ngaxakedenya sunbuni.

Ala xa bɔɔe xunbenla fi Ɛ birin ma Ɛ tan naxanye a Muxu Sugandixini.

† *BABILON TAAN* findixi wundo falan nan na naxan bunna nen "Romi Taana." *N MA DII XEMEN MARAKA*: na bunna nen Piyeri Maraka xanuxi alo a diina. Yanyina nde Piyeri nan Maraka xaranxi denkeleyaan ma.

Timote Singen Sora

Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune nan ma. A sebe xunna findixi muxune nan yenge fe ra naxanye dina fe xaranna tima naxan mi findixi Yesu a fe Xibaru Fajin kedenna ra. Na wule karamxone bata yi basan denkeleya muxune ra Piyeri a waxatini.

Wule dinane rali muxune mi jannje dunuɗa yi mumɛ. Nayi, kawandin naxan sebexi Piyeri a Kitabun firinden kui, na feene mɔn ligama to. A denkeleya muxune kawandima a e xa senbe so Marigina fe kolonni, alogo e nama e yete mayenden wule karamxone tantan fala fuune xɔn.

1 N tan Simɔn Piyeri Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikɛɛn nun a xɛrana, n tan nan ito sebexi, siga e ma, e tan naxanye fan bata denkeleyaan sɔɔ naxan nun nxu gbee binyen lan e naxan sɔɔ nxɔ Ala nun nxu rakisimana tinxinyaan xɔn ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. ² Ala xa hinanna nun bɔɔɛ xunbenla fi e ma, a gbo ayi Ala kolonna nun en Marigi Yesu kolonna xɔn ma.

Denkeleya muxune yugona

³ Ala senben naxan Yesu yi, na bata feren birin fi en ma alogo en xa en ma dunuɗa yi gidin naba Ala kolonni naxan en xilixi a binyen nun a fanni. ⁴ Na ma, a bata en tuli sa feene ra, naxanye xunnayerenna nun e gboyaan dangu a birin na, alogo e xa e yete sɔɔ xɔsi feene ra kunfan naxanye tima muxune ma dunupani ito yi, e fan yi Ala keɗaan sɔɔ. ⁵ Na ma, e kata e senben birin na, e sɔn fajin sa e denkeleyaan fari, e kolonna sa sɔn fajin fari. ⁶ E yete suxun sa e kolonna fari. E tunnafanna sa yete suxun fari. E Ala kolonna sa tunnafanna fari. ⁷ E ngaxakedenyaan marafanna sa Ala kolonna fari. E xanuntenyaan sa ngaxakedenyaan marafanna fari. ⁸ Xa keɗani itoe lu e yi, e yi sabati, e mi e luyɛ tunnaxɔɔɔn nun walitareyani en Marigi Yesu kolonni mumɛ, Alaa Muxu Sugandixina. ⁹ Koni xa ne mi muxun naxan yi, na kanna yeɛn mi feni gbema, a luma nen alo danxutɔna, a pinan fa fala a Ala bata a yulubi fonne xa-fari.

¹⁰ Nanara, ngaxakedenne, e mɔn xa e yixɔɔɔɔ dangu iki ra Alaa xinla ratinden e nun a e sugandi naxan tixi, amasɔɔ xa e na liga, e mi bire mumɛ! ¹¹ Nayi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin habadan mangayani so fere gbeen fima e ma nen en Marigin nun en nakisimana.

¹² Na nan a ligaxi, n feni itoe rabirama e ma waxatin birin, hali e to e kolon, e mɔn yi na jɔɔndi feen suxu ken e naxan sɔɔxi. ¹³ N ma miriyani, fanni n na n niini fati bendeni, n lan n na feene rabira e ma alogo e xa lu e yeɛ ra yi. ¹⁴ Amasɔɔ n na a kolon, n niin bamatɔɔni ni i ra fati bendeni, alo en Marigina Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena n nakolon kii naxan yi. ¹⁵ Nayi, n katama nen feren birin na, alogo n na faxa, feni itoe xa nɔ ra-bire e ma waxatin birin.

Piyeri bata yi Yesu a binyen to

¹⁶ Nba, Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen senbeni, nxu mi muxune tali yitɔnxine xan falaxi e xa lan na feene ma, bayo nxu tan yetɛɛn nan a binyen toxi nxu yeɛne ra. ¹⁷ Amasɔɔ a xunnayerenna nun binyen sɔɔxi nen Fafe Ala yii, a to na xuiin me fata binye gbee yiren na, a naxa, "N nafan Dii Xemeni ito ra, a bata n kenɛn ki fajii!" ¹⁸ Nxu yetɛɛn yi na fala xuiin me, sa keli kore, nxu yi a fema geya sarijanxin fari waxatin naxan yi.

¹⁹ Nxu laxi nabine fala tixine ra iki dangu waxati danguxine ra. E lan e xa e xaxili ti ne ra alo lenpun naxan degema dimini han kuye yi yiba, tagalan saren fan yi dege fɔɔ e bɔɔɔni. ²⁰ Naxan dangu a birin na, e na kolon, a Kitabun nabiya fala yo mi fataxi nabina fe ye-ba kiin na. ²¹ Amasɔɔ nabiya fala yo mi yi kelima adamadiine sagoon ma, koni Alaa Nii Sarijanxin nan yi adamadiine malima, e yi falan ti fata Ala ra.

Wule karamxone fe

2 Koni wule nabine yi yamaan ye a fɔɔɔni. A mɔn na kii nin to, wule karamxone fan e ye iki. E wule xaranne rasoma e tagi naxanye muxune halagima han e yi e me e kanna ra naxan e xunbaxi. Ne halagin nan xilima e yete ma xulen! ² Muxu wuyaxi birama nen e haramu feene fɔɔ ra, na muxune yi a liga jɔɔndi dinan kiraan yi rayelefu. ³ Karamxɔni itoe e rawalima nen mayendenni e fala yitɔnxine xɔn e milani. Koni e makiti feen bata fɔɔ to mi na ra, e halagi feen mi fa buma.

⁴ Malekan naxanye yulubin liga a fɔɔɔni, Ala mi ne ratanga, koni a e rawoli ayi nen yahannama yi. E maraxi xɔɔɔɔɔɔna ra dimini e kiti sa xɔɔ ye ra. ⁵ Muxu singene dunuɗa yi, a mi ne fan natanga, a yi fufa gbeen nafa Ala kolontarene ma, koni a muxu solofere nan tun nakisi e nun Nuhan naxan yi tinxinyana fe kawandin bama. ¹⁶ Ala mɔn Sodoma nun Gomora taane fan halagi nen teɛn na, e findi xuben na. A yi e findi misaala ra Ala kolontarene xa, feen naxan fama ligadeni e ra. ¹⁷ Ala mɔn Loti tinxin muxun xunba

† A mato Matiyu 17.1-5 nun Maraka 9.2-7 nun Luka 9.28-35 kui.

†† A mato Dunuɗa Fɔɔɔn 6.1 han 7.24 kui.

nen, naxan bɔɲe tɔɔ na sariyatare kanne haramu feene fe ra. ⁸ Bayo na tinxin muxun to yi dɔxi e tagi, a niin yi lu tɔɔ lɔɔ yo lɔɔ e fe ɲaxine fe ra, a yi naxanye toma, a e mɛ. ⁹ Na feene birin nan a yitama fa fala Marigin nɔɛ dina muxune xunbe nen maratantan feene yi, a yi tinxintarene mara ɲaxankatan yɛɛ ra kiti sa lɔɔni, ¹⁰ katarabi na muxune ma, naxanye biraxi fe xɔsixin fe ra, e fati benden napan feene, e yi murute Marigin na kɔɔ bun.

Wule karamɔɔni itoe wɛkilɛxi, e wasoxi. E mi gaxuma binye kanne rayelefuɛ. ¹¹ Hali malekan naxanye senben nun fangan gbo wule karamɔɔni itoe xa, ne mi na sifane rayelefuma kitini Marigin yetagi. ¹² Koni muxuni itoe feene rayelefuma e mi naxanye kolon, e lu alo sube xaxilitare suxu daxin naxanye halagima. Na muxune halagima nen alo subene, ¹³ e tinxintareyaan birin yi saran e ra. A rafan e ma, e yi wasa e waxɔn fe kobine birin na yanyin na. E nɛma e dege e fema, yagin nun xunnagodon nan a ra, e sɛwa e to e yanfama. ¹⁴ E yalunyaan fenma e yɛɛ na. E mi wasan yulubin na mumɛ! E fangatarene mabandunma. E darixi mile feene nan na. Dangatɔne nan e ra. ¹⁵ E bata kira tinxinxin yiba, e yi bira Beyori a dii xɛmɛ Balami a kiraan fɔɔ ra tantanni naxan ma tinxintareyaan saranna yi rafan a ma. ¹⁶ Koni a sofanla naxan mi nɔɛ falan tiyɛ, na a muxu xuiin namini nen, a yi nabiin danna sa a xaxilitareya wanli. †

¹⁷ Wule karamɔɔni itoe luxi nen alo tigi yili raxarena, alo foyen kundaan naxan tuntunma kore, dimi tilinxi gbeen nan namaraxi e yɛɛ ra. ¹⁸ E waso fala fuune tima, e yi muxune rakunfa fati benden napan haramu feene xɔn, naxanye baxi e sɔɔdeni muxu tantanxine ra. ¹⁹ E muxune tuli sama xɔɔyaan na, anu, e tan yetɛɛn xɔsi feene konyiyani. Amasɔɔ sese muxun nɔ, a bata findi na konyin na. ²⁰ Xa e bata futuxulu dunupa xɔsi feene ma en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin kolon feen xɔn, e mɔn yi tin na feene yi e nɔ, e rapanna ɲaxuma ayi nen dangu e fɔɔn na. ²¹ Bayo a yi fisa nun na kanne nama tinxinyaan kiraan kolon, benun e xa a kolon e mɔn yi e xun xanbi so yamari saripanxini e naxan sɔɔxi. ²² Naxan ligaxi e ra, na bata sandani itoe ɲɔndin yita fa fala, “Baren xetɛma a baxunna ma.” †† E nun “I nɛɛn fa xɔsɛn maxa tun, a mɔn bata sa a makutukutu boroni.”

Marigin fa lɔɔna fe

3 Ngaxakedenne, n ma kedind firinden ni ito ra, n bata naxan sebe e ma. N na e firinna sebexi e ma nen alogo n xa feene rabira e ma, e yi xaxili saripanxin

‡ A mato Dunupa Fɔɔn 19.24 kui. † A mato Yatene 31.16 kui. †† Sandane 26.11

sɔɔ, ² alogo, nabi saripanxine bata yi falan naxanye ti, ne xa rabira e ma e nun en Marigin nun en nakisimana yamarine, xɛrane naxanye rali e ma. ³ E xa a kolon singen fa fala waxati rapanne yi, magele tiine fama nen e mageledeni naxanye birama e kunfa fe ɲaxine fɔɔ ra. ⁴ E a falama nen, e naxa, “Yesu e tuli sa a fa feen naxan na, na minɛn? Xabu en benbane faxa waxatin naxan yi feene birin mɔn kii kedenni keli dunupa da waxatin ma han to.” ⁵ Amasɔɔ, e a rakelima a ma nen e ɲinan ito ra fa fala, to mi na ra Ala yi kore xɔna da a fala xuiin na, a lɔɔn ba igen na a lu igen tagi. ⁶ Na igen nan na waxatin dunupa birin halagi fufaan na. ⁷ Koni to kore xɔna nun lɔɔn xɔna ramaraxi tɛɛn nan xili yi na fala kedenna xɔn, kiti sa lɔɔn nun Ala kolontarene halagin yɛɛ ra.

⁸ Koni, ngaxakedenne, e nama ɲinan fe kedenni ito xɔn ma, soqe kedenna luxi nen Marigin yɛɛ ra yi alo ɲɛɛ wuli kedenna, ɲɛɛ wuli kedenna fan alo soqe kedenna. ⁹ Marigin mi buma a tuli saan nakamalideni, alo muxuna ndee a mirima kii naxan yi. Koni a diɲaxi e xa nen amasɔɔ a mi waxi muxu xa halagi, koni fɔ muxune birin xa e xun xanbi so nen e hakene yi.

¹⁰ Anu, Marigin fa lɔɔna a lima nen, a muxune raterena alo mupadena. Na lɔɔni, kore xɔna danguma nen halagi xui gbeeni, a yi seene fan yi gan. Bɔɔn nun a feene birin yi makenen kitin xili yi. ¹¹ Ne birin to halagima na kii nin, e lan e xa findi muxun sifan mundunye ra? E dunupa yi gidin xa saripan Ala kolonni, ¹² e yi gbɛɛn Ala fa lɔɔn na, e kɛwanle yi a faani fura, dunupa nun a yi seene halagima tɛɛn na lɔɔn naxan yi. ¹³ Anu, Ala bata en tuli sa kore xɔri nenen nun lɔɔn xɔri nenen na, tinxinyaan luma denaxan yi. En na nan mamɛma. ††

¹⁴ Nanara, ngaxakedenne, e to na feen mamɛma, e fɛɛn birin naba alogo a xa e li fetareyaan nun sɔntareyani, bɔɔn xunbenla yi lu e nun Ala tagi. ¹⁵ E xa a kolon a en Marigina diɲan nan muxune rakisima alo en napan ngaxakedenna Pɔli a sebexi e ma kii naxan yi fe kolonna xɔn Ala naxan fixi a ma. ¹⁶ A na nan sebexi a kedine birin kui lan feni itoe ma. A kedine yirena ndee famu raxɔɔ, xaxilitarene nun xarantarene yi ne bunne yifu, alo e Kitabun yire gbɛɛne fan ligama kii naxan yi, e yi e yetɛ rahalagi.

¹⁷ Nanara, ngaxakedenne, e tan to rakolonxi, e a liga e yeren ma, alogo sariyatare kanne tantanna nama e li, e yi kɔɔ e tide barakaxini. ¹⁸ Koni e lu sigɛ yɛɛn na en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun a kolonni. Binyen xa fi a tan nan ma iki han habadan. Amina.

‡ A mato Dunupa Fɔɔn 1.6-9 nun 7.11 kui. †† A mato Esayi 65.17 nun 66.22 kui.

Timote Singen Sora

Kedi saxan nan xili saxi Yoni xun ma hali a xinla to mi sebexi e kui. Denkeleya yamaan singe ra muxune nan a falaxi na kiini, a yi findi namunna ra. A singen mi xibaru yo fixi en ma lan a sebe muxun ma, a mɔn mi a falaxi a sebexi naxanye ma. Kedini ito sebexi nen alogo a xaran muxune xa e senbe so, e xa lu Alaa yamani, nanara e lu xanuntenya kendeni. A mɔn sebexi alogo e xa e makuya wule dinane ra naxanye yi Yesu a fe Xibaru Fajini fuma.

Kitabun yireni ito fɔlɔni a sebe xunna nan yebama (1.1-4). A yi yamaan senbe so naxanye lan e lu Ala nun a Muxu Sugandixin Yesu xɔn, e nun lanna xa lu e tagi. Nayi, e lan nen e yi muxune sereyaan suxu naxanye Yesu to. Kitabun yireni ito sebe muxuna a xaran muxune senbe soma a e xa lu kenenni, bayo kenenna nan Ala ra. Na feen ma, e lan nen e xanuntenyaan yamarin suxu (1.5-2.17). Na xanbi ra, Kitabun sebe muxuna Yesu a dinan matandi muxune nan ma fe falama en xa, wule falan naxanye a falama a Marigin mi Yesu ra (2.18-29). Na xanbi ra, a mɔn yi Alaa diine kii kenden yita en na: E tinxinna, e mɔn e bode xanuxi kii naxan yi (3.1-24). A yelin xanbini tantanna nun ɲɔndin tagi rase (4.1-6), Kitabun yireni ito sebe muxun mɔn yi xete xanuntenyana fe ma: Findi fe-na Ala gbeen na, i xanuntenyaan liga, bayo Ala nan xanuntenyaan na (4.7-21). A a falan napanma denkeleyaan senben nan ma, a mɔn yi a Kitabun fala xɔnne makenen (5.1-21).

Kitabun yireni ito denkeleyaan kii yeteen nan yitama. A denkeleya muxune xaxinla nan yigboma, a yi e mali e xete fe ɲaxin fɔxɔ ra, a yi e senbe so Yesu yi, e nun a xanuntenyana lan bonne ma.

Habadan nii rakisın falana fe

1 Siimaya falan naxan yi na nun xabu dunuɲa fɔlɔni, nxu bata na mɛ, nxu yi a to, nxu yi a yigbe, nxu bata nxu yiin din a ra, nxu na nan ma fe ralima e ma. ² Na siimayaan bata mini kenenni, nxu yi a to. Nxu na nan ma fe sere bama. Nxu yi habadan nii rakisina fe rali e ma naxan yi Fafe Ala fema, naxan minixi kenenni nxu xa. ³ Nxu naxan mexi, nxu yi a to, nxu na nan ma fe falama e fan xa, alogo e xa sa nxu fari ngaxakedenyani, naxan Fafe Ala nun a Dii Xemena Yesu Alaa Muxu Sugandixini. ⁴ Nxu ito sebexi e ma nen alogo en ma sewan xa defe.

Ala nan kenenna ra

⁵ Nxu falan naxan mexi Yesu ra, nxu na nan nalima e ma fa fala kenenna nan Ala ra, dimi yo mi a yi! ⁶ Xa en na a fala a en ngaxakedenyaan ligama a tan xɔn ma, koni en sigan tima dimini, en bata wulen fala na yi. ɲɔndin mi en kewanle yi. ⁷ Xa en sigan ti kenenni alo a tan yeteen kenenni kii naxan yi, en bata lu en bode xɔn ngaxakedenyani nayi, Alaa diin Yesu wunla yi en sarijan en yulubine birin ma.

⁸ Xa en na a fala fa fala yulubi mi en ma, en bata en yete mayenden nayi, ɲɔndi mi en xa nayi! ⁹ Koni xa en na en ti en yulubin na, a tan lannayaan nabama nen, a tinxin, a en mafeluma nen en yulubine birin na, a yi en sarijan tinxintareyaan birin ma. ¹⁰ Xa en na a fala fa fala en mi yulubi ligaxi, en bata Ala findi wule falan na nayi. Nayi, a falan mi en yi mume!

Ala solona muxun nan Yesu ra

2 N ma diine, n ni ito sebema e ma nen alogo e na ma yulubin liga. Koni xa muxuna nde yulubin liga, Fafe Ala solona tiina en yii naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra, Tinxindena. ² Amasɔɔ Yesu bata findi en yulubine xafari saraxan na. En tan gbansanna mi a ra, koni en nun dunuɲa muxune birin.

³ En na a kolonma ito nan xɔn a en bata Ala kolon, xa en bata a yamarine suxu. ⁴ Naxan na a fala, a naxa, "N bata Ala kolon" koni a mi a yamarine suxi, wule falan nan na kanna ra, ɲɔndi mi a tan yi. ⁵ Koni naxan Alaa falan suxuma, Alaa xanuntenyaan kamalixi na kanni. En na a kolonma na kii nin fa fala en na Ala yi: ⁶ Naxan na a fala a a tan Ala nin, fɔ na kanna xa sigan ti nen alo Yesu.

Yamari nenena fe

⁷ N xanuntenne, n mi yamari nenena xan sebema e ma fɔ a fonna naxan yi e yii xabu a fɔlɔni. Yamari fonni ito, falan na a ra, e bata yi naxan mɛ. ⁸ Anu, n yamari nenena sebema e ma, naxan ɲɔndin makenenxi fata Yesu ra e nun e tan. [†] Amasɔɔ dimin danguma. ɲɔndin kenenna nan bata dege fɔlɔ.

⁹ Muxun naxan a falama a a tan kenenna nin, koni a a ngaxakedenna rapaxuxi, na kanna mɔn dimini singen. ¹⁰ Naxan a ngaxakedenna xanuma, na kanna kenenna nin. Muxu ratantan fere yo mi na kanni. ¹¹ Koni naxan a ngaxakedenna rapaxuma, na kanna dimin nin, a sigan tima dimin nin. A mi a sigaden kolon amasɔɔ dimin bata a yeen danxu.

† A mato Yoni 13.34 kui.

¹² N ma diine,
n na a sebema ε ma
fa fala ε bata mafelu ε yulubine ra Yesu xinla fe ra.
¹³ Fafane, n na a sebema ε ma
fa fala naxan yi na xabu a fɔlɔni,
ε bata na kolon.
Banxulanne, n na a sebema ε ma
fa fala ε bata Fe Naxin Kanna nɔ.
¹⁴ N ma diine, n na a sebema ε ma
fa fala ε bata Fafe Ala kolon.
Fafane, n na a sebema ε ma
fa fala naxan yi na nun
xabu a fɔlɔni, ε na kolon.
Banxulanne, n na a sebema ε ma
fa fala, ε senben gbo.
Alaa falana ε yi,
ε mɔn bata Fe Naxin Kanna nɔ.
¹⁵ E nama dunupa nun a yi seene xanu. Naxan na
dunupa xanu, Fafe Alaa xanuntenyaan mi na kanni.
¹⁶ Amasɔɔ feen naxan birin dunupa yi, alo fati bende-
na kunfa naxine e nun yeen kunfama seen naxanye
xɔn e nun nafunla naxan muxun wasoma ayi, ne mi fa-
taxi Ala xan na, fɔ dunupa. ¹⁷ Dunupa nun a kunfane
birin danguma nen. Koni naxan Ala sagoon ligama, na
kanna luma nen han habadan.

Yesu yaxune fe

¹⁸ N ma diine, waxati rapanna bata a li. E bata yi a me
nun fa fala Alaa Muxu Sugandixin yaxun fama. † Nba,
iki Alaa Muxu Sugandixin yaxu wuyaxi bata mini
kenenni. Nanara, en na a kolonxi fa fala a waxati
rapanna bata a li. ¹⁹ Na muxune minixi en tan nan ye,
koni en gbee mi yi e ra, bayo xa en gbeen nan yi e ra
nun e yi luma nen en ye. Koni e bata keli en ye. Na nan
a yitaxi fa fala en gbee mi yi ne sese ra nun.
²⁰ Koni Sarijantɔɔn bata a Niin nagodo ε xun ma, ε
birin a fe kolon. ²¹ N mi ito sebexi ε ma nayi fa fala a ε
mi nɔndin kolon, koni bayo ε a kolon, e nun wule yo mi
kelixi nɔndini.
²² Wule falana nde ra? Naxan a falama, a naxa, Alaa
Muxu Sugandixin mi Yesu ra. Alaa Muxu Sugandixin
yaxun nan na ra. Na kanna bata a me Alaa Diin nun
Fafe Ala ra sanpa ma kedenni. ²³ Bayo naxan yo na a
me Alaa Diin na, Fafe Ala fan mi na kanni. Naxan na a
ti Alaa Diina fe ra, Fafe Ala fan na kanni.
²⁴ E a liga ε yeren ma ε falan naxan me a singeni, na
xa lu ε yi ken! Xa na liga, ε fan luma nen Dii Xemen nun
Fafe Ala yi. ²⁵ Yesu yeteen bata en tuli sa naxan na,
habadan nii rakisina nan na ra.
²⁶ N feni itoe sebexi ε ma muxune nan ma fe ra nax-
anye kataxi ε mayenden feen na. ²⁷ E tan fan, ε Nii Sar-
ijanxin naxan sɔɔxi a ra, fanni na ε yi ε mako mi fa
xaranna ma sɔɔn. A Nii Sarijanxina ε xaranma nen
feen birin ma. Na to findixi nɔndin nan na wule mi nax-
an yi, nayi ε lu a tan nin alo a ε xaranxi kii naxan yi.
²⁸ N ma diine, iki, ε xa lu a tan yi, alogo a na mini
kenenni waxatin naxan yi, en yi lu xaxili ragidini, alogo

† A mato Tesaloniki Firinden 2.3-4 kui.

en nama yagi a yee ra a fa lɔɔni. ²⁹ Xa ε a kolon fa fala
Yesu tinxin, ε mɔn xa a kolon fa fala muxun naxan
tinxiyaan ligama, na bata bari Ala yi.

Alaa Diine

3 A mato Fafe Ala xanuntenya sifa gbeen naxan fixi
en ma a yi a fala en ma a a diine. Na nan en na
yati! Na nan a ligaxi dunupa mi en kolon amasɔɔ e mi
Ala kolon. ² N xanuntenne, Alaa diine nan en na iki,
koni en sa findima naxan na, na munma mini kenenni
singen, koni en na a kolon fa fala a Yesu na mini
kenenni waxatin naxan yi, en ligama nen alo a tan
amasɔɔ en na a toma nen alo a kii naxan yi. ³ Muxu yo
a yigin saxi Yesu yi, na a yete rasarijanma nen alo Yesu
sarijan kii naxan yi.
⁴ Naxan yo yulubin ligama, na bata sariyan kala. Yu-
lubin nan sariya kalan na. ⁵ Anu, ε a kolon fa fala a
Yesu bata mini kenenni alogo a xa en ma yulubine xa-
fari. Yulubi yo mi a tan yi. ⁶ Muxu yo luma Yesu yi, na
kanna mi luye yulubin lige. Naxan luma yulubin lige, na
mi Yesu toxi singen, a mɔn munma a kolon. ⁷ N ma di-
ine, muxu yo nama ε mayenden. Naxan fe tinxin
ligama, tinxin muxun nan na ra alo Yesu tinxixi kii
naxan yi. ⁸ Naxan luma yulubin lige, na fataxi Yinna
Manga Setana nan na amasɔɔ Yinna Manga Setana
bata yulubin liga xabu a fɔlɔni. Alaa Dii Xemen minixi
kenenni ito nan ma fe ra yati, a Yinna Manga Setana
wanle kala.
⁹ Naxan barixi Ala yi, na mi luye yulubin lige amasɔɔ
Ala senben bata lu a tan yi, a mi nɔe luye yulubin lige,
bayo a barixi Ala nin. ¹⁰ Alaa Diine nun Yinna Manga
Setana a diine tagi rabaan na kii nin. Naxan mi fe tinx-
inxin ligama na mi fataxi Ala ra hanma naxan mi a
ngaxakedenna xanuxi.

E ε bode xanu

¹¹ E falani ito nan mexi xabu a fɔlɔni, a en xa en bode
xanu. ¹² En nama liga alo Kayini naxan yi fataxi Fe Nax-
in Kanna ra, a a xunyen faxes. Kayini a xunyen faxes nan-
fera? Amasɔɔ a tan kewanle yi naxu, koni a xunyen yi
tinxin.
¹³ Ngaxakedenne, na nama findi ε tere na feen na, xa
dunupa muxune ε rapaxu.
¹⁴ En tan a kolon, a en bata keli sayani, en so nii rak-
isini bayo en bata en ngaxakedenne xanu. Xanun-
tenyaan mi muxun naxan yi, na mɔn sayani singen.
¹⁵ Muxun naxan a ngaxakedenna rapaxuma, faxes tiin
nan na kanna ra. E a kolon fa fala habadan nii rakisina
mi luxi faxes ti yo yi! ¹⁶ En xanuntenyaan kolonma ito
nan xɔn ma fa fala Yesu bata a niin fi en ma fe ra. En
fan daxes en yi en niin fi en ngaxakedenne fe ra. ¹⁷ Xa
dunupa nafunla muxuna nde yii, a yi a ngaxakedenna
to, a makoon sena nde ma, koni a mi kininkinin na
kanna ma, Alaa xanuntenyaan luxi a yi di nayi? ¹⁸ N ma
diine, en ma xanuntenyaan nama findi de yi falan na
tun, fɔ en kewanle xa a yita nɔndini.

Xaxili ragidina Ala yetagi

¹⁹ En na a kolonma na nan ma, fa fala en jɔndini, en bɔɔɔn yi sa Ala yetagi. ²⁰ Amasɔɔtɔ xa en bɔɔɔna en yalagi, en na a kolon fa fala Ala gbo en bɔɔɔn xa, a feen birin kolon. ²¹ Nanara, n xanuntenne, xa en bɔɔɔn mi en yalagi, en xaxili ragidini Ala yetagi. ²² En na sese maxɔɔdin a ra, en na sɔɔɔma nɛn bayo en na a yamarine suxuma, en yi a kenɛn feene liga. ²³ A yamarin nan ito ra, a en xa denkeleya a Dii Xɛmɛn xinla ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina, en yi en bode xanu alo a en yamarixi kii naxan yi. ²⁴ Muxu yo a yamarine suxu, na kanna Ala yi, Ala fan na kanni. En na a kolon fa fala Ala en yi, a to bata a Nii Sarijanxin fi en ma.

Wule nabine fe

4 N xanuntenne, ε nama la muxune birin na a Alaa Nii Sarijanxina e yi, koni ε e keɔaɔn feseɔeɔe singen, ε yi a kolon, niin naxan e tan yi, xa na kelixi Ala nan ma. Amasɔɔtɔ wule nabi wuyaxi bata mini dunuɔa xun xɔn. ² E Alaa Niin kolonma ikii nin: Nii yo a ti a ra fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata fa fati bendeni, ne kelixi Ala nan ma. ³ Koni nii yo mi a ti Yesu a fe ra, na mi kelixi Ala ma. Alaa Muxu Sugandixin yaxun niin nan na ra, ε naxan fa fe mɛxi, anu, a dunuɔa yi iki. ⁴ E tan, n ma diine, ε fataxi Ala nan na, ε bata ne nɔ. Amasɔɔtɔ senben naxan ε tan yi, na gbo dunuɔa gbeen xa. ⁵ Dunuɔa muxune nan e tan na. Nanara, e dunuɔa feene falama, dunuɔa muxune yi e tuli mati e ra. ⁶ Koni en fataxi Ala nan na. Naxan Ala kolon, na a tuli matima en xuiin na nɛn. Koni naxan mi fataxi Ala ra, na mi a tuli matima en xuiin na. En na a kolonma na kii nin, niin naxan findixi jɔndin kanna ra e nun tantanna niina.

Ala nan xanuntenyaan na

⁷ N xanuntenne, en na en bode xanu, amasɔɔtɔ xanuntenyaan kelixi Ala nan ma, anu naxan yo muxun xanu, na barixi Ala nin, na kanna mɔɔn Ala kolon. ⁸ Naxan mi a boden xanuma, na mi Ala kolon, amasɔɔtɔ Ala nan xanuntenyaan na. ⁹ Ala a xanuntenyaan yitaxi en na ikii nin: Ala bata a Dii Xɛmɛ keden peen nafa dunuɔa yi, alogo en xa nii rakisɔn sɔɔtɔ a xɔn ma. ¹⁰ Xanuntenyani ito, fa fala en bata Ala xanu, na xa mi a ra, koni a tan bata en xanu, a yi a Dii Xɛmɛn nafa en yulu-bi xafari saraxan na.

¹¹ N xanuntenne, xa Ala bata en xanu na kiini, a lan nɛn en fan xa en bode xanu. ¹² Muxu yo munma Ala to singen. Koni, xa en na en bode xanu, nayi Ala bata lu en yi, a xanuntenyaan fan bata kamali en yi nayi.

¹³ En na a kolonma ito nan xɔn ma fa fala en Ala yi, a fan en yi: a to bata a Nii Sarijanxin fi en ma. ¹⁴ Nxu bata a to, nxu yi a seren ba bonne xa, nxu naxa, "Fafe Ala bata a Dii Xɛmɛn nafa, a findi dunuɔa rakisimaan na." ¹⁵ Naxan na a tiye a ra fa fala Yesu Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni. ¹⁶ Alaa

xanuntenyana en xa, en bata na kolon, en mɔɔn bata denkeleya a ma.

Ala nan xanuntenyaan na. Muxu yo lu xanuntenyani, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni. ¹⁷ Xanuntenyaan kamalixi en tan yi na nan ma, alogo en xa xaxili ragidin sɔɔtɔ lan Kiti Sa Lɔxɔna fe ma. Amasɔɔtɔ en fan luxi nɛn alo a tan dunuɔani ito yi. ¹⁸ Gaxu mi xanuntenyani. Xanuntenya defexin gaxun kedima nɛn, bayo muxun gaxuma a fe jaxin saranna nan yeɛ ra. Nayi, naxan gaxuma, na mi kamalixi xanuntenyani.

¹⁹ En bata Ala xanu bayo a singe en xanuxi. ²⁰ Xa muxuna a fala, a naxa, "N bata Ala xanu," koni a ngaxakedenna rapaxu a ma, wule falan nan na kanna ra. Amasɔɔtɔ a a ngaxakedenna naxan toma, xa a mi na xanu, a mi nɔɛ Ala xanuɛ nayi a mi naxan toma. ²¹ Anu, a bata yamarini ito so en yii, a naxa, "Naxan Ala xanuxi, a lan nɛn na kanna xa a ngaxakedenna fan xanu."

En bata dunuɔa fe jaxine nɔ

5 Naxan yo denkeleyaxi a ma, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, a Alaa Diin nan a ra, na barixi Ala nin. Naxan na Fafe Ala xanu, na bata a Diin fan xanu. ² En na a kolonma ikii nin a en bata Alaa diine xanu: en na Ala xanu, en yi a yamarine suxu. ³ Amasɔɔtɔ Ala xanu feen findixi a yamarine suxu feen nan na. Anu, a yamarine mi goron xan na en tan xa, ⁴ amasɔɔtɔ naxanye birin barixi Ala yi, ne bata dunuɔa feene nɔ, anu dunuɔa feene nɔ fɛrɛn findixi en ma denkeleyaan nan na. ⁵ Nde dunuɔa feene nɔɛ? Fɔ naxan na denkeleya Yesu ma fa fala a Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra.

Sereyaan naxan ba Yesu fe yi

⁶ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan faxi igen nun wunla ra. [†] A mi faxi igen xan gbansan na, koni e nun a wunla. Alaa Nii Sarijanxin nan na sereyaan bama bayo Nii Sarijanxin nan jɔndin na. ⁷ Amasɔɔtɔ sere saxan na Yesu a fe yi: ⁸ Alaa Nii Sarijanxina, igena, e nun wunla, ne birin sereya kedenna nan bama. ⁹ Xa en muxune sereyaan name, Ala sereyaan gbo na xa, amasɔɔtɔ Ala sereyaan bama a Dii Xɛmɛn nan ma fe yi. ¹⁰ Naxan na denkeleya Alaa Dii Xɛmɛn ma, sereyani ito nan na kanna bɔɔɔni. Koni xa naxan mi denkeleya Ala ma, na bata Ala yate wule falan na amasɔɔtɔ a mi denkeleyaxi Alaa sereya baxin ma a Dii Xɛmɛna fe yi. ¹¹ Awa, na sereyaan ni ito ra fa fala Ala bata habadan nii rakisɔn fi en ma. Habadan nii rakisini ito a Dii Xɛmɛn nin. ¹² Dii Xɛmɛni ito nɛma muxu yo yi, nii rakisɔn fan na kanni. Alaa Dii Xɛmɛn mi muxun naxan yi, nii rakisɔn mi na kanna fan yi.

Habadan Niina fe

¹³ E tan naxanye bata denkeleya Alaa Dii Xɛmɛn xinla ma, n feni itoe seɔɔxi ε ma nɛn alogo ε xa a kolon fa

[†] A faxi IGENNaxan na, na findixi marafuun misaala ra. Yesu fan nafu nɛn igeni. WUNLAFindixi Yesu a faxa feen nan misaala ra.

fala habadan nii rakisina ε xa. ¹⁴ Xaxili ragidini ito en yi Ala yetagi fa fala xa en na a maxɔdin fefe ra lan a sa-goon ma, a en xuiin namema nen. ¹⁵ Xa en na a kolon a a en xuiin namema nen, nayi en mɔn a kolon a en na a maxɔdin fefe ra, en bata na sɔɔ.

¹⁶ Xa muxu yo a ngaxakedenna to yulubin lige naxan mi raɲanma sayaan ma, a xa Ala maxandi a xa, a nii rakisina fima a ma nen. N naxan ma, naxan yulubin mi raɲanma sayaan ma. Koni yulubina nde na naxan raɲanma sayaan ma, n mi a fale ε xa fa fala ε xa Ala maxandi na feen na. ¹⁷ Tinxintareyaan birin findixi yulubin nan na, koni yulubin birin mi raɲanma sayaan ma.

¹⁸ En na a kolon fa fala naxan yo bata bari Ala yi, na mi luyε yulubin nabe. Amasɔɔ Ala Dii Xεmena a kantanma. Nanara, Fe ɲaxin Kanna mi nɔε sese ra a xili ma.

¹⁹ En na a kolon fa fala en fataxi Ala nan na, en mɔn a kolon a dunuɲa birin Fe ɲaxin Kanna senben nan bun ma.

²⁰ En na a kolon fa fala Ala Dii Xεmen bata fa, a yi xaxinla fi en ma alogo en xa ɲɔndin Kanna kolon. En fan luxi ɲɔndin Kanna Ala yi a Dii Xεmen Yesu Ala Muxu Sugandixin barakan nin. A tan nan ɲɔndin Kanna Ala ra, e nun habadan nii rakisina.

²¹ N ma diine, ε masiga suxure feene ra.

Timote Singen Sora

Kitabun yireni ito seβε muxun finde Xera Yoni nan na. A mɔn a seβεxi muxun naxanye ma, a naxa, "Naxalan sugandixina Ala xɔn e nun a diine." Ne findixi denkeleya muxuna ndee nan na. A naxanye ma fa fala "Naxalan sugandixina," na nɔε finde wundo falan nan na naxan bunna nen "denkeleya yamana." Kitabun yireni ito seβεxi nen yanyina nde ηεε tonge suulun yate, Yesu te xanbini kore xɔnna ma. A muxune senβε soma alogo e xa lu ηɔndin nun xanuntenyani. A mɔn e rakolonma wule xerane fe ma.

1 N tan denkeleya yamaan fonna nan kedini ito seβεxi ηaxalan sugandixin ma e nun a diine, † n xanuntenne ηɔndini. Naxanye birin ηɔndin kolon, ne fan e xanuxi ² ηɔndina fe ra naxan luma en yi a mɔn luma en xɔn nen habadan.

³ Fafe Ala e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Fafe Alaa Dii Xεmena, na xa hinan en na, a kininkinin en ma, a ηɔηε xunbenla fi en ma ηɔndin nun xanuntenyani.

ηɔndin nun xanuntenyana fe

⁴ N sewa nen kati, n to ε diina ndee to sigan tiye ηɔndin kiraan xɔn ma alo Fafe Ala a yamari en ma kii naxan yi. ⁵ Iki, i tan ηaxalan †† xɔn fajina, n naxan maxɔdinma i ma seβeni ito yi, na mi findixi yamari nenεn xan na fɔ naxan yi en yi xabu a fɔlɔni fa fala en xa en bode xanu. ⁶ Xanuntenyaan ni ito ra fa fala en xa sigan ti a yamarine bun. A yamarin ni ito ra a en xa sigan ti xanuntenyani alo ε bata a mε kii naxan yi xabu a fɔlɔni.

† NAXALAN SUGANDIXIN findixi denkeleya yamana nde nan na. Wundo falan na a ra. A DIINE findixi denkeleya muxune nan na na yamaan ye. †† ito findixi wundo falan nan na lan denkeleya yamana nde ma.

⁷ Muxu mayenden wuyaxiye bata mini dunuηa yi, naxanye mi e tima a ra fa fala a Yesu, Alaa Muxu Sugandixin fa nen fati benden kiini. Muxu mayendenne nun Alaa Muxu Sugandixin yaxune nan na muxu sifane ra. ⁸ ε a liga ε yeren ma, ε nama en ma wanla tɔxɔn kala, alogo ε xa ε xɔntɔn kamalixin xɔtɔ. ⁹ Naxan mi luma Alaa Muxu Sugandixina xaranni fɔ a dangu a ra, Ala mi na kanni. Naxan na lu Yesu a xaranni, Fafe Ala nun a Dii Xεmen fan luma nen na kanni. ¹⁰ Xa muxu yo fa xaranna ra ε konni naxan mi findixi xaranni ito ra, ε nama a yigiya ε konni, ε nama a xɔntɔn.

¹¹ Amasɔtɔ naxan a xɔntɔnma, na bata kafu a ma a wali ηaxine yi.

Fala dɔnxεna

¹² Fe wuyaxi n kui n naxan fale ε xa, koni n mi waxi a seβε feni kedini. Koni a xɔnla n ma, n xa sa falan ti ε xa yeε nun yeε alogo en ma sewan xa dεfe.

¹³ Ala i magilen naxan sugandixi, na diine i xɔntɔn. ‡

‡ Na findixi wundo falan nan na lan sorani ito falatide singen ma. Yoni yi denkeleya yamaan naxan kui, na nan yamaan boden magilen na. A DIINE findixi denkeleya muxun bodene nan na.

Timote Singen Sora

Xera Yoni Kitabun yireni ito sebexi muxuna nde nan ma naxan xili Gayosi. A na muxun nakolon muxu gbete a fe ma naxan xili Diyotirefi. En na a rakɔɔsima Kitabun yireni ito xɔn ma, a denkeleya muxune yisuxi kii naxan yi, na findixi xanuntenyaan nun tinxinyaan nan na.

1 N tan denkeleya yamaan fonna nan ito sebexi n xanuntenna Gayi ma, naxan nafan n ma ɲɔndini. ² N xanuntenna, n na Ala maxandima alogo feen birin xa siga yɛɛn na i tan xa, i fatin yi kɛndɛya alo i niin fan kii naxan yi. ³ N sɛwaxi kati, amasɔɔɔ ngaxakeden-na ndee bata fa, e yi sereyaan ba lan i ya ɲɔndi suxun ma, a i sigan tima ɲɔndini. ⁴ Naxan findixi n ma sɛwa gbeen na, n to a mɛ fa fala a n ma diine sigan tima ɲɔndin nin.

Gayi tantun fena

⁵ N xanuntenna, i wanla kɛma en ngaxakedenne xa lannayani hali i to mi yi e kolon. ⁶ E bata i ya xanun-tenyana fe fala denkeleya yamani be. Nayi, i lan i xa e mali fanda feen na e xɛraya sigatini alo Ala wama a xɔn kii naxan yi. ⁷ Amasɔɔɔ e sigatiin dɛ suxuma Yesu xinla nan ma fe ra. E mi sese sɔɔɔma denkeleyatARENE yii. ⁸ Nayi, en lan en yi muxu sifani itoe mali alogo en xa wali en bode xɔn ɲɔndini.

Diyotirefi nun Demetiri

⁹ N fena nde sɛbɛ nɛn denkeleya yamaan ma, koni a xɔnla Diyotirefi ra a xa findi e yɛratiin na, na mi n ma

falan yatɛxi sese ra. ¹⁰ Nanara, xa n fa, a feen naxanye birin ligama, a yi fala ɲaxine raxuya ayi nɔx fe yi, nxu ne birin falama nɛn. A mi a luxi na ma fɔ a tondi en ngaxakedenne yisuxɛ. Naxanye fan yi waxi e yisuxu feni, a yi tɔnna sa ne fan na, a yi ne kedi denkeleya ya-mani.

¹¹ N xanuntenna, i nama fe ɲaxin naliga fɔ fe faɲina. Naxan fe faɲin ligama, na fataxi Ala nan na. Naxan na fe ɲaxin liga, na mi Ala kolon.

¹² Muxun birin Demetiri xili faɲin falama alo a lan ɲɔndin ma kii naxan yi. Nxu fan a fe faɲin sereyaan ba-ma. Anu, ɛ a kolon a ɲɔndin nan nɔx sereyaan na.

Xɔnɔn dɔnɔnɛna

¹³ Fe wuyaxi n kui, n xa a fala i xa, koni n mi waxi a sɛbɛ feni. ¹⁴ Koni a xɔnla n ma n xa i to sinma alogo en xa falan ti yɛɛ nun yɛɛ. ¹⁵ Ala xa bɔnɛ xunbenla fi i ma. I xɔyine birin i xɔnɔn. En xɔyine birin xɔntɔn nxu xa menni ki faɲi.

Timote Singen Sora

Yudi Kitabun yiren naxan seβexi, na kawandin masoxi Piyeri a kedind firinden nan na, a gbengbenna a sora firindena. E firinna birin muxune nan matandima naxanye dina fuune ralima naxanye mi findixi xaxili fajin na.

Xɔntɔnne

1 N tan Yudi nan ito seβexi, Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikena, Yaki ngaxakedenna. N yi a rasiga Fafe Alaa muxu xilixine ma, a naxanye xanuxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxanye kantanma.

² Ala xa kininkininna nun bɔɔɛ xunbenla nun xanun-tenyaan sabati ε yi.

Wule karamɔɔɔne fe

³ Ngaxakedenne, a xɔnla yi n ma nun ki fajin xa ito seβe ε ma lan en kisi feen ma, koni n na a toxi nen fɔ n xa a seβe nen lan ε senβe so feen ma denkeleyaan xun mayengedeni Ala bata naxan fi a yama sarinaxin ma sanpa ma keden han habadan. ⁴ Amasɔɔɔ muxuna ndee bata so ε ye wundoni naxanye yalagi feen bata yi seβe nun xabu a rakuya. Ala kolontarene nan ne ra, naxanye Alaa hinanna findima haramu feene liga xunna ra, e yi e mε Yesu ra, Alaa Muxu Sugandixina, en kari keden peena, en Marigina.

⁵ Koni hali ε to feni ito kolon, n mɔɔn waxi a rabira feen nin ε ma fa fala Marigina Isirayila yamaan nakisi nen Misiran yamanani, koni a mɔɔn yi denkeleyatarene fan halagi na xanbi ra. ⁶ Malekana ndee fan to e yete lu binyetareyani, e e mε e tiden na, Ala yi ne balan dimi tilinxin xɔɔɔ ra, e xidixi habadan yɔɔɔɔɔɔɔ ra han kiti sa ɔɔɔ gbeena. ⁷ A mɔɔn na kii nin, Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane fan yi yalunyaan ligama e kafu e bode ma kiina nde yi naxan mi lan adamadiine ye. Ala ne fan findi nen misaala ra, a yi e naxankata habadan tɛɛni. †

⁸ Na muxun naxanye soxi ε tagi, ne fan xiyene sama naxanye a ligama e haramu feene raba e fatine yi, e murute sariya kanne ma, e malekane rayelefu. ⁹ Bayo, hali maleka kuntigin Mikeli mi susu Yinna Manga Setana yalagi konbin tiye. E yi fe matandini waxatin naxan yi lan Musa binbina fe ma, a fala nen gbansan, a naxa, "Marigina Ala xa falan ti i xili ma." ††¹⁰ Koni muxuni itoe tan senβe kannu naxanye rayelefuma, e mi ne kolon. E na ndee kolon e xaxilitareyani alo subene xaxili mi naxanye ma, anu, na nan yati e birama halagini. ¹¹ Gbalona e xa bayo e bata bira Kayini misaala fɔɔɔ ra. E bata e gi ɔɔɔɔɔ fɔɔɔ ra tantanni alo Balam. E bata halagi amasɔɔɔ e bata murute alo Kora. ††¹² Na muxune

bata ε ngaxakedenyaan malanne raharamu, e e dege ε xɔn han! E mi yagima, e e yete nan tun katama. E luxi nen alo tulen na te ayi, foyen yi a tuntun, a dangu. E mɔɔn luxi nen alo wudin naxanye mi bogima e waxatini, e yi tala, e raxɔri. ¹³ E luxi nen alo fɔɔɔ igen mɔɔɔn gbeene, †† e yagitareya feene raxuyama ayi alo baan xunfanna, alo sare tununxin naxanye sa sinma habadan tilin dimi gbeen xɔɔ ra.

¹⁴ N benba Adama bɔɔɔɔɔɔɔ yixeten solofereden Xenɔki nabiya falane ti e tan nan ma fe ra, a naxa, "Marigin fama nen e nun a maleka sarinaxi wuli wuli wuyaxi, ¹⁵ alogo a xa fa birin makiti, a yi Ala kolontarene birin sɔɔɔna yita e ra e Ala kolontare wanle fe ra, e nun Ala kolontare yulubi kanne fala xɔɔɔɔɔ naxanye birin tixi Ala ma." ¹⁶ Na muxune luma e mawuge, e mi wasama. E biraxi e kunfa feene nan tun fɔɔɔ ra, e lu waso falane tiye, e muxune matɔɔɔ se feen na.

Kawandina

¹⁷ Koni ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xerane fe famatɔɔɔ naxanye fe falaxi, na xa rabira ε ma. ¹⁸ E a fala nen ε xa, e naxa, "Muxu magelene fama nen waxati rajanne yi, naxanye biraxi e kunfa feene fɔɔɔ ra Ala kolontareyani." ¹⁹ Na fe naxi rabane nan e yitaxunma, naxanye luxi alo subene, Alaa Nii Sarinaxin mi naxanye yi. ²⁰ Koni ε tan, n xanuntenne, ε lu sabate ε denkeleya sarinaxini. E Ala maxandi a Nii Sarinaxini. ²¹ E lu Alaa xanuntenyani, ε nema Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna mame waxatin naxan yi, a xa ε xali habadan nii rakisini.

²² Siken naxanye yi, ε kininkinin ne ma. ²³ E e xasun tɛɛni, ε yi e rakisi. E kininkinin bonne fan ma Alaa yeeragaxuni, hali e dugin naxanye xɔɔɔ e fati benden nafan feene xɔn, ε yi ε masiga ne ra.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁴ Naxan nɔɔ ε ratange tantan feene birin ma, a yi ε ti fetareyani a binyeni a yetagi sewani, ²⁵ binyen nun mangayaan nun senben nun ɔɔɔɔɔ xa fi na Ala keden peen ma, en nakisimana, Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani en Marigina, xabu a fɔɔɔn han to han habadan. Amina.

† A mato Dunuja Fɔɔɔn 19.1-29 kui. †† Taruxun naxan ma fe falaxi be, na mi toma Kitabun kui yire gbete. ‡ KAYINIA fe mato

Dunuja Fɔɔɔn 4.3-8 kui. BALAMIA fe mato Yatene 31.16 kui. KORAA fe mato Yatene 16.1-35 kui. †† IGEN Mɔɔɔɔɔ:alo foyen na so igeni.

Timote Singen Sora

Yoni naxan Ningila Yesu a fe yirena nde sebe, na taxamasenne nun misaale nan yebama en xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu naxanye yita a ra. A itoe sebexi nen alogo denkeleya yamaan xa e tunnafan e nema besenxonyani waxatin naxan yi. A yi Kitabun yireni ito sebema waxatin naxan yi, a yi kedixi Patimosi baxadin nin foxo igen tagi, a lu ramaraxi menni alo a kasoon nan na. Yamana kannna yi denkeleya muxune paxankatama na waxatini. Kitabun yireni ito yi sebexi Asi baxan denkeleya yama soloferen nan ma. Fe toone nun misaala naxanye sebexi be, ne yebaxi sanda daxin nin alo xiyena, koni e birin fe kedenna nan fala-ma: a Yesu fe paxin nun Setana senbene noma nen. A nabiya falane tima be naxanye bata kamali Romi baxan mangaya waxatini. A nabiya falana ndee fan ti naxanye sa kamalima dunuḡa rapanna waxatini. Yesu to senbe paxine birin kalama dunuḡa rapanni, en na en tunnafan en ma denkeleyani.

Yesu feen naxanye yita Yoni ra

1 Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan fe famatoni itoe makenenxi a walikene xa fata Ala ra. A a malekan nan xe a walikene Yoni ma a rakolondeni. ² Na Yoni nan na feene seren bama fa fala a a feen naxanye birin toxi, Alaa falan nan ne ra e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin sereyana. ³ Sewan na kannna xa naxan na nabiya falani itoe xaran e nun naxanye na e tuli mati e ra, e yi a falane suxu naxanye sebexi a kui, amasot waxatin bata maso.

Xantɔn xuiin nun Ala tantunna

⁴ N tan Yoni nan bata ito sebe denkeleya yama soloferene ma Asi yamanani.

Ala naxan na, naxan yi na, naxan fama, na Ala xa hinanna nun bɔɔe xunbenla fi e ma, fata nii soloferene ra † naxanye a manga gbeden yetagi, ⁵ e nun fata Yesu Alaa Muxu Sugandixin na, sere tinxinxin nun habadan muxu singe kelixin sayani e nun dunuḡa mangane mangana.

Naxan bata en xanu, a yi en xɔɔya en yulubine ma a wunla xɔn, †† a mɔn yi en findi a mangayaan muxune nun saraxaraline ra a Fafe Ala xa, binyen nun senben xa lu na nan xa habadan han habadan. Amina.

⁷ E a mato, a fama kundani!

Muxune birin a toma nen

hali naxanye a xɔɔxi. ‡

Bɔɔn bɔɔnne birin wugama nen a fe ra.

A xa liga na kiini yati! Amina.

⁸ Marigina Ala naxa, "N tan nan a fɔɔn na e nun a rapanna, naxan na, naxan yi na e nun naxan fama, Senben Birin Kanna."

Yoni a fe toona alo xiyena

⁹ N tan Yoni, e ngaxakedenna, naxan findixi e boden na en ma tɔɔyaan nun mangayaan nun tunnafanni Yesu yi, e bata yi n nasiga Patimosi baxan ma foxo igen tagi Alaa falana fe ra, n to yi Yesu seren bama. ¹⁰ Marigin batu lɔɔna nde yi, n yi Alaa Nii Sarijanxini, n fala xui gbeena nde me n xanbi ra, a gbo alo xɔta xuina.

¹¹ A naxa, "I feen naxanye toma, e sebe, i yi e rasiga denkeleya yama soloferene ma Efesi taan nun Simirini taan nun Peragama taan nun Tiyatire taan nun Saridesi taan nun Filadelifi taan nun Layodise taani."

¹² N yi n yee raxete na kanni gbedeni. N to n yee raxete, n yi xema lenpun dɔɔ se solofere to na. ¹³ Na lenpu dɔɔ seene tagi, n yi adamadi maligana nde to. Doma gbeen nagodoxi a ma, xema tagi xidin yi xidixi a kanken ma. ¹⁴ A xunna nun a xun seene yi fixa alo yee xabe dugi fixena hanma balabalan kesena, a yee luxi alo tee degena, ¹⁵ a sanne mayilenma alo sulan teen na, a xuiin yi gbo alo walan gbeen xuina.

¹⁶ Sare solofere yi a yiifanni, silanfan xenxen de firin kannna yi minima a de, †† a yetagin yi mayilenma alo soge xɔlena yanyi tagini. ¹⁷ N to a to, n yi bira a san bun ma alo faxa muxuna. A yi a yiifanna sa n fari, a naxa, "I nama gaxu. N tan nan a fɔɔn nun a rapanna ra. ¹⁸ Nii rakisina n tan nan yii. N bata yi faxa nun, koni iki n na n niini han habadan. Sayaan nun laxira deɔnina n tan nan yii. ¹⁹ Awa, i naxan toxi, na sebe, naxan ligama iki e nun naxan fama ligadeni. ²⁰ I sare soloferen naxanye toxi n yiifanni, e nun xema lenpu dɔɔ se soloferene, ne bunna ni ito ra: Sare soloferene findixi denkeleya yama soloferene malekane nan na, xema lenpu dɔɔ se soloferene, denkeleya yama soloferene nan yi ne ra."

† Solofere bunna neen fa fala "Se defexina." Yanyina nde NII SOLOFERENEBUNNA neen fa fala, "Alaa Nii Sarijanxin defexin birin."

†† Na bunna neen fa fala a wunlaminixi, na yi findi saraxan na en xa a en xɔɔya. ‡ A mato Sakari 12.10 nun Yoni 19.37 kui.

†† SILANFAN XENXEN DE FIRIN KANNA fe mato Heburune 4.12 kui. Alaa falan sama silanfanna ma bayo a senben gbo a sɔɔnmen nun niin yeteen fatama e bode ra, a e kepaan feselese. Efesi 6.17 fan mato. Alaa falan findixi silanfanna ra a Nii Sarijanxin xa. Silanfanna, so-fane yenge so degemaan na a ra.

Falan naxan ti Efesi denkeleya yamaan xa

2 "A sebe Efesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sare soloferene suxi naxan yiifanni, naxan sigan tima xema lenpu dɔxɔ se soloferene tagi, na ito nan falaxi. 2 N na i kewanle kolon, i ya wanla nun i ya tunnafanna. N na a kolon yati, a muxu jaxine mi rafan i ma. I bata muxune keɲaan feseɲese naxanye a falaxi a xeraan nan e tan na, koni jɔndi mi a ra, i yi e kolon wule falane ra. 3 I tunnafanxi, i bata tɔɔ n ma fe ra, koni i mi tunnaɔɔɔɔxi i ma. 4 Koni mawugana nde n yii e xili ma, i bata i me i ya xanuntenya singen na. 5 Nayi, i biraxi sa keli yire matexin naxan yi, na yirena fe xa rabira i ma, i yi i keɲaan maxete, i mɔn yi i ya wali singene de suxu. Xa i mi tin xete, n fama nen i ma, n yi i ya lenpu xema dɔxɔ seen ba na. 6 Koni i fe fapini ito ligama: na Nikolayiti muxune † kewanle rapaxu i ma, naxanye rapaxu n fan ma."

7 "Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔnɔ sɔɔ, n tinma nen a yi siimaya wudi bogin don naxan tixi Alaa nakoni ariyanna yi." ††

Falan naxan sebe Simirini denkeleya yamaan ma

8 "A sebe Simirini denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Naxan a fɔɔn nun a rapanna ra, naxan faxa, a mɔn yi keli sayani, na ito nan falaxi. 9 N na i ya tɔɔn nun i ya yiigelitɔyaan kolon, anu nafulu kanna nan yati e ra. Naxanye a falama a Yahudiyen nan e ra, koni a tan mi e ra, n na a kolon ne e rayelefuma kii naxan yi. E findixi Setana salide banxin yamaan nan na. 10 I nama gaxu i tɔɔ fe famatɔne ra sese ma. Yinna Manga Setana e tan nde se nen kasoon na, alogo a xa e mato, e yi xi fu tɔɔn sɔɔ. E tɔɔndiya han e sayana, n yi nii rakisin mangaya taxamaseri kɔmɔtin so e xun na."

11 "Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔnɔ sɔɔ, sayaan firinden mi na kanna liye mume."

Falan naxan sebe Peragama denkeleya yamaan ma

12 "A sebe Peragama denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Silanfan xenxen de firin kanna naxan yii, na naxa iki: 13 N na i dɔxɔden kolon, Setanaa manga gbeden denaxan yi. I kankanxi n xinla ma, i mi i mexi n ma denkeleyaan na, hali e n ma sere tɔɔndiyaxi Antipasi faxa kɔnɔn naxan yi e konni Setana dɔxɔdeni. 14 Koni mawugana ndee n yii e xili ma, muxuna ndee i konni naxanye Balami a xaranna suxi, naxan Balaki xaranxi Isirayila kaane rabira kiin ma yulubini sube donna xɔn naxan bata ba saraxan na suxurene xa e nun yalunyaan xɔn. 15 Na kiini, muxuna ndee i konna fan yi naxanye fan Nikolayiti muxune xaranna suxi. 16 Nayi, i xun xanbi so i hakeni, xanamu, n fama nen i ma sasa, n yi na muxune yenge n de silanfanna †† ra."

† NIKOLAYITI MUXUNEyi xaranna nde tima na waxatini naxan findixi wulen na, koni e fe mi fa kolonxi iki. †† A mato Dunupa Fɔɔn

17 "Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔnɔ sɔɔ, n Manna donse †† luxunxina nde soma nen a yii e nun geme fixena xili nen nen seɲexi naxan ma, muxu yo mi naxan kolon, fɔ naxan a sɔɔma."

Falan naxan sebe Tiyatire denkeleya yamaan ma

18 "A sebe Tiyatire denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Dii Xemen naxan yeen luxi alo tee degena, a sanne mayilenma alo sula xuruxina, a tan naxa: 19 N na i kewanle nun i ya xanuntenyaan nun i ya denkeleyaan kolon i walima muxune xa kii naxan yi e nun i ya tunnafanna. N na a kolon i ya wali dɔnxene wuya dangu a singene ra. 20 Koni mawugani ito n yii i xili ma, Yesabele, ††† jaxanla naxan a falama a nabiin nan a tan na, i bata tin na xa n ma walikene mayenden, a yi e xaran yalunyaan nun suben donna ma naxan baxi saraxan na suxurene xa. 21 N bata waxatin fi a ma alogo a xa a xun xanbi so a hakeni, koni a mi tin xete a yalunyaan fɔxɔ ra. 22 Nanara, n na a rasama nen jaxankatani. E nun naxanye yalunyaan ligama e bode xɔn, e tɔɔ kati, xa e mi xete e wali jaxine fɔxɔ ra. 23 N na a diine faxama nen. Denkeleya yamaan birin yi a kolon a n tan nan muxune miriyane nun bɔne yi feene feseɲese-ma. N na e tan birin saranma nen e kewanle ra."

24 "Koni e tan muxu dɔnxen naxanye birin Tiyatire taani, e tan naxanye mi biraxi xaran jaxini ito fɔxɔ ra, naxanye mi Setana 'wundo fe tilinxine' kolonxi, e naxan ma fe falama, n mi goron gbete dɔxɔma e xun ma. 25 Naxan e yii, e na suxu tun, han n yi fa. 26 Naxan na nɔnɔ sɔɔ, a n sagoon liga han a rapanna, n senben fima nen na ma siyane xun na. Kitabun naxa, 27 a mangaya xɔdexen ligama nen e xun na a mangaya wure dunganna ra, a yi e rayensenɲe ayi alo feɲena. ††† 28 N senben fima a ma nen alo n na a sɔɔxi n Fafe ra kii naxan yi, n yi tagalan saren fan so a yii." 29 "Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me."

Falan naxan sebe Saridesi denkeleya yamaan ma

3 "A sebe Saridesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Nii soloferene nun a sare soloferene naxan yii, na ito nan falaxi: N na i kewanle kolon, yamaan laxi a ra a i bata nii rakisɔn sɔɔ, koni faxa muxun nan i ra. 2 Xulun! Senbe dɔnxen naxan luxi i yi, i na masuxu benun a xa jan, amasɔɔ n mi i kewali defexin toxi n ma Ala yetagi. 3 Nba, i xaranna naxan mexi, i yi a sɔɔ, na feen xa rabira i ma, i yi a suxu, i yi i xun xanbi so i hakeni. Xa i mi lu i yee ra yi, n na i ratereɲama nen alo mupadena, i mi n fa waxatin kolonɲe. 4 Anu, muxu-

2.8-9 kui. † A mato Yatene 31.16 kui. †† A DE SILANFANNAfindixi Alaa falan nan na. †† MANNA DONSEENfindixi donseen nan na Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni lɔxɔ yo lɔxɔ Nabi Musaa waxatini. Na fe mato Xɔɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. ††† YESABELEfindixi jaxanla nde ra naxan yi Alaa muxune yengema. A fe mato Mangane Singen 16.31 nun 19.1-2 nun Mangane Firinden 9.22 nun 9.30 kui. ††† Yaburin 2.9

na ndee i konni Saridesi taani naxanye mi e dugine raxoxixi. Ne sigan tima nen n xon dugi fixene yi, amasoxi e sarijan. ⁵ Naxan na xon soxi, na dugi fixen soma nen, n mi a xinla be Nii Rakisin Kitabun kui mumε. N na n tima a xinla ra nen n Fafe Ala nun a malekane yetagi.”

⁶ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mε.”

Falan naxan sebe Filadelifi taan denkeleya yamaan ma

⁷ “A sebe Filadelifi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sarijanna nun Nandin Kanna nan ito falaxi, Dawudaa dejinna naxan yii, naxan deen nabima, muxu yo mi nε a ragale, naxan deen nagalima, muxu yo mi nε a rabiye, na naxa: ⁸ N na i kewanle kolon. A mato, n bata deen nabi i yeε ra, muxu yo mi nε a ragale, bayo n na a kolon a i senben mi gbo, anu i n ma falan suxu nen, i mi i mε n xinla ra. ⁹ Nba, a mato n naxan ligama Setana salide yamaan muxune ra, na wule falan naxanye e yete yatexi Yahudiyane ra, koni a tan mi e ra. N ne rafama nen e yi e xinbi sin i bun ma, e yi a kolon a n bata i xanu. ¹⁰ Amasoxi i to bata n ma yamari falan suxu i yi i tunnafan, n fan yetena i kantanma nen maratantan waxatini, naxan fama dunuƣa muxune birin keƣaan fεsefεsedeni boxoxi yiren birin yi. ¹¹ N famatoxi ni i ra! Naxan i yii, na suxu ken alogo muxu yo nama i ya boxoxi taxamaseri komoti ba i xunna ma. ¹² Naxan na xon soxi, n na kanna findima nen senbetenna ra Ala Batu Banxini. A mi fa mine na mumε! N yi n ma Ala nun a taan xinla sebe a ma, Yerusalen nenen naxan godoma keli ariyanna yi n ma Ala fema. N na n xili nenen fan sebema nen a ma.”

¹³ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mε.”

Falan naxan sebe Layodise taan denkeleya yamaan ma

¹⁴ “A sebe Layodise denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: N tan nan xili ‘Amina,’ † sere tinxinxin nun xonni na, Alaa daala birin xun na, n naxa: ¹⁵ N na i kewanle kolon. I mi xunbeli, i mi wolon. A yi lan nun, i wolon hanma i xunbeli. ¹⁶ Koni bayo i xoxifiloxin nan a ra, i mi wolonxi, i mi xunbelixi, n na i ya fe baxunma nen! ¹⁷ Bayo i a falama, i naxa, ‘Nafulu kanna nan n na, n ma nafunla bata gbo ayi, n mako mi fa sese ma.’ Koni i mi a kolon a i xoxi, a i makininkinin, se mi i yii, danxutoxi nan i ra, marabenna i ma. ¹⁸ Nba, n na i kawandima, i xa xema fajin sara n ma naxan nasensengi tεen na, alogo i xa findi nafulu kanna ra xonni. E nun dugi fixene alogo i ragenla nama lu, i yagi. E nun i yeen dandan senna alogo i xa seen to. ¹⁹ N na n xanuntenne sanna yitama e ra, n yi e xuru. Nayi, i soxi so, i yi i xun xanbi so i hakene yi. ²⁰ I tuli mati, n tixi deen na, n na a makonkoma, naxan na n xuiin mε, a yi na rabi, n soma nen na kanna konni, nxu yi nxu dege nxu bode xon. ²¹ Naxan na xon soxi, n tinma nen na yi boxoxi n fema n

† Na bunna neen Yesu nan Alaa falane birin nakamalima.

ma mangaya gbedeni alo n tan fan xon tixi kii naxan yi, n boxoxi n Fafe Ala fema a mangaya gbedeni.”

²² “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na mε.”

Alaa manga gbedena ariyanna yi

⁴ Na xanbi ra, n yi fe gbete to, n yi dena nde to rabixi ariyanna yi. N fala xui singen naxan mε, naxan yi gbo alo xoxi xuina, na yi a fala, a naxa, “Te be, feen naxanye fama ligadeni to xanbi ra, n xa ne yita i ra.” ² Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi mafuren! N yi muxuna nde to boxoxi manga gbedeni ariyanna yi. ³ A yetagin yi mayilenma alo yasipi gemen nun karineliya gemena. Manga gbeden yi rabilinxi sengunna ra naxan yi mayilenma alo emerodi gemena. ⁴ Manga gbede boxoxin nun naanin gbete ye yi manga gbeden nabilinni, fori muxu boxoxin nun naanin yi boxoxi naxanye ma e maxidixi dugi fixene yi, xema mangaya komoti taxamasenne soxi e xun na. ⁵ Kuyen nin masoxinna nun xuine nun galan xuiin yi minima manga gbedeni. Lenpu dege gbeen solofere yi degema mangaya gbeden yetagi. Alaa Nii soloferene nan yi ne ra. ⁶ Lonna nde yi mangaya gbeden yetagi naxan gbo alo boxoxi igena, a fixa alo mato kiken a alo kilasina.

Dalise naanin yi mangaya gbeden yireni, e nun a rabilinni, naxanye yeεye yi e yetagi nun e xun xanbin ma. ⁷ Dalise singen yi maliga yatan nan na. A firinden tan yi luxi alo turana. Muxun yetagin yi a saxanden ma. A naaninden yi luxi alo singbinna tuganmatona.

⁸ Gubugubu sennin nan yi na daliseene keden keden birin ma, e yeεne yi e fatin yiren birin ma, e yi betin bama kεen nun yanyin birin na, e naxa, “Marigina Ala Senben Birin Kanna sarijan, a sarijan, a sarijan, naxan yi na, naxan na, e nun naxan fama.”

⁹ Naxan boxoxi mangaya gbedeni naxan luma habadan, dalise naaninne nema yi binyen nun xunna kenla nun barikan bire na xa waxatin naxan yi, ¹⁰ na fori muxu boxoxin nun naaninne yi e xinbi sinma nen a yetagi, e yi a batu, e yi e manga komotine woli mangaya gbeden yetagi, e yi a fala na kanna xa naxan boxoxi manga gbeden ma naxan luma habadan, e naxa,

¹¹ “Nxu Marigina, nxoxi Ala, binyen nun xunna kenla nun senben daxa a fi i ma, amasoxi i tan nan seen birin daxi, e taranxi na i sagoon nin, e daxi i sagoon nin.”

Kedin nun Yeεε Diina fe

⁵ Naxan yi boxoxi mangaya gbedeni, n yi kedi mafilinxina nde to suxi na yiifanni sebenla yi tixi naxan boxoxi firinna birin ma. A yi balanxi taxamaseri solofere nan na. ² N yi maleka senbema nde to naxan yi falan tima a xuiin texin na, a naxa, “Nde daxa a kedini ito taxamasenne kala alogo a xa kedi mafilinxin nabi?”

³ Koni muxu yo mi soxi ariyanna nun boxoxi xonna ma,

hanma bɔxɔn bun ma naxan yi nɔɛ a kedɪn nabiye, hanma a yi a mato. ⁴N yi wuga kati, amasɔtɔ muxu yo mi ɔtɔ naxan yi daxa a na kedɪn nabi, hanma a yi a mato. ⁵Nayi, na fonna nde yi a fala n xa, a naxa, "I na-ma wuga. A mato! Yuda bɔnɔnna yatan naxan luxi alo salenna naxan maɲingi kelixi Dawuda xabilani, na bata senben ɔtɔ a xa kedɪn nabi e nun a taxamaseri soloferene."

⁶Nba, n yi yexɛɛ diina nde to tixi manga gbɛden nun dalise naaninne nun fonne tagi. Na Yexɛɛ Diin yi luxi alo a kɔɛ raxabaxin nan yi a ra nun. Feri solofere, yɛɛ solofere nan yi a ma, naxanye yi findixi Alaa Nii soloferene ra a naxanye rafa dunuɲa yiren birin yi.

⁷Naxan yi dɔxi manga gbɛdeni, Yexɛɛ Diin yi sa kedɪ mafilinxi nasuxu na yiifanni. ⁸A to na rasuxu, dalise naaninne nun fori mɔxɔnɲen nun naaninne yi e xinbi sin Yexɛɛ Diin bun, kondenna yi e keden kedenna birin yii e nun xɛma wuren naxanye yi rafexi wusulanna ra naxan yi findixi yama sarɲanxina Ala maxandi xuine ra. ⁹E yi bɛti nɛnɛn ba, e naxa,

"I daxa i yi kedɪ mafilinxi tongo,
i yi a taxamasenne ba a ma,
alogo a xa rabi.

Amasɔtɔ i bata yi faha nun,
i yi muxune xunba Ala xa i wunla xɔn ma,
keli bɔnɔnne birin nun xuine birin
nun yamane birin nun siyane birin yi.

¹⁰I yi e findi en ma Alaa mangayaan muxune nun a saraxaraline ra,
e mangayaan ligama nɛn bɔxɔn xun na."

¹¹N yi a matoma waxatin naxan yi, n maleka wuyaxi xuiin mɛ daliseene nun fonne nun manga gbɛden nabilinni, e xasabin yi sigɛ han wuli wuli wuyaxi naxan mi yi yatɛ. ¹²E yi bɛtin bama, e yi e xuini te, e naxa,
"Yexɛɛ Diin naxan bata yi faha nun,
na daxa a xa senben nun nafunla
nun xaxinla nun fangan nun xunna kenla
nun binyen nun tantunna ɔtɔ!"

¹³Daliseene birin kore xɔnna nun bɔxɔn xɔnna ma e nun bɔxɔn bunni, e nun naxanye birin fɔxɔn igeni, n yi daala birin xuiin mɛma, e bɛtin bama, e naxa,

"Naxan dɔxi manga gbɛdeni
e nun Yexɛɛ Diina,
tantunna nun xunna kenla
nun binyen nun senben xa fi ne nan ma habadan!"

¹⁴Dalise naaninne yi a fala, e naxa, "Amina." Fonne yi e xinbi sin, e yi Ala batu.

Taxamasenne fe

6 Na xanbi ra, n yi Yexɛɛ Diin to na taxamaseri soloferena nde keden nabiye, n yi dalise naaninna nde keden xuiin mɛ, a xuiin luxi alo kuye sarinna, a naxa, "Fa be!" ²N yi soo fixen to. Naxan yii dɔxi a fari, xanla yi suxi na yii. E yi mangaya kɔmɔti taxamasenna so a xun na. A siga nɔ ɔtɔn xunna kenli, alogo a xa sa nɔnɔ ti.

³A to taxamasenna firinden nabi, n yi daliseen firinden xuiin mɛ, a naxa, "Fa be!" ⁴Soo gbɛtɛ yi mini

naxan yi gbeeli alo tɛɛna. Naxan yi dɔxi a fari, dunuɲa muxune bɔnɛ xunbenla kala senben yi so na yii alogo muxune xa e bode faha, silanfan kuye gbeen yi so a yii.

⁵A to taxamaseri saxanden nabi, n yi daliseen saxanden xuiin mɛ a fale, a naxa, "Fa be!" N yi soo fɔren to. Naxan yi dɔxi a fari, sikeela yi suxi na yii. ⁶N yi xuina nde mɛ dalise naaninne tagi alo fala xuina, a naxa, "Ligaseen yɛ keden maala ra soge keden saranna ra. Ligaseen yɛ saxan fundenna ra soge keden saranna ra. Koni i nama turen nun manpaan tan kala."

⁷A to a taxamaseri naaninden nabi, n yi dalise naaninden xuiin mɛ a fale, a naxa, "Fa be!" ⁸N yi soo fati nɔxɔndɛɛ ramaan to. Naxan yi dɔxi a fari, na yi xili nɛn sayana. Laxira yi biraxi a fɔxɔn ra. Bɔxɔnɔ taxunxin dɔxɔnde naaninna ra, na kedenna halagi senben yi so e yii silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen nun burunna sube xɔnɛne xɔn.

⁹A to taxamasenna suulunden nabi, muxun naxanye bata yi faha Alaa falan nun a sereyana fe ra, n yi ne niine yɛlɛnne to saraxa ganden bun ma. ¹⁰E yi gbeleg-bele, e naxa, "Marigi sarɲanxina, nɔndin kanna, i mɔn buma han waxatin mundun yi benun i xa kitin sa, i yi nxu faha feen saran dunuɲa muxune ra?" ¹¹Doma fixen yi so e keden kedenna birin yii. A yi fala e xa, a e xa e matabu waxatidi singen han e walikɛ bodene nun e ngaxakedenne birin xasabin yi dɛfe naxanye faxama alo e tan.

¹²A to taxamasenna senninden nabi, n ni ito nan to: Bɔxɔn yi xuruxurun kati! Sogen yi fɔrɔ alo kasa dugina. Kiken fan yi gbeeli alo wunla, ¹³kore xɔnna sarene yi yolon bɔxɔnɔ, alo foye gbeen na xɔnden binla yigisan a bogine yi yolon. ¹⁴Kore xɔnna yi tunun alo kedɪn na mafilin, geyane nun fɔxɔn ige tagi bɔxɔnɛ birin yi ba e funfuni. ¹⁵Na xanbi ra, dunuɲa mangane nun a kuntigine nun sofa kuntigine nun nafulu kanne nun senbe kanne nun muxun birin, konyine nun xɔxɔnɛ birin, ne yi sa e luxun faranne nun geya yinle ra. ¹⁶E lu a fale geyane nun gemene xa, e naxa, "E bira nxu fari! Naxan manga gbɛdeni, ɛ nxu luxun na nun Yexɛɛ Diina bɔxɔn bun. ¹⁷Amasɔtɔ e xɔn bɔxɔn gbeen bata a li, nde nɔɛ tiye a yetagi?"

Taxamasenna yi sa dɛnkeleya yamaan ma

7 Na xanbi ra, n yi maleka naanin to tixi dunuɲa tongon naaninne ma. Bɔxɔn xɔnna foye naaninne yi suxi e yii, alogo foye yo nama mini bɔxɔn xɔnna xun ma, hanma fɔxɔn igena hanma wudine xun ma. ²N yi maleka gbɛtɛ to fɛ, keli sogeteden binni, habadan Alaa taxamasenna yi suxi naxan yii. Bɔxɔn xɔnna nun fɔxɔn igen tɔrɔ senben so maleka naaninna naxanye yii, a yi xɔnɔn ne ma, a naxa, ³"E nama fe naxin liga bɔxɔn xɔnna ra singen hanma fɔxɔn igena hanma wudine han en yi taxamasenna sa en ma Alaa walikene tigi ra."

⁴Nba, Alaa taxamasenna sa naxanye tigi ra, n yi na xasabin mɛ, muxu wuli kɛmɛ muxu wuli tonge naanin e nun naanin keli Isirayila bɔnɔnne birin yi:

⁵Taxamasenna yi sa muxu wuli fu nun firin ma Yuda bɔnɔnɔni,

Ruben bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Gadi bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
⁶ Aseri bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Nafatali bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Manase bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
⁷ Simeyon bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Lewi bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Isakari bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
⁸ Sabulon bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Yusufu bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Bunyamin bɔnsɔnna,
 muxu wuli fu nun firin taxamasenna yi naxanye ma.

Yama gbeena Ala yetagi

⁹ Na xanbi ra, n yi yama gbeen to naxan xasabin mi yi yate, sa keli siyane birin nun bɔnsɔnne birin nun yamane birin nun xuine birin yi. E yi tixi manga gbeden nun Yexee Diin yetagi, doma fixen nagodoxi e ma, tugu deene suxi e yii. ¹⁰ E yi e xuini te, e naxa, "Kisina en ma Ala nan yii naxan dɔxi manga gbedeni e nun Yexee Diina."

¹¹ Malekane birin yi tixi manga gbeden nun fonne nun dalise naaninne rabilinni, ne yi bira manga gbeden yetagi, e yetagine yi lan bɔkɔn ma, e yi Ala batu, ¹² e naxa, "Amina! Tantunna nun binyen nun fe kolonna nun barika biran nun xunna kenla nun senben nun fangan xa lu en ma Ala xa habadan han habadan! Amina."

¹³ Na fonna nde yi n maxɔdin, a naxa, "Doma fixen nagodoxi ndee ma itoe ra? E kelixi minen yi?" ¹⁴ N yi a yabi, n naxa, "N fafe, i tan nan na kolon." A yi a fala n xa, a naxa, "Muxune nan e ra naxanye bata dangu naxankata waxati gbeeni. E bata e domane xa, e yi e rafixa Yexee Diin wunli."

¹⁵ Nanara, e tixi Alaa manga gbeden yetagi, e a batu yanyin nun kɔɛn na a Batu Banxini. Naxan dɔxi manga gbedeni, na e yigiyama nen a konni.

¹⁶ Kamen mi fa e suxe bɔkɔn, min kɔnla mi fa e suxe bɔkɔn, sogen mi fa e ganɲe bɔkɔn, kuye wolon yo mi mine e ma, ¹⁷ amasɔtɔ Yexee Diin naxan manga gbedeni, na e masuxuma nen alo xuruse rabana, a yi ti e yee ra,

siga siimaya tigi igene yi,
 Ala yi e yee gene birin fitan
 e yee ra yi.

Taxamasenna soloferedena fe

⁸ Yexee Diin to taxamasenna solofereden nabi, kore kɔnna yi madundu han waxatidi. ² N yi maleka solofere to tixi Ala yetagi, xɔta solofere yi so ne yii.

³ Maleka gbete yi fa saraxa ganden yetagi, wusulan gan se xema daxin suxi a yii. E wusulan gbegebe so a yii a gan daxin na, sa yama sarɲanxine birin ma maxandi xuine fari, a yi ne gan saraxa ganden xema daxin fari manga gbeden yetagi. ⁴ Wusulanna tutin nun yama sarɲanxina Ala maxandi xuine yi te, keli malekan yii siga Ala yetagi. ⁵ Na xanbi ra, malekan yi wusulan gan seen tongo, a yi a rafe saraxa ganden teen na, a yi a woli bɔkɔni. Galan xuiin nun xuine nun kuyen jin masɔkɔnna yi mini, bɔkɔn yi xuruxurun.

Xɔta naanin singene yi fe

⁶ Nayi, xɔta soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi keli xɔtane fedeni. ⁷ Maleka singen yi a gbee xɔtaan fe. Balabalan kesen nun teen nun wunla basanxin yi fa bɔkɔn kɔnna fari. Bɔkɔni taxunxin dɔkɔde saxanna ra, na kedenna yi gan, e nun a wudine nun a sexe xindene birin.

⁸ Malekan firinden yi a xɔtaan fe. Geme gbeena nde yi sin fɔkɔ igeni naxan yi gbo alo geyaan ganmatɔna. Fɔkɔ igene yitaxunxin dɔkɔde saxanna ra, na kedenna yi findi wunla ra, ⁹ daliseen naxanye birin yi ɲɲe na fɔkɔ igeni, ne yi faxa, menna kunkine fan yi kala.

¹⁰ Malekan saxanden yi a gbee xɔtaan fe. Sare gbeen ganmatɔn yi keli kore, a ganma alo xaye raxidi degena. Baane nun ticine birin yitaxunxin dɔkɔde saxanna ra, saren yi bira na keden yi. ¹¹ Na saren yi xili nen, "Se Xɔlena." Na igene yi kɔkɔ ayi, muxu wuyaxi yi faxa na ige xɔlen mindeni.

¹² Malekan naaninden yi a gbee xɔtaan fe. Sogen nun kiken nun sarene yitaxunxin dɔkɔde saxanna ra, na kedenna yi yidimi, alogo na yaten kɔkɔn xa ba e degen na. Na kenenna kɔkɔn yi ba yanyin nun kɔɛn kenenna ra.

¹³ Nba, n yi fe gbete to, n singbinna nde fala ti xuiin me, a yi foyeni kore, a naxa, "Gbalona, gbalona, gbalon bɔkɔn kɔnna muxune xa, maleka saxanna bonne na e xɔtane fe waxatin naxan yi."

Xɔtaan suulunden yi fe

⁹ Malekan suulunden yi a xɔtaan fe. N yi saren † to kele kore, a bira bɔkɔni, yili naxi tilinxin deɲinna yi so a yii. ² A yi yili naxin deen nabi, tutin yi te a kui alo sulun gbeen teen tutina. Na yi sogen nun kuyeni fɔkɔ. ³ Tuguminne yi mini teen tutini e xuya ayi bɔkɔn ma, senben yi so ne yii alo tanle bɔkɔn ma. ⁴ A yi fala e xa a e nama sezene halagi bɔkɔn ma, hanma se xinde yo

† SARENIito findixi malekana nde taxamasenna ra alo Lankene-mayaan 12.4.

hanma wudine fɔ adamadiine tun, Alaa taxamasenna mi naxanye tigi ra. ⁵ E mi yi daxa e muxune faxa koni e xa e naxankata kike suulun. E yi sɔxɔlɛn naxan tima muxune ma, na yi luxi nen alo tanla na muxun xin. ⁶ Na lɔxɔne yi, muxune sayaan fenma nen koni e mi a toma. Sayaan xɔnla e suxuma nen han, koni sayana a gima nen e ma.

⁷ Na tuguminne yi luxi nen alo soon naxanye yitɔnxi yenge so xinla ma. Mangaya kɔmɔti taxamasenna e xunna alo xɛmana, e yetagine luxi alo muxun yetagina. ⁸ E xun sɛxɛne luxi alo naxanle xun sɛxɛna. E pinne luxi alo yatan pinna. ⁹ E xanle yi e kanke ma alo yenge so seen kanke masaan wure daxina. E gabutene xuiin luxi alo soo wuyaxin na xidi wontorone ra, e yi e gi siga yengeni. ¹⁰ E xunle luxi alo tali xunla. Xirinna yi e xunla nan na naxan muxune sɔxɔlɛma han kike suulun. ¹¹ Yili Naxin Malekan nan yi e xun na e mangan na, naxan xili Heburu xuini, Abadɔn. Gireki xuiin tan yi, a xili nen, Apoliyon. Na bunna nɛɛn, "Halagi Tiina."

¹² Gbaloo singen bata dangu. Gbaloo firin mɔn luxi.

Xɔtaan senninden yi fe

¹³ Malekan senninden yi a xɔtaan fe. N yi xuina nde mɛ keli saraxa gande xɛma daxin feri naaninne binni naxan yi Ala yetagi. ¹⁴ Xɔtaan senninden yi malekan naxan yii, a yi a fala na xa, a naxa, "Malekan naaninna naxanye xidixi Yufareti baa gbeen dɛ, ne fulun." ¹⁵ Na maleka naaninna naxanye yi yitɔnxi na waxatin nun lɔxɔn nun kiken nun nɛɛn ma, ne yi fulun alogo dunuɓa muxune yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, e xa na kedenna faxa. ¹⁶ Yenge soon naxanye yi soone fari, muxu wuli mɔxɔnɛn dɔxɔde wuli fu. N na xasabin nan mɛxi. ¹⁷ Na fe toon kui, n soone nun soo ragine to na kiini: E kanke masane yi gbeeli alo tɛɛna, e mamiloxi alo safiri gemena, e neri fupiramana alo dole tɛɛ fupina. Soone xunne luxi alo yata xunna, tɛɛn nun tutin nun dole tɛɛn yi minima e dɛ. ¹⁸ Dunuɓa muxune birin yitaxunxin dɔxɔde saxanna ra, na kedenna yi faxa na naxankata saxanne xɔn, tɛɛn nun tutin nun dole tɛɛn naxanye yi minima e dɛ. ¹⁹ Amasɔɔ soone senben yi e dɛɛn nun e xunla nin. E xunle yi luxi alo sapine. E xunne na, e muxune maxɔlɔma naxanye ra.

²⁰ Na gbaloo mi muxun naxanye faxa, ne mi xɛtɛ e yi fɔxɔn batu feen fɔxɔ ra e mi jinanne kiin yiba hanma suxure xɛma daxina hanma a sula daxina hanma a gemɛ daxina hanma a wudi daxina naxanye mi seen toma, e mi fe mɛma, e mi nɔɛ sigan tiyɛ. ²¹ E mi xɛtɛ e muxu faxan nun e kɛrayaan nun e yanga suxun nun e muɓan fɔxɔ ra.

Malekan nun kedi xurina fe

10 N yi maleka senbɛma gbɛtɛ to godɛ keli ariyan-na yi, kundaan filinxi a ma alo dugina, sengunna rabilinxi a xunna ma. A yetagin mayilenma alo sogena, a sanne yi tɛɛn yiyani alo tɛɛ senbetɛnne. ² Kedi mafilinxi xuridin nabixin yi suxi a yii. A yi a yiifari ma sanna ti fɔxɔ igeni, a kɔmenna xaren na. ³ A sɔxɔ xuini te alo

yatan wurundun xuina. A to a xuini te, kuye sarin soloferene yi e xui ramini. ⁴ E yi naxan falama, n yi nɔɛ na sɛbɛ nen nun, koni n yi fala xuina nde mɛ keli kore, a naxa, "Kuye sarin soloferene naxan falama, na rama-ra wundoni, i nama a sɛbɛ!"

⁵ Na xanbi ra, n malekan naxan to tixi fɔxɔ igen nun xaren ma, na yi a yiifanni te kore xɔnna ma. ⁶ A yi a kɔlɔ habadan Ala xinli, naxan kore xɔnna nun kɔxɔ kɔnna nun fɔxɔ igen daxi e nun e yi seene birin. Malekan yi a fala, a naxa, "A mi fa buma sɔxɔnɔ! ⁷ Koni maleka solofereden na a xɔtaan fe waxatin naxan yi, Alaa wundo fe ragidixin kamalima nen nayi alo a rali a nabine ma kii naxan yi, a walikene."

⁸ Nba, n fala xuiin naxan mɛ a singeni keli kore, na mɔn yi falan ti n xa, a naxa, "Siga, i sa kedi rabixin tongo na malekan yii naxan tixi fɔxɔ igen nun xaren ma." ⁹ N yi n maso malekan na, n yi a fala a xa, a xa kedi mafilinxi xuridin so n yii. A yi a fala n xa, a naxa, "A tongo, i yi a ragerun, a naxunma ayi nen i dɛ alo kumina, koni a i kuiin nafema nen xɔlɛn na." ¹⁰ N yi kedi mafilinxi xuridin tongo malekan yii, n to a raso n dɛɛ, a yi naxun n dɛɛ alo kumina, koni n to a ragodo n kuini, n kuiin yi rafe xɔlɛn na. ¹¹ Na xanbi ra, e yi a fala n xa, a n mɔn xa nabiyaa falane ti lan yamane nun siyane nun xuine nun mangane ma.

Sere firinne

11 Awa, e yi xayen so n yii naxan yi luxi alo tamina se maliga seen na, a naxa, "Keli, i yi Ala Batu Banxin nun saraxa ganden maliga e nun muxun naxanye Ala batuma a kui. ² Koni hali i mi Ala Batu Banxin sansan kuiin tan maliga, na lu na. Amasɔɔ na bata so siyane yii naxanye Taa Sarinaxini bodonma han kike tonge naanin e nun firin. ³ N nan n sere firinne rasigama nen nabiyaa falane ralideni kasa dugine ragodoxi naxanye ma sununa fe ra, xi wuli keden xi kɛmɛ firin xi tonge sennin."

⁴ Na sere firinne findixi oliwi wudi firinne nun lɛnpune dɔxɔ se firinne nan na naxanye tixi kɔxɔ birin Marigin yetagi. ⁵ Muxu yo wa fe naxin naba feni e ra, tɛɛn minima nen e dɛ, a yi e yaxune halagi. Muxu yo wa fe naxin naba feni e ra, fɔ na kanna xa faxa na kii nin. ⁶ Kore xɔnna balan senbena e ra alogo tulen nama fa e nɛma nabiyaa falane tiyɛ waxatin naxan yi. Igene maxɛtɛ senben fan e ra wunla ra, e mɔn yi fitinan sifan birin nadin dunuɓa muxune ma, e na wa a xɔn waxati yo yi.

⁷ E nɛma yelin e sereyaan bɛ waxatin naxan yi, sube magaxuxin naxan tema yili naxin kui, na e yengema nen, a yi e nɔ, a yi e faxa. ⁸ E binbine yi lu saxi taa gbeen yama malandeni, muxune e Marigin gbangban wudin ma taan naxan yi. Na taan luxi nen alo Sodoma hanma Misiran. ⁹ Yamane nun bɔnɔnne nun xuine nun siyane birin e binbine toma nen han soge saxan e nun a tagi. E mi tinɛ ne xa maluxun. ¹⁰ Dunuɓa muxune sɛwama nen muxu firinni itoe faxa feen na, e naxan, e sanbane rasiga e bode ma amasɔɔ na nabi firinne bata yi muxune naxankata kɔxɔ kɔnna fari.

¹¹ Koni na soge saxan e nun a tagiin na dangu, niin soma nen e yi fata Ala ra, e yi keli. Naxanye birin e toma, ne gaxuma nen kati. ¹² E yi xui gbeena nde me kore naxan yi a falama, a naxa, "E te be." E yi te kore kundani, e yaxune yee xori. ¹³ Na waxatin yeteni, baxan yi xuruxurun gbeen ti. Taani taxunxin daxe fuun na, na keden yi kala. Muxu wuli solofere yi faxesa na baxan xuruxuruni. Muxun daxe yi gaxu, e yi Ala tantun naxan kore.

¹⁴ Gbalon firinden bata dangu, koni a saxanden famatwan ni i ra.

Xctaan soloferedena

¹⁵ Maleka solofereden yi a xctaan fe. Fala xui gbeene yi keli kore, e naxa,

"Dunupa mangayaan bata findi en Marigin nun a Muxu Sugandixin gbeen na, a mangayaan ligama a xun na nen habadan han habadan!"

¹⁶ Fori baxan nun naaninna naxanye yi daxe e manga gbedene yi Ala yetagi, ne yi e xinbi sin a bun ma, e yetagine yi lan baxan ma, e yi a batu. ¹⁷ E naxa,

"Marigina Ala Senben Birin Kanna, naxan na, naxan yi na a foloni! Nxu bata barikan bira i xa bayo i bata i senbe gbeen nawali, i ya mangayaan tixi naxan na.

¹⁸ Siyane bata yi baxa, koni i ya baxa yi fa, faxesa muxune makiti waxatin yi a li, i yi i ya walikene saranna fi, i ya nabine, muxu saripaxine, e nun naxanye gaxuxi i xinla yee ra, muxudin nun muxu gbeena, i yi ne halagi naxanye baxan halagima."

¹⁹ Ala Batu Banxin naxan ariyanna yi, na yi rabi. N yi a Layiri Kankiraan † to Ala Batu Banxini. Na xanbi ra, kuyen nin masaxanna nun xuine nun galan xuiin yi mini, baxan yi xuruxurun, balabalan kesene yi yolon han!

Naxanla nun ninginanga fe

12 Taxamaseri gbeena nde yi mini kore: naxanla †† maxidixin sogeni, kiken a sanna bun ma, mangaya kaxati taxamasenna soxi a xun na sare fu nun firin yi naxan ma. ² A fudikanna nan yi a ra, a gbeleg-belema dii barin saxaleni.

³ Taxamaseri gbete yi mini kore: Ninginanga gbeeli gbeen ‡ nan yi na ra, xun solofere yi a ma e nun feri fu, mangaya kaxati taxamasenna yi soxi a xun solofere birin na. ⁴ Sarene †† yitaxunxin daxe saxanna ra, a yi

† 11.19 LAYIRI KANKIRANAfe mɔn sebexi Xɔɔɔyaan 25.10-22 kui.
†† Fe tooni ito folaxina, NAXANLito findixi Yesu nga nan na. Koni falatide 12,17 kui, a baxanna yi findi denkeleya yamaan na. Yanyina nde, a findixi denkeleya yamaan maligan na fe toon kui. ‡ NINGINANGANfindixi Setana misaala nan na. †† SARENItoe findixi malekane taxamasenne ra. Setana bata malekana ndee ramurute Ala ma, e yi godo baxani e findi pinanne nun yinnane ra.

na keden bandun kore a xunla ra, a yi e rayolon baxani. Naxanla naxan yi diin barima, ninginangan yi sa ti na yetagi alogo a xa a diin don a na a bari waxatin naxan yi. ⁵ Naxanla yi dii xemen bari, naxan mangaya xaxen ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra. Koni a dii xemen yi rate kore Ala nun a manga gbeden fema. ⁶ Naxanla yi a gi, a siga tonbonni Ala denaxan yitaxi a xa, alogo a xa sa balo na han xi wuli keden keme firin xi tonge sennin.

⁷ Nayi, yenge gbeen yi keli kore xanna ma. Malekan Mikeli nun a malekane yi na ninginangan yenge. Ninginangan nun a malekane fan yi yengen soma. ⁸ Koni a mi na baxa, daxe mi fa lu e xa kore xanna ma. ⁹ E yi ninginanga gbeen woli baxani, sari fonna, naxan xili Yinna Mangana hanma Setana, naxan dunupa muxune birin mayendenma. E nun a malekane birin yi rawoli ayi baxa xanna ma. ¹⁰ Nayi, n yi fala xui gbeena nde me keli kore, a naxa,

"Iki, en ma Alaa kisin nun a senben nun a mangayaan waxatin bata a li, e nun a Muxu Sugandixina senbena.

Amasaxa en ngaxakedenne kansun muxun bata woli baxani, naxan yi e kansunma kaxen nun yanyin na en ma Ala xa.

¹¹ E yi a na Yexex Diin wunla nun e sereya falan xan, e mi e yete niin natanga, e tin sayaan ma.

¹² Nanara, e tan naxanye kore xanna ma, e sewa.

Koni gbalon baxa xanna nun baxa igen xa, bayo Yinna Manga Setana xaxaxin bata godo e fema, amasaxa a kolon a waxati xunkuye mi a xa."

¹³ Ninginangan to a to, a bata rawoli ayi baxan ma, naxanla naxan dii xemen bari, a yi na sagatan folb.

¹⁴ Nayi, gubugubune yi so naxanla yii alo singbin gbeen gubugubune alogo a xa tungan a siga han denaxan sa yitaxi a xa tonbonni, a sa baloma denaxan yi yee saxan e nun a tagi, a yi tanga sariin ma. ¹⁵ Nayi, sariin yi igen baxun naxanla baxa ra alo baana, alogo baan walanna xa a xali. ¹⁶ Koni baxa xanna yi naxanla mali, a yi rabi, a yi igen min ninginangan naxan baxun naxanla baxa ra. ¹⁷ Ninginangan yi baxa naxanla ma kati! A yi siga naxanla baxan daxe yengedeni, naxanye Alaa yamarine suxuma, e nun naxanye Yesu a fe sereyaan bama. ¹⁸ Ninginangan yi sa ti baxa igen de.

Sube magaxuxi firinne fe

13 Nba, n yi sube magaxuxina ‡ nde to te baxa igen xore ra, xun solofere, feri fu a ma. Mangaya kaxati taxamasenne soxi a feri fune ra, Ala rayelefu xinla nde sebexi a xunne birin ma. ² N sube magaxuxin naxan to, na yi maliga burunna parin nan na, a sanne

‡‡ SUBE MAGAXUXINfindixi yamanan manga gbeen senben misaala ra na waxatini. Yamanan manga gbeen yi denkeleya muxune naxankatama. A mɔn finde to dunupa mangane senbe paxin misaala ra.

yi luxi alo kanko gbeen sanne. A deen luxi alo yatan de-
na. Ninginangan yi a senben nun a manga gbeden nun
no gbeen so a yii. ³ N yi a xunna nde to, na yi luxi alo e
na a maxokob gbeen ti naxan a faxe, koni na yiren bata
yi bari. Dunuja muxune birin yi kabe gbeen ti sube
magaxuxini ito ma, e bira a foxa ra. ⁴ Muxun birin yi
ninginangan batu amasoto a bata yi senben so sube
magaxuxin yii. E yi sube magaxuxin batu, e naxa, "Nde
luxi alo sube magaxuxini ito, nde nxe a yenge?"

⁵ Waso falan nun marayelefu falan ti fena Ala ma, na
senben yi sa sube magaxuxin de, fe naxin naba senben
yi so a yii kike tonge naanin e nun firin. ⁶ A yi Ala
rayelefu folo, a lu a xili kale e nun Ala doko dena e nun
naxanye birin ariyanna yi. ⁷ Yama saripaxin yenge
senben yi so a yii, alogo a xa e no. Senben yi so a yii
konkonna birin nun yamane birin nun xuine birin nun
siyane birin xun na. ⁸ Dunuja muxune birin e xinbi sin-
ma nen a bun ma, naxanye birin xili mi sebexi Yexee Di-
ina Nii Rakisin Kitabun kui xabu dunuja da waxatini,
naxan bata yi faxa nun e fe ra. ⁹ Nba, xa naxan tuli na,
a xa a tuli mati.

¹⁰ Xa kasorasaan nagidixi naxan ma,
na sama nen kasoon na yati.
Xa sayaan nagidixi naxan ma silanfanna ra,
na faxama nen silanfanna ra yati.
Nanara, yama saripaxin lan e xa e tunnafan e
toko ndiya.

¹¹ Nba, n yi sube magaxuxi gbete † to mine konni.
Feri firin yi a ma, ne luxi alo Yexee Diin fenne, koni a yi
falan tima alo ninginangana. ¹² A yi sube magaxuxi sin-
gena konni birin nawalima a konni, a yi a liga konni
nun a muxune birin yi e xinbi sin na sube magaxuxi
singen bun ma, naxan maxokode naxin bata yi bari.
¹³ Sube magaxuxi firindenit ito yi kabanako taxam-
asenne ligama, a yi teen nagodo konni ma muxune ye-
tagi keli kore. ¹⁴ Senben naxan so a yii a xa kabanako
taxamasenne raba sube magaxuxi singen konni, na yi
dunuja muxune mayenden, a yi a fala dunuja muxu-
ne xa a e xa sube magaxuxi singen sawuran nafala e
suxuren na suben naxan bata yi maxokob silanfanna ra,
a yi bari. ¹⁵ Senben yi so sube magaxuxi firindenit alogo
a xa niin bira sawurani, alogo na sawuran xa falan
ti, a konni xa muxune faxa naxanye mi e xinbi sinma
sawuran bun ma. ¹⁶ A yi a liga a muxune birin xa kara-
han taxamasenna yi lu e birin yiifanna ma hanma e tigi
ra, muxudin nun muxu gbeena, nafulu kanna nun yi-
igelitona, konni nun konyina. ¹⁷ Muxu yo mi nxe seen
sare hanma e seen mati xa na taxamasenna mi a ma,
sube magaxuxin xinla hanma a xinla taxamasenna
xasabina.

¹⁸ Foxaxinla xa soto nen feni ito yi. Xa naxan xaxili na,
na kanna xa sube magaxuxin xinla taxamasenna xas-

† SUBE MAGAXUXI GBETE findixi mangane seri batune misaala ra.
Na waxatini, yamanan manga gbeen yi batuma alo alana nde. Nax-
anye findixi yamanan manga gbeen sawurane ki muxune ra, ne sen-
ben misaala nan sube magaxuxi firindenit ito ra. Ne nan yi katama
yamanan muxune birin xa mangan batu alo ala, anu, denkeleya
muxune mi yi nxe na lige. A finde to dunuja mangane seri batune
fan misaala ra.

abini ito yate ki faji, a yi a bunna fala, amasoto xemena
nde xinla nan a bunna ra, a tan ni i ra: keme sennin
tonge sennin e nun sennin. ††

Muxu xunbaxine betina

14 Nba, n konni yi Yexee Diin to tixi Siyon Geyaan
fari, e nun muxu wuli keme wuli tonge naanin
wuli naanin nan yi a ra a xinla nun a Fafe xinla yi sebexi
naxanye tigi ra. ² N yi fala xuina nde me keli kore, nax-
an yi luxi alo ige walan gbeen xuina alo kuyen sarin xui
gbeena. N fala xuiin naxan me, na yi luxi nen alo kon-
den maxane nan yi kondan maxani. ³ E yi beti nen
bama manga gbeden nun dalise naaninne nun fonne
yeta gi. Muxu yo mi yi nxe a maxaragne na betin ma fo
na muxu wuli keme wuli tonge naanin wuli naaninna
naxanye yi xunbaxi konni konni fari. ⁴ Ne nan mi e yete
raxosi naxanle konni, e saripaxin. E yi biraxi Yexee Diin foxa
ra a na yi siga dede. E bata yi xunba muxune tagi e lu
alo konni bogise singe fajin naxanye fima Ala nun
Yexee Diin ma. ⁵ Wule falan mi yi minima e de mum!
Fe yo mi yi e ra.

Maleka saxanne fe

⁶ Nba, n yi maleka gbete to tuganre kore konni ma.
Habadan Xibaru Fajin falana a yii, a a ralima dunuja
muxune ma, e nun siyane nun konni konni nun xuine
nun yamane birin. ⁷ A yi a falama a xuini texin na, a
naxa, "E gaxu Ala yee ra, e yi binyen fi a ma, amasoto a
kiti sa waxatin bata a li. E a batu, a tan naxan kore kon-
na nun konni konni nun foxa igen nun tigi daxi."

⁸ Malekan firindenit yi fa a foxa ra, a naxa, "Babilon taa
gbeen †† bata kala! A bata kala, a tan naxan a tinx-
intareyaan doko konni fixi siyane birin ma."

⁹ Malekan saxanden yi fa e foxa ra, a yi a xuini te, a
naxa, "Xa muxu yo sube magaxuxin nun a sawuran
batu, a yi tin a taxamasenna xa sa a tigi ra hanma a yi-
in ma, ¹⁰ na kanna fan Alaa konni manpaan minma nen
naxan saxi konni igelengenna kui, a yi naxankata teen
nun dole teeni maleka saripaxine nun Yexee Diin yeta-
gi. ¹¹ E naxankata teen tutin tema nen habadan han
habadan, matabu mi e xa kreen nun yanyin na e tan
naxanye sube magaxuxin nun a sawuran batuma e
tan naxanye tinma a xinla taxamasenna yi sa e ma."

¹² Nanara, yama saripaxin lanma nen e yi e tunnafan,
naxanye Ala yamarine suxuma e denkeleya Yesu ma.

¹³ Na danguxina, n yi fala xuiin me keli kore, a naxa,
"Ito sebe: Sewan na kanne xa naxanye faxama Marigini
folo iki ma." Alaa Nii Saripaxin naxa, "Konni nan na

†† 666:Ndee laxi a ra fa fala na yaten findixi wundo taxamasen-
na nan na lan Romi taan manga gbeen xinla ma naxan xili Nero.
Heburu xuiin nun Gireki xuiin sebelidine keden kedenna birin yi lanxi
yatena nde ma men kaane gbee wundo kiini. Muxun na mangan xin-
la tongo, a yi a xinla sebelidine yatene sa e bode ma, na malanxin
lanma keme sennin tonge sennin e nun sennin nan ma. Men kaane
miriyani, solofere nan yate kamalixin na. Sennin fan yi a yita fa fala,
na muxuna fe mi kamalixi. † A mato Lankenemaya 7.4-8 kui. ††
BABILON TAAN findixi wundo falan nan na naxan bunna neen fa fala
Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan naxankatama Yoni waxatini
alo Babilon taan yi Alaa yamaan naxankatama Daniyeli waxatini.

ra, e e matabuma nen e wanli, amasɔɔ e wanle biraxi e ɔɔ ra."

Se xabana ɔɔɔɔɔ

¹⁴ Nba, n yi kunda fixen to. Adamadi maligana nde yi ɔɔɔ na kundaan fari, mangaya taxamaseri kɔmɔtin xema daxin soxi a xun na, wɔlite xenxena a yii. ¹⁵ Maleka gbete yi keli Ala Batu Banxini, naxan yi ɔɔɔ kundaan fari, a yi a xui ramini na ma, a naxa, "I ya wɔliten tongo, i seen xaba, amasɔɔ se xaba waxatin bata a li ɔɔɔɔɔ, a bata mɔ." ¹⁶ Nayi, naxan yi ɔɔɔ kundaan fari, na yi a wɔliten nadangu ɔɔɔɔɔ kɔɔna fari, a ɔɔɔɔɔ se xaba daxin nan fefe!

¹⁷ Awa, n yi maleka gbete to kele Ala Batu Banxini ariyanna yi, wɔlite xenxena nde na fan yii.

¹⁸ N mɔn yi maleka gbete to mine ariyanna saraxa badeni, naxan yi teen xun na. Wɔlite xenxena yi suxi naxan yi, a yi falan ti na xa a xuini texin na, a naxa, "I ya wɔliten xenxena naso ɔɔɔɔɔ manpa bogine ra, i yi e xaba amasɔɔ e bata mɔ!" ¹⁹ Malekan yi a wɔliten nadangu ɔɔɔɔɔ fari, a manpa bogine xaba. A yi e rawoli Alaa ɔɔɔ gbeen manpa igen badeni. ²⁰ E sa manpa bogine bodon manpa bogi ige badeni taa xanbin na. Wunla yi mini manpa bogi ige badeni, a te han soone deni lanna, a ɔɔɔɔɔ manpa ige baden ma han fayida kilo keme saxan ɔɔɔɔɔ.

Malekane nun fitina ɔɔɔɔɔne fe

15 Nba, n mɔn yi taxamaseri gbee magaxuxi gbete to kore ɔɔɔna ma, maleka solofere nan yi a ra fitina fe solofere yi naxanye yii. Fitina fe ɔɔɔɔɔne nan ne ra, amasɔɔ Alaa ɔɔɔɔɔ kamalima ne nan ɔɔɔ ma.

² Na xanbi ra, n yi lonna nde to, a gbo alo ɔɔɔ igena naxan mayilenma alo kilasi fixena, a basanxi teen na. N yi muxuna ndee fan to tixi na lonna ma naxanye sube magaxuxin ɔɔ e nun a sawuran nun a xinla xasabina, Alaa kondenne yi suxi e yii. ³ E yi Alaa walikɛɛn Musaa betin bama e nun Yɛɛɛ Diina betina, e naxa,

"Marigina, Ala Senben Birin Kanna,

I ya wanle gbo, e magaxu!

Siyane birin ma mangana,

i ya kiraan tinxin. Nɔɔndin nan a ra.

⁴ Marigina, nde mi gaxue i tan yee ra,

a tondi i xinla binye?

Amasɔɔ i tan nan keden pe saripan.

Siyane birin fama nen,

e yi i batu.

Amasɔɔ i ya tinxinyaan bata makenen."

⁵ Na xanbi ra, n yi Ala Batu Banxin deen nabixin to kore, Alaa sereya bubuna. ⁶ Fitina fe solofere yi maleka solofere naxanye yii, ne yi mini Ala Batu Banxini, e maxidixi taa dugi saripanxine yi naxanye yi mayilenma, e kanke yi xidixi xema tagi xidine ra. ⁷ Awa, na dalise naaninna nde keden yi xema lenge solofere so maleka solofere yi naxanye yi rafexi habadan Alaa ɔɔɔɔɔ na. ⁸ Ala Batu Banxin yi rafe tee tutin na fata Alaa binyen nun a senben na. Muxu yo mi yi nɔɔ soe

Ala Batu Banxini han maleka solofere fitina fe solofere yi kamali.

Alaa ɔɔɔ lengenne fe

16 Nba, n yi fala xui gbeen me keli Ala Batu Banxini. A yi a falama maleka solofere xa, a naxa, "E siga, e sa Alaa ɔɔɔ lengen solofere itoe yixele ɔɔɔ ɔɔna ma!"

² Maleka singen yi siga, a sa a gbee lengenni xele ɔɔɔɔɔ ma. Sube magaxuxin taxamasenna yi muxun naxanye ma, e nun naxanye yi a sawuran batuma, fure paxin yi mini ne fatin ma. ³ Malekan firinden yi a gbee lengenni xele ɔɔɔ igeni. Igen yi liga alo muxu faxaxin wunla. Daliseen naxanye birin yi ɔɔɔ igeni, ne birin yi faxa. ⁴ Malekan saxanden yi a gbee lengenni xele baane nun ticine yi, e birin yi findi wunla ra. ⁵ Malekan naxan yi igene xun na, n yi na xuiin me, a naxa,

"I tinxin, i tan naxan na,

i tan naxan yi na a ɔɔɔɔɔ,

i tan saripanndena,

i bata kitin sa tinxinni,

⁶ bayo e bata i ya yama saripanxin nun nabine wunla ramini.

Nayi, i bata wunla so e yii,

e yi a min.

Na nan lan e ma."

⁷ Awa, n yi fala xuiin me keli saraxa gandeni, a naxa, "Nɔɔndin na a ra,

Marigina, Ala Senbe Birin Kanna,

i kitine sama tinxinna nun nɔɔndin nin."

⁸ Malekan naaninden yi a gbee lengenni xele sogen fari. Ala yi tin, sogen xa yamaan magan a yilinga gbeen na. ⁹ A yilinga gbeen yi muxune magan, e yi Ala xinla rayelefu, senben naxan yi a fitina feni itoe rafa. E mi e xun xanbi so e yulubine yi, e yi Ala binya.

¹⁰ Malekan suulunden yi a gbee lengenni xele na sube magaxuxina manga gbeden ma, a yamanan yi lu dimini, muxune yi lu e lenne xinɛɛ ɔɔɔɔɔ. ¹¹ Ala Naxan Kore, e yi na rayelefu e ɔɔɔɔɔ nun e fure de paxine fe ra. Koni e mi xete e kewali paxine ɔɔɔɔɔ ra.

¹² Malekan senninden yi a gbee lengenni xele Yufareti baa gbeen. Baan yi xara alogo mangan naxanye fama sa keli sogeteden binni, ne xa kiraan ɔɔɔ. ¹³ Nba, n yi yinna saxan to mine ninginangan nun sube magaxuxin nun wule nabiin de, e luxi alo xunɛɛne. ¹⁴ Yinnane nan yi ne ra naxanye kabanako feene ligama. E siga dunupa mangane birin fema alogo e xa e malan yenge so xinla ma Senbe Birin Kanna, Alaa ɔɔɔ gbeena fe ra.

¹⁵ Marigin naxa, "A mato, n fa feen muxune raterena ma nen alo mupadena. Sewan na kanna xa naxan luma a yee ra yi, a yi a dugine kantan alogo a ragenla nama mini, a yagi."

¹⁶ Nba, yinnane yi mangane malan yirena nde yi de-naxan xili Heburu xuini Haramagedon.

¹⁷ Malekan solofereden yi a gbee lengenni xele foyeni. Fala xui gbeen yi keli manga gbedeni Ala Batu Banxini, a yi a fala, a naxa, "A bata nan!" ¹⁸ Kuyen jin

masxanna nun xuine nun galan xuiin yi mini, baxa yi xuruxurun gbeen ti naxan baxa munma yi liga xabu muxune da! ¹⁹Taa gbeen yi taxun saxanna ra. Siyane taane yi kala. Ala mi jinan Taa gbeen Babilon † xaxa, a yi a xaxa gbeen manpa lengenna so men kaane yii, alogo e xa Alaa xaxa min. ²⁰Ige tagi baxa birin yi tunun. Geyane fan mi yi fa toma. ²¹Balabalan kesse binyene yi lu yolonxe muxune ma naxanye yi kilo tonge naaninna liye. Muxune yi Ala rayelefu na fitina balabalan kesena fe ra, amascto na yi magaxu kati!

Yalunde jaxalan gbeena fe

17 Na xanbi ra, lenge soloferene yi suxi maleka soloferen naxanye yii, na nde keden yi fa n fema, a naxa, "Fa be, yalunde jaxalan gbeena †† fe kitin sama kii naxan yi, n xa na yita i ra, naxan findixi taa gbeen misaala ra naxan tixi baa wuyaxi longonna ra. ²Dunupa mangane yalunyaan liga a tan nan xaxa, dunupa muxune birin yi e min a yalunyaan dala na han e xunne yi keli."

³Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi n tongo, a siga n na tonbonni. N yi sa jaxanla nde to, a dxi sube magaxuxi gbeela nde fari, Ala rayelefu falane yi sebexi naxan yiren birin ma a xinle ra. Xun soloferene nun feri fu nan yi a ma. ⁴Na jaxanla yi maxidixi dugi mamiloxin nun a gbeela nan na e nun xemaan nun baxa bun nafunle nun gemε tofajine. ‡ Xema igelengenna a yii, na rafexi fe haramuxine nun a yalunya fe xaxixine birin na. ⁵Xinla nde yi sebexi a tigi ra, wundo feen nan yi na ra, a naxa,

"Babilon Taa Gbeena, ††

Yalunde jaxanle nun dunupa fe haramuxine birin nga."

⁶Awa, n yi na jaxanla to, a minxin nan yi a ra yama sarijanxin wunla nun Yesu a sere tɔɔndiyaxine wunla ra. N to a to, n yi kabε kati. ⁷Malekan yi n maxodin, a naxa, "I kabε nanfera? N jaxanla fe wundo feen bunna falama i xa nen e nun sube magaxuxin naxan a xalima, xun soloferene nun feri fu naxan ma. ⁸I sube magaxuxin naxan toxi, na yi na nun, koni iki, a mi fa na. Anu, a mɔn tema nen yili jaxin na, a sa halagi. Dunupa muxun naxanye birin xili mi sebexi habadan Nii Rakisin Kitabun kui benun dunupa xa da waxatin naxan yi, ne na sube magaxuxin to waxatin naxan yi, e kabema nen, amascto a yi na nun, koni a mi fa na iki, anu a mɔn fama nen."

⁹"Na ma, fɔ xaxinla nun fe kolonna nan xa lu en yi: Xun soloferene findixi na taan geyaan soloferene nan na, jaxanla dxi naxanye fari. E mɔn findixi manga soloferene nan na. ¹⁰Suulun bata kala. Keden mangayani iki, boden munma fa singen. A na fa waxatin naxan yi, a waxatidi nan tun nabama. ¹¹Sube magax-

† BABILON TAAN findixi wundo falan nan na naxan bunna neen fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan jaxankatama Yoni waxatini alo Babilon taan yi Alaa yamaan jaxankatama Daniyeli waxatini. †† YALUNDE JAXALAN GBEENI to findixi Romi taan misaala ra. ‡ BAXA BUN NAFUNLA: Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔxɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen "perili." †† BABILON TAA GBEENA: Wundo falan na a ra naxan Romi taan nan ma fe falama.

uxin naxan yi na nun, koni a mi fa na, na yetεε findixi mangan solomasexeden nan na, a mɔn manga soloferene ye, a sigan halagin nan ma."

¹²"I feri fuun naxanye toxi, ne findixi manga fuuna ndee nan na, naxanye munma mangayaan fɔlɔ singen, koni e mangayaan ligama nen waxatidi bun ma sube magaxuxin waxatini. ¹³E birin miriyaan keden: e e senben nun e fangan birin soma nen sube magaxuxin yii. ¹⁴E Yεεε Diin yengema nen, koni Yεεε Diina e mɔma nen, amascto Marigine Marigin nan a ra, e nun Mangane Mangana. E nun a muxu xilixine nun a muxu sugandixine nun a muxu tɔɔndiyaxine fan yi kɔnɔ sɔɔɔ."

¹⁵Malekan yi a fala n xa, a naxa, "I igen naxanye toxi, yalunde jaxanla yi dxi denaxan yi, bɔnɔnne nun yamane nun siyane nun xuine nan ne ra. ¹⁶I feri fuune nun sube magaxuxin naxanye toxi, ne yalunde jaxanla rapaxuma nen, e yi a yii seene birin ba a yii, e yi a rageli. E yi a fati benden don, e yi a gan. ¹⁷Amascto Ala nan na saxi e bɔɔeni, e xa a sagoon liga. E birin yi lan a ma, e yi e senben nawali sube magaxuxina mangayani han Alaa falan yi kamali."

¹⁸"I jaxanla naxan toxi, na findixi taa gbeen nan na naxan mangayaan ligama dunupa mangane birin xun na."

Babilon kala fena

18 Na danguxina, n mɔn yi maleka gbete to gode keli kore naxan senbe yi gbo, a mɔn dεgen yi bɔxɔn birin yiyalan. ²A yi a xuini te, a naxa, "Babilon taa gbeen †† bata bira, a bata kala!

A bata findi jinanne nun yinna jaxine birin dɔxɔnden na

e nun xɔli jaxin nun sube haramuxi xaxixin sifan birin konna.

³Amascto siyane birin bata a yalunyaan dala kɔlen min.

Dunupa mangane birin bata yalunyaan liga a xaxa. Dunupa yulane bata findi nafulu kanne ra a nafulu kanya gbeen xaxa."

⁴Na xanbi ra, n yi fala xui gbete mε keli kore, a naxa, "N ma yamana, ε keli a yi, alogo ε nama basan a yulubine ra, ε nun ne yi fitina fena ndee sɔɔɔ ε bode xaxa.

⁵Amascto a yulubine bata e malan e bode fari te han kore xaxa.

Ala mi jinanxi a fe jaxine xaxa ma.

⁶ε a saranna fi

alo a bonne saranxi kii naxan yi, ε a saranna fi a kewanle ra dɔxɔde firin.

A dala saxi igelengenna naxan kui, ε na rafe dɔxɔde firin.

⁷A biyenen nun yetε yijaxunna naxan nagidi a yetε ma,

ε na mɔnɔn nun a sɔxɔlen bɔxɔnna ragidi a ma.

†† BABILON TAA GBEENA: Wundo falan na a ra naxan bunna neen fa fala Romi taana.

Amasɔɔ a fala nen a yete ma, a naxa,
 'A mato,
 n bata findi naxalan mangan na,
 kaɲa gile mi n na,
 n mi sune mumel!

⁸ Na ma, fitina feni itoe birin fama a ma nen ɔɔ ke-
 denni:

furen nun sunun nun fitina kamena,
 a mɔɔ yi woli teeni, a gan.
 Amasɔɔ Marigina Ala senben gbo
 naxan a kitin saxi."

⁹ Dunuɲa mangan naxanye luxi yalunyaan nun yete
 yinaxunni a ɔɔ, ne na a ganmatɔɔ tutin to te waxatin
 naxan yi, e sunuma nen, e wuga a fe ra. ¹⁰ E gaxuxin yi
 sa ti wulani a naxankatana fe ra, e yi a fala, e naxa,
 "Gbalona, gbalona,
 Babilɔn taa gbeena,
 taa senbe kanna,
 i ya kitin bata fa i ma sanɲa ma kedenni!"

¹¹ Dunuɲa yulane fan sunuma nen, e wuga a fe ra,
 amasɔɔ muxu yo mi fa e sare seene sarama ɔɔɔɔ:
¹² naxanye findixi xemaan nun gbeti fixen nun ɔɔɔɔ
 bun nafunle nun perili geme tofapin nun taa dugi
 fapine nun dugi mamiloxine nun dugi fapi gbete nun
 dugi gbeele nun wudi fapi sifane birin na e nun se
 fapi sifan birin naxanye rafalaxi sama pinna ra, e nun
 wudi fapine nun sulan nun wuren nun geme fapi
 fixene, ¹³ e nun sinamon wudi xiri naxumen nun se xiri
 naxumene nun latikɔɔɔɔnna nun mirihi latikɔɔɔɔnna nun
 wusulanna nun dɔɔɔɔ nun turen nun murutu fupin nun
 murutun nun pingene nun yexene nun soone nun
 wontorone nun konyine nun muxune niine. ¹⁴ Yulane
 yi a fala taan muxune xa, e naxa,
 "Sare seen naxanye birin xɔli i ma,
 ne bata tunun,
 i ya nafunle nun i ya ɔɔɔɔ bata pan.
 E mi fa toma ɔɔɔɔ!"

¹⁵ Yulan naxanye nafunla ɔɔɔ na taani yulayani, ne sa
 tima nen wulani, amasɔɔ e bata gaxu a naxankatan
 yee ra, e wugama nen, e sunu. ¹⁶ E yi a fala, e naxa,
 "Gbalona.

Gbalon taa gbeeni ito xa.
 Na kaane yi maxidixi taa dugi fapin nin,
 e nun dugi mamiloxin nun a gbeela
 e nun xemaan nun geme tofapine.

¹⁷ Nafulu gbee sifani ito bata raxɔri sanɲa ma keden-
 ni!"

Kunki ragine nun kunki kui muxune nun kunkin wa-
 likene birin yi sa ti wulani. ¹⁸ E gbelegbelema, e yeen
 tixi a ganmatɔɔ tutin tematɔɔ na, e naxa, "Taa
 mundun yi maliga taa gbeeni ito ra?" ¹⁹ E lu gbangban-
 na se e xunne yi sununi, e yi lu wuge, e sunu, e naxa,
 "Gbalona,
 gbalon taa gbeeni ito xa!
 Kunki kanne birin findixi nafulu kanne ra taani ito nin.
 A bata raxɔri sanɲa ma kedenni!"

²⁰ E sewa a halagi feen na,
 e tan naxanye kore ɔɔɔna ma,

e tan yama sarinaxin nun a nabine nun a xerane,
 e fan xa sewa.

Amasɔɔ Ala bata a makiti,
 a yi e xun mafala kitin bolon.

²¹ Nba, maleka senbemana nde yi geme gbeen tongo
 alo se din gemena a yi a woli ɔɔɔ igeni, a naxa,
 "Babilɔn taa gbeen nawolima ayi kala senbe sifani ito
 nin,

a mi fa to ɔɔɔɔ.

²² Konden xuiin nun yenla xuiin nun xulen xuiin nun
 ɔɔɔ xuiin mi fa mema ayi ɔɔɔɔ!

Walike kesuxi sifa yo mi fa toma ayi ɔɔɔɔ.

Se din xuiin mi fa mema ayi ɔɔɔɔ!

²³ Lenpu degen mi fa toma ayi ɔɔɔɔ.

Naxalandin nun naxalandi kanna xuiin mi fa mema
 ayi ɔɔɔɔ.

Na birin bayo e yulane yi findixi dunuɲa senbe kanne
 nan na.

Na birin bayo e dunuɲa muxune birin mayenden nen
 e woyimeya feene ɔɔɔ.

²⁴ Alaa nabine nun a yama sarinaxin wunla minixi
 Babilɔn taan nin

muxun naxanye birin faxa ɔɔɔɔɔ,
 ne wunla goronna a tan nan ma."

19 Na danguxina, n yi fala xui gbeen me kore nax-
 an yi luxi alo gali gbeen xuina, a naxa,

"Tantunna Ala xa!

Kisin nun binyen nun senbena en ma Ala nan yii!

² Amasɔɔ a kitine sama ɔɔɔɔɔ nun tinxinna nin.

A bata naxalan yalunxi gbeen makiti

naxan yi dunuɲa kalama a yalunyaan na. †

A ɔɔɔ yi a walikene faxa feen saran a ra."

³ E ɔɔɔ yi a fala, e naxa,

"Tantunna Ala xa!

Taan gan tutin luma nen te habadan."

⁴ Fori ɔɔɔɔɔɔɔ nun naaninne nun dalise naaninne yi e
 xinbi sin, e yi Ala batu, a dɔɔɔ a manga gbedeni, e naxa,
 "Amina! Tantunna Ala xa!"

Yexee Diina naxalandi tiin naxanaxana

⁵ Na xanbi ra, fala xuiin yi keli manga gbedeni naxan
 a fala, a naxa,

"E en ma Ala tantun,

e tan a walikene birin,

e tan naxanye gaxuxi a yee ra,

muxudin nun muxu gbeena."

⁶ Nba, n yi fala xuiin me, naxan yi luxi alo gali gbeen
 xuina, a ɔɔɔ yi luxi alo ige walan gbeen xuina, e nun
 kuye sarin gbeen xuina. A naxa,

"Tantunna Ala xa!

Amasɔɔ en Marigina,

Ala senben birin kanna nan mangayaan nabama!

⁷ En sewa, en naxan.

En yi binyen fi a ma!

Bayo Yexee Diina naxalandi tiin waxatin bata a li,

a naxalandin bata a yitɔn.

† NAXALAN YALUNXIN findixi wundo falan na lan Romi taan ma.

⁸ Dugi fajin sarijanxin mayilenxin bata so a yii a maxi-di seen na.”

Dugi fajin findixi yama sarijanxina tinxinyaan misaala nan na.

⁹ Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, “Ito sebe: ‘Sewan na kanne xa naxanye xilixi Yexex Diina naxalandi tiin sewa bande donni.’” A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Alaa nɔndi falane nan itoe ra.”

¹⁰ N yi n xinbi sin a bun ma a batu feen na, koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na liga! I walike boden nan n tan na e nun i ngaxakedenna naxanye birin na Yesu a fe seren ba. Ala nan xa batu!” Bayo Yesu a fe sereya falan findixi Alaa Nii Sarijanxin nabiyi falane nan na.

Soo ragiin nun soo fixena fe

¹¹ Nba, n yi kore xɔnna to rabixi, n yi soo fixen to. Naxan yi dɔxi a fari, na yi xili nen Tinxinna nun Nɔndi-na. A kitin nun yengen nabama tinxinna nin. ¹² A yeene yi luxi alo tɛe degena. Mangaya taxamaseri wuyaxi yi soxi a xun na. Xinla yi sebexi a ma, muxu yo mi naxan kolon, fɔ a tan. ¹³ Domaan naxan yi ragodoxi a ma, na bata yi sin wunli. A xili nen, “Alaa Falana.” ¹⁴ Ariyanna ganle yi biraxi a fɔɔ ra, e yi dɔxi soo fixene fari. E maxidixi taa dugi fixe sarijanxini. ¹⁵ Silanfan xenxen yi minima a de, a yi siyane nɔma naxan na. A tan nan mangaya xɔdexen ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra. † A tan nan manpa bogine bodonma Ala Senben Birin Kanna xɔɔ gbeen manpa ige badeni. ¹⁶ Xinla sebexi a domaan nun a danban ma, a naxa, “Mangane Mangana, Marigine Marigina.”

¹⁷ Nba, n yi malekan to tixi soken tagi. Xɔnla naxanye birin yi kore foyeni, a yi falan ti ne xa a xuini texin na, a naxa, “E fa be, e fa e malan Alaa donse donna malan gbeena fe ra, ¹⁸ alogo e xa fa mangane suben don e nun sofa kuntigine nun senbemanen nun soone nun soo ragine e nun muxune birin, xɔɔne nun konyine, muxu gbeen nun muxudina.”

¹⁹ N yi na sube magaxuxin to, e nun dunupa mangane nun e ganle. E yi malanxi alogo e xa na kanna yenge naxan dɔxi soo fixen fari, e nun a ganla. ²⁰ E yi sube magaxuxin suxu, e nun wule nabiin naxan yi kabanako feene ligama a yetagi a muxune mayenden naxanye xɔn e yi tin sube magaxuxin taxamasenna xa sa e ma, e yi a sawuran batu. E firinna birin nɛnɛn yi woli ayi tɛe darani naxan degema dole tɛen na. ²¹ Naxan yi dɔxi soo fixen fari, silanfanna naxan yi minima na de, na yi a dɔnxene faxes, xɔline yi lugo e binbine ra.

Nɛe wuli kedenna mangayana fe

20 Nba, n yi malekan to gode keli kore, yili naxin dejinna a yii e nun yɔɔɔnɔn kuye gbeena. ² A yi ninginangan suxu, sarni fonna, Yinna Mangana, Setana, a yi a xidi, a lu na han nɛe wuli keden. ³ Malekan yi a woli yili naxin na, a yi na sɔɔn a ma, a taxamasenna sa a ma, alogo a nama fa siyane mayenden han nɛe

wuli kedenna yi kamali. Na na dangu, fɔ a mɔn xa fulun nen han waxatidi.

⁴ N yi manga gbedene to. Naxanye yi dɔxi e yi, kiti sa senben yi so ne yii. Naxanye xunne bata yi sege e de Yesu a fe sereyaan nun Alaa falana fe ra, naxanye mi sube magaxuxin nun a sawuran batu, naxanye mi tin a taxamasenna xa sa e tigi ra hanma e yiin ma, n yi ne niine to. E niin mɔn yi bira e yi e nun Alaa Muxu Sugandixin yi mangayaan liga han nɛe wuli keden. ⁵ Faxes muxun dɔnxene niin mi birama e yi han nɛe wuli kedenna yi defe. Faxes muxune kenla sayani, a fɔɔn nan na ra. ⁶ Sewan muxune xa naxanye na lu na keli singeni sayani. Sayaan firinden mi senbe sɔɔma e tan ma, e findima nen Ala nun a Muxu Sugandixina saraxaraline ra, e yi mangayaan liga a xɔn han nɛe wuli keden.

Setana nɔ fena

⁷ Na nɛe wuli kedenna na dangu waxatin naxan yi, Setana raminima nen kasoon na. ⁸ A minima nen a siyane birin mayenden bɔɔn tongon naaninne birin yi alogo a xa e malan yengen xili ma, na yi xili sa “Gogo nun Magogo.” †† E wuya ayi alo fɔɔn igen mɛnɛnsinna. ⁹ E fama nen e bɔɔn yiren birin li, e sa yama sarijanxin daaxaden nabilin e nun Alaa taa rafanxina. Koni tɛen yi godo keli kore, a yi e halagi. ¹⁰ Na Yinna Mangana, Setana naxan e mayenden, na yi woli tɛe darani naxan degema dole tɛen na, sube magaxuxin nun wule nabiin denaxan yi. E lu naxankataxi yanyin nun kɔɔen na habadan han habadan.

Kiti dɔnxena fe

¹¹ Nba, n yi manga gbede fixe gbeen to, e nun naxan yi dɔxi a yi. Bɔɔn xɔnna nun kore xɔnna e gima a ye ra, e mi fa to sɔɔn. ¹² Na xanbi ra, n yi faxes muxune to, muxu gbeene nun muxudine, e tixi manga gbeden yetagi. Kitabune yi rabi, Kitabu gbete fan yi rabi. Nii Rakisin Kitabun nan yi na ra. Faxes muxune yi makiti alo a yi sebexi kii naxan yi kitabune kui, lan e kewanle ma. ¹³ Fɔɔn igen yi a gbee faxes muxune ramini, sayaan nun laxira fan yi e gbee faxes muxune ramini, e birin yi makiti e kewanle ma. ¹⁴ Nayi, sayaan nun laxira yi woli tɛe darani. Na findin sayaan firinden nan na, tɛe darani. ¹⁵ Naxan yo xili mi to sebexi Nii Rakisin Kitabun kui, na wolima ayi nen tɛe darani.

Kore xɔri nenɛn nun bɔɔn xɔri nenɛna fe

21 Na xanbi ra, n yi kore xɔri nenɛn nun bɔɔn xɔri nenɛn to. Amasɔɔn kore xɔri singen nun bɔɔn xɔri singen bata yi tunun, fɔɔn igen mi yi fa na sɔɔn. ² Awa, n yi Alaa Taa Sarijanxin to gode keli ariyanna yi Ala fema, Yerusalen nenɛna, a yitɔnxi alo naxalandin naxan a yitɔnxi siga a xemen nalandeni. ³ N yi fala xui gbeen mɛ manga gbedeni, a naxa, “Ala dɔɔɔden bata lu adamadiine tagi! A luma nen e fema, e findi a ya-

† Yaburin 2.9

†† Alaa yamaan yaxune xili na kiini Nabi Esekiyeli kitabu yiren kui. A mato Esekiyeli sora 38 han 39 kui.

maan na. Ala yeteen luma nen e fema, a findi e Ala ra. ⁴A yi e yeteen birin fitan e yete ra yi, sayaan mi fa luma na sɔɔɔ hanma sununa hanma wugana hanma xɔɔɔna. Amasɔɔ fe fonne bata nan."

⁵Na xanbi ra, naxan yi dɔxi manga gbedeni, na yi a fala, a naxa, "N bata feen birin findi a nenena na!" A mɔn yi a fala, a naxa, "Ito sebe, amasɔɔ fe ragidixin nun jɔndin nan falani itoe ra." ⁶A mɔn yi a fala n xa, a naxa, "N tan nan Alifa nun Omega ra. † Na nan na ra, a fɔɔɔ nun a rapanna. Xa min xɔɔɔ naxan ma, n siimaya tigi igena nde soma nen a yii, a sare mi na. ⁷Na nan findima nɔ sɔɔɔ muxun keen na. N findima nen a Ala ra, a yi findi n ma diin na. ⁸Koni nafigine nun denkeley-atarene nun muxu xɔsixinu nun faxa tiine nun yanga suxune nun kɔeramuxune nun suxure batune nun wule falane birin, ne tan gbeen tee daraan nan na naxan degema dole teen na. Sayaan firinden nan na ra."

Yerusalen nenena fe

⁹Lenge soloferen yi suxi maleka soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina fe dɔnxɔ soloferene ra, na nde keden yi fa n fema, a naxa, "Fa be, n xa naxalandin yita i ra, Yetee Diina naxanla." ¹⁰Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi siga n na geya gbeen fari pon, a sa Taa Sarijanxin yita n na, Yerusalen naxan godo keli ariyanna yi Ala fema. ¹¹Alaa nɔɔɔ yi a ma, a mayilenna alo yasipi gemena alo gema fixena. ¹²Yinna yi taan nabilinxi, a mate, a gbo. So de fu nun firin yi a ma. Maleka fu nun firin tixi na deene ra. Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne xinle sebexi deene ma. ¹³Sogeteden binni de saxan, kɔmenna ma de saxan, yiifanna ma de saxan, sogegododen binni de saxan. ¹⁴Beten sade fu nun firin nan yi taan yinna bun, Yetee Diina xera fu nun firinne xinle sebexi e ma.

¹⁵Malekan naxan yi falan tima n xa, se maliga tamin yi suxi na yii naxan yi rafalaxi xemaan na, alogo a xa taan maliga e nun a deene nun a yinna. ¹⁶Tongon naanin nan yi taan ma. A kuyan nun a yigboon yi lan. Malekan yi taan maliga se maliga tamin na: kilo wuli firin. A kuyan nun a yigboon nun a yiteen birin yi lan. ¹⁷Malekan yi yinna maliga adamadiine se maliga kiini, nɔngɔnna ye keme tonge naanin e nun naanin. ¹⁸Na yinna yi tixi yasipi gemen nan na, taan yi tixi xema fajin nan na. A fixa alo kilasina. ¹⁹Taan nabilinna yinna beten sadene yi rayabuxi gema fajin sifan birin na: yasipi gemen nan yi a beten sade singen ma, a firinden safiri gemena, a saxandena agati gemena, a naanindena emerodi gemena, ²⁰a suulundena onixi gemena, a sennindena karineliya gemena, a soloferedena kirisoliti gemena, a solomasexedena berili gemena, a solomanaanindena topasi gemena, a fudena kirisopirasi gemena, a fu nun kedendena yasinti gemena, a fu nun firindena ametisi gemena. ²¹A so de fu nun firinne birin yi rafalaxi gema fajine nan na. De keden kedenna birin yi rafalaxi perili gema tofaji keden nan na. Taan

† Gireki xuiin gbee sebelidine fɔɔɔ nan Alifa ra, a rapanna yi findi Omega ra. Na nan na ra, a fɔɔɔ nun a rapanna.

kira gbeen yi rafalaxi xema fajin nan na, a fixa alo kilasina.

²²Koni n mi Ala Batu Banxin se to na taani, amasɔɔ Marigina, Ala Senben Birin Kanna nun Yetee Diin nan findixi Ala Batu Banxin na. ²³Taan mako mi yi sogen nun kike degen ma, amasɔɔ Alaa nɔɔɔ yi a yiyalanma. Yetee Diin nan a lenpun na. ²⁴Dunupa siyane sigan tima a degen nan ma, dunupa mangane fama nen e binyen na a xɔn. ²⁵Taan deene mi ragalin mume, amasɔɔ kɔɔɔ mi soma na yi mume! ²⁶Siyane birin fama nen e binyene nun e xunnayerenne ra a xɔn. ²⁷Koni se sarjantare yo mi soe na taani, hanma fe xɔsixi rabana hanma wule falana, koni fɔ naxanye xili sebexi Yetee Diina Nii Rakisin Kitabun kui.

Ariyanna

22 Malekan yi siimaya baa igen fan yita n na. A fixa alo kilasina, keli Ala nun Yetee Diina manga gbedeni. ²Siimaya wudin yi tixi taan yama malanden tagi, e nun baan fɔɔɔ firinne ra, naxan yi bogima sanja ma fu nun firin jɔɔɔ bun ma. A yi bogima nen kike yo kike. Siyane rakendeya seen nan yi a deene ra. ³Danga mi fa na nɔɔɔ.

Ala nun Yetee Diina manga gbeden luma nen na taani. A walikene yi a batu. ⁴E yi a yetagin to, a xinla yi lu e tigi ra. ⁵Kɔɔɔ mi fa soe mume, e mako mi fa luma lenpu degen ma hanma sogena, amasɔɔ Marigina, Ala nan e luma kenenni. E luma nen mangayani habadan han habadan.

Yesu fa fena fe

⁶Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, "Fe ragidixin nun jɔndin nan falani itoe ra. Marigina, Ala naxan xaxinla fima nabine ma, na nan a malekan nafaxi alogo a xa sa a yita a walikene ra naxan fama ligadeni."

⁷Yesu naxa, "N famatɔɔn ni i ra. Sewan na kanna xa naxan na nabiyi fala sebexini itoe suxu."

⁸N tan Yoni nan feni itoe mexi, n yi e to. Nba, n to e me, n yi e to, malekan naxan yi e yitama n na, n yi bira na san bun ma, alogo n xa a batu. ⁹Koni a yi a fala n xa, a naxa, "I nama na liga de! I walike boden nan n na, e nun i ngaxakeden nabine e nun naxanye birin fala sebexini itoe suxuma. Ala nan batu!" ¹⁰A yi a fala n xa, a naxa, "I nama nabiyi fala sebexini itoe findi wundo feene ra de. Amasɔɔ waxatin bata maso. ¹¹Xa tinxintaren naxan na, na xa lu tinxintareyani. Xa xɔsiden naxan na, na xa lu xɔsi fe rabani. Xa naxan tinxin, na xa lu tinxinyaan fari. Xa naxan sarjan, na xa lu sarjanni."

¹²Yesu naxa, "N fama ni i ra. N fama nen birin kewanla saranna ra n yii. ¹³N tan nan Alifa nun Omega ra, na bunna neen fa fala a singen nun a dɔnxena, a fɔɔɔ nun a rapanna."

¹⁴"Sewan na kanne xa naxanye e domane xama alogo e xa siimayaan wudin sɔɔɔ, e so taan so deene ra.

¹⁵Koni fe xɔsixi rabane nun kɔeramuxune nun yalun-

dene nun faxa tiine nun suxure batune nun wule falan nafa naxanye birin ma, ne luma nen taan fari ma.”

¹⁶ “N tan Yesu bata n ma malekan xe e ma alogo a xa sa sereyani ito ba denkeleya yamane xa. Dawuda bonsonna nan n na, keli a denbayani. Tagalan saren nan n tan na, naxan tema xotanni.”

¹⁷ Awa, Alaa Nii Sarijanxin nun paxalandin yi a fala, e naxa, “Fa be!” Naxan yo na a me, na fan xa a fala, a naxa, “Fa be!” Xa min xonla naxan ma, na xa fa. Xa naxan wama siimaya igen xon, na xa a rasuxu, a mi sarama.

Fala Donxena

¹⁸ N muxune nan maxadima naxanye birin nabiya fala sebexini itoe mema, xa naxan nde sa e fari, Ala fitina feene sama nen na kannan fari naxanye sebexi kitabuni ito kui. ¹⁹ Xa naxan yo nde ba nabiya fala sebexini itoe ra, Ala na kannan gbee bama nen siimaya wudin nun taa sarijanxina fe yi, naxanye fe falaxi kitabuni ito kui.

²⁰ Naxan feni itoe seren bama, na naxa, “Nondin na a ra, n famaan ni i ra.” Amina! Marigi Yesu fa! ²¹ Marigi Yesu xa hinan e birin na.